[1985
352
1976 1976
1953
Bp. 071/21

Budai Napló

XXVIII. évfolyam. 1023. sz.

Buda érdekeit a várospolitika, a közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló ujság. Előfizetése egy évre 24 pengő, félévre 12 pengő. Egy szám 50 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal; I., Bors-utca 24. Délután 5—7-ig. Telefon: 502—96.

Felelős szerkesztő: VIRAÁG BÉLA

Hirdetések ára: Egy hasáb széles, egy milliméter magas sor, egyszeri közlésnél 40 fillér. 20 mm. magas hirdetés 8 pengő. Szövegsor ára 4 pengő. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések dija mindenkor **előre fizetendő.**

1931 január 1.

Boldogabb újesztendőt a budaiaknak!

Köszönt az újév!

Üdvözlet a Budai Napló szerkesztőjének

Budapest Fürdőváros Egyesület
elnöke

Kedves Főszerkesztő Úr!

A Budai Napló e számmal 28. évfolyamába lép. Kedves alkalmul szolgál nekem ez arra, hogy Főszerkesztő Úrnak meleg elismeréssel adózzak azon buzgalmáért és fáradozásaiért, amellyel lapját Buda fejlődésének, szépítésének és jövő boldogulásának szolgálatába állította.

Főszerkesztő Úr a legválságosabb körülmények között is nemes áldozatkészséggel küzdött és harcolt a budaiak jogos követelményeinek elismertetéséért és ezzel nemcsak beírta nevét örökre Buda történetébe, de belopta magát egyúttal a budaiak szívébe is, akik Főszerkesztő Úrban egyik legértékesebb polgártásukat és barátjukat tisztelik.

A magam részéről külön is kiemelem Budának fürdővárossá való fejlesztése érdekében egy negyedszázad óta írott cikkeit, előadásait, fáradhatatlan agitációját, melynek gyümölcse erőben van a budai polgárság javára. Adja az Isten, hogy friss erőben, törhetetlen energiával megérhesse a Budai Napló sok évfordulóját és megvalósulva láthassa azokat a terveket és törekvéseket, amelyeknek mindig bátorszavú, melegszívű harcosa volt.

Isten áldása kísérje Önt nemes és önzetlen munkájában és kívánok további sikert és fejlődést a budaiak kedves jóakarójának — a Budai Naplónak.

Budapest, 1930 december 29-én.

Dr. József Ferenc főherceg.

*

Viraág Bélát illik, kell üdvözölni ennek az újévnek a kezdetén. Nekünk, a jó Isten a megmondhatója, mit hoz az Újesztendő. A Budai Napló szerkesztője szerencsés, ő eljutott a célja feléhez.

Nem lett anyagi javakban gazdagabb, nem vált nyugodtabbá, gondtalanabbá az élete. Nem, az ő élete sem lett könnyebb, maga sem tehetősebb s mégis ellenállhatatlan vágy húz hozzá, hogy megszorítsam a kezét, hogy megöleljem az én drága öreg barátomat: az öreg, általa megifjodó Buda barátját.

Viraág Béla egy fél életen át, huszonhét évig írt, beszélt, szerkesztett, biztatott, szaladt fáradhatatlanul mindenkihez, akiben a gondolat meggyökeresedhetett, s szidta, korholta, rendíthetetlenül ostorozta azokat az ajtókat, azokat a vattával betömött füleket, amelyek nem akartak megnyílni az ő szent, igaz meggyőződése előtt.

Huszonhét év, milyen hosszú idő!

Idézzük vissza a multat! Az elején én még gyerek voltam, ötödik gimnazista. Akkor jelent meg az első cikkem, akkor kaptam az első tapsot a tornavizsgán. Súlyt dobtam. De régen volt! Hová jutott azóta az enyedi kollégium, hová jutott Erdély? Az én Viraág Béla bátyám már akkor azért hegyezte a ceruzáját, hogy a budaiak lássák meg a földnek azokat a kincseit, amiken bambán sétálgattak ezer évek óta, tanulják meg, hogy ezekből a kincsekből, ha felszínre hozzuk őket, ha okosan gazdálkodunk velük, gazdagok leszünk s Buda híresebb, mint valaha.

Huszonhét évig tartott! Viraág Béla megőszült s a gyerekek haját is lepi már a dér! S a Budai Napló, ez a sokszor leszólott, lekicsinyelt fővárosi-vidéki lap, él, virágzik, s amit mindig elölről kezdett újból, amikor lemosolyogták, amikor nem értették meg, amikor elnéztek a feje felett, azt a gondolatot ma, huszonhét év mulva nyiltan, becsületesen a főváros iránytadó vezetői tűzték fel a politikájuk zászlójára.

Néhány hete a főpolgármester, *Ripka Ferenc,* ez a magából nőtt ember, vállalt közösséget azokkal a törekvésekkel, amelyek Budapest fürdőváros érdekében a kiapadhatatlan budai hőforrások nagyobb arányú kihasználásában és újabb megfúrásában látják Buda és Pest gazdasági és kulturális fellendülését. Most Buda képviselője, a vezető politikai pártvezér *Kozma* Jenő az új életet kezdő budai fürdőkbe invitálja *Gülbaba* híveit Stambultól Indiáig és sportéletet ígér a kétezeréves aquincumi arénán, a Római-fürdőben, füstnélküli várost, fűtést a budai föld mélységeinek kiapadhatatlan forróvíz-tartályaiból, új energiaforrást, a föld melegét, aminek forró hírnökei sok éve buzognak fel a Duna budai vonalán, amíg ma már megtanultuk, hogy ott, ahonnan ezek jönnek, kifogyhatatlan a víz s messze száz fok felett izzadnak a kövek, gyógyulást, forgalmat, kiapadhatatlan olcsó energiát Budának, Pestnek.

Ezt a gondolatot a nyilvánosság, a sajtó, a sokszor lekicsinyelt Budai Napló csiráztatta, érlelte meg s a Budai Naplóban Viraág Béla: minden elmaradottságnak a szigorú szavú felhánytorgatója, s minden jó, szép, igaz ügy bátorhangú felkarolója, a fáradhatatlan jó öreg barát, a fiatal törekvések megértő rádióhulláma, aki nem kérdi honnan, ki adta le azt, ami a jövőbe lát, ami dédelgeti, hóna alá nyúl az ő patinás, messze századokban csirázott Budájának, hanem felkarolja, tovább adja, tudatossá teszi, megtanítja. — Te tested ezt, Viraág Béla!

Talán tévedtél is néha szegény, de munkás életed göröngyös ösvényén — nem tudom, nem keresem, — de hogy jót, hasznosat akarsz, szereted, mellette állasz annak, aki velünk van, aki a jobb jövőért dolgozik, tudom, érzem. Köszönjük Neked!

A palánta kihajtott, Veled ápoljuk, öntözzük mi is hivatlanul, önként, szívből, igaz meggyőződésből, mert Veled akarjuk látni Buda s a megcsonkított haza újbóli felserkenését a magunk erejéből, a magunk tudásából a magyar föld máig nekünk tartogatott kincseiből, örök erőiből.

Nem akarunk hasznot, még csak dicsőséget sem, csak a magyar munkának teret és megbecsülést itthon Budán, a házunk tájékán, e csonka, koldus rögön. Ehhez jogunk van!

Úgy legyen boldog az újéved Viraág Béla, s azoknak, akikre Buda, Pest, s a nemzet jövője néz, amint a főváros s a haza javát szolgáljátok s szolgálni engeditek.

Budapesten, 1930 december 27-én.

Dr. Pávai-Vajna Ferenc.

„Budavári Requiem“ — „Budavári Mise“

Az új esztendő küszöbén, amikor lelkünket felemeljük az Élet és Halál örök Urához, Budavára és Buda 1686—1936-os világünnepe tárgyköréből önkéntelenül is a „Budavári Mise“ eszméje kívánkozik tollunkra.

Liszt Ferenc az „Esztergomi Mise“, Dohnányi Ernő pedig a „Szegedi Mise“ szerzésével gazdagították az egyházi zene kincstárát és öregbítették a magyar zeneköltészet világhírét. Esztergomnak és Szegednek megvan a maga hírneves miséje, Budavárának, multunk tanujának, jelenünk erősségének, jövőnk reménységének ily miséje nincsen. Liszt Ferenc „Koronázó Misé“-je, amelyet I. Ferenc József koronázására szerzett és amellyel első ízben e koronázáskor a budavári koronázó templomban dícsérték az Urat, nem „budavári“ mise, ily néven nem ismeri a zeneirodalom. „Budavári Misé“-t nem szerzett senki, mert hiányzott hozzá az alkalom és főleg illetékes helyről a pályázat kiírása, a megbízás adása.

Klebelsberg Kunó grófnak, a trianoni nyomorúsággal megvert csonkaország eme értékeket termelő nagy értékének, volt eszméje a „Szegedi Mise“ megiratása; egyik nemrég megjelent ujságcikkében a „Szegedi Mise“ jelentőségét méltatta és kilátásba helyezte, hogy tárcája körében gondoskodni fog pályázatok kiírása útján a magyar egyházi ének- és zeneszerzeményeknek magasabb színvonalra emeléséről. Különösen egy magyar gyászmise („Requiem“) megiratására gondol, mert Mozart rokokós és Verdi színpadias „Requiem“-jét nem tartja a magyar gyászünnepek alkalmával megtartott nagy gyászmisék hangulatához teljesen illőnek.

Úgy hisszük, Buda 1686—1936-os világünnepe volna az a nagy alkalom, amelyre nemcsak egy, de két „budavári“ mise szerzésére már most kiírható volna a pályázat. Budavárát 1686 szeptember 2-án vették vissza rohammal, vérük ontásával, életük feláldozásával a keresztény hadak; az ostromló sereg vezérei 1686 szeptember 3-án tartották ünnepélyes bevonulásukat a Várba és ugyanezen a napon tartották a hálaadó „Te Deum“-ot. Önként kínálkozik, hogy a 250-ik évfordulón, 1936 szeptember 2-án a gyászmisén a megírandó „Budavári Requiem“, 1936 szeptember 3-án pedig a diadalmas, hálaadó „Budavári Mise“ hangjai mellett emlékezzünk illetve ünnepeljünk a budavári Nagyboldogasszony-templomban.

Mindkét misének a budavári Nagyboldogasszony-templom ének- és zenekarára kellene méretezve lennie, előnyben pedig az a két mise volna részesítendő, amelynek vezérmotívumai úgy a gyászmisében, mint a diadalmas hálaadó misében, ott komoran, itt diadalmasan, azonosak és így a két misét egy magasabb zenei egységbe foglalják össze.

Így születhetnek meg a „Budavári Requiem“ és a „Budavári Mise“ egy csapásra, a világünnep fényének emelésére, Buda és a magyar név újabb dicsőségére.

Christián Rezső.

A füst, a korom ellen küzd egyik memorandumában a *Budai Ingatlantulajdonosok Egyesülete,* amelynek agilis elnöke, dr. *Bárdoss* György igyekszik összhangban tartani a telektulajdonosok és Buda érdekeit. A székesfőváros tanácsához beadott memorandumban sürgeti az egyesület a *gyárak kitelepítését* Buda északi és hegyvidéki részéről, amit a déli részen átengedett ingyn telkekkel érhetne el a város. A füstokádó gyárkémények a budai hegyeken gyógyíthatatlan sebeket ütnek és a vidék szépségét végleg tönkreteszik. Követelik tehát, hogy a főváros vegye nyilvántartásba a meglévő telepengedélyeket, azokat a lejáratkor ne újítsa meg. Budapest-Fürdőváros érdekében a Margitszigettel szemben lévő Dunapart rendezését sürgeti. De különösen a családiházépítkezés érdekében fejt ki agitációt, mert Budapesten, ahol túlsok beépíttetlen terület áll rendelkezésre, nincs szükség se felhőkarcolók, sem sokemeletes bérházak építésére. Az építkezés előmozdítása érdekében sürgeti a közművek kiépítését. A Rózsadomb felső vidékein és az óbuda-újlaki hegyvidéken hiányzik még sok közmű, amelyek nélkül a vidék nem indulhat komoly fejlődésnek.

Egy kapavágás nem történt még eddig az *Árpád-emlék* érdekében, pedig idestova már 23 esztendeje, hogy Ferenc József király megkoronáztatása 40. évfordulójának emlékére 1907-ben a törvényhozás elhatározta, hogy újból felépítteti azt a templomot, melyet Szent István az óbudai határban Árpád sírja fölé emelt. Erre, a környező ligetre s egy obeliszkre a törvényhozás a telektömb megszerzési árán felül hatszázezer korona hitelt engedélyezett. A Mátyásföld, Remetehegy és Táborhegy szabályozási tervébe be van illesztve az Árpád-emlékmű elhelyezésének kerete is. Megalkotására még néhai *Schulek* Frigyes kapott megbízást. A tanács műszaki osztálya az emlékmű helyéül azt a területet jelölte ki, mely *a Rádl-malomtól északnyugati irányban a Bécsi-út és táborhegyi temető* mellett elvonuló nagyárok között van. Schulek Frigyes javaslatához képest a terv némileg módosult s az obeliszk helyéül a Bécsi-útból kiágazó szerpentinút jelöltetett ki. A Bécsi-út szintjénél *21 méterrel magasabb bástyás platóra kerülne* a román stílusban építendő kápolna a kilátótoronnyal és őrházzal. — Az ezer esztendő jubileumát 1896-ban ültük, azóta 34 év telt el, de még az Árpád sírja után való tudományos kutatást is abba hagyták és csak jó *Szilágyi* Károly döngeti néha a nemzeti kegyelet kriptaajtaját.

Glück Frigyes

A mai, a modern magyar polgárnak remekbe fejlett alakja.

A neve: a multból okulás; a jelenben példa; a jövőnek program.

Igazi városalkotó; a képzelet és realitás pompás összhangja; a vállalkozó számfejtésének biztossága épúgy meg van benne, mint az ábránd cikázó villózása; a vagyonos ember konzervatív nyugalmát fel-felváltja nála a benne rejlő alkotó erő hevülő izgalma; egy soron működik benne a műgyüjtő szenvedélye és az óvatos és óvakodó értelem hideg ítélete; összefogódzva látjuk benne a polgári szerénységet a felfinomult polgár önérzetével; mindez valami isteni kémia vegyületi szabálya szerint.

A szállodások „doyen"-je, a céh elnöke, vezére. A társulati ügyek intézésénél egész lénye a baráti és barátságos kiegyenlítés és kiegyenlítődés. Nem lép előtérbe soha, de mindig ott áll. Nem sokat ül az elnöki székben, de mintha mindig elnökölne. A szava ugyanis rendszerint és öntudatlanul „dizimáló" elnöki szó, mert a bizalmas tanácskozásban mindig az a serpenyű húzza le a mérleget, amelyikbe az ő szavának súlya elhelyezkedik — és nem esik. Erre néki mindig különös gondja van.

A művészet passzív művelője. Hat rá szónoklat, zene, kép, szobor, építészet és táj egyaránt. A legmélyebb hatásokat önleikébe zártan tartogatja a maga gyönyörűségére és nem vetíti ki azokat mások kápráztatására.

A hívő áhítatával nézi és a jó ember szeretetével látja vendégül maga körül irodalmunk és művészetünk alkotó talentumait, bizodalmasan és szinte ceremóniásan meghajolva azok előtt, akikből kiérzi a „genie"-t.

Az emberi fejlesztő erő legprimitívebb és legcsodásabb mesterségét: a főzés, a konyha, az étkezés tudományát ő magas művészetnek ösmerte el; annak szolgáló papjait (szakácsát, inyencét egyformán, valami pogányos alázatossággal tartotta és vendégelte magánál. Holtukban is tisztelte őket; köztük elsősorban a „l'art culinaire" felkentjét, Brillat-Savarin-t.

Ennek a történeti híres inyencnek ösmert könyvét magyarra fordíttatta és kiadta. Hála mecenási bőkezűségének, a magyar könyvtárakba is bevonult a nagy „ízmester" magyar szóba fogott műve és emléke.

Vérbeli városépítő alapkaraktere és nagyvárosi beidegzése mellett a természet rajongója; született pesti létére Buda értője, ízlelője, rajongója. Pest neki a plantage, a farm, a műhely az üzlet, ahol dolgozik. Buda a lakás, a ház, a díszkert, a kastély, ahol él.

A Jánoshegy tetetjén, az egymásra rohanó erdős hegyek, az ezüstös Duna és az egymás nyakán-hátán guggoló háztömegek együttes varázslata úgy megfogja „seismograph"-os lelkét, hogy megépíti a „kartársak" bevonásával (micsoda munka és micsoda eredmény!) a jánoshegyi kilátót. A Guggerhegyen pedig a turisták örömére és akaratlanul a maga dicsőségére, megépítteti a második *Glück*-kilátót.

Budának minden hegyét-zugát, völgyét-fokát átkutatta és úgy ismeri, mint mások csak kevesen.

Buda forrásai az ő meghitt barátai és így tudja azoknak kincses nagy értéküket. A Budapest-Fürdőváros gondolatának igaz híve és annak lelkes terjesztője, mert tisztában van úgy országunk, mint fővárosunk gazdasági helyzetével és azzal, hogy a Nagy-Magyarország minden kincsével és hozamával alimentált Budapest a trianoni rabkoszton a skorbut ernyesztő pusztításának áldozata lesz.

Budapest sínylődő népét új mezőkre, új kereseti forrásokhoz kell prófétás utakon átvezetni. Az idegenforgalom bőven tápláló új meg új lehetőségeit kell kihámozni és megalapozni, hogy a nyomor szorításából, a csúszás és züllés rettenetétől még idején szabaduljunk.

Csak egy „*à part*"-*an szép,* csak egy pezsgő életű és forrásai révén *gyógyító* csak egy fürdőváros Budapest tud a talpán megállani, továbbfejlődni, megélni és élni.

A nép, az idegent csődítő Budapest az ő életének évtizedes vágya-gondja; és most a helyzet nyomása alatt, mint vérbeli szakember nyúl a kérdéshez.

Tudja, hogy a nagyvilági luxusszállodák a fősúlyt a recepcióra, a belépésre, a portára (ami nagy birodalmakat is tud jelenteni) helyezik.

A recepció, az „entrée", az első benyomás és az utolsó is, amely közben, az idegen jövése-menése szerint, naponta többször is rögződik az emlékbe.

Kétségtelen, hogy Budapest kapuja és kirakata a Lánchíd és Erzsébethíd közötti kettős Dunapart.

Kérdés, vajjon a Vár, a Gellérthegy, a hidak vonalai, a korzó, a partmenti szállodák sora és a Duna (a Duna!) be van-e állítva olyan művészien és nagystílűen, hogy a kép

KI MINT VET, ÚGY ARAT,
MAUTHNER MAGNÁL JOBBAT
SEHOL SEM KAPHAT!!!

MAUTHNER MAG

MAUTHNER ÖDÖN
MAGTERMELŐ és MAGKERESKEDELMI R.-T.
TEL.: J. 463—65. BUDAPEST TEL.: J. 463—65
SÜRGÖNYCÍM: MAUTHNEREK

Központ: VII., ROTTENBILLER-UTCA 33. Fióküzlet: IV., KOSSUTH LAJOS-UTCA 4. (A Ferencrendiek templomával szemben.)
Főárjegyzék, növényárjegyzék, őszi árjegyzék jácint, tulipán stb. virághagymákról ingyen és bérmentve.

SZENT
GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet és napfürdő
Külön férfi és női osztály
A legmodernebb berendezés
Szakképzett személyzet

a leggrandiózusabb, Budapest kapuja igazi világcsodás díszkapu legyen?

De lám, a korzó keskeny; a villanyos vasút zajos és képromboló szerszám, a szállodák előtti járda alig egy asztalra való, a hajók füstöt okádó riasztói a tiszta levegőt hajszoló előkelőknek és a kényesebb tüdejű utazóknak; a Dunát pedig, a Dunát! ezt a szépséges, ezt a páratlan, ezt a hatalmas Dunát, stégekkel, rakodóhangárokkal és füstfalókkal elbarikádozták a korzó és szállodasor elől.

Ennyi bajon és akadályon lehet-e segíteni?

És Glück Frigyes az ő halk gesztusával ír egy levelet (itt úgy kell mondani: kérvényt) a főpolgármesternek és egy másikat a polgármesternek, amelyekben javasolja, hogy a villamosvasút sínjeit helyezzék át a szállodasor mögé, a Mária Valéria-utcára, hogy a vasúti sínpárok területét csatolják a korzóhoz, hogy az alsó rakodópartot boltozzák át és az így nyert felület legyen a szállodasor kioszkjainak, szabad ég alatti szalónjainak a Dunára, végre, végre a Duna tulajdon vizére benyúló díszhelye.

Glück Frigyes ennek a kimondhatlanul fontos és aktuálissá tett „kapu és kirakat" kérdésnek felvetésével felbecsülhetlen szolgálatot tett, nemcsak a szép és élvezetes Budapestnek a balparton, hanem a jó és gyógyító, a fürdőváros Budapestnek is a jobbparton.

Gondoljuk csak el a két híd közötti Dunasávon a vízre szögellő kurszalónok sorát, a fényecsade-os, szobros, pálmás dísszel váltakozó könyökliővel! Milyen hatós Buda felől és ha hozzá álmodjuk (ne rösteljük, mert hiszen minden szépnek, nagynak az embriója álom) a budai part hasonszerű megoldását az eljövendő fürdőváros idején, úgy látnunk kell azt is, hogy az idegen Budapestre a világszállók olyan kettősfrontú díszszázada előtt vonul be, hogy a belépés képének, zenéjének és minden művészetének hatása elfeledhetetlenül örökre zsongani fog lelkében.

Ezt jelenti Glück Frigyes, az ő látomása, terve, javaslata és dupla kérvénye a város főhatóságaihoz.

Mi pedig budai polgárok, a minket megváltó „Fürdőváros" gondolat nevében arra kérjük a polgármester urakat, hogy a két kérvényt olyan „signum"-mal küldjék tovább az illetékes osztályokba, hogy ki legyen zárva ennek az életerős indítványnak az ügyirati angyalcsinálás helyiségébe, az irattárba való áttolása, a fürdőváros Budapest nagy gyászára, örökös kárára.

Dr. Ringer Lajos

Közvetlen a termelőtől!
VAJ, SAJT, TOJÁS, KONZERVEK
Egyedüli szaküzlet Budán
Budai sajt, vaj és tojásszaküzlet
I. ker. ALAGUT-UTCA 4

az első kéz
megbízható
és olcsóbb

VÁSÁROLJON A GYÁROSNÁL
MUSICA
VII., ERZSÉBET-KÖRÚT 43
(ROYAL APOLLÓ)
TELEFON: 450-63, 329-91

Utóhangok
a községi választásról

Minden pártnak külön rostája van, amelyen átszitálta a választás eredményét és minden párt talált vigasztalni valót a maga számára és kárörvendeni valót a mások rovására. Végeredményben minden párt vesztett néhány értékes embert, mint ahogy Budán sajnáljuk, hogy nem jutott mandátumhoz *Fabinyi* Tihamér, aki egyik kiváló értéke lett volna a törvényhatóságnak. Igaz, hogy az egyik lába a közgyűlési terem küszöbén van és kerül-fordul az idő, hogy annak ajtaja is kinyíljék előtte. Nagy töredékkel maradt le dr. *Barla-Szabó* József, akit azért is sajnálunk, hogy a Társadalombiztosító ellen intézett támadásokat a helyszínen tudta volna visszaverni. Nemcsak Obudának, de egész Budának fáj, hogy lemaradt dr. *Orova* Zsigmond, mint ahogy sajnálattal vette tudomásul a felső Krisztinaváros, hogy *Hubert* Vilmos nem került a törvényhatóságba. A Községi Polgári Párt szempontjából is súlyos veszteség, de sajnálhatja a Lipótváros, hogy nem tudta bevinni *Scheuer* Róbertet, aki a pártnak is értékes tagja és a Lipótváros fejlődésének eleven rugója volt. Nagy kár, hogy még nincs bent *Horváth* Károly, de már nyitogatják előtte az ajtót.

A Községi Polgári Párt volt a legnehezebb helyzetben, mert egyedül vitte a kormánypártiság realitását, az ellenzéki frázisromantikával szemben és kitért e teherviselés alól a *Keresztény Községi Párt* is, ahogy a legutóbbi választásnál is megtette, — azzal, hogy ellenzékbe készül, ami nagyon könnyítette Friedrichék szerepét, mert ők még erősebben élhettek a kormánytámadás fegyverével, mint az ellenzékbe készülő Keresztény Községi Párt. Alig egy hete és máris *visszaszívták* a keresztény párton az ellenzékbemenés tervét, hogy most a kormány pártján állva, harcot kezdjenek belül a vezérpozíciókat betöltő polgári pártiak ellen.

Az első luftballon a *Ripka* Ferenc lemondásának a híre volt, amelyet azonban hamar kipukkasztott a belügyminiszter nyilatkozata, aki erről a lemondásról abszolúte nem tudott semmit.

Ezekből az előjelekből ítélve az új esztendő első hónapja is puskaporos lesz még, amivé a városházi választások teszik és nem ígérkezik a közeljövő oly békésnek, aminőnek Ripka Ferenc főpolgármester hirdeti.

*

Sokat nevetnek most egy kortesfogáson, amit a hegyvidéki kerület egyik „tantestületi" jelöltje, aki be is került, nagyon ügyesen használt ki. A népes pártgyűlésen, amelyen nagyrészt „tanügyi" választók vettek részt, megjelent *Massány* Ernő dr., a meteorológia ismert nevű tudósa is, aki erősen hasonlít Klebelsberg Kunó gróf kultuszminiszterhez, de kevésszavú ember, aki csendesen ült az elnöki asztalnál. A jelölt látta, hogy a közönség nem ismeri Massányt, a kérdezősködőknek azt súgta, hogy maga a kultuszminiszter is eljött és meg akar győződni a tantestületi választók hűségéről. Hamar híre is ment, stafétáknak szét lóhalálában és csakhamar megtelt a terem. Nagyrészt tantestületiekkel. Egy hét mulva ismét ilyenfajta gyűlés volt, de ott már ember ember hátán tolongtak a tanárok és tanítók, sőt a tanügyi nők is, hátha eljön ismét — a kultuszminiszter? De nem jött el és a hallgatóság nélküle oszolyt szét. De a jelölt bejött másodiknak.

Árkádmintaállvány
a Horthy Miklós körtéren
Új tervek Buda szépítésére

A székesfőváros kisajátította a Horthy Miklós-út, Szent Imre herceg-útja, Verpeléti-út és Fehérvári-út találkozásánál lévő Horthy Miklós körtéren fekvő 5 darab telket, hogy ott egy *kultúrházzal* kapcsolatos *elöljárósági épületet* építsen fel. A rohamosan fejlődő Kelenföld és Lágymányos önálló XI. közigazgatási kerület lett. Ez a kerületrész mindinkább népesedő polgársága régóta sürgeti az új elöljáróság létesítését, hogy ezáltal *a messze fekvő Várba való fáradtság és sok időt igénybevevő feljárás végre megszünjön.* Az elöljáróság felállítására nézve a szükséges előmunkálatokat a polgármesteri hivatal már megindította.

Az eredeti szabályozási elgondolás szerint a tervbevett középület mögött asszimmetrikusan, egy kisebb park volt elgondolva, ami által azonban az új középület egy bizonytalan, nyugtalan hátteret kapott volna. Később a főváros és a Közmunkák Tanácsa elfogadta

FISCHER JÓZSEF
építőművész

által javasolt azt a megoldást, mely szerint a tervbevett hátsó kis park elejtetnék, ehelyett a Váli-út folytatásaképpen a Fehérvári-úttól a Horthy Miklós-útig egy köríves árkádos épülettömb létesíttetnék, az épülettömb közepén egy utcaszerű tér megszakításával. Ily elgondolás szerint az új középület artisztikus hátteret kap.

Ez a megoldás kettős célt szolgál; először a Horthy Miklós-körtér legalább részben kap köríves kiképzést, amiáltal a körtér elnevezés kap indokoltságot. Másodszor egy igen előnyös városkép keletkezik, már pedig a szép városképek létesítése idegenforgalmi szempontból is közérdek.

A főváros és a Közmunkatanács vezető egyénei részéről mindinkább előtérbe nyomul az a gondolat, hogy a tervbe vett árkádos köríves épülettömb előtti tér „tér" és park maradjon s így tehető az egész Horthy-körtér igen érdekes alakulatúvá. Ez esetben az elöljáróság az árkádos épülettömb egyikébe helyeztetnék el az összes egyéb közhivatalokkal együtt, u. m.: rendőrség, anyakönyvi hivatal stb.

E gondolatnak helyes és könnyebb elbírálása céljából *Fischer* József építész a már jóváhagyott köríves szabályozási vonalon egy árkádmintát állíttatott fel és a főváros, valamint a Közmunkatanács illetékes szervei a legközelebbi időben a térhatás elbírálása céljából helyszíni szemlét tartanak és akkor eldől az a kérdés, vajjon a hátul eredetileg tervezett és elejtett park helyett célszerű-e, előnyös-e az árkádos épülettömb előtt szabad teret hagyni. — Az ilyképpen keletkező téren volna elhelyezhető pl. egy monumentális kormányzói lovasszobor artisztikus kiképzéssel egy nagyobb vízmedence víztükre előtt, melyet a háttérben a száz méternél is hosszabb árkádos háttér szegélyezne, érdekes és művészi térhatással. Erre nézve is készül egy tanulmánytervezet, melynek elfogadása esetén a szobormű-pályázat kiírása is megtörténhetnék. Hogy e térhatást a helyszínen zavartalanul lehessen tanulmányozni, szükséges, hogy a jelenlegi magas hirdetőtáblákból álló kerítés bizonyos időre eltávolíttassék, amire nézve a szükséges intézkedések szintén megtörténnek.

Gerő S.

Karácsony

Be kell számolnunk még néhány meleg, jóságos karácsonyi ünnepségről, sok szegény gyermek örömeről:

„Áll Buda..." Lélekemelő ünnepség keretében tartotta meg az I. kerületi elöljáróság épületében dr. *Spannberger* Alajos kerületi elöljáró kezdeményezésére december hó 23-án délután 4 órakor előkelő vendégek jelenlétében a *„Mindenkinek karácsonyfája"* ünnepét. Az ünnepség megrendezésében az a gondolat vezérelte a rendezőséget, hogy ha a főváros minden részében felállítják e lelket emelő szent fát, úgy az elmaradhatatlan abból az épületből, ahonnan a jótékonykodás számtalan válfaja indul ki. Nem maradt szem szárazon, midőn *Kriegs-Au* Emil plébános ünnepi beszéde után harmincöt türelmetlen, zsibongó gyermek vette át a számukra elkészített ajándékokat, melyeket a kerület nemesszívű polgárainak adományaiból gyüjtöttek össze. Az ünnepséget rendező hölgygárda, ú. m.: *Balassa* Imréné, dr. *Garancsy* Lászlóné, dr. *Gyürky* Tiborné, *Hribál* Kálmánné, vitéz *Lászlóffy* Lászlóné, dr. *Spanberger* Alajosné és *Weinszeinsz* Károlyné ruházták fel tetőtőltalpig az arra rászoruló gyermekeket. Nagyobb adományokkal járultak a fölruházási akcióhoz: Scitovszky Tiborné, Miklós Andorné, Franck Heinrich és Fia, Becsey Antalné, dr. Stein Emil, Haggenmacher Oszkár, Ericsson Magyar Vill. Váll., Felten és Guilleaume Rt., Holek Sámuel, Jose Gellert Birbal, Országos Magyar Tejszövetkezeti Központ, Szöllősy István, Holstein Rudolf, Káldy Jenő, Lechner Henrik, Vikár Reinhold, Budapesti Pamutgyár Rt., dr. Zathureczky Miklós, Sally Árpád, Titán Vegyipari Művek Rt., Tauszky Henrik, vitéz Laborczy Ferenc, Pakányi Ferenc, Ravasz László, Belényi Gyula, Putsay Testv., Wassermann Jakab, Fleckenstein Ferenc. Megjelent előkelőségek: gróf Apponyi Albertné, Haász István tábori püspök, gróf Zichy Rafaelné, Kossalka János és Lampl Vilmos törvényhatósági bizottsági tagok, dr. Korenek József, dr. Huszár Elemér, dr. Takács József plébánosok, Nagy Gyula ezeredes és Fekete százados, a II. gy. ezredet, a zászlóaljat pedig Marosi Tibor és Zdrachál László századosok képviselték. Az I. ker. kapitányság teljes tisztikara, dr. *Szacsvay* András rendőrfőtanácsos vezetésével jelent meg az ünnepségen.

RAVASZ Előkelő cukrászszalón. Krisztina körút 75. sz.

Megható karácsonyi ünnepélyt rendezett vasárnap délelőtt díszes előkelő közönség jelenlétében a *„Nyomorék Gyermekek Drszágos Otthonának* elnöksége. *Rakovszky* Ivánné és vezérkara pompás ajándékokkal dúsan megrakott karácsonyfával lepte meg a gyermeksereget, akiknek az arca sugárzott a boldogságtól. Jelenvoltak: *Rakovszky* Iván és neje, *Scitovszky* Béla belügyminiszter, *Petkó-Szantner* Aladár népjóléti államtitkár, *Czinner* Nándor dr. ig. főorvos, *Fodor* Adolf és *Csajághi* Béla, az izr. fiúárvaház igazgatói és még sokan mások. Az ünnepély műsorát a Hiszekeggyel kezdték meg. Egy kedves kis betlehemes ének után *Morvay* Izsó elnök tartalmas, komoly beszédben értékelte az intézmény 27 éves munkásságát és megemlékezett néhai *Vass* József miniszterről, aki ezelőtt egy évvel ugyanezen a helyen állva köszöntötte a hálás nyomorék gyermekeket. Azután az egyes műsorszámok következtek, *Berger* Vilmos szellemesen énekelt. *Zoltán* Béla zeneszerző vezényelte az intézeti zenekart. *Fried* Andor nagyon ügyesen adott elő egy melodrámát, majd *Morvay* Izsó elnök intézett szívhez szóló beszédet a felszabadult tanoncokhoz, akiket nemcsak tanáccsal, hanem — takarékkönyvvel is ellátott. Az ünnepség végeztével *Petkó-Szantner* Aladár népjóléti államtitkár, aki *Ernszt* Sándor képviseletében jelent meg, elismerését fejezte ki az Otthon vezetőségének a látottak felett és hálás köszönetet mondott *Rakovszky Ivánné* elnöknőnek és *Rakovszky* Ivánnak, akik áldozatkészségükkel, jószívvel tették lehetővé, hogy a sok ártatlan lelkű, csonkatestű gyermek öröme őszinte és bennsőséges legyen. A vendégek az ünnepély után megtekintették a kiállítást, ahol az Otthon ipari készítményeit mutatták be. Olyan szép, olyan olcsó minden, hogy érdemes kimenni a Mexikói útra bevásárlás végett.

Sasadon és Farkasréten, a budai hegyvidéknek azon a részén, ahol már nagyrészt kunyhókban és odukban laknak az emberek, mégpedig 10—12 gyermekes szegény családok — és ahova már a hatóság keze és gondja nem igen ér el, mégis megjelent a Jézuska. A vidék jótékony hölgyei *Becsey* Antalnéval az élükön, saját maguk áldozatkészsége és gyüjtéseredményeképpen *50 gyermeket ruháztak föl tetőtől-talpig,* a legnagyobb súlyt fektetve arra, hogy ezek a járatlan utakat taposó apró gyermekek lehetőleg jó cipőhöz jussanak. Ezt a karácsonyi ünnepet a rendező hölgybizottság, amelynek tagjai: *Ostián* Antalné, *Szibinkits* Györgyné, *Hank* Sándorné és *Szánthó* Jenőné, — december hó 24-én a *sasadi új iskolában* akarták megrendezni nagy karácsonyfával, de *az iskola még nem kész* s így a városbíró *Ostián* Antal lakásán, Süveg-utca 12 rendezték és osztották szét a didergő apróságok között a meleg téliruhát, ami sok szívhezszóló jelenetre adott alkalmat.

MÁTÉ István, szobafestő és mázoló mester, *I. Ker., Attila-körút 2.* Telefon: 573—55.

A „Budai Szegény Gyermekeket Felruházó Egyesület" e hó 23-án tartotta meg ezidei felruházását a szalagutcai elemi iskolában, ahol 57 gyermeket látott el téli ruházattal. A szép eredmény *Grotta* Vilmos dr. ügyvéd, elnök és *Róth* László főtitkár érdeme, akik semmi fáradságot nem kíméltek, hogy az egyesület mennél szélesebb mederben gyakorolhassa áldásos tevékenységét. Az egyesület vezetősége ezúton is köszönetet mond nemesszívű adakozóinak, valamint a *Koestlin* cégnek, aki természetbeni adományával lehetővé tette, hogy minden gyermek egy-egy csomag cukorkát is kaphasson.

Legújabb könyvek:

Baktay M.: A világ tetején	16.— P
Cholnoky: Afrika, 2 kötet	30.— „
Cholnoky: Az egyenlítőtől a sarkvidékig	12.— „
Durant: A gondolat hősei fzv. 15.— P, kve	19.— „
P. Gulácsy Irén: Pax vobis, 3 kötet, fzv. 15.— P, kve	24.— „
Herczeg: Emberek, urak, nagyurak, fzv. 5.— P, kve	8.— „
Kittenberger: A megváltozott Afrika	32.— „
Lyka Károly: A művészetek története, 2 kötet	25.— „
Mécs László: Uveglegenda	4.— „
Péter: A magyar művészet története, 2 kötet	25.— „
Gróf Széchenyi Zsigmond: Csui	30.— „
Székely Mózes: Zátony	6.20 „
Zenei Lexikon, 2 kötet	50.— „
Színészeti Lexikon, 2 kötet	50.— „
Zilahy: A szökevény, kötve	6.80 „
Wells Huxley: Az élet csodái, 3 kötet	72.— „

Kaphatók: **Tisza Testvérek** könyv- és zeneműkereskedésében, Budapest, II. ker., Fő-utca 12. Tel.: 527—13.

TURÁNI világ hírű magyar perzsái
II., FŐ UTCA 80. TELEFÓN
FONALAK, KELLÉKEK

KINTZLER
CUKRÁSZDA fiókja csak
II., CSALOGÁNY-UTCA 55

Tisztviselők!

Az első tisztviselő társasház építése Népjóléti LÁB kölcsönnel.

A **Horthy Miklós-út 61. szám** alatt ideális délkeleti fekvésű tisztviselő társasházban még pár kettő és háromszobás lakrész kapható. Ezen tisztviselő társasházban minden egyes lakrész önálló telekkönyvi tulajdont képez.

A lakrésztulajdonosok LÁB kölcsöne a megvett lakrészeket külön-külön terheli, tehát egymással szemben vagyoni felelősséggel nem tartoznak.

Háromszobás nagyhallos lakások a Horthy Miklós-utra szolgáló részen már 23.000 pengőért. A kertre szolgáló részen pedig már 16.000 pengőért kaphatók.

25 százalék lefizetésével telekkönyvi tulajdonába bocsátjuk.

Csak azt mondhatja tulajdonának, ami telekkönyvileg a nevén áll.

Bővebb felvilágosítással

Szent Imre Tisztviselő Társasházak Végrehajtó Bizottsága szolgál, **Horthy Miklós-út 59.** Telefon Lágymányos 5—77.

Bp. 071/21

Monori Mag vezet
MAGYAR MAGTENYÉSZTÉSI R. T.
BUDAPEST—MONOR
Monori magkereskedése: Budapest, IV., Kossuth Lajos-u. 3. Telefon: Aut. 868-60
képes főárjegyzék és nagybani árajánlat ingyen és bérmentve

SZENT IMRE
GYÓGYFÜRDŐ
ezelőtt (Rácfürdő)
Erősen radióaktív, természetes 42·4 C° földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Személyi hírek

RIPKA FERENC dr. főpolgármester a karácsonyi ünnepeket Lillafüreden töltötte és e hó 30-án este tért vissza Budára.

KOZMA JENŐ dr. országgyűlési képviselő az éjt-napot igénybevevő választási harc után a magyar Semmeringen pihen.

PORZSOLT BÉLÁT, a Szent Lukácsfürdő Rt. alelnökét a fürdőügy terén szerzett érdemei elismeréseül kormányfőtanácsossá nevezte ki a kormányzó.

HAVAS ISTVÁN, a „Hollós Mátyás Társaság" főtitkára most rendezi sajtó alá legújabb kötetét, amelyben válogatott lírai költeményeit adja ki.

SÜMEGHI LÁSZLÓ dr. kir. közjegyző, kormányfőtanácsos négy napot töltött a Svábhegyi Szanatóriumban és e hó 29-én vette át hivatala vezetését.

LECHNER JENŐ munkásságával foglalkozik a Genfben megjelenő *Meister der Baukunst* építőművészeti monográfiasorozat legutolsó kötete, melyben közel száz illusztráció ismerteti a magyar építőművész pályájának kiváló alkotásait. Az előszót angol és német nyelven maga Lechner Jenő írta. Az imponáló könyvet legközelebb részletesen ismertetjük.

MEDGYASZAY ISTVÁN kiváló műépítész, a Hollós Mátyás Társaság illusztris tagját a Greguss-díjjal tüntette ki a Kisfaludy Társaság a Bar—Madas-intézet szép stílű épületének tervezéséért.

HULTL DEZSŐ dr.-t, a Műegyetem ezidei rektorát hívták be a felsőházi tagságra, mint soron lévő póttagot, mivel *Szily* Kálmán államtitkár, műegyetemi tanárnak a József Műegyetem felsőházi képviselőjének felsőházi tagsága a törvény értelmében megszűnt. — *Hültl* Dezső, az európai hírű építészprofesszor szívvel-lélekkel budai polgár, aki a Közmunkatanácsban is bölcs szószólója Buda elhanyagolt érdekeinek.

GEGUS DÁNIELT, a ny. főkapitányhelyettest kérte fel a Rádió „Akiket az utca elnyel" című tanulmánya előadására.

OSZOLY KÁLMÁN az új városatya Balaton-Szabadin levő villájában pihente ki a választás izgalmait.

HUBERT VILMOS Abbáziába utazott egy hétre.

BARDOS GYÖRGY dr. ügyvéd, a Budai Ingatlantulajdonosok Egyesületének elnöke és neje, *Weisz* Margit, a nagynevű zongoraművésznő a karácsonyt Egerben töltötték.

ILLATSZERT...?
GABRIEL drogériában
I., KRISZTINA-KRT 83.

Pogány Sándort nevezték ki a *Duna-Száva-Adria vasút* vezérigazgatói tisztségére, amely *Gordon* Róbert halála óta betöltetlen volt. *Pogány* Sándor a vasút egyik legkiválóbb szakembere. Karrierjét a Délivasútnál kezdte. Legutóbb a gépészeti osztály főnöke volt s Gordon Róbert halála óta ő állott a Délivasút vezérigazgatósága élén. Kinevezése azt jelenti, hogy a Délivasút államosításának terve ismét elhalasztódott.

MARCIS CUKRÁSZ
I., Alkotás-utca 15.

Újévi kazetták, parfümök, kölnivizek
„CSARNOK" ILLATSZERTÁRBAN
II., MARKOVICH IVÁN-UTCA 2

SZÉCHENYI
GYÓGYFÜRDŐ
a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népgyógyfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITŰNŐ KÖZLEKEDÉS

Hollós Mátyás Társaság

X. rendes közgyűlése.

Ünneplő hangulatban foglalta el az elnöki széket a *Hollós Mátyás Társaság* e hó 29-én este tartott X-ik rendes közgyűlésén az ősz poéta, *Szávay* Gyula elnök. Mellette *Exner* Kornél, a pénzügyek tudósa, a társelnök, *Peterdy* Sándor, *Aggházy* Kamil, *Massány* Ernő dr. alelnökök, *Hennyei* Vilmos, a főtanács elnöke, *Haspelné Balázsy* Lujza, a hölgybizottság elnöke, *Pávai-Vajna* Ferenc dr., a seregőr, az előadó alelnök háznagy, *Viraág* Béla, *Kapcza* Imre, a kincstartó és a jegyző, Eperjessy István dr.

Mint hölgyvendégek: *Exner* Kornélné, *Gegus* Dánielné és *Massány* Ernőné, azokon túl a tagok, Budán élő művészek, tudósok és írók.

Az ügyvezető elnök szava reszketett, amikor megemlékezett megnyitó beszédében az elhunyt elnökről, *Szaboleska* Mihályról. Azután lelkesen fejtegette a Hollós Mátyás Társaság nemes célját, önzetlen működését, mely eszmékkel, tervekkel termékenyíti meg Buda közéletét. Szávayt melegen megéljenezték.

Viraág Béla háznagy, a megjelenésében gátolt főtitkár nevében tette meg az évi jelentést, felsorolva azokat a közhasznú előadásokat, amikkel Buda érdekeit szolgálta a Társaság. Bejelentette, hogy a *tízéves* mult adatait kötetbe gyüjtötték, az irattárt rendezték és most állítják össze a tagok *arcképcsarnokát* képező albumot.

Bejelentette, hogy a H. M. T. most készül egy új ankétre, amelynek vezérelőadója *Pávai-Vajna* Ferenc dr. lesz és mely hivatva van megindítani a küzdelmet Buda-Fürdőváros érdekében a *füst és korom ellen*, az olcsó energiák termelését propagálva. Mint a közeljövő legfőbb kérdéseit a Társaság pénzügyi és a végleges helyiség kérdéseit állítva be.

Kapcza Imre pénztáros tett ezután jelentést a Társaság pénzügyeiről, akinek a számvizsgálókkal együtt megadta a felmentést a közgyűlés.

A választásra került ezután a sor, mely ügyben az elnök és háznagy indítványára, *Kapcza* Imre és *Baránszky* Gyula dr. hozzászólása után úgy határozott a közgyűlés, hogy elhalasztja a jövő év elejére, legkésőbben február közepéig, amikor rendkívüli közgyűlést hív egybe, amelyen dönt a kiküldendő héttagú *kandidálóbizottság* — amelynek tagjaiul: *Aggházy* Kamil, *Gegus* Dániel, *Kapcza* Imre, *Peterdy* Sándor, *Pávai-Vajna* Ferenc dr., *Ujj* Gyula és *Viraág* Béla választattak be, — jelentése felett, elsősorban az elnöki kérdésben.

Uj tagokul egyhangúlag beválasztották a rendes tagok sorába: — *Ujj Gyuláné* ótordai *Mikola* Ilonát, az írónőt, — *Rákosi* Gyulát és — a már a választmány által megválasztott *Szalay* Sándor ny. elöljárót.

Az indítványok során *Peterdy* Sándor fölvetette azt a tervet, hogy a jövő évben minden hó első és harmadik hétfőjén előadással kapcsolatos társasvacsorát rendezzen a Társaság, amely kérdés élénk vitát váltott ki, amelyben résztvettek: *Unghváry* Sándor, *Gegus* Dániel, *Aggházy* Kamil, *Réw* Sándor, *Czölder* Dezső, *Bekey* Imre Gábor, *Lugmayer* József dr., *Ujj* Gyula és *Baránszky* Gyula dr. és végül a közgyűlés fontolóra vette *Lugmayer* indítványát, mely számol a budai közönség pontatlan megjelenésével és az előadást amerikai mintára a *társasvacsora után* kívánja megtartatni. A közgyűlés nem döntött e kérdésben, hanem ez esték rendezésére fölkérte *Peterdy* Sándort, *Ujj* Gyulát és *Andor* Endre titkárt.

Az ügyvezető elnök rövid záróbeszéde után, akit újból lelkesen megéljenezték a jelenvoltak — társasvacsorához ült a társaság, mely éjfélkor ért véget.

MENCZER gallértisztítása vezet! Fest, mos, tisztít, saját üzemeiben. Telefon.
Olvasóinknak 8 f-ért tisztítja gallérjait.

Nász. Kedvesen fogadta Buda társadalma a hírt, hogy *udvarhelyi Kapcza* Imre, a nótaköltő gázgyári főtisztviselő, a Hollós Mátyás Társaság kincstartója leányát, *Ilonkát*, az ismert nevű rajzolóművésznőt eljegyezte *Fritz* Ödön tisztviselő.

A Budai Klub (II., Margit-körút 6) december 31-én Szilveszter-estét rendez tagjai és vendégei részére reggelig tartó táncccal.

A műgyep-golfpályát e hó 30-án este nyitotta meg télikertjében a Szent Gellért gyógyfürdő igazgatósága ünnepélyes keretek között.

A Németvölgyi Polgári Kör ifjúsági csoportja december 21-én a Németvölgyi Kultúrházban nagy műsoros estét rendezett, amelynek műsorán az ifjúsági zenekar számai után *Viraág* Béla, a *Budai Napló* szerkesztője tartott előadást *Buda jövőjéről. Nádor* Jóska, *Strausz* István zeneszerzők saját műveikből adtak elő. *Csonka* Júlia énekszámmal, *Dénes* János és *Csupkó* Lajos, az Astra művészcsoport tagjai magánszámokkal működtek közre. Konferált *Wälder* József. — A németvölgyi ifjúság december 31-én esti 8 órai kezdettel a Kultúrházban (I., Csörsz-utca 4) nagy *Szilveszterestet* rendez, melyre Buda érdeklődő ifjúságát ezúton is meghívja.

Külföldi túrán van a szimpatikus budai futballcsapat, a Budai „11". Eddigi három mérkőzése közül egyet megnyert, kettőn döntetlenül végzett.

Soós Elemérné báró Korányi Anna festőművésznő gyüjteményes kiállításának a Nemzeti Szalón erzsébetteri kiállítási palotájában január hó 1-én, délelőtt 11 órakor lesz az ünnepélyes vernisszázsa.

Linczenpolcz Mátyás vendéglős folyó hó 22-én hosszas szenvedés után 68 éves korában elhúnyt. Temetése december 25-én, karácsony napján volt a III. kerületi temető halottasházából a róm. kat. egyház szertartásai szerint.

A Nemzetközi Vásárt 1931-ben a Kereskedelmi és Iparkamara május 9—18. között rendezi. A részvételre vonatkozó felhívást e napokban bocsátották ki és — mint értesülünk — máris nagy számmal érkeznek a jelentkezések a magyar ipar legkülönbözőbb szakmáiból. *A január 15-ig jelentkező cégek 5%-os helydíjkedvezményben részesülnek.*

Varga fínom kötöttárú és harisnya (IV., Kossuth Lajos-utca 11 — Petőfi S.-utca 6) régi cég, amely a legjobb hírnévnek örvend. Ha Budáról átjön vásárlások végett és fínom kötöttárut, márkás harisnyát keres, fáradjon be bizalommal hozzá. Árui kiváló minőségével és legdivatosabb holmijával önt is törzsvevőnek fogja megszerezni.

Zártkörű táncestét rendez a *Csaba* bajtársi egyesület *Budai Koponya* törzse január 3-án este 9 órakor a „Budai Polgári Kaszinó" termeiben. Családjegy 10.—, személyjegy 5.— és táncos jegy 2.— pengő.

Tarka estét rendez Szilveszter estén a II. ker. Iparoskör Batthyány-tér 4. szám alatti helyiségében. Lesz móka, humoros előadások, malac, kakas stb. és ami a fő — reggelig tánc és belépődíj nincs.

FEDEZZE FEL ÖN IS A SASHEGYET!
Sashegy a Belvárostól gyalog is csak 25 percnyire.
Sashegy a Belváros hegye.
Sashegy a székesfőváros szívében — szívének jobbik oldalán.
Sashegy az előkelő középosztály települő helye.
Csak hegylejtőn lévő telkeket vásároljunk, ott van csak levegő, napsugár és kilátás.
Ön gyermekei arcáról leolvashatja hogy hol lakik;
nézze meg azután a sashegyi gyermekeket.
Sashegyi telkeinkről prospektust küld:
Kubatura részvénytársaság.
Budapest, főpostafiók 77/0

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM
Kitűnő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálvíz
A szentendrei HÉV vasútnak, a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

DÉLIVASÚT
KÁVÉHÁZBAN
NAGY SZILVESZTERI
MÓKAEST
SERGEJ OROSZ KÓRUSÁVAL

RÓZSADOMBON
Antik Muzeális Modern Bútorok Restaurálása Másolása Tervezése
sokéves párisi tanulmányok alapján
PÁLFY FERENC
IPARMŰVÉSZ
BUDAPEST, II., RÓZSAHEGY-UTCA 10
TELEFONHÍVÓ: 525-06. SZ.

Közgazdasági Napló

Szerkesztő: SZÁSZHALMI JÓZSEF.

Takarékosság és munkanélküliség

Írta: **SZÉL JENŐ,**
a Budapesti Kisipari Hitelintézet Rt. vezérigazgatója

A takarékosság fogalma és értelmezése körül nagy a zürzavar. Ez annál súlyosabb baj, mert a gazdasági válságokból *egyedül a takarékosság* problémájának megoldásán keresztül találhatjuk meg a kiutat. Takarékosságról szólva, laikus körökben azt hiszik, hogy lényegében véve pénzkiadások megtakarításáról van szó. Már a kérdés szakszerű megvilágítására vall az a meghatározás, hogy

a takarékosság lényegében véve annyit jelent, hogy kevesebbet fogyasszunk, mint amennyit termelünk.

Igen előkelő közgazdasági szaktekintélyek előadásait és beszédeit összehasonlítva, megállapítható, hogy a takarékosság felől igen eltérőek a vélemények. Az egyik vélemény szerint elsősorban a nagy jövedelemmel rendelkezőknek kell takarékoskodni. A laikus ebből arra következtet — és ezt gyakran halljuk is, — hogy csak az tud takarékoskodni, akinek nagyobb a jövedelme, mint a szükségletei. A másik vélemény szerint a takarékosság hirdetése gazdasági válság idejében káros és legfeljebb erkölcsi értékkel bír, mert a fogyasztási krízis enyhítése és ezzel együtt a munkanélküliség enyhítése érdekében a fogyasztás fokozása a főcél. Harmadik szakvélemény a külföldi hitellel történő beruházások hasznosságára mutat rá és ez bizonyos vonatkozásokban a takarékosság ellen szól, amivel szemben a negyedik szakvélemény a hasznos beruházásokat is takarékossági szempontból mellőzendőnek tartja. Az egyik vélemény a külföldi hitelek szerzésének szükségességét és hasznosságát hangoztatja ugyanakkor, amikor a külkereskedelmi mérleg és a fizetési mérleg passzivitásának vizsgálatánál a másik szaktekintély arra az eredményre jut, hogy a külföldi hitelek igénybevétele gazdasági szempontból súlyos következményekre vezet. Ezek az ellentétek sokszor ténylegesek, sokszor azonban csak látszólagosak, de mindenesetre alkalmasak arra, hogy a közgazdasági kérdésekben nem eléggé jártas közönséget teljesen megzavarják és a takarékosság hasznossága és szükségessége iránt kétséget támasszanak.

A gazdasági válság megoldására irányuló törekvéseknek legfontosabb feladata a legszélesebb körök minél teljesebb felvilágosítása a takarékosság helyes értelme, eszközei és módszerei, szükségessége és hasznossága felől, mert csak így válik lehetővé az erőknek oly egyesítése, amely a gazdasági válság megszüntetésére és egyben a legszélesebb néprétegek gazdasági boldogulására vezet.

A takarékosság lényege az, hogy

többet termeljünk, mint amennyit fogyasztunk,

szemben azzal a téves megállapítással, hogy

kevesebbet fogyasszunk, mint amennyit termelünk.

Ennek a célnak elérésére szolgáló biztos módszer: — a tőke, a munkaerők és eszközök, képességek, természeti erők és energiák lehető legjobb kihasználása a termelés megfelelő organizációja révén. A takarékossági problémának ebben az értelemben való megoldása megoldja a legsúlyosabb gazdasági világproblémát, *a munkanélküliség problémáját is.*

A munkanélküliség ugyanis lényegében véve egyenlő értékű a legnagyobb pazarlással,

amelyet legfeljebb nagy feleslegekkel rendelkező nemzetek engedhetnek meg maguknak. A való tényállás elvitázhatatlanul az, hogy a társadalom kénytelen a munkanélkülieket is valamilyen formában eltartani. Vagy munkanélküli segélyekből vagy protekciós, meg nem szolgált állásokban, vagy kórházakban, szegényházakban, esetleg fegyházakban, toloncházakban stb. A helyes organizáció teszi lehetővé a parlagon heverő munkaerők és eszközök oly kihasználását, hogy minden ember többet termeljen, mint amennyit fogyaszt. Kétségtelen, hogy minden normális ember többet tud produkálni, mint amennyit maga fogyaszt és ezen a képességen alapszik a család, a község és az állam fenntartása. Mindenütt, ahol gazdasági szolgáltatások és ellenszolgáltatások-

KIRÁLY-FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. szám.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot tartalmazó hévvíz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fém mérgezés, máj-, lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdő: férfiaknak . . . . reggel 5—1 óráig
nőknek hétköznap délután 2—7 óráig
!! IVÓ KURA!!

RUDAS FÜRDŐ
radioaktiv hőforrás
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ
FEDETT USZODA

VARGA
Budapest vezető kötöttárú cége
IV., KOSSUTH LAJOS-U. 11
IV., PETŐFI SÁNDOR-U. 6
ajánlja, mint idényszerű divatos viseletet
kötött egyberuháit és kötött 3 részes kompléit
puhák és melegek, igen kedveltek a téli-kabátok alatt

TEA
Közvetlen behozatal Holland-Indiából
a termelő ¼ és ½ kgos eredeti csomagolásban, 5-10 dg-os saját csomagolásban és ládákban. Nagyban és kicsinyben
BOZÓ GYÓGYTÁR
BUDÁN, I., ALKOTÁS-UTCA 34. SZÁM.

ról van szó, nemcsak a fizikai munkában, hanem a hivatalokban, a fizetett pozíciókban és funkciókban szigorúan szem előtt kell tartani azt a takarékossági szabályt, hogy

mindenkinek többet kell produkálnia, mint amennyit az általa végzett fizikai vagy szellemi munkájáért kap.

Ez nemcsak az egyénekre, hanem a közre, a hatóságokra, községekre és végeredményben az államra is vonatkozik. Az az üzem prosperálhat csak, amelynek munkásai, tisztviselői és igazgatói külön-külön többet produkálnak, mint amennyit az üzemtől fizetés fejében fogyasztanak és épúgy az államnak is és funkcionáriusainak legfőbb törekvése kell, hogy legyen, hogy

többet produkáljon polgárai részére, mint amennyit azoktól adók fejében szed.

A gazdasági válságból kivezető út megtalálása és megjárása egyáltalában nem olyan nehéz és sokkal könnyebb, mint ahogy azt általában hiszik. A pesszimizmusra nincsen semmi ok, ha komoly felvilágosítással és komoly törekvéssel minden helyen és minden pozícióban kérlelhetetlen szigorral és kivételt nem ismerő becsületességgel követeljük azt a feltétlenül helyes takarékossági elvet, hogy: *mindenki többet produkáljon, mint amennyit fogyaszt!*

---

* **Halász Manónak,** a Magyar Általános Takarékpénztár Rt. ügyvezető igazgatójának közhasznú érdemes tevékenysége elismeréseül a magyar királyi kormányfőtanácsosi címet adományozta a miniszterelnök előterjesztésére a kormányzó. *Halász* Manó a Magyar Általános Takarékpénztár szolgálatában kezdte közgazdasági pályáját. Évtizedek óta hasznosan vett részt Budapest főváros törvényhatóságában és nagy pénzügytechnikai tudásával méltán emelkedett ki pályatársai közül. Kinevezése általános örömet kelt igen nagyszámú barátai és ismerősei körében.

* **A Nemzeti Bank** főtanácsa tudomásul vette az üzletvezetőség jelentését az 1930. év üzleti eredményének alakulásáról, amely *előreláthatólag 12%-os osztalék kifizetését fogja lehetővé tenni.* Az elmult esztendőben az osztalék 13%-os volt, amely 15.08 pengőnek felel meg. A közgyűlés 1931 február 3-án lesz a budapesti székház tanácstermében.

* **Az Óbuda Ujlaki Takarék** eredményesen fejezte be *millenniumtelepi* parcellázásait, ahol már az építkezések is megindultak. A *pomázi telkek* egyrésze is elfogyott, tavasszal rákerül a sor az olcsóbb telkek eladására is. Sikerült ugyanis megszerezni a vasút északi oldalán fekvő telektömböket is. A takarékpénztár egyébként 1930-ban sokat fejlődött, az igazgatóság átszervezésével új szellem, ötletesség, lüktető lázas munka költözött falai közé. Betétei szaporodtak. Az óbudai polgárság hiteligényeivel ide fordult. Az intézet regenerálásának érdeme jórészt *Friedlaender* Jenő vezérigazgató nevéhez fűződik, aki, mióta elfoglalta pozícióját és megkezdte működését, egy csapásra az óbudai társadalom szívesen látott tagja lett.

* **A Salgótarjáni Kőszénbánya Rt.** villamos érdekeltségei és üzletei külön részvénytársaság keretében működnek tovább. Az új részvénytársaság *„Hungária Villamossági Rt."* néven *10 millió pengővel megalakult* és további tőkeszükségletét megfelelő feltételek mellett hosszú időre biztosította. A *Hungáriában* érdekeltséget vállalt Svájc leghatalmasabb villamosítási vállalata, a *Schweizerische Creditanstalt* érdekkörébe tartozó *„Bank für Elektrische Unternehmungen"* zürichi cég, melynek Európa összes nagyobb államaiban villamossági vállalatoknál jelentékeny részesedése van. E tranzakció célja az, hogy Magyarország elektrifikálásának fejlesztésére újabb jelentős tőkék álljanak rendelkezésre, melyek új területeknek a bekapcsolását és a már villamos árammal ellátott területeken a villamos fogyasztás emelését célzó berendezések létesítését lesznek hivatva szolgálni.

Telek ház lakás

Budai Napló
I. ker., Bors-utca 24. szám
Telefon: 502-96

Felvilágosítás kizárólag 1—3 óráig

TELEK

Rózsadomb legszebb helyén, autobusz megállónál, 380 négyszögöles telek olcsón eladó. (112)

Bercsényi-utca és Baranyai-út sarok, 1010 négyszögöl telek, minden közművekkel, nagyon olcsón eladó. Telefón: 824-44.

Rózsadomb alján 300 négyszögöles, befásított telkek, közművekkel és szép kilátással jutányosan eladók. (108)

Buda legszebb és legegészségesebb helyein. Istenhegyi-út 37. és Tamás-utca 21. szám alatt termő gyümölcsfákkal beültetett összes közműves, 300 öles villatelkek jutányosan kaphatók részletre is. Tulajdonos, Csollán ügyvéd, Váci-utca 42. Telefón: 846—58. Értekezés 4—6 óra között.

Drótkerítés, vasajtó, vaskapu kedvező fizetési feltételekkel Szinay István és Társa drótkerítésgyárában, V., Balaton-utca 12. Telefón 186—11.

Ujszentjános-kórháznál téli-nyári bérvillatelek egyik Szarvas-úton, a másik Virányos-úton közművekkel, fásítva, vaskerítéssel, déli fekvéssel, eladó. Ikervillának 6800, 10.200, 13.200, 8000 pengős részek. (102)

Szépvölgyi fenyvesben egyedülálló 16 holdas és a római Dunaparton 4 holdas telek szanatórium, weekend-telep részére eladó, vagy bérbeadó. Dr. Lugmayer József ügyvéd, II., Margit-körút 1. Automatatelefón 515—52.

Fery Oszkár-utcában 206 öles telek eladó. Építési iroda I., Naphegy-utca 21. Tel. 527—80.

Rózsadombon, Bimbó- és Vérhalom-utca mentén gyönyörű fekvésű 270 öles telkeink, dunai kilátással, eladók részletfizetésre is. Építési kölcsönt nyujtunk. Rózsadombi házépítő rt. V., József-tér 8. Telefón: 806—00.

Svábhegyen, a Városkúti-út és Béla király-út között 3000 négyszögöles telek eladó, 12 pengő négyszögölenkint. 20.000 pengős kölcsön első helyen betáblázva a Leszámítóló Banknál. (25)

KIZÁRÓLAG
ANTIK BÚTOROKAT
RESTAURÁL, ALAKÍT, SZAKSZERŰEN
*
AUSPITZ M.
II., ZSIGMOND U. 9
TELEFÓNSZÁM: AUTOMATA 626—47

BORZALMAS dolog
AZ ELETLEN KÉS, BOROTVA!
Élesíttesse CYGÁN FERENC köszörüssel
I., Pálya-u. 7. KORCSOLYA-KÖSZÖRÜLÉS!

FRISS VIRAGOK! SZOLID ÁRAK! Telefón: A. 537-87
LOHR IRMA utóda
NAGY IMRE LÁSZLÓ
udvari szállító
II., Fő-utca 1

RUZICSKA
KÜLÖNLEGES KENYÉR A LEGÍZLETESEBB!
KAPHATÓ MINDENÜTT!

ÜVEG és porcellán-árukban
GÁL LAJOS Budán
II., Széna-tér 7 vezet
Tisztviselők nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltétel

HUBERT és Tsa B. T.
Egészségügyi berendezések, csövek.
Műszaki cikkek, fémgyártás.
VI., Liszt Ferenc-tér 4. Tel.: 222-67

BELLEVUE
SZÁLLODA
ÉTTERMEIBEN
DÉLUTÁNI TEA
ÁNC
Ujdonság! Menürendszer!
4 fogásos ebéd 1.80-tól, utcán át is
Elsőrangú koncert- és tánczene. Európa elsőrangú restaurantjai között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 6 pengős. Déli menü 2.50.
Asztalrendelés: T: A. 528-84

Hidegkúti-úton, Star filmgyár mellett, villamos közelében, kettő à 298-öles telek, diófás parkban, összes közművekkel. (69)

Pasaréten villamosnál, autobusznál, huszonnyolc telek, ölenkint 30 pengő. Összes közművek minden telken. (104)

HÁZ

Széna-tér mellett egyemeletes ház eladó. (117)

Sósfürdőnél egyemeletes, 3 lakásos ház, összes közművekkel 40.000 pengő. 24.000 pengővel átvehető. — Ugyanott 150 öles telek is. (118)

Buda legszebb helyén négyszobás villa, külön házmesterlakással, olcsón eladó. Telefón József háromszázhat—negyvennégy.

Rózsadombon kétlakásos nagy villa, szép kerttel, alkalmi áron eladó. (109)

Délivasútnál négyszobás, modern alagsoros villa 20.000 pengővel átvehető. (111)

Rózsadombon egylakásos szép villa, nagy parkkal, előnyös fizetési feltételek mellett eladó. (110)

Különleges szépségű, elsőrangú építkezésű sarokbérház, étage fűtéssel, 55.500 pengő bérjövedelemmel, 11% nettó hozamra eladó. Részletes felvilágosítás a kiadóhivatalban. (107)

Sósfürdőnél 3 szobás, parkettás, adómentes úrilak 18.000 pengő. (86)

Rózsadombon 6 szobás, gőzfűtéses villa 70.000 pengő. (57)

Városmajor-utca mellett pompás villa, 7 szobával, minden mellékhelyiséggel, parkos kerttel, luxuskivitelben, Vajda Zsigmond freskóival, eladó 130.000 pengőért. 25 évi adómentesség. (49)

Keresek családi házat, vagy villát villamoshoz közel, Buda belterületén, kizáróan déli fekvéssel, összes közművekkel. (116)

Keresek 4, esetleg 5 szobás villa 50—60.000 pengőig. (95)

Öröklakások 2—3—4 SZOBÁSOK
HALLAL, MODERN KIVITELBEN
(központi fűtés, melegvízszolgáltatás, gőzszárító, stb.) A Vérmezőre néző **ATTILA-UTCA 95, 97, 99.** sz. telken épülő Stilus Társasházban **KAPHATÓK,** 1931 május 1-re. V., Balaton-utca 10. Telefon: 168—23.

CSAK EGYSZER KÓSTOLJA MEG
A PATHÓ-FÉLE
német módra készült felvágott különlegességeket,
mindig fogyasztója lesz.
I., ROHAM-UTCA 6. SZ.
ÉVTIZEDES CÉG

Szebb — Jobb — Olcsóbb
RÁDIÓ
CSILLÁROK, KELLÉKEK
NINCS PESTBUDÁN
IDŐT, PÉNZT TAKARÍT, HA ITT VÁSÁROL
KRISZTINA RÁDIÓHÁZ
I., KRISZTINA-KRT 141
TELEFÓNSZÁM: AUT. 566—83
Kedvező fizetési feltételek

ÉHGYOMORRA
naponkint igyék egy pohár
KRISTÁLY VIZET!

LAKÁS

I., Városmajor-utca 8 és II., Kapás-utca 40. szám alatti öröklakások eladók. (119)

Rózsadombon 5 szobás lakás, beüvegezett verandával, összkomforttal májusra kiadó. Elemi és leánygimnázium mellett. Autobusz megálló. (115)

Buda legegészségesebb vidékén 3 szobás, magasföldszintes szép lakás azonnalra, egy 5 szobás gyönyörű lakás május 1-re kiadó. Vígszínháztól 5 perenyire, autobusz megálló. Buday László-utca 5/b. Telefón 534—69.

4 és 5 szobás lakás azonnalra és 1931 máj. 1-re kiadó. I., Naphegy-utca 7.

Szépen bútorozott napos szoba, központi fűtéssel villában a Gellérthegy délkeleti oldalán, úr részére kiadó. I., Berényi-u. 10. fsz. jobb. Megtekintendő 3 óráig.

Budán, autobusz, villamos közelében egy, vagy kettőszobás lakást fürdőszobával sürgősen. (113)

Műtermet keresek egy- két szobával lehetően Buda belterületén. (114)

Műegyetem parkjával szemben, Budafoki-út 17. szám alatt kettő és négyszobás modern öröklakás és műterem háromszobás öröklakással eladó. Bővebbet a házgondnokságnál, hétköznap délután 3—4 óra között.

Egy—háromszobás komfortos lakások **hároméves** házban, központi fűtéssel, melegvízzel **budai hegyekre** legszebb szabad kilátással, **februárra, májusra,** Horthy Miklós-útnál. I., Fadrusz-u. 6. Építészmérnöknél. Telefón: Lá. 6—80.

Egy-, kettő-, három-, négy- és ötszobás lakás kiadó. Iroda: I., Naphegy-u. 21. Tel. 527—80.

Pasaréten, Németvölgyben, Krisztinában abszolút modern 4 szobás lakást keresek, kertes házban. (96)

ÜZLETHELYISÉG

Buda legszebb helyén, 2 épülő bérház mellett, melyekben üzlethelyiség nem lesz, vasportállal, karzat létesítésére alkalmas belmagassággal, bármely célra, de különösen mészáros, hentes, trafik, szabó, háztartási cikkek, festéküzlet stb. részére olcsó bérrel kiadók. Mészáros-utca 60/c.

KÖRLEVELEK
REKLÁMNYOMTATVÁNYOK
MAGÁNIRATOK
LEÍRÁSA — MÁSOLÁSA
SOKSZOROSÍTÁSA
GÉPIRÓ IRODA
BUDÁN, II., FŐ-UTCA 4
(BUDAI LÁNCHÍDFŐNÉL)

GUMMI harisnyák, fűzők, gyógyhaskötők, női egészségügyi cikkek legolcsóbb bevásárlási forrása
Hungária Kötszergyár R.-T. filókja
Buda, I., Krisztina-tér 3. sz.

GÉPONDULÁLÁS
DAUERWELLEN
a legújabb rendszerű villanygéppel 15 P-től 20 pengőig
AMMER BALÁZS hölgyfodrász
I. KER., BÖSZÖRMÉNYI-ÚT 3/a

Budai Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság
Budán, II., Fő-utca 9
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket.
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
Budai ingatlan-tulajdonosoknak gyors lebonyolítás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyujtunk
Mindennemű bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésre
SAFE DEPOSIT

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III, LAJOS-UTCA 148. SZ.
TELEFÓN: AUTOMATA 624—57.
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett
Kölcsönöket folyósít váltóra, folyószámlákra, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

CSILLÁR RÁDIÓ GRAMOFON
LEGSZEBB — LEGOLCSÓBB — LEGJOBB
KAPHATÓ 6, 12, 18, HAVI RÉSZLETRE IS
DÉLIVASÚT RADIÓHÁZBAN
I., KRISZTINA-KÖRÚT 99, TEL.: A. 507—07
VILLANYSZERELÉS
AKKUMULÁTOR TÖLTÉS
MÉG MA KÉRJEN ISMERTETÉST SZIKRA, ORION, TELEFUNKEN, STANDARD, PHILIPS ÉS EGYÉB GYÁRTMÁNYOKRA

HUNGÁRIA
radium tartalmú, lithiumos gyógyforrás Budán, Erzsébethídnál
IVÓ-KÚRA
reggel 7 órától esto 6 ig.
= Szénsavval telítve! =
HARMAT-VIZ!

BÁCSKAI KONYHA!
A CSÁSZÁRFÜRDŐ éttermeiben bácskai ételkülönlegességek, dunántúli borok!
ESTÉNKINT SCHRAMMELZENE
MEISTER ÉNEKEL
CSIRSZKA KONRÁD
VENDÉGLŐS
ALKALMI KÜLÖN TEREM!
POMPÁS KORA REGGELIKÁVÉ

HALWA S.
BUDÁN, I., SZENT JÁNOS-TÉR 4
TELEFON: AUTOMATA 507—37
Állami díszoklevél — Ezüstkoszorús mester
NAGY ARANYÉREMMEL KITÜNTETVE
Vadászfegyverek, fegyverjavítások, sportcikkek, cserkészfelszerelések
PUSKAMŰVES

Laptulajdonos: VIRAÁG és TÁRSA
Kiadásért felelős: Viraág Béla.

Nyomatott a Révai Irodalmi Intézet Nyomdájában, Bpest V, Ügynök-u. 8. — (Nyomdaigazgató: Linzer M.) —

Budai Napló

XXVIII. évfolyam. 1024. sz.

Buda érdekeit a várospolitika, a közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló ujság. Előfizetése egy évre 24 pengő, félévre 12 pengő. Egy szám 50 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal: I., Bors-utca 24. Délután 5—7-ig. Telefon: 502—96.

Felelős szerkesztő: VIRAÁG BÉLA

Hirdetések ára: Egy hasáb széles, egy milliméter magas sor, egyszeri közlésnél 40 fillér. 20 mm. magas hirdetés 8 pengő. Szövegsor ára 4 pengő. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő.

1931 január 5.

Színház vagy autógarázs

Garázs lesz a Kisfaludy Színházból, ha nem segít a főváros azonnal az igazgatón, akit villany-, gáz-, víz-, rendőr-, tűzoltódíj és egyéb földi behajtanivalókkal sujtanak az illetékesek. Hogy éljen meg így e rideg közöny mellett egy 52 tagú színtársulat? A színház tulajdonosa hazafias áldozatkészségéről tett tanuságot több ízben, mert türelmesen várt a házbérre és várni is fog, — amint mondotta — a jövőben is, mert *Miklósy* Aladár minden pártfogást megérdemel azért az úttörő kultúrmunkáért a mit Óbudán végez. De azt joggal elvárhatja a háztulajdonos az óbudai polgársággal együtt, hogy a főváros is nyúljon a hóna alá *Miklósy* Aladárnak, mert ha ez a színház megszünik, többet színigazgató nem kapja meg az épületet, autógarázs lesz a színházból és a koporsóforma Renaultok és fürge korgókerekű Fordok berregése mellett múlik ki az óbudai színészet.

A szinház kimulása azonban nemcsak Óbuda kérdése, hanem egész Budáé is. *Meg kell alakítani a Budai Színpártoló Egyesületet.* Üljenek össze a szépért lelkesedő urak, úrasszonyok és teremtsék meg társadalmi úton a lehetőségét annak, hogy a polgárság rendszert csináljon a színház látogatásából. Ez a szép gondolat megvalósításra vár, ötlete Óbudáról indul ki, olyan emberek viselik a szívükön, akik össze is kovácsolják az egyesület vezérkarát.

Buda már megmutatta, hogy tud színházat fenntartani, kedves, családias alapon, ahogy évtizedeken át élt a Várszínház, amelynél bizalmasabb jellegű színszínháza alig volt még egy is az országnak. Oda — haza járt a közönség és ott találkozott a Víziváros és a Krisztina társadalma. Ott minden premier ünnep volt. Ugyanezt megtehetné Óbuda és Ujlak közönsége is. Ott is élnek régi patricius családok és felszívták maguk közé az újabban jötteket. Ott kell megalakítani az új színpártoló egyesületet és belevonni abba egész Budát oly módon, hogy ez a színház kapná nyáron át a Budai Színkört is.

S ha ez az egyesület a budai kerületek csatlakozásával megalakul, újjá lehet teremteni Buda színészetét. Cselekedni kell. A közöny és a részvétlenség sírásója volt már sok szép gondolatnak. Ma Óbudán egy 8300 pengős havi üzemköltséggel működő 52 tagú színház életéről, vagy bukásáról van szó, vagy népszerűen, ha jobban hangzik: 52 család betevő falatjáról. *Adjon a főváros sürgősen 10.000 pengőt a Kisfaludy Színháznak, hogy nyomasztó* terheitől megszabaduljon és ezáltal az előadások folytonosságát biztosíthassa. Adjon minél előbb, mielőtt beáll a katasztrófa, mert nagyobb szükség van Óbudán színházra, mint autogarázsra. Adjon mielőbb, instanciázás, ankét nélkül, mert kétszer ad, ki gyorsan ad! **Sz. J.**

Budán, 1931. január 4

Nehéz harcok küszöbén született az új év. A városházán a főbb tisztviselők választása tartja forrongásban az idegeket. Már fogadásokat is kötöttek és van olyan aspiráns, akire tizenötszörös pénzt is adnak, ha bejön. Alig múlik majd el ez a vigalom, jön az üzemek kérdése. Ez is kemény dió. Mire a városháza elkészül a maga átszervezésével, választásával és üzemi megoldásával, meg jön az országos képviselőválasztások ideje. Ez most izgalmasabb lesz, mint máskor. Ezekkel a kérdésekkel párhuzamosan indul a harc az új energiákért, amelyek olcsóbbak, egyszerűbbek, de — ez harcot jelent az eddigi energiaforrások ellen, elsősorban a szén ellen, ami szintén új izgalmakkal jár majd, mert mélyen begyökerezett gazdasági érdekeket támad. Nagy gazdasági szervezetek összeomlásával fenyeget és sok-sok ezer ember kenyérkérdése. Ezek a kartellek nehezen adják be a derekukat, pedig csak ez a harc tisztázhatja a Buda-fürdőváros nagy kérdését. A szén, a füst, a korom halálos ellensége a fürdőváros lehetőségének. Megfordul az élet rendje és az új energiák olcsóbb, kedvesebb és talán több jövedelmet nyujtó életet hoznak.

Most kiabáljon a Víziváros, most mozgasson meg mindent, amikor üres még a malom helye a Dunaparton és terület biztosítható a régóta kívánt híd számára, mely az Andrássy-szoborhoz vezetne át a Margithíd és a Lánchíd között. Valamikor, réges-régen befejezett tény volt e hídépítés terve, sőt a Vám-utcán át, a Toldy Ferenc reáliskola alatt új alagutat is tervezett *Palóczy* Antal, a nagynevű városrendező mérnök-tanár, mely az Attila-utcába torkolva, a Vérmező áthidalásával az Alkotás-utca elejére vezetett volna. Most a város kellő jóakarattal biztosíthatja a hídfőhöz szükséges területet addig is, amíg ennek a speciálisan *vízivárosi hídnak* a fölépítése ismét aktuálissá lesz és éppen ezért — most kiabáljon a Víziváros népe.

Újévi üdvözlések

Patriarchalis Budán el sem képzelhető, hogy a társadalom vezetőit ne keresték volna fel azok, akik híveikül szegődtek vagy tisztelettel kísérik munkásságukat és nyilvános szereplésüket.

Egész Buda igyekezett ünnepelni dr. *Ripka* Ferenc főpolgármestert, mint a ki ma Budapest legfőbb méltóságát tölti be oly kifogástalan rátermettséggel, munkabírással és szeretettel, a minőre kevés példát találunk a város történetében. Még ellenfelei is tisztelettel hajolnak meg előtte.

Először a hivatalában tisztelgett nála a *Községi Polgári Párt,* amelynek nevében *Gaár* Vilmos köszöntötte, arra kérve őt beszéde végén, hogy maradjon továbbra is a polgárság világító iránymutatója és hűségesen követi őt a párt és a város polgársága. A lelkes ovációk után

RIPKA FERENC dr.

rámutatott az egyesülés óta elmult korszakra, két év híján 60 esztendő, amelyben hatalmas városépítő munka folyt, de a legnagyobb munkát igénylő korszak a most elmult 10 esztendő volt. Az új törvény új korszakot nyit s ehhez kérte a törvényhatósági bizottság tagjainak önzetlen és aktív munkakészségét, hogy így kíméletlenül kirthassanak közös munkával minden visszaélést. A megmaradt csonka országnak Budapest a legnagyobb értéke, mert egy millió együtt élő magyar oly nagy erőt jelent, mely eldönti az ország sorsát. Ha itt beáll a pusztulás, elsorvad az ország. Az új törvény erre módot ad, mert jobban szolgálja a polgárság érdekeit. Beszéde végén meleg elismeréssel emlékezett meg a távollevő Kozma Jenő pártelnökről, aki hatalmas munkát végzett.

A főpolgármestert őszintén lelkesen ünnepelték beszéde befejeztével.

A városházáról hazasietett a főpolgármester, ahol a budai testületek, egyesületek, kaszinók és pártkörök vártak. Az egyházközségektől a különféle intézmények képviselőin át a házfelügyelők budai szervezetéig képviselve volt ott egész Buda minden rendű és rangú népe. Száznál többen szorongtak az ily nagyszabású ünneplésre nem eléggé alkalmas lakáson és ott merült fel az eszme, hogy ezentúl ezt az újévi üdvözlést át kell helyezni a Budai Társaskörbe, ahol elveszti ugyan az eddigi bizalmas jellegét, de teret nyit minden, ma helyhez nem jutott — társadalmi képviselet tisztelgésének. Még az utcán is állottak csoportok, amelyek már sehogysem fértek el a lakásban.

Buda üdvözletét *Szombathy* Kálmán a Budai Társaskör ügyvezető elnöke tolmácsolta lendületes szavakkal, majd egész sora az üdvözlőknek, köztük a Klotild szeretetház kis diákjai is, akiknek mindnyájuknak volt köszönetet mondó szavuk, melyből sugárzott a szeretet és a tisztelet.

Ripka Ferenc, hálás kedves és lelkes szóval köszönte meg az ünneplést és szavaiból komoly bíztatást meríthettek mindazok, akik Buda jövőjét, fejlődését, vagyonosodását szolgálják.

Azután vendégül látott mindenkit barátságos délelőtti uzsonára, amelyhez a Budai Dalárda pompás éneke adta meg a kellő hangulatot.

*

KOZMA JENŐ dr.

kénytelen volt elkerülni azt az ünnepeltetést, amit a Budai Polgári Körben, a pártja és a vezetése alatt álló egyesületek és testületek terveztek, mert a választás alatt éjt napot munkába töltve, orvosai a legkomolyabban követelték a pihenését. Tudta, hogy bárhol pihen, barátai és tisztelői fölkeresik, s így a legkörmönfontabb diplomáciára volt szükség, hogy zavartalanul pihenhessen és ápolhassa egészségét. És amit ő komolyan akar az sikerül is.

*

BECSEY ANTAL

kormányfőtanácsost,

törvényhatósági örökös tagot, az *Egységes Községi Polgári Párt* XI. választókerülete meleg ünneplésben részesítette az újév alkalmából, amikor nagyszámú küldöttség kereste őt fel lakásán. *Kovács* József tábornok, székesfővárosi kerületi választmányi tag vezetése alatt a küldöttség tagjai voltak: *Füvessy* László vállalkozó, *Benkovits* Géza BSZKRT tisztviselő, *Szántó* Jenő bankigazgató, *Gömöri* Győző igazgató, a Buda-Alsóvárosi Egyesület ügyvezető elnöke, székesfővárosi választmányi tag, *Sándor Fülöp* ingatlanirodatul., *Schwarcz* Zsigmond vezérigazgató, *Vetter* Gusztáv postafőtiszt, *Zilahi-Balogh* Gyula építész, törvényszéki hites szakértő, *Zsíros* Károly gépészmérnök, *Ulmer* Ágost dr. MÁV főfelügyelő és még többen. A küldöttség szónoka: *Kovács* József tábornok üdvözölte *Becsey* Antalt, kinek a közélet terén szerzett érdemeit méltatva, biztosította *Becseyt* a kerület ragaszkodásáról, egyben boldog újévet kívánt neki és családjának. *Becsey* Antal hosszabb beszédben meghatva mondott köszönetet a küldöttségnek az iránta tanusított jóleső figyelemért. A mostani válságos helyzetben javulást remél, ha egyesek és testületek összefognak. Végül őszinte szívvel viszonozta az újévi jókívánságokat.

*

Ujév napjának délutánján együttesen üdvözölték a II. kerületi egyesületek

ANDRÉKA KÁROLYT.

Az ünnepség a III-ik kerületi egyesült polgári társaskör helyi-

---

TANULMÁNY

A kerületi elöljáróságok multja, jelene és jövője

IRTA: DR. SPANNBERGER ALAJOS
I. kerületi elöljáró.

III.

A kerületi elöljáróság a polgársággal szoros kapcsolatot tartó hatósági szerv. A kerületi hatóság képviselője: a kerületi elöljáró, helyi hatósági jogkörét helyi ismeretek birtokában és a polgárság életviszonyainak ismeretében, egyéni felelősség mellett közvetlenül gyakorolja, ezért a kerületi elöljárók hatáskörének újabb szabályozásáról közeljövőben meghozandó törvénynek fel kellene ruháznia a kerületi elöljárók értekezletét oly hatósági jelleggel, hogy ez a testület a kerületi közigazgatás körébe tartozó ügyekben kötelezőerejű, elvi jelentőségű megállapításokat hozhasson. Ezirányban, a fővárosi törvény előkészítésének időszakában, a kerületi elöljárók javaslataikban ismételten indokolt előterjesztéseket tettek.

Az ilyen elvi jelentőségű megállapítások kötelező ereje egyes közigazgatási joggal kapcsolatos perjogi kérdés megoldásául, illetve a közigazgatással szoros kapcsolatba jöhető egyéb speciális jogi vonatkozásoknak szabályozásául is szolgálhatna. Ime, egy kiragadott példa: A polgári perrendtartás 112. §-a a szegényjog megadását, vagyis a bírói jogvédelem és ügyvéd igénybevételének ingyenességét, valamint a perköltségek viselése alóli mentesítést ahhoz a feltételhez köti, hogy a folyamodó fél jövedelme ne legyen nagyobb, mint a „lakhelyén szokásos közönséges napszám". Budapesten ezt a közönséges napszámot a Központi Vásárcsarnok Központi Igazgatósága jegyzi, de különféle változatokban, úgymint: a férfinapszámos napszámbére 2—4 pengő ellátással, 2.5—6.4 pengő ellátás nélkül; a nőnapszámos napszámbére 1.4—4 pengő ellátással, 1.2—5 pengő ellátás nélkül; mosónő napszáma 4—7 pengő ellátással, 6—8 pengő ellátás nélkül, az 1930. évi október havi jegyzése szerint. Már most feltehető a kérdés ez adatok mellett, mi tulajdonképpen a közönséges napszám? Nem marad más hátra, minthogy e különböző napszámjegyzések közös nevezőre hozassanak. Ki végezze ezt? Vagyis következésképp nincs oly szerv székesfővárosunk közigazgatásában, amely e kerületi elöljáróságok egyöntetű eljárását elvi jelentőségű határozat kimondásával szabályozná a szegényjog megadásául szolgáló szegénységi bizonyítványok kiállításánál, oly értelemben, hogy megállapíttatnék, mely napszámjövedelem lenne a szóbanlévő bizonyítványok kiállításánál alapul veendő.

A kerületi elöljáróságok megalakítása után a fejlődési folyamat az intéző körök némi nyugtalanságának is okozója volt, mert átérezték a törvény 25. §-ában foglalt rendelkezések végre nem hajtásával járó következményeket. Ezt mutatja egy 1914. évbeli törekvés, amikor ismét a törvényhatósági bizottság napirendjén szerepelt a jelzett értekezletek megtartásának és az oldódó kapcsolatok egybefűzésének szükségessége. Ekkor érte néhai Hanvai Sándor kerületi elöljárót az a kitüntetés, hogy a közgyüléstől nyert meghatalmazás alapján, mint a polgármester helyettese látta el a kerületi elöljáróságok ellenőrzését. Ez a megoldás azonban nem volt alkalmas a kerületi és központi igazgatás közti kapcsolat kiépítésére, mert Hanvai Sándor kerületi elöljárói minőségében a tanács tagja nem lehetett, így a központi igazgatásban a kerületi elöljáróságok érdekeinek csak közvetve s nem közvetlenül állt módjában esetleg érvényt szerezni.

E törekvés célját veszítve a kezdődő világégés idején hangtalanul összeomlott és e nagy kataklizmus romja eltemette. A kerületi elöljáróságok fontossága a háború által kialakított üzemes, központi igazgatással szemben elhalványult. Ezóta maradt nyitott kérdés napjainkig, miképpen szabályoztassék a kerületi közigazgatási tevékenységnek a központi közigazgatáshoz való viszonya és miképpen nyerjen képviseletet a kerületi közigazgatás a központi igazgatásban?

Erre a kérdésre válaszunk: Az 1893. évi XXXIII. törvénycikk a kerületi elöljáróságok kialakítását akkor eszközölte, amikor székesfővárosunk fejlődését előidéző okok hatásaikat csak elsőízben éreztették a közigazgatási berendezkedés akkori állapotával szemben. Azóta csaknem négy évtized telt el és ezalatt arról győződtünk meg, hogy a fejlődés és a polgárságnak azzal együttjáró igénye, hogy a közigazgatás tagozott legyen, nem hanyatlik, hanem megújuló erővel érvényesül.

Székesfővárosunk további fejlődésének lehetőségét tehát abban látjuk biztosítva, ha Baross Gábor idealizmusában fogant 1893. évi XXXIII. törvénycikk szellemében fogja a törvényhozás a kerületi elöljáró hatáskörének újabb szabályozását megoldani.

Székesfővárosunk közigazgatási szervezetében a fejlődés kiváltotta differenciálódás ugyanis két főeltérést juttatott kifejezésre a központi és kerületi hatóságok között. A központi szerv inkább kulturális és a város gazdasági életének egyik hatalmas tényezőjévé emelkedett, a kerületi elöljáróságok pedig a szorosabb értelemben vett közigazgatás mezején átvették a művelő munkát.

Kívánatosnak tartjuk hangoztatni tehát, hogy a székesfővárosi és az egész magyar közigazgatás szempontjából is fontos közhatalmi szervek élére oly vezetők állíttassanak, akik kellő közigazgatási tapasztalattal rendelkezve, a polgárság életének és vagyonának megóvására képesek.

Ennek a kívánalomnak érvényre jutását óhajtotta biztosítani az 1893. évi XXXIII. törvénycikk 5. és 6. szakasza, amelyek meghatározzák a kerületi elöljárói állás betöltésének módozatait. E törvény szerint a kerületi elöljárót a törvényhatósági bizottság élethossziglan választja. A választás titkos szavazással folyik, az állás betöltése *általános szótöbbség* elnyerésével történik. A törvényhozás 1893-ban a kerületi elöljárók állásának betöltését ezek szerint ugyanannak a testületnek közreműködésére bízta, amely hasonló eljárásával a székesfőváros közigazgatása fejének: a polgármesternek megválasztására hivatott.

Ez a rendelkezés a székesfőváros akkori fejlődési fokán a kerületi elöljárók közigazgatási szempontból fontossá váló személyének kiemelésére irányult. Fokozottabban kell érvényesülni a kiválogatás elvének a jelenben, amikor számolni kell a lakosság további szaporodásával, az ipari élet fellendülésével, a technika haladásával, a kerületi elöljáróság hatáskörének mindezen tényezőkkel összefüggésben álló kiterjedésével. Székesfővárosunk fejlődésével egyre fontosabbá váló közhatalmi szerv vezetőkként tehát oly egyéneket igényel, akik a szellemi élet terén is számottevő tényezők és akiknek kiválósága lehetővé teszi, hogy a hatósági intézkedések egyéni jogokat meg ne sértsenek, hanem fizikai és társadalmi életnyilvánulásokra való kihatásukban a polgárságot megóvják minden erkölcsi, jogi károsodástól.

A kerületi elöljáró a közönséggel szemben a hatóság megszemélyesítője, a székesfőváros közönségének pedig hatóságokkal szembeni képviselője.

(Folytatjuk.)

SZÉCHENYI GYÓGYFÜRDŐ
a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népgyógyfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITŰNŐ KÖZLEKEDÉS

ségében folyt le, ahol a kerület színe-java jelent meg. Ott voltak *Karkas* Rezső főv. tanácsnok, dr. *Szalay* Sándor m. kir. kormányfőtanácsos, ny. ker. elöljáró, dr. *Raisz* Aladár egészségügyi főtanácsos, *Szigeth* Gábor műegyet. m. tanár, gázgyári igazgató, dr. *Horváth* Henrik egyet. m. tanár, fővárosi múzeumi igazgató stb. Az ünnepi beszédet dr. *Orova* Zsigmond mondotta, aki a társaskör, valamint a III. ker. Zenekör nevében üdvözölte *Andréka* Károly elnököt az újév alkalmából, majd *Tóth* István gimn. tanár a Torna- és Vívóegylet, *Tóth* Ferenc elemi isk. igazgató pedig a Dalkoszorú nevében fejezte ki jókívánságait. Az üdvözléseket *Andréka* Károly hálás szavakban köszönte meg.

*

Buda-Alsóvárosi Egyesület az újév alkalmából meleghangú átiratban üdvözölte nagyérdemű elnökét: *Becsey* Antalt és külön üdvözlő iratban fejezte ki újévi jókívánságait az egyesület ügyvezető elnökének: *Gömöri* Győző igazgató, székesfővárosi kerületi választmányi tagnak. A lezajlott városi választások a *Buda-Alsóvárosi Egyesületet,* mely alapszabályai értelmében sem az országos, sem a városi pártpolitikával nem foglalkozik, egy időre megakasztották *egyesületi* tevékenységében, de már január második felében ismét megtartja szokásos *egyesületi összejöveteleit, hogy a közügyekkel is foglalkozzék* és a buda-alsóvárosiak máris *nagy érdeklődést* tanusítanak a megbeszélendő ügyek iránt, mert *az 1931-i új esztendőtől várják a közlekedés javításának és a még hiányzó közművek létesítésének megvalósítását. Ezenkívül nagy reményeket fűznek a székesfővárosi kerületi új választmány működéséhez,* amelynek tagjai lettek: *Gömöri* Győző ügyvezető elnök és *Kovács* József tábornok is.

*

A Magyar Nemzeti Szociális Párt tagjai január hó 1-én nagy számmal jelentek meg a párt helyiségeiben, ahol *Neményi* Imre dr. államtitkár, pártelnököt *Szilágyi* Mihály MÁV főfelügyelő üdvözölte. *Neményi* Imre dr. válaszában utalt a párt gazdag programmjára, amelyben *a nemzeti eszme avatja a szociális eszmét* az ország jobb jövőjének erős pillérévé. Felszólította a párt híveit, hogy ez országépítő gondolat mellett tartsanak ki. Szavait lelkes éljen fogadta.

Választás után

Most már tisztán állanak mindenki előtt a városháza erőviszonyai, illetve a közgyűlésen szereplő pártok számszerinti elhelyezkedése.

A *Községi Polgári Párt,* vagy jobban mondva *Kozma*-párt 77 szavazatával szemben áll a *Keresztény Községi Párt* 86 szavazata. A kormányt támogató két vezérpárt összesen 163 szavazatot állít a 77 ellenzéki ellen, a kikről tudott dolog, hogy *Rassay pártjának* 14 tagja a legtöbb esetben a *polgári* pártokkal szavaz, sőt valószínű, hogy így jár el a *Friedrich-párt* 10 tagja is.

A tulajdonképpeni *baloldali* ellenzék tehát 16 demokrata és 37 szocialista, összesen 53. Tehát 187 az 53 ellen.

A polgári többség így hát föltétlenül biztosítva volna, de ellensúlyozhatja a Wolff-pártot a Kozma-párt azzal, ha a Rassay-pártot tudja bizonyos kérdésekben kooperációra bírni. A közgyűlésen az egyensúlyt ismét és fokozottabb mértékben tudja fenntartani a *Kozma-párt* és ezzel biztosítja a város részére a kormány támogatását.

*

A sok visszavonás, gyűlölködés és személyi torzsalkodás, amit a választás elfajult harca fölvetett, erősen emlékeztet azokra a viszonyokra, amikről találó, erős képet rajzolt egy 400 év előtt itt járt olasz diplomata.

Idegen diplomaták, akik Hunyadiak és Jagellók korában — 1440 és 1526 között — a magyar királyi udvarnál Budán megfordultak, az ország állapotáról sötét képeket festettek jelentéseikben. Ahogy Fraknói Vilmos történelmében írja, — *Massaro* velencei titkár 1523 őszén írt jelentésében *az ország népességét, gazdagságát, a nemzet erejét* magasztalásokkal halmozza el és azt mondja, hogy ha a magyarok engedelmeskedni, *összetartani, a közjó iránt érdeklődni tudnának,* képesek lennének országukat

ILLATSZERT...?
GABRIEL drogériában
I., KRISZTINA-KRT 83.

megoltalmazni és minden ellenség fölött diadalmaskodni. — Azonban — úgymond — a magyarok más népet kevésre becsülnek; mindnyájan csak a saját érdekükkel törődnek, a közjóval keveset gondolnak, a közvagyont prédálják; és ámbár folytonosan mintha testvérek volnának, vígan együtt lakmároznak, alattomban gyűlöletet táplálnak egymás iránt. Büszke és gőgös emberek, akik *engedelmeskedni nem akarnak;* tanácsot mástól elfogadni vonakodnak és *keveset dolgoznak.* — Hát nincs igaza ma is?

A magyar Semmering megteremtése

Fontos a HÉV átvétele

Azok az intézőkörök, amelyeknek kezében van a „Helyi-Érdekű Vasút Részvénytársaság" vasútvonalainak megváltására vonatkozó megoldás, messzekiható munkát végeznek úgy a környéklakók és e környék nagyon is kívánatos jövő fejlődése, mint *főleg a székesfőváros közgazdasági életének* és sok-sok egyéb életbevágó érdekeinek szempontjából. De azt is állíthatjuk, hogy fontos nemzeti érdek is, hogy a ma sok tekintetben halottnak tetsző legközelebb eső gyönyörű környéke a fővárosnak gazdasági, ipari, kereskedelmi, kulturális, művészi, egészségügyi, sportügyi és idegenforgalmi vérkeringésébe elevenül bekapcsoltassék. Alig van nyugaton még egy főváros, melynek, ha a határát elhagyjuk,

annyi az elhanyagoltság, mint éppen Budapest környékén.

A budai és pilisi hegyvidék, éppen úgy, mint az Alföld pestkörnyéki széleinek községei, epedve várják, hogy a székesfőváros közlekedési vonalaiba bekapcsoltassanak a budapesti környék helyivonalainak hálózata.

Az *államvasutak* vonalaival átszelt területek — dacára annak, hogy tetemesen kevesebb számú a napi vonatközlekedésük, — eleven, pezsgő közlekedési viszonyban élnek a fővárossal. A fővárosi lakosságnak élelmiszükségleteit annak különböző nyilt piacain e községek dolgos, gazdálkodó népe látja el. Vásárlásaikat és kulturális igényeiket is sűrűbben bonyolítják le a fővárosban, mint a helyiérdekű vonatokra utalt vidéklakók. E vidéklakók nagyon is megfontolják mielőtt igénybe veszik a HÉV nagyon is költséges vonalát színházi, bevásárlási, szállítási célból. Egy népesebb családnak tetemes költségébe kerül már azon a Budapestre való utazás, mert a HÉV mint magánvállalat befektetéseket, tarifareformokat a pillanatnyi jövedelmezőség veszélyeztetése nélkül nem is tehet.

Egészen más üzleti alapot és felfogást fektethet le a főváros, amint a HÉV-et tulajdonába vette. Sűrűbb járatok, egységes tarifarendszer mellett csakhamar élénkebb kapcsolat keletkeznék a fővárossal gazdasági, ipari, kereskedelmi, közélelmezési, közművelődési és egyéb műveltségi igények kielégítése szempontjából. Egy csapásra virágzó üdülő- és lakótelepek keletkeznének. A környező községekben eleven lakásépítési mozgalom indulna meg, mely fölöslegessé tenné a fővárosra nézve a sok-sok szükséglakás építését.

De itt van még egy fontos ügy. A budai és pilisi hegyvidéket a Teremtő annyi és oly sok természeti szépséggel áldotta meg, hogy ma, amikor erő és egészség a jelszava a fejlődésnek, mulasztásszámba megy e vidéket azzá nem tenni Budapest kőtengerben élő százezrei számára, mint amit a *Wienerwald* jelent a bécsieknek. Már évek óta él a terv, hogy

a 700 m magas Dobogókő közel egy négyzetkilométer platonjára Pilisszentkereszttől, esetleg a pomázi helyiérdekű állomástól kötélpályát építenek

s így tág perspektívák nyílnak a Dobogókővidék fokozatos beépülésére és állandó kiránduló- és nyaralóhellyé való kialakulására, s ezzel

a magyar Semmering megteremtésére.

Sokszor — sokat hangoztatják mint vádat, hogy Budapest családjai idegenbe mennek nyaralni. Főleg Stájer „Licht- és Sonnenbad"-jaiban nyüzsög nyáron a magyarság aprajanagyja. Itt van a pilisi hegyvidék, a Dobogókő környéke, Pomáz Kőhegye, Szentendre kies tájai a dunai fürdőkkel, Leányfalu, Tahi, Visegrád fel Dömösig mind-mind oly természeti adottsággal, hogyha mint nyaralóhelyeket a külföld fény- és napfürdőivel összehasonlítjuk, bizonyára elfogulatlanul az előbbiek — a hazai nyaralóhelyek — javára döntenének. De a nyaralás egyéb lehetőségét kell megadni a kedvező utazási, s ezzel kapcsolatosan a külföldivel versenyképes közélelmezési viszonyokkal. Ilymódon a nyaralási évadban sem volna Budapest kihalt főváros. Mindenesetre fokozatosan

a dunamenti szántóföldeken, melyeken ma még az őstermelés dívik, konyhakertek, gyümölcsösök keletkeznének,

nagyobb hozamot nyujtva a tulajdonosnak, de hasznára a környék nyaralóinak és magának a székesfőváros nyári piacának is.

Fontos nemzeti érdekek fűződnek, ahhoz, hogy a HÉV vonalait székesfővárosunk tulajdonába vegye. Itt nagy közérdekekről van szó. Rövidesen kihelyezhetné a végállomást, ha azonnal nem is a Filatorigátra, de a császárfürdői állomásra. Igy hozzáfoghatna a Margithídtól a Dunapart rendezéséhez, miáltal a két világfürdő, a Császár- és Szt. Lukács-fürdő tényleg világfürdői környezetet nyerhetnének. Majd a Hungária úti híd építésével a Filatorigátra helyezhetné ki a végállomást, s ezzel az újlaki és óbudai Dunapart végre-valahára levetkőzhetné ódon házacskáival mai, nagyon is szembetűnő dísztelenségét, szemben a gyönyörű Margitszigettel.

lovag Ember Károly.

A Budai Katholikus Kör *József Ferenc* királyi herceg és *Anna* királyi hercegasszony legfőbb védnöksége, gróf *Apponyi* Albertné, dr. *Dréhr* Imréné, dr. *Ripka* Ferencné, *Wolff* Károlyné díszelnöksége mellett, összes termeiben jan. 17-én (szombaton) este fél 10 órakor a köri székházalap javára rendezi jótékonycélú Budai Katholikus Bálját. Ügyvezető-elnök Baránski Gyula dr., bálelnök dr. Privitzky Endre.

Gyász. *Funták* Ágnes, az egykori szépséges bálkirálynő, a budapesti társaság kedvence, utóbb a Budapest Gázművei szorgalmas tisztviselője december 31-én, életének 68-ik évében az Úrban csendesen elhúnyt. Január hó 3-án délután temették a Kerepesi temető halottasházából nagy részvét mellett.

BUDAI FAMILIÁK

Apróságok a Kimnach-család életéből.

A kedves régi budai élet omlóvakolatú vén házak és magányos budai sírok kövei alá rejtezkedve él tovább. Igy *Kimnach* Lajos Kristófnak a vízivárosi temetőben búslakodó sírköve alábbiakat mondja (ódonos fordításunkban): *„Itt nyugszik Idősebb Kimnach Lajos úr, polgári építőmester, külső tanácsbéli tagja Buda szabad királyi Városnak, főlövészmester, a budai ágostai hitvallású evangélikus egyházközség kurátora, született 1785. november 1-én, meghalt 1866 szeptember 7-én, közös jóért buzgólkodó mind közönségesen ismert szorgos tettekben gazdag élete 81-ik esztendejében. Valamint ő utódjainak szívében mindörökre élni fog, úgy fog minden időkben élni az ő emlékezete polgártársai tudatában is. Béke hamvaira!"*

A szabadságharc korának összezilált családi életét jellemzi, hogy Kimnach Lajos leányának, Katalinnak Michalowszky Vince alezredes, a pesti katonai törvényszék későbbi alelnöke volt a férje. Az alezredes *Haynau báró* alatt működött. Bizonyára felesége jó szívének tudható be, hogy sógora: *Károly,* (akiről a már írtunk) sok elítéltet mentett meg a börtöntől és a haláltól. A *Pesti Hirlap* írta meg az 1901 szeptember 20-án 80 éves korában meghalt pátriárkális öreg úrról ezt a jellegzetes budai apróságot. (Az ő fia volt Kimnach László, a festőművész.)

Ugyancsak Kimnach Károly járt közbe a Budát elfoglaló honvédség hadbírójánál egy *Krach* Lukács nevű budai születésű lakatoslegény megkegyelmeztetése dolgában.

Ez a legény az ostrom idején a Hentzi parancsnoksága alatt álló osztrák garnizonban szolgáló tüzérkáplár volt. Rokonai honvédnek állottak be, ő az osztrák alatt szolgált tovább. Egy alkalommal egy sáncpuskával belelőtt egy hattyú-utcai udvaron játszadozó gyermekcsoportba s ezzel a tettével még el is dicsekedett.

A várból kiszökdöső magyarérzésű katonák Budán elmondották a különben is kötekedő duhajnak ismert Krach esetét. Buda eleste után *Marschall* ismert budai háztulajdonos a Bécsi Kapunál felismerte a szökni készülő Krachot és átadta a honvédeknek. Halálra ítélték, ámde budai rokonsága és kétségbeesett apja jó ismerősei — közöttük a honvéd nemzetőrként szolgáló Kimnach Lajos — kegyelmet eszközöltek ki a legény számára, aki szégyenében később Amerikába vándorolt ki. Ezt az esetet Pfeiffer István szóbeli közlései alapján adjuk. *(b. b. b.)*

Öregurak sportja

A műgyepes golfpálya megnyitása a Gellért fürdőben

Valamikor régen, sok-sok évszázaddal ezelőtt unatkozó *skót pásztorok* azzal szórakoztak, hogy fejnagyságú lyukakat ástak a mezőn és pásztorbotjaikkal addig ütögették, gurították tovább a labdát, amíg az a lyukba került. Ezt a szórakozást átvették utóbb az angol pásztorok is, de maga a nemesi osztály is teret nyitott neki parkjaiban, ahol síma gyepen gurították botjaikkal a labdát és a játékban részt vettek az öregek is, mert nem jár megerőltetéssel.

Ez a golf-játék története.

A kardforgató, örökös harcok között élő magyarságnak nem volt alkalmas torna, ott, ahol a gerelyvetés, a dárda, a lovas mérkőzések edzették harcra az ifjúságot, ott ez a szelíd, kedves játék nem lelt visszhangra.

A golfjáték ma *világdivat* és a csoszogó tánc révén belopta magát a magyarok rokonszenvébe is, de nálunk egyelőre még csak a felsőbb „tízezer" gyakorolja. Rövid idő kérdése, hogy rohamosan tért hódítson. Angliában két millió golfjátékos van, Amerikában a munkásgolfpályáknak se szeri, se száma.

Európában most terjed és a Gellért-fürdő igazgatósága sietett a divatba jött *miniatür* golfpályát megalkotni, pompás *télikertjében.*

Ez a pálmás, oszlopos csarnok, ahol minden oszlop külön látványosság, ahol száz kanári madár csicsereg és szabadon járó stiglicek felcsattanó füttye teszi a mesterséges pálmakertet ligetté. Az idegenek ezt a helyet keresik, ezt szeretik. Ide épült a 3 golfpálya. A télikert területe 600 négyszögméter, elfért a három pálya. A játék befejezése a középső nagy pályán történik. Valahogy úgy viszonylik ez a miniatür a szabad mezőn levő nagy pályákhoz, mint a billiárdasztal a kuglizóhoz. Szabadban 2—300 méternyi távolságra vannak egymástól a célgödrök, — itt 5—20 méternyire.

Nőknek már azért is kedves, mert sok szép, graciőz mozdulatra nyujt alkalmat, — öreg urak nem fáradnak bele. Egyéni játék, nem csapat küzd csapat ellen. Sok ügyességet, nyugalmat, higgadtságot kíván, de ez benne a szép.

Hamar szállóigévé lesz Budapesten:

— Menjünk a Gellértbe golfozni!

A költsége is bírható. A játékos 1 pengőt fizet, a néző 50 fillért.

Hűsítőkkel és más fogyasztanivalóval jól felszerelt *bart* rendezett be a pálya mellett, a pálmakert előkelő keresztfolyosóján *Gundel* Károly, a Gellért-szálló éttermeinek patinás nevű bérlője.

A gyep? Valami különös növénypreparátum, amely teljesen megközelíti az angol pázsitot. A golfpályát a londoni Fairway Golf Comp. rendezte be, nagyot ugorva egész Európán át Budapestre. A tengertől Budapestig ilyen pályát nem talál a turista. Most igyekszik pótolni ezt Berlin is, Bécs is, de az angol cég világszerte ismert tervezője, Sir Gordon Craig kijelentése szerint, ilyen gyönyörű helyen sehol sem építik. Nagy részt szuterén helyiségekben, vagy zárt termekben, itt pedig miniatür pompás pálmaligetben.

És megtalálták hozzá az alkalmas vezetőt az európai hírű magyar golfbajnok: *Lauber* Dezső személyében. Ő mondja, hogy ehhez nem kell előtanulmány, mindenki rögtön játszhat és hamar belejön.

December hó 30-án este, előkelő meghívott vendégek jelenlétében nyitotta meg *Berczell* Jenő alpolgármester, aki bár először kezelte a verőbotot, meglepő ügyességet árult el és meg is éljenezték érte. Kipirult arccal köszönte meg. Nála talán csak *Bánlaky* Géza, a fürdő vezérigazgatója járt kelt örömtől még kedvesebben kipirultan, ragyogó szemmel gyönyörködve a sikerben.

De gyönyörködtek az elbájoló képben a megjelent golfnagyságok, közéleti jelesek, pénzarisztokraták, írók és művészek, köztük: — *Szlávy* Béláné, a magyar golfbajnoknő, Rakovszky István, Nagy Emil v. miniszter, Dewien francia követ, Biró Pál, Chorin Ferenc, Szabó Nándor min. tan., Ráskay Tamás és sokan mások.

Legközelebb jön József Ferenc dr. főherceg, Gömbös Gyula hadügyminiszter, Ripka Ferenc dr. főpolgármester, de jön, állandóan jön a nagy közönség, az az előkelő úri közönség, amely szereti és megbecsül minden ujdonságot, amellyel megelőzzük a szomszédos külföldet és szolgáljuk szép Budának eljövendő nagyságát.

TURÁNI
világhírű magyar perzsái
BUDAPEST
II., FŐ-UTCA 80. TELEFÓN
FONALAK, KELLÉKEK

KALAPOK KERTÉSZ
urak és hölgyek számára nagy választékban
kalaposmesternél I., Krisztina-tér 3 Fest, alakít

Közvetlen a termelőtől!
VAJ, SAJT, TOJÁS, KONZERVEK
Egyedüli szaküzlet Budán
Budai sajt, vaj és tojásszaküzlet
I., ALAGÚT-UTCA 4. sz.

Tisztviselők!

Az első tisztviselő társasház építése Népjóléti LÁB kölcsönnel.

A Horthy Miklós-út 61. szám alatt ideális délkeleti fekvésű tisztviselő társasházban még pár kettő és háromszobás lakrész kapható. Ezen tisztviselő társasházban minden egyes lakrész önálló telekkönyvi tulajdont képez.

A lakrésztulajdonosok LÁB kölcsöne a megvett lakrészeket külön-külön terheli, tehát egymással szemben vagyoni felelősséggel nem tartoznak.

Háromszobás nagyhallos lakások a Horthy Miklós-utra szolgáló részen már 23.000 pengőért. A kertre szolgáló részen pedig már 16.000 pengőért kaphatók.

25 százalék lefizetésével telekkönyvi tulajdonába bocsátjuk.

Csak azt mondhatja tulajdonának, ami telekkönyvileg a nevén áll.

Bővebb felvilágosítással

Szent Imre Tisztviselő Társasházak Végrehajtó Bizottsága szolgál, **Horthy Miklós-út 59.** Telefón Lágymányos 5—77.

KERPEL
MIMOSA CREME
SZÉPÍTI, FEHÉRÍTI ÉS PUHÍTJA AZ ARCOT
EGY TÉGELY ÁRA: 1 P

TEGYEN KÍSÉRLETET
KERPEL
MIMOSA TOILETTE ÉS MOSDÓSZAPPANNAL
Szépít, üdít, fehérít. EGY NAGY DARAB ÁRA: 90 f

KÉSZÍTI:
KERPEL „SZENT ISTVÁN" GYÓGYTÁRA
BUDAPEST, II., MARGIT-KÖRÚT 38 TELEFON: 5-16-19

Monori Nagy vezet
MAGYAR MAGTENYÉSZTÉSI R. T.
BUDAPEST—MONOR
Monori magkereskedése: Budapest, IV., Kossuth Lajos-u. 3. Telefon: Aut. 868-60
képes főárjegyzék és nagybani árajánlat ingyen és bérmentve

SZENT IMRE
GYÓGYFÜRDŐ
ezelőtt (Rácfürdő)
Erősen radióaktív, természetes 42·4 C° földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

ESTE

Darvak szállnak, csapó szárnyak,
Felhőárnyak velük szállnak
Esti égen, víztükrében,
Elpihenő búvös körben.
Velük száll a nappal fénye,
Elpihenve tűzemléke,
Elparázslik nyugat tájon;
Piros fogak felhőszájon,
Aranyrajzok felhőálmon.
Halk suhanva daruszárnyon
Születik az éj, az álom.
Felhőhamu eltakarta ...
... Elaludt az égnek partja.

vitéz dr. József Ferenc
királyi herceg.

József Ferenc dr. királyi herceg izzó hazaszeretetét, lelkes magyarságát bizonyítja az az egyszerű köntösben megjelent kis kötet, amely

MAGYAR FÖLD DALAI

címen jelent meg és különös hangulatú, színes szavú, meleg szívre valló költeményeit foglalja magában. Minden feltűnést kerülve jelent meg ez a verskötet, amelyből erőszakkal lopva közöljük a csupa színből álló „Este" című költeményt. Igy a bramin papok imádják a lehúnyó napot és beköszöntő estét. Ez a magyar nemzet estje, — a többi költemény a hajnalt várja, a feltámadást hirdeti.

Személyi hírek

ISSEKUTZ AUREL államtitkár megcsúszott és zuhanás közben súlyosan megsérült a fején, úgyhogy eszméletlen állapotban szállították a Rókus-kórházba, ahol sebét bevarrták és ma már túl van minden veszélyen.

NÉMETH BÉLÁT ünnepelte újévkor a Háztulajdonosok Szövetsége, a mely alkalommal felavatták a szövetség új otthonát. Válaszában Németh Béla kiemelte a fürdőügy és idegenforgalom fontosságát, mely a háztulajdonosok érdekeit is rendkívüli módon szolgálja.

KUDELKA KÁROLYNAK, a Nagybátony-Ujlaki Egyesült Iparművek Részvénytársaság igazgató jának a közélet terén szerzett érdemei elismerését adta tudtára a kormányzó.

Hollós Mátyás Társaság

előadó-estjei.

A Hollós Mátyás Társaság elnöksége az alábbi meghívót és értesítést küldötte szét a Társaság tagjainak:

Meghívó.

Tisztelettel értesítjük igen tisztelt Tagtársainkat, hogy jövő év január hó elsejétől fogva minden hónap első és harmadik hétfőjének estjén a *Császár Fürdő „Hollós Mátyás"* termében, társadalmi, tudományos és művészeti előadásokat rendezünk.

Január 5-én dr. *Massány* Ernő főmeteorológus *„Hogyan készül a meteorológiai jelentés"* címen,

január 19-én dr. *Pávay Vajna* Ferenc főgeológus *„Hol fűtenek a budai hőforrások alá"* címen értekeznek.

További előadók: dr. *Gegus* Dániel, dr. *Bánszky* Gyula, *Ujj* Gyuláné, *Unghváry* Sándor, *Ujj* Gyula, dr. *Hennyei* Vilmos, dr. *Exner* Kornél, dr. *Lendl* Adolf és dr. *Baktay* Ervin.

Az előadást *pontosan* fél nyolc órakor kezdjük.

Úgy az előadáson, mint az azt követő *társas vacsorán* szívesen látjuk az igen tisztelt tagok vendégeit.

Meghívót készséggel küld megkeresésre a háznagyi iroda: I., Bors-u. 24. Telefón: 502-96.

Budán, 1930 december 29.

Andor Endre titkár. *Szávay Gyula* ügyv. elnök.

Karnevál herceg imádása, a tánc volt hajdan a budai polgár főszórakozása. Ha szép volt az idő, táncoltak a szabadban, ha rossz volt az idő, vagy télen, táncoltak minden kis kocsmában. Ezt a táneszenvedélyt ügyesen felhasználták egyesek vagyonszerzésre, amennyiben külön termeket, szállákat (mulatókat: a mai bárok őseit) építettek. Itt ezután már bizonyos nívóról beszélhetünk, mert megszűnt az ivás forszírozása és ezáltal az állati szenvedélyek felszabadítása, megszűnt az „előivó", „előtáncoló", „előszerető" intézmény, amelyik az „ándungot" volt köteles előidézni és mindenki saját kedve szerint áldozhatott a tánc élvezetének, de mindenkor csak a Mária Teréziának 1722-ben kiadott „Báli Rend"-je korlátai között. A régi budai mulatók legnevezetesebbjei egy 1803-ban keltezett kimutatás szerint a következők: — a Budai Nagy Redut (Tuschl Sebestyén volt a tulajdonosa, 1790-ben engedélyezték a várban), — a Falk Szálla (Falk Ferenc József tulajdona, 1774-ben kapott privilégiumot, a Bomba-téren állott), — a Fátszán a vízivárosi Medve-utcában, — a Kámhel, — az Aufholter, — a Három kapások szállája, — a Vadember, — a Rátzvárosi Korona, ahol már sokan szalmakoronákkal megkoronáztattak. Erdekes megemlíteni, hogy a híres Neupauer Mátyás építőnek szintén volt egy ilyen tánc szállája. Táncoltak még 1773-ig Herman János tímármesternek a három nyúlhoz címzett helyiségében és a városi lövőházban is, mely akkor a mai Szegényház-utca—Menház-utca és Margit-körúti telektömbön állt s ma a Régi Szent János-kórház folytatása. Ezenkívül a Perecben, a mai Döbrentey-utcában és az Arany serlegben az Apród-utcában. Legérdekesebb valamennyi között a Falk háza, mely színház és táncintézet nevet viselt és a hajóhíddal egyidőben létesült s amelyiknek a bérlője szintén ő volt. Felfogása szerint a híd, mint „városközi" üzem csak azt a célt szolgálja (és szolgálta is erősen!), hogy Pestről is látogassák redoutejét, mely állandó katonai felügyelet és a tanácsi megbízottak ellenőrzése mellett működött és nagy jövedelméből részesedést adott a kórházaknak is.

LORGNON Zibrinyinél, I., Attila-u. 12.

Nász. Szacsvay és esztelneki *Szacsvay* András dr. m. kir. rendőrfőtanácsos, az I. ker. rendőrkapitányság vezetője és felesége, *Pethő* Margit leányát, *Erzsébetet* eljegyezte néhai *Wagner* József p. ü. min. főtanácsos és felesége, *Gottőald* Józsa fia, *Toibr* m. kir. honvéd főhadnagy, most karácsony estéjén.

MENCZER gallértisztítása vezet! Fest, mos, tisztít, saját üzemeiben. Telefon. Olvasóinknak 8 f-ért tisztítja gallérjait.

A színházi válságok keserves kálváriáját járja ma egész Buda és ez idézi emlékezetünkbe az *első* magyar *Nemzeti Színház* felépítésének nehéz körülményeit, amelybe hajdan döntő, irányító súllyal Buda szólott. Az 1835-ik esztendő nyarán a budai játszótársaság deputációt menesztett, élén Kántorné, Lendvayné, Megyeri, Szentpéteri, Egressy, Szilágyi, Lendvayval a tekintetes nemes Pest vármegye alispánjához. A derék aktorok, kiknek különben Pest vármegye a főpátrónusuk volt, azért jöttek, hogy a játszótársaság nevében a vármegye szubvenciójáról lemondjanak és illő tisztelettel arra kérjék a tekintetes alispán urat, hogy az így megmaradt összeget a Pestre tervezett magyar nemzeti theátrom felépítésére fordítsa. Lemondani a szubvencióról! Ez abban az időben fent, a Várszínházban, egyet jelentett a koplalással. Tudták ezt jól a színészek is, de a magyar nyelv apostolaihoz méltó buzgalommal a nagy cél érdekében készek voltak minden áldozatra. Földváry Gábor alispán urat mélyen meghatotta a színészek áldozatkészsége és megígérte nekik, hogy a másnapi nemzetgyűlés elé terjeszti a dolgot. (Grassalkovich herceg ekkor már felajánlotta telkét a színház számára.) Másnap — aug. 26-án — Földváry lelkesen szónokolt a gyűlésen: „Nem hiszem — úgymond, — hogy egy is volna e' teremben, ki megszégyeníteni hagyná magát a' színészek ily nagy lelki ajánlata által és nem igyekeznék azt hasonló ajánlattal ellensúlyozni." — „Nincs, nincs!" kiáltotta lelkesen egy emberként a gyűlés. A karzat tombolt, a nők csipkés kendőiket lobogtatták ... S a kézről-kézre járó aláírási íven, melyet elsősorban maga az alispán írt alá, hamarosan szép összeg gyűlt egybe.

RAVASZ Előkelő cukrászszalón. Krisztina körút 75. sz.

Szép környezetbe került végre a svábhegyi templom. A teret átalakították, parkozták és szinte hihetetlen, hogy az ünnepies keretek közé került templom főleg a jegyespárokra van hatással s azok előszeretettel kötik meg itt a házasságot. Lakodalmas felvirágozott autók sora áll most gyakran a templom előtt, sőt már két főúri esküvő is volt. Ez most a svábhegyiek szórakozása.

A gázháborúról tart vetítettképes előadást a Vöröskereszt meghívására *Petróczy* István ny. m. kir. repülőezredes 1931 január 10-én 6 órai kezdettel a Budai Vigadó nagytermében. Belépődíj nincs. Vendégeket szívesen látnak.

Szép Ilona vendéglőjének a helyén állott valószínűleg *Szilágyi Erzsébet* nyaralópalotája, amennyire ez az oklevelek alapján megállapítható. A Budakeszi- és Hűvösvölgyi-utak között, tágas gyümölcsös közpette épült itt 1333-ban *Kurz* ispán nyaralóháza, amelyben 1469-től 1848 szeptember 16-ig, tehát 25 esztendőn át lakott a törökverő nagy Hunyady hitvese és a nagy Hollós Mátyás dicső anyja, horogszegi *Szilágyi Erzsébet* nagyasszony. A lakóházhoz hátul a cselédházak és majorsági épületek csatlakoztak, azontúl a kaszálók és szántók egészen a mai *Szép Juhászné* tájékán volt szent Lőrinc-páloskolostorig terjedtek. Nem valószínű, hogy ide a Dunáról hordtak puttonyban vizet és bizonyára jóvizű forrás mellé építették ezt a házat, sőt a kútjában is lehetett sok víz, amellyel a kertet öntözték. Hová lettek ezek a források?

MÁTÉ István, szobafestő és mázoló mester, *I. ker., Attila-körút 5.* Telefón: 573—55.

Az Erzsébet-szobor ügye Budának egyik nagy kérdése. Speciális budai idegenforgalmat nem igen lehet képzelni, ha ezt a szobrot nem kapjuk meg. Mert világcsodája lesz a milliókkal épített szobor, amelynek megtekintésére útra kél minden nemzet, minden turista. Ehhez fogható nem lesz sehol. Ennek megfelelő hely nincs is másutt, mint Budán, a Várhegyen. A városnak kézzel-lábbal azon kell lennie, hogy ez a szobor Budán maradjon. Nincs szebb és kedvezőbb alkalom a várbástya további kiépítésére, mint ez a milliós alappal rendelkező emlékmű. A Halászbástyától jobbra-balra, akárhol örök dísze lesz az egész városnak, mert Pestről gyönyörű képet mutat majd és Budán rendbejön egy darab várhegyoldal. A Ponty-utca felett, a Franklin-lépcsőnél, a Ferdinánd-bástyán, vagy a Bécsikapu Dunára néző sarkán, bárhol, de csak itt a Várbástyán állítható fel. A városligeti ideát gumizzák ki az agyakból ezek a balkezű tervezők. És ha az Erzsébet-szobrot elválaszthatatlanul összeforrottnak tudjuk a Várral, akkor ez a meddő pályázgatás is véget ért. Egyetlen magyar művész él, aki ezzel a kérdéssel meg tud birkózni. Élő bizonyság van rá s ez a Halászbástya. Aki ezt a világraszóló építészeti csodát megalkotta, arra nyugodtan rábízhatja az Erzsébet-emlékműbizottság ennek a szobornak a hegymagas talapzatának a tervezését. Schulek Frigyes tanár egy életet betöltő, minden művészi tudást és fantáziát lángra lobbantó feladathoz jutna és hogy a kérdésre a legteljesebb mértékben felelni is tud, annak bizonyságául szolgál a Halászbástya. — (Ezt írta a Budai Napló 1912-ben. De hol van már a tavalyi hó?)

SZEMÜVEG Zibrinyinél, I, Attila-u. 12

A szobanövényekért. Most fejeződött be a „VIBUMA" által rendezett első szobanövényápolási tanfolyam, amelyen nagyon sok hallgató vett részt. A „VIBUMA" vezetősége minél szélesebb körben lehetővé akarja tenni a szobanövények ápolására vonatkozó tudnivalók elsajátítását és ezért a *Kertészeti Lapok — Virágos Budapest, Virágos Magyarország* újesztendei számában megkezdte e hasznos tudnivalók közlését. Gyönyörű mélynyomású képek és számos gyakorlati közlemény teszi változatossá az értékes folyóiratot. Előfizetési ára egy évre 16 P, mutatványszámot 1 P beküldése ellenében küld a kiadóhivatal: Budapest, VII., Dohány-u. 20.

MARCIS CUKRÁSZ I., Alkotás-utca 15.

Konstantinápoly — Szentföld — Egyiptomba rendez tanulmányi utat a Párisi Magyar Diákegyesület Utazási Osztálya és február hó 15-én indul, 35 napos 1400 pengő költséggel. Felvilágosítást ad: Utazási Osztály, IX., Ferenc körút 38. fsz. 2. Telefón: 872—74. d. u. 4—6-ig.

Gyász érte és bánatot hozott *Kulcsár* Richárd nyomdaigazgató családjára az új esztendő, mely első sorban nejét született Vihely *Etelkát* sujtja. Édes atyja, id. *Vihely* Béla, ny. pénzügyi tanácsos 75 éves korában elhúnyt. Gyászolja hátramaradt négy gyermeke, Kulcsár Richárdnén kívül, Auguszta leánya dr. *Steiger* Gyuláné, továbbá *Vihely* Béla és Vihely Lajos. Január hó 6-án délután 3 órakor temetik a Farkasréti temető halottas házából. A II. kerületben sok volt a barátja és tisztelője.

Dr. Dienes Valéria orchestikai iskolájában január havában új gyakorlati tanfolyamok nyílnak gyermekek, nők és férfiak számára. A tanfolyamok céljai minél szélesebb rétegekben közkincsé tenni a mozdulatművészet testi és lelki képző értékeit. Az iskola január folyamán megismétli a Szent Imre-hét Mária napján előadott *Szent Imre-miszteriumot*. Beiratkozni lehet naponta a titkári irodában, Krisztina-körút 59, fsz. 2. Telefón: Aut. 552—91.

Dreher-Mauls csokoládé a legjobb!

Fejcsóválva bámészkodik a jámbor pestbudai polgár, amikor körsétát tesz az újonnan épült családi házak tájékán, melyek kertbeépített tűzfalaikkal, szörnyűséges tornyocskáikkal megcsúfolnak minden célszerűséget és szépérzést. Azt hisszük, tavaszra megindul az építkezés. Saját jól felfogott érdekében cselekszik tehát minden építtetni szándékozó, ha gondosan betekint egy olyan szakmunkába, mint amilyen vitéz *Sándor* József „Kisházak" c. tervgyüjteménye, amely a „Vállalkozók Lapja" kiadásában jelent meg. A tervgyüjtemény 28 kisház alaprajzát és távlati képét tartalmazza. Az egész kis nyaralóktól és szoba-konyhás családi házaktól kezdve a nagyobbigényű emeletes villákig minden meg van e gyüjteményben, könnyen érthető, szemléltető rajzok formájában, amelyek az építkezéseknél szinte változtatás nélkül felhasználhatók. A „Kisházak" c. tervgyüjtemény mappával, 33 hatalmas kartonlappal, műleírással, 20 pengőért (részletre is) megrendelhető a *Vállalkozók Lapja* könyvosztályánál, Podmaniczky u. 27. alatt.

Vaj, sajt, tojás a legegészségesebb és legtáplálóbb ételek, természetesen csak friss állapotban. Az újonnan megnyílt Budai sajt-, vaj-, tojásszaküzlet (I., Alagút-utca 4) közvetlen a termelőtől vásárol s garantálja a legfrissebb minőséget.

Otemeletes bérpalotát építtet a Nemzeti Múzeum éremtára a Márvány-utca 20. alatti telkén, melyet az éremtár néhai igazgatójától, Gohl Odöntől örökölt.

A büntető törvénykezés egyszerűsítése. Január 1-én lép életbe az 1930. évi 34. tc., mely úgy a polgári, mint a büntető törvénykezés terén lényeges változásokat hoz. Dr. *Bárdos* György ügyvéd, az ismert kriminalista, aki már több törvényhez írt kommentárt, a büntető törvénykezés egyszerűsítését is kommentálja most megjelent művében, melyet nagy haszonnal forgathat úgy a jogász, mint a laikus közönség. Könyvének nagy előnye, hogy *főleg a gyakorlati szempontokra fekteti a súlyt* és ezzel nagyon megkönnyíti a tájékozódást az újabban keletkezett nagyszámú, büntető jellegű törvények sorában is. A könyv ára 2 pengő és a budai bíróság trafikjában kapható.

ÜZENET

Tanácsadó. Nehéz vidékről adni tanácsot nekünk, budai ügyekben, amikor maguk a budai tanácsadók sem találják meg a tanácsadás kellő módját. A városi képviselők választása nagyon kis részben országos ügy. A pártok jól megválogatták jelöltjeiket és beleéztek azok multjába is. Az örökösödési perek mindig gyűlölködéssel végződnek, mert minden örökös úgy érzi, hogy ő rövidült meg. A szóvá tett és már megválasztott urat derék, fiatal, képzett embernek ismerik, akinek kár volna megzavarni most ívelni kezdő pályáját ilyen családi magánügy és perpatvar feltálalásával, még — ha igaz is.

Dr. K. J. Az illető művész ellen már több oldalról érkezett panasz a késedelmes szállítások miatt. A szerkesztőség az ügyben már eljárt; kis türelmet kérünk.

KIRÁLY-FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. szám.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas kiornátriumot és magnéziumot tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fém mérgezés, máj-, lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdő: férfiaknak . . . . reggel 5—1 óráig, nőknek hétköznap délután 2—7 óráig
!! IVÓ KURA !!

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM
Kitűnő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz
A szentendrei HÉV vasútnak, a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

VARGA
Budapest vezető kötöttárú cége
IV., KOSSUTH LAJOS-U. 11
IV., PETŐFI SÁNDOR-U. 6
ajánlja, mint idényszerű divatos viseletet
kötött egyberuháit és kötött 3 részes kompléit
puhák és melegek, igen kedveltek a téli-kabátok alatt

TEA
Közvetlen behozatal Holland-Indiából
a termelő ¼ és ½ kgos eredeti csomagolásban, 5-10 dg-os saját csomagolásban és ládákban. Nagyban és kicsinyben
BOZÓ GYÓGYTÁR
BUDÁN, I., ALKOTÁS-UTCA 34. SZÁM.

KÖZGAZDASÁGI NAPLÓ

Szerkesztő: SZÁSZHALMI JÓZSEF.

* **A HEV** december 30-án tartotta ezévi rendes közgyűlését. A közgyűlési terminus eltolódását az okozta, hogy a HEV megváltására irányuló tárgyalások még nem nyertek befejezést és a vállalat igazgatósága az év eleje óta tartó tanácskozások miatt kénytelen volt az évnek majdnem utolsó napját választani a közgyűlés összehívására. A mérlegadatok a kedvezőtlen gazdasági viszonyok közepette meglepően jók. Az 1929. üzletévet *a vállalat 1,106.988 P tiszta nyereséggel, tehát 12.000 pengővel eredményesebben zárta, mint a mult évben.* Annak ellenére, hogy a bruttó jövedelem csökkent, mégis a tiszta nyereség nagyobb a tavalyinál, mert a társaság az üzemi kiadásokat félmilliót meghaladó nagyobb összeggel mérsékelte. *A mult évben megépítette a vállalat a Császárfürdő-filatorigáti vonalon a második vágányt és 5.6 millió pengő befektetéssel a Dunajobbparti körvasutat.* Minthogy a NOVA részvénytulajdonában jelentősebb eltolódás következett be az év folyamán a Tröszt intenzívebb részvényvásárlásaival, ezért új igazgatósági tagokat választottak meg a Tröszt képviseletében.

URI SZABO, kiváló szabász GLASZ Péter, I., Maros-utca 11.

* **Az Allami Gépgyár** nemzetközi versenytárgyaláson Angliából 4000 vasúti kocsitengely szállítására kapott megbízást. Ezt megelőzően 40 mozdonykazán és 55 gőzhenger szállítására kapott megrendelést Indiából, ami hozzávetőlegesen 2.5 millió pengőt jelent. Ez a két megrendelés, ami egyúttal a külföld elismerésének és bizalmának fokmérője, lehetővé teszi, hogy a MÁVAG a hazai fogyasztás mértékén messze túlmenő foglalkozást biztosítson munkásai számára.

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régt jóhírű céghez
I, Logodi-u. 19 Béres Márton Tel.: 530-33

FEDEZZE FEL ÖN IS A SASHEGYET!
Sashegy a Belvárostól gyalog is csak 25 percnyire.
Sashegy a Belváros hegye.
Sashegy a székesfőváros szívében — szívének jobbik oldalán.
Sashegy az előkelő középosztály települő helye.
Csak hegylejtőn lévő telkeket vásároljunk, ott van csak levegő, napsugár és kilátás.
Ön gyermekei arcáról leolvashatja hogy hol lakik;
nézze meg azután a sashegyi gyermekeket.
Sashegyi telkeinkről prospektust küld:
Kubatura részvénytársaság. Budapest, főpostafiók 77/0

RUDAS FÜRDŐ radioaktiv höforrás
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ FEDETT USZODA

DÉLIVASÚT KÁVÉHÁZBAN
SERGEJ, A RÁDIÓBÓL KÖZKEDVELT ÉNEKES ESTÉNKÉNT
OROSZ KÓRUSÁVAL HANGVERSENYEZ
OLCSÓ MENÜ!

RÓZSADOMBON
Antik Muzeális Modern Bútorok Restaurálása Másolása Tervezése
sokéves párisi tanulmányok alapján
PÁLFY FERENC IPARMŰVÉSZ
BUDAPEST, II., RÓZSAHEGY-UTCA 10
TELEFONHÍVÓ: 525-06. SZ.

BELLEVUE SZÁLLODA ÉTTERMEIBEN
DÉLUTÁNI TEA
ÁNC
Ujdonság! Menürendszer!
4 fogásos ebéd 1.80-tól, utcán át is
Elsőrangú koncert- és tánczene. Európa előkelő restaurantjai között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 6 pengős. Déli menü 2.50.
Asztalrendelés T: A. 528-84

Telek ház lakás

Budai Napló
I. ker., Bors-utca 24. szám
Telefon: 502-96

Felvilágosítás kizárólag 1—3 óráig

TELEK

Rózsadomb legszebb helyén, autobusz megállónál, 380 négyszögöles telek olcsón eladó. (112)

Bercsényi-utca és Baranyai-út sarok, 1010 négyszögöl telek, minden közművekkel, nagyon olcsón eladó. Telefón: 824-44.

Rózsadomb alján 300 négyszögöles, befásított telkek, közművekkel és szép kilátással jutányosan eladók. (108)

Buda legszebb és legegészségesebb helyein. Istenhegyi-út 37. és Tamás-utca 21. szám alatt termő gyümölcsfákkal beültetett összes közműves, 300 öles villatelkek jutányosan kaphatók részletre is. Tulajdonos, Csollán ügyvéd, Váci-utca 42. Telefón: 846—58. Értekezés 4—6 óra között.

Drótkerítés, vasajtó, vaskapu kedvező fizetési feltételekkel Szinay István és Társa drótkerítésgyárában, V., Balaton-utca 12. Telefón 186—11.

Ujszentjános-kórháznál téli-nyári bérvillatelek egyik Szarvas-úton, a másik Virányos-úton közművekkel, fásítva, vaskerítéssel, déli fekvéssel, eladó. Ikervillának 6800, 10.200, 13.200, 8000 pengős részek. (102)

Szépvölgyi fenyvesben egyedülálló 16 holdas és a római Dunaparton 4 holdas telek szanatórium, weekend-telep részére eladó, vagy bérbeadó. Dr. Lugmayer József ügyvéd, II., Margit-körút 1. Automatatelefón 515—52.

Fery Oszkár-utcában 206 öles telek eladó. Építési iroda I., Naphegy-utca 21. Tel. 527—80.

Rózsadombon, Bimbó- és Vérhalom-utca mentén gyönyörű fekvésű 270 öles telkeink, dunai kilátással, eladók részletfizetésre is. Építési kölcsönt nyujtunk. Rózsadombi házépítő rt. V., József-tér 8. Telefón: 806—00.

Svábhegyen, a Városkúti-út és Béla király-út között 3000 négyszögöles telek eladó, 12 pengő négyszögölenkint. 20.000 pengős kölcsön első helyen betáblázva a Leszámítoló Banknál. (25)

KIZÁRÓLAG
ANTIK BÚTOROKAT
RESTAURÁL, ALAKÍT, SZAKSZERŰEN
AUSPITZ M.
II., ZSIGMOND U. 9
ELEFÓNSZÁM: AUTOMATA 626—47

BORZALMAS dolog
AZ ELETLEN KÉS, BOROTVA!
Élesíttesse CYGÁN FERENC köszörüssel
I., Pálya-u. 7. KORCSOLYA-KÖSZÖRÜLÉS!

FRISS VIRÁGOK! SZOLID ÁRAK! Telefón: A. 537-87
LOHR IRMA utóda NAGY IMRE LÁSZLÓ udvari szállító
II, Fő-utca 1

RUZICSKA
KÜLÖNLEGES KENYÉR A LEGÍZLETESEBB!
KAPHATÓ MINDENÜTT!

ÜVEG és porcellán-árukban GÁL LAJOS Budán II., Széna-tér 7 vezet
Tisztviselők nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltétel

HUBERT és Tsa B. T.
Egészségügyi berendezések, csövek. Műszaki cikkek, fémgyártás.
VI., Liszt Ferenc-tér 4. Tel.: 222-67

Hidegkúti-úton, Star filmgyár mellett, villamos közelében, kettő à 298-öles telek, diófás parkban, összes közművekkel. (69)

Pasaréten villamosnál, autobusznál, huszonnyolc telek, ölenkint 30 pengő. Összes közművek minden telken. (104)

HÁZ

Széna-tér mellett egyemeletes ház eladó. (117)

Sósfürdőnél egyemeletes, 3 lakásos ház, összes közművekkel 40.000 pengő. 24.000 pengővel átvehető. — Ugyanott 150 öles telek is. (118)

Buda legszebb helyén négyszobás villa, külön házmesterlakással, olcsón eladó. Telefón József háromszázhat—negyvennégy.

Rózsadombon kétlakásos nagy villa, szép kerttel, alkalmi áron eladó. (109)

Délivasútnál négyszobás, modern alagsoros villa 20.000 pengővel átvehető. (111)

Rózsadombon egylakásos szép villa, nagy parkkal, előnyös fizetési feltételek mellett eladó. (110)

Különleges szépségű, elsőrangú építkezésű sarokbérház, étage fűtéssel, 55.500 pengő bérjövedelemmel, 11% nettó hozamra eladó. Részletes felvilágosítás a kiadóhivatalban. (107)

Sósfürdőnél 3 szobás, parkettás, adómentes úrilak 18.000 pengő. (86)

Rózsadombon 6 szobás, gőzfűtéses villa 70.000 pengő. (57)

Városmajor-utca mellett pompás villa, 7 szobával, minden mellékhelyiséggel, parkos kerttel, luxuskivitelben, Vajda Zsigmond freskóival, eladó 130.000 pengőért. 25 évi adómentesség. (49)

Keresek családi házat, vagy villát villamoshoz közel, Buda belterületén, kizáróan déli fekvéssel, összes közművekkel. (116)

Keresek 4, esetleg 5 szobás villa 50—60.000 pengőig. (95)

Öröklakások 2—3—4 SZOBÁSOK
HALLAL, MODERN KIVITELBEN
(központi fűtés, melegvízszolgáltatás, gőzszárító, stb.) A Vérmezőre nézó ATTILA-UTCA 95, 97, 99. sz. telken épülő Stilus Társasházban KAPHATÓK, 1931 május 1-re. V., Balaton-utca 10. Telefon: 168—23.

CSAK EGYSZER KÓSTOLJA MEG A PATHÓ-FÉLE
német módra készült felvágott különlegességeket,
mindig fogyasztója lesz.
I., ROHAM-UTCA 6. SZ.
ÉVTIZEDES CÉG

Szebb — Jobb — Olcsóbb
RÁDIÓ
CSILLÁROK, KELLÉKEK
NINCS PESTBUDÁN IDŐT, PÉNZT TAKARÍT, HA ITT VÁSÁROL
KRISZTINA RÁDIÓHÁZ
I., KRISZTINA-KRT 141
TELEFÓNSZÁM: AUT. 566—83
Kedvező fizetési feltételek

ÉHGYOMORRA
naponkint igyék egy pohár
KRISTÁLY VIZET!

LAKÁS

I., Városmajor-utca 8 és II., Kapás-utca 40. szám alatti öröklakások eladók. (119)

Rózsadombon 5 szobás lakás, beüvegezett verandával, összkomforttal májusra kiadó. Elemi és leánygimnázium mellett. Autobusz megálló. (115)

Buda legegészségesebb vidékén 3 szobás, magasföldszintes szép lakás azonnalra, egy 5 szobás gyönyörű lakás május 1-re kiadó. Vígszínháztól 5 perenyire, autobusz megálló. Buday László-utca 5/b. Telefón 534—69.

4 és 5 szobás lakás azonnalra és 1931 máj. 1-re kiadó. I., Naphegy-utca 7.

Szépen bútorozott napos szoba, központi fűtéssel villában a Gellérthegy délkeleti oldalán, úr részére kiadó. I., Berényi-u. 10. fsz. jobb. Megtekintendő 3 óráig.

Budán, autobusz, villamos közelében egy, vagy kettőszobás lakást fürdőszobával sürgősen. (113)

Műtermet keresek egy- két szobával lehetően Buda belterületén. (114)

Műegyetem parkjával szemben, Budafoki-út 17. szám alatt kettő és négyszobás modern öröklakás és műterem háromszobás öröklakással eladó. Bővebbet a házgondnokságnál, hétköznap délután 3—4 óra között.

Egy—háromszobás komfortos lakások háromévés házban, központi fűtéssel, melegvízzel budai hegyekre legszebb szabad kilátással, februárra, májusra, Horthy Miklós-útnál. I., Fadrusz-u. 6. Építészmérnöknél. Telefón: Lá. 6—80.

Egy-, kettő-, három-, négy- és ötszobás lakás kiadó. Iroda: I., Naphegy-u. 21. Tel. 527—80.

Pasaréten, Németvölgyben, Krisztinában abszolút modern 4 szobás lakást keresek, kertes házban. (96)

ÜZLETHELYISÉG

Buda legszebb helyén, 2 épülő bérház mellett, melyekben üzlethelyiség nem lesz, vasportállal, karzat létesítésére alkalmas belmagassággal, bármely célra, de különösen mészáros, hentes, trafik, szabó, háztartási cikkek, festéküzlet stb. részére olcsó bérrel kiadók. Mészáros-utca 60/c.

HUNGÁRIA
radium tartalmú, lithiumos gyógyforrás Budán, Erzsébethídnál
IVÓ-KÚRA
reggel 7 órától esto 6 ig.
= Szénsavval telítve! =
HARMAT-VIZ!

GUMMI harisnyák, fűzők, gyógyhaskötők, női egészségügyi cikkek legolcsóbb beszerzési forrása
Hungária Kötszergyár R.-T. fiókja Buda, I., Krisztina-tér 3. sz.

GÉPONDULÁLÁS DAUERWELLEN
a legújabb rendszerű villanygéppel 15 P-től 20 pengőig
AMMER BALÁZS hölgyfodrász
I. KER., BÖSZÖRMÉNYI-ÚT 3/a

IDEÁLIS OTTHON
mindenkinek a leghőbb vágya. Ilyet biztosíthat magának azonnalra, ill. május 1-re beköltözhető hatodik és hetedik
KERTES
társasházunkban: a főváros legelőkelőbb helyein, a Horthy Miklós-út 79. sz. a. épült „Szent István-udvar"-ban és a Szent Imre-szobor szomszédságában már épülő „Hunnia-udvar"-ban. Adómentes 1, 2, 3, 4 szobás, elsőrendű építkezésű, olcsó fixáru
ÖRÖKLAKÁSOK
Minden öröklakáshoz kertrenéző hall, loggia, jövedelmező üzlethelyiségek. Kényelmes törlesztés.
Kívánatra képes prospektus!
A „Centrum" öröklakásai árvapénzek elhelyezésére alkalmasnak nyilvánittattak! Értékálló, biztos tőkebefektetés, cca 10% tisztajövedelem!
„CENTRUM"
HÁZÉPÍTŐ- ÉS INGATLANVÁLLALAT, HORTHY MIKLÓS-ÚT 9. 9-12, 3-5.
Telefon: Lágymányos 9—96.
ÖRÖKLAKÁSBAN A CENTRUM VEZET!

Budai Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság
Budán, II., Fő-utca 9
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket.
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
Budai ingatlan-tulajdonosoknak gyors lebonyolítás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyujtunk
Mindennemű bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésre
SAFE DEPOSIT

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III, LAJOS-UTCA 148. SZ.
TELEFÓN: AUTOMATA 624—57.
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett
Kölcsönöket folyósít váltóra, folyószámlákra, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

BÁCSKAI KONYHA!
A CSÁSZÁRFÜRDŐ éttermeiben bácskai ételkülönlegességek, dunántúli borok!
ESTÉNKINT SCHRAMMELZENE
MEISTER ÉNEKEL
CSIRSZKA KONRÁD VENDÉGLŐS
ALKALMI KÜLÖN TEREM! POMPÁS KORA REGGELIKÁVÉ

HALWA S.
BUDÁN, I., SZENT JÁNOS-TÉR 4
TELEFON: AUTOMATA 507—37
Állami díszoklevél — Ezüstkoszorús mester
NAGY ARANYÉREMMEL KITÜNTETVE
Vadászfegyverek, fegyverjavítások, sportcikkek, cserkészfelszerelések
PUSKAMŰVES

Laptulajdonos: VIRÁG és TÁRSA
Kiadásért felelős: Virág Béla.

Nyomatott a Révai Irodalmi Intézet Nyomdájában, Bpest V, Ügynök-u. 8. — (Nyomdaigazgató: Linzer M.) —

Budai Napló

XXVIII. évfolyam. 1025. sz.

Buda érdekeit a várospolitika, a közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló ujság. Előfizetése egy évre **24** pengő, félévre **12** pengő. Egy szám **50** fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal: I., Bors-utca **24**. Délután 5—7-ig. Telefon: **502—96.**

Felelős szerkesztő: VIRÁG BÉLA

Hirdetések ára: Egy hasáb széles, egy milliméter magas sor, egyszeri közlésnél **40** fillér. 20 mm. magas hirdetés **8** pengő. Szövegsor ára **4** pengő. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések dija mindenkor **előre fizetendő.**

1931 január 10.

A régi budai Lövőház halálára

Lebontották a 17. századi ódon czélos házat

A *Régi Szent János-kórház* udvarán ott állott egy ódon egyemeletes épület. Oromfala háromszögében körkörös vonalú, célbalövésre való *tárcsa* díszlett, körülötte zászlók, céllövő puskák, dobok, golyóbisokból rakott piramisok adták meg a módját egy olyan emblémának, amilyen egy régi polgári *„Czélos Ház“*, vagyis *„Lövő Hely“* dísze szokott lenni.

Bizottság nézte meg az elvénült épületet és megóvhatatlannak mondotta. Többszörösen lefényképezték, a székesfőváros festményt készíttetett róla, azután lebontották. Kár volt érte. Ma, amikor ezer technikai mód van arra, hogy elódonodott épületeket megőrző eljárással megmentsenek: bizonyára lett volna arra mód, hogy a régi ház ott maradjon a helyén, még ha ácsszerkezete olyan korhadt volt is, amilyen volt.

Buda egyetlen igazán hangulatos és egyben hamisítatlanul históriás részlete volt ez az udvar: a régi Lövőház foglalata. Az a falszakasz, mely a Margit-körút felé esik: 16—17. századi Városfal, mint ilyen Pest és Buda egyetlen igazán érintetlen és hamisítatlan külső városfalának részlete. Hogy még 1541 előtt Buda városa rakatta-e, vagy 1541 után a Budát megülő török: azt megállapítani nem lehet. Ámde ott van rajta — úgyszólván épen — a fal belső oldalán volt fagaléria keresztgerendáinak tartására szolgáló párkány, illetőleg az a körüljáró, amit *„gyilokjáró“*-nak neveznek, a *„Mordgangs“* fordításaképpen. A falon még kivehetők a *szakállos puskákra* való lövőlyukak. Sőt egy kis kapu is felettébb gyanús arra, hogy az efféle keleti típusú *tevejáró kiskapu* maradványa. Ismeretes, hogy a Szentírás azt mondja a gazdag emberről, hogy nehezebb annak átjutnia a mennyek kapuján, mint *„hajókötélnek a tű fokán“*. — Kevésbé ismeretes, hogy a Szentírás eme szövegrészének fordítása helytelen, mert „hajókötél“ helyett *„málhás teve“* értendő. Még kevésbé ismeretes, hogy a *„tű foka“* nem egy varrótű lyukát jelenti, hanem a keleti építés jellegzetes kapuit, melyek felül félkörösek: megterhelt teve hátán levő motyó átbujhatására valók.

A lebontott régi ház bizonyára 17. századi, hiszen a Tárcsalövő Polgárok Testvériséges Céhe már a század végén működött. A most jól és kedvesen rendbehozott másik, oszlopos, ámbitusos épület a 19. század elején épült és az ispotállyal körülbelül egykorú. Mindez bizarr, kedves képet adott az udvar vén fái alatt, amit feltétlenül meg kellett volna őrizni, illetőleg újra kellene építeni az udvar tengelyében ferdén állott házat.

Nem vagyunk barátai a stíluskópiásdit játszadozó, művégtagokat gyártó *„restaurálgatásnak“*, ami a Rajnavidék tisztes romjaiból rossz és tudatlan színházi kellékesbe oltott, regényes fantáziájú pedánsok idétlenségeit „műemlékvédelmezte“ főleg 1871 után, a porosz-francia háború után, Richard *Wagner* nagy hősi eposzos lendületével. Ugyanez a régi „műemlékvédő“ szellem silányította tönkre a gyermeteg laikust elbájoló „restaurálásával“ sok műemlékünket 1860—1900 között. Azonban a lebontott ódon épület, mint színfolt hiányzik a képből.

A városfalat sem szabad „restaurálni“, illetőleg — hála a kifejlődött magyar gyakorlatnak — ilyet senki nem akar elkövetni. Tökéletesen elégséges lenne, ha a befelé omló, lazult köveket — melyeket a kórházi altisztek évek óta elhordottak helyükről s abból valami virágágyfélének szegőköveit rakták fel — visszahelyeznék a falba, azután annak rendje és módja szerint a fal kőközeit ismert mai móddal betónnal telebújatnák, az idétlen hirdetéseket kidobnák és az egész 16—17. század modorát jellemző, Pest utolsó városfalain meg volt, *Romer* Flóris munkáiból ismert, orompártasorral látnák el: egy pár soros emlékeztetővel, mely elmondaná, hogy ez a fal *Buda alsó Hóstátjának utolsó maradványa*. Az újonnan felépült ház ormára odakerülhetne a régi ambléma mása. Az olasz modorú városfal, a magas tetejű régi lövőház, a kis barokkos kápolna szentélyének kedvesen naiv vonalai, a kórház hátulsó kapujának két barokk pukója és az ámpiros ámbitus bájos kép lenne, főleg, ha mindez egy lándzsasoros kerítésen át szemlélhető is volna az utcáról. Utóvégre is olyan rettentő szegények vagyunk műemlékekben, hogy még egy kispolgári, semmi formát vagy műtörténeti stílust nem mutató régi háznak is irgalmaznunk kell.

B. B.

Berczel Jenő dr. alpolgármester, aki mindig szeretettel gondozta a gyógyforrások ügyét, most az újév elején nagyhorderejű nyilatkozatot tett egy sajtó-interjú alkalmából, mely Budán méltán tarthat számot nagy érdeklődésre. Kijelentette, hogy

... hatalmas lépéssel viheti előre — szinte megoldhatja — az új törvényhatóság *a budai részeknek*, a Gellérthegy környékének, elsősorban a Tabánnak fürdőváros jellegű rendezését; *a Tabán mai helyén megteremtheti a magyar Bad-Gasteint*, az újonnan építendő hotelek, penziós rendszerű villák megépítésével azokba *nagy gyógyerejű, erősen rádióaktív forrásvizeinek bevezetésével*, a gyógyforrásoknak *ivókúrák* céljából történendő napfényrehozásával és a feltétlenül szükséges *újabb díszes parkok* és árnyékos sétautak létesítésével.

Még csak tervben van meg a Lágymányos—Boráros-téri híd és máris lendített a Lágymányoson. A telkek értéke a budai hídfő környékén emelkedett, sőt már az építkezés is megindult. Ez a hídfő új várost teremt az összekötő hídig, sőt azon túl is, ha a téli kikötőt kiépítik, amihez van Budán elég meleg víz, csak egy csatornába kell fogni a budai gyógyforrások elfolyó vizét és odavezetni a kikötő bazenjébe. Amilyen pompás gyógyvíz ez, még a nyáron megsérült hajók is meggyógyulnak tőle télen át. És nehogy a Lágymányos fejlődése megálljon, már most foglalkozni kell *a csepeli híddal*, mely közvetlen összeköttetést teremtene a Lágymányosra tervezett gyárváros és a Soroksári-út mentén már meglévő gyárváros között. Budán északról, a Margithíd feletti városrészekből előbb-utóbb le kell hozni a füstokádó és a fürdővárost bekormosító, füstelborító, lehetetlenné tevő gyárakat a déli részre, ahogy azt a város már régen elhatározta. Nem is olyan veszedelmes dolog a csepeli híd ügye, mert ismét eltelhet 30 esztendő, amíg ez a híd fölépül — tanunk erre Óbuda — s így lehetőleg korán kell kezdeni ennek az újabb hídnak a sürgetését. No, meg, korteseszköz is kell az eljövendő választásokhoz. Mit ígérjen a jelölt a mai nehéz viszonyok között? Kis dolgokkal nem boldogul, hanem egy újabb híd... az már valami.

A kerületi választmány

Mintha a mostani választásoknál nagyobb súlyt helyeztek volna a kerületi választmányra, mint azelőtt. Évtizedek alatt kifejlődött az egyes kerületekben az öntudat, kialakult a kerület igényeinek képe, a hiányok nemtelenre vetkőztetve állanak a kerületi törzspolgárság előtt. A gazdasági, kereskedelmi, ipari szükségletek, a gazdasági kialakulás formákat öltött, — viszont csökkent a városi közgyűlés súlya, a vezetést átvette az új tanács, mely keresi a közvetlen összeköttetést a végekkel s így a kerület szava döntősúlyú lett. Ezzel a kerületi választmány nagyobb szerephez jut és legalább is olyan *felirati* joga legyen, mint volt annak idején a vármegyének, mely közvetlenül fordult az országgyűléshez. Kialakul a városi életben a *kétkamarás rendszer*, a kerületi közgyűlések és a nagy közgyűlés, melyek felett döntő szereppel bír a tanács. Így a kerület kitűnő előiskola lesz a központi közgyűlés, illetve a tanács számára. A kerület polgárságának alkalma nyílik szemmel kísérni a kerületi választmányban szereplő képviselőit és azokból azután kiválogathatja az alkalmas egyéniségeket, akiket a nagy közgyűlésbe küldhet, ahonnan már csak egy lépés a tanács. Így a kerületek átvennék az országgyűlés szerepét, — az *örökös* tagok és az oda delegált szaktekintélyek adnák a *felsőházat*, mely szankcionálná vagy felülvizsgálná a kerületi választmány határozatait. A gyógyforrások lukratív kihasználásával az idegenforgalom fokozását ez a körülmény hatásosan szolgálná, mert a gyógyforrásokkal bíró városrészek követelnék ezt a saját polgárságuk érdekében. A kerületi választmányokba bele kellene vinni a kerületben székelő gazdasági egyesületeket és testületeket, továbbá a különféle szaktekintélyeket kinevezés útján, mint a nagy közgyűlésbe, hogy így minden tehetségnek alkalma nyíljék az érvényesülésre. Ennek a város sohasem vallhatná a kárát és a tanács elé minden kérdés jól megrostálva kerülne. Legközelebb fejezzük be dr. *Spannberger* Alajos elöljáró tanulmányát az elöljáróságokról s ez a tanulmány is követeli a kerületi választmányok modern kialakítását.

Ujév a Vizivárosban

Kozma Jenő dr. ünneplése

A Vizivárosban eltölták az újévet kilenc nappal és tulajdonképpen csak e hó 9-én ülték meg hivatalosan az évfordulót és üdvözölték

KOZMA JENŐ Dr.
országy. képviselőt

mint a *Községi Polgári Párt* elnökét, aki a Vizivárosban nemcsak a pártot vezeti, hanem a társadalmat is, mint a *Budai Polgári Kör* elnöke, ahol az újévi üdvözlés történt.

A vigadóbeli helyisége a körnek egyike Budapest legszebb klubhelyiségeinek, hatalmas termekkel, amelyek közül a két legnagyobb csak kivételes esetekben nyílik meg. Ez alkalommal már este 6 óra előtt megtelt e két terem ünneplő közönséggel, amely egész Budát képviselte. Csaknem az összes pártbeli új bizottsági tagok megjelentek, de képviseltette magát minden kerületi egyesület és testület, elsősorban azok, ahol Kozma Jenő dr. viseli az elnöki tisztséget. Feltűnően sok volt a hölgy, akik a jótékonysági egyesületeket és a Budai Nők Körét képviselték.

Az érkező képviselőt és pártelnököt lelkes ovációval fogadták. Kozma Jenő nem nagy barátja a ceremóniáknak s így ez alkalommal is egyszerűen megállt a terem közepén, ahol hamar körülfogták és minden különös bevezetés és előkészület nélkül lépett eléje *Zboray* Gyula dr., hogy a beállott csendben üdvözölje az újév alkalmából és kifejtse előtte a kerület polgárságának háláját, hogy érdekeit oly hathatós módon képviselte. Ezt a munkát és annak eredményét látva áll mögötte törhetlen hűséggel a Vizváros egész társadalma.

Különösen két dologra hívta fel figyelmét: az első a *budai gyógyforrások* ügye, mert azok kellő kihasználása minden kerületnek beláthatatlan fejlődést biztosít;

másodszor arra kérte, hogy Buda iparosai és kereskedői érdekében hasson oda, hogy a *budaiak ne járjanak át Pestre bevásárolni*, hanem — és itt főleg a hölgyeket kérte — *szerezzék be szükségleti cikkeiket Budán.*

Ez alkalommal nemcsak a II. kerületi párt és a kaszinó ünnepli őt, hanem eljöttek Buda többi kerületeinek városi képviselői, s ezért felhasználja az alkalmat, hogy azokat is fölkérje a *fürdőügy és idegenforgalom* ügyének erélyes felkarolására.

Végül úgy neki, mint családjának boldog újesztendőt kívánt, — amit lelkes éljenzéssel tetézett a megjelent ünneplő közönség.

Nem várva be azt, hogy más testületek képviselői is üdvözöljék, — *Kozma* Jenő dr. rögtön válaszolt, megköszönve Zboraynak a jókívánságokat és az üdvözlést.

Nem mond programmot, mert az utolsó két hónap alatt elég gyakran és elég részletesen kifejtette azt. Ez a programm felöleli *Buda minden érdekét s első helyen áll a gyógyforrások nagyfontosságú ügye.*

A választási hareban sok régi bajtársát elvesztette, sajnálja, hogy munkájukat nélkülözni kénytelen egyelőre, de az elért eredménnyel nemcsak ő, de a párt is meg lehet elégedve. Az öt év előtti választásnál csak 19.000 választó szavazott a pártra és most ez a szám 45.000-re szökött fel. Pedig nehéz volt a párt helyzete, *mert egyedül viselte a kormánypártiság felelősségét* és az ezzel járó terheket. A kormány pedig a gazdasági válságra való tekintettel olyan *kényszerintézkedésekre* volt kényszerítve, amelyek a párt munkáját rendkívül nehezítették. *De a kormánytámogatás dacára* is rendkívüli eredményt ért el a párt. Pedig a városi politikában ő sem mindig kormánypárti és néha ellentétes nézeteket vall a város érdekében.

A II. kerület erősen *tisztviselőkerület* és azok érdekeit kell elsősorban előmozdítani, amit csak *olcsóbb megélhetési viszonyok* megteremtésével tudnak elérni, ami az egész vonalon folyamatban van. Ezt a feladatot a kormány támogatásával meg is fogja oldani s ezt célozza az új kartell-törvény, mely leszállítja a megélhetés költségeit, ahogy ezt már a tejnél el is érték.

A megélhetés leszállított költségei és a keresőképesség fokozása szolgálja az ipart és kereskedelmet. *Nem hive a túlhajtott takarékosságnak*, mert a luxuskiadások számos embernek adnak megélhetést.

Törekvése az volt, hogy a Vizivárosban, amelynek *forgalma erősen csökkent*, mert átterelődött a Lánchídról a Margithídra és ettől tespedt a Viziváros, — *az autobuszforgalom* révén új életre keltse, amit láthatóan bizonyít, hogy a Lánchídfőnél újból megnyilt és prosperál a kávéház, mely a forgalom hiányában tönkrement és most több új üzlet nyilt ott meg. Mindent ki akar használni a II. kerület érdekében, a legapróbb tényezőt is, mert néha a jó *szakaszbeosztás* is elősegíti a fejlődést.

Mindig elítélte azt a divatot, hogy még olyan cikkeket is Pesten vásárolt a budai közönség, amelyek itt hasonló árban és minőségben kaphatók, de ez a fonák helyzet is javul már. Buda kültelkein erős az építkezés, új telepek alakulnak és azok közönsége szívesen vásárol Budán. A Batthyány-téri piac baján segít a szénatéri piac decentralizálása.

A lakásépítés terén nagyon fontos a *kislakásos bérházak építése*. Az egyik kísérlet nem sikerült, de szorgalmazni fogja e kérdés sürgős megoldását.

Köszöni a II. kerület polgárságának bizalmát és tanusított támogatását, mely a nehéz viszonyok mellett is biztosította az eredményt. A kerületben mind a *hét párt* futott s a kapott 4300 szavazat nagy eredmény. Érdemes volt ezért dolgozni és a jövendőben sem fog lankadni munkakedve, sőt könnyebb lesz a polgárság érdekeit szolgálnia, mert a megerősödött párt erőt és hatalmat is ad e munka eredményes folytatásához. A pártnak ma 61 tagja van a közgyűlésen s ez lehetővé teszi, hogy a kerülete és Buda érdekeit is kellően szolgálhassa. Biztos a hite, hogy a jövő választásnál *eléri az abszolút többséget.*

Végül üdvözölte a törvényhatóságnak megjelent tagjait és megköszönte a jókívánságokat.

Szavait zúgó taps és éljenzés fejezte be, szívesen megrázva a feléje siető baráti kezeket.

*

Az ünneplést társasvacsora követte, amelyet a *Pénteki Borgazda Társaság* rendezett. *Makoldy* Viktor volt a borgazda, aki szülőföldjéről, Erdélyről és annak multjáról mondott értékes és poétikus beszédet. *Zboray* Gyula dr. a kaszinó régi szép multját látja megelevenedni ez évben, — *Harrer* Ferenc Kozmát éltette, mert az ő egyéniségében látja a választásnál elért siker forrását. *Krivoss* Árpád dr. felszólalása után *Kozma* Jenő dr. szólalt fel, akit mint székelyt megkapott Makoldy beszéde. A székely származás legendáira szükség van, mert Csaba útján kell visszatérnünk Erdélybe. Utána Viraág Béla tolmácsolta a Hollós Mátyás Társaság üdvözletét, mely nem a politikusnak, hanem a városépítő, Budát szépítő, a gyógyforrások ügyével a budai polgárság vagyonosodását szolgáló egyéniségnek szól. Továbbá elhozta az újlaki iparosok és kereskedők új körének tisztelgő üdvözletét. Az estét *Petracsek* Lajos dr., *Nagy* Pál dr. igazgató, *Fináczy* Béla elnök, *Krikler* Ferenc dr., *Zboray* Gyula lelkes szava, amelyben *Ripka* Ferenc főpolgármestert éltette — majd *Oszoly* Kálmán és végül *Weimess* Marián felszólalása fejezte be.

*

Az ünnepi estet megzavarta, általános részvétet keltve, de különösen Kozma Jenőt érintve súlyosan, — *Karkas* Rezső tanácsnok hirtelen elhalálozása.

Árpád sírja?

A kiásott őskeresztény templom Óbudán

Az ős legenda azt mondja, hogy Árpád apánk lóháton ülve, kivont karddal várja magyar népe hivatását, ha nagy veszedelembe kerül. És meg fog jelenni!

Volt már rá eset, nem is oly régen, talán ötven esztendeje arról volt szó, hogy új véderőtörvényt hoz az országgyűlés és a honvédséget beolvasztja a közös hadseregbe. Ugron Gábor akkor egy hatalmas szónoklatban azzal fenyegette meg Tisza Kálmánt, hogy a 48-as honvédek fölkelnek majd sírjaikból és megvédik a magyar honvédséget. Harmadnapra Vizaknán az egyik sós tárna vize kiöntött s a tárnába temetett 48-as honvédek ép holttesteit vetette fölszínre, ahogy a sós víz konzerválta. Teljes felszerelésben, kardosan ökölbe szorított kézzel.

A király azonnal visszavétette a törvényjavaslatot és a honvédség megmaradt.

Talán az idők beteljesedek és közelebb jutottunk Árpád apánk ezer éve elrejtett sírjához.

*

Tulajdonképpen csak nagyobb kápolna az, amit most Óbudán kiásatott *Lieber* Endre tanácsnok, de rendkívül értékes rom, mert ide vezet minden régi följegyzés, amely Árpád fejedelem temetkező helyéről ad hírt. Erről gondos tanulmányt írt *Réw* Sándor igazgató az Obudán megjelenő *Egyházközségi Tudósító*-ban és kimutatja, hogy egyedül és kizárólag ezen a környéken temethették el Árpád fejedelmet, minden valószínűség szerint az ókeresztény templom mellett. A lap közli az alább bemutatott helyszínrajzot és közli a következő adatokat:

Az Árpádház első fejedelmi sarját, a *Honfoglalót* 907-ben Obudán a még a frankok által 800 körül alapított, de lehet, hogy még a keresztény rómaiaktól származó templom mellé temették valószínűleg. Ez nyerte a Fejéregyháza (Alba Berta virginis) nevet.

Mátyás királynak 1479-ben IV. Sixtus pápához intézett levele szerint *a mezőn, a hegyek alatt* a királyi palotától körülbelül egy mérföldnyire terül el Fejéregyháza, amelyet a magyarok megtérése után épült templomok között a legrégibbnek tartanak, amelyet Szűz Mária ünnepein a hívők nagy serege keres fel. Hogy itten Mária tisztelete újra és jobban felélesztessék, arra kéri a pápát, hogy Fejéregyházát *a pálosok rendjének* (az egyetlen magyar alapítású rend, mely igazán hivatva volt a magyarok honszerző Fejedelmének hamvait is őrizni) adományozhassa. Még 1519-ben Tholvay Máté szőlőt adományoz „a boldogságos Szűz főoltára számára, amelyet a hajdan Fejéregyházának nevezett kápolnában alapítottak".

Két érdekes nyomot találunk a fent elmondottakban. Az első, hogy Fejéregyháza *mezőn* volt, de *nem messze a hegyektől*, a másik, hogy nem nagyobbszabású templom, hanem *csak kápolna* volt.

Tanulmánya befejezéseül ezt írja:

A Vörösvári-uteai iskola igazgatói lakása és az új városi házak között kis dombocska volt, melyet régen benőtt a fű. Most, hogy lehordták a dombot, feltárult alóla a *lóherearajzú templommaradvány*, mely Kr. u. 370-ből való és mellette sok más még régebbi falrész is van. Ez a kis kápolna dr. *Nagy* Lajos, az akvinkumi múzeum tudós őre szerint a legrégibb keresztény templom Magyarországon, a nemrég kiásott pécsi mellett. Valentiniánus császár uralkodása alatt épült, de már 12 év mulva jött a hunok mindent elsöprő áradata s a rómaiak menekültek Pannóniából. A háromlevelű lóherére emlékeztető alaprajzról állapították meg a kis kápolna korát, mely öt-hat méter magas lehetett s körülötte temető volt. Még négy különböző épület nyomait találták ennél az ásatásnál. A kápolna egy római házra volt építve és ez volt az építés sorrendjében a legutolsó. A legelső épület, mely mellette van, még a római pogány korból van a Kr. u. 2. századból. Az őskeresztény templomot — Magyarország egyik legritkább emlékét — a főváros a kegyeletes érzés teljességével fogja gondozni, nehogy ez a másfélezeréves emlék teljesen elpusztuljon.

A feltárt romok közvetlen közelében még két dombocska van, ahol a római falmaradványok tisztán kivehetők. Ezeknek kiásása a legközelebbi jövő feladata. Az itteni új városi házak építésekor nagyon sok római sírt találtak s alapfalakat is s ezek bizonyára összefüggtek a most feltárt romokkal. A közölt alaprajzon látható csatornák római korbeliek, az 1. század jellegzetes téglaiból készítve. Ez a vidék a római korban külváros lehetett, ami az építés pongyolaságán mutatkozik meg.

De fontosnak tartom ide irányítani *a honszerző Árpád fejedelem sírját kutatók figyelmét is.* Ez a kápolna, ha 1560 év után ma feltárható volt, megvolt a keresztény frankok idejében is az építése után négyszáz egynéhány éve, amit bizonyít a népvándorlás utáni korból eredő s itt talált oszloptöredék. De nagy tiszteletnek örvendett még kétszáz év mulva a kereszténnyé lett magyarok előtt is, mert kő-kövön nem maradt volna belőle. A magyarok megkülönböztetett szeretete, az ősiség iránti érzése Patronájának, Szűz Máriának szentelhette a kápolnát; mely az okleveleg tanusága szerint s itt a valóságban is a hegyek alatt, a mezőn van, csak kápolna s nem templom, közel van a mai Árpád-forráshoz, amelynek vizét a kiásott kápolnaromok közvetlen közelében épült gyermek fürdőmedence táplálására szánták és éppen szemben van a Miklós-utca végén állott ferences kolostorral. (Ahogy Árpád sírhelyét a krónika körülírja.)

A tudósok hivatása, hogy az újabb ásatásokkal elért pozitív eredményekkel megdöntsék vagy megerősítsék a sejtéseket s valóra váltsák a legendát, amit a magyarság élő hittel hisz...

Árpád sírjának megtalálása megrázná, új életerővel telítené a magyarságot a demarkáción innen és túl, de megdöbbentené a nemzeteket, amelyek Szent Imre révén megismerték a magyarságot s Árpád sírjából kiáradó szellem révén tudatára ébrednének nagy műve elpusztításának igazságtalanságára...

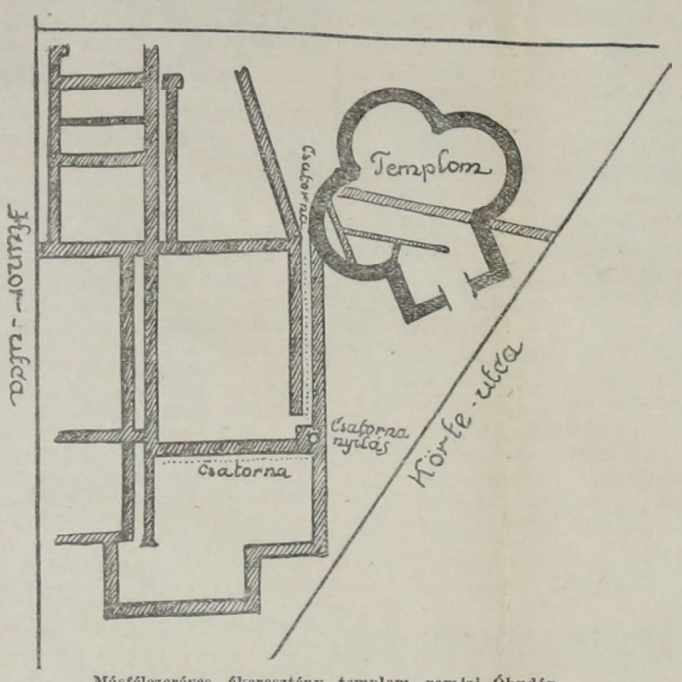

Másfélezeréves ókeresztény templom romjai Óbudán.

SZÉCHENYI
GYÓGYFÜRDŐ
a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népgyógyfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITŰNŐ KÖZLEKEDÉS

A Filatori-gáton túl — még mindig Buda volna az a szerencsétlen városrész, ahol nincs út, nincs kövezet, nincs csatorna és nincs víz. Azaz víz eddig volt bőven, mert őszkor-tavaszkor úgy elöntötte ezt a városrészt az Aranyhegyi patak, mint az ürgelyukat. Hanem ivóvíz az nincs és nem is volt. Van egy-két vízcsap a filatori állomásnál és odajár félmérföldről a lakosság vízért. Nagyrészt gyermekek cipekednek nehéz sajtárokkal és bukdácsolnak télen a síkos síneken át. Sok baj és szerencsétlenség történt már ott és egy szép olasz leány lábait is levágta a berobogó vonat. Kertváros lehetne ez a rész, nedves, jó a földje, *de bűzös a szétfolyó szennyvíztől, ürüléktől, mely rendezetlen árkokban poshad mindenfelé.* Minden útja vékony kis töltés, világítása pislogó petróleumlámpás és Istenkísértés itt sötétben a járás. A vízmizéria miatt sokat kérvényeztek már, de hiába. Ezen a vidéken pedig baj van és sürgős orvoslást kíván közegészségügyi és közbiztonsági szempontokból. Ezt a városrészt sürgősen rendezni, világítani és vízzel kell ellátni. Gémes kútjai nem adnak iható vizet, mert a *talajt átitatta a szennyvíz. Ez minden járványnak a legveszedelmesebb fészkévé lehet* és szorgalmas kertészkedő lakossága nem érdemli meg ezt a mostoha sorsot. — A mérnöki hivatal az aranyhegyi patakot rendezte, hogy minden kiöntésnek elejét vegye, mélyítette az árkot és levezette ide az új temető talajvizét is. De ezzel a város még nem tette meg a kötelességét. (Ezt írtuk anno 1922-ben és azóta alig változott a helyzet.)

MENCZER gallértisztítása vezet! Fest, mos, tisztít, saját üzemeiben. Telefon.
Olvasóinknak 8 f-ért tisztítja gallérjait.

Szent Margit harangját lelték meg most 13 éve a Margitszigeten a kolostor romjai között. A kápolnától huszonöt méternyire ki kellett vágni egy elszáradt vadkörtefát. Már a fa gyökereit bontogatták, mikor a szerszám hatalmas érctömegbe ütközött, a gyökérindák át- meg átszőtték: egy nagyszerű, gyönyörű harang volt. Néhány heti ásatás után pompás eredmények mutatkoztak. A templom alaprajzát teljesen ki lehet venni. Alig kellett egy-két métert ásni, eltisztogatni a mindenféle gazt, mindjárt megmutatkoztak a nyomok: sorra előbukkantak az oltárok táblái, a sekrestye falai, a gyóntatószék, a padozat terrazokockái, ablakkövek, a torony félköralakú íve. A sekrestye alatt már az első napok után fölöttébb érdekes lelet akadt: egymás melleltt három teljes férficsontváz. Az egyiknek a koponyája hatalmas vágással csaknem teljesen ketté van szelve, a jobb karja könyökön alul levágva. A legenda beszéli, hogy a kolostor maga a templomhoz volt építve. Pontos megjelölést találni a kút helyére is, mely „vala az nagy udvaron, az konyha előtt, mert akkoron az kis setét konyhában főztek vala..." Műtörténészek megállapítása szerint mintegy öt holdon, nyolcezer négyzetméternyi területen feküdt a kolostor. A napszámosok ásóinak nyomán lassankint kibontakozott a klastrom képe is. Eleinte csak az alaprajzot lehetett sejteni, aztán már egész szobák, folyosók, lépcsőzetek, falak, ajtók, átjárók voltak kifejtve.

SZENT
GELLÉRT
GYOGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet és napfürdő
Külön férfi és női osztály
A legmodernebb berendezés
Szakképzett személyzet

Tisztán látni egy hatalmas termet: a refektórium vagy a fogadóterem lehetett. A pádimentum vörös kőkockái még egészen épek, alig van egy is eltörve. A tenyérnyi nagyságú törmelékkövek mutatják, hogy a falon gyönyörű díszítések, ecsetfestések voltak. A cinóber vörös színe, ahogy nedvesen előjön a földből, még most is oly élénk, mintha tegnap festették volna. Emeletes volt az egész zárda, a talált boltozati részek, pádimentumok erre vallanak. Az épület kitűnően volt csatornázva, a ciszterna követ akár még össze is lehetne állítani... Az egyik részen faragott oszlopornamenseket, ablak- s ajtókereteket, ívköveket lehet találni. A klastromnak ez a része reneszánszkori, a tizenötödik században épült.

RAVASZ Előkelő cukrászszalón. Krisztina körút 75. sz.

A tabáni rácok a török idők után is megmaradtak régi lakóhelyükön, pedig igen olcsó, sőt ingyen is adták ekkor a házhelyeket. De nekik nem kellett. Igénytelenül alkalmazkodóan, türelmesen megmaradtak megszokott helyükön. Ez volt Buda legszomorúbb korszaka. Azt sem vethetjük a rácok szemére, hogy környékükön előzték a prostitúciót. Ott telepedett meg, ahol megtűrték, a várfalakon kívül, a legolcsóbb és legsötétebb helyen. A prostitúció úgy tud elbújni, hogy azért mindig kéznél legyen. A másik ok, hogy a Tabánban rejtőzött el. az is volt, hogy ide torkollott a hajóhíd. A gellérthegyi jobbfajta barlanglakásokat a polgárok foglalták el és csak a leghitványabbak, a legbűzhödtebbek maradtak a társadalom számkivetettjeinek. Itt húzódott meg az a szerencsétlen, akit ide csapott ki a sors. A frissek és szépek akkor is tudtak „szerencsét csinálni". A Gellérthegy oldalába csak a későbbi évjárat került. Itt gubbasztottak egy hitvány padkán vagy küszöbön, hangosan énekelve trágár dalaikat, hogy ezzel is tudtul adják, mi a foglalkozásuk. A szegény gellérthegyi boszorkányok. Utcájuk a Rudas-fürdőtől a Sárosfürdőig húzódott, stílusosan összekötve a két fürdőt, melyek jórészben szintén Vénusz szolgálatában állottak. De a Tabán egyéb része is meg volt spékelve hasonló bűntanyákkal, vendégfogadókkal, kis kocsmákkal, ahol nem hiányzott a tambura, vagy a trágár dalt éneklő hárfásleány, vagy a Naturzängerek (így), akik természetes meztelen nevén neveztek meg mindent kedélyes dalaikban. Ehhez a vendégek bort, sört ittak, de főképpen rác ürmöst s a hölgyek külön, kőkancsókban „Pliczerl-wirmet"-et. Az épülő Lánchíd és a hajóhíd elbontása a pesti polgárt nem hozta többé a Tabánba és ezzel haldoklásnak indul e városrész, melyet Kiss József írt meg színesen. Nála olvassuk, hogy a Gellértalja férfilakói a Donau-jagerek voltak, akik dunamenti kunyhójukból lesték a szabályozatlan Duna árját, s abból fát, szénát, gazdátlan csónakot stb. halásztak ki. Ez a tevékenység volt a bevallott foglalkozásuk — ettől eltekintve a tabáni prostituáltakból éltek.

Ismeretlen 16—17. századi budai cégéres vendéglők

Írta: Bevilaqua-Borsody Béla

Legközelebb megjelenő kötetem, mely a budai mészárosok Céhe 1496—1529. évi Számadó Könyvét is közli, számtalan olyan, a régi Budára vonatkozó helytörténeti adatot tartalmaz, melyekről mindnyájunk kedves Budájának históriája eddig úgyszólván semmit nem tudott, vagy pedig ezek az adatok merőben ismeretlenek voltak. A budai mészárosok egykori céhházának és Herbergjének hiteles középkorvégi helye, utcáik, bőrtartó kamráik, egy *Giambattista* nevű talján kalmár bőrkereskedő boltoshelye, a Céh jégverme a mai Vizivárosban, viza-, tok-, harcsa- és pontytartó bárkáik kikötőhelye, a Duna vize fölé épült vágóhídjuk helye mind érdekes dolgok. A kedves budai kiskocsmák azonban a régi Buda lelkét jelentik: ezeknek barátai tehát, túl a nehéz fajsúlyú helytörténeti megállapításokon, bizonyára örvendezni fognak, hogyha multjukat egyszerre 1496-ig vihetjük vissza: *Mátyás* Király Ur budai boldog napjaiig.

Ugyanis két mészárosmester élt Budán, *István* Mester és *János* Mester. Családneve egyiknek sem volt, tehát mindkettő valami ragadványnévvel szerepelt. István mester neve mellett hol a „Siewenburger", hol a „Cserbokor" melléknév fordul elő, ami azt jelenti, hogy a derék magyar mester erdélyi ember volt, illetőleg hogy széke egy a *„Cserbokorhoz"* cégérezett házban volt. Tudjuk, hogy még a mult század közepén is egyszerűen csak a cégére után szólították a vendéglőst. „Fekete Kutya uramnak" hívták például a Fekete Kutyához cégérezett fűszerszános bolt gazdáját. István mestert egyszerűen Cserbokor uramnak szólították. Ez a Cserbokor semmi más, mint a régi bormérő- és sermérőházak cserkoszorúja. Ugyanaz, ami később *Zöld Koszorú* vagy *Grüner Kranz* néven az egész országban mindenütt előfordul. János mester neve „Joannes nemes ember" írással fordul elő. Hogy ez a név mennyire nem családnév, bizonyítja, hogy fiai a mohácsi csatavesztést követő három évben, 1526 és 1529 között hol *nemes ember*, hol *Edelmann* néven szerepelnek. Ez is kocsmacégér neve, a „Nemes Emberhez", mely szintén általános cégérnév egész Európában, azzal a különbséggel, hogy hol magyar nemes ember, hol lengyel nemes ember a neve.

Ugyanilyen érdekesek a török kiverése utáni régi Buda cégéres vendéglői. Sajnos, ezeknek helyeit csak sejteni lehet. 1695-ben az *Arany Sas*, a *Cethal* és a *Három Király* cégérei ékeskednek Budán. 1699-ben már ott van az *Arany Kules* és az *Arany Hajó*. 1701 és 1713 között megjelenik a *Zöld Koszorú*, a *Fehér Ökör*, az *Arany Oroszlán*, az *Arany Angyal*. 1704-ben megjelenik a Vizivárosban a *Szarvas*. Úgylátszik ez adta a későbbi *Szarvas-tér* nevét és hagyta ott a mintegy száz esztendő mulva kőbe faragott, ma is látható *Szarvas* cégért a régi, 18. századi házon. 1704-ben már megvolt a Vizivárosban a *Három Nyulakhoz* cégérezett fogadó. Telke később része lett az ott lebontott, még középkori és a törököt is szolgált házak helyén épített kolostornak, mely magyarosan a *Három nyúl-kaszárnya* nevét viselte még gyermekkorunkban is, mikor éktelen rossz, nyelvújításkorabeli szóval „laktanya", illetve Forgách-laktanya lett a neve. Az 1707-ben jelentkező *Fehér Hattyú* adta a Hattyú-utca nevét, ennek cégérje még az 1850-es években is állottak: a ház a Kimnach-családé volt.

Ujlakon volt a *Fekete Sas*, mely 1709-ben fordul elő legelőször. Ismeretlen helyen volt a *Fekete Elefánt*. 1832-ben már megvan a várbeli *Fortuna*, mely vendéglő és kávéház és szállófogadó is egyben. A Tabánban van a hírhedt *Arany Perec*, a *Vörös Ökör* és a szolid *Hét Választó Fejedelem*. Az Országúton van a *Fekete Kapu* és a *Fehér Farkas*. Alkalmasint ennek köből faragott cégére került az Alkotás-utcába a Helyőrségi Kórházzal szemben levő földszintes házra. Ugyanekkor már megvolt az *Isten Szeméhez* cégérezett vendéglő is, de megvolt a híres *Fekete Retek* is, mely az akkori *Fekete Retek-utca* racionalizált lerövidítésű Retek-utca mai nevében él. Ebben az évben megvolt már a *Kék Csillag*, — csillagja ott kéklik a mai Iskola-utcában — de ott volt az *Utolsó Fillér* is, a Marcibányi-téren pedig a dévajnevű *Aranytetű*. Ujlakon a *Zöld Fa* mérte tüzes óbudai borát. A Vizivárosban volt az *Aranyhajó*, és mivel vízről és Dunáról van szó, ott volt a *Hajóhídhoz* cégérezett kocsma is. A *Barna Oroszlán* is a Vizivárosban volt, de volt *Barna Oroszlán* Pesten is. Legérdekesebb a régi *Kékgolyóhoz* címzett kurtakocsma neve. Egész Európában mindenütt *láncon lógó kék golyó* a sermérők cégére. Eredetileg pénzeszacskó volt, mint a földesúri jog szimbóluma, ugyanaz, mint a bankárból fejedelemmé lett *Medici*-család címerének öt pénzeszacskója, amiből később öt golyó, a nemzetközi bankárcégér lett. Egy régi fagolyó helyett alkalmasabb volt valami ásatag, a török idejéből való mozsárgolyót rakni a fal sarkába s azt mázolni kékre, ami egyúttal arra az igen alkalmatos célra is szolgált, hogy a *„Heverő Hétfő"*, másképpen *Korhelyek Hétfőjét*, vagyis *„Szent Heverd el"* napját megülő budai mesteremberek és mesterlegények a *Bolondos Hétfő* megtartására való tanyájukat ott üssék fel. A *Blaue Montagnak* ugyan semmi köze a *blauhoz*, mert az *„blowe Montagot"*, vagyis Bolond Hétfőt jelent, de hát ezt már nagyapáink sem tudták, tehát minden korhelyhétfős kocsmát valami kékről neveztek el. Ilyen volt a pesti Kék Macska, Kék Kakas, Kék Flaskó, ilyen lett a budai *Kékgolyó* is. De viszont alkalmasint kék volt minden más házoromra falazott egyéb golyóbis is, melyről eddig azt gondoltuk, hogy csak amúgy dísznek van odaragasztva: háborús emlékeztetőnek a házak kapui feletti oromháromszögben. Ott, ahol a nagy kőgolyó architektonikus kiképzésű párkányművön nyugszik, ahol nem apró vasgolyó, amit 1686 és 1849 után falaztak be a falba: ott mindig gyanús a dolog a Kékgolyós cégérre.

KIRÁLY-FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. szám.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fém mérgezés, máj-, lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdő: férfiaknak .... reggel 5—1 óráig
nőknek hétköznap délután 2—7 óráig
!! IVÓ KURA !!

Közvetlen a termelőtől!
VAJ, SAJT, TOJÁS, KONZERVEK
Egyedüli szaküzlet Budán
Budai sajt, vaj és tojásszaküzlet
I., ALAGÚT-UTCA 4. sz.

KALAPOK urak és hölgyek számára nagy választékban
KERTÉSZ kalapcsmesternél I., Krisztina-tér 3 Fest, alakít

Monori Mag vezet
MAGYAR MAGTENYÉSZTÉSI R. T.
BUDAPEST—MONOR
Monori magkereskedése: Budapest, IV., Kossuth Lajos-u. 3. Telefon: Aut. 868-60
képes főárjegyzék és nagybani árajánlat ingyen és bérmentve

SZENTIMRE GYÓGYFÜRDŐ
(Rácfürdő)
Erősen radióaktív és rádiumelemet tartalmazó természetes 42·4 C földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egészéven nyitva.

Személyi hírek

KOZMA JENŐ dr. orszgy. képviselőt az Egységes Községi Polgári Párt e hó 8-án este az Akadémia-u. 3. sz. a. központi helyiségében a párthoz tartozó összes törvh. bizottsági tagok részvételével tartott *alakuló* gyűlésén egyhangúlag megválasztották a a párt elnökének.

PÁVAI-VAJNA FERENC dr. főgeológus, főbányatanácsos érdekes előadása lesz e hó 19-én este fél 8 órakor a Hollós Mátyás Társaság előadóestjén a Császár-fürdő Hollós Mátyás termében. Címe: — Hol fűtenek a budai hőforrások alá. Megkeresésre szívesen küld meghívót a háznagyi iroda: I., Bors-u. 24. Tel.: 502—96.

PURÉBL GYŐZŐ dr. tanácsnok *Budapest székesfőváros üzemeit és közgazdasági intézményeit ismertető* munkája megjelent. Főleg az üzemi problémákkal foglalkozik nagy gonddal és alapossággal. *Purébl* Győző dr. jelenleg a Közgazdasági Egyetemen is tart előadásokat a várospolitika kérdéseiről.

LECHNER JENŐ dr. műegyetemi tanárt, a Hollós Mátyás Társaság illusztris tagját az a csapás érte, hogy 22 éves fia *Jenő*, műegyetemi hallgató a lépcsőn elcsúszva elbukott és súlyosabb agyrázkódást szenvedett, de már jobban van.

TAUSZ BÉLA dr. főorvos a Magyar Idegenforgalmi Érdekeltségének ügyvezető alelnöke két hét óta betegeskedett, de ma már a teljes javulás útján van.

A meteorológia boszorkánykonyhájába engedett bepillantást Massány Ernő dr., a Hollós Mátyás Társaság hétfői előadóestjén, amikor rendkívül érdekesen értekezett arról, hogy *miképen készül a meteorológiai jelentés.* Az élvezetes előadást társasvacsora követte, amelyen *Peterdy* Sándor alelnök mondott köszönetet az előadónak, amit sok tréfa és évődés követett a későbbi felszólalásokban, mert számosan köszöntötték *Massány* alelnököt, köztük Geguss Dániel, Pávai-Vajna Ferenc, Viraág Béla, Ujj Gyula, Lugmayer József és mások. Azután *Ujj* Gyuláné írónő mondott köszönetet taggá történt megválasztatásáért és néhány szép irredenta költeményét énekelte el, ami szintén kedves ünnepeltetésre adott alkalmat.

SZEMÜVEG Zibrinyinél, I. Attila-u. 12

A Budai Társaskör csütörtök esti összejövetelén megjelentek az újonnan megválasztott bizottsági tagok. Az eszmecsere tárgyát a választás ügyében beadott petíciók képezték, mert a legérdekeltebb kerület éppen az *első*, de érdekelt a III., XI. és XII. kerület is. — Most készül a Társaskör téli programmja.

A Krisztina-téri hőforrás legendája folyton kísért. Azok a forráskutató emberek, akiket a természet felruházott azzal a különös érzéssel, hogy meg tudják mondani, hol buzog lábuk alatt a forrás a föld mélyében, — valóságos lázzal küzdenek, ha a Krisztina-téren mennek át és már számosan kijelentették ezek közül, hogy a Krisztina-tér alatt, nem is mélyen valami különösen erős és magas hőfokú forrás van. A háború óta ez köztudomássá vált és erősen tartja magát az a tudat, hogy ezzel a vízzel fűteni lehetne az egész Krisztinavárost. Ma már a tudománynak vannak eszközei, amelyek révén konstatálható, hogy tényleg van-e bőségesen víz egyes helyeken, — ilyen az Eötvös-inga is — és bölcsen cselekednék a tanács, ha ezt a legendát vagy valóra váltaná, vagy a tudomány segítségével megcáfolná. — Sajnos, ilyesmihez ismét szükséges a forrásszakértő és mindene van a városnak, csak éppen ez nincs.

Választmányi ülést tart a III. ker. Egyesült Polgári Társaskör jan. hó 13-án este 8 órakor. Utána társasvacsora.

Új forrás a Zugligetben. Forrásvizekben oly szegénynek tartott budai hegyvidék nagy meglepetéssel szolgált. November hó 7-én a Zugligeti-út és Szarvas-út keresztezésénél, *a Szarvas-vendéglő előtti téren, a két villamosvágány között bővizű forrás fakadt fel,* amely a sínek között csatornát vájva folyt a zugligeti árokba, majd egy hét mulva ismét eltűnt.

MÁTÉ István, szobafestő és mázoló mester, *I. ker., Attila-körút 2.* Telefón: 573—55.

Történelmi rommaradványok. A Disznófőhöz vezető úton, Szilasy-út 10. sz. alatt, *Zerkovitz* Imre dr. ügyvéd villájában a föld alól nagyszámú régi, *faragott kő* került elő. A kövek egy része: — oszlopfejek, ablakpárkányok, *egy középkori vadászkastély nyomára* vallanak és egy részük nagyon hasonlítanak Mátyás király budai palotájának kiképzésére. A faragott kövek másik része összeillesztve nyilvánvalóan vízvezeték céljaira szolgált. Az a hely, ahonnan ezek a kövek az évek folyamán kikerültek, szemmel láthatólag valami mesterségesen alkotott völgyet alkot, úgyhogy kétségtelen, hogy itt egy nagy munkával és költséggel emelt épület állott a középkorban. Lehet, hogy ezek a faragott kövek útmutatással szolgálnak Mátyás királynak a krónikák által annyiszor emlegetett vadászkastélyának feltárásához. Még az elmult év folyamán megtekintette e rommaradványokat gróf *Festetics* Pál, a székesfővárosi cserkészek főparancsnoka, aki már régóta foglalkozik régészettel, az e helyen való ásatásoknak igen nagy jövőt jósol. Kívánatos, hogy a tudományos körök e rommaradványokat tanulmány tárgyává tegyék.

Budavárában minden csendes

Most, hogy lehullott a hó, a budavári Iskola-téren kacér dáma lett *Hébe,* — rizsporos a kontya, hermelines a válla... Szép így *„Hébe-hóba'"*, ahogy a jó öreg *Budai Napló* egyszer szójátékában megörökítette a budavári Hébét, amikor még a Nándor-téren fagyoskodott. Igy megbocsátjuk Hébének, hogy tavasztól őszig nem zavarja kútja víg csobogásával Budavára csendjét. Mert Budavárában minden csendes... Oly csendben hullott le *Hollós Mátyás* bautzeni emlékének másáról is a lepel, mintha nem is a nagy király, hanem csak Hébe szobráról hullott volna le. Csendes leleplezés, et non fecerunt magnum aldumas...

Ám valamire mégis csak jó a nagy budavári csend. Ahogy a rossz diákot, úgy „távolították el csendesen" a régi budai városháza faláról az éktelen *hirdetőtáblákat.* A „consilium abeundi" nem lehetett valami könnyű, mert még soká ott várták sorsuk jobbra- vagy balrafordulását a gyalogjáró szélén hivalkodva, míg egyszerre csak eltűntek innen is. Ám a helyök megmaradt; ahol pedig valamilyen jobb hely van Pest-Budán, ott idővel, „csendesen" megtelepszik egy jól megtermett hirdetőtábla...

Szép találmány az az *autobusz* is, még a „vári" 16-os is. Ám hol karácsonykor, hol újévkor nem jár fel a Várba, mert síkos a Hunyadi János-út. Igy azután megvan az ünnepi csend Budavárában; csak a Vörösmarty-téren zúgolódnak a pestiek, hogy sátoros ünnepen sem lehet feljutni a Várba. De Istenem, hol van a Vörösmarty-tér és hol van a Vár! Nem zavarhatja meg ez a zúgás Budavára csendjét...

Hanem *„Hárombék"* majdnem csendzavarást okozott a Várban, írván *a Várhegy földalatti veszedelmeiről.* Itt, ahol az öreg nénikék sokat tudnak mesélni a Vár titkos pincéiről, alagútjairól és barlangjairól, nem jó az ördögöt a falra festeni. Most azután megtudtuk, hogy nincs veszedelem, mert a török kiűzése óta eltelt közel harmadfél század alatt még nem térképezték a földalatti Várat, amiért is még semmiféle veszedelem sincs hivatalos hitelességgel megállapítva, legkevésbé kilátásban. Igy Budavárában minden ismét csendes... Aluszszák évszázados álmukat az ódon pincék, alagutak és barlangok és csendjüket nem verik fel lépteikkel a csodaváró Viraág Béla fürdővárosából kíváncsian fellopódzó fályolos afgán nők százai.

Budavárában minden csendes...

C. R.

Ujlak iparosai és kereskedői, akik a mult év végén alakították meg a körüket: *„III. ker. Iparosok és Kereskedők Köre"* címmel, megküzdöttek a választás és az ünnepek hangulatával, mely különben elvonja az embereket a mindennapi élet gondjaitól és nem alkalmas a gazdasági kérdések ápolására, e hó 7-én este rendezték a kör ez évi első választmányi ülését a halkülönlegességei révén szívesen látogatott *Syposs*-féle vendéglőben, III., Lajos-utca 46. A választmánynak több mint húsz tagja gyűlt össze és az ülést *Kőszegi* István ügyvezető elnök nyitotta meg, üdvözölve a tagokat és boldogabb újévet kívánt nekik. *Halasy* Lajos elnök bejelentette napirend előtt, hogy az alapítók sorába lépett *Kozma* Jenő dr. a választmányi ülés napján száz pengőt küldött a szervezkedés költségeire, amit a jelenvoltak lelkes örömmel vettek tudomásul abban a tudatban, hogy ennek a nemes példának bizonyára lesznek követői, amint hogy már az ülésen megindult az adakozás az új kör céljai javára. *Zala* Károly titkár felolvasta a mult ülés jegyzőkönyvét, amikor azt határozták, hogy ezentúl hetenként *nem* szerdán, hanem *kedden este* találkoznak a tagok a Syposs-féle vendéglő különtermében. Mint új tagok léptek be *Ferter* János szabó, *Vági* Ferenc szerelő, *Kellner* Sándor szerelő, *Schrepler* Ottó vendéglős és *Keller* Rezső szabó. Az elnöki jelentés beszámolt arról is, hogy *Andréka* Károly díszelnököt meleghangú táviratban üdvözölték újévkor, amire Andréka lelkeshangú választ adott. Végül elhatározta a választmány, hogy nagyobbszabású *ismerkedési estét* rendez a kör propagálása érdekében. Az új kör tagjai között lelkes a hangulat és nagy a hajlandóság, hogy az óbuda-újlaki iparosok ezer baján szakemberek bevonásával könnyítsenek.

SYC jelmezest. A budai farsang egyik legkedvesebb mulatsága *a Corp. Sycambria (F. E. XVII.) Otthon alapja javára* a budai ifjúság által rendezendő zártkörű álarcos jelmezest az idén *február 2-án* lesz a *Budai Vigadó nagytermében.* A nagy érdeklődésre való tekintettel kéri a rendezőség a meghívóigénylések minél hamarább való bejelentését (Sycambria, I., Városmajor-u. 10, d. u. 5—7.)

Meglepetésszerűen közli a Kisfaludy Színház műsoros plakátja, hogy *Kemény Lajos* föllép, ami Óbudán elég szenzációt okozott, mert *Kemény* Lajos Óbudán ismertnevű ember, kékfestőgyáros és ami legfőbb dolog, huzamosabb időn át elnöke volt az óbudai Izraelita Hitközségnek. Az ő neve a színház plakátján biztosan telt házat jelent és aki csak futólag látta a plakátot, eltűnődhet rajta, hogy mi vitte rá Kemény Lajos gyártulajdonost, hogy a gyáriródából egyszeribe a rivaldára lépett, anélkül, hogy színjátszó tehetségét elárulta volna. (Mi azonban, akik nagyítóval nézzük a Kisfaludy Színház műsorát és elolvassuk az apró betűket is, — megsúghatjuk, hogy ez a Kemény Lajos nem az a Kemény Lajos, hanem Óbudán egy egészen új Kemény Lajos, aki a debreceni Csokonay Színháznak volt hős- és jellemszínésze és bizonyára nagy sikerrel lépett föl az Elnémult harangok című darabban.

LORGNON Zibrinyinél, I., Attila-u. 12.

Római kút a Zugligetben. Kloze Róbert zugligeti vendéglős és fűszerkereskedő Zugligeti-út 17. sz. alatti kertjében emberemlékezet óta egy kút hatalmas kőkávája áll, melyet a környék lakói *török kútnak* neveztek. Ezt a kútkávát, mely időközben széthullott, tulajdonosa vaspánttal fogatta körül és hatalmas virágtartót készített belőle. Telehordatta földdel és virágokat ültetett bele. Régészek megállapítása szerint ez a kútkáva — *római kút,* mely Olaszország csaknem minden városában látható. Érdekes volna annak felderítése, hogy miként került ez a római kút a Zugligetbe.

A kötelező ajándék már balkáni szokás és régebben Magyarországon csak az önként felkínált ajándékot fogadták szívesen. Távol áll tőlünk, hogy kifogásoljuk az iskolásgyermekeknek azt a kedves törekvését, hogy karácsonykor vagy névnapján ajándékkal lepjék meg a tanítónőket, de határozottan tiltakoznunk kell az ellen, hogy az ilyen ajándékra való gyüjtés olyan teherré váljon, amit nehezen bírnak a szegény szülők. Most karácsonykor megtörtént, hogy az egyik iskola tanítónője azt kívánta apró tanítványaitól, hogy ajándékképpen *egy teljes sífelszerelést* vegyenek — a barátnőjének, akivel így együtt járhat majd síelni, mert magának a tanítónőnek már volt ilyen sífelszerelése. Úgy tudjuk, hogy az iskolaigazgató is rossz néven vette ezt a különös kívánságot.

A műjégpályán ádáz harcot vívnak szombaton este 7 órakor a *Berliner Schlittschuh Club* hokkijátékosai a Budapesti Korcsolyázó Egylet I. csapatával. A magyar gyorskorcsolyázóbajnokság 10-én és 11-én kerül döntésre, mindkét napon reggel 8 órai kezdettel.

MARCIS CUKRÁSZ I., Alkotás-utca 15.

Az autobuszmegállók ügyét már szóvá tettük, de a közönség panasza újból és újból fölveti ezt a kérdést. A jól bevált autobuszforgalom sok mindenféle kényszerhelyzetet teremtett a város útépítő osztálya számára, mert régebben elhanyagolt utcák úttestét kénytelen jó karban tartani, nehogy az autobusz romoljon, lévén az drága jószág. Itt azonban az utazóközönség érdekeit is szem előtt kell tartani, mely egyes megállóknál csak nehezen tud fel- és leszállani, főleg a mellékutcákban. Az autobusz hiába áll meg a gyalogjáró mellett, néhol a le- és föllépés szinte lehetetlen, mert az úttest széle a járda mentén olyan állapotban van, hogy szinte veszedelmet rejt. Nem olyan nehéz dolog ezen segíteni. Itt van példának a *Csaba*-utca, amely próba utca is, de olyan rettenetes az aszfaltos gárdája, hogy meg kell csinálni és ahhoz rendbe jön az autobusz megálló is.

A legalkalmasabb nyaralóhely a budapestiek számára a *pilisi hegyvidék* és a Szentendrén túl fekvő Dunapart Visegrádig. Erdőborította hegyoldal lejt a Duna felé, amely pompás alkalmat ad tiszta levegőn álló villák építésére. Könnyen elérhető hajóval, vasúton, villamoson és autón. Leányfalu volt az utolsó stáció, amelyet ötven év óta kihasznált az itthon nyaraló fővárosi ember. De Leányfalu felett ilyen telepek egész sora épülhetne. Az első feltétel természetesen, hogy Szentendrén vezető autóutat ki kell építeni. Nem használ az örökös panasz, hogy a magyar közönség külföldre jár nyaralni, ha nem ad alkalmat az állam és a város, hogy megfelelő nyaralótelepek alakulhassanak ki itthon, a gyönyörű Dunapart mentén és az azt kísérő gyönyörű hegyvidéken.

Florida...? Túl amerikai módon akarták megesinálni ezt a kertes kávéházat itt Budán a Fogaskerekű vasúttal szemben. Olyan arányokban állt itt ez a park az ő száz pincérével, amely sehogy sem volt összhangba hozható az esetleges látogatottsággal. Kiderült, hogy asszonytársaságok jártak oda römizni, ott ültek délután 5 órától 8-ig és megittak fejenként egy kávét. Néhanapján 180—200 hölgy fordult ott meg ezen az alapon, de ilyen nagyigényű helyiséget 180—200 kávéból nem lehetett fenntartani. A kerthelviség olyannak látszott, hogy tele van, de jövedelme nem volt. Most aztán csúf pereskedés lett belőle, mert a változó tulajdonosok a drága berendezéssel úgy bántak, mint a Csáki szalmájával és a csőd folyamán kiderült, hogy 60.000 pengő ára berendezés — eltűnt. Majd az új tulajdonos, a harmadik, aki majd potom áron megveszi a kávéházat, az fog nevetni és jó üzletet csinálni, mert reklámnak elég jó az ilyen — csőd.

Elhagyott honvédsírok. A Kissvábhegyen, a Pethényi-úton, a kőbánya közelében egyszerű sírkő jelzi annak emlékét, hogy 1849-ben Budavárát ostromló honvédesapatoknak a Kissvábhegyen állott egyik ütegének tüzére ellenséges lövedéktől találva elesett és ezen a helyen nyugszik. A sírkő felirata a következő:

„Itt nyugszik
KOVÁCS J.
honvéd, meghalt 1849-ben a Hazáért. Kegyeletből emelte a Budapesti Polgári Lövészegyesület
1904."

Ugyancsak az 1849-i ostrom emlékét őrzi a *Rókushegyen* a Bimbó-utca és Alvinczy-út sarkán levő egyszerű sírkő is, amely egy kis kápolna hátsó falához támaszkodik, amelynek felirata a következő:

„Itt nyugszik
SCHITTENHELM EDE
honvédtüzér, elesett 1849 május 8-án a hazáért. Kegyeletből emelte a Budapesti Polgári Lövészegyesület
1904."

Mind a két sírhely még *Mindszentek napja előtt is gondozatlanul, elhanyagolva állott.* Méltó dolog volna, ha e sírhelyeket, amelyeknek az az értéke is megvan, hogy ugyanott vannak, ahol a két hős elesett, akár a főváros, akár a katonaság, akár a leventék vagy a cserkészek vagy valamelyik közeli iskola növendékei gondozásukba vennék, viraággal beültetnék és ott hazafias alkalmakkor ünnepélyeket rendeznének. Ez a két sír sem maradhat a hősök emlékünnepén és a halottak napján egy szál virág nélkül.

Eperjessy István dr.

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM
Kitünő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálvíz
A szentendrei HÉV vasútnak, a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

Tisztviselők!
Az első tisztviselő társasház építése Népjóléti LÁB kölcsönnel.
A Horthy Miklós-út 61. szám alatt ideális délkeleti fekvésű tisztviselő társasházban még pár kettő és háromszobás lakrész kapható. Ezen tisztviselő társasházban minden egyes lakrész önálló telekkönyvi tulajdont képez.
A lakrésztulajdonosok LÁB kölcsöne a megvett lakrészeket külön-külön terheli, tehát egymással szemben vagyoni felelősséggel nem tartoznak.
Háromszobás nagyhallos lakások a Horthy Miklós-utra szolgáló részen már 23.000 pengőért. A kertre szolgáló részen pedig már 16.000 pengőért kaphatók.
25 százalék lefizetésével telekkönyvi tulajdonába bocsátjuk.
Csak azt mondhatja tulajdonának, ami telekkönyvileg a nevén áll.
Bővebb felvilágosítással
Szent Imre Tisztviselő Társasházak Végrehajtó Bizottsága szolgál, Horthy Miklós-út 59.
Telefón Lágymányos 5—77.

KERPEL MIMOSA CREME
SZÉPÍTI, FEHÉRÍTI ÉS PUHÍTJA AZ ARCOT
EGY TÉGELY ÁRA: 1 P
TEGYEN KÍSÉRLETET KERPEL
MIMOSA TOILETTE ÉS MOSDÓSZAPPANNAL
Szépít, üdít, fehérít. EGY NAGY DARAB ÁRA: 90 f
KÉSZÍTI:
KERPEL „SZENT ISTVÁN" GYÓGYTÁRA
BUDAPEST, II., MARGIT-KÖRÚT 38 TELEFON: 5-16-19

KÖZGAZDASÁGI NAPLÓ

Szerkesztő: SZÁSZHALMI JÓZSEF.

Halász Manó kormányfőtanácsost súlyos csapás érte, édesanyja 88 éves korában elhúnyt.

* **A Nemzeti Bank** 8-án tartott ülésén dr. *Popovics* Sándor v. b. t. t. elnök napirend előtt kegyeletes szavakkal emlékezett meg dr. *Szabóky* Alajos államtitkárnak, a Nemzeti Bank kormánybiztosának elhúnytáról és méltatta azokat az érdemeket, amelyeket az elhúnyt az ország pénzügyeinek konszolidációja terén szerzett, valamint azt a megértő munkásságot, amellyel a Magyar Nemzeti Bankot céljai elérésében támogatta. A főtanács ezután dr. *Schober* Béla vezérigazgató előterjesztése alapján *jóváhagyta a bank mérlegét*, valamint nyereség- és veszteségszámláját, amely szerint *az 1930. évi tiszti jövedelem 8,285.000 pengő.* A főtanács elhatározta, hogy az elért üzleti eredményből *12%-os osztalék*, a száz aranykorona névértékű részvényenként *12 aranykorona = 13.90 pengő* kifizetését fogja a február 3-án tartandó közgyűlésnek javaslatba hozni.

URI SZABO, kiváló szabász GLASZ Péter, I., Maros-utca 11.

* **A Pénzintézeti Központ** tavalyi rendes évi közgyűlésekor a tőkeemelés szükségessége mellett foglalt állást, ami érthető is, hiszen az intézet saját tőkéje a megalakuláskor *50 millió aranykorona* volt, most pedig ennek az összegnek még a felét sem éri el. A tőkeemelési határozatot azonban nem lehetett végrehajtani, mert hiányzott az anyagi fedezet. Most, amikor kölcsönelőleg folyósítása kapcsán nyilvánvaló lett, hogy az újév első felében a *„nagy kölcsön"* folyósítására is lehet számítani, *rövidesen aktuális lesz a PK tőkeemelése is.* A tőkeemelést, értesülésünk szerint, olyképpen tervezik, hogy az új üzletrészeket kizáróan az állam veszi át.

* **A Duna-Száva-Adria** vasúttársaság üzletéve *220.000 aranyfrank felesleggel* zárult, amit az igazgatóság jórészben az idegen kézben lévő saját részvényeinek visszavásárlására fordította.

* **A Budapesti Nemzetközi Vásár** előmunkálatai már javában folynak és éppen a mai viszonyok adhatnak külön jelentőséget ennek az intézménynek, amelytől a gazdasági élet új lendületet remél. A vezetőség *Magyar* Pállal, *Vértes* Emillel és *Hallóssy* Istvánnal az élén már megállapította az idei vásár gazdasági alapelveit és ezekről már tájékoztatta a sajtó képviselőit. *Magyar* Pál, aki a Kamara megbízásából vállalta el a Nemzetközi Vásár irányításában való aktív tevékenységet, részletesen ismertette az idei vásár előkészületeit és elsősorban arra mutatott rá, hogy a vásár hivatásában milyen szempontok érvényesültek eddig és hogy az eddigi úton elindulva milyen reformok és újítások fogják lehetővé tenni, hogy *a vásár az eddiginél is nagyobb sikerrel szolgálhassa a magyar ipar érdekeit*, mely számára a vásár igen nagy értéket képvisel és ezért a gyakorlati szempontok fokozottabb érvényesítésével újabb lehetőségek nyílnak meg számára. A vásár tehát *a magyar ipar demonstratív vására lesz, nem küszöbölve ki eddigi nemzetközi jellegét, amely nemzetközi jelentőséget is ad neki.* A vásár vezetősége az idén egyes termelési csoportoknak nagyobb szerepet kíván szánni, így többek között *nagy súlyt helyez a magyar kézművesipar megfelelő képviseltetésére.* Az erre vonatkozó tárgyalások folyamatban vannak és remélhető, hogy azok a magyar kézműves-szakmák, amelyek nemzetközi relációban is kiválót produkálnak, a *Nemzetközi Vásár* útján még inkább jutnak érvényesüléshez. Különösen ma van ennek fontossága, amikor az országnak minden exportlehetőséget ki kell aknáznia. A Nemzetközi Vásár vezetősége a propaganda minden eszközével arra törekszik, hogy a vásár alapelvei minél hathatósabban érvényesüljenek és hogy a *Budapesti Nemzetközi Vásár az eddiginél fokozottabb mértékben váljék a magyar kereskedelem és ipar üzleti segítőtársává.*

LEGSZEBB
és legkellemesebb uzsonnázóhely a
PUTSAY CUKRÁSZDA
gr. Majláth száll. bérház és I., Attila u. 21

TEA
Közvetlen behozatal Holland-Indiából
a termelő ¼ és ½ kgos eredeti csomagolásban, 5-10 dg-os saját csomagolásban és ládákban. Nagyban és kicsinyben
BOZÓ GYÓGYTÁR
BUDÁN, I., ALKOTÁS-UTCA 34. SZÁM.

Telek ház lakás

Budai Napló
I. ker., Bors-utca 24. szám
Telefon: 502-96

TELEK

Rózsadomb legszebb helyén, autobusz megállónál, 380 négyszögöles telek olcsón eladó. (112)

Bercsényi-utca és Baranyai-út sarok, 1010 négyszögöl telek, minden közművekkel, nagyon olcsón eladó. Telefón: 824-44.

Buda legszebb és **legegészségesebb** helyein. Istenhegyi-út 37. és Tamás-utca 21. szám alatt termő gyümölcsfákkal beültetett összes közműves, 300 öles villatelkek jutányosan kaphatók részletre is. Tulajdonos, Csollán ügyvéd, Váci-utca 42. Telefón: 846—58. Értekezés 4—6 óra között.

Drótkerítés, vasajtó, vaskapu kedvező fizetési feltételekkel Szinay István és Társa drótkerítésgyárában, V., Balaton-utca 12. Telefón 186—11.

Ujszentjános-kórháznál téli-nyári bérvillatelek egyik Szarvas-úton, a másik Virányos-úton közművekkel, fásítva, vaskerítéssel, déli fekvéssel, eladó. Ikervillának 6800, 10.200, 13.200, 8000 pengős részek. (102)

Fery Oszkár-utcában 206 öles telek eladó. Építési iroda I., Naphegy-utca 21. Tel. 527—80.

Rózsadombon, Bimbó- és Vérhalom-utca mentén gyönyörű fekvésű 270 öles telkeink, dunai kilátással, eladók részletfizetésre is. Építési kölcsönt nyujtunk. Rózsadombi házépítő rt. V., József-tér 8. Telfón: 806—00.

Svábhegyen, a Városkúti-út és Béla király-út között 3000 négyszögöles telek eladó, 12 pengő négyszögölenkint. 20.000 pengős kölcsön első helyen betáblázva a Leszámítóló Banknál. (25)

Hidegkúti-úton, Star filmgyár mellett, villamos közelében, kettő à 298-öles telek, diófás parkban, összes közművekkel. (69)

HÁZ

Sósfürdőnél egyemeletes, 3 lakásos ház, összes közművekkel 40.000 pengő. 24.000 pengővel átvehető. — Ugyanott 150 öles telek is. (118)

Buda legszebb helyén négyszobás villa, külön házmesterlakással, olcsón eladó. Telefón József háromszázhat—negyvennégy.

Rózsadombon kétlakásos nagy villa, szép kerttel, alkalmi áron eladó. (109)

Délivasútnál négyszobás, modern alagsoros villa 20.000 pengővel átvehető. (111)

Sósfürdőnél 3 szobás, parkettás, adómentes úrilak 18.000 pengő. (86)

Rózsadombon 6 szobás, gőzfűtéses villa 70.000 pengő. (57)

Városmajor-utca mellett pompás villa, 7 szobával, minden mellékhelyiséggel, parkos kerttel, luxuskivitelben, Vajda Zsigmond freskóival, eladó 130.000 pengőért. 25 évi adómentesség. (49)

LAKÁS

I., Városmajor-utca 8 és II., Kapás-utca 40. szám alatti öröklakások eladók. (119)

Rózsadombon 5 szobás lakás, beüvegezett verandával, összkomforttal májusra kiadó. Elemi és leánygimnázium mellett. Autobusz megálló. (115)

4 és 5 szobás lakás azonnalra és 1931 máj. 1-re kiadó. I., Naphegy-utca 7.

Szépen bútorozott napos szoba, központi fűtéssel villában a Gellérthegy délkeleti oldalán, úr részére kiadó. I., Berényi-u. 10. fsz. jobb. Megtekintendő 3 óráig.

Műtermet keresek egy- két szobával lehetően Buda belterületén. (114)

Egy—háromszobás komfortos lakások **hároméves** házban, központi fűtéssel, melegvízzel **budai hegyekre** legszebb szabad kilátással, februárra, májusra, Horthy Miklós-útnál. I., Fadrusz-u. 6. Építészmérnöknél. Telefón: Lá. 6—80.

Egy-, kettő-, három-, négy- és ötszobás lakás kiadó. Iroda: I., Naphegy-u. 21. Tel. 527—80.

Pasaréten, Németvölgyben, Krisztinában abszolút modern 4 szobás lakást keresek, kertes házban. (96)

ÜZLETHELYISÉG

Buda legszebb **helyén**, 2 épülő bérház mellett, melyekben üzlethelyiség nem lesz, vasportállal, karzat létesítésére alkalmas belmagassággal, bármely célra, de különösen mészáros, hentes, trafik, szabó, háztartási cikkek, festéküzlet stb. részére olcsó bérrel kiadók. Mészáros-utca 60/c.

KIZÁRÓLAG
ANTIK BÚTOROKAT
RESTAURÁL, ALAKÍT, SZAKSZERŰEN
*
AUSPITZ M.
II., ZSIGMOND U. 9
ELEFÓNSZÁM: AUTOMATA 626—47

FEDEZZE FEL ÖN IS A SASHEGYET!
Sashegy a Belvárostól gyalog is csak 25 percnyire.
Sashegy a Belváros hegye.
Sashegy a székesfőváros szivében — szivének jobbik oldalán.
Sashegy az előkelő középosztály települő helye.
Csak hegylejtőn lévő telkeket vásároljunk, ott van csak levegő, napsugár és kilátás.
Ön gyermekei arcáról leolvashatja hogy hol lakik;
nézze meg azután a sashegyi gyermekeket.
Sashegyi telkeinkről prospektust küld:
Kubatura *részvénytársaság.*
Budapest, főpostafiók 77/0

RUDAS FÜRDŐ
radioaktiv hőforrás
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ
FEDETT USZODA

RUZICSKA
KÜLÖNLEGES KENYÉR
A LEGÍZLETESEBB!
KAPHATÓ MINDENÜTT!

FRISS VIRÁGOK! SZOLID ÁRAK! Telefón: A. 537-87
LOHR IRMA utóda
NAGY IMRE LÁSZLÓ
II, Fő-utca 1 udvari szállító

Öröklakások 2—3—4 SZOBÁSOK
HALLAL, MODERN KIVITELBEN
(központi fűtés, melegvízszolgáltatás, gőzszárító, stb.) A Vérmezőre néző **ATTILA-UTCA 95, 97, 99.** sz. telken épülő Stilus Társasházban **KAPHATÓK**, 1931 május 1-re. V., Balaton-utca 10. Telefon: 168—23.

CSAK EGYSZER KÓSTOLJA MEG
A **PATHÓ-FÉLE**
német módra készült felvágott különlegességeket,
mindig fogyasztója lesz.
I., ROHAM-UTCA 6. SZ.
ÉVTIZEDES CÉG

DÉLIVASÚT KÁVÉHÁZBAN
SERGEJ,
A RÁDIÓBÓL KÖZKEDVELT ÉNEKES
ESTÉNKÉNT
OROSZ KÓRUSÁVAL HANGVERSENYEZ
OLCSÓ MENÜ!

ÉHGYOMORRA
naponkint igyék egy pohár
KRISTÁLY VIZET!

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhírű céghez
I, Logodi-u. 19 **Béres Márton** Tel.: 530-33

ÜVEG és porcellán-árukban **GÁL LAJOS Budán** II., Széna-tér 7 **vezet**
Tisztviselők nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltétel

HUBERT és Tsa B. T.
Egészségügyi berendezések, csövek. Műszaki cikkek, fémgyártás.
VI., Liszt Ferenc-tér 4. Tel.: 222-67

GUMMI harisnyák, fűzők,
gyógyhaskötők, női egészségügyi cikkek
legolcsóbb bevásárlási forrása
Hungária Kötszergyár R.-T. fiókja
Buda, I., Krisztina-tér 3. sz.

CSILLÁR
RÁDIÓ
GRAMOFON
LEGSZEBB — LEGOLCSÓBB — LEGJOBB
KAPHATÓ 6, 12, 18, HAVI RÉSZLETRE IS
DÉLIVASÚT RADIÓHÁZBAN
I., KRISZTINA-KÖRÚT 99, TEL.: A. 507—07
VILLANYSZERELÉS
AKKUMULÁTOR TÖLTÉS
MÉG MA KÉRJEN ISMERTETÉST SZIKRA, ORION, TELEFUNKEN, STANDARD, PHILIPS ÉS EGYÉB GYÁRTMÁNYOKRA

GÉPONDULÁLÁS
DAUERWELLEN
a legújabb rendszerű villanygéppel 15 P-től 20 pengőig
AMMER BALÁZS hölgyfodrász
I. KER., BÖSZÖRMÉNYI-ÚT 3/a

HUNGÁRIA
radium tartalmú, lithiumos gyógyforrás Budán, Erzsébethídnál
IVÓ-KÚRA
reggel 7 órától este 6 ig.
= Szénsavval telítve! =
HARMAT-VIZ!

Budai Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság
Budán, II., Fő-utca 9
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket.
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
Budai ingatlan - tulajdonosoknak gyors lebonyolítás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyujtunk
Mindennemű bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésre
SAFE DEPOSIT

BELLEVUE
SZÁLLODA
ÉTTERMEIBEN
DÉLUTÁNI TEA
TÁNC
Ujdonság! Menürendszer!
4 fogásos ebéd 1.80-tól, utcán át is
Elsőrangú koncert- és tánczene. Európa előkelő restaurantjai között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 6 pengős. Déli menü 2.50.
Asztalrendelés: T: A. 528-84

BÁCSKAI KONYHA!
A CSÁSZÁRFÜRDŐ
éttermeiben bácskai ételkülönlegességek, dunántúli borok!
ESTÉNKINT SCHRAMMELZENE
MEISTER ÉNEKEL
CSIRSZKA KONRÁD
VENDÉGLŐS
ALKALMI KÜLÖN TEREM!
POMPÁS KORA REGGELIKÁVÉ

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III, LAJOS-UTCA 148. SZ.
TELEFÓN: AUTOMATA 624—57.
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett
Kölcsönöket folyósít váltóra, folyószámlákra, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

Szebb — Jobb — Olcsóbb
RÁDIÓ
CSILLÁROK, KELLÉKEK
NINCS PESTBUDÁN
IDŐT, PÉNZT TAKARÍT,
HA ITT VÁSÁROL
KRISZTINA RÁDIÓHÁZ
I., KRISZTINA-KRT 141
TELEFÓNSZÁM: AUT. 566—83
Kedvező fizetési feltételek

HALWA S.
BUDÁN, I., SZENT JÁNOS-TÉR 4
TELEFON: AUTOMATA 507—37
Állami díszoklevél — Ezüstkoszorús mester
NAGY ARANYÉREMMEL KITÜNTETVE
Vadászfegyverek, fegyverjavítások, sportcikkek, cserkészfelszerelések
PUSKAMŰVES

Laptulajdonos: VIRAÁG és TÁRSA
Kiadásért felelős: Viraág Béla.

Nyomatott a Révai Irodalmi Intézet Nyomdájában, Bpest V, Ügynök-u. 8. — (Nyomdaigazgató: Linzer M.) —

Budai Napló

XXVIII. évfolyam. 1026. sz.

Buda érdekeit a várospolitika, a közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló ujság. Előfizetése egy évre 24 pengő, félévre 12 pengő. Egy szám 50 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal: I., Bors-utca 24. Délután 5—7-ig. Telefon: 502—96.

Felelős szerkesztő: VIRÁG BÉLA

Hirdetések ára: Egy hasáb széles, egy milliméter magas sor, egyszeri közlésnél 40 fillér. 20 mm. magas hirdetés 8 pengő. Szövegsor ára 4 pengő. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő.

1931 január 17.

Csődbe ment egy budai fürdő

Az Erzsébet Sósfürdő romlása

A város intéző körei most bizonyára így gondolkodnak:

— „Van nekünk Budapesten 88 gyógyforrásunk. Mindegyik világhírre érdemes. Egy-egy csoportja elegendő volna ahhoz, hogy Németországban világhírű, virágzó, az emberiség javát szolgáló, hatalmas fürdőtelep alakuljon ki körülötte. Mi ennek a 88 gyógyforrásnak alig a felét tudjuk a fürdőüzembe fogni, a többi felhasználatlanul a Dunába csurog. Ezeknek a forrásoknak egyike az *Erzsébet Sósfürdő*, egymaga olyan kiváló és páratlanul álló gyógyforrás, mely arra hivatott, hogy messze földről keressék fel a beteg nők és egymaga is elég volna, hogy világfürdőhely központját és alapját képezze. Ha ez a fürdő mégis csődbe ment, akkor ennek különös okai lehetnek, olyan alaphibák, amelyek oka a *városgazdaságban rejlik*. A Városháza két legnagyobb pártja a fürdőügyet és az idegenforgalmat tette meg a város jövendő gazdaságának tengelyévé s így e kérdés politikai felfogásában nincsen hiba, annak tehát a *rendszerben kell lennie*."

Lehet azonban, hogy az intéző körök nem így gondolkodnak.

A tény az, hogy az Erzsébet Sósfürdő csődbe ment, de az is tény, hogy ehhez hasonló női gyógyfürdő ritkítja párját Európában, végül tény az is, hogy ez a fürdő *sohasem volt komoly kezekben* és nagyrészt csak kísérleteztek vele kellő *hozzáértés nélkül* azok, akik időről-időre tulajdonosai voltak, de végül meg kell említenünk azt a tényt is, hogy a *székesfőváros mindent elkövetett, hogy ez a fürdő ne boldogulhasson*.

Ezeket a tényeket egybevetve, arra az eredményre kell jutnunk, hogy nálunk senki a fürdőkkel komolyan nem foglalkozik.

Tisztában kell lennünk azzal, hogy Budapesten két fajta fürdő van: — *gyógyfürdő*, mint amilyen a Szent Gellért, a Széchenyi, a Lukács-, Császár- és Római fürdő, — és *magánfürdők*, mint aminő Budán a Királyfürdő, Rácfürdő, Rudasfürdő és a hasonló pesti fürdők.

A *gyógyfürdők* kellő vezetés mellett prosperálnak, — a *magánfürdők nem*. A *gőzfürdők* divatja elmult. Az ifjúság ma sportol, keresi a hideg strandfürdőket és a napsugarat. A *kádfürdők* elvesztették jelentőségüket a *magánlakásokban épült kádfürdők miatt* és jogosultságuk volt a közhasználatra akkor, amikor Budapesten összesen csak 6000 fürdőszobában állott kád, de elvesztették a jogosultságukat akkor, amikor 80.000 kádfürdő épült a különböző magánlakásokban. Ha ilyen lakásnál, ahol fürdőszoba áll rendelkezésre, csak 4 személyt számítunk átlag, kiderül, hogy 320.000 ember fürdik és tisztálkodik otthon. Ezt a hiányzó 320.000 embert sínylik a nem gyógyfürdő jelleggel bíró magánfürdők. De hozzájárult még ehhez, a rossz gazdasági helyzeten kívül az, hogy erkölcsrendészeti szempontból ezeket a magánfürdőket eltiltották attól, hogy *találkahelyek* legyenek, de súlyosan érinti még azokat az is, hogy elmaradt a vidék, ahol már épültek közfürdők és fürdőszobák is.

E súlyos körülmények arra kényszerítik ezeket a magánfürdőket, hogy *gyógyfürdőkké alakuljanak át*, amit nehezít a magántőke hiánya, az idegen tőkének itt való elhelyezkedése és a bank és pénzintézetek *érthetetlen idegenkedése a fürdőkkel szemben*. De a város sem igyekszik szigorúan keresztül vinni az egyetlen megoldást, hogy a *saját kezébe vegye az összes fürdőket*.

Igy aztán érthető, hogy az Erzsébet Sósfürdő csődbe ment.

Talán az egész világon mindenhol két kézzel kaptak volna a bankok az ilyen vállalkozáson, csak éppen nálunk nem, aminek okát ismét a város vitás fürdőpolitikájában és téves irányú fürdőgazdaságában kell keresnünk. Mitől kapjon kedvet ilyen vállalkozáshoz, amikor azt látja, hogy itt *csak szóval* — puszta szóval — szolgálják a fürdőügyet, de a gyakorlatban mindent elkövetnek, hogy megrontsák, hogy lehetetlenné tegyék. Az Erzsébet Sósfürdő a *hegyek felől kapja vizét*, onnan szivárog a völgybe és tölti meg a kutakat. A szivárgásnak ezt az útját, fölös építkezésekkel, rosszul vezetett csatornázással állja el a város. *Néhány év mulva a Sósfürdőnek nem lesz vize*.

A városnak már évek előtt a Sósfürdő mellé kellett volna építenie a *női közkórházat*, hogy úgy segítse a fürdőt vize értékesítésében, ha már magát a fürdőt nem akarja átvenni. De mért nem vette át? Okvetlenül hullává kell lennie, hogy a város átvegye?

Valami szerencsétlen spekuláció ez, mely addig vár a megváltással, amíg a fürdő teljesen értéktelenedik. A Sósfürdőhöz tartozó telkeket parcellázta a fürdőtulajdonos és elárusította, hogy a kölcsön utáni kamatot fizethesse. Miért engedte ezt a város?

Látva ezt a banktőke, nem szívesen nyúl a fürdőkhöz. És a pesti bankokon át a külföldi tőke sem. A magánkézen lévő fürdők így *nem juthatnak olcsó tőkéhez*, hogy gyógyfürdőkké épülhessenek ki és folyton romlik, folyton értéktelenedik az a mérhetetlen kincs, mely itt hever a lábunk alatt és *egyenrangú a csatornákkal*, mert budapesti feolfgás szerint ez is, a gyógyforrás is, a föld alatt folydogáló víz s egy ügyosztályban kezelik, — egyformán.

Itt minden fürdőnek csődbe kell jutnia, ha nem avatják élő igévé azokat a választáskor tett kijelentéseket a nagy várospolitikusok, akiknek szavát ma még többre értékeljük — közönséges kortesfogásnál. **Dubonai Pál.**

Nem vált be az ideális menetrend, mely főleg itt Budán, a legforgalmasabb úton szinte csőd elé vitte a közlekedést. A Margithídtól az Erzsébethídig a körúton tulajdonképpen csak egy kocsi jár: — a 71-es. A 49-es elakad a Délivasútnál, sok ember bosszúságára. Ezt a „viszonylatot" — sokan úgy mondják hogy be kell szüntetni és járatni kell a 49-est körbe, Kelenföldről—Kelenföldig. De át kell hozni, — ahogy már évek óta sürgeti a Budai Napló — a 46-ost, mely most két pályaudvart köt össze: — a nyugatit a keletivel. Ha áthoznák a Délivasútig, — három pályaudvar között teremtene összeköttetést, az utazóközönség nagy örömére. Mégpedig úgy kellene áthozni, hogy a Délivasút érkezési oldalán, az Alkotás-utcában, a Délivasút előtti téren volna a végállomása. Járatni kellene itt olyanfajta kocsikat, aminők most a Lóversenytérre közlekednek és poggyásztartó hálóval vannak ellátva. Ugy tudjuk, hogy ennek egyetlen akadálya az a körülmény, mely ezt az utat a Délivasúttól a nyugatiig stratégiai útnak tette meg és — állítólag — a BSzKRT-nak nem áll jogában megépíteni azt a 100 lépés hosszú összekötő vonalat a Krisztina-körúton, mely az Alkotás-utcától a Kékgolyó-utcáig terjed. Mert erre okvetlenül szükség van, hogy az Alkotás-utcából a Margithíd felé vagy vissza a villamos közvetlenül járhasson. Lehetetlennek tartjuk ezt, mert stratégiai vonalnak is célszerűbb, ha ez kiépül és kár volt nem tisztázni ezt a kérdést akkor, amikor az Alkotás-utcai villamost kiépítették a Gellért hátamögött.

Hibák, —

melyek hamar bosszút állnak

A különféle beteges kombinációk körül egyetlen pozitívum bontakozott ki a választás óta s ez a kormány kívánsága, hogy a városházán, ahol szeretnek „parlamentesdit" játszani, *parlamentáris rendszer* szerint a többségnek kell átvennie az uralmat, a velejáró felelősséggel, az ellenzéket pedig az ellenőrzésre kell szorítani. És ez jól van így. Mert került volna a mostani kisebbség mint többség a közgyűlési terembe, — okvetlenül is szigorúan követelte volna ezt a parlamenti rendszert és a kormány pártjait teljesen kiszorította volna a vezetésből.

A kormánynak két pártja van a városházán: — a teljesen megbízható *Községi Polgári Párt*, hogy úgymondjuk *Kozma-párt* és — a vele egyúton haladó, de az ellenzékieskedéssel állandóan fenyegetődző *Keresztény Községi Párt*. Vass József miniszter elhúnyta óta négyszer váltott frontot. Ellenzékbe ment és visszajött, a választás előtt ellenzékbe ment és ismét visszajött. Lehet, azért, hogy a megtért fiút mindig jobban szereti a család, mint a másikat.

A városházán az egyetlen pozitív támasza a kormánynak *Kozma* Jenő dr., aki minden kacsintgatás és kacérkodás nélkül megy a maga útján és viseli a nehezebb keresztet.

Most a városházát kell rendbehozni. Ugy tudjuk, hogy nem lesznek nagy változások. A harmadik alpolgármesteri állás betöltése körül talán lesznek viharok, de valószínű, hogy ott sem. Csupa fiatal erő pályázik az alpolgármestersége és — úgy látszik — az öregek félnek a fiataloktól. Inkább maradjon minden a régiben. Az elmult öt év azt bizonvítja, hogy a tanács megállja a helyét. Nyugdíjba sem akar menni senki, amibe a fiatalok nehezen tudnak belenyugodni. Az öregek majd lassan átszervezik az egész adminisztrációt az új törvény szerint.

De ezen a törvényen is változtatni kell, mert a gyakorlat sok hibájára mutat rá. Vele együtt változtatni kell a választási rendszeren is. Nem méltányos és igazságos a mai mandátumelosztás. Olyan kerületben, ahol 1400 szavazat kell egy mandátumhoz, a 2000 szavazattal bíró párt is csak egyet tud behozni, mint ahogy behoz egyet a 700 szavazattal bíró, mert a töredék 600-at veri a 700. Be kell hozni, hogy csak olyan párt töredéke számíthat érvényesülésre, amely párt már egy *alapmandátumot* behozott. Amely párt ezt nem bírta — kiesik. A mostani rendszer szerint minden ad hoc alakult párt behozhat egy mandátumot, mint töredék. De minek a töredéke? Alaposan kifejtette ezt Óbudán legutóbbi beszédében dr. *Orova* Zsigmond, aki ennek a méltánytalanságnak lett az áldozata. De sínylette ezt minden nagy párt is.

A mostani fegyverszünetet ki kell használni, hogy az országgyűlési képviselőválasztás már a lajstromos rendszer *javított kiadása* alapján folyhasson.

A választás megvolt, — éljen az új választás!

Kelenföldi Társaskör

Új kaszinó alakult Buda déli részén

Különös módon, Budapest nem fejlődik a folyammenti nagyvárosok törvényei szerint, hanem fordítva. Máshol a város a dél felé folyó víz mentén észak felé épül, viszont Budapest délfelé. Földrajzi fekvése, vízrendszere így kívánja. A gyárakat, mint mindenütt, itt is délre telepítették s ennek dacára azok körül épül a város.

A csepeli kikötő siettetni fogja a kelenföldi nagy medence kiépülését és a Boráros-téri híd is segíti ezt. A Gellérthegyen túl új városrész keletkezett három évtized alatt, mely rohamosan fog fejlődni. Külön várostípus, más felfogású, más szokású lakossággal, más törekvésekkel. A Duna felé eső keleti része kikötő, rakodó, gyárváros, mintegy a csepeli rész folytatása. A hegyek felé eső nyugati része fürdőhely, a jövendő Karlsbad és villaváros.

Az itt kisarjadt nézeteknek és társadalomnak valami központ kell és több kísérlet után e hó 16-án este megalakult a városrész vezére, *Becsey* Antal felhívására, a

KELENFÖLDI TÁRSASKÖR,

melyet nagy hivatásához méltón nagy arányokban építenek ki szervezői és a nagyszámban jelentkezett tagok.

A népszerű *Kis Rabló*-hoz címzett vendéglő különtermében jöttek össze mintegy százan, a kerület előkelő, számottevő polgárai a bejelentett alakuló-közgyűlésre, ahol *Becsey* Antal fejtette ki az új társaskör céljait, amit általános helyeslés kísért. Ismertette az alapszabályokat és korelnöknek ajánlotta *Dicsőffy* Kálmán államtitkárt, hogy megválasszák az elnökséget, a tisztikart és a választmányt.

Dicsőffy Kálmán államtitkár azt ajánlotta, hogy a köztiszteletben álló nagynevű vezért,

BECSEY ANTALT,

válasszák meg egyhangulag elnöknek, ami zajos és lelkes ovációk mellett meg is történt.

Becsey Antal megköszönte az egyhangú választást és kérte, hogy tekintsenek el attól, hogy részletes programmot adjon most, hanem halasszák el ezt a legközelebbi alkalomra, amikor az arra hivatottak bevonásával mondja el azt.

Azután sor került a választásra, amelynek egyhangúlag hozott eredménye a következő:

Díszelnök: dr. *Ripka* Ferenc.

Elnök: Becsey Antal.

Társelnökök: dr. *Barla-Szabó* József, dr. *Sümeghi* László, *Dorner* Gyula, *Szántó* Jenő.

Ügyvezetőelnök: Kovács József ny. tábornok.

Alelnökök: dr. *Ulmer* Ágoston, *Gömöri* Győző, *März* Károly, *Zsiros* Károly, dr. *Pécsi* Albert, vitéz dr. *Zatkóczy* Dezső.

Igazgató: dr. Szilárd Bertalan; helyettes igazgató: Rignáth Béle; főtitkár: Füvessy László; titkár: Radzó Tihamér; pénztáros: Vetter Gusztáv; ellenőr: dr. Klobulszky Károly; könyvtáros: Ujj Gyula; ügyész: állás betöltetlen; háznagy: Berinkey Gyula; gazdák: Margittai Gyula és Tóth István.

Számvizsgáló bizottság: Sinkó Pál, Niegreisz Béla, Goldberger Sándor, Hähn Arthur.

Tiszteletbeli tagoknak jelölték: Szigethy Lajos, Kozma Jenő dr., Hermann Miksa, Ereky Károly, Pompéry Elemér, Dicsőffy Kálmán, Simanek Emil, dr. Ferenczy József, Röck Béla, Köllő Ignác, de a választást a legközelebbi rendes közgyűlés intézi el.

Választmány: Alth Károly, Ákos István, vitéz Áronffy Mihály, hunyadvári Arányi Béla dr., Babrián Dénes, Bauer Ödön Tibor, dr. Bányász László, Benkovits Géza, dr. Bikkal Lajos, Bocsor Kálmán, Bogya János dr., Bodocsi Antal dr., Bucsi János, Bukács Kálmán, Bründl János, Deák János, Devecis Mihály, Dénes Károly, Dillenberger Emil d., Énn Kálmán dr., Erdélyi János dr., Erős Jenő, Fejér János dr., Fléger Dezső, Gervay Pál dr., Gömöri Pál dr., Győrffy Alajos, Gribicza Dezső, Halm Sándor, Halmos Gyula, Hankó Tamás, Hanzély Ödön, Héderváry Cont Árpád, Katona János, Király Gyula, Klein Antal, Koszorú Imre, Kovács János, Kriszt Károly, Lehner Gyula, báró Lippe Károly, Lukasz Vilmos, Majthényi Béla, Makó Kléger Sándor, Margalit Andor, Marx Ferenc, Mikola Géza dr., Missinger Gergely, Natzler Ervin dr., Némethy János, Ostián Antal, Pavlik János, Patyi Gyula dr., Rajna Nándor dr., Rauch Iván dr., Reisner Jenő, Richter Ferenc, Ruszkó János dr., Sauer Zoltán dr., Samu János, Sándor Fülöp, Schantzer József Schmidt József dr., Schwarcz Samu, Sebestyén Andor, Springer Antal, Schopp János, Szántó Jenő (mérnök), Szécsény Ferenc, Szele László, Szentgyörgyi Elemér dr., Szentgyörgyi Ignác, Szirmay Emil, Tarnay Kálmán dr., Temesváry Imre dr., Tóth József, Tóth Szabó Pál dr., Tóth Imre, Vasadi-Balogh György dr., Winrhardt Ágoston dr., Wodianer Béla.

Választmányi póttagok: Gróf József, Győry Sándor, Jánossi Béla, Horváth Kázmér, Horzsa Miron. Kappler Ferenc, Kónya János, Kovács Béla, Kovács Sándor, Kréth József, Matuzovits Ferenc, Nyúl Ferenc, ifj. Ostián Antal, ifj. Schmuck Ferenc, Szentpétery Antal dr., Takács Mihály.

Kovács József tábornok ügyvezető elnök úgy a maga, mint a tisztikar nevében mond őszinte szívből jövő köszönetet a megválasztásért. Tudatában van a kötelezettségeknek és nehézségeknek, de ígéri, hogy dolgozó és őrtálló katonája lesz az ügynek és minden tag őszinte barátja lesz. A lobogó hit ad majd életet ennek a társaskörnek, azt akarattá, majd tetté kell fejleszteni. Fejtegette az új kör célját és hiszi, hogy a Kelenföldi Társaskör élni és virulni fog. Szavait lelkes éljenzés kísérte.

Becsey Antal felhatalmazást kér, hogy a hatóságok kívánsága szerinti módosításokat megtehessék. Jelenti, hogy kedvesen fölajánlották már többen, hogy mint *alapító tagok* lépnek be és kéri a jelenvoltakat, hogy minél több tagot toborozzanak. Korszakos alkotás ez az alakulás és kéri a Mindenhatót, hogy minden törekvés sikerre vezessen.

Zajos és lelkes éljenzés között rekesztette be az alakuló-közgyűlést azzal a felhívással, hogy fejezzék be az estét a Magyar Hiszekegy-gyel.

Az utolsó szó. *Andréka* Károly elnöklete alatt választmányi ülésre gyültek a III. ker. *Egyesült Polgári Társaskör* tagjai, mintegy hatvanan, hogy letárgyalják a legutóbbi hetek izgalmait, a választást és a színházi krízist. Megnyitó beszédében az elnök köszönetet mondott *Bárczy* István volt miniszternek a választásnál kifejtett buzgólkodásáért. *Horváth* Lajos titkár felolvasta *Rezső* Antal lemondólevelét, amelynek okait méltatva, sajnálattal vették tudomásul. Majd *Martin* Gyula igazgató tette bírálat tárgyává a választásokat és az egyes körzetek lanyha munkáját ítélte el. A pártszervezet erősebb kiépítését, *agitációs* bizottság és melléje *hölgybizottság*, továbbá tanügyi bizottság megalakítását kérte, amit *Phillip* Kálmán egy *előkészítőbizottság* kiküldésének szükségével toldott meg. *Reisz* Mór dr. a polgárság nagyobb befolyását kívánta a jelöléseknél, *Wilhelm* Jenő dr. pedig ajánlotta az ifjúság megszervezését. *Orova* Zsigmond rámutatott a választási törvény kardinális hibáira és szigorúan elítélte egyesek kétkulacsos politikai magatartását. Andréka összegezte a felszólalásokat és azt szűrte le, hogy a bizalom a párt iránt meg volt, de rossz a választási rendszer. Kiemelte *Kohn* Lipót érdemét, aki azt a szegény embert, akinek *Ripka Ferenc* főpolgármester lakást szerzett az Augusztatelepen, — a saját költségén költöztette át. Megéljenezték a jó szívét. — A választmány engedélyt adott a *BSZKRT-ifjúság* óbudai egyesületének, hogy összejövetelét a társaskör helyiségében rendezze, — megvitatta *Lesch* György írásbeli értékes indítványát az utcanevek egyöntetűsége számára és tisztántartására és a házak sürgős tatarozásának ügyében, amelyhez *Halaman* János is hozzászólt. Az elnököt éltetve — *társasvacsorához* ültek a tagok, ahol *Rózsa* Zsigmond köszönetet mondott a *Budai Napló* szerkesztőjének a *Kisfaludy-színház* ügyének erős felkarolásáért és jelentést tett a színházi bizottság megalakításáról és az általa ez ügyben szerkesztett memorandumról. A Budai Naplónak mondott köszönethez *Martin* Gyula és *Andréka* Károly a magáét is csatolta, amit a lap szerkesztője köszönt meg, rámutatva arra, hogy a választás eredménye azért nem volt nagyobb, mert a párt nem mondotta ki az utolsó szót. A B. N. évek előtt sürgette, hogy az ország pénzügyi szanálásakor, szanálni kellett volna a társadalmat is a numerus clausus eltörlésével, mely nem bizonyult célravezető eszköznek, de a magyarságot tünteti fel hamis színben. Ez a faj nem oly gyönge és nem oly pipotya, hogy azt a zsidóságtól félteni kell. Ez a nép megemésztette Kún László király idején az uralomra jutott *ismaelitákat*, a mult század derekán az előre törő *örményeket* és meg fogja emészteni a zsidóságot is, melyet most fölöslegesen megbélyegeztek és elvadítottak. Csak a magyarságot jellemző ősi liberalizmus és tolerancia teheti nagygyá ezt a nemzetet. — Kedves hangulatban sok kedves évődés közt folyt tovább a társasvacsora.

Töltik az utcát, süllyed a ház a Kelenföldön, ahol valami mérési hiba miatt most sok ház földszintje *kerül félméterrel mélyebbre*, mint az utca. Ez a körülmény elkeseredett vitát váltott ki a *Buda-Alsóvárosi Egyesület* e hó 14-én tartott választmányi ülésén. Még a megnyitás előtt *Mikola* Géza alelnök bemutatta a *Gömöri* Győző ügyv. elnököt az új év alkalmából üdvözlő iratot, amelyben köszönetet mondott neki az Egyesület az Alsóváros érdekében kifejtett áldozatkész, buzgó és eredményes működéséért. A belépő *Gömörit* éljenzéssel fogadták, aki megnyitva az ülést ismertette a *Becsey* Antal elnöknek küldött, az Egyesület hűségét és ragaszkodását tolmácsoló üdvözlőiratot, kérve további támogatását és bemutatva Becsey köszönőlevelét. Majd köszönetet mondott *Mócsy* László isk. igazgatónak, aki azt kedvesen megköszönte. Megemlékezett *Tóth* József tagtárs *Ilonka* leányának meglepő nagy sikereiről az úszóversenyeken, ahol két országos rekordot javított, amelyből az egyik európai rekord volt. Megéljenezték. A választmány azután sajnálattal vette tudomásul *Maga* József pénztáros lemondását, akit *Takács* Mihály helyettesít most, majd Szele László kívánságát tette magáévá, hogy a Sósfürdőbe közlekedő 41-es villamos kezdje korábban a járatait s kapjon várócsarnokot. Végül szóvátették az érthetetlen módon való feltöltését egyes utaknak, ami csak valami téves alapmérés következménye lehet, de nagyon kellemetlen, mert ezzel a házak földszintje félméterrel mélyebbre esik. *Sinkó* Pál járt el eddig ez ügyben eredményesen, de megajánlotta, hogy ez ügyben küldöttség keresse meg *Csármán* tanácsnokot. Az utcák járdáinak bitumenezése és kövezéséről *Mikola* Géza tett jelentést, melyszerint a kövezet folyóméterenkint 4 pengő, a bitumen négyszögméterenkint 4.50—5 pengő. Majd az egyesület társadalmi életének fölfrissítésére előadások sorát rendezik és kezdi a sort *Mócsy* László igazgató. *Kiss* József Imre a választási törvény visszás rendelkezését tette szóvá, mely a hölgyeket sujtja, — *Szigethy* József pedig üdvözölte *Gömöri* Győzőt, aki a Budai Napló szerkesztőségének szavaztatott viszont köszönetet, hogy oly szeretettel karolja fel az Alsóváros ügyét, — és ezzel be is rekesztette az ülést. A tagok szórakozás céljából alsós pártihoz ültek, alkalmat adva arra a szójátékra, hogy az Alsóváros így alakul át *Alsós*-várossá.

LEGSZEBB
és legkellemesebb uzsonnázóhely a
PUTSAY CUKRÁSZDA
gr. Majláth száll. bérház és I., Attila u. 21

RUDAS FÜRDŐ
radioaktiv hőforrás
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ
FEDETT USZODA

A régi budai divatról

Másfélszázados divattudós tás

Farsang elején illendő, hogy régiek divatjáról megemlékezzünk. Előttünk az egykori leírás, mely szerint *a női* viseletet, amely 1789 táján volt divatos Budán, elég változatot mutatott. Általában kényelmes, virágokkal tarkázott szoknyát viseltek, mely ezerráncot vetett. Asszonyok a nyakbavethető fátyolkendőcskék s ugyane fajta főkötőt sokra becsülték. Lábbelinél a magassarkú, csattos és arannyal hímzett cipőknek adtak elsőséget. Az ékszert is kedvelték. Nyakukon többnyire gránát gyöngysort ; módosabbak legdrágább kövekkel kirakott fűzért s fülükben rendszerint arany fülbevalót hordtak. Mellükön ruhájukba aranyból készült kis ékszert, ú. n. spádét szúrtak, mely néha gyémántkövet is foglalt magában. Kalapjukat virágokkal és acélcsattos bársonyszalagokkal díszítették. Előkelőbb dámák fejökre oly nagy gondot fordítottak, hogy ebben a tekintetben a mai hölgyközönség előtt pirulni nem volna okuk. Némelyek hajukat 3 ágba fonva bocsátották le. Mások homlokukra fésülték s ott gondosan körülnyírták, amint ez legutóbb is divatos volt. Legtöbben felpockolt piros vagy másféle színű pántlikából készült csokrokkal díszített bodros, púderes hajat viseltek. Arra is volt eset, hogy valamelyik dáma fején „brilliántos" hajtűk ragyogtak. Pipereasztalukon hajpor és pirosító bőviben van. E két szert nagy mértékben fogyasztották, mert bálba, színházba vagy sétára menetel előtt arcát öreg, ifjú dáma kipingálta. Pirosítóul cinóbert használtak s így nem csoda, ha arcuk idő előtt megráncosodott, midőn aztán a tubákolás vette kezdetét. A nők gyakorta igen értékes pikszisből ugyancsak szippantgatták a tubákot.

Éppen ilyen különös volt a régi *férfidivat* Budán. József császár trónralépte idején rendkívül tarka-barka, ízléstelen öltözeteket viseltek a férfiak is Budán. Közülök az egyik csattos cipőben, német nadrágban, igen sötét zöld posztóból készült frakkban jár, mely vörös pontokkal petyegtetve s két sor acélgombbal kicifrázva egy grófot méltán megilletett. Nyakravalóját nyakán háromszor csavarta körül ; inggallérja kabátjára 4 ujjnyi szélességben hajlik rá. Bugyogójára egy horoggal késforma oldalfegyvert, ú. n. kutót akaszt. Ha tarkabarka tollbokrétás nagy kalapját fejéről levesszük, látjuk, Gvadányi szavai szerint, hogy :

„Csigásan a haja volt felfodorítva,
Egy font hajpor vala copfjába sorítva.
Mely is pántlikával vala befonva."

Másik a hamuszínű frakknak és széles karimájú kalapnak ád elsőséget s a tubákpikszisét lépten-nyomon kezében tartja. Harmadik, hetyke uracska létére, kurta, testhez álló zöld színű kabátot, fején pedig süveget visel. Sétapálcát nem használ, hanem ehelyett nyakába korbácsot akaszt, mellyel jókedvében sétálás alkalmával pattogni szokott. Franciául köszöntget, habár alig tud egy-két francia szót s annak is kitekeri a nyakát. Negyedik kávészínű kaputban parádézik. Oldalán arannyal kockázott övet és zománcos kardot hord. Fejét gondosan rendezett paróka ékesíti. Ebből előkelő tisztviselő, akár egy „tisztességes tanácsbeli" is kitellik. Ötödik állig gombot fehér mellényt, kékes vagy zöldes kabátot, nyakba akasztott óraláncot, marokra fogható nyakravalót hord. Hajporos fürtjei fülét kettős karikákba kunkorodva rejtik el. Tisztességes arca, mely bajusz- és szakállirtó borotvával hetenként többször jön érintkezésbe, jámbor nyárspolgárra vall, kinek másod, vagy harmad őse valahonnan Krajnából jött Budára letelepedni.

SZENT GELLÉRT GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet és napfürdő
Külön férfi és női osztály
A legmodernebb berendezés
Szakképzett személyzet

Közvetlen a termelőtől!
VAJ, SAJT, TOJÁS, KONZERVEK
Egyedüli szaküzlet Budán
Budai sajt, vaj és tojás szaküzlet
I., ALAGÚT-UTCA 4. sz.

SZÉCHENYI GYÓGYFÜRDŐ
a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népgyógyfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITŰNŐ KÖZLEKEDÉS

KIRÁLY-FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. szám.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas kiránátriumot és magnéziumot tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fém mérgezés, máj-, lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alkasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdő: férfiaknak . . . . reggel 5—1 óráig
nőknek hétköznap délután 2—7 óráig
!! IVÓ KURA !!

FRISS VIRÁGOK! SZOLID ÁRAK!
Telefon: A. 537-87
LOHR IRMA utóda
NAGY IMRE LÁSZLÓ
udvari szállító
II, Fő-utca 1

GÉPONDULÁLÁS
DAUERWELLEN
a legújabb rendszerű villanygéppel 15 P-től 20 pengőig
AMMER BALÁZS hölgyfodrász
I. KER., BÖSZÖRMÉNYI-ÚT 3/a

BELLEVUE SZÁLLODA ÉTTERMEIBEN
DÉLUTÁNI TEA
ÁNC
Ujdonság! Menürendszer!
4 fogásos ebéd 1.80-tól, utcán át is
Elsőrangú koncert- és tánczene. Európa előkelő restaurantjai között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 6 pengős. Déli menü 2.50.
Asztalrendelés: T: A. 528-84

HUBERT és Tsa B. T.
Egészségügyi berendezések, csövek. Műszaki cikkek, fémgyártás.
VI., Liszt Ferenc-tér 4. Tel.: 272-67

Szebb — Jobb — Olcsóbb
RÁDIÓ
CSILLÁROK, KELLÉKEK
NINCS PESTBUDÁN
IDŐT, PÉNZT TAKARÍT, HA ITT VÁSÁROL
KRISZTINA RÁDIÓHÁZ
I., KRISZTINA-KRT 141
TELEFONSZÁM: AUT. 566—83
Kedvező fizetési feltételek

Egykori kisdiákok rettentő kalandja a Citadellában

Irta: **Bevilaqua-Borsódy Béla.**

1899 *Vízkeresztje* napján pogány hideg volt Pesten: a Gellérthegy tetején még hidegebb volt. Ez azonban nem jelentett akadályt annak a néhány nebulónak a szemében, akik elhatározták, hogy: „megjárják a mélységet". „Mélység . . .": ez gyönyörű és titokzatos varázsló ige a 14—15 esztendős fiúk (kamaszok) szemében, főleg, ha egy vár „titokzatos mélységeiről" volt szó, mint adott esetben. Mi volt ez a „mélység"? Ez derüljön ki a história végén.

A dolog úgy esett, hogy 1898 telén kivonult a sok cseh, morva, meg bécsi német Herr Hauptmann a budai Citadellából, velük vonult ki a sok csillogó sárga csövű bronzágyú, melyek „torkai" — mint ezt szokás mondani, e korszak regényes stílusában — „ott ásítoztak" a Citadella bástyái lőréseiben. A várat nemzetközi egyezmény alapján megszüntették, a székesfőváros mint kőanyagot átvette, ősi szokás szerint a várkapu felett jelképes rést vágatva a vár használhatatlan voltát jelzendő. A felülről lefelé keskenyedő háromszögű rést rendkívüli erőfeszítéssel bontották. Az egykorú lapok írtak a résvágásról és arról, hogy a kőtömbök forró mésszel voltak ragasztva, tehát se csákány, se feszítővas nem bírt velük: az akkor még hatalmas és egyedülálló dinamit vetette fel a kockákat.

A várban egy szakasz magyar baka állott őrséget az átadás után. Hogy mit őriztek a kiürített várban, nem lehet tudni: de ott voltak és senkit nem engedtek be. Pedig egész Pestbuda a Citadelláról beszélt. „Átkos emlékű" helynek mondották. Tényleg az volt. Ágyúi csakugyan Pest és Buda halomralövetésére állottak ott, noha a Citadella már az ötvenes évek végén elvesztette jelentőségét.

Egy csomó fiú: *Soóky* József (ma főügyészhelyettes), *Hirsch* Zoltán dr. gyáros, *Czagány* Nándor (Szerbiában esett el), *Pórszász* György és mások holmi kurtaszivarokkal lekenyerezték a káplárt és bejutottak a várba. Még állott a felvonóhíd és ott volt óriási csigáján a lánc és a felhúzó hengerkerék. Ép volt a Felsővár csapóhídja és húzóláncának súlyai. A kapu aljában ló és ágyú nem mehetett fel, csak ha felhúzták a máig ott levő darun. Minden ablak a helyén volt. Titokzatos sötét, elhagyott, félelmetes és izgatóan gyönyörű dolog volt ez a kamaszok vad fantáziája számára. Becsavarogtunk minden zugot. Négykézláb végigmásztunk a kapu alatti árok lefolyó csatornáin.

A Tabán felé eső legutolsó kazamata ablakmélyedésében titokzatos írást fedeztünk fel. *„Megmásztam a mélységet 1898 december 24."* Miféle mélységet? Egy pere alatt kisütöttük, mifélét. A terem közepén volt egy csapóajtó. Zárát valaki felfeszítette: felnyílott. Alatta „pokoli mélység tátongott". Nem lettünk volna rendes „indiánok", ha nem tudtuk volna, mit tesz ilyenkor egy rendes Sólyomszem vagy Fehér Szarvas nevű törzsfőnök! Vakolatdarabokat rúgtunk le az „aeraris" falakról és ledobtuk őket a mélységbe. Számoltunk: „1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 — kopp!" Tompán pukkant a vakolatdarab. Utána — vesd össze: Bőrharisnya & Comp. — égő papírcsóva repült le a „mélybe". A levezető akna falain hágókapcsok látszottak.

Öt perc múlva síri titkot fogadtunk és védő és dacoló vérszövetséggé alakultunk át arra, hogy a jövő vasárnap megmásszuk a mélységet. A tőkét összeadtuk. Az egyik fiú a „Laterna Magicá"-jából, egy bádogdobozból és egyéb maszatból csinált egy fertelmes lámpát. Nem égett, füstölt, rettentő égett olajszaga volt, égette ar ember kezét és nem világított. De igen szép volt. (Az illető fiú költő lett és fiatalon meghalt.) Egy másik fiú komplikálatlan egyszerűségű karjcáros faggyúgyertyákat vett. (Ma gyáros.) A harmadik, a legbátrabb, lett a bandakapitány († Szerbia). A legokosabb fentmaradt őrnek. (Ma politikus.) A legrendesebb fiú gazdag atyja hentesüzletéből egy óriási rúd párizsit hozott. (Ma: irnok.)

Vasárnap — csikorgó hidegben — beállítottunk a várba. A kurtaszivarok újra működtek. Or állott ki az utolsó terembe és lemásztunk a kapcsokon. Kilenc méternyi mélységben két fülke nyílt az aknából. Az egyiken elindultunk. Lassan lejtett lefelé, míg egy vasajtóhoz értünk. Az ajtó nyitva volt. Soóky Jóska ment legelől, kezében egy gyertya. Abban a pillanatban, amikor az ajtót kinyitotta és egy lépést tett: rettentő sikoltott és a következő pillanatban nagy loccsanás hallatszott. A kinyíló ajtó légvonata eloltotta a többi gyertyát. Síri csend lett, a rémülettől igazán elállott a szívünk verése.

Abban a pillanatban *Czagány* Nándor elordította magát: *„Fogjátok a lábamat!"* Lehasalt az ajtó küszöbén és a koromsötétben valami vízben pocskolt. Egy pillanat múlva elkiáltotta magát: *„Fogom már a haját! Gyujtsatok gyertyát!"*

Erre — mintha a Gondviselés vezette volna a kezét — hajánál fogva kihúzta a vízből az akkorra már elalélt Soóky Jóskát. Levetkőztettük, ütöttük, vertük, hasra fektettük, mesterséggel lélegeztettük: kinyitotta a szemét. Megmentettük.

Körülnéztünk: a víz egy óriási bolthajtásos terem fenekén csillogott. Lehetett vagy 15 méteres átmérőjű. A küszöbtől öt ujjnyira már ott volt a víztükör.

15 fokos hideg volt. Soóky Jóskán percek alatt csonttá fagyott a ruha. Télikabátjainkat felváltva adogattuk rá, levittük a hegyről. Didergett és vacogott. A hegy lábánál konflisba raktuk.

Másnapra kutyabaja se volt. Azóta „Mózes" lett a neve, mi annyit tett 5000 éve is, hogy „vízből kihúzott".

A tavaszra kiderült: hol jártunk. A Citadella víztartó ciszternájában. Ha Czagány Nándor lelki jelenléte nem menti meg Jóskát, akkor . . .

1910-ben kerestük a lejárót. Akkor már nyoma sem volt: az aknát beépítették, már akkor szegény nép szükséglakása lett a vár.

1917-ben a régi albán török területen a *Háj Neháj* nevű ősi velencés, majd török vár alatt egy kis török várban szolgált e sorok írója. A vár — Golo Brdo volt a neve — a budai Citadella kicsi mása volt. Bástyái alatt a végtelen tenger kéklett. Mirtuszok és jázminok illatoztak. A vizet — egy éppen olyan ciszternából ittuk, mint a gellérthegyi volt.

„Mózes"-sel azóta sokszor beszélgettünk a dologról. Fiai kívülről tudják a históriát. Atyjuk ugyan abban a hitben élt, hogy e sorok írója markolta üstökét: ez nem áll: Czagány Nándor volt az életmentő. Azóta sokan halottak már a „Mélység Szövetségének" tagjai közül, 32 év az idén telt el: a pecsétet feltörhettük, a históriát megírtuk.

Idegeit kíméli
ha nagymosását nem otthon végzi!
Fehérneműjét
feltétlen bizalommal küldheti a
DUNA gőzmosó- és kelmefestőgyárba
BUDAI FIÓKOK:
I., Attila-körút 19
II., Fő-utca 7
II., Retek-utca 59
ÉS A KÖZPONT:
VIII., Gólya-utca 43
ugyanott ruhafestést és vegytisztítást garanciával végeznek. — Telefonhívásra autóval jövünk.
Telefon: József 350—52

ÉHGYOMORRA
naponkint igyék egy pohár
KRISTÁLY
VIZET!

Monori Mag vezet
MAGYAR MAGTENYÉSZTÉSI R. T.
BUDAPEST—MONOR
Monori magkereskedése: Budapest, IV., Kossuth Lajos-u. 3. Telefon: Aut. 868-60
képes főárjegyzék és nagybani árajánlat ingyen és bérmentve

SZENTIMRE GYÓGYFÜRDŐ
(Rácfürdő)
Erősen radióaktív és rádiumelemet tartalmazó természetes 42·4 C földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Bálvány

Nem érc, nem márvány, törékeny [cserép,
Formálta kontár, lomha, durva kéz,
Két nagy gyémánt csillogtatja szemét,
És megvakul, ki ruhájára néz...

És van-e titok szörnyűbb, rémesebb,
Templomában tündöklő oszlopok,
Renyhén csudát várnak az élesek,
És ott forgatja szemét, ki lopott —

A nép csupa rongy. És ő drága kő,
A nép sír és a dervisek nevetnek,
S hirdetik, hogy itt szent a szenvedő,
S könny a szivárványhídja az [egeknek —

A gyilkos törét hálából ide hozza,
A rabló is itt áldoz, magába szállván,
Hamis esküt itt súg a szivek kobza,
Méltók egymáshoz: — Ember és a [Bálvány...

Bpest, 930. XII. 20.

Kiss Menyhért.

Személyi hírek

EXNER KORNÉL dr. nyugalmazott államtitkár, egyetemi tanár, a Hollós Mátyás Társaság társelnöke *Balaton-Kenesén* pihen és fejezi be egyik pénzügyi tanulmányát. Csak január 24-én tér vissza.

BECSEY ANTAL kormányfőtanácsos, akit sokan szerettek volna a műszaki alpolgármesteri állásra jelölni, nem vállalja ezt a jelölést, már azért sem, mert a képviselőválasztásnál okvetlenül föllép Kelenföldön.

SZOMBATHY KÁLMÁN felszólalása a Pénteki Borgazda Társaságnak dr. *Kozma* Jenőt ünneplő újév-pótló estéjén kedves és kellemes hatást váltott ki és e beszédével *Szombathy* Kálmán, aki először vett részt a borgazdatársaság estéin, megszerezte a társaság rokonszenvét.

SALAMON GÉZA dr. tanácsjegyző az év elején ünnepelte szolgálatbalépésének huszadik évfordulóját. Hivataltársaival együtt őszinte örömmel méltatta minden tisztelője azt az értékes munkásságot, amit a X. ügyosztály élén működő *Némethy* Béla tanácsnok mellett kifejt.

AIGNER OTTÓ postafelügyelőnek, a Budai Társaskör közszeretetben álló tagjának, a posta *főfelügyelői* címet adományozta a kormányzó.

Porzsolt Béla

a fürdőépítők új típusa Budán. Mérnök és a Lukácsfürdő R. T. alelnök-vezérigazgatója. Ezt a fürdőt ízlés és öntudatos elgondolás nélkül toldoztafoltozta a régi tulajdonos és olyan mis-más épület volt, ami nem vált be se töröknek, se magyarnak. Néhány év óta a Lukácsfürdő valamely részét állandóan építőállványok övezik és lebontásuk után mindig megifjodva, újjáalakulva bontakozik ki egy-egy részlet. Most végleg rendezik a legelhanyagoltabb részét, a Zsigmond-utcai frontot, mely egyúttal a legképtelenebb része volt a fürdőnek. *Porzsolt* Béla vezérigazgató egységes átgondolt és a török időkre emlékeztető stílszerűséget vitt bele a front átépítésébe, amivel ezt az egész utcarészletet tette széppé, a Lukácsfürdő nagy hírnevének megfelelően. Talán talált megoldást az új szép frontot kellemetlenül zavaró nagy kémény maszkírozására is, mint ahogy a Rác-, — pardon! — Szent Imre fürdő is megoldotta a maga kéményének látképét. Mert ha ez is megoldást nyer, akkor Buda igazán hálás lehet *Porzsolt* Bélának, mint ahogy a Hollós Mátyás Társaság is elhatározta, hogy legközelebbi ülésén a Lukácsfürdő Zsigmond-utcai frontjának stílszerű átépítéséért szavaz jegyzőkönyvi köszönetet az áldozatkész és Buda szépítését szívén viselő mérnök-vezérigazgatónak.

KALAPOK KERTÉSZ
urak és hölgyek számára nagy választékban
kalaposmesternél I., Krisztina-tér 3 Fest, alakít

Pávai-Vajna Ferenc dr. előadása a *Buda alatti mélységek titkairól*, mely e hó 19-én lesz este *fél* 8 órakor a Császárfürdő Hollós Mátyás termében, nagy érdeklődést váltott ki és számosan fordultak meghívóért a *Hollós Mátyás Társaság* háznagyi irodájához. Tekintve a terem szerényebb arányait, a háznagyi iroda már csak néhány meghívót adhat ki. Telefón: 502—96.

Lapunk szerkesztőjét súlyos gyász érte azzal, hogy nővére, *Irén*, özv. *Stipek* Sándorné Nyitra mellett Felső-Elefánton 70 éves korában hirtelen elhunyt, betegágyához siető fia karjai között.

Hadúr lépcsője! Már a címe is sokat mond, hát még maga a lépcső! Aki nem tudná, annak eláruljuk, hogy a Hadúr-utca „alig alig rőfnyi", alig van harminc lépés hosszúságú és az Attila-körút egyik mellékutcája, mely a Szent János-téren túl az első keresztutca a Váralja-utca felé, mely utca már egy-két méterrel magasabban fekszik, mint a körút és lépcső visz fel hozzá a Hadúr-utca végén. De hát a körútra nyílik és kilátást nyujt a királyi vár felé. Szinte hozzátartozik már a Várhoz. Ezt aztán így is kellett kiépíteni, mint ahogy stílszerű csipkével szegélyezik a ruhát. Ezt a lépcsőt, ezt a rövid kis lépcsőt egészen a Mátyás király várának modorában kellett kiépíteni — kicsiben úgy, ahogy nagyban kiépült a Halászbástya. Bizonyára eszmei pályázatot hirdetett erre a város és törte rajta a fejét a Városháza minden építésze, minden mérnöke. Olyan kis hely, néhány lépcső az egész, egy szép gondolat kellett hozzá, mely a középkor romantikájában született és kész volt a megoldás. Szinte érezzük, hogy itt kezdődik a Vár, a híres budai vár, a magyar királyok egykor világhírű vára. Ez egyik kapuja, egyik csipkés szegélye... gyönyörű! Egyik látványossága Budának.... Ilyen megcsodálni való alkotásokkal kell megalapozni az idegenforgalmat és minden Budát szerető, jövendőjéért rajongó polgár emelje meg a kalapját, amikor elmegy az Attila-körúton és meglátja a művészi kiképzésű lépcsőjét Hadúrnak!...

MENCZER gallértisztítása vezet! Fest, mos, tisztít, saját üzemeiben. Telefon.
Olvasóinknak 8 f-ért tisztítja gallérjait.

Rákosi emlékestét rendez február hó folyamán a Hollós Mátyás Társaság, volt elnöke emlékére, amelyen részt vesznek: *Szávay* Gyula, *Haász* István dr. tábori püspök, *Sikabonyi* Antal dr. tanár, *Rákosi* Szidi, *Mihályffy* Károly, *Komlóssy* Emma, *Rákosi* Gyula és *Viraág* Ilonka. A rendezés élén *Peterdy* Sándor, *Andor* Endre és *Ujj* Gyula állanak.

RAVASZ Előkelő cukrászszalón. Krisztina körút 75. sz.

A Budai Nők Körében (II. ker., Szilágyi Dezső-tér 5, I. em., *Budai Polgári Kör)* január hó 19-én, hétfőn este ½7 órakor *Bogya* János dr. országy. képviselő ad elő „Magyarország és a világpolitika" címen. *Fenyő* Rózsi színművésznő szaval. *Solti* György zongorázik. Belépődíj nincs.

Előzetes jelentés! Zeneművészeti Főiskolában január 22-én *Weisz* Margit zongoraművésznő és *Garay* György hegedűművész zenekari hangversenye. Kíséri a *Budapesti Mozart Egyesület* zenekara.

MÁTÉ István, szobafestő és mázoló mester, *I. ker., Attila-körút 2.* Telefón: 573—55

A Németvölgyi Templomépítő Bizottság nagyszabású kultúrdélutánt rendezett január 11-én a Ferry Oszkár-utcai Tanítóképző Intézet dísztermében. *März* Károly világi elnök megnyitójában a németvölgyi katolikus templom megépítését sürgette, amelynek érdekében a környék lakossága már évek óta harcol. A tartalmas műsorban dr. *Strecke* Ernő, dr. *Szabó* Imre, a *Budai Dalárda*, Raffius Erzsi, a Rádió tagja, *Jámbor* László, *Gyelcsó* Baba, *Szabó* Ibi, *Wälder* József, a *Budavári Pengetősök* és a *Németvölgyi Ifjúsági Zenekar* működött közre. A kiváló rendezés *Dénes* János és *Majorszky* József igazgató munkája volt.

Büntetik a Krisztina-körutat, ahol nem jó lakni, mert örökösen csurog azoknak a nyála, akik a körútnak a Krisztina-tér és Szent János-tér közötti részén laknak és nyáron át maguk előtt látják a Horváth-kertet a maga szép fáival s az út szélét befogó sűrű bokrok által rejtett szépségeit. Ugy vannak vele, mint a légy a befőttel. Csak az üvegen át szopogathatja. A Krisztina-körútiaknak is meg kell kerülni az egész Horváth-kertet, hogy az Attila-utcából vagy az Alagút-utcából bejuthassanak a Krisztina-körút felől elzárt parkba. Abszurdumnak is mondható kómikum, hogy a Krisztina-körútról nincs ajtó, nincs kapu, amelyen át a parkba juthatna az ember, éppen mintha csak büntetésképpen rendelte volna el ezt így a város bölcsessége, akkor régen, amikor a kertnek ezt a kerítését építették. Ma már más a város vezetése és bizonyára megnyitják a parkot a Krisztina-körút felől is, hisz nem kell hozzá egyéb, mint — egy ajtó... No meg egy kis, nagyon kicsi törődés a polgárok érdekeivel. Elvégre a park arra való, hogy az odavágyó polgár minél hamarabb belejuthasson. A színházon túl az egész kerítést le kellene bontani, hogy nyár idején az arra járó közönség ezt a kis utat is a park hűsebb, árnyékosabb útján tehesse meg. Most már bizonyára így lesz, amint az első tavaszi rügy kipattan... És ha mégsem?

MARCIS CUKRÁSZ I., Alkotás-utca 15.

A Németvölgyi Polgári Kör „Ifjúsági Csoportja" február 1-én rendezi az első nagyszabású „Németvölgyi Táncestélyt", amely iránt már eddig is egész Budán nagy érdeklődés nyilvánul meg. Névre szóló meghívók a Csoport titkárságánál igényelhetők, szerdán és szombaton d. u. 6—8-ig, vagy postán: I., Csörsz-u. 4., *Németvölgyi Kultúrházban.*

A budai színészet ideális léte és a *budai színházak* szórakoztató hivatása volt a tárgya annak az értekezletnek, mely január 6-án ült össze a *III. ker. Egyes. Polgári Társaskörben Andréka* Károly elnöklete alatt, amikor *Martin* Gyula, a kérdés lelkes felkarolója ismertette úgy a budai színészet, mint pedig a Kisfaludy-színház szomorú helyzetét. Indítványozta, hogy nyerjék meg az ügyben való intenzívebb eljárásra dr. *Kozma* Jenőt, *Becsey* Antalt és *Viraág* Bélát. Az előadó előterjesztéseit helyeselte Andréka elnök és egy memorandum szerkesztésére kérte fel *Martin* Gyulát, amelyet a polgármesterhez terjesztenek be ez ügyben. Az értekezlet dr. *Orova* Zsigmond, *Kozma* Gyula és *Kemény* Lajos hozzászólása után így határozott és a memorandumot azóta már be is nyujtották a polgármesteri hivatal útján.

Nász. *Berczel* Jenő dr., a népszerű alpolgármester és felesége, *Havassy* Jolán leányát, *Gabit*, eljegyezte *Hübner* Tibor műépítész, néhai Hübner Jenő műépítész és felesége szül. *Eisel* Emmi fia.

Kertész Aranka fővárosi tisztviselőnő, Buzáth János dr. alpolgármester köztiszteletben álló titkárnője és *nagyberivói Boér* Győző székesfővárosi segédhivatali igazgató házasságot kötöttek.

Tagavatóest. A *Budai Társaskör* nagyszabású ismerkedőestét rendezett e hó 15-én újonnan belépő tagjai tiszteletére. A vacsorán a régi és új tagok nagy számban jelentek meg és kedves hangulatban kezdődött meg az ismerkedés. Az első köszöntőt *Oszoly* Kálmán törv. hat. biz. tag, a Társaskör háznagya mondotta, aki összetartásra és baráti szellem ápolására hívta fel az új tagokat. Udvarhelyi *Kapcza* Imre, a Társaskör alelnöke az újonnan megválasztott törv. hat. bizottsági tagokat üdvözölte és arra kérte őket, hogy csupán praktikus és a főváros közönségét valóban érdeklő ügyekkel foglalkozzanak. — Különös figyelmükbe ajánlotta *Budapest fürdőváros ügyét* és az elhanyagolt *idegenforgalom* fölélesztését, mert belföldi tőkék hiányában közgazdaságunk csak külföldi tőkék beszivárgásával vehet lendületet. Egyébként megemlékezett a megválasztott tagok munkájáról és megállapította, hogy az eddigiek után Budapest közönsége joggal várhat eredményeket a megválasztott bizottsági tagoktól. — Az újonnan belépett tagok köszönetét és üdvözletét *Várady* Lajos pénzügyi főtanácsos tolmácsolta, majd a törvényhatósági bizottság új tagjai dr. *Krivoss* Árpád, dr. *Petracsek* Lajos, *Máté* István egymásután tettek igéretet minden közérdekű ügy önzetlen szolgálatára. *Bakonyi* János az Egységes Községi Polgári Párt vezéreit, dr. *Ripka* Ferencet és dr. *Kozma* Jenőt éltette. *Thoma* József és dr. *Szitár* Endre a Budai Társaskör elnökének, de különösen *Szombathy* Kálmánnak érdemeit méltatta, akinek tervszerű előrelátása és akadályt nem ismerő erős akarata tette lehetővé, hogy az I. kerület a legtöbb bizottsági tagot küldte be a törvényhatóságba. *Hoór-Tempis* Mór dr. közgazdasági fejtegetése kapcsán köszönte meg az ünneplést, *Szombathy* Kálmán pedig lelkes beszédben tett hitet eddig vallott politikai elvei mellett és kérte az újonnan belépett tagok meggyőződéses támogatását. — A beszédek után a jókedvű ifjúság táncra perdült

Teadélutánt rendez a III. kerületi *Egyesült Polgári Társaskör* saját helyiségeiben január hó 18-án, vasárnap délután fél 5 órai kezdettel a III. kerületi Zenekör szalonzenekarának közreműködésével. — Teajegy: 1 pengő.

Elismerő levelek tömegével kiváló szakférfiak döntő jelentőségű bírálataival igazolja az évszázados Budapest—mosoni *Kühne Gyár keltetőgépeinek* kiválóságát, mellyel mindenütt 97%-os eredményt értek el a baromfitenyésztőtelepek. A budai ingatlantulajdonosok is teljes bizalommal érdeklődhetnek a *Kühne* keltetőgépek iránt, mert azok mindenképpen beváltak.

„Tüzek az éjszakában" ismert irredenta dráma kerül színre vasárnap, e hó 17-én d. u. 5 órakor a Budai Iparos és Kereskedő Ifjak Kultúregyesülete színpadán, a Városmajor-utca 59. szám alatti iskolában. Belépődíj: 1.50, 1.— és 80 fillér.

Elemisták színjátéka. Az iskolák gyermekvédelmi alapja javára ünnepi előadást rendeznek a III. ker. tanulóutcai elemi leányiskola növendékei január hó 17-én délután ½5 órakor az óbudai Kisfaludy Színházban. Előadják *A Balaton mesél* című énekes színművet.

Fővárosi nívójú csemegeüzlet nyílik meg a közeli napokban II., Margit-körút 34. sz. alatt. Célja, hogy a budai közönséget minden tekintetben kielégítse és megkímélje a Pestre való utazástól.

Irók és művészek számára rendez zártkörű mozdulatművészeti teadélutánt január 18-án, vasárnap d. u. 6 órakor dr. *Dienes* Valéria *orkesztikai iskolája*, I., Krisztina-körút 59. szám alatti helyiségeiben.

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM
Kitűnő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálvíz
A szentendrei HÉV vasútnak, a MFTR hajóknak és az UJPESTI átkelő propellernek állomása

HUNGÁRIA
radium tartalmú, lithiumos gyógyforrás Budán, Erzsébethídnál
IVÓ-KÚRA
reggel 7 órától esto 6 ig.
= Szénsavval telítve! =
HARMAT-VIZ!

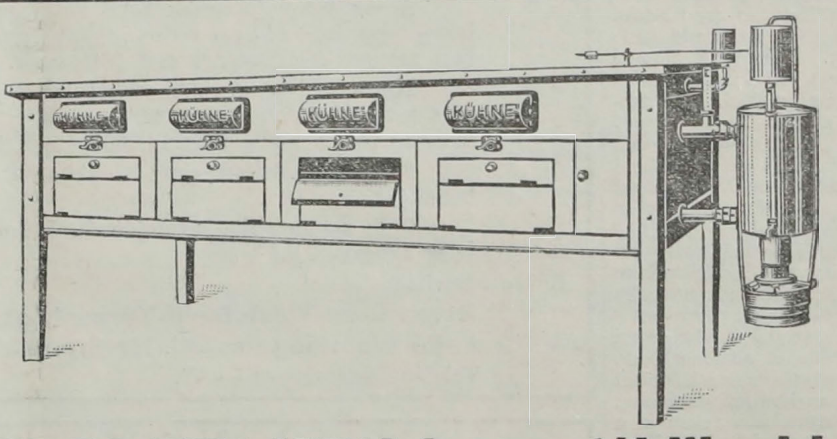

BUDAI TELKEN legrentábilisabb a BAROMFITENYÉSZTÉS
DE TELJESEN KIELÉGÍTŐ EREDMÉNYT OTT IS CSAK
EREDETI „KÜHNE"
KELTETŐGÉPPEL ÉRHETÜNK EL
ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁS A BUDAPESTI TELEPEN:
VI. KERÜLET, VILMOS CSÁSZÁR ÚT 50. SZ.

KÖZGAZDASÁGI NAPLÓ

Szerkesztő: SZÁSZHALMI JÓZSEF.

* **Új kormányfőtanácsosok.** *Tiefenbacher* Ferenc vezérigazgatót és *Finály* Ernő dr.-t, az óbudai Fehérítőgyár vezérigazgatóját érdemes közéleti és gazdasági tevékenységükért kormányfőtanácsosnak nevezte ki a kormányzó.

* **A Belvárosi Takarékpénztár** helyettes igazgatója, *Vita* Emil nyd. szfőv. tanácsnok az intézetnél vállalt tényleges beosztását feleserélte a választmányi tagsággal. Munkakörét *Sándor* Pál h. igazgató vette át.

* **A volt háztulajdonosok egyesülete** a Winkler-vendéglő különtermében választmányi ülést tartott 16-án d. u. 6 órakor. Mádi *Kiss Károly*, az ügyv. elnökön kívül ott voltak: *Artner* Dezső ny. ezredes, *Derera* Henrik dr. orvos, *Hoepfner* Guido építész, *Jellinek* Ede dr. bíró, *Jókuty* Miklós dr. kúr. bíró, *Kacskovits* Antal földbirtokos, *Keserű* Lajos dr. kúriai bíró, *Lampel* Vilmos min. tanácsos, *Páris* Frigyes dr. kir. ügyész, *Pisztóry* Zoltán dr. kúriai bíró, *Román* Miklós építész, *Rott* Frigyes dr. ügyvéd és mások. A végrehajtóbizottság terjedelmes memorandumot szerkesztett, melyben a sérelmek felsorolása után megállapítja, hogy a valorizálásról szóló 1928. évi XII. t. c. a volt háztulajdonosok esetére nem vonatkoztatható. A szervezkedés eddig is számottevő sikert mutathat fel, az adatgyűjtés kapcsán eddig 1500 károsult jelentkezett, akiket a koronaromlás koldusbotra juttatott. A bizottság elhatározta, hogy nagynevű politikusok útján a parlamentbe viszi a volt háztulajdonosok sérelmeit, hogy a több ezer család sorsára döntő befolyású közérdekű ügy a legfelsőbb fórum előtt végre érdemleges elintézést nyerjen. A tanácskozások során sajnálattal állapította meg a bizottság azt is, hogy a sajtó erről a közérdekű mozgalomról eddig nem vett tudomást, jóllehet a hatóságot és a társadalmat a fejleményekről régen tájékoztatni kellett volna.

* **Gyász.** *Kandó* Kálmán mérnök, a Ganz-Danubius ig. tagja, a világhírű fázisváltós elektromozdonyok feltalálója 61 éves korában hirtelen meghalt. Január 16-án temették osztatlan részvéttel a kerepesi temetőben a székesfőváros által adományozott díszsírhelyen.

* **A Kisipari Hitelintézet** nemrégen két millió pengőt kapott a kisipari hitelellátás céljaira. *Bud* János kereskedelmi miniszter egy millió pengőt veszteségi tartalék címén bocsátott a két millióból az intézet rendelkezésére és így lehetővé tette, hogy az egy millió pengő veszteségi tartalék terhére öt millió pengő visszleszámítolási hitelt vehessen igénybe a *Községi Takaréktól*. *Reményi-Schneller* Lajos dr., a Községi Takarék vezérigazgatója *Szél* Jenő vezérigazgatóval megállapodva lehetővé tette így, hogy a Kisipari Hitelintézet *úgy az építkezést, mint a tatarozást előmozdíthassa*. A jövőben ha az építtető egy kisiparos útján építteti fel lakóházát, úgy az intézet a kisiparoson keresztül megfelelő *hitelt nyujt* az építtetőnek és így lehetővé teszi a családi vagy tisztviselő lakóház építkezését. Ugyancsak hasonló módon *hitelt nyujt* a háztulajdosnak tatarozás céljaira, szintén a kisiparoson keresztül, akinek *16.000 pengő maximális összeget* bocsát rendelkezésre. A Községi Takarékpénztárral való megállapodás lehetővé tette azt is, hogy az építkezést lebonyolító iparosság útján *hosszabb lejáratú, 45 éves törlesztéses jelzálogkölcsönt bocsáthasson* az igénylők rendelkezésére a Kisipari Hitelintézet. A hosszabb lejáratú kölcsönök *angol fontra* szólnak, melynek kamata a mindenkori pénzpiac helyzetéhez alkalmazkodik. A *Kisipari Hitelintézetnek* e kölcsönei lehetővé teszik az iparosság számára, hogy nagyobb mértékben veheti ki a részét a munkából s ezért az építőipar méltányolja is a kereskedelmi és a pénzügyminiszter, nemkülönben a Községi Takarékpénztár vezérigazgatójának, *Reményi-Schneller* Lajosnak és *Szél* Jenő vezérigazgatónak ezt az életbevágó intézkedését. A Kisipari Hitelintézet már meg is kezdte, úgy a hosszúlejáratú hitelek, mint a tatarozási, nemkülönben az építési kölcsönök folyósítását. A kiválóan organizált intézet, dacára a nagy igényléseknek, példaszerű gyorsasággal intézi el a hiteltkérők ügyeit. De kívánatos, hogy a Kisipari Hitelintézet részére fokozatosan minél nagyobb összeget bocsássanak rendelkezésre, hogy annál fokozottabb mértékben elégíthesse ki az iparosság hiteligényeit.

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régt jóhírű céghez
I, Logodi-u. 19 **Béres Márton** Tel.: 530-33

Telek ház lakás

Budai Napló
I. ker., Bors-utca 24. szám
Telefon: 502-96

TELEK

Rózsadomb legszebb helyén, autobusz megállónál, 380 négyszögöles telek olcsón eladó. (112)

Bercsényi-utca és Baranyai-út sarok, 1010 négyszögöl telek, minden közművekkel, nagyon olcsón eladó. Telefon: 824-44.

Buda legszebb és legegészségesebb helyein. Istenhegyi-út 37. és Tamás-utca 21. szám alatt termő gyümölcsfákkal beültetett összes közműves, 300 öles villatelkek jutányosan kaphatók részletre is. Tulajdonos, Csollán ügyvéd, Váci-utca 42. Telefon: 846—58. Értekezés 4—6 óra között.

Drótkerítés, vasajtó, vaskapu kedvező fizetési feltételekkel Szinay István és Társa drótkerítésgyárában, V., Balaton-utca 12. Telefon 186—11.

Ujszentjános-kórháznál téli-nyári bérvillatelek egyik Szarvas-úton, a másik Virányos-úton közművekkel, fásítva, vaskerítéssel, déli fekvéssel, eladó. Ikervillának 6800, 10.200, 13.200, 8000 pengős részek. (102)

FEDEZZE FEL ÖN IS A SASHEGYET!

Sashegy a Belvárostól gyalog is csak 25 percnyire.
Sashegy a Belváros hegye.
Sashegy a székesfőváros szívében — szívének jobbik oldalán.
Sashegy az előkelő középosztály települő helye.
Csak hegylejtőn lévő telkeket vásároljunk, ott van csak levegő, napsugár és kilátás.
Ön gyermekei arcáról leolvashatja hogy hol lakik;
nézze meg azután a sashegyi gyermekeket.
Sashegyi telkeinkről prospektust küld:
Kubatura *részvénytársaság.*
Budapest, főpostafiók 77/0

Sashegyen, Budaörsi-út felett délkeleti fekvésű vagy 400, vagy 280 öles telek olcsón eladó. Mindkét telek villamostól 5 perere, két utcára nyílik. (120)

Ferry Oszkár-u. 46. sz. alatti telek villamos és autobusz közvetlen közelében, 340 öl à 95 pengő. Králik Elemér, VIII., Nap-u. 23.

Fery Oszkár-utcában 206 öles telek eladó. Építési iroda I., Naphegy-utca 21. Tel. 527—80.

Rózsadombon, Bimbó- és Vérhalom-utca mentén gyönyörű fekvésű 270 öles telkeink, dunai kilátással, eladók részletfizetésre is. Építési kölcsönt nyujtunk. Rózsadombi házépítő rt. V., József-tér 8. Telfón: 806—00.

Svábhegyen, a Városkúti-út és Béla király-út között 3000 négyszögöles telek eladó, 12 pengő négyszögölenkint. 20.000 pengős kölcsön első helyen betáblázva a Leszámítoló Banknál. (25)

Hidegkúti-úton, Star filmgyár mellett, villamos közelében, kettő à 298-öles telek, diófás parkban, összes közművekkel. (69)

HÁZ

Sósfürdőnél egyemeletes, 3 lakásos ház, összes közművekkel 40.000 pengő. 24.000 pengővel átvehető. — Ugyanott 150 öles telek is. (118)

Buda legszebb helyén négyszobás villa, külön házmesterlakással, olcsón eladó. Telefon József háromszázhat—negyvennégy.

Rózsadombon kétlakásos nagy villa, szép kerttel, alkalmi áron eladó. (109)

Délivasútnál négyszobás, modern alagsoros villa 20.000 pengővel átvehető. (111)

Sósfürdőnél 3 szobás, parkettás, adómentes úrilak 18.000 pengő. (86)

Rózsadombon 6 szobás, gőzfűtéses villa 70.000 pengő. (57)

Városmajor-utca mellett pompás villa, 7 szobával, minden mellékhelyiséggel, parkos kerttel, luxuskivitelben, Vajda Zsigmond freskóival, eladó 130.000 pengőért. 25 évi adómentesség. (49)

LAKÁS

I., Városmajor-utca 8 és II., Kapás-utca 40. szám alatti öröklakások eladók. (119)

Rózsadombon 5 szobás lakás, beüvegezett verandával, összkomforttal májusra kiadó. Elemi és leánygimnázium mellett. Autobusz megálló. (115)

4 és 5 szobás lakás azonnalra és 1931 máj. 1-re kiadó. I., Naphegy-utca 7.

Szépen bútorozott napos szoba, központi fűtéssel villában a Gellérthegy délkeleti oldalán, úr részére kiadó. I., Berényi-u. 10. fsz. jobb. Megtekintendő 3 óráig.

Műtermet keresek egy- két szobával lehetően Buda belterületén. (114)

Egy—háromszobás komfortos lakások **hároméves** házban, központi fűtéssel, melegvízzel **budai hegyekre** legszebb szabad kilátással, **februárra, májusra,** Horthy Miklós-útnál. I., Fadrusz-u. 6. Építészmérnöknél. Telefon: Lá. 6—80.

Egy-, kettő-, három-, négy- és ötszobás lakás kiadó. Iroda: I., Naphegy-u. 21. Tel. 527—80.

ÜZLETHELYISÉG

Buda legszebb helyén, 2 épülő bérház mellett, melyekben üzlethelyiség nem lesz, vasportállal, karzat létesítésére alkalmas belmagassággal, bármely célra, de különösen mészáros, hentes, trafik, szabó, háztartási cikkek, festéküzlet stb. részére olcsó bérrel kiadók. Mészáros-utca 60/c.

Öröklakások 2—3—4 SZOBÁSOK
HALLAL, MODERN KIVITELBEN
(központi fűtés, melegvízszolgáltatás, gőzszárító, stb.) A Vérmezőre néző **ATTILA-UTCA 95, 97, 99.** sz. telken épülő Stilus Társasházban **KAPHATÓK,** 1931 május 1-re. V., Balaton-utca 10. Telefon: 168—23.

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III, LAJOS-UTCA 148. SZ.
TELEFÓN: AUTOMATA 624—57.
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett
Kölcsönöket folyósít váltóra, folyószámlákra, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

KIZÁRÓLAG
ANTIK BÚTOROKAT
RESTAURÁL, ALAKÍT, SZAKSZERŰEN
*
AUSPITZ M.
II., ZSIGMOND U. 9
TELEFÓNSZÁM: AUTOMATA 626—47

CSAK EGYSZER KÓSTOLJA MEG
A **PATHÓ**-FÉLE
német módra készült felvágott különlegességeket,
mindig fogyasztója lesz.
I., ROHAM-UTCA 6. SZ.
ÉVTIZEDES CÉG

IDEALIS OTTHON
mindenkinek a leghőbb vágya. Ilyet biztosíthat magának azonnalra, ill. **május 1-re** beköltözhető hatodik és hetedik
KERTES
társasházunkban: a főváros legelőkelőbb helyein, a Horthy Miklós-út 79. sz. a. épült **„Szent István-udvar"**-ban és a Szent Imre-szobor szomszédságában már épülő **„Hunnia-udvar"**-ban. Adómentes 1, 2, 3, 4 szobás, elsőrendű építkezésű, olcsó fixáru
ÖRÖKLAKÁSOK
Minden öröklakáshoz kertrenéző hall, loggia, jövedelmező üzlethelyiségek. Kényelmes törlesztés.
Kívánatra képes prospektus!
A „Centrum" öröklakásai árvapénzek elhelyezésére alkalmasnak nyilvánittattak! Értékálló, biztos tőkebefektetés, cca 10% tisztajövedelem!
„CENTRUM"
HÁZÉPÍTŐ ÉS INGATLANVÁLLALAT,
HORTHY MIKLÓS-ÚT 9. 9-12, 3-5.
Telefon: Lágymányos 9—96.
ÖRÖKLAKÁSBAN A CENTRUM VEZET!

Budai Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság
Budán, II., Fő-utca 9
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket.
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
Budai ingatlan-tulajdonosoknak gyors lebonyolítás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyujtunk
Mindennemű bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésre
SAFE DEPOSIT

DELIVASÚT KAVÉHÁZBAN
SERGEJ,
A RÁDIÓBÓL KÖZKEDVELT ÉNEKES
ESTÉNKÉNT
OROSZ KÓRUSÁVAL HANGVERSENYEZ
OLCSÓ MENÜ!

ÜVEG és porcellán-árukban **GÁL LAJOS Budán** II., Széna-tér 7 **vezet**
Tisztviselők nagy árkedvezményben részesülnek Kedvező fizetési feltétel

BÁCSKAI KONYHA!
A CSÁSZÁRFÜRDŐ
éttermeiben bácskai ételkülönlegességek, dunántúli borok!
ESTÉNKINT SCHRAMMELZENE
MEISTER ÉNEKEL
CSIRSZKA KONRÁD
VENDÉGLŐS
ALKALMI KÜLÖN TEREM!
POMPÁS KORA REGGELIKÁVÉ

HALWA S.
BUDÁN, I., SZENT JÁNOS-TÉR 4
TELEFON: AUTOMATA 507—37
Állami díszoklevél — Ezüstkoszorús mester
NAGY ARANYÉREMMEL KITÜNTETVE
Vadászfegyverek, fegyverjavítások, sportcikkek, cserkészfelszerelések
PUSKAMŰVES

Tisztviselők!

Az első tisztviselő társasház építése Népjóléti LÁB kölcsönnel.

A **Horthy Miklós-út 61. szám** alatt ideális délkeleti fekvésű tisztviselő társasházban még pár kettő és háromszobás lakrész kapható. Ezen tisztviselő társasházban minden egyes lakrész önálló telekkönyvi tulajdont képez.

A lakrésztulajdonosok LÁB kölcsöne a megvett lakrészeket külön-külön terheli, tehát egymással szemben vagyoni felelősséggel nem tartoznak.

Háromszobás nagyhallos lakások a Horthy Miklós-utra szolgáló részen már 23.000 pengőért. A kertre szolgáló részen pedig már 16.000 pengőért kaphatók.

25 százalék lefizetésével telekkönyvi tulajdonába bocsátjuk.

Csak azt mondhatja tulajdonának, ami telekkönyvileg a nevén áll.

Bővebb felvilágosítással

Szent Imre Tisztviselő Társasházak Végrehajtó Bizottsága szolgál, **Horthy Miklós-út 59.** Telefón Lágymányos 5—77.

KERPEL MIMOSA CREME
SZÉPÍTI, FEHÉRÍTI ÉS PUHÍTJA AZ ARCOT
EGY TÉGELY ÁRA: 1 P
TEGYEN KÍSÉRLETET **KERPEL**
MIMOSA TOILETTE ÉS MOSDÓSZAPPANNAL
Szépít, üdít, fehérít. EGY NAGY DARAB ÁRA: 90 f
KÉSZÍTI:
KERPEL „SZENT ISTVÁN" GYÓGYTÁRA
BUDAPEST, II., MARGIT-KÖRÚT 38 **TELEFON: 5-16-19**

TEA Közvetlen behozatal Holland-Indiából
a termelő ¼ és ½ kgos eredeti csomagolásban, 5-10 dg-os saját csomagolásban és ládákban. Nagyban és kicsinyben
BOZÓ GYÓGYTÁR
BUDÁN, I., ALKOTÁS-UTCA 34. SZÁM.

Laptulajdonos: VIRAÁG és TÁRSA
Kiadásért felelős: Viraág Béla.

Nyomatott a Révai Irodalmi Intézet Nyomdájában, Bpest V, Ügynök-u. 8. — (Nyomdaigazgató: Linzer M.) —

Budai Napló

XXVIII. évfolyam. 1027. sz.

Buda érdekeit a várospolitika, a közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló ujság. Előfizetése egy évre 24 pengő, félévre 12 pengő. Egy szám 50 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal: I., Bors-utca 24. Délután 5—7-ig. Telefon: 502—96.

Felelős szerkesztő: VIRÁG BÉLA

Hirdetések ára: Egy hasáb széles, egy milliméter magas sor, egyszeri közlésnél 40 fillér. 20 mm. magas hirdetés 8 pengő. Szövegsor ára 4 pengő. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő.

1931 január 24.

Kétezer méternyire Buda alatt

Pávai Vajna Ferenc dr. előadása a földalatti forró tengerről

Hét évvel ezelőtt a HOLLÓS MÁTYÁS TÁRSASÁG dr. *Ripka* Ferenc elnöklete alatt fürdőügyi ankétet rendezett, amelyen boldogemlékezetű *Schafarzik* Ferenc európai hírű geológus műegyetemi tanár egy életet felölelő tanulmányában igyekezett kimutatni azt, hogy a gyógyvizekben és gyógyforrásokban micsoda kincsekkel rendelkezik Buda. Az előadások egész sorozata világította meg a fürdőügy kérdését minden oldalról, az illusztris előadók egész sora hozta tudása javát köztük: Hankó Vilmos, Becsey Antal, Exner Kornél és ennek a nagy megmozdulásnak fontos következményei voltak, mert megindult a társadalmi szervezkedés a fürdőügy és idegenforgalom érdekében, minden téren.

Ma már ez a kérdés a maga — szinte felmérhetetlen — anyagi javaival és jövedelmével a várospolitika homlokterébe került és a Hollós Mátyás Társaság érezte a szükségét annak, hogy a kérdés kevésbé felderített részeit kiváló szakemberek és tudósok előadásával világítsa meg.

Az előadássorozatot

PÁVAI VAJNA FERENC dr.
főgeológus, főbányatanácsos

nyitotta meg e hó 19 én este a Császárfürdő Hollós Mátyás-termében rendezett előadásával, amelyen az érdeklődők nagy számmal jelentek meg, köztük: Aggházy Kamil, dr. Andor Endre, almási Balogh Lóránt, dr. Baranszky Gyula, Benyó János (Rácfürdő), Czölder Dezső, Daróczy Zoltán, Eperjessy István dr., Finna Béla, Garády Sándor, Gegus Dániel, dr. Hennyey Vilmos, Istók János, Kapcza Imre, Kabakovits Rezső, Lendl Adolf, Lőrinczy Szabolcs, dr. Lugmayer József, Marik Ernő, dr. Massány Ernő, Mayer István, Pávai Vajna Elek, Peterdy Sándor, dr. Ringer Lajos (Rómaifürdő), Réw Sándor, dr. Serényi Rezső, Szalay Sándor dr., Szávay Gyula, Székely Vladimir dr., Szilágyi Károly, Tausz Béla dr., Ujj Gyula, Zajti Ferenc és mások.

Megjelent az előadáson a társaság díszelnöke

RIPKA FERNC dr.
főpolgármester

ezzel is dokumentálva, hogy mint a város első tisztviselője, mily nagy súlyt helyez a fürdőkultúrával kapcsolatos kérdésekre. Kimentette elmaradását dr. *Sipőcz* Jenő polgármester, akit dr. *Vigyázó* Géza képviselt és *Liber* Endre dr. tanácsnok. Levélben mentették ki elmaradásukat: *Benedek* Sándor, a Közigazgatási Bíróság másodelnöke és *Exner* Kornél dr. ny. államtitkár, — *Kozma* Jenő dr. országy. képv., *Becsey* Antal, a fürdőügy régi vezérharcosa, *Barát* Ármin, Tasnádi *Szücs* András, az Ibusz elnöke, *Jabak* László dr. (Svábhegyi Szanatorium) és *Bercsényi* Antal, a Svábhegyi egyesület igazgatója.

Az előadóterem annyira megtelt, hogy minduntalan újabb és újabb széksorokat kellett beállítani és sokan állva hallgatták Pávai Vajna Ferenc dr. előadását.

Az emberek gonoszak; irígylik, elveszik az értékeit attól, akinek van. Tőlünk, a gazdagoktól is elvették hazánk kétharmadát, a testvéreink millióit s a hegyvidékeink kincseit, — ma kifosztott koldusok vagyunk, a magunk tudására, erejére és csonka földünk kincseire támaszkodhatunk csupán. Lássuk, mi maradt, mit hagytak meg számunkra a mult kapzsisága, a mult nemtörődömsége?

Körülbelül ezekkel a szavakkal kezdte meg *Pávai Vajna* Ferenc az előadását, amelyre összesereglett hallgatóság megtöltötte a társaság császárfürdőbeli termét. A hallgatók első sorában ülő főpolgármester, *Ripka* Ferenc dr. nagy figyelemmel hallgatta az előadó minden szavát és mindenki érezte, hogy itt úgy a főváros, de különösen Buda jövőjéről van szó s mindenkiben bizalmat keltett az, hogy a főpolgármester ott van, ahol a budai hőforrások problémáját világítják meg. Kár, hogy nem lehettek itt mindazok, akik hivatott gondozói e kérdésnek, kár, hogy nem hallották, milyen gazdasági perspektívát nyujtanak a mi sokezeréves hőforrásaink s nagyon kár, hogy nem látták, milyen jövőbelátó meggyőződéssel érvelt Pávai Vajna, hogy az ő nagy meggyőződéséből, hitéből közvetlenül nem meríthettek reményt, bizalmat a jobb jövőbe.

Évezredeken át féltek — így folytatta — *Toscana lakói a larderellói gőzexhalációktól*, a pokol tornácától, amíg 26 év előtt *Ginori Conti* herceg fúrásokkal feltárta és sófőzésre, villamosság fejlesztésére nem fogta s meg nem mutatta, hogy ezektől a gőzgázkeverékektől nem félni, hanem azoknak örülni kell, mert

ezek a föld melegének képviselői, új, minden eddiginél olcsóbb energiaforrás.

Ma már *Kalifornia* és *Alaska* földjén is épültek ilyen erőtelepek, a gőz-gázfeltörések és hőforrások közelében. Hozzánk, a szomszédba, csodálatosképpen csak huszonnégy év mulva jutott el a híre az olaszországi nagy felfedezésnek s 1928 tavasza óta még mindig csak csodálkoznak, fejet csóválnak a Pávai Vajna Ferenc szívós propagandájának. Pedig a mi hőforrásainkat már 2000 év előtt felhasználták a római fürdőkben s mégis csak 2000 év mulva, tíz esztendővel ezelőtt mentek egy lépéssel tovább. Tíz esztendeje fűtik természetes forró vízzel, a földből fúrásból hozott forró vízzel a *Szent Lukács-fürdő* épületeit. Bevált, de tíz év még mindig nem volt elegendő arra, hogy egy újabb lépéssel tovább menjünk, Pest-Budán legalább egy házat fűtenének még a föld ingyen melegével. — Vajon olyan nagyon ráérünk? — vetette fel a kérdést az előadó.

Nem halad a budai hőforrások ügye, mert a régebbi tudományos felfogáson alapuló

törvényes intézkedések a hőforrások védőterületén belül majdnem lehetetlenné tesznek minden újabb feltárási munkálatot.

Pedig az idő már sok bizonyítékát hozta meg annak, hogy a hőforrások közelében mélyesztett fúrások nem olyan veszélyesek. Lám, 64-ik éve ömlik a víz a Margitsziget 119 méter mély kútjából, — 53-ik éve a Városliget 970.4 m-es fúrásából, — 10 éve fűtenek a Szt. Lukács fürdő parkjának csak huszonöt méterre nyúló kútjából s még

nem apadt el ezek miatt egy budai hőforrás sem, de a hőfokuk s a vegyi összetételük sem változott meg,

ellenben a Lukács-fürdő kútjának a vize forróbb 64° C, mint a közelében levő természetes forrásoké, — a margitszigetié is melegebb, mint a mellette régen felfakadó hővizek s a városligeti fúrás 74 fokos vize tizenkét fokkal forróbb ma is, mint a legmelegebb budai forrás. Ezt a 74 fokos hőmérsékletet, gyógyvíz hőmérsékletet messze Hajduszoboszlón, száz méterrel mélyebben értük el s ott a vízhozzáfolyások 1500 méterben 116 fokosok,

2031 m-nél pedig 127 és fél fokot mutattak a fúrás fenekén,

27 és fél fokkal többet, mint ahol a víz gőzzé válik. De meleg a víz másfelé is az alföldi fúrásokban, Karcagon 1200 m-ből 75 és fél fokos víz is ömlött ki, a *szegedi* 52 fokos, a *szolnoki* szintén olyanféle s a többi kisebb fúrásokban is akad 20—30—40 fokos. *Hévízen* is forróbb a víz a fúrásokban, mint a tóban.

Az Alföldön fúrásokkal találjuk meg a hővizeket, az alföldi és dunántúli medencék peremén pedig sokhelyen maguktól fakadnak fel a meleg források. Nagyon sok itt a forró víz a mélységben, aligha elapad egyelőre, hiszen, ha nem is hisszük el, hogy a föld szilárd kérge alatti magmából is vízgőz tör föl *„juvenális víz"* alakjában, amint a híres *E. Suess* professzor elmélete tanította, a csapadékvíznek egy része tényleg beszivárog a föld- és kőzetrétegekbe s ott mélyre hatolva felmelegszik s azután a nyomás és a gázok felhajtóereje megint a felszínre hajtja. Van azonban ennél sokkal gazdagabb hővíz- és gázforrás a földkéregben és ez az

elsüllyedt hegységek óriási víztömege.

A föld felszínén rengeteg víz szivárog be a hegységek kőzetei közé, olyanok azok néha, akár a vizes szivacs. De a fizikailag elhelyezkedett víz mellett ezekben a hegyekben sok az olyan ásvány is, amelyikben kristályvíz, vagy más formában kémiailag vegyülve találjuk meg a víz alkatrészeit, a hidrogént és oxigént. Úgy a fizikailag beszívódott, mint a vegyileg lekötött víznek az a tulajdonsága, hogy ha fölmelegszik kiterjed, felforr, gőzzé válik s ha csak utat talál, eltávozik a kőzetekből.

Vajjon hol és hogyan melegszik föl ez a kőzetekben levő sok víz? Erre is megadta az előadó a feleletet. Rámutatott, hogy abban csodálatosan egyetértenek a magyar geológusok, hogy az Alföld, Dunántúl és Horvát-Szlavónia helyén valamikor egy magas hegység volt, amely mélyre alámerült, ma csak a csúcsai állanak ki a horvátországi és a pécskörnyéki szigethegyekben s a helyét a hosszú geológiai korok alatt betemették a tengerek homokos, agyagos üledékei.

Az elmerült hegység kőzetei felmelegedtek ott lenn 2000 m mélyen s ami alattuk volt, még jobban.

Gautier volt az a tudós, aki kísérletileg megállapította, hogy a száraz kőzeteket felhevítve, vizet és gázokat, hidrogént és széndioxidot termelnek. Az utóbbiak

a felhevített kőzet térfogatának 3, usque 18-szorosát teszik ki,

de a víz is jelentékeny, a legrosszabbul fizetőnél,

a gránitnál is egy kg 7.3 gr. vizet bocsát ki magából,

de a *porfiritből* 12.4 s a *lerzolit* nevűből meg 16.8 gr. szabadul fel minden kilogrammból.

Vegyük csak 100.000 km² területűnek a magyar-horvát medencét s átlag 2000 méter magasnak a 2000 m mélyre süllyedt hegységet, 400.000 köbkilométer kőzettel kell számolnunk. Ha ez csupán csak gránitból állott volna, pedig volt ott sok más kiadósabb kőzet is, bizony

7000 köbkilométer víz szabadulhat fel ebből,

pedig ebben a számban nincsen benne az a víz, ami csak úgy átitatta a hézagjait, repedéseit s ami a még mélyebbre hatolt kőzetekből vállott ki. 70 m vastagon borítaná a magyar-horvát medencét ez a víztömeg, ha úgy egyszerre ömlene ki, pedig még ez sem az egész, hiszen a 2000 m vastag fiatal tengeri és tavi lerakódásokban a leülepedéskor sok százalék víz is maradt vissza. Amikor ezek az agyagok, homokok palává, homokkővé tömörültek, megint csak felmelegedett víz szabadult és szabadul fel. Néhány köbkilométer hővízért itt sem kell a szomszédba menni.

Összegezzünk: — visszakapjuk azt a fizikailag és kémiailag kötött vizet, ha kell, gőz alakjában, ami az alámerült hegység kőzetében volt, — vissza a beszivárgott és felmelegedett csapadékvizet és vissza azt, amelyik az üledékes kőzetek tömörülésekor ott pár száz, vagy ezer méter mélyen megint csak melegebb lett. Nem tudunk pontosan számot adni arról, hogy ebből a rengeteg vízből mi marad vissza a kőzetekben, de az bizonyos, hogy ha a geológiai viszonyok megfelelőek, hőforrások alakjában a mélyrehatoló kőzethasadékokon a felszínre is feltörnek s aki ért hozzá, annak

a fúrása nyomán toronymagasra tör fel, amint azt Hajdúszoboszlón, Karcagon, Szegeden és Szolnokon az előadó meg is mutatta, pedig ott a felszínen nyoma sem volt a hőforrásoknak.

Annyi a hővíz az Alföld és a vele kapcsolatos medence alatt, hogy az egészében egyelőre legalább

kimeríthetetlennek tekinthető,

legfeljebb arról lehet szó, hogy egy-egy régi fúrás elöregszik, a környékén a vizet felhajtó gőzök felhajtóereje lecsökken s mélyebbre vagy új kutat kell fúrni. Azt a nagy víztömeget azonban, amely évmilliomodok óta évi sok százezer köbméterekben ömlik ki az ő természetes útjain,

egészében elapasztani a fúrások szalmaszálcsövein, legalább is illuzórikus.

Majdnem olyan indokolatlan, mintha valaki a Dunát féltené attól, hogy azt vödörrel merítik ki a vízhordók.

Ha a forrás környékén fúrt kutak sem a forrásokat, sem egymást nem apasztották el, sem a hőmérsékleteket, vagy a vegyi összetételüket nem változtatták meg, de mélyebbek a fúrások vizei, mint a régi forrásoké, amint azt a Margitszigeten, Városligetben, Hortobágyon, Félix- és a Lukácsfürdőnél vagy Hévízen látjuk, ha az új forrásfoglalások gyarapítják a hőforrások vizmennyiségét, amint a Rudasfürdő Mátyás- és Beatrix-forrásánál megesett,

ugyan mi akadálya lehet a budai hőforrások rendszeres, új foglalásának s a környéken való újabb kutatásoknak és feltárásoknak,

amivel legalább újabb épületcsoportokat fűthetnénk Pest-Budán. Vagy olcsóbb talán az a melegvízfűtés, amit nem is olcsó vízvezetékvízből, drága külföldi szénnel forralunk fel, mint az, amely a Lukácsfürdő parkjában 25 m mélyen fakad?

Ennyi mindent tanultunk meg a Hollós Mátyás Társaság előadásán s még akkor is a végén kerültek elő azok az ércek: vas, kén, réz és ezüsttartalmú cink- és ólomércek, amelyeket ott bányásznak a *toskanai* hőforrások és gőz-gázfúrások környékén s hogy a meglepetés teljes legyen, öklömnyi kénkovand- (pirit-, markazit-) darabot mutatott fel az egyik hazai hőforrás fúrásából is, de mindjárt hozzátette, hogy megvan ez az érc — amit mellesleg az utolsó grammig külföldről veszünk, pedig ebből állítják elő a kénsavat — a Rácfürdő forrásaiban, a Margitsziget és Gellértfürdő fúrásában, sőt az alföldiekben is, de a keszthelyi és hévízi fúrásokban fél méter vastag tömör réteget s több méter vastag markazit impregnációkat fúrtak át. Hévízen már a cink ércének nyomaira is ráakadtak.

Az érchányáinkat elharácsolták a trianoni martalócok. Vajjon nem az Isten ujja mutat reá ezekre az energia- és ércforrásokra? „Mózes népe szomjazott s Mózes vizet fakasztott a sziklából". Most a próféták helyett a tudósok a vizekből érceket hoznak föl kiválasztott nemzetüknek. A mi előadó tudósunk is érdeklődést, megértést, vállalkozói kedvet és „jó szerencsét" kívánt hallgatóinak s mi boldogan szorítottunk kezet vele, mert mindenki érezte, hogy itt most egy új honfoglalás kapui nyíltak meg.

A hallgatóság kedves óvációban részesítette Pávai Vajna Ferencet és nagyértékű előadását *Viraág* Béla háznagy köszönte meg, aki a távozó *Ripka* Ferenc főpolgármesternek is megköszönte azt az odaadó meleg érdeklődést, amellyel a város e nagy ügyét és a Hollós Mátyás Társaság törekvéseit kíséri.

A társaság ezután társasvacsorához ült, amelyen a megjelent hölgyek: Pávai Vajna Anna, Eperjessy Istvánné, Gegus Dánielné, Kapcza Ilonka, özv. Fischer Emilné, Peterdy Sándorné, Réw Sándorné, Viraág Bélánné és Viraág Ilonka is részt vettek.

Az előadót *Peterdy* Sándor alelnök köszöntötte fel, majd Viraág Béla, mint háznagy tiltakozott az ellen, hogy az előadók ellenőrizhetetlen utakon járnak. A mult alkalommal Massányi Ernő kétezer méter magasan a föld felett, most pedig Pávai Vajna Ferenc kétezer méter mélyen a föld alatt. Baransky Gyula dr. a hölgyeket üdvözölte, — Székely Vladimir dr. pedig elbájoló humorral fejtegette azt a hibát, hogy mindig csak vizet találnak ezekben a mélységekben és nem a magyarokat érdeklő — bort, és kapcsolta ezt a fontos kérdést egyik oldalon Gegus Dánielhez, a másik oldalon Kapcza Imrével, akik azután szellemesen védekeztek. Majd Pávai Vajna köszönte meg szerényen az őtet elhalmozó megértést és szeretetet, azzal fejezve be beszédét, hogy a megesonkított magyar országroncsot csak a saját erőnk, tudásunk s a magyar föld kiaknázandó kincsei menthetik meg a pusztulástól, csak ezek vezethetnek vissza a régi, büszke, ezeréves magyar határokra. Befejezésül Hennyey Vilmos, a Hollós Mátyás Társaság főtanácsának elnöke köszöntötte a társaság nevében *Kapcza* Ilonkát, az ismert rajzolóművésznőt jegyváltása alkalmából, amit lelkes pohárkoccintással és üdvözléssel kísért az egész társaság.

Ez alkalommal *Blahos* Rudolf fényképész bemutatta a Hollós Mátyás Társaság *arcképcsarnoka* számára eddig elkészült felvételeit, amelyek általános tetszést arattak.

Buda nagy kérdése

Budapest Fürdőváros Egyesület közgyűlése
A Palatinus család városfejlesztő szerepe

A nagylelkű József nádor által létesített *Szépítő Egyesület* szerepét átvette a „Hollós Mátyás Társaság" s a nagy nádor széplelkű dédunokája: — dr. *József Ferenc* főherceg most a szépítés helyett a kenyéradó nagy kérdést, a fürdőügyet tette élete egyik nagy céljává és megalkotta a „Budapest Fürdőváros Egyesületet, mely öt év óta viszi előbbre ezt a kérdést, méltó segítőtársat találva dr. *Szvieszélyi* Zoltán ny. min. tan. személyében, akinek élete csupa agilitás, kezdeményezés, akvirálás és buzdítás.

A Szent Gellért-fürdő díszes hangversenytermében e hó 20-án este rendezte közgyűlését az Egyesület és összegyült a kérdés iránt érdeklődők nagy tábora, köztük a következők:

Némethy Károly val. b. t. tanácsos, Skerlec Iván báró, Korányi Sándor báró, Tasnády Szüts András államt., Karafiáth Jenő orsz. képviselő, Dorner Aurél, Felicides Román, Gömöri Laiml Jenő min. tanácsosok, Becsey Antal, Szigethy János, és Horváth János t. v. örökös tagok, Benczur Gyula, Wenhardt János, Dalmady Zoltán, Ráskay Dezső egyt. tanárok, Almási Balogh Loránt, Pávai Vajna Ferenc főgeológus, Ringer Lajos a Római fürdő igazgatója, Bánlaky Géza igazgató, Baránszky Gyula, Saxlehner Kálmán, Jakab László dr., Viraág Béla, Gundel Károly, Zilahy Dezső, Tausz Béla dr., Tábori Kornél, Marsovszky Ivor min. tanácsos, Hegedűs Ármin műépítész, Stein Sándor dr., Peller Imre dr., Bucsánszky Bertalan ker. elöljáró, Kotál Henrik építész, Mihók Ernő min. tan., Nádas Béla dr., Hosszú Márton festőművész, a szállodások és fürdők képviselői, számos orvos és elökelő érdeklődő közönség.

JÓZSEF FERENC dr.
főherceg

nyitotta meg a közgyűlést azzal, hogy köszönetet mondott a székesfőváros Tanácsának a lefolyt 10 esztendő munkájáért e téren. Örömmel üdvözölte a választás alkalmával a fürdőügyre vonatkozó nagyhorderejű kijelentéseket tett pártvezéreket: — dr.

SZENT
GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet és napfürdő
Külön férfi és női osztály
A legmodernebb berendezés
Szakképzett személyzet

Kozma Jenőt és *Wolff* Károlyt és most már bízik abban, hogy komolyan meg is csinálják. A *Budai Naplót* vevé kézbe, idézeteket olvasott fel Kozma Jenő szózatából, melyet a fürdőüggyel kapcsolatosan intézett Buda polgárságához és külön kiemelte *Payr* Hugó nyilatkozatát. Külön köszönetet mondott *Ripka* Ferenc dr. főpolgármesternek, aki több alkalommal exponálta magát a gyógyforrások kihasználása ügyében, mely még a magyar állam számára is megoldás a mai nehéz gazdasági helyzetben. Egyúttal *Berczell* Jenő alpolgármesterről és *Édes* Endre tanácsnokról emlékezett meg elismerő meleg szavakkal. Úgy az IBUSz-nak is jutott a köszönetből, amit a megnyitó beszéd után Tasnády *Szüts* András, az IBUSz elnöke köszönt meg, elismeréssel szólva a nagy fejlődésen átment szállodákról és felhívta a kormányt, hogy nyissa meg *segítőforrásait*, hogy az idegenforgalom terén tényezővé válhasson Budapest.

Elnök indítványára ezután egyhangúlag az egyesület tiszteletbeli elnökei közé választották *Kozma* Jenőt és *Wolff* Károlyt. Majd Szviezsélyi Zoltán ügyv. alelnök jelentette be *Sipőcz* Jenő dr., *Kozma* Jenő és *Wolff* Károly kimentését és felolvasta *Ripka* Ferenc dr. főpolgármester táviratát, amelyben kimentette magát. A közgyűlés megéljenezte a főpolgármestert.

Évi jelentés

A Budapest Fürdőváros Egyesület 1930. évi működéséről *Homonnay* Andor dr. számolt be lelkismeretes részletességgel és a számvizsgáló bizottság jelentésének végeredménye szerint az egyesület anyagi erőforrásai a nehéz gazdasági viszonyok mellett nem mutatnak emelkedést, sőt talán bizonyos mértékű visszaesést, ezért az egyesület működését nagyobbarányú állami támogatással kellene alátámasztani. Ha szerény keretek között is, de mégis jelentős eredményekre mutathat rá az elmult esztendőben.

Budapest Fürdőváros Egyesület résztvett minden olyan közérdekű szakértekezleten és tanácskozáson, ahol idegenforgalmi, fürdőváros- és városfejlesztési problémák kerültek megvitatás elé. Az elmult év folyamán képviseltette magát 3 külföldi szakértekezleten és 38 hazai konferencián, nemkülönben résztvett delegátusok útján az Idegenforgalmi Országos Tanácsnak végrehajtóbizottságában.

Tartott az elmult év folyamán két igazgatótanácsi, 8 választmányi és két felolvasóülést. Választmányi ülésein igen hasznos közéleti indítványok merültek fel, és minden ülését nagy érdeklődés kísérte. Propagandatevékenysége nem merült ki tisztán előadások és gyűlések rendezésében, hanem kiegészítette prospektusanyagát, elkészítette Budapest Fürdőváros filmjét, nemkülönben beszerzett egy filmvetítő készüléket, hogy előadásait filmekkel is tudja kísérni. Filmje külföldön is bemutatásra került és különösen a poseni kiállításon ért el vele jelentős sikereket. Igen sok külföldi érdeklődő látogatót kalauzolt szakszerűen, akik számos újságcikkekben adtak kifejezést elismerésüknek és hálájuknak. A fürdőpropaganda kiszélesítésére az elmult év folyamán Lengyelországot vette szorosabban működési körzetébe és *Bánlaky* Géza, továbbá *Szviezsényi* Zoltán meglátogatták Lengyelország városait, hogy tanulmányozzák a lengyelországi idegenforgalmi propaganda lehetőségeit. Varsóban az illetékes szakkörökkel megállapodásokat létesítettek, amelyeknek eredményei a lengyel statisztikában máris igen jelentősen mutatkoztak. Lengyelországnak nincsenek termális vizei és így Németország és Csehország fürdői helyett a rokonszenv és tradícionális barátság révén is számíthatunk nagyobb arányú látogatásra. *Divéky* Adorján, a varsói egyetem professzora több előadásban ismertette Budapest fürdőit vetített képekben.

Résztvett az egyesület a poseni Nemzetközi Közlekedési és Túrisztikai Kiállításon, ahol Budapest fürdői első ízben szerepeltek kollektív összeállításban. A kiállított anyagot a lembergi *Nemzetközi Vásár* is átkérte, ahol ugyancsak nagy sikere volt.

De történt e téren itthon is több jelentős esemény. *Berczel* Jenő alpolgármester elnöklete mellett szakbizottság tanácskozott és megállapodott abban, hogy a Székesfőváros *több pontján mélyfurásokat fog eszközölni*, hogy feltárja Budapestnek földalatti kincseit. A bizottság tagjai: *Becsey* Antal, *Pávay Vajna* Ferenc, *Weszelszky* Gyula, *Vendl* Aladár, *Vitális* István, *Pálffy* Mór és *Rozlozsnyik* Pál országos hírű geológusok. Munkásságuk elé igen nagy várakozással nézünk.

Az Ibusz és Cook ügyet elintézték.

Becsey Antal javaslatot terjeszt elő, hogy a Székesfőváros Tanácsa a fürdők fejlesztése érdekében külföldi kölcsönt vegyen igénybe. — *Ripka* Ferenc főpolgármester elnöklete mellett szakférfiakból álló tanácskozás ült össze és megállapította *Bánlaky* Géza előadói javaslata alapján azokat az alapfeltételeket, amelyek a gellérthegyi forráscsoport kialakítására vonatkoznak és egy *tervpályázat alapjául* szolgálnak. A tervpályázatot 1931. január 15-i terminussal ki is írták és a kiírással az Idegenforgalmi Országos Tanácsot bízták meg.

Az idegenforgalom doktora

Dr. József Ferenc főherceg, magy. kir. herceg doktori szigorlatot tett a közgazdasági tudományokból a közgazdasági fakultáson és doktori értekezésének témája *az idegenforgalom nemzetgazdasági jelentősége volt.* Ezzel a ténnyel az idegenforgalom óriási jelentőséghez jutott és egyúttal őszinte örömünkre szolgál, hogy *Egyesületünk elnöke lett Magyarországnak első „idegenforgalmi doktora"*. A doktorrá avatás napján leleplezték Őfenségének *Hosszú* Márton festőművész által megfestett képét.

Szeptember havában Gaston *Gérard francia idegenforgalmi miniszter* az Idegenforgalmi Országos Tanács meghívására Budapestre érkezett és Budapest fürdőiről nagyon érdekes nyilatkozatokat tett. — *Mache* Henrik dr., a világhírű bécsi professzor a gellérthegyi forráscsoport radióaktivitásáról tartott nagyszabású és gyógyértékeinket méltató előadást.

Októberben a gellérthegyi forráscsoport közül megnyilott a *Mátyás-* és *Beatrix-forrás* és értékes látnivalóval szaporodtak Budapest fürdői.

Októberben igen előkelő lengyel közgazdasági tényezőkből álló delegáció látogatott el hozzánk Budapestre: *Rose* és *Szokolovszky* államtitkárok és *Borszeczky* varsói polgármester részvételével és tagja volt a delegációnak *Kaczinszky* orvos, a Lengyel Balneológiai Egyesület kiküldötte is, akik meglátogatták Budapest fürdőit és gyógytényezőit és azokról elragadtatással nyilatkoztak. Október folyamán *Flandin* Etienne francia kereskedelmi miniszternek volt alkalmunk bemutatni Budapest fürdőit. Október 13-án volt *Scharnagel* müncheni főpolgármester részvételével *Ripka* Ferenc főpolgármester elnöklete mellett tartott bajor-magyar idegenforgalmi szaktanácskozás.

Novemberben meghívásunkra előadást tartott *Rebucci* professzor, az Olasz Fürdőszövetség elnöke, Olaszország gyógyértékeiről a kölcsönösség alapján.

Az egyesület évek óta tartó propagandájának egyik legszebb eredménye, hogy a Fürdőváros-probléma ma már átment a köztudatba és egyre hatalmasabb nyilvánossága támaszkodhatik. Úgy a Székesfőváros törvényhatóságában, mint a parlamentben, de a magyar sajtóban is egyre nagyobb publicitásra tesz szert ez a kérdés. A székesfővárosi pártok vezérei egymásután nyilatkoztak ebben a kérdésben és minden párt programmjává tette a fürdők fejlesztésének kérdését. *Kozma* Jenő, a Községi Polgári Párt elnöke azóta ismételt esetben nyilatkozott és a párt egyik sarkalatos programmpontjává avatta a *Budai Napló*-ban közölt cikkében Budapest Fürdőváros ügyét. *Ripka* Ferenc már évek óta, és most *Sipőcz* Jenő, *Berczel* Jenő, *Édes* Endre, *Lobmayer* Jenő is ismételten foglaltak állást, de a törvényhatóságnak számos tagja is, így különösen *Becsey* Antal, *Németh* Béla és sokan mások foglalkoztak a törvényhatósági bizottság ülésein. *Bud* János kereskedelemügyi miniszter és *Scitovszky* Béla belügyminiszter ismételten állást foglaltak ebben a kérdésben és az *Idegenforgalmi Országos Tanács* állandó programmja volt Budapest Fürdőváros propagandája.

A magyar sajtó állandóan napirenden tartotta ezt a kérdést és a fürdőváros-problémák közérdekű megvitatásának mindenkor teret engedett. Ezért a magyar sajtónak az egyesület ehelyütt is őszinte köszönetét fejezi ki.

Nem volna teljes a beszámolónk akkor, ha nem emlékeznénk meg azokról a nagyobbszabású cikkekről és közleményekről, amelyek a fürdőváros-problémát valamilyen vonatkozásban tárgyalják. Igy *Ringer* Lajos: „Fürdőprogrammot Budának". *(Budai Napló* jan. 1.) *Szviezsényi* Zoltán: „Kire bízzuk az idegenforgalom irányítását?" *Németh* Béla: „Mi akadályozza Budapest Fürdőváros sürgős megvalósítását?" *(Budai Napló* febr. 23.) *Bud* János dr.: „Az idegenforgalom közgazdasági jelentősége." (Magyar Lloyd márc. 24.) *Szviezsényi* Zoltán: „Az idegenforgalmi propaganda hibáiról." (Fővárosi Hirlap augusztus 6.) *Hennyei* Vilmos dr.: „Elhibázott propaganda." *(Budai Napló* okt. 12.)

Folytathatnók a felsorolásokat a különböző névvel és névtelen cikkekkel és számos más közleménnyel, melyek azonban meghaladják jelen beszámoló kereteit. Előadásokat tartottak: *Horváth* J. Ödön, az Amerikai Magyar Kereskedelmi Kamara elnöke a newyorki rádióban, *Tamásy* Béla dr. a Svábhegyi Egyesületben: „Mit vár a külföldi látogató Budapest Fürdővárostól?" címen, *Weszelszky* Gyula dr. és *Mache* Henrik dr. wieni műegyetemi professzor.

Meg kell emlékeznünk *Glück* Frigyes kiváló választmányi tagunk nagyszerű tervezetéről, mellyel a pesti dunapart szabályozására tesz javaslatot ízléses füzetben. Ugyancsak idetartozik *Vágó* László jeles műépítész tervezete a pesti Vigadó előtti tér kialakításának terve.

Azt hisszük, hogy a Fürdőváros gondolatátütő ereje évről-évre egyre nagyobb, ami az egyesület eredményes munkájának legbeszédesebb dokumentuma.

Mult-jelen-jövő!

A zárszámadások és költségvetési előterjesztések után

SZVIEZSÉNYI ZOLTÁN,

az egyesület ügyvezető igazgatója tartotta meg előadását „Budapest Fürdőváros multja, jelene és jövője" címén.

Az előadó megállapítja, hogy a Budapest Fürdőváros kultúrája olyan régi, mint a város maga és *kétezer éves* multra tekinthet vissza, amivel Európa egyetlen fürdőmetropólisa sem dicsekedhetik.

A kiegyezés utáni időkben ipari centrumnak indult, holott Budapestnek sem fája, sem szene, sem vasa nincs és amellett egy nagy város drágább termelési költségeivel is számolni kellett. Ehelyett inkább kultúrcentrummá, kereskedelmi góccponttá és fürdővárossá kellett volna kialakítani Budapestet. Ez utóbbi törekvés egészen újkeletű, mert az illetékesek rájöttek arra, hogy kár ezt a gyönyörű fővárost füstös gyártelepekkel elcsúfítani és levegőjét megfertőzni és az újabb irányzat, mely *a gyártelepek fokozatos áttelepítésével délre új egészséges fejlődési irányt szab a városnak*, lehetővé fogja tenni a *fürdőváros* kialakítását.

Magánosok áldozata

Az idegenforgalomnak végső célja, hogy minél hosszabb időre kösse le az idegent és ennek egyedüli módja, hogy rendszeres fürdőkultúrát teremtve és jól átgondolt fürdőpropagandával a betegek és üdülők ezreit tudjuk évenként ide vonzani. Az idegenforgalmi ipar (Fremdenindustrie), melyhez a szorosan vett fürdőkön kívül az ásványvízüzemek, szanatóriumok, szállodák tartoznak, óriási erőfeszítéseket végeztek az elmult évtizedben és *háromszáz millió pengőt meghaladó beruházásokat eszközöltek*. Ma a *Gellért-fürdő* Európa legtökéletesebb és legmonumentálisabb gyógypalotája. A *Szent Lukács-fürdő* az elmult 10 év alatt úgyszólván teljesen átalakult. Nagy átalakulások mentek végbe a *Szent Margitszigeten* és itt létesült Európa egyik legnagyobb *termálvizű szabad strandfürdője*, de igen nagy nyereség az új *fedett uszoda* is. A *Császárfürdő* teljesen modern versenyuszodát létesített, de gyógyszállóját is újonnan alakította át. Nagyobbszabású átalakításokon ment át a *Rácfürdő* és *Rudasfürdő* is, és újonnan foglalták a *Hungária-forrást*.

A Szent Gellérthegy 10 esztendővel ezelőtt még sívár romhalmaz volt, összesen 10 lámpa világította, ma a Székesfőváros büszkesége és legszebb fürdőparkja. A Svábhegy, Guggerhegy, Hármashatárhegy pompás autóutakkal és sétányokkal szolgálja az idegenforgalom érdekeit. A Székesfőváros parkjai mintaszerűek, számos szoborral, emlékművel és díszkúttal gazdagodtak.

Magyar Karlsbad

A *Saxlehenr*-féle *keserűviztelep* mintaszerű berendezését a nemzetközi hidrológiai kongresszus tagjai is méltányolták. Különös értéket jelent, hogy ez a körülbelül *háromszáz holdnyi* terjedelmű forrásterület egységes zárt egészet képez és így adva vannak a fejlődés lehetőségei. Ezidén nyitották meg a *Beatrix- és Mátyás-forrásokat* is a Gellérthegy aljában. A gellérthegyi forráscsoport kialakítása, a Tabán rendezése, Rudas- és Rácfürdők egységes fürdőcsoportjának rendezése tervpályázat útján kerül eldöntésre.

A fürdőkkel karöltve haladtak a *szállodák* is és az elmult 10 esztendő alatt olyan nívóra tettek szert, hogy ma Bécsnek szállodáit is túlszárnyalják. Új panziók is létesültek és a szanatóriumok is nagy költséggel modernizálták intézményeiket és jelentős átalakításokat eszközöltek, sőt épült egy hatalmas, egészen új klimatikus gyógyhely: a *Svábhegyi Szanatórium*, amely valóságos látványosságszámba megy.

Budapest gyógyfürdői, szállodái minden kritikát kiállanak és világviszonylatban is elsőrendű tényezői a nemzetközi idegenforgalomnak. Kétségtelen, hogy az idegenforgalom *állandó fejlődést mutat*, de ezt szívós munkával fokozni kell.

Az előadót lelkesen megéljenezték.

A választmány kilépő tagjait újból megválasztották és 10 új tagság betöltésére felhatalmazást adott a közgyűlés, mire lelkes éljenzés mellett bezárta a közgyűlést az elnöklő királyi herceg.

Cserkész táncest. A 4. sz. Budai Ifjúsági Kongregációk cserkészcsapata ez évben is megrendezi szokásos évi táncestélyét január hó 31-én a Budapesti Polgári Lövész Egyesület összes helyiségeibe. A táncestély fővédnökei *Kozma* Jenő dr. orsz. képviselő, *Argay* János kormányfőtanácsos, *Horchler* Henrik ny. áll. táb. *Tájber* Tibor rt. igazgató, *Tránmann* Ferenc rt. igazgató és *Borsitzky* Imre dr. nyug. ítélőt. ta . elnöke.

Várospolitika és ifjúság

Az utolsó törvényhatósági választások alatt új tényező kapcsolódott az egyes pártok életébe: az ifjúság. Nemcsak azért, mert a szelvénygyűjtések technikája kívánta a friss munkaerőt, hanem talán azért is, mert egyes pártok tapasztalataikon okulva megértették, hogy ennek az egyelőre politikai jogokat nem élvező tényezőnek a következő választáson már lesz szava és azokat a kívánságokat, amelyek az ifjúságnak életére döntő befolyással vannak, nagyon is hangsúlyozták megvalósítandó terveik között.

Ha leszállítjuk kellő értékére a győzelem esetére ígért ifjúságpolitikai alkotásokat, akkor is leszögezhetjük, hogy jogos kívánságok visszhangjai voltak. Nagyon kevés történt idáig a sokat emlegetett új magyarság érdekében és az ifjúság nagyon megjegyzi majd az elmaradt tervek jelentőségét.

A ma ifjúságáról nagyítás nélkül lehet mondani, hogy komolyabban fogja fel hivatását, mint a boldog békeidők boldog ifjúsága. Ez az új magyarság háborúban született, tele van megismeréssel, talán ferde, talán téves megismeréssel is. Szenvedés volt az élete, gyermekségét sorbanállással, forradalmak átrettegésével kezdte meg. A nemzet összeroppanásából tanulta, milyen lehetett egykor a diadalmas, a Kárpátok ölében hont foglaló magyarság.

Aki ismeri a ma fiatalságát, a húsz-huszonkétévesek fiatalságát, az jól tudja, hogy egy új szomorú embertípus alakult ki a magyar földön. Ez az új típus a koravén ifjak reménytvesztett légiója, akiknek befejezett, kialakult véleményük, meggyőződésük van minden problémáról; akiknek egyoldalúan, sötétebb oldaláról nyilatkozott csak az élet.

Ha az ifjúságnak eddig sportpálya kellett, azt mondták, most erre nincs pénz. Ha az ifjúsági szervezetek megpróbáltak kedvezményt szerezni tagjaiknak a magyar vonalakra, nem volt fedezet. Fővárosi fürdők, uszodák még tévedésből sem adnak kedvezményt az ifjúságnak. Nincs sehol egy szanatórium a csodálatos szépségű budai hegyekben, ahol az ifjúság pihenést találna. Pedig egy 1929. évi kimutatás szerint az egyetemi ifjúság 50 százaléka tüdőbeteg. Nem nehéz elképzelni, milyen az arányszám az iparos ifjúságnál.

Az iskoláit, tanoncéveit végzett ifjúság hiába akar elhelyezkedni. Mi most leépítünk, mondja a város és az állam. De azért fellobogózott ünnepségeken a szónokok mindig büszke szívvel kiáltják az ifjúság szerényen ácsorgó sorai felé: ti vagytok a magyar jövő!

Emberek, akik még tudtok hinni egy nagyszerű, szent virradatban, higyjétek el, soha, soha nem lesz jövője ennek az összeroppant, drága magyar földnek, ha csak ünnepségeken jut eszünkbe az ifjúság.

Ne ábrándozzunk. Nagy, titkos erők áskálódnak a polgári rend ellen. A polgárság jövője ennek az évek óta hiába váró ifjúságnak kezében van. Ha most se jutunk tovább az ígéreteknél, ha mi meg nem szervezzük soraink a polgári gondolat számára: lesznek mások, akik ígéretekkel, csábítással a maguk táborába édesgetik őket.

Tegnap választás volt. Hat év mulva holnap. Az ifjúságpolitikai tervek megvalósulása esetén új, fegyelmezett tábor áll majd a polgári gondolat mellett, amelynek kedve és tehetsége lesz, hogy a fővárosból gazdag fürdővárost teremtsen és kalászba hajtsa azokat az álmokat, amelyeket egy históriai multú nemzet jogosan várhat történelmi hivatású jövőjétől.

Magyar József.

KALAPOK KERTÉSZ
urak és hölgyek számára nagy választékban
kalapomestermél I., Krisztina-tér 3 Fest, alatt

SZÉCHENYI
GYÓGYFÜRDŐ
a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népgyógyfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITŰNŐ KÖZLEKEDÉS

Török szederfa a legtöbb tabáni ház udvarának dísze. Sűrű, buja, zöldlevelű fa, mely túl nő a kis udvarokon és háztetőn át, kapu felett kihajlik az utcára. Ma kétszeresen kedves emléke a török világnak Budán. A török buszurmének, a cserző vargák ennek savanyú gyümölcsével színezték, cserezték a szattyánbőrt. A törökök elköltöztek, és a szederfák itt maradtak, de most a pusztuló Tabánnal együtt pusztulnak. Hacsak lehet, meg kell menteni közülük néhányat, mint ahogy megmentették azt a két „mogyorófát", mely szintén a török megszállás hagyatéka és bizonyságot tesz amellett, hogy a magyarság hajdan ott élt, ahol *fává lesz a magyaró*, nem pedig bokor vagy cserje.

Érdekes épület és nevezetes multja is van annak a háznak, melyben a *II. ker. Iparoskör* helyiségei vannak. Régente koronás főket látott vendégül. Grassalkovich herceg építtette és itt látta vendégül Mária Terézia királynőt, aki a budai királyi palota építését tekintette meg és a Grassalkovich-palotába szállt. Itt lakott fia, József császár is, a kalapos király, amikor Budán járt. — Törvényszék is, majd megyeháza is volt egykor ez a ház, „Solt" megye székháza, mert hátsó része börtönnek épülhetett apró zárkaszerű, alacsony szobáival és rendkívül erős falaival. A Batthány-térre néző jellegzetes egyemeletes frontja nem is árulja el, hogy udvari része háromemeletes és építészeti unikum a boltíves kapuja.

Buda ősi neve. Óreg hiba, hogy minden őstörténeti kutatónk a szláv *pecz* (kemence) és a német *Ofen* (kemence) után indul, amikor *Buda* ősi nevét igyekszik megállapítani, holott van erre ős-magyar, illetve ős *avar* szó is, mely talán jobban megmagyarázza ezt a szót és elfogadható jelentőséget ad neki. Mert szép, hogy *Oven* esetleg *Ofen*, szép hogy *pec*-ből lett Pest is, de miért kemence? Puszta véletlen, hogy ezek a szavak így találkoznak, de nincs magyarázata, hogy miért kemence? Viszont *avar* nyelven az olyan kősziklát, mely vízből emelkedett ki, *pest*-nek mondották s ezt megmagyarázza a Dunából kiemelkedő Gellérthegy, — az Ofen szó pedig származhat az *ős-kelta* „isten" szóból, melyet *Aufan*-nak ejtett a kelta nép. Ennek állhatott itt a főoltára, talán éppen a Gellérthegyen. Ebben az irányban is tanulmányozni kellene alaposan a kérdést, hogy tiszta képet kapjunk Buda nevének eredetéről.

Nagymosással járó bosszúságok végét jelenti a technika haladása. Minden háziasszony tudja, hogy esővízze mosva mennyivel szebb a fehérnemű és mennyivel tovább tart. De honnan vegyünk esővizet? Ezt a problémát fényesen oldja meg egy új amerikai találmány, mely a vízvezetéki vizet lelágyítja és olyan lesz, mint az esővíz. Ily készülék beszerzése a háztartások részére túldrága, sőt úgyszólván lehetetlen. Tudomásunk szerint a főváros egyik legnagyobb üzeme, a Duna gőzmosó és kelmefestőgyár, melynek Budán három üzlete van, ilyen készülékkel rendelkezik és ennek következtében a cég által mosott fehérnemű habfehér, anélkül, hogy az klórozva lenne. Üzletfeleit autója útján direkt is kiszolgálja a jóhírű cég, amelynek különálló üzeme van vegytisztításra és ruhafestésre.

Idegeit kíméli
ha nagymosását nem otthon végzi!
Fehérneműjét
feltétlen bizalommal küldheti a
DUNA gőzmosó- és kelmefestőgyárba
BUDAI FIÓKOK:
I., Attila-körút 19
II., Fő-utca 7
II., Retek-utca 59
ÉS A KÖZPONT:
VIII., Gólya-utca 43
ugyanott ruhafestést és vegytisztítást garanciával végeznek. — Telefonhívásra autóval jövünk.
Telefón: József 350—52

ZILAHI-BALOGI GYULA
ÉPÍTŐMESTER
I., BORNEMISSZA-UTCA 36.
TELEFÓN: Lágymányos 2-32

Monori Nagy vezet
MAGYAR MAGTENYÉSZTÉSI R. T.
BUDAPEST—MONOR
Monori magkereskedése: Budapest, IV., Kossuth Lajos-u. 3. Telefon: Aut. 868-60
képes főárjegyzék és nagybani árajánlat ingyen és bérmentve

SZENTIMRE
GYÓGYFÜRDŐ
(Rácfürdő)
Erősen radióaktív és rádiumelemet tartalmazó természetes 42·4 C földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Személyi hírek

SZIKLAY JÁNOS dr. kormánytanácsos, a magyar író- és újságíró-társadalom közszeretetben álló vezető egyénisége, aki ma 73 éves, lakához közel, a síkos úttesten elcsúszott s jobbkarja két helyen eltörött.

BENEDEK SÁNDOR, a közigazgatási bizottság másodelnöke gyöngélkedik és orvosai két hét óta szobafogságra ítélték.

FABINYI TIHAMÉR dr., a Ganz-gyár igazgatója, aki a mostani választás idején nagy népszerűségre tett szert, — Angliába utazott.

Golfverseny a műgyep-pályán. A szent Gellért-szállóban levő *műgyep-golfpályán* január 28-án nagyszabású golfversenyt rendeznek. A verseny első része délután *hat* órakor, a második rész este *kilenc* órakor kezdődik. *Három-három* versenyszámot bonyolítanak le. A viadalon hölgyek és urak vehetnek részt, még a *kezdők* is. Nevezés a helyszínen, nevezési díj 2 pengő. Az első ilyen fedettpályaversenyen Magyarország minden számottevő golfozója résztvesz. A műgyeppályát egész nap látogatja a közönség és máris divatba jött ez a kedves sport, amely kevés előtanulmányt kíván.

A bautzeni szobor Budán. Dicséretreméltó dolog, hogy a Székesfőváros felállította a budavári Csonkatornyon Mátyás király bautzeni emlékművének mását és feltűnés nélkül adta át a nyilvánosságnak. Az emlékmű a nagy király képének hiteles mása, hiszen tudnivaló, hogy a király *kétszer dobta vissza* a bautzeni emléken dolgozó talián mestereknek szobra fejét: nem volt vele megelégedve. Harmadszorra itt Budán maga ült modellt a képfaragó mesternek és úgy küldette ki a szoborkép fejét Bautzenbe. Mindezt a hervadhatatlan emlékű *Mindszenti Szendrey János* írta meg, aki 1895-ben öntette le a bautzeni emléket az akkor készülő Ezredéves Országos Kiállítás történelmi csoportja számára. A gipszöntvény a Nemzeti Múzeumban volt, a Főváros most ennek alapján faragtatta azt újra *Lux* Kálmán műépítész professzor munkájával pótolva ki az eredetin már 1895-ben is hiányzott címereket. *Bautzen* helyes és régi vend neve *Budisin*, a szász határon állott régi *Lausitz* — magyarán *Luzséczia* vagy *Luzsicza* — főhelye. Az emlékmű az *Ostenburg* kaputornyán látható a kapu fölött. A tornyot Mátyás 1486-ban hozatta rendbe, mikor a magyar felvéget, Magyarország *„bécsét"* idáig tolta ki. A szobor elhelyezését jól és stílusosan oldotta meg a város, mert itt is tornyon áll. A Koronázó templom gótikát mutató újkori megoldása, a „Josephinus" barok régi jezsuita kolostor, a torony kibontott gótikus ablakkeretei, a régi Piaristaház kis sarokoltárja bájos képet adnak. Most már csak a jó ámpiros „Hébe" rossz és késői oroszlános talapzatát kellene eltávolítani és római oszlopra állítva, csurgó kúttá kellene átalakítani, hogy teljes legyen drága öreg Budának egyik legharmonikusabb látképe.

(b. b. b.)

Előadás a gázvédelemről. A Magyar Vöröskereszt Egylet II. ker. városi választmányának rendezésében január 26-án este 6 órakor a Budai Vigadó kistermében a lég- és gázvédelmi kérdés ismertetéséről *Petróczy* István ny. m. kir. repülőezredes vetítettképekkel kísért nyilvános előadást tart. Vendégeket szívesen látnak.

A szegény gyermekekért. A magyar jövő biztosítása sohasem volt oly fontos feladat, mint éppen napjainkban. A súlyos megpróbáltatások pusztításait a legnagyobb mértékben a szegény néposztály gyermekei között látjuk. Nem szabad róluk megfeledkeznünk, mindent meg kell tennünk érdekükben, hogy általuk a magyar jövőt felépíthessük. Ennek a célnak szolgálatában áll a főváros gyermeknyaraltatási akciója s ezért a célért kell küzdenie a magyar haza minden egyes polgárának. Trianon szülte nálunk a nyomort s a nélkülözések sorra törlik le a magyar gyermekek arcáról a rózsapírt, testük satnyul, elpusztul. A jó vidék lelkesen fogadta *Sipőcz* Jenő dr. polgármester e nemescélú akcióját és az 1930-ik évben 18.000 gyermek részesült a nyaralás áldásaiban. De a vidék áldozatkészségét a főváros is áldozatkészséggel viszonozta. Igy az 1930-ik év nyarán több város és község több, mint 2000 tanulóját látta vendégül Budapesten, ahol ingyenes ellátásban részesítette a fővárosba üdülés és tanulmány céljából feljövő gyermekeket. Az oly község, mely fővárosi gyermekeket nyaralásra elvállal, ugyanolyan számú gyermekcsoportot küldhet a fővárosba, ahol a gyermekek díjtalan ellátásban részesülnek s a főváros nevezetességeit fővárosi tanerők kalauzolása mellett tekintik meg.

MÁTÉ István, szobafestő és mázoló mester, *I. ker., Attila-körút 2.* Telefon: 573—55.

Feltűnően sok telket adott el december utolsó hetében a „Magyar Ált. Ingatlanbank rt." a Kelenföldön és a hegyvidék *sasadi* részén, összesen 61.315 pengő értékben. Magánosok vették meg, ami a tavasszal megindúló építkezésekre enged következtetni. — Az ingatlan- és telekvásár legdrágább vétele volt a II., Szalag-utca 1—3. sz. a. ház, amelyet a M. Kir. Kincstár szerzett meg 520.000 pengő áron, azután a II., Margit-körút 43. számú bérház, amely 426.250 pengőért és az Apostol-u. 13. számú ház, mely 300.000 pengőért cserélt gazdát.

RAVASZ Előkelő cukrászszalón. Krisztina körút 75. sz.

Tető nélkül... Ez a legújabb, de egyúttal legjobb megoldása annak a fogas kérdésnek, hogy a Vár látképét a Krisztina-körút felől hogyan és miképpen lehet megmenteni. Mert ha az *Attila-utca* keleti oldalát, a felette álló *Logody-utcát* és az afelett haladó, régebben Lovas-útnak, azután hibásan *Nagy Sándor utcának* (ami helyesen *Nagysándor József* utca, lévén a 48-as honvédtábornok neve *Nagy-Sándor József*) nevezett utcát több emeletes villákkal és bérpalotákkal beépítik, akkor a *Kis Svábhegyre* kell felmenni, hogy Budáról is meglássuk a budai várat. Jó *Agházy* Kamil ezredes sok mindenféle instanciát intézett már az illetékes hatóságokhoz, sok tervet ajánlott, — *Lampel* Vilmos min. tan., a Vár egyik gondos patrónusa is termelt sok ideát, s így alakult ki az a felfogás, hogy az említett utcákban és utakon csak csipkézett módon engedik az építkezést, hogy az egyes házcsoportok között és a felvezető lépcsők mentén olyan széles házagok támadjanak, amelyek némi kilátást engednek a Várra. Ez is valami, de új ötletet vitt be ebbe a tervezésbe a Körmöci-lépcső és az Attila-út sarkán épült új bérpalota építésze, aki *tetőnélküli házat emelt* ott, bebizonyítva, hogy így teljesen érvényesül a *Hadtörténelmi Múzeum* és ha ezt a rendszert szigorúan keresztül viszi a város, megmenti a kilátást a Várra.

Bizonytalan a színkör sorsa, amelynek multjához is sok kétes legenda fűződik. Ilyen volt a Horváth-kerti legenda is, mely szerint ezt a kertet oly feltétel mellett ajándékozta a városnak a *Horváth*-család, hogy *ott színháznak kell állania*, különben visszaszáll a telek az adományozó utódaira. Hát pedig ez egyszerűen nem igaz. 1842 augusztus hó 29-én kötötte meg szentgyörgyi *Horváth* József cs. és kir. kamarás a szerződést *Huber* Ignác színházigazgatóval, a pesti és budai színházak bérlőjével, mely szerint megengedi neki a kertben egy színház, illetve — ahogy akkor nevezték — aréna építését. De kikötötte Horváth József, hogy *félévi előzetes felmondás mellett köteles a bérlő az arénát lebontani.* Tehát éppen *ellenkező kikötést* tett, mint a hogy a legenda megőrizte. A szerződés eredetije megvan a városházán. 1856 szept. 2-án pedig *egyszerű eladás után vette meg a kertet* a Horváth-családtól Buda városa 25 ezer forintért. Az erre vonatkozó hivatalos jegyzőkönyv is megvan az irattárban. De mert Buda városának ennyi pénze nem volt, száz arany foglalót adott s a vételárt *„subscribció"* útján igyekezett összehozni. A budai tehetős polgárok 19.654 forintot írtak alá s így még 6000 forintot kénytelen volt a város *kölcsön venni.* Nehezen ment ez a Bach-korszak idején, amikor *„Pletka Lipót"* úr (pompás cseh név), beparancsolt cseh ember volt a polgármester Budán. A Horváth-kert akkor két részből állott, középen folyt az Ördögárok s összesen 1637 négyszögölet tett ki. Ölét 12 forintjával vette meg tehát a város, a többit az épületért adta. Minden föltétel és kikötés nélkül bírja ezt az értékes kertet a székesfőváros.

MENCZER gallértisztítása vezet! Fest, mos, tisztít, saját üzemeiben. Telefon. Olvasóinknak 8 f-ért tisztítja gallérjait.

Szent Pál ereklye. Az egyháznak kiváló szolgája és a Budai Napló egyik kedves olvasója egy régebben közölt krónika alapján kérdéssel fordult hozzánk. Azt írták ugyanis, hogy a Szép Juhászné helyén állott Pálos szerzetesek kolostorában helyezte el Nagy Lajos királyunk 1381-ben Szent Pál holttestét, melyet a király a *velencei köztársaságtól kapott ajándékba.* A nagy kérdés az, hogy hova lett Szent Pál holtteste, mely ereklyéhez *Budának föltétlen joga van.* 1526-ban a mohácsi vész után a törökök földig rombolták a kolostort és annak megvívása közben 25 szerzetes lelte halálát. A többiek elmenekültek és *magukkal vitték Szent Pál ereklyéjét Trencsén várába.* Lehet, hogy az ottani vártemplomban őrzik ma is, de akkor meg kellene tenni a lépéseket, hogy ez az ereklye visszakerüljön Budára, mert bizony, bizony szükségünk van az összes szentek segítségére a mai nehéz időkben. Ezt már régebben meg kellett volna tennünk, mert a csehektől nehéz lesz visszakapni.

LORGNON Zibrinyinél, I., Attila-u. 12.

Evtizedekkel előzte meg Buda a *pesti* Tudományos Akadémia felállítását, mert Budán már József nádor palatinusságának elején, tehát a XVIII-ik század végén létezett egy „Tudós Társaság", amelynek gyűléseit szívesen látogatták a magyar főurak, sőt maga a nádor is. Ezt a kevéssé ismert történelmi tényt évek óta nyomozzák a magyar kultúrtörténet kutatói, akiknek munkáját szíves és lelkes érdeklődéssel kísérjük itt Budán.

MARCIS CUKRÁSZ I., Alkotás-utca 15.

SYC. álarcos jelmezestély, mely jótékonycélú zártkörű, rendezi gróf Wenckheim Józsefné patronátusa alatt álló budai *Corporatio „Sycambria"* (foed. em. XVII.) otthonalapja javára Buda Katolikus Ifjúsága a Budai Vigadó összes termeiben febr. 2-án este 9 órakor. Álarc kötelező! Urak jelmezben, vagy szmokingban jelennek meg. Személyjegy ára 5 P, sycambriásoknak 4 P.

A Fővárosi Könyvtár új értesítője most hagyta el a sajtót és a Fővárosi Könyvtár mult esztendei működéséről számol be és ezzel méltó képét mutatja be az állandóan fejlődő intézménynek. A könyvtárigazgató beszámolója annak a bizonyítéka, hogy a könyvtár a siralmas technikai viszonyok és személyzethiány ellenére több mint *egymillió kötetet* juttatott a főváros olvasóközönsége kezébe. A könyvtár a mult esztendőben 43.865 kötetet szerzett be, amiből a központra 9345 kötet, a 13 fiókkönyvtárból álló hálózatra pedig 34.524 kötet esett. Az összes forgalom a központi könyvtárban 180.706 kötet volt, míg a fiókkönyvtárakban 835.716 kötetet nyujtott a könyvtár olvasóinak. Az egész könyvforgalom e szerint 1,016.422 kötet volt. A könyvtári kiadványok sorozata ismét több értékes munkával gyarapította a bibliografiai irodalmat. Ezek között a szabadságharc budapesti vonatkozású irodalmának biblografiája a bel- és külföldön egyaránt nagy sikert aratott.

Elmarad az iparosbál. Az I. ker. Iparoskör f. hó 8-án tartott választmányi ülésén elhatározta, hogy a minden évben megtartott hagyományos *Iparosbált*, tekintettel a mai nyomasztó gazdasági viszonyokra, ez évben *nem* tartja meg.

A Pasaréti Kápolna-Bizottság február 1-én, vasárnap este ½8 órai kezdettel a *Bellevue-szálló* különtermében (Attila-utca 53. sz.) tánccal egybekötött *kedélyes vacsorát* rendez.

Jótékonycélú tánemulatságot rendez a Duna—Száva—Adria Vasúttársaság (azelőtt Déli vaspályatársaság) budapesti alkalmazottainak *dal- és zenekari egyesülete* február hó 8-án este fél 9 órai kezdettel *Pogány* Sándor kormányfőtanácsos, vezérigazgató fővédnöksége és a szakosztályfőnök védnöksége mellett a Magyar Vasúti és Hajózási Club (VI., sengery-utca 68. szám) termeiben műsoros estélyjével, mely szerint megengedi neki a kertben egy színház, illetve — ahogy akkor nevezték — aréna építését. De kikötötte Horváth József, hogy *félévi előzetes felmondás mellett köteles a bérlő az arénát lebontani.* Tehát éppen *ellenkező kikötést* tett, mint a hogy a legenda megőrizte. A szerződés eredetije megvan a városházán. 1856 szept. 2-án pedig *egyszerű eladás után vette meg a kertet* a Horváth-családtól Buda városa 25 ezer forintért. Az erre vonatkozó hivatalos jegyzőkönyv is megvan az irattárban. De mert Buda városának ennyi pénze nem volt, száz arany foglalót adott s a vételárt *„subscribció"* útján igyekezett összehozni. A budai tehetős polgárok 19.654 forintot írtak alá s így még 6000 forintot kénytelen volt a város *kölcsön venni.* Nehezen ment ez a Bach-korszak idején, amikor *„Pletka Lipót"* úr (pompás cseh név), beparancsolt cseh ember volt a polgármester Budán. A Horváth-kert akkor két részből állott, középen folyt az Ördögárok s összesen 1637 négyszögölet tett ki. Ölét 12 forintjával vette meg tehát a város, a többit az épületért adta. Minden föltétel és kikötés nélkül bírja ezt az értékes kertet a székesfőváros.

MENCZER gallértisztítása vezet! Fest, mos, tisztít, saját üzemeiben. Telefon. Olvasóinknak 8 f-ért tisztítja gallérjait.

Szent Pál ereklye. Az egyháznak kiváló szolgája és a Budai Napló egyik kedves olvasója egy régebben közölt krónika alapján kérdéssel fordult hozzánk. Azt írták ugyanis, hogy a Szép Juhászné helyén állott Pálos szerzetesek kolostorában helyezte el Nagy Lajos királyunk 1381-ben Szent Pál holttestét, melyet a király a *velencei köztársaságtól kapott ajándékba.* A nagy kérdés az, hogy hova lett Szent Pál holtteste, mely ereklyéhez *Budának föltétlen joga van.* 1526-ban a mohácsi vész után a törökök földig rombolták a kolostort és annak megvívása közben 25 szerzetes lelte halálát. A többiek elmenekültek és *magukkal vitték Szent Pál ereklyéjét Trencsén várába.* Lehet, hogy az ottani vártemplomban őrzik ma is, de akkor meg kellene tenni a lépéseket, hogy ez az ereklye visszakerüljön Budára, mert bizony, bizony szükségünk van az összes szentek segítségére a mai nehéz időkben. Ezt már régebben meg kellett volna tennünk, mert a csehektől nehéz lesz visszakapni.

LORGNON Zibrinyinél, I., Attila-u. 12.

Evtizedekkel előzte meg Buda a *pesti* Tudományos Akadémia felállítását, mert Budán már József nádor palatinusságának elején, tehát a XVIII-ik század végén létezett egy „Tudós Társaság", amelynek gyűléseit szívesen látogatták a magyar főurak, sőt maga a nádor is. Ezt a kevéssé ismert történelmi tényt évek óta nyomozzák a magyar kultúrtörténet kutatói, akiknek munkáját szíves és lelkes érdeklődéssel kísérjük itt Budán.

MARCIS CUKRÁSZ I., Alkotás-utca 15.

SYC. álarcos jelmezestély, mely jótékonycélú zártkörű, rendezi gróf Wenckheim Józsefné patronátusa alatt álló budai *Corporatio „Sycambria"* (foed. em. XVII.) otthonalapja javára Buda Katolikus Ifjúsága a Budai Vigadó összes termeiben febr. 2-án este 9 órakor. Álarc kötelező! Urak jelmezben, vagy szmokingban jelennek meg. Személyjegy ára 5 P, sycambriásoknak 4 P.

A Fővárosi Könyvtár új értesítője most hagyta el a sajtót és a Fővárosi Könyvtár mult esztendei működéséről számol be és ezzel méltó képét mutatja be az állandóan fejlődő intézménynek. A könyvtárigazgató beszámolója annak a bizonyítéka, hogy a könyvtár a siralmas technikai viszonyok és személyzethiány ellenére több mint *egymillió kötetet* juttatott a főváros olvasóközönsége kezébe. A könyvtár a mult esztendőben 43.865 kötetet szerzett be, amiből a központra 9345 kötet, a 13 fiókkönyvtárból álló hálózatra pedig 34.524 kötet esett. Az összes forgalom a központi könyvtárban 180.706 kötet volt, míg a fiókkönyvtárakban 835.716 kötetet nyujtott a könyvtár olvasóinak. Az egész könyvforgalom e szerint 1,016.422 kötet volt. A könyvtári kiadványok sorozata ismét több értékes munkával gyarapította a bibliografiai irodalmat. Ezek között a szabadságharc budapesti vonatkozású irodalmának biblografiája a bel- és külföldön egyaránt nagy sikert aratott.

Elmarad az iparosbál. Az I. ker. Iparoskör f. hó 8-án tartott választmányi ülésén elhatározta, hogy a minden évben megtartott hagyományos *Iparosbált*, tekintettel a mai nyomasztó gazdasági viszonyokra, ez évben *nem* tartja meg.

A Pasaréti Kápolna-Bizottság február 1-én, vasárnap este ½8 órai kezdettel a *Bellevue-szálló* különtermében (Attila-utca 53. sz.) tánccal egybekötött *kedélyes vacsorát* rendez.

Jótékonycélú tánemulatságot rendez a Duna—Száva—Adria Vasúttársaság (azelőtt Déli vaspályatársaság) budapesti alkalmazottainak *dal- és zenekari egyesülete* február hó 8-án este fél 9 órai kezdettel *Pogány* Sándor kormányfőtanácsos, vezérigazgató fővédnöksége és a szakosztályfőnök védnöksége mellett a Magyar Vasúti és Hajózási Club (VI., sengery-utca 68. szám) termeiben műsoros estélyjével egybekötve. Az estélyen fellépnek: *Laurisin* Lajos, a m. kir. Operaház tagja, *Szentiványi* Kálmán színművész, *Lakos* és *Mocsányi* jazz-duó és a *D. S. A.* művészgárdája. A rendezőbizottság élén *Vető* Sándor elnök, *Gabrieli* Oszkár, *Gavora* Dániel, *Pleskó* Oszkár dr., *Schwarz Ferenc*, *Steidl* Tivadar alelnökök állanak 150 tagú rendezőséggel.

SZEMÜVEG Zibrinyinél, I, Attila-u. 12

Fővárosi nívójú csemegeüzlet nyílik meg a közeljövőben II., Margit-körút 34. sz. alatt, mely célul tűzte ki, hogy a budai közönség igényeit mindenben kielégítse és megkímélje a utazástól.

Műsoros estélyt rendeznek a 160. sz. Mátyás király cserkészcsapat öregcserkészei a *Mátyás király* reálgimnázium Önképzőkörének közreműködésével febr. 16-án a budai Vigadóba.

Közgazdasági Napló

Szerkesztő: **SZÁSZHALMI JÓZSEF.**

Frommer Vilmost, a Magyar Általános Hitelbank igazgatóját eredményes közgazdasági és közéleti tevékenységének elismeréseül *kormányfőtanácsosi* ranggal tüntette ki a kormányzó.

* **A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank** igazgatósága e hó 17-én ülést tartott, amelyen megállapította, hogy az 1930. üzletév a multévi nyereséghozatallal együtt *5,938.510.63 pengő tiszta nyereséggel zárult*, az 1929. évi 6,009.140.95 pengővel szemben. Az igazgatóság a február 4-ére egybehívandó 89. rendes évi közgyűlésnek javasolni fogja, hogy az 1930. évi *osztalék kifizetésére ugyanúgy, mint az elmult évben, 3,500.000 pengő, vagyis részvényenkint 7 pengő*, a rendes tartalékalap javadalmazására, mint az elmult évben, ugyanesak 1 millió pengő, az alkalmazottak segélyalapjainak javadalmazására pedig 60.000 pengő *fordíttassék.* A jelenleg 1,000.000 pengőt kitevő ingatlan értékesökkenési tartalék további javadalmazását az igazgatóság nem tartja szükségesnek, mivel az ingatlanok mérlegszerű értékűknek 7¾%-át jövedelmezik. Ezzel szemben *a jövő évre előrevitt nyereség a tavalyi 226.021.74 pengővel szemben 463.605 P 95 f-re rúg.* A takarékbetétek összege 137,687.908 pengőről 133 millió 968.748 pengőre csökkent az év folyamán, míg a folyószámlabetétek összege 107,505.685 pengőről 117 millió 379.446 pengőre emelkedett, úgyhogy a két tétel egybevetése végeredményben 6,154.600 pengő betétemelkedést mutat. Egyéb hitelezők összege ezenkívül mindössze 6,329.823 pengő, a multévi 10,657.409 pengővel szemben. Lényegesen növekedett a záloglevelek és községi kötvények forgalma, amennyiben az év végén forgalomban levő címletek összege az előző évi 22 millió 932.663 pengőről 26,872.112 pengővel 49,804.776 pengőre emelkedett. A pénzintézeteknél és bankároknál kamatozásra elhelyezett tőkék 37,617.979 pengőről 27,627.656 pengőre csökkentek, ezzel szemben a pénztári készletek állománya 9,874.843 pengőről 12,973.375 pengőre és a váltótárca 104,008.842 pengőről 119,759.678 pengőre emelkedett. Ezen három tétel egybevetett összege szerint 8,859.000 pengő növekedést tüntet fel. Az értékpapírok értékelése ugyanazon konzervatív elvek szerint történt, mint az előző években. A forgalmi adatok részben emelkedést, részben csökkenést mutatnak, amennyiben az 1929. évi 12.401,585.000 pengő összforgalommal szemben az 1930. évben 13 milliárd 212,846.000 pengő volt az összforgalom a főkönyv egyik oldalán s ebből a devizaüzlet forgalma 4 milliárd 239,843.000 P-ről 5.225,654.000 P-re emelkedett, ellenben a pénztárforgalom 3.551,581.000 pengőről 3.219,673.000 pengőre és a betétüzlet forgalma 3.356,467.000 pengőről 3.069,572.000 pengőre csökkent. Az igazgatóság *Strasser* Vilmos aligazgatót főkönyvelővé és *Borovitz* Arnold cégvezetőt helyettes-főkönyvelővé nevezte ki.

* **A Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület** igazgatósága megállapította az 1930. évi mérleget és elhatározta, hogy a folyó évi február 5-én tartandó 91. évi rendes közgyűlésének javasolni fogja a *3,821.702.55 pengő tiszta nyereségből* osztalékra fordíttassék minden részvény után *14 pengő*, adassék a rendes tartalékalapnak az alapszabályszerű 187.000 pengő helyett 300.000 pengő, az ingatlan-értékesökkenési tartalékalapnak 100.00 pengő, az Elismert Vállalati Nyugdíjpénztárnak 30.000 pengő, a nyugdíjtartalékalapnak 150.000 pengő, köz- és jótékonycélokra az év folyamán folyósított 36.000 pengőn felül 15.000 pengő, a tisztviselők külön jutalmazására 130 ezer pengő és a fennmaradó 51.631.02 pengő az 1931. évi nyereség- és veszteség-számlára vitessék át. A betéti könyvecskékre elhelyezett betétek álladéka a tavalyi 92,301.333.52 pengőről 90,332.225.90 pengőre csökkent. *A folyószámlán és csekkszámlán elhelyezett betétek álladéka 55,151.809.26 pengőről 57,859.190.97 pengőre emelkedett*, úgyhogy az egyesületnél elhelyezett tőkék álladéka, az egyéb hitelezők tételének beszámításával *179 mill. 840.558.75* pengőre rúg. *A váltótárca* ugyancsak emelkedést tüntet fel és álladéka *102,405.054.93* pengőt tesz. Az értékpapírokra adott előlegek a tőzsdei kedvezőtlen viszonyok hatása alatt 5,461.822.32 pengőről 4,743.548.36 pengőre csökkentek, az adósok egyéb fedezetek alapján, valamint nyilt hitelek és különféle adósok álladéka pedig 39,802.291.42 pengőről 35,369.434.19 pengőre ment vissza. A jelzálogkölcsönüzletben uralkodó stagnáció dacára folyósításra került 2,000.000 pengőt meghaladó új kölcsön, úgyhogy az álladék 63 mill. 134.844.95 pengőt tesz. A községi kölcsönök álladéka, amely üzletágban a tevékenység az elmult évben jóformán szünetelt, az időközi törlesztések tekintetbe vételével 9,273.947.19 pengővel szemben 9,203.524.86 pengőre rúg. *Az egyesületi 7½%-os dollárzálogleveleket úgyszólván kizárólagosan belföldiek vásárolták.* Eladásra került a tavalyi 5,095.847.95 pengő névértékkel szemben 6,284.983.95 P névérték, amivel a forgalomban levő záloglevelek álladéka, az év közben történt sorsolások figyelembevételével, 15,899.834.55 pengő névtékről 20 millió 427.412.70 pengő névértékre emelkedett. Az egyesület tulajdonát képező értékpapírtárca álladékában a tavalyi 12,863.333.51 pengőről 12 millió 413.254.13 pengőre beállott csökkenés az értékpapírok árfolyamának általános visszafejlődésében leli magyarázatát, a mérlegelés azonban itt

KIRALY-FÜRDŐ
Épitette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. szám.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas kiornátriumot és magnéziumot tartalmazó hévviz
köszvény, csuz-, bőr- és csontbetegségek, fém mérgezés, máj-, lép-, méh-, hügyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdő: férfiaknak . . . . reggel 5—1 óráig nőknek hétköznap délután 2—7 óráig
!! IVÓ KURA!!

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM
Kitűnő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter radioaktiv thermálvíz
A szentendrei HÉV vasútnak, a MFTR hajóknak és az ÚJPEST! átkelő propellernek állomása

RUDAS FÜRDŐ radioaktiv hőforrás
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ
FEDETT USZODA

is úgy történt, hogy abban megfelelő latens tartalék rejlik. Az intézet folyó évi kielégítő eredményéhez nagyban hozzájárult, hogy az uralkodó szigorú takarékossági elvek a személyi és különösen a dologi kiadások terén a lefolyt évben is érvényesültek, amely nem akadályozta meg az igazgatóságot abban az elhatározásában, hogy az egyesület régi nyugdíjasainál a nyugdíjátértékelési arányszám az eddigi 60%-ról 65%-ra való felemelését el ne határozza, amelyre az idei jövedelemből 222.663.78 pengőt fordított, a Nyugdíjpénztárba pedig, *felerészben* a tisztviselők helyett is, 162.046.09 pengő nyugdíjpénztári járulékot fizetett be.

* **A Budai Általános Takarékpénztár** január hó 22-én tartotta mérlegmegállapító ülését, amelyen *Hatvany* Endre báró elnökön kívül *Papp* Géza báró, *Kozma* Jenő dr. orsz. képviselő, *Szinnyei Merse* Pál cs. és kir. kamarás, *Petzrik* Jenő dr., *Szalay* Sándor dr., *Seenger* Ervin gyáros, *Nemes* Antal püspök, *Országh* Sándor dr. igazgató, *Mezey* Sándor r., *Szmrecsányi* Ödön igazgatósági tagok voltak jelen. Ifj. vitéz nagybányai *Horthy* Miklós és *Batthyány* Miklós gróf levélben mentették ki elmaradásukat. Az igazgatóság tudomásul vette a felügyelőbizottság jelentését, amely újból tanuságot tett arról, hogy ez az ízigvérig budai pénzintézet ismét csodálatos eredményt produkált. *Friedlaender* Andor vezérigazgató az általános gazdasági romlás mellett is *20%-kal emelte az intézet klientúráját*, a betevők száma is növekedett, ami a minden irányban tanusított gondosság és figyelmesség eredménye. A jelzálogfedezettel kihelyezett tőkék 740 adós között oszlottak meg. Az intézet az egész vonalon takarékoskodott, úgy hogy emelkedés csupán az adók és illetékek számláján mutatkozik. A takarékpénztár váltótárcája 2,162.000 pengő, folyószámla- és takarékbetétállománya 1,427.000 pengő, a visszleszámított váltók összege csupán 645.486 pengő. Az igazgatóság a február 7-én megtartandó közgyűlésnek javaslatot tesz arra, hogy *a 47.032·30 pengőt kitevő tiszta nyereségből, — ami* 300.000 P alaptőke mellett *több mint 15%-os kamatozásnak felel meg, — részvényenként 1 pengő = 10% osztalék kerüljön kifizetésre.* A fennmaradó összegből javasolni fogják, hogy a közgyűlés 2000 pengőt a tartalékalap, 4000 pengőt remunerációk, 6000 pengőt igazgatósági tantiémek, 4000 pengőt a tisztviselő nyugdíjalap dotálására fordítson, és végül 1032 pengő 30 fillér a következő év átvitelén szerepeljen. *Az igazgatóság tagjai megelégedéssel vették tudomásul a Szfv. Tvh. Tanács határozatát, mely a Budai Általános Takarékpénztárt az óvadékképes intézetek nyilvántartásába sorolja.* Végül elhatározták, hogy *Thein* Zoltán cégvezető-főpénztárost, a báró Hatvany-vállalatok jeles főtisztviselőjét a takarékpénztár érdekében kifejtett eredményes munkásságának elismeréséül beválasztják az igazgatóságba.

* **A Magyar Tisztviselők Takarékpénztára** mult esztendei zárószámadásában olyan eredményeket tüntet fel, amelyek a legszélesebb szakkörökben is méltán feltűnést keltenek. A súlyos válság ellenére az intézet betétállománya a *tavalyi színvonalon* maradt, ami egyrészt a bizalomnak jele, másrészt a betétek egészséges összetételét mutatja. Az *ötmillió pengőt meghaladó betétállomány körülbelül 6500 betétes között oszlik meg, tehát egy-egy betét átlagos összege körülbelül 780 pengőt tesz ki.* A takarékpénztárnak nagy likviditását mutatja az, hogy pénzkészletei *868.000 pengőt tesznek ki* készpénzben. Ezt a likviditást emeli még az, hogy a *takarékpénztárnak teljes váltóállománya a tárcájában van,* mert az intézet visszleszámítolási hiteleket *egyáltalában nem vesz igénybe.* Az intézet *telekparcellázási üzleteit* kizárólag tiszta bizományi megbízás alapján bonyolítja le, s az elmult évi ben az összes ilyen megbízások *sikerrel* fejeződtek be. *A Magyar Tisztviselők Takarékpénztára Rt* a *Magyar Köztisztviselők Fogyasztási, Termelő és Értékesítő Szövetkezetével* szoros érdekközösségben áll. A szép mérleg költségtételének az összbevétel arányában való részesedése azt mutatja, hogy a takarékpénztár vezetősége a rezsiköltségek apasztása terén a végletekig elment. *Adminisztrációs költségei a nyereség tizenöt százalékát sem haladják meg.* Az intézet igazgatósága a közgyűlésen, amelyet *január 30-án tartanak meg,* a tavalyi osztalék, *1·20 pengő kifizetését javasolja,* ami *12 százalékos kamatozásnak felel meg.* A takarékpénztár további fejlődését ötletes, új üzletágak bevezetésével biztosítja. Az elmult évben megkezdett és külföldön már rég bevált *családi házépítő takarékrendszer* iránt *jelentős érdeklődés* mutatkozott a köztisztviselőtársadalom legszélesebb rétegeiben és minden remény megvan arra, hogy ez a jövőben a takarékpénztár egyik legszámottevőbb úttörő munkát jelentő erőtényezője lesz.

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirű céghez
I., Logodi-u. 19 **Béres Márton** Tel.: 530-33

Telek ház lakás

Budai Napló
I. ker., Bors-utca 24. szám
Telefon: 502-96

TELEK

Rózsadomb alján 300 négyszögöles, befásított telkek, közművekkel és szép kilátással jutányosan eladók. (108)

Szépvölgyi fenyvesben egyedülálló 16 holdas és a római Dunaparton 4 holdas telek szanatórium, weekendtelep részére eladó vagy bérbeadó. Dr. Lugmayer József ügyvéd, II., Margit-körút 1. Automata telefón 515—52.

Rózsadomb legszebb helyén, Zárda-utcában 304 öles telek összes közművekkel kedvező fizetési feltételekkel eladó. (121)

Rózsadomb legszebb helyén, autobusz megállónál, 380 négyszögöles telek olcsón eladó. (112)

Bercsényi-utca és Baranyai-út sarok, 1010 négyszögöl telek, minden közművekkel, nagyon olcsón eladó. Telefón: 824-44.

Buda legszebb és legegészségesebb helyein. Istenhegyi-út 37. és Tamás-utca 21. szám alatt termő gyümölcsfákkal beültetett összes közműves, 300 öles villatelkek jutányosan kaphatók részletre is. Tulajdonos, Csollán ügyvéd, Váci-utca 42. Telefón: 846—58. Értekezés 4—6 óra között.

Drótkerítés, vasajtó, vaskapu kedvező fizetési feltételekkel Szinay István és Társa drótkerítésgyárában, V., Balaton-utca 12. Telefón 186—11.

Ujszentjános-kórháznál téli-nyári bérvillatelek egyik Szarvas-úton, a másik Virányos-úton közművekkel, fásítva, vaskerítéssel, déli fekvéssel, eladó. Ikervillának 6800, 10.200, 13.200, 8000 pengős részek. (102)

FEDEZZE FEL ÖN IS A SASHEGYET!
Sashegy a Belvárostól gyalog is csak 25 percnyire.
Sashegy a Belváros hegye.
Sashegy a székesfőváros szívében — szívének jobbik oldalán.
Sashegy az előkelő középosztály települő helye.
Csak hegylejtőn lévő telkeket vásároljunk, ott van csak levegő, napsugár és kilátás.
Ön gyermekei arcáról leolvashatja hogy hol lakik;
nézze meg azután a sashegyi gyermekeket.
Sashegyi telkeinkről prospektust küld:
Kubatura *részvénytársaság. Budapest, főpostafiók 77/0*

LEGSZEBB
és legkellemesebb uzsonnázóhely a
PUTSAY CUKRÁSZDA
gr. Majláth száll. bérház és I., Attila u. 21

BELLEVUE
SZÁLLODA
ETTERMEIBEN
DÉLUTÁNI TEA
ÁNC
Ujdonság! Menürendszer!
4 fogásos ebéd 1.80-tól, utcán át is
Elsőrangú koncert- és tánczene. **Európa e ökei restaurantjai** között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 6 pengős. Déli menü 2.50.
Asztalrendelés T: A. 528-84

HUBERT és Tsa B. T.
Egészségügyi berendezések, csövek. Műszaki cikkek, fémgyártás.
VI., Liszt Ferenc-tér 4. Tel.: 22-67

Sashegyen, Budaörsi-út felett délkeleti fekvésű vagy 400, vagy 280 öles telek olcsón eladó. Mindkét telek villamostól 5 percre, két utcára nyílik. (120)

Ferry Oszkár-u. 46. sz. alatti telek villamos és autobusz közvetlen közelében, 340 öl à 95 pengő. Králik Elemér, VIII., Nap-u. 23.

Fery Oszkár-utcában 206 öles telek eladó. Építési iroda I., Naphegy-utca 21. Tel. 527—80.

Rózsadombon, Bimbó- és Vérhalom-utca mentén gyönyörű fekvésű 270 öles telkeink, dunai kilátással, eladók részletfizetésre is. Építési kölcsönt nyujtunk. Rózsadombi házépítő rt. V., József-tér 8. Telfón: 806—00.

Hidegkúti-úton, Star filmgyár mellett, villamos közelében, kettő à 298-öles telek, diófás parkban, összes közművekkel. (69)

HÁZ

Széna-tér mellett egyemeletes ház eladó. (117)

Különleges szépségű, elsőrangú építkezésű sarokbérház, étage-fűtéssel, 55.500 pengő bérjövedelemmel, 11% nettó hozamra, eladó. Részletes felvilágosítás a kiadóhivatalban. (107)

Sósfürdőnél egyemeletes, 3 lakásos ház, összes közművekkel 40.000 pengő. 24.000 pengővel átvehető. — Ugyanott 150 öles telek is. (118)

Buda legszebb helyén négyszobás villa, külön házmesterlakással, olcsón eladó. Telefón József háromszázhatnegyvennégy.

Rózsadombon kétlakásos nagy villa, szép kerttel, alkalmi áron eladó. (109)

Délivasútnál négyszobás, modern alagsoros villa 20.000 pengővel átvehető. (111)

Sósfürdőnél 3 szobás, parkettás, adómentes úrilak 18.000 pengő. (86)

Rózsadombon 6 szobás, gőzfűtéses villa 70.000 pengő. (57)

ÉHGYOMORRA
naponkint igyék egy pohár
KRISTÁLY VIZET!

Szebb — Jobb — O.csobb
RÁDIÓ
CSILLÁROK, KELLÉKEK
NINCS PESTBUDÁN
IDŐT, PÉNZT TAKARÍT, HA ITT VÁSÁROL
KRISZTINA RÁDIÓHÁZ
I., KRISZTINA-KRT 141
TELEFONSZÁM: AUT. 566—83
Kedvező fizetési feltételek

CSAK EGYSZER KÓSTOLJA MEG
A **PATHÓ**-FÉLE
német módra készült felvágott különlegességeket,
mindig fogyasztója lesz.
I., ROHAM-UTCA 6. SZ.
ÉVTIZEDES CÉG

TEA
Közvetlen behozatal Holland-Indiából
a termelő ¼ és ½ kgos eredeti csomagolásban, 5-10 dg-os saját csomagolásban és ládákban. Nagyban és kicsinyben
BOZÓ GYÓGYTÁR
BUDÁN, I., ALKOTÁS-UTCA 34. SZÁM.

LAKÁS

Horváth-kertre néző, Attila-utcai négyszobás öröklakás eladó. (122)

Buda legegészségesebb vidékén 3 szobás, magasföldszintes szép lakás azonnalra, egy 5 szobás gyönyörű lakás május 1-re kiadó. Vígszínháztól 5 percnyire, autobusz megálló. Buday László-utca 5/b. Telefón 534—69.

Műegyetem parkjával szemben, Budafoki-út 17. szám alatt kettő és négyszobás modern öröklakás és műterem háromszobás öröklakással eladó. Bővebbet a házgondnokságnál, hétköznap délután 3—4 óra között.

I., Városmajor-utca 8 és II., Kapás-utca 40. szám alatti öröklakások eladók. (119)

Rózsadombon 5 szobás lakás, beüvegezett verandával, összkomforttal májusra kiadó. Elemi és leánygimnázium mellett. Autobusz megálló. (115)

4 és 5 szobás lakás azonnalra és 1931 máj. 1-re kiadó. I., Naphegy-utca 7.

Szépen bútorozott napos szoba, központi fűtéssel villában a Gellérthegy délkeleti oldalán, úr részére kiadó. I., Berényi-u. 10. fsz. jobb. Megtekintendő 3 óráig.

Műtermet keresek egy- két szobával lehetően Buda belterületén. (114)

Egy—háromszobás komfortos lakások **háromévés** házban, központi fűtéssel, melegvízzel **budai hegyekre** legszebb szabad kilátással, **februárra, májusra,** Horthy Miklós-útnál. I., Fadrusz-u. 6. Építészmérnöknél. Telefón: Lá. 6—80.

Egy-, kettő-, három-, négy- és ötszobás lakás kiadó. Iroda: I., Naphegy-u. 21. Tel. 527—80.

Budai villában vagy kevés lakójú bérházban keres májusra lakást, három felnőtt tagból álló családú, magasrangú állami tisztviselő. Ajánlatok: *Villalakás* címmel a kiadóhivatalba.

Háromszobás, hallos, telekkönyvi tulajdont képező öröklakást keresek, törlesztéses vételre. (123)

ÜZLETHELYISÉG

Buda legszebb helyén, 2 épülő bérház mellett, melyekben üzlethelyiség nem lesz, vasportállal, karzat létesítésére alkalmas belmagassággal, bármely célra, de különösen mészáros, hentes, trafik, szabó, háztartási cikkek, festéküzlet stb. részére olcsó bérrel kiadók. Mészáros-utca 60/c.

KIZÁRÓLAG
ANTIK BÚTOROKAT
RESTAURÁL, ALAKÍT, SZAKSZERŰEN
*
AUSPITZ M.
II., ZSIGMOND U. 9
TELEFONSZÁM: AUTOMATA 626—47

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III, LAJOS-UTCA 148. SZ.
TELEFÓN: AUTOMATA 624—57.
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett
Kölcsönöket folyósít váltóra, folyószámlákra, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

Budai Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság
Budán, II., Fő-utca 9
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket.
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
Budai ingatlan-tulajdonosoknak gyors lebonyolítás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyujtunk
Mindennemű bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésre
SAFE DEPOSIT

Öröklakások 2—3—4 SZOBÁSOK
HALLAL, MODERN KIVITELBEN
(központi fűtés, melegvízszolgáltatás, gőzszárító, stb.) A Vérmezőre néző ATTILA-UTCA 95, 97, 99. sz. telken épülő Stilus Társasházban KAPHATÓK, 1931 május 1-re. V., Balaton-utca 10. Telefon: 168—23.

FRISS VIRÁGOK! Telefon: A. 537-87
SZOLID ÁRAK!
LOHR IRMA utóda
NAGY IMRE LÁSZLÓ udvari szállító
II., Fő-utca 1

DÉLIVASÚT
KÁVÉHÁZBAN
SERGEJ,
A RÁDIÓBÓL KÖZKEDVELT ÉNEKES
ESTÉNKÉNT
OROSZ KÓRUSÁVAL HANGVERSENYEZ
OLCSÓ MENÜ!

ÜVEG és porcellán-árukban
GAL LAJOS Budán
II., Széna-tér 7 vezet
Tisztviselők nagy árkedvezményben részesülnek Kedvező fizetési feltétel

BÁCSKAI KONYHA!
A CSÁSZÁRFÜRDŐ éttermeiben bácskai ételkülönlegességek, dunántúli borok!
ESTÉNKINT SCHRAMMELZENE
MEISTER ÉNEKEL
CSIRSZKA KONRÁD VENDÉGLŐS
ALKALMI KÜLÖN TEREM! POMPÁS KORA REGGELIKÁVÉ

HUNGÁRIA
radium tartalmú, lithiumos gyógyforrás Budán, Erzsébethídnál
IVÓ-KÚRA
reggel 7 órától esto 6 ig.
= Szénsavval telítve! =
HARMAT-VIZ!

HALWA S.
BUDÁN, I., SZENT JÁNOS-TÉR 4
TELEFON: AUTOMATA 507—37
Állami díszoklevél — Ezüstkoszorús mester
NAGY ARANYÉREMMEL KITÜNTETVE
Vadászfegyverek, fegyverjavítások, sportcikkek, cserkészfelszerelések
PUSKAMŰVES

Laptulajdonos: VIRAÁG és TÁRSA
Kiadásért felelős: Viraág Béla.
Nyomatott a Révai Irodalmi Intézet Nyomdájában, Bpest V, Ügynök-u. 8. — (Nyomdaigazgató: Linzer M.) —

Megjelenés: hetenkint kétszer

193

Budai Napló

XXVIII. évfolyam. 1028. sz.

Buda érdekeit a várospolitika, a közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló ujság. Előfizetése egy évre 24 pengő, félévre 12 pengő. Egy szám 50 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal: I., Bors-utca 24. Délután 5—7-ig. Telefon: 502—96.

Felelős szerkesztő: VIRÁG BÉLA

Hirdetések ára: Egy hasáb széles, egy milliméter magas sor, egyszeri közlésnél 40 fillér. 20 mm. magas hirdetés 8 pengő. Szövegsor ára 4 pengő. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő.

1931 január 30.

Athén aranykora...

Amikor a perzsa háborúk után, a kifosztott, elszegényedett, erkölcseiben is megromlott Athén új archonokat választott, a tobzódó demagógia áldozatokat követelt a jelentkezőktől. A nehéz kérdésekre a jelöltek azzal feleltek, hogy pénzt szórtak az éhes nép közé, mint ajándékot, vagy földjeik egy részét osztották szét köztük, — eldicsekedtek vagyonukkal, kincseikkel és — aranyhegyeket, harci dicsőséget, zsákmányt ígértek a tömegnek.

Csak a kisvagyonú, de nagytehetségű *Perikles* tért el ettől a szokástól és amikor azt kérdezték tőle, hogy: — Mit adsz a népnek? — azt válaszolta:

— A szívemet!

Az elégedetlen demagógok feléje zúgták a második kérdést: — Mi a te vagyonod?

— A becsületem!

— És e kettővel mi a te célod? — szólt a gúnyos harmadik kérdés.

— A béke!

Az első percben csalódottan zajongott a tömeg, de a fórum hátterében összegyűlt komoly polgárság erre felrettolta a lármázó csoportot és egyhangúlag Periklest választotta meg első archonnak.

És Athén Perikles uralma alatt élte aranykorát!

*

A világháború és a forradalmak után Budapest kifosztott, elszegényedett, erkölcsileg is megromlott polgársága, amikor újból *főpolgármestert* választott, — *Ripka* Ferencet emelte e magas polcra, aki fölajánlotta: — a *szívét*, — a *becsületét* — és nem ígért mást, mint — *békét!*

Azt az aranyszívét, azt a színtiszta becsületét!

Tobzódott körülöttünk akkor könyörtelenül, szív nélkül a gyűlölet, — a tehetetlen rosszakaratú vagy tudatlan városi aeropag, mely uralmát csak a szenvedélyeket felkorbácsoló kérdések odavetésével, a megosztott polgárság egymásra uszításával tudta fenntartani. A polgárság vagyonát nem a pozitív becsület őrizte, hanem a politikai szolgálatok jutalmául szolgált a vagyonőrzés tisztje. Ez a vagyon nem a polgárság összeségének az érdekeit szolgálta, hanem nagyrészt csak az uralkodásban egymást felváltó kasztokét.

A koncon, ez elhullatott morzsákon egymást marcangolta a tömeg és a templomok küszöbét taposó vénasszonyok szórták átkaikat mindenkire, aki a kaszt uralma előtt nem hajolt meg. Magas lánggal lobogott a gyűlölet és a béke galambját vércsék üldözték, hogy ne találhasson fészke számára helyet.

Rohamosan pusztult minden, romlott a pénz értéke, olcsó volt az erköles és a lelkekben dúlt a bolsevizmus.

Nagyon tisztának, nagyon jónak, nagy kereszténvi hittel bírónak kellett lennie, aki azt a szót merte kimondani: — legyen béke!

Még soká zajlott elől a fórum, a demagógia még szórta sáros jelszavait, — de a komoly polgárság nagy tömegei odaállottak *Ripka* Ferenc mellé, aki mögött földerengett a béke glóriája.

A béke mellé állott a munka, az alkotó munkát követi majd a gyarapodó jólét, ez a munka új utakat épít a boldogulás felé, amely utak összetartó habarcsát nem a polgárság könnye és verejtéke adja, új forrásokat nyit, amelyekből egyaránt merít a város és a polgárság, a föld istenadta kincseit hozza napfényre és így megerősödve szeretetben, jóságban, elindulhatunk békességben ezeken az új utakon, amelyek oda vezetnek — Budapest aranykorához!

Én hűséggel, szeretettel álltam melléje már az első szónál és örömmel segítem őt a magam erejével ebben a városmentő munkában.

Kozma Jenő dr.

A lakáskérdés Budán egyik megakasztója a fürdőváros fejlődésének, mert a fürdővendégek esetleges tömeges jelentkezése esetén a szállodákban alig helyezhetők el, kevés a penzió és a magánlakásokban egyáltalában nincs úgy berendezkedve a polgárság, hogy a fürdővendégeket kellőképpen elláthassa. Kár volt, hogy a székesfőváros csendesen ad acta tette a Hollós Mátyás Társaság által 1924-ben beterjesztett indítványát, hogy a budai óváros kiépítésével kapcsolatosan módosítsa a város az építési szabályrendeletet oly módon, hogy még a kétszobás lakásokban is az egyik szoba külön bejárattal kiadható legyen. Enélkül alig képzelhető el Buda mint fürdőváros.

Két új elöljáróságot kap Buda, a XI. és a XII. kerületben. Az egyik Kelenföld, ősi szépnevű kerület, kár volna a nevét megbolygatni. Egyúttal nagyrahivatott kerület, mert a szemben épülő *csepeli* kikötő nagy fejlesztő hatással lesz reá. A Duna felé eső része *gyárvárosnak* van szánva, amit rendkívül szolgál majd az összekötőhídon Budára kerülő vasút, mely a Fehárvári-út előtt fordul vissza a Duna felé és a Dunapart mentén fut Albertfalva felé és tovább Bécsnek, illetve Pécsnek vagy Fiúménak. A vasútnak 1—2 perenyi késés, a gyáriparnak pedig a mai helyzet félnapi késés. Ezt a városrészt a hatalmas *Fehérvári-út* választja el a nyugati részétől, amelynek a még idenéző részén kertváros, de a hegyek felé eső részén *Buda világfürdő egyik jelentős része*, a budai Karlsbad, Gastein épül ki, a maga hegyvidéki penzióival, hoteljeivel. Ennek böles megalapozásához európai áttekintéssel bíró elöljáró és hozzá méltó tisztikar kell.

A XII. kerület lesz a budai hegyvidéknek az a része, mely a II. kerület egész és az I. kerület fél hegyvidékét öleli föl. Ennek az új kerületnek a feladatát nem kell fejtegetnünk. Mindenki tudja, érzi, hogy ezen fordul Buda világfürdő sorsa. Ez a hévízi fürdők klimatikus hátvédje, a beteg párhuzamos kúrája a völgyben fekvő forró gyógyforrásokkal. Most *Bódy* Tivadar böles gondozására van bízva és a legjobb kezekben van. Itt visszaesés el sem képzelhető. De geografiai fekvése, embergyógyító hivatása egészen elüt a többi tizennégy kerülettől. Ide fölkészült válogatott vezérkarral kell jönnie az új elöljárónak, nehogy a nehezen indult fejlődés megakadjon. — Márpedig mi szokott megtörténni az ilyen új hivatalok kreálásánál? A hivatali személyzetet, a tisztviselői kart a meglévő hivatalokból vezénylik át ide és az így leapasztott hivatalok mindig a selejtesebb anyagot igyekeznek kimustrálni, a kevésbé tehetségeseket s akkor az új elöljáró személyes kiválósága is csődöt mond, ha másodrendű vezérkart rendelnek melléje. Minden megérett eszme kiterneli a maga hivatott művelőit. — Erre a valószínűségre már eleve felhívjuk az intézők szíves figyelmét, mert a budaiak eddig büszkék voltak a budai elöljárókra.

Buda nagy kérdése

— a *fürdőügy*, a *gyógyforrások ügye* és ezzel kapcsolatosan az *idegenforgalom* ma már tényleg azok közé a kérdések közé sorozható, amelyek állandóan napirenden maradnak a városi politikában.

RIPKA FERENC dr. főpolgármesternek ünnepélyes keretek között történt újbóli megválasztása alkalmából kifejtett programmjában kijelentette, hogy

„... Felhívom és ébrentartom a figyelmet a

fürdőváros és idegenforgalmi ügyek

támogatására. Mert meggyőződésem szerint Budapest gazdasági jövőjének

fel nem becsülhető értékei vannak ezen a téren kiaknázatlanul

és erről a nemzedékről hálával fog megemlékezni a jövő. A

gazdaságilag független Budapest

lehet csak igazán a maga ura. Ha a székesfőváros gazdaságát

olyan jövedelmi forrásokra tudjuk felépíteni, melyek az adózók megterhelése nélkül,

a természeti viszonyok felhasználásával hoznak hasznot Budapest háztartásában, akkor

megenyhül a közönség terhe

és újra megindul a bevándorlás és fejlődés ide, ahol új munka és jövedelem kínálkozik. Ennek a célnak elérésére egyik út Budapest természeti kincseinek felhasználása,

a fürdőváros kifejlesztése és az idegenforgalom előmozdítása.

KOZMA JENŐ dr. országgyűlési képviselő és a községi politikában a kormánypárt elnöke azt a nagyfontosságú kijelentést tette lapunk számára, hogy a városházi választások befejeztével

az első és legfontosabb ügy az idegenforgalom és fürdőügy közigazgatási megszervezése lesz

és erre Harrer Ferenc dr. bizottsági tagnak már kész előterjesztése van.

BECSEY ANTAL, a Községi Polgári Párt alelnöke, aki évtizedek óta a legbehatóbban foglalkozik a gyógyforrások kérdésével és azok hasznosítását a Lukácsfürdő szállodájának fűtésével be is igazolta, — minden irányban és minden tekintetben felbecsüli a budai gyógyforrások értékét és azt

körülbelül 8—10 millió dollárban állapította meg.

Ezeknek a gyógyforrásoknak az értékesítése hasonló nagyságú akár belföldi, akár külföldi tőke bevonásával olyan arányokban fejleszthető, amely az állandó gyógyvendégek számát rövid időn belül fölvinné a megkívánt 150.000-re, ami mérhetetlen hasznot jelentene közvetve és közvetlenül Budapestnek.

Ha még hozzávesszük, hogy ezt a kérdést a Keresztény Községi Párt is a sürgős és fontos városi kérdések közé sorozta, de nem zárkozhat el e kérdések támogatása elől egyetlen városi párt sem, akkor ma már az a megnyugtató tudat élhet a budai polgárságban, hogy ez a fontos gazdasági kérdés kellő előkészítés és megvalósítás előtt áll.

Buda régi városháza

újonnan tatarozva és kicsinosítva a budai Vár egyik éke. Egyelőre kerületi elöljárósági épület, de vannak, akik a „Vár-Krisztinaváros-Tabán" részére másutt szeretnének egy új, modern elöljárósági épületet emelni. Sok víz fog még lefolyni a Dunán, amíg ez a terv valósággá válik. Ám számolni kell ezzel a lehetőséggel. A budai Vár, ha megvalósul ez a terv, szegényebb lesz, nem ugyan egy régi, szerénységében is kedves, patinás épülettel, de egy közintézettel és kétségtelen, hogy ezzel a Vár forgalma is meg fog csappani. Ezt azonban ellensúlyozhatjuk, ha annak idején a budai régi városháza épületét beállítjuk az idegenforgalom szolgálatába, illetve ha benne kapja meg hajlékát a létesítendő *budai helytörténelmi múzeum*.

Teljesen céljáttévesztett helyzet a mai, amikor Buda és különösen a Vár multjára vonatkozó muzeális tárgyak számára nincs külön múzeum Budán, hanem azok részben a Halászbástya egyik saroktornyában hevernek kevesektől látogatva, túlnyomó részükben pedig a székesfőváros városligeti múzeumában őriztetnek, kitépve a régi környezetükből, ahová senki külön ki nem fárad azok közül az idegenek közül, akik talán egy félnapot rá is szántak a Vár alaposabb megtekintésére. *Kripta* a székesfőváros városligeti múzeuma, amely elrejti a Budavárát felkereső idegenek elől Buda multjának annyi értékes és érdekes emlékét. Vissza ezeket a régi budai környezetből elvitt muzeális tárgyakat a budai Várba! Vissza ezeket a városligeti kriptából oda, ahol a történeti légkörben szólni tudnak ismét az idegen lelkéhez is! Buda és különösen a Vár már most jelentse be igényét a régi budai városházára egy budai helytörténelmi múzeum céljaira, mert különben nélküle fognak határozni a felszabaduló épület rendeltetése kérdésében és esetleg — sóhivatalt csinálnak belőle Buda-Fürdőváros részére.

C. R.

Pest ősi neve

Se avar, se óbolgár, se kelta, — hanem szarmata

A *Budai Napló* utolsó számában a Buda ősi nevéről írott közleményben szó van arról is, hogy Pest nevét egyesek szláv eredetűnek mondják. Örömmel közlöm veled, hogy kutatásaim arra a meggyőződésre juttattak, hogy Pest neve *turáni-skytha* eredetű. Erre vonatkozó bizonyítékaim a következők:

A turáni jasygok lovasnépe: a jasiges-metanastae, amelyet a történelem szarmaták néven ismer, a Fekete-tenger melletti lakóhelyükről, ahová Irán határvidékeiről vetődött, valószínűleg a roxolánok által onnan kiszorítva, időszámításunk első századá folyamán, hazánk területére tört, hol elfoglalta a Duna-Tisza közét. A dákok népét innen Erdély bércei közé űzte, maga pedig a római limes-ig terjeszkedett, tehát a Dunáig, mely további terjeszkedésüknek útját állotta. Földjüket Kr. sz. u. 150 körül *Ptolomeus* írja le. Az általa említett nyolc városuk közül kettő különös érdeklődésünkre tarthat számot. E két város: *Pession* és *Párthiszkon*. Ha e városneveket görög toldalékaitól megtisztítjuk, igen érdekes eredményre jutunk. *Párthiszkonban* a *Tisza* ősi nevére bukkanunk, ezért helyezte már *Hunfalvy* is településüket a Tisza mellé. *Ammianus Marcellius*, római történetíró, aki *Ptolomaeus*nál két századdal később élt, a *Tiszát* még mindig *Parthissus*-nak nevezi. A szarmaták Pessionjában, Hunfalvyval ellentétben (bár neki is feltűnt a városnév), a mai *Pest* ősét látom, amelytől északra ugyanaz volt *Contza-Aquincum* rendeltetése, mint a *Vicus Eraviscorum*-tól északra épített *Aquincum*-é: a barbárok főtelepeinek fékentartása. *Pest* tehát véleményem szerint *a turáni jasygok alapítása és ők adtak neki nevet*, mely nevében *ma* is él és így alapítói nem a szintén turáni eredetű ó bolgárok voltak, akikben *Salamon* Ferenc vélte a város alapítóit felfedezni.

Döntő fontosságúnak tartom, hogy a kevés szarmata régészeti leletünk közül ép a legjelentékenyebb: a híres *esküténi* sisak (Nemzeti Múzeumban), amely valamelyik vitéz fejedelmük fejét díszíté egykor, Pest szívében került elő.

A *Budai Napló* valóban nemes feladatot tölt be azzal, hogy a magyar metropolis közel kétezeréves multja iránt állandóan ébrentartja az érdeklődést.

Palóczi Edgár.

Ismeretlen középkorvégi budai utcanevek

Több teljesen ismeretlen budai középkorvégi utcanév került elő a budai Mészárosok Céhe 1529-ig menő okmányaiból, melyeket használni lehetne arra, hogy Buda új utcáit ezekről nevezve el, a régi utcák emlékét — egy kis emléktábla kíséretében — megörökítsük.

A *Székesfővárosi Közmunkák Tanácsa* bizonyára örömmel fogja tudomásul venni a néhány hamisítatlan, magyar és ismeretlen 1496—1529 közötti utcanevet. Budai helyi színt és budai magyar hagyományt kifejező hangulatot adnak: új utcanévül nagyon jók lennének. Ezek az utcanevek: *Vadkan*-utca, *Cserbokor*-utca, *Nemesember*-utca, Mind a három 1496—1529 között szerepel, mindegyik alkalmasint cégérnév. Az első német írásformában (ebergess), a másik kettő magyarul maradt fenn. Helyeiket nem lehet megállapítani. A Vadkan-utcában a mészárosok céhének volt szőlőskertje. Mivel *utca:* lakott helyen lehetett. Mivel a céhnek sok szőlője volt Budán, viszont a Várhegy oldalán még a 18. században is szőlőskertek voltak: a *Vadkan-utca* csakis a Várhegy lejtőjén lehetett. A többiben mészárosmesterek székei voltak: tehát ezek a Várban, de a *Vizi-Hóstát*-ban is lehettek.

Az iratok számtalan olyan vonatkozást tartalmaznak, melyek vagy utcaneveket sejtetnek, vagy ilyenek alkotására alkalmasak. Például: *Számszörijjas*-utca, *Vizafogó*-utca, *Haltartó*-utca, *Vágóhid*-utca, A mészárosmesterek a Dózsa lázadás alatt hősiesen védtek meg egy budai Tornyot: ez alkalmat adhatna egy *Mészáros Bástya* névre. Az egyik budai bástya *Bőjtös Bástya* lehetne. Egy utca kaphatná az utolsó budai török előtti polgármester nevét: *Áldott* János ét.

Egykorú színes neveket lehetne alkotni. Ilyenek: *Pajzsgyártó, Nyílsimító, Olasz, Flandriai, Talján, Posztónyíró, Kordoványos, Szattyános, Papucsosvarga, Tobakos, Magyarszabó, Márcos, Hintógyártó, Kocsiszekeres, Gyorsparaszt, Turmános, Süveges, Önöntő, Zsemlyesütő, Szentlászlófalvi, Sisakgyártó, Céhmester, Kengyelfutó, Markoláb, Lovászmester, Páncélkovács, Paszomántos, Szűrszabó, Török Bazár, Sejk, Aga, Csahus, Nagyvezir, Böjük-háné, Tophané, Gyertyásház, Gülgül, Müezzén, Hodsa, Kapudsi, Pattantyus, Csajkásvajda, Révész, Naszádos, Muskatéros, Lánckerék, Sernevelő, Méhserfőző, Lajtos, Pecsenyés, Janicsár, Tárnokmester, Enyingi Török Bálint, Fejérvári kapu, Vizi kapu, Sündisznó, Regiomontanus, Galeotto, Csillagjós, Csillagásztorony, Korvina, Iródeák, Képfaragó, Bábsütő, Reges, Igricz, Vándorlegény*-utca.

A *régi* budai élet színei jelentkezhetnének még *új* utcákon is. Főleg az új Tabán új utcái volnának erre al-

SZENT
GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet és napfürdő
—•—
Külön férfi és női osztály
A legmodernebb berendezés
Szakképzett személyzet

kalmasak. azonban úgy, hogy a régi utcanevek mind megmaradnának.

Párizsban gyönyörködhet a szem a stílusban: az *Aux Bombes*-utcában, mely az 1871-i ostrom emléke. Van sikátora még a *magyar királynénak* is (Passage de la Rheine d'Hongrie), de „Trónörökös Uram"-nak is (Rue de Monsieur le Dauphin). Miért nincsen nálunk Budán egy jó magyar *Nádorispán-utca*, egy *Királylánya-utca*, *Budai Prépost-utcája*, *Tornapiac-utca*, *Lovashajdu-utca*, *Talpasgyalog-utca*, *Seregdiák-utca*, *Lándzsatörő-utca*, *Diák-utca*, *Nuntius-utca;* magyar, budai, régi, kedves, meghitt utcanevek légiója.

Mindezek helyett — ó — miért van *Adonis*-utca?

Budai seresháború-ság 1793-ban

Nagy kavarodás esett meg a régi budai *Krisztina Hostátban* 1793 tavaszán, mikor is a budai Városkapitány Uraimék városi darabontokkal jelentek meg a *Schmit* János nádori főkomornyik által lakott ottani házban, a pincét feltörték, egy ott talált hordó *bécsi* sert elkoboztak, azt menten targoncára rakták és a budai Ispotály agg lakói asztala számára iziben elgurították. Másnap — *Sándor Lipót* Főherceg Nádorispán Ur *tudta nélkül* — a Nádori Hivatal főtitkára, *Szápáry* gróf levelet írt a budai Tanácshoz, melyben súlyos szavakkal kifogásolta az esetet. Elmondotta, hogy az Udvar személyzete lent lakik a Krisztina-Elővárosban, az egész környék belőlük él, viszont a személyzet szerivó *bécsi* ember, bécsi serhez van szokva, tehát bécsi sert akar inni. Ezzel szemben a Tanács elkoboztatta a Schmit főkomornyik pincéjében levő egy hordó sert, ami iszonyú injúria. A Titkár Ur figyelmezteti a Tanácsot, hogy a budai ser „gonosz", emiatt valóságos lázongás van a budai polgárság között, félős, hogy a Nép egyszer majd szélsőségekre ragadtatja magát, tehát engedje meg a Tanács, hogy a bécsi serhez szokott bécsi származású szolganép bécsi sert hozathasson be magának a budai vámon.

A Titkár Ur nem ismerte a magyar Alkotmányt, amikor ilyen nagy fába vágta bele fejszéjét. Mert itt nem holmi kicsi ügyről, hanem a Város alkotmányos *serfőző szabadságáról* volt a szó. Buda Városa joggal tiltotta ki az „*Idegen Ser*"-t, akár pesti, akár pilisicsabai volt. Ugyanezt tette Pest Városa is a *budai* serrel. A csempészést e korszak *kontrabontosságnak* (Contreband), *Fekete Fuvar*-nak, csempeskedésnek, himpellérségnek vagyis kontárolásnak nevezte. (Himpellér nem az, aki tilosban tesz mívet, hanem az, aki tilosban *árul*. Budai sert Pesten árulni vagy viszont, *himpellérség* volt. A szó a flandriai alsólatin *imballarius-*, *emballeur*-ből lett, régi magyar neve *himpilliér*.

A Budai Tanács jól tudta, hogy az alkotmányosság tényeképpen megválasztott Nádor Ur maga sem türné a bécsi serrel való csempeskedést, tehát a sarkára állott. Nem csinált nagy kázust a dologból: megizente a komornyiknak, hogy a hordó sert csak akkor adja vissza, ha kiegyezik a tabáni serfőzőbérlővel, aki a Város seresjogát béreli. A Titkár Urat pedig felvilágosította, hogy egy pint bécsi sert nem enged be a budai Vámon, csak akkor, ha a Nádori Hivatal hivatalos úton kérenne, ‚behozatali cédulát" a Tanácstól. De ebben az esetben is csak annyi bécsi sert enged behozni Budára, amennyi egy-egy komornyik, lovász, kocsis vagy szakács legszemélyesebb napi szükséglete. A Titkár Ur — aki a francia forradalom rémségeit rajzolta a Tanács elé az (állítólag) rossz budai ser miatt majd nyaktilót állító budai nép haragja következtében — igen szelíden és szó nélkül vette tudomásul a budai Tanács önérzetes fellépését.

A budai ser nem volt rossz, sőt jobb volt, mint az agyonfüszerezett gyenge bécsi ser. Hatalmas, erős ital volt, még a gyenge *Fickó Ser* is, az egész esetet a komornyikok fujták fel, akik nem értették meg a magyar Alkotmányt. Természetes, hogy a Nádor Ur nem szólt bele a dologba, illetőleg ha beleszólt, bizonyára igen haragosan tette, mert ő is, de 1795 után nagyemlékezetű utódja, *József* Nádor Ur éppen azért nőtt minden magyar szívéhez, mert megértette a Magyar Alkotmány lelkét. A kis eset Buda iparának önállóságra való törekvését fejezi ki: magyar iparvédelem volt ez, ha német nevű, de már német kalap alatt magyar bajszot hordó Senator Uraimék csinálták is. A tabáni serfőzőmester a következő évben magyar nemességet nyert és bajor Mayer nevét *Mayerffyre* változtatta. Fia, az ifjabb *Ferenc*, a Ludovika, az Akadémia, a nagy Árvíz, a pesti Lövész Egyesület nagy mecénása, az öreg Mayer öt unokája vesz részt a szabadságharcban. Ime: a seres alkotmányosság nem csak egy korsó serben való buda-krisztinavárosi vihar volt, hanem magyar szellem, mely még a német nevű Senator Urakat is magyarrá tette. Ez a krisztinavárosi seres csetepaté budai magyar morálja. **Bevilaqua-Borsody Béla.**

Budapest idegenforgalma a statisztika tükrében

A Budapest székesfőváros statisztikai havifüzetei 1930. évi novemberi számából vesszük a következő adatokat:

Budapest székesfővárosba érkezett idegenek száma az év elejétől *november* hó végéig 1930-ban:

Csonka-Magyarországból ...	116.175
Magyarország Ausztriának ítélt részéből	211
Magyarország Cseh-Szlovákiának ítélt részéből.....	14.225
Magyarország Jugoszláviának ítélt részéből	4.073
Magyarország Romániának ítélt részéből	14.627
Fiuméból	196
Ausztriából:	
Bécsből.....	15.174
egyéb Ausztriából	1.683
Cseh-Szlovákiából	3.597
Németországból	16.714
Danzigból	89
Svájcból	2.830
Lichtensteinből	14
Olaszországból	3.979
Franciaországból	2.489
Portugáliából	37
Spanyolországból	282
Nagybritanniából	4.105
Hollandiából	1.455
Belgiumból	571
Monakóból	3
Dániából	989
Svédországból	759
Norvégiából	249
Oroszországból	43
Finnországból	219
Lengyelországból	3.078
Esztországból	48
Lettországból	211
Litvániából	17
Romániából	2.664
Jugoszláviából.....	1.242
Bulgáriából	472
Törökországból	139
Görögországból	480
Albániából	14
Japánból	371
Egyéb Ázsiából	496
Afrikából	285
Egyesült Államokból	11.313
Egyéb Amerikából.....	767
Ausztráliából	246
Luxenburgból	21
Az év eleje óta:	
1930-ban összesen	226.742
1929-ben „	232.827

Nem lesz érdektelen egy pillantást vetni arra, hogy Magyarország törvényhatósági joggal felruházott városai lakosságából hányan keresték fel Budapestet 1930. elejétől november végéig.

	Idegennel
E téren Debrecen vezet	7.260
majd utána a következő városok következnek:	
Szeged	6.790
Miskolc.....	4.595
Pécs	3.915
Győr	3.895
Kecskemét	1.980
Sopron	1.850
Székesfehérvár	1.655
Baja	1.271
Hódmezővásárhely	942
Összesen...	34.153

A legtöbb idegen az elmult év eleje óta november végéig Csonka-Magyarországból érkezett Budapestre — 116.175 — majd utána az egyes országok a következőképpen következnek: Németország 16.714 idegennel, Bécs 15.174 idegennel, Magyarország *Romániának* ítélt része 14.627 idegennel, Magyarország *Cseh-Szlovákiának* ítélt része 14.255 idegennel, Egyesült Államok 11.313 idegennel, Nagybritannia 4.105 idegennel, stb.

Feltűnő, hogy Ukrajnából sem 1929-ben sem 1930-ban senki sem jött Budapestre. Feltűnően kevesen érkeztek Budapestre a Balkán kis országaiból: Bulgáriából, Görögországból és Albániából. A most közölt statisztikai adatok szerint idegenforgalmunk legnagyobb része nyugatról érkezik és kelet felé úgylátszik idegenforgalmi propagandánk nincs eléggé kifejlesztve.

Az idegenek közül hány éjjelt töltött Budapesten 1930. november 1-től november 30-ig:

éjjelt:	0	1	2	3	4—5
idegen:	8	1444	731	648	693
éjjelt:	6—10	11—14	15—30	30—	
idegen:	414	62	63	10	

tehát legtöbben az idegenek közül 1—2 napot töltöttek novemberben Budapesten.

Dr. Eperjessy István.

Mi ujság a Centrum társasházaiban?

Tudvalevő, hogy már huzamosabb idő óta úgyszólván *teljesen szünetel az építkezés*, mert a bizalmi krízis folytán a bankok általában nemcsak hosszúlejáratú, de még átmeneti építési kölcsönöket sem folyósítanak. Kivételt csak a legritkább esetekben tesznek; így pl. a „*CENTRUM" Házépítő-Vállalat* tudta építési akcióját — igaz, hogy főkép *saját érdekeltsége* financiális felkészültségére támaszkodva — zavartalanul folytatni.

A LÁB-kölesönök folyósítása idézett elő aránylag nagy élénkséget az építési szakmában. Számos vállalkozó vagy ad hoc érdekcsoport igyekszik a tisztviselőtáborból egy-egy társasházcsoportot összehozni s eddig is legalább egy tucat ilyen terv merült fel, de még több van előkészítés alatt. Azonban

a tisztviselőket a mindenféle eddigi akciónál annyi csalódás érte és annyi meddő költségbe verték magukat

üzletrészjegyzések stb. révén, hogy elég szkeptikusan viselkednek az újabb tervezésekkel szemben. Ugy hogy ezek a tervek rövidebb-hosszabb időtartamú kísérletezés után rendszerint megfeneklenek. A közönség bizalmatlankodása érthető, mert hisz nem egy drágán és rosszul megépített, vagy pénzügyi nehézségekkel küzdő öröklakásos ház szolgál *elriasztó példa* gyanánt. Ezeknél a pénzügyileg, műszakilag és adminisztratíve hiányosan megalapozott építési akcióknál olykor nemcsak a közönség károsodott, de a vállalkozó maga is elvérzett.

A „Centrum" agilis és feladata magaslatán álló vezetősége elégtétellel állapíthatja meg, hogy amikor elérkezett *hetedik társasháza építéséhez*, csak elismerést regisztrálhat az öröklakástulajdonosok részéről. Tartja a „Centrum" a rekordot abban a tekintetben is, hogy eddig nem keveredett perbe még egyetlen öröklakástulajdonossal vagy iparossal sem; ami próbaköve a korrekt ügyvitelnek. Számos elismerőlevél igazolja, hogy a „Centrum" eddigi társasházaiban

a lakások a modern berendezés, a mintaszerű beosztás, a kifogástalan kivitel, a napsütéses fekvés, a villaszerű, kertes elrendezés

tekintetében semmi kívánnivalót nem hagynak hátra. Beigazolható, hogy a „Centrum" akciója 100 százalékos sikerrel járt, ami nem lekicsinylendő eredmény a mai nehéz viszonyok közepette. Itt nem történt meg, — ami a kitűzött cél csődjét jelentette — hogy már régen elkészült a társasház, de az öröklakások zöme még üresen állott és ennek folytán előállott a zűrzavaros, felemás alakulat: részben öröklakásos, részben bérház. Beigazolható, hogy a „Centrum" most felépült társasházában, a Horthy Miklós-út 79. sz. alatti *„Szent István-udvar"*-ban mindössze 2 kétszoba-hallos öröklakás vár még gazdára; a Horthy Miklós-körtér szomszédságában, a Diószegi-út 3. és 5. szám alatt épülő *Hunnia-udvar*-ban pedig — amelynek munkáiból mintegy 50 százalék készült el — teljesen arányosan lejegyeztetett az öröklakások fele, ami a mai viszonyok közt valóban elismerésre méltó teljesítmény.

A „Hunnia-udvar" két hatalmas telekre épül és a területből

300 négyszögöl kertnek marad

meg. A kertben felnőttek részére *tornaszerekről*, a gyermekek részére megfelelő *játszóhelyről* történik gondoskodás. A „Hunnia-udvar" a vállalat eddigi gyönyörű társasházaiból is ki fog válni nemes architektúrájával. A homlokzatot *Mátrai* Lajos tanár kiváló szép szoborműve (magyar vezéralak) és *Sándor* Béla tanárnak, az ősmagyarok életéből merített gyönyörű freskósorozata díszítik.

E házban déli napsütéses fekvésű, 2, 3 és 4 szobás öröklakások lesznek, nagyobbrészt kertrenéző hallal, tágas, fedett, napolásra is alkalmas loggiával, terrasszal.

Különös gondot fordított a „Centrum" arra, hogy a „Hunnia-udvar"-ban az egyes öröklakásokból

semminemű zaj ne hallassék át a másikba

s azért — költséget nem kímélve — különleges válaszfalakat alkalmazott, amelyek hangszigetelés tekintetében egy 48 cm-es téglafallal egyenértékűek. A „Centrum" ezirányban is úttörő munkát végzett s a fővárosi normál-bérlakások egyik fő hátrányát megszüntette. A tűzfalaknál is *hőszigetelő réteget* alkalmaznak. Maga a „Hunnia-udvar", — bár centrális fekvésben — de a Fehérvári- és Horthy Miklós-út porától, utcai lármájától félreeső helyen, a két főutat összekötő csendes Diószegi-úton fekszik, ahol soha átmenő forgalom nem lesz. Igy előreláthatólag gondoskodtak arról, hogy a fővárosi embernek felzaklatott idegei legalább az otthonában megpihenjenek.

Május 1-re már beköltözhetővé is válnak az öröklakások. Az árak, a kitűnő kivitelezést figyelembevéve, meglepően mérsékeltek. Ha figyelembe vesszük az öröklakásokhoz tartozó *üzlethelyiségek* építési költségét (amelyek jövedelme a közös kiadások fedezésére fog szolgálni), az árak — amint azt minden szakember megállapíthatja — az önköltségek határa körül mozognak. Igy pl. egy kétszobás öröklakás már 13.200, ugyanaz hallal 18.000, háromszobás 19.900, négyszobás nagylakás már 23.700 pengőtől kapható. Amellett figyelembe veendő, — s ez a „Centrum"-nak egyik főerőssége, — hogy

ezekben a fix árakban minden elképzelhető kiadás bennfoglaltatik, utólagos meglepetések és holmi 40 százalékos pótmunkák teljességgel ki vannak zárva.

Ez indította pl. az *árvaszéket* is arra, hogy kiskorúak pénzének kivételesen a „Centrum" öröklakásaiba való elhelyezését megengedjék; ezek a tőkék most *9—10 százalékot* jövedelmeznek.

Nota bene, a „Centrum" társasházainak *finanszírozása* is mintaszerű; a házak csak olcsó, elsőhelyű, törleszthetéses, hosszúlejáratú kölcsönt vettek igénybe. Igaz, hogy ennek megfelelően a „Centrum"-nál az építési költség legalább egyharmada fizetendő le készpénzben és nem fogadnak el 1—2—3000 pengős lefizetéseket, amelyek alapján egészséges pénzügyi állapot el nem képzelhető.

A „Centrum" Házépítő- és Ingatlanvállalat m. sz. HORTHY MIKLÓS-ÚT 9. sz. alatti irodáiban megtekinthetők a „Hunnia-udvar" részletes tervei és megtudakolható, milyen öröklakások kaphatók még. De

az érdeklődőknek díjtalan, képes tájékoztatót is küld a vállalat.

A „Centrum" a mult évben megkezdte építési akciójának betetőzését, amennyiben mint fővállalkozó megkapta egy autonóm nyugdíjtestület, a Budapesti m. kir. államrendőrök nyugdíjpótló, temetkezési és önsegélyző egyesülete Kerepesi-út 104. sz. alatti nagy bérházának az építését. Ezt a házat is pontosan a kitűzött időre és *a költségvetés keretein belül* építette fel a „Centrum", amiért az egyesülettől meleghangú elismerő levelet kapott.

Legújabban pedig a „Centrum"-ot pár ad hoc alakult előkelő tisztviselőcsoport szándékozik, mint közvetlen építtető, társasháza építésével megbízni. Úgy értesültünk, hogy ezeknek a társasházaknak nemcsak a fővállalkozói minőségben való felépítését, hanem a teljes megszervezését és leadminisztrálását, sőt finanszírozását is hajlandó a „Centrum" magára vállalni.

RUDAS FÜRDŐ
radioaktiv hőforrás
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ
FEDETT USZODA

ÉHGYOMORRA
naponkint igyék egy pohár
KRISTÁLY
VIZET!

SZÉCHENYI
GYÓGYFÜRDŐ
a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népgyógyfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITŰNŐ KÖZLEKEDÉS

Sportbál. A *Hüvösvölgyi Sport-Club* február hó 1-én rendezi már előzetes nagy érdeklődés mellett farsangi nagy estélyét a Nemzeti Parkszálló termeiben. A bál fővédnökei: dr. *Kozma* Jenő és *Herczeg* Ferenc. Bálelnök: dr. *Timár* József, a sportklub agilis elnöke.

MENCZER gallértisztítása vezet! Fest, mos, tisztít, saját üzemeiben. Telefon. Olvasóinknak 8 f-ért tisztítja gallérjait.

Pillangófőhadnagy című operett kerül színre a *Budai Iparos és Kereskedő Ifjak* kultúregyesülete színpadán I., Városmajor-utca 59., bejárat a Temes-utcai kapun, február hó 1-én, vasárnap délután fél 6 órakor. — A BIKIKE február 7-én táncestélyt rendez a Budai Társaskörben (Déli-vasút), — február 15-én pedig színre kerül: Süt a nap.

SZEMÜVEG Zibrinyinél, I. Attila-u. 12

Az Uj Művészek Egyesülete február hó 1-én délelőtt 11 órakor nyitja meg harmadik kiállítását az Erzsébet-téri Nemzeti Szalón termeiben.

A Kisfaludy Színház szorgalmas igazgatója csupa újdonságot nyujt az óbudai színházlátogató közönségnek. E hét végén színre kerül a Halványsárga rózsa című operett és a jövő héten kedden Boresa Amerikában című látványos operett Bodnár Etával a címszerepben. — Zilahy Irén is vendégszerepel e héten a Párizsi divat című operettben.

MARCIS CUKRÁSZ I., Alkotás-utca 15.

Álarcos jelmezbálját a Budai Torna Egylet február 7-én, szombaton rendezi, a hagyományhoz híven, Széll Kálmán-téri klubházának összes termeiben. Az agilis rendezőség fáradságot nem ismerő munkával arra törekszik, hogy a mult évi sikereket is felülmúló hangulatos és felejthetetlen farsangi mulatságot nyujtson a budai közönségnek. Ezt célozza *Szabó-Guy* László jazz-band-jének és zombori *Sipos* Sanyi cigányzenekarának közreműködése, továbbá a meglepetések sorozatának előkészítése. A klubház korlátolt befogadó képességét túlszárnyaló eddigi nagy érdeklődésre való tekintettel kéri a rendezőség a jegyeknek *elővételben* való megváltását, annál is inkább, mert helyszíni pénztár nem lesz. Meghívók igénylése és elővételi pénztár délutánonként 5—8 között a klub titkárságánál II., Vérmező-út 1—3. sz. Telefon: 517—98.

KALAPOK urak és hölgyek számára nagy választékban
KERTÉSZ kalaposmesternél I., Krisztina-tér 3 Fest, alakít

Vogl Imre tánctanár tanítványai február hó 7-én, szombaton este 9 órakor a Budai Vigadó összes helyiségeiben *álarcos jelmezes estélyt* rendeznek. Jegyek előre válthatók borítékos meghívó felmutatása mellett egész nap (február hó 6-ig) Vogl Imre tánciskolájában II. ker., Medve-utca 6. szám, I. emelet. Jelmez nem kötelező. Személyjegy 3 pengő, kísérőjegy 2 pengő, táncosjegy 2.50 pengő. Főrendező: Czobor István.

Idegeit kíméli
ha nagymosását nem otthon végzi!
Fehérneműjét
feltétlen bizalommal küldheti a
DUNA gőzmosó- és kelmefestőgyárba
BUDAI FIÓKOK:
I., Attila-körút 19
II., Fő-utca 7
II., Retek-utca 59
ÉS A KÖZPONT:
VIII., Gólya-utca 43
ugyanott ruhafestést és vegytisztítást garanciával végeznek. — Telefonhívásra autóval jövünk.
Telefon: József 350—52

CSEMEGEÜZLET
II., MARGIT-KÖRÚT 34
FERENCTEMPLOMMAL SZEMBE
„LEO"
DOBOZOS EMMENTÁLI
Dobozonkint 6 szelet 75 fillér

Monori Mag vezet

MAGYAR MAGTENYÉSZTÉSI R. T.
BUDAPEST—MONOR
Monori magkereskedése: Budapest, IV., Kossuth Lajos-u. 3. Telefon: Aut. 868-60
képes főárjegyzék és nagybani árajánlat ingyen és bérmentve

SZENTIMRE GYÓGYFÜRDŐ
(Rácfürdő)
Erősen radióaktív és rádiumelemet tartalmazó természetes 42·1 C földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Személyi hírek

RIPKA FERENC dr.

udvari tanácsost e hó 28-án, szerdán a székesfőváros közgyűlése ünnepélyes keretek között, amit emelt a városháza és nagyterme külső díszе is, — újból Budapest székesfőváros főpolgármesterévé választotta meg.

Csütörtökön este a Budai Társaskör ünnepelte lelkes, hosszantartó ovációkkal, amikor *Hoór-Tempis* Mór dr. a takarékosságról tartott előadása bevezető részének kapcsán rendkívül szellemes fordulattal üdvözölte Ripka Ferenc elnököt.

Megválasztatásával kapcsolatosan dr. Ripka Ferenc lemondott gázgyári nyugdíjáról és vasárnap 2000 olyan szegényt lát vendégül ebédre, aki eddig ebédjegyet még nem kapott.

BECSEY ANTAL m. kir. kormányfőtanácsos a Németvölgy ifjúságának felkérésére elvállalta a febr. 1-én tartandó Németvölgyi Táncestély fővédnökségét.

KAPCZA ILONKA, a jeles rajzolóművésznő veszedelmesnek induló torokgyulladásban betegedett meg, de állapota már javul.

HARRER FERENC dr. ny. alpolgármester szintén kimentette elmaradását *Pávai Vajna* Ferenc dr. nagyérdekű előadásáról, amely kimentés tévedésből maradt ki a mult számban közölt tudósításból.

KISS ARNOLD, a budai költőfőrabbi *Szemere* Samu dr. igazgató kíséretében Miskolcon tartott poetikus előadása révén nagy és lelkes ünneplésben részesült.

SZOMBATHY KÁLMÁN, a katonai ügyek ismert nevű publicistája, a honvédelmi miniszter rendeleti úton kiadott engedély alapján, — *Honvédelmi Hirek* című katonai és polgári szaklapot indít, a honvédelmi ügyek iránti érdeklődés ébrentartása és népszerűsítése érdekében.

KULCSÁR RICHARD, az Attila nyomda r. t. vezérigazgatója egy hétig betegen feküdt a Herzog-klinikán és most öt hétre Abbáziába utazott.

Hollós Mátyás Társaság

a hétfőre eső ünnepnap miatt kedden, febr. hó 3-án választmányi ülést tart, amelyre ezúton hívja meg a választmány tagjait. A

RÁKOSI JENŐ EMLÉKÜNNEP

oly nagy arányokat ölt, hogy a társaság kénytelen volt e célra a Gellértszálló hangversenytermét igénybe venni, mert az eddigi bejelentések szerint több mint 120 bejelentés érkezett közéletünk kiváló szereplői részéről, akik e kegyeletes emlékünnepen részt venni óhajtanak. A meghívókat e héten küldötte szét a Hollós Mátyás Társaság háznagyi irodája: I., Bors-utca 24. Telefon: 502—96.

MÁTÉ István, szobafestő és mázoló mester, *I. ker., Attila-körút 2.* Telefon: 573—55

Nász. *Fóthi* Vilmos, az ismertnevű városi bizottsági tag, aki mint építész is jóhangzású nevet szerzett, a mult hó 28-án oltárhoz vezette *Tihanyi* Ilona úrnőt.

Képviselők és idegenforgalom. A képviselőház elnöki fogadótermében most szerdán megalakult a magyar országgyűlés tagjainak *idegenforgalmi csoportja*. Az értekezleten a képviselőház és felsőház tagjai nagy számban jelentek meg, elnökké *Pekár* Gyulát választották. Választottak ezenkívül tizenkéttagú végrehajtóbizottságot, amelyben a képviselőház és felsőház tagjai vegyesen foglalnak helyet. Budapest idegenforgalmának eminens ügye ezzel fórumot kapott az országházban is.

A „Jobb jövő" asztaltársaság a budai társadalom jelentékeny nemzeti és hazafias társasága január hó 21-én ünnepelte 10 éves fennállásának jubileumát. Szűk keretek közt folyt le a bensőséges összejövetel, de annál lelkesebb volt a hangulat, amidőn az összes tagok, élükön *Szepessy* Gusztáv elnökükkel fogadalmat tettek a „Magyar jobb jövő" érdekében. Az elnöki megnyitó után felejthetetlen jelenség volt a *fogadalmi serleg felavatása a jubileum* alkalmából. *Linczenpolcz* Pál felavató beszédét nagy tetszés kísérte. Majd *Hauser* Adolf mérnök főtitkár ismertette a társaság elmult tízéves hagyományait és méltatta az elhúnyt tagok érdemeit. A felköszöntők során dr. *Sólyom Fekete* Vilmos mély érzésű szavakban emlékezett meg a magyarság barátairól és főként a megjelent *olasz* tagtársak érdemeiről. Azután átnyujtották a jubileumi emléklapot *Schäffer* István senior tagnak, aki könnyekig meghatva vette azt át. A „Jobb jövő" asztaltársaság hazafias missziót teljesít Obudán.

Mesterművű régi vasláda szolgál Pilisszentkereszten a bíró házában mint a község pénztárszekrénye. A régi veretű mestermű 300 évvel ezelőtt készült és több évszázadon át József főherceg családi birtokában volt és József főherceg tábornagy ajándékozta azt 60 év előtt Pilisszentkereszt községnek.

Gyász. *Márkus* Jenő dr. vezérigazgatóhelyettest súlyos gyász érte. Édesanyja, *Márkus* József főpolgármester özvegye, szül. *Feigler* Johanna, az egykor nagynevű zongoraművésznő 73 éves korában elhúnyt és jan. hó 29-én temették a kerepesi temetőbe.

LORGNON Zibrinyinál, I., Attila-u. 12.

Weisz Margit, a kiváló zongoraművésznő és *Garay* György, az ifjú hegedűsgárda legragyogóbb tehetségű tagja együttes zenekari hangversenye január 22-én volt a Zeneakadémia nagytermében, melyet ez alkalommal zsúfolásig megtöltött a főváros előkelő, zeneértő közönsége. *Weisz* Margit Beethoven c-moll zongoraversenyében *a kifinomult művészlélek poétikus előadását élveztük*, akinek előadása nyomán *életre kel a beethoveni zene minden poézise, fölényes technikai bravúrral, a tündéri zene minden szépségét és ragyogását kifejezésre juttatva* és alkalmat adva a közönségnek, hogy a nagy Mozart előadót ünnepelje. — *Garay* György hegedűművész, Hubay mester kiváló tanítványa játszotta Beethoven hegedűversenyét, *lágy, zengő tónussal, érzéki szép hegedűhanggal*. A Budapesti Mozart Egyesület zenekara *Kolozs* Pál, a nagytehetségű fiatal karmester vezényletével stílusos, szabatos kíséretet nyujtott.

A Kelenföldi Kaszinó megalakítása, mely ma a budai mozgalmak egyik jelentős eseménye, örvendetesen fejlődik és az állandó érdeklődés tárgya Buda déli részén. Nagy agilitással szervezi ezt is *Radzó* Tihamér, aki a most lefolyt választásoknál a Községi Polgári Párt kelenföldi szervezetét adminisztrálta és már ezen a címen is oly hatalmas anyaggal rendelkezik, hogy az ő szervező talentuma mellett ez a kérdés is sikeres megoldást nyer.

A golfjáték óriási lendülettel indult hódító útjára a *Gellért-szálló* gyönyörűen átalakított télikertjében. A néhány hetes pályának hívei egyre szaporodnak. *Bánlaky* Géza vezérigazgató 28-án rendezte az első golfversenyt teljes sikerrel. A kezdők versenyében *Strasser* Margit, *Szász* Mária, *Bubna-Lillich* grófnő, *Némethy* György, *Hirschler* Frigyes és *Némethy* Károly vitték el a pálmát. A főversenyen, amelyre szebbnél szebb tiszteletdíjak voltak kitűzve, díszes előkelő közönség jelent meg. Résztvettek *Lichtenstein* János herceg, *Zichy* Kázmér gróf, *Marich* Jenő, *Baumgarten* Aladár, lovag *Wahl* Rudolfné, lovag *Wahl* Henrik, *Dobay* Aurélné és még sokan a társaság elitje köréből. — A *bogey*-versenyben a nők közül: 1. *Kovács* Jenőné, 2. *Tószegi* Richárdné, 3. *Pilisy* Baba; — a férfiak közül: 1. *Sipeki Balázs* János, 2. *Lichtenstein* János herceg, 3. *Bíró* János.

A Monori Mag ez évben ismét kellemes meglepetésben részesítette vevőit. Legújabb tavaszi képes főárjegyzéke pazar kiállítású, új zsebnaptára pedig több értékes közleménnyel bővült. Az árjegyzéket ez évben is díjtalanul küldi szét, zsebnaptárát pedig vevőinek 1 pengőért adja a Magyar Magtenyésztési Rt. Monori Magkereskedése, Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 3.

Csohay Géza

postafőtisztviselőt tanácsossá nevezte ki a kormányzó. Érdemes embert ért a legfelsőbb helyről jövő kinevezés, mert fáradhatlan szorgalmú, puritán jellemű és köztiszteletben álló egyéniség érdemeit jutalmazza, aki odaadó hűséggel, öntudatosan szolgálja azt a politikai irányt, melyet gróf *Bethlen István* vezetett be úgy az országos, mint a városi politikába. Amikor dr. *Ripka Ferenc* ezen az alapon zászlót bontott, *Csohay* Géza régi tisztelete és a főpolgármester iránt való ragaszkodó szeretete bizonyításául, azonnal munkába állott és vállalta a *Budai Társaskör* anyagi ügyeinek adminisztrálását és vezetését, aminek éppen oly szigorú pontossággal tesz eleget, mint hivatalbeli kötelezettségének. Nála nélkül a

CSOHAY GÉZA
postatanácsos

kaszinó el sem képzelhető, mert akit biztosan találnak a tagok a társaskörben, az Csohay Géza. A választásokkal járó adminisztratív munkából éppen ezért kivette az oroszlánrészét. A *Községi Polgári Párt* első választásakor csaknem öt hónapon át, fáradságot nem ismerő, — mondhatnánk — nappalt éjjelt együvé tevő munkával szervezte meg a kaszinóban a hegyvidéki kerületet és ennek volt köszönhető nagyrészt a mindenkit meglepő eredmény. Az országgyűlési választáson még inkább érvényesült szervezőképessége, amit még fokozott az a közszeretet, amelyben áll, ami néhány száz szavazattal szaporította *Kozma* Jenő dr. híveinek táborát. Elismeréseképpen az alkalommal őt *is jelölték városi bizottsági* tagnak, annál is inkább, mert mint a Krisztinavárosi Egyházközség titkára rendkívül sokat tett a szegények érdekében. Azok segítésében találta meg jószíve ennek a munkának a jutalmát. Kineveztetésének hírét kedves örömmel fogadta a budai társadalom, mert e példás életű embert és tisztviselőt, az elhagyottak e jólelkű segítőjét közbecsülés környezi, amely szívesen látja, ha ezt a társadalmi közmunkát felsőbb helyen is értékelik és megbecsülik.

Kultúrest. Az országos katolikus népszövetségnek *Lampel* Vilmos kormányzó tanácsi tag vezetése alatt álló budavári szervezete, a budavári leánygimnázium termében január hó 25-én, vasárnap, tartotta meg havi kultúrestélyét *Mészáros* János dr. budapesti érseki helynök, a pápa Ő Szentsége által a családi élet szentségéről kiadott legújabb enciklikájáról tartott, e kérdéseket élesen megvilágító, érdekfeszítő előadást. Utána dr. *Rab* Károly a népszövetségi központ felkérésére hazánk szociális és gazdasági viszonyairól beszélt nagy hozzáértéssel. Közreműködtek még: *Wladár* Róbert, *Kovács* Károly, *Polyák* Izabella, *Lettner* Vilmos, B. *Kanter* Stefi, *Neubrandt* István, *Noszter* József, *Kremm* Viktor és *Ferdinándy* Mihály. Konferált *Lampel* Vilmos.

RAVASZ Előkelő cukrászszalón. Krisztina körút 75. sz.

Hol a kompjárat? A Csörsz-utca felső szakaszát az Alkotás-utcától a Böszörményi-útig újjáépítették. Szegény boldogult Mac Adam bizonyára sértésnek mondaná, hogy az ő útépítési elvei szerint. Az új úton nemcsak a gyalogközlekedés akad meg egy-egy olvadásos napon — írja egyik olvasónk, — hanem kocsik, autók is egymásután kénytelenek feladni a reménytelennek látszó küzdelmet, hogy valaha is az utca végére érjenek. Gyalogjáró helyett valami gyanús masszában süllyed el a jámbor halandó. Egyik oldalról a másikra átmenni valóságos sport-teljesítmény. Ha a főváros polgárságának érdekében építették ezt a nem kért hidegvíz- és sárfürdőt, az illetékesek hasonló szempontból *jutányos kompjáratokat* is beállíthattak volna. Egyelőre az a helyzet, hogy a Krisztinavárosból gyalogszerrel csak jelentős kerülővel közelíthető meg a Farkasrét és a felső Németvölgy környéke.

Csemege. Minden, amit a csemege fogalma jelent, együtt található a Fernengel és Zickeli cég Krisztinatéri üzleteiben. Valóra vált az a jelszó, hogy — *mindent a közönség kényelméért*. Vadkereskedés, csokoládé- és cukorkaüzlet, mészárszék áll egymás szomszédságában, mindenütt a legfrissebb és legjobb minőségű árut nyujtva annak a budai közönségnek, amelynek körében évtizedek óta fogalom a *Fernengel és Zickeli* név.

Toldy Miklós ereklyéi. Hol van már a *Bécsi kapu*? . . . Lebontották régen és vele lerombolták azt a legendás hitet is, hogy amíg a bécsi kapu tornya áll, *addig Bécs nem tudja megvívni Budát*. Talán nem is maga a kapu és a torony voltak a talizmán, hanem a rettenetes magyar erőt bizonyító fegyverek, amik ott lógtak a kapuban s amikről tudott dolog volt, hogy *Toldy Miklós fegyverei voltak*. Ilosvai Selymes Péter Krónikája arra bíztatja az olvasóját, hogy :

Nézd meg jól Budának a Bécsikapuját
Meglátod ott ennek súlyos buzogányát,
Mellette függeni személyéhez pajzsát,
Parittyából hajgált húsz fontos köveit stb.

Ott lógott a fegyverek mellett Stephan Gerlach udvari pap leírása szerint Toldy állkapcája, óriási lába is. Ezeket a csontereklyéket Bél Mátyás már nem látta, de a fegyverek még ott voltak : az óriási pajzs, a rettenetes szálfa lándzsa, a buzogány emberfejnagyságú kőgolyója, lovának patkója, páncélingének karikái és sarkantyúja. Azt hinnéd, valami óriásé volt. Dugonics András 1756-ban és 1794-ben szintén látta ezeket, de már akkor az őrség kotyavetyélte és végül is valahogy Bécsbe kerültek az arzenálba. Most, hogy sok mindent igyekszünk Bécsből visszaszerezni, talán helyén való volna érdeklődni a Toldy-ereklyék iránt is.

Két oszlop. A régi dicsőségből, fényből, pompából nem maradt egyéb, mint két oszlop, versili stílusban, magyarul úgy mondják, hogy kapufélfa. A *Nádorok nagyhírű kertje* a Lágymányoson fejedelmi vendégeket látott egykoron. Régóta pusztul ez a kert, míg végre most — mint a város tulajdona — új korszak küszöbére jutott. Most csak a *kert kapujának két oszlopa* emlékeztet régi szép napokra. Aki ott bolyong a budafoki úton, túl a vasúti töltésen és megáll a két oszlop előtt, azt önkénytelenül is elmélkedésre készti azok felirata. Az egyiken: — *O! Beata Solitudo*, a másikon: — *O! Sola Beatitudo*, alattuk: — anno 1793. Ferenc király koronázását követő esztendőben állíttatta Buda egyik kevéssé emlegetett jóakarója, az első Habsburgi nádor: — *Sándor* főhercegi. Az ő borongó lelkére vett világot a kettős felírás: Ó, boldog egyedüliség! — Ó, egyedüli boldogság! — Amikor a király nádorrá nevezte ki, rögtön áttette lakását Budára, amit előtte kevés magyar nádor tett meg. Nagyon szeretett itt lakni. Példája vonzó erővel hatott főrangú köreinkre, akik között egyesekkel benső, szívélyes viszonyt tartott fenn. Ebből az okból a mágnások közül is néhány család Budán vagy Pesten töltötte a telet s estélyeket, mulatságokat rendezett a közkedveltségű, magyar érzületű főherceg tiszteletére. Sőt a szállongó hírek nagyon valószínűnek tartották, hogy a délceg nádor egyik magyar mágnáscsaládban fog magának menyasszonyt találni. A lakosság előtt szokatlan és feltűnő volt, hogy egy királyi főherceg állandóan itt lakik, emiatt valahányszor a nádor a városligetbe átkocsizott, mindig nagy csoport leste-várta a hajóhídnál. Akárhányszor letelepedett a budán Dunaparton a hídfőnél lévő cukrászüzlet leánderei előtt s a hídon át hullámzó közönséget nézegette. Még 1795. évi június 15-én is ott üldögélt Budán a „Conditorei oleanderia" alatt, vidáman beszélgetve egy magyar gróffal. Egy hónap mulva Laxenburgban puskaporos hordó felrobbanása következtében halálosan megsebesült s július 12-én sebeibe belehalt.

Az albertfalvai építkezés

Két nyilatkozatot kaptunk ez ügyben:

I.

A Magyar Általános Ingatlanbank a mai napon felkérte a Társadalombiztosító Intézetet az albertfalvai építkezési ügynek legsürgősebb megvizsgálására. A bank egyébként kijelenti: 1. hogy a házak a szerződéshez fűzött, végleges, jóváhagyott tervek alapján átalányárban rendeltettek meg, pontosan a szerződés szerint épültek és a terveknek megfelelő kubaturát hiánytalanul tartalmazzák. 2. A bank a házak építését három elsőrangú fővárosi építkezési vállalkozónak adta alvállalatba, szóról-szóra azon kötelezettségekkel, amelyek magát a bankot kötelezték. Az építővállalkozók ugyanazon szavatosságot viselik a bankkal szemben az építkezés szerződésszerinti mennyiségéért és minőségéért, mint ami a bankot terheli. 3. Bárki meggyőződhetik Albertfalván a helyszínen arról, hogy a házak kivitele szolid és jó. 4. A házak 1929 október 24-étől november 2-ig tartott és 307. jegyzőkönyvbe foglalt vizsgálat alapján 1929 november 21-én átvétettek. Jelenleg a jótállási szavatosság alapján szerződésszerinti utóvizsgálat van folyamatban.

II.

Wälder Gyula építész-tanár a következőkben nyilatkozik: A képviselőházban említették, hogy az épített házakból kb. 42.000 légköbméter hiányzik. A szerződéshez csatolt három típusház terveiben a házaknak az alapterülete és magassága pontosan be volt jelölve. Ezt felülvizsgálja az O. T. I. műszaki osztálya és egy bizottság. Ha egyik vagy másik háznál mégis csekély eltérés volna, akkor ezt a felülvizsgálat megállapítja a megfelelő értékcsökkenéssel együtt. Tehát egész világos. hogy itt kubaturák „elsikkasztásáról" semmiféle mód nincsen.

KIRÁLY-FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. szám.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas kálnátriumot és magnéziumot tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fém mérgezés, máj-, lép-, méh-, hágyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdő: férfiaknak . . . . reggel 5—1 óráig; nőknek hétköznap délután 2—7 óráig
!! IVÓ KURA !!

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhírű céghez
I, Logodi-u. 19 Béres Márton Tel.: 530-33

A NIKOTEX megtartja, amit igér:
még az erős dohányosnak is megvédi az egészségét.

KERPEL
MIMOSA CREME
SZÉPÍTI, FEHÉRÍTI ÉS PUHÍTJA AZ ARCOT
EGY TÉGELY ÁRA: 1 P
TEGYEN KÍSÉRLETET
KERPEL
MIMOSA TOILETTE ÉS MOSDÓSZAPPANNAL
Szépít, üdít, fehérít. EGY NAGY DARAB ÁRA: 90 f
KÉSZÍTI:
KERPEL „SZENT ISTVÁN" GYÓGYTÁRA
BUDAPEST, II., MARGIT-KÖRÚT 38 TELEFON: 5-16-19

KÖZGAZDASÁGI NAPLÓ

Szerkesztő: SZÁSZHALMI JÓZSEF.

* A Leszámítoló Bank igazgatósága báró dr. *Madarassy-Beck* Marcel elnöklete alatt tartott ülésében megállapította az intézet 1930. évről szóló zárszámadását, amely *2,507.659.50 P-t* tüntet fel az *1929. évi 2,556.693 P 23 fillérrel* szemben. Az igazgatóság a február hó 18-án tartandó közgyűlésnek azt a javaslatot teszi, hogy a rendes tartalékalaphoz az alapszabályszerű 5%, azaz 91.562 pengő 46 fillér helyett, a tavalyival azonosan 200.000 pengő csatoltassék, a nyugdíjtartalék javára 350.000 pengő, a báró Madarassy-Beck Miksa-alap javára 50.000 pengő fordíttassék, *osztalék fejében pedig 1,680.000 pengő kerüljön felosztásra*, ami által — mint az előző évre — ismét 14%, azaz 7 pengő osztalék fog a részvényeseknek kifizettetni. A mérlegadatok közül *különösen* kiemelendő, hogy *a betéti könyvecskékben* elhelyezett összegek a tavalyi *38,363.827.54 pengőről 41,436.157.44 pengőre* növekedtek, a *folyószámlán* elhelyezett betétek pedig *40,746.176.37 pengővel* szemben *41,213.686.38 pengőt tüntetnek ki.* Az egyéb hitelezők az előző évi 40,539.933.80 pengőről 34,139.092 pengő 05 fillérre csökkentek le. Az intézet váltótárcája, amely tavaly 50,394.703.62 pengőt tette ki, most 53,077.271.22 pengővel szerepel, ami 3 milliós gyarapodást jelent és a pénztárkészletek, giroszámlán, pénzintézeteknél, bankcégeknél fennálló követelések hasonlóképpen 1 és félmillió pengős többlettel zárultak. Az intézet az 1930. év folyamán 2 és negyedmillió pengő új zálogleveles kölcsönt folyósított és a záloglevelek kibocsátása alapjául szolgáló tétel most 39,506.328.30 pengő az előző évi 37,981.108.83 pengő helyett. Teljesen kielégítő volt az Áruosztálynak és a Közraktáraknak üzleteredménye is. Új alapításoknak az elmult év semmiképpen sem kedvezett és csupán a *Magyar Ammónia-Gyár* alapításában vállalt az intézet részesedést. A régi nyugdíjasok érdekeit szolgálja az igazgatóságnak az az intézkedése, amellyel a nyugdíjjárulék arányszámát az eddigi *60%-ról 65%-ra emelte fel.*

* A Magyar Investment Tröszt *január hó 27-én tartotta* a Pénzintézeti Központ helyiségében alakuló közgyűlését *Korányi* Frigyes báró elnöklése alatt. Az alakuló közgyülés a társaság alaptőkéjét *20 millió pengőben* állapította meg. A részvényeket a Pénzintézeti Központ és a budapesti nagy pénzintézetek jegyezték és az azokra történt *30 százalékos*, vagyis *6 millió pengő* összegű befizetés teljesítése az alakuló közgyülésen igazoltatott. Az igazgatóság tagjaiul megválasztattak: Korányi Frigyes báró (elnök), Bun József, Erney Károly, Éber Antal dr., Fischl Ignác, Fleissig Sándor, Horváth Lipót dr., Kálmán Henrik, Kovács Géza, Lukács Antal dr., Madarassy-Beck Marcel dr. báró, Makai Ernő dr., Metzler Jenő dr., Milos György, Pásztor Miksa, Sándor Kálmán, Scitovszky Tibor dr., Szécsi Pál, Weiss Fülöp, Wertheimer Adolf.

A *Magyar Investment Tröszt* alapszabályai értelmében a Budapesti Áru- és Értéktőzsdén jegyzett értékpapírok, vagy más tőzsdéken jegyzett magyar értékpapírok vásárlásával és az ezzel szorosan összefüggő ügyletekkel fog foglalkozni. Az új társaság ügyeinek vitelét és kezelését a társaság igazgatóságának irányítása mellett, tekintettel közérdekű céljaira is, a Pénzintézeti Központ vállalta. Az ügyvezetésre a társaság igazgatósága *Sándor* Kálmánt, a Pénzintézeti Központ ügyvezető igazgatóját kérte fel.

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM
Kitűnő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálvíz
A szentendrei HÉV vasútnak, a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III, LAJOS-UTCA 148. SZ.
TELEFÓN: AUTOMATA 624—57.
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett
Kölcsönöket folyósít váltóra, folyószámlákra, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

Telek ház lakás

Budai Napló
I. ker., Bors-utca 24. szám
Telefon: 502-96

TELEK

Rózsadomb alján 300 négyszögöles, befásított telkek, közművekkel és szép kilátással jutányosan eladók. (108)

Szépvölgyi fenyvesben egyedülálló 16 holdas és a római Dunaparton 4 holdas telek szanatórium, weekendtelep részére eladó vagy bérbeadó. Dr. Lugmayer József ügyvéd, II., Margit-körút 1. Automata telefón 515—52.

Rózsadomb legszebb helyén, Zárda-utcában 304 öles telek összes közművekkel kedvező fizetési feltételekkel eladó. (121)

Rózsadomb legszebb helyén, autobusz megállónál, 380 négyszögöles telek olcsón eladó. (112)

Bercsényi-utca és Baranyai-út sarok, 1010 négyszögöl telek, minden közművekkel, nagyon olcsón eladó. Telefón: 824-44.

Buda legszebb és legegészségesebb helyein. Istenhegyi-út 37. és Tamás-utca 21. szám alatt termő gyümölcsfákkal beültetett összes közműves, 300 öles villatelkek jutányosan kaphatók részletre is. Tulajdonos, Csollán ügyvéd, Váci-utca 42. Telefón: 846—58. Értekezés 4—6 óra között.

Drótkerítés, vasajtó, vaskapu kedvező fizetési feltételekkel Szinay István és Társa drótkerítésgyárában, V., Balaton-utca 12. Telefón 186—11.

Ujszentjános-kórháznál téli-nyári bérvillatelek egyik Szarvas-úton, a másik Virányos-úton közművekkel, fásítva, vaskerítéssel, déli fekvéssel, eladó. Ikervillának 6800, 10.200, 13.200, 8000 pengős részek. (102)

FEDEZZE FEL ÖN IS A SASHEGYET!
Sashegy a Belvárostól gyalog is csak 25 percnyire.
Sashegy a Belváros hegye.
Sashegy a székesfőváros szívében — szívének jobbik oldalán.
Sashegy az előkelő középosztály települő helye.
Csak hegylejtőn lévő telkeket vásároljunk, ott van csak levegő, napsugár és kilátás.
Ön gyermekei arcáról leolvashatja hogy hol lakik;
nézze meg azután a sashegyi gyermekeket.
Sashegyi telkeinkről prospektust küld:
Kubatura *részvénytársaság. Budapest, főpostafiók 77/0*

LEGSZEBB
és legkellemesebb uzsonnázóhely a
PUTSAY CUKRÁSZDA
gr. Majláth száll. bérház és I., Attila u. 21

BELLEVUE
SZÁLLODA
ÉTTERMEIBEN
DÉLUTÁNI TEA
ÁNC
Ujdonság! Menürendszer!
4 fogásos ebéd 1.80-tól, utcán át is
Elsőrangú koncert- és tánczene. Európa előkelő restaurantjai között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 6 pengős. Déli menü 2.50.
Asztalrendelő: T: A. 528-84

HUBERT és Tsa B. T.
Egészségügyi berendezések, csövek. Műszaki cikkek, fémgyártás.
VI., Liszt Ferenc-tér 4. Tel.: 222-67

Sashegyen, Budaörsi-út felett délkeleti fekvésű vagy 400, vagy 280 öles telek olcsón eladó. Mindkét telek villamostól 5 percre, két utcára nyílik. (120)

Ferry Oszkár-u. 46. sz. alatti telek villamos és autobusz közvetlen közelében, 340 öl à 95 pengő. Králik Elemér, VIII., Nap-u. 23.

Fery Oszkár-utcában 206 öles telek eladó. Építési iroda I., Naphegy-utca 21. Tel. 527—80.

Rózsadombon, Bimbó- és Vérhalom-utca mentén gyönyörű fekvésű 270 öles telkeink, dunai kilátással, eladók részletfizetésre is. Építési kölcsönt nyujtunk. Rózsadombi házépítő rt. V., József-tér 8. Telfón: 806—00.

Hidegkúti-úton, Star filmgyár mellett, villamos közelében, kettő à 298-öles telek, diófás parkban, összes közművekkel. (69)

HÁZ

Széna-tér mellett egyemeletes ház eladó. (117)

Különleges szépségű, elsőrangú építkezésű sarokbérház, étage-fűtéssel, 55.500 pengő bérjövedelemmel, 11% nettó hozamra, eladó. Részletes felvilágositás a kiadóhivatalban. (107)

IDEÁLIS OTTHON
mindenkinek a leghőbb vágya. Ilyet biztosithat magának azonnalra, ill. **május 1-re** beköltözhető hatodik és hetedik
KERTES
társasházunkban: a főváros legelőkelőbb helyein, a Horthy Miklós-út 79. sz. a. épült **„Szent István-udvar"**-ban és a Szent Imre-szobor szomszédságában már épülő **„Hunnia-udvar"**-ban. Adómentes 1, 2, 3, 4 szobás, elsőrendű építkezésű, olcsó fixáru
ÖRÖKLAKÁSOK
Minden öröklakáshoz kertrenézö hall, loggia, jövedelmező üzlethelyiségek. Kényelmes törlesztés.
Kívánatra képes prospektus!
A „Centrum" öröklakásai árvapénzek elhelyezésére alkalmasnak nyilvánittattak! Értékálló, biztos tőkebefektetés, cca 10% tisztajövedelem!
„CENTRUM"
HÁZÉPÍTŐ ÉS INGATLANVÁLLALAT,
HORTHY MIKLÓS-ÚT 9. 9-12, 3-5.
Telefon: Lágymányos 9—96.
ÖRÖKLAKÁSBAN A CENTRUM VEZET!

Sósfürdőnél egyemeletes, 3 lakásos ház, összes közművekkel 40.000 pengő. 24.000 pengővel átvehető. — Ugyanott 150 öles telek is. (118)

Buda legszebb helyén négyszobás villa, külön házmesterlakással, olcsón eladó. Telefón József háromszázhat—negyvennégy.

Rózsadombon kétlakásos nagy villa, szép kerttel, alkalmi áron eladó. (109)

Délivasútnál négyszobás, modern alagsoros villa 20.000 pengővel átvehető. (111)

Sósfürdőnél 3 szobás, parkettás, adómentes úrilak 18.000 pengő. (86)

Rózsadombon 6 szobás, gőzfűtéses villa 70.000 pengő. (57)

Keresek 40.000 pengős árban családiházat, a budai hegyvidék alján, I. vagy II. kerületben. Ajánlatok a kiadóba. (124)

ÜVEG és porcellán-árukban GÁL LAJOS Budán II., Széna-tér 7 vezet
Tisztviselők nagy árkedvezményben részesülnek Kedvező fizetési feltétel

TEA
Közvetlen behozatal Holland-Indiából
a termelő ¼ és ½ kgos eredeti csomagolásban, 5-10 dg-os saját csomagolásban és ládákban. Nagyban és kicsinyben
BOZÓ GYÓGYTÁR
BUDÁN, I., ALKOTÁS-UTCA 34. SZÁM.

LAKÁS

Horváth-kertre néző, Attila-utcai négyszobás öröklakás eladó. (122)

Buda legegészségesebb vidékén 3 szobás, magasföldszintes szép lakás azonnalra, egy 5 szobás gyönyörű lakás május 1-re kiadó. Vígszínháztól 5 perenyire, autobusz megálló. Buday László-utca 5/b. Telefón 534—69.

Műegyetem parkjával szemben, Budafoki-út 17. szám alatt kettő és négyszobás modern öröklakás és műterem háromszobás öröklakással eladó. Bővebbet a házgondnokságnál, hétköznap délután 3—4 óra között.

I., Városmajor-utca 8 és II., Kapás-utca 40. szám alatti öröklakások eladók. (119)

Rózsadombon 5 szobás lakás, beüvegezett verandával, összkomforttal májusra kiadó. Elemi és leánygimnázium mellett. Autobusz megálló. (115)

4 és 5 szobás lakás azonnalra és 1931 máj. 1-re kiadó. I., Naphegy-utca 7.

Szépen bútorozott napos szoba, központi fűtéssel villában a Gellérthegy délkeleti oldalán, úr részére kiadó. I., Berényi-u. 10. fsz. jobb. Megtekintendő 3 óráig.

Műtermet keresek egy- két szobával lehetően Buda belterületén. (114)

Egy—háromszobás komfortos lakások **háromévés** házban, központi fűtéssel, melegvízzel budai hegyekre legszebb szabad kilátással, **februárra, májusra**, Horthy Miklós-útnál. I., Fadrusz-u. 6. Építészmérnöknél. Telefón: Lá. 6—80.

Egy-, kettő-, három-, négy- és ötszobás lakás kiadó. Iroda: I., Naphegy-u. 21. Tel. 527—80.

Budai villában vagy kevés lakójú bérházban keres májusra 4 vagy 5 szobából álló lakást, három felnőtt tagból álló családú, magasrangú állami tisztviselő. Ajánlatok: **Villalakás** címmel a kiadóhivatalba.

Háromszobás, hallos, telekkönyvi tulajdont képező öröklakást keresek, törlesztéses vételre. (123)

ÜZLETHELYISÉG

Buda legszebb helyén, 2 épülő bérház mellett, melyekben üzlethelyiség nem lesz, vasportállal, karzat létesítésére alkalmas belmagassággal, bármely célra, de különösen mészáros, hentes, trafik, szabó, háztartási cikkek, festéküzlet stb. részére olcsó bérrel kiadók. Mészáros-utca 60/c.

SÜRGŐSEN KERESEK
DÉLIVASÚTKÖRNYÉKÉN
villamos és autobusz közvetlen közelében
4-5 szobás
teljesen világos lakást vagy műhelyhelyiséget abszolút csendes és tiszta üzem számára
Cím a kiadóhivatalban

KIZÁRÓLAG
ANTIK BÚTOROKAT
RESTAURÁL, ALAKÍT, SZAKSZERŰEN
*
AUSPITZ M.
II., ZSIGMOND U. 9
TELEFONSZÁM: AUTOMATA 626—47

Budai Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság
Budán, II., Fő-utca 9
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket.
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
Budai ingatlan-tulajdonosoknak gyors lebonyolitás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyujtunk
Mindennemű bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésre
SAFE DEPOSIT

HUNGÁRIA
radium tartalmú, lithiumos gyógyforrás Budán, Erzsébethídnál
IVÓ-KÚRA
reggel 7 órától esto 6 ig.
= Szénsavval telítve! =
HARMAT-VIZ!

Öröklakások 2—3—4 SZOBÁSOK
HALLAL, MODERN KIVITELBEN
(központi fűtés, melegvízszolgáltatás, gőzszárító, stb.) A Vérmezőre néző ATTILA-UTCA 95, 97, 99. sz. telken épülő Stilus Társasházban KAPHATÓK,
1931 május 1-re. V., Balaton-utca 10. Telefon: 168—23.

CSAK EGYSZER KÓSTOLJA MEG
A PATHÓ-FÉLE
német módra készült felvágott különlegességeket,
mindig fogyasztója lesz.
I., ROHAM-UTCA 6. SZ.
ÉVTIZEDES CÉG

Szebb — Jobb — Olcsóbb
RÁDIÓ
CSILLÁROK, KELLÉKEK
NINCS PESTBUDÁN
IDŐT, PÉNZT TAKARÍT, HA ITT VÁSÁROL
KRISZTINA RÁDIÓHÁZ
I., KRISZTINA-KRT 141
TELEFONSZÁM: AUT. 566—83
Kedvező fizetési feltételek

BÁCSKAI
KONYHA!
A CSÁSZÁRFÜRDŐ
éttermeiben bácskai ételkülönlegességek, dunántúli borok!
ESTÉNKINT SCHRAMMELZENE
MEISTER ÉNEKEL
CSIRSZKA KONRÁD
VENDÉGLŐS
ALKALMI KÜLÖN TEREM!
POMPÁS KORA REGGELIKÁVÉ

HALWA S.
BUDÁN, I., SZENT JÁNOS-TÉR 4
TELEFON: AUTOMATA 507—37
Állami díszoklevél — Ezüstkoszorús mester
NAGY ARANYÉREMMEL KITÜNTETVE
Vadászfegyverek, fegyverjavítások, sportcikkek, cserkészfelszerelések
PUSKAMŰVES

Laptulajdonos: VIRÁG és TÁRSA
Kiadásért felelős: Viraág Béla.

Nyomatott a Révai Irodalmi Intézet Nyomdájában, Bpest V, Ügynök-u. 8. — (Nyomdaigazgató: Linzer M.) —

Megjelenés: hetenkint kétszer

193

Budai Napló

XXVIII. évfolyam. 1029. sz.

Buda érdekeit a várospolitika, a közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló ujság. Előfizetése egy évre 24 pengő, félévre 12 pengő. Egy szám 50 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal: I., Bors-utca 24. Délután 5—7-ig. Telefon: 502—96.

Felelős szerkesztő: VIRÁG BÉLA

Hirdetések ára: Egy hasáb széles, egy milliméter magas sor, egyszeri közlésnél 40 fillér. 20 mm. magas hirdetés 8 pengő. Szövegsor ára 4 pengő. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő.

1931 február 8.

A fekete bálvány

A szén folyton fogy, tehát folyton drágul. Főleg a magyar szén. A szükséges energiák 99 százalékát szénből állítjuk elő. Az ipar fejlődésével mind több és több energiára van szükség. Ha a szén drágul az energiatermelés is drágul, de a szükséglet fokozódik s így a szén rohamosan drágulni fog.

Mai Magyarországnak se nyersanyaga, se szene nincsen Ami van, az még lakásfűtésre is kevés. A magyar termelést drágítja a nyersanyag behozatala és a külföldi szén. Nem versenyezhet ipara olyan államokéval, ahol az erőtelepek mellett szénbányák vannak.

Ipar nélkül nincs nemzeti lét, nincs vagyonosodás. A szén drágul, ennek réven a vasúti szállítás drágul és a kettő drágítja a magyar ipari termelést.

A fekete bálvány folyton falánkabbá lesz. A nagy fekete bálványok, — mint a halak — fölfalják a kis fekete bálványokat. Budapest közvetlen közelében igen jó szenet bányásznak. Métermázsája 1·50. Piacon alig kerülne többe, mint 2·50.

De nem mozdulhat ez a kicsiny, mert felfalná a nagy.

Plajbásszal a kezében minden ember kiszámíthatja, hogy mikor megy végleg tönkre e rendszer mellett ez az ország.

Budapest szükséglete évenkint 45—50 ezer vagón szén. Maga a Lukács-fürdő 100 vagón szenet fogyasztott annakelőtte, hogy saját kútja melegével fűti a szállodáját és állítja elő a szükséges energiákat. Az az egy forróvizű kút 95 vagón szenet takarít meg és mérhetlenül olcsóbbá tette a gyógyszálloda fűtését.

Budán száz meg száz ilyen kutat lehetne fúrni és megtakarítani mindazt a szenet, amit itt fűtésre és energiatermelésre fölhasználnak. Pesten is van forró víz, talán csak egy kissé mélyebben.

Olaszországban Toscanaban a feltárt hővizet gőzgázzá átalakítva, villamosenergia termelésére használják fel. A 200—500 méter mély kutak hővizét sófőzőkészülékek fölé vezetve, *boraxot* főznek ki és azután tovább vezetik és a villamos centrálék turbináját hajtják vele. *Alaska* hómezein hasonlóképpen használják ki, úgy hogy *szükségtelenné vált a szén és olaj mint fűtőanyag.*

Budapest alatt okvetlenül megtalálható a túlhevített víz is, mely a levegőre érve gőzzé válik. Pávai Vajna megtalálta Szoboszlón. A fekete bálvány beduga-szolta ezt a fúrást!

Egy avult fürdőtörvény tiltja a fúrást, mert féltették a meglévő források vizét. A geológia mint tudomány már bebizonyította ennek a tételnek a tarthatatlanságát. Pávai Vajna Ferenc legutóbbi előadásában rámutatott, hogy a legmélyebb budapesti fúrás, az 1000 méteres *ártézi* kút sem apasztotta meg a gyógyforrások vizét, — de a Lukács-fürdő területén fúrt és fűtésre szolgáló kút sem apasztotta le a fürdő forrásvizeit, pedig forróbb a többinél. Tehát a budai oldalon fúrandó kutak, amelyek hévvizét fűtésre használnák, sem okoznának semmiféle zavart.

Csak a fekete bálvány omlana össze.

De okoznának csodálatos olcsóságot. Csak a fűtést veszem. A lakások átlagos fűtési költsége ma 300 pengő télen át. Ha a fűtés ennek csak 10%-a, már minden középosztálybeli család megtakarít 270 pengőt. A legolcsóbb energiával termelve, tetemesen olcsóbb volna a világítás, a közlekedés és az ipari termelés, minden varrógépet villany hajtana. Az élet napi költsége *ötven* százalékkal csökkenne. A mai fizetésből is jól megélne mindenki.

Most azt mondják, hogy Budapest a legdrágább város, — mi más volna, még trianoni szempontból is, ha azt mondanák — Budapest a legolcsóbb város.

De nem engedi a fekete bálvány.

Forró vízzel fűtve Budát, megszűnne a füst és a korom, mint ahogy *füstös-kormos világfürdőt* elképzelni sem lehet. Meglátjuk, hogy a fürdőváros megváltó gondolata tud-e megküzdeni a fekete bálvánnyal. Buda sorsát ez a küzdelem dönti el.

Az aggodalmaskodóknak, akiket pórázára fűzött a fekete bálvány, sok kifogásuk van és a szenes emberek nagyban helyeselnek ezeknek. Azt mondják, hogy a csövek nem bírják azt a forró ásványvizet · Lehet, hogy *ezek a csövek* nem bírják, de a tudományt még sem lehet ennyire lebecsülni. Majd megtalálják azt az anyagot, amely bírja. Az artézi forrás 74 fokos vizét 60 év óta bírják a vörösfenyőből készült csövek. — Azt mondják, hogy ezek a forrásvizek szénsavas vizek. Úgy van. Minden nagy mélységből jövő víz hoz magával egy kis szénsavat. Ha ivóvíznek akarjuk használni, úgy is le kell hűteni alkalmas bazénokban. Ott elmegy a szénsav. De mesterségesen is eltávolítható. — Végül azt mondják, hogy — nagy tőke kell hozzá. A fúráshoz is, a csövekhez is. A Károlyi-palota árából telnék 30—40 fúrásra, pedig az csak a levegőt javítja, ha parkozzák a helyét. Budapesten sok házat fűtenek már forró vízzel. Ott megvan a csőrendszer. Minden háziúr szívesen állítja a csővezetéket, mert a lakása úgy kelendőbb és keres is rajta. De a lakó is.

A pénzkérdés nem hátráltathatja az olcsóbb élet megvalósítását. Ily célra olcsó tőke áll rendelkezésre az egész világon, ha állam és város garantálja.

Ezt a tévhitet a megingatott fekete bálvány okádja felénk!

És mégis ezen fordul az ország léte.

A főpolgármester harcot indított a mamuthfizetések ellen. Amint ez valóra válik a hivatalokban, *sor kerül a magánvállalatokra is.* — és akkor a szénvállalatok egy-kettőre átalakulnak *mélyfúró* vállalatokká. A részvényeseknek mindegy, hogy a részvénytársaság miféle energiaforrásból fizeti a dividendákat.

És ettől függ az ország és ennek a városnak a jövője. Igy válhat világfürdővé — Buda.

Duhonai Pál.

Friss csalódások. A választások Budán a gyógyforrások intenzív kihasználásának jegyében folytak le és úgy a főpolgármester, mint a kormánypárt elnöke a fürdőkérdést tették a városi kormányzat tengelyévé, amit örömmel vett tudomásul a polgárság, amelynek széles körében ma már pozitív tudattá lett, hogy Buda gazdasági leromlottságán csak ezzel lehet segíteni. Abban a hitben éltünk, hogy a közgyűlés új tagjai szintén ezzel a szent hittel és tudattal mennek harcba és nyilvános szereplésük ennek jegyében indul meg. Mint új embereket meginterjúvolta őket az „Ujság" és az új budai városi bizottsági tagok közül többen nyilatkoztak is. Ketten a kormánypárt részéről, — *de a gyógyforrások jövendő gazdasági szerepéről* egyik sem tett hitvallást. A nyilatkozók között van dr. *Temesi* Győző, aki azzal kezdi: — „Budáról, a Tabánból, a Krisztinavárosból jövök, — ez önmagában programm!" — No most, — gondoltuk — most jön a tabáni fürdőprogramm, de nem jött. Egyedül dr. *Hanatievicz* Oszkár jelentette ki, hogy „hivatásszerűleg a közegészségügyi — kórházi — és *fürdőügyekkel* óhajtanék foglalkozni." De ezt is csak föltételes módon. Igy nézünk ki a fürdőkérdéssel és az új emberekkel.

Az üstökös fényében

Február hó harmadikán üdvözölte a krisztinavárosi egyházközség is világi elnökét,

Dr. RIPKA FERENCET

abból az alkalomból, hogy a székesfőváros polgársága újból teljes bizalommal fordult feléje és ismét főpolgármesterévé választotta. A főpolgármester úri hajléka ezúttal is megtelt az üdvözlők nagy seregével. Sok szép beszéd is elhangzott, de a legmegkapóbb a főpolgármester két viszontválasza volt. Az egyiket a budai dalárdához intézte és a többi között ezeket mondta:

— Szívesen juttatok nektek abból a fényből, amit díszes állásom juttat nekem, mert tagadhatatlan, hogy a külföld előtt nagy súlyt jelent az, hogy Budapest székesfőváros főpolgármestere az, aki benneteket bemutatott ott, a többi — a ti dolgotok és ti ezt a munkát fényesen elvégzitek megcsonkított hazánk javára... Könnyet fakasztó volt a másik válasz, amelyet a volt iskolatársak üdvözlésére válaszolt a főpolgármester. Szorgalmas fiú voltál, jó pajtás, büszkék voltunk reád, az Önképzőkör elnöke voltál — hangzott a meghatott beszéd. — Ingyen tankönyves, tandíjmentes, ösztöndíjas szegény fiú voltam. A kapucinus atyáknál ebédeltem, amelynek ellenében naponta ministráltam. Ti jómódú úrifiúk voltatok, a Te édesapád gazdag gyáros és ti szerettetek, barátkoztatok velem, ezt köszönöm most meg nektek — mondta elcsukló hangon dr. Ripka Ferenc és átölelvén a jóbarát nyakát, a pillanatnyi csöndben egy-egy könnycsepp csillant meg az ünnepelt és az ünneplők szemében.

(H. Balázsy Lujza.)

A budai nagy kérdések mindegyikének csak a végét látjuk. Azokat a káprázatos képeket, amelyek a nagy munka befejeztével tárulnak elénk. A nagy fürdőtelepeket, a kilátókat, parkokat, drótkötélpályákat, hegyvidéki hoteleket, hegyvidéki strandfürdőket és mindazt, ami hasznot hoz és kenyeret ad a budai polgároknak, akik odaadtak mindent Pestnek, hogy azután a hasznon testvériesen osztozzanak. Ott fölépültek a nagy körutak, sugárutak, a Városliget, a milleniumi emlék és sok más, — de itt a körúton csak fedett városi putrik, postai raktárak és más miegyéb vidéki vacak épül, még a hullámos Attila-utcát sem tudták egy nivóra hozni. Ezek a budai nagy kérdések nem a végükön kezdődnek és jönnek visszafelé, — azokat az elején kell megkezdeni és az a legnagyobb kérdés most, hogy tulajdonképpen ezt a világfürdőt megalapozó munkát hogyan is kell megkezdeni?

A budai ivóvíz most sok fejtörést okoz. Új kutakat kell fúrni, — a Duna alatt alagutat kell ásni stb. És akkor sem biztos, hogy a világfürdőhöz méltó ivóvizet kapunk. Az egyik megoldás lett volna a kristálytiszta és rádiumos Római fürdő vizének a felhasználása. Természetesen a fürdő számára szükséges vízen felüli termelés. Ez is mérhetetlen mennyiség, mert fúrva a források felé azt sokszorozni lehet. Nagy előnye volna, hogy a budai világfürdő ivóvize is tiszta gyógyforrás víz volna, ami külföldön rendkívül emelné tekintélyét és hírét. (Ez kiegészítené a füstnélküliség adta előnyt, amit elérnénk a forróvízkutak révén történő fűtéssel). A másik megoldás, mely szintén pompás forrásvizet adna Budának — egyik legjelesebb geológusunk szakvéleménye szerint — az volna, hogy a Lukácsfürdővel szemben a Rózsadomb alján levő Őstó forrásai mentén alagutat ásnánk a Rózsadomb belsejébe, ahol megtalálnák az Őstó vizét hűtő h i d e g forrásokat, amelyek föltétlenül oly bőségesek, hogy ellátnák egész Budát. Ha a fővárosnak volna külön hivatala a gyógyforrások és fürdők számára, vagy volna forrásszakértője, akkor ez irányban már megtörténtek volna a kezdeményező munkálatok. De így! — ki foglalkozzék vele?... A csatornaügyosztály?

Híd, amelyik amerikáz

Irta: Dr. RINGER LAJOS

Óbudának leesett az álla.

Nem is álmodta, hogy a törvények ne a beállásuk ideje szerint kerüljenek sorra, és lám, a Hungária-híd immár nagykorú törvényét a bemondott kivitelben mégis csak megelőzte a Horthy Miklós-híd csecsemő törvénye.

Erre Óbuda követelni kezdte a törvények egyenlőségét! És megint leesett az álla.

A pénzügyminiszter kijelentette, hogy a két törvény az ő szemében egyenrangú: — *fedezetlen* mind a kettő!

Óbuda hát várjon újabb tíz esztendőkig, amíg életet hozó összeköttetést kap a Vizafogóval, Angyalfölddel, Ujpesttel, a mögötti területekkel és a főváros gócával.

Hat évtizede koplaltatják és Budapest legősibb, legtörténetibb kerülete nem tudja, hogy próbálja-e tovább az éhen-életet, vagy pusztuljon ott, ahol *a maga temetőjébe sem tud kijutni.*

Milyen játéka a sorsnak„ hogy az elavult Hungária-híd és az elavult Árpád-emlék törvényekre — amelyek hivatva voltak Óbudát a tetszhalálból felébreszteni — magukra is rájött az emberöltős hosszú álom.

Ez nem igazság!

Az új törvényhatósági bizottság megint a Dunajobbpart jegyében ült össze; Óbuda híven megállt a két vezető párt mellett és Óbuda szava ott van belefoglalva a Főpolgármester szavába ép úgy, mint ahogy meghallható a hatalmat tartó pártok megnyilatkozásaiban.

Mentsék meg Óbudát ők, a pártvezérek, az erre hivatottak. Ez programmjuk volt *tegnap* és így eltolhatatlan feladatuk *ma.*

A meglévő hidaink örök emlékei annak, hogy a három egy fővárost, Budapestet, az elmult hat évtizeden át a Dunától és Budától húzódó pestiek csinálták. Minden hídunk pesti feje forgalmi vonalba jutott, minden hídunk budai feje hegy falába ütődik.

Óbuda a sport és üdülés negyede legyen. Multjánál fogva ez *hivatása;* ma ez *az élet megoldása.* Ehhez jó közlekedés: *Óbuda és Pest—Ujpest között híd kell!*

Itt nincs más segítség, de nincs más véleméný sem! Adják meg neki, mert megadható.

Van ugyanis Budapestnek egy hídja, amelyet az iskolásgyerekek nem számolnak ujjaikon, mert hiszen neve szerint is nem a miénk, hanem Ujpesté — ez az esztergomi vasút hídja. Szerény vasúti híd, de híd (ma nagy érték), amely összeköti — habár csak egy sínpáron — Ujpestet Óbudával és pedig Aquincummal (európai érdekű múzeuma van!), a Római parttal (az evezősök tízezreinek nyári tanyája), a Római fürdővel (napi 16.000 hl. gyógyvizet ontó források fakadó helye), a nagy Stadion helyéül predesztinált Lőpormalom-, Aranyhegyi-, Kaszás-dülőkkel, az óbudai temetőkkel és ami a legfőbb és magában is elég célnak és megoldásnak — a Bécsi-úti BSZKRT vágányokkal. Szerény vasúti híd, de híd, amely *3 évtized óta amerikáz.* Szószerint amerikáz, mert csak egy kicsi kis töredékét végzi annak a hídfeladatnak, amit megfelelő terheléssel teljesíthet.

Kereskedelmi miniszterünk éppen most van az ő „racionalizálási" munkásságának legbeljében. Gyárak, vállalatok fúziónálnak (Ganz-Danubius-Schlick; Roessemann-Künemann-Epp és Fekete stb.), új termelési ágra térnek át (Dreher csokoládé, likőr, Haggenmacher szövészet; Szent István sörgyár tápszergyár; Weisz Manfréd posztó, zománcedény, kerékpár, varrógép stb.); gyártmányaikat közvetlenül juttatják a fogyasztóhoz (Stühmer: csukorka, textilgyárak: szövetek) stb., stb.

A kereskedelmi Miniszter Úr szelíd nyomásával és segítségével ez az amerikázó kis híd is kezdjen egy nehezebb és a gazdasági helyzetnek megfelelőbb létet és szolgálja intenzívebben azt a két partot, ahol a lábát megvetették.

Ez a híd a gyalogközlekedést évekig nem is tűrte. Egy idő óta a híd déli erkélyén — amely keskeny és rossz padozatú — az átjárás szabad. Nyáron a gáncsoló lépcsők, a keskeny pallón előre és vissza igyekvő sokaság tulakodása a jobbhoz szokott közönséget a hídtól távoltartja.

Ezt a hidat az Esztergom—óbudai szakaszról kikerülő szerényke teherforgalom alig terheli; a teherforgalom jelentékeny részét a jobbparti körvasút szétosztó és gyüjtő forgalma adja. Kétségtelennek látszik, hogy a híd a teljes teherforgalmat az éjjeli órákban 12—6 óra között kényelmesen áthereszheti sínjain, mint ahogy a HÉV kezelése óta meg is teszi, — és hogy a fennmaradó 18 órás üzemidőből a 10 jövő és 10 menő gyöngén használt személyvonat a hidat (vonatonkint 3 perces áthaladó időt számítva) egyórás tartamra veszi igénybe, úgyhogy 17 órán keresztül a híd kihasználatlanül fog heverni, hacsak a „racionalizálás" a hídnak másnemű megterhelést nem ír elő.

A híd racionális kihasználására kínálkozik a BSZKRT *újpesti vonalának bekapcsolása a Bécsi-úti vonalba,* ami által egy újabb körforgalom beállítása válik lehetővé és indokolttá a

MAUTHNER MAG
KI MINT VET, ÚGY ARAT,
MAUTHNER MAGNÁL JOBBAT
SEHOL SEM KAPHAT!!!
MAUTHNER ÖDÖN
MAGTERMELŐ ÉS MAGKERESKEDELMI R.-T. BUDAPEST
SÜRGÖNYCÍM: MAUTHNERÉK — TELEFONSZÁM: J. 463—65
KÖZPONT: VII., ROTTENBILLER-U. 33. FIÓKÜZLET: IV., KOSSUTH LAJOS-U. 4. (A Ferencrendiek templomával szemben)
Főárjegyzék, növényárjegyzék, őszi árjegyzék jácint, tulipán stb. virághagymákról ingyen és bérmentve.

SZÉCHENYI
GYÓGYFÜRDŐ
a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népgyógyfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITŰNŐ KÖZLEKEDÉS

Margithíd és Ujpesti hídon keresztül végig a Váci-úton és a Lajos-utcán.

Ez a körforgalom egyik oldalon az újpesti Árpád-úti vonalból kiágazó, az újpesti Perc-utcán átmenő sínszakaszt, a másik oldalon az esztergomi vasút Óbuda állomásából kiinduló és a Pomázi-úton át a Béesi-úti sínvégződésbe befutó sínfektetést kíván.

Tagadhatatlan, hogy az újpesti híd ilyetén „racionalizálása" befektetéssel jár, de a szükséges tőkét a város legnagyobb üzemének, a BSZKRT-nak előteremteni nem túlnagy feladat, annál kevésbé, mert a megoldás a HÉV részvények küszöbön álló megvásárlásának komplexumába bekapcsolható.

Óbuda segítséget kér; adják meg azok, akikre tartozik, mielőbb! Az egyesítéssel Óbuda elvesztette rendelkezését az ő természeti kincsei felett, amikor az egységes Budapestbe beadta legendás multját, történeti ásatásait, a Dunavizének legszebb szakaszát, hegyvidékét, forrásait, fürdőéletre hivatott Dunapartját és fejlődésének ezer lehetőségét. Cserébe eddig nem kapta még a köteles rész elismerését sem — de kapott leszólást és közönyt. Az elhagyott, a károsult Óbuda *mezővárosból* hadd legyen végre — Budapest főváros III. *törzskerülete.*

Rákosi emlékezete

A Hollós Mátyás Társaság emlékünnepe

Előkelő, megértő, Rákosi Jenő nagy nemzeti missziójáról értékelő közönség gyült össze a *Gellért-szálló* hangversenytermében e hó 6-án este, hogy részt vegyen a Hollós Mátyás Társaság által, feledhetetlen díszelnöke, *Rákosi* Jenő emlékének szentelt kegyeletes ünnepen. A gyönyörű programm vonzotta a közönséget, mely hálásan hallgatta az előadókat, mert oly kedves, intim, sok tekintetben új adatok, új megvilágítások domborították eléje e puritán jellemű nagy magyar alakját, amivel az ünneprendező Társaság is érdemeket szerzett, hogy ezek az új jellemzések, apró és nagy eseményeket Rákosi életének ünnepnapi és hétköznapi életéből így sikerült megmenteni, lerögzíteni és a köztudatba vinni.

Rákosi Szidi előadása állandóan könnyeket csalt a hallgatóság szemébe, mert a nagy előadóművésznő egész szívét, bálványozásig menő szeretetét adta szikrázó szellemességgel, csodálatos művészettel.

Elmaradásukat kimentették: dr. *József Ferenc* főherceg, dr. *Ripka* Ferenc főpolgármester, dr. *Sipőcz* Jenő polgármester, akit dr. *Rostagni* Achilles tanácsjegyző helyettesített, *Nemes* Antal püspök, Tasnádi *Szüts* András, *Aggházy* Kamil, *Glück* Frigyes, dr. *Bárdos* György, *Palóczi* Edgár dr., *Unghváry* Sándor.

Az ünnepet

SZÁVAY GYULA
elnök

nyitotta meg az ő patriarchalis modorában és a Rákosi szoborról írott prológszerű szép költeményével, s azt engedelmével a jövő számban közöljük. Azután ő maga konferálta be

HÁSZ ISTVÁN
tábori püspök

előadását, aki mint a megkongatott harang szava, áhítatos kegyelettel emlékezett meg Rákosiról, minden oldalról megvilágítva tevékenységét, nemzetfenntartó küzdelmét, álmait, hitét, és nagy csalódását. A közönség hosszasan ünnepelte ezt a kiváló szónokot, aki után

SIKABONYI ANTAL dr.
író, egyetemi tanár

olvasta fel Rákosi Jenőről írott tanulmányát, mely a Rákosiról eddig megjelent írások egyik legteljesebb alkotása, mely minden oldalról bemutatja Rákosi alakját, küzdelmeit és publicisztikai nagy sikereit. Sok helyen ódaszerűen szárnyalt az előadás, amelyet élénk tetszéssel kísért a figyelmes hallgatóság.

A pódiumra lépő

RÁKOSI SZIDIT,

a Nemzeti Színház örökös tagját, már megjelenésekor felállva, percekig tapsolta és ünnepelte az egybegyült díszes közönség és a tetszésnyilvánítás csak fokozódott a művésznő előadása során és felolvasása végén. Rákosi Szidi tulajdonképpen azt a heroikus és diadalmas küzdelmet rajzolta meg, amelyet Rákosi Jenő mint a Népszínház igazgatója folytatott a *német színház* ellen. A Népszínház hőskorából való epizódokról emlékezett meg a népszerű művésznő. Mozaikszerűen elevenedtek föl a nevezetes, sőt ma már történelmi alakok, akik mind megfordultak Rákosi Jenő Népszínházában és támogatásukkal hozzájárultak ahhoz, hogy Rákosi Jenőnek ezzel, a tulajdonképpen első magyar színházzal sikerült legyőzni a Gyapjú-utcai színházat.

A nők, férfiak vegyesen csókolgatták a nagy művésznő kezeit és még utólag is törülgették könnyes szemeiket.

Hasonló hangulatokat váltott ki

RÁKOSI GYULA
hírlapíró,

Rákosi Jenő fia, akinek kedves visszaemlékezéseit és édesatyja alakját még inkább kidomborító megfigyeléseit, a feljegyzett mondásokat, családi jeleneteket összefoglaló írását *Peterdy* Sándor, a Társaság alelnöke olvasta fel. Hálásan tapsolta a szerzőt a közönség.

Befejezte az estét

KOMLÓSSY EMMA,

a Népszínház volt primadonnája, aki régi tárogató nótákat énekelt, pompásan, nagy művészettel és kísérte őt zongorán az ismert orgonaművész,

SCHMIDTHAUER LAJOS,

aki *Erőss* Béla zeneszerző helyett ugrott be és bravurosan oldotta meg feladatát.

A kiváltott nagy hangulatok mellett csak nehezen oszlott szét a társaság, amelynek nagyrésze a Gellért-szálló éttermében ült társasvacsorához, ahol sok tréfa, ének közt szórakozott éjfélig.

Fjordok Budán

Vegyen maga elé a jámbor budapesti polgár két térképet éspedig: Norvégiát és az „Autotaxi" társaság ú. n. tarifa-térképét és arra a meggyőződésre jut, hogy az Autotaxi-társaság térképének budai része feltűnően hasonlít Norvégia tengerparti oldalának térképéhez, úgyhogy térkép alapján Budán is fjordoknak kellene lenni, pedig nincsen más, csupán hegyek és völgyek a természet szép rendje szerint.

Miért ez a gondos kiválasztalmazása Budán a hegyeknek és völgyeknek, amelyen *belül első díjszabással* s amelyen *kívül második díjszabással* járhatunk csupán.

Nyilvánvaló, hogy az egész az üdülni vágyó budapestiek és a gyönyörködni vágyó külföldiek ellen állapíttatott így meg, tehát ez a tarifális beosztás egészségellenes és idegenforgalomellenes. Hiszen még a budapesti polgárt is felbőszíti, amikor pl. a Zsigmond-tértől alig 4 kilométernyire levő — Budapest legszebb kilátását nyujtó — hármashatárhegyi menedékházhoz 4 pengő 90 fillért kell fizetnie, mert a koesi a Pálvölgyi barlangnál felváltja a díjszabást *egyről kettesre* és innen kezdve meg kell fizetni visszafelé is az útdíjat, dacára annak, hogy szavahihető és megbízható műszaki emberek, autótulajdonosok tapasztalata szerint visszafelé alig kell *néhány lat benzin* vagy még annyi se.

Erről a tárgyról értekezett a III. ker. Egyesült Polgári Kör választmányi ülésén — ahogy a titkári hivatal jelenti — *Kovácshegyi* Kálmán, a Lujza gőzmalom igazgatója, aki turisztikai szempontból is rámutatott az autótaxidíjszabásnak még 1929. évből eredő törvényhatósági közgyűlési határozaton nyugvó tarthatatlan szabályozására. *Szilágyi* Károly mutatott rá a címképen felírt hasonlatra és már a budai hegyvidék fejlődése érdekében is azt a javaslatot terjesztette elő, hogy a budai taxidíjszabási határ is legyen olyan szép félköralakú, mint a pesti, vagyis Budán is a város határán belül járjanak csak szépen a taxik első díjszabással. *Nem fizetnek rá.* Aki pedig a város határán kívül megy, az vessen magával számot és fizessen többet.

Most új törvényhatóságot kapunk. Ennek a figyelmét erről a helyről is fel akarajuk hívni erre az igazságtalanságra.

Első pillanatra úgy látszik, mintha Budával szemben volna igazságtalanság, mintha Buda megnyomorítása volna, pedig egyforma érdeke minden embernek, aki szereti felkeresni a szép budai hegyvidéket. Mindezeken felül pedig idegenforgalmi érdek is, mert a külföldi angol, francia avagy török vendégünknek bizony hiába *magyarázza* a soffőr, hogy miért kell kétszerannyit fizetnie, mint amennyit az óra — mutat. *A külföldi azt hiszi, hogy itt valami nincs rendben! Hogy most a térképet láttuk, mi is azt hisszük! Tehát rendbe kell hozni!*

A legfőbb rendőrök egyike, *Andréka Károly* h. főkapitányunk a városnál vállalta az „ügyet".

Hisszük, hogy az ő energiája kiküszöböli ezt a bosszantó, indokolatlan és káros igazságtalanságot.

* * *

A február 3-án tartott választmányi ülésen *Szepesi* Ágoston elnökölt és szokatlan nagy számban jelentek meg a tagok. *Kovácshegyi* Kálmán és *Szilágyi* Károly fenti felszólalása után *Magasházy* Mihály sajnálatát fejezte ki, hogy a mindnyájuk által nagyrabecsült, a kerület érdekeiért oly lelkesen dolgozó *Orova* Zsigmond dr. a bizottsági tagok közül kimaradt. Ezután felsorolta az elvégzendő munkákat, mint a Nánásy-út és a gázgyár között húzódó út megvilágítása, a Szentendrei-út kikövezése, autobuszvonal megnyitása Fő-tér—Római-fürdő—Római-part.

E felszólalással kapcsolatosan *Halaman* János 2000 szavazó nevében panaszt tett a központi pártvezetőség ellen azért, mert Andréka Károlyt, kinek úgy polgári erényeit, mint munkásságát a központi vezetőség is mintaképül állítja oda, az örökös tagok kinevezésénél mellőzték, amibe a párt kerületi szervezete nem nyugodhat bele, mert dr. Orova Zsigmondot sem hajlandó a kerület nélkülözni. A megjelentek óriási lelkesedéssel fogadták az indítványt és az időközben megérkezett *Andréka* Károly és dr. *Orova* Zsigmond hiába kísérelték meg a választmány megnyugtatását, határozattá vált, hogy e hó 9-én 100 tagú küldöttség indul az Egységes Községi Polgári Párt elnökéhez, dr. *Kozma* Jenőhöz, amelynek szónokai Szilágyi Károly és Halaman János.

Az ülés további folyamán *Téri* Miklós dr. a polgárságnak nagyobb keretek közt való megszervezését sürgette, úgy a Szt. Margit-kórház kibővítését is. *Martin* Gyula pedig a híd sürgős építését hangoztatta. A választmányi ülést társasvacsora követte.

SZENT
GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet és napfürdő
Külön férfi és női osztály
A legmodernebb berendezés
Szakképzett személyzet

Idegeit kíméli
ha nagymosását nem otthon végzi!
Fehérneműjét
feltétlen bizalommal küldheti a
DUNA gőzmosó- és kelmefestőgyárba
BUDAI FIÓKOK:
I., Attila-körút 19
II., Fő-utca 7
II., Retek-utca 59
ÉS A KÖZPONT:
VIII., Gólya-utca 43
ugyanott ruhafestést és vegytisztítást garanciával végeznek. — Telefonhívásra autóval jövünk.
Telefón: József 350—52

BELLEVUE
SZÁLLODA
ÉTTERMEIBEN
DÉLUTÁNI TEA
ÁNC
Ujdonság! Menürendszer!
4 fogásos ebéd 1.80-tól, utcán át is
Elsőrangú koncert- és tánczene.
Európa elsőkelő restaurantjai
között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 6 pengős. Déli menü 2.50.
Asztalrendelés: T: A. 528-84

RUDAS FÜRDŐ
radioaktiv hőforrás
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ
FEDETT USZODA

GEPÍRÁS
MÁSOLÁS
FORDÍTÁS
PONTOS
GYORS
OLCSÓ
II., FŐ-UTCA 4

TANULMÁNY

A kerületi elöljáróságok multja, jelene és jövője

IRTA: DR. SPANNBERGER ALAJOS
I. kerületi elöljáró.

III.

A kerületi elöljáróságokról szóló törvény 17. szakasza kimondja, hogy: „köteles minden évben a kerületi elöljáróság a kerület szükségleteiről költségvetési előirányzatot készíteni és a kerületi választmány véleményével együtt a tanács elé terjeszteni, mely ezt az évi költségvetési előirányzattal a törvényhatósági bizottság elé terjeszti."

A törvényben biztosított önálló költségvetési jog kiegészül a törvény 19. szakasza alapján megalkotott és az 1893. évi XXXIII. törvénycikk végrehajtásáról szóló *„Szolgálati utasítás"* (43.810/1899. sz. közgyűlési szabályrendelet) 1. szakaszának rendelkezéseivel, amelynek szövege szerint a kerületi elöljáróság:

„1. Megállapítja a kerület szükségleteinek előirányzatát,

2. a költségvetés keretén belül utalványoz saját pénztárára."

Az önálló költségvetési és utalványozási jog teszi érthetővé, miért kötötte a törvény a kerületi elöljáró állásának betöltését titkos szavazáshoz és általános szótöbbség elnyeréséhez. Nyilvánvalóan e fentemlített jogokra való tekintettel fokozottabban megkívánt közbizalom érvényesülését kívánta ez intézkedéseivel biztosítani. E törvényes rendelkezésekből ered az a gyakorta használt hasonlat, amely a kerület *elöljáróját a kerület polgármesterének említi.* Valóban, már a polgármesteri és kerületi elöljárói állás betöltési módjában is nagy a hasonlatosság. A funkciók minőségbeli egyezésén kívül e hasonlat használatát elősegítette még az a tény, hogy a polgármesteren kívül egyedül és kizárólag a kerületi elöljáró személyét illeti meg az önálló utalványozási jog a kerület költségvetésének keretein belül.

Az önálló helyi hatósági jelleg kiemelését célozza a törvény 17. szakaszának következő része:

„A tanács, a polgármester, tisztifőorvos, főmérnök és vásárigazgató a kerületi elöljáróság összes tisztviselőivel és szakközegeivel a *kerületi elöljáró útján rendelkeznek*: a kerületi szakközegek a *kerületi elöljáró útján teszik jelentéseiket.*"

A törvényhozás szándéka itt a kerületi elöljáró egyéni felelősségének kidomborítása volt.

Az 1893. évi XXXIII. törvénycikk egyes szakaszainak ismertetésével érzékeltetni kívántam, hogy a kerületi elöljárót hatáskörébe utalt ügyek végrehajtásában csakis a jogszabályok rendelkezései kötik, e minőségben az I. fokú közigazgatási határozatokat, és mint rendőri büntetőbíró, az I. fokú ítéleteket nem felsőbb utasításra, hanem ama jogszabály alapján hozza meg, amely a kérdéses közigazgatási eset elintézésével személyét, illetve hatóságát megbízta.

E megállapítással egyidejűleg szükségesnek látjuk hangoztatni, hogy a kerületi elöljáróság a végrehajtó hatalom közvetítésének is szolgálatában áll s így általa hajtatnak végre a törvényhatósági bizottság, a közigazgatási bizottság, a tanács, az árvaszék és a polgármester rendeletei, illetve utasításai.

A funkciók vegyülése elkerülhetetlen egy hatósági szerv életében, de ezek többirányúsága megszűnik az adott működés pillanatában, mert megkülönböztetett tevékenységnek kell kifejezésre jutnia a közigazgatási szerv részéről aszerint, amint a közigazgatás közvetítésében segédkezik (utasításra jár el) vagy pedig saját hatáskörében ügyintéző működést fejt ki. A hatósági jelleg törvényileg véglegesen átruházott alkotmányos hatalom, amelynek gyakorlása nem időleges megbízás: utasítás útján történik, hanem a hatáskör egyszer és mindenkorra való megállapítása után a hatóság eljárása már a törvény akaratának folyamatos és közvetlen érvényesítéséből áll.

Ezekkel a gondolatokkal nyujtom át a kerületi elöljáróság multjának és jelenének történetét székesfővárosunk polgárságának. A jövőről értekezésünkben kevés szó esett. Az az érzésünk, hogy ennek kialakítása nem a mi feladatunk, hanem a természeté, amelynek törvényszerűsége hívta életre a kerületi elöljáróságok intézményét. Örök törvény a természet építő munkájában, hogy mindig előre halad, fejlődik, tökéletesül és a tökéletesség legfinomultabb fokozatán is onnan meríti anyagát, ahonnan a kezket kezdetén: a legelső és legegyszerűbb létnek alkotó elemeiből. Hisszük, hogy a kerületi elöljáróságok is multjukkal és jelenükkel fogják szolgálni jövőjöket. Hisszük ezt azért is, mert a kerületi elöljáróságokról szóló törvény a székesfőváros fejlődésének termése, annak gyümölcse. A természet sugalmazása érlelte meg a tételes jog kialakulását.

— Érezni a polgárság szeretetét és megbecsülését! Ez a kerületi elöljáróságok közigazgatási működésének erkölcsi mozgatóereje.

Soha el nem múló emlék marad a közintézmény történetében a polgárság ragaszkodásának az a megnyilatkozása, amely a kerületi elöljáró személyében beálló változásoknál nem elégszik meg a polgármesteri rendelet száraz, kivonatos ismertetésével, hanem jól felfogott közérdekből az új kerületi elöljárót ünnepélyes keretek között fogadja és iktatja be hivatalába. Mennyire szolgálja a tekintély emelését és tisztelet fokozását a beiktatás ünnepélyes keretek közötti megtartása, különösen akkor, ha az a hatósági szervek asszisztenciájával együtt jár! 1923. évben az egyik közigazgatási kerületben a kerületi elöljáró beiktatása ily elgondolás mellett ment végbe. Akkor történt meg, hogy a közgyűlési teremben lefolyt ünnepélyes eskütételt követte a beiktatás olymódon való megtartása, hogy a kerületi polgárság részéről rendezett fogadtatás ünnepségén, az ez alkalommal megnyilatkozó lelkesedés lélekemelő hatását fokozta a polgármesterek és a tanács tagjainak nagyszámban történt megjelenése.

Lelkes, alkotó munka a kölcsönös tekintély tisztelete nélkül el nem végezhető.

Megbecsültetés központjában a kerületi elöljáróság intézménye megvalósította a gyorsütemű és közvetlen közigazgatás kívánalmát. Az 1893. évi XXXIII. törvénycikk és annak felhatalmazásából a kerületi elöljáróságok részére adott *„Szolgálati utasítás"* a leghivatottabban szolgálja a közigazgatás közvetlenné tételének érdekét az összes idevonatkozó törvények és törvényerejű szabályzatok között. A székesfőváros közigazgatási berendezésének megújhodása idején, a kerületi közigazgatás reformját és a kerületi elöljáró hatáskörének újabb szabályozását a polgárság egyetemes érdekeit szolgáló és erről négy évtized alatt teljes bizonyságot tevő 1893. évi XXXIII. törvénycikk szellemének szabad érvényesítésében és annak további érintetlen fenntartásában látjuk.

— Vége. —

Monori Mag vezet
MAGYAR MAGTENYÉSZTÉSI R. T.
BUDAPEST—MONOR
Monori magkereskedése: Budapest, IV., Kossuth Lajos-u. 3. Telefon: Aut. 868-60
képes főárjegyzék és nagybani árajánlat ingyen és bérmentve

SZENTIMRE GYÓGYFÜRDŐ
(Rácfürdő)
Erősen radióaktív és rádiumelemet tartalmazó természetes 42·4 C° földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Személyi hírek

BÓDY TIVADAR nyugalmazott polgármestert nevezte ki *Ripka* Ferenc az igazolóválasztmány elnökének.

AGGHÁZY KAMIL ny. ezredes és a Hadtörténelmi Múzeum igazgatója hűlés következtében megbetegedett.

TOPERCZER ÁKOSNÉT választotta meg a Farkasréti Kisegítő Kápolna Egyesület e hó 1-én tartott alakuló közgyűlése.

SZOKOLAY ANTAL dr. újlaki plébánost február hó 4-én délelőtt az esztergomi bazilikában ünnepélyesen beiktatták prelátus kanonoknak. Az ünnepet követő társasebéden Reisinger Gyula, az egyházközség világi elnöke és Vajna Ede székesfővárosi tanácsnok a kegyúr nevében köszöntötték fel.

MÁTHÉ ISTVÁN, a székesfővárosi törvényhatósági bizottság tagja, hűlés következtében súlyosan megbetegedett.

SZITÁR ENDRE dr. ügyvéd Wagner Richardról rendkívül tartalmas, érdekes és a közönség figyelmét lekötő előadást tartott e hó 5-én este a Budai Társaskörben. Rámutatott Wagner Richard magyar vonatkozásaira, nagynevű barátai befolyására és új irányú zeneművészetének minden új darabjában való fejlődésére. Az előadót ismételten megtapsolták.

Hollós Mátyás Társaság

januári választmányi ülésén tiszteletbeli tagoknak megválasztotta *Rákosi* Szidit, a Nemzeti Színház örökös tagját és *Hász* István tábori püspököt, — rendes tagoknak dr. *Sikabonyi* Antal egyet. tanárt, *Rákosi* Gyula hírlapírót, *februári* választmányi ülésen pedig *Porzsolt* Béla kormányfőtanácsost, a Lukácsfürdő R. T. alelnökét.

ELŐADÓESTÉT

rendez február hó 9-én este pontosan fél 8 órakor a Császárfürdő „Hollós Mátyás" termében, ahol

UJJ GYULA

tanár „Véges ésszel a végtelenben" címen és

TÁBORI KORNÉL

szerkesztő „Hogy születik a rendőri riport" címen adnak elő. Ugy az előadáson, mint az azt követő *társasvacsorán* szívesen látja a Társaság tagjainak vendégeit. Meghívót küld megkeresésre a háznagyi iroda, I., Bors-u. 24. Telefón: 502—96.

MARCIS CUKRÁSZ I., Alkotás-utca 15.

A főpolgármester programmja képezte a Gazdaságvédelmi Társaság január hó 30-án, *Hennyey* Vilmos h. elnök vezetése alatt Budán tartott gyűlésének főtárgyát, ahol báró *Skerlec* Iván üdvözölte a vendégeket és megemlékezett dr. *Ripka Ferenc* főpolgármester újbóli megválasztásáról, akinek kiváló tulajdonságait méltatva kifejtette, hogy programmja teljesen fedi a Gazdaságvédelmi Társaság programmját és ez alkalomból a társaság a legmelegebben üdvözölte a főpolgármestert. *Pető* Lajos ügyvezető-eln. és *Polakovits* Zsigmond jelentése után gróf *Hugonnai* Kálmán min. oszt. tan. olvasott fel az automobilipar világhelyzetéről és az e téren Magyarországon észlelhető nehézségekről. Az autóipar fontosságát jelzi, hogy kb. hat millió munkást foglalkoztat. Az autók 90%-a, több mint 5 millió drb évenkint Amerikában készül, ahol egyedül a Chevrolet-gyár *naponkint* 4000 automobilt hoz forgalomba, Amerikában már minden ötödik embernek van autója. Az előadást *Hennyey* Vilmos dr. köszönte meg a társaság budai alakulata részéről üdvözölte *Ripka* Ferencet, a közbecsülésben és szeretetben álló budai polgárt, aki a gázgyári nyugdíjáról való lemondásával messze elható példát szolgáltatott. Üdvözölte azután az új budai szfv. bizottsági tagokat és elvárja tőlük, hogy a budai ügyeket szolgálják szeretettel. *Hennyey* h. elnök előterjesztést tett a műszerészgyárosoknak és más iparoknak a kereskedelemügyi m. kir. miniszterhez felterjesztendő kérvénye ügyében, hogy a közhatóságok s hivatalok közvetlenül külföldről ne rendelhessenek iparcikkeket magyar közvetítő nélkül. *Székely* Zoltán és *Kiss* Dezső hozzászólása után báró *Skerlec* Iván felhívta a jelenlevőket, hogy a társaságnak egyesületté való alakulásához csatlakozzanak tetszés szerinti tagdíj hozzájárulásával. A társaság még megünnepelte vitéz *Boronkay* h. főügyész, *Nagy* Zsiga festőművész és *Daróczy* Zoltán tagjait. Jelen voltak: báró Skerlec Iván ny. horvát bán, a Gazdaságvédelmi Társaság elnöke, dr. Hennyey Vilmos ny. államtitkár, társelnök, Pető Lajos ügyv. elnök, Polakovits Gergely Zsigmond, a budai alakulat ügyv. alelnöke, Geguss Dániel ny. főkapitány h., Erdélyi Mór kormányfőtanácsos, Boronkay István ügyészségi alelnök, dr. Lendl Adolf, gróf Hugonnai Kálmán, Reimann Gyula kormányfőtanácsos, Csák Viktor min. tan., dr. Kerékgyártó György min. osztálytanácsos, Istók János szobrászművész, Mérey Endre, gyáros, Röck István gyáros, dr. Csury Jenő m. tanácsos, Székely Lipót, Teichmann Nándor, gügyei Nagy Zsigmond festőművész, Kiss Dezső, Bohunicky Rezső, florisi Nagy Béla, stb.

Királydaróci Daróczy Zoltán

a kiváló és ismertnevű genealógus, a Hollós Mátyás Társaság illusztris és tevékeny tagját, a Maltai Lovagrend és a porosz kir. Johanitarend nemesi tanácsadóját, a Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság igazgató választmánya tagját, a Nemesi Évkönyv szerkesztőjét genealógiai nagy tevékenysége és tudása elismeréseül a *Signum Laudissal* tüntette ki a kormányzó. A legnagyobb genealógiai gyüjteménye van Magyarországon, amely mintegy százezer nemesi család adatait tartalmazza. Kitüntetése alkalmából közéletünk számos jelese üdvözölte.

6 PENGŐ egy öltöny szárazon tisztítva MENCZERNÉL
FEST, TISZTÍT, MOS. — TELEFÓN

Az Óbudai Dalkoszorú Dalegylet *Andréka* Károly elnöklete alatt febr. hó 12-én (csütörtökön) este 8 órakor tartja meg évi közgyűlését az egyesületi helyiségében. (III., Elöljárósági épület.)

Buda-Alsóvárosi Egyesület Gömöri Győző ügyvezető-elnök vezetésével tartott legutóbbi ülésén a folyó ügyek letárgyalása után rátért a *kulturális ügyek* kérdésének tárgyalására is. Az egyesületet ugyanis eddig kizárólag a *közlekedés* problémájának megoldása és a megfelelő közművek létesítésének kérdése foglalkoztatta. Bár az egyesület ezeket a nagyfontosságú kérdéseket továbbra is állandóan napirenden kívánja tartani, mégis rátért a kulturális törekvések előmozdítására is és felkérte *Mócsy* László igazgatót, ezt a kiváló tanférfiút, hogy e tárgyról tartson szabad előadást. *Mócsy* László az egyesület nagyszámban megjelent tagjai és vendégei előtt febr. 4-én tartotta ezt az előadását „Nagyok és kicsinyek" címen. *Mócsy* László a gyakorlati életből vett példákkal támasztotta alá vonzó előadásban tartott fejtegetéseit, amelyet a hallgatóság tetszéssel és tapssal kísért. Az előadás befejeztével *Gömöri* Győző mondott köszönetet *Mócsy* Lászlónak.

SZEMÜVEG Zibrinyinél, I, Attila-u. 12

Mi történik a gyermekszobában? címen érdekesnek és tanulságosnak igérkező előadást tart e hó 9-én, hétfőn este fél 7 órakor dr. *Steiner* Károly Albert főorvos a *Budai Nők Körében* (Budai Vigadó, Polgári Kör). Az előadás után Vándor Kálmán saját novelláit olvassa fel és neje operaáriákat énekel.

A Kisfaludy Színház ismét kitűnő műsorral jött. Február 9-én — Két lány az utcán, — 10-én a világhírű kacagtató bohózat: — Uraim, csak egymás után! — és 11-én a „Cigánykirály" operett kerül színre.

Buda festői hátterét iparkodik most a budai hegyvidék lakossága kihasználni akkor, amikor a budai hegyvidék fejlesztése érdekében festményekkel akarja e gyönyörű vidékre a nyaralók figyelmét felhívni. *Manninger* Vilmos dr., m. kir. egészségügyi főtanácsos, egyetemi tanár, a *Budapest-Zugligeti Egyesület* elnöke tette meg ez irányban az első lépéseket, amikor mintegy példaadásul zugligeti villájának egyik szobáját kizárólag a budai hegyvidékről készült festményekkel díszítette. Buda és a budai hegyvidék régi rajongója és festője, *Cölder* Dezső festőművész, ecsetjét most a budai hegyvidéknek szentelte és a budai hegyvidék népszerűsítése érdekében a Virányos-Kútvölgyi Gazdasági és Kulturális Egyesület választmányi gyűlése alkalmára a *Wendl-féle vendéglőben* (I. ker., Kútvölgyi út 18. szám) zugligeti képeinek egy részét *február hó 14-én*, szombaton kiállítja. A kiállítás az egyesület tagjain kívül február 15-én, vasárnap, 16-án, hétfőn és 17-én, kedden minden érdeklődő részére díjtalanul nyitva áll. *(dr. E. I.)*

Nász. *Holtzspach* Ödön dr. kerületi elöljáró és felesége, *Popiel* Gabriella leánya, *Gabriella*, február 7-én tartja esküvőjét *Kovács* A. Ivánnal az egyetemi templomban.

A Fővárosi Könyvtár Gróf Károlyi-utcai központja f. hó 16-án megkezdi költözködését, amelynek munkálatai előreláthatóan március hó közepéig tartanak. Ez idő alatt a központi (tudományos) könyvtár nyilvános szolgálata szünetel.

MÁTÉ István, szobafestő és mázoló mester, *I. ker., Attila-körút 2.* Telefón: 573—55.

Parcellázzák a lebontott Ganzgyár telkét a Pálffy-tér, Fő-utca, Királyhegy és Ganz-utca által határolt területen. A Dunától és Margithídtól néhány lépésre, villamos és rövidesen autobusz-közlekedés közvetlen közelében, minden követelménnyel rendelkezik ez a telektömb, ami lehetőséget nyujt 5—6 emeletes bérpalotákból álló épületkomplexum létesítésére.

Nádor Jóska nótái már közismertek és a népszerű zeneszerző két új daloskönyvvel lepte meg most a magyar dal barátait. Harmadik és negyedik könyvében összegyüjtötte legfrissebb nótáit, amelyek közül különösen a „Ha én egyszer király lennék", „Volt egyszer egy gyönyörű szép álmom", „Van egy asszony" címűek lesznek hamar népszerűek.

A Zsófia Gyermekszanatóriumok 1930. évi jelentése. Gazdag illusztrációkkal most jelent meg az 1930. évi jelentés dr. *Fodor* Oszkár egészségügyi főtanácsos szerkesztésében. Beszámol a balatonszabadi, balatonalmádi és hűvösvölgyi gyermekszanatóriumokról, ahol tavaly 2881 gyermeket gondoztak a Salvator-rendház irgalmas nővérei és beosztott tanerők 88.419 ápolási napon a három gyermekszanatórium 1308 ágyán. A három gyermekszanatórium szezónüzeme 401 ezer 564 pengőt igényel, amelynek egyrésze ezideig fedezetlen. *Rákosi* Jenő jelmondata zárja be a jelentést: „Akinek Isten adott, adjon a gyermeknek. Mert aki a gyermeknek ad, az az Istennek ad."

„Nemzeti Induló". Nagybányai vitéz *Horthy* Miklós kormányzó 10 éves jubileuma alkalmára íródott a „Nemzeti Induló" és a „Hazánkért" című himnusz, 1930. Átvette a rádió és a fővárosi zenekarok. Most pedig elindítják útjára, hogy szerte zúgjon e csonka országban. A mű nemzeti és aranyszínű nyomással, szép kivitelben jelent meg, mely megrendelhető a szerzőnél 1 pengős árban (Humayer Mihály, Budapest, IV., Petőfi Sándor u. 2., III/1.) és az összes zeneműkereskedésben.

Vetőmagot! A *Monori Mag* azzal a kéréssel fordul a nagyközönséghez, hogy vetőmagszükségletét mielőbb rendelje meg. Most mindenből nagy készlete van és minden rendelést azonnal elintéz. Tavaszi főárjegyzék ingyen és bérmentve, új szakcikkekkel bővített zsebnaptár 1 pengőért kapható. Magyar Magtenyésztési Rt. *Monori Magkereskedése* Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 3. (Szép-utca sarok.)

Nagyhírű bál volt mindig az óbudai *föld- és szőlősgazdák* bálja, amelyen Óbuda e patricius családjai különös, régi, családi, nagyértékű ékszerekkel, sokszor még a nagyanyák idejéből való selyem és bársony díszekben jelentek meg. Ez évben is február 5-én volt a báljuk az óbudai Korona Vigadó összes termeiben, ahol megjelent *Kuncze* Géza elnök és az elnökség dr. *Lugmayer* József, *Wittmann* József, *Gittinger* György és mások. Háziasszony volt: — minden gazda felesége. Védnökök: — valamennyi jótevő! — mert a bált a *ház- és könyvtáralap* javára rendezték. A sikerült bálon reggel ötig táncoltak. A megjelent hölgyek névsorát a következőkben tudtuk összeállítani:

Asszonyok: Puskás Albertné, Dominek Antalné, Krén Istvánné, Giegler Istvánné, Guth Hugóné, Schmiedt Józsefné, Schtraub Gyuláné, Kunze Gézáné, Balázs Jánosné, Sommer Józsefné, Madovszy Lajosné, Gáf Józsefné, Beringer Istvánné, Kopisch Antalné, Wild Istvánné, Forstner Józsefné, Graf Vilmosné, Kádár Béláné, Berlinger Istvánné, Hodál Mátyásné, Krén Pálné, Schlosser Istvánné, Farkas Jánosné, Schöffer Józsefné, Berlinger Jakabné, Ramsperger Ferencné, Mukstadt Józsefné, Schödl Ferencné, Wiszt Ferencné, Gittinger Györgyné, Lutz Frigyesné, Mattó Ferencné, Beringer Györgyné, Binder Vilmosné, Ruprecht Károlyné, Berlinger Józsefné, Mészner Istvánné, Jessek Jánosné, Banka Sándorné, Torma Istvánné, Vida Istvánné, Kneittner Gézáné, Hohlbaum Ferencné, dr. Hartoványiné Thaller Ferencné, Raab Istvánné, Rechenstein Józsefné, Heinrich Magda, Kneitner Gézáné.

Leányok: Sommer Irma, Sommer Annus, Schtraub Bözsi, Graf Rózsika, Kiss Mimi, Guth Gizella, Graf Katica, Beringer Annus, Koppisch Rózsika, Wild Valéria, Fanz Ibolyka, Máhr Erzsike, Fischer Bébi, Farkas Jucika, Mukstadt Emilia, Schödl Kató, Wittmann Gizike, Wittmann Erzsike, Schebők Rózsika, Graf Gizike, Mattó Katóka, Magyar Jolán, Nemes Margit, Binder Margit, Lichenstein Irma, Kubik Juliska, Szeif Jozefin, Hohlbann Hedike, Hufnagel Babi és Gitta, Torma Margitka, Adelmann Pirike, Urbán Mancika.

LORGNON Zibrinyinél, I., Attila-u. 12.

Az elhalasztott álarcos jelmezestet a Budai Katholikus Kör február hó 14-én, farsang utolsó szombatján rendezi a Kör összes helyiségeiben jótékonycélra. Kezdete este fél 10 órakor.

Levente bált rendez a budai I/3. sz. „Gróf Széchenyi István Levente Egyesület" 1931 február hó 7-én (szombaton) este 9 órakor a „Normafához" címzett vendéglőben (I. ker., Normafa-út 54. sz.) az egyesületi sportfelszerelés gyarapítására. Mint fővédő: dr. Spannberger Alajos I. ker. elöljáró; mint elnökök: Sándor Károly isk. igazgató és Stipanits Árpád állanak a bál élén.

Németvölgyi táncestély. A „Németvölgyi Polgári Kör" ifjúsági csoportja február 1-én este nagyszabású táncestélyt rendezett a Németvölgyi kultúrházban. Az est védnökeit *März* Károlyt, *Ákos* Istvánt és a háziasszonyokat dr. *Szabó* Imre üdvözölte, majd *Strausz* István zeneszerző: Németvölgyi Csárdásával megnyitották a táncot. Az ifjúság és a vendégek a hajnali órákig a legjobb hangulatban maradtak együtt. Az est tiszta jövedelme a Németvölgyben építendő róm. kath. templom alapját szolgálta.

Jótékonycélú műsoros estét rendeznek a 160. sz. „Mátyás király" cserkészcsapat öregcserkészei a II. ker. állami Mátyás király reálgimnázium önképzőkörének közreműködésével a Budai Vigadóban február hó 16-án este fél 8 órai kezdettel. Családjegy 4 pengő. Személyjegy 1.50 pengő. Műsor után *tánc*. A fővédnökök közt van dr. *Guth* Ferenc ker. elöljáró. Közreműködnek: *Kesselbauer* Tibor, *Votisky* Ferenc, *Cziffra* András, *Erdélyi* János, *Szabó* Judit, *Falta* Ernő, *Pázmán* György és az intézet zenekara.

ÉHGYOMORRA naponkint igyék egy pohár KRISTÁLY VIZET!

KÖZGAZDASÁGI NAPLÓ

Szerkesztő: SZÁSZHALMI JÓZSEF.

* **Gerlei Lajos** vezérigazgató a Közgazdasági Társaságban előkelő közönség előtt rámutatott arra, hogy a tejtermelés terén a *többtermelést* már elértük, de az értékesítés lehetősége még késik. Hivatkozott a külföldi példákra, amelyek igazolják, hogy ott a tej drágább, nálunk a legolcsóbb s ez kedvezőtlenül hat a tejvállalatok rentabilitására.

* **Szedi áldozatait** most már Budán is a gazdasági válság és 40—50 éves budai cégek adják be a kulcsot. Igy legutóbb két régi, elismert cég *Domány* Albert és *Grünbaum* Bertalan rőföskereskedő cég, továbbá *Tóth* Árpád hentesmester kényszeregyességet jelentettek be.

* **A Nemzeti Bank** febr. 3-án tartotta VII. rendes évi közgyűlését *Popovics* Sándor dr. elnöklete alatt. A közgyűlés tudomásul vette a főtanács évi jelentését, jóváhagyta az 1930. évi zárszámadásokat és *Schober* Béla dr. vezérigazgató előterjesztése alapján elfogadta a főtanácsnak az 1930. évi nyereség felosztására vonatkozó javaslatát, mely szerint a nyereségnek a tartalékalap 5 százalékos alapszabályszerű javadalmazása után fennmaradó részéből a részvényesek számára *12 százalékos* osztalék, azaz *100 aranykorona* névértékű részvényenként *12 aranykorona (13.90 pengő)* kerüljön kifizetésre. Azután a választásokat ejtették meg, az elhunyt *Meskó* Pál főtanácsos helyébe a főtanács rendes tagjává *Koós* Mihályt, a főtanács póttagját választották meg, az alapszabályok 28. cikke második bekezdésének értelmében kilépő *Erney* Károly, *Szurday* Róbert és *Esterházy* Pál hercegi főtanácsosok újból a főtanács tagjai lettek. Számvizsgálókul *Gregersen* Nils, *Gschwindt* Ernő dr., *Adler* Szigfrid, *Szunyogh* Szaboles és *Nilsen* Adolf dr., póttagokul pedig *Pucher* István és *Márffy* Albin dr. választattak meg. A bank az 1930. üzletévre szóló osztalékot *1931 február hó 4-től kezdve fizeti ki.*

RAVASZ Elsőkelő cukrászszalón. Krisztina körút 75. sz.

* **Pesti Magy. Kereskedelmi Bank** 89-ik rendes évi közgyűlésén *Weiss* Fülöp elnökölt. Az igazgatóság évi jelentése megemlékezik arról, hogy most van száz éve annak, hogy 1830 május havában az ország politikai és gazdasági életének legkiválóbbjai, köztük Széchenyi István gróf, a Magyar Kereskedelmi Bank alapítását elhatározták és a legfelsőbb engedély megadását József nádor útján kérelmezték. Összel pedig kileneven éve lesz, hogy V. Ferdinánd császár és király 1841 október 14-iki pátense alapján a bank működését megkezdhette. Az igazgatóság a mai időket nem tartja alkalmasnak az ünneplésre és megelégszik ezeknek a nemcsak a bank, de az ország egész gazdasági élete szempontjából nagyjelentőségű eseménynek fölemlítésével. A jelentés ezután beszámol a mult esztendő gazdasági eseményeiről, rámutat arra, hogy a mostani páratlanul széles kiterjedésű és mély világgazdasági depresszió okozta helyzetből csakis a termelés és fogyasztás fokozatos összhangban álló növelésével lehet fölemelkedni. Minden országnak saját érdekében kell számolnia szomszédainak, az egész civilizált világnak és elsősorban az egész európai földrésznek gazdasági helyzetével. A jelentés ezután részletesen foglalkozik a belföldi viszonyokkal és

KALAPOK urak és hölgyek számára nagy választékban
KERTÉSZ kalaposmesternél I., Krisztina-tér 3 Fest, alakít

KIRÁLY-FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. szám.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fém mérgezés, máj-, lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdő: férfiaknak . . . . reggel 5—1 óráig; nőknek hétköznap délután 2—7 óráig
!! IVÓ KURA !!

kiemeli a Kereskedelmi Bank 15 millió svájci frankos záloglevélkibocsátásának jelentőségét, valamint a banknak a mezőgazdasági érdekek előmozdítására irányuló tevékenységét, az Országos Központi Hitelszövetkezetnek szerzett tízmillió dolláros exporthitelt, az ötmillió dolláros állami exporthitelnek további két évre való meghosszabbítását, a Kisbirtokosok Országos Földhitelintézetének szerzett harmadfélmillió dolláros folyószámlahitelt és a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetével létesített szorosabb üzleti kapcsolatot. A közgyűlés az igazgatóság összes javaslatait elfogadta s így a részvényenkénti 7 pengős osztalék folyó hó 5-től kezdve kerül kifizetésre.

* **A Pesti Hazai Takarékpénztár** február 5-én *Bíró* Zsigmond udvari tanácsos, intézeti elnök elnöklésével tartott 91-ik közgyűlése az igazgatóság valamennyi javaslatát egyhangúlag elfogadta és ennek alapján elhatározta, hogy a *3,821.702.55 pengő tiszta nyereségből a különböző tartalékokra*, az Elismert Vállalati Nyugdíjpénztár és nyugdíjtartalék-alapra összesen 520.000 pengő, a tisztviselők külön jutalmazására 130.000 pengő fordíttassék, *osztalékul* pedig *részvényenként* — a tavalyi évhez képest változatlanul — *14 pengő* fizettessék azzal, hogy az osztalékszelvények e hónap 6-tól kezdve kerüljenek beváltásra. A közgyűlés ezenfelül megelégedéssel vette tudomásul az igazgatóságnak azt az elhatározását, amellyel az intézet régi nyugdíjasainak nyugdíjértékelési arányszámát — ez évi január 1-i hatállyal — 60%-ról 65%-ra emelte fel, kifejezésre óhajtván ezzel juttatni, hogy nyugdíjasainak sorsa is állandó gondoskodása tárgyát képezi. A közgyűlés a felügyelőbizottságba, a mandátumok lejárta folytán az eddigi tagokat újra egyhangúlag megválasztotta, míg a választmányban a megüresedett két tagsági helyre ifj. *Erdődy* Rudolf grőf és *Szegedy-Maszák* Aladár urakra esett a választás. A részvényesek nevében és a közgyűlés osztatlan helyeslésével *Szász* Károly bemutatott zárszámadás hatása alatt meleg köszönetet nyilvánított az igazgatóságnak és a tisztviselői karnak eredményes munkásságukért.

* **A Belvárosi Takarékpénztár RT.** igazgatósága megállapította a társaság 1930. évi mérlegét, *amely 1,570.925 pengő tiszta nyereséggel zárul* az előző évi 1,967.836 pengővel szemben, aminek alapján az igazgatóság a közgyűlésnek részvényenként *5 pengő (10 százalék)* osztalék kifizetését fogja javasolni, az előző évi 6 pengő (12 százalék) osztalékkal szemben. A mérlegadatok szerint az intézet forgalma általánosságban az előző év színvonalán mozgott. Ámbár az elmult esztendő a tőkeképződés szempontjából nem volt kedvező, *a takarékbetétek összege mégis 2,908.129 pengővel emelkedett* és az év végével 18,676.368 pengőt tett ki. A takarék- és folyószámlabetétek, valamint a hitelezők összege együttesen az év végén 42,228.602 pengőre rúgott az előző évi 42,016.413 pengővel szemben. A váltótárca és a forgalomban levő záloglevelek összege 1930. év végén 23,831.124 pengőt, a forgalomban levő záloglevelek összege pedig 27,578.951 pengőt tett ki. A takarékpénztár összes budapesti és vidéki fiókjai és az érdekkörébe tartozó vidéki pénzintézetek az elmult év folyamán kielégítően fejlődtek. Az intézet az 1930. év őszén az Andrássy-út és Vilmos császár-út sarkán megnyitotta negyedik fővárosi fiókját. Az igazgatóság a közgyűlést *március hó 7-ére hívta össze.*

* **A Magyar Tisztviselők Takarékpénztára** jan. 30-án tartotta XXIV. évi rendes közgyűlését báró *Perényi* Zsigmond elnöklete alatt. A közgyűlés egyhangúlag tudomásul vette az igazgatóság jelentését, mely szerint az intézet az elmult évben is örvendetes fejlődést ért el és üzletévét kedvező eredménnyel zárta. Az intézet tiszta nyeresége a mult évi 199.389.26 pengőről *206.419.08 pengőre* emelkedett. A közgyűlés úgy határozott, hogy a tavalyi *12 százalékos osztalékot* az idén is fenntartja, vagyis *a 10 pengő n. é. részvények* után f. évben is *1.20 pengő osztalékot* fizet február 3-tól kezdődőleg.

Telek ház lakás

Budai Napló
I. ker., Bors-utca 24. szám
Telefon: 502-96

TELEK

BÉRHÁZTELKEK
ÖT HAT EMELETES HÁZAKRA
FŐ-UTCA,
PÁLFFY-TÉR, GANZ- ÉS KIRÁLYHEGY-U. KÖZÖTT FEKVŐ
GANZ TELEKTÖMBBŐL
76 négyszögöltől kezdve kaphatók!
Értekezés: Dr. Székely Márton VII., Erzsébet-körút 32. d. u. 4-6-ig Telefon: József 448—22

Telekbérletet keresek Budán villamos és erdő közelében Weekend-házacskák és kisnyaralók részére. Polák Lipót, VII., Akácfa-u. 30., délután.

Rózsadomb alján 300 négyszögöles, befásított telkek, közművekkel és szép kilátással jutányosan eladók. (108)

Szépvölgyi fenyvesben egyedülálló 16 holdas és a római Dunaparton 4 holdas telek szanatórium, weekendtelep részére eladó vagy bérbeadó. Dr. Lugmayer József ügyvéd, II., Margit-körút 1. Automata telefón 515—52.

Rózsadomb legszebb helyén, Zárda-utcában 304 öles telek összes közművekkel kedvező fizetési feltételekkel eladó. (121)

Rózsadomb legszebb helyén, autobusz megállónál, 380 négyszögöles telek olcsón eladó. (112)

Bercsényi-utca és Baranyai-út sarok, 1010 négyszögöl telek, minden közművekkel, nagyon olcsón eladó. Telefón: 824-44.

Buda legszebb és legegészségesebb helyein. Istenhegyi-út 37. és Tamás-utca 21. szám alatt termő gyümölcsfákkal beültetett összes közműves, 300 öles villatelkek jutányosan kaphatók részletre is. Tulajdonos, Csollán ügyvéd, Váci-utca 42. Telefón: 846—58. Értekezés 4—6 óra között.

Ujszentjános-kórháznál téli-nyári bérvillatelek egyik Szarvas-úton, a másik Virányos-úton közművekkel, fásítva, vaskerítéssel, déli fekvéssel, eladó. Ikervillának 6800, 10.200, 13.200, 8000 pengős részek. (102)

FEDEZZE FEL ÖN IS A SASHEGYET!
Sashegy a Belvárostól gyalog is csak 25 percnyire.
Sashegy a Belváros hegye.
Sashegy a székesfőváros szívében — szívének jobbik oldalán.
Sashegy az előkelő középosztály települő helye.
Csak hegylejtőn lévő telkeket vásároljunk, ott van csak levegő, napsugár és kilátás.
Ön gyermekei arcáról leolvashatja hogy hol lakik;
nézze meg azután a sashegyi gyermekeket.
Sashegyi telkeinkről prospektust küld:
Kubatura *részvénytársaság. Budapest, főpostafiók 77/0*

KIZÁRÓLAG
ANTIK BÚTOROKAT
RESTAURÁL, ALAKÍT, SZAKSZERŰEN
*
AUSPITZ M.
II., ZSIGMOND U. 9
TELEFÓNSZÁM: AUTOMATA 626—47

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III, LAJOS-UTCA 148. SZ.
TELEFÓN: AUTOMATA 624—57.
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett
Kölcsönöket folyósít váltóra, folyószámlákra, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

Sashegyen, Budaörsi-út felett délkeleti fekvésű vagy 400, vagy 280 öles telek olcsón eladó. Mindkét telek villamostól 5 percre, két utcára nyílik. (120)

Ferry Oszkár-u. 46. sz. alatti telek villamos és autobusz közvetlen közelében, 340 öl à 95 pengő. Králik Elemér, VIII., Nap-u. 23.

Fery Oszkár-utcában 206 öles telek eladó. Építési iroda I., Naphegy-utca 21. Tel. 527—80.

Rózsadombon, Bimbó- és Vérhalom-utca mentén gyönyörű fekvésű 270 öles telkeink, dunai kilátással, eladók részletfizetésre is. Építési kölcsönt nyujtunk. Rózsadombi házépítő rt. V., József-tér 8. Telfón: 806—00.

Hidegkúti-úton, Star filmgyár mellett, villamos közelében, kettő à 298-öles telek, diófás parkban, összes közművekkel. (69)

HÁZ

Széna-tér mellett egyemeletes ház eladó. (117)

Különleges szépségű, elsőrangú építkezésű sarokbérház, étage-fűtéssel, 55.500 pengő bérjövedelemmel, 11% nettó hozamra, eladó. Részletes felvilágosítás a kiadóhivatalban. (107)

Sósfürdőnél egyemeletes, 3 lakásos ház, összes közművekkel 40.000 pengő. 24.000 pengővel átvehető. — Ugyanott 150 öles telek is. (118)

Buda legszebb helyén négyszobás villa, külön házmesterlakással, olcsón eladó. Telefón József háromszázhatnegyvennégy.

Rózsadombon kétlakásos nagy villa, szép kerttel, alkalmi áron eladó. (109)

Délivasútnál négyszobás, modern alagsoros villa 20.000 pengővel átvehető. (111)

Sósfürdőnél 3 szobás, parkettás, adómentes úrilak 18.000 pengő. (86)

Rózsadombon 6 szobás, gőzfűtéses villa 70.000 pengő. (57)

Keresek 40.000 pengős árban családiházat, a budai hegyvidék alján, I. vagy II. kerületben. Ajánlatok a kiadóba. (124)

Figyeljen
törv. védett védjegyünkre és
ne feledje el,
hogy a
MÁVAG BUDAPEST-DIÓSGYŐR
ábrájú védjeggyel ellátott, avagy a beöntött domború „MÁVAG" szócskával bíró **különböző gépgyártmányaink, acél- és vasöntvényeink stb.** céljainak a legmesszebbmenően megfelelnek és érdekeit tökéletesen kielégítik
Magyar kir. állami vas-, acél- és gépgyárak
Budapest, X., Kőbányai-út 21

ÜVEG és porcellán-árukban **GÁL LAJOS Budán II., Széna-tér 7 vezet**
Tisztviselők nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltétel

TEA
Közvetlen behozatal Holland-Indiából
a termelő ¼ és ½ kgos eredeti csomagolásban, 5-10 dg-os saját csomagolásban és ládákban. Nagyban és kicsinyben
BOZÓ GYÓGYTÁR
BUDÁN, I., ALKOTÁS-UTCA 34. SZÁM.

Városmajor-utca mellett pompás villa, 7 szobával, minden mellékhelyiséggel, parkos kerttel, luxuskivitelben, Vajda Zsigmond freskóival, eladó. 25 évi adómentesség. (49)

LAKÁS

3 szoba hallos, minden komforttal épült lakás 2 W. C-vel, előszobával, központi fűtéssel vagy anélkül május 1-re. Székely, Retek-u. 69. Telelfón: 532—28.

Egy- és másfélszobás lakások, egy- és másfélszobás garzónlakások minden komforttal május 1-re. Mészáros u. 60/b. alatt épülő új bérpalotában autobusz megállónál. Székely, Retek-u. 69. Tel.: 532-28.

Horváth-kertre néző, Attila-utcai négyszobás öröklakás eladó. (122)

Buda legegészségesebb vidékén 3 szobás, magasföldszintes szép lakás azonnalra, egy 5 szobás gyönyörű lakás május 1-re kiadó. Vígszínháztól 5 percnyire, autobusz megálló. Buday László-utca 5/b. Telefón 534—69.

Műegyetem parkjával szemben, Budafoki-út 17. szám alatt kettő és négyszobás modern öröklakás és műterem háromszobás öröklakással eladó. Bővebbet a házgondnokságnál, hétköznap délután 3—4 óra között.

I., Városmajor-utca 8 és II., Kapás-utca 40. szám alatti öröklakások eladók. (119)

Rózsadombon 5 szobás lakás, beüvegezett verandával, összkomforttal májusra kiadó. Elemi és leánygimnázium mellett. Autobusz megálló. (115)

4 és 5 szobás lakás azonnalra és 1931 máj. 1-re kiadó. I., Naphegy-utca 7.

Szépen bútorozott napos szoba, központi fűtéssel villában a Gellérthegy délkeleti oldalán, úr részére kiadó. I., Berényi-u. 10. fsz. jobb. Megtekintendő 3 óráig.

Műtermet keresek egy- két szobával lehetően Buda belterületén. (114)

Egy—háromszobás komfortos lakások **hárméves** házban, központi fűtéssel, melegvízzel **budai hegyekre** legszebb szabad kilátással, **februárra, májusra,** Horthy Miklós-útnál. I., Fadrusz-u. 6. Építészmérnöknél. Telefón: Lá. 6—80.

Egy-, kettő-, három-, négy- és ötszobás lakás kiadó. Iroda: I., Naphegy-u. 21. Tel. 527—80.

Budai villában vagy kevés lakójú bérházban keres májusra 4 vagy 5 szobából álló lakást, három felnőtt tagból álló családú, magasrangú állami tisztviselő. Ajánlatok: **Villalakás** címmel a kiadóhivatalba.

Háromszobás, hallos, telekkönyvi tulajdont képező öröklakást keresek, törlesztéses vételre. (123)

ÜZLETHELYISÉG

Buda legszebb helyén, 2 épülő bérház mellett, melyekben üzlethelyiség nem lesz, vasportállal, karzat létesítésére alkalmas belmagassággal, bármely célra, de különösen mészáros, hentes, trafik, szabó, háztartási cikkek, festéküzlet stb. részére olcsó bérrel kiadók. Mészáros-utca 60/c.

SÜRGŐSEN KERESEK
DÉLIVASÚTKÖRNYÉKÉN
villamos és autobusz közvetlen közelében
4-5 szobás
teljesen világos lakást vagy műhelyhelyiséget abszolút csendes és tiszta üzem számára
Cím a kiadóhivatalban

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhírű céghez
I, Logodi-u. 19 **Béres Márton** Tel.: 530-23

Budai Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság
Budán, II., Fő-utca 9
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket.
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
Budai ingatlan-tulajdonosoknak gyors lebonyolítás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyujtunk
Mindennemű bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésre
SAFE DEPOSIT

HUNGÁRIA
radium tartalmú, lithiumos gyógyforrás Budán, Erzsébethídnál
IVÓ-KÚRA
reggel 7 órától este 6 ig.
= Szénsavval telítve! =
HARMAT-VIZ!

Öröklakások 2—3—4 SZOBÁSOK
HALLAL, MODERN KIVITELBEN
(központi fűtés, melegvízszolgáltatás, gőzszárító, stb.) A Vérmezőre néző **ATTILA-UTCA 95, 97, 99.** sz. telken épülő Stilus Társasházban **KAPHATÓK,**
1931 május 1-re. V., Balaton-utca 10. Telefon: 168—23.

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM
Kitűnő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálvíz
A szentendrei HÉV vasútnak, a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

Szebb — Jobb — Olcsóbb
RÁDIÓ
CSILLÁROK, KELLÉKEK
NINCS PESTBUDÁN
IDŐT, PÉNZT TAKARÍT, HA ITT VÁSÁROL
KRISZTINA RÁDIÓHÁZ
I., KRISZTINA-KRT 141
TELEFÓNSZÁM: AUT. 566—83
Kedvező fizetési feltételek

BÁCSKAI
KONYHA!
A CSÁSZÁRFÜRDŐ éttermeiben bácskai ételkülönlegességek, dunántúli borok!
ESTÉNKINT SCHRAMMELZENE
MEISTER ÉNEKEL
CSIRSZKA KONRÁD VENDÉGLŐS
ALKALMI KÜLÖN TEREM!
POMPÁS KORAREGGELIKÁVÉ

HALWA S.
BUDÁN, I., SZENT JÁNOS-TÉR 4
TELEFON: AUTOMATA 507—37
Állami díszoklevél — Ezüstkoszorús mester
NAGY ARANYÉREMMEL KITÜNTETVE
Vadászfegyverek, fegyverjavítások, sportcikkek, cserkészfelszerelések
PUSKAMŰVES

Laptulajdonos: VIRAÁG és TÁRSA
Kiadásért felelős: Viraág Béla.

Nyomatott a Révai Irodalmi Intézet Nyomdájában, Bpest V., Vadász-u. 16. — (Nyomdaigazgató: Linzer M.) —

Budai Napló

XXVIII. évfolyam. 1030. sz.

Buda érdekeit a várospolitika, a közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló ujság. Előfizetése egy évre 24 pengő, félévre 12 pengő. Egy szám 50 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal: I., Bors-utca 24. Délután 5—7-ig. Telefon: 502—96.

Felelős szerkesztő: VIRÁG BÉLA

Hirdetések ára: Egy hasáb széles, egy milliméter magas sor, egyszeri közlésnél 40 fillér. 20 mm. magas hirdetés 8 pengő. Szövegsor ára 4 pengő. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő.

1931 február 14.

Intenzívebb budai várospolitikát!

A budai pártvezéreket a választások után leköti Pest. A nagyobb terület, a nagyobb érdek, a nagyobb tábor. Ezzel Budán tisztában vagyunk. Nem is volna ildomos, ha *egészen* a magunk számára foglalnánk le őket, de *részben* jussunk van hozzájuk. Ezzel a vezérek is tisztában vannak. De már a közkatonák?... Ó, a budai közkatonákat egészben Budának követeljük. Van Pestnek elég.

Buda adta nekik a mandátumot, Buda érdekeit kell szolgálniok. Ez a hivatásuk. Vagy azt hiszik talán, hogy majd helyettük a *zuglói* városatyák törődnek Buda sorsával?

A kis halak ne akarjanak okosabbak lenni a nagy halaknál. Azok tudják, hogy mitől híztak nagyra. Minden Budából kisarjadt politikust az tett naggyá, hogy a budai nyomorúságot megértette és harcosává szegődött. A mai fejlettebb viszonyok mellett ezt sem elfelejteni, sem letagadni nem lehet. Az új bizottsági tagok ne akarják elhitetni, hogy ők szülték Budát, amikor mindenki tudja, hogy Buda szülte őket. Az anyját tagadja meg mindegyik, aki most a mostohaanyának, — Pestnek udvarol.

Most ne ott kezdjék a politikát, hogy miképpen lehetne segíteni Pesten, hanem maradjanak amellett, hogy miképpen boldogul Buda. Nem a világnézetek, sem a világdivatok rajtunk nem segítenek. Aki a budai polgáron segíteni akar, az ne a terhein akarjon enyhíteni, hanem a jövedelmét szaporítsa. Hogy a költségvetésen hol és miképpen lehet bizonyos számú pengőt megtakarítani, azt bízzuk Lamotte urra, a város pénzügyminiszterére, akire hét szemmel vigyáz a pénzügyi diktátor, Papanek Ernő. A takarékosság ne ott kezdődjék, hogy egy csomó embernek elvegyék a kenyerét és azzal végződjék, hogy ismét az iparos és a kereskedő vesztett el egy csomó vevőt, — mert ettől csak romlanak a gazdasági viszonyaink, hanem kezdődjék ott, hogy felszínre hozzuk az alattunk lekötött energiákat és kincseket, amiket ingyen kapunk, hogy az azokkal való kereskedésből, az azokon kifejlődő iparból új jövedelmekhez jusson a polgárság. Akinek van miből, az szívesen fizeti még a nagy adót is. A nincstelen embernek megfizethetetlen a kis adó is. Ne az adót szállítsuk le, hanem fokozzuk a jövedelmet.

Minden nagy képet le kell akasztanunk magunkról. Kis képpel és nagy gondolatokkal tudunk csak segíteni Buda baján.

A nagy halak megmondották a kis halaknak, hogy csak a budai gyógyforrások vizében tudnak naggyá nőni. Ettől meghízna a polgárság is. Ne röstelkedjenek, ne akarjanak mindenáron nagyobb vizekben uszkálni. Nem illik ez a kis halaknak. A legszűkebbkörű helyi programm nem vált még senkinek a szégyenére. Ha Kozma Jenő nem röstelli a Víziváros egyik kardinális programmpontjának beállítani a Margit-rakpart parkírozását, akkor a hegyvidék új képviselői sem röstellhetik, ha a Szarvas-vendéglőnél, a 70 év előtt eltűnt kénes hőforrás felkutatását és ott ismét egy kénes hévízi fürdő létesítését vallják programmjuk egyik sarkalatos tételének. Többet használnak ezzel a Zugligetnek és ezzel az egész fővárosnak, mintha még olyan magvasan támadják az élelmiszerüzemet, amely mégis csak a legjobb virstlit gyártja az egész városban.

Ha Ripka Ferenc főpolgármester és Kozma Jenő, a Községi Polgári Párt elnöke, sőt Wolff Károly, a Keresztény Községi Párt elnöke a fürdők kérdését és ezzel kapcsolatosan az idegenforgalom emelését jelölték meg nemcsak Buda, de egész Budapest várospolitikája legfőbb és legelső kérdésének, akik pedig a várospolitika mesterei, akkor a legények és inasok ne akarjanak bennünket a régi szemfényvesztő maszlaggal kuruzsolni.

Akinek csak kölcsönkért gondolatai vannak, az ne akarjon prófétának beállani és ne a csődöt mondott multból merítse a kölcsönt, hanem a legfrissebb jelenből. Eddig is az volt a baj, hogy a város közgyűlése túlságosan foglalkozott világnézeti kérdésekkel. Minek ezt folytatni. A költségvetési számzsonglőrök vitték ezt a várost romlásba.

Száz méternyire alattunk mérhetetlen kincsek feküsznek és várják a feltámasztásukat. Csakhogy ezeket nem lehet holmi apró asztalosfúrókkal előcsalogatni. A régi, gazdag Budapest megengedhette magának azt a fényűzést, hogy tíz éven át borravalókat juttatott Zsigmondynak, hogy hadd furkáljon hát a Városligetben és keresse ott a budai kénesvizet. Játék volt ez tíz évig és még ez a játék is csodálatos eredményeket hozott. Hátha még komolyan hozzálátnánk. A Lukácsfürdőnek csak egy, egyetlenegy új kutat fúratott Beesey Antal és száz vagón szenet takarít meg a fürdő évenkint tizenhárom év óta. Mit takarított volna meg önmagának és a polgárainak ez a város, ha csak száz ilyen kutat fúratott volna? Micsoda nagy olcsóbbodást hozna 2—3 olyan mélyfúrás, mely a villamosság előállításához szolgáltatná túlhevített vizét, mely gőzzé válna a levegőn, pótolná a mai drága szénenergiát.

Mindezeket melegen ajánljuk Buda új városi bizottsági tagjainak szíves figyelmébe, mert Buda polgársága nem amerikáztathatja újabb hat évig képviselőit.

Intenzívebb budai várospolitikát követel a polgárság és biztosítani akarja ezt a munkát szigorú ellenőrzéssel. Felállítja a *Budai Pártot*, amelynek megalakítását Buda kiváló szerepvivő egyéniségei sorozatos tanácskozásokon megbeszélték, nem új politikai pártot állítva a többi mellé, de politikai célkitűzés nélkül, tisztán Buda gazdasági föllendülését téve az új párt feladatává.

—y —ő.

Óbudán sem rózsás az állapot. Senki sincs megelégedve a választás eredményével és forrong minden párt, még az erősen gyarapodott *Községi Polgári Párt* is nehezen tud beletörődni, mert az örökös tagok választása nem hozta meg azt az eredményt, amit attól vártak, hogy az évtizedes nagy érdemeket szerzett *Andréka* Károlyt megválasztják örökösnek és ezzel helyet csinál dr. *Orova* Zsigmondnak, aki viszont Óbuda ügyeinek lelkes harcosa és közbecsülésben áll. Nem így történt és az elégedetlenség minden összejövetelnél szóba került, izgalmas jelenetekhez vezetett s végül is monstre-deputáció indult február 10-én este Óbudáról, hogy a kérdés megoldására bírja dr. *Kozma* Jenő pártelnököt. *Szepesi* Gusztáv vezette a deputációt és *Halaman* János volt az ügy szószólója. Minden szaváról a kerület elkeseredése ütközött ki, amikor elsírta a kerület kívánságát a pártelnök előtt, aki a legnagyobb meglepetésre kijelentette, hogy együtt sír Óbudával, mert elismeri Andréka minden nagy szolgálatát, amit évek hosszú során tett a fővárosnak és otthon a pártnak is, de felsőbb hatalmak akasztották meg, amelyek előtt maga Andréka is meghajolt. Nélkülözi *Orova* Zsigmond munkásságát, aki mindig szorgalmas és megbízható tagja volt a pártnak, — de ünnepélyes ígéretet tett, hogy az első változás az örökös tagok sorában, meghozza a kívánt változást és ezirányban lekötötte már a pártot is. Ez a fogadalomszerű ígéret megnyugtatta a küldöttséget, amelyben Óbuda számos tekintélyes polgára vett részt. Az audenciát követő vacsorán annyira megbékültek, hogy *Szilágyi* Károly is elállott a viharosnak ígérkező felszólalásától és azóta bizakodva, reménykedve növesztik szakállukat az óbudaiak. Szőrnövesztőül kapták az Óbuda-Hungária-úti híd pályázatának eredményét, mely meghozta a híd tervét és most már csak éppen — a pénz hiányzik hozzá. Ezt majd „részletekben" kapják.

Buda ősjellege

Óvjuk meg a történelmi neveket

A nagy történelmi multtal biró Buda, sajnos, számos — és idegenforgalmi szempontból nagy értékkel biró — történelmi emlékét elvesztette. Évek során mindig több és több emlék került a bontócsákányok alá és ma már igen kevesen tudnak arról, hogy milyen nevezetes épületek, bástyák, tornyok, kapuk helyén épült fel egy-egy modern új bérpalota.

Ma már igen kevesen tudnak arról, hogy már 500 évvel ezelőtt a Margitkörút bérpalotái helyén a *budai alsóvár* falai állottak, melyeket először Zsigmond király erősített meg. E bástyafalak a mai Vérmező-utcán a mai Margit-körúton és a Királyhegy-utcán vonultak a Dunáig, majd a Duna partját követve, a Várkert faláig húzódtak, ahol védtoronyban végződtek.

Ujhegyi Béla „Budavár keletkezése és hadtörténelmi multja" című munkája szerint e várfalat a Szénatéren a Régi Szent János-kórháznál a „Logoth kapu" szakította meg, amelyet a törökök „Jeni kapu", azaz új kapunak neveztek, a Kapás-utcánál, illetve ennek kijáratánál a védtornyos „Vörös torony kapu" nyílott, amelynek neve a törökkorban „Khorosz kapuszu", azaz kakas kapuja volt, amely kapu oldalazására ettől jobbra a „Vörös torony" körbástya állott, innen tovább a Horvát-utca kijáratánál a körfal még egy körbástyát képezvén, délkeletre a Királyhegy-utcába fordult és a Szent Florián templomnál a „Temető kapu", törökül „Meszarlik kapuszu" nyílott, melynek védelmére erkélytornyos körbástya, a kaputól balra pedig lőréselt kerítésköz szolgált.

A *„Budai Napló"* legutóbbi számában felveti azt az eszmét, hogy a régi Buda régi utcaelnevezéseit elevenítsük fel, amit kiegészítenének azzal, hogy egyes történelmi nevezetességű emlékekről nevezzünk el egyes tereket,

---

Megérkezett, megérkezett!

Prológ

a Hollós Mátyás Társaság Rákosi Jenő ünnepéhez.

Írta és elmondta:

Szávay Gyula elnök.

Onnan jövök a nagy riadalomból,
Hol kő kövön s ember emberre nő,
Hol szoborrá most gyüremlik át a
[márvány
S bronzköpenyét a vállain kitárván.
Most foglal széket Rákosi Jenő. —
Azt hinnétek: egy szoboróriás jön
S remeg körülte valamennyi ház:
Dehogy! Botján egyengetőzve ott lent
Mit gondoltok? — egy ember
[kotorász...

Mi ez? Varázslat? A nép összerezzen,
S áll tárt szemekkel, némán, mereven.
„Ez nem szobor, ez nincs köből
[faragva,
Ez néz, ez int, ez „Ő", — az
[eleven". —
A szoborállás méltóságos tisztség,
Nem kell, hogy titkát felelevenítsék,
Áll fenséggel, vagy rendületlenül,
Vagy mindörökre „érted egyedül",
Vagy azt susogja bús hallgatagon:
„Szobor vagyok, de fáj minden
[tagom".

Ellenben azt, hogy ily nagy ünnepen,
Díszöltönye e házi mív legyen,
S balkézbe gyűrve botját és kalapját,
Így botorkáljon ezen a hegyen, —
Lehajoljon egy katicabogárért,
Mely szoborútját keresztezni ráért, —
Bocsánat, ez nem szoborfeladat,
S méltán mosolyognak a Kariatidek
Márvány-arccal az erkélyek alatt.

Én mint kiküldött külön tudósító,
Mindent jegyeztem s elhoztam ide,
Hogy a családnak (de egyedül
[annak!)
Csak az igazság jusson elibe.
Mert hogy ilyenkor mi hírek kelnek
[útra,
A nagyérdemű közönség is tudja.

*

Történt mindez az útkeresztezésnél,
Ahol Körút, Sugárút egybefut,
Hol négyfelé hasítják el a várost
S deák Tinódy őrzi a kaput.
Ott, ahol egykor ujságot is írtak
S az Otthon vára volt a pihenő,
Hol akkor is már ezt az utat járta,
Jövendőjének lám keveset ártva —
Híres, neves nagy Rákosi Jenő.

Egy feltünő „kór"-ról

Szinte megdöbbentő az utóbbi években és úgylátszik mindinkább gyakrabban jelentkező *hirtelen halálesetek* száma, amely a közéletünkben működő derék munkás, úgynevezett makkegészséges embereket ragad ki váratlanul és katasztrófális jelenségével megdöbbentően hat. Ezen hirtelen haláleseteknek, vagy legjobb esetben munkaképtelenségnek, vagy évekig elhúzodó nyomorékságoknak, katasztrófális kirobbanásának a góca a szív, vagy az agy, amelynek hátterében rejtőzödik korunknak félelmetes és domináló betegsége, — *az érelmeszesedés*. Lassan, lappangva, szinte észrevétlenül kúszik be a szervezetünkbe, mint a kigyó.

Amikor még nem tudunk róla, talán már bennünk van, és amire észrevesszük, már el is terjedt a szervezetben és pusztít halálos méregfogaival. Soha a prevenciónak nagyobb jelentősége nem lehetett, mint ennél a betegségnél.

Kétségtelenül a mai kornak egy jellegző és igen elterjedt betegsége. Lehet, hogy a háború, de inkább talán a változott kor, az utóbbi évtizedek óriási technikai haladásával járó megváltozott életmód, *a hajsza, az izgalom, a zaj, a pihenés, a csendes, a nyugodt polgári élet megszűnése* okvetlenül más testápolást és más életmódot igényel, mint a még rövid néhány évtizeddel előtti boldog korszak, mikor még a hatvani-utcában hosszúszárú pipával sétálgattak boldog elődeink és nem kellett tőle tartaniok, hogy a három oldalról őrülten rohanó, zakatoló járművek minden pillanatban halálra gázolhatják.

„Dehogy is az ital, dehogy is a dohány", mondogatják csendes irónikus mosollyal és önékik igazuk is van, mert az ő ereik talán még most is jobbak, mint ennek az agyonhajszolt és agyonkultúrázott mai generációnak.

Változott a kor, meg kell változni a test ápolásának is. A mai ember nem élhet úgy, egészségének veszélyeztetése nélkül, mint a néhány évtizeddel előtti.

A rohanás, a zaj, a lárma, az izgalom, a gond mai apokalipszisében, sem a gyomrot nem tölthetjük úgy meg, sem az itóka, sem a dohány ama ártatlan szórakozás, amely talán volt valamikor. Ma ezek hátán csúszik gyakran az a mérges kigyó, mely az ereinknél fogva fojtogat.

Ma az egészségápolásnak és az egészséges életmódnak sokkal nagyobb a jelentősége, az érelmeszesedés szempontjából, mint annakelőtte. A rohanó technikai fejlődés és kultúra az ideigeinkre és ereinkre utazik, ennek a megvédése kétszeres feladatot ró a mai kultúremberre.

Mi tehát itt a teendő. Az érelmeszesedés kétségtelenül biochémiai folyamat. Kórbonctani csíráit ott találjuk meg az erek belhártyáin kezdődő szövetmegbetegedésnél, amelynek reparációs folyamata az elpusztult szövet helyét pótló mészlerakódás (melyről ez a betegség elég helytelenül a nevét nyerte), már nem betegség, hanem a szervezet önvédekező folyamata. Ezen helytelen elnevezésből eredhetett azon téves felfogás, amely a mésztartalmú ételektől óvta az embert. Az érelmeszesedés keletkezésének eredete abban a valamiben van, amely az érfalak megbetegedését előidézi. A legészszerűbb az a felfogás, hogy az *érfalak e megbetegedését salakok idézik elő*, más ártalmas tényezőkkel karöltve. Ez a megbetegedés tehát *életmód szabályozásával megelőzhető és gyógyítható*. Szokások, szórakozások, életmódok, egyénenként való megválasztásával és szabályozásával sokat érhetünk el. Minden 40 éven felüli embert időközben az úgynevezett preventív orvosi rendelés alá kellene vennünk. Tapasztalt szemű vagy emberismerő háziorvosának gyóntatószékébe kellene ülnie. Van-e olyan tényező az illető egyéni életében, amely az érelmeszesedés előidézője lehet. Gyakori ez a tényező, vagy csak szórványos. Okoz-e az illetőnél káros befolyást, vagy sem. *Lassú, fokozatos munkával, valóságos analizissel és az egyén minden szervének és életműködésének a teljes ismeretével lehet csak gyakran reájönni, hogy mi szabad az illetőnek és mi nem.*

Ok nélkül senkiből se csináljunk aszkétát. Vannak, akiknek sok szabad, másoknak kevés. Vannak olyan szerencsés halandók, hogy minden bűnt, salakot kitudnak lökni. Némelyeknél a dohány, másoknál az étel, soknak az idegrendszer gyengesége és a vese lustasága lehet a forrása annak, hogy még a mérsékelt életmód mellett is beleesnek ebbe a bajba. Az ilyeneknél aztán a prevenciónál az úgynevezett aktivitás is fontos, *vagyis ezeknek tenniök is kell, annak az érdekében, hogy az erek el ne meszesedjenek.* Az életkörülmények óriásilag befolyásolják az érelmeszesedés keletkezését. A szabad levegőn tartózkodó, nyugodt életmódot élő falusi ember bizonyára többet engedhet meg magának ereinek veszélyeztetése nélkül. mint egy idegéletet élő, szobában tartózkodó nagyvárosi ember. Ismételten, aszkétát senkiből sem szabad csinálni, mert a jókedély, a nevetés, az életkedv, *amely az életmódok megváltozásával gyakran szenvedhet, hatalmas segítője a prevenciónak.* Annyi bizonyos, hogy az érelmeszesedés is belekerült a betegségek mai óriási számú kontingensébe, amely dietetikailag befolyásolható. A detoxikációs, méregtelenítő módszer kétségtelenül számottevő fogalom az érelmeszesedés prevenciójánál.

Testi, lelki diéta, fürdők és levegő, összefoglalva a főtényezők, amelyeknek egyénenként való applikálása háziorvos művészetén múlik!

Dr. Bucsányi Gyula.

MAUTHNER MAG
KI MINT VET, ÚGY ARAT,
MAUTHNER MAGNÁL JOBBAT
SEHOL SEM KAPHAT!!!
MAUTHNER ÖDÖN
MAGTERMELŐ ÉS MAGKERESKEDELMI R.-T. BUDAPEST
SÜRGÖNYCÍM: MAUTHNERÉK — TELEFONSZÁM: J. 463—65
KÖZPONT: VII., ROTTENBILLER-U. 33. FIÓKÜZLET: IV., KOSSUTH LAJOS-U. 4. (A Ferencrendiek templomával szemben)
Főárjegyzék, növényárjegyzék, őszi árjegyzék jácint, tulipán stb. virághagymákról ingyen és bérmentve.

SZENT GELLÉRT GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet és napfürdő
Külön férfi és női osztály
A legmodernebb berendezés
Szakképzett személyzet

utcákat, valamint az egyes régi városrészek elnevezéseit újítsuk fel.

A mai Széna-teret, bár az is régi elnevezés, „Logoth kapu-tér"-nek hívhatnánk, ami jelezné azt, hogy itt húzódtak a budai alsóvár bástyái, itt állott a Logoth külvárosba vezető kapu. „Logoth kapu-tér" sokkal többet fejez ki, mint a mai Széna-tér elnevezés.

A m. kir. statisztikai hivatal előtt elterülő térnek, illetve parknak ma még nincs neve. Buda multját emelnénk ki azáltal, ha ez a tér az ide néhány lépésnyire állott Vöröstorony körbástyáról „Vöröstorony-tér" elnevezést nyerne.

Buda történelmi multjának állítanánk emléket akkor, ha egyes régi városrészek elnevezését felújítanánk. A Vár, a mai Margit-körút és Horvát-utca által határolt terület a multban *Szent Péter* nevet viselt. — A Kis Rókushegy és Nagy Rókushegy közti völgyben a Lövőház-utca és Kisrókus-utca között terült el *Logoth külváros*. — A mai statisztikai park és a Margit-híd között a Kálvária hegy és a Rózsadomb lábához simulva *Szent Háromság külváros* állott.

A Városmajorral szemben a Retek-utca és Trombitás-út között *Tóthfalu* terült el. A Vérmező-út és Vár között elterülő területek pedig *Csízhalomnak* hívták. A mai Vizivárosnak az Ybl Miklós-tértől a Corvin-térig terjedő része a multban *Váralja*, németül *Taschenthal* nevet viselt.

Ha már megtartjuk és szerintem helyesen a régi bolt- és kocsmacégérekről való utcaelnevezéseket mint Retek-utca, Kékgolyó-utca stb., még inkább helyénvaló lenne, ha ezeket a régi városrészelnevezéseket valami módon megörökítenénk.

De elmehetnénk tovább is és ha már semmi nyomát sem találjuk a Hármashatárhegyen épült *goth* eredetű várnak, melyet a hunok *„Etelvár"*-nak neveztek el (Ujhelyi szerint innen az „Etzelburg" elnevezés), ha már egy kő sem jelzi, hogy valamikor az újlaki templom felett állott a *prépostság vára*, legalább az elnevezésükben kellene ezen helyeket megörökíteni.

Sajnos, hazánkat pusztító balsors nem engedte meg, hogy Bécs felől Budapestre hajón érkező idegeneknek büszkén mutathassuk a budai hegyeken lévő évszázados várakat vagy várromokat, legalább nevük említésével hívhatnánk fel rájuk az idegenek figyelmét.

Mindezek olyan kérdések, melyekkel foglalkozni a nálamnál hivatottabbaknak is érdemes volna.

Dr. Eperjessy István.

Pest-Buda régi repülőhídjai, a Böjtöst Evők Tornya és a Mészárosok Tornya

Bél Mátyás híres könyvében látható a 18. század elejéről való Pest és Buda *„Repülő Hídja"*, a *„Pons Volabilis"*, melyről sokat írtak a pest-budai városi história művelői, mivoltával azonban nincsenek tisztában. A pesti és budai mészáros céhek céhládáinak irattáráról a napokban megjelenő kötet, valamint a pesti serfőző céh történetét tárgyaló másik kötet sok adatot tartalmaz a Repülő Hídról.

Ez két hatalmas nagy dereglyére szerelt talpas hídlás volt. Mindkét dereglye farán hatalmas kormánylapát, vagyis *timon* volt: olyan, mint a régi gabonaúsztató hajóké. A *„Repülő Híd"* pesti hídjának feje a mai Irányi Dániel-utca fölött volt, budai hídfeje az Erzsébet-híd fölött állott. A Duna közepén, körülbelül a mai Vigadó alatt hatalmas vasmaeska tartott egy irgalmatlan hosszú láncot. A

SZÉCHENYI GYÓGYFÜRDŐ
a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népgyógyfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITŰNŐ KÖZLEKEDÉS

láne vagy 12 dereglye kurta árbocain volt átvetve és tartotta a „Repülő Hidat". Hogyan „repült" a híd? Igen egyszerűen. A pesti parton a két dereglye kormányosa *balra* nyomta a timonok rúdjait, tehát a timonok *jobbra fordultak*. A Repülő Hidat fogta a lánc, a timonokat nyomta a Duna árja. Nos: ebből minden jobbfajta budai gimnazista azonnal megszerkesztheti azt az „erőparallelogrammát", melynek egyik „összetevő"-je a lánc húzásának iránya, másik a víz nyomása a timonokra, eredője pedig az a nyomás, mely egy kisujj megmozdítása alatt valósággal átröpítette a pompás alkotmányt a budai partra. Ennél elmésebb, intelligensebb magyar fundálást képzelni sem lehet, hiszen *Takáts* Sándor nagyszerű írásai mutatták ki, hogy magyar faragó molnárok voltak a 17. század vízimívesei. Hiszen — mint kimutatják — még a 18—19. sz.-ban is színmagyar vízimívesek dolgoznak Budán, így Szárazajtai Nemes Ajtay János vízi ácsmester Ur, aki olyan pompás marhataposós víziemelő tornyot rak vala a pesti Leopold-uccai Serfőzőház számára, hogy *Domin* és *Nemetz* egyetemi professzorok dícsérik azt meg.

Nos: mikor később a nagy Hajóhíd megépült, ez a derék régi magyar „Repülő Híd" felkerült a mai Géza-utcához és a régi Bomba-térre — a mai Batthyány-térre, — röpítette a *pasazsérosokat*, amint a „Les Passagiers"-t hívták budai ükeink. 1793-ban még ott volt a vén „Repülő Híd": pesti hídfőjénél állott a Mayerffy-féle serfőzőház későbbi telke, ott volt a zsindelyes, deszkás, épületfás tót tutajosok kikötője, a Fakereskedők Piaca, a pesti ácsmesterek *Ácstelepe* és a Deszkások Piaca. Ez a hely az 1793-i telekosztás után lett *Uj Város*, a *Leopold Hóstátja*, a Lipótváros magva.

Pest-Budának tehát a 18. sz. végén *két* hídja volt, az egyik a Hangli mellől a Budai kioszkhoz induló *Hajó Híd*, a másik az áthelyezett *Repülő Híd*, a *„Fliegende Brücke"*, vagyis a Margithíd nagyatyja.

Ami a *Böjtösök Tornyát* illeti, azt mi a Hévliják *Cselebi* nevű török világjáró által említett budai torony helyes nevének tartjuk. Ki evett Budán *„bűtöst"*? Nyilvánvalóan olyan katolikusok, akik Budán laktak. Vagyis katolikus *bosznák* és *arbanás*-ok, vagyis albánok. *(Bosnyák:* idétlen szó, a *Boszanác*-ot *pozanác*nak ejtő bécsi nyelvből csúfította ide az a korszak, mely a szláv *ausztriaci*ból *osztrák*-ot csinált. *Bosnyák* és *osztrák* kínai szavak a magyarul tudók számára, magyar ember azt *boszna* és *óstriai*-nak mondotta.) Ezek ottomán alattvalók lévén, katolikus létükre is katonáskodtak a török alatt. Mivel pedig a liberális török katolikust, luteránost, kálomistát egyképpen megtűrt Budán, alkalmasint a bosznák Tornyát nevezi Hévliját Effendin Savanyú Ételt Evők Tornyának. Ez a savanyú étel alkalmasint a pénteknapi ősi *cibereleves*, az erdélyi, rác, moldovavidéki *vraga*. Hiszen varjúban is van pápista és kálomista varjú: a pápista sosem eszik húst, tehát pénteknapon is bőjtösel él, a kálomista varjú sose bőjtöl, tehát pénteken is megeszi a húst. Igy — hisszük — a budai *boszna* is „Bűjtös Étel"-éről volt nevezetes a derék mozlim testvér előtt.

Egyik mészárosokmányban II. Ulászló igen megdícséri a budai mészárosmestereket, hogy 1514 nyarán Buda falairól — vagy falai alól — elverték Dózsa kurucait.

Igen ám, de a mai Szentháromság-utca 1514-ben Mészárosok-utcája. A végén ott volt egy torony, a „Völag", vagyis a későbbi Generálisok Kaszálója, a Vérmező felett.

Az egész világon mindenütt minden városi torony a céheké. Buda városi tornyainak -nevei ismeretlenek. Minden torony a céh fertálya közelében van. A Mészáros Fertály a Mészáros-utca. 1686 után is az a neve. 1514-ből itt kell keresnünk a Mészárosok Tornyát. Az ilyen torony gondozója mindig a céh oltáros mestere, mert a torony a céhi pátronus szent nevét viseli. 1514-ben Iródiák Miklós Mester a céh oltáros mestere. 1514 és 1529 között a céh rengeteget építkezik. Budán: követ, meszet, ácsot fizet. Alkalmasint tornyát építtette át újmódi kerektalpú talián bastione-ra, amit Budán bástyának ejt a magyar és *Pastey*-nak a tájcs.

Nagyon gyanus, hogy Keresztelő Szent János Tornya volt a budai mészárosmesterek tornya neve.

Bevilaqua-Borsody Béla.

Budapest és a Batthyányak

Batthyány-Stratmann László hercegnek, a nemes emberbarátnak és nagynevű szemorvosnak elhúnyta alkalmából, röviden rá akarok mutatni arra, hogy mit köszönhet a magyar főváros az *Eörs* nemzetségéből származó főúri családnak.

A visszafoglalás után *II. József*, a kalapos király volt Buda és Pest első igaz fejedelmi jóakarója. Városszépítő munkásságának hatása alatt, mint az általa létesített budai *Városmajor* pesti testvérkertje, a XVIII. század utolsó éveiben kezdetét vette a mai *Városliget* megteremtése. Maga az eszme a sokoldalú *Boráros János* pesti városbírótól eredt, megvalósítására azonban 1799-ben *Batthyány József* bíboros hercegprimás, az utolsó nemzeti nádor fia, vállalkozott. A nemeslelkű magyar egyházfejedelem 24 évre bérbevette a tervezett *Városliget* területét, hogy ott, a futóhomok és ökörlegelők helyén, megteremtse a kontinens egyik legszebb parkját. *Kétezer* napszámossal, Pesten még sohasem látott munkáshadsereggel, nyomban hozzá is kezdett a nagy műhöz. Az egész munka *Witsch Rudolf* mérnöke és angol kertésze kezében összpontosult. Sajnos, négy hónappal a nagy mű megkezdése után, az agg főpap elhúnyt és a nagy mű megakadt. Pest városával kötött szerződése értelmében, az elhúnyt prímás öccsére: *Batthyány Tódor* grófra, a XVIII. század Széchenyijére, a nagy reformerre szállott a bérlet. *Witsch* tehát tovább vezethette a munkát. Sikerült megkötnie a futóhomokot és a *Városliget* sok szép részletét a nagy tóval együtt megalkotnia. Pest városa ugyanezen öt év alatt kiépítette az *Angol királyhoz* címzett vendégfogadóról elnevezett *Király-utcát* (a fogadó a mai *Anker*-palota sarkán állott) és a *Fasort*, amelynek kertjeiben épültek a *Városliget* első nyaralói: a *Pichler-féle*, *Festetics* grófé és mások. Sajnos, Pest városa csakhamar összekülönbözött a nemes gróffal, aki miután a város 1805-ben tőle bírói úton visszafoglalta a *Városligetet*, örökre búcsút mondott a *Batthyány*-féle park megvalósításának. Pedig ugyanakkor tervbe vette volt a *Margitsziget* fejlesztését is, aminek hatása alatt 1802-ben *Leyrer József* a szigetet már *Batthyány-szigetnek* nevezi. — A *Batthyány* nemzetség egyik tagjától: *Batthyány* Antal gróftól szerezték meg 1813-ban igen jutányosan a *Magyar Nemzeti Múzeum* telkét és e családnak nagy vértanu fiára emlékeztet a Báthory-uteai örökmécses.

Budapest székesfőváros Pest városának egy százharmincéves határozatának óhajt a közeljövőben érvényt szerezni: a *Városligetben Batthyány József* gróf bíboros hercegprímásnak szobrot emel a hajdanvaló *Batthyány-erdő* helyén. Igy nevezték 1799-től 1805-ig a *Városligetet*. Ne feledjük el azonban és legyen szabad itt is rámutatnom arra, hogy a nemeslelkű egyházfejedelem a *Városliget* megteremtésében a terveket nagyérdemű *öccsével együtt* alkotta meg, aki *folytatta* is a nagy művet, míg az akkoriak kicsinyeskedése és meg nem értése ebben *hálátlanul* meg nem akadályozta. A *Városliget* alapítóiul tehát e nemes *testvérpár* tekintendő. Elkésve bár, de igazságot kellene szolgáltatni *Batthyány Tódor* grófnak, *Fiúme* visszacsatolása eszme felvetőjének, a *Tarcsai*-fürdő megújítójának, a magyar ipar első úttörőjének, a nagy nemzetgazdának és feltalálónak *(Batthyány*-féle hajó). Miben álljon ez az igazságszolgáltatás? Abban, hogy a nemes főúri testvéreknek *közös szobrot* emeljünk a *Városligetben*. Hadd álljanak ott kéz a kézben érdemben öntve azok, akik a mult század hajnalpirkadásakor nemes lelkük egész melegével akarták boldogítani *Magyarországot* és szépíteni annak *fővárosát* . . .

Palóczi Edgár.

Ki a pénzzel!

A „Betyár" csacsi hivatása

Irta: Dr. LACZÓ VIKTOR

A termelésnél különösen arra kell figyelni, hogy annak célja, a *fogyasztás*, az élvezés, az ember javára való felhasználás ugyan, de vannak az élvezésben *elpusztuló* és vannak *örök értékek*. A cigaretta élvezetes cikk s amikor élvezem, el is pusztítom. A márványból faragott nimfa gyönyörű. Megveszem, állványra teszem, életem végéig gyönyörködöm benne s halálom után még az örököseim is élvezhetik. Nagy különbség van abban, hogy a csizmadia által készített csizmát a földműves elhordhatja öt évig is, de a földműves által termelt kenyérre a csizmadiának mindennap van szüksége és nem sok marad belőle.

Nagyon igaz és döntő szó tehát az, hogy *a termelést organizálni kell*, de itt is az a fő, hogyan is kell azt megcsinálni. Mindenesetre *alapvető elveket kell előbb felállítani*. Például: Mindenkinek, aki él, joga is van az életre, akár van munkája, akár nincs munkája. Minden érték csak akkor felesleges, ha már mindenki kapott belőle, aki csak kívánja.

A munkát fel kell osztani, hogy mindenkinek jusson belőle;

ha kisebbedik a munkaszükséglet, akkor is fel kell osztani: aki most naponkint nyolc órát dolgozik, dolgozzék négyet, a másik négyet pedig végezze az, akinek most semmi munkája sincs. Éhen halni senkinek sem szabad és *mezteleneül járni mindenkinek tilos*. Gyermekeket szenvedtetni, égbekiáltó bűn: teljes becstelenség és aljasság.

De persze az alapelvekből nem élünk meg. A termelést és a fogyasztást is organizálni kell. S itt van a bökkenő. *A kettő közé beékelte magát* és szinte nélkülözhetetlennek tűnik fel

az arany, a pénz.

Nem érték, — legfeljebb művészi értéke van, — csak értékszerző, tehát másodrendű érték értéke az, hogy értékeket szerez és közvetít, sőt helyettesít is, amíg majd „kell"; tehát eminenter eszköz. A termelés és fogyasztás organizációja egészen más *pézzel*, mint *pénz nélkül*. Mind a két módszerrel kellene megpróbálkozni. Hisz volt idő, amikor még nem volt pénz s az emberek megéltek. Most pedig a pénz miatt van, hogy

az emberek élelmiszerkirakatok előtt az éhségtől elájulnak.

A penznek rettentő hatalma miatt mondom a következőket. Emberek, ha segíteni akartok, *ki a pénzzel!* Ahol tudniillik pénz van. Ne féljetek, jut még. Tehát ki vele! Vegyetek cigarettát, cukrászsüteményt, cigányzenét, hajójegyet, pezsgőt, báli ruhát, virágot, parfőmöt, autótúrát, fürdőjegyet, mind olyan dolgot, amely *az élvezésben elpusztul*, mert nektek nemsokára ismét szükségetek lesz rá s az általatok kiadott pénzen mások vesznek kenyeret, tüzelőt, lakást, ruhát. Ha nagyon takarékosak akartok lenni, *vegyetek állandó értékeket*, aranypénzt, festményt, szobrot, ékszert, szőnyeget, könyvet, telket, házat, hiszen ez nem is kiadás, hanem *befektetés*. Ebből a pénzkiadásból is sokan megélnek. De

ha élvezni nem tudtok vagy nem szerettek, vigyétek a pénzeteket a takarékpénztárba.

Ez majd a pénzeteket kiadja kölcsön, szerez 12% kamatot, nektek ád 4%-ot s ez is jó, legalább megélnek a takarékpénztári tisztviselők és valaki majd ismét kedvet érez a munkához, még ha annak gyümölcsét részben a takarékpénztárnak fizeti is meg. Tehát csak

ki a pénzzel és ne tartsátok a láda fiában!

Ki a pénzzel, de lehetőleg ne külföldön, hanem belföldön és *elsősorban Budán*. Kölcsönfelvételtől azonban a végsőkig óvakodjatok!

A *pénz nélkül* való organizációról csak egyet mondok el, mert nem akarok utópiákba merülni. A minap a Páfrány-úton sétáltam a feleségemmel és véletlenül két beszélgető hölgy mellé kerültünk. Akaratlanul is meghallottuk a következőket. Mondja az egyik:

— Kérlek, annyi a tejünk, hogy nem tudom, mit csináljak vele.

— Ugy-e, már a kutyáid sem iszszák, valósággal ki kell önteni.

Hallottad, — mondja a feleségem, — ezeknek ki kell önteniök a tejet, mert bizonyára a Guggerhegyre senki sem megy érte. Mások pedig éheznek és fáznak. Van az I. ker. elöljáróságnak egy szamara, a Betyár. Ott lakik a Városmajor-utca 71. szám alatt s neki sincs munkája, mert, hála a technika fejlődésének, a lovaknak sincs. Tessék ezt a szép szamarat a főváros címerével ellátott kiskocsi elé fogni s azt egy fővárosi altisztre bízva, naponkint az I. ker. elöljáróság területén végigjáratni s a lakósokat ezüstcsengetyűvel felhívni, hogy vitessék legalább a házuk elé azt a sok felesleges *terményt*, *ruhát és eszközt*, amelyen csak azért nem adnak túl, mert senki sem jön érte. Az ilymódon beszerzett élelmiszereket a Népkonyhának, egyéb cikkeket pedig a Városmajorban levő missziósnővéreknek lehet adni.

A pénz nélkül való organizációnak legprimitívebb formája ugyanis a jótékonyságnak szervezése, a nélkülözőknek ingyenes ajándékokkal való ellátása. A fejlettebb organizáció majd akkor következik, amikor az emberek általánosan és behatóan észreveszik a termelés és a fogyasztás közé benyomult aranypénzközvetítés elvi és technikai hiányait.

Hány ember fürdik?

A fürdőlátogatás statisztikája

Érdekes adatok a fürdők statisztikájáról, melyek szerint az év első *11 hónapjában*, azaz január 1-től november végéig hányan és hol fürödtek, azután pedig, hogy november havában hogyan oszlottak meg a fürdőzők az egyes fürdők között.

1930-ban az *év elejétől november végéig* a fürdővendégek forgalma a következőképpen oszlott meg:

Széchenyi-fürdő	662.557
Lukácsfürdő	486.382
Császárfürdő	457.994
Szent Gellért-fürdő	333.385
Szent Imre (Rác) gyógyf.	316.188
Rudasfürdő	268.938
IV. ker. Dunafürdők	112.687
Ingyen Dunafürdők	100.691
Körúti fürdő	84.133
Királyfürdő	76.070
Erzsébet-sósfürdő	35.656
Margitszigeti fürdő	33.913
Palotai-úti népfürdő	18.812
Margitszigeti szanat. vízgyógyintézet	7.936
Összesen	2,995.342

1930. év *november havában* Budapesten a kő- és kádfürdőkben a fürdőző közönség a következő arányokban oszlott meg:

A legnagyobb forgalmat a Szent Imre gyógyfürdő (Rác) érte el	8238
utána a Császárfürdő	7562
Rudasfürdő	4175
Szent Gellért-fürdő	3155
Széchenyi-fürdő	3078
Lukácsfürdő	2985
Körúti fürdő	2883
Erzsébet-sósfürdő	2084
Királyfürdő	1990
Palotai-úti népfürdő	397

A gőzfürdők forgalma 1930. év novemberében a következőképpen alakult:

	Férfi	Nő
Rudasfürdő	6841	513
Széchenyi-fürdő	7938	6907
Szt. Gellért-fürdő	8741	5522
Császárfürdő	4100	3108
Lukácsfürdő	3938	3027
Szt. Imre-gyógyfürdő	11591	9615
Királyfürdő	5147	2318

Feltűnő a nők csekély száma a Rudasfürdő gőzfürdőjében.

Fent és lent...
Hivatalban, irodában, boltban, műhelyben
idegekre menő küzdelem folyik a létért
Szakítson tehát az idegpusztító nikotinnal és szivjon
Nikotexet

RUDAS FÜRDŐ
radioaktiv hőforrás
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ
FEDETT USZODA

Megjelenés: hetenkint kétszer

Budapest, 1931 február 14. Budai Napló 3

Monori Mag vezet

MAGYAR MAGTENYÉSZTÉSI R. T.
BUDAPEST—MONOR
Monori magkereskedése: Budapest, IV., Kossuth Lajos-u. 3. Telefon: Aut. 868-60
képes főárjegyzék és nagybani árajánlat ingyen és bérmentve

SZENTIMRE GYÓGYFÜRDŐ
(Rácfürdő)
Erősen radioaktív és rádiumemelet tartalmazó természetes 42° C földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Személyi hírek

FORSTER GYULA államtitkárnak a dunaföldvári híd létesítése körül szerzett érdemeiért a II. o. magyar érdemkeresztet a csillaggal adományozta a kormányzó.

SZLÁVIK FERENC dr. gyermekorvost a közegészség terén szerzett érdemei elismeréséül kormányfőtanácsosnak nevezte ki a kormányzó.

KÖPESDY ELEMÉR miniszteri tanácsos, a MÁVAG vezérigazgatója, a magyar állami vasgyárak fejlesztése körül szerzett érdemeiért megkapta a II. osztályú magyar érdemkeresztet.

SCHEUER RÓBERT bizottsági tag, a Lipótvárosi Polgári Kaszinó elnöke, Ripka főpolgármester megválasztatásának megünneplésére febr. 1-én, vasárnap, száz szegény embernek *ingyenebédet adott.*

ZSIGMONDY DEZSŐ mérnök-vezérigazgatót, a Zsigmondy Béla Rt. hídépítővállalat tulajdonosát, érdemei elismeréséül a kormányfőtanácsosi ranggal tüntette ki a kormányzó.

PURÉBL GYŐZŐ dr. székesfővárosi tanácsnoknak és HAMVASY ISTVÁN dr. kerületi elöljárónak a honvédelem megértő és céltudatos előmozdítása érdekében kifejtett buzgó és hazafias tevékenységeért elismerését fejezte ki a m. kir. honvédelmi miniszter.

SZÉKELY VLADIMIR nyug. főkapitányhelyettes szórakoztatta február hó 12-én este a Budai Társaskör nagytermében *„A humor szárnyain"* című előadásával a nagyszámú és a kitűnő előadót sűrűn tapsoló közönséget, akit az előadást követő társasvacsorán tovább ünnepeltek.

WOLKENBURG GYULA rendőrfelügyelő e hó 12-én ülte 25 éves szolgálati jubileumát, amikor e közszeretetben álló rendőrtisztet az összes csapattisztek előtt üdvözölte melegen és nagy elismeréssel *Török* János dr. főparancsnok.

RUBÁNYI A. BÉLA dr. gyakorlóorvos közhasznú tevékenységének elismeréséül elnyerte a kormányfőtanácsosi címet.

Papanek Ernő dr.

miniszteri tanácsos

Budapest székesfőváros újonnan rendszeresített számszéki igazgatója, aki a számszéki hivatallal ellenőrzi a székesfőváros vagyonát, gazdálkodását és számvitelét. Új korszakot jelent ez a főváros gazdálkodásában, mégpedig jól induló korszakot, mert Papanek Ernőnél alkalmasabb egyéniséget erre az őrtálló helyre elképzelni sem lehet. Típusa az egyéni korrektségnek, tökéletes magyar úr, aki vasmarkú szigora mellett, maga a lebilincselő előzékenység. Ezt a közmondásos, de méltányos szigort a tökéletes szaktudás és magas fokú műveltség kíséri, az őszfürtök közt mosolygó, örökké fiatalos arc pedig visszatükrözi lelki finomságát. Papanek Ernő a pénzügyminisztérium tanácsosa és ő emelte magas nívóra a bányászati osztályt s ezzel az ő működéséhez fűződik a mélyfúrások nagyszabású fejlődése Magyarországon, amellyel a világ összes nemzetei között első helyre közdütte föl magát a magyar. Papanek Ernő szerepvállalása a fővárosnál méltán azt a hitet kelti mindazokban, akik e város jövőjét a föld mélyén rejlő gyógykincsek és energiák felszínre hozásában látják, — hogy e téren Budapestre új, boldogabb korszak fénye derül és hálások kell, hogy legyünk dr. *Ripka* Ferenc főpolgármester böles előrelátásának, aki ezt a nagy munkaerőt, ezt a becsületes tudást, ezt a színarany magyar lelki tekintélyt lekötötte a fővároshoz. Papanek Ernő együtt vonult be a városházára dr. Ripka Ferenccel mint a kormány pénzügyi megbízottja és e nehéz szerep dacára, kivívta a városháza közbecsülését. Sok nehéz problémát segített már megoldani a városházán, talán sikerül majd ezt a nagy horderejű kérdést is, a mélyfúrások révén származó gazdagodás kérdését is sikerre vezetnie.

OLCSÓ KONZERV.
1 doboz ½ kg-os
FŐZELÉK:
ZÖLDBORSÓ 60
VAJBAB 80
FILLÉR
EGÉSZSÉGES ÉS JÓ.

A Krisztinavárosi Oltáregyesület a nagyasszony *Ripka* Ferencné dr-né elnöklésével megtarotta közgyűlését az Irgalmas nővérek Gellérthegy-utcai zárdájában. *Pálffy* Lajos dr. nyitotta meg az ülést, a titkári jelentést *Huspelné Balázsy* Lujza, a pénztári jelentést *Jakobey* Jolán terjesztette elő. *Némethy* Béla dr. előadást tartott, *Domé* Györgyné énekelt, *Szabó* Piusz dr. esperes felolvasott s a záróbeszédet *Ripka* Ferenc mondta.

RAVASZ Előkelő cukrászszalón. Krisztina körút 75. sz.

Új utcaelnevezések. A fővárosi közmunkák tanácsa sok budai névtelen utcát keresztelt el. A Budakeszi-útról kiinduló, a Hargita-utcával párhuzamosan haladó, Pasaréti-útig terjedő utcát *Gyergyó*-utcának nevezte el, a *Hévizi*-utat kiterjesztette a szabályozási tervbe felvett Dunaszakaszig kiterjedő útvonalra. A Donáti kápolnától nyugati irányban haladó kiépített utat *Viharhegyi*-útnak, a Szentendrei-útból kiinduló BHÉV-vonalig terjedő utat Zákony-utcának, a Szépvölgy-utcából 15616. számnál kiinduló déli irányban haladó utcát *Tiszolc*-utcának, a Szépvölgy-utcánál a 15616—13-tól déli irányban haladó, Csatárka-útig terjedő utcát *Jolsva*-utcának, a Szépvölgy-utcából kiinduló Zöldmáli-útig terjedő utat *Csatárka*-útnak, a Budakeszi-út 13043/1-től északkeleti irányban haladó Pasaréti-útig terjedő utcát *Hargita*-utcának, a Pasaréti-út 11637-től kiinduló Ördögárokig terjedő utcát *Ditró*-utcának nevezte el.

LORGNON Zibrinyinél. I., Attila-u. 12.

A Budai Nők Köre február 16-án, hétfőn este fél 9 órai kezdettel, a Hollós Mátyás Társaság titkára, *Andor Endre* író műveiből *szerzői estet* rendez. (Budai Vigadó, Budai Polgári Kör.) Szerepelnek: Hajdu Mihály zeneszerző, Klár Klári orkesztika művésznő, Pókay Irma színésznő, Sághy István énekes, Tátray Kornélia énekesnő, Viraág Ilona orkesztika művésznő. Belépődíj nincs. Műsor után tánc. Vendégeket szívesen lát az *Elnökség.*

* **A Trollyk** mansokára megjelennek Budán a Benzinkartell mélységes bánatára, melynek túlkapásait az autobuszüzem érezte meg a legjobban. 3 pompás angol *manchester* típusú elektromos felsővezetésű *autotrolleybusz* fogja lebonyolítani a forgalmat Óbudán, aminek az óbudaiak örülnek a legjobban. Gyorsan, olcsón, benzin nélkül.

A pellengér. A lebontott és újjáépítendő *Tabán* emlékeire hívják föl figyelmünket, amiket meg kellene menteni, összegyűjteni s azután beleilleszteni az újra épült terekre, utcákra. Bizonyára történt ez iránt intézkedés, de azért eleget teszünk a levélíró kedves olvasónk kívánságának és külön is a város urainak figyelmébe ajánljuk a *Fehérsas-téren* álló és rendkívül érdekes *szégyenoszlopot*, *pellengért*, mely ma mint igénytelen kopott kőoszlop alig kelti föl az érdeklődést.

„Turul" gyufa. A nyugati és északi államok gyufafogyasztói ma már csak az úgynevezett impregnált svédgyufát használják, amelynek az az előnye, hogy a gyufaszál leégés után nem izzik, rögtön elszenesedik, illetve akár asztalkendőre, akár ruhára vagy szőnyegre leesik, azt nem égeti ki. Ezekben az államokban a gyufafogyasztás túlnyomó része már csak impregnált svédgyufában bonyolódik le. A hazai gyufagyárak most e példára *„Turul"* cimkével, zöld színű, ugyancsak impregnált svédgyufát hoznak forgalomba, mely a fenti követelményeknek megfelel. A „Turul"-gyufa doboza alacsony, elegáns kivitelű és fogyasztói ára azonos a nálunk forgalomban levő rendes svédgyufával. A zöld színű impregnált „Turul"-gyufa minden fűszer- és csemeüzletben, dohány nagy- és kistőzsdében dobozonként 6 fillérért kapható.

Az a peches Bachmanek. Megint pereskedett. Megint elutasították. Évről-évre így megy. Legutóbb a kamarai választott bíróság tért napirendre alaptalan vádjai felett. Mert *Bachmanek* Aladár koporsókereskedő kifogást emelt tisztességtelen verseny címén a *Szfőv. Temetkezési Intézet* ellen azért, mert a kerületi tisztiorvosi hivatalok mellett ott székel a temetkezési intézet kirendeltsége is. Ez lett volna a vád első pontja; a második pont szerint, ha *Bachmanek* üzletet csinál, a Temetkezési Intézet az átalánydíjszabástól eltérve más kules szerint számítja tételeit. Végül sokalta azt a 20 pengőt, amit egy fourgon használatáért a magánvállalkozóknak fizetniök kell. A választott bíróság tagjai *Mayer* Géza elnökön kívül *Rapoch* Jenő és *Halasi Fischer* Ödön részvételével napirendre tértek az alaptalan vádaskodás felett. Bachmaneknek ismét pechje volt. Legközelebb elölről kezdi.

MENCZER gallértisztítása vezet! Fest, mos, tisztít, saját üzemeiben. Telefon. Olvasóinknak 8 f-ért tisztítja gallérjait.

Kékfesték előállítására alkalmas földbányát fedeztek fel *Pilisszentkereszt* határában, amely — a Pilishegyvidéki Hirek közlése szerint — már az 1830-as években művelés alatt állott és kitűnő indigófestéket gyártottak belőle.

Új kenyér. A jelen nyomorúságán akar enyhíteni *Kutyik* János, az ismert nevű iparművész és szövőmester, amikor a szabadalmazott és több aranyérmet nyert, sőt a magyar állam által is a legnagyobb kitüntetésben részesült, s más államok által is igényelt *művészi javítási eljárását magyar közkinccsé teszi.* Minden magyar férfit és nőt, rövid idő alatt megtanít szövetek, selymek, bársonyok, tompok, csipkék, antik és modern műkincsek (kínai hímzések, gobelinek, kárpitok, bőrdíszművek stb.) sérüléseinek művészi javítására. Ez nem műtömés, hanem az eredeti anyagból való pótlás, illetve *műszövés* és *művészvarrás*, kifejezetten: *új iparművészet.* Azt akarja, hogy a magyar, ha a sorsa bárhová veti, minden protekció, esetleg nyelvtudás nélkül megállhassa helyét. Leül az utca sarkára, *beszakítja saját ruháját — és beszövi.* Körülállják, megbámulják, de azonnal munkát, kenyeret adnak neki. Akit érdekel ez az új kenyérkereset, forduljon közvetlenül *Kutyik* János iparművész műszövő mesterhez: IV., Veres Pálné-utca 32.

MÁTÉ István, szobafestő és mázoló mester, *I. ker., Attila-körút 2.* Telefon: 573—55.

Tanoncközvetítés. A katolikus mesterek és kereskedők tanonchiányon kíván segíteni az alábbi felhívás: Ha szükségük van *tanoncra*, jelentsék be, a feltételek megadásával s válaszbélyeg mellékletével a *Kalazantinus tanoncközvetítőnek*, Budapest, II., Toldy Ferenc-utca 30. szám. Tel.: Automata 564—14. Hivatalos órák 9—12 és 3—6 közt. Ugyanott tanoncinternátus. Az ugyancsak ottlevő Oratorium a künnlakó tanoncok vasár- és ünnepnapi találkozóhelye, ahol ők díjtalanul szórakozhatnak és vallási kötelességeiknek eleget tehetnek.

Sikerült táncestét rendezett a Ripka Ferenc dr. fővédnöksége alatt álló „Budai Iparos és Kereskedő Ifjak Kultúregyesülete" e hó 7-én a Budai Társaskör helyiségeiben, amelyen részt vettek: Pavits Béláné, Kopper Gyuláné, Stella Gedeonné, Simits Jenőné, Wéberger Nándorné, Balogh Jánosné, Gebauer Frigyesné, Tőkés Antalné, Endrődy Lajosné, Gazdag Lászlóné, Németh Istvánné, Mózes Lajosné, Hackfelner Józsefné, Lichtenstein Ferencné, Koesis Ferencné, Höltzl Jakabné, özv. Kopper Ferencné, Halwa Sándorné, Hercegh Andrásné, Batizzi Lászlóné, Kötő Ferencné, Burger Andorné, Neubrandt Istvánné, Zloh Gyuláné, Fuchs Béláné, Fekete Gézáné, Szabó Albertné, Csapó Lajosné, Mihályszky Mihályné, Boskovits Dávidné, Lumbacher Istvánné. *Leányok:* Dvorzsák Annuska, Tőkés Luluka, Bodor Macóka, Gazdagh Manyi, Kováts Ancy, Koller Bözsike és Gizike, Moravcsik Annuska, Gáliszky Baby, Demeter Ilonka, Koesis Marika, Höltzl Ilus, Herczegh Gizike, Batizzi, Marika és Erzsike, Adamkó Matild, Zeidler Micike, Koczor Erzsike, Nagy Vilma és Erzsike, Boskovits Märy, Polgár Etelka.

Dreher-Mauls csokoládé a legjobb!

A Németvölgyi Templomépítő Bizottság február 15-én d. u. 5 órai kezdettel tartja meg VII. műsoros délutánját a Ferry Oszkár-utcai Tanítóképző Intézet dísztermében. A műsorban Clauser Mihályné, Marczinka Vica, Horváth Manci, Polyák Izabella, Ágotai Györgyi, Pártos Erzsi, Lengyel Jolán, Szabó Ibi, Rózsahegyi Kálmán, D'Arigo Kornél, Gál Dezső, dr. Járossy Jenő, Kovács Károly, Boháty József és Vanek Béla működnek közre.

SZEMÜVEG Zibrinyinél, I. Attila-u. 12

Süt a nap című vígjátékot hozza színre, mint díszelőadást a „Budai Iparos és Kereskedő Ifjak Kultúr Egyesülete" a Városmajor-utca 59. (bejárat a Temes-utcai kapun) iskola tornatermében fölállított színpadon február 15-én, vasárnap d. u. pontosan fél 6 órai kezdettel. A szolgalmas, ügyes műkedvelő társaság előadásait szívesen látogatja a közönség.

S. Schack Manka zeneszerző szerzői estjét rendezi a „Budai Katolikus Kör"-ben február hó 21-én, szombaton este fél 9 órakor. Közreműködnek: S. Schack Manka, Báthy Anna, a M. Kir. Operaház művésznője, Gáspár Jenő író, a Petőfi-Társaság titkára, G. László Ilma hegedűművésznő.

Vidám irodalmi estét rendez több író és művész közreműködésével, a „Gárdonyi Géza Irod. Társaság" február hó 16-án, hétfőn, délután 6 órakor a Drechsler-palota félemeleti külön termében (VI., Andrássy-út 25. szám).

Műsoros estét rendez a Krisztinavárosi róm. kath. Egyházközség Karitatív Szakosztálya *Zelliger* Vilmos dr. pápai prelátus, apátplébános, egyházi elnök. *Ripka* Ferenc dr. főpolgármester, világi elnök és *Kenéz* Béla dr. egyetemi tanár, a karitatív szakosztály elnökének védnöksége alatt, az egyházközség szegény gyermekei nyaraltatása javára február hó 15-én d. u. 5 órakor (vasárnap) a Verbőczy reálgimnázium tornatermében (Attila utca 1.). Belépődíj nincs. Ruhatár kötelező. A műsoron szerepelnek: a „Budavári pengető zenekar", *Hlubik* Antal hangversenyénekes, akit zongorán kísér *Bodrogi* Lajos karnagy. „A végrehajtó" című vígjáték. Nógrády és Pallos zenehumoristák, „Rebeka néni" bohózat. *Ekamp* Sándor rendez és szerepelnek: Brozin Ferencné, Kovács Ili, Abt Albinné, Kollmann Anci, Pajer Ilonka, Gyulai Tihamér, Herbert Lajos, Csoszó Ferenc, Vizer Géza. Konferál: *Eibel* Antal.

ZILAHI-BALOGH GYULA
ÉPÍTŐMESTER
I., BORNEMISSZA-UTCA 36.
TELEFON: Lágymányos 2-32

FRISS VIRÁGOK! SZOLID ÁRAK!
Telefon: A. 537-87
LOHR IRMA utóda
NAGY IMRE LÁSZLÓ
udvari szállító
II, Fő-utca 1

CSAK EGYSZER KÓSTOLJA MEG
A PATHÓ-FÉLE
német módra készült felvágott különlegességeket,
mindig fogyasztója lesz.
I., ROHAM-UTCA 6. SZ.
ÉVTIZEDES CÉG

SÜRGŐSEN KERESEK
DÉLIVASÚTKÖRNYÉKÉN
villamos és autobusz közvetlen közelében
4-5 szobás
teljesen világos lakást vagy műhelyhelyiséget abszolút csendes és tiszta üzem számára
Cím a kiadóhivatalban

KALAPOK KERTÉSZ
urak és hölgyek számára nagy választékban
kalapasmesternél I., Krisztina-tér 3 Fest, alakít

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régt jóhírű céghez
I, Logodi-u. 19 Béres Márton Tel.: 530-33

KÖZGAZDASÁGI NAPLÓ

Szerkesztő: SZÁSZHALMI JÓZSEF.

* **Makai Ernő,** a Belvárosi Takarékpénztár igazgatója a *debreceni* Tébe körzet meghívására nagyjelentőségű előadást tartott a Déry-múzeumban.

* **Magyar bankok** és a külföldi tőke viszonyáról tartott rádióelőadást *Krek* Károly dr. kincstári főtanácsos a *TÉBE* igazgatója. Érdekesen vázolta azt a fejlődési folyamatot, amely nálunk eltüntette a bankok és a takarékpénztárak közötti különbséget. Részletesen foglalkozott az összeomlással és az utána jövő nagy erőfeszítéssel, melynek végső eredménye a talpraállás lett.

* **A Légügyi Hivatal** a mátyásföldi MÁG területet megvette, amely repülőtér céljaira elsőrangú. Az automobilgyártásra szolgáló gépeket a *MÁVAG* veszi át, amely a gépek egy részét már át is vitette kőbányaiúti telepére.

* **A Tröszt** öt évre negyedfélmillió pengős kölcsönt ad Miskolcnak, tíz százalékkal leszállítja a mai villanyárat és a város évi részesedését 40.000 pengőről százezer pengőre emeli föl. Az egyezmény most van jóváhagyás céljából a kormány előtt.

* **Az Angol-Magyar Bank** igazgatósága február 12-én tartott ülésében megállapította az 1930-i üzletév zárószámadásait, melyek szerint a tiszta nyereség 3,408.055.38 P (az előző évi 3,482.618.92 P-vel szemben). A nyereség felosztása tekintetében az igazgatóság azt a javaslatot fogja a *február 28-ra egybehivandó 40-ik rendes közgyűlés elé terjeszteni,* hogy abból osztalékul 2,530.000 P (tavaly 2,520.000 P), vagyis *részvényenkint 5,50 P (11%) fizettessék ki* (a tavalyi 7 P-vel szemben), a *tartalékalap* gyarapítására az alapszabályokban előírt 59.853.79 P dotáció helyett 250.000 P, a *nyugdíjtartalék* növelésére — *tantiémmentesen* — 325.000

Idegeit kíméli
ha nagymosását nem otthon végzi!
Fehérneműjét
feltétlen bizalommal küldheti a
DUNA gőzmosó- és kelmefestőgyárba
BUDAI FIÓKOK:
I., Attila-körút 19
II., Fő-utca 7
II., Retek-utca 59
ÉS A KÖZPONT:
VIII., Gólya-utca 43
ugyanott ruhafestést és vegytisztítást garanciával végeznek. — Telefonhívásra autóval jövünk.
Telefon: József 350—52

GÉPÍRÁS
MÁSOLÁS
FORDÍTÁS
PONTOS
GYORS
OLCSÓ
II., FŐ-UTCA 4

KIRÁLY-FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. szám.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas kiórnátriumot és magnéziumot tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fém mérgezés, máj-, lép-, méh-, hágyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdő: férfiaknak . . . . reggel 5—1 óráig
nőknek hétköznap délután 2—7 óráig
!! IVÓ KURA!!

P fordíttassék (miáltal a nyugdíjtartalék 2,000.000 P-re emelkedik), az igazgatóság alapszabályszerű tantiémjére 119.707.59 P használtassék fel (a mult évi 190.457.62 P-vel szemben), míg a fennmaradó 183.347.79 P (tavaly 172.161.30 P) az 1931. üzletév számlájára vitessék át. A mérleg az intézet folyó-üzletének újabb fejlődéséről tanuskodik. A *takarékbetétek* állománya az előző évi 51.5 millió P-ről 55.4 millió P-re, a *folyószámlabetétek* állománya 33.3 millió P-ről 36 millió P-re és a *külföldi bankbetétek* összege 6.3 millió P-ről 8.9 millió P-re, az összbetétállomány tehát 91.1 millió P-ről 100.3 millió P-re szaporodott. A *hitelezők* (nem betétjellegű folyószámlák) tétele 40.9 millió P-ről 46.2 millió P-re emelkedett. A bank által kezelt *idegen tőkék* összege ezek szerint 146.5 millió P, az 1929. év végén kimutatott 132 millió P-vel szemben. Az intézet pénztári készletei 3.3 millióval 15.7 millió P-re, a váltótárcánál 1.1 millióval 64.4 millió P-re és a gabonára nyujtott előlegeknél 5.1 millióval 9.1 millió P-re szaporodtak. Az *adósok* tétele az előző évi 65.1 millió P-ről 69.6 millió P-re emelkedett. Az 1929. évi 7 milliárd P-vel szemben az 1930. évben 7.9 milliárd P-re emelkedett az *összforgalom*, a *pénztárforgalom* 2.6 milliárd P, tehát a mult évivel azonos volt. Az 1930. év folyamán az intézet 358 millió P összegű *váltót számított le*. A kimutatott nyereség nagyon kielégítő, mert elérhető volt a *Nemzetközi Gépkereskedelmi Rt.*-részvények osztalékhozama nélkül is. *Ez a vállalat* nyereségét tartalékolásokra fogja fordítani. Az intézet 40 éves fennállásának emlékére az igazgatóság azt javasolja a közgyűlésnek, hogy a 2,000.000 pengőre emelkedő *nyugdíjtartalék* a bank nyugdíjpénztárának erősítésére és a nyug- és kegydíjalapoknak dotálására osztassék fel. — A bank régi nyugdíjasainak nyugdíjátértékelési arányszámát 63%-ra emelte fel.

* **A Budai Általános Takarékpénztár** február 7-én déli 1 órakor tartotta az intézet székházában XX. évi rendes közgyűlését, amelyen báró *Hatvany* Endre elnöklete alatt az igazgatóság tagjai és a főbb részvényesek mind megjelentek. A közgyűlés tudomásul vette és jóváhagyta az 1930. üzletévre vonatkozó zárszámadásokról szóló előterjesztést, valamint az igazgatóság jelentését. Elfogadta a felügyelőbizottság jelentését az 1930 december 31-i mérlegmegállapításáról és a bizottság indítványát a nyereség felosztásáról, mely szerint a *47.032.30 P-t kitevő tiszta nyereségből részvényenkint 1 pengő osztalék kerüljön az intézet pénztáránál febr. 9-étől kezdődőleg kifizetésre, ami 10% kamatozásnak felel meg.* Azután megadták a felmentvényt az igazgatóságnak és a felügyelőbizottságnak. *Thein* Zoltán cégvezetőt, a báró *Hatvany*-konszern érdemes főpénztárosát a takarékpénztár érdekében kifejtett eredményes munkásságának elismeréseül igazgatósági tagnak választotta be a közgyűlés és *Friedlaender* Andor vezérigazgatónak, aki a mai nehéz viszonyok mellett is 20%-kal emelte az intézet klientúráját, buzgó, eredményes munkásságáért hálás elismerését fejezte ki.

* **Az I. O. K. Sz.** is amaz intézetek közé tartozik a polgármester határozata szerint, melyeknek kezességi nyilatkozatai és takarékbetét könyvei 15.000 pengőig elfogadhatók. Mivel a megfelelő pénzügyminiszteri rendelet értelmében az *I. O. K. Sz.* a második kúriába tartozik, betéti könyveit és garanciáját *50.000* pengő erejéig fogadja el a főváros bánatpénzül, vagy biztosítékul.

Telek ház lakás

Budai Napló
I. ker., Bors-utca 24. szám
Telefon: 502-96

TELEK

BÉRHÁZTELKEK
ÖT HAT EMELETES HÁZAKRA
FŐ-UTCA,
PÁLFFY-TÉR, GANZ- ÉS KIRÁLYHEGY-U. KÖZÖTT FEKVŐ
GANZ TELEKTÖMBBŐL
76 négyszögöltől kezdve kaphatók!
Értekezés: Dr. Székely Márton
VII., Erzsébet-körút 32. d. u. 4-6-ig
Telefon: József 448—22

Telekbérletet keresek Budán villamos és erdő közelében Weekend-házacskák és kisnyaralók részére. Pollák Lipót, VII., Akácfa-u. 30., délután.

Rózsadomb alján 300 négyszögöles, befásított telkek, közművekkel és szép kilátással jutányosan eladók. (108)

Szépvölgyi fenyvesben egyedülálló 16 holdas és a római Dunaparton 4 holdas telek szanatórium, weekendtelep részére eladó vagy bérbeadó. Dr. Lugmayer József ügyvéd, II., Margit-körút 1. Automata telefón 515—52.

Rózsadomb legszebb helyén, Zárda-utcában 304 öles telek összes közművekkel kedvező fizetési feltételekkel eladó. (121)

Rózsadomb legszebb helyén, autobusz megállónál, 380 négyszögöles telek olcsón eladó. (112)

Bercsényi-utca és Baranyai-út sarok, 1010 négyszögöl telek, minden közművekkel, nagyon olcsón eladó. Telefón: 824-44.

Buda legszebb és legegészségesebb helyein. Istenhegyi-út 37. és Tamás-utca 21. szám alatt termő gyümölcsfákkal beültetett összes közműves, 300 öles villatelkek jutányosan kaphatók részletre is. Tulajdonos, Csollán ügyvéd, Váci-utca 42. Telefón: 846—58. Értekezés 4—6 óra között.

Ujszentjános-kórháznál téli-nyári bérvillatelek egyik Szarvas-úton, a másik Virányos-úton közművekkel, fásítva, vaskerítéssel, déli fekvéssel, eladó. Ikervillának 6800, 10.200, 13.200, 8000 pengős részek. (102)

FEDEZZE FEL ÖN IS A SASHEGYET!
Sashegy a Belvárostól gyalog is csak 25 percnyire.
Sashegy a Belváros hegye.
Sashegy a székesfőváros szívében — szívének jobbik oldalán.
Sashegy az előkelő középosztály települő helye.
Csak hegylejtőn lévő telkeket vásároljunk, ott van csak levegő, napsugár és kilátás.
Ön gyermekei arcáról leolvashatja hogy hol lakik;
nézze meg azután a sashegyi gyermekeket.
Sashegyi telkeinkről prospektust küld:
***Kubatura** részvénytársaság. Budapest, főpostafiók 77/0*

Sashegyen, Budaörsi-út felett délkeleti fekvésű vagy 400, vagy 280 öles telek olcsón eladó. Mindkét telek villamostól 5 percre, két utcára nyílik. (120)

Ferry Oszkár-u. 46. sz. alatti telek villamos és autobusz közvetlen közelében, 340 öl à 95 pengő. Králik Elemér, VIII., Nap-u. 23.

Fery Oszkár-utcában 206 öles telek eladó. Építési iroda I., Naphegy-utca 21. Tel. 527—80.

Rózsadombon, Bimbó- és Vérhalom-utca mentén gyönyörű fekvésű 270 öles telkeink, dunai kilátással, eladók részletfizetésre is. Építési kölcsönt nyujtunk. Rózsadombi házépítő rt. V., József-tér 8. Telfón: 806—00.

Hidegkúti-úton, Star filmgyár mellett, villamos közelében, kettő à 298-öles telek, diófás parkban, összes közművekkel. (69)

HÁZ

Széna-tér mellett egyemeletes ház eladó. (117)

Különleges szépségű, elsőrangú építkezésű sarokbérház, étage-fűtéssel, 55.500 pengő bérjövedelemmel, 11% nettó hozamra, eladó. Részletes felvilágosítás a kiadóhivatalban. (107)

Sósfürdőnél egyemeletes, 3 lakásos ház, összes közművekkel 40.000 pengő. 24.000 pengővel átvehető. — Ugyanott 150 öles telek is. (118)

Buda legszebb helyén négyszobás villa, külön házmesterlakással, olcsón eladó. Telefón József háromszázhat—negyvennégy.

Rózsadombon kétlakásos nagy villa, szép kerttel, alkalmi áron eladó. (109)

Délivasútnál négyszobás, modern alagsoros villa 20.000 pengővel átvehető. (111)

Sósfürdőnél 3 szobás, parkettás, adómentes úrilak 18.000 pengő. (86)

Rózsadombon 6 szobás, gőzfűtéses villa 70.000 pengő. (57)

Keresek 40.000 pengős árban családiházat, a budai hegyvidék alján, I. vagy II. kerületben. Ajánlatok a kiadóba. (124)

Figyeljen
törv. védett védjegyünkre és
ne feledje el,
hogy a

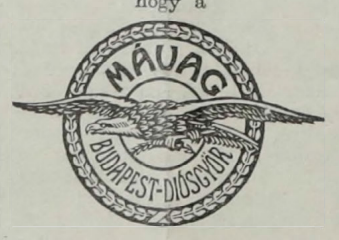

ábrájú védjeggyel ellátott, avagy a beöntött domború „MÁVAG“ szócskával bíró **különböző gépgyártmányaink, acél- és vasöntvényeink stb.** céljainak a legmesszebbmenően megfelelnek és érdekeit tökéletesen kielégítik

Magyar kir. állami vas-, acél- és gépgyárak
Budapest, X., Kőbányai-út 21

Városmajor-utca mellett pompás villa, 7 szobával, minden mellékhelyiséggel, parkos kerttel, luxuskivitelben, Vajda Zsigmond freskóival, eladó. 25 évi adómentesség. (49)

LAKÁS

3 szoba hallos, minden komforttal épült lakás 2 W. C-vel, előszobával, központi fűtéssel vagy anélkül május 1-re. Székely, Retek-u. 69. Telelfón: 532—28.

Egy- és másfélszobás lakások, egy- és másfélszobás garzónlakások minden komforttal május 1-re. Mészáros u. 60/b. alatt épülő új bérpalotában autobusz megállónál. Székely, Retek-u. 69. Tel.: 532-28.

Horváth-kertre néző, Attila-utcai négyszobás öröklakás eladó. (122)

Buda legegészségesebb vidékén 3 szobás, magasföldszintes szép lakás azonnalra, egy 5 szobás gyönyörű lakás május 1-re kiadó. Vígszínháztól 5 percnyire, autobusz megálló. Buday László-utca 5/b. Telefón 534—69.

Műegyetem parkjával szemben, Budafoki-út 17. szám alatt kettő és négyszobás modern öröklakás és műterem háromszobás öröklakással eladó. Bővebbet a házgondnokságnál, hétköznap délután 3—4 óra között.

I., Városmajor-utca 8 és II., Kapás-utca 40. szám alatti öröklakások eladók. (119)

Rózsadombon 5 szobás lakás, beüvegezett verandával, összkomforttal májusra kiadó. Elemi és leánygimnázium mellett. Autobusz megálló. (115)

4 és 5 szobás lakás azonnalra és 1931 máj. 1-re kiadó. I., Naphegy-utca 7.

Szépen bútorozott napos szoba, központi fűtéssel villában a Gellérthegy délkeleti oldalán, úr részére kiadó. I., Berényi-u. 10. fsz. jobb. Megtekintendő 3 óráig.

Műtermet keresek egy- két szobával lehetően Buda belterületén. (114)

Egy—háromszobás komfortos lakások **háromévés** házban, központi fűtéssel, melegvízzel **budai hegyekre** legszebb szabad kilátással, **februárra, májusra,** Horthy Miklós-útnál. I., Fadrusz-u. 6. Építészmérnöknél. Telefón: Lá. 6—80.

Egy-, kettő-, három-, négy- és ötszobás lakás kiadó. Iroda: I., Naphegy-u. 21. Tel. 527—80.

Budai villában vagy kevés lakójú bérházban keres májusra 4 vagy 5 szobából álló lakást, három felnőtt tagból álló családú, magasrangú állami tisztviselő. Ajánlatok: **Villalakás** címmel a kiadóhivatalba.

Háromszobás, hallos, telekkönyvi tulajdont képező öröklakást keresek, törlesztéses vételre. (123)

ÜZLETHELYISÉG

Buda legszebb helyén, 2 épülő bérház mellett, melyekben üzlethelyiség nem lesz, vasportállal, karzat létesítésére alkalmas belmagassággal, bármely célra, de különösen mészáros, hentes, trafik, szabó, háztartási cikkek, festéküzlet stb. részére olcsó bérrel kiadók. Mészáros-utca 60/c.

Budai Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság
Budán, II., Fő-utca 9

Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket.
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
Budai ingatlan-tulajdonosoknak gyors lebonyolítás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyujtunk
Mindennemű bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésre
SAFE DEPOSIT

HUNGÁRIA
radium tartalmú, lithiumos gyógyforrás Budán, Erzsébethídnál
IVÓ-KÚRA
reggel 7 órától este 6 ig.
= Szénsavval telítve! =
HARMAT-VIZ!

Öröklakások 2—3—4 SZOBÁSOK
HALLAL, MODERN KIVITELBEN
(központi fűtés, melegvízszolgáltatás, gőszárító, stb.) A Vérmezőre nézó **ATTILA-UTCA 95, 97, 99. sz.** telken épülő Stilus Társasházban **KAPHATÓK,** 1931 május 1-re. V., Balaton-utca 10. Telefon: 168—23.

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM
Kitűnő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálvíz
A szentendrei HÉV vasútnak, a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

Szebb — Jobb — Olcsóbb
RÁDIÓ
CSILLÁROK, KELLÉKEK
NINCS PESTBUDÁN
IDŐT, PÉNZT TAKARÍT, HA ITT VÁSÁROL
KRISZTINA RÁDIÓHÁZ
I., KRISZTINA-KRT 141
TELEFONSZÁM: AUT. 566—83
Kedvező fizetési feltételek

BÁCSKAI KONYHA!
A CSÁSZÁRFÜRDŐ éttermeiben bácskai ételkülönlegességek, dunántúli borok!
ESTÉNKINT SCHRAMMELZENE
MEISTER ÉNEKEL
CSIRSZKA KONRÁD
VENDÉGLŐS
ALKALMI KÜLÖN TEREM!
POMPÁS KORAREGGELIKÁVÉ

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III, LAJOS-UTCA 148. SZ.
TELEFÓN: AUTOMATA 624—57.
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett
Kölcsönöket folyósít váltóra, folyószámlákra, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

KIZÁRÓLAG
ANTIK BÚTOROKAT
RESTAURÁL, ALAKÍT, SZAKSZERŰEN
*
AUSPITZ M.
II., ZSIGMOND U. 9
TELEFÓNSZÁM: AUTOMATA 626—47

ÜVEG és porcellán-árukban **GÁL LAJOS Budán** II., Széna-tér 7 **vezet**
Tisztviselők nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltétel

HALWA S.
BUDÁN, I., SZENT JÁNOS-TÉR 4
TELEFON: AUTOMATA 507—37
Állami díszoklevél — Ezüstkoszorús mester
NAGY ARANYÉREMMEL KITÜNTETVE
Vadászfegyverek, fegyverjavítások, sportcikkek, cserkészfelszerelések
PUSKAMŰVES

ÉHGYOMORRA
naponkint igyék egy pohár
KRISTÁLY
VIZET!

TEA
Közvetlen behozatal Holland-Indiából
a termelő ¼ és ½ kgos eredeti csomagolásban, 5-10 dg-os saját csomagolásban és ládákban. Nagyban és kicsinyben
BOZÓ GYÓGYTÁR
BUDÁN, I., ALKOTÁS-UTCA 34. SZÁM.

BELLEVUE
SZÁLLODA
ÉTTERMEIBEN
DÉLUTÁNI TEA
ÁNC
Ujdonság! Menürendszer!
4 fogásos ebéd 1.80-tól, utcán át is
Elsőrangú koncert- és tánczene. **Európa előkelő restaurantjai** között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 6 pengős. Déli menü **2.50.**
Asztalrendelés: T: A. 528-84

Laptulajdonos: VIRAÁG és TÁRSA
Kiadásért felelős: Viraág Béla.

Nyomatott a Révai Irodalmi Intézet Nyomdájában, Bpest V., Vadász-u. 16.
— (Nyomdaigazgató: Linzer M.) —

Megjelenés: hetenkint kétszer

193

Budai Napló

XXVIII. évfolyam. 1031. sz.

Buda érdekeit a várospolitika, a közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló ujság. Előfizetése egy évre 24 pengő, félévre 12 pengő. Egy szám 50 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal: I., Bors-utca 24. Délután 5—7-ig. Telefon: 502—96.

Felelős szerkesztő: VIRÁG BÉLA

Hirdetések ára: Egy hasáb széles, egy milliméter magas sor, egyszeri közlésnél 40 fillér. 20 mm. magas hirdetés 8 pengő. Szövegsor ára 4 pengő. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő.

1931 február 21.

Kis emberek — nagy bajok!

A III. kerületi borbély- és fodrászmesterek egyesületének elnöke, Lusztig Antal, meghívott egy szakmabeli ülésre. El is mentem. Volt ott vagy 60 III. kerületi borbélymester. Csupa kisember. A legtöbbje olyan, aki segéd nélkül dolgozik maga, legfeljebb szombat délután állit be üzletébe egy segédet vagy egy tanoncot. A vasárnapi munkaszünet ellen panaszkodtak és azt kérik, hogy azt helyezzék hatályon kívül. *Igazuk van.*

Különösen kültelki kerületekben, tehát Óbudán és Ujlakon, a vasárnap az egyedüli és igazi szezón-nap. A szegény ember ha egész héten nem is borotválkozik, de vasárnap megteszi. És éppen ezen a napon nincs nyitva a borbélyüzlet. Egész héten üres, vasárnap zárt. Mit csinál ilyenkor a kundesaft? Gilettet vesz, maga borotválkozik. Vagy elhozatja a lakására a — *segédet.*

Mi következik ebből? A segédek szépen keresnek vasárnapi munkájukkal, a főnökök pedig fizetik a súlyos adót. A segéd keresethez jut, a főnök (mester) anyagilag megy lefelé. Régen a törekvés az volt: segédből főnökké, mesterré lenni. Ma: a főnök kénytelen lemondani az önálló egzisztencia előnyeiről és igyekszik segédként elhelyezkedni valamely pesti mesternél, hiszen a III. kerületben lévő kundsaftjait mint segéd úgyis megtarthatja magának.

Nagy veszedelem ez, mert ez jelenti önálló polgárok elproletárosodását, önálló adóalanyok és munkaadó mesteremberek pusztulását és az alkalmazottak, munkavállalók szaporodását. Érdeke ez a polgári frontnak? Nem!

Miért csinálták meg a vasárnap kötelező munkaszünetét? Először azért, hogy legyen a héten egy pihenőnapja mindenkinek, aki dolgozik, tehát higiénikus szempontból. Ez így jó is volna — ámde az óbudai borbélymesterek egész héten át pihennek és éppen csak vasárnap volna alkalmuk dolgozni, amikor ismét csak pihenésre vannak kárhoztatva. Gazdasági okok pihenésre kényszerítik a mestereket hat napon át, törvényes szabályok pedig a hetedik napon zárják el őket a munkától.

A segédek érdekében áll a kötelező munkaszünet? Igen! De az életben az a helyzet keletkezett, hogy éppen a segédek nem veszik igénybe a törvényes kedvezményt, mert igenis a segédek házról-házra járnak Óbudán és Ujlakon (itt tudom, mert megfigyeltem, de valószínüleg másutt is így van!) és dolgoznak. Egyébként a kérdést úgy is meg lehet oldani, hogy a vasárnapi munkaszünet legyen kötelező az alkalmazottakra nézve, vagyis a főnök, a mester, a saját üzletében, saját maga, legalább is délelőtt dolgozhasson, — ha akar.

Emlékezzünk vissza gyermekkorunkra: vasárnap délelőtt micsoda aratása volt a borbélymestereknek: az utcán sorba állottak az emberek. Miért kell őket a mai nehéz megélhetési viszonyok között megfosztani a kereseti lehetőségtől.

A szociális szempont csak az alkalmazottakra nézve teheti indokolttá a munkaszünetet, mert az jelenti a munkakényszer alóli szabadság szükségszerűségét, de nem jelenti az önként vállalt munka elvégzésének lehetőségétől való eltiltást.

Vagy talán a valláserkölcsi ok is közrejátszik ebben a kérdésben? Imádkozhat, templomba járhat a mester ha mohamedán: pénteken, ha zsidó: szombaton, ha keresztény: vasárnap délután. És miért kell éppen a borbélyok vallási érzületét fejleszteni? Hát az orvosok, mérnökök és egyéb szabadfoglalkozásúak miért dolgozhatnak vasárnap is, miért nem muszáj nekik is ájtatoskodni a templomokban?

A publikumnak is az az érdeke, hogy legalább vasárnap, amikor ünnepe van, megborotválkozhassék.

Egyáltalán nagy túlzás mutatkozik az államhatalmi intézkedés terén a záróra tekintetében is. Mi értelme van annak, hogy este az üzleteket be kell zárni? Hát aki éppen éjjel akar vásárolni? A kocsmába mehetnek éjjel is, a szabóhoz vagy a grájzleroshoz nem. Mi ebben a logika? A pincér, soffőr részére nincs záróra, sem vasárnapi munkaszünet. Ellenben a munkaadók egy részének muszáj pihenni, akár fáradt, akár nem. Azt mondják külföldet járt emberek, hogy nem mindenütt van ez így a világon. Hát miért nem lehetne nálunk is valamit tenni a közterheket alig elbíró emberek keresetének feljavítása érdekében?

Dr. Orova Zsigmond.

A szürke ember

A világháborút követő forradalmak leverése után a város uralmát átvevő és keresztény alapon álló párt egy „szürke" embert keresett, akit párthatározatai végrehajtójául a polgármesteri székbe kívánt ültetni. A választás

SIPŐCZ JENŐ dr.

főügyészre esett, akiről a nagy közönség csak annyit tudott, hogy puritán jellemű, szorgalmas, lelkiismeretes tisztviselője a fővárosnak. De szürke ember, aki nem igen vesz részt pártmozgalmakban, habár erőshitű keresztény, nem keresi a nyilvános szereplést és csak hivatalának él. De azt aztán a legkifogástalanabbul látja el. Senki sem várt tőle sokat, de tisztelettel fogadták. Nehéz nagy munka állott előtte. Eltakarítani a mult romjait és újból megteremteni ezt a várost minden vonatkozásában. Az uralmon lévő párt sem volt rutinírozott városi párt. Annak is tanulnia kellett ezt a szerepet — súgó nélkül, a legnehezebb kérdéseken kezdve a tanulást. Erős judiciummal, nagy szociális érzéssel és törhetetlen bizalommal állt a munkának a szürke ember és akik nézték a munkáját, csodálkozva látták, hogy napról-napra, évről-évre mind élénkebb színre változik a szürkesége. Lassan lehántotta magáról a párturalom szürkítő köntösét és most, egy évtizedet meghaladó, emberi erőket felörlő munká után, amikor harmadik megválasztásakor sugárzott feléje a polgárság bizalma és tisztelete, — ott állott a polgármesteri szék előtt a polgári erények legragyogóbb színeiben. A szürke ember.

Buda-bath

Dr. NEMES JENŐ GYÖRGY volt fürdőorvos

Talán meglepő, talán kivihetetlennek is látszik első pillanatra, mégis azon a nézeten volnék, hogy Tabánnak a Gellérthegy lábához eső és Fürdővároshoz tartozandó részén bizonyos parcellákat a főváros *felajánlana* a velünk baráti viszonyban lévő államok *népjóléti* (rokkant) *intézmények, államfőinek* gyógyintézmények, szállók, villák építésére, miként azt a bolgár példa mutatta. (A Fekete-tenger partján ajánlott fel a bulgár kormány nekünk is üdülőhelyet.) A páratlan reumafürdők, a főváros pompája, szórakozási lehetőségei idegen építőtőke ideserkentését és mindennél jobb propaganda-kamatot fog jelenteni a fővárosnak e gavalléros gesztusáért. Lehetetlennek tartom, hogy pl. az itt járt és oly elragadtatott *patialai maharadzsa*, vagy a *japán császári hercegi pár* ne fogadna szívesen és ne építtetné fel villáját a telkén. Természetesen az olasz miniszterelnöknek is felajánlanának ünnepélyesen egy telket stb. Ha olasz, svájci, angol gyógyházak épülnének, nem maradna el a magánosok törekvése sem és a Tabán az ő építkezésével maga virágoztathatná fel Budapest munkára sóvárgó lakosságát. Ennek a tervezetnek első etappja máris lakásforgalmi és építkezésserkentő hatású volna, ha a régi piaristaház mintájára *a főváros nyomban elrendelné a Tabán kiürítését és lerombolásával életet vinne a lakásépítés terére is.*

A jövőbeli építkezés egyik legsürgősebb pontja még a *Fürdőkórház* haladéktalan felépítése volna a Horthy Miklós-úti telkek helyén. Lehetetlen, hogy ha a *főváros és a magyar bankok részvénytársasági alapon összefogmának, belső kölcsönnel* is ne volna lehetséges a *két épülettömb és a Dunapart rendezésének megoldása* (kb. 12 millió pengővel), ami az első etapp volna és elegendő is, hogy a Fürdőváros már-már komikusan húzódó problémájának óriáskigyóját tovasiklásában megállítsa. A Tabán lebontása területfelszabadító etapp, a további tervek várhatnak.

Rendkívüli gond fordítandó a *keleti propagandára* is, a baráti török, hindu, reumás, gyomorbeteg népeknek legközelebbi és hagyomány által szent helye Buda. *Szokoli és Kara Mustafa medencéiben* való fürdés kedves érzéssel tölti el török testvéreinket. Támogassuk az itteni *Gül Baba kultuszukat*, gondoskodjunk szállásról, rituális étkezésről, templomról, idegenvezetőről, autocarok, kirándulások rendezéséről.

Fürdőkincsünk az állam anyagi támogatására is méltó, az Idegenforgalmi Tanács *évi 80 ezer pengője* 10 évi kb. 1 millió pengő értékes hozzájárulást jelentene fenti tervek létesítésére. Garantálja az állam nagybankjaink adandó kölcsönét és nagybankjaink merjenek vállalkozni. Rendkívüli osztalékhoz fognak jutni! Budapest pedig gazdag, jól adózó és megelégedett lesz! Idegen barátaink *Trianonellenes híveinké* fognak válni! Mi se utazzunk idegen fürdőkbe, aki pedig megyen, külföldi példára *köteles legyen jövedelme arányában propagandabélyeget útlevelébe ragasztani.* Ebből is bejön negyedmillió pengő évente, ezt nem veheti senki retorzív alapul. Önkéntes adózás volna gyönyörű fürdőértékeink emelésére. Nincs az a polgár, aki meg ne érezze az idegenforgalom jótékony hatását, persze, konjunkturális időt véve alapul. Szobák kiadásával, orvosi penziók létesülésével, kereskedő, művész stb. boldogulás előtt állhat. Kis tőke, nagy, de rögtöni elhatározás és — *Buda világfürdő lesz!*

Gülbaba országa

A Rózsadombi Egyesület választmánya letárgyalta minden ügyét — Nádas Béla dr. kimerítő jelentése

A Rózsadomb országgyűlése, a Rózsadombi Egyesület választmánya, mely még sehogy sem forrott össze a várossal, mert a városházán mint valami különlegességet kezelik a Rózsadombot, mely követeli a maga jogait az élethez, ahhoz a magasabban fekvő élethez, amit előnyös földrajzi helyzete biztosít számára. Bizonyos, hogy különálló világrész ez, amely mintegy 40 év előtt külön polgármestert is választott, amit dr. *Bárczy* Tivadar, e polgármesterválasztás jegyzője ír meg legközelebb a rózsadombiak szórakoztatására.

A választmányi ülést Gülbaba hivatott utóda, dr. *Bárczy* István ny. miniszter és Budapest nagyérdemű volt fő- és polgármestere nyitotta meg. Elmaradásukat kimentették: id. Munkácsy Gyula és Csapó Rezső igazgató. Az elnökség és tisztikar részéről jelen voltak az elnökön kívül almási *Balogh* Loránt és dr. *Vály* Ernő alelnökök, dr. *Nádas* Béla ügyész és főtitkár, ifj. *Hoffmann* Károly pénztáros. A választmányi tagok közül megjelentek: Asbóth Oszkár, Bárány Oszkár, Botzkó János, Csiky Ernő dr., Egerer Gedeon dr., Hörcher Ödön dr., hámosfalvi Hámos Róbert, Jónás Géza dr., Kónyi Hugó, Leó György dr., Luspay Mihály, Medek Béla, Návay Aladár, Némethy Nándor dr., Politzer Sándor, Réthy Zsigmond, Róna Márk, Schack Béla, Skrovina János.

Az elnöki megnyitó után dr. *Nádas* Béla ügyvéd, egyesületi főtitkár a mult választmányi ülés óta történtekről a következőkben számolt be: *Kátrányozoti makadámutak* közül az ez évi költségvetés keretében a következők épülnek meg: Bimbó-utca (a 49. számtól az Eszter-utcáig), Törökvész-út (Eszter-utca és Kapy-utca között) együttesen 200.000 P költséggel. A Margit-körúttól egészen a Kayp-utcáig folytatólagosan kiépül a rég óhajtott, 13 öles, nagy, transzverzális, kilátó út a Rózsadombon át és folytatni fogják a Hűvölvölgyön végig Pesthidegkútig, sőt Máriaremetéig. A Hadapród-utca 65.000, a Borgó-utca 45.000, a Pusztaszeri-út (Zöldmáli-út és Törökvész-út között) 175.000 P költségen. Igy Óbuda felől is meg lesz teljesen a 13 öles, transzverzális út a Rózsadombon át. Végül megépül a III., Berkenye-utca is a Pajzs-utcáig 35.000 P költségen. Bitumenes gyalogutak az idén nem épülnek.

Csatornázzák a Bimbó-utcát, a Pusztaszeri-utat és a Cimbalom-utcát. *Fásítják és parkírozzák* a Veronika-kápolna körüli teret, mely ügyben *Vargha* László műegyetemi tanár, városrendezési szakértő helyszíni szemle alapján tervet készít, de tervezik a régi rózsadombi kálvária rekonstruálását is.

A közvilágítás terén örömmel jelenti, hogy az Elektromos Művek honorálták az egyesület kérelmét és revízió alá vették a Rózsadomb egész területén a közvilágítást. A napokban felszerelték a Szemlőhegy-utca minden villanyoszlopára az új 100-as égőket és *Szaszovszky* légvezetéki igazgató kilátásba helyezte, hogy e munkálatokat folytatni fogják a többi rózsadombi utakon is. A gázműveknél is eljárnak a régi leszerelt gázlámpák újabb felszerelése ügyében.

Sok utcát nevezett el a Közmunkatanács a közelmúltban, illetve keresztelt meg a Rózsadombon. Elkeresztelte az Ákos- és Héja-utcát együttesen Gábor Áron-utcának, a Biai-utcát Darányi Ignác-utcának, a Fillér-utca végső szakaszát és folytatását Lóczy Lajos-utcának, a Fillér-utca meredek szakaszát Fillér-lépcsőnek, az Aranka-utca egy kis szakaszát Barsi-uteának, a Debrői-utat Hermann Ottó-útnak, a Rókushegyi lépcsős utat Lóránffy Zsuzsánna-lépcsőnek és a Rókushegyi-utat Lóránffy Zsuzsanna-útnak, a Karmelita-utcát Lublói-utcának, végül a Domonkos-utcát Szerzetes-utcának. Megkeresztelt továbbá egy csomó névtelen utat: Mandula-utca (?), Gárdonyi Géza-út, Balogh Ádám-utca, Rügy-utca, Tüske-utca, Lepke-utca, Virágárok, Branyiszkói-út, Borgó-utca, Guyon Richard-utca, Fenyves-utca, Katalin-utca, Vadrózsa-utca, Présház-utca, Csopaki-utca, Sövény-utca, végül a Drasche-telepen: Torockó-utca, Gyergyó-utca, Hargitta-utca és Rhédey-utca.

A rózsadombi autobusz ügye egyelőre nyugvópontra jutott, amíg a tervbevett 50 új kocsi forgalomba kerül. *Balogh* István drogériatulajdonos a 17-es autobusz jelenlegi menetrendjét kinyomatta és ezért köszönetet mondott neki a választmány. *A rózsadombi patika-ügyben* a miniszter elrendelte az egyesület kérvényének letárgyalását és a II. ker. elöljárósága, *Barsy* dr. kerületi tisztiorvos a kérelmet közérdekből pártolja. *A rózsadombi fiú reálgimnázium ügyében* az egyesület régebben kérte, hogy a Mátyás reálgimnázium megfelelő épületbe a Rózsadombra, vagy legalább is a Rózsadomb aljára helyeztessék át. A főtitkár felhatalmazást kért ily irányú tárgyalások folytatására.

Rózsadombi kilátót, mint fontos kérdést, nagy gonddal kezeli az egyesület és fölkérte a főváros nagyobb pénzintézeteit, vállalatait és egyéb intézményeit, hogy ezt a szép tervet támogassák. A befizetés terminusa március 1., és helye a *Községi Takarékpénztár* Margit-körúti fiókja.

Kegyelettel emlékezett meg a jelentés az elhúnyt tagokról: *Pápay* Árpád, *Schossberger* Imre és *Rossmann* Hermanról és *rendes tagokul* jelentkeztek a következők: *Elek* Aladár jószágfelügyelő, Szerencs, *Hendrich* Antal műépítész, tanár, *Pálffy* Ferenc iparművész, dr. *Róz* Jenő bankigazgató, dr. *Lindner* József vegyészeti nagykereskedő.

A főtitkár lelkes és körültekintő munkáját nagy elismeréssel honorálta a választmány.

A jelentéshez hozzászóltak: Vály Ernő dr., Balogh Lóránt és Bárczy István köszönettel tudomásul vette azt. Azután *Balogh* Lóránt szóvá tette a rózsadombi útépítés költségeinek teljes egészében a telektulajdonosokra való áthárítást, amit súlyosbít, hogy a hátralék után 12%-os kamatot szed a város. Őt és Nádas főtitkárt bízta meg a választmány e kérdés tanulmányozásával és memorandum szerkesztésével.

A kilátó ügyében Balogh Lóránt bejelentette, hogy az elsőhozzájárulást a Községi Takarékpénztár *mint* alapító jegyezte, amit hangos éljen kísért.

A nagyon elszaporodott házőrző kutyáknak az éjjeli csendet zavaró ugatását kifogásolta Schack Béla, ami sehogysem illik a kertváros jellegéhez.

A kilátó ügyéhez szólva, Nádas Béla azt indítványozta, hogy addig, amíg a végleges díszes kilátó fölépül, kérjék föl *Csármán* Ferenc tanácsnokot, hogy ideiglenes megoldásnak alkossa meg az ő tervét, mely csekély áldozattal megoldja a kérdést, kedvessé teszi ezt a helyet, odaszoktatja a közönséget és az IBUSz autócarjával érkező idegeneknek módot ad a kilátásra, — amit a választmány helyeslőleg elfogadott és ezzel az elnök berekesztette az ülést.

Nyilatkozat

Méltóságos

dr. Kozma Jenő úrnak

az Egységes Községi Polgári Párt elnökének

Budapesten.

Minden félreértés elkerülése végett tisztelettel kijelentem, hogy a Méltóságod által telefónon lediktált

Athén aranykora

címen 1931 január 30-án a *Budai Napló* vezetőhelyén Méltóságod aláírásával megjelent cikknek azt a részét, mely a háború utáni társadalmi és politikai helyzetre vonatkozik és a csillaggal elválasztott cikknek második csillag alatti részét képezi,

én írtam

azért, mert a telefónon bemondott cikk rövid volt és a vezércikknek szánt másfél hasáb helyet nem töltötte be. Kijelentem, hogy az abban foglalt és a háború és forradalmak utáni társadalom képét rajzoló rész sem vonatkozott egyes akkor szereplő személyekre, hanem az akkori *kaotikus állapotokat* jellemezte, anélkül, hogy olyan egyéneket, akik ma is köztiszteletnek örvendenek, sérteni vagy bántani akartam volna.

Ennek a csillagon túli résznek Méltóságod csak az első bevezető 11 sorát és befejező négy sorát diktálta telefónon, a többit a cikk rövidsége miatt én írtam. A *Budai Napló* megjelenését megelőzőleg több ízben igyekeztem Méltóságoddal érintkezést találni, személyesen és telefónon, hogy a betoldott részt felolvassam és jóváhagyását megnyerjem, de véletlenül aznap nem volt szerencsém Méltóságodat találhatni és így a cikk e része Méltóságod

tudta és beleegyezése nélkül jelent meg.

Méltóságod kívánságára kötelességemnek tartottam ezt nyiltan kijelenteni.

Kiváló tisztelettel

Szászhalmi József,

a *Budai Napló* h. szerkesztője.

MAUTHNER MAG
KI MINT VET, ÚGY ARAT,
MAUTHNER MAGNÁL JOBBAT
SEHOL SEM KAPHAT!!!
MAUTHNER ÖDÖN
MAGTERMELŐ ÉS MAGKERESKEDELMI R.-T. BUDAPEST
SÜRGÖNYCÍM: MAUTHNERÉK — TELEFONSZÁM: J. 463—65
KÖZPONT: VII., ROTTENBILLER-U. 33. FIÓKÜZLET: IV., KOSSUTH LAJOS-U. 4. (A Ferencrendiek templomával szemben)
Főárjegyzék, növényárjegyzék, őszi árjegyzék jácint, tulipán stb. virághagymákról ingyen és bérmentve.

SZENT GELLÉRT GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet és napfürdő
Külön férfi és női osztály
A legmodernebb berendezés
Szakképzett személyzet

Magyar könnyek. A *Buda-Alsóvárosi Egyesület* tegnap folytatta kulturális estélyeinek rendezését, mely alkalommal az *Avarbeli* helyiség mindkét terme színültig megtelt előkelő úri és női közönséggel. *„Magyar könnyek”* címen az egyesület tisztikarának kiváló tagja: *Füvessy* László tartott történelmi jelentőségű, hazafias irányzatú felolvasást, amely a legrégibb időktől kezdve *Trianonig* öleli fel a magyar történelmi nevezetességű eseményeket. Különösen nagy hatást ért el *Füvessy* felolvasásának *„1920 — Golgotha”* című fejezetével, amelyet vonatkozásba hozott *Attilával* és korával, a *Hetumoger* (Hétvezér) korral és *Árpád* korával. A mindvégig hazafias szellemben tartott felolvasás befejeztével *Gömöri* Győző ügyvezető-elnök mutatott rá köszönő beszédében a felolvasás kidomborodó részeire, amelyek klasszikus történelmi adatai jótékonyan ellensúlyozzák a mai hipermodern törekvéseket. — A *Buda-Alsóváros Egyesület* a kulturális estélyek rendezésével ismét izmos fejlődéséről tett tanuságot. A *legközelebbi kulturális estélyen*, előreláthatóan március 4-én, szerdán este *Kovács* József ny. tábornok tartja meg előadását, amire az egyesületi tagok és érdeklődők figyelmét már előre is felhívjuk.

Kelenföldi könnyek címen írhatnánk arról az előterjesztésről, amelyet az előadást megelőző választmányi ülésen tett *Gömöri* Győző ügyvezető-elnök a *Buda-Alsóvárosi Egyesületben* az egyesületet érdeklő aktuális kérdésekről, nevezetesen a *Szent Gellért-tér* rendezéséről, a Kelenföldi pályaudvarnak tervbevett: *„Budapest-Fürdőváros Pályaudvar”* elnevezéséről, mely ügyek szerinte a *Budai Napló* által kezdeményezett javaslatok jegyében várnak kivitelre. *Gömöri* elnök jelentést tett továbbá a *HÉV*-nek a székesfőváros részéről leendő megváltásáról, mely ügyben *Gömöri* az egyik napilapban cikket is írt, amiről a választmányi ülés helyeslőleg vett tudomást.

Helyreigazítás. Mult számunkban hírt adtunk arról, hogy a Főv. Közmunkák Tanácsa a budai névtelen utcáknak nevet adott. Sajtóhiba folytán az egyedül megmaradt ungvármegyei *Záhony* községről elnevezett utcát Zákonynak írtuk, amit most készséggel helyreigazítunk.

Szomorú téma, de sajnos, nagyon is aktuális — a tüdővész és erről tartott érdekfeszítő előadást e hó 17-én este *Okolicsányi-Kuthy* Dezső dr. az *Orsz. Közegészségügyi Egyesületben*, amelyet *Gerlóczy* Zsigmond dr. elnök vezetett be, a legnagyobb elismerés hangján méltatva az előadó tudományos kutatásait, multját és jelenben kifejtett működését.

Okolicsányi-Kuthy Dezső egytemi magántanár, közkórházi főorvos tagadja az öröklékenységi tant, mert szerinte a tuberkolózust úgyszólván kizárólag a fertőzés terjeszti. A szarvasmarha-gümőkór bacillusa főleg a nyerstejjel juthat a szervezetbe s a gyermek csontjait támadja meg. A tüdővész előidézője az emberi gümőbacillus, főforrásai pedig a nyilt tüdőbajos ember. Legveszedelmesebb módja a fertőzésnek a közvetlen belehelés. A beteg ember köpése révén a fertőzött porral az orron és a szájon át beszívott bacillusok egy része szerencsére már ezeknek az üregeknek nyálkáshártyáin megtapad és míg a nyirok a vérereken át eljut a tüdőhöz, erősen meggyöngül. Ez a jóindulatú tüdőgümőkór-esete. Védi az embert a szerzett immunitás, amit a gyermekkorban történt enyhébb fertőzésnek lehet köszönni s amelyet a gyermek szervezete örökölt ellenálló-erejével leküzdött. A tuberkulózis nagyon is ragályos betegség, mégis terjedése szempontjából sok a vigasztaló körülmény, mert a tuberkulotikus megbetegedéseknél nincs úgynevezett bacillusgazda, vagyis olyan egyén, aki még gyógyult állapotában is bacillusokat ürítene. A meggyógyult tuberkulotikus betegtől nem kell félniök az egészségeseknek. A tanulságos, érdekes és lebilincselő, képekkel is illusztrált előadást a termet zsúfolásig megtöltő közönség nagy tetszéssel fogadta.

Előadás. A III. ker. Keresztény Iparosok és Kereskedők Köre február 25-én este ½8 órakor a Kultúrházban, Tanuló-utca 1. előadó estét rendez és *Czinterstein* Károly tartja az előadást „A gazdasági válság és az orvoslás lehetőségei” címen.

Jubilál a 70 éves Dalkoszorú dalegylet, mely a nehéz időkben is becsülettel megállotta helyét és most készül nagyobb arányokban megünnepelni alakulását és VII. évtizedes munkásságát. A dalegylet lelke *Tóth* Ferenc iskolaigazgató, aki nagy szeretettel és odaadással intézi az ügyeket és megérdemli, hogy a dal minden művelője segítsen emelni ezt a jubileumot, mely egyúttal a magyar dal jubileuma is. A most, e hó 12-én tartott közgyűléséről jelenti tudósítónk:

Az *Óbudai Dalkoszorú Dalegylet* (alap. 1861.) február hó 12-én a saját helyiségében tartotta az idei rendes évi közgyűlését, mely alkalommal a következők lettek egyhangúlag megválasztva: Elnök: *Andréka* Károly; ügyv. elnök: *Tóth* Ferenc; alelnök: *Pakoss* Ferenc; titkár: ifj. *Toman* Ferenc; jegyző: *Klein* Leó; segédjegyző: *Wéber* József; karnagy: *Zöld* Károly; karvezető: *Hoffmann* István; pénztárnok: *Zsitnyáni* István; ellenőr' *Vranovits* Béla; számvizsgálók: *Varga Máté* István és *Gyurkovits* Ferenc; gazda: *Schwartz* Gyula; kottatáros: *Krausz* Ferenc; zászlótartók: *Löw* Ferenc és *Weisz* Márton; vigalmi elnök: *Pressinger* Károly; főrendezők: *Szigethy* Gyula és *Sághy* József; billikonkezelők: *Matáncsi* Pál, *Steiner* Ágoston és *Stadler* Károly. Választmányi tagok: Baán Miklós, Kauderer István, Szebenkó István, Visnyovszky Béla, Frohner Ferenc, Tohárszky Ernő, Hoffmann Rezső, Weisz Ödön, Jakobetz Károly, Winter Vilmos, Végh István, Willisch Antal. — Póttagok: Dobrovits József, Hutflesz Vilmos, Uhrin László.

A közgyűlést az elnök a „Hiszek egy Istenben” eléneklése után nyitotta meg és a „Himnusz” eléneklésével rekesztette be. Az új tisztikar és választmány az idei programmjuk főpontjának a 70 éves jubileumot tüzték ki.

Nyomdának alkalmas tágas, világos helyiséget keresünk a *Margit-körút*, *Krisztina-körút*, *Vérmező* környékén vagy ezek közvetlen közelében. — Ajánlatokat az ár megjelölésével a kiadóhivatalba, esetleg telefonon is: A. 502—96.

A Margitsziget éves bérletjegyeinek árait az 1931. évre a következőkben állapították meg: Arcképes éves bérletjegy ára felnőttek részére 60 pengő. Arcképes éves bérletjegy ára gyermekek részére 30 pengő. Arcképes éves bérletjegy ára közalkalmazottak és családtagjaik részre felnőtteknek 10 pengő. Arcképes éves bérletjegy ára gyermekeknek 5 pengő. A Margitsziget területén székelő evezős- és sport-egyletek tagjainak arcképes igazolványa 15 pengő. Járművekkel való behajtásra jogosító éves bérletjegy 40 pengő. Ugyanilyen járműbérletjegy ára köztisztviselők részére 20 pengő. *Tekintettel arra, hogy a mult évi bérletjegyek érvényét a legrövidebb idő alatt beszüntetik, igen ajánlatos azokat minél sürgősebben kiváltani.*

Arny és derű. *(Egy rendőrtiszt naplójából.)* Ezen a címen jelent meg *Székely* Vladimir ny. főkapitányhelyettes legújabb könyve. Mi benne árny, mi benne derü, találóan mondja el maga a szerző előfizetési felhívásában. Az élet könny és mosoly — írja — árny és derü ölelkezése. Az éjszakát üzi a nap, a sírásban benne a nevetés. És talán sehol sem pergeti oly híven az élet sötét és vidám filmeit, mint a rendőrség kamerája előtt. Az igazság- és ténykeresők műhelyében leplezetlenül tárja fel önmagát: árnyaiban és derüjével. Csak szív, szem kell a meglátáshoz... Valóban ilyen képek sorozata ez a könyv, melyen átcsillog írójának színes közvetlensége, markáns jellemző ereje. Böles szemlélő, aki a furcsa alakok és bizarr történetek egész sorát hozza elénk, úgy, ahogy az élet e nagy mesemondó a rendőrség sorompói elé citálja őket. Valóságos novellisztikus köntösbe öltöztetett rendőri jegyzőkönyvek, de alakjaik igaziak, a valóság tövéről metszettek. Iskolapéldányai annak, hogy a rendőri műhely témáit tauls ágokkal, morállal fűszerezetten, mint kell hivatott tollal, élvezetesen betűbe önteni. A könyv ára 2 pengő, megrendelhető a szerzőnél, I., Csaba-u. 17.

„Allapota kielégítő...” *Puder* Sándor dr. orvos könyvének ez a címe és nehéz elbírálni, hogy az irodalom mely csoportjába sorozzuk. A legmegfelelőbb meghatározás mégis az, amit nem kisebb ember, mint Karinthy Frigyes, a könyv elé írt előszavában mond, hogy „a testi szenvedés hűséges, őszinte, tehát szívdobogtatóan izgalmas és érdekes életriportja”. A beteg orvos őszinte vallomása ez a könyv. Elmondja benne súlyos betegségének lefolyását, azokat az érzéseket, amelyeket a szenvedőből a betegség kivált. Dr. Puder Sándor két évig szenvedett betegen és ezalatt az idő alatt *három műtéten esett át.* Az első diagnózistól a teljes felépülésig elmond minden mozzanatot, minden körülményt úgy a beteg, mint az orvos szemszögéből nézve. Karinthy Frigyes szerint: „Ebben a könyvben sokszáz millió beteg nevében egy beteg beszél. Őszintén és egyszerűen beszél...” A könyv a Genius kiadásában jelent meg.

A budai Sport—Per

Hüvösvölgyi Sport Club — contra — Pénzügyi Tisztviselők Sportclubja

Régi perlekedés, ahol a pestiek ravaszul, furfangosan kijátszották a budaiakat, felhasználva az azóta tönkrement Budagyöngye Otthon Sport Club naivitását. A *Hüvösvölgyi Sport Club* a Zuhatag-úton, a Star Flimgyár mellett a székesfőv. tanácsától évek előtt sport céljára városi telket kért. Egyidejűleg folyamodott a városi telekért a Budagyöngye Otthon Sport Club is. Ez utóbbi megkapta a városi teleknek sportpálya céljára való felhasználásra az engedélyt. A „Budagyöngye Otthon Sport Club” 1930 okt. 14-én kimondta a megszűnését és beolvadt a *„Pénzügyi Tisztviselők Sport Club”*-jába. Anyagi helyzete rossz volt, nem bírta a kiadásait fedezni és ezért megszűnt. — A pénzügyi tisztviselők sportculbja, amelynek tagjai kizárólag tisztviselők és túlnyomó részben pestiek, elhatározták az egyesülést olyan sportclubbal, amelynek tagjai kizárólag iparos ifjak és Beszkárt alkalmazottakból áll, azzal a céllal, hogy jogfolytonosságot szerezzen így a főváros közönsége tulajdonát képező telekre.

A *Hüvösvölgyi Sport Club* azonban, amelynek élén dr. *Timár* József ügyvéd. ker. vál. tag áll, régebben a városi tanács elé terjesztett jogos kérelmét újból előterjesztette és egy küldöttséget vezetett *Sipőcz* Jenő polgármester és *Kozma* Jenő dr. orsz. gyül. képv., díszelnök elé. A polgármester, aki a kérést jogosnak mondotta, válaszában közölte a küldöttséggel, hogy *álutakon való jogszerzésnek* nem híve, az ügyet vizsgálat tárgyává fogja tenni. A Hüvösvölgyi Sport Club elnöke, igen helyesen érvel azzal, hogy a hüvösvölgyi pálya csak a hüvösvölgyieké lehet, nem pedig olyan egyesületé, melynek tagjai mind a főváros belterületén laknak, amely álláspontot áll dr. Kozma Jenő is. — A Hüvösvölgyi Sport Club választmánya febr. 18-án dr. *Timár* József elnöklete alatt tartott választmányi ülésen elhatározta, hogy ez ügyben újból a polgármesterhez fordul s s egyúttal a kerület városi képviselőit is felkéri jogos követelésének támogatására.

A budai vastuskó, régi néven „der Stock im Eisen” ma is ott áll még, ahová évszázadok előtt a Vizivárosban állították: az Iskola-utca és Vám-utca sarkán. *Zimka* Gergely pékmester kegyelettel őrzi házának tiszteletreméltó emlékét. Ma már nincs jelentősége, amikor a szakszervezetek mindenre kioktatják tagjaikat, de régen ez volt a vándorló bognárlegények titkos jeladása. Talán azt a szerepet töltötte be, amit ma a szállodai vignetta tölt be, amelynek felragasztási módjáról a másik szálloda portása mindent megtud az érkező utas felől. Igy a vastuskóba vert szögek is sokat árultak el a később jövő bognárlegényeknek a budai mesterekről. Valamikor a 18. században még ebben a házban volt a céh-házuk és ezek ünnepein felbokrétázták a vastuskót, melyet 1849-ben a május 11-i ostrom idején ágyúgolyó ért és kissé megrongált. A golyó is a ház falába van falazva. Egy régibb hagyomány szerint az a vastuskó abból az eperfából készült, amelyre Budavár bevételekor, 1686 szeptember 2-án *Kamocsay* Endre magyar tisztet felkötötték a védekező törökök. Csakhogy az eperfa ága meghajlott a súlyos magyar vitéz alatt, akinek lába így földet ért és az előretörő magyar csapatok még élve találták a fuldokló Kamocsayt, akit hamar levágtak, ahogy azt régebben már megírta a Budai Napló. Még hatvan évig élt Kamocsay és budai várgróf lett belőle. Az életmentő eperfát kerítéssel vették körül és ide járt naponta imádkozni. A lebontott fegyvertár mögötti kapunál állott a híres fa, melyet a kapu lebontásakor kivágtak és ennek törzse lenne a vastuskó. Csakhogy *Tóth* Béla kiderítette, hogy a vastuskó fája *tölgyfa* s így nem hozható kapcsolatba a Kamocsay Endre históriájával. Nem egyéb ez, mint a híres bécsi „Stock im Eisen” másolata, amilyen Pesten is volt a Váci- és Kishíd-utcák sarkán és most a ház első emeletén áll. A bécsi vastuskó legendája az, hogy a vastuskót egy pánt zárja el, amelyen olyan rémekbe készült lakat függ, amelyet semmiféle mester nem tudott felzárni. Az ördög segítségével egy lakatosinas csinált hozzá egy kulcsot, de az ördög kikötötte, hogy az inas az övé lesz, ha egy vasárnapi misét mulaszt. Az inasból híres gazdag mester lett, s egy vasárnapon kockajáték miatt elmulasztotta a misét, mire elvitte az ördög. Kár, hogy a budai vastuskót fekete olajmázolás kőkeményen takarja, s így kellőképpen meg sem vizsgálható.

SZÉCHENYI GYÓGYFÜRDŐ
a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népgyógyfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITŰNŐ KÖZLEKEDÉS

A cukorpikszis és a falu

Kartellek a gilotin — előtt

1919 nyarán történt. Több hónapos keserves koplalás után a Kálvintéren álltam, a kezemben egy ezüst cukortartóval; jóképű, csinos, vésett lábas jószág volt, domborművű figurákkal a tetején. Lestem a jó szerencsét. Boldog voltam, hogy egy háromnegyedkilós füstölt szalonnával elcserélhettem. Úgy búcsúztam el a kéksurcos jóllakott képű falusi atyafitól, mint a diadalmas hadvezér. Ő sem adta alább, fitymálva forgatta a fényes ezüstmarhát és úgy tett, mintha valami nagy kegyet gyakorolt volna velem szemben. Furcsa világ volt akkor! A damaszt abroszok, lenvászon lepedők a falura vándoroltak egy-egy nyiszlett csirkéért; az angol mechanikás zongora már pár zsák lisztet ért. Jó dolguk volt a falusiaknak. Azóta sok idő eltelt, de a falusi ember, pardon, *agrár társadalom*, ma is csak önmagának él, — a kisgazda, csak annyit termel, hogy jóllakjék ő meg a ló, ha meg nagybirtokos, akkor a kelleténél többet vadászgat, többet szórakozik. Mindnyájan lerongyolódtunk, de senkinek sem jutott eszébe, hogy szemrehányást tegyen a falunak a mérhetetlen bőségért, amelyben térdig gázolt és amit nem tudott megbecsülni. Amikor meg bajban van, megvádol mindent, csak önmagát nem. A mentelmi jog védelme alatt a legutóbbi napokban oly hangon támadták a magyar gyáripart, amely szokatlan a magyar parlamentárizmus történetében. Eltekintve attól, hogy a magyar gyáripar nem keresi senki védelmét, önkéntelenül felmerül a feltevés, hogy a beszéd nem is annyira ellene, mint inkább az országos kisgazdagyűlés hangulatának fokozása érdekében adódott elő. Természetesen olyan szónok szorgalmából, aki 80 filléres napszámbért fizet annak igazolására, hogy az ő 1000 holdjából nem lehet megélni. A képviselőház is el volt ragadtatva attól a pompás lendülettől és tárgyilagosságtól, amely az angol nyersvas és a magyar kereskedelmi kész vasáru közötti nagy árkülönbséget kifejtette, bölcsen hallgatva arról, hogy a nyersvas és a kereskedelmi áru között Angliában is tetemes árkülönbség mutatkozik. A vámmentes import melaszról az is kisült a vita folyamán, hogy az, abban az esetben, ha nem a mezőgazdaság, hanem a gyáripar kapja, — 200.000 pengős nemzeti ajándékot jelent.

Az agrárius nem ismeri az egyenlő mérték fogalmát. Az ezüst cukortartóval könnyen megbékél, de a Cukorkartellben ellenséget lát, ha az nem akarja az évi répatermést olyan áron átvenni, mint a répaföld holdankénti ára. Sőt! Február 11-én olyasvalami is elhangzott, hogy hogy meri a kartell a saját exportcukrát belföldön értékesíteni? Hát hol értékesítse, ha a répaátvétel miatt drágábban termel, mint a külföld?

Az oktalan gáncsoskodás fokozza az elégedetlenséget, s ha az elégedetlen tömegeken erőt vesz a rombolás őrülete, akkor rombadőlnek a kartellek, megsemmisülnek a vezérigazgatói jövedelmek, de *odavész a szónok ezer holdja is*, amiből szerinte nem lehet megélni.

Európa jövője gazdasági megerősödésétől függ. A magyar gazdasági élet sorsa szerves kapcsolatban áll az európai gazdasági válsággal. A Népszövetség vezetőiben is úrrá lett a meggyőződés, hogy a roskadozó nemzetközi gazdasági egyensúlyt csakis az ipari kartellek állíthatják helyre. A vámvédelem és a kereskedelmi szerződések bonyolult útvesztői között sok úgynevezett szaktekintély vesztette el már a fejét, olyanok is, akik egész életüket komoly közgazdasági problémák megoldásának szentelték. Kartellre szükség van, mert ez szabályozza a termelést, a szabadversenyt, a hitelkérdést, a munkásügyet, az anyagbeszerzést, az áru eladását stb. Gáncsoskodásra ellenben nincs szükség, mert ez az erők szétforgácsolására vezet. Az országot pedig csak az egységes termelés rendszere állíthatja lábra. Az agráriusok vegyenek példát a gyáripartól, ne agitáljanak, hanem tanulják meg a modern gazdálkodást, dolgozzanak!

Tény, hogy a kartelleket sehol a világon nem tudták megszüntetni.

(Sz. J.)

Idegeit kíméli
ha nagymosását nem otthon végzi!
Fehérneműjét
feltétlen bizalommal küldheti a
DUNA gőzmosó- és kelmefestőgyárba
BUDAI FIÓKOK:
I., Attila-körút 19
II., Fő-utca 7
II., Retek-utca 59
ÉS A KÖZPONT:
VIII., Gólya-utca 43
ugyanott ruhafestést és vegytisztítást garanciával végeznek. — Telefonhívásra autóval jövünk.
Telefón: József 350—52

Rályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régt jóhirű céghez
I, Logodi-u. 19 Béres Márton Tel.: 530-33

KALAPOK urak és hölgyek számára nagy választékban
KERTÉSZ kalapcsmesternél I., Krisztina-tér 3 Fest, alakit

ÜVEG és porcellán-árukban GÁL LAJOS Budán II., Széna-tér 7 vezet
Tisztviselők nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltétel

KERPEL MIMOSA CREME
SZÉPÍTI, FEHÉRÍTI ÉS PUHÍTJA AZ ARCOT
EGY TÉGELY ÁRA: 1 P
TEGYEN KÍSÉRLETET KERPEL
MIMOSA TOILETTE ÉS MOSDÓSZAPPANNAL
Szépít, üdít, fehérít. EGY NAGY DARAB ÁRA: 90 f
KÉSZÍTI:
KERPEL „SZENT ISTVÁN” GYÓGYTÁRA
BUDAPEST, II., MARGIT-KÖRÚT 38 TELEFON: 5-16-19

Megjelenés: hetenkint kétszer

Monori Mag vezet
MAGYAR MAGTENYÉSZTÉSI R. T.
BUDAPEST—MONOR
Monori magkereskedése: Budapest, IV., Kossuth Lajos-u. 8. Telefon: Aut. 868-60
képes főárjegyzék és nagybani árajánlat ingyen és bérmentve

SZENTIMRE GYÓGYFÜRDŐ
(Rácfürdő)
Erősen radioaktív és rádiumemelet tartalmazó természetes 42·4° C földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Személyi hírek

SIPŐCZ JENŐ dr. volt polgármestert választotta meg e hó 18-án újból, most harmadszor Budapest székesfőváros közgyűlése polgármesternek, ünnepélyes keretek között.

BENKÓ FERENC dr. h. államtitk., a m. kir. kp. dohányjövedék vezérigazgatója nagyhatású megragadó beszédet mondott a keresztény ember kiváltságairól és kötelességeiről a pesti ref. egyházmegye üllői belmissziós körzetének konferenciáján.

BÖCK HUGÓ dr. államtitkár bizonyára hosszú életű lesz, mert sokáig él, akinek korán költik halálhírét, mintahogy az övét egyik laptársunk, azt írván, hogy Böck Hugó halála után *Papanek* Ernő vette át a pénzügyminisztérium bányászati osztálya vezetését. Hála Isten, *Böck* államtitkár a legjobb egészségnek örvend s a közmondás szerint most már megél — bis hundertzwanzig!

LENDL ADOLF dr. nagyszabású borestjén a „Pénteki" társaságban számosan vettek részt és mulattak délamerikai útjának kalandjain. Utána felszólalt *Fabinyi* Tihamér dr. és londoni tapasztalatairól, majd *Pávai Vajna* Ferenc dr. a mélyfúrások révén termelt energia mérhetetlen hasznáról értekezett.

PÁVAI VAJNA FERENC dr. főgeológus és főbányatanácsos e hó 21-én d. u. 6 órakor a Magy. Mérnök- és Építész-Egylet-ben előadást tart „A hőenergia-bányászatról és kilátásairól". Vendégeket is szívesen látnak.

GLÜCK FRIGYES, a nemes emberarát és a budai hegyvidék áldozatkész, önzetlen barátja, — gyengélkedik.

MASSÁNY ERNŐ dr. a Balneológiai Egyesület jubiláris nagy kongresszusán, mely április hó 24—25—26-ikán lesz, egyik napján „Buda világfürdő éghajlata és időjárása" címén értekezik.

HAVAS ISTVÁN szakfelügyelő-igazgató, a Hollós Mátyás Társaság főtitkára lemond az Orsz. Polg. Iskolai Tanáregyesület elnökségéről.

MANGOLD BÉLA KOLOS, a férfidivat kiváló tudója és a Svábhegyi Egyesület tagja két hétig nehéz influenzában feküdt lázbetegen (rossz divat), de állapota már kielégítő.

ISTÓK JÁNOS nagynevű budai szobrászművészt, a Hollós Mátyás Társaság tagját ágynak döntötte az influenza.

NICORA BÉLA okl. mérnök nagy tanultságra valló előadást tartott a Budai Társaskörben e hó 19-én este, „Válság és racionálás" címen, mely élénk érdeklődést váltott ki, főleg befejező része, ahol helyet és munkát követelt a fiatalság számára, amit köszönő szavaiban Hoór Tempis Mór dr. is hangsúlyozott.

Díszalbummal lepte meg a *Budai Társaskör* szeretett elnökét, dr. *Ripka* Ferenc főpolgármestert e hó 20-án délelőtt, amikor a tagok nagy küldöttsége kereste fel az Újvárosházán és *Kun* Gyula társelnök keresetlen szavak kíséretében nyujtotta át az albumot, hangoztatva, hogy — ha az egész fővárosé is a főpolgármester úr, — mégis a magáénak vallja a Budai Társaskör. *Jauernik* Nándor által tervezett szépművű és az első lapon a Budai Társaskör helyiségeit feltüntető rajz révén tárgyi értékben is súlyosbodott album átvételét *Ripka* Ferenc őszinte meleg szóval köszönte meg, mert úgy érzi, hogy főpolgármesterré történt megválasztása alkalmából kapott kedves emlékek között ez úgy hat reá, mint diákkorában a kapott karácsonyi csomagok között az — édes anyjáé. Ez volt a legdrágább! Ez is az! Kérte, hogy az ő híveiből alakult párt vezérét, a jelenlevő dr. *Kozma* Jenőt, akit szintén lelkesen megéljeneztek, támogassák továbbra is, mert a párt budai nagyarányú programmját csak úgy lehet megvalósítani. Azután szívesen kezet fogott a küldöttség minden tagjával, hogy fogadja a 33-football klubja küldöttségét, mint ahogy mindennap új és új küldöttségek dokumentálják előtte a polgárság szeretetét, bizalmát és hűségét.

Hollós Mátyás Társaság

legutóbbi előadóestjén roppant érdekes témákról volt szó, mondhatnánk, hogy a végtelentől — a hétköznapokig, de a végtelen úgy leegyszerűsítve, ahogy azt tudós *Ujj* Gyula tanár tudja, aki olyan nagy ellentéteket tudott szembeállítani egymással és oly egyszerűen magyarázta meg azokat, hogy mindenki megértette. Hétköznapi fogalommá váltak a hallgatóság előtt az eddig ismeretlen számok, távolságok és csillagászati végtelenségek. Azután *Tábori* Kornél ült a felolvasóasztalhoz és a hétköznapi ujságírás mesterségének olyan kedves kilengéseit, hihetetlen teljesítményeit, végtelen érdeklődést kiváltó riportjait tette szóvá, valamelyes olyan különös közvetlenséggel és a figyelmet lekötő kozeria alakjában, hogy éppen úgy megérdemelte az őszinte tapsot, mint Ujj Gyula. — Egyik estét a Hollós Mátyás Társaság Wagnernek, a németek nagy zeneszerzőjének szánta, akiről *Szitár* Endre dr. tart előadást, aki a Wagner kultusz egyik leghivatottabb művelője.

RAVASZ Előkelő cukrászszalón. Krisztina körút 75. sz.

Baránszky előadása elé élénk érdeklődéssel néznek az érdekelt körök. A fürdőügyről ad elő, amely téma Budán ma a legaktuálisabb. Hogyan kell azt megindítani? Erre a kérdésre vár feleletet a közönség, mely elé állandóan olyan képeket rajzolnak az előadók, amelyek csak nagy alapvető munkák befejeztével alakulhatnak ki. Baránszky Gyula dr. kormft. előadását „A fürdőügy részletei" címen tartja a Hollás Mátyás Társaság terében, a Császárfüdőben febr. hó 23-án *pontosan* fél nyolc órakor. Vendégeket szívesen lát a Társaság.

Hol van még a képviselőválasztás? — és Óbudán már serényen szervezkedik a keresztény ellenzék, melynek szeretett vezére, *Friedrich* István is élénken részt vesz a szervezkedő esti vacsorákon. Ahogy óbudai tudósítónk jelenti, már vannak vagy harmincöten és amellett, hogy mohón szívják az ellenzéki eszméket szorgalmasan fogyasztják a bort is. Legközelebb már virstli is kijár, márciusban pörkölt, áprilisban rostélyos és májusra már egész menü, mely rántott harcsával kezdődik és cseh pimasszal végződik, amit a felvidéken most Maszarik fánknak nevezett el, de Óbudán valószínűleg Friedrich-gombócnak hívják.

MÁTÉ István, szobafestő és mázoló mester, *I. ker., Attila-körút 2.* Telefon: 573—55.

Andor Endre szerzői estje gyüjtötte össze a Budai Nők Köre kedves társaságát, ahol a Hollós Mátyás Társaság is nagy számban jelent meg. Az estét *Szemere* Samuné kedves konferansza, a műsort pedig *Hajdú* Mihály zeneszerző nyitotta meg, aki Andor-verseket írt fülbemászó muzsikát s azt *Sághy* István énekelte k dvesen, kellemesen. Azután a szőke szépség, *Pákay* Irma színművésznő szavalt néhány kedves költeményt Andortól. *Tátray* Kornélia, a széphangú és szépmegjelenésű énekesnő adott elé néhány Kodályszerűen megzenésített dalt. Közben *Viraág* Ilonka szavalt, nagy mozdulatművészetet fejtve ki, amiben kedves partnera volt *Klár* Klárika, a bájos mozdulatművésznő és *Andor* Endre előadása után ők fejezték be az estét, ahol művészetét Klár Klárika mutatta be. Az előadást tánc követte.

6 PENGŐ egy öltöny száraz tisztítva MENCZERNÉL
FEST, TISZTÍT, MOS. — TELEFÓN

A Zugligeti Egyesület e hó 21-én, szombaton este 8 órakor dr. *Manninger* Vilmos egy. tanár elnöklete alatt ülést tart, I., Zugligeti út 10. sz. a., amelynek főtárgya tiltakozás a Zugligetben létesített közművek költségeinek sérelmes kivetése. Megállapítják az Egyesület további munkaprogrammját és befejezésül társasvacsorához ülnek.

Órát a református templomra! A város lehetőleg mindenhová állít nyilvános órát, csak éppen Buda volna némiképpen elhanyagolva, állítólag azért, mert nincs megfelelő hely az órák számára. Ha nincs az utcán, van a tornyon, ahová az anyagiakban nem gazdag vizivárosi református egyházközség minden törekvése dacára sem tud órát állítani. A városnak mindegy, tegye az órát a Szilágyi Dezső-téri ev. ref. templom tornyára! Hálás lesz érte minden felekezet, minden — wasserstädtler. De óra nélkül az ágyúlövést sem tudjuk ellenőrizni.

Nász. *Székely* Gizella, *Székely* Vladimir ny. főkapitányhelyettes leánya házasságot kötött *Welvárd* Zoltán műépítészmérnökkel. Az anyakönyvvezetői tisztet *Unger* Béla IV. ker. elöljáró látta el. Tanuk *Kállay* Sándor bankigazgató és dr. *Preisach* Ödön főorvos voltak. *Székely* Gizella, kinek már nagy művészi sikerei voltak, ezzel végérvényesen búcsút mondott a színpadnak.

A Zugligeti Egyházközség szegénygondozó szervezete javára március hó 2-án este fél 8 órakor a Bellevue-szálló különtermében Jeanne Marie Darré, Nijinsky Tamara, Budánovits Mária, dr. Székelyhidy Ferenc, Romeiserné Segesváry Izabella és vitéz Vadkerty Jenő közreműködésével *hangversenyt és társasvacsorát* rendez.

LORGNON Zibrinyinél. I., Attila-u. 12.

Gyász. Február 19-én temették a farkasréti temetőben *Leitner* Jenőné *Payr* Olga hegedűművésznőt, *Leitner* Jenő dr. műegyetemi r. k. tanár nejét. Az elhunytban Payr Hugó, az ismert nevű hírlapíró, törvényhatósági bizottsági tag, az Egységes Községi Polgári Párt agilis főtitkára nővérét gyászolja.

Az Óbudai Torna- és Vívóklub febr. hó 28-án este fél tíz órakor tartja táncestélyét a Korona-Vigadóban.

SZEMÜVEG Zibrinyinél, I. Attila-u. 12

A gyümölcsfák téli kezelése egyike a legfontosabb növényvédelmi feladatoknak, mert enélkül egészséges, féregmentes gyümölcsöt termelni nem lehet. A Földmüvelésügyi Minisztérium Növényvédelmi és Növényforgalmi Irodája (Budapest, V., Földmüvelésügyi Minisztérium) most adta ki a gyümölcsös téli kezeléséről szóló útmutatóját, amely *az összes téli védekezési munkálatokat, úgyszintén a téli permetezéshez szükséges permetező anyagok házi elkészítési módját részletesen ismerteti.* — Ezt az útmutatót a Növényvédelmi Iroda minden érdeklődőnek *díjtalanul megküldi*, úgyszintén minden hozzáfordulónak készséggel szolgál válaszbélyeg beküldése ellenében szaktanácsal minden gyakorlati növényvédelmi és kertészeti kérdésben. — Úgy értesülünk, hogy ezirányban dr. *Massány* Ernő, a Hollós Mátyás Társaság alelnöke tudományos előadásokat tart még e télen az érdekelt testületek társaskörében.

A köztisztviselői fizetések letiltásáról

Az úgynevezett „köztisztviselők" fizetésének letilthatását, vagyis hitelügyletekből folyólag a hitelező kielégítésére szolgáló felhasználhatását rengeteg törvény és rendelet szabályozza. Specialistának kell lennie annak, aki a törvényhelyet is megjelölve, meg tudja mondani egy-egy konkrét esetben, hogy lefoglalható-e ilyen vagy amolyan állású köztisztviselő fizetése, ha igen, milyen mértékben és milyen fajtájú követelés miatt.

Arról nem is beszélek, hogy a végrehajtók milyen „gyakorlatot" folytatnak.

Miután keserű csalódások között reájöttek a kereskedők és iparosok, hogy a sok jogszabály mellett mindig csak éppen annak a köztisztviselőnek a fizetését nem lehet lefoglalni, akivel szemben el kellene járnia, — nagyon természetesen a köztisztviselők jelentős tömege kiesett a gazdasági vérkeringésből. Mert ha a fizetés igénybevételével baj van, — mint ahogy rendszerint előfordul, — más megfogható kielégítési alap fel nem található, miután a köztisztviselők általában ingatlannak vagy lefoglalható ingóságokkal nem rendelkeznek. Persze kivétel van, ami azonban csak a szabályt erősíti meg.

Az alap elgondolása az volt, hogy meg kell védeni a köztisztviselőket az eladósodástól, de különösen az uzsorától. A cél azonban nincs elérve. Az eladósodás, sőt az áruuzsora javában burjánzik. Mert nemcsak ingatlan vétele vagy házépítés céljából volt és van a köztisztviselőnek hitelre szüksége, hanem a mindennapi élethez felhasználandó, úgynevezett közszükségleti cikkek céljából is. Márpedig ezt a naponkint megismétlődő hiteligényt nem tudta, de nem is tudhatta a Pénzintézeti Központ kielégíteni. Egyrészt pénzhiánya miatt, de főként a kis köztisztviselőkig lenyúló óriási szervezet hiányában. Ennek folytán káros abuzus fejlődött ki. Egynéhány nagykereskedő és a — tévesen értelmezett szövetkezeti eszme folytán — néhány szövetkezet módját ejthette annak, hogy minden tilalom ellenére lekösse és a maga részére biztosítsa a tisztviselők fogyasztó közönségét. Nem hivatalosan ugyan, az a gyakorlat fejlődött ki, hogy hivatalfőnöki engedelemmel, vagy anélkül, a fizetések kiutalásával foglalkozó köztisztviselő nyilatkozatot szerzett be a hivatalhoz tartozó kollégáitól, mely nyilatkozatban az illető köztisztviselők megengedik, hogy a kegyelt cég, illetve cégek részére előre meghatározott havi összegben helyeztessék levonásba a cég áruhitelkövetelése. A „pénzbeszedő" tisztviselő rendszerint a személyi ügyeket intéző elnöki, vagy hivatalfőnöki kezelőtiszt. Nem gyanusítok senkit, de azt bizvást mondhatom, hogy nem válik ez a rendszer a közszellem hasznára, sőt megmételyezésére vezet. Ezt fel is ismerték a vezető közhivatalnokok és úgy általában megtiltották az efféle hivatalos ügynökösködést, de siker nélkül. Még ma is találkozunk a Segédhivatali tisztviselők és más közhivatalnoki — quasi hivatalos — ujságokban ilyen hirdetésekkel: „Öltönyök hosszú törlesztésre megrendelhetők X. Y. kúriai irodatiszt útján..."

Ennek a félhivatalos, de megtévesztésre alkalmas uzusnak az a következménye egyrészről, hogy a köztisztviselő nem megy a jól bevált kisiparosához, kiskereskedőjéhez, hanem tömegcikket vásárol jó drágán; másrészről pedig a kegyelt cégek minden egészséges konkurrencia és rizikó nélkül bonolítják le üzleteiket. Vagyis közszállításokat végeznek az erre előírt verseny nélkül. Fölösleges bővebben kifejtenem, hogy az összeköttetés és erre való beszervezés hiányában a kiskereskedő és kisiparosság nem tud ilyen hivatalos jelleget magára ölteni, miért is ennek az uzusnak elsősorban ők szenvedik el a kárát.

Addig is, amíg az általános gazdasági helyzet jobbra fordul, kell, hogy az a kevés megélhetési lehetőség, az a kevéske kenyér, ami meg van, úgy osztassék szét, hogy mindenkinek jusson belőle. Nem lehet tudva, vagy véletlenül aránytalanságokat elősegiteni és fegyvert adni az erősebb kezébe. Akkor is szerencsétlen és közgazdaságilag káros lenne a köztisztviselők fizetés igénybevétele körüli tilalom és tájékozatlanság fenntartása, ha ez a köztisztviselők javát abszolút tökéllyel szolgálná. És mily hallatlan nagy kár és mulasztás a jelenlegi tökéletlen állapot fenntartása.

A kisiparosoknak és kiskereskedőknek egzisztenciális érdeke tehát, hogy úgy egyenkint, mint érdekképviseleteik útján minden lehető eszközzel odahassanak:

1. alkottassék egy könnyen áttekinthető, egyszerű és generális jogszabály a köztisztviselők fizetésének leköthetése, illetve végrehajtási úton való igénybevétele tárgyában;

2. hogy ez a megalkotandó törvény állítsa vissza a háború előtti állapotot, meghagyván az időközben hozott korszerű kiterjesztéseket és illetve egészítse ki olyan intézkedésekkel, melyek lehetővé teszik az egyedül biztos köztisztviselői jövedelemnek a hiteléletbe való bekapcsolódását.

Budapest, febr. 11.

Dr. Pénzes Mihály
ügyvéd

BELLEVUE SZÁLLODA ÉTTERMEIBEN
DÉLUTÁNI TEA
ÁNC
Ujdonság! Menürendszer!
4 fogásos ebéd 1.80-tól, utcán át is
Elsőrangú koncert- és tánczene. Európa előkelő restaurantjai között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 6 pengős. Déli menü 2.50.
Asztalrendelés: T: A. 528-84

ÉHGYOMORRA
naponkint igyék egy pohár
KRISTÁLY
VIZET!

KÖZGAZDASÁGI NAPLÓ

Szerkesztő: SZÁSZHALMI JÓZSEF.

* **A Nemzeti Hitelintézet Rt.** igazgatósága mult héten tartotta mérleg-megállapító ülését. Az intézet, — jelentékeny belső tartalékolások után, — 233.509.32 P nyereséget mutat ki, s 5 százalék osztalékot fog fizetni. Az intézet 22 fiókja, — mely elsősorban mezőgazdasági kölcsönöket folyósít, — az elmult évben jelentékeny forgalmat bonyolított le, s betétállományát is megfelelően szaporította. Az intézet budai (Krisztina-körút 141. sz.) fiókja, tevékeny részt vesz Buda gazdasági életében.

* **A Leszámitoló- és Pénzváltó-Bank** február 18-án *Madarassy-Beck* Marcel báró dr. elnöklete alatt megtartott 61. rendes közgyűlése elfogadta az 1930. üzletévre vonatkozó mérleget és zárszámadásokat s egyhangúlag hozzájárult az igazgatóság által előterjesztett összes javaslatokhoz. Ezek alapján *a 2,507.659.50 pengőt kitevő tiszta nyereségből* a 61. számú részvényszelvény — úgy, mint az előző évben — részvényenként 7.— *pengővel (14 százalék)* fog február 19-étől kezdve beváltásra kerülni.

* **A Magyar-Olasz Bank** igazgatósága megállapította az 1930. évi mérlegét, amelyben kitüntetett vagyontételek az 1929. évi 188 millió pengőről 196 millió pengőre, a takarékkönyvecskékre elhelyezett betétek 38.6 millió pengőről 41.7 millió pengőre, a folyószámlán és csekkszámlán elhelyezett betétek pedig 31.7 millió pengőről 39.1 millió pengőre emelkedtek. A betétállomány 10.5 millió pengőnyi emelkedésével párhuzamosan a váltótárca 60.4 millió pengőről 68.8 millió pengőre szaporodott. A jelzálogkölcsön-állomány 45.1 millió pengőről 44.7 millió pengőre csökkent, minthogy az eszközölt visszafizetések felülmulják az újonnan folyósított kölcsönök összegét, ellenben a forgalomban lévő záloglevelek összege 25.5 millió pengőről 28.9 millió pengőre emelkedett, minthogy sikerült a belföldön is záloglevelet elhelyezni. A bank vezetőségének az a következetes törekvése, hogy az intézet működését a saját érdekeltségek fokozatos csökkentése során a bankszerű tevékenységre korlátozza, az elmult évben is tovább haladt, aminek tanubizonysága, hogy az érdekeltségek címén felvett mérlegtétel 5.2 millió pengőről 3.5 millió pengőre csökkent. Az üzleteredmény-számlán a tiszta kamatjövedelem 3.4 millió pengővel (1929-ben 3.6 millió pengő), a különféle jutalékok tétele 10.8 millió pengővel (1.05 millió pengő), a nyereség értékpapirokon, külföldi értékeken és egyéb jövedelmek 1.9 millió pengővel (1.7 millió pengő), a házbérjövedelem 155.473.61 pengővel (159.331.06 pengő) szerepel, a kiadások között pedig a tisztviselők és alkalmazottak fizetési 1.8 millió (1.7 millió) pengő, a költségek és egyéb tételek 2.16 millió pengővel (2.17 millió pengő) sze-

KIRÁLY-FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. szám.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fém mérgezés, máj-, lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdő: férfiaknak . . . . reggel 5—1 óráig
nőknek hétköznap délután 2—7 óráig
!! IVÓ KURA!!

RUDAS FÜRDŐ
radioaktiv hőforrás
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ
FEDETT USZODA

OLCSÓ KONZERV.
1 doboz ½ kg-os
FŐZELÉK:
ZÖLDBORSÓ 60
VAJBAB 80 FILLER
EGÉSZSÉGES ÉS JÓ.

repelnek. A vállalati nyugdíjpénztárnak a mérlegben kimutatott vagyona az előző évi 1,873.636.55 pengőről 2,454.063.71 pengőre emelkedett. A mérlegszerű *tiszta nyereség az előző évi 2,925.520.11 pengővel szemben 2,931.115.63 pengőt tesz ki.* Az igazgatóság a március 13-ára egybehívott rendes közgyűlésnek azt a javaslatot fogja tenni, hogy a tiszta nyereségből *részvényenként* változatlanul *5 pengő*, vagyis a részvény névértéke után számítva *10 százalék* osztalék fizettessék.

* **A MOKTÁR** igazgatósága február 18-án tartott ülésében állapította meg az 1930-as év mérlegét, mely *2,401.161 pengő tiszta nyereséggel zárul*, az előző, 1929. év 2,375.884 pengő tiszta nyereségével szemben. Az 1930. év legjelentősebb tranzakciója volt az a *18 millió svájci frank kölcsön*, amelyet az intézet a *Comptoir d'Escompte de Genève* vezetése alatt álló szindikátussal együtt a vármegyéknek ú. n. bekötő utak építésére nyujtott. Az igazgatóság a közgyűlésnek azt fogja javasolni, hogy helyezzen a tavalyi 250.000 pengő helyett 650.000 pengőt tartalékba és ennek lehetővé tétele végett határozzon úgy, hogy a tavalyi 6 pengő helyett 5 pengő osztalék kerüljön kifizetésre. Az 1930 december 31-i mérleg főbb adatai a következők: pénztárkészlet, girószámlán, pénzintézeteknél és bankcégeknél fennálló követelések 16.98 (20.13) millió pengő, váltótárca 53.72 (51.34) millió pengő, összes adósok 45.19 (41.62) millió pengő, zálogleveles kölcsön 26.92 (26.92) millió pengő. A forgalomban lévő zálogtevelek összege 18.71 (16.88) millió pengő. Takarékpénztári könyvekre és pénztárjegyekre elhelyezett betétek állománya 40.71 (40.85) millió pengő, folyószámlán és csekkszámlán elhelyezett betétek pedig 50.91 (49.05) millió pengő, összes betétek tehát 91.62 (89.90) millió pengő. E betétállomány az 1913-i utolsó békeév végén kimutatott, pengőre átszámított állománynak 115.56 százaléka. A mult év utolsó negyedében jelentkezett betételvonási mozgalom az intézetnél igen kis mértékben éreztette hatását. A hitelezők összege 27.97 (27.69) millió pengő, úgy hogy az összes idegen tőkék 110.59 millió pengőt tettek ki és 2 millió pengővel haladják meg az előző év végén megvolt idegen tőkék állományát. Az intézet régi nyugdíjátértékelési arányszámát *65 százalékra emelte fel.*

Budai Napló

szerkesztősége: I., Bors-utca 24.
Felelős szerkesztő: **Viraág Béla.**

Belső munkatársak:

Dubonai Pál (Buda jövője)
Bevilaqua-Borsody Béla (Buda multja)
Szászhalmi József (közgazdaság)
Christian Rezső dr. (a Vár és ünnepnapjai)
Balonyi Imre dr. (telepítés, birtok)
Gerő Sándor (keresk., ipar)
Demeter Sándor (személyi ügyek)
Magyar József (riport)

Rendes munkatársak:

Aggházy Kamill (hadtörténelem)
Andor Endre (Hollós Mátyás Társaság)
Bárdos György dr. (ingatlanvédelem)
Becsey Antal (városfejlesztés)
Bercsényi Antal (Svábhegy)
Eperjessy István dr. (hegyvidék)
Fábián Gáspár dr. (városrendezés)
Füredi Jenő (kertgazdaság)
Gegus Dániel (gyermekvédelem)
Haspelné Balázsy Lujza (női társadalom)
Hennyey Vilmos dr. (gazdaságvédelem)
Hódy Lajos dr. (hegyvidék)
Istók János (szobrászművészet)
Kiss Menyhért dr. (színház)
Lechner Jenő dr. (építészet, müemlékek)
Lendl Adolf dr. (tudomány)
Lugmayer József dr. (lakásügyek)
Marik Ernő dr. (városrendezés)
Massány Ernő dr. (klimatikus kérdések)
Nádas Béla dr. (Rózsadomb)
Orova Zsigmond dr. (Óbuda fejlesztése)
Pénzes Mihály dr. (Kisipari hitel)
Peterdy Sándor (műkritika, szépirodalom)
Polakovits Gergely Zsigmond (idegenforgalom)
Ringer Lajos dr. (fürdőügy, idegenforgalom)
Rév Sándor (budai krónika)
Siklóssy László dr. (a hegyvidék története)
Szávay Gyula (poézis)
Szilágyi Károly (közélet, óbudai hegyvidék)
Szviezsényi Zoltán dr. (Budapest fürdőváros)
Tausz Béla dr. (idegenforgalom)
Telekes Béla (szépirodalom)
Ujj Gyula (felfedezések)
Unghváry Sándor (festőművészet)
Viraág Ilona (mozdulatművészet)
Wagner Vilmos (sport)

Szerkesztőségi titkár: **Tüske Ilona.**
Telefon: A. 502—96.
Hivatalos órák: d. u. 4—6 óráig.

Telek ház lakás

Budai Napló
I. ker., Bors-utca 24. szám
Telefon: 502-96

TELEK

BÉRHÁZTELKEK
ÖT HAT EMELETES HÁZAKRA
FŐ-UTCA,
PÁLFFY-TÉR, GANZ- ÉS KIRÁLYHEGY-U. KÖZÖTT FEKVŐ
GANZ TELEKTÖMBBŐL
76 négyszögöltől kezdve kaphatók!
Értekezés: Dr. Székely Márton
VII., Erzsébet-körút 32. d. u. 4-6-ig
Telefon: József 448—22

Telekbérletet keresek Budán villamos és erdő közelében Weekend-házacskák és kisnyaralók részére. Pollák Lipót, VII., Akácfa-u. 30., délután.

Pasaréten, Hermann Ottó-u. 12. sz. alatti 300 öles, bekerített, közműves villatelek, autobusz és villamos közelében szabad kézből eladó. (128)

Bornemissza-utcában 145-öles telek eladó. (127)

Rózsadomb alján 300 négyszögöles, befásított telkek, közművekkel és szép kilátással jutányosan eladók. (108)

Szépvölgyi fenyvesben egyedülálló 16 holdas és a római Dunaparton 4 holdas telek szanatórium, weekendtelep részére eladó vagy bérbeadó. Dr. Lugmayer József ügyvéd, II., Margit-körút 1. Automata telefón 515—52.

Rózsadomb legszebb helyén, Zárda-utcában 304 öles telek összes közművekkel kedvező fizetési feltételekkel eladó. (121)

Rózsadomb legszebb helyén, autobusz megállónál, 380 négyszögöles telek olcsón eladó. (112)

Bercsényi-utca és Baranyai-út sarok, 1010 négyszögöl telek, minden közművekkel, nagyon olcsón eladó. Telefón: 824-44.

Buda legszebb és legegészségesebb helyein. Istenhegyi-út 37. és Tamás-utca 21. szám alatt termő gyümölcsfákkal beültetett összes közműves, 300 öles villatelkek jutányosan kaphatók részletre is. Tulajdonos, Csollán ügyvéd, Váci-utca 42. Telefón: 846—58. Értekezés 4—6 óra között.

FEDEZZE FEL ÖN IS A SASHEGYET!

Sashegy a Belvárostól gyalog is csak 25 percnyire.
Sashegy a Belváros hegye.
Sashegy a székesfőváros szívében — szívének jobbik oldalán.
Sashegy az előkelő középosztály települő helye.
Csak hegylejtőn lévő telkeket vásároljunk, ott van csak levegő, napsugár és kilátás.
Ön gyermekei arcáról leolvashatja hogy hol lakik;
nézze meg azután a sashegyi gyermekeket.
Sashegyi telkeinkről prospektust küld:
***Kubatura** részvénytársaság. Budapest, főpostafiók 77/0*

KIZÁRÓLAG
ANTIK BÚTOROKAT
RESTAURÁL, ALAKÍT, SZAKSZERŰEN
*
AUSPITZ M.
II., ZSIGMOND U. 9
TELEFÓNSZÁM: AUTOMATA 626—47

Ujszentjános-kórháznál téli-nyári bérvillatelek egyik Szarvas-úton, a másik Virányos-úton közművekkel, fásítva, vaskerítéssel, déli fekvéssel, eladó. Ikervillának 6800, 10.200, 13.200, 8000 pengős részek. (102)

Sashegyen, Budaörsi-út felett délkeleti fekvésű vagy 400, vagy 280 öles telek olcsón eladó. Mindkét telek villamostól 5 percre, két utcára nyílik. (120)

Ferry Oszkár-u. 46. sz. alatti telek vilamos és autobusz közvetlen közelében, 340 öl à 95 pengő. Králik Elemér, VIII., Nap-u. 23.

Fery Oszkár-utcában 206 öles telek eladó. Építési iroda I., Naphegy-utca 21. Tel. 527—80.

Rózsadombon, Bimbó- és Vérhalom-utca mentén gyönyörű fekvésű 270 öles telkeink, dunai kilátással, eladók részletfizetésre is. Építési kölcsönt nyujtunk. Rózsadombi házépítő rt. V., József-tér 8. Telfón: 806—00.

Hidegkúti-úton, Star filmgyár mellett, villamos közelében, kettő à 298-öles telek, diófás parkban, összes közművekkel. (69)

HÁZ

Széna-tér mellett egyemeletes ház eladó. (117)

Különleges szépségű, elsőrangú építkezésű sarokbérház, étage-fűtéssel, 55.500 pengő bérjövedelemmel, 11% nettó hozamra, eladó. Részletes felvilágosítás a kiadóhivatalban. (107)

IDEÁLIS OTTHON
mindenkinek a leghőbb vágya. Ilyet biztosíthat magának azonnalra, ill. **május 1-re** beköltözhető hatodik és hetedik
KERTES
társasházunkban: a főváros legelőkelőbb helyein, a Horthy Miklós-út 79. sz. a. épült **„Szent István-udvar"**-ban és a Szent Imre-szobor szomszédságában már épülő **„Hunnia-udvar"**-ban. Adómentes 1, 2, 3, 4 szobás, elsőrendű építkezésű, olcsó **fixáru**
ÖRÖKLAKÁSOK
Minden öröklakáshoz kertrenéző hall, loggia, jövedelmező üzlethelyiségek. Kényelmes törlesztés.
Kívánatra képes prospektus!
A „Centrum" öröklakásai árvapénzek elhelyezésére alkalmasnak nyilvánittattak! Értékálló, biztos tőkebefektetés, cca 10% tisztajövedelem!
„CENTRUM"
HÁZÉPÍTŐ- ÉS INGATLANVÁLLALAT, HORTHY MIKLÓS-ÚT 9. 9-12, 3-5.
Telefon: Lágymányos 9—96.
ÖRÖKLAKÁSBAN A CENTRUM VEZET!

Sósfürdőnél egyemeletes, 3 lakásos ház, összes közművekkel 40.000 pengő. 24.000 pengővel átvehető. — Ugyanott 150 öles telek is. (118)

Buda legszebb helyén négyszobás villa, külön házmesterlakással, olcsón eladó. Telefón József háromszázhat—negyvennégy.

Rózsadombon kétlakásos nagy villa, szép kerttel, alkalmi áron eladó. (109)

Délivasútnál négyszobás, modern alagsoros villa 20.000 pengővel átvehető. (111)

Bornemissza-u. 46. sz. alatti villaszerű ház, két háromszobás és egy egyszobás komfortos lakással eladó. (126)

Keresek 40.000 pengős árban családiházat, a budai hegyvidék alján, I. vagy II. kerületben. Ajánlatok a kiadóba. (124)

TEA
Közvetlen behozatal Holland-Indiából
a termelő ¼ és ½ kgos eredeti csomagolásban, 5-10 dg-os saját csomagolásban és ládákban. Nagyban és kicsinyben
BOZÓ GYÓGYTÁR
BUDÁN, I., ALKOTÁS-UTCA 34. SZÁM.

Rózsadombon 6 szobás, gőzfűtéses villa 70.000 pengő. (57)

Városmajor-utca mellett pompás villa, 7 szobával, minden mellékhelyiséggel, parkos kerttel, luxuskivitelben, Vajda Zsigmond freskóival, eladó. 25 évi adómentesség. (49)

LAKÁS

Négyszobás lakás renoválva kiadó május hó 1-re I., Alkotás-u. 23. szám alatt összes mellékhelyiségekkel (2 W. C., 2 kamra, külön garderobe stb.) az I. emeleten, külön bezárható folyosórésszel. Évi bér 2500 P. Telefon: Aut. 504—14.

3 szoba hallos, minden komforttal épült lakás 2 W. C-vel, előszobával, központi fűtéssel vagy anélkül május 1-re. Székely, Retek-u. 69. Telelfón: 532—28.

Egy- és másfélszobás lakások, egy- és másfélszobás garzónlakások minden komforttal május 1-re. Mészáros u. 60/b. alatt épülő új bérpalotában autobusz megállónál. Székely, Retek-u. 69. Tel.: 532-28.

Horváth-kertre nézö, Attila-utcai négyszobás öröklakás eladó. (122)

Buda legegészségesebb vidékén 3 szobás, magasföldszintes szép lakás azonnalra, egy 5 szobás gyönyörű lakás május 1-re kiadó. Vígszínháztól 5 percnyire, autobusz megálló. Buday László-utca 5/b. Telefón 534—69.

Műegyetem parkjával szemben, Budafoki-út 17. szám alatt kettő és négyszobás modern öröklakás és műterem háromszobás öröklakással eladó. Bővebbet a házgondnokságnál, hétköznap délután 3—4 óra között.

I., Városmajor-utca 8 és II., Kapás-utca 40. szám alatti öröklakások eladók. (119)

Rózsadombon 5 szobás lakás, beüvegezett verandával, összkomforttal májusra kiadó. Elemi és leánygimnázium mellett. Autobusz megálló. (115)

Két gyönyörű Bergère-plüss foteuille és egy fehérre mázolt garnitura hall, vagy gyermekszoba részére eladó: II., Retek-u. 53/57.. Az új kárpitosnál. Tel.: 549—10.

Műtermet keresek egy- két szobával lehetően Buda belterületén. (114)

Egy—háromszobás komfortos lakások **hároméves** házban, központi fűtéssel, melegvízzel **budai hegyekre** legszebb szabad kilátással, **februárra, májusra,** Horthy Miklós-útnál. I., Fadrusz-u. 6. Építészmérnöknél kiadók. Telefón: Lá. 6—80.

Egy-, kettő-, három-, négy- és ötszobás lakás kiadó. Iroda: I., Naphegy-u. 21. Tel. 527—80.

Háromszobás, hallos, telekkönyvi tulajdont képező öröklakást keresek, törlesztéses vételre. (123)

ÜZLETHELYISÉG

Buda legszebb helyén, 2 épülő bérház mellett, melyekben üzlethelyiség nem lesz, vasportállal, karzat létesítésére alkalmas belmagassággal, bármely célra, de különösen mészáros, hentes, trafik, szabó, háztartási cikkek, festéküzlet stb. részére olcsó bérrel kiadók. Mészáros-utca 60/c.

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III, LAJOS-UTCA 148. SZ.
TELEFÓN: AUTOMATA 624—57.
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett
Kölcsönöket folyósít váltóra, folyószámlákra, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

Budai Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság
Budán, II., Fő-utca 9
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket.
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
Budai ingatlan-tulajdonosoknak gyors lebonyolítás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyujtunk
Mindennemű bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésre
SAFE DEPOSIT

HUNGÁRIA
radium tartalmú, lithiumos gyógyforrás Budán, Erzsébethídnál
IVÓ-KÚRA
reggel 7 órától esto 6 ig.
= Szénsavval telítve! =
HARMAT-VIZ!

Öröklakások 2—3—4 **SZOBÁSOK**
HALLAL, MODERN KIVITELBEN
(központi fűtés, melegvízszolgáltatás, gőzszárító, stb.) **A Vérmezőre néző ATTILA-UTCA 95, 97, 99. sz.** telken épülő Stilus Társaságban **KAPHATÓK,**
1931 május 1-re. V., Balaton-utca 10.
Telefon: 168—23.

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM
Kitűnő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz
A szentendrei HÉV vasútnak, a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

Szebb — Jobb — Olcsóbb
RÁDIÓ
CSILLÁROK, KELLÉKEK
NINCS PESTBUDÁN
IDŐT, PÉNZT TAKARÍT, HA ITT VÁSÁROL
KRISZTINA RÁDIÓHÁZ
I., KRISZTINA-KRT 141
TELEFÓNSZÁM: AUT. 566—83
Kedvező fizetési feltételek

BÁCSKAI KONYHA!
A CSÁSZÁRFÜRDŐ éttermeiben bácskai ételkülönlegességek, dunántúli borok!
ESTÉNKINT SCHRAMMELZENE
MEISTERÉNEKEL
CSIRSZKA KONRÁD
VENDÉGLŐS
ALKALMI KÜLÖN TEREM! POMPÁS KORAREGGELIKÁVÉ

HALWA S.
BUDÁN, I., SZENT JÁNOS-TÉR 4
TELEFON: AUTOMATA 507—37
Állami díszoklevél — Ezüstkoszorús mester
NAGY ARANYÉREMMEL KITÜNTETVE
Vadászfegyverek, fegyverjavítások, sportcikkek, cserkészfelszerelések
PUSKAMŰVES

Laptulajdonos: VIRAÁG és TÁRSA
Kiadásért felelős: Viraág Béla.

Nyomatott a Révai Irodalmi Intézet Nyomdájában, Bpest V., Vadász-u. 16.
— (Nyomdaigazgató: Linzer M.) —

352

FŐVÁROSI NYILVÁNOS KÖNYVTÁR BUDAPEST

Budai Napló

XXVIII. évfolyam. 1032. sz.

Buda érdekeit a várospolitika, a közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló ujság. Előfizetése egy évre 24 pengő, félévre 12 pengő. Egy szám 50 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal: I., Bors-utca 24. Délután 5—7-ig. Telefon: 502—96.

Felelős szerkesztő: VIRÁG BÉLA

Hirdetések ára: Egy hasáb széles, egy milliméter magas sor, egyszeri közlésnél 40 fillér. 20 mm. magas hirdetés 8 pengő. Szövegsor ára 4 pengő. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő.

1931 február 28.

Kis-Budapest hátrányai

Irta: LUGMAYER JÓZSEF dr.

Gondolkodásunk, elhatározásunk, cselekvésünk alapja, irányítója az érzés, a hajlam, az előítélet, melyen szívvel-lélekkel csüggünk, mert a megszokott gondolatvilágtól való eltérés megbontja kedélyünk, lelki életünk egyensúlyát. A körülöttünk dúló gazdasági harcokkal nem sokat törődünk. Azokat csak politikai megjelenési formáikban ismerjük — felületesen. Tüzetesen nem is kívánjuk azokat megismerni, mert az összeomlást követő események folytán átélt új alakulatokból kiábrándulva, az ősi tradíciókhoz tértünk vissza úgy a gazdasági, mint az azt megtestesítő politikai életben.

Az idegen eszmék, gazdasági berendezkedések közül csak azokat vesszük át kelletlenül, melyek meghonosítását a kérlelhetetlen szükségszerűség írja elő.

Bölcselőink a viszonyainkhoz legközelebb álló gazdaságpolitikai rendszerek ismertetésével kívánják közéletünk vezetőit a gazdasági élet aktív vezetésére kényszeríteni, — ahelyett, hogy a nagy tömegeket jó példával a viszonyokhoz símuló gazdasági tevékenységre oktatnák.

Az ország végén, ahol a szellemi élet vezetői nemcsak felismerték a változott gazdasági élet következményeit, hanem azok megvalósításán is közreműködtek, ott népünk szép eredményt ért el a gazdasági fejlődés terén. Az elért eredményt a kormány jutalomként kulturális intézmények megteremtésével, építkezésekkel s a forgalmat előmozdító közművekkel: utakkal, hidakkal biztosította.

Fővárosunkban a kormány annak idején megindította az építkezést, hogy munkaalkalmat nyujtson az itt összetorlódott munkanélkülieknek. A kormány munkája azonban nem talált megértésre. Azt agyonbírálták s

az egyetemi város felépítésének tervét már el is gáncsolták.

Megelégednénk most az egyetemi város helyett az annak kiegészítő részét alkotó *Boráros-téri híddal is*. Ez is nehezen valósítható meg a tervpályázat körül támadt vihar miatt. Félő, hogy az *óbudai híd*, melynek szükségszerűségét az állam és a főváros már egy emberöltő előtt megállapította, e *vihar felverte hullámokba merül el.*

Az új fővárosi törvény megadja a lehetőséget, hogy a főváros vezetősége a kormánnyal egyetértően a főváros fejlesztése érdekében szükséges munkálatokat végrehajtsa. A lakosság száma meghaladja az egymilliót. Közvetlen környéke 600.000 lelket számít. A főváros megfelelő fejlődésének elmaradásából került ki a környék lakossága, mely a főváros előnyeit kihasználja minden téren,

de a főváros közterheihez mivel sem járul.

Nemcsak a főváros, de az ország érdekében is rendet kell teremteni e téren.

A fővárosnak meg kell indítani a lakásépítkezést, hogy

lakosainak a vidékre özönlését megakadályozza,

s a végszükségből a környékre szorult lakosait a fővárosban helyezhesse el. A lakáskérdés azonban oly problémává vált nemcsak a hadviselt, hanem a semleges országokban is, hogy az csak a kormányok vezető közreműködésével oldható meg. Tavaly a fővárosban 5000 lakás épült csak, az idén 1200 lakás építését tervezik 12 millió összeggel.

A pénzintézeteknek nem áll módjukban az építkezést jelzáloglevelek útján előmozdítani,

mert békebeli jelzáloglevelek értéktelenedése folytán megrendült a jelzáloglevelek iránti bizalom. Ma csak a városok és a kormányok tudnak a külföldi tőkének megfelelő biztosítékot nyujtani. Mi a kedvező alkalmat külföldi kölcsönök felvételére *elmulasztottuk.*

Németország nemcsak két kézzel kapott minden kölcsön után, hanem biztosítási üzletekkel kapcsolatban oly nagy összegeket juttatott csak a tisztviselő építkezőknek, hogy most 1600 millió külföldi kölcsönt készül felvenni e biztosítások rendezésére. Németország pénzügyi politikájával mint a világ legnagyobb adósa, kezében tartja a gazdasági helyzet egyik kulcsát. Ausztria Németország példájára szintén nélkülözhetetlenné vált hitelezőire.

Körülkerítésünk szükségszerű következményének tekinthető pénzügyi izoláltságunk is.

Ebből csak úgy juthatunk ki, ha minden alkalmat felhasználunk a termelő munka megindítását előmozdító kölcsönök felvételére. A takarékosság termelő munkaalkalom rovására elsorvasztja a gazdasági életet s nagyra növeli a *munkanélküli jövedelemre irányuló űzérkedést.*

A kormánynak is legfőbb érdeke, hogy Budapest és környékét abból a helyzetből, amelybe a szerencsétlen körülmények a háború után sodorták, kiemelje s gazdasági fellendítésével megteremtse a főváros vezetőségével karöltve a nemzet majdnem egyötödét magában foglaló, az ország gazdasági életének kultúrájának, honvédelmének alapját alkotó — *Nagy-Budapestet.*

Megdöbbentő képet rajzol arról *a rettenetes fahiányról*, amelyben Csonka-Magyarország szenved, az „Országos Erdészeti Egyesület", amikor statisztikai adatokkal alátámasztva, ennek a nyomorult magyarságnak bemondja, hogy *az elmult tíz esztendő alatt 828 millió pengő ára fát hoztunk be*, nyers és megmunkált formában, mégpedig az elcsatolt területekről. Tehát a saját faanyagunkért fizettük ezt. *Fáért adjuk oda egész búzafeleslegünket*, tíz év alatt 608 millió értékben és *ráfizetünk 220 millió pengőt.* — Ennek a fának *túlnyomó része fűtőanyag* és itt ismét előtérbe tódul az a vétkes hanyagság, amelyet tíz év óta elkövettünk azzal, hogy *nem tudtuk kiaknázni az alattunk dübörgő forró tengert*, amelynek megcsapolásával meg tudnánk takarítani egész Budapest és a vidéki nagyvárosok fűtőanyagát. De megtakarítanánk — *Budapest egész füstjét.* Most, amikor minden várospolitikai tényező *a budai gyógyforrások kiaknázását* hangoztatja, mint a jövő nagy és sürgős megoldásra váró kérdését, — nagyon fontos, hogy *Budabath*, Buda világfürdő, *füstmentes levegőhöz jusson*, amit csak melegvízfűtéssel tudunk elérni. — Lapunk más helyén ismertetjük dr. *Pávai Vajna* Ferenc főbányatanácsos előadását a „Magyar Mérnök- és Építész Egyesület"-ben a *hőenergiák* bányászatáról, amelyben rámutat a *világgazdasági élet hanyatlásának okára*, a szénfűtéssel járó tőkeveszteségre, amely körülmény a széntermeléssel együtt a világgazdaságot is csőd elé viszi.

Az új autobuszvonal, mely a Rózsadomb aljáról, a Statisztikai Hivatal mellől a Kálvin-térre közlekednék, — legközelebb mégis megindul. Ez a vonal rendkívül szolgálja a budai közlekedést, mert *idejár ezentúl* a Rózsadombon átjáró 17-es autobusz is, mely most a *Ribáry-utcáról* lekerülve — később az új széles Mész-uteán át érkezve, *nem megy a Lövőház-utcának*, hanem a Keleti Károly-utcának fordulva, a Statisztikánál ér a végállomására, hogy itt kapcsolást találjon az innen induló 9-es új relációhoz. Jól értesült helyről azt az információt kaptuk, hogy az Autobuszüzem már tartalékolt e vonal kellő ellátására kocsikat s így a *Kozma* Jenő orsz. képviselő és a Községi Polgári Párt elnöke által a választáskor beígért és valóban nagy hiányt pótló vonal az első rendelkezésre már meg is indult e hó 28-án.

A városmajori új templom ügye mintha nem is tartoznék a keresztény irányzatú Városháza ügykörébe, oly csigalassúsággal halad előre. Mind sűrűbben lakott, erősen fejlődő, nagy terület *templomhiányán* segíteni és lehetővé tenni a Városmajor parkjának mielőbbi elkészülését. Az új templom és környéke egy csapásra széppé tenné a városrész tengelyét képező *Csaba-utcát* és rendkívül emelné ezt a — minden zajos közlekedésen és mindennapi tülekedésen kívüleső — egészen különleges jellegű városrészt. Ugy értesülünk, hogy a Városmajori Egyházközség küldöttséget indít a hercegprímáshoz és őt kéri meg, hogy sürgetné és siettetné ennek a régen vajúdó kérdésnek a megoldását.

azonban tudunk, hogy az egyes futamok között cigányzene játszott, felváltva a nádor és az egri püspök trombitás zenekarával. Azt is tudjuk, hogy a nyerők tiszteletdíjat kaptak. A versenytéren kiállított jutalomtárgyakat a *budai bíró* szolgái őrizték.

Hogy mikor volt az 1525-i tavaszi meeting második versenye, az nem állapítható meg, de arról már van tudomásunk, hogy május 10-én újra futottak s a király meg is vendégelte a lóversenyzőket lovaikkal együtt, sőt *jutalmakat is adott* a királyi pénztárból a lengyel apródoknak és szolgáknak.

Hogy közvetlenül a mohácsi vész előtt volt-e még tavaszi verseny, azt nem tudjuk, de az 1526-i számadásokban a versenyistálló költségei még szerepelnek.

Mindezekből nyilvánvaló, hogy az angolok *csak feleleventették* a magyarok *tökéletes lóversenyzését*, amiből őseink csak a bukmékert és a totalizatőrt nem ismerték. Bár ki tudja? Amennyire benne van a magyarok vérében a fogadás s amennyire gavalléros fizetők, talán ebben is tökéletesek voltak. *(—w —r.)*

Ősi lófuttatások Budán

már a mohácsi vész előtt

Buda krónikáját szerkesztő munkatársunk gondos tanulmány tárgyává tette a lóversenyek történetét és az alábbi meglepő, érdekes adatokat szolgáltatja a lóversenyügy vezetői és barátai számára.

Királyi lófuttatások voltak Budán a XVI. században, *százhúsz évvel előbb*, mint Angliában. Irott adatok szerint maga a király: II. Lajos állott a sportemberek élén s tartott *tisztán versenycélokra nevelt lovakat.*

A királyi udvar fennmaradt számadási könyvei szerint — a a mohácsi vész előtt — a királyi versenyistállóban a versenylovakat négy lovász gondozta, akiknek heti 50 dénár fizetés járt. Felügyelőjük *Horváth* Márk királyi istállómester volt, aki fölött pedig valami *Rothkryger* Menyhért királyi komornok állt. A lovakkal azonban csak magyar ember bajlódott nagyrészt. Az *istálló Kelenföldön* volt elhelyezve, ahol a tréner, akkori nevén „lovak gazdája" *Prisca* uram volt.

A király a versenylovait a saját ménesében tenyésztette, de *külföldről* is sokszor szerzett ilyeneket, mert tudjuk, hogy 1525 márc. 19-én *Karelkwczer* nevű lengyel úr egy versenylovat és egy lovászfiút küldött Kelenföldre, a királynak ajándékba. Majd egy hónap mulva újból Lengyelországból, *Szidlovieczky* Kristóf krakkói vajdától három ajándék versenyló érkezett.

II. Lajos különben szenvedélyes lóversenyző lehetett, nemcsak azért, mert mindig üres volt a kasszája, hanem azért is, mert a pumpolást is jól értette. Zsigmond lengyel királyt is felkérte versenylovak küldésére, aki erre nem a legszívesebb hangon írja Budán lévő követének:

„Tudhatná a király, hogy nekem olyan lovaim nincsenek és nem is találnék bennük örömet."

De a könnyelmű lengyel urak mégis csak kötélnek álltak s küldték az ajándéklovakat, mint ahogy fent láttuk.

A király versenylovainak száma különben a mohácsi vészt megelőző év tavaszán — a lovászok számából következtetve — tizenhat lehetett, amihez még az ajándék négy lovat külön kell számítani. S ezeket mind *könnyű súlyú fiúk és királyi apródok* lovagolták. A tavaszi versenyek 1525-ben május 1-én kezdődtek.

A királyi számadáskönyv szerint — *Radvánszky* Béla br.: „Magyar családélet és háztartás a XVI. és XVII. században" című munkájában olvasható, hogy ápr. 28-án a kincstárnok *különböző színű vékony gyolcsból hat véget vásárol* és átadja a király szabójának, Jakab mesternek, hogy varrjon azonnal *ruhát a futtató apródoknak* (a mai zsoké ősi magyar neve), akik a „versenytéren a királyi lovakat fogják futtatni". Tehát *négyszázhat* évvel ezelőtt nemcsak a zsoké volt már meg, hanem a *zsokédressz is*, melyet külön e célra varrtak különböző színű vékony gyolcsból — *kétszáz évvel megelőzve Angliát*

A versenyt II. Lajos király jelenlétében tartották meg. A király mind a húsz lova futott, rajtuk kívül a lengyel vajdának öt lova és a magyar uraké, amelyeknek számát azonban nem tudjuk. Hogy hány futam volt egy napon, azt nem tudjuk, arról

---

Kell-e elöljáróság?

Páris egyszerűbben adminisztról

Egészen különös gondolatokat váltott ki belőlem dr. *Spannberger* Alajos elöljáró lendülettel megírt tanulmánya, mely folytatásokban jelent meg e lap hasábjain és figyelemmel kísérte azt mindenki, akit érdekel e milliós város adminisztrációja, amelyről tudott dolog, hogy *vontatókötélen jár, lassú és nehézkes.*

Minden világváros sajtója sokat foglalkozik ezzel a kérdéssel és ma a régi és elavult formákon mindenütt igyekeznek javítani, vagy ha nem lehet, elejtik a régi korhadt alkotmányokat, hogy újabbakkal helyettesítsék. Aki járt Berlínben, Párizsban, Londonban, — annak egészen más nézetei vannak a modern adminisztrációról, mint aminőt itt Budapesten gonddal dédelgetnek.

Az egész világon érvényesült az a felfogás, hogy valamely hivatal

százezer embert éppen oly kevéssé tud megismerni és adminisztrálni, mint egymilliót és ez a felfogás halomra dönti az elöljáróságok intézményét.

Bármely kérdésben az elöljáróság nyomozni kénytelen, ha személyi ügyről van szó s így mindegy, hogy egy millió ember között mely részen nyomoztat.

Az adófizetés egyáltalán nem elöljárósági teendő.

Minden közmunka hamarább készül el, ha abban egy — a központi — fórum dönt, mint ha annak létesítését *ügyköri viták előzik meg.* Nem történhetne meg, hogy az új utat mindannyiszor felbontják, ahányszor abba csatornát építenek, telefónvezetéket fektetnek le, vagy vízcsöveket raknak le.

Párizsban háromszáz és egynéhány úgynevezett elöljáróság van,

mindegyik nagyon kis területtel és összes felszerelése egy szoba, abban egy telefón és esetleg egy hivatalszolga és a vezető. A kerületébe eső negyven, ötven ház lakóit ismeri az elöljáró, minden információját személyesen szerezte be és könyvelte el, minden házfelügyelő az informátora és az odarendelt tanácsjegyző, vagy fogalmazó ambícióval végzi teendőit, mert intézkedő fórum feje és vezetője.

Szegényügyben nincs nyomozás, a szegénységi bizonyítványt ő adja ki, — és mert a központ fizeti a segítségeket, nem történhet meg, hogy fur-

MAUTHNER MAG KI MINT VET, ÚGY ARAT, MAUTHNER MAGNÁL JOBBAT SEHOL SEM KAPHAT!!!

MAUTHNER ÖDÖN
MAGTERMELŐ ÉS MAGKERESKEDELMI R.-T. BUDAPEST
SÜRGÖNYCÍM: MAUTHNERÉK — TELEFONSZÁM: J. 463—65
KÖZPONT: VII., ROTTENBILLER-U. 33. FIÓKÜZLET: IV., KOSSUTH LAJOS-U. 4. (A Ferencrendiek templomával szemben)

Főárjegyzék, növényárjegyzék őszi árjegyzék jácint, tulipán stb. virághagymákról ingyen és bérmentve.

fangos ember három kerületben is kapjon segélyt. A központ minden kérdésben *telefonon kap azonnal, vagy legkésőbb egy órán belül* pontos felvilágosítást. Vízvezetéki, világítási, köztisztasági, sőt utcajavítási ügyekben rögtön kap értesítést az illetékes hatóság. Még adóügyekben is pontos információt kap az adóhivatal.

A tisztifőorvosnak módjában áll közvetlenül érintkezhetnie a tisztiorvosokkal, ami nálunk lehetetlenség, mert a kerületi tisztiorvos csakis az elöljáró beleegyezésével hívható meg egy értekezletre. Az európai világvárosok között legjobban bevált Párizsnak most ismertetett adminisztrációja, mert

a legideálisabb.

Ez a központ látó- és tapintószerve és elvégezheti *egy ember*, aki minden a kerületében élő ember életkörülményeit ismeri s így még bűnügyekben is gyorsan és nagy hasznát lehet venni. Ami legfőbb, hogy

olcsóbb, mert az összes kerületi főtisztviselőket feleslegessé teszi.

Nem azt mondom, hogy ezt egyszerűen le kell másolni, mert nekünk magyaroknak más a vérmérsékletünk, más a gondolatvilágunk és egészen mások az életviszonyaink. Mindenesetre gondolkodóba ejthet mindenkit ez a kérdés most, amikor az adminisztráció egyszerűsítéséről és olcsóbbátételéről van szó. Igy talán több ember jutna kenyérkeresethez, de mindenesetre — időben nagyot tudnánk megtakarítani.

Dubonai Pál.

Eljegyzési jelentés!

BESZKRT úr és Autóbusz úrnő jegyesek

Rossz házasság

lesz BESZKÁRT úr és Autobusz úrnő küszöbön álló egybekelése, mert a férjuram mint önálló R. T., ami nagyobb cím, mint az egyszerű Frau Üzem, szokva van az önálló, ellentmondást nem tűrő uralomhoz, akinek még az anyósa, Budapest szfőv. közönsége sem tud parancsolni, — viszont az Autobuszból nem igen válik engedelmes, hűséges asszony, mert oly fürge, oly fiatal az öreg férje mellett, hogy szinte predesztinálva van a házasságtörésre. De nem is engedheti, hogy a hozományát — per Putz und Stingl — átvegye a férj, akiről tudvalevő, hogy költekező zsarnok. De joggal is félti. A férj már nehezen mozog, rabja régi rossz szokásainak s így megtörténhet, hogy erőt vesz rajta az asztma, vagy a tüdőbaj és akkor mi lesz Autobusz úrnővel, aki egész jövőjét áldozná fel köhögős urának. Nem egymásnak valók. Úgy, egy házban lakva, esetleg közös háztartásban, olcsóbban megélne mind a kettő az anyós felügyelete alatt, de úgy, hogy mind a két fél függetlenül igyekezhet a jövőjét biztosítani, de nem egymás rovására. Majd a „mama" elintézi a vitás kérdéseket, — csak semmi féltékenykedés! És így mind a két fél kereshet magának némi vigaszúl vagy udvarlót, vagy barátnőt. Autobusz úrnő így is szívesen kacsintgat egy Kozma nevű fiatal úrra, aki sok kedves jóhoz igyekszik juttatni a szép fiatal asszonyt, — míg BESZKÁRT úr is talált bizonyára valami nénikét, aki megsímogatja sínek közé rakott podagrás lábaszárát. Hja, kinek a pap, kinek a papné. Bécsben sem végződött jól ez a házasság és elsorvadt a fiatal asszony, de az erőltetett házasságba belepusztúl a férj is. Így írja a *„Reichspost"*, de udvariasan megdícséri a fiatal asszonyt, aki még talpraállítható, mert nagy jövője van. Ezt a menyecskét nekünk Rothermere lord hozta, aki szépnek találta a mamát, Budapestet, de sajnálta, hogy csak az öregedő vejére van utalva, és — rámutatott a fiatal asszonyra, aki mellett a mama is jobb sorsra jutna. Igyekezett is a mama, de a veje, BESZKÁRT úr most sokat kíván. A „kis tanács" nevű bíróság fogja ezt elintézni a rokonsággal, ahol jó budaiak mint Hohenburger főfőgenerális, Lampel Vilmos, aki hivatásszerűen is tanácsot ad, Orova mint az asszony védőügyvédje és Simanek, a házassági szakértők élnek és ismerik a fiatal asszony minden bűját-baját. Ha jól intézik el, még talpra áll a vő is, ha csak az asszony nem válik házsártossá, mondván urának: — Csend, *s'till!* Majd meglátjuk.

BUDAI FAMILIÁK

Orphanides család

A középkori lőcsei diákok a tübingiai egyetem Alma Materében szívták magukba a humanista tudományokat és hazatérve magukkal hozták a reformáció eszméit. A nemes tradíciókat megőrizték és acélos jellemvonásokat átörökítve adtak életerőt törzsökös családjuknak. A fel-

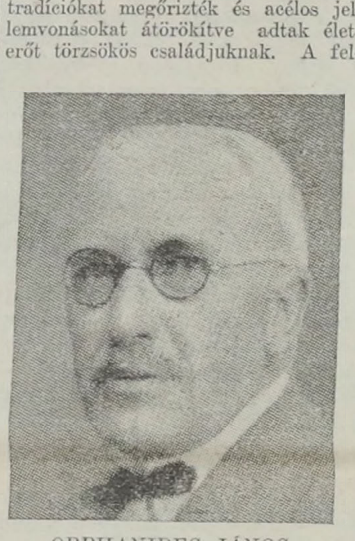

ORPHANIDES JÁNOS,
a Ganzgyár vezérigazgatója.

vidék ifjúságára nagy hatással volt a Renaissance humanizmusa. A régi tübingiai diákévek alatt a klasszicizmussal szemben táplált olthatatlan szerelem a zipser Brierbrauert görög Braxatorissá, a baccalaureatus Kürschner nevét római Vietorissá változtatta. Annál meglepőbb, hogy a sok klasszikus hangzású zipsernév között előfordul egy igazi ősi görög főnemesi eredetű családnév, amelynek magas rangja is inspirálhatta nevük görögösítésére a *Provincia Saxonum* humanistáit. A bíborban született görög császárok hűséges hadvezérének a nagy Orphanosnak késői utódairól van szó, akik magyar nemességüket 1412-ben kapták Zsigmond császár és királytól. Közismert tény, hogy a 14. század közepén Görögország egymásután vesztette el Epirust, Makedóniát, Thessáliát Dusán cár győzelmei következtében. A török támadások miatt az Achájai hercegség csillaga is leáldozóban volt. Az utolsó achájai herceg Anjou Róbert (1364) halála után a nagy Orphanos hadvezér is elkerült őshazájából és felhasználva az Anjouk magyar összeköttetéseit a Szepességben telepedett meg. A 14. század végén az összeomlás előtt álló görög hercegségek és maga a görög császári udvar is egymásután küldik szét legkiválóbb embereiket, hogy segítséget szerezzenek az ozmán hódítók ellen. Orphanos így került Magyarországba és a Szepességen keresztül fontos megbizatással Wladislavnál a gazdag lengyel királynál jelentkezett, akinek kimeríthetetlen arany- és ezüstbányái voltak. Az akkori hosszas utazás nem tartozott az élvezetek közé és a szepesi grófságban való tartózkodás alatt szerzett benyomások, meg a déli végekről jövő rossz hírek megérlelték benne az elhatározást, hogy a Szepességben telepszik le. Az is valószínű, hogy a család szepességi alapítóját szerencsés boldog házasság kötheti a szászok provinciájához. Sajnos, errevonatkozólag megbízható adatokat nem sikerült megállapítani. 1412-ben, midőn Vladiszláv lengyel királynál Zsigmond elzálogosítja a szepességi városokat, az Orphanidák már részt vettek a *Grafen-stuhlon* a zipser *„Willkühr"* paragrafusainak módosítása végett. Nyugatról beszivárgott a reformáció a Szepességbe és az Orphanidesek, akik szintén beolvadtak a szepességi németségbe, vállalták tanait.

Rendkívül érdekes és perdöntő bizonyságú az ősi görög eredetre vonatkozólag az Orphanides család címere, melynek koronája felett egy lant, bárd és kürt is ékeskedik annak bizonyságára, hogy ez a görög főnemesi család nemcsak a tudomány és művészetben (lant), hanem a hadvezetésben (kürt) is kitüntette magát és olyan hatalomra tett szert, hogy pallósjoggal is fel volt ruházva. A zöldmezőben kettéosztott pajzs balsarkán vártorony áll s a hozzá vezető meredek lejtőn páncélos lovas halad, a nyeregszerszámba (farhámba) pedig egy idősebb nemes kapaszkodik. A jobboldalon a korona a lanttal, bárddal, kürttel. A címer alatt a következő sorok vannak: *„Per dominum Sigismundum reg. Hung. ad MCDXII. Nobili Ex Magnatibus Cyrilli Orphanides de Orphano."* A címer csíkja pirosfehér. *A család felsőmagyarországi ősi fészke a liptói Hibe község.*

Világos, hogy itt egy kivételes esettel állunk szemben, mert a címer szövegéből teljességgel kitűnik, hogy az Orphanidesek „Ex Magnatibus Cyrilli" tényleges leszármazottai a görög főnemes Orphanidáknak. Az ősök hamar hozzájidomultak a szepességi családokhoz.

Orphanides Jánosnak, a Ganzgyár vezérigazgatójának nagybátyja Bózsa községben pap volt, édesatyja János ügyvédi diplomával állami hivatalt vállalt. Gondos nevelésben részesítette fiait, Jánost és Gusztávot. Orphanides Gusztáv a világháborúban a 30. h. gy. e. hős parancsnoka, a monarchia egyik legszebben kitüntetett tisztje volt, akinek dekorálására a német császár külön érmet veretett, ma ny. m. kir. honvédtábornok. Orphanides János a Markó-utcai főreáliskolát végezte el. Érettségi után a műegyetemre iratkozott be és itt megszerezte a gépészmérnöki diplomát. Szabó Ilek és Bánky professzorok kedvenc tanítványa volt. János tudományszomját nem elégítette ki a budapesti műegyetem, Berlinbe ment tanulmányútra, s hogy tovább képezze magát, beiratkozott a Charlottenburgi mérnöki egyetemre. Stodolát és Edelmannt hallgatta. Hazatérve a Schlick-Nicholsongyár szolgálatába lépett, melynek fénykora az ő igazgatói működéséhez fűződik. A világháborús összeomlás következményeiképpen a racionalizálás elve azt parancsolta, hogy a magyar nehéz ipar szétszórt erőit egyesíteni kell. Orphanides János a Vas- és Gépgyárosok Egyesületében ennek az igazságnak volt az előharcosa és a magyar gépipar végvárait az ő tervei alapján vonták össze és tették életképessé az Úr 1927. esztendejében. Orphanides János ma a Ganz és Tsa—Danubius vezérigazgatója, a Magyar Ált. Hitelbank alelnöke és a gépek százai, a munkások ezrei várják irányító parancsszavát. Az ősöktől örökölt szívósság nemcsak a hatalmas mammutüzem belső irányítására teszi hivatottá, élénk tevékenységet fejt ki a *Gyáriparosok Országos Szövetségében* is, amelynek igazgató választmányi tagja. A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet elnöke. Helyet foglal a Mérnöki Kamarának választmányában, amióta ez az intézmény megalakult. Tevékeny részt vesz a *Vas- és Gépgyárosok Országos Egyesületének* ügyvitelében, melynek alelnöke. Nagy elfoglaltsága, előkelő társadalmi állása mellett is megmaradt melegszívű, közvetlen embernek. Boldog családi életet él, három gyermeke van. János a MÁVAG jeles főmérnöke, Gitta Raffay Béláné, Nóra az előkelő társaság kedvelt tagja. A szívén viseli munkásainak szociális érdekeit is. A községi politika pedig személyében olyan átütőerejű, nagysúlyú egyéniséget nyert, aki fáradtságot nem ismerve harcol a nemzeti és polgári gondolatért. A választások alkalmával sokat foglalkozott az angyalföldi munkássággal, közéjük ült, elbeszélgetett velük ügyes bajos dolgaikról és mindenek fölött megbarátkoztatta őket a nemzeti polgári gondolattal. A székesfőváros tvh. bizottságában is helyet foglal, mint a GyOSz képviselője.

Buda problémáinak alapos ismerője, őszinte barátja, akinek igazán a szívén fekszik Mátyás király városának újjászületése. Az ő személye a budai társadalom és a községi polgári politikának egyaránt nagy nyereséget jelent. *(Sz. J.)*

Új vezetés alatt, teljesen újonnan berendezve 28-án este nyílik meg a „Budai Kispipa" vendéglő. Az új tulajdonos hosszú ideig budapesti nagy kávéházak főpincére volt s így a közönséggel való legközvetlenebb érintkezés folytán teljesen tisztában van ama igényekkel, amelyeket a vendégek a „Budai Kispipával" szemben támaszthatnak. Ez igények teljes kielégítése lesz főtörekvése.

A Magyar Vöröskereszt Egylet III. ker. választmánya március 7-én este ½9 órai kezdettel az óbudai Korona-vigadó nagytermében *jótékonycélú hangversenyt* rendez.

LORGNON Zibrinyi né. I., Attila-u. 12.

Mátyás király fürdőmedencéje. Vasárnap délután néhány jóbarátommal megszemléltem a régente *Király*, majd *Rácz*, most *Szent Imre-gyógyfürdőt*. Mindnyájan gyönyörködve néztük a fürdő hatalmas méreteit és gyönyörű berendezését, — írja nekünk dr. *Tausz* Béla, az Idegenforgalmi Szövetség igazgatója — de legjobban megragadta a figyelmemet az a történelmi emlék, amely sehol publikálva nincsen s amely nemcsak a Szent Imre-fürdő, hanem Budapest, sőt egész Magyarország egyik *kulturális kincse: — a Mátyás király korából fennmaradt nagy medence.* Oly kevés műemlék maradt vissza Hollós Mátyás fényes uralkodásának alkotásaiból, hogy érthetetlen előttem, miszerint az e korból származó fürdőépület történetét oly kevesen ismerik, bár azóta sok viszontagságon ment keresztül, de újból és újból felépítve ma is még hirdeti Hollós Mátyás dicső korának emlékét. Kértem leírást róla: nincs. Kértem fényképet róla: nincs, azonban a fürdő lelkes vezetősége megígérte nekem azt, hogy ezeket a hiányokat pótolni fogja és így remélhető, hogy nemsokára publikálni tudjuk ezt a műkincset, amely *a 27 méter hosszú sziklaaknájával*, amely a Gellért mélyébe vezet, nemcsak természeti, hanem kulturális kincsünk is a török hódoltság előtti korszakról. Fontos volna, hogy a Hollós Mátyás Társaság minden egyes tagja megnézze ezt a kincsünket és azután minél szélesebb körben terjessze hírét odahaza is, meg esetleg külföldi ismerősei között is e gyönyörű történelmi, balneológiai emlékünknek.

Megöli a fodrászipart a vasárnapi munkaszünet

Érdeklődéssel olvastam *Orova* Zsigmond dr. „Kis emberek — nagy bajok" című cikkét, melyet a Budai Napló vezető helyen közölt. Szeretném az ott elmondottakat, amelyek teljesen lokális jellegűek és Óbuda hosszú, keskeny testére vannak szabva, kissé *tágabb* keretekre vonatkoztatni.

Mert nemcsak Óbuda szempontjából hiba a borbélyok vasárnap délelőtti munkaszünete, hanem *az egész főváros* szempontjából. Nem beszélek hazafelé, mert sem hajnyíró, sem borotválóművész nem vagyok, sem babi-, bébi-, bobi- és bubifrizurák rendbeszedése nem mesterségem (vagy talán utóbbiakra illik a „művész" jelző és a férfiak csinosítása csupán „mesterség"?). Ellenben évtizedek óta vagyok szerény tagja a „gilette"-zők világszövetségének. Tehát minden érdekeltségi gyanun felül állok. Legalább ebben a kérdésben. S ilyen felkészültség után merem állítani, hogy tökéletesen elhibázott dolog, hogy egy világvárosszámba menő milliós metropolisban, az ember ne mehessen vasárnap délelőtt, vagy legalább a reggeli órákban borbélyhoz! Ugyanakkor a szocialista uralom alatti porosz fővárosban az ember vasárnap délelőtt is minden kerületben talál nyitva néhány borbélyüzletet, melyekben megborotválkozhatik s tetszés szerint szépíttetheti magát. Nem *muszáj* nyitva tartani senkinek, aki nem akar, de *minden vasárnap* van megfelelő számú nyitott borbélyüzlet s a szállodai portás a fodrászt igénybevevő idegent szívesen igazítja útba, hogy melyik legközelebbi fodrászüzlet tart azon a vasárnapon délelőtt szolgálatot. A segédnek sem *kell* közreműködnie ha nem akar. Akkor vagy a ködnie, ha nem akar. Akkor vagy a idegen kisegítőt alkalmaz, ami 2 és félmillió munkanélküli közül bőven akad.

A mi gyakorlatunk elsősorban magára a *fodrásziparra hátrányos* s csak tizedsorban sínyli meg a közönség. Mert eltekintve *Orova* Zsigmond által említett módszertől, mely a mestert boltjának csukvatartására kényszeríti, a segédnek pedig lehetővé teszi, hogy házakhoz járva, külön túrázva tegyen szert mellékjövedelemre, a férfinépség könnyen segít magán. Minthogy még nem találták fel azt, hogy a szombat esti borotválás vasárnap estig tegye szép símává férfias arcukat s a férfiak már vannak olyan hiúak, hogy ha hétköznaponta borotválva mutatkoznak, akkor pont vasárnap nem fognak tüskés ábrázattal járni, úgy segítenek a bajon, hogy önkezükkel oltják ki a vasárnap reggelente is mutatkozó sörténknek egynapos életét. S aki már invesztíciókat tett e téren, akárcsak részletfizetésre vásárolva önborotvakészletet, az természetesen már nem elégszik meg a *vasárnapi önborotválkozás* gyönyörűségével, hanem ezt a veszedelemnélküli sportot aztán már *mindennap* üzi, — a budapesti borbélymesterek és segédek fájdalmára s hátrányára. Ha nem jött volna a mentő bubi stb. frizura, bíz a tisztes fodrászmesterség már *régen kihalt volna* a vasárnapi munkaszünet rendelkezései következtében.

Ezt tudják maguk a fodrászmesterek is s úgy tudom, hogy egy ízben már el is jártak a kereskedelmi minisztériumban, hogy változtassanak a dolgon. Akkor eredménytelenül. Pedig mily egyszerű lenne, *ha a főváros 10 (vagy 14?) kerületében vasárnaponként délelőtt turnusokban felváltva néhány fodrászüzlet nyitva tarthatna* s azt, hogy melyik a nyitvalévő legközelebbi fodrász, a patikákhoz hasonló módon minden borbélyüzlet kitett cédulákon jelezné.

Ezzel Óbudán is, a többi kerületen is segítve volna. S ha egyszer *jó* vasárnapot akarnék csinálni magamnak, uccu neki, félrecsapnám zsilettemet s én is *borbélyhoz* mennék, hogy egyszer megint szép símára gyalultassam le arcbőrömet.

Mert azt mondják, hogy mostanában síma, erős bőr kell az — ábrázatra.

Marik Ernő.

SZENT
GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet és napfürdő
Külön férfi és női osztály
A legmodernebb berendezés
Szakképzett személyzet

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhírű céghez
I, Logodi-u. 19 **Béres Márton** Tel.: 530-38

BELLEVUE
SZÁLLODA
ÉTTERMEIBEN
DÉLUTÁNI TEA
ÁNC
Ujdonság! Menürendszer!
4 fogásos ebéd 1.80-tól, utcán 1.1s
Elsőrangú koncert- és táncezene.
Európa előkelő restaurantjai között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kéttéle menü 3 és 6 pengős. Déli menü 2.50.
Asztalrendelés: T: A. 528-84

Idegeit kíméli
ha nagymosását nem otthon végzi!
Fehérneműjét
feltétlen bizalommal küldheti a
DUNA gőzmosó- és kelmefestőgyárba
BUDAI FIÓKOK:
I., Attila-körút 19
II., Fő-utca 7
II., Retek-utca 59
ÉS A KÖZPONT:
VIII., Gólya-utca 43
ugyanott ruhafestést és vegytisztítást garanciával végeznek. — Telefonhívásra autóval jövünk.
Telefón: József 350—52

MAGYAR KERÁMIAI GYÁR R.-T.
Iroda: VIII, József-krt 14. Telefón: J. 320-45. Gyár: X, Gyömrői-út 63
GYÁRT: Keramitköveket és lapokat, klinkerköveket és lapokat, utak, járdák, belső helyiségek és pillérekhez. Chamotte, dinas és savalló téglát és habarcsot. Különféle falitéglát. Vállal útburkolásokat.

Megjelenés: hetenkint kétszer

Budapest, 1931 február 28. Budai Napló 3

A széntermelés csődje

A világválság egyik nagy oka

Pávai Vajna Ferenc dr.

előadása a hőenergia-bányászatról

A fekete kátrány, az energiatermelés zsarnoka, *a szén*, — nem kerülheti el a sorsát. Mint fűtőanyag, oly rendkívüli tőkeveszteséggel dolgozik, hogy önmagában hordja ezzel a pusztulását. Ma még nagy tőkeérdekeltségek, mammutfizetések küzdenek e végzetes sors ellen, de a modern tudomány, mely bebizonyította a széngazdálkodás okozta tőkeveszteséget, megtalálta a szén pótlásának módját, oly kimeríthetetlen és olcsó energiákra mutat rá, amelyek még Alaska hófedte vidékein is virágzó ipari életet tudtak teremteni.

E tárgy körül forgott

PÁVAI VAJNA FERENC dr.

főbányatanácsos, főgeológus

előadása, melyet február hó 21-én tartott a „Magyar Mérnök- és Építész Egylet" Bányászati és Kohászati osztályának nagy látogatottságnak örvendő ülésén. Nagy számban jelentek meg a szakemberek és kísérték rendkívüli figyelemmel az előadást, amelynek egyik nagy érdekessége, hogy az előadó *megtalálta a világgazdasági élet hanyatlásának okát.*

Nincsen módunkban térszűke miatt az egész előadás közlésére s így annak csak egyes részeit ismertetjük az alábbiakban:

Szívós kitartással foglalkozik a hőenergia kérdésével, mert az a meggyőződése, hogy a természetes vízierők energiaforrását kivéve, különösen a szénből nyert energia, több termelési energiát emészt föl, mint amennyit az az energia ér, amit belőle hasznosítani tudunk. A nyert energia kevesebb, mint az, ami örökre elveszett.

Feyér Gyula min. tanácsos írja a Technika 1930-ban megjelent 8. számában: „— Mindaddig, amíg a legjobb lokomotívjaink a bennük eltüzelt szén kémiai energiájának legfeljebb 6%-át, az ipari tüzelések 60—70%-át, a legjobb gőzerőtelepek 14—22%-át, a belső égésű kalórikus gépek 22—30%-át, a házi tüzelések legfeljebb 60%-át értékesítik, sőt az átlagos kihasználás a szénkormánybiztosság gyüjtötte adatok szerint *lényegesen eme értékek alatt marad* — energiagazdálkodás helyett csak

könnyelmű energiapocsékolásról beszélhetünk,

ami ellen a magunk végzetesen súlyos helyzetében a kormányhatalom minden eszközét mozgósítani kell."

Az energia azonban egyben tőkét képvisel s ha az energianyerésünk energiaveszteséggel jár, akkor egyben

tőkeveszteség kell, hogy előálljon. A tőkeveszteség pedig a gazdasági élet általános leromlására kell, hogy vezessen.

Ez ma világjelenség!

Feyér Gyula tanulmányában

a szén létezésének 66—61 és 44 év borzalmasan kis számával fenyeget meg,

amint amely alatt *felesszük Csonka-Magyarország összes szénkészletét.* Lehet, hogy pesszimista, hiszen mások, így *Vadász* Elemér dr. geológus 150 esztendőt jósol, ami egyáltalában nem változtat azon a tényen, hogy

az energiaszükségletünket a magunkéból nem tudjuk fedezni s méregdrága.

Külföldön, *Olaszországban, Kaliforniában és Alaskában* tudunk természetes munkaerőbányászatról is.

A legnagyobb ismert terület, ahol fumarolák fordulnak elő, mintegy 100 négyzetmérföldnyi körzetben olasz földön, *Larderelló* körül, Toscanában van. A gőzforrások ott jelentékeny arányban tartalmaznak bór és szénsavat, azonkívül kevés kénhidrogént, mocsárgázt, hidrogént és nitrogént, továbbá elenyésző mennyiségben ritka gázokat: *argont és héliumot.* Piero Ginori Conti hercseg 1904-ben kezdte meg kísérleteit e gőzforrások értékesítésére erőnyerés céljából. Ez az ipartelep tovább fejlődött, úgyhogy

jelenleg 7500 kw-ot termelnek Larderellón és környékén természetes gőzzel.

A larderellói viszonyokhoz hasonlókat találtak *The Geysers* környékén 35 mérföldnyire *San Franciscótól észak felé* és mintegy 30 mérföldnyire a Csendes óceán partjától. A különbség az, hogy a The Geysers-i fumarolák nem bocsátanak ki számbavehető mennyiségben bórsavat és ezért nem vonták magukra az ipari vegyészek figyelmét. 1921-ben James Grant nevű gyakorlati bányász, akinek sejtelme sem volt a Larderellóban elért sikerekről, arra a gondolatra jött, hogy a fumarolákból kiömlő gőzt munkatermelésre használja fel. A gőzkészlet kimeríthetetlennek látszott, mert ha a források bármelyikét

nyitott szeleppel hónapokon keresztül hagyták ömleni, lezárás után gyorsan visszanyerte eredeti nyomását.

Az egyik forrás szabad áramlása nem befolyásolta a másiknak a nyomását, bár a kettő csak 50 lábnyira volt egymástól. Ezek után társaság alakult a vállalat átvételére és 1925-ben a losanegelesi „Diamond Drill Contracting Company" elkezdte a munkálatokat. Öt fúrást mélyesztettek s azok teljesítménye 4500 kw-ra becsülhető, a gőz átalakításánál 10% veszteséggel számolva. A The Geysers-i telep fejlődésének ez a leírása E. T. Allen és A. T. Day: „Gőzforrások és egyéb thermális tevékenységek a The Geysers-nél, Kaliforniában" című füzetének kivonata, melyet a Washingtoni Carnegie Institution adott ki.

Eszerint már a világ számos más helyén is mélyesztettek le fúrásokat, többek között egyet az Imperial Valley (Császár völgy)-ben Kaliforniában, melyben állítólag 900 kw-ot értek el 750 lábnyi mélységben. Különféle eredményeket értek el másutt is, amennyiben

több fúrás tekintélyes erőforrások kiépítésére nyujtott alapos reményt.

Jogosan remélhetjük tehát, hogy

ez az újfajta bányászkodás végül is fokozatosan elfoglalja majd helyét az érc- és tüzelőanyag-bányászat mellett

az olyan területeken, ahol az erő kitermelése észszerű mélységekben lehetséges.

Azután saját tanulmányait és tapasztalatait ismertette az előadó, kijelentve, hogy

Budapesten nagy területek központi fűtését lehetne így megoldani

s még mindig olyan *változatlan összetételű melegvíz hagyná el a fűtőtesteket,* amelyek bőségesen elég melegek volnának ahhoz, hogy *fürdésre használjuk őket.* Meg lehetne oldani velük néhány létesítésüket váró pesti fürdő problémáját. De meg lehetne csinálni

a fővárosi és vidéki hővizű föld ingyen melegével fűtött növényházait,

egész melegház-telepeket lehetne fenntartani *Óbudán,* Hajduszoboszlón, Karcagon, Harkányban és más ezután feltárandó hőforrások környékén, hiszen

évente rengeteg pénzt adunk ki külföldről behozott virágokért, primörökért és téli zöldségért. Budapest fürdőváros

az ideálunk, ezen az úton haladva Magyarországról, egy emberöltő mulva,

mint fürdő- és kertországról beszélnénk, csak fúrnunk és öntöznünk kellene.

A toszkánai hőforrások és gőzexhalációk vidékén is ott van *a kénkovand-, a réz-, vas-, arany-, ezüsttartalmú zink- és ólom érce* a bányákban. Rendszeres kutatás és fúrások nélkül ki biztosíthat minket, akiktől minden rentabilis ércbányánkat is elvették Trianonban, hogy a hőforrások oldatai között

nálunk is nem voltak olyanok, amelyek ilyen érceket raktak le,

hiszen az egyetlen vasbányánk érceinek keletkezését, a rudabányait, is csak hidrotermális úton tudjuk megmagyarázni? Általában az ércek ilyen sokféleségénél a kiképződéskor ott szerepel szülő- és dajkaként

a forró gőzös-gázos víz, az ő érces oldataiból érctellérek, telepek, ércoszlopok légióit vezette le a telepismerettan.

Újabb ösvény, amelyen kutatva haladnunk kell, ha változtatni akarunk bányászatunk szorult helyzetén.

A hőforrások vizét már mi is, — amint látjuk, — fel tudjuk használni szobafűtésre is a fürdőkön kívül, de másfelé

a kertészet is felismerte az ingyen kapott meleg jelentőségét.

A legvulgárisabb érceknek vastag inpregnációit ismerjük már mi is a Balaton mentén. A hőforrások nyomán belefúrva a föld kérgébe,

a legforróbb felszínre ömlő kútvizünk Közép-Európában nekünk van Hajdúszoboszlón a II. kútból.

Ez a fúrás egyben ismertette velünk 2032 m mélységig a sós-gőzös vizek hőfokát fokozatos emelkedéssel; 1444-ben 108, 1510-ben 116 és

2031 m mélyen 127 és fél fokos volt a nagy nyomás alatt túlhevített víz hőfoka.

A geológusok feladata, hogy megtalálják azokat a helyeket,

ahol hamarabb s még magasabb túlhevített vízhőmérsékletet érhetünk el.

Az utat, amelyen haladnunk kell, a természetes hőforrások s az eddigi fúrási eredmények jelölik meg. Bízom benne, hogy a magyar mérnökök a külföldi minták alapján, vagy új metódusokkal megtalálják a technikai megoldását, hogy

mégegyszer kihasználatlanul el ne veszítsünk egy 127 és fél fokos felszálló tendenciájú túlhevített vizet

s megteremtsük mi is bármilyen kis arányban és primitív eszközökkel

az első magyar hőenergiabányászatot,

melynek mintái ott állanak előttünk Olaszországban és Kaliforniában. Ha nem tudtuk az energiákért folytatott nemes versenyben megelőzni őket, legalább bizonyítsuk be, hogy a hőenergiabányászat nem elszigetelt szűk körre szorítkozó vulkanizmusra vezethető vissza, hanem széles körben mozgó általános tektonikai jelenségekre, amelyek eredménye

a hőenergiabányászat, az emberiség általános boldogulásának bázisa

s én hiszem, hogy az is lesz, mert ez tud ma már a természetes vízierők mellett

egyedül nyereséges energiaforrásul szolgálni.

A nyereséges energiatermelés pedig tőkenyereség, a tőkenyereség gazdagodás, a gazdagság jólét, békesség és emberi mértékkel mért boldogság.

Nagy érdeklődést keltett a szakemberek között az a megállapítása is, hogy a keszthelyi és hévízi fúrások 30—70 cm vastag tömött kénkovandréteget ütöttek keresztül és némelyikben 6 m vastag homok és kavicsrétegek gazdagon vannak impregnálva aranytartalmú kénkovand szemekkel és rögökkel, sőt egy fúrásból már a *zinkércet* is említik. Ma a kénsavgyártáshoz szükséges *egész kénkovandszükségletünket Szerbiából és Spanyolországból importáljuk,* tehát a hőforrásokkal való foglalkozás nemcsak a fürdőügyünk és a hőenergiaforrások fellendülését, hanem a *Trianonban elveszett ércbányászatunk* feléledését is előmozdítja.

A nagy tetszéssel kísért és kivételes figyelemmel hallgatott előadáshoz

BECSEY ANTAL

szólott hozzá elsőnek, ismertetve a Lukácsfürdőnek természetes melegvízzel való fűtése gazdasági előnyeit s a főváros terveit a tavasszal meginduló földgáz- és hőforráskutatásokra vonatkozólag. Nagy szükség gyüjtötte adatok szerint *lényegesen eme értékek alatt marad* — energiagazdálkodás helyett csak

SZÉCHENYI GYÓGYFÜRDŐ

a Városligetben

a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népgyógyfürdők, nyári (strand) uszoda.

KITŰNŐ KÖZLEKEDÉS

Utazás Budán

Irta: GEGUS DÁNIEL

Karinthy egy Guliver utánzatú elbeszélésének azt a címet adta: Utazás Faremidolban. Valami egészen ismeretlen világba kerül a Svift népszerű hőse, ahol lépten-nyomon új benyomások, új vidékek és új érzelmek fogadják s ejtik ámulatba. „Utazás Budán" címet adok ennek az írásomnak, mert én is úgy vagyok, mint Guliver, egy egészen új világba kerültem, amióta Budán lakom s a kedves benyomásoknak, nagyszerű élményeknek egész légióján mentem és megyek keresztül, amilyenekről fogalmam sem volt eddig, mint begyöpösödött pesti embernek, aki a Rákóczi-út és József-körút sarkán élvezte jó huszonnyolc éven keresztül a nagyvárosi élet gyönyöreit. Budáról éppen csak annyit tudtam, hogy az Pestnek a testvérvárosa, ott van a vár, amelyben állítólag még Mátyás király is udvart tartott, ott van az alagút, azon keresztül kell menni és akkor kiér az ember a pusztaságba. Ünnepeken vagy vasárnapokon olykor nekigyürköztünk és a villany hátán kirándultunk a Svábhegyre, amelyre valami fogaskerekű, Noé idejéből maradt bárka, cammogott föl velünk, vagy a Hűvösvölgybe, Zugligetbe, ahol le lehetett feküdni a gyepre, ha az ember nem féltette a fehér nyári bugyogóját holmi libáktól s egyéb kéródző állatoktól. Ezekkel a kirándulásokkal rendesen összefüggött az elmaradhatatlan záporeső, melynek emberségéből bőrig ázva kerültünk haza s magunkban letettük a főesküt: „dehogy megyek én mégegyszer Budára".

A pesti embernek valójában meszszebb volt Buda, mint teszem fel Bécs, ahova kényelmesen elvitt a gyorsvonat és sem a libákkal, sem a záporesővel nem kerültünk konfliktusba. Olvastuk ugyan Arany János szép ódájában, amelyet Széchenyi halálára írt, hogy:

„Az ifjú, szép Pest, mely bizton ölelve
Nyujt Korvin agg várának hű kezet
S az édes honni szót selypíti nyelve..."

De ebből a rigmusból meg azt vettük ki, hogy Budán bizony még magyarul sem tudnak, legfeljebb selypítenek, hát mi a manónak menjünk mi oda, ahol meg se értenek bennünket.

No, édes szerkesztőm, jó Viraág Béla, aki annyira fanatikusa vagy Budának, hogy a Bors-utcából Pestre csak akkor mégy, amikor odaát abba a bűnös Bábelban, — hiszen a kormányzó úr is így nevezte, amikor a nemzeti hadsereg élén a Ferenc József-hídhoz jutott, — a Városligeten túl fekvő lóversenytereken versenyek vannak, hogy még azt a kis dohányt se hagyd a pestiek zsebében, — nem tudom, mit szólasz te ehhez a bevezetéshez. Megeshetik könnyen, hogy azt mondod: ilyen istenkáromló beszéd pedig ne csufítsa meg az én ujságomat s még kilódítod onnan az én hieroglifáimat (olyan mocskos írásom van, hogy sokszor még magam sem tudom mindenkor elolvasni *), hogy a József-körútig meg sem állanak.

Hát csak várd be a végét, szeretett öreg cimborám, hiszen azt akarom én most bebizonyítani, hogy meggyökösödött bűnös pestiből milyen áhítatos és jámbor budai lettem. Majd még meg is dícsérsz idővel, amire én, hithű neofita, szörnyűségesen büszke leszek. A Budai Naplóban annyi magasztalást olvasok állandóan rólad (ne félj, nem gyanusítalak meg azzal, hogy magad írod, hiszen még a fiatal József főherceg nevét is olvastam az egyik ditirambus alatt), hogy az én képzeletemben úgy élsz, mint Buda legkimagaslóbb és legfanatikusabb Don Quijotteja (e félszeg lovagot megint csak az ideális vonatkozásban értem és idézem), aki szakadatlan harcot (szélmalom?) folytatsz a budai oldalért, azt hiszem, pendelyes kölyök korod óta. Rossz szokásom nekem az idézés, hogy az ösztövér lovaghoz hasonlítottalak, úgy eszembe jutottak Rostand versei a Cyranóban, amikor hősünk Guiche lovaggal vitatkozik, akit ugyancsak Don Quijottehoz hasonlít a herceg:

„Az óriás szárny úgy korbácsolja végig, hogy Ön a földre lebben",

mire közbevág Cyranó:

„Vagy a csillagos égig!"

A te életedben ez az óriás szélmalomszárny a „közöny" s kívánom igaz szívvel, hogy a véle való harcban te is azt harsogd: a csillagos égig! Bennem pedig, bűnös pestiben, lass egy neofitát, aki ezekben az írásokban, ha neked és a közönségednek is úgy tetszik, vallomásokat akar tenni Budáról, amikor megkezdi az utazását Budán.

Derült, hideg újesztendő reggelén csak úgy gyalogszerrel indulok el a Városmajor-utcából, amelyet olyan parádés utcaszámba vesznek, mint odaát Pesten teszem fel a Váci-utcát. Szépen ívelt, felfelé menő, csendes, fínom tónusú utca ez, amelyben mindvégig magánházak és villák tesznek tanuságot lakóik disztingvált voltáról. Alig talál az ember nyitott kaput, ami annak bizonysága, hogy ott holmi retye-rutya bérlakó ninesen. Egy szép, görögoszlopos villáról azt mondják, hogy ott lakott valamikor a híres kuruc történész, Rákóczi trombitása és krónikása, Thaly Kálmán. Emlékezem rá magam is, hatalmas, göndörfürtű feje volt s magyar ruhában járt. Ő volt az, aki egyszer a Tisza-féle parlamenti viharok alatt, valami furfangos formulával, kibékítette a kormányt és ellenzéket, aminek emlékére egy plakettet csináltattak ezzel a felírással: „Harcok írójának — béke szerzőjének". Ellenzéki volt haláláig, nem is lehetett más a Rákóczi kornétása. Egy másik házban Rákosi Viktor lakott, a népszerű Sipulus. Itt nézhetett ki az ablakán (földszinti házak ezek nagyrészben), amikor azt tapasztalta, hogy a ma betemetett kövezetet a munkások másnap (jó budapesti szokás ez) megint felszedik. Megkérdezte az egyik munkástól, hogy miért ássák fel megint, amit tegnap szépen betemettek. „Az egyik munkástársunk bentfelejtette a pipáját" — mondja a kérdezett. A következő házban költő lakott: Szabolcska Mihály tiszteletes uram, amikor fájó szívvel otthagyta Temesvárt, ahol, Isten csodás végzéséből (papról lévén szó, ilyen hitbélileg kell elintéznem ezt a Trianont) az oláh lett az úr. Ezt a nagy magyar bujdosót nemrégiben temettük el s a Hollós Mátyás Társaságban könnyes szemmel idézte az emlékét költőtársa, Szávay Gyula a minapában.

Az utca felső végében két szanatórium is van, az egyiknek a falában egy márványlapot találok. Az van rajta megörökítve, hogy ezen a helyen állott 1849-ben Görgey Artúr, a magyar fővezér, amikor Budavára ostromát intézte. A történelem levegője hatja át az embert, tekintetem belefúródik a párás levegőbe s ott áll meg a Boldogasszony templomának tornyán, amelyen éppen most sodor végig a magyar ágyú golyója s lobbantja lángra a szomszéd épületeket. Diadalordítással rohanják meg a honvédok a vár falait s csakhamar felrepül a templom tornyára a magyar zászló. A vezér ott fekszik egy köpenyeggel leteritve a Szentháromság-téren: Budavára a miénk.

Hohó, odáig még hosszú út vezet. Most jöttem ki a kapun, még utánam vakkant egyet a Muki kutya s hallom az asszonyt: „aztán ne gyere későn". Most szívesen látja, ha megyek, mert a főzésnél fölösleges neki a kukta, a szobákban úgyse maradhatnék, mert azoknak ablakait messzi kitárta a Margit leányzó. Nyugdíjas embernek, — vagy amint Perémy Gábor táblabíró úr módosítja: nyugvásdíjas, — sok az ideje, az már időmilliomos. Legalább elmondhatom büszkén, hogy én is milliomos vagyok. Ad analogiam: az idő pénz, tehát de fakto is milliomos vagyok. Csak ezeknek a millióknak nem látom a hasznát: az időért kutya se' ad semmit. Mégis csak azt hiszem, többet ér annál az a kék papiros, amelyre az állam Kossuth Lajos, Deák Ferenc, Széchenyi, meg a mi Hollós Mátyásunk fotografiáját pingáltatja. A Hungária és a szent istenanya képét viselőről nem is ejtek szót, mert őket magamfajta kúdús úr soha se' látja az életben. Még a Hollós király csak megvizitel úgy elseje táján, csak az a baj, hogy nagyon hamar kereket old. Nem tudom, királyi gőgből teszi-e, hogy olyan ritka vendége a szegény embernek. Pedig a legenda azt tartja róla, hogy szerette a népet, még Gömörben kapált is a paraszttal. Ugylátszik, az idő őtet is megváltoztatta. Amiképpen az igazság is meghala vele.

Hát arról a kis „palotáról", amelynek a kapuján kifordultam, kétféle legenda járja a Városmajor táján. Egyik szerint ez volt a Városmajor-utca legelső úri villája, a többi csak utána jött. Van legalább háromszáz éves. Állítólag az egyik falában ágyúgolyóbis is volna, — én ugyan nem láttam, — lehet, hogy Mehmed szultán pionírjai eresztették bele, vagy a Hentzi olasz tüzérei, amikor meg őket Artúr vezér abajgatta onnan a szanatórium mellől. A kapuja megfelel a háromszáz esztendőnek, attól tartok, hogy egy szép napon Aggházy Kamil vitéz ezredes barátom felviteti a várbeli hadi múzeumba. Ha az a bizonyos golyóbis benne volna, akkor meg is érdemelné. Legalább mi is megszabadulnánk tőle szép szerével s talán a bőkezű (?) háziúr újat csináltatna helyébe. A másik legenda, hogy eredetileg présház volt e ebből fabrikálták lakóházzá. Ugy egy félszázaddal ezelőtt, mondják, ez az egész városrész szőlőskert volt s egy ilyen szőlőskert közepén állott a mi kasté-

* No, az már igaz! *Szedő.*

günk van az olyan makacs szakemberekre, mint Pávai főgeológus, hogy felhívják a figyelmünket a föld kincseire s ébrentartsák lelkesedésükkel az iránt, megnyilvánuló érdeklődést.

Vitéz *Gálocsy* Zsigmond mérnök reámutatott, hogy — ha másodpercenkint egy köbméter hővizet tudnánk produkálni — a hőforrások és a Dunavíz hődifferenciájából hatalmas energiatermelést létesíthetnénk.

Ujj Gyula tanár a hővízkeletkezés elméletéhez szólott hozzá, *Haidegger* Ernő főbányatanácsos a szenet mint örök energiaforrást állította szembe a többi energiaforrásokkal.

Az előadó megköszönte Becsey értékes információit, hosszasan vitázott *Ujj* Gyulával, *Gálocsynak* felelve utalt a karcagi fúrás erupciójára, ahol már volt másodpercenkint egy m^3 melegvíz kifolyás, de néhány budai fúrással is meg lehetne közelíteni ezt a vízprodukciót s a hévízi forrás ma is ad annyit, tehát az ezirányú munkálatokkal már is lehetne foglalkozni. A szénérdekeltségek képviselőjét megnyugtatta, hogy — sajnos —

nálunk az energiabányászat nem dönti meg még a szén uralmát, de ami késik, az nem múlik.

Az elnöklő *Tassonyi* Ernő bányahatósági főtanácsos meleg köszönetet mondott a bányászati lehetőségek buzgó előadójának s örömmel üdvözli azokat a törekvéseit, amelyek a magyar bányászat újbóli feléledését és a magyar bányászok munkaalkalomhoz jutását célozzák.

A magasnívójú, tudományos és praktikus irányú, sőt úttörő tanulmány emlékével távozott mindenki Pávai Vajna Ferenc dr. előadásáról.

Nehéz probléma a Gellérthegy!

A Gellért-rakpart parkos rendezésére kiírt tervpályázat eleje és a hegy tetején való befejezése — Hegedüs Ármin 23 éves terve — Alpár Ignác és Kotál Henrik elgondolása

A pesti Vigadóban most szegezték ki azt a negyven pályázati tervet, mely hivatva volna megoldani a Szent Gellért-fürdő és Rudas-fürdő közötti gyógysétány fedett kolonád kérdését, belevonva e sétány területébe a mostani kocsiutat és áthelyezve a villamos közlekedést a kibővített Dunapartra, esetleg a föld alá.

A tervpályázat állítólag rendkívül jól sikerült és sok pompás, bravúros tervet küldöttek be. Ma még korai volna beszélni róluk. De megelőzte ezeket a Szent Gellért-fürdőt építő *Hegedüs* Ármin és *Sebestyén* Artúr építészek terve, mely az akkor tervezett fürdőszállodával kapcsolatosan igyekszik a Gellért-rakpart kérdését is megoldani. Erről tartott előadást 1907 nyarán *Hegedüs* Ármin a „Magyar építőművészek szövetségének" egyetemes ülésén és bemutatta az idevonatkozó terveket. Azok ma is aktuálisak.

Előadásában kifejtette Hegedüs, hogy a főváros a legközelebbi jövő teendőinek programmjába vette fel elismert gyógyhatású forrásai természet nyujtotta előnyeinek egy nagyszabású, céltudatos fürdőpolitika követése által leendő gyümölcsöztetését.

RUDAS FÜRDŐ
radioaktiv hőforrás
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ
FEDETT USZODA

Tehát már 1907-ben, amikor a főváros hatósága — szerinte — *három nagy fürdőintézet megépítésének* eszméjével foglalkozott.

A *Rudasfürdő* és az építés alatt álló *Sárosfürdő*, később Szent Gellért-fürdő területe a Gellérthegy lábánál fekszik s leendő látogatói, különösen bentlakó betegei üdülő sétáiknál, úgyszólván csak a Gellérthegy — bár gyönyörű lélekemelő kilátást nyujtó — de mégis beteg embernek, *különösen csúzos betegnek nehezen járható sétányútjaira* lennének utalva.

Pedig a két főépület-csoportot egy közös, nagyterjedelmű parkba kell beléhelyezni, amely zavartalan sétaközlekedést biztosít a fürdőintézet betegeinek s a két fürdőépület-csoport között.

A fővárosi közmunkák tanácsa, amelynek a Gellérthegy, — teljes joggal, — régóta dédelgetett kedvence, nagy szeretettel látott hozzá a főváros eme nagy kincsének, amelyhez foghatóval, úgy klimatikus, mint szépészeti szempontból talán egy európai város sem dicsekedhetik — a nagyközönség számára könnyen hozzáférhető, élvezhetővé tevéséhez. Kétségtelen azonban, hogy a hegynek óriási sziklatömbjei szépészeti szempontból nem igen tűrik meg a *lábazatszerű bekerítést* s ezért az egész kiképzésnek csak előnyére szolgálna és a kiesinyesnek látszó „hegy-lábazat" jelleget teljesen megszüntetné, ha a hegy mellett nem villamos, teher- és egyéb kocsiközlekedésre szolgáló kövezett úttest, hanem folytatólagosan parkozott terület vonulna végig.

Ezért javasolta már az eszmei pályázat alkalmával a Ferenc József-híd tengelyében fekvő Kemenes-utcának a híd tengelyére merőleges irányban való áthidalását olyképpen, hogy a *fürdőhöz tartozó szálloda II. emeleti magasságából kiinduló áthidalás a szemben fekvő sziklabarlang* fensíkja elé vezessen. Azután a barlangon át ki, a Gellérthegyet szegélyező parkba, nagyon ügyes és tetszetős elgondolással és kivitelben. Ezt a javaslatot el is fogadta a város és ez a Sárosfürdő második tervpályázatának programmpontját is képezte, de kivitelre akkor nem került.

Most, 23 év után ez képezi a tervpályázat tárgyát.

*

Alpár Ignác és tanítványa, *Kotál* Henrik építészek a Fürdőváros Egyesület, utóbb az e címen alakult és a Szent Gellérthegyen fürdőügyi kiállítást tervező részvénytársaság megbízásából foglalkoztak egyrészt a citadellának e célra való átalakításával és ezzel kapcsolatosan a két fürdőt összekötő gyógysétány, illetve az egész terület rendezésével 1925 és 1926-ik esztendőben.

A kiállítás tervét különféle huzavonák elgáncsolták, de a tervek megmaradtak és azokat Alpár halála után, a változott viszonyokhoz mérten átdolgozta *Kotál* Henrik műépítész és terveit, — pályázaton kívül — mert más célokat is szolgál, benyujtotta.

E tervek szerint a Gellérthegy, a rajta lévő citadellával, valamint az alatta fekvő fürdők és gyógysétány képezné a fürdőváros központját.

Ez a terv lent a hegy lábánál fedett, de nyáron nyitható kolonád, amely magában foglalná a hegy alján fakadó és szépen foglalt összes forrásokat, amelyek egyúttal fűtenék is télen a gyógysétányt. Ez a kolonád vezetne a Gellértfürdőtől a Rudas-fürdővel szemben épülő sikló állomásáig. A fürdővendég ezen a siklón jutna fel a hegyre, ahol a citadellát felhasználó Kurhaus állana, mellette pedig 12 emeletes toronyszerű épületben volna a szálloda, amelynek minden szobájából világszép kilátás nyílna.

A szálló és Kurhaus volna a fürdőváros központja.

Ez a terv is tetszetős, ha nem is hegyi stílus, hanem inkább felhőkarcoló. Mindenesetre nagyot változtatna a Gellérthegy eddigi képén.

Valószínű, hogy a többi pályázó másképpen fogta fel a dolgot és csak a Gellérthegy alját rendezi, épít gyógysétányt és kolonádot, helyezi át a villamost a Dunapartra, — de azért a két terv figyelemreméltó alkotás, és a negyvenet erősen megelőzve, elsőbbségi jogokat szerzett.

A legrégibb kápolnája Újlaknak a „Tomaschütz" nevezetű, mely *Schütz* Tamás újlaki polgár után kapta nevét („Thomas Schütz"), aki a plébánia irattárának adatai szerint 1705-ben alapította a kápolnát Szűz Mária tiszteletére. Ez az ősi kis szentély az Ürömi-utca végében áll, a Szépvölgyi-út találkozásánál. Az idők folyamán annyira megrongálódott a „Tomaschütz" kápolna, hogy a hívők adományaiból 1837-ben renoválják, sőt 100 pengő forintot tőkésítenek is a jókarbantartás költségeire. Ez év november 20-án áldotta meg *Wieshoffer* József budavári apátplébános, Karmelhegyi Boldogasszony tiszteletére s ezentúl a „Segítő Mária Kápolna" a neve. A további rongálódás folytán 1854-ben teljesen újat kellett a helyébe építeni. Az eredeti épületből nem maradt semmi, a berendezésből pedig csak az oltárkép marad meg, mely a kis Jézust karjain tartó véreserekkel meghintett Szűz Anyát ábrázolja, mely a másolata a Csallóközi Szent Antal búcsújáróhely kegyképének. Igazi oltára, amelyen misézni is lehetett volna, tulajdonképpen nem is volt az ősi két öl hosszú, egy öl két láb széles famennyezetes kápolnának — ilyet csak az 1837-i renoválás alkalmával kapott. Alapítványt a jókarbantartásra 1854-ben tettek a hívek, addig a krajcáros alamizsnából tataroztak. Külön gondnok kezelte 1905-ig az alapítványt. Az első gondnok, akinek a nevét ismerjük, ki a kápolnának is gondját viselte, *Liebl* Mihály volt 1779-ben.

MÁTÉ István, szobafestő és mázoló mester, *I. ker., Attila-körút 2.* Telefon: 573—55

A Budai Színkör állítólag a húsvéti ünnepekre megnyílik és igazgatója *Sebestyén* Géza lesz. Óhajtandó volna, hogy ezentúl a világfürdőhöz mért programmal jöjjön a direktor, mert a világfürdő eszme megvalósítását minden téren meg kell kezdeni és — talán sok régi bűnét tenne jóvá ezzel, amit Buda színészete és közönsége ellen elkövetett ez a nagytehetségű színigazgató.

RAVASZ Előkelő cukrászszalón. Krisztina körút 75. sz.

Czinterstein Károly — van-e, aki a nevet nem ismeri — hirdetett előadást febr. 25-én estére a gazdasági válság megoldásairól az Óbudai Iparosok Körében. Európában, sőt az egész világon oly sok tudós és böles töri ezen a fejét — hiába. Ő, ha tudták volna, hogy Czinterstein Károlynak már van erre megoldása, bizonyára repülőgépeken jöttek volna el. De jobb így! Mert Czinterstein Károly beszélt ugyan a válságról, de a megoldást — elhallgatta. Talán Óbudán meg sem értették volna, mert ott volt *Piazza* György is, de ott volt az I. ker. Iparoskör megbízásából *Tóth* István is, de ők sem árulták el, hogy Czinterstein Károly megsúgta-e nekik a megoldást, vagy nem.

KIRÁLY-FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. szám.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas kiérnátriumot és magnéziumot tartalmazó hévvíz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fém mérgezés, máj-, lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdő: férfiaknak . . . . reggel 5—1 óráig; nőknek hétköznap délután 2—7 óráig
!! IVÓ KURA !!

A gáztámadások elhárításáról tartott igen érdekes előadást vitéz *Németh* Károly ny. tábornok febr. hó 26-án este a Budai Társaskörben. Nagy figyelemmel hallgatták és *Szombathy* Kálmán ügyv. alelnök köszönte meg neki azt rögtön, a tanulmányos előadás után, a hallgatóság sűrű tapsai között és nagy felköszöntőben méltatta újból a társasvacsoránál is.

35-ik közgyűlését tartja március hó 1-én, vasárnap d. e. 10 órakor saját helyiségében a III. ker. Föld- és Szőlősgazdák Egyesülete.

Olasz fasor — lett a Retek-utca külső részéből, ami nekünk Budán kedves megoldás, mert a Retek neve nem igen illatos név és valami régen megszünt vendéglőről maradt ránk. *Rakovszky* Iván dr., a Közmunkatanács elnöke magyaros elegáns gesztussal viszonozta így az olaszok előzékenységét, akik Róma egyik szép terét nevezték el *Piazza Ungheriának*. Még a Hurokvágány körüli, ma Széll Kálmánról elnevezett, de vérbe még át nem ment nevet kellene elcserélni „*Róma-tere*" névvel.

A felső ruhák vegytisztításának problémáját ideálisan oldja meg egy elmés szerkezet, mely a benzint megszűri és tisztítja. A Kereskedelmi Minisztérium vámmentességet engedélyezett egy ilyen berendezésre, mely az elismerten jóhírű *Duna Gőzmosó és Kelmefestőgyár* üzemében lett felszerelve. E készülék nagyban hozzájárul ahhoz, hogy a cég gyorsan, a legkifogástalanabb módon elégítse ki előkelő vevőkörét. E célból a cég három budai gyüjtőfiókjával és autókkal áll üzletfelei rendelkezésére.

MENCZER gallértisztítása vezet! Fest, mos, tisztít, saját üzemelben. Telefon.
Olvasóinknak 8 f-ért tisztítja gallérjait.

A kétszázezer pengős nyereményt budai osztálysorsjátékárus, *Skuts* Dénes adta el s ezzel felénk fordult a *Szerencse* Önagysága. A 6435-ös sorsjegy nyerte. Hátha Skuts Dénes, I., Horthy Miklós-út 152. sz. a. irodájából mosolyog ránk a haupttreffer.

lyunk, mint közönséges présház. Ez a legenda elfogadhatóbb, mert meglehetősen hevenyészett az egész palota, sőt megesik, ha nagyon esik, hogy még a hálószobában is orrára potytyan egy-egy jó kövér csepp az embernek. Ez pedig még jó Tompa Mihály költő tiszteletes uram megénekelt házában sem történt, mert különben azt is megénekelte volna, mint az ablakot:

„Még'is talán legszebb az ablak,
Midőn a lúd azon benéz."

A présházlegenda főleg a háziurak körében (részvénytársasági alapon kezelődik) népszerű, mert ha valamit igazítani kellene, az a stereotíp válasz, hogy úgyis lebontják, bizony ők nem fektetnek bele egy garast sem. En szívesebben nézem a golyóbislegendát, mert hátha Aggházy egyszer felpakkolja az egész házat, mint hadtörténelmi emléket s akkor a háziurak kénytelenek lesznek minket a megzavart kényelemért kárpótolni.

A Városmajor-utca sarkán áll egy elhagyatott, ütött-kopott, üres épület, amelynek pinceablakaiból eddigelé kellemes illat párolgott ki, valami gyógynövény vala ott felraktározva. Ezt a jó szagot is megirígyelte valaki tőlünk városmajorutcai lakóktól s ma már a pincéből egészen más illatok lengedeznek felénk. Viraág Béla bátyám ezt a helyet az állandó budai színháznak szánta. Egy arra tartott sétánk alkalmával extázissal beszélt erről a színházról, meg a Vérmező benépesítéséről, ahová végre utazásomban eljutottam. A Vérmező egyik sarkába, a Mikó-utca felőlibe, nagyszerű vigadót tervez, középen pompás liget, a másik végén szálloda, vendéglő, kávéház és egyéb. Majd ha az a bizonyos 80 forrás, amely Budán már eleddig találtatott, felépíti a fürdővárost, Pávai Vajna Ferenc barátunk megfúrja a meleg vizet, majd ha a budai oldalon sorra épülnek a felhőkarcoló szállodák, majd ha a pálmaliget alatt hemzsegni fog az idegen a turbános töröktől, a tevéháton lovagló maharadzsáig: akkor a Vérmezőből is kifakad a jó Viraág Béla álma, addig azonban meg kell elégednem azzal a szegény kutyamosóval, aki fagyos fülekkel és vörös kezekkel poroszkáltatja körbe a fehér hómezőn főhadnagyának a paripáját. Eleddig, míg hó nem volt, bakák jártak le a várbeli Nádor-kaszárnyából gyakorolni a taglalt menetet, ami nélkül se' katona, se' háború el nem képzelhető. Előbb, amikor még őszi szép napokban gyönyörködtünk: lovaspólókat rendezett ott a felsőbb tízezer, vörösposztót teregetvén az alsóbb tízezrek orra alá. Valahogyan még az én megértőbb érzékeimet is csiklandozta ez a nagyúri játék, amelyet eddigelé a kevésbé szem előtt lévő s nehezebben hozzáférhető arisztokratikus Margitszigeten rendeztek az urak.

Sokat ábrándoztam én magam is, még pesti polgár koromban, erről a Vérmezőről, amelyet, mint fanatikus gyermekvédő, mindig gyermekjátszótérnek szántam. Elférne rajta tízezer gyermek is, az lenne azután a színes és kedves kép, ha ott tízezer apróság kezéből repülne a labda s tízezer egészségesen kipirult gyermekare mosolyogna a szemlélőre. De hát ez is csak olyan fantaszta álom, mint a Viraág Béla palotái, mert én azt hiszem, hogy ameddig uniformis lesz a földön s Buda is ehhez a földhöz tartozik, ez a gyönyörű terület nem szolgálhat mást, mint a katona érdeket. Hol is lovagolna az a szegény kutyamosó s hol tanulná meg a „gelenksübungot" az a néhány baka, ha ez a Vérmező egyszer más célokat kezdene szolgálni?! Pedig hát végeredményében az a Martinovits Ignác és néhány társa, akiket itt az osztrák uralom kivégeztetett s mártirrá avatott, egészen távol állottak a hadseregtől, lévén mindegyik merész ábrándokat szövő, egyszerű polgár s az ő polgárvérük avatta fel ezt a területet Vérmezővé. Valahogyan úgy emlékszem, hogy ezeknek a vértanuknak a temetkezési helyét évekkel ezelőtt megtalálták a Diósárok aljában, a katonatemető végében, de azt már nem tudom, vagy kiesett az emlékezetemből, hogy mi történt a feltalált mártírokkal, hova helyezték el csontjaikat.

A Vérmező felső végén emelkedő tizenhatemeletes szálloda elé érek... Hohó, ne siessünk annyira, egyelőre csak egy háromemeletes, lapos, skatulyatetejű, készülőfélben lévő épület kecseskedik elém, amelynek a tetején guggoló helyzetben három meztelen statua viaskodik a hóval, meg a jó ízléssel. Nagyon sok szégyenkezni valójuk nincsen, ha áttekintenek a közelben emelkedő postapalotára, valamivel feljebb az égbe meredező levéltári kéményre, mert bizony ezek se maradnak sokkal alul. Azt a hosszú kürtőt egyáltalában nem értem, beveni annál kevésbé tudom, a postapalotát pedig megtudja csinálni akármelyik ötéves gyerek, ha kezébe adok neki egy Richter-féle építőszekrényt. Ha már sok pénzt kiadunk valamire, nem jó volna utánanézni, hogy mi formálódik belőle s ne legyen az olyan „zsákba macskát"-féle játék.

Mint gyermekbarátot, nagyon kielégített a jó közmunkatanács olyas határozata, hogy azt a teret, ahol a villamosok hurokvágánya van, elnevezte „Széll Kálmán-térnek". A közmunkatanács is Buda nevezetessége, de mert arra lent esik, a Tabán szélén, ne essék itt most róla szó. Majd elmegyek én még Tabánba is (hej, ott van ám sok felfedezni való!). De mert az Faremidolnak, akarom mondani, Budának az ős dsungele, oda nagyobb felkészültségre van szükség.

Széll Kálmánnak nagyon nagy köze van a magyar gyermekvédelemhez. Az ő belügyminisztersége alatt hozta a törvényhozás a két alapozó gyermekvédelmi törvényt, amelyre épült fel azután az egész magyar gyermekvédelem. Nagy dolog ez, kérem szeretettel. Aki ismeri nálunk a gyermekromlást, aki fel tudja fogni, mit jelent Magyarország jövőjének a gyermek, — az megérti azt a mély hódolatot, amellyel Széll Kálmán emlékével szemben viseltetem. A hálának csak egy paránya, hogy eszükbe jutott az utca keresztelő uraknak, hogy egy kis terecskét szorítsanak a magyar gyermekvédelem atyjának. Bizony ez a nagy ember szobrot is megérdemelne, mert kezdeményező munkája van olyan fontos, teszem fel, mint a vasúti zónatarifa megalkotása, vagy a Vaskapuszabályozás.

No, de legalább a tere élénk és népes úgy nyáron, mint télen is. Nagy vivőr volt, élni tudó, jókedvű ember, bizonyára örül, amikor ott azt a sokadalmat látja. Nyáron ott csoportosulnak a rukkzakkos, térdnadrágos, vastag cipős kirándulók, akik a Hűvösvölgyig, Zugligetig vasparipázznak, onnan fel a hegyeknek kapaszkodnak, hogy Máriaremetén, vagy Kovácsiban befejezzék pályafutásukat, estére megint csak megtérjenek a Széll Kálmán térre, „megfogyva bár, de törve nem" kiáltással. Igy télen, szép fehér havas napon, amikor odafent az angyalok kirepesztett dunnáikból leszórják a csillogó pelyheket, megint csak ott van a hurokvágánynál a sportolók serege, ezúttal ródlikkal, vagy sítalpakkal a hátukon s megrohamozzák a szabadba vivő villamosokat. Ezt a ródlit, ha hosszabb, akkor elnevezik „bobbszlejnek", „tobogánnak", mi gyerekkorunkban ott Pilismarót on csak úgy szólítottuk, hogy „szánkó", pedig éppen úgy repültünk le vele a Piróczkiék háza elől, mint az istenhegyi útról a pesti sportférfiú vagy sportlady. Nekünk, papgyerekeknek, a harangozó Miska bácsi gyártotta remekbe a szánkót, a parasztkölyök megelégedett, ha két deszkát összeeszkábált s ülést csinált rá. Ráhasalt az alkotmányra s úgy ment neki fejjel a meredeknek, a hóban meg nem ütötte magát. Hogy elnézem ezeket a sítalpasokat, megállapítom könnyen, hogy mind Pestről jönnek át, mégpedig előszeretettel a Lipótvárosból. Megállapítom, hogy ez a sportfegyverzet egyenesen ronda, különösen a nőké, akik a sportoláshoz férfivá vedlenek át. Ha én nő volnék, bizony isten lemondanék a sportról, ha ilyen ágrólszakadt, torz külvárosi csavargóvá kellene átformálódnom. Ha a jó öreg Shakespeare ezt a sportoló nőcsoportot látná, visszavonná ama megállapítását, hogy: „hiúság, asszony a neved."

Ámde azt is megállapítjuk, hogy ilyenkor jó a pestieknek az öreg Buda, a maga gyönyörű Svábhegyével, Jánoshegyével, Hárshegyével, Csillebércével s egyéb pazar természeti szépségével s nem sajnálnak semmi fáradságot, hogy azokat megközelítsék. Máskor persze, ez a megközelítés elmarad s kellő fitymálással beszél a jó öreg Budáról a modern és affektált pesti népség, aki azt tartja, hogy a hidakon túl már a falu kezdődik. Ohó! Nem oda Buda! — ez itt egy patinás, régi kultúrájú nagy város, nem hagyja magát a hona alatt és a protektorátusa mellett felcseperedett Pesttől csak úgy uk-muk-fuk félretétetni, vagy túlszárnyalni. Kihalásszuk mi lassanként minden szépségét és kincsét és eljuttatjuk oda, hogy a magyar ember, amikor dicsekedni akar magával s nemzete nagyságával, büszkén kiabálja oda a világnak: „él magyar, áll Buda még!"

Ime, már egy határ „kutyanyelvet" összeirkáltam s nem jutottam tovább csak a Városmajor-utcától a Széll Kálmán-térig. Ez pedig alig van 3—400 lépés. És íme, mennyi kincset szedegettem fel máris. Pedig ezek még csak apró fibulák és kössöntyűk, dirib-darab kis ékszerek, hol vannak még a násfák, az arany fegyverzetek, a koronák és ragyogó gyémántjaik. Ki kell ezeket ásni és napvilágra hozni. Ha kinövöm magamat Buda olyan szerelmesévé, mint az én kedves szerkesztő barátom, akkor ez a bányászás nem is fog olyan nehezen menni.

Bevallom, hogy már közeledem hozzá.

Megjelenés: hetenkint kétszer

Budai Napló

193

Budapest, 1931 február 28. Budai Napló 5

Monori Nagy vezet

MAGYAR MAGTENYÉSZTÉSI R. T.
BUDAPEST—MONOR
Monori magkereskedése: Budapest, IV., Kossuth Lajos-u. 3. Telefon: Aut. 868-60
képes főárjegyzék és nagybani árajánlat ingyen és bérmentve

SZENTIMRE
GYÓGYFÜRDŐ
(Rácfürdő)
Erősen radióaktív és rádiumemelet tartalmazó természetes 42·1° C földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Személyi hírek

BECSEY ANTAL m. kir. kormányfőtanácsos a németvölgyi ifjúság március 8-i estjén előadást tart.

S. SCHACK MANKA zeneszerző aratott nagy sikert e hó 21-én a Kat. Kör dísztermében rendezett szerzői estjén, ahol *Báthy* Anna operaénekesnő pompás művészetével, *G. László* Ilma bravúros hegedűjátékával és *Gáspár* Jenő író szellemes konferánszával működtek közre.

HELTAI BÉLÁNAK, az Angol-Magyar Bank ügyvezető igazgatójának a közgazdaság terén szerzett érdemei elismeréseül a kormányfőtanácsosi címet adományozta a kormányzó.

PAYR HUGÓ törv. hatósági bizottsági tag, hírlapíró ismét visszatért a zsurnalisztikához és főleg a várospolitikának kívánja szentelni munkásságát.

CSÁRMANN KÁROLY tanácsnok igazgatósági tagja lett a Nemzeti Úszósport Alapítványnak.

SZABÓ DEZSŐ, az ismert nevű író elkeseredett, nagyon erős hangú nyilatkozatot küldött szét a Génius könyvkiadó elleni perével kapcsolatosan.

BÁRDOS GYÖRGY dr. ügyvéd a Budai Ügyvédek Egyesületében, mint annak ügyésze a Törvénykezés egyszerűsítéséről; —

SZTEHLÓ DEZSŐ dr. ügyvéd, ugyan e törvény házassági perekre vonatkozó rendelkezéseiről tart előadást március hó 2-án.

Lerongyolt négy szobor siratja azt a takarékossági hullámot, amely akkor vonult végig felettünk, amikor a *Műegyetem* különben pompás épületcsoportját építették a Lágymányoson. A Dunára néző főhomlokzat díszei volnának azok a szobrok, amelyek a főbejárat négy oszlopának alján szimbolikusan hirdetik a technikai tudományokat. Négy hatalmas női alak, kitűnő elgondolásban és kivitelben díszítette valamikor ezt a főbejáratot és ha akkor az építkezés nagy költségei mellé megszavazták volna azt a csekély különbözetet, ami a márvány és a homok között van, ma is még pompás négy szobor ülne ott, — így pedig az idő vasfoga csunyául megrágta, megviselte azt a négy asszonyságot, akik piszkosan, rongyosan, kimarjult karokkal, barázdás arcokkal ülnek ott és elmélkednek a világ és a szépség mulandóságán és a magyarok krajcáros gazdálkodásán.

Elkeseredés a Zugligetben. A *Budapest—Zugligeti Egyesület választmányi ülésére* febr. 21-én este teljesen megtelt a Szarvas-vendéglő helyisége. A tárgysorozat előtt

MANNINGER VILMOS dr.

egyetemi tanár, elnök üdvözölte *Oszoly* Kálmánt bizottsági taggá történt megválasztása alkalmával, aki megígérte, hogy a hegyvidékért mindent meg fog tenni, kérve ehhez az Egyesület hathatós támogatását. Ezután *Entele* Ferenc dr. p. igazgató kimerítően és teljes részletességgel előadta a Budakeszi-úti, Zugligeti-úti, Labanc-úti, Hidegkúti-úti és Budenz-úti telek- és villatulajdonosok panaszát az itt létesített közművek költségeinek sérelmes kivetése tárgyában. Az ezen utakon lefektetett csatornák, az itt létesített bitumenes kocsiutak és gyalogutak stb. költségeinek

teljes összegben egyszerre való kivetése

olyan összegekkel (8—10.000 pengő) terhelik meg az itteni legnagyobbrészt *fixfizetésű tisztviselők és kisegzisztenciájú* középosztálybeli tulajdonosokat, hogy ha sürgős segítséget kieszközölni nem lehet, úgy könnyen

teljes anyagi romlásba jutnak.

A Budakeszi- és Hidegkúti-út *kétségtelenül országutak*, amelyeknek költségeit a vármegyei útadóból, az automobilok közlekedési adójából vagy a kövezetvámból kellene fedezni, mert hisz ilyen *luxusutakra* a háztulajdonosnak nincs szüksége. Talán félreértésből vetették ki a teljes összeget. Kérdéses egyáltalán, hogy a jelenleg érvényben lévő szabályrendelet vonatkozik-e a hegyvidékre is? Ha igen, az 1904-es idevonatkozó szabályrendeletet meg kell változtani! A választmány Oszoly Kálmánt, dr. Entele Ferencet, dr. Wladárczyk Józsefet, dr. Faragó Istvánt és dr. Zerkowitz Imrét küldte ki sürgős memorandum szerkesztésére. A főtitkár bejelentette a *Szép Ilonai szakaszhatárnak* kilátásba helyezett kitolását a Zalai-útig, ami a tisztviselőtelepen lakók elsőrendű érdeke, továbbá a zugligeti *végállomástól az iskoláig* a vízvezeték új csőhálózatának lefektetését. Elkeseredett felszólalások alapján bejelentette, hogy eljárnak az *Autótaxi* vállalatnál, hogy a Fácán-telepi határ ne csak a Zugligeti-úton, hanem a Kútvölgyi úton is elérhető legyen, — de egyúttal a *Kútvölgyi-út* befejezését is teljes erővel szorgalmazzák. Az elnök éltetésével ért véget az ülés, amelyet társaslakoma követet, amelyen mintegy ötvenen vettek részt.

A poloska — vagy „Ami nincs"

A két fogalom nehezen házasítható, mert poloska — az van, sőt talán több van, mint ahogy gondoljuk és többet árt, mint ahogy hisszük. A poloska itt Budán sehogy sem érdemli meg azt a kedves, kicsinyítő ragot, mert ez már nem is polos-ka, hanem valóságos polip, amely nemcsak a vérünket szívja, nemcsak a fertőző betehetségeket hurcolja szét, de lassan felfalja az egész idegenforgalmunkat is, — valóságos szörnyeteg ez a — polos. Erről a poloskáról is megemlékezett

BARÁNSZKY GYULA dr.

e hó 23-án a *Hollós Mátyás Társaságban* tartott s a fürdőügy részleteivel foglalkozó előadásában a fenti címen. Ha irtani kell a patkányt, akkor még fokozottabb mértékben kell irtani a poloskát, amire kényszeríteni kell a háztulajdonost azzal, hogy minden költözködésnél tartozik a hatóság „poloska-ellenőre" utasítására a lakást alaposan tisztítani és a poloskákat kiirtani. Baránszky Gyula dr. a fürdőügy kérdésének hétköznapi részével foglalkozott és a mindennapi életet igyekszik beállítani a fürdőügy szolgálatába. Szerinte a fürdőügy nem is annyira pénzkérdés, hanem inkább a közönség ránevelésének kérdése és nagyrészben át kell alakítanunk a budaiak családi életét, egyéni iskolai szociális és társadalmi lelkületét. Addig míg a főváros polgárságának minden egyes tagja és maguk a tisztviselők: — az állami, városi, közlekedési, posta, rendőrhatóság és vendéglői, kereskedő és iparos alkalmazottak lelkét át nem hatja az a tudat, hogy Budapest, de főleg Buda közéletét a fürdőváros szempontjából szolgálják, addig a fürdőváros kérdése teljes egészében nem lesz megoldható.

A nagyszámú közönség figyelmét mindvégig lekötő érdekességgel fejtette ki, hogy az apró gyakorlati részletkérdések helyes megoldása is fontos e kérdésben. A budai fürdőket kereső fürdővendégekkel való és megfelelő érintkezést már a gyermekszobában és az iskolában kell az ifjúságba beoltani. Baránszky Gyula dr. előadásának végkonklúziója az volt, hogy a fürdőváros kérdését elsősorban Budán lehet megoldani, nemcsak azért, mert itt vannak a különböző gyógyforrások, hanem azért, mert Buda lakosságának is meg van az a lelki diszpozíciója, ami a külföldi világfürdő törzslakosságában él. A fürdőváros megvalósítása — szerinte — nagy szerepet vinne a munkanélküliség nagyrészben való megszüntetése és új munkaalkalmak megteremtése terén.

Az előadást nagyszámú előkelő közönség élénk tapssal és elismeréssel honorálta s a társaság nevében *Peterdy* Sándor alelnök és *Viradg* Béla háznagy mondottak az előadónak köszönetet. Előadás után a hallgatók nagyrésze a mai közismertté vált kedélyes társasvacsorához ült és ott vitatták meg a rendkívül érdekes anyagot, amely számos felszólalásra adott alkalmat. A vitában részt vettek *Gegus* Dániel helyettes főkapitány, *Antalffyné* szobrász, *Ujj* Gvula tanár, *Lugmayer* József dr. ügyvéd, *Kapcza* Imre gázgyári igazgató, *Eperjesy* István dr. tanácsjegyző, *Peterdy* Sándor és mások. A Hollós Mátyás Társaság által megindított fürdőügyi és idegenforgalmi akció ezzel az előadással nagy lépést tett a főváros idegenforgalmának érdekében, mert a felvetett témák mindegyike bő alkalmat nyujt arra, hogy a kérdés állandóan napirenden maradjon.

A budai ügyvédek egyesülete febr. 24-én tartotta dr. *Zboray* Gyula ügyv. alelnök elnöklésével *második* rendes közgyűlését a tagok nagyszámú részvétele mellett. Dr. *Balla* Béla főtitkár az évi jelentést és dr. *Lugmayer* József pénztáros a zárszámadást és költségelőirányzatot terjesztette elő, melyeket a közgyűlés tudomásul vett és a felmentvényt megadta. A közgyűlés a kisorsolt választmányi tagokat újra választotta. Dr. *Orova* Zsigmond szakosztályelnök indítványát, hogy a büntetőjogi szakosztály a halálbüntetés eltörlése tárgyában vitát folytasson és határozati javaslatot tegyen, elfogadta, valamint magáévá tette dr. *Berényi* Sándor indítványát a budai közlekedési viszonyok javítása céljából szükséges lépések megtétele iránt.

Sikerült kultúrestét rendezett az *Országos Katolikus Népszövetségnek* budavári szervezete, mely *Lampel* Vilmos kormányzótanácsi tag vezetése alatt áll, vasárnap, e hó 22-én a budavári leánygimn. termében. *Röss* Bertalan kapucinus atya „Titkos hatalmak a világpolitikában" címmel, *Burián* Ferenc népszövetségi titkár pedig a katolikus szolidaritásnak a népszövetségen keresztül való nagyobb érvényesülése tárgyában tartottak érdekfeszítő, hatásos előadásokat. Közreműködtek még: *Geiringerné Kuntzy* Teréz operaénekesnő, vitéz dr. *Papp* Zoltánné *Kovács* Edit, *Magyar* János szimfónikus zenekara, *Kállay* Aladár, *Gonda* László, *Noszter* János és *Kremm* Viktor. Konferáltak: *Lampel* Vilmos és *Lettner* Vilmos, a műkedvelők országos szövetségének főtitkára.

Teaestélyt rendez a „Budai Nők Köre" március hó 1-én este fél 9 órakor a *Bellevue szálloda* külön termében tánccal egybekötve. Teajegy ára 3 pengő.

500.000 a deficit, 30.000 a haszon. Az úszósport körök nagy felháborodásáról olvasunk híreket a *Közmunkatanács*, illetve a *Margitsziget Gyógyfürdő Rt.* ellen, mert azt követeli, hogy az úszók külön fizessék meg a margitszigeti belépődíjat, mert e hírek szerint a sziget évi bevételi többlete a sportuszoda révén 30.000 pengőre rúg. Mi, akik szeretettel és évtizedes tanulmányok alapján foglalkozunk Budapest-fürdőváros és egyben a Margitsziget érdekeivel, tudjuk, hogy a közmunkák tanácsa elment az engedékenység végső határáig, amikor megelégedett azzal, hogy a *személyenkénti 5 filléres belépődíjat*, amit a sportuszoda hozzácsapott, úgy ahogy megkapja. A Margitszigetet, amelynek karbantartása világviszonylatban is jelentős magyar presztízs érdek, nehezen küzd a gazdasági viszonyokkal és a deficitje tavaly is közel 500.000 pengő volt s így az igazgatósága e megértésért, amellyel az úszósportot 5 filléres belépődíjjal támogatja, csak elismerést érdemelhet.

A vetőmagszükséglet beszerzésének gondjaival jár a tavasz közeledése úgy a gazdáknál, mint a kertészeknél és kerttulajdonosoknál. Jó magra, szaktanácsra, gyors és pontos kiszolgálásra van ilyenkor szükség. Mindezekben vezet a *Monori Mag!* A Magyar Magtenyésztési Rt. Monori Magkereskedése (Budapest, IV., Kossuth L.-u. 3) tavaszi *képes főárjegyzékét* az összes gazdasági, konyhakerti és virágmagvakról, kerti szerszámokról stb. bárki kívánságára ingyen megküldi. 200 oldalas *Zsebnaptára* nélkülözhetetlen útmutatásaival csak 1 pengő.

SZEMÜVEG Zibrinyinél, I. Attila-u. 12

Teaest. A németvölgyi ifjúság nagyszabású teaestet rendezett február 22-én a *Németvölgyi Kultúrház* helyiségeiben. Az estén *Geguss* Dániel dr. ny. főkapitányhelyettes tartott nagy érdeklődéssel kísért előadást gyermekvédelmi tanulmányútjának ausztriai, svájci és olaszországi szakaszáról. Az éles szemmel rajzolt ifjúságpolitikai képek láthatólag mély hatással voltak az egybegyült közönségre. Az előadásért *Magyar* József, a Németvölgyi Polgári Kör ifjúsági elnöke mondott köszönetet. A tea alatt *Bónis* Klárika, *Libál* Antal és *Jámbor* László működtek közre műsorszámmal. — Vasárnap, március 8-án lesz *Becsey* Antal előadása.

Színielőadást rendez a Budai Iparos és Kereskedő Ifjak Kultúr Egyesülete az egyesület helyiségében, I. ker., Városmajor-utca 59 (bejárat a temesutcai kapun). Március 1-én, vasárnap d. u. pontosan ½6 órai kezdettel színre kerül *Terike*, vígjáték 3 felvonásban és mint ünnepi előadást március 15-én adják *János vitéz* daljátékot.

Citadellánk és — Trianon

Szilágyi Károly

Vagyunk budaiak, akik korán beleártva magunkat a köz ügyeibe, még emlékezünk arra, hogy még nem is olyan túlrégen mult az az idő, amikor a gellérthegyi citadelláról a most szabadsághősökké avanzsált csehek apái vigyáztak a *„rebellis fővárosra"*. Akkor a citadella nem a miénk volt, hanem — az osztrák császáré — az utolsóelőttié s a csehek kegyeltek voltak és eszközök voltak minden ellen — *ami magyar*. Ők vigyáztak az ágyúk beirányozottságára és főleg arra, nehogy számottevő középület *figyelmen kívül* hagyassék.

Tartott ez mindaddig, amíg a citadella a miénk nem lett — és azóta folyton kísért a gyönyörű osztrák alkotmány lerombolása.

Szerintem szerencse, hogy mindazok a tervek, amelyek velé kapcsolatosak voltak, meg nem valósultak, mert úgy vélem, a magyarság politikai helyzetének legékesebb bizonyítékát bírjuk benne.

A papiros türelmes, elbírja még a hazugságokat is, de a citadella letagadhatatlan tény, hiszen a magyar politika ellen épült, a magyar életösztön sírköve akart lenni.

Egyszer azt olvastam a „Budai Napló"-ban, hogy kár kivilágítani, mert nem szép, hiszen kivilágítva olyan, mint egy nagy minusz jel.

Már akkor kerestem mellette a plust, amit most úgy konstruálok meg, hogy citadellánkat minden ittjáró külföldi politikusnak meg kell mutatnunk, de képben és írásban meg kell magyaráznunk, ki építette és miért, meg kell írnunk a történetét és kiadnunk a nyugat és kelet számottevő nyelveire fordítva. Hadd lássák, hogy nem mi voltunk a *„Landsknechtek"*, hadd lássák, hogy itt igen is voltak rajongói a *„magyar politikának"* és hogy ezek ellen íme várakat kellett építeni az idegen hatalomnak.

A magyar igazság, úgylátszik, megkezdte útját a többszázados elkínzottság után a „Napfény" felé. Ennek az igazságnak egyik kálváriahelye a citadella. Véres igazságunknak kövekbe faragott emléke.

Hadd hozzák az angol, amerikai és hindu lapok fényképét a megfelelő kommentárral, hadd világosodjék ki szerte ezen a világon, hogy az emberi szabadságnak legáldozatosabb rajongói itt éltek a Duna és Tisza völgyében, meg Erdély és a Felvidék bércei közt, hogy *mi rablók sohasem voltunk*, hanem melegkeblű és nyílt szívű nemzet, amely magához ölelte mindazokat, akiket megigézett a mi hivatottságunk és szabadságszeretetünk. *A magyarnak sohasem volt se rabbilincse, se kancsukája, hanem meleg parolája*, amellyel magához fűzte a Leiningeneket, a Damjanichokat és mindazt a megszámlálhatatlan soksok ezer magyart, akik *idegen névvel ugyan* — de magyar lélekkel végzik a magyar munkát.

Egyiket se erőszak állította mellénk, hanem évszázadokon keresztül tartó meleg összeforradás!

Mirólunk merik még ma is hirdetni, hogy feudálisok, hogy reakciónáriusok és a haladás kerékkötői vagyunk?

Százszor és ezerszer nem igaz!

Mi ellenünk citadellákat emeltek már akkor, amikor még a mi megrágalmazóink ott éltek mint Jónás vagy az osztrák vagy a török cethal bendőjében.

Mindezekből ékes tanubizonyság és pedig a leggyönyörűbben exponált helyen a mi citadellánk.

Én a lebontása ellen szavazok legalább is addig — amíg Trianon ellen szükségesnek látom minden Budapestre jövő idegennek rámutatni, mint a magyar szabadságtörekvések egyik legmonumentálisabb bizonyságára.

Közgazdasági Napló

Szerkesztő: SZÁSZHALMI JÓZSEF.

Teremtsünk Budán hitelegyleteket

az iparos kispolgárság hitelszükségletének kielégítésére

Írta: **FRIEDLÄNDER ANDOR,**
a Budai Általános Takarékpénztár vezérigazgatója

Évek hosszú sora óta érezzük a gazdasági válság elmélyülését. A sok fontos és a válságot előidéző és kiméletlyítő okozatok között jóformán első helyen áll a kispolgári hitelszükségletek kielégítésének hiánya. Bár a törvényhozás és a főváros ismételten juttatott a kisegzisztenciáknak bizonyos kiváltságos intézmények útján némi pénzt, azonban ez a ténykedés korántsem elegendő.

A kispolgárság hitelellátásán vajmi keveset lendített minden eddigi akció. Nem is kívánható az államhatalomtól, hogy bankári tevékenységét, melyet a szabad kereskedelem hátrányára már úgyis eléggé kiterjesztett, még jobban kiszélesítse, annál inkább sem, mert ehhez egy államháztartás keretében költséges szervek és ami a fő olyan összegek kellenek, melyek nem állanak az államnak rendelkezésére.

A pénz vérkeringése még nem oly nyugodt, mint békében. Azonban azt látjuk, hogy ma a fővárosi és környéki ingatlanok jó részében pénzintézetek helyett magánhitelezők szerepelnek. Természetesen az ilyen magánkihelyezésnek nincsen rezsije és ma Budapesten egy csomó ügyvéd a bankszerű formák, rezsi és *adózás* mellőzésével olyan nagy bank- és takarékpénztári üzletet bonyolít le, hogy véleményem szerint a magánkézből ilymódon kihelyezett tőkék összege megközelíti a Budapest és Budapest környéki telekkönyvnél a 100 millió pengőt!

Egyetlen lehetősége van annak, hogy a hitelellátás minden hitelképes kispolgár pillanatnyi szükségletét biztosíthassa. *Vissza kell térni a békebeli úgynevezett „Hitelegyletek" felállításához! Nem szövetkezetek létesítésére gondolok, hanem a takarékpénztárak keretén belül virágzó régi hitelegyletek feltámasztására!* Az ilyen hitelegyletek akár szakmák szerint, akár vegyesen létesíthetők. A kölcsönakcióban részt vehet mindenki, akit a hitelegyleti tagokból alakított választmány felvételre ajánl. A hitelegyletben való részvétel egy bizonyos heti vagy havi minimális befizetési kötelezettséggel jár, amelyből a hitelegyleti választmány honorálja a hiteligényléseket.

Az igényelt hiteleknek azt a részét, amelyet nem fedeznek a hitelegylet heti vagy havi befizetései, a takarékpénztár adja kölcsön, a hitelegylet egyetemleges szavatossága mellett. A régi békebeli hitelegyleti szabályzatok szerint a kölcsönvevő a hitelösszeg 5%-át biztosítéki alapba helyezte és ebbe a biztosítéki alapba nemcsak a kölcsönvevő, hanem minden tag teljesített befizetést. Ez a biztosítéki tartalékalap arra szolgál, hogy az esetleges veszteségeket fedezze. Az az egészséges, ha a hitelegyletnek olyan tagjai is vannak, akik nem is veszneknek hitelt igénybe. Az ilyen tagok befizetései természetesen megfelelően kamatoznak, mint ahogy minden hitelegyleti tag heti vagy havi befizetése is kamatozik. Az évi elszámolásnál azután a kamatnyereség egy részét a tagcsoport javára írják, más részével a tartalékalapot dotálják. Minél több tagja van egy ilyen hitelegyletnek, annál kisebb a kockázat.

Felhívom tehát a budai kispolgárságot erre a gazdasági szervezke-

PANNÓNIA-SZÁLLÓ
VENDÉGLŐJE ÉS KÁVÉHÁZA
Értesítem az igen tisztelt közönséget, hogy a Pannonia-szálló vendéglői és kávéházi üzemeit február elseje óta magam vezetem és ezentúl is legfőbb törekvésem az lesz, hogy fentartsam a régi nivót. Számolva a nehéz gazdasági helyzettel, áldozatkészen **mérsékeltem az árakat.** Az étteremben minden este *Rácz Béla* muzsikál, aki Radics Bélának tanítványa és méltó utóda. Tisztelettel kérem a t. budai közönség pártfogását továbbra is
Pelzmann Ferenc

BALOGH G.
DROGÉRIA
CSAK II., MARGIT-KÖRÚT 1
TELEFÓN: AUT. 515—59. SZ.
Összes növényvédelmi szerek állandóan. Kérjen képes ismertetőt

désre. Karolják fel, az ipari, kereskedelmi, egyéb szakmai és társadalmi egyesületek vezetői közérdekből ezt a gondolatot. Valósítsák meg! A Budai Általános Takarékpénztár megértéssel nyujtja segítőkezét az iparosság talpraállításához.

Társulásban az erő! Alakuljanak meg a csoportok mielőbb s a siker nem marad el!

Bővebb felvilágosítással szívesen áll mindenki rendelkezésére a Budai Általános Takarékpénztár.

* **Hadik János gróf** elnökletével 27-én nagyfontosságú értekezlet volt a Kisbirtokosok Orsz. Földhitelintézetének tanácstermében a kisipari hitelkérdésről. Jelenvoltak: *Pesthy* Pál, *Rubinek* István, *Kozma* Jenő, *Dési* Géza, *Usetty* Béla és *Széll* Jenő, a Szfőv. Kisipari Hitelintézet vezérigazgatója. *Pesthy* Pál hangsúlyozta, hogy az egységespárt a kisipari érdekek védelmében minden áldozatra hajlandó. *Kisipari hitel céljára már is rendelkezésre áll 10 millió pengő.*

* **A kartellekről** írt cikkünk és a városi polgárnak abban megnyilatkozó felfogása széles körben keltett visszhangot. Nem tudunk válaszolni minden levélre, de egyik olvasónk cikkére, amelyben sorra boncolja a kartellügyeket, a következőkben adjuk meg a felvilágosítást:

A cukorrépa átlagos beváltási ára 1.70—1.85 pengő a környező államokban. A magyar cukorkartell ennélfogva igenis túlfizeti a répát. A tárgyalások az új ár megállapítására vonatkozólag most folynak a földmüvelésügyi, pénzügyi és kereskedelmi minisztérium és a kartell képviselőinek részvételével. *Bud, Mayer* miniszterek, *Thaly* és *Prónay* államtitkárok a legnagyobb megértéssel foglalkoznak az üggyel és a megállapodás rövidesen elkészül. *A gazdák sem járnak rosszul!* Aki pedig kifogásolja a tej magas eladási és csekély átvételi árát, szerezzen személyes meggyőződést arról az óriási rezsiről, amivel a nagyvárosi tejellátó üzemek dolgoznak. A Központi Tejcsarnok mélyhűtőgépével az egész Rottenbillen-utcát meg lehetne fagyasztani. 6—700 alkalmazott fizetése, néhány száz jármü, 18—20.000 nagy kanna, 100.000 üveg karbantartása horribilis pénzbe kerül, ennélfogva nem lehet csodálkozni azon, ha valakinek — elsősorban a fogyasztóközönségnek a zsebéből fedezni kell ezeket a kiadásokat. A konzervkartell meg annyira lenyomta az árakat, hogy ma olcsóbb a jóminőségü főzelék dobozban, mint a silányabb a piacon. A nemzeti termelés nem a kartellek miatt zsugorodik össze, hanem a vásárlóképesség hiánya és a nemzetközi kapzsiság miatt, amely nálunk is gazdasági összeomlást igyekszik előidézni.

ÜZENET

Keresztrejtvényfejtő — Ujlak. Ön sokat kíván tőlünk, de azért úgy kapásra leírunk néhány kevéssé ismert adatot, és különösebb évszámhoz kötött eseményt. Igy például: — *„Oven"* név alatt az Árpádok idején nemcsak a mai Óbudát — de Pestet is értették. A két városnak egy neve volt. — Zsigmond alatt Buda és Pest 4000 arany forint adót fizetett, holott Gömör- és Abauj megyék csak 3020 forintot. — Óbuda jótevője Erzsébet anyakirályné volt és Nagy Lajos idején építtette a Klarisszák gyönyörű templomát, ahol el is temették. — Nagy Lajos a pálosok rendjének emelt kolostort a Szép Juhászné mellett. — Sasadot Mátyás király csatolta Budához. — A most átalakított királyi palotát Mária Terézia alatt Grassalkovich Antal gróf kezdeményezésére 1745-ben kezdték építeni Hildebrand főmérnök tervei szerint és 1771-ben fejezték be. — A pesti vízvezetéket 1868—73-ig *Lindley* angol mérnök építette. — A Sárosfürdő helyén Alhéviz falu állott a XV-ik században. — A budai nyári színház 1842-ben épült. — A Zugliget eredeti neve „Sauwinkel" volt. — 1854-ben Budán 100, Pesten 200 fiakker volt. — A Szent Margit-sziget neve a török uralom idején Kiz-Adászi (leánysziget). — Közvilágítás Budán 1777, Pesten 1796 óta van. — A várhegyi gőzsikló 1868-ban, a svábhegyi fogaskerekü vasút 1872-ben épült.

ÉHGYOMORRA
naponkint igyék egy pohár
KRISTÁLY
VIZET!

Telek ház lakás

Budai Napló
I. ker., Bors-utca 24. szám
Telefon: 502-96

TELEK

BÉRHÁZTELKEK
ÖT HAT EMELETES HÁZAKRA
FŐ-UTCA,
PÁLFFY-TÉR, GANZ- ÉS KIRÁLYHEGY-U. KÖZÖTT FEKVŐ
GANZ TELEKTÖMBBŐL
76 négyszögöltől kezdve kaphatók!
Értekezés: Dr. Székely Márton VII., Erzsébet-körút 32. d. u. 4-6-ig Telefon: József 448—22

Telekbérletet keresek Budán villamos és erdő közelében Weekend-házacskák és kisnyaralók részére. Pollák Lipót, VII., Akácfa-u. 30., délután.

Pasaréten, Hermann Ottó-u. 12. sz. alatti 300 öles, bekerített, közműves villatelek, autobusz és villamos közelében szabad kézből eladó. (128)

Bornemissza-utcában 145-öles telek eladó. (127)

Rózsadomb alján 300 négyszögöles, befásított telkek, közművekkel és szép kilátással jutányosan eladók. (108)

Szépvölgyi fenyvesben egyedülálló 16 holdas és a római Dunaparton 4 holdas telek szanatórium, weekendtelep részére eladó vagy bérbeadó. Dr. Lugmayer József ügyvéd, II., Margit-körút 1. Automata telefon 515—52.

Rózsadomb legszebb helyén, Zárda-utcában 304 öles telek összes közművekkel kedvező fizetési feltételekkel eladó. (121)

Rózsadomb legszebb helyén, autobusz megállónál, 380 négyszögöles telek olcsón eladó. (112)

Bercsényi-utca és Baranyai-út sarok, 1010 négyszögöl telek, minden közművekkel, nagyon olcsón eladó. Telefón: 824-44.

Buda legszebb és legegészségesebb helyein. Istenhegyi-út 37. és Tamás-utca 21. szám alatt termő gyümölcsfákkal beültetett összes közműves, 300 öles villatelkek jutányosan kaphatók részletre is. Tulajdonos, Csollán ügyvéd, Váci-utca 42. Telefón: 846—58. Értekezés 4—6 óra között.

FEDEZZE FEL ÖN IS A SASHEGYET!
Sashegy a Belvárostól gyalog is csak 25 percnyire.
Sashegy a Belváros hegye.
Sashegy a székesfőváros szívében — szívének jobbik oldalán.
Sashegy az előkelő középosztály települő helye.
Csak hegylejtőn lévő telkeket vásároljunk, ott van csak levegő, napsugár és kilátás.
Ön gyermekei arcáról leolvashatja hogy hol lakik;
nézze meg azután a sashegyi gyermekeket.
Sashegyi telkeinkről prospektust küld:
Kubatura *részvénytársaság. Budapest, főpostafiók 77/0*

KIZÁRÓLAG
ANTIK BÚTOROKAT
RESTAURÁL, ALAKÍT, SZAKSZERŰEN
*
AUSPITZ M.
II., ZSIGMOND U. 9
TELEFÓNSZÁM: AUTOMATA 626—47

Ujszentjános-kórháznál téli-nyári bérvillatelek egyik Szarvas-úton, a másik Virányos-úton közművekkel, fásítva, vaskerítéssel, déli fekvéssel, eladó. Ikervillának 6800, 10.200, 13.200, 8000 pengős részek. (102)

Sashegyen, Budaörsi-út felett délkeleti fekvésű vagy 400, vagy 280 öles telek olcsón eladó. Mindkét telek villamostól 5 percre, két utcára nyílik. (120)

Fery Oszkár-u. 46. sz. alatti telek villamos és autobusz közvetlen közelében, 340 öl à 95 pengő. Králik Elemér, VIII., Nap-u. 23.

Fery Oszkár-utcában 206 öles telek eladó. Építési iroda I., Naphegy-utca 21. Tel. 527—80.

Rózsadombon, Bimbó- és Vérhalom-utca mentén gyönyörű fekvésű 270 öles telkeink, dunai kilátással, eladók részletfizetésre is. Építési kölcsönt nyujtunk. Rózsadombi házépítő rt. V., József-tér 8. Telfón: 806—00.

Hidegkúti-úton, Star filmgyár mellett, villamos közelében, kettő à 298-öles telek, diófás parkban, összes közművekkel. (69)

HÁZ

Különleges szépségü, elsőrangú építkezésü sarokbérház, étage-fütéssel, 55.500 pengő bérjövedelemmel, 11% nettó hozamra, eladó. Részletes felvilágosítás a kiadóhivatalban. (107)

Sósfürdőnél egyemeletes, 3 lakásos ház, összes közművekkel 40.000 pengő. 24.000 pengővel átvehető. — Ugyanott 150 öles telek is. (118)

Buda legszebb helyén négyszobás villa, külön házmesterlakással, olcsón eladó. Telefón József háromszázhat—negyvennégy.

Rózsadombon kétlakásos nagy villa, szép kerttel, alkalmi áron eladó. (109)

Délivasútnál négyszobás, modern alagsoros villa 20.000 pengővel átvehető. (111)

Bornemissza-u. 46. sz. alatti villaszerű ház, két háromszobás és egy egyszobás komfortos lakással eladó. (126)

Keresek 40.000 pengős árban családiházat, a budai hegyvidék alján, I. vagy II. kerületben. Ajánlatok a kiadóba. (124)

Rózsadombon 6 szobás, gőzfütéses villa 70.000 pengő. (57)

Városmajor-utca mellett pompás villa, 7 szobával, minden mellékhelyiséggel, parkos kerttel, luxuskivitelben, Vajda Zsigmond freskóival, eladó. 25 évi adómentesség. (49)

ÜVEG és porcellán-árukban
GÁL LAJOS Budán II., Széna-tér 7 vezet
Tisztviselők nagy árkedvezménnyben részesülnek. Kedvező fizetési feltétel

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III, LAJOS-UTCA 148. SZ.
TELEFÓN: AUTOMATA 624—57.
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett
Kölcsönöket folyósít váltóra, folyószámlákra, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

TEA
Közvetlen behozatal Holland-Indiából
a termelő ¼ és ½ kgos eredeti csomagolásban, 5-10 dg-os saját csomagolásban és ládákban. Nagyban és kicsinyben
BOZÓ GYÓGYTÁR
BUDÁN, I., ALKOTÁS-UTCA 34. SZÁM.

LAKÁS

ÖRÖKLAKÁSOKAT

építünk a Villányi-út (Szent Imre herceg útja) 8. számú, kitűnő fekvésű telkünkön. Felvilágosítások, tervek Benedikt Gyula építész irodájában, VI., Jókai-utca 12.

Retek-utca környékén keresek kétszobás lakást. (129)

Németvölgyi-út 2/b. sz. a. házban egy-, kettő- és háromszobás lakások hallal és központi fűtéssel, utcai fronton, kilátással a hegyekre és a szemben fekvő kertekre, villamos (75, 59) és autobusz közelében, május hó 1-ére kiadók. Felvilágosítás a helyszínen vagy Aut. 831—09.

Négyszobás lakás renoválva kiadó május hó 1-re I., Alkotás-u. 23. szám alatt összes mellékhelyiségekkel (2 W. C., 2 kamra, külön garderobe stb.) az I. emeleten, külön bezárható folyosóresszel. Évi bér 2500 P. Telefon: Aut. 504—14.

3 szoba hallos, minden komforttal épült lakás 2 W. C-vel, előszobával, központi fűtéssel vagy anélkül május 1-re. Székely, Retek-u. 69. Telelfón: 532—28.

Egy- és másfélszobás lakások, egy- és másfélszobás garzónlakások minden komforttal május 1-re. Mészáros u. 60/b. alatt épülő új bérpalotában autobusz megállónál. Székely, Retek-u. 69. Tel.: 532-28.

Horváth-kertre nézö, Attila-utcai négyszobás öröklakás eladó. (122)

Buda legegészségesebb vidékén 3 szobás, magasföldszintes szép lakás azonnalra, egy 5 szobás gyönyörű lakás május 1-re kiadó. Vígszínháztól 5 percnyire, autobusz megálló. Buday László-utca 5/b. Telefón 534—69.

Műegyetem parkjával szemben, Budafoki-út 17. szám alatt kettő és négyszobás modern öröklakás és műterem háromszobás öröklakással eladó. Bővebbet a házgondnokságnál, hétköznap délután 3—4 óra között.

I., Városmajor-utca 8 és II., Kapás-utca 40. szám alatti öröklakások eladók. (119)

Rózsadombon 5 szobás lakás, beüvegezett verandával, összkomforttal májusra kiadó. Elemi és leánygimnázium mellett. Autobusz megálló. (115)

Két gyönyörű Bergère-plüss foteuille és egy fehérre mázolt garnitura hall, vagy gyermekszoba részére eladó: II., Retek-u. 53/57. Az új kárpitosnál. Tel.: 549—10.

Műtermet keresek egy- két szobával lehetően Buda belterületén. (114)

Egy—háromszobás komfortos lakások **háromeves** házban, központi fűtéssel, melegvízzel **budai hegyekre** legszebb szabad kilátással, **februárra, májusra,** Horthy Miklós-útnál. I., Fadrusz-u. 6. Építészmérnöknél kiadók. Telefón: Lá. 6—80.

Egy-, kettő-, három-, négy- és ötszobás lakás kiadó. Iroda: I., Naphegy-u. 21. Tel. 527—80.

Háromszobás, hallos, telekkönyvi tulajdont képező öröklakást keresek, törlesztéses vételre. (123)

ÜZLETHELYISÉG

Németvölgyiút 2/b. sz. a. autógarázs vagy nagyobb műhelynek vagy raktárnak megfelelő helyiség és több üzlethelyiség május hó 1-ére kiadó. Felvilágosítás a helyszínen vagy Aut. 831—09.

Buda legszebb helyén, 2 épülő bérház mellett, melyekben üzlethelyiség nem lesz, vasportállal, karzat létesítésére alkalmas belmagassággal, bármely célra, de különösen mészáros, hentes, trafik, szabó, háztartási cikkek, festéküzlet stb. részére olcsó bérrel kiadók. Mészáros-utca 60/c.

Budai Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság
Budán, II., Fő-utca 9
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket.
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
Budai ingatlan-tulajdonosoknak gyors lebonyolítás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyujtunk
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésre
SAFE DEPOSIT

HUNGÁRIA
radium tartalmú, lithiumos gyógyforrás Budán, Erzsébethídnál
IVÓ-KÚRA
reggel 7 órától esto 6 ig.
= Szénsavval telítve! =
HARMAT-VIZ!

Öröklakások 2—3—4 SZOBÁSOK
HALLAL, MODERN KIVITELBEN
(központi fütés, melegvízszolgáltatás, gőzszárító, stb.) A Vérmezőre nézö ATTILA-UTCA 95, 97, 99. sz. telken épülő Stilus Társasházban KAPHATÓK,
1931 május 1-re. V., Balaton-utca 10. Telefon: 168—23.

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM
Kitünő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz
A szentendrei HÉV vasútnak, a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

Szebb — Jobb — Olcsóbb
RÁDIÓ
CSILLÁROK, KELLÉKEK
NINCS PESTBUDÁN
IDŐT, PÉNZT TAKARÍT, HA ITT VÁSÁROL
KRISZTINA RÁDIÓHÁZ
I., KRISZTINA-KRT 141
TELEFONSZÁM: AUT. 566—83
Kedvező fizetési feltételek

BÁCSKAI KONYHA!
A CSÁSZÁRFÜRDŐ éttermeiben bácskai ételkülönlegességek, dunántúli borok!
ESTÉNKINT SCHRAMMELZENE
MEISTERÉNEKEL
CSIRSZKA KONRÁD VENDÉGLŐS
ALKALMI KÜLÖN TEREM!
POMPÁS KORA REGGELIKÁVÉ

HALWA S.
BUDÁN, I., SZENT JÁNOS-TÉR 4
TELEFON: AUTOMATA 507—37
Állami díszoklevél — Ezüstkoszorús mester
NAGY ARANYÉREMMEL KITÜNTETVE
Vadászfegyverek, fegyverjavítások, sportcikkek, cserkészfelszerelések
PUSKAMŰVES

Laptulajdonos: VIRAÁG és TÁRSA
Kiadásért felelős: Viraág Béla.

Nyomatott a Révai Irodalmi Intézet Nyomdájában, Bpest V., Vadász-u. 16. — (Nyomdaigazgató: Linzer M.) —

Megjelenés: hetenkint kétszer

1931

352

Budai Napló

XXVIII. évfolyam. 1033. sz.

Buda érdekeit a várospolitika, a közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló ujság. Előfizetése egy évre 24 pengő, félévre 12 pengő. Egy szám 50 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal: I., Bors-utca 24. Délután 5—7-ig. Telefon: 502—96.

Felelős szerkesztő: VIRÁG BÉLA

Hirdetések ára: Egy hasáb széles, egy milliméter magas sor, egyszeri közlésnél 40 fillér. 20 mm. magas hirdetés 8 pengő. Szövegsor ára 4 pengő. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő.

1931 március 7.

Ahol az új világváros épül

Lágymányos

Nagy, sivár tájkép, közvetlenül a háromemeletes paloták mögött, — ez a Lágymányos.

Egy része beépült még a szegénysorban elhalt kelenföldi nábob, Kutlánya bácsi idejében, amikor ez a tót kubikos a maga természetes eszével rájött, hogy a túloldali nagyváros átömlik majd a Dunán és benépesíti azt a gyönyörű síkságot a Gellérthegy és a budafoki hegyek között. Amikor itt a Dunát szabályozták és fölépült az Összekötő-híd, lekanyarítottak egy jókora darabot, — 70—80 holdat — az ártérből, töltést húztak eléje és ott hagyták tónak, pocsolyának a város nyakán, amely nem tudta, hogy mit kezdjen el vele. A Budafoki-út határolta el a várostól. Ott bűzlött, poshadt az elzárt víz, a szomszédok odahordták a szemetet és végül a város is kinevezte szemétgödörnek és odahordatta Buda kultúrszemetjét, amitől most már rothadásnak indult a pocsolya, állandóan fertőzve a környék levegőjét. A millennium esztendejében „Ősbudavára" konkurrenciájaképpen odaépítették a „Konstantinápoly" mulatót és hidat vertek a pocsolyán át a Dunától a Budafoki-útig. Azt hitték, hogy ez a mulató lendíti föl Kelenföldet, holott már állott a Ferenc József-híd is. Csak Kutlánya sejtette, ösztönszerűen érezte, hogy csak a hídnak van városépítő hatása, ahogy a világon minden régi város a hídfők körül épült fel.

A hídnak segítségére jött a Műegyetem és a Gellértfürdő. Új város épült a hídfőnél, mely csak délfelé terjedhetett. Úgylátszott, hogy a hídfő hatása elér az összekötő-hídig, de gátolta ebben egyrészt a nagy pocsolya, másrészt a gazdasági visszaesés, mely e század elején kezdte bénítani a város fejlődését és betetőzte ezt a világháború, mely mindent megállított. A háború után a város északnak fejlődött a *pesti* oldalon és az utolsó öt év alatt fölépült a külső Lipótváros, vagy jobban mondva a „Vizafogó", mely jogosan kapcsolatot keres Újpesttel és kihasználja a Margitszigettel szemben való fekvése előnyeit. A hivatalos gondoskodás is ezt dédelgeti, — a Lágymányos pedig megállt a holt Dunánál, amelynek poshadt talajából bugyborékoltak a bűzhödt vízen át a lent rothadó szemétből a fertőző gázok.

A Verpeléti-út és a Villányi-út volt a városhatár.

*

A Műegyetemen jóval túl, ahová már nem látnak el e hatalmas épület főbejáratát őrző, megvénült kőúrnők, mert az idő kirágta a szemgödreiket, lemarta karjaikról a húst és ronggyá foszlatta a köntöseiket — itt, a néma Dunaparton áll a lehorgonyzott „*Nemzet*", a Lágymányos sorsát intéző *kotrógép*. Ez tölti a holt Dunaágat. Most szerelik újból, mert a tavalyi munkában tönkrement. Öreg már a hajó, most plombálják.

A nagy pocsolyán át gátat húztak, mert a vízbeömlő söder nagyon szétfolyt és a vállalkozó csak éppen azt a részt tartozik feltölteni, amit a gáttal elhatárolt, föl a Műegyetemig. A vállalkozó szerencséje, hogy a vasúti töltésen túl lévő télikikötőt 3—4 méterrel mélyítik — tágítani is kéne — és az itt kiásott anyagot átviszik a töltés innenső oldalára és töltik vele ezt a mammut-pocsolyát. Ott megfizeti az állam azért, hogy kiemeli, — itt azért, hogy leteszi. No, nem ilyen egyszerű a dolog. És lassan megy. Augusztusra az elrekesztett rész feltöltésének el kellene készülnie, de a mai tempóban aligha készül el. Úgy mondják, hogy tavasszal megkezdik a töltést a Budafoki-út felől is, ahova néhány száz talyigás kubikos hordja majd a földet a Gellérthegy alól és betemeti egészséges földdel a rothadó szemetet.

A mostani feltöltés munkálatait megelőző időben szeméttel feltöltött rész nem volt alkalmas az építkezésre. A telekspekuláció csak a telekvásárlásban merült ki és nem az építkezésben. Mindenféle telepek költöztek ide. Nagy területen téglát raktak le, még nagyobb helyet foglalt el a fakereskedelem, ideiglenes őrkunyhókat apró fűrészházakat tákolva össze az előreláthatóan rövid időre, amikor az új hídfő körül megindul a nagy építkezés.

Egy új budai városrész alapjait szórja magából a sódert okádó „Nemzet", amely városrészbe áthömpölyög majd a pesti körútról a budai körútra a világváros a maga nagy életével, forgalmával, hogy körbejárja Buda alsó részét és megkerülje a Gellérthegyet, beleömöljön az Alkotás-utcán át Buda szívébe.

A városházán oly sokáig nélkülözött modern városépítő politika most aratja nagy sikereit, amikor kellő időben megteremtette a Verpeléti-úton, Szent Imre-útján, Budaörsi-úton és Alkotás-utcán át azt a forgalmi lehetőséget, amelyet ma még csak egyedül a 27-es villamos csilingelő csengője jelez, — de néhány év mulva, amikor a csepeli kikötő átveti feleslegét a budai partra, ahová lekanyarodik közvetlenül az összekötő-hídról a vasút, hogy szolgálja a budai kikötő és a körüle épülő gyárváros érdekeit, megkímélve a füsttől a Sashegyet, és az alján épülő villavárost, — amikor az új híd tengelyében épült hatalmas *sugárút* — talán egykor Becsey Antal útja — elvisz a keserűvíz források körül épülő világfürdőbe (à la Karlsbad) és a csőddel küzdő Sósfürdő ismét a nő áldásthozó gyógyfürdője lesz; — belekongatja harangszavát a világkereskedelem és idevonzza a világotjáró népeket, hogy új dísz, új fény, új gazdagság tegye boldoggá ma szegény Buda sínylődő polgárságát.

Viraág Béla.

Pest és Baja ősi latin nevek

Magyar városok olasz testvérvárosai

Március 30-án lesz száz éve, hogy *Tóth* Kálmán, a szabadságharc utáni magyar költészet legkiválóbb lirikusa, Baján megpillantotta a napvilágot. Csonka-Bácsország székhelye lázasan készül a centennáris ünnepélyre. Méltóan fog résztvenni benne Budapest íróvilága is, mert *Tóth* Kálmán korán került Pestre, itt írta legszebb költeményeit, itt húnyt el 1881 február 3-án és itt borult rá a hant a kerepesiúti temetőben.

Pest és Baja... Mily ritkán került egymás mellé e két városnév — és mégis réges-régen összeköti őket egy kapocs. Olyan érdekes e két magyar város találkozása egy tudós elme névmagyarázatában, hogy megkísérlem felújítását e hasábokon. Talán még jó hasznát látja napjaink olasz-magyar barátkozása.

Domitianus császár korában a római légiók elérték a Duna vonalát és kezdetét vette a folyómenti városok alapítása. Ekkor keletkezett Aquincum. *Vespasianus* a római dunai hajóhad számára két új állomáshelyet létesített Pannoniában: az egyiket a mai *Pest*, a másikat a mai *Baja* helyén. Mindkét hajóállomás számára az akkor alakított második segédlégió katonáit szemelték ki helyőrségül, mert e légiót tengerészekből alakította, az első segédlégió mintájára, a római császár. A legénység kiválasztásában a mai *nápolyi-* és *salernói-öböl* vidékének egy-egy híres városára esett a választás. *Paestum*-ra és *Baiae*-ra. *Paestum* (Paiston, Posidonia) a régi Lucania nyugati partján épült görög gyarmatváros volt s csak századok folyamán romanizálódott. Ma *Capacciótól* nyugatra, mocsaras síkon, egy órányi járásnyira, hajdani fényétől csak néhány igen figyelemreméltó romja regél: *Pozeidon* és *Ceres* temploma, egy kettős oszlopcsarnok és az eltűnt város négy csonka kapuja. A Tyrrheni-tenger napsütötte partjain keresik fel a turisták. Innen hozatta a római császár tizenkilencedfélszázad előtt a mai *Pest* helyén létesített római őrállomás (burgus) számára a katonákat, ezért kapta telepük a *Paestum* elnevezést, amiből később *Pest* lett.

Közel az itáliai Paestumhoz feküdt a nápolyi öböl partján *Baiae*, az *Augustus* alapította híres kikötő, a soknemű szépségekkel ékes fürdőváros. A híres kénes fürdőforrások már közel két évezred előtt jelentős idegenforgalmat varázsoltak oda. Ott halt meg a római birodalom egyik legnagyobb császára, a világutazó *Hadrianus*, aki időszámításunk 107. évében *Traianus* kegyéből *Alsó-Pannonia* legátusa lett. Ebben a díszes állásban *Aquincumban Alsó-Pannonia* székhelyén sajátította el, mint a helytartó segéde és helyettese a kormányzás művészetét, mégpedig oly ügyesen, hogy ennek később az egész római világbirodalom nagy hasznát látta. (Mi emlékeztet ma Budapesten erre az Itáliával való nagyjelentőségű kapcsolatra?) A mai *Baja* helyén létesített római hajóállomás védelmére épített burgus legénységéül innen *Baiae*-ből, a mai itáliai *Baja*-ból, hozatott hajósokat legionáriusoknak a római császár parancsára. Ezért lett település neve *Bajae*, majd egy fél évezred után *Baja*. Eddig a régi, elfelejtett, érdekes névmagyarázat.

Külföldi metropolisok, büszkén régi származásukra (pedig mily kevés tekint vissza *két évezredes* multra!), gondosan összegyüjtenek minden mondát, szájhagyományt, feltevést, amely a város ősi multjára vonatkozik. Őrizzük meg mi is eleink ilyetén emlékeit. Mert ez esetben, a régi névmagyarázat csak feltevés ugyan, de *Hadrianus* császár ifjúkori aquincumi szereplését a *történelem is igazolja*. Buda fürdővárosnak idegenforgalmi szempontjából is kitűnően értékesíthető emlék ez, mert ha *Buda-bath*ban, *Nemes* Jenő dr. elgondolása szerint a főváros telket ajánl fel az olaszoknak, megszületne a *Casa Hadriana*, hogy a magyar és olasz földnek közel két évezredes barátságát hirdesse és közel két évezred után, ismét Itália fiaival és leányaival népesítse be a budai hévizeket... Palóczi Edgár.

Budapest árvája

A napisajtó közölte, hogy Budapest székváros 15-re emelte fel az ügyosztályok számát és mindegyik mellé bizottságot rendelt. Mindenki, aki tisztában van azzal, hogy ezen a városon, ahol már tönkrement minden kereskedő, minden iparos — az egyik bevallja, a másik tagadja — és tönkremennek lassan a háziurak, mert minden második házban van kiadó üzlet, — de tönkremegy a gazdag BSZKRT is, ha így fogynak az utasok és minden évben néhány millióval kevesebb ember utazik a villamoson, — és tönkremegy maga a város is, ha nem lesz, aki adót fizessen; — hogy tehát ezen a városon nem segít más, csak az, ha végső erőfeszítéssel, utolsó nagy nekilendüléssel ráveti magát a gyógyforrások gigantikus méretekben való kihasználására és megteremti a világfürdőhöz méltó idegenforgalmat. Ezt tudja a várost lakó, egymillió ember közül 800.000, csak éppen a városházán és a városházából élő 200.000 nem akarja tudomásul venni. Mert ha akarná, akkor a 15 ügyosztály között volna egy, amely a fürdőügyet szolgálná kizárólagosan és nevelné nagyra Budapestnek ezt az árváját, akiről mindenki beszél, mindenki tudja, hogy van, — de senki annak tutora, gyámja nem tud lenni. Ott sorvad szegény egy szobában a csatornaüggyel, mely félelmetesen nő és gyarapodik a fürdőügy rovására. A csatorna is fontos, szükséges dolog, de csak olyan, mint az utókúra, mely a felgyógyult embert megedzi a forróvízkúra után, — a gyógyítószer azonban az a sok gyógyforrás, amelyet oly nagy árvaságra kárhoztat a város. Nagy jó kosztot adhat a városháza minden rendű és rangú tisztviselőjének, hogy oly pompás egészségben élnek, hogy kizárja azt, hogy az új ügyosztályok kreálásánál egy icike-picike kis ügyosztályt állítsanak a gyógyforrásoknak, — Budapest sorvadó árvájának is, aki pedig szép hajadonná fejlődve, olyan hozományt hozna magával, aminőt nem hozhat semmiféle más ügyosztály, még a csatorna sem. Talpraállítaná az elesett kereskedőt, a munkanélküli iparost, a BSZKRT-ot, az Autobuszt, — fizetné a szegényedő polgárság helyett a községi adót és kivenné a vándorbotot a régi budai familiák kezéből.

Buda-bath

Irja: **Dr. Nemes Jenő György**
v. fürdőorvos

II.

Buda világfürdő kérdéséhez volna még néhány praktikus megjegyzésem.

Szerencsésen adódnék a jelenlegi *Döbrentei-téri park*, esti *fontain-lumineusé-vel;* a fürdőkollonade és park könnyűszerrel ebből alakulhat. A piac kitelepítése, a Tabánnak a Döbrentei-tértől a templomig való újjáépítése — egy igen fontos építmény: a *„Kurhaus"* jöhetne ide, szokásos szórakoztató intézményeivel, nagy kongresszusi előadótermével, hivatalaival stb. — olyan szükséges invesztíció, amely nélkül fürdőtelep el nem képzelhető. Építkezés valóban szükséges. Szükség van:

a *Kollonádra*. Ennek sem kell nagy költséggel épült, kilométeres hosszúságúnak lenni, a parkban, annak mentében húzódjon, ahol a promenadok általában vannak s ahol a fürdő térzenéje is hallható lenne;

a rég óhajtott *Fürdő-kórházra* a Horthy Miklós-úton és a Döbrenteitér északi bezárásaként a fentemlített *Központi gyógykórházra*, amelyben esetleg információs orvosi és idegenforgalmi irodák is helyet kapnának.

A Rácfürdő értékes vize és izgalmas látványt nyujtó forrásai is kívánatossá teszik, hogy a leendő fürdőtelep közepe erre lokalizálódjék és a középosztálybeli beteganyag penziói és szórakozási lehetőségei is erre létesíttessenek s így a Gellérfürdő exkluzivitása némileg biztosíttassék. A szállóhiányon privát lakások, orvosok penziói fognak segíteni, miként az más fürdővárosokban és telepeken szokásos. Ilyen magánlakások, orvosi penziók kataszterét a *Központi* fürdőiroda nyilvántartaná.

Még csak annyit mai cikkemben, hogy elengedhetetlennek tartom az összes fürdővárosi egyesületek, idegenforgalmi irodák, balneológiai, rózsadombi, svábhegyi egyesületek és szövetségek törekvéseinek egy közös nevezőre való hozását és egy központi szerv, mondjuk: az egyik polgármester vezetése mellett működő *Központi Fürdő Hivatal* direktóriuma alá való hozatalát. Mindenütt vannak ugyan tanácsadó, Schönheits-Komiték stb., de viszont legtöbbnyire a magisztratus, a polgármester, tisztiorvos állnak a *Kurkomissionok élén*.

Óbuda

Irta: **Dr. RINGER LAJOS**

Manap Óbudáról többször esik szó, mint ezelőtt.

Mintha csak a sorozatos szanálások idején Óbuda is jelentkeznék, világért sem, hogy a maga számára pénzes szanálást várjon vagy kérjen, avagy pláne követeljen, hanem hogy benevolus patronust keressen, aki őt ismeri, megérti és aki előtt kiterítse azokat a felmérhetlen becsű vagyonértékeket, amiket — ha idejében útját nem állják, hamarosan semmivé tesz a rövidlátás és örök meddővé a hanyagság. Tehát patrónust keres, aki meghallgassa, mert erre fórum nincs és nem adatott, aki a közvagyon megmentéséért felemelje szavát ott, ahol érdemes és felemelje kezét ott, ahol kell.

*

Óbudának elsősorban való legnagyobb vagyontétele: — készen álló polgári lakossága, amelynek veleszületett és beélt hajlama van a kézművességre és az iparosságra.

Tudvalevő, hogy Olaszország most ébreszti új életre a kézművesség és kisipar, mint nagy nemzeti vagyonérték, felerősítésére az elaludt céhrendszert.

Nálunk is érezhető ilyenféle halk mozgalom és Szterényi báró és Éber Antal volnának igazi megmondhatói, hogy kézműves- és iparosiskolákkal, tanító műhelyekkel, szinte az iparig felfokozott termelő és tenyésztő gazdaság oktató telepeivel, a céhrendszernek — ennek a legjobb értelemben vett iparos önképzőkörnek — a beállításával, kismótorok ingyenes kölcsönzésével, megfelelő áramszolgáltatással, apró műhelyes tulajdonházak lehetőségével, hány és hány ipareikk vehetné fel a versenyt a gyár és a még nagyobb gyár: a külföld ellen.

Sorban következő megmentendő vagyontárgya Óbudának az a néhány ezer ház, amelyekben Óbuda él.

A gazdálkodó Óbuda megszűnt és ezzel a gazdaság igényeire épített háznak a szükségessége és értéke is. Értelme csak a szerény csipke- vagy muskátliablakos lakószobának és a konyhának maradt. Az istálló, a nagy borpince, a présház, kocsiszín, magtár, pajta, tágas kapualj feleslegessé vált és használatlanul hever.

Jólelkű, magasabb értelmű szabályozással, a háztelkeknek 70—80 □-ölig lemenő felaprózásával, a fölös részek átépítésének könnyítésével, szóval az egész óbudai házvagyon átcsoportosításával Óbuda eme vagyonértéke megsokszorozódnék és emellett a fölös telek és épület eladásának lehetőségével mobillá, forgótőkévé válnék. Ennek az átformálásnak alkalmából

MAUTHNER MAG KI MINT VET, ÚGY ARAT, MAUTHNER MAGNÁL JOBBAT SEHOL SEM KAPHAT!!! **MAUTHNER ÖDÖN** MAGTERMELŐ ÉS MAGKERESKEDELMI R.-T. BUDAPEST SÜRGÖNYCÍM: MAUTHNERÉK — TELEFONSZÁM: J. 463—65 KÖZPONT: VII., ROTTENBILLER-U. 33. FIÓKÜZLET: IV., KOSSUTH LAJOS-U. 4. (A Ferencrendiek templomával szemben) Főárjegyzék, növényárjegyzék, őszi árjegyzék jácint, tulipán stb. virághagymákról ingyen és bérmentve.

SZENT **GELLÉRT GYÓGYFÜRDŐ** Vízgyógyintézet és napfürdő — Külön férfi és női osztály A legmodernebb berendezés Szakképzett személyzet

kellene a hatóság segélyével átszabályozott házak beosztásában és stílusában és így Óbuda egész képében a tézművesváros karakterét biztosítani. Budapestnek minő nyereség!

Óbuda vagyonértéke a Hungária-híd és az Árpád-emléktemplom rég meghozott törvénye, amely nagy telek-, ház- és életértéktöbbletet jelent, hasak rövidlátás és megtévesztő önítélet el nem hibázzák a híddal és templommal együttjáró, századra is kiható szabályozás megoldását: Óbuda egész jövőjét. A hatóság értse a feladatát!

A híd késhet, de el nem maradhat, mert a törvény valóra váltását a nemzet garantálja.

Óbuda vagyonértéke a *Szépvölgy*, ez az egész hegyvidéknek hatalmas központi dunamenti kapuja és a hegyek gerincéig felnyúló tornáca, amely a legrövidebb közlekedési vonal logikus parancsából össze fogja kötni Újlakot, a Margitszigetet és felső Lipótvárost, nyitott, újjongó, napos úton a hegyvidékkel, amelybe eladdig csak lóvasútra szabott kerülővel, sikátor úton jutunk be a Zugligetet és Hűvösvölgy szorosainak mellékajtóin.

Óbuda vagyona a Rózsadombtól a Hármashatárhegyig húzódó hegylánc, a hegyek, dombok, völgyek, nyergek festői halmozásában a Dunapart hű kíséretével.

Az isteni tájrendezés tisztelete, az emberi szépérzék fanatizmusa parancsolja, hogy ezt a dunamenti hegysort az elébe és rája helyezett épületek lépesőzetével kihangsúlyozzuk akként, hogy a Dunáról, de főleg a Margitsziget budai sétapartjáról, hegylábtól-hegyoromig, minél több és minél szélesebb réseken „échappée"-ken keresztül látható legyen, mert a *Sziget, a folyam, az óbudai part és az egymásra könyöklő hegyek együtt adják a természetnek egységes képbe foglalt díszletét és csak az együtthatás fenntartásának idejéig jelent ez felbecsülhetetlen értéket!*

Ezért vandalizmus, — tájérzék nélkül való, hüllővérű szabályozóknak hatalmat adni, hogy végig az óbudai parton 5—6 emeletes habarcskolosszusokkal a szó szoros értelmében megfojtsák és eltemessék ezeket a szem gyönyörére kínálkozó áldott hegyeket.

Az ilykép összekapcsolt hegysor-part-folyam-sziget képének megoldása csak egy dunamenti pázsitmezőnynek alacsonyan elnyúló, pavillonszerű beépítése lehet.

Szabály legyen, hogy nagyobb intézmények helyének megválasztásánál, az óbudai partot mérlegeljék legelőbb. Ez kijár Óbudának, 60 évi mellőzéséért, kijár a helynek, mint a szigetet nagyrahivatott vis-a-vis-jának és kijár ennek a mielőbb kistaffirozandó Dunaszakasznak, amelyet Budapest felejthetetlen „recepciós hall"-jának tekinthetünk.

A Dunán felfelé menve, fájó szívvel gondolunk a hajógyári szigettel szemben egész hosszában húzódó partra, amelyet egy régebbi rezsim megfejthetlen hibája a gázgyárral leszakított Óbudáról. Ha Óbuda tudatában volna annak, hogy jövő fejlődésében milyen akadályt jelent e part hiánya, úgy ezt a partot, hej! de megkörnyezné, de meg is könnyezné!

Annál nagyobb kincse és vagyona Obudának az ú. n. Római-part, egyelőre csak a főváros 30.000 evezősének indóháza, kikötője, korzója, versenypályája, weekendtanyája, fürdője, szóval nyári élete; reményben azonban Budapest népének hatalmas, párját nem lelő ingyenes strandfürdője a Duna hömpölygő és a források buzogó vizeivel.

Óbudáó az ú. n. Lőpormalom-dűlői nyaralóövezet, mint a nagy nemzeti stadionnak Istentől kinézett hely, a Római-fürdő vizével táplálható és így a legmeglepőbb méretre szabható versenymedencével és az evezősszövetség kiváló vezetői dr. Perger Ferenc és Ábray Zoltán elgondolása szerint az esztergomi vasút mentén 2000 méteres távra tervezett evezősöböllel.

Óbuda érdemes vagyonértéke az esztergomi vasút hídja, amely a most folyó „racionalizálás" segélyével összeköthető a BSZKRT újpesti végállomását annak bécsiúti végállomásával, vagyis Budát—Pesttel északon.

Óbudáó javarészben a Budapest-Fürdőváros programmjának reménybeli értéke. Ebben a programmban éppen a legfontosabbnak látszik az óbudai források közé tervezett munkás gyógyhely (Kurort), ahol Van der Meeren holland tudós kifejezett ajánlása szerint, az államok által a rheuma világbetegség kezelésére beutalt munkástömegek találnának biztos gyógyulást.

Ma, a munkástörekvések elismerésének korában reánk is szerencsés, nemzeteket összefogó időszerű gondolat!

*

És ha azt mondtuk, hogy Óbuda patrónust keres, azt is megmondtuk, hogy már meg is találta *Ripka* Ferenc főpolgármester személyében, mert ez a patrónus egy emberben legyen fej, szív és kéz, aki felemeli szavát ott, ahol érdemes és felemeli kezét ott, ahol kell.

Díszes főoltára van az újlaki róm. kat. templomnak, melynek 132 éves multjából érdekesnek tartjuk felelevenïteni a következőket. Már 1740-ben sokat tárgyaltak, terveztek az újlakiak egy szépművű főoltár ügyében, míg végre 1798-ban *Lubisich* plébános egyik szentbeszédjének hatása alatt a hívek — 168 család — kétezerhétszázhatvanhat forintot gyüjtöttek össze e célra. Ez az összeg bőségesen elég volt a terv kiviteléhez s ezért nyomban március 18-án megkezdték az oltár építését *Hükisch* Kristóf építőmester, *Held* Frigyes szobrász, *Zandt* Ferenc és József márványozó, *Wittmann* József aranyozó. Az oltárképet a híres *Falkoner* Ferenc festőművész festette. A munkálatok teljes másfél évig tartottak s költségük a részletes számadás szerint 2615 forint és 18 krajcár. Mária nevenapján 1799 szept. 14-én avatta első szentmiséjével az új oltárt az újlaki születésű *Stuck* József fehéregyházmegyei új misés pap. Ettől az időtől kezdve az újlaki egyház hivatalos neve Sarlós Boldogasszonyról nevezett plébánia, addig Segítő Szűz Mária egyháza volt. 1706-tól az első kisdedtemplom egyetlen oltárának képéről, melyet *Janosits* Mátyás kinestári futár és istenfélő neje ajándékoztak a következő felírással:

„Oh, Maria Hilf! steh und bleib bey [uns,
Das unser Gebett nicht sey umsonst.
Bitte deinen lieben Sohn, das er [unsre Sünd vershon,
auch die heiligste Dreifaltigkeit von [nun an bis in Ewigkeit.

Ez az ősi kép ma a templom kórusának mellvédjét díszíti.

RAVASZ Előkelő cukrászszalón. Krisztina körút 75. sz.

Sofőr tanfolyam. Állami géphajtóművezetőképző (sofőr) tanfolyam nyílik meg a m. kir. Technológiai és Anyagvizsgáló Intézet keretében március 16-án este ½7 órakor az intézet Budapest, VIII., József-körút 6. szám alatti helyiségében. Beírás naponta d. e. 9—1, kedden és pénteken d. u. 5—7 óra között az igazgatósági irodában, ahol a felvételhez szükséges ürlapok a hivatalos órák alatt előzetesen beszerezhetők.

Az ügyes eladó E címen újabb munkája jelent meg dr. *Orel* Géza márványutcai felsőkereskedelmi iskola főigazgatójának. Olyan gyakorlati tárgyú könyvet írt ismét, amilyen a kereskedelmi szakirodalomban ritkítja párját. Ez a munka folytatása „Az árusítás technikája, lélektana, neveléstana, kirakatrendezés" c. az előző években írt könyvének. Az árusítás pályáját kívánja megkedveltetni az ifjúsággal. Figyelme mindenkire kiterjed: az árusító megjelenésére, ruházkodására, beszédmodorára, stb. Hogyan viselkedjék az árusító a legkülönbözőtípusú vevőkkel szemben. Ha a vevőkről írt fejezetet elolvassuk, szinte magunkra ismerünk egy-egy pontnál. Hozzáértéssel tanácsokat ad, hogyan lehet *a vevőt vételre bírni*. Az *önuralom, takarékasság* című részei minden emberre vonatkoznak. Ezeknek minden szakasza lélektani útmutatás. Az *üzletnyitásban* tanácsot ad azoknak, akik eddig könyvhiányában saját vagy mások tapasztalataira voltak utalva. Itt beszél a szerző a kiskereskedőknek szükséges direkt reklámról: üzleti tisztaság, csomagolás, szép kirakat, ízléses körlevél, stb. Ajánljuk ezt a kézikönyvet minden ifjúnak. Vegye kezébe a *segéd*, olvassa el a *főnök* is. Mindhárman tanácsot, buzdítást, kitartást meríthetnek belőle. *Szakszerű útbaigazítás* a tapasztalatlanoknak. Adjuk *Orel* Géza kézikönyvét, mint ábécét a kereskedelmi és iparostanoc kezébe. Ez valóban a *kereskedő olvasókönyve*. Ajánljuk figyelmébe nemcsak a szakmabelieknek, nemcsak a szülőknek, hanem a közgazdasággal foglalkozóknak. is. A könyv kiadója *„Textil Ipar."*

Kevés pénzért jóminőségűt adni, ez az elve a Budai Alkalmi Olcsó Árusításnak, II., Margit-körút 25. A cég két fiatal, agilis tulajdonosa arra törekszik, hogy a mai súlyos viszonyok között a kispénzű budaiak is megszerezhessék divatáruszükségletüket. Nem igérnek aranyhegyeket, de mindenki, aki náluk vásárol, megkapja pénze teljes ellenértékét.

MÁTÉ István, szobafestő és mázoló mester, *I. ker., Attila-körút 2.* Telefón: 573—55.

Őrmező-péterhegyi gazdák figyelmébe ajánljuk, hogy a Bp. Gazdálkodók Egyesületének a közelmultban megalakult *Őrmező-Péterhegy*-i körzetének *Fléger* Dezső ügyvezető alelnök vezetésével tartott legutóbbi üléséről a jövő számban közlünk részletes tudósítást.

Pótlásul közöljük az *Orphanides* családról megjelent közleményünkkel kapcsolatban, hogy *Orphamides* János 1927-ig volt a *Schlick-Nicholson* géppgyár vezérigazgatója, a Ganz-fúzió óta a Ganz és tsa villamossági gép-, waggon- és hajógyár *alelnöke*. Édesatyja Vácott volt posta- és távirdafőnök, nagyatyja pedig Bözsa községben volt pap.

Magyar ember nem pancsol

A napokban cserkészésre indultam. A trafikokat látogattam meg. Megkérdeztem, hogy milyen kereslete van a nikotinmentes gyártmányoknak. A trafikok tündérei megnyugtató választ adtak. A szivar, cigaretta vígan fogy, amióta a magyar nikotinmentes gyártmányok kaphatók, a legkényesebb igényű öreg urak is örömmel vásárolják és nagyon meg vannak vele elégedve. Meglepetéssel láttam az egyik trafik falán egy kölnivizes üveg reklámját, mellette fecskendővel. Első pillantásra azt hittem, hogy a mai felfordult világban a trafik illatszerkereskedésre és húsvéti locsoló árusítására rendezkedett be, hogy *illó* konkurenciát csináljon az illatszertáraknak. Ebben a feltevésemben tévedtem. A trafik nem árul húsvétkor sem locsolót, ellenben a kis plakátok valami ismeretlen *Bonicot* nevű csodaelixir tulajdonságait és hatását harangozzák be, amely a szivarba, vagy a cigarettába cseppentve állítólag elvonja a cigarettafüstből a nikotint olyképpen, hogy záró réteget alkot és nem engedi át valószínűleg sem a füstöt, sem a dohány aromáját! Mert, ha záróréteg, akkor még a füst sem kerülhet át rajta, annyi bizonyos.

Látszik ezen az ötleten, hogy olyan idegen agyvelő termelte ki, aki nem ismeri a dohányzók pszichológiáját. A dohányos mindenekelőtt dohányozni akar, zamatos, illatos füstfelhőkbe burkolva gondolatait. Mi sem áll tőle tehát távolabb, mint az, hogy a zsebében a bicska, öngyujtó, kapukulcs, miegymás mellett még fecskendőt és flaskót is tartogasson, bizonytalan eredetű folyadékkal telítve, ami egyes szakértők állítása szerint nem egyéb közönséges desztillált tiszta víznél.

Ez még a jobbik eset. Az ártalmatlan és gusztusos. De a másik? A folyadékot előállító üstöket az egyik budapesti gyertyagyárba szeretnék becsempészni az idegen szabadalom tulajdonosai. Valószínű tehát, hogy az a keverék nem parafinból, vagy palmitinból és más elegyes holmiból, hanem valami felesleges állati excrementumokból készül, ami a gyertyagyártásból visszamarad s amit az ember nem szívesen nyaldos még a legjobb szivar vagy cigaretta kedvéért sem. Nem is szólva arról, hogy a mai drága világban a dohányzó a pénzéért dohányneműt akar, nem pedig drága kényelmetlen csiszolt üveget, meg — fecskendőt! Nincs is érdeklődés az erőszakolt ujdonsággal szemben, amivel ismét kívándorolna a pénz az országból, bármennyire reklámozzák. Ámbár a jól bevált nikotinmentes gyártmányoknak, melyek a m. kir. Dohányjövedék ellenőrzése mellett készülnek, hálás és máris megingathatlan publikumuk van, akik semmiféle külföldi ...izé... és fecskendőre nem dobják ki drága pénzüket, amikor sokkal olcsóbban kitűnő nikotinmentes dohányárut kapnak érte.

Kár a fáradságért! Magyar ember nem pancsol!

(Sz. J.)

A Budai Ügyvédek Egyesülete március 2-i esti előadó ülésén dr. *Bárdos* György ügyvéd hosszabb előadást tartott *a büntető törvénykezés egyszerüsítéséről*, ismertetve az új törvénynek vonatkozó szakaszait. Rámutatott előadásában arra, hogy az *ügyészi hatalomnak az ügyfélegyenlőség szempontjait mellőző túltengése sokszor a védelem garanciáiba ütközik*. Ezzel szemben kiépítendő volna — angol mintára — a bírónak *a büntetés felfüggesztésére vonatkozó nagyobb jogosultsága*. Az új törvény e tekintetben már örvendetes kezdeményezést mutat, amikor lehetővé teszi méltányos esetekben a büntetés végrehajtásának felfüggesztését akkor is, mikor a vád eredetileg büntettre irányult és a bíró minősítette le vétségre. Azt a korlátot, melyet e tekintetben az új törvény felállít és mely szerint *a három hónapnál magasabb szabadságvesztést és a büntetés már nem függeszthető fel, le kell dönteni*. A vádtanács előtti kifogási eljárásnak megszüntetését sürgősen *követni kell sajtóügyekben az esküdtszék visszaállításának. Ez az egyetlen feltétele a szabad meggyőződés és bírálat korlátlan hirdethetésének*. Hangoztatta előadó, hogy *rengeteg új törvény keletkezett az utóbbi két évtizedben, mely az egységes alaki és anyagi kódexek mellé a büntető vonatkozású törvények egész légióját tette*. Ma már nehéz az eligazodás még a szakemberek számára is, annál inkább a laikusnak, pedig a törvény nemtudásával senki se mentheti magát. Ezért *szükséges az egy rendszerbe foglalás* és ekkor helyet foglalhat azután a gyakorlat alapján kialakult az a felfogás, hogy az *ügyészi védelv korlátlan érvényesülését a megfelelően kiépített védelmi garanciák egyensúlyozzák és kiegyenlítsék*. Dr. *Bárdos* György nagy érdeklődéssel hallgatott előadása után dr. *Sztehlo* Dezső ügyvéd az új törvénynek a házassági intézkedéseit ismertette, részletesen foglalkozván a házasságvédői intézménnyel és a megegyezéses válások kérdésével. Dr. *Virágh* Gyula ügyvéd hozzászólása után dr. *Berinkey* Dénes ny. miniszterelnök, a Budai Ügyvédek Egyesülete társelnöke köszönte meg az előadóknak előadását. Ezután társasvacsorához ültek, amelyen az I—III. ker. járásbíróság bírái is résztvettek *Vargha* Kálmán elnök vezetésével.

LORGNON Zibrinyinél, I., Attila-u. 12.

A Szellemileg Elmaradottakat Gyámolító Emberbarátok Országos Egyesülete a Budai Társaskörben február 20-án tartotta második évi rendes közgyűlését, amelyen a tagok nagy számmal jelentek meg. A közgyűlés elhatározta, hogy társadalmi mozgalmat indít oly intézmény létesítésére, amelyben szellemileg elmaradt egyének elhelyezhetők és foglalkoztathatók lesznek. Célját az állam, a főváros hozzájárulásával, a társadalom adakozásával és életbiztosítás útján akarja megvalósítani. A közgyűlés megválasztotta az egyesület védőit, díszelnökeit, nemkülönben a tisztikart. *Védők* lettek: *Haller* István ny. miniszter, dr. *Ripka* Ferenc főpolgármester, dr. *Kozma* Jenő törv. hat. tanácstag, *Kreybig* Rudolf ny. altábornagy, borszczevszkai *Léderer* Henrik ny. altábornagy és dr. *Purébl* Győző szfv. tanácsnok. — *Díszelnökök:* dr. *Bakody* Aurél idegorvos, dr. *Boros* Pál szfv. tanácsjegyző, dr. *Erődy-Harrach* Tihamér orsz. gyűl. képviselő, *Keller* Lajos, az Orsz. Stefánia Szöv. igazgatója, *Kontra* Aladár orsz. gyűl. képviselő, dr. *Kossalka* János műegyetemi tanár, *Mettelka* Frigyes kir. tanácsos, *Nemes* Antal róm. kat. püspök, *Ravasz* László ref. püspök, *Szilágyi* Károly biztosító intézeti igazgató és dr. *Tóth* Zoltán főiskolai igazgató. — *Tiszteletbeli tagok: Krivoss* Árpád, *Oszoly* Kálmán, dr. *Petracsek* Lajos és *Viraág* Béla. — *Tisztikar: Elnök:* udvarhelyi *Kapcza* Imre gázgyári osztályfőnök. — *Társelnökök:* dr. *Méhes* Gyula egyetemi m. tanár, dr. *Szénásy* József főorvos. — *Alelnökök: Ákos* István gyógypedagógiai igazg., *Csányi* L. József gyógypedagógiai igazgató, *Éltes* Mátyás gyógypedagógiai igazgató, *Szombathy* Kálmán tkp. igazgató. — *Főtitkár: Péter* Antal gyógypedagógiai tanár. — *Titkárok:* Sándor Mihály gyógypedagógiai- tanár, *Szilárdfy* Ernő gyógypedagógiai tanár. — *Főpénztáros: Schönwiesner* József magánzó. — *Pénztáros: Mundy* Béla gyógypedagógiai tanár. — *Ellenőrök: Csemegi* Géza műépítész, *Schwinghammer* Bertalan d. v. főintéző. — *Számvizsgálóbizottság elnöke: Jókuthy* Miklós táblabíró; *tagjai: Balla* András min. számvizsg., *Korbuly* Imre tkp. cégvezető.

SZÉCHENYI GYÓGYFÜRDŐ a Városligetben a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népgyógyfürdők, nyári (strand) uszoda. KITŰNŐ KÖZLEKEDÉS

A GYÖNYÖRŰ RÓZSADOMB LÁBÁNÁL, HEGYI LEVEGŐN, GRÓF MAJLÁTH SZÁLLODABÉRHÁZ **ÉTTERME KÁVÉHÁZA** 9, 17. sz. autobuszok végállomása, 4, 49, 51, 61 és 71 villamosmegálló Uzsonnahangverseny — Nyitott borok — Szolid árak — Balázs László Szalonzenekar Jazz Tulajdonos: ZSIGMOND LÁSZLÓ a Spolarich éttermek volt igazgatója

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST, III., LAJOS-UTCA 148. SZ. TELEFÓN: AUTOMATA 624—57. Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett Kölcsönöket folyósít váltóra, folyószámlákra, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

ÚJ ÉLET! ÚJ VEZETÉS! NAGYSZERŰ KONYHA POMPÁS BOROK A „BUDAI KISPIPÁ"-BAN II., MARGIT-KÖRÚT 14 VENDÉGEIT SAJÁT AUTÓJÁN DÍJTALANUL SZÁLLÍTJA HAZA

Idegeit kíméli ha nagymosását nem otthon végzi! *Fehérneműjét* feltétlen bizalommal küldheti a *DUNA gőzmosó- és kelmefestőgyárba* BUDAI FIÓKOK: I., Attila-körút 19 II., Fő-utca 7 II., Retek-utca 59 ÉS A KÖZPONT: VIII., Gólya-utca 43 ugyanott ruhafestést és vegytisztítást garanciával végeznek. — Telefonhívásra autóval jövünk. Telefón: József 350—52

RÓMAI FÜRDŐ ÓBUDA—AKVINKUM Kitűnő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálvíz A szentendrei HÉV vasútnak, a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

BÁCSKAI KONYHA! A CSÁSZÁRFÜRDŐ étteremben bácskai ételkülönlegességek, dunántúli borok! ESTÉNKINT SCHRAMMELZENE MEISTER ÉNEKEL CSIRSZKA KONRÁD VENDÉGLŐS ALKALMI KÜLÖN TEREM! POMPÁS KORA REGGELIKÁVÉ

Megjelenés: hetenkint kétszer

1931

Budapest, 1931 március 7. Budai Napló 3

Monori Nagy vezet

MAGYAR MAGTENYÉSZTÉSI R. T.
BUDAPEST—MONOR
Monori magkereskedése: Budapest, IV., Kossuth Lajos-u. 3. Telefon: Aut. 868-60
képes főárjegyzék és nagybani árajánlat ingyen és bérmentve

SZENTIMRE
GYÓGYFÜRDŐ
(Rácfürdő)
Erősen radióaktív és rádiumelemet tartalmazó természetes 42·4 C földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Személyi hírek

PEKÁR GYULA érdekes előadása „Attila fiai" nagy és előkelő közönséget gyüjtött a Pedagógiai Szeminárium előadó termébe, mely élvezettel hallgatta ezt a nagyszabású, sok új adatot és megfigyelést tartalmazó előadást.

SZÁVAY GYULA, a Hollós Mátyás Társaság ügyv. elnöke gyöngélkedik s így nem vehetett részt az új alpolgármesterek, *Liber* Endre és *Borvendég* Ferenc, a Társaság részéről történt üdvözlésében.

LUGMAYER JÓZSEF dr. tartott érdekes előadást a „Lakáskérdés"-ről a Gazdaságvédelmi Társaság e hó 6-án este a *Philadelphia* kávéház külön termében tartott ülésén.

HAYPÁL Benő emlékére a nevéről elnevezett Kollegiumot a Szilágyi Dezső-téri ref. templomban e hó 8-án d. u. 4 órakor avatják fel.

Újlaki MÜLLER PÁL dr., az újlaki téglagyár vezérigazgatója nemcsak igen életrevaló, hanem festőileg is szép tervet nyujtott be a városhoz a téglagyárak által kibányászott óbudai hegyoldal rendezésére.

MORBITZER DEZSŐ, a kertészeti hivatal h. igazgatója, súlyos influenziájából felgyógyult, de betegsége alatt nejét az a nehéz baleset érte a jégpályán, hogy elsodorták, felbukott és a karját törte.

KRIVÁTSY MIKLÓS szobrászművész, a Hollós Mátyás Társaság tagja Párizsba utazott, hogy ottmaradt szobrászati művei ügyében intézkedjék.

Serlegavató kegyeletes estét rendezett e hó 6-án este a *Pénteki Borgazda Társaság*, elhúnyt, közszeretetben állott tagtársa: *Szalay* József emlékezetére, árván maradt borgazdaestjén. Ezen az estén avatta fel dr. *Kozma* Jenő azt az új ezüst serleget, melyet a Borgazda Társaság 29 éves fennállása óta elhúnyt tagjai emlékének szentelt. A kegyelet ez ünnepére a *Budai Polgári Kör* nagyobb termében terítettek, mely egészen megtelt ünneplő közönséggel és vacsora után *Weimess* Marián, a kör alelnöke üdvözölte a vendégeket. Fölkérte dr. *Lendl* Adolfot, hogy mondja el *Szalay* József emlékezetének szentelt beszédét. *Lendl* Adolf méltatta az elhúnyt tevékenységét, kedves humorát és élvezetes felszólalásait. A neki szánt mai estén üresen maradt az elnöki szék és fekete fátyol takarta az előtte álló rendes serleget. Az emlékbeszéd befejező részét a társaság állva hallgatta végig. Utána dr. *Kozma* Jenő avatta fel, a politikust háttérbe szorító, poétikus beszéd keretében az új kegyeleti serleget, amelyre reávésette a társaság eddig elhúnyt 24 tagtársának a nevét és halála napját. A társaság ismét felállással tisztelgett az elhúnytak emlékezete előtt. (Lapzártakor véve a tudósítást, részletesen a jövő számban foglalkozunk e különösen szép és meleg tónusú esttel.)

Borgazdaestét rendez március hó 12-én a *Budai Társaskör* és a borgazdák: *Ziegler* Géza, *Hoór-Tempis* Mór, *Fejér* József és *Kún* Gyula.

Két új alpolgármestert választott március hó 4-én Budapest székesfőváros közönsége: —

LIBER ENDRÉT,

aki régi őszinte barátja Budának és

BORVENDÉG FERENCET,

aki budai lakos és aki sokat tett a hegyvidékért és új nagy tisztségében még sokat várunk tőle.

Szécsi Pál. Február 28-án ünnepelt a *Hazai Bank*. Vele együtt ünnepelt mindenki, aki *Szécsi* Pál negyedszázados vezérigazgatói munkásságát kellő mértékben tudja méltányolni. Az ő egész életén, minden lépésén meglátszik, hogy Széchenyi István-i ideálokat tűzött maga elé, amiket céltudatos munkával meg is valósított. A mai elfásult pesszimizmus között, midőn az elégedetlenség és a nyomor

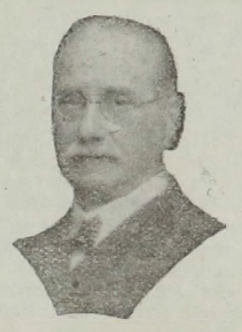

hűséget esküdtek a kilátástalan jövőnek, *Szécsi* Pál alelnök-vezérigazgató valósággal felvillanyozza 100.000 pengős jubileumi adományával a beteg társadalmat. Ez a nemes megértés a szükséggel szemben méltó megkoronázása annak a negyedszázados érdemes munkásságnak, amellyel a jubiláns a magyar közgazdasági életnek követendő példát mutat. Jubileumi adományai a következők: — Hazai Bank tisztviselői segélyalapja 50.000 P, — Hirlapírók nyugdíjegyesülete 10.000 P, — Budapesti Tüdőbetegek Szanatórium Egyesülete 12.000 P, — Szfv. ingyenebédakció 8000 P, — Horthyné ínségakció 5000 P, — Revíziós Liga 5000 P, — Kereskedelmi Akadémia 4000 P, — Mentők 5000 P, — Poliklinika 1000 P.

SZEMÜVEG Zibrinyinél, I. Attila-u. 12

A Szabadelvű Párt a II-ik kerületben e hó 3-án este tagértekezletet tartott a „Rózsadomb" kávéházban, amelyen felszólaltak Garzó Zoltán, Hanasievicz Oszkár, dr. Füst Milán, Oblath Sándor és Wilheim Leó. Társasvacsorát rendeznek e hó 17-én s azon részt vesz *Rassay* Károly is.

Jelmezes divattörténeti bemutatót rendez szegényei javára e hó 8-án d. e. 11 órakor a *Belvárosi Színházban* a „Pesti Jótékony Nőegylet". A mozdulatművészeti jeleneteket dr. *Dienes* Valéria budai orchesztikai iskolája adja elő: köztük a tanárnő *Viraág* Ilona is. Szereplők: gróf Wenckheim Rita, gróf Zichy Erzsébet, gróf Zichy Sitta, gróf Teleky May, gróf Teleki Margit, gróf Wenckheim Sarolta, gróf Woracziczky Hanna, gróf Teleki Alexa, gróf Sztáray Dida, Hohenlohe Erzsébet hercegnő, gróf Szirmay Gabriella, gr. Teleki Marika, gróf Mikes Hanna, Horthy Mária, Potytyondy Zsófia, Tömöry Sári, Ács Margit, Csulyok Margit, Gadányi Margit, Perczel Vilma, Rózsa Magda, Farkas Klári, Fehér Margit, Hoffmann Erzsike, Kovács Antonia, Kúnwald Beata, Láng Mária, Anker Mária.

„Emlékeim a világháborúból" címen olvasott fel a Buda-Alsóvárosi Egyesület e hó 4-én tartott előadóestjén *Kovács* József tábornak érdekes élményeket és átéléseket, állandóan lekötve a nagyszámú közönség figyelmét, — amit *Becsey* Antal elnök köszönt meg neki. Előzőleg *Gömöri* Győző ügyv. elnök üdvözölte a megjelenteket, köztük dr. Barla-Szabó szkfv. biz. tagot, Láng Miklós tábornokot, Ujj Gyulát, dr. Gábor Bélát, dr. Pécsi Albertet és másokat. Bukacs Kálmán felhívására *Füvessy* László március 15-ikét méltatta hazafias beszédben, amit lelkesen megéljeneztek, — a szépen sikerült est befejezéséül pedig *Becsey* Antal közgazdasági szempontból méltatta a nemzeti ünnep nemzetfenntartó hatását.

A humorról. A németvölgyi ifjúság kedélyes vacsoraestet rendezett vasárnap a Németvölgyi Kultúrházban. Az est kiemelkedő eseménye volt udvarhelyi *Kapcza* Imre, a Hollós Mátyás Társaság tagja előadása a humorról. A végtelen közvetlenül elmondott sok kacagtató szellemességgel tarkított előadás után *Viraág* Béla szerkesztő mondott humoros apróságokat ujságírói multjából. Vacsora közben az első felköszöntőt *Magyar* József ifjúsági elnök mondoltta a vendégekre. *Geguss* Dániel dr. ny. főkapitányhelyettes a megjelent vendégek nevében mondott köszönetet az üdvözlésért. *Dénes* János meglepően ügyes kártyamutatványai és bűvészelőadása fejezte be a pompásan sikerült estét.

A Zeneművészeti Főiskolában e hó 3-á volt a félévi operai vizsgaelőadás, mely alkalommal feltűnő sikert aratott egy fiatal, kezdő *budai* művésznő, *Gergely* Edith, ki nemes orgánumát és kitűnő színészi készségeit mint Márta (Faust) és mint Azucena (Trubadur) mutatta be. Gergely Edith úgy hangbeli kulturáltságával, mint kitűnő színészi alakításával megérdemelt elismerésben részesült és szakkörök szerint nagy reményekre jogosít.

Megindult végre a 9-es autobusz, mely arra hivatott, hogy a Belváros és Buda dunaparti része között teremtsen közvetlen összeköttetést s így belekapesolja a forgalomba a *Fő-utca* északi részét és közvetlen környékét, amely ma egyik legelmaradottabb része a Vizivárosnak. Különös fontossága van a vonalnak a Pálffy-tér—Királyhegy-utca fejlődése szempontjából, hiszen ez a rész éppen a közlekedés elégtelensége miatt maradt vissza. Pedig alig *képzelhető ideálisabb lehetőség az építkezésre*, mint a lebontott Ganz-gyári telkek, amelyek a Duna és Margithíd közvetlen közelében, autobusz és villamos mellett szinte kínálkoznak 5—6 emeletes bérpaloták építésére.

ÓVATOSSÁG. Finom ruhákat szigorúan szárazon szabad csak tisztítani. Egy öltöny vagy női köpeny ⊙ Pengő
MENCZER-nél Fest. Tisztít. Mos. Telefon

Gyász. *Joanovich* Pál nyug. államtitkár, székesfővárosi törvényhatósági bizottsági örökös tag, a magyar országgyülés felsőházának tagja, megtört szívvel tudatja a maga, valamint gyermekei, *Erzsébet*, férjezett *Turcsányi* Gyuláné, *Vera*, férjezett torboszlói *Beretzky* Ödönné és az összes rokonok nevében, hogy forrón szeretett, felejthetetlen felesége, tizenötévi boldog házasságban legpéldásabban hű élttársa, *Joanovich* Pálné szül. *Czink* Irma március hó 1-én hajnalban, hosszas, keresztényi megadással türt betegség után az Urban csendesen elhunyt. — Földi maradványait e hó 3-án délután helyezték örök nyugalomra a farkasréti temető halottasházából a református egyház szertartása szerint nagyszámú gyászoló közönség részvételével.

„Új Menetrend" márciusi szám. A hazai és a külföldi vasutak menetrendjei igen sok viszonylatban oly lényegesen megváltoztak az utóbbi időben, hogy a decemberben megjelent menetrendkönyvek már alig használhatók. Ezért a „Vasutasok Menetrendvállalata", a rendelkezésére bocsátott hivatalos adatok alapján, újból összeállította a kiadásában megjelenő zsebrétű *„Új Menetrend" decemberi kiadását* és a mai napig — úgy a hazai, mint a nemzetközi részben — előfordult összes menetrendi és díjszabási változásokat keresztülvezette benne úgy, hogy az ma *tökéletesen megbízható*. Az Új Menetrend márciusi száma most jelent meg és kapható minden trafikban és könyvesboltban, valamint a pályaudvarokon. Ára 1 pengő.

„A válás gyökeres reformja" címen dr. *Gerő* Ernő budapesti ügyvéd most megjelent legújabb könyvében olyképpen oldja meg, hogy az egyéni szabadságot felszabadítani akarván a házasság intézményének béklyói alól, a házasság felbontását a *törvény által taxatíve megjelölt bizonyos időtartamok lejárta esetén* — a házasság benső viszonyainak nyilvánosság előtti *feltárása nélkül — az egyéni szabadság alapján*, feltétlen biztosítani akarja. A lefektetett reformjavaslatai gyakorlati propagandájára nézve „A válási reformszövetség" meglakításának eszméjét is felveti. A könyv két pengő előzetes beküldése ellenében kapható a kiadónál: *„Merkantil"* Irodalmi és Nyomdavállalatnál, Budapest, VIII., Hunyadi-u. 43 és minden budapesti könyvkereskedőnél.

KÖZGAZDASÁGI NAPLÓ

Szerkesztő: **SZÁSZHALMI JÓZSEF.**

* **A Magyar Általános Hitelbank** igazgatósága megállapította az 1930. üzletév mérlegét 6,557.647 P 62 f tiszta nyereséggel, melyből az 1930. évi osztalék fejében részvényenként 4½ (tavaly 5½) pengő, tehát összesen *3,726.000 pengő kifizetését* fogja a közgyűlésnek javasolni. Az igazgatóság indítványozni fogja, hogy a tartalékalapokra 1,200.000 P, a nyugdíjpénztárnak 300.000 P, a nyugdíjazott alkalmazottak nyugdíjalapjának 350 ezer P, tisztviselői jutalékokra és jutalmakra 620.000 pengő fordíttassék. Az adósok összege *199.1 millió* pengőről *216.6 millió* pengőre emelkedett, a váltótárca 106.5 millió pengőről 102.7 millió pengőre csökkent. Az értékpapírállomány 0.8 millió pengővel növekedett, a különféle érdekeltségek összege pedig 1.5 millió pengővel csökkent. A takarék- és folyószámlabetétek 7.3 millió pengő szaporulatot tüntetnek fel. Az egyéb hitelezők összege 8.7 millió pengővel csökkent. Az idegen tőkék összege 344.7 millió pengőt tesz. Az intézet záloglevélkölcsönállománya az 1930. év végén *7 millió 397.903 dollár* volt és az intézet által forgalomba hozott saját záloglevelek állománya — a mult évi kereken 10 millió pengő összegű záloglevélértékesítés folytán — 18.1 millióról 28.1 millió pengőre emelkedett. A mérlegszámla főösszege az előző évi *457.8* millió pengővel szemben *466.7* millió pengőt mutat.

* **Az Angol-Magyar Bank** *Károlyi* Imre gróf elnöklete alatt február hó 28-án tartott közgyűlése jóváhagyta az 1930. üzletév mérlegét és elhatározta, hogy a kimutatott 3,408.055.38 pengő tiszta nyereségből *osztalékul 2,530.000 pengő, vagyis részvényenként 5.50 pengő (11%) fizettessék ki* március 2-től kezdve, a *tartalékalap* gyarapítására az alapszabályokban előírt 59.853.79 pengő dotáció helyett 250.000 pengő, *a nyugdíjtartalék* növelésére 325.000 pengő fordíttassék, az alapszabályszerű levonások után fennmaradó 183.347.79 pengő pedig az 1931. üzletév számlájára vitessék át. A közgyűlés elfogadta azt a javaslatot is, hogy *az intézet negyven évi fennállásának emlékére* a kétmillió pengőnyi nyugdíjtartalékból egymillió pengő a bank elismert vállalati nyugdíjpénztárának, egymillió pengő pedig a nyug- és kegydíjalapoknak adassék át. A nyugdíjpénztár saját vagyona ezzel 4 és félmillió pengő fölé emelkedik. A közgyűlés hozzájárult ahhoz, hogy a *régi nyugdíjasok* nyugdíjátértékelési arányszáma az eddigi *57½%-ról 65%-ra emeltessék fel.* A felügyelőbizottság új tagjául megválasztották *Rózsa* Rezsőt, a Victoria Biztosító igazgatóját.

* **A Magyar-Olasz Bank** 3-án tartotta meg dr. *Berzeviczy* Albert v. b. t. t. elnöklete alatt XI. évi rendes közgyűlését, amely az igazgatóság összes javaslatait egyhangúlag elfogadta. Az elért *tiszta nyereség 2,931.115 P 63 f* az 1929. évre kimutatott 2 millió 925.520.11 pengővel szemben. Az igazgatóság javaslatára a közgyűlés a tiszta nyereség felosztása tekintetében úgy határozott, hogy *2,000.000 pengő*, vagyis *részvényenként 5.— pengő = 10% osztalék fejében fizettessék ki*, a tartalékalapokhoz 325.000 pengő csatoltassék, a régi nyugdíjasok nyugdíjtartalékára 125.000 pengő fordíttassék és 324.383.14 pengő új számlára vitessék át. Dr. *Salusinszky* Gyula rámutatott a *Banca Commerciale Italiana*-nak az intézet iránt az elmult évben tanusított meleg érdeklődésére és hathatós támogatására s javasolja, hogy a közgyűlés az anyaintézet iránt hálás köszönetét, továbbá a bank elnökének és vezetőségének, valamint a tisztviselői karnak eredményes működésükért elismerését fejezze ki. Végül a közgyűlés az igazgatóság új tagjául dr. *Pekár* Gyulát választotta be. A közgyűlés után megtartott igazgatósági ülés dr. *Berzeviczy* Albertet az intézet elnökévé, *Gr. Uff Giuseppe Toeplitz*-et és dr. báró *Madarassy-Beck* Gyulát az intézet alelnökévé választotta meg.

* **A Hazai Bank** igazgatósága elhatározta, hogy rendes közgyülését, melyre az 1930. üzletévi mérleget fogják jóváhagyás végett előterjeszteni, ezévi március 14-ére hívja össze. A mérleg az előző évi 3,367.519.35 P-vel szemben *3,257.901.86 pengő bruttó nyereséget tüntet fel.* Ebből személyi kiadásokra 835.609.34 P, dologi kiadásokra 821.208.44 pengő, nyugdíjakra és nyugdíjpénztári hozzájárulásokra 163.022 pengő és leírásokra követelésekből 8593 pengő hozandó levonásba úgy, hogy a mérleg *1 millió 429.469.08 pengő tiszta nyereséggel zárul* (az előző évben 1,546.934.45 pengő). Az igazgatóság elhezképest indítványozni fogja a közgyűlésnek, hogy a tiszta nyereségből minden *40 pengő n. é. részvény után* osztalékra 4 pengő = 10% (az előző évben 4.50 pengő), vagyis összesen 1,000.000 P fordíttassék. Indítványozza továbbá, hogy a nyugdíjtartalék 50.000 P-vel, *a tartalékalap pedig az alapszabályszerű 82.628.59 P, helyett 200.000 pengővel* javadalmaztassék, miáltal *a nyilt tartalékalapok 7,600.00 pengőre*

Budai Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság
Budán, II., Fő-utca 9
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket.
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
Budai ingatlan-tulajdonosoknak gyors lebonyolítás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyujtunk
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésre
SAFE DEPOSIT

Szebb — Jobb — Olcsóbb
RÁDIÓ
CSILLÁROK, KELLÉKEK
NINCS PESTBUDÁN
IDŐT, PÉNZT TAKARÍT, HA ITT VÁSÁROL
KRISZTINA RÁDIÓHÁZ
I., KRISZTINA-KRT 141
TELEFONSZÁM: AUT. 566—83
Kedvező fizetési feltételek

HALWA S.
BUDÁN, I., SZENT JÁNOS-TÉR 4
TELEFON: AUTOMATA 507—37
Állami díszoklevél — Ezüstkoszorús mester
NAGY ARANYÉREMMEL KITÜNTETVE
Vadászfegyverek, fegyverjavítások, sportcikkek, cserkészfelszerelések
PUSKAMŰVES

BALOGH G.
DROGÉRIA
CSAK II., MARGIT-KÖRÚT 1
TELEFÓN: AUT. 515—59. SZ.
Összes növényvédelmi szerek állandó raktára. Kérjen képes ismertetőt

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirű céghez
I, Logodi-u. 19 Béres Márton Tel.: 530-33

KIRÁLY-FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. szám.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fém mérgezés, máj-, lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdő: férfiaknak . . . . reggel 5—1 óráig
nőknek hétköznap délután 2—7 óráig
!! IVÓ KURA!!

ÜVEG és porcellán-árukban
GÁL LAJOS Budán
II., Széna-tér 7 vezet
Tisztviselők nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltétel

KALAPOK urak és hölgyek számára nagy választékban
KERTÉSZ kalaposmesternél I., Krisztina-tér 3 Fest, alakit

ÉHGYOMORRA
naponkint igyék egy pohár
KRISTÁLY
VIZET!

BELLEVUE
SZÁLLODA
ÉTTERMEIBEN
DÉLUTÁNI TEA
ÁNC
Ujdonság! Menürendszer!
4 fogásos ebéd 1.80-tól, utcán ált 1
Elsőrangú koncert- és tánczene. Európa előkelő restaurantjai között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 6 pengős. Déli menü 2.50.
Asztalrendelés: T: A. 528-84

RUDAS FÜRDŐ
radioaktiv hőforrás
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ
FEDETT USZODA

emelkednek. A mérleg egyes tételei a következőképpen alakulnak: *a váltótárca* az előző évi 21,197.880.97 pengőről 23,279.519.25 pengőre emelkedett. Ugyanily arányban emelkedtek a bank által kezelt, takarékkönyvecskékre és folyószámlán elhelyezett idegen tőkék, az előző évi 31,329.242.95 pengőről 34,076.282.08 pengőre.

* **A MOKTÁR** *Wolfner* József igazgatósági elnök vezetése mellett február 28-án tartotta 59. évi közgyűlését. *Metzler* Jenő dr. vezérigazgató nagy tetszéssel fogadott beszéde után az igazgatóság összes javaslatát a közgyűlés változatlanul elfogadta és elhatározta, hogy a *2,431.516.95 pengő nyereségből* (tavaly 2,396.239.10 P) az 1930. évre március 2-ától kezdve részvényenként *5 pengő*, összesen tehát 1,500.000 pengő fizettessék, a *tartalékok* javára pedig *650.000 pengő* fordíttassék. A közgyűlés az igazgatóság intézkedését, mely szerint a régi nyugdíjasok nyugdíjának átértékelési arányszámát ezévi *január 1-től kezdve 65%-ra* felemelte, jóváhagyólag vette tudomásul és a választások folyamán az igazgatóságba *Bessenyey* Ferenc, *Halász* Frigyes dr., *Schrecker* Károily dr. és *Szitányi Géza* eddigi igazgatósági tagokat újból, a felügyelőbizottságba új tagul *Beck* Lajost egyhangúlag megválasztotta. *Márffy-Mantuano* Rezső dr. rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter, egyet. tanár indítványára a közgyűlés az igazgatóságnak és a tisztviselői karnak eredményes működéséért elismerést és köszönetet szavazott.

* **A Magyar Általános Takarékpénztár** igazgatósága március 2-án tartott ülésében megállapította az 1930. üzletév mérlegét, amely szerint a bruttó nyereség 5,670.623.— P, a tiszta nyereség pedig *2,656.347.59* P, *miután már előzőleg a mérlegen belül a nyugdíjalapot 150.000.— pengővel dotálták* és miután az értékpapírállomány árfolyamesökkenését is az évi nyereség terhére leírták. Az igazgatóság *a március 19-re* egybehívandó 49. rendes közgyűlésnek javasolni fogja, hogy *6.— P = 12 százalék osztalék* állapíttassék meg és *márc. 21-től* kezdve kerüljön kifizetésre. A *tartalékalap* növelésére *150.000.— pengőt* fordítanak úgy, hogy az intézet *alaptőkéje és nyílt tartalékalapja 33,450.000.—* P-re fog emelkedni. A betétkönyvecskékre elhelyezett betétek szaporodtak. Az idegen tőkék 102,211.271.— P-re (1929. 98,355.343.—) emelkedtek. A betétek állománya hitelezők nélkül 38,783.816.— P (1929. 87 millió 325.560.—). Az összbetétekből betétkönyvecskékre esik 55,177.451.— P (1929-ben 53,044.149 —) = 62 százalék. A takarékbetétek az utolsó békeév állományának 157 százalékát meghaladták. Az *idegen tőkék közül a hitelezők tétele 13,427.454.— P.* Ezzel szemben az azonnal mozgósítható készpénzállomány és a pénzintézeteknél és bankároknál fekvő szabad betétek összege 12,394.558.— P. A takarékpénztárnak az elmult évben sikerült *8,400.000.— P névértéknek megfelelő záloglevelet eladni*, amelyből *250.000.— angol font n. é. 7½%-os záloglevelet* a londoni *Lazard Brothers & Co. Ltd.* cég vett át és azokat a londoni tőzsdén hivatalosan jegyeztette. *A takarépénztárnak összesen 750.000.— angol font n. é. záloglevele van a londoni tőzsdén hivatalosan jegyezve. A törlesztéses jelzálogkölcsönállomány az év végén 42,385.168.— P-t tett ki.* Az 1930. év folyamán a takarékpénztár *419 millió* értékű *váltót számított le*, míg a *tárcaállomány 68,708.299.—* P. Az adósok tétele 35 millió 340.535.— pengővel szerepel a mérlegben. A takarékpénztárnak Budapesten, 10, vidéken 22, összesen tehát 32 fiókja működik. Ezenkívül a vidéken 8 affiliált pénzintézet fejt ki tevékenységet. 23 bérházingatlana 3,641.000 P értékben 485.378 P bért jövedelmez. A takarékpénztár régi nyugdíjasainak ellátási arányszámát 1931 január 1-től kezdve 30 százalékról 65 százalékra emelte fel.

Telek ház lakás

Budai Napló
I. ker., Bors-utca 24. szám
Telefon: 502-96

TELEK

BÉRHÁZTELKEK
ÖT HAT EMELETES HÁZAKRA
FŐ-UTCA,
PÁLFFY-TÉR, GANZ- ÉS KIRÁLYHEGY-U. KÖZÖTT FEKVŐ
GANZ TELEKTÖMBBŐL
76 négyszögöltől kezdve kaphatók!
Értekezés: Dr. Székely Márton
VII., Erzsébet-körút 32. d. u. 4-6-ig
Telefon: József 448—22

Lakások kiadók
a statisztikai hivatallal szemben:
Bimbó-utca 1-3-5. sz. házban
kettő-, három- és ötszobás
hallos
modern kivitelben. Központi fűtés, meleg víz.
Bővebbet a helyszínen, vagy **Katona, Székely** és **Molnár** építészmérnökök irodájában, **Személynök-utca 11.** Telefon: **298-29** és **135-41.**

Telekbérletet keresek Budán villamos és erdő közelében Weekend-házacskák és kisnyaralók részére. Pollák Lipót, VII., Akácfa-u. 30., délután.

Pasaréten, Hermann Ottó-u. 12. sz. alatti 300 öles, bekerített, közműves villatelek, autobusz és villamos közelében szabad kézből eladó. (128)

Bornemissza-utcában 145-öles telek eladó. (127)

Rózsadomb alján 300 négyszögöles, befásított telkek, közművekkel és szép kilátással jutányosan eladók. (108)

Szépvölgyi fenyvesben egyedülálló 16 holdas és a római Dunaparton 4 holdas telek szanatórium, weekendtelep részére eladó vagy bérbeadó. Dr. Lugmayer József ügyvéd, II., Margit-körút 1. Automata telefon 515—52.

Rózsadomb legszebb helyén, Zárda-uteában 304 öles telek összes közművekkel kedvező fizetési feltételekkel eladó. (121)

Rózsadomb legszebb helyén, autobusz megállónál, 380 négyszögöles telek olcsón eladó. (112)

Bercsényi-utca és Baranyai-út sarok, 1010 négyszögöl telek, minden közművekkel, nagyon olcsón eladó. Telefon: 824-44.

Buda legszebb és legegészségesebb helyein. Istenhegyi-út 37. és Tamás-utca 21. szám alatt termő gyümölcsfákkal beültetett összes közműves, 300 öles villatelkek jutányosan kaphatók részletre is. Tulajdonos, Csollán ügyvéd, Váci-utca 42. Telefón: 846—58. Értekezés 4—6 óra között.

Sashegyen, Budaörsi-út felett délkeleti fekvésű vagy 400, vagy 280 öles telek olcsón eladó. Mindkét telek villamostól 5 percre, két utcára nyílik. (120)

Ujszentjános-kórháznál téli-nyári bérvillatelek egyik Szarvas-úton, a másik Virányos-úton közművekkel, fásítva, vaskerítéssel, déli fekvéssel, eladó. Ikervillának 6800, 10.200, 13.200, 8000 pengős részek. (102)

Fery Oszkár-utcában 206 öles telek eladó. Építési iroda I., Naphegy-utca 21. Tel. 527—80.

Fery Oszkár-u. 46. sz. alatti telek vilamos és autobusz közvetlen közelében, 340 öl à 95 pengő. Králik Elemér, VIII., Nap-u. 23.

Rózsadombon, Bimbó- és Vérhalom-utca mentén gyönyörű fekvésű 270 öles telkeink, dunai kilátással, eladók részletfizetésre is. Építési kölcsönt nyujtunk. Rózsadombi házépítő rt. V., József-tér 8. Telfón: 806—00.

Hidegkúti-úton, Star filmgyár mellett, villamos közelében, kettő à 298-öles telek, diófás parkban, összes közművekkel. (69)

HÁZ

Különleges szépségű, elsőrangú építkezésű sarokbérház, étage-fűtéssel, 55.500 pengő bérjövedelemmel, 11% nettó hozamra, eladó. Részletes felvilágosítás a kiadóhivatalban. (107)

Sósfürdőnél egyemeletes, 3 lakásos ház, összes közművekkel 40.000 pengő. 24.000 pengővel átvehető. — Ugyanott 150 öles telek is. (118)

IDEÁLIS OTTHON
mindenkinek a leghőbb vágya. Ilyet biztosíthat magának azonnalra, ill. **május 1-re** beköltözhető hatodik és hetedik
KERTES
társasházunkban: a főváros legelőkelőbb helyein, a Horthy Miklós-út 79. sz. a. épült **„Szent István-udvar"**-ban és a Szent Imre-szobor szomszédságában már épülő **„Hunnia-udvar"**-ban. Adómentes 1, 2, 3, 4 szobás, elsőrendű építkezésű, olcsó **fixáru**
ÖRÖKLAKÁSOK
Minden öröklakáshoz kertrenéző hall, loggia, jövedelmező üzlethelyiségek. Kényelmes törlesztés.
Kívánatra képes prospektus!
A „Centrum" öröklakásai árvapénzek elhelyezésére alkalmasnak nyilváníttattak! Értékálló, biztos tőkebefektetés, cca 10% tisztajövedelem!
„CENTRUM"
HÁZÉPÍTŐ- ÉS INGATLANVÁLLALAT,
HORTHY MIKLÓS-ÚT 9. 9-12, 3-5.
Telefon: **Lágymányos 9—96.**
ÖRÖKLAKÁSBAN A CENTRUM VEZET!

Buda legszebb helyén négyszobás villa, külön házmesterlakással, olcsón eladó. Telefón József háromszázhat—negyvennégy.

Bornemissza-u. 46. sz. alatti villa szerű ház, két háromszobás és egy egyszobás komfortos lakással eladó.

Délivasútnál négyszobás, modern alagsoros villa 20.000 pengővel átvehető. (111)

Rózsadombon 6 szobás, gőzfűtéses villa 70.000 pengő. (57)

LAKÁS

ÖRÖKLAKÁSOKAT
építünk a Villányi-út (Szent Imre herceg útja) 8. számú, kitűnő fekvésű telkünkön. Felvilágosítások, tervek Benedikt Gyula építész irodájában, VI., Jókai-utca 12.

Retek-utca környékén keresek kétszobás lakást. (129)

Németvölgyi-út 2/b. sz. a. házban egy-, kettő- és háromszobás lakások hallal és központi fűtéssel, utcai fronton, kilátással a hegyekre és a szemben fekvő kertekre, villamos (75, 59) és autobusz közelében, május hó 1-ére kiadók. Felvilágosítás a helyszínen vagy Aut. 831—09.

Négyszobás lakás renoválva kiadó május hó 1-re I., Alkotás-u. 23. szám alatt összes mellékhelyiségekkel (2 W. C., 2 kamra, külön garderobe stb.) az I. emeleten, külön bezárható folyosórésszel. Évi bér 2500 P. Telefon: Aut. 504—14.

3 szoba hallos, minden komforttal épült lakás 2 W. C-vel, előszobával, központi fűtéssel vagy anélkül május 1-re. Székely, Retek-u. 69. Telefón: 532—28.

Egy- és másfélszobás lakások, egy- és másfélszobás garzónlakások minden komforttal május 1-re. Mészáros u. 60/b. alatt épülő új bérpalotában autobusz megállónál. Székely, Retek-u. 69. Tel.: 532-28.

Horváth-kertre néző, Attila-utcai négyszobás öröklakás eladó. (122)

Buda legegészségesebb vidékén 3 szobás, magasföldszintes szép lakás azonnalra, egy 5 szobás gyönyörű lakás május 1-re kiadó. Vígszínháztól 5 percnyire, autobusz megálló. Buday László-utca 5/b. Telefón 534—69.

Műegyetem parkjával szemben, Budafoki-út 17. szám alatt kettő és négyszobás modern öröklakás és műterem háromszobás öröklakással eladó. Bővebbet a házgondnokságnál, hétköznap délután 3—4 óra között.

Egy-, kettő-, három-, négy- és ötszobás lakás kiadó. Iroda: I., Naphegy-u. 21. Tel. 527—80.

I., Városmajor-utca 8 és II., Kapás-utca 40. szám alatti öröklakások eladók. (119)

ÖRÖKLAKÁS!
A mai modern követelményeknek mindenben megfelelő, olcsó, elsőrendű kivitelű
öröklakások kaphatók lakbértörlesztéssel
Horthy Miklós út 99. alatt épülő házban. — Bővebbet **GÁBOR MIKLÓS** mérnök öröklakás- és kislakásépítő irodájában, V., Mérleg-utca 2., I. 6., délelőtt 10-től 1-ig, délután 4-től 6-ig Tel.822-13

Németvölgyi-út 2/E. szám alatt, 2 évvel ezelőtt épült bérházban, elsőrendű egy- és kétszobás lakások május 1-re kiadók. A lakások minden mellékhelyiséggel, központi fűtéssel és melegvízszolgáltatással rendelkeznek. Megtekinthetők a házfelügyelő útján.

Műtermet keresek egy- két szobával lehetően Buda belterületén. (114)

Két gyönyörű Bergère-plüss foteuille és egy fehérre mázolt garnitura hall, vagy gyermekszoba részére eladó: II., Retek-u. 53/57.. Az új kárpitosnál. Tel.: 549—10.

Egy—háromszobás komfortos lakások **háromévesek** házban, központi fűtéssel, melegvízzel **budai hegyekre** legszebb szabad kilátással, **februárra, májusra,** Horthy Miklós-útnál. I., Fadrusz-u. 6. Építészmérnöknél kiadók. Telefón: Lá. 6—80.

Háromszobás, hallos, telekkönyvi tulajdont képező öröklakást keresek, törlesztéses vételre. (123)

ÜZLETHELYISÉG

Németvölgyiút 2/b. sz. a. autógarázs vagy nagyobb műhelynek vagy raktárnak megfelelő helyiség és több üzlethelyiség május hó 1-ére kiadó. Felvilágosítás a helyszínen vagy Aut. 831—09.

Buda legszebb helyén, 2 épülő bérház mellett, melyekben üzlethelyiség nem lesz, vasportállal, karzat létesítésére alkalmas belmagassággal, bármely célra, de különösen mészáros, hentes, trafik, szabó, háztartási cikkek, festéküzlet stb. részére olcsó bérrel kiadók. Mészáros-utca 60/c.

FEDEZZE FEL ÖN IS A SASHEGYET!
Sashegy a Belvárostól gyalog is csak 25 percnyire.
Sashegy a Belváros hegye.
Sashegy a székesfőváros szívében — szívének jobbik oldalán.
Sashegy az előkelő középosztály települő helye.
Csak hegylejtőn lévő telkeket vásároljunk, ott van csak levegő, napsugár és kilátás.
Ön gyermekei arcáról leolvashatja hogy hol lakik;
nézze meg azután a sashegyi gyermekeket.
Sashegyi telkeinkről prospektust küld:
***Kubatura** részvénytársaság.*
Budapest, főpostafiók 77/0

Öröklakások 2—3—4 SZOBÁSOK
HALLAL, MODERN KIVITELBEN
(központi fűtés, melegvízszolgáltatás, gőzszárító, stb.) A Vérmezőre néző **ATTILA-UTCA 95, 97, 99. sz.** telken épülő Stilus Társasházban **KAPHATÓK,**
1931 május 1-re. V., Balaton-utca 10.
Telefon: 168—23.

Laptulajdonos: VIRÁG és TÁRSA
Kiadásért felelős: Viraág Béla.

Nyomatott a Révai Irodalmi Intézet Nyomdájában, Bpest V., Vadász-u. 16. — (Nyomdaigazgató: Linzer M.) —

KEVÉS PÉNZERT-
csakis jóminőségüt!
ez az elve a
Budai alkalmi olcsó árusítás-
nak, Budapest, II, Margit-körút 25

A megnyitó olcsó vásár árai:

Férfiing	P	2·38—6·98
Férfi dupla keménygallér I-a	P	—·88
Férfialsónadrág rövid	P	1·18—2·58
Férfialsónadrág hosszú	P	1·66—3·45
Női ing	P	1·10—2·98
Női kombiné	P	1·98—5·48
Női hálóing	P	2·48—7·28
Törülköző	P	—·78—1·12
Damaszttörülköző	P	1·58—1.98
Törlő	P	—·48—1·08
Kertiabrosz I-a	P	·65
Kávésabrosz	P	3·58
Férfizokni	P	—·38—1.66
Férfi sportharisnya	P	—·98—2·35
Gyermek patentharisnya	P	—·36-től
Gyermek flórharisnya	P	—·98-től
Női harisnya	P	—·68-től
Női Macco	P	1·10-től
Női flórharisnya	P	1·58-től
Női muszlinharisnya	P	1·68-től
Selyem harisnya	P	1·96—2·98
Habselyemnadrág	P	2·18—2·96

Fürdőruhák, gyermektrikók, kanavász, zefir, festők nagy választékban

Megjelenés: hetenkint kétszer

1931.

Budai Napló

XXVIII. évfolyam. 1034. sz.

Buda érdekeit a várospolitika, a közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló ujság. Előfizetése egy évre 24 pengő, félévre 12 pengő. Egy szám 50 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal: I., Bors-utca 24. Délután 5—7-ig. Telefon: 502—96.

Felelős szerkesztő: VIRÁG BÉLA

Hirdetések ára: Egy hasáb széles, egy milliméter magas sor, egyszeri közlésnél 40 fillér. 20 mm. magas hirdetés 8 pengő. Szövegsor ára 4 pengő. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő.

1931 március 14.

Egy pohárköszöntő

Elmondotta: dr. Fabinyi Tihamér

Budának egyik legértékesebb, legösszeforrottabb társasága a „Pénteki Borgazda Társaság", amelynek legkevésbé a borivás a célja, hanem a baráti összetartás és az aktuális nagy eszmék hazafias megvitatása. A vendégek között Buda legjobbjai szerepelnek, ezek között dr. *Fabinyi* Tihamér, akinek finoman csiszolt agya, pompás szeme, értékes logikája sok kérdést tud helyesen megvilágítani. A legutóbbi borestén fölkérték, hogy az év elején tett *londoni* útján szerzett tapasztalatairól számoljon be, aminek készségesen tett eleget.

Londonban

Mint mindig, úgy most is elsősorban az óriási arányú forgalom szédületes méretei és az angol világhatalom élénken megnyilvánuló vonzóereje az, amely London látogatóját mostanában is mindenekelőtt megragadja. De valahogy az az érzése az embernek, hogy a brit világhatalom is túl van a zenitjén. Valahogyan az a meghatározhatatlan érzésem volt, mintha 16—17 évszázaddal ezelőtt az egész akkori civilizált világot magában foglaló római birodalom határáról, mondjuk Perzsiából érkeztem volna fel a világbirodalom központjába, Rómába és bámulva ennek nagyságát, mégis fel kellett volna fedeznem, hogy annak hatalmas épülete repedéseket mutat, inogni kezd, hanyatlik. Vagy háromszáz évig tartott ez a hanyatlás Rómában és bárcsak ne következnék be, vagy legalább is époly hosszú ideig tartana a brit világbirodalomban is. Mert a rend, béke és kultúra, amit oly hosszú évszázadok előtt mint „pax Romana"-t a római birodalom nyujtott, azt biztosítja nekünk Anglia azzal, hogy fenntartja a brit civilizációt, brit kultúrát a „pax Brittanica"-t és egész Európának, a legkisebb magyar falunak jóléte is nem utolsó sorban annak a függvénye, hogy az fenntartható lesz-e vagy sem. A csodálatos brit államművészet meg tudta teremteni és mindeddig fenn tudta tartani a maga nagy világbirodalmát, de a világháború óta mintha ez a politikai virtuozitás sem tudna már teljesen megbirkózni a nehézségekkel. Alapjában változott meg a stabil politikai helyzet, amely a két nagy — liberális és konzervatív — politikai párt váltógazdaságára volt felépítve, azáltal a körülmény által, hogy egy erős harmadik párt, a munkáspárt került be a parlamentbe, sőt kormányra is, amely ugyan kisebbségi párt, de a polgári pártok egymásközötti egyenetlensége és főleg személyi ellentétei folytán a liberálisok támogatásával kormányon tudja magát tartani és minden megfontoltsága és bölcsessége mellett, amelyek eltagadhatatlan erényei vezetőinek, természetszerűleg kénytelen messzemenő engedményeket tenni azoknak a széles néprétegeknek, amelyekre hatalma támaszkodik. Igy éppen londoni időzésem alatt szavazták meg az új sztrájktörvényt, amelyre vonatkozólag egyik legnagyobb angol jogász fejezte ki azt a meggyőződését, hogy alig tud elképzelni olyan sztrájkot, amely ezen törvény szerint jogos nem volna és így kénytelen fenntartani a munkáskormány a munkanélküli segélyt, amely horribilisen megduzzasztotta az angol költségvetést ugyanakkor, amikor az állami jövedelmek ott is kezdenek erősen csökkenni és amikor tárgyilagos konzervatív politikusok szerint úgy gazdaságilag, mint erkölcsileg ez az intézmény a legborzasztóbb krízist idézi elő, aminek egyik érdekes kis melléktünete a rendkívül sok házasságkötés munkanélküliek részéről, akik ezáltal feleségüknek is biztosítják a munkanélküli segélyt.

Azután itt az indiai kérdés, amelynek megoldására éppen januári londoni időzésemkor ült együtt a „kerek asztal konferencia" és a város legelőkelőbb helyei tele voltak exotikus fejedelmekkel, indus képviselőkkel és kíséretükkel. Ennek a kérdésnek megoldása életkérdés Angliára nézve, mert a bojkottmozgalom folytán nem tudja iparcikkeit Indiában eladni és az angol textilipar központjában, Lancashire-ban sztrájkolnak, mert a munkaadók a béreket a rossz üzletmenet folytán csökkenteni kénytelenek, viszont a munkások a bércsökkenést nem hajlandók elfogadni. A fanatizált indusokkal, akik a világháborúban vérüket is hullatták az antant oldalán, most már bizony nem könnyű megegyezni. Pedig mi lesz Indiából és ezen keresztül a világ gazdaságával, ha az angol uralom megszűnik, vagy csak meglazul ott, ahol több mint 300 millió, vagy négy tucat különböző nyelvet és vagy tizenkét tucat különböző tájszólást beszélő tarka embersokaság él, amelynek 40 százaléka indó szittya, 10 százaléka hindú, 20 százaléka keverék söpredék, míg a mohamedánok körülbelül 20 százalékos hatalmas kisebbséget alkotnak. Rossz rágondolni, hogy micsoda „bellum omnium contra omnes" indulhat meg ott.

A mindenki által Angliában is panaszolt súlyos gazdasági helyzet és az évszázadok alatt felhalmozott vagyonok között mutatkozó, különösen kiáltó ellentétek illusztrálására csak egy esetet, egy estének három élményét említem meg. Egy politikus, ősrégi család sarja beszélte el egy este, hogy kénytelen volt bezárni ősi kastélyát, mert nem bírta költségeit, miután annak fenntartására fordított kiadásait nem kevesebbel, mint 80 százalékkal növelték meg az adók. Viszont ugyanekkor terjedt el a hír, hogy egy sportbarát hazafias főúri hölgy százezer angol fontot adományozott arra a célra, hogy az angolok résztvehessenek a vízi repülőgépek Schneider-kupa versenyén, miután a kormány az egész angol közvélemény megrőkönyödésére a haditengerészet repülőinek részvételét és a költségek fedezését mereven megtagadta, pedig a kétszer már megnyert kupa végleges megszerzéséről és az angol repülőgépipar és ezzel az egész angol gazdaság rendkívül érdekéről volt szó.

Amikor a vacsoráról szállásomra tértem, éjfél után, viszont a Trafalgar téren — amelyet az angolok a világ központjának tartanak — a büszke Nelson-oszlop közelében hatalmas rongyos tömeget láttam gyülekezni, hogy egy kis leveshez jussanak, vagy teához, amit ott osztogattak. Ezek a kiáltó ellentétek élesen rávilágítanak arra, hogy a világgazdasági válság a hatalmas Angliában is érezteti hatásait.

Nagy örömömre szolgált, hogy a magyar ügy iránt úgyszólván mindenütt megértő jóindulatot találtam. Kezdenek ismerni és meg is becsülni bennünket, mutatkozik már idegenforgalmi propagandánk hatása. Igen számosan voltak, akik meglátogatták és megszerették Budapestet, amelyet Európa egyik legszebb városának tartanak. A londoni magyar étterem kedvelt „fashionable" hely Londonban. A tudományos körök érdeklődése sem kerül már el bennünket: éppen ottlétemkor publikált egy cambridgei professzor a magyarok eredetéről egy rendkívül érdekes, alapos és kitűnő munkát. Számos magyar él Londonban, aki szép megélhetést, tekintélyes és megbecsült társadalmi pozíciót szerzett, nem is említve László Fülöpöt, aki a legfelsőbb köröknek és magának az angol udvarnak festője, mint valaha Van Dyk is volt és akinek a fia éppen ottlétemkor ülte főúrian fényes lakodalmát.

Sok tanulságot vonhatunk le az angol dolgokból. Igy mindenekelőtt azt, hogy energiáinkat ne fordítsuk arra, hogy egymást tegyük felelőssé a végtelenül súlyos gazdasági bajokért, mert azok, íme, másutt is nyomasztóan érezhetők, hanem fordítsuk erőinket a kitartásra. Negatív irányban: ne kövessük az angol politikai pártok széthúzó irányzatát, hanem okuljunk ennek hátrányain és teremtsük meg a polgári egységet. Bízzunk a magyar igazság keresztülhatoló erejében, *a magyar munkában és a magyar leleményességben.*

Budapest II-ik árvája

Az első árva köztudomás szerint a *fürdőügy és idegenforgalom,* mint ikerten, érek. Ez csak meg volna valahogy még is, mert vannak árvaszékei, mint amilyen az Idegenforgalmi Tanács, az Idegenforgalmi Hivatal, az Ibusz, a Fürdőváros Egyesület, az Idegenforgalmi Szövetség és a városgazdasági ügyosztály. Ennél sokkal árvább, sokkal elhagyatottabb — a *gyógyforrások ügye,* mert a székesfővárosnak van mindenre szakértője, csak éppenséggel gyógyforrás szakértője nincsen, ami nélkül pedig a fürdőügy alapját képező gyógyforrások rendszeres kihasználása el sem képzelhető. A fürdőüggyel foglalkozó, sok embernek feltűnt már, hogy például az *erdészeti hivatal* mily kitűnően intézi Budapest erdőinek ügyét, holott ez nem azzal a célzattal állíttatott, hogy mint hasznothajtó üzem gyarapítsa a főváros jövedelmét, hanem tisztán az az elgondolás vezetett e hivatal megszervezésénél, hogy Budapest levegőjét az erdősített terület javítsa és védje. A szakszerűen vezetett hivatal oly kitűnően kezeli ezt a kérdést, hogy talán hasznot is hajt. Mivé fejlődnék Budapest fürdőügye, ha ilyen önálló, szakértőkből alakult hivatal intézné ezt is, bizonyos autonóm jogokkal. Bizonyára gondját viselné, hogy kineset erő gyógyforrásainknak vize százmillió literszámra ne ömöljön kihasználatlanul a Dunába. Mert kár a Dunába vizet hordani. Forrásszakértők nélkül a gyógyforrások ügye továbbra is csenevész árvája marad Budapestnek.

Kétszázév előtti tisztújítás

a mostani nagy izgalmakhoz nem hasonlíthatók, azonban az egész városon különös izgatottság vett erőt, amíg csak a város tisztviselőit a legünnepélyesebb szertartások között meg nem választották. Reggel nyolc órakor harangkongatás közben gyűlt össze a választópolgárság a városház kapuja előtt, hogy a tisztújításra megjelenő királyi biztost illő tisztességgel a tanácskozási terembe kísérhesse. A királyi biztos az ülés megnyitása után felolvastatja a tisztújítást elrendelő latinul fogalmazott királyi leiratot, mely után azt megmagyarázzák a polgárságnak német és magyar nyelven. Ezután történtek a „leköszönések" (Abdanken) mégpedig a következő sorrendben: először a polgármester, azután a bíró, majd a szószóló (Vormund), aki a külső tanács és a választott polgárság elnöke volt, mondott le. A kapitány lemondását, akit 1796 óta szintén a tisztújításkor választottak — egy esetben sem találjuk megemlítve a régi iratokban. A lemondások megtörténte után ünnepies körmenettel vonultak a plébánia templomba, ahonnan a Veni Sancte eléneklése után visszatért a választó polgárság a városházára, hogy a tisztújítást végrehajtsa, de most már a lemondások megfordított sorrendjében. Először választotta meg a szószólót, mégpedig azért, hogy az újonnan megválasztott szószólót a szabályok értelmében tanácsosi állásra is lehessen jelölni, sőt még azért is, hogy a királyi biztos meg nem jelenése esetén a tanács kiegészítését az új szószóló hajthassa végre. Ezután, ha volt üres tanácsosi állás, akkor ezt töltötték be, majd a kapitányt, utána a bírót és 1773 óta utolsónak a polgármestert választotta a polgárság. A választás után a szószóló a polgárság nevében ékes beszédet mondott a polgármesterhez és a bíróhoz, erősen hangsúlyozván, hogy a választott polgárság, vagyis a külső tanács a törvény korlátain belül a belső tanácsnak engedelmeskedni fog. Ezután újra a tisztikar és a polgárság a plébánia templomba vonult, Budán a Koronázó templomba, Pesten a Belvárosi templomba, ahol a plébános segédlete mellett a polgármester és bíró a főjegyző által felolvasott esküt az evangéliumra letette. A többi megválasztott tisztviselőt, a szószólót és a választott polgárság tagjait mindjárt megválasztásuk után a tanácskozási teremben eskették meg. Ezután következett a Te Deum, amelynek végével a választott polgárság a polgármestert és bírót a lakásáig elkísérte s ott tőlük illendően elbúcsúzott. De persze nem maradhatott el az áldomás sem, amely a szertartás tizedik pontja volt s amelyet a külső tanácsosok a város pincéjében tartottak meg. Schmal adatai szerint az áldomást a tanács 1721. évben kelt határozatával megszüntette és ehelyett a város kontójára lakomát rendezett. Igy például 1741. évi április hó 12-én a tanácsbeliek részére a piaristáknál rendelt ebédet, amelyért hatvan forintot utalványozott, a választott polgárságot pedig negyven forinttal a városházán vendégelte meg. Valószínű, hogy erre a célra kellett beszerezni azt a 136 cintányért és tálat, amelyekre a városi címer vésetéséért 1747-ben 9 forint 4 krajcárt fizetett a tanács. Idővel a lakomák oly nagy kiadást okoztak a városnak a sok protekciós meghívás folytán, hogy a tanács végre 1753 június 26-án kénytelen volt kimondani, hogy a lakomán csupán a belső és külső tanács tagjai, a tisztviselők, a lelkészek és belső tanácstól meghívott vendégek vehetnek részt.

Ha a föld mesél

Aurelius Stratonicus sarcofágjára bukkantak Óbudán

Tellér Gyula, a hazai mezőgazdasági középiskolai szakoktatás úttörőjének vasakarata öt év előtt megteremtette *Óbuda* reneszánszának egyik leghatásosabb tényezőjét: a *Székesfővárosi Felső Mezőgazdasági Iskolát,* amely a fővárosnak *első* mezőgazdasági középiskolája, Budapest oktatásügyének egyik *legfigyelemreméltóbb* tanintézete s ötéves munkásságával már *külföldi* szaktekintélyek elismerését is kivívta.

Mi sem jellemzőbb ezen minden ízében modern szellemű intézetre, amelynek hatását Budapest legelmaradottabb kerülete napról-napra jobban érzi, mint az, hogy alapvetője lett a III. kerület *első* belterületi közgyüjteményének: az *Árpád Múzeumnak,* amelyet az intézet tanára, lapunk munkatársa, *Palóczi* Edgár 1927-ben létesített és azóta vezet a főváros multja iránti közismert szeretetével és lelkesedésével. Az *Árpád Múzeum* a közelmultban tíz nagybecsű római kőemléket örök letétként engedte át a székesfőváros *Aquincumi Múzeumának,* a közelmultban pedig újabb nagybecsű római feliratos emlékre bukkant. Ez a becses kőemlék, amely immár az *Aquincumi Múzeum* lapidariumát (kőtárát) díszíti, a mult év végén a *Bécsi-út 102. számú Schlosser*-féle ház udvarán egy régi gyümölcsfa kivágásakor került elő. *Tellér* Gyula, a *Felső Mezőgazdasági Iskola* igazgatója az *Árpád Múzeum* útján nyomban felhívta rá *Nagy* Lajos dr.-nak, az *Aquincumi Múzeum* kiváló szaktudású őrének figyelmét. *Nagy* Lajos dr. a hatalmas szarkofágot a földből kiemeltette és akkor derült csak ki, hogy mily becses felirattal gazdagodott a hazai római emlékek feliratainak corpusa. Az a másfél évezred, amely a szarkofág elkészülte óta eltelt, mit sem ártott feliratának. (Temetőink sírfeliratai 100 év alatt olvashatatlanokká lesznek!) Ime, az érdekes sírfelirat, amelynek kiegészítését zárójelben pótoljuk.

D.(is) M.(anibus)
AVR.(elius) STRATONICO.
MIL.(iti) LEG.(ioni) I.
ADI.(utrici). ARES OFF.(icina)
CON.(suli) STIP.(endariae) XVII.
VIX.(it) AN.(ni) XXXV.
FL.(avia) FLAVINA. CON.(iugi)
CARISSIMO ARCA. EX. SUO.
POUSUSIT.

(Fordítása: Az elhunytak lelkének. — Aurelis Stratonicusnak, az I. segédlégió katonájának, az Aresről elnevezett hadi (?) műhely alkalmazottjának, tizenhét évet szolgált, harmincötéves (és) Flavia Flavinának, legkedvesebb feleségének sírládája. Saját (pénzéből) állította (Stratonicus még életében).

A Krisztus utáni 2. század ez érdekes felirata igy ébreszti fel napjainkban halottjaiból a vitéz római hareosnak és szerető hitvesének emlékét és fon egy új babérlevelet Óbuda 2000 éves multjának koszorújába.

IR.

Virágot Budának

A Virágos Budapest—Virágos Magyarország Bizottság Budán — Megalakult a „Vibuma" budai baráti köre

Amikor jóval a világháború előtt *Bárczy* István, néhai Bartóky József és Györgyi Kálmán szép székesfővárosunk iránti nagy szeretetükben összefogtak, hogy a nagy kőrengetegek egyhangúságát színes virágdíszítésekkel enyhítsék, első hívószavukra nagy és lelkes tábor sorakozott mögéjük és megalakult a *Virágos Budapest* bizottság. Ha eleinte lassan is mozdult meg a város közönsége, az eszme lelkes munkásai mégis célt értek. Évről-évre mind több és több lakás ablaka, erkélye párkányára került virágosnövényláda és a nyári hónapokban díjazásra is méltó szép virágos ablakok törték meg a szürke egyhangúságot.

A háború ezt a szép mozgalmat is megbénította. Néhány esztendő előtt

MANNINGER VILMOS dr.

vette kezébe a Virágos Budapest megvalósításának ügyét. Nem volt kétséges a siker, amit kitűnő orvosprofesszorunk lankadatlan, szívós, lelkes szervezőmunkája biztosított. Előlről kezdett mindent s csak ő tudja és dr. *Darvas* Ferenc lelkes munkatársa azokat a nehézségeket, amiket le kellett küzdeniök.

Ebben a küzdelmes munkájukban két körülmény volt segítségükre: a virág és a virágot szerető asszonyok és leányok megértő serege. Közben a munkatér is tágult, a vidéki városok is csatlakoztak és *nagybányai vitéz Horthy Miklósné* fővédnöksége mellett megalakult a *Virágos Budapest—Virágos Magyarország* Bizottság. Röviden:

VIBUMA.

Az utóbbi esztendőkben már látható volt a bizottság lelkes munkájának az eredménye. Évről-évre több ablak, erkély előtt virágosládák ékesítik fővárosunk utcái képét s megmozdultak a vidéki városok asszonyai is, versenyre kelve lelkesednek a szép eszméért. Emlékezetünkben van még az a páratlan siker, amit a bizottság a virágkiállításaival s legutóbb tavaly a Szent Imre-ünnepségek keretében rendezett országos virágkiállításaival elért. A társadalom minden rétegében visszhangra talált a *Vibuma* felhívása és a virágot kedvelők lelkes tábora egyre bővül.

De nemcsak az ablakok díszítése, hanem a szobanövények ápolási módjára és a kis családi házkertek gondozásának fejlesztésére is figyelemmel van és ennek az érdekében a mult őszszel egy hathetes tanfolyamot kezdett. Nem remélt siker kísérte az erre irányuló felhívást. Kétszáznál több úriasszony és leány vett részt a tanfolyamon, amelyen a szobanövények ápolásához nyertek útbaigazítást. Ezt a tanfolyamot egy második követte, amelynek keretében megalakult a

„VIBUMA BARÁTI KÖRE".

Március 9-én Budán, a Szociális

Ki mint vet, úgy arat, MAUTHNER magnál jobbat sehol sem kaphat!
MAUTHNER ÖDÖN magtermelő és magkereskedelmi részvénytársaság
Alapitási év 1874. Telefon: 463—65.
SÜRGÖNYCIM: MAUTHNEREK, BUDAPEST.

MAUTHNER MAG
Központ: VII, Rottenbiller-u. 33. Fióküzlet; IV, Kossuth Lajos-u. 4
A Ferencrendiek templomával szemben.

Vetőburgonya Böhm-féle legkorábbi sárga, legkorábbi rózsa, kifli és más jeles fajok, szavatoltan fajtiszta, szelektált minőségben jutányosan kaphatók
Új nagy főárjegyzék, mely növényárjegyzéket is tartalmaz, ingyen és bérmentve.

SZENT GELLÉRT GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet és napfürdő
—s—
Külön férfi és női osztály
A legmodernebb berendezés
Szakképzett személyzet

BUDAI FAMILIÁK

Gallner-család

Régi budai bizottsági tagokról

Jelentékeny azoknak a régi budai családoknak a száma, amelyekben néhány évtized előtt a nyelv még deutscholt, de a szív magyarul dobbant és a legendás negyvennyolcadiki szabadságharcból alaposan kivették a részüket. Sok budai polgári családnál sárgult újságlapokat, amelyet egy-egy „budai sváb" emlékezetes tetteiről, egy „budai sváb" emlékezetes teteiről, vitézségéről és hazafiságáról tesznek tanuságot. Ilyen volt

MANDL FERENC

is, aki 1815-ben született Budán német szülőktől. Atyja Mandl János, a Duna jobbpartján lévő nagyszámú vízimalmok tulajdonosa volt. Mandl Ferenc a szabadsághare kitörésekor megszervezte a budai nemzetőrséget és mint *az általa megszervezett nemzetőr-zászlóalj 5. századának parancsnoka* vett részt a szabadságharcban. Különösen kitüntette magát a *pákozdi csatában*, ahol egy igen fontos magaslatnak elfoglalásával jelentékeny része volt a siker kivívásában. Erről az 1848 okt. 6-án megjelent *Pester Zeitung* elismerő szavakkal emlékezik meg. Részt vett a szerencsétlen kimenetelű *schwechati* csatában is, ahol a budai nemzetőrök élén *a visszavonulás alkalmával két tüzérüteget védelmezett meg sikeresen*, amelyért *Görgey* tábornok külön dicséretben részesítette.

Részt vett Budavár visszafoglalásában is és még számos más ütközetben. A szabadsághare bukása után átvette atyjának vállalkozását és bár nyelvben német, de megmaradt igazi 48-as szellemtől áthatott jó magyar hazafinak. A 60-as években már mint Buda városának egyik legismertebb polgára, élénk közéleti szereplést fejtett ki és nyakas magyar felfogására jellemző, hogy amikor 1866 június 3-án Buda szabad királyi város polgárai a polgármester összehívása folytán tartott nagy népgyűlésen azt indítványozták, — „miszerint a polgárság tántoríthatatlan hűsége és áldozatkészsége egy felirat útján juttassék Ő cs. kir. apostoli felsége elé" — Mandl Ferenc *a felirat ellen szólalt fel* és utalt arra, hogy amíg az ország törvényes képviselete ebben a kérdésben nem nyilatkozik, a feliratot szükségtelennek tartja.

Az alkotmányos évek helyreállításával Mandl Ferenc, akit a király időközben *szolgálatonkívüli századosi rangban* átvett a magyar kir. honvédséghez, továbbra is igen élénk szerepet játszott Buda, később pedig *Budapest székesfőváros törvényhatósági bizottságában*. Nevéhez fűződnek azok az árvédelmi és vízszabályozási intézkedések, amelyeket ő, aki a főváros vízügyeinek alapos ismerője volt, kezdeményezett. A 80-as évek végén visszavonult a közélettől és 1895-ben meghalt.

Mandl Ferencnek a leányát vette feleségül

GALLNER JÓZSEF,

akinek édesatyja is régi budai lakos volt.

Gallner József foglalta el apósának Mandl Ferencnek helyét a székesfőváros törvényhatósági bizottságában. Bár osztrák apától és francia anyától származott, lelkes magyar érzülettel sokat fáradozott Buda magyarosításán. Igen élénk részt vett a székesfőváros törvényhatósági bizottságában, valamint a Buda fejlődő társadalmi életében. Az a bizottsági tag volt, akinek jellegzetes díszmagyaros alakja egyetlenegy reprezentációs küldöttségből sem hiányzott.

Egyetlenegy küldöttségből azonban mégis kimaradt. Amikor Kossuth Lajos hamvait 1894. évi márciusában hazahozták, a főváros közgyűlése hat bizottsági tagot jelölt ki, akiknek közvetlenül a halottas kocsi mellett kellett díszkíséretként haladni. E között a hat bizottsági tag között volt Gallner József is. Mindazonáltal ez a nagy kitüntetés mégsem juthatott osztályrészéül, mert *felettes hatósága* értesülvén erről a megbizatásról, *őt ettől a leghatározottabban eltiltotta* azzal az indokolással, hogy neki *mint állami tisztviselőnek Kossuth Lajos temetésén ilyen exponáltan részt venni nem szabad*. Ez volt az akkori idők hivatalos köreinek mentalitása, amelyből fakadt az a kegyeletsértés is, hogy Kossuth Lajos halála napján az állami színházakban, amelyekre gyászlobogót nem engedtek kitűzni, előadást akartak tartani.

Gallner József tevékeny tagja maradt a törvényhatósági bizottságnak 1900-ban bekövetkezett haláláig.

A család kapcsolata a várossal fiában, a tanácsjegyző dr. *Gallner* Ferencben folytatódik, aki a polgármesteri XI. ügyosztályban a *fürdőügyek előadója*, ami nekünk a legrokonszenvesebb szakma a városházán.

Az elfelejtett szent

Az esti lámpák sápadtan pislognak a Nándor-tér járókelőire és az elfelejtett szent templomában megszólal a magyar hősök harangja. Szépen szól, búsan szól, van a hangjában valami szemrehányás, valami panasz. Buda fölött száll az árva kis magyar harang szava és Budának szól a hangó, zengő üzenet:

Élt egyszer, nagy időkben, mint a mostaniak, egy szegény ferences páter. Imádkozott, mint a többiek, készült egy boldogabb, nagyszerűbb élet örömére. Egyszerű volt, alázatos, nem voltak földi tervei. És mégis, egyszer, mikor ez az örök jó ember meglátta a magyarság életére zuhanó keleti veszedelmet, a török hódítók előőrseit, erősebben fogta a feszületet, kardot kötött oldalára és ment, ment a lemondás oltárától a harcmezők reménytelenségébe, mert veszedelemben forgott a nemzet élete, a nyugat élete és a kereszt is veszedelemben forgott, amely az újkornak programot adott. Hős volt a lemondásban, hős maradt a csatamezőn. És mi mégis elfelejtettük. Az elfelejtett szent:

KAPISZTRÁN JÁNOS.

Életét, működését, különösen pedig a halála után sírjánál történt csodákat most bogozzák régi kódexekből, okmányokból a hazai kutatók. A magyar tudós Akadémia fogja kiadni az egybegyüjtött hatalmas anyagot. *Döry* Ferenc, az Országos Levéltár igazgatója és egy lelkes magyar ferences páter: *Kaiser* Nándor, aki hosszú életet töltött el ebben a kutatásban, mintegy 360 magyar faluról szereztek adatot kapisztráni szt. János csodáinak feldolgozásához. A római st. Isidor zárdában találta meg a két kiváló Óbuda apró régi házainak udvarain ácsorgó öreg leanderektől a hegyvidék egyszerűbb és díszesebb kertjéig nagy és régi eredetű virágkultusz jellemzi Budát, ahol ugyancsak nagy multja van a szőlő- és gyümölcstermesztésnek is. Amíg azonban a virágápolás, a díszkertek a szépet nyujtják, a gyümölcstermesztés és itt nálunk elsősorban az őszibarack mint haszonkertészet jelentős. A kis kertekben ez a kettő jól megfér egymásmellett, sőt a hasznos gyümölcsfák a díszkertben is méltán helyet foglalhatnak és kettős célt szolgálhatnak.

A Vibuma budai baráti körének szép feladata lesz a kertkultuszt ápolni, fejleszteni és nemes törekvésével a díszkerteket díszessé, a haszonkerteket pedig hasznossá tenni.

A budaiak részére szolgáló tanfolyamra, illetve a Vibuma budai baráti köréhez jelentkezni lehet minden hétfőn és csütörtökön 5—7 óra között a tanfolyam helyén, I., Krisztina körút 125. sz. vagy bármikor, IX., Lónyai-utca 7., II. em. levelezőlapon is.

Füredi Jenő.

Érdekes budai specialitások

(Szerző saját felvételeivel)

Egyáltalán különös, hogy a pesti ember mennyire nem ismeri ezt a hármas várost, de legérdekesebb, hogy még a budaiak is alig tudják, hogy mijük van Budán. Közvetlen a főutak mellett, egy rövid félórás séta közben, mi minden érdekeset találhat itt a figyelmes szemlélő. Egy rideg kőfallal elzárva a Zsigmond-utca elején, a Lukácsfürdővel szemben van Buda egyik legnagyobb nevezetessége: az *Ostó*, vagy ha úgy akarjuk, a

„Lótuszvirágok tava". Magyarországon s talán egész Közép-Európában csak néhány helyen nyílik szabadon a lótuszvirág. Hévizen, a nagyváradi Püspökfürdőben és Budán, a „Népfürdő" melletti természetes, meleg tóban, hová állítólag még a budai basák, de valószínűleg később botanikus tudósok telepítették. A tó környezete teljesen elhanyagolt, de mellette pompáznak télen-nyáron szabad ég alatt India rózsaszín és kék álomvirágai, melyeket bizonyára minden idegen is megnézne, ha felhívnák rá a figyelmét.

Néhány lépéssel odább a Fő-utca sarkán áll a kb. 1700-ból származó

„Flórián-kápolna", melyet akkoriban egy gazdag pékmester építtetett s amely bizonyára egyedülálló volt ezelőtt, a maga nemében amint, hogy egészen a faláig *vasúti teherkocsik* sínjei nyúlnak, különös ellentétben a szokott templomudvarokkal.

Éppen szemben vele, a Pálffy-laktanya falán egykorú vörös márványból való *német feliratos tábla* jelzi az

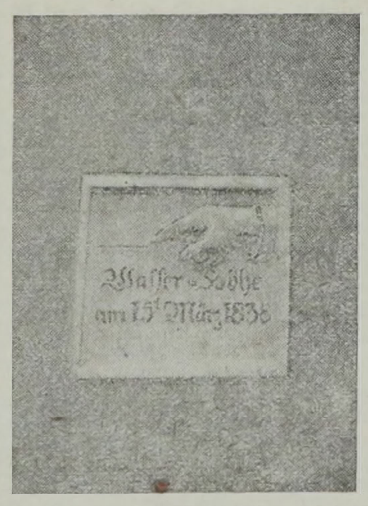

1838-i árvíz magasságát, mely bizony elborította volna egy kisebb termetű embert. Igaz, hogy rossz nyelvek szerint a táblát közben már *magasabbra* helyezték, nehogy vásott utcagyerekek megrongálják...

Pár percnyire onnan, a Medve-utca sarkán egy diót majszoló, falba illesztett *kis kőmedve* vonja magára figyelmünket, amelytől annak idején a Medve-utca is nevét nyerte.

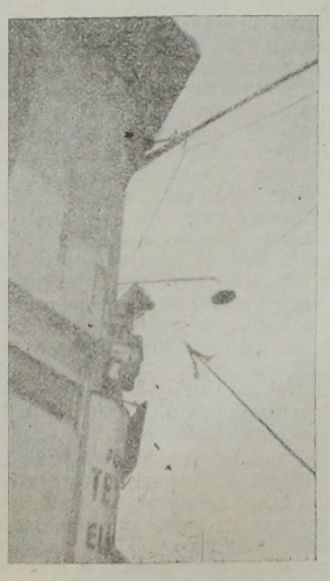

Dr. Margittay Rikárd.

SZÉCHENYI GYÓGYFÜRDŐ
a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népgyógyfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITŰNŐ KÖZLEKEDÉS

POZSONY KÁVÉHÁZ
Minden szombat és vasárnap
Bajor Jancsi
szalon- és jazz-zenekara hangversenyez

BAGOLYVÁR
ÉTTEREM
II., MARGIT-KÖRÚT 20
ÚJ VEZETÉS — OLCSÓ ÁRAK!
VIDÁM ESTÉK
—
DUNDUS MUZSIKÁL

Ha jól akar vacsorázni és kellemesen szórakozni,
keresse fel Budán,
a Gróf Mailáth József szállodaberházban, Kelety Károly-utca 9. szám, a 9-es és 17-es autobuszok végállomásánál
Zsigmond László
a Spolarich-éttermek volt igazgatója
éttermét és kávéházát
Brawe-Boys-Jazz
délután és este.
MEGNYILT! Telefon 545—70.

UJ VEZETÉS!
UJ KORSZAK!
OLCSÓ ÉTKEZÉS!
ESPLANADE ÉTTEREMBEN
Esplanade szálló épülete. Lukács fürdővel szemben. Ia menü (leves, sült körettel, tészta) 1.60 pengő.
IGAZ JÓ BOROK! Olcsó villásreggeli. — Esténként szalonzene.
Külön termek bankettek, esküvőkre

KALAPOK urak és hölgyek számára nagy választékban
KERTÉSZ kalapomesternél I., Krisztina-tér 3 Fest, alakít

RUDAS FÜRDŐ radioaktiv hőforrás
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ
FEDETT USZODA

Krisztina körút 32.
szám alatti 246 területen fekvő üzlethház, 60 kocsi befogadására berendezett üzemben lévő, kitünő jövedelmezőségü
GARÁZZSAL
március hó 20-án 9 órakor
II., Fő-utca 70., földszint 1. szám alatti helyiségben nyilvános árverésre kerül 147.000 pengő kikiáltási áron. Bővebbet: 176—91 telefon alatt délután 4-től 8-óráig.

Idegeit kíméli
ha nagymosását nem otthon végzi!
Fehérneműjét
feltétlen bizalommal küldheti a
DUNA gőzmosó- és kelmefestőgyárba
BUDAI FIÓKOK:
I., Attila-körút 19
II., Fő-utca 7
II., Retek-utca 59
ÉS A KÖZPONT:
VIII., Gólya-utca 43
ugyanott ruhafestést és vegytisztítást garanciával végeznek. — Telefonhívásra autóval jövünk.
Telefon: József 350—52

Megjelenés: hetenkint kétszer

1931.

Budapest, 1931 március 14. Budai Napló 3

Monori Nagy vezet

MAGYAR MAGTENYÉSZTÉSI R. T.
BUDAPEST—MONOR
Monori magkereskedése: Budapest, IV., Kossuth Lajos-u. 3. Telefon: Aut. 868-60
képes főárjegyzék és nagybani árajánlat ingyen és bérmentve

SZENTIMRE
GYÓGYFÜRDŐ
(Rácfürdő)
Erősen radióaktív és rádiumemelet tartalmazó természetes 42·4 C° földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Személyi hírek

RIPKA FERENC dr. főpolgármester üdvözölte a Ganzgyári Dal- és Zeneegyesületet 60 éves fennállása évfordulóján, e hó 7-én a pesti Vigadóban rendezett díszhangversenyen.

LECHNER JENŐ dr., az európai hírű műépítészt, a Hollós Mátyás Társaság kiváló tagját és lapunk illusztris munkatársát a Horthy Miklós-úton elütötte egy kézikocsi és oly szerencsétlenül bukott el, hogy a karját törte. Lakásán ápolják.

PLATHY GYÖRGY dr. orszgy. képviselőt és városi biz. tagot jelölte a Ker. Közs. Párt a BSZKRT *elnöki* tisztségre.

BALTHAZAR DEZSŐ püspök tartott ünnepi beszédet a budai református egyház március 4-iki ünnepségén a Szilágyi Dezső-téri templomban.

SZVIEZSÉNYI ZOLTÁN dr. ny. min. tan., a „Budapest Fürdőváros" igazgatója ad elő e hó 14-én este 7 órakor a Szabadpolgári Körben: — Tabán, mint Budapest fürdőcentruma — és *Temess* Győző dr. tvh. biz. tag ünnepi beszédben méltatja március 15-ikét.

GLÜCK FRIGYES kormányfőtanácsos ismét áldozatkészen tanujelét adta hazafias szeretetének Budapest kultúrális haladásának, amikor tekintélyes összegű hozzájárulással lehetővé tette, hogy a Szépművészeti Múzeum megszerezze *Bazzani* régi olasz festőművész két mesterművét.

SZÉL JENŐ, a Kisipari Hitelintézet vezérigazgatója, fontos bécsi pénzügyi tárgyalásainak befejezése után a Semmeringen tölt néhány napot. Hivatalát 16-án foglalja el.

RAPOCH JENŐ dr.-nak, a Hazai Bank ügyvezető igazgatójának közgazdasági érdemeiért a m. kir. kincstári főtanácsosi címet adományozta a kormányzó.

VÉSSEI EDE dr. gázgyári kereskedelmi igazgatót, a Budai Dalárda alelnökét érdemei elismeréseül a III. oszt. érdemkereszttel tüntette ki a kormányzó.

SZEGŐ SÁNDORT, a Budai Dalárda országos karnagyát a kormányzó külön kihallgatáson fogadta s legmagasabb elismerését fejezte ki a dalárda külföldi sikereiért.

MAKOLDY VIKTOR reálgimn. tanár méltatta március idusát a „Pénteki Borgazdatársaság"-nak március hó 13-án, pénteken este 8 órakor tartott borestélyén, nagy és mély hatásokat váltva ki az ünneplő társaságból.

KÁDÁR LEHEL, a „Reggeli Ujság" felelős szerkesztője bejelentette lapvállalatának, hogy lemond, mert nem tudja fedezni azokat a közleményeket, amelyek az ő hozzájárulása nélkül jelentek meg.

Szente Miklós

Most, március hó 9-én volt 10. évfordulója annak, hogy *Szente* Miklós, a III. ker. népszerű elöljárója, mint megválasztott kerületi elöljáró a kerület vezetését átvette. Ez alkalommal a kerületi elöljáróság tisztikara a polgárság képviselőivel együttesen (*Szilágyi* Károly, vitéz *Párkány* Sándor ny. tábornok, *Szervey* György stb.) meleg ünneplésben részesítették és *értékes aranytollal* lepték meg. Az üdvözlő beszédet *Gergelyi* Ernő dr. tanácsjegyző mondotta, kiemelve a 10 hosszú esztendő nehéz és fáradságos munkáját, amelynek során a kerület közigazgatásilag úgyszólván mintaszerűvé fejlődött, a tisztikar további változatlan szeretetéről és ragaszkodásáról biztosította a jubilánst. *Szente* Miklós elöljáró mélyen meghatva köszönte meg a nem várt és meglepetésszerű üdvözlést; válaszában többek között rámutatott arra, hogy munkájában az igazság és a méltányosság szemmeltartása mellett mindig a polgárság és a tisztikar jogos érdekei s kívánalmainak szolgálata vezette s 10 éves munkájának reánézve legnagyobb értéke az, hogy szerény véleménye szerint úgy a polgárság, mint a tisztikar szeretetét kiérdemelte.

Hollós Mátyás Társaság

a választmányi ülésen hozott határozathoz híven, megbízta *Szávay* Gyula ügyvezető elnököt és *Viraág* Béla alelnök-háznagyot, hogy a társaság nevében üdvözöljék Budapest székesfőváros két új alpolgármesterét megválasztatásuk alkalmából. *Szávay* Gyulát hirtelen jött gyengélkedése gátolta meg a tisztelgésben. Mindkét helyen a küldöttségek egész sora várakozott, hogy tiszteletét tehesse.

LIBER Endre alpolgármester szívesen fogadta a társaság üdvözletét és ez alkalommal fel is hívta a Hollós Mátyás Társaságot, hogy a várbeli most elkészült *bautzeni Mátyás emlék leleplezésének szervezését* vegye a kezébe és ezt az ünnepet a fővárossal közösen rendezze. Mint a nagy király emlékének ápolására alakult társaságot, ezt tartja erre hivatottnak az alpolgármester.

BORVENDÉG Ferenc, akit, mint budai polgárt és *a hegyvidék fejlesztéséért* eddig is sokat tett városi dignitáriust üdvözölte a társaság, örömmel jelentette ki, hogy a budai hegyvidék fejlődését ezentúl is szívén viseli, mert a hegyvidék fejlődése nemcsak Buda, hanem egész Budapest érdeke.

Mind a két alpolgármester fokozottabb figyelemmel kíséri majd ezentúl a Hollós Mátyás Társaság működését és szívesen segíti azt városfejlesztő és szépítő törekvéseiben.

A Budai Társaskör csütörtöki népes borgazdaestjén *Oszoly* Kálmán üdvözölte a megjelent tagtársakat, azután *Szombathy* Kálmán méltatta a társelnök borgazdák, *Hoór-Tempis* Mór dr., *Ziegler* Géza, *Fejér* József és *Kún* Gyula személyes érdemeit. *Spannberger* Alajos elöljáró a *Budai Napló* egyik munkatársának *Kell-e elöljáróság?* c. közleményét tette szóvá, amely párizsi mintára más adminisztratív beosztást ajánlott a mai elöljárósági rend helyett. A folytonos ováció, amely felszólalását kísérte, méltatása volt annak a melegszívű munkának, amit ő a kerület érdekében kifejt. *Okolicsányi Kúthy* Dezső után *Szitár* Endre köszöntötte fel talpraesett rigmusokban a borgazdákat, majd *Krivoss* Árpád dr. méltatta *Spannberger* Alajos érdemeit. Befejezésül *Bakonyi* János mondott erőteljes beszédet a hadviselt gondterhes generáció érdekében és kívánta, hogy a Társaskör segítse minden erejével az érvényesülni vágyó ifjúságot.

RAVASZ Előkelő cukrászszalón. Krisztina körút 75. sz.

A Zugliget a hegyvidékért. A budai hegyvidék legvédettebb része, a Zugliget patrónusára talált *Borvendég* Ferenc alpolgármester személyében, akihez dr. *Manninger* Vilmos, a Zugligeti Egyesület elnöke vezette az egyesület küldöttségét, amelyben résztvettek *Oszoly* Kálmán szív. biz. tag, *Wladárcsik* József dr., *Kulcsár* Richárd és *Komlós* igazgató. Az elnök üdvözölte az alpolgármestert és kérte, hogy a budai hegyvidéket továbbra is vegye jóakaró pártfogásába, mint eddig, amit *Borvendég* meg is ígért. Egyúttal az útburkolási hátralékok kamatának felére való leszállítását kérte, amit azonban a közigazgatási bizottság már ily értelemben elhatározott. Az alpolgármester megnyugtatta a küldöttséget, hogy a Zugligetet minden baját, minden hiányát nagy figyelemmel és szeretettel fogja kísérni.

MÁTÉ István, szobafestő és mázoló mester, *I. ker., Attila-körút 2.* Telefon: 573—55.

A Gazdaságvédelmi Társaság budai osztálya *Hennyey* Vilmos dr. elnöklésével e hó 6-án tartott felolvasó ülést a Philadelphia-kávéház különtermében. *Lugmayer* József dr. ügyvéd, a H. M. T. tagja, a lakáskérdésről értekezett felette érdekesen. Ismertette a nyugati külföld viszonyait és rámutatott az egészséges fejlődés akadályaira minálunk. *Bárdos* György dr., *Pollakovics*, *Gergely* Zsigmond, *Laubacher* dr., *Kiss* Dezső, *Petheő* Lajos és mások hozzászólása után *Boronkay* dr. ügyész azt indítványozta, hogy a társaság forduljon a Közmunkatanácshoz azirányt, hogy a családi házak építésének legfőbb akadályát, a 300 □-ölnyi telekminimumokat szüntesse meg és engedélyezze a 100 □-ölnyi parcellázást. *Hennyey* Vilmos dr. elnök a felette érdekes diszkussziót egybefoglalva kijelentette, hogy a társaság az indítványnak megfelelően megteszi a további lépéseket. A Gazdaságvédelmi Társaság mind gyakorlatibb tevékenységét bizonyítja, hogy az Orsz. Hitelvédő Egylet részéről a mult hónapban *Nyulászy* János dr. tartott előadást a *kényszeregyességek technikájáról*, azután *Török* Sándor dr. a részvényesek jogi helyzetéről. Az előadások mindannyiszor élénk vitákat keltettek, amelyek e közérdekű ügyekben további eljárásoknak szolgáltak alapul.

Az Óbudai Föld- és Szőlősgazdák Egyesülete a március hó 1-én megtartott közgyűlésén megválasztott tisztikar névjegyzéke: Díszelnök: dr. *Botzenhardt* János; tb. elnök: id. *Ziegler* György; elnök: *Kuncze* Géza; alelnökök: *Krén* György, dr. *Lugmayer* József; titkár: *Putz* Nándor; pénztáros: *Meszner* József; ügyész: dr. *Kuncze* Lajos; gazda: *Wéber* Károly; számvizsgálók: *Ziegler* György, ifj. *Gigler* István, *Gittinger* György. — *Választmányi rendes tagok:* Beringer István, Breitner Rezső, Flesser Márton, legifj. Gigler István, Graf József, Graf Rezső, Halmschlager Mihály, Haszmann Márton, id. Haszmann Pál, Haszmann Márton, Hollós István, Krén István, Lindmayer Keresztély, Montskó György, Polacsek Károly, Popp János, dr. Schäffer István, Schlosser István, Schmidinger József, Stachmann Alajos, Straub Gyula, Szeif Pál, ifj. Thaller István, Wimmer Károly, Wittmann József. — *Választmányi póttagok:* Rechenstein Mihály, Raab József, Wittmann Antal, Goldinger Márton, Schütz József.

SZEMÜVEG Zibriny inél, I., Attila-u. 12

A régi jó Budapest kedves, fínom szállója volt mindig a Pannonia. Gazdája, az európai hírű szakférfiú: *Glück* Frigyes nemrég modernizálta az egész hotelt, meleg-hideg vízvezetékkel, légfűtéssel, fürdőszobákkal és számos más újítással látta el, de a kellemes régi tónus, amelyért a vidéki úriemberek és a nívós külföldiek annyira kedvelték a Pannoniát, mindenben megmaradt. Az árakat — a gazdasági helyzethez alkalmazkodva — *mérsékelték.*

ÓVATOSSÁG. Finom ruhákat szigorúan szárazon szabad csak tisztítani. Egy öltöny vagy női köpeny 6 Pengő
MENCZER-nél Fest. Tisztít. Mos. Telefon

Betűtréfa. Falrahányt borsó minden panasz a villamosközlekedést illetően. Utolsó kísérletképpen a következő rövid, de velős táviratot küldtük az igazgatósághoz: „BESZKÁRT, BESZKÁRT!" Ott rögtön megértették, hogy ez betű szerint csak ezt jelentheti: — „Botrányos E Szerencsétlen Közlekedés! Acsorgunk Ritka Türelemmel", aláírva: — „Buda Elhanyagolt Szegény Közönsége Átkozódik Rettenetes Tehetetlenségében". Az igazgatóság azonnal és hasonló rövidséggel válaszolt: „BESZKÁRT, BESZKÁRT!", ami szerintünk csak azt jelentheti, hogy: — „Bár Ez Szomorú, Kérjük, Acsorogjanak Rendületlenül Tovább" — (és ha új kocsikat állítunk be, akkor): — „Bizonyára Eddigi Szigorú Kritikusaink Áldást Rebegnek Társaságunkra". — (Így írja ezt egyik olvasónk, aki bizonyára sokat vár a Margit-körúton olyan *közvetlen* kocsira, amely az *Erzsébethídra* kanyarodhatnék és így ráér e közben betűtréfák elkövetésére. A szerk.)

Kultúrestét rendezett a „Németvölgyi Templomépítő Bizottság" március 8-án a Fery Oszkár-utcai Tanítóképző Intézet dísztermében. Az estét dr. *Szabó* Imre szavai vezették be. Elnöki megnyitót szárnyaló színekkel, lelkes szóval *Becsey* Antal mondott. A D. S. A. énekkarának számai után *Dán* Norbert dr. *Wladár* Róbert kiváló dalkompozícióit és *Dolinay* Gusztáv is művészi énekszámot adott elő. *Demeter* Sándor, a Budai Napló munkatársa, mély megérzéssel szavalta *Kiss* Menyhért: Magyar Miatyánk c. költeményét. *Erőss* Béla nagy sikerrel saját dalait adta elő. *Eitner* Irén, *Polyák* Izabella, *Szondy* Bella, *Bónis* Ottó, *Varga* Imre, dr. *Brand* Ivánné, *M. Morvay* Jolika művészi magánszámokkal tették felejthetetlenné a Dénes János rendezésében pergő gazdag műsort.

Sikerült műsoros előadást rendezett a Magyar Vöröskereszt Egylet III. ker. választmányának a kerületi társadalmi egyesületek támogatásával és közreműködésével március 7-én az Országos Nyomorenyhítő Akció javára, amelyen nagy tetszést aratva résztvettek: — a III. ker. Zenekör. Karnagy *Grill* Gyula, *M. Nedelkovits* Anna hangversenyénekesnő, az Obudai Dalkoszorú Dalegylet. Karnagy *Zöld* Károly, a III. ker. Keresztény Társaskör zenekara. Karnagy *Müller* Antal, *Kovács* Gyula tanár, dr. *Dirner* Gusztáv dalköltő. Az ünnepi beszédet *Szilágyi* Károly v. nemzetgy. képviselő mondotta.

Obuda ügyeit tárgyalta a III. ker. Egyesült Polgári Társaskör Andréka Károly elnöklete alatt tartott választmányi ülsé e hó 10-én. *Szepesi* Ágoston beszámolt az Orova Zsigmond bizottsági tagsága ügyében tett eljárásról, amit az elnök megköszönt és méltatta március idusát. A Társaskör áprilisban tartja közgyűlését, amit Horváth Lajos titkár terjesztett elő és megválasztották a jelölő bizottságot. Felhozták a Filatorigát környékének bajait, továbbá az óbudai elmaradt 30 éves adómentességet, a Lajos- és Zsigmond-uteán nehezen lebonyolítható közlekedést, amely kérdésekhez hozzászóltak: Szalay Sándor v. elöljáró, Günther Béla, Gropmann Vilmos, Martin Gyula, Bárczy Lajos, Philipp Kálmán, dr. Wilhelm Jenő és dr. Orova Zsigmond.

A II. ker Iparosok márciusi ünnepén, e hó 15-én este 7 órakor *Lendl* Adolf elnök és *Böngérfy* Géza ünneplő beszédei után *Váli* Gábor szaval, *Kleitsch* Imre dr. énekel, *Csiszár* Vilma szaval és ifj. *Csiszár* Lajos irredenta dalokat énekel. Unnep után társasvacsora.

LORGNON Zibrinyinél, I., Attila-u. 12.

Szabolcska Mihálynak, a Hollós Mátyás Társaság nagyérdemű elhúnyt elnökének, a kiváló papköltőnek síremléket állítanak a Kerepesiúti temetőben. Országos mozgalom indult meg a terv megvalósítására.

Bőjti estéket rendez ünnepi szónoklattal és műsoros előadásokkal a *Budai Kat. Kör* saját dísztermében II., Pálffy-tér 4 (bejárat Fő-utca 83) március hó 14-én és 22-én.

A Budai Klub márc. 14-én, szombaton pont 9 órakor rendezett zeneestélyén közreműködnek: *Siposné Erdős* Klári és *Erdős* Vera zongoraművésznők, — március 17-én, kedden este 8 órakor *Abaházy* Árpád dr. honvédfőorvos ad elő: A nagyvárosok gázvédelméről, — március 24-én, kedden este 8 órakor *Feldmann* Sándor dr. idegorvos előadása, — március 28-án, szombaton este pont 9 órakor zeneestély, amelyen közreműködnek *Zala* Lili zongorán, *Biró* Ferenc hegedűn és *Bruck* Ferenc gordonkán, — március 31-én, kedden este 8 órakor *Benedek* Marcel dr. író előadása: Az újabb erdélyi magyar irodalomról.

Finn-magyar estét rendeztek a Magyar Műkedvelő Egyesületek Orsz. Szövetsége, a Budai Iparos és Kereskedő Ifjak Kultúregyesülete" és az Egyetemi Énekkarok közreműködésével a Városmajor-utca 59. szám alatti teremben március hó 8-án, vasárnap délután, a finn vendégek tiszteletére, amelyen közreműködtek és nagy sikert arattak: *Vaszi* Viktor karnagy, *Lettner* Vilmos, *Ispánovics* Sándor isk. igazgató, *Hetzel* Gyurka, *Kremm* Viktor, *Noszter* József, *Agócs* Manci és *Várady* Árpád. Szünet után ügyes előadásban színre került: „Zavaros helyzetek" című egyfelvonásos bohózat.

Hányat ütött az óra? — akarod tudni, kedves polgártárs, miközben a hóviharban kenyér után szaladgálsz az utcán? — A város bölcsessége gondoskodott róla, hogy ne kelljen kigombolni télikabátodat, hogy megnézd — nem ugyan zsebórádat, csak a zálogcéduláját. Többé-kevésbé megfelelő helyen elhelyezett nyilvános óráról olvashatod le az időt — nappal. Besötétedéskor már csak szeretnéd leolvasni, — de hiába! mert az órákat nem világítják: lehet azért, mert besötétedéssel minden rendes embernek otthon a helye, lehet azért, mert, aki az időre kíváncsi, nézze meg a saját óráját. De akkor minek egyáltalán nyilvános óra?

„PANNONIA"
SZÁLLÓ
Budapest, VIII., Rákóczi-út 5
Az előkelő családok régi, jóhírnevű találkozóhelye a város szívében, a két legnagyobb pályaudvar és a hajóállomások közelében, a villamos közúti vasutak csomópontjánál, kényelmes közlekedés minden irányban.
Legmodernebben átalakítva
minden kényelemmel felszerelve. 110 szoba, 180 ággyal. Központi fűtés. Lift. Állami telefon. Hideg és meleg folyóvízvezeték az összes szobákban. Szobák fürdőszobával és toilettel. Külön fürdőszobák. Kényelmes, ízléses olvasóterem. — Fodrász, manikür és pedikür. — Pompás télikert, fényes éttermek, különtermek, kávéház. Kitűnő magyar és francia konyha, kiváló magyar és külföldi fajborok. Figyelmes kiszolgálás.
Mérsékeltük árainkat!
Szállótulajdonos: Glück Frigyes.
Az étterem és kávéház tulajdonosa: Pelzmann Ferenc.

A Budai Társaskör március hó 19-én este 7 órakor tartandó márciusi ünnepén *Krivoss* Árpád mondja az ünnepi beszédet, — *Koncz* János hegedül, — *Konczné Keömley* Bianka operaénekesnő énekel, — *Rehák* Ili, *Rehák* József felsőkereskedelmi iskolai tanár kisleánya pedig szaval. Vendégeket is szívesen lát az elnökség.

Fortuna szekerén okosan ülj! Bár a mai lehetőségek szerint kevés boldog halandónak adatik meg, hogy ama bizonyos szekeret okosan ülje meg. Ne mulassza el senki sem a szerencséjét, amely egész életét egy boldog álomvilágba varázsolhatja át. Igy volt ez a XXIV. sorsjáték 200.000 pengős főnyereményével is, melynek szerencsés nyerői *Skuts Dénes osztálysorsjáték főelárusító, budai bankház (I., Horthy Miklós-út 152. sz. Tel. LA 2-44) ügyfelei voltak*, akiknek boldogan felviharzó öröme a legbiztatóbb felhívás arra, hogy minden budainak, aki nyerni akar az osztálysorsjátékon, az áprilisi új húzások előtt hozzá kell fordulnia. Lásd a mellékletet.

Harmadik szerzői estjét rendezi, a két előbbi rendkívüli sikerén felbátorodva, *Kúti* László és *Tábori* Pál március 22-én, vasárnap este ½9 órakor a Zeneakadémia kamaratermében, *Pünkösti* Andor és *Forró* Pál, de nagyszámú kiváló zene és énekművész közreműködésével. Belépődíj nincs.

Hazafias ünnepet rendez a Budai Iparos és Kereskedő Ifjak Kultúr-Egyesülete és a Zugligeti Erdei Viszhang Dalkör I., Városmajor-utca 59. sz. a. *március hó 15-én*, vasárnap d. u. ½6 órakor, amikor egyúttal színre hozzák a „Mátyás Diák" című vígjátékot.

HÁZASSÁG. Harminckétéves keresztény, hatalmas anyagi és egyéni értékekkel, saját nagyüzemű pestmelletti nyomdával, előkelő állással és társadalmi körrel rendekező úriember, aki több tekintélyes lapnak tulajdonosa és főszerkesztője, neves író, mielőbb házasságot kötne kölcsönös megtetszés esetén korban hozzáillő, föltétlenül szép, független, szintén jobb viszonyok közöttt élő 30 éven alóli úrhölggyel, aki írói, zenei vagy énekművészi működéshez tehetséget érez és szeretne nívós házasélet mellett érvényesülést szerezni. Teljes című, fényképes levélre hasonlóval válaszolok. Cím: Fekete János, Budapest 4, főposta restante.

BUDÁN jól bevezetett, privátokat látogató ÜGYNÖKÖK címeit kéri LAKÁSBERENDEZŐ VÁLLALAT
Ajánlatok „Részlet" jeligére Tenzer hirdetőjébe
BUDAPEST, IV. KER., SZERVITA-TÉR 9

Előkelő biztosító intézet
budai főügynöksége keres alkalmazásra jó összeköttetésekkel rendelkező magyarul és németül beszélő keresztény fiatalembert, akit üzleti téren kíván foglalkoztatni. Ajánlatok „Budai" jeligére a kiadóhivatalba nyujtandók be

BALOGH G.
DROGÉRIA
CSAK II, MARGIT-KÖRÚT 1
TELEFON AUT. 515—59. SZ.
Összes növényvédelmi szerek állandó raktára.
Kérjen képes ismertetőt.

KERPEL
MIMOSA CREME
SZÉPÍTI, FEHÉRÍTI ÉS PUHÍTJA AZ ARCOT
EGY TÉGELY ÁRA: 1 P
TEGYEN KÍSÉRLETET
KERPEL
MIMOSA TOILETTE ÉS MOSDÓSZAPPANNAL
Szépít, üdít, fehérít. EGY NAGY DARAB ÁRA: 90 f
KÉSZÍTI:
KERPEL „SZENT ISTVÁN" GYÓGYTÁRA
BUDAPEST, II., MARGIT-KÖRÚT 38 TELEFON: 5-16-19

KÖZGAZDASÁGI NAPLÓ

Szerkesztő: SZÁSZHALMI JÓZSEF.

Segélykiáltás az a memorandum, amelyet az Egységes Községi Polgári Párt elnökségének nyujtott be a *II. ker. Iparoskör* vezetősége, mely napirenden tartja az aktuális gazdasági kérdéseket nemcsak meggyőződéses ügybuzgalomból, hanem tagjainak sürgetésére. Elhatározta ezért a választmány, hogy a kiáltó gazdasági aránytalanságokra, törvényi intézkedések hibáira és méltánytalanságokra reámutat és konkrét kívánságait polgári öntudattal juttatja kifejezésre és ugyanilyen megmozdulásra hívja fel a testvéregyesületeket, köröket is. Ezért azt kívánja: hogy a többfizetéssel rendelkező tisztviselőktől a többes fizetést vonják meg. A közüzemeket teljesen őszintén és véglegesen szüntessék meg. A lakbéreket, de különösen boltbéreket szállítsák le. A köztisztviselők fizetésének letiltását tegyék lehetővé. Az évek óta kiadásra váró közmunkákat adják ki. Tudják jól, hogy a párt programmjában kívánságaik nagyban és egészben bentfoglaltatnak. De ők többet várnak: — *a megvalósítást.*

* **Kende Tódor** m. kir. főtanácsos, a *Vas- és Gépgyárak Orsz. Szövetségének* igazgatója, régi harctéri sebesülésének komplikációiból kifolyólag a Pajor-szanatóriumban fekszik.

* **A TEBE** március 7-én tartotta ezidei közgyűlését. *Hegedüs* Loránt elnöki megnyitójában megállapította, hogy a válság mélypontján már túlhaladtunk. *Kresz* Károly előterjesztésére a zárszámadást és a költségvetési előirányzatot egyhangúlag elfogadták, *Milos* György indítványára újból *Hegedüs* Lorántot választották meg a TÉBE elnökének.

* **A Belvárosi Takarékpénztár** március 7-én tartotta 37-ik évi rendes közgyűlését *Székely* Ferenc udv. tan. elnöklete alatt. A közgyűlés hozzájárult az igazgatóság által előterjesztett összes javaslatokhoz. Vitéz *Pétery* Aladár dr. a részvényesek elismerését fejezte ki az igazgatóság és a tisztviselői kar eredményes munkájáért. A közgyűlési határozat értelmében az *1,570.925.21 pengő tiszta nyereségből* az elmult üzletévre *részvényenkint 5 pengő (10%) osztalék* kerül kifizetésre.

* **A Magyar Földhitelintézet** március hó 12-én tartotta meg ezévi rendes közgyűlését, melyen az igazgatóság az elmult 68-ik üzletévről szóló jelentését és az 1930. évi mérleget terjesztette elő. A jelentés az intézet további fejlődését mutatja. Az 1930. év folyamán az intézet 1,669.421 pengő 07 fillér névértékű törlesztéses kölcsönt folyósított. Folyósított továbbá 4,915.299 pengő 98 fillér rövidlejáratú kölcsönt. Az 1920. év december 31-én *fennálló törlesztéses kölcsönök átlaga kitett 104,897.089 pengő 13 fillért.* A mérleg 199,498.712 pengő 44 fillér végösszeget tüntet fel, *az évi összforgalom pedig 1,836.397 pengő 70 fillér volt.*

* **A Gschwindt-féle szesz-, élesztő-, likör- és rumgyár** március hó 12-én megtartott rendes évi közgyűlése az 1930. évre részvényenkint *12 pengő osztalék* kifizetését határozta el. A szelvények f. hó 14-től kezdve kerülnek beváltásra a részvénytársaság központi irodájában (IX., Ipar-u. 17) és a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál.

* **A Magyar Forgalmi Bank R. T.** igazgatósága *Madarassy-Beck* Marcel báró dr. elnöklete alatt f. hó 10-én megtartott ülésén megállapította az 1930. üzletévről szóló zárszámadást, mely *610.850.50 pengő tiszta nyereséggel* zárul. Az igazgatóság elhatározta, hogy az 1931. március 21-én megtartandó közgyűlésnek javasolni fogja, hogy *részvényenkint 5 pengő osztalék* kerüljön kifizetésre, a rendes tartalékalapba 50.000 pengő és az intézet nyugdíjintézményeinek 75.000 pengő jusson.

Budai Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság
Budán, II., Fő-utca 9

Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket.

Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk

Budai ingatlan-tulajdonosoknak gyors lebonyolítás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyujtunk

Mindennemű bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésre

SAFE DEPOSIT

Telek ház lakás

Budai Napló
I. ker., Bors-utca 24. szám
Telefon: 502-96

TELEK

Bérháztelkek
Buda legszebb helyein **eladók**

1. A **Fő-utca, Pálffy-tér, Ganz-utca** által határolt parcellázott telkekből 76 négyszögöltől kezdve. **Hatemeletes bérházak** összenéző udvarokkal engedélyezve!
2. **Filiér-utca** és **Ezredes-utca sarok.**
3. **Donáti-utca 3. sz.,** öt emelet építhető. **Öröklakásoknak** kitűnő helyek.

Bővebbet **dr. Székely Márton** ügyvéd irodájában, VII., Erzsébet-körút 32. sz. alatt d. u. 4—6 között. Telefon: 448—22

Lakások kiadók
a statisztikai hivatallal szemben.
Bimbó-utca 1-3-5. sz. házban
kettő-, három- és ötszobás
hallos
modern kivitelben. Központi fűtés, meleg víz:
Bővebbet a helyszínen, vagy **Katona, Székely és Molnár** építészmérnökök irodájában, **Személynök-utca 11.** Telefon: **298-29** és **135-41.**

Telekbérletet keresek Budán villamos és erdő közelében Weekend-házacskák és kisnyaralók részére. Polák Lipót, VII., Akácfa-u. 30., délután.

Pasaréten, Hermann Ottó-u. 12. sz. alatti 300 öles, bekerített, közműves villatelek, autobusz és villamos közelében szabad kézből eladó. (128)

Bornemissza-utcában 145-öles telek eladó. (127)

Rózsadomb alján 300 négyszögöles, befásított telkek, közművekkel és szép kilátással jutányosan eladók. (108)

Szépvölgyi fenyvesben egyedülálló 16 holdas és a római Dunaparton 4 holdas telek szanatórium, weekendtelep részére eladó vagy bérbeadó. Dr. Lugmayer József ügyvéd, II., Margit-körút 1. Automata telefon 515—52.

Rózsadomb legszebb helyén, Zárda-utcában 304 öles telek összes közművekkel kedvező fizetési feltételekkel eladó. (121)

Rózsadomb legszebb helyén, autobusz megállónál, 380 négyszögöles telek olcsón eladó. (112)

Bercsényi-utca és Baranyai-út sarok, 1010 négyszögöl telek, minden közművekkel, nagyon olcsón eladó. Telefon: 824-44.

Buda legszebb és legegészségesebb helyein. Istenhegyi-út 37. és Tamás-utca 21. szám alatt termő gyümölcsfákkal beültetett összes közműves, 300 öles villatelkek jutányosan kaphatók részletre is. Tulajdonos, Csollán ügyvéd, Váci-utca 42. Telefon: 846—58. Értekezés 4—6 óra között.

Sashegyen, Budaörsi-út felett délkeleti fekvésű vagy 400, vagy 280 öles telek olcsón eladó. Mindkét telek villamostól 5 percre, két utcára nyílik. (120)

HALWA S.
BUDÁN, I., SZENT JÁNOS-TÉR 4
TELEFON: AUTOMATA 507—37
Állami díszoklevél — Ezüstkoszorús mester
NAGY ARANYÉREMMEL KITÜNTETVE
Vadászfegyverek, fegyverjavítások, sportcikkek, cserkészfelszerelések
PUSKAMŰVES

Szebb — Jobb — Olcsóbb
RÁDIÓ
CSILLÁROK, KELLÉKEK
NINCS PESTBUDÁN
IDŐT, PÉNZT TAKARÍT, HA ITT VÁSÁROL
KRISZTINA RÁDIÓHÁZ
I., KRISZTINA-KRT 141
TELEFONSZÁM: AUT. 566—83
Kedvező fizetési feltételek

Ujszentjános-kórháznál téli-nyári bérvillatelek egyik Szarvas-úton, a másik Virányos-úton közművekkel, fásítva, vaskerítéssel, déli fekvéssel, eladó. Ikervillának 6800, 10.200, 13.200, 8000 pengős részek. (102)

Fery Oszkár-utcában 206 öles telek eladó. Építési iroda I., Naphegy-utca 21. Tel. 527—80.

Fery Oszkár-u. 46. sz. alatti telek vilamos és autobusz közvetlen közelében, 340 öl à 95 pengő. Králik Elemér, VIII., Nap-u. 23.

Rózsadombon, Bimbó- és Vérhalom-utca mentén gyönyörű fekvésű 270 öles telkeink, dunai kilátással, eladók részletfizetésre is. Építési kölcsönt nyujtunk. Rózsadombi házépítő rt. V., József-tér 8. Telfón: 806—00.

Hidegkúti-úton, Star filmgyár mellett, villamos közelében, kettő à 298-öles telek, diófás parkban, összes közművekkel. (69)

HÁZ

Különleges szépségű, elsőrangú építkezésű sarokbérház, étage-fűtéssel, 55.500 pengő bérjövedelemmel, 11% nettó hozamra, eladó. Részletes felvilágosítás a kiadóhivatalban. (107)

Sósfürdőnél egyemeletes, 3 lakásos ház, összes közművekkel 40.000 pengő. 24.000 pengővel átvehető. — Ugyanott 150 öles telek is. (118)

Városmajor-utca mellett pompás villa, 7 szobával, minden mellékhelyiséggel, parkos kerttel, luxuskivitelben, Vajda Zsigmond freskóival, eladó. 25 évi adómentesség. (49)

Keresek 40.000 pengős árban családiházat, a budai hegyvidék alján, I. vagy II. kerületben. Ajánlatok a kiadóba. (124)

Buda legszebb helyén négyszobás villa, külön házmesterlakással, olcsón eladó. Telefon József háromszázhat—negyvennégy.

Bornemissza-u. 46. sz. alatti villaszerű ház, két háromszobás és egy egyszobás komfortos lakással eladó.

Délivasútnál négyszobás, modern alagsoros villa 20.000 pengővel átvehető. (111)

Rózsadombon 6 szobás, gőzfűtéses villa 70.000 pengő. (57)

Rózsadombon kétlakásos nagy villa, szép kerttel, alkalmi áron eladó. (109)

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régt jóhirű céghez
I, Logodi-u. 19 **Béres Márton** Tel.: 530-33

ÜVEG és porcellán-árukban
GÁL LAJOS Budán
II., Széna-tér 7 vezet
Tisztviselők nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltétel

ÉHGYOMORRA
naponkint igyék egy pohár
KRISTÁLY
VIZET!

BELLEVUE
SZÁLLODA
ÉTTERMEIBEN
DÉLUTÁNI TEA
ÁNC
Ujdonság! Menürendszer!
4 fogásos ebéd 1.80-tól, utcán át is
Elsőrangú koncert- és tánczene. Európa előkelő restaurantjai között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 6 pengős. Déli menü 2.50.
Asztalrendelés: T: A. 528-84

LAKÁS

ÖRÖKLAKÁSOKAT
építünk a Villányi-út (Szent Imre herceg útja) 8. számú, kitűnő fekvésű telkünkön. Felvilágosítások, tervek Benedikt Gyula építész irodájában, VI., Jókai-utca 12.

Retek-utca környékén keresek kétszobás lakást. (129)

Németvölgyi-út 2/b. sz. a. házban egy-, kettő- és háromszobás lakások hallal és központi fűtéssel, utcai fronton, kilátással a hegyekre és a szemben fekvő kertekre, villamos (75, 59) és autobusz közelében, május hó 1-ére kiadók. Felvilágosítás a helyszínen vagy Aut. 831—09.

Négyszobás lakás renoválva kiadó május hó 1-re I., Alkotás-u. 23. szám alatt összes mellékhelyiségekkel (2 W. C., 2 kamra, külön garderobe stb.) az I. emeleten, külön bezárható folyosórésszel. Évi bér 2500 P. Telefon: Aut. 504—14.

3 szoba hallos, minden komforttal épült lakás 2 W. C-vel, előszobával, központi fűtéssel vagy anélkül május 1-re. Székely, Retek-u. 69. Telefon: 532—28.

Rózsadombon 5 szobás lakás, beüvegezett verandával, összkomforttal májusra kiadó. Elemi és leánygimnázium mellett. Autobusz megálló. (115)

Egy- és másfélszobás lakások, egy- és másfélszobás garzónlakások minden komforttal május 1-re. Mészáros u. 60/b. alatt épülő új bérpalotában autobusz megállónál. Székely, Retek-u. 69. Tel.: 532-28.

Horváth-kertre nézö, Attila-utcai négyszobás öröklakás eladó. (122)

Buda legegészségesebb vidékén 3 szobás, magasföldszintes szép lakás azonnalra, egy 5 szobás gyönyörű lakás május 1-re kiadó. Vígszínháztól 5 percnyire, autobusz megálló. Buday László-utca 5/b. Telefón 534—69.

Műegyetem parkjával szemben, Budafoki-út 17. szám alatt kettő és négyszobás modern öröklakás és műterem háromszobás öröklakással eladó. Bővebbet a házgondnokságnál, hétköznap délután 3—4 óra között.

Egy-, kettő-, három-, négy- és ötszobás lakás kiadó. Iroda: I., Naphegy-u. 21. Tel. 527—80.

I., Városmajor-utca 8 és II., Kapás-utca 40. szám alatti öröklakások eladók. (119)

Keresek villalakást legalább 4 szobával és mellékhelyiségekkel, lehetőleg a Németvölgy környékén, aug. hó 1-re. Ajánlatok a kiadóba, I., Borsutca 24. Tel. 502-96.

Németvölgyi-út 2/E. szám alatt, 2 évvel ezelőtt épült bérházban, elsőrendű egy- és kétszobás lakások május 1-re kiadók. A lakások minden mellékhelyiséggel, központi fűtéssel és melegvízszolgáltatással rendelkeznek. Megtekinthetők a házfelügyelő útján.

ÖRÖKLAKASOK
a Horthy Miklós-úton. Lakbértörlesztéssel minden modern igényeknek megfelelő olcsó és prima kivitelű **öröklakások kaphatók 2—3 és 4 szobások hallal** Horthy Miklós-út 99. szám alatt épülő házban, melynek fizetési feltételei kilencszeres lakbér mint LÁB kölcsön, a többi pedig készpénzben fizetendő. Minden öröklakástulajdonos telekkönyvi tulajdonosa lesz az öröklakásának és megszünt az egyetemes felelősség. Jelentkezni lehet: **Gábor Miklós, V., Mérleg-utca 2. I/6.,** ahol a tervek és kalkulációk megtekinthetők.

BÁCSKAI
KONYHA!
A CSÁSZÁRFÜRDŐ
éttermeiben bácskai ételkülönlegességek, dunántúli borok!
ESTÉNKINT SCHRAMMELZENE
MEISTER ÉNEKEL
CSIRSZKA KONRÁD
VENDÉGLŐS
ALKALMI KÜLÖN TEREM!
POMPÁS KORA REGGELIKÁVÉ

Műtermet keresek egy- két szobával lehetően Buda belterületén. (114)

Két gyönyörű Bergère-plüss foteuille és egy fehérre mázolt garnitura hall, vagy gyermekszoba részére eladó: II., Retek-u. 53/57. Az új kárpitosnál. Tel.: 549—10.

Egy—háromszobás komfortos lakások **háromévés** házban, központi fűtéssel, melegvízzel **budai hegyekre** legszebb szabad kilátással, **februárra, májusra,** Horthy Miklós-útnál. I., Fadrusz-u. 6. Építészmérnöknél kiadók. Telefón: Lá. 6—80.

Háromszobás, hallos, telekkönyvi tulajdont képező öröklakást keresek, törlesztéses vételre. (123)

ÜZLETHELYISÉG

Németvölgyiút 2/b. sz. a. autógarázs vagy nagyobb műhelynek vagy raktárnak megfelelő helyiség és több üzlethelyiség május hó 1-ére kiadó. Felvilágosítás a helyszínen vagy Aut. 831—09.

Buda legszebb helyén, 2 épülő bérház mellett, melyekben üzlethelyiség nem lesz, vasportállal, karzat létesítésére alkalmas belmagassággal, bármely célra, de különösen mészáros, hentes, trafik, szabó, háztartási cikkek, festéküzlet stb. részére olcsó bérrel kiadók. Mészáros-utca 60/c.

FEDEZZE FEL ÖN IS A SASHEGYET!

Sashegy a Belvárostól gyalog is csak 25 percnyire.

Sashegy a Belváros hegye.

Sashegy a székesfőváros szivében — szivének jobbik oldalán.

Sashegy az előkelő középosztály települő helye.

Csak hegylejtőn lévő telket vásároljunk, ott van csak levegő, napsugár és kilátás.

Ön gyermekei arcáról leolvashatja hogy hol lakik;

nézze meg azután a sashegyi gyermekeket.

Sashegyi telkeinkről prospektust küld:

***Kubatura** részvénytársaság*
Budapest, főpostafiók 77/0

Öröklakások 2—3—4 SZOBÁSOK
HALLAL, MODERN KIVITELBEN
(központi fűtés, melegvízszolgáltatás, gőzszárító, stb.) A Vérmezőre nézö **ATTILA-UTCA 95, 97, 99.** sz. telken épülő Stilus Társasházban **KAPHATÓK,** 1931 május 1-re. V., Balaton-utca 10. Telefon: 168—23.

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III, LAJOS-UTCA 148. SZ.
TELEFÓN: AUTOMATA 624—57.
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett
Kölcsönöket folyósít váltóra, folyószámlákra, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

HUNGÁRIA
radium tartalmú, lithiumos gyógyforrás Budán, Erzsébethídnál
IVÓ-KÚRA
reggel 7 órától esto 6 ig.
= Szénsavval telítve! =
HARMAT-VIZ!

Laptulajdonos: VIRAÁG és TÁRSA
Kiadásért felelős: Viraág Béla.

Nyomatott a Révai Irodalmi Intézet Nyomdájában, Bpest V., Vadász-u. 16. — (Nyomdaigazgató: Linzer M.) —

Megjelenés: hetenkint kétszer 1931.

352

Budai Napló

XXVIII. évfolyam. 1035. sz.

Buda érdekeit a várospolitika, a közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló ujság. Előfizetése egy évre 24 pengő, félévre 12 pengő. Egy szám 50 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal: I., Bors-utca 24. Délután 5—7-ig. Telefon: 502—96.

Felelős szerkesztő: VIRÁG BÉLA

Hirdetések ára: Egy hasáb széles, egy milliméter magas sor, egyszeri közlésnél 40 fillér. 20 mm. magas hirdetés 8 pengő. Szövegsor ára 4 pengő. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő.

1931 március 21.

FŐVÁROSI KÖNYVTÁR BUDAPEST

Március 15 —

a magyar igazság légi flottája

Irta: SZILÁGYI KÁROLY v. nemzetgyűlési képviselő

Gróf Bethlen István miniszterelnök a legnehezebb körülmények között küzd, hogy a magyar igazság megismerését általánossá tegye a külföldnek ama részén, ahonnan mi a trianoni béke revíziójának elindítását várjuk.

Ebben a munkájában különösen két ellentétes hatással kell állandóan birkóznia. Az egyik a *kisantant* és az általa lepénzelt sajtóban hazánkkal szemben szinte állandósult mindennapi *rágalomhadjárat*, amelynek ellenszere a mi törekvéseinknek a tárgyi igazságot fedő ellenadagolása, amely előbb-utóbb fel kell, hogy nyissa a kultúrvilág szemét; a másik ama beállítottság, amely részben ellenfeleink, részben *a magukat magyar emigrációnak feltüntető*, tévutakon járó magyarok és magyarországiak aknamunkája nyomán alakult ki ellenünk, mely szerint a mai Magyarország feudális, reakcionárius és antidemokratikus állam volna.

Most, hogy nemcsak maradék Magyarország, hanem a megszállott területek magyarsága is ünnepli 1848 március idusát, mint a magyar népszabadság hajnalhasadásának emlékünnepét, kötelességemnek tartom ebből az alkalomból, különös figyelemmel a márciusi ünnepségek körüli tapasztalatokra, egy-két megjegyzésemet elmondani abban a hitben, hogy ezzel is *szolgálatot teszek a magyar revíziós politika szent ügyének* és hogy a magyarság részére segítek új fegyvert kovácsolni.

Ezért hívom fel minden illetékes tényező figyelmét arra a felbecsülhetetlen erkölcsi tőkére, amelyet 1848 március 15-ében bír nemzetünk, amely mindentől elvonatkoztatottan is érték, de a már jelzettekre való figyelemmel a Trianon elleni harcunkban: *gyakorlati fegyver*.

A *„Hollós Mátyás Társaság"* ezévi márciusi ünnepélyén elmondottam és pedig *azért ott*, mert eddigi tapasztalataim szerint, az itt tömörült írók, művészek és tudósok keze alól a társaság dagasztóteknőjéből *oly sok egészséges kezdeményezés indult ki* — pl. budapesti fürdőügyünk homlokterbe állítása, a Budai Társaskör megalapítása, a magyar földalatti hőenergiák feltárása, a budai hagyományok ápolása és sok más, — hogy helyénvalónak találtam ezt a szerintem fontos ügyet is ez elé a társaság elé vinni s most — miután ők is hasonlóképpen vélekedtek — felhívásukra, íme, papírra rögzítem azért, hogy az ne *maradjon*, — mint az írásról mondják — hanem *repüljön* szét, mint a magas helyről bátran és hangosan mondott szó, itt Budán és innen tovább az országba, új törekvést, *új közös célt*, új hitet, új örömöt vinni a csüggedő magyar lelkekbe.

Én úgy látom, hogy *a régi* március 15 egy gyönyörű *negatívum, tiltakozás volt* mindazzal a bennünket lenyügöző osztrák és császári politikával szemben, amely nem engedte kifejlődni államiságunkat addig, hogy az szabadon rendelkezzék vérével is, pénzével is, létfeltételeinek legfőbb kérdéseivel is — ami utóbbi alatt *magyar politikát* értek — és hirdette annak a függetlenségi politikának eszméit, amelyeknek egyik katonája volt Bethlen István is.

Március 15-ikének *ez a jelentősége* az Osztrák-Magyar Monarchia összeomlásával és az ausztriai uralkodóháznak a trónról történt lemondásával megszűnt. *„Ausztria-Bécs"* többé nem jelenti számunkra sem a gúzst, sem a gyarmati helyzetet s szerintem március 15-ike jelentősége ezáltal nemhogy csökkent volna, de emelkedett; a negációból pozitív ható és alkotó erővé alakult át a mi március 15-ikénk s ezért is lett nemzeti ünneppé deklarálva törvénykönyvünkben.

Nem lenne helyes, ha ez az ünnep lecsúszna arra a színvonalra — amiknek egyes jeleit, különösen a napi sajtóban máris észlelhetjük —, hogy t. i. ezen a napon teregetnők ki belső politikánknak összegyűlt szennyeseit és *„Autszria-Bécs"* helyett szidnók a — *kormányt*.

Nem. Ez nem lehet az ünnep célja!

S éppen ezért azt tartom szükségesnek, hogy március 15-ike szabadságszerető magyar népünk igazi, nagy nemzeti ünnepe legyen. Hadd repüljön ezen a napon a magyar lélek a szabadságeszményeknek abba a magasztosan tiszta légkörébe, amelyhez őseink még az ázsiai szabad pusztákon szoktak hozzá, amellyel bölcsen élt a nemzet, míg rendelkezett vele, amelyért hősiesen harcolt századokon keresztül a Kárpátok övezte Nagy-Magyarországon s amelynek imádata — hála dicső történelmünknek és költőinknek — ott él ma is minden értelmes magyar lélekben.

Hadd hirdessük ezen a napon *ünnepiesebb keretek között*, hogy nincs igazuk a mi megrágalmazóinknak, csehnek, oláhnak meg a többinek, hadd mutassuk meg ezen a napon *hangosabban és méltóságteljesebben*, mint máskor a szürke hétköznapokon, hogy a mi „Sieges-Alleénk" évszázadok óta az általános emberi és nemzeti szabadságeszmék hőseiből és legnagyobbrészben vértanuiból kapott — egyelőre a nemzet lelkében — *„érczénél maradandóbb"* emlékoszlopokat: Bocskai, Bethlen, Wesselényi, Frangepán, Nádasdy, Zrinyi, Thököly, Rákóczi, Mikes, Batthyány, Széchenyi, Petőfi, Kossuth és az aradi Tizenhárom, akiknek mindegyike gyönyörű fénynyel ragyogó csillag a magyar szabadságtörekvések egén és mellettük — a tejút megszámlálhatatlan csillagtömegéhez hasonló számú — nagyhírű avagy névtelen, de igazlelkű hős, akiknek mindegyike külön-külön le nem tagadható bizonyság *a magyar igazság mellett*.

Trianon lefegyverezhetett bennünket, de nemzetünk érdemeit és éppen a kultúra és a szabadságeszmék térhódítása terén, el nem veheti semmi földi hatalom.

A háború fegyverei ezidőszerint nem állanak rendelkezésünkre, de megvannak erkölcsi fegyvereink, megvannak semmi kincsesi fel nem mérhető történelmi cselekedeteink érdemei s mind-mind *az emberi fejlődés jegyében*. Ezekkel a fegyverekkel nem élni *ügyefogyottság* volna részünkről s bűn az utánunk következő nemzedékkel szemben.

Hadi repülőgépek helyett — amiket egyelőre nem tarthatunk, dacára annak, hogy *az elsőt Jókai lelke küldte a levegőbe* — repítsük fel a kultúrvilág egére a mi igazságainkat. Hadd lássa az egész világ, hogy milyen szabadságszerető nemzet lakott *az osztrák kínai fal mögött*. Hiszen hazánk egyik szerencsétlensége az volt, hogy alig-alig ismertek bennünket azok, akiknek kezében volt a pilátusi pálca Trianonban és az, hogy a kiegyezést követő viszonylag csendes politikájú évtizedek alatt külföldön már feledésbe ment Kossuth odisszeája is, meg Körner magyarimádata is, ami pedig valamikor kifejezője volt az egész szabadságszerető külföld rólunk való gondolkodásának.

Hogy azonban a magyar igazságok tényleg világító erővel repüljenek fel — minden március 15-ikén — az égre, ahhoz szükséges, hogy *március 15-ike igazán nagy, a nemzet egyetemét egybefogó nemzeti ünnep legyen*.

Kis hadseregünk minden katonája, az állami, megyei és városi hatóságok, az egész bírósági és közigazgatási apparátus, beleértve a legmagasabb diplomáciai szolgálatot is, legalább olyan szent lelkesedéssel ünnepelje 1848 március 15-ét, mint a franciák a *Bastille bevételének* évfordulóját. Ezt ünnepli minden francia, bárhol van a föld kerekségén! Március 15-ikét is ünnepelnie illik minden magyarnak, bárhol...

A franciáknál ez dicső polgári hagyomány, nálunk ennél több kell hogy legyen. Törhetetlen életösztönünk, élni akarásunk, a küzdésre való bátorságunk megnyilvánulása.

A minden igaz magyar által szeretett kormányzó, az egész kormány, a papság legyen az ünnepség élén. Az ország minden szószékén március idusáról szóljon a prédikáció. A magyar nemzet minden fia, az államgépezet minden porcikája vegyen részt a magyar szabadság nemzeti ünnepén.

Lelkeket csupán lelki eszközökkel lehet meghódítani és a magyar nemzet rendelkezésére álló lelki fegyverek között alig van nagyszerűbb, mint: *március tizenötödike és október hatodika*. A multban rebellis ünnepek, ma öntudatos vallomásételeink arról, hogy éppen úgy hódolunk a szabadság oltára előtt, mint a mi dicső elődeink.

A most lezajlott márciusi ünnepségek *nem ütötték meg azt a mértéket*, amire mindannyiunk nagy életügyének szüksége van.

Azt hiszem, minden igaz — hazája sorsával törődő — magyar óhaját juttatom kifejezésre akkor, amidőn rámutatok annak szükségességére, hogy március 15-i ünnepségeinket már a legközelebbi alkalomra úgy kell előkészítenünk, hogy arról

az egész világ tudomást vegyen!

Az elátkozott Péterhegy

Néhány év előtt szomorú sirámokat pengettünk az úgynevezett *Sárfenék*, ma *Kelenvölgy-telep* érdekében, mely Buda déli határán, a budafoki határ kiszögellő részén (am scharfen Eck) épült fel, ahol derék postaalkalmazottak és hozzájuk hasonló Budapestről menekült polgárok igyekeztek maguknak állandó otthont teremteni. Ennek a szomszédja a *Péterhegy* és az *Örmező*. Éppen olyan elhagyott, olyan elátkozott vidék, mint volt a Kelenvölgye, mert se útja, se vize, se világítása nincsen, de annál több a sár, pocsolya és az odatelepült, de Budapestről élő népek *csak gyalogszerrel* tudnak bejutni a kelenföldi állomásig, hogy eljuthassanak munkahelyükre. Hogy ezt a rájuk nehezedő átkot elhárítsák magukról, egyesületté tömörültek és megalakították a Budapesti Gazdálkodók Egyesületének *„Örmező-Péterhegyi körzetét"*, mely február hó végén ülést tartott. Az egyesület elnöke *Felicides* Román min. tan és az ügyvezető alelnök *Fléger* Dezső, aki szívvel, lélekkel feküdt neki ennek az elhanyagolt vidéknek a felkarolására. Elsősorban beszámolt a *csatornák* ügyéről, amelyek mai állapotukban sehogy sem bírják az esőzések és az olvadások révén összegyülemlett vizet levezetni. Tíz év óta azokkal nem törődött senki. Eliszaposodtak, eldugultak. Így aztán a fölgyülemlő víz veszélyezteti a szomszédos gazdák termését. Megkeresik majd a hatóságot, hogy segítsen ezen a bajon. Keservesen felpanaszolták az ülésen megjelentek, hogy esős, olvadásos időben, *sehogy sem tudják lakásukat megközelíteni*, mert a kelenföldi pályaudvartól a kelenvölgyi 2. számú sorompóig vezető út gyalogjárója bokáig érő sár, csupa gödör és sürgősen fel kell tölteni kőzúzalékkal, ami talán a MÁV-nak volna a feladata. Ezt is megsürgeti az elnökség. Legkeservesebb a közlekedés kérdése, mert arra kevés kilátás van, hogy a BSZKRT a kelenföldi állomásig vezető vonalát idáig meghosszabbítsa. Legcélszerűbb megoldás lenne, ha a hatóság megnyitná a *Somogyi-utat* és így jutnának el a kocsik a 2. számú sorompóig. Bízva *Fléger* Dezső erélyes és előrelátó eljárásában, aki vállalta ennek a kérdésnek az elintézését, a Péterhegyi érdekeltség most nyugodtabban néz a jövő elé. Végül az elnökség bejelentette, hogy a földmüvelésügyi minisztérium *a talajnak megfelelő csonthéjú gyümölcsfacsemetéket* bocsát a tagok rendelkezésére. Az elnök éltetésével ért véget a nagyfontosságú értekezlet.

A rémület

sohasem vált a társadalom hasznára és nem tesznek jó szolgálatot ennek a különben is megrémült polgárságnak azok, akik az amúgy is nehezen felejthető világháború rémeit keltegetik és a már-már hegedő sebekről kapargatják le a vart. Sehogy sem tudjuk megérteni, hogy most, amikor háborúról egyelőre nincsen szó, mért kell a közönséget rémes képek megrajzolásával arra kioktatni, hogy egy légi támadás bombái, vagy a gáztámadás ellen miképen tud védekezni. Budapest polgárságát naponkint fejbekólintja a különféle adó valamely bombája, — fojtogatja a pénztelenség gáza és könnyeket csikar a szeméből az üzlettelenség könnyfakasztó petárdája. A hitelezők pilótái állandóan üldözik az adósságban fulladozó polgárokat és kergetik a kényszeregyezség, a fizetésképtelenség Trianonjába. Egész életük csupa védekezés, csupa bujkálás, csupa nyomor, csupa gond s akkor mindig akad valaki, aki az esetleg bekövetkezhető, de akkor is csak jó pár év mulva kitörő háború légi flottatámadásai ellen való védekezésre oktatja ki az amúgy is megrémült közönséget, olyan borzalmakat rajzolva eléje, aminők talán sohasem következnek be. Teljesen fölösleges ez a rémületkeltés, mert az ilyen bomba- és gáztámadás-elleni előadások után a közönség mégsem szalad a hadi szaküzletekbe és vásárol gázmaszkot, étertartó hátizsákokat és más efféle védelmi szereket, hanem hazatérve, legfeljebb a paplanját húzza fel néhány ujjnyival magasabbra a füle fölé, nehogy meghallja reggel a csengetést, amikor a gáz- vagy villanyszámlát prezentálják, váltót óvatolnak, vagy foglalni készülnek nála. Elég nekünk a meglévő baj, kár minket a bizonytalannal rémíteni.

A föld igazságot szolgáltatott

— *Saját tudósítónktól.* —

A hajdúszoboszlói 80 fokos második kút ügye arra késztette a szerkesztőséget, hogy közvetlen tapasztalatok és értesülések szerzésére leküldje munkatársát, mert a hajdúszoboszlói fúrás mértékül szolgálna arra, hogy milyen magas hőmérsékletű gyógyvizet lehetne megcsapolni a budai hévforrások környékén.

Tudósítónk az alábbiakat írja:

Nem igen van ma a hazában, aki jobban szeresse a földet s inkább akarná akár a tíz körmével is kikaparni annak kincseit, mint *Pávai Vajna* Ferenc főgeológus. Évekig dolgozott, amíg egy olyan módszerrel ajándékozta meg az emberiséget, amellyel a mi

Alföldünkön s a hasonló síkságokon is olcsó és gyors geológiai eszközökkel lehet földgázt és forró gyógyvizeket felkutatni.

Először Hajdúszoboszlón s azután Karcagon és Szegeden fúrtak az ő útmutatásai alapján s mindenütt már villamosság fejlesztésére bőségesen elegendő földgázt s nagyon értékes forró gyógyvizeket fakasztott a fúró.

Pávai Vajna, amikor hírét vette, hogy

Olaszországban már nemcsak meleg források vannak, hanem a földbe fúrt kutakból valóságos vízgőzt is bányásznak

s azzal fejlesztenek villamosságot, megvizsgálta azt a furcsa bányászkodást s azóta a fejébe vette, hogy nekünk is megfogja a föld kifogyhatatlan belső melegét.

Az 1500 m mélyre tervezett hajdúszoboszlói földgázkutató második fúrást leforszírozta 2032 m mélységig,

mert — ahogy tudósítónk írja — azt vitatta, hogy ott lenn nálunk is nagyon meleg van. Mértek is ebben a mélyfúrásban már 1400 m-nél 108 fok meleget, majd 1500 m-nél 116 fokot s végre

2031 m mélyen 127 és félfok C volt a hőség.

A nagy reménység megvalósulás előtt állott, de a földfeletti hatalmak nemcsak azt akadályozták meg, hogy az egészen *különleges vizet mutató* lillafüredi fúrását folytathassa, hanem a nyáron már az általa megindított hajdúszoboszlói második és debreceni fúrások geológiai irányításából is kikapcsolták. Egy napilap akkoriban megírta, hogy

a hajdúszoboszlói második fúrásból jó magasra felhúzták a csöveket

s a csövezetlen szakasz — éppen

ott, ahol a 117 és 127 fokos túlhevített vízhozzáfolyások voltak, beomlott.

Azóta tovább, fentebb is próbálgatták a földgáz és forró vízhozzáfolyásokat megcsapolni, de a legújabb időig semmi érdemlegeset sem találtak, amíg végre azokban a földrétegekben, amelyek a szoboszlói első kútban levő 73 fokos vizet és gázt adják, itt is megindult a víz és gáz. Csodák-csodájára azonban

ez a víz már az elején is melegebb volt, mint az első kút vize

s amint a nyilvánosságra jutott jelentések mondják,

napról-napra emelkedik a hőfoka.

Most már messze túljár a minapi 80 fokon is, pedig már úgyis

Közép-Európa legmélyebb kifolyó vize volt.

Hogy lesz a 73 fokos vízből 83, vagy még több? Úgy, hogy Pávai Vajnának van igaza, a föld neki ad igazat!

A kút beomlott mélyebb részéből utat tört magának a túlhevített víz

s az melegíti fel a 73 fokos vizet. Hátha még holmi szigetelő anyagokkal — amint a mérnökegylet ülésén mondotta — az ezer méteren felüli hűvösebb földrétegek hőelvonását megakadályoznák,

lenne ott talán 100 fok hőség is,

de nem lesz akkor, ha a magasabb hidegvizű rétegeket is megcsapolják — ahogy már megcsinálták — és

ezzel leszáll a hőmérséklet 78 fokra

és ki tudja, meddig esik még. Így lett a karcagi vízből is 75 fokból 52 fok. Ilyen aztán van a világon sokféle is, de

80 fokos gyógyfürdője csak egy lett volna Közép-Európának

és ez Hajdúszoboszló. Ezt siratják most Hajdúszoboszlón.

Kár volt Pávai főgeológust sarokbaállítani, mert lám, nem ő tett rossz fát a tűzre. Az anyaföld — nem hiába szereti azt annyira — neki adott igazat. S nekünk nagyon nagy szükségünk van a föld hőenergiaforrásaira, de hát a reformátorok sorsa mindig az volt, ha összeütközésbe kerültek a régi bálványokkal.

A mostani bálvány — *„fekete!"*

(G. S. *Szoboszló.*)

Ki mint vet, úgy arat, MAUTHNER magnál jobbat sehol sem kaphat!
MAUTHNER ÖDÖN magtermelő és magkereskedelmi részvénytársaság
Alapítási év 1874. Telefon: 463—65.
SÜRGÖNYCIM: MAUTHNEREK, BUDAPEST.

MAUTHNER MAG
Központ: VII, Rottenbiller-u. 33. Fióküzlet; IV, Kossuth Lajos-u. 4
A Ferencrendiek templomával szemben.

Vetőburgonya Böhm-féle legkorábbi sárga, legkorábbi rózsa, kifli és más jeles fajok, szavatoltan fajtiszta, szelektált minőségben jutányosan kaphatók
Új nagy főárjegyzék, mely növényárjegyzéket is tartalmaz, ingyen és bérmentve.

A magyarok világünnepe

1848 március 15-ike

Március idusát lelkes, szép ünnep keretében ünnepelte a

HOLLOS MATYAS TARSASAG,

amelyet *Szávay* Gyula elnök felkérésére ifj. *Csemegi* József zeneszerző vezetett be a zongorán előadott nemzeti Hiszekeggyel. *Szávay* Gyula azután mint budai ünnepet méltatta március 15-ét és befejezésül felolvasta néhány szép költeményét a csillagokról. E szép költeményeket a többiekkel együtt e számunk tárcarovatában közöljük. Az ünneplő beszédet *Peterdy* Sándor alelnök mondotta lelkes szóval emlékezvén meg e nemzet ezeréves küzdelméről, szenvedéseiről, dicsőségéről, melyek között március 15-ike évről-évre megújuló, mindig ragyogóbb fényben égő csillaga a mi történelmi egünknek. A poétikus szép beszédet megéljenezték és mindenki sietett üdvözölni *Peterdy* Sándort. Azután *Viraág* Ilonka, az ismertnevű mozdulatművésznő, aki ma ennek a szakmának a legkiválóbb képviselője, szavalta el édesatyja, *Viraág* Béla szerkesztő negyven év előtt írt „márciusi" költeményét és megtoldotta egy ugyancsak 40 év előtt írt románc előadásával, melyet szintén közlünk tárcarovatunkban. Elszavalta azután *Ujj* Gyuláné „Magyar átok" című költeményét, mely rendkívül tetszést aratott, amit *Ujj* Gyuláné *Mikola* Ilona, a szerző azzal tetézett, hogy egy rendkívül szimpatikus képet rajzolt édesatyjáról, *Mikola* Károlyról, aki neves poéta volt, de összegyüjtött, gondosan lemásolt, három kötetet kitevő költeménygyüjteményét, a nyomdába való leadást megelőző napokban fölemésztette egy hirtelen támadt tűzvész. Ez a csapás okozta, hogy ótordai *Mikola* Károly ismeretlen költő maradt, pedig nagyrabecsülték poézisét barátai, köztük *Jókai* Mór is. Ezeket a gondolatokat *Mikola* Károly poéta leányából az a véletlen váltotta ki, hogy márciusi emlékei után kutatva, megtalálta édesatyjának egy levelezőlapját, amelyet egy költeménnyel együtt a turini zarándoklat alkalmából készült, mert *Mikola* Károly a leglelkesebb híve volt *Kossuth* Lajosnak, akiről Turinból jövet a következő dalt rögtönözte, amit már a vonaton énekelt a kirándult 850 magyar:

Nyolcszázötven magyar ember,
Úgy hullámzik, mint a tenger.
Lelkesedve ott tömörül
Világító tornya körül.

Kossuth Lajos édesapánk
Távolból is vigyáz reánk.
Gondolata ide szálldos,
Lelkével a Honnak áldoz.
Éljen a magyar szabadság!
Éljen a haza!

Majd *Szilágyi* Károly emelkedett szólásra, keresve a kapcsolatot március 15-ike és a Hollós Mátyás Társaság működése között és azt indítványozta — általános tetszés és lelkesedés közepette, — hogy március 15-ét a magyarság világünnepévé kell tenni, mint ahogy azt meg is írta lapunk e számában vezető helyen. A szép ünnepet *Ujj* Gyula szellemes felszólalása és *Andor* Endre „Erdély" című szép irredenta költeménye és végül *Csemegi* József, aki bravúros zongorajátékkal a Himnuszt adta elő ünnepélyesen, — fejezte be a *Hollós Mátyás Társaság* ünnepét.

*

BUDAI TÁRSASKÖR

márc. 19-én, csütörtökön este *március Idusának* megünneplésén rendkívül sikerült *műsoros estet* rendezett, amelyen a tagokon kívül nagyszámú díszes vendégsereg jelent meg. *Szombathy* Kálmán ügyv. alelnök lendületes megnyitóbeszédben vázolta a márciusi idők jelenségét. Azután *Bálint* Árpád szavalt meleg érzéssel. *Krivoss* Árpád dr. tvh. biz. tag nagyhatású ünnepi szónoklatot mondott, amelyben Széchenyi István eszméit ismertette, amelyek a mai modern időkben is útmutatást adnak az újjáépítés törekvéseinek. A jövő Magyarországának érdekében az új szellemet, az új gondolatok megvalósítását hirdette, mert csakis ez méltó Széchenyi István emlékéhez. Azután *Koncz* János tanár, hegedűművész adta elő *Kósa* György zongoraművész kíséretével Hubay és Zsolt néhány klasszikus szerzeményét őszinte nagy sikert aratva. Megható volt a kis *Rehák* Hajnalka gyönyörű, melegszívű, értelmes, közvetlen szavalata. A díszmagyarba öltözött leányka viharzó tapsokat kapott. Az est utolsó száma és fénypontja *Konczné Keömley* Bianca énekszáma volt, aki kitűnően iskolázott, nagy kultúrájú hangjával Hubay, Tarnay és Lavotta dalokat adott elő, szűnni nem akaró ünneplés mellett. Az estélyt népes társasvacsora követte, amelyen *Oszoly* Kálmán tvh. biz. tag mint háznagy mondott hálás köszönetet a kör nevében a szereplő művészgárdának.

*

Ünnepelt az iparosság

március 15-én este a *II. kerületi Iparoskörben*, ahol nagyszámban gyűltek össze Buda iparosai és családtagjai. Az ünnepi gyűlést dr. *Lendl* Adolf, a II. ker. Iparoskör elnöke nyitotta meg, üdvözölve és felhíva a megjelenteket, hogy bevezetésül énekeljék el a „Magyar Hiszekegyet". Azután ebből indulva ki, az ő kedves biztató szavával rámutatott a pirkadó hajnalra, mely a mi igazunk mellett kezd mindinkább kivilágosodni, rámutatott az olasz barátságra, a franciák megváltozott felfogására, az osztrák közeledésre, ami mind azt bizonyítja, hogy a papirostérképen szét lehetett darabolni Magyarországot, de a Kárpátok törhetlen gyűrűjét és a Duna medencéjét emberi erő nem rombolhatja szét. Mint az egyes ember, a nemzetek is élnek át szomorú időszakokat, megpróbáltatásokat, de ez mind mulandó és *Lendl* ez alkalommal arra kérte a magyarok Istenét, hogy áldja meg ismét a magyart! A népszerű elnököt lelkesen megéljenezték. Az így ébredő ünnepi hangulatban állott szólásra *Böngérfy* Géza igazgató és poétikus szép beszédben méltatta március 15-ét, annak világjelentőségét nemcsak a multban, de a jövőben is, összetartásra buzdítva a polgárságot, ami nagy nemzeti erőt jelent és képessé teszi a nemzetet az ellentállásra, minden reátörő viharral szemben. A szépszavú és poétikus gondolatokkal átszőtt ünnepi szónoklatot nagy figyelemmel hallgatta a közönség és lelkesen meg is éljenezték. Majd *Váli* Gábor szavalta el a „Talpra magyar"-t, utána *Viraág* Béla szerkesztő olvasta fel egy negyven év előtt írott, de ma is aktuális „Március 15." című költeményét, amelyet lapunk más helyén közlünk. Kedves jelenet volt, amikor szép magyar díszben, a kis *Horváth* Böske bátran elszavalta Pósa Lajos Talpra magyarját. Fokozta a hangulatot dr. *Kleitsch* Imre művészi zongorajátéka és e szép magyar dalok hatása alatt szavalta el szépen, ügyesen, kellemesen *Csiszár* Vilma Ábrányinak egyik szép költeményét, „Hí a haza", majd bátyja, ifj. *Csiszár* Lajos énekelt kellemes iskolázott hangon, könnyeket csalogató irredenta magyar nótákat. Ezeket folytatta az Iparoskör „suttogó baritonja", *Bisy* Gyula, a kör jegyzője, aki mélységes, de messze csengő bariton hangon szintén irredenta dalokat énekelt, hogy rengett bele a ház. Általános kívánságra nagy figyelem között emelkedett szólásra dr. *Zboray* Gyula, aki a „Budai Polgári Kör" és a „Pénteki Borgazdatársaság" nevében a régebben megkötött fegyverbarátságot újította fel a polgári egység nevében, amely meghozza Buda szebb jövőjét. A kedves ünepet vidám hangulatban tánc követte, amelyet *Buday* Gyula csendőrezredes nyitott meg *Csiszár* Vilmával és azután az ifjúság ropták a táncot hajnalig.

*

A „Kossuth Lajos" felsőkeresk. isk. a Márvány-utcába méltó iskolai ünnep keretében áldozott március Idusa emlékének. *Hilscher* Zoltán dr. az önképzőkör tanárelnöke magasszárnyalású, hazafias ünnepi beszédet mondott, a nagy „márciusi ifjúság"-ot állította az intézet növendékei elé követendő példaként. Az ünnep méltó kerete volt *Szétsi* Mihály tanár vezetése alatt álló pompás zene- és énekkar előadása. A szépen sikerült ünnepélyt dr. *Orel* Géza c. kir. főigazgató mélyen átérzett beszéde zárta be.

A Budai Társaskör március 25-én délután 6 órakor tartja 7. évi rendes közgyűlését a kör nagytermében, a Délivasút épületében.

A II. kerületi Iparoskör március 29-én délután 4 órakor, saját helyiségében (II. kerület, Batthyány-tér 4) tartja a XXV. évi rendes közgyűlését.

LORGNON Zibrsylnél. I., Attila-u. 12.

A Magyar Rézkarcoló Művészek Egyesülete reprezentatív kiállítása nyílik meg március hó 22-én, vasárnap d. e. 11 órakor a Nemzeti Szalon Erzsébet-téri kiállítási palotájában.

ÓVATOSSÁG. Finom ruhákat szigoruan szárazon szabad csak tisztítani. Egy öltöny vagy női köpeny 6 Pengő
MENCZER-nél Fest. Tisztít. Mos. Telefon

A Monori Mag egy újabb árlapot bocsátott ki rózsákról, növényekről és szőlővesszőkről. Tavaszi képes főárjegyzékével egyidejűleg ezt is minden érdeklődőnek kívánságára megküldi ingyen és bérmentve a Magyar Magtenyésztési Rt. Monori Magkereskedése, Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 3. (Szép-utca sarok).

RUDAS FÜRDŐ radioaktiv höforrás
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ
FEDETT USZODA

BAGOLYVÁR
ÉTTEREM
II., MARGIT-KÖRÚT 20
ÚJ VEZETÉS — OLCSÓ ÁRAK!
VIDÁM ESTÉK
DUNDUS MUZSIKÁL

SZÉCHENYI GYÓGYFÜRDŐ
a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népgyógyfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITŰNŐ KÖZLEKEDÉS

Ha jól akar vacsorázni és kellemesen szórakozni,
keresse fel Budán,
a Gróf Mailáth József szállodaépületében, Kelety Károly-utca 9. szám, a 9-es és 17-es autobuszok végállomásánál
Zsigmond László
a Spolarich-éttermek volt igazgatója
éttermét és kávéházát
Brawe-Boys-Jazz
délután és este.
MEGNYILT! Telefon 545—70.

Idegeit kíméli
ha nagymosását nem otthon végzi!
Fehérneműjét
feltétlen bizalommal küldheti a
DUNA gőzmosó- és kelmefestőgyárba
BUDAI FIÓKOK:
I., Attila-körút 19
II., Fő-utca 7
II., Retek-utca 59
ÉS A KÖZPONT:
VIII., Gólya-utca 43
ugyanott ruhafestést és vegytisztítást garanciával végeznek. — Telefonhívásra autóval jövünk.
Telefón: József 350—52

UJ VEZETÉS!
UJ KORSZAK!
OLCSÓ ÉTKEZÉS!
ESPLANADE ÉTTEREMBEN
Esplanade szálló épülete. Lukács fürdővel szemben. Ia menü (leves, sült körettel, tészta) 1.60 pengő.
IGAZ JÓ BOROK! Olcsó villásreggeli. — Esténként szalonzene.
Külön termek bankettek, esküvőkre

SZENT GELLÉRT GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet és napfürdő
Külön férfi és női osztály
A legmodernebb berendezés
Szakképzett személyzet

A Hollós Mátyás Társaság márciusi ünnepéről.

CSILLAGVILÁG

A csillag.

— Petőfi-ünnepen. —

Mi botor dolog: itt tüzeket rakunk,
Sorosan gyertyákat gyujtogatunk,
Hogy megvilágítsuk az égen amott
Az örökragyogású sarkcsillagot!

Gyermeklobogások, aludjatok el;
A csillagnak e fényből egy szikra se kell,
Ragyog ő maga s éjszaka ég igazán,
Imatávolban, mikor erre merengve
Tündöklik a végtelen ég magasán.

Nagy képtalány az ég.

Nagy képtalány az ég:
Rám-ráborulo csendes esten
Sok rejtélyét már felfedeztem,
De sok van hátra még.

A mennybolt semmi más:
A sors könyvéből egy nagy oldal
Titokzatos csillagsorokkal
Kipontozott irás.

Ha sorsod titka bánt:
Merülj a fejtörésbe mélyen
S megfejted egy pár éber éjen,
Miként a képtalányt.

Nem is nehéz dolog:
Az egyik csillagot a mással
Képzeletedben egy vonással
Csak összekapcsolod.

És nézd, e vonalak
Olvasható betűket adnak
És megjegyezheted magadnak
A titkos fonalat.

Már én sokat tudok;
Sok éjszakán sokat kutattam, —
Le is hullhattok már miattam
Mind, mind, ti csillagok!

Hulló csillagok.

Mi szépen halnak meg a csillagok,
Lehullnak nesztelen,
Csak fénybenúszó végsóhajukat
Látjuk meg idelenn.

S meg nem mozdul szívünkben egy ideg,
Csak nézzük szótlanul,
Hogy most amott egy egész nagy világ
A semmiségbe hull.

De ha a mi szívünket vérezi
Egy kínzó gondolat:
Csodálkozunk, hogy le nem szakad az
Egész mennyboltozat.

Szávay Gyula.

Magyar átok

Szomorú, mint a magyar élet,
Amit én most itt elmesélek.
Szomorú ez a magyar átok,
Magyar szívek, bár hallanátok!...

*

Boltba nyitok be s ím elém
Csinos legényke toppan.
— Tessék! Tessék! Itt Budapesten
ki nem szolgálják jobban!
Minden, mit látni méztatik,
külföldi áru kérem!
Magyar holmit mi nem is tartunk.
Méltóztatik, remélem!
— Magyar holmit nem tartanak?
Tartsák hát meg maguknak,
amit külföldről drága vámmal
magyart lenyúzni hoznak.

A kertésztől virág ha kéne,
— Mind olasz áru — mondja ő, —
ezek minálunk nem teremnek,
„echt" olasz ez a rózsatő. —
És méregdrágán kínálgatja,
s hogy otthagyom, hát mérgibe
nagy gúnyosan kiált utánam:
— Kevés a pénze! Vallja be! —

*

A kalaposhoz bemegyek:
— Tessék! Ez párizsi modell.
Az előkelő társaságban
a legtöbb csak ebből fogy el.

*

Kabát csak angol, cipő csak francia,
a kesztyű meg csak svéd lehet.
Nyaralni meg csak Ausztriába,
vagy csak a tengerhez mehet.

S ez így megy minden vonalon.
Minálunk semmi se magyar.
Ezért pusztulunk olyan nagyon,
ezért vicsorg ránk száz agyar.
És zúgó fejjel, szomorún
egy kávéházba léptem én,
hogy bús szívemmel egy kicsit
viduljak szép magyar zenén.

Jazz muzsikus tányéroz s közben
becsmérel mindent, mi magyar:
— Rossz itt a bor, szivar s a pezsgő! —
S tudj' Isten, hogy mit kiagyal.
Biggyedt ajakkal mondja: — Kérem,
külföldön ez máskép van ó!... —
Olyat vágtam arcába, hogy csak
repült kezéből a vonó.
— Mért rontod itt a levegőt te!...
Takarodj a külföldre hát
És istentelen muzsikáddal
Ne fertőzd a magyar dalát. —

*

S míg forró vérem lecsitul,
lassan pereg a könnyem.
Magyar! Magyar! Mért tűröd ezt?
Segíthetsz rajta könnyen!
Elég volt már az árulókból,
Csapd el magadtól, el velük!
Ne hagyd, hogy véred mind kiszívják,
Fogj össze végre ellenük!

Hogyha magyar vagy, légy magyar,
ne gyönge bábja másnak,
kik önhasznukért gonoszul
sok magyar sírt megásnak.
Hogyha magyar vagy, légy magyar
s a nemzetednek őre.
Drága nekünk e föld nagyon!
Ne csüggedj hát! Előre!
Ha egy szív, lélek és erő
e nemzet ideálja,
akkor tudom, hogy a magyart
az Isten is megáldja.

Ujj Gyuláné.

Erdély

Miért sírsz, Anyám?

Mert kincses, büszke Kolozsvár felett
oláh zászlókat lenget most a szél, —
mert Aradnak vérázott piacán
a „tizenhárom" szobra romokban hever, —
mert székely kunyhókban, a bércek alatt,
az ajkakon dal helyett átok fogan?

Ne sírj, Anyám!

Az elzokogott tengernyi, gyötrő átkot,
az ég felé szálló fogcsikorgatást,
ha van még felettünk magyar Isten,
a földre egyszer visszafordítja majd.
Olyan orkánt még nem ért a világ!
A sarkaiban rendül meg a föld
és mint egykor Jeriko tornyai,
porrá omlanak a börtönfalak,
hogy aki most hontalanul bolyong,
— mert szolgaföldben nem pihenhet —
Petőfi hazátlan szelleme:
a szabad Erdély felett száll megint.

Meglásd, Anyám!

Andor Endre

A juhász románca

Kolompoló nyáj közt, virágos mezőben,
Juhászlegény hever s elbámul merően.

A réti virágok föléje hajolnak,
Titkos regéje van ma minden bokornak.

Büszke csipkerózsa kezdi a mondókát:
„Hatökrös gazdának esketik ma lányát".

Halovány liliom súgja szemérmesen:
„Koszorút a leány fejére most teszen".

Kicsiny harangvirág megrázza a kelyhét:
„Bim-bam!... a menyasszonyt mintha most esketnék".

Elhagyott árvácska — úgy magában suttog:
„Soha életében nem lesz ő már boldog".

Gólyahír is tudja, gólyahír is mondja:
„Szégyent eltakarni, nem maradt más módja".

S a réti virágok kelyhüket megrázva,
Harmatkönnyüt sírnak a szegény juhászra.

Viraág Béla.

Megjelenés: hetenkint kétszer

1931.

Monori Nagy vezet

MAGYAR MAGTENYÉSZTÉSI R. T.
BUDAPEST—MONOR
Monori magkereskedése: Budapest, IV., Kossuth Lajos-u. 3. Telefon: Aut. 868-60
képes főárjegyzék és nagybani árajánlat ingyen és bérmentve

SZENTIMRE
GYÓGYFÜRDŐ
(Rácfürdő)
Erősen radióaktív és rádiumelemet tartalmazó természetes 42·4 C° földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Személyi hírek

JÓZSEF FERENC dr. főherceg költeménykötetét lefordította németre dr. *Bacher-Bodrogh* Pál és ebből közölt szemelvényeket a Neues Wiener Journal e hó 8-án. Nagy feltűnést keltett a fejedelmi poéta „Kolumbus" című színműve, amelyet a Kisfaludy Társaság ülésén mutatott be.

TOPERCZER ÁKOSNÉ tart vetítettképes előadást Olaszországról április hó 16-án, esütörtökön d. u. ½7 órakor a Korona Vigadó nagytermében. Minden érdeklődőt szívesen lát a Ker. Magy. Asszonyok Pártszövetsége.

MORVAY GYŐZŐ dr. ny. tankerületi főigazgató, a Hollós Mátyás Társaság díszelnöke, súlyos nikotinmérgezéssel a Rókus-kórházban keres gyógyulást.

SZILÁGYI KÁROLY díszelnök, a Hollós Mátyás Társaság illusztris tagja, volt nemzetgy. képviselő, nagyhatású beszéddel nyitotta meg a belvárosi, régi nagyhírű *Kossuth Lajos jótékony asztaltársaság* márciusi ünnepét e hó 15-én este a Kapeller-vendéglő külön termében.

MÁRKUS JENŐ, a BSZKRT vezérigazgatója a *Hamburgi magasvasútról* igen értékes szakkönyvet írt, amit az érdekelt körök nagy érdeklődéssel fogadtak.

BUDAY GOLDBERGER LEÓ dr., a nagymultú Goldberger Sám. Fiai Rt. elnökének 30 éves jubileumát ünnepli az *Orsz. Magyar Izr. Közm. Egyesület* és a *Magyar Izr. Egyet. és Főisk. Hallgatók Orsz. Egyesülete* díszközgyűlés keretében március 24-én d. u. 6 órakor, mely alkalommal az ünnepelt is előadást tart a *gazdasági válságról*.

GEGUSS DÁNIEL érdekes előadása a gyermekvédelemről kötötte le a rádió hallgatóinak figyelmét e hó 18-án délután.

KELEMEN MÓRIC gépészmérnök, a Vas- és Gépgyárak Orsz. Egyesületének főtitkára, március 20-án rendkívül érdekes előadást tartott az OMGE dísztermében *Racionalizálási törekvések az iparban és mezőgazdaságban* címmel.

PETRÓCZY ISTVÁN repülőezredes e hó 24-én ¾6 órakor a MOVE nagytermében tart előadást vetített képek kíséretében, Budapest lég- és gázvédelme címen. Előreláthatólag hozzá szólnak: Anna királyi hercegasszony, Gömbös Gyuláné, Toperczer Ákosné, Lindenmayer Antonia, Tabody Tibor orszgy. képv.

CSEMEGI JÓZSEF (ifj.) sz. o. titkár „Művészi látóképesség fejlődése a képzőművészetben" című, vetített képes előadást tart március 25-én este 7 órakor az Építőmesterek Egyesületében.

Az elfejeltett szent című közleményünkre vonatkozólag most ennek az ügynek lelkes harcosa, P. *Kaizer* Nándor a következő helyreigazítást küldi lapunknak: „Az elfelejtett szent" cikkben előforduló: — *„Ez a sír Újlakon volt, Buda szomszédságában"* téves közleményt a következőkre kell javítani: — *„Ez a sír a szerémmegyei Ujlakon (a mai Ilokon) volt"*. A meggyógyultak budaiak voltak, akik a *szerémi* Újlakra zarándokoltak és ott gyógyulást találtak a csodatévő szent Kapisztrán János sírjánál.

SZEMÜVEG Zibrinyinél, I. Attila-u. 12

A Budai Nők Köre március 23-án, hétfőn este ½7 órai kezdettel dr. *Hermanné* dr. *Cziner* Alice tart előadást „A reklám hatása a lélekre" címen. *V. Szathmáry* Aranka énekel, *Maleczky* Blanka zongorán kíséri.

BALOGH G.
DROGÉRIA
CSAK II, MARGIT-KÖRÚT 1
TELEFON AUT. 515—59. SZ.
NÖVÉNYVÉDELMI SZEREK
ÁLLANDÓ RAKTÁRA

Március 15.

Elő a fáklyát, mely világot hintsen,
Mely fényt derít a zagyva éjszakán,
Megtörhet fénye rozsdamart bilincsen,
S békóba vertek görnyedő során;
Elő a fáklyát! hadd láthassa minden,
Mit rejtve még ma az éj leple tart,
S a lidércfény messze tűnjön innen,
Mely lingoványba csalja a magyart!

Ó, volt idő — ma már regének
mondják —
Midőn e nép lehányta láncait,
S ami fenségest alkot a szabadság,
Az ámuló világ meglátta itt.
És óriássá nőtt az éjszakán át,
Talpon találta a kelő világ,
S úgy hirdeté — megrázva tépett
láncát:
E nemzet él s nem adja meg magát!

Pirulva néz e kor a nagy időkre,
S bár él a jelszó — szent volt
akkoron —
Ma cégérül használja minden dőre,
S csupán divat ma nyegle ajkakon.
Hol az igazság? Hol a fáklya fénye?
Elő! — amíg az aknamunka tart.
Elő a fáklyát! Egy sugárt az éjbe,
Hadd rázza föl e népet, a magyart!

Hazug a látszat minden csillogása,
Hazug a pompa, mesterkélt a fény,
A sok próféta egymás vermét ássa,
És csorbát üt a népnek szent hitén.
Földindulás kell! hogy romokba
hulljon
Minden gonosz, idegen uralom
S a rom fölött, hogy ismét fölviruljon
A négy folyó s a hármas szent halom!

1891. Viraág Béla.

Az idegenforgalom és Budapest-Fürdőváros címen adta ki az „Idegenforgalmi könyvtár" udvarhelyi *Kapcza* Imre tanulmányát, melyhez az alábbi bevezető sorokat írta *Tábori* Kornél szerkesztő: „Az idegenforgalmi problémák ma már európaszerte annyira az érdeklődés homlokterébe jutottak, hogy a mi lassú mai fejlődésünk és sokhelyt stagnálásunk alatt is épúgy kezdik foglalkoztatni a közvéleményt, mint a legtöbb nyugati államban. Tématerületük pedig oly nagy, hogy az Idegenforgalmi Könyvtár eddig közölt adatai egyáltalán nem merítik ki. Szívesen illesztjük tehát az alábbi széleskörű anyagot a könyvtári számok sorába. Hangjának őszintesége, eszméinek világossága a már egyebütt szóbakerült témarészleteknél is konstatálható és hozzájárul az ideák tisztázásához. Mindenesetre rászolgált arra, hogy figyelemmel hallgassák, illetve olvassák végig; de aztán egyikmásik ötlet végre a megvalósulás útjára is kerüljön."

MÁTÉ István, szobafestő és mázoló mester, I. ker., Attila-körút 2. Telefón: 573—55.

Ifjúság és politika. Nagyszabású szervezkedés indult meg Budán, a Németvölgyben a mult év őszén. A szervezkedés célja az ifjúságot saját érdekeinek szolgálatába állítani. Mivel a „Németvölgyi Polgári Kör", amelyhez az ifjúsági csoport szervezetileg tartozott, bizonyos politikai célok szolgálatába akarta állítani az ifjúságot, a csoport vezetősége az egész fiatalság kilépését határozta el. Az ifjúságnak annyi el nem ért saját célja van, hogy a politikai szolgálat csak erejének szétforgácsolását jelentheti. Az ifjúság ezentúl mint *Németvölgyi Ifjúsági Csoport* folytatja működését és veti meg alapját egy később szervezendő Budai Ifjúsági Szövetségnek. A csoport székhelye a Németvölgyi Kultúrház (I., Csörsz-u. 4).

TIMÁR JÓZSEF

tiszteletére a *Hüvösvölgyi Sport Club*, amelynek elnöke, nagyarányú társasvacsorát rendezett e hó 18-án, névnapja előestjén Tóth József vendéglőjében a Budafoki-úton. A vacsorán megjelent *Oszoly* Kálmán trvh. biz. tag is, aki az I. kerületi bizottsági tagokat képviselte. Vacsora után *Mezey* Mihály, a sportklub alelnöke köszöntötte szép magyar szóval dr. *Timár* József elnököt azt kívánva, hogy még hosszú évek sorát át vezesse a „Hüvösvölgyi Sport Clubot" azon az úton, amelyen eddig haladt a sportklub, mely végül a felvirágoztatáshoz vezet. A nagyszámú társaság, melyben szép számmal voltak képviselve a hölgyek is, lelkesen tüntetett hosszabb ideig a közszeretetben álló elnök mellett. Ezután *Oszoly* Kálmán biz. tag szólalt föl, akit évtizedes iskolaigazgatói működése révén mindenki ismer és szeret, — és méltatta Timár József dr. érdemeit, amellyel megszervezni igyekezett nemcsak a sportklubot, hanem a Hüvösvölgy polgárságát is, amivel nagy szolgálatot tett a polgári gondolatnak. Felhívta a megjelenteket, hogy támogassák odaadóan Timár Józsefet szervező munkájában és felajánlotta, hogy minden polgár érdekében szívesen tesz meg mindent, amit az új fővárosi törvény megenged. Ugy Oszolyt, mint Timárt hosszasan ünnepelték a jelenvoltak. *Viraág* Béla szerkesztő lelkes szóval mutatott rá a szervezkedés fontosságára és arra kérte a megjelent hölgyeket, hogy ebben a férfiakat segítsék és buzdítsák. Poharát a hölgyek egészségére és elsősorban dr. *Timár Józsefnéra* emelte, aki példányképe a jó hitvesnek, a jó anyának és a jó háziasszonynak. Timárné ünnepeltetése után *Major* Mihály és *Nagy* László meleg szeretettől áthatott szavakkal nyujtották át dr. Timár Józsefnek az erre az alkalomra készült *színes emlékokmányt*. Azután újból Mezey Mihály szólalt föl és éltette s sportklub többi Józsefét, úgymint: *Teimer* Józsefet, *Kerner* Józsefet, *Tóth* József vendéglőst és a többi Jóskákat, — majd *Névery* Sándor, a Szép Ilonakocsiszín állomásfőnöke üdvözölte Timár Józsefet és bejelentette, hogy a szépilonai telep tisztviselői és személyzete közül ötvenen elhatározták, hogy belépnek a Hüvösvölgyi Sport Club-ba. Általános csend és figyelem közepette emelkedett szólásra az ünnepelt, dr. *Timár József* és röviden ismertetve a Hüvösvölgyi Sport Club történetét, belekapcsolva ebbe saját egyéni kálváriáját is, — fogadalmat tett, hogy lankadatlan erővel, erős akarattal viszi tovább a sportklub ügyeit, hogy azt a többi neves sportklub nívójára emelje. Köszönetet mondott a rendkívüli figyelemért, melyben ez alkalommal részesítették és a sportklub felvirágoztatására emelte poharát. Kedvesen lepte meg az egybegyülteket, mikor az üveges verandán kívül fölcsendült a BSzKRT énekkarának szerenádja, amellyel egyrészt állomásfőnöküket, másrészt Timár Józsefet igyekeztek meglepni. Azután megszólalt ugyancsak a BSzKRT zenekara, mely később a terembe vonult és vidám nóták mellett táncra perdült a társaság. Közben a klub zöld és fehér színeivel díszített, hatalmas léggömböt bocsátottak föl, mely mintegy hatszáz méter magasságra emelkedett és azután Hidegkút irányában eltűnt. A kellemes est kedves emlékével távoztak a vendégek későn éjfél után.

A tabáni „Pellengér". Ott áll a Fehér Sas-tér közepén a csonka gúlaalakú oszlop, melyről a kedves mende-monda azt tartja, hogy *pellengér* volt. Pedig csak közönséges piarei hirdetőoszlop volt az, előtte kalodába nyelves kofát és csirketolvajt nem zártak soha, ellenben — ősi szokás szerint — körözőleveleket, ítéleteket, közöttük sok szegény bujdosó Honvédét is bizony ráaggatták 1851 óta, mikor az oszlopot felállították. Enyniben *„szégyenoszlop"* volt az, de mint ilyent is meg kell azt őrizni, hiszen *budai vásártörténeti emlék az.*

bbb.

Érdekes karrierekről, különös életű magyarokról, akik külföldön csináltak karriert, tart vasárnap *rádióelőadást Tábori* Kornél, az Idegenforgalmi Szövetség sajtóreferense, aki évtizedek óta kutatja külföldön az olykor fantasztikus regényes magyar sorsokat. Most a fényképezés atyjáról, az első foto objektív alkotójáról, aki a színházi látcsövet és a fényszórót is föltalálta, továbbá a telefón apjáról, a telefónközpont és a Telefónhírmondó föltalálójáról mond el nagyrészt ismeretlen adatokat. Ezt megismétli külföldön is *Tábori* Kornél.

Szegény Csaba királyfi, aki csillagos úton jár az ő hún seregével, bizonyára lemondana a hadvezetésről, ha a Csaba-utcán kellene naponkint felvonulnia. Ő persze nem tudja, hogy ez az utca próbautca. Nemcsak a kövezet próbája, hanem az arrajáró polgárok türelmének próbautcája. Micsoda áldások szállnak a városháza felé, amikor síkos időben elvágódik valaki, ami ebben az utcában nem is olyan ritka eset. Mintha valami földrengés járta volna ezt az utcát, olyan hullámos a gyalogjárdája, amelyen esős időben tócsákban áll a víz, hóban, fagyban pedig csúszkálva, szánkázva járnak az emberek. Maga az úttest is valami silány anyagból készülhetett, mert rettenetes rossz állapotban van, ami sehogy sem válik használára az itt közlekedő autobuszoknak. Van az utcában autobuszmegállóhely is, de azt az autobusz szívesen elkerüli, mert sem a kocsinak, sem az utazóközönségnek nem okoz örömet. Sárral telt nagy gödrök, aranynyi mély pocsolyák teszik lehetetlenné a fel- és leszállást. A Csaba-utcába épül most az új városmajori templom, amelynek igazán nem válik díszére majd ez a kopott utca, amelynek lakói deputációban készülnek felkeresni a polgármestert, hogy nevezzen ki próbautcának most már más utcát, mert nagyon a polgárság idegeire megy a mai állapot.

Dreher-Mauls csokoládé desszert a legszebb ajándék.

A Fabank márc. 20-án megtartott közgyűlése az 1930. évre — belső tartalékolások után — *212.471.90 P tiszta nyereségből* részvényenként 1.50 pengő — 10 százalék osztalék kifizetését határozta el. Az esedékes 5. sz. osztalékszelvények folyó hó 21-től kezdve kerülnek beváltásra.

Régi ismerőse a budai közönségnek Schnürmacher Ignác, aki évekkel ezelőtt egy budai nagy kávéház bérlője volt s most újból Budán telepedett le, átvéve a „Bagolyvár" étterem vezetését. Elsőrangú konyha és nagyszerű borok várják azokat, akik Dundus muzsikája mellett kellemes estéket akarnak tölteni.

Teaest. A németvölgyi ifjúság márciusi ünepségén *Ratkóczy* Bódog m. kir. huszárezredes tartott előadást *Ifjuság és honvédelem* címen. Ismertette egy esetleges új háború veszedelmeit. Gyujtó- és robbanóbombákkal tíz repülőgép egyetlen nap alatt 1000 tűzesetet és negyven háztömb pusztulását idézheti elő. Az előadás után *Monori Koczoh* Terike szavalóművésznő és *Puskás* Zoltán zongoraművész adtak elő nagy tetszést aratva. Az ünnepi beszédet *Magyar* József elnök mondotta.

Skuts Dénes *osztálysorsjáték főelárusító* budai bankház *(I., Horthy Miklós-út 152. sz. Tel.: LÁ 2—44)* megkezdte az új XXVI. osztálysorsjáték sorsjegyeinek szétküldését. A nagy érdeklődésre való tekintettel ajánlatos mielőbb megrendelni a kívánt számokat, mert ezek *Skuts Dénes* bankházának közismert szerencséjére való tekintettel gyorsan elfogynak.

A haldokló huszár, akit a trianoni viharos fellegeken átszálló Krisztus magához ölelve visz fel a Hadak útján a mennyországba, jelképezi a hős Vilmos-huszár legbeszédesebb hazaszeretetét, amelyet *Istók* János, a nagynevű szobrászművész faragott remekbe utolérhetetlen művészettel. Ennek eredeti gipszmodelljét az ifjúságért rajongó nemes és nagy magyar szívű alkotóművész a Rómaifürdő-telepi elemi iskolának ajándékozta, mely azt gyönyörű keretben a nagy műhöz méltóan állította fel. Ez előtt tartotta márciusi ünnepségét az iskola ifjúsága a hazaszeretet és az irredenta érzés lángját a szívében fellobbantva. A nagy nap jelentőségét értékes nemesveretű beszédben *Flóry* Győző tanító méltatta. A tanulók hatásos alkalmi költeményeket szavaltak, az iskola énekkara *Záborszky* Géza tanító vezénylése mellett a legszebb hazafias dalokat adta elő és *Reischl-Réw* Sándor igazgató egy új márciusnak programmját, a mai csonkaságból való feltámadást hirdette.

RAVASZ Előkelő cukrászszalón. Krisztina körút 75. sz.

Sósforrás tört elő a Kútvölgyi-úton, ahol most rakják le a csatornacsöveket. Olyan erős sósvíz, hogy a mérnökök féltik tőle a cementből készült csöveket és abban hagyták a munkát, — a vállalkozó nagy örömére. A környéken már egy új *sósfürdőről* ábrándoznak, mintha Budapesten egy sósfürdő valami jó üzlet volna...? Hányszor bizonyította már *Pávai Vajna* Ferenc dr., hogy a budai hegyekben — van víz! Ime a bizonyság!

BÁCSKAI KONYHA!
A CSÁSZÁRFÜRDŐ
éttermeiben bácskai ételkülönlegességek dunántúli borok!
CSIRSZKA KONRÁD
VENDÉGLŐS
ALKALMI KÜLÖN TEREM!
POMPÁS KORAREGGELI KÁVÉ

KÖZGAZDASÁGI NAPLÓ

Szerkesztő: SZÁSZHALMI JÓZSEF.

* **A Magyar Általános Hitelbank** részvényeseinek folyó hó 19-én báró *Harkányi* János b. t. t. elnöklete alatt megtartott LXIII. rendes közgyűlése *jóváhagyta a 6,557.647 P 62 f tiszta nyereséget* feltüntető, 1930 december 31-ére lezárt *mérleget* és az igazgatóságnak a nyereség hovafordítására nézve előterjesztett indítványát magáévá téve elhatározta, hogy a kimutatott nyereségből *3,726.000 pengő osztalék* fizetésére, 1,200.000 pengő az intézet tartalékalapjainak növelésére, 300.000 pengő a vállalati nyugdíjpénztár javadalmazására, 350.000 P a nyugdíjazott alkalmazottak nyugdíjalapjának erősbítésére, 620.000 P tisztviselői jutalékokra és 209.647 P 80 f az igazgatóság alapszabályszerű jutalékára fordíttassék, 151.999 P 82 f pedig az 1931. év számlájára vitessék elő. A közgyűlés határozata értelmében a részvények 5. sz. szelvénye folyó hó 20-tól kezdve darabonként 4 P 50 f-rel kerül beváltásra. A közgyűlés *Beöthy* László b. t. t. indítványára köszönetet szavazott az igazgatóságnak és tisztviselői karnak érdemes munkásságáért, azután Albert *de Boissieu* grófot, a párizsi Union Européenne Industrielle et Financière h. vezérigazgatóját és gróf *Cziráky* László új tagokként az igazgatóságba választotta. A felügyelőbizottság dr. *Szendey* Béla új taggal bővült.

* **A Trust—Részvénytársaság Villamos és Közlekedési Vállalatok számára** az 1930. évben 5,220.310.24 P bruttó jövedelmet ért el. A költségek, adók és leírások levonása után *3,106.660.45 P tiszta nyereség mutatkozik* a mult évi 3,172.468.40 P-vel szemben. Az igazgatóság a március 27-ére egybehívott közgyűlésnek javasolja, hogy a mult évivel egyenlő, vagyis 8 százalék osztalék *100 P névértékü részvényenként 8 P* fizettessék.

* **Hazai Bank Rt.** március 14-én tartotta gróf *Wenckheim* Dénes v. b. t. t. elnöklete alatt 36. évi rendes közgyűlését. Az évi jelentés meleg szavakkal emlékezik meg *Szécsi* Pál alelnök-vezérigazgató szolgálati jubileumáról és a közgyűlés elhatározta, hogy nagy érdemei jegyzőkönyvben megörökíttessenek. A közgyűlés elhatározta, hogy az *1,429.469.08 pengő nyereségből részvényenként 4 pengő osztalék* fizettessék március hó 16-tól kezdve a társaság pénztáránál. Elhatározta továbbá a közgyűlés, hogy a

KIRÁLY-FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. szám.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fém mérgezés, máj-, lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdő: férfiaknak . . . . reggel 5—1 óráig
nőknek hétköznap délután 2—7 óráig
!! IVÓ KURA!!

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM
Kitűnő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálvíz
A szentendrei HÉV vasútnak, a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

ÉHGYOMORRA
naponkint igyék egy pohár
KRISTÁLY
VIZET!

tartalékalap 200.000 pengővel, az ingatlanok értékesökkenési tartaléka 25.000 pengővel és a nyugdíjtartalék 50.000 pengővel javadalmaztassék. A részvényesek nevében illenefalvi *Sárkány* Béla üdvözölte *Szécsi* Pál alelnök-vezérigazgatót jubileuma és dr. *Rapoch* Jenő ügyvezető-igazgatót a kinestári főtanácsosi címmel való kitüntetése alkalmából, egyben az igazgatóságnak, valamint a tisztviselői karnak az elért eredményért köszönetét és elismerését fejezte ki.

* **Nemzeti Takarékpénztár és Bank** igazgatósági ülésében megállapította az 1930. üzletévre vonatkozólag és a március 26-ára összehívandó közgyűlés elé terjesztendő mérleget, amely *146.057.38 P tiszta nyereséget tüntet fel* és egyúttal elhatározta, hogy a lefolyt üzletévre *2 pengő osztalék* kifizetését fogja javaslatba hozni. Az igazgatóság legnagyobb sajnálattal vette tudomásul *Vas* Zsigmondnak, az intézet eddigi vezérigazgatójának nyugalombavonulása iránti kívánságát és egyben az intézet érdekében 38 éven át kifejtett kiváló és odaadó tevékenységéért hálás köszönetét fejezte ki. *Vas* Zsigmond mint az igazgatóság s végrehajtóbizottság tagja továbbra is az intézetnek szenteli tudását és gazdag tapasztalatait. Az igazgatóság továbbá elhatározta, hogy az intézet vezetésével *Freyberger* Bélát bízza meg, aki 14 év óta mint ügyvezető-igazgató működött.

* **A Salgótarjáni Kőszénbánya Rt.** igazgatósága e héten tartott ülésében megállapította az 1930. évi zárószámadásokat és elhatározta, hogy a f. évi március hó 28-ik napjára egybehívandó rendes évi közgyűlésnek *részvényenként 3 P osztalék* kifizetését fogja indítványozni.

* **Az építőtakarékpénztárak,** mint ismeretes, külföldön nagy népszerűségnek örvendenek. Minthogy a takarékbetét gyüjtési akció a jelzálogkölcsön kihelyezési üzlettel összekapcsolva fokozottabb szakértelmet, óvatosságot és bankszerűséget igényel, ezek az intézmények külföldön már évtizedek óta szigorú állami ellenőrzés alatt állanak, amit éppen az évekkel ezelőtt történt visszaélések tettek szükségessé. Németországban az ellenőrzésre vonatkozó törvényjavaslat már tárgyalás alatt áll és a legrövidebb időn belül létre is jön. Amíg ezek az intézmények ellenőrzés alatt nem voltak, Frankfurtban egy ilyen Bausparkassa összeomlása többezer betétes érzékeny megkárosításával végződött. Értesülésünk szerint Magyarországon is alakult egy ilyen önálló intézmény. A közhitel megvédésére hivatott tényezők figyelmét sürgősen fel kell hívni arra, hogy ennek az *Építőtakarékházaknak* összegyüjtött tőkéi, mivel német érdekeltségek alakították, az interkaláris időre külföldön használódnak fel, másrészt pedig az új ismeretlen intézmény nem tagja sem a P. K., sem az OKH-nak s így nem áll szakszerű ellenőrzés alatt. A pénzügyminisztériumnak, illetőleg a P. K.-nak sürgősen kell intézkednie, hogy a Takarékházépítő szervezet csakis a P. K., ileltve OKH tagintézeteként működhessen.

Budai Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság
Budán, II., Fő-utca 9

Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket.
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
Budai ingatlan-tulajdonosoknak gyors lebonyolítás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyujtunk
Mindennemű bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésre
SAFE DEPOSIT

BELLEVUE
SZÁLLODA
ÉTTERMEIBEN
DÉLUTÁNI TEA
ÁNC
Elsőrangú koncert- és tánczene **Európaelőkelő restaurantjai** között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 5 pengős. Déli menü **2.50**
Asztalrendelés: A. 528-84

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régt jóhírű céghez
I, Logodi-u. 19 **Béres Márton** Tel.: 530-33

Telek ház lakás

Budai Napló
I. ker., Bors-utca 24. szám
Telefon: 502-96

TELEK

Bérháztelkek
Buda legszebb helyein eladók

1. A **Fő-utca, Pálffy-tér, Ganz-utca** által határolt parcellázott telkekből 76 négyszögöltől kezdve. **Hatemeletes bérházak** összenéző udvarokkal engedélyezve!
2. **Fillér-utca** és **Ezredes-utca sarok.**
3. **Donáti-utca 3. sz.,** öt emelet építhető. **Öröklakásoknak** kitűnő helyek.

Bővebbet **dr. Székely Márton** ügyvéd irodájában, VII., Erzsébet-körút 32. sz. alatt d. u. 4—6 között. Telefon: 448—22

Lakások kiadók
a statisztikai hivatallal szemben.
Bimbó-utca 1-3-5. sz. házban
kettő-, három- és ötszobás
hallos
modern kivitelben. Központi fütés, meleg víz:
Bővebbet a helyszínen, vagy **Katona, Székely** és **Molnár** építészmérnökök irodájában, **Személynök-utca 11.** Telefon: **298-29** és **135-41.**

Telekbérletet keresek Budán villamos és erdő közelében Weekend-házacskák és kisnyaralók részére. Pollák Lipót, VII., Akácfa-u. 30., délután.

Pasaréten, Hermann Ottó-u. 12. sz. alatti 300 öles, bekerített, közműves villatelek, autobusz és villamos közelében szabad kézből eladó. (128)

Rózsadomb alján 300 négyszögöles, befásított telkek, közművekkel és szép kilátással jutányosan eladók. (108)

Szépvölgyi fenyvesben egyedülálló 16 holdas és a római Dunaparton 4 holdas telek szanatórium, weekendtelep részére eladó vagy bérbeadó. Dr. Lugmayer József ügyvéd, II., Margit-körút 1. Automata telefon 515—52.

Rózsadomb legszebb helyén, Zárda-utcában 304 öles telek összes közművekkel kedvező fizetési feltételekkel eladó. (121)

Rózsadomb legszebb helyén, autobusz megállónál, 380 négyszögöles telek olcsón eladó. (112)

Bercsényi-utca és Baranyai-út sarok, 1010 négyszögöl telek, minden közművekkel, nagyon olcsón eladó. Telefón: 824-44.

Buda legszebb és legegészségesebb helyein. Istenhegyi-út 37. és Tamás-utca 21. szám alatt termő gyümölcsfákkal beültetett összes közműves, 300 öles villatelkek jutányosan kaphatók részletre is. Tulajdonos, Csollán ügyvéd, Váci-utca 42. Telefón: 846—58. Értekezés 4—6 óra között.

Sashegyen, Budaörsi-út felett délkeleti fekvésű vagy 400, vagy 280 öles telek olcsón eladó. Mindkét telek villamostól 5 percre, két utcára nyílik. (120)

HALWA S.
BUDÁN, I., SZENT JÁNOS-TÉR 4
TELEFON: AUTOMATA 507—37
Állami díszoklevél — Ezüstkoszorús mester
NAGY ARANYÉREMMEL KITÜNTETVE
Vadászfegyverek, fegyverjavítások, sportcikkek, cserkészfelszerelések
PUSKAMŰVES

Szebb — Jobb — Olcsóbb
RÁDIÓ
CSILLÁROK, KELLÉKEK
NINCS PESTBUDÁN
IDŐT, PÉNZT TAKARÍT, HA ITT VÁSÁROL
KRISZTINA RÁDIÓHÁZ
I., KRISZTINA-KRT 141
TELEFÓNSZÁM: AUT. 566—83
Kedvező fizetési feltételek

Bornemissza-utcában 145-öles telek eladó. (127)

Ujszentjános-kórháznál téli-nyári bérvillatelek egyik Szarvas-úton, a másik Virányos-úton közművekkel, fásítva, vaskerítéssel, déli fekvéssel, eladó. Ikervillának 6800, 10.200, 13.200, 8000 pengős részek. (102)

Fery Oszkár-utcában 206 öles telek eladó. Építési iroda I., Naphegy-utca 21. Tel. 527—80.

Fery Oszkár-u. 46. sz. alatti telek vilamos és autobusz közvetlen közelében, 340 öl à 95 pengő. Králik Elemér, VIII., Nap-u. 23.

Rózsadombon, Bimbó- és Vérhalom-utca mentén gyönyörű fekvésű 270 öles telkeink, dunai kilátással, eladók részletfizetésre is. Építési kölcsönt nyujtunk. Rózsadombi házépítő rt. V., József-tér 8. Telfón: 806—00.

Hidegkúti-úton, Star filmgyár mellett, villamos közelében, kettő à 298-öles telek, diófás parkban, összes közművekkel. (69)

HÁZ

Különleges szépségű, elsőrangú építkezésű sarokbérház, étage-fűtéssel, 55.500 pengő bérjövedelemmel, 11% nettó hozamra, eladó. Részletes felvilágosítás a kiadóhivatalban. (107)

Sósfürdőnél egyemeletes, 3 lakásos ház, összes közművekkel 40.000 pengő. 24.000 pengővel átvehető. — Ugyanott 150 öles telek is. (118)

Felhívás az öröklakásvevőkhöz!
Mielőtt öröklakást venne, saját érdekében tegye eddigi és most épülő társas-házainkat másokkal összehasonlítás tárgyává. Meggyőződik, hogy építkezéseink tényleg elsőrendűek és ami fődolog, azokat utánfizetésektől, perektől mentesen bonyolítottuk le; az előkelő közönség kitüntető bizalmára tehát mindenkép rászolgáltunk. (Számos elismerőlevél.) Nem most kezdünk kísérletezni. De nem vállaljuk 15—20 társasház felépítését sem, mert az ilyen vállalkozások a mi viszonyaink közt megvalósíthatatlanok és legjobb esetben kétes kimenetelű telekspekulációkká zsugorodhatnak össze. Végül nem teszünk olyan igéreteket, hogy másoknál 25 százalékkal olcsóbban építünk, mert ez — amennyiben az igéret beváltatnék, — legfeljebb silány építkezést eredményezne. Békében vezetőségünk alapította az első 6 budapesti társasházat s vállalatunk további 7 társasházat épített. A Horthy Miklós-körtér melletti „Hunnia-udvar"-ban csendes, pormentes helyen, májusra még kapható kevésszámú két-, három-, négyszobás, délifekvésű, olcsó **fixáru,** kertes öröklakás, **kertre néző hallal,** loggiával, terrasszal. Hangfogó válaszfalak. Jövedelmező, díjtalan üzlethelyiségek. Kívánatra prospektus tervekkel. **„Centrum" Házépítő-Vállalat,** I., Horthy Miklós-út 9. (Telefon: Lágym. 9—90.)
Óvakodjunk a légvárépítőktől! Öröklakásban a „Centrum" vezet!

Városmajor-utca mellett pompás villa, 7 szobával, minden mellékhelyiséggel, parkos kerttel, luxuskivitelben, Vajda Zsigmond freskóival, eladó. 25 évi adómentesség. (49)

Keresek 40.000 pengős árban családiházat, a budai hegyvidék alján, I. vagy II. kerületben. Ajánlatok a kiadóba. (124)

Buda legszebb helyén négyszobás villa, külön házmesterlakással, olcsón eladó. Telefón József háromszázhat—negyvennégy.

Bornemissza-u. 46. sz. alatti villaszerű ház, két háromszobás és egy egyszobás komfortos lakással eladó.

Délivasútnál négyszobás, modern alagsoros villa 20.000 pengővel átvehető. (111)

Rózsadombon 6 szobás, gőzfűtéses villa 70.000 pengő. (57)

Rózsadombon kétlakásos nagy villa, szép kerttel, alkalmi áron eladó. (109)

ÜVEG és porcellán-árukban **GÁL LAJOS Budán** II., Széna-tér 7 **vezet**
Tisztviselők nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltétel

LAKÁS

ÖRÖKLAKÁSOKAT

építünk a Villányi-út (Szent Imre herceg útja) 8. számú, kitűnő fekvésű telkünkön. Felvilágosítások, tervek Benedikt Gyula építész irodájában, VI., Jókai-utca 12.

Retek-utca környékén keresek kétszobás lakást. (129)

Németvölgyi-út 2/b. sz. a. házban egy-, kettő- és háromszobás lakások hallal és központi fűtéssel, utcai fronton, kilátással a hegyekre és a szemben fekvő kertekre, villamos (75, 59) és autobusz közelében, május hó 1-ére kiadók. Felvilágosítás a helyszínen vagy Aut. 831—09.

Négyszobás lakás renoválva kiadó május hó 1-re I., Alkotás-u. 23. szám alatt összes mellékhelyiségekkel (2 W. C., 2 kamra, külön garderobe stb.) az I. emeleten, külön bezárható folyosórésszel. Évi bér 2500 P. Telefon: Aut. 504—14.

3 szoba hallos, minden komforttal épült lakás 2 W. C-vel, előszobával, központi fűtéssel vagy anélkül május 1-re. Székely, Retek-u. 69. Telefón: 532—28.

Rózsadombon 5 szobás lakás, beüvegezett verandával, összkomforttal májusra kiadó. Elemi és leánygimnázium mellett. Autobusz megálló. (115)

Egy- és másfélszobás lakások, egy- és másfélszobás garzónlakások minden komforttal május 1-re. Mészáros u. 60/b. alatt épülő új bérpalotában autobusz megállónál. Székely, Retek-u. 69. Tel.: 532-28.

Horváth-kertre néző, Attila-utcai négyszobás öröklakás eladó. (122)

Buda legegészségesebb vidékén 3 szobás, magasföldszintes szép lakás azonnalra, egy 5 szobás gyönyörű lakás május 1-re kiadó. Vígszínháztól 5 percnyire, autobusz megálló. Buday László-utca 5/b. Telefón 534—69.

Műegyetem parkjával szemben, Budafoki-út 17. szám alatt kettő és négyszobás modern öröklakás és műterem háromszobás öröklakással eladó. Bővebbet a házgondnokságnál, hétköznap délután 3—4 óra között.

Egy-, kettő-, három-, négy- és ötszobás lakás kiadó. Iroda: I., Naphegy-u. 21. Tel. 527—80.

I., Városmajor-utca 8 és II., Kapás-utca 40. szám alatti öröklakások eladók. (119)

Keresek villalakást legalább 4 szobával és mellékhelyiségekkel, lehetőleg a Németvölgy környékén, aug. hó 1-re. Ajánlatok a kiadóba, I., Borsutca 24. Tel. 502-96.

Németvölgyi-út 2/E. szám alatt, 2 évvel ezelőtt épült bérházban, elsőrendű egy- és kétszobás lakások május 1-re kiadók. A lakások minden mellékhelyiséggel, központi fűtéssel és melegvízszolgáltatással rendelkeznek. Megtekinthetők a házfelügyelő útján.

ÖRÖKLAKÁSOK
a Horthy Miklós-úton. Lakbértörlesztéssel minden modern igényeknek megfelelő olcsó és prima kivitelű **öröklakások kaphatók 2—3 és 4 szobások hallal** Horthy Miklós-út 99. szám alatt épülő házban, melynek fizetési feltételei kilenczseres lakbér mint LÁB kölcsön, a többi pedig készpénzben fizetendő. Minden öröklakástulajdonos telekkönyvi tulajdonosa lesz az öröklakásának és megszűnt az egyetemes felelősség. Jelentkezni lehet: **Gábor Miklós, V., Mérleg-utca 2. I/6.,** ahol a tervek és kalkulációk megtekinthetők.

Kertes társasház épül öröklakásokkal
köz- és magántisztviselők részére, **I., Böszörményi-út 40. sz.** alatt, villamos és autobusz mellett, 2 szoba, hall, 15.500—18.000 P, 3 szoba, hall 20.000—23.500 P. 4 szoba, hall 28.000—29.000 P. 20% lefizetés és 20 éves törlesztéssel. Lakóhelyiségek tágasak és világosak. Kert, előkert, tetőterrasz, szép kilátás, jó levegő. Érdeklődés: I., Pauler-utca 31. IV. 17. Telefon: 530—26.

KALAPOK urak és hölgyek számára nagy választékban **KERTÉSZ** kalapcsmesternél I., Krisztina-tér 3 Fest, alakít

Műtermet keresek egy- két szobával lehetően Buda belterületén. (114)

Két gyönyörű Bergère-plüss foteuille és egy fehérre mázolt garnitura hall, vagy gyermekszoba részére eladó: II., Retek-u. 53/57.. Az új kárpitosnál. Tel.: 549—10.

Egy—háromszobás komfortos lakások **hároméves** házban, központi fűtéssel, melegvízzel **budai hegyekre** legszebb szabad kilátással, **februárra, májusra,** Horthy Miklós-útnál. I., Fadrusz-u. 6. Építészmérnöknél kiadók. Telefón: Lá. 6—80.

Háromszobás, hallos, telekkönyvi tulajdont képező öröklakást keresek, törlesztéses vételre. (123)

ÜZLETHELYISÉG

Németvölgyiút 2/b. sz. a. autógarázs vagy nagyobb műhelynek vagy raktárnak megfelelő helyiség és több üzlethelyiség május hó 1-ére kiadó. Felvilágosítás a helyszínen vagy Aut. 831—09.

Buda legszebb helyén, 2 épülő bérház mellett, melyekben üzlethelyiség nem lesz, vasportállal, karzat létesítésére alkalmas belmagassággal, bármely célra, de különösen mészáros, hentes, trafik, szabó, háztartási cikkek, festéküzlet stb. részére olcsó bérrel kiadók. Mészáros-utca 60/c.

FEDEZZE FEL ÖN IS A SASHEGYET!
Sashegy a Belvárostól gyalog is csak 25 percnyire.
Sashegy a Belváros hegye.
Sashegy a székesfőváros szívében — szívének jobbik oldalán.
Sashegy az előkelő középosztály települő helye.
Csak hegylejtőn lévő telkeket vásároljunk, ott van csak levegő, napsugár és kilátás.
Ön gyermekei arcáról leolvashatja hogy hol lakik;
nézze meg azután a sashegyi gyermekeket.
Sashegyi telkeinkről prospektust küld:
***Kubatura** részvénytársaság.*
Budapest, főpostafiók 77/0

Öröklakások 2—3—4 SZOBÁSOK
HALLAL, MODERN KIVITELBEN
(központi fütés, melegvízszolgáltatás, gőzszárító, stb.) A Vérmezőre néző **ATTILA-UTCA 95, 97, 99. sz.** telken épülő Stilus Társasházban **KAPHATÓK,**
1931 május 1-re. V., Balaton-utca 10.
Telefon: 168—23.

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III, LAJOS-UTCA 148. SZ.
TELEFÓN: AUTOMATA 624—57.
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett
Kölcsönöket folyósít váltóra, folyószámlákra, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

HUNGÁRIA
radium tartalmú, lithiumos gyógyforrás Budán, Erzsébethídnál
IVÓ-KÚRA
reggel 7 órától esto 6 ig.
= Szénsavval telítve! =
HARMAT-VIZ!

Laptulajdonos: VIRÁG és TÁRSA
Kiadásért felelős: Viraág Béla.

Nyomatott a Révai Irodalmi Intézet Nyomdájában, Bpest V., Vadász-u. 16.
— (Nyomdaigazgató: Linzer M.) —

Megjelenés: hetenkint kétszer

1931.

352

FŐVÁROSI MŰVELŐDÉSI KÖNYVTÁR BUDAPEST

Budai Napló

XXVIII. évfolyam. 1036. sz.

Buda érdekeit a várospolitika, a közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló ujság. Előfizetése egy évre 24 pengő, félévre 12 pengő. Egy szám 50 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal: I., Bors-utca 24. Délután 5—7-ig. Telefon: 502—96.

Felelős szerkesztő: VIRÁG BÉLA

Hirdetések ára: Egy hasáb széles, egy milliméter magas sor, egyszeri közlésnél 40 fillér. 20 mm. magas hirdetés 8 pengő. Szövegsor ára 4 pengő. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő.

1931 március 28.

A jobb jövő jegyében!

Ripka Ferenc dr. bejelentette a gazdasági viszonyok közeli javulását a Budai Társaskör közgyűlésén

Ünnepélyes keretek között gyültek össze Gyümölcsoltó Boldogasszony ősi magyar ünnepestjén a *Budai Társaskör* tagjai imponáló nagy számban a VII. közgyűlés alkalmából.

A színültig megtelt teremben elült minden nesz, amikor a VII. közgyűlést halk hangon megnyitotta az elnök:

dr. RIPKA FERENC főpolgármester

és meleg szeretettel üdvözölte a Társaskör megjelent tagjait. Fölvetette — mintegy önmagának is — a kérdéseket: hogy a Társaskör beváltotta-e a hozzáfűzött reményeket és várakozásokat? — meg állta-e helyét a hét év alatt? a polgársággal szemben teljesítette-e kötelességét? — és mi lehet a Társaskör feladata a jövőben?

Visszatekintve a hét év előtti állapotokra, hivatkozott a megjelentek közt is nagy számban lévőkre, akik még emlékeznek az akkori városi és országos viszonyokra. Ez az időszak volt a polgári meghasonlás, a gyűlölet korszaka. A mutatkozó veszedelmes jelenségek indították *Bethlen István* grófminiszterelnököt arra, hogy tekintélyének teljes súlyát latba vetve, „megállj-t" kiáltson e veszedelmes kór terjedése elé és eljött ide, *Budára,* hogy elültesse a béke fáját, amely azóta virágzik és gyümölcsözik. Igy alakult meg a *Községi Polgári Párt,* melyet most karácsonykor juttatott révbe a főváros polgársága és az Egys. Polg. Párt a Keresztény Községi Párttal összefogva

irányítja ma Budapest törvényhatósági életét.

Hét évi munka után eljutottunk tehát oda, hogy megvalósuljon a mi programmunk, amelynek alapja: — a béke, a munka, a polgári összefogás. Ebben a légkörben tudtuk megértetni azokat a terveket, melyek már

a legközelebbi hónapokban munkát, a jövőre nézve pedig nagyarányú fejlődést biztosítottunk Budapest lakosságának.

— Az *új hidak megépítése,* — az *Erzsébet sugárút megnyitása* és — a *halálsorompók eltüntetése* mellett

a fürdőváros kérdését, a gyógyforrások nagyarányú kihasználását

is a komoly megvalósulás útjára tudtuk terelni. Még ez évben fontos elhatározásokat vár, amelyek automatikusan viszik tovább ezt a kérdést úgy, hogy azt többé megállítani ne lehessen.

Az új fővárosi törvény, új lendületet visz a törvényhatósági életbe, melynek alkalmazkodnia kell a viszonyok által parancsolt helyzethez.

Büszkén tekinthetünk vissza az elmult hét esztendő munkájára és

emelt fővel nézhetünk a budai közönség szemébe,

mert nehéz, céltudatos munkával szolgáltuk meg a polgárság bizalmát. A

Budai Társaskörnek fontos hivatása van a jövőben is,

mert a városnak jobb jövőjét ebben a műhelyben kell tovább kovácsolni.

Gyümölcsoltó Boldogasszony napja a kat. egyháznak egyik legszebb ünnepe, jelenti a rügyfakadást, a reneszánszot és megelőzi a feltámadás ünnepét, amelyet mi magyarok oly türelmetlenül áhitunk. Szükségünk van erre a bíztatásra, mely a jobb jövő reményével tölti el a lelkünket és ő már újévkor kifejtette a nála megjelentek előtt, hogy ez az esztendő lényeges javulást hoz gazdasági életünkben, amit — a jelenségek szerint — őszre várhatunk. Meg vannak e kijelentéseinek reális alapjai, amelyek őt ma még erősebb hittel töltik el, mint újévkor. Az egész világon folyamatban lévő gazdasági változások és a külföldi kormányokkal folyó tárgyalások igazolják az ő optimizmusát. És ha a mezőgazdaság súlyos válságán segíteni tudnak, ettől fellendül az ipar és kereskedelem is és jobb megélhetést talál a fővárosi polgárság is.

Fontos eseménye lesz ennek az esztendőnek

az országos választás.

El kell rá készülnünk idejében, hogy biztosítsuk az országos politikában is azt a sikert, amelyet a párt a községi politika terén elért. Biztosan számít rá, hogy a polgárság ugyanazzal az elszántsággal és áldozatkészséggel és sikerrel vívja meg majd ezt a harcot is, mint a községi választások harcát.

Azután meleg szeretettel és hálás szóval emlékezett meg mindazokról, akik, mint munkatársai baráti és politikai hűségükkel segítették munkájának sikereihez. Megilletődve mutatott rá arra az emberfeletti munkára, melyet

gróf Bethlen István végez immár tíz esztendőn át

Magyarország újjáépítése érdekében s mindig a legnagyobb megértéssel támogatja a főváros érdekeit szolgáló törekvéseiben. Meleg szeretettel és nagy elismeréssel emlékezett meg

dr. Kozma Jenő pártelnöknek nagy önfeláldozással végzett munkájáról.

Megemlékezett *a régi bizottsági* tagokról, akik mindig a hűség megható jeleit tanusították és azokról is, akiket a polgárság bizalma most állított a fórumra, annak elismeréséül, hogy itt a Társaskörben fejtettek ki buzgó munkát, közhasznú tevékenységet.

Szeretné a közgyűlés minden tagjában megerősíteni a hitet, a bizodalmat, a reménységet, hogy bízva, remélve, a jövőbe vetett erős hittel nézzünk az égre, mert

a nemzet és e város nagy kálváriája után a feltámadásnak be kell következnie.

Lelkesülten állott talpra a közgyűlés közönsége és szünni nem akaró hosszas tapssal tüntetett vezére mellett.

A lelkesedés csillapultával, dr. *Krivoss* Árpád, a Kör főtitkára, az új városatya olvasta fel *évi jelentését,* mely felölelte a Társaskör egy évi működésének minden jelentős mozzanatát, méltatva azt a munkát, amit a karácsonyi városi választások idején kifejtett, ismertetve az új fővárosi törvény előnyeit a polgárság szempontjából és megemlékezett kedves szóval mindenkiről, aki a Társaskör társadalmi életének föllendüléséhez hozzájárult. De felsorolta a kerület ama kérdéseit is, amelyek szolgálatában és sikeres elintézésében a körnek része volt. Kiemelte és a legnagyobb elismeréssel méltatta azt a nagy munkát, amit *Szombathy* Kálmán ügyv. alelnök végzett a választások alkalmával. A jelentést sűrű éljenzéssel vették tudomásul.

Az évi jelentéshez hozzászólva *Szombathy* Kálmán elhárítja magától az őt ért dicséretet, mert ha értek is el sikereket, akkor az föltétlenül felerészben dr. *Krivoss* Árpádot illeti, aki oly mintaszerűen szervezte meg a kerület Polgári Pártját, hogy a siker nem maradhatott el. Kéri, hogy a jelentésbe ezt vétesse fel pótlólag a közgyűlés, ami a tetszés és elismerés spontán megnyilatkozása mellett meg is történt, amit dr. *Ripka* Ferenc azzal toldott meg, hogy köszönetet szavaztatott az egész elnökségnek és az egész tisztikarnak.

Ezután *Csohay* Géza pénztáros előterjesztette a zárszámadást, melyet a számvizsgálóbizottság elismerő jelentése kísért, mire ezt is jóváhagyta a közgyűlés, mintahogy elfogadta a jövő évi költségvetés előirányzatát is, amelyhez egyedül *Hoór Tempis* Móric dr. szólt hozzá, kérve, hogy a könyvtár gyarapítására megszavazott 200 pengőt 500 pengőre emeljék fel, amit lelkesen egyhangúlag szintén megszavaztak.

Aztán már gyorsan pergett le a napirend.

Az alelnökök számát 8-ról fölemelték 20-ra, amihez *Timár* József dr. azt indítványozta, hogy emeljék fel megfelelően a választmány tagjainak számát is, amely indítványt helyeselve kiadták a választmánynak előkészítés céljából. Fölemelték egyhangú hozzájárulással az évi tagdíjat 24 pengőre, hogy az ezernél nagyobb taglétszám adminisztrálását lehetővé tegyék.

Krivoss Árpád dr. ezután felolvasta a jelölőbizottság indítványát és az alább felsorolt névsor szerint egyhangú felkiáltással, felállással és éljenzéssel fogadta el azt minden változtatás nélkül a közgyűlés.

Elnök: RIPKA FERENC dr.

Társelnökök: Ziegler Géza, dr. Hoór-Tempis Mór, Fejér József, Kun Gyula. — Ügyvezető alelnök: Szombathy Kálmán. — Alelnökök: Bakonyi János, dr. Balthazár Zoltán, dr. Baránszky Gyula, dr. Geszti Andor, dr. Hank József, dr. Hennyey Vilmos, dr. Hódy Lajos, Hubert Vilmos, Ivanich Ferenc, Kapcza Imre, dr. Krivoss Árpád, dr. O. Kuthy Dezső, dr. Langsch József, Marik Ernő, Oszoly Kálmán, dr. Petracsek Lajos, Székely Vladimir, Zboray János. — Választmány: 1932. Anda Géza, dr. Balthazár Gyula, Csiky Géza, Gamauf Géza, Gavora Jenő, György Lajos, Havas István, Holfeld Henrik, Jaross Jaroslaw, Kadnár Károly, Kádár Gusztáv, Karap Cirill, Kiss Dezső, dr. Krivoss Árpád, Kun Attila, Márky Béla, Morbitzer Rezső, Németh Béla, Ravasz László, Szibinkits György, dr. Szitár Endre, dr. Szuchy László. — 1933. Aigner Ottó, Becsey Antal, Benczur Valdemár, dr. Bucsányi Gyula, Dudás Kálmán, dr. Juhász Jenő, Kaufmann Ignác, Ledovszky Géza, Loósy Viktor, Merényi Richárd, Pogány Sándor, Prinner Ede, Rehák József, Reissig Adolf, Szentessy József, Héczey Lajos, Timár Sándor, Vajda Gyula, Viola Lajos, dr. Wéber Sándor, Weigand István, Zvolenszky József. — 1934. Balázs Farkas, Bartalits Aladár, Érdi Zsigmond, Faller Mihály, Fábián József, dr. Fejér József, Gál Lajos, dr. Gyurmán Jenő, Jámbor József, Jauernik Nándor, dr. Kejzlár Gyula, Kiss Ferenc, Kemény Dezső, Kulesár Richárd, Major István, dr. Mikler Guzstáv, Mód Lajos, Schmotzer Béla, Thoma József, Virág Béla, Zelliger Ágoston, Holub Jenő. — Póttagok: Arthold Vilmos, Halwa Sándor, Tóth Gábor, Keéri Jenő, dr. Fábry György, Pásztély Vilmos, Roskovetz Antal, Günther Tivadar, Nicora Béla, Almásy Dezső, Miklós Béla, Gyopáry Gyula, Kunstädter Andor, Ranser János, Gyurotsik Emil, Krebsz Géza, Wagner Julián, Berényi Ignác, Gábriel Tibor, dr. Schuschny Aurél, Kalocsay László, Bikkal Rezső. — Számvizsgáló bizottság: Fuchs István, Horváth Károly, Kornya Döme, Ring Béla.

Az újonnan megválasztottak nevében *Bakonyi* János köszönte meg a közgyűlésnek a beléjük helyezett bizalmat és azzal a szép hasonlattal fejezte be, hogy úgy látja az elnök illusztris egyéniségét, mint a református egyház lelkészét, aki az eléje áldozni járulóknak jószívvel nyujtja a kenyeret és bort. Tőle sem megy el senki, hogy lelki vigaszt és egy karéj kenyeret ne vigyen el.

A köszönetet *Ripka* Ferenc azzal viszonozta, hogy a polgárságnak az a bizalma, mely őt a főpolgármesteri székbe ültette, minél több kenyeret juttasson arra az áldozó asztalra, hogy minél többnek juttathassa azt.

Szitár Endre dr. indítványozta ezután, hogy a közgyűlés üdvözölje dr. *Ripka* Ferenc főpolgármestert a községi választások alkalmából elért sikere alkalmából és örökítse meg érdemeit jegyzőkönyvileg.

A budai polgár egyszerű erkölcseihez mérten csak egyszerűen úgy, hogy . . . „jegyzőkönyvileg örökítse meg".

Az elnöklést ekkor *Hoór Tempis* Móricz dr. elnök vette át és föltette a kérdést, hogy az indítványt elfogadja-e a közgyűlés?

És ezzel fölállott és véle fölállott mindenki. Lelkes, ismételten felhangzó éljenzés töltötte meg a termet és e lelkesedés közben folytatta beszédét Ripka Ferenc felé fordulva. Újból hangsúlyozta, hogy a legnagyobb tisztelettel és szeretettel üdvözli az elnökség, a választmány és a tisztikar nevében és fogadalmat tett, hogy úgy mint eddig, mögötte és mellette állanak és minden igyekezettel azon lesznek, hogy ragyogó siker kísérje a polgárság érdekében fölvetett miden tervét.

E szavak hatása alatt lelkesen és meghatottan emelkedett fel helyéről mindenki és ünnepélyesen állva hallgatta, amikor *Ripka Ferenc* elnök a következőkben köszönte meg az ünneplést:

— Ez elmult hetekben nagyon sok szeretetteljes megtiszteltetésben volt része. A főváros társadalmi életének minden atómja az utcaseprők szerény egyesületétől fel a magas kormányig és kitüntettek ragaszkodásuk megható jeleivel, — ami büszkeséggel tölti el. De bármily jól esett is ez a sokféle üdvözlés és kitüntetés, legjobban esik neki mégis az, amiben otthon van része, mert úgy érzi, mint az a diák, akit jó bizonyítványáért megdicsértek az iskolában a tanárok és barátok, de mindennél legjobban meghatja — itt elcsuklott a hangja, könny tódult a szemébe és csak hosszabb szünet után fejezte be a mondatot — . . . az édesanyja csókja. Az elmult évek küzdelmei, a becsületes törekvések elgáncsolása s az ennek nyomában járó sok csalódás mélyen megszántják a közéleti férfiak lelkét s nem csoda, ha könny szökik az ember szemébe, a lelke tükrébe, amikor azt látja, hogy nem dolgozott hiába s egy olyan új élet küszöbén áll, ahonnan az eredményes munkának igéretföldje köszönti őt. — Bízzunk önmagunkban, bízzunk vezéreinkben s bízzunk szebb, boldogabb jövendőnkben!

Lelkes ovációk közben zárta be azután a közgyűlést.

*

Rövid *választmányi ülés* követte közvetlenül a közgyűlést, amelyben megválasztották a tisztikart, mely így alakult: *Háznagy:* Oszoly Kálmán; *főtitkár:* dr. Krivoss Árpád; *pénztáros:* Csohay Géza; *titkárok:* Márky Béla, Miklós Béla, dr. Szitár Endre; *ellenőr:* Roskovetz Antal; *gazdák:* Aigner Ottó, Kadnár Károly, Morbitzer Rezső, Rehák József, Thoma József; *ügyész:* dr. Kejzlár Gyula; *könyvtáros:* Major István; *orvos:* dr. Dobák Ferenc.

Új veszedelem fenyegeti Buda takarékosságra kényszerült polgárait azzal, hogy az állami *Nőipariskola budai* fiókintézetének (II., Margit-körút 54., II. e.) *megszüntetését* tervezi a kereskedelemügyi minisztérium, amelynek főhatósága alá ez az intézet tartozik. Nemrégen az a hír jelent meg a napisajtóban, hogy a minisztérium az egyetlen szövőipari szakiskolát is be akarja záratni. Most végig kong Budán a hír, hogy *ősszel már nem nyitnák meg* a Nőipariskola kapuit. Budai lakos, akinek alkalma volt az iskola munkáját megfigyelni, érthetetlennek véli, hogy mért kellene ezt az iskolát bezárni? Ma, amikor a gazdasági helyzetet jól ismerő politikai és közgazdasági faktorok nyomatékosan hangoztatják, hogy a szellemi proletáriátus fölösleges kitermelése helyett, utat kell nyitni és alkalmat kell adni *a középrend iparosításának,* mért kellene éppen olyan intézményt megszüntetni, amely leányainknak könnyen elérhető s a női természetnek legmegfelelőbb iparágakban — ruhavarrás, fehérneműkészítés — való kioktatásával, biztos kenyérkereseti lehetőséget tud adni 2—3 és alatt? Van ilyen iskola Pesten is, de nincs Budán! Csak, aki hasonló helyzetben volt, tudja, mit jelent az a szülőknek, ha leánygyermekét a tőle messzi eső Pesten kell iskolába járatnia. Eltekintve a költségtől, amit az állandó utazgatás a villamoson okoz, tudjuk, mit jelent az nevelési, erkölcsi szempontból, ha 14—16 éves lányunk naponta másfélkét órát tölt villamoson. Eddig, az iskola közelsége miatt, nyugodtan engedhettük iskolába gyermekeinket, de ha a budai ipariskola megszűnik, azt hiszem, többen lesznek a szülők között, akik gyermekeik megkezdett tanulmányainak megszakítására kényszerülnek, mert hiszen állandó kísérőre nem telik. A növendékek leapadt száma csak múló jelenség, de az iskola 50 éves szép multja is bizonyítja szükségességét.

Apróságok a budai fürdőkről, amikről kevesen tudnak

Irta: dr. Eperjessy István.

Pest und Ofen nebst Umgegend" dargestellt von Ludwig Rohbock' Mit historisch-topographischem Text von Johann Hunfalvy K., Mitglied der Ungarischen Akademie, című munkából veszem a következő adatokat:

I.

A Gellérthegy tövénél levő Rácfürdő valamikor kedvenc fürdője volt Mátyás királynak, akinek királyi kertje egészen eddig nyúlt le. A fürdőt ezidőben boltíves folyosó kötötte össze a királyi palotával.

(A Rácfürdő, illetve ma Szent Imre gyógyfürdő értékében csak növekedne, ha jelenlegi tulajdonosa ezt a fürdő falán elhelyezendő márványtáblán megörökítené.)

II.

A Császárfürdő forrásainak a vizét már valószínűleg a rómaiak is használták. A fürdő a trinitáriusok tulajdonát képezte. Mátyás király alatt a fürdő szépségében nagyot fejlődött.

A mindent feldúló és elpusztító törökök a fürdőt nem hogy tönkretették volna, hanem azt szépítették is és előszeretettel törekedtek azt minél pompásabbá tenni. Mohammed pasa, aki 1543-tól 1549-ig Buda helytartója volt, a fürdők közelében, a dervisek részére kolostort építtetett. A mai Császárfürdő helyén a törökök idején a Kaplia-fürdő állott, egy nyolcszögletes épület, közepén a kitűnő fürdővel, távolabb állott a Veli bég fürdő, valamennyi közt a legkiválóbb. Egy tágas előcsarnokból lehetett a fürdőbe bejutni, amely felett öt kupola emelkedett, melyek közül különösen a nagy kupola, mely a kerek fürdőt a közepén beboltozta, igen szép volt.

Mustafa pasa a fürdők mellé még több malmot építtetett és az egészet fallal vonatta körül.

III.

A Király-fürdő neve.

A Király-fürdőt a törökök idején közönségesen Tachatalii-nek vagy Pest fürdőjének hívták. A törökök elűzése után egy ideig Spitalbadnak, majd tulajdonosáról, a Sprenger-családról Sprengerbadnak nevezték. A fürdő a Sprenger-család tulajdonából a König-család tulajdonába ment át, amikor Königbad nevet kapott, aminek lefordításából ered a magyar Királyfürdő elnevezés.

Érdekes, hogy a Királyfürdő gyógyvize nem a helyszínén fakad most, hanem a Józsefhegy lejtőjén, csaknem egy kilométer távolságra eredő forrásból, ahonnan csöveken vezetik a fürdőbe. A forrás vize 48 fok R., de mire a fürdőig ér, 34—36 fok

Ki mint vet, úgy arat, MAUTHNER magnál jobbat sehol sem kaphat!
MAUTHNER ÖDÖN magtermelő és magkereskedelmi részvénytársaság
Alapítási év 1874. Telefon: 463—65.
SÜRGÖNYCÍM: MAUTHNEREK, BUDAPEST.

MAUTHNER MAG
Központ: VII, Rottenbiller-u. 33. Fióküzlet; IV, Kossuth Lajos-u. 4
A Ferencrendiek templomával szemben.

Vetőburgonya Böhm-féle legkorábbi sárga, legkorábbi rózsa, kifli és más jeles fajok, szavatoltan fajtiszta, szelektált minőségben jutányosan kaphatók
Új nagy főárjegyzék, mely növényárjegyzéket is tartalmaz, ingyen és bérmentve.

R-ra hűl le. Minden valószínűség szerint a fürdő udvarán is volt forrás, de a házépítés, vagy valamely ostrom idején elapadt.

IV.

A Gellértfürdő körül valamikor Erzsébetfalva városrész állott. 1850 körül a Gellértfürdőt, amely akkor Blocksbad, Schlammbad (Sárosfürdő) nevet viselt, a szegényebb osztályok és a szomszédos katonai kórház betegei használták.

V.

Hunfalvy könyvében külön kiemeli a Duna medrében, továbbá a Fürdőszigeten (Badinsel), a Margitsziget és Budai-sziget (Ofnerinsel) között levő meleg forrásokat. Állítólag már a rómaiak is használták ezen forrásokat és a Fürdőszigeten fürdőket rendeztek be. Ez a sziget, mint még Hunfalvy írja, rendesen a víz színe alatt áll és csak a legalacsonyabb vízállás mellett a nyári hónapokban tűnik elő. 1856. év nyarán Szabó József professzor átvizsgálta a Fürdősziget forrásait, amelyek több csoportba voltak elosztva és nagyon különböző hőmérséklettel bírtak. Érdekes, hogy az a víz, amelyet Szabó professzor ezen forrásokból üvegesében hazavitt, egy idő mulva megszínesedett és pedig olymódon, hogy közvetlen fénynél vörösbarna, közvetett fénynél pedig ibolyakék színt mutatott. Ezen színváltozás okát Szabó professzor megállapítani nem tudta.

(A Fürdőszigetnek ma már nyoma nincs, befödte a Duna, pedig talán a legértékesebb forrásaink vesztek el ezáltal.)

Tabán

Az új városi problémák között egyike a legnehezebbeknek. Tabánt a fekvése reprezentációs városrésznek szánta. Néhány percnyire a Belvárostól, a gazdag kereskedő és iparos polgárságnak ez volna a levegős, kilátásos lakóhelye. Viszont a királyi Várral szemben, méltó keretül szolgált volna itt az ország minden törvényhatóságának jellegzetes palotája.

Most a fürdőváros gondolatával kapcsolatosan, a Tabánt jelölik ki a fürdőváros középpontjának. Ezt ma a politikusok tárgyalják előszeretettel, de kérdés, hogy a nagyvilág betegeinek megfelel-e ez az elég meredek lejtő.

Legutóbb a Szabad Polgári Körben

SZIGETI JÁNOS,

a felsőház tagja értekezett a Tabán jövendőjéről és a következőket mondotta:

Kimutatta, hogy a fürdővárosok növelik az idegenforgalmat, alimentálják az ipart, a kereskedelmet, keresethez juttatnak egy sereg foglalkozási ágat; számunkra a fürdőváros ezeken kívül pompás propaganda alkalmat nyujtana kultúránk és békerevíziós törekvéseink igazolására is. Budapest rendelkezik is azokkal a kellékekkel, amikkel egy fürdővárosnak rendelkeznie kell. Vannak kénes, timsós, glaubersós, lithiumos, radioaktivitású fürdői, illetve forrásai, fedett uszodái, strandfürdői. Budapest éghajlati viszonyai kedvezők, levegője, vize általában jó, vannak sétáló és kiránduló helyei, erdői, itt van a gyönyörű Duna, a Gellérthegy, Várhegy, a közeli szép budai hegyek; elszállásolási és élelmezési berendezéseink európai nívón állnak, kultúrintézeteink nemzetközi viszonylatban is kiválóak, meg vannak a lehetőségek a sportolásra és szórakozásra s ami nem utolsó dolog: az idegen itt vendégszerető népet talál, amely sok idegen nyelvet beszél.

A fürdőváros érdekében mindezeket a tényezőket egy közös nevezőre kellene hozni és továbbfejleszteni, mégpedig elsősorban Budán. A Szent Gellérthegy gyönyörű parkját fejleszteni kellene; a Szent Gellértfürdőt kolonáddal kell összekötni az átalakítandó Rudasfürdővel és a Hungáriaforrással és Rácfürdővel, továbbá a Margithídon túl levő fürdőkkel; ki kellene építeni a hegyvidéki autóutakat; szükség van új modern szállodákra, különösen Budán; nélkülözhetetlen a reumás betegek számára a gyógyszálló; a levegő füsttelenítése, a kocsiutak portalanítása.

A fürdőváros tervezésénél a leglényegesebb kérdés, különösen a mostani súlyos gazdasági helyzetben: vajjon arányban állnának-e a befektetési költségek a várható jövedelemmel? Mellékkérdés pedig: csak a főváros viselje-e a terheket, vagy pedig hozzájárulna-e ezekhez az állam is, amely a fürdőváros közvetett hasznát látná? Ezekre a kérdésekre csak gondos mérlegelés és számítás után lehetne felelni. Volna még egy lehető ség: — hogy valamely bel- vagy külföldi pénzesoport vállalja a finanszírozást. Ajánlat amerikai részről most is van, de állítólag *játékkaszinóval kapcsolatban*. Egy bizonyos: ha csak a főváros viselné a terheket, erre csak akkor vállalkozhatnék, ha megszerezné az eddig idegen kézen lévő fürdőket, mint pl. a Szent Imre- (Rác-) fürdőt, a Római fürdőt, az Erzsébet sósfürdőt stb. és ezekben megfelelő szállodákat építene.

Áttérve a

Tabán kérdésére,

az előadó ismertette az eddigi kisajátítási eljárás eredményeit és a szabályozási terveket. A fürdőváros ügyével kapcsolatban kimutatta, hogy a Tabán képezhetné a fürdőváros központját, mert hiszen ennek területén, vagy legalább a közelében van a Rudas-, a Rác-, a Szent Gellértfürdő, a Hungária-forrás, távolabb az Erzsébet-sósfürdő, a keserűvízforrások, amelyek nagyobb nehézségek nélkül összeköttetésbe hozhatók volnának a felsővárosi fürdőkkel és forrásokkal. A Szent Gellérthegy a maga szép parkjával és remek kilátásával elsőrangú jegecedési pont. Természetes dolog, hogy a Tabánt, a jelenlegi lakosság megfelelő elhelyezése után rendezni kell, azután pedig megkezdeni az építést olyképpen, hogy az Attila-körúton középületek palotái, továbbá bizonyos kedvezményekkel társasházak épüljenek olyan középpolgári lakosok számára, akik lakásuk egy részét a fürdővendégeknek bérbeadnák. A hegy lejtőjén kellene elhelyezni a fürdőszállókat, penziókat olyan kivitelben és berendezésekkel, amik a legkényesebb és a legszerényebb igényeket is kielégíthetnék.

Végül az előadó a következő konklúziókat vonta le:

a fürdőváros ügyét társadalmi térről át kell tenni a szakszerű és hatósági megvizsgálás körébe,

különösen városrendezési és pénzügyi szempontból; a Tabán szabályozásának tervét elkészíteni vagylagosan: fürdővárossal vagy enélkül; addig is folytatandó a Gellérthegy parkozása; sürgősen el kell készíteni az Erzsébethídtól kiinduló, a Sashegyre, illetően a budai hegyekre vezető tranzverzális autóutat. Szükséges továbbá: a hegyi utaknak bitumenes kiépítése, összefüggő parkövezet megteremtése, a hajléktalanná váló lakosság elhelyezése, a tabáni iparosok és kereskedők érdekében az Attila-körúti cseretelkeken az építkezés megkezdése és last but not least: az idegenforgalom propaganda fejlesztése.

Az előadó szeretettel emlékezett meg a Budapest Fürdőváros Egyesület kitartó munkásságáról, amelyből az oroszlánrészt az egyesület illusztris elnöke: *József Ferenc* kir. herceg veszi ki. Mellette *Szviczsényi* Zoltán dr. ny. min. tanácsos buzgólkodik az ügy érdekében.

Az előadáshoz

ZUBRICZKY JÓZSEF dr.
miniszteri tanácsos

fűzött rendkívül érdekes reflexiókat. Ismertette a Tabán szabályozási tervének minden egyes fázisát s meggyőzően mutatott rá, hogy a változásokat a városrendezési technika újabb fejlődése, a gazdasági viszonyok s legutóbb a fürdőügy fölvetődése indokolták.

Az érdekes előadást a jövő számban ismertetjük.

Tiszti cím- és névtár 1931. A M. kir. Központi Statisztikai Hivatal szerkesztésében megjelenő új *Címtárnak* épúgy, mint az eddigieknek, célja az, hogy minél megbízhatóbb és pontosabb tájékoztatást nyujtson az állami élet szerveinek tagozódásáról, a kormányzati és közigazgatási szerveknél alkalmazott tisztviselőkről és azok beosztásáról. *„Magyarország Tiszti Cím- és Névtára”* című kézikönyv 1931. évi kötete is a legnagyobb részletességgel fogja ismertetni a kormányzósági hivataloknak, az országgyűlés, a minisztériumok és az ezek alá tartozó hatóságok, hivatalok és intézetek tisztviselő-személyzetének névsorát és szolgálati beosztását. Közli a Címtár a minisztériumok és nagyobb központi hivatalok ügybeosztását, a jelentősebb hatóságok hatáskörét és működési területkörét, az ország közigazgatási és anyakönyvi beosztását községi és körjegyzőségek szerint a jegyzők neveivel együtt; a bíróságoknál pedig a sajtó- és pénzügyi bíróságok, a közjegyzői és ügyvédi kamarák megjelölését, a telekkönyvi hatóság, az adó- és letéti hivatal pontos megjelölését. Közli a tudományos és más országos érdekű társulatok és egyesületek, nagyobb pénzintézetek és biztosító intézetek adatait, végül teljes névsorát adja az 1920 óta adományozott *nem hivatalnoki címek* és rendjelek birtokosainak is (kormányfőtanácsosok, kormánytanácsosok, gazdasági tanácsosok stb.). Végül tartalmazza a tisztviselők rangbeosztását. Ez a kiadás 1931. évi május hó végén fog megjelenni és *előfizetési ára 18 pengő*, bolti ára 25 pengő. Az előfizetési határidő 1931. évi március hó 31 és az előfizetési határidő lejárta után csak bolti áron lesz beszerezhető. Megrendelések kizárólag a M. kir. Miniszterelnökség 100.703. számú bevételi csekklapjával

Jobb előbb, mint később! Jobb később, mint soha! Saját érdekében forduljon azonnal osztálysorsjegyért *Skuts Dénes Bankárhoz, I., Horthy Miklós út 152. Tel.: LÁ 2—44.*

Érdekes budai specialitások

(Szerző saját felvételeivel.)

II.

Az Iskola-utca sarkán ismét egy érdekes tárgy vonja magára figyelmünket, amelyről egyik legutóbbi számában adott ismertetést a *Budai Napló*. Kb. 1½ méter magas fatörzs áll egy ház falába illesztve, mely tele van ütve nagy vasszegekkel, kis ágyúgolyókkal, úgyhogy a vaskéreg teljesen elborítja. Ez szintén középkori

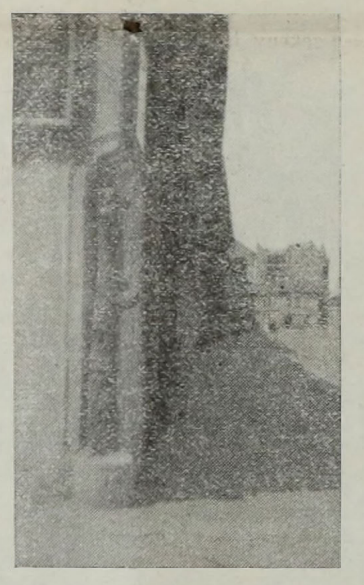

emlék az ú. n. *„Stock im Eisen”*, mely a céhrendszer idejéből maradt ránk.

A Guggerhegyi kilátó alatt az utat

őrző félelmetes nagyságú *„kőoroszlán”*, alig pár év előtt még csak egy, a hegytetőről leomlott kolosszális szikladarab volt. Egy áldozatkész természetbarátunk, *Glück* Frigyes kormányfőtanácsos oroszlánalakúra faragtatta ki azt s most komoran ül az az út mellett a kőoroszlán, — nyugodtan tűrve, hogy a kirándulók őt választják háttérül ideáljuk lefényképezéséhez . . .

Németországban, a Vereinsmeyerek házájában nemrégiben alakult egy újabb egyesület, melynek jelszava „Fedezzük fel Németországot” s célja az ismeretlenebb műemlékek, érdekességek megismertetése. Bizony nálunk is elkelne ilyesmi, mert mostani megcsonkítottságunkban kettőzött gonddal kellene mindazt megőríznunk, ami kevés a török-tatárjárás után a mozgalmas időkből még fennmaradt.

Dr. Margittay Rikárd.

Új vámházak Budán. A milliós város kénytelen volt kitolni vámhatárait és a pénzügyi ügyosztály most átadta a városgazdasági ügyosztálynak kezelés végett az új vámházakat. Budán a következő helyeken épültek: — A Budafoki-, Fehérvári-, Kondorosi-, Péterhegyi-, Kőérberki-, Budaörsi-, Törökbálinti-út végén, a Jánoshegyi-úton a Normafánál, a Budakeszi-úton a Szép Juhászné vendéglővel szemben, a Nagykovácsiút és a Hidegkúti-út sarkán, az Eszter-út végén, a bécsiúti zsidótemető mellett, a Pomázi-út és az esztergomi vasút találkozásánál, a Szentendrei- és Hidegkúti út végén.

A legideálisabb üdülőhely húsvétkor a *Szent Margitsziget*. Aki igazán fel akar frissülni, keresse fel húsvét hetében a dunagyöngyét — az ózondús levegőjű, előkelő, csendes *Margitszigetet*, amelynek igazgatósága igen előnyös kedvezményes árban bocsátja a *Nagyszállót* a pihenni vágyók és weekendezők rendelkezésére.

Ódon séta a Mártonhegy alján

Egy családombeli idős úriember 1899-ben, ötven esztendő mulva, 1849 óta először kerülve fel Budára egy esküvőre: megállott a Várhegy oldalában, szétnézett a napsütötte dombokon csillogó új villákon és fejét csóválva így szólt: *„Ejnye, héjnye, micsoda újmódi présházak vannak itt a szőllőhegyekben!”*

A drága öregúr újmódi présházaknak nézte a villákat, melyek az elpusztult, fillokszéra bogártól tönkretett egykori budai szőlőhegyeken épültek. Mert szőlőhegy volt a Rózsadomb is, de meg az *Orbánhegy* is, meg a *Mártonhegy* is.

Ott, ahol ma vidám autobusz kúszik és mennydörög az épülő Új-Buda utcáin, egykor, hatvan esztendővel ezelőtt csak mustot taposó vincellérlegény ritmikus danája hangzott és szőlőpásztor flintája pukkant szőlőt dézsmáló kóbor eb vagy macska farktöve felé.

Szép havas-fehér és hóillatú alkonyaton botorkálva a Fery Oszkár-utca körül: megnéztük, mit takar a budai hó. Mi históriája lehet ennek az Új-Városnak, mely bizony megérdemelné a *Szentmártonvárosa* nevét.

Apró budai históriás holmit találtunk a hó alatt. Az *Alkotás-utcán* a régi középkori marhahajtó hajdúk kurta dalicsizmája nyomát födte a hó. Erre hajtották Budaörsnek, Győrnek, Bécsnek, Nürnbergnek, Lübecknek a marhát. A régi út — a Mészárosok útja — ma az *„Alkotó”*-hoz, vagyis a *„Teremtő”*-höz címzett ház nevét kapta, a *Schöpfert* azonban Alkotásnak leiterjakaboltuk el egy pár évtizede. A Márvány-utca sarkán még áll egy régi vágott padlású ház: egykori beszálló csárda. Egy átalakított régi házon ott van a mészárosréh címerének *Isten Báránya*. Glóriája és keresztes zászlója letört: eb bánja a budai hagyományt! Ma: gyenge kőbárány, amit senki meg nem lát. Két házzal lejjebb egy kapu fölött *farkas* feje: a *„Farkas”*-hoz cégérezett régi kocsma emléke. Majd csak szemétre kerül ez a várostörténeti emlék is. A Sashegy oldalában az árok mellett a Németvölgy egykor a budai mészárosréh kecske- és birkalegelője volt. A hegyoldal a nemes *Mayerffy* család szőlőskertje volt: itt termett az egykori híres *sashegyi veresbor*. A mai temetőhöz vezető új úton sorban állottak a budai szabómesterek, fiákeros mesterek és csizmadiák vidám *Heverőhétfős* kurtakocsmái. E boros vidéken a *Blaumontag*-on csak sör járta. Az egyik kocsma nem 15 éve még a *Blaumontag*-hoz cégért viselte. Az új út — a temetőhöz vezető — a *Lakner*-telek mellett húz el. 40 éve ültette gyönyörű fenyőit egy fiatalember, ma szelíd öreg úr, aki nem nyúl a felnőtt, ma már sudár vén fákhoz. Olyan ez a nagy kert, mint valami szelíd téli mese. Régi ház, régi fák, öregúr, hó, tél . . . Lejjebb régi, domboldalba vágott *borospince* gádora. Vasalt ajtaján remek ámpiros vasalás. 1820 táján kovácsolta ré elhalt budai lakatosmester.

Égignyúló házak között vén présház. Hol a szőlőskert? Nyoma sincs. Az 1870-es évek végén futóbolondnak tartották, aki egy susztertallért, vagyis négy veres krajcárt adott itt egy négyszögöl földért.

A Mártonhegy oldalát Kossuth Lajos egykori ügyvédje, Nemes *Kováts* József vette meg. Tőle örökbe fogadott fia, egykori budai iskolatársunk, *Kováts* József örökölte a telkeket. Fiatalon önkezével vetett végett életének egy hegyoldali kocsmában, az egykori *„Olasz Nő”*-nél.

A havat az autobusz sárrá fröcsesenti: a fejlődő, gyönyörű város házai már-már elfödik a kilátást, melyet az 1840-es években Rudolph von *Alt* írópálcája örökített meg. A temető mögül mint középkori kép, bukkan fel a Vár. Talán innen a legszebb. Az alkonyatban idáig búg a Budai Boldogasszony öreg harangja.

Minden álomszerű az alkonyatban, csak a présházak kissé újmódiak. Hatemeletesek, lift van bennük. Fura présházak biz' ezek . . .

SZENT
GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet és napfürdő
Külön férfi és női osztály
A legmodernebb berendezés
Szakképzett személyzet

SZÉCHENYI GYÓGYFÜRDŐ
a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népgyógyfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITŰNŐ KÖZLEKEDÉS

UJ VEZETÉS! UJ KORSZAK!
OLCSÓ ÉTKEZÉS!
ESPLANADE ÉTTEREMBEN
Esplanade szálló épülete. Lukács fürdővel szemben. Ia menü (leves, sült körettel, tészta) 1.60 pengő.
IGAZ JÓ BOROK! Olcsó villásreggeli. — Esténként szalonzene.
Külön termek bankettek, esküvőkre

BÁCSKAI KONYHA!
CSÁSZÁRFÜRDŐ
éttermeiben bácskai ételkülönlegességek dunántúli borok!
CSIRSZKA KONRÁD
VENDÉGLŐS
ALKALMI KÜLÖN TEREM!
POMPÁS KORAREGGELI KÁVÉ

BAGOLYVÁR
ÉTTEREM
II., MARGIT-KÖRÚT 20
ÚJ VEZETÉS — OLCSÓ ÁRAK!
VIDÁM ESTÉK
—
DUNDUS MUZSIKÁL

Idegeit kíméli
ha nagymosását nem otthon végzi!
Fehérneműjét
feltétlen bizalommal küldheti a
DUNA gőzmosó- és kelmefestőgyárba
BUDAI FIÓKOK:
I., Attila-körút 19
II., Fő-utca 7
II., Retek-utca 59
ÉS A KÖZPONT:
VIII., Gólya-utca 43
ugyanott ruhafestést és vegytisztítást garanciával végeznek. — Telefonhívásra autóval jövünk.
Telefon: József 350—52

Ha jól akar vacsorázni és kellemesen szórakozni,
keresse fel Budán,
a Gróf Malláth József szállodaházban, Kelety Károly-utca 9. szám, a 9-es és 17-es autobuszok végállomásánál
Zsigmond László
a Spolarich-éttermek volt igazgatója
éttermét és kávéházát
Brawe-Boys-Jazz
délután és este.
MEGNYILT! Telefon 545—70.

Megjelenés: hetenkint kétszer

Budapest, 1931 március 28. Budai Napló 3

Monori Nagy vezet

MAGYAR MAGTENYÉSZTÉSI R. T.
BUDAPEST—MONOR
Monori magkereskedése: Budapest, IV., Kossuth Lajos-u. 3. Telefon: Aut. 868-60
képes főárjegyzék és nagybani árajánlat ingyen és bérmentve

SZENTIMRE
GYÓGYFÜRDŐ
(Rácfürdő)
Erősen radióaktív és rádiumelemet tartalmazó természetes 42·4 C° földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Személyi hírek

MESZÁROS JÁNOS dr. érseki helynök szenteli föl a külsőlágymányosi szent Adalbert Egyházközség új kápolnáját, I., Fehérvári-út 88. sz. alatt e hó 29-én d. e. 9 órakor.

RIPKA FERENC dr. főpolgármester csak húsvét után fogad, mert elutazik Abbaziába.

KOZMA JENŐ dr. országgy. képviselő e hó végén Firenzébe utazik.

SZÁVAY GYULA, a ma élő legnagyobb magyar lírikus költő, a Hollós Mátyás Társaság elnöke, — 40 évi szolgálat után nyugalomba vonul, mint a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara főtitkára.

SZÉKELY VLADIMIR dr. ny. rendőrfőkapitányhelyettes, a közkedvelt humorista olvasott föl *„Csevegés”* címen e hó 24-én este az I. ker. Iparosok és Kereskedők Körében, nagy tetszést aratva. *Hubert* Vilmos ügyv. elnök köszönte meg az előadást és *Ravasz* László üdvözölte a vendégeket, köztük dr. *Lendl* Adolfot.

GOLDBERGER LEÓ dr. jubileuma emlékére 50.000 pengőt ajánlott fel egy, az alkalmazottak és munkások gyermekei számára építendő otthon céljára.

BENCZUR GYULA dr. egyetemi tanár, a Szent Gellért-fürdő igazgatóorvosa „Budapest Fürdőváros jövő fejlődése orvosi szempontból” címen előadást tart a Budapest Fürdőváros Egyesületben március 31-én d. u. 6 órakor a Szent Gellért-szálló dohányzótermében, vitéz dr. *József Ferenc* főherceg elnöklete alatt összeülő választmányi ülésén.

HALMI MIKLÓST, az Olasz-Magyar Bank h. vezérigazgatóját a Pajor-szanatóriumban *Hültl* Hümér dr. tanár sikerrel operálta meg.

KENDE TODOR, a Vas- és Gépgyárak Országos Szövetségének igazgatója, nemsokára elhagyja a Pajor-szanatóriumot, ahol harctéri sebesüléséből kifolyólag orvosi műtéten sikerrel ment át.

KULCSÁR RICHARD, az Attila nyomda R.-T. vezérigazgatója orvosai tanácsára sürgősen Abbaziába utazott a mult héten háromheti tartózkodásra, ahová e héten felesége is elutazott.

József Ferenc dr. főherceg és *Pekár* Gyula dr., v. miniszter kezdeményezésére, a külföldi államok képviselőinek bevonásával *„La Bienvenue Hongroise”* néven egyesülés alakul, amely hivatva van hazánk eminens érdekében külföldi vendégeinknek barátságos otthont nyujtani. A „La Bienvenue Hongroise” a magyar Duna gyöngyén, a Szent Margitszigeten kap minden igénynek megfelelő hajlékot. Március hó 30-án déli 12 órakor a Dunapalota Szálló különtermében lesz az alakuló közgyűlés.

Gallina Frigyes

A világvárosok vezetéséhez nem elegendő a bürokratikus rendszer által kiszabott munkakör szorgalmas, lelkiismeretes betöltése. Okvetlenül szükséges ezenfelül, hogy az illető *szeresse is* ezt a várost. A feltörő fiatalok közül elsőnek *Gallina* Frigyes tanácsnok került vezetőhelyre, talán éppen azért, mert hitet tett szeretete mellett, amellyel e város iránt viseltetik. A „Városi Szemlé”-ben egy rövid tanulmánya jelent meg az *utcanevekről*. Ez a munka nem jelenti azt, hogy segít Budapest ezer baján, de föltétlenül dokumentálja azt a bűrónkívüli kapcsolatot, amely a tanácsnok és a főváros között él. És ebben oly sok megnyugtató momentum van. Az ilyen ember tudva és akarva sohasem fog véteni ez ellen a város ellen. Tartozhat bármily párthoz, lehet világnézetében akármilyen álláspontun, — a város iránt való szeretete ezeken felül áll, mintahogy a fiú egész más szemmel nézheti a világot, mint az édesanyja, de az anyja ellen sohasem fog véteni. Aki ilyen odaadó, nagy szeretettel nézi az apró utcák jelentéktelen neveit, — az meglátja azokat a nagyjelentőségű bajokat is, amelyek sorvasztják a polgárságot, gátolják a város fejlődését és szeretettel ápolja majd az erőszakos operációktól és világjárványoktól sujtott várost, akárcsak beteg édesanyját. Még a jóhiszemű hibákat is megszépíti ez a szeretet. Csak a felületesen ítélkező vélheti másodrendű kérdésnek a világvárosok utcáinak elnevezését, de ez szorosan hozzátartozik a város jellegéhez. A Szent Márkus-tér éppen olyan ismert név, mint Velence. De föltétlenül szükséges volt nálunk, hogy végre kiteregessük és rendbehozzuk az utcaelnevezések szennyesét.

LORGNON Zibrinyinél. I., Attila-u. 12.

Jótékonycélú carousselt rendez a „Budapesti Lovasegyesület Főiskolai Lovasosztálya” vitéz nagybányai *Horthy Miklósné* őfőméltósága legmagasabb védnöksége mellett március 31-én, este fél 8 órakor a *Székesfővárosi Tattersall* fedett lovardájában (X., Kerepesi-út 7.) Felülfizetések a jótékonycélra hírlapilag nyugtáztatnak. A meghívókat: gróf *Pejacsevich* Albert, a Budapesti Lovasegyesület társelnöke, dr. *Rakovszky* Iván, a Budapesti Lovasegyesület elnöke, dr. *Kozma* Jenő, a Budapesti Lovasegyesület társelnöke és *Bakonyi* János, a Budapesti Lovasegyesület ügyvezető-igazgatója bocsátották ki.

Hollós Mátyás Társaság

folytatja előadássorozatát a Császár-fürdő Hollós Mátyás termében és március hó 30-án (hétfőn) este fél 8 órakor

UNGHVÁRY SÁNDOR,

nagynevű festőművész ad elő „Az új festők és a római magyar művészház” címen. Az előadást társasvacsora követi. Vendégeket szívesen lát a Társaság.

A 9-es

A Rózsadombon és az Országúton nagy örömmel fogadták a 9-es autobuszt. A legkívánatosabb reláció volt, mert összekapcsolta a Majláth-házak révén kialakult új városrészt a Belvárossal. Sőt, annak is megörült mindenki a Rózsadombon, hogy a 17-est lehúzták a Keleti Károly-utcán át a Mechwart-térre és így közvetlen kapcsolást kapott a 9-essel. Csak később ébredtek rá az emberek, hogy elestek ezzel a 16-os, az 5-ös és a 14-es közvetlen kapcsolattól. Igaz, hogy az 5-öst elfogják útközben, a 14-est is, sőt a 16-ost is, de későn. *Vissza* kell jönni az Alagúttól a 16-ossal. A közönség nem hálás és felzúdult. De maga az Autobuszüzem is érezte a visszás helyzetet s új tereptanulmányozások alapján rájött, hogy a 9-es végállomását ki kell tolni a Marczibányi-térre és a 17-est ismét a Lövőház-uteán át kell járatni, de nem a Dékány-utcáig, hanem a Széna-téren átvágva, a Vérmező-úton át a Déli vasútig, ahol a 3-as autobuszt elfogja. A 17-es így elkapja a Marczibányi-téren a 9-est, a Retek-utca és Széna-tér sarkán az 5-öst, az Attila-utca sarkán a 14-est és a Déli vasútnál a 3-ast. Ideális kapcsolások, amelyek új városrészeket juttatnak jó és gyors közlekedéshez. Ha a 17-es a Wesselényi-utcától indulna, ahol az Andrássy úti autobuszokat keresztezné átszállással és a Wesselényi-utcában elfogná az ötöst, akkor ez volna a legideálisabb vonal, — nyáron valóságos kéjvonal. — Az Autobuszüzem praktikus észjárású vezetője, *Till* Antal tanácsnok most gyüjti az adatokat, hogy ebben a kérdésben is kielégítse a közönség kívánságait és — emelje az autobusz forgalmát. Jó koponya, megbízhatunk benne. — A BSZKRT sehogy sem akarja belátni, hogy a budai közlekedés legnagyobb hibája, hogy a Margit-körútról nincs közvetlen kocsi az Erzsébet-hídon át, — amire föltétlenül szükség van.

RAVASZ Előkelő cukrászszalón. Krisztina körút 75. sz.

A Budai Társaskör választmánya elhatározta, hogy Budapest fürdőváros és az idegenforgalom ügyében *vitaestéket* rendez. Az első vitaest április hó 16-án, csütörtökön este *6 órakor* lesz és azontúl minden csütörtökön folytatják. A vitaesték előadója és rendezője: — *Kapcza* Imre, a „Hollós Mátyás Társaság” kincstartója.

A Németvölgy históriája címmel *Bevilaqua-Borsody* Béla, a Budai Napló munkatársa március 25-én előadást tartott a *csörszutcai Kápolna Egyesület* közönsége előtt. A *Németvölgy* történetét ismertette, melynek története akkor kezdődik, mikor a 15. sz.-tól a budai német mészárosok Céhe marhalegeltető helye lesz a Völgy, melyen egyébként is a Budáról Bécsen át Nürnbergig vezető ősi, középkori marhahajtó út, a Budaörsön átmenő út vezetett, illetőleg vezet keresztül máig. A budai mészárosmesterek 1850-ig tartják kezükön a legelőt, melynek *Németvölgy* neve alkalmasint a *Budai Német Mészárosok Céhe* nevenviselője. Előadó szólt az 1686-i és 1848-i ostromok vonalairól, illetőleg a vitéz *Aggházy* Kamil ny. ezredesnek, a Hadimúzeum igazgatójának kezdésére megjelölt *Mayerffy-telekről*, ahol 1849 május 4—21 között *Nagy Sándor* József tábornok hadiszállását rendezte be. A mészárosok védőszentje *Keresztelő Szent János* volt, ezért előadó azt javasolta, hogy a tervbevett németvölgyi templom védőszentje a budai mészáros Céh *Nagy Lajos* király óta kimutatható patrónusa lehetne. Hivatkozott arra is, hogy a budaörsi út fordulóján még egy nemzedékkel ezelőtt élt *Mártonfalva* nevét viselt helynév egy törökelőtti *Szentmártonfalva* nevét sejteti, ami talán a *Szentmárton hegye* névadója lett.

A III. ker. Egységes Polgári Társaskör április hó 14-én rendezi évi közgyűlését és a jelölőbizottság e hó 26-iki ülésén elintézte a jelöléseket.

A Budai Zeneakadémia nagysikerű házihangversenyt rendezett előkelő és nagyszámú közönség részvételével. L. *Hosszú* Margit zongoraművésznő, a Budai Zeneakadémia tanárnője kiváló előadásban és rendkívüli technikai készséggel Chopin, Rubinstein, stb. darabokat adott elő. *Haják* J. Albert, *Panrok* Auguszta zongorakíséretével Brahms klarinétszonátáját szólaltatta meg, általános tetszést aratva. *Clauserné Tholt* Margit *Keresztv* Jenő hangulatos dalaiból énekelt, iskolázott szép hangjával érvényre juttatva a dalok finomságait. *Fetl* Tibor, *Dirner* Géza, *Lindenmayer* Kálmán és *Hoffmann* Pál Sárkány Sándor vonósnégyesét mutatta be nagy sikerrel és a szépszámú közönség melegen ünnepelte a szerzőt és a kitűnő előadókat. Végül *Sonkoly* István hegedűművész, a Budai Zeneakadémia tanára Csajkovszky hegedűversenyét játszotta el nagy sikerrel, a tőle megszokott virtuozitással.

ÓVATOSSÁG. Finom ruhákat szigoruan szárazon szabad csak tisztítani. Egy öltöny vagy női köpeny 6 Pengő
MENCZER-nél Fest. Tisztít. Mos. Telefon

Az első hársfa. „1930. X. 23. Henrik, B. G. E. F.” Ez a titokzatosnak látszó felirat, egy kis márványkövön arany betűkkel egy kis polgárunk születésének napját jelzi. A *Budapesti Gazdálkodók Egyesülete* Farkasréti körzete elhatározta, hogy a tagjainál, ahol gyermek születik, a családi eseményről *egy-egy hársfa ültetésével emlékezik meg.* Gyümölcsoltó Boldog Asszony napján került erre *először* sor, amikor a Farkasréti körzet küldöttsége *Arnold* Alfrédéknél jelent meg a kis *Henrik* születésének alkalmából. *Szibinkits* György elnök köszöntötte a boldog szülőket és engedélyt kért, hogy a farkasrétiek nevében a kis jövevény tiszteletére egy hársfát ültethessen. Kedves, meghitt ünnepség keretében ültették el a fát, miközben *Szibinkits* elnök közvetlen, keresetlen szavakkal emlékezett meg a föültetés jelentőségéről és ama kívánságának adott kifejezést, hogy évek mulva anya és fia a faárnyékában üldögélve, boldogan hallgassák a méhe, az ember és természet jótevő, szorgalmas munkásainak zümmögését.

SZEMÜVEG Zibrinyinél, I, Attila-u. 12

Nagy a sár a Farkasréti temetőben és aki a halottjait látogatja, agyagos sárba ragad. A város gondoskodjék, hogy a délivasúti végállomásnál cipőtisztító legyen, aki rendbehozza a sáros lábbelit. Ez olcsóbb megoldás, mint a sármentes utak építése.

Közgyűlését rendezi az I. kerületi Iparosok és Kereskedők Köre márc. 31-én este fél 9 órakor a Kör helyiségeiben, I., Krisztina-körút 61.

Iholyaestét rendez e hó 29-én este fél 6 órakor a Budai Iparos és Kereskedő Ifjak Kultúr-Egyesülete táncccal és teával egybekötve. Színre kerül két tréfás darab. — Április 5-én színre hozzák *Gubicza* Lázár *szenzációs* drámáját: — A fekete kandurt.

Tízéves fennállását ünnepelte a II. ker. alsóvizivárosi Kapucinus Oltáregyesület március 22-én, vasárnap lélekemelő ünnepség keretében, ahol megjelent *Mészáros* János dr. érseki helytartó és őrgróf *Pallavicini* Edéné. Az ünnepen nagy sikerrel szerepelt a Kapucinus-énekkar Weninger Ernő karnagy vezényletével. A megnyitó beszédet *P. Patyi* Kamil házfőnök mondotta, majd pilismaróti dr. *Bozóky* Kálmánné titkári jelentése után *Franaszek* Annus Dávid Endre „Fohászát” szavalta el. Bozóky Kálmán dr. min. tan., az alsóvizivárosi egyházközség alelnöke lovag *Dobrzyniecki* Árpád dr.-né elnöknő érdemeit méltatta és köszöntötte fel. Az ünnepély Mészáros János dr. érs. helytartó záróbeszédével ért véget.

A művészi látóképességről tartott nagysikerű, értékes előadást március 25-én a M. E. E. szakosztályán ifj. *Csemegi* József. A művészi látóképesség fejlődésének — főleg a festészetben — való bizonyítása volt a tulajdonképpeni tárgy. Hatásos vetített képekben mutatta be a festészeti térképzés fejlődését az egyiptomi primitív *egy-főnézetpontos* térábrázolásoktól kezdve a görög, római, középkori és olasz renaissance festészet mindinkább tökéletesebb téralkotásáig. Majd rámutatott az olasz és spanyol renaissance-festészet különböző téralakítására és érdekesen bizonyította a spanyol művészi látóképesség fejlettebb fokát *két-főnézetpontos* perspektíváival. Ezekután bemutatta a renaissance-térképzés hatását a későbbi korokra. A háború utáni korszaknak új szemlélete lévén, új kifejezési módra volt szüksége. Ezt a kívánságot elégíti ki a *három* főnézetpontos perspektíva, mely módszer a horizantsík elvetésével absztrahálja a teret és így híven szolgálja a művészeti irányzatot. — Az előadást nagy élvezettel hallgatta végig az előkelő közönség, közöttük közéletünk és szakembereink számos kiválósága, így *Csányi* Károly műegyetemi tanár, az Iparművészeti Múzeum igazgatója, *Pintér* Oszkár, a M. É. E. alelnöke, *Friedrich* Lóránt műegyetemi adjunktus, *Nagy* József Béla tanár, a Magyar Paedagógia szerkesztője, *Holló* Alajos tanár, festőművész és még számosan, kik lelkesen megtapsolták az előadást.

Praktikus értesítések. Az óbudai „Föld- és Szőlősgazdák Egyesülete” értesíti tagjait, hogy a „Lakók névjegyzéke” című könyv 3.60 P. Wéber Károlynál kapható. A Teleki-féle villányi szőlőtelepről 10% kedvezménynyel kaphatók oltványok. Tőzegre lehet ismét előjegyezni. Gyümölcsfák Budaörs kamaraerdőből rendelhetők. Kékgálicot 65 fillérért adják. Az őszibarackot termelők számára a dr. Lechner-féle Kiskátét megszerezte és tudatja végül, hogy a III. kerület bikaapaállata a felsőmezőgazdasági iskola bécsiúti telepén van. Felhívja tagjai figyelmét, hogy jelentsék be az elöljáróságon a kivágott szőlőt; mert a szántóföld adója kisebb és ne feledjék el, hogy június 1-ig kell a szerbtövist írtani. — *Tojáskeltetést* pedig vállal *Lenz* Oszkár, III., Lajos-utca 125—127.

Nagyon megnehezült az idők járása felettünk, senki sem tudja, hogy mit hoz a jövő! Reális elgondolások alapján a gazdasági viszonyok javulása joggal várható... mondják vezetőink, tehát ne csüggedjünk, emeljük önbizalmunkat és reménységünket. Vegyünk egy sorsjegyet az új, április 17-én kezdődő sorsjátékra, hátha a véletlen szerencsé is megsegíti és nyer egy nagy összeget.

Budai zeneművelők. A MOVE Bp. Főosztály „Astra” Művészcsoportjának elnöksége ezúton is értesíti mindazokat a haladottabb vonós és fúvós zenészeket, akik szabad esti óráikban a zenekari összjátékban is gyakorlatot óhajtanak szerezni, hogy a csoport kebelében szimfónikus zenekar alakul. Érdeklődni és felvételre jelentkezni keddi napokon este 7—10 óra között lehet az „Astra” Klub elnökségénél, VI., Podmaniczky-utca 45, II. 25.

Az öröklakások okos gondolata iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg. Az előző évek ilyen alapításai sok tévelygést mutattak, de ma már tisztán látszik, hogy azok a hangzatos propagandák, amelyek sokat ígérnek, semmit sem nyujtanak. Az öröklakásos szövetkezeti ház alapításához tőkeerős vállalkozó kell. A vállalkozónak kell a házat megépíteni függetlenül a részjegyzők hozzájárulásától. Fontos a szövetkezeti ház telkének megválasztása is. Csak csendes, tiszta levegőjű kulturált helyen, de közlekedési vonalak közelében feküdjön, amellett fejlődésben lévő vidéken, ahol az ingatlanérték növekedhetik. Legyen a közelben sétány, a gyermekeknek játszótér, sportfüzésre alkalom. Jól feküdjék a világtájakhoz képest. Ilyen alapítás az I., *Győri-út 12.* sz. már épülő szövetkezeti ház, amelyet olvasóink figyelmébe ajánlunk. Értekezni lehet az építkezés színhelyén.

Bajtársi találkozó. A kőbányai gróf Pálffy-laktanyában állomásozott es. és kir. 12. tábori ágyúszezred (később 31. táb. tarackos, majd 131. táb. tüzérezred) összes alakulatainak tisztikara legközelebbi összejövetelét április 12-én, vasárnap este nyolc órakor tartja a *Spolarich*-vendéglő különtermében.

Rákosi. A nagy publicistához, az ujságírók koronázatlan királyához, a a kitűnő íróhoz és a revízió lánglelkű, fáradhatatlan harcosához méltó *az a hatalmas, albumszerű illusztrált kötet,* amelyben Rákosi Jenő néhány híve és tisztelője meggyujtotta az emlékezés fáklyáját, éleszti eszméinek tüzét, hű tükrét adja életének, működésének, lelki világának. Az érdemes munkát *Süle* Antal, a Pesti Hirlap helyettes szerkesztője szerkesztette és avatott kézzel fogta össze a színes mozaikdarabokat, amelyekkel a jól megválasztott munkatársak: Apponyi Albert gróf, Klebelsberg Kunó gróf, Rothermere lord, Pekár Gyula, Hegedüs Loránt és sokan örökítették meg Rákosi nemes egyéniségét. Az előkelő írók munkáját a fényképekkel, rajzokkal tarkított értékes benső tartalmat csak emeli az ízléses, szép kiállítás.

Az éterzene hangszerét, az Aerofont e hó 30-án, hétfőn este fél 9 órakor mutatja be a Zeneakadémia kamaratermében a „VATEA” Rádiótechnikai és Villamossági R.-T.

RÖZGAZDASÁGI NAPLÓ

Szerkesztő: **SZÁSZHALMI JÓZSEF.**

* **Pesti Hazai Első** Takp. Egyesület nagysikerű sváji záloglevél-tranzakcióját. A *Schweizerische Bankgesellschaft*, Zürich és a *Schweizerischer Bankverein*, Basel, vezetése alatt álló sváji csoport, melyhez a *Basler Handelsbank*, az *Eidgenössische Bank*, az *Aktiengesellschaft Leu et Cie.* cég, az *Union Financière* de Geneve és a *Comptoir d'Escompte* de Geneve is tartozik, átvesz a *Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesülettől 15 millió sváji frank névértékü, 20 éves 7%-os záloglevelet*, amelyekből 10 millió sváji frank n. é. címlet a jövő hét elején 98%-os árfolyamon kerül Svájcban nyilvános aláírásra, míg 5,000.000 sváji frank n. é. címlet, megfelelő zárolással, az egyéb külföldön nyert elhelyezést. Az *Egyesületnek* igazoltan sváji tulajdonban levő háború előtti kibocsátványai megfelelő valorizációval kerülnek visszaváltásra. Az ezzel járó terheket a sváji piac visszahódítása érdekében annál is inkább meg kellett hozni, mert ez együttjárt a 15 millió sváji frank n. é. záloglevél átvételével és mert a jövőre oly reményeket nyujt, amelyek a valorizációval hozott áldozatot megérik, nem is beszélve arról, hogy ezzel számottevő hosszúlejáratú külföldi tőkét sikerült az országba behozni.

* **A Nemzeti Takarékpénztár és Bank** márc. 26-án tartotta XXXVII. rendes közgyűlését báró *Tornyay* Rezső elnöklete alatt. A közgyűlés elhatározta, hogy az 1930. évi *146.057.38 P tiszta nyereségből* részvényenkint *2 pengő=8%* osztalék fizettesék 1931 március 27-től kezdve az intézet és a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank pénztárainál, valamint ennek fiókjainál. Az intézet igazgatóságába *Frankl* Mórt, a *Wertheimer és Frankl* cég szenior főnökét, újra beválasztották.

* **Magyar Általános Takarékpénztár** dr. *Horváth* Lipót elnök-vezérigazgató elnöklete alatt tartott közgyűlésen megállapította, hogy *1930. évi tiszta nyeresége 2,656.347* P. Az intézet összes saját tőkéi 33,450.000 P-re emelkedtek. Osztalékul részvényenként 6 P = 12%-ot fizetnek. Az igazgatóság új tagjai dr. *Beöthy* László és

RUDAS FÜRDŐ radioaktiv höforrás
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ
FEDETT USZODA

BALOGH G. DROGÉRIA
CSAK II, MARGIT-KÖRÚT 1
TELEFON AUT. 515—59. SZ.
NÖVÉNYVÉDELMI SZEREK
ÁLLANDÓ RAKTÁRA

gróf *Szapáry* Lajos, a felügyelőbizottságé báró *Láng* Boldizsár.

* **Magyar Általános Ingatlanbank** igazgatósága megállapította az 1930. mérleget. *A tiszta nyereség 849.571.96 P.* A nyugdíjalap az év folyamán 69.448 P-vel 608.894.24 P-re emelkedett. A bank vagyonát alkotó ingatlanok a mérlegben hagyományosan az aranymérlegben fölvett alacsony, illetve beszerzési árakban szerepelnek, ami jelentékeny belső tartalékot képvisel a nyilt tartalékokon fölül, amelyek immár 4,420.000 P-t tesznek. A bank házainak bérhozama 1,528.734 P-t tett ki. Az intézet parcellázásai folyamán több telket adott el, mint az előző évek bármelyikében. *Az e hó 31-i közgyűlésnek részvényenként 12 P, azaz 24% osztalék kifizetését*, jövő évre pedig 102.371.96 P átvitelét *fogják javasolni*. A jövő évre átvitt nyereség megfelel részvényenként 1.70 P-nek.

* **Magyar Forgalmi Bank Rt.** Budapest, e hó 21-én megtartotta idei rendes közgyűlését, amely az igazgatóság javaslatához képest *5 P osztalék kifizetését* határozta el.

* **Goldberger Sám. és Fiai R. T.** 25-ik közgyűlése bőséges tartalékolások mellett *5 P osztalék kifizetését* határozta el. Az igazgatóság új tagja lett dr. *Kelemen* Ferenc. A társaság elnökévé budai *Goldberger* Leó dr-t, alelnökévé *Vészi* Józsefet választották meg. A társaság igazgatósága, felügyelőbizottsága, hivatalnoki kara és munkássága ezután egybegyűlt budai *Goldberger* Leó dr. harmincéves szolgálati jubileumának ünneplésére, amelyen közéletünk és gazdasági életünk számos tagja vett részt. Az ünnepségen *Vészi József, Tolnay Kornél, Székács Antal, Chorin Ferenc dr., Sándor Pál, Szurday Róbert, Hajdu Miklós dr.* és *Goldberger István* szólaltak föl.

* **A LAB-kölcsön** nagy gondot okozott mindenkinek, aki nagy reményeket fűzött ehhez az altruista segítséghez. A tisztviselőtársadalom nehezen mozdult meg. Annál meglepőbb, hogy amint a *Magyar Tisztviselők Takarékpénztára* a LÁB-kölcsönnel kapcsolatban a Társasházak építését elhatározta, a köztisztviselőtársadalom olyan tömege érdeklődött, amilyenre az öröklakásmozgalom történetében még nem volt példa. A budai 5 emeletes tisztviselőpalota a Sashegy lábánál, Buda legegészségesebb levegőjű helyén, a Szt. Imre hercegút (Villányi-út) és Budaörsi-út sarkán levő szövetkezeti nyugdíjpénztár tulajdonát képező ingatlanon épül. A lakások igen jutányos árúak. Az érdeklődés oly nagy, hogy tanácsos, ha az igénylők az őket terhelő kötelezettség nélkül, mielőbb jelentkeznek, mert az igények elbírálásánál a jelentkezés sorrendje lesz az irányadó. A közlekedés a legkedvezőbb. A 27-es villamoson kívül a 4-es autobusz is a társasház közelében áll meg, ahonnan a Lánchíd pesti hídfője 6 perc alatt könnyen elérhető. Bővebb felvilágosítással készséggel szolgál a *Magyar Tisztviselők Takarékpénztára* lakásépítési osztálya, Bpest, IX., Mester-utca 15—17. sz. Tel.: 461-56.

* **A Magyar Általános Kőszénbánya** igazgatósága márc. 26-án tartott ülésében megállapította az 1930. üzletév mérlegét és elhatározta, hogy *ápr. 14-ére* hívja egybe a rendes évi közgyűlést, amelynek a szokásos tartalékolások és dotációk mellett részvényenként *32 pengő* osztalék kifizetését fogja javasolni.

* **Az Obuda-Ujlaki Takarékpénztár** megállapította az 1930. üzletév mérlegét, amely szerint az intézet takarékbetétállománya *351.000 pengőre*, a folyószámlabetétek összege *80.000 pengőre* emelkedett. A váltótárca *596 ezer pengővel*, az ingatlanok értékelése pedig *5000 pengővel* szerepel a mérlegben. Az Óbudai Takarék óriási fejlődés előtt áll, egy év alatt olyat haladt, amilyenre 24 éves multja alatt nem volt példa. Amióta *Friedländer* Jenő vezérigazgató vezeti előrelátó gondossággal, más bankoknál elhelyezett tőkéi is vannak. Az igazgatóság a március 31-ére egybehívandó közgyűlésnek javasolni fogja, hogy a *9671 pengő tiszta nyereségből* részvényenként *4 pengő osztalék* kerüljön kifizetésre.

Telek ház lakás

Budai Napló
I. ker., Bors-utca 24. szám
Telefon: 502-96

TELEK

Bérháztelkek
Buda legszebb helyein eladók

1. A **Fő-utca, Pálffy-tér, Ganz-utca** által határolt parcellázott telkekből 76 négyszögöltől kezdve. **Hatemeletes bérházak** összenézö udvarokkal engedélyezve!
2. **Fillér-utca** és **Ezredes-utca sarok.**
3. **Donáti-utca 3. sz.,** öt emelet építhető. **Öröklakásoknak** kitünő helyek.

Bővebbet **dr. Székely Márton** ügyvéd irodájában, VII., Erzsébet-körút 32. sz. alatt d. u. 4—6 között. Telefon: 448—22

Lakások kiadók
a statisztikai hivatallal szemben.
Bimbó-utca 1-3-5. sz. házban
kettő-, három- és ötszobás
hallos
modern kivitelben. Központi fütés, meleg víz.
Bővebbet a helyszínen, vagy **Katona, Székely és Molnár** építészmérnökök irodájában, **Személynök-utca 11.** Telefon: **298-29** és **135-41.**

Telekbérletet keresek Budán villamos és erdő közelében Weekend-házacskák és kisnyaralók részére. Polák Lipót, VII., Akácfa-u. 30., délután.

Pasaréten, Hermann Ottó-u. 12. sz. alatti 300 öles, bekerített, közműves villatelek, autobusz és villamos közelében szabad kézből eladó. (128)

Rózsadomb alján 300 négyszögöles, befásított telkek, közművekkel és szép kilátással jutányosan eladók. (108)

Szépvölgyi fenyvesben egyedülálló 16 holdas és a római Dunaparton 4 holdas telek szanatórium, weekendtelep részére eladó vagy bérbeadó. Dr. Lugmayer József ügyvéd, II., Margit-körút 1. Automata telefón 515—52.

Rózsadomb legszebb helyén; Zárda-utcában 304 öles telek összes közművekkel kedvező fizetési feltételekkel eladó. (121)

Rózsadomb legszebb helyén, autobusz megállónál, 380 négyszögöles telek olcsón eladó. (112)

Bercsényi-utca és Baranyai-út sarok, 1010 négyszögöl telek, minden közművekkel, nagyon olcsón eladó. Telefón: 824-44.

Buda legszebb és legegészségesebb helyein. Istenhegyi-út 37. és Tamás-utca 21. szám alatt termő gyümölcsfákkal beültetett összes közműves, 300 öles villatelkek jutányosan kaphatók részletre is. Tulajdonos, Csollán ügyvéd, Váci-utca 42. Telefón: 846—58. Értekezés 4—6 óra között.

Sashegyen, Budaörsi-út felett délkeleti fekvésű vagy 400, vagy 280 öles telek olcsón eladó. Mindkét telek villamostól 5 percre, két utcára nyílik. (120)

Bornemissza-utcában 145-öles telek eladó. (127)

Ujszentjános-kórháznál téli-nyári bérvillatelek egyik Szarvas-úton, a másik Virányos-úton közművekkel, fásítva, vaskerítéssel, déli fekvéssel, eladó. Ikervillának 6800, 10.200, 13.200, 8000 pengős részek. (102)

Fery Oszkár-utcában 206 öles telek eladó. Építési iroda I., Naphegy-utca 21. Tel. 527—80.

Fery Oszkár-u. 46. sz. alatti telek villamos és autobusz közvetlen közelében, 340 öl à 95 pengő. Králik Elemér, VIII., Nap-u. 23.

Rózsadombon, Bimbó- és Vérhalom-utca mentén gyönyörű fekvésű 270 öles telkeink, dunai kilátással, eladók részletfizetésre is. Építési kölcsönt nyujtunk. Rózsadombi házépítő rt. V., József-tér 8. Telfón: 806—00.

Hidegkúti-úton, Star filmgyár mellett, villamos közelében, kettő à 298-öles telek, diófás parkban, összes közművekkel. (69)

HÁZ

Különleges szépségű, elsőrangú építkezésű sarokbérház, étage-fütéssel, 55.500 pengő bérjövedelemmel, 11% nettó hozamra, eladó. Részletes felvilágositás a kiadóhivatalban. (107)

Sósfürdőnél egyemeletes, 3 lakásos ház, összes közművekkel 40.000 pengő. 24.000 pengővel átvehető. — Ugyanott 150 öles telek is. (118)

GYŐRI-ÚT 12
szövetkezeti ház épül.
Augusztus 1-én beköltözhető.
Buda legkulturáltabb és legszebb helyén 4, 3, 2, 1 szobás háztartásos és garzónlakások dél és délnyugati fekvéssel, minden kényelemmel, feltünő olcsó áron elójegyezhetők.
30%-os befizetés beköltözésig zárolt számlára.
Felvilágosítás a helyszinen és a kiadóban

Városmajor-utca mellett pompás villa, 7 szobával, minden mellékhelyiséggel, parkos kerttel, luxuskivitelben, Vajda Zsigmond freskóival, eladó. 25 évi adómentesség. (49)

Keresek 40.000 pengős árban családiházat, a budai hegyvidék alján, I. vagy II. kerületben. Ajánlatok a kiadóba. (124)

Buda legszebb helyén négyszobás villa, külön házmesterlakással, olcsón eladó. Telefón József háromszázhat—negyvennégy.

Bornemissza-u. 46. sz. alatti villa szerű ház, két háromszobás és egy egyszobás komfortos lakással eladó.

Délivasútnál négyszobás, modern alagsoros villa 20.000 pengővel átvehető. (111)

Rózsadombon 6 szobás, gőzfütéses villa 70.000 pengő. (57)

Rózsadombon kétlakásos nagy villa, szép kerttel, alkalmi áron eladó. (109)

LAKÁS

ÖRÖKLAKÁSOKAT
építünk a Villányi-út (Szent Imre herceg útja) 8. számú, kitűnő fekvésű telkünkön. Felvilágosítások, tervek Benedikt Gyula építész irodájában, VI., Jókai-utca 12.

Retek-utca környékén keresek kétszobás lakást. (129)

Németvölgyi-út 2/b. sz. a. házban egy-, kettő- és háromszobás lakások hallal és központi fütéssel, utcai fronton, kilátással a hegyekre és a szemben fekvő kertekre, villamos (75, 59) és autobusz közelében, május hó 1-ére kiadók. Felvilágosítás a helyszínen vagy Aut. 831—09.

Négyszobás lakás renoválva kiadó május hó 1-re I., Alkotás-u. 23. szám alatt összes mellékhelyiségekkel (2 W. C., 2 kamra, külön garderobe stb.) az I. emeleten, külön bezárható folyosórésszel. Évi bér 2500 P. Telefon: Aut. 504—14.

3 szoba hallos, minden komforttal épült lakás 2 W. C-vel, előszobával, központi fütéssel vagy anélkül május 1-re. Székely, Retek-u. 69. Telefón: 532—28.

Rózsadombon 5 szobás lakás, beüvegezett verandával, összkomforttal májusra kiadó. Elemi és leánygimnázium mellett. Autobusz megálló. (115)

Egy- és másfélszobás lakások, egy- és másfélszobás garzónlakások minden komforttal május 1-re. Mészáros u. 60/b. alatt épülő új bérpalotában autobusz megállónál. Székely, Retek-u. 69. Tel.: 532-28.

Buda legegészségesebb vidékén 3 szobás, magasföldszintes szép lakás azonnalra, egy 5 szobás gyönyörű lakás május 1-re kiadó. Vígszínháztól 5 percnyire, autobusz megálló. Buday László-utca 5/b. Telefón 534—69.

Műegyetem parkjával szemben, Budafoki-út 17. szám alatt kettő és négyszobás modern öröklakás és műterem háromszobás öröklakással eladó. Bővebbet a házgondnokságnál, hétköznap délután 3—4 óra között.

Egy-, kettő-, három-, négy- és ötszobás lakás kiadó. Iroda: I., Naphegy-u. 21. Tel. 527—80.

I., Városmajor-utca 8 és II., Kapás-utca 40. szám alatti öröklakások eladók. (119)

Keresek **villalakást** legalább 4 szobával és mellékhelyiségekkel, lehetőleg a Németvölgy környékén, aug. hó 1-re. Ajánlatok a kiadóba, I., Borsutca 24. Tel. 502-96.

Németvölgyi-út 2/E. szám alatt, 2 évvel ezelőtt épült bérházban, elsőrendű egy- és kétszobás lakások május 1-re kiadók. A lakások minden mellékhelyiséggel, központi fütéssel és melegvízszolgáltatással rendelkeznek. Megtekinthetők a házfelügyelő útján.

Két gyönyörű Bergère-plüss foteuille és egy fehérre mázolt garnitura hall, vagy gyermekszoba részére eladó: II., Retek-u. 53/57. Az új kárpitosnál. Tel.: 549—10.

Műtermet keresek egy- két szobával lehetően Buda belterületén. (114)

Három-négyszobás komfortos lakások háromeves házban, közp. fütéssel, melegvízzel, budai hegyekre legszebb szabad kilátással, valamint 2 szoba hallos, komfortos, modern lakások központi fütés nélkül májusra, augusztusra és egy 4 szoba hallos, angol rendszerű urasági lakás belső lépcsővel, saját fütéssel májusra, Horthy Miklós-útnál, Fadrusz-u. 6. Háztulajdonosnál kiadók. Telefon: Lá 6—80.

Háromszobás, hallos, telekkönyvi tulajdont képező öröklakást keresek, törlesztéses vételre. (123)

ÜZLETHELYISÉG

Németvölgyiút 2/b. sz. a. autógarázs vagy nagyobb műhelynek vagy raktárnak megfelelő helyiség és több üzlethelyiség május hó 1-ére kiadó. Felvilágosítás a helyszínen vagy Aut. 831—09.

Buda legszebb helyén, 2 épülő bérház mellett, melyekben üzlethelyiség nem lesz, vasportállal, karzat létesítésére alkalmas belmagassággal, bármely célra, de különösen mészáros, hentes, trafik, szabó, háztartási cikkek, festéküzlet stb. részére olcsó bérrel kiadók. Mészáros-utca 60/c.

FEDEZZE FEL ÖN IS A SASHEGYET!
Sashegy a Belvárostól gyalog is csak 25 percnyire.
Sashegy a Belváros hegye.
Sashegy a székesfőváros szívében — szívének jobbik oldalán.
Sashegy az előkelő középosztály települő helye.
Csak hegylejtőn lévő telkeket vásároljunk, ott van csak levegő, napsugár és kilátás.
Ön gyermekei arcáról leolvashatja hogy hol lakik;
nézze meg azután a sashegyi gyermekeket.
Sashegyi telkeinkről prospektust küld:
Kubatura *részvénytársaság.*
Budapest, főpostafiók 77/0

Öröklakások 2—3—4 SZOBÁSOK
HALLAL, MODERN KIVITELBEN
(központi fütés, melegvízszolgáltatás, gőzszárító, stb.) A Vérmezőre nézö **ATTILA-UTCA 95, 97, 99. sz.** telken épülő Stilus Társasházban **KAPHATÓK,** 1931 május 1-re. V., Balaton-utca 10. Telefon: 168—23.

Budai Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság
Budán, II., Fő-utca 9
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket.
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
Budai ingatlan-tulajdonosoknak gyors lebonyolítás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyujtunk
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésre
SAFE DEPOSIT

ÖRÖKLAKASOK
a Horthy Miklós-úton. Lakbértörlesztéssel minden modern igényeknek megfelelő olcsó és prima kivitelü **öröklakások kaphatók 2—3 és 4 szobások hallal** Horthy Miklós-út 99. szám alatt épülő házban, melynek fizetési feltételei kilencszeres lakbér mint LÁB kölcsön, a többi pedig készpénzben fizetendő. Minden öröklakástulajdonos telekkönyvi tulajdonosa lesz az öröklakásának és megszünt az egyetemes felelősség. Jelentkezni lehet: **Gábor Miklós, V., Mérleg-utca 2. I/6.,** ahol a tervek és kalkulációk megtekinthetők.

Kertes társasház épül öröklakásokkal
köz- és magántisztviselők részére, **I., Böszörményi-út 40. sz** alatt, októberi beköltözéssel villamos és autobusz mellett 2 szoba, hall, 15.500 — 18.000 P, 3 szoba, hall 20.000—23.500 P. 4 szoba, hall 28.000—29.000 P. 20% lefizetés és 20 éves törlesztéssel. Lakóhelyiségek tágasak és világosak. Kert, előkert, tetőterrasz, szép kilátás, jó levegő. Érdeklődés: I., Pauler-utca 21. 1V. 17. Telefon: 530—26.

HUNGÁRIA
radium tartalmú, lithiumos gyógyforrás Budán, Erzsébethídnál
IVÓ-KÚRA
reggel 7 órától este 6 ig.
= Szénsavval telítve! =
HARMAT-VIZ!

HALWA S.
BUDÁN, I., SZENT JÁNOS-TÉR 4
TELEFON: AUTOMATA 507—37
Állami díszoklevél — Ezüstkoszorús mester
NAGY ARANYÉREMMEL KITÜNTETVE
Vadászfegyverek, fegyverjavítások, sportcikkek, cserkészfelszerelések
PUSKAMŰVES

BELLEVUE SZÁLLODA ÉTTERMEIBEN
DÉLUTÁNI TEA
ÁNC
Elsőrangú koncert- és táncezene **Európaelőkelő restaurantjai** között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 5 pengős. Déli menü 2.50
Asztalrendelés: A. 526-84

Szebb — Jobb — Olcsóbb
RÁDIÓ
CSILLÁROK, KELLÉKEK
NINCS PESTBUDÁN
IDŐT, PÉNZT TAKARÍT, HA ITT VÁSÁROL
KRISZTINA RÁDIÓHÁZ
I., KRISZTINA-KRT 141
TELEFONSZÁM: AUT. 566—83
Kedvező fizetési feltételek

ÜVEG és porcellán-árukban **GÁL LAJOS Budán II., Széna-tér 7 vezet**
Tisztviselők nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltétel

KALAPOK urak és hölgyek számára nagy választékban **KERTÉSZ** kalaposmesternél I., Krisztina-tér 3 Fest, alakít

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régt jóhirü céghez
I, Logodi-u. 19 **Béres Márton** Tel.: 530-33

Laptulajdonos: VIRAÁG és TÁRSA
Kiadásért felelős: Viraág Béla.

Nyomatott a Révai Irodalmi Intézet Nyomdájában, Bpest V., Vadász-u. 16.
— (Nyomdaigazgató: Linzer M.) —

Megjelenés: hetenkint kétszer

1931.

Budai Napló
1036. szám

1931 március 28

Az egész világ ellen!

BENEDEK SÁNDOR
a közigazgatási bíróság másodelnökének előadása a Budai Polgári Körben
Károlyi Mihály grófról az őszirózsás forradalomig

I.

Előadásom tárgyát az aligmult időből merítettem, kapcsolatban egy könyvvel, melyet a háborús korszak leggyászosabb alakja írt: Károlyi Mihály. A könyv címe: *Egy egész világ ellen.* Münchenben jelent meg s több nyelven lett kiadva, én azonban csak a magyar és a német kiadást olvashattam. A szöveg teljesen ugyanaz, azzal az eltéréssel, hogy a magyar szövegen jelezve van, hogy az első kötet, a német kiadáson pedig ez a körülmény jelezve nincs. A nagy anyag feldolgozásában a szerzőnek munkatársai is voltak éspedig patent kommunisták, Csehországban Spády Adél, Firenzében Fazekas Sándor, Spaletóban Somogyi Henry s Raguzában Lorsy Ernő. A főmunkatárs pedig, aki nélkül az előszó szerint, a könyv nem is jelenhetett volna meg, maga volt a fő kalefaktor, Jászi Oszkár.

Azok a sorsdöntő események, melyek Károlyi Mihály személyéhez fűződnek, szemünk előtt folytak le. Az ellene megindult eljárás s a kir. Kúria jogerős ítélete is mindnyájunk előtt ismeretes, Károlyit, aki külföldre menekült bírái elől, a kir. Kúria a hazaárulók vagyoni felelősségéről szóló 1915. évi XVIII. és az 1921. évi XLIII. teikkek alapján bűnösnek találta s vagyonát elkobozta. A törvényhozás pedig az 1929. évi XXXIII. teikkel az elkobzott vagyonból megteremtette a Nemzeti Közművelődési Alapítványt.

A Károlyi ellen felmerült deliktumok kivonatosan a következők:

A parlamentben a háború alatt elmondott beszédei meglazították a harcoló katonaság fegyelmét.

Az 1918. évi október 30-án a katonasághoz intézett kiáltvány megingatta a katonaság hűségét, elzüllesztette a fegyveres erőt s ezáltal lehetővé tette, hogy ellenségeink a haza határain betörjenek.

A nemzeti tanács forradalmi működésére visszavezethető helyzet kihasználásával kikényszerítette, hogy miniszterelnökké kineveztetett.

Megakadályozta a törvényes és megkoronázott királyt abban, hogy uralkodói jogait szabadon gyakorolhassa.

Feloszlatta az országgyűlést.

Kikiáltatta a népköztársaságot s a köztársaság elnökségét is vállalta.

A régi határok elvi alapján álló Diaz-féle szerződést félredobva, megkötötte a végtelenül káros és szégyenteljes belgrádi szerződést.

Az 1919. év tavaszán személyes elhatározásával a hatalmat a terroristáknak adta át.

A kommunizmusban résztvett s okozója lett a kommunista uralom borzalmainak.

Ezek a deliktumok részben 1918. évi október 30-áig lettek elkövetve, részben pedig később. Károlyi Mihály könyve csak az 1918. évi október 30-áig, tehát az őszi rózsás forradalomig terjedő történelmi eseményeket öleli fel, a későbbiekre valószínűen a második kötetben került volna a sor, ezzel a második kötettel azonban Károlyi adós maradt. Könyve már ezért sem alkalmas arra, hogy egész forradalmi szereplését tisztázza, de nem alkalmas a háború alatti magatartásának igazolására sem s a kortársak ítélete e könyv megjelenése után is lesujtó marad.

Károlyi Mihály könyvét feleségének ajánlotta, *Katusnak*, aki neki mindig „igaz elvtársa" volt. Érényeinek külön fejezetet szentel. Az Andrássy-család megszokta, hogy aki a családba házasodik, Andrássy lesz. Belőle nem lett Andrássy, hanem Andrássy Katinka alakult át Károlyivá. Neki köszöni, hogy megtalálta az összhangot élete és elvei között, ő éreztette meg vele, hogy az ember nem lehet egyszerre kártyás és szocialista. Károlyi t. i. abban az időben nagy szerencsével játszott s értékes ajándékokkal akarta Katust kibékíteni. Többek között egy drága festményt ajándékozott neki, gróf Sándor Móricnak arcképét. A menyecske azonban Gergely huszár jelenlétében fogta a képet és kihajította az ablakon.

Az Andrássy-családnak persze nem tetszett az elvtársi viszony s igyekezett ezt tréfával és szelíd gúnnyal ostorozni. Károlyi maga beszéli el, hogy 1918 szeptember 20-án a dubrini Andrássy-féle erdőbirtokon szarvasbőgés volt s őt és Katust egy vadászkunyhóban szállásolták el, melynek ajtaján nagy tábla lógott ezzel a felírással: Éljenek a bolsevikiek!

Károlyi könyve emlékiratnak készült, de tulajdonképpen védirat azon az alapon, hogy legkönnyebb védelmi fegyver a támadás. Ez a memoár is támad mindenkit, aki útjába kerül. A közélet legtiszteltebb alakjait, Károlyi régi politikai barátait, az arisztokráciát, magukat a Károlyi-család tagjait, sokszor gorombán, de mindig kíméletlenül. Ha céljának megfelel, felborítja az ősei iránti kegyeletet is.

Legelőször Károlyi Sándorral, Rákóczi kuruc generálisával végez, még pedig sommásan. Elismeri ugyan, hogy midőn híres őse letette a fegyvert, Rákóczi ügye már veszve volt, mégis úgy kezeli, mint közönséges árulót. „Rákóczi bujdosó társainak legkisebbikével cserélnék, — mondja — de nem cserélnék azzal a nagyeszű és ragyogó férfiúval, aki becsületével fizetett a rangért és gazdagságért, amelyet 43 éves koromig magam is élveztem."

Károlyi Mihály atyai nagyanyja, Károlyi Györgyné Zichy Karolina volt, nőtestvére Batthyány Lajosnénak, az 1848-iki vértanu nejének. E két híres honleányhoz Petőfi már 1844-ben verset írt, melynek refrénje az, hogy „ők a honnak hű leányai". Károlyi Györgynéről a köztudatban él, hogy gyűlölte a Habsburgokat. Ezzel kapcsolatban Károlyi Mihály nagyanyjáról a következőképpen nyilatkozik: „Ennek az asszonynak hatalmas seb volt a szívén, az élesztette egy életen át a gyűlöletét. Gróf Batthyány Lajost gyászolta, akit a császár kivégeztetett. Mondják, hogy nagyanyám ebbe a tündöklő megjelenésű férfiúba szerelmes volt." Tehát — azt mondják. És ki mondja? Nem más, mint a nagy Galeottó. Mindenki elmondhatja, csak az unoka, a vér szerinti utód nem. Még akkor sem, ha a valóságnak megfelel és nem történelmi pletyka.

A Károly-családban igen gyakori az összeházasodás. Károlyi Mihálynak az édesanyja is Károlyi leány volt, Károlyi Georgina. Károlyi Edének volt a leánya, aki az 1848. évi szabadságharcot végigküzdötte. A Habsburg-gyűlöletben ő is osztozott s midőn egyszer fiatal leány korában szülőivel egyik bécsi pályaudvarról a másikra hajtatott, az egész idő alatt nem nyitotta ki szemét, mert nem akarta Bécset látni. Károlyi Mihály mostoha húga, Geraldine hasonló érzelmeket táplált. Triesztbe nem akart az Alexandria felé induló hajóra lépni, mert annak történetesen „Habsburg" volt a neve.

Károlyi Mihály élénk színekkel festi családja férfitagjainak magatartását is 1848-ban és az ezt következő abszolút uralom alatt. Hermann Ottó, a mult század egyik legradikálisabb politikusa, 1885-ben a főrendiház eltörlése mellett szónokolt, mégis beismerte, hogy „a magyar arisztokrácia diceső alakokat, nagyszerű hazafiakat, tetterős embereket adott a hazának, akikről nemcsak kegyelettel, de örök hálával kell megemlékezni". Károlyi Mihály adatai is bizonyítják, hogy a Károlyi-család ehhez a hazafias arisztokráciához tartozott. De nem bizonyítják a Habsburg-gyűlöletet. Hiszen az 1848-ra következett az 1867, midőn a nemzet uralkodójával kibékült. Ekkor kibékültek a Károlyiak is. Abban az időben, midőn Károlyi Mihály született (1875), hű alattvalói voltak a magyar királynak s tevékeny alakjai a politikai és közgazdasági életnek. Maga Károlyi György (Mihály nagyatyja) már a koronázás után vállalta a szatmármegyei főispánságot s ugyanekkor koronaőrré választották. Belső titkos tanácsos s 1872-ik évben főudvarmester lett s végrendeletében utódainak szívére kötötte, hogy gyermekeiket hazaszeretetre s koronás királyunk iránti hűségre neveljék. Károlyi Gyula (Mihály atyja) csász. kir. kamarás, belső titkos tanácsos s az aranygyapjas rend vitéze lett. Hároméves volt Károlyi Mihály, midőn édesanyja meghalt s egyetlen édes testvérével, Erzsébettel együtt Fóthra került. Anyai nagyanyja Károlyi Edéné volt, aki tulajdonképpen felnevelte s aki férjének, Károlyi Edének halála után ennek testvéréhez, Károlyi Sándorhoz ment nőül. Károlyi Sándor már 1882-ben belső titkos tanácsos let s mint a szövetkezeti eszme zászlóvivője fényes betűkkel írta be nevét a magyar közgazdaság történetébe. A fóthi kastély és az ottani környezet, ahová Erzsébet királyné is gyakran ellátogatott, nem olthatta Károlyi Mihályba a Habsburg-gyűlöletet, sem a forradalmi szellemet.

Tanulásáról azt írja Károlyi, hogy az nem volt rendszeres és a sok utazás közben sokszor félbeszakadt. Gimnáziumi tanárai párszor elkísérték a Rivierára is. A vizsga pedig úgy folyt le, hogy előre megmondták, mit fognak kérdezni. Ez az előzékeny bánásmód természetesen nem kísérte el az egyetemre s vele is megtörtént jogászkorában, hogy Mariska Vilmos a pénzügyi jogból megbuktatta.

Ebből az időből érdekes eseteket beszél el. Egyik az, hogy egy kegyurasága alatt álló plébániai állás megüresedett s gyámja, Károlyi Tibor és közte vita támadt abban a kérdésben, hogy a prezentálás jogával a gyám élhet-e, vagy ő maga? Az egri érsek mellette döntött s a plébánost ő, a kiskorú prezentálta. Családja különben vidéki junkert akart belőle nevelni. Havi 2000 forint zsebpénze volt. Egy férfirokona barátnőről is akart gondoskodni részére s megegyezett egy ünnepelt operett színésznővel. Ő azonban a dívát visszautasította. Könyvének más helyén azonban beismeri, hogy az élvezeteket, melyeket Budapest nyujthatott, alaposan és csömörig kiismerte. Én a magam részéről ezt a két dolgot összeegyeztetni nem tudom.

II.

Károlyi Mihály politikai pályáját 1909-től számítja, amikor az OMGE elnöke lett. Ennek azonban vannak régibb időre visszanyúló előzményei. Már 1902-ben fellépett képviselőjelöltnek Zilahon Lengyel Zoltán ellen, de megbukott. Nevezetes, hogy kormánypárti (szabadelvű) programmal lépett fel, tehát olyan távol állott a forradalmi szellemtől, mint Makó Jeruzsálemtől. Bukásának okául azt hozza fel, hogy rengeteg alkotmányos költséget követeltek tőle, ő pedig komolyan vette a tiszta választást s nem fizetett. Sajnos, nekem magamon volt alkalmam később kitapasztalni, hogy nézetét e tekintetben is sutba dobta. Mikor 1913-ban a dunavecsei választókerületben tisztetl barátommal, Platthy Györgygyel szemben felléptem, Károlyi Mihály, a függetlenségi párt akkori vezére gyakorlatilag bizonyította be, hogy az alkotmányos költség nem zavarja a tiszta választás karakterét és én megbuktam. Másodszor 1905-ben a téli választáson lépett fel, most már a koalíció programmjával s meg is választották, de már a nyári választáson nem vállalt jelöltséget sem, a nemzeti ellenállásban nem vett részt s 1909. év végéig Párizsban vígan élt. Az 1910. évben, a koalíció bukása után újból képviselő lett, pártonkívüli programmal, de amint maga írja, a választójog kérdésében akkor még Tisza érveinek hatása alatt állott, aki meggyőzte arról, hogy a választójog mindenütt lehet általános, csak Magyarországon nem.

Hogy a darabont korszak alatt Károlyi Mihály a nemzeti ellenállástól távol tartotta magát, mikor jóformán az egész magyar arisztokrácia szembehelyezkedett az államfővel s a forradalmi idők zordon szele fújt, ez a tény magában is nyilván bizonyítja, hogy Károlyi nem volt született forradalmár, hogy ekkor politikai felfogása távol állott még a függetlenségi párt közjogi felfogásától is. Különben maga beösmeri, hogy Tisza István űzte át ellenfelei táborába. E részben tehát hasonlított Andrássy Gyulához, akiről megállapítja, hogy ellenzéki akcióra csak a Tisza megbuktatásának ígéretével lehetett rábirni.

Ismeretesek azok a politikai harcok, melyek a koalíció bukása után bekövetkeztek, midőn Tisza István, a képviselőház elnöke magára vállalta, — a levegőben lebegő háború nyomása alatt, — azt a súlyos és keserű feladatot, hogy letöri az ellenzék obstrukcióját s megmenti a csőd felé történő parlamentarizmust. E célból 1912. év június 4-én a katonai javaslatokat a házszabályok formáinak mellőzésével megszavaztatta s az obstruáló ellenzéket karhatalommal távolította el a parlamentből. Ezek között volt Károlyi is. Persze ez nem történhetett fuvolahangok mellett. Az ellenzék felháborodása óriási méreteket öltött. A parlamenti pártok ellenségként állottak egymással szemben, Kovács Gyula képviselő már három nap mulva, június 7-én a képviselőházban Tiszára lőtt s olyan nagy volt a gyűlölködés, hogy a pártok között még a társadalmi érintkezés is szünetelt. Midőn 1913 tavaszán államtitkár és képviselő lettem s először jelentem meg a képviselőházban, a függetlenségi párt padsoraiból felállott a testvéröcsém, Benedek János, elibem jött és megölelt. Voltak, akik a függetlenségi párton ezt tőle rossznéven vették s meg is mondták. Károlyi is társadalmi bojkottot indított Tisza ellen. A nemzeti kaszinóban Tisza üdvözletét nem fogadta. Ebből kardpárbaj keletkezett, melyről Károlyi a következőleg nyilatkozik: „Tisza részéről báró Vojnics Sándor, az én részemről gróf Hadik János voltak a vezető segédek. Harmincnégyszer csaptunk össze s mindig nekem kellett támadnom, Tisza csak előre látott és állt, mint a cövek. Végre vágást kaptam a könyökömön s a segédek a párbajt beszüntették. Egy óránál tovább tartott a bárbaj s a kibékülés elmaradt."

Ez a párbaj gyűlöletté dagasztotta Károlyinak Tiszával szemben kialakult ellenszenvét. Most már teljes erővel feküdt bele a munkapárt a Tisza elleni harcba. A népgyűléseken országszerte vehemens szónoklatokat tartott, pedig bevallása szerint is, nehezére esett a szabadban, nagy tömeg előtt beszélni. Károlyinak ugyanis nyelvhibája volt, emiatt 14 éves korában Billroth rajta szájpadlásműtétet hajtott végre. Károlyit 1906-ban hallottam először beszélni, midőn az Országos Magyar Szövetség elnökévé választottuk, még akkor erősen küzdött nyelvhibájával. No, de vitt magával egy hatalmas kisegítőt, dr. Landler Jenőt, a szocialista vasutasok vezérét, a későbbi népbiztost. Ebből nyilvánvaló, hogy már ekkor nemcsak a függetlenségi párttal, de a szociáldemokratákkal is paktált.

A függetlenségi pártnak három vezére volt akkor: Justh Gyula, Kossuth Ferenc és Apponyi. Károlyi szerint ezek közül csupán Justh képviselte a Kossuth Lajos politikáját s felfelé is volt bátorsága. Házelnök korában belső titkos tanácsos lett, de erről a méltóságról az 1912. évi parlamenti események miatt lemondott. Lemondó levelét Károlyi vitte fel a kabinetirodába, hogy ezzel is bizonyítsa a vele való szolidaritást. Justh azonban már beteges volt s 1913-ban szélütés érte. Kossuth Ferenc túllojális volt és hiú. Elfogadta az osztrák rendjelet, a Lipót-rendet, sőt utólag rá is festtette egy már előbb készített arcképére. Apponyi pedig szerinte soha sem volt igazi 48-as és ő vitte bele a gyenge Kossuth Ferencet abba a politikába, mely a nemzetiségi elnyomásnak a demokratikus haladással s Magyarország függetlenségének a német szövetséggel való összeegyeztetésére vállalkozott. Károlyi különben könyvében több helyen kiélezi azt, hogy mi a nemzetiségeket elnyomtuk, ami egyfelől valótlan; másfelől érinti a hazaárulás fogalmának határait. Midőn Károlyi a függetlenségi párthoz negyedik vezérnek három irány, mely megadhatja a régi vezéreket s a három töredékre szakadt pártba azt az új felfogást vitte be, mely könyvének 54. lapján olvasható, hogy „antihabsburgizmus, antifeudalizmus és szlávbarátság az a háro mirány, mely megadhatja a magyar függetlenségnek eszmei teljességét". Annyira féktelen volt akkor a kormányrendszer elleni gyűlölet, hogy ezzel a separatum votummal is sikerült a különböző függetlenségi töredékeket egyesíteni s Károlyi Mihály lett az új vezér, az elnöki tanács ellenőrzése alatt, amely elnöki tanács a régi pártarányoknak megfelelően lett összeállítva.

A szláv barátság teljesen ellentétes volt a monarchia külpolitikájával s az 1879-ben megkötött szövetséggel, melyet a függetlenségi párt nagy része is támogatott, Károlyit azonban ez nem zsenírozta s saját szakállára csinált külpolitikát. Párizsi rokonai közvetítésével tárgyalt Poincaréval, a köztársaság elnökével s Caillaux-val, a pénzügyminiszterrel. Utóbbival főként azért, mert Budapest részére 100 millió, a vidéki városok részére 240 millió frank kölcsönt akart kieszközölni, mégpedig szociálpolitikai beruházások céljaira. Persze a háború folytán a tárgyalás megszakadt.

Ezt a párizsi sikertelen kirándulást nyomban követte az amerikai expedíció. Kontra Sándor amerikai bankár Budapestre jött s Apponyit akarta rábirni egy újabb amerikai útra. Ez azonban nem vállalkozott s a függetlenségi párt is vonakodott ezt az utat saját nevével lebélyegezni. Károlyi Mihály azonban vállalkozott, ismét a saját szakállára, egyetértve legbensőbb politikai híveivel s a szociáldemokratákkal, kiknek a gyüjtendő összeg 15%-át előre lekötötte. Az út egy hónapig tartott. Károlyi nagy lelkesedéssel festi az elért politikai és erkölcsi sikereket s könyvéből megtudjuk azt is, hogy az amerikai pénz egy részét pártlap céljaira fordították. Az amerikai út gyászosan végződött annyiban, hogy közben kitört a nagy háború s Károlyi és társai francia fogságba kerültek, honnét Károlyi párizsi összeköttetései révén szabdultak ki s csak 1914 október havában, a marnei ütközet után, érkeztek vissza Budapestre.

A francia fogságból történt elbocsátással kapcsolatban nincs teljesen tisztázva az a kérdés, hogy Károlyi Mihály adta-e becsületszavát arra, hogy Franciaország és szövetségesei ellen nem fog harcolni? Midőn 1915 tavaszán, mint 40 éven aluli hadköteles, katonai szolgálatra bevonult, a Matin „Becsületszó — papírrongy" cím alatt egy támadó cikket közölt ellene, amelyben az az állítás foglaltatik, hogy Károlyi becsületszavát tényleg lekötötte, Károlyi ezt kereken tagadja s következőleg nyilatkozik: „Voltaképpen azért jöttem haza a francia fogságból, hogy megnősüljek. Gróf Andrássy Gyula és herceg Fürstenberg azt írták nekem, hogy adjam becsületszavamat és jöjjek haza, de a menyasszonyom azt írta, hogy senkire és semmire a világon ne hallgassak, csak a lelkiismeretemre és eszerint cselekedjem. Hazajöttem, hisz nem kellett becsületszavamat

Gyönyörű tojások Dreher-Mauls csokoládéból
PELLECH KÁLMÁN cégnél,
I., ÚRI-UTCA 30, és minden jobb üzletben

adnom arra, hogy Franciaország és szövetségesei ellen nem harcolok." Itt két ellentétes állítás összeütközésének esete forog fenn s egyiket sem támogatják tárgyi bizonyítékok. Bizzuk tehát a Matin—Károlyi-per eldöntését a jövendőre, mely beviligítja a mult idők homályait.

III.

Károlyi a francia fogságból hazatérve, összetörve találta politikai elveit. Nemesak a munkapárt, de az ellenzéki pártok is lelkesedtek a háborúért. A szláv barátságról beszélni sem lehetett. A nemzeti sérelmekre azt mondta Apponyi — igen bölcsen, — hogy azokat a háború tartamára el kell raktározni, a választójogot pedig Andrássy Gyula úgy értékelte, hogy azzal most a fene sem törődik. Ebben a helyzetben vonult be katonának s katonai kiképzése után, mint az 1. honvédhuszárezred zászlósa, frontszolgálatra jelentkezett. A menetszázadnak 1915 szeptember 10-ike körül kellett volna elindulnia, de egy pár napot várakozott, míg Károlyi első gyermeke (Éva) megszületett. Ezt az udvariasságot feleségének egyik rokona eszközölte ki, amit Károlyi állítólag nagyon rossz néven vett. A fronton a parancsnokságoknál rengeteg sok tisztet talált, ide húzódtak az arisztokraták és a dzsentrik, ami azonban csak részben lehet igaz, mert a felsőbb osztályok tagjai közül is sokan estek el a harcmezőn. Maga Károlyi is felemlíti báró Hazai Bélát, akit a hadosztályparancsnok parancsőrtisztnek akart kinevezni, ez azonban kijelentette, hogy ezt a biztos fedezéket öregebb és családos tiszttársainak engedi át. Hazai később, mint repülőtiszt elesett.

Már katonai szolgálata előtt tapasztalta Károlyi, hogy helyzete a függetlenségi pártban tarthatatlan. Ő volt ugyan az elnök, de az elnöki tanács tagjai rendszerint leszavazták. Csak alkalomra várt, hogy e tűrhetetlen helyzetnek végetvessen. 1916 július 9-én lemondott az elnökségről s kilépett a függetlenségi pártból. Vele együtt vagy huszan léptek ki s megalakították a külön Károlyi-pártot. Az új párt programmjában követelte a hódítás nélküli békét, az egyesületi és gyülekezési jogot, a sajtószabadságot, a földbirtok egészségesebb elosztását, végre legnagyobb nyomatékkal az általános és titkos szavazati jogot. E programm megvalósítása céljából Károlyi fegyverbarátságban élt Kunfival, kinek vonzó egyéniségét és impozáns tehetségét már a közös amerikai útban felismerte. Károlyi őszintén bevallja, hogy ezt a fegyverbarátságot akkor még a párttagok is igen rossz szemmel nézték.

Károlyi külpolitikája németellenes volt, mikor a németek szövetségeseink voltak. Károlyi antantbarát volt, mikor mi az antant ellen folytattuk a világ legnagyobb háborúját. Hiszen még a háború végén is, midőn nem volt kétséges a balsiker, Lovászy Márton dacosan kiáltotta az ellenük lázongó parlamenti többség felé: „Igen, mi antantbarátok vagyunk." S ez nem volt platói szerelem. Károlyi már 1915-ben ágenst küldött Török János görögkatolikus lelkész személyében Rómába, ami csak később került napfényre s amely üggyel a katonai bíróság is foglalkozott. Az 1917. évben pedig személyesen utazott ki Svájcba, állítólag a Tartós Béke Ligájának berni kongresszusára, ahol kívüle Jászi Oszkár, Diner-Dénes József és Bédy-Schwimmer Rózsa vettek részt.

Ezek a külföldi akciók s Károlyinak a szociális demagógia kerekeit hajtó beszédei bő alkalmat nyujtottak arra, hogy ellene a parlamentben és a sajtóban támadásokat intézzenek. A támadók közül kiemelkedik első unokatestvére, Károlyi Imre és hercegWindischgraetz. Ezekkel a támadásokkal Károlyi könyvének több szakaszában foglalkozik és védelme abban csúcsosodik ki, hogy olaszországi útjáról a kormány is értesítve volt, a svájci útnak pedig nem volt más célja, mint biztosítani a tisztességes béke lehetőségét. A védelem garnírozva van személyes sértésekkel, amelyekből magának Károly királynak is kijut.

Károlyi a trónváltozáshoz nagy reményeket fűzött, hiszen Károly király trónbeszédjében a választói jog demokratikus kiterjesztését ígérte. Tisza erre nem volt hajlandó, s 1917 május 22-én lemondott, június hó 6-án pedig a Károlyi-párt, a szocialisták, a demokraták, a radikálisok és a keresztényszocialista párt megalakították a választójogi blokkot. Megalakult az Eszterházy-, majd a Wekerle-kabinet. Károlyi könyvéből meg lehet állapítani, hogy ő mindkét kabinetben hajlandó volt miniszterséget vállalni, mégpedig az Eszterházy-kabinetben az őfelsége személye körüli, a Wekerle-kabinetben pedig a belügyi tárcát. E célból igénybevette a szocialisták közvetítését is. Megelőzőleg Károly királynál háromszor volt audiencián s bizonyára akkor is előkészítette a talajt. Ennek dacára, mindkét kabinetből kimaradt. Azt hiszem, ez volt egyik oka annak, hogy Eszterházynak is, Wekerlének is folytonosan kellemetlenkedett. Ő maga arra mutat rá, hogy Vázsonyi és Andrássy a választói jogot illetőleg őt becsapták, mert már a blokk megalakulása előtt a szocialistákkal titokban külön megállapodásra jutottak s kisebb keretű választói jogban egyeztek meg.

Az 1918 október havában állandóan izzott a politikai katlanban a forrongó szenvedélyek üstje. A háborút elvesztettük, a nemzetiségek megkezdték a különválás akcióját, a Wekerle-kormány 23-án lemondott, a nemzeti tanács, a katonatanács, sőt a diáktanács is megalakult, Károlyi részletesen leírja a rohanó eseményeket s könyvéből meg lehet állapítani, hogy minden új kormányalakítási kísérletet meghiúsított s konokul ragaszkodott ahhoz, hogy Károlyi-kormány alakuljon. Ezt maga is szükségesnek látja magyarázni s azt adja elő, hogy az egész ország az ő miniszterelnökségét követelte s a nemzetiségekkel is csak ebben a minőségében tárgyalhatott volna sikerrel. A király a legvégsőkig halogatta Károlyi kinevezését, amit ennek forradalmi szereplése igazol. A szociáldemokratákkal már régen össze volt forrva s a szociáldemokrata párt október 8-iki kiáltványának 3. pontja azt az utasítást tartalmazza, hogy az új kormány „ajánlja fel az ellenséges államoknak *az orosz proletárforradalom* és Wilson elvei alapján a rögtöni békét". Ez nem más, mint a kommunizmus bejelentése. Ily körülmények között nevezte ki Károly király miniszterelnökké gróf Hadik Jánost, aki azonban csak 12 óráig volt miniszterelnök, mert kitört az őszirózsás forradalom s másnap Károlyi Magyarország miniszterelnöke lett. A Károlyi-kabinet tagjai 31-én délután tették le az esküt a homo regius, József főhercegkezeibe. Öt perccel az eskütétel előtt kapták a hírt, hogy Tisza Istvánt meggyilkolták. A kiszemelt igazságügyminiszterre ez annyira hatott, hogy ott rögtön lemondott és otthagyta az ujdonsült kabinetet, mint szent Pál az oláhokat.

Károlyi azzal fejezi be könyvét, hogy Tisza meggyilkolása meggondolatlan cselekedet s a népszenvedélynek fék nélküli tombolása volt, melyről szerinte a nemzeti tanács egyetlen tagjának sem volt sejtelme s melyben nem volt része a katonatanácsnak sem.

A háború alatt Bécsben egy szocialista író, Adler Frigyes lelőtte gróf Stürghöt, az osztrák miniszterelnököt. A Park-klubban erről izgalmas vita keletkezett, melynek folyamán Károlyi Adlert idealistának jellemezte, akinek tette átmenetileg megtisztította a politikai atmoszférát. Károly királyt pedig az október 11-iki audiencián arra kérte, hogy az elítélt Adler Frigyest bocsássa szabadon. Ha ebből levonjuk a tanuságot s fontolóra vesszük, hogy Károlyi Tiszának személyes ellensége volt és bizonyára tudomással birt arról is, hogy Tisza bukása előtt az ő letartóztatásával foglalkozott (B. H. 1929. évf. 11. szám), úgy a Károlyi által hangoztatott ártatlanság emlékeztet Pilátusra, aki mosta a kezét. A fejét csóválja erre a bizonykodásra Tisza István történeti alakja, a legendás nemzeti hősök panteonjában.

Mese a visszajött kalapácsról

Mert egyszer elment, megúnva itthon
A régi rendet, a régi sort.
Egyszer csak nem volt. Szép csendben titkon,
Mint akit üznek, úgy elosont.

Pedig szerették és nála nélkül
Műhelyt képzelni ki sem tudott.
Igaz, megfordult minden kézen
S meglelt a házban minden zugot.

Volt a szobában, konyhán és kamrán,
Pitvarajtóban és udvaron,
A kertben is és a padka alján
Sokszor segítő, — ám néha lom.

Úgy hozta ezt már a világ rendje,
Ő egymagában nem ért sokat,
A gazda keze kellett, hogy áldás
Fakadjon minden ütése alatt.

Ő nem is tudta, mily súlyt vetnek rá,
Sokszor nehéz volt a jó tanács,
Mikor új munkát tervelt a gazda,
Hogy bírják-e: — ő s a kalapács.

... Dehát elindult s ment napnyugatnak,
Ahol a műhely — műhely csupán,
Ahol szép sorban helyet adnak
Minden szerszámnak egymásután.

Ahol a munka órára jár már,
Nem is a szükség szab rá időt
S attól függ sorsa, hogy a kalapács
Napközben mikor tart pihenőt.

Ott gazda nélkül végzik el azt, hogy
Mit is lehetne, mit nem lehet,
És elintéz minden bajt és panaszt
Az új kalapács — szakszervezet.

Szép így az élet s a kalapácsnak
Mind több és többre kél a vágya,
Ez üzi, hajtja, tovább— Keletre!
Hol fejedelmi már az ágya!

A kalapácsok ott már tanácsok,
Ott ők mondják meg mi a tevés,
S nem is a munka szabja azt meg,
Hogy miért mennyi a fizetés.

Ott szolgarendben áll már a gazda,
Ott úr már maga a kalapács.
A munkát is nem a munka szabja,
Más nem parancsol, csak a tanács.

Ettől duzzadt fel, ettől dagadt meg
A kalapácsnak kicsiny feje.
Ettől nőtt nagyra és mind hosszabbra
Falun tört ágból metszett nyele.

Mást már nem is lát, csak kalapácsot
És addig duzzadt és addig nőtt,
Amíg nem vette észre már azt sem,
Hogy önmagán sem vehet erőt.

A színe sem a régi szín többé,
Félelmes színre kapott.
— Vörös kalapács! — nem tűr keresztet,
Hanem feltüzte a csillagot.

*

S itt a mesének végére értem,
Szomorú végén könnyem megered,
Nem is mesének való a vége,
Mert itt boldoggá senki se lett.

Egy őszi napon ránk szakadt az ég,
Minden megingott, megdőlt megbukott
Mit ezer éve kard és kalapács
Vérverejtékkel megalkotott.

Megingott a ház, a műhely, minden
Elpusztulunk, ha reánk szakad,
Még bírja tán a mestergerenda
S tartja a gazda a dűlő falat.

Megállt volna tán a szörnyű végzet,
S újraépíteni akadt volna ács,
De a legvégső órán mint a mennykő,
Lecsapott ránk a vörös kalapács!

Rommá vált minden, a ház és műhely
S velük a visszajött kalapács —
Összetört fejjel, megrepedt nyéllel,
Sorsa velünk egy, — s a sírja se más!

1920. Viraág Béla.

VIRÁGOS BUDA
KERTÉSZETI KÖZLEMÉNYEK

Pajorirtás. *Lehet-e gyümölcsfa gyökereit nyáron pajorirtás miatt többször kibontani?*

A gyümölcsfa gyökereit nyáron kibontani nem tanácsos, mert a növekedésben, teljes életműködésben levő fa, illetve annak gyökérzete ezáltal sokat szenvedne. A cserebogár pajorirtása nem is nyári munka. Ez őszkor, a szükséges mély hantos talajásáskor végezhető legjobban, amikor az ásóember nyomába eresztjük a baromfit, amely nagy pusztítást végez a pajorok között. Ha nincs baromfi, akkor ásás közben figyeljük a talajt és a felszínre kerülő pajorokat szedjük össze és pusztítsuk el. Jó szolgálatot tesz az az eljárás is, ha a pajoros talajba salátát ültetünk, amit a pajor kedvel. Ha a saláta rendszeres ápolás dacára fonnyadni kezd, annak az a jele, hogy a gyökérzetét a pajorok kezdték. Ilyenkor a fonnyadt töveket mélyen kiszedjük és a kártevőket biztosan megtaláljuk.

Bolhairtás. *Egyes cserepes növényemet bolha lepte el. Hogyan lehet átültetés előtt a bolhát eltávolítani?*

Látatlanban arra gyanakszom, hogy a szobában ápolt dísznövényét nem a bolha lepte el, hanem a föld felszínén apró, fehérszínű, gyorsan mozgó, ugró rovartársaság telepedett le. Ha így van, akkor drogériában kapható rovarporral (Pyrethrum) kell a növény földfelszínét vékonyan behinteni, amitől az egyébként nem kártékony apró rovarok elpusztulnak.

Műtrágya. *Lehet-e műtrágyát rendes trágya helyett használni? Faültetéskor mennyit és milyet?*

A rendes trágyát, helyesen istállótrágyát, a műtrágya nem pótolja. A műtrágya egyoldalú trágya, azaz csak meghatározott egyféle növényi tápanyagot tartalmaz. Eszerint nitrogén-, foszfor- és káliumtartalmú műtrágyák vannak, miután ez a háromféle növényi tápanyag lényeges növényi tápsó. A növénynek azonban egyebekre is szüksége van, amik ha a talajból hiányoznak, a növény sínylődik. A műtrágya kiegészítő trágya, amivel az említett, de a talajból hiányzó vagy csekély részben meglevő lényeges növényi tápanyagokat pótolhatjuk. Időnként és aszerint, hogy a kertben mit termesztünk, a talajt istállótrágyázni szükséges.

A lugasszőlő permetezése. *Mikor és mivel kell a lugasszőlőt permetezni? Lehet-e a fekete rigók és a méhek ellen a szőlőt megvédeni?*

A lugasszőlőt éppen úgy kell permetezni mint a szőlőt általában. Etekintetben különbség nincsen. A szőlőt gombabetegségek ellen kénporozással (lisztharmat), rézkénporral (fürtperonoszpóra) és bordói keverékkel permetezéssel (ragya-peronoszpóra) ellen védjük. A bordói keverék helyett ma már sokféle készítményt is ajánlanak, azonban a bordóilé a legolcsóbb és házilag könnyen készíthető. A fekete rigó és a méhek ellen a fürtöket, amikor azok félig fejlődöttek, házilag varható tüzlacskókba kell kötni. Az félreértésen alapszik és felületes megfigyelés eredménye, hogy a szőlőbogyókat a méhek pusztítják. A valódi kártevők a darazsak, melyek a szőlőbogyókat kikezdik, a méhek csak a már sérült bogyókat keresik fel, hogy abból az édes nedvet szívják.

Vízhajtások. *Mi a tennivaló az olyan idősebb gyümölcsfával, amelynek törzsén, vagy a fa ágain vízhajtások fejlődnek?*

A gyümölcsfákon fejlődő vízhajtások, másként fattyúhajtások a fa testében keringő tápanyag torlódása következtében a fa törzsén és korona részein levő, ú. n. rejtett rügyekből hajtanak ki. Rendszerint a helytelenül kezelt, nyesett, vagy a nedves talajban álló fákon fordul elő. Némely gyümölcsfajtának azonban alaptulajdonsága és fáján bőségesen növekednek a vízhajtások. A gondozott gyümölcsfákon vízhajtások nem fejlődnek. Ha talajhiba (vizes talaj, stb.) lenne az ok, akkor a talajt fokozott figyelemmel kell gondozni, a vizet el kell vezetni és mély ásással a talajt szellőztetni kell. A vízhajtások, úgyszintén a fa gyökérzetéből feltörő gyökérsarjakat éles késsel tőből le kell vágni.

KIRÁLY-FÜRDŐ
Épitette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. szám.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fém mérgezés, máj-, lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alkasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdő: férfiaknak . . . . reggel 5—1 óráig
nőknek hétköznap délután 2—7 óráig
!! IVÓ KURA!!

Fák átültetése. *Milyen korhatáron belül lehet gyümölcsfákat, például diófákat átültetni?*

A gyümölcsfák 8—10 éves korig aránylag könnyen átültethetők és figyelemmel végzett munka esetén ezt a műveletet jól bírják. Ennél idősebb fák átültetése már műszaki felkészültséget igényel és megmaradásuk kétséges. Az átültetésre szánt fát tavaszkor a törzstől mintegy 50 centiméternyire mélyen, ásónyom szélességben körül kell árkolni, az árkolás folytán láthatóvá vált megsérült gyökereket éles késsel (ne ollóval) símára kell metszeni, ami után az árkot érett komposztföddel töltjük meg. A nyár folyamán a töltött komposztföldbe növekedő gyökérzeten bőséges hajszálgyökerek fejlődnek. Ősszel, vagy a következő esztendő tavaszán a fát földlabdával óvatosan kiemeljük és az előre elkészített megfelelő méretű gödörbe átültetjük. Az átültetésnél különös körültekintéssel kell eljárni, hogy a földlabda szét ne hulljon. Az így átültetett fát jól meg kell öntözni, mint mondjuk, be kell iszapolni, koronáját a két éves részig vissza kell nyesni és meggyökeresedéséig ajánlatos három-négy irányban földbe vert cövekhez dróttal kikötni. A diófa ilyen átültetésekor sem nyesendő vissza.

Tavaszi virág ősszel. *Mi történjen az őszkor szaporított muskátlival,* hogy tavaszkor erkélydíszítésre ültethessem? Mit tegyek most ősszel az ugyancsak tavaszi ültetésre szánt egyéves, széphajtású muskátlimmal? *Az elnyílott Kaméliát visszavágjam?*

Az őszkor szaporított és meggyökeresedett muskátli növényeket, tehát az ú. n. gyökeres dugványokat március elején, ha a dugványozás tágas edénybe vagy ládikába történt, 7 cm átmérőjű cserepekbe homokos érett kompaszt és trágyaföldkeverékbe egyenként kell beülteni és néhány napig, amíg az új gyökerek fejlődnek, nem nagyon meleg melegágyban vagy ennek hiányában az ablak mellett, ablak közben zárt levegőn kell ápolni. Ha ebben az edényben a növények áprilisig teljesen meggyökeresedtek, az erkélyreültetés ideje előtt esetleg mégegyszer, 8—9 cm átmérőjű cserepekbe ültetendők át. Hasonlóan járunk el a kérdéses egy éves növényekkel is azzal a különbséggel, hogy ezeket gyökérzetüknek megfelelő nagyobb edénybe ültetjük át s télen hosszúra nyúlt, esetleg sápadt hajtásaikat most egy-két levélig visszavágjuk. Ha ezek az egyévesnek jelzett növények (elgondolásom szerint 1929 őszkör dugványozás útján szaporítottak) a mult esztendőben már dúsan virágoztak és három-négy erőteljes hajtásuk van, kétséges, hogy az idén ismét dúsan virágoznak. A muskátli tökéletes, szép, dús virágzást az első éves példányokon fejleszt és ezért évenként szaporítjuk. Az elvirágzott Kaméliát visszavágni nem szoktuk.

Füredi Jenő.

POZSONY KÁVÉHÁZ
Minden szombat és vasárnap
Bajor Jancsi
szalon- és jazz-zenekara hangversenyez

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM
Kitűnő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálvíz
A szentendrei HÉV vasútnak, a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

Ismét itt az alkalom
Ezer meg ezer ember nyert már a m. kir. osztálysorsjátékon
Ma majdnem mindenki vesz osztálysorsjegyet, mert kis összeggel egyszerre nagy vagyont nyerhet!
Április 17-én kezdődik
az új sorsjáték, nagyon ajánlatos, hogy még ma rendeljen egy sorsjegyet bármely főelárusítónál,
mert akkor reménye biztosan lesz, sőt váratlanul meg is gazdagodhat!
Legnagyobb nyeremény szerencsés esetben
500.000
Jutalom és nyeremények készpénzben:

300.000	50.000	25.000
200.000	40.000	20.000
100.000	30.000	15.000

stb., stb. pengő, összesen közel 8 millió pengő, mely összeget azonnal kifizetik.
A sorsjegyek fele nyer
Az I. oszt. sorsjegyek hivatalos árai:

Egész	Fél	Negyed	Nyolcad
24 P	12 P	6 P	3 P

ÉHGYOMORRA
naponkint igyék egy pohár
KRISTÁLY
VIZET!

KERPEL
MIMOSA CREME
SZÉPÍTI, FEHÉRÍTI
ÉS PUHÍTJA AZ ARCOT
EGY TÉGELY ÁRA: 1 P
TEGYEN KÍSÉRLETET
KERPEL
MIMOSA TOILETTE ÉS MOSDÓSZAPPANNAL
Szépít, üdít, fehérít. EGY NAGY DARAB ÁRA: 90 f
KÉSZÍTI:
KERPEL „SZENT ISTVÁN" GYÓGYTÁRA
BUDAPEST, II., MARGIT-KÖRÚT 38 TELEFON: 5-16-19

Megjelenés: hetenkint kétszer

1931.

352

Budai Napló

XXVIII. évfolyam. 1037. sz.

Buda érdekeit a várospolitika, a közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló ujság. Előfizetése egy évre 24 pengő, félévre 12 pengő. Egy szám 50 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal: I., Bors-utca 24. Délután 5—7-ig. Telefon: 502—96.

Felelős szerkesztő: VIRÁG BÉLA

Hirdetések ára: Egy hasáb széles, egy milliméter magas sor, egyszeri közlésnél 40 fillér. 20 mm. magas hirdetés 8 pengő. Szövegsor ára 4 pengő. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő.

1931 április 4.

VISSZA — a pitvarajtóba!

Nem egészen alkalmas cím húsvéti cikk számára. Nem illik eléggé áhítatosan a megváltás eszméjéhez, amelyről gondolatokat szeretnék cserélni olvasóimmal.

Tőlem távol esik a nagy világ. Buda egyik csendes utcájában ablakom a Városmajorra nyílik. Én a megváltást nem a világ számára keresem férfi delem óta — görnyedő vénségemig. Egykor nagyfényű Buda, mely ott él minden magyar lélekben közmondásszerűen, amelynek minden letört köve a magyar történelem valamely pilléréről törött le, az én örökké vajudó lelkem szomorú szerelme, — számodra keresem a megváltást.

A szabadságharc idején Budavárát megvívó édesatyám iránti kegyeletes szeretetemre, emberszerető igaz hitemre mondom, hogy Budának egyetlen megváltását, ezzel kapcsolatosan az egész főváros, de magának, az ország boldogulásának is egyetlen nagy lehetőségét abban látom, hogy azt a mérhetetlen kincset kell aranypengőre felváltanunk, mely ősi küldetésben várja az órát, amelyben a nemzet, a város és Buda megmentésére álljon — a magyarok Istenének kegyelméből.

Egy negyedszázadnál több ideje hirdetem, — harsogó kürtök közt nádi sípon — hogy a budafoki „sárfenék"-től — Szentendréig húzódó hegyek alól kibugyogó gyógyvizeket, a Niebelungok kincsénél hatalmasabb kincset vigyük a világ piacára. Jobb kenyérhez jut ebből Buda minden rendű-rangú népe, az is, aki a keze ügyessége után él, az is, aki továbbadja és mindenki, aki több keresetre van utalva, a szegény is, az özvegy is, az öreg is.

Megváltó Úristen, segíts rajtuk!

A gyógyforrások kérdését megérlelte a magyar áfium, — a politika. Kihasználta azt a nemesebb lendületet, amellyel ezt a kérdést felkarolni, a köztudatba beledajkálni segített Becsey Antal és néhány tudós mérnöktársa, köztük Zsigmondy, az artézi kút sokszor kigúnyolt ásója. Döntő szóhoz jutva — Ripka Ferenc emelte magasabbra egy évtized előtti ankéten és bontogatja azóta mint zászlót, hogy meglobogtassa a nemzeti akarat új légáramlása.

A zászlót magasra emelte a nagy Palatinus-család őseihez méltó fejedelmi levente, a poétalelkű királyi herceg, József Ferenc, akinél különb zászlótartója nem volt még egyetlen nemzeti eszmének sem.

Nem, nem! Ezt az eszmét nem lehet többé a város irattárába tenni a többi poros akták közé. A városnak új útjait járó új vezetői ennek a gondolatnak világító jegyében vették át a város vezetését. A sors ujja ráírta a budai hegyek fölé boruló égre: — E jelben győzni fogsz!

Ma már a községi politika el sem képzelhető e gondolat nélkül és a pártvezérek — köztük Kozma Jenő, aki a politikum szekerének tengelyévé tette, — hirdetik és vallják is talán, hogy a fürdőügy kérdése, Budapest legsúlyosabb kérdése.

Ma már nem árva ügy ez.

Segít rajta a politika is, mely mindent megront. Végre egy becsületes, igaz jelszó, mely így belevette magát a polgár lelkébe, ahol új reményeket vált ki. De magával ragadja a szakembereket is, hogy végre tömeglázzá váljon, mint ahogy megtette a magyar égen megjelenő Zeppelin látása.

Ujságok, amelyek sablonszerűen kezelték ezt az ügyet, ma az első helyen adnak teret neki. Városi ujságok, amelyek a régi városháza elavult rendjét szolgálták a tormába esett féreg módjára, ma ily irányú nyilatkozatokat keresnek vezérlő politikusoknál. Az Új-Budapest, mely eddig a „régi" Budapestet szolgálta, Homonnay Tivadar cikkével méltóvá lett a címéhez. Új irányok, új utak, új élet.

Komoly gondolkodók: Exner Kornél, Bódy Tivadar, Pávai Vajna Ferenc és nyomukban a hosszú sor: Szviezsényi Zoltán, Ringer Lajos, Tausz Béla, Tábori Kornél, Kapcza Imre, továbbá az érdekeltek: Bánlaky Géza, Porzsolt Béla, Ebner József, Zombory István, — az orvosok, mérnökök, tudósok egész tábora világítja, tisztítja, fényesíti ezt a gondolatot.

Ma Polakovits Gergely Zsigmond, aki már két évtizede verekszik az idegenforgalom nevében, új röpiratát juttatta hozzám. Súlyos írás, termékeny gondolatok, erős logika. Megbecsülendő, minden hibájával együtt. Ezen a téren még a hiba is szolgálja a lényeget.

Csodálatosan emelte fel sírkövét ez az eltemetett gondolat. Kriptáját ma már szellőztetik. Feltámadt, — hogy megváltson minket!

*

És mért mondottam a címben, hogy: — Vissza a pitvarajtóba! — kérdezhetnék tőlem. Mert az udvarról egyszeribe az ünneplő szobába akarunk lépni, holott még csak az előszobában sem vagyunk.

Még mindenben sok a levegő, még nagyon a levegőben járunk. Boldog emlékezetű *Puskás* Tivadar, akivel együtt csináltuk meg Budapesten a Telefon Hírmondót, ezelőtt 40 évvel, sokszor hozott vissza a földre, amikor fiatalon, vérmes reményekkel nagyon a levegőben jártam, visszahúzott a pitvarajtóba és megtanított arra, hogy légvárakban nehéz lakni.

Mi mindnyájan ott vagyunk a fürdőváros, az idegenforgalom, a gyógyforrások gondolatával — a szalónban, anélkül, hogy a pitvarajtó küszöbét átléptük volna. A mi lelkünkbe varázslatos képe él a budai világfürdőnek, amilyen lesz! — de hogy jutunk odáig? Mi legyen az első lépés, hogyan lépjük át a küszöböt, hogy a világfürdő szalónjába jussunk?

Még sok drága gyógyvíz fog felhasználatlanul a Dunába ömleni, amíg ezt az első lépést megtesszük, de addig is gyerünk csak vissza ebből a káprázatosan szép szalónból, — vissza a pitvarajtóba.

Viraág Béla.

Gróf Klebelsberg — „Budapest Fürdőváros"

Írta: RINGER LAJOS dr.

Sajnos, úgy van, hogy általában intézőink és vezetőink az ország és a főváros életének átmentését a takarékosságban, aszkézisben, lemondásban, tétlenségben, a téli álom szuszogásában, a kultúra és civilizáció felfüggesztésében, szóval a visszafejlődésben, amint azt Klebelsberg miniszter magaalkotta egyetlen szóba sűrítve olyan csodálatos pregnánsan fejezte ki, a „primitívizmus"-ban látják.

S míg azok így, Klebelsberg gróf a mesterséges légzés módjára a lassúdó életmozgás fenntartásával és következetes felfokozásával oldja meg a megoldhatatlant.

A vidéki egyetemi városokban rövid néhány év alatt erőszakolt alkotásokkal a kereseti lehetőségeket felszaporította, az életrendjét feljavította és mert a nemzetgazdasági „primitívizmusnak", a politikai „defetizmus" és az erkölcsi „pesszimizmus" eme ikertestvérének esküdt üldözője, mentő fegyverével: a tudománnyal átcsapott az egyetemi városok Hinterlandjára, a halódó magyar Alföldre is.

Tanárokból, tudósokból és szakértőkből kutató tanácsot alakított, amely kikeresse és megállapítsa az Alföld közegészségi, földalatti, földfeletti termelési, forgalmi lehetőségeit és kulturális hivatását.

Szinte megfejthetlen, hogy kultuszminiszterünk gigászi munkája és imponáló eredményei megkaphatták a „tékozlás" gánesát, anélkül, hogy ezzel szembe felsorakoztatták volna alkotásainak és egyre ömlő koncepcióinak dicsőítését.

A Budapest-Fürdőváros gondolat hűséges hordozói évek sora óta lihegve keresik a beszédek mögött azt az akcióra hivatottat, aki a jól hangzó szót végre tette váltsa.

Az élet annyiszor megismétlődő játékából a kultuszminiszter és a Budapest-Fürdőváros célkitűzés nem találtak egymásra.

Pedig a kultuszminiszter fővárosés főleg Budabarát.

Emlékezzünk, hogy fővárosunkat egyetemi központtá akarta avatni. A telket mi tagadtuk meg.

És ne felejtsük, hogy klasszikus életének Tempevölgyét, pihenőjét a budai hegyvidékben lelte fel.

A nagy egyetemi várost áhító lelke így keresett és talált más eszményt, más irányt. Ő hű maradt önmagához, mert fojtogatott országa és nemzete átmentéséhez új Széchenyiként a tudomány kisebb gályáit szeretle fel.

„Bizton, ezer bajunk közt, megtalálta Azt, ami fő s mindent befoglaló:
„Elvész az én népem, elvész, kiálta,
Mivelhogy tudomány nélkül való."

Az erős nem egyoldalú és csak a jóra emlékező. Áldott akarata, bárhová kerüljön is, termet, mert ez a lényege.

Az ő célja európai szintre emelni a magyar értelmet, hogy ez elátlagosítva országszerte készen álljon, mire majd jön az intelligencia konjunktúrája, — mert hite szerint jönnie kell — másrészről vigyáz arra, hogy el ne lohadjon a magyar „virtus", amelynek konjunktúrája meg már itt is van.

Az izom és értelem olimpiásza már eddig is hozott nekünk babért.

Az ő szemében a tudomány nem vaksik pápaszeme és a sport nem gyerekek játéka. Lélekrúgó mind a kettő, amelynek nem szabad elpattannia az elkövetkezett és eljövendő tudományos csodák és a testi rátermettség vetélkedései között.

A kultuszminiszter egyik vezércikkében, mely Új-Budapest — Új-Vidék címmel jelent meg, ugyanezt a mérleges harmóniát keresi a főváros és az országterület egyenletes, egymást kiegészítő fejlődésében.

A megyék és városok multévi ankétján Budapest fővárosnak és a fürdőváros gondolatának megértő és szerető barátjaként jelent meg.

„Olyan milliós város, mint amilyen Budapest, alig akad széles a világon, ahol egyfelől meg vannak a világváros összes szórakozási lehetőségei, másfelől pedig eszményi fürdőügyi lehetőségei."

„Ha nézzük Budapest természetes kinceseit, földrajzi helyzetét és történetét, akkor látjuk csak igazán, hogy mennyire tartalmas a Budapest-Fürdőváros koncepció."

A kultuszminiszter nem sablonpolitikus, akinél a programm csak röpke szó; nála, a kivételesnél a kimondott szó: programm, a leírott szó dokumentum.

Alkotóereje készületben áll!

Sport és tudomány!

Új-Budapest — Új-Vidék!

Az Alföldkutató Tanács már működik.

A „Budapest-Fürdőváros" kutató Tanács még várja az idejét.

Maga a gondolat, hála dr. József Ferenc kir. főhercegnek, dr. Ripka főpolgármester, dr. Korányi és dr. Weszely professzorok és gárdájuk szorgosságának és Kozma Jenő Budafejlesztő politikájának, ma már feltartózhatatlan eleven erő.

Ha ez a két tényező összetalálkozik és összefog, egy milliós város életreménye újból felárad, éleszt és boldogít.

A csodás jövendő s a ragyogó múlt!

Irta: **PALÓCZI EDGÁR**

Excelsior!

A magyar mult dicsőségteljes fellegvárából: Buda királyi várából néztem végig a *„Zeppelin"* röptét a magyar főváros felett. Még fel sem értem a várba, már a Ferenc József-téren néhány percre megpillantottam a lég fejedelmi vándorát, amint látszólag a Szent Gellért-hegy sziklakápolnájával egy magasságban éles kanyarulatban fordult orrával csepeli kikötője felé. Felejthetetlen látvány volt a havathozó felhőkárpitos háttér előtt méltóságteljesen elsiklóló ezüstszínű légi hajó: gyermekkorunk valamelyik *Verne* regényének valósággá lett csodás képe...

Sokáig kellett fent a várban a körrepülés megkezdésére várnom. Ráértem emlékembe idézni régen mult eseményeket, régen porladozó nagyjaink emlékét, akiket ugyanaz a vágy lelkesített életútjaikon, mint Württemberg nagy fiát, *Zeppelin* grófot: *Excelsior*...

Itt e királyi várban találkozott ötödfélévszázad előtt a legnagyobb magyar király kora legnagyobb matematikusával. 1468-ban ért *Regiomontanus*, recte *Müller János Hollós Mátyás* király udvarába és töltött harmadfélévet a magyar reneszánsz légkörében. Itt kémlelte éjszakánkint királyi barátja társaságában csillagokból a jövőt. Itt próbálta ki tán először csillagászati műszereit: a *meteoroskopot*, *torquatumot* és *Jakab*-pálcát, a későbbi földrajzi felfedezések nagy segédeszközeit és itt mutatott be először szemelvényeket a később Nürnbergben (1475—1506) megjelent *Ephemerides* c. művéből *Hollós Mátyás* királynak. E műve segítsége nélkül *Vasco di Gama* és *Columbus* soha sem értek volna el Nyugat-Indiába, illetve Amerikába...

Ötödfélszázad multával, Buda királyi várában várom most a *Z—L 127* Zeppelint, a Dél-Amerikát megjárta léghajót, amelynek vezetői aligha tudják, hogy Amerika nevében tulajdonképpen *Szent Imre* magyar királyfi emlékét tiszteli az egész világ, mivel *Amerigo Vespucci* atyja, a jámbor firenzei prókátor, a Firenzében nagy tiszteletben állott magyar szent nevére kereszteltette fiát, hogy életútjain segedelmére legyen. Az ő segítsége vitte hajóját ismeretlen messze tájakra (épp most festi tanácsomra *Szokoll Villibáld* a tavaszi tárlat számára ennek megörökítését) a szerencsés olasz utazót...

Itt a királyi palotában végezte ifjú korában *Kempelen Farkas*, ez a kitűnő magyar tudós, első kísérleteit kora legnagyobb műszaki problémájával: az emberi beszéd mechanikus visszaadásával, amelyeknek eredményei lettek híres beszélőgépe és úttörő fonetikai tanulmányai (Mechanizmus der menschlichen Sprache nebst Beschreibung einer sprechenden Maschine, Bécs, 1791 [franciául is])...

Vihar kergeti az ólmos fellegeket Pest fölött. Hirtelen kibukkan a Nap és sugaraival bearanyozza a Budáról Pestre áthelyezett Pázmány Péter tudományegyetem templomtornyait. A mult század ötvenes éveinek végén ebből az egyházból küldte ájtatos imáit az Urhoz *Jedlik* Ányos, a tudós bencés. Ott az egyetemen tanított a *dinamógép* feltalálója, mint a természettan tanára és szállott égi kegyelemmel egyre: *excelsior!*

Emléke felidézi bennem az *első* magyar léghajó emlékét, amelynek szintén magyar szerzetes volt a megalkotója. 148 évvel ezelőtt, 1783 június 5-én bocsátotta fel *Szablik István* kegyes-tanítórendi professzor az első magyar léghajót *Montgolfiere* testvérek annonay-i kísérletének hatása alatt és az év augusztus 15-én *Pesten* is megismételte egy kis papirosgömbbel, miután *Nyemetz* egyetemi tanár kétszer is hiába próbálkozott vele a budai Generális-kaszálón, a mai Vérmezőn...

Ablakomból a budavári *Szent Miklós* toronyra esik kilátás. Aljában most készült el *Hollós Mátyás* király bautzeni szobrának másolata. Itt raboskodott 1793-ban a katonai léghajózás egyik úttörője, a fracia *Jacques Garnerin*, a híres léghajós, aki jelen volt *Lenormand* montpellieri fizikus ejtőernyős kísérleteinél. *Garnerin* a nagy francia forradalom alatt a konvent biztosa lett és mint ilyen az északi seregben lekötött *léghajóból* kémlelte az ellenség hadi állásait. 1793 nyarán az osztrákok Marchiennes-nél elfogták s *Budára* küldték. Itt ejtőernyővel akart kiszabadulni börtönéből, de tervét a porkoláb észrevette és „gépét" elkobozták. Mint cserefogoly került csak később haza több francia főtiszttel egyetemben XVI. Lajos leányáért...

Merengésemből az utca zaja ébreszt fel. Jön az *L—Z 127*. Méltóságteljesen, mint egy hatalmas, soha nem látott túlvilági lény, szinte lebegni látszik az éterben. Kormányrúdjánál ott van *Lehmann* kapitány, az Amerikát megjárta légi pilóta, aki e percben bizonyára nem is sejti, hogy névrokona a Magyarországra került első léghajósnak, *Lehmann Keresztélynek*, ki már 1845-ben többször szállott föl Bécsből. Ez a *Lehmann* testvérbátyja volt a Nemzeti Színház jeles díszletfestőjének, *Lehmann* Mórnak. Ez a kis púpos piktor imádta a léghajózást s azt mondta, hogy praktikus célja is van vele; mert hogyan tudjon ő jó színpadi felhőket festeni, ha a felhőket nem látja *közelről?* Miután Bécsben többször felszállott, végre az ötvenes évek közepén lecsábította bátyját *Pestre* is, és több „levegői utazásra" indult vele a régi Nemzeti Színház mögött volt botanikus kertből. Ekkor történt, hogy egy fiatal ujságíró is vállalkozott a *Lehmannékkal* való felszállásra. Amint — *Tóth Béla* írja — külön paszomántos farkasbundát készíttetett magának az alkalomra, hogy oly magasra felvigye a jó Isten a dolgát. Mint veritabilis légi kapitány akarta az első légi bábérokat homloka köré fonni. Sajnos, már megérkezésekor, felette sápadt volt a rettenthetetlen „léghajós kapi-

Ki mint vet, úgy arat, MAUTHNER magnál jobbat sehol sem kaphat!
MAUTHNER ÖDÖN magtermelő és magkereskedelmi részvénytársaság
Alapítási év 1874. Telefon: 463—65
SÜRGÖNYCIM: MAUTHNEREK, BUDAPEST.

MAUTHNER MAG
Központ: VII, Rottenbiller-u. 33. Fióküzlet; IV, Kossuth Lajos-u. 4
A Ferencrendiek templomával szemben.

Vetőburgonya Böhm-féle legkorábbi sárga, legkorábbirózsa, kifli és más jeles fajok, szavatoltan fajtiszta, szelektált minőségben jutányosan kaphatók
Új nagy főárjegyzék, mely növényárjegyzéket is tartalmaz, ingyen és bérmentve.

SZENT GELLÉRT GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet és napfürdő
Külön férfi és női osztály
A legmodernebb berendezés
Szakképzett személyzet

tány", s amint az indulás pillanata következett és elhangzott a *„tessék beszállani!"*, be is szállott a kosárba, de még az *„Ereszd el!"* kiáltás felhangzása előtt, esze nélkül ugrott ki az édes anyaföldre, ahol kötelekbe botlott a lába és hasra vágódott egész nagyságában, csókkal illetve az édes anyaföldet, csakhogy ez alkalommal elmaradt az anteusi csoda.

Lehmannék felszállásuk előtt, a fővárosi közönség nagyobb mulattatására papirosbábukat eregettek fel a levegőbe. Ezek egyikét a szél elvitte szárnyain a mezőkövesdi határba. Mezőkövesdi embertől még nem is olyan régen, nem volt tanácsos megkérdezni: *„Volt-e ördög az idén a vetésben?"*

Másfél évszázada van most annak, hogy a *Montgolfier* testvérek annonay-i papirosmalmuk mellett hulladékot égettek el, s hirtelen egy öcska papiros-zacskó felpuffadva szállt föl a lángok közül. Kétségtelen, hogy a melegített levegővel töltött léggömb első gondolata ekkor támadt a jeles francia testvérekben. A léghajózás másfélszázados történetében azonban mégis a zseniális német *Zeppelin* gróf vitte el a pálmát, szerencsés kézzel egyesítve a léghajót a repülőgéppel. Anyja révén *(Amélie Macaire d'Hogguer)* az ő ereiben is francia vér csörgedezett. A sors érdekes útjain *Zeppelin Ferdinánd gróf* az 1870/71. német-francia háborúban mint württembergi huszárkapitány lóháton vette svadronjával üldözőbe az ostromolt Párizsból fel-felszálló léggömböket, s most a léghajózás történetében korszakot alkotó találmánya tüneményes biztonsággal szeli át a léget . . .

Valamikor *Hutten Ulrich*, a humanizmus korának szellemétől ittasultan így kiáltott fel: *„Virágzanak a studiumok, ébrednek a szellemek, öröm élni!"* — A mai kultúrember minden vágya, egész életszemlélete egy szóban foglalható össze, abban, amely korunk aviatikusait is lelkesíti: *Excelsior! — Magasabbra!*

A vízisport városa a Római parton

Írta: OROVA ZSIGMOND dr.

Az újpesti hídtól északra, az óbudai parton a tavaszi nap első sugarai megnyitották az egymás mellé épített weekend-telepek zsalugáteres ablakait. Megindult a tisztogatás, szellőztetés, a csónakhangárok rendbehozatala. Nem tart két hétig és a Római parton végig különféle alakú hajócskák ezrei köszöntik egymást a hosszú téli álom utáni első viszontlátás örömében. Az evezősegyletek karcsú csónakjai mellett vadevezősök kilbótjai siklanak el és a víziközlekedés rendészeti szabályainak szigorú megtartása biztosítja a kis canoë-t, hogy el ne nyelje a mótoros, vagy fel ne borítsa a dagadó vitorlától hajtott ladik. Azt hiszem, közel

tízezer vízijármű szokott ünnepnapokon és vasárnapokon a Római parton végigvonulni.

A felépített csónakházakban többezer csónak nyer elhelyezést. Sok családnak jelent kenyeret ezeknek elkészítése, karbantartása, őrzése, javítása és pótlása. Sok ezer embernek van a Római parton épített weekend-házakban szobája, ahol a nyarat vagy annak egy részét töltheti. És hány ezer ember keresi fel a Római partot csónak nélkül csakis a napozás és fürdőzés kedvéért? A jó Isten tudná megmondani, hogy ez a többször tízezer ember honnan jön és hogyan jön ide?

Egy dolog bizonyos: a Római part egy kész fürdőváros, a vízisport városa, vagy legalább is egy komplett *fürdőző* város, amelynek annyi a lakója, mint egy nevezetesebb vidéki megyei székvárosnak. Ezekkel az emberekkel törődni kell és minthogy sok a panaszuk és a hatóság részéről még nagyon kevés történt e panaszok orvoslása érdekében, nem céltalan a tavasz kezdetén egymásután felsorolni, hogy mit kell és lehet és mi az, amit nem szabad tenni a Római parton lakó, evező és úszó fővárosi tízezrek érdekében?

Elsősorban az, hogy nem szabad homok- és kavicstelepet létesíteni a Római part közelében,

mert igaz ugyan, hogy a homok és a kavics az építkezési anyagok között fontos helyet foglalnak el, de másrészt szeles időben különösen kellemetlenné tudják tenni az ott tartózkodást azzal, hogy a porrá változó száraz homok — megfeledkezvén építési anyag minőségéről — az amúgy is nehézkes tisztántlátást még inkább zavarják.

Furcsa, hogy a gázgyár közvetlen közelében lévő Római parton

nincsen gázvilágítás,

pedig szükséges volna, mert bár poétikus a holdvilág mellett ringatózni a hullámokon, — *resót melegíteni így mégsem lehet.*

A legnagyobb baj a közlekedés nehézkességében van. A Római partra el lehet jutni hajón, de a gőzös oly kevés pontját érinti a fővárosnak és oly ritkán közlekedik, hogy még a partmenti ember sem veszi szívesen igénybe. Ezenkívül van a HÉV szentendrei vonala, mely megközelíti a Római partot, de két kilométernyire bizony gyalogolni kell, a szentendrei úttól a partig. Emellett a vicinális félóránként jár, holott nyáron a Római partra igyekvő tízezrek 2—3 perces járatokat igényelnek, amire egyedül az autobuszközlekedés volna képes. A csónakháztulajdonosok meg is kísérelték a közlekedés lebonyolítását a saját autobuszaikon, de nehézségekkel kell küzdeniök különböző okokból.

Rosszak az utak is. A nánási utat valahogyan rendbe kellene hozatni, a szentendrei út elrendelt állandó burkolását végre kellene hajtani és megnyitni a lehetőséget a főváros fürge világoskék autobuszai számára. Tízezrek járnak vasárnaponként gyalogosan a Római partra, akik nem ülnek gőzhajóra és nem szeretik a vicinálist, — ezeknek szállítása az autobuszüzem legrentábilisabb vonalává tenné ezt a vonalat.

A Római parton nincs vízvezeték.

A Duna vize mellett szomjaznak az emberek a nyári kánikulában és kénytelenek más — italhoz nyulni.

Foglalkozni kellene ezzel a kérdéssel, mert az óbudai parton az újpesti hídtól észak felé — megkezdődött az élet . . .

A régi budai utcanevek helyreállítása. Buda minden barátja a legőszintébb örömmel fogadja azt a ma megjelent hírt, hogy a *Székesfővárosi Közmunkák Tanácsa* Buda régi utcaneveit visszaállítja. A feladat gyönyörű, nemes, magyar, pesti-budai, stílusos, hangulatos. Természetesen óvatossággal kezelendő, mert a pestbudai utcanevek forrásául használt közismert munka — *Schmall* Lajosé — kitűnő adatai mellett számtalan hibás fordítású utca és egyéb helynevet állandósított bele a köztudatba. Hogy csak egy párat említsünk, a tabáni *Schober-Paltz*-ot *Tömő-térnek* (Schopper-Platz) fordítja, pedig annak *Szalmás Piac* volt a neve. (Schub: zsupszalma). Ilyen a pesti *Hal-tér*, melynek *Halas piac* a neve, mert *tér*, illetőleg Platz *ároshelyet* jelent, tehát a régi *térnevek* „piac"-ra állítandók vissza. Nem *Széna-tér*, hanem *Szénás piac*, ellenben *Ferenciek Tere:* mert ez nem volt piac, hanem tér. A Szerecsen-utca vége nem Körön-utca, hanem *Karom-utca* (Krallen, illetőleg Graillengasse), a Kisfaludy-utca nem Türelem-utca, hanem *Béke-utca*, a „Bécsi Béke" neve viselője. A lipótvárosi *Felső Fatér Ácsudvar* volt, a Fő-utca *Budai Főút* volt. A várbeli Szombat-kapu helyes neve *Szombathely Kapuja*, az Úri-utca magyar neve *Urak Utcája*. Se szeri, se száma a magyarul nem tudó korszakból eredő visszakereszteléseknek, melyek szószerint fordították vissza a helyneveket. Ilyen például az Ápoldautca: magyar neve *Ispotály-utcája*, Schmall *fordításai* felülvizsgálásra szorulnak, mert ő helyezte el a köztudatba azokat a magyartalan neveket, melyek sohasem éltek még német formájukban sem. *Öntőház-utca:* Ágyusház-utca, vagy *Öntő-utca* vagy *Ágyúöntők-utcája*.

Hármbék.

Amikor a poéta búcsúzik a hivatalától

Ünneplő dísszel tárgyalta a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara

SZÁVAY GYULA

főtitkár lemondásának és nyugdíjbavonulásának bejelentését, aki 42 év óta, mondhatnánk *örökös* kamarai főtitkár. Meleg szavakkal vette ezt tudomásul és búcsúzott el a rózsadombi tuszkulánumába visszavonuló főtitkártól, aki válaszul a következőket mondotta:

Ez az alkonyati csillaghullás, ez az őszi verőfény nagyon kedves nekem és nagyon hálás vagyok érte, mert ha mindenkinek van valami gyöngéje, valami egyoldalúsága, úgy egész életemben nekem a Kamara volt az. Én mindent, de mindent a Kamarán keresztül néztem — sokszor ki is figuráztak érte — a napfogyatkozást, májusi esőt, a holdtöltét, kisipari törvényt és minden egyebet. És ha én a magam kamarai csillagvizsgáló tornyából, a főtitkári székből, csak egy fekete pontot vettem észre a nap járásában, amelyik az én birodalmamon, az iparnak népeire veszedelmesnek látszott, akkor én követeltem a kamara felterjesztéseiben, hogy a nap járása változtattassék meg, mert nem lehet az, hogy már még a napsugarak is beleakadjanak az én népem kenyérkereső járás-keléseibe. Ebben az én csillagvizsgáló főtitkári tornyomban lakoztam egyhuzamban 42 esztendeig s az volt itt a szakadatlan feladatom, hogy mint régi kollégám, Ezekiel próféta korholta valamikor a babiloniakat a csapodár királynéjukkal együtt, — korholjam váltig én is a kamaraellenes Nabukadnezárokat. Megtörtént ez bőven és kölcsönös szeretettel s ha most a toronyablakból az ideérkezés botorkáló útjára visszatekintek, kellemes előttem az integető látvány: — az én három kamarám, Győr, Debrecen, Budapest, tavaszban úszó látképeivel. Ezeket az úszó tavaszokat áhítottam meg, hogy testemmel, lelkemmel beledőlhessek egyszer szabad és tiszta levegőjükbe, hogy váltig gondozott kertem gyümölcsfáinak virágjaiban is gyönyörködhessem végre. Ez az az út, mely hozzájok visz. Hála azoknak, akik erre az útra vezettek. Búcsúzni így kell, két szóban: — Köszönöm kedvességüket. Forrón köszönöm!

Nagy tetszés és rokonszenves ovációk kísérték búcsúzó poétikus szavait, amihez a magunk részéről csak azt jegyezzük meg, hogy Szávay Gyula tévedett, ő mindent a maga poéta lelkével nézett és látott meg, — poéta marad, amíg magyar él és örökös elnöke marad a Hollós Mátyás Társaságnak.

MÁTÉ István, szobafestő és mázoló mester, I. ker., Attila-körút 2. Telefon: 573—55.

Az abnormis időjárás folytán a vetőmag beszerzésének ideje is megfelelően eltolódott. A legközelebbi napokban várható nagy torlódásra való tekintettel a *Magyar Magtenyésztési Rt. Monori Magkereskedése* (IV., Kossuth Lajos-u. 3.) arra kéri i. t. vevőit, hogy vásárlásaikat lehetőleg a kora délelőtti órákban eszközöljék.

Repülők. Talán sohase érdekelte annyira a mai ifjúságot a repülés problémája, mint éppen ma, amikor itt járt a csodás Zeppelin. Az óceánrepülések izgalmas részletei új hőstípusokat teremtettek s Lindbergh, Byrd vagy Köhl népszerűsége vetekedik akármelyik világbajnokéval. A repülés történetének legérdekesebb részleteit, a nagy repülők csodálatos életét mindja el T. B. *Ray* angol pilótakapitány, a kiváló sportrepülő könyve, a „Repülők", amelyet *Tábori* Pál dolgozott át magyarra. A babilóniai Etana-mondától egészen a legújabb idők legújabb eredményeig minden benne van a pompás kiállítású kötetben, amelyet 50 válogatott fényképfelvétel is díszít. Érdekes pályázatára sokezer magyar diák küldte be dolgozatát s az első díjat Marek László honvédakadémikus nyerte, aki Bécsbe repül a kiadó, Singer és Wolfner cég költségén. A „Repülők" a karácsonyi könyvpiac legnagyobb sikere volt s második kiadásában új adatok egész tömegét közli.

A csoportfürdő

volna *Polakovits* Gergely Zsigmond brozsűrája szerint a fürdőváros nehéz kérdésének megoldása. Ezt a *Vizivá-ros és a katonai temető* helyére tervezi a Pasarét mellé, mert szerinte a *Tabán* túlságosan napos, a nyári kánikula idején teljesen alkalmatlan e célra, öreg fák árnyát, enyhítő hűvösségét nélkülözi. Ellenben ott a temetőben sűrűn állanak öreg fák, szép parkot alkothat e helyen a kertészművészet. Érdekes eszmejárás nyilatkozik meg a füzetben, találó példákat hoz fel és felhívja a figyelmet sok olyan körülményre, ami eddig figyelmen kívül maradt. Ilyen a régi török időből maradt *hárem-házak* gondos restaurálása, Budavár bevételének korhű utánzása, nagy felvonulások és ünnepségek keretében minden esztendőben, — és sok más ilyen, ami föltétlenül gyarapítja a fürdőváros gondolatkörét. Ezekkel a maga elé tűzött feladatot, a fürdőváros kérdésének megoldását új oldalról közelíti meg, de — nem oldja meg. A *csoportfürdő* elképzelésének megvan a hibája, mert sok minden forrásvizet lehet majd az általa képzelt fürdőközpontra elvezetni, de minden odavezetett víz veszít hőfokából, hatásából. Némely gyógyvizünk pedig egyáltalán nem vezethető, köztük első helyen a keserűvíz és a sósvizek. A keserűvíz nem forrás, hanem sok kútba összegyűlő talajvíz, amely kutak vizét összekeverve, kapja a vállalat a keserűvizek átlagát. Van olyan kút ezek között, amely lassan elveszti gyógyerejét. Ugyanez áll a sósvizekre is. A szerző kivételes szerencséje, hogy éppen a temetőn áthaladó Kútvölgyiút csatornaépítése alkalmával tört elő egy helyen erős sósforrás. — Érdekes, hogy a Tabánhoz fűzött elgondolás sok helyen nem keltette a várt visszhangot. Vannak, akik azt vallják, hogy a Tabán beledobása, jelölése tisztán csak — politika. Két erős községi párt versenyez egymással, hogy melyik tud többet ígérni — Tabán polgárainak. Egyedül a Rác- és Rudasfürdő közelsége és belső fekvése szól a Tabán mellett. A legérdekesebb, hogy az egyedül alkalmas, védett, de levegős, központi fekvésű helyet, mely mint egy nagy üres folt kínálkozik fel e célra Buda térképén, — senki sem akarja meglátni, pedig a sors különös intézkedése ezt rezerválta e cél számára s ez a — *Vérmező*. Még Polakovits Gergely Zsigmond sem vette észre, pedig gondosan nézegette ezt a térképet. Alkalmunk lesz még gyakran foglalkozni ezzel a röpiratszerű tanulmánnyal, mely föltétlenül előbbre vitte a fürdőváros kérdését. *(V. B.)*

A magyar kir. osztálysorsjáték eszköz és mód arra, hogy bárki jólétet és gondatlanságot szerezzen magának. Egy kis szerencsével egész vagyont nyerhet az új osztálysorsjátékon. Nem kidobott pénz a sorsjegyért havonta fizetendő 3, 6, 12 vagy 24 pengő, mert már a remény és a szebb, jobb jövő iránti önbizalom is éltető és serkentő hatással van mindenkire. Sorsjegyek rendelhetők az új, április 17-én kezdődő osztálysorsjátékra az összes főelárusítóknál.

Díszhangverseny keretében ünnepelte a Székesfővárosi Gázművek Dal- és Önképzőköre eredményekben gazdag fennállása tizedik évfordulóját március 21-én az óbudai gázgyár színháztermében. A magasszínvonalú műsoron a zeneirodalom értékes alkotásai szerepeltek, melyeknek előadásában kitűnt úgy tehetségével, kiemelkedő technikai készültségével, mély stílusérzékével az önképzőkör zenekara, melyet a kiváló karnagy: *Müller* Antal bravurosan vezényelt — megérdemelt sikert aratva. Fokozódott a tüntető elismerés az önképzőkör dalárdájának műsorszámai alatt, amikor a szebbnél-szebb magyar népdalokat és „A kék Duna keringőt" énekelték zenekari kísérettel a működvelő nívón felülemelkedett, pompás hangú dalosok *Zöld* Károlynak, a nagynevű zeneszerző és nagytudású karnagynak vezénylésével. Fénypontja volt az estnek *Szabó* Ilonka hangversenyénekesnő szereplése, akit *Sugár* Viktor, a koronázó főtemplom karnagya kísért zongorán. Az előkelő közönség zsúfolásig megtöltötte a termet, amely szűnni nem akaró tapsokkal, lelkes örömmel és hálás dícsérettel halmozta el a szereplőket és különösen a két karnagyot, *Zöld* Károlyt és *Müller* Antalt, akiknek mesteri rátermettsége és fáradhatatlansága biztosította a sikert. *(R.)*

SZÉCHENYI GYÓGYFÜRDŐ
a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népgyógyfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITŰNŐ KÖZLEKEDÉS

RUDAS FÜRDŐ radioaktiv hőforrás
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ
FEDETT USZODA

ÉHGYOMORRA
naponkint igyék egy pohár
KRISTÁLY VIZET!

Idegeit kíméli
ha nagymosását nem otthon végzi!
Fehérneműjét
feltétlen bizalommal küldheti a
DUNA gőzmosó- és kelmefestőgyárba
BUDAI FIÓKOK:
I., Attila-körút 19
II., Fő-utca 7
II., Retek-utca 59
ÉS A KÖZPONT:
VIII., Gólya-utca 43
ugyanott ruhafestést és vegytisztítást garanciával végeznek. — Telefonhívásra autóval jövünk.
Telefon: József 350—52

BAGOLYVÁR
ÉTTEREM
II., MARGIT-KÖRÚT 20
ÚJ VEZETÉS — OLCSÓ ÁRAK!
VIDÁM ESTÉK
—
DUNDUS MUZSIKÁL

Ha jól akar vacsorázni és kellemesen szórakozni,
keresse fel Budán,
a Gróf Mailáth József szállodabérházban, Kelety Károly-utca 9. szám, a 9-es és 17-es autobuszok végállomásánál
Zsigmond László
a Spolarich-éttermek volt igazgatója
éttermét és kávéházát
Brawe-Boys-Jazz
délután és este.
MEGNYILT! Telefon 545—70.

UJ VEZETÉS!
UJ KORSZAK!
OLCSÓ ÉTKEZÉS!
ESPLANADE ÉTTEREMBEN
Esplanade szálló épülete. Lukács fürdővel szemben. Ia menü (leves, sült körettel, tészta) 1.60 pengő.
IGAZ JÓ BOROK! Olcsó villásreggeli. — Esténként szalonzene.
Külön termek bankettek, esküvőkre

BÁCSKAI KONYHA!
CSÁSZÁRFÜRDŐ
éttermeiben bácskai ételkülönlegességek dunántúli borok!
CSIRSZKA KONRÁD
VENDÉGLŐS
ALKALMI KÜLÖN TEREM!
POMPÁS KORAREGGELI KÁVÉ

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM
Kitűnő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálvíz
A szentendrei HÉV vasútnak, a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régt jóhírű céghez
I, Logodi-u. 18 Béres Márton Tel.: 536-33

Megjelenés: hetenkint kétszer 1931.

Monori Nagy vezet
MAGYAR MAGTENYÉSZTÉSI R. T.
BUDAPEST—MONOR
Monori magkereskedése: Budapest, IV., Kossuth Lajos-u. 3. Telefon: Aut. 868-60
képes főárjegyzék és nagybani árajánlat ingyen és bérmentve

SZENTIMRE GYÓGYFÜRDŐ
(Rácfürdő)
Erősen radióaktív és rádiumemelet tartalmazó természetes 42·4 C° földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Személyi hírek

BECSEY ANTAL rendkívül nagy elfoglaltsága miatt itthon tölti a húsvéti ünnepeket, hogy a háztatarozásra és a közmunkák megindítására vonatkozó városi nagy programmját feldolgozhassa.

PÁVAI VAJNA FERENC dr. főbányatanácsost, főgeológust melleghangú üdvözlő átiratban ünnepelte a *Virányos Kútvölgyi Egyesület* a budai hegyvidéken végzett, *víz után kutató* tanulmányaiért, kérve továbbra is, hogy szerető gondjaiba vegye és tudományos működésével támogassa ezt a nagyfontosságú célt.

LECHNER JENŐ műegyet. tanár, építőművész kartörése örvendetesen javul, egészsége előreláthatólag két heti kezelés után teljesen helyreáll.

NEUSCHLOSS-KNÜSSLI KORNÉL dr. műépítész második díjat nyert a debreceni városház tervezési pályázatán.

PAYR HUGÓ törvh. biz. tagot rendkívüli ünnepélyben részesítette a Tisztviselőtelepi Egys. Társaskör. Payr Hugó a húsvéti ünnepekre nagyobb külföldi autótúrára ment.

TÓTH JÓZSEF, a nyugalomba vonult köztiszteletben álló gyógyszerész meghívására és ünneplésére gyűlt össze március 27-én a Pénteki Borgazda Társaság, amikor az ünnepelt volt a borgazda és a kitűnő bor által is fokozott hangulatban kedves ünnepeltetésben volt része.

EPERJESSY ISTVÁN dr. tanácsjegyzőt, a budai hegyvidék hasznos énekes madarainak védelme érdekében kifejtett hathatós és eredményes tevékenységéért a legmagasabb elismerésben részesítette a Magyar Ornithológusok Szövetsége azzal, hogy dísztagjává megválasztotta és a legnagyobb kitüntetését, a Hermann Ottó-érmet adományozta neki.

SÓS ENDRE hirlapíró Mi lesz Európával? című érdekes előadására készül a Magyar Cobden Szövetség, mely április hó 7-én, kedden este 7 órakor lesz a Magy. Keresk. Csarnokban, V., Szabadság-tér 12.

Negyvenéves tanítói jubileumát ünnepelte *Pogány* József iskolaigazgató, az újlaki ürömutcai elemi iskola volt vezetője, mely alkalomból volt tanítótestülete arcképét megfestette s azt kedves ünnepség keretében az iskolában leleplezte. Március 19-én este pedig a kartársak és jóbarátok társasvacsorán köszöntötték a Császárfürdő éttermében Pogány Józsefet őszinte szeretettel, meleg családi hangulatban. *Linni* János hittanár üdvözölte elsőnek a nemesszívű pedagógust, majd *Hrivnyák* János, a Bpesti Hivatalos Tanítótestület és a Budai Tanító Egyesület nevében, *Reisinger* Gyula az újlaki egyházközség, *Martin* Gyula a III. kerületi kartársak, *Józsa* Dezső a tanítótestület, *Tóth* Ferenc a III. ker. Tanítói Kör elnöke pedig a jóbarátok nevében mondott elismerő, üdvözlő, köszönő szavakat nagyhatású beszédekben, melyeket az ünnepelt meghatottan köszönt meg. A szív munkája csendült meg e kedves ünnepségen, melyet nagy odaadással rendezett *Józsa* Dezső igazgató és *Háry* Ferenc tanító, karnagy.

A kávékedvelők régi vágya teljesült, a jó kávé engedett a hozzáértő gurmandok ostromának. Végre lehet kiváló minőségű zamatos kávét Budán is kapni! Ezt a párolgó, zamatos, nemes italt pár század évvel ezelőtt az eleink már nagyon szerették. *Ceglédi* István uram 1670 körül már javában emlegeti: *„Ali passa leülteti s mindjárt az ő szokások szerént való vendégséget indít: és egy-egy finesal cávét s azután serbetet hozat”.* Nem kell többé a budai úrinőknek, uraknak órákhosszat utazgatni villamoson, autobuszon, mert megnyílt április 1-én a Margit-körút 58. szám alatt a FIUMEI KAVEBEHOZATALI TÁRSASÁG első budai fiókja. A különleges finom pörkölt kávék mellett, melyek közvetlenül első kézből kerülnek a fogyasztóhoz, a *„Fiumei”*-nek olyan teái vannak, amelyek árban, minőségben versenyen kívül állanak. A Rózsadomb és vidékének, a Majláth-palotának disztingvált ízlésű lakói és mindenki, aki kényes a háztartására, igazi gyönyörűséget fog találni a *Fiumei Kávébehozatali Társaság* elegáns, modern, kékkeretű kirakatában és kiváló minőségű árujában.

BALOGH G.
DROGÉRIA
CSAK II, MARGIT-KÖRÚT 1
TELEFON AUT. 515—59. SZ.
NÖVÉNYVÉDELMI SZEREK
ÁLLANDÓ RAKTÁRA

Hollós Mátyás Társaság

előadó ülésén március hó 30-án nagy társaság teszült figyelme kísérte *Unghváry* Sándor festőművész előadását, a Rómában szerzett tapasztalatairól. A sok szatírával, szellemes, ötletes gondolatokkal, finom meglátásokkal érdekes következtetésekkel fűszerezett előadásban hol ostorozta, hol megsimogatta a fiatal óriásokat, akik hiába igyekeznek halomra dönteni a mult elismert művészi alkotásait és magokat, a teremtő mestereket. Csodálatos sok színnel, ragyogó esprivel, minden megbántás nélkül szegezte le a művészet örök igazságait és hallgatói hálásan tapsolták, éljenezték és ünnepelték. Az előadást *Peterdy* Sándor alelnök köszönte meg a Társaság nevében és párhuzamot vont a festészet új felforgató irányai s az irodalom hasonló törekvései között az irodalom rajongó szeretetét csillogtató beszédében. Utána *Krivácsy* Miklós szobrász igyekezett igazolni a fiatalok törekvéseit, meghajolva a mult nagysága előtt. *Csemegi* József, az ifjabb pedig éles logikával a 20. század művészetének pszichológiai különbségeit fejtegette a 19. századdal szemben, nagy tetszést és rokonszenvet váltva ki, pedig a 25 év körüli ifjúság nevében szólalt fel, mely kornak bűneit csipkedte Unghváry Sándor. — Az előadást követő társasvacsoránál *Daróczy* Zoltánné gyönyörködtette a társaságot az ő bravuros fütty-művészetével és néhány szép régi magyar dalt énekelt *Geguss* Dánielné, akit zongorán művészettel kísért ifj. *Csemegi* József.

ÓVATOSSÁG. Finom ruhákat szigoruan szárazon szabad csak tisztitani. Egy öltöny vagy női köpeny 6 Pengőt.
MENCZER-nél Fest. Tisztít. Mos. Telefon

A Palatinus Club — vagy ahogy a külföldiek kedvéért más néven is nevezik: — *„La Bienvenue Hongroise”* ünnepélyes nagy keretek között alakult meg március hó 30-án délben a „Dunapalota” nagytermében, a magyar társadalomnak az idegenforgalom és fürdőügy iránt érdeklődő értékes tényezői jelenlétében, akiket dr. *József Ferenc* főherceg üdvözölt. *Pekár* Gyula volt miniszter, mint elnök vázolta az egyesülés célját magyar és francia nyelven, amely szerint az egyesület azért alakult, hogy a külföldieknek az ország szívében barátságos otthont nyujtson, vélük az országot megismertesse, a külföldieket arra buzdítsa, hogy Magyarországra jöjjenek és szoros kapcsolatot kíván fenntartani a külföldi követségekkel és konzulátusokkal és minden ország nagy hasoncélú egyesületeivel. Fogadóbizottságot alakit úgy Budapesten, mint a vidék főbb pontjain. A Palatinus Club védnökévé lelkesen megválasztották *József* főherceget, aki harci diességgel szerezte az „ország atyja” nevét és díszelnökei: dr. *József Ferenc* főherceg és *Apponyi* Albert gróf. Ez a három nagy név fűzi ezt az alakulást Budához, amelynek érdekeit volna hivatva elsősorban szolgálni.

LORGNON Zibrinyinél. I., Attila-u. 12.

A Vajda-bérc. Vajda János, a költő, magába zárkózott, a magányt kedvelő ember volt és egyik legnagyobb gyönyörűségét a budai hegyek közt való bolyongásban lelte. Néha utolérte a nyári zivatar s akkor megvonult valamely közeli majoros házánál, meglapult a nagy lombos fák törzsénél, meghúzódott a kiálló sziklák alatt. Augusztus elején volt, amikor valóságos vihar lepte meg a *Mária-szikla* közelében és jobb hely hiányában ott húzta meg magát. A hirtelen jött zivatarból azonban, hatalmas vihar fejlődött s a haragvó természet pompás színjátéka bontakozott ki a poéta előtt, akinek lelkét megihlette a természet hangos beszéde, színeinek káprázata, rettenetes erejének megnyilatkozása. Lassan elfeledte, hogy őt, a gyönge embert, veri az eső, paskolja a szél és a villámok csapásától és a mennydörgéstől zeng a völgy. A varázslat hatása alatt elővette jegyzőkönyvét és közvetlen a vihar hatása alatt megírta egyik legszebb költeményét, a *„Vihar”*-t. A hálás utókor pedig, oda a szikla falába, ahová a vihar elől menekült, emléktáblát helyezett és a sziklát „Vajda-bérc”-nek nevezte el.

Vitaestéket rendez a Budai Társaskör s ezek között az elsőt április 16-án és folytatólagosan a következő csütörtökön, Budapest *fürdőváros és a magyar idegenforgalom ügyében.* A vitaestéket *Hoór-Tempis* Mór dr. elnöklete alatt *Kapcza* Imre alelnök rendezi.

Sűrű vadon volt a Svábhegy nagyrésze még a mult század harmincas éveiben. Az erdőn át keskeny gyalogút kanyargott a hegynek. Öreg tölgyek, bükkfák árnyékában nesztelenül lépegetett az őzike... Az árnyas fák alatt imbolygott gyakran egy mély tüzű, de árnyas szemű, magas homlokú fiatalember. Kezében könyv: — a francia forradalom könyve. Ismerte a vidéket, a járást, a csendes helyeket. Csöndesen, előrehajlott fejjel sétált és lelke betelt a természet szépségeivel. Néha megállt, a mohos fa törzsének támasztotta könyvét és jegyezgetett... Igy írta a *„Karthausi”* legnagyobb részét báró *Ötvös* József.

A Kelenföldi Társaskör április 10-én d. u. 7 órakor tartja összejövetelét az I., Lenke-út 44. sz. alatti Református Egyházközség alagsori helyiségében. Felszólalnak: *Becsey* Antal, *B. Szabó* József, dr. *Dorner* Gyula, *Kovács* József tbk. és *Gömöry* Győző, az alsóvárosiak egyesületének ügyv. elnöke.

Buda címerével szentel zászlót a *II-ik kerületi Iparoskör*, ami a budai öntudat és a budai lélek kedves megnyilatkozása. Igy határozta ezt *Váli* Gábor indítványára az Iparoskör március hó 29-én tartott ünnepies XXV-ik közgyűlése, mely zászlószentelés adja meg a méltó keretet a kör 25 éves fennállását ünneplő zászlószentelő közgyűléséhez. A most vasárnap lefolyt közgyűlést a magyar Hiszekegy után biztató szóval nyitotta meg dr. *Lendl* Adolf elnök, aki nagy sajnálattal búcsúztatta el az elhúnyt díszelnököt, *Szabó* Gyulát, aki éveken át képviselte az Iparoskört a városi közgyűlésen. *Bisi* Gyula jegyző felolvasta gondosan megszerkesztett évi jelentését, *Csiszár* Lajos a pénzügyi részt, *Tóth* Elemér a könytári részt referálta és a közgyűlés előterjesztéseiket el is fogadta. A közgyűlés egyhangúlag a volt elnökség és tisztikar mellett döntött és Lendl elnök lendületes zárószava után a Himnusz eléneklésével ért véget.

SZEMÜVEG Zibrinyinél, I. Attila-u. 12

Zúgolódnak a kereskedők és iparosok, ahogy ez hangos, panaszos, szemrehányó szóval megnyilatkozott az

I. ker. Iparosok és Kereskedők Köre

márc. 31-én este tartott közgyűlésen, melyen *Ravasz* László elnök üdvözölte a vendégeket és tagokat megnyitó beszédében. A közgyűlés gyorsan pergett le. *Gerő* Endre jegyző felolvasta évi jelentést, mely — tekintve az iparosok és kereskedők gazdasági helyzetét — nem számolhatott be valami nagyon örvendetes dolgokról s talán az egyetlen biztatás az volt, hogy mindezek dacára, a tagok száma 21-el szaporodott. De már ez a jelentés is fölemlíti, hogy a kör kívánságát a pártvezetőség nem méltatta eléggé, holott azt sokszáz aláírással támasztotta alá. *Szántó* Sándor pénztáros jelentései alapján elintézték a zárszámadásokat és a jövő évi költségvetést, mely pont után elhatározta a közgyűlés, hogy eddigi címét megváltoztatja s ezentúl *„Budai Iparosok és Kereskedők Köre”* címet veszi fel. Ezután következett a választás, mely csekély változtatással a régi tisztikart és választmányt tisztelte meg bizalmával. Az elnök ezután köszönetet mondott a tisztikarnak és újabb szívós munkára hívta fel azt. Az indítványok során *Hubert* György vándordíjat ajánlott fel a *schnapszer*-játékosok buzdítására. *Viraág* Béla és *Kemény* Dezső felszólalása után *Fábián* József fejtegette hosszabb beszédben azt a sérelmet, ami a kört *Hubert* Vilmos személyének mellőzésében érte, amely tárgyhoz még szenvedélyesebben szólt hozzá *Csihák* Károly. *Hubert* Vilmos ügyvezető-elnök igyekezett e vitából személyét kikapcsolni, az elkeseredést enyhíteni, amit előnyösen szolgált, hogy *Ripka* Ferenc legutóbbi budai beszédjében foglalt s a jobb gazdasági jövőt bejelentő beszédét ismertette. Rokonszenves taps és éljenzés kísérte beszédét. *Vigh* Pál dr. viszont *Nagy* Lajos dr. propagandáját tette szóvá, mely politikamentes, gazdasági alakulást igért, de a valóságban a baloldal szélsőségeit szolgálja, ahogy azt a legutóbbi összejövetelen elhangzott beszédek bizonyították. Az iparosok baját keserű, sőt szatírikus szóval fejtegette *Kollár* Ferenc is, amely vitát *Fábián* József azzal az indítványával fejezte be, hogy a budai kereskedők igyekezzenek Budán tartani a budai vásárlóközönséget, még áldozatok árán is és ily irányú erős propagandát indítványozott a *Budai Napló* útján, ahol különféle kedvezményeket ajánlanának fel a Budán vásárló közönségnek. A terv lelkes helyeslést és tetszést váltott ki s így kedvezőbb hangulatban zárta be az ülést *Ravasz* László elnök.

Gyönyörű tojások Dreher-Maulz csokoládéból
PELLECH KÁLMÁN cégnél,
I., ÚRI-UTCA 30, és minden jobb üzletben

A Barthos-társaság szokásos vacsoráját április hó 7-én, kedden este 8 órakor tartja a Blumenstekli vendéglő külön helyiségeiben, amikor megüli az elmaradt Sándor, József, Gábor és Hugó napokat. — Igy jelenti ezt *Hódy* Lajos meghívója.

RAVASZ cukrász
Előkelő cukrászszalón
I. kerület, Krisztina-körút 75. szám

Gyász. Oroszi Marton Pál dr. ügyvéd, a Győr-Sopron-Ebenfurthi vasút, a Szeged-Csanádi vasút, a P.-Tenyő-Kunszentmártoni H. É. V. stb. jogtanácsosa, március hó 30-án, 55 éves korában, rövid szenvedés után elhunyt és április hó 2-án délután temették a farkasréti temető halottasházából. Gyászolják: ifj. oroszi Marton Pál, György, Olga férj. ifj. dr. fejérgyarmathi Tóth Ernőné és István mint gyermekei. Dr. oroszi Marton Györgyné szül. Weimess Gabriella menye, ifj. dr. fejérgyarmathi Tóth Ernő veje, két unokája és özv. Székács Pálné szül oroszi Marton Ilma nővére. (Lakás: II., Budai László-u. 5/b.)

Az öröklakások építése terén legújabban nagy a konkurrencia. A legtöbb kísérletezés fiaskót vall, ám az új és legújabb versenytársak annál kevésbé válogatósak az eszközökben. Igy legutóbb egy győriúti építkezésről e helyen közölt reflexiók szerint „az előző évek ilyen alapításai sok tévelygést mutattak, de ma már tisztán látszik, hogy azok a hangzatos propagandák, amelyek sokat ígérnek, semmit sem nyujtanak”. A *„Centrum” Házépítő- és Ingatlanvállalat m. sz.* kívánságára kijelentjük, hogy a jelzett általánosítás *e vezető társasházépítő vállalatra nem vonatkozott,* annál kevésbé, mert az eddigi számos építkezését — köztudomás szerint is — *a legszolidabb alapon, utánfizetésektől, perektől mentesen bonyolította le* s éppen ennek köszönhetik a vállalat építkezései nagy népszerűségüket.

Szerencséje lesz, ha *Skuts Dénesnél* vásárol osztálysorsjegyet, Budapest, I., Horthy Miklós út 152., II. em. Tel. LA 2—44.

NYERENÉNYEK
az uj m. kir. osztálysorsjátékban
Az ejérhető legnagyobb nyeremény:
500.000 pengő
Jutalom és nyeremények:
300.000
200.000
100.000
50.000
40.000
30.000
25.000
20.000
stb., stb., összesen közel
8 millió pengő készpénzben.
84.000 sorsjegy közül 42.000 biztosan nyer,
tehát minden második sorsjegy!
Első húzás ÁPRILIS 17-én kezdődik.
Sorsjegyek a hivatalos áron:
Egész 24 P | Fél 12 P | Negyed 6 P | Nyolcad 3 P
az összes árusitóknál kaphatók

KÖZGAZDASÁGI NAPLÓ

Szerkesztő: SZÁSZHALMI JÓZSEF.

* KATONA LAJOS dr.-t, a Pénzintézeti Központ igazgatóját, pénzügyi téren szerzett érdemeinek elismeréseül *kormányfőtanácsosnak* nevezte ki a kormányzó.

* VAJDA ÁKOS dr.-t, a P. K. jogügyi osztályának igazgatóját, pénzügyi téren szerzett érdemeinek elismeréseül *kormányfőtanácsosi* ranggal tüntette ki a kormányzó.

* **A Dreher A. Sörgyár** igazgatósága megállapította az 1930. üzletév mérlegét, amely szerint a *tiszta nyereség* 6.75 millió pengő alaptőke mellett *75.218 pengő.*

* **A Magyar Általános Ingatlanbank** dr. báró *Madarassy-Beck* Marcell elnöklete alatt megtartotta ezidei rendes közgyűlését, *mely részvényenkint 12 P osztalék kifizetését határozta el.* Az 1930. évi 5. számú szelvények f. évi április 4-étől kezdve váltatnak be az intézetnél, a Magy. Alt. Takarékpénztár R.-T., a Leszámitoló- és Pénzváltóbank és az Oest. Creditanstalt f. Handel u. Gewerbe, Wien pénztárainál.

* **A „Centrum” Házépítő- és Ingatlan Vállalat m. sz.** márc. 23-án tartotta közgyűlését *Holek* Sámuel elnök-igazgató vezetése mellett. A szövetkezet az elmult üzletévben is díceséretre méltó eredményt ért el; különösen a társasházépítkezés terén működött szép sikerrel és jelenleg *nyoleadik* társasházukat építik és társasházépítő akcijukat a *Hunnia-Udvar* Szövetkezet megalapításával folytatták tovább. A vállalat kizárólag saját forgótőkéjével dolgozott és *bank- vagy áruhitelt nem vett igénybe.* Az 1930-as üzletév nyersbevétele 96.644 pengő, az összes kiadása *87.177 pengő,* ügyhogy *9467 pengő nyereség mutatkozik.* Ingatlanaikat, építkezési felszereléseiket kellő óvatossággal értékelték fel, kinnlevőségeik 100%-ig biztos követelések és peresügyeik vagy elszámolási differenciáik egyetlen alvállalkozóval vagy iparossal sincsenek. A 9466.62 pengő tiszta nyereségből üzletrésztőke dotálására 8230.20 pengőt, azaz üzletrészenként 10 pengő névérték után 0.60 pengőt, vagyis 6%-ot fordítottak.

* **A Pénzintézeti Központ** március 30-án tartotta *Korányi* Frigyes báró dr. ny. pénzügyminiszter elnöklete alatt XIV. évi rendes közgyűlését, amelyen a pénzügyminisztert *Iklódy Szabó* Andor dr. államtitkár képviselte. *Korányi* Frigyes báró megnyitóbeszédében megemlékezett arról, hogy a *Pénzintézeti Központ* tizenötödik üzletévét zárta le és ebből az alkalomból hálás szavakkal méltatta az intézet megalapitóját, *Teleszky* János dr-t, valamint azokat, akik az alapításban munkatársai, majd később az intézet első vezetői voltak. Az igazgatóság jelentéséhez, melyet *Pásztor* Miksa vezérigazgató terjesztett elő, *Versényi* Tibor, a *Debreceni Első Takarékpénztár* vezérigazgatója szólt hozzá és a közgyűlés nevében az intézet korábbi és mostani vezetőségének elismerését és köszönetét nyilvánította. A közgyűlés tudomásul vette az igazgatóság évi jelentését és megállapította az 1930 december 31-iki mérleget, amely *909.725.26 P tiszta nyereséget eredményezett.* A pénzintézeti üzletrészek után *6%-os osztalékot* állapítottak meg, a kincstári üz-

POZSONY KÁVÉHÁZ
Minden szombat és vasárnap
Bajor Jancsi
szalon- és jazz-zenekara hangversenyez

HUNGÁRIA
radium tartalmú, lithiumos
gyógyforrás Budán, Erzsébethídnál
IVÓ-KÚRA
reggel 7 órától este 6 ig.
= Szénsavval telítve! =
HARMAT-VIZ!

letrészek után pedig 520.105.43 P-t, *ami 2.16%-nak* felel meg. Méltányolva a tisztviselői kar 15 éven át kifejtett odaadó munkásságát, a nyugdíjarányszámot 90 százalékról 100 százalékra emelték fel. Végül a megüresedett választmányi tagsági helyekre *Bessenyőy* Miklóst, a Bajai Takarékp. vezérigazgatóját és *Littke* Kálmánt, a Somogymegyei Takarék vezérigazgatóját választotta és újra megalakította a felügyelőbizottságot, amelybe *Kovács* János OKH igazgatót és *Löwe* Károly kincstári főtanácsost, a Kisbirtokosok Országos Földhitelintézetének ügyv. igazgatóját választották be új tagul.

* **Trust** „Részvénytársaság Villamos és Közlekedési Vállalatok Számára" március 27-én tartott közgyűlése jóváhagyta az 1930. évi mérleget és elhatározta, hogy a *100 P n. é. részvények* 2. sz. osztalékszelvénye március 28-tól kezdve *8 pengővel* váltassék be a Magyar Általános Hitelbanknál. A közgyűlés *Ambró* Istvánt az igazgatóság, *Brandenstein* Albert bárót pedig a felügyelőbizottság új tagjaiul megválasztotta.

* **Az Óbuda-Ujlaki Takarékpénztár** március 31-én tartotta 24-ik évi rendes közgyűlését, amely 101.017 pengő saját tőke mellett *9671 pengő* tiszta nyereséget mutat ki. A mérleg adatai szerint a váltótárcaállomány 512.672 pengőről 596.376 pengőre, a fedezettel rendelkező adósoké pedig 52.269 pengőről 141.793 pengőre emelkedett. A betétállomány 344.270 pengőről 432.065 pengőre gyarapodott. A szépen fejlődő intézet az 50 pengő névértékű részvények tulajdonosait *4 P* osztalékban részesíti. *Friedländer* Jenő v. igazgató élénk tevékenysége ismét a régi mederbe terelte az óbudai polgárok hiteléletét, akik teljes bizalommal fordulnak az *Óbuda-Ujlaki Tp.-hoz* hiteligényeikkel A telekparcellázási akció is fellendül a tavasz folyamán. Sikerült Pomázon új olcsó parcellákat szerezni, melyeket a takarékpénztár rendkívül méltányos feltételek mellett bocsát az érdeklődők rendelkezésére.

* **Az Urikány-Zsilvölgyi Magyar Kőszénbánya Rt.** igazgatósága elhatározta, hogy a közgyűlést április 14-ére hívja össze és javasolni fogja, hogy az 1930. évi üzleteredményéből *részvényenkint 9 pengő osztalék* kerüljön kifizetésre.

* **A Pesti Tőzsde** húsvéti száma különösen gazdag tartalommal jelent meg az idén. A Pénzintézeti Központ méltatásán kívül nagyon érdekes intimitásokat közöl a pénzkölcsönközvetítő irodák működéséről, amelyek hangzatos hirdetésekkel szédítik el áldozataikat. A tetszetős melléklet borítékoldalán *Bethlen* István arcképe jelent meg 10 éves jubileuma alkalmával.

Telek ház lakás

Budai Napló
I. ker., Bors-utca 24. szám
Telefon: 502-96

TELEK

Bérháztelkek
Buda legszebb helyein eladók

1. A **Fő-utca, Pálffy-tér, Ganz-utca** által határolt parcellázott telkekből 76 négyszögöltől kezdve. **Hatemeletes bérházak** összenéző udvarokkal engedélyezve!
2. **Fillér-utca** és **Ezredes-utca sarok.**
3. **Donáti-utca 3. sz.,** öt emelet építhető. **Öröklakásoknak** kitűnő helyek.

Bővebbet **dr. Székely Márton** ügyvéd irodájában, VII., Erzsébet-körút 32. sz. alatt d. u. 4—6 között. Telefon: 448—22

Lakások kiadók
a statisztikai hivatallal szemben.
Bimbó-utca 1-3-5. sz. házban
kettő-, három- és ötszobás
hallos
modern kivitelben. Központi fűtés, meleg víz:
Bővebbet a helyszínen, vagy **Katona, Székely és Molnár** építészmérnökök irodájában, Személynök-utca 11. Telefon: 298-29 és 135-41.

BELLEVUE
SZÁLLODA
ÉTTERMEIBEN
DÉLUTÁNI TEA
ÁNC
Elsőrangú koncert- és tánczene **Európaelőkelő restaurantjai** között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 5 pengős. Déli menü 2.50
Asztalrendelés: A. 528-84

GYŐRI-ÚT 12
szövetkezeti ház épül.
Augusztus 1-én beköltözhető.
Buda legkulturáltabb és legszebb helyén 4, 3, 2, 1 szobás háztartásos és garzónlakások dél és délnyugati fekvéssel, minden kényelemmel, feltűnő olcsó áron előjegyezhetők.
30%-os befizetés beköltözésig zárolt számlára.
Felvilágosítás a helyszínen és a kiadóban

KALAPOK urak és hölgyek számára nagy választékban **KERTÉSZ** kalapomesternél I., Krisztina-tér 3 Fest, alakít

Város az erdőben. Tisza István kertváros. A budai hegyvidék legszebb kertvárosa. Hüvösvölgy mellett. Festői kilátás. Magaslati fekvés, 150—300 négyszögöles árnyas erdőparcellák. Villany, vízvezeték, autobusz. Előnyös fizetési feltételek. Dr. Keresztes Béla, VII., Damjanich-u. 30. Tel.: J. 431—56.

Telekbérletet keresek Budán villamos és erdő közelében Weekend-házacskák és kisnyaralók részére. Pollák Lipót, VII., Akácfa-u. 30., délután.

Pasaréten, Hermann Ottó-u. 12. sz. alatti 300 öles, bekerített, közműves villatelek, autobusz és villamos közelében szabad kézből eladó. (128)

Rózsadomb alján 300 négyszögöles, befásított telkek, közművekkel és szép kilátással jutányosan eladók. (108)

Szépvölgyi fenyvesben egyedülálló 16 holdas és a római Dunaparton 4 holdas telek szanatórium, weekendtelep részére eladó vagy bérbeadó. Dr. Lugmayer József ügyvéd, II., Margit-körút 1. Automata telefon 515—52.

Rózsadomb legszebb helyén, Zárda-utcában 304 öles telek összes közművekkel kedvező fizetési feltételekkel eladó. (121)

Rózsadomb legszebb helyén, autobusz megállónál, 380 négyszögöles telek olcsón eladó. (112)

Bercsényi-utca és Baranyai-út sarok, 1010 négyszögöl telek, minden közművekkel, nagyon olcsón eladó. Telefón: 824-44.

Buda legszebb és legegészségesebb helyein. Istenhegyi-út 37. és Tamás-utca 21. szám alatt termő gyümölcsfákkal beültetett összes közműves, 300 öles villatelkek jutányosan kaphatók részletre is. Tulajdonos, Csollán ügyvéd, Váci-utca 42. Telefón: 846—58. Értekezés 4—6 óra között.

Sashegyen, Budaörsi-út felett délkeleti fekvésű vagy 400, vagy 280 öles telek olcsón eladó. Mindkét telek villamostól 5 percre, két utcára nyílik. (120)

Fery Oszkár-utcában 206 öles telek eladó. Építési iroda I., Naphegy-utca 21. Tel. 527—80.

HALWA S.
BUDÁN, I., SZENT JÁNOS-TÉR 4
TELEFON: AUTOMATA 507—37
Állami díszoklevél — Ezüstkoszorús mester
NAGY ARANYÉREMMEL KITÜNTETVE
Vadászfegyverek, fegyverjavítások, sportcikkek, cserkészfelszerelések
PUSKAMŰVES

Bornemissza-utcában 145-öles telek eladó. (127)

Ujszentjános-kórháznál téli-nyári bérvillatelek egyik Szarvas-úton, a másik Virányos-úton közművekkel, fásítva, vaskerítéssel, déli fekvéssel, eladó. Ikervillának 6800, 10.200, 13.200, 8000 pengős részek. (102)

Rózsadombon, Bimbó- és Vérhalom-utca mentén gyönyörű fekvésű 270 öles telkeink, dunai kilátással, eladók részletfizetésre is. Építési kölcsönt nyujtunk. Rózsadombi házépítő rt. V., József-tér 8. Telfón: 806—00.

Hidegkúti-úton, Star filmgyár mellett, villamos közelében, kettő à 298-öles telek, diófás parkban, összes közművekkel. (69)

HÁZ

Különleges szépségű, elsőrangú építkezésű sarokbérház, étage-fűtéssel, 55.500 pengő bérjövedelemmel, 11% nettó hozamra, eladó. Részletes felvilágosítás a kiadóhivatalban. (107)

Sósfürdőnél egyemeletes, 3 lakásos ház, összes közművekkel 40.000 pengő. 24.000 pengővel átvehető. — Ugyanott 150 öles telek is. (118)

Városmajor-utca mellett pompás villa, 7 szobával, minden mellékhelyiséggel, parkos kerttel, luxuskivitelben, Vajda Zsigmond freskóival, eladó. 25 évi adómentesség. (49)

Villák, öröklakások!
Az előkelő közönség bizalmától támogatott, a legszolidabb alapon megszervezett, utánfizetésektől, perektől mentes építési akcióink keretében 1931-ben, november 1-i beköltözéssel, fővárosunk valóban legszebb, legegészségesebb helyein megépítjük: 1. Nyolcadik és kilencedik
TÁRSASHÁZUNKAT,
a Szent Imre szobor mellett, 1, 2, 3, 4 szobás, előkertre nézó hallos, villaszerű öröklakásokkal (300 □-öles kert, hangfogó válaszfalak, díjtalan üzlethelyiségek) és az **Aréna-útnál** hasonló **kertes öröklakásokat.** Tetszés szerint szövetkezet vagy a tulajdonos nevére szóló telekkönyvezés. 2. A Margit-körútnál, a parkírozott Bimbó-utca 4 stb. sz. Gróf Majláth-telkeken, 10 drb 4—5 szobás, hallos
MAGÁNVILLÁT.
3. A Városmajornál, a Tombitás-utca 7. sz. alatt, továbbá a Gellérthegy déli lejtőjén, a Kelenhegyi-út 24. alatt két
TÁRSASVILLÁT,
néhány 3—4—5 szobás, elkülönített luxuslakással, saját kertrésszel. Névre szóló telekkönyvi tulajdon. **Olcsó, fix árak.** Rendkívül előnyös, törlesztéses Láb- vagy bankkölcsön. Kívánatra prospektus tervekkel, kibővített szaktanácsokkal, hogy öröklakásvételnél esetleges károsodásokat miként lehet elkerülni. „Centrum" Házépítő Vállalat, Horthy Miklós-út 9. (9—12-ig, 3—5-ig, Lágym. 9—96.)
Társasházban a Centrum vezet!

Keresek 40.000 pengős árban családiházat, a budai hegyvidék alján, I. vagy II. kerületben. Ajánlatok a kiadóba. (124)

Buda legszebb helyén négyszobás villa, külön házmesterlakással, olcsón eladó. Telefón József háromszázhat—negyvennégy.

Bornemissza-u. 46. sz. alatti villaszerű ház, két háromszobás és egy egyszobás komfortos lakással eladó.

Délivasútnál négyszobás, modern alagsoros villa 20.000 pengővel átvehető. (111)

Rózsadombon 6 szobás, gőzfűtéses villa 70.000 pengő. (57)

Rózsadombon kétlakásos nagy villa, szép kerttel, alkalmi áron eladó. (109)

Szebb — Jobb — Olcsóbb
RÁDIÓ
CSILLÁROK, KELLÉKEK
NINCS PESTBUDÁN
IDŐT, PÉNZT TAKARÍT, HA ITT VÁSÁROL
KRISZTINA RÁDIÓHÁZ
I., KRISZTINA-KRT 141
TELEFONSZÁM: AUT. 566—83
Kedvező fizetési feltételek

ÜVEG és porcellán-árukban **GÁL LAJOS Budán** II., Széna-tér 7 vezet
Tisztviselők nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltétel

LAKÁS

ÖRÖKLAKÁSOKAT
építünk a Villányi-út (Szent Imre herceg útja) 8. számú, kitűnő fekvésű telkünkön. Felvilágosítások, tervek Benedikt Gyula építész irodájában, VI., Jókai-utca 12.

Retek-utca környékén keresek kétszobás lakást. (129)

Németvölgyi-út 2/b. sz. a. házban egy-, kettő- és háromszobás lakások hallal és központi fűtéssel, utcai fronton, kilátással a hegyekre és a szemben fekvő kertekre, villamos (75, 59) és autobusz közelében, május hó 1-ére kiadók. Felvilágosítás a helyszínen vagy Aut. 831—09.

Négyszobás lakás renoválva kiadó május hó 1-re I., Alkotás-u. 23. szám alatt összes mellékhelyiségekkel (2 W. C., 2 kamra, külön garderobe stb.) az I. emeleten, külön bezárható folyosórésszel. Évi bér 2500 P. Telefon: Aut. 504—14.

3 szoba hallos, minden komforttal épült lakás 2 W. C-vel, előszobával, központi fűtéssel vagy anélkül május 1-re. Székely, Retek-u. 69. Telefón: 532—28.

Rózsadombon 5 szobás lakás, beüvegezett verandával, összkomforttal májusra kiadó. Elemi és leánygimnázium mellett. Autobusz megálló. (115)

Egy- és másfélszobás lakások, egy- és másfélszobás garzónlakások minden komforttal május 1-re. Mészáros u. 60/b. alatt épülő új bérpalotában autobusz megállónál. Székely, Retek-u. 69. Tel.: 532-28.

Buda legegészségesebb vidékén 3 szobás, magasföldszintes szép lakás azonnalra, egy 5 szobás gyönyörű lakás május 1-re kiadó. Vígszínháztól 5 percnyire, autobusz megálló. Buday László-utca 5/b. Telefón 534—69.

Műegyetem parkjával szemben, Budafoki-út 17. szám alatt kettő és négyszobás modern öröklakás és műterem háromszobás öröklakással eladó. Bővebbet a házgondnokságnál, hétköznap délután 3—4 óra között.

Egy-, kettő-, három-, négy- és ötszobás lakás kiadó. Iroda: I., Naphegy-u. 21. Tel. 527—80.

I., Városmajor-utca 8 és II., Kapás-utca 40. szám alatti öröklakások eladók. (119)

Keresek villalakást legalább 4 szobával és mellékhelyiségekkel, lehetőleg a Németvölgy környékén, aug. hó 1-re. Ajánlatok a kiadóba, I., Borsutca 24. Tel. 502-96.

Három-négyszobás komfortos lakások hároméves házban, közp. fűtéssel, melegvízzel, budai hegyekre legszebb szabad kilátással, valamint 2 szoba hallos, komfortos, modern lakások központi fűtés nélkül májusra, augusztusra és egy 4 szoba hallos, angol rendszerű urasági lakás belső lépcsővel, saját fűtéssel májusra, Horthy Miklós-útnál, Fadrusz-u. 6. Háztulajdonosnál kiadók. Telefon: Lá 6—80.

Műtermet keresek egy- két szobával lehetően Buda belterületén. (114)

Két gyönyörű Bergère-plüss foteuille és egy fehérre mázolt garnitura hall, vagy gyermekszoba részére eladó: II., Retek-u. 53/57.. Az új kárpitosnál. Tel.: 549—10.

Kertes társasház épül
öröklakásokkal
köz- és magántisztviselők részére, **I., Böszörményi-út 40.** sz alatt, októberi beköltözéssel villamos és autobusz mellett 2 szoba, hall, 15.500 — 18.000 P, 3 szoba, hall 20.000—23.500 P, 4 szoba, hall 28.000—29.000 P, 20% lefizetés és 20 éves törlesztéssel. Lakóhelyiségek tágasak és világosak. Kert, előkert, tetőterrasz, szép kilátás, jó levegő. Érdeklődés: I., Pauler-utca 21. IV. 17. Telefon: 530—26.

ÖRÖKLAKÁSOK
a Horthy Miklós-úton. Lakbértörlesztéssel minden modern igényeknek megfelelő olcsó és prima kivitelű **öröklakások kaphatók 2—3 és 4 szobások hallal** Horthy Miklós-út 97. szám alatt épülő házban, melynek fizetési feltételei kilencszeres lakbér mint LÁB kölcsön, a többi pedig készpénzben fizetendő. Minden öröklakástulajdonos telekkönyvi tulajdonosa lesz az öröklakásának és megszűnt az egyetemes felelősség. Jelentkezni lehet: **Gábor Miklós, V., Mérleg-utca 2. I/6.,** ahol a tervek és kalkulációk megtekinthetők.

Németvölgyi-út 2/E. szám alatt, 2 évvel ezelőtt épült bérházban, elsőrendű egy- és kétszobás lakások május 1-re kiadók. A lakások minden mellékhelyiséggel, központi fűtéssel és melegvízszolgáltatással rendelkeznek. Megtekinthetők a házfelügyelő útján.

Háromszobás, hallos, telekkönyvi tulajdont képező öröklakást keresek, törlesztéses vételre. (123)

ÜZLETHELYISÉG

Németvölgyiút 2/b. sz. a. autógarázs vagy nagyobb műhelynek vagy raktárnak megfelelő helyiség és több üzlethelyiség május hó 1-ére kiadó. Felvilágosítás a helyszínen vagy Aut. 831—09.

Buda legszebb helyén, 2 épülő bérház mellett, melyekben üzlethelyiség nem lesz, vasportállal, karzat létesítésére alkalmas belmagassággal, bármely célra, de különösen mészáros, hentes, trafik, szabó, háztartási cikkek, festéküzlet stb. részére olcsó bérrel kiadók. Mészáros-utca 60/c.

Főútvonalon
II, Retek-u. 33-35. sz. alatt épülő sarok-bérpalotában
ÜZLETHELYISÉGEK
valamint legmodernebb **2—3 szobás (hallos) lakások és 1 szobás garconlakások** augusztus 1-ére kiadók.
Közelebbit:
V., Sziget-u. 38. V. em. 26 ÜGYVÉDI IRODÁBAN

FEDEZZE FEL ÖN IS A SASHEGYET!
Sashegy a Belvárostól gyalog is csak 25 percnyire.
Sashegy a Belváros hegye.
Sashegy a székesfőváros szívében — szívének jobbik oldalán.
Sashegy az előkelő középosztály települő helye. -
Csak hegylejtőn lévő telkeket vásároljunk, ott van csak levegő, napsugár és kilátás.
Ön gyermekei arcáról leolvashatja hogy hol lakik;
nézze meg azután a sashegyi gyermekeket.
Sashegyi telkeinkről prospektust küld:
***Kubatura** részvénytársaság. Budapest, főpostafiók 77/0*

Öröklakások 2—3—4 SZOBÁSOK
HALLAL, MODERN KIVITELBEN
(központi fűtés, melegvízszolgáltatás, gőzszárító, stb.) A Vérmezőre néző **ATTILA-UTCA 95, 97, 99. sz.** telken épülő Stilus Társasházban **KAPHATÓK,** 1931 május 1-re. V., Balaton-utca 10. Telefon: 168—23.

Budai Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság
Budán, II., Fő-utca 9
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket.
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
Budai ingatlan-tulajdonosoknak gyors lebonyolítás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyujtunk
Mindennemű bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésre
SAFE DEPOSIT

Laptulajdonos: VIRÁG és TÁRSA
Kiadásért felelős: Viraág Béla.

Nyomatott a Révai Irodalmi Intézet Nyomdájában, Bpest V., Vadász-u. 16. — (Nyomdaigazgató: Linzer M.) —

Megjelenés: hetenkint kétszer

1931. J

Budai Napló

XXVIII. évfolyam. 1038. sz.

Buda érdekeit a várospolitika, a közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló ujság. Előfizetése egy évre 24 pengő, félévre 12 pengő. Egy szám 50 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal: I., Bors-utca 24. Délután 5—7-ig. Telefon: 502—96.

Felelős szerkesztő: VIRÁG BÉLA

Hirdetések ára: Egy hasáb széles, egy milliméter magas sor, egyszeri közlésnél 40 fillér. 20 mm. magas hirdetés 8 pengő. Szövegsor ára 4 pengő. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő.

1931 április 11.

Ténybeli tévedés

Irta: SPANNBERGER ALAJOS dr. elöljáró

Kell-e elöljáróság? — cim alatt megjelent közlemény a *Budai Napló* február hó 28-iki számában azokban a kételkedéseinkben erősített meg minket, amelyeket akkor éreztünk, amikor latolgattuk, vajjon a nagyközönség rendelkezésére bocsássuk-e a kerületi elöljáróságok intézményének ismertetéséről szóló cikkünket. A nyilvánosság elé lépés idején arra gondoltunk: szolgálatot teszünk-e a felvilágosítás szempontjából, ha a cikk közreadását kérjük? Elérjük-e azzal régi vágyunkat, hogy Budapest közönségének lelkületében így tükröztessük vissza az 1893. évi XXXIII. törvényeikk szellemét, ahogyan azt a törvény előkészítői a fejlődő város közigazgatási jogi szükségleteinek értékelésénél annak idején maguk előtt látták.

A *Budai Napló*-ban tanulmányunk közreadása nyomán megjelent cikk kétségeink megszüntetésével döntő megállapítást alakított ki bennünk a tekintetben, hogy a kerületi elöljáróság, mint közigazgatási szerv rendeltetését és hivatását a közvélemény még mindig nem helyesen ítéli meg.

Nem jártam Párizsban, harmineves közszolgálatom alatt nem juthattam abba a szerencsés helyzetbe, hogy e kultúrközpontot a maga sajátos finomságaiban megcsodálhassam s mint jogászember, e világváros életét irányító közigazgatási apparátus működését megfigyelhessem. Igy a cikk ama részével, amely székesfővárosunk közigazgatási berendezését Párizséval hasonlítja össze, vitába nem bocsátkozom.

De talán jobb is hazám keretei közé szorított ismeretekkel számolni a jelen esetben.

A Kell-e elöljáróság? kérdésre leghatározottabb igennel felelek és nem azért, mert ez a kérdés éppen akkor hangzott fel, amikor reá válaszolnom a kerületi közigazgatás területéről kell, hanem azért, mert erős a meggyőződésem, hogy az elmult harminchat év folyamán, amely idő alatt ez a közintézmény a székesfőváros közigazgatási feladatainak tetemes részét ellátta, a nagyközönség ügyes-bajos dolgainak megoldásán fáradozott, ugyanakkor elvitázhatatlan érdemeket is szerzett, mint ügyintéző szerv azon a téren, ahol a közvetlen és egyszerű közigazgatás elvének megvalósulását várják.

Budapest nem hasonlítható Párizshoz. Párizs régen megállapodott világváros, Budapest ezzel ellentétben az 1872. évi XXXVI. törvénycikk életbeléptetése óta a mai napig folytatódó hatalmas fejlődés ellenére még mindig nem érkezett el a megállapodottság végpontjához. Tehát a közigazgatási berendezkedése szervezetét illetőleg — szerény nézetem szerint — nem tarthat ott, ahol Párizs. Bizonyára Párizs közigazgatása a városfejlődés megállapodottabb voltánál fogva bizonyos koncentrált szervek beállításával lebonyolítható. Fővárosunkban az egyre tartó beépülés, iparosodás a népességi szaporodás révén újra és újra nehéz közigazgatási kérdések merülnek fel.

Igy nálunk nélkülözhetetlenné válik a kerületi elöljáróság, mint helyi hatóság alakjában az a közigazgatási szerv, amelyik a fennálló törvények, kormányrendeletek és törvényhatósági szabályrendeletek végrehajtásával a központi szervet mindezen ténykedések alól mentesíti abból a célból, hogy a városfejlődés fokozottabban megkívánt egyetemes érvényű szabályozó és irányító közigazgatási tevékenységét a központi szerv minél szabadabban és energikusabban fejthesse ki.

Ettől a hatalmas érvtől eltekintve, utalunk az 1930. évi XVIII. törvénycikk 6. §-ára, amely az önkormányzat közigazgatási hatóságainak felsorolásakor a kerületi elöljárót jelöli meg a kerületi közigazgatás hatósági szervéül. Ez a céltudatos beállítás megerősítésre talál ugyanezen törvény 53. §-nak 2. pontjában, amely szerint: „A kerületi elöljáró hatáskörébe azok az ügyek tartoznak, amelyeket az 1893. évi XXXIII. törvénycikk vagy más jogszabály a kerületi elöljáróság hatáskörébe utalt".

Az imént említett törvényszakaszok bizonyítják, hogy a kerületi elöljáróságokról irt tanulmányunkban kifejezett óhajtásunk törvényes alappal bír, vagyis maradjon az új törvénnyel létesítendő közigazgatási berendezkedésben az 1893. évi XXXIII. törvényeikk szelleme érintetlen, mert az általa életrehívott szerv: a kerületi elöljáróság szolgálja leghívebben az ügyintézés közvetlenségét, gyorsaságát. Azoknak, akik a mai mindenáron való racionalizálás gondolatának útvesztőjébe tévedtek, nem szabad megfeledkezniök arról, hogy a kerületi elöljáróságok potestas executive elsőfokú hatóságai.

Ha pedig azt, mint megdönthetetlen tényt gondolataink láncolatába illesztjük és figyelemmel vagyunk arra is, hogy a mindennapi élettel a közigazgatási esetekre alkalmazott törvény, kormány- vagy szabályrendeletnek valamelyes formában a nagyközönséggel szemben való érvényesítésekor oly intézkedések hozassanak meg, amelyek az ügy végleges elintézésének, esetleg *felsőbb hatósági elbirálásnak alapját* képeztessék, akkor megdől a párizsi közigazgatási rendszerrel való összehasonlításnál az igen tisztelt cikkíró úr által nálunk javasolt oly hatósági szervezet beállítása, amely sok kisebbrangú tisztviselővel kívánná mindazon ügyek lebonyolítását, amelyek éppen a gyakorlati élet sokoldalúsága folytán nagyarányú felkészültséget, tapasztalatot, az élet mélyrehatóan ismeretét tételezik fel.

Három és fél évtized alatt nem volt képes az 1893. évi XXXIII. törvényeikk a maga jelentőségét a gyakorlati életben elismertetni! Hasztalanul tették szóvá a székesfőváros kerületi elöljárói, hogy törvények és miniszteri rendeletek megszövegezésénél Budapest speciális közigazgatási szervezetét vegyék figyelembe. Az iratváltásoknak foganatjuk nem volt, a kormányrendeletek mindig „községi elöljáróság"-okról tettek említést, amely meghatározás alatt Budapest is értendő és csak később, mintegy a legutóbbi öt esztendő folyamán honosodott meg az a helyes kifejezés, amely a végrehajtó hatósági szervek felsorolásánál külön említi meg Budapestre nézve a kerületi elöljáróságot.

Ennek a hosszú ideig késlekedő megkülönböztetésnek következményeként magyarázható a közelmultban az egyik vidéki főszolgabírói hivataltól érkezett megkeresés érdekes szövegezése. Ennek bevezető sorai ekképpen hangzanak: „Tegyen jelentést a kerületi elöljáróság..." Nagyobb illusztrációt a közvélemény tévedésének kimutatására nézve alig nyujthatunk ennél az „utasítás"-nál, amelyből kitűnik, hogy a vidéki főszolgabíró a kerületi elöljáróságot megfosztja hatósági jellegétől és olyan alárendeltségi viszonylatba helyezi, mint amilyennel a falusi elöljáróságokkal szemben valóban rendelkezik is.

Ez a jelenség, mondhatjuk, általános.

A közvélemény ténybeli tévedése akkora, hogy annak eloszlatására a multban közzétett tanulmányunk nem lehetett elégséges.

Minden félreértésnek azonban záros határidőn belül maga a belügyminiszter fog végetvetni, aki az új fővárosi törvény 53. §-ának rendelkezéséhez képest a törvény életbeléptetésétől számított három éven belül el fogja készíteni azt a törvényjavaslatot, amelyik a székesfőváros közigazgatásában korszakalkotó munkásságot kifejtő kerületi elöljáróságoknak a jövőben is — hasonló fontosságú szerepet fog juttatni.

Szervezkedik a Kelenföld

Az új fővárosi törvény Kelenföldet a székesfőváros önálló, *XI. közigazgatási kerületévé* tette meg. Ez az önállósítás új, páratlanul gazdag fejlődés korszakát nyitja meg. Ennek a nagyjövőjű kerületnek 1000 hektárnál nagyobb területén 50.000 ember él itt a festői Gellérthegy és Sashegy tövében, a Duna partján; itt van az ország egyetlen technikai főiskolája, az ország legnagyobb és legmodernebb elektromos központja, világhírű Szent Gellért-fürdője, a természeti kincsek egész tárháza, — mindez e kerület birtokállományába tartozik. Megépül a *Boráros-téri híd;* hídfője körül létesül a főváros állandó kiállítása. Átépítés előtt áll a *kelenföldi pályaudvar,* hogy mint Budapest-fürdőváros állomás — Budabath — méltó külsővel fogadja Nyugat ideözönlő népét; mert itt futnak össze a gazdag nyugati országok vasúti vonalai. Itt van *Budapest-fürdőváros* kapuja; súlypontjában a világhírű Gellért-, Rudas- és Sósfürdők, a világszerte ismert *keserűvizek* forrásai; a létesítendő magyar Karlsbadnak páratlan gyógytényezői; mindannyian a remélve várt hatalmas idegenforgalomnak zsilipjei. Ide kívánják telepíteni a *Magyar Stadiont,* a hazai és nemzetközi sportéletnek világraszóló intézményét. Megoldásra vár e vidék fejlődésének egyik égető kérdése: a *HÉV-probléma.* A közművek: csatornázás, vízellátás, útépítés, világítás stb. céltudatos és kitartó fejlesztése.

A polgárság nem nézheti ölbetett kézzel a körülötte kibontakozni készülő jövőt és erre a munkára kívánja a Kelenföldi Társaskör a kerület polgárságát meghívni és megszervezni, *hivatásra, osztályokra, felekezetekre való különbség nélkül,* mely társaskör foglalkozni kíván a szűkebb pátriának belső, helyi problémáival, a *helyi ipar* és *kereskedelem* jogos érdekeivel; és messzemenőleg a *gazdálkodók* ügyeivel, akiknek tevékenységét, főleg a szakszerű gyümölcstermelést a fürdőváros programmjába intézményesen óhajtják bekapcsolni.

A *Kelenföldi Társaskör* helyisége I., Fehérvári-út 24. sz. alatt lesz a ref. egyház bérházában. Az *Egys. Községi Polgári Párt* vezetősége most arra kéri az összes választókat, hogy csatlakozzanak. A felhívást *Becsey* Antal, *Barla Szabó* József dr. törvényhatósági bizottsági tagok és *Kovács* József, *Gömöri* Győző kerületi választmányi tagok írták alá.

Berlin új tavai

széppé tették a német főváros régebben sivár környékét, mely éppen olyan futóhomokos volt, mint Budapest környéke. Sőt még ennél is rosszabb. Amióta Berlin nem a Spree folyóba ereszti a nagy csatorna ürülékét, hanem a szennyvizet felfogó tavakban leülepeszti és az így nyert trágyával keveri a tavak helyén kiásott futóhomokot, — 40.000 hold hasznavehetetlen területet tett termőfölddé, ligetté, kertté, az új tavakkal változatossá, széppé a tájékot — és odafejleszti a város környékét, hogy ellássa finom zöldséggel, gyümölcsecsel Berlint, — azóta kísért nálunk is az a gondolat, hogy Budapest környékét és a budai hegyeket díszítsük tavakkal. Vagyunk sokan, akik ilyen szemmel nézzük e város közvetlen környékét. Ha az Ördögárok forrásait megnyitnánk, 3—4 tavat lehetne elrekeszteni a Hűvösvölgyben. Fent a Rózsadombon most épül a *Törökvész-út* és a Pusztaszeri-út, enyhe lejtőjű völgykatlan két szélén és ahol találkoznak, ott legmélyebb ez a völgy, — a katlan közepén egy kis katlan. A jó Isten is tómedernek teremtette ezt a helyet. *Tó a Rózsadomb és a Szemlőhegy között,* 100 méternél magasabban. Azt hiszem, hogy a völgykatlant körülfogó domboldalakról lefolyó esővíz és hólé megtöltené a tavat, de fúrhatna itt víz után *Pávai Vajna* Ferenc főgeológus a város megbízásából. Ha pedig nincs víz sehol, szívhatnának ide a Dunából is vizet. Alig van egy ágyúlövésnyire. Ez a tó nemcsak a tájkép szépségét emelné szászorosan, de elláthatná a Rózsadombot *kertlocsoló vízzel,* ami értékben emelné a telkeket. Lehet, hogy a tófenék nem eléggé víztartó és esetleg átereszti a vizet, akkor azt agyaggal, cementtel kell vízhatlanná tenni. Még ezt a költséget is megérné és télen gyönyörű sportteleppé fejleszthető. Sajnos, a telek banktulajdon s a két új főútvonal révén nagy értéket képvisel, ami megölője minden szép tervnek. — Igy irja ezt nekünk egyik lelkes előfizetőnk.

Világünnep 1938-ban!

Szent István halálának 900-ik évfordulója

Irta: NEMES JENŐ GYORGY dr. v. fürdőorvos.

Különös figyelemre számíthat *Fritz* János dr.-nak az a javaslata, hogy a fürdővárosi és idegenforgalmi terveket *1938-ig* hoznák feltétlenül tető alá, amikor is *900 éves évfordulója* lesz Szent István királyunk halálának, amely dátum nemzetközi szempontból is rendkívüli lehetőségekre adhatna alkalmat.

Idegenforgalmi, nemzeti, kulturális és revíziós céljainkon túlmenőleg hasznosíthatók volnának — szerintem is, rendkívüli gyógyerejű, évszázados gyógyvizeinknek a külföldiekkel való egyidejű megismertetése fürdőzés, ivókúra és fürdőélet szempontjából. Nincs a világnak még oly metropolisa, ahol az isteni adottságok a polgárság nemzetgazdasági jólétének javítása szolgálatába úgy állíthatók volnának, mint Budapesten, illetőleg Budán.

És ez az 1938-as dátum valóban alkalmas lesz, hogy a „magyar nemzet világkiállítás keretében számoljon be a világnak ezeréves kultúrájáról és jelenéről".

De e nevezetes dátumig idegenforgalmi és balneológiai szempontból is — készen kell már állnunk: Budapest, jobban mondva *Buda-Fürdőváros* jellegének teljesen ki kell épülnie. Nyugat és kelet népei Budapesten, annak idegenforgalmi vonzereje, gyönyörű fekvése, hegyei, hídjai, kultúrépítményei mellett a legfőbb istenáldotta vonzerőt: *a thermák metropolisát* is meg kell, hogy találják — minden hiánytalanságában, modern komfortjával, kollonádjával, parkjával, „Kurhaus"-szerű „tornyával", rheumakórházával együtt.

Hogy legyen itt fürdőváros, ha magok az érdekelt fürdőtekintélyek ölnek meg minden megmozdulást. Íme egy eset: — A Dohányjövedék megvásárolta az Esplanade-szálló szomszédságában levő házat, mert annak telkén régebben erős kénes gyógyforrás tört elő, akárcsak az Esplanade-szálló alapjainak ásásakor. Az erős kénszag akkor megszédítette a munkásokat. A Dohányjövedék úgy vélekedett, hogy a saját betegsegélyző intézménye számára emel ott gyógyszállót és olcsón gyógyítja ott a betegeit. Ezt a szép tervet persze *ankét* előzte meg, ahol résztvettek azok a fürdőtulajdonosok, igazgatók és szakértők, akiknek gyógyforrásait esetleg befolyásolhatja az új forrás megnyitása. Természetesen — *ellenezték* a tervet, csakhogy valószínűleg hiába, mert az épület kellő megalapozásához meg kell adni az engedélyt s így a forrás mégis csak előkerülhet. Csakhogy ezzel a fojtogató rendszerrel itt fürdővárost teremteni nem lehet, még ha oly melegen karolják is fel ezt a Dohányjövedék betegsegélyzője részéről *Marinovich* min. tan. és *Grentzner* főszámtanácsos.

Lövész-háború

A Budai Lövész Egyesület közgyülése

Csak erős kéz mentheti meg ezt a régi patinás egyesületet

Eléggé ünnepélyes keretek között nyitotta meg *Sternád* István ügyvezető főlövészmester a

BUDAI LÖVÉSZEGYESÜLET

ezidei közgyűlését. Az elnöki asztalnál az elnök mellett helyet foglaltak *Studinka* Béla dr. h. főlövészmester, korm. főtan., trvh. biz. tag, az egyesület ügyésze, *Bittner* János korm. főtan., h. főlövészmester, *Jelenek* Antal h. főlövészmester, *Császár* Zoltán főtitkár, *Kovács* István dr. jegyző és *László* Elemér főpénztáros. A Lövőház terme teljesen megtelt, mert a tagok úgy érezték, hogy rendkívüli események színhelyévé válhat a közgyűlés. A szimpatikus megjelenésű elnök, *Sternád* István üdvözölte a megjelenteket és kegyelettel megemlékezett az elhúnyt főlövészmesterről, dr. vitéz *Végh* Kálmán honvédelmi államtitkárról és az egyesület többi halottjáról.

A költségvetés tárgyalásánál valami csendes morajlás indult meg, mert ellenőrizhetetlen hírek kerültek forgalomba az egyesület drága telkeinek olcsó eladásáról, — a könyvtár körül észlelt hiányokról és a választott tisztviselők dotációjáról. Amit azután végleg kirobbantott *Bertl* Emil ezredes indítványa, amely szabályozni szerette volna a választott tisztviselők és a szerződtetett alkalmazottak dotálását, illetve tiszteletdíját, az elnökség homályosan megfogalmazott indítványa helyett. Ez az indítvány *két táborra osztotta* a közgyűlést és ha látszólag barátságos, mégis szenvedélyes kifakadásokra adott alkalmat és az elnök nem tudott úrrá lenni a mind élénkebbé és hangosabbá váló közhangulaton. Pro és kontra szólaltak fel azután e tárgyhoz *Panka* Károly Gábor, *Ráthonyi* Zoltán, *Bertl* Emil, *Császár* Zoltán, *Studinka* Béla dr., *Hennigs* Aladár tábornok, *Alapi* István, *Babits* Sándor dr., *Szojka* Sándor, *Lugmayer* József dr. és *Palágyi* Ernő dr.

A vita alatt lassan felállott mindenki, vitatkozó csoportok alakultak, az emberek egymást akarták meggyőzni, az öregek csitítani igyekeztek a fiatalokat és szinte könnyes szemmel nézték a fölzaklatott kedélyállapotban hullámzó társaságot, ahol a különféle vádakat, — talán alaptalanul — vagdalták egymás fejéhez. Percenkint megszólalt az elnök csengetyűje, de hasztalanul. A rend felbomlott, külön csoportok vonultak különféle helyiségekbe és végül is kialakult az a vélemény, hogy az egyesület vezetését erős, fegyelmet tartó kézbe kell adni. Sokan abban látták az egyedüli mentséget, hogy elismert tekintélyt kell az egyesület élére állítani és általánossá vált az a vélemény, hogy a Víziváros nagynevű képviselőjét,

KOZMA JENÖT

kell megnyerni főlövészmesternek, *Guth* Ferenc dr. elöljárót pedig helyettesének. A mentőgondolatnak hamar nagy tábora támadt és már úgylátszott, hogy az új választásnál a kettévált egyesület elégedetlen tagjai Kozma Jenő nevével indulnak harcba. A meg nem szervezett, a hirtelen kialakult akció esélyeinek azonban Kozma Jenő személyes barátai és hívei nem akarták kitenni a kerületi pártvezér illusztris személyét. *Lugmayer* József dr., *Petracsek* Lajos dr., *Berzeviczy* Kristóf, *Kulcsár* Richárd, *Strinovits* Ferenc, *Studinka* Béla és Kozma Jenő párthíveinek egész sora állta útját annak, hogy Kozma Jenő nevét beledobják ebbe a harcba.

Az elnökség, látva a meghasonlást,

Ki mint vet, úgy arat, MAUTHNER magnál jobbat sehol sem kaphat!
MAUTHNER ÖDÖN magtermelő és magkereskedelmi részvénytársaság
Alapítási év 1874. Telefon: 463—65
SÜRGÖNYCIM: MAUTHNEREK, BUDAPEST.

MAUTHNER MAG
Központ: VII, Rottenbiller-u. 33. Fióküzlet; IV, Kossuth Lajos-u. 4
A Ferencrendiek templomával szemben.

Vetőburgonya Böhm-féle legkorábbi sárga, legkorábbirózsa, kifli és más jeles fajok, szavatoltan fajtiszta, szelektált minőségben jutányosan kaphatók
Új nagy főárjegyzék, mely növényárjegyzéket is tartalmaz, ingyen és bérmentve.

SZENT GELLÉRT GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet és napfürdő
Külön férfi és női osztály
A legmodernebb berendezés
Szakképzett személyzet

az öreg tagok és lövészmesterek elkeseredését, *kompromisszumos tárgyalásokat indított meg*, amelyek szerint a választást most a kandidáló bizottság jelentése alapján ejtik ugyan meg, de *a rövid időn belül összehívandó, alapszabálymódosító közgyűlés dönti el majd ezeket a vitás kérdéseket*, amit addig higgadtan és nyugodtan letárgyalnak. Szolgálta a megoldást *Petracsek* Lajos ama kijelentése, hogy igyekszik rábírni majd a külföldön pihenő Kozma Jenő dr.-t az elnökség vállalására, ami csillapítólag hatott az egész társaságra. A megállapodás szerint addig is, amíg a távollévő *Kozma* Jenő ez ügyben nyilatkozik, az ellenzék a listáján dr. *Lugmayer* Józsefet jelöli mint főlövészmestert.

A zárószámadások és a költségelőirányzat elfogadása és a felmentvény megadása után következett a

VÁLASZTÁS,

amely ismét kirobbantotta az elégedetlenséget, mert az elnök — talán jóhiszemű, — de sok félreértésre és félremagyarázásra alkalmat adó kijelentései *újabb elkeseredést váltottak ki*, aminek az volt a szomorú következménye, hogy a szavazás előtt *többen eltávoztak, sokan tartózkodtak a szavazástól*, a kiküldött szavazatellenőrző bizottság helyett újabb bizottságot delegált az elnök, ami ellen a most már egészen kialakult ellenzék a leghangosabban tiltakozott és kijelentette, hogy a választást *megfellebbezi a belügyminiszterhez.*

Újabb tárgyalások indultak meg, amelyek eredménye megerősítette az előző tárgyalásokat, amivel annyira helyreállott a rend és nyugalom, hogy a közgyűlést folytatni lehetett. Az újból megnyitott közgyűlés már nyugodtabban hallgatta végig *Krüger* Ernő jelentését a szavazás eredményéről és *Sternád* elnök enunciációit.

Még némi zavart okozott *az ifjúság intenzívebb bevonására vonatkozó indítvány*, mely egy kissé zavaros volt éppen úgy, mint az első indítvány, mely a tisztviselők dotációjára vonatkozott. De végül ezt is elfogadták azzal, hogy az alapszabálymódosító közgyűlés elé terjesztik. *Lányi* Lajos dr., *Alapi* István, aki konstatálta mellőzését mint a szavazatszedőbizottság elnöke, továbbá *Panka* Károly Gábor dr. felszólalása után, amely felszólalásokban sok volt a szatíra, keserűség és szemrehányás, főleg az ügyrend és a jegyzőkönyvek miatt, — valamivel csendesebb hangulatban zárta be a közgyűlést az elnök.

A választás eredménye, a *tévesen kinyomatott* lista szerint a következő:

Főlövészmester: Lovag Sternád István. Ügyvezető főlövészmester: dr. Babits Sándor. Helyettes főlövészmesterek: dr. Sztudinka Béla, Jelenek Antal, Hainiss Győző, Molnár J. Viktor, Bittner János, vitéz dr. Demeter Lénárd. — Tisztviselők: főtitkár: dr. Szilágyi Virgil; jegyző: Jakab Albert; főpénztáros: László Elemér; ellenőr: Zuna Béla; gazda: Buda Jenő; ügyész: dr. Sztundika Béla; II. gazda: Schafner György. — Számvizsgálóbizottság: Bartók Béla, Dietrich József, Gabriel Aladár. Lövészmesterek: Hettyey Ferenc, Durst Richárd, Durst Frigyes, ifj. Patócs István, Jármai János. — Választmány: ifj. Sebesits József, Ambrus Lajos, Benedek Mihály, Bárczy Mihály, Győry Sándor, Gözsy Géza, Szent-Istvány Béla, Kenderessy Kálmán, Ráthonyi Zoltán, Stodolni János, Strinovich Ferenc, — Orvosok: dr. Barsy Jenő, dr. Horváth Mihály, dr. Hortobágyi Béla, dr. Visy Károly, dr. Scholtz Brunó.

Céllövöldét a budai leventéknek

Budára nézve követendő például szolgálhat az az értékes munka, amit a VII. kerületi testnevelési bizottság a kerületi leventék érdekében kifejt.

Eperjessy István dr. székesfővárosi tanácsjegyző a „Vitéz Horthy Miklós VII. kerületi leventesporttelep története és leírása" című most megjelent munkájában olvassuk, hogy a VII. kerületi testnevelési bizottság feladatául tekintette, hogy a régi híres magyar lövészsportot régi fényében visszaállítsa és ezért elhatározta, hogy vitéz Nagybányai Horthy Miklós Magyarország kormányzója 10 éves államfői jubileumának megörökítésére felépíti az ifjúság számára Magyarország legszebb és legmodernebb lőterét és a sporttelep már rendeltetésének átadatott.

Eperjessy István dr., aki az építkezés munkájában a megindítástól annak befejezéséig rendkívül agilitással és tevékenységgel működött közre, a sporttelep történetének leírását a magyar lövészsport dicsőségének megörökítésével kezdi meg. Leírja Pest legrégibb lövöldéit, kiemelve különösen a mai Lövölde-téren 1824-ben épült lőépületet, mely később az árvíznek esett áldozatul. Ez a lőépület volt addig, amíg a Nemzeti Múzeum fel nem váltotta, Budapest legszebb épülete. A magyar lövészsport megbecsülését a multban nemcsak a pompás épületek és lövöldék igazolták, hanem az a körülmény is, hogy a pesti lövöldéket Ferenc király, Ferdinánd fhg, József fhg nádor meglátogatták és versenyek alkalmával külföldi bécsi, prágai, brünni, tiroli lövészek is felkeresték, hogy a nemes versengésben részt vegyenek.

Hamvasy István dr. ker. elöljáró nehéz küzdelem árán ezt a sporttelepet közadakozásból, több mint 100 ezer pengő költséggel, nem egészen egy év leforgása alatt létrehozta.

Nekünk, itt Budán, szintén lenne számos olyan szükségletünk, ami sürgős megvalósításra vár.

Négyesy-emlékkönyv. A Magyar Irodalomtörténeti Társaság most ünnepelte elnökének, *Négyesy* László egyetemi tanárnak, a nagynevű irodalomtudósnak hetvenedik születésnapját. A társaság ebből az alkalomból

PINTÉR JENŐ

szerkesztésében gazdag tartalmú emlékkönyvet bocsátott közre. A tanulmányok címeinek felsorolása is tájékozást nyújt arról a minden mozzanatra kiterjedő gondosságról, mellyel az emlékkönyv munkatársai *Négyesy* László fél évszázadra terjedő munkásságát méltatták. *Horváth* János általánosan méltató sorai után *Gulyás* Pál egybeállítja *Négyesy* László életrajzának fontosabb adatait és munkáinak kimerítő címjegyzékét. Ezután következnek az egyes érdekes és értékes cikkek, amelyek írói *Alszeghy* Zsolt, *Badics* Ferenc, *Baros* Gyula, *Borbély* István, *Brisits* Frigyes, *Császár* Elemér, *Császár* Ernő, *Dézsi* Lajos, *Farkas* Gyula, *Gálos* Rezső, *Hankiss* János, *Horváth* Cyrill, *Kéky* Lajos, *Kristóf* György, *Morvay* Győző, *Pap* Károly, *Pintér* Jenő, *Pitroff* Pál, *Sajó* Sándor, *Sik* Sándor, *Szász* Károly, *Szinnyei* Ferenc, *Tolnai* Vilmos, *Várdai* Béla, *Viszota* Gyula, *Zlinszky* Aladár, *Zolnai* Béla és *Zoltvány* Irén. Az emlékkönyv mind tartalmában, mind kiállításában elüt a hasonló megemlékezések megszokott formájától és az *Egyetemi Nyomda* nagy becsvággyal állította ki ezt a kötetet, amelynek megjelenése bizonyára elismerést fog szerezni a Magyar Irodalomtörténeti Társaságnak a tudományos közvéleményben.

KELENFÖLDI TÁRSASKÖR

alakuló közgyűlésére jöttek össze nagyszámban a régi „Kelenföldi Társaskör" tagjai és az új közigazgatási kerület lakói, akik *Becsey* Antalban és pártjában látják a jövőt. A kelenföldi református hitközség új épületében, I., Fehérvári-út 24. sz. a. lévő nagy terem megtelt érdeklődőkkel, akik között nagyszámban voltak a Buda-Alsóvárosi Egyesület tagjai. A közgyűlést

BECSEY ANTAL

nyitotta meg, kifejezte az összefogás és egyesülés fontosságát *az új, XI-ik kerület* kialakulásának történelmi idején. Rámutatott a kerület szükségleteire, a remélhető nagy jövendőre, mely az új kerület lakóira vár, — részletezve mindazt, amit lapunk első oldalán közölt felhívásban elmondottak az összehívók. Fontosnak mondotta azt a kulturális törekvést, amelyet a Társaskör maga elé tűzött s végül üdvözölte a rokonegyesületek kiküldötteit és a Budai Naplót, fölkérve a nagyszámban megjelent hölgyeket a taggyüjtésre. A nagy tekintélynek örvendő elnök szavait sűrű és lelkes éljen kísérte. Az üdvözlést elsőnek *Fináczy* Béla min. tan. köszönte meg és tolmácsolta a Budai Polgári Kör üdvözletét mint annak elnöke, aztán *Gömöri* Győző jelentette be a Buda-Alsóvárosi Egyesület testvéries köszöntését, — *Viraág* Béla pedig a *Hollós Mátyás Társaság* szíves közreműködését ajánlotta fel, amit éljenzéssel fogadott a közgyűlés közönsége. *Rignád* Béla bejelentette az eddig kieszközölt színházi kedvezményeket, amelyek a 12 pengős évi tagsági díjat busásan megtérítik. Búcsúzásul az elnök bejelentette, hogy az új körhelyiséget *május közepén* nyitják meg társasvacsora keretében.

Osztálysorsjegyet most vásároljon! Saját érdekében forduljon azonnal *Skuts* Dénes bankházhoz, Horthy Miklós-út 152. Tel.: *LÁ 2—44. Szerencséje lesz, ha Skuts-sorsjegyet vesz!* Sorsjegyek telefónon is megrendelhetők. *Húzás április 17-én.*

HUNGÁRIA
radium tartalmú, lithiumos gyógyforrás Budán, Erzsébethídnál
IVÓ-KÚRA
reggel 7 órától este 6 ig.
= Szénsavval telítve! =
HARMAT-VIZ!

Ha jól akar vacsorázni és kellemesen szórakozni,
keresse fel Budán,
a Gróf Malláth József szállodaházban, Kelety Károly-utca 9. szám, a 9-es és 17-es autobuszok végállomásánál
Zsigmond László
a Spolarich-éttermek volt igazgatója
éttermét és kávéházát
Brawe-Boys-Jazz
délután és este.
MEGNYILT! Telefon 545—70.

Idegeit kíméli
ha nagymosását nem otthon végzi!
Fehérneműjét
feltétlen bizalommal küldheti a
DUNA gőzmosó- és kelmefestőgyárba
BUDAI FIÓKOK:
I., Attila-körút 19
II., Fő-utca 7
II., Retek-utca 59
ÉS A KÖZPONT:
VIII., Gólya-utca 43
ugyanott ruhafestést és vegytisztítást garanciával végeznek. — Telefonhívásra autóval jövünk.
Telefón: József 350—52

BAGOLYVÁR
ÉTTEREM
II., MARGIT-KÖRÚT 20
ÚJ VEZETÉS — OLCSÓ ÁRAK!
VIDÁM ESTÉK
DUNDUS MUZSIKÁL

UJ VEZETÉS!
UJ KORSZAK!
OLCSÓ ÉTKEZÉS!
ESPLANADE ÉTTEREMBEN
Esplanade szálló épülete. Lukács fürdővel szemben. Ia menü (leves, sült körettel, tészta) 1.60 pengő.
IGAZ JÓ BOROK! Olcsó villásreggeli. — Esténként szalonzene.
Külön termek bankettek, esküvőkre

RUDAS FÜRDŐ
radioaktiv hőforrás
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ
FEDETT USZODA

Figyeljen
törv. védett védjegyünkre és
ne feledje el,
hogy a
MÁVAG BUDAPEST-DIÓSGYŐR
ábrájú védjeggyel ellátott, avagy a beöntött domború „MÁVAG" szócskával bíró különböző gépgyártmányaink, acél- és vasöntvényeink stb. céljainak a legmesszebbmenően megfelelnek és érdekeit tökéletesen kielégítik
Magyar kir. állami vas-, acél- és gépgyárak
Budapest, X., Kőbányai-út 21

ÜVEG és porcellán-árukban
GÁL LAJOS Budán
II., Széna-tér 7 vezet
Tisztviselők nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltétel

SZÉCHENYI GYÓGYFÜRDŐ
a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népgyógyfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITŰNŐ KÖZLEKEDÉS

Budai szemtanu Budavár 1686-i ostromáról

Jiczhok ben Selaomao ben Moise Rabbi-Budai Siratója

Copyright by Budai Napló.

I.

Alábbiakban *Jiczhok ben Selaomao ben Moise* budai tanító-Rabbi *Budai Siralmas Éneke* — a *„Megillah Oveni"* ama részleteit közöljük, melyek a tudós férfiú közvetlen és tragikus megélésű, szemtanui emlékeit tartalmazzák. Az 1686 szeptember 2-án este és éjjel a budai Szombathelyen, a *„Jesróéliták Hané"*-jában, vagyis a budavári „Ghetto"-ban, a mai Verbőczi-utcában lefolyt szabad fosztogatást túlélte a Rabbi. Budáról Prágába került és ott írta meg világhírűvé lett *Budai Siralmas Énekét.* Ennek egy 18. századi kéziratát *Kohn* Sámuel dr. budapesti Főrabbi 1886-ban, Budavára visszavételének kétszázados évfordulóján kiállította és irodalmilag ismertette is. A *Megillah* héber szöveget 1895-ben Trierben kiadták egy oxfordi kézirat alapján.

A *Megillah* eddig sem budai *várostörténeti*, sem az *ostrom története* szempontjából nincsen feldolgozva: a 17. századi török Hódoltság alatti budai zsidóság hitközségi élete szempontjából a tudós *Kohn* Sámuel dr. dolgozta fel azt. A *Megillah* egy az ostromot belülről, az ostromlott Budán megélt szemtanu leírása. Teljes szövegét e sorok írója számára *Richtmann* Mózes dr. tanár és *Kupferstein* Jenő tanárjelölt urak voltak szívesek lefordítani. A szöveget — illetőleg annak egyes részeit: az ostromok vonatkozásaiban — legelőször a *Budai Napló*ban közöljük. A teljes szöveg és reávonatkozó magyarázataink külön kiadásban fognak megjelenni.

A szöveg keleties, zsoltáros párhuzamosságú, képies nyelvi szépségeit igyekeztünk visszaadni a maga formájában. Zsidó helyett *jésroélitát*, török helyett *jésmoélitát* írunk. E közlésünkkel az ostrom 250-ik éve fordulójának dolgát kívánjuk szolgálni.

*

A *Megillah* leírja, hogy 1677-ben milyen nagy bőség és jólét volt Budán. „Gond nélkül éltünk mint a zöldellő Olajfa és biztosságban és nyugodalomban éltünk. Mindenki — mint az Irás mondja — „az ő szőllőtőkéje és figefája árnyékában" élt és senki sem háborgatott bennünket. Nem hihető el, ha elmondatik, milyen olcsó volt az ennivaló holmiknak budai ára. Mert egy font kövér ökörhús négy krajczáron költ és a kövér ürü és kecske husának fontja nyolc krajczáron költ. És ez a hus olyan volt, hogy pirossága nem látszatott meg az ő kövérjének fehérségétől. És nem lehet azt elmondani, milyen olcsó áron költek a külömbféle nagy halak is. És a borárosok a bornak pintjét két császári garason mérték és akinek bor sajtolására való prés volt az ő házában, annak bora pintje legfeljebb három vagy négy krajczáron tellett ki. A külömbféle gyümölcsök és édes holmiegymásságok olcsóságát unja elmondani az elbeszélő szája."

A *Megillah* ezután elmondja *Tököli* Fejedelem felkelése történetét, a nógrádi *Csonka Béggel* való szövetkezését, bukását és *„Jesmoél Országába"* való hurcoltatását.

Elmondja, hogy 1682-ben nagy és riasztó, balságost jósló csodák estek Budán. „Mert fényes nappal sok ezernyi temérdekségű külömbféle szinü és hangu, soha nem látott madarak repültek be a Várba és kiszoritották onnan az ott régen fészkelő madarakat. És senkit nem bántottak ezek a madarak, de mégis ráborult a félelem mindenkire, mert idegen volt ezeknek a madaraknak hangjok és senki nem hallott Budán ahhoz hasonlót. És a budai régi madarak elrepültek fészkeikből és azokat elfoglalták az idegen madarak. Ez történt az Urnak 1682-ik Esztendejében Tisri hónapjában. De az előző esztendőben még különösebb csoda esett Budán, mert az összes folyóvizek, források és a Tuna vize másfél nap hosszat átokverés alá estek. És teli lettek kicsiny kigyókkal és skorpiókkal. És a ki korsaját megtöltötte a Tuna vizével, tele lett az veres férgekhez hasonlatos kigyókkal és skorpiókkal. És két napon át mindenki utálkozott ebből a vizből inni." A „csoda" a háborús Jel: az „idegen madár" allegória Buda bukására.

Bécs 1683-i ostromának elbeszélése után a *Megillah* leírja, hogy amikor a török vereségének híre Budára elérkezett, „nagy félelem és reszketés, remegés és ijedelem borult rá a Városra. És *Ros-Hásonoh* Szent Napján is kénytelenek voltunk mi jésroéliták éppen úgy sütni és főzni egész napon át, mint a jésmóéliták. Azoknak számára sütöttünk, főztünk, akik mint menekülők voltak érkezendők Bécs alól Budára. És jöttek a menekülő Jésmóéliták és előbb a Városon kívül táboroztak. És láttuk sebeiket és halálokat. És a budai hegyeken ott terültek el az éhezők, betegek és sebesültek, mert emberek és állatok tetemei úgy feküdtek ott, mint trágya a mezőn. És az ő rothadásuknak bűzössége az Égig szállott fel. És akik bejöttek a Városba és kenyeret kértek és még a rabszolgák kenyerét is elkérték. És azután megérkezett a Nagy Vezér is és rosz és boszús volt az ő kedve, mert éppen hogy csak életét mentette meg."

Bevilaqua-Borsody Béla.

Monori Nagy vezet
MAGYAR MAGTENYÉSZTÉSI R. T.
BUDAPEST—MONOR
Monori magkereskedése: Budapest, IV., Kossuth Lajos-u. 3. Telefon: Aut. 868-60
képes fősárjegyzék és nagybani árajánlat ingyen és bérmentve

SZENTIMRE GYÓGYFÜRDŐ
(Rácfürdő)
Erősen radióaktív és rádiumemelet tartalmazó természetes 42·4 C° földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Személyi hírek

RIPKA FERENC dr. főpolgármester hirtelen megszakította üdülését Abbaziában és e hó 8-án visszatért és azonnal átvette hivatala vezetését.

KOZMA JENŐ dr. orszgy. képviselő, az Egységes Községi Polgári Párt elnöke Rómában töltötte a húsvéti ünnepeket és előreláthatólag e hó 19-én tér vissza.

PÁVAI VAJNA FERENC dr. főgeológus, főbányatanácsos néhány napra Horvátországba utazott.

HARRER FERENC dr. volt alpolgármester Lovranában pihen.

DE CHATEL VILMOST, a BESZKÁRT igazgatóját közéleti érdemeinek elismeréséül kormányfőtanácsossá nevezte ki a kormányzó.

KOZMA DEZSŐ bankigazgatót ünnepelte a Pénteki Borgazda Társaság mint régi tagját e hó 10-én lefolyt borestjén és a nagyszámban megjelent vendégek érdekes és értékes közgazdasági fejtegetéseknek voltak tanui. A borgazdán kívül Zboray Gyula, dr. báró Babarczy István, Goszleth Ernő, Holtzspach Odön, Fabinyi Tihamér és Orova Zsigmond szólaltak fel.

DOBÁK FERENC dr., a Budai Társaskör orvosa Rómába utazott és útjáról Assisiből üdvözölte budai barátait.

KULCSÁR RICHARD, az Attila-nyomda vezérigazgatója teljesen helyreállított egészségben tért vissza Abbaziából.

ERDÖS ÁRPÁD dr., a nagy reményekre jogosító fiatal operaénekes e hó 17-én este szerepel Hammerschlag orgonaművész orgonaestjén, Bárány Sziszy hegedűművésznővel.

SERÉNYI REZSŐ dr. ügyvéd megvásárolta a zugligeti Baldaccikastélyt, ott modern penziót rendez be és május 1-én megnyitja.

Hollós Mátyás Társaság

VII. előadóestjét április hó 13-án, hétfőn 8 órakor

UJJ GYULÁNÉ
ótordai MIKOLA ILONA

írónő „Költészet és zene a magyar színpadon" című székfoglaló előadásának szenteli. Közreműködnek: *Tóth* Paula operaénekesnő, *Bakó* Margit zongoraművésznő és *Vissmüller* Károly operaénekes, karnagy.

A Svábhegyi Egyesület közgyűlését április hó 13-án, hétfőn este fél 8 órakor tartja Bódy Tivadar elnöklete alatt a Pannonia-szálló földszinti különtermében.

A Németvölgyi Templomépítő Bizottság április 12-én délután 5 órakor a Ferry Oszkár-utcai Tanítóképző Intézet dísztermében kultúrdélutánt rendezett. A műsorban többek közt Dánn Norbert, Strausz István, Dénes János működtek közre nagy sikerrel. Majorszky József rendezte gonddal az estét.

A hártyára írott kódex. Mátyás királynak budai könyvtárából a Granville-i könyvtárba átvitt darabjai között nevezetes a hártyára írott Codex *Lactantius*-nak a „Vallásról" írott műve és Liviusnak második kötete, mely 1425-ben az egyik firenzei kéziratból másoltatott le.

Az első erdei iskolát Budán ápr. 9-én nyitották meg Liber Endre alpolgármester, Wossala Sándor műsz. tanácsnok és mások jelenlétében a svábhegyi Léderer-telepen.

BALOGH G. DROGÉRIA
CSAK II, MARGIT-KÖRÚT 1
TELEFON AUT. 515—59. SZ.
NÖVÉNYVÉDELMI SZEREK ÁLLANDÓ RAKTÁRA

A 14 éves érsek. Érdekes budai dolgokat tudat velünk egyik illusztris munkatársunk: P. *Kaiser* Nándor, a tudós ferencrendi szerzetes, aki hosszas tudományos kutatásai révén értékes és alig ismert adatokat talált Budáról és Pestről. Ilyen a 14 esztendős esztergomi érsek esete. *Hypolitus Aesteusis,* mint Beatrix rokona V-ik Károly császár alatt lett esztergomi érsek és kardinális már 14 éves korában. Később elcserélte ezt az egri érsekséggel. Helyette *Aestensis* mint Beatrix rokona nisztrálta az érsekséget és halála után itt Budán temették el. 1802-ben bontani kezdték Buda erődítményeit és ekkor leltek sokféle földalatti épületet, köztük egy fölszentelt katolikus kápolnát, gótikus stílusban, márványból építve, amelyben márvány sírkövet találtak a következő felírással:

Sub hac mole jacet Dominus
Reverendus
Achatius de Ham
Eppus Nicomediensis
Suffraganeus
Cardinalis Infantis
Episcopi Agriensis
Obiit die IV. Martii
MDXXII.
Anno Aetatis LXXV.

De megtalálták a koporsóját is, amelyben még az infula fémes csipkézete és egy gyűrű volt. A koporsót azután nagy ünnepségek és szertartások mellett temették az anyaföldbe. A 14 esztendős érseket — megbízható hírek szerint — Olaszországban temették el.

LORGNON Zibrinyinél, I., Attila-u. 12.

A Buda-Alsóvárosi Egyesület téli kultúrestélyei után fokozottabb figyelmet fordít most a szigorúan vett egyesületi ügyekre. A *Buda-Alsóvárosi Egyesület* Gömöri Győző ügyvezető-elnök vezetésével e hó 8-án megtartott *választmányi ülése a május végén megtartandó évi rendes közgyűlés* előkészítésével foglalkozott. Miután a *Buda-Alsóvárosi Egyesület* mint ilyen sem az országos, sem a városi politikával nem foglalkozik, bizonyos kooperálási szándék nyilvánult meg a *Kelenföldi Társaskörrel,* ami eredményesnek és hasznosnak ígérkezik a közérdekű ügyek szempontjából, mert úgy a *Buda-Alsóvárosi Egyesületnek,* mint a *Kelenföldi Társaskörnek Becsey* Antal kormányfőtanácsos, törvényhatósági örökös tanácstag személyében közös elnöke van. A két testületnek harmonikus együttműködése az egész Kelenföld számára kedvező eredményeket hozhat létre. Ennek a reménynek adott kifejezést a választmányi ülésen *Gömöri* Győző ügyvezető-elnök, akinek állásfoglalását a választmány magáévá tette. *Sinkó* Pál tanár, egyesületi alelnök, úgyszintén *Samu* János gimnáziumi igazgató indítványára, a BSZKRT 48-as, 49-es és 41-es relációjú kocsijainak sűrűbb járatása, valamint *Lukács* Gyula indítványára a Sárbogárdi-út hónapokkal ezelőtt felszakított járdájának helyrehozása érdekében a szükséges lépések megtételét határozta el a választmányi ülés. *Mikola* Géza dr. postaigazgató, alelnök és *Takács* Mihály pénztárnok az egyesület vagyoni helyzetéről tettek még jelentést.

MÁTÉ István, szobafestő és mázoló mester, I. ker., Attila-körút 2. Telefon: 573—55.

Ezer akó bort küldött Buda város magisztrátusa a Belgrád várát ostromló seregnek, mely küldeményt báró *Laudon* táborszernagy köszönte meg a következő levélben:

„Az ezer akó bor, amelyet Buda városa adományozott a Belgrád ostrománál álló hadseregnek, azt bizonyítja, hogy mily nagyra becsülik és elismerik a katonaság szolgálatait. Ezt az ajándékot az egész hadsereg nevében köszönettel fogadom és megkeresem a tekintetes magisztrátust és az egész polgárságot, hogy az én személyes hálámról és hódolatomról is legyen meggyőződve.

Belgrád, 1789 október 27.

LAUDON m. p."

Érdekes számokat talált *P. Kaiser* Nándor az általa tanulmányozott *Jakosics*-féle kéziratokban, amelyek szerint Buda főutcáit 1777 november 9-ike, Pest főutcáit pedig csak 1790 január 1 óta világítják. Budán 282 lámpa égett, Pesten pedig 603 lámpa. Pesten az éjjeli lámpák égése 10 forintba került évenkint, Budán 15 forintba. Ezek Budapest világításának és adatai. — Érdekes adat az is, hogy 1795 augusztus havában Budán 100 bérkocsi volt, ellenben Pesten csak 94.

SZEMÜVEG Zibrinyinél, I, Attila-u. 12

A Budai Nők Köre (II. ker., Szilágyi Dezső-tér 5, I. em. Budai Polgári Kör) április hó 13-án, hétfőn este 7 órai kezdettel *Mándy-Mann* Ilona, a „Brassói—Bukaresti Lapok" párizsi munkatársa tart előadást *Egy riporternő naplójából* címen. Az estén közreműködnek: *Gregor* Vilmos operaénekes énekel. Zongorán kíséri: *Kozma* József, a m. kir. Operaház korrepetítora.

Cápafogak, a Tátra és a Gellért

Nehéz tudomány a földtan, oly nehéz, hogy laikus azt meg sem érti, mert még a nyelvezete is valami különös, talán olyan, mint Indiában a *szanszkrit* (a legtökéletesebb). Csupa olyan szó, amely valami tibeti barlangkönyvtár legalján van elraktározva. De hát — igaz is. Ezt a tudományt úgysem nekünk, a föld felett járó szegény embereknek esinálták. Ezzel a tudománnyal a föld méhébe kell hatolni, oda, ahol a cápafog terem, meg a rájatojás, ahol azért van cápafog, mivel a botfalusi jurában algák vannak. Es ha mélyen alól vannak *algák,* akkor a Tátrában fent vannak *felgék,* amit bizonyít a gránitok rendszertani helye. Ezért van a helyén a földtani egyetem különös nyelvezete is, ahol a nyolcszavas mondatban hat idegenül van mondva, mert Celebesz mikropaleontológiáját csak így lehet megérteni. Ilyen és hasonló gondolatok rajzották be a laikus agyakat a Magyarhoni Földtani Társulat e hó 8-án „tartott" szakülésén, ahol Hojnos Rezső dr., Pávai Vajna Ferenc dr., vitéz Lengyel Endre dr. és Kubácska András dr. adtak elő, bizonyára igen érdekes és tanulságos dolgokat a tudomány e különleges tolvajnyelvén. Pávai a Gellérthegyről beszélt, ami tulajdonképpen odacsalta a budaiakat és mutatott olyan kőzeteket, amikről eddig nem tudtunk. Az ő tudománya azonban alighanem alantjáró, mert nehezen törte azokat az idegen foszilis szavakat, ahol használni kellett őket és inkább csak nagyenyedi nyelven beszélt. Az ülést érdekessé tette *Böckh* Hugó dr. ny. államtitkár, a nagynevű geológus jelenléte, aki — úgylátszik — ért ezen a „földtani" nyelven is, de azért magyarul beszél. Az előadók nagyrészt az ő tanítványai. Pávai Vajna adjunktusa volt Selmecbányán és mindenki számára volt elismerő szava. Még a cápafogak és rájatojások számára is, amelyek jobban hasonlítanak egy megkövesedett Ravasz-féle cukrászsüteményhez, mint akár a foghoz, akár a tojáshoz. De kijutva az előadóteremből a tavaszi levegőre, azt tapasztaltuk, hogy mégis ránkfér a földtan szanszkrit nyelve, mert Budapesten — „Ezen" bolt kiadó — és „esténként van cigányzene" — és még az egyelőrét is „egyenlőre" formálják.

RAVASZ cukrász
Előkelő cukrászszalón
I. ker., Krisztina-körút 75

Súlyos csapás érte báró Forster Jenőt, a Hálókocsi Társaság vezérigazgatóját. Magda leánya húsvét hétfőjén véletlenül halálosan megsebesült. Szabó Imre dr. egyet. magántanár, Adám Lajos professzor jeles helyettese sürgős műtétet végzett, de a viruló szép fiatal leány testében olyan súlyos roncsolást tett az őt ért lövés, hogy 8-án elhúnyt.

Olasz fasor. Ezzel a legújabb elkeresztéssel még sok baj lehet. Az új díszben megjelenő *Fővárosi Közlöny,* amely *Baján* Gyula szakavatott szerkesztésében nagyot fejlődött, — most közli az új elnevezést, amivel a *Retek-utcának* azt a részét, mely a Széll Kálmán-tértől a fogaskerekű állomásig terjed, — az olasz barátság tiszteletére elkeresztelték. *Olasz fasor!* Hogy ejti ezt majd ki az olasz? — Neknük volt a Várban 300 éven át, 1526-ig *Olasz-utcánk,* a mai *Úri-utca,* amit nem is oly régen *Frangepán-utcának* akartak elkeresztelni, de az Úri-utca háztulajdonosai elevenen tiltakoztak a névváltoztatás ellen. Es most lekerült a Várból az Olasz fasor. Csak az olaszokat kell még kioktatni, hogy az s betűt tényleg es-nek mondják.

Stella Gyula, a Nemzeti Színház jeles művésze meghalt. A szíve ölte meg. Az a szív, amely a legválságosabb esztendőkben megszerezte a nagymultú magyar nyugdíjas színészgárda kenyerét. Fiatalon, 46 éves korában hagyta árván az Orsz. Színészegyesület elnöki székét, a magyar színészet egyetemét, szinte pótolhatatlan űrt hagyva maga után Vasárnap délelőtt 11 órakor temetik a Farkasréti temetőben a főváros által adományozott díszsírhelyen.

Egy nikkelezett, golyóscsapágyas, *rúgós Mars gyermekkocsi eladó.* Cím a kiadóban.

ÓVATOSSÁG. Finom ruhákat szigorúan szárazon szabad csak tisztítani. Egy öltöny vagy női köpeny 6 Pengő
MENCZER-nél Fest. Tisztít. Mos. Telefon

Tánc és locsolás. A „Hüvösvölgyi Sport Club" az 1931. év elején immár a III-ik összejövetelét rendezte húsvét vasárnapján. Ezúttal is táncestély volt a Budagyöngye összes helyiségeiben. Szép jövedelemmel zárult a sikerült est, amely húsvét hétfőjén reggel 6 órakor ért véget, amikoris a lelkes sportifjúság a kora reggeli órákban az öntözés tradícionális szokásának hódolt.

POZSONY KÁVÉHÁZ
Minden szombat és vasárnap
Bajor Jancsi
szalon- és jazz-zenekara hangversenyez

Uj cserkészregény. Tábori Pálnak, a fiatal tehetséges írónak tizedik könyve jelent meg nemrégiben „A nemzetközi őrs" címmel. Cserkészregény ez is, mint majdnem minden eddig megjelent könyve, de ennek speciális érdekességei is vannak a jubiláris szám mellett. Előszavát maga Lord Baden Powell, a világ főcserkésze írta s meleg szavakban méltatja a magyar cserkészetet s a regényt magát is, amelynek egyébként dán, német és angol kiadása is készülőben van. Kilenc cserkész kalandjairól mesél a könyv, akik különös fogadás következtében végigkalandozzák majd az egész világot, hogy aztán bebizonyítsák: a mai fiatalság is van annyira legény a talpán, mint a régiek. Kitűnő fényképfelvételek — Escher Károly munkái — díszítik a kötetet, amelyek külön erre a célra készültek. A könyv főszereplője, Cinke, a kis farkaskölyök egyébként élő alak s az egyik budai elemi iskola farkaskölyökfalkájának lelkes tagja. „A nemzetközi őrs" Singer és Wolfner kiadásában jelent meg.

Elkeseredett harc a hüvösvölgyi sportpályáért

Megemlékeztünk a közelmultban arról, hogy a *zuhatagúti* Star filmgyár mellett fekvő városi telek, amelyet a *Budagyöngye Sport Club* használt, e klub megszűnése következtében felszabadult. A pályát évekkel előbb már kérte és újból kérte a *Hüvösvölgyi Sport Club* agilis elnöke, *Timár* József dr. a fővárostól és ez ügyben a polgármester elé nagy küldöttséget is vezetett. A Hűvösvölgyi Sport Clubban a Hűvösvölgyön kívül még a Nyék, Lipótmező, Törökvész, Pasarét, Budagyöngye körüli rész, a Kurucles lakossága tömörül, így természetes, — írja tudósítónk — hogy e területhez csakis ennek az egyesületnek lehet és van jussa, ahogyan a községi választások idején *Petracsek* Lajos dr. és utóbb, egy az elnök tiszteletére rendezett társasvacsorán *Oszoly* Kálmán bizottsági tagok is elismerték. A hűvösvölgyiek legnagyobb meglepetésére a polgármesteri VII. ügyosztály javaslata alapján a polgármesteri III. ügyosztály, valamint az ehhez tartozó szakbizottság a „Pénzügyminiszteri Tisztviselők Sport Clubjá-"nak javasolja kiadni a pályát, pedig ennek az egyesületnek ezzel a környékkel *nincs is kapcsolata.* Erthetőbb volna fordítva, ha a sportpályát a hűvösvölgyiek számára javasolta volna kiadatni. Ezúttal azonban olyan nagy a felháborodás, hogy a környék lakossága *háromezer aláírással,* a foglalkozást és lakást is feltüntető könyvet köröz, élő tiltakozául e terv megvalósítása ellen. A könyv kemény borítékján e cím „Sportpályát a Hűvösvölgynek". Az első lapján a *Budai Napló* ez ügyben megjelent cikke és ezt követőleg mintegy háromezer név. A klub elnöke a főpolgármesterhez és polgármesterhez küldöttséget vezet s tiltakozó iratát a törvényhatósági tanács minden tagjának megküldi. Nem lehetetlen, hogy az április hó 13-ikára összehívott törvényhatósági ülésen ez az ügy már tárgyalás alá kerül.

KÖZGAZDASÁGI NAPLÓ

Szerkesztő: SZÁSZHALMI JÓZSEF.

Budai kereskedők és iparosok megmozdulása

Budaiak maradjunk Budán!

A legjelesebb budai kereskedők is érzik, hogy tarthatatlan állapot az, hogy a jól megszervezett pestoldali reklámpropaganda mindig nagyobb és nagyobb tömeget von el tőlük. Buda lakossága egyre szaporodik, a legnagyobb igényű, igazán vásárlóképes közönség itt telepszik le és a budai kereskedő, iparos mégis tele van panasszal és roskadozik a terhek alatt. Ennek csak egy oka van. Ha valaki az életért való küzdelemben fegyvert ragad, fegyverrel védekeznek ellene. Ha a pesti kereskedők, akik legutóbb kollektív intézőbizottságokat szerveztek, hogy csoportos ajánlatokkal adjanak erkölcsi súlyt hirdetéseiknek, — fegyvert vesznek a kezükbe, a reklám fegyverét, a budaiaknak is ugyanezt kell cselekedniök! A *Nemzetközi Vásár akvizíciója* a legszebb példája annak, hogy miképpen kell eredményesen dolgozni.

Minél nehezebbek a gazdasági viszonyok, annál intenzívebb, ötletesebb reklámozásra van szükség.

Sajnos, a budai kereskedők és iparosok annyira konzervatívek, hogy ölbetett kézzel nézik, mint vándorol át napról-napra villamoson, autobuszon és egyéb járművek tömegén a pesti kollektív reklám hatása alatt az a közönség, amely tetemes kárt szenved már az utazás költségeivel és az időfecsérléssel is, mielőtt egy fillér árát vásárolt volna. Hol itt a hiba? A nemtörődömségben! A közönséget annak kell budai öntudatra nevelnie, akinek ez érdekében áll. Rá kell bírni a budai fogyasztót a vásárlásra, a fogyasztás fokozására és mindenekelőtt arra, hogy ezer és egy ok miatt a saját lakáskörzetén belül vásároljon. Ennek az eszköze a reklám. Eredményes propagandáról azonban csak akkor lehet szó, ha a reklámozás a köztudatba megy át.

Fábián József is egyetért velünk, mert tudja, hogy

Budán ma még ott tartunk, hogy reklámot kell csinálni a reklám gondolatának,

amely gondolat a pesti *Király-* és *Váci-utca* kereskedőibe és iparosaiba rég beidegződött és amit ők okos propagandával kamatoztatnak is. Nincs több vesztenivaló idő; a megalakuló budai intézőbizottság kollektív hirdetéseinek, körleveleinek, sajtópropagandájának készséggel megnyitja hasábjait a BUDAI NAPLÓ, amely ezzel is bizonyítja azt, hogy *a budai kereskedő- és iparosérdekek igaz védelmezője,* mert eddig is sok pesti hirdetés lehetőségét dobta el magától. A budai kereskedők és iparosok remélhetőleg hadat üzennek a gazdasági letargiának, no és a pesti

KIRÁLY-FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. szám.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas kálcnátriumot és magnéziumot tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fém mérgezés, máj-, lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdő: férfiaknak . . . . reggel 5—1 óráig; nőknek hétköznap délután 2—7 óráig
!! IVÓ KURA !!

KALAPOK urak és hölgyek számára nagy választékban
KERTÉSZ kalapcsmesternél I., Krisztina-tér 3 Fest, alakit

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM
Kitűnő konyha. — A források napi kozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálvíz
A szentendrei HÉV vasútnak, a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

hirdetési offenzívának és végre megragadják a legmegfelelőbb alkalmat, amely közvetlen, állandó kapcsolatot létesít közöttük és a budai vásárlóközönség között.

* **A május 9-én megnyíló** *Nemzetközi Vásár* a magyar gazdasági fejlődés hű tükre. *Kétszáz gyáripari* szakma vonul fel, bemutatkozik a magyar idegenforgalom, amely *Kovácsházy* Vilmos tanácsnok új ötletei alapján diadalmasan tör előre; a budapesti *gyógyfürdők* teljes gazdagságukban pompáznak ügyesen összeállított domborműcsoportok, grafikonok, képek formájában. Az egyes iparágak 28 főcsoportban kerülnek bemutatásra. A gyáripar tömegtermelése mellett a kisipari rész fogja érdekelni az átránduló budai közönséget. A képző-iparművészeti pavillonok mellett új csoport lesz a

fürdőügy csoportja, külön pavillonban, amely hatalmas kollektív kiállításban mutatja be a világhírű budai, balatoni, stb. fürdőket.

Meglepetés lesz az *energiagazdálkodás* csoportja. A *magyar királyi Dohányjövedék* is bemutatja a legmodernebb gyártási eljárásokat, amelyekre a hosszas hallgatás után méltán kíváncsi a dohánykedvelő közönség. A *Budapesti Nemzetközi Vásár* díszes keretei az idén, a kedvezményes szórakozások, sportesemények, utazási lehetőségek tömegén kívül annyi mindent nyujtanak a látogatók táborának, hogy mindenki, aki rászán néhány órát a sok látnivaló megtekintésére, felejthetetlen élménnyel tér majd haza otthonába.

* **Reklámélet** Balogh Sándor díszes kiállítású folyóirata ötletes, okos tanácsokat ad minden kereskedőnek, aki propaganda segítségével akarja továbbfejleszteni vállalatát. *Megrendelhető a Balogh hirdetőirodában, V., Bálvány-utca 8.*

BELLEVUE
SZÁLLODA
ÉTTERMEIBEN
DÉLUTÁNI TEA
ÁNC
Elsőrangú koncert- és tánczene **Európaelőkelő restaurantjai** között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 5 pengős. Déli menü **2.50**
Asztalrendelés : A. 528-84

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régt jóhírű céghez
I., Logodi-u. 19 **Béres Márton** Tel.: 530-33

BÁCSKAI KONYHA!
CSÁSZÁRFÜRDŐ
éttermeiben bácskai ételkülönlegességek dunántúli borok!
CSIRSZKA KONRÁD
VENDÉGLŐS
ALKALMI KÜLÖN TEREM!
POMPÁS KORAREGGELI KÁVÉ

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III, LAJOS-UTCA 148. SZ.
TELEFÓN: AUTOMATA 624—57.
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett
Kölcsönöket folyósít váltóra, folyószámlákra, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

ÉHGYOMORRA
naponkint igyék egy pohár
KRISTÁLY VIZET!

Telek ház lakás

Budai Napló
I. ker., Bors-utca 24. szám
Telefon: 502-96

TELEK

Bérháztelkek
Buda legszebb helyein eladók

1. A **Fő-utca, Pálffy-tér, Ganz-utca** által határolt parcellázott telkekből 76 négyszögöltől kezdve. **Hatemeletes bérházak** összenéző udvarokkal engedélyezve!
2. **Fillér-utca** és **Ezredes-utca sarok.**
3. **Donáti-utca 3. sz.,** öt emelet építhető. **Öröklakásoknak** kitűnő helyek.

Bővebbet **dr. Székely Márton** ügyvéd irodájában, VII., Erzsébet-körút 32. sz. alatt d. u. 4—6 között. Telefon: 448—22

Lakások kiadók
a statisztikai hivatallal szemben.
Bimbó-utca 1-3-5. sz. házban
kettő-, három- és ötszobás hallos
modern kivitelben. Központi fűtés, meleg víz:
Bővebbet a helyszínen, vagy **Katona, Székely** és **Molnár** építészmérnökök irodájában, **Személynök-utca 11.** Telefon: **298-29** és **135-41.**

Város az erdőben. Tisza István kertváros. A budai hegyvidék legszebb kertvárosa. Hüvösvölgy mellett. Festői kilátás. Magaslati fekvés, 150—300 négyszögöles árnyas erdőparcellák. Villany, vízvezeték, autobusz. Előnyös fizetési feltételek. Dr. Keresztes Béla, VII., Damjanich-u. 30. Tel.: J. 431—56.

Telekbérletet keresek Budán villamos és erdő közelében Weekend-házacskák és kisnyaralók részére. Pollák Lipót, VII., Akácfa-u. 30., délután.

Rózsadomb alján 300 négyszögöles, befásított telkek, közművekkel és szép kilátással jutányosan eladók. (108)

Szépvölgyi fenyvesben egyedülálló 16 holdas és a római Dunaparton 4 holdas telek szanatórium, weekendtelep részére eladó vagy bérbeadó. Dr. Lugmayer József ügyvéd, II., Margit-körút 1. Automata telefón 515—52.

Rózsadomb legszebb helyén, Zárda-utcában 304 öles telek összes közművekkel kedvező fizetési feltételekkel eladó. (121)

Rózsadomb legszebb helyén, autobusz megállónál, 380 négyszögöles telek olcsón eladó. (112)

Bercsényi-utca és Baranyai-út sarok, 1010 négyszögöl telek, minden közművekkel, nagyon olcsón eladó. Telefón: 824-44.

Buda legszebb és legegészségesebb helyein. Istenhegyi-út 37. és Tamás-utca 21. szám alatt termő gyümölcsfákkal beültetett összes közműves, 300 öles villatelkek jutányosan kaphatók részletre is. Tulajdonos, Csollán ügyvéd, Váci-utca 42. Telefón: 846—58. Értekezés 4—6 óra között.

Sashegyen, Budaörsi-út felett délkeleti fekvésű vagy 400, vagy 280 öles telek olcsón eladó. Mindkét telek villamostól 5 percre, két utcára nyílik. (120)

Bornemissza-utcában 145-öles telek eladó. (127)

Hidegkúti-úton, Star filmgyár mellett, villamos közelében, kettő à 298-öles telek, diófás parkban, összes közművekkel. (69)

HALWA S.
BUDÁN, I., SZENT JÁNOS-TÉR 4
TELEFON: AUTOMATA 507—37
Állami díszoklevél — Ezüstkoszorús mester
NAGY ARANYÉREMMEL KITÜNTETVE
Vadászfegyverek, fegyverjavítások, sportcikkek, cserkészfelszerelések
PUSKAMŰVES

Ujszentjános-kórháznál téli-nyári bérvillatelek egyik Szarvas-úton, a másik Virányos-úton közművekkel, fásítva, vaskerítéssel, déli fekvéssel, eladó. Ikervillának 6800, 10.200, 13.200, 8000 pengős részek. (102)

Rózsadombon, Bimbó- és Vérhalom-utca mentén gyönyörű fekvésű 270 öles telkeink, dunai kilátással, eladók részletfizetésre is. Építési kölcsönt nyujtunk. Rózsadombi házépítő rt. V., József-tér 8. Telefón: 806—00.

Fery Oszkár-utcában 206 öles telek eladó. Építési iroda I., Naphegy-utca 21. Tel. 527—80.

HÁZ

Különleges szépségű, elsőrangú építkezésű sarokbérház, étage-fűtéssel, 55.500 pengő bérjövedelemmel, 11% nettó hozamra, eladó. Részletes felvilágosítás a kiadóhivatalban. (107)

Sósfürdőnél egyemeletes, 3 lakásos ház, összes közművekkel 40.000 pengő. 24.000 pengővel átvehető. — Ugyanott 150 öles telek is. (118)

Városmajor-utca mellett pompás villa, 7 szobával, minden mellékhelyiséggel, parkos kerttel, luxuskivitelben, Vajda Zsigmond freskóival, eladó. 25 évi adómentesség. (49)

Adómentes villa, 4 szobás, minden komforttal, télen, nyáron lakható, fogaskerekű Orgonás megállónál, villamos és autobusztól 5 perenyire, gyönyörű kilátással, *870* □-öl dísz- és gyümölcsöskertben. — Ugyanott *780* □-öl gyümölcsöskert, nyaralónak átalakítható házzal olcsón eladók. Telefón: J. 343—01.

GYŐRI-ÚT 12
szövetkezeti ház épül.
Augusztus 1-én beköltözhető.
Buda legkulturáltabb és legszebb helyén 4, 3, 2, 1 szobás háztartásos és garzónlakások dél és délnyugati fekvéssel, minden kényelemmel, feltűnő olcsó áron elöjegyezhetők.
30%-os befizetés beköltözésig zárolt számlára.
Felvilágosítás a helyszinen és a kiadóban

Keresek 40.000 pengős árban családiházat, a budai hegyvidék alján, I. vagy II. kerületben. Ajánlatok a kiadóba. (124)

Buda legszebb helyén négyszobás villa, külön házmesterlakással, olcsón eladó. Telefón József háromszázhatnegyvennégy.

Bornemissza-u. 46. sz. alatti villaszerű ház, két háromszobás és egy egyszobás komfortos lakással eladó.

Délivasútnál négyszobás, modern alagsoros villa 20.000 pengővel átvehető. (111)

Rózsadombon 6 szobás, gőzfűtéses villa 70.000 pengő. (57)

Rózsadombon kétlakásos nagy villa, szép kerttel, alkalmi áron eladó. (109)

Szebb — Jobb — Olcsóbb
RÁDIÓ
CSILLÁROK, KELLÉKEK
NINCS PESTBUDÁN
IDŐT, PÉNZT TAKARÍT, HA ITT VÁSÁROL
KRISZTINA RÁDIÓHÁZ
I., KRISZTINA-KRT 141
TELEFONSZÁM: AUT. 566—83
Kedvező fizetési feltételek

LAKÁS

ÖRÖKLAKÁSOKAT

építünk a Villányi-út (Szent Imre herceg útja) 8. számú, kitűnő fekvésű telkünkön. Felvilágosítások, tervek Benedikt Gyula építész irodájában, VI., Jókai-utca 12.

2 szobás jól berendezett lakrészt keresek konyhahasználattal *Bors-utca közelében április 16-ra.* Ajánlatokat *„Jutányos áron"* jeligére a kiadóba kérek. Csak utcai vagy kertes lakásra reflektálok.

Retek-utca környékén keresek kétszobás lakást. (129)

Németvölgyi-út 2/b. sz. a. házban egy-, kettő- és háromszobás lakások hallal és központi fűtéssel, utcai fronton, kilátással a hegyekre és a szemben fekvő kertekre, villamos (75, 59) és autobusz közelében, május hó 1-ére kiadók. Felvilágosítás a helyszínen vagy Aut. 831—09.

Négyszobás lakás renoválva kiadó május hó 1-re I., Alkotás-u. 23. szám alatt összes mellékhelyiségekkel (2 W. C., 2 kamra, külön garderobe stb.) az I. emeleten, külön bezárható folyosórésszel. Évi bér 2500 P. Telefon: Aut. 504—14.

3 szoba hallos, minden komforttal épült lakás 2 W. C-vel, előszobával, központi fűtéssel vagy anélkül május 1-re. Székely, Retek-u. 69. Telefón: 532—28.

Rózsadombon 5 szobás lakás, beüvegezett verandával, összkomforttal májusra kiadó. Elemi és leánygimnázium mellett. Autobusz megálló. (115)

Egy- és másfélszobás lakások, egy- és másfélszobás garzónlakások minden komforttal május 1-re. Mészáros u. 60/b. alatt épülő új bérpalotában autobusz megállónál. Székely, Retek-u. 69. Tel.: 532-28.

Buda legegészségesebb vidékén 3 szobás, magasföldszintes szép lakás azonnalra, egy 5 szobás gyönyörű lakás május 1-re kiadó. Vígszínháztól 5 percenyire, autobusz megálló. Buday László-utca 5/b. Telefón 534—69.

Műegyetem parkjával szemben, Budafoki-út 17. szám alatt kettő és négyszobás modern öröklakás és műterem háromszobás öröklakással eladó. Bővebbet a házgondnokságnál, hétköznap délután 3—4 óra között.

Egy-, kettő-, három-, négy- és ötszobás lakás kiadó. Iroda: I., Naphegy-u. 21. Tel. 527—80.

I., Városmajor-utca 8 és II., Kapás-utca 40. szám alatti öröklakások eladók. (119)

Keresek villalakást legalább 4 szobával és mellékhelyiségekkel, lehetőleg a Németvölgy környékén, aug. hó 1-re. Ajánlatok a kiadóba, I., Bors-utca 24. Tel. 502-96.

Három-négyszobás komfortos lakások hároméves házban, közp. fűtéssel, melegvízzel, budai hegyekre legszebb szabad kilátással, valamint 2 szoba hallos, komfortos, modern lakások központi fűtés nélkül májusra, augusztusra és egy 4 szoba hallos, angol rendszerű urasági lakás belső lépcsővel, saját fűtéssel májusra, Horthy Miklós-útnál, Fadrusz-u. 6. Háztulajdonosnál kiadók. Telefon: Lá 6—80.

Műtermet keresek egy- két szobával lehetően Buda belterületén. (114)

Két gyönyörű Bergère-plüss foteuille és egy fehérre mázolt garnitura hall, vagy gyermekszoba részére eladó: II., Retek-u. 53/57.. Az új kárpitosnál. Tel.: 549—10.

ÖRÖKLAKASOK
a Horthy Miklós-úton. Lakbértörlesztéssel minden modern igényeknek megfelelő olcsó és prima kivitelű **öröklakások kaphatók 2—3 és 4 szobások hallal** Horthy Miklós-út 97. szám alatt épülő házban, melynek fizetési feltételei kilencszeres lakbér mint LÁB kölcsön, a többi pedig készpénzben fizetendő. Minden öröklakástulajdonos telekkönyvi tulajdonosa lesz az öröklakásának és megszűnt az egyetemes felelősség. Jelentkezni lehet: **Gábor Miklós, V., Mérleg-utca 2. I/6.,** ahol a tervek és kalkulációk megtekinthetők.

Németvölgyi-út 2/E. szám alatt, 2 évvel ezelőtt épült bérházban, elsőrendű egy- és kétszobás lakások május 1-re kiadók. A lakások minden mellékhelyiséggel, központi fűtéssel és melegvízszolgáltatással rendelkeznek. Megtekinthetők a házfelügyelő útján.

Háromszobás, hallos, telekkönyvi tulajdont képező öröklakást keresek, törlesztéses vételre. (123)

ÜZLETHELYISÉG

Németvölgyiút 2/b. sz. a. autógarázs vagy nagyobb műhelynek vagy raktárnak megfelelő helyiség és több üzlethelyiség május hó 1-ére kiadó. Felvilágosítás a helyszínen vagy Aut. 831—09.

Buda legszebb helyén, 2 épülő bérház mellett, melyekben üzlethelyiség nem lesz, vasportállal, karzat létesítésére alkalmas belmagassággal, bármely célra, de különösen mészáros, hentes, trafik, szabó, háztartási cikkek, festéküzlet stb. részére olcsó bérrel kiadók. Mészáros-utca 60/c.

Főútvonalon
II, Retek-u. 33-35. sz. alatt épülő sarok-bérpalotában
ÜZLETHELYISÉGEK
valamint legmodernebb **2—3 szobás (hallos) lakások és 1 szobás garconlakások** augusztus 1-ére kiadók.
Közelebbit:
V., Sziget-u. 38. V. em. 26
ÜGYVÉDI IRODÁBAN

FEDEZZE FEL ÖN IS A SASHEGYET!
Sashegy a Belvárostól gyalog is csak 25 percnyire.
Sashegy a Belváros hegye.
Sashegy a székesfőváros szívében — szívének jobbik oldalán.
Sashegy az előkelő középosztály települő helye.
Csak hegylejtőn lévő telkeket vásároljunk, ott van csak levegő, napsugár és kilátás.
Ön gyermekei arcáról leolvashatja hogy hol lakik;
nézze meg azután a sashegyi gyermekeket.
Sashegyi telkeinkről prospektust küld:
***Kubatura** részvénytársaság.*
Budapest, főpostafiók 77/0

Öröklakások 2—3—4 SZOBÁSOK
HALLAL, MODERN KIVITELBEN
(központi fűtés, melegvízszolgáltatás, gőzszárító, stb.) A Vérmezőre néző ATTILA-UTCA 95, 97, 99. sz. telken épülő Stilus Társasházban KAPHATÓK, 1931 május 1-re. V., Balaton-utca 10. Telefon: 168—23.

Budai Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság
Budán, II., Fő-utca 9
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket.
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
Budai ingatlan-tulajdonosoknak gyors lebonyolítás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyujtunk
Mindennemű bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésre
SAFE DEPOSIT

Laptulajdonos: VIRAÁG és TÁRSA
Kiadásért felelős: Viraág Béla.

Nyomatott a Révai Irodalmi Intézet Nyomdájában, Bpest V., Vadász-u. 16.
— (Nyomdaigazgató: Linzer M.) —

352

FŐVÁROSI NYILVÁNOS KÖNYVTÁR BUDAPEST

Budai Napló

XXVIII. évfolyam. 1039. sz.

Buda érdekeit a várospolitika, a közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló ujság. Előfizetése egy évre **24** pengő, félévre **12** pengő. Egy szám **50** fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal: I., Bors-utca 24. Délután 5—7-ig. Telefon: 502—96.

Felelős szerkesztő: VIRÁG BÉLA

Hirdetések ára: Egy hasáb széles, egy milliméter magas sor, egyszeri közlésnél **40** fillér. 20 mm. magas hirdetés **8** pengő. Szövegsor ára **4** pengő. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések dija mindenkor **előre fizetendő.**

1931 április 22.

BETHLEN ISTVÁN

Erdélyországért minden magyarországi magyar szíve fáj. Erdélyországot minden magyar ember szereti. Az „erdélyi politika“ a magyar világ megteremtése óta „magyar politika“.

Bethlen István most elmult tíz esztendeje a mi számunkra valahogy mindennek a kivonatát jelenti. Míg őt látjuk a magyar politika élén, az a meggyőződésünk, hogy Erdély nem halt meg a mi számunkra.

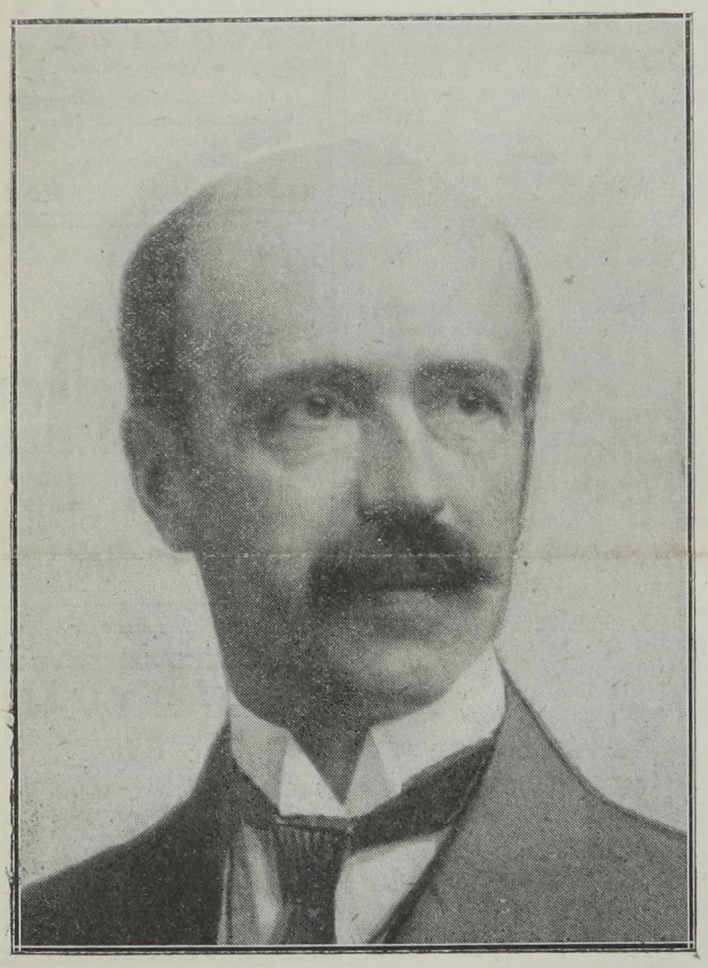

Amikor Szent István Magyarországának nyugati felén a német császár volt az úr, a magyar erő Erdélyben szerveződött.

Most, hogy Erdélyben idegen uralom van — természetes, hogy a magyar erő ebben a Csonka Hazában szervezkedik. Nem mimikri életre, hanem az újkori magyarság egyeteme által — amire századok óta alig volt példa — egyhangúlag elfogadott integritási politikára — amiről Bethlen oly keveset beszél.

Úgy van vele Ő is, mint az igazán szerelmes ember: — nem beszél Róla, de minden idegszála. minden gondolata Vele van. Olykor egy-egy mondat, olykor egy-egy tekintet, egy-egy sóhajtás, ami mind Róla és Érte születik.

Érezzük, tudjuk, hogy ez így van. Így ítéltük meg, amidőn itt nálunk Budán zászlót bontott a magyar társadalom egységéért és ebből a szemszögből ítéljük meg minden külföldi útját.

Az erdélyi politika valahogy kipolitizálta innen a törököt, hosszú időre a németet, hát a magyar politika, amelyet erdélyiek is „csinálnak“, ne tudna megbirkózni a viszonylag kisebb feladatokkal?

Az ősök feladata két megszervezett világhatalom céljai között vezetni a magyar politika útját. A Bethlen István feladata egy forrongó Európában úgy irányítani a magyar vért és erőt, hogy adott pillanatban ott álljunk, azon a helyen, ahonnan az új magyar világ sarkait vissza emelhetjük a régi helyére. Egyszer azt írtuk, hogy Briand Pán-Európáját hallva, eszünkbe jut Zrinyinknek hatalmas műve a magyar erő céltudatosságának megmentéséről, amit a török áfiumról irott volt.

Csináljanak rendet a nagyot akarók azok között, akik az Uralon innen és túl kísérlik meg egy új világnak, a „vörös emberiségnek“ a diadalát, de addig, amíg az őskontinensek jelentős része a „falanszter jegyében“ „dumping“-öl, addig ne akarjanak minket abba az igába hajtani, amely a mai állapotokat akarja állandósítani.

Bethlen István tíz év alatt elhozta a magyar mezőkre az olasz és angol napsugarat, hisszük, hogy ezek a mi vetésünket érlelik és meggyőződésünk, hogy ez a vetés a kultúr-emberiség magtárait tölti meg. Nyolcmillió itthoni magyar több kedvvel végzett munkája által és négymillió magyar velünk együtt érző reménységével.

Szózata az országhoz — világesemény!

Nem a tíz év alatt készült 400 törvény a fontos ebben az amúgyis agyonregulázott világban, hanem a magyar lélek megmentése, a magyar bizodalom és reménység felélesztése — és Bethlen ezeket vitte előre. Ezért becses nekünk ez a tíz esztendő, ezért örülünk az örvendezőkkel és ezért nézzük az Ő lépéseit a féltő szeretet bizalmával és aggódásával.

Abban a sziklaszilárd meggyőződésben köszöntjük Őt az új évtized kezdetekor, hogy még az Ő vezetése mellett elérjük azt a pontot, ahonnan miként Álmos ősvezérünk megmutatta elődeink számára az ígéret földjét, Ő is meg fogja tudni mutatni, merre kell indítanunk a magyar seregeket, hogy elhozzák magunk és fiaink számára az „erdélyi bárányok“ arany-gyapját: a magyar igazság érvényre jutását.

Budának Mátyás király tradícióin élő polgársága ezekben a gondolatokban övezi minden szeretetével az óvatos, de annál bátrabb vezért: *Bethlen Istvánt.*

Szilágyi Károly.

A fürdőügy nyilt sebei

Fürdővárosi ankét a Budai Társaskörben — Vezérszónokok

Buda legégetőbb kérdését, a gyógyforrások kellő kihasználását már hét évvel ezelőtt tette magáévá a *Hollós Mátyás Társaság* indítványára a

BUDAI TÁRSASKÖR

és megrendezték közösen *Ripka* Ferenc dr. elnöklete alatt azt az ankétot, mely megindítója volt sok folyamatnak e nagy cél érdekében. Most is ezt szolgálják a Hollós Mátyás Társaság tagjai, akiknek vezetőszerepük van a Budai Társaskörben és teljes erővel igyekeznek közelebb hozni a megvalósuláshoz, a megoldáshoz ezt a kérdést. Hetekre terjedő és minden *csütörtökön* este ismétlődő vitaestét rendez a Budai Társaskör dr. *Hoór Tempis* Móritz elnöklete alatt és mint előadó *Kapcza* Imre szerepel, akinek legutóbb egyik érdekes füzete jelent meg erről a kérdésről, maga után vonva *Polakovits* Zsigmond szintén füzetalakban megjelent értekezését és ezzel kapcsolatosan számos cikket a napi — és a szaksajtóban.

Az első vitaestét e hó 16-án este rendezte a Társaskör és meglepő nagy számban jelentek meg ott ennek a kérdésnek vezető egyéniségei, érdekeltek és a kérdés barátai.

Hoór Tempis Móritz dr. egyetemi tanár üdvözölte az idegenforgalom hivatott tényezőit: *Szviezsényi* Zoltán dr.-t, *Miklós* Elemér dr.-t, *Bársony* Oszkárt, *Zilahy* Dezsőt, *Zubriczky* József dr.-t és *Tábori* Kornélt és kérte szíves támogatásukat, hogy eredményt érhessenek el e vitaestéken. Utána *Kapcza* Imre előadó utalt rá, hogy a fürdőügy és idegenforgalom kérdése ma általánossá vált vágyakozás, de nincs meg a kellő harmónia és együttműködése az egy célt szolgáló, különféle szaktestületekben. Ezt a harmóniát van hivatva megteremteni a most kezdődő ankét.

Elsőnek

Dr. SZVIEZSÉNYI ZOLTÁN

lépett az emelvényre és az egész kérdést felölelő, ismertető, tájékoztató előadást tartott a fürdőügyről és az azzal kapcsolatos idegenforgalomról. Szerinte a különféle gyógyforrások *verhetetlen előnyt biztosítanak Budapestnek* a nyugat többi fürdővárosával szemben. Csakhogy, sajnos, nálunk valami fordított helyzet és viszony zavarja meg a fejlődést és a városrendező tervekkel szemben is meg kell védeni a fürdőket. A Gellérthegy rendezése szintén csak egy lelkes vízvezetéki mérnöknek köszönhető, aki *a vadvizek lecsapolására* kapott pénzt a fővárostól és ezzel a pénzzel parkírozta, rendezte a Gellérthegyet. Gyógyforrásszakértője nincs a városnak és a Gellérthegygyel kapcsolatos kérdésekben egy ideiglenesen alkalmazott *opálbányász* volt a város szakértője. A gyógyvizeket se vizsgálják állandóan, mint más fürdővárosban és a Margitsziget forrásának foglalása sivár és elhagyatott. Pedig Budapest „komplett fürdőváros“. Rámutat még sok mindenféle hiányra, főleg arra, hogy nincs *Curcomissiója* Budapestnek, ami nélkül nehéz a külföldi propagandát eredményesen lebonyolítani.

A fürdőügyet a legrészletesebben ismertető akadémikus előadás után az elnök üdvözölte

KOVÁCSHÁZY VILMOS

új városi tanácsnokot, akit a fürdőügy iránti szeretet szintén idevonzott.

A szószékre ezután

MIKLÓS ELEMÉR dr.

lépett és kimentette *Tormay* Géza dr. államtitkárt, aki meleg üdvözletét küldte az ankétnek. Majd kifejtette, hogy az idegenforgalom két pilléren nyugszik, *a propagandán és a beruházáson*, amit idegen példákkal igazol. A szükséges beruházás 15—20 millió pengő, amely összeggel a fürdőváros észszerűen fejleszthető és megoldható.

Az érdeklődő hallgatóság ezt a beszédet is nagy elismeréssel fogadta.

A következő szónok

BÁRSONY OSZKÁR

volt, aki Budapest idegenforgalmát ismertetve, rámutatott arra, hogy öt év alatt kb. 30%-kal apadt az idegenforgalmunk. Az idegenforgalom két fontos részből áll: *a belföldi és a külföldi forgalomból.* A belföldi fontos az ipar és kereskedelem szempontjából. Hivatkozik Ausztria és Jugoszlávia példájára és hibáztatja a mi közvéleményünket, amely nem tudta kellő nyomatékkal követelni ennek megteremtését. Beszédét azzal fejezte be, hogy a most kínálkozó alkalmat ne szalasszuk el, mert *a népek utazási kedve oly nagy,* aminőt eddig még nem tapasztaltak. Kedvesen megtapsolták ezt a közvetlen beszédet.

Utána

ZILAHY DEZSŐ,

az Idegenforgalmi Hivatalnak vezetője fejtette ki nézeteit és azzal a kijelentéssel kezdte, hogy a jó ujságot a közönség csinálja, a jó idegenforgalmat pedig szintén a közvélemény. Szerepet szeretne cserélni a hallgatósággal, mert szerinte a célt jobban megközelítené, ha a közönség mondaná el óhajtásait az idegenforgalom hivatott tényezői előtt. Utal Lipese város példájára, ahol az egész polgárság egyöntetűen az idegenforgalmat szolgálja világhírű vásárai révén. Szeretné, ha az Örömvölgy-utcában is éreznék az idegenforgalmat, amit úgy értelmezett, hogy az ottlakó taxisoffőr, akkor inna meg egy pohár borral többet az ottani vendéglőben és vásárolna fejkendőt a feleségének a lakása melletti boltban, ha a Belvárosban lebonyolított idegenforgalom révén több borravalóhoz, jobb keresethez jutna. Minket budaiakat kedvesen lepett meg az a kijelentése, hogy *az idegenforgalomhoz Budának van legtöbb joga,* mert tulajdonképpen *Buda a magja minden idegenforgalomnak.* Már IV. Béla király teremtett itt idegenforgalmat, amikor megadta Budának az árumegállítás jogát. *Nyugat* ipara itt cserélt a *Kelet* nyers terményeivel és a cserélők megfürödtek a budai hévvizekben. Ezt kellene újra feleleveníteni. Sűrű taps honorálta Zilahy kedves szavait.

Mint utolsó szónok

TÁBORI KORNÉL

szerkesztő lépett a pódiumra és joggal tett szemrehányást a polgárságnak, hogy nem hívja Budapestre sem a belföldi sem a külföldi ismerőseit, mégpedig azért, mert a budapesti polgár indolens a várossal szemben, de nem is ismeri Budapestet. Felsorolt egy csomó olyan dolgot, ami föltétlenül érdekelné az idegent, mint például a múzeumbeli Goethe-szoba, mert Weimáron kívül sehol sines ilyen emléke Goethenek. Szerinte itt van *az ismeretlen Buda,* pedig minden budainak meg kellene tanulni Buda leckéjét, mindazt, ami itt érdekes, vagy értékes és látnivaló.

Mintha egy érdekes cikket olvasott volna az ember, úgy hatott Tábori Kornél beszéde és meg is tapsolták érte.

Az előadóknak *Hoór Tempis* elnök köszönte meg az értékes fejtegetéseket és azzal fejezte be az első vitaestét, hogy rámutatott Budapestnek számos olyan különlegességeire, amelyek egyedül állanak az egész világon és azokról külön előadásban fog megemlékezni. *Kapcza Imre* előadó bejelentette, hogy április hó 23-án, csütörtökön este fél 7 órakor folytatják a vitát és felolvasta azok neveit, akik eddig előadásra jelentkeztek.

A vitát társasvacsora követte, amelyen *Oszoly* Kálmán trvht. biz. tag megemlékezett mindazokról, akik ezt az ügyet szolgálják és külön kiemelte

a BUDAI NAPLÓ

és szerkesztője érdemeit, aki egy negyed század óta küzd lankadatlanul ezért az eszméért és megvilágította, ismertette, tárgyalta ennek a városmentő eszmének minden részletét, minden árnyalatát, megteremtve lapjában a budai fürdőügy lexikonát.

Panaszol a Svábhegy

A Svábhegyi Egyesület közgyűlése — Méltányosságot kérnek a várostól

A budai hegyvidék koronázatlan fejedelme, a *Svábhegy* rügyfakadáskor szokta összehívni a maga birodalma országgyűlését, amit polgári nyelven úgy hívnak, hogy a *Svábhegyi Egyesület* közgyűlése. Ma ennek a birodalomnak korlátlan hatalmú ura

BÓDY TIVADAR dr.

Budapest volt nagyérdemű polgármestere, akinek uralma alatt különös virágzásnak indult ez a klimatikus gyógyhely, amelyért méltán irígyel bennünket az egész világ. Itt áll Budapest fölött, alig 20 percnyire a város szívétől, túl annak füstjén, mintha a Jóisten is arra teremtette volna, hogy ennek a városnak az üdülőhelye, klimatikus fürdője legyen.

Micsoda óriási küzdelmébe került *Bódy* Tivadar elnöknek, hogy ezt a tudatot a Városházán is ébrentartsa, a kormánynál is érvényesítse és — ha sikereket ért el, — ezt csak az ő polgármesteri nagy multjának köszönheti a Svábhegy. Mert a város nem egészen úgy kezeli ezt a hegyet és általában a budai hegyvidéket, mint klimatikus fürdőhelyet, hanem azzal a mértékkel mér az ottani nyaralóknak, villáknak, mint amellyel mér az Andrássy-úti háztulajdonosoknak, vagy a Belvárosnak.

Ezidei közgyűlését e hó 13-án rendezte, amelyen azonban *Bódy* Tivadar nem vehetett részt, mert hivatalos ügyek hirtelen Bécsbe szólították és az elnöklésben

GLÜCKSTHAL SAMU dr.

kormányfőtanácsos, a Felsőház tagja helyettesítette. A közgyűlést választmányi ülés előzte meg, amelyen *Mikus* István főpénztáros előterjesztette a zárszámadást és a mérlegszámlát, amiket a számvizsgálóbizottság rendben talált és ajánlja a felmentés megadását. A költségvetési előirányzatot a folyó esztendőre *Bercsényi* Antal ny.

Ki mint vet, úgy arat, MAUTHNER magnál jobbat sehol sem kaphat!
MAUTHNER ÖDÖN magtermelő és magkereskedelmi részvénytársaság
Alapítási év 1874. Telefon: 463—65.
SÜRGÖNYCÍM: MAUTHNEREK, BUDAPEST.

MAUTHNER MAG
Központ: VII, Rottenbiller-u. 33. Fióküzlet; IV, Kossuth Lajos-u. 4
A Ferencrendiek templomával szemben.

Vetőburgonya Böhm-féle legkorábbi sárga, legkorábbirózsa, kifli és más jeles fajok, szavatoltan fajtiszta, szelektált minőségben jutányosan kaphatók
Új nagy főárjegyzék, mely növényárjegyzéket is tartalmaz, ingyen és bérmentve.

SZENT
GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet és napfürdő
—•—
Külön férfi és női osztály
A legmodernebb berendezés
Szakképzett személyzet

főtanácsos, az egyesület igazgatója terjesztette elő és azt a választmány egyhangulag elfogadta.

Ezután *Bercsényi* Antal előterjesztette

évi jelentését,

amely megemlékezett a következő ügyekről: Diósárok-útnak 1000 méterre való kiépítésének megkezdése, — erdei iskola építésének befejezése, — Templom-tér végleges kertészeti rendezése, — svábhegyi tűzoltóság gyalogjárójának kiépítése, — diana-úti lépcsőzés befejezése, — Felhő-utca és Cédrus-utca makadámozása, — Jánoshegyi-út kiszélesítése, — Költő-utca csatornázásának befejezése, — Új Szent János-kórház előtti tér kertészeti kiképzése, — Normafa menedékházának megépítése és átadása, — Költő-utca gyalogjárójának bitumenezése, — vasbetónpadok és sétánypadok felállítása, utcajelzőtáblák pótlása, madáretetők felállítása, petróleumlámpáknak villanyra való kicserélése, svábhegyi utaknak fokozottabb karbantartása és más kisebb ügyek. Azután bejelentette, hogy ez év folyamán milyen munkákat hajtanak végre: — a Diósárok-út folytatólagos kiépítése, — Istenhegyi-út felső és alsó szakaszának kiszélesítése, — a Denevér-út rendezése, — erdei iskola üzembehelyezése, — svábhegyi tűzoltóság kertészeti kiképzése, — Vilma-út és Jenő-út lépcsőzése, — Normafa menedékház kibővítése és sí-ugrósánc építése, — Istenhegyi-út és Normafa-út gyalogjárójának bitumenezése, — autobuszvonal létesítése a Svábhegyi Nagyszálló és Jánoshegy között, — fogaskerekűnek téli fűtése, — Báró Eötvös-út fordulójának kátrányozása, — hegyvizek levezetése és több kisebb ügy végrehajtása. Játszótér létesítése a Városkútnál, útjelzőtáblák felállítása, padok elhelyezése és más ilyen.

A helyesléssel és elismeréssel fogadott évi jelentés után *Holzer* Sándor fölpanaszolta, hogy a Normafa-út, Eötvös-út és Jenő-út által határolt telke után óriási útépítési számlát küldött neki a főváros, pedig ezt az utat nemcsak az ő kedvéért, hanem a kirándulók nagy tömege kedvéért építik és javítják és nem is lehet a villatelkeket ilyen arányban megterhelni, mint a kis területen fekvő 5—6 emeletes bérházakat a belső részeken. *Kerpel* Vilmos és utóbb *Jakab* László dr. kifejtették, hogy egyik fontos feladata volna az egyesületnek mérvadó helyen kiváltani azt a megértést, hogy az új fürdőtörvény által védett Svábhegyen, a különben az egész városra kiterjedő szabályrendeletet változtassák meg és sokkal *kisebb kulcs szerint* számítsák az útépítés költségeit. *Glücksthal* Samu elnök megigérte, hogy *Bódy* Tivadar elnökkel együtt áttanulmányozza a fürdőtörvényt és igyekeznek majd méltányos elbánást kieszközölni a várostól. *Antalffy* Andor felhozta, hogy az útburkolás járuléka után 12%-ot számít a város, ami túlságosan terhes és tökéletesen elegendő volna a 6%. Azután szóvá tette a közlekedés kérdését, mert az Istenhegyi-út főútvonal éppen ott vész el és oszlok el szűk kis utcákra, ahol imponáló módon kellene jelképeznie befutását a Svábhegyre. 35 év előtt kezdték az új szerpentinutat építeni a Tabánon át, 1928-ban felépült ebből félkilométer, de azóta megakadt a munka. Ennek folytatólagos építését kellene kieszközölni és megsürgetni, legalább is a Mártonhegyi-útig. A választmány ezt is helyesléssel fogadta. *Kerpel* Vilmos, a már is jelentkező nagy porra hivatkozva kéri, hogy a Svábhegy útjait ne nyáron, hanem most *tavasszal olajozzák*. Azt is kérte, hogy a Svábhegyre fel és le egyirányú forgalmat létesítsen a rendőrség.

Nagy érdeklődés kísérte dr. *Vértess* Gyula előterjesztését egy telekparcellázás ügyében, amely rendkívül károsítja a nagy terület — ma szegény birtokosait. Glücksthal elnök beadványt kér ez ügyben, hogy eljárhasson. A különös eset hosszabb eszmecserét váltott ki.

Glücksthal Samu dr. ezután nagy tisztelettel és szeretettel méltatta dr. *Bódy Tivadar* elnök fáradhatatlan munkásságát, gondoskodását és nagy érdemeit és a választmány hálás köszönetét tolmácsolta. Egyúttal köszönetet mondott *Bercsényi* Antal igazgatónak és kifejezte örömét afelett, hogy nagy betegségéből teljesen felgyógyult. Ezt megköszönve *Bercsényi* Antal felolvasta a jelölőbizottság jelentését, mert *ötven választmányi* tagot kellett választani.

A választmány az előterjesztett jelölés szerint egyhangúlag a következők megválasztását ajánlotta:

Antalffy Andor, Balló Alfréd, Bernát István, Büchler Lajos, Chorin Ferenc, magyarcsékei Dáni Nándor, Drucker Géza (új), Fleissig Sándor, Klein Gyula, Gergely Tódor, dr. Glücksthal Samu, dr. Györki Béla, dr. Halom Dezső, dr. Hantos Elemér, dr. Heinrich Antal, Holczer Sándor, dr. Horváth Lipót, Jauernik Nándor, Kaszab Elemér, Kálmán Henrik, Tschőgl Gusztáv, dr. Kenéz Béla, dr. Kozma Antal, Kerpel Vilmos, Krempels József, dr. Klug Emil, Krompaszky Miksa, dr. Lévay József, Magyar Bertalan, Makrai Teofil, Majorossy Géza, Munk Péter (új), Pálmai Andor, dr. Párkány Frigyes, Popper Károly, rétsági Paunez Sándor, Rákosi Jakab, Reimann Gyula, Richter Gedeon (új), Rudas Gyula, dr. Söpkéz Sándor, Springer Ernő, Stern Alfréd, Schillinger Sándor, dr. Szende Péter Pál, Szegő Sándor, Sztehló Kornél, dr. Tass Antal, dr. Török Lajos, Urbán S. L. A számvizsgálók a régiek maradtak.

Jakab László dr. kért még szót ezután és szóvá tette azt, hogy a Svábhegy pompás levegőjét *mesterségesen rontják a kertészek*, mert gallyakat és leveleket égetnek s ezzel bűzt terjesztenek, — de szóvá tette az egész *éjjel tartó kutyaugatást* is, mely zavarja az éjszakai csendet. Glücksthal elnök kijelentette, hogy a kutyaügytől fél, de a kertészek okozta bűz ügyében el fog járni. *Vándor* Mihály szerint itt sikerre nincs sok kilátás, mert a szabályrendelet szerint, megbüntetik a kertészeket, ha nem hernyóznak és a hernyókat nem égetik el.

Glücksthal Samu dr. ezután megemlékezett az egyesület elhunyt tagjairól, *Deutsch* Gáborról és *Thoman* Sándorról, meleg szavakkal áldozva azok emlékének. Szóvá tette még az egyesület érdekében kifejtendő propagandát és taggyüjtést, ami különben állandóan folyamatban van. Ezzel a választmányi ülése bezárták.

Ezt nyomon követte a

KÖZGYŰLÉS

megnyitása, amelyen Glücksthal elnök bejelentette, hogy a választmányi ülésen letárgyalt anyag kerülne tulajdonképpen tárgyalásra, de mert ezt a jelenvoltak ismerik, mint választmányi tagok elfogadták, kéri, hogy ezeket a dolgokat előadottnak tekintsék és fogadják el. A közgyűlés ily értelemben határozott és az elnök néhány meleg szóval be is zárta.

A közgyűlés tagjai ezután társasvacsorához ültek.

A közgyűlésen megjelentek: Antalffy Andor, Beresényi Antal, Bódy Flórián, Engler Ármin, Faragó Miksa, dr. Farkas Lajos, Forbáth Imre, dr. Frank József, Füredi Jenő, Glück Frigyes, dr. Glücksthal Samu, Holzer Sándor, Huszka Viktor, dr. Jakab László, Kerpel Vilmos, dr. Klug Emil, dr. Lévai József, Mikus István, Orbán Jenő, Paunz Sándor, Richter Gedeon, dr. Reimann Andor, Sándor Károly, dr. Szécsi Ernő, Szegő Sándor, Szente Lajos, dr. Szőcs László, dr. Tass Antal, dr. Thirring Gusztáv, Ullmann Béla, dr. Vándor Mihály, Vértes Gyula, Viraág Béla, Weisner Lajos, dr. Wladárczyk József.

Óbuda reneszánsza

A III. kerületi Egyesült Polgári Társaskör közgyűlése — Ünnepelték Móra Istvánt

A régi óbudai életre emlékeztetnek a *Polgári Társaskör* gyűlései, mert minden szélsőségtől mentesen azzal az élettel foglalkoznak, amely ma oly nehéz, — a kerületnek olyan bajaival, amelyek gátolják a fejlődést, olyan terveivel, amelyek lehetővé teszik ennek az elmaradt városrésznek az egészséges reneszanszát. Ujjá kell itt születnie mindennek, át kell alakulnia az egész kerületnek, hogy Budapest éltető, szerves része lehessen, — modern város, amelynek nagy a hivatása minden téren és amelynek fel kell lendülnie becsületes, törekvő polgársága munkája révén.

Ilyen ünnep volt az Egyesült Polgári Társaskör közgyűlése is e hó 14-én este. *Andréka* Károly, — aki ma a pártkereteken is túl, első vezérembere Óbudának — nyitotta meg a közgyűlést és meleg szavakkal emlékezett meg *Bethlen István* gróf miniszterelnök tízesztendős, országmentő munkájáról. A beszéd hatása alatt a közgyűlés állva ünnepelte Bethlent, aztán *Móra* István, a kitűnő poéta olvasta fel évi jelentését, ami szintén ünnepszámba megyen, mert ezek a jelentések nem a közgyűlések sablónos évi jelentései, hanem egy poétalélek korrajzai. Móra István, a Móra-nemzetség feje, akiről öcse *Ferenc*, az ő közismert vasárnapi cikkeiben szokott kedves testvéri hangon megemlékezni. István a poéta, Ferenc a poétikustollú tudós és humorista, *Móra László* pedig a nagy lirikus, akinek multévi verskötete irodalomtörténeti esemény volt és annak révén írója az elsők közé lépett fel.

Csendes áhítattal hallgatták az öreg poéta beszámolóját, aki bevezető szavaiban elmondotta, hogy ez az utolsó évi jelentése, mert ahogy ő mondja: „több krónikát írni nem szándékozom". Ebben az utolsóban nemcsak számot akar adni a mult esztendőről, hanem felelni szeretne arra a kérdésre, hogy hívek voltak-e az óbudaiak ahhoz a lelkükre kötött programhoz, amelyet zászlóbontó *Ripka Ferenc* bátor volt a párt zászlajára írni: — a szeretet és az alkotó munka ügytételéhez? Kedves szóval ecsetelte azután, hogy miként lett az elvetett kis magból a polgári egység nagy fája, mely alatt szabad a szava mindenkinek, akár panasza van, akár javaslata. Egyéni célok ezt a Társaskört és a párt tagjait nem vezették, mint ahogy nem vezetik az elnököt sem, *Andréka* Károlyt, aki oly sok sebet gyógyított, oly sok bajon segített az ő hűséges fegyvertársa *Orova* Zsigmond dr. segítségével. Társadalmi téren nagy sikerekre mutathat rá a Társaskör, de annál kevesebb történt a kerület reneszánsza érdekében. Mindezt megoldaná a híd és a Bécsi-úti villamosvasút. Ezek egyre késnek. A Dunapart végig teherpályaudvar, vagy eldrótozott, eldeszkázott, kisajátított terület. A Római part megközelíthetetlen, a Stadion csak álom, a gimnázium nem épül fel, rendőrség, posta bérelt házban kucorog és szomorú dolog, hogy a kerületben egyetlen állami épület van csak: — az öreg dohánygyár. Pedig a Társaskörnek egyik alapvető gondolata, hogy munkát és kenyeret biztosítson a pártot támogató tömegeknek, ennek azonban csak nehezen tud megfelelni. Azután áttért a Társaskör belső életére, amit kedvezően jellemez az a körülmény, hogy választmányi ülésein az összes tagok szoktak megjelenni és Buda ifjúsága is kiveszi részét a munkából. Üdvözölte *Szepessy* Ágoston és *Kudelka* Károlyt, az őket felsőbb helyről ért kitüntetésük alkalmából. Köszönetet kér szavaztatni a könyvtárosnak *Deutsch* Adolfnak és a könyvtár gyarapítóinak *Éber* Ernő, *Bárczy* Lajos, *Véssei* Győző, *Róth* Béla és *Ginter* Józsefnek, akik a könyvtárt 450 értékes kötettel gyarapították. Kegyelettel emlékezett meg az elhúnyt tagokról: Haszmann János, Kovács Dávid, Bohn Mihály és a felejthetetlen *Karkas* Rezsőről, könnyet ejtve sírhalmukra. Örömmel állapította meg, hogy a tagok száma növekvő, mert tavaly a létszám 214 volt, az idei pedig 257. Végül reményének és bizalmának adott kifejezést, hogy Bethlen István böles kormányzata mégis meghozza Óbuda reneszanszát, ha a polgárság egységesen, öntudatosan tömörül Andréka Károly körül.

A jelentést zajos ováció követte, amelyben éltették az öreg poétát és a nagy lelkesedés hatása alatt vissza is vonta azt a kijelentését, hogy a főtitkárságról lemond. Az elnök meleg elismerő szavai után *Schmidkunz* Lajos terjesztette elő a zárszámadás és költségelőirányzatot, *Forstinger* Ottó pedig a számvizsgálóbizottság jelentését. Elfogadták és a felmentést megadták. Választás előtt Andréka Károly elnök köszönetet mondott munkatársainak és külön *Günther* Bélának és fölhívta a közgyűlést, hogy új tisztikart válasszon.

Ezt megelőzőleg *Szilágyi* Károly szólalt fel és poétikus bevezető szavai után szomorúan jelentette ki, hogy a nehéz gazdasági viszonyok miatt a kerület erősen elproletárosodott s ennek a folyamatnak a meggátlásához szív kell, mint amilyen szívvel bír az elnök, akit a legjobbszívű embernek ismer s a kerület érdekében kifejtett munkájáért hálás köszönetet mond Andréka Károlynak. Tolmácsolta a közgyűlés általános egyhangú óhaját, hogy továbbra is *Andréka* Károly vezesse a Társaskört, kipróbált munkatársai élén.

Andréka megköszönte ezt a bizalmat és *Horváth* Lajos felolvasta a jelölőbizottság listáját, melyet a közgyűlés lelkes éljenzés közt *egyhangúlag megválasztottnak jelentett ki.*

Andréka Károly a közgyűlést bezáró beszédében rámutatott a Társaskörben lévő teljes egyetértésre, amelyet csak Móra István akart megbontani, de ettől elnöki szavával eltiltja őt. Sajnálattal látja, hogy a hídépítés eltolódott a pénzügyi helyzet miatt, de a helyzet nem reménytelen, mert a hidat okvetlenül felépíti a kormány. Nagy elismeréssel emlékezett *Martin* Gyula működéséről, amit az röviden megköszönt és felajánlotta teljes munkaerejét a körnek. Azután külön megemlékezett Andréka arról a nagy szolgálatról, amit a budai közügyeknek és Óbuda törekvéseinek felkarolásával a BUDAI NAPLÓ és annak szerkesztője kifejtenek, arra kérve az egész polgárságot, hogy ezt a lapot a lehető legnagyobb mértékben karolja fel. A közgyűlést népes társasvacsora fejezte be és az elnök indítványára, lelkesedéssel a következő tartalmú sürgönyt intézték gróf *Bethlen* István miniszterelnökhöz:

„A harmadik kerületi Egyesült Polgári Társaskör mai közgyűlésén lelkes egyhangúsággal hálásan emlékezik meg Excellenciád évtizedes hazafias és önfeláldozó munkásságának nagy eredményeiről és Isten áldását kéri Nagyméltóságod további áldásos működésére.

Andréka Károly elnök."

Pohárköszöntőket mondottak: dr. *Orova* Zsigmond, dr. *Zeöke* Antal. *Poszweg* Rezső az újonnan megválasztott választmányi tagok köszönetét tolmácsolta.

Szávay Zoltán emlékére a magyar Sakkszövetség április 18-án *Nemzeti mesterversenyt* rendezett a Drechsler-palota különtermében.

Nemzetközi champion ebkiállítást rendeznek a Tattersallban Budapesten a *Magyarországi Ebtenyésztő Egyesületek Szövetségébe* tömörült egyesületek, nevezetesen: a Magyar Ebtenyésztők Országos Egyesülete, az Országos Foxterrier és Tacskó Tenyésztők Egyesülete, a Komondor Egylet, a Magyarországi Bulldog Klub, a Magyar Spaniel Klub f. évi május hó 17-én, mely csakis egy napig tart. Lesz műkotorékverseny is a kiállítás napján, továbbá rendőrkutya bemutató. Értékes *tiszteletdíjak*, államdíjak máris rendelkezésre állanak. A benevezendő ebeket május hó 9-ig kell *Ilosvai* Lajos Károly m. kir. gazd. tanácsosnál bejelenteni az egyesület központi irodájában, VIII., Conti-utca 21. sz. a. (telefon: József 384—64), ahol részletesebb felvilágosítás is nyerhető. A Magy. Ebtenyésztők Orsz. Egyesülete élén mint elnök *Gegus* Dániel ny. rend. főkap. helyettes.

ÓVATOSSÁG. Finom ruhákat szigorúan szárazon szabad csak tisztítani. Egy öltöny vagy női köpeny 6 Pengő
MENCZER-nél Fest. Tisztít. Mos. Telefon

A Gazdálkodók Egyesülete április 12-én tartotta IX. évi közgyűlését. *Márz* Károly társelnök elnöki megnyitójában ismertette az elmult év egyesületi történetét. Megemlékezett a gazdálkodók súlyos helyzetéről és azokról az indítványokról, amelyeket az elnökség a főváros illetékes tényezőihez intézett s amelyeket külön cikkben ismertetünk. Bejelentette, hogy sikerült az elnöki székben visszatartani *Purébl* Győző dr. tanácsnokot. Köszönetet mondott az egyesület tisztviselőinek, többek közt *Lugmayer* József dr. ü. v. alelnöknek és *Füredy* Jenő egyesületi titkárnak. *Schilberszky* Károly egyet. tanár nagy érdeklődés mellett a gyümölcsfák védekezéséről adott elő. A százötven főnyi hallgatóság lelkesedése közben érkezett meg Purébl Győző tanácsnok, aki megköszönve az egyesület ragaszkodását, fogadalmat tett a gazdálkodók érdekeinek állandó pártfogása mellett. A közgyűlés Purébl és März elnök lelkes éltetésével végződött.

Sofőrtanfolyam. Állami gépjárművezetőképző (sofőr) tanfolyam nyílik meg a m. kir. Technológiai és Anyagvizsgáló Intézet keretében május 11-én este 7 órakor, az intézet Budapest, VIII., József-körút 6. szám alatti helyiségében. Beírás naponta d. e. 9—1, kedden és pénteken d. u. 5—7 óra között az igazgatósági irodában.

PALACK-TEJ

Jó tanács. Vegyen osztálysorsjegyet, mert csak egy kis szerencse kell, hogy egyszerre mindene meglegyen, ami egész életét gondtalanná teheti. Ha *Skuts* Dénes *(Horthy Miklós-út 152. sz. LÁ 2—44)* szerencsés játékáról jól ismert bankházában vásárol osztálysorsjegyet, kis pénzen nagy vagyonhoz jut.

SZÉCHENYI
GYÓGYFÜRDŐ
a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népgyógyfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITŰNŐ KÖZLEKEDÉS

UJ VEZETÉS!
UJ KORSZAK!
OLCSÓ ÉTKEZÉS!
ESPLANADE
ÉTTEREMBEN
Esplanade szálló épülete. Lukács fürdővel szemben. Ia menü (leves, sült körettel, tészta) 1.60 pengő.
IGAZ JÓ BOROK! Olcsó villásreggeli. — Esténként szalonzene.
Külön termek bankettek, esküvőkre

BAGOLYVÁR
ÉTTEREM
II., MARGIT-KÖRÚT 20
ÚJ VEZETÉS — OLCSÓ ÁRAK!
VIDÁM ESTÉK
—
DUNDUS MUZSIKÁL

Ha jól akar vacsorázni és kellemesen szórakozni,
keresse fel Budán,
a Gróf Mailáth József szállodabérházban, Kelety Károly-utca 9. szám, a 9-es és 17-es autobuszok végállomásánál
Zsigmond László
a Spolarich-éttermek volt igazgatója
éttermét és kávéházát
Brawe-Boys-Jazz
délután és este.
MEGNYILT! Telefon 545—70.

Szebb — Jobb — Olcsóbb
RÁDIÓ
CSILLÁROK, KELLÉKEK
NINCS PESTBUDÁN
IDŐT, PÉNZT TAKARÍT, HA ITT VÁSÁROL
KRISZTINA RÁDIÓHÁZ
I., KRISZTINA-KRT 141
TELEFONSZÁM: AUT. 566—83
Kedvező fizetési feltételek

ÉHGYOMORRA
naponkint igyék egy pohár
KRISTÁLY
VIZET!

BALOGH G.
DROGÉRIA
CSAK II, MARGIT-KÖRÚT 1
TELEFON AUT. 515—59. SZ.
NÖVÉNYVÉDELMI SZEREK ÁLLANDÓ RAKTÁRA

Monori Mag vezet
MAGYAR MAGTENYÉSZTÉSI R. T.
BUDAPEST—MONOR
Monori magkereskedése: Budapest, IV., Kossuth Lajos-u. 3. Telefon: Aut. 868-60
képes főárjegyzék és nagybani árajánlat ingyen és bérmentve

SZENTIMRE GYÓGYFÜRDŐ
(Rácfürdő)
Erősen radióaktív és rádiumelemet tartalmazó természetes 42·4 C° földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Személyi hírek

BÓDY TIVADAR dr. volt alpolgármester lemondott a Budapesti Központi Ált. Tejcsarnok Rt. igazgatósági tagságáról.

KOZMA JENŐ dr. országgyűlési képviselő, az Egységes Polgári Párt elnöke e hó 17-én jött vissza olaszországi útjáról és 18-án Lillafüredre utazott, hogy részt vegyen az ott folyó bizalmas városi tanácskozásokon.

TOPERCZER ÁKOSNÉ lebilincselő, érdekes vetítettképes előadást tartott Olaszországról az „Óbudai Keresztény Társaskör"-ben április 16-án este. Az előadást tea követte, amelyen az előadót meleg ünneplésben részesítették.

VIRÁG ILONKA mozdulat- és szavalóművésznő a Korányi-klinikán fekszik betegen a miskolci színházban szerzett hűlése következtében. A beteg művésznő állapota iránt állandó és nagy az érdeklődés.

AUGUSZT E. JÓZSEFNÉ, az országos cukrászkiállítással kapcsolatos cukrászkongresszus zászlószentelő ünnepén vállalta a zászlóanya tisztségét.

SZÁVAY GYULA borgazdaestjét a Pénteki Borgazda Társaság külön bizalmas ünneppé avatta. Maga a borgazda a spanyol király helyzetére való tekintettel szellemesen kitért a felszólalás elől. Hiába hívta fel *Zboray* Gyula dr. jegyző a tavalyi ígérete beváltására és így aztán *Fináczy* Béla min. tan. mondotta el színesen az ő spanyolországi élményeit. A kedves, szép estén felszólaltak még: Viraág Béla, Zilahi Kiss László, Makoldy Viktor és éltették a legnagyobb élő magyar poétát.

MEDGYASZAY ISTVÁN kormányfőtanácsos építőművészt ünnepli az amerikai építész szövetség szaksajtója, akinek *vasbetón* művészeti alkotásait ismerteti, mint nemzetközi értékeket.

ORSZÁGH OSZKÁR dr. a Budakeszi Erzsébet Szanatórium igazgatója, az Orsz. Balneológiai Egyesület nagygyűlésén április 25-én délután 5 órakor előadást tart: — *Tuberkulózis és klíma* címen.

KRESZ KÁROLY dr., a TEBE vezérigazgatója, április 17-én szállt hajóra Hamburgban, hogy részt vegyen a *Washingtonban* tartandó nemzetközi pénzintézeti kongresszuson.

ERDŐS ÁRPÁD nagyjövőjű dalénekest, akinek 17-ikére hirdetett hangversenyét nagy érdeklődés előzte meg, súlyos baleset érte. A villamosra felszállva elcsúszott és oly komoly sérüléseket szenvedett, hogy a Rókus-kórházba szállították. Édesanyját, aki a főpolgármester úr titkárnője volt már a gázgyárban is, lesujtotta ez a szerencsétlenség és őszinte sajnálattal osztozik fájdalmában minden ismerőse és tisztelője.

MÁTÉ István, szobafestő és mázoló mester, I. ker., Attila-körút 2. Telefón: 573—55.

A budai szobrászok közül a Magyar Képzőművészek Egyesületének szobrászszakosztálya *Gách* Istvánt alelnöknek, *Istók* Jánost a választmány vezető tagjának választották meg. A Hollós Mátyás Társaság e két kiváló tagján kívül még *Gárdos* Aladár is helyet foglal a vezetőségben.

Budai Klub sorozatos estjeinek legközelebbije április 28-án, kedden este 8 órakor lesz, amikor *Pünkösty* Andor, az *Ujság* szerkesztője: A Hit happy-endje: a spiritizmus — címen ad elő.

Nagygyűlést rendez április hó 24-én és 25-én negyvenéves fennállásának megünneplésére az *Országos Balneológiai Egyesület*, a rokon- és társegyesületek közreműködésével, április 26-án pedig rendezi *jubiláris tisztújító közgyűlését*. A balneológiának hivatott tényezői közül Banlaky Géza, Tausz Béla dr., Felber Lipót, Massány Ernő dr., Dalmady Zoltán dr., Országh Oszkár dr. és a Magyar Földtani Társaság részéről Böckh Hugó dr. működnek közre.

Hollós Mátyás Társaság

VII. előadóestéjén UJJ GYULÁNÉ MIKOLA ILONA írónő olvasta fel értekezését „A költészet és zene a magyar színpadon" címmel és *Szávay* Gyula elnök konferálta be. Alapelvül azt szögezte le, hogy a zenés színpadra csak olyan dalokat szabad vinni, amelyek művészi szempontból a legmagasabb nívót képviselik. Tehát a szöveg legyen valóságos igazi költemény, könnyen folyó, magát szinte éneklésre kínáló ritmikával. A magyar zeneszerző által készített zene pedig legyen művészi és magyar. Csak így érvényesülhet itthon és így lesz érdekes külföldön is. Ezeket az elveket az operákban az utolsó két évtized folyamán keresztülvitték, de döbbenetes a süllyedés manapság az operett terén. Pedig ez az utóbbi műfaj fontosság tekintetében alig áll az opera mögött, mert az opera a szellemi arisztokraták zenés színműve, az operett ellenben a nagy tömegeké. Azokra van tehát nevelő és erkölcsnemesítő vagy ezzel ellenkező hatással. Példákkal igazolta, hogy az operettszínházak *mai válságos helyzetének a művészietlenség a fő oka*. A gazdasági válság csak másodsorban. Az előadásában kifejtettek illusztrálására *Tóth* Paula operaénekesnő és *Wissmüller* Mihály karnagy, operaénekes *Bakó* Margit zongoraművésznő kíséretével, régi és új művészi operettekből — köztük az előadó szerzeményéből is — énekeltek dalokat. Az előadást követő társasvacsoránál többen hozzászólottak a kérdéshez és az a vélemény alakult ki, hogy a kérdés ma, az idegennyelvű beszélő és éneklő mozi rohamos térfoglalása idején, rendkívüli fontosságú és megérdemli, hogy széleskörű propaganda induljon meg az érdekében. Az előadókat *Peterdy* Sándor alelnök köszöntötte, elsősorban Ujj Gyulánét, azzal, hogy amit a színpadról mondott, áll az irodalomra az egész vonalon. A női íróktól fél a közönség, mert nem adják egyéniségüket, sőt gyakran férfi név alatt írnak, ami fonák helyzetet teremt. Köszöntötte Ujj Gyulát is, a tudós tanárt, a férjet. Azután pohárköszöntőket mondottak még *Kapcza* Imre, *Ujj* Gyula.

Arcképcsarnokát állítja össze a *Hollós Mátyás Társaság* és a fölvételeket *Blahos* Rezső fényképész intézi a Társaság megbízásából. Az eddigi fölvételek sorozatonként kerülnek a *Blahos*-cégnek a Fő-utca és Halász-utca sarkán levő kirakatába és az érdeklődő közönség szívesen nézi ott azok arcképeit, akik Buda érdekében dolgoznak. Az arcképek onnan a Császárfürdő-vendéglő *Hollós Mátyás* termébe kerülnek, ahol az arcképsorozat most a termet díszíti. A *Blahos* fényképészeti műterem 2 nagy arcképet és 3 vizitképet készít kedvezményes áron, 10 pengőért a tagoknak. II., Fő-utca 19. szám.

Városi fekete leves

Fürdik a „kis tanács"
„Lilla" tengerében,
Mert ott levest főzni
most tanulnak éppen.
S azért mert hogy ottan
„Farkas"-ok is járnak,
Mondjuk majd mi itthon
a levest kozmásnak.

Pobula Dani.

Kötvénytulajdonosok szervezkedése. A Budai Társaskör helyiségében e hó 17-én dr. *Krivoss* Árpád főv. biz. tag elnöklete alatt népes értekezletet tartottak jogos érdekeik megbeszélése céljából a koronára szóló fővárosi kötvénytulajdonosok, akik a főváros anyagi felvirágozásához nagy mértékhez járultak hozzá. A főváros békebeli vagyona ma több mint 300,000.000 pengővel növekedett. Többek hozzászólása után megalakult a végrehajtóbizottság, melynek tagjai a következők: Bihati Elemér tábornok, dr. Csollán Ferenc ügyvéd, dr. Daróczy Béla ügyvéd, dr. Derera Henrik orvos, Gressl Rezső szabóm., Grösztenberg István háztul., Gross Győző tisztv., dr. Jellinek Ede járásbíró, dr. Jellinek János orvos, Kiss Ernő tisztv., dr. Klein Samu orvos, König Géza lapszerkesztő, dr. Krivoss Árpád főv. biz. tag, dr. Paczner Jenő ügyvéd, dr. Páris Frigyes m. tisztv., dr. Pátkay Dániel földbirt., dr. Rott Frigyes garázstul., Skergula István iparos, Zala Zsigmond ig., Zauser Károly m. tisztv., Znabovics Ferenc m. tisztv. A végrehajtóbizottság nyomban elhatározta, hogy az érdekelteket összeírja és kéri, hogy címüket a Budai Társaskör titkárságának (I., Délivasút, Krisztina-körút 103.) küldjék be.

Akciót indítanak üzleti forgalmuk emelésére a budai iparosok és kereskedők. Ennek megbeszélése volt tulajdonképpen a gerince a *Budai Iparosok és Kereskedők Köre* e hó 14-én tartott választmányi ülésének, amelyet *Hubert* Vilmos ügyvezető elnök vezetett. Megnyitó beszédében utalt azokra a körönkívüli támadásokra, amelyekben része van és amelyek dacára teljes szívvel és lélekkel végzi az itt vállalt kötelességét. Bejelentette, hogy *Timár* Sándor lemondott az alelnökségről és amely tisztséget azonban — az alelnökre való tekintettel — egyelőre nem töltik be. Azután *Gerő* Endre titkár a mult ülés jegyzőkönyvét olvasta fel és *Szánthó* Sándor megtette a pénztári jelentést. Ezekután *Fábián* József kereskedő alelnök előterjesztette a budai iparosok és kereskedők gazdasági érdekeire, forgalmuk növelésére vonatkozó tervezetét, mert le kell küzdenünk azt a téves hitet, amit mesterségesen terjesztenek, hogy Budán drágábban vásárol az ember és nem részesül olyan kiszolgálásban, mint Pesten. *Gál* Lajos kellemes hozzászólása után a kör elhatározta, hogy ezirányban az akciót megindítja és igyekszik belevonni az összes kereskedőket és iparosokat Budán. Elnök bejelentette, hogy a *kuglizó* a Délivasútnál ismét rendelkezésére áll a kör tagjainak minden *kedden* este, azután elhatározták, hogy *Wossala* Sándor és *Salamon* Géza tanácsnokokat küldöttségileg megkeresik és felkérik, hogy a budai iparosok elhanyagolt érdekeit támogassák. A küldöttséget *Hubert* Vilmos vezeti.

Budai Polgári Kör

április hó 24-én, pénteken este 8 órakor rendezi évi *rendes közgyűlését* dr. *Kozma* Jenő elnöklésével, mert az e hó 17-re hirdetett közgyűlés nem volt határozatképes. A közgyűlést *társasvacsora* követi, amelyen dr. *Fináczy* Béla, a kör köztiszteletben álló társelnöke viseli a borgazda tisztséget, mint a „Pénteki Borgazda Társaság" soros borgazdája. Fináczy Bélának Tokaj vidékén van szőlőbirtoka!

LORGON Zibrinyinél I. Attila-u. 12

Gyönyörű könyvtárat e hó 20-án nyitotta meg a főváros a Wenckheim-palotában, de a sajtónak már 19-én bemutatták ezt a modern könyvtárat, melyet kedvessé, otthonossá tesznek a palota pompás faldíszei és berendezése. *Lieber* Endre alpolgármester és dr. *Némethy* Károly tanácsnok kalauzolták a társaságot és *Enyvváry* Béla könyvtárigazgató szolgált a szükséges magyarázatokkal. Mi budaiak fájó szívvel néztük, tudva azt, hogy a könyvtár számára elsősorban a Krisztina-körúti *Karácsonyi-palotát* jelölte ki az akkori polgármester, *Bárczy* István. Az új könyvtár olvasótermeinek *belépőjegyeit* április 20-tól kezdve adja ki a könyvtár. A kikölcsönzött könyvek visszaszolgáltatása is ekkor veszi kezdetét. Az ünnepélyes megnyitáson megjelentek dr. *Ripka* Ferenc, dr. *Sipőcz* Jenő, *Lieber* Endre, akiktől *Némethy* Károly tanácsnok vette át az épületet.

Pfeiffer Bácsi. Mindenki így hívta az öregurat, *Pfeiffer* Istvánt, aki szerette, márpedig mindenki szerette, aki egy szót váltott vele. Ujlaki vendéglős volt, 72 éves korában húnyt el ősei kétszázesztendősnél régebbi házában. Típusa volt a *Petőfi Sándor* által megénekelt *„jó öreg korcsmáros"*-nak. Atyja, *Pfeiffer* János, az 1270 óta 1872-ig működött budai Mészáros Céh utolsó Céhmestere volt, aki fiatal korában, 1848—1849-ben tábori honvédmészárosmester volt. *Pfeiffer* János kisfiát a budai iparosság fiainak művelésére 1858-ban alakult Budai Reáliskolába íratta be. A kisfiú volt az első újlaki németajkú fiú, aki *már magyarul beszélt*, amikor a Reáliskolába került. Atyja, a nagy magyar érzésű Céhmester az 1860-as években *magyar ruhában* járatta a kis fiút, aki 1867-ben, mint ősi szokás szerint gyermekkorában felszabadított budai céhbéli mészároslegény részt vett a *budai Céhek koronázási menetében*. A menet a budai Vár udvari erkélye alatt vonult el, ősi szokás szerint céhi ajándékot adva a királynak és királyasszonynak. Az apa — Céhmester Uram — ajándékozta az aranyozott körmű és szarvú, koszorús, veres csábrágos ökröt, melyet ezüstsarkantyús, darutollas süveges, kardos budai mészároslegények vezettek. Közöttük volt a kis *Pfeiffer István* is: aranycsengős gyönge bárányt vezetett. Nagyapja, *Pfeiffer* János a Budai Polgárhad huszárkáplárja volt: az unoka is a híres Jász-Kun huszárezredben szolgált. 1883-ban lett *mészárosmester*, majd székesfővárosi bizottsági tag, a budai *Lövészegyesület* tagja is ősi budai mesterszokás szerint. Művelt, minden iránt érdeklődő ember volt: rengeteg budai történetet tudott, akáresak a régi budai élet élő lexikona. Téli estéken főúri vendégei voltak, akik anekdótázó, históriás, családtörténeti emlékezéseit lesték. Az *Újlaki Szent Nóé és Három Királyok* Testvéres Társaságának mesteremberi zászlója megbillent a korai tavaszi napon, az Öreg Úr, Pfeiffer Bácsi utolsó földi útján és halottas gyászmiséjén. Öreg mesterek tartották az Öreg Mester koporsója mellett. Az öreg Mester bement az *Örök Céhházba*. Keresztelő Szent János Zászlós Báránya — a Céh címerbáránya nyakán — szelíden csilingelt a csengő. Itt lent — Ujlakon — mint harangzúgás hallatszott a Bárány csengője.

A munkanélküliek segélyalapja javára a Magyar Munkások Országos Egyesülete jól sikerült műsoros estét rendezett a Gellért-szállóban ápr. 7-én. *Almási* Balogh Pál zongoraművész Debussi és Rachmaninoff műveiből játszott két darabot briliáns technikával és fínom, meleg tónussal. O. *Adriányi* Ilus Ady és Mécs költeményeivel, *László* Miklós viharos derültséget keltő színészutánzataival, *Pilinszky* Zsigmond művész áriáival és *Békeffy* László kedves humorú konferanszával értek el nagy, meleg sikereket.

Idényzáró kultúrestjét rendezte e hó 12-én, vasárnap az „Orsz. Katolikus Népszövetség" *Lampel* Vilmos kormányzótanácsi tag vezetése alatt álló Budavári szervezete, a budavári leánygimnáziumnak zsúfolásig megtelt termében. Főtisztelendő dr. *Zadravecz* István püspök ünnepi beszédjében a *fehér vasárnap* jelentőségét méltatva, rámutatott arra, hogy az igazi keresztény reneszánsz bekövetkezése előtt a világ még egy rettenetes kataklizmán fog keresztül menni, ha azzal, hogy minden keresztény Krisztus hitének teljesen behódol, meg nem előzik. Közreműködtek még: dr. *Benedek* Viktor, dr. *Garancsy* Lászlóné, *Garancsy* Lenke, *Lettner* Vilmos műkedvelőkből álló színtársulatával és *Magyar* János szimfónikus zenekarával. *Lampel* Vilmos kedvesen konferált.

Eljegyzés. *Nyiri Dacsó* Irént, *Dacsó* Emil szerkesztő és neje leányát eljegyezte Londonban Harry *Morris*, a J. Morris and Sons londoni szőrmegyáros cég beltagja.

SZEMÜVEG Zibrinyinél, I. Attila-u. 12

A Maros-utcai új kórház. Előkelő villa pompás kert közepén, mintaszerű, tökéletes felszerelés, ragyogó tisztaság — belül: ez a Budai Izr. Szentegylet új Maros-utcai kórháza. Április 20-án volt a sajtóbemutató, melyen megjelentek a fővárosi sajtó képviselői és az orvosi kar reprezentánsai. *Schwarcz* Ernő dr., a Szentegylet elnöke, keresetlen szavakkal üdvözölte a megjelenteket s ismertette a kórház keletkezésének történetét. *Barla-Szabó* József dr. főorvos válaszolt az elnök szavaira s az egész orvosi kar háláját fejezte ki az új intézmény létesítéséért. A társaság megtekintette az új kórházat környező, parkszerűen épített kertet, mely a *Tábori* kertészetet díséri és kedvessé teszi a betegek életét.

Budai Karambol-Kör, mely eddig keveset hallatott magáról, de a *Philadelphia*-kávéház áldozatkész tulajdonosa, *Szabó* Sámuel révén most már *versenyasztalhoz* is jutott, — mind nagyobb arányokat ölt. Elnöke most *Főző* Sándor dr. közig. bíró és tagjai sorába léptek többek között: Frenreisz Frigyes dr. kúriai bíró, vitéz Ádám Dezső alezredes, Varró Sándor dr. min. o. tan., Poltzel Jenő dr. min. o. tan., Palóczy Antal dr. ügyvéd, Szalay Zoltán dr. ügyvéd, akiken kívül számos katonatiszt, tanár és tisztviselő tagja már régebben és érdekes mérkőzéseket rendez a kör hetenkint.

Mozart-hangverseny. Az egész kultúrvilág sorozatos hangversenyeken és a halhatatlan zeneszerző operáinak ciklusos előadásaiban ünnepli az örökké élő lángelmét. Különös figyelmet és elismerést érdemel a *Budapesti Mozart Egyesület*, hogy nehéz viszonyaink között lelkes szeretettel ápolja a nagy költő emlékét és kultúrtevékenységével *nemcsak a hazai, hanem a külföldi zenei körök figyelmét a magyar zenei kultúra és művelődés felé irányítja*. Mozart születésének 175 éves évfordulója adja a külön alkalmat ahhoz, hogy műveinek szépségével a mostani súlyos időkben a zenei Szép szeretetét intenzívebben ápoljuk. A Mozart Egyesület 12-iki hangversenyén a zeneakadémián összegyűlt nagy és előkelő közönség nagy figyelemmel hallgatta az egyesület elnökének, *Demény* Dezső pápai kamarás, karnagynak szárnyaló megnyitó beszédét Mozartról. Az egyesület zenekarát *Kolozs* Pál karmester vezényelte nagy tudással. A hangverseny leghatalmasabb száma az örökszép d-moll zongoraverseny volt, melyet a nagy magyar Mozart-művésznő, *Weisz* Margit adott elő. Mindaz, ami Mozart zenéjének tökéletes életrekeltéséhez szükséges, megvan Weisz Margit játékában. *Gervay* Erzsi a leghivatottabb Mozart-énekesnők sorába tartozik. *Riegler* Ernő orgonaművész előadása is emelte az emlékezetesen szép est sikerét.

RAVASZ cukrász Előkelő cukrászszalón I. ker., Krisztina-körút 75

Nyilatkozat. Mélyen tisztelt Szerkesztő Úr! A Budai Napló e hó 4-i számában az I. ker. Iparosok és Kereskedők Köre közgyűléséről írt közleményéhez a következő megjegyzést vagyok bátor fűzni: — Felszólalásomban, *Nagy Lajos* dr. úr propagandájáról szólva, megállapítottam, hogy Nagy dr. legjobb akarata mellett sem tudott szervezkedésének politikamentességet biztosítani és nem tudta megakadályozni, hogy a felszólalásokban ki ne alakuljon a baloldali tendencia. Fogadja Szerkesztő Úr nagyrabecsülésem kinyilvánítását.

Dr. Vigh Pál.

KÖZGAZDASÁGI NAPLÓ

Szerkesztő: SZÁSZHALMI JÓZSEF.

KELEMEN MÓRIC gépészmérnök, a Vas- és Gépgyárosok Orsz. Egyesületének főtitkára, a *Milánói Nemzetközi Vásár* megnyitására Olaszországba utazott, ahol egyesületének hivatalos képviseletében mintegy 10 napig fog tartózkodni.

* **Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület.** 15,000.000 svájci frankos 7 százalékos záloglevél kibocsátása *teljes sikerrel* járt, amennyiben a nyilvános aláírás számottevő *túljegyzést* eredményezett.

* **A Magyar Kereskedelmi Hitelbank — Schopper J. G. Rt.** az 1930. üzletévre *5 pengő osztalékot* fizet f. é. május hó 1-től kezdődőleg.

* **A Wiener Bank-Verein,** Wien igazgatótanácsa április 20-iki ülésén megállapította az 1930. üzletév mérlegét, mely *2,943.559.33 schilling tiszta nyereséggel* zárul. Az igazgatótanács az ezévi május 7-iki közgyűlés elé azt a javaslatot terjeszti, hogy részvényenként *1 schilling: 5% osztalék* (a mult évben ugyancsak 1 schilling: 5%) a részvényesek között

KIRÁLY-FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. szám.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnézlumot tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fém mérgezés, máj-, lép-, vér-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdő: férfiaknak .... reggel 5—1 óráig
nőknek hétköznap délután 2—7 óráig
!! IVÓ KURA!!

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM
Kitűnő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktív thermálvíz
A szentendrei HÉV vasútnak, a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

Idegeit kíméli
ha nagymosását nem otthon végzi!
Fehérneműjét
feltétlen bizalommal küldheti a
DUNA gőzmosó- és kelmefestőgyárba
BUDAI FIÓKOK:
I., Attila-körút 19
II., Fő-utca 7
II., Retek-utca 59
ÉS A KÖZPONT:
VIII., Gólya-utca 43
ugyanott ruhafestést és vegytisztítást garanciával végeznek. — Telefónhívásra autóval jövünk.
Telefón: József 350—52

felosztassék és *193.559.33 schilling új számlára* vitessék át.

* **A Magyar Pamutipar R. T.** igazgatósága április 16-án tartott ülésén elhatározta, hogy a közgyűlésnek javasolni fogja *751,136.52 P nyereségből* 445.594.45 P értékesökkenés leírása után részvényenként *3 — P osztaléknak* 1931. május 1-től való kifizetését. A szelvények a *Magyar Általános Hitelbank* pénztáránál kerülnek beváltásra.

* **A MÁK**, ahogy röviden a „Magyar Ált. Kőszénbánya RT"-ot nevezik, április 14-én tartotta XXXIX. közgyűlését *Berzeviczy* Albert b. t. t. elnöklésével. A közgyűlésen 141.554 részvény képviseletében 51 részvényes jelent meg. *Berzeviczy* Albert elnök felolvasta a Kormányzó úr kabinetirodájának *Vida* Jenő alelnök-vezérigazgatójához, a felsőház tagjához intézett legmagasabb leiratát, mely a társaság tatabányai telepeinek a közelmultban történt megtekintése során látottakkal kapcsolatban elismeréssel emlékezik meg a vállalat vezetéséről, valamint azokról az üdvös hatású szociális intézményekről, amelyeket a társaság a munkások jóléti és kultúrális érdekeinek felkarolásával létesített. A közgyűlés a kitüntető elismerést köszönettel és általános éljenzés közepette vette tudomásul. — A közgyűlés ezután egyhangúlag tudomásul vette az igazgatóság jelentését, jóváhagyta az 1930-as zárószámadást és az igazgatóság nyereségfelosztási javaslatát, amelynek értelmében az 1930-ra szóló 39. számú szelvény darabonként harminckettő pengővel kerül beváltásra április 15-től kezdve, a szokásos szelvénybeváltó helyeken. Az igazgatóság tagjaivá *Monod* René és *Ranzinger* Vince újból megválasztattak. A felügyelő-bizottságba új tagként a közgyűlés *Wlassics* Tibor báró dr-t választotta meg. A közgyűlést követő igazgatósági ülésen elnökké *Berzeviczy* Albert dr. b. t. t., felsőházi tagot, alelnökökké *Bisteghi* Rudolf és *Vida* Jenő felsőházi tag, vezérigazgatót újból megválasztották.

* **A Hangya** szövetkezet április 11-én tartotta ezidei rendes közgyűlését gróf *Zichy* Aladár elnöklete alatt. A közgyűlés elfogadta az 1930. üzletévre megállapított mérleget, amely szerint *105.000 pengő a tiszta nyereség.* Az igazgatóság javaslata alapján osztalék az idén nem kerül kifizetésre, mert, igen helyesen, a tartalékolásra fordították a nyereség legnagyobb részét. A közgyűlés elismerését fejezte ki *Balogh* Elemér vezérigazgatónak, aki céltudatos irányításával érte el ezt a szép eredményt a szövetkezet 1929-i veszteséges éve után.

* **A Magyar-Cseh Iparbank R. T.** igazgatósága megállapította a lefolyt üzletév mérlegét, mely megfelelő tartalékolások után *223.698.06 P tiszta nyereséggel* zárult. Az igazgatóság a f. é. május 2-ára összehívott közgyűlésnek javasolni fogja, hogy e nyereségből 160.000.20 pengő, részvényenkint *0.60 pengő* osztalékul fizettessék, a tartalékokra 40.000 pengő fordíttassék, a fennmaradó 23.697.86 pengő pedig új számlára vitessék elő, továbbá, hogy az intézet igazgatóságába az elhalálozások folytán megüresedett tagsági helyekre *Florián* Kelemen, a Böhmische Industrial-Bank vezérigazgatója, *Pelikán* K. dr. és *Simek* J., ugyanazon intézet ügyvezető-igazgatói beválasztassanak.

Telek ház lakás

Budai Napló
I. ker., Bors-utca 24. szám
Telefon: 502-96

Bérháztelkek
Buda legszebb helyein eladók

1. A **Fő-utca, Pálffy-tér, Ganz-utca** által határolt parcellázott telkekből 76 négyszögöltől kezdve. **Hatemeletes bérházak** összenéző udvarokkal engedélyezve!
2. **Fillér-utca** és **Ezredes-utca sarok.**
3. **Donáti-utca 3. sz.,** öt emelet építhető. **Öröklakásoknak** kitűnő helyek.

Bővebbet **dr. Székely Márton** ügyvéd irodájában, VII., Erzsébet-körút 32. sz. alatt d. u. 4—6 között. Telefon: 448—22

Lakások kiadók
a statisztikai hivatallal szemben:
Bimbó-utca 1-3-5. sz. házban
kettő-, három- és ötszobás
hallos
modern kivitelben. Központi fűtés, meleg víz;
Bővebbet a helyszínen, vagy **Katona, Székely** és **Molnár** építészmérnökök irodájában, **Szemlynök-utca 11.** Telefon: 298-29 és 135-41.

BELLEVUE
SZÁLLODA
ÉTTERMEIBEN
DÉLUTÁNI TEA
ÁNC
Elsőrangú koncert- és tánczene **Európaelőkelő restaurantjai**-ban között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 5 pengős. Déli menü **2.50**
Asztalrendelés: A. 528-84

BÁCSKAI KONYHA!
CSÁSZÁRFÜRDŐ
éttermeiben bácskai ételkülönlegességek dunántúli borok!
CSIRSZKA KONRÁD
VENDÉGLŐS
ALKALMI KÜLÖN TEREM!
POMPÁS KORAREGGELI KÁVÉ

GYŐRI-ÚT 12
szövetkezeti ház épül.
Augusztus 1-én beköltözhető.
Buda legkulturáltabb és legszebb helyén 4, 3, 2, 1 szobás háztartásos és garzónlakások dél és délnyugati fekvéssel, minden kényelemmel, feltűnő olcsó áron elő jegyezhetők.
30%-os befizetés beköltözésig zárolt számlára.
Felvilágosítás a helyszínen és a kiadóban

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régt jóhírű céghez
I, Logodi-u. 19 **Béres Márton** Tel.: 530-33

ÜVEG és porcellán-árukban **GÁL LAJOS Budán** II., Széna-tér 7 **vezet**
Tisztviselők nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltétel

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III. LAJOS-UTCA 148. SZ.
TELEFÓN: AUTOMATA 624—57.
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett
Kölcsönöket folyósít váltóra, folyószámlákra, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

RUDAS FÜRDŐ radioaktiv hőforrás
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ
FEDETT USZODA

HUNGÁRIA
radium tartalmú, lithiumos gyógyforrás Budán, Erzsébethídnál
IVÓ-KÚRA
reggel 7 órától este 6 ig.
= Szénsavval telítve! =
HARMAT-VIZ!

Öröklakások 2—3—4 SZOBÁSOK
HALLAL, MODERN KIVITELBEN
(központi fűtés, melegvízszolgáltatás, gőzszárító, stb.) A Vérmezőre néző **ATTILA-UTCA 95, 97, 99. sz.** telken épülő Stilus Társasházban **KAPHATÓK,**
1931 május 1-re. V., Balaton-utca 10.
Telefon: 168—23.

HÁZ
Rózsadomb elején földszintes családi villa két 3 szobás lakással, 316 négyszögöles kerttel, 76.000 pengőért eladó. Bővebb felvilágosítást a kiadóhivatal ad.

Különleges szépségű, elsőrangú építkezésű sarokbérház, étage-fűtéssel, 55.500 pengő bérjövedelemmel, 11% nettó hozamra, eladó. Részletes felvilágosítás a kiadóhivatalban. (107)

Sósfürdőnél egyemeletes, 3 lakásos ház, összes közművekkel 40.000 pengő. 24.000 pengővel átvehető. — Ugyanott 150 öles telek is. (118)

Városmajor-utca mellett pompás villa, 7 szobával, minden mellékhelyiséggel, parkos kerttel, luxuskivitelben, Vajda Zsigmond freskóival, eladó. 25 évi adómentesség. (49)

Adómentes villa, 4 szobás, minden komforttal, télen, nyáron lakható, fogaskerekű Orgonás megállónál, villamos és autobusztól 5 percnyire, gyönyörű kilátással, *870 □-öl* dísz- és gyümölcsöskertben. — Ugyanott *780 □-öl* gyümölcsöskert, nyaralónak átalakítható házzal olcsón eladók. Telefon: J. 343—01.

Villák, öröklakások!
Az előkelő közönség bizalmától támogatott, a legszolidabb alapon megszervezett, utánfizetésektől, perektől mentes építési akciónk keretében 1931-ben, november 1-i beköltözéssel, fővárosunk valóban legszebb, legegészségesebb helyein megépítjük: 1. Nyolcadik és kilencedik

TÁRSASHÁZUNKAT,
a Szent Imre szobor mellett, 1, 2, 3, 4 szobás, előkertre néző hallos, villaszerű öröklakásokkal (300 □-öles **kert, hangfogó válaszfalak,** díjtalan üzlethelyiségek) és az **Aréna-útnál** hasonló **kertes öröklakásokat.** Tetszés szerint szövetkezet vagy a tulajdonos nevére szóló telekkönyvezés. 2. A Margit-körútnál, a parkírozott Bimbó-utca 4 stb. sz. Gróf Majláth-telkeken, 10 drb 4—5 szobás, hallos

MAGÁNVILLÁT.
3. A Városmajornál, a Tombitás-utca 7. sz. alatt, továbbá a Gellérthegy déli lejtőjén, a Kelenhegyi-út 24. alatt két

TÁRSASVILLÁT,
néhány 3—4—5 szobás, elkülönített luxuslakással, saját kertrésszel. Névre szóló telekkönyvi tulajdon. **Olcsó, fix árak.** Rendkívül előnyös, törlesztéses Láb- vagy bankkölcsön. Kívánatra prospektus tervekkel, kibővített szaktanácsokkal, hogy öröklakásvételnél esetleges károsodásokat miként lehet elkerülni. „Centrum" Házépítő Vállalat, Horthy Miklós-út 9. (9—12-ig, 3—5-ig, Lágym. 9—96.)
Társasházban a Centrum vezet!

Keresek 40.000 pengős árban családiházat, a budai hegyvidék alján, I. vagy II. kerületben. Ajánlatok a kiadóba. (124)

Buda legszebb helyén négyszobás villa, külön házmesterlakással, olcsón eladó. Telefón József háromszázhat—negyvennégy.

Bornemissza-u. 46. sz. alatti villaszerű ház, két háromszobás és egy egyszobás komfortos lakással eladó.

Délivasútnál négyszobás, modern alagsoros villa 20.000 pengővel átvehető. (111)

Rózsadombon 6 szobás, gőzfűtéses villa 70.000 pengő. (57)

Rózsadombon kétlakásos nagy villa, szép kerttel, alkalmi áron eladó. (109)

HALWA S.
BUDÁN, I., SZENT JÁNOS-TÉR 4
TELEFON: AUTOMATA 507—37
Állami díszoklevél — Ezüstkoszorús mester
NAGY ARANYÉREMMEL KITÜNTETVE
Vadászfegyverek, fegyverjavítások, sportcikkek, cserkészfelszerelések
PUSKAMŰVES

LAKÁS
ÖRÖKLAKÁSOKAT
építünk a Villányi-út (Szent Imre herceg útja) 8. számú, kitűnő fekvésű telkünkön. Felvilágosítások, tervek Benedikt Gyula építész irodájában, VI., Jókai-utca 12.

Rózsadombon 5 nagyszobás lakás kerthasználattal máj. 1-től kiadó. II., Orgona-u. 8.

2 szobás jól berendezett lakrészt keresek konyhahasználattal *Bors-utca közelében április 16-ra.* Ajánlatokat *„Jutányos áron"* jeligére a kiadóba kérek. Csak utcai vagy kertes lakásra reflektálok.

Retek-utca környékén keresek kétszobás lakást. (129)

Németvölgyi-út 2/b. sz. a. házban egy-, kettő- és háromszobás lakások hallal és központi fűtéssel, utcai fronton, kilátással a hegyekre és a szemben fekvő kertekre, villamos (75, 59) és autobusz közelében, május hó 1-ére kiadók. Felvilágosítás a helyszínen vagy Aut. 831—09.

Négyszobás lakás renoválva kiadó május hó 1-re I., Alkotás-u. 23. szám alatt összes mellékhelyiségekkel (2 W. C., 2 kamra, külön garderobe stb.) az I. emeleten, külön bezárható folyosórésszel. Évi bér 2500 P. Telefon: Aut. 504—14.

3 szoba hallos, minden komforttal épült lakás 2 W. C-vel, előszobával, központi fűtéssel vagy anélkül május 1-re. Székely, Retek-u. 69. Telefón: 532—28.

Rózsadombon 5 szobás lakás, beüvegezett verandával, összkomforttal májusra kiadó. Elemi és leánygimnázium mellett. Autobusz megálló. (115)

Egy- és másfélszobás lakások, egy- és másfélszobás garzónlakások minden komforttal május 1-re. Mészáros u. 60/b. alatt épülő új bérpalotában autobusz megállónál. Székely, Retek-u. 69. Tel.: 532-28.

Buda legegészségesebb vidékén 3 szobás, magasföldszintes szép lakás azonnalra, egy 5 szobás gyönyörű lakás május 1-re kiadó. Vígszínháztól 5 percnyire, autobusz megálló. Buday László-utca 5/b. Telefón 534—69.

Műegyetem parkjával szemben, Budafoki-út 17. szám alatt kettő és négyszobás modern öröklakás és műterem háromszobás öröklakással eladó. Bővebbet a házgondnokságnál, hétköznap délután 3—4 óra között.

I., Városmajor-utca 8 és II., Kapás-utca 40. szám alatti öröklakások eladók. (119)

Keresek villalakást legalább 4 szobával és mellékhelyiségekkel, lehetőleg a Németvölgy környékén, aug. hó 1-re. Ajánlatok a kiadóba, I., Borsutca 24. Tel. 502-96.

Három-négyszobás komfortos lakások hároméves házban, közp. fűtéssel, melegvízzel, budai hegyekre legszebb szabad kilátással, valamint 2 szoba hallos, komfortos, modern lakások központi fűtés nélkül májusra, augusztusra és egy 4 szoba hallos, angol rendszerű uraságí lakás belső lépcsővel, saját fűtéssel májusra, Horthy Miklós-útnál, Fadrusz-u. 6. Háztulajdonosnál kiadók. Telefon: Lá 6—80.

Műtermet keresek egy- két szobával lehetően Buda belterületén. (114)

Két gyönyörű Bergère-plüss foteuille és egy fehérre mázolt garnitura hall, vagy gyermekszoba részére eladó: II., Retek-u. 53/57.. Az új kárpitosnál. Tel.: 549—10.

ÖRÖKLAKÁSOK
a Horthy Miklós-úton. Lakbértörlesztéssel minden modern igényeknek megfelelő olcsó és prima kivitelű **öröklakások kaphatók 2—3 és 4 szobások hallal** Horthy Miklós-út 97. szám alatt épülő házban, melynek fizetési feltételei kilencszeres lakbér mint LÁB kölcsön, a többi pedig készpénzben fizetendő. Minden öröklakástulajdonos telekkönyvi tulajdonosa lesz az öröklakásának és megszűnt az egyetemes felelősség. Jelentkezni lehet: **Gábor Miklós, V., Mérleg-utca 2. I/6.,** ahol a tervek és kalkulációk megtekinthetők.

Egy-, kettő-, három-, négy- és ötszobás lakás kiadó. Iroda: I., Naphegy-u. 21. Tel. 527—80.

Németvölgyi-út 2/E. szám alatt, 2 évvel ezelőtt épült bérházban, elsőrendű egy- és kétszobás lakások május 1-re kiadók. A lakások minden mellékhelyiséggel, központi fűtéssel és melegvízszolgáltatással rendelkeznek. Megtekinthetők a házfelügyelő útján.

Háromszobás, hallos, telekkönyvi tulajdont képező öröklakást keresek, törlesztéses vételre. (123)

ÜZLETHELYISÉG
Németvölgyiút 2/b. sz. a. autógarázs vagy nagyobb műhelynek vagy raktárnak megfelelő helyiség és több üzlethelyiség május hó 1-ére kiadó. Felvilágosítás a helyszínen vagy Aut. 831—09.

Buda legszebb helyén, 2 épülő bérház mellett, melyekben üzlethelyiség nem lesz, vasportállal, karzat létesítésére alkalmas belmagassággal, bármely célra, de különösen mészáros, hentes, trafik, szabó, háztartási cikkek, festéküzlet stb. részére olcsó bérrel kiadók. Mészáros-utca 60/c.

Főútvonalon
II, Retek-u. 33-35. sz. alatt épülő sarok-bérpalotában
ÜZLETHELYISÉGEK
valamint legmodernebb **2—3 szobás (hallos) lakások és 1 szobás garconlakások** augusztus 1-ére kiadók.
Közelebbit:
V., Sziget-u. 38. V. em. 26
ÜGYVÉDI IRODÁBAN

FEDEZZE FEL ÖN IS A SASHEGYET!
Sashegy a Belvárostól gyalog is csak 25 percnyire.
Sashegy a Belváros hegye.
Sashegy a székesfőváros szívében — szívének jobbik oldalán.
Sashegy az előkelő középosztály települő helye.
Csak hegylejtőn lévő telkeket vásároljunk, ott van csak levegő, napsugár és kilátás.
Ön gyermekei arcáról leolvashatja hogy hol lakik;
nézze meg azután a sashegyi gyermekeket.
Sashegyi telkeinkről prospektust küld:
***Kubatura** részvénytársaság.*
Budapest, főpostafiók 77/0

Budai Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság
Budán, II., Fő-utca 9
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket.
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
Budai ingatlan-tulajdonosoknak gyors lebonyolítás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyujtunk
Mindennemű bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésre
SAFE DEPOSIT

HUBERT és Tsa B. T.
Egészségügyi berendezések, csövek.
Műszaki cikkek, fémgyártás.
VI., Liszt Ferenc-tér 4. Tel.: 222-67

Laptulajdonos: VIRÁG és TÁRSA
Kiadásért felelős: Viraág Béla.

Nyomatott a Révai Irodalmi Intézet Nyomdájában, Bpest V., Vadász-u. 16.
— (Nyomdaigazgató: Linzer M.) —

Megjelenés: hetenkint kétszer

Budai Napló

XXVIII. évfolyam. 1040. sz.

Buda érdekeit a várospolitika, a közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló ujság. Előfizetése egy évre 24 pengő, félévre 12 pengő. Egy szám 50 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal: I., Bors-utca 24. Délután 5—7-ig. Telefon: 502—96.

Felelős szerkesztő: VIRÁG BÉLA

Hirdetések ára: Egy hasáb széles, egy milliméter magas sor, egyszeri közlésnél 40 fillér. 20 mm. magas hirdetés 8 pengő. Szövegsor ára 4 pengő. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő.

1931 május 2.

Revíziót — az új Rókus helyének!

Irta: RINGER LAJOS dr.

Gróf Klebelsberg Kunó kultuszminiszterünk magas gesztusú és mélyjárású minapi hirlapi elmélkedése „Új-Budapest"-ről és „Új-Vidék"-ről újra meg újra visszahat, hogy más és más szempontból foglalkoztassa érdeklődésünket.

Emlékezünk, hogy városi hatóságunk és annak bizottságai milyen soká keresték az építendő új Rókus-kórház helyét; és emlékezünk arra is, hogy, saját bevallásuk szerint, valamennyien a legrosszabb helyet találták meg és jelölték ki a hivatalos közlések szerint is: pénzügyi kényszerből.

Ezzel megsértették azt az elemi városszabályozási elvet, amely a jelentékenyebb építészeti alkotásoktól cserébe környékfejlesztő erőt és hatást követel, aminek tényleges bekövetkezése visszafelé annyiszor megindokolja a legmerészebb pénzáldozatot is.

Az új Rókus a részére kijelölt Tisza Kálmán-téri helyén, hatalmas tömegével nemhogy szolgálná ezt az elvet és ezt a célt, de egyenesen városfejlődési akadályt jelent.

A Tisza Kálmán-tér mint elengedhetlen parkterület, a kerepesiúti temető mint — akarva nem akarva — évtizedekig fenntartandó temetkezési hely így is olyan óriási területblokkot vonnak el az intenzív városfejlődésre rendelt eme részen, hogy ezen eltolhatlan kettős folytonossági megszakítást még egy újabb „holt tömb"-bel növelni, a döntő tényezők beismerése szerint is, — elhibázott városrendezésnek kell mondani.

Ennek az elhelyezésnek egyetlen mentsége volna, hogy vele az új Rókus-kórház majdani betegeinek valami különösebb jóleső érzést biztosítunk, másrészt a lakosság üdültetésére rendelt park látogatóinak vagy inkább használóinak kedves örömet szerezünk.

Ki állíthatja, hogy a betegeknek jólesik a kövezettől felhevített levegő és nagyvárosi füst meg korom, hozzá a temetőre való kilátás? és ki mondhatná, hogy a közparkban üdülő szemének kedves háttér és kívánatos parkbefejezés egy hatalmas kaszárnya-kórház?

A helyzet benső fonáksága, valamint egyes mostohán elmaradt kerületeknek a fejlődésre való jogos igénye követelik a pénzügyi körülményekkel indokolt ezen helykijelölés revízióját.

Az egyetlen tömbbe zsúfolt, tehát egy szuszra és sok millió azonnali befektetésével emelendő kórház építésének megkezdésétől a hatóságok ösztönösen húzódnak.

A jobb elgondolás tétovázásának és a jogos habozásnak hosszúra nyúló idejét a revíziós törekvésekre lehet és kellene felhasználni.

Lássák az ügyet, a kórházat igénylő kerületek!

Mi az új Rókus ezen tisztán a fedezet szempontjából és kétségtelenül „a contre-coeur" hozott határozatának belülről feltörekvő revízióját a mostoha Ó-Buda érdekében, a majdani betegek ezrei, a parkra rászorult gyermekek és aggok sokasága, a Duna folyam s vele az óbudai part, a Hungária-híd mielőbbi méltó beállítása, szóval a fővárosunk fejlődése javára szorgalmazzuk.

Óbuda az egyesítés óta a dohánygyáron, Margit-kórházon és néhány Bárczy-féle iskolán kívül komoly intézményt, avagy rendezést, de még csak az idők során változott gazdasági és életkörülményeknek megfelelő szabályozási tervet sem kapott; a hídból is csak a diplomát: a törvényt.

Gyönyörű Dunapartja, amint azt — az ilyen kritikára elismerten hivatott — kultuszminiszterünk jelzett cikkében mondta: a főváros szembetolakodó szégyene; a nyaralók és családi házak sorára hivatott hegyeit téglagyárak kibelezték; a Lukácsfürdő tavától északra a Szépvölgy-utcáig, a budai hegyvidék kapujáig húzódó, remekbe alkotott hegy-partie-t malmokkal és újabban 5—6 emeletre nyúló házakkal elfojtották, a Római-partot, a főváros tüdejének: a Dunának még elmeszesítlenül maradt egyetlen nemes részét a gázgyárral, ideiglenes, de emberi mértéknek örökre tartó szabályozási vonalakkal és visszavonásig adott időleges engedélyekkel beteggé operálták; a Dunát a hegyek elől, a hegyeket a Duna és Margitsziget elől eltüntették, elfeledve, vagy inkább soha meg nem értve, talán nem is sejtve, hogy Buda és Óbuda beépítése nem sablonos városszabályozási, hanem tájkertészeti vállalkozás, amely a legnagyobb ható tényezők — a titánokat kívánó hegy, folyó és sziget — adottságaival dolgozik.

Hol kereshetjük annak magyarázatát, hogy középületeink elhelyezési kérdésénél sohasem kerül előtérbe a Duna? Hogy a vámháztól a fedett uszodáig dunaparti homlokzatú középületünk nincsen?

Ha jobban értenénk a Dunát, milyen más lenne a fővárosunk képe.

Az új Rókus kívánja a szabad teret, a füsttelen, portalan ős levegőt, az éltető széljárást, az alacsony elterülést, amit mindenben megad a dunamenti és amit mindenben megtagad a Tisza Kálmán-téri elhelyezés.

Az óbudai Dunarészt és a Margitszigetet, az őket kísérő dombokkal és hegyekkel egy tájképbe kell foglalni, ami csak úgy képzelhető, hogy az óbudai Dunapartra a hegyeket lábtól oromig látni engedő és minél több és minél szélesebb megszakítással nem magas, pavillonszerű épületek kerüljenek.

Az új Rókus legbelülről éppen ezt a megoldást követeli; az óbudai Dunapart kolosszális értéke meg éppen csak ilyen megoldással menthető át.

A fedezet kérdését sem feledve: a két telek értékkülönbözete alkalmasint pénzügyi könnyítést is jelent és közelebb hozhatja a nagy messziségből a megvalósulást.

Óbuda — Új-Rókus! Próbálják hát összekapcsolni a kettőt, ami ha sikerül, úgy Óbuda partját, Dunánk turnácát Klebelsberg gróf bátran mutathatja majd azoknak a dolgaink iránt érdeklő külföldieknek, akiket eddig pirulva vezetett el Ósdunánk szemetes, gödrös, züllő külvárosi, elriasztó „harakiri"-je előtt.

Az idegenforgalom javára ez maga is megéri a revíziót.

Nagy társadalmi és politikai központtá szervezi át a „Budai Polgári Kört" Kozma Jenő dr. országgy. képviselő

— Közgyűlés és társasvacsora —

A régi Buda ős polgári családjai lakják évszázadok óta a Vizivárost és Budán elsőnek a Fő-utca alakult át fővárosi utcává, ahol előkelő polgári társadalmához mért kereskedelmi és ipari élet fejlődött ki. Amikor a város ideépítette a Budai Vigadót is, ez vált a Viziváros központjává és innen kormányozták ezt a városrészt, megalakítva benne a Budai Polgári Kört. Érdemes munkát végezne, aki megírná e kör történetét, amelynek elnökei nagyrészt vezetőpozíciót foglaltak el a városnál. *Kollár* Lajos után *Kozma* Jenő dr. állott a kör élére és kiváló képességén kívül ezzel a biztos hátvéddel szerezte meg vezetőpozícióját a Városházán. A kör szerepéhez méltó a helyisége is, mely külső díszben vetekszik az ország első kaszinóival és hatalmas termei alkalmasak arra, hogy nagy társadalmi és politikai élet színhelyévé legyenek. A kommunizmus és a forradalmak nagy pusztítást vittek véghez a kaszinóban és egy évtizedbe került, hogy a kör régi kedves berendezése ismét a tagok rendelkezésére álljon, amit nagy anyagi áldozattal segített elő maga az elnök. Ami még hiányzik, azt most fogják pótolni, mert *a kaszinó egyik névtelen mecénása nagyobb összeget bocsát a vezetőség rendelkezésére*, hogy a meglévő hiányokat pótolják, az egész berendezést restaurálják.

A Viziválosi társadalom életében mindig külön ünnepnapot jelent a kaszinó közgyűlése, mint ahogy most e hó 24-én megteltek ezek a nagytermek érdeklődőkkel az 59. közgyűlés alkalmából.

KOZMA JENŐ dr.
országy. képviselő

nyitotta meg, üdvözölve a megjelenteket. Megbízható értesülései alapján annak a reményének adott kifejezést, hogy ez a sokat szenvedett nemzet és város a jobb jövő küszöbén áll. Ezt a jobb jövőt jelenti az is, hogy *névtelen jóakarója* akadt a Budai Polgári Körnek, aki *tekintélyes összeget bocsát a kaszinó rendelkezésére*, hogy az restauráltassék, amely bejelentést lelkes éljenzéssel fogadta a közgyűlés.

Zboray Gyula dr. főtitkár olvasta fel ezután a kör egész évi tevékenységét felölelő évi jelentését, méltatva minden eseményt és törekvést. Azután *Kozma* Dezső, a Budai Polgári Kör pénzügyminisztere terjesztette elő a zárszámadásokat és a költségelőirányzatot, amit elfogadtak, jóváhagytak és meg is adta a felmentvényt a közgyűlés.

Azután sor került a választmány lemondott egyharmadának újbóli megválasztására, csak a kilépettek és elhúnytak helyére választottak új tagokat, köztük *Exner* Kornél dr. ny. államtitkárt és *Fabinyi* Tihamér dr. igazgatót. A jelölőbizottság javaslatát *Pénzes* Mihály indítványára titkos választás útján döntötték el, de így is a hivatalos lista teljes egészében került ki győzteseként.

A tisztikart a legközelebbi választmányi ülésen választják meg.

TÁRSASVACSORA

követte a közgyűlést, amelyet a *Pénteki Borgazdatársaság* rendezett és a közgyűlést követő társasvacsorák mindenkori borgazdája *Fináczy* Béla dr. miniszteri tanácsos volt, mint a Budai Polgári Körnek társelnöke. Száznál többen vettek részt ezen a borestén, köztük *Kozma* Jenő is, aki talán ebben a társaságban érzi magát legotthonosabban, de látszott rajta a pihenés, a néhányheti, gondtalan, önmagának való élet, mert frissen, üdén, szellemesen vett részt a vacsorán, holott máskor rendszeresen fáradtnak látszik a pénteki fogadónap rendkívüli munkája után. Az első felköszöntőt is

KOZMA JENŐ dr.

mondotta, megtörve a péntekiek szigorú szabályát, ahol a borgazdát illeti az első szó és meleg, szerető szavakkal üdvözölte *Fináczy Bélát névnapja alkalmából*. Szívesen jött ő is és mindnyájan, hogy az ő pompás tokaji borával koccintsanak vele és ő is emeli azt a gyöngyöző sárga nedűt, hogy köszöntse vele a pirosarcú borgazdát, azt kívánva neki, hogy sokáig maradjon ilyen viruló egészségben és még sok alkalommal üdvözölhessék őt.

A terem zúgott az éljentől és mindenki igyekezett koccintani Fináczy Bélával, akit mindenki igazán és őszintén szeret és tisztel. Az üdvözlő szóra válaszolva

FINÁCZY BÉLA dr.

utalt arra, hogy a Polgári Körnek közgyűlése mindig egy-egy mérföldköve a kaszinó történetének, amelyet a tagok műveltsége és a budai békés polgár természete vezet egyenes útján és méltóságteljesen. Ennek a mérföldmutatónak egyik karja a multba mutat, a másik a jövőbe. A mult büszkeséggel töltheti el a kör minden tagját és ez a mult biztosítja a kör számára a jövőt. Mint borgazda

a budai jó kedélyről

mondott kedves, a budaiakat jellemző dolgokat, mert szerinte csak a jó kedéllyel bíró emberek szelleme és lelke bírja azt a frisseséget, mely a szellemi munkához szükséges. Rámutat arra a kedves körülményre, hogy Buda minden téren tudott nagy dolgokat termelni: a sport, művészet, tudomány megteremtette a maga intézményeit, mint amilyen a Budai Torna Egylet, a Budai Lövölde, Budai Dalárda, a Budai 33 és sok más sportegyesület s azok mellett a különféle iskolák. A budai művészeket világszerte ismerik, amilyen volt Volkmann, Kresz Géza, Durigó Ilona és itt él közöttünk Dohnányi Ernő, Hubay Jenő, Istók János, Horvay János, Márkus Emilia. Írók, tudósok: Herczeg Ferenc, Szávay Gyula, Kozma Endre, a Műegyetem tudós tanári kara. Azután így folytatta: — „mindezeknek ellenére a budai ember béketűrő s bár említett jótulajdonságai és a történelmi mult alapján a főváros igazgatásában többséget és vezetőszerepet követelhetne, *megelégszik azokkal a morzsákkal*, amiket a ‚pestiek' nekünk néha, néha juttatnak. Meg vagyok győződve, hogy ha nem volnának olyan harcos képviselőink, mint Ripka Ferenc, Kozma Jenő, Becsey Antal és a Budai Napló szerkesztője, Viraág Béla, akik fáradhatatlanok a budai sérelmek hangoztatásában és a budai érdekek szolgálatában, a budai részen, ma is még ázsiai állapot volna." — Ezt a budai kedélyességet, amely Budának az erőssége, ápolja 26 év óta a Pénteki Borgazdatársaság és ezzel az elgondolással üdvözli a megjelenteket, hogy koccintsanak vele, mert a poharakba Hegyalja aranyos italát töltötte, amit ő maga szüretelt. És azzal fejezte be sok szellemességgel, humorral, tréfával tarkított beszédét: — „amint ahogy ezt a bort minden szépítés, javítás, keverés nélkül hoztam ide, — ugyanilyen hamisítatlan tiszta barátsággal ürítem e serleget kedves borgazdatársaim és vendégeim egészségére!"

A nagy tetszéssel fogadott beszéd után *Zboray* Gyula dr. méltatta Kozma Jenő rendkívüli munkásságát és szerepét a budai társadalomban és arra kérte, hogy minél több időt töltsön a Budai Polgári Körben. Kozmát éltetve köszöntötte *Szabó* József egyetemi tanárt, dr. *Vérei* Károly elöljáróhelyettest és *Fabinyi* Tihamért.

Kozma Jenő dr. újból kijelentette, hogy a kaszinót multjához méltóan restaurálja és követi Finácz tanácsát is, mert őt sohasem látják kedélytelenül. A kaszinó iránt nagy érdeklődés nyilatkozik meg mindenhol, szívesen jön ide minden városi tényező s a gazdasági fellendüléssel a kaszinóra is nagy és fontos szerep vár. Azután *Fabinyi* Tihamér köszönte meg az üdvözlést, kijelentette, hogy Kozma sohasem jöhet elég gyakran, de vezető szerepe sokfelé leköti. Utána *Petracsek* Lajos dr. szólalt fel és reflektált Finácz Béla szavaira, hogy Pest csak morzsákat juttat Budának, de sajnálattal állapítja meg, hogy *a budai hegyvidéknek még morzsákat sem juttat*. *Viraág* Béla szerkesztő azt indítványozta, hogy a kaszinó *saját nagy termeiben rendezzen képkiállításokat*, mert a budai festőknek nincs alkalmas kiállítási helyük Budán. *Pásztélyi* Vilmos a keleti vörös rém ellen való szervezkedésre hívta fel a budai polgárságot. Majd *Kapcza* Imre a Budai Társaskör nevében köszönti Finácz ezt és Kozmát, arra kérve őket, hogy *a fürdőügyet és idegenforgalmat*, mely különben is Kozma Jenő egyik sarkalatos programmpontja, vigyék bele a kör életébe és vegyenek részt a most folyó fürdőügyi anketen.

A kedélyes társaság későn éjfél után oszlott szét.

Por, füst és korom barna fátyolba burkolják Budapestet

Fürdőügyi ankét folytatása a Budai Társaskörben — Krivoss Árpád dr. ünneplése

Az idegenforgalom és a fürdőváros ügyét tárgyalta tovább a *„Budai Társaskör"* e hó 23-án este, amikor e nagy horderejű tárgyhoz elsőnek

NÉMETH BÉLA,

a Háztulajdonosok Országos Szövetségének elnöke szólott hozzá, rámutatva arra, hogy Bécs város 2 millió lakosából négyszázezer idegenforgalomból él. Külön elismeréssel adózott *Kovácsházy* Vilmos tanácsnoknak, aki felismerte annak szükségét, hogy Bécsben kell kifejteni erős idegenforgalmi propagandát Budapest számára, de szükség van erre minden országban. Erős kontaktust kell megteremteni minden ország nagy szállodáival és az idegenek számára Budapesten nemzetközi szórakozóhelyet kell állítani. Fölvetette a kérdést, hogy ki csinálja meg a fürdővárost: — az állam, — a főváros — vagy idegen tőke? Szerinte a hidak kérdését meg lehet oldani a Margithíd kiszélesbítésével és a hidakra szánt pénzből kell megépíteni Budapest Fürdővárost. Sürgeti a Gellérthegy és Tabán rendezését, újabb vasúti összeköttetések létesítését, luxusvonatok beállítását és szállodák építését. Rendezni kell az idegenvezetés kérdését is és végül erélyesen tiltakozott a *Balaton elfalusítása ellen*. Célravezetőnek tartaná, ha az ankét felkérné *Bethlen* István grófminiszterelnököt, hogy ő vegye gondjaiba az idegenforgalom és fürdőügy kérdését.

Hoór-Tempis Mórie dr. elnök ez utóbbi gondolathoz kapcsolódva kijelenti, hogy az előadásokat memorandum alakjában a kormány elé terjesztik. Ő is ellenzi a két új híd építését, mert csak a nehézipar keresetek révén és nem a kisipar. Kívátosnak tartja a Bakony bekapcsolását, *amelynek faóriásai nagy hatással lennének az ott megforduló közönségre.*

FELBER LIPÓT,

az ásványvízkérdés egyik legkiválóbb szakértője, statisztikai adatokkal bizonyítja, hogy a budapesti fürdőkben a mult esztendőben hárommillió 165.176 fürdőző vendég fordult meg és átlagos számítással 7—8 millió pengőt költött. Az ásványvizek révén körülbelül 11 millió pengő folyt be. A Hungária-forrás maga másfélmillió pohár vizet szolgáltatott ki és karlsbadi sóval 3571 beteg használta a Hungária-vizet, ami rendkívül csökkentette a külföldön gyógyulást kereső magyarok számát. Karlsbadban 1929-ben 3135 magyar fordult meg, de a Hungária-forrás révén ez a szám 1930-ban már 2966-ra csökkent le. Kár, hogy a Hungária-forrás oly szegényesen van felszerelve, mert *vizének sószegénysége a vesebajok ellen kitűnő hatású*. Sürgeti a Hungária-forrás méltó kiépítését, tárgyalja a Lukácsfürdő és a Margitsziget, Erzsébet-sósfürdő ivókútját és megrótta a várost, hogy a világhírűvé válható városligeti ártéziforrás ivókútjának kiszolgálása sok panaszra ad alkalmat. Megjegyzi, hogy a *marienbadi kúra* csak úgy bír hatással, ha reggelenkint a vendég *egy pohár Hunyadi János vizet* iszik

Ki mint vet, úgy arat, MAUTHNER magnál jobbat sehol sem kaphat!
MAUTHNER ÖDÖN magtermelő és magkereskedelmi részvénytársaság
Alapítási év 1874. Telefon: 463—65.
SÜRGÖNYCÍM: MAUTHNEREK, BUDAPEST.

MAUTHNER MAG
Központ: VII, Rottenbiller-u. 33. Fióküzlet; IV, Kossuth Lajos-u. 4
A Ferencrendiek templomával szemben.

Vetőburgonya Böhm-féle legkorábbi sárga, legkorábbirózsa, kifli és más jeles fajok, szavatoltan fajtiszta, szelektált minőségben jutányosan kaphatók
Új nagy főárjegyzék, mely növényárjegyzéket is tartalmaz, ingyen és bérmentve.

SZENT
GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet és napfürdő
—•—
Külön férfi és női osztály
A legmodernebb berendezés
Szakképzett személyzet

meg ott, mert a többi kúra tisztára csak móka. Ajánlja, hogy a sokmilljó palack ásványvízre, mely külföldre megy Magyarországról, ügyes reklámcímkéket alkalmazzanak.

A sok érdekes számot tartalmazó előadást nagy tetszéssel fogadta a hallgatóság.

MASSÁNY ERNŐ dr.

a levegőben lévő gyógyenergiák fontos szerepére utalt rá és kijelentette, hogy Budapest klimatológiai viszonyai elsőrangúak. Az állandó északnyugati szél állandóan tiszta levegővel látná el Budapestet, ha *ezt a levegőt itt füsttel, porral, korommal el nem rontanák.* Rendkívül érdekesen magyarázta meg az ezek révén keletkezett *barna fátyol* kialakulását, mely Budapest felett lebeg. Londonban, hol füstemésztőkészülékekkel védekeznek a füst és korom ellen, *állandóan fogynak a sötét ködös napok,* viszont Budapesten a város fejlődésével *szaporodnak.* A füst, por és korom ellen erőteljes mozgalmat ajánl, mert ettől függ, hogy *lehet-e itt egyáltalában fürdővárost teremteni.*

Massány Ernő dr. is röviden a saját szakmájából beszélt, komoly adatokkal támogatva állításait és szintén nagy sikert aratott. Következett volna utána

PÁVAI VAJNA FERENC dr.

főbányatanácsos, főgeológus előadása, mely iránt nagy érdeklődés nyilvánult meg, de az előrehaladott időre való tekintettel azt kérte, hogy előadását e hó 30-án tarthassa meg, amit a közönség sajnálattal bár, de tudomásul vett.

Hoór-Tempis Móric dr. elnök a levegőrontó füst és koromért *a hazai szenek myers felhasználását* okolja és azt ajánlja, hogy ezeket a hazai szeneket kokszszá kell égetni, aminek révén elkerülhető a füst- és koromképződés.

Kapcza Imre bejelentette, hogy a legközelebbi ülés és az idegenforgalmi és fürdőügyi ankét folytatása csütörtökön, e hó 30-án lesz és mint első előadó *Pávai Vajna Ferenc* tartja meg előadását.

A nagyszámban összegyült hallgatóság ezután

TÁRSASVACSORÁHOZ

ült, amelyen *Hoór-Tempis* Móric üdvözölte dr. *Krivoss* Árpádot, akinek születésnapját megünneplendő, e társasvacsorán mindazok az egyesületek és társaskörök, amelyek vezetésében része van — elküldötték képviselőjüket a mai estére. Azután kedvesen emlékezett meg a *Budai Napló* szerkesztőjéről, *Viraág* Béláról, mint a fürdüügy és idegenforgalom régi harcosáról és névnapja alkalmából azt kívánta neki, hogy élje meg ennek az eszmének a megvalósulását. Majd *Oszoly* Kálmán üdvözölte Krivoss Árpádot és felkérte *Szombathy* Kálmánt, hogy a kör nevében üdvözölje Krivoss Árpádot, aki mint Buda egyik társadalmi tényezőjét köszöntötte és méltatta úgy társadalmi szerepét, mint pedig szervező munkáját a választásoknál és azzal a kívánsággal fejezte be ünnepies beszédét, hogy Krivoss Árpád a törvényhatóságból — a legközelebbi választások alkalmával — átlépjen az országgyűlésbe.

A következő felszólaló

SPANNBERGER ALAJOS dr.,

az I. kerület elöljárója volt, aki örömének adott kifejezést, hogy az ankéten részt vehetett. Az előadásokból leszűri a tanulságokat és átviszi a gyakorlati életbe.

Ezután sorra felszólaltak azoknak a testületeknek a képviselői, ahol Krivoss Árpádnak vezető szerepe van, hogy a maguk részéről üdvözöljék őt. A felköszöntők sorát Baral Mihály nyitotta meg, aki a BIKIKE nevében, — Szitár Imre dr. egy szűkebb baráti kör megbízásából, — Székely Vladimir kedves humorral, mint elnöktársa, — Pathó István az I. kerületi Iparoskör, — Nagy György az egyetemi ifjúság, — Gablini Ferenc a Mátyáskirály lövészegyesület, — Zeiner Alajos a budai házmesterek, — Jakobsen Géza a József főherceg Hadastyán Egyesület, — Gál József az evangélikus egyház tagjai, — Korenek János káplán pedig a várbeli egyházközség nevében köszöntötték Krivoss Árpádot, amit meleg szóval köszönt meg az ünnepelt, minden egyes szónok szavaira kitérve, és éltetve a maga részéről a polgári összetartást.

Massány Ernő dr. a fürdőügy terén kifejtett működéséért köszönetet mondott a Társaskörnek, — Viraág Béla pedig köszönetet mondott Hoór-Tempis Móric elnöknek, hogy róla is megemlékezett.

SZÉCHENYI
GYÓGYFÜRDŐ
a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népgyógyfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITŰNŐ KÖZLEKEDÉS

A világnyelvek tanulásának okos divatja egyre erősebben terjed Magyarországon és Budapesten. Különösen a fiatalok körében. Majdnem minden szülő igyekszik gyermekeivel legalább a hozzánk legközelebb eső *német* nyelvet elsajátíttatni. Éppen ezért a *Singer és Wolfner* kiadóvállalat mult év májusában megindította *„Mein Deutscher Freund"* címen Magyarország első németnyelvű gyermeklapját. *Tábori* Pál szerkesztésében jelenik meg ez a pompás kis újság, amelynek máris többezer előfizetője van Magyarországon és a külföldön. Előfizetni a kiadónál lehet: Budapest, VI., Andrássy-út 16, negyedévre 1.60.

„Jött éve csodáknak..."

Az adatok, amelyeket alább feldolgozunk, nem újak; új csak a szemszög, amelyből azokat nézzük, látjuk és egységbe foglaljuk.

A hőskölteménynek egyik eleme a csodás elem; eleme ez a regének, a mondának, a legendának is.

Budavára 1686 szeptember 2-án történt visszavételének nincs költeménye, nincs mondaköre, — de van az ostrom históriumában is nem egy „csodás" elem, amely sajnos, jórészt *kiaknázatlanul, holt anyagként* korhad immár harmadfélszázadon át.

Nem látunk ugyan csodát abban, hogy Budavára, amely 1541 *szeptember 2-án* került török kézre, 1686-ban — 145 éves idegen uralom után — ugyancsak *szeptember 2-án* vétetett vissza. Nem hisszük, hogy 1686 szeptember 2-án bárki is az ostromlók közt arra gondolt volna, hogy ezen az évfordulón kell Budavárának visszaesnie, és nem tudunk egy oly napiparancsról, mely így szólt volna: „Katonák! Ma van 145 esztendeje, hogy elveszett Budavára. Ma ismét a mienk lesz, ha ti is úgy akarjátok!" A *véletlen játéka* volt tehát a szeptember 2-iki 145-ik évforduló, nem pedig ügyesen kiaknázott imponderabiliák gyümölcse. Mégis úgy érezzük, nem szabad a véletlen eme játékát sem megemlítetlenül hagynunk. A véletlen is, a játék is foglalkoztatja a *fantáziát*....

Bevilaque-Borsody Béla dr. a *Budai Napló* 1038. számában *az 1686-os ostromot megelőző évekből* két „csodás" történetet közölt a budavári rabbi feljegyzéseiből. Az egyik, hogy *1681-ben* Budán „átokverés" alá estek a vizek megtelve kicsiny veres kígyókkal és skorpiókkal, a másik pedig, hogy *1682-ben* idegen madarak szorították ki Budavárában a régieket fészkeikből. Jelek, jelek, — „veniunt novi, migrate veteres coloni". Nem hisszük, hogy ezek a „jelek" *1686-ban* kicsinyhitűekké tették volna Budavára szívós védőit, az ostromló hadak pedig aligha tudtak erről a „jelek"-ről és ezek nem acélozták meg hősiességüket. Úgy érezzük azonban, hogy ezek a „csodás" jelenségek egy festő ecsetjére kívánkoznak, egy *„A török Buda végnapjai"*-ról megfestendő nagyobb vászon mellékvásznaira. A *„Megillah Oveni"*-t az idegen nem lapozza, de a vásznak *nemzetközi* nyelvén olvasni mindenki tud.

Ismeretes, hogy XI. Ince pápa a „Budam Virginis Dabit Auxilium" jeligéjével buzdította a keresztény hadakat kitartásra és Budavárának a Szent Szűz segítségével való visszavételére. (Ezt a jeligét örökíti meg a Lovas-út és a Körmöczi-lépcső sarkával szembenéző bástyafalra elhelyezett emléktábla.) És ime, amikor *1686 szeptember 2-án* elesik Budavára, a robbanások okozta rázkódások hatása alatt a Nagyboldogasszony-templom faláról leválik az a védőfal, amely eltakarta a török elől a budavári Madonnaszobrot, és a Szent Szűz szobra ismét láthatóvá lőn. (Megörökítve a budavári Nagyboldogasszony-templom egyik falfestményén és a szobor alatt elhelyezett emléktáblán.) Ez volna az egyetlen, *nem teljesen kiaknázatlan* „csodás" elem az ostrom históriumából. Sajnos, a falfestmény hatása elvész a templomban elhelyezésénél fogva és a stílus kötöttsége folytán; — de a budavári Madonna szobrának kicsinyített mását, sőt még egyszerű képét sem lehet sehol Pest-Budán az idegennek emlékül megvásárolnia.

Megemlítjük végül *Ramocsaházy Endre* magyar vitéz csodálatos históriáját, ahogy azt a *Budai Napló* több ízben megírta. Ramocsaházy Endre *1686-ban* a Fehérvári-kapu felől mászta meg a Vár falát és kitűzte arra a magyar lobogót; a Szent György-téren azonban társaitól elvágták a törökök, foglyul ejtették és a téren egy szederfára felakasztották; a fa fiatal ága azonban lehajlott, úgy hogy Ramocsaházy Endre lábaujja elérte a földet; — a várat elfoglaló keresztények még élve szabadíthatták ki a halál torkából. Hamarjában csak ezeket a „csodás" elemeket írtuk össze; ám úgy hisszük, nagyon hiányos az összeírásunk, holott minden „csodás" elemet, amely Budavára történetében fellelhető, rendszeresen össze kellene gyűjteni, hogy az rendelkezésre álljon azoknak, akik ihlettel megáldva, ezekből a „csodás" elemekből merítve, Budavára mondavilágát megteremteni tudnák tollal, ecsettel, vésővel.

A multban van a jövő gyökere; — csodaváró lélekkel ne a jövő szivárványát lessük, de *a multat kutassuk és aknázzuk ki;* a mult csodái azután meghozzák maguktól a jövő csodáit — Budavárának.

Chrisztián Rezső.

KIRÁLY-FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. szám.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot tartalmazó hévviz
Köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fém mérgezés, máj-, lép-, méh-, húgyhólyaghántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdő: férfiaknak . . . . reggel 5—1 óráig
nőknek hétköznap délután 2—7 óráig
!! IVÓ KURA!!

UJ VEZETÉS!
UJ KORSZAK!
OLCSÓ ÉTKEZÉS!
ESPLANADE ÉTTEREMBEN
Esplanade szálló épülete. Lukács fürdővel szemben. Ia menü (leves, sült körettel, tészta) 1.60 pengő. IGAZ JÓ BOROK! Olcsó villásreggeli. — Esténként szalonzene.
Külön termek bankettek, esküvőkre

BAGOLYVÁR
ÉTTEREM
II., MARGIT-KÖRÚT 20
ÚJ VEZETÉS — OLCSÓ ÁRAK!
VIDÁM ESTÉK
—
DUNDUS MUZSIKÁL

Ha jól akar vacsorázni és kellemesen szórakozni,
keresse fel Budán,
a Gróf Malláth József szállodabérházban, Kelety Károly-utca 9. szám, a 9-es és 17-es autobuszok végállomásánál
Zsigmond László
a Spolarich-éttermek volt igazgatója
éttermét és kávéházát
Brawe-Boys-Jazz
délután és este.
MEGNYILT! Telefon 545—70.

Budai szemtanu Budavár 1686-i ostromáról

Jiczhok ben Selaomao ben Moise Rabbi — Budai Siratója

Copyright by Budai Napló.

II.

Mielőtt a tudós Rabbi *Siratá Dalá*-nak szövegét folytatnánk, szükséges, hogy a budai zsidóságról és a *törökséghez való viszonyukról* mondjunk el egyetmást, ami a *Megillah,* illetőleg a továbbiak megértésére nélkülözhetetlen.

Mindenekelőtt azt kell hangsúlyoznunk, hogy a *„zsidó"* szó a *„Jéhudim"* szóból származik és „Jéhuda Törzse fiát" jelenti, tehát nem azt, hogy milyen hitet vall. *„Jésroéloim"* viszont azt jelenti, hogy *„Az Úr Népe fia":* ez jelenti a hitvallást. Igen sok „Mózeshitű" vagyis „Jésroéloim" volt a középkori Budán, aki nem Jéhoda törzsebeli volt. Ilyenek voltak azok a középkori *„Szombatos"* magyarok is, akik Budán laktak, ámde nem voltak „Jéhudimok", vagyis zsidók, hanem mózeshitű magyar törzsű jésroéliták voltak.

Ezek a budai magyar jésroéliták nem tartoztak a „Király Úr vagyonát" alkotó zsidók közé, magas méltóságokat viseltek, magyar Nemesemberek voltak. Nem igaz, hogy *csak* kazártörzsbéliek voltak közöttük. Az sem igaz, hogy itt Magyarországon lettek mózeshitűek, hanem az az igaz, hogy bizánci görög érdek volt, hogy a 8. századi, mohamedán hitre térő magyar tömegek ellensúlyozására minél több magyar legyen mózeshitű. A bizánci diplomácia mózeshitű hittérítést folytatott a magyarság között, mely *Hunyadi* Mátyás koráig — magas főméltóságokban is — megőrízte jésroélim hitét. Roncsaik az erdélyi *„Szombatosok"*.

Jésmoéloim-nak a mozlemhitűt, Mohamed prófétának hivőit hívták a magyarországi jésroéliták. Nem igaz, hogy ezek csak *bugárok* vagyis bulgárok voltak. Akadt közöttük igen sok *magyar, kun, jász, böszörmény, bessenyő, tatár,* sőt *„alföldi"* vagyis *poloveci* az *palóc* is. Akadt közöttük *arabs* is, akiket magyarul *szerecsenynek* (sarracenus) vagy *muronynak* (Maurus, mór) hívtak. Ezek mind *mozlemek:* Mohamed követői voltak.

Jésmoélitákat és Jésroélitákat külön bírálta el a korai középkori magyar élet: a jésroélitákat tűrte, mert közöttük igen sok Szombatos magyar volt, akik *Rumisztáni hitet,* vagyis „római hitet" nem vallottak. A mozlem hitű magyarok — főleg a nagy emberek — keleti és spanyolföldön levő arabs mozlem főoskolákat is látogatták. Volt külön magyarországi *jésmoélita* törvény és *jésroélita* törvény. A jésmoélita mohamedánusokat törvényeink *üldözték,* a jésmoélitákat *nem.* A 13. század végétől kezdődik meg a két felekezet tervszerű összekeverése. Az eredmény az lett, hogy a mohamedán hitű magyarság eltűnt. Velük együtt tűnnek el a 13. századtól a *Buddhát hivő* magyarok is, hamarabb, mint (a buddhizmus egy hajtását mutató) Sámánhivő magyarok is.

A Hódoltság előtt Budán már csak jehudatörzsbeli, zsidó nemzetiségű izráéliták éltek a budai Szombathelyen: Szombatos magyar már nem igen élt Budán 1526 táján. Nem igaz, hogy a *„Bécsi Kapu"* neve *Szombat-kapu* lett volna, hanem az az igaz, hogy magyarul ennek *Szombathely Kapuja,* helyesebben a *Szombathely Tornya Kapuja* volt a neve. Ez is úgy igaz, hogy ez a Torony a külön fallal kerített budai Szombathelynek olyan Tornya volt, mely az egész *Pestihegyi Új Város Helye Peshegyújvárasa,* vagyis *Budavára* tornya *is* volt. A Szombathely olyan nemzetiségi fertály volt, melyet külső ellenség ellen a Szombathely lakói tartoztak megvédeni: a budai Szombathelyi Mózeshívőknek falvédő kötelezettségük volt.

Ez döntően fontos a továbbiakra nézve. Mert ahogyan a budai *tájcsok* (Theutonici) a *Tájcsok Fertályát* (a Szentháromság-utcát), a *Flándorok Fertályát* a budai latinok: *flándorok,* vagyis flammandok, taljánok és *panyorok,* vagyis spanyolok védték a középkorban, úgy a török is alattvalónak tekintett mindenkit, aki Budun falain belül lakott: akár magyar, akár zsidó, akár boszna, akár perzsa, örmény, afgán volt. Tehát ha ostromra került a sor, akkor mind kiállott a falra: Katolikus Boszna a maga fertálya falára, mózeshitű zsidó a maga falára.

Ezért vett részt a budai mózeshitű török alattvaló zsidó Buda védelmében — mint látni fogjuk — 1684-ben is, 1686-ban is. Ez az oka annak a *koncolásnak,* mely 1686 szeptember 2-án folyt le a budai Szombathelyen: a Ghettóban.

A budai jésroélitákat a jésmoélitákkal, mózeshitűeket Mohammed követőivel már csak azért is összekeverte a Budát ostromló rengeteg idegen hadasnép, mert a *mozlemhitű* török alattvaló (lett légyen renegát magyar, perzsa, örmény, kurd, arabs vagy néger) *veres fez* köré csavarta turbánját, a katolikus török alattvaló (arhanás vagyis albán, rác deli vagy horvát bekjár, avagy boszna) *fehér fezt* hordott, a mózeshitű török alattvaló *kék fezt* hordott. Sötétben minden fez egyforma: főleg 1686-ban.

Ezenkívül a budai táborban elterjedt az a hír, hogy a *Ghetto pincéiben rengeteg a kincs!* Ez lett a koncolás oka. Ezt itt azért mondottuk el, hogy a következőkben — ahol az események már rohannak és drámaiak — ne mi beszéljünk, hanem a *Megillah* maga.

Idegeit kíméli
ha nagymosását nem otthon végzi!
Fehérneműjét
feltétlen bizalommal küldheti a
DUNAgőzmosó- és kelmefestőgyárba
BUDAI FIÓKOK:
I., Attila-körút 19
II., Fő-utca 7
II., Retek-utca 59
ÉS A KÖZPONT:
VIII., Gólya-utca 43
ugyanott ruhafestést és vegytisztítást garanciával végeznek. — Telefonhívásra autóval jövünk.
Telefón: József 350—52

Szebb — Jobb — Olcsóbb
RÁDIÓ
CSILLÁROK, KELLÉKEK
NINCS PESTBUDÁN
IDŐT, PÉNZT TAKARÍT, HA ITT VÁSÁROL
KRISZTINA RÁDIÓHÁZ
I., KRISZTINA-KRT 141
TELEFONSZÁM: AUT. 566—83
Kedvező fizetési feltételek

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM
Kitűnő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálvíz
A szentendrei HÉV vasútnak, a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

Megjelenés: hetenkint kétszer

Budai Napló

1931. JÚ

Budapest, 1931 május 2.

SZENTIMRE GYÓGYFÜRDŐ
(Rácfürdő)
Erősen radióaktív és rádiumelemet tartalmazó természetes 42·4 C° földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Személyi hírek

RIPKA FERENC dr. főpolgármester május hó 4-én a rádió útján tart előadást a milliós Budapestről.

METTELKA FRIGYES kormányfőtanácsos tiszteletére az óbudai keresztény társadalmi egyesületek május 6-án a Korona Vigadóban társasvacsorát rendeznek.

MEDGYASZAY ISTVÁN előadást tartott a *nemzeti művészetről* a *Lechner* Ödön Társaság előadássorozatának ápr. 28-i estjén.

GEGUS DÁNIEL dr. főkapitányhelyettes, a gyermekvédelem hivatott apostola, a Hollós Mátyás Társaság illusztris tagja mondja az ünnepi beszédet a „Nemzeti gyermekhét" keretében rendezett ünnepségen a Római-fürdőtelepi elemi iskolában.

PAYR HUGÓ tvh. tanácsnokot, a Polgári Egység Klubjának főtitkárát, a „Magánalkalmazottak Nemzeti Szövetsége" ápr. 26-án megtartott közgyűlésén társelnökké választotta.

MASSÁNY ERNŐ dr-t választotta meg főtitkárnak a Magyar Meteorológiai Társaság e hó 21-én tartott közgyűlésén.

Udvarhelyi KAPCZA ILONKA rajzolóművésznő lett, a Magyar Nők Egyesült Nemzeti Pártjának budai II. körzeti elnöknője.

BALÁS FARKAS nagypapa lett. Leánya, *Annus*, férjezett *Szilasi* Viktorné, április hó 18-án hozta meg első leányunokáját.

BALOGHY ANDOR ny. miniszter és felesége az *abbáziai Auguszt Penzióban* üdülnek.

SIMONYI MIKLÓS, a Triesti Általános Biztosító Társulat budai és budavidéki főügynökségének vezetője április 23-án ünnepelte működésének 25 éves jubileumát. Ebből az alkalomból úgy az intézet vezetősége, mint kartársai meleg, szeretetteljes ünneplésben részesítették.

GÜNTHER TIVADAR dr. tanácsjegyző lett a tanácsnokká választott Némethy Károly dr. utóda és vette át a főpolgármesteri hivatal vezetését. *Günther* dr. 7 év óta van beosztva a főpolgármesteri hivatalhoz, ahol kivívta mindenkinek a szeretetét.

MICHÁL JENŐ főjegyző lett a III. kerület elöljáróhelyettese.

MARKOS GYÖRGY dr. tisztiorvost a III. ker. elöljáróságához helyezte a polgármester.

Ereky Károly dr. volt minisztert, a Vásárpénztár elnökét súlyos csapás érte. Április hó 19-én hunyt el Sümegen, 80 éves korában özvegy édesanyja, Ereky Istvánné született *Dukai-Takács* Veronika és 21-én temették ugyanott. A nagyasszony azok közül a magyar úrinők közül való volt, aki a vidéken élve annak valóságos áldásai. Egyik fia hősi halált halt és Ereky Károlyon kívül még két fia él: a Corvinkoszorús Ereky *István* dr. egyetemi tanár és Ereky *Jenő*, egy bécsi nagyvállalat tulajdonosa. A temetésen részt vettek Budapestről: a Vásárpénztár és a Községi Takpt. igazgatói közül *Fáber* Fülöp, vitéz *Pesthy* József Leó, *Mahrer* Aladár, *Vozab* Jenő dr. és *Leszauer* József, a Fővárosi Húsipari Egylet elnöke. Gyásza alkalmából nagy részvét nyilvánult meg Ereky Károly iránt.

Szállodát a Jánoshegyre! Érdekesen írja nekünk egyik hűséges olvasónk, hogy Budapest székesfővárosnak van 4—500 rozoga háza, de kevés a haszna belőlük. Ha 40—50 házat eladna, megindulna valami ingatlanforgalom és a kapott pénzen szállodát építene a Jánoshegyen, a kilátó alatt. Ezzel egy lépéssel előbbre vinné a fürdőügyet, a másik lépéssel pedig — ha oda *légijáratokat, repülőautobuszokat* rendezne be a város — olyan különlegességet szerezne Budapestnek, aminő máshol nincs. A szálloda is jó üzlet lehetne alkalmas üzletember kezében, mert budapesti ember is szívesen nyaralna ott. Többet jövedelmezne az az egy szálló, mint a 40 ház, amit el kellene ezért adni. Most nagyon szegényes az egész jánoshegyi berendezkedés, olyan — er möchte und kann nicht! Ahol a földön ülve fogyasztják az ételüket a turisták, az ilyen vendéglő nem lehet méltó a fővároshoz. Ezen változtatni kell és az nem történhet másképpen, mint úgy, hogy a főváros a Jánoshegyre a városhoz méltó szállodát épít.

Szörnyképe a városrendezésnek a *Döbrentei*-utca, amely megfojtja a *Víziváros* egész forgalmát. A Dunával párhuzamosan főútvonala Budának az Óbuda főteréről kiinduló Lajos-utca, annak folytatása a Zsigmond-utca, a Viziváros átvonuló Fő-utca, a Döbrentei-utca, azután a Dunaparton végig a Ferenc József-hídig s ott a Horthy Miklós-út és Fehérvári-út Nagytétényig. Ezt a fő közlekedési eret Óbudán a Szentendrei-úttal nem köti össze semmiféle útvonal, mert se a Laktanya-utcán, se a Szentendrei-utcán nem bonyolítható le nagyobbarányú kocsiforgalom. Nagyon megszorítja ezt a ütőerét Budának a Császárfürdőnél bekövetkező szorulás, valamint a Fő-utca sok helyen túl szűk volta és végül belefut az egykor széles, de most szűkre szabott *Döbrentei-utcába*, ahol megáll az ember esze, ha ezt a szerencsétlen szabályozást látja, amelynek módjában állott az ócska házak között széles utat vághatni és mégis a meglévő széles utcát csaknem a felére szűkítette le. Óbudán esetleg még segíthetnek a bajon azzal, hogy a főtérre kikönyöklő monturszdepót lebontják és a Laktanya-utca felé nyitnak nagy utat. De a Döbrentei-utcában már új bérpalotákat kell majd lebontani, mert az Apród-utcán át — hegynek, mégsem vezethetők ezek a nagy közlekedési erek.

Megromlott a speciális budai élet és ezt olyan körülmények is siettették, amelyek tulajdonképpen más irányban kívánták szolgálni a közrendet és közbiztonságot. Igy Óbudán nagy társadalmi szerepet vitt régebben két hadastyánegyesület: — a Bürgergarde és — a Schützengarde. Ezek ott szerepeltek minden ünnepségen mint dísz, rendfentartó stb. Joguk volt bizonyos egyházi ünnepnapokon sortüzet is adni. Salve! Ezt a jogukat a 80-as években megvonta tőlük *Urs* Nándor rendőrkapitány. Lövöldözni tilos! De ezzel megpecsételte a két „garde" sorsát, mert — ha már lőni sem szabad — akkor ők nem parádéznak és lassan feloszlott mind a két hadastyántestület.

Választmányi ülést tart május hó 5-én este 7 órakor a III. kerületi Egyesült Polgári Társaskör Andréka Károly elnöklete alatt.

PALACK-TEJ

Beszkárt-tréfa. A skótok lassan lejárják magukat s itthon most Beszkárt-viccekkel szórakoztatják egymást a megállóhelyeken várakozók. Sokat vitatkoznak a Beszkárt és Autobusz háborún, de van, aki ezt sem veszi komolyan, mondván, hogy ez csak látszathaború. Folkusházy Lajos és Till Antal régi jóbarátok és sokszor vacsoráznak együtt a Jánoshegyen. Ilyen alkalommal panaszkodott Till igazgató, hogy a budai vonalak sehogy sem rentábilisak. A közönség nem akar rászokni az autobuszra. Folkusházy megvígasztalta: — Csinálok én olyan rossz közlekedést Budának, hogy mindenki autobuszon fog járni! — Azután „ideális" menetrend címen meg is csinálta. Egy pár hónapra rá örömmel ujságolta Till Antal, hogy divatba jött már az autobusz! — Folkusházy megvakarta a tarkóját: — Túlságosan segítettem rajtad, mert most már a villamos ment ki a divatból.

Hetven év óta működik Óbudán, mint a zenei élet egyik hivatott tényezője az Óbudai Dalkoszorú Dalegylet. Ezt a hetvenedik évfordulót nagy ünnepséggel kapcsolatosan óhajtják megülni és június hó 7-én rendeznek díszhangversenyt és este nagy táncmulatságot. Az egyesület élén *Adréka* Károly főkapitányhelyettes áll, mint elnök és ügyvezető-elnöke *Tóth* Ferenc iskolaigazgató, aki mintegy két évtized óta vezeti nagy agilitással ezt a régi nagymultú dalegyletet.

Nász. Szesztay László műegyetemi tanár és neje, magyarádi Seidl Margit leányát, Ilonkát, a Szociális Misszió leányklubjának agilis elnöknőjét eljegyezte Jászay Béla mérnök.

A szanatórium szemetje teszi lehetetlenné a Kissvábhegyi-utat, amelyen szép urivillák állanak és a közeli kirándulók sokat használt útja a Kissvábhegyre. Igy panaszolja egyik olvasónk és kikel a város köztisztasági rendje ellen, mely hetekig ott heverteti ezt a szemetet. Ezen talán könnyű lesz segíteni, ha az illetékes hatóság tudomására jut.

A Budai Zeneakadémia tanára *Sonkoly* István hegedű- és kamarazene-osztályainak növendékei április hó 27-én este a Budai Zeneakadémia nagytermében (II., Fő-utca 30.) rendezett hangversenyen sikerrel működtek közre: Vaska Győző, Ebner János, Dóra Erzsébet, Gürtelschmied Margit, Buláth Imre, Gramantik Angela, Burghardt Győző, Horváth Zoltán, Schmiedt Viktor, Taszler Jolán, Molnár Imre, Pippig Ágoston, Posch Etelka, Láng Anna, Cserey Edit, Fischer Lucy, Genzsa Stefi.

A hadirokkantak II. kerületi csoportja *Nyárady* József elnöklésével fontos választmányi ülésén tárgyalta a hadirokkantak, hadiözvegyek és hadiárvák sok sérelmét.

Nász. *Tóth* Imre gyáros nővére, *Tóth* Valéria és dr. *Reich* Imre esküvője május hó 2-án, este 7 órakor lesz a krisztinavárosi plébánia-templomban. Lakás: I., Fürj-utca 19.

Feltártak egy barlangot az óbudai hegyvidéken, a Guckler-út alatt, a Kis-Farkastoroknál, amely barlangot régebben ismeri a tudósvilág. Most kiderült, hogy ott hatalmas arányú termek vannak és rendkívül sok ott az ősállatok csontja és más őskultúramaradvány. A barlangot most kutatják át és rendezik *Kadics* Ottó, a tudós barlangkutató és ifj. *Sebős* Károly, az egyetemi turistaegyesülés elnöke és ezzel új látványossággal gyarapodik a hegyvidék.

SZEMÜVEG Zibrinyinél, I, Attila-u. 12

A tavasz az idén sokáig váratott magára. Langyos napsugarak simogatása, virágzó lombok gyönyörködtető képe helyett szélvész és jegeseső keserítette el a kirándulókat, akik alig várták az *„idők jobbrafordulását"*. A késő tavasz minden zordságáért bőségesen kárpótol mindenkit bájos meghitt keretével, pompás uzsonnájával a hűvösvölgyi *Auguszt Pavillon*, amely az idén különös gonddal készül vendégeinek fogadására.

RAVASZ cukrász
Előkelő cukrászszalón
I. ker., Krisztina-körút 75

Egy árva villanylámpa harcol esténkint az egyiptomi sötétséggel, amely a hűvösvölgyi villamos végállomása előtt uralkodik. E harcban természetesen a sötétség marad a győztes, mint ahogy mindig és mindenütt a „sötétség" győz. Pedig világosságot kíván, sőt követel az a sokezer kiránduló, aki igazán nem köteles testi épségét veszélyeztetni a város szükkebblsége miatt. Veszélyessé teszi a helyet az is, hogy a Máriaremete, Pesthidegkút, Nagykovácsi és Solymár irányába közlekedő autobuszok végállomása is itt van. Isteni csoda, hogy nagyobb szerencsétlenség eddig ott nem történt.

LORGNON Zibrinyinél I., Attila-u. 12

A hősök emlékének áldozott gyönyörű ünnepség keretében a Római-fürdő-telepi elemi iskola április 26-án, amikor felavatta *Istók* János szobrászművésznek remek alkotását, az iskolában elhelyezett Vilmos huszárok hősi emlékének eredeti modelljét. A kitűnően sikerült hazafias ünnepet *Reischl-Rév* Sándor iskolaigazgató hatásos beszéde vezette be, melyben az alkotó művésznek önzetlen ajándékáért és a polgármesternek a szoborállítás segítségéért köszönetet mondott. *Toperczer* Ákosné, a székesfőváros törvényhatósági bizottságának örökös tagja megrázó erejű, költői szépségekben gazdag ünnepi beszédében a cselekvő és az áldozatos szeretet szükségét fejtegette a mai trianoni nyomorúságban — mély hatást keltve. *Fanta* Géza tábornok a Vilmos huszárezred dicső multját ismertette nagy figyelemmel hallgatott előadásában. A beszédek között az iskola énekkara előadta *Privler* Gyulának ez alkalomra írt „Nyugosznak ők, a hős fiak" című énekét és irredenta énekeket *Hollós* Katalin és *Záborszky* Géza tanítók vezénylése mellett. *Kovács* Olga IV. o. tanuló pedig *Móra* Lászlónak ez alkalomra írt, a „Hősök oltáránál" című gyönyörű versét szavalta mély érzéssel. A nagyszámú és előkelő közönség soraiban jelen volt gróf *Batthyány* Gábor, *Fanta* Géza tábornok, gróf *Zichy* János Géza, báró *Durneiss* Gyula ezredes, *Toperczer* Ákor, *Kricsfalussy* Mihály államtitkárok, a főváros polgármesterének képviselője dr. *Vécsey* Kálmán tanácsjegyző, dr. *Michál* Jenő főjegyző, *Mettelka* Frigyes kormányfőtanácsos, *Molnár* Ferenc huszárkapitány, dr. *Botzenhardt* János és dr. *Kuncze* Lajos fővárosi bizottsági tagok, *Kézdi-Kovács* László, *Istók* János, *Légrády* János plébános, *Urbányi* C. József és sokan mások. *Széchenyi* Viktor gróf Fehérmegye főispánja és *Berg* Hermann báró, az elesett huszárok ezredparancsnoka és dr. *Ringer* Lajos meleg levélben mentették ki elmaradásukat.

Túlzsúfolt az I-III. ker. kir. járásbíróság telekkönyvtára. A pultok előtt 30—40 ember szorong, türelmetlenkedik, úgy hogy ott érdemleges munkás végezni alig lehet. Tekintettel arra, hogy itt vagyont jelentő feljegyzésekről van szó, célszerű volna a telekkönyvtárt kerületenkint elkülönítve elhelyezni.

Astra művészestén Zufall Sándor dr. mély gondolatú, szeriőz dalát meleg átérzéssel adta elő *Hajnal* Irén. *Tessely* Károly verseit nagy tetszéssel fogadták. *Szabó* Miklós, *Pessy* Mara, báró *Campbell*, *Gera* Baba, *Csupkó* Lajos humoros darabjai, *Erdőssy* Lajos és a Novotny-növendékek arattak nagy sikert.

ÓVATOSSÁG. Finom ruhákat szigoruan szárazon szabad csak tisztitani. Egy öltöny vagy női köpeny 6 Pengő
MENCZER-nél Fest. Tisztít. Mos. Telefon

Anekdóta könyv. Tali Ferenc Lajos v. rendőrkapitány európai körútja alkalmával éveken át gyüjtötte és *A világ 1200 legjobb anekdótája* cím alatt a folyó évben sajtó alá rendezte a kultúrnemzetek szalónképes anekdótáit. A 320 oldalra terjedő anekdótagyüjteményt — mint könyvének előszavában írja — azért bocsátotta szárnyaira, mert tudatában van, hogy a szívből fakadó kacagás napsugár az ember életében és mert derűt, jókedvet akar bevinni a magyar társadalom gondterhes életébe. A könyv ára 4 pengő 80 fillér. Megrendelhető: — *Tali Ferenc Lajosnál, Rákoscsabán.*

Száz év
a magyar közoktatás szolgálatában

Ritka jubileumot ül az idén *Palóczi* Edgár, a *Budai Napló* kiváló munkatársa. Most van a centenáriuma annak, hogy nagyatyja a magyar délvidéken megkezdte pedagógiai munkásságát, amelyet a *Palóczi*-család három generáción át számos magas elismerés közepette folytat. *Palóczi* Edgár nagyatyja egyik úttörője volt a magyar rajzoktatásnak. 1831-től 1869-ig Nagybecskereken, Szabadkán — ahol tanoncképző iskolát is szervezett — és Baján működött. Fia, akire még számos budai tanítványa — közöttük *Ripka* Ferenc dr. főpolgármesterünk — hálás szívvel emlékszik vissza — 1875-től 1905-ig a *II. ker. áll. főreáliskolának* volt buzgó tanára. *Palóczy* Lipót neve ebben a korszakban az idegen nyelvek oktatása terén valóságos fogalom volt hazánkban s ő tanította először a magyar középiskolában az *angol* nyelvet. Értékes publicisztikai működését 1871-ben *Rákosi* Jenő Reform-ja belmunkatársaként kezdette meg. Négy évtizeden át utazta be *Palóczy* Lipót Európát, melynek 17 nyelvét ismerte, útleírásai a legnagyobb külföldi lapokban is megjelentek, élte alkonyán pedig dr. Balassa Józseffel megírta a *magyar nyelv legnagyobb* idegen nyelvű *nyelvtanát* (Toussaint—Langenscheidt, Berlin). Fia, *Palóczi* Edgár 1910-ben az V. ker. állami főreáliskolánál kezdte meg pedagógiai működését, de már 1911-ben a *székesfőváros* tanügyi szolgálatába lépett. Húsz éves tanügyi működése alatt több budai iskolánál is működött, majd a *Székesfővárosi Felső Mezőgazdasági Iskolához* került, amellyel kapcsolatban 1927-ben megszervezte a főváros *első* kerülettörténeti múzeumát: az *Árpád Múzeumot*, amely hivatva van a III. kerület *kultúrpalotájának* alapjává lenni. Húsz év óta *Palóczi* Edgár a főváros kultúrtörténetének egyik legszorgalmasabb búvára. Közel kétszáz tanulmánya jelent meg eddig. A világháború idején *báró Tóth Ferenc, a Dardanellák megerősítőjének* életrajzával a *török-magyar* barátság ügyét szolgálta kiváló módon. Családi jubileuma alkalmából ajánljuk ezt az érdekes pedagógiai-jubileumot a vallás- és közoktatásügyi miniszter, valamint dr. *Bódy* Lászlónak, a főváros új tanügyi tanácsnokának figyelmébe. *(V. B.)*

MIKI nyitjuk 25-én
a budai Dunapart legszebb **tejivóját és étlermét** a Fiume Szálló épületében **Lánchid-utca 12. szám** — Nagy terrasz, olcsó árak, uzsonnahangverseny, este cigányzene

VIRÁGOS BUDA
KERTÉSZETI KÖZLEMÉNYEK

Írja: **FÜREDI JENŐ**

Ezüstfenyőt *lehet-e magról szaporítani és hogy kell oltani?*

Az ezüstfenyő Picea pungens argentea, magról szaporítható, az eredmény azonban meglepetést okozhat. Ha a mag jól csirázóképes, akkor mintegy 10% lesz tényleg ezüstfenyő, a nagyobb rész az ezüstös színt, tehát e változat valódi szépségét alig kapja meg. Emiatt az ezüstfenyőt nagyobbrészt a Picea alba magesemetéjére oldalékezés oltással oltják.

Cliviám leveleinek *vége sárgul. Mivel lehet ezt megakadályozni?*

A Clivia sárguló levél vége arra enged következtetni, hogy a növény földjéből a szükséges tápsókat már felélte. Ez esetben a növényt homokos levél- és trágyaföldkeverékbe át kell ültetni.

A sárgulásnak azonban az is lehet az oka, hogy a növényt túlnedvesen ápolja, vagy a sárguló levél már öreg, elhaló levél.

A Buddleia *variabilis Veitchiana-t mikor kell metszeni?*

A Buddleia is, amint több díszcserje, némely Spiraea, Weigelia, orgona, Forsythia, stb. az előző esztendőben hajtott s most vesszőnek nevezett koronarészen virágzik. Ezért csak elvirágzás után nyesendő meg.

Futórózsámat, *mely cserépben, sötétben teleltetett, lehet-e most előszedni és megnyesni?*

Küszörözsáját kár volt sötét helyen teleltetni. A vesszőit hosszúságuk szerint 6—8 rügyre vissza kell vágni.

KÖZGAZDASÁGI NAPLÓ

Szerkesztő: **SZÁSZHALMI JÓZSEF.**

* **A GyOSz** — Gyáriparosok Orsz. Szövetsége — ápr. hó 26-án tartotta idei közgyűlését, melynek keretében *Fellner* Henrik elnök megnyitó beszéde után az évi jelentés tárgyalása kapcsán Fenyő Miksa dr. ügyvezető-igazgató tartott előadást a gyáripari termelés aktuális problémáiról.

* **A Községi Takarékpénztár Rt.** igazgatósága az 1930. üzletévre vonatkozó rendes közgyűlését május 8-ára hívta egybe, miután a főváros Tanácsa az igazgatóság által már korábban beterjesztett mérleget és jelentést legutóbbi ülésén jóváhagyólag tudomásul vette. A takarékpénztár mérlege 106.9 millió pengős mérlegfőösszeg mellett 540.028.47 pengő tiszta nyereséggel zárul és az igazgatóság javasolja, hogy *4 százalék osztalék* fizettessék ki. Legszembeötlőbb a fejlődés a betétállomány gyarapodásánál. A felek takarékkönyvre és folyószámlára elhelyezett betéteinek összege ugyanis 47.9 millió pengőre emelkedett a mult évi 41.6 millió pengőről, ami 14.9 százalékos növekedést jelent, holott az 1930-as évben a Pénzintézeti Központ kötelékébe tartozó összes hazai pénzintézeteknél a betétek átlagos emelkedése csak 3.5 százalék volt. A Székesfőváros betétei, ezek átmenő jellegéből következőleg 24.7 millióról 19.1 millió pengőre csökkentek.

A váltótárca közel 8.5 millió pengős emelkedése (29.4 millióval szemben 37.7 millió) bizonyság arra, hogy a takarékpénztár e téren is igyekezett a főváros lakosságának hiteligényeit kielégíteni. Külön mutatja ki a takarékpénztár a főváros intézményeinek nyujtott hiteleket 17.4 millió pengős (tavaly 19.1 millió) összegben. Jelentős mértékben emelkedett a takarékpénztár által kibocsátott s forgalomban lévő záloglevelek összege, amennyiben ez a mult évi 13.9 millió pengővel szemben 18.1 millió pengőre s ennek megfelelően az év végéig folyósított törlesztéses jelzálogkölcsönök összege is 17.1 millió pengőre növekedett. Budapest székesfőváros a tervezett beruházások megkezdésére az elmult évben 46 millió pengős (8 millió dolláros) rövidlejáratú hitelt vett igénybe. Ennek felét pedig — külföldi összeköttetései felhasználásával előnyös feltételek mellett — a takarékpénztár nyujtotta. A budapesti kisiparosok és kiskereskedők hiteligényeinek minél hathatósabb kielégítése céljából a Budapesti Kisipari Hitelintézet RT. részére 5 millió pen-

KERPEL
MIMOSA CREME
SZÉPÍTI, FEHÉRÍTI
ÉS PUHÍTJA AZ ARCOT
EGY TÉGELY ÁRA: 1 P
TEGYEN KÍSÉRLETET
KERPEL
MIMOSA TOILETTE ÉS
MOSDÓSZAPPANNAL
Szépít, üdít, fehérít. EGY
NAGY DARAB ÁRA: 90 f
KÉSZÍTI:
KERPEL „SZENT ISTVÁN" GYÓGYTÁRA
BUDAPEST, II., MARGIT-KÖRÚT 38 TELEFON: 5-16-19

gős hitelt nyujtott a takarékpénztár. Az iskolai takarékossági akciót a főváros az egyes iskolák vezetőségének böles megértésével és támogatásával a takarékpénztár az elmult évben erőteljesen kifejlesztve 85 községi iskolára és több mint 14.000 növendékre terjesztette ki. Az elmult évben a takarékpénztár ügyfelei kívánságára felállított, illetve áthelyezett Margit- és Lipót-körúti osztályok rövid fennállásuk alatt máris számottevő eredményeket értek el. Mintahogy *budai öt fiókja* révén erősen kiveszi részét Buda gazdasági életéből, különös gonddal ápolva ezt a hagyományos régi kapcsolatot.

* **A Magyar-Olasz Bank**, budai ügyfeleinek régi kívánságát teljesítve, a *Margit-körút 6. szám* alatt *(Tel.: 551—88, postatp. csekkszámla 26.700)*, a *Szeiffert*-kávéházzal szemben, Buda egyik legforgalmasabb helyén *új fiókot nyit*, amely a legközelebbi napokban meg is kezdi működését. A fiók megnyitásával az a cél vezette az igazgatóságot, hogy a *Magyar-Olasz Bank* Buda közönségének közvetlen rendelkezésre álljon és a helyi kereskedőknek, iparüzemeknek gyors, kényelmes kiszolgálását minden időveszteség elkerülésével lehetővé tegye. Tekintettel arra a körülményre, hogy a budai pénzintézetek és pénzintézeti fiókok többnyire a takarékpénztári programm keretein belül maradtak, a *Magyar-Olasz Bank* új budai fiókja a siker biztos reményében kezdi meg munkáját. Szerencsés intézkedése volt az igazgatóságnak, hogy *Biró* Pált, — régi ismert budai úri család tagját — nevezte ki a fiók főnökének, akinek szimpatikus egyénisége és két évtizedes eredményes működése biztos garanciát nyujt arra, hogy a *Magyar-Olasz Bank* budai fiókja az ügyfelek megbízásainak a legnagyobb körültekintéssel és lelkiismeretes gonddal fog megfelelni.

* **A Magyar Vasúti Forgalmi Rt.** 1931 április 23-án bessenyei *Beöthy* László v. b. t. t., a felsőház alelnökének elnöklete alatt tartotta meg idei mérlegmegállapító igazgatósági ülését. A mérleg szerinti *tiszta nyereség* az értékesökkenési számlára történt 587 ezer 854.49 P leírása után *1,099.581.84 P* a mult évi 1,075.511.10 P-vel szemben. Az igazgatóság elhatározta, hogy a közgyűlésnek, miként a mult évben, *3 P osztalék (10 százalék)* kifizetését fogja javasolni.

MÁTÉ István, szobafestő és mázoló mester, *I. ker., Attila-körút 8.* Telefon: 573—55.

* **A Mezőgazdasági Ipar Rt.** megállapította mérlegét és elhatározta, hogy a május hó első napjaiban megtartandó közgyűlésnek *részvényenkint 1.50 pengő osztalék* kifizetését fogja javasolni. Az igazgatóság elhatározta, hogy a közgyűlés napirendjére tűzi 110.000 részvény visszavásárlásának ügyét, amellyel *a vállalat aktivái egymilliószáztizezer pengővel növekednek.*

* **A Magyar Asphalt Rt.** május hó 5-ik napján tartja évi rendes közgyűlését. Megállapítható, hogy a szakma legtekintélyesebb vállalata a mult évben is jelentékeny tevékenységet fejtett ki, mert künnlevőségei *4,617.291 pengőről 6,471.268 pengőre emelkedtek.* A vállalat különben *1,135.168 pengő* nyers jövedelmet ért el, amely összegből *223.000 pengőt fizetett* ki adók és illetékek címén. Tiszta nyereség *486.803 pengő volt*, miután *50.000 pengőt* értékesökkenési tartalékba helyeztek.

* „SZIKRA" Magyar Gyujtógyárak Rt. igazgatósága az évi rendes közgyűlését május hó 8-ra hívta össze. A mérleg *387.210.04 pengő tiszta nyereséggel zárult*, melyből a társaság az „A" sorozatú részvényekre, mint tavaly, *12.— pengő osztalékot* fizet. Az igazgatóságba új tagként beválasztják gróf *Lewenhaupt* Károly Gusztávot, a svéd gyufatrust igazgatóját. Ugyanezen a napon tartja a gyujtógyárak kereskedelmi szervezete, a *MagyarÁltalános Gyufaipari R.-T.* is közgyűlését. A társaság *tiszta nyeresége 155.698.22 P*, melyből részvényenként *10 pengő osztalék* fog kifizetésre kerülni.

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régt jóhirű céghez. I, Logodi-u. 19 **Béres Márton** Tel.: 556-33

ÉHGYOMORRA
naponkint igyék egy pohár
KRISTÁLY VIZET!

Telek ház lakás

Budai Napló
I. ker., Bors-utca 24. szám
Telefon: 502-96

Bérháztelkek
Buda legszebb helyein **eladók**

1. A **Fő-utca, Pálffy-tér, Ganz-utca** által határolt parcellázott telkekből 76 négyszögöltől kezdve. **Hatemeletes bérházak** összenéző udvarokkal engedélyezve!
2. **Fillér-utca** és **Ezredes-utca sarok.**
3. **Donáti-utca 3. sz.,** öt emelet építhető. **Öröklakásoknak** kitűnő helyek.

Bővebbet **dr. Székely Márton** ügyvéd irodájában, VII., Erzsébet-körút 32. sz. alatt d. u. 4—6 között. Telefon: 448—22

Lakások kiadók
a statisztikai hivatallal szemben.
Bimbó-utca 1-3-5. sz. házban
kettő-, három- és ötszobás
hallos
modern kivitelben. Központi fűtés, meleg víz.
Bővebbet a helyszínen, vagy **Katona, Székely** és **Molnár** építészmérnökök irodájában, **Szemlynök-utca 11.** Telefon: **298-29** és **135-41.**

BELLEVUE
SZÁLLODA
ÉTTERMEIBEN
DÉLUTÁNI TEA
ÁNC
Elsőrangú koncert- és tánczene **Európaelőkelő restaurantjai** között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 5 pengős. Déli menü **2.50**
Asztalrendelés: A. 526-84

BÁCSKAI
KONYHA!
CSÁSZÁRFÜRDŐ
éttermeiben bácskai ételkülönlegességek dunántúli borok!
CSIRSZKA KONRÁD
VENDÉGLŐS
ALKALMI KÜLÖN TEREM
POMPÁS KORAREGGELI KÁVÉ

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III, LAJOS-UTCA 148. SZ.
TELEFON: AUTOMATA 624—57.
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett
Kölcsönöket folyósít váltóra, folyószámlákra, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

RUDAS FÜRDŐ
radioaktiv hőforrás
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ
FEDETT USZODA

HUNGÁRIA
radium tartalmú, lithiumos gyógyforrás Budán, Erzsébethídnál
IVÓ-KÚRA
reggel 7 órától este 6 ig.
= Szénsavval telítvel =
HARMAT-VIZ!

Öröklakások 2—3—4 SZOBÁSOK
HALLAL, MODERN KIVITELBEN
(központi fűtés, melegvízszolgáltatás, gőzszáritó, stb.) A Vérmezőre néző **ATTILA-UTCA 95, 97, 99.** sz. telken épülő Stilus Társasházban **KAPHATÓK,** 1931 május 1-re. V., Balaton-utca 10. Telefon: 168—23.

HÁZ

Rózsadomb elején földszintes családi villa két 3 szobás lakással, 316 négyszögöles kerttel, 76.000 pengőért eladó. Bővebb felvilágosítást a kiadóhivatal ad. (130)

Különleges szépségű, elsőrangú építkezésű sarokbérház, étage-fűtéssel, 55.500 pengő bérjövedelemmel, 11% nettó hozamra, eladó. Részletes felvilágosítás a kiadóhivatalban. (107)

Sósfürdőnél egyemeletes, 3 lakásos ház, összes közművekkel 40.000 pengő. 24.000 pengővel átvehető. — Ugyanott 150 öles telek is. (118)

Városmajor-utca mellett pompás villa, 7 szobával, minden mellékhelyiséggel, parkos kerttel, luxuskivitelben, Vajda Zsigmond freskóival, eladó. 25 évi adómentesség. (49)

Adómentes villa, 4 szobás, minden komforttal, télen, nyáron lakható, fogaskerekű Orgonás megállónál, villamos és autobusztól 5 perenyire, gyönyörű kilátással, *870 □-öl* dísz- és gyümölcsöskertben. — Ugyanott *780 □-öl* gyümölcsöskert, nyaralónak átalakítható házzal olcsón eladók. Telefon: J. 343—01. (131)

GYŐRI-ÚT 12
szövetkezeti ház épül.
Augusztus 1-én beköltözhető.
Buda legkulturáltabb és legszebb helyén 4, 3, 2, 1 szobás háztartásos és garzónlakások dél és délnyugati fekvéssel, minden kényelemmel, feltűnő olcsó áron előjegyezhetők.
30%-os befizetés beköltözésig zárolt számlára.
Felvilágosítás a helyszinen, telefon: Automata 562—70 és a kiadóban

Keresek 40.000 pengős árban családiházat, a budai hegyvidék alján, I. vagy II. kerületben. Ajánlatok a kiadóba. (124)

Buda legszebb helyén négyszobás villa, külön házmesterlakással, olcsón eladó. Telefon József háromszázhat—negyvennégy. (132)

Bornemissza-u. 46. sz. alatti villaszerű ház, két háromszobás és egy egyszobás komfortos lakással eladó. (133)

Délivasútnál négyszobás, modern alagsoros villa 20.000 pengővel átvehető. (111)

Rózsadombon 6 szobás, gőzfűtéses villa 70.000 pengő. (57)

Rózsadombon kétlakásos nagy villa, szép kerttel, alkalmi áron eladó. (109)

HALWA S.
BUDÁN, I., SZENT JÁNOS-TÉR 4
TELEFON: AUTOMATA 507—37
Állami díszoklevél — Ezüstkoszorús mester
NAGY ARANYÉREMMEL KITÜNTETVE
Vadászfegyverek, fegyverjavítások, sportcikkek, cserkészfelszerelések
PUSKAMŰVES

LAKÁS
ÖRÖKLAKÁSOKAT

építünk a Villányi-út (Szent Imre herceg útja) 8. számú, kitűnő fekvésű telkünkön. Felvilágosítások, tervek Benedikt Gyula építész irodájában, VI., Jókai-utca 12. (134)

Rózsadombon 5 nagyszobás lakás kerthasználattal máj. 1-től kiadó. II., Orgona-u. 8. (129)

2 szobás jól berendezett lakrészt keresek konyhahasználattal *Bors-utca közelében április 16-ra.* Ajánlatokat *„Jutányos áron"* jeligére a kiadóba kérek. Csak utcai vagy kertes lakásra reflektálok. (135)

Németvölgyi-út 2/b. sz. a. házban egy-, kettő- és háromszobás lakások hallal és központi fűtéssel, utcai fronton, kilátással a hegyekre és a szemben fekvő kertekre, villamos (75, 59) és autobusz közelében, május hó 1-ére kiadók. Felvilágosítás a helyszínen vagy Aut. 831—09. (136)

3 szoba hallos, minden komforttal épült lakás 2 W. C-vel, előszobával, központi fűtéssel vagy anélkül május 1-re. Székely, Retek-u. 69. Telefón: 532—28. (138)

Rózsadombon 5 szobás lakás, beüvegezett verandával, összkomforttal májusra kiadó. Elemi és leánygimnázium mellett. Autobusz megálló. (115)

Egy- és másfélszobás lakások, egy- és másfélszobás garzónlakások minden komforttal május 1-re. Mészáros u. 60/b. alatt épülő új bérpalotában autobusz megállónál. Székely, Retek-u. 69. Tel.: 532—28. (139)

Buda legegészségesebb vidékén 3 szobás, magasföldszintes szép lakás azonnalra, egy 5 szobás gyönyörű lakás május 1-re kiadó. Vígszínháztól 5 perenyire, autobusz megálló. Buday László-utca 5/b. Telefón 534—69. (139)

Műegyetem parkjával szemben, Budafoki-út 17. szám alatt kettő és négyszobás modern öröklakás és műterem háromszobás öröklakással eladó. Bővebbet a házgondnokságnál, hétköznap délután 3—4 óra között. (140)

I., Városmajor-utca 8 és II., Kapás-utca 40. szám alatti öröklakások eladók. (119)

Keresek villalakást legalább 4 szobával és mellékhelyiségekkel, lehetőleg a Németvölgy környékén, aug. hó 1-re. Ajánlatok a kiadóba, I., Borsutca 24. Tel. 502—96. (141)

Három-négyszobás komfortos lakások hároméves házban, közp. fűtéssel, melegvízzel, budai hegyekre legszebb szabad kilátással, valamint 2 szoba hallos, komfortos, modern lakások központi fűtés nélkül májusra, augusztusra és egy 4 szoba hallos, angol rendszerű urasági lakás belső lépcsővel, saját fűtéssel májusra, Horthy Miklós-útnál, Fadrusz-u. 6. Háztulajdonosnál kiadók. Telefon: Lá 6—80. (142)

Műtermet keresek egy- két szobával lehetően Buda belterületén. (114)

Két gyönyörű Bergère-plüss foteuille és egy fehérre mázolt garnitura hall, vagy gyermekszoba részére eladó: II., Retek-u. 53/57.. Az új kárpitosnál. Tel.: 549—10.

Egy-, kettő-, három-, négy- és ötszobás lakás kiadó. Iroda: I., Naphegy-u. 21. Tel. 527—80. (143)

ÖRÖKLAKASOK
a Horthy Miklós-úton. Lakbértörlesztéssel minden modern igényeknek megfelelő olcsó és prima kivitelű **öröklakások kaphatók 2—3 és 4 szobások hallal** Horthy Miklós-út 97. szám alatt épülő házban, melynek fizetési feltételei kilencszeres lakbér mint LÁB kölcsön, a többi pedig készpénzben fizetendő. Minden öröklakástulajdonos telekkönyvi tulajdonosa lesz az öröklakásának és megszünt az egyetemes felelősség. Jelentkezni lehet: **Gábor Miklós, V., Mérleg-utca 2. I/6.,** ahol a tervek és kalkulációk megtekinthetők.

ÜVEG és porcellán-árukban **GÁL LAJOS Budán** II., Széna-tér 7 vezet
Tisztviselők nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltétel

Németvölgyi-út 2/E. szám alatt, 2 évvel ezelőtt épült bérházban, **első**rendű egy- és kétszobás lakások május 1-re kiadók. A lakások minden mellékhelyiséggel, központi fűtéssel és melegvízszolgáltatással rendelkeznek. Megtekinthetők a házfelügyelő útján. (144)

Háromszobás, hallos, telekkönyvi tulajdont képező öröklakást keresek, törlesztéses vételre. (123)

Retek-utca környékén keresek kétszobás lakást. (129)

ÜZLETHELYISÉG

Németvölgyiút 2/b. sz. a. autógarázs vagy nagyobb műhelynek vagy raktárnak megfelelő helyiség és több üzlethelyiség május hó 1-ére kiadó. Felvilágosítás a helyszínen vagy Aut. 831—09. (145)

Buda legszebb helyén, 2 épülő bérház mellett, melyekben üzlethelyiség nem lesz, vasportállal, karzat létesítésére alkalmas belmagassággal, bármely célra, de különösen mészáros, hentes, trafik, szabó, háztartási cikkek, festéküzlet stb. részére olcsó bérrel kiadók. Mészáros-utca 60/c. (146)

Főútvonalon
II, Retek-u. 33-35. sz. alatt épülő sarok-bérpalotában
ÜZLETHELYISÉGEK
valamint legmodernebb **2—3 szobás (hallos) lakások és 1 szobás garconlakások** augusztus 1-ére kiadók.
Közelebbit:
V., Sziget-u. 38. V. em. 26
ÜGYVÉDI IRODÁBAN

FEDEZZE FEL ÖN IS A SASHEGYET!
Sashegy a Belvárostól gyalog is csak 25 percnyire.
Sashegy a Belváros hegye.
Sashegy a székesfőváros szívében — szívének jobbik oldalán.
Sashegy az előkelő középosztály települő helye.
Csak hegylejtőn lévő telkeket vásároljunk, ott van csak levegő, napsugár és kilátás.
Ön gyermekei arcáról leolvashatja hogy hol lakik;
nézze meg azután a sashegyi gyermekeket.
Sashegyi telkeinkről prospektust küld:
***Kubatura** részvénytársaság.*
Budapest, főpostafiók 77/0

Budai Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság
Budán, II., Fő-utca 9
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket.
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
Budai ingatlan-tulajdonosoknak gyors lebonyolitás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyujtunk
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésre
SAFE DEPOSIT

HUBERT és Tsa B. T.
Egészségügyi berendezések, csövek. Műszaki cikkek, fémgyártás.
VI., Liszt Ferenc-tér 4. Tel.: 222-67

Laptulajdonos: VIRAÁG és TÁRSA
Kiadásért felelős: Viraág Béla.

Nyomatott a Révai Irodalmi Intézet Nyomdájában, Bpest V., Vadász-u. 16.
— (Nyomdaigazgató: Linzer M.) —

XXVIII. évf. 1043. sz.
Megjelenés: hetenkint kétszer
1931. JÚ

352

FŐVÁROSI NYILVÁNOS KÖNYVTÁR BUDAPEST

Budai Napló

XXVIII. évfolyam. 1041. sz.

Buda érdekeit a várospolitika, a közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló ujság. Előfizetése egy évre 24 pengő, félévre 12 pengő. Egy szám 50 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal: I., Bors-utca 24. Délután 5—7-ig. Telefon: 502—96.

Felelős szerkesztő: VIRÁG BÉLA

Hirdetések ára: Egy hasáb széles, egy milliméter magas sor, egyszeri közlésnél 40 fillér. 20 mm. magas hirdetés 8 pengő. Szövegsor ára 4 pengő. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő.

1931 május 17.

A milliós Budapest

RIPKA FERENC dr. főpolgármester

Az elvetett mag ősztől tavaszig pihen. Benne van a fejlődés minden eleven ereje, de odakint nincsenek meg a fejlődés lehetőségei. Nincs fény, nincs melegség, nem ragyog az élet mosolya.

A történelemben is vannak ilyen elvetett magok, amelyek egy-egy viruló nyár után az élet minden lehetőségével belehullottak a termő talajba, de ott pihentek évszázadokon át. Mert nem sugárzott rájuk a fény és meleg, nem ragyogott rájuk az élet mosolya.

Budapest is sokáig volt ilyen földben szunnyadó mag!

Nyugat és Kelet között erre vitt el a népek útja. Sőt itt keresztezték egymást a világforgalom vonalai. Középeurópa legnagyobb vízi útja, a Duna, itt fordul délnek, innen kellett elindulnia, aki kelet felé akarta folytatni útját. Ide hordták árujukat az északi vidékek, ha tovább akarták szállítani a Dunán.

Ide kellett elérnie a római világbirodalomnak, mikor északkelet felé terjeszkedett. A Duna vetett neki határt és itt megtelepedve ez a kultúrnép felismerte ennek a vidéknek természeti kincseit. Ide építettek gyönyörű nagy várost, melybe császárok jártak pihenni, gyógyulni és gyönyörködni.

Ez volt Budapest *első virágzása*, első szép nyara. Ekkor ragyogott rá először az élet mosolya. De aztán, ami szín volt és melegség, eltűnt a nyárral, csak az avarja maradt meg, szürke avar, szürke kövek. Csak a váza annak, ami egykor élet volt. Csontváza az egykor itt élt nagyvárosnak, amelyben ennek a területnek lehetőségei életre keltek és kifejtették teremtő hatalmukat egész pompájukban. Rómának, a felséges anyavárosnak, elsorvadása után árvaságra jutottak gyermekei. Amíg anyjuk bőségben élt, arannyal díszített köntösben jártak, aztán lerongyolódtak, idegenek szolgálatába kellett állniok, előkelő sorból lehanyatlottak és mindig többet veszítettek lelki és testi épségükből.

A nyár elmult, a mag a föld alá került és várta az új tavaszt. A téli álomban talán sisakos, páncélos vitézekről álmodott és várta visszatérésüket. Pedig nem onnan jött a tavasz. *Keletről* érkezett lovas nép szállt meg a Duna partján. Nem városépítő nép. Szellős sátorokban élt a könnyen tovaszálló tábor. Senkise várta, hogy ezek hozzák meg ennek a vidéknek az új tavaszt, a fényes nyarat, szebbet, hosszabbat — *örökkévalót!*

Ennek a népnek lelke csodálatosan jól termő talaj volt. Megtermett benne a nyugati kultúra minden nemes növénye. Nem az iskolás gyermek öntudatlanságával, hanem az érett férfi okos eszével tanulta el a gondolatokat és formákat, amik előrevitték az emberiséget. És amíg lelke mélyén ősi álmodó, magábazárkózott, magán kívül urat el nem ismerő kemény természete megmaradt, a népek szellemi versenyében nem maradt el, sőt, ha szerencsétlen körülmények nem bántották, mindig az elsők közé került.

A templomok és kolostorok kőházai után a városok is elkezdenek épülni. Magyar városok magyar polgárokkal. Az, hogy később városaink nagy részében idegeneket kellett behívni, a harcokban pusztuló magyarság szomorú bizonyítéka.

A tizenkettedik században a *Buda* nevet még a mai Óbuda viseli. Itt van prépostság és a királynak is kastélyszerű háza. Pestnek inkább kereskedői jellege van és nagyrészt mohamedán hitű bolgárok laknak ekkor benne.

A tatárjárás itt is elpusztított mindent. A mai váci-utcai Angolkisasszonyok temploma helyén akkor dominikánus templom állt. Ide menekült a lakosság és itt ölték le valamennyit.

A tatárjárás után Buda is, Pest is kiépül. A mai Budapest azonban akkor sok részre van tagolva. A várdombon levő város Buda, a felsőváros Óbuda, a balparti város Nagypest, a Rácváros Kispest, Felhévíz külváros van a Császárfürdő tájékán, Alhévíz a Rudasfürdő táján, Szentpéterfalva a Pálffy-tér vidékén, Szentjakabfalva Újlak helyén. Pest külvárosai Újbécs és Jenő a Lipótváros helyén, Szenterzsébetfalva a Vámház körül.

Nagy Lajos király emeli városi rangra Óbudát. Pest jómódjára jellemző, hogy nagyösszegű kölcsönnel segíti ki Zsigmond királyt, aki sokat tartózkodik Budán és ebben az időben *Buda a német római császárság székhelye*. Zsigmond francia építőmesterekkel gyönyörűen átépítteti a várost. De a folyton anyagi zavarokkal küzdő uralkodó nem fizet a franciáknak és ezért nagy nyomorúságba kerülnek.

Buda legszebb virágkorát Mátyás alatt éli. Számos főúri palota épül a várban és Buda egyik legmagasabb kultúrájú hely lesz. Ezt a virágzást pusztulás és hosszú tengődés követi a török hódoltság alatt és a rákövetkező időkben. Csak nehezen tér magához Buda és Pest. Pestnek 1710-ben csak 300 lakója volt.

Pest rendszeres fejlesztése 1808-ban kezdődik, amikor megkeletkezik a királyi Szépítési Bizottmány, mely Budapest rendszeres fejlesztésén és szépítésén dolgozik és ennek a munkának a lelke József királyi herceg, nádor lett

Ezzel kapcsolatos a nemzeti élet öntudatra ébredése, mely Pestet és Budát akarja az ország fővárosává tenni. Ebben az időben épül a Nemzeti Múzeum, megalakul az Akadémia, a Nemzeti Színház. A nemzeti törekvés egyik sarkalatos törekvése lett a főváros megteremtése, mert a vidéki városokba szétszórt magyar művelődés szétforgácsolva, helyi viszonyok által szűkebb látókörre szorítva nem szolgálhatta a nemzet egyetemét.

A szabadságharc szerencsétlen kimenetele Budapest fejlődését is megakasztotta, de amint széttörte bilincseit a magyar erő, újra megindult az élet és megvalósították azt a törekvést, amit *Házmán* Ferenc budai polgármester *már a szabadságharc alatt* akart megvalósítni, 1873-ban egyesítették a mai Budapestet. Az egyesítéstől kezdve a világháborúig Budapest európai méreteket felülmúló, szinte amerikai módon fejlődött. 1851-től 57-ig az abszolutizmus korában, 9 ezerrel szaporodott a város lakossága, míg az abszolutizmus bukása után 1869-től 80-ig kilencvenezerrel, 1880-tól 90-ig 135 ezerrel, 1890-től 1900-ig 226 ezerrel.

Ezután már csökkent a fejlődés aránya, 1910—920-ig csak 48 ezerrel gyarapodott Budapest lakossága. Még nagyobb csökkenést mutat 1920-tól 25-ig, míg ettől kezdve megint megindul a fellendülés és ma elérte a lakosság száma a milliót.

A lakosság e növekedésének két forrása van. Az egyik a természetes szaporodás, vagyis az a szám, melylyel a születések a halálozásokat felülmúlják. A másik a bevándorlás. Budapesten a népesség 1847-től 1920-ig 632 ezer lélekkel gyarapodott. Ebből természetes szaporulat 142 ezer, bevándorlási többlet 490 ezer. Az igaz, hogy minden európai nagy városban ez a jelenség. A bevándorlók arányszáma Stockholmban 80%, Párizsban 65%, Berlinben, Münchenben és Bécsben 60%.

Minden városra átalakító hatással van a bevándorlás s így magára Budapestre is. Félszázad alatt körülbelül félmillió ember vándorolt be a fővárosba és ez az óriási tömeg jóformán teljesen eltüntette Budapest régi lakosságát és elhozta magával saját egyéni sajátosságait és ezeket itt meghonosította.

E sajátosságok sokfélesége között a legfontosabb és legértékesebb Budapest vallásos élete. Ennek a vallásos életnek nagyszerű megnyilatkozása volt a Szent Imre-év a maga fényes, szinte világra szóló ünnepségeivel, úgy hogy Budapest történetében örökre emlékezetes marad. Kimutatta kegyeletét az első magyar vértanu püspök, Szent Gellért iránt is, de nemcsak a római katolikus egyház élete mutatja ezt a fellendülést, valamennyi keresztény felekezet egyformán fejlődik és erősödik. A zsidóság sem marad el a maga vallásos munkájával. Emberszeretete Budapest szegényei számára gyönyörű intézményeket teremtett és egyházi élete erősödésével a hitélet ápolása is buzgóbb.

Budapestnek e lelki tartalma mellett figyelemre méltók a külső körülmények is. Budapest mai 1,004.699 lakosa 19506 házban lakik. E házak természetesen a legváltozatosabb képet nyujtják. A belváros hatalmas bérpalotáitól és Buda csendes urasági házaitól kezdve a külvárosok bérkaszárnyájáig és a határban épült összetákolt viskóig az életkörülmények különbözőképpen rendeltek lakást a budapesti ember számára. Különösen a háború utáni időkben nehezedett súlyos gondként Budapestre a lakáskérdés. Az ideözönlő menekültek örülhettek, ha vagónokban kaptak elszállásolást. Azóta a viszonyok megváltoztak. A fővárosban nagyméretű építkezés indult meg és Budapest közvetlen környéke is olyan lendületnek indult, hogy területek, melyek még pár évvel ezelőtt legelők és szántóföldek voltak, ma sűrűn be vannak építve és a házak százai emelkednek egy-egy esztendő leforgása alatt különböző most alakult községekben és kertvárosokban. Hogy Budapest közvetlen környéke milyen arányokban fejlődött, azt néhány számadat mutatja meg. Amíg 1869-ben a Budapesttel szomszédos községekben összesen 26 ezer ember lakott, addig ez a szám 1930-ban 415 ezerre emelkedett. Míg a távolabb fekvő községek 97 ezer lakosa csak 250 ezerre nőtt.

Ez a szaporodás egyes községekre eloszolva érdekes táblázatot mutat. Rákosszentmihálynak 1869-ben 184 lakosa volt, 1930-ban 14 ezer. Pestszentlőrincen akkor 361-en laktak, ma 30 ezren laknak ott. Kispestnek most 64 ezer lakosa van és akkor még egyáltalában nem is létezett. Pesterzsébet 223 lakosából 67.871 lett. Újpest hatezer lakosából 67 ezer, Rákospalota háromezer lakójából Pestújhellyel 54 ezer lett. Budapest közvetlen környékének népszaporulata még a főváros gyarapodását is messze felülmulja, mert amíg Budapest lakossága 1830-tól 1930-ig, tehát száz év alatt a *tízszeresére* emelkedett, addig a környék *harminchárom szor* lakottabb, mint száz évvel ezelőtt. Ez a fejlődés minden nagy város természetes útja.

Az így kifejlődött Budapest a magyar nemzet erőinek összetevéséből lett naggyá és ezzel a nagyságával lett a magyarságnak középpontja, e nagy erőgyüjtemény hatalmas felhasználója. Fejlesztett itt kulturális életet, mely az egész magyarság kultúrájának vezére és ápolója lett. Budapest lakossága teremtette meg azt a gazdasági fellendülést, melyben a magyar gazdasági erők Európa versenyében megállták helyüket és tiszteletet érdemeltek.

Alkotások egész sora hirdeti Budapest vezető szerepét. Itt vannak a magyar kultúra gyönyörű alkotásai, a pompás paloták, hidak, terek, szobrok, festmények. Itt talált székhelyre a magyar irodalom, a magyar zene, Budapest ujságírása évtizedek óta európai színvonalon áll és úgy hírszolgálat, mint a tendenciák komolysága tekintetében teljes tiszteletet érdemel.

Itt alakult ki a magyar gazdasági élet középpontja. Gyárkémények erdeje emelkedett az ég felé és amíg egy nagy földindulás meg nem rázta a magyar földet, e kémények tövében százezrek dolgoztak a magyar kenyérért.

Itt központosult Magyarország kereskedelmi élete üzleteivel, vállalataival és vezérlő egyéniségeivel. Ide gyült össze és innnen osztódott el az ország termelése. Minden a kialakult egészséges élet képét mutatta, amikor a nagy földindulás sok mindent összedöntött és meggyengítette azt is, ami megmaradt.

De Budapest nemcsak a magyar keretek között szerezte meg magának munkájával és fejlődésével a vezető szerepet. Nem egyszer az első sorba került Európa városai között és olyan alkotásokat mutatott föl, amelyekben példát adott a külföldnek.

Így Budapesten volt *az első közúti villamos vasút* és az első földalatti városi vasút. Ezeknek a magyar kezdeményezéseknek útmutatására keletkeztek a külföld nagy városaiban a hasonló berendezések, úgy hogy a világvárosok mai nagy forgalmát budapesti példák után teremtették meg.

Itt alapították meg *az elektromos világítás első formáit*, úgy hogy büszkén mutathatunk ezen a téren is Budapest elsőbbségére. Hogy különösen az elektromos erőátvitel terén Magyarországé lett a vezető szerep, azt a Ganz-gyár kiváló mérnökeinek köszönhetjük.

Ezt a vezető szerepet Budapest ma is nem egy téren meg tudta tartani. Így minden külföldi nagy város vezető körei, ha meglátogatják a magyar fővárost, a legnagyobb elismeréssel adóznak köztisztasági intézményeinknek, tűzoltóságunknak, kertészetünknek, de főleg népiskoláinknak, melyek berendezésükkel általános elismerést aratnak és a legnagyobb megbecsülést keltik a külföld kultúrembereiben.

Budapest a legújabb időkben fefilődésének új lehetőségét nyitotta meg. *Természeti kincsei arra rendelik*, hogy az európai idegenforgalomnak egyik legnevezetesebb pontjává legyen. De ebben a szerepében is gondol arra, hogy szolgálja az egész ország érdekeit és innen, a középpontból irányítsa az idegenforgalmat a magyar vidék szépségei és értékei felé.

Budapestnek gyönyörű fekvése, a budai részek egészséges levegője, nyujtják a keretet ahhoz, hogy fürdővárossá fejlődhessék. *Gyógyító forrásai* pedig olyan csodá-

Ki mint vet, úgy arat, MAUTHNER magnál jobbat sehol sem kaphat!
MAUTHNER ÖDÖN magtermelő és magkereskedelmi részvénytársaság
Alapitási év 1874. Telefon: 463—65
SÜRGÖNYCIM: MAUTHNEREK, BUDAPEST.

MAUTHNER MAG
Központ: VII, Rottenbiller-u. 33. Fióküzlet; IV, Kossuth Lajos-u. 4
A Ferencrendiek templomával szemben.

Vetőburgonya Böhm-féle legkorábbi sárga, legkorábbirózsa, kifli és más jeles fajok, szavatoltan fajtiszta, szelektált minőségben jutányosan kaphatók
Új nagy főárjegyzék, mely növényárjegyzéket is tartalmaz, ingyen és bérmentve.

latos anyagot szolgáltatnak, hogy valódi áldást nyujtanak a beteg emberiségnek. Ezek Budán fakadnak.

Pesten van a világhírű Széchenyi-fürdő és voltak *vasas* források, amelyek a mai Pest különböző részein fakadtak és még egy fél századdal ezelőtt is nagy szerepet játszottak. Ma már e források egy része eltünt, a másik a fejlődő nagy város áldozata lett, építkezések alkalmával betömték őket, paloták épültek felettük és ma már csak az erzsébetkörúti fürdő hirdeti még a: vasas fürdőt.

Ilyen természeti kincsek mellett meg van az alap arra, hogy *Budapestből fürdőváros fejlődjön* megfelelő munka, áldozatkészség és kitartás mellett, ha az érdeklődés mindinkább e fontos, életbevágó kérdés felé fordul. Ezeknek a gyógyító forrásoknak megfelelő kihasználása a fővárosnak *olyan állandó jövedelmet biztosít*, aminek hatását nemcsak a városi ipar és kereskedelme érzi meg, hanem a vidéki termelő lakosság is.

Ehhez járul még a hatalmas Duna folyam, mely a palotasorok és hidak gyönyörű emberi alkotásai között úgy hömpölyög, mint a természet ősi ereje, mely időtlen idők óta mossa itt a partokat és a kultúra keretében a kultúra szolgálatába is áll. Üdíti, tisztítja a levegőt, hordja a hajókat, melyek népek vagyonát szállítják országokon keresztül, óriási fényes szalagként csillog a magyar napsugár fényében és beragyogja a fenséges útja szélére épített fiatal, gyönyörű fővárost.

A milliós Budapest a megcsonkított Magyarországnak egyik legnagyobb erőssége. A megtördelt fának hatalmasan hajtó ága, mely már is gazdagon termi a magyar értékeket, de a jövője még biztatóbb, mert a magyar nemzet támogató erején kívül olyan erők állnak önmagában is rendelkezésre, mely anyagi és erkölcsi sikereit biztosítja a népek versenyében.

De Budapest igazi jövőjét nem a természeti szépségek, nem kedvező földrajzi fekvése, semmi más külső körülmény nem fejleszthetí igazán, ha a magyar nemzet nem tekinti Budapestet annak gyönyörű ékességnek, mely a magyar élet homlokán diadémként ragyog. *Budapestet csak a magyar nemzet szeretete teheti igazán naggyá.* Az a szeretet, mellyel a háború előtt minden magyar a fővárosra tekintett. Ez a szeretet a nemzet egységét hirdette. Budapest szeretetében kell újjászületnie a magyar egységnek. Meg kell adni a magyar fővárosnak azt a vonzó erőt, mellyel magához tudjon ragadni minden magyar szívet!

Befejezték a fürdőügyi ankétet

Befejezte tanácskozásait a BUDAI TÁRSASKÖR, amiket a fürdőügy és idegenforgalom érdekében előadássorozat kísért és egy nagy lépéssel közelebb vitte ezt a — Budára nézve oly fontos — kérdést a megoldáshoz.

Az előző számban közölt tudósításban foglalt előadásokon kívül az anket további folyamán nagyértékű előadással gyarapította az anyagot *Pávai Vajna* Ferenc dr., aki mint geológus sok érdekes új, sőt meglepő adatot mondott el. Követte őt *Baranski* Gyula dr., aki inkább részletkérdésekkel foglalkozott, majd *Tausz Béla* dr. mondotta el értékes tapasztalatait és gondolatait. *Zubriczky* József dr. min. tan., aki évtizedek óta foglalkozik ezzel a kérdéssel, a maga átszűrődött véleményét, megérett gondolatait, szakszerű kritikáját vitte a hallgatóság elé.

A befejező estét *Hennyey* Vilmos előadása nyitotta meg, aki nagy gonddal összeállított statisztikai adatokat vitt bele a vitába és nagy felkészültséggel igyekezett tisztázni az eszméket. Utána dr. *Szentirmay* Imréné, a törvényhatósági bizottság tagja, a maga kedves, közvetlen előadó modorában tárgyalta főleg a külföldi nyaralások ügyét és a hazaáruláshoz hasonló bűnnek mondotta azt a rossz szokást, hogy külföldre visszük a pénzt. *Polakovits* Gergely Zsigmond a maga álláspontját igyekezett általánosítani, amelyet legutóbbi brozsurájában írt körül, leszűrve ott — szintén évtizedekre visszamenő — tanulmányainak eredményét. *Kádár* Gusztáv szállott vele vitába. *Morbitzer* Dezső, a szkfvi kertészet igazgatója a maga kedves szakmájából merített tanulságokat tárta a hallgatóság elé, azt a tanulságot vonva le, hogy Budát elsősorban kertvárossá kell tenni. Befejezte a vitát Ujj Gyula, aki a *Budai Napló* álláspontján állva *a Kelet fürdővárosává szeretné tenni Budát*, azzal fejezte be szavait, hogy: — aki Buda vizét issza, vágyik annak szíve vissza.

Az előadóknak *Hoór-Tempis* Mórie dr. elnök mondott köszönetet és *elhalasztotta a vita folytatását őszre*, de addig is ajánlotta, hogy kiküldendő bizottság sürgesse a különös áldozatot nem kívánó kérdések megoldását. Befejezésül *Kapcza* Imre, aki az anket rendezésével nagy érdemet szerzett a fürdőügy terén, fejezte ki sajnálatát afelett, hogy sok értékes felszólalás elmaradt és arra kérte mindazokat, akik már szóhoz nem jutottak, hogy témájukat írják meg lehetőleg röviden, hogy aztán memorandumba foglalva az illetékes tényezők elé terjeszthessék azokat is, úgy mintha elmondották volna. *Kapcza* Imrét éltetve oszlott szét a társaság.

Az elhangzott előadásokat a *Budai Napló folytatólagosan közli* a jövő számtól kezdve.

Az ankétet követő társasvacsorán elsőnek Oszoly Kálmán szólalt föl, utána Hoór-Tempis Mórie dr., azután dr. Szentirmay Imréné, Kapcza Imre, Thoma József, dr. Mikler Gusztáv, dr. Petracsek Lajos, Szilágyi Károly, Bakonyi János, dr. Nemes Jenő.

Az Erdei Iskola

Ünnepi keretek között nyitották meg az Ujvárosháza nagytermében az első Nemzeti Gyermekhetet, *Horthy* Miklósné, a kormányzó neje és nagy közönség jelenlétében, amelynek megnyitó beszédét

RIPKA FERENC
főpolgármester

tartotta.

— Ha a jelen súlyos körülményei között — mondotta — megfeledkeznénk a jövőről, hiába volna minden munkánk és akarásunk, mert nem lenne jelenünknek folytatása. A ma fejlődő gyermeknek a mostani felnőttektől kell várni mindent, de ha eljön az ő holnapjuk, akkor az ápolt, gyenge palántákból ítélőbíráink lesznek, akik törvényt ülnek felettünk és kimondják az ítéletet a mi korunk értéke felett. A most meginduló Gyermekhét és lelkesednek majd azokért a célokért, amiknek életét szentelte.

A beszéd után *Liber* Endre alpolgármester tartott *„Egységes irányelvek a gyermekvédelemben"* címmel előadást, amelyben megemlékezett azokról a ténykedésekről, amelyek a főváros gyermekvédelmének alapköveit lerakták. Az utolsó évtized mostoha gazdasági viszonyai ezen a téren is éreztették hatásukat. A legfontosabb intézkedés az iskolakötelesek nyilvántartása volt, azután az iskolaorvosi és iskolanővéri intézmény megszervezése. Az iskolakötelesek nyilvántartása ma már minden tanköteles gyermekről tudja, hogy mit csinál, iskolaorvosaink pontos statisztikai kimutatásokkal tájékoztatják a székesfőváros közoktatási ügyosztályát a gyermektömegek egészségi állapota felől, az iskolanővérek pedig közvetlenül is meggyőződést szereznek személyes látogatás útján, hogy a gyermekek lelkileg és testileg megfelelő istápolásban részesülnek-e a családi élet keretében. Észleleteikről környezettanulmányokban számolnak be, amelyek alapján a gyermek helyzetének javítására hivatalból történik intézkedés. A három gyermekvédelmi intézmény harmonikus összműködéssel megállapította, hogy a fővárosi iskolák növendékei között több mint 1000 gyermek leromlott egészségi állapota miatt nem követheti a rendes iskolák tanmenetét. A tüdővészes gyermek veszélyes lehet környezetére is. Ebből a célból építették a *Székesfővárosi Erdei Iskolát* a Svábhegy legszebb klimatikus helyén, a Diósárok-úton 12 katasztrális hold területen, amit nemrég nyitott meg ünnepélyes keretek között *Liber* Endre alpolgármester.

Az iskola gyönyörű árnyas parkban van elhelyezve és három modern, dúsan felszerelt épületből áll. Két épület az éjszakai pihenésre van berendezve, egy-egy épületben tágas, szellős, 25 személyes hálótermekkel. A harmadik épületben van a konyha

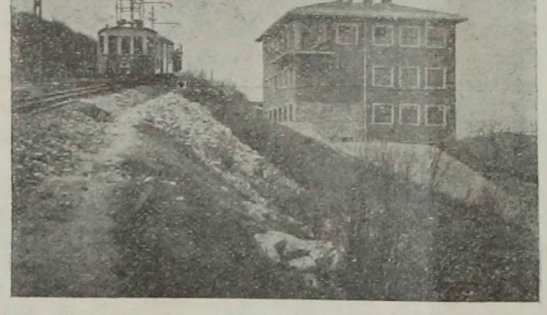

A svábhegyi Erdei Iskola.

azt a tudatot akarja kiépíteni, hogy a magyar gyermekvédelem sorsa mindnyájunk sorsa és Magyarország jövője függ attól, hogy meg tudjuk-e védeni gyermekeinket. A Nemzeti Gyermekhét új lelket akar a magyar közönségbe vinni, azt a tudatot, hogy magunk és a haza iránt való kötelességünk a gyermekek megvédése. A mai gyermeket az anyagi nyomorúság, testi és lelki infekciók fenyegetik és a káros hatásuk alá került gyermek sokszor társadalomellenes világnézetet szív magába és mikor megnő, a társadalom ellensége lesz. Azért, akinek gyermekei vannak, saját gyermekei jövőjét biztosítja, ha mindent elkövet a veszedelemben forgó gyermekek megmentésére. Akinek pedig nincsenek gyermekei, gondoljon arra, hogy neki állampolgári kötelessége a haza jövőjének biztosítása és ha szeretetével nem támogathatja saját gyermekét, fordítsa ezt a szeretetet azokra a kis magyarokra, akiké lesz majd egyszer Magyarország és akik tovább küzdenek és a 100 személyre szóló étterem, az I. emeleten pedig a három tanterem, korszerű új újításokkal bőven ellátva. Gáger-féle padok, Szőts-féle táblák vannak a tantermekben. A II. emeleten van az orvosi rendelő, az igazgatói iroda és a nagy terrasz, napfürdőzés céljaira. A szabadtéri foglalkozást külön terraszokon végzik. A személyzet és a gazdasági adminisztráció részére külön bejárat van, ők nem érintkezhetnek a gyermekekkel. A rendes oktatási idő eltér a többi iskolákétól. A tanítási óra rövidebb, a pihenő hosszabb. A gyermekek mégsem maradnak el, mert egyénileg foglalkoznak velük. A székesfőváros áthatva az Erdei Iskola hivatásának fontosságától, több ingyenes helyet létesített a szegénysorsú gyermekek részére annyival is inkább, mert fizikailag leromlott gyermekek, akik az *Erdei Iskola* balzsamos levegőjét áhitozzák, többnyire a szegényebb néposztályokból rekrutálódnak.

Az intézet a fővárosi tanügyi kultúra egyik ékessége. Igazgatója *Rádl* Imre, aki 5 tanítóval, 2 nővérrel és nagyszámú személyzettel állította az Erdei Iskolát a küldetésének piedesztáljára.

Az erdei iskola feladata az, hogy a vérszegény, gyengetüdejű, fejlődésben visszamaradt, tuberkulózisra hajlamos gyermekeket 2—3 hónapra kiemelve környezetükből, orvosi felügyelet mellett képezze őket tovább.

A cukrászipari kongresszus keddi zászlóavatási ünnepségén a zászlóanya tisztségét *Auguszt* E. Józsefné vállalta. A kongresszus külföldi résztvevőinek tiszteletére, akik számszerint 180-an, 16 hatalmas autocaron jöttek Budára, *Auguszt* E. József máj. 13-án luncheot adott.

Czölder Dezső „Tátra-Adria-Tengerentúl" képkiállítása május hó 17-én (vasárnap) d. e. 11 órakor nyílik meg ünnepélyes keretek között. A megnyitó beszédet mondja: dr. *Sziklay* János író, kormányfőtanácsos. Előadást tart: *Szilágyi* Károly. A kiállítás (díjtalanul) megtekinthető május 18-tól május 31-ig, naponta d. e. 11 órától d. u. 5 óráig. I. ker., Fery Oszkár-utca 4/b. (a Győri-út elején).

Nász. *Fürst* Magdát, *Fürst* György, a Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű Rt. igazgatójának leányát eljegyezte *Deutsch* Jenő dr. nagybérlő, Pázmánd —Budapest.

Turista-kiállítás. Horthy Miklós kormányzó úr fővédnöksége mellett a *Magyar Turista Szövetség* május 16-tól június 21-ig terjedő időben Budapesten a m. kir. Technológiai Iparmúzeum átalakított kiállítási termeiben nagyszabású *Országos Magyar Turista Kiállítást* rendez, melyen a történelmi Magyarország turistamozgalmát, annak fejlődését, alkotásait és a turisasággal kapcsolatos tudományos ágazatok anyagát mutatja be.

Mindent egy nőért, *Tessely* Károly és *Rubió* Lajos nagyhatású színjátéka *Benti* Jenő zenekíséretével május 15-én, pénteken este került először színre nagy sikerrel az óbudai *Kisfaludy*-színházban. A pompás színpadi dráma megrázó drámai fordulataival és életigazságoktól túlfűtött mélyenjáró lelki analízisével mindvégig lebilincselte a szépszámú közönséget. A szép előadásért *Miklósy* Aladár igazgatót illeti az elismerés, aki egyúttal a festő szerepét is sikerrel játszotta. Marianna szerepében *Serly* Emmi csillogtatta tehetségét, *Fehér* Sándor Wass bankár, *Bodnár* Eta Baby, *Bánky* Elemér a fenség hálás, nehéz szerepében gyarapította sikereinek számát. A premier meleg hangulata sejteti, hogy a *„Mindent egy nőért"* még sokáig lesz kedvelt műsordarabja a *Kisfaludy*-színháznak.

Fűárverést hirdet az I. ker. elöljárója, dr. *Spannberger* Alajos, mégpedig:

május hó 18-án délelőtt 9 órakor a *Major*-utca 7. sz. a. levő „Szabadságharang" című vendéglőben (Budafoki HÉV megállóhely), ahol az Andor-utca, Naphegy, a Sasadi-, a Budaörsi-út, az Ormező, Gazdarét, Hosszúrét, Madárhegy, Spanyolrét és a kőérbereki dűlőút fűtermését,

május hó 19-én délelőtt fél 11 órakor, ahol az Orbánhegyi- és Mártonhegyi-utak, a Városmajor, Zugliget, Virányos, Lipótmező, Nagykovácsi-út mentén fekvő Ormay-féle ingatlan, az Ördögárok, Petneházy-rét, Béla király-út, Istenhegyi-út és Tóth svábhegyi rét, — esetleg a Czillik, Sigray, Ormay-, Nap-féle rétek fűtermése kerül árverésre. Minderről kimutatás látható az elöljáróságon I. em. 19. ajtó alatt. A fű árát azonnal kell kifizetni.

Villatulajdonos olvasóink figyelmébe ajánljuk a „Salak" keresk. és száll. vállalat mai hirdetését. A vállalat a legjobb vörös salakot szállítja, amely a legnagyobb eső után is teljesen járható marad.

SZENT GELLÉRT GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet és napfürdő
Külön férfi és női osztály
A legmodernebb berendezés
Szakképzett személyzet

VÁRKERT KIOSZK
a budai Dunapart gyöngye!
DEÁK SÁNDOR
a „Deák" kávéház volt tulajdonosa vezetése alatt
POMPÁS UZSONNA!
SZOLID ÁRAK!
DÉLUTÁN ÉS ESTE ZENE

SZÉCHENYI GYÓGYFÜRDŐ
a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népgyógyfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITŰNŐ KÖZLEKEDÉS

RAVASZ cukrász
Előkelő cukrászszalón
I. ker., Krisztina-körút 75

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM
Kitűnő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálvíz
A szentendrei HÉV vasútnak, a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

Ha jól akar vacsorázni és kellemesen szórakozni,
keresse fel Budán,
a Gróf Mailáth József szállodabérházban, Kelety Károly-utca 9. szám, a 9-es és 17-es autobuszok végállomásánál
Zsigmond László
a Spolarich-éttermek volt igazgatója
éttermét és kávéházát
Brave-Boys-Jazz
délután és este.
MEGNYILT! Telefon 545—70.

MEGNYILT BUDÁN
SCHÄFFER JÁNOS
MŰBÚTORASZTALOS
LAKBERENDEZÉSI ÜZLETE
II., TÖRÖK-UTCA 2. (MARGIT-HIDNÁL)
Műbútorok és elsőrangu gyártmányú ebédlő, háló, úriszobák, konyha- és előszobaberendezések.
Kedvező fizetési feltételek és garancia mellett

UJ VEZETÉS!
UJ KORSZAK!
OLCSÓ ÉTKEZÉS!
ESPLANADE ÉTTEREMBEN
Esplanade szálló épülete. Lukács fürdővel szemben. Ia menü (leves, sült körettel, tészta) 1.60 pengő. IGAZ JÓ BOROK! Olcsó villásreggeli. — Esténként szalonzene.
Külön termek bankettek, esküvőkre

EXCELSIOR
VÖRÖS SALAK
szállítja nagyban és kicsinyben tenniszpályák, kertek, parkok részére a
Salak Kereskedelmi és Szállitási Vállalat
VII., Dohány utca 59
Telefon: József 428—64

ÉHGYOMORRA
naponkint igyék egy pohár
KRISTÁLY VIZET!

BALÁZS vendéglő Hüvösvölgy végállomás
Specialitások: Rántott csirke, dampfnudli. Nyitott és csukott terraszok. — Naponta cigányzene. —

XXVIII. évf. 1043. sz.
Megjelenés: hetenkint kétszer

Budai Napló

1931. JÚ

Budapest, 1931 május 17.

SZENTIMRE GYÓGYFÜRDŐ
(Rácfürdő)
Erősen radióaktív és rádiumelemet tartalmazó természetes 42·4 C° földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Személyi hírek

PAPANEK ERNŐ székesfővárosi számszéki igazgatónak pénzügyminisztériumi miniszteri tanácsosi minőségben a pénzügyi közigazgatás terén három évtizeden át teljesített buzgó és igen eredményes szolgálata elismeréséül a II. osztályú magyar érdemkeresztet adományozta a kormányzó.

PÁVAY VAJNA FERENC dr. ellen egy debreceni lapban megjelent cikke miatt *Gaál* István szegedi egyetemi tanár sajtópört indított. A debreceni törvényszék *Pávay Vajna* Ferencet a rágalmazás vádja alól felmentette.

BOTZENHARDT JÁNOS dr. ügyvédet társasvacsorán ünnepelték az óbudai Korona-vigadóban, abból az alkalomból, hogy a felsőház tagja lett.

Nagyszabású családi ünnepet ült *Tóth* Imre gyáros, aki számottevő szerepet visz a budai társadalomban, szakmájában pedig tekintély, — és családja e hó 2-án, amikor a krisztinavárosi templomban oltárhoz vezette hugát *Valikát Reich Imre* dr. s a fényes egyházi szertartást *Szeghfű* Ignác dr. fehérvári pápai kamarás végezte, mint a *Reich*-család rokona. Násznagyok voltak: *Tóth* Imre gyáros és *Kazatsay* Béla postamérnök. Koszorúslányok: *Reich* Ilonka dr. *Bodnár* István orvossal, — *Tóth* Irénke *Boldogh* Gyula főhadnaggyal, — *Wotzasik* Klári *Kálmán* Károly mérnökkel és *Kováts* Baba *Olbrich* János gyárossal. Uszályhordozók voltak: Tóth Imre fia és kétkisleánya: Imike, Kató és Gabi és Kováts Edike. A krisztinavárosi templom megtelt a nagyszámú rokonsággal és megjelentek a család barátai *Pfaltz* Rudolf tábornok és családja, *Becsey* Antal és neje, a postatakarékpénztár számos tisztviselője és a vőlegény kollégái a Pesti Kereskedelmi Bank tisztviselői. Az egyházi szertartás alatt *Szedressy* Irma operaénekesnő énekelte az Ave Mariát. A lakodalmi vacsorát a család fürjuteai otthonában rendezték, amelyen mintegy 50 vendég jelent meg. A fiatal pár Rivába utazott, a Garda tó mellé.

SZEMÜVEG Zibrinyinél, I, Attila-u. 12

Török vendégjárás. Biztató jel és idegenforgalmi propagandánk dicsőségét hirdeti, hogy vasárnap nagyszámú török küldöttség érkezett a fővárosba egyrészt az árumintavásár megtekintésére, másrészt a *Gül Baba-ünnepségre.* A küldöttségben a török politikai és kereskedelmi világ legelőkelőbb reprezentánsai vesznek részt. A székesfőváros részéről a polgármester helyettesítésében dr. *Medriczky* Andor fogalmazó üdvözölte török nyelven a küldöttséget. Az országos Gül Baba-bizottság részéről *Abdul Latif* effendi török főpap, dr. *László* Zoltán és *Viraág* Béla szerkesztők fogadták a törököket.

BLÚZ UJDONSÁGOK
Angol fazón, panamából, színekben .. 8.–
Angol fazón, színes puplinból 11.–10.–
Divat fazón, rayepuplinból 10.–
Divat fazón, Ia nyerssselyemből, színekben 17.50
Divat fazón, Crêpe de Chineből 22.–
FÁBIÁN JÓZSEF
I., KRISZTINA-KRT. 8-10

Kollós Mátyás Társaság

május hó 4-én tartott VIII. előadóestjén

HENNYEY VILMOS dr.
ny. államtitkár

kötötte le a nagyszámban összegyült társaság figyelmét azokkal a meglepő adatokkal, amelyeket elsősorban a hírszolgáltatás eszközeiről közölt. Mintegy kétmillió kilométer kábel van lefektetve a tengerek fenekén és ennek 60%-a angol kézen van. Pedig ma már ez a kábelforgalom rádión és telefónon is lebonyolítható s csak azért van még meg, mert részvénytársaságok kezében van. Számtalan ilyen érdekes adat felsorolása után áttért előadása tulajdonképpeni tárgyára és itt is meglepő adatokat mondott el

az emberi művelődés régiségéről.

Kimutatta a piramisok építéséből és a tibeti könyvtárakban talált feljegyzésekből, hogy már hétezer évvel ezelőtt tisztában volt vele az akkori tudomány, hogy a föld gömbölyű és bizonyos csillagvizsgáló tornyok méretei azt bizonyították, hogy ezek az építmények már legalább 25 ezer esztendeje állanak az emberi művelődés szolgálatában. A homokpusztákban talált vándorkövekről kiderült, hogy nem a jégkorszak sodorta őket sok száz és ezer kilométer távolságból a homoksivatagba, hanem azok a régi istentisztelet maradványai és az Atlantisban élt ősrégi hatalmas kultúra fennmaradt jelei, amiket a süllyedő Atlantisról elmenekült népek állítottak. A Keops-piramis építési kora is eltolódott néhány ezer esztendővel, ahogy azt a sarkcsillagot mutató csatorna iránya bizonyítja. Minden piramis csillagászati mérték szerint épült és alapszámításai egyeznek a föld átmérőjének és bizonyos csillagászati távolságoknak a méreteivel. A rendkívül érdekes előadást nagy elismeréssel kísérte a hallgatóság és melegen ünnepelte az előadót, akinek *Szávay* Gyula elnök köszönte meg az érdekes és élvezetes előadást. — *Massány* Ernő dr. szólott hozzá az előadás csillagászati részéhez a maga nyugodt, meggyőző modorával és megerősítette az előadó által hangoztatott feltevéseket. — *Gegus* Dániel egy Gyula napján lenyelt toasztot mondott el, meleg szeretettel ünnepelve Szávay Gyula elnököt, aki azt — az előadó csillagászati adataira való szellemes vonatkoztatással — köszönte meg. — *Pávai Vajna* Ferenc dr. a Hollós Mátyás Társaságot éltette, mint egészen különálló, sajátos, budai intézményt. — *Palóczi* Edgar a hölgyeket, *Peterdy* Sándor pedig Hennyeyt köszöntötte. — *Ujj* Gyuláné néhány kedves rímmel és poétikus hasonlattal — a Béla napot pótolva — emlékezett meg *Viraág* Béla alelnök-háznagyról. Ezek után *Szávay* Gyula megvonta mindenkitől a szót, mert éjfélt ütött az óra és az egész társaság kedves hangulatban oszlott szét, Hennyey Vilmos sziporkázó szellemének kedves hatása alatt.

Egyházközségi kultúresték. Május 6-án a *Csörszutcai Templomépítő Bizottság,* 9-én a *III. kerületi Katolikus Kör* és az *Újlaki Egyházközség* rendezett kultúrestét. Előbbin *März* József elnök bejelentette, hogy a tervezett németvölgyi egyházközség határainak bejárása a napokban megtörténik, ezután a Délivasúti Dalkör előadása következett, majd *Bevilaqua-Borsody* Béla szólt a környék helyi történetéről és az új templom leendő védőszentje, Keresztelő Szent János céhi ábrázolásairól. Utóbbin *Andréka* Károly államrendőrségi helyettes főkapitány mondott megnyitó beszédet, mely után *Bevilaqua-Borsody* Béla az újlaki és óbudai mesteremberek céhi életéről, a Pfeiffer-családról és az újlaki temetkező társulatokról, mint a középkori *Kalandás Céhek* utódairól tartott előadást. Kiemelte azt a munkát is, melyet az óbudai *Árpád Múzeum,* illetőleg alapítója, Palóczi Edgár tanár végez az ősi Óbuda és Újlak várostörténeti emlékeinek összegyüjtésével.

ÓVATOSSÁG. Finom ruhákat szigorúan szárazon szabad csak tisztítani. Egy öltöny vagy női köpeny 6 Pengő
MENCZER-nél Fest. Tisztít. Mos. Telefon

Gyász. *Kimnach* Ödön ny. főgimn. tanár, a régi budai *Kimnach*-család tagja meghalt. Május 8-án, pénteken délután temették osztatlan részvét mellett.

Buda legnépszerűbb divatáruháza, *Fábián* József közismert cége ismét megtalálta azt az utat, amely a hölgyközönség szívéhez vezet. Blúzakciója, amely a legmagasabb, legkényesebb igényeket is kielégíti, pompás újdonságokkal lepi meg vevőit. Most — amikor a különböző cégek sok mindent hirdetnek és tartanak, csak éppen ezt a rendkívül fontos szezóncikket nem, *Fábián József Széll Kálmán-téri divatáruháza* szebbnél szebb blúzokkal várja a budai hölgyközönséget.

LORGNON Zibrinyinél I., Attila-u. 12

Éles harcok középpontjába került a Rózsadombon létesítendő *gyógyszertár* kérdése. A Rózsadomb felső részének lakói kívánják ezt, de a mai gazdasági helyzet a terv ellen szól, mert a közelmult azt bizonyítja, hogy a Rózsadombnak ez a része nem képes fenntartani egy gyógyszertári üzemet. Bizonyság erre, hogy a Zárda- és Zivatar-utcák sarkán évtizedekig fennállott gyógyszertárat is áthelyezték a Margit-körútra. A rózsadombi lakók nagyrésze gyógyszerszükségletét akkor szerzi be, amikor más ügyekben is kénytelen lejönni a városba, amit tetemesen elősegít most az autobuszközlekedés. Az alsó részek lakossága egyáltalán nem járt fel a hegyre, hanem lejött a városba gyógyszerért és az új gyógyszertár kiszemelt helyétől 300 lépésre a Margit-körúton a ferencrendiek templomával szemben már talál gyógyszertárt, mely egyébként telefonon is felhívható. A kérdés még sok vitára fog alkalmat szolgáltatni.

Rózsadomb és Vidéke Egyesület legközelebbi választmányi ülése május hó 19-én, kedden este 7 órakor lesz az áldásutcai elemi iskola tanácstermében, amelyre a választmány tagjait ezúttal is meghívja az elnökség.

Professzor Vanek József, ismert nevű budai festőművész és rajzoló harmincéves jubileumát a képviselőház vendéglőjének magyar termében ülték meg szombaton barátai és tisztelői. Az ünnepelt művészt *Kubinyi* Imre, a képviselőház főigazgatója köszöntötte fel, majd *Gegus* Dániel ny. főkapitányhelyettes meleg szavakkal méltatta, mint egykori hivatalfőnöke. A kedves estét Vanek artistaművész nagyszerű mutatványai fejezték be.

Az utolsó budai basa kőbevésett emléke, mely a hősi halált halt mohamedán hadvezér dicsőségét örökíti meg és a nagy turáni béke hirdetője, még mindig nincs felállítva a *Bécsikapu-téren,* ahol elesett, hanem a Hadtörténelmi Múzeumban van eltéve, valamely lelkesebb kor számára, mely felállítja. Az emléket az ostromban részt vett ősük tiszteletére a két *Szabó* testvér áldozatkészsége hozta létre, akik közül az egyik testvér korán elhúnyt, a másik, *Szabó* Sámuel, a Philadelphia kávéház tulajdonosa, most is azon töpreng, hogy a kedves, művészi emlék, — mely idegenforgalmi szempontból is fontos, — miért nincs még a helyén. Titokzatos kérdés!

Az egri sör-boykott, úgylátszik, iskolát csinált itt Budán, ahol e napokban 41 vendéglős gyült össze bizalmas megbeszélésre és elkeseredett hangon tárgyalta azt a rabszolgaszerű lekötöttséget, amelyben őket a sörkartell tartja. A vendéglős ma nem csinálhat üzletet a sörrel és a vendéglősiparnak válságát is ez a helyzet idézte elő. Kifakadtak az ellen is, hogy a sörgyárak most a sajtóban elhelyezett adomákkal, történelmi furcsaságokkal igyekeznek elterelni a közönség figyelmét a lényegről. Elhatározták, hogy a sörkérdést nem engedik levenni a napirendről, a vendéglősök egyesületei révén bele viszik azt az ipartársulatba és a testületbe és felkérik Buda egyik képviselőjét, hogy azt a képviselőházban is tegye szóvá.

Gárdonyi Géza Irodalmi Társaság május hó 16-án (szombaton) délután fél 6 órakor a Tanítók Ferenc József Házának dísztermében (VIII., Szentkirályi-utca 47., III. em.) *felolvasó ülést* rendez, amelyen szerepelnek: Simon Lajos elnök, báró Montagnac Weöreös János, Gárdos Kornélia színművésznő, dr. Mauks Ernő, Balogh István, Jászay Horváth Elemér, Bene Lajos és Gergely Ferenc.

Korányi Royal éttermeinek vezetése alatt Budán, I., Márvány-utca 19. sz. alat megnyílt a „Kis Royal".

Tévedés volt a mult számunkban közölt hír, hogy *Kapcza* Ilonka rajzolóművésznő lett a Magyar Nők Egyesült Nemzeti Pártjának budai II. körzeti elnöknője, — mert nem a fiatal, most jegyben járó művésznő, udvarhelyi Kapcza Imre leánya, hanem egyik érdemes névrokona viseli ezt a tisztséget.

Ismét gazdagabb lett Buda egy intézménnyel, amely, hacsak egy lépéssel is, de előbbre viszi Budapest fürdőváros eszméjét. Dr. Serényi Rezső ügyvéd kedvenc tervét váltotta valóra, amikor megvásárolta a Baldacci vadászkastélyt a Zugligetben s azt fáradságot és költséget nem kímélve, világvárosi jellegű üdülőpanzióvá építtette át. A gyönyörű budai hegyvidék egyik legszebb pontján, hatalmas park közepén emelkedik az egyemeletes vidéki úrikastély jellegű épület, melyben sem kívül, sem belül semmi sem emlékeztet a sablónos panzióra. Napsütéses, világos, levegős, 26 szobájának berendezése elefántcsontszínű keményfabútoraival, beépített mosdóival, melyek hideg és meleg vizet szolgáltatnak, gőzfűtéssel, a szemre kellemes világításával minden kritikát kibír s a legkényesebb ízlést is kielégíti. A panzió jövőjének egyik legfőbb biztosítéka azonban polgári szerénységű áraiban rejlik. Igazi dícséret és elismerés illeti dr. Serényi Rezsőt, aki a mostoha gazdasági helyzet dacára, a legnagyobb optimizmussal teremtette meg ezt az üdülőt, amely a pihenésre szoruló középosztály számára feleslegessé teszi a fővárosból való elutazást úgy nyáron, mint télen. Az üdülő, mely a Zugligeti-út 19. szám alatt van, 15-én nyílt meg. *G. S.*

KORÁNYI ROYAL
éttermeinek vezetése alatt
Rudán, I., Márvány-utca 19
MEGNYILT
A KIS ROYAL
Koczé Antal és zenekara muzsikál!
Asztalrendelés Tel.: 520-46

KÖZGAZDASÁGI NAPLÓ

Szerkesztő: SZÁSZHALMI JÓZSEF.

Nemzetközi Vásár

Május 9-én megnyílt a *Budapesti Nemzetközi Vásár.* Az előkelőségeket és diplomatákat *Éber* Antal m. kir. udvari tanácsos fogadta a vásárrendező budapesti Kereskedelmi és Iparkamara elnökségének élén. A vendégeket a bizottságok tagjai kalauzolták s a vásár területe rövidesen megtelt az érdeklődők ezreivel.

A m. kir. dohányjövedék csinnal berendezett pavillonjában mutatkozik be az idei tavaszi Nemzetközi Árumintavásáron. A magyaros stílusban fölépített pavillon belső falait magyar termésű dohánylevelek díszítik. Az érdeklődők a nyersanyagokból, továbbá a dohány és szivarkagyártás belső berendezését ábrázoló kitűnő fotografiákból áttekinthető, szemléltető képet nyernek arról a munkáról, amely a magyar dohányjövedéknél folyik. Bemutatásra kerülnek a dohánygyárakban feldolgozás alá kerülő külföldi (tengerentúli és keleti) és belföldi dohánylevelek, továbbá a fél- és készgyártmányok. Külön szekrényekben mutatják be a *„Nyersnikotin"*-t, amely különösen a mezőgazdák érdeklődésére számíthat. A nyersnikotin a földművelésügyi minisztérium megállapítása szerint elsőrangú növényvédelmi szer, amely különösen a szőlő- és gyümölcstermelőket érdekli, mert kiválóan alkalmas rágószájszerkezettel bíró élősdi rovarok irtására. Bemutatásra kerül még, mint a mult évben az *„Extra"* szivarka gépi gyártása és csomagolása is. A pavillonban helyet kaptak a *Nikotex* nikotinmentesített dohányjövedéki gyártmányok is eredeti csomagolásban. Gondoskodás történt arról, hogy a közönség minden fáradság nélkül hozzájuthasson kedvenc dohánygyártmányaihoz a Nemzetközi Vásár területén.

A Nikotex trafik is itt van, amelyben a *Dohányjövedék* valamennyi gyártmánya kapható *nikotinmentesített* minőségben. Az érdekes *Nikotex* kiállítás a lágymányosi üzem művészi modellje a Dohányjövedék pavillonjában kapott elhelyezést.

Bossányi László dr., I., Naphegy-u. 13. Vegyileg marott réz- és zománctábláival ismét bebizonyította, hogy a szakmában úgy árban, mint minőségben versenyen felül áll a rossz viszonyok dacára is. Dísztárgyait szívesen és vásárolják.

Dreher Antal sörfőzdéje tornyos, monumentális pavillont állított az Iparcsarnok főbejárata mellé s ebben a díszes keretben mutatja be diorámákban, modellekben, képekben és grafikonokban a sör 6000 éves történetét. A szerfelett érdekes és nagyvonalú kiállítás egyik legfőbb vonzóereje a Vásárnak, hiszen mindenkit érdekel, hogy hogyan készült és hogyan készül a sör s *főként hogyan készül a Dreher sör,* a magyar iparnak ez a büszke, világhírű terméke. A mutatós, különleges kiállítás egy része pontos mása a *Müncheni Német Múzeum* világhírű állandó sörkiállításának.

A Dreher-Maul csokoládégyár népszerűségben felülmúlhatatlan gyártmányai a hatalmas, magyar stílusú boltozat alatt szédítő változatosságban pompáznak gyönyörű díszdobozok-

KIRÁLY-FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. szám.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas kálmátriumot és magnézlumot
tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csonbetegségek, fém mérgezés, máj-, lép-, méh-, hágyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdő: férfiaknak .... reggel 5—1 óráig
nőknek hétköznap délután 2—7 óráig
!! IVÓ KURA!!

Kelenföld központja

Új otthonban a Kelenföldi Társaskör

A Kelenföld is megérte végre, hogy teljes kényelemmel berendezett, jól felszerelt kaszinója nyílt meg, amelyben mindenki megtalálja a maga helyét és azzal a nagy előnnyel is bír, hogy az emeleti helyiségek mellett használhatja az épületben lévő nagy gyűléstermet, mely lehetővé teszi a népes gyűléseket. Becsey Antal, Sümeghi László, Barla Szabó József és Kovács József tábornok mindent elkövettek, hogy a Kelenföld e gócpontját megteremtsék. Kellemes, kedves otthon ez, amely előreláthatólag a vezetőszerepet fogja vinni Buda alsó részén és Gellérthegyen túl.

A fejlődő vidék kellős közepén a református egyház bérpalotájában bérelte ki ezt az új helyiséget a Kelenföldi Társaskör és szerencsés kézzel fejlett ízléssel rendezte azt be Kovács József tábornok, a kör ügyvezető elnöke. Ő nyitotta meg az alagsorban lévő nagy teremeben az ünnepi gyűlést, amely egyúttal megnyitása volt a kaszinónak. Utána Becsey Antal köszöntötte meleg szeretettel régi tagtársait, a hölgyeket és a vendégeket. Lelkes szép beszéde után dr. Barla Szabó József mondott biztató beszédet, amikor megérkezett dr. Kozma Jenő, a város vezérpolitikusa, akit zajosan megéljeneztek a jelenlévők. Barla Szabó után Becsey Antal felkérésére megszólalt Kozma Jenő is és örömének adott kifejezést, hogy saját otthonában üdvözölheti a kaszinót, melyet elementális erővel teremtett meg maga a közvélemény és Kelenföld polgársága. Utalt arra a nagy prespektívára, amelyet a Boráros-téri híd építése nyit a Kelenföld és az egész alsóváros elé és az Isten áldását kérte a tagok hazafias munkájára.

A beszédek közötti szüneteket a Kelenföldi Dalárda éneke töltötte be Graf Kálmán karnagy vezetése alatt.

A *Kelenföldi Társaskör* helyiségeinek felavatását követő díszülés befejeztével a kör összes helyiségeiben bankettre terített asztalok várták a közel 150 főnyi résztvevőt. Az ünnepi vacsorán a *hivatalos tósztot* az elnök, *Becsey* Antal kormányfőtanácsos, székesfővárosi törvényhatósági örököstag mondotta, éltetve *a kormányzót.* A kör *társelnöke:* dr. *Barla-Szabó* József egészségügyi főtanácsos, törvényhatósági tag, kiemelve a kör ügyvezető-elnökének: *Kovács* József tábornoknak a szervezés körül kifejtett érdemeit. *Sümeghi* László dr. kir. közjegyző, kormányfőtanácsos indítványára a kör ünnepélyesen elhatározta gróf *Bethlen* István miniszterelnök sürgöny útján történő üdvözlését. *Usetty* Béla dr. országy. képviselő a Ferencváros üdvözletét hozta. Egyben megemlékezett a *Buda-Alsóvárosiakról is,* akik a Kelenföldi Társaskör szempontjából is értéket képviselnek. *Usetty* ez alkalommal rámutatott a *Buda-Alsóvárosi Egyesület* ügyvezető-elnökének: *Gömöri* Győző kerületi választmányi tagnak, a Kelenföldi Társaskör alelnökének érdemeire és sikereire, mire *Gömöri* Győző köszönettel hangoztatta, hogy közéleti működésében mindig az idealizmustól áthatva, fejtett ki önzetlen tevékenységet. *Kada* Márton az iparosok és kereskedők nevében szólalt fel. A megjelentek asztalbontás után éjfélutánig maradtak még együtt, a legjobb hangulatban.

PALACK-TEJ

ÜVEG és porcellán-árukban **GÁL LAJOS Budán** II., Széna-tér 7 vezet
Tisztviselők nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltétel

ban. A megjelent notabilitások kellemes meglepetéssel állapították meg a *Dreher-Maul* csokoládégyár rohamos fejlődését.

Az Első Magyar Gyapjúmosó és Finomposztógyár Rt. saját gyártmányú férfi és női gyapjúszöveteket állított ki. A kiállított szövetek nagyszerű minősége, gyönyörű mintái általános feltűnést keltettek. Az előkelő közönség, melyet a pavillon előtt *Fáy* Géza kormányfőtanácsos, vezérigazgató fogadott, tetszéssel szemlélte a gyönyörű kelméket és megelégedéssel vett tudomást arról, hogy a *Gyapjúmosó* finomposztó készítményeit ma már Európa minden országába, sőt tengerentúlra is exportálják.

* **A Magyar Vasúti Forgalmi Rt.** folyó hó 9-én megtartott közgyűlése megemlékezett arról a súlyos veszteségről, mely a társaságot az igazgatóság érdemdús tagjainak, *Stögermayer* Károly és dr. *Heinsheimer* Ottónak elhunytával érte és az igazgatóság új tagjaivá *Weiner* Sándort, az Österreichische Eisenbahn Verkehrs-Anstalt elnökét és dr. *Szász* János ügyvédet választotta meg. Az 1930. üzletévre szóló osztalékot a közgyűlés — miként a mult évben — *10 százalékban*, azaz részvényenként *3 pengőben* állapította meg.

* **A Nemzetközi Gépkereskedelmi Rt.** igazgatósága *Fleissig* Sándor elnöklése mellett tartott ülésén foglalkozott a vállalat 1929—30. üzletévi zárószámadásaival. — Megállapítást nyert, hogy az elért üzleteredmény — a példátlanul súlyos viszonyok figyelembevételével — kielégítő. Megelégedéssel állapította meg az igazgatóság, hogy a vállalatnak összes affiliációival együtt az előző évi zárlatkor *49 millió 871.000 P-t* kitevő kinnlevőségéből, valamint az üzletév folyamán eszközölt készpénzeladásokból kereken *34 és félmillió P* folyt be készpénzben. Figyelemmel a nehéz gazdasági helyzetre, az igazgatóság elhatározta, hogy a f. évi május 21-ére egybehívandó közgyűlésnek javasolni fogja, hogy az igazgatóság azon intézkedését, mellyel az 1929—30. üzletévben elért nyereséget teljes egészében leírásokra és tartalékolásokra fordította, tegye magáévá, ehhez képest az elmult évre osztalék ne fizettessék és *54.203 P a jövő üzletév számlájára* vitessék át.

MÁTÉ István, szobafestő és mázoló mester, *I. ker., Attila-körút 8.* Telefon: 573—55.

* **A Magyar Asphalt Rt.** f. hó 5-én megtartott közgyűlése az *osztalékot 2 pengőben* állapította meg. Az igazgatóság dr. *Kemény* János titkárt, néhai *Kemény* Géza dr. főv. tanácsnok fiát, érdemeinek elismeréséül cégjegyzőnek nevezte ki.

BELLEVUE
SZÁLLODA
ÉTTERMEIBEN
ÉS TERRASZÁN ESTE
ÁNC
Elsőrangú koncert- és tánczene **Európaelőkelő restaurantjai** között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 5 pengős. Déli menü **2.50**
Asztalrendelés: A. 528-84

BÁCSKAI KONYHA!
CSÁSZÁRFÜRDŐ
éttermeiben bácskai ételkülönlegességek dunántúli borok!
CSIRSZKA KONRÁD
VENDÉGLŐS
ALKALMI KÜLÖN TEREM
POMPÁS KORAREGGELIKÁVÉ

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régt jóhírű céghez
I, Logodi-u. 19 **Béres Márton** Tel.: 530-33

HALWA S.
BUDÁN, I., SZENT JÁNOS-TÉR 4
TELEFON: AUTOMATA 507—37
Állami díszoklevél — Ezüstkoszorús mester
NAGY ARANYÉREMMEL KITÜNTETVE
Vadászfegyverek, fegyverjavítások, sportcikkek, cserkészfelszerelések
PUSKAMŰVES

Telek ház lakás

Budai Napló
I. ker., Bors-utca 24. szám
Telefon: 502-96

Lakások kiadók
a statisztikai hivatallal szemben.
Bimbó-utca 1-3-5. sz. házban
kettő-, három- és ötszobás
hallos
modern kivitelben. Központi fütés, meleg víz:
Bővebbet a helyszínen, vagy **Katona, Székely** és **Molnár** építészmérnökök irodájában, **Személynök-utca 11.** Telefon: **398-29** és **135-41.**

TELEK

Város az erdőben. Tisza István kertváros. A budai hegyvidék legszebb kertvárosa. Hüvösvölgy mellett. Festői kilátás. Magaslati fekvés, 150—300 négyszögöles árnyas erdőparcellák. Villany, vízvezeték, autobusz. Előnyös fizetési feltételek. Dr. Keresztes Béla, VII., Damjanich-u. 30. Tel.: J. 431—56.

Telekbérletet keresek Budán villamos és erdő közelében Weekend-házacskák és kisnyaralók részére. Polák Lipót, VII., Akácfa-u. 30., délután.

Rózsadomb alján 300 négyszögöles, befásított telkek, közművekkel és szép kilátással jutányosan eladók. (108)

Szépvölgyi fenyvesben egyedülálló 16 holdas és a római Dunaparton 4 holdas telek szanatórium, weekendtelep részére eladó vagy bérbeadó. Dr. Lugmayer József ügyvéd, II., Margit-körút 1. Automata telefon 515—52.

Rózsadomb legszebb helyén, Zárda-utcában 304 öles telek összes közművekkel kedvező fizetési feltételekkel eladó. (121)

Rózsadomb legszebb helyén, autobusz megállónál, 380 négyszögöles telek olcsón eladó. (112)

Bercsényi-utca és Baranyai-út sarok, 1010 négyszögöl telek, minden közművekkel, nagyon olcsón eladó. Telefón: 824-44.

Buda legszebb és legegészségesebb helyein. Istenhegyi-út 37. és Tamás-utca 21. szám alatt termő gyümölcsfákkal beültetett összes közműves, 300 öles villatelkek jutányosan kaphatók részletre is. Tulajdonos, Csollán ügyvéd, Váci-utca 42. Telefón: 846—58. Értekezés 4—6 óra között.

Sashegyen, Budaörsi-út felett délkeleti fekvésű vagy 400, vagy 280 öles telek olcsón eladó. Mindkét telek villamostól 5 percre, két utcára nyílik. (120)

Bornemissza-utcában 145-öles telek eladó. (127)

Ujszentjános-kórháznál téli-nyári bérvillatelek egyik Szarvas-úton, a másik Virányos-úton közművekkel, fásítva, vaskerítéssel, déli fekvéssel, eladó. Ikervillának 6800, 10.200, 13.200, 8000 pengős részek. (102)

Rózsadombon, Bimbó- és Vérhalom-uta mentén gyönyörű fekvésű 270 öles telkeink, dunai kilátással, eladók részletfizetésre is. Építési kölcsönt nyujtunk. Rózsadombi házépítő rt. V., József-tér 8. Telfón: 806—00.

RUDAS FÜRDŐ radioaktiv hőforrás
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ
FEDETT USZODA

Szebb — Jobb — Olcsóbb
RÁDIÓ
CSILLÁROK, KELLÉKEK
NINCS PESTBUDÁN
IDŐT, PÉNZT TAKARÍT, HA ITT VÁSÁROL
KRISZTINA RÁDIÓHÁZ
I., KRISZTINA-KRT 141
TELEFONSZÁM: AUT. 566—83
Kedvező fizetési feltételek

Hidegkúti-úton, Star filmgyár mellett, villamos közelében, kettő à 298-öles telek, diófás parkban, összes közművekkel. (69)

Fery Oszkár-utcában 206 öles telek eladó. Építési iroda I., Naphegy-utca 21. Tel. 527—80.

HÁZ

Rózsadomb elején földszintes családi villa két 3 szobás lakással, 316 négyszögöles kerttel, 76.000 pengőért eladó. Bővebb felvilágosítást a kiadóhivatal ad. (130)

Különleges szépségű, elsőrangú építkezésű sarokbérház, étage-fűtéssel, 55.500 pengő bérjövedelemmel, 11% nettó hozamra, eladó. Részletes felvilágosítás a kiadóhivatalban. (107)

Villák, öröklakások!
Az előkelő közönség bizalmától támogatott, a legszolidabb alapon megszervezett, utánfizetésektől, perektől mentes építési akciónk keretében 1931-ben, november 1-i beköltözéssel, fővárosunk valóban legszebb, legegészségesebb helyein megépítjük: 1. Nyolcadik és kilencedik
TÁRSASHÁZUNKAT,
a Szent Imre szobor mellett, 1, 2, 3, 4 szobás, előkertre néző hallos, villaszerű öröklakásokkal (300 □-öles **kert, hangfogó válaszfalak,** díjtalan üzlethelyiségek) és az **Aréna-útnál** hasonló **kertes öröklakásokat.** Tetszés szerint szövetkezet vagy a tulajdonos nevére szóló telekkönyvvezés. 2. A Margit-körútnál, a parkírozott Bimbó-utca 4 stb. sz. Gróf Majláth-telkeken, 10 drb 4—5 szobás, hallos
MAGÁNVILLÁT.
3. A Városmajornál, a Tombitás-utca 7. sz. alatt, továbbá a Gellérthegy déli lejtőjén, a Kelenhegyi-út 24. alatt két
TÁRSASVILLÁT,
néhány 3—4—5 szobás, elkülönített luxuslakással, saját kertrésszel. Névre szóló telekkönyvi tulajdon. **Olcsó, fix árak.** Rendkívül előnyös, törlesztéses Láb- vagy bankkölcsön. Kívánatra prospektus tervekkel, kibővített szaktanácsokkal, hogy öröklakásvételnél esetleges károsodásokat miképen lehet elkerülni. „Centrum" Házépítő Vállalat, Horthy Miklós-út 9. (9—12-ig, 3—5-ig, Lágym. 9—96.)
Társasházban a Centrum vezet!

Adómentes villa, 4 szobás, minden komforttal, télen, nyáron lakható, fogaskerekű Orgonás megállónál, villamos és autobusztól 5 percnyire, gyönyörű kilátással, *870* □-öl dísz- és gyümölcsöskertben. — Ugyanott *780* □-öl gyümölcsöskert, nyaralónak átalakítható házzal olcsón eladók. Telefón: J. 343—01. (131)

GYŐRI-ÚT 12
szövetkezeti ház épül.
Augusztus 1-én beköltözhető.
Buda legkulturáltabb és legszebb helyén 4, 3, 2, 1 szobás háztartásos és garzónlakások dél és délnyugati fekvéssel, minden kényelemmel, feltűnő olcsó áron előjegyezhetők.
30%-os befizetés beköltözésig zárolt számlára.
Felvilágosítás a helyszínen, telefon: Automata 562—70 és a kiadóban

HUNGÁRIA
radium tartalmú, lithiumos gyógyforrás Budán, Erzsébethídnál
IVÓ-KÚRA
reggel 7 órától esto 6 ig.
= Szénsavval telítve! =
HARMAT-VIZ!

LAKÁS

ÖRÖKLAKÁSOKAT

építünk a Villányi-út (Szent Imre herceg útja) 8. számú, kitűnő fekvésű telkünkön. Felvilágosítások, tervek Benedikt Gyula építész irodájában, VI., Jókai-utca 12. (134)

Németvölgyi-út 2/b. sz. a. házban egy-, kettő- és háromszobás lakások hallal és központi fűtéssel, utcai fronton, kilátással a hegyekre és a szemben fekvő kertekre, villamos (75, 59) és autobusz közelében, május hó 1-ére kiadók. Felvilágosítás a helyszínen vagy Aut. 831—09. (136)

3 szoba hallos, minden komforttal épült lakás 2 W. C-vel, előszobával, központi fűtéssel vagy anélkül május 1-re. Székely, Retek-u. 69. Telefón: 532—28. (138)

Egy- és másfélszobás lakások, egy- és másfélszobás garzónlakások minden komforttal május 1-re. Mészáros u. 60/b. alatt épülő új bérpalotában autobusz megállónál. Székely, Retek-u. 69. Tel.: 532—28. (139)

Buda legegészségesebb vidékén 3 szobás, magasföldszintes szép lakás azonnalra, egy 5 szobás gyönyörű lakás május 1-re kiadó. Vígszínháztól 5 percnyire, autobusz megálló. Buday László-utca 5/b. Telefón 534—69. (139)

Műegyetem parkjával szemben, Budafoki-út 17. szám alatt kettő és négyszobás modern öröklakás és műterem háromszobás öröklakással eladó. Bővebbet a házgondnokságnál, hétköznap délután 3—4 óra között. (140)

Keresek **villalakást** legalább 4 szobával és mellékhelyiségekkel, lehetőleg a Németvölgy környékén, aug. hó 1-re. Ajánlatok a kiadóba, I., Borsutca 24. Tel. 502—96. (141)

Két gyönyörű Bergère-plüss foteuille és egy fehérre mázolt garnitura hall, vagy gyermekszoba részére eladó: II., Retek-u. 53/57.. Az új kárpitosnál. Tel.: 549—10.

Egy-, kettő-, három-, négy- és ötszobás lakás kiadó. Iroda: I., Naphegy-u. 21. Tel. 527—80. (143)

Kettő-három-négyszobás komfortos lakások, központi fűtéssel, melegvízzel, hároméves házban, budai **hegyekre** szabad kilátással, **kettőszoba** hallos, komfortos lakás, **négy szoba** hallos, urasági **angol cottage,** belső lépcsővel, saját központi fűtéssel, Horthy Köröndnél levő házakban, tulajdonos műépítésztől, Fadrusz-u. 6. Lágymányos 6—80 **azonnalra, augusztusra, novemberre** bérelhetők. (142)

KIADÓK
1931 augusztus hó 1-re, I, Hantos-utca 6/b. sz. alatt épülő bérházban rendkívül szép és olcsó **3 szobás modern lakások.** Bővebbet a helyszínen, vagy Feith műépítész irodájában (V., Katona József-utca 14. Tel.: 168—41)

ÖRÖKLAKÁSOK
a Horthy Miklós-úton. Lakbértőrleszténtéssel minden modern igényeknek megfelelő olcsó és prima kivitelű **öröklakások kaphatók 2—3 és 4 szobások hallal** Horthy Miklós-út 97. szám alatt épülő házban, melynek fizetési feltételei kilencszeres lakbér mint LÁB kölcsön, a többi pedig készpénzben fizetendő. Minden öröklakástulajdonos telekkönyvi tulajdonosa lesz az öröklakásának és megszűnt az egyetemes felelősség. Jelentkezni lehet: **Gábor Miklós, V., Mérleg-utca 2. I/6.,** ahol a tervek és kalkulációk megtekinthetők.

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III, LAJOS-UTCA 148. SZ.
TELEFÓN: AUTOMATA 624—57.
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett
Kölcsönöket folyósít váltóra, folyószámlákra, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

Műtermet keresek egy- két szobával lehetően Buda belterületén. (114)

Németvölgyi-út 2/E. szám alatt, 2 évvel ezelőtt épült bérházban, elsőrendű egy- és kétszobás lakások május 1-re kiadók. A lakások minden mellékhelyiséggel, központi fűtéssel és melegvízszolgáltatással rendelkeznek. Megtekinthetők a házfelügyelő útján. (144)

Háromszobás, hallos, telekkönyvi tulajdont képező öröklakást keresek, törlesztéses vételre. (123)

ÜZLETHELYISÉG

Németvölgyiút 2/b. sz. a. autógarázs vagy nagyobb műhelynek vagy raktárnak megfelelő helyiség és több üzlethelyiség május hó 1-ére kiadó. Felvilágosítás a helyszínen vagy Aut. 831—09. (145)

Buda legszebb helyén, 2 épülő bérház mellett, melyekben üzlethelyiség nem lesz, vasportállal, karzat létesítésére alkalmas belmagassággal, bármely célra, de különösen mészáros, hentes, trafik, szabó, háztartási cikkek, festéküzlet stb. részére olcsó bérrel kiadók. Mészáros-utca 60/c. (146)

Főútvonalon
II, Retek-u. 33-35. sz. alatt épülő sarok-bérpalotában
ÜZLETHELYISÉGEK
valamint legmodernebb **2—3 szobás (hallos) lakások és 1 szobás garçonlakások** augusztus 1-ére kiadók. Közelebbit:
IV., Bécsi-utca 5. II. em. 1
Telefon: Automata 824—59
ÜGYVÉDI IRODÁBAN

FEDEZZE FEL ÖN IS A SASHEGYET!
Sashegy a Belvárostól gyalog is csak 25 percnyire.
Sashegy a Belváros hegye.
Sashegy a székesfőváros szívében — szívének jobbik oldalán.
Sashegy az előkelő középosztály települő helye.
Csak hegylejtőn lévő telkeket vásároljunk, ott van csak levegő, napsugár és kilátás.
Ön gyermekei arcáról leolvashatja hogy hol lakik;
nézze meg azután a sashegyi gyermekeket.
Sashegyi telkeinkről prospektust küld:
***Kubatura** részvénytársaság.*
Budapest, főpostafiók 77/0

HUBERT és Tsa B. T.
Egészségügyi berendezések, csövek. Műszaki cikkek, fémgyártás.
VI., Liszt Ferenc-tér 4. Tel.: 222-67

Budai Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság
Budán, II., Fő-utca 9
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket.
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
Budai ingatlan-tulajdonosoknak gyors lebonyolítás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyujtunk
Mindennemű bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésre
SAFE DEPOSIT

Laptulajdonos: VIRAÁG és TÁRSA
Kiadásért felelős: Viraág Béla.

Nyomatott a Révai Irodalmi Intézet Nyomdájában, Bpest V., Vadász-u. 16.
— (Nyomdaigazgató: Linzer M.) —

XXVIII. évf. 1043. sz.
Megjelenés: hetenkint kétszer
1931. JU

352

FŐVÁROSI NYILVÁNOS KÖNYVTÁR BUDAPEST

Budai Napló

XXVIII. évfolyam. 1042. sz.

Buda érdekeit a várospolitika, a közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló ujság. Előfizetése egy évre 24 pengő, félévre 12 pengő. Egy szám 50 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal: I., Bors-utca 24. Délután 5—7-ig. Telefon: 502—96.

Felelős szerkesztő: VIRÁG BÉLA

Hirdetések ára: Egy hasáb széles, egy milliméter magas sor, egyszeri közlésnél 40 fillér. 20 mm. magas hirdetés 8 pengő. Szövegsor ára 4 pengő. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő.

1931 május 24.

A vége megvan! — de hol a kezdet?

Széljegyzetek a fürdőügyi ankéthez

Mindenféle szitán átment már ennek az új gazdasági kérdésnek, — amelyet nálunk fürdőügynek és idegenforgalomnak neveznek, — magja, ocsuja és mielőtt leközöljük az ankét eseményeit, szeretnők felállítani azt a sorrendet, amelyben ezt a kérdést nemcsak letárgyalni, de megvalósítani is lehet.

Ne csinálja a város ezentúl azt, amit ezzel az üggyel, illetve ez ellen az ügy ellen eddig elkövetett és — már is lesz fürdőváros és ez megteremti az idegenforgalmat.

Nemcsak a gyógyforrások alkotják a fürdővárost, de alkotja azt: — a rend, a tisztaság, a víz, a gáz, a villany, az autobusz (és nem a villamosvasút), a park, a szobrok, a színházak, mulatók, külön kaszinó, az idegenvezetők, a szállodák, a pénzügyi központ, a fürdőügyi közigazgatás és a reklám.

Ezeknek a tényezőknek összehangolt működése teremti meg a világfürdőt. Mert Buda ősidők óta fürdőváros, a maga másfélországra méretezett forgalmával. De nem világfürdő, ami már régen lehetne, ha

a város rendezné a Dunapartot,

nem hányná a kavicsot és homokot éppen a fürdők előtt a partra,

eltolná a Császárfürdő mellől az ott tolató vonatokat,

a Margitrakpart aszfaltsivatagját parkká változtatná át,

nem rontana el — oda nem való építkezéssel — minden kilátást és perspektívát,

szemétlerakodók helyett tavakat létesítene,

helyszíni rajzot készítene a budai vár katakombáiról és hozzáférhetővé tenné azokat,

letelepítené északról délre a gyárakat,

forrásvizet vezetne a vezetékbe legalább itt Budán,

azaz hogy elvégezné azokat a dolgokat, amikhez nem kell különös tőkebefektetés, mert munkáskeze és ideje minderre volna a városházának. (A budai parkokban ninesenek intím, poétikus szobrok, a Városmajor egész parkjában nincs egy öklömnyi szobrocska. De nincs a Döbrentei-terén, se a Horváth-kertben, a Gellérthegyen sincs — szóval sehol. Miben gyönyörködjék az unatkozó idegen?)

Egyetlen frekvens hely a Hungária-forrás környéke, de azt is éppen — pont akkor seprik, amikor ott legtöbb az ivókúrát végző látogató.

Nem is lesz sehol semmi, ha nem tartunk sorrendet.

A fürdőváros létesítéséhez kell okvetlenül:

I. egy *hites hely* (hívják azt *Kurkommissionnak*, fürdőügyi tanácsnak, vagy másnak), amely központilag intézi az egész fürdőügyet,

II. a pénzügyi rész lebonyolítására egy *Fürdőügyi Bank*, amely az összes idetartozó kérdéseket financírozza. Megvásárolja az eladó fürdőket a főváros számára, — építi a liftet a Gellérthegyre, — mélyfúrásokat eszközöltet, szállókat épít (ahová kell) stb., szigorú üzleti alapon,

III. a gyógyforrások kezelésére, ellenőrzésére, vezetésére, újak nyitására, feltárására *szakértőkből álló hivatalt* állít, amelynek élére szerződtet egy neves geológust, aki maga választja meg munkatársait. Ott mindenkinek szakmabelinek kell lennie, mint az Erdészeti Hivatalban, vagy a kertészeti intézménynél. Lehet köztük opálbányász is.

Amíg ez a három fórum nem létesült, addig kárbavész minden szó, minden ankét, minden törekvés.

Mi a magunk részéről befejeztük ezt a „borsót falra hányó" munkát, mert most már cselekedni kell és nem beszélni. Megtenni mindazt, ami pénzbe nem kerül — és kihasítani a város adminisztrációjából a szükséges munkaerőket, — mint *külön fürdőügyi osztályt*, — amely ezt intézné.

Különben is a fürdőügy ma már jó kezekben van. Magukévá tették ezt, első helyen dr. *Ripka* Ferenc főpolgármester, aki úgy a kormány, mint a város részéről mindazt megteheti, ami a kérdés gyakorlati megindításához szükséges, mert ott vannak a városi nagypártok vezérei: dr. *Kozma* Jenő és *Wolff* Károly, akik biztosítják a közhasznú intézkedések foganatosítását. De úgy tudjuk, hogy ennek az eszmének híve *Bródy* Ernő is, *Gál* Jenő dr is és nem tudjuk feltételezni, hogy ezt a szocialista párt ellenezné.

A fürdőügy és idegenforgalom kérdését akadálytalanul *holnap* már a közgyűlés elé vihetik.

Mert el kell ezt kezdeni, — a végét már tudjuk.

A fürdőügy statisztikája

Hennyey Vilmos dr., ny. államtitkár előadása a Budai Társaskörben

Az illusztris előadó mindenekelőtt az ügy *statisztikai adatainak* hiányosságát emlitette. Nincsen külön kimutatva, mennyi a *kereskedelmi utazó*, pedig ezek csak kevés pénzt hoznak, inkább elvisznek. Nincsen külön felvétel, hogy mennyi a tulajdonképpeni *fürdővendég* és azok gyógykezelés céljából *mennyi ideig* maradnak. Egyáltalában nincsen felvétel a *magánlakásokban* megszállott idegenekről, pedig éppen a hosszabb ideig maradó fürdővendég gyakran hónapos szobát keres. Külön felvételt kíván a *tömegesen érkező idegenekről* (kongresszisták, sport résztvevők, stb.), mert ezek kisebb bevételt és viszont reprezentációs *kiadást jelentenek*. Kívánatos volna tudni, hogy az idegenforgalmi hivatal szubvenciója mily részben esik fürdőügyre és általában mely főbb tételekből alakul.

Hennyey Vilmos dr. a továbbiakban legelébb arra az ellentétre utalt, amely ennek a kérdésnek megítélésében mutatkozik. *József Ferenc* főhercegi, mint a Budapest Fürdőváros Egyesület elnöke a *budapesti idegenforgalmat egészen kezdetlegesnek mondja*, olyannak, amely még a gyermekcipőben jár, mások ezzel szemben előrehaladottnak és virágzónak mondják. Az előadó azt tartja, hogy mindkét álláspontnak igaza van, mert itt két ügynek indokolatlan együttes kezeléséről van szó, amelyben *az idegenforgalmat a fürdőügy rovására*, ezzel együtt adminisztrálják és együtt ítélik meg. Pedig a kettőt el kell választani, *mindegyik más elgondolást és vezetést igényel*.

Budapest idegenforgalma nagyobb, mint békében volt és a külföldi vendégek 1913-ban 55.000, 1929-ben pedig 72.000 számban 33%-os emelkedést mutatnak. A budapesti idegenforgalom tehát akkora, mint Münchené, nagyobb, mint Hamburgé, vagy Kölné. Ez tehát csakugyan biztató. Ezzel szemben a 8 napnál tovább maradt külföldi fürdővendég — a Császár, Lukács és margitszigeti szállodák adatai szerint — csak 830 volt. Ehhez hozzávéve a Gellért-szálló kombinációs forgalmát 400-zal és a 8 napnál kisebb ideig maradt fürdőzőket, 1600 ily idegent kapunk, ami csakugyan egészen kezdetleges, mert Karlsbad 60.000, Abbazia 28.000, Meran 56.000, Wiesbaden 24.000 *külföldi* vendéget mutat ki.

Válasszuk tehát szét az idegenforgalmat és a fürdőügyet.

Az előbbi jó úton halad és az új tanácsnok terve, hogy a külföldi propaganda költséges volta miatt, a Bécsben sokkal nagyobb számban megforduló idegenek megszerzésére törekszik, igen helyes gondolat. De előadó nézete szerint, ez kiegészítendő azzal, hogy Németországban az onnan tömegesen Bécsbe irányuló forgalmat is meg kellene fogni, a forrásánál, mert míg olasz és angol pl. csak 3-szor annyi fordul meg Bécsben, mint Budapesten, addig a németek száma ott kilencszer annyi. Ausztriában a vidéken épúgy kellene propagandát csinálni; mert Bécsben négyszer annyi magyar fordul meg, mint osztrák Budapesten.

De a magyar *belföldi forgalmat* is igyekezzünk Budapestre terelni, mert ez a béke ideje óta visszaesett és míg pl. Bécsben az osztrák lakosság 4.3%-a fordul meg mint látogató, addig Budapesten belföldi magyar csak 1.8%-a a budapestenkívüli lakosságnak.

A *budapesti hotelek* férőhelyét elegendőnek kell mondanunk, mert míg Bécsben a hotelágyak az éven át átlag 49%-ig vannak elfoglalva, addig a budapestiek csak 26%-ig. De szükség van arra, hogy főleg a harmad- és negyedrangú szállókat *tisztaság szempontjából* hatóságilag szigorúan és folytonosan ellenőrizzük. Azt is látjuk, hogy az idegenek Budapesten átlag csak 2.6 éjjelt töltenek el, míg Bécsben 4.2 éjjelt, Ez arra indíthat, hogy Budapesten a látványosságokat szaporítsuk.

Sokat tett e részben *Ripka* Ferenc főpolgármester a Szent István-nap rendezése érdekében, de sok idegent vonzhatna, ha a magyar népies és klasszikus zenét, a *Budai Dalárdát* ünnepélyek keretében felvonultatnánk, egyébként a Budai Napló e téren sok más egészséges eszmét vetett fel.

Áttérve a fürdőügyre, itt nem lehet egyik napról a másikra eredményeket várni. De meg kell már egyszer kezdeni a rendszeres munkát. Ennek az ügynek a fővárosi igazgatásban külön fürdőbizottságot (Kurkommission), *állandó előadót* kell rendelni, *hydrológust* és *geológiai tanácsadót*. A *mélyfúrásokra* egy állandó költségvetési tételt kell megállapítani, mert a Városmajortól a Zugligetig és Hűvösvölgyig is húzódik a földalatti vizek egyik vonala, a létező és részben feltárt helyeken kívül. Ez a kérdés nemcsak a fürdőügy, hanem az *energiagazdálkodás* nagyjelentőségű kérdése.

Az első és legfontosabb volna egy központi ivócsarnok létesítése, ahova Budapest összes vizeit be kellene vezetni. Ez az építkezés gazdaságosnak is látszik, mert Felber igazgató kimutatása szerint körülbelül 130.000 *P* folyt be a Hungária-forrásnál a pokharánkénti vízelárusításból. De azt a központi ivócsarnokat *nem szabadna a Tabán helyén létesíteni*, mert ott azt füst- és pormentesen tartani nem lehet és ha most kezdik parkozni, mikor lesznek ott százados fák. Legjobb volna e célra egy kész parkot felhasználni. *Polakovics* Zsigmond elgondolása szerint a régi vizivárosi és katonai temető gyönyörűen befásított helye kínálkoznék e célra.

A legközelebbi akció pedig a Széchenyi- és Rudas-fürdők mellett szállodák létesítése lenne, aztán a reumakórház, de ezekre aligha lehet a fürdővendégek számának nagy növelése nélkül pénzügyi fedezetet találni. S én — ellentétben *Németh* Bélával — igenis kívánatosnak tartanám, ha ezeket (nem a reumakórházat) *magánvállalkozás* létesítené.

A mi ivóvizeinket, Hunyadit, stb. ilyen magánvállalkozók kitartó munkája tette világhírűvé. Ha 30 évre koncessziót adunk a fürdők bérbeadásával és a nyereségben részesedést kötünk ki, egy pár évtized mulva Budapest sokkal több fürdővendéget számolhatna, mint ma.

Egy harmadik része a kérdésnek a városrendezési feladatok. A Budai Napló évek óta részletezi ezeket. A budai Dunapart parkírozása a Császárfürdőtől a Gellértfürdőig, — az újlaki hegyvidék, a Gellérthegy stb. rendezése. Továbbá a történelmi, a római, Mátyás korabeli, török, várbeli stb. emlékek felkutatása és restaurálása. A Tabánban vagy a lágymányosi tó helyén *Lendl* Adolf tervei szerint néprajzi, aztán egy természettudományi múzeum, a Zugligetben az *ősállatok* parkjának létesítése mind oly feladatok, melyek nemzedékek kitartó munkáját veszik igénybe.

Előadó az idő rövidségére tekintettel részletekbe nem bocsátkozott, de szükségesnek látja, hogy e munkára tervet és programmot készítsenek és a munkát haladéktalanul kezdjék meg és kitartóan folytassák évről-évre a gazdasági viszonyok szerint kisebb-nagyobb létesítményekkel.

Praktikus tanácsok

Társadalmi vonatkozásaiban fontos mindaz, amit az ankéten elmondott

BARÁNSZKY GYULA dr.,

aki úgy véli, hogy amíg a város minden lakója nem törekszik Budapestből fürdővárost csinálni, nem lesz Budapestből sohasem világfürdő. Mindenki e szerint rendezze be lakását, hogy abból egy szobát fürdővendégnek bérbeadhasson. Sürgessük a forrásoknál a térzenét, a födött sétafolyosót, a budaiak versenyezzenek a pestiekkel a budai dunaparti korzóval, sürgessük a fürdőorvost az ivókúra kútjaihoz. A fürdők szeretetét már a gyermekekbe kell beleoltani az iskolában. Minden templomban rendezzenek idegen nyelvű istentiszteleteket és azok sorrendjét hozzák az idegenek tudomására. A rendőr, kalauz, postás, sofőr, kereskedő, pincér tanuljon meg valamely idegen nyelvet. Nemcsak a patkányokat, hanem a férgeket is ki kell irtani minden házból, mert addig a szállodák is hiába tisztogatnak. Javasolja, hogy ez az ankét tegye lehetővé egy *fürdő propagandafüzetnek* olcsó áron való kiadását és *minden lakásba* való eljutását.

„Jött éve csodáknak..." 1541-ben már augusztus 29-ikén estefelé szállotta meg csellel Budavárát a török, mialatt Izabella királyné csecsemőjével, János Zsigmonddal, a szultánnál tisztelgett; — maga a szultán azonban csak *szeptember 2-ikán* vonult be a Várba, hogy azt *végleg* birtokába vegye és a sebtiben már török mecsetté átalakított Nagyboldogasszony-templomban imáját elvégezze. A budavári Nagyboldogasszony-templom tehát *1686 szeptember 2-ikán*, pontosan annak a napnak 145-ik évfordulóján került vissza keresztény kézre, amely napon 1541-ben a szultán abba bevonult, hogy azt és Budavárát végleg a félhold uralmának alávesse. Így értendők helyesen a mult számunkban a 145-ik évfordulóról írt soraink. *(C. R.)*

Pünkösdi csoda

Piros pünkösd reggelén,
Valamikor régen,
Nyílt egy rózsa s te meg én
Üdvünk első útjain
Arra mentünk éppen.

Le akartam tépni már,
Nem engedted, édes.
Hadd éljen! Kár érte, kár...
S megcsókoltad boldogan.
Meglásd, még mily szép lesz!

Régi emlék... Régi mult...
Gyorsan száll az élet.
Sok-sok rózsánk elvirult,
Még több ki sem nyílhatott...
De az — csodaszép lett.

Csak mink látjuk, te meg én,
Mint virul azóta
Minden pünkösd reggelén...
S majd sírunkon is virul
Az a régi rózsa.

Telekes Béla.

Kraits Dömötör Mester duelluma

Irta: **Hárombék.**

Alábbi budai-tabáni históriát Szánthai nemes *Popovits* Antal mészárosmester, a budapesti mészárosság Nesztora mondotta el e sorok írójának. A régi budai Céh iratai a história keretét és igazolását adják meg.

Nagy eset volt ez a *„duellum"*, vagy párviadal az egykori Budán az 1830-as évek végefelé, mindenki erről beszélt. Ma már csak emlék: őrizze meg a *Budai Napló*...

Híres, nevezetes vasgyúró volt a rác Nemes származású Mester: Dömötör úr. Rettentő nagy mahometember volt, ámde mint ez már így szokott lenni, galambszelídségű és békességes. Atyjától örökölt „mesterfia"-jogos ősi Széke ott volt *„Az Szarvasról"* cégérezett házzal szemben, a *Szarvas-téren*, a későbbi nevezetes *Gamauf*-féle Szék elődje lévén az. A kispolgári, görögösködő homlokzatú, álloszlopos házban — a Kereszt-utca sarkán — máig ott állt egy mészárszék: ez volt Dömötör Mesteré 1835 táján.

Mint derék budai Mesterhez illik, esténkint átjárt a szemközt levő *Szarvas-kávéházba*, a háború előtt még megvolt kedves, vénhedt helyre. Itt billiárdozott mestertársaival: békességesen és budai polgárhoz illő módon. Történt azonban, hogy mulatós német tisztek toppantak be a kávéházba, erősen italos állapotban. A kávéháznak minden billiárdasztala körül mészárosmesterek kergették a golyóbist. Magyarul diskuráltak, ami mód nélkül felbőszítette a németeket. Az egyik Herr Hauptmann pulykához hasonló vörös orcával odalépett a Nemes Kraits Dömötör Mester úr asztalához és rámordult: *„Civil Bagage, marsch hinaus!"*

Nemes Kraits Dömötör mészáros Mester úr szelíden ránézett a Herr Hauptmann-ra és szelíden csak ennyit szólt: *„Ne tizéljen az úr! Majd ha letettem a dákót, felveheti az úr!"* Az italos Herr Hauptmann azonban hirtelen haragjában kardot rántott. Kraits Mester azonban kinyujtotta bikanyakát tekerő rettentő karját, elkapta a Herr Hauptmann csuklóját. Az összeroppant csuklóból kiesett a kard. A többi tiszt sápadtan nézte a dolgot, látták, hogy ebből rengeteg skandalum lesz. Kraits úr hozzájuk lépett, átadta nekik a Herr Hauptmann kardját, csendes szóval megmondotta nekik, hogy nézzék, itt van vagy húsz kovács, lakatos, rézöntő, mészáros, hentes és ácsmester, ha verekedést akarnak — márványasztallal kard ellen — ám tessék, ámde jobb lesz, ha hazaviszik bajtársukat, aki nem ura magának.

Így is lett, a német Regement azonban megtudva, hogy Dömötör Mester nemesember, duellumot kívánt. Dömötör Mester elfogadta a kihívást, segédjeit — két nemesi születésű mészárosmestert — megnevezte. Másnap reggel találkoztak a felek a Németvölgyben.

Igen nagy volt azonban a német urak csodálkozása, mikor ott találták a Mestereket. Mert bizony a duelláns és két segédje szép koronás, monogrammos fehér mészárosköténybe öltözve állott a facsoport tisztásán. A hajnali harmat és a kelő nap fénye pedig borotvaélesre fent óriási kétkézi taglóikon csillogott. Az egyik segéd így szólott a németekhez: *„Az urak fegyvere a kard, a mi becsületes szerszámunk a tagló. Az urak embert akarnak ölni. Mi embert nem ölünk, csak oktalan barmot: azt azonban taglóval!"*

A németek meghökkentek: íme, újabb skandalum. Legegyszerűbb dolog volt az ügyet kölcsönös sajnálkozással elintézni. Ez megtörtént, a felsőbb hatóság is jónak látta a kocódást így elsimítani.

A protocollumok lezárása után azonban hatalmas vacsorát adott Dömötör Mester, a német urakat is meginvitálta. A vacsora a *Szarvas-kávéházban* folytatódott: együtt billiárdozott a tiszti társaság a Mesterekkel. A Dömötör Mester bölcsessége nem csinált nagy esetet a dologból. Megértette a fiatal tisztet, akit magyargyűlöletben neveltek. Ezzel tette azt a magyarság barátjává.

A históriához még az is hozzátartozó dolog, hogy az elbeszélő édesatyja, néhai Szánthai nemes Popovics Antal rácalmási mészáros Mester előző, dunavecsési Székét egy felsővidéki kurtanemes, Petrovits István mészáros Mester vette át. Fiából — *Petőfi* Sándor lett.

kezett az erősz
mozlemek nyel
a Császár nép

Ki mint vet, úgy arat, MAUTHNER magnál jobbat sehol sem kaphat!
MAUTHNER ÖDÖN magtermelő és magkereskedelmi részvénytársaság
Alapítási év 1874. Telefon: 463—65.
SÜRGÖNYCÍM: MAUTHNEREK, BUDAPEST.
MAUTHNER MAG
Központ: VII, Rottenbiller-u. 33. Fióküzlet: IV, Kossuth Lajos-u. 4, a Ferencrendiek templomával szemben.
Nagy főárjegyzék, mely növényárjegyzéket is tartalmaz, ingyen és bérmentve.

SZENT
GELLÉRT
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet és napfürdő
Külön férfi és női osztály
A legmodernebb berendezés
Szakképzett személyzet

Gül Baba,

az izlám és a budai fürdőügy szentje

Irta: László Zoltán.

Szent Gül Babának, a rózsák atyjának, aki magyar földön, a budai Rózsadombon alussza magyar testvérei között örök álmát, sok-sok legendája él a török nép ajkán. Az izlám szentjei között Mohammed próféta után a *harmadik hely* illeti meg s így bizonyos büszkeséggel hirdethetjük mi magyarok, hogy Buda az izlám tiszteletreméltó helyei között, Mekka, a szent és Medina, a dicsőséges város után következik.

Kairuán, Jeruzsálem, Damaszkusz, Dzsidda és Bagdad is történelmi nevezetességű szent helyei az izlámnak, hogy Kerbelát és Seih Ádit ne is említsem, de kimondott szent zarándokhelyek csak Mekka, Jeruzsálem és Buda, mert aki e városokban lévő izlamita szent helyeken fordult meg, csak az viseli jogosan előnévként a „hadzsi" (zarándok) jelzőt.

Gül Baba csodái avatták Budát is izlamita szent zarándokhellyé.

Szaid Kálem basától, néhai jráki válitól, hallottam az alábbi kegyes történetet:

Gül Baba egyszer az egyik török beglerbéget, aki a budai hegyvidéken elszórtan lakó gyaur parasztnépet nagyon sanyargatta, bátran és keményen megdorgálta. A beglerbég éktelen haragra gerjedt, hogy ez a dervis neki, a hatalmas janicsár tisztnek, aki hozzá a padisah ő szent felsége külön kegyence is volt, ilyen hangon mer leckét adni és megparancsolta a csausoknak, hogy fogják le a papot. A csausok megragadták a szent férfit, erőszakkal a lefejezéshez használt dereshez szíjazták és a beglerbég kirántva damaszkuszi kardját, rásujtott azzal Gül Babára, hogy a fejét levágja.

E pillanatban lángba borult a deres és a beglerbég kardja csak a puszta tuskót érte, mert Gül Baba érthetetlen módon eltűnt. Allah megmentette hűséges szolgáját.

Máskor meg a budaörsi hegyekben járt Gül Baba, olvasóját forgatva és Allah igazságairól elmélkedve. Nyakában egy kis „szepet" (kosár) lógott, amelyben néhány alma, armúd (körte) és ekmek (kenyér) volt, hogy e csekélységet szegényei között széjjelossza. Azonban alighogy kiért Budaörsről, szegény árva gyermekek rohanták meg, akik az éhségtől elgyötört hangon könyörögtek élelemért. Gül Baba belenyúlt a kosárkába s azt a 2—3 darabka gyümölcsöt és kenyérkét odaadta jószívvel az első öt gyereknek. De a többi is sírt és könyörgött, hogy Isten nevében adjon nekik is, mert napok óta nem ettek. Gül Baba megszomorodott, szemei könnyekkel teltek meg és felnézve az égre, nagyot sóhajtva mondá: „Allahu ekber, Insallah!" S íme, könyörgését meghallgatta a nagy Isten és a csodás módon megtelt kis kosárból egymásután szedte elő a jó gyümölcsöt, kenyeret s az utolsó árvának is jutott belőle.

Aztán tovább ment, befelé a rácugi erdőkbe, ahol elgyötörve a nagy nyári hőségtől és fáradtságtól egy fa alá ült s ott elnyomta az álom. Egész nap nem jutott vízhez, szomjas volt és ebben az erdőben nem voltak források, patakok. De a szent férfi nem panaszkodott, imádkozott s tűrte a megpróbáltatást, amit Allah szent akarata rámért. Egyszerre csak, amikor éppen tovább akart indulni, lábai alatt süppedékessé vált a talaj és egy forrás keletkezett a lábanyomán. Gül Baba arcra borult s hálát adott Allahnak jóságáért. Miután pedig a pompás víztől felüdült, visszaballagott Budára.

Íme, Allah kétszer is csodát tett az istenes férfival. A forrás még ma is megvan s a bécsi vonatról, azt hiszem a 20. és 17. őrházak valamelyikénél látható is. Az erdők javarésze eltűnt, most tisztviselőváros épül azon a helyen (Buda-Rothermere néven), de a forrás még mindig megvan.

Az ő biztatására építették a törökök a Rudas-, Rác-, Király- és Császárfürdőket, hogy ott a betegek gyógyuljanak s ez a tudat ma is él a török nép hitében, ami csak előnyére válhat a budai fürdőknek, ha ezt okosan tudjuk kihasználni.

Gül Baba ezzel a budai idegenforgalom szentjévé avatta önmagát.

El hamdu lillah!

A Magyar Turistaszövetség kiállítása meleg bizonysága annak, hogy mi módon kell és lehet a természet szépségeiben gyönyörködni. A József-körút 6. sz. alatti *Technológiai Múzeum* termeiben mutatkozik be *először* a magyar turistakultúra, nagy-nagy erkölcsi sikerrel, bizonyára azért, mert a turistaságnak testnevelési, kulturális, népegészségügyi értékei — soha jobbkor, mint ma — jelentik azt az erőforrást, amelyre a magyar nemzet szent ügyéért vívott harcban a legjobban lehet számítani. *Vörös* Tihamér, a Magyar Turistaszövetség alelnökének szerkesztésében pompás ismertetés jelent meg a turistakiállításról. A gyönyörű felvételekkel díszített vaskos könyvecske nemcsak a kiállítás anyagával foglalkozik, hanem a turistajogtól, térképolvasástól kezdve minden olyan kérdéssel, amely a turistasággal valami szervés kapcsolatot tart fenn. A sikerült kiállításnak is ő volt a lelke, az ő buzgóságának köszönhető, hogy a kiállítás létre jöhetett. A M. T. Sz. egyébként a kiállítás előadótermében díjtalan előadásokat tart, a következő programmal: május 27-én: ½7 ó. *Holfeld* Henrik és *Magaziner* Pál: A téli turistaság és hegymászás. — ½8 ó. *Ankner* Béla: A Vértes. — Május 29-én: ½7 ó. Dr. *Strömpl* Gábor: Térképolvasás. — ½8 ó. Dr. *Dornyay* Béla: A Bakony és a Balaton. — Június 8-án: ½7 ó. Dr. *Réthly* Antal: Meteorológia a turistaság szolgálatában. — ½8 ó. *Szabó* Pál: A Mecsek. — Június 10-én: ½7 ó. Dr. *Dalmady* Zoltán: Turista egészségtan. — ½8 ó. *Schönviszky* László: A magyar barlangok. — Június 12-én: ½7 ó. Dr. *Mezei* Iván: Vezetés és útjelzés. — ½8 ó. *Zsembay* Ferenc: A Börzsöny és a Cserhát. — Június 15-én: ½7 ó. Dr. *Hahn* Sándor: A víziturisztaság. — ½8 ó. *Illyés* Bertalan: A Bükk. — Június 17-én: ½7 ó. *Kankovszky* Ervin: A fényképész-turista. — ½8 ó. *Jász* Géza: Hegyalja és Hortobágy.

Az állandó kiállítási terület érdekében Kelenföldön erős mozgalom indult meg s ez egyik sarktétele a Ker. Községi Párt XI-ik kerületi pártprogrammjának, hogy a Boráros-téri híd építési munkálataival kapcsolatban a híd budai torkolatával szemben, azon a lágymányosi területen, amelyet már régebben *állandó kiállítási* helynek jelöltek ki, a legsürgősebben megkezdődjenek a kiállítási terület rendezése és egyelőre a Nemzetközi Vásár céljainak megfelelő építkezései. A Városligetben kijelölt hely nem csupán szűk már a vásár arányaihoz, hanem lehetetlenné teszi a kiállítók számára az állandó beruházásokat is. Miután a Városligetben a pavillonokat évenkint le kell bontani és újra felépíteni, ezen a helyen egyetlen intézmény, gyár, vállalat, vagy kiállító sem gondoskodhatik olyan hajlékról, amely nagy beruházásokat igényelhet. Ha állandó kiállítási terület lesz, akkor kétségtelenül olyan művészi és alkotó elképzeléssel indulhat meg itt az építkezés, amely nem csupán a vásár külső arányait növeli meg, hanem illő és nagyszabású intézménnyé teszi a vásárt külső megnyilatkozásaiban is.

PALACK-TEJ

Barokk-várossá kellene kiképezni Óbudának azt a részét, mely az Árpád-híd megépítésével a Zichy-utcától a Fő-térig és a Flórián-térig úgyis lebontásra kerül. Ezen a területen elég nagyszámmal vannak a barokkkor szépséges emlékei, így a Zichy-kastély, a Szentháromság-szobor, az óbudai katolikus templom, előtte a két barokk szoborral és a Flórián-téri szoborcsoportozat. Nem okozna nagy nehézséget, hogy egy újabb építési szabályrendeletben köteleznék az építő háztulajdonosokat a cseppet sem költségesebb barokkstílusnak bevezetésére. Ezzel Óbuda különleges történelmi stílust képviselne a fővárosban és egy kedves átmenetet a modern Pestből a kétezeréves Aquincum köveihez, ami az idegenforgalom szempontjaiból is megbecsülendő értéket jelentene. Ezt fejtette ki a Keresztény Nemzeti Liga III. kerületi osztályában nagy érdeklődés mellett *Reischl-Rév* Sándor igazgató, ahol elhatározták, hogy a Keresztény Községi Pártal karöltve igyekeznek az eszmét megvalósítani.

Eredeti Zeileis-intézet nyílt Budán

a Zsigmond-u. 6. sz. alatt

dr. Somogyi Sándor v. mentőfőorvos valódi gallspachi Zeileis-készülékekkel szerelte fel az új intézetet

A főváros tavaszi köntösben pompázó kies szép budai oldalának érdekes szenzációja van két hét óta. A Zsigmond-utca 6. sz. hatalmas bérpalota földszintjén dr. *Somogyi* Sándor v. fővárosi mentőfőorvos Zeileis-rendszerű orvosi rendelőintézetet nyitott, amelyet eredeti gallspachi F. G. Zeileis-gépekkel rendezett be.

A Zeileis-gyógymód körül, mint ismeretes, hónapok óta heves harcok dúlnak az orvostársadalom hivatalos köreiben. Vannak ellenzői és vannak hívei. Az ellenzők azonban inkább orvosgazdasági, mint terapeutikus szempontból támadják a gallspachi Zeileis mester korszakos gyógymódját és a tiltakozó memorandumok egyre áradó özönével próbálják megakadályozni rohamos térfoglalását. De csak úgy látatlanba, a gyógymód tudományos kipróbálása nélkül, akadémikus határozatok keretében lövöldöznek szó- és tollpuskáikkal Zeileis és hívei felé.

A Zeileis-gyógymód azonban e heves orvoskari támadások ellenére is egyre nagyobb tért hódít Magyarországon. Csak a minap nyílt meg Budapesten Klotild-utca 22. szám alatt dr. Böhm Sándor v. klinikai tanársegéd nagyszerűen berendezett Zeileis-intézete, most két héttel ezelőtt egy másik kiváló fővárosi orvos, Somogyi Sándor dr. v. mentőfőorvos nyitotta meg Budán a Zsigmond-u. 6. szám alatt eredeti gallspachi villanygépekkel felszerelt magasfrekvenciájú Zeileis-rendelőjét, amelyet máris tömegesen keresnek fel a budai, a közvetlen környéki, sőt a messzebbi székesfehérvári és a veszprémi betegek százai is. Somogyi főorvos eredeti Zeileis-gépének áldott gyógysugarai már megkezdték a nagy mentőmunkát, amelynek hamarosan sok szenvedő beteg fogja köszönni gyógyulását.

Somogyi Sándor dr. vezető főorvos kiválóan képzett, régi ismert tagja Budapest orvostársadalmának. Több mint két évtizeden át működött a fővárosban, mint a Mentőegyesület népszerű főorvosa és a két évtizeden át nagyon sok baleset szerencsétlenjének nyujtott életmentő orvosi segélyt. A világháborúban négy éven át mint egyik hadikórház főorvosa működött, amiért több hadikitüntetésben részesült. A Zeileis-gyógymódnak meggyőződéses, sőt harcos híve, aki teljes tudományos fegyverzettel száll síkra e gyógymód védelmében minden támadás vagy kishitűség ellen. Huzamosabb időn át, mint asszisztens működött a gallspachi Zeileis-intézetben a gyógymód feltalálója oldalán, így ugyanazon eredeti készülékkel és gyógymóddal gyógyítja most budai intézetében a betegeit, mint maga a mester, a messzi Gallspachban.

A budai Zsigmond-u. 6. sz. alatti Zeileis-intézet reggel kilenc órától tizenkettőig, délután háromtól hatig áll nyitva a betegek részére. Az első kezelés díja orvosi vizsgálattal együtt 5 pengő, a további kezelés 3 pengő.

A Zsigmond-utcai Zeileis-intézet rendelőjében tegnap, amikor benyitottam oda, megható jelenet játszódott le. Egy martonvásári gazdaember, amikor dr. Somogyi Sándor főorvos egy percre kinyitotta kezelőszobája ajtaját, hogy az újonnan érkezett betegeket orvosi vizsgálatra szólítsa, odarohant a főorvoshoz, elkapta a kezét és megcsókolta.

— Főorvos úr, az Isten áldja meg magát azért, amit szegény jó feleségemért tett, hogy meggyógyította. Most 10 napja, hogy idehoztam szegényt magához és már rá sem lehet ismerni, annyira megjavult. Tegnap is az egész éjjelt nyugodtan átaludta, nem fáj már semmije, szépen beszélget, jóízűen eszik és a nehéz lélegzése is elmúlt. Hogy mit szenvedtem szegénytől másfél év alatt, mióta a jó Isten ezt a nehéz idegbajt rámérte szegényre és mit szenvedett az egész családom, azt csak az tudhatja, aki látta. Már annyira el voltam keseredve, hogy azt mondtam, nem birom tovább, inkább felakasztom magam. A gyerekek is azt mondták. S most semmi baj sincs vele, olyan áldott jó lélek szegény, mint régen a baja előtt volt. A jó Isten áldja meg főorvos urat jóságáért, nem tudok mást mondani.

A főorvos maga is megilletődve állt egy pillanatig az egyszerű falusi ember lelkéből előtörő hálaszavak meleg zuhatagában.

— De kedves gazd'uram, nekem kötelességem volt segíteni a feleségén, ezért nem érdemlek akkora hálát, hogy nekem kezet csókoljon — feddte jóságos hangon a hálálkodó embert.

— Mit érdemel ezért a főorvos úr, azt csak én tudom, meg a családom, még a nevét is napi imádságunkba fogjuk foglalni, akkora jót tett velünk.

— Igazán, lelkem mélyéből örülök ennek, öregem — búcsúzott el tőle a főorvos és visszament kezelőszobájába.

Az öreg magyar még az ajtón át is könnyes szemmel mondogatta utána:

— Nem mondhatok mást, mint amit a lelkem parancsolt, hogy mondjak: a jó Isten áldja meg érte.

A várakozószobában vagy huszan várakoztak kezelésre, az öreg gazda elmentében odafordult a betegekhez és újra kibuggyant lelkéből a hálálkodás:

— Én mondom, bízzanak benne, meglássák, magukat is mind meg fogja gyógyítani.

S könnyes szemeit törölgetve tette be maga után az ajtót.

Kár, hogy nem látták e megható jelenetet a tudós orvosprofesszor urak is.

Gerő Sándor.

MEGNYILT!
a
Zugligeti Üdülő (Pensio)
Zugligeti-ut 19. szám alatt,
a „Szarvas" vendéglővel szemben.
26 úri kényelemmel berendezett egy- és kétágyas szoba, minden szobában hideg-melegvíz, központi fűtés, fürdőszoba használat. Külön évszázados fákkal körülvett park. Saját napfürdő.
Méltányos polgári árak!

SZÉCHENYI
GYÓGYFÜRDŐ
a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népgyógyfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITŰNŐ KÖZLEKEDÉS

MEGNYILT BUDÁN
SCHÄFFER JÁNOS
MŰBÚTORASZTALOS
LAKBERENDEZÉSI ÜZLETE
II., TÖRÖK-UTCA 2. (MARGIT-HIDNÁL)
Műbútorok és elsőrangu gyártmányú ebédlő, háló, úriszobák, konyha- és előszobaberendezések.
Kedvező fizetési feltételek és garancia mellett

Idegeit kíméli
ha nagymosását nem otthon végzi!
Fehérneműjét
feltétlen bizalommal küldheti a
DUNA gőzmosó- és kelmefestőgyárba
BUDAI FIÓKOK:
I., Attila-körút 19
II., Fő-utca 7
II., Retek-utca 59
ÉS A KÖZPONT:
VIII., Gólya-utca 43
ugyanott ruhafestést és vegytisztítást garanciával végeznek. — Telefonhívásra autóval jövünk.
Telefón: József 350—52

Budai szemtanu Budavár 1686-i ostromáról

Jiczhok ben Selaomao ben Moise Rabbi — Budai Siratója

Copyright by Budai Napló.

III.

A Megillah ezután Budavára 1684-i első, sikertelen ostromáról ír. „Budára érkező parasztok a Kapuk előtti külső borházakban beszélték, hogy ha elmúlik a télies idő, megindul a Császár hadas népe Budun ellen." Majd újabb csodálatos ómenekről is megemlékezik. „És ezen a télen Budunban sok csunya pestises nyavalyák voltak és csodálatos dolgok estek

Mert midőn egy napon eljött

'i őrség odaér-

melynek neve

Becs Kapuszi,

lvén pedig *Vinertor:* akkor az őrség tárva-nyitva találta a Kapu szárnyait és annak hídlását az árok fölött leeresztve találták és a hidat emelő láncok az árokban feküdtek. És a Kapu závára le vala ütve és le vala ütve betoló retesze is. És nem tudta senki, kicsoda cselekedte ezt. És felindult az egész Város lelke. És Jesmoél fiai baljóslatú dolgot látván ebben, csüggedő lett az ő szivük.

A Hódoltság alatti Kapu — mely itt Bécsi Kapu néven szerepel — tehát árkos-hidas, tolóreteszes kapumű volt. A Sirató Dal ezután leírja Vác, azaz Boczin égését, melyet a Buda ellen vonuló császáriak bevettek. Május, vagyis Tammusz Holdnapja 17-ik napján rést történek a császáriak Boczin Városa falán és porig égették azt. És az égig szállott fel az égő Boczin füstje, mint ahogyan a kemence füstje száll az égig. A mi szemeink látták a három órányi lovaglásra levő Boczin füstjét. Tammusz holdnapja végén megjöttek a császáriak Budun falai alá és megzavarodott a Városnak lelke." Itt a Megillah a *Böjük Háné,* vagyis a Nagy Város, azaz az Alsó Város magyar nevét tartotta fenn számunkra: az Alsó Várost „Várris"-nak írja, ami szerintünk tiszántúlias ejtésben *„Vár Risz"*-t, vagyis *„Vár Részét"* jelenti, igazolva, hogy sok magyar lakott Budán, különben a Rabbi nem őrizte volna meg az Alsó Város e pompás budai magyar nevét, de német hóstát — Vorstadt nevét is. Ezt írja: „És akkor a császáriak elkezdették lőni a Vár Részét, melynek neve Császáriak nyelvén Vorstat". Ez a Vár Része éppen úgy Részeket jelent, mint az *„Erdély Alvége"* a *Részek* voltak. „És Áb Holdnapjának 9-ik napján — írja a Budai Siralmas Ének — bevették a császáriak a Vár Részét és rettentő koncolást tettek a jesmóeliták között, mert hírmondó is alig akadt a Vár Része lakóiból. Mert tűz lángja faldosta fel a Vár Részét. És a császáriak Kumbarákat dobtak be a Városba is, ezeknek a neve Bomben". Sok budavári ház égett le, mert „szemközt lőtték a császáriak a Város falait és nagy lövőszerszámokkal lőtték, melyeknek neve császáriak nyelvén Stuk. És háromezernél többet lőttek a stukok. *És mi minden nap mondottuk, midőn eljött a reggel: „vajh eljönne már az estve!" És midőn eljött az estve, azt mondottuk: „vajh eljönne már a reggel!"*

Így folyt az ostrom: *„És Jesmóél fiainak lelke az ő kardhordó karjukba szállott. És hatalmas harcot harcoltak a császáriak ellen. És kirohanván a Kapukon, a Császáriakra vetették magukat: és nagy öldökléseket tettek azoknak sorai között."*

Bevilaqua-Borsody Béla.

XXVIII. évf. 1043. sz. Megjelenés: hetenkint kétszer

A hedzsászi király bizalmasa Budapesten

Érdekes vendége volt egy héten át a Gellért-szállónak. *E. de Haas* Heinrich *dzsiddai* német főkonzul volt az exotikus diplomata, aki részben a magyar főváros megtekintése, részben nagyobb kereskedelmi üzletek megkötése miatt tartózkodott itt. Ez a kitűnő német diplomata *Biljan* József konstantinápolyi gyáros és kereskedő és dr. *László* Zoltán pénzügyi tanácsos, író társaságában látogatta meg a főváros nevezetességeit, a nagyobb ipari s kereskedelmi vállalatokat, bankokat és több megrendelést tett és kapott is a *hedzsászi* királyság számára. A földművelésügyi minisztériumban *Plósz* államtitkárral arabs telivérek beszerzése ügyében folytatott tárgyalásokat.

A mult hét közepén utazott tovább Berlin felé, hogy három hét mulva, átutaztában újból néhány napot töltsön Budapesten, amelyet nagyon megszeretett. Munkatársunk elutazása előtt beszélt a konzullal, aki regényebe illő élményeit mondta el arról a küzdelmes évről, amelyet most eredményesen lezárt.

A wahabiták, a mohammedánok e puritán szektája ott a szent Mekka és Medina körül nem tűri meg az idegeneket, főleg a gyaurokat. Tehát elképzelhető, milyen munkát fejtett ki De Haas, aki az összes ottani diplomaták között az egyetlen, aki a király: *Ibn Szaud* bizalmát bírja, amit az is igazol, hogy a német kereskedelem majdnem az egész ottani piacot uralja. A jogrend, vagyon- és életbiztonság nagyobb, mint Európa vagy Amerika bármelyik államában. Ibn Szaud vaskeze és visszatérése a Korán szigorú parancsaihoz, boldoggá tette népét és a vad nomád szenvedélyeket megfékezte. A vendégbarátság oly magas fokon áll, hogy a hedzsászi arab királyságban vendéglő vagy szálloda *ismeretlen fogalom.* A király most villamosvasút, nagy automobilautobuszforgalom, víz- és villanyvezetékek létesítését tervezi. Dzsidda falainál a szovjet-dumping is hajótörést szenvedett. Mohammed e leghűbb fiai nem kérnek a bolsevista propagandából, még ingyenliszt formájában sem.

A konzul kilátásba helyezte, hogy a jómódú, de betegeskedő hedzsasziak figyelmét a budai gyógyfürdőkre irányítja, ami érdekes idegenforgalmat teremtene Budán.

Rózsadombi Egyesület — e hó 19-én tartott választmányi ülésén beszámolt az Egyesület fáradhatatlanul agilis főtitkára és ügyésze, *Nádas* Béla dr. mindazokról — a Rózsadomb fejlesztése és szépítése érdekében tett előterjesztésekről, amelyekkel a polgármesteri különböző ügyosztályokhoz, továbbá a Vízművek igazgatóságához, a budapesti Postaigazgatósághoz, a Magyar Telefonautomata Rt. igazgatóságához, a Székesfővárosi Közmunkák Tanácsához, a Rendőrfőkapitánysághoz és a Vallás- és Közoktatásügyi minisztériumhoz fordult. Szóba került így a Mecset-utca, Vérhalom-, Mandula-, Szemlőhegy-, Bolyai-, Bimbó-, Borbolya-, Tapolcsányi-, Józsefhegyi-, Kavics-, Szeréna-, Tulipán-, Cimbalom-, Cserje-, Csejtei-, Eszter, Barsi-, Füge- és Áfonya-utcák és utak ügye, azok rendezése és csatornázása, lépcsőzése. A Margit-utca, Zárda-utca, Eszter-utca, Vérhalom-utca, Áfonya-utca és a most épülő 13 öles út és a Pusztaszeri-út fásítása, a Veronika-úti kápolna körüli tér, a Vérhalom-tér és a Barsi-útnak a Mész-utca felőli végén lévő fővárosi közterületnek parkozása, a Fajd-utca mentén korlát létestése, végül több vasbetonpad felállítása. A rózsadombi utak sürgős olajozása, villamos közvilágítása, utcai gázlámpák újbóli felszerelése, a rózsadombi piac létesítése és egy községi élelmiszerárusító s zöldségárusító bódé felállítása. Az útburkolási, csatorna és egyéb járulékok, valamint az ingatlanátruházási illetékek és összes egyéb városi közszolgáltatások után jelenleg még számtott évi 12 százalékos késedelmi kamatoknak legalább is a felére történő sürgős leszállítása. Kívánják a II. és III. közigazgatási kerület határának módosítását olyképen, hogy a II. közigazgatási kerület természetes határa északon a Szépvölgyi-út, Üröm-utca, Zsigmond-tér és Dara-utca legyen. Szükséges a rózsadombi 17-es és 9-es autobuszvonalaknak módostása olyképpen, hogy azok találkozási helye a Marcibányi-téren legyen s a 17-es érintse az 5, 14, 16 és 3-as vonalakat. Kell a Rózsadombon postahivatal, illetve postagyüjtőhely és több levélgyüjtő szekrény, valamint újabb utcai telefonautomaták felállítása Szaporítani kell a 83-as és 84-es rendőrőrszobák legénységét és nagyon fontos egy rózsadombi *fiúreálgimnázium* felállítása vagy a II. kerületi Mátyás reálgimnáziumnak a rózsadombi oldalra áthelyezése. Számos felszólalás után köszönetet mondott a választmány a főtitkárnak.

Gül Baba-ünnepet rendezett e hó 15-én a Gül Baba Emlékbizottság a török szent sírjánál, ahol előkelő közönség jelent meg. A megjelenésben akadályozott dr. *Bárczy* István v. miniszter helyett neje és leánya vett részt rózsákkal az ünnepen. *Abdul Lafit* effendi a magyarországi mohamedánok főpapja mondotta az ünnepi beszédet, majd *Viraág* Béla éltette a turáni eszmét, melynek sorsa hasonló a napéhoz, amely keleten kél fel diadalmasan, hogy aztán nyugaton véresen elbukjék. De bíztató a remény, hogy mint a nap is, újból diadalmasan fel fog kelni! Befejezte az ünnepet *Medriczky* Andor szózata és az a kedves jelenet, amikor a megjelent hölgyek rózsával szórták tele Gül Baba sírját. — Az ünnepet társasvacsora és az emlékbizottság ülése követte, amelyen dr. *Nádas* Béla, a Rózsadombi Egyesület főtitkára referált az eddig történtekről és megbeszélték a további teendőket az emlék mielőbbi felállítása érdekében.

Az öreg Singhoffer bácsi főzi kint a kertben a *halászlét* a Császárfürdőben, ahol most divatba jött ismét ez a pompás magyar étel. Bográcsban alatt lobog a tűz és körötte nagy fehér kötényben sürög-forog Singhoffer bácsi. A vnedégek nézik ezt és önkéntelenül megkívánják. A Singhoffer halászléje nem a szokásos lé hallal, hanem valóságos halász-lé, ahogy azt a halászok főzik a maguk gyönyörűségére. E mellé Csirszka Konrád vendéglős kitűnő italt és pompás muzsikát is szolgáltat.

Szövetkezeti műsoros estét rendezett a „Magyar Köztisztv. Fogyasztási, Termelő és Értékesítő Szövetkezet" május 21-én, csütörtökön tagjai részére. E célból a Budai Társaskör szívesen felajánlotta nagytermét, mely egészen megtelt. *Kosinszky* Viktor h. államtitkár elnökölt, dr. *Pagani* Frigyes aligazgató rendezte és konferálta az estét, amelyet dr. *Borbás* Gáspár ügyv. igazgató értékes előadása nyitott meg a szövetkezeti eszméről, majd *Pyber* László vetítettképes előadásban külföldi képekkel igazolta a szövetkezés nagy eredményeit. A műsort *Csorba* Erzsike úrleány ügyes verses előadása kezdte, utána *Szalay* Ilona operaénekesnő énekelt szépen iskolázott hangon operarészleteket és *Wissmüller* Mihály karnagy kísérte, végül *Bakó* Mancika zongorázott bravúrosan. A sikerült estét társasvacsora fejezte be.

Feljajdultak az érdekeltek, amikor a *Sárbogárdi*-út és környéke csatornázása ügyében megkapták a *fizetési* meghagyásokat a várostól, mert rendkívül súlyos, szinte elviselhetetlen költséget raknak az ottani ingatlantulajdonosok vállára. Ebben az ügyben sürgős értekezletre hívta *Gömöri* Győző elnök az *Alsóvárosi Egyesületet,* mely éber őre a Fehérvári-útnak a vasúti töltésen túleső környékének. A megjelentek élénken tiltakoztak ellene, hogy reájok 47 pengő 20 fillért róttak ki, holott a szomszédos Parádi-utcában csak 20 pengős volt az egységár méterenkint. *Gömöri* Győző igyekezett megnyugtatni a kedélyeket azzal, hogy a csatorna itt más, drágább kőanyagból készült, nehogy megrontsa hamarosan a talaj sós vize, továbbá azzal, hogy a MÁV töltése nem visel semmiféle költséget, éppen úgy, mint a drágább dunaparti telkeknél sem fizet a Duna. Ezzel szemben az érdekeltség azzal érvelt, hogy a kiásott régi, olcsó betoncsatorna 20 év multán is teljesen ép volt, mintahogy a Sósfürdő új csatornáit is csak burkolásnélküli betoncsövekből építették, — és követelte, hogy a MÁV is fizesse a reáeső részt. Lehet, hogy a töltést áthelyezik, akkor ott házak épülnek s azokra ez az illeték szintén kirótható. *Gömöry* ügyv. elnök *Becsey* Antal elnök nevében is megigérte, hogy a sérelmeket *memorandumba* foglalva beterjesztik a *Polgármesterhez,* akinek igazságos lelkülete megóvja ezeket a kisvagyonú tulajdonosokat a tönkremenéstől. Kérni fogják, hogy 50 százalékkal szállítsák le az egységárat és a kamatot, továbbá adjon a város megfelelő fizetési, halasztási és részletfizetési kedvezményeket. — A nehezen megnyugvó társaság azután tárgyalta *Füzessy* László sérelmét és a *Kelenföldi Társaskör*-rel való kooperáció eshetőségeit.

Dreher-Mauls a legjobb csokoládé

Két budai fiú javított rekordot és lett kategóriagyőztes a VIII. Magyar Tourist Trophy-n, amelynek minden kategóriájában magyarok győztek. A versenyt a Svábhegy oldalán futották le e hó 17-én délelőtt és a 175 kem-es kategóriában (12 kör 150 km.) győztes *Zboray* Ferenc (DKW), dr. *Zboray* Gyula budai ügyvéd fia, — az 500 kem-es kategóriában (20 kör 250 km.) *Kozma* Endre, aki egyszersmind abszolút győztes (AJS gépen) szenzációs kör- és útvonalrekorddal.

LORGNON Zibrinyinél I., Attila-u. 12

Kedves fiatal művészi testvérek mutatkoztak be nagy sikerrel a *Dóczi* Etelka növendékeinek hangversenyén e hó 20-án este a budai Kat. Körben, ahol *Nadler* Alice és *Nadler* Ilse zongorán, testvére ifj. *Nadler* Ferenc pedig hegedűn szerepeltek nagy sikerrel. A többiek is: Patachich Márta és Loránt, Steindl Edit és Jenő, Lechner Marietta, Varga Jolán, Raiics Olga, Matus Etelka, Neszelfeld Margit, Horváth Margit és Bálint Endre rendkívül sok ügyességet és zenei tudást produkáltak sűrű tapsok között.

A várbeli Szentháromság-szobor restaurálására a székesfőváros nyolevanezer pengőt utalt ki a Keresztény Községi Párt közbenjárására. Ezzel az összeggel együtt összesen kétszázharmincezer pengőbe került a szobormű és a királyi esküemelvény újjáépítése és még ez évben be is fejezik. Ismét kifaragták azt a domborművet, amelyet a *pestis emlékére,* 1730 körül állítottak a szobormű talapzatába és az eredeti domborművet a fővárosi múzeumba került. — Ahogy értesülünk, az óbudai Zichy-kastély műemlékjellegét is jobban kívánja az óbudai pártvezetőség kidomborítani s azért tiltakozott az ellen, hogy ezt a legszebb barokk emlékünket a kincstár dohányraktár és lakások céljára használja. Most újolag a kastély udvarára raktárt akar a kincstár építeni, amelyik teljesen lerontaná, elcsúfítaná a gyönyörű barokk kastélyt.

Leleplezték ünnepélyesen Darányi Ignác, a földet szerető, földhöz ragaszkodó, legmunkásabb földművelésügyi miniszterünknek szobrát a Városligetben. Salnáljuk, hogy ez a szobor nem a budai parkok egyikét díszíti.

Uj gyermeküdülő létesül Budán, III., Kakuk-u. 9. sz. alatt 100.000 P értékű házban, amelyet özve. *Mahunka* Imréné ajándékozott a városnak erre a célra, hogy így férje emlékét megörökítse.

Percig se gondolkozzon! hanem siessen a legközelebbi dohánytőzsdébe és vegyen Államsorsjegyet. 17.000 nyereményt sorsolnak ki. Szerencsés esetben 40.000 pengőt nyerhet s a sorsjegye viszont csak 3 pengőbe került.

Veszedelmes iskola a várbeli „Szilágyi Erzsébet" leánylíceum, amelynek tűrhetetlen viszonyait *Temessy* Győző dr. tette szóvá a városi közgyűlésen, rámutatva az évszázados épület veszedelmes állapotára, mert a teteje korhadt, a falak repedezettek és a helyiségek szűkek. A növendékek közül 160 vagy tüdőcsúcshurutos, vagy tüdőbetegségre hajlamos s ezért sürgősen új iskolát kell építeni.

Véges ésszel a végtelenben

UJJ GYULA tanár előadásából a Hollós Mátyás Társaságban

Próbáljuk meg követni a tudományt a végtelenben való kalandozásában. A képzelet itt messze elmarad a tudás mögött, tehát jobb lesz őt itthon hagyni.

Először is vizsgáljuk meg a legnagyobbszerű végtelenséget: a világegyetemet. A Föld nagysága az ember számára elképzelhetetlen, pedig ez csak egy porszem a világűrben. A Nap átmérője 108-szorosa a Földnek, a Föld és a Nap távolsága ismét 107-szer akkora, mint a Nap. Naprendszerünk legszélsőbb bolygója, a *Plutó* pályája 12 milliárd kilométer átmérőjű. A fény ezt az utat 11 óra alatt teszi meg. Ez a mi naprendszerünk, egy kis csillagcsalád. Lakik egy falucskában, egy gömb-csillaghalmazban. A falucska főutcáján a fény néhányezer esztendő alatt végigszalad. Ez a falucska több kisebb, nagyobb csillagvárossal, csillagtartománnyal együtt alkotja a világűr egyik legnagyobbszerű csillagbirodalmát, a Tejutat, magyarul Hadak-útja csillagrendszert. Hosszmentén a fény kb. kétszázezer év alatt fut végig. Ilyen nagyszerű csillagbirodalmat nem sokat ismerünk, de kisebbeket nagy számmal. Mintegy kétmillióra tehetjük az eddig ismert csillagrendszerek számát. A legközelebbi csillagrendszer szomszédunkról a fény mintegy félmillió év alatt ér hozzánk, az eddig ismert legtávolabbiról pedig mintegy 150 millió évig utazott az a fénysugár, amely ebben a pillanatban hullott szemünkbe. És mi van ezen túl? Ellentmondás. Tehát agyunk gondolatvilágának határán járunk.

Lássuk, mire jutunk a végtelen kicsinynek a vizsgálatával. Egy atóm mérete a milliméternek milliomod része körül van. Az atóm belsejében laknak az elektronok és protonok. Egy elektron átmérője százezerszer kisebb, mint az atómé; a protoné pedig még ennek is tizedrésze. Hogy mi van a proton és elektron belsejében? Ellentmondás. Ott vitáznak Einstein és ellenfelei.

Nézzünk most egy megfoghatatlan végtelenséget: az Időt. Azt a szenet, amit a Ruhr-vidéki német hoz ki a föld mélyéből, több, mint 300 millió évvel ezelőtt raktározta el számunkra a természet. A szilárd földkéreg pedig, ami a lábunk alatt van, mintegy 1500 millió esztendős. Ezekből következtetve Földünk életideje 2—3 milliárd esztendő között van. Napunk a vizsgálatokkal elérhető mintegy 1200 millió esztendő óta alig változtatta hősugárzását. Most élete delén van. O is volt valaha fiatal, hidrogénvörös fényben ragyogó óriás. Hatalmas teste magában foglalta nemcsak a Föld, de még a Mars pályáját is. O is el fogja érni második gyermekkorát, amikor kihúnyó, sötétvörös pontocska lesz az égen. Mennyi idő telik el e két állapot között, egyelőre titok.

Ugyancsak a végtelen felé vezet bennünket az étersugárzás is. A budapesti rádió egy másodperc alatt félmilliószor rezgeti meg az étert. 100 fokos hőmérsékletű test másodpercenkint 10 billió rezgést bocsát ki. A vörös fény 400 billiót, az ibolyaszínű 800-at, a szélső ibolyántúli 3000 billiót, a Röntgen és a rádium 100 trillió körül. De az ezeknél még sokkal keményebb világüri sugárzás rezgésszámát eddig még nem sikerült megállapítani.

Ha mindezekre gondolunk, önkéntelenül érezzük, hogy milyen kicsinyek vagyunk, mi, emberek! S ha meggondoljuk, hogy parányi lényünk mennyit meg tud érteni ebből a végtelen nagyszerűségből, büszkeség töltheti el bennünket: milyen nagyok vagyunk mi, emberek.

Külföldiek a Szent Gellért hullámfürdőben

Világszerte ismert fogalommá vált

Amilyen nagy a közöny a budapesti közönségnél minden fürdőügyi kérdéssel szemben, — olyan nagy előszeretettel viseltetnek a külföldiek a mi világra szóló fürdőügyi intézményeink iránt. Élő bizonyság erre a Szt. Gellért-fürdő intim jellegű hullámfürdője, ahol most már naponkint több és több külföldi hódol a fürdés örömének. Állítólag páratlanul áll ez a mesterséges hullámverés egész Európában. A vendégek között ott vannak nap-nap után: — Garcia de Acilu spanyol követ, herceg Löwenstein és családja, Henry Thaw amerikai milliárdos és családja, William Strietmann, Cincinnati, Friedrich Lechner és családja, Bécs, Takes Murakami, Japán, Onni Talas és felesége, fin követ, Ellen Ridelnis svéd írónő, Morris Laporte, Párizs, francia író és sokan, akik magán családoknál laknak és a hullámfürdő kedvéért jöttek ide.

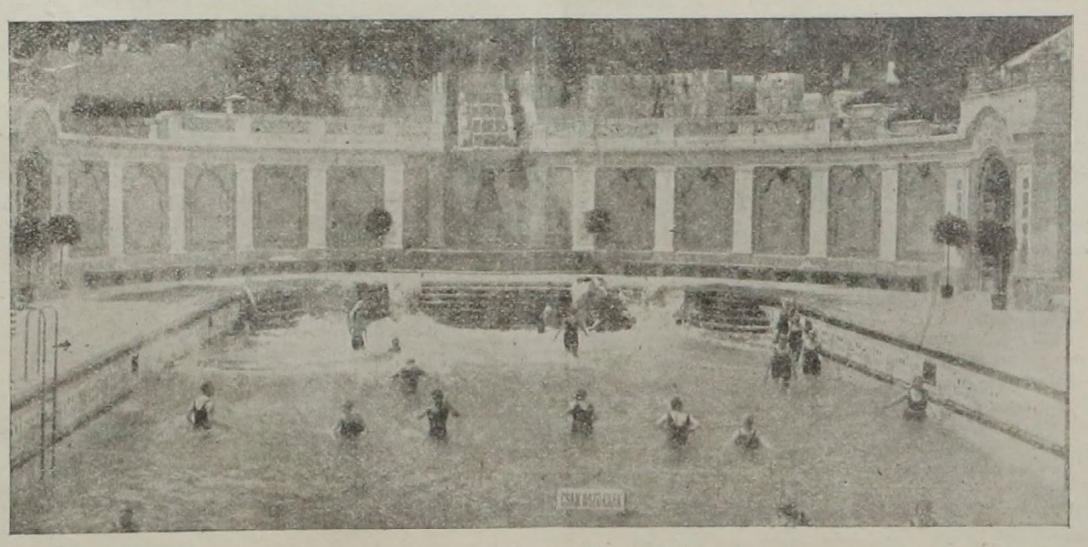

Idegenek a Szent Gellért hullámfürdőjében.

Ha jól akar vacsorázni és kellemesen szórakozni,
keresse fel Budán,
a Gróf Malláth József szállodaházban, Kelety Károly-utca 9. szám, a 9-es és 17-es autobuszok végállomásánál
Zsigmond László
a Spolarich-éttermek volt igazgatója
éttermét és kávéházát
Brawe-Boys-Jazz
délután és este.
MEGNYILT! Telefon 545—70.

VÁRKERT KIOSZK
a budai Dunapart gyöngye!
DEÁK SÁNDOR
a „Deák" kávéház volt tulajdonosa vezetése alatt
POMPÁS UZSONNA!
SZOLID ÁRAK!
DÉLUTÁN ÉS ESTE ZENE

BELLEVUE
SZÁLLODA
ÉTTERMEIBEN
ÉS TERRASZÁN ESTE
ÁNC
Elsőrangú koncert- és tánczene Európa elsőkelő restaurantjai között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 5 pengős. Déli menü 2.50
Asztalrendelés: A. 528-84

HUNGÁRIA
radium tartalmú, lithiumos gyógyforrás Budán, Erzsébethídnál
IVÓ-KÚRA
reggel 7 órától esto 6 ig.
= Szénsavval telítve! =
HARMAT-VIZ!

ÉHGYOMORRA
naponkint igyék egy pohár
KRISTÁLY
VIZET!

Olcsóbbá kell tenni az életet

Két beadvány

Fővárosunknak, elsősorban Budának és közvetlen környékének van egy nagyon értékes rétege, amely mint termelő szerepelt sokáig a budapesti piacokon. Villatulajdonosok, kisemberek, akik földjükön, kertjükben eladásra is termeltek különböző piaci cikkeket, jelentékeny szerepet vállaltak a fővárosi fogyasztóközönség ellátásában és hatással voltak a piacok árainak egészséges kialakításánál. Abban az időben, amikor a fővárosi és környékbeli termelők még reggel 10 óráig értékesíthették áruikat, a közönség olcsóbban jutott a legszükségesebb zöldség- és gyümölcsfélékhez, mert első kézből vásárolhatott. Jött azonban a rendelet, amely az új vásártérre szorította a termelőket és hajnali 1—4 óráig korlátozta számukra az eladást. A rendelet a közvetítők kezére játszotta a termelést. A közvetítőkben pedig van annyi üzleti szellem, hogy háromnegyed négyig nem vásárolnak, akkor pedig elképzelhetetlenül olcsó árat kínálnak a termelőnek, amely a mindennapi árakon néha 3—400%-kal alul marad. A termelő így elvesztette közvetlen érintkezését a fogyasztással és ennek csak a nagyközönség látja kárát.

A budapesti Gazdálkodók Egyesülete, amelynek tagjai maguk is szenvedői a termelés kiszolgáltatásának, *März* Károly v. főv. biz. tag, társelnök útján beadványt intéztek a tanácshoz, amelyben az előbbi állapot visszaállítását kérik, éppen az említett indokok alapján. A fővárosi gazdálkodóknak eminens érdeke mellett a fogyasztók eminens érdeke is parancsolóan kér sürgős intézkedést ebben a nagyobb kenyeret, olcsóbb árakat és polgárok jogos érdekét közelről érintő kérdésben.

März Károly még egy beadványa érdekli nevezetesen főleg a külső villanegyedek közönségét.

Nem vagyunk ugyan túlságos hívei az úgynevezett milimári tejellátásnak, különösen, ha tej helyett trágyadomb közeléből, kútból merített vízzel higított tejet itatnak velünk svábjaink, kétségtelen azonban, hogy vannak tisztességes tejtermelők is és ezeket nem szabad büntetni a hitványabb elem miatt. A külső villanegyedek nagyrészét súlyosan érintette az az intézkedés, hogy a tejtermelés szövetkezeti kézbe került, hatósági beavatkozásra. Az érdekelt polgárság a szövetkezeti tejet nagyon érthető okokból későn kapja, legfeljebb csak másnap használhatja fel. Hogy mit jelent a másnapos tej nyáron, azt nem kell megmagyarázni. A szövetkezetek tejkezelése nem feltétlenül jelent nagyobb egészségvédelmet, mint az első kézből vásárolt termelői tej. Az elsősorban érdekeltektől pedig megvonni a friss reggelit, ez már beavatkozás polgári és emberi jogaikba. Módja van mindenkinek megválasztani azt a termelőt, aki becsületes árut ad, amint módja van a fővárosnak — régen a vámoknál lebonyolított — tejellenőrző vizsgálatokat ismét rendszeresíteni. Nemcsak rosszhiszemű milimárik vannak, vannak becsületes termelők is, akik régebben is megtalálták számításaikat, ma pedig a szövetkezetek útján képtelenek még csak a tehéntartással járó költségeket is úgy ahogy megkeresni. A hasznot, amely elsősorban a termelőt illeti, lefölözik a tejszövetkezetek nagyon sokszor a tejjel együtt. A hamisítók megrendszabályozására ott a régi módszer: — a hatósági vegyészek öntsék ki a hitvány tejet és visszaesés esetén vegyék el a tejeladás jogát, állítsák törvény elé az egészségrontókat.

A két beadvány egyaránt közelről érinti a fővárosi, nagyrészt budai termelőket. De közelről érinti a fogyasztók érdekét is, tehát mindenképmeltó rá, hogy megfelelő jóindulattal intézzék azok, akikre a polgárság a városi ügyek intézését bízta.

Magyar József.

A gazdaságvédelmi társaság ápr. hó végén tartotta meg budai osztályának ülését, amelyen *Asztalos* Domokos dr. tartott érdekes előadást a köztisztviselő társadalmi helyzetéről. Az előadó magas etikai szempontból vizsgálta a köztisztviselő hivatását és feladatait. A köztisztviselő ezért ne is vállaljon magánalkalmazást, hanem szabad idejét a társadalmi problémák altruisztikus szolgálatába állítsa s ekként elevenítse fel a nobile officium tekintélyt adó, mert közérdekben levő működést. Persze ezzel járna a köztisztviselő megfelelő anyagi javadalmazása, mely e magas feladatok elvégzését gond nélkül biztosítaná.

A tanügy barátai. A „Magyar Tanférfiak és Tanügybarátok Nemzeti Egyesülete" április hó 25-én rendezte a nagyszámban megjelent tagok jelenlétében a II. ker., medveutcai polg. fiúiskolában 48-ik évi rendes közgyűlését, az ügyvezető-elnök: *Fejér* József ny. h. államtitkár elnöklésével. Az elmult év eseményeiről id. *Juhász* Ödön főtitkár számolt be. Az egyesület szegénysorsú iskolai tanulók között 350 P-t osztott ki. A medveutcai iskola udvarán fölállított födött s villannyal világított tekepálya helyiségét a tagok a nyári és őszi évadban sűrűn látogatták. A júniusi versenytekézésen az első díjat, egy díszes ezüst serleget és a bajnokságot vitéz *Szabó* Endre nyerte meg; a szeptemberi verseny győztese pedig *Deneffle* Frigyes volt. Ezután ifj. *Juhász* Ödön dr. pénztáros tett jelentése szerint a vagyonmérleg 2050 P; ezt tudomásul vette s az 1931. évi költségvetést elfogadta a közgyűlés, valamint a *Hermann* Antal előterjesztett zárószámadásokat.

ÓVATOSSÁG. Finom ruhákat szigorúan szárazon szabad csak tisztítani. Egy öltöny vagy női köpeny 6 Pengő
MENCZER-nél Fest. Tisztít. Mos. Telefon

A Kartelltörvény és Szabályrendeleteinek Útmutatója legközelebb megjelenik és *Demjén* Sándor dr. és viski *Hánka* Zsolt állítják össze. Megrendelhető VII., Király-utca 27, fsz. Tel.: J. 326—73.

A névmagyarosítás kiterjesztéséért indított országos küzdelem létjogosultságához kétség sem férhet. Budavilágfürdő sokezer idegent fog Budára vonzani és ezek előtt minden eszközzel ki kell domborítani a főváros magyarságát, — elsősorban a magyar nevekkel. Hogyan győzzük meg külföldi látogatóinkat a magyar Budapest magyarságáról, ha pl. a Szent János-téren szép sorjában ilyen cégtáblafeliratokat lát: Bukovinszky, Rosstauscher, Tagscherer, Bolvánszky, akik — mi tudjuk — *testestől-lelkestől derék, becsületes magyarok*, de nem hiszi el az idegen, aki hozzászokott, hogy az angolnak angol, a németnek német, a franciának francia családneve van. *(G. S.)*

Uj nyugdíjas szövetkezet Budán. Három évvel ezelőtt alakult meg az első 300 nyugdíjas taggal a „Nyugdíjas Közalkalmazottak Farmtelepítési Szövetkezete, mely intenzív munkáját most kezdette meg a 30 milliós állami építkezési kölcsön kapcsán. A szövetkezet igazgatóságában *Tóbiás* Mihály ny. áll. gyógyint. gondnok, a volt makói áll. hagymaszindikátus ügyv. igazgatója, mint elnök, továbbá *Horváth* Viktor ny. honvédszázados, *Török* Béla szőv. iparisk. tanár, *Rácz* Lajos ny. városi mérnök, *Berde Baumann* Vilmos ny. áll. isk. tanító és *Márkus* Tibor dr. ügyvéd, ny. földműv. min. titkár, mint ügyész foglalnak helyet. A szövetkezet, mint bejegyzett cég működik s a tanult, munkaképes nyugdíjas családoknak a nemzetgazdasági és termelési életbe való bekapcsolását tűzte ki céljául. Budaörs és Torbágy között, a budapest—bécsi vasúti fővonal mentén építi ki az első nagyobb *baromfitenyésztő* és *tojástermelő* szövetkezeti farmot. A szövetkezet irodája a Lukácsfürdővel szemben, III., Zsigmond-utca 36. alatt van.

A hűvösvölgyi villamosvégállomás előtt uralkodó sötétségről írott cikkünkkel kapcsolatban a Máriaremete, pesthidegkúti autobuszok sofőrjei is panaszkodnak az ottani tarthatatlan állapotok miatt. Szép estéken ezer és ezer ember tódul a villamoshoz s 8—10 m. szélességű hely jut az autobuszok számára, amelyek az embertömeg között megállóhelyükre tartanak. A koromsötétség mellett igazán csak a legnagyobb éberséggel tudják elkerülni a kisebb-nagyobb szerencsétlenséget. Pedig csak egy kis jóakaratra: egy-két villanylámpa felszerelésére volna szükség. *(G. S.)*

Ötvenéves fennállását ünnepelte zászlószentelés keretében az *„Óbudai Cselka Betegsegélyző és Temetkezési Egylet"*, melynek tagjai a régi törzsökös óbudai családokból és keresztény kispolgárokból állanak. A vezetőség lankadatlan munkával készítette elő a nagyszabású ünnepet, mely május 17-én a legnagyobb siker jegyében folyt le és képviseltette magát azon dr. *Sipőcz* Jenő polgármester is.

Elfeledett érdemek

A *Rómaifürdő* új iskolájának gyermekünnepéről kaptunk tudósítást, ahol a *gyermekhéttel* kapcsolatosan áldoztak a gyermekvédelem nagy nemzeti eszméjének és *Gegusz* Dániel mondotta az ünnepi beszédet. De arról sehol hír nem jelent meg a sok mindenről beszámoló sajtótudósítások között, hogy a gyermekhét gondolatát *Gegusz* Dániel hozta egy évtized előtt, ápolta, fejlesztette azóta és most oly sokan fürdenek abban az elismerésben, mely e gondolatnak kijár.

Hajduszoboszlóról szóló kis füzet került legutóbb a szerkesztőség asztalára, amely beszámol a város most feltárt kincseiről, a gyógyvizeiről, a gázról és mindarról, ami ezt a várost naggyá és gazdaggá fogja tenni. Szó van itt mindenről és mindenkiről, csak éppen arról nincsen szó, aki ezekre a lehetőségekre rámutatott, nagy tudásával azokat feltárta, — ninesen benne elismerő szó *Pávai Vajna* Ferenc dr. főgeológusról, aki pedig már életében rászolgált arra, hogy neki szobrot emeljen Hajduszoboszló.

Valahogy így vagyok én is a telefón és Telefón-Hírmondó most lefolyt jubileumával, amikor könyvek, füzetek és sajtóközlemények számolnak be ezekről és *Puskás* Tivadarról, aki a telefónt tökéletesítette Edison mellett és érdemei elismeréseül kapta honorárium fejében az összes európai pátenseket. Akit senki sem akart megérteni, amikor újabb találmányát, a *Telefón-Hírmondót* hozta Budapestre, és a sikertelen kopogtatás után már készen volt a terve, hogy azt *Antwerpenben* valósítsa meg, — és akit én tartottam itt vissza, hogy vele megteremetsem ezt a — világon egyedül álló — intézményt és vezettem azt évekig halála után is. Ezt a vállalatát Puskás Tivadar viszont nekem ajándékezta elismerések jeléül és csak hirtelen jött, tragikus halála gátolta meg, hogy ezt véglegesen és okiratokkal reám ruházza. Már akkor sok milliós ajánlat volt a zsebében egy amerikai bank részéről hat ottani nagyváros megbízásából.

Nem akarok utólag érdemeket szerezni, de elképzelem, hogy úgy *Pávai Vajna* Ferencnek, mint *Gegus* Dánielnek bizonyára fájhatott, hogy ily hamar elfelejtették érdemeiket, — mert, ha nekem volt valami érdemem, az feledésbe mehetett, hisz annak idestova 40 éve, hogy *Puskás* Tivadarral találkoztam, világraszóló zsenialitását megesodálhattam és hozzám való barátsága, jósága melegében élhettem, — csodás találmánya életre keltésében, fejlesztésében részt vehettem.

Fájt egy kissé, hogy megfeledkeztek rólam azok, akiket én neveltem bele ebbe a találmányba, mely szülője lett sok-sok új találmánynak, köztük a Rádiónak is.

A *Magyar Posta* könyvében megemlít ugyan *Kacziányi* Géba dr., mint a Telefón Hírmondó „hírszerkesztőjét", ami olyan „újdondász"-féle hírrovat-szerkesztő címre emlékeztet, amilyen több is volt a szerkesztőségben, de amit hálásan vettem tőle, hisz ő keveset tudott rólam, mert sohasem fordult meg a Telefón- Hírmondó vállalatnál, — és kedvesen emlékezett meg rólom most kiadott életrajzában *Zilahy* Gyula, a Nemzeti Színház nagy művésze, akit fölkértem volt annak idején, hogy a Telefón Hírmondó hangversenyeit rendezze, — és közli. *Jókai* Mórnak hozzám intézett levelét is. Jöhet idő, hogy megírom erre vonatkozó emlékeimet és kellő világításba helyezem *Puskás* Tivadart, ezt az egészen különálló lángeszű erdélyi magyart, akinek negyven év mulva végre jutott itthon egy kis emlék.

Negyven év nagy idő, — elfeledték. Minthogy nálunk sokat felejtenek az emberek.

Viraág Béla.

A koronára szóló fővárosi kölcsönkötvény-tulajdonosok e hó 15-én este népes értekezletet tartottak *Krivoss* Árpád dr. főv. biz. tag elnöklete alatt, aki konstatálta, hogy a vidéken lakó korona kötvénytulajdonosok igen nagy tömege is bejelentette a mozgalomhoz való csatlakozását. A jelen voltak lelkesen fogadták az elnök bejelentését, aki megállapította, hogy ezideig már több mint 25,000.000 korona kötvénycímletet jelentettek be és a jelentkezők száma már meghaladja a 600-at. A végrehajtóbizottság a jelentkezőknek *kérdőíveket* kézbesíttet és azok beküldése után megállapítja *a kataszter*t. Kéri ezúton is a még nem jelentkezőket, hogy címeiket a *Budai Társaskör* titkárságának, I., Krisztina-körút 103, a kataszter lezárása előtt, tehát mielőbb jelentsék be.

A bérmálás szentségét Serédi Jusztinián bíboros hercegprímás helyett, akit egyházi ügyek Rómában visszatartottak, dr. *Breyer* István segédpüspök szolgáltatja ki. A bérmálás Óbudán kezdődik május 25-én, pünkösd hétfőn, ahol az újlakiak is bérmálkoznak. Május 26-án a Krisztinavárosban a kerület hívein kívül a tabáni és városmajori híveket is megbérmálja a püspök, május 27-én Kelenföldön, június 6-án pedig a budavári koronázótemplomban lesz a bérmálás, ahol a várbelieken kívül az országúti, alsó- és felsővízivárosi híveket is megbérmálja a hercegprímás segédpüspöke. Minden alkalommal reggel 9 órakor kezdődő csendes szentmise és szentbeszéd után.

A kelenföldi villamos centrálé kibővítése teljesen befejeződött és ezzel teljesítőképessége annyira emelkedett, hogy az egész főváros áramszükségletét ellátja. A két régi telepet rövidesen megszüntetik.

MÁTÉ István, szobafestő és mázoló mester, *I. ker., Attila-körút 8.* Telefón: 573—55.

Három világrész leggyönyörűbb tájait mutatja be *Czölder* Dezső Tátra-Adria-Tengerentúl képkiállítása, mely május 17-től május 31-ig van nyitva délelőtt 11 órától délután 5 óráig Fery Oszkár-utca 4/b. szám alatt. A kiváló festő, a Hollós Mátyás Társaság tagja, különleges művészettel jeleníti meg a tengerek sejtelmes szépségeit, vadregényes tájak gazdag bujaságát, a természet ritka szépségeinek bűvösségét, bájosságát. Mostani kiállításában különösen kiemelkednek a Plitvicai vízesés, Holdas éjjel, Hullám, „Leona", Algir, Quarneroi partrészlet, Great Falls vízesés, Washingtoni részlet, Sirocco és a budai hegyvidék szépségeit hirdető képei, amelyeken a művészi ihlet, a nagy szeretet, a biztos tudás tükröződik, csillámlik és ragyog. A kiállítást ünnepi keretek között, nagyszámú és előkelő közönség előtt nyitotta meg dr. *Eperjessy* István főv. tanácsjegyző, a Hollós Mátyás Társaság jegyzője lelkes szavakkal, mely után a közönség meleg érdeklődéssel nézte a kiállítás értékeit.

A frontharcosok élénk életet élnek Budán. A mult héten számos új pártoló tagot vettek fel, köztük dr. *Kozma* Jenő országy. képviselőt, *Fejér* József ny. h. államtitkárt, *Kapcza* Imre gázgyári főtisztet. Ez alkalommal gróf Takács-Tolvay a frontharcosok békebeli hivatásáról mondott beszédben üdvözölte az új tagokat, amit *Kozma* Jenő köszönt, kijelentve, hogy most a polgári fronton harcolnak a vörös invázió ellen. *Faragó* László dr. is lelkes beszédben ünnepelte az új tagokat.

Uj otthonba költözött az I. ker. *Iparoskör* és e hó 13-án avatták fel az I., *Attila*-utca 9. szám alatti ház első emeletén. Kedves, barátságos otthon ez, amelyet színültig megtöltött az iparosság, amelyet *Kollár* Gábor üdvözölt. Azután *Máté* István biz. tag, díszelnök mondott értékes beszédet az iparos sorsáról. Majd Korányi Márton, utána Viraág Béla szerkesztő köszönték meg az üdvözlést. Utóbbi kifejtette, hogy a budai krónikák sokat beszélnek arról a nagy multról, amit az iparos-főbírák bölcsessége és hazafisága teremtett meg. A várat is ők védték a Halászbástyán, kötélverők, mészárosok és más céhek bástyáin. Nem volt ott sem tisztviselő, sem fiskális bástya. Igaz, hogy akkor még fiskálisok sem voltak. Fölemlítette Szabó Sámuel áldozatkészségét, aki saját költségén készíttette el a török emléket, amely még mindig várja az ünnepélyes felállítást. *Tóth* István szólalt fel ezután azzal, hogy az ünnepet kövesse munka, majd vitéz *Mihály* Ferenc a X. kerület üdvözletét tolmácsolta. Az estét élvezetessé tette *Gömöri* Antal regős, aki szép régi magyar nótákat énekelt és jóízű magyar jeleneteket adott elő.

Az I. ker. Iparoskör *június* hó elsejére összehivott *közgyülésen* szervezi meg új tisztikarát, hogy az új otthonhoz méltó élet és munka folyjon az iparosság új őrhelyén.

Buda legszebb kerthelyiségét nyitotta meg a rózsadombi Zsigmond-kávéház és étterem, mely Zsigmond László agilis vezetése mellett rövid három hónap alatt a budai úriközönség kedvenc szórakozó helye lett. A jó konyha, pompás borok mellett, nagyszerű jazz-zenekar gondoskodik arról, hogy a vendégek igazán jól érezzék

A budai plébániatemplomok a székesfőváros kegyurasága alá tartoznak s a polgármester most jelölte ki templombiztosul: a budavári koronázó főtemplomhoz: Szendy Károly, a tabáni plébániatemplomhoz: dr. Némethy Károly, a krisztinavárosi plébániatemplomhoz: dr. Gallina Frigyes, a városmajori plébániatemplomhoz: dr. Lamotte Károly, a felsővizivárosi plébániatemplomhoz: dr. Némethy Károly, az újlaki plébániatemplomhoz: Vajna Ede, az óbudai plébániatemplomhoz: Wossala Sándor tanácsnokot.

Az Óbudai Dalkoszorú június hó 7-én ünnepli meg fennállásának 70-ik évfordulóját és az ünnep egyik *védnöki* tisztségét fölajánlotta lapunk kedvenc szórakozó helye lett. A jó konyha, pompás borok mellett, nagyszerű jazz-zenekar gondoskodik arról, hogy a vendégek igazán jól érezzék

EXCELSIOR
VÖRÖS SALAK
szállítja nagyban és kicsinyben tenniszpályák, kertek, parkok részére a
Salak Kereskedelmi és Szállítási Vállalat
VII., Dohány utca 59
Telefon: József 428—64

56-ik közhasznú és jótékonycélú
Magyar Királyi
Állami Sorsjáték
17.000 nyereményt sorsolnak ki 250.000 pengő értékben.
Felemelt nyeremény
40.000
Nyeremények:
20.000 P. 10.000 P. 2-szer 5.000 P. 4-szer 2.500 P. 6-szor 2.000 P. 10-szer 1.000 P stb., melyek mind készpénzben fizettetnek ki.
Huzás június 10-én.
Sorsjegy árak:
Egész 3.— P. Fél 1.50 P.
Kapható minden bank-, sorsjáték-üzletben és trafikban. Postai rendeléseket, a pénz előzetes beküldése után azonnal teljesít a Székesfővárosi Magy. Kir. Pénzügyigazgatóság, Bpest, V., Szalai-u. 10.

BÁCSKAI KONYHA!
CSÁSZÁRFÜRDŐ
éttermeiben bácskai ételkülönlegességek dunántúli borok!
CSIRSZKA KONRÁD
VENDÉGLŐS
ALKALMI KÜLÖN TEREM
POMPÁS KORAREGGELIKÁVÉ

UJ VEZETÉS!
UJ KORSZAK!
OLCSÓ ÉTKEZÉS!
ESPLANADE ÉTTEREMBEN
Esplanade szálló épülete. Lukács fürdővel szemben. Ia menü (leves, sült körettel, tészta) 1.60 pengő.
IGAZ JÓ BOROK! Olcsó villásreggeli. — Esténként szalonzene.
Külön termek bankettek, esküvőkre

BLÚZ UJDONSÁGOK
Angol fazón, panamából, színekben .. 8.—
Angol fazón, színes puplinból 11.—10.—
Divat fazón, raye-puplinból ..... 10.—
Divat fazón, Ia nyersselyemből, színekben 17.50
Divat fazón, Crêpe de Chineből ..... 22.—
FÁBIÁN JÓZSEF
I., KRISZTINA-KRT. 8-10

HALWA S.
BUDÁN, I., SZENT JÁNOS-TÉR 4
TELEFON: AUTOMATA 507—37
Állami díszoklevél — Ezüstkoszorús mester
NAGY ARANYÉREMMEL KITÜNTETVE
Vadászfegyverek, fegyverjavítások, sportcikkek, cserkészfelszerelések
PUSKAMŰVES

SZENTIMRE GYÓGYFÜRDŐ
(Rácfürdő)
Erősen radióaktív és rádiumemelet tartalmazó természetes 42·4 C° földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Személyi hírek

HENNYEY VILMOS dr. ny. h. államtitkár tartott érdekes előadást az idegenfogalomról e hó 22-én este a Gazdaságvédelmi Társaság ülésén.

DINICH VIDOR azt az indítványt terjesztette a város közgyűlése elé, hogy tekintettel a jövő évi olimpiászra, alakítsa meg a város a külön sportbizottságot.

HETÉNYI IMRE dr. főkapitányhelyettest, a volt lapszerkesztőt rendkívüli ünneplésben részesítették kartársai 60-ik születésnapja alkalmából, de üdvözölte őt a belügyminisztérium nevében *Seitovszky* Béla miniszter levélben, *Sztranyavszky* Sándor államtitkár, *Bezzegh-Huszágh* Miklós főkapitány, *Andréka* Károly h. főkapitány, *Markovits* Miklós dr. k. főtanácsos a detektívosztály és a hírlapírók nevében *Kovács* Arnold.

PÁVAI VAJNA FERENC dr. főbányatanácsos Hajdúszoboszlón e hó 17-én tartott előadásán rámutatott Hajdúszoboszló *rohamos fejlődésére* az ott eszközölt mélyfúrások révén és ezzel önkéntelenül rámutatott Buda fejlődésére az itt eszközlendő mélyfúrások esetén.

HUSZKA ELEMÉR dr. mondott rendkívül érdekes beszédet a pedagógiai pacifizmusról borgazdaestjén a „Péntekiek" társaságában számos pedagógus vendég jelenlétében.

SCHÖN GYÖZŐT, a Bp. szfőv. gázgyár h. vezérigazgatóját értékes szakmunkásságáért levelező taggá választotta az Osztrák Gáztechnikusok Egyesülete most tartott 50-ik jubiláris közgyűlésén és aranytollat nyujtott át neki ünnepélyesen.

ILLYEFALVI LAJOS, a statisztikai hivatal igazgatóján, orvosi műtétet végeztek sikerrel s így gégebántalmai megszűntek. Teljes felgyógyulásának érdekében délvidékre utazott.

KRUCK ELEMÉR dr. ügyvédet ünnepelték e hó 15-én a pénteki borgazdatársaságban, mint borgazdát, kedves barátot és kiváló ügyvédet.

CSELÉNYI PÁL dr., a Nemzeti Hitelintézet főtisztviselője került a főváros parlamentjébe a tragikusan elhúnyt Nagy Géza helyére, a Keresztény Községi Párt hegyvidéki kerületéből. Cselényi a keresztényszociális mozgalmak vezetői közé tartozik és személyében a többségi párt elsőrendű debattert nyert, aki a közgyűléseken eddig is már jelentős sikereket aratott.

ZÖLD KÁROLY karnagyot meleg szeretettel köszöntötte az Óbudai Dalkoszorú e hó 14-én 60. születésnapja alkalmából. 40 éve, hogy dalos, 25 éve, hogy az Óbudai Dalkoszorúnak karnagya s boldog házasságának is most van a negyedszázados évfordulója, A dalosok, örök hálájuk jeléül, kedves emléktárggyal lepték meg az ünnepelt házaspárt.

DEMMEL ALADÁR dr., a Földbirtokrendező Szövetkezet ügyv. igazgatójának a kincstári főtanácsosi címet adományozta a kormányzó.

ÖTTÖMÖSY ZENÓ dr. ügyvéd e hó 23-án zárta be a Pénteki Borgazda Társaság estjeit. Ez alkalommal számolt be dr. Zboray Gyula az estek sikeréről. Ezentúl nyáron csak két estét rendez a társaság, amikor a téli vendégek látják vendégül a volt borgazdákat.

NAGYÖSZI FERENC vezeti ismét az országos választásoknál a II.. kerületi Egységes Párt választási irodáját.

SZITÁR ENDRE dr., a Budai Társaskör és a Budai Ügyvédek Egyesületének titkára, e hó 19-én „A szegényvédelem gyökeres reformjá"-ról értekezett, amihez *Csorna* Kálmán és vitéz *Pétery* Aladár szóltak hozzá.

HARINGÁTS KÁROLY és neje öt hét óta Afrikában, Algir városában tartózkodik sógoránál, *Herczegh* Kálmán gyárosnál, aki magyar gépekkel rendezte be az ottani gyárát, kinek vendégszeretét Apponyi Albert gróf is élvezte ottartózkodása alkalmával.

VADASKERT VENDÉGLŐ
Hűvösvölgyi végállomás
(Az uj vám mellett)
JAZZ-TÁNC

Negyvenéves ügyvédi jubileum. A Budapesti Ügyvédi Kör május hó 7-én tartotta ötvenedik rendes közgyűlését és ünnepelte azt a 16 tagját, akik ebben az évben töltötték be ügyvédi pályafutásuk negyvenedik esztendejét, köztük két budai polgártársunkat, *Rose* Henrik dr.-t és *Berényi* Sándor dr.-t.

Rose Henrik dr. ügyvéd, m. kir. kormányfőtanácsos. Kassán született 1864-ben. Középiskolai tanulmányait a budapesti Ferenc József intézetben végezte, ügyvédi oklevelét 1891-ben nyerte el. Már fiatalabb éveitől kezdve résztvett az országos és városi politikában. Három ízben tagja is volt a székesfőváros törvényhatósági testületének. Az Egységes Párt, valamint a Tisza István Társaskör tagja. A Tisza István-féle disszidens kor mozgalmaiban élénk részt vett és a választási bizottság jegyzője, majd alelnöke volt. A legutóbbi községi választásoknál a IV. választókerület elnökeként működött. Több cikluson keresztül elnöke a II. ker. adófelszólamlási bizottságnak is. Tagja a Kúria ügyvédi tanácsának. A Községi Takarékpénztár megnyitásakor annak főügyészévé nevezték ki s visszavonulva a magánpraxistól, csak ezen hivatásának él. Ügyvédi és közéleti téren szerzett érdemei elismeréseül 1929 áprilisában a kormányzó m. kir. kormányfőtanácsosi címmel tüntette ki.

Berényi Sándor dr. a fejérmegyei Bieskén született 1865 május 3-án, gimnáziumi tanulmányait Budapesten a kegyes tanítórendiek gimnáziumában végezte, a jogot pedig a budapesti egyetemen fejezte be 1888-ban és 1891 június 9-én nyerte el az ügyvédi diplomát. Húsz évig volt a pesti oldalon keresett irodája és éppen 20 éve annak, hogy Budára helyezte át lakását és irodáját. Intenzív jogirodalmi tevékenységet fejtett ki, főleg lakásbérleti ügyekről írt cikkeiben. Jogirodalmi működését Králik Lajos „A magyar ügyvédség története" c. nagy munkájában már 1903-ban mint példaadót méltányolta.

Szentendrétől — Nagytétényig egyöntetű közlekedés létesülne, ha a város átvenné a HÉV. budai vonalait s azokat átalakítaná villamos közúti útvonallá, ami a közbül fekvő községeket szorosabban kapcsolná Budához, lehetővé tenné e községekben a hivatását végző családapák számára a nyaralást, a városban elők számára a kirándulásokat, az idegenekenek a Dunapart és a hegyvidék szépségeiben való gyönyörködést. Uj életet hozna Budára, annak idegenforgalmát emelve, fürdőügyét fejlesztve. Geológusok állítják, hogy az egész útvonal mentén, számos helyen tárhatók fel gyógyforrások, a mi hasznára válna az érdekelt községeknek, de szolgálná Budapest élelmezését is ez útvonal mentén létesülő kertgazdaságok útján. Ezt a kérdést nemcsak garasos vasúti szempontokból szabad elbírálni, hanem Budapest, a milliós Budapest székesfőváros és közvetlen környéke magasabb szempontjából is.

Széchenyi Strandfürdő
24-én, pünkösd vasárnap megnyilik

Elcsúfítja a Császárfürdő látképét az a baraképület, mely a háború idején épült a fürdő és a HÉV állomása között s amelyet sehogy sem tudott onnan eddig elvakarni semmiféle hatalom. Az egykori kórházbarakba a háború után mindenféle menekült családok telepedtek le és talán házbért sem fizettek s így nagyon ragaszkodtak ehhez a csúf oduhoz, mely most már sehogy sem illik a „fürdőváros" szép gondolatához. Ennek a baraknak az eltávolítását tette szóvá *Günther* Béla, a III. ker. Egyesült Polgári Társaskör e hó 5-én tartott választmányi ülésén, amelyen *Andréka* Károly elnökölt, akit *Szalay* Sándor volt elöljáró üdvözölt, mint a RAC egyik elnökét a sportklub 10 éves jubileuma alkalmából, amikor a Testnevelési Tanács aranyéremmel tüntette ki. Az ülés folyamán felvetődött az *óbudai híd kérdése* s hogy az ezzel kapcsolatos városszabályozást állandó figyelemmel kísérhesse, bizottságot küldött ki a választmány. Az óbudai társadalom szervezéséről *Martin* Gyula igazgató tett jelentést és hosszú vitára adott alkalmat *Günther* Béla már említett felszólalása a barak ügyében. Ott furcsa volt a helyzet, mert egyideig a Császárfürdő ellenezte a lebontást, amikor azt az elöljáróság sürgette, — most a Császárfürdő is a lebontás mellett volna, de most az elöljáróság felsőbb helyről rendeletet vár, hogy azt lebonthassa. *Andréka* Károly is a lebontás mellett foglalt állást. Azután *Deutsch* Adolf könyvtáros jelentette, hogy *Gloetzer* József gázgyári h. igazgató 167 kötet könyvet ajándékozott a könyvtárnak. Az örvendetes bejelentés után az elnök berekesztette az ülést és társasvacsorához ült a társaság.

A Budai Klub előadássorozatát befejezte és helyiségeit a nyári idény tartamára a volt Florida kioszk (Fogaskerekűvel szemben) területére helyezte át, ahol a tagok részére elkülönített parkrész rendelkeésre áll.

A Budai Lövészegyesület közgyűlése, mely e hó 21-én nem volt határozatképes, — *június hó 2-án* lesz, amikor dr. *Kozma* Jenő orszgy. képviselőt választják meg egyhangúlag főlövészmesternek.

Pusztuló villatelepek. A Balaton partján uralkodó szörnyűséges állapotokról írja egyik — ott villával bíró — előfizetőnk az alábbi sorokat:

A balatonparti erőszakos árvíz kultúrapusztításai égbekiáltó kérdőjelként meredtek a jóhiszemű polgár elé: hát ez is lehetséges?! Hát szabad ennek egy kultúrországban megtörténnie, éppen ott, a legnagyob kincsünknek hirdetett Balaton partján? Hisz ez hajmeresztő! Békés polgárok kineseiket beépítik a balatoni kultúra emelésére, azután jön az árvíz (a mesterséges) és kiönti őket, mint az ürgét. Hát ez borzasztó! Mert azt mondják, hogy a Duna vize magas, hogy lehet a Siót belevezetni. De ez így van már 7 éve. Láttuk a Duna fenekét kiszáradva, de a Balaton vize az mindig a kiöntés szélén állt. Mert mesterségesen akadályozzák a Sió-gát levezetését. Hadd pusztuljanak a villák. És itt Balaton-ankétokat rendeznek a Balaton partjának intenzív beépítése érdekében szegény magyarok! *(F. G.)*

A Magyar-Indiai Társaság május hó 29-én (péntek) d. u. 6 órakor, a „MOVE" székházában (VII., Podmaniczky-utca 45., II. em. kis terem) tartja évi rendes közgyűlését, *Zajti* Ferenc elnölete alatt. Ezt megelőzi d. u. 5 órakor ugyanott a választmány ülése.

RAVASZ cukrász Előkelő cukrászszalón I. ker., Krisztina-körút 75

A képviselőválasztásokra izgalmas készülődés folyik már az összes budai pártokban, ahol a tisztikarok reorganizálása is — a siker érdekében — nagyobb mérveket öltött. Mindenhol megfelelőbb embereket keresnek, mint akik a mult választást intézték, mert annak eredményével sehol sem voltak megelégedve. Sok személyesere van kilátásban, ami majd a listákon is érezteti hatását. Egy-egy mandátum elnyeréséhez a decemberi választási statisztika alapján 11.044 szavazat szükséges. Összesítve a községi választásoknál leadott szavazatokat, a következő helyzetképet kapjuk: a szavazatok számával a sor elején áll a keresztény párt, amelyik az első kerületben 3988 szavazatot nyert (48·8%), a II. kerületben 4991 (29·1%), a III. kerületben 3740 (25·8%), a XI. kerületben 4879 (35·7%) és a XII. kerületben 3858 szavazatot (30·3 százalékot) nyert, összesen 21.456 szavazattal, 32·4 százalékát hódította el a szavazóknak. Az Egységes Párt az I. kerületben 2149, a II. kerületben 4136, a III. kerületben 1994, a XI. kerületben 1865, a XII. kerületben 2131, összesen 12.275 szavazattal, 18·5 százalékát érte el a szavazatoknak. A Keresztény Ellenzék egész Budán 6320 szavazatot, vagyis 9·5 százalékot, a Frontharcosok 4930 szavazatot, vagyis 7·4 százalékot, a Szabadelvűek 4589 szavazatot, vagyis 6·9 százalékot, a Nemzeti Demokrata Párt teljesen letörve 3428 szavazatot, vagyis 5·1 százalékot és a Szociáldemokrata Párt ugyancsak egész Budán 13.268 szavazatot, vagyis 20 százalékát érte el a választópolgárok bizalmának. A jövő választáson a szavazatok leadásánál nem lesz nagyobb eltolódás, mert a helyzet december óta nem változott, így a fenti statisztikából következtetve, a Keresztény Pártnak *két*, az Egységes Pártnak és Szociáldemokrata Pártnak *egy-egy* biztos mandátuma van, míg a másik két mandátum a nagyobb töredékeknek juthat.

Díszgyűlés keretében ünnepelte az óbudai r. kat. egyházközség elnökének, *Mettelka* Frigyesnek kormányfőtanácsossá történt kinevezését, majd május 5-én az óbudai keresztény társadalom ünnepi vacsorát rendezett tiszteletére a zsúfolásig megtelt Korona Vigadóban. Az est egyúttal kedves alkalmul szolgált dr. *Botzenhardt* János örökös fővárosi bizottsági taggá való megválasztásának megünneplésére is. Az első felköszöntőt szívhez szóló szavakkal *Sagmüller* József prelátusplébános mondotta, éltetve a két ünnepeltet, majd *Kontra* Aladár orszgy. képviselő, *Stercz* István iskolaigazgató, *Schulz* Ágoston államtitkár köszöntötte a két régi kereszténypárti vezért, akik meghatottan köszönték meg az ünnepeltetést. A pohárköszöntők között az egyházközségi énekkar *Pataki* Dezső karnagy kiváló vezénylésével szebbnél-szebb magyar nótákkal szórakoztatta az előkelő közönséget.

Budán a tanítóság külön tanügyi bizottság keretében szervezkedik a választásra és így egytáborban csatlakozik a keresztény és nemzeti politika támogatására. Az első kerületben *Till* Géza és *Libentritt* József, a II. kerületben *Rácz* József végzi a nagyarányú szervezés munkálatait, míg a harmadik kerületben *Stercz* István elnöklése alatt máris életerősen működik és jelentős eredményeket ért el az új szervezet.

SZEMÜVEG Zibrinyinél, I. Attila-u. 12

Gyermek őfelsége volt a központja a nemzeti gyermekhét ünnepségeinek az összes fővárosi iskolákban és különösen kedvesen emlékeztek meg a magyar jövendő nagy ígéretéről a *Rómaifürdő-telepi* elemi iskolában, ahol *Reischl-Réw* Sándor igazgató bevezetése után dr. *Geguss* Dániel főkapitányhelyettes, a gyermekvédelem nagy apostola tartott emelkedett, költői szépségekben gazdag ünnepi beszédet azokról a feladatokról, amelyeket a magyar társadalomnak teljesítenie kell. A szülői szíveket mélyen meghatotta az apostoli lelkületű, gyönyörű beszéd, amely után vitéz dr. *Csabay* Jánosné iskolaorvos a gyermek testi védelméről tartott nagyértékű, tanulságos előadást, a legbájosabb közvetlenséggel. Az elismerő tapsok elhangzása után *Flóry* Győző és *Kocsán* József tanítók kiválóan sikerült, szép vetítettképes előadása következett a gyermek helyes és szép életéről. Nagy taps jutalmazta fáradságukat. Az ifjúság énekkara *Hollós* Katalin tanítónő betanítása mellett a leghatásosabb irredenta dalokat énekelte. A szép ünnepséget kiegészítette a változatos, eredményekben gazdag kézimunkakiállítás, melyet *Kis-Kovács* Rezsőné és *Kuncze* Ilonka napközi otthonfelügyelők rendeztek.

A *„budapesti kisegítőiskola"* Gyermekvédő Egyesülete a III. kerületi kislétszámú osztályok bevonásával május 9-én kitűnően sikerült gyermeknapot tartott a raktárutcai elemi iskolában nagyszámú közönség előtt, amelyet az egyesület elnöke dr. *Botzenhardt* János nyitotta meg lelkes szavakkal, vázolva a huszonhárom éves egyesület eredményekben gazdag működését. *Martin* Gyula igazgató, ügyvezető-elnök hatásos ünnepi beszédében a gyengék védelméről tartott előadást, amelynek keretében ismertette azt a szép munkát, amely a gyenge tehetségű gyermekek tanítása és nevelése terén eddig történt. A jövőben a kislétszámú osztályoknak újra iskolákká kell csoportosulniok, mert csak így védhetők a gyengék s válnak keresetképessé. A nagy tapssal honorált beszéd után szavalatok, ének, színdarabok következtek. *Cicutti* Lajos igazgató lelkes felszólalásával ért véget a szép ünnepség, amelynek rendezését nagy agilitással *Francozo* Richard, *Wittek* Kató, *Fáy* Adolfné, *Mezei* Géza tanítók munkálták.

Auguszt pavillon
Gyönyörű parkja és pompásan berendezett helyiségei Buda előkelő közönségének kedvenc uzsonnázó helye
Budán, I., Hidegkúti-út 22

VIRÁGOS BUDA
KERTÉSZETI KÖZLEMÉNYEK

Asparagus helyett *virágkötészethez szabad földben micsoda zöld növényt lehet ültetni?*

A kérdés alapján úgy gondolom, hogy a szabadföldi közönséges, ehető spárgát (Asparagus officinalis) kellene helyettesíteni, mert az A. Sprengerit meg az A. plumosát szabad földbe ültetni nem való, legfeljebb kihült melegágyba. Tudnom kellene ezért, hogy melyik A.-ról van szó. Az A. officinalis finomságú szabadföldi zöld növény alig van; azonban kötészethez jól felhasználhatók a nyári ciprus (Kochea trictiophylla) hajtásai. Ennek magja tavasszal magvető ágyba vetendő és palántázni helyes. Egy nyári növény, sövénynövényként is jól gondozható. Az anyanövényekről ősszel hullott mag a szabad földben át is telel, tavaszkor ki kel és így is palántázható.

Leanderemmel *mit csináljak, mely a pincémben telelt, levelei összezsugorodtak, csörögnek?*

Nem szokatlan jelenség, hogy a Nerium oleander telelés közben, mert ilyenkor rendszerint figyelmen kívül marad, kiszárad. Valószínűleg növényével is ez történt. Ilyen esetben alaposan meg kell öntözni s hogy ha a baj nem súlyosabb, a növény vízzel teleszívja magát. Az nem valószínű, hogy az elszáradt levelek megmenthetők, nagyobb a valószínűség, hogy lehullanak s új leveleket hajt. Ha a zsugorodás már a hajtásokra is átterjedt és a bőséges öntözés dacára sem múlik ez el, akkor a növény koronáját felényire vissza kell vágni.

A tavalyi muskátli *miért nem virágzik? A fűtőtest mellett nagyon jól telelt.*

A muskátli (Pelargonium), a szabályszerűen augusztus végén, fejdugványozással szaporított, jól telelt, tehát első éves növényen virágzik szépen. A kertészek tavaszkor ilyen, akkor még nem is egyéves növényeket árusítanak. Minél idősebb a muskátli, annál sülányabb a virágzása. Hogy a fűtőtest mellett muskátlija jól telelt, nehezen tudom elgondolni, mert azon valószínűleg megújultak a hajtások.

KIRÁLY-FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. szám.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas kőrnátriumot és magnézlumot **tartalmazó hévviz**
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fém mérgezés, máj-, lép-, méh-, hágyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdő: férfiaknak . . . . reggel 5—1 óráig; nőknek hétköznap délután 2—7 óráig
!! IVÓ KURA!!

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM
Kitűnő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálvíz
A szentendrei HÉV vasútnak, a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III, LAJOS-UTCA 148. SZ.
TELEFÓN: AUTOMATA 624—57.
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett
Kölcsönöket folyósit váltóra, folyószámlákra, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

BALÁZS vendéglő Hűvösvölgy végállomás
Specialitások: Rántott csirke, dampfnudli. Nyitott és csukott terraszok. — Naponta cigányzene. —

KERPEL
MIMOSA CREME
SZÉPÍTI, FEHÉRÍTI ÉS PUHÍTJA AZ ARCOT
EGY TÉGELY ÁRA: 1 P
TEGYEN KÍSÉRLETET
KERPEL
MIMOSA TOILETTE ÉS MOSDÓSZAPPANNAL
Szépít, üdít, fehérít. EGY NAGY DARAB ÁRA: 90 f
KÉSZÍTI:
KERPEL „SZENT ISTVÁN" GYÓGYTÁRA
BUDAPEST, II., MARGIT-KÖRÚT 38 TELEFON: 5-16-19

Ez az eset már önmagában is elegendő ahhoz, hogy öreg muskátlijában sok gyönyörűsége ne legyen, mert annak virágzóképessége nagyon csökkent.

A további kérdésekre válaszolva, az elvirágzott Cyclamenre vonatkozólag csak egy eset van, az öntözést fokozatosan beszüntetni, hogy a levelek is maguktól elszáradjanak és a gumó pihenjen. Jövőre a gumót át kell ültetni, rendszeresen gondozni kell, hogy kihajtson. Azonban alig hiszem, hogy az így újra hajtó Cyclamenje majd ismét virágzással pompázzon. Az őszszel, télen forgalomba kerülő Cyclament a kertészek esztendőnként magvetés után palántáról nevelik. Az öreg gumók virágzóképessége fokozatosan csökkenik.

Az Azalea levél hullásának a legvalószínűbb oka az, hogy a növény földje a figyelmetlen öntözés folytán kiszáradt. Az Azaleát ugyanis rendszerint lápföldben (mórföld) nevelik s ennek a földnek az a tulajdonsága, hogy ha száraz, a vizet nagyon nehezen veszi fel. A levélhullás, ha még nem késő, úgy állítható meg, ha egyegy napra a növényt edénye széléig, vízbe állítjuk, hogy földje lassan ismét átivódjék vízzel. A levélhullásnak az is lehet az oka, hogy az Azalea meleg szobában áll. 10—12°-nál melegebb helyiséget nem igen bír el nyom nélkül.

Thujám, *mely 22 éves és 2½ m magas törzse van, még most sem oly erős, hogy karó nélkül önmagában megálljon. Három évvel ezelőtt tanácsolták, hogy a törzs tetejét vágjam vissza, hogy alul megerősödjön. Ez nem használt. Mit kellene tenni?*

A kérdésre látatlanban feleni nem könnyű, mert egy 22 éves Thuja karóra már nem szorulhat. A panasz valószínű oka, hogy a fa köves altalajú, vagy rosszabb esetben, Budán nem ritkán, sziklás, sekély földbe került, gyökerei a mélybe nem jutottak le, a föld szintje alatt terülnek szét. Ez esetben, főként ha szeles helyen áll, a karózása indokolt s anélkül bizony alig áll meg a saját lábán. Kár volt visszavágni, amivel úgy gondolom sokat veszített a szépségéből s ennek nyoma sokáig marad meg, karó nélkül még így sem áll meg.

KÖZGAZDASÁGI NAPLÓ

Szerkesztő: SZÁSZHALMI JÓZSEF.

* **A Magyar Köztisztviselők Fogyasztási Szövetkezete** központi telepeit, áruházát a Kossuth Lajos-utcai *Holzer* divatház helyiségeibe költözteti át, amely központi fekvésével ideálisan megfelel azoknak a felfelé ívelő céloknak, amit a magyar tisztviselőtársadalom érdekében *Tarján* Vilmos vezérigazgató és *Borbáss* Gáspár ügyvezető igazgatók kitűztek.

* **A Nagybátony—Újlaki Egyesült Iparművek rt.** közgyűlése jóváhagyta az 1930. évi zárszámadásokat, melyek szerint *a tiszta nyereség 477.332 pengő* és ez összegből *részvényenkint egy pengő ötven fillér osztalék* kerül május huszonharmadikától kezdődőleg az Angol-Magyar Bank rt. pénztáránál kifizetésre.

* **„Hungária" műtrágya-, kénsav- és vegyipar rt.** megállapította az elmult év mérlegét, amelyet az e hó 27-i közgyűlés elé terjeszt. Az eredményt befolyásolta az európai válság, amelynek kihatását leginkább a műtrágyaipar érezte meg, mivel az alacsony gabonaárak mellett a gazdák vásárlási kedve jelentékenyen csökkent. A mérleg *463.281.31 P haszonnal* zárult, amelyből *450.000 P az értékcsökkenési alap, 10.000 P a tisztviselők nyugdíjpénztár* gyarapítását szolgálja.

* **A Beocsini Cementgyári Unió** május 16-án tartja évi közgyűlését. A vállalat üzleteredménye nagyjából a tavalyi nívón mozog és így az igazgatóság azt a javaslatot teszi a közgyűlésnek, hogy a részvények után épúgy, mint a megelőző évben, *13 P osztalék* kerüljön kifizetésre.

* **Magyar Szövetkezeti Evkönyv** *1931. évi új kötete* immár hatodik esztendeje jelen meg dr. *Pártos* Szilárd szerkesztésében, amely úgy szellemi tartalom, mint technikai kiállításban méltóan reprezentálja a magyar szövetkezeti mozgalmat. Mint a *Magyarországi Szövetkezetek Szövetsége* hivatalos évkönyve, részletes beszámolót ad a szövetség mult esztendei működéséről. A közel 700 oldalas, kemény vászonkötésben megjelent évkönyvnek rendkívül gazdag és komoly gyakorlati értékű anyagát a képek, grafikonok, rajzok, statisztikai táblázatok egész sora teszi színessé és elevenné. Megrendelhető kiadóhivatalunk útján is.

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régt jóhírű céghez
I, Logodi-u. 19 **Béres Márton** Tel.: 536-33

Telek ház lakás

Budai Napló
I. ker., Bors-utca 24. szám
Telefon: 502-96

Bérháztelkek

Buda legszebb helyein eladók

1. A **Fő-utca, Pálffy-tér, Ganz-utca** által határolt parcellázott telkekből 76 négyszögöltől kezdve. **Hatemeletes bérházak** összenéző udvarokkal engedélyezve!
2. **Fillér-utca** és **Ezredes-utca sarok.**
3. **Donáti-utca 3. sz.,** öt emelet építhető.
Öröklakásoknak kitűnő helyek.

Bővebbet **dr. Székely Márton** ügyvéd irodájában, VII., Erzsébet-körút 32. sz. alatt d. u. 4—6 között. Telefon: 448—22

Lakások kiadók

a statisztikai hivatallal szemben!

Bimbó-utca 1-3-5. sz. házban

kettő-, három- és ötszobás

hallos

modern kivitelben. Központi fűtés, meleg víz:

Bővebbet a helyszínen, vagy **Katona, Székely és Molnár** építészmérnökök irodájában, **Személynök-utca 11.** Telefon: **298-29** és **135-41.**

TELEK

Város az erdőben. Tisza István kertváros. A budai hegyvidék legszebb kertvárosa. Hüvösvölgy mellett. Festői kilátás. Magaslati fekvés, 150—300 négyszögöles árnyas erdőparcellák. Villany, vízvezeték, autobusz. Előnyös fizetési feltételek. Dr. Keresztes Béla, VII., Damjanich-u. 30. Tel.: J. 431—56.

Telekbérletet keresek Budán villamos és erdő közelében Weekend-házacskák és kisnyaralók részére. Pollák Lipót, VII., Akácfa-u. 30., délután.

Rózsadomb alján 300 négyszögöles, befásított telkek, közművekkel és szép kilátással jutányosan eladók. (108)

Szépvölgyi fenyvesben egyedülálló 16 holdas és a római Dunaparton 4 holdas telek szanatórium, weekendtelep részére eladó vagy bérbeadó. Dr. Lugmayer József ügyvéd, II., Margit-körút 1. Automata telefón 515—52.

Rózsadomb legszebb helyén, Zárda-utcában 304 öles telek összes közművekkel kedvező fizetési feltételekkel eladó. (121)

Rózsadomb legszebb helyén, autobusz megállónál, 380 négyszögöles telek olcsón eladó. (112)

Bercsényi-utca és Baranyai-út sarok, 1010 négyszögöl telek, minden közművekkel, nagyon olcsón eladó. Telefón: 824-44.

Buda legszebb és legegészségesebb helyein. Istenhegyi-út 37. és Tamás-utca 21. szám alatt termő gyümölcsfákkal beültetett összes közműves, 300 öles villatelkek jutányosan kaphatók részletre is. Tulajdonos, Csollán ügyvéd, Váci-utca 42. Telefón: 846—58. Értekezés 4—6 óra között.

Sashegyen, Budaörsi-út felett délkeleti fekvésű vagy 400, vagy 280 öles telek olcsón eladó. Mindkét telek villamostól 5 percre, két utcára nyílik. (120)

Bornemissza-utcában 145-öles telek eladó. (127)

Ujszentjános-kórháznál téli-nyári bérvillatelek egyik Szarvas-úton, a másik Virányos-úton közművekkel, fásítva, vaskerítéssel, déli fekvéssel, eladó. Ikervillának 6800, 10.200, 13.200, 8000 pengős részek. (102)

Rózsadomban, Bimbó- és Vérhalom-utcában mentén gyönyörű fekvésű 270 öles telkeink, dunai kilátással, eladók részletfizetésre is. Építési kölcsönt nyujtunk. Rózsadombi házépítő rt. V., József-tér 8. Telefón: 806—00.

ÜVEG és porcellán-árukban **GÁL LAJOS Budán** II., Széna-tér 7 vezet
Tisztviselők nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltétel

Hidegkúti-úton, Star filmgyár mellett, villamos közelében, kettő à 298-öles telek, diófás parkban, összes közművekkel. (69)

Fery Oszkár-utcában 206 öles telek eladó. Építési iroda I., Naphegy-utca 21. Tel. 527—80.

HÁZ

Rózsadomb elején földszintes családi villa két 3 szobás lakással, 316 négyszögöles kerttel, 76.000 pengőért eladó. Bővebb felvilágosítást a kiadóhivatal ad. (130)

Különleges szépségű, elsőrangú építkezésű sarokbérház, étage-fűtéssel, 55.500 pengő bérjövedelemmel, 11% nettó hozamra, eladó. Részletes felvilágosítás a kiadóhivatalban. (107)

Keresek 40.000 pengős árban családiházat, a budai hegyvidék alján, I. vagy II. kerületben. Ajánlatok a kiadóba. (124)

Buda legszebb helyén négyszobás villa, külön házmesterlakással, olcsón eladó. Telefón József háromszázhatnegyvennégy. (132)

Bornemissza-u. 46. sz. alatti villaszerű ház, két háromszobás és egy egyszobás komfortos lakással eladó. (133)

Délivasútnál négyszobás, modern alagsoros villa 20.000 pengővel átvehető. (111)

Adómentes villa, 4 szobás, minden komforttal, télen, nyáron lakható, fogaskerekű Orgonás megállónál, villamos és autobusztól 5 percnyire, gyönyörű kilátással, *870* □-öl dísz- és gyümölcsöskertben. — Ugyanott *780* □-öl gyümölcsöskert, nyaralónak átalakítható házzal olcsón eladók. Telefón: J. 343—01. (131)

GYŐRI-ÚT 12

szövetkezeti ház épül.

Augusztus 1-én beköltözhető.

Buda legkulturáltabb és legszebb helyén 4, 3, 2, 1 szobás háztartásos és garzónlakások dél és délnyugati fekvéssel, minden kényelemmel, feltűnő olcsó áron elójegyezhetők.

30%-os befizetés beköltözésig zárolt számlára.

Felvilágosítás a helyszinen, telefon: Automata 562—70 és a kiadóban

HUBERT és Tsa B. T.
Egészségügyi berendezések, csövek. Műszaki cikkek, fémgyártás.
VI., Liszt Ferenc-tér 4. Tel.: 222-67

Szebb — Jobb — Olcsóbb
RÁDIÓ
CSILLÁROK, KELLÉKEK
NINCS PESTBUDÁN
IDŐT, PÉNZT TAKARÍT, HA ITT VÁSÁROL
KRISZTINA RÁDIÓHÁZ
I., KRISZTINA-KRT 141
TELEFONSZÁM: AUT. 566—83
Kedvező fizetési feltételek

RUDAS FÜRDŐ radioaktiv hőforrás
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ
FEDETT USZODA

Rózsadombon kétlakásos nagy villa, szép kerttel, alkalmi áron eladó. (109)

Sósfürdőnél egyemeletes, 3 lakásos ház, összes közművekkel 40.000 pengő. 24.000 pengővel átvehető. — Ugyanott 150 öles telek is. (118)

Városmajor-utca mellett pompás villa, 7 szobával, minden mellékhelyiséggel, parkos kerttel, luxuskivitelben, Vajda Zsigmond freskói-

Rózsadombon 6 szobás, gőzfűtéses villa 70.000 pengő. (57)

LAKÁS

ÖRÖKLAKÁSOKAT

építünk a Villányi-út (Szent Imre herceg útja) 8. számú, kitűnő fekvésű telkünkön. Felvilágosítások, tervek Benedikt Gyula építész irodájában, VI., Jókai-utca 12. (134)

Németvölgyi-út 2/b. sz. a. házban egy-, kettő- és háromszobás lakások hallal és központi fűtéssel, utcai fronton, kilátással a hegyekre és a szemben fekvő kertekre, villamos (75, 59) és autobusz közelében, május hó 1-ére kiadók. Felvilágosítás a helyszínen vagy Aut. 831—09. (136)

3 szoba hallos, minden komforttal épült lakás 2 W. C-vel, előszobával, központi fűtéssel vagy anélkül május 1-re. Székely, Retek-u. 69. Telefón: 532—28. (138)

Egy- és másfélszobás lakások, egy- és másfélszobás garzónlakások minden komforttal május 1-re. Mészáros u. 60/b. alatt épülő új bérpalotában autobusz megállónál. Székely, Retek-u. 69. Tel.: 532—28. (139)

Buda legegészségesebb vidékén 3 szobás, magasföldszintes szép lakás azonnalra, egy 5 szobás gyönyörű lakás május 1-re kiadó. Vígszínháztól 5 percnyire, autobusz megálló. Buday László-utca 5/b. Telefón 534—69. (139)

Műegyetem parkjával szemben, Budafoki-út 17. szám alatt kettő és négyszobás modern öröklakás és műterem háromszobás öröklakással eladó. Bővebbet a házgondnokságnál, hétköznap délután 3—4 óra között. (140)

Keresek villalakást legalább 4 szobával és mellékhelyiségekkel, lehetőleg a Németvölgy környékén, aug. hó 1-re. Ajánlatok a kiadóba, I., Borsutca 24. Tel. 502—96. (141)

Két gyönyörű Bergère-plüss foteuille és egy fehérre mázolt garnitura hall, vagy gyermekszoba részére eladó: II., Retek-u. 53/57.. Az új kárpitosnál. Tel.: 549—10.

Kettő-három-négyszobás komfortos lakások, központi fűtéssel, melegvízzel, hároméves házban, budai hegyekre szabad kilátással, **kettőszoba** hallos, komfortos lakás, **négy szoba** hallos, urasági **angol cottage,** belső lépesővel, saját központi fűtéssel, Horthy Köröndnél levő házakban, tulajdonos műépítésztől, Fadrusz-u. 6. Lágymányos 6—80 **azonnalra, augusztusra, novemberre** bérelhetők. (142)

Rózsadombon 5 nagyszobás lakás kerthasználattal máj. 1-től kiadó. II., Orgona-u. 8. (129)

Rózsadombon 5 szobás lakás, beüvegezett verandával, összkomforttal májusra kiadó. Elemi és leánygimnázium mellett. Autobusz megálló. (115)

KIADÓK

1931 augusztus hó 1-re, I, Hantos-utca 6/b. sz. alatt épülő bérházban rendkívül szép és olcsó **3 szobás modern lakások.** Bővebbet a helyszínen, vagy Feith műépítész irodájában (V., Katona József-utca 14. Tel.: 168—41)

ÖRÖKLAKÁSOK

a Horthy Miklós-úton. Lakbértörlesztéssel minden modern igényeknek megfelelő olcsó és prima kivitelű **öröklakások kaphatók 2—3 és 4 szobások hallal** Horthy Miklós-út 97. szám alatt épülő házban, melynek fizetési feltételei kilenczseres lakbér mint LÁB kölcsön, a többi pedig készpénzben fizetendő. Minden öröklakástulajdonos telekkönyvi tulajdonosa lesz az öröklakásának és megszűnt az egyetemes felelősség. Jelentkezni lehet: **Gábor Miklós, V., Mérleg-utca 2. I/6.,** ahol a tervek és kalkulációk megtekinthetők.

Egy-, kettő-, három-, négy- és ötszobás lakás kiadó. Iroda: I., Naphegy-u. 21. Tel. 527—80. (143)

Műtermet keresek egy- két szobával lehetően Buda belterületén. (114)

Novemberre keresek háromszobás villalakást, minden hozzávalóval, 2000 pengő évi bérért. Ajánlatokat kérek a kiadóba telefonon is.

Háromszobás, hallos, telekkönyvi tulajdont képező öröklakást keresek, törlesztéses vételre. (123)

ÜZLETHELYISÉG

Németvölgyiút 2/b. sz. a. autógarázs vagy nagyobb műhelynek vagy raktárnak megfelelő helyiség és több üzlethelyiség május hó 1-ére kiadó. Felvilágosítás a helyszínen vagy Aut. 831—09. (145)

Buda legszebb helyén, 2 épülő bérház mellett, melyekben üzlethelyiség nem lesz, vasportállal, karzat létesítésére alkalmas belmagassággal, bármely célra, de különösen mészáros, hentes, trafik, szabó, háztartási cikkek, festéküzlet stb. részére olcsó bérrel kiadók. Mészáros-utca 60/c. (146)

Még egy **3 szobás** és néhány **2 szobás** lakás hallal, modern kivitelben (központi fűtés, melegvízszolgáltatás, gőzszárító, stb.)
öröklakásként
vagy **évi bérért** kapható a **Vérmezőre néző** Attila-utca 95-99. számú társasház szövetkezet palotájában. Felvilágosítás ugyanitt a
STILUS ÉPÍTŐ R.-T.
irodájában, telefon: Aut. 557—44 és 558—36.

Főútvonalon
II, Retek-u. 33-35. sz. alatt épülő sarok-bérpalotában
ÜZLETHELYISÉGEK
valamint legmodernebb **2—3 szobás (hallos) lakások és 1 szobás garçonlakások** augusztus 1-ére kiadók. Közelebbit:
IV., Bécsi-utca 5. II. em. 1
Telefon: Automata 824—59
ÜGYVÉDI IRODÁBAN

FEDEZZE FEL ÖN IS A SASHEGYET!

Sashegy a Belvárostól gyalog is csak 25 percnyire.
Sashegy a Belváros hegye.
Sashegy a székesfőváros szívében — szívének jobbik oldalán.
Sashegy az előkelő középosztály települő helye.
Csak hegylejtőn lévő telkeket vásároljunk, ott van csak levegő, napsugár és kilátás.
Ön gyermekei arcáról leolvashatja hogy hol lakik;
nézze meg azután a sashegyi gyermekeket.
Sashegyi telkeinkről prospektust küld:
***Kubatura** részvénytársaság.*
Budapest, főpostafiók 77/0

Budai Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság
Budán, II., Fő-utca 9
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket.
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
Budai ingatlan-tulajdonosoknak gyors lebonyolítás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyujtunk
Mindennemű bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésre
SAFE DEPOSIT

Laptulajdonos: VIRÁG és TÁRSA
Kiadásért felelős: Viraág Béla.

Nyomatott a Révai Irodalmi Intézet Nyomdájában, Bpest V., Vadász-u. 16. — (Nyomdaigazgató: Linzer M.) —

XXVIII. évf. 1043. sz.

Megjelenés: hetenkint kétszer

ELŐFIZETÉS:

Egy évre . . 24.— P
Negyed évre 6.— P
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai féláron kapják

Budai Napló

1931. JUNIUS HÓ 11

Hetenkint kétszer

HIRDETÉSEK:

Egy hasáb széles, egy milliméter magas sor, egyszeri közlésénél 30 fillér. Szövegsor ára 2 pengő. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő

Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, a közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ: VIRAÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I., Bors-utca 24.

Hivatalos órák: Délután 4—6 óráig. Telefon: 502-96

Végre

ráeszmélt Buda közönsége arra, hogy a nagy magyar metropolis, Budapest székesfőváros keretében, — földrajzi fekvésénél fogva — külön nagy érdekei, külön hagyományai és saját dicsőségével bearanyozott multja van.

Ráeszmélt arra, hogy őslakossága egészen más vágású, mint a balparti városrészé, — hogy uj telepeseinek, akiket vonzott Buda csendje, gyönyörű hegyvidéke és patinás régisége, egészen más a lélekvilága, mint azoké, akik odaát kergetik a zajt és élik a nagyvárosok gyárszerű életét.

Ráeszmélt arra, hogy Buda áldott földje mélységes mélységig telve van olyan kincsekkel, amiket csak föl kell hoznunk, hogy az emberiség áldásává legyenek és a szegénylegő polgárság jólétének alapját képezzék.

Nekünk a világot igazgató Gondviselés megadta gyógyító erejű forrásainkban azt, amit nem adott másnak széles e világon. A külföld nagynevű tudósai álmélkodva állapitották meg, hogy e vizekben oly őselemek élnek ma még, amelyek millió évekkel ezelőtt szolgálták a teremtés nagy munkáját, — amelyek ott izzanak a nap gyógyító sugarában, és az emberi nyavalyákat gyógyító szereknél szászorosan, ezerszeresen nagyobb hatásúak, köztük — a rádium ősanyaga: — a thorium.

Valami végzetes nemtörődömség, talán a hirtelen világvárossá fejlődött balparti város érthető önzése, föltétlenül azonban a kellő szakértelem és tudás hiánya mindezt elhanyagolta, a magukat önként felkínáló kinceseket parlagon hevertette és ezzel pusztulásba vitte Buda polgárságát. Huszonhét éve küzd ezért lankadatlan erővel — minden más érdek feláldozásával — a *Budai Napló*, egy évtizede a „Hollós Mátyás Társaság", több éve már — királyi vérből származó elnöke vezetése alatt — a „Fürdőváros Egyesület", — de pusztában hangzott el minden szó és kárba veszett minden jóhiszemű akarás.

Az utóbbi két-három esztendő mégis Budára irányította az intéző körök figyelmét, még a politikusok is magukévá tették Buda ügyét biztató szóval, társadalmi körök tették megbeszélések tárgyává, csekély eredményű ankétek foglalkoztak vele, — de komoly, döntő nagy lépések nem történtek. Nem volt, aki megtegye!

Nem volt ennek az elárvult ügynek fehér lovon járó, csillogó vértezetű, fényeskardú lovagja, akire ujjal mutatott volna rá a pusztuló polgárság — íme — ez a mi lovagunk, ez a mi pártfogónk, ez a mi patronusunk. Nem volt, aki ennek a kérdésnek áldozza föl egész közéleti tevékenységét, — nem volt, aki az egész országban visszhangzó szóval rámutatott volna arra, hogy Budának ezek a nagy kérdései nemcsak egy városrész, nemcsak a magyar székváros, hanem az egész ország érdeke is, és Buda ősmagyar erejével kisugározza azokat az egész országra.

Erre eszmélt rá Buda népe! Itt keresi most a megoldást a polgárságnak nagy erővel megnyilatkozott vágya, hogy Buda érdekeit

külön országgyűlési párt

és annak minden más politikai tényezőtől

független képviselője

legyen bátorszavú szószolója az ország színe előtt.

Megalakul a

BUDAI PÁRT

és Buda polgársága szerető bizalommal emeli a képviselőházba saját követét!

Ezt a 48 pontot, amelyet, mint a Budai Párt programmját itt közlünk, szeretnénk kiszögezni a Városháza kapujára. Ez a 48 pont legyen a budai hiszekegy, — ezt kellene megtanulnia minden budai gyermeknek, — ezt kell tudnia minden budai embernek. Ezek nélkül nincs boldogulás, ezek nélkül nincs jobb jövő Budán, csak pusztulás, csak szegényedés, végső leromlás. Ez a 48 pont nem levegőben járó fantázia, nem igénnyel csillagászati számokat megközelítő anyagi áldozatokat, — nem követel mást, mint becsületes munkát és tervszerűen beosztott, elviselhető költségeket. Ez a 48 pont megnyugtatná Buda adófizető polgárságát, hogy túlterhelt adóit a maga jobb jövőjének megalapozására fizeti, és valóra váltva azokat, megteremtené azt a mesés Budát, amely után ennek a városnak minden józan okos polgára áhítozik.

A Budai Párt programmja
követeli, hogy

— a Városházán még az 1931. évben állítsanak külön ügyosztályt a fürdőügy és idegenforgalom szolgálatára és a gyógyforrásokat vegyék ki a csatornaügyosztály kezeléséből, a mivel rendkivüli módon segitik az iparost és kereskedőt, mert uj vevőkhöz jut,

— szervezzék annak mérnöki és geológiai szakosztályát megfelelő szakemberekből, hogy így megszüntessék azt a hiányt, hogy világhirű gyógyforrásainak nincsen forrásszakértője,

— szavazzák meg e külön ügyosztály számára a rendes költségen kivül azt az összeget, mely méltó a világhirű budai gyógyforrásokhoz és elegendő azok propagálására az egész világon,

— sajátitsa ki a város az összes gyógyforrásokat az egyöntetü eljárás érdekében, és e célra állitsa fel az állam segélyével a fürdőügyi bankot,

— fektessék le rendszeres munkával azokat az alapokat, amelyek lehetővé teszik a fürdőváros kifejlődését,

— elrejtett, megközelithetetlen gyógyforrásait tegye alkalmassá az ivókúrára és vizüket vezesse minden szabad, parkos térre,

— viselje gondját, hogy Budán mélyfúrások révén föltárassék a túlhevitett viz a füst nélküli város olcsó és füstnélküli fütésére, mely egyúttal a legolcsóbb energiát is szolgáltatná a világitás és közlekedés számára,

— helyezze át északról a gyárakat a kelenföldi dunapartra,

— épitse meg mai helyén a téli kikötőt és szerezzen hozzá télire meleg vizet, vagy mélyfúrás útján, vagy vezesse oda a dunamenti fürdők felhasznált és elfolyó melegvizét, egy csatornába gyüjtve azokat, hogy itt teleljen e melegvizű kikötőben minden dunai hajó Regensburgtól Galacig és külön nemzetközi látványossága legyen Budának,

— hajtsa végre a város a Viziváros és Országút közti városrész szabályozását, hogy ezen a legbelsőbb városrészen modern város épülhessen,

— tegye a nyugathoz méltóvá a mostani helyéről áthelyezendő kelenföldi pályaudvart és — hordassa el a Kelenföldet kettéválasztó. az Erzsébet sósfürdőt és a világhirű, de megközelithetetlen keserűvízforrásokat elkülönitő vasuti töltést,

— fejlessze ki európai nivón Buda világfürdő pályaudvarát, a Délivasut elavult pályaudvara helyén,

— épitse fel sürgősen a lágymányosi fertőző pocsolya feltöltésével a kiállitási területen a csarnokokat,

— létesitsen müvésztelepeket,

— hozza át az egyetemet és képeztesse ki az ifjuságot idegenvezetésre,

— épitsen fel az európai túra-autóutat, a Bécsi-út mentén, az Árpádforrás mellé a Stadiont, — a Római fürdőben a fedett és önmagát fütő uszó- és evező tréningcsarnokot,

— tegye a város egyöntetüvé a közlekedést a budai hegyvidékre, csatolja a fogaskerekü vasútat, olymódon a közuti-vasuthoz, hogy olcsó átszállójegyek kiadásával a közönség látogathassa a hegyvidéket — épitse ki a farkasréti közúti vonalat a Svábhegyre, teremtse meg a rendszeres közlekedést a János-, Gugger-, Mátyás-, Hármashatárhegyre, — váltsa meg a HÉV vonalait, hogy Nagytéténytől Szendtendréig az egész vidék becsatolható legyen,

— kapcsolja a város a belső területeihez a budai hegyvidék keleti lejtőjü domboldalait az autobuszközlekedés fejlesztésével, — fejlessze kilátóheggyé a Rózsabombot,

— alkosson a budai hegyvidék számos alkalmas pontján tavakat,

— létesitsen a Pasaréten nagy tavi strandfürdőt,

— tegye kellemessé a hegyvidéken való nyaralast, lehetővé ott a kertészetet és gyümölcstermesztést azzal, hogy fúrások révén ellátja forrásvizzel vagy vizvezetékkel és irgalmatlanul kiirtja a patkány, egér, féreg és hernyótenyésztő dudvát a város tulajdonát képező árkokból, a villák mentén és szabad területeken,

— nyissa meg a Mátyáshegyen épült 300 holdas parkot. — lássa el megfelelő szórakozóhelyekkel és nyissa meg ezzel az óbudai hegyvidéket,

— tegye 2000 esztendős multjához méltóvá Aquincumot és a Római fürdő környékét,

— rendezzen sportünnepeket az aquincumi 2000 éves cirkuszban,

— épitse meg a 40 év óta vajúdó gellérthegyi liftet,

— az idegenek érdeklődésének fokozása érdekében tegyen láthatóvá minden gyógyforrást — emeltesse ki a Várkertben elföldelt, Mátyás király idejéből származó és a világ legnagyobb Herkules szobrának mondott 400 esztendős szoborművet, — tárja föl a Vár rejtélyes pincéit, — tegye láthatóvá a Flórián-téri földalatti gőzfürdőt és sütőházat, tegye hozzáférhetővé a Gellértfürdő forrásait és használja ki izzasztó gyógyhatását.

— növelje a budai hegyvidék forgalmát azzal, hogy létesiti a Zugligetben az ősállatok állatkertjét,

— épitse meg a parlamentre néző nagy sugárutat a Dunától a Csalogány-utcán át a virányosi dombtetőre, — a Gellérthegytől a Retek-utcáig, — a Boráros-téri Lágymányosi hid folytatásaképpen a keserűvizforrások mellett emelkedő Dobogódombra — és az uj óbúdai hidfőhöz a Vörösvári-uton és a Kiscelli-utcán át vezető sugárutakat, hogy igy Buda világvárosi jelleget öltsön,

— hajtsa végre a Zöldmál 35 év óta húzódó szabályozását, — rendezze a Szépvölgyet, hogy uj villaváros épülhessen ott,

— hozza át az aszfaltkultuszt a budai utcákra is,

— hozza rendbe és világitsa európai módon az Alagutat,

— ne csúfitsa el a várost olyan épitkezésekkel, mint a krisztina-körúti fedett vásár, mely csak ehhez a parlagi elhagyottsághoz illik, amelyben a krisztinakörúti parkos sétány sinylődik,

— helyezze át a Farkasrétről a temetőt a Kamaraerdőbe,

— épitse meg a Horthy Miklós-út és Villányi-út között a Kelenföld nagy parkját az ottani tó keretéül,

— épitse meg a budai dunaparton végighuzódó parkszerü sétányt, de elsősorban a Margitrakpart aszfaltsivatagját alakitsa át dunaparti gyógysétánnyá,

— vesse meg az alapját a Vérmezőn a központi gyógyparknak,

— épitse meg a budai Nemzeti Szinházat ugyanott,

— változtassa meg az épitési szabályrendeletet olymódon Budán, a fürdőügy érdekében, hogy még a 2 szobás lakásoknál is az egyik szoba kiadható legyen idegennek,

— és határozza el, hogy a Várhegy és környékén eszmei pályázat útján megteremti történelmi stilusban Buda hagyományaihoz méltóan az Óvárost.

Aza „második" hely

okozza a listaszerkesztők legnagyobb gondját. A pártvezér jár elsőhelyen, az természetes. De ki legyen a második? Budán a harmadik hely aligha jön számitásba. Két mandátumnál többre egyik párt sem számithat, de a legtöbbjének csak egy jut. Lesz olyan, akinek egy se.

Ez a második hely nehezen volt megoldható a *Keresztény Gazdasági Párton*, ahol *Toperczer* Ákosnét szerette volna a párt tekintélyes része, de végre mégis a *Kossalka* pártja győzött és ő megy másodiknak.

Nehézséget alkotott ez a *Polgári Egység Pártján* is, ahol a budai kerületek versengtek oly irányban, hogy az ő jelöltjük legyen az a bizonyos második, amihez legtöbb joga mégis csak *Becsey* Antalnak volt, aki *Kozma* Jenő dr. elnök mellett tölti be az alelnöki tisztet. A kérdést itt Becsey régi szerelme, *Buda döntötte el*, mert ő az országos érdekek mellett a *budai érdekek* számára is követelt mindig helyet, amit Kozma Jenő dr. elnök is helyeselt. A megállapodás hamar létrejött igy és *Becsey* Antal külön budai listával indul, mint a budai gazdasági érdekek és mint a budai iparosok és kereskedők követe.

Igy aztán a Kozma listáján másodiknak fut dr. *Petracsek* Lajos, ez az energikus fiatal ügyvéd, aki a B. B. T. E. révén nagy agilitást tud kifejteni.

A *Friedrich*-párton (keresztény-ellenzék) okozta a legnagyobb felfordulást a második hely, vagy ahogy most az ügetőn dívó fogadás után mondják: — az olasz. *Perczel* Bélát az ő régi érdemei, évtizedekre visszamenő közmunkája, a kis emberek nagy bizalma révén — illette feltétlenül a *listavezetés* Budán. Föltéve azt, hogy *Friedrich* István más kerületben lesz meg és itt mond le, — elfogadta volna a második helyet. Nem igy határozott a párt és Perczel Béla levonta a konzekvenciákat, kilépett a pártból és elutazott Balatonfüredre.

A *Keresztény-szocialista* Párton Szabó József és Petainek József között folyt a harc a helyekért és végül *Petainek*, aki a párt régi buzgó harcosa, a második helyre szorult.

Az egyesült *Szabadelvü és Demokratikus Ellenzék* pártján erős harcot vivtak a második helyért Gaál Jenő dr., Vázsonyi János dr. és Pakots József. Itt a paktum révén a *második* hely az *első*, — tehát a harmadik a második. Csakhogy — sicher ist sicher — mégis csak a 2-ik helyért folyt a harc és azzal végződött, hogy Gaál is, Vázsonyi is kiléptek a pártból, új pártot alakitanak és — mint nevető harmadik — a jó helyre beült *Pakots* József.

A *Szociáldemokrata* párton úgy segitettek a bajon, hogy a 2-ik helyről feltolták *Kéthly* Annát első helyre és Büchler József megy a másodikon. Ott abban a hitben élnek, hogy Budán olyan polgárság él, mely a nehéz viszonyok mellett — reájuk szavaz. Itt esetleg meglepetés éri a pártot, mert még a nemzeti alapon álló munkásság is külön szervezkedik és *Magyar Munkáspárt* címen készül harcba menni. Ezt a pártot az teszi szimpatikussá, hogy teljesen *nemzeti* alapon áll és üléseit a magyar Hiszekeggyel kezdi.

Az **Egységes Párt:** Dr. Kozma Jenő, Dr. Petracsek Lajos, Dr. Andréka Károly, Szombathy Kálmán, Dr. Moldoványi István, Dr. Dehmel Aladár, Zseltvay Eleméré, Dr. Gyurmán Jenő, Váli Gábor, Dr. Szlávik Ferenc, Dr. Szalay Sándor, Oszoly Kálmán.

Egységes Budai Gazdasági Párt: Becsey Antal, Hubert Vilmos, Szilágyi Károly, dr. Csobádi Samu, Missuray Jenő, dr. Kemény Dezső, zilahi Balogh Gyula, Fábián József, Boromissza Sándor, Koszorú Imre.

Egységes Keresztény Gazdasági Párt: I. Wolff Károly, II. Kossalka János, III. Csilléry András, IV. Szigeti János V. Cselényi Pál, VI. Vajda Károly.

Keresztényszocialista Párt: I. Szabó József, II. Petainek József III. Kerkai Sándor, IV. Magyary-Kossa Aladár, V. Seidl József, VI. Vekov Ádám

Szabadelvü és Demokratikus Ellenzék I. Rassay Károly, II. Pakots József, III. Boros László, IV. Pfeiffer Ignác.

Szociáldemokrata párt: I. Kéthly Anna, II. Büchler József, III. Bárdos Ferenc.

A **Frontharcosok** pártja még mindig nem állitott listát — valószinüleg a „második" hely miatt.

A **„BUDAI PÁRT"** most szervezkedik és ha indul, akkor még e hét folyamán kitüzi plakátjait.

Buda minden esetre nyerne, jövendő fejlődését biztositaná, ha az egységes polgári pártok útján egy képviselővel többet küldene a parlamentbe.

Ki mint vet, úgy arat, MAUTHNER magnál jobbat sehol sem kaphat!
MAUTHNER ÖDÖN magtermelő és magkereskedelmi részvénytársaság
Alapítási év 1874. Telefon: 463—65.
SÜRGÖNYCIM: MAUTHNERÉK, BUDAPEST.

MAUTHNER MAG
Központ: VII., Rottenbiller-u. 33. - Fióküzlet: IV., Kossuth Lajos-u. 4.

Nagy főárjegyzék, mely növényárjegyzéket is tartalmaz, ingyen és bérmentve.
a Ferencrendiek templomával szemben.

Hollós Mátyás Társaság

A budai írók, művészek és tudósok társasága a *„Hollós Mátyás Társaság"* június 2-án tartotta meg a nyári szünet előtti utolsó választmányi ülését, amelyen *Szávay* Gyula m. kir. kormánytanácsos vezetése alatt Aggházy Kamill, Czölder Dezső, Andor Endre, Exner Kornél, Bekey Imre Gábor, dr. Hennyey Vilmos, dr. Haspelné Balázsy Lujza, Kapcza Imre, Ujj Gyula, dr. Lendl Adolf, Peterdy Sándor, Istók János, Eperjessy István dr. Réw Sándor és Viraág Béla vettek részt, az ülésről való kimentését kérte Pávai Vajna Ferenc dr., Garády Sándor és Huglmayer József dr. Az elnök poézissel átszőtt megnyitója után Peterdy Sándor alelnök-főtitkár ismertette a tárgysorozatot, melynek során reatért a társaság ez évi munkaprogrammjára, az őszi előadás sorozat rendezésére és a Társaság elhunyt nagynevű elnökének, *Szabolcska* Mihálynak halála egy éves évfordulóján tartandó emlékünnepély előkészítésére. Kapcza Imre kincstartó a társaság pénztári jelentését mutatta be. Az indítványok során dr. *Eperjessy* István javasolta, hogy a Várhalom téren emléktáblával örökítse meg azt a helyet, ahol Hunyadi László. Kontot és társait elemették. *Aggházy* Kamill, a m. kir. hadtörténelmi muzeum igazgatója pártolta az indítványt, az emléktábla elhelyezésére azonban a rózsadombi kápolna falát hozza javaslatba. *Hennyey* Vilmos dr. és *Kapcza* Imre hozzászólása után a választmány felkérte *Aggházy* Kamillt és dr. *Eperjessy* Istvánt, hogy az emléktábla elhelyezésére részletes programmot készítsenek. Istók János ismertette az egyházművészeti alap megteremtésére vonatkozó elgondolását. A választmány felkérte Istók Jánost, hogy az őszi előadássorozat keretében ezt az elgondolását ismertesse. *Aggházy* Kamill javaslatára a választmány üdvözölte Viraág Bélát, a Budai Napló szerkesztőjét abból az alkalomból, hogy a Budai Napló nyomdáját „Hollós Mátyás" nyomdának nevezte el. Viraág Béla javaslatára elhatározta a választmány, hogy üdvözli díszelnökét: gróf Apponyi Albertet. Réw Sándor egy aquincumi, illetve római fürdői kirándulásra tett javaslatot, amelyhez a választmány hozzájárult. A választmány végül tagjai sorába felvette *Orbók* Attilát, *Czebe* Lászlót, *Holter* Imrét és *Balassa* Imrét. Peterdy Sándor a fiatalságnak a tagok sorába való bevonását sürgette, dr. Hennyey Vilmos pedig az őszi előadásoknak a világproblémák körébe való bekapcsolását kívánta. — A választmányi ülést társasvacsora követte.

A Klotild Szeretetház Egyesület június hó 19-én, pénteken délután tartja az I., Budakeszi-út 8. sz. alatti szeretetház helyiségében évi rendes *közgyűlését*, dr. *Ripka* Ferenc főpolgármester elnöklete alatt.

Budai Dalárda egyesületi helyiségében tartja június hó 19-én este ½7 órakor tartandó évi rendes közgyűlését dr. *Ripka* Ferenc főpolgármester elnöklete alatt.

Zászlószentelését az „Országos Frontharcos Szövetség" II. kerületi csoportja június hó 14-én (vasárnap) délelőtt 10.30 órakor tartja a II. ker. Marcibányi-téren. Zászlóanya *Anna* főhercegasszony, védnök vitéz dr. *József Ferenc* főherceg, *Borbély Maczky* Emil főispán, grófi *Takács Tolvay* József ny. altábornagy és *Guth* Ferenc dr. kerületi elüljáró.

Borgazda est a Budai Társaskörben

Nagy társaságot vonzott a *Budai Társaskörbe* a 21 alelnök borgazda estje május 28-án és a kitünő balatonfüredi bor hamar barátságos hangulatot váltott ki, amely *Oszoly* Kálmán üdvözlő beszéde után még a felszólalásokban is kedvesen megnyilatkozott. *Hoór Tempis* Móric dr. azt az indítványt tette, hogy a kör hozzon oly értelmű határozatot, mely szerint *négy* borgazdánál több egy estén nem szerepelhet. Azután éltette *Morbitzer* Dezsőt, az *új kertészeti igazgatót*, akinek rokonszenves egyénisége sok gratulációt és üdvözletet váltott ki a jelenlevők körében. Nagy lelkesedést keltett *Ripka* Ferenc üdvözlő távirata, amelyben köszönti a borgazda alelnököket. Ezután *Szombathy* Kálmán köszönte meg Hoór Tempisnek üdvözlő szavait alelnök társai nevében is. Érdekes volt *Somogyi* Imre, a Balatonfüredi Gazdakör titkárának felszólalása, aki néhány gazdatársával együtt vendége volt a Budai Társskörnek és sajnálattal emlékezett meg arról, hogy a nálunk keresztény gazdasági programmal fellépett *Krivoss* Árpád dr. kénytelen volt deferálni felsőbb helyről jött politikai intézkedéseknek és a már nagyrészben megnyert kerület jelöltségétől *visszalépett*. Megrajzolta ezután a bortermelő vidék nyomoruságát és kérte a borgazdák segítségét. *Krivoss* Árpád dr. válaszában elbúcsúzott a fürediektől itt is azzal az igérettel, hogy mindig velük lesz. *Hank* József dr. felszólalásában a túltermelés ellen tiltakozott, mely legújabban megnyilvánul a patkánymérgben, hivatalos- és önjelöltekben és a mai estén a borgazdákban. *Szőts* Aurél iskolaigazgató Apponyi Albertről mondott szép beszédet. — *Kapcza* Imre pedig a képviselők mentalitását világította meg jellegzetes szavakkal és *Kozma Jenőt éltette*. A társaság ezután hallani kívánta dr. *Petracsek* Lajost, akinek öthónapi működéséről kellene beszámolnia, de úgy véli, hogy még korai a beszámolás, mert számonkérni könnyű, felelni nehéz. Utalt a nehéz időkre, amelyeknek a multban nincsen párjuk és amit szomorúan jellemez az, hogy 100.000 munkanélküli közül *16.000 a diplomás és érettségizett ember*. Mindenki szeretne a bajon segíteni, de a legtöbb diplomata és politikus csak falnak vitte a nemzetet, egyedül Bethlen István gróf miniszterelnök az, aki úgy viszi az ország ügyét, mint a nagy veszélyben a biztoskezű kapitány a tengeri hajót. Majd felszólalt *Bakonyi* János és az iparosokhoz, kereskedőkhöz intézett szózatot, arra kérve őket, hogy minden félreértés helyett ápolják az *agrár-álláspontot*, mert ezt követeli az ő gazdasági érdekük, — amire *Hubert* Vilmos válaszolt azzal, hogy 25 év óta állanak *Ripka Ferenc* mellett az iparosok és kereskedők és ezentúl is ott fognak állani. *Szombathy* Kálmán tréfás felszólalása után *Viraág* Béla, lapunk szerkesztője fejtette ki *egy külön budai párt megalakulásának szükségét*, mely kizárólag Buda érdekeit szolgálná, megszerezve ezekhez a kormány jóakaratú támogatását. A társaság nagy része késő éjfél utánig a legjobb hangulatban maradt együtt és élvezte a balatonfüredi gazdák kóstolónak hozott pompás borát.

Kelenföldi Társaskör

rendezte e hó 27-én szerdán első összejövetelét kedves új otthonában. Szeretettel fogadták az egybegyűlt tagok a Füzitőről érkező elnököt,

BECSEY ANTALT,

aki a lehetetlen balatoni víz-viszonyok megoldására Füzitőn talált 30 méter magasságban a Balaton tükre felett bőséges, pompás ivóvizet, amellyel az egész balatoni partvidéket el lehet látni. Erről számolt be elsősorban *Becsey Antal*, azután felolvasták *Bethlen István grófi* köszönő táviratát:

— Becsey Antal elnök úrnak. A Kelenföldi Társaskör új klubhelyiségének felavatása alkalmából távirati úton küldött meleg üdvözletet szívből köszönöm. Bethlen István grófi.

Ezután Kovács József tábornok beszámolt a bizottságok alakulásáról.

Nagy figyelemmel fogadta a társaság *Becsey* Antal bejelentését, amelyben kifejtette, hogy Buda minden kerületében mozgalom indult meg aziránt, hogy Buda régóta elhanyagolt érdekeinek méltó képviseletére BUDAI PÁRT címen alakuljon oly országgyűlési, politikai párt, amelynek megválasztott képviselője kizárólag Buda érdekeit szolgálja, megszerezve ezekhez a kormány jóakaró támogatását. Üdvözölte az ebben az ügyben megjelent vendégeket: hennyei *Hennyey* Vilmos ny. államtitkárt, *Hubert* Vilmos nagyiparost, *Nádas Béla* dr. ügyvédet és *Viraág* Béla szerkesztőt, akit felkért, hogy a Budai Pártra vonatkozó, általa elgondolt és szóló által is helyesnek elismert — tervezetét terjessze elő, kinek beszédét lapunk más helyén közöljük. Közkívánatra

HENNYEY VILMOS

ny. államtitkár, aki évtizedek óta foglalkozik Buda politikai és társadalmi kérdéseivel, szólalt fel és érdekes statisztikai adatokkal támasztotta alá a Viraág Béla által elmondottakat. Majd dr. *Szilárd* Bertalan főorvos szólalt fel, igazolva lapunk szerkesztőjének néhány különleges és a budai fürdőügyet a legferdébb helyzetben feltüntető adatait azzal, hogy egy orvos ismerőse, aki a keserüvizeket látogatta, azon csodálkozott, hogy ő Párisból kapja az „Apenta" keserüvízvállalat vizét, amelyről meggyőződött, hogy tulajdonképen Budán van. *Győrffy* Alajos rt. igazgató bizottság kiküldését sürgette, mely a Kelenföld kérdéseiben sürgősen eljárna és biztosította *Becsey Antalt, hogy egyedül ő számithat a kerület támogatására*. Elhatározták ezután, hogy Apponyit születésnapja alkalmából üdvözli a Társaskör. Befejezte az előadást *Schanzer* József felolvasása, aki az új *Budai Párt* szervezkedését sürgette.

SZEMÜVEG Zibrinyinél, I, Attila-u. 12

A gazdaságvédelmi Társaság legutóbbi, május 22-iki ülésére az *idegenforgalom* ügyét tüzte napirendre. Az előadószékben *Hennyey Vilmos* dr. ny. államtitkár fejtette ki a kérdést. Jelen volt Szigeti Gyula a statisztikai hivatal részéről és Szviezsényi Zoltán a Budapest Fürdőváros Egyesület igazgatója is. A nagy tetszéssel fogadott előadást, amely az illusztris előadónak általunk is közölt előadása keretében és adatai alapján foglalkozott e kérdéssel, élénk vita követte, amely még a következő ülésre is átnyulott. Az egyesület *Szviezsényi* Zoltán min. tan. javaslatára illetékes helyeken előterjesztést tesz a kérdésben.

Vadaskert
VENDÉGLŐ
Hűvösvölgyi végállomás. (Az uj vám mellet) Teniszpálya, tekepálya, panzió.
JAZZ-TÁNC

Római viziorgona Aqvincumban

— Óbuda szenzációja —

A régi jó világban újonnan átalakított múzeumok nagyszabású ünnepséggel nyitottak kaput, amikor is ünnepi, e célra szerzett zeneszerzemények emelték az ünnepély fényét. Budának, a közel kétezer esztendős civitásnak ma már világhírre szert tett *Aquincumi Muzeuma*, dr. *Kuzsinszky Bálintnak*, a hazai római világ legalaposabb ismerőjének nagybecsü életműve, a fővárosnak idegenforgalmi szempontból is egyik legfigyelemreméltóbb alkotása, a közelmultban fejezte be az új szárnyak felépítését, amelyek a múzeum befogadóképességét szinte megkétszerezték. Az anyag elrendezése is nagyjából befejeződött már, s bizonyára szóbakerültek az ünnepélyes megnyitás külsőségei is. S íme, a hazai föld, mely Trianon óta, elveszett műkincseink pótlására, szinte önti méhéből a becsesebbnél becsesebb régiségeket, most közvetlenül az átalakított muzeum szomszédságából, az újonnan épülő új villanyáramelosztótelep telkéről, egy váratlanul előbukkant 17 évszázados római épületnek: az *aquincumi posztókészitők céhének* pincéjéből felszínre veti

a világnak egyetlen megmaradt vízi orgonáját,

amelyet a muzeum tudós fiatal őre, *dr. Nagy Lajos* egyetemi magántanár, az Afrika földjén is már ásatásokban részt vett kiváló régészünk tárt fel a századok törmelékeiből. A zenetörténetnek ezen páratlan beccsel bíró ősi veteránja nem fog többé megszólalni, még ha hiányzó, elkorhadt alkatrészeit a legnagyobb szakértelemmel is rekonstruálnák, de vajjon lehet-e meghatóbb üdvözletét elképzelni a letünt pannóniai világnak, a földkerekség egyetlen római orgonájának *néma zenéjénél*, amellyel szinte szimbolikusan üdvözli *dr Kuzsinszky Bálintot* és tudós munkatársait a megújhodott Aquincumi-Muzeum kapunyitásaért.

A *hydraulus*, egy VII. Ptolomaeus (II. Euergetes) alatt élt *Ctesibius* nevü alexandriai borbélynak találmánya: a *viznyomatékos orgona*, eddig csak ókori szobrokról, mozaikképekről, terrakottákról, érmékről és egy Karthágó romjai közt talált agyagból készült mintáról tekintett reánk. Most itt áll majd az aquincumi muzeum díszhelyén, ahol az egész világ érdeklődése kíséri majd 1703 éves feliratát, amely így hangzik magyar fordításban:

Caius Julius Victorinus, az aquincumi colonia városi tanácstagja, volt aedilis, a posztókészitők céhének prefectusa, ezt a viziorgonát a fentnevezett céhnek ajándékozta Modestus és Probus konzulsága idején."

Probus és *Modestus* consulsága idejéből, amely a derék *Septimius Severus* császár uralkodására esik (222—234 Kr. sz. u.), már több római lelet került elő Budapest klasszikus emlékekben gazdag földjéből. Egyre közülük 1922-ben a budai várhegyen, *Hatvany Ferenc bárónak*, a jeles festőművésznek Hunyady János-úti telkén bukkant a sorok írója. Fogadalmi kőemlék volt, amelyet *Claudius Sextinus*, a helytartó őrmesteri rangban állott beneficiáriusa emelt egy templomnak saját költségén történt újra felépítésekor, amelyet talán *ugyanaz* a tűzvész pusztított el, amelynek az aquincumi víziorgona fennmaradását köszönhetjük.

Palóczi Edgar
az Árpád Múzeum igazgató őre.

SZENT
G·E·L·L·É·R·T
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet, hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet

Harc a tüdővész ellen. A Budapesti Szegénysorsú Tüdőbetegek Szanatorium Egyesülete máj 31-én, vasárnap, d. e. tartotta meg az Erzsébet Szanatoriumban dr. Popovics Sándor v. b. t. t. elnöklete alatt, br. Harkányi János v. b. t. t., dr. br. Korányi Sándor egyetemi tanár felsőházi tag, ormódi Ormódi Vilmos, dr. Gerlóczy Zsigmond egyetemi tanár, felsőházi tag, dr. br. Dániel Gáborné, dr. br. Kornfeld Móric, Dorogsághy Dezső miniszteri tanácsos és mások jelenlétében 33-ik rendes közgyülését. Dr. Popovics Sándor elnök megnyitó beszédében ismertette az Egyesület működését, amely a nehéz gazdasági viszonyok között és a társadalom támogatásának szerény volta mellett 2948 szegénysorsú beteg gyógyításával a tuberkulózis-kutatás és az orvosképzés szolgálatában állott. A mérleg és zárszámadás, az 1931. évi költségvetési előirányzat bemutatása és a felügyelőbizottság jelentésének felolvasása után dr. Popovics elnök ismertette az alkalmazottak „Jubileumi alap"-ját, amelynek létesítéseért *Országh* Oszkár dr. igazgató főorvos és a szanatorium legrégibb alkalmazottja, *Merkl* György mondtak köszönetet. A közgyűlés résztvevői nevében *Gerlóczy* Zsigmond dr. mondott az elnökségnek és az igazgatótanácsnak köszönetet, ezután dr. *Alföldy* Béla, a képviselőház főorvosának indítványára a régi igazgatótanácsot és felügyelőbizottságot újra megválasztották és új tagokká dr. *Ripka* Ferenc főpolgármestert, dr. Bakay Lajos és dr. Tóth István egyet. orvostanárokat, valamint dr Schindler Árpád ny. min. főtanácsost, a végrehajtó hölgybizottság tagjává pedig *Fleissig* Sándorné úrnőt választották meg. A közgyűlés tagjai egyhangú elismeréssel adóztak a kitünő vezetésnek, amely *Országh* Oszkár dr. igazgató-főorvos fáradhatatlan munkájának köszönhető. A közgyűlés után dr. *Országh* Oszkár igazgató-főorvos bemutatta a szanatorium újabb berendezéseit, valamint a kibővített és újonnan felszerelt hatalmas gép- és kazánházat.

Megnyilt a Budapest bécsi autóbusz

Máj. 30-án reggel 7 órakor indult el az Oktogon-térről az első autobusz, amely nemzetközi reláción közlekedik.

Budapest és Bécs között

az új országúton indították meg a modern közlekedési technikának ezt a tökéletes és rendkívül gazdaságos járművét. Ha megszerzi a jól megérdemelt népszerüséget, komoly riválisává válhat a vasutnak, mert a menetjegy olcsóbb a gyorsvonat harmadik osztályú jegyének áránál: 16 pengőbe kerül a határás utazás. Az autobuszok már külsőre is rendkívül elegánsak, belsejük pedig egyenesen fényüző: csillognak a krómozott fogantyúk és minden utas mellett ott van a taszter, ha valami váratlan kívánsága van. A vészfék szigorú tarifájának megfizetése nélkül *bármelyik pillanatban megállithatja a 75 kilométeres sebességgel száguldó járművet*. Az életveszedelmet azonban megakadályozzák a széles alépitmény és a hármas fékrendszer, amely olajfékezéssel, légfékezéssel, végső esetben pedig kézi fékezéssel

pillanatok alatt megállithatja a teljes sebességgel haladó autobuszt.

A nemzetközi viszonylatban is újitást jelentő relációt a bécsi Barry Co. vállalat létesitette, ebbe a vállalkozásba kapcsolódott be azután a budapesti *MAVART*. Jelenleg még csak a Barry-cég két autobusza közlekedik. Budapestről és Bécsből reggel 7 órakor indul a két kocsi. Budapesten az Oktogon tér, Bécsben a Schwarzenbergplatz a start helye. Júniusban azonban már üzembe kerülnek a *MAVART kocsijai is*, amelyek az utolsó csavarig magyar gyártmányok lesznek. Összesen *hat autóbusz* fogja lebonyolitani ezt az igen jelentősnek igérkező forgalmat olyan módon, hogy Bécsből is, Budapestről is nem csupán reggel, hanem délután 3 órakor is indulnak a kocsik. Figyelemreméltó, hogy az autobuszok csupán Győrben állnak meg. Komáromban és Mosonban csupán föltételes megállóhelyek vannak. Idővel, ha kiépül a forgalom, ezeknek a megállóknak megfelelően

bevezetik a szakaszrendszert is.

A podgyásztartókon az utasok kisebb podgyászokat is vihetnek magukkal. A forgalom biztositása céljából a kocsikkal két sofför és szerelő megy, akik a győri találkozásnál váltják egymást. A szombati indulást sajtóbemutató előzte meg, a próbajárat kitünően sikerült; a magyar és osztrák ujságirók a legnagyobb elismeréssel adóztak az utazáson résztvett *Visegrády* dr-nak, a *MAVART* igazgatójának és *Lénárt* Jenő dr-nak, aki a Barry Co. vállalatot képviselte az úton.

BELLEVUE SZÁLLODA ÉTTERMEIBEN
ÉS TERASZÁN ESTE
ÁNC
Elsőrangú koncert és tánczene Európa előkelő restaurantjai között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 5 pengős. Déli menü 2.50
Asztalrendelés: A. 528-84.

MEGNYILT a Zugligeti Üdülő (Pension)
Zugligeti-út 19. szám alatt a „Szarvas" vendéglővel szemben
26 úri kényelemmel berendezett egy- és két ágyas szoba, minden szobában hideg-melegviz, központi fütés, fürdőszoba használat
Külön évszázados fákkal körülvett park. Saját napfürdő
Méltányos polgári árak

Megnyilt a Fácán
Zugligeti üdülőtelep
Kitünő konyha. — Tánc.

Ujból megnyilt
a legszolidabb és teljesen uj vezetés alatt
a budaiak
régi családi találkozóhelye
Margitpark
KÁVÉHÁZ
a legmérsékeltebb árak. Elsőrangú étel-ital. Minden este
TOLL ÁRPÁD
muzsikál teljes zenekarával
teljes tisztelettel
Dávid Pál a MODERN kávéház volt tulajdonosa és CZEBE LÁSZLÓ

UJ VEZETÉS!
UJ KORSZAK!
OLCSÓ ÉTKEZÉS!
ESPLANADE ÉTTEREMBEN
Esplanade szálló épülete. Lukács fürdővel szemben.
Ia menü (leves, sült körettel, tészta) 1 60 pengő.
IGAZI JÓ BOROK!
Olcsó villásreggeli.
Esténkint szalonzene.
Külön termek bankettek, esküvőkre.

Várkert kioszk
a budai Dunapart gyöngye!
Deák Sándor
a „Deák" kávéház volt tulajdonosa vezetése alatt
Pompás uzsonna!
Szolid árak!
Délután és este zene

Meglepetés
még a pestiek számára is billiárdverseny és sakk versenytermeivel, az újonnan átépitett Philadelphia kávéház, I., Alagut-u. 3 sz. (a SZINKÖRREL szemben.) Pompás FAGYLALT-ja közismert. A kávéház emeletén külön termek

SZENT IMRE
GYÓGYFÜRDŐ
(RÁCFÜRDŐ)
Erősen radioaktív és rádiumelemet tartalmazó természetes 42° C° földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Személyi hírek

KOZMA JENŐ dr. országy. képviselőt főlövészmesterré választotta meg június hó 2-án a Budai Lövészegylet közgyűlése, mely alkalommal olyan bensőséges budai beszédet mondott, hogy könnyes szemmel sereglették őt körül fellángoló lelkesedéssel ez évszázados, patinás budai egyesület érdemes tagjai.

LÁZÁR ANDOR dr. fővárosi ügyvéd, korm. főtanácsost honvédelmi államtitkárrá nevezte ki a kormányzó. A hír általános örömet keltett ,mert a kinevezés rendkívül szimpatikus, kiváló szakképzettségű férfiút és elsőrendű jogászt emelt e fontos pozicióba. A nagykoncepciójú és európai műveltségű államférfiú közéleti szereplése elé a művelt társadalom nagy bizalommal tekint.

DRASCHE LÁZÁR ALFRÉD ny. meghatalmazott miniszter, a miniszterelnöség volt sajtófőnöke vette át az *IBUSz* elnökségét.

ZUBRICZKY JÓZSEF h. államtitkár, a Fővárosi Közmunkák Tanácsának h. alelnöke németországi útjáról, mely alkalommal megtekintette a „Berlini Építészeti Kiállítást" és több német város modern építkezéseit, hazaérkezett.

NÁDUDVARY TORMAY GÉZA dr. államtitkárnak az osztrák köztársaság elnöke a nagy arany érdemrendet adományozta a csillagokkal.

HÜLTL DEZSŐ e. i. rektort a kir. József-műegyetem tanácsa tisztújító ülésén az 1931—32. tanévre *Rektor Magnifikusszá* választotta meg és Bud János kereskedelemügyi miniszter az 1931—33. évekre a mérnöki tanács társelnökévé nevezte ki.

PÁVAI VAJNA FERENC dr. főgeologus most Sümeg környékén végez tanulmányokat és csak a vasárnap délelőttöt tölti Budán.

SZÉKELY VLADIMIR dr. ny. főkapitányhelyettes néhány napra Sopronba utazott.

ALMÁSI BALOG LORÁNT nagynevű építésztanárt a miniszter a Mérnöki Tanács tagjává nevezte ki.

KRESZ KÁROLY kincstári főtanácsos, a TÉBE igazgatója visszatért Amerikából, ahol résztvett a *Nemzetközi Kereskedelmi Kamara* washingtoni kongresszusán.

RASSAY GYULA dr.-nak, az Országos Magyar Ipari Jelzálogintézet igazgató-ügyészének pénzügyi téren szerzett érdemei elismeréséül a magyar királyi kincstári főtanácsosi címet adományozta a Kormányzó.

MORBITZER DEZSŐ gazdasági tanácsost, aki oly sok érdemet szerzett Buda kertészeti szépségének emelése körül, nevezte ki a székesfőváros kertészeti igazgatójává a polgármester.

PEKÁNOVITS ISTVÁN dr. főorvost a közegészségügy terén szerzett érdemei elismeréséül egészségügyi *főtanácsosnak* nevezte ki a kormányzó.

LUGMAYER JÓZSEF dr. ügyvéd június hó 1-én Berlinbe utazott az építész-kiállítás tanulmányozására.

HÁMOS RÓBERT-nek, az Országos Magyar Ipari Jelzálogintézet ügyvezető igazgatójának és helyettes vezérigazgatójának érdemei elismeréséül a kincstári főtanácsosi címet adományozta a Kormányzó.

VÁNDOR MIHÁLY dr. ügyvéd 23 éve óta V., Zrinyi-utca 9. sz. alatt vezetett ügyvédi irodáját V., *Bálvány-utca* 8. szám alá helyezte át.

BOTZENHARDT FERENC dr. igazgató főorvost érdemeinek elismeréséül egészségügyi főtanácsossá nevezte ki a Kormányzó.

WEIN ZOLTÁN dr. egyetemi tanárt közegészségügyi téren szerzett érdemeinek elismeréséül egészségügyi főtanácsossá nevezte ki a Kormányzó.

BRECHT SÁNDOR-nak, az Első Dunagőzhajózási Társaság magyarországi forgalmi igazgatósága hajózási osztálya főnökének a közlekedés terén szerzett érdemei elismeréséül és HUMML OSZKÁRNAK, a Siemens és Halske Részvénytársaság Telefunken-rendszerű rádióosztálya vezetőjének a rádiótechnika terén szerzett érdemei elismeréséül a kormánytanácsosi címet adományozta a Kormányzó.

BUDAY KÁLMÁN az *Ipari Jelzálogintézet* igazgatósági titkára a *Közgazdasági Társaságban* díszes, előkelő közönség előtt tartott nagy tetszéssel fogadott előadást *Magyarország és az utódállamok helyzetéről a nemzetközi pénzpiacon.*

budai FREUDIGER DÁVID-ot, a Freudiger Lipót cég junior főnökét érdemeinek elismeréséül kormányfőtanácsosának nevezte ki a Kormányzó.

SCHILLER OTTÓ dr., a Magyar Textilgyárosok Orsz. Szövetségének főtitkára bécsi tárgyalásait befejezve hazaérkezett.

KURZENREITER KÁROLYT, a Batthyány-utcai polgári iskola igazgatóját tanári működése 40. évfordulóján meleg ünneplésben részesítették kartársai és növendékei.

Szebb — Jobb — Olcsóbb
RÁDIÓ
CSILLÁROK KELLÉKEK
NINCS PEST BUDÁN
Időt, pénzt takarít, ha itt vásárol
KRISZTINA RÁDIÓHÁZ
I., KRISZTINA-KRT 141
Telefonszám: Aut. 566-88
Kedvező fizetési feltételek

UJ KÖNTÖSBEN, — UJ NYOMDÁBAN

NÉHÁNY SZÓ ÖNMAGUNKRÓL

Buda érdekeit vagy meg tudjuk védeni most, amikor a választások módot adnak arra, hogy Budának külön képviselője üljön a parlamentben és védje meg ezeket az érdekeket, — vagy soha.

A **Budai Napló** fölkészült erre a harcra és ahogy ez a lappéldány is bizonyítja, **nagyobb terjedelemben** jelenik meg a **HOLLÓS MÁTYÁS** nyomdában, amely név egészen új hangzású itt Budán és közös alkotása a **Hollós Mátyás Társaság**-nak és a **Budai Napló lapvállalatnak,** mely legmodernebbül — szedőgépekkel és a legprecizebben működő könyvnyomtató gépekkel felszerelve — minden elképzelhető nyomtatványt gyorsan, a legszebb kivitelben és a legmérsékeltebb áron tud előállítani.

Előfizetőink és hirdetőink ennek igazolásával **tetemes árkedvezményben** részesülnek.

A **budai egyesületek és társaskörök,** amelyekkel a **Budai Napló** régi összeköttetésben áll, azoknak hivatalos lapja, **tagjaik számára** szintén igénybe vehetik a nyomda kedvezményes árszabását és abban az előnyben is részesülnek, hogy az **egyesületekre és társaskörökre vonatkozó hir már korábban megjelenik a Budai Napló**-ban.

Kedvezően alakul ki a **Hollós Mátyás nyomda** felállítása révén a Budai Napló előfizetési ára, dacára annak, hogy a Budai Naplót ezentúl **hetenkint kétszer** adjuk a közönség kezébe.

Szükségünk van erre az erősebb fegyverre, hogy az évtizedek óta elhanyagyolt budai érdekekért még többször és keményebben, nagyobb harci felkészültséggel szállhassunk sikra.

Bizunk Buda becsületes, értelmes, szülővárosát szerető, hagyományait tisztelő, jövője miatt aggodó közönségben, mely eddig is szeretettel, sőt anyagi áldozatokkal is támogatta törekvéseinket.

Egyetlen életcélunk, hogy Buda ügyét diadalra vigyük és megvalósitsuk a Hollós Mátyás Társaság jelmondását:

„Tegyük Budát ismét Mátyás király virágzó városává, ahol jómódban él a művelt polgárság."

A nagy Isten és a budaiak szeretete megsegít!

Budán, 1931. junius 1.

VIRÁG BÉLA

Bérmálás a Krisztinában. A krisztinavárosi róm. kath. templomban május 26-án volt a bérmálás, a tabáni és a Krisztinavároshoz tartozókkal együtt. A bérmálást *Breyer* István püspök végezte nagy papi segédlettel. A bérmálás szentségének szertartásához *Kernst* F. által írt Jézus szíve szép egyházi éneket *Csohay* Árpád joghallgató — *Csohay* Géza tanácsos, az egyházközség titkára, a Budai Társaskör pénztárosának fia szólóban énekelte *Bodroghy* Lajos egyházi karnagy orgona kíséretével, a templomot zsúfolásig megtöltött hívők nagy gyönyörűségére. Az énekes joghallgató édesapja nyomdokait járja és első közszereplése színhelye a templom, ami követésre méltó példa.

Hősök napját megünnepelte Buda is és megkoszorúzta május hó 31-én a Farkasréti temetőben eltemetett hősök sírját. A honvédséggel együtt a székesfőváros nevében *Gellért* István dr. tan. fog. lendületes beszédben méltatta az elesett hősök érdemeit és elhelyezte a koszorúkat. Este a városmajori parkban tábortüzet raktak és mellette a levente zenekar magyar dalokat játszott, hazafias szavalatok hangzottak el, majd tornamutatványok következtek. *Spannberger* Alajos dr. a ker. vezetésével megbízott tanácsnok mély elgondolású, szép beszédet mondott, mely nagy hatást váltott ki. A magyar himnusz hangjai zárták be a szép hazafias ünnepet s a lobogó tábortűz jelképezte a magyar nép Nagymagyarország föltámadásába vetett törhetetlen bizodalmát.

Gyász. berzeviczei és kakaslomniczi *Berzeviczy* Kristóf nyug. I. oszt. póstafőfelügyelő május hó 27-én rövid és súlyos szenvedés után 70 éves korában elhunyt. Május hó 29-én délután a farkasréti temető halottasházában temették hitvese mellé.

Emlékét gyászolják a nemes *Stanga, Vitális,* cserneki és tarkeői *Dessewffy, Barna, Koch* és *Berzeviczy* családok.

Oroszhegyi *Szabó* István ékszerész május hó 27-én, 39 éves korában, rövid szevedés után elhunyt. 29-én délután temették a kerepesi úti temetőbe. Özvegye, *Techert* Margit, gyermekei Pityuka és Vilmácska, továbbá az Eősze Kováts, a Végh és a Techert családok gyászolják.

Nász. Dr. *Némethy* Károly szkív. tanácsnok és felesége *Csák* Ilona, leánya, *Lívia,* házasságot kötött *Jancsó* Vilmos, a Ganz-művek műszaki főfelügyelője és felesége *Ullrich* Ludmilla *Vilmos* fiával. A polgári házasságkötés dr. *Sipőcz* Jenő polgármester előtt folyt le, az esketési szertartást pedig dr. *Ravasz* László református püspök végezte a Kálvin-téri templomban. A tanuk dr. *Szinnyei* József egyet. tanár és dr. *Papanek* Ernő székesfővárosi számszéki igazgató voltak.

Nász. *Liebentritt* Dudus és *Büki* Kálmán június hó 4-én, délben ½1 órakor tartották esküvőjüket a krisztinavárosi róm. kath. plébánia templomban.

SZEMÜVEG Zibrinyinél, I, Attila-u. 12

A szinkör!... Most június 13-án nyitja csak meg véglegesen a kapuit, de azt is valami titokzatos, vagyhogy titkolódzó módon, mert még az egyetlen budai ujságot, a Budai Naplót sem értesitette erről *Sebestyén* Géza igazgató. Pedig elnézéssel tűrtük ezt az elrabolt tavaszt, ami nagy kárt jelent a szinház körzetébe eső kávéházaknak és vendéglőknek .De egyúttal érthetetlen is. Mit jelent ez a szabotázs? Le kell járatni egészen ennek a nagyhírű budai nyári szinháznak a renoméját? Micsoda üzleti trükk van e késedelem mögött? — A szinház és a közönség rovására megy ez a játék s ezt még Sebestyén Gézának sem tudjuk megbocsátani.

ITT TALÁLKOZUNK
II. LAJOS-U. 46 SÍPOS HALÁSZKERT. ÁRNYAS KERT. IZLÉSES. KELLEMES. FIGYELMES

Ujból megnyilt a Margitpark kávéház

Ujságiró a gazdája

Budán valóságos eseményszámba megy, ha egy-egy olyan új vállalkozásról adhatunk hírt, mely a budai családi életnek, a patriarchális erkölcsöknek megfelelő formák között alakul. Még inkább esemény, ha egy régi üzletnek adják vissza régi hírnevét s ezzel újra intim helyet teremtenek a budai közönség számára.

A Margithídfőnél levő régi MARGITPARK-kávéház támadt fel most újra, hogy ajtót nyisson régi kedves vendégeinek és ez legyen a *budaiak otthona* megint, amint volt régen, *három évtizeden* át. A kedves, intim helyiség, szépen renoválva most *Urnapján, június hó 4-én nyilt meg,* teljesen új vezetés alatt, mely a kávéház régi hírének visszaállítását, a régi és az új vendégek teljes megelégedésének megszerzését tűzte ki céljául. Hisszük, hogy ez sikerül is az új tulajdonosoknak, akik személyükben is egészen újat jelentenek Budán.

Dávid Pál, a Modern Kávéház volt tulajdonosa, a szakma egyik legelőnyösebben ismert s igazán szakértő mestere az egyik bérlő, akinek a neve maga is márka. Társa pedig — és ez Budán egészen új dolog: — Czebe László, az ismert nevű hirlapíró kollégánk, aki éveken át az Ujságíró Egyesület alelnöke, a Budapesti Hirlap, Magyarország, Magyar Hirlap politikai rovatvezetője. 25 éves hírlapírói asztalát cseréli fel a kávéházzal s ifjúi lelkesedéssel beszél új mesterségéről:

— Társam, mondja, a legjobb szakember. A budaiak meg lesznek lepve, hogy mi, az új emberek adunk végre igazán budai dolgot a budaiaknak. Aki egyszer vendégünk lesz, annak nem kell más kávéház. A régieket a régi intim Margitpark kávéház várja ismét haza, az új vendégek pedig megszeretnek bennünket."

Mi mindenesetre csak sikert kívánunk az új- és mégis régi vállalkozásnak, melyet végre megfelelő kezekben lát a budai közönség.

„Rózsadomb és Vidéke Egyesület" június hó 13-ik napján, szombat este 7 órakor a Rózsadombi Étterem és Kávéház (II. Bimbó-u. 2 a) külön helyiségében tartja 38-ik rendes közgyűlését, dr. *Bárczy* István v. miniszter elnöklete alatt. A közgyűlést fél 7 órakor választmányi ülés előzi meg. A közgyűlés után, 8 órakor ugyanott a kerthelyiségben társasvacsora, azt pedig tánc követi. Terítéki ára ital nélkül 2.50 P. A részvételre vonatkozó bejelentést dr. *Nádas* Béla titkár címére kéri az Egyesület. III., Szemlőhegy-u. 25. Tel.: 529—97.

A **Budai Klub** június hó 16. napján, kedden este 7 órakor II., Margit körút 6. szám alatti helyiségében tartja rendes évi közgyűlését.

MÁTÉ ISTVÁN szobafestő és mázoló mester, I. ker., Attila-körút 2. Telefon: 573-55.

RAVASZ cukrász
I., KRISZTINA-KÖRÚT 73
Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON
LORGNON Zibrinyinél, I, Attila-u. 12

Rejtélyes eltűnés. Jellemző a mai viszonyokra a Svábhegyi Tündérkert esete. Körülbelül egy héttel ezelőtt nagy reklámozás hívta fel a közönség figyelmét a Svábhegyi fogaskerekű végállomásánál lévő étteremre s ma már azt halljuk, hogy az éttermet bezárták s bérlője eltűnt.

ÓVATOSSÁG, Finom ruhákat szigoruan szárazon szabad csak tisztitani. Egy öltöny vagy női köpeny 5 Pengő.
MENCZER-nél Fest. Tisztit. Mos. Telefon.

Uj trafik. *Szekszárdy* Ede szkv. százados, a világháború egyik legjobban kitüntetett hős repülőtisztje, aki rokkantsága miatt szolgálatonkvüli viszonyba került, átvette a Krisztina-körút 8—10. sz. alatti trafikot a *Gerő* drogéria mellett.

Nyilt tér.*

Alulirott Pártvezetőség tudatja, hogy Bendzsel Béla az alulirott párttal semminéven nevezendő összeköttetésben nincs.

Frontharcosok Egyesült Nemzeti Pártja
III. ker. Vezetősége

*E rovatban közlöttekért sem a szerkesztőség, sem a kiadóhivatal nem vállal felelősséget.

BUDA LEGSZEBB KERTHELYISÉGE
Zsigmond-kávéház és étteremben,
II., Keleti Károly-utca 9
9 és 17-es autóbusz végállomás
Délután és este Brawe Boys Jazz TÁNC
Tulajdonos: ZSIGMOND LÁSZLÓ
a Spolarich éttermek volt igazgatója

RUDAS Fürdő
radioaktiv hőforrás
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ FEDETT USZODA

HOLLÓS MÁTYÁS
NYOMDA
BUDAPEST, I., BORS-UTCA 24. SZÁM
TELEFON: AUT. 502—97

KIRÁLY-FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-,lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1. nőknek hétköznap d. u. 2—7.
!! IVÓ KURA !!

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM
Kitünő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az UJPESTI átkelő propellernek állomása

Auguszt pavillon
Gyönyörű parkja és pompásan berendezett helyiségei Buda előkelő közönségének kedvenc uzsonázó helye.
Budán, I., Hidegkúti-út 22.

BÁCSKAI
KONYHA!
CSÁSZÁRFÜRDŐ
éttermeiben bácskai ételkülönlegességek dunántúli borok!
CSIRSZKA KONRÁD VENDÉGLŐS
ALKALMI KÜLÖN TEREM
POMPÁS KORAREGGELI KÁVÉ

Idegeit kíméli
ha nagymosását nem otthon végzi!
Fehérneműjét
feltétlen bizalommal küldheti a
DUNA gőzmosó- és kelmefestő gyárba
BUDAI FIÓKOK:
I., Attila-körút 19.
II., Fő-utca 7.
II., Retek-utca 59.
ÉS A KÖZPONT:
VIII., Gólya-utca 43.
ugyanott ruhafestést és vegytisztitást garanciával végeznek. — Telefon hivásra autóval jövünk.
Telefon: J. 350—52.

SZÉCHENYI
GYÓGYFÜRDŐ
a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITÜNŐ KÖZLEKEDÉS

HUNGÁRIA
radium tartalmú lithiumos gyógyforrás Budán, Erzsébethidnál
IVÓ-KÚRA
nyitva; reggel 7 órától este 6-ig.
Szénsavval telitve!
HARMAT-VIZ!

ÉHGYOMORRA
KRISTÁLY
naponta 1 gyék egy pohár
VIZET!

BALÁZS vendéglő Hüvösvölgy végállomás
Specialitások: Rántott csirke, dampfnudli. Nyitott és csukott teraszok. Naponta cigányzene

BUDAI strandfürdő
(Duna strandfürdő III., Újlaki rakpart)
megnyilt
50 méteres hővizű vasbeton-medence. Külön dunai uszoda
Közvetlen villamosmegálló az összes óbudai kocsiknak
Szépvölgy-utca (Margithidtól 5 perc). T.: Aut. 624-84

A kertészek hiteligényeinek kielégítése céljából felhívja a Magyar Kertészek Országos Gazdasági Szövetsége mindazon kertészettulajdonosokat, akik a kérdőívet még nem küldték be, hogy azt pontosan kitöltve, mielőbb küldjék be a Szövetség Elnökségéhez (IX., Lónyay-u. 7.)

Az óbudai Kisfaludy Színház jun. 3-án félkilenc órakor *Deréky* Antal 85 éves író és színész tiszteletére és javára nagyszabású művészestet tartott. A bevezetőbeszédet *Szávay* Gyula költő mondta. A ritka jubiláris ünnepségen a főváros művészvilágának legjelesebbjei szerepeltek. Köztük *Medek* Anna, *Fáy* Szeréna, *Rózsahegyi* Kálmán, *Lábass* Juci s a kabarészínpadok jelesei, élükön *Haraszty* Micivel.

A Gyömrői Sport Egyesület *úszószakosztálya Bielik* dr. buzgólkodásából megalakult. A környékbeli népes községek ifjúsága, mely eddig is igen élénken látogatta a gyömrői tófürdőt, nagy örömmel fogadta a régen várt alakulást, mely most már számukra is lehetővé teszi *Varga* Alajos szőv. tanár tréner vezetése mellett a sportszerű úszást. A gyömrői tófürdő tulajdonosa *Okolicsányi-Kuthy* Dezső messzemenő előzékenységgel adott szállást a sportoló ifjúságak, melyért a környékbeli úszósport háláját érdemelte ki.

Vogl Imre tánctanár és tanítványai június hó 14-én Visegrádra *Hajókirándulást* rendeznek. A hajó indul a Pálffytérről 9.30-kor, vissza 8 órakor este. Vendégeket szivesen látnak.

KÖZGAZDASÁGI NAPLÓ

Szerkesztő: SZÁSZHALMI JÓZSEF

Az Országos Központi Hitelszövetkezet kötelékébe tartozó hitelszövetkezetek ezévi kongresszusa és az Országos Központi Hitelszövetkezet közgyűlése május 27-én volt. A kongresszus a magyar szövetkezeti mozgalom úttörőjének, gróf *Károlyi Sándornak* centennáriumát is megünnepelte. A kongresszus napirendjén három előadás szerepelt. Az első beszédet dr. *Förster* Aurél mondotta, aki gróf *Károlyi* Sándorról, mint a magyar szövetkezeti szervezkedés úttörőjéről emlékezett meg. Ezután *Schneider* János, a Szekszárdi Népbank Szövetkezet ügyvezető igazgatója tartotta meg előadását a heti betétek gyűjtéséről. Utána dr. *Schandl* Károly alelnök-vezérigazgató előadása következett. A hitelszövetkezetek a mult évben mintegy százmillió pengőnyi 7—7½ százalékos kölcsönt bocsátottak a magyar gazdatársadalom rendelkezésére. A hitelszövetkezetek a négy év előtti 12 millió pengő helyett ma már 36 millió pengő saját tőkével rendelkeznek. A központ és a hitelszövetkezeti hálózat saját tőkéje együttvéve már 58 millió pengőt tesz ki a négy év előtti 25 millió pengővel szemben. Általános tetszés fogadta *Schandl* Károlynak azt a bejelentését, hogy az OKH a hitelfeltételek megkönnyítése érdekében július 1-től kezdve a szövetkezeteknek nyújtott rendes hitelek kamatlábát egyelőre félszázalékkal, a rendkívüli hitel kamatlábát pedig egynegyed százalékkal szállítja le. Azután a közgyűlés letárgyalta az igazgatóság 1930. évi jelentését és intézkedett az 1,090.914.31 pengőt kitevő nyereség felosztása iránt. Majd a közgyűlés az intézet alelnökévé újból megválasztotta dr. *Schandl* Károlyt, igazgatósági tagokká pedig *Ottlik* Iványt, gróf *Majláth* Józsefet, dr. *Nagy* Emilt és dr. *Pesthy* Pált, a Földbirtokrendezés Pénzügyi Lebonyolítására Alakult Szövetkezet elnökét.

A Hazai Általános Biztosító május 30-án tartotta meg közgyűlését. Az intézet pénzkészlete az 1930. év végén a központban és a képviseleteknél 65.815 pengő volt, míg a pénzintézeteknél elhelyezett kamatozó követelések *704.932 pengőre rúgtak*. Az értékpapírvagyon és az intézeti házak értékét a mérleg együttvéve *540.000 pengővel veszi fel*, amely értékelés mögött jelentékeny tartalékok vannak. Az intézet a mult évben kötvényekre 210.651 pengőt folyósított, a viszontbiztosítók tartozása 715.238 pengő, különféle adósoktól való követelése 347.881 pengő, a képviseleteknél fennálló követelései pedig 851.243 pengőre rúgnak. A díjtartalék 1,103.306 pengőt tesz ki. A közgyűlés megelégedéssel fogadta az igazgatóság jelentéseit, valamint tudomásul vette a nyugellátások felértékelésére irányadó arányszámnak 45%-ra történt felemelését.

A Magyar Köztisztviselők *Fogyasztási, Termelő és Értkesítő Szövetkezete* május 28-án tartotta meg az *OMGE* nagytermében XXXVIII. évi rendes közgyűlését báró *Perényi* Zsigmond v. b. t. t. elnökletével a tagok igen nagy érdeklődése mellett. Báró *Perényi* Zsigmond elnök nagyhatású megnyitó-beszédben vázolta a szövetkezet 1930. évi gazdasági, szociális és kulturális munkásságát. Majd többek hozzászólása után a közgyűlés *egyhangú helyeslással elfogadta az 1930. évi mérleget és az igazgatóság jelentését*, amely szerint a szövetkezet — a súlyos gazdasági válság és a fogyasztóképesség jelentős csökkenése ellenére — *rendkívül kedvező üzleteredményt ért el*. A szövetkezetnek sikerült csorbítatlanul megőrizni és a fejlődés vonalában tartani üzlethálózatát; nagy gondot fordított ármérséklő feladatának teljesítésére s e célból közvetlen kapcsolatot épített ki a mezőgazdasági termelőkkel. Több mint háromezerrel emelkedett a tagok száma, amely ma már meghaladja az 54.000-et és *növekedtek a tagok üzletrészjegyzései is*. A szövetkezet kisebb árukészlet és lecsökkentett rezsiköltségek mellett is az *1929. évinél nagyobb üzleti felesleget ért el: 326.787 pengőt*, amelyből 2 százalék vásárlási visszatérítés fejében 200.000 pengőt fizet vissza tagjainak. A tagok hozzászólásaira *Tarján* Vilmos vezérigazgató és dr. *Borbás* Gáspár ügyvezető igazgató adták meg a szakszerű felvilágosításokat, amelyeket a közgyűlés szintén *egyértelműen elfogadott, egyben a legmelegebb elismerését nyilvánította a szövetkezet ügyvezetőségének* az elmult üzletévben kifejtett eredményes, altruista és szociális szellemű munkásságáért.

A Kallós-Kompasz *1931—32. évfolyamának első része 750 oldal terjedelmű vaskos kötetben* a *Pesti Tőzsde* kiadásában és *Kallós* János szerkesztésében most jelent meg. A kompasz az idén ismételten *lényegesen ki van bővítve új fejezetekkel*, amennyiben olvasóinak is újabb szolgálatot téve, közli a követségek, konzulátusok, közjegyzők, hites könyvszakértők, kamarai revizorok, tudakozódó irodák és tarifőrök legújabb jegyzékét. Dacára a nagymérvű kibővítésnek, *a kompasz négy kötetének ára csak 60.— pengő* és így a legolcsóbb. Megrendelhető a *Pesti Tőzsde* kiadóhivatalában, Budapest, IV., Városház-utca 6. Az új kompaszban eszközölt szenzációs és praktikus bővítések és újítások biztosítják a *Kallós*-féle kompasz döntő sikerét és évről-évre emelkedő népszerűségét.

A Magyar Cukoripar Részvénytársaság máj. 30-án tartott közgyűlése az osztalékot *8 pengőben* állapította meg, mely folyó év június 1-től kerül kifizetésre.

Az Óbudai Fehérítő-, Festő- és Impregnálógyár Rt. május hó 28-án tarhelyiségében 13-ik évi rendes közgyűlését. A vállalat ezidén is *szép eredménnyel* zárta üzletévét, amennyiben a *400.000 pengő részvénytőke mellett 52.260 pengő tiszta nyereséget mutat ki az 1929. évi 50.760 pengő nyereséggel szemben*. Az ingatlanok, gépek és berendezések tétele az előző évhez viszonyítva *cca 250.000 pengővel csökkent*.

Hallgassa meg a rádió révén közkedvelt **E. STEPAT** orosz tiszti-zenekarát, aki minden este ÓBUDÁN A „KORONA" VENDÉGLŐ éttermében és kerthelyiségében, Korona-tér 2., hangversenyez. Kitünő konyha ● Halászlé ● Jó borok ● Olcsó árak 5, 7, 9, 91 villamos. Autóknak beállóhely

MEGNYILT BUDÁN **SCHÄFFER JÁNOS** MŰBÚTOR ASZTALOS **LAKBERENDEZÉSI ÜZLETE** II., TÖRÖK-UTCA 2. (MARGIT-HIDNÁL) Műbútorok és elsőrangu gyártmányú ebédlő, háló, úriszobák, konyha- és előszobaberendezések. Kedvező fizetési feltételek és garancia mellett.

Telek ház lakás

Budai Napló I. ker., Bors-utca 24. szám **Telefon: 502-96**

ÜVEG és porcellán-árukban GÁL LAJOS Budán II., Széna-tér 7, VEZET TISZTVISELŐK nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltétel

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirű céghez I., Legedi-u. 19. Telefon: 530-33 **Béres Márton**

TELEK

Város az erdőben. Tisza István kertváros. A budai hegyvidék legszebb kertvárosa. Hüvösvölgy mellett. Festői kilátás. Magaslati fekvés, 150—300 négyszögöles árnyas erdőparcellák. Villany, vízvezeték, autóbusz. Előnyös fizetési feltételek. Dr. Keresztes Béla, VII., Damjanich-u. 30. Tel.: J. 431—56.

Telekbérletet keresek Budán villamos és erdő közelében Weekend-házacskák és kisnyaralók részére. Pollák Lipót, VII., Akácfa-u. 30., délután.

Rózsadomb alján 300 négyszögöles, befásított telkek, közművekkel és szép kilátással jutányosan eladók. (108)

Szépvölgyi fenyvesben egyedülálló 16 holdas és a római Dunaparton 4 holdas telek szanatórium, weekend-telep részére eladó vagy bérbeadó. Dr. Lugmayer József ügyvéd, II., Margit-körút 1. Automata telefon 515—52.

Rózsadomb legszebb helyén, autóbusz megállónál, 380 négyszögöles telek olcsón eladó. (112)

Bercsényi-utca és Baranyai-út sarok, 1010 négyszögöl telek, minden közművekkel, nagyon olcsón eladó. Telefon: 824—44.

Sashegyen, Budaörsi-út felett délkeleti fekvésű vagy 400, vagy 280 öles telek olcsón eladó. Mindkét telek villamostól 5 percre, két utcára nyílik. (120)

Bornemissza-utcában 145 öles telek eladó. (127)

Újszentjános-kórháznál téli-nyári bérvillatelek egyik Szarvas-úton, a másik Virányos-úton közművekkel, fásítva, vaskerítéssel, déli fekvéssel, eladó. Ikervillának 6800, 10.200, 13.200, 8000 pengős részek. (102)

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST, III., LAJOS-UTCA 148 SZ. TELEFON: AUTOMATA 624—57 Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett. Kölcsönkönyveket folyósít váltóra, folyószámlára, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

Rózsadombon, Bimbó- és Vérhalom-utca mentén gyönyörű fekvésű 270 öles telkeink, dunai kilátással, eladók részletfizetésre is. Építési kölcsönt nyújtunk. Rózsadombi házépítő rt. V., József-tér 8. Telefon: 806—00.

Budai Altalános Takarékpénztár RÉSZVÉNYTÁRSASÁG **Budán, II., Fő-utca 9. szám** Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket. Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot téritünk. Budai ingatlan-tulajdonosoknak gyors lebonyolitás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyújtunk. Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére. SAFE DEPOSIT

Még egy **3 szobás** és néhány **2 szobás** lakás hallal, modern ktvitelben (központi fütés, melegvízszolgáltatás, gőszárító, stb.) **öröklakásként** vagy **évi bérért** kapható a **Vérmezőre nézö** Attila-utca 95-99. számu társasház szövetkezet palotájában. **Farkasrét Hóvirág-u. és Torbágyi-út** között ujonnan parcellázott 18 drb. 140-170 négyszögöl nagyságu telkek déli lejtővel jutányosan esetleg részletre kaphatók. Ugyancsak **Pusztaszeri-uton** kilátással a Margitszigetre 300 négyszögöles gyümölcsfákkal beépített telkek eladók. Bővebb felvilágositást nyujt: **STILUS ÉPITŐ R.-T.** irodája. Telefon: Automata 557—44 és 558—36. A farkasréti telkek ügyében a helyszinen is lehet értekezni

HUBERT és Tsa B. T. Egészségügyi berendezések, csövek, Műszaki cikkek, fémgyártás VI., Liszt Ferenc-tér 4. T. 222-67

Hidegkúti-úton, Star filmgyár mellett, villamos közelében, kettő á 298-öles telek, diófás parkban, összes közművekkel. (69)

Ferry Oszkár-utcában 206 öles telek eladó. Építési iroda I., Naphegy-utca 21. Tel.: 527—80.

HÁZ

Rózsadomb elején földszintes családi villa két 3 szobás lakással, 316 négyszögöles kerttel, 76.000 pengőért eladó. Bővebb felvilágosítást a kiadóhivatal ad. (130)

Különleges szépségű, elsőrangú építkezésű sarokbérház, étage-fütéssel, 55.500 pengő bérjövedelemmel, 11% nettó hozamra, eladó. Részletes felvilágosítás a kiadóhivatalban. (107)

Keresek 40.000 pengős árban családiházat, a budai hegyvidék alján, I. vagy II. kerületben. Ajánlatok a kiadóba. (124)

Buda legszebb helyén négyszobás villa, külön házmesterlakással, olcsón eladó. Telefon József háromszázhat—negyvennégy. (132)

Bornemissza-u. 46. sz. alatti villaszerű ház, két háromszobás és egy egyszobás komfortos lakással eladó. (133)

Villák, bérvillák, Rózsadombon, Naphegyen, Gellérthegyen, Krisztinában, Pasaréten nagy választékban. Pauncz Rákóczi út 24. 331—77

Adómentes villa, 4 szobás, minden komforttal, télen, nyáron lakható, fogaskerekü Orgonás megállónál, villamos és autóbusztól 5 percnyire, gyönyörü kilátással, *870 négyszögöl* dísz- és gyümölcsöskertben. — Ugyanott *780 négyszögöl* gyümölcsöskert, nyaralónak átalakitható házzal olcsón eladók. Telefon: J. 343—01. (131)

Rózsadombon kétlakásos nagy villa, szép kerttel, alkalmi áron eladó. (109)

Sósfürdőnél egyemeletes, 3 lakásos ház, összes közmüvekel 40.000 pengő. 24.000 pengővel átvehető. — Ugyanott 150 öles telek is. (118)

Győri-út 12 szövetkezeti ház épül Augusztus 1-én beköltözhető

Buda legkulturáltabb és legszebb helyén 4, 3, 2, 1 szobás háztartásos és garzónlakások dél és délnyugati fekvéssel, minden kényelemmel, feltünő olcsó áron előjegyezhetők

30%-os befizetés beköltözésig zárolt számlára.

Felvilágositás a helyszinen, telefon: Automata 552—70 és a kiadóban

Rózsadombon 6 szobás, gőzfütéses villa 70.000 pengő. (57)

Kis családi házat keresek a közeli hegyvidéken, esetleg Rózsadombon, 3—4 szobával, kerttel. Cím a kiadóban.

Rollókat, napellenzőket kiváló szakértelemmel készít, javít Ehrenwald kárpitos, Olasz fasor 17., Trombitás ház 549—10.

Szalonok, matracok készítése, javítása, eladása kedvező fizetési feltételekkel Ehrenwald kárpitosnál, Olasz fasor 17., volt Retek u 53. Tel. 549—10

Kertes öröklakások

Az elő! elő köpönség bizalmától támogatott, legszolidabb alapon megszervezett, utánfizetésektől, percektől mentes építési akciónk keretében, nov. 1-i beköltözéssel, fővárosunk legelőkelőbb részében megépítjük *nyolcadik társaságházunkat* a Szent Imre-szobor mellett, 1, 2, 3 szobás (előkertre nézö, hallos) villaszerü öröklakásokkal. 300 négyszög-öles *kert, hangfogó válaszfalak*, díjtalan üzlethelyiségek. Tetszés szerint szövetkezet, vagy a tulajdonos nevére szóló telekkönyvezés. A Diószegi-uti „Hunniaudvar"-ban még pár remek három-, négy-, ötszobás villaszerü öröklakás kapható. *Olcsó, fix árak*. Előnyös törlesztéses kölcsön. Kivánatra prospektus tervekkel, öröklakásvevőinknek nélkülözhetetlen, kibővitett szaktanácsokkal.

„CENTRUM" HÁZÉPITŐ-VÁLLALAT Horthy Miklós-út 9. (9-12, 3-E-ig. Lágym. 9-96

Társasházban a „CENTRUM" vezet!

LAKÁS

ÖRÖKLAKÁSOKAT építünk a Villányi-út (Szent Imre herceg-útja) 8. számú, kitünő fekvésü telkünkön. Felvilágosítások, tervek Benedikt Gyula építész irodájában, VI., Jókai-utca 12. (134)

Németvölgyi-út 2b. sz. a. házban egy-, kettő- és háromszobás lakások hallal és központi fütéssel, utcai fronton, kilátással a hegyekre és a szemben fekvő kertekre, villamos (75,59) és autóbusz közelében, május hó 1-ére kiadók. Felvilágosítás a helyszínen vagy Aut. 831—09. (136)

3 szoba hallos, minden komforttal épült lakás 2 W. C-vel, előszobával, központi fütéssel vagy anélkül május 1-re. Székely, Retek-u. 69. Telefon: 532—28. (138)

Egy- és másfélszobás lakások, egy- és másfélszobás garzónlakások minden komforttal május 1-re. Mészáros-u. 60b. alatt épülő új bérpalotában autóbusz megállónál. Székely, Retek-u. 69. Tel.: 532—28. (139)

Buda legegészségesebb vidékén 3 szobás, magasföldszintes szép lakás azonnalra, egy 5 szobás gyönyörű lakás május 1-re kiadó. Vígszínháztól 5 percnyire, autóbusz megálló. Buday László-utca 5b. Telefon 534—69. (139)

Müegyetem parkjával szemben, Budafoki-út 17. szám alatt kettő és négyszobás modern öröklakás és műterem öröklakással eladó. Bővebbet a házgondnokságnál, hétköznap délután 3—4 óra között. (140)

Keresek villalakást legalább 4 szobával és mellékhelyiségekkel, lehetőleg a Németvölgy környékén, aug. hó 1-re. Ajánlatok a kiadóba, I., Bors-utca 24. Tel.: 502—96. (141)

ÖRÖKLAKÁSOK: Széna-térnél elsőrendű utcai és kerti **EGYSZOBÁSAK, KETTŐSZOBÁSAK, HÁROMSZOBÁSAK** legteljesebb komforttal, körülcsempés mellékhelyiségekkel, épülő kertes palotában 1932 májusára beköltözhető: tárgyalások, előjegyzések II., Hattyú utca 7., építési irodában.

Kettő-három-négyszobás komfortos lakások, központi fütéssel, melegvízzel, háromeves házban, budai **hegyekre** szabad kilátással, **kettőszoba** hallos, komfortos lakás, **négy szoba** hallos, urasági **angol cottage,** belső lépcsővel, saját központi fütéssel, Horthy Köröndnél levő házakban, tulajdonos müépitésztől, Fadrusz-u. 6. Lágymányos 6—80 **azonnalra, augusztusra, novemberre** bérelhetők. (142)

Az Istenhegyi-út 40-42 alatti 1.5000 négyszögöl kertben épült emeletes villa, nagy lakással, külön gazdasági épülettel, garage és soffőr lakással szabad kézből eladó. Érdeklődni lehet Aut. 570—32 alatt.

Rózsadombon 5 nagyszobás lakás kerthasználattal máj. 1-től kiadó. II., Orgona-u. 8. (129)

Egy-, kettő-, három-, négy és ötszobás lakás kiadó. Iroda: I., Naphegy-u. 21. Tel.: 527—80. (143)

Műtermet keresek egy, két szobával lehetően Buda belterületén. (114)

Novemberre keresek háromszobás villalakást, minden hozzávalóval, 2000 pengő évi bérért. Ajánlatokat kérek a kiadóba telefonon is.

Háromszobás, hallos, telekkönyvi tulajdont képező öröklakást keresek, törlesztéses vételre. (123)

Üzlethelyiség

Németvölgyi-út 2b. sz. a. autógarázs vagy nagyobb műhelynek vagy raktárnak megfelelő helyiség és több üzlethelyiség május hó 1-ére kiadó. Felvilágosítás a helyszínen vagy Aut. 831—09. (145)

Buda legszebb helyén, 2 épülő bérház mellett melyekben üzlethelyiség nem lesz, vasportállal karzat létesítésére alkalmas belmagassággal, bármely célra, de különösen mészáros, hentes, trafik, szabó, háztartási cikkek, festéküzlet stb. részére olcsó bérrel kiadók. Mészáros-utca 60c. (146)

Főútvonalon II, Retek-u. 33-35. sz. alatt épülő sarok bérpalotában üzlethelyiségek valamint legmodernebb **2-3 szobás (hallos) lakások és 1 szobás garconlakások** augusztus 1-ére kiadók. Közelebbit: **IV., Bécsi-utca 5. II. em. 1** Telefon: Automata 824-59 **ÜGYVÉDI IRODÁBAN**

FEDEZZE FEL ÖN IS A SASHEGYET!

Sashegy a Belvárostól gyalog is csak 25 percnyire

Sashegy a Belváros hegye

Sashegy a Székesfőváros szivében — szivének jobbik oldalán

Sashegy az előkelő középosztály települő helye

Csak hegylejtőn lévő telkeket vásároljunk, ott van csak levegő, napsugár és kilátás

Ön gyermekei arcáról leolvashatja, hogy hol lakik:

nézze meg azután a sashegyi gyermekeket

Sashegyi telkeinkről prospektust küld:

KUBATUCA részvénytársaság

Budapest, főpostafiók 77/0

KIADÓK

1931. augusztus hó 1-re, I. Hantos-utca 6-b. sz. alatt épülő bérházban rendkivül szép és olcsó **3 szobás modern lakások.** Bővebbet a helyszinen, vagy Feith müépitész irodájában (V., Katona József-u. 14 Telefon: 168-41.

Laptulajdonos: VIRÁG ÉS TÁRSA Kiadásért felelős: Viraág Béla.

Nyomatott a „Hollós Mátyás" nyomdában, Budán, I., Bors-utca 24. (Műszaki igazgató: Martinovits A.)

XXVIII. évf. 1044. sz.

Megjelenés: hetenkint kétszer

ELŐFIZETÉS:

Egy évre . . 24.— P
Negyed évre . 6.— P
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai féláron kapják

Budai Napló

1931. JUNIUS HÓ 18

Hetenkint kétszer

HIRDETÉSEK:

Egy hasáb széles, egy m/m. magas sor, egyszeri közlésénél 30 F. Szór vegsor ára 2 P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések dija mindenkoelőre fizetendő

Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, a közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I., Bors-utca 24. Telefon: Aut. 502—96
Hivatalos órák: Délután 4—6 óráig

352

FŐVÁROSI KÖNYVTÁR BUDAPEST

Buda választ!

A választást Budapesten is eldöntötte *Bethlen István gróf* miniszterelnök debreceni beszéde. Ez ellen nincs apelláta. Most már komikussá, szójátékokká válnak az ellenzék frázisai, mert hát — itt Budán — mégis csak jobban bíznak a külpolitika terén is oly nagy világsikereket elért miniszterelnök komoly kijelentéseiben, mint — kit is mondjunk? — Friedrich István utszéli tréfáiban és rátóti vicceiben.

Budának most csak egyetlen célja lehet, ha el akarja kerülni a további pusztulást, hogy egy szívvel, egy lélekkel álljon Bethlen István mellé és kiérdemelje, megszolgálja azt, hogy a legközelebbi választásnál Budán lépjen föl és Debrecenhez hasonlóan — Buda sorsát is tegye magáévá.

Ma Ripka Ferencben, Kozma Jenőben, Becsey Antalban kitünő vezérkara van Budának, — a budai programm az ő szivükben is él, — Budáért sokat tettek, elhanyagolt részeit uj fejlődés elé vitték, hisz elegendő rámutatni a Pasarét és Hüvösvölgy, vagy a Kelenföld rohamos fejlődésére, — de a város visszás fürdőügyi politikájának rudját mégsem tudták egészen a helyes utra forditani. Pedig ettől függene az idegenforgalom föllendülése és ezzel kapcsolatban iparosaink és kereskedőink leromlott sorsának föllendülése.

Micsoda perspektivákat nyitogat a budai polgárság elé az a gondolat, hogy képviselője, közvetlen gondozója a Miniszterelnök!

Gróf Bethlen István pártja az „Egységes Párt" nagygyülése a Budai Vigadóban

Válságos idők nagy napjaiban szokott ily ünnepélyes hangulatban rendkívüli események színhelyére felsorakozni a polgárság, mint ahogy kedden este vonult fel csaknem egész Buda közönsége a Budai Vigadóba és ünneplő hangulatban zsúfolásig megtöltötte az egész termet, hogy meghallgassa

BETHLEN ISTVÁN grófi

és az egész kormány nevében nyilatkozó

dr. KOZMA JENŐ

v. országgyűlési képviselőt és a Budapest egész területét felölelő Egységes Pártnak vezérét, aki mellett ott állottak a szónoki emelvényen e nagy város legjobbjai és a budai kerület politikai vezetői.

Meglepően sok urinő jelent meg ezen a nagygyűlésen, melynek jellege egészen más volt, mint a szokásos kortesgyűlések és Buda polgárságát komoly, meglett férfiak képviselték, mintha érezték volna, hogy a magyar nemzet ősi királyi széke, Buda és évszázados csapások által sújtott polgársága valami új föllendülés előtt, megújhodás küszöbén áll és ma már Bethlen István gróf miniszterelnöktől kezdve mindenki átérzi, hogy ennek a leromlott városnak, amelynek földje mérhetlen kincseket rejt, az új fejlődés lehetőségeit kell megnyitni.

Ünnepélyes csendben nyitotta meg a nagygyűlést

FODOR ANTAL dr.
kir. közjegyző,

az Egységes Párt jelentős vezérférfia a „Magyar Hiszekegy"-gyel. Majd bevezető szavaiban méltatta Bethlen István gróf miniszterelnök nemzetmentő müködését, alkotásait, az általa elért rendkívüli eredményeket, amelyek ezt a sorssújtott nemzetet elvezérlik Nagy-Magyarország feltámadásához. Éltette Kozma Jenő pártvezért, akit lelkes éljenzéssel, tapssal hosszasan ünnepelt a közönség, akinek nevéhez itt Budán nagy sikerek fűződnek és akit fölkért, hogy programmja felől tájékoztassa az egybegyűlt választó közönséget.

A szólásra emelkedő pártvezért ismét a leglelkesebb és hosszantartó ovációban részesítette a közönség, azután a legnagyobb csendben meghallgatta beszédét.

KOZMA JENŐ DR.

Programmot kell adnia és ez a programm egy névhez fűződik: — Bethlen István nevéhez. Minden kormány helyzete nehéz, mert parciális érdekek ütköznek annak keretében. És kritikát gyakorolva a kormány felett, szembe kell állítani a kis ország helyzetét a világhatalmakkal, tudva azt, hogy a döntés nincsen a magyar kormányelnök kezében. Mindenki emlékszik még arra az időre, amikor sokan este nem mertek kimenni az utcára. Ez az állapot teljesen megszünt. Nehéz helyzetet teremtett a *trianoni béke*, mely négy részét leszabta az országnak — s jött utána a *királykérdés*, amely végleges felosztással fenyegette. Súlyosbította a helyzetet a *frank-ügy*, — a korona romlása, — a tisztviselők rettenetes nyomora, — a tőzsdejáték pusztulása, — a szomszéd államok katonai kordonja s az azzal járó kémkedés, — bekövetkezett a buzakatasztrófa, — és a kormány rúdjánál mégis biztos kézzel állott egy ember és vitte egyenesen előre a nemzet gyenge hajóját: — *Bethlen István!*

A nemzet követte Bethlent és nem bánta meg.

Évek megfontolt munkájával megváltoztatta velünk szemben a nagyvilág hangulatát. Féken tartotta a nehezen megteremtett közbiztonság dacára folyton kísértő bolsevizmust. Megszüntette az idegen katonai ellenőrzést, — megkötötte *a távoleső nemzetekkel* is a barátsági szerződéseket, *hogy a népszövetségben ezek is segitsék ügyünket.* Ezt az ellenzék nem akarja meglátni és nem is hangoztatja.

Trianon pénzügyi ellenőrzés alá helyezett bennünket és ennek dacára mégis stabilizálta a pengőt, — az angol fonthoz kötve azt. Megszerezte a népszövetségi kölcsönt, mely lehetővé tette az állami költségvetés síma betartását és megalapozta hitelünket a külföldön.

Stabilizálta a tisztviselők fizetését, amit most azzal a megtévesztő hírrel akar az ellenzék elgáncsolni, hogy azt leszállítják, *amiről illetékes helyen semmit sem tudnak* és felhatalmazást nyert a kormányelnök részéről, hogy azt a *leghatározottabban megcáfolja.* Téves az *optánsügy* beállítása, mert az nem néhány úr javát szolgálja, hanem jelenti nagy pénzösszegek beözönlését.

A gazdasági válságot megoldó kereskedelmi szerződéseket is megkötötte, amivel *megoldja a buzakrizist, kétszeresére emelve igy a buzaárat.* Ezzel egyúttal szolgálja az iparosok érdekeit, mert növeli a földmüvesek vásárló képességét. (Taps és éljen.)

A *földbirtokrendezés* főcélja többtermelés, mert intenzívebb és földhöz juttatta a földmüves népet. Megindult a magyar gyümölcstermelés és megszűnik ezzel az a ferde helyzet, hogy kanadai almát együnk.

A kigúnyolt *tojásexport* nagyobb, mint a buzaexportunk és különb a régi lóexportnál is, amelyre pedig oly büszkék voltunk. Ujabb *buzatermésünk* már ismét a világ első buzája és a régi gyönge vetőmagot — még monopólium árán is — ki kell küszöbölni. *Állattenyésztésünk* ma már ismét első helyen áll és a *tejhozam* 7 literről 12-re emelkedett.

A kereskedelmi szerződések révén *leépithető a forgalmi adó* (taps) és következik a fázisrendszer, ami kedvező megoldás a kereskedők számára.

Az iparosok érdekeit szolgálja, hogy ezentúl minden kerület az ott lakó iparosokat lássa el munkával és ne más kerületbelit!

Az ország rendjét és *idegenforgalmát* emeli az utak épitése, amely téren most több történt, mint ezelőtt 50 év alatt.

Az energia törvény olcsó erőforráshoz juttatja a vidék népét. Hivatkozott a jelenlevő kereskedelmi államtitkárra (lelkes éljenzés), aki ezt a törvényt és a *kartelljavaslatot* is megalkotta.

A méltánytalan adókat törölte a kormány és elviselhetőbbé tette ezzel a gazdasági életet. A pénzügyi kormány többször próbálta elősegíteni az épitkezést a 30 éves adókedvezménnyel, ez volt a *tatarozási* törvényjavaslat célja is, amelyen azonban még javítani kell.

A *kisiparon* segíteni akar a kormány azzal, hogy könnyebb hitelhez juttatja, amire nagyobb összeget áldoz, egyszerűsítve a jótállás kérdését is. Az ipar és kereskedelem megnyugtatására szolgál az is, hogy a kormány *leépiti azokat a közüzemeket,* amelyek a magángazdaságnak okoznak *konkurrenciát.*

Kulturális téren nagyok az eredmények és befektetések és minden gáncs ellenére az iskolák épitése kenyérhez juttatott számos tanítót és iparost. Igy a hitelet megerősítésére templomokat is építettek, nem téve különbséget hit és hit, vallás és vallás között. Aki belső hitben él, az nem tévelyedik el és nem viszi romlásba az országot. Budán sohasem volt felekezeti türelmetlenség.

A tanító személyzet státus- és fizetésrendezését ő is sürgeti, mert fontos a kultúra fokozása.

A *munkanélkülieket* nem segéllyel, hanem munkával kell ellátni. A *rokkant-* és *hadikölcsönügy* terén nem történt meg minden, de nem is volt meg arra az anyagi erő és ezt a világkrízis tette lehetetlenné. Azért a hadikölcsön kötvényket nem kell eldobni, mert beváltja majd azokat a nemzeti becsület. A *nyugdijasok* közötti különbséget nem egészen érti, de igyekezni fog ezt a diszparitást mielőbb megszüntetni.

A *szociális gondoskodás* terén még szanálja most a kormány nem pénzzel, hanem erős kézzel az Orsz. Társadalombiztosító Intézetet. Fejlődtek erősen a kórházak, ahol néhány éve még papírbandázst használtak.

Az *álláshalmozás* kérdését sürgősen rendezni kell, mert nem járja, hogy az egyiknek ne legyen betevő falatja, míg a másiknak több állása is van. A városházán már megkezdte ezt a munkát a főpolgármester. (Taps és éljen fogadta az éppen akkor belépő *Ripka* Ferenc főpolgármestert.

Az adminisztráció túlteng azért, mert a menekülteket el kellett helyezni. Ez szociális kérdés. Meg lehetne oldani egy tollvonással, de a tisztviselők százait, ezreit kellene az utcára dobni. Ő a szisztematikus leépítés híve, ami folyamatban van.

A gazdasági helyzetet jellemzi, hogy Amerika csak autót, zsilettet és pénzt exportál, — a pénzügyi krach megállította a pénzt s így nem jut most hasznos beruházásokra. Aláásta a gazdasági helyzetet az orosz dömping is és segítette ezt a környező államok rosszakaratú írigysége. (A terembe lépő *főpolgármestert* ovációval fogadták.)

Áttérve a várospolitika terére, mint budai jelöltet mindennél jobban érdekli szülőhelyének sorsa. Budán is van erős haladás, de vannak problémák, *amelyek megoldása más helyzetet teremtene itt.* Sok éven át csak mint jó tréfát kezelték a *fürdőügyet,* de külföldi útjain azt tapasztalta, hogy ez véresen komoly dolog és sehol a természeti kincseknek olyan csoportosulása nincsen meg, mint épen itt Budán. Ez a körülmény arra predesztinálja Budát, hogy a világ *első fürdővárosa legyen.* A főpolgármester vette kezébe az idegenforgalmi kérdés megoldását. Itt van a *lerombolt Tabán,* mely a fürdőváros központja lehetne, csakhogy előbb olyan orvosi gárdát kell nevelni, mely a karlsbadi nagyszakállú orvosok példájára, propagálná a fürdőügyet. Ez vihetné Budát hihetetlen lendület elé! Ez a kérdés egy külön nagy programm! (Lelkes, hosszantartó éljenzés.)

Öt év előtt kinevették és elavult kortesfogásnak mondották, amikor megígérte az *új dunai hidak épitését.* Most — íme — itt vannak, a munkákat ki is adták, építik már. A hídépítést egyik napról a másikra nem lehet megoldani. Budapest nagy építési fellendülésnek néz elébe a hidak révén.

A Budán átmenő világforgalom megköveteli, hogy azt a *szük sarkot,* mely a Császárfürdőnél *a közlekedést fojtogatja,* sürgősen megoldják! Mert a helyi közlekedést megoldották. Autobusz jár a Várba, a Rózsadombra és a Pasarétre. Megoldják a Közuti vasut kérdését is *a helyiérdekü-vel együtt.*

Sürgeti az új szabályozási tervet, mely megoldaná a *családi otthonok* építésének ügyét a *kis parcellák* révén, — de sürgős az új építési szabályrendelet, amely szintén megkönnyítené az épitkezést. *Uj utat* annyit építettek Budán, mint azelőtt soha és sürgeti az új gázgyári igazgatósági épületet a Margit-körúton, — a szülő- és csecsemőotthon építését és a pénzhiányban elmaradt Rókus Kórház helyett a Margit Kórház fejlesztését. Mindez Budán.

A külpolitikában várható eredményeknek van előfeltétele: — a revizióban való hit. Üljünk újra a zöld asztalhoz, tisztázzuk a háború felidézésében e nemzet bűnösségét és döntsön az elcsatolt részeken a népszavazás. A Millerand-féle kísérőlevélben megvan erre az alap. Különben Amerika hozta Trianont és attól várja a megoldást. Ott már diadalmasan terjed az integritás gondolata. A siker feltétele: fegyelem, tekintélytisztelet, bizalom.

Az ellenzék küzdelme nem komoly, — nem adott rendszeres programmot és nem állított annyi jelöltet, hogy többséget alkotva, átvehesse a kormányt. E nélkül az egész csak egyes pendlizők egyéni ambiciója. Ha forradalmosítás útján akarnak kormányra jutni, ahhoz elég erősek vagyunk, hogy ezt visszaverjük. Ez csak a nyomoron át volna lehetséges, de a kormány ezen minden áron segíteni akar. Országos programm csak az egész nemzetet átfogó programm lehet. Nem szabad egyes csoportok érdekeit, mint például a hadikölcsönjegyzőket, előtérbe hozni. Az ország sorsát csak komoly, mindent átfogó alapon lehet intézni.

Ezek után a multra felmentést, a jövőre bizalmat kér. Adja teljes munkaképességét, fáradhatatlanságát, amit már bizonyított. Nem vitt színeket a programmjába, *csak tiszta reálpolitikát,* (Éljenzés) és ha szeretettel támogatjuk, ennek segítségével elérjük Nagy-Magyarországot.

Teljes bizalommal kíséri vezérét, *Bethlen Istvánt,* az országnak kellő időben küldött Ignagyobb fiát, akit éltetve fejezte be szavait.

Frenetikus taps és éljen kísérte beszédét, a nagy számban megjelent hölgyek kendőiket lobogtatták feléje és aki tehette, kezet fogott a szónokkal.

Kozma Jenő beszéde közben érkezett meg *Kállay* Miklós államtitkár, akit a gyűlés elnöke Fodor Antal közjegyző üdvözölt. Az államtitkár, aki a pesti kerület listavezetője, azért jött, hogy Kozma mellett törjön lándzsát és amikor szólásra emelkedett, vette észre, hogy a közönség köréből hatalmas virágcsokorral a kezében kedves megjelenésü úrileány lépett Kozma elé s így szívesen engedte a szót *Nagy* Julia ovónőnek, aki néhány meleg ünneplő szó kíséretében nyújtotta át a hatalmas bokrétát Kozma Jenő pártvezérnek. A kedves jelenetet megtapsolta a közönség, ezután emelkedett szólásra

KÁLLAY MIKLÓS
államtitkár,

aki komoly, megfontolt szóval méltatta Kozma Jenő működését és sok helyen éles gúnnyal, kíméletlen szatirával, vagy megdönthetlen érvekkel tárgyalta le az ellenzéki jelöltek történetét, — foglalkozott a gazdasági helyzettel, a megoldás lehetőségeivel, — állandóan lekötve a hallgatóság figyelmét.

Kozma Jenő nagyarányú beszéde, mely csaknem másfélóra hosszat vette igénybe a hallgatóság figyelmét, arra bírta a következő szónokokat, hogy a legrövidebbre fogják mondanivalójukat. Ezt megelőzőleg felolvasták

Bethlen István üdvözlő táviratát Kozma Jenőhöz,

ami élénk és lelkes demonstrációra vezetett a miniszterelnök személye mellett.

PETRACSEK LAJOS dr.
ügyvéd

volt a következő szónok, aki a 30 évesek nevében követelte, hogy részt adjanak nekik a város és az ország intézésében és fölöslegesnek mondotta az olyan pártok megalakítását, amelyek csak egy részletkérdés megoldására vezetnének. Buda polgárságát megosztja tulságosan a jelentkezett 13 párt és ő igyekezett meggátolni azt, hogy a 30 évesek külön pártot alakítsanak, mert az Egységes Párt keretében minden ilyen részletkérdés és jogos kívánság érvényesülhet és ezzel megóvható a polgárok egysége.

A közönség elismeréssel honorálta dr. *Petracsek* Lajos rövid, velős, talpraesett beszédét. Utána

ANDRÉKA KÁROLY
főkapitányhelyettes

szintén rövid beszédben köszönetet mondott Kozma Jenőnek azért, hogy megnyugtatta a tisztviselőtársadalmat a kormány révén nyert felhatalmazás alapján tette kijelentésével, hogy valótlanság a tisztviselők számának leszállításáról szóló hír. Kedves volt a hasonlat, amelyben az ellenzék ígéreteit a Nemzetközi Vásáron felszálló léggömbökhöz hasonlította, amelyek tetszés közt szállnak föl, de a magasban szétpukkadnak. Még Buda iránti szeretetéről téve tanubizonyságot, fejezte be általános taps és éljenzés közben beszédét.

A nagygyűlés utolsó szónoka

SZOMBATHY KÁLMÁN
igazgató

volt, aki az Egységes Párt megalakításában látja a példáját annak, hogy miképen lehetne a világpolitikában is a reviziót diadalra juttatni. Lelkes szavait azzal a kijelentéssel fejezte be, hogy a párt erőssége a vezérben él, aki sok száz embert segített és ezzel tette népszerűvé a Polgári Egység Pártját. A temperamentumos szónok szavait minden kimerültsége dacára is lelkesen megtapsolta és megéljenezte a közönség.

Fodor Antal buzdító szavai fejezték be az impozáns nagygyűlést, amelynek emléke sokáig élni fog Buda közönségében.

A **csendes Vár** lelkes ovációval tüntetett Bethlen István gróf és Pártja mellett hétfőn, ahol az Egységes Párt várbeli szervezete rendezte a választások alatt első politikai összejövetelét és két politikai vacsorán tüntetett *Kozma Jenő dr., Petracsek* Lajos és *Szombathy* Kálmán jelöltek mellett. Az egyik összejövetelt a *Balta vendéglőben* tartották meg, a várban lakó intelligens társadalom színe-java részvétele mellett ünnepelték *Kozma* Jenőt és *Gyurman* Jenő dr., *Szucsy* László dr., *Langsch* József és *Hegyi* Károly dr. után *Szombathy* Kálmán, mint a várbeli szervezet elnöke nagy hatástkeltő beszédben méltatta Kozma Jenő dr. tevékenységét. Innen a hallgatóság *Kozma* Jenő dr.-al az élén átvonult a belügyminisztériummal szemben levő *Fischl vendéglőbe,* ahol a vári kispolgárság nagy tömegei fogadták Kozma Jenő dr.-t és jelölttársait. A belügyminisztérium altiszti zenekara vezette be a gyülést, utána Szombathy Kálmán sürű tetszésnyilatkozatok mellet ismertette a várbeli Egységes Pártszervezet jelentőségét és egyben köszönetet mondott a szervezésben fő munkatársának, *Weber Sándor* dr. igazgatónak. Ezután Kozma Jenő dr. hatalmas átfogó beszédet mondott. Foglalkozott a napi politika kérdéseivel, az új országgyülés feladatával és részletes indokokkal alátámasztva, kimutatta, hogy gr. Bethlen István politikája egyedül a helyes út, amely a magyar nemzet jelen nyomorúságát enyhíteni és a trianoni szerződés alól való szabadulást előkészíteni képes. Végül tiltakozott ama híresztelések ellen, amelyek szerint a tisztviselő fizetéseket leszállítják. Megbélyegezte ezt, mint teljes valótlanságot. Szavai nyomán a jelenlevők felállva percekig lelkesen tüntettek gr. Bethlen István mellett és megfogadták, hogy jelöltjeit Kozma Jenő dr.-al a lista élén minden erejükkel támogatni fogják. *Petracsek* Lajos dr. tartalmas beszédben mondott köszönetet a várbeli kispolgárságnak és kitartásra hívta fel őket.

*

A várbeli jól sikerült politikai gyűlés után *Kozma* Jenő dr. és jelölttársai a *Zugligetbe* mentek, ahol résztvettek a *Zugligeti Daloskör és Sport Egyesület* ünnepélyén. Itt *Cigány* Sándor ny. vasuti felügyelő és *Timár* József dr. fejezték ki a tagok ragaszkodását Kozma Jenő dr. Iránt és kérték, hogy úgy a dalárda, mint a sportegylet törekvéseit országos gondjai mellett is meleg szívvel támogassa, amit Kozma Jenő a jelenlevők nagy lelkesedése mellett meg is ígért.

*

A dalárda ünnepély befejezése után *Kozma* Jenő dr. és társai a *Szép Ilona* vendéglőben a *BSzKRT alkalmazottak* által rendezett ünnepélyen vettek még részt.

*

A *Farkasrét* egyik vendéglőjében rendezett a *Budai Hegyvidék Egységes Pártja* hatalmas tüntetést *hétfő* este Hegyvidék polgárságának résztvételével. A gyűlést *Pyber* Ignác nyitotta meg. Hegyvidék nevében üdvözölte *Kozma* Jenőt, *Petracsek* Lajost és jelölttársaikat, bejelentvén egyúttal az — *eddig Friedrich-párti — Perczel* Béla-féle szervezet csatlakozását az Egységespárthoz. Utána *Kozma* Jenő jelentette ki, hogy a polgári elgondolás védelmében az Egységespárt részéről felekezeti különbség nélkül szívesen látnak mindenkit és appellált a budai közönség magyar és nemzeti gondolkodására, egyben felhívta a jelenlévő-

Ki mint vet, úgy arat, MAUTHNER magnál jobbat sehol sem kaphat!
MAUTHNER ÖDÖN magtermelő és magkereskedelmi részvénytársaság
Alapítási év 1874. Telefon: 463—65.
SÜRGÖNYCIM: MAUTHNERÉK, BUDAPEST.

MAUTHNER MAG
Központ: VII., Rottenbiller-u. 33. - Fióküzlet: IV., Kossuth Lajos-u. 4.

Nagy főárjegyzék, mely növényárjegyzékét is tartalmaz, ingyen és bérmentve.
a Ferencrendiek templomával szemben.

SZENT
G·E·L·L·É·R·T
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet, hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet

Zászlóbontás Kelenföldön

Antalnapján Becsey Antalt ünnepelte az Egységes Budai Gazdasági Párt

A gépkocsik egész sora állott a Sósfürdő kapuja előtt, ahova százával vonult a Kelenföld, a Lágymányos közönsége, tudva azt, hogy a budai nagy patrioták egyikét

BECSEY ANTALT

ünneplik ott névnapja alkalmából. Az ő egyéniségének a kiemelésére új párt alakult Budán, mint az Egységes párt nemes hajtása: A „Budai Gazdasági Párt„. Ez a régi tábor, mely nagyrészt Becsey Antal személyes híveiből áll, széles keretű ünneppé avatta az ő névnapját és Kelenföldön, a Lágymányoson szájról-szájra járt a hír, hogy minden ember, aki Becseyt szereti, menjen el és egy szívből jött „éljen"-nel járuljon az ünnepléshez.

Még az est beállta előtt száz és száz ember gyűlt össze, bizakodó vídám hangulatban ünnepelve az új párt listáján szereplőket, amint azok egyenkint megérkeztek, különös tüntetéssel Becsey Antalt -s családját. Zsongott a nagy térség az étterem előtt, két zenekar is muzsikált, fent a terraszon párok keringtek, lent a sűrűn terített udvaron pedig a heti munka után lelkesen koccintgattak sok mindenféle rendű polgárai Budának. Jóval 9 óra után érkezett meg *Ripka Ferenc* főpolgármester, akit szűkebb körű bizottság, élén dr. *Sümeghy* László kir. közjegyző, korm. főt.-sal fogadott a kapunál és kísért a tömeg lelkes éljenzése közben az asztalfőhöz, ahol Becsey és vezérkara fogadták.

Az ünnep elején érkezett még, amikor Ukner Ákos üdvözölte Becsey Antalt, akit melegen ünnepeltek a megjelentek. Amikor helyet foglalt a főpolgármester, szólásra emelkedett

SÜMEGHY LÁSZLÓ DR.

kir. közjegyző. Beszéde elején bejelentette, hogy a *Kelenföldi Társaskör* ma üli ünnepi keretek között Becsey Antal névnapját, mint ahogy azt Kelenföldön évek óta meg szokták ünnepelni. Becsey Antal a munka katonája, aki Budapest székesfőváros iparosainak, kereskedőinek, munkásinak és az egész dolgozó társadalomnak érdekeit képviseli. Üdvözölte szíve egész melegével a választó polgárságot és hódolattal köszöntötte *Ripka Ferenc* főpolgármestert, aki nem feledkezett meg arról, hogy tanubizonyságot tegyen e napon Becsey Antal működése mellett. Szeretettel köszöntötte azokat, akik a Becsey Antal által vezetett listán, mint jelöltek követik Becsey zászlaját és szívből kívánja, hogy Becsey hosszú évek során át ülje meg még egészségben az Antal napokat. Üdvözli őt és hitvestársát.

Utána

HUBERT VILMOS

a Budai Iparosok és Kereskedők körének ügyv. elnöke üdvözölte Becsey Antalt a budai iparosok és kereskedők nevében.

Üdvözölte szeretettel Becseyt és legjobb kívánságai mellé az Isten áldását kérte közmunkájához és családia számára. Fölveti azt a kérdést, hogy a Budapesten most mandátumért küzdő 600 jelölt között van-e olyan, akiről el lehetne mondani, hogy a háború alatt *kerületének minden éhező, munkanélküli polgáráról gondoskodott.* Akinek kerületében nem volt fűtetlen szoba és minden rongyos lábnak cipőt juttatott. Kerületében fekvő minden sebesült katonára kiterjedt a gondja, és gyámolította a hadiárvákat és özvegyeket. Ez volt Becsey és ezért a mérhetetlen sok jóért és áldozatért még mindig adósai vagyunk. A polgárságnak most megint van alkalma, hogy háláját lerója és amikor ezt megteszi, csak szent önzésének áldozata.

Az éljenzés csillapultával Kada Ernő a kelenföldi iparosok nevében, akik Kramer Adolf vezetése alatt tömörültek, köszöntötte Becsey Antalt és az Isten áldását kérte munkájára. Majd Schwarz József ny. detektív köszöntötte Becseyt a szabadelvű polgárság nevében és bibliai átkot szórt hitsorsosaira, akik nem sorakoznak Becsey Antal zászlaja alá.

A jelöltek közül

Táviratilag üdvözölték Becsey Antalt névnapja alkalmából: dr. *Kozma* Jenő és *Andréka* Károly; levélben pedig dr. *Staub* Elemér h. államtitkár ,dr. *Liber* Endre alpolgármester és mások.

enesei DORNER GYULA
min. tan.

köszöntötte Becsey Antalban az alkotó munka emberét, rendkívül meleg szavakban jellemezve azt a munkát, amit a köz érdekében fejt ki. A parlamentben hiányt pótol, mert hozzá hasonló kaliberű képviselő kevés van.

Utána *Ney* Rezső, a „Lipótvárosi Polgári Kör" nevében köszöntötte Becseyben régi barátját és hűséges hitestársát.

A lelkesedés minden felszólalás után fokozódott, de azért általános figyelem között emelkedett szólásra

RIPKA FERENC
főpolgármester,

aki elsősorban megköszönte azt a rokonszenvet, amelyben a jelenlevők és Sümeghy László részesítették. Antal napja mindig kedves ünnepe volt a budaiaknak, mert ez a keresztény világ legnépszerűbb szentje és Buda polgárai közül sokan vittek nagy szerepet, mint például *Szebeny Antal* képviselő, akinek köréhez tartozott ő is és Becsey Antal is. Magas tisztsége tiltja, hogy kortesvacsorákon vegyen részt, de ide mégis eljött. Nem kíván pártpolitikával foglalkozni, csak Becsey Antal személyét óhajtja kellő méltatásban részesíteni. Ezt a várost nem a fejedelmek kegye, nem egyes főurak áldozatkészsége emelte naggyá, hanem a város polgársága a saját véres verejtékével, ezek között első helyen áll Becsey Antal, akire büszke lehet a főváros közönsége. Prohászka Ottokár mondotta 60 éves korában, hogy nem hiába élt az, aki hat igaz barátot tudott szerezni. Ő is közel jár e korhoz, nem tudja, hogy megtalálja-e azt a hat barátot, de Becsey Antal közöttük van, azért elszomorítaná őt, ha a polgárság nem azzal a mértékkel mérné Becseyt, aminőt megérdemel. A mai estén látja a ragaszkodást és szretetet iránta, de ennek tettekben is meg kell nyilvánulnia. Hiszi, hogy a polgárság tudja a kötelességét.

Hosszantartó éljenzés kísérte a főpolgármester meleg szavait. Az emberek fölállottak, úgy ünnepelték a főpolgármestert és Becsey Antalt.

Mire ismét helyrállt a rend, szólásra emelkedett maga a jelölt

A *budai kerület választási bizottsága* tagjainak választási főbiztosa *Szekeres* Sándor táblai tanácselnök a polgármester javaslatára kinevezte a következőket: *Nagy* Gyula ny. min. tanácsos és dr. *Orova* Zsigmond ügyvéd *egységespárti,* — *Pruzsinszky* János min. tanácsos és *Eckhardt* Domonkos bizt. int. igazgató kereszténypárti tagokat.

*

A „Budai Társaskör" borestét rendez junius 18-án csütörtökön este 8 órakor a Budai Választókerület egységes (Gr. Bethlen István) párti képviselőjelöltjei tiszteletére, ahol *Kozma Jenő dr.* vezetésével résztvesznek: dr. Petracsek Lajos, Andréka Károly, Szombathy Kálmán, dr. Moldoványi István, dr. Demel Aladár, Zseltvay Elemérné, dr. Gyurman Jenő, Váli Gábor, dr. Szlávik Ferenc, dr. Szalay Sándor és Oszoly Kálmán képviselőjelöltek. Teriték ára: P 1.60. Borral és ásványvizzel a Budai Társaskör tisztikara és vélasztmánya tiszteli meg vendégeit.

A „Pénteki Borgazdatársaság" a Baranyai József-féle „Veronika"-hoz címzettt vendéglőben (Budapest, I., Hidegkuti-út 20 szám) junius hó 19-én, pénteken este 8 órakor borestélyt rendez. Az estélyen felszólalnak: Kállay Miklós, Kozma Jenő, Andréka Károly és többen a Kozma-párt vezérkaraából. Teriték ára P. 1.50. A borra és ásványvizre a borgazdatársaság vendégül látja a meghivottakat. Kedvezőtlen idő esetén a borestét a vendéglő fedett helyiségeiben tartják meg. Igy irja ezt a Péntekiek örökös jegyzője és egyetlen tisztviselője *Zboray Gyula dr.*

BECSEY ANTAL

és a következőkben fejtette ki a programmját.

A főpolgármester kegyeletes érzelmektől átszőtt beszéde után ő is kegyelettel emlékezett meg becsületes, puritán, önzetlen és kötelességtudó egyéniségéről, akinek iskolájából került ki Ripka Ferenc is, ő is és megállapítja, hogy sokban tévedhettek, de a Szebeny tradicióktól nem tértek el soha. Azután köszönetet mondott azoknak, akik hatalmas manifesztációval ünneppé avatták az ő szerény névünnepét, amiben nagy része van a vele szemben megnyilvánuló szeretetnek, de szól azoknak a törekvéseknek és célkitűzéseknek, amelyeknek ő az exponense, de felemelő az a tudat, hogy a mai ünnep erkölcsi igazolása annak a tevékenységnek, amelyet közéleti működése során kifejtett.

Az ő köztevékenysége fundamentumát a *realitások* képezik. Nem materialista, mégis azt hirdeti, hogy eszmények realitások nélkül, ideálok gazdasági megalapozottság nélkül gyökértelen növények; elsorvadnak, mielőtt virágaik gyümölcsbe szökkennének. Ezért hirdeti ő a *gazdasági feladatok nagy horderejét;* hirdeti a termelőerők kifejlesztésének és harmóniájának szükségességét. Falu, város, mezőgazdaság és ipar, kereskedelem és fogyasztás szembe kerülhetnek lelkiismeretlen izgatás eredményeképen egymással, de valójában nem lehetnek el egymás nélkül. Hirdeti a gazdasági liberalizmust. A termelő erők fejlesztését hirdetni, de azokat ugyanakkor béklyóba verni, képtelenség. Az ő liberalizmusa — *Széchenyi, Kossuth és Deák klasszikus liberalizmusa.* Kossuth alaptétele volt az, hogy szabadság nélkül nincs evolució. Felszabadítani az egyedet és ekként szabaddá tenni a nemzetet; mert *csak szabad népnek lehet szabad hazája.*

— De nem jelentheti a liberalizmus a féktelen szabadságot! Úgy értelmezni a liberalizmust és szabadságjogokat, hogy mindenkinek mindent szabad, az nem józanság, hanem őrület; nem demokrácia, hanem anarchia. A közszabadságokról nagyon találóan írta *Széchenyi:* „Jók és célirányosak bizonyos helyeken az ügyetlenek és részegek kedvéért a korlátok, sorompók, de az egész országot olyanokkal korlátozni nem lehet".

— Köztevékenysége *szociális és politikai* tartalmát is a gazdasági problémák irányították és fogják irányítani továbbra is. A gyengék gyámolítása, a szegények, betegek, hadirokkantak és hadiárvák intézményes támogatása programmjának kiindulópontja.

— Sürgeti a *munkanélküliség elleni hathatós küzdelmet.* Az állami, vagy társadalmi segély e téren átmeneti jellegű lehet; munkanélküli segélyt intézményessé tenni nem lehet; Németország és Anglia példája igazolja, hogy még a hatalmas országok gazdasági erejét is megtöri, de emellett demoralizáló, erkölcsromboló is. Ezzel szemben mindig a *munkaalkalmak és kereseti lehetőségek minden áron való fejlesztését és szaporitását sürgeti.* Csak a fokozott kereseti lehetőségek, az egyedeknek és közhatóságoknak *észszerű takarékosságával párosulva,* indíthatja meg a *belső tőkeképződést,* amely a gazdasági konszolidációnak elengedhetetlen feltétele.

Hirdeti e célból a takarékosságot, de *csak a józan takarékosságot,* amely nem az amúgyis lefokozott igények további lesorvasztásában jelentkezik és amely csak arra jó, hogy mégjobban fokozza legnagyobb gazdasági bajunkat: a fogyasztási krizist. *Katasztrófális gondolatnak tartaná akár a tisztviselői járandóságok csökkentését,* amelyek felfokoznák az amúgyis katasztrófálisan reánk nehezedő fogyasztási válságot. Ki fogyasszon, ki keresse fel vásárlásaival a kereskedőt és iparost, ha a fogyasztóknak ezek a tömegei is többé-kevésbbé kiesnek a gazdasági élet vérkeringéséből. Az egész vonalon reá szorult arra, hogy racionálizáltassék. *Nem racionálizálása a gazdasági életnek az,* ha munkások és tisztviselők ezreit tesszük kenyértelenné és földönfutókká.

Mindezek dacára *hirdeti a közterhek lefokozásának szükségességét;* a termelést gátló és az életet drágító illetékek, adónemek csökkentését; az OTI szociális terheinek lényeges leszállítását. Köztehernek tekintendő a *hatósági közüzemek illetéktelen versenye is,* amely az adófizető polgárság pénzéből tart fenn oly üzemeket, amelyeknek létjogosultságuk nincsen; csak arra jók, hogy elvegyék az ipar és kereskedelem amúgyis szűkös életlehetőségeit. Kívánja a *termelés céljaira szolgáló hitelek* minél szélesebb körű biztosítását és minél olcsóbb, kedvezőbb hitelfeltételeket; veszteségi tartalékalapokat külföldi országok példája szerint, hogy *a hitel ingatlanfedezettel nem rendelkező kis egzisztenciáknak is* hozzáférhető legyen.

Agrárius ország vagyunk komoly exportlehetőségeink csak e téren kínálkoznak. Meg kell állapítania, hogy a kormányzat e tekintetben nagy erőfeszítést végzett, mégpedig úgy a termés minőségének javítása, mint új, megfelelő piacok megszerzése tekintetében is és ezek az új gazdasági tárgyalások nemcsak minőségi tekintetben, de az elért árak tekintetében is figyelmet érdemelnek.

— Gazdasági programmja egyik építőköve *Buda,* illetve *a Budához fűződő gazdasági feladatok erőteljes felkarolása.* Az *idegenforgalom* gazdasági és valutáris jelentősége az utolsó években egyre határozottabban domborodik ki; *e törekvések egyik hatalmas emeltyűje Buda-fürdőváros gondolata,* az itt levő balneologiai és természeti kinceseknek az idegenforgalom céljaiba való beillesztése. És ebben a vonatkozásban a kérdés nem lokális jellegű, hanem *országos vonatkozású.*

— A Bethlen István gróf által nagy körültekintéssel, tájékozottsággal és energiával irányzott külpolitika sorsdöntő nemzeti aspirációink és gazdasági törekvéseink szempontjából egyaránt. És teljes lojalitással kell megállapítania, hogy amit *Bethlen István gróf ebben a vonatkozásban az elmult 10 esztendő alatt elért, az valóban a csodával határos.* Mert az ő érdeme az, hogy egy lecsonkított, összezsugorodott, ellenséges indulatoktól körülvett, önrendelkezési jogától megfosztott ország gazdasági szuverénitását visszaszerezte, az ellenséges atmoszférát lényegesen enyhítette, sőt már barátokat is tudott szerezni, és hogy a népek areopagja előtt *tekintélyt és megbecsülést tudott az országnak biztositani.* És ha Bethlen kormányzata alatt semmi egyebet nem tett volna, csak azt, amit külpolitikai tekintetben elért, akkor is megérdemelné, hogy minden jó szándékú, nemzeti érzésű magyar ember támogassa őt.

Felviharzott a taps, az éljen, — mindenki a szónok felé indult, felállott *Ripka* Ferenc is és ismételt ovációkban részesítették *Becsey* Antalt. Éjfél felé eloszlott a közönség.

Buda fejlődése

A „Centrum" Házépitő Vállalat terjeszkedése

A társasházépítkezés terén serény tevékenység tapasztalható. Bár több ilyen akció *nem jutott túl a kisérletezés stádiumán* és meghiusult, egyik-másik vállalkozás 1—2 évi előkészítő munka után belekezdett az építkezésbe is, azonban a várt sikerek többnyire elmaradtak s egyes esetekben a lakrészeket nemcsak öröklakásként,

de mint bérlakásokat sem tudták értékesíteni,

ami már komoly immobilizációt jelent. Az új vállalkozások a kezdeményező „Centrum"Házépítő- és Ingatlanvállalat (I. Horthy Miklós-út 9.) versenyével nyilván nem tudnak megküzdeni. Próbálják utánozni a „Centrum" rendszerét, de ez nem mindig sikerül és a „Centrum" folyton olyan újításokkal lép fel, amelyek vezető szerepét továbbra is biztosítják. Odáig már eljutottak egyesek, hogy a „Centrum" mintájára

hangszigetelő födémeket alkalmaznak,

ám a „Centrum"

hangfogó válaszfalakat

is bevezetett újabbi társasházaiban, amelyek az öröklakások csendjét tényleg tökéletessé teszik. Evvel kiküszöbölték a bérlakások legnagyobb hátrányát, hogy

egyes zajos lakók a szomszédok életét elkeseríthették.

A konkurrencia odáig sem jutott el még, hogy ne szűk erkélyeket, hanem tágas,

még napfürdőzésre is alkalmas, fedett loggiákat építsen,

mint a „Centrum", amely költséget nem kímélve a nagyobb öröklakásokat a kert felöli, hűvös részen még

külön terrasszal

is ellátja. A szokásos sötét, apró hallok helyett a „Centrum" tágas, hozzá legújabban

előkertre néző hallokat

honosított meg. Arról sem igen hallunk, hogy az öröklakásokhoz — miként a „Centrum"

díjtalan üzlethelyiségeket

adnának, pedig ez fontos a *közös kiadások* (vízdíj, világítás stb.) fedezése szempontjából. Vagy melyik vállalkozásnak van szíve, hogy 2 *telekre építse* a társasházat és igy *300 négyszögöles kertet* biztosítson *gyermekjátszótérrel, tornaszerekkel?* stb.

A „Centrum" sikerét azonban főkép annak köszönheti, hogy

nem építkezik nehezen elérhető külső városrészekben,

hanem a *Belváros szomszédságában,* azonban már *jólevegőjű, csendes kertvárosban* s elkerüli a zajos főútvonalakat. A villa, vagy családi ház — építkezések viszont (persze egyenlő *elsőrendű kivitelt* feltételezve s figyelmen kívül hagyva a pincenélküli, tehát antihigienikus, vékonyfalazatú, a gyors elmúlásnak szánt családiház-építkezéseket (a nagy távolság hátrányán kívül azért sem versenyképesek a „Centrum" kertes öröklakásaival szemben, mert a külön (és nem közös) telek, alap, tető, lépcsőház folytán *aránytalanul többe kerülnek.*

Ezek a nagy előnyök, valamint a „Centrum" közismert *példaszerű, korrekt ügyvitele* érthetővé teszik, hogy a vállalat egyre-másra építi a társasházakat, csaknem kivétel nélkül — Budán.

Az építési tevékenység pangása közepette különös figyelmet érdemel a „Centrum" eme lendületes építési akciója. A vállalat budai *telekparcellázások* mellett eddig csak *társasházépítkezésekkel* foglalkozott. A mult évben kezdett *külső megbizásokat* vállalni s egy nagy bérházat, azonkívül egy villát épített, az illető építtetők legteljesebb megelégedésére. mint értesülünk, legutóbb megkapta a „Centrum", mint legolcsóbb ajánlattevő, a *Katholikus Tanáregyesület* bérházának építését a Fehérvári- és Diószegi-út sarkán s az építkezés már meg is kezdődött. A szomszédságban folyik a vállalat *nyolcadik* társasházának, a Diószegi-úti „Pannonia-udvar"-nak az építése, amelyben októberben beköltözhető 1, 2, 3 szobás, hallos, *olcsó* öröklakások lesznek villaszerű kiképzéssel, loggiákkal, terraszokkal, 300 négyszögöles kerttel, díjtalan üzlethelyiségekkel. Ezeket a házrészeket a középosztály legjobb rétegei már jórészt elkapkodták, részben azért is, mert a „Centrum" az ingatlanszerzést már 25% *készpénzfizetéssel* is lehetővé tette. Ez további rendkívüli kedvezményt jelent, mert tudvalevő, hogy még a LÁB-kölcsönös építkezéseknél is 44% készpénzt kell lefizetni. A „Centrum" hetedik társasháza, a Diószegi-úti „Hunnia-udvar", a mult hónapban vált beköltözhetővé és nemes architeturájával, kiválóan szolid kivitelével, művészi falfestményeivel, szobraival általános feltűnést kelt.

Eljegyzési kártyákat a „Hollós Mátyás" nyomdában
LORGNON Zibrinyinél, I, Attila-u. 12

GRAND HOTEL
Croce di Malta
Elsőrangu fürdőhotel a legelőkelőbb negyedben. 120 szoba minden komforttal. Igazgató és tulajdonos:
GIUSOL PACINI és FIAI
MONTECATINI — TERME
(Olaszország)

Idegeit kíméli
ha nagymosását nem otthon végzi!
Fehérneműjét
feltétlen bizalommal küldheti a
DUNA gőzmosó- és kelmefestő gyárba
BUDAI FIÓKOK:
I., Attila-körút 19.
II., Fő-utca 7.
II., Retek-utca 59.
ÉS A KÖZPONT:
VIII., Gólya-utca 43.
ugyanott ruhafestést és vegytisztitást garanciával végeznek. — Telefon hivásra autóval jövünk.
Telefon: J. 350—52.

MOSDÓ KÖLNI VIZ FÉLDECI P 1·— 1 DECI .. P 1·40 DECI .. P 2·50
LEGFINOMABB KÖLNI VIZ FÉLDECI P 1·50 1 DECI .. P 2·30 2 DECI .. P 4·40
KAPHATÓ:
KERPEL „SZENT ISTVÁN" GYÓGYSZERTÁRA
MARGIT KÖRUT 38 TELEFON; 5-16-19

A RÓZSADOMB FEJLŐDÉSE

— A Rózsadomb és Vidéke Egyesület közgyülése —

A budai hegyvidék közvetlenül a *Rózsadomb* révén kapcsolódik a belső városba a Margithídnál, mint ahogy — félkörben futva körül belső Budát — ismét visszatér a belső városhoz és a Gellérthegyben kapcsolódik ahhoz az Erzsébethídnál.

Kedvesebb, közvetlenebb lankás lejtői révén a domb, amelyre észrevétlenül kúsznak fel a völgybeli városrész bérpalotái, hogy a tetőre érve, átváltozzanak kertes házakká, családi nyaralókká. Ez a domb tulajdonképen a hegyvidék kapuja, — kész kiépült villaváros.

És ennek a kertes, parkos városrésznek a parlamentjét alkotja a Rózsadomb és Vidéke Egyesület, amely e hó 13-án rendezte 38-ik évi rendes közgyűlését, amelyen a rózsadombi lakosság színe-java jelent meg. *Bárczy István dr.* ny. miniszter, egyesületi elnök megnyitó beszéde után *Nádas Béla dr.* főtitkár és ügyész beszámolt az egyesület mult évi, eredményes működéséről és jövőbeli, messzemenő célkitűzéseiről. Tholt József dr., Kónyi Hugó, Vikár Géza dr. és Skrovina János felszólalása után a közgyűlés jegyzőkönyvi köszönetet szavazott az elnökségnek és főtitkárnak és úgy határozott, hogy a nagyszabású, átfogó programmot tartalmazó főtitkári jelentést kinyomatja s úgy az egyesületi tagoknak, mint az érdekelt hatóságoknak s hatósági személyeknek megküldi. A pénztárosi s számvizsgálóbizottsági jelentések és a költség-előirányzat tudomásul vétele s a felmentvények megadása után a közgyülés megejtette a választmány kiegészítését. A kisorsolt, régi választmányi tagokat csaknem mind újból megválasztotta. Új választmányi tagok lettek: lovag Ahsbahs Sándor, Barta Antal dr., Dombora Árpád dr., Márkus Lajos, Ortutay-Tiszti Lajos dr., Párkány Sándor, ifj. Schaffer György, Székely Dezső, Vikár János és Weszely Ferenc dr. A közgyűlés után 150 terítékes vacsora volt. A közgyűlést választmányi ülés előzte meg.

Ezek után terjesztette a közgyűlés elé dr. *Nádas* Béla titkár évi jelentését, az 1930. június 14-től—1931. június 13-ig terjedő esztendőről, a következőkben:

Vezérprogramm

Méltóztatnak bizonyára emlékezni arra, hogy még 1929. április havában évekre terjedőleg a legnagyobb körültekintéssel és tervszerű előrelátással egy u. n. „vezérprogrammot" dolgoztunk ki egyesületünknek alapszabályszerű célkitűzéseiről. Ugyanígy minden rózsadombi közkívánságra kiterjeszkedő, átfogó programmot adtunk a Rózsadombi lakosság összes egyéb közérdekeit illetőleg multévi, közgyűlési beszámolónkban is, amelyet a közgyűlés határozatából éppúgy, mint előzetesen 1929. évi vezérprogrammunkat is, hivatalos lapunk: a *„Budai Napló"* önálló mellékleteként nyomtatásban megküldöttünk minden egyesületi tagunknak, valamint az összes érdekelt közhatóságoknak és hatósági személyeknek is.

E két, hogy úgy mondjam, hivatalos közlésünkből beható tudomást szerezhettek tehát igen tisztelt tagtársaink úgy reális, min ideális elgondolásainkról egyesületünk keretében, de egyben módot nyújtottunk tisztelt tagtársainknak működésünk legnagyobb ellenőrzésére is, valamint arra is, hogy számon kérhessék tőlünk célkitűzéseink és ígéreteink realizálását is.

E hivatalos közlésekben lefektetett eszméinknek lépésről-lépésre való fokozatos megvalósítása képezte valóban az elmult évben is legfőbb törekvésünket. Hogy ez mily mértékben sikerült nekünk, azt méltóztassanak beszámolónk és a látható eredmények alapján elbírálni. Hogy azonban meg volt a legjobb szándékunk a legtöbb rózsadombi közóhaj mielőbbi valóraváltására és hogy, — ha ez mégis csak részben sikerült s szűkre szabott anyagi korlátok között, — az nem a mi szívósságunkon s kitartásunkon múlott, azt hisszük, nem kell külön is bebizonyítanunk. Hiszen csak egyedül a mult hónapban 21 darab különböző, fontos, indokolt kérvénnyel ostromolta egyesületünk a főváros vezetőségét és egyéb közhatóságokat. És már elkészültek újabb beadványaink is.

Hogy áttérjünk ezekután a részletekre, nagyobb eredményeink az elmult évben a következők:

Autóbusz

Régi szokásunkhoz híven most is legfőbb vívmányunkon, az 1929. aug. hó 21-én sok vajudás után végre megszületett rózsadombi autóbuszjáraton kezdjük, amelyet a vonalvezetés körüli állandó kísérletezés és ennek következményekép a beszüntetés veszedelme fenyegetett. Ez utóbbit, reméljük, sikerült végre teljesen eliminálnunk erélyes fellépéssel és nem kevesebb, mint 6 darab terjedelmes memorandummal. Ami pedig a vonalvezetést illeti, e tárgyban benyújtott okszerű előterjesztésünket éppen előző napon tárgyalta az Autóbuszüzem-igazgatóság és amint ma reggel félhivatalosan értesültük, *javunkra döntötte el a kérdést* és teljesítette az általunk javasolt módosítást, amely azt célozta, hogy a budai oldalon ismét visszakapjuk az elveszített 5-, 14- és 16-os csatlakozásokat és a Széna-téri piacot s az ugyanottani sportpályát. Tanácsképen pedig csak azt ajánljuk a nagytekintetű üzemvezetőségnek, hogy nem kellene semmi egyebet sem tennie, csak teljesíteni 100%-ig a vonalvezetésre, a vonalmeghosszabbításokra, a menetsűrűségre, a jegyrendszerre és egyebekre vonatkozó ismételt, de ezután is folyton megújuló, jogos kérelmeinket és a rózsadombi járat is azonnal a legjövedelmezőbb és így legbecézettebb járatok közé avanzsálna mindnyájunk örömére és közmegelégedésére, — ellenesetben pedig sikerül majd szándékosan elsorvasztani. De ezt nem engedjük!

Kilátásos utak

Dacára a rendkívül szűkre szabott pénzügyi kereteknek, igen nagy siker koronázta a folyó költségvetési évben az út- és csatornaépítési programmunkat. Megépül ugyanis csatornázottan teljesen még az idén a Rózsadombot északról és keletről átszelő, két hatalmas, tranzverzális műút, azaz az egész Pusztaszeri-út és a Mész-utca, Bimbó-utca és Törökvész-út a Statisztikai parktól egészen a Gugger hegyi Árpádpihenőig. Gyönyörű szép alkotás e két út, amely hivatva van meghozni a Rózsadomb reneszánszát. Az utóbbi nagy műutat teljes szélességében folytatni fogják a terv szerint évenként fokozatosan a Hüvösvölgyön át Pesthidegkútig, sőt egészen Máriaremetéig. Ez az út lesz nemcsak a Rózsadomb, hanem az egész Budapest „kilátásos útja", a legszebb s legjobb autóstradája, sínnélküli villamos autóbuszjártokkal, hatalmas villasorokkal és a legcsodásabb panorámával. Bele fog még futni a közel jövőben a régi finánchódénál a Pasaréti-út felől a Rózsadombot délről átszelő harmadik, hatamas, tranzverzális műút is: a Gábor Áron-utca, azelőtt Ákos-utca és Héjja-utca. Ha ez a szép álmunk is rövidesen valóra válik, akkor főforgalmi útvonalaink jóformán teljesen kiépültek. Mily szép perspektiva a Rózsadomb rohamos fejlődése és jövője számára. Különösen, ha figyelembe vesszük még az új turistaházhoz és kilátóhoz most megépült, elsőrangú Szépvölgyi-utat is.

Kisebb utak és csatornák

Mindez azonban nem jelenti azt, hogy kisebb jelentőségű utaink és csatornáink kiépítését is a legnagyobb eréllyel ne szorgalmazzuk a beépülés és benépesülés szerinti szükséglethez képest. Igy most is számtalan, kisebb, de mégis fontos kocsiút és gyalogút, valamint csatorna megépítését kérvényeztük a jövő évi költségvetés terhére, a jövő évi közmunkaprogramm keretén belül és bírjuk is az illetékesek jóindulatú ígéretét a legmesszebbmenő teljesítést illetőleg. De hogy a jövő évi közmunkák most folyamatban lévő, hivatalos összeállítása alkalmával a sok cenzura, retorta, redukció, lefaragás, zöld- és vörösiron működése után mi valósul meg eme kérelmeink közül, azt e pillanatban még nagyon nehéz volna megjósolni. Mindenesetre résen leszünk, hogy minél több, újabb kocsiút, gyalogút és csatorna jusson ezuttal is a Rózsadombnak.

Különösen, hogy csatornáztassék és megépüljön a Szeréna-út, a Józsefhegyi--út (a Szeréna-út és az Áfonya-utca közt), a Kavics-utca, a Berkenye-utca, a Cimbalom-utca és a Bimbó-utcának a Tapolcsányi-utca felső vége és a Gábor Áron-utca közötti szakasza, — valamint mindennemű közlekedési eszközre alkalmasan kellőleg átépíttessék a Szemlőhegy-utcának a Bólyai-utca és a Vérhalom-utca közötti, rosszul épült, meredek szakasza is, — végül köttessék össze lépcsős lejárattal a Rózsahegyi-utca a Statisztikai parkkal, a Barsi-utca a Rét-utcával és a Veronika-utca fent a Szerpentin-út mentén a Zárda-utcával. Sikerült megnyittatnunk a Mandula-utca III. kerületi részét, most van folyamatban a II. kerületi részének megnyitása a végében lévő gloriettig.

Guggerhegyi vízmedence

Örömmel jelenthetjük, hogy a Guggerhegyi vízmedencét ideiglenesen már üzembe helyezték és remélhetőleg még ez év őszén véglegesen üzembe fogják helyezni teljesen gépileg is, a főcsővezetékeket a főútvonalakon le fogják fektetni, a mellékutak lefektetendő vízvezetékei a fő vezetékekre a szükséghez és igényléshez képest rákapcsolhatók és ekként a Rózsadomb eddig mostoha felsőrészei is nemsokára részesülnek a vízvezetéki vízszolgáltatás áldásaiban.

Villamosközvilágítás

Ugyancsak örömmel jelenthetjük, hogy a Rózsadomb egész területén ma már 60 wattos utcai villamos lámpa nincs. Az Elektromosművek — szorgalmazásunkra — fokozatosan mindet kicserélték új 100 wattos égőkre, sőt az autóbuszjárat egész vonalán 200 wattosakra és e vonalon bevezették az utcai középvilágítást is. Továbbá megszüntették immár a Rózsadomb egész lakott területén a 90 méteres távolságú, azaz minden harmadik lámpaosztós rendszert. Fokozatos sűrítés folytán legfeljebb egymástól 60 méterre, azaz minden második oszlopra, sőt a legtöbb rózsadombi útvonalon minden egyes oszlopra szereltek fel lámpákat. Legközelebb revizió alá kerül: az Apostol-utca, Bólyai-utca, Áldás-utca, Eszter-utca, Józsefhegyi lépcsős út, Kavics-utca, Berkenye-utca és a Mandula-utca közvilágítása. Szóval lassanként mindjobban kivilágosodik este a Rózsadomb.

Gázvilágítás

Ezt a közvilágítás-tökéletesítési célt szolgálja egyébként az a további lépésünk is a Gázműveknél, hogy a Rózsadomb egész lakott területén szereljék fel újból a háború alatt leszerelt, de még meglévő gázoszlopokat megfelelő, modern, nagyfényű gombaégőkkel és az utcai gázvilágítást a villany mellett helyezzék újból szükségvilágításképp sürgősen üzembe.

Út-olajozás

Elértük az idén azt, hogy az utak olajozását a tavasszal legelőször is a Rózsadombon kezdették el. Reméljük, e sorrendi elsőségünk egyszersmindenkorra megmarad. Ez egyébként indokolt is, mert a Rózsadombon nem nyaralók laknak, akik legjobb esetben csak június végén foglalják el nyaralóikat, hanem éves lakók, akik — olajozás hiányában — már kora tavasszal kénytelenek voltunk az egészségtelen port szívni. Szerencsétlenségünkre az idei olajozás alkalmával az eső még aznap nyomban lemosta a frissen fellocsolt olajat. Reméljük, szükség esetén gondoskodik a hatóság kérelmezés nélkül is a megfelelő utánpótlásról.

Rózsadomb piaca

Megsürgettük ismételten kérvényileg a Rózsadomb piacának ügyét, valamint a rózsadombi községi élelmiszer- és zöldségárusító bódék felállítását. Előbbi, azaz a rózsadombi piac helyének centrális kijelölése, területének kihasítása és kisajátítása a Vérhalom-tér környékén, avagy a Törökvész-út, Bogár-utca és Tövis-utca keresztezésénél városrendezési és fejlesztési szempontokból előrelátóan még akkor is rendkívül fontos és sürgős, ha netalán ma pénzügyi okokból magának a piacnak technikai berendezése nem is volna nyomban megvalósítható. Az utóbb említett árusító-bódék felállítása a városi üzemek tervbevett leépítése idején, habár nehézségekbe is ütközik, mégis a Rózsadombon — árnivellálás céljából — feltétlenül szükséges és így kivételes elbírálást ígényel.

Fiú-reálgimnázium

A Rózsadomb közszükségletét képező fiú-reálgimnázium felállítása iránti kérvényünk tárgyalás alatt áll a kultuszminiszteriumban. A tankerületi főigazgatóság is melegen pártolja az eszmét. A főkérdés csupán a pénzügyi fedezet kérdése. Reméljük, ez is rövidesen megoldódik. Felvetődött és párhuzamosan tárgyalják azt a kérdést is, hogy legalábbis a tűzveszélyes, közegészségellenes és pedagógiaellenes módon, túlzsúfolt barakokban ideiglenesen elhelyezett Jurányi-utcai „Mátyás" fiú-reálgimnázium helyeztessék át mindenben megfelelő helyiségekbe a Rózsadomb aljára a Zárda-utca, avagy a Mechwart-tér környékére. E fontos kérdést a megvalósulásig állandóan napirenden tartjuk.

Rózsadomb gyógyszertára

Mult évi közgyűlésünk határozatához képest felterjesztéssel fordultunk a polgármester úrhoz és a népjóléti miniszter úrhoz az áthelyezett rózsadombi gyógyszertár helyébe egy újabb rózsadombi gyógyszertár engedélyezése és felállítása ügyében. Felterjesztésünket eddig siker koronázta. Az összes közbeeső forumok és így a törvényhatósági tanács is javasolta a gyógyszertár újabb felállítását a népjóléti miniszter úrnak, aki most — reméljük — végső fokon engedélyezi azt, amely esetben azután pályázat útján adományozza a gyógyszertári jogot.

Póstafiók

Mint már tavaly is jeleztük, póstamizériáink teljesen megszüntek, csupán néhány újabb levélgyüjtőszekrény és főképen egy külön rózsadombi póstafiók, illetve póstagyüjtőhely felállítását szorgalmazzuk programmszerűen a siker kiátásával.

Telefonautomaták

Kérelmünkre megszaporodtak tavaly óta az utcai telefonautomaták is. A közelmultban ismét újabb 4 darab felállítását kértük a Rózsadombon ugyancsak a siker kilátásával.

Rendőrség

A Rózsadomb közbiztonsági állapota általában kielégítőnek mondható. Mégis ismételten kérvényeztük a főkapitány úrtól, hogy a rózsadombi 83. és 84. őrszobák őrszemélyzetét, őrszemeit és őrjáratait szaporítsa meg és mentesítse a szokásos elvezényelések és kicserélések alól. Kérelmeztük továbbá, hogy a járdaseprés — korábbi forgalom hiányában — a villanegyedekben csak reggel 7 órától tétessék kötelezővé, — továbbá, hogy a villanegyedekben a hozandó csendrendelettel kapcsolatban rendőrhatóságilag korlátoztassék a szabadban való, hangszórós rádiózás, gramofonozás és zenélés, valamint a tartható házőrző kutyák száma, — végül, hogy a 84-es őrszoba illetékességi területe is a II. kerületi rendőrkapitányság illetékességének területéhez csatoltassék át úgy, hogy annak természetes határa északon a Szépvölgyi-út, Ürömi-utca, Zsigmond-tér és Dara-utca legyen.

Kerületi határmódosítás

Ugyanily tartalmú, indokolt előterjesztéssel fordultunk a polgármester úrhoz is a II. és III. közigazgatási kerületek határának ugyancsak a fenti értelemben való kiigazítása, illetve módosítása miatt.

Szavazó-helyiség

Ez előbbi kérelmünkkel függ össze a polgármester úrhoz további kérelmünk is, hogy a Rózsadomb területére az Áldás-utcai elemi iskolában állítsanak fel megfelelő szavazóhelyiséget a közeli képviselőválasztások alkalmából most és a jövőben is.

12%-os késedelmi kamatok

Több tagtársunk panaszára folyamodtunk a polgármester úrhoz aziránt is, hogy sürgősen szállítsák le legalább a felére az útburkolási- és csatornajárulékok, ingatlan vagyonátruházási illetékek és összes egyéb városi közszolgáltatások után a háborús, kivételes intézkedések alapján még most is szedett, rendkívül súlyos, évi 12%-os késedelmi kamatokat.

Az építési szabályzat revíziója

Ugyancsak kérelmezni fogjuk a polgármester úrnál és a Közmunkák Tanácsánál, hogy a székesfővárosi építési szabályzat tárgyalás alatt álló revíziója alkalmából a Rózsadombon is egyes helyeken kivételes építési megszorításokat írjanak elő a kilátás és látkép megvédése érdekében, így különösen a tervezett rózsadombi (Józsefhegyi) kilátó, továbbá a Gülbaba-síremlék és a rekonstruálandó rózsadombi Kálvária (Veronika kápolna körüli tér) körzetében, végül a Zárda és a Bimbó utcák alján, mint a Rózsadomb keleti és déli kapujában.

Marcibányi téri lövölde

Sürgős felirattal fogunk továbbá fordulni a környékbeliek közóhajára a miniszterelnök, a honvédelmi miniszter és a polgármester úrhoz aziránt, hogy a Marcibányi-téri lövöldének tervbevett nagyméretű s költséges kifejlesztésétől okvetlenül tekintsenek el a rózsadombi lakosság csendje, nyugalma és közbiztonsága érdekében és a katonaság egyéb zajos, pld. trombitagyakorlatait is lehetőleg szüntessék be mielőbb a Rózsadomb, mint kertvárosrész területén. A napokban ugyanis az illetékes hatóságok népes helyszíni szemlét és zajos lövőpróbát tartottak e kérdésben a lövöldében és a fentvázolt tervről eként szereztek riadtan tudomást a joggal panaszkodó környékbeliek.

Rózsadombi kálvária

Elkészült Warga László műegyetemi tanár, városrendezési szakértő és dr. *Lechner* Jenő műépítész urak szivességéből a kötelezőleg visszaállítandó, régi rózsadombi, művészi kálvária és vele kapcsolatosan a Veronika kápolna körüli tér rendezésének és parkozásának terve. Reméljük, hogy sikerül rövidesen megoldani a városi költségvetés keretében a kivitelezésre szükséges pénzügyi fedezet kérdését is, legfeljebb több évre elosztandólag. Egyesületünk a buda-országúti, ferencrendi egyházközség vezetőségével karöltve minden esetre állandóan napirenden tartja a megvalósulásig e — nemcsak városrendezési, hanem egyházi és idegenforgalmi szempontokból is — fontos kérdés megoldását.

Gülbaba emlékbizottság

Ugyanígy nemcsak partikuláris rózsadombi, hanem egyben idegenforgalmi és fürdővárosi közérdek is a Veronika úti kápolna és kálvária közvetlen szomszédságában lévő, elhanyagolt, legendás Gül-Baba síremlék ügyének rendezése. Evégből megalakult a „Gülbaba emlékbizottság", — melynek szűkebb intézőbizottságába a Rózsadomb részéről meghívták az elnök úr őkegyelmességét és titkárát. Az emlékbizottság célja ugyanaz, mint amelyet egyesületünk már régen kérvényezett és állandóan szorgalmaz is, vagyis a Gülbaba sírhely és környékének köztulajdonba való megszerzése és idegenforgalmi s fürdővárosi attrakcióvá, az egész Kelet és különösen az egész mohamedán világ legfőbb vonzóerejű zarándokhelyévé (mohamedán otthon, mecset, minaret, Gülbaba muzeum stb. stb.)kialakítása. Egyesületünk állandóan kooperál ily irányban az emlékbizottsággal.

Sportjátszótér

Parkozásokról lévén szó, megemlítjük még, hogy egyesületünk a fentieken és a már megvalósított Margit uccai kedves parkocskán kívül állandóan sürgeti a Barsi útnak a Mész ucca felőli végében lévő, szép kilátású, fővárosi közterületnek parkozását, valamint a Vérhalom térnek gyermek- és sportjátszótér céljára való kiképzését tornaés vívócsarnokkal, tennisz-, korcsolya- és golfpályákkal. Azonban — sajnos — a nyert hivatalos felvilágosítás szerint ez utóbbiak megvalósítása közpénzen vajmi soká történhetnék csak meg. Éppen ezért nagy örömmel kell fogadnunk és teljes erőnkből támogatnunk is a jelentkező Fodor István tanár urat, a régi, jóhírű, Fodor-féle, pesti testnevelő és vívóintézet és a svábhegyi sporttelep tulajdonosát, aki, — mint magánvállalkozó, — késznek nyilatkozott mindezen intézményeknek saját költségén létesítésére, ha a székesfőváros intézősége a Vérhalom-teret neki hosszabb időre ingyenesen, vagy csekély bérösszegért átengedi. A tárgyalások már folynak. Ha eredményesen zárulnak, azonnal értesítjük tisztelt Tagtársainkat körlevél útján, amelyben közöljük az anyagi feltételeket is.

Kilátó és kioszk

A régóhajtott rózsadombi (Józsefhegyi) kilátóról és kioszkról impozáns, szép tervet készített a tél folyamán almási *Balogh* Lóránt alelnökünk. Lelkesen fogtunk hozzá a tavasszal a szép terv megvalósításához. Közadakozásra hívtuk fel úgy a tagokat, mint a főváros összes vezető tényezőit, közhatóságokat, közintézményeket, a nagyobb pénzintézeteket, vállalatokat és a közismert mecénásokat. Azonban buzgó igyekezetünk hajótörést szenvedett a mai mostoha gazdasági viszonyokon és az ezekből folyó közönyön. De ez nem csüggeszt el bennünket! Továbbra is ébren tartjuk a szép eszmét és bízunk a mielőbbi megvalósíthatásában.

Vígasztalásul *Csármán* Ferenc tanácsnok úr meglepett bennünket közpénzen egy kisebb kilátóval a tervbe vett helyen. Reméljük, e kilátócska magva lesz az általunk megálmodott, nagyobbszabású kilátónak és kioszknak. Hozzáépítésekkel, bővítésekkel, díszítésekkel addig-addig fog nőni, amig egyszer csak megtestesül a mi álmunk: az impozáns, minden igény kielégítő, rózsadombi kilátó és kioszk hatalmas terraszokkal, előkelő vendéglővel, kényelmes klubházzal stb., stb.

Ajándék-villák

A Rózsadomb felé fordította újabban a közfigyelmet az „Uj Idők" ismert akciója is, amely szerint ajándékvillákat épít a Rózsadombon a Pusztaszeri út és Törökvész út találkozásánál és a villákat elhalt munkatársairól fogja elnevezni (Jókai, Mikszáth villa stb.). Ez érdekes terv egyben a Rózsadomb benépesítését és fejlesztését is szolgálja.

Gyermeküdülő: Ugyancsak örvendetes tény a Rózsadombra nézve, hogy a Kavics-utcában, az özv. Mahunka Imréné által e célra adományozott villában, egy székesfővárosi gyermeküdülő létesül rövidesen.

Fásitás, padok, turistajelzések: A felsoroltakon kívül interveniált még egyesületünk illetékes helyeken a rózsadombi összes utak fásítása és padokkal való ellátása, valamint a Guggerhegyi és Hármashatárhegyi kilátókhoz vezető utaknak megfelelő turistajelzésekkel való ellátása érdekében is.

Ródli- és si-értekezlet: Résztvettünk az elmult év őszén is a városházán a szokásos ródli- és si-értekezleten, ahol szigorú revizió alá vettük e sportok üzésére alkalmas, rózsadombi utakat és közterületeket. Megállapodásunkat az illetékes ügyosztály hirdetmények útján közölte a sportoló közönséggel.

Guth Ferenc II. ker. előljáró tanácsnok úr mult hó 12-én, a szokásos, évi, felügyeleti vizsgálat alkalmával úgy a pénz-, mint az ügykezelésünket teljesen kifogástalannak találta.

Végül emlékezzünk meg kegyelettel az elmult évben elhalt tagtársainkról, így elsősorban is a kedves, magyaros Guggerhegyi Árpádpihenő megteremtőjéről: *Glück* Frigyes alapító tagról, továbbá *Rossmann* Hermann és *Wörner Vilmos* alapító-, valamint *Földes* Ede, *Pápay* Árpád és *Schossberger* Imre rendes tagokról. Nyugodjanak békében!

Az elmult évben mintegy *100 új tagot* vettünk fel az egyesületbe. Reméljük, hogy ez évben még sokkal több belépésre számíthatunk.

Továbbra is a jóságos Isten és a megértő hatóságok jóindulatába ajánlva szépséges Rózsadombunkat, zárom talán hosszúra is nyúlt beszámolómat, tisztelettel kérve annak szíves tudomásulvételét és elfogadását.

Kelt Budapesten, 1931. évi június hó 13. napján.

Nádas Béla dr.
főtitkár és ügyész.

BELLEVUE
SZÁLLODA
ÉTTERMEIBEN

TÁNC ÉS TERASZÁN ESTE

TÁNC

Elsőrangú koncert- és tánczene **Európa előkelő restaurantjai** között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 5 pengős. Déli menü 2.50

Asztalrendelés: A. 528-84.

Magyar Semmering Üdülő
(Pension)
ZUGLIGETI-ÚT 19.
a „Szarvas" vendéglővel szemben
26 úri kényelemmel berendezett egy- és két ágyas szoba, minden szobában hideg-melegvíz, központi fűtés, fürdőszoba használat
Külön évszázados fákkal körülvett park. Saját napfürdő
Étterem elsőrangú konyhával
Róna Gábor
a Lipótvárosi Társas Kör vendéglőse vezetésével

UJ VEZETÉS!
UJ KORSZAK!
OLCSÓ ÉTKEZÉS!
ESPLANADE ÉTTEREMBEN
Esplanade szálló épülete.
Lukács fürdővel szemben.
Ia menü (leves, sült körettel, tészta) 1.60 pengő.
IGAZI JÓ BOROK!
Olcsó villásreggeli.
Esténkint szalonzene.
Külön termek bankettek, esküvőkre.

Várkert kioszk
a budai Dunapart gyöngye!
Deák Sándor
a „Deák" kávéház volt tulajdonosa vezetése alatt
Pompás uzsonna!
Szolid árak!
Délután és este zene

LÖVÖLDE-VENDÉGLŐ
Pompás árnyas kert, különtermek, polgári árak
új tulajdonos
Dittmayer Andor

IGAZI NYARALÁST
nyujt a pompás
CSÁSZÁRKERT
bácskai ételkülönlegességek, dunántuli borok
Singhoffer Antal
halászmester szabadtüzön készíti a
VALÓDI HALÁSZLÉT
kitünő zene
CSIRSZKA KONRÁD vendéglős

MEGNYILT BUDÁN
SCHÄFFER JÁNOS
MŰBÚTOR ASZTALOS
LAKBERENDEZÉSI ÜZLETE
II., TÖRÖK-UTCA 2. (MARGIT-HÍDNÁL)
Műbútorok és elsőrangu gyártmányú ebédlő, háló, úrszobák, konyha- és előszobaberendezések.
Kedvező fizetési feltételek és garancia mellett.

KIRÁLY-FÜRDŐ
Épitette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot **tartalmazó hévviz**
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-,lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1. nőknek hétköznap d. u. 2—7.
!!IVÓ KURA!!

SZÉCHENYI
GYÓGYFÜRDŐ
a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITŰNŐ KÖZLEKEDÉS

ÜVEG és porcellán-árukban
GÁL LAJOS Budán II., Széna-tér 7, VEZET
TISZTVISELŐK nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltétel

RUDAS Fürdő
radioaktiv hőforrás
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ FEDETT USZODA

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM
Kitünő konyha. — A források napi hozama **160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz**
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirű céghez
I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33 **Béres Márton**

Auguszt pavillon
Gyönyörű parkja és pompásan berendezett helyiségei Buda előkelő közönségének kedvenc uzsonnázó helye.
Budán, I., Hidegkúti-út 22.

Hollós Mályás Nyomda
KÖNYV- ÉS LAPKIADÓVÁLLALAT
Budapest
I., BORS-UTCA 24.
TELEFON: A. 502—96

TULAJDONOS:
VIRÁG BÉLA
A „BUDAI NAPLÓ"
FELELŐS SZERKESZTŐJE

BUDA LEGSZEBB KERTHELYISÉGE
Zsigmond-kávéház és étteremben,
II., Keleti Károly-utca 9
9 és 17-es autóbusz végállomás
Délután és este Brawe Boys Jazz TÁNC
Tulajdonos: ZSIGMOND LÁSZLÓ
a Spolarich éttermek volt igazgatója

Ujból megnyilt
a legszolidabb és teljesen új vezetés alatt
a budaiak
régi családi találkozóhelye
Margitpark
KÁVÉHÁZ
a legmérsékeltebb árak. Elsőrangú étel-ital. Minden este
TOLL ÁRPÁD
muzsikál teljes zenekarával
teljes tisztelettel
Dávid Pál a MODERN kávéház volt tulajdonosa és **CZEBE LÁSZLÓ**

HUNGÁRIA
rádium tartalmú lithiumos gyógyforrás Budán, Erzsébethídnál
IVÓ-KÚRA
nyitva: reggel 7 órától este 6-ig.
Szénsavval telítve!
HARMAT-VIZ!

ÓVATOSSÁG. **Finom ruhákat szigoruan szárazon szabad csak tisztitani.** Egy öltöny vagy női köpeny 6 Pengő.
MENCZER-nél Fest. Tisztit. Mos. Telefon.

ÉHGYOMORRA
naponta Igyék egy pohár
KRISTÁLY
VIZET!

ITT TALÁLKOZUNK
II. LAJOS-U. 46 SÍPOS HALÁSZKERT. ÁRNYAS KERT. IZLÉSES, KELLEMES, FIGYELMES

Vadaskert
VENDÉGLŐ
Hűvösvölgyi végállomás. (Az uj vám mellet) Tenniszpálya, tekepálya, panzió.
JAZZ-TÁNC

Hallgassa meg a rádió révén közkedvelt E. STEPAT
orosz tiszti-zenekarát, aki minden este
ÓBUDÁN
A „KORONA" VENDÉGLŐ éttermében és kerthelyiségében, Korona-tér 2., hangversenyez.
Kitünő konyha ● Halászlé ● Jó borok ● Olcsó árak
5, 7, 9, 51 villamos. Autóknak beállóhely

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III., LAJOS-UTCA 148 SZ.
TELEFON: AUTOMATA 624—57
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett
Kölcsönkönyveket folyósít váltóra, folyószámlára, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

BALÁZS vendéglő Hűvösvölgy végállomás
Specialitások: Rántott csirke, dampfnudli. Nyitott és csukott teraszok. Naponta cigányzene

Meglepetés
még a pestiek számára is billiárdverseny és sakk versenytermeivel, az újonnan átépitett **Philadelphia**
kávéház, I., Alagut-u. 3 sz. (a SZINKÖRREL szemben.) Pompás FAGYLALT-ja közismert. A kávéház emeletén külön termek

Megnyilt a
Fácán
Zugligeti üdülőtelep
● Kitünő konyha. — Tánc.

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, II., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
Budai ingatlan-tulajdonosoknak gyors lebonyolitás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyújtunk
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

SZENT IMRE
GYÓGYFÜRDŐ
(RÁCFÜRDŐ)
Erősen radióaktív és rádiumelemet tartalmazó természetes 42⁴ C° földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Személyi hírek

ANDRÉKA KÁROLY főkapitányhelyettest a III. kerület vezérét jelölte egyedül a bizottság *örökös* törvényhatósági bizottsági tagságra.

ZILAHY DEZSŐNEK, a Székesfővárosi Idegenforgalmi Hivatal igazgatójának a magyar és osztrák idegenforgalmi kapcsolatok kimélyítése körül szerzett érdemei elismeréséül a *Goldenes Ehrenzeichen* érdemrendet adományozta *Miklas* Miklós dr. osztrák szövetségi elnök.

Almási BALOGH LORÁNT lemondott a Rózsadombi Egyesületnél viselt alelnöki tisztségéről.

OROVA ZSIGMOND dr. tvht bizottság póttagja *Andréka* örökös tagsága révén ismét elfoglalja régi helyét a közgyűlésen, mint annak rendes tagja.

PÁLFFY LAJOS dr. krisztinavárosi segédlelkész lett dr. *Szokolay* Antal ujlaki plébános utóda. Kinevezését osztatlan örömmel fogadta mindenki, távozását nagyon fájlalják krisztinavárosi hívei és tisztelői.

SALAMON GÉZA tanácsnok, a közegészségügyi ügyosztály vezetője Bécsben tartózkodik és résztvesz a nemzetközi orvoskongresszuson.

NEMES ANTAL c. püspök nagyértékű alapítványt juttatott a drégelypalánki szegényeknek. A nemeslelkű adakozó áldozatkészségét levélben köszönte meg *Ernszt* Sándor népjóléti miniszter.

Síremlékavatás. *Baumgartner Alajosnak*, az I. ker. állami reálgimnázium tavaly elhunyt tanárának sírjára jóbarátai és tanítványai a farkasréti temetőben emléket állítottak. A síremléket június 18-án, csütörtökön délután 6 órakor avatják fel.

Kitüntetett iparos. Az Országos Iparos Szövetség, amelynek elnökei *Mikes* János gróf szombathelyi megyéspüspök és *Ugron* Gábor dr. v. b. t. t., ny. miniszter, *Menczer* Gusztávnak, akinek Budán is nagy baráti köre van, a magyar ipar fejlesztése, pártolása és terjesztése körül hosszú esztendőkön át teljesített kitünő munkálkodásáért a szövetség *nagy aranyérmét* és kitüntető *diszoklevelét* adományozta.

Nász. Dr. *Berczel* Jenő alpolgármester és felesége, *Havassy* Jolán leányát, *Gabit*, június hó 20-án, szombat este fél 7 órakor vezeti oltárhoz az Egyetem-téri templomban *Hübner* Tibor műépítész, néhai *Hübner* Jenő műépítész és felesége, *Eisele* Emmy fia.

Nász. Udvarhelyi *Kapcza Ila* a közszeretetben álló *Kapcza* Imrének művész leánya és *Fritz* Ödön junius hó 21-én vasárnap déli 1 órakor a Margit-körúti Ferencrendi templomban tartják esküvőjüket. (Házmán-utca 10.)

A Budai Polgári Kaszinó évadzáró választmányi ülése után társasvacsorát rendezett a legutóbb fölvett tagok tiszteletére. *Langhammer* Károly kaszinói igazgató üdszólaltak még *Szigethy* János felsőházi tag és *Csillér* András dr. és *Temesi* Győző dr. Az ifjuság nevében ifj. *Márkus* Imre beszélt.

RAVASZ cukrász
I., KRISZTINA-KÖRÚT 75
Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

A budai kapucinusok a plébánia-templomukban megtartott háromnapos jubileumi ájtatosságot vasárnap délelőtt fejezték be. Ez alkalommal a főpapi nagymisét délelőtt 10 órakor Csiszárik János c. püspök, meghatalmazott miniszter celebrálta, aki szentbeszédet is mondott, végén pedig Te-Deum-ot intonált.

Orczy-ház elrettentő pályázata, — amerikai őrület, felhőkarcoló stilus a Károly-körúton. Mi ez? Hát ennyire jutottunk? Ide fejlődik a magyar építőművészet? Botrány, hogy egy régi utcaképbe, Budapestnek, ha nem is nagyszabású, de mindenesetre hangulatos milliőjébe Amerikát óhajtják beplántálni építészeink. De nem oda Buda! Mi nem akarjuk Amerikát, sem felhőkarcolóit, sem skatulaházait, sem idegölő, átkos és undorító életütemét, mely nem ismeri a pihenést, az örömet, a oohémséget, csak az egymásmarást a bizniszért. Nem, nekünk ne hozzanak amerikai stilust építészeink. Ha nem telik művészetből, érzésből magyarra, úgy adják azt, amit a multból nagyjaink mutatnak, de ne utánozzák, kopirozzák Amerikát, mely nem volt és nem lesz soha Magyarországon! Az Orczy-ház tervpályázata szomorú ténye építőművészetünk teljes eltévelyedésének. Egyetlen kedves művészi megoldás volt két kis képben, azt is magasra elrakták, nehogy rontsa a felhőkarcolók ordítozását. Émelyítő ez a sok kocka. Még a felhők is kockásak. És a sok diadalív! Mire való ez az utóbbi? Nagy nyomorúságunk, csonkaságunk, végső összeomlásunk átsétáljon alatta?! Az elvesztett háború révén megzavart lelkek csúf játéka nem válhat e város bélyegévé. Itt, ahol a délibábos rónaságon még a levegő is tele van fantáziával, poézissel, — a turáni szép mesék országában nem kelhet új életre ez a világszerte lejárt, lelketlen, minden fantáziát, poézist, művészetet megtagadó sivárság! Jó lehet a cseheknek arra, hogy megrontsák vele Pozsony örök szépségét, de a tengerentúli eltévelyedést ne hozzák a nyakunkra. Irjanak ki új pályázatot — iskatulyák mellőzését kikötve.

A gyógyfürdők tiltakoznak. *Szviezsényi* Zoltán miniszteri tanácsos vezetése mellett a budapesti fürdők, szanatóriumok és vízgyógyintézetek megbizottaiból álló küldöttség kereste fel *Ernszt* Sándor népjóléti és munkaügyi minisztert, hogy memorandumba foglalva átadja az említett intézmények tiltakozását a Magánalkalmazottak Biztosító Intézete által létesítendő központi hidegvízgyógyintézet felállítása ellen. A küldöttség vezetője előadta, hogy ennek az intézménynek létesítése a MABI-nak biztosításra kötelezett 80.000 tagját elvonná a meglévő és jól felszerelt gyógyintézetektől és létalapjukban támadná meg őket. A fürdők és szanatóriumok a mai nehéz viszonyok között úgyis igen nagy nehézségekkel küzdenek és semmiképen sem indokolt, hogy közpénzeken az állam versenyt támasszon nekik, mert az intézetek amúgy is önköltségi áron kezelik a hozzájuk beutalt betegeket. *Ernszt* miniszter megnyugtató kijelentést tett a küldöttség tagjai előtt.

Pénzbirsággal sújtja az Autóbuszüzem azokat, akik kocsijait rövidebb úton és rövidebb ideig veszik igénybe. Aki például a Városmajorból a Városligetbe utazik, az a Lánchídon át, tehát a rövidebb úton, csak *kétszeri* átszállással juthat a ligetbe, viszont egyszeri átszállással az Erzsébethídon át *két kilométeres kerülővel és 15 perc időveszteséggel* érheti csak el célját. A kétszeri átszállás 40 fillérbe, az egyszeri pedig 30 fillérbe kerül, s ez a 10 fillér különbözet *a pénzbirság* ebben az esetben, mert arra kötelezi az utazóközönséget, hogy a vonalak tökéletlen beosztása miatt vagy kilométereket és negyedórákat utazzon hiába, vagy drágább jegyet váltson, mert a rövidebb úton kétszer kell átszállania. Egyes viszonylatokban az Autóbuszüzem engedélyezte a Dunahidakon a kétszeri átutazást (például Budáról, a Városmajorból a 14-essel Pestre s onnan az 1-essel vissza Budára, a Horthy Miklós-útra), ugyanígy érvényesíthetné az említett esetben kivételesen kétszeri átszállásra a 30 filléres átszállójegyet, — ahogy azt több levélben sürgetik olvasóink.

Cs. Sz. K. az elkésve megnyitott *Budai Szinkör* nyári slágere. A cím azt jelenti, hogy Csalódott Szerelmesek Klubja. A napisajtó kritikájából azt olvassuk ki, hogy nem eléggé mozgalmas, nincs benne bonyodalom, kevés benne az eredeiség, zenéje nem nyújt újat, sok helyen terjengős. A színészek mindent elkövetnek, hogy megmentsék a darabot, a közönség közömbös, elszokott a színpadtól. Mi lehet Sebestyén Géza igazgató rejtett célja, hogy ilyen darabot hozott és erőszakkal műsoron tartja majd egész nyáron?

MÁTÉ ISTVÁN szobafestő és mázoló mester, I. ker., Attila-körut 2. Telefon: 573-55.

Új utcanevek. A Közmunkák Tanácsa az Ujvidék-térből sugáralakban kiinduló névtelen utat *Álmos vezér-útjának*, a Sasadi-utca és az Érdi-utca találkozásánál kiinduló útvonalat *Barackos-utcának*, a Notre Dame de Sion intézet mellett elhúzódó utat a *Miasszonyunk-útjának*, az Ujvidék-utca mészakkeletre *Dániel-köznek*, az Ercsi-útból letti teret *Ujvidék-térnek*, a Dániel-utcából nyugat felé kiinduló utat *Bendeguz-utcának*, a Fehérvári-útból keletre kiinduló utat *Kalotaszegi-utcának*, a Németvölgyi ároktól északnyugatra terjedő utat *Breznó-útnak*, a Szentendrei-útból keletre menő utat *Vajda János-utcának* nevezte el.

SZEMÜVEG Zibrinyinél, I, Attila-u. 12

Páduai Szent Antal centennáris ünnepségei alkalmából vasárnap a székesfőváros ebédeltetési akciójának 30 főzőhelyén fogyasztotta el Szent Antal vendégeként 4000 szegény a neki juttatott meleg ebédet. A vendéglátó Ferenc-rend atyái Budán, személyesen jelentek meg az ebéd kiszolgáltatásánál és intéztek a szegényekhez barátságos szavakat.

Székházavatás

— I. ker. Iparoskör közgyűlése. —

Budának egyik legrégibb iparostársadalmi egyesülete rendezte e hó 7-én XXVIII. tisztújító évi rendes közgyűlését az Attila krt. 9. szám alatt berendezett új köri helyiségében, melyet a pusztuló iparosság élniakarása bástyájaként állított. Áldozatkészen segítették azt megépíteni az iparosság ismert vezérei, Máthé István, Kollár Gábor, Pathó István, Halwa Sándor és mögöttük az I. kerületi iparosaink hosszú sora: Schuller János, Hermann János, Tóth Lajos, Marnitz Béla, Farkas Antal, Kardos István, Langermann Frigyes, vitéz Horváth Nándor, Kéry Lajos, Tóth István, Götz Antal, Moravcsik Sándor és sokan mások. A közgyűlést *Kollár* Gábor elnök nyitotta meg, aki ecsetelte az iparosság helyzetét, majd rátért a közgyűlés napirendjére. A közgyűlés elfogadta *Ruttner* Aladár titkár évi jelentését és jóváhagyta a zárszámadást, elfogadta a jövő évi költségvetést és megadta a felmentvényt, amit Kollár elnök köszönt meg. Az új tisztikar választására került a sor, ami az ellenzék szervezkedése révén némi izgalmat váltott ki, de végül is a hivatalos lista győzött és megválasztották a következőket.

Elnök: *Kollár* Gábor. Másodelnök: id. *Pathó* István. Ügyvezető elnök: *Halwa* Sándor. Alelnökök *Sógor* József, *Schuller* János. *Tisztikar.* Háznagy: Hermann János. Gazda: Tóth István. Jgyző: ifj. Pathó István. Pénztáros: Pacsay Fülöp. Titkár: Ruttner Aladár. Ellenőrök: Pflug Tibor, Skribek Ferenc. Könyvtáros: Moravcsik Sándor. Számvizsgálók: Flink Ferenc, Németh Ferenc, Zsédely Károly. Ügyész: dr. Szuhy László. *Választmányi tagok.* Adametz Ignác, Bálint Mihály, Cellárius Gábor, Dvorzsák Vendel, Farkas Antal, Gablini X. Ferenc, Hagenbuch Károly, Iván István, Iszter József, Kardos István, Kapus Ferenc, Kristó Mihály, Kolonits Sándor, Kovács József, Márnitz Béla, Phillip József, Sajt János, Schramek István, Tandary István, Tóth Ferenc, Torma Dezső, Varga Ferenc, Vermes Mátyás, Vörösmarthy Mihály. *Póttagok.* Brandits József, Béres Márton, Bulya Pál, Farkas Géza, Göbbös Gábor, Götz Antal, Jász Miklós, Krippinger János, Ország Imre, Perity József, Thék Károly, Tóth Lajos.

A választás után a közgyűlés köszönetet mondott mindazoknak a kívül álló tényezőknek, akik az iparoskört anyagilag és erkölcsileg támogatták. Igy dr. *Szendy* Árpád főv. tanácsnoknak, dr. *Vigyázó* Géza tanácsi főjegyzőnek és *Boldogh* Gusztáv s. hivatali igazgatónak. A közgyűlést társasvacsora követte.

LORGNON Zibrinyinél, I, Attila-u. 12

Nász. *Szesztay* Ilonka és *Jászay* Béla mérnök junius 16-án esküdtek egymásnak örök hűséget a szt. Imre herceg-uti templomban. Tanuk voltak: magyarádi *Seidl* József min. tanácsos és *Prettenhofer* Jenő a völegény harctéri bajtársa. Az esketési szertartás után *Farkas* Aldrik dr. plébános magas szárnyalásu beszédet mondott. A templomot teljesen megtöltötte az előkelő rokonság, a Szociális Misszió és a kath. Leányklub tagjai, akik bensőséges szeretettel búcsuztatták népszerű elnöknőjüket.

Halálos fürdőszerencsétlenség történt vasárnap délután a csillaghegyi Árpád-strandfürdőben. *Kmetty* Károly tizenkilenc éves bankhivatalnok belefult a vizbe. A hatóságnak szigoruan kellene ellenőriznie az ilyen bizonytalanul felszerelt és a tömegekre spekuláló fürdőket.

Gyász. Mándi *Mándy* Lajos nyugalmazott miniszteri tanácsos, a Magyar Takarékpénztárak Központi Jelzálogbankja mint r.-t. elnöke, a TÉBE vidéki csoportjának társelnöke, vasárnap hetvennégyéves korában rövid szenvedés után váratlanul elhunyt. Kedden délután négy órakor temették a Kerepesi temető halottasházából. — Benne lapunk szerkesztőjének gyermekei keresztapjukat gyászolják.

Magyar gyermekeket nyaraltat *Bad Ausseeban*, a Salzkammerguton 750 méter magasságban a tenger színe felett, ez évben az áll. eng. *Családi Gyermekotthon*, szem előtt tartva a gyermekorvosok és pedagógusok azt a megállapítását, hogy gyengetestü, ideges, rosszulevő gyermekekre az ujszerü, idegen környezet, a hegyvidék pompás klimája a legjobb hatással van. A Családi Gyermekotthon VII., Jávor-u. 5 B. alatt készséggel áll az érdeklődő szülők rendelkezésére. Telefon: Zugló 69-61.

Újabb meglepetéssel kedveskedett a Beszkárt a budaiaknak. Elvette az 51-es pótkocsiját. Ez a reláció egyike a leghosszabbaknak. Az egyetlen, amely a Krisztinavárost egyrészt Óbudával, másrészt a kelenföldi pályaudvarral köti össze s egyike ama három relációnak, amely a kelenföldi pályaudvarig jár. Egész napon át 15 perces időközökben közlekedik, ezentúl pótkocsi nélkül. Vonattal a kelenföldi pályaudvarra érkezők nagyrésze csomaggal utazik s így az 51-est nem veheti igénybe, mert a motoros kocsin nagy csomagokat tilos szállítani. Ennek az a következménye, hogy az amúgy is túlzsúfolt 19-, és 49-es, még zsúfoltabb lesz.

Úrnapja a Zugligetben. A legfiatalabb budai egyházközség a zugligeti és mégis nagyszerűen rendezte hangulatos és bensőséges körmenetét, mely szent misével kezdődött az Angol Kisasszonyok szép templomában és mondotta a Manréza rektora P. *Vukov* S. *Hubai* Elemér zugligeti lelkész, *Gabriel* Antal esztergomi kanonok s a jezsuita atyák segédletével. A betéteket *Laurisin* Lajos énekelte. A körmenet számos szépen díszített sátoros oltárt érintett és résztvettek azon az összes közeleső iskolák. A város *Oszoly* Kálmán trvht. biz. tag, dr. *Spannberger* Lajos I. ker. elöljáró és *Varjas* Elemér tanácsjegyző képviselték.

Vídám az élet a Margitpark kávéházban, mely az irodalom és művészet találkozóhelye lett Budán. A nemrég megnyilt Margitpark kávéház teljesen beváltotta azokat az igényeket, amiket az új tulajdonosok személyéhez füzött a budai publikum. Valóban budai családi hangulat, régen nem látott vídámság árad a kellemes terraszon s a poétikusan átalakított belső helyiségekben. *Toll* Árpád primás muzsikája, Toll Jancsi utolérhetetlen művészettel előadott szólói békebeli estéket varázsolnak elő. A régi vendégek, évtizedes asztaltársaságok viszszatértek. A budaiak mellett feltűnően sok a pesti a hűvös, árnyas terraszon. Valóságos kirándulóhelynek tekintik már a kávéházat, mely áraival is tartja a polgári nívót, nemcsak áruinak minőségével.

Uj emléktábla van a Bors utcában, amelynek a 15. számu házában egy évtizeden keresztül lakott *Mikes* Lajos, a kiváló esztétikus iró és tudós. Az ő emlékét őrzi az uj emléktábla, amelynek vasárnap történt leleplezésén *Móricz* Zsigmond, *Sziklay* János és a *Lafontaine- társaság* nevében *Vikár* Béla dr. mondott költői hasonlatokban gazdag emlékbeszédet. A művészi bronzrelief *Cser* Károly szobrászművész alkotása. — Kedves, jóleső érzésse látjuk a hírlapírás utján szerzett érdemnek megörökitését, ami azt bizonyitja, hogy vannak akik megbecsülik és méltényolják ezt a keserves idegölő, lelket örlő munkát, amelyben sokan nem látnak mást, mint ambiciójuk kielégitését és történteseik segitő eszközét.

A **Klotild Szeretetház Egyesület** junius hó 19-én pénteken délután ½5 órakor tartja az I., Budakeszi-út 8. sz. alatti szeretetház helyiségében évi rendes közgyűlését dr. *Ripka* Ferenc elnök főpolgármeseter elnöklete alatt.

„A Kerületben veszettség kutyán újólag megállapitott" hirdeti ékes magyarsággal a kerületek vörös plakátja már évek sora óta megszakítás nélkül s fogja valószínűen hirdetni az idők végtelenségéig. Nem akarunk most a hivatalos plakátok zengzetes magyar nyelvéről értekezni, sem a lelkes kutyák állandóan korlátozott szabadságáért síkraszállni, csak az jutott eszünkbe, hogy lényegesen egyszerűbb és olcsóbb volna, ha az ebzárlatot állandósítanák és csak azt plakatíroznák ki, ha egyszer „veszettség kutyán újólag nem állapittatott meg", ami az előjelek szerint soha sem fog bekövetkezni. *(G. S.)*

Gyász. *Id. Tellér Gyula* nyug. c. polgári iskolai igazgató e hó 7.-én *Szentendrén* 78 éves korában elhunyt. A budai paedagógusok egyik nesztora szállt vele sirba, aki nemzedékeket nevelt a művészi meglátásra és magyar formaértésre. F. hó 9.-én tisztelőinek és barátainak serege kísérte el utolsó útjára a szentendrei temetőben, ahol nevükben *Palóczi* Edgár búcsúztatta az érdemes tanférfiút. Az elhunytban ifj. *Tellér* Gyula, a Székesfővárosi Felső Mezőgazdasági Iskola igazgatója, *Tellér* Mária és *Fényé Tellér* Aranka főv. tanítónők édesatyjukat gyászolják.

A Zugliget terhei

— A Zugligeti Egyesület ülése. —

A mai nehéz viszonyok mellett minden telektulajdonost súlyosan érintő, sokakat romlásba vivő költségeket rótt ki a főváros út- és csatornaépítés címén, hogy feljajdult tőle a sújtott polgárság.

Ennek volt visszhangja a *Zugligeti Egyesület* junius hó 7-én a Szarvas vendéglőben tartott választmányi ülése, amelyen *Manninger* Vilmos dr. m. kir. egészségügyi főtanácsos, egyetemi tanár elnökölt és részt vettek azon többek között Oszoly Kálmán és Petracsek Lajos dr. szőv. törvényhatósági bizottsági tagok, Zerkovitz Imre dr. 'Sigray István alelnökök, Bodon Károly dr. m. kir. egészségügyi főtanácsos, egyetemi tanár, Wagner György dr. m. kir. egészégügyi főtanácsos, Dr. Virág Gyula ügyvéd, lovag Fack József, Preisich Kornél dr. egyetemi magántanár, Dr. Eperjessy István székesfővárosi tanácsjegyző, Dr. Wladárzyk József, Vigh Bertalan főigazgató, Gáspár Márk bankigazgató, Dr. Entele Ferenc postahivatali igazgató, Szilágyi Károly, Kálmán Lehel vegyészeti gyáros, , Dr. Serényi, Komlós, Vagács Géza, Viraág Béla, a Budai Napló szerkesztője.

Manninger Vilmos dr. az ülés megnyitása után sajnálattal jelenti be, hogy a Hegyvidéki Egyesületek Szövetsége ez évben *nem* terjeszti elő az összes hegyvidéki egyesületek kérelmeit egységes memoradumba foglalva az illetékes hatóságok elé. Az a szép eredmény, amit a budai hegyvidéki egyesületek a *közös memorandum* útján elértek, elsősorban *Bódy* Tivadar dr. m. kir. udvari tanácsos érdeme. Javasolja, hogy az egyesület kérje fel ismét *Bódy* Tivadart, hogy azt az eredményes munkát, amelyet *a budai hegyvidék fejlesztése érdekében a multban,* mint a hegyvidéj egyesületek szövetségének vezetője, a jövőben is kifejteni legyen szíves.

Wladárzyk József dr. titkár ismertette az útburkolási és csatornázási szabályrendelet módosítása iránti, a hatósághoz benyújtandó kérelmet, mert vannak zugligeti ingatlantulajdonosok, akik 1—7000 pengő csatornázási és 8000 pengő útépítési költséget tartoztak fizetni. Kiemelte azt, hogy a Budakeszi és Hidegkuti út nemcsak az egyes nyaralótulajdonosok közlekedését szolgálják, hanem számos község forgalmát lebonyolító országutak, így nem méltányos, hogy ezen utak átépítési költségének legnagyobb részét az ingatlantulajdonosok fizessék. Felhozta továbbá azt, hogy a hegyvízlevezető csatornák költségeit ne csak az ingatlantulajdonosok fizessék, ez ugyanolyan elbírálást kíván, mint a város belsejében a gyűjtő csatornáknál és felolvasta mindazon kívánságokat, melyeket az egyesület az útburkolási és csatornázási szabályrendelet módosítása alkalmával figyelembe kíván venni.

Oszoly Kálmán székesfővárosi törvényhatósági bizottsági tag igen szükségesnek mondotta az összes hegyvidéki egyesületek együttműködését, amelynek egyetlen akadálya a pártpolitika.

Bódy Tivadar dr., Budapest székesfőváros ny. polgármestere van hivatva az összes hegyvidéki egyesületek vezetésére, mert minden pártpolitikán felül áll. Eljárva ez ügyben, már ígéretet szerzett, hogy az útburkolási járulék után fizetendő kamat 12%-ról 6%-ra csökkentessék le és megszerezte ez ügynek Kozma Jenő dr. támogatását.

Manninger Vilmos dr .elnök az egyesület memorandumát a Svábhegyi-, Gellérthegyi- és Rózsadombi Egyesületek elnökségéhez is egységes eljárás megindítása végett átküldi.

Petracsek Lajos dr. szkív. trvh. biz. tag kiemelte, hogy úgyszólván az összes fővárosi szabályrendeletek elavultak és azok egy része ősszel kerül újból tárgyalás alá, így többek között a városrendezési szabályrendelet is. Elhibázottnak tartja a 600 öles parcellákat, ahelyett a 300 öles parcellák engedélyezését kívánná.

Manninger Vilmos dr. amerikai útjáról hozott fel példákat arra, hogy a városrendezés megelőzi az építkezést és már jóval előbb megvannak a közművek, mielőtt egy ház építését megkezdenék. *Sigray* István alelnök a közmunkaprogramm összeállítása és letárgyalása után mindentől függetlenül sürgősen kívánja benyújtani az illetékes hatóságokhoz a beadványokat.

A választmány az ez évi *közgyülés napját* június 27-ében állapította meg.

Versenytárgyalási hirdetmény

Utalással a *Fővárosi Közlöny* „Hivatalos hirdetések" rovatának élén közölt általános ajánlati feltételekre, nyilvános versenytárgyalást hirdetek a köztisztasági hivatal aliszti és munkásszemélyzete részére az 1931. évre szükséges *téliruhák, köpenyek, esőgallérok és lehér báránybőrmellények szállítására.*

A bánatpénz tekintetében a fentebb említett „Hivatalos hirdetések" rendelkezései az irányadók.

Az ajánlat benyújtásához szükséges nyomtatványok a hirdetés megjelenésétől kezdve, naponta délelőtt 12—2 órák között a köztisztasági hivatal igazgatóságánál (VIII., Kun-utca 8. szám I. emelet) díjtalanul vehetők át.

A kellően felbélyegzett és borítékban elhelyezett ajánlatok *1931. évi július hó 3-án (kedden) délelőtt 11 óráig* nyújtandók be a köztisztasági hivatal igazgatóságánál (VIII., Kun-utca 8.). Az ajánlatok ugyanott és ugyanazon napon délelőtt 11 órakor fognak nyilvánosan felbontatni. A felbontásnál a vállalkozók, vagy megbízottaik jelen lehetnek.

Budapest, 1931. évi május hó 15-én.

A székesfőváros polgármestere.

FRONTHARCOSOK

Rokkantak, vitézek, hadiözvegyek, hadikölcsönjegyzők, munkások, ifju magyarok és nyugdijasok politikai szervezete, a

FRONTHARCOSOK EGYESÜLT NEMZETI PÁRTJA

Irjátok alá saját érdeketekben ajánló-iveinket!

PÁRTIRODÁK: I. Szent István étterem, Alagut-utca 5. Aut.: 522-88., II. Winkler étterem (Három Veréb vend.) II., Fő-utca 8. Aut. 539-29. III. Appl vendéglő, Kiskorona-utca 68. Aut.: 623-36, XI. Gellért kávéház külön terem I., Horthy Miklós-út 1. Aut 582-20, Lágym. 608. XII. Hajas étterem Krisztina körut 61. Aut.: 527-97.

Figyeljen
törv. védett védjegyünkre és
ne feledje el,
hogy a
MÁVAG MERCEDES-BENZ
ábrájú védjeggyel ellátott, avagy a beöntött domború „MÁVAG" szócskával bíró *különböző gépgyártmányaink, acél- és vasöntvényeink stb.* céljainak a legmesszebbmenően megfelelnek és érdekeit tökéletesen kielégitik
Magyar kir. állami vas-, acél- és gépgyárak
Budapest, X., Kőbányai-út 21

Feltünő eredmények

Somogyi főorvos budai Zsigmond utcai Zeileis-rendelőjében TÖMEGESEN gyógyulnak a betegek

Alig egy hónapja, hogy Budán, a Zsigmond utca 6. szám alatt dr. Somogyi Sándor volt mentőfőorvos megnyitotta eredeti gallspachi gépekkel s a legmodernebb gyógyeszközökkel felszerelt orvosi rendelőjét, máris sok szenvedő beteg köszönheti szerencsés gyógyulását Somogyi dr. magasfeszültségű Zeileis-gépe jótékony áramsugarainak.

Az utóbbi időben sok és heves vita folyik a hivatalos orvosi körökben a Zeileis gyógymódról, anélkül azonban, hogy a támadók fegyvereinek éle csak érintené is a Zeileis-gyógymód mibenlétét, lényegét. Zeileis ugyanis évtizedes kisérletezései folyamán rájött arra, hogy sok olyan betegségnél, melynél az orvosi tudomány tanácstalanul állott, a sejtek élettani pangása okozta a betegséget, az elváltozást és ezen sejtélettani pangásokat megfelelő elektromos áramal való művi telítés útján újra életre lehet kényszeríteni és ezáltal javulást, gyógyulást lehet előidézni. Ezen évtizedes kisérletezések eredményeképen született meg Gallspachban Zeileis magasfeszültségű besugárzó gépe. Sikerült megszerkesztenie ugyanis egy olyan magasfrekvenciájú besugárzó gépet, mely kombinálva a rádium már ismeretes gyógyhatásával egyszerre juttatja az emberi szervezetbe besugárzás útján a magas feszültségű áramot és a rádium emanációját. Ilyen besugárzások alkalmasak arra, hogy a megbetegedett, elsenyvedt, vagy pangásban levő sejteket bizonyos idő multán, bizonyos számú besugárzás után újra munkára serkentsék és ezáltal a beteg sejtek új életre keltessenek.

Míg a vita egyre szélesedő, sőt mélyülő mederben folyik ez új gyógymód körül, a Zeileis gépek ezalatt csöndben és eredménnyel végzik nagyszerű embermentő munkájukat a szenvedő betegek — sajnos túlnépes — társadalmában, sőt nem egyszer olyan csodálatos eredménnyel, amelynek láttára a gyógymód leghevesebb ellenzői is csodálkozva állanak meg.

A napokban alkalmam volt megtekinteni Somogyi főorvos Zsigmond utca 6. szám alatt levő Zeileis rendelőjét Budán. A legilletékesebbet: az ott kezelt betegeket kérdeztem meg a gyógymód hatásáról és eredményeiről. Ime néhány eset szárazan, minden szépítés nélkül, úgy, ahogy maguk a betegek bemondották.

R. I. bányász súlyos isiásszal jelent meg kezelésre. A rendelőbe csak erős morfin adagolások után tudott felmenni, tűrhetetlen, heves fájdalmai voltak. Tíz besugárzás után a fájdalmai teljesen megszűntek, jól érzi magát, jól alszik, gyógyultnak tekinthető.

N. Z.-né. Súlyos álmatlanságban szenvedett, ideges fájdalmai voltak, étvágya nem volt. Pár besugárzás után visszanyerte egészséges álmát, jól van.

B. A. kereskedő. Nagyfokú nehéz lélegzéssel jelentkezett. Kórházakban és klinikákon többízben próbálkozott már orvoslást találni súlyos baja ellen, azonban pillanatig tartó könnyítéseken kívül más gyógyeredményt nem tudott találni. Tizenegy besugárzás után állapota meglepően javult, rendesen és könnyen lélegzik, idegessége, álmatlansága elmult, jó étvágya van, újraszülöttnek érzi magát.

Sch. B. gazdálkodó. Súlyos gyomorsav panaszokkal jelentkezett, 10 napi kezelés után teljesen meggyógyult.

És így tovább. Egész sora a leleknek, amelyek mind azt bizonyítják, hogy Somogyi főorvos intézete II. Zsigmond utca 6. sz. a. sok embernek adta vissza már legdrágább kincsét, az egészségét.

G. S.

KÖZGAZDASÁG

Szerkeszti: **Szászhalmi József**

Napkelet felé

Keleti idegenforgalmunk növekedése

A tavaszi tenyészállatvásár, az árumintavásár és a Gül Baba emlékünnep várakozáson felüli számban vonzotta hozzánk a keleti érdeklődőket. Nemcsak a Balkán államai, de főleg Törökország volt tekintélyes számú érdeklődővel képviselve s először jelentek meg számottevően arabok Egyiptomból, Irakból, Szíriából, Hedzsászból, Nedzsből és Yemenből is, sőt albánok is szép számmal.

A Budai Napló éveken át kifejtett agitációja a kelettel kiépített összeköttetés, a keleten élt magyarok munkája indította meg ezt a propagandát, amelynek úgy gazdaságkereskedelmi, mint kulturális eredményei már is mutatkoznak, csak fejleszteni kellene e kapcsokat.

Mindenesetre az ősi *Budum* (Buda) különösen nagy kulturális vonzóerőt gyakorol a kelet mohamedánjaira, akik a *Gül Baba* türbéje miatt — úgyszólván — *„hazajönnek"* hozzánk. A budai fürdőket, a gyógyforrásokat, a páratlan Hunyadi János vizet, a székesfőváros *Harmat* és a *Kristály* üdítő vizeit nincs, aki a keleten már ne ismerné.

De a propaganda és reklám még mindig kevés. Érthetetlenül kevés.

Eredményes működést fejtenek ki a keleti kulturpropaganda terén *Zajti* Ferenc és *Medriczky* Andor dr. a Gül Baba országos emlékbizottság főtitkára, *László* Zoltán dr. író és lapszerkesztő, akinek lapja, az „Országos Magyar Fürdőalmanach" a keleten hat nyelvű szövege miatt igen kedvelt, a törökök részéről nagy érdemei vannak Abdul *Latif* efendi egyetemi lectornak, sokat tettek *Maderspach* Viktor író keleti informatív utazásai és *Husszein Hilmi* efendi tábori imám cikkei az arab és mohamedán sajtóban.

A keleti külkereskedelem terén a *Magyar Külkereskedelmi Intézet* tesz sokat a török-magyar viszonylatok közgazdasági kimélyítésére, különösen agilis isztambuli képviselője: *Bors* Emil útján. Nagy hálával tartozik a mi közönségünk *Bilján* Jusszufnak is, aki éltető eleme a magyar propagandának Törökországban. *E. De Haas* Heinrich dzsedai (Hedzsász, Arábia) német-arab konzul is nagy propagátora keleti ügyeinknek és remélhető, hogy ittlétének a magyar mezőgazdaság, ipar és kereskedelem egyaránt hasznát fogja venni.

Pünkösd vasárnap a *Köztelek*-ben és a *Magyar Kereskedők Lapjá*-ban megjelent keleti közgazdasági cikkek *László* Zoltán dr. szakavatott tollából méltó feltűnést keltettek a közgazdasági körökben és szintén hozzájárultak a *Budai Napló* által már a mult években megindított keleti propagandatűz újjáélesztéséhez.

Buda fürdőváros nemsokára Kelet *legismertebb világfürdője* lesz, ha az idegenforgalmi és a főváros illetékes szervezetei megértik, hogy Buda szebb jövőjéhez vivő út keletre vezet. Ugyancsak nagy perspektívája nyílik a magyar mezőgazdaság és állattenyésztésnek, iparunknak, kereskedelmünknek és idegenforgalmunknak is a keleti piacok feltárásával.

László Zoltán és a *Budai Napló* évek óta hangoztatták már úgy a magyar intéző körök, mint az arra hivatott gazdasági tényezők előtt, a keleti propaganda szükségességét, főleg a Keleten *annyira fontos személyi nexusok* megfelelő kihasználásával, de csak most kezd derengeni.

A Magyar Ruggyantaárugyár a mult évben is széleskörű üzleti forgalmat bonyolított le. A vállalat részvényenkint *2 pengő osztalékot* fizet, szemben a tavalyi 3.5 pengős osztalékkal. A jelenlegi árfolyam mellett a 2 pengő is kielégítő rentabilitást biztosít. A vállalat jelenleg 3.840,000 pengő részvénytőkével rendelkezik, amely 192,000 darab 20 pengő n. é. részvényre oszlik. *Az aktivák értéke több, mint 15 millió pengő.*

A Brassói Cellulose-gyár junius hóban tartja rendes évi közgyülését. A vállalat a gondos üzletvezetés ellenére, a nyersanyagok árcsökkenése folytán, kénytelen osztalékát leszállítani. *(Tavaly 3.5 pengő osztalékot fizetett.)*

A Fonciére Általános Biztosító Társaság nyilvánosságra került mérlege, ellentétben az ipari mérlegekkel, örvendetes fejlődést mutat. A nagy óvatossággal vezetett intézet a mult évben az életbiztosítási és az elemi üzletágban egyaránt kedvező eredményt ért el és így a biztosítóintézetek legfőbb mérlegtételénél: a díjbevételeknél emelkedés mutatkozik. A tűzbiztosítási üzletágban a díjbevételek összege 6.6 millió P, 50.000 P-vel több, mint az előző évben. A balesetbiztosítási díjak összege 336000 P-re, a szavatossági biztosítási díjbevétel 672.000 P-re rúgott, míg a betörés elleni biztosításnál 423.000 P folyt be. Az összes elemi biztosítási díjak a mérlegben 8.2 millió pengővel szerepelnek, szemben a mult évi 8 millióval. *Az életbiztosítási üzletnél az új tőkeszerzemény 20.1 millió P.* Ezzel a Fonciére a magyar biztosítóintézetek sorában az egyik legelőkelőbb helyet foglalja el. A tiszta nyereség alakulása lehetővé tette a tavalyi osztalékszínvonal fenntartását, amennyiben az *intézet ismét 3 P osztalékot fizet 50 P névértékü részvényei után.*

Az Első Dunagőzhajózási Társaság igazgatóságának jún. 12-i ülésén előterjesztették az 1930. évi zárószámadásokat. *A mérleg 4.274,392 schilling veszteséget tüntet fel.* Elhatározták, hogy az 1931. június 30-ára összehívott közgyűlésnek javasolni fogják, hogy e veszteség fedezésére használjanak fel 4.065,000 schillinget, a tőketartalékból, a többit pedig új számlára vigyék át.

A Nova Közlekedési és Ipari Rt. igazgatósága megállapította az 1930. évi mérleget és a június 30-án megtartandó közgyűlésnek részvényenkint *1.50 pengő osztalék fizetését fogja javasolni*, ami 7 százaléknak felel meg.

Telek ház lakás

TELEK

Város az erdőben. Tisza István kertváros. A budai hegyvidék legszebb kertvárosa. Hüvösvölgy mellett. Festői kilátás. Magaslati fekvés, 150—300 négyszögöles árnyas erdőparcellák. Villany, vízvezeték, autóbusz. Előnyös fizetési feltételek. Dr. Keresztes Béla, VII., Damjanich-u. 30. Tel.: J. 431—56.

Telekbérletet keresek Budán villamos és erdő közelében Weekend-házacskák és kisnyaralók részére. Pollák Lipót, VII., Akácfa-u. 30., délután.

Rózsadomb alján 300 négyszögöles, befásított telkek, közművekkel és szép kilátással jutányosan eladók. (108)

Szépvölgyi fenyvesben egyedülálló 16 holdas és a római Dunaparton 4 holdas telek szanatorium, wekkend-telep részére eladó vagy bérbeadó. Dr. Lugmayer József ügyvéd, II., Margitkörút 1. Automata telefon 515—52.

Rózsadomb legszebb helyén, autóbusz megállónál, 380 négyszögöles telek olcsón eladó. (112)

Bercsényi-utca és Baranyai-út sarok, 1010 négyszögöl telek, minden közművekkel, nagyon olcsón eladó. Telefon: 824—44.

Sashegyen, Budaörsi-út felett délkeleti fekvésű vagy 400, vagy 280 öles telek olcsón eladó. Mindkét telek villamostól 5 percre, két utcára nyílik. (120)

Bornemissza-utcában 145 öles telek eladó. (127)

Újszentjános-kórháznál téli-nyári bérvillatelek egyik Szarvas-úton, a másik Virányos-úton közművekkel, fásítva, vaskerítéssel, déli fekvéssel, eladó. Ikervillának 6800, 10.200, 13.200, 8000 pengős részek. (102)

Hidegkúti-úton, Star filmgyár mellett, villamos közelében, kettő á 298-öles telek, diófás parkban, összes közművekkel. (69)

Rózsadombon, Bimbó- és Vérhalom-utca mentén gyönyörű fekvésű 270 öles telkeink, dunai kilátással, eladók részletfizetésre is. Építési kölcsönt nyújtunk. Rózsadombi házépítő rt. V., József-tér 8. Telefon: 806—00.

Ferry Oszkár-utcában 206 öles telek eladó. Építési iroda I., Naphegy-utca 21. Tel.: 527—80.

HÁZ

Rózsadomb elején földszintes családi villa két 3 szobás lakással, 316 négyszögöles kerttel, 76.000 pengőért eladó. Bővebb felvilágosítást a kiadóhivatal ad. (130)

Különleges szépségű, elsőrangú építkezésű sarokbérház, étage-fűtéssel, 55.500 pengő bérjövedelemmel, 11% nettó hozamra, eladó. Részletes felvilágosítás a kiadóhivatalban. (107)

Keresek 40.000 pengős árban családiházat, a budai hegyvidék alján, I. vagy II. kerületben. Ajánlatok a kiadóba. (124)

Buda legszebb helyén négyszobás villa, külön házmesterlakással, olcsón eladó. Telefon József háromszázhat—negyvennégy. (132)

Bornemissza-u. 46. sz. alatti villaszerű ház, két háromszobás és egy egyszobás komfortos lakással eladó. (133)

Villák, bérvillák, Rózsadombon, Naphegyen, Gellérthegyen, Krisztinában, Pasaréten nagy választékban. Pauncz Rákóczi út 24. 331—77

Adómentes villa, 4 szobás, minden komforttal, télen, nyáron lakható, fogaskerekü Orgonás megállónál, villamos és autóbusztól 5 percnyire, gyönyörü kilátással, *870 négyszögöl* dísz- és gyümölcsöskertben. — Ugyanott *780 négyszögöl* gyümölcsöskert, nyaralónak átalakítható házzal olcsón eladók. Telefon: J. 343—01. (131)

Győri-út 12

szövetkezeti ház épül

Augusztus 1-én beköltözhető

Buda legkulturáltabb és legszebb helyén 4, 3, 2, 1 szobás háztartásos és garzónlakások dél és délnyugati fekvéssel, minden kényelemmel, feltűnő olcsó áron elővegyezhetők

30%-os befizetés beköltözésig zárolt számlára.

Felvilágositás a helyszinen, telefon: Automata 552—70 és a kiadóban

Még egy **3 szobás** és néhány **2 szobás** lakás hallal, modern ktvitelben (központi fütés, melegvízszolgáltatás, gőzszárító, stb.) **örökiakásként** vagy **évi bérért** kapható a **Vérmezőre nézö** Attila-utca 95-99. számu társasház szövetkezet palotájában. **Farkasrét Hóvirág-u.** és **Torbágyi-út** között ujonnan parcellázott 18 drb. 140-170 négyszögöl nagyságu telkek déli lejtővel jutányosan esetleg részletre kaphatók. Ugyancsak **Pusztaszeri-uton** kilátással a Margitszigetre 300 négyszögöles gyümölcsfákkal beépitett telkek eladók. Bővebb felvilágositást nyujt:

STILUS ÉPITŐ R.-T.

irodája. Telefon: Automata 557—44 és 558—36.

A farkasréti telkek ügyében a helyszinen is lehet értekezni

Rózsadombon kétlakásos nagy villa, szép kerttel, alkalmi áron eladó. (109)

Sósfürdőnél egyemeletes, 3 lakásos ház, összes közművekel 40.000 pengő. 24.000 pengővel átvehető. — Ugyanott 150 öles telek is. (118)

Rózsadombon 6 szobás, gőzfűtéses villa 70.000 pengő. (57)

Kis családi házat keresek a közeli hegyvidéken, esetleg Rózsadombon, 3—4 szobával, kerttel. Cím a kiadóban.

Rollókat, napellenzőket kiváló szakértelemmel készit, javít Ehrenwald kárpitos, Olasz fasor 17., Trombitás ház 549—10.

Sezlonok, matracok készítése, javítása, eladása kedvező fizetési feltételekkel Ehrenwald kárpitosnál, Olasz fasor 17., volt Retek u 53. Tel. 549—10

LAKÁS

Kertes öröklakások

Az elől elő közönség bizalmától támogatott, legszolidabb alapon megszervezett, utánfizetésektől, percektől mentes építési akciónk keretében, nov. 1-i beköltözéssel, fővárosunk legelőkelőbb részében megépítjük *nyolcadik társasházunkat* a Szent Imre-szobor mellett, 1, 2, 3 szobás (előkertre néző, hallos) villaszerü öröklakásokkal. 300 négyszög-öles *kert, hangfogó válaszfalak,* díjtalan üzlethelyiségek. Tetszés szerint szövetkezet, vagy a tulajdonos nevére szóló telekkönyvezés. A Diószegi-uti „Hunniaudvar"-ban még pár remek három-, négy-, ötszobás villaszerü öröklakás kapható. *Olcsó, fix árak.* Előnyös törlesztéses kölcsön. Kivánatra prospektus tervekkel, öröklakásvevőinknek nélkülözhetetlen, kibővitstt szaktanácsokkal.

„CENTRUM" HÁZÉPITŐ-VÁLLALAT

Horthy Miklós-út 9. (9-12, 3-E-ig. Lágym. 9-96

Társasházban a „CENTRUM" vezet!

ÖRÖKLAKÁSOKAT

építünk a Villányi-út (Szent Imre herceg-útja) 8. számú, kitünő fekvésü telkünkön. Felvilágosítások, tervek Benedikt Gyula építész irodájában, VI., Jókai-utca 12. (134)

Németvölgyi-út 2b. sz. a. házban egy-, kettő- és háromszobás lakások hallal és központi fűtéssel, utcai fronton, kilátással a hegyekre és a szemben fekvő kertekre, villamos (75,59) és autóbusz közelében, május hó 1-ére kiadók. Felvilágosítás a helyszínen vagy Aut. 831—09. (136)

3 szoba hallos, minden komforttal épült lakás 2 W. C-vel, előszobával, központi fűtéssel vagy anélkül május 1-re. Székely, Retek-u. 69. Telefon: 532—28. (138)

Egy- és másfélszobás lakások, egy- és másfélszobás garzónlakások minden komforttal május 1-re. Mészáros-u. 60b. alatt épülő új bérpalotában autóbusz megállónál. Székely, Retek-u. 69. Tel.: 532—28. (139)

Buda legegészségesebb vidékén 3 szobás, magasföldszintes szép lakás azonnalra, egy 5 szobás gyönyörü lakás május 1-re kiadó. Vígszínháztól 5 percnyire, autóbusz megálló. Buday László-utca 5b. Telefon 534—69. (139)

Műegyetem parkjával szemben, Budafoki-út 17. szám alatt kettő és négyszobás modern öröklakás és műterem öröklakással eladó. Bővebbet a házgondnokságnál, hétköznap délután 3—4 óra között. (140)

Keresek villalakást legalább 4 szobával és mellékhelyiségekkel, lehetőleg a Németvölgy környékén, aug. hó 1-re. Ajánlatok a kiadóba, I., Bors-utca 24. Tel.: 502—96. (141)

ÖRÖKLAKÁSOK: Széna-térnél elsőrendű utcai és kerti **EGYSZOBÁSAK, KETTŐSZOBÁSAK, HÁROMSZOBÁSAK** legteljesebb komforttal, körülcsempés mellékhelyiségekkel, épülő kertes palotában 1932 májusára beköltözhető: tárgyalások, előjegyzések II., Hattyú utca 7., építési irodában.

Kettő-három-négyszobás komfortos lakások, központi fűtéssel, melegvízzel, hároméves házban, budai **hegyekre** szabad kilátással, **kettőszoba** hallos, komfortos lakás, **négy szoba** hallos, urasági **angol cottage,** belső lépcsővel, saját központi fűtéssel, Horthy Köröndnél levő házakban, tulajdonos műépítésztől, Fadrusz-u. 6. Lágymányos 6—80 **azonnalra, augusztusra, novemberre** bérelhetők. (142)

Az Istenhegyi-út 40-42 alatti 1.5000 négyszögöl kertben épült emeletes villa, nagy lakással, külön gazdasági épülettel, garage és soffőr lakással szabad kézből eladó. Érdeklődni lehet Aut. 570—32 alatt.

Rózsadombon 5 nagyszobás lakás kerthasználattal máj. 1-től kiadó. II., Orgona-u. 8. (129)

Egy-, kettő-, három-, négy és ötszobás lakás kiadó. Iroda: I., Naphegy-u. 21. Tel.: 527—80. (143)

Műtermet keresek egy, két szobával lehetően Buda belterületén. (114)

Novemberre keresek háromszobás villalakást, minden hozzávalóval, 2000 pengő évi bérért. Ajánlatokat kérek a kiadóba telefonon is.

Háromszobás, hallos, telekkönyvi tulajdont képező öröklakást keresek, törlesztéses vételre. (123)

Üzlethelyiség

Németvölgyi-út 2b. sz. a. autógarázs vagy nagyobb műhelynek vagy raktárnak megfelelő helyiség és több üzlethelyiség május hó 1-ére kiadó. Felvilágosítás a helyszínen vagy Aut. 831—09. (145)

Buda legszebb helyén, 2 épülő bérház mellett melyekben üzlethelyiség nem lesz, vasportállal karzat létesítésére alkalmas belmagassággal, bármely célra, de különösen mészáros, hentes, trafik, szabó, háztartási cikkek, festéküzlet stb. részére olcsó bérrel kiadók. Mészáros-utca 60c. (146)

Főútvonalon II, Retek-u. 33-35. sz. alatt épülő sarok bérpalotában

üzlethelyiségek

valamint legmodernebb **2-3 szobás (hallos) lakások és 1 szobás garconlakások** augusztus 1-ére kiadók. Közelobbit:

IV., Bécsi-utca 5. II. em. 1

Telefon: Automata 824-59

ÜGYVÉDI IRODÁBAN

FEDEZZE FEL ÖN IS A SASHEGYET!

Sashegy a Belvárostól gyalog is csak 25 percnyire

Sashegy a Belváros hegye

Sashegy a Székesfőváros szivében — szivének jobbik oldalán

Sashegy az előkelő középosztály települő helye

Csak hegylejtőn lévő telkeket vásároljunk, ott van csak levegő, napsugár és kilátás Ön gyermekei arcáról leolvashatja, hogy hol lakik:

nézze meg azután a sashegyi gyermekeket

Sashegyi telkeinkről prospektust küld:

KUBATULA részvénytársaság

Budapest, főpostafiók 77/0

HUBERT

és Tsa B. T. Egészségügyi berendezések, csövek, Müszaki cikkek, fémgyártás

VI., Liszt Ferenc-tér 4. T. 222-67

KIADÓK

1931. augusztus hó 1-re, I. Hantos-utca 6-b. sz. alatt épülő bérházban rendkivül szép és olcsó **3 szobás modern lakások.** Bővebbet a helyszinen, vagy Feilh müépitész irodájában (V., Katona József-u. 14 Telefon: 168-41.

Szebb — Jobb — Olcsóbb

RÁDIÓ

CSILLÁROK KELLÉKEK

NINCS PEST BUDÁN

Időt, pénzt takarit, ha itt vásárol

KRISZTINA RÁDIÓHÁZ

I., KRISZTINA-KRT 141

Telefonsz. Aut. 566-83

Kedvező fizetési feltételek

Laptulajdonos: VIRÁG ÉS TÁRSA
Kiadásért felelős: Viraág Béla.

Nyomatott a „Hollós Mátyás" nyomdában, Budán, I,. Bors-utca 24.
(Műszaki igazgató: Martinovits A.)

XXVIII. évf. 1045. sz.

Megjelenés: hetenkint kétszer

ELŐFIZETÉS:
Egy évre . . 24.— P
Negyed évre . 6.— P
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai féláron kapják

Budai Napló

1931. JUNIUS HÓ 27

HIRDETÉSEK:
Egy hasáb széles, egy m/m. magas sor, egyszeri közlésénél 30 F. Szövegsor ára 2 P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések dija mindenkoelőre fizetendő
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, a közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I., Bors-utca 24. Telefon: Aut. 502—96
Hivatalos órák: Délután 4—6 óráig

DIADALMASAN ÁLL A BETHLEN-PÁRT BUDÁN!

A magyar nemzet hálás.

Hálás Bethlennek, — mert a balkáni kis országgá zsugorodott Magyarország sorsát tíz év alatt úgy intézte, hogy ma teljes bizalommal tekint a jövőbe.

A magyar nemzet háláját nem kissebbíti az, ha egyesek a nemzet nagy érdekei fölé helyezik is a saját egyéni érvényesülésüket.

A magyar nemzet hálás mindazoknak, akik Bethlen Istvánt országmentő munkájában támogatják. A választási küzdelemben elbukhatott néhány egyéni érték, de a nemzet nagy értékei megóvattak.

A magyar nemzet háláját igyekezhetnek átfesteni egyesek a maguk tehetetlen irigységével, — beállíthatják az ország megnyilatkozását terrornak és erőszaknak, de a józan magyarság odaállott szívvel lélekkel az új honfoglaló vezér Bethlen István mellé, akinek az elmúlt tíz esztendő alatt kifejtett munkássága diadalmas fényt vet a jövendőre.

Nemzet sorsát mérő, — jövőbe látó szeme, amikor az ország egyetemes érdekét nézi, meglátják azokat a részleteket is, amelyek együtt alkotják a nemzet jövőjét.

Buda sorsa nem lehet közömbös a magyar miniszterelnök előtt, mert ennek a városnak a sorsa szorosan összefügg a nemzet sorsával.

Áll Buda, él magyar még! A közmondás igazsága — örök igazság. A magyar biblia mondása, — a magyar néplélek megnyilatkozása.

Buda Bethlen mellé állitotta keményveretü legjobb fiát: dr. Kozma Jenőt, elsősorban az országnak, de külön önmagának is — Budának. Benne erősen él Buda jövendő képe, — bölcsen keresi az utat a boldogabb. a jobb jövőhöz, — nagy gonddal most rakja le az alapköveit Buda jövendő nagyságának. Most készül feltárni e város évezredek óta erre váró földadatti kincseit az emberiség és Buda polgárainak javára.

Buda polgársága a kétségbeesés nehéz óráiban kereshette az enyhülést a kereszt lábánál, a templom küszöbén, amikor nem maradt más hite, reménye,

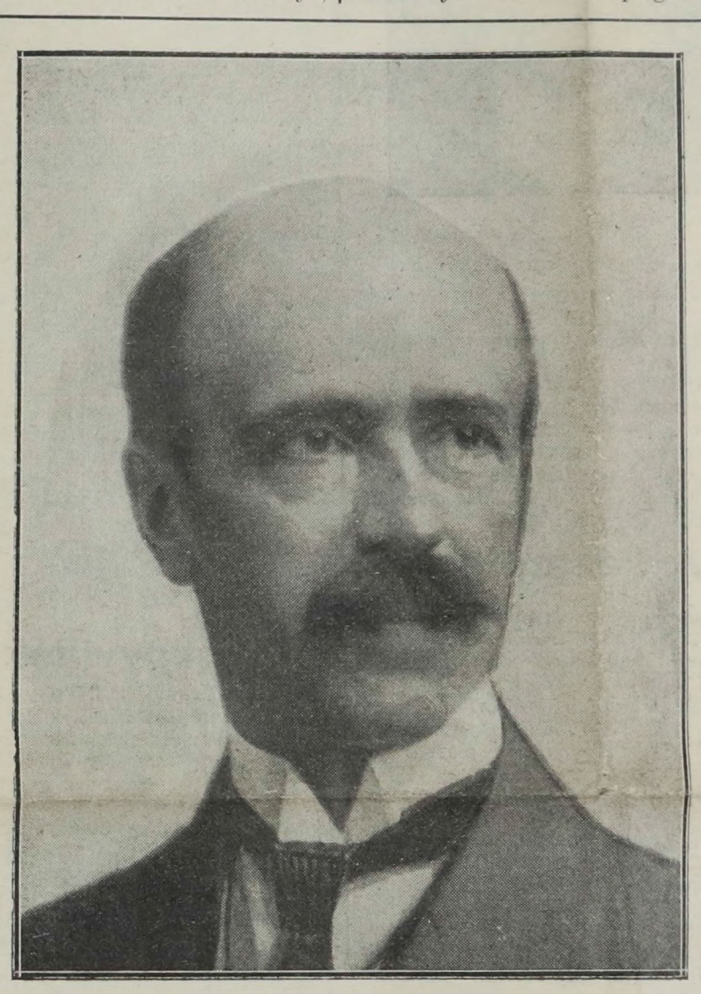

gróf BETHLEN ISTVÁN
m. kir .miniszterelnök

mint a nagy Isten végtelen kegyelme, mely ki is vezetett a sötét éjszakában a veszedelmes ingoványból, — de most, hogy a polgárság újból önmaga kénytelen intézni a sorsát, követnie kell istenadta vezérét a világélet nagy útján, amely út nehéz harcokhoz is vezethet és az Isten előtt remegve leboruló szív mellé megköveteli a kemény öklöt is.

Az ország nagy tábora zászlòaljakra oszlik s a nemzeti nagy hadsereg első zászlóalját Buda hálás polgársága alkotja, vállára emelve közvetlen vezérét: a polgári munkában és a nemzeti érdekért folyó küzdelemben dr. Kozma Jenőt.

Erős vértezetű harcosa a magyar közéletnek és — Budának.

Ezután lelkes ünneplés között

SZOMBATHY KÁLMÁN

beszélt. Rövid visszapillantást tett arra az időre, amikor nyolc esztendővel ezelőtt a Budai Társaskör gr. Bethlen István miniszterelnök jelenlétében megalakult. Ezzel a ténnyel kezdődött meg a végleges konszolidáció folyamata, amelynek eredménye az államrend és tekintély-tiszteletnek teljes mértékben való helyreállitása. Megkapó szavakkal jellemezte dr. Ripka Ferenc és dr. Kozma Jenő e körüli érdemeit s amikor ma az Egységes Párt Budán ilyen nagy táborrá növekedett, elismerő szavakkal adózott a várbeli szervezet vezetőinek, akiknek fáradhatatlan munkássága nagyszerü eredményeket produkált. Az elérendő nagy győzelemre üritette poharát. Szombathy beszédét nagy lelkesedéssel fogadta az egybegyült közönség.

RIPKA FERENC DR.

főpolgármester beszédét azzal kezdte, hogy teljes mértékben osztja Szombathy Kálmán barátjának előtte elmondott megállapitásait, mert igen is a Budai Társaskör volt a bölcsője a fővárosi Egységes pártnak, innen indult ki az a nagy mozgalom, amelynek eredményei most bontakoznak ki a legteljesebb mértékben. Itt hangoztatták először a fővárosi polgárság egyenlőségét foglalkozás és felekezetre való tekintet nélkül. Itt mondotta el nyolc esztendővel ezelőtt történelmi jelentőségü beszédét, Európa legnagyobb államférfia, gr. Bethlen István. A budai polgárság ősi erényei itt nyilatkoznak meg a legőszintébben és a legigazabban. Amikor mindezeket örömmel, büszkén és bizonyos elégtétellel állapitja meg lehetetlen, hogy meghatottan ne üdvözölje és ünnepelje gr. Bethlen István politikájának budai letéteményesét, a pártvezért dr. Kozma Jenőt. Bizalommal és hüséggel van Kozma Jenő iránt és lelkes szavakkal szóllitja fel Buda polgárságát a párt támogatására. Annak a reménynek ad még kifejezést, hogy ez a választás is ép ugy mint a legutóbb lefolyt községi választás az ő igazságát fogja minden kétséget kizáróan bebizonyitani. Dr. Kozma Jenő és jelölttársai győzelmére üriti poharát. A rendkivül nagy lelkesedéssel fogadott beszéde után

DR. KOZMA JENŐ

szólalt fel. Hálás szavakkal köszönte meg a lelkes ünneplést. Nagy örömét fejezte ki a felett, hogy az I. választó kerületben, annak minden egyes részében olyan megható szeretet és ragaszkodás nyilatkozik meg iránta. Ő ezt annak tulajdonitja, hogy a listájára oly jelölttársakat választott, akik a polgárság bizalmát, szeretetét és ragaszkodását teljes mértékben élvezik. Az ő pártja nem a jelszavak pártja, hanem azoknak az embereknek a gyüjtőhelye, akik dolgozni akarnak, saját magukért családjukért, kerületért, községért és hazáért. Törhetetlen hive gr. Bethlen István politikájának, amely alkalmas arra, hogy az országot e válságos időkben megmentse és biztos révbe vezesse. A jövőben is ugy mint eddig, a budai polgárságért fog minden erejével tudásával és tehetségével dolgozni. Kozma Jenő beszédét tomboló lelkesedéssel fogadták. Utána

DR. PETRACSEK LAJOS

mondott nagyhatásu beszédet. Elmondotta, hogy dr. Kozma Jenő politikáját azért támogatja, mert ez a politika az, amely ugy országos, mint fővárosi viszonylatban a helyes uton jár. Ő ebben a pártban az ifjuság bekapcsolódását jelenti s amikor a fiatalabb gárda bevonulását lehetővé tette, szentül meg volt győződve arról, hogy ez a pártot a döntő győzelem kivivására fogja vezetni. A nagy tetszéssel fogadott hatásos beszéd után

ANDRÉKA KÁROLY

intézett rövid, de annál hatásosabb beszédet a megjelentekhez. Ő ebben a pártban a rendet ünnepli. Rend nélkül nincs élet, nincs előrehaladás és nincs boldogulás. A rendetlenséget követi a felbomlás, azt pedig a végpusztulás.

Lelkes éljenzéssel fogadott beszéde után a belügyminisztérium altiszti zenekara hangversenyt rendezett.

A KOZMA-párt felvonulása Budán

A Budai Vigadóban történt zászlóbontás után megindult a választási küzdelem, mely azonban erősen eltért a legutolsó választás harci modorától. A polgárságnak módja volt megalkotni ítéletét a kormány működése felől és levonhatni azt a következtetést, hogy a világot sújtó gazdasági válság minden országban felborította a kormányzás rendjét, megbuktatta a kormányokat, amivel azonban a válságokon segíteni nem tudott. Magyarországon, ahol a gazdasági leromlás mellett, mint óriási kérdés domborodik ki a leromlott ország újjáépitése, régi határainak visszaszerzése, a gazdasági kérdéseknek fontossága mellett az egységesen küzdő nemzet, a nemzeti nagyság kérdését tolta előtérbe, nem gyöngiteni, hanem erősiteni akarván azt a kormányt és annak vezérét Bethlen István grófot, aki oly eredményesen szolgálja nemzeti nagylétünk gondolatát.

Igy történt, hogy a választás frontján nem várt eredménnyel tört előre a Bethlen Párt és Budán ma a legnépszerűbb ember Kozma Jenő, a budai Egységes Párt vezére.

*

Nincsen Budának olyan része, ahol személyesen meg nem fordult volna vezérkarával, ahol be ne igazolta volna, hogy ismeri annak a vidéknek minden hiányát, baját, keservét és ne találta volna meg ezek orvoslásának a módját. Megteltek a termek, megteltek a vendéglői kertek és minden hely szüknek bizonyult, amikor a környék lakossága arról értesült, hogy Kozma Jenő készül megnyilatkozni az eddig másodrangunak tudott budai polgárok sorsa felől és a székesfőváros kérdései között elsősorban fogja beállitani a budai kérdéseket. Régi pártok bomlottak föl, hogy Kozma Jenő zászlaja alá álljanak és régi pártok számottevő harcosai, régebben vezérei állottak közkatona sorba Kozma Jenő táborába.

Csak is igy történhetett, hogy Kozma Jenő pártja az Egységes párt, Bethlen István gróf pártja messze előljár az ajánlások terén is és a polgárság körében oly lelkes hangulat nyilatkozik meg mellette, hogy a párt győzelme ma már kétségtelenül biztos.

*

Az alább közölt tudósitások az egyes pártgyülésekről élénk világot vetnek a budai polgári lélek szeretetteljes megnyilatkozására, amellyel most Kozma felé fordul, szeretettel fogadva vezérkarát Andréka Károly, Petracsek Lajos, Szombathy Kálmánt is, akiknek mindegyike érdemeket szerzett már arra, hogy a polgárság bizalommal karolja fel őket.

*

A várbeli pártgyülésről, amely lampionos, dalárdás ünneppé vált, már a mult számban részletesen beszámoltunk és most mozaikszerüen adjuk a Buda különböző helyein lefolyt pártgyülésekről szóló tudósitásokat:

Budai Társaskör

Nagyszabásu vacsorát rendezett a Budai Társaskör e hó 18-án, csütörtökön az Egységes Párt budai képviselőjelölltjei tiszteletére, amelyen a Társaskör tagjain kivül képviselve volt Buda polgárságának minden rétege. Dr. *Ripka* Ferenc főpolgármestert, dr. *Kozma* Jenőt, dr. *Petracsek* Lajost, *Andréka* Károlyt és *Szombathy* Kálmánt megérkezésükkor a belügyminisztérium altiszti karának zenekara üdvözlő indulóval fogadta, a megjelentek pedig lelkesedéssel ünnepelték a budai polgárság illusztris vezéreit.

OSZOLY KÁLMÁN

székesfővárosi bizottsági tag, mint üdvözölte a képviselőjelölteket, valamint a nagyszámban megjelent vendégeket.

dr. KOZMA JENŐ
v. országgyűlési képviselő

Perczel Béla-párt hiveihez!

Kire szavazzatok?

Már csak órák kérdése, hogy kik fognak bevonulni a magyar törvényhozás házába.

Soha nehezebb helyzet előtt a választópolgárok nem állottak, soha nem esett oly súlyosan a lelkiismeret szava latban, mint most.

Minden budai polgár lelkében ott áll külön a „Budai Párt“ kedves gondolata és

ezt legjobban megközelíti a Perczel Béla pártja.

Ezért vezérel elhatározásunkban a Buda iránti szeretet.

A választópolgár itélőképessége gyakran nem tudja a tényeket az igéretektől megkülönböztetni s készpénznek vesz olyasmit is, ami csupán jámbor óhaj, bármely oldalról jön is.

Még csak megjárja, ha két vagy három jelölt között kell választania, de ha olyan helyzetbe jut, mint mi, szerencsés budaiak, akik kilenc lista 100 jelöltje között kell hogy válasszunk, — biz'Isten — nem tréfa dolog.

A keresztény irányu polgári ellenzék Budán már a községi képviselőtestületi választásoknál megmutatta erejét, főleg a Hegyvidék kerületében, amit a párt egyenesen népszerű, munkás és puritán vezérének:

bonyhádi Perczel Béla

pártvezérnek köszönhet, aki harminc egynéhány éve dolgozik önzetlenül kerülete érdekében. A közóhaj, — ami pedig hatezernél több választót jelent, — Perczel Bélát kivánta a saját listája élére. Mert köztudomásu, hogy a Krisztina városban, Hegyvidéken és Óbudán kimondottan Perczel-párt van, a maga jól kiépitett szervezeteivel. A községi választásoknál a perczelisták közösen operáltak az egyetlen *Friedrich-féle* keresztény ellenzékkel s a képviselőválasztásokra is ez a kooperáció látszott a legelfogadhatóbbnak. Azonban másképp történt, még pedig a Perczel-párt tömegeinek, a kerületi elnököknek és az intézőbizottságnak megkérdezése nélkül.

A kormány és a szociáldemokrata párt megengedhetik maguknak azt, hogy képviselőket oktrojálnak rá híveikre. De egy keresztény és polgári alapon álló ellenzéki párt, mely a tiszta demokráciát hirdeti, csakis párthivei széles tömegéből fogadhat el útmutatást a jelölésekre, mert különben programmjával jön ellentétbe. Oktrojt nem gyakorolhat, mert elveszti tekintélyét és befolyását a kisemberek tömegére.

Ezt akartuk elkerülni mi, Perczel-pártiak, s azért már a kezdet kezdetén amellett kardoskodtunk, hogy Friedrich-hel karöltve induljon Perczel Béla a közös listán, amikor a második hely már induláskor *elsőhelynek* számit. Vagyis a kerület Perczel Béla mellett foglalt állást, anélkül, hogy a pártállásra tekintettel lett volna. Nekünk Perczel Béla személye s negyvenöt éves közéleti multja elég garanciát nyujt, hogy

Ki mint vet, úgy arat, MAUTHNER magnál jobbat sehol sem kaphat!
MAUTHNER ÖDÖN magtermelő és magkereskedelmi részvénytársaság
Alapitási ev 1874. Telefon: 463—65.
SÜRGÖNYCIM: MAUTHNERÉK, BUDAPEST.

MAUTHNER MAG

Központ: VII., Rottenbiller-u. 33. - Fióküzlet: IV., Kossuth Lajos-u. 4.

Nagy főárjegyzék, mely növényárjegyzéket is tartalmaz, ingyen és bérmentve.
a Ferencrendiek templomával szemben.

SZENT
G·E·L·L·É·R·T
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet, hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet

továbbra is csak Buda és a mi érdekeinket fogja képviselni.

A kerület választópolgárságának nagy többségét nem respektálták a kulisszák mögött, bár tudhatták, hogy három évtizeden a budaiakért Perczel Béla és nem Friedrich dolgozott s igy megtörtént, hogy Perczelt elkedvetlenítették a politikai intrikák és elutazott a Balaton mellé. Távollétében

a párt nem oszlott föl,

hanem várta a vezér utasitásait a további magatartásra nézve.

Perczel váratlanul visszatért és közölte velünk, hogy a politikai intrikák fájdalmasan érintik s ha pártja most nem is indul,

körzeti szervezetei nem oszlanak föl.

Felhivja Perczel Béla választóit ez úton, hogy miután mindenkinek szavaznj kell,

a választás napján ne a Friedrich, hanem a Kozma-pártra adják szavazataikat,

annak a Kozmának a javára, aki szintén Budáért dolgozik.

Perczel Béla határozott kivánságára és felkérésére az ő nevében közlöm veletek a budai nyilvánosság előtt, hogy arról veletek együtt Buda minden rendü polgára tudomást vegyen.

Ezek előrebocsátása után tehát
a középcsoportnak is állást kell foglalnia:

hogy Perczel visszavonulása után melyik pártnak, melyik személyiségét segítse mandátumhoz. Mert az első helyek biztosak, de ott, ahol kilenc lista indul, minden második hely kétséges. Ezt a második helyet mi

a Perczel-párt harmincévesei döntjük el

a pártvezér óhajára és igy a Buda nagy hivatásával kapcsolatos helyi érdekek szemmeltartásával:

Petracsek Lajos dr.-nak juttatjuk az Egységes Párt második mandátumát.

Perczel Béla megbizásából:
LÁSZLÓ ZOLTÁN DR.

BECSEY ANTAL

speciális budai párttal akarta szolgálni az *Egységes Párt* érdekeit, de hirtelen és elkésve tervezett pártja nem fejthetett ki olyan rendszeres munkát, mely az indulást biztositotta volna, s igy most nem jutna mandátumhoz. A felsőbb intéző körök kivánják azonban, hogy a parlament ne *nélkülözze* Becsey Antal rendkivüli gazdasági tudását és esetleg a vidéki *kettős* mandátumok közül egyet, vagy időközi választás esetén oly városkerületet, ami az ő egyéniségének megfelel, fenntartanak számára.

A TABÁNON

Kozma Jenőt, *Petracsek* Lajost és *Szombathy* Kálmánt ünnepelte a Tabán polgársága e hó 17-én tartott nagygyűlésén, a Kereszt-téri Branditsch-féle vendéglőben. Az érdeklődő polgárság oly nagy számban gyült össze, hogy a vendéglő helyiségei a hallgatóság befogadására szűknek bizonyultak. Több száz főnyi közönség kénytelen volt a gyűlés megnyitása előtt eltávozni. A közönség viharos éljenzéssel fogadta a megérkező képviselőjelölteket, akik közül elsőnek

SZOMBATHY KÁLMÁN

emelkedett szólásra. Meleg szeretettel és őszinte magyaros szívvel üdvözölte a Tabán polgárságát. Örömmel látja, hogy az Egységes Párt hívei a Tabánban egyre szaporodnak és fogadást tett, hogy a tabáni szegény nép érdekében a jövőben is fáradhatatlanul dolgozni fog. Szombathy beszédét a lelkes hallgatóság többször és hosszasan szakította meg kitörő tetszésnyilvánításával.

Ezután *Kozma* Jenőt üdvözölték a következők: *Halwa* Sándor a Tabán polgársága nevében üdvözölte dr. Kozma Jenőt, utána *Tóth* István az I. kerületi Iparos Kör nevében, *Barall* Mihály a Budai Iparos és Kereskedő Ifjak Kultur Egyesülete üdvözletét tolmácsolta, *Fischer* Vilmos a Lehel Kürt Szövetség nevében beszélt, a Hadastyán Egyesület nevében pedig *Tóth* István elnök, *Rebenyák* István a Hadirokkant csoport. *Czeiner* Lajos pedig a Budai Házfelügyelők Egyesülete üdvözletét tolmácsolta. *Kopper* Gyuláné keresetlen szavak kíséretében a résztvevők tomboló éljenzése közben *virágcsokrot nyújtott* át dr. Kozma Jenőnek a tabáni polgárság szeretetének bizonyságaképül.

Amikor

KOZMA JENŐ

szólásra felállott, percekig tartott az éljenzés és taps. Nagyszabású beszédének mély hatása volt a jelenlevőkre.

KOZMA JENŐ

hangsúlyozta hogy a Tabán elmaradhatatlan újjáépítése nem jelentheti egyúttal *a most ittlakó szegénysorsú nép szétszórását és teljes anyagi romlását.* Ezt a kérdést csak ugy és oly formában lehet megoldani, hogy mindazok, akik ma a Tabánban laknak és egzisztenciával bírnak, azok ott *továbbra is zavartalanul élhessenek,* hogy ahol születtek és dolgoztak egész életükön keresztül, ott is fejezhessék be majdan munkás életüket. Teljes mértékben ismeri a tabáni nép viszonyait s szivesen áll bármikor egyénileg is a bajba jutottaknak rendelkezésükre. Éppen ezért hozta *Szombathy* Kálmán barátját a listára, hogy mint egy összekötő kapocs szerepeljen közte és a tabáni nép között. Forduljanak olyan bizalommal *Szombathy* Kálmánhoz, mintha őhozzá fordulnának, mert hivatottabb szószólót és segítőtársat Szombathy Kálmánnál nem talált. Kozma Jenő, hatásos beszéde végén szűnni nem akaró éljenzéssel, tapssal és kendőlobogtatással ünnepelték. Utána

PETRACSEK LAJOS dr.

beszélt. Elmondta, hogy évtizedek óta ittlakik a Tabán szélén és minden igyekezettel azon lesz, hogy a tabáni polgárság úgy ismerje meg őt, mint aki a nép bizalmára érdemes. A választó polgárság Petracsek Lajos hatásos beszédét is nagy lelkesedéssel fogadta, aki után

WEBER SÁNDOR dr.

pénzintézeti igazgató, majd pedig

BAKONYI JÁNOS

mondottak tartalmas, hatásos beszédet, s kitartásra buzditották a hallgatóságot.

A nagygyűlés után a jelenlevők azzal a tudattal oszlottak széjjel, hogy a Tabánban ehhez hasonló lelkes és látogatott nagygyűlés nem volt.

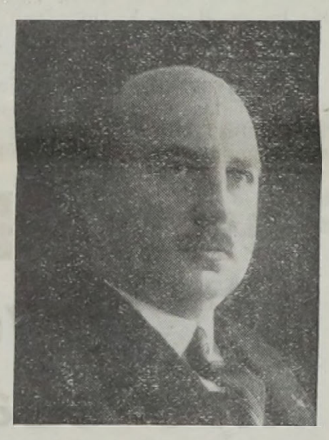

DR. PETRACSEK LAJOS
ügyvéd

Virányos és Kútvölgy

Az egységes párthoz és annak fővárosi vezéréhez Dr. *Kozma* Jenőhöz csatlakoztak a Virányos, Kútvölgy, Kurucles, Lipótmező és Hüvösvölgy lakói. *Perczel* Béla m. kir. kormányfőtanácsos, szöv. törvényhatósági bizottsági tag vezetése alatt álló Virányos-Kútvölgyi Gazdasági és Kulturális Egyesület és a Budahegyvidéki Társaskör tagjai a Wendl-féle vendéglőben népes alkalmi értekezletre gyültek össze, hogy a közeledő országgyülési választások alkalmával állástfoglaljanak. *Kovács* Alajos társelnök üdvözölte a vendégként jelenlevő *Kozma* Jenő dr. orszgy. képviselőt, Buda képviselőjét aki a budai hegyvidék, de különösen a *Pasarét* fejlesztése terén oly nagy érdemeket szerzett és *Oszoly* Kálmán szkf. törv. bizottsági tagot. *Pyber* Ignác ny. délivasúti főfelügyelő bejelentette, hogy a hegyvidék vezére Perczel Béla nem lépett fel képviselőjelöltnek, a választási küzdelemben nem vesz részt és igy a hegyvidék lakosságának figyelmébe a legmelegebben ajánlotta az Egységes Pártot és annak fővárosi vezérét dr. *Kozma* Jenőt valamint kiváló vezérkarát. Percekig tartó éljenzés és taps követte ezt, mire *Kozma* Jenő dr. megköszönve a feléje irányuló bizalmat, az elismerés hangján emlékezett meg *Perczel* Béláról, aki önzetlenül annyit fáradozott a polgárság érdekében és a budai hegyvidék fejlesztése terén. Perczel Béla kezéből a mostani képviselő választás alkalmából kiütötték a kardot ő felveszi azt és küzdeni fog Perczel Béla hivei érdekében. A *Pasarétet* már olyan fejlődésre sikerült emelnie, hogy ma ott már megvannak az összes közmüvek, ott volt a főváros területén a legtöbb épitkezés. Pasarét ma Budapest egyik legszebb és legjobban fejlődő városrésze. Azután Bethlen István működését méltatva igéretet tett, hogy az országot és kerületét minden erejével szolgálni kivánja. Általános éljenzés és taps kisérte beszédét. *Kovács* Alajos társelnök hálásan mondott mély köszönetet dr. *Kozma* Jenő szavaira és igéretet tett, hogy Kozma Jenőt a budai hegyvidék polgárai ugy a választásnál mint munkájában támogatni fogják.

Oszoly Kálmán szkf. törvh. bizottsági tag beszédében rámutatott arra, hogy dr. Kozma Jenő fáradhatatlan munkájának eredményeként a Pasarét már közművekkel el van látva, kitünő autóbusz közlekedése van, most ezen munka befejezése után a Virányos-Kútvölgy és a budai hegyvidék fejlesztése érdekében fog dr. Kozma Jenő eljárni. Megéljenezték és meg tapsolták. Pyber Ignác inditványára a megjelentek táviratilag üdvözölték gróf Bethlen Istvánt és Perczel Bélát.

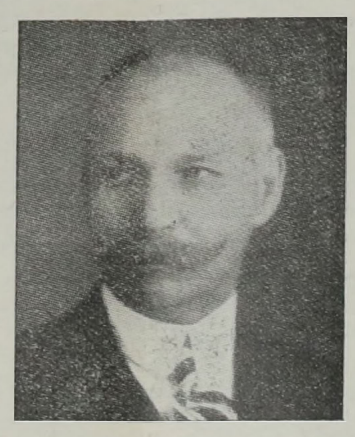

ANDRÉKA KÁROLY
főkapitányhelyettes

Az ülésen résztvettek ezután dr. Kozma Jenőt követve testületileg átvonultak a *Budagyöngyében* tartott összejövetelre.

A Kútvölgyben a Kútvölgyi-úton lévő *Werzer-vendéglőben* az Egységes Párthoz csatlakozott Perczel-párti választók tartottak nagygyűlést, amelyen kijelentették, hogy gazdasági programmjuk megvalósítását az Egységes Párttól és *Kozma* Jenőtől, valamint jelölttársaitól remélik.

A Pasaréten

A Budagyöngye vendéglő nagytermében a *Pasarét lakói* népes összejövetelt rendeztek, szinültig megtöltve a hatalmas termet. Hatalmas éljenzés fogadta az összejövetelen megjelent *Perczel* Béla hiveit, akik *mintegy százan* jöttek el testületileg *Kozma* Jenőt meghallgatni.

Zseltvay Elemérné felszólalása nyitotta meg a gyülést. Dr. Kozma Jenő azzal a példával kezdette meg a beszédét, hogy eddig elválasztó vonal volt az Ördögárok a Virányos és a Pasarét között és ez választvonal volt a két vidék pártállása között is. Az Ördögárok feltöltésével ez a választal is leomlott és a két tábor egyesülhetett. Melegen üdvözli Perczel Béla hiveit, azután hálásan megköszönte *Zseltvay* Elemérné hozzáintézett szavait. Bár nincs Zseltvay Elemérnével egy hiten, de a *Pasaréten felállitandó kápolna ügyében követi őt, hiszen a* Kápolna Egyletnek 6 éve már buzgó tagja és támogatója. Visszatekintve a kommün borzalmaira, a kommün alatti szenvedéseire és az azóta történt eseményekre, kijelentette, hogy *egyoldalu keresztény politikának* nem lesz uszály hordozója.

Majd ismertetve gróf Bethlen István államalkotó politikáját, üdvözölte mindazokat, akik ez államalkotó politikának hivei. *Juhász* István dr. beszédében rámutatott arra, hogy már 10 évvel ezelőtt a kommün bukása után érezték, hogy annak a politikának, amely akkor a többség politikája volt, *nincs államfenntartó ereje.* Gróf Bethlen István volt az, aki akkor az ország élére állt és az államfenntartó pártot megalapitotta és akinek politikáját igazolja az elmult 10 esztendő. Mint exponált katholikus hirdeti, hogy Isten és hit nélkül nincs nemzeti élet. Örömmel hallja, hogy a Kápolna Egyesületnek egyik vezére, adományozója az ő vezére, a protestáns vallásu *Kozma* Jenő. Büszke arra, hogy ebben a táborban van, amelyhez dr. *Ripka* Ferenc főpolgármester és *Andréka* Károly főkapitány helyettes, a katholikus világ két nagy exponense is tartoznak.

Albert Istvánné Széchenyi szavaival kezdte meg beszédét, melyet a förendekhez intézett. Ő maga is hallja és hinni kezdi, hogy veszélyben a haza, mert ellenségek vannak idebent. Számos párt lépett most fel, programmot is adnak, de nem a bajok orvoslását keresik, hanem a bajokat fokozzák. Hisz és bízik vezérében dr. Kozma Jenőben és kivánja, hogy kisérje őt harcaiban a budai női tábor szeretete. *Kollman* Dezső dr. beszédében kimentette a távollevő dr. *Petracsek* Lajos szkf. törvh. biz. tagot. Thalloczy Lajos kiváló történetirót idézte, aki Bécsben gróf Bethlen Istvánnak tanára volt. Már akkor megjósolta Magyarország romlását és a bekövetkezett eseményeket, de megjósolta azt is, hogy Bethlen István fogja Magyarországot megmenteni, végül üdvözölte Kozmát, hogy Perczel Béla táborához csatlakozott.

Gallaunerné Janicsek Tekla melegen üdvözli mind a két női szónokot. Emberszeretete révén hive az aggkori ellátásnak és szükségesnek tartja, hogy minden 60 évet betöltött polgárról anyagi gondoskodás történjék.. A női tábor tudja kötelességét Kozmával szemben.

Pyber Ignác kiemelte, hogy mint Perczel Béla zászló hordozója jelent meg a hegyvidéki kemény legényekkel, akiket eddig semmi párt sem tudott megnyerni. Kozma Jenő dr. személye és gróf Bethlen István politikája az, amely őket most ide hozta és igéri, hogy a hegyvidék lakóira mindenkor támaszkodhat. A hegyvidék leszállt a síkságra és szivben lélekben itt van Perczel Béla is. (Hosszas éljenzés és taps.)

Józsa László ny. h. államtitkár megköszönve dr. Kozma Jenőnek, hogy az összejövetelen megjelent és megigérte, hogy az összes megjelentek a választásig dolgozni fognak a teljes siker érdekében.

A Lövöldében

Az Egységes Párt budai szervezete a *Polgári Lövöldében* vasárnap este társas vacsorával egybekötött választói gyülést rendezett, amelyen több mint 300 választó polgár vett részt a társadalom minden rétegéből. Babics Sánoor dr. üdvözölte Kozma Jenőt és Petracsek Lajost, akik eljöttek a hozzájuk szeretettel ragaszkodó környékbeli választó polgárok körébe. *Taubner* Ede ny. ezredes ötletes példával magyarázta meg, hogy kizárólag a nemzeti erőben gyökerező összetartással lehet a nagy célt, Magyarország feltámasztását elérni. *Pásztély* Vilmos felszólalása után *Steinberg* Albert szerkesztő rámutatott az ellenzék ama megtévesztő megállapitására, hogy a kormány rövidlátó gazdasági politikája révén jutott az ország a jelenlegi gazdasági helyzetbe, melyből kivezetni csak ők, az ellenzék hivatottak. Kimutatta, hogy ez még kortesfogásnak is gyönge, mert nincs politikus, nincs kormány Európában, aki egymaga segithetne ezen. A beszéd közben felvonult a Budai Munkás Dalárda, amelynek *Kozma* Jenő az elnöke, hatalmas lampionos díszmenetben és az elhangzott énekek után *Stadler* Károly alelnök párthűségéről tett hitvallást Kozma Jenő elnök előtt, aki meghatva mondott köszönetet és további lelkes munkára buzdította a jelenvoltakat.

A hegyvidéken

A Budai Hegyvidék Egységes Pártja hatalmas tüntetést rendezett hétfő este, amelyen a Hegyvidék polgársága nagy számmal vett részt. A gyülést *Pyber* Ignác nyitotta meg, aki a Hegyviék nevében üdvözölte *Kozma* Jenőt, *Petracsek* Lajost és jelölttársaikat, bejelentvén egyuttal, hogy az eddig a keresztény ellenzékkel együtt küzdő, Perczel Béla-féle szervezet csatlakozik az Egységes Párthoz. Utána Kozma Jenő emelkedett szólásra, aki kijelentette, hogy a polgári elgondolás védelmében az Egységes Párt részéről felekezeti különbség nélkül szivesen látnak minenkit és appellált a budai közönség magyar és nemzeti gondolkodására, egyben felhivta a jelenlévőket Bethlen István gróf politikájának támogatására. *Szibinkics* Győfgy társelnök üdvözlő szavai után *Petracsek* Lajos dr. kijelentette, hogy a hozzájuk csatlakozott

SZOMBATHY KÁLMÁN
igazgató

Perczel Béla pártját és programmját szivvel-lélekkel magáévá teszi, majd felemliti, hogy az egyik párt egy mágnásasszonyt léptett fel a budai kispolgárok védelmezőjéül. Utána *Kollmann* Dezső dr. lelkesitette a közönséget, a kisembereket mindig támogató Kozma Jenő zászlójának követésére. *Oszoly* Kálmán és *Pásztély* Vilmos üdvözlő szavai után a lelkes hangulatban lefolyt és az egész Farkasrétre kiható naggyülés véget ért.

Óbudán

Vasárnap délelőtt Óbud aEgységespárti választóközönsége az óbudai Korona Vigadóban impozáns nagyyűlést rendezett, amelyen több mint ezer választópolgár jelent meg. Magyar Hiszekegy eléneklése után

SZALAY SÁNDOR dr.

ny. ker. előljáró elnöki megnyitójában ismertette azokat a mepróbáltatásokat, amelyen az ország átment és amelyekből Bethen István céltudatos vezetése mutatja az utat. Hű munkatársa ebben Kozma Jenő, mert a polgárság célkitűzése — Nagymayarország!

KOZMA JENŐ dr.

beszámolóját viharos éjenzés közben mondotta el. Hangoztatta, hogy az első beszámolóig az Egységes Párt ajánlásai Budán fényesen sikerültek, és ezért külön köszönetet mond Petracsek Lajosnak, Andréka Károlynak, Szombathy Kálmánnak és a munkatársaiknak, valamint az összes szervezeteknek. Azután helyi vonatkzású problémákról beszélt, foglalkozott Óbuda csatorna kérdésével, az óbudai Dunaparttal és az óbudai közlekedéssel, majd az óbudai hiddal kapcsolatban kijelentette, hogy minden más híreszteléssel szemben az a valóság, hogy *az óbudai hid a Boráros-téri hiddal egyidejüleg fog megépülni* Ezeknek előmunkálatai máris folyamatban vannak és igy ő a dunai hidak megépitésére vonatkozó öt év előtt tett kijelentését és igéretét a maga részéről teljes egészében beváltotta. Kozma Jenőnek a közönség nagy lelkesedéssel hallgatta beszédét és *Andréka* Károly köszöntötte Kozma Jenőt. — *Zseltvay* Elemérné felszólalásában utalt arra, hogy a nőknek együtt kell dolgozni a férfiakkal a diadalért, mert ha a nők akarnak valamit és lelkesednek valamiért, akkor az meg is fog valósulni. — *Szombathy* Kálmán fogadalmat tett arra, hogy a kitünően megszervezett Óbudáva Tabán nemes versenyre kel és igyekezni fog túlszárnyalni az eredményekben Óbudát. — *Takács* Gyuláné a fővárosi női szervezet elnöknője építő munkára hívja föl a női tábort. — *Orova* Zsigmond megígérte, hogy Óbuda fejlesztését tüzi ki élete céljául, amely csak az Egységes-párt keretén belül valósítható meg.

*

Az Óbudai Egységes Pártszervezet a Hauszmann-vendéglőben *Szalay* Sándor dr. kományfőtanácsos elnöklete alatt nagy pártgyülést rendezett, amelyen elsőnek *Andréka* Károly dr. főkapitányhelyettes szólalt fel. Üdvözölte *Kozma* Jenő dr.-t és *Petracsek* Lajos dr-t, mint a kerület listavezetőit a III. kerületi pártszervezet nevében és feltárva előttük a helyi bajokat, felkérte a képviselőjelölteket azok orvoslására. *Orova* Zsigmond dr. lelkesítő szavai után Kozma Jenő dr. beszélt. Nyomatékosan reámutatott arra, hogy az Egységes Pártban a haladó liberalizmus a józan konzervativizmussal jótékonyan egyesül. Óbuda fellendítéséért mindent megtesz, reámutatott régebbi ígéreteire, melyek közül legfontosabb volt az *Óbudai hid megépitése* és amely most a megvalósuláshoz jutott, a hid tényleg épül. Bejelentette, hogy *Andréka* Károly dr.-t a főváros kijelölő választmánya örökös tagnak jelölte és ennek következményeképen *Orova* Zsigmond dr. bizottsági tag lesz. *Petracsek* Lajos dr. kifogásolta a sok pártot, amelyek csak a polgárság zárt egységét bontják meg, önjelölti alapon. *Tóth* István, *Kollmann* Dezső dr., *Martin* Gyula lelkesítő felszólalásai után az impozáns nagygyűlés végetért.

Az Egységes Párt csütörtök este több választói gyülést rendezett Budán. Az első gyűlést az óbudai pártszervezet tartotta a Dabas-féle vendéglőben a Szentendrei-úton *Martin* Gyula elnöklésével. *Tatay* Boldizsár délivasuti felügyelő a nemzeti gondolat egységében üdvözölte a képviselőjelölteket, *Andréka* Károly a bizalmat hirdette és követelte Bethlen István politikája iránt, *Petracsek* Lajos dr. megállapította, hogy a polgárság ereje nagyobb, mint azt sokan gondolják és csak egyes kisebb pártvezérek bontják meg az egységet, melynek Bethlen István politikájában kell egyesülnie. *Kollmann* Dezső dr. Rassay Károly szegedi beszédével foglalkozott és lelkesítette a polgárokat, hogy Kozma Jenő zászlóját minél nagyobb erővel támogassák, *Prosz* Sándor bőrkereskedő az óbudai kereskedők ragaszkodását fejezte ki, *Kozma* Jenő dr. és jelölttársai iránt.

A pártirodák rendkivül tevékenységet fejtettek ki és oriási munkába került a beérkezett ajánlások revidiálása, nehogy olyan ajánlók is kerüljenek a bizottság elé, akik — ha jóhiszemüen irták is alá az ajánlási iveket, — nincsenek felvéve a választók közé. A legnagyobb munka természetesen a Budai Vigadó épületében lévő pártirodában folyt és kemény próbára tette *Nagyőszi* Ferenc munkabirását, aki heteken át rendületlenül állt a zsibongó irodában és intézte az egymásra torlodó ügyeket mindenki megelégedésére.

A Budai Társaskörben most csendesebb volt az élet, mint az elmult községi választásoknál és a Társaskör a fősulyt az ajánlások szerzésére fektette. Itt is kipróbált erő vezette ezt a munkát és vette ki személyesen e munkából is az oroszlánrészt. A Társaskör köszeretetben álló pénztárosa, *Csohay* Géza tanácsos, az egyházközségnek is titkára és széleskörü összeköttetéseit felhasználva, fejtett ki rendkivül agitációs munkát. Fáradságot nem ismerve gyüjtötte az aláirásokat, igy is bizonyságot szolgáltatva *Kozma* Jenő iránt való tisztelete és ragaszkodásának.

Óbudán dr. *Orova* Zsigmond fővezérlete mellett *Martin* Gyula igazgató és a Társaskör titkára, *Horváth* Lajos intézik a pártiroda ügyei, mint akik a Társaskör fennállása óta élnek ebben az ügykörben és ismerik annak minden csiniját-binját. Tudásukat igazolta az eredmény, amelyet az aláirások terén ért el a pártiroda.

SZENT IMRE
GYÓGYFÜRDŐ
(RÁCFÜRDŐ)
Erősen radióaktív és rádiumelemet tartalmazó természetes 42⁴ C⁰ földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Személyi hírek

GRILL LOLA a Hollós Mátyás Társaság e kiváló tagja, aki évek óta él Amerikában, ez év husvétján a new-yorki Story League estéjén előkelő amerikai irodalmi társaság előtt angol nyelven értekezett a magyar husvétról és egy sokszázéves magyar husvéti éneket is bemutatott, nagy sikert aratva.

GERLÓCZY ZSIGMOND dr. egyetemi tanár a Felsőház tagja Fonyód Bélatelepen tölti a nyarat, ahonnan 10 év előtt inditotta meg a mozgalmat az iskolák nyári szünetének meghosszabitása érdekében, ami azóta már nagyrészben valóra vált.

DANKÓ LAJOSNÉ, a gázgyári főmester feleségének, Várady Irma ny. leányiskola igazgatónőnek a kőkápolna épitkezése körül szerzett érdemei elismeréseül a Pápa a „Pro Ecclesia et Pontifice" érdemrendet adományozta és azt Mészáros János érseki helynök ünnepélyes keretek között adta át a kitüntetettnek a szentendrei uti iskolában.

ZILAHY DEZSŐT, a székesfővárosi idegenforgalmi hivatal igazgatóját, XI. *Pius* pápa dr. *Serédi* Jusztinián, Magyarország biboros hercegprimása előterjesztésére a Szent Imre jubiláris esztendő körül szerzett érdemeire való tekintettel a *Pro Ecclesia et Pontifice* érdemrenddel tüntette ki.

SZÁSZ JÁNOS dr.-nak a *Magyar Vasuti Forgalmi R.-T.* jogtanácsosának közgazdasági téren szerzett érdemei elismeréséül a kormányfőtanácsosi cimet adományozta a kormányzó.

NEMES J. GYÖRGY dr. v. főorvos, a rádiónak és hangosfilmnek a modern énekképzésben való szerepéről tart előadást e hó 29-én délután 5 órakor a rádióban.

Márffy Oszkár dr. áll. középiskolai igazgató, törvényszéki hites olasz tolmács, külföldi tanulmányutjáról hazaérkezett és tolmácsi müködését ujból megkezdte. Margit-körut 26., telefon: A. 513-58.

Magyar mohammedánok szervezkedése

A magyarországi mohammedánok vezetői bizalmas értekezleten elhatározták, hogy most az 1896. évi XVII. törvénycikk alapján megalkotják a magyar mohammedán (izlám) vallás szervezetét, hogy annak alapján összehivhassák a muzulmán nagy medzsliszt (konventet) és az ősi Budán újból felállithassák a *reisz-ul-ulema,* a mohammedán vallás legfőbb európai papjainak szünetelő székhelyét. A budai és alföldi egyházközségeket még a nyár folyamán felállitják s mindegyik élére iurisdictioval biró magyar állampolgárságu *imám* azaz lelkész kerül, Budára valószinüleg egy muftival (izlam püspöki méltóság) az élén. Igy a mohammedán hitélet, mely valamikor az ősi Budán a Kaliia és a Sejk ül izlám székhelyét tisztelhette, ujból feléled és a törvényes reisz-ul-uléma elfoglalhatja magas állását és kinevezheti papjait és a seriatusi tanács (egyházi biróság) tagjait, valamint a *vakuf* az egyházi vagyon intézőségét. Az egyiptomi és arábiai mazulmánok, sőt az albániai és balkáni hittestvérek is nagy érdeklődéssel kisérik a tárgyalás menetét. A még Károly király által kinevezett, de Trianon által *állástól jogtalanul* megfosztott *Hadzsi Dzsemaluddin* efendi, valóságos belső titkos tanácsos is, a volt monarchia reisz-ul-ulemája, akinek mensuráját (felszentelését) és a *tetvát* (megerősitő kinevezési okmányt) még a konstantinápolyi *seik-ül izlám* (az izlám legfőbb vallási feje) adta meg a szultán *irádéja* (császári parancs) alapján, akit számüzetésében a magyar muzulmánok e szervezésről értesitettek, *beleegyezését és áldását adta* a vallási szervezetek kiépitésének nehéz munkájához. Remélhetőleg a muzulmán vallás hamarosan elfoglalja megillető helyét Budán és igy újból az izlam nyugati gócpontjává és Európa mohammedánjainak szent helyévé válhat Buda, Mátyás Király ősi koronázó városa.

HUNGÁRIA
rádium tartalmú lithiumos gyógyforrás Budán, Erzsébethidnál
IVÓ-KÚRA
nyitva; reggel 7 órától este 6-ig.
Szénsavval telitve!
HARMAT-VIZ

Bárczy István

Teljes visszavonultságban jubilált a napokban a főváros volt polgármestere: *Bárczy* István. 25 éve volt most, hogy a főváros polgárságának közbizalma a legfiatalabb tanácsnok emelte Budapest székesfővárosnak polgármesteri székébe. *Bárczy* István érdemeit nem kell méltatnunk, az a történelem dolga. De minden alkotása itt van előttünk. Ő a „Nagy Budapest" megteremtője és Budapest fürdőváros grandiózus koncepciójának tervezője. Az iskolák, a fürdők, a sugárutak, a köztisztaság, az idegenforgalom, a közlekedés, a mintaszerü városi üzemek, a közkorházak és a többi mind az ő dicsőségét és soha el nem muló érdemeit hirdetik. Kivánjuk, hogy még számos éven át örvendjen alkotásainak és a világért se vonuljon vissza a közéleti tevékenységtől, ahol bölcsességére és invenciójára mindenkor szükség lesz. A Budáról kiindult Keleti propagandának is egyik leghathatósabb tényezője *Bárczy* István, aki a török-magyar barátság és turáni gondolat egyik legelső méltatója.

LORGNON Zibrinyinél, I, Attila-u. 12

A budapesti Szt. Gellért hullámfürdőt a *Daily Herald,* az angol kormány hivatalos lapja, angol városok számára követendő példának állitja oda, amelyben süritett levegővel hullámverést idéznek elő. A fürdőzők a tengeri fürdő minden gyönyörét élvezik, annak veszedelmei nélkül. A Szt. Gellért hullámfürdő állandóan zsufoltságig telve van és igen sok külföldi látogatót vonz a magyar fővárosba. A lap végül ajánlja George *Lansburynek,* az angol közmunkatanács elnökének, hogy tanulmányozza ezt a rendkivül értékes berendezést. George *Lansbury* a nyilvános uszodák és fürdők modernizálásának legmerészebb előharcosa Angliában. Hivataloskodását azzal a nagy feltünést keltő lépéssel kezdte, hogy a Hyde Park-ban levő Serpentine-tóban megengedte a férfiak és nők együttfürdését.

Ezüstlakodalmát ülik *Morbitzer* Dezső és neje felpéczi *Ihász* Irén e hó 27-én d. u. 7½ órakor a városmajor Jézus Szent Szive templomában.

Lobmayer Jenő dr. kormányfőtanácsos, nyug. tanácsnokot választotta meg egyhangulag elnökké a *Budapesti Autóbusz Közlekedési Rt.* (BART), melynek néhai *Bacsinszky* Vladimir dr. volt az elnöke, az elmult héten tartott közgyülésén. *Lobmayer* Jenő nyug. tanácsnok szaktudása és közlekedési téren szerzett kiváló tapasztalatainál fogva, kétségtelenül a legalkalmasabb férfiu arra, hogy a BART-nak elnöki székét elfoglalja.

RAVASZ cukrász
I., KRISZTINA-KÖRÚT 75
Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

A Budapesti Sport Egyesület *Kovácsházy Vilmos* tanácsnok vezetése alatt junius 18-án megalakította céllövő szakosztályát. A szakosztály tisztikara a következő: Elnök *Hamvassy* István, társelnökök *Gallina* Frigyes és *Muzsikó* István, alelnökök *Csanády* Gusztáv, *Felkay* Ferenc, *Kurfürst* István, *Prokopp* Sándor, *Rosta* János, *Vince* László, *Smaderer* Oszkár, ügyvezető elnök vitéz *Luppy* Pál, titkár *Eperjessy* István, jegyző *Reminiczky* Lajos, pénztáros *Oszwald* Nándor, ellenőr *Fedák* Béla. A céllövő szakosztály lőgyakorlatait minden kedden délután tartja a Horthy Miklós levente-sporttelepen (VII., Aréna-út 1). Fegyverről és töltényről a vezetőség gondoskodik.

Gyász. *Mustó* Béla székesfővárosi felső kereskedelmi iskolai igazgató, e hó 18-án reggel, hosszu és kinos szenvedés után Grázban, életének 53-ik, boldog házasságának 26-ik évében jobblétre szenderült Hült tetemeit hazaszállittatták és e hó 20-án, szombaton délután temették nagy részvét mellett. Siratják: özvegye Mustó Béláné szül. Péter Zsuzsanna, gyermekei Béla és Éva és a nagyszámu rokonság, tisztelői és barátai.

Antal és László napját ülte meg a „Budai Iparosok és Kereskedők Köre" e hó 23-án este a Délivasut vendéglő kuglizójában, mégpedig egy kuglizó verseny keretében. Az ünnepelteket, *Becsey* Antalt és *Ravasz* Lászlót a kör elnökét, *Hubert* Vilmos üdvözölte meleg szavakkal, amit a kerti vendéglő nagy terraszát megtöltő közönség lelkes ovációja kisért. Elsőnek *Becsey* Antal köszönte meg az ünneplést, foglalkozva beszédében a gazdasági helyzettel és az iparos-kereskedő társadalom nehéz kérdéseivel. Utána *Ravasz* László mondott egyszerü szavakkal őszinte köszönetet. A közönség szivesen meghallgatta *Dorner* Gyula rokonszenves és átgondolt beszédét, mely után megkezdődött a kuglizóverseny, ahol 18 dij került kiosztásra. Ez eltartott sok tréfa és évődés kiséretében pirkadó hajnalig.

Érdekes mozgalomról adhatunk hirt: — a természetes életmódra törekvők a *Reforméletet Követők Országos Egyesületébe* tömörülve, jún. 24-én megtartották alakuló gyülésüket a Rökk Szilárd-u. 8. sz. alatti *„Bios"* Reformházban. A bevezető beszédet *Sebesta* Ottó tanár mondotta, aki a szép számban megjelent hallgatóság figyelmét felhivta a természetes életmód németországi és amerikai híveinek szervezkedésére. A közgyülés megtette első lépését nagyjelentőségü célja felé. — Itt említjük meg, hogy *Sebesta Ottóné Naményi* Ilona kiadásában egy tetszetős kiállitásu füzet jelent meg, amely a legfontosabb pehely- és nyerskoszt recepteket tartalmazza.

A FRANCIA-MAGYAR HÁZBAN, II. Pasaréti-ut 121. sz. alatt a szabadban francia, német gyermekkert. Félbentlakók. Magyar elemi oktatás francia, német nyelvtanitással. Francia, német, angol tanfolyamok felnőttek részére. A Revue Franco-Hongroise szerkesztősége. Tel.: Aut. 643-55.

Szebeny Antal néhai képviselőnek emlékezetét immár tizenhatodszor ünnepelte meg az I. kerület polgársága a Farkasréti temetőben levő sirjánál, ahol az egész Szebeny-család megjelent. *Ripka* Ferenc főpolgármestert más irányú elfoglaltsága tartotta távol, de nevében virágcsokrot helyeztetett a sirra. Megjelentek a főváros részéről *Berczell* Jenő ny. alpolgármester, *Spannberger* Alajos és *Gömöry* Albert ker. elöljárók, a Budai Polgári Casino részéről *Langhammer* Károly igazgató, *Semndner* Emil háznagy, *Berényi* József gondnok, a Szabadpolgári Kör nevében: *Szigeti* János felsőházi tag, elnök, *Pakányi* Ferenc másodelnök, *Szabó* Árpád dr. és *Biczó* Dániel alelnökök, a Kelenföldi Kaszinó megbizásából: nemes *Nagy* Mihály és *Éger* Ferenc dr., a Budai Társaskör részéről: *Kapcza* Imre igazgató, az Iparoskör megbizásából: *Kollár* Gábor, továbbá az I. ker. Ált. Közjótékonysági Egyesület, a 33-as futball-klub és sokan annak a 27 egyesületnek és intézménynek képviselői közül, amelyek az évenkénti ünnep megtartását elhatározták. A *Budai Dalárda* gyönyörü Hiszekegye után nemes *Nagy* Mihály főv. biz. tag mondta el magas szárnyalásu beszédét Szebeny Antalról, mint emberről, emberbarátról és politikusról. Utána letette a sirra az I. kerület polgárságának koszorúját, amelyet a megjelent Klotild-szeretetházi növendékek egyike nyujtott át neki. Befejezésül a Budai Dalárda elénekelte a Himnuszt, a nagy számban megjelent polgárok pedig egy-egy virágszálat helyeztek a sirra.

Az óbudai kulturpalota és a budavidéki bor muzeuma

„Budapest legelhanyagoltabb városrésze: Óbuda a klasszikus emlékek földje„ c. iránycikkemben ezeket irtam a Nemzeti Ujság-ban 2 év előtt:

„. . . Óbuda főterén van egy iromba raktárépület, amelynek udvarán elfelejtve, elhanyagoltan áll a Zichy grófoknak, Óbuda hajdanvaló földesurainak barokk kastélya. Alig van szebb emléke a magyar barokknak ez építménynél, de nem hiszem, hogy országszerte elhanyagoltabb külsejü műemlék lenne e kastélynál. Tatarozás helyett szigoru rendelet tiltja évek óta, hogy bárki is bemerészkedjék udvarába és közelről szemügyre vegye a magyar nemtörődömség e jellegzetes példáját. Pedig ha lebontanák a köréje emelt otromba kincstári raktárt, megfelelően restaurálnák a kastélyt, Óbuda főtere egy csapásra megváltozna és megszületne *az óbudai kulturpalota számára a legideálisabb hajlék . . .*"

Ezt a Budai Napló oly sokszor hangoztatta és örömmel látom, hogy *Réw Sándorban,* Óbuda egyik lelkes barátjában végre szószólója akadt ennek az elmult hetekben. Az új kulturpalota még a jövő zenéje, de Óbuda történetének az *Aquincumi-,* a *Székesfővárosi-* és az *Árpád* muzeumokban, már annyi nagybecsü emléke van felhalmozva, hogy az új kulturpalotának tulajdonképeni gyüjteménye már együtt van és csak egyesitésre várnak a szétszórt emlékek.

Az óbudai kulturpalotának egyik legszebb feladatát abban látom, hogy keretében, mint egyik osztályát, megteremtse a *Budavidéki bor muzeumát,* amelynek gondolatát általánosságban mint *a magyar bor muzeumát* az óbudai kulturpalotával egy időben vetettem fel. *Tellér Gyula,* a *Székesfővárosi Felső Mezőgazdasági Iskola* igazgatója, most nagy lelkesedéssel és kiváló szaktudással siet a muzeum megvalósitásában támogatásomra.

Eddig egyetlen ehhez hasonló muzeum alakult a világon:: *Trierben, a* világhirü szőlőkertek koszorúzta Mosel folyó partján. Idegen, aki ott megfordul, el nem mulasztja megtekintését és a rajnavidéki szőlőkultura kétévtizedes multja emlékeinek hatása alatt lesz a rajnai bor barátja. — *A magyar bor multja a magyar föld történetének egyik legérdekesebb és legmagyarabb fejezete.*

És most képzeljék el kérem, hogy megszületik majd a *Budavidéki bor muzeuma* az *óbudai kulturpalotában!* Ott lesz benne, képekben, szobrokban, könyvekben, kőemlékekben, üvegekben, kupákban, ragyogó palackokban minden, ami *Buda* vidékének hajdanvaló *legnemesebb* termékére vonatkozik: a római borszállító hajó reliefje, másfélezredes domborművekben az óbudai szőlőkultura apotheosisa, *Hollós Mátyás* király képe, amint a szőlőkertben (ha nem is ép budaiban) az urak megrökönyödésére kapát fog, hogy minden időre mementóként hagyja: *„Tiszteljétek a magyar szőlőmüvest és becsüljétek meg verejtékes munkáját."* — A budavidéki szöllők kipusztultak, hirmondó akad csak itt-ott ma már belőlük . . . A budavidéki szöllőmüvelés utolsó napjait éli . . . Gyüjtsük össze emlékeiket amig nem késő! Sok már ugyis örökre elveszett . . .

Palóczi Edgár.

Tavaszi kugliversenyét rendezte e hó 20-án a *„Magyar Tanférfiak és Tanügybarátok Nemzeti Egyesülete",* amely 48 évvel ezelőtt alakult s igy Budán a Budai Lövölde és Budai Dalárda után a legöregebb egyesület, II. Medve-utcai polg. fiuiskolában saját költségén felállitott tekepályáján. A 10 nyereményből az első dijat, amely egy értékes bronz-szobor volt, *Danczer* Jenő nyerte meg. A verseny után a tagok a II. Pálffy-téri vendéglő külön helyiségében társasvacsorára gyültek össze, amelyen szép számmal jelentek meg hölgy vendégek is. A nyeremény dijasokat *Fejér* József ny. h. államtitkár, az Egyesület ügyvezető elnöke köszöntötte fel. A szép hangu *Martinovics* Vendelné énekszámaival, *Meidinger* Lajos pedig müvészi zongora játékával szórakoztatta a társaságot.

LORGNON Zibrinyinél, I, Attila-u. 12

Útirányjelző táblákat szereltetett fel a KMAC az Erzsébethíd budai végénél, az idegen autósok útbaigazítására. A Komárom—Győr—Wieni tábla azonban csak félig töltj be hivatását, mert a viszonyokkal ismeretlen idegen autóvezető ösztönösen a villamossineket követi s vagy az Attila-körútra jut, vagy a Szebeny Antal-téren tudja meg, ha megtudja, hogy jobbra kell letérnie a Lánchíd-utcába. Feltétlenül szükséges volna, hogy a Döbrentei-téren feltünő helyen is tábla mutassa a Döbrenteiutca felé vezető helyes utat.

Tűzvédelmi tanácsok. *Dósa* István hirlapiró és tűzrendészeti felügyelő a „Pilishegyvidéki Hirek" lelkes szerkesztője, aki velünk együtt a budai hegyvidék nagy érdekeit ápolja, olyan kérdést karolt fel, amely eddig igen elhanyagolt volt: a nagyközönség tűzvédelmi oktatását. Ezidén IV-ik évfolyamban kibocsájtott *„Tüzoltó Évkönyv"*-ében és a most megindított s kéthetenkint megjelenő *„Tűzvédelem"* című szaklapjában csupa olyan közleményeket hoz, amelyek útbaigazitást nyújtanak a gyárak és ipartelepek, valamint magánosok részére is arra nézve, hogy mindennapi életükben miként cselekedjenek, hogy a tűzveszélyt elháríthassák. Dósa új évkönyve és szaklapja úgy a szakkörökben, mint a nagyközönség soraiban szives fogadtatásra talált, ami azt jelenti, hogy iránya hézagot pótol a társadalom életében. Úgy az évkönyv, mint a lap szerkesztősége Békásmegyeren van s ott rendelhetők meg a szerzőnél.

ÓVATOSSÁG. Finom ruhákat szigoruan szárazon szabad csak tisztitani. Egy öltöny vagy női köpeny 6 Pengő.
MENCZER-nél Fest. Tisztit. Mos. Telefon.

Buda Alsóvárosi Egyesület *e hó 24-én rendezte nagyszabásu közgyülését ünnepies keretek között, melyről részletes tudósitást közlünk az ünnep után, szerdán megjelenő lapban.*

Versenytárgyalási hirdetmény.

74.303 1931—II. szám.

Utalással a Fővárosi Közlöny „Hivatalos hirdetések" rovatának élén közölt általános ajánlati feltételekre, nyilvános irásbeli versenytárgyalást hirdetek a köztisztasági hivatal altiszti és munkásszemélyzete részére 1931. évre szükséges **altiszti cipők, munkásbakancsok** és **csizmák** szállitására.

A bánatpénz tekintetében a fentebb szükséges nyomtatványok a hirdetés megjelenésétől kezdve, naponta délelőtt 12—2 órák között a Köztisztasági Hivatal igazgatóságánál (VIII., Kun-utca 8. szám I. emelet) díjtalanul kaphatók.

A kellően felbélyegzett és borítékban elhelyezett ajánlatok **1931. évi július hó 3-án (pénteken) délelőtt ½11 óráig** a Köztisztasági Hivatal igazgatóságánál (VIII., Kun-utca 8.) adandók be. Az ajánlatok ugyanazon napon és ugyanott 11 órakor fognak nyilvánosan felbontatni, ahol a vállalkozók, vagy megbizottaik jelen lehetnek.

Budapest, 1931. évi május hó 21.

A székesfőváros polgármestere.

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III., LAJOS-UTCA 148 SZ.
TELEFON: AUTOMATA 624—57
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett
Kölcsönöket folyósit váltóra, folyószámlára számlára, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

Várkert kioszk
a budai Dunapart gyöngye!
Deák Sándor
a „Deák" kávéház volt tulajdonosa vezetése alatt
Pompás uzsonna!
Szolid árak!
Délután és este zene

Pünkösdi gyümölcs keverék Dreher-Mauls csokoládégyár nyári újdonsága

BELLEVUE SZÁLLODA ÉTTERMEIBEN
ÉS TERASZÁN ESTE
TÁNC
Elsőrangú koncert- és tánczene Európa előkelő restaurantjai között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 5 pengős. Déli menü 2.50
Asztalrendelés: A. 528-84.

ÉHGYOMORRA naponta igyék egy pohár KRISTÁLY VIZET!

KIRÁLY-FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1. nőknek hétköznap d. u. 2—7.
!!IVÓ KURA!!

SZÉCHENYI GYÓGYFÜRDŐ
a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITÜNŐ KÖZLEKEDÉS

MÁTÉ ISTVÁN szobafestő és mázoló mester, I. ker., Attila-körut 2. Telefon: 573-55.

Idegeit kiméli
ha nagymosását nem otthon végzi!
Fehérneműjét
feltétlen bizalommal küldheti a
DUNA gőzmosó- és kelmefestő gyárba
BUDAI FIÓKOK:
I., Attila-körút 19.
II., Fő-utca 7.
II., Retek-utca 59.
ÉS A KÖZPONT:
VIII., Gólya-utca 43.
ugyanott ruhafestést és vegytisztitást garanciával végeznek. — Telefon hivásra autóval jövünk.
Telefon: J. 350—52.

Magyar Semmering Üdülő (Pension)
ZUGLIGETI-ÚT 19.
a „Szarvas" vendéglővel szemben
26 úri kényelemmel berendezett egy- és két ágyas szoba, minden szobában hideg-meleg-viz, központi fütés, fürdőszoba használat
Külön évszázados fákkal körütvett park. Saját napfürdő
Étterem elsőrangú konyhával
Róna Gábor
a Lipótvárosi Társas Kör vendéglőse vezetésével

UJ VEZETÉS!
UJ KORSZAK!
OLCSÓ ÉTKEZÉS!
ESPLANADE ÉTTEREMBEN
Esplanade szálló épülete. Lukács fürdővel szemben.
Ia menü (leves, sült köretel, tészta) 1.60 pengő.
IGAZI JÓ BOROK!
Olcsó villásreggeli.
Esténkint szalonzene.
Külön termek bankettek, esküvőkre.

BALÁZS vendéglő Hüvösvölgy végállomás
Specialitások: Rántott csirke, dampfnudli. Nyitott és csukott teraszok. Naponta cigányzene

ITT TALÁLKOZUNK
III. LAJOS-U. 46 SÍPOS HALÁSZKERT. ÁRNYAS KERT. IZLÉSES, KELLEMES, FIGYELMES

Virágos Buda

Virág a házon. *A „Virágos Budapest-Virágos Magyarország" kiskert, ablak és erkélyversenyének* bírálata a jövő héten veszi kezdetét. A „VIBUMA" elnöksége ez uton is felhivja a versenyben résztvenni óhajtókat, hogy jelentkezéseiket lehetőleg azonnal küldjék be, mert az idén csakis azok a kiskertek, ablakok és erkélyek vesznek részt, melyeknek tulajdonosai a versenyben való résztvételre jelentkeztek.

A kertészek sérelmei ügyében a belügyminiszter rendeletet adott ki, mely megtiltja a közkertészeti alkalmazottaknak, hogy magánmunkálatokat folytassanak és kifogásolja a városi temető-kertészetek virágtermesztését, — mely rendelet jelentékenyen javít a *magánkertészek* sorsán. A Magyar Kertészek Országos Gazdasági Szövetsége *Czobor* László és dr. *Darvas* Ferenc vezetése alatt küldöttségileg jelentek meg *Liber* Endre alpolgármesternél és arra kérték őt, hogy a székesfőváros területén a megjelent belügyminiszteri rendeletnek a temetőkertészetek termelésének leépítésében szerezzen érvényt, — kérte, hogy cáfolja meg azt a hirt, hogy az iskolákba virágot bevinni szabad és engedje meg a virágok árusitását a nagycsarnok előtt. Az alpolgármester a kérelmet a magáévá tette és megigérte, hogy a kertészek sérelmeit *mielőbb orvosolni fogja.*

Szomoru jelenség, hogy már kora ősszel ellepik *külföldi* gyümölccsel a magyar piacot, mert a magyar gyümölcs féregrágott; igy az ma nem piacképes. Holott hazánk hivatva van a nemes fajgyümölcsök tömegtermelésére, mely zamat és jóság tekintetében is fölül mul minden külföldi termelvényt. Ez oknál tehát a helyes és jól bevált gyakorlati termelési eljárásokat kell ismertetni a gyümölcskert tulajdonosokkal, vagyis a termelőkkel. Erről a nagyfontosságu kérdésről bernicei *Kmoskó Sándor* v. erdélyi földbirtokos és ismert gyümölcstermelő, hasznos kötetet irt: „Gyümölcsfák termésfokozása és termésvédelem" mely ismerteti az összes kártevők életrendszerét és tüneteit a gyümölcsfán, valamint az irtási módját, a szerző által megadott receptek alapján *házilag fillérekből* elkészithető védőszerek segitségével. Célja az, hogy olcsóvá tegye a gyümölcsfák lehetséges védelmét. A kötet egész terjedelmében mindenre kiterjeszkedő hasznos és célravezető tanácsadója a termelőnek, foglalkozik eddig ismeretlen ujitásokkal: a termésfokozás, a gyökértáplálás, a terméketlen és elvénhedt gyümölcsfák ifjitásával és fősulyt helyez a zöld gyümölcshullás meggátlására. A kötet ára: 5.— Pengő. Kapható: a szerzőnél, Budapest, VIII. Agteleki-u. 17. vagy a „Hollós Mátyás" nyomdában I., Bors-utca 24.

KÖZGAZDASÁGI NAPLÓ

Szerkesztő: **SZÁSZHALMI JÓZSEF**

A M. Nemzeti Bank hivatalos váltóleszámitolási kamatlábának felemelése kapcsán a fővárosi pénzintézetek elhatározták, hogy figyelembe véve a jelenlegi sulyos gazdasági viszonyokat, a másfélszázalékos bankrátaemelést folyószámlaadósaikkal szemben, — ideszámítva a lombardadósokat is — nem teljes mértékben, hanem csak háromnegyed százalék erejéig fogják érvényesiteni. A pénzintézetek betevőiknek hasonló mértékü többletet fognak juttatni, mert a betevőknek fizetendő kamattételeket ugyancsak háromnegyed %-al emelik. A pénzintézeteket a hitelezési feltételeknek a bankráta-emeléstől eltérő ezen megállapításánál a gazdasági depresszió alatt elsősorban szenvedő adós ügyfelek kimélésének szempontjai vezették, de kifejezésre jutott a bankok ezen elhatározásánál az a körülmény is, hogy a Magyar Nemzeti Bank rátaemelésben nem a belföldi pénzpiac viszonyaiban rejlő okok által diktált rendszabályt, hanem oly átmeneti intézkedést látnak, amelyre külföldi jegybankok hasonló lépései szolgáltak elsősorban indokul.

Az Országos Magyar Ipari Jelzálogintézet Rt. jun. 25-én tartotta ezévi rendes közgyülését *Zichy* János gr. távollétében *Friedmann* Ernő administrateur délégué elnöklete alatt. *Iklódy-Szabó* Andor h. pénzügyminiszteri államtitkár, kormánybiztos részvételével. A kincstár képviseletében *Zsigmondy* Kálmán pénzügyminiszteri tanácsos, a Pénzintézeti Központ részéről pedig *Pásztor* Miksa vezérigazgató jelent meg. A közgyülés előtt az elnök meleg szavakkal emlékezett meg arról, hogy *Varsányi* Emilt, az Intézet vezérigazgatóját a felsőház tagjául hivták be, hámosfalvi *Hámos* Róbertet, az intézet ügyvezetőigazgatóját és *Rassay* Gyulát, az intézet igazgatóügyészét pedig a kormányzó, kincstári főtanácsosi cimmel tüntette ki. Az évi jelentéssel kapcsolatban *Friedmann* Ernő egyetemi tanár, az intézet administrateur deleguéje, az intézet eddigi müködésével kapcsolatban megállapitotta, hogy jóllehet 47 vállalatot támogattak, semmiféle károsodás nem érte a részvénytársaságot, amely a nehéz gazdasági viszonyok mellett is megfelelő módon gyümölcsöztette a rábizott külföldi és állami tőkéket.

Fonciére Általános Biztosító Intézet megtartotta közgyülését, amelyen gróf *Széchenyi* Bertalan v. b. t. t., a felsőház alelnöke elnökölt. Az osztalék, ugy mint az elmult esztendőben, változatlanul 3 *pengő*, ugyhogy a jelenlegi tőzsdei árfolyam szerint a *részvény jövedelmezősége 10%*.

A Magyar-Holland Biztositó Rt. 1930. évre szóló zárszámadásai az intézet céltudatosan növekvő fejlődéséről tesznek tanubizonyságot. Az életbiztositási ágazatban az 1930. év folyamán 8514 drb. uj biztositás lett kötvényesitve P 19,591.996 tőkeösszegben. Kárágazatbeli dijbevételei a következőképpen szaporodtak: A tüzbiztositási ágazatban az emelkedés 20%, a betörésbiztositásban 12%, jégüzletben 36%, balesetágazatban 35%, mig a szavatossági ágazatban csaknem 50%-kal magasabb a dijbevétel, mint az előző évben; az *összes ágazatbeli dijbevételek megközelitik a 4,000.000 pengőt.* Az intézet óvatos üzletpolitikájának megnyilvánulása a társaság ingatlanainak értékelése is, amelyek között pl. az Üllői-ut 2—4, Kálvin-tér és Baross-utca 1. számu háztömb értékelése az ingatlan telekértékét sem éri el. Ugyancsak óvatos értékeléssel van beállítva az Alkotás-utca 18. számu és Bicskei-ut 4-6. szám alatt fekvő bérházak; e két utóbbi ingatlan jövedelmezősége alapján, szintén jelentékeny latens tartalékot képez.

A Háztulajdonnal kapcsolatos biztositási ügyletek érdekében fontos lépés történt. A háztulajdonosok speciális érdekeinek biztositása érdekében a Háztulajdonosok Szövetsége megállapodást létesitett a *Magyar Francia Biztositó Rt.-al*, amely a *Nemzeti Balesetbiztositó Rt.* anyaintézete. A Szövetség megszerezte a Nemzeti Baleset részvényeinek egy részét és igazgatóságát felerészben a Háztulajdonosok Szövetsége alkotja. A junius 25-iki közgyülés *Németh* Béla dr. a Házt. Szövetségének elnökét választotta meg elnökének, akit *Kende* Artur a Magyar Francia vezérigazgatója meleg szavakkal üdvözölt. Az uj biztositó költségmentesen becsüli az ingatlanokat és a lakbérszavatossági és házfelügyelői óvadék biztositás bevezetésével a háztulajdonosok speciális intézete lesz, akik ennek a házagpotló intézménynek megalapitását érdemes elnöküknek, dr. *Németh* Bélának köszönhetik.

A Magyar Francia Biztositó Rt. is jun 25-én tartotta közgyülését. A tiszta nyereség 82,797.14 pengő, amelyből részvényenként 2 pengő osztalék kerül kifizetésre jun. 26-ától kezdve a társaság pénztáránál (VI. Teréz-körut 9.), illetve a Kereskedelmi Banknál. Az igazgatóság uj tagja *Hunyady* Ferenc vezérigazgató, a felügyelőbizottságé *Grynacus* Dezső dr. cégvezető.

A Nova Közlekedési és Ipari R.-T. igazgatósága megállapította az 1930. évi mérleget és a junius 30-án megtartandó közgyülésnek részvényenkint *1.50 pengő osztalék kifizetését fogja javasolni*, ami 7 százaléknak felel meg.

A Gschwindt-féle *Szesz-, Élesztő-, Likőr- és Rumgyár R.-T.* igazgatósága elhatározta, hogy a f. hó 30-ra összehivandó rendkivüli közgyülés elé javaslatot fog terjeszteni az alaptőkének 50 P n. é. részvényenkint 25 P visszafizetése utján való leszállitására. Az igazgatóságot erre az elhatározásra az inditotta, hogy a hosszú ideje tartó gazdasági pangás következtében jelenlegi tőkéjének egy részét nem tudja üzemében megfelelően foglalkoztatni. Az igazgatóság tehát azon a véleményen van, hogy ugy a vállalatnak, mint a részvényesnek tesz szolgálatot, amikor a tőkének azt a részét a részvényeseknek, akiktől az származik, visszafizeti. A visszafizetés az alaptőke-leszállitásnak a cégbiróság részéről történendő engedélyezése után fog eszközöltetni.

A Magyar Hollandi Bank Rt. 1930. évi zárszámadásai az intézet további fejlődéséről tesznek tanuságot. A betétállomány az előző évi 2,819.000 pengőről 3 millió 427.000 pengőre, váltókihelyezési állománya pedig 2,054.000 pengőről 2,725.000 pengőre szaporodott. Készpénzállománya és bankoknál elhelyezett követelései 728.000 pengőt tesznek ki, elhez járul még jelentékeny záloglevélkészlete, ami likviditásának elbirálását rendkivül előnyösen befolyásolja, egyben pedig annak igazolása, hogy a sulyos gazdasági viszonyokra való tekintettel kihelyezéseinél rendkivül óvatosságot tanusit. E tartozkodó üzletpolitika mellett az intézet tiszta nyeresége 33.006 pengő 66 fillért tett ki, amit a mai viszonyok mérlegelése mellett igen kedvezőnek mondható.

A Lakásépitő Szövetkezet július 2-án délben rendkivüli közgyülést tart az alapszabályoknak megváltoztatása céljából. A Szövetkezet kölcsönei iránt az érdeklődés igen élénk. Az eddig megszavazott kölcsönök *95%-át kapták a köztisztviselők.* A szövetkezethez június 20-áig 1130 kévényt küldött át a LÁB és ezek közül 1100 kérvényre már 13.55 millió pengő kölcsönt a szövetkezet meg is szavazott. Az ipartestületeknek adandó 3 millió pengős kölcsönnel együtt tehát a *10%-os árfolyamdifferencia leszámitásával* megmaradó *27 millió pengőnek a fele* áll még kölcsönök folyósitására rendelkezésre.

A Budapesti Központi Általános Tejcsarnok megtartotta közgyülését a mérleg kimutatása szerint 3 millió pengő részvénytőke é a különböző tartalékok mellett a vállalat költségei 1,200.000 pengőt tesznek ki. A bruttó jövedelem 1,500.000 pengő. 1930-ban 64 millió tejet forgalmaztak, az 1929-i 61 millió literrel szemben. A gondos tartalékolások és bizonyos foku leirások után a tiszta nyereség 23.000 pengő. A közgyülés elhatározta, hogy *Bódy* Tivadar arcképét megfesteti, hogy ezzel is kifejezést adjon őszinte hálájának.

A „Centrum" most fejezte be hetedik társasháza, a Horthy Miklós-körtér mellett épült „Hunnia-udvar" építését, melynek öröklakásai páratlanul jó beosztásúak, nagyúri berendezésűek, amellett aránylag igen olcsók voltak. Ugyanott, az előkelő, csendes, előkertes *Diószegi-úton* — amely legközelebb kap útburkolatot — kezdte meg a „Centrum" *nyolcadik* társasháza, a „Pannonia-udvar" építését, amely november 1-re válik beköltözhetővé. Ebben a nem kevésbé értékes társasházban is hasonló kitünő 1, 2, 3 szobás öröklakások lesznek, 7 méteres, előkertre néző hallal, loggiákkal, kertre néző mellékhelyiségekkel, parkettás cseléd-szobákkal, hangfogó válaszfalakkal, stb. A ház egy 300 négyszögöles saját kertbe van ágyazva, amelyhez a szomszédos házak kertjei is csatlakoznak. Az árak meglepően olcsók; már 10.500 P-ért is kapni összkomfortos öröklakást! Pedig az árakban a *dijtalan üzlethelyiségek* ára is bennfoglaltatik. Ennél a társasháznál is megnyilvánult a közönség nagy bizalma a „Centrum" iránt és főképp a *tisztviselő-társadalom* köréből történt már — vidékről is — számos lekötés. A még kapható öröklakásokról a „Centrum" (I., Horthy Miklós-út 9.) szívesen ad felvilágositást és dijtalan prospektust is küld, amely közli a „Pannonia-udvar" öröklakásainak terveit és minden tudnivalóról részletes tájékoztatót nyújt. Legbüszkébb lehet a „Centrum" a hozzá beérkezett számtalan elismerőlevélre, amelyekből a prospektus szemelvényeket közöl. Egyébként legutóbb is a „Centrum" hatodik társasháza, a „Szent István-udvar" évi közgyülésén *jegyzőkönyvi köszönetet* mondtak a „Centrum"-nak az építkezés mintaszerű, utánfizetésektől mentes lebonyolításáért.

Eljegyzési kártyákat a „Hollós Mátyás" nyomdában

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM
Kitünő konyha. — A források napi hozama **160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz**
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

RUDAS Fürdő
radioaktiv hőforrás
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ FEDETT USZODA

IGAZI NYARALÁST
nyujt a pompás
CSÁSZÁRKERT
bácskai ételkülönlegességek,
dunántuli borok
Singhoffer Antal
halászmester szabadtüzön készíti a
VALÓDI HALÁSZLÉT
kitünő zene
CSIRSZKA KONRÁD vendéglős

BUDA LEGSZEBB KERTHELYISÉGE
Zsigmond-kávéház és étteremben,
II., Keleti Károly-utca 9
9 és 17-es autóbusz végállomás
Délután és este Brawe Boys Jazz TÁNC
Tulajdonos: ZSIGMOND LÁSZLÓ
a Spolarich éttermek volt igazgatója

Ujból megnyilt
a legszolidabb és teljesen uj vezetés alatt
a budaiak
régi családi találkozóhelye
Margitpark
KÁVÉHÁZ
a legmérsékeltebb árak. Elsőrangu étel-ital. Minden este
TOLL ÁRPÁD
muzsikál teljes zenekarával
teljes tisztelettel
Dávid Pál a MODERN kávéház volt tulajdonosa és CZEBE LÁSZLÓ

Hallgassa meg a rádió révén közkedvelt E. STEPAT
orosz tiszti-zenekarát, aki minden este
ÓBUDÁN
A „KORONA" VENDÉGLŐ éttermében és kerthelyiségében, Korona-tér 2., hangversenyez.
Kitünő konyha ● Halászlé ● Jó borok ● Olcsó árak
5, 7, 9, 51 villamos. Autóknak beállóhely

Vadaskert
VENDÉGLŐ
Hüvösvölgyi végállomás. (Az uj vám mellett) Teniszpálya, tekepálya, panzió.
JAZZ-TÁNC

LÖVÖLDE-VENDÉGLŐ
Pompás árnyas kert, különtermek, polgári árak
uj tulajdonos
Dittmayer Andor

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, II., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
Budai ingatlan-tulajdonosoknak gyors lebonyolitás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyújtunk
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

MEGNYILT BUDÁN
SCHÄFFER JÁNOS
MŰBÚTOR ASZTALOS
LAKBERENDEZÉSI ÜZLETE
II., TÖRÖK-UTCA 2. (MARGIT-HIDNÁL)
Műbútorok és elsőrangu gyártmányú ebédlő, háló, úriszobák, konyha- és előszobaberendezések.
Kedvező fizetési feltételek és garancia mellett.

HUBERT
és Tsa B. T. Egészségügyi berendezések, csövek, Műszaki cikkek, fémgyártás
VI., Liszt Ferenc-tér 4. T. 222-67

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirű céghez
I., Legedi-u. 19. Telefon: 530-33 Béres Márton

Szebb — Jobb — Olcsóbb
RÁDIÓ
CSILLÁROK KELLÉKEK
NINCS PEST BUDÁN
Időt, pénzt takarit, ha itt vásárol
KRISZTINA RÁDIÓHÁZ
I., KRISZTINA-KRT 141
Telefonsz. Aut. 566-83
Kedvező fizetési feltételek

Győri-út 12
szövetkezeti ház épül
Augusztus 1-én beköltözhető
Buda legkulturáltabb és legszebb helyén 4, 3, 2, 1 szobás háztartásos és garzónlakások dél és délnyugati fekvéssel, minden kényelemmel, feltünő olcsó áron előjegyezhetők
30%-os befizetés beköltözésig zárolt számlára.
Felvilágositás a helyszinen, telefon: Automata 552—70 és a kiadóban

Telek, ház, lakás
Lakáskeresők figyelmébe!
Budai lakások, telkek, házak és üzlethelyiségek iránt érdeklődők figyelmébe ajánljuk, hogy ezentúl
havonkit egyszer, külön mellékleten
összegyűjtve közöljük az errevonatkozó hirdetéseket és a hetenkint megjelenő rendes számokban
csak a legújabban beérkezett hirdetéseket
közöljük.
A Budai Napló lakáshirdető melléklete kapható lesz a
legtöbb dohánytőzsdében,
úgy Budán, mint Pesten.
a Budai Napló kiadóhivatala I., Bors-utca 24
TELEFON: 502-96

Budán Sósfürdőnél 3 szobás komfortos lakás árnyas kerttel, augusztustól kiadó. I., Bornemissza-u. 46. Telefon: Lá. 802 vagy a kiadóban: Aut. 502-96.

Kettő-három-négyszobás komfortos lakások, központi fűtéssel, melegvízzel, háromemeletes házban, budai hegyekre szabad kilátással, kettőszoba hallos, komfortos lakás, négy szoba hallos, urasági angol cottage, belső lépcsővel, saját központi fűtéssel, Horthy Köröndnél levő házakban, tulajdonos müépitésztől, Fadrusz-u. 6. Lágymányos 6—80 azonnalra, augusztusra, novemberre bérelhetők. (142)

Város az erdőben. Tisza István kertváros. A budai hegyvidék legszebb kertvárosa. Hüvösvölgy mellett. Festői kilátás. Magaslati fekvés, 150—300 négyszögöles árnyas erdőparcellák. Villany, vízvezeték, autóbusz. Előnyös fizetési feltételek. Dr. Keresztes Béla, VII., Damjanich-u. 30. Tel.: J. 431—56.

Kertes öröklakások
Az elő! elő közönség bizalmától támogatott, legszolidabb alapon megszervezett, utánfizetésektől, percektől mentes épitési akciónk keretében, nov. 1-i beköltözéssel, fővárosunk legelőkelőbb részében megépitjük *nyolcadik társasházunkat* a Szent Imre-szobor mellett, 1, 2, 3 szobás (előkertre néző, hallos) villaszerü öröklakásokkal. 300 négyszög-öles *kert, hangfogó válaszfalak*, dijtalan üzlethelyiségek. Tetszés szerint szövetkezet, vagy a tulajdonos nevére szóló telekkönyvezés. A Diószegi-uti „Hunnia-udvar"-ban még pár remek három-, négy-, ötszobás villaszerü öröklakás kapható. *Olcsó, fix árak.* Előnyös törlesztéses kölcsön. Kivánatra prospektus tervekkel, öröklakásvevőinknek nélkülözhetetlen, kibővitett szaktanácsokkal.
„CENTRUM" HÁZÉPITŐ-VÁLLALAT
Horthy Miklós-út 9. (9-12, 3-E-ig. Lágym. 9-96
Társasházban a „CENTRUM" vezet!

ÜVEG és porcellán-árukban
GÁL LAJOS Budán II., Széna-tér 7, VEZET
TISZTVISELŐK nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltétel

Még egy 3 szobás és néhány 2 szobás lakás hallal, modern kivitelben (központi fütés, melegvizszolgáltatás, gőzszáritó, stb.) öröklakásként vagy évi bérért kapható a Vérmezőre néző Attila-utca 95-99. számu táraasház szövetkezet palotájában. Farkasrét Hóvirág-u. és Torbágyi-út között ujonnan parcellázott 18 drb. 140-170 négyszögöl nagyságu telkek déli lejtővel jutányosan esetleg részletre kaphatók. Ugyancsak Pusztaszeri-uton kilátással a Margitszigetre 300 négyszögöles gyümölcsfákkal beépitett telkek eladók, Bővebb felvilágositást nyujt:
STILUS ÉPITŐ R.-T.
irodája. Telefon: Automata 557—44 és 558—36.
A farkasréti telkek ügyében a helyszinen is lehet értekezni

Főútvonalon
II, Retek-u. 33-35. sz. alatt épülő sarok bérpalotában
üzlethelyiségek
valamint legmodernebb 2-3 szobás (hallos) lakások és 1 szobás garconlakások augusztus 1-ére kiadók. Közelebbit:
IV., Bécsi-utca 5. II. em. 1
Telefon: Automata 824-59
ÜGYVÉDI IRODÁBAN

FEDEZZE FEL ÖN IS A SASHEGYET!
Sashegy a Belvárostól gyalog is csak 25 percnyire
Sashegy a Belváros hegye
Sashegy a Székesfőváros szivében — szivének jobbik oldalán
Sashegy az előkelő középosztály települő helye
Csak hegylejtőn lévő telkeket vásároljunk, ott van csak levegő, napsugár és kilátás
Ön gyermekei arcáról leolvashatja, hogy hol lakik:
nézze meg azután a sashegyi gyermekeket
Sashegyi telkeinkről prospektust küld:
KUBATULA részvénytársaság
Budapest, főpostafiók 77/0

Laptulajdonos: VIRAÁG ÉS TÁRSA
Kiadásért felelős: Viraág Béla.

Nyomatott a „Hollós Mátyás" nyomdában, Budán, I,. Bors-utca 24.
(Műszaki igazgató: Martinovits A.)

XXVIII. évf. 1046. sz.

Megjelenés: hetenkint kétszer

ELŐFIZETÉS:
Egy évre . . 24.— P
Negyed évre . 6.— P
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai féláron kapják

Budai Napló

1931. JULIUS HÓ 5

HIRDETÉSEK:
Egy hasáb széles, egy m/m. magas sor, egyszeri közlésénél 30 F. Szövegsor ára 2 P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, a közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRAÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I., Bors-utca 24. Telefon: Aut. 502—96
Hivatalos órák: Délután 4—6 óráig

Kozma Jenő megnyerte a csatát!

A siker

amelyet Kozma Jenő dr. a mostani országos képviselőválasztásoknál aratott, itt Budán kivételesen nemcsak annak az országos politikának köszönhető, amelyet most az országos eredmények nagy arányokban hitelesítettek, — hanem túlnyomó részben annak a községi politikának, amelynek megteremtője, irányítója és vezére Kozma Jenő dr.

Buda sorsa, jövője tulajdonképen országos programm, mert csakis Buda természetes kincseinek tervszerű és teljes kihasználása teremtheti meg a modern nemzetgazdaságnak azt a termékenyítő ágát, amit az egész világon ma már iparszerűen űznek: — az idegenforgalmat.

Egyedül és kizárólag Buda gyógyforrásai azok, amelyek a Bécsnél elakadt idegenforgalmat nyugat felől Budapestig tudják vonzani, — egyedül Buda történelmi hagyományai azok, amelyek Kelet felől nem várt arányokban képesek Budára irányítani a turáni testvérnépek világáramlatát és már e két szempontból is országos érdek, tehát kormányprogramm Buda kérdése.

Megoldva ezt a kérdést, önmagától oldódik meg a Balaton nagy problémája és ezzel együtt a többi, világhírre érdemes magyar fürdő sorsa s így válik országos politikává Budának helyi, tehát községi politikája.

Ez Kozma Jenő sikerének a titka.

A jövőbelátó országos politikusnak okvetlenül meg kell látnia azokat a rejtett kérdéseket, amelyek a nemzet jóléteért folytatott harcban döntésre hivatottak Mondhatják mások elfogultságnak, mondhatják kicsinyes helyiérdeknek a budai kérdést, de az ország kormányzására hivatott tényezők a mai tetőpontján álló gazdasági világválságban, mely még évek hosszú során át gazdasági lenyügözésben, leromlottságban fogja tartani a világháború vesztes államait, — Magyarországot még a régi határok visszaszerzése esetén is — kell, hogy átérezzék ennek az égető kérdésnek fontosságát, amely az új gazdasági források megnyitása jelent az országnak, amihez a gondviselés bölcsesége megadta a magyarságnak Buda mérhetetlen kincseit és megadta ennek a nagy nemzeti elgondolásnak vezérét Kozma Jenő személyében.

Pedig rossz iskolába járt, mert a háború előtt Budának olyan volt a hivatása, mint az erdélyi szászoké, akik kötelesek voltak szavazatokat szállítani a kormány többségének. Buda is csak szavazatokat szállított a pesti városházára, ezekkel a szavazatokkal csak Pest érdekeit szolgálta, állandó sorvadásban élve.

Nagy lelki átalakuláson kellett átmennie Kozma Jenőnek, hogy ezt a beteg felfogást megdöntse és Budát tegye a városi kormányzat tengelyévé.

Talán nekünk is van ebben részünk, talán mi is szolgáltuk ezt a lelki megújhodást és szolgáltuk vele Buda renesszanszát, de szolgáltuk az ország egyik legnagyobb, legjelentősebb kérdését is.

Kozma Jenő megtalálta és megértette azokat a titkon vérző sebeket Budán, amelyek egész városrészeket bénítottak meg.

A *Pasarét* felszabadítása a két oldalról jövő fojtogatás alól volt városrendező, városépítő programmjának legsikeresebb akciója. A régi vizivárosi temető beszüntetése és vele szemben a Drasche-féle téglagyár kitelepítése levegőhöz juttatta a Pasarétet és ezzel a Hüvösvölgyet. A városfejlődés történetében olyan szokatlan és beteges folyamatot, hogy a Hüvösvölgy nem belülről kifelé, hanem kívülről a Völgy-utca felől fejlődött befelé, — megfordította és most a beboltozott Ördögárok felett rohamosan fejlődik a Pasarét. Sehol az egész városban oly erős építkezés nem folyt az utóbbi években, mint itt.

A *Mész-utca* végleges rendezése új ütőér a Rózsadomb számára, mely új életerőket visz a városhoz legközelebb fekvő dombra. A Mailáth-barak építése városi színt és díszt ad az egész vidéknek.

A *Margit-rakpart* tervbevett parkírozása új lehetőségeket nyit Budapest legszélesebb dunapartja számára és alapja a Duna mentén kifejlődés előtt álló fürdővárosnak. A gyógyszállók sora épül ide.

Legnagyobb sikerét azonban a *két új dunai híddal aratta.* Az óbudai nemcsak Óbuda fejlődését és modern átépítését vonja maga után, de a pesti parton is sivár, sorvadó területen teremt új életet. Óbudán az apró viskók sokemeletes bérházakká alakulnak át. A Kelenföldnek óriási szolgálatot tesz a pesti nagykörút lüktető életének áthozása a Boráros-téri új híd révén Buda alsó medencéjébe, ahol a Ferenc József-híd hozta fejlődés megállt, de az új híd modern sugárúttá varázsolja a Fehérvári-utat, amelynek környékén máris szokatlan építkezés indult meg. Az új hídfőtől a Dobogó dombra vezető sugárút szintén a fürdőügy egyik legfontosabb részét, a világhírű keserűvíz-források karlsbadi mintára való nagyarányú kihasználását teszi lehetővé. Most havat hányó háziurak ingatlanjait emeli kétszeres értékre.

A hegyvidéken most épülő *kilátásos utak* az értéktelen telkek egész sorát teszi értékessé, és csalódott reményű egzisztenciák egész sorát teszi boldoggá most, a nagy gazdasági válság idején.

Ezek nem kortesígéretek, ezek tények, látható, kézzel fogható tények és Buda polgársága hálás.

Ezek nem elröppenő szavak, hanem az új élet előtt álló Buda polgársága nagy érdekeinek olyan szolgálata, aminőre eddig Budán nem volt példa.

Még azok is meghajoltak ilyen eredmények előtt, akik megérteni, azok értékét felmérni nem tudják, de ösztönszerűen megérezték.

Az országos sikert itt Budán, ez a községi politika hozta meg, amelyet Kozma Jenő abban az évtizedben folytatott erős elgondolással és szívós munkával, amikor a többi pártvezér csak a pártszervezésnek élt és abban vélte megtalálni a jövő biztsítékát.

Kozma Jenő a budai polgárság boldogulásának rakta le alapjait és ez a polgárság most az urnánál mondott neki köszönetet.

A pártszervezetek széthullhatnak, de a polgárság javát szolgáló alkotások megmaradnak.

A polgári hála és a polgári hűség most tett hitet Kozma Jenő mellett!

Viraág Béla

Mandátum átadás

A budai Vigadó nagyterme csaknem megtelt érdeklődő közönséggel, mely éljenzéssel fogadta a bevonuló *választási bizottságot,* mely dr. *Morvay* Zsigmond elnök vezetésével elfoglalta helyét az emelvényen. Tőle jobbra ült a választási főbiztos: dr. *Szekeres* Sándor kir. táblai tanácselnök és így tovább jobbról és balról a főbiztos helyettese, dr. *Nagy* Zoltán kir. táblabíró, a tagok: *Nagy* Gyula, dr. *Orova* Zsigmond, dr. *Pruzsinszky* János, *Gebhardt* Domokos, — a póttagok: *Pyber* Ignác, dr. *Privitzky* Endre, *Molnár* Kálmán, dr. *Gyarmathy* Viktor, továbbá a jegyző: dr. *Rimanóczy* Olivér, helyettese dr. *Szigethy* István és a 8 választási biztos.

Számos jelölt és több képviselő köztük *Zseltvay* Eleméné, *Andréka* Károly, *Wolff* Károly és *Kossalka* János dr., *Szigeti* János korán érkeztek, az Egységes Pártról elsőnek *Petracsek* Lajos dr. képviselő jött meg, akit felcsattanó éljenzéssel és tapssal fogadtak. *Kozma* Jenő dr., a pártvezér érkezett utolsónak és a teremben összegyültek felállva hosszasan ünnepelték.

Pont 1 órakor nyitotta meg az ülést

MORVAY ZSIGMOND dr.

és tett jelentést a választási eljárásról és annak lefolyásáról. Végül pedig kihirdette az eredményt. Eszerint:

Egységes Párt (Bethlen István Pártja). Képviselők: KOZMA JENŐ dr., PETRACSEK LAJOS dr. Pótképviselők: *Andréka* Károly dr., *Szombathy* Kálmán, *Moldoványi* István dr., *Demel* Aladár dr., *Zseltvay* Eleménné sz. *Csillag* Margit, *Gyurmán* Jenő dr. — A közönség tapsolva, éljenezve, kendőt lobogtatva tüntetett, főleg a jelenlevő hölgyek, Bethlen István gróf és megválasztott képviselői mellett, hogy rövid időre megakadt a kihirdetés.

Keresztény Gazdasági és Szociális Párt. Képviselők: WOLFF KÁROLY, KOSSALKA JÁNOS dr. Pótképviselők: *Csilléry* András dr., *Szigeti* János, *Cselényi* Pál dr., *Vajda* Károly, *Biczó* Dániel — Taps és éljen a terem jobb oldalán.

Keresztény Ellenzék. Képviselők: FRIEDRICH ISTVÁN. Pótképviselők: hg. *Odescalchy* Károlyné sz. *Andrássy* Klára grófnő, *Sármezey* Endre, *Hüttl* Károly dr., *Csapó* Ferenc dr. — Szórványos éljenzés a bal sarokban.

Szociáldemokrata Párt. Képviselők: KÉTHLY ANNA. Pótképviselők: *Büchler* József, *Bárdos* Ferenc, *Blaskó* Artúr, *Németh* János, *Bechtler* Péter. — Általános csend, a pártot csak az ügyész képviselte.

Morvay elnök ezzel az ülést berekeszteette és következett a mandátumok átadása, ami ismét lelkes ovációkra nyújtott alkalmat, amiből kijutott a hölgyek közt ülő Kozma Jenőné úrnőnek is.

A kiosztás után dr. *Morvay* Zsigmond rövid beszédet mondott, előbb mint elnök konstatálva azt, hogy a polgárság helyesli a kormány politikáját, utóbb mint budai választópolgár, aki az Isten áldását kérte Kozma Jenő további munkásságára.

A távozás előtt *Kozma* Jenőt körülfogták a hölgyek és *Zseltvay* Eleménné néhány meleg üdvözlő szó kíséretében virágbokrétát nyújtott át neki, mint ahogy sok virággal árasztották el a kocsiba szálló Kozma Jenőnét.

A Vigadó elől induló kocsit harsogó, lelkes éljenzés kísérte.

Éljen dr. Kozma Jenő Buda orsz. képviselője!

Muzulmán híreket

és értesítéseket találnak ezentúl olvasóink a Budai Napló-ban, amely lap évtizedes harcot folytat a *Kelet*-tel való szorosabb összeköttetésért. A hálátlan, álnok, bennünket lenéző, lebecsülő, velünk csak udvariaskodó *Nyugat,* az ő vállveregető gesztusaival, előkelő fölényességével sohasem lehet olyan igaz barátunk, olyan testvérünk, mint aminőnek látták most *igazi* testvéreinket: a finneket, észteket, letteket, de még a lengyeleket is, a Varsóba rándult magyarok. Az ott tapasztalt szeretet beleégette magát a magyarok szívébe. Ott nem ismernek ragyogóbb várost Európában, mint Budapestet, előttük a kultura fáklyáját nem más nemzet viszi, hanem a magyar. Hát még a távolabb élő *turáni* népek, első helyen a törökök és a velük egy hiten lévő többi szittyavérű nép. Ezeket a kapcsokat igyekszünk kimélyíteni, ezért építette ki a Budai Napló a kapcsolatokat a Mohammedán-magyar Kulturbizottsággal, a Gül Baba országos emlékbizottsággal, a Mohammedánok központi végrehajtóbizottságával, az Antibolsevista muzulmán ligával (Ligue musulmane antibolcheviste), a mohammedán államok sajtó és hírszerző irodáival, valamint a szervezés alatt álló Mohammedán távirati irodával (Agence telegraphique islamite, Mekka) és az albán sajtóközponttal, hogy így a magyar olvasóközönség biztos tájékoztatást nyerjen a Budai Napló útján a mohammedánságot és bennünket érdeklő hirek és események felől. A Budai Napló kizárólagos képviselője ez intézményeknek és egyúttal hivatalos lapja a magyarországi mohammedán vallásfelekezetnek.

Veszedelmes híreket közölnek velünk a balkáni irodák, amelyekkel csak az utóbbi időben állapodtunk meg a hírszolgálatra vonatkozólag. Minden jel arra vall, hogy *Szerbia a legnagyobb titokban mozgósit.* Csapatszállítások folynak Dalmácia, Fiume és Albánia felé. Egyes vasuti vonalakon a személy- és teherforgalom szünetel. Az albán és olasz határok mentén *erődítések és betonfedezékek épülnek.* Egész Szerbiában nyilt titok, hogy háború készül és minden férfiúnak be kell vonulnia.

Telefon érintkezést kerestünk a balkáni emigránsok bécsi irodájával, ahol ezeket a híreket megerősítették. Nem valószínű azonban, hogy Szerbia újból égő csóvát dobna Európa felé, mert alighanem csak önmagát perzselné fel. Nincs ma hatalom Európában, amely Szerbia kedvéért egy zászlóaljat is mozgósítana és egymagában aligha bírná a harcot ez a belső harcoktól vérző ország. Amióta Szerbia Jugoszláviává dagadt fel, azóta szívesen tetszeleg magának ebben a háborút indító szerepben. Mindenesetre jó lesz kéznél tartani a vizes lepedőt.

Kelenföld keservei

Buda Alsóvárosi Egyesület közgyűlése

Ünnepelték Becsey Antalt

Buda-Alsóvárosi Egyesület junius 24-ére hivta össze IV.-ik rendes közgyülését, amelyen a tagokon kivül nagyszámu vendég is megjelent. Jelen voltak: *Becsey* Antal kormányfőtanácsos, törvényhatósági tanácstag nejével, dr. *Barla-Szabó* József egészségügyi főtanácsos, *Bajcsy* Lajos Délivasúti felügyelő, *Alth* Károly pénzügyi könyvszakértő, dr. *Bányász* László pénzügyi főtanácsos, *Fléger* Dezső, dr. *Gömöry* Pál, *Halmos* Gyula, *Hanzély* Ödön és neje, *Kállay* József fővárosi fogalmazó, *Kirchknopf* István mérnök, *Kramer* Adolf a Kereskedők és Iparosok elnöke, *Lukács* Gyula, *Mischinger* Gergely őrnagy, dr. *Mikola* Géza postaigazgató, *Missuray* Jenő, *Németh* Kálmán államrendőrségi felügyelő, dr. *Pécsi* Albert igazgató, *Sinkó* Pál tanár, *Schwarcz* Samu vezérigazgató, *Schön Ernő* honvédtábornok, *Szigethy* Lajos vásárpénztári igazgató, *Radzó* Tihamér, *Richter* Ferenc, *Takáts* Mihály, *Tribuszer* Béla pénzügyi könyvszakértő, dr. *Tarnay* Kálmán miniszteri tanácsos, dr. *Ulmer* Ágoston MÁV felügyelő, *Viraág* Béla szerkesztő, *Zilahy-Balogh* Gyula épitész, törvényszéki szakértő, *Zsiros* Károly mérnök, továbbá a Buda-Alsóvárosi Egyesület egész tisztikara és választmánya, a tagokkal együtt. Elmaradását kimentette dr. *Nádas* Béla törvényszéki biró, a Rózsadombi Egyesület ügyvezető főtitkára.

A közgyülést

GÖMÖRI GYŐZŐ

ügyvezető-elnök vezette, aki elsősorban *Becsey* Antalt üdvözölte. Ezenkívül pedig örömének adott kifejezést, hogy a közgyűlésen megjelentek dr. *Barla-Szabó* József egészségügyi főtanácsos, *Dorner* Gyula miniszteri tanácsos, dr. *Bányász* László pü. főtanácsos, dr. *Bodócsy* Antal, *Viraág* Béla, *Fléger* Dezső, *Hanzély* Ödön, *Schön* Ernő tábornok, *Kramer* Adolf, *Missuray* Dezső, dr. *Pécsi* Albert, *Benkovits* Géza, *Zsiros* Károly, dr. *Tarnay* Kálmán miniszteri tanácsos, *Vetter* Gusztáv.

A közgyülést megnyitottnak nyilvánítja és szíve érzelmeit követi, amikor rámutat arra, hogy a Buda-Alsóvárosi Egyesület nem egyéb, mint Becsey Antal. Ami eredményt eddig az Egyesület elért, ami siker koronázta a müködését, ami itt most megelégedést kelt, az mind, mind kizárólag és egyedül csakis Becsey Antalnak köszönhető és bensőséges hálát mond neki ezért. A közgyülésnek az alapszabályok határt szabnak és kizárják a politikát, de azért örömmel gyakorolják azt a politikát, hogy tisztelik, szeretik és ragaszkodnak Becsey Antalhoz és azzal tér át a napirendre, hogy az Uristen az Egyesület nagynevü Elnökét éltesse és minden törekvésében támogassa. (Éljen, éljen!) — Felhivta ezután

SZIGETHY LAJOS

titkárt, hogy évi jelentését terjessze elő, aki ezután felolvasta a mesterien megírt

évi jelentést

A Buda-Alsóvárosi Egyesület fennállása óta, immár negyedik titkári jelentését terjeszti a Közgyülés elé és ez a 4 év teljes mértékben beigazolta az Egyesület hivatottságát és szükségességét. Az eseményekben és eredményekben bövelkedő utolsó esztendő dokumentálja, hogy a fejlődés utján tovább haladt előre és az alapitásakor megnyilatkozott hév, még ma is változatlanul él a tagokban, sőt van még egy drága HÉV-jük, amelytől azonban már nagyon szeretnének szabadulni. A kivételes fejlődést annak köszönhetik, hogy egy olyan vezéregyéniség, a magyar közélet terén oly messze kimagasló nagy férfiu az Egyesület elnöke, mint Becsey Antal, amit bizonyit az a hatalmas ünnep, amikor Antal napján, e hó 13-án este a Sósfürdő hatalmas kerthelyiségét zsufolásig megtöltötte az ünneplőknek ezerhez közeljáró sokasága. Az Egyesület másik nagy vezéregyénisége, *Gömöry* Győző ügyvezető elnök vezetésével vett részt az egyesület a nagy családi ünnepen, ha erősen megkésve is és most itt a mi szükebb hazánkban kivánja, hogy a Mindenható, Becsey Antalt és az ő hüséges hitestársát még sokáig áldja és tartsa meg a mostani frisseségben.

Várospolitika

Az egyesület nem politizál, de örömmel jelenti, hogy a községi választásoknál *Becsey* Antal ujból elfoglalhatta előkelő és közhasznu pozicióját a Székesfőváros Törvényhatóságában és *Barla-Szabó dr.* is bekerült választás utján a Törvényhatósági Tanácsba. E választások alkalmával az Egyesület életrehivója és soha nem lankadó legtöbbet dolgozó ügyvezető elnöke *Gömöry* Győző a kerület választmányi tagja lett, *Kovács* János tábornokkal együtt.

Áttérve az egyesület tevékenységének ismertetésére, jelenti a következőket.

Belső élet

A közügyekkel megfelelő időközökben választmányi ülés foglalkozott. A számvizsgáló bizottság részéről dr. *Mikola* Géza postaigazgató a pénztári ügykezelést külön átvizsgálta és mindenkor mindent *a legnagyobb rendben* talált. Maga József pénztárnok lemondott mindenki sajnálatára és ideiglenesen *Takács* Mihályt választották helyére.

Közmüvek

A közmüvek létesitése terén ujabbi eredményeket értek el. Többek között kiegészittetett a csatornahálozat, továbbá a Fehérvári-ut járdája kiépült egészen a Hengermalom-utcáig. A járda-utkereszteződéseknél kockakő burkolást végeztek. Megkapták a gyalogjárdák burkolási költségeire a részletfizetési kedvezményt, de a kamatot kissé sokalják. *Becsey* Antal valamint *Gömöry* Győző ügyvezető elnök személyében, az Egyesület és annak tagjai, mindig áldozatkész, önzetlen és jóakaratu támogatókat találtak és jó hirt szereztek a Buda-Alsóvárosi Egyesület nevének Budapest bármely területén levő hatóságok, közintézmények és Egyesületek előtt.

Sajnos még nem tudták elérni a Halmi-utca, Szt. Péteri-utca és ezek környékének rendezését, noha állandóan sürgetik a Szt. Péteri-, Halmi-, Ecsed- és Bornemissza-utcák járda magasságának alacsonyabb nivóban való megállapitását, ami az ingatlantulajdonosoknak költségkimélést jelent és azt hogy házaik nem kerülnek mélységbe. A csatornázás olyan horibilis megterhelést jelent az ingatlantulajdonosokra nézve, hogy ma már idegenkedéssel kérik az érdekeltek, a Bártfai-utca és mellékutcáinak végleges csatornázását, mert a Halmi-utcában, a Sárbogárdi-uton és ezen a vidéken, az ingatlantulajdonosokra az uj csatorna folyóméterenként 93.— pengő költséget jelent, amelyhez járul még a régi ideiglenes csatorna kiemelésének költsége is. Van olyan ingatlantulajdonos köztisztviselő, akire nem kevesebb, mint majdnem 5.000.— pengőt vetett ki a város csatornadij cimén. Kéri Becsey Antalt, hogy a lefektetendő csatornák ne hasonlóan nagy költséggel épüljenek, mert évtizedeken át megfeleltek a betoncsatornák és igy felesleges luxus a Zsolnay-féle drága agyagkő csatorna.

Közlekedés

Állandóan foglalkoztatja az Egyesület tagjait a közlekedési kérdések megoldása. A HÉV-vel folyó tárgyalások, anyagi differenciák miatt megakadtak. Pedig csakis az olcsó és jó közlekedés adhat igazi lendületet e városrész fejlődésének. A HÉV, amely az esti órákban alig közlekedik és még mindig 36 fillért kér az átszállójegyért, elviselhetetlen terheket ró főkép a nagyobbszámú családokra.

A BESZKÁRT az ugynevezett „Ideális menetrend" életbeléptetése által, fontos relációkat megszüntetett, vagy irányát megváltoztatta és ennek követ-

Ki mint vet, úgy arat, MAUTHNER magnál jobbat sehol sem kaphat!
MAUTHNER ÖDÖN magtermelő és magkereskedelmi részvénytársaság
Alapitási év 1874. Telefon: 463—65.
SÜRGÖNYCIM: MAUTHNERÉK, BUDAPEST.

MAUTHNER MAG
Központ: VII., Rottenbiller-u. 33. - Fióküzlet: IV., Kossuth Lajos-u. 4.

Nagy főárjegyzék, mely növényárjegyzéket is tartalmaz, ingyen és bérmentve.
a Ferencrendiek templomával szemben.

SZENT
G·E·L·L·É·R·T
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet, hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet

kezménye, hogy a Kálvin-tér felől Kelenföldre, csupán a 49-es jár, eléggé nagy időközökben. Igaz, hogy az eddigi hosszu várakozások és tulzsufoltság az utóbbi napokban néhány ujabb kocsi beállitása által kissé enyhült, viszont a budai 51-es vonal rosszabbodott, ritkán közlekedik és a pótkocsiját elvették. Ezért bizakodó reménységgel, de nehezen várják a Boráros-téri Horthy Miklós híd felépitését, mert az uj hid, remélhetőleg tökéletesebbé teszi a közlekedést és egyébként is kiszámithatatlan fejlődési lehetőséget biztosit a városrésznek.

Havathányó háziurak

Megoldásra vár az utcák és a járdáknak az ingatlantulajdonosok által történő tisztántartásának kérdése, mert a kis exisztenciák, házmestert nem tartanak és maguk kénytelenek télen a járdáról a havat elseperni. A rendőri közegek koran reggeltől késő estig állandóan szorgalmazzák e kisforgalmu utcákon a hónak jóformán azonnali elseprését, továbbá nyáron a kora reggeli járdaseprést és öntözést. Pedig más mértékkel kellene mérni a nagy jövedelmü bérházak, mint a kisebb családiházak eseteit és a közmüvek létesitése esetében is figyelembe veendő a családiházak tulajdonosainak *teherbiró képessége*. Itt a kis ingatlan csatornahozzájárulása 5000 pengő, a Rákóczi-uton pedig egy tizezreket jövedelmező ház *kis frontja* következtében a csatorna-hozzájárulás költsége jóval 1.000 pengőn alul marad.

Kultúresték

Gömöri Győző kezdeményezésére kultur-estéket rendezett az egyesület. Az első felolvasó *Mócsy* László isk. igazgató volt, aki „Nagyok és kicsinyek" cimen, a második *Füvessy* László, aki „Magyar könnyek" cimen, a harmadik felolvasó *Kovács* József tábornok, aki „Emlékeim a világháboruból" cimen olvasott fel. Mindhárman nagy sikert arattak.

A Trianoni gyásznap 10-ik évfordulóján gyászünnepet ültek. *Sinkó* Pál alelnök, tanár ismertette e gyásznap jelentőségét.

Testületileg vettek részt dr. Ripka Ferenc névünnepén, akit Gömöri elnök üdvözölt, karácsonykor pedig Becseyné jótékonysági gyüjtésében.

A XI.-ik kerület polgárságának tömörítése érdekében alakult meg a *Kelenföldi Társaskör*, ahová a tagok nagyrésze belépett. A Kelenföldi Társaskörnek boldogulásához, az Egyesület a legjobb kivánságait tolmácsolja.

Megülték március 15-ét, ünnepélyes keretek között és Füvessy László hazafias beszédben méltatta az ünnep jelentőségét.

A budai egyesületekkel jó viszonyban él az egyesület. Igy felkeresték a Budai Gazdálkodók Egyesületét, megjelentek a *Kelenföldi Polgári Kör* otthonának felavatásán, valamint a *Kelenföldi Társaskör* megalakuló ünnepélyén. A *Rózsadmb és Vidéke Egyesület* tavalyi közgyülésén, ugyszintén a *Gazdaságvédelmi Egyesület* ülésein Gömöri képviselte az Egyesületet.

Szomszédaikkal is kiépitették a barátságos összeköttetést és ezért viszonozták Albertfalva kertváros látogatását, hol nagyon barátságos fogadtatásban volt részük.

A „Pénteki Borgazda Társaság" tavalyi összejövetelén is résztvettek.

A városrész fejlődését bizonyitja, hogy ölépült a Lágymányos-Kelenföldi *postahivatal*, a Lágymányos *telefon központtal* együtt, ahol dr. *Mikola* Géza alelnök mint igazgató müködik. A Fehérvári-úton nyilvános telefonfülkét is állitottak.

Buda-alsóváros katholikus hivői, *Szent Adalbert* uj egyházközségbe tömörülve, a fővárostól, mint kegyurtól, a templom részére telket kaptak. A református és evangélikus hivek, különkülön hozzájutottak értékes ingatlanaikon kivül, impozáns templomaikhoz.

Őszinte köszönettel adózott a sajtónak és elsősorban a *„Budai Napló"-nak*, amely az utóbbi időben megnagyobbodott formában és még bővebb tartalommal jelenik meg. Erkölcsi adósságukat törlesztik, amikor Buda e régi harcosának, *Viraág* Béla szerkesztőnek hálájukat, elismerésüket és köszönetüket tolmácsolják, sok szerencsét kivánva neki most, amikor *saját nyomdája* állitja elő közkedvelt lapját.

Köszönetet mondott azoknak a napilapoknak is, amelyek Kelenföld közérdekü helyzetével foglalkoznak.

A lemondott *Maga* József pénztárnok helyett pénztárnokká választották *Takács* Mihályt. A választmányt a következőkkel egészitették ki: *Kállay* József fővárosi fogalmazó, *Németh* Kálmán államrendőrségi felügyelő, *Radzó* Tihamér, *Tribuszer* Béla pénzügyi könyvszakértő, *Maga* József.

Kegyelettel emlékezett meg az egyesület elhunytjairól, köztük Jankovich Lajosról, ki közel 80 éves korában hunyt el és Füvessy Lajos rokkant tartalékos zászlósról, ki Füvessy László jegyző testvérbátyja.

Köszönetet mondott a két alelnöknek, *Sinkó* Pálnak és dr. *Mikola* Gézának, kifejtett munkájukért és a választmány összes tagjainak. Éltetve Becsey Antalt, — fejezte be sürü éljenzés között évi jelentését.

BECSEY ANTAL

tulajdonképeni felszólalása előtt Buda-Alsóváros Egyesület közgyülésének néhány pontjához tesz rövid észrevételeket.

Elsősorban foglalkozni kíván Gömöri Győző beszédével. Kedvesen tréfás hangon kijelenti, hogy ez a beszéd sok tekintetben helyesbbítésre szorul s ezért nem ajánlja a közgyülésnek elfogadásra. Ő ismeri Gömöri Győző alattomos természetét, nemcsak a saját kötelességét teljesíti, de a többiekét is magára vállalja s, ha a munka ellenértékét kell elfogadni, szerényen őt, Becseyt, tolja előtérbe, hogy ő is csináljon valamit. Az egyesület megalapitásától kezdve a felépitésen keresztül az eredményig minden pozició Gömöri Győző lelkes munkájának következménye. A pénztári jelentést nem fogadja el, mert annak csak „bevétel" rovata van, de a kiadásokat Gömöri elsikasztotta s ezért örökidőre szóló börtönre ítéli: életfogytig szivükbe zárják valamennyien. Nem tudja, menynyi az egyesület jelenlegi vagyona, de mindig gyarapodik.

Áttér ezután arra a területre, melyen az alapszabályok értelmében közlekedni nem lehet, de amelyről hiába tiltanak el mindenféle tilalmak, azt nem lehet hagyni, soha nem lehet annak a lehetőségét elvenni, hogy ne foglalkozzanak, mikor összejönnek, — pláne választások idején — politikummal is.

Mikor most a választások idején végiggondol és végigtekint a választó tanácsoknak oly tarka-barkaságán, akkor mindig eszébe jutnak a régi jó idők, amikor még másképen választottak képviselőt, sokkal szivesebben, sokkal lelkesebben és talán igazságosabban, bár ebben az erőszakos politikának mindig is erőszakos szerepe volt.

Lehettek azelőtt is rossz választási törvények, lehettek jó választási törvények, de ez a mostani választótörvény csődöt mondott.

Az aláirási rendszertől kezdve, folytatva ezeknek az aláirásoknak a felülvizsgálásán, amelyekre a törvény lehetetlen rövid időt ad, ezzel a választási rendszerrel oly hatalmat ad a választók kezébe, mellyel lehet élni, lehet helytelenül élni, de az egész választási rendszer a maga lajstromos jellegével kizárja azt a szoros lelki kapcsolatot, amely a választók és a megválasztott közt szükségszerűen fenn kell, hogy álljon.

Ő, aki kenyere javát megette és nyitott szemekkel nézte és nézi ma is a körülötte folyó eseményeket, annyit mondhat, hogy nem maga a politikai párt, rendszer és irányzat az, ami a lényeget jelenti, hanem, hogy kik gyakorolják, kik tartják a politikai párt rúdját a kezükben, kik azok az emberek, akik magasabb emelkedett lelkiséget tudnak belevinni ebbe a programmba.

BARLA SZABÓ JÓZSEF dr.

szólalt fel ezután kedves ovációk között és kijelentette, hogy örömmel jön e kedves körbe, Buda-Alsóvárosba, ahol mindig lelki felújulásban van része. Éltette *Becsey* Antalt, aki ezt a légkört megteremtette és a legnagyobb elismerés, köszönet és szeretettel beszél Gömöri Győző érdemeiről és munkásságáról a Kelenföld érdekében.

Viraág Béla szerkesztő tréfás megjegyzésekkel kísérte az előtte felszólalók beszédeit, az évi jelentést és főleg azon csodálkozott, hogy a háztulajdonosok maguk szokták az utcát seperni és a havat elkotorni, eltünődve azon is, hogy mit vacsorálhatnak ezek a sajnálni való háziurak, akik reggel havat hánynak?

DORNER GYULA

miniszteri tanácsos azzal kezdte, hogy nehéz feladatra vállalkozik, mikor Becsey Antal után emel szót. A politika küzdőterén nagyon sok alávalóságot él meg az ember, ez elkeseríti és kishitüvé teszi, de ebben a társaságban, melyet Becsey iránti szeretet és lelkesedés fűt, újra éled minden reménysége.

SIKLÓSI EMILIA

szembeállítja az ígérgetőkkel és ígéretüket be nem tartókkal Becsey Antal személyét, akinek jelszava: „A nép java legyen a legfőbb törvény." Senki sem kételkedik, hogy ő be fogja váltani minden ígéretét. Érdekesen idézte Horatiust, Cicerot, Ovidiust, Catot és Mac Mahont és azokkal bizonyította Becsey igazságát!

ZSIROS KÁROLY

Prometheushoz hasonlítja Becsey Antalt, aki az istenektől ellopott tüzet a világ e kis pontjára hozta, hogy munkát, jólétet, boldogulást teremtsen. De mint Prometheusnak, neki is meg kellett bünhődnie s írigység, álnokság, gáncsoskodás láncával kötözték meg. A választóközönség lesz az a Herkules, aki Becseyt megszabadítja mindnyájunk üdvére.

MISSURAY JENŐ

foglalkozott a világhelyzettel és leszűrte a tanulságokat, ami arra késztette, hogy a gazdasági kérdések nagy tudóját, Becsey Antalt kövesse. A tetszést aratott beszéd után

BERE BÁLINT

mondott befejezésül lelkes beszédet és őszinte, igaz szívvel ünnepelte Becsey Antalt, akit ekkor és minden alkalommal nagy ovációban részesített Kelenföld népe és annak délen kapcsolt része, Buda-Alsóváros közönsége.

A mindvégig magasnivóju közgyülés, amely vacsora közben pártüléssé alakult át, *Gömöri* Győző zárószavával ért véget.

Háztulajdonosok döntő állásfoglalása

a parcellázási és kisházépitő akciók elfajulásával szemben.

Németh Béla ügyvezető elnök nagyfontosságú nyilatkozata.

Minden olyan mozgalmat, amely Buda fejlődésével és a polgárság jólétével függ össze, figyelemmel kiséri a Budai Napló. A munkanélküliség csökkentésére szolgáló hatósági intézkedések,

a családi otthon-telepitések problémáját

tolták előtérbe és csakhamar megjelentek ennek az elgondolásnak a *hivatlan vámszedői* is, akik nem létező olcsó házacskák ajánlgatásával magukhoz csalogatták azt a naiv kistőkést vagy takarékos tisztviselőt, aki mint lakásbérlő háboritatlanul élt eddig otthonában. A legutóbbi hónapokban rikitó plakátok jelentek meg a hirdetési oszlopokon. Bombasztikus telekparcellázások, megtévesztő, távolságot letagadó, ingyen autóbuszok és egy jól szervezett sajtóhadjárat indult meg a kevésbé nemes cél érdekében. Az, amit egyes környékbeli telekparcellázók csinálnak, valóságos modern „Bauernfängerei". Mások kisértékü házacskákat agyonterhelnek I. II. III. helyi szinleges kölcsönökkel és pár ezer pengő lefizetésével átadják a gyanutlan vevőnek. A kölcsönt, amely különben is magas kamatu, a lelkiismeretlen hitelezők minden holdtöltekor felmondják és legény legyen a talpán, aki a különböző törlési, betáblázási, biztositéki költségeket és kincstári illetékeket ki tudja számitani. Az ismétlődő manőver végeredménye az, hogy az agyonzaklatott családoknak odavész a pénze és kiábrándultan kell bucsut venniök a családi ház csalóka délibábjától. Jó szerencse, ha ezután annyi marad, hogy vissza költözhetnek egy bérházba, ahol egykor a kulturember igényeihez méltón élhettek. A kormány, hogy munkaalkalmakat létesitsen, törvényhozásilag teremtette meg a LÁB-kölcsönt. Tudvalevő, hogy a LÁB bizonyos százalék bonitást követel. Ezek hiányában egyes nekibuzdult igénylőket lelkiismeretlen ügynökök, vállalkozók rábirtak arra, hogy teljesen értéktelen telkeket vásárolva is felvegyék a lehető legmagasabb kölcsönt a *LÁB*-tól. Az épitési anyag beszerzését igazoló vállalkozó ilyen esetben egy 2×3 méteres tyukól megalkotása után (vagy anélkül is) osztozik a *LÁB* kölcsön összegén az igénylővel, aki a husz éves törlesztés alatt elég időt szentelhet annak, hogy a *„késő bánat eb-gondolat"* közmondás igazságai felett elmélkedjen.

Egy nagyon előkelő középbankunk, amely konzervativ garanciákat követel ügyfeleitől — és a legnagyobb ingatlantulajdonos részvénytársaság, amely a legremekebb Gellért és svábhegyi parcellák birtokosa, vallomást tehetne arról, hogy

komoly, szolid értéket képviselő telkeket mily nehéz a mai viszonyok mellett eladni,

pedig a Svábhegyen is van szép, 12 pengős telek, nemcsak Bivalyligeten.

A szerkesztőségünkbe érkezett levelek megszilárditották bennünk azt a meggyőződést, hogy a felsorolt bajokon változtatni kell, mert ezt kivánja a közérdek.

*

A HÁZTULAJDONOSOK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE, melyet a nagyvárosi külterjes fejlődés propagandája igen közelről érint, büszkén vallja ügyvezető elnökének

NÉMETH BÉLA DR.

m. kir. kormányfőtanácsost,

aki nemcsak a magyar háztulajdonosok vezére, hanem a *Háztulajdonosok Nemzetközi Uniójának* végrehajtó bizottsági tagja is és mint a *Nemzetközi Unió Pénzügyi Bizottságának* Elnöke, állandóan figyelemmel kiséri 34 állam lakásügyeit, hogy a beiutó jelentések alapján leszürt tanulságokat a szövetség és a köz javára értékesitse.

Alkalmunk volt dr. *Németh* Béla elnök álláspontját megismerni, aki készséggel válaszolt a Budai Napló kérdéseire és a következőkben informált bennünket:

— Nemcsak az öröklakásokról, de általában véve a kis ingatlan akciók minden fajtájáról egyezik a véleményünk, mert azok a jelenségek, amelyeket állandóan figyelemmel kisérek, rendszeres agitációval szervezett reklámmal igen sok olyan embert vesznek rá a családi ház, vagy telek szerzésére, akinek megfelelő tőkéje nincs és járatlan lévén az ingatlan ügyekben, nem rendelkezik annyi belátással sem, amennyi egy reális kalkulációhoz szükséges.

— Az a felfogásom, hogy a családiház épitkezés ellen elvileg nem lehet kifogást emelni. Akiknek megfelelő tőkéjük van és le tudnak mondani arról a kényelemről, amit csak egy belterületi bérpalota nyujthat, ám épitkezzenek. De a családiház épitkezés mindig luxus volt. A tapasztalatlan kisembernek

egy csőrepedés is felboritathatja egész számitását.

A vállalkozók is nyerészkedni akarnak és a becsapott kisember két-három esztendő mulva veszi észre, hogy *az épület karbantartása* mily sokba kerül. Az *ingyen autó is megszünik* egyszer és a közlekedés a fővárosba járó családnak oly megterhelést jelent, hogy ezt a perifériákon letelepültek nem birják fedezni.

— *Általában Budapest fejlődése egészségtelen, mert tulságosan külterjes.* Nemcsak Budán, de a pesti oldalon is vannak falusias jellegü primitiv városrészek.

Amig a Margit-körúton és a város más belterületén beépitetlen telkek vannak, a perifériákon épitkezni nem volna szabad.

A nagyvárosnak és a közegészségügynek érdeke, hogy ott, ahol a családiház telepek alakulnak, a közmüvekkel való ellátás se késlekedjék.

— Érdekes, hogy egy nagy vidéki város polgármestere jött rá arra, hogy a külterjes fejlődésnek milyen károsak a következményei. A szükséges közmüvek évi néhány százezer pengővel terhelték volna a városi háztartást. Hosszas megfontolás után elhatározta, hogy

a kültelki családi ház- és telektulajdonosokat betelepiti a város közepébe,

mert kevesebbe kerül, mint a hosszu utvonalon a közmüvek kiépitése.

— A legutóbbi esztendőkben kitünő aranyhalacskának igérkezett a családi házat épitő takarékrendszer, amelyre tőzsdéről kiszorult ügynökök serege mohón veette rá magát. Jóllehet Németországban az egyik legnagyobb Bausparkassenverein kétmilliárd márka deficittel omlott össze, koldusbotra juttatva sok ezer kis exisztenciát, nálunk ma egy sereg vállalat dolgozik a PK felügyelete nélkül *(a Magyar Tisztviselők Takarékpénztára dicséretre méltó kivétel!)* a hatósági ellenőrzés megmagyarázhatatlan közönyének istápolásával, nyilvánvalóan azzal a tudatalatti szándékkal, hogy azokat az eseményeket, amin a póruljárt németek már tulestek, nálunk is felidézzék. A *Háztulajdonosok Szövetsége* élénk figyelemmel kiséri az épitő takarékszövetkezetek manöverezéseit és ahol anomáliát lát, azt rögtön a PK tudomására hozza.

— Az öröklakásnak is megvannak a maga hátrányai. *A magyar ember természetével nem igen fér össze, hogy másokkal vagyonközösségben éljen.* Ez végeredményében surlódásra vezet. Az öröklakás üzlet terén feltünő az élénkség, bár a lázas propagandának semmi értelme sincs. A hátrálékos részletek törlesztésénél keletkeznek az első összeütközések, amikor könnyen előállhat az a helyzet, hogy az adósságot a késedelmes adósok helyett a pontos fizetők kénytelenek törleszteni. Idősbb *Wekerle* Sándor, a nagy magyar pénzügyi genie sok álmatlan éjszakán töprengett, mikor a *Wekerle*-telepet létesitette. Attól tartott, hogy tulsok lakót fog a bérházakból elvonni és emiatt a házadó csökkenni fog. A nagy pénzügyminiszter aggódott és boldog volt, hogy nem ártott a fővárosnak az akciójával.

Ma senki sem törődik azzal, ami a főváros határában történik.

— London és Berlin már rájött a belterjes városfejlesztés célszerüségére. A brüsseli és a Berlin-Charlottenburgi épitészeti kiállitás is azt propagálta legutóbb, hogy a belterületen sokkal egészségesebb a levegős, magas házépités, mint a külterületeken pásztánként létesitett családi-háztelepek, ahol a korszerü egészségügyi követelmények nehezebben valósithatók meg, mint a belterületen.

A jelzálogkölcsön fedezete főleg háztulajdon. Országos érdek tehát, hogy ne vonják ki a házadót fizető bérházakból a bérlőket úgy, hogy éppen ezekből az adókból épitsenek nekik családi házakat,

a jelzálog kölcsönök kamatai rendesen legyenek fizethetők,

mert a törlesztés fennakadása azzal a sulyos következménnyel jár, hogy

a záloglevelek visszakerülhetnek külföldről oda, ahonnan kibocsátották.

A Háztulajdonosok Országos Szövetsége Bethlen István miniszterelnöknek is tett előterjesztést a perifériákon megismétlődő anomáliák megszüntetése végett és a *megértő fogadtatásból* azt következtetjük, hogy a kormány maga is — figyelve az eseményeket, — a legrövidebb időn belül közmegelégedésre megfelelő módon fog intézkedni.

Szászhalmi József.

KIRÁLY-FÜRDŐ
Épitette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1. nőknek hétköznap d. u. 2—7.
!!IVÓ KURA!!

Ujból megnyilt
a legszolidabb és teljesen uj vezetés alatt
a budaiak
régi családi találkozóhelye
Margitpark
KÁVÉHÁZ
a legmérsékeltebb árak. Elsőrangú étel-ital. Minden este
TOLL ÁRPÁD
muzsikál teljes zenekarával
teljes tisztelettel
Dávid Pál a MODERN kávéház volt tulajdonosa és CZEBE LÁSZLÓ

UJ VEZETÉS!
UJ KORSZAK!
OLCSÓ ÉTKEZÉS!
ESPLANADE ÉTTEREMBEN
Esplanade szálló épülete.
Lukács fürdővel szemben.
Ia menü (leves, sült körettel, tészta) 1 60 pengő.
IGAZI JÓ BOROK!
Olcsó villásreggeli.
Esténkint szalonzene.
Külön termek bankettek, esküvőkre.

Idegeit kiméli
ha nagymosását nem otthon végzi!
Fehérneműjét
feltétlen bizalommal küldheti a
DUNA gőzmosó- és kelmefestő gyárba
BUDAI FIÓKOK:
I., Attila-körút 19.
II., Fő-utca 7.
II., Retek-utca 59.
ÉS A KÖZPONT:
VIII., Gólya-utca 43.
ugyanott ruhafestést és vegytisztitást garanciával végeznek. — Telefon hivásra autóval jövünk.
Telefon: J. 350—52.

ÉHGYOMORRA
naponta igyék egy pohár
KRISTÁLY
VIZET!

ITT TALÁLKOZUNK
III. LAJOS-U. 46 SÍPOS HALÁSZKERT. ÁRNYAS KERT. IZLÉSES, KELLEMES, FIGYELMES
BALÁZS vendéglő Hüvösvölgy végállomás
Specialitások: Rántott csirke, dampfnudli. Nyitott és csukott teraszok. Naponta cigányzene

SZENT IMRE
GYÓGYFÜRDŐ
(RÁCFÜRDŐ)
Erősen radióaktív és rádiumelemet tartalmazó természetes 42⁴ C⁰ földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Személyi hírek

SÜMEGHY LÁSZLÓ dr. kormányfőtanácsos kir. közjegyzőt ünnepelte június hó 27-én este nagy szeretettel a kelenföldi társaság, mely megtöltötte a Wehrmann-féle vendéglőt. Résztvettek a vacsorán Kozma Jenő dr., Becsey Antal és a különböző társadalmi osztályok, körök és pártok vezető egyéniségei.

MIRLAMBEY GORBOFF, a kaukázusi szovjetellenes mohammedán szabadságharc vezéreinek egyike, egy hétig Budapesten tartózkodott. Az érdekes muzulmán főúr budai lakásán fogadta lapunk munkatársát. A muzulmán végrehajtóbizottság ülésére utazott Londonba, ahol a mohammedán ellenforradalmat készítik elő.

BÁRSONY OSZKÁR az IBUSz vezérigazgatója szabadságát Franciaországban tölti és július hó közepén tér vissza.

LÁSZLÓ ZOLTÁN dr., az ismert író és orientalista, aki a szerkesztőség keleti — mohammedán gazdasági, idegenforgalmi és kulturpropaganda osztályát vezeti, mint főmunkatárs vesz részt a Budai Napló szerkesztésében.

PALÓCZI EDGÁR tanár, Buda hagyományainak tudós kutatója e hó 6-án nyári pihenőre, Kőszegre utazik.

LANGSCH JÓZSEF a M. F. T. R. igazgatója, a Budai Társaskör alelnöke, családjával egy hónapi tartózkodásra a Semmeringre utazott.

KEMÉNY ZOLTÁN min. műszaki tanácsos most tért vissza Helsinkiből, ahol a finn-magyar kultur-kongresszuson megköszönte a finnek tesvéries vendéglátását.

WEIXLGAERTNER TIVADAR ny. ezredes, angol nyelvtanár, volt washingtoni cs. és kir. katonai attasé a nyugati és amerikai idegenforgalmi s kulturpropaganda ügyek intézője belépett lapunk szerkesztőségébe, mint állandó, rendes munkatárs.

PAYR HUGÓT, az Egységes Községi Polgári Párt igazgatóját a Nemzeti Sport Club elnöki székébe hívták meg.

BATTLAY ÁKOS dr., a Kisbirtokosok Orsz. Földhitelintézete igazgatójának és

BARAKOVICH JÁNOS, a Magy. Földhitelint. ny. igazgatójának a magy. kir. gazd. főtanácsosi címet adományozta a kormányzó.

THOMA JÓZSEF a Zeneművészeti Főiskola tanára családjával együtt Balaton-Világoson üdül.

KULCSÁR RICHÁRD budai nyomdaigazgató július hó 2-án Radegundba utazott, ahol egy hónapot tölt szigoru gyógykezelésben.

SZEIFFERT ANTAL, a budai kávések nesztora, a nyarat Balatonfüreden tölti. A közszeretetben álló öregúr szívbántalmai ellen keres ott enyhülést.

ALMÁSI BALOGH PÁL a sok sikert aratott zeneművész, almási *Balogh* Lóránt építőművész fia, visszatért az *Egyetemi Énekkarok* diadallal koszorúzott finn, lett, eszt és lengyelországi hangversenykörútjáról, eltelve e testvérnépek iránt unk való szeretetével.

Angolok Budán. Az angol egyetemeket végzett fiatalemberek „Béke és Barátság" szövetsége már a mult hó elején közép- és keleteurópai tanulmányútra akart indulni. Ahogy illetékes helyről értesítenek, a Benes-féle és szocialista befolyásra a keleti út egyrészt Bécsben és Prágában, másrészt Belgrádban végződött volna hazánk elkerülésével. Szívós intervencióval sikerült ezen változtatni és elérni azt, hogy a szövetség fele, de hangsúlyozzuk: ponderabilis és qualitativ értékes része Bécsen át *egyenesen Budára jön,* itt ütik fel tanulmányútjuk alatt főhadiszállásukat és innen látogatják a budai hegyvidéket, a Balatont, Veszprémet, Székesfehérvárt, Pápát, Pécset, Szegedet, Debrecent, Egert, Esztergomot és Lillafüredet, — esetleg Pannonhalmát, Zircet, Tihanyt, és a piaristák világhírű borgazdaságát Dörgicsén. A Budai Napló részéről *Weixlgaertner* ezredes és *László* Zoltán dr. munkatársaink fogadják az angolokat.

Az apai sírnál. Könnyes szemmel beszélik azok, akik résztvettek június 18-án *Baumgartner* Alajos síremlékének leleplezésénél a Farkasréti temetőben, köztük *Virter* László volt országgyülési képviselő is, aki az ünnepi beszédet mondotta, hogy a gyülekezés alkalmával elnézték, amint egy fiatalos mozgású lelkész egy úrinő társaságában az egyik szomszédos sírhalmot nagy gonddal ápolta és virágokat helyezett el rajta. Amikor azonban az ünnepélyes szertartás Baumgartner sírjánál megkezdődött, a sírápoló lelkipásztor odaállott a hallgatóság közé és meghatottan vett részt a kegyeletes ünnepségen. Az egyszerü papi öltöny alól azonban kicsillant az egyházi nagy méltóság jelvénye és hamar híre ment, hogy az édesatyja sírját ápoló lelkész nem más, mint *Shvoy* Lajos székesfehérvári megyéspüspök és a sírápolásban segédkező úrinő, a nővére. Felejthetetlennek mondják a jelenlevők, amikor az egyszerüen öltözött püspök, a káplánkorra emlékeztető fürgeséggel turta saját kezével a sírhantot, ültette a virágokat és símogatta az édesatyja sírján nőtt füszálakat is.

Az új telefonkönyv a m. kir. póstavezérigazgatóság kiadásában megjelent és június 30-tól kezdve a régi névsor beszolgáltatása ellenében díjtalanul kapják a telefonelőfizetők. Az új telefonnévsort május havában zárták le és július 6-tól kezdve használható, amikor a Zugló, Lágymányos és Budafok központok automatizálása befejezést nyert.

LAKÁSKERESŐK FIGYELMÉBE. Kis családi ház *Rózsadombon* 3—4 szobás lakással eladó, — továbbá 4 szobás villalakás kiadó. Cím megtudható a kiadóhivatalban.

Bitter Illés clairvauxi apát, c. tanker. kir. főigazgatót, a ciszterci rend budai gimnáziumának igazgatóját 40 évvel ezelőtt szentelték pappá. A buzgó szerzetes és kiváló pedagógus, akinek nevéhez fűződik a *Foederatio Emericana* megalapítása és felvirágoztatása is, csendben üli meg a 40 éves jubileumot Bonyhádon, ahol *Virág* Ferenc pécsi püspök is felkereste jókívánságaival.

A Budai Ingatlantulajdonosok Egyesülete vasárnap, július 5-én d. e. féltizenegy órakor a *Veronika* vendéglőben, I. Hidegkúti-út 20., *felolvasó ülést* rendez, amelyen *Lugmayer* József társelnök a *családiház építkezésről* és a *berlini Építésügyi Kongresszusról* beszél. Előadás után megtekintik a *Pasaréti úti Családiház-mintatelepet.* Vendégeket szivesen lát az egyesület.

A kockás ég — és a szögletes agy

Megnéztem én is „egészséges" szemmel, sok „szeretettel" a magyar főváros iránt, és bizonyos szakértelemmel — mert 2 és félévig hallgattam a műegyetem építészeti szakát és piktor is vagyok —, azt a hirhedt tervpályázatot, mely az Orczy ház — Budapest legnépesebb, legforgalmasabb területén épült ócska ház — helyére úi, maradandó épületet van hivatva állítani az új Erzsébet-sugárút elejére.

És elolvastam azt a *szögletes agyból* kipattant kis írást, amit a „Vállalkozók Lapja" adott ki, kommentárképen az általunk közölt arasznyi feljajdulás mellé, amit — ha jól tudom — E. úr írt, vagy S. úr, esetleg L. úr.

Tökéletesen igaza van ennek az úrnak, mert tényleg 39 pályázó építész, „honfitársaink össz-orrait a homokba akarja dugni", nehogy emelt magyar fejjel ezt a szörnyűséget meglássák, — ahol nem csak a házakat *skatulyázzák,* de még az eget, a délibábos, színes, derült, poétikus magyar eget is — *kockákra osztják!*

Én és ez a lap a várost szeretjük és nem a tehetetlenségben vergődő olyan építészeket, akiknek nincs ideájuk, nincs elgondolásuk, hanem egyszerűen az amerikai szörnyetegeket kopirozzák, — akkor, amikor az építészetnek ez az elfajulása már otthon, Amerikában is lejárta magát és szakított ezzel Berlin is, Bécs is, sőt Páris és London is, — csak éppen a csehek karolták fel és csúfítják vele Pozsonyt. Ezt az építészeti öszvért szivesen adjuk a csehek alá lónak, akár tetszik ez E. úrnak, vagy S-nek, vagy L-nek.

Mi nemcsak *„a mult század tehetetlenségében vergődő művészetet"* nézzük szeretettel, hanem az ezeréveset is, — csak éppen ezeket a kockás egü lehetetlenségeket nem, és ahogy az E. vagy S. vagy L-féle kis idétlenkedés által sok emberből kiváltott nyilatkozatokból látjuk és halljuk, nagyon, de nagyon sok ember, józlészü ember, épszemü ember — közte több neves építész — mondja és irja — velünk együtt: nem.

Úgy tudjuk, hogy a zsüriben is vannak ilyen rosszul nevelt emberek, mint én és mi, akik szintén új pályázat kiirását kívánjuk, de — kockás mennybolt nélkül; mit szól majd aztán E. S. L. úr.

*

E. S. L. úrhoz semmi közünk, de megdöbbentett ez a szokatlan köpködés a „Vállalkozók Lapja" részéről, amelyhez lapunk szerkesztőjét még „a tehetetlenségében vergődő mult századból" füz kedves, baráti kapocs, hogy ilyen szögletes agyban termelt és a mult századbeli olcsó viccekhez: — „fehér papiron fekete betük" — a maga komoly újsághasábjait átengedte.

Mi megszoktuk, hogy az igazságunkért igyekeznek betörni a fejünket, de — érvekkel és nem egy E. betüvel hátul, alul.

Önök talán meg sem nézték azokat a tervpályázatokat?

Dubonai Pál.

Évzáró hangverseny. *Thoma* József Zeneművészeti Főiskolai tanár, a kiváló zongoraművész magán-növendékei nagysikerű évzáró hangversenyen mutatták be művészetüket. A műértő közönség őszintén és lekesen tapsolt: Fábián Sylvia, Gyuricza Magda, Spitzer Margit, Juhász Éva, Nagy Miklós, Dusek Margit, Schwartz Klári és Burghardt Ruthnak, akik úgy technikailag, mint lelkileg elsőrendüen játszottak.

Két új harangját szenteli fel a külsőlágymányosi Szent Adalbert egyházközség július 5-én, vasárnap délelőtt 10 órakor. A szertartást *Zadravecz István* püspök végzi. Az egyik harang *Kiss György* egyházközségi tanácstag, a másik a hívek adománya. A haranganya tisztét *Kiss Györgyné* és *Mátrai Antalné* vállalták.

MÁTÉ ISTVÁN szobafestő és mázoló mester, I. ker., Attila-körut 2. Telefon: 573-55.

Gyász. Nagy csapás érte az öreg poétát, *Móra* Istvánt, elvesztette egyik kedves fiát, ifj. Móra Istvánt, orsz. statisztikai ellenőrt, ak az orosz fogságban szerzett betegségben, 44 éves korában, junius hó 18-án reggel elhunyt. Temetése folyó évi junius hó 20-án délután 5 órakor volt. Özvegy ifjú Móra Istvánné szül *Obmann* Franciska és gyermekei Ilona, Mihály, Márton és Katica mérhetetlen- fájdalommal siratják. Gyászolják az Ujfalussy, Katona, Obmann és Zombori családok.

Budai familiák. A budai eredetü *Szén-család* iránt érdeklődik *Rihay* Jenő pósta és távirdatiszt, aki szintén a budai eredetü Krille családból ered. Elsősorban Szén József, a világhirü sakkmester érdekli, aki a Szén-család legismertebb tagja. Mint Pestváros levéltárosa az 1851 évi londoni mesterverseny egyik győztese lett és mint a világ egyik legkiválóbb sakkmestere 1857-ben hunyt el. A Schmall-féle „Adalékok Pest v. történetéhez" címen megjelent munka csupán a nevét említi, de az életrajzkutató további adatokat is keres és arra kéri mindazokat, akik Szén Józseffel rokonságot, vagy ismeretséget tartottak fenn és annak bármily életrajzi adatairól tudomást birnak, hogy azokat lapunk útján hozzá eljuttatni szíveskedjenek. Tájékoztatásul azt is megírja, hogy *Szén József* atyja Szén *Miklós* volt, egyik őse pedig Szén *Antal* kamarai számtiszt, *aki a Martinovich-féle összeesküvésben volt érdekelve.* Lehetetlennek tartjuk, hogy e nevezetes budai családról minden életrajzi adat elveszett volna.

Tanácsnokok áthelyezése. *Sipőcz Jenő* polgármester nagyfontosságú rendelkezésével *Kovácsházy* Vilmos tanácsnokot a városgazdasági ügyosztály élére, *Bódy* László tanácsnokot a közlekedési ügyosztály élére, *Szendy* Károly tanácsnokot pedig a tanügyi ügyosztály élére állította. *Szendy* Károly, aki a városgazdasági ügyosztályban rövid működése alatt is igen értékes munkát végzett, tulajdonképen visszatér régi ügyosztályába, ahol a fővárosi közönség kulturális igényeinek kielégítésére fordíthatja tehetségét. *Bódy* László eredetileg is a közlekedési ügyosztály vezetésére volt kirendelve. Az ő irányítása fogja megoldani azokat a közlekedésügyi problémákat, amelyeket elodázni nem lehet tovább. Nagyjelentőségü Buda szempontjából és az egész *magyar fürdőügy* és *idegenforgalom* szempontjából, *Kovácsházy* Vilmos tanácsnok áthelyezése, aki az idegenforgalmi ügyek reszortját is magával viszi a városgazdasági ügyosztályba. Akik *Kovácsházy* Vilmos energiáját, munkabírását ismerik, forradalmi fellendülést jósolnak a fürdőváros és a magyar idegenforgalom terén. Az ő első intézkedése, amely a *Bécsi Idegenforgalmi Iroda* felállítása és megszervezése volt rövidesen éreztetni fogja jótékony hatását az idegenforgalomban.

Pünkösdi gyümölcs keverék Dreher-Mauls csokoládégyár nyári újdonsága

RAVASZ cukrász
I., KRISZTINA-KÖRÚT 75 Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

A Turistakiállítás nagy sikerrel zárta le kapuit június második felében. Valószínű, hogy a turistaság propagálását rövidesen egy állandó jellegű *Turista-muzeum* fogja szolgálni.

FOTOCIKKEK Zibrinyinél, I, Attila-u. 12

Házmesterséget vagy viceházmesterséget keres kőmüves házaspár. Mindennemü karbantartási munkát vállal és az évi tatarozást elvégzi. Cím: *Bodahelyi Pál II. Margitkörút 27.*

LORGNON Zibrinyinél, I, Attila-u. 12

Az építőipar pangása egyik legsúlyosabb tehertétele a gazdasági életnek. Pedig az építkezések megindulása a munkanélküliség szempontjából is rendkívül fontos, hiszen minden építkezés sok iparágat juttat munkához és közvetlenül és közvetve is rengeteg embernek ad kenyeret. Minden eszközt fel kell használni tehát, ami építkezési lehetőséget teremt. A súlyos gazdasági helyzet csak részben akadályozza az építkezési kedvet.

Más okok is közreműködnek abban, hogy a közönség nem építkezik. Ezek az okok pedig olyanok, hogy jóakarattal eltüntethetők. Amerikában vannak városok, ahol épület még alig-alig van, de szabályos négyszögekben az egész város alapja kész. Nyilegyenes, kövezett utak, csatornázással, vízvezetékkel, vilgítással, parkokkal. S az ily helyen természetesen sokkal könnyebb a telkek eladása s aki telket vesz, azonnal építhet is, hiszen minden kényelméről gondoskodás történt. Ezzel szemben —. Elég, ha Buda egiyk legszebb, legegészségesebb részére, a Sashegyre utalunk. Az utóbbi években számos parcellázás történt itt s akik telket vettek, építkezni is szeretnének, s bár megvolna erre a módjuk, nem tehetik, mert a Sasad nagy része ma is ősállapotában van. Az egy Sashegyi-út kivételével még útjuk sincs. Nem kocsiút, de úgyszólván gyalogút sem. Télen kénytelen az a nem is kevés elszánt ember, aki ott lakik, sárban, síkos, jeges talajon hazabotorkálni, ami különösen este pompás szórakozás, különösen holdvilágnál. Mert a fő világítás itt még nagyrészt az égiekre van bízva. Ily körülmények között nem csodálható, hogy a telektulajdonosoknak semmi kedvük az építkezésre. Az érdekeltek sokszor felhívták az illetékesek figyelmét, kértek utat, csatornázás, vízvezeték építését, eddig hiába.

Nyári szünet. A „Gazdálkodók és Kertészkedők Egyesületének" kelenföldi és lágymányosi körzete a „Szabaságharang" vendéglőben *Mátray* Antal elnöklete alatt, minden hónap *első csütörtökén* tartja üléseit este 7 órakor, július és augusztus kivételével.

SZÉCHENYI
GYÓGYFÜRDŐ
a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITŰNŐ KÖZLEKEDÉS

Magyar Diákkalauz. *Horváth* Kálmán ny. min. számv. főtanácsos, hirlapiró praktikus és kimerítő tájékoztatót készített mindazokról a kevezményekről és támogatásokról, amelyekben a tanulóifjúság a közép-, felső- és szakiskoláinkban részesíthető. A gondosan szerkesztett és a maga nemében egyedülálló ujdonság *Magyar Diákkalauz* címen jelent meg és felöleli az összes ösztöndíjakat s azok igényelhetésének módját, — és mindazt, ami hivatott a szülők gyermekneveltetési gondjait enyhíteni s a tanulóifjúság küzdelmeit megkönnyíteni. Az értékes munka ára 3 pengő és kapható a könyvárusító helyeken, vagy a szerzőnél (Budapest, I., Maros-u. 25. sz.).

SZEMÜVEGEK Zibrinyinél, I, Attila-u. 12

Kilencevenöt éves és *50 év* **óta** *II., Iskola utcában* **volt** *Első Magyar Ostyasütődéjét II., Kapás-utca 45. szám* alá helyezte át Ádám Anna utóda: *Csiszár* Lajos. Telefon: Aut. 518-53.

ÓVATOSSÁG. Finom ruhákat szigoruan szárazon szabad csak tisztitani. Egy öltöny vagy női köpeny 6 Pengő.
MENCZER-nél Fest. Tisztit. Mos. Telefon.

Mi lesz Európával? Sós Endre. Mindig örömmel regisztrálja a **Budai Napló.** a budai tehetségek fejlődését és most ismét egy nagyképességü fiatal tudós sikeréről számol be. Az egész magyar sajtó, ugy a napilapok, mint a közgazdasági folyóiratok, egyértelmüen elismeréssel adóztak *Sós* Endre *Mi lesz Európával?* című tanulmányának, amelyet a Cobden Szövetség adott ki. *Apponyi* Albert, *Berzeviczy* Albert, *Exner* Kornél, *Teleszky* János, *Fleissig* Sándor munkái jelentek meg eddig ebben a sorozatban és igy egy fiatal tehetség nem kaphat nagyobb kitüntetést, minthogy munkája ilyen müvekkel egy sorozatban kerülhet a könyvpiacra. — Érdekes és tiszta okfejtéssel mutat rá *Sós* Endre az európai gazdasági válságra, és különösen figyelemre tarthat számot tanulmányának az a része, amely a német-osztrák vámunió következtében előállott helyzettel foglalkozik. *Sós* Endre tiltakozik az egyoldalu agrárpolitika ellen és figyelmezteti a gazdaságpolitika intézőit arra, hogy ne menjenek bele könnyelmüen ebbe a vámunióba, amely megfelelő rendszabályok nélkül a magyar ipar pusztulását és Budapest jelentőségének csökkenését hozhatja magával. — Nagyon örülnénk annak, ha *Sós* Endre sokirányu munkája mellett időt találna arra is, hogy *a budai kultureletbe* bekapcsolódjék.

Még a pestiek számára is meglepetés
billiárdverseny és sakk verseny termeivel, az újonnan átépitett Philadelphia kávéház, I., Alagut-u. 3. (Szinkörrel szemben.) Pompás FAGYLALT-ja közismert.
A kávéház emeletén külön termek

Széchenyi fürdő

Nem tudjuk igazán megbecsülni azt, amink van. Ez a magyarság tragédiája. Kevesen tudják, hogy a világ egyik legforróbb ásványvizét 1868-ban találták meg a Városligetben 970 m. mélységben. Budapest székesfőváros áthatva a fürdőügy fontosságától, felépitette a régi *Artézi*-fürdőt, amelynek gyógyhatásu ivókurájához a régi jó világban az öreg omnibuszokon Budáról is átkocogtak a vizivárosi és tabáni polgárok. A beteg asszonyok egy csapásra meggyógyultak és a bél- és gyomorbajosok egymásnak adták a hirt, hogy *Zsigmondy* Jenő forrása minden bajt meggyógyit. Ez a kénes-lugos hatásu hőviz messze földön határtalan elismerést szerzett magának, a köszvényes, rheumás, izületi bajokban szenvedők ezrei szabadultak meg betegségüktől. De a pompás gyógyhatásu forrás akkor kapott magának igazi méltó keretet, mikor a Városliget kifejlesztése és szépitése után a főváros felépitette a gyönyörü fürdőpalotát és a *Széchenyi*-strandfürdőt, amely monumentális méreteivel, kőbeöntött nemes formájával a magyar fürdők egyik büszkesége. Megtekintésére a külföldiek is idezarándokolnak. Alkalmunk volt a körséta-autócarok világvárosi méretekhez szokott nagyigényü publikumát megfigyelni: mind elragadtatással csodálták a festői környezetben épült hatalmas fürdőpalotát. A strandfürdőt 1927-ben adták át a közhasználatnak. Ha szép idő van, kevés az 1400 vetköző szekrény és kevés a 600 kabin. Gyönyörü terasszán pompás napfürdőt vesznek a vendégek. A főváros szociális érzékről tett tanuságot a népgőzfürdő létesitésével, amit a legszerényebb viszonyok között élő emberek is igénybe vehetnek. A Széchenyi-fürdő kiválósága ellenére megérezte a gazdasági pangás hatását, jóllehet *Zombory* Isván igazgató a szkfv. városgazdasági ügyosztállyal mindent elkövet, a világvárosi nivó fenntartására és emelésére. Az idei forró nyár remélhetőleg olyan tömegeket csal a *Széchenyi strandfürdő* bársonyos habjaiba hogy ez nem csak a fürdővendégek fizikumán, hanem a *Széchenyi - fürdő* kasszájában is éreztetni fogja jótékony hatását. *(Sz. J.)*

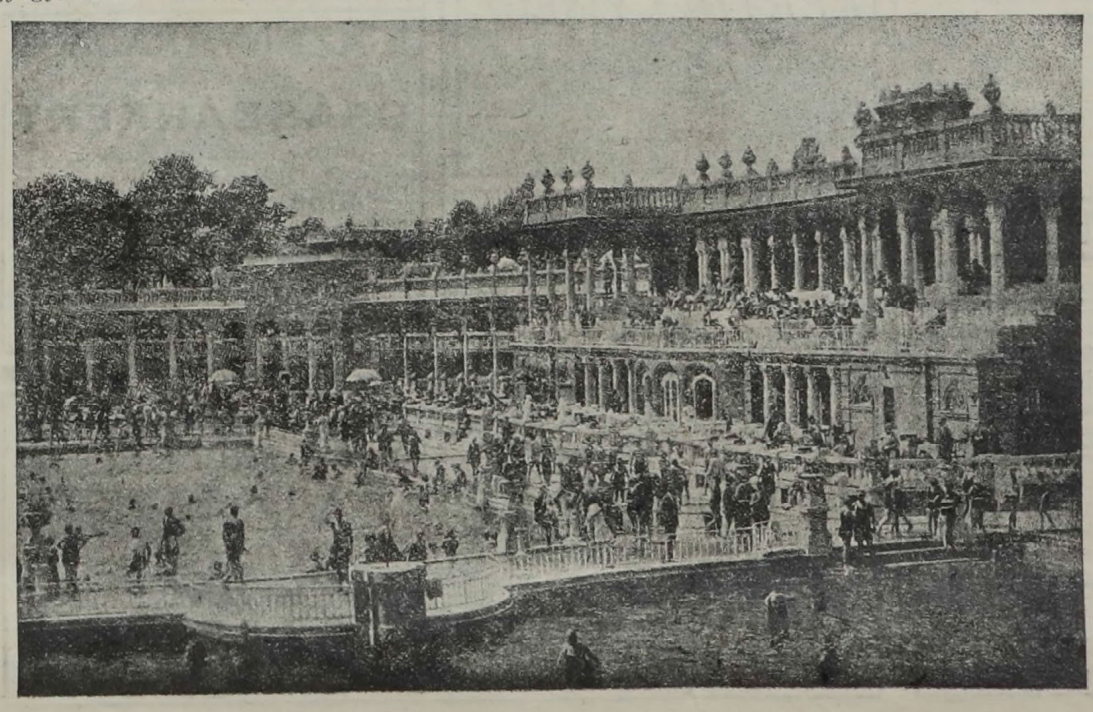

Sokezer fürdőző üdül a kánikulában a Széchenyi strandon

Parádés kocsisbort ajánl étlapján az újlaki *Sipos-féle* halászcsárda, melyet nagyrészt pesti vendégek kultiválnak, akik bizonyára tudják, hogy mi a kocsisbor, de nem tudhatják milyen jó a „parádés" kocsisbor. Ez a halászcsárda nagy látogatottságát bizonyára ezeknek a *különlegességeknek* köszönheti amiket az étlapon talál a vendég, amilyen többek között: — az ambició leves, — erdélyi fatányéros bugyival — erdélyi kürtős kalács — és vargabéles, — csupa jóizü falat.

Megjelent a Központi Statisztikai hivatal szerkesztésében megjelenő 1931. évi *Tiszti Cim- és Névtár,* amely tartalom és beosztás tekintetében teljesen megegyezik a legutóbbi — 1929. évi kötettel. A tervezett megjelenéssel szemben előállott késedelmet főleg a székesfővárosi tisztújitások okozták. A cimtár bolti ára 25 pengő. Megrendelhető a Statisztikai hivatalnál és a nagyobb könyvkereskedésekben és július 2-től kezdve kapható lesz.

BELLEVUE SZÁLLODA ÉTTERMEIBEN
ÉS TERASZÁN ESTE
TÁNC
Elsőrangú koncert- és tánczene Európa előkelő restaurantjai között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 5 pengős. Déli menü 2.50
Asztalrendelés: A. 528-84.

Auguszt pavillon
Gyönyörü parkja és pompásan berendezett helyiségei Buda előkelő közönségének kedvenc uzsonnázó helye.
Budán, I., Hidegkúti-út 22.

KÖZGAZDASÁG

Szerkeszti: **Szászhalmi József**

Közeledés Albániához

Az albánok, akikről azt mondják, hogy Nagy Lajos király olasz hadjárata után ottrekedt székely katonák ivadékai, már a háború előtt is rokonszenvvel viseltettek irántunk, amit egyrészt néhány lelkes hazánkfia ottani utazásának, kutató munkájának és irodalmi működésének köszönhetünk, hogy úgy nagyjában báró *Nopcsa, Bauer* ezredes, *László* Zoltán dr. az első albán szótárunk szerzője neveit említsük meg. Másrészt albánok mindig is szép számmal tartózkodtak Magyarországon, főleg mint vándorkereskedők és szezerdzsik (cukrászok).

Sok jó barátunk van odalenn a skipetárok honában, akik nagyban nélkülözik az albániai magyar és a magyarországi albán konzulátust, mert enélkül sem a politikai, sem a gazdasági viszony ki nem mélyíthető.

Lelkes barátaink közé számit a sasfiak honában maga őfelsége, az albánok királya: I. Zogu is.

A legkiválóbb albán újságíró, a „Siptári" című nagy lap szerkesztője: *Jassar Bey Ere-Bara,* volt mitrovicai beledije reiszi, nagy barátunk is mindig sürgeti a politikai és gazdasági kapcsolatok szorosabbá tételét.

Az albán kereskedők megbízhatósága és becsületessége közmondásszerű. Nagy érdeklődést mutatnak magyar sörök, ásványvizek, szörpök, liszt, cukor, vaj, zsír, magvak, gyógynövények, növényi gyógyszerek, fegyverek, konzervek és füstölt húsáruk iránt.

Hajrullah Szidky efendi, vámigazgató több izben megkereste szerkesztőségünket, hogy magyar cégek a kívánt árumintákkal miért nem küldenek le utazókat. Ne engedje át a magyar export a teret idegen államoknak, amelyek vetekednek az albánok barátságáért.

Tiranai értesüléseink szerint, rövidesen egy albán delegáció érkezik hozzánk, amely egyrészt a politikai-diplomáciai, másrészt a kereskedelmi viszonyok kérdéseit tárgyalni hivatott az illetékes tényezőkkel. A delegáció vezetőjének *Ghillardi* tábornok van kiszemelve, aki ismeri Magyarországot és Budapestet is, aki Albánia első katonájának egyike és a király bizalmasa.

Közgazdasági kapcsolatok a kelettel. A Hoover-javaslatot, ahogy azt a hozzánk befutott keleti szakjelentések megállapítják, — a Kelet országaiban is nagy örömmel fogadták. Új reménnyel indult neki nem egy keleti exportcég nagyobb üzletek lebonyolításának s *Magyarország iránt is nagyobb érdeklődés mutatkozik* Törökország, Albánia, Egyptom, Hedzsasz, Irak és Yemen részéről. Különösen *ásványvizek* és sör iránt nagy a kereslet.

Új fejlődés előtt a közúti közlekedés

A **BSZKRT** megtartotta ez évi rendes közgyülését *Folkusházy* Lajos alelnök-vezérigazgató elnöklésével. A közgyülésen a fővárost *Borvendég* Ferenc alpolgármester képviselte. Meleg szavakkal emlékezett meg *Folkusházy* Lajos vezérigazgató működéséről, mert az ő kitartó munkájának köszönhető, hogy a gazdasági viharok között a Beszkárt megállja a helyét. Az utasok száma 1929-ben 316 millió, 1930-ban pedig 304 millió volt. *A csökkenést természetszerüen követte a vasút bevételeinek visszaesése. A Beszkárt csak az üzemvitel gazdaságosságának fokozásával és takarékossággal tudta a vállalat pénzügyi egyensúlyát biztositani.* A teljesítmény közel 90 millió kocsikilométer volt, vagyis kereken hétszázezerrel több, mint az előző évben. A kocsik száma 1314-ről 1403-ra emelkedett, üzembe helyezték az 50 újtípusú középbejáratú pótkocsit, 18 távkapcsolású motoros és 12 pótkocsit; az 5 kocsiból összeállított vonatokkal a környék forgalmát gyorsan lehet lebonyolítani. *A kocsiparkot állandóan fejlesztik,* az új járóműveken kivül a régi kocsikat modernizálják. *A beruházásokat a nyugdijalaptól igénybevett kölcsönből fedezték.* Befejezték a Szent Imre herceg útja, Budaörsi út és alkotásutcai vonal épitését, most kerül majd a sor az arénaúti alóljárón át létesitendő közvetlen összeköttetés megépítésére. A Rákóczi úton a vágányokat középre helyezték, 75 új automatikusan működő elektromos váltót építettek. A megállóhelyeknél 30 új járdaszigetet létesitettek. Az új kocsiszín építése is elkészült. Nagyfontosságú újitás a bánhidai erőmű bekapcsolása, ennek keresztülvitelére megépitették a központi kapcsolóházat. Az áramellátás tökéletesitése érdekében az állomások berendezéseit számos új géppel egészitették ki és megszüntették a Pálffy uccai régi telepet. Nagyon érdekes az a kimutatás, amelyet a Beszkárt a villamos tarifákról állitott össze, amely szerint az átszállójegy ára Budapesten a békéhez viszonyitva 35%-al alacsonyabb. *A balesetek száma ebben az évben 11%-kal csökkent,* ami a személyzet alapos kiképzésének következménye. A svábhegyi fogaskerekü vasút nagy anyagi áldozatokat ró a társaságra. Az elmult évben az üzemi hiány több mint 100.000 pengő volt, amelyet szintén a vállalatnak kellett megfizetnie. A Beszkárt közlekedési adóval együtt *61,345.427 pengőt vett be,* a kiadások 61,177.688 pengőt tettek ki, a tiszta nyereség tehát *167.739 pengő,* amelyből részvényenként 11 pengő, jótékonysági célokra pedig 12.500 pengő kerül kifizetésre.

A Budapesti Kisipari Hitelintézet június 25-én tartotta meg közgyülését. Az intézet váltóállománya 9,433.676 pengő. A takarék- és folyószámla betétek összege 1,449.446 pengő. Kétes követelések leirására csupán 54.959 pengőt fordítottak, míg a behajthatatlan követelések összege 78.926 pengő. A kamatjövedelem 686.520 P, a tiszta nyereség 100.723 pengő. A mérleget kisérő jelentés megemliti, hogy a mult év súlyos gazdasági viszonyai az intézet teherbirását az eddiginél is súlyosabb próbára tették. *A folyósitás összege a kétszeresére emelkedett,* ellenben az egyes hitelek a kétezer pengő átlagról ezer pengőre csökkentek. Az intézetnek 11.5 millió pengő állott rendelkezésre kisipari és kiskereskedelmi hitelek folyósitására, ami száz százalékkal több, mint az előző évi hitelkeret. Sajnálattal állapitja meg azonban, hogy *súlyosan nélkülözi az alaptőkének a hat millióval megnövekedett hitelellátási feladattal arányban álló felemelését.* Erre nemcsak az intézet mobilitása szempontjából, hanem azért is mulhatalanul szükség van, hogy az iparossággal és kereskedőkkel szemben azzal a méltányossággal járhassanak el, amelyet a mai gazdasági helyzet indokolttá tesz. *A Kisipari Hitelintézet takarékpropagandája is szépen fejlődik,* takarékbetétben 429.000 pengőt helyeztek el az intézetnél és a *betétek emelkedése majdnem 20%.* Az előző évben több mint 40.000 pengőt helyeztek el a kőmüvestanoncok az intézetnél, ami az elmult évben 24.000 pengőre csökkent. A kisiparosoknak kiadott garanciális kötelezettségek 43.3 százalékkal növekedtek az elmult évben, személyi kiadását csak 14%-al szaporitotta és bár a hiteligénylők terheit lényegesen csökkentette és rendkivül kis kamatot számitott, mégis 100.723 pengő nyereséget mutat ki az intézet. A *Kisipari Hitelintézet* eredményes működése annak a kellően racionalizált, modern adminisztrációnak köszönhető, amelynek megszervezése *Szél* Jenő vezérigazgató nevéhez füződik. Nagy összegeket kihelyezni rentabilisan nem művészet és a *Kisipari Hitelintézet* bebizonyitotta, hogy racionális gazdálkodással az alacsony kamatláb és a leirások mellett is biztositható megfelelő jövedelmezőséget részvényeinek.

D. S. A. V. (Déli vasut) 1930 évi zárószámadásaiban *399.533 aranyfrank üzleti feleslget* mutat ki, amiből 19.000 frankkal a tartalékot növelték, a maradékot pedig részvények visszavásárlására használják fel. *Ennek végrehajtásával 120.000 részvényt vásárolnak vissza,* ugyhogy még 600.000 drb. marad forgalomban. A római egyezmény értelmében a magyar vonalak üzeménél mutatkozó 4.59 millió P üzemhiány nem a társaságot terheli. A kötvényalap jövedelmeiből 108.000 frankot a Regime Provisoire adósságok törlesztésére használnak fel. Az ingatlanok jövedelme az olaszországi ingatlanoknak az olasz államvasútaknak történt eladása következtében 332.000 frankról 69.000 frankra hanyatlott; *leirtak 49.000 frankot.* A semmeringi Délivasút Szálloda üzeme 32.000 frank nyereséget ért el.

A Szent Lukács Fürdő Rt. az 1930. üzletévi mérlegében 250.000 P alaptőke mellett *68.033 tiszta nyereséget* mutat ki. A június 27-én tartott közgyülésen javasolta az igazgatóság a *Thermal Szálloda rt.-nak a vállalatba való beolvasztását* és ezen egyesülés folytán szükségessé váló vállalati részvényeknek alaptőkeemelés kimondása nélkül történő megszerzését s értékesitését.

A Schwartzer Szanatórium junius 28-án tartotta meg Kékgolyó-utca 5. szám alatti helyiségeiben 21-ik évi rendes közgyülését. A vállalat 2 millió pengő alaptőkével működik és az 1930-as üzletévét kedvező eredménnyel zárta, amennyiben mérlegében *104.960 pengő nyereséget mutat ki* az 1929. évi 108634 pengő tiszta nyereséggel szemben. A szanatórium ingatlanai mindkét év mérlegében körülbelül *3 millió pengőre vannak értékelve,* mig a felszereléseket és leltárt *1 millió pengőre becsülik.* Tiszti fizetésekre és bérekre mindkét évben körülbelül *190.000 pengőt* adtak ki, az általános költségszámla pedig 270.000 pengőt tesz ki. Gyógy- és tápdijakból mind a két évben körülbelül *670.000 pengőt vettek be.*

Bauxit Trust *A. G.* igazgatósága foglalkozott a mult üzletévre vonatkozó zárszámadásokkal. Ezek az előző évi nyereségáthozattal együtt *342.662 svájci frank tiszta nyereséget* tüntetnek fel. Az igazgatóságnak az a javaslata, hogy a nyereség a tartalékalaphoz csatoltassék. Ezenfelül az igazgatóság a világgazdasági helyzetre való tekintettel szükségesnek tartotta, hogy még a mérleg előtt az alvállalatoknak az „Értékpapirok és érdekeltségek" számlán nyilvántartott részvényeiből 2,000.000 és az *alvállalatok ellen fennálló, az „Adósok" számlán nyilvántartott követelésekből 4,507.662 svájci frank összegü leirást eszközöljön.* Az átértékelés és leirás fedezetére a tartalékalapból 6,507.662 svájci frank vétetett igénybe, úgy hogy a művelet keresztülvitele után *a tartalékalap 2,000.000 svájci frankra fog rugni.*

Telek, ház, lakás

Lakáskeresők figyelmébe!

Budai lakások, telkek, házak és üzlethelyiségek iránt érdeklődők figyelmébe ajánljuk, hogy ezentúl

havonkit egyszer, külön mellékleten

összegyűjtve közöljük az errevonatkozó hirdetéseket és a hetenkint megjelenő rendes számokban

csak a legújabban beérkezett hirdetéseket

közöljük.

A Budai Napló lakáshirdető melléklete kapható lesz a

legtöbb dohánytőzsdében,

úgy Budán, mint Pesten.

a Budai Napló kiadóhivatala I., Bors-utca 24

TELEFON: 502-96

ÖRÖKLAKÁSOK: Széna-térnél elsőrendű utcai és kerti **EGYSZOBÁSAK, KETTŐSZOBÁSAK, HÁROMSZOBÁSAK** legteljesebb komforttal, körülcsempés mellékhelyiségekkel, épülő kertes palotában 1932 májusára beköltözhető: tárgyalások, előjegyzések II., Hattyú utca 7., építési irodában.

Budán augusztusra modern, hallos, 4 szobás csendes lakást keresek, villamos v. autóbuszvonal mellett 2700 pengőig. Választ *H. O.* jeligére a kiadóba. (151)

Budán Sósfürdőnél 3 szobás komfortos lakás árnyas kerttel, augusztustól kiadó. I., Bornemissza-u. 46. Telefon: Lá. 802 vagy a kiadóban: Aut. 502-96.

Kettő-három-négyszobás komfortos lakások, központi fűtéssel, melegvízzel, hároméves házban, budai **hegyekre** szabad kilátással, **kettőszoba** hallos, komfortos lakás, **négy szoba** hallos, urasági **angol cottage,** belső lépcsővel, saját központi fűtéssel, Horthy Köröndnél levő házakban, tulajdonos műépitésztől, Fadrusz-u. 6. Lágymányos 6—80 **azonnalra, augusztusra, novemberre** bérelhetők. (142)

Város az erdőben. Tisza István kertváros. A budai hegyvidék legszebb kertvárosa. Hüvösvölgy mellett. Festői kilátás. Magaslati fekvés, 150—300 négyszögöles árnyas erdőparcellák. Villany, vízvezeték, autóbusz. Előnyös fizetési feltételek. Dr. Keresztes Béla, VII., Damjanich-u. 30. Tel.: J. 431—56.

Még egy **3 szobás** és néhány **2 szobás** lakás hallal, modern kivitelben (központi fűtés, melegvízszolgáltatás, gőzszárító, stb.) **öröklakásként** vagy **évi bérért** kapható a **Vérmezőre néző** Attila-utca 95-99. számu társasház szövetkezet palotájában. **Farkasrét Hóvirág-u. és Torbágyi-út** között ujonnan parcellázott 18 drb. 140-170 négyszögöl nagyságu telkek déli lejtővel jutányosan esetleg részletre kaphatók. Ugyancsak **Pusztaszeri-uton** kilátással a Margitszigetre 300 négyszögöles gyümölcsfákkal beépitett telkek eladók. Bővebb felvilágositást nyujt:

STILUS ÉPITŐ R.-T.

irodája. Telefon: Automata 557—44 és 558—36.

A farkasréti telkek ügyében a helyszinen is lehet értekezni

Győri-út 12

szövetkezeti ház épül

Augusztus 1-én beköltözhető

Buda legkulturáltabb és legszebb helyén 4, 3, 2, 1 szobás háztartásos és garzónlakások dél és délnyugati fekvéssel, minden kényelemmel, feltünő olcsó áron előjegyezhetők

30%-os befizetés beköltözésig zárolt számlára.

Felvilágositás a helyszinen, telefon: Automata 552—70 és a kiadóban

BUDA LEGSZEBB KERTHELYISÉGE

Zsigmond-kávéház és étteremben,
II., Keleti Károly-utca 9
9 és 17-es autóbusz végállomás
Délután és este Brawe Boys Jazz TÁNC
Tulajdonos: ZSIGMOND LÁSZLÓ
a Spolarich éttermek volt igazgatója

Eljegyzési kártyákat a „Hollós Mátyás" nyomdában

Kertes öröklakások

Az elő! elő közönség bizalmától támogatott, legszolidabb alapon megszervezett, utánfizetésektől, percektől mentes épitési akciónk keretében, nov. 1-i beköltözéssel, fővárosunk legelőkelőbb részében megépitjük *nyolcadik társasházunkat* a Szent Imre-szobor mellett, 1, 2, 3 szobás (előkertre néző, hallos) villaszerü öröklakásokkal. 300 négyszög-öles *kert, hangfogó válaszfalak,* diitalan üzlethelyiségek. Tetszés szerint szövetkezet, vagy a tulajdonos nevére szóló telekkönyvezés. A Diószegi-uti „Hunnia-udvar"-ban még pár remek három-, négy-, ötszobás villaszerü öröklakás kapható. *Olcsó, fix árak.* Előnyös törlesztéses kölcsön. Kivánatra prospektus tervekkel, öröklakásvevőinknek nélkülözhetetlen, kibővitstt szaktanácsokkal.

„CENTRUM" HÁZÉPITŐ-VÁLLALAT

Horthy Miklós-út 9. (9-12, 3-E-ig. Lágym. 9-96

Társasházban a „CENTRUM" vezet!

Főútvonalon
II, Retek-u. 33-35. sz. alatt épülő sarok bérpalotában

üzlethelyiségek

valamint legmodernebb **2-3 szobás (hallos) lakások és 1 szobás garconlakások** augusztus 1-ére kiadók. Közelobbit:

IV., Bécsi-utca 5. II. em. 1
Telefon: Automata 824-59
ÜGYVÉDI IRODÁBAN

HUNGÁRIA

rádium tartalmú lithiumos gyógyforrás Budán, Erzsébethidnál

IVÓ-KÚRA

nyitva; reggel 7 órától este 6-ig.
Szénsavval telítve!

HARMAT-VIZ

Magyar Semmering Üdülő (Pension)
ZUGLIGETI-ÚT 19.
a „Szarvas" vendéglővel szemben

26 úri kényelemmel berendezett egy- és két ágyas szoba, minden szobában hideg-melegviz, központi fütés, fürdőszoba használat
Külön évszázados fákkal körütvett park. Saját napfürdő
Étterem elsőrangú konyhával

Róna Gábor
a Lipótvárosi Társas Kör vendéglőse vezetésével

IGAZI NYARALÁST
nyujt a pompás
CSÁSZÁRKERT
bácskai ételkülönlegességek, dunántuli borok
Singhoffer Antal
halászmester szabadtüzön készíti a
VALÓDI HALÁSZLÉT
kitünő zene
CSIRSZKA KONRÁD vendéglős

RÓMAI FÜRDŐ

ÓBUDA—AKVINKUM

Kitünő konyha. — A források napi hozama **160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz**

A szentendrei HÉV vasutnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

ÜVEG és porcellán-árukban
GÁL LAJOS Budán II., Széna-tér 7, VEZET
TISZTVISELŐK nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltétel

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirű céghez
I., Legedi-u. 19. Telefon: 530-33 **Béres Márton**

MOSDÓ KÖLNI VIZ FÉLDECI P 1·—, 1 DECI .. P 1·40, DECI .. P 2·50
LEGFINOMABB KÖLNI VIZ FÈLDECI P 1·50, 1 DECI .. P 2·30, 2 DECI .. P 4·40
KAPHATÓ:
KERPEL „SZENT ISTVÁN" GYÓGYSZERTÁRA
MARGIT KÖRUT 38 TELEFON; 5-16-19

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III., LAJOS-UTCA 148 SZ.

TELEFON: AUTOMATA 624—57
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett
Kölcsönöket folyósit váltóra, folyószámlára számlára, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, II., Fő-utca 9. szám

Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
Budai ingatlan-tulajdonosoknak gyors lebonyolitás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyújtunk
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

HUBERT
és Tsa B. T. Egészségügyi berendezések, csövek, Müszaki cikkek, fémgyártás
VI., Liszt Ferenc-tér 4. T. 222-67

Várkert kioszk
a budai Dunapart gyöngye!
Deák Sándor
a „Deák" kávéház volt tulajdonosa vezetése alatt
Pompás uzsonna!
Szolid árak!
Délután és este zene

Szebb — Jobb — Olcsóbb
RÁDIÓ
CSILLÁROK KELLÉKEK
NINCS PEST BUDÁN
Időt, pénzt takarit, ha itt vásárol
KRISZTINA RÁDIÓHÁZ
I., KRISZTINA-KRT 141
Telefonsz. Aut. 566-83
Kedvező fizetési feltételek

RUDAS Fürdő
radioaktiv hőforrás
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ FEDETT USZODA

Hallgassa meg a rádió révén közkedvelt E. STEPAT
orosz tiszti-zenekarát, aki minden este
ÓBUDÁN
A „KORONA" VENDÉGLŐ éttermében és kerthelyiségében, Korona-tér 2., hangversenyez.
Kitünő konyha ● Halászlé ● Jó borok ● Olcsó árak
5, 7, 9, 31 villamos. Autóknak beállóhely

Vadaskert
VENDÉGLŐ
Hüvösvölgyi végállomás. (Az uj vám mellet) Tenniszpálya, tekepálya, panzió.
JAZZ-TÁNC

LÖVÖLDE-VENDÉGLŐ
Pompás árnyas kert, különtermek, polgári árak
új tulajdonos
Dittmayer Andor

FEDEZZE FEL ÖN IS A SASHEGYET!

Sashegy a Belvárostól gyalog is csak 25 percnyire
Sashegy a Belváros hegye
Sashegy a Székesfőváros szivében — szivének jobbik oldalán
Sashegy az előkelő középosztály települő helye
Csak hegylejtőn lévő telkeket vásároljunk, ott van csak levegő, napsugár és kilátás
Ön gyermekei arcáról leolvashatja, hogy hol lakik:
nézze meg azután a sashegyi gyermekeket
Sashegyi telkeinkről prospektust küld:
KUBATULA részvénytársaság
Budapest, főpostafiók 77/0

Laptulajdonos: VIRÁG ÉS TÁRSA
Kiadásért felelős: Virág Béla.

Nyomatott a „Hollós Mátyás" nyomdában, Budán, I,. Bors-utca 24.
(Műszaki igazgató: Martinovits A.)

XXVIII. évf. 1047. sz.

Megjelenés: hetenkint kétszer

ELŐFIZETÉS:
Egy évre . . 24.— P
Negyed évre . 6.— P
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai féláron kapják

Budai Napló

1931. JULIUS HÓ 12

HIRDETÉSEK:
Egy hasáb széles, egy m/m. magas sor, egyszeri közlésénél 30 F. Szövegsor ára 2 P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, a közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRAÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I., Bors-utca 24. Telefon: Aut. 502—96
Hivatalos órák: Délután 4—6 óráig

Nyílt kérdésre — — nyílt válasz!

Mise után, a városmajori templom mellett, nagyobb társaság jelenlétében kedves évődéssel azt a kérdést intézte

HOCHENBURGER ANTAL
altábornagy

hozzám, hogy a polgári pártok erősítésére hozott-e a Budai Napló 25.000 választót?

A kegyelmes úr szíves engedelmével itt a nyilvánosság előtt válaszolok erre a kérdésre, mely talán nem is volt arra szánva, hogy nyilvános diszkusszió tárgyává tétessék, de a válasz talán sok félreértést előz meg és megvilágítja annak az újságnak a szerepét, mely oly különleges helyzetben van, mint a Budai Napló. Buda a székesfőváros egységének egyik nagyterjedelmű, geográfiailag elkülönített, ősi hagyományainál fogva vezetőszerepre hivatott része, amely természetadta kincsei — az egész emberiséget érdeklő gyógyforrásai révén — a város többi részétől megkülönböztetett elbánásra tarthat számot, más hivatást töltve be, mint a többi városrész. A Budai Napló ennek a városrésznek az érdekeit képviseli.

Kegyelmes Uram!

Azt méltoztattál kérdezni, hogy a Budai Napló hozott-e 25 ezer szavazót?

Engedd meg, hogy itt válaszoljak erre a kérdésre.

Nem hozott 25 ezer szavazót, *de megtartotta* azokat az uralmon lévő párt számára.

Megtartotta! — mert én soha a magánérdekemet nem helyeztem a közérdek fölé.

Mint lapkiadónak érdekemben állott volna, hogy állandóan helyi szenzációként ható híreket közöljek, ami csak úgy volna lehetséges, ha a közélet élén álló vezérek és a vezérkar egyes tagjait támadva, belenyulkálva azok magánéletébe, bizalmas körben elejtett megjegyzéseiket, másokról mondott véleményeket kihurcoltam volna a budai nagy nyilvánosság elé, — kávéházak és kurtakorcsmák pletykaéhes népe örömére.

Még azt sem tettem soha, hogy engem és lapvállalatomat sulyosan és anyagilag érintő sérelmek esetén, amikor egyénileg és élőszóval kiforrott belőlem az elkeseredés, — hogy én azt a nyilvánosság előtt toroltam volna meg lapomban.

Ismerem egyes pártvezérek életét gyermekkoruk óta, az életük nagy támadási felületet tárt elém, — és én — talán más párton állva — soha ezt lapomban fel nem használtam ellenük.

Árthattam volna sok embernek anélkül, hogy a köznek szolgáltam volna és nem tettem meg.

Heccelhettem volna *vallásfelekezetek* ellen, — mindennap nyujt rá alkalmat, — és tányérozhattam volna a nevetők között, — de én nem kerestem az olcsó érvényesülést, hanem szolgáltam a társadalmi *békét*.

Mutassatok nekem bárkit, bármely pártból, akinek a cselekvését az én lapom ne kisérte volna meleg elismeréssel, ha azzal Buda érdekeit szolgálta? Örömmel háláltam meg így budai polgártársaim nevében a becsületes *„munkát."*

A „Béke és Munka" jelszava Budán született jelszó.

Szíthattam volna a *gyülölséget*, ha helyet adtam volna lapomban azoknak az egymásra förmedéseknek, amiket a bor, a kártya, a szerelem váltott ki és vetett papírra. Iróasztalom egyik ládafia szinültig telt ilyen irásokkal és piacra dobva azokat, fellángolt volna a gyülölség egészen a fúrkósbotig.

Nem tettem.

Felszínen tarthattam volna apró és nagy panamákat, amikről jegyzőkönyvek és okmányok állottak rendelkezésemre, amikkel az irigy gyülölet kereste szereplő egyének romlását, de eltoltam azokat magamtól és eltoltam ezzel azt a halom pénzt, amit innen vagy onnan szerezhettem volna irással, vagy hallgatással. De *nem romboltam tekintélyeket!*

Talán, — ha az ellenkezőjét cselekedtem volna, mint ahogy cselekedtem, — talán több részre szakadt volna Buda társadalma, — talán alkalmasabbá vált volna itt a talaj a nemzetellenes izgatásra, — talán gyorsabb meghallgatásra lelnek a „világszabadság" cimü eszmék és — talán lemorzsolódott volna sok-sok ezer választó a kormányzópárt tömegéről.

És ha nem vittem volna be a budai polgár öntudatába vezérgondolatnak a gyógyforrások révén való megváltás gondolatát, mely ma a folyton szegényedő, lerongyolt budai polgárságot a jobb jövő reménységével kapcsolja szorosabban egymáshoz, — talán egymás ellen harcolna a ma egységesnek mondott polgári tábor minden zászlóalja.

Ha nem is hoztam tehát 25 ezer választót, de itt tartottam őket a zászló alatt.

A politikusok már régen szétverték volna.

Mély tisztelettel üdvözöl

Viraág Béla

Kelet felé...!

Feltűnt Budán, hogy ez a kizárólag Buda érdekeit szolgáló újság, — most keleti ügyekkel is foglalkozik, azoknak rovatot nyitott, holott azelőtt — minden Budától távol álló kérdés — távol állott a laptól is. Az évtizedes harc Buda idegenforgalma érdekében megérlelte bennünk azt a tudatot, hogy ezt csak *Kelet felől* várhatjuk, és ha itt lesz a Kelet, önkéntelenül ide tódul a Nyugat is. Azt azonban, hogy a Kelet felénk jöjjön, csak úgy érhetjük el, ha mi is a Kelet felé megyünk. Hat éves munkával kiépítettük keleti összeköttetésünket és ez az első szál, mely összefüzi a turáni népeket.

Diplomáciai bonyodalomra szolgáltatott okot a szerbiai titkos mozgósításról közölt és a balkáni irodáktól érkezett hírünk, amelyet a balkáni emigránsok bécsi irodája is megerősített. Az olaszországi lapok átvették ezt a hírünket és szenzációként közölték, amelyet a szerb kormány megcáfolni nem tudott. A közlemény megjelenését bűnül tudták be Lukovich budapesti szerb követnek és e hó 7-én hirtelen és váratlanul felmentették állásától.

A Begum kincse

— Tízmillió font alapitvány mohammedán kulturcélra. —

India leggazdagabb mohammedán fejedelemnője: *Bhopal begum*-ja fia javára lemondott a trónról és életének hátralévő részét a mohammedanizmus szervezésének szenteli. Hatalmas, szinte mesébe illő vagyonából tiz millió angol fontot (kb. 270 millió pengő) kitevő kegyes alapitványt tett muzulmán vallási és kulturális célokra. Ez a kiváló fejedelemnő, aki túl van a hetven éven, történelmileg is értékes uralkodó egyéniség. A muzulmán propagandabizottság ügyeit egymaga irányítja, vagyonából iskolák, kórházak, mecsetek keletkeznek. Erélyes, bölcs, jószívű uralkodó volt, akit alattvalói rajongásig szerettek. Országa hűbéri viszonyban áll az angolokkal és második legnagyobb mohammedán állama Közép-Indiának. Terjedelme 7000 négyzetmértföld. Jó termő, egészséges vidéken terül el a birodalom, kitünő vasuti vonalai vannak, hegyek, erdők, vizek tarkítják területét. Fővárosa Bhopal s azonkivül több nagyobb városa is van még ennek az érdekes muzulmán vazallus-államnak. Jelenleg a Begum fia: *Hamidullah Khán* uralkodik, aki nagy sportférfiú és India legelső pólójátékosa. Édesanyja a muzulmán nők iskoláztatása érdekében különös érdemeket szerzett, amiért a legelső indiai mohammedán egyetem díszdoktorává avatták. A fenséges asszony nemrég adománnyal tetézte az amúgyis fejedelmi alapitványt, mely szoros kapcsolatban áll *Budun* (Buda) zarándokhellyel és igy Buda idegenforgalmát is szolgálja. *(L. Z.)*

Utóhangok a választáshoz

Talán egyik párt sem használta ki a választásoknál is csak nehezen elfogadható trükköket és kortesfogásokat oly mértékben, ahogy azt a Friedrich párt tette. Egyenesen rápályázott az alantasabb műveltségü keresztény választók tájékozatlanságára, amikor egy nagyon izléstelen beállitással támadta meg a keresztény pártot, irván a következőket:

> Keresztény Testvér! *Tudd meg, hogy* a nagy fajvédő, az agyonreklámozott keresztény vezér, *Wolff* Károly, *Lédermen Mórt, Glückstahl Samut a* főváros örökös bizottsági tagjává választtatta, a keresztény Városháza és a magyar nép nagyobb dicsőségére. Keresztény Testvér! *Tudd meg,* hogy Wolff Károly a parlamentben ellene szavazott a hadiköltsön valorizációjának! Ne féltsétek a kereszténységet Friedrich Istvántól, aki nélkül *a most nagyhangú urak sehol sem volnának.* Velünk kell szavaznod! Hazafias üdvözlettel a Keresztény Ellenzék. Friedrich Párt. (Nyomatott: Ábrahám és Sugárnál, Budapest. — Felelős kiadó: *Palágyi István.)*

Szinte megdöbbentő ez a merészség, amellyel Palágyi István úr ezeket a valótlanságokat röplapokon merte szétszórni Budán. Mindenki tudja, hogy Glückstahl Samu és Lederman Mór nem a Wolff-pártnak köszönhetik örökös tagságukat, hanem a saját maguk értékének. Különben is ezt az értéket emeli a Friedrich párt, amikor ezen a röpcédulán azt jelenti ki, hogy még a Wolff párt is elismerte ezeket az érdemeket.

*

Egészen más elbirálás alá esik egyik óbudai olvasónk levele, akinek ellenzéki hangulatu szatiráját menti a szellemesség, amellyel azt megírta. Az *új dunai hidak*, főleg pedig az óbudai híd építésének elhúzódása fölött keseregve azt irja, hogy:

> „Budapesté a dicsőség, hogy a rengeteg légvár mellé megépitette az első két léghidat. Az a tendenciózus beállitás, mintha a két léghíd csak azért épült volna, hogy bizonyos budai politikusok rajtuk a pesti parlamentbe jussanak, légből kapott koholmány."

E levélben a tévedés ott van, hogy a két dunai híd már tényleg épül, a vas alkatrészek már készülnek, a szükséges telkeket már kisajátították, a hídfőket már töltik és a hídtervek már részletes kidolgozás alatt állanak.

A második tévedés az, hogy dr. *Kozma* Jenő se mint városi vezérpolitikus, sem pedig, mint országgyülési képviselő, azokat *a pozitiv kijelentéseket* nem tehette volna meg, ha nem volna biztos tudomása arról, hogy a hidak *tényleg felépülnek*.

Már megint sérelem érte Budát!

Budapest idegenforgalmi fellendülése sokkal nagyobb lehetne, ha az idegenforgalmi közegek Buda propagálását komolyabban végeznék.

A nyári hónapok alatt Budapestre érkező külföldiek túlnyomó része Buda kedvéért jön és él itt s igy nyilvánvaló, hogy ősi Buda gyakorolja az idegenekre a legnagyobb vonzóerőt világraszóló gyógyforrásaival és oly természeti szépségekkel, hogy ezeknek csak egy parányi része is elegendő volna valamely osztrák, vagy francia fürdőhely sikeres propagálására.

A főváros idegenforgalma legjelentékenyebb nyáron. El kell tehát dönteni azt, hogy milyen címen hirdessük külföldön,

világvárost hirdessünk tehát, vagy fürdővárost?

A válasz erre a kérdésre könnyü, ugyanis *Európában számos, Budapestnél nagyobb és régóta szervezett propaganda szerint idegenforgalmi központként beállitott város van,* de olyan város,

amely nagy gyógyhatású fürdők tömegével,

a környék lebilincselő s egyben felüdítő természeti szépségeivel rendelkezne, nyugodt megfontolással leszűrt véleményünk alapján *nincs ezen a földrészen,* bármerre is kutassunk a térképen.

Tehát Budapest *fürdővárosi jellegü hirdetése* a legcélszerübb, ahol *Buda a fürdőhely,* Pest az elmult évtizedek alatt amerikai méretekben fejlődő nagyváros. És mégis mi történik?

Nemrég osztatlan örömmel vette tudomásul a magyar sajtó, hogy a

Bécs—Budapest közötti új országúton városközi autóbuszjáratot indított meg

a két város érdekelt vállalata. Az új autóbusz is a Bécsből érkező s Budára tartó fürdővendégeket hozza. Ezért nem értjük azt,

miért nem létesitett a magyar vonalvezetőség a dunajobbparti részen, Budán, állomásokat?

ahol az amúgyis Buda fürdőibe vágyó közönség leszállhatna? Miért visszük át előbb külföldi vendégeinket Pestre, mikor ide úgyis visszatérnek?

Miért kap minden kiváltságot Pest? Miért szenved mindig Buda?

Pedig a *bécs—budapesti autóbusz* egyik felbecsülhetetlen előnyét jelentené vasúttal szemben az a körülmény, hogy a város szivéig közlekedik. Ez az előny azonban a mostani helyzetben teljesen elesik; az *Oktogon-téri végállomás* nem jelent többet, mint akármelyik vasúti pályaudvar, ahonnan az utasnak újabb közlekedési eszközt kell igénybevennie, hogy szállójába jusson. De ha már — előttünk ismeretlen okból — ragaszkodnak is az Oktogon-téri végállomáshoz, vezessék a vonalat a legrövidebb úton, Margit-híd—Lipót- és Teréz-körúton át s ne akarják a határás úttól elcsigázott utasoknak a félvárost megmutatni.

Az utasok ily állapotban úgy sem fogékonyak semmi szépség iránt s csak tisztálkodásra, pihenésre vágynak. Ezt a tényt kell az autóbuszvállalatnak szem előtt tartania s eszerint állapitani meg a vonalvezetést, ami logikusan és célszerüen csak úgy lenne megoldható, ha az autóbusz végighaladna a Fő-utcán, Lánchid- és Döbrentei-utcán, Gellértrakparton át a Gellértszállóig, onnan a Ferenc József-hídon, Ferenc József-rakparton, Mária Valéria-utcán át a Dunapalota szállóig, majd a Dorottya-utcán át a Vörösmarty-térig, mint végállomásig. Innen esetleg a Royal szállóig és vissza. Ez útirány mellett szól az a körülmény, hogy igy útba esik a Császár-, Lukács-gyógyszállók s az Esplanade-szálló komplexuma, a Rudas-Gyógyszálló, Gellértszálló s túl a Dunán: Bristol, Carlton, Hungária, Vadászkürrt- és Dunapalota-szállók. Mind e helyeken természetesen feltételes megállók létesitendők, ahol az illető szálló megbizottja fogadná az előre bejelentett, vagy várható utasokat. A Vörösmarty-téri végállomást pedig indokolttá teszi az, hogy itt van a fővárosi autóbuszforgalom gócpontja, itt a két repülővállalat: a Cidna és Malert irodája s közvetlen közelben a Menetjegyiroda s az Ibusz.

És ha már úgy van, ahogy van, akkor érthetetlen marad, hogy a Bécsből érkező idegent éppen a vidéki kis városokra emlékeztető Óbudán át hozzuk a belső városba, ami kóstolónak hitvány, vizitkártyának silány.

Miért nem közlekedik ez az autóbusz Solymártól Hidegkúton át a Hüvösvölgybe, ami félórával megrövidítené az utazást és Budapestet egészen másképen mutatná be a külföldnek. Ha rossz az út, ki kell építeni.

A legszebb fasorban, káprázatos kilátásokkal, szép villák sorai között érkezne meg az idegen.

Blum György

Nincs végrehajtva az új fürdőtörvény

Budapest Fürdőváros Egyesület ülése

A magyar fürdőügyet évek óta intéző parlament, a Budapest Fürdőváros Egyesület július hó 2-án ült össze dr. *József Ferenc* főherceg meghívására, hogy megsürgesse az új magyar fürdőtörvény Budapestre vonatkozó részének és rendelkezésének végrehajtását. Ezen a választmányi ülésen résztvettek többek közt a következők:

József Ferenc dr. főherceg, Szviezsényi Zoltán dr., Skerlecz Iván báró, Tormay Géza államtitkár, Tasnády Szücs András államtitkár, Hlinka Béla, Bánlaky Géza, Ringer Lajos dr., Dalmady Zoltán dr., Drasche Lázár Alfréd, Wenhardt János dr., Marenchich Ottó, Vértes Emil, Peller Imre, Ligeti Lajos, Baranski Gyula dr., Grünwald Béla dr., Tábori Kornél, Viraág Béla és mások.

Napirend előtt az elnök beleegyezésével *Hegedüs* Ármin építész, főtanácsos szólalt föl és kifogásolta, hogy a Fürdőváros Egyesület a városi és magánkézen lévő fürdők érdekében elnézte azt, hogy a Magántisztviselők Biztositó Intézete a Bethlen-téren épitendő új kórházban nagyarányú vízgyógyintézetet állitson és ezzel tagjait kivonja a budapesti fürdők látogatói közül.

Szviezsényi Zoltán dr. min. tan. a Fürdőváros Egyesület ügyv. igazgatója hivatkozott az egyesület alapszabályaira, amelyek védik a fürdők erkölcsi és anyagi érdekeit és úgy értesült, hogy ez az új hidegvízgyógyintézet mintegy 80.000 tagot vonna el a fürdőktől, tehát kötelessége volt az egyesületnek ez ellen állást foglalni.

Tiltakozott e terv ellen *Pajor* Sándor szanatóriumtulajdonos is és bizonyos megoldásra adott módot *Dalmady* Zoltán dr. indítványa, mely szerint nem kifogásolja a Fürdőváros Egyesület azt, ha a Bethlen-téri új kórházban csak az ott gyógykezelés alatt álló betegek használják a kórház új vízgyógyintézetét.

Ezután áttért az egyesület a napirendre és dr. Szviezsényi Zoltán felolvasta azt a memorandumot, amelyet a Budapest Fürdőváros Egyesület terjeszt a kormány elé.

MEMORANDUM.

A gyógyfürdőkről és gyógyvízforrásokról szóló általános rendelkezéseket tartalmazza az 1929. évi XVI. törvénycikk. Ez a fürdőtörvény *kerettörvény,* amely tág felhatalmazásokat biztosit a magy. kir. kormánynak a szükségesnek mutatkozó rendeletek kiadására.

Ez a felhatalmazás különösképen vonatkozik a Balatonra és Budapestre,

amely *utóbbinál* különleges szempontokat kell figyelembevenni, mert az *nem alkalmazható az egyéb fürdőhelyekre.*

Budapestre nézve főképen a *gyógyhelyekre és üdülőhelyekre,* továbbá a kisajátításokra és

a gyógyhelyi bizottság (kurkomisszió) megalakitására

adja meg a kormánynak a felhatalmazást, hogy rendeleti úton léptesse életbe a

Budapest fürdővárosra

vonatkozó szükséges intézkedéseket. Ez a törvényben adott felhatalmazás meglehetősen tág jogot biztosit a magy. kir. kormánynak és éppen azért teljesen indokolt

az érdekeltségeknek és a Székesfővárosnak, mint ugyancsak egyik legnagyobb fürdőtulajdonosnak az az állásfoglalása,

hogy a fürdőtörvény általános rendelkezéseitől eltérően a Budapest fürdőire vonatkozó rendeletek az *ő meghallgatásukkal* adassanak ki.

A parkok, közterületek, vízművek és egyéb közművek létesitése terén — a fürdőtörvény indokolása is kimondja, — a Székesfőváros nagy gonddal és áldozatkészséggel évről-évre fejleszti és valóban mintaszerű létesítményekkel gazdagítja a fővárost.

A törvényben biztosított felhatalmazás alapján feltétlenül rendeleti szabályozás alá tartozik azonban

a gyógyhelyek védőövezeteinek kijelölése, a gyógyhelyi bizottság létesítésének, szervezetének és hatáskörének, továbbá bevételeinek megállapítása,

új fürdőtelepek engedélyezésének mikéntje, a kisajátítás szabályozása, a Budapestre kiterjesztendő adó- és illetékkedvezmények megállapítása.

Minthogy Budapest nem kizárólag gyógyhely és fürdőtelep, hanem Magyarország metropolisa, a kereskedelmi és gazdasági élet centruma és meglehetősen kiterjedt ipari központ, mindezen érdekek összhangbahozatalával kell a fürdőtörvény végrehajtási utasításának készülnie. Budapest fürdőinek szerencsés elhelyezkedése következtében nem lesz nehéz a látszólag heterogén szempontokat összeegyeztetni, minthogy a gyógyfürdők és források túlnyomó része olyan helyeken van, melyek egyrészt a további fejlesztésre alkalmasak, másrészről az ipartelepek meglehetős nagy távolsága nem veszélyezteti a fürdőknek közérdekü szempontjait.

Az elhatárolás és a fürdőzónák megállapítása nem lesz nehéz feladat. *Néhány ipartelep áldozatul fog esni* ugyan a rendelkezésnek, de

azok a hatalmas nemzetgazdasági értékek, amelyek Budapest fürdőiben és ásványvizeiben mutatkoznak,

bőséges gazdasági erőforrásokat jelentenek. Egyébként

az ipar és kereskedelem érdekei azonosak az idegenforgalom érdekeivel,

mert Budapestnek és Csonkamagyarországnak megfogyatkozott vásárlóerejét az idegenforgalom új fogyasztópiacaival kell megnövelni. Nincs benne semmi kétség, ha Budapestre tudjuk irányítani főkép a rheumabetegek ezreit, azok

mint vásárlók a budapesti kereskedelemnek és iparnak új éltető erőforrásaivá válnak.

Éppen azért Budapesten a fürdők fejlesztésének problémája nem kizárólag egynéhány fürdő és szálloda magánügye, hanem

az egész gazdasági élet vitális érdeke.

Nehézségeket fog okozni annak a kérdésnek az eldöntése, hogy Budapesten

ki a fürdővendég, ki fizessen gyógyhelyi illetéket,

mely területekre terjedjen ki a gyógyhelyi illetékeknek a beszedési joga és különösképen

milyen érdekeltségekre hárittassanak a mulhatatlanul szükséges fürdőpropaganda költségei,

a tudományos kutatás és a fürdőélet kialakitásához feltétlenül szükséges intézmények létesítése.

Az alábbiakban az összes érdekelt tényezők meghallgatása után a következő intézkedéseket tartjuk rendeleti úton szabályozandóknak:

GYÓGYHELYEK, FÜRDŐZÓNÁK.

Budapest területén Budapest gyógyhelyei három fürdőövezetbe tartoznak: — *I. Fürdőövezet:* a Gellérthegy, a Tabán, a Dunának a Lánchíd -s Ferenc József-híd között elterülő mindkét partisétánya és az azokon épült ingatlanok, fürdők, gyógytényezők, szállodák és a fürdők érdekeit szolgáló egyéb létesítmények. — *II. Fürdőövezet:* a Szent Lukácsfürdő, Császárfürdő, Szent Margitsziget és az ezekkel összefüggő területek, parkok, stb. — *III. Fürdőövezet:* a Széchenyifürdő a Városligettel, továbbá az Andrássy-út és a városligeti fasor által határolt területek és azon létesített gyógyintézetek és a fürdők céljait szolgáló egyéb létesítmények.

VÉDŐÖVEZETEK.

Budapest területén a fürdőövezetbe csupán olyan területek tartoznak, ahol a gyógytényezők csoportosan és megfelelően kiépitve találhatók együtt.

A fürdőövezeteken kívül *védőövezeteket* is kell kijelölni, főképen a *budai hegyvidék,* a *keserüviztelepek* és a még ki nem épitett gyógyfürdők védelmére.

A budai hegyvidék külön védőövezetbe tartozik,

s az itt létesitett szanatórium, fürdők, egészségügyi intézmények, szállodák ugyanazokat az illeték- és adómentes-

Ki mint vet, úgy arat, MAUTHNER magnál jobbat sehol sem kaphat!
MAUTHNER ÖDÖN magtermelő és magkereskedelmi részvénytársaság
Alapitási ev 1874. Telefon: 463—65.
SÜRGÖNYCIM: MAUTHNERÉK, BUDAPEST.

MAUTHNER MAG

Központ: VII., Rottenbiller-u. 33. - Fióküzlet: IV., Kossuth Lajos-u. 4.

Nagy főárjegyzék, mely növényárjegyzéket is tartalmaz, ingyen és bérmentve.
a Ferencrendiek templomával szemben.

SZENT
G·E·L·L·É·R·T
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet, hullam- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet

séget és kedvezményeket élvezik, mint amelyeket a törvény az üdülőhelyek számára biztosít. A budai hegyvidéken

üdülőhely elnevezés megilleti a Svábhegyet, Hüvösvölgyet és Zugligetet.

A rómaifürdő és környéke, amelynek fejlődési lehetőségei nagyok, védett területhez tartozik.

GYÓGYHELYI BIZOTTSÁG.

A gyógyhelyi bizottság a gyógyhely *önkormányzati szerve* és melléje Budapest területén véleményező és tanácsadó szervként

gyógyhelyi választmány

alakítható.

Budapest területén legfeljebb 20 tagból álló gyógyhelyi bizottság alakítandó, melybe a népjóléti, kereskedelemügyi, pénzügyminiszter, továbbá az Országos Forrás- és Fürdőügyi Bizottság, a Székesfőváros Tanácsa és az érdekeltségek választanak tagokat. A Budapest Fürdőváros Egyesület elnöke tisztánél fogva tagja a bizottságnak. A gyógyhelyi bizottság elnökét és alelnökeit a Kormányzó nevezi ki hat évi időtartamra.

A gyógyhelyi bizottság feladata a fürdők érdekeit célzó és előmozdító javaslatok előkészítése. A fürdők forgalmáról és a fejlődés arányairól statisztikát vezet. *Beszedi és kezeli a gyógyhelyi illetékeket* és dönt ezeknek hováfordításáról. Bevételeiről és kiadásairól rendes költségvetést készít és ezt jóváhagyás végett a népjóléti miniszterhez terjeszti fel a székesfőváros polgármestere útján. A gyógyhelyi bizottság ügyrendjét a népjóléti miniszter hagyja jóvá.

A GYÓGYHELYI BIZOTTSÁG JÖVEDELMEI.

A gyógyhelyi bizottság eredményes munkásságát szolgálja, ha állandó bevételek fölött rendelkezik és több évre beosztott egységes munkaprogramm alapján dolgozik. Budapesten ezidőszerint még kevés a fürdővendég és így a gyógydíjak nem jelentenének olyan összeget, amelyből nagyobbvonalú propagandát lehetne kifejteni, s így szükséges, hogy egyéb erőforrások is rendelkezésre álljanak, és a Székesfőváros, mint a legnagyobb fürdőtulajdonos, az idegenforgalmi alap költségvetésének 10%-ával járuljon a gyógyhelyi bizottság költségvetéséhez.

A gyógyhelyi bizottság a fürdőövezetek területén lévő ingatlantulajdonosoktól esetenkint megállapítandó kulcs szerint gyógyhelyi illetéket szed, mely ingatlanonkint az évi 20 pengőt nem haladhatja meg. A fürdőügyi intézmények a három napon túl tartozkodó vendégek után mérsékelt illetéket fizetnek *gyógydíj* címén.

A népjóléti, a belügyi és pénzügyminiszter egyetértően minden külföldre utazó magyar honos útlevelére, rendes

útlevelek után 1 pengő gyógyhelyi bélyeget,

a *kedvezményezett* útlevelekre pedig *50 filléres* gyógyhelyi bélyeget ad ki.

ORVOSI SZAKBIZOTTSÁG.

A közegészségügyi szempontokat a székesfőváros *tisztiorvosa* hivatott elsősorban érvényesíteni és a fürdők mellett működő orvosokból alakított szakbizottság, amelynek adminisztrativ költsége fedezetéről az évi költségvetésben a gyógyhelyi bizottság gondoskodik.

GYÓGYHELYI VÁLASZTMÁNY.

Budapest területén számos intézmény, társadalmi szerv és érdemes testület működik egyrészt az idegenforgalom emelésén, másrészt Budapestnek fürdővárossá való kiépítésén. E társadalmi szerveknek további bekapcsolódása a gyógyhelyi bizottság működésébe fölötte kívánatos és éppen azért egy 60 tagú gyógyhelyi választmány alakítandó. Ez a testület véleményező szerv, amely a gyógyhelyi bizottság elé javaslatokat terjeszt. Legcélszerűbb, ha ez a gyógyhelyi választmány a *Budapest Fürdőváros Egyesület* keretein belül alakul meg. A Fürdőváros Egyesület mindenkori elnöke tagja a gyógyhelyi bizottságnak is. Az Egyesület felöleli a Budapest fürdőügyével és idegenforgalmával foglalkozó összes érdekeltségeket és testületeket és számos más közéleti tényezőt.

József Ferenc dr. főherceg felhívta a választmány tagjait, hogy a kérdéshez szóljanak hozzá. *Tasnády Szücs* András államtitkár megállapította, hogy a fürdőjavaslat tág teret nyit minden szükséges pótlásnak. *Reiner* Ede dr. az orvosokból alakult fürdőbizottságot is szeretné bekapcsolni a munkába, amely bizottság ősszel kezdi meg működését. *Grünwald* Béla dr. a védett fürdőterületbe kéri felvétetni a Margithíd és Lánchíd közötti rakodópartot. *Wenhardt* János dr. kívánatosnak tartja, hogy a kurkomissióba bevétessék a meteorológiai intézet kiküldötte is, amit mindenki helyeselt és Massány Ernő dr. nevét emlegették.

Különös élénkséget váltott ki *Baranski* Gyula felszólalása, aki

egész Buda számára követelte, hogy védett fürdőterületté nyilváníttassék,

amit a forrásvizek feltörésével és váratlan jelentkezésével is megokol.

Tormay Géza államtitkár azt ajánlotta a választmány figyelmébe, hogy a Fürdőváros Egyesület sürgesse a miniszternél a fürdőügy irányításához szükséges anyagi eszközök biztosítását.

Ligeti Lajos szanatóriumi igazgató felszólalásával, aki autóbuszjáratot sürgetett a Hüvösvölgybe és Hárshegyre, ért véget — az elnök éltetésével a választmányi ülés és ezzel a fürdőügy parlamentjét az elnök elnapolta őszig.

*

József Ferenc dr. főherceg vezetésével másnap küldöttség tisztelgett

ERNSZT SÁNDOR DR.

népjóléti miniszternél, amely küldöttségben résztvettek: *Tormay* Géza dr. államtitkár az Idegenforgalmi Országos Tanács képviseletében, *Tasnády Szüts* András államtitkár az IBUSz képviseletében. A székesfővárosi fürdőket *Bánlaky* Géza képviselte, a többi érdekeltségek képviseletében pedig *Dalmady* Zoltán dr. egy. tan., *Saxlehner* Kálmán és *Porzsolt* Béla krmftanácsosok és *Szviezsényi* Zoltán dr. a Fürdőváros Egyesület ügyv. igazgatója jelentek meg. A Főhercg tájékoztató beszéd kíséretében nyújtotta át a miniszternek a memorandumot, amely az összes érdekeltségek aláírtak. *Tormay* Géza államtitkár az Idegenforgalmi Országos Tanács képviseletében pártolta az előterjesztést. *Dalmady* Zoltán dr. egyetemi tanár külön figyelmébe ajánlotta a miniszternek a reumakórház létesítését. A miniszter kijelentette, hogy Budapest gyógyértékeit ő is igen nagyra értékeli. A végrehajtási utasítás kiadása előtt az érdekelteknek jogos és méltányos kívánságait figyelembe óhajtja venni.

ZUGLIGETI PANASZOK

A Zugligeti Egyesület közgyűlése

A *Budapest-Zugligeti Egyesület* június 27-én rendezte 39. évi rendes közgyűlését *Manninger* Vilmos dr. m. kir. kormányfőtanácsos, egyetemi tanár vezetése alatt, amelyen megjelentek többek között: — *Zerkovitz* Imre dr., *Sigray* István alelnökök, *Berczel* Jenő dr. m. kir. kormányfőtanácsos, Budapest székesfőváros ny. alpolgármestere, *Ronay* Károly dr. m. kir kormányfőtanácsos, kir. közjegyző, *Huszár* Elemér dr. zugligeti lelkész, *Oszoly* Kálmán székesfővárosi törvényhatósági bizottsági tag, *Eperjessy* István dr. székesfővárosi tanácsjegyző, *Tamásy* Béla dr. tiszti orvos, *Fuchs* Emil építész, lovag *Fakh* József, *Entele* Ferenc dr. póstahivatali igazgató, *Hrabovszky* József építész, *Wladárczyk* József dr. főorvos, *Steingassner* Imre dr. orvos, *Aigner* Ottó póstafelügyelő, *Kalmár* István gyógyszerész és mások számosan.

MANNINGER VILMOS dr.
elnök

megnyitó beszédében reámutatott arra, hogy 6 évvel ezelőtt, amikor az egyesület működésének hosszabb szünetelése után átvette az elnökséget, tisztában volt a reánehezedő nehéz feladattal és az erőviszonyokkal. Első célja volt egységes munkatervet kidolgozni, ami teljes mértékben sikerült is. Megalakult a *Bódy* Tivadar dr. udvari tanácsos, Budapest székesfőváros ny. polgármestere vezetése alatt a *„Hegyvidéki Egyesületek Szövetsége"*. Azok a szép eredmények, melyeket elérnünk sikerült, e szövetségben rejlő egyesült erő és *Bódy* Tivadar dr. érdeme, aki mindig csak adott, nyújtott, azonban fáradságáért köszönetben nem volt része. Javasolta, hogy *Bódy* Tivadarnak ez önzetlen támogatásáért fejezze ki a közgyűlés köszönetét, kérve, hogy ne veszítse el munkakedvét és a jövőben is hasonló szeretettel karolja fel a budai hegyvidék ügyét. A közgyűlés e határozatát 3 tagú bizottság kíséretében óhajtja átadni, amely bizottság tagjaiul Sigray István és Zerkovitz Imre dr. alelnököket és Wladárczyk József dr. főtitkárt hozta javaslatba. A közgyűlés e javaslathoz egyhangú lelkesedéssel hozzájárult. Majd részletesen ismertette az elnök az útburkolás és csatornázás terheinek mérséklésére az egyesület által megindított akciót, amely ügyben készített memorandumot az összes hegyvidéki egyesületeknek megküldötte, hogy arra megjegyzéseiket tegyék meg, amire eddig 6 válasz érkezett, a többi beérkezése mindennap várható. Végül köszönetét fejezte ki a közgyűlésnek a beléje helyezett bizalomért.

WLADÁRCZYK JÓZSEF dr.
főtitkár

ismertette az egyesület elmult évi működéséről szóló jelentést, kiemelve különösen az útburkolás és csatornázás terheinek mérséklésére irányuló akciót és köszönetet mondott a sajtónak, amely ezt melegen támogatta. A főtitkár igen kedvesen emlékezett meg jelentésében az egyesület tagjainak Manninger Vilmos dr. elnök mintaszerűen gyönyörű kertjében tett tanulságos kirándulásáról és az elnök kedves vendéglátásáról. Majd részletesen ismertette mindazon eredményeket, melyeket az egyesületnek az elmult évben útépítés, csatornázás, világítás, közlekedés stb. terén elérnie sikerült. Végül hálás szavakkal mondott köszönetet azon odaadó támogatásért, amelyben *Viraág* Béla a *Budai Napló* szerkesztője az egyesületet az elmult évben lapjában részesítette. A közgyűlés az évi jelentést elfogadta és *Manninger* Vilmos dr. elnök indítványára *Wladárczyk* József dr. főtitkárnak az évi jelentés elkészítéséért és egész éven át kifejtett lelkes munkájáért köszönetét fejezte ki.

ENTELE FERENC dr.

póstahivatali igazgató, pénztáros ezután ismertette az egyesület elmult évi zárószámadását, a vagyonszámlát és az ezévi költségelőirányzatot.

A közgyűlés a pénztárosi jelentést tudomásul vette és a felmentvényt megadta, egyúttal a pénztárosnak fáradozó munkájáért köszönetét fejezte ki.

A tisztújítás során

ZERKOVITZ IMRE dr.
alelnök

javaslatot tett arra nézve, hogy a tisztújítást a közgyűlés az ősz folyamán tartandó rendkívüli közgyűlésre halassza el, melyhez a jelenvoltak egyhangulag hozzájárultak.

HRABOVSZKY JÓZSEF

indítványt terjesztett a közgyűlés elé, amelyben a *strandfürdő kérdésének* előkészítésére egy három tagból álló bizottság kiküldését javasolta. A közgyűlés Manninger Vilmos dr. javaslatára e bizottságba *Wagner* György dr. m. kir. egészségügyi főtanácsos elnöklete alatt *Oszoly* Kálmán székesfővárosi törvényhatósági bizottsági tagot, *Eperjessy* István dr. székesfővárosi tanácsjegyzőt a zugligeti források kiváló ismerőjét és végül *Hrabovszky* József építészt küldötte ki.

A közgyűlést, amely az elnök lelkes éljenzésével ért véget, társasvacsora követte, ahol a tagok kedves hangulatban a késő éjjeli órákig maradtak együtt.

Budavár Múzeuma

Budapest várostörténeti muzeuma: a *Székesfővárosi Muzeum* tulajdonképen négy civitásnak: a római Aquincumnak, Óbudának, Budának és Pestnek régiségeit gyűjti egybe immár három évtizede. Ennek a várostörténeti és helykegyeleti kulturmunkának eredménye *Kuzsinszky* Bálint dr., a nagy magyar régész alkotása: az *Aquincumi Muzeum* és a városligeti *Székesfővárosi Muzeum*. Míg az előbbi a magyar metropolis földjének klasszikus emlékeiből alkotott nagybecsű, európai hírnevű közgyűjteményt, a tulajdonképeni *Székesfővárosi Muzeum* a három testvérvárosnak újabbkori emlékeit gyűjtötte egybe a Városligetben. Hiányzott azonban mindeddig a két muzeumot szervesen összekötő muzeum: *Buda középkori muzeuma*, hogy elénk varázsolja *Zsigmond* és *Hollós Mátyás* király korát a protorenaissance és renaissance ránk maradt nagybecsű kőemlékeiben. Ezért megy eseményszámba annak a muzeumnak születése, amelyet most rendez be a *Székesfővárosi Muzeum* a Halász-bástya északi tornyának muzeális célokra alkalmas stílszerű helyiségeiben azokból a középkori kőemlékekből, amelyek a budavári koronázó főtemplomnak 1890-ben megkezdett restaurálásától napjainkig részben a templomból, részben annak környékéről, vagy Buda más részeiből kerültek elő.

Horváth Henrik dr., egyetemi magántanár, a Székesfővárosi Muzeum tudós őre, a magyarországi protorenaissance legalaposabb ismerője rendezi *Budavár muzeumának* felbecsülhetetlen értékű kulturtörténeti dokumentumokat felölelő emlékeit. Az ő szakavatott vezetésével jártam be a készülő muzeumot, ahol egyelőre még lázas munka folyik. Kőfaragók és kőmívesek most helyezik el a középkori Buda műhelyeiben készült emlékeket, hogy rövid idő mulva közkincsévé legyenek a főváros közönségének s nagybecsű propagandisztikus fegyverünk idegenforgalmi szempontból is középkori kulturéletünk dokumentálására.

Az első helyiségben Budavár Árpádkorabeli emlékei nyertek elhelyezést. Valamennyi mészkőből való. Ide hozták le a Svábhegyről *Béla* király kútjának faláből az odahelyezett románkori pillérfejezetet, a mai Tabán XII. századbeli *Szent Gellért* ősi egyházának értékes maradványát, amelynek értékes emléke: a tabáni róm. kat. plébánia templomban elhelyezett áldást osztó Megváltó domborműve is. Valószínüleg e templomból való annak a *cherubnak* domborműve is, amely megcsonkítva tekint itt reánk és a *Rudas-fürdő* épületébe falazva aludta évszázadokra menő álmait . . . Mert csodálatos helyekről kerülnek elő Budapest régiségei! A mellette levő kőoroszlánt a *Duna* medréből kotorta ki a bagger az *Erzsébet*-híd építésekor egy aqua manile-vel együtt. A múzeum központi kiállítási helysége, a kápolnaszerű aacheni reminiszcenciákat ébresztő boltíves, körgalériás, kupolás csarnok Zsigmond király korának: a *magyar protorenaissancenak* és *Hollós Mátyás* dicsőségteljes korának: a *magyar renaissance-nak* nagybecsü kőemlékeit tárja elénk.

Egyszerre, mintegy varázsütésre megtanulja itt a szemlélő, hogy már a XIV. század végén és XV. század elején sikerült *Zsigmondnak*, a királynak és császárnak *nemzetközi élet középpontjává tenni Budavárt*, amelynek udvari életébe érdekes színeket hozott az a nemzetközi társaság: a német, olasz, francia, burgundi és lengyel előkelő papok, lovagok, tudósok, politikusok serege, akiknek cimeres epitaphiumai most itt sorakoznak egymás mellé. Maguk a kőemlékek valószinüleg a *Domokosok* közeli rendházában készültek, ahol már 1350 óta jeles kőfaragó iskola létezett. Itt van *Zakariásnak*, Desandillai fiának, egy comói olasz humanistának sírköve 1400-ból, az olasz *Nicolaus de Florentina* epitaphiuma, *Henrik* úrnak, *Erzsébet* királyné udvari emberének síremléke, *Tamás fia, Miklósnak* sírtáblája és a gyűjtemény parádés darabja: *Stibor* vajda fiának, az 1434-ben elhunyt ifjabb *Stibornak*, Zsigmond *„főételhordójának"*, a család utolsó férfisarjának, vörös piszkei márványból készült impozáns méretü síremléke. A művész éltnagyságban, állig páncélban ábrázolta az udvar kedvencét, a híres lengyel *Ostoja* nemzettség leszármazottját, akinek atyja, a középkori magyar történetnek egyik legromantikusabb hőse, a hatalmas erdélyi vajda a *krakkói* Szent Katalin egyház egyik kápolnájában nyugszik. A sok latin nyelvü, nehezen olvasható minusculás feliratu síremlék között egy közép félnémet felirású egyszerü kőemléken akad meg tekintetünk: DO. LAIGT. ABEL. (da liegt Abel) mondja lapidáris rövidséggel a sírkő, s rajta van a művészetnek napjainkig élő három pajzsos jelvénye. De nemcsak főurak, főpapok és művészek, Zsigmond Budavárának egyszerü polgáremberei is méretekben hatalmas kőemlékekben hagyták ránk az életre kelt polgári önérzet érdekes dokumentumait. Hatalmas méretü sírtábláikba befaragták *kereskedelmi* és *ipari* jelvényeiket. Itt egy mérleg, ott három kalapács, amott egy körző beszél róluk sokatmondóan. Nemesi cimerekként helyezték el epitaphiumaikon a becsületes, alkotó polgári munka emblémáit, amelyek a nagy magyar király alatt renddé lett városi polgárság első megnyílvánulásai kőemlékeiken.

Hollós Mátyás királyunk nagy korát, a kupolás csarnok közepében, a múzeum egyik legérdekesebb emléke méltóan reprezentálja. A nagy magyar renaissance-fejedelem díszkertjének *szökőkútja* ez, négyoldalt vízköpő fejekkel, amelyek megcsonkítva is a magyar renaissance művészetének kifejezői. Rajta van még ma is a kőfaragó mesterjegye, amelyet finom vésővel, szinte lehelletszerüen helyezett el hajdanvaló alkotója. E szökőkút vizének csobogása mellett olvasta *Hollós Mátyás* kedvenc könyveit, hallgatta tudósai vitáit és enyelgett Itália szülöttjével, szép fiatal hitvesével, a magyar renaissance védangyalával: *Beatrix* királynéval... Ott találták a *Váralja*-utcában, ahol ma az *aula marmorea* ránk maradt oszlopát állíttatta fel a székesfőváros tanácsa. Egy csodálatos gazdagságú díszítő ornamentumokkal kifaragott, vörös márványból való, hatalmas címer a korvinák minden pompáját juttatja eszünkbe, egy vártornyot ábrázoló epitaphiumról küzdelmes nagy idők szólanak hozzánk.

Felállításra kerültek itt egy külön fülkében a budai *zsidóság* tisztes kőemlékei is, abból a régi zsidó temetőből, amely a koronázó főtemplom lábánál, a mai Halász-bástya feljárójánál terült el a középkorban és a török hódolt budai zsidóság mély vallásosságát, jólétét és megelégedettségét hirdetik.

Legkevesebb emlék itt is a török hódoltság korából maradt ránk, amely művészeti emlékeinknek temetője lett. Két kőturbán, a hatalmas török sírkertek egyetlen maradványa. Az egyik sarokban a *Jagellók* házának törtszárnyú sasa a hős *II. Ulászló* és *II. Lajos* tragédiáinak kőbe vésett szimbolumaként tekint reánk . . .

Középkori fegyverek maradványai, hatalmas kőgolyóbisok, Mátyás király bombardáinak lövegjei, fantasztikus gótikus állatok töredékei, vasbilincsek és egyebek egészítik ki a közel 200 kőemléket felölelő múzeumot.

Elmúlt fényről, örökéltü dicsőségről mondanak regét az emlékek. Budavár hajdanvaló fényéről, megpróbáltatásairól és szomorú romlásáról . . . Egy halomba gyűjtve porladoznak itt azok csontvázai, akik a díszes emlékekről büszkén beszélnek hozzánk. Budavár egyik legelőkelőbb egyházának, a *Do-mokosoknak* kriptájából kerültek ide. Nincs már közöttük egyetlen ép koponya csak kar-, lábszárcsontok, állkapcsok egymás hegyén-hátán. Az új múzeum egyik fülkéjében, középkori Carner módjára fogják őket elrendezni . . . *Sic transit gloria mundi* . . .

Palóczi Edgár.

BELLEVUE SZÁLLODA ÉTTERMEIBEN
ÉS TERASZÁN ESTE
ÁNC
Elsőrangú koncert- és tánczene Európa előkelő restaurantjai között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 5 pengős. Déli menü 2.50
Asztalrendelés: A. 528-84.

Auguszt pavillon
Gyönyörű parkja és pompásan berendezett helyiségei Buda előkelő közönségének kedvenc uzsonnázó helye.
Hüvösvölgy, I., Hidegkúti-út 22

KIRÁLY-FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-,lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1. nőknek hétköznap d. u. 2—7.
!!! IVÓ KÚRA !!

Ujból megnyílt
a legszolidabb és teljesen új vezetés alatt
a budaiak
régi családi találkozóhelye
Margitpark
KÁVÉHÁZ
a legmérsékeltebb árak. Elsőrangú étel-ital. Minden este
TOLL ÁRPÁD
muzsikál teljes zenekarával
teljes tisztelettel
Dávid Pál a MODERN kávéház volt tulajdonosa és CZEBE LÁSZLÓ

UJ VEZETÉS!
UJ KORSZAK!
OLCSÓ ÉTKEZÉS!
ESPLANADE ÉTTEREMBEN
Esplanade szálló épülete.
Lukács fürdővel szemben.
Ia menü (leves, sült körettel, tészta) 1 60 pengő.
IGAZI JÓ BOROK!
Olcsó villásreggeli.
Esténkint szalonzene.
Külön termek bankettek, esküvőkre.

HUNGÁRIA
rádium tartalmú lithiumos gyógyforrás Budán, Erzsébethidnál
IVÓ-KÚRA
nyitva; reggel 7 órától este 6-ig.
Szénsavval telítve!
HARMAT-VIZ

ÉHGYOMORRA
naponta igyék egy pohár
KRISTÁLY
VIZET!

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM
Kitünő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

SZENT IMRE
GYÓGYFÜRDŐ
(RÁCFÜRDŐ)
Erősen radióaktív és rádiumelemet tartalmazó természetes 42° C° földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Személyi hírek

RIPKA FERENC dr. főpolgármester e hó 10-én kezdte meg szabadságát, amelynek egy részét Balaton melletti villájában, Fonyódon tölti, de esetleg Reichenhallban is tölt néhány hetet.

SIPŐCZ JENŐ DR. polgármester hétfőn megkezdte nyári szabadságát, helyettesítését BORVENDÉG Ferenc alpolgármester végzi.

BÓDY TIVADAR dr. ny. polgármester július havát Budapesten tölti.

SZÉKELY VLADIMIR DR. Héviz fürdőn tölti a nyarat és keres csúzos bántalmaira orvoslást.

SÓS ÁRMIN, a Nova és Hév. h. vezérigazgatója, a múlt héten töltötte be 35-ik szolgálati évét, amely alkalomból melegen üdvözölte Bódy Tivadar dr. elnök-vezérigazgató. A vállalat tisztviselőinek ünneplése elől kitért a csak munkának élő vezérigazgató-helyettes, de azért lépten-nyomon meleg óvációkban részesítették.

SZACSVAY ANDOR DR. rend. főtanácsos, az I. kerületi r .kapitányság vezetője, családjával együtt Balaton-Lellén nyaral augusztus 1-ig.

VIRÁG ILONKA szavaló- és mozdulatművésznő, a Hollós Mátyás Társaság tagja, a Balaton mentén tölti a nyarat, ahol két nyári tanfolyamot nyit.

SCHEUER RÓBERT városi biz. tagot, a Községi Polgári Párt tevékeny tagját Pilisvörösvárott megválasztották országy. képviselőnek Baross Gáborral szemben.

KAPCZA IMRE gázgyári főtisztviselő, a Hollós Mátyás Társaság kincstartója, a szivesen hallgatott előadó és poéta, ezidén is Radegundban tölti szabadságát.

MEDRICZKY ANDOR DR. székesfővárosi fogalmazó, az ismert török szakértő, a törökországi ügyek referátumát vállalta lapunknál.

Két új főjegyzői állást töltött be most dr. *Ripka* Ferenc főpolgármester helyettesítéssel. A *főpolgármesteri* hivatal vezetésére régi, kipróbált és kitünően bevált titkárát

GÜNTHER TIVADAR dr.

tanácsjegyzőt rendelte be helyettesnek. *Günther* Tivadar dr. tanácsjegyző, noha a rangban fiatalabbak közé tartozik, hosszú időn át közmegelégedésre töltötte be a főpolgármesteri titkári tisztet, éveken át előadója és jegyzője volt a főváros egyik legfontosabb bizottságának, a *közigazgatási* bizottságnak és újabban, mint a főpolgármesteri hivatal vezetője tölt be rendkívül fontos és felelősségteljes munkakört. Előzékenysége, a bajban lévők iránti megértése, rokonszenves egyénisége predesztinálják e nagy rutint kívánó pozicióra. — A másik főjegyzői állás helyettesítésére

FARKAS ÁKOS dr.

tanácsjegyzőt rendelte a *polgármesteri* hivatal vezetésére. *Farkas* Ákos dr. tanácsjegyző, a főváros egyik legképzettebb tisztviselője, kiváló közigazgatási jogász, aki a városigazgatás gyakorlati kérdéseinek is alapos ismerője és mint a polgármester hosszú időn át volt titkára, majd mint a polgármesteri hivatal vezetője nagy áttekintést szerzett a főváros igazgatásában. — A két új főjegyzőt ősszel választja meg a közgyűlés.

Fényes ünnepség keretében áldotta meg P. Zadravecz püspök júl. 5-én, vasárnap a külső-lágymányosi Szent Adalbert egyházközség két új harangját, melyek közül az egyiket az egyházközség vezetőemberének, Kiss Györgynek neje, a másikat a hívek áldozatkészsége szerezte meg. A harangok szentelése után *Zadravecz* püspök, akit az egyházközség vezetősége élén *Mátrai* Antal világi elnök, *Babrián* Dénes alelnök és *Macher* János isk. ig. fogadtak, izzó hazaszeretettel áthatott beszédet, majd csendes főpapi misét mondott, mely alatt a hívek a tüzoltózenekar közreműködésével régi egyházi dalokat énekeltek. A lélekemelő ünnepségen megjelent *Becsey* Antal főv. biz. tag., *Marinovich* Imre dr. ny. államtitkár, a tüzoltó szövetség alelnöke, *Gömöri* Győző ig., a Buda-alsóvárosi Egyesület ügyv. elnöke, Nemes *Nagy* Mihály főv. biz. tag., *Megla* Antal rendőrfőfelügyelő, s még sokan mások. Ünnepi banket követte az egyházi ünnepséget, a Szabadságharang vendéglőben, melyen Becsey Antal mondott nagyhatású beszédet. Az új harangok szava — mondotta többek között, — kell hogy figyelmeztesse Európa kulturnépeit arra, hogy a magyarság önfeláldozásig menő védelmének köszönhetik évszázados boldogulásukat, mert a magyarság volt az, mely megvédte életüket és kulturájukat a világhódító törökség ellen. A déli harangozás a magyar hősiesség emléke, megemlékezés a magyar népről s arról, hogy életükért, vagyonukért és kulturájukért a magyarságnak tartoznak a legnagyobb hálával. Nyugat, sajnos elfeledkezett a hála kötelességéről, s ezért kell nekünk minél több harangot állítanunk, hogy minél több s minél zúgóbb harang hangján harsogjuk bele a világ fülébe a magyar érdem és a magyar igazság földretiportatását. Dr. *Marinovich* Imre államtitkár arra hívta fel a hallgatóság figyelmét, hogy a magyarországi harangok szava, mely a határszéli falvakból áthallatszik elszakított testvéreinkhez is, a legnagyobb összekötőkapocs közöttünk és a leghatalmasabb erő, mely bennük elesettségükben is a reményt fenntartja és táplálja, hogy egyszer diadalmás harangzúgás közben boldog egyesülést is fogunk ünnepelhetni. A szépszámú közönség még sokáig maradt együtt, melegen éltetve az egyházközség világi elnökét, *Mátrai* Antalt, akinek az egyházközség a legtöbbet köszönhet, továbbá a haranganyákat: Mátrai Antalnét és Kiss Györgynét. Részvéttel emlékezett meg végül az egyházközség fiatal papjáról, *Zofahl* Aladárról, akit az egész ünnepség előkészítésében és megrendezésében oroszlánrész illet meg, s aki az ő lelke szerint való legkedvesebb ünnepség alatt súlyos betegen az ágyat volt kénytelen őrizni.

Ötven éve folytat orvosi praxist Óbudán dr. *Reiss Mór*, a Dohányjövedék, hajózási és biztosítóintézetek főorvosa, aki magas kora ellenére is aktív működést fejt ki, az óbudaiak általános szeretetétől és megbecsülésétől körülvéve. A magyar orvostársadalom és hálás páciensei melegen ünnepelték jubileuma alkalmából.

LORGNON Zibrinyinél, I, Attila-u. 12

A magyar mohammedánok szervezőbizottsága tegnap ujból ülést tartott a mohammedán-magyar kulturbizottság helyiségében. Az ülést rövid istentisztelet előzte meg. Az ülésen a szervezőbizottság jogtanácsosa ismertette a medzslisz szervezetiés a vakuf alapszabályait, melyeket egy háromtagu albizottságnak adtak át jelentéstétel végett. A tárgyalásokat, amelyek az 1916. évi XVII. tvcikk alapján folynak, miután hitszabályzati és rituális kérdésekről volt szó, szigorúan bizalmasoknak nyilvánították. Az ülésről csak *Hadzsi Csausevics Dzsemaluddin Mehemet* efendi, v. b. t. t., reisz-ul-ulemának, az európai és a magyar mohammedánok törvényes legfőbb vallási fejének, küldtek jelentést.

Keleti exportkérdések. A magyar mezőgazdasági és ipari termékek exportja már a napokban megindul a mohammedán Kelet felé. Egyelőre nagyobb mennyiségü *ásványvíz*, keserüvíz, füstölt marhahús, *gyógynövények*, levesízesítők, gyümölcsbefőttek, libazsír, ecet, vaj, sör, pezsgő és *magyar bútor* szállítmányok indulnak útnak Albánia, Szíria és a Hedzsasz (Arábia) felé. A szállításokban résztvesz a *főváros ásványvíz üzeme*, a Váncza gyár, a budai Kollár Ferenc mészáros és hentes cég, a Weiss Nándor gyógynövény nagykereskedés, a hg. Esterházy üzemei, a Varró drogéria, a Neuschloss-Lichtig gyár, a budafoki Czermann ecetgyár és még több neves cég. A szállításokat a Duna-Rajna szállítmányozási cég bonyolítja le. — A *Budai Napló* Közgazdasági Szerkesztősége szívesen ad az érdeklődőknek részletes útmutatást.

A Tabán jövőjét szolgálná az a *transverzális széles út*, amely az Erzsébethídtól elindulva, a Hadnagy-utcán át futna a Németvölgybe. Ezt tárgyalta *Szigeti* János felsőházi tag elnöklete alatt a Naphegy, Gellérthegy, Németvölgy és Sasad érdekeltsége a Szabadpolgári körben. *Szenti* Bálint ny. min. tan., *Kneffel* Ede ismertették az idevágó terveket és az ülést azzal zárták, hogy *végrehajtó bizottságot* alakítottak, amelynek tagjai: Halász Aladár dr., Jablonszky Ferenc, Kabakovits József, dr., Kellner Nándor, Kneffel Ede, Páner János, Rácz Gyula dr. és Vellay István, elnöke pedig *Szigeti* János.

Felhívás a kertészekhez. A „Magyar Kertészek Országos Gazdasági Szövetsége" felkéri a kertészettulajdonosokat, hogy aki a kérdőívet még kitöltve nem küldte be, az haladéktalanúl küldje azt meg a Szövetség elnökségéhez (IX. Lónyay--u. 7.). *Azok a kertészetek, amelyek ezen utolsó felszólításunknak eleget nem tesznek, a Szövetség által megszervezendő kölcsönben semmi körülmények között nem részesülhetnek.*

Nagy kerti ünnepélyt rendez az *Első Budapesti Hadastyán Egyesület* július 12-én, vasárnap d. u. 3 órakor a Németvölgyi úti Béla-kert vendéglőben óriási programmal és tánccal. Az ünnepély fővédnökségét dr. *Ripka* Ferenc főpolgármester, dr. *Kozma* Jenő országy. képv. és *Andréka* Károly h. főkapit. vállalták, míg a védnökök sorában többek között *Szombathy* Kálmán igazg., *Kollár* Gábor ipartest. elnök, *Halwa* Sándor az I. ker. Iparoskör ügyv. elnöke, a rendezőbizottságban pedig dr. *Gyurmán* József. pü. főtan., *Sógor* József építész, *Pathó* István, az I. ker. Iparoskör másodelnöke és *Gubicza* Lázár vigalmi biz. társelnök foglalnak helyet. Belépődíj 1 pengő.

Gyulay Sámuel gróf a zsibvásáron

Szokatlan címet választottam egy megdöbbentő jelenség megbélyegzésére. Kiveszőfélben van nemzedékünkből a kegyelet érzéke. A pénzszerzés mohó vágya már sírkertjeink kapujában sem áll meg, sőt két évtized óta az elhagyatott régi budai temetőkben valóságos orgiáit üli a vandalizmusnak Kezdődött a kommün napjaiban, amikor lelketlen emberek tönkretették a régi újlaki temetőnek idillikusan szép sírkertjét, feldúlták síremlékeit és ellopták sírköveit, és folytatódik napjainkban, mert maholnap az lesz a felfogás, hogy régi, patinás síremlékek, valóságos bitang jószágok. Ebből a mentalitásból rekrutálódik a sírrablóknak az a legújabb válfaja, amely nem áll meg immár a *müemléket jelentő mauzoleum* előtt sem s annak kincseire csap rá bűnözésében. A halálra ítélt régi vizivárosi temetőben, ahol ma is még tucatjával állanak olyan sírkövek, amelyeknek *muzeális megmentésére* itt a tizenkettedik óra, ha nem akarjuk, hogy örökre feledésbe menjen a régi budai sírkertek romantikája és architekturája, áll a *Gyulay grófok* mauzoleuma. Annak a híres erdélyi főúri családnak utolsó nyughelye, amely a napoleoni háborúktól napjainkig, véráztatta csatatereken ragyogó példaképeit nyújtotta a magyar nemzet *királyhűségének*. A mauzoleumot a fiatal *Steindl* Imre, az országház későbbi nagymestere alkotta. Ez volt egyik *első* szárnyprobálgatása. S valljuk be őszintén, elég gyenge alkotás, amelynek csak az ád némi érdekességet, hogy összes díszítő elemeit fellelhetjük az országház remekbe készült palotáján. Annál díszesebb azonban a mauzoleum belseje. *Jakobey* Károly gyönyörű freskói, *Antonio Dal Zotto*, velencei szobrász carrarai márványból faragott, bronz- és márványszobrokkal díszített oltára egyaránt tanuságot tesznek arról, hogy a mauzoleum, amelynek még külső falához is szépen megmintázott oroszlán szobra támaszkodik, kegyeletes eszme megvalósítása. Sajnos, építész, festő és szobrász egyáltalában nem törekedett összhangra, a gótikus mauzoleum, a romantikus freskók és a realitásban párját ritkította két *Gyulay grófi* bronzszobra különböző stilusaival egymást ütötte agyon a rosszul világított mauzoleumban.

Ide temették 1878-ban *Maros-Németh és Nádaskai Gyulay Sámuel Albert* gróf altábornagyot, Buda jeles szülöttjét (1803. ápr. 19.) és korán elhunyt fiát, *Ignác grófot*, a huszárkapitányt. — Saravola, Trübsvetter, Dugoselo, Gyulay-Mács, Murány és Nagy-Varsány ura bizonyára még álmában sem gondolt valaha arra, hogy bronzalakját kegyeletsértő kezek zsibvásárra viszik majd, alig két emberöltővel szobrának elkészülte után, ahol ócskavasértékben fizetik ki az érte járó bronzértéket...

Mementonak azonban igen tanulságos eset! *Több kegyeletet kérünk elhunytaink síremlékeinek és több figyelmet műemlékeink iránt!* Mert, ha egy-két emberöltő mulva, a világháború hősi halottainak síremlékeire is az a sors vár, amit rövidesen a régi katonatemető vitézeinek szántak, már most *törvényt kellene alkotni a becsület mezején elhunytak sírjainak és síremlékeinek örök biztosítására és gondozására.* P. E.

RAVASZ cukrász
I., KRISZTINA-KÖRÚT 15
Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

Kaliforniai példa szerint kellene megrendezni, de magyar és nemzeti motivumokkal az ezévi *Szent István hetet*. Kaliforniában már évek óta foglalkoznak az 1932-ben ott tervezett *Olympiád* rendezésének minden részletével, belevonják a rendezőbizottságba mindazokat, akik ideákat produkálnak, így a legújabb jelentés szerint a legkiválóbb filmszakértőket. Igy valószinű, hogy ott megközelítik a csodát. — Nálunk az ilyen országos ünnepet, mint a *Szent István hét*, valami különös titkolódzással, zárt ajtók mögött tervezik és a vége — ökörsütés. Apró kis vállalkozók rendeznek kocsikorzókat, ünnepi felvonulásokat stb. — hogy mindenki megcsömörlik tőle. Remélhetőleg okult a multon a rendezőség és az idén méltó lesz az ünnep a nagy királyhoz, mostani hazánk ezeréves multjához és a magyar nemzet sokezer éves történetéhez.

Bocsánatot, kérünk . . . !

ahogy azt „Ezrei" úr kívánja — olvasóinktól, hogy még egyszer foglalkozunk az *Orczy*-ház ügyével. Csak egészen röviden, akármilyen hosszú lére is bocsátja Ezrei úr a maga támadásait és írja komor marciális hangon oktató írásait részünkre. Igaz, nem elég, ha valaki másfél évig hallgatja az egyetemen az építészetet, — az nem lehet építész, de szakértő...? Volt-e már Ezrei úr színházban? Mondott-e már véleményt a darabról és előadásáról? Ügy-e volt? Nos pedig ő sem színész, sem nem igazgató, tehát nem szakember. Arról hogy 40 éve esztétikus és műbíráló lapunk szerkesztője — bölcsen nem ír semmit, — pedig ez a fő. Abszolute nem kell építésznek lennie annak, aki ezeket az egymásra rakott skatulyákat — nem tartja építészi műremekeknek. A kockás ég is csak arra szolgál, hogy elhitesse a nézővel, hogy az egymásra rakott skatulya-kockák, mily menybeli szépek. Megnyugtatjuk *Ezre* urat, hogy az ott bemutatott pályázatok felett sohasem fog ragyogni az égbolt, mert azokat Budapesten sohasem fogják felépíteni, ha csak újból nem lesz itt úrrá a bolsevizmus. És csak azt ajánlom még *Ezr* úr szives figyelmébe, hogy eddig a pályázókra való tekintettel nem írtuk meg, hogy ez a stilus tulajdonképen nem is csak „amerikai", de erősen *bolsevista!* A beteg orosz irányzat még betegebb kinövése. Kár ezt olyan nagyon védeni, mert a magyar ízlés kénytelen lesz ezt az építészeti irányzatot nemcsak tehetetlen majmolásnak, de egyenesen *öntudatos nemzetellenes bűnnek* minősíteni. Tudjuk ezt eredeti orosz, bolsevista fényképekkel bizonyítani.

Ezekután pedig köpködhet, akár kívül nyálazhat minket, mi nem megyünk vele további vitába. **Dubonai Pál.**

A ritmus zsonglőrjei a négerek, nemcsoda tehát, hogy a fekete földrész szülte a jazz-zenét. E téren verhetetlen a legvidámabb néger énekes és dobos, a világhírű *Creighton Thompson*, aki estéről-estére a budai Bellevue szálló éttermeiben ragadtatja el az előkelő közönséget.

Gyermek-nyaraltatásra
rendkívül alkalmas, szép árnyas kertben, a budai hegyvidék alján **I. Németvölgyi-út 11. sz. a.** villában, **németnyelvü játszótanfolyam** nyílt meg a múlt évben és rendkívüli szolgálatokat tett a nyaraló szülőknek. Délután **német társalgás,** felnőtteknek is. Csak bejáró gyermekek akár délelőttre, akár délutánra felvétetnek havi 16 pengő tandíj mellett. Német ovónők és elemi iskolai tanerők. Villamos és autóbusz megálló.

Pünkösdi gyümölcskeverék Dreher-Mauls csokoládégyár nyári újdonsága

Budai Familiák

A **Szén családról** két oldalról is kaptunk hírt. *Daróczy* Zoltán, az európai hírű genealógus írja nekünk: — *Szén* Antalnak két leánya volt, *Borbála* Papp Tamásné, és — *Teréz*, Kohnányi Sándorné. *Szén* Miklós, Pest város aljegyzője, ennek fia *Frigyes* 1828-ban meghalt 18 éves korában. Szén Miklós címerét az Orsz. Muzeum őrzi. A Szén család egyik tagja Dunaföldvárott lakott, — egy másik ága a családnak 1630-ban kapott nemesi levelet. — Más oldalról *Palóczi* Edgár tanár, lapunk jeles munkatársa azt írja az érdeklődő Rihay Jenő úrnak, hogy Dunaföldvárott 1822-ben élt *Szén* Alajos contra-agense a politikai alapítványoknak és a tudományegyetem uradalmának rationistája. Igy írja ezt az 1822. évi kath. sematizmusszerű kalendarium. A Szén családról adatokat tartalmaz még: Schmall — Adalékok című munkája. Igy *Pest* tisztviselői között van:

Szén József, járuló. 1839; — kancellista. 1841. — allevéltáros. 1843; — levéltáros. 1846. 1848. — *Szén Károly*, disszuista. 1821. — *Szén Miklós*, gyakorló. 1796; — telekhiv. segéd. 1797; — kancellista. 1809; — iktató. 1813; — helyettes szószólói aktuarius. 1819; — törv. aljegyző. 1824; — tanácsi aljegyző. 1826. — *Budán élnek.* — *Szén János*, sóárús. 1828. *választott polgár.* — *Szén József*, kórházi pénztáros. 1827.

A Pester Lloyd Kalendáriumban (1868) közölt lakjegyzékben vannak: — *Szén Anna*, magánzó, Pest, Terézváros, Dreipöllergasse (Három mozsár-utca) 8. sz. *saját* házában. — *Szén Krisztina*, katonatiszt özvegye, Budán, a Várban, Úri-utca 20., a *Jory*-féle házban. — *Szén János*, budai választott polgár 1822-ben előfordul Schams, Beschreibung der königl. Freystadt Ofenc. műpraenumeránsai között.

FOTOCIKKEK Zibrinyinél, I, Attila-u. 12

Valóságos diadalmenet volt a Budapesti Egyetemi Énekkarok résztvétele a helsinki-i IV. finn-ugor kulturkongresszuson és a finn dalosünnepélyen. *Vaszy* Viktor karigazgató, *Fischl* János tud. egyet. elnök és *Záborszky* Árpád műegyet. alelnök vezetésével 53 főnyi csapat indult útnak június 8-án. Krakkóban, majd Rigában adott nagysikerü rádióhangverseny után az észt fővárosban, Tallinban adtak díszhangversenyt, melyen az észt államfő is megjelent, lelkes szavakkal fejezve ki elismerését és a magyarok iránt érzett, soha el nem múló testvéri szeretetét. Helsinkiben hatalmas tömeg fogadta a csapatot, élén a polgármesterrel s a magyar követtel. A megérkezés estéjén díszhangversenyt rendeztek az Egyetemi Énekkarok rendkívüli érdeklődés mellett, jún. 19-én pedig a finn dalosünnepélyen szerepeltek, melyen 100 énekkar kb. 10.000 dalossal vett részt. A magyar fiuk itt is óriási sikert arattak. Következő állomásaik: Tartu (Dorpat), az észt egyetemi város és Varsó voltak. Sikereiket a két utolsó állomáson csak fokozták és az egész diadallal befejezett hangversenykörúttal újabb bizonyságát adták annak, hogy a magyar ifjúság mindig és mindenütt megállja a helyét.

almási Balogh Pál.

MÁTÉ ISTVÁN szobafestő és mázoló mester. I. ker., Attila-körut 2. Telefon: 573-55.

Feisal király Ankarában. Fordulópontot jelent az izlám és a török nacionalista politika életében, az irak-mezopotamiai királynak: *Feisal* emirnek ankarai látogatása. Amióta Kemál a mai Törökországot európai szinvonalú modern állammá fejlesztette, a szomszédos izlamita államok eltávolodtak Ankarától. Azt hitték, hogy a vezető törökök *antiizlamiták*, pedig tévedtek, — izlamiták, de nem politikai értelemben vett pánizlamiták. Lassan kezdik belátni, hogy tévedtek s a törökség számára a Kemál pasa által szabott politikai irány az egyetlen fejlődési lehetőség.

A török nemzet feltámadása óta az egyetlen Amanullah afgán király volt az, aki mohammedán létére Kemált meglátogatta, de rövidesen rá elvesztette trónját. Tíz évnek kellett elmúlnia, hogy Ankara mohammedán uralkodót fogadhasson.

Irak és Mezopotámia hajdanta török vilayetek voltak, tehát az első lépést nem tehette meg a büszke Gázi. Ott voltak a fájdalmas tüskék: — a kérdéses mezopotámiai olajmezők hovátartozandóságának ügye, mely nemzetközi döntőbíróság útján nem a törökség javára dőlt el és, — ott volt a három év óta húzodozó kurdisztáni lázadás, mely Kemálnak rengeteg pénz- és véráldozatába került. S köztudomású, hogy a környező államok (Perzsia, Irak, Mezopotámia, Szovjet) menedéket adtak a kurdoknak és titokban támogatták is őket az izlám nevében, holott a törökök nem vallási okokból pacifikálták Kurdisztánt. Most végre a jobb belátás győzött s a kibékülésre az első lépést a bölcs és diplomata Feisal király tette meg, akinek országa fölött csak nemrég szűnt meg az angol protektorátus. A fogadtatás királyhoz méltó pompával történt és a két nagy mohammedán államfő kibékülése őszinte volt.

Bár a hivatalos sajtójelentések nagy örömmel tárgyalják a nagy horderejü eseményt és Ankara lobogódíszben ünnepel, mégis inkább *udvariassági* ténynek tüntetik föl a fejedelmi találkozót, holott biztos, hogy a király és a Gázi között *bizalmas tárgyalások folytak:* a határkiigazítások, az olajmezők, a kurdisztáni kérdés és a kölcsönös véd- s dacszövetség ügyében is.

SZÉCHENYI
GYÓGYFÜRDŐ
a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITŰNŐ KÖZLEKEDÉS

ÓVATOSSÁG. „A jó száraz tisztítás, öltöny, női ruhák festése, gallér, ing-tisztítás, olcsó áraival meggyőz mindenkit a nagy aranyéremmel és díszoklevéllel kitüntetett MENCZER
MENCZER-nél Fest. Tisztit. Mos. Telefon.

Felsőmezőgazdasági Iskolát tart fent Budapest székesfőváros III. kerület, Kiskorona-u. 10. sz. a., amelynek célja azoknak a tanulóknak mezőgazdasági irányú kiképzése, akik a fiúközépiskolák, vagy a polgári fiúiskolák negyedik osztályát sikerrel elvégezték és szerzett ismereteiket a *saját* gazdaságukban akarják hasznosítani. A kellően felszerelt folyamodványok Budapest polgármesteréhez címezve, augusztus hó 15-ig az iskola igazgatóságánál nyújtandók be. A felvételt nyert tanulók szeptember 1-én és 2-án tartoznak beiratkozni. Beiratási díj: 22 pengő, tandíj 88 pengő, mely kéthavonkint fizetendő. Bővebb felvilágosítást ad az iskola igazgatósága.

Köztisztviselők új nagy árúháza a Kossuth Lajos-utcában

A Köztisztviselők Fogyasztási Szövetkezetének gróf Tisza István-utcai ismert ruházati központja augusztus hónap végén költözködik át a Kossuth Lajos-utcai Holzer-árúház helyiségeibe, ahol az őszi szezonra megnyílik majd a *„Köztisztviselők Árúháza"*, amely Magyarország egyik legnagyobb és legmodernebb árúháza lesz, mert a különböző üzleti osztályok és életszükségleti cikkek egy helyen való koncentrálásával a tagok és vevők legmeszszebbmenő kényelmét fogja szolgálni. *De azért mégsem lesz tömegárúház* és éppúgy megmarad az egyénenkinti gondos, figyelmes és sablónmentes kiszolgálás, mint eddig. Az új árúházba való költözködés miatt a *Gróf Tisza István-utca 18. szám alatti Ruházati Központ kiárúsít igen sok olyan ruházati cikket,* amelyeket a tagok ebből az alkalomból *rendkívül olcsón szerezhetnek be.* A Kossuth Lajos-utcai *„Köztisztviselők Árúháza"* remélhetőleg kimagasló állomása lesz a szövetkezet üzleti fejlődésének és eggyel szaporodik azoknak a kapcsoknak a száma, amely a tagokat még szorosabban fűzik majd a szövetkezethez, mint eddig.

Kérdés...? Miért építették a *Margitkórházat* éppen a kiscelli kastély elé?

Kinek fájt az, hogy ott nyilt feljáró volt a régi királyi palotához?

Ki az, aki mesterségesen csúfítja Budát?

Jubileum. *Erdőss* József, az országszerte előnyösen ismert budapesti hirdető-iroda tulajdonos, a mult napokban ünnepelte a reklám és az ujságok szolgálatában eltöltött harmincöt éves jubileumát, mely alkalommal az üzletfeleken, ismerősökön és jóbarátokon kívül — különösen az ujságkiadó szakmából — igen sokan keresték fel jókívánságaikkal.

MEGNYILT BUDÁN
SCHÄFFER JÁNOS
MŰBÚTOR ASZTALOS
LAKBERENDEZÉSI ÜZLETE
II., TÖRÖK-UTCA 2. (MARGIT-HIDNÁL)
Műbútorok és elsőrangu gyártmányú ebédlő, háló, úriszobák, konyha- és előszobaberendezések.
Kedvező fizetési feltételek és garancia mellett.

Még a pestiek számára is meglepetés
billiárdverseny és sakkverseny termeivel, az újonnan átépitett kávéház, I., Alagut-u. 3. (Szinkörrel szemben,) Pompás FAGYLALT-ja közismert.
A kávéház emeletén külön termek
Philadelphia

BALÁZS vendéglő Hüvösvölgy végállomás
Specialitások: Rántott csirke, dampfnudli. Nyitott és csukott teraszok. Naponta cigányzene

Pajtikám, ne feledd Sipos halász-kert
BUDÁN III., Lajos-utca 46. Kellemes, izletes, figyelmes

Hogyan épült Budapest?

A Fővárosi Közmunkák Tanácsának története

Irta: **Siklóssy László.** — **Rakovszky Iván** előszavával.

A Fővárosi Közmunkák Tanácsát *Andrássy* Gyula gróf alapította 1870-ben azért, hogy Budát és Pestet széppé, naggyá és egészségessé tegye. Ez volt az első lépés az egységes Budapest felé. Ily módon a Közmunkatanács most megjelent jubiláris művének joggal adhatta azt a második címet, amely arra a kérdésre felel, hogyan épült Budapest?

A Közmunkatanács alapításának *ötvenéves évfordulója* alkalmával határozta el saját történelmének e megiratását. E gondolatot az idén megült *hatvanéves jubileumkor* váltotta valóra *Rakovszky* Iván, a Tanács elnöke.

Ez az értékes könyv mindenekelőtt arra mutat rá, hogy a Közmunkatanács természetes történeti alakulat, amely modern formában szolgál egy, a magyarságban régóta élő eszmét: a *magyar nemzeti főváros* létrehozását és felvirágoztatását.

E gondolattal intenzíven foglalkozott már *Mátyás* király, aki a budai palota építkezésével, a két városnak állandó híddal való összekapcsolásával és a Vizivárosnak modern kiépítésével kívánta Budapestet megteremteni. A mult században két oldalról mozdították elő a Budapest-gondolatot. Az egyik mozgatóerő *Széchenyi* István gróf volt, a Közmunkatanács szellemi őse, a másik a *József nádor* elnöklete alatt működő „Királyi Szépítő Bizottság", a Közmunkatanács hivatali elődje. *Siklóssy* László biztos szemmel látta meg és világosan mutatja ki azt, hogy miképen egyesült e két erő a Fővárosi Közmunkák Tanácsában. Kimutatja, hogy Andrássy Gyula gróf mindenben Széchenyi nyomdokain kívánta szépíteni a fővárost, még pedig angol példák alapulvételével. A Fővárosi Közmunkák Tanácsa a londoni Metropolitan Board of Works mintájára alakult, de a régi magyar hagyományok megtartásával.

A könyv irásban és képben bemutatja a Közmunkatanács előtti kezdetleges Pestet és Budát — épületeivel és lakóházaival — aztán filmszerűen pergeti le előttünk a város fejlődésének menetét. Tárgyalási anyaga újszerű, mert főként a Közmunkatanács levéltárából merítette adatait. Részletesen megismerkedünk a Közmunkatanács két kezdő erőfeszítésével, a Andrássy-úttal és a Nagykörúttal. Tanui vagyunk a nagy versenynek, amely a hetvenes évek elején Budapest miként való szabályozásáért folyt le. Megelevenednek előttünk a keletkező Budapestnek olyan részletei, amelyeket részben magunk is láttunk, de elfelejtettük, részben szüleinktől hallottunk róluk. A Várbazár építése, — *az első lépés Buda szépítése felé* — a királyi vár emelése, a Belváros szabályozása, hídak építése, a budai „Országút"-nak körúttá változtatása, a Lágymányos feltöltése, a Margitszigetnek tündérkertté varázsolása, száz meg száz képben szökik elénk. Amily érzéke van a szerzőnek a régmult iránt, ép oly szeretettel foglalkozik a közelmulttal, időzik el a jelenben és tekint a jövőbe. E könyv, miután megfelelt arra a kérdésre, hogyan épült Budapest, betekintést enged a jövőbe is, feltárja mindazokat a terveket, amelyekkel a Fővárosi Közmunkák Tanácsa e várost továbbfejleszteni kívánja.

Budapest nagy reményeket nyujtó életrajza ez a könyv, amelynek lendületes szövegét félezernyi illusztráció élénkiti. Régi metszetek, sehol nem közölt nagyérdekü fényképek, elmult állapotokat ábrázoló, avagy a jövőbe bepillantást engedő térképek után megkapjuk azokat a rajzokat is, amelyek a jövőbe engednek betekintést. A könyvhöz Rakovszky Iván írt előszót, amely a városszabályozás középpontjában álló férfiu tollával foglalkozik a városépítés munkájának nehézségeivel. E könyv forrásmunka, amelyet haszonnal forgathat minden szakember, élvezetes olvasmány, amellyel mindenki elszórakozhatik és ragyogóan szép képeskönyv, a Budapest-irodalomnak talán legszebb darabja.

A Fővárosi Közmunkák Tanácsát mindenesetre dicséret illeti meg, hogy jubileumát ilyen maradandó és mindenki által élvezhető módon örökítette meg.

A vaskos kötet a Haranghy Jenő által tervezett díszes vászonkötésben minden könyvkereskedésben kapható. Ára 30 pengő.

KÖZGAZDASÁG

Szerkeszti: **Szászhalmi József**

Buda gazdasági helyzetképe

Irta: **Friedländer Andor** vezérigazgató.

A Hoover-akció sorsa Buda közönségének érdeklődését éppen úgy felcsigázta, mint a közvetlenebbül érdekelt német polgárokét. Az a depresszió, mely a kedélyeket uralta, a nyugodt, csöndes Budán is máról-holnapra eltünt és mindenki optimizmussal telve, bizakodva tekint a jobb jövő lehetőségei felé. Ha Buda gazdasági helyzete nem is állott hangos előtérben az ország színe előtt, megvolt mindenkinek a maga gondja, mely csupán azért nem vált súlyosabbá, mivel a budai kisipar és kereskedelem művelői a régi budai mentalitásban nőve fel, fokozottabb gondosságot vittek be gazdálkodásukba és hatványozottan fokozott józan takarékosságot magánéletükbe.

A választások nem sok izgalmat okoztak és a politikának csak ezután jöhet szerepe a gazdasági életben, ha a parlamentben erőteljesen képviselik a megválasztottak Buda érdekeit.

Csak egyetlen pontra akarok rámutatni, — a budai Főutcára. A perifériákon hatósági bérkaszárnyákat építenek, ahol, akár csak Konstantinápolyban, palotát kunyhó, kunyhót palota vált fel nagy összevisszaságban, addig a patinás levegőjü Fő-utca mindkét oldala, de különösképen a páros oldal tele van lebontásra érett, vevőt váró viskókkal, melyek helyébe a legértékesebb lakások ezreit építhette volna akár a város, akár az állam, és nem kellene az ilyen épületek lakóinak a leglehetetlenebbb, mindentől távoleső periferiákon élni, nem szólva arról, hogy a városfejlesztés is a centrumtól kifelé való arányos terjeszkedést követeli meg. Gazdaságilag pedig visszaadná a Fő-utca néhai nagy jelentőségét és hivatását, ha a néhány rossz lakással bíró százesztendős viskók helyett ezer és ezer lakót befogadó, egészséges és szép helyen lakások épülnének.

Itt kell belekapcsolódnia a politikának Buda gazdasági életébe. *Kozma* Jenő dr. előretörése nemcsak a kormánypárt erősségét bizonyítja, hanem honorálja azt a készséget, amellyel ő Buda gazdasági érdekeit szolgálta és készségesen bocsátotta rendelkezésre politikai befolyását, összeköttetéseit és munkaképességét. Régi belső munkatársa dr. *Petracsek* Lajos, aki most a nyilt porondon is munkatársa lett, szintén alapos ismerője Buda gazdasági bajainak s így a polgárság bizalommal várja, hogy a gazdasági kérdések oly nagy perspektivát kínáló budai értékek: — gyógyforrásokban és más természeti kincsekben új gazdasági lehetőségeket is nyitnak a két budai képviselő útján.

Adja Isten, hogy így legyen!

A Magyar Ruggyantaárúgyár Rt. közgyülése az 1930. üzletévre 2 pengő osztalék kifizetését határozta el. Az 5. számú részvényszelvények junius hó 30-tól kezdve a vállalat pénztáránál, valamint a *Wiener Bankverein* budapesti és bécsi főpénztáraínál válthatók be. A közgyülés az igazgatóság tagjait, akiknek megbizatása lejárt, további öt évre újból megválasztotta.

A Vásárpénztár junius 26-án tartotta 1929 és 1930. évi rendes közgyüléseit. Az 1929. üzletév veszteségét Budapest székesfőváros vállalta, az 1930. évre vonatkozólag pedig a közgyülés úgy határozott, hogy a nyereséget a következő évre viszi át. A főváros képviseletében a közgyülésen *Borvendég* Ferenc alpolgármester vett részt, aki bejelentette, hogy a főváros e nagy anyagi áldozatot abban a reményben hozta meg, hogy a Vásárpénztár megfelelő tőkeerővel Budapest székesfőváros közélelmezése érdekében ismét sikeresen folytatja működését.

Megalakult a Háztulajdonosok biztosítója

Mult számunkban hírt adtunk arról, hogy a háztulajdonosok a *Magyar-Francia Biztositóval* együttműködve, megalakitották saját biztosító intézetüket. *Németh* Béla országos elnök régi programmja a megvalósulás stádiumához közeledik, mert az ő buzgóságának köszönhető, hogy a szövetség tevékeny gazdasági érdekképviseletté alakulhat át abból a célból, hogy tagjainak minden irányban rendelkezésére állhasson. A *Nemzeti Baleset Biztositó,* mint megírtuk, címét megtartja, de mindenütt kifejezésre juttatja azt, hogy a Háztulajdonosok Biztosítója, amelynek elnöki tisztét *Németh* Béla tölti be, Kivüle *Nemeshegyi* Béla dr., beczkói *Biró* Gyula, *Németh* Benő dr. és *Telcs* Béla képviselik a szövetséget az igazgatóságban. A viszontbiztosításokat a *Magyar-Franciánál* és a *Münchener* Rücknél fogják kötni és gondoskodás történt arról is, hogy a Háztulajdonosok Szövetsége természetszerüleg a Nemzeti Baleset jövedelmeiből is megfelelő arányban részesedjék, amit a szövetség anyagi erejének fejlesztésére fordít. Hangsúlyoznunk kell ezzel kapcsolatban, hogy az a viszony, amely a Magyar-Francia és a Nemzeti Baleset között van, természetszerüleg továbbra is fennmarad.

A Magyar Textilgyárosok Országos Egyesülete megtartotta *Weiss* Fülöp elnöklete alatt 1931. évi rendes közgyülését. Dr. *Schiller* Ottó főtitkár előterjesztette az Egyesület 1930. évi működéséről szóló igazgatósági jelentést, amely részletesen ismerteti a textilipar mai helyzetét és az aktuális gazdasági kérdések ebben az iparágban várható fejleményeit. A közgyülés a bemutatott jelentést egyhangulag tudomásul vette. Ezután a közgyülés elfogadta az 1930. évi mérleget és zárszámadásokat, az 1931. évi költségvetést és az igazgatóságnak, valamint a számvizsgálóbizottságnak a felmentvényt megadta.

A Telefóngyár Rt. junius 30-án tartotta 21. évi rendes közgyülését, báró *Szterényi* József v. b. t. t. elnöklete alatt. A közgyülés elhatározta, hogy részvényenkint *1.40 (14%) osztalékot fog fizetni ez évben.* A szelvényeket julius 6-tól kezdve a Pesti Magyar Kereskedelmi Bankban váltják be. Igazgatóság itagokká választották *Aschner* Lipótot, az Egyesült izzó vezérigazgatóját és *Halász* Bélát, a Standard Villamossági Rt. vezérigazgatóját.

Telek, ház, lakás

Lakáskeresők figyelmébe!

Budai lakások, telkek, házak és üzlethelyiségek iránt érdeklődők figyelmébe ajánljuk, hogy ezentúl

havonkit egyszer, külön mellékleten

összegyűjtve közöljük az errevonatkozó hirdetéseket és a hetenkint megjelenő rendes számokban

csak a legújabban beérkezett hirdetéseket

közöljük.

A Budai Napló lakáshirdető melléklete kapható lesz a

legtöbb dohánytőzsdében,

úgy Budán, mint Pesten.

a Budai Napló kiadóhivatala I., Bors-utca 24

TELEFON: 502-96

ÖRÖKLAKÁSOK: Széna-térnél elsőrendü utcai és kerti **EGYSZOBÁSAK, KETTŐSZOBÁSAK, HÁROMSZOBÁSAK** legteljesebb komforttal, körülcsempés mellékhelyiségekkel, épülő kertes palotában 1932 májusára beköltözhető: tárgyalások, előjegyzések II., Hattyú utca 7., építési irodában.

Budán augusztusra modern, hallos, 4 szobás csendes lakást keresek, villamos v. autóbuszvonal mellett 2700 pengőig. Választ *H. O.* jeligére a kiadóba. (151)

Budán Sósfürdőnél 3 szobás komfortos lakás árnyas kerttel, augusztustól kiadó. I., Bornemissza-u. 46. Telefon: Lá. 802 vagy a kiadóban: Aut. 502-96.

Kettő-három-négyszobás komfortos lakások, központi fütéssel, melegvízzel, hároméves házban, budai **hegyekre** szabad kilátással, **kettőszoba** hallos, komfortos lakás, **négy szoba** hallos, urasági **angol cottage,** belső lépcsővel, saját központi fütéssel, Horthy Köröndnél levő házakban, tulajdonos müépitésztől, Fadrusz-u. 6. Lágymányos 6—80 **azonnalra, augusztusra, novemberre** bérelhetők. (142)

Város az erdőben. Tisza István kertváros. A budai hegyvidék legszebb kertvárosa. Hüvösvölgy mellett. Festői kilátás. Magaslati fekvés, 150—300 négyszögöles árnyas erdőparcellák. Villany, vízvezeték, autóbusz. Előnyös fizetési feltételek. Dr. Keresztes Béla, VII., Damjanich-u. 30. Tel.: J. 431—56.

Házmesterséget, esetleg villában is, keres megbizható, kisigényü házaspár (állami alkalmazott). Ért villany-, gáz- és vizvezetékjavításhoz. Kivánságra személyesen bemutatkozik. Cím a kiadóban.

HUBERT

és Tsa B. T. Egészségügyi berendezések, csövek, Müszaki cikkek, fémgyártás

VI., Liszt Ferenc-tér 4. T. 222-67

ÜVEG és porcellán-árukban GÁL LAJOS Budán II., Széna-tér 7, VEZET TISZTVISELŐK nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltétel

---

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez I., Legedi-u. 19. Telefon: 530-33 **Béres Márton**

Még egy **3 szobás** és néhány **2 szobás** lakás hallal, modern kivitelben (központi fütés, melegvízszolgáltatás, gőzszárító, stb.) **örőklakásként** vagy **évi bérért** kapható a **Vérmezőre nézö** Attila-utca 95-99. számu társasház szövetkezet palotájában. **Farkasrét Hóvirág-u.** és **Torbágyi-út** között ujonnan parcellázott 18 drb. 140-170 négyszögöl nagyságu telkek déli lejtővel jutányosan esetleg részletre kaphatók. Ugyancsak **Pusztaszeri-uton** kilátással a Margitszigetre 300 négyszögöles gyümölcsfákkal beépitett telkek eladók. Bővebb felvilágositást nyujt:

STILUS ÉPITŐ R.-T.

irodája. Telefon: Automata 557—44 és 558—36.

A farkasréti telkek ügyében a helyszinen is lehet értekezni

Győri-út 12

szövetkezeti ház épül

Augusztus 1-én beköltözhető

Buda legkulturáltabb és legszebb helyén 4, 3, 2, 1 szobás háztartásos és garzónlakások dél és délnyugati fekvéssel, minden kényelemmel, feltünő olcsó áron elójegyezhetők

30%-os befizetés beköltözésig zárolt számlára.

Felvilágositás a helyszinen, telefon: Automata 552—70 és a kiadóban

---

BUDA LEGSZEBB KERTHELYISÉGE

Zsigmond-kávéház és étteremben,

II., Keleti Károly-utca 9

9 és 17-es autóbusz végállomás

Délután és este Brawe Boys Jazz TÁNC

Tulajdonos: ZSIGMOND LÁSZLÓ

a Spolarich éttermek volt igazgatója

Kertes öröklakások

Az elő! elő közönség bizalmától támogatott, legszolidabb alapon megszervezett, utánfizetésektől, percektől mentes építési akcióink keretében, nov. 1-i beköltözéssel, fővárosunk legelőkelőbb részében megépitjük *nyolcadik társasházunkat* a Szent Imre-szobor mellett, 1, 2, 3 szobás (előkertre nézö, hallos) villaszerü öröklakásokkal. 300 négyszög-öles *kert, hangfogó válaszfalak,* díjtalan üzlethelyiségek. Tetszés szerint szövetkezet, vagy a tulajdonos nevére szóló telekkönyvezés. A Diószegi-uti „Hunniaudvar"-ban még pár remek három-, négy-, ötszobás villaszerü öröklakás kapható. *Olcsó, fix árak.* Előnyös törlesztéses kölcsön. Kivánatra prospektus tervekkel, öröklakásvevőinknek nélkülözhetetlen, kibővitstt szaktanácsokkal.

„CENTRUM" HÁZÉPÍTŐ-VÁLLALAT

Horthy Miklós-út 9. (9-12, 3-E-ig. Lágym. 9-96

Társasházban a „CENTRUM" vezet!

Főútvonalon II, Retek-u. 33-35. sz. alatt épülő sarok bérpalotában

üzlethelyiségek

valamint legmodernebb **2-3 szobás (hallos) lakások és 1 szobás garconlakások** augusztus 1-ére kiadók. Közelobbit:

IV., Bécsi-utca 5. II. em. 1

Telefon: Automata 824-59

ÜGYVÉDI IRODÁBAN

Idegeit kíméli

ha nagymosását nem otthon végzi!

Fehérneműjét

feltétlen bizalommal küldheti a

DUNA gőzmosó- és kelmefestő gyárba

BUDAI FIÓKOK:

I., Attila-körút 19.
II., Fő-utca 7.
II., Retek-utca 59.

ÉS A KÖZPONT:

VIII., Gólya-utca 43.

ugyanott ruhafestést és vegytisztitást garanciával végeznek. — Telefon hivásra autóval jövünk.

Telefon: J. 350—52.

Magyar Semmering Üdülő (Pension)

ZUGLIGETI-ÚT 19.

a „Szarvas" vendéglővel szemben

26 úri kényelemmel berendezett egy- és két ágyas szoba, minden szobában hideg-melegviz, központi fütés, fürdőszoba használat

Külön évszázados fákkal körütvett park. Saját napfürdö

Étterem elsőrangú konyhával

Róna Gábor

a Lipótvárosi Társas Kör vendéglőse vezetésével

Eljegyzési kártyákat a „Hollós Mátyás" nyomdában

IGAZI NYARALÁST

nyujt a pompás

CSÁSZÁRKERT

bácskai ételkülönlegességek, dunántuli borok

Singhoffer Antal

halászmester szabadtüzön készíti a

VALÓDI HALÁSZLÉT

kitünő zene

CSIRSZKA KONRÁD vendéglős

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST, III., LAJOS-UTCA 148 SZ.

TELEFON: AUTOMATA 624—57

Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett

Kölcsönöket folyósit váltóra, folyószámlára számlára, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

---

Budai Általános Takarékpénztár

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Budán, II., Fő-utca 9. szám

Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket

Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk

Budai ingatlan-tulajdonosoknak gyors lebonyolitás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyujtunk

Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére

SAFE DEPOSIT

Várkert kioszk

a budai Dunapart gyöngye!

Deák Sándor

a „Deák" kávéház volt tulajdonosa vezetése alatt

Pompás uzsonna!

Szolid árak!

Délután és este zene

Szebb — Jobb — Olcsóbb

RÁDIÓ

CSILLÁROK KELLÉKEK

NINCS PEST BUDÁN

Időt, pénzt takarit, ha itt vásárol

KRISZTINA RÁDIÓHÁZ

I., KRISZTINA-KRT 141

Telefonsz. Aut. 566-83

Kedvező fizetési feltételek

RUDAS Fürdő

radioaktiv hőforrás

GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ — FEDETT USZODA

Hallgassa meg a rádió révén közkedvelt E. STEPAT

orosz tiszti-zenekarát, aki minden este

ÓBUDÁN

A „KORONA" VENDÉGLŐ éttermében és kerthelyiségében, Korona-tér 2., hangversenyez.

Kitünő konyha ● Halászlé ● Jó borok ● Olcsó árak

5, 7, 9, 51 villamos. Autóknak beállóhely

Vadaskert

VENDÉGLŐ

Hüvösvölgyi végállomás. (Az uj vám mellet) Tenniszpálya, tekepálya, panzió.

JAZZ-TÁNC

LÖVÖLDE-VENDÉGLŐ

Pompás árnyas kert, különtermek, polgári árak

új tulajdonos

Dittmayer Andor

FEDEZZE FEL ÖN IS A SASHEGYET!

Sashegy a Belvárostól gyalog is csak 25 percnyire

Sashegy a Belváros hegye

Sashegy a Székesfőváros szivében — szivének jobbik oldalán

Sashegy az előkelő középosztály települő helye

Csak hegylejtőn lévő telkeket vásároljunk, ott van csak levegő, napsugár és kilátás

Ön gyermekei arcáról leolvashatja, hogy hol lakik:

nézze meg azután a sashegyi gyermekeket

Sashegyi telkeinkről prospektust küld:

KUBATURA részvénytársaság

Budapest, főpostafiók 77/0

Laptulajdonos: VIRAÁG ÉS TÁRSA
Főmunkatárs: dr. László Zoltán.
Kiadásért felelős: Viraág Béla.

Nyomatott a „Hollós Mátyás" nyomdában, Budán, I,. Bors-utca 24.
(Műszaki igazgató: Martinovits A.)

XXVIII. évf. 1048. sz.

Megjelenés: hetenkint kétszer

ELŐFIZETÉS:
Egy évre . . 24.— P
Negyed évre . 6.— P
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai féláron kapják

Budai Napló

1931. JULIUS HÓ 19

HIRDETÉSEK:
Egy hasáb széles, egy m/m. magas sor, egyszeri közlésénél 30 F. Szövegsor ára 2 P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, a közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló ujság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRAÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I., Bors-utca 24. Telefon: Aut. 502—96
Hivatalos órák: Délután 4—6 óráig

Porváros

Berlin kivívta magának a *pormentes város* nevet és Berlinben tényleg *nincsen por*. Pedig Berlin környéke 30—40 kilométernyire a legrettenetesebb lisztszerű futóhomokos puszta volt még 30 év előtt. Most 2—3 órán át jön a vonat Berlinbe és állandóan fenyőerdők és ligetek között. Berlinben nincs porfejlesztő makadam út, — Berlinben nincs üres telek, amely ne volna pázsitos. Berlin 31 tavat létesített közvetlen környékén, — Berlin mesterséges patakokat létesített s így lett pormentes város. Pedig nem is akar — fürdőváros lenni. *Budapest* ellenben akar. És Budapesten minden üres telek — porfészek. Budapest a külső részén tenyészti a dudvát és a port, ám bünteti a villatulajdonosokat, ha nem irtják a hernyót, de a kerten kívül, a kerítés mentén a főváros milliárdszámra tenyészti, s az éhes férgek ellepik a villák kertjeit. Budapesten ma túlteng a makadam útburkolás és vagy port termel, vagy olaj-harmatot, ami tönkreteszi a növénykulturát. Budapestnek volt száz öl széles fásított övezete, illetve így tervezte. Ez lefogyott ötven ölre, majd harmincra és ma egészen megszűnt. Nincs porfelfogó fásított övezete. Csak a budai hegyek védik azon az oldalon, ahonnan nem jön por. Délfelől, keletfelől nyilt és a környező futóhomok akadálytalanul zúdul a városra. A városligeti tavon kívül csak a lágymányosi pocsolya és kelenföldi feneketlen tó emlékeztetnek tavakra. A Rákospatakot agyonszabályozzák és nyáron át csak szivárgó csermely. Ez a város gyűlöli a vizet, pedig 89 forrás ontja forrón, melegen és hidegen, — sósan, keserűn és kénesen. Itt hömpölyög a Duna, Európa legnagyobb folyója, mely csatornák révén összeköti ezt a várost az Északi tengerrel, kettészelve Európát. Ez a rengeteg víz nem 31 tónak, de 131 tónak adna elegendő vizet, száz gyógyvíz-strandfürdőre kedves alkalmat és vulkanikus erejével olyan dús növényzet fakadna mellette, hogy csodájára járna Berlin.

Az a Berlin, mely nem a Spree folyóba ereszti kincset érő csatorna-ürülékét, hanem medencékbe felfogva, trágyát termel belőle, halas tavakat táplál vele és sok ezernyi kacsát termel rajta. A trágyával termőfölddé változtatja a futóhomokos sivatagot, amelybe tavakat épit, csatornaszerű patakokkal köti össze azokat és sok százezernyi hold — azelőtt holt — földet tesz élővé, termékennyé.

Ezt a termőföldet kiadta holdankint bérbe — olcsón és ellátta így Berlin piacát kerti veteménnyel. Berlinben mesésen olcsó a hal, a kacsa, a zöldség és hüvelyes. A bérlők kis vagyonra tettek szert hamarosan és megvásárolták a bérelt földeket. Százezer munkanélküli család megél belőle jól és — maga Berlin is. Minden hasznosat termel, csak port nem. Pedig fürdőváros sem akar lenni.

Budapest budai része, az ősi Buda lehetne pormentes és füstmentes. A por Pestről jön. Szárazság esetén egy kilométer magasan poros a levegő Budapest felett és repülőgépről nem látni a várost a portól. Ez a pesti por lepi el Budát.

Budapest csatornáit szintén felfoghatnánk medencékbe, az így nyert trágyával megkötheténk Szolnokig és Kecskemétig a futó homokot, erdőségeket nevelhetnénk, apró kertgazdaságokat létesítva elláthatnánk kerti élelemmel, baromfival Budapest piacát és kenyérhez jutna így minden faluról származott munkás, aki a mai munkanélküliségében, nyomorában várja a bolsevista megváltást.

A Rákospatak lehetett volna szépségekben gazdag körcsatorna Pest körül árnyékos, tavas, sétányos parti részletekkel, rakodó piacokkal, Újpesttől egészen Erzsébetfalváig.

De lehetne Buda füstmentes is, mert az a sok százmillió liternyi forró víz, mely ma felhasználatlanul folyik a Dunába, fűthetné Budát és ezzel megszűnne a füst, megtakarítanánk sok millió métermázsa szenet és mentesítenénk a pornélküli levegőt a füsttől.

Nem plakátokkal, nem Kaliforniában elhelyezett ujsághirdetésekkel, — hanem intézményekkel lehet és kell *Buda*-fürdővárost megalapozni, mert addig itt nem lesz, nem lehet fürdőkulturáról szó, amíg ez a város Európa legporosabb városa.

Viraág Béla

A kerületi választmányok megalakulása körül nehézségek vannak, dacára annak, hogy a fővárosi törvény a legfontosabb kerületi kérdések megoldását a törvényhatósági bizottság hatásköréből a választmányok ügykörébe utalta. A hét hónapja megválasztott tagokat mindezideig még egyetlen egyszer sem hívták össze s most a kerületi előljárók értekezlete kérte a polgármestert, hogy a kerületi választmányok megalakítását halassza el addig, ameddig az összes választások jogerőssé válnak. Ezután is csak a régi I—X. kerületek választmányai alakuljanak meg, mert ezek a választmányok betölthetik a hatáskört azokon a területeken is, melyek később mint önálló kerületek fognak működni. Az I. kerületre nézve javasolták, hogy az I., XI. és XII. kerület választmányai ebben a kerületben együttes működést fejtsenek ki és egy elnök vezetése alatt működjenek.

Budai közmunkák egész sorozatát jelentette be *Király* Kálmán műszaki főtanácsos. A legsürgősebbek közé tartozik a Diósárok-út rendezése, a III. kerületi Miklós-tér parkozása, a Lenke-út fásítása, továbbá csatornaépítés a Sósfürdő-utcában, a zugligeti árok beboltozása, a Hegyaljai-út egyik szakaszának rendezése, a Filatorigáttól kezdődően a Szentendrei-út egykilométeres szakaszának bazaltkővel való burkolása és sok kisebb munka. Ezeket a legközelebbi időben megkezdik és hamarosan be is fejezik.

Fürdőügyi anket

A *Budai Társaskör*-ben *Kapcza* Imre kezdeményezésére megtartott *fürdőügyi* értekezletek sorozata rendkívül sok értékes anyagot hozott a kérdés megoldására, hogy a jó ügy érdekében kötelességet vélünk teljesíteni, amikor e szakvéleményeket közöljük számról-számra.

Bad-Hall

Irta: DR. HENNYEI VILMOS ny. államtitk.

Alkalmas példa arra, hogy a fürdőügy szempontjából minő elgondolások irányadók, a *Bad Hall osztrák fürdő* 75 éves fennállása alkalmából kibocsátott ismertetés.

Ez a fürdő eredetileg és igen soká úgyszólván csak egy forrásból vette a fürdésre és az ivókurára szükséges vizet, amelyet évszázadokon át mint golyvavizet ismertek. Csak 1823-ban állapították meg tudományosan, hogy a *forrás jódot tartalmaz, s hogy gyógyító erejének, a chlorral együtt, a jód a leghatékonyabb tényezője*. A fürdőhely tervszerü fejlesztése 1894-ben indult meg, s azóta következetesen folytatják a források rendszeres furások útján való szaporításával. Igy tárták fel 1924-ben a Johannes forrást, amellyel *egy újabb bővizü jódforrás mellett annyi gázt hoztak napfényre, hogy állandóan fűtésre használhatják és ezzel nagymennyiségü szenet takaritanak meg.* 1927- és 1928-ban újabb két forrást találtak, s a furások most is folynak.

A fürdőigazgatóság azonban más irányban is körültekintő működést fejtett ki. *A nehéz betegek részére 1895-ben külön kórházat nyitottak*, s ezt az intézményt folytatólagos hozzáépítéssel állandóan bővítették. Nagyobb igények kielégítésére szanatóriumot létesítettek, ahol a *gyógyviz az épületben használható* és amely a téli idényben is nyitva áll. A fürdőhöz tartozó nagy parkban nagy ivócsarnokot építettek.

Mindezt a tevékenységet kiegészíti a fürdő hírnevének terjesztése érdekében folytatott *orvosi és tudományos eljárások sorozata*. Állandóan folynak kisérletek a gyógyforrásoknak az emberi szervezetre való hatása és mikénti előnyös alkalmazása terén.

A fürdő kémikusa, dr. Taub állandóan vizsgálgatja a jódforrások gyógyhatását és tudományos kutatásainak eredményét orvosi szakközlönyökben és alkalmi füzetekben ismerteti.

Bad Hall fürdővendégeinek száma úgyszólván évről-évre emelkedik, a szerény keretekben folyó reklámtevékenység mellett is, főleg ama gyógyeredmények nyomán, melyeket maguk az eredményesen kezelt betegek visznek hirül. Mindebből az a tanulság, hogy *Budapestnek mindenekelőtt geológus szakértőre van szüksége*, aki a főváros területe alatt a föld mélyében rejlő *gyógyviz, meleg és gáz energiaforrások rendszeres feltárását* tervezné és vezetné. A fővárosi fürdőket *egységes vezetés és ellenőrzés alá kell helyezni.* Gyógyforrásaink *alkalmazási lehetőségeit kell tudományosan megállapitani.*

A már világszerte elismert *rheumafürdőinkhez a szükséges kórházat kell létesiteni.* Továbbá *valamely parkos helyen központi ivócsarnokot kell telepiteni.* A már meghozott fürdőtörvény végrehajtásában *gyógyfürdőink környékét kell rendezni* és mindannyi körül tiszta levegőjü, fás környezetet kell létesiteni. Ha e feladatokat megfelelő vezetés mellett, évtizedes átfogó programmba foglaljuk és rendszeres, következetes munkássággal hozzá fogunk terveink megvalósításához, unokáink meg fogják érni és anyagilag élvezni Budapest fürdővárossá való kifejlődését.

Az idegenforgalom
elhanyagolt eszközei

Előadta: **DR. TAUSZ BÉLA** az Idegenforgalmi Szövetség ügyvezető igazgatója.

Budapest fürdőváros ügye és a magyar idegenforgalom ügye nem egy és ugyanaz. A kettő között ugyan igen szoros a kapcsolat, amit legjobban bizonyít az a statisztika, amelyet Csehország 1930-ra vonatkozólag publikált és amely szerint az idegeneknek 80%-a fürdővendég volt és csak 20%-a tartózkodott Csehszlovákia többi városaiban rövidebb-hosszabb ideig, mint idegen, de másrészt azt is kell mondanom, hogy nem minden fürdővendég idegen Budapesten és nem minden idegen fürdővendég. Tehát e két témát egymástól különválasztva kell tárgyalni. Budapest mint fürdőváros nem „parvenü", mert már a rómaiak előtt ismeretes volt és csak ki kell mennünk Aquincumba, ott látjuk még e fürdőknek rendkívül érdekes maradványait. Ismeretesek voltak ezek a fürdők az árpádkori királyok alatt is. Egyik leghíresebb fürdővendég 1197-ben Lodomér esztergomi érsek volt. Ismeretes Zsigmond király és Mátyás király pazar fürdőépítkezése. A törökök nagy fürdőinek maradványait még most is láthatjuk a Császár-, Király- és Rudasfürdőben. De még ez évszázad elején is igen sok külföldi kereste föl gyógyfürdőinket, közöttük a perzsa sah, az egyiptomi alkirály és mások, csak a háború óta szűnt meg a külföldieknek idejövetele és ebben nagyrésze van politikai izoláltságunknak, de másrészt sajnálattal kell felemlítenem azt a körülményt, hogy a külföldön nem eléggé ismertetjük Budapest gyógyforrásait.

Nincsenek Budapest fővárosnak szakértői,

akik külön ügyosztályt képeznének és tervszerüen végeznék Budapest fürdőinek propagandáját. Az egyetemen külön e célra fel kellene kérni egy előadót, aki kizárólag a fürdőket és ásványvizeket ismertetné a hallgatóság előtt.

Nincsen a városnak laboratóriuma,

amely elméletileg és gyakorlatilag foglalkoznék a fürdők és gyógyforrások élettani és gyógyhatásával. Pedig ezek nélkül Budapest fürdői és gyógyforrásai idehaza igen jól, idehaza igen széles körben, de külföldön, — ami főcélunk, — csak nagyon szük körben válnak ismeretessé. Összes külföldi plakátjainkon rajta kellene lenni:

Budapest rheumaközpont!

Prospektusainkban szélesen kell kidomborítani, hogy Budapest a rheumásoknak központja azért, mert

van olyan klinika, amely kizárólag rheumakérdéssel foglalkozik.

Orvosainknak külföldön, mint azt boldogult dr. Bossányi tette, előadásokat kellene tartaniok gyógyforrásainkról; kongresszusokon, tudományos egyesületekben bemutatni filmen intézményeinket és gyógyult betegeinket.

Ami a másik kérdést: a magyar idegenforgalmat illeti, úgy legyen szabad egyelőre *Buda idegenforgalmával foglalkozni.* Feltéve azt, hogy én idegenforgalmi útmutató közeg vagyok és egy külföldről ideérkezett csoportot kalauzolok, mindenekelőtt az Ibusznak autókárján felviszem a csoportot a Gellért-hegyre, ahonnét a leggyönyörűbb kilátást élvezik. De amikor megkérdezik tőlem a Szent Gellért-hegynek történetét, akkor már akadozom, mert csak annyit tudok róla, hogy innen dobták le Szent Gellértet, de nem tudom azt, hogy a Szent Gellért-hegyen már

a rómaiak előtt virágzó kulturájú kelta nép: az eraviskok laktak,

hogy az árpádházi királyok alatt erre vezetett az út a Dunántúlra és kelet felé; itt volt a papi dézsma megállító helye; hogy innen intézték Buda ostromát 1686-ban stb., mint oly történelmi emlékek, amelyeket egy kis füzetbe összeírva, az érdeklődőknek át lehetne adni.

Tovább menve, a Várhoz érkezünk és itt mindjárt feltűnik az, hogy

a Várnak semmiféle alaprajza nincs.

Akármelyik, a nyugaton fekvő várat, illetőleg várromot meglátogatunk, a bejáratnál van egy nagy tábla, amely mutatja a vár alaprajzát, beosztását, a donzsonokat, tornyokat, kapukat stb. Sajnos minderről a budai várban szó sincsen, pedig mi sem volna könnyebb, mint egy füzetecskében megírni a vár történetét IV. Béla alapításától kezdve. Hisz úgyszólván minden egyes utcának és minden egyes háznak történetét ismerjük, hol volt a Szent Magdolna, eremitai Szent Pál templom, Zsigmond kápolna stb. Tudjuk, hogy hol volt a Francia-utca, Olasz-utca, stb. Nekem evvel kapcsolatosan az volna szerény indítványom, hogy kérjük meg a Hadtörténelmi muzeum igazgatóját: *Aggházy* Kamill ezredest, hogy rendezzen be a muzeumban egy osztályt, amely

kizárólag a keleti népek hadviselését ábrázolja,

tehát avar, kun, besenyő, bolgár hadviselést és harci eszközöket. Irjunk fel továbbá *Serédy* Jusztinián hercegprimás őeminenciájához, hogy a primási palota épületében egy-két szobát rendezzen be

A szerzői est

Komédia

Játsszák: *Kenderessy* Elemér jogszigorló, *Gilice* Pál h. tanár, egy *pincér*, egy *cigány*, a *kasszirnő*, egy *ősz költő*. Történik napjainkban, egy budapesti írói kávéházban. Az asztaloknál gyéren vendégek, jönnek, mennek.

Kenderessy: (eldobja a berámázott ujságot, lehajtja fejét a márványasztalra és sir) Nagyon szerencsétlen vagyok, jaj, be boldogtalan. Mint a rajongó keresztény Jeruzsálemben, úgy jöttem ide, brühühü...

Gilice: Nyilvános helyen, férfi létedre sírsz, szégyenlem magam helyetted, telefonálok a mentőknek...

Kenderessy: (zsebéből kutyanyelvet, ceruzát szed elő az asztalra) Három órája beteszem, kiveszem, kiveszem, beteszem a papirjaimat, a ceruzámat. Ráhajolok, hajamba fúrom ujjaimat, mozgatni, táncoltatni kezdem a ceruzámat, hogy kiirjam a szivemből, ami bent van... s nem megy, az Istennek se megy. Pedig van bent, sőt vannak bent szenvedélyek, tüzesszemü fenevadak, csak nem tudom megfogni. Hát nincs okom zokogni? Brühühü...

Gilice: A férfi mégse zokog. Láttad Odryt a Julius Caesarban a Nemzetiben? Leszúrják! Már markolatig benne van a tőr, mégse sír. Mogorva, sötét, parancsoló... de nem sír. Hol benned a mérgezett tőr? Markolatig bemártva?

Kenderessy: Bennem van, csak te a gaz nyárspolgár nem látod. Ahogy a tinó nem látja, mikor vágóhídra viszik. Bennem van a mérgezett tőr... Négy éve mindennap megesküszöm Jucikámnak, hogy egy héten belül kineveznek s aztán elveszem, és tegnap kidobott... *Ne hazudozzon maga hochstapler*... Menjen tőlem a fészkes fe... fülemilébe...

Gilice: Eltévesztetted a házszámot. Ide jöttél a Centrálba. Egy tisztességes, de reménytelen cipészsegéd a Dunának megy ily válságos pillanatban. Fejest ugrik egy titokzatos folyóba. Te egy forró kapucinerbe ugrottál fejest...

Kenderessy: A fecske a sárfészkére száll, a ruca a káka tövére, ha költeni akar. Nem a te bivaly szemeid miatt jöttem ide, itt az irodalom berke van, hol a halhatatlan művek születnek. Költeni akarok. Itt termékenyülnek meg az írók s a kegyes sors jóvoltából itt szülik meg a halhatatlan műveket.... Azért jöttem ide, azért ittam három feketét és négy kapucinert, hogy megtermékenyüljek, hogy szüljek. Három órája lesem, epedem, hogy a Múzsa kikezdjen velem. Rám sem néz. Elkerül. Itt ülök pártában, árulom a petrezselymet, még annak a hunyori kasszatündérnek se kellek...

Gilice: De minek akarsz költeni ükapám, inkább sepered az utcát, vágj fát, hordj téglát, fogd meg az ekeszarvát... gründolj szappangyárat!

Kenderessy: A miniszter azt mondta a papámnak, hogy most kihalási rendszer van a miniszteriumban. Előbb kihalnak valamennyien, s aztán a kihaltak helyére pályázatot hirdetnek. Egész más volna azonban — mondotta — ha a fiadnak jogi tudása mellett valami fölénye lenne. Például irói, művészi, tudási fölénye. Akkor menne. Akkor — mondta — mondhatnám soronkívül ki kellene neveznem... diplomája is van de író, művész, költő, tudós, egy kulturplusz, egy ragyogó tehetség-többlet, Dante és Machiavelli, a jogász és költő egyszemélyben. Deák Ferenc és Petőfi Sándor. Grandiózus. Ezért akarok megtermékenyülni. Költeni. Mert állást akarok. Mert a Jucikámat akarom. Mert harcolni akarok az egyke ellen. Nahát.

Gilice: Leborulok a nemzet nagysága előtt. És fogadd őszinte szerencsekívánataimat az eljegyzésedhez. Egy hónapon belül meglesz.

Kenderessy: Ne viccelj, nem vagy kabarében. A miniszter csapdába vitte a papámat. Most látom, hogy nincs tehetségem. Aki három óráig rágja a ceruzája hegyét, annak van foga, de nincs tehetsége.

Gilice: Nem fájna a fejem, ha oly biztosan megnyerném a főnyereményt, amily biztos a te kinevezésed. Hisz atyád a honnak atyja. Te a hon unokája vagy, s egyben testvére. Ez nem utolsó dolog. Még az állatvilágban is a hangya a hangyafiókának cipeli a kukacot. Ami a tehetségedet illeti, az van, mert kételkedel. Sőt nagy tehetséged van, mert nagyon kételkedel. Tagadod, mint az igazi gazdagok a vagyont. Ott az arany — a tehetség — ahol letagadják. Menj csak Weisz Fülöphöz, s kérj tőle százezer pengőt. Azt mondja, nincs. Pedig van. És azért van, mert neked: nincs...

Kenderessy: Szóval van tehetségem?

Gilice: Nincs, fiam, de ez a szerencséd. A mai korban a tehetség a legnagyobb szerencsétlenség. Ezer irigy, ezer akadály, ezer konkurrens. B. lista, C. lista, politika. Az éppen a szerencséd, hogy tehetségtelen vagy. A tehetségtelenséged: a tehetséged. A hivatalos költők, a beérkezett írók felszisszennének és megennének, ha félni kellene tőled. Igy, nem fogod zavarni a köreiket, az elejtett zebrát nem eszed ki a szájukból; édesen somolyognak rád: *de kedves ifjú tehetség*... rebegik.

Kenderessy: De a közönség kinevet, s a gúny öl...

Gilice: Persze, hogy kinevetnek... de ez már siker... Mert megnevettetni az embereket: a legnagyobb siker. A gúny pedig nem öl... régi élcelők vicce... Jókai kora. Öl az, ha agyonhallgatnak, ha nem vesznek tudomást rólad, öl, ha nem kapod meg az állást, s nem veheted el Jucikádat. Öl a villamosszék, a guillotine, a m. kir. állami hóhér, itt-ott az autó, a végrehajtó, a nyitvahagyott gázcsap, a gúny, rózsám, a legnagyobb propaganda...

Kenderessy: Erre letörlöm szemem gyöngyharmatát, kezdek bízni jövőmben. Előadásod alapján kijelentem, hogy zseni vagyok...

Gilice: Nono, lassan a testtel... előttem. De jól kezded, csak folytasd. Ha valaki kételkedik, annak be kell bizonyítani az ellenkezőjét. Hosszú és költséges az, komám... A büntetőjogból tudod, hogy nem az az igazság, ami igaz, hanem amit bebizonyítanak.

Kenderessy: Milyen fej, milyen agy... de fel is viszed...

Gilice: Fel, fel, a — pallásra. De addig is, hogy megismerjenek a Beszkidektől az Aldunáig, rendezünk neked egy *Szerzői Estet*. Addig nincs író, költő, zeneszerző, míg *Szerzői Estet* nem rendez.

Kenderessy: Megőrültél? Hiszen semmit se szereztem, csak vesekövet és gégehurutot.

Gilice: Hát szerezni fogsz... szerzel egy-két verset, egy-két dalt. S írsz egy elbeszélést az évszakokról. Régi francia hetilapok bekötött példányait a Nemzeti Muzeum hirlaposztályában átböngészed... A francia alma nem hasonlít a magyarhoz? A Juliette nem úgy szeret, mint a Juliska? A Jean nem úgy eped, mint János? Te zseni?

Kenderessy: Szóval fordítás... lefordítom?

Gilice: Lefordítod — felfordítod — kifordítod — befordítod, ahogy a francia írók lefordítják a „Theatre Nouveauté"-ban a magyar írókat, mint társ-szerzők. Ők adják a mesét, te adod a nevedet s a magyar vonatkozást.

Kenderessy: Ez lopás?

Gilice: Nem. Ő azt írja ősz. Te elébe írod: magyar ősz... Mennyire más. Ő azt mondja: illatos dinnye a fűben. Te azt írod: hevesi illatos dinnye a gyepen. Más, egészen új. Különben is kétféle novella van. Jancsi szereti Juliskát. Akadályok után egymásé lesznek. Ez a boldog megoldás. Jancsi szereti Juliskát. Juliska nem szereti Jancsit, másé lesz. Ez a boldogtalan megoldás. Nincs több. Shakespeare, Jókai, Ibsen ezt nyúzzák.

Kenderessy: Szóval verseket, s egy novellát kell elkövetnem?

Gilice: Sokkal nagyobb hitványságokat követtél te el... Most szerelmedért... eggyel több, vagy kevesebb...

Kenderessy: De a verssel bajok lesznek. A költészettanból megbuktam.

Gilice: Petőfi óta minden költő ott kezdődik, hogy megbukik költészetből. Leírod: *árva, lárva, zárva, borsó korsó, szórt só, kendő, bendő, bent ő, alap, harap, kalap,* aztán cifra szavakat írsz: *aranyszirom, rózsaillat, kéjgáz, bübáj, bájbú,* beteszed egy kalapba, összerázod jól, s ahogy egymásután kiszeded a kalapból: *kész a vers.*

Kenderessy: De nem lesz értelem benne.

Gilice: Ez kell... *Ha lesz, akkor még egyszer beteszed, még jobban összerázod.* Te szamár vagy, te azt akarod, hogy értelme legyen? Akkor irj egy nyugtát, vagy adásvételi szerződést, ne verset. *A verset nem szabad megérteni.* Akkor néznek úgy rád, mint a csacsi az új kapura, ha nem értenek meg. Mért bámulod meg az angolt? Mert nem érted. *A hitvány jelen csak a jövendőben emelkedhet fel oda, hogy a költőt megértse.*

Kenderessy: Szóval értelmetlennek kell lennem?

Gilice: Könnyen fog menni... *Magadat kell adnod.*

Kenderessy: S ha még értelmetlen se tudok lenni?

Gilice: Akkor jön a Móric, a titkos költő, kit mindenki ismer, az istenek pohárnoka, a kapuciner- és ötletszállító. Ötöle veszel pénzen... (Kocog gyürüjével a vizes poháron) Móric, Mórkám, merre jársz?

Móric: (Tálcán két pohár friss vízzel) Parancs nagyságos uram... Itt van, meg se kérdem, az enyém az érdem...

Kenderessy: Rímbe beszél... Borzalom... Ez összeüti, ami nekem kell.

Gilice: No, sörényes pincér, adj egy verset mindjárt!

Móric a pincér: Ha jó pénz üti a markom, szerencsémnek tartom. — Minthogy becsaptak eleget, kérek rögvest előleget...

Kenderessy: Nézze Horácius Catullus, én megadom az ötletet, s maga mint társszerző feldolgozza. Szükségem van egy versre — ez az ötlet — min a kritikusok összevesznek, hogy mit is akart a költő mondani? Tudna ilyet szállítani? Társszerezni?

Móric: A címet kérdeznem szabad? Úgy készen lesz: öt perc alatt.

Kenderessy: Ovidius-Livius mester legyen a címe: *Ami van*...

Gilice: Szerintem érdekesebb lenne: *Ami nincs*...

Móric: A kettőt kössük, össze szépen (csengetnek poháron másutt.) Mert a po-

Ki mint vet, úgy arat, MAUTHNER magnál jobbat sehol sem kaphat!
MAUTHNER ÖDÖN magtermelő és magkereskedelmi részvénytársaság
Alapitási ev 1874. Telefon: 463—65.
SÜRGÖNYCIM: MAUTHNERÉK, BUDAPEST.
MAUTHNER MAG
Központ: VII., Rottenbiller-u. 33. - Fióküzlet: IV., Kossuth Lajos-u. 4.
Nagy főárjegyzék, mely növényárjegyzéket is tartalmaz, ingyen és bérmentve.
a Ferencrendiek templomával szemben.

egyháztörténelmi muzeumnak,

ahol ereklyéket, a budai templomok és kápolnák maradványait, ha csak képekben is, bemutathassuk. De kérjük meg az Országos Levéltár nagyhírű igazgatóját, hogy egy külön termet bocsásson a nagyközönség rendelkezésére, amelyben

a leghíresebb okmányokat és okiratokat, például az aranybullát kiállítja,

evvel kapcsolatosan félévenkint az Országos Levéltárban a kihalt, vagy még élő családok okmányaiból és leveleiből egy-egy kiállítást rendezzen.

Lemenve a Császárfürdőbe, kérjük meg az Irgalmasokat, hogy a rendelkezésükre álló épületből adjanak egy kis helyiséget, ahol

fürdőinkből és gyógyforrásainkból egy állandó retrospektiv kiállítást rendezhetünk be.

Hisz ott vannak már közelben az *aquincumi fürdőromok*, amelyeknek nagy hibája, hogy némák, csak kövek, de senki sincsen, aki azokat nekünk elevenné varázsolná és történelmüket, építkezési módjukat elmagyarázná. Ott van a Szent Margitsziget az ő nagy történelmi multjával stb. Nem szólok a gyönyörű kirándulóhelyekről: Hármashatár, Guggerhegy, Pálvölgyi barlang stb., amelyekhez az odajutást előbb meg kell szervezni, de amint az eddig elmondottakból is látni méltóztatnak, maga

Buda megtekintésére is két-három napot szánhat az idegen.

Nem akarom szives türelmüket tovább igénybevenni, csak ami a magyar idegenforgalmat illeti, úgy legyen szabad megjegyeznem azt, hogy én nem tudok elképzelni magyar idegenforgalmat, legalább a jelen időben nem, amely Budapesttől független. Ezért

először Budapest idegenforgalmát kell fejlesztenünk

és akkor fog jutni ebből a vidékre is. Mert én el tudom képzelni azt, hogy valaki Németországba utazik és meglátogatja München, Nürnberget, végigmegy a Rajnán stb. anélkül, hogy Berlint érintené. Vagy, hogy Olaszországban meglátogatja a felsőolaszországi tavakat, elmegy Velencébe, Florencbe, Sanremoba, Milanoba stb. anélkül, hogy Rómát meglátogatná, de hogy Magyarországra jöjjön idegen és Budapestet ne nézné meg, azt én egyelőre nem tudom elképzelni, kivéve a határmenti szomszédos forgalmát. Ezért kell nekünk előbb

Budapestet idegenforgalmi központtá

fejleszteni.

SZENT Gellért
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet, hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet

ÉHGYOMORRA
NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR
Kristály vizet

Utazás öt ismeretlen szobor körül

Irta: *Palóczi Edgár.*

Levelet kaptam az elmúlt napokban *Margittai* Richárd dr. úrtól. Ő is *Budapest Barátainak* alapszabályilag meg nem alakult *Céhéhez tartozik*. Szeretettel járja Buda régi utcáit, fényképezőgéppel örökíti meg a régi budai emlékeket, lelkesül, lelkesít, ír és megfigyel mindent, ami rég letünt idők itt-felejtett maradványa az amerikai ütemben fejlődő magyar metropolisban. Ő hívta fel figyelmemet a Vizivárosban egy csöndes, de *nagymultú* házára, amelynek ablakain a művészies empire ablakrácsok már 1909-ben felkeltették *Petrik* Albertnek, Buda szerelmesének, a világháború hősi halottjának figyelmét, aki a régi Buda-Pest építőművészetéről szóló becses kiadványában le is közölte azokat.

Egy napsütötte délelőtt kerestem fel a régi vizivárosban egyik legrégibb házát. Még a középkori alapfalakon nyugszik ma is. Átélte a török időket s csak a XVIII. század elején alkotta újjá homlokzatát *Axaméthy* István budai szenátor. Akkor már Bécset majmolva, *Öt pacsirta-utcának* nevezték a *Felsőrác-utcát*, 1875-ben pedig az öt madárból egy lett s megszületett meg nem fogható bölcseséggel a *Csalogány-utca*. Ősi divat Budapesten patinás utcanevek megváltoztatása, sőt budapesti specialitás. Nagyon hasonlít a családnevek tömeges változtatásához, ami szintén hazai unikum. De nemcsak az utcanevek változtak azóta. A házszámoknak is megvan a történetük.

Felső Rác-utca 2746. sz. — *Fünf Lerchengasse* No. 520. — *Csalogány-utca* 17. sz... Ime, egy régi budai ház házszámfája... 1837-ben az *Axaméthy* családtól vette meg a házat *id. Darányi Ignác*, a hasonnevű nagy magyar államférfiú édesatyja. Az 1838. évi árvíz már az ő portájának küszöbét nyaldosta, az 1849. évi ostromkor is megmaradt benne életpárjával *bernáttalvi és földvári Földváry Borbálával*. Hullottak a bombák, robbantak a kartácsok s a halál angyala járt a nyomukban, míg odalent a pincében, ahová a kis család e félelmes napokban menekült, megszületett a *magyar földmivelésügy ujjáteremtője: ifj. Darányi Ignác*. Itt nőtt fel az oleanderes udvaron és régi kertben volt boldog gyermek. Akkortájt sűrűen látogatták szüleit a haza nagyjai. *Jókai Mór, Arany János, Tisza Kálmán* és nagy kortársaik adták itt egymás kezébe a kilincset. Mert jeles ember és nagy magyar volt már az öreg *Darányi* is, akit *der Grundherr*-nek neveztek el a Viziváros derék német anyanyelvű lakói, míg a nagyasszonynak *die Grundfrau* titulus járt ki. Amikor 1859-ben a híres fiskálisnak egyik sikkasztó bojtárja fejére gyújtotta a házat, hogy eltüntesse bűnös manipulációinak nyomait, maga *Albrecht főherceg*, a teljhatalmú kormányzó sietett lóhalálában a tűzhöz. — Ebben a házban vette át később számos alkalommal a ház nagy szülöttje a Viziváros mandátumát. *Darányi Ignác* 24 éven át volt a Viziváros képviselője. *Id. Darányi Ignác* halála után, 1877-ben a ház leányának *Válkay Bertalannénak* tulajdonába ment át s az ő tulajdonában maradt félszázadon át 1927-ig. A nagyasszonynak férje a m. kir. Curia sajtótanácsának volt sok éven át elnöke. Vendéglátó úri házuknál a kiegyezés utáni Magyarország sok politikai és közéleti kiválósága fordult meg. A ház mostani tulajdonosa dunaegyházi *Válkay* Bertalan dr. miniszteri osztálytanácsos, aki kegyelettel őrzi a patinás ház sok érdekes régi emlékét. Az ősi pincében ma is van még 10 üveg 1848. évi *Adlersberger* recte *Burgersberger Fechsung*-ból való pókhálós butélia, annak a vérveres szüretnek emlékei, amikor a budai föld szőllőtőkéi soha nem látott gazdagságú termés alakjában siettek a honfiak hősi tüzének öregbítésére...

Ebben a nagy időket látott udvarházban bukkantam rá az *öt ismeretlen budai szoborra*. Ki hozta őket ide?... Mióta állanak az empire-kapus belső kert orgonabokrai között?... Ki tudná ma már megmondani... 1837-ben már itt találta őket *id. Darányi Ignác*, s nem tudta provenienciájukat már senki. — A négy evangelista megcsonkult álló alakjai a budavári *Szentháromságszobor* alakjaival mutatnak fel stilusbeli egyezést. Alighanem egyazon műhely alkotásai. Mind a négy szobor valószínüleg annak a *hold. Szűz tiszteletére* emelt szobornak mellékalakjai, amelyet 1724-ben emelt a mai *Batthyány-téren* a vizivárosiak mély vallásossága. A puha homokkőből készült szobor már 1747-ben annyira megrongálódott, hogy le kellett bontani, 1749-ben felállították ugyan újra, de több mellékalak elhagyásával, később pedig még jobban megcsonkítva, a mai *Irmatérre* vitték át, ahol átalakítva, ma is áll. A helybeli közelség utal elsősorban e szoborral való kapcsolatra, de az is lehetséges, hogy a tűzvész elhamvasztotta régi *tabáni* plébánia templomnak utolsó szobrászati maradványai, vagy a várbeli jezsuita kollégiumból kerültek ide.

A legtöbb fejtörést azonban az a hatalmas ülő szobor fogja műtörténészeinknek okozni, amely a kert fala mellett, az előbbiekkel ellentétben aránylag jó állapotban maradt reánk. Régi hagyomány szerint *Szent Erzsébetet* ábrázolja. Ebben az esetben azonban csak *Árpádházi Szent Erzsébetet*, a közeli vizivárosi *Erzsébetiek* kórházának védszentjét ábrázolhatja. Csakhogy az ábrázolás teljesen elüt *Szent Erzsébet* szobrainak és képeinek sémájától. A fején volt korona még a magyar király szentéletű leányára utalna, de egyik kezében teszületet, a másikban pénzosztó tálacskát tart, ezek pedig nem ennek a szentnek attributumai. A Darányi-ház öt szobrá ismét bizonyságot tett arról, hogy van még Budán sok becses régi emlék, amit eddig nem ismertek és csak a helykegyeleti érzés fejlődése tereli reájuk a figyelmet. Egy német műtörténész, akit egyszer a véletlen vetett a kertbe, egy pápa szobrát vélte felismrni benne. — Mindenesetre egyike Buda *legérdekesebb* szobrászati emlékeinek, amelyet sietve meg kell óvni az időjárás szeszélyeitől és egyéb megpróbáltatásoktól. Kilétének megfejtése érdekes feladat műtörténészeink számára.

MÁTÉ ISTVÁN szobafestő és mázoló mester. I. ker., Attila-körut 2. Telefon: 573-55.

Az idegenforgalom mérlege szerint a mult évben 241.450 külföldi járt Budapesten, akik 36 millió pengőnyi összeget költöttek el. Ezzel szemben idegenforgalmi propagandára a Kereskedelmi és Iparkamara elköltött a Nemzetközi Vásár részéről 180.000 pengőt, a tenyészállatvásár részéről 75.000 pengőt, az IBUSz részéről 240.000 pengőt, a székesfővárosi idegenforgalmi hivatal részéről 538.000 pengőt és az idegenforgalmi tanács részéről 95.000 pengőt: összesen 1,128.000 pengőt. Minden itt járt idegen tizennégy pengő propagandaköltségbe került. Ezzel szemben viszont erősen csökkent a budai fürdők forgalma a mult évben a főv. Statisztikai Hivatal megállapítása szerint. Szinte érthetetlen módon a Szent Gellértfürdő eddig 25.000, a Széchenyifürdő 33.000, a Rudasfürdő 12.000, a Császárfürdő 19.000, a Lukácsfürdő 30.000, a Rácfürdő 19.000, a Körúti fürdő 10.000, a Királyfürdő 6000 vendéget veszített.

Inségakciók a bölcsőtől a koporsóig

Lépten-nyomon hallja az ember, hogy miből él évek óta az a rengeteg munkanélküli, aki elvesztette állását, munkát sehol sem kap, mert sem az iparban, sem a kereskedelemben nincs munkaalkalom. És még sohasem olvastuk a lapokban, hogy éhen pusztult volna valaki. Ki ad hát kenyeret ebben a milliós városban, ennek a rengeteg állásnélküli és munkanélküli embernek? A Tabán, a Viziváros és Óbuda tele van szegény munkanélküliekkel.

Utánajártam a dolognak és arra a megállapításra jutottam, hogy az emberek egymást tartják el. Te tartod el kedves polgártársam, ezt a sok kenyérnélküli embert! Budapest székesfővárosunk pedig csak adminisztrálja az egészet. Te jómódu gazdag, akinek az Isten adott házat, vagyont és ti kereső polgártársak, akik még bírjátok az iramot ebben a mostani nagy gazdasági harcban, befizetitek az adót, amelyet aztán a főváros az inségakciók egész sorozatában visszajuttat a nincsteleneknek.

Ha végigtekintünk a főváros inségakcióin, azt látjuk, hogy a bölcsőtől a koporsóig a székesfőváros gondoskodik a szegényekről.

Ha megszületik a gyermek, ott van a csecsemővédelem, a bölcsődék, amelyek gondoskodnak a kis emberpalántákról, a szoptatós anyáknak pedig fél liter tejet utalnak ki naponként. A szegény anyák ingyen kapnak babakelengyéket, ruhácskákat a kis jövevény számára és mindenben segítik az anyákat. Három éves korában már az óvodák állnak a kicsinyek rendelkezésére. Ott van a napközi otthon intézménye, ahol a szegény szülők gyermekei felügyelet mellet eljátszadozhatnak egész nap, amíg a szülők munka után járnak. Iskolás korukban a főváros gondoskodik a szükséges könyvekről, irkákról és mindarról, amire a kis tanulóknak szükségük van. Ha jön a nyár, ezerszámra viszi őket nyaralni. Orvos vizsgálja meg állandóan a kis emberkéket, ellenőrzi, nem lyukasodik-e valamelyik kis fogacskája, s a rosszakat kihuzza, vagy megreparálja. A lyukasodó cipőket is megjavíttatják. Ha kijárták az iskolát a fiuk, elhelyezi őket a főváros tanoncoknak, mert ott vannak a székesfővárosi elhelyezőirodák. Szóval neveli és gondoskodik a főváros a szegény szülők gyermekeiről, amíg emberek nem lesznek. A munkanélküli szülők részére szükséglakásokat utal ki s részükre télen ingyen tüzelőt ad a főváros.

A legnagyobb tétel talán a főváros inségakciójában a rengeteg szegénynek élelemmel való naponkénti ellátása. A székesfőváros bölcs vezetői szépen kiépitették már az ebédeltetési akciót. Körülbelül tíz év óta folyik már a különböző iskolákban az ingyenebéd osztogatás. Nem kevesebb, mint 82 főzőhelyet állítottak s mindenki a lakásához legközelebb eső iskolában izletes, meleg ebédben részesülhet. Jelenleg 40.000-nél több ebédet osztanak szét naponkint ezeken az étkeztető helyeken. Azonkivül a kormányzó nevenapján, Miklós napon, a főpolgármester, a polgármester és a többségi pártok vezéreinek névnapjain, Ferenc, Jenő és Károly napokon sokezerszámra kapnak ebédet az arra rászorulók. Ilyenkor különösen jobb falatok kerülnek az asztalra. Olyan porciókat osztanak ki, hogy jó gyomru embernek kell lenni, akibe belefér az egész ebéd. Hetenkint háromszor hús is van.

Egyik ismerősöm is ott étkezik már hónapok óta s nagyon meg van elégedve az ottani ételekkel, mert azt mondja, hogy ízletesebb, mint sok kis vendéglőben és kocsmában. A napokban, mikor valaki azt találta kérdezni tőle, hogy hol ebédelt, a legnagyobb flegmával rávágta, hogy a polgármester úrnak volt a vendége. (Értve alatta: a polgármester vezetése alatt álló inségakció ingyenebédjén.). Ruhát, cipőt oszt a főváros sokszor a szegényeknek. Az elaggottak részére a menhelyeket tartja fenn, ahol tiszta ágyban alhatnak. Temetésükről is a főváros gondoskodik.

Hát így él munka nélkül, állás nélkül Budapest valamennyi szegénye és mindnyájan meg vannak elégedve a sorsukkal.

Mint hallom, a főpolgármester úrhoz most készül egy küldöttség, mely arra akarja kérni a fővárost, hogy terjessze ki az inségakciót arra is, hogy minden szegény ember hetenkint egy tiszta gallért is kapjon és heti egy pengő zsebpénzt s akkor ezek szívesen látják, ha Bethlen István gróf még 100 évig miniszterelnök marad.

Annyira meghatott engem is az adónak oly nemes célokra való fordítása, hogy azonnal elrohantam az adóhivatalba és kifizettem az adóhátralékomat, de ugyanakkor beiratkoztam én is az ingyenebédelők társaságába, mert kifizetvén az adót, nem maradt egy fillérem se, hogy meg tudtam volna ebédelni.

Andriska Károly.

ÓVATOSSÁG. „A jó száraz tisztitás, öltöny, női ruhák festése, gallér, ing-tisztitás, olcsó áraival meggyőz mindenkit a nagy aranyéremmel és diszoklevéllel ki üntetett MENCZER
MENCZER-nél Fest. Tisztit. Mos. Telefon.

MEGNYILT BUDÁN
SCHÄFFER JÁNOS
MŰBÚTOR ASZTALOS
LAKBERENDEZÉSI ÜZLETE
II., TÖRÖK-UTCA 2. (MARGIT-HIDNÁL)
Műbútorok és elsőrangu gyártmányú ebédlő, hálő, úriszobák, konyha- és előszobaberendezések.
Kedvező fizetési feltételek és garancia mellett.

Pajtikám, ne feledd Sipos halászkert
BUDÁN III., Lajos-utca 46. Kellemes, izletes, figyelmes

UJ VEZETÉS!
UJ KORSZAK!
OLCSÓ ÉTKEZÉS!
ESPLANDE
ÉTTEREMBEN
Esplanade szálló épülete. Lukács fürdővel szemben.
Ia menü (leves, sült körettel, tészta) 1 60 pengő.
IGAZI JÓ BOROK!
Olcsó villásreggeli.
Esténkint szalonzene.
Külön termek bankettek, esküvőkre.

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM
Kitünő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz
A szentendrei HÉV vasutnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

BELLEVUE SZÁLLODA ÉTTERMEIBEN
ÉS TERASZÁN ESTE
TANC
Elsőrangú koncert- és tánczene Európa előkelő restaurantjai között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 5 pengős. Déli menü 2.50
Asztalrendelés: A. 528-84.

Hungária
rádium tartalmú lithiumos gyógyforrás Budán, Erzsébethidnál
IVÓ-KÚRA
nyitva; reggel 7 órától este 6-ig.
Szénsavval telitve!
HARMAT-VIZ!

BALÁZS vendéglő Hüvösvölgy végállomás
Specialitások: Rántott csirke, dampfnudli. Nyitott és csukott teraszok. Naponta cigányzene

Még a pestiek számára is
meglepetés
billiárdverseny és sakkverseny termeivel, az újonnan átépitett kávéház, I., Alagut-u. 3. (Szinkörrel szemben,) Pompás FAGYLALT-ja közismert.
A kávéház emeletén külön termek
Philadelphia

harak zengnek éppen, el kell tűnnöm most balfenéken.

Kenderessy: No és az árról Schiller tata, arról szavaljon.

Móric: Strófánként két pengő elég, de stammgasztnak husz százalék kedvezménnyel szolgál a költő. Ha annyit kapna, mennyit költ ő...

Kenderessy: Na ne sírjon Lessing úr, itt van tíz pengő előleg. Az ötlet, a szerzői jog az enyém, a kivitel s a tíz pengő az öné. Ferstanden?

Móric: Fer... Kezét csókolom... *öt perc mulva kész..., kellett ez a péz...* (el)

Gilice: Most pedig Mucuska hívja fel telefonon a J. 67—48-at, a Babér Irodalmi Társaság elnökét.

Kasszirnő: J. 67—48. Itt Centrál kávéházból Gilice Pál h. tanár titkára. A tanár úr a kegyelmes úrral óhajt beszélni... igen... személyesen. Tessék, itt is van mindjárt...

Gilice: Kenderessy képviselő úr őméltósága megbizásából. A pártkörben majd bővebben fog beszélni erről. Az Elemér szerzői estjéről van szó, hogy méltóztatna bevezető díszbeszédet mondani... hogy nagy csacsi és gyerek?... leesett a lóról a fejére... igen, ő az, aki minden osztályt kétszer járt... megszokta... verseket irogat... irigál... hogy mitől jött rá?... A rothadt körtétől, mint Schiller... a sok pálinkától, mint Poe Edgár... Ma tökrészegen írt egyet... csoda, csoda... Nagyon szereti a nőket, mint Goethe... Köszönöm. Egy félórás... Tíz perc is elég... Ezer köszönet... Oh, kegyelmes uram... neked köszöni majd a *halhatatlanságot*... A plakátokon a legvastagabb betükkel a nevedet, s a kommünikében is hangsúlyozottan... igen, alázatos tisztelettel... (Leteszi a kagylót.)

Kenderessy: Te Sobri... csak a négy felsőt jártam kétszer... a négy alsóban átmentem. Rágalmazó...

Gilice: Az a fő, hogy Ő Excellenciája díszbeszédet mondjon. Akkor máris bent vagy a pantheonban, a halhatatlanok között... Itt hozza Móric a szárnyaidat.

Móric: (átad két papirlapot) Oh, drága szellem-gyermekem, eladni vagyok kénytelen. Enyém a pénz, az is papir: Öné a dicsőség, a hir (sír).

Kenderessy: Ne bőgj tacskó, akarom mondani Tassó. Öt pengő áll a házhoz, de a *Szerzői Est* után. (Gilicéhez.) Felolvassam közös kincsünket, mely most már enyém, sírva-búgva, a Jászai iskola legszebb formájában.

Gilice: És Reinhardti rendezésben. Félhomály, morajló búcsú-tömeg, távoli harangszó, vajudó távlatok, kéjelgő színek.

Kenderessy: (olvassa).

Ami van, az nincs...

Oh az van, az van, ami nincs,
S ami nincs, mégis az van, az van!
Ami a másé, jaj, az a kincs,
S rút hazugság van az igazban...

Oh, az a gyönyör, ami fáj,
Sírásra késztet vad hejehuja,
Bosszant botorul buta báj,
Bús beteg bánat bántó búja...

Ha kéket látok, zöldet mondok,
S mondom: jégmezőn járok nyáron,
Ma józanok csak a bolondok,
És kétszer kettő három...

A hétköznap visítja: ni a marha,
Vágóhid vagy Lipótmező!
De a fénylők, állam megvakarva,
Ájultan danolják: Ez Ő!...

Móric: Nos?

Gilice: Lassan ocsudom fel a gyönyörből. Bőbetűs álliteráció: szenzáció. Arany és Babics megfordulnak sírjaikban az irigységtől.

Móric: Arany úrtól tegnap is kaptam egy cigarettet. Babics régi klasszikus Virág Benedek korából. Nem olvasom. Csak a magamét olvasom.

Kenderessy: Szerény... nagyon szerény...

Móric: Olvassa fel modern műnépdal szövegünket.

Kenderessy: (olvassa).

Tavasszal hideg van, de meleg is olykor,
Néha havazik is és az eső foly, foly.
Közben kizöldülnek bokrok és virágok,
S a fű is, mit tavaly a csorda kirágott...

Nyáron a csordás, haj, berug szombat este,
S megveri az asszonyt, hogy kék egész teste.
Ősszel takarodnak, s mire itt december,
Süvölt a bölcsőben egy kis pójás ember...

Gilice: Ez olyan etre-etre-etre, megyek Margitszigetre... Tátrá, Fátra Mátra: Told a poiád hátra... Nagyon primitiv. Ez érthető. Ez világos. Nekünk érthetetlen és vaksötét kell.

Móric: Erre dallam jön, vígoperai ária, s egy műfogas, öblös szájpadlású énekesnő. Szöveg onnan ki nem jön, csak ária. Az ária halálos ellensége a szövegnek. Hát Sándor Erzsi, vagy Németh Mária mondanak szöveget? Majd bolondok lesznek! Énekelnek, s kész. (Csengetnek egy asztalnál.) Egész nyugodtnak lenni tessék, megyek, mert hív a kötelesség. (El.)

Gilice: Mórkám, küldd ide a másodprimást a kártyaszobából.

Kenderessy: Most honnan veszünk népdalt, most légy okos Domokos. —

Gilice: A Savoy-jazztől nem vehetsz. Lehártól se, Kálmán Imrétől se. Ők is a népdalból vesznek. Ott veszem a kincset, ahol találom: lopáson élnek, azt se nagyon bánom, dalolta a költő. Nincs más: vagy a nép, vagy a cigány.

Cigány: Nagyságos úr hivatni tetszett.

Gilice: Maga a Radics bandájában játszik. Hány magyar nótát tud?

Cigány: Két-három ezeret. Ami volt, van és lesz mindet.

Kenderessy: Tud szerezni?

Cigány: Bocsánat én tisztességes cigány vagyok, nem szoktam lopni.

Gilice: Tud költeni?

SZENT IMRE
GYÓGYFÜRDŐ
(RÁCFÜRDŐ)
Erősen radióaktiv és rádiumelemet tartalmazó természetes 42° C° földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Személyi hírek

RIPKA FERENC dr. főpolgármester két részletben veszi ki szabadságát. Szokásához híven a főpolgármester két hetet a bajorországi Reichenhallban tölt, ahonnan július 20-án érkezik vissza Budapestre. Valószínűleg néhány napi tartózkodás után fonyódi villájába utazik, a Szent István ünnepségeken ismét Budapesten lesz.

KOZMA JENŐ dr., Buda orszgy. képviselője e hó végén az Északi tenger mellé utazik Silt szigetére Werterlandba és onnan megy családjához *Unterachba*, a Salzkammergutba.

SAGMÜLLER JÓZSEF óbudai prelátus-plébános június 28-án ülte meg áldozópapságának 50. évfordulóját. Aranymiséje kedves alkalmul szolgált szeretettel teljes ünnepeltetésére, amelyen az egyházi és világi hatóságok és Óbuda felekezeti különbség nélkül résztvett.

HORVÁTH BÉLA dr. min. osztálytanácsost a m. kir. kormány a szőváros főpolgármestere mellé állandó szakközegül kirendelte.

PUKY ENDRE dr. országgyűlési képviselőnek, a képviselőház volt alelnökének, a közélet terén szerzett kiváló érdemeinek elismeréséül az I. osztályú magyar érdemkeresztet adományozta a kormányzó.

PETRACSEK LAJOS dr. most megválasztott budai képviselőt ünnepelte e hó 14-én a hegyvidék a Farkasrét egyik vendéglőjében, ahol *Pyber* Ignác, *Szibinkits* György és *Weitner* Béla mondottak üdvözlő beszédeket.

PÁVAI VAJNA FERENC dr., az európai nevű geológus Sümegen folytatja földtani kutatásait.

ZILAHY DEZSŐT, a Szőv. Idegenforgalmi Hivatal igazgatóját az osztrák szövetségi elnök a goldenes Ehrenzeichen érdemrenddel tüntette ki.

MANNINGER VILMOS dr. egyetemi tanár e hó folyamán még Budán marad, mert az általa kezelt súlyos betegek sorsa nem engedi őt külföldi útjára.

GRECSÁK RICHÁRD dr. részvénytársasági igazgatónak közhasznú tevékenysége elismeréséül a kormányfőtanácsosi címet adományozta a kormányzó.

MORBITZER DEZSŐ, a székesfővárosi kertészeti hivatal igazgatója, a Wörthi-tó mellett, Pörtschachban tölti szabadságát.

CSOHAY GÉZA póstatanácsos nyári szabadságát e hó 16-tól a Balaton mellett tölti és ott piheni ki a két választáson a Kozma-párt érdekében kifejtett munkásságát.

BOTZENHARDT FERENC dr., a Vöröskereszt kórház igazgató-főorvosának a kormányzó az egészségügyi főtanácsosi címet adományozta.

REISS MÓR dr. óbudai orvost a Budapest-Jobbparti Orvosok Köre, orvosdoktori működése ötvenedik évfordulója alkalmából ünnepi ülésen üdvözölte.

A magyar mohammedánok szervezőbizottsága által kiküldött albizottság áttanulmányozta az autonóm magyar izlámvallás alkotmánytervezetét, melyet az ismert egyházjogász: lidértejedi *Kiss* Árpád dr. ügyvéd készített el. Az albizottság néhány stiláris módosítás után a tervezetet elfogadta s a közgyűlésnek megszavazásra ajánlja. Különösen a *vakufra, seriátusra, medzsoliszekre és dzsemmákra* vonatkozólag kidolgozott szakaszok keltettek teljes megnyugvást, mert a magyar törvényekkel teljes összhangba hozzák a korán rendelkezéseit és a moszlim hagyományokat. A közgyülés a jövő hét folyamán lesz meg, melyről részletes tudósítást közlünk.

Evezősök panasza. Az újpesti part és a római fürdő között a Dunában egy kis sziget van, amelynek „Lido" a neve. Az újpesti parton egészen Megyeren túlig a fővárosi vízművek kútjai vannak, s hatalmas tilalmi táblák zárják el a kikötéstől az evezősöket. A budai partot viszont fel a szentendrei szigetig a csónakházak és parti kurtakorcsmák sajátították ki úgy, hogy kikötési lehetőség csak a Lido sziget felső részén lévő kis homokzátonyon van, ami akkor kerül ki a vízből, ha a Dunának — mint most is — alacsony a vízállása. Magára a Lidora lépni tilos, mert az is a vízművek tulajdona s a partralépést „harapós kutyákkal" fenyegetődző táblák tilalmazzák. Ezenkívül parti őr is vigyáz, hogy valaki e sziget tulajdonképeni területére ne mehessen. A szigetet a homokzátonytól különben több méter magas kőgát zárja el, így nem is igen közelíthető meg. Évek óta zavartalanul élvezték a dunai evezősök a zátonyon való kikötés jogát. Soha semmi panasz — tudtunkkal — nem volt. Tegnapelőtt azután razziaszerűen rajtaütöttek a folyami rendőrség rendőrközegei a zátonyon tartózkodókon, először felírták a csónakok számát, azután igazoltatták az ottartózkodókat, majd elkergettek mindenkit azzal, hogy a zátonyon tartózkodni tilos. Azt, hogy milyen rendelkezés tilalmazza az ottartózkodást, a rendőrközegek megmondani nem tudták, mint ahogy nem ismerik a rendelkezés indokát és célját sem. Már pedig a szentendrei szigetig sehol sem lehet a Dunán kikötni. Egyedül ez a kis homokzátony nyújtott menedéket azoknak, akik elcsigázva a napi munkájuktól és az ázsiai hőségben közel egy órás villamosutazástól, nem akartak még kilométereket evezni, hanem megelégedtek a *Lido* homokzátonyával, hogy ott pár órára kipihenjék magukat. A kikötés a vízművek érdekeit nem sértheti, mert a zátony teljesen el van különítve a szigettől. A Dunának ez a része a legveszélytelenebb, — többszáz méterre fel lehet gyalogolni a szentendrei sziget felé, anélkül, hogy a víz deréknál magasabbig érjen, azok pedig, akik évek óta ide járnak fürdeni, a Dunának itt minden talpalattnyi helyét ismerik, az elüldözéssel tehát csak azt érik el, hogy az evezősök ismeretlen Dunaszakaszon fognak fürdeni, ami természetesen sokkal könnyebben vezethet balesetekhez. Az evezősök most *Bezzegh-Huszágh* Miklós főkapitányhoz készülnek fordulni, tudva azt, hogy milyen szeretettel és megértéssel karolja fel a sportolók ügyét, átértve azt is, amit a művelt országokban ma már mindenütt megértettek, hogy a testápolás nem magánügy, hanem közérdek. Nem kérnek mást, minthogy ezt a rendelkezést az arra illetékes tényezőkkel felülvizsgáltassa és az evezősközönség érdekében megváltoztassa. Csak egy parányi méltányosságot kérnek, csöpp megértést, hajszálnyi eltérést a paragrafusok betűrágásától, minimális kis szociális érzéket, — s akkor az ügy közmegelégedésre már el is intéződött. Azt írja lapunknak a panaszosok nevében Reicher *Andor* Endre írótársunk, a poéta, hogy ha már evezősöknek „vadak" vagyunk, ne kezeljenek bennünket kifejezetten üldözött vadakként.

FOTÓCIKKEK Zibrinyinél, I, Attila-u. 12

Megszünt a bizonytalanság a *boráros-téri híd* építésének megkezdése dolgában. A sok rémhír, amely több esztendős halasztásról szólt, a munkára váró emberek százainak nagy bánatára, most már egészen kétségtelenül *valótlannak* mondható. Július 23-án értekezlet lesz ebben az ügyben *Bud* János kereskedelmi miniszternél és dr. *Kállay* Miklós államtitkár már most kijelentette, hogy az előmunkálatokat augusztusban feltétlenül megkezdik.

Régi templom — régi harang. A *Szent Margitsziget* északi részén, a víztoronytól keletre, magasranyúló romfal állott: a premontrei-rend hajdani, *Szent Mihály* arkangyalról nevezett prépostsági templomának maradványa. A templom többi falait néhány évvel ezelőtt teljes terjedelmükben feltárták. A *Közmunkák Tanácsa* elhatározta, hogy a magyar nemzeti multnak ezt a dicsőséges műemlékét *Horthy* Miklós kormányzó tizesztendős jubileuma alkalmából és annak emlékezetére megmenti az enyészettől és helyreállíttatja. A tervek elkészítésével *Lux* Kálmán dr. műépítész, az ismert nevü műemlék restaurátor műegyetemi magántanárt bízták meg, akinek irányítása mellett a helyreállítás műve befejezést nyert és még csak a belső berendezés van hátra, hogy a műemléket eredeti rendeltetésének átadják. A templom gyönyörüen illeszkedik bele a környezetbe. Kősisakos, zömök tornyában helyezték el a négyszázesztendős harangot, melyet a *Szent Domokos*-rendi apácakolostor területén az egyik kidőlt óriási diófa gyökerei közül emeltek ki a világháború elején. Az aránylag kicsi, színes ablakokon bágyadt fény szürődik be, gyengén világítva meg az oldalfalakat, a templom nyers kőpadozatát és a színes ékítményekkel teljesen elborított famennyezetet. A templom belseje nagyon hangulatos és mély áhítatot keltő. A százados némaságból felébredt harang szava csak fokozza a hangulatot. A templomról a közelmúltban *Kiss* Kolos premontrei kanonok tollából *„A Margitszigeti Szent Mihályról nevezett premontrei prépostság története"* címen érdekes munka jelent meg, mely a műemlék alapítását, történetét hiteles okiratok alapján tárgyalja és bebizonyítja, hogy a most restaurált templomot hajdan a premontreiek építették.

Haydn budai hangversenyének most lesz 200 éves fordulója és a zenei világ nagy érdeklődéssel készül ezt megünnepelni. *Haydn* József, a világhírű osztrák zeneszerző születésének *kétszázadik* évfordulója ismét bizonyságot tesz a magyar kultura mellett. „Évszakok", „Teremtés" és „Krisztus hét szava" oratoriumok szerzője közelebbről érdekli a budai közönséget is, mert 1800-ban a királyi palotában előadta a „Teremtést", még pedig *Pavlovna Alexandra* nagyhercegnő felkérésére férjének, *József* nádornak a születésnapján. Nagy zenei jelentőségű hangversenyével legközelebb részletesen foglalkozunk.

A Széna-tér rejtelmei

A cím nem rendőri szenzációt jelent, — csak városi lehetetlenséget.

A Széna-tér lett Buda egyik legforgalmasabb tere. Kilenc nagy út és utca torkollik bele. Piactér, ott van a legnagyobb budai sporttelep és legújabban fontos autóbusz-forgalmi gócpont, akárcsak felső részén, az úgynevezett Széll Kálmán-téren, a Beszkárté.

Baloldalán kis parkos tér volt, amelyet a város szakértői, — ezt az építészeti szakértői címet legújabban egy kis társaság kisajátította az Orczy-ház pályázatával kapcsolatosan — oly szimmetrikusan, sőt poétikusan rendezték el, hogy külön látnivalója Budapestnek. Jobbról élelmiszerárusító bódé, balsarkán virágpavillon és középen, a főhelyen, mint a tér központja — áll az illemhely.

Az illemhely adja meg a tér karakterét, főleg most, amikor a fő autóbusz-stációt — pont — az illemhely elé tették.

Ezt a forgalmas helyet környezi keletről a régi Szent János kórház, nyugatról a piaci bódék tömege, északról apró putrik. A tér déli oldala szabályozott, a többi oldala most várja a szabályozást. Maga a térség a legrendetlenebb és megzavarja az egészet a Margit-körút betorkolásánál, a Lövőház-utca sarkánál álló közuti városcsarnok.

Elképzelhető Pesten, a város belső részében ilyen tér?

A nyilt piac piszkát, szemetjét, büzét tetézi egy budai, köruti specialitás: — a Margit-körútra háttal épült pékmühely (főbejárat a Retek-utca felől), amely tűrhetetlenné teszi ott az esteket. Úgylátszik régi berendezése nyersfa-tüzelésre utalja és alacsony kéménye füstjét lenyomja a nyári meleg. Ott terjeng késő reggelig ez a fojtó füst, mely nem engedi, hogy ezen a térségen ablakot nyissanak a szomszédos lakók.

A Széna-tér méltó pándánja a Krisztina-térnek, ahová olyan vásárcsarnokot épített a város, hogy budai ember szemlesütve megyen el mellette. Bizonyára az bátorította erre a várost, hogy a pósta is barakkokat épített a póstapalota mellé, a körút legszebb helyén.

Mély tisztelettel kérjük mindazokat, akik itt egy fürdőváros közeli létesítését hirdetik, — mondanák meg nekünk, hogy miképen képzelik el ezt, ha a város maga mindent elkövet, hogy az ne létesülhessen?

Dubonai Pál.

Nász. *Ziegler* Géza építész, kormányfőtanácsos, aki a kisemberek jóakaró pártfogója, családi ünnepet ült. Fia, *Ziegler* Géza okl. építészmérnök, kir. főmérnök jegyet váltott *Schandl* Tessa úrleánnyal. Levélcím: I., Kelenhegyi-út 16-b.

RAVASZ cukrász
I., KRISZTINA-KÖRÚT 75
Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

Kirándulást rendez a Budai Kath. Kör július 21-én d. e. 9 órakor, amikor megtekinti a Kőbányai Polgári Serfőző és a Szent István Tápszerművek Rt. gyártelepét X., Maglódi-út 17. Találkozás a gyártelep főbejáratánál pont 9 órakor.

Művészest. *Gegus* Dániel ny. főkapitányhelyettes Városmajor-utcai házatáján a napokban kedves társaság verődött össze s vidám hangulatban, művészestélyt rendezett. A vendégek között volt *Sándor* Jenő pü. főtanácsos, Viraág Béláné és *Ilonka*, továbbá egy kis, de már világot járt táncművésznő Baby *Milford*, aki *Juristovszky* hadbíró ezredes leánykája. A kis művésznő gyönyörű táncokat adott elő, ugyancsak *Viraág* Ilonka mozdulatművésznő remek plasztikai táncképeket mutatott be. A háziasszony kedves magyar dalokat énekelt és fia, *Rainer* György kísérte, aki már valóságos zongoraművész. *Sándor* Pista, Sándor Jenő fia, a Királyszinház bonviván énekese, kitünő énekelőadással mulattatta a társaságot. Ráadásul maga a házigazda, Gegus Dániel saját verseiből szavalt, majd *hires* fátyoltáncával fakasztott általános kacagást. Művészi hangulat avatta fel a nobilis estét, amelyről a vendégek kedves emlékkel távoztak.

LORGNON Zibrinyinél, I, Attila-u. 12

Gyász. Vasárnap délután temették el a farkasréti temetőben a 98 *esztendős özv. Némethy Lajosnét*, akiben *Némethy Károly* v. b. t. t., felsőházi tag, a budapesti református egyházközség főgondnoka és *Ilona* nővére édesanyjukat, *Némethy Károly* fővárosi tanácsnok és *Némethy Imre* törvényszéki bíró nagyanyjukat siratják. A gyászszertartást, amelyen előkelő közönség vett részt, *Ravasz László* püspök végezte, aki megindító beszédében arról szólott, hogy a nagyasszony élete túlnyomó részét a boldog és viruló Nagymagyarország utolsó századában élte át. A városházán közszeretetben álló Némethy Károly tanácsnok iránt általános nagy részvét nyilatkozott meg.

Gyász. *Tábori* János, a farkasréti izr. temető főkertésze, aki amellett lelkes és minden iránt érdeklődő polgára volt a hegyvidéknek, e hó 12-én, életének 54-ik, házasságának 31-ik évében, rövid szenvedés után váratlanul elhunyt. E hó 14-én délután a farkasréti temető halottasházából a róm. kath. egyház szertartása szerint temették. Özvegye és hat gyermeke siratja.

Javul a pasaréti közlekedés. Az Autóbuszüzem igazgatósága elhatározta, hogy a Vörösmarty-tér és a Pasaréti-út közötti vonalon *új autóbuszrelációt* helyeznek forgalomba. Ez a járat az 5-ös autóbuszvonal kiegészítéseként fog közlekedni, miután a tapasztalatok szerint különösen vasárnap az 5-ös reláció *Vörösmarty-tér és Pasaréti-út közötti szakaszán* sokkal nagyobb a forgalmi igény, mint az István-út és a Vörösmarty-tér közötti útvonalon. Ez a járat 5-b jelzéssel csak vasárnapokon, még pedig délelőtt 11 és este 8 óra között lesz forgalomban. Egyidejüleg elhatározták a 4-es reláció útvonalának részbeni módosítását is. A 4-es autóbuszok a Mészáros-utcában menet a Dávid-féle dobozgyárnál elágaznak és az Aranka-utca, Zsolt-utca és Hegyalja-út érintésével haladnak a Csend-utcába. Ennek az útvonalnak a hossza ilyenmódon mintegy 800 méterrel megváltozik, de a szakaszbeosztás változatlan marad.

Dreher-Mauls fagylaltostya a legjobb!

Kelenföldi Társaskör

mely, ha elfogulatlan vezetés alatt fejlődik tovább, a Gellérthegyen túli városrész nagy céljainak megvalósítására hivatott szerve, legutóbbi választmányi ülésén megalakította bizottságait, hasznos közmunkába állítva jelentős tagjait.

Az ügyvezető elnök, *Kovács* József tábornok jelentése szerint, a bizottságok a következőképen alakultak:

Közlekedési: elnök *Gömöri* Győző, — Wodianer Béla, Schantzer József, Niegreisz Béla, Molnár István, dr. Ukner Ágoston.

Mező- és kertgazdasági: elnök *Márz* Károly, — Babrián Dénes, Tóth István, Fléger Dezső, Hanzély Ödön, Gubicza Dezső, Zwickli András, Kónya János.

Szervezési bizottság: elnök dr. *Sümeghy* László, — dr. Héderváry Kont Árpád, dr. Ulmer Ágoston, dr. Bodócsy Antal, Zsiros Károly, Ujj Gyula, dr. Pécsi Albert, Némethi János, dr. Bikkel Lajos, dr. Fehér János, Vetter Gusztáv, Győrffy Alajos, Széchény Ferenc, Koszoru János.

Kultur, művészeti és vigalmi: elnök *Schön* Ernő tábornok, — dr. Pécsi Albert, dr. Szilárd Bertalan, Szegő Pál báró Lippe Károly, dr. Erdélyi János, Rignáth Béla, Czollner Béla, Ujj Gyula, Szécsény Ferenc, Berinkey Gyula, Pál Ákos, Zilahi Balogh Gyula, Zala Imre, dr. Töttösy Béla, Halm Sándor, Neviczky József, dr. Kobulszky Károly, ifj. Lukasz Vilmos, dr. Gömöri Pál, Lakatos István.

Kisipari: elnök *Margittai* Gyula, — Katona János, Paylik János, Szücs Lajos, Hoch Pál, Fischer Lajos, Tóth István, Szilasi Károly, Geuth Ferenc, Kada Károly, Koszoru Imre, Kriszt Károly, Salgó Sándor, Léderer Mór, Krecsner Vince, Kalmár Adolf, Tóth János, Gróf József, Balogh Ernő, Tóth Lajos, Huszovszky András.

Szociális: elnök dr. *Barla Szabó* József, — Schwarz Samu, Staub Elemér, dr. Kovács Sebestyén, dr. Gervay Pál, Farkas Adolf, dr. Bodócsy Antal, dr. Patak Rudolf, Berinkey Gyula, Szántó Jenő, Bründl János, Erős Jenő, dr. Ruszkó János, Havas Jenő, Ákos István, Becsey Antalné (hölgybizottsági elnök), dr. Sümeghy Lászlóné, Szegő Pálné, Schwarz Samuné, Szántó Jenőné, Halm Sándorné, Gömöri Győzőné, Adáminé dr. Péter Gizella, dr. Szántó Magda.

Városfejlesztési: elnök *Dorner* Gyula, — dr. Schmidt József, csíkszentmártoni Szabó Jenő, László Zoltán, Szegő István, Neumann Ferenc, dr. Bányász László, Margalit Andor, Margalit Ödön, Sinkó Pál, Hantó L. Tamás, Bocsor Kálmán, dr. Mikola Géza, Niegreisz Béla, Zilahi Balogh Gyula, Goldberger Sándor, Viraág Béla, Gubicza Rezső.

Cigány: Ha van miből. Mióta ez a veszekedett néger jazz divat lett, alig keresünk. Miből költeni?

Kenderessy: Ugy értem, tudsz-e nótát csinálni. Új nótát erre a szövegre.

Cigány: Hát hogyne tudnék instálom, ha az urak nem sajnálnák a dohányt. Tegnap született egy rajkó... egy kis előleget, ha kapnék...

Kenderessy: Tíz pengő. Tizet kapsz, ha leszállítottad.

Gilice: De megálljbibas, feladom a leckét, nehogy valami cigány-vecsernyét hozz ide. — Hasonlítani kell egy régi magyar dalhoz, a végig mentem az ormódi temetőn, vagy a hullámzó Balaton tetejénhez. De egy kissé emlékeztetnie kell a Katicabogárra, vagy a Banánhéjra. Na mit hápogsz? Igy parancsolom. Mars...

Cigány: Bolond, aki jobbat csinál annál, amit tud. Öt perc mulva készen hozom. (El.)

Kenderessy: Te lókötő, meg vagy hibbanva. Kiadod a drága pénzt s valami zagyva zenei marhaságot vetetsz meg velem?

Gilice: Tudom én fiam, mitől döglik a légy. A közönségnek nem Bartók, Kodály, Debussy kell. Fráter, Balázs és Zerkovitz. Ők a tekintély. A tekintély alapja a tisztelet és félelem. Kettőnek kard lóg az oldalán. Egyik huszár, másik főőrendőr. Egyik mögött a huszárság, másik mögött a rendőrség, a harmadik mögött a kereskedő világ áll. Mindenikből kivesszük, mi bennük a legjobb. Aztán összekeverjük s e három elemből állítjuk elő a mi szerzőinket. *A mi szerzőinket is tisztelet és félelem kell, hogy körülragyogja.* Kit tisztel és kit fél legjobban Budapest népe? A huszárt? Nem. A rendőrt? Nem. *A forgalmi és vigalmi adóellenőröket.* S a székesfővárosi alapítványi vámőrséget. Innen fognak szerzőtársaink kikerülni.

Kenderessy: Mély huncut kanyarulatai vannak elmédnek.

Gilice: Ne nézd Lillát. Maradjunk a tárgynál. Eredetiség dolgában Zerkovitzhoz fogunk hasonlítani. Ő találta ki a legnagyobb siker titkát. A dalnak egy kissé emlékeztetnie kell a közönséget egy előbbi slágerre. A közönség szereti, ha emlékezőtehetsége kitünően funkcionál. *Ah, ezt már hallottam... kedves... igazán kedves ettől a Zerkovitztól... Direkt jólesett feleleveníteni...*

Kenderessy: Új nevekre a közönség nem tölti meg a zeneakadémiát.

Gilice: Nem tölti meg? Hát meg kell hosszabbítani a Liszt Ferenc-tér közepéig, úgy is tele lesz. Szeretném én látni, ha *Waszilievits Anasztáz* bemegy Kohn Mórhoz a Dob-utcába, hogy megtekintse a forgalmi könyveit, s akkor azt mondja: majd elfelejtettem megemlíteni, hogy a jövő héten *Szerzői Estém* lesz a Zeneakadémiában, szeretik a finom zenét, talán vennének néhány jegyet? 20 darabot? Inkább 30 darabot, nehogy a rokonság megneheztelejen, ha nem kap jegyet. Tetszik tudni elővételben elkapkodják, úgy hogy a nagyközönség hiába ostromolja a jegypénztárakat, künn reked.

Kenderessy: S mily utálattal hallgatják meg!

Gilice: Csendes utálattal. Nem mondják hangosan, s ez a fő. Mit tudod te, mi van a Vezuvban? Úgy-e nem törődsz vele? Mert nem jön ki. Ezzel se fogsz törődni.

Cigány: (A kottát lobogtatva jön.) Kérem a pénzt, itt van a nóta. Szebb, mint a kasszatündér fekete szeme!

Kenderessy: Várj, Kisasszony! Hívja fel Teréz 172—17-et. Brunhuber Richárd dr. vigalmiadóellenőr urat.

Kaszirnő: (telefonál.) Tessék, itt a doktor úr.

Kenderessy: Szervusz Richárd. Ez a szamár Gilice egy dalt komponált, volnál szives kijavítani, s a társszerzőséget vállalni. Az én *Szerzői Estémen*... hogy csak fütyülni, verklizni tudsz? Annál jobb. Minden zeneszerző fütyül, a karmester teszi le. A papa is kéri... na nem azért, mert ő neveztetett ki. Hát köszönöm, köszönöm. A jegyek egy részét átküldöm. Viszlát. (Leteszi a kagylót.)

Gilice: Tündérkirálylány most zörgesse fel a Lipót 791—873-at. Waszilievits Anasztáz forgalmi ellenőr urat a hetedik kerületből.

Kaszirnő: (Telefonál.) Tessék. Itt a forgalmi ellenőr úr.

Gilice: Szervusz Rózsa, Kenderessy képviselő úr őméltósága megbízásából kérlek. Üzeni, hogy szólt a pénzügyminiszternek, hogy berendeljenek a központba. Édesapám, ilyen zseni a miniszteriumba való. Arra kér, hogy ennek a csacsi Elemérnek légy a szerzőtársa. Te szólót énekelsz a belvárosi templomban. Aki így tud énekelni, az úgyis komponál. Hisz egy a kettő... Valami randa cigány is belekontárkodott. Átnézed s feldíszíted a neveddel. Botrány... dehogy... Bár lenne, nem írják meg a lapok. Csak az van, amit megírnak. Köszönöm. Átadom az öregnek. Szervusz Sobikám. Viszlát. (Leteszi.) Most halljuk a fülemilét. Szálljon le a kassza lombjai közül és csicseregje el e cigány szörnyszülöttét.

Kaszirnő: Ami művészet, abból nem maradhatok ki. Kétszer buktatott meg az irigység és a konkurrencia a művészeti akadémián.

Kaszirnő: Van annyi hangom, mint Fedáknak. S tudok úgy játszani, mint Németh Mária. (Falsul énekli a műdalt. Utána.) Mért nem ujjongnak?

Kenderessy: Megdermedtünk a gyönyörtől. Kisasszony, a blokkok, likőrös üvegek, cukorporciók nem vesztik el Önt. Majd a Nemzeti Színház drámai hősnője fog nekünk falsul énekelni, nem maga.

Cigány: Kérném a lövét, alázattal...

Kenderessy: A dal nem ér egy fagarast. De ha megígértem könnyelműen, odaadom sírva. Itt a tíz pengő.

Cigány: Sép az, ha sépen eldanolják. köszönöm. Alá'szolgája. (El.)

Gilice: A drámai hősnő fogja eldanolni.

Kenderessy: Észecskéd pá, elment.

Gilice: Nem. A dal rossz. *De ha rosszul adják elő, nem veszik észre.* Azt gondolják, hogy a dal jó, csak az énekesnő rontotta el. S Pataky Elvira drámai hősnő született énekantitalentum. De ezt nem tudják róla. *A botrány kitör, de ez kell, mert ez egyfelől neki nem árt, másfelől az ő énekszáma sok kiváncsit hoz, s végül elterceli róla a közfigyelmet.* Azt fogják mondani: Ez a Kenderessy: kezdő hüllő, de hogy egy hangtalan drámai szende, az ország első színházának hősnője *ennyire megfeledkezzék magáról*... skandalum...

Kenderessy: Csodállak. Nem fogsz vízszintesen meghalni.

Az ősz költő: (Szakállas, kopott, malaclopó-köpeny, táska.) Uraim a Móric szives volt közölni, hogy az urak verset vesznek. Hozok eredetit, fordítást Rabindranath Tagorétól, Ada Negritől, Vivantitól, franciáktól, svédektől, oroszoktól. Velem lehet alkudni...

Gilice: (Dühösen.) Minek néz bennünket? Mit akar Ön az Ön akadémiai fércelményeivel? Vén csacsi...

Ősz költő: Amit Önök.

Kenderessy: Én házasodni akarok. *Ezért kell költőnek lennem.* Egy öreg ember korához nem illik ez a léha foglalkozás. Szégyelje magát...

Ősz költő: Bocsánat, pénzt akarok keresni...

Gilice: Verssel pénzt keresni? Hahaha... Rip van Winkle...

Kenderessy: No csak álmodozzon kis öreg... míg éhen nem hal. *Ha egy-két szép kritikát elhelyez a Szerzői Estémről, úgy apám, aki tudja, hogy ki,* hogy ma ki, beprotezsálja a Hajléktalanok Menhelyére. *Ki vén korában is költ, oda való...*

Gilice: (Elragadtatással.) Igy kezdődik. Goromba és szemtelen... Mindenüvé betolja magát... Sic itur ad astra...

(Függöny.)

KISS MENYHÉRT.

SZÉCHENYI
GYÓGYFÜRDŐ
a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITÜNŐ KÖZLEKEDÉS

Ujból megnyilt
a legszolidabb és teljesen új vezetés alatt
a budaiak
régi családi találkozóhelye
Margitpark
KÁVÉHÁZ
a legmérsékeltebb árak. Elsőrangú étel-ital. Minden este
TOLL ÁRPÁD
muzsikál teljes zenekarával
teljes tisztelettel
Dávid Pál a MODERN kávéház volt tulajdonosa és CZEBE LÁSZLÓ

Auguszt pavillon
Gyönyörű parkja és pompásan berendezett helyiségei Buda előkelő közönségének kedvenc uzsonnázó helye.
Hüvösvölgy, I., Hidegkúti-út 22

A trolleybus-forgalom Óbudán megindult még pedig a Beszkárt kezelésében. Kísérletképpen a villamosvasút Bécsi-úti végállomása és az óbudai temető között helyezik forgalomba, ahol szükség van vasuti közlekedő eszközre, de villamosvasutat nem bírna meg a ma még gyenge forgalom. A trolleybus-közlekedést három kocsival indítják meg. Egy kocsinak az ára hatvan-hetvenezer pengő. Ha ehhez hozzászámítjuk a szükséges felsővezeték felszerelését, akkor is jóval kevesebbe kerül ez a vonal, mint a villamosvasuti, mert a trolleybus tudvalevően nem sineken közlekedik, hanem a rendes kocsiúton. Igaz viszont, hogy a kocsiútnak valóban rendesnek kell lennie.

Nem értjük,

— miért nem szereznek érvényt a közlekedési rendeletnek?! A türelmi idő régen lejárt, de a helyzet rosszabb, mint a türelmi idő alatt volt. A főváros közönsége fegyelmezetlen, igaz, de éppen ezért kell fegyelmezni! A közlekedési rendőr megteszi a kötelességét, de ő sem szaladhat minden renitens járókelő után, akik bizony szép számmal vannak. El-elfog egy-egy ilyent, szigorúan igazoltatja is, de azalatt a többiek gúnyos mosollyal szaladnak át a tilos úttesten. S a sors rendesen azokat a kéveseket juttatja rendőrkézre, akik különben fegyelmezett emberek s pontosan követik a közlekedési rendőr jelzéseit, de ebben a kivételes esetben felgyülemlett bennük a sok keserűség: „Ime, én betartom a szabályokat, a tulsó sarkon az orrom előtt megy el a villamos, várhatok' újból 15 percet, ezalatt a tömeg, rá sem hederítve, vígan mászkál keresztül-kasul. Én törvény- és rendelettisztelő ember vagyok, de erre ráfizetek. Miért ne tegyem azt, amit a többség tesz? S pont engem fog meg és ír fel a rendőr."

— miért nem lehet a legrövidebb idő alatt megállapodni, milyen legyen az autók új, messziről olvasható rendszámtáblája s miért nem lehet annak bevezetését egy tollvonással elrendelni?! Minden esetben, mikor autó gázol és megállás nélkül tovább robog, nagy a felháborodás és hangosak a kijelentések, hogy ezeket az aljas eseteket meg kell akadályozni. Azután elalszik a felháborodás a következő esetig, ami, sajnos, nagyon hamar bekövetkezik. Kezdődik elölről a felháborodás s újból elalszik. De hát meddig? Ha nem tudnak gyorsan módot találni az esetek végleges megszüntetésére, legalább az első lépést tegyék meg és a leggyorsabban döntsenek a nagy, világosan és messziről olvasható rendszámtáblák alakjáról és rendeljék el azok felszerelését.

— miért állítják fel a legtöbb nyilvános órát olyan helyen, ahol az nyáron a fák lombjától egyáltalán nem, vagy — mint a Széna-téren is — csak az egyik oldalon látható? Miért nem világítják a sötétség beálltával ezeket az órákat?

Ujságot szerkesztenek a budai iskolásgyermekek a Margit-körúti községi elemi iskola IV. fiúosztályában. Az érdekes lapnak *Reménység* a címe s a kilenc-tízesztendős diákok dolgozatait közli. A lap szerkesztését *Kelemen* Kálmán tanító irányítja, kiadását pedig a székesfőváros polgármestere engedélyezte, éppen úgy, mint a felnőttek ujságjait.

A budafoki villamost Kelenvölgyig meghosszabbítják. Budafok nagyközség képviselőtestülete átiratot küldött a *Beszkárt* igazgatóságának, amelytől a budafoki villamosvasuti vonalnak a kelenföldi pályaudvartól Kelenvölgyig való meghosszabbítását kéri. Mivel a meghosszabbítás a villamosvállalatnak is érdeke, előreláthatóan rövidesen teljesíteni fogja Budafok közönségének kívánságát.

Az 5-ös autóbusz végállomását a Pasaréti-útról a Hidegkúti-út és Hadapród-utca sarkára helyezték s itt lesz egyuttal az utolsó vonalszakasz határa is.

A lehető legrosszabb helyre tették a széna-téri autótaxi állomást. A gyalogjáró és a villamossinek között éppen csak elférnek a kocsik. Egy hét leforgása alatt kétszer voltam szemtanúja, hogy a lejtős úton robogó villamos elkapta az induló, vagy érkező taxi hátulját. Szerencsére nem történt egyéb, minthogy a sárhányó behorpadt, a sofför és villamosvezető vétettek a káromkodási tilalom ellen és a rendőri igazoltatás és „tényálladék-megállapítás" során tíz percre feltartották az amúgy is ritka forgalmat. Mi minden történhet azonban nem szerencsés esetben? Erre még gondolni sem jó! Nagyszerű elhelyezést találna a taxiállomás a Margit-körút és Lövőház-utca sarkán, ahol nincs villamossín.

KIRÁLY-FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot **tartalmazó hévviz**
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-,lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1. nőknek hétköznap d. u. 2—7.
Iyókúra!

KÖZGAZDASÁG

Szerkeszti: **Szászhalmi József**

Forradalom a háztartásban

A konzervgyárak teljesen kiszorították a háztartásból a régimódi, szalicilos befőtteket, melyekkel tele volt az ügyes háziasszony kamrája és amelyeket büszkeséggel vegyes rejtett bosszusággal mutogattak a vendégmenyecskéknek. Rengeteg fáradsággal, koránkeléssel, aggódással és mindenekfelett rengeteg költséggel készült el a nyári rekkenő hőségben a sok jóféle holmi.

Ma más a helyzet. A garast fogához veri mindenki, takarékoskodni kell. Kevés pénzből sokat kell vásárolni, és kevés fáradtsággal sok munkát kell elvégezni. A nehéz házi munka korán megvéniti az asszonyokat, akik pedig sokáig fiatalok akarnak maradni és inkább táncolni és strandolni járnak, mintsem a nagy hőségben befőzéssel bajlódjanak. A modern háziasszony nem kapkod és nem izzad, hanem a konzervgyárakra bizza a befőzés nehéz és költséges munkáját, mert a magyar konzervgyárak pompás befőtteket, elsőrangú jameket és ízeket, kitünő zöldfőzelékeket, tartós paradicsomkonzerveket oly nagy mennyiségben és olyan olcsón dobnak a piacra, hogy azzal a házilag készült, agyonszalicilozott, félig aszaltra gőzölt befőtt nem versenyezhet. Ha kiszámítjuk, hogy 1 kg jam, melynek elkészítéséhez 50—60 deka cukor, körülbelül ugyanannyi gyümölcs szükséges, mely a mai kicsinybeni árakat számítva körülbelül 2 P-nek felel meg, ha ehhez hozzászámítjuk az üveg árát, a felhasznált tüzelőanyag és esetleges romlási százalékot, 1 kg otthon készült jam körülbelül 3 P-be kerül, *ezzel szemben bármelyik kereskedőnél kapható a márkás konzervgyárak által készített 1 kg-os üveg jam már P 1.80-ért, ½kg-os üveg jam P 1.20-ért.* Hasonló a helyzet a befőttek, ízek, főzelékek és paradicsomkonzerveknél is. Megvan továbbá az az előny is, hogy a konzerveket csak a szükséglethez képest kell vásárolni és így nem kell nyáron az egész évi szükséglethez szükséges pénzt egy összegben kiadni.

Nyugodtan lehet állítani, hogy a konzervbefőtt a háziasszony legkedvesebb segítőtársa, mert csak egy kézmozdulat szükséges és rögtön tálalásra kész. Nem romlik meg soha és olyan olcsó, hogy abból a különbözetből, amit a házi befőzés elmellőzésével a rendszeres konzervbefőtt fogyasztásnál egy közepes háztartás megtakarít, egy elegáns átmeneti kabátot vagy estélyi ruhát könnyen meg lehet „spórolni".

A Magyar Konzervgyárak okos propagandával és kitünő olcsó áruval nemcsak a belföldi piacot hódították meg. *A külföldi vásárok, kiállítások legszebb ékessége ma már a magyar konzerv.* A nyugati exportsikerekre a távol kelet is felfigyelt és alapos kilátás van arra, hogy rövidesen megindul a kivitel a Balkánra és a keleti mohamedán országokba is.

Első Magyar Gyapjumosó- és Finomposztógyár Rt. igazgatósága előterjesztette az 1930. év számadásait, amelyekből megállapítást nyert, hogy a társaság az elmult üzletévben is *tekintélyes nyereséget ért el.* Az igazgatóság ennek dacára az 1930. mérlegében escomptálni kívánja a vagyontárgyak világszerte bekövetkezett értékcsökkenését és ezért a mérleget 3,135.687 P veszteséggel zárta le. Az e hó 22-iki közgyülés a veszteség kiküszöbölésére *alaptőkéjét* 50%-kal szállítja le s egyidejüleg 2,700.000 P (kb. *97.000 angol font)* elsőbbségi részvény *kibocsátása útján* a társaság alaptőkéjét *5,400.000 P-re,* a régi alaptőke összegére *emelik fel.*

Megjelent a Kallós Kompasz 1931-32. évfolyamának első része

A *Pesti Tőzsde* kiadásában és *Kallós* János szerkesztésében most jelent meg hetedik évfolyamában a *Kallós*-féle „Gazdasági, Pénzügyi és Tőzsdei kompasz" *első része,* mely közli a követségek, konzulátusok, közjegyzők, hites könyvszakértők, kamarai revizorok, tudakozódó irodák és tarifőrök legújabb jegyzékét. Ezeken kívül tartalmazza a kompasz a kormányzóság, az országgyülés, a minisztériumok, a legfőbb állami számvevőszék, Budapest székesfőváros, az állami-, községi- és magánkölcsönkibocsátások, a TÉBE, a Budapesti Áru- és Értéktőzsde, a Magyar Bankárok és Értékpapírkereskedők Országos Egyesülete, az Értéküzleti Egyezmény, a budapesti bankok és takarékpénztárak, a magánbankházak, a kamarák, a szakegyesületek és testületek, az Országos Társadalombiztosító Intézet, a Magánalkalmazottak Biztosító Intézete, a budapesti szövetkezetek, a vidéki városok és vidéki pénzintézetek és a külföldi pénzintézetek legújabb adatait.

MOSDÓ KÖLNI VIZ FÉLDECI P 1·— 1 DECI .. P 1·40 DECI .. P 2·50
LEGFINOMABB KÖLNI VIZ FÉLDECI P 1·50 1 DECI .. P 2·30 2 DECI .. P 4·40
KAPHATÓ:
KERPEL „SZENT ISTVÁN" GYÓGYSZERTÁRA
MARGIT KÖRUT 38 TELEFON; 5-16-19

Telek, ház, lakás

Lakáskeresők figyelmébe!

Budai lakások, telkek, házak és üzlethelyiségek iránt érdeklődők figyelmébe ajánljuk, hogy ezentúl

havonkit egyszer, külön mellékleten

összegyűjtve közöljük az errevonatkozó hirdetéseket és a hetenkint megjelenő rendes számokban

csak a legújabban beérkezett hirdetéseket

közöljük.

A Budai Napló lakáshirdető melléklete kapható lesz a

legtöbb dohánytőzsdében,

úgy Budán, mint Pesten.

a Budai Napló kiadóhivatala I., Bors-utca 24

TELEFON: 502-96

ÖRÖKLAKÁSOK: Széna-térnél elsőrendű utcai és kerti **EGYSZOBÁSAK, KETTŐSZOBÁSAK, HÁROMSZOBÁSAK** legteljesebb komforttal, körülcsempés mellékhelyiségekkel, épülő kertes palotában 1932 májusára beköltözhető: tárgyalások, előjegyzések II., Hattyu-utca 7., építési irodában.

Budán augusztusra modern, hallos, 4 szobás csendes lakást keresek, villamos v. autóbuszvonal mellett 2700 pengőig. Választ *H. O.* jeligére a kiadóba. (151)

Budán Sósfürdőnél 3 szobás komfortos lakás árnyas kerttel, augusztustól kiadó, I., Bornemissza-u. 46. Telefon: Lá. 802 vagy a kiadóban: Aut. 502—96.

Kettő-három-négyszobás komfortos lakások, központi fűtéssel, melegvízzel, hároméves házban, budai **hegyekre** szabad kilátással, **kettőszoba** hallos, komfortos lakás, **négy szoba** hallos, urasági **angol cottage,** első lépcsővel, saját központi fűtéssel, Horthy Köröndnél levő házakban, tulajdonos műépítésztől, Fadruszu-. 6. Aut. 694—40 **azonnalra, augusztusra, novemberre** bérelhetők. (142)

Város az erdőben. Tisza István kertváros. A budai hegyvidék legszebb kertvárosa. Hüvösvölgy mellett. Festői kilátás. Magaslati fekvés, 150—300 négyszögöles árnyas erdőparcellák. Villany, vízvezeték, autóbusz. Előnyös fizetési feltételek. Dr. Keresztes Béla, VII., Damjanich-u. 30. Tel.: J. 431—56.

Házmesterséget, esetleg villában is, keres megbízható, kisigényü házaspár (állami alkalmazott). Ért villany-, gáz- és vizvezetékjavításhoz. Kívánságra személyesen bemutatkozik. Cím a kiadóban.

HUBERT
és Tsa B. T. Egészségügyi berendezések, csövek, Műszaki cikkek, fémgyártás
VI., Liszt Ferenc-tér 4. T 222-67

ÜVEG és porcellán-árukban GÁL LAJOS Budán II., Széna-tér 7, VEZET TISZTVISELŐK nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltétel

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirű céghez I., Legedi-u. 19. Telefon: 530-33 **Béres Márton**

Még egy **3 szobás** és néhány **2 szobás** lakás hallal, modern ktvitelben (központ fütés, melegvízszolgáltatás, gőzszárító, stb.) **öröklakásként** vagy **évi bérért** kapható a **Vérmezőre néző** Attila-utca 95-99. számu társasház szövetkezet palotájában. **Farkasrét Hóvirág-u.** és **Torbágyi-út** között ujonnan parcellázott 18 drb. 140-170- négyszögöl nagyságu telkek déli lejtővel jutányosan esetleg részletre kaphatók. Ugyancsak **Pusztaszeri-uton** kilátással a Margitszigetre 300 négyszögöles gyümölcsfákkal beépitett telkek eladók. Bővebb felvilágositást nyujt:
STILUS ÉPITŐ R.-T.
irodája. Telefon: Automata 557—44 és 558—36.
A farkasréti telkek ügyében a helyszinen is lehet értekezni

Győri-út 12
szövetkezeti ház épül
Augusztus 1-én beköltözhető
Buda legkulturáltabb és legszebb helyén 4, 3, 2, 1 szobás háztartásos és garzónlakások dél és délnyugati fekvéssel, minden kényelemmel, feltünő olcsó áron előjegyezhetők
30%-os befizetés beköltözésig zárolt számlára.
Felvilágositás a helyszinen, telefon: Automata 552—70 és a kiadóban

BUDA LEGSZEBB KERTHELYISÉGE
Zsigmond-kávéház és étteremben,
II., Keleti Károly-utca 9
9 és 17-es autóbusz végállomás
Délután és este Brawe Boys Jazz TÁNC
Tulajdonos: ZSIGMOND LÁSZLÓ
a Spolarich éttermek volt igazgatója

Kertes öröklakások
Az elől elő közönség bizalmától támogatott, legszolidabb alapon megszervezett, utánfizetésektől, percenktől mentes építési akciónk keretében, nov. 1-i beköltözéssel, fővárosunk legelőkelőbb részében megépitjük *nyolcadik társasházunkat* a Szent Imre-szobor mellett, 1, 2, 3 szobás (előkertre nézö, hallos) villaszerü öröklakásokkal. 300 négyszög-öles *kert, hangfogó válaszfalak,* díjtalan üzlethelyiségek. Tetszés szerint szövetkezet, vagy a tulajdonos nevére szóló telekkönyvezés. A Diószegi-uti „Hunnia-udvar"-ban még pár remek három-, négy-, ötszobás villaszerü öröklakás kapható. *Olcsó, fix árak.* Előnyös törlesztéses kölcsön. Kivánatra prospektus tervekkel, öröklakásvevőinknek nélkülözhetetlen, kibővitstt szaktanácsokkal.
„CENTRUM" HÁZÉPÍTŐ-VÁLLALAT
Horthy Miklós-út 9. (9-12, 3-E-ig. Lágym. 9-96
Társasházban a „CENTRUM" vezet!

Főútvonalon
II, Retek-u. 33-35. sz. alatt épülő sarok bérpalotában
ÜZLETHELYISÉGEK
valamint legmodernebb **2-3 szobás (hallos) lakások és 1 szobás garconlakások** augusztus 1-ére kiadók. Közelebbit:
IV., Bécsi-utca 5. II. em. 1
Telefon: Automata 824-59
ÜGYVÉDI IRODÁBAN

Idegeit kiméli
ha nagymosását nem otthon végzi!
Fehérneműjét
feltétlen bizalommal küldheti a
DUNA gőzmosó- és kelmefestő gyárba
BUDAI FIÓKOK:
I., Attila-körút 19.
II., Fő-utca 7.
II., Retek-utca 59.
ÉS A KÖZPONT:
VIII., Gólya-utca 43.
ugyanott ruhafestést és vegytisztitást garanciával végeznek. — Telefon hívásra autóval jövünk.
Telefon: J. 350—52.

Magyar Semmering Üdülő (Pension)
ZUGLIGETI-ÚT 19.
a „Szarvas" vendéglővel szemben
26 úri kényelemmel berendezett egy- és két ágyas szoba, minden szobában hideg-melegviz, központi fütés, fürdőszoba használat
Külön évszázados fákkal körütvett park. Saját napfürdő
Étterem elsőrangú konyhával
Róna Gábor
a Lipótvárosi Társas Kör vendéglőse vezetésével

Eljegyzési kártyákat a „Hollós Mátyás" nyomdában

IGAZI NYARALÁST
nyujt a pompás
CSÁSZÁRKERT
bácskai ételkülönlegességek, dunántuli borok
Singhoffer Antal
halászmester szabadtüzön készíti a
VALÓDI HALÁSZLÉT
kitünő zene
CSIRSZKA KONRÁD vendéglős

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III., LAJOS-UTCA 148 SZ.
TELEFON: AUTOMATA 624—57
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett
Kölcsönöket folyósit váltóra, folyószámlára számlára, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, II., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot tőritünk
Budai ingatlan-tulajdonosoknak gyors lebonyolitás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyujtunk
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

Várkert kioszk
a budai Dunapart gyöngye!
Deák Sándor
a „Deák" kávéház volt tulajdonosa vezetése alatt
Pompás uzsonna!
Szolid árak!
Délután és este zene

Szebb — Jobb — Olcsóbb
RÁDIÓ
CSILLÁROK KELLÉKEK
NINCS PEST BUDÁN
Időt, pénzt takarit, ha itt vásárol
KRISZTINA RÁDIÓHÁZ
I., KRISZTINA-KRT 141
Telefonsz. Aut. 566-83
Kedvező fizetési feltételek

RUDAS Fürdő
radioaktiv hőforrás
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ FEDETT USZODA

Hallgassa meg a rádió révén közkedvelt E. STEPAT
orosz tiszti-zenekarát, aki minden este
ÓBUDÁN
A „KORONA" VENDÉGLŐ éttermében és kerthelyiségében, Korona-tér 2., hangversenyez.
Kitünő konyha ● Halászlé ● Jó borok ● Olcsó árak
5, 7, 9, 51 villamos. Autóknak beállóhely

Vadaskert
VENDÉGLŐ
Hüvösvölgyi végállomás. (Az uj vám mellet) Tenniszpálya, tekepálya, panzió.
JAZZ-TÁNC

LÖVÖLDE-VENDÉGLŐ
Pompás árnyas kert, különtermek, polgári árak
új tulajdonos
Dittmayer Andor

FEDEZZE FEL ÖN IS A SASHEGYET!
Sashegy a Belvárostól gyalog is csak 25 percnyire
Sashegy a Belváros hegye
Sashegy a Székesfőváros szivében — szivének jobbik oldalán
Sashegy az előkelő középosztály települő helye
Csak hegylejtőn lévő telkeket vásároljunk, ott van csak levegő, napsugár és kilátás
Ön gyermekei arcáról leolvashatja, hogy hol lakik:
nézze meg azután a sashegyi gyermekeket
Sashegyi telkeinkről prospektust küld:
KUBATURA részvénytársaság
Budapest, főpostafiók 77/0

Laptulajdonos: VIRAÁG ÉS TÁRSA
Főmunkatárs: dr. László Zoltán.
Kiadásért felelős: Viraág Béla.
Nyomatott a „Hollós Mátyás" nyomdában, Budán, I,. Bors-utca 24.
(Nyomdáért felelős: Reinecker Ferenc.)

XXVIII. évf. 1049. sz.

Megjelenés: hetenkint kétszer

ELŐFIZETÉS:
Egy évre . . 24.— P
Negyed évre . 6.— P
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai féláron kapják

Budai Napló

1931. JULIUS HÓ 26

HIRDETÉSEK:
Egy hasáb széles, egy m/m. magas sor, egyszeri közlésénél 30 F. Szövegsor ára 2 P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, a közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló újság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I., Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502—96. Hivatalos órák: délután 4-6-ig

Szegény Buda,

immár csaknem egy emberöltő óta nézem lassú fejlődésed szomorú útját.

Pedig oly gazdag vagy!

Kevés az igazi barátod, kevesen vannak, akik rendületlenül bíznak jövendő felvirágzásodban, még kevesebben, akik ezt komolyan szolgálnák. Bizony, bizony, kevés a reménység, hogy világhírre érdemes nagy kincseidet, páratlanul álló gyógyvizeidet, sokezeréves multadat, annak eltemetett műemlékeit feltárják a nagy világ előtt és a mai kor gyorsabb dobogásával vigyék előbbre szegényedő polgárságod jobb sorsra érdemes ügyét.

Ki tegyen érted?

Legjobb fiaidat elsodorja a világváros szédületes élete, az ott kínálkozó hatalom, a fény, a ragyogás, a nagy üzletek, a nagy jövedelmek és csak a nehéz órákban járnak haza Budára, új erőt szerezni a megszokott rohanáshoz. Túl a Dunán, túl a hídon más élet várja, más izgalmak csábítják és Te, szegény Buda, messze-messze elmaradsz mögöttük. Amíg budaiak voltak, meglátták azt a sok viszásságot, azt a lehetetlen helyzetet, amelyben Buda él, — odaát elsodorja őket az élet. Más világokat tár elébük, más életcélok vezérlik és Buda csak egy kedves emlék, mint ahogy a nagyvárosi palotából haza jár falura a meggazdagodott ember és mosolyogva nézi azt a kis falusi házat, ahonnan elindult az élet útjára.

Mit tegyenek érted?

Nélkülök is buzognak a gyógyforrások és ontják áldott vizüket a Dunába, — nélkülök is zöldek az erdők, ragyogó szépek a hegyek, romntikusan árnyékoltak a völgyek és nélkülök is sok százados multját sóhajtja itt mindenki felé minden kő, minden göröngy. Minden apró viskót ők sem tudnak felépíteni. A szűk utcák nem szélesednek, — ipar, kereskdelem nem gyarapodik. A régi nehéz mult csak kísért, a közelmult jóidők nem jönnek vissza. Pusztul a polgár, öreg hajléka megroppan, megbillen a ház teteje, mintha budai bort ivott volna, amit régen megevett a tőkeírtó féreg. A pincék üresek, — ki vár még itt valamit?

Ami Istenadta kincse van, idegen kézre jut lassan s a budai ember úgy van vele, mint a balatonmenti, aki, ha fogast akar enni, azt Pestről hozzák neki. A világhírű Apenta keserűvizet, mely itt terem a Kelenvölgy alján — Párizsból hozzák. És a keletről felénk áramló idegenforgalom áthömpölyög rajtunk, hogy aztán Bécsből hozzuk vissza ide. Szomorúan igazolja ezt Feihsal király esete.

Óbudán most tervezik, hogy világhírű csodává tegyék a Florián-téri földalatti ősrómai gőzfürdőt, de nehéz titok marad a Rácfürdő hátborzongató forrásainak csoportja a Gellérthegy sziklainak mélyén; — éppenúgy, mint a Sárosfürdő régi forrása, mely a Gellértfürdőt táplálja s amelyhez 70 lépcső visz le a Gellért-tér közepéig. Mindkettő a legtermészetesebb gőzfürdő, a világ csodája, — de ki tud róla? A Lukácsfürdővel szemben, a máló Rózsadomb alján van a felső hévizi fürdők őstava, amelynek forrása messze bent van a Rózsadomb alján és alagutat ásva mentén, a legcsodálatosabb sétaútja volna Buda világfürdőnek, — mégis a tó maga elhanyagolt gödör, benne féloldalt fordult meszesteknő, rozsdás öntözőkanna, rajta békanyál és a Császárfürdő vendégeinek lágy esti szerenád helyett a béka kuruttyol. A város is röstelli és falat húzott a természeti csoda elé, nehogy meglássa valami idetévedt idegen.

A királyi palota déli sarkán a világ legnagyobb Herkules szobra áll mélyen a földben, — az egész Vár emeletekre osztott pincékkel, folyosókkal van aláaknázva, — egy napi csodálnivaló az idegen számára, de a városnak még térképe sincsen róla, magántudósok kutatják, életüket téve kockára. Ki törődik ezzel? Külföldi tudósok állapították meg, hogy gyógyvizeinkben thorium is van, a rádium őseleme, melynek minden grammja mesés kincseket ér, mert, ha a világ összes rádiumát, mely aligha több 200—300 grammnál — grammját csak 200.000 pengőbe számítva — összegyűjtenék, aligha kerülne ki ebből a tömegből 1 grammnyi thorium. Őselem, ős élet, ős gyógyszer. Nincs a világnak olyan betege, aki itt meg nem gyógyulna. De ha már tudja is ezt az az idegen, ott távol Indiában, vagy Japánban és érdeklődve levelet ír Budapestre azon a világszerte ismert egyszerű címen: — Curkomission, Budapest, azt négy hónap mulva visszakapja azzal, hogy a címzett ismeretlen. Kihez forduljon a szerencsétlen, — hogy jöjjön Budapestre és, ha mégis jön, akkor a bécsi autóbusz hozza, mégpedig Óbudán át, amely talán szép lesz valamikor, de ma felemás falu, ahelyett, hogy Solymárról, Hidegkúton és Hüvösvölgyön át hoznák, hogy már az úton kóstolót kapjon Budapest szépségéből.

Megáll itt minden.

Negyvenöt éve épül az óbudai híd, — 38 év előtt határozták el a gellérthegyi lift építését, — 10 évig épült a Gellértfürdő, — 9 év óta bontják az ormótlan tűzfalat a Hungária-forrás mellett, — 18 év óta áll romban a Tabán, — a Királyhegy-utcában 14 év óta áll befejezetlenül egy bérpalota és 17 év óta vitatkoznak állam és város afelett, hogy ki világítsa meg, ki tartsa rendben azt a nagyforgalmú sötét lyukat, amit alagútnak neveznek.

A város legszebb helyén, mely biztos gyógyhelye volna minden tüdőbajnak, klimatikus temetőt állított a város, mely ma már fölér a Svábhegyig s a holtak kirágják a földet az élők alól. A betegeket elűzik a fürdők mellől a kotrógépek, amelyek városi rendeletre éppen a fürdők előtt okádják partra a kavicsot és homokot. Az óbudai temetőt elvitték Óbuda határára, de megfeledkeztek a hozzá való közlekedésről. Schmidt Miksa 50 milliós ajándékát visszaadta a város, mert 3—4 milliót kellett volna még áldoznia, hogy az ajándékozó jól meggondolt föltételeinek eleget tehessen. Eldobta magától ezzel a világ legszebb parkját, mely kapcsot teremtett a mátyáshegyi Guckler parkhoz, amely az ország legszebb nyaralótelepe lehetett volna.

Mire vár még Buda?

Vagy kire vár?

A magyar sors csodálatosan meghozta minden nehéz időnek nagy emberét és talán igaza van a budai polgárnak, hogy az a jó Isten, aki sokezer év óta kiapadhatatlanul ontja a gyógyvizeket, megkegyelmez ennek a szerencsétlen városnak.

Azért várunk? Arra várunk?

Kevesen vagyunk, akik tudjuk, hogy erős elhatározással, némi pénzáldozatokkal, rendszeres munkával — óriási eredményeket lehetne elérni. Lehet ezen valamit keresni? Önzetlenül még kevesebben szeretnek, mint ahogy azt sokan hirdetik.

De akkor mire vársz szegény Buda és kitől várod? *(v. b.)*

Fürdőügyi ankét

Egészen új szempontokat vitt a fürdőügyi vitába dr. *Gerlóczy* Zsigmond egyetemi tanár, aki félszázad óta él a fürdőügy gondolatának.

Országos figyelmet követel minden felszólalása, bárhol teszi azt, és talán a leghivatottabb hely az „Országos Közegészségi Egyesület", amelynek évtizedek óta ő az illusztris elnöke.

Testnevelés és Fürdőügy

Előadta: **GERLÓCZY ZSIGMOND DR.**

egyetemi tanár, a felsőház tagja, az Országos Közegészségi Egyesület elnöke.

Gazdasági krizis, munkanélküliek egyre szaporodó tömege, lebontása sok mindennek, amit a békeidők kormányzatának támogatásával a társadalom alkotott, ez a ma képe. Itt is, ott is észrevehetően sorvadnak a békés idők kulturális alkotásai, sőt egyikük-másikuk a pusztulás képét mutatja.

E nyomasztó viszonyok közepette országunk talpraállása, sőt a magyar nemzet léte, fiainak vállvetett összefogó munkáján fordul meg.

A kishitű a helyzetet már egészen vigasztalannak találja s nem tartja érdemesnek sem a megfeszített munkát, sem a nyomasztó helyzethez mért takarékosságot s vagy a szórakozások és élvezetek túlhajtásával kapcsolja ki magát a köz gondjaiból, vagy pedig minden reménységét veszítve, föladja az életért folytatott küzdelmet, ami a gyöngeség jele, de a közért áldozott megfeszített munka elől való kitérés és az élvezetek mámorába rohanás éppenséggel beteges jelenség.

E gyöngeség orvossággal nehezen gyógyítható, itt csak a megelőzés segíthet. Úgy kell az egyesek életét berendezni, hogy a testet és lelket érintő ártalmasságokat tartsuk távol mindenkitől és minden lehetőséget vegyünk igénybe arra, ami az egészség megóvására szolgál, ami a testi erő növelésével a lelket megacélozza, a küzdésre edzetté teszi és a nélkülözések, gondok elviselésére kitartó türelemmel ruházza fel.

Ezt az áldásos munkát végzi az Országos Közegészségi Egyesület, amelyet megalapítói 45 esztendővel ezelőtt a nemzeti erő szolgálatába állítottuk.

Szinte ösztönszerűnek mondható az a nagyon megélénkült érdeklődés, amely a vesztett háború óta a testi nevelés irányában megnyilvánult. Tömegek mozdultak meg a sportok művelésére és a vívásban, úszásban, a testi erő és ügyesség sokágazatú sportjában világhíressé lett a magyar. Ezek a sporteredmények széles néprétegek egészségére is a legjótékonyabban hatnak. A mai fiatalság nem tölti az idejét kávéházak és korcsmák füstös levegőjében, hanem kimegy a szabadba, figyeli a versenyzőket, vonatkozzék az úszásra, evezésre, futballra, futásra avagy gépkocsikra, és szabad levegőn tartózkodva, egyben férfias vetélkedést szemlélve, jelleme acélossá válik.

A test és az egész szervezet edzését sokféle tényező összetevődése szolgálja, ezek sorában kétségtelenül alapvető a testnek, a bőrnek gondozása, tisztántartása. Sajnos, nem tulajdonítunk a bőrnek akkora jelentőséget, mint más szervünknek, pedig a bőr életbevágó feladatokat teljesít testünk épségben tartásában és nagyfontosságú élettani műveleteket csak a jól gondozott, tisztántartott bőr tudja hibátlanul elvégezni.

A bőrnek tisztántartása nem csupán esztétikai, de elsőrendű higiéniai követelmény is, ami csak fürdővel biztosítható.

A fürdésre már a gyermeket nevelni kell és a fürdő megkedvelését fokozni kell a tanuló ifjuságban, és pedig nem csupán a fiúknál, hanem a leányoknál is, hogy azok felnőtt korukban is nélkülözhetetlennek tartsák a gyakori, sőt rendszeres fürdést.

Budapest csodás gyógyítóhatású és gazdag forrásaival, a várost kettészelő Dunával fürdés és úszás, valamint az evezősport művelése terén szinte versenyen felül áll Európában.

Budapest fürdőinek nagy értékére nemcsak a magyar orvosi kar lelkes tagjai, de a külföldi balneológusok is elég gyakran reáirányították a figyelmet. Ma „Budapest fürdőváros" a magyar társadalom legszélesebb rétegeibe is beplántálódott elnevezés. Azt a gondolatot, hogy Budapest fürdővárosnak ismertessék el, s hogy e jellegében tanulja megismerni a külföld, *Reiner* Ede dr. 35 év előtt hangoztatta először s harcol annak megvalósításáért ezidőszerint is. A fürdő-propaganda egyre szélesebbé vált s ma már a *József Ferenc* kir. herceg ő fensége elnöklete alatt álló *Budapest Fürdőváros Egyesület* Budapest idegenforgalma kialakulásának gerincévé egyenesen Budapest fürdőit és gyógyító forrásait tette.

Budapest idegenforgalmának fejlődése

Budapest fürdővároson át vezet.

Nem elég azonban a meglevő fürdők fejlesztése azzal, hogy melléjük szanatóriumot, kórházat rendezzenek be, hanem környezetüket is rendezni kell.

Meggyőződésünk, hogy a fürdőkórházak és a fürdők környékének rendezésére fordított költségek jól kamatozó befektetések.

Budapest fürdővárossá elismertetésének kérdésébe több olyan apróbbnak látszó momentum is beleszól, amely más nagyobb fürdő- vagy üdülőhellyel szemben talán szóba sem jön.

Nincs idegen, aki Budapesten akárcsak pár napot töltött is, hogy csodálkozásának, sőt megütközésének kifejezést ne adott volna azon, hogy a Dunán nem járnak a helyi közlekedést elevenen lebonyolító személyszállító hajók. Mi erre választ adni nem tudunk, csak azt tudjuk, hogy a hajóközlekedést egyre csökkentik.

Így számottevő idegenforgalmat csinálni nem lehet, így sokáig csak vágyakozás marad Budapest fürdőváros.

A Országos Közegészségi Egyesület figyelemmel kíséri a Budapest idegenforgalmának emelésére irányuló törekvéseket és a közel félszázados fennállása alatt kivívott tekintélyével, előkelő tagjainak a társadalomban érvényesülő befolyásával támogatja mindazokat a mozgalmakat, amik az idegenforgalom emelését célozzák. A közelmultban számottevő agitáció indult meg a Vigadó-tér rendezése és a kioszk lebontása dolgában.

Glück Frigyes m. kir. kormányfőtanácsos, akinek neve Budapest szépítésének, idegenforgalma növelésének előbbrevitelében fölmerülő minden megmozdulásban szerepel, igen szép elgondolását a Vigadó-tér rendezését illetően, megküldötte Budapest székesfőváros főpolgármesterének. Tervének legnagyobb jelentőségű része a dunaparti villamosnak a Mária Valéria-utcába való áthelyezése. A felszabaduló vasúti vonal területével a korzó szélesebbé válna, megszűnnék a sétálóközönséget zavaró folytonos zakatolás és a szép kilátást folyton megakadályozó forgalom. Eltávolítandó volna továbbá a Vigadó-térről a már amúgy is elavult kioszk és kert is. A mostani kert helyét nagy kőlapokkal lehetne burkoltatni és kétoldalt loggiaszerű kolonnádot építeni. Az így megnagyobbított dunai korzót a Petőfi-szobortól az Eötvös-szoborig a már meglevő fák megtartásával parkozni kellene, miáltal a Petőfi-tértől a Ferenc József-térig s innen a parlamentig parkozott sétány lenne. Glück Frigyes terve fokozottabban lehetővé teszi azt, hogy a dunaparton üdülhessenek necsak a Budapestiek, hanem a külföldiek is, akik, ha a terv megvalósul, Budapest szépségében ezen a helyen igazán gyönyörködhetnek és messzire el fogják vinni az erről a helyről nyújtott gyönyörűséges látvány hírét.

Glück Frigyes e gondolata fölvetésében féltően vigyáz a Vigadó-épület ritkaszép homlokzatának a legkisebb zavart is lehetetlenné tevő megoldására. Az ő terve szerint az alsó rakpart kocsiútja át volna hidalandó, a rakodó helyére egy körülbelül 65 méter hosszú, pillérekre épült dunai terrasz kerülne vasbetonból, rozsdamentes acélkeretű, tükörüveges nagy kilátó ablakokkal, tetején pedig nyílt nyári terraszt lehetne emelni. A megalkotandó gyógybizottság („Kurkomisszio") és a külföldiek, fürdővendégek részére szolgáló kaszinó („Kúrszalón") a Vigadó jobbszárnyának sarokhelyiségébe kerülne a székesfőváros Idegenforgalmi Hivatalával együtt, míg az épület baloldali szárnyában, a földszinten, megmaradna a MÁV menetjegyirodája. A főváros törvényhatósági tanácsa már döntött is a Vigadó-tér haladéktalan rendezése mellett.

Budapest fürdőváros idegenforgalma is erősen egészségügyi vonatkozású, végső eredményben az idegenforgalom emelését előmozdító fürdőkórházak létesítése sok-sok ezer embernek adja majd vissza az egészségét s a remélt élénk idegenforgalom jövedelmet jelent Budapestnek, pénzt hoz az országnak. Ahol van pénz s ahol van érzék a közegészségügy iránt, ott megteremthetők a közegészségügy javulásához vezető eszközök. Az Országos Közegészségi Egyesület, miközben azon dolgozik, hogy széles néprétegekben fölébresszе a közegészségügy iránt való érzéket, aközben azon is fáradozik, hogy az ahhoz való anyagi eszközökhöz is hozzájusson az ország.

Feihsal Emir

mezopotámiai uralkodó most Bécsben tartózkodik és ott pihen, holott nálunk is pihenhetett volna ez a pompás mohamedán király, azonban Ankarában a mi képviseletünk nem hívta meg hozzánk s a hivatalos idegenforgalom is csak akkor tudta meg, hogy jön, amikor már a király a Dunaparton régen megreggelizett és tovább robogott Bécsbe. Budapesten alig két órát tartózkodott. Jobban értesülve, ez a fejedelmi látogatás is másképen alakulhatott volna. Ellenben Bécsben az ankarai találkozó napján már tudták a pontos programmot. Ankarai levelezőnk napok előtt bejelentette a király átutazását. A mohamedán kulturbizottság titkára is közölte velünk, aki a Dunaparton beszélt *Szafwat* basa iraki államkancellárral és a király első adjutánsával: Badri Bey-jel. Rövidesen megérkezik az *albán delegáció* is, ahogy azt három hete megírtuk, de megtörténhetik, hogy ezt sem fogadják hivatalosan a folyton „nyugat felé" tekintő vezérei az idegenforgalomnak. Még nagyon gyermekcipőkben jár a mi „hivatalos" idegenforgalmunk és egészen természetes, hogy egy „budai" ujság jelentése nem zavarhatja meg ezt a hivatalos szundikálást.

(Talán az *Idegenforgalmi Tanács* nagy tekintélye, ha van befolyása a „hivatalos" idegenforgalomra, — volna hivatva úgy a külképviselet, mint a külföldi hivatalos idegenforgalmi szervekkel létesített összeköttetés révén figyelemmel kísérni a keleti eseményeket és azokat Budapest javára értékesíteni.)

„Strandrazziák". Nagyon sokat hallunk beszélni, különösen az utóbbi években, Budapestnek világvárosi és fürdővárosi jellegéről. Én most nem ennek tárgyalásával akarok foglalkozni, (hiszen erről pro is, contra is már épp elég véleményt hallottunk) hanem igenis foglalkozni akarok azzal a nevetséges erkölcsi rendelettel, amelyet most újból ráparancsoltak Budapest „fürdőváros" közönségére és amely mostani formájában, ezt határozottan merem állítani, sem Budapestnek, mint világvárosnak, sem pedig, mint modern fürdővárosnak — nem fog dicsőségére válni. A rendelet csupán abból áll, hogy a férfiaknak nem szabad dresszüket derékig leengedni. De, hogy ennek a rendeletnek mily kevés praktikus értéke van és hogy menynyire csak a nyugodtan fürdőzni akarók zavarására szolgál, az nagyon is meglátszik a strandokon, ahol egyesek nevetve, a legtöbben azonban bosszankodva fogadták az új rendeletet és kénytelen-kelletlen tettek eleget a meg-megismétlődő rendőri felhívásnak, hogy „tessenek kérem a dresszt felhúzni". Hogy ez a rendelet milyen nevetséges ,azt tudják mindazok, akik az utóbbi évek folyamán egy ilyen nyilvános közös strandfürdőt meglátogattak. Én nem tudom elhinni, hogy a rendeletet hozó urak előtt az itteni strandélet fölöttébb ismeretlen lenne és épp ezért csodálatos és érthetetlen, hogy mi indokolta meg ezen rendeletnek az életbeléptetését. Most, amikor még a nők is derékig kivágott fürdőruhákat hordanak, nem tudom, ki botránkozhat meg azon, hogy a férfiak azt a 2—3 centiméteres vállpántot (ami tulajdonképpen a fürdőruhát a fürdőnadrágtól legtöbbször megkülönbözteti), letűrik-e vagy sem!! Ott, ahol két-háromezer férfi és nő van együtt a vízben, a közös napfürdőkön, a strandi vendéglőkben... ott igazán nem találom megvédve az erkölcsöket azáltal, hogy a férfiak fürdőnadrágot (amiben semmi degusztáló nincsen), vagy fürdőruhát hordanak. Én nem tudom, hogy ez a rendelet honnan ered, de ha már mindenképpen javítani akarnak az erkölcsökön e téren is, hát kezdjék a felöltöztetést talán a hölgyeknél és ne zavarják állandó szekaturákkal a szegény férfiakat, kiknek — legalábbis szerintem — a hátukon semmi szégyelnivalójuk sincsen. Hogyha az összes nyugati és északi országokban megengedik a fürdőző férfiaknak azt a „luxust", hogy a hátukat és mellüket nyugodtan tehetik ki a nap éltető melegének, akkor... nekünk sem kellene olyan szégyenlőseknek lennünk és — az egész héten izzadó és robotoló pesti polgárnak, aki nehezen megszerzett filléreit teszi össze, hogy megváltsa a méregdrága belépőjegyet — olyan szigorúan szabályozni, hogy hány centiméter szélességben és hosszúságban süttethesse elcsigázott tagjait.

Dembitz László

Szt. István király koronázásának 930 éves jubileumának megünneplésére terjesztett elő nagykoncepciójú javaslatot a *„Renaissance Szövetség"*-ben *Kuszkó* István igazgató-alelnök. Javaslatának érdemleges pontjai: *Szent István koronázásának megünneplése* augusztus *15-én*, a 930. évforduló napján; a Szent Korona közszemlére kitevése István király napján úgy, mint régente; ünnepies kivilágítás Budapesten és Esztergomban a koronázás évfordulóján. Sok egyéb javaslat is van Kuszkó István előterjesztésében megszívlelni való és megvalósítható gondolat, de sok vita férhet ahhoz a tervhez, hogy keresztény magyarok erdőkben, meg ligetekben pogánymódra ősmagyar imahelyet készítenének erre a napra. Ezt a jubileumot nemcsupán az egyházak, de a családi otthonok is kegyelettel fogják megünnepelni. A hazafias egyesületek szintén. Imával és a szent király történetének felolvasásával. A hívek lelkére különösen II. Gergely pápa István fejedelemhez intézett, 1000. év március 27-én kelt levelének gyönyörű szövege s a hozzáfüzendő magyarázat fog mély benyomást kelteni. E levél hitelességét, sőt *létezését is tagadták* hazánk *ellen* oknyomozó történetírók. Azonban *Szalay* László dr. történetíró Rómában ezt kinyomozta. *„Magyarország története"* című, Lipcsében kinyomatott művében az első kötetben 1851-ben közreadta.

IZLÁM — BUDÁN

Nagy idő telt el, mintegy 250 esztendő, hogy Budán vallási gyülekezetet rendeztek a mohamedánok. Alig maradt belőlük 3—4 ezer. Most, hogy ismét szervezkednek a mohamedán hitű magyarok, ami *nem török kérdés*, hanem tisztán az Izlám kérdése, szolgálatot vélünk tenni, hogy illusztris munkatársunk tollából ismertethetjük ezt a szervezkedést:

Az izlám vallás egyházi szervezete a törzsön és a katonai elgondoláson alapul, ami érthető is, mert Mohamed próféta a világ leghatalmasabb monotheista vallási szervezetét eleinten fegyverrel volt kénytelen terjeszteni. Évszázadokon át az izlám tényleg fegyveres hatalmat jelentett és a kard erejénél fogva vitte széjjel az egy Isten hitét.

Az izlám két nagy felekezetre oszlik. A szunnitákra, akik a hagyományokat is tisztelik és a siitákra, akik a hagyományokat elvetik és a kalifátusi sorrendben is más álláspontot foglalnak el. A szunnitákhoz tartoznak általában a törökök, arabok, az európai mohamedánok, Afrika, China és az indiai szigetvilág lakói. Indiában úgy a szunnának, mint a siának is vannak hívei. A siitákhoz tartoznak általában az ázsiai mohamedánok, így a perzsák, afgánok, tatárok és a Kaukázus mohamedánjai. Bár sok mindenben ellentétes álláspontot foglalnak el az izlám e két felekezetének hívei, mégis Mekkát tartják az izlamita világ legszentebb helyének, mert ott van a Kaába és ott van eltemetve a próféta. Mekka jelenleg az arábiai wahabiták birtokában van, akik az izlámnak puritán szektáját képezik.

Az izlám vallási feje a mindenkori kalifa. Évszázadokon át a szunnitáknál ezt a méltóságot az ozmán dinasztia örökölte, míg a siitáknál a mindenkori perzsa sah. A konstantinápolyi szultanátus bukásával a török köztársaság megszüntette a kalifai méltóságot is. Így tehát előállott az a lehetetlen állapot, hogy az izlámnak jelenleg nincsen kalifája. A kalifátusért négy hatalmas mohamedán uralkodó vetekedik: Ibn Saud hedzsaszi király, Feihsal Emir Mezopotámia és Irak királya, a yemeni

Ki mint vet, úgy arat, MAUTHNER magnál jobbat sehol sem kaphat!
MAUTHNER ÖDÖN magtermelő és magkereskedelmi részvénytársaság
Alapítási év 1874. Telefon: 463—65.
SÜRGÖNYCIM: MAUTHNERÉK, BUDAPEST.

MAUTHNER MAG
Központ: VII., Rottenbiller-u. 33. - Fióküzlet: IV., Kossuth Lajos-u. 4.

Nagy főárjegyzék, mely növényárjegyzéket is tartalmaz, ingyen és bérmentve.
a Ferencrendiek templomával szemben.

SZENT Gellért
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet, hullám- és napfürdő
Külön férfi- és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet

imám és első Fuad, Egyiptom királya. De még eddig a kérdést eldönteni nem tudták, mert a kalifaválasztó konventet, bár több izben össze volt híva, nem lehetett megtartani, mert nem jelentek meg teljes számmal a különböző mohamedán államok legfőbb ulemái, akik egyedül jogosítottak a kalifa megválasztására, akárcsak a római katholikus egyházban a bíborosok a pápaválasztásra.

Egy-egy állam mohamedánjainak vallási feje a seik ül izlam, vagy a megválasztott, de a kalifa és az illető állam fejének jóváhagyásával működő: reisz ul ulema. Mellette egy hattagú tanács működik az ulema medzslisz, ami olyan káptalanszerű intézmény. Lemondás vagy elhalálozás esetén ez az ulema medzslisz választja a reisz ul ulemát. A hagyományok alapján a seik ül izlámot, amely méltóságból az ozmánok fénykorában csakis *egy* létezett, a nagyszultán nevezte ki, az összes reisz ul ulemák sorából. Viszont a seik ül izlám övezte a szultánt trónralépte alkalmával Omár kardjával. Ez a ceremónia megfelelt a keresztény államfők koronázásának.

Ma tulajdonképen törvényes seik ül izlám, akit még a szultán nevezett volna ki, — nincsen. Az utolsó, aki törvényes jogcímen léphetne, mint a mohamedán egyházjognak megfelelő menzsurával ellátott, szabályszerűen választott és kinevezett reisz ul ulema, automatice a seik ul izlám örökébe: az egyetlen Hadzsi Mehemed Dzsemaluddin Csausevics bég effendi, valóságos belső titkos tanácsos, a joghatóságától és állásától törvényellenesen és a seriátus ellenére megfosztott sarajevói reisz ul ulema.

Minden országban az izlám hívői hitközségekre vannak felosztva, több hitközség egy vallástartományt képez, amelynek élén a mufti, illetve a főmufti áll. A mufti állása per analogiam megfelel a püspöki méltóságnak. Ulemáknak nevezik a nagyobb kvalifikációjú egyházjogtudósokat, szoftáknak a teológusokat, hafizoknak a bölcsészeket. A mohamedán iskolák népiskolákra (mekteb), középiskolákra, úgynevezett seriátusi iskolák és medresszák, valamint egyetemekre (hukuk) oszlanak.

A sokszor szereplő müezzim alatt a templomi kikiáltót (hasonlít az egyházfihoz) értjük.

A hodzsa a vallástanító, aki kántor is, hitoktató, meg tanító is. A rendes tanító neve: muállim.

A hodzsákat és müezzimeket a mufti nevezi ki s ellátásuk a hitközséget terheli.

A papoknak mohamedán középiskolát és theológiát (egyetem) kell végezniök.

Az egyházi bíráskodást alsóbb és felsőbb seriátusi bíróságok intézik. A muzulmán bíró neve: kádi, a községi bíróé: seik elbeled.

A mohamedán vallás vagyonát és kegyes alapítványait az u. n. vakuf bizottságok intézik, amelyeknek élén az országos efkaf-felügyelőség áll, mely legfőbb valláspénzügyi hatósága a mohamedánoknak. Az elnöki vagy főfelügyelői állást miniszteri ranggal egyenlőnek tekintik, a legnagyobb mohamedán világi méltóságok egyike s a neve efkaf-reisz, mellette a kincstárnoki állást a főpénztáros vagyis emin eszanduk tölti be.

Az izlám vallási szervezete és adminisztrációja nagyban hasonlít a protestáns felekezetek közigazgatásához, mert a legtöbb állást és méltóságot választás útján töltik be. A kalifa, az államfő és a seik ül izlám az ilyen választásokat tudomásul veszik és szuverén joguknál fogva megerősítik. Ez azonban természetesen országonkint változik.

Régi hagyomány alapján az egyes országok izlám vallásközössége a kalifa mellett és esetleg más hatalmas mohamedán fejedelmek udvaránál úgynevezett szafirokat tart, olyan vallási követ- vagy megbízottfélét, de nem politikai értelemben.

Egy-egy ország mohamedán vallási ügyeinek legfőbb adminisztrativ szerve a dzsemna el kebir (olyan konvent-féle), melynek a papok és ulemák hivatalból tagjai, a világi tagokat pedig az egyes hitközségek választják több évi időtartamra. Elnöke a seik el dzsemma, akit több évre választanak s rendszerint pasa.

A mohamedánok vallási életében szereplő iratokról is meg kell emlékeznünk.

Három fontos van belőlük.

A firmán, az irádé és a fetva (vagy fatwa).

Firmán (vagy fermán) az uralkodó, vagy kalifa nyilt parancsa. Az irádé uralkodói vagy kalifai rendelet, mely törvényerővel hat. A fetva szigorúan vallásos, rituális, egyházjogi vagy dogmatikus rendelet, döntvény, esetleg kinevezési vagy megerősítő okmány. Csakis a seik ül izlám vagy reisz ul ulema adhatja ki, kivételesen saját területén a mufti.

Menzsura alatt vallási (egyházi) felavatást kell érteni, olyasféle, mint a kereszténveknél a püspökszentelés.

Mint hivatalosan értesültünk, még ez évben megtartják Kairóban vagy Mekkában a kalifaválasztó gyűlést, amelyen a magyar autonóm mohamedán vallásfelekezet is képviselve lesz. Minden jel arra vall, hogy a kalifa méltóságát: I. Fuad, Egyiptom királya fogja elnyerni.

A török hódoltság korában Buda egy ideig a kalifa, a seik ül izlám és a reisz ul ulema székhelye volt. Mindenkoron az itteni izlám-vallásközség feje és főpapja: a budai főmufti volt.

Ez úgy nagyjában az, amit az izlám szervezetéről tudni kell.

Dr. Ibrahim Omer Hasszánpasics bég.

Az utca, mint pantheon

Részlet Gallina Frigyes dr. tanácsnok „Budapest utcanevei" című tanulmányából

Valahányszor Budapesten nagyobb ünnepségek készülnek, mindig érezzük annak hiányát, hogy a mi utca-elnevezéseink nem mondják meg eléggé az idegeneknek és vidékieknek azt, hogy tulajdonképen mit is jelentenek. Most, hogy a Szent Istvánnapi hét közeledik, aktuálisnak találjuk kiemelni egy részletet dr. Gallina Frigyes tanácsnok tanulmányából, amelyet Budapest utcaneveinek szentelt, még pedig a tanulmánynak azt a részét, mely a kiváló magyar egyéniségekről elnevezett utcákról szól.

Ez a tanulmány helyesli azt a tervet, hogy a magyar szent koronát adományozó *II. Sylvester pápa* utcához jut a fővárosban. Legcélszerűbb lenne, ha a *Szent-korona* kapna tér-, vagy utcanevet és ehhez közel hirdetné névtábla az azt küldő pápa nevét.

Szatmár városa még a háború kitörése előtt minden személyről elnevezett utcáját táblával látta el, mely jelezte a névadó történeti személyiség vagy irodalmi nagyság születési és elhalálozási évét és néhány szóval azt is, hogy ki volt, milyen érdemei voltak.

Ez utóbbi ötletre nézve meg kell jegyeznem, hogy az már nem új, többen foglalkoztak vele,* szóvátették hivatalos formában is. Dr. *Havass* Rezső székesfővárosi törvényhatósági bizottsági tag 1925-ben olyan értelmű indítványt tett, hogy az utcanévjelző táblákon legyen feltüntetve az, hogy ki volt az illető névadó és mivel érdemelte ki a megtiszteltetést. Ez a gondolat bennem is felmerült már régebben is. Magam is nagy hiánynak éreztem, hogy a lakosság túlnyomó része nagyon sok esetben nem tudja, hogy kit fednek a névtáblák, csak a legeslegemlegetettebb neveket ismerik, akik a történelemben, irodalomtörténetben legnagyob szerepet játszottak. Tudja, ki volt Petőfi, Arany, Csokonai, Kossuth, Széchenyi, Deák, Rákóczi, de már az intelligens lakosság köréből is igen kevesen vannak, akik csak hallomásból is ismernék: pl.: Budenz nyelvész, Karap Ferenc ítélőtáblai tanácselnök, Kitaibel Pál botanikus, Pesti Gábor régi író, Péterffy Sándor pedagógus, Boráros János, Staffenberger és Szentkirályi régi polgármesterek, Stoczek József pedagógus, műegyetemi tanár, Ribáry József és még igen-igen sok megtisztelt nevét, működését, életének idejét.

Be kell vallanom, akárhány régebbi személynévről jómagam is (aki pedig jó ideje foglalkoztam ezzel a kérdéssel), csak régi aktákból, iratokból vagy csak a tudós élő lexikontól: *Zubriczky* József min. tanácsostól, a Közmunka Tanács jelenlegi előadójától és a polgármesteri városrendezési és magánépítési ügyosztály vezetőjétől, *Csármann* Ferenc tanácsnok úrtól szerezhettem tájékozást.

Igen, ezen a félszeg helyzeten változtatni kell, mégpedig minél előbb! Hasztalan munkát végez az utcanévtábla, amelyik a nagyközönség előtt teljesen ismeretlen nevet visel, megfelelő magyarázat nélkül. Olyan, mint a plakát, amelyen elfelejtik feltüntetni, mire való az a valami, amit reklámozni akarnak vele.

Egy ilyen névtábla csak akkor képes tanítani, érdemeket emlékezetbe vésni, figyelmet kelteni, ha el is mondja, miért került reá a személynév, milyen tettekről, munkákról regél a lakosságnak. Minden olyan tér- és utcanévtáblát, amely személynevet tüntet fel, rövid, tömör magyarázótáblával kell kiegészíteni. (Mint újabban a fővárosi építészeti emlékek magyarázótábláin láthatjuk.) Nem kell ennek a táblának valami drága anyagból lenni, az a fontos, hogy csinos, célszerű legyen és a szöveget jól el lehessen rajta olvasni.

A történelem, irodalom és művészettörténet, valamint a kulturhistória és tudomány legdicsőbb koszorúsai neve alá *domborművű arcképük is kitaragtassék,* amint azt számos esetben láthatjuk is azokon az emléktáblákon, amelyeket nagy embereink lakóházainak falába illesztett a kegyelet. Ezeknek a reliefeknek nem kell fényűző kivitelűeknek lenniök, elég, ha nemesen egyszerűek, de tartósak lesznek.

Igy a székesfőváros utcáin valóságos kis pantheon létesülne, nem is sok áldozat árán. Ezek a részben domborműves, feliratos táblák tömör, kifejező szavakkal elmondanák magyarnak és idegennek, milyen sok nagy emberünk, költőnk, írónk, művészünk volt a multban s hogy a nemzet büszkén, hálával tekint reájuk, hervadhatatlan érdemük emlékezetét ott akarja látni becézett fővárosának sok század viharát kiálló falain, tanulságul a jelenben és intő például a jövőre nézve.

Legnagyobb embereink emléktábláját a sötétség beálltakor megfelelő *artisztikus módon egy-egy elfedett villanylámpával meg is kellene világítani,* hogy ezzel mintegy jelképezzük a számára kijáró *örökmécset,* a kegyelet és hála soha ki nem alvó lángját.

(*A Budai Napló vetette föl elsőnek másfél évtized előtt ezt az eszmét és onnan vette át dr. Havas Rezső. A szerk.)

Ujabb eredmények

a budai Zeileis gyógyintézet rendelőjéből

Somogyi Sándor dr. főorvos betegei között

A nagy harcok középpontjába került Zeileis-féle gyógymód, amelynek Budán, a Zsigmond-u. 6. szám alatt van erősen látogatott rendelője, munkatársunk rendelkezésére bocsátotta azokat az eredményeket, amelyekről írásos dokumentumokkal rendelkezik a meggyógyult betegek részéről. A gyógyintézet élén dr. *Somogyi* Sándor v. mentőorvos áll, mint főorvos és ezek a levelek túlnyomórészben az ő személyéhez vannak intézve, egyénileg is kiemelve és méltatva kiváló orvosi tudását.

Tudósítónk, aki maga is használja a Zeileis-gyógymódot, az alábbi eredményekről számol be lapunknak:

B. N. úrhölgy súlyos állapotban, előrehaladott iszkiász bántalmakkal jelentkezett kezelésre. Olyan heves fájdalmai voltak, hogy nem egyszer sírógörcsök fogták el. Tiz besugárzás után fájdalmai teljesen megszűntek, idegessége elmult, iszkiásza fokozatosan gyógyul. Pár nap mulva teljesen egészséges lesz.

F. L. villamos ellenőrnek pár évvel ezelőtt balváll-izületi gyulladása volt, amelynek következményekép karját nem tudta mozdítani. Tizenöt besugárzás után már annyira javult, hogy maga fésülködik, a karját emelni, sőt használni tudja, visszatérő fájdalmai megszűntek.

Sz. J. asztalos Ujpesten. Előrehaladott érelmeszesedéssel, súlyos idegességgel és magas vérnyomással jelentkezett. Tizenöt besugárzás után szédülése teljesen elmult, vérnyomása normálisra csökkent, valamelyest hízott, jól alszik, jó étvágya van, a teljes gyógyulás útján van.

H. M. mosonszolnoki földművesgazda krónikus derékfájással, előrehaladott reumával jelentkezett. A kúra befejeztével teljesen meggyógyult.

Cs. J.-né. Nehéz légzéssel, fuldokló állapotban jelentkezett. Nyolc napi kezelés után fuldoklási rohamai teljesen elmultak, rendes légzése visszatért, idegessége elmult, nyugodtan alszik, teljes gyógyulás előtt áll.

Egyik budakörnyéki plébános nagyfokú érelmeszesedésben szenvedett. Nyugtalan éjszakái, szédülései voltak. Kilenc napi kezelés után magas vérnyomása rendesre csökkent le, szédülései elmultak, nyugodtan alszik, étvágya visszatért. Hálálkodva jegyezte meg, nem érti azt az áldz harcot, amelyet egyes orvosok a Zeileis-gyógymód ellen indítottak, mint mondja, saját magán volt alkalma tapasztalni, hogy ez a gyógymód az ő reménytelennek hitt bajában nemcsak megkönnyebbülést, hanem gyógyulást eredményezett és bármikor bármely orvostestület előtt hajlandó hitet temni a Zeileis-gyógymód áldásos voltáról.

De nem folytatom tovább az esetek felsorolását, hiszen ez a pár adat elég meggyőzően bizonyítja, hogy rövid pár napi kezelés után az életnek olyan szerencsétlenjei nyerték vissza életkedvüket, nyugalmukat, munkaképességüket, akik reménytelen betegségükben hasztalan kerestek enyhülést a régi gyógymódok alkalmazásával és a Zeileis-gyógymód most pár napi kezelés után teljesen meggyógyította őket.

Dr. Somogyi főorvos Budán, a Zsigmond-utca 6. sz. alatt levő orvosi rendelőjében nap-nap után a súlyos betegségben szenvedők tömegei keresnek és találnak enyhülést. Somogyi dr. a kezelés díját olyan minimális összegben (3 P) állapította meg, hogy a társadalom legszegényebb tagjai is minden anyagi megerőltetés nélkül találhatják meg gyógyulásukat.

F. Gy.

SZÉCHENYI
GYÓGYFÜRDŐ
a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITÜNŐ KÖZLEKEDÉS

Gertrud királyné sírja. Dr. *Gerecze* Péter főreáliskolai tanár, aki a pilisszentkereszti cisztercita apátsági templom és kolostor romjainak feltárásával volt megbízva, feltárta a templom alapzatát és az építészeti maradványok azt mutatják, hogy e templom *a legkiválóbb Árpádkori templomok közé tartozott.* Átélte a tatárjárás és török pusztítás korszakát s csak jóval később, a mohácsi vész után pusztult el végképen. Értékesebb köveiből többet a Nemzeti Muzeumban őriznek. A templom és kolostor területén százados fák nőttek s később oly sűrű bozót, hogy a helyre is alig lehetett reáismerni. Tizennyolc év előtt kezdték el a feltárás munkáját és az így előkerült részletek közül nevezetes a sok márvány oszloptöredék, amelyek arra mutatnak, hogy valami nevezetes síremlék, — talán az itt eltemetett *Gertrud* királynénak, II. Endre meggyilkolt nejének — síremléke lehetett. II. Endréről tudjuk, hogy ő többször ellátogatott ide neje sírjához. — A páterek évkönyvei szerint itt van eltemetve a „Pálos"-rend alapítója, a boldogemlékű Özséb is, — ki a pilisi barlangokban szétszórtan élő remetéket 1260-ban összegyűjtötte, szabályzattal látta el s megalapította az egyetlen magyar „Pálos" szerzetet.

Lágymányos keservei közé tartozik az is, hogy teljesen kiépülnek egyes utcák, mint pl. a *Vak Bottyán-utca,* de a város nem építi meg az utat s így a lakók porban, sárban, piszokban járnak haza. A Vak Bottyán-utca pedig jelentékeny forgalmat volna hivatva lebonyolítani, mert összekötő utca a Verpeléti-út és a Lágymányosi-utca között.

Új képes prospektust bocsátott ki a *Királyfürdő* igazgatósága a fürdőt minden oldalról bemutató képekkel, a gyógyhatások leírásával és ismertetésével. A különös dísszel készült prospektust a *Hollós Mátyás-nyomda* állította elő, már szinte szokatlan kivitelben.

KIRÁLY-FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-,lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1.
nőknek hétköznap d. u. 2—7.
Iuókúra!

BELLEVUE SZÁLLODA ÉTTERMEIBEN
ÉS TERASZÁN ESTE
TÁNC
Elsőrangú koncert- és tánczeen Európa előkelő restaurantjai között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 5 pengős. Déli menü 2.50
Asztalrendelés: A. 528-84.

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM
Kitünő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

LÖVÖLDE-VENDÉGLŐ
Pompás árnyas kert, különtermek, polgári árak
új tulajdonos
Dittmayer Andor

Auguszt pavillon
Gyönyörű parkja és pompásan berendezett helyiségei Buda előkelő közönségének kedvenc uzsonnázó helye.
Hüvösvölgy, I., Hidegkúti-út 22

Budai szemtanu Budavára 1686-i ostromáról

Jiczhok ben Selaomao ben Moise Rabbi-- budai Siratója

Copyright by Budai Napló.

A „Megillah" azután így folytatja az 1684.-i ostrom leírását: És az ostrom tartott 120 napokig és a császáriak igen szorongatták a Várost bombenek-nek dobásával, a budai Parancsoló Pasa lelke pedig nem fáradt el, hogy népeit kiküldje a Kapukon, hogy azok ott csetepatét tegyenek és azután visszarohanjanak."

A császári Táborban nagy éhség tört ki, Budán csak köleskenyér járta, egy font hús ára 2 rajnai tallér volt. Az ostromlókat megtizedelte az éhség és a kórság: elvonultak. Budán „vágóbaromtól juhig újfent nagy bőség lett: Buda újból örvendezvén örült. A budai Pasa visszafoglalta Vácot, hol is az ott talált Császáriak között olyan mészárlást tett, hogy elevenen nem maradt egy lópata sem."

A „Megillah" ezután részletesen leírja Buda hősi védőjének: „Ibrecheim el Sejtán Pasa" vagyis „Ábrahám az Ördög" Pasának megzsinóroztatását. A Padisah zsinórt küldött számára, tettét megbánva egy másik Csahust futtatott Isztambulból, de ez már későn érkezett. A „Megillah" gyönyörű emléket állít a nemes öreg Pasának, aki tudvalevőleg Füleken Magyarország Királya Urává koronázta Késmárki gróf Thököly Imre Urat, a Bécs ellen induló török hadsereg lovas előhadának török-magyar Vezírjét. — „Igen fájlalta a Padisah a Pasa kiontott vérét, mert hős volt az a hadakozásban, öreg és már jóllakott az ő napjai kenyerével. Bölcs volt ,hatalmas és élesre fent volt az ő Kardja, sok föld Urává tette Jesmoélt, Buda ostroma után azonban elfordult tőle a szerencse Csillaga." — Ezek után a kurtított Jesroelita Kalendáriom szerinti 446-ik évben Sovuos, vagyis Pinkesd ünnepe után a Császáriak — „újra sátort ütöttek Buda körül és rajzottak, mint a méhek." — A Vezir Pasa ekkor már az öreg arbanas, vagy albán, azaz arnóta urhaman Abdi volt. A harc megindult a Falak alatt. — „A Császáriak riadoztak az ujjongás és öröm hangjaival, Buda népe sóhajtozott." — Tizenkétszer csináltak a Császáriak „Sturm Anlaufen,-t, rendesen szombaton estefelé kezdték és csinálták éjfélig. Áb hó 9.-e előtti szombaton megerősödtek és elfoglaltak két Bástyát. Csupán egy Fal és egy Árok volt még hátra. A Császáriak Főembere szót mondatott a Hírvivővel, hogy adja meg magát a Vezér Pasa, különben „egy lélek nem marad meg hét éven felül." Áb holnapja végén (augusztus közepe táján), a Böjük Vezír 30.000 válogatott hadasemberrel megjelent — „ott ütött tábort egy hegyen a Várossal szemben, de semmire nem ment, mert a Császáriak Tábora körül volt véve Árokkal és köröskörül volt véve Sánccal, mint egy erős Város." — Ez az a közismert tény, hogy a Nagyvezír Fejérvár felől a Kamaraerdő felett megjelent hadaival. A „Megillah" ezután leírja az ismert betörési kísérletet, amikor Remete Szent Pál Völgyén, vagyis a mai törtek a későbbi Városmajor mellett egészen a mai Széll Kálmán-térig, ahol a Császáriak levágták őket, úgy, hogy csak néhány jutott be a Becs Kapija ívein át Budunba. Ezután következik a rettentő „Szeptember Másodika": Élul Hó Tizenharmadika leírása. A Közmunkák Tanácsa helyes dolgot cselekedne, ha Vitéz *Aggházy* Kamill ezredes jó ötlete alapján a sok külföldi Qutorze Juillet (Július Tizennegyedike: a Bastille lerombolása) és a talján Venti Settembre (Szeptember Harmadika: az Olasz Egység napja) módjára Budán egy Szeptember Másodika és Május Huszonegyedike uccát keresztelne. Ezzel stilust hozna Buda uccaneveibe az 1686-i és 1849-i várbevételek emlékét megörökítve.

„Élul hó Tizenharmadikán, e szerencsétlen hétfői napon setétség és homályosság volt déli verőfény idején és ime: nagy és keserves kiáltás kelt a Város közepén. Mert a császáriak hirtelenül megrohanták a falakat, mert megtudták, hogy kevés jesmoélita áll a falakon. A védők nagy része fáradt volt és a pincékben aludt, mert egész éjjel őrt állott. A zajgás és a zavarodottság, a jajgatás és a feljajdulás felhallatszott a magas égig. . . a Jesmoéliták vak lármának hitték a hírt, ámde az ellenség egyszerre mindenki szeme láttára megjelent az uccákon és a Piarcokon. Én és Istenben boldogult fiam, Simson (mint mindig az ostrom alatt) a mi Templomunkban imában és a Magasságbélinek szolgálatában töltöttük az időt, midőn egyszerre csak sok Jesrajlita rontott be az Isten Házába, nagy szóval kiáltván: „Oh jaj nekünk! Itt az ellenség a Városban, futos az uccákon és betör házainkba!" És én vaklármának hittem a dolgot, mert nem hallottam a trombitaszót. De rohant már az egész Jesroel-hitű Község az Isten Háza udvarába: férfiak, asszonyok és gyermekek, rendetlenül és egymást taszigálva. Mert futottak a kard osztotta halál elől és rettenetes volt az ő sírásuk szava, hogy még ma is vérzik az én lelkem, ha erre viszagondolok. Fájdalmamban én is felkiáltottam és sietve megragadtam az én „Téfilim"-emet, vagyis imaszíjamat és az én Könyvemet, melynek Saáré Cijjon vagyis „Sionnak Kapuja" az ő neve. És keserves hangon kiáltoztam feleségemnek és egyetlen fiamnak Simsonnak nevét. És ebben az időben Budán az volt a szokás a Jésroéliták Fertályában, hogy Istennek Házában a Tanító Rabbi nem úgy állott a Tóra Szekrénye előtt, mint az másutt szokás, mert azt mondották Budán, nem illendő dolog, hogy bárki is háttal álljon a Tóra Szekrényének!" Ezért az Isten Háza nyugati oldalán háromlépcsős szószéke volt a Rabbinusnak. Kimentvén feleségemet és fiamat a tömegből, velük a szószékre menekültem. És ekkor német gyalog katonák, kik „Muskatir"-nak mondatnak, rohantak be (kezükben öldöklő fegyverük és éles kardjuk lévén) és velük együtt huszárok (kezükben görbe kardjuk lévén). És berontván Isten Szentélyébe, ontották az ártatlan vért. Oh, jaj a szemnek, mely ezt látta, oh, jaj a fülnek, mely ezt hallotta! Ez öl, az rabol, ez zsarol, az tapos. Nincs szó, mely elmondhatná, milyen volt az erőszak és a halálordítás hangja Három Muskatír felrohant hozzánk a Szószékre.

(Folyt. köv.)

SZENT IMRE
GYÓGYFÜRDŐ
(RÁCFÜRDŐ)
Erősen radióaktív és rádiumelemet tartalmazó természetes 42⁴ C⁰ földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Személyi hírek

RIPKA FERENC dr. főpolgármester e hó 25-én Fonyódra utazott, onnan Reichenhallba megy.

SIPŐCZ JENŐ dr. polgármesternek XI. Pius pápa 50 éves papi jubileuma alkalmával tartott jubileumi ünnepségek rendezésében való buzgó közreműködéséért, a *„Benemerenti"* érdemrend I. osztályú ezüst emlékérmét adományozta.

SIMONYI SEMADAM SÁNDOR dr. v. miniszterelnök Olaszországban tölti a nyarat ezidén is, ahol meglátogatja hősi halált halt fia sírját.

HENNYEY VILMOS dr. a mult számban megjelent fürdőügyi közleményével kapcsolatban annak megállapítására kért fel minket, hogy ezek az adatok abból az előadásból valók, amelyet e tárgyban a Gazdaságvédelmi Társaságban tartott. Egyuttal megjegyzi, hogy Bad Hall kitünő igazgatója F. *Pesendorfer* mérnök, kormánytanácsos, akinek e fürdő fejlesztése körül nagy érdemei vannak.

EXNER KORNÉL, nyug. pü. államtitkár és író, a Hollós Mátyás Társaság alelnöke, Bad-Gasteinban üdül.

EPERJESSY ISTVÁN dr., Buda egyik legszorgalmasabb kutatója és ismerője, Fonyódon tölti szabadságát nejével együtt.

KIRÁLY KÁLMÁN műszaki főtanácsos és BALLÓ ALFRÉD, a köztisztasági hivatal igazgatója képviselik a fővárost a július végén Londonban tartandó köztisztasági kongresszuson.

RAVASZ LÁSZLÓ, a budai Iparosok és Kereskedők Köre elnöke, egy hetet töltött Grácban, ahol fiát német szóra helyezte el és fölhasználta az alkalmat, hogy ezt a hetet pihenésnek szánja.

FÁBIÁN JÓZSEF, Buda ma legismertebb divatáruházának tulajdonosa, a Széll Kálmán-téri üzlet nagyobbításával járó fáradalmakat kipihenni, feleségével Weldenbe, a Wörthi-tó mellé utazott.

PALÓCZI EDGÁR tanár, Tobelbad stiriai fürdőhelyen piheni ki többheti tanulmányutját az ottani *Heimats-muzeumok* látogatása után.

KLEMM ÁRPÁD pápai gróf, a Szentsírrend lovagja, a székesfővárosi nyomda főtitkára, szabadságát Balatonkenesén tölti.

REISINGER GYULA újlaki isk. igazgató nyugalomba vonult. Helyére STARKER KÁROLY, az I. ker., Czakó-utcai iskola igazgatója került, akinek helyét HOLLÓS ISTVÁN óbudai tanító foglalta el.

ZSILLE ZSIGMOND szkívi főtisztviselő, a budai választókerület képviselői számára külön kaligrafikus írásművészettel írta meg a mandátumokat.

Idegenforgalom

VIVENOT ERNŐ báró, volt cs. és kir. dragonyos kapitány, az ismert osztrák legitimista politikus és nagyiparos néhány nap óta fővárosunk szépségeit és a budai fürdőügyet tanulmányozza. A *London* szállóban lakik.

BADRI OMER BEY Bagdadból két napot Budán töltött. A Svábhegyen lakott. Muzulmán ügyekben folytatott tárgyalásokat az arab és angol nyelven megjelenő The Bagdad Times mezopotámiai kormánylap megbízásából. Szerkesztőnket is meglátogatta.

GVOZDOVICH HASSZÁN PASA átutazóban egy napot Budán töltött és résztvett a muzulmán kulturbizottság ülésén. Megtekintette a Gül Baba türbéjét is, fényképfelvételeket s jegyzeteket készítve róla.

A Kormányzóné kenyere, melyet nemes szíve sugallatára oly bőségesen osztogat a szegényeknek, a legsápadtabb gyermekeknek az arcán is rózsákká változik, mint hajdan Szent Erzsébet kötényében az inségesek tápláléka — mondotta nagyhatású ünnepi beszédében dr. *Schuller* Dezső, a főv. szociálpolitikai ügyosztályának tanácsnoka, azon a végtelenül bájos ünnepségen, amelyet a Rómaifürdő-telepi elemi iskolában július 20-án az ott nyaraló kenderesi, bulgáriai és váci gyermekek rendeztek *Horthy Miklósné,* a gyermekvédelem nagy patrónája tiszteletére. A Kormányzóné délelőtt 11 órakor érkezett meg az iskolába, ahol *Schuller* Dezső tanácsnok, *Petik* Kálmán kormánytanácsos, a főv. gyermeknyaraltatási akció nagy koncepciójú és agilis vezetője és az iskola igazgatója, *Reischl-Réw* Sándor fogadták, majd a gyermekek üdvözlő dallal és egy kenderesi gyermek virágcsokorral köszöntötte. Ezután az iskola lelkes és fáradhatatlan igazgatójának kalauzolása mellett a Főméltóságú Asszony megtekintette az állandóan virágdíszben álló, napsugaras, gyönyörű épületet, a gyermekek hálótermét, az ebédlőt és a konyhát, Istók János remek hősi emlékszobrát, legmagasabb elismerésének többizben is lelkes szavakban kifejezést adva. Ezután élvezettel nézte végig a nyaralógyermekek kedves és hatásos szereplését, amelynek műsorából magasan kiemelkedett *Adametz* Gyulának, a gyermeknyaraltatási akció helyettes vezetőjének *Nem! Nem! Soha!* című irredenta jelenete, amelyet a sok gyermekszereplő mély átérzéssel, sok tapsot aratva adott elő. Ügyes tornagyakorlatok és játékok bemutatása fejezte be a műsort, mely után a Kormányzóné ajándékokat osztott szét a gyermekek között, majd megköszönte dr. *Ringer* Lajos fürdőtulajdonosnak nagy áldozatkészségét, amellyel lehetővé tette a nyaraló gyermekek ingyenes fürdését a pompás vizü Római-forrás fürdőjében, majd kedvesen elbeszélgetett *Kézdi-Kováts* László nagynevű és világhírű festőművésszel, a Rómaifürdő-telep Egyesület elnökével, *Teöke* Andor egyházközségi elnökkel, *Tukács* Sándor, *Szilvássy* Károly ezredesekkel, *Bély* József főtanácsossal és *Adametz* Gyulával. A kiválóan sikerült ünnepségen jelen voltak *Kézdi-Kováts* Lászlóné, *Szilvássy* Károlyné, *Tukács* Sándorné, *Teöke* Andorné, dr. *Tarlós* Béla, *Diescher* Géza és neje, *Kovács* János a nyaraltatási akció h. vezetője, *Fehér* János róm. kath. lelkész és többen mások. Másfélórai ottidőzés után a Kormányzóné újból köszönetét fejezte ki Schuller Dezső tanácsnoknak és a kiválóan sikerült nyaraltatásért különös melegséggel Petik Kálmán kormánytanácsosnak és az iskola igazgatójának és a közönség s a gyermekek éljenriadala közben távozott a szép helyről.

MÁTÉ ISTVÁN szobafestő és mázoló mester, I. ker., Attila-körut 2. Telefon: 573-55.

Aranymiséje emlékére Sagmüller József óbudai prelátusplébános restauráltatta az óbudai Szentháromság szobrot, mely 1740-ben készült, Óbuda hajdani urai: a Zichyek adományából.

A Virányos-Kútvölgyi Egyesület most tette közzé az 1930. évben végzett munkásságáról szóló jelentést. A nagy agilitással és körültekintéssel dolgozó egyesület, amelynek *Perczel* Béla kormányfőtanácsos az elnöke, a nehéz gazdasági helyzet ellenére is nagyon szép eredményekről számolhat be. Útépítési, csatornázási, közlekedési, világítási, közbiztonsági, esztétikai és egyéb tennivalók hosszú sorozatát iniciálta illetékes helyeken s megfontolt és valóban közérdekü terveit és javaslatait jórészt meg is valósították. A jelentés kiemeli *Czölder* Dezső festőművésznek a budai hegyvidékről készített pompás festményeit, amelyek igen hatásosan hirdetik környékünk tájszépségeit. A jelentést *Eperjessy* István dr., az egyesület nagybuzgalmú főtitkára készítette mindenre kiterjedő figyelemmel és nagy ügyszeretettel.

LORGNON Zibrinyinél, I, Attila-u. 12

A Budai Zeneakadémia Egyesület magánzeneiskolája most küldte szét az 1930—31. évről szóló „tudósítványát", vagyis értesítőjét. A füzetben *Clauser* Mihály, az intézet nagyérdemü igazgatója beszámol az intézet növendékeinek a tanulásban elért eredményéről, a növendékek hangversenyeiről és általában az iskola egész belső életéről. A meglehetősen nagy tanuló-létszámmal müködő intézet tanítási eredménye, mint az osztályzatokból látjuk, általában kielégítő, ami a budai gyermekek zenei ambiciójának és az intézeti tanárok odaadó munkásságának jól megérdemelt gyümölcse.

A halálbüntetés ellen. A legutóbbi kivégzések — az arzénes gyilkosok fölakasztása — alkalmából érdekes elmélkedést kaptunk illusztris munkatársunktól, *Orova* Zsigmond dr. ügyvédtől. *A halálbüntetés eltörlése mellett* foglal állást, amiről a mult század derekán nagy eszmecsere indult meg az egész müvelt világon — éppenséggel nem nagy eredménnyel. Ebben a vitában ezer meg ezer kisebb-nagyobb terjedelmü könyv született meg pro és kontra, a legtalálóbb véleményt azonban az a francia jogász mondta, aki úgy vélekedik a halálbüntetés eltörléséről, hogy: — *Kezdjék meg a gyilkos urak!* — A halálbüntetést ma is szükségesnek tartja a müvelt államok legnagyobb része és adott esetekben azok az államok is, amelyek eltörölték. Ha figyelembe vesszük az emberi természetet, nem térhetünk el attól a logikus és célszerü felfogástól, hogy, aki mást nem kímél, az maga sem érdemel kíméletet. Orova dr. fölszólalásának másik témája is van, még pedig az, hogy a sajtó színes tudósításokat közöl a siralomházban ülő elitéltekről. Azokat az elítélő szavakat, amiket erről az izléstelenségről, erről az elfajulásról mond, a legteljesebb mértékben magunkévá tesszük s ha arról van szó, hogy ennek a jövőben miképen lehetne elejét venni, akkor mi is szivesen résztveszünk a munkában.

Óbuda új autóbuszvonalakat kér a székesfővárosi Autóbuszüzem igazgatóságától egy nagyon megokolt és meggyőző beadványban. Az egyik vonalat a Zsigmondtértől kiindulóan a temetőig szeretnék, de szükség esetén beérnék azzal is, ha a villamosjegyet érvényessé tennék a bécsiúti temetőhöz közlekedő autóbuszra. A második vonalat szintén a Zsigmond-térről való indulással kérik, olyképen, hogy a Margit-körúton és a Krisztina-körúton át a Szent János-térre közlekedjék. A beadványt a következők irták alá: báró *Lukachich* Géza, *Gajda* Béla áll. reálgimnáziumi igazgató, dr. *Berényi* Sándor. A III. kerületi Egyesült Polgári *Társaskör* nevében: *Andréka* Károly elnök, *Horváth* Lajos titkár. A *Budai Klub* nevében: dr. *Harrer* elnök h., dr. *Orbók* főtitkár, *Reisinger* Gyula szék. főv. igazgató, *Gárdonyi* Emil isk. igazgató.

A Horthy leventesporttelep történetét érdekes füzetben irta meg *Eperjessy* István dr. székesfővárosi tanácsjegyző. A mult esztendőben fölavatott intézményt a kormányzó tízesztendős államfői jubileumának emlékére létesitették az Aréna-út mentén elhúzódó régi homokbánya helyén a kerületi testnevelési bizottság kezdeményezésére és a székesfőváros tanácsának megértő támogatásával. A lövőtelep berendezésének és felszerelésének költségét nagylelkü magánemberek adományaiból teremtették elő, az épületek költségét az állam, a főváros és néhány nagyobb vállalat fizette. Eperjessy dr. füzete igen érdekesen ismerteti a pesti lövősport fejlődését a XIII. századtól kezdve, egyuttal közli *Sárpy* István dr.-nak a fölavatóünnepségen elmondott tartalmas ünnepi beszédét.

A modern gőzfürdő őse az óbudai Flórián-téren kiásott hatalmas római korbeli központi fütésü fürdő, melyet még 1715-ben Schönwiesner, a neves régész fedezett fel. A főváros felbonttatta a Flórián-mozgó előtti nagy területet, hogy a közönség részére hozzáférhetővé váljék a nagyértékü és idegenforgalmi szempontból is nevezetes régiség. A restaurálást 25.000 pengő költséggel most akarták megkezdeni a Müemlékek Orsz. Bizottságának ellenőrzése mellett, de a pénzhiány valószínüleg ezt is meggátolja.

Kozma Józsefet, a Magyar kir. Opera korrepetitorát a közoktatásügyi miniszter kiküldte egy esztendőre *Rómába, zenei tanulmányútra.* Kozma József a Collegium Hungaricum lakója lesz. A méltán kitüntetett, tehetséges ifjú, *Kozma Bernátnak,* a régi, ismert budai gyorsíróiskolatulajdonosnak a fia.

A kultura óbudai hajléka, a Kisfaludy szinház szeptember 4-én nyitja meg kapuit Huszár Károly, az ismert bonvivánszinész igazgatása alatt, aki közismert, elsőrangú művészekből álló társulatot szervezett. A szinház renoválási munkái már javában folynak s meglepetésként fog hatni fütőkészüléke, modern világitási berendezése és fővárosi nivójú diszletei révén.

A tündérkert varázsa fogja el az embert a Római fürdőtelepen, amikor végigsétál a gyönyörü platánok és jegenyék alatt, pedig sok baj vár ott is orvoslásra, ahogy azt a Keresztény Nemzeti Liga ottani legutóbbi ülésén elmondották, dr. *Gergelyi* Ernő elnöklete alatt. *Zsolnay* Frigyes a telep sok apróbb hiányossága mellett a stranderkölcsöket ostorozta, melyek odáig fajultak, hogy a weekendre jövő nők pizsamanadrágban, úszódresszben merészkednek a templomba. *Bély* József főtanácsos, *Teöke* Andor, *Szilvássy* Károly autóbusz létesitését, templom építését, piac felállitását és a helyiérdekü vasút közlekedésének javitását és olcsóbbá tételét sürgették.

Haydn hangversenye Budán

A „Teremtés" előadása a királyi palotában 1800-ban

IRTA: **SEBESTYÉN EDE**

Hatvanhét esztendős volt *Haydn* József, az osztrák falusi kádármester fia, amikor egyik főművét, a *Teremtés* című hatalmas oratoriumot befejezte s a világ zeneirodalmát egy örökéletü, költői művel gazdagabbá tette. Egy hosszú és munkás élet bőséges eredményével a multjában és mégis gondtalan bizakodással a hosszú jövőben: így adta át legújabb munkáját a nyilvánosságnak 1799-ben, március 19-én a bécsi udvari szinházban. A csodálatraméltó frisseséggel, gondos beosztással és csorbítatlan szuverénitással fölépített, dallamokban hihetetlenül gazdag és eredeti oratorium viharos sikerrel hódította meg a kényes bécsi közönséget; ugyanabban az évben még kétszer előadták, egyre fokozódó sikerrel és művészi hatással.

*

A bécsi előadások fölvillanyozó diadalának benyomásai alatt elhatározta *Pavlovna Alexandra* nagyhercegnő, *József* nádor ifjú felesége, hogy meghívja Haydnt Budára és előadatja az ő vezetésével az új remekművet. A nagyszerü zenei eseményt családi alkalomra tervezte: férje születésnapjának előestéjére, március nyolcadikára, az 1800. esztendőben.

Pavlovna Alexandra nagyhercegnő, *Pál* cár leánya, a szülői házban ismerkedett meg Haydn zenéjével, mert anyja nagy Haydn-kultuszt üzött; a cári család zenekari- és kamarazene-hangversenyein nagyon gyakran szerepeltek az ősz mester művei. A költői lelkü Alexandra, aki 1799-ben, október 30-án kelt egybe a magyar nádorral Gacsinában, a cári családnak Pétervár közelében levő kastélyában, teljes mértékben örökölte anyja rajongását. Abban, hogy Haydnt meghivta Budára, nem csupán a zeneszerző iránt való nagy tisztelete nyilvánult meg, hanem az is, hogy igen nagyra becsüli férjének a magasabbrendü zene iránt való érdeklődését.

A Bécsben megjelenő *Magyar Hirmondó* (amely „a' Tsászári és Királyi Felség engedelmével" jelent meg) ezt irta március 4-iki számában a készülőben levő zenei ünnepségről:

„Tegnap indult le innen Budára ama' nagy nevü *Haydn* Muzsikus-Doktor és Director, hogy a' Nádorispányné Ő Tsász. Hertzegsége parantsolatjára el énekeltesse 's el muzsikáltassa a' „Teremtés" név alatt esméretes remek muzsikáját Nádorispányunk' születése' napján, melly Mártziusnak 9-én leszsz."

A hangversenyt a királyi palota dísztermében rendezték. A zenekarban a budai német szinház muzsikusai ültek, a kis orkesztert azonban ki kellett egészíteni művekedvelőkkel, valamint az énekkart is.

Hogyan és mennyi idő alatt jutott el a zeneszerző Budára, azt nem jegyezte föl senki. Azt azonban megírta a *Magyar Hirmondó* és a *Pressburger Zeitung,* hogy a nádor és a felesége hogyan utazott egy hónappal előbb Budára. A tudósítások ugyanis elmondják, hogy a felséges pár január 29-én indult útnak Bécsből és február másodikán érkezett Budára. Az út tehát csaknem négy napig tartott, de éjszakai megszakításokkal. Mivel a nádorné ekkor jelent meg Pesten első izben, nagyszerü fogadtatást, katonai díszszemlét, felvonulást és kivilágitást rendeztek a tiszteletére, *Virág* Benedek pedig üdvözlő verset irt hozzá.

A hangverseny után tiz nappal a következő tudósítást közölte a *Magyar Hirmondó:*

„ Budán mártz. 8-dik estvéjét, melly t. i. a' Főhertzeg Nádor Ispány születése napját megelőző estve vala, jelesen meg-innepleltte a' Tsászári Hertzegasszony: bé vezetvén Kedves Férjét a' lakó palotájok szálájába, mellybe már a' Budai 's Pesti Nemesség nagy számmal fel volt gyülekezve 's a' mellynek több kellemetes kivilágositása között két oldalról hoszszas kerekdedségü formában ily rövid, de kettős értelmü nyilatkoztatására is igen alkalmatos Felirást tüntettek ragyogó betük a' fényes Gyülekezet szemeibe:

Harmonie parfaite (Tökéletes Hármónia.)

A' Felséges Pár között uralkodó szép Egygyességnek még hathatósabb megtisztelésére *el éneklődött 's muzsikálódott* annak utánna az a' felséges és a' hangokat olly gyönyörködtető módra egygyeztető *Teremtés* nevezetü szerzeménye Haydnnak, a' kit, a' mint irtuk, különösen e' végre hivott le a Tsászári Hertzegasszony."

Egy esztendővel ezután az ünnepség után váratlanul meghalt a nádorné — tizennyolc esztendős korában. Holttestét az *Üröm* községben levő mauzoleumban őrzik.

Szépvölgyi kert!

A legszebb, parkszerü, 276 éves kerthelyiség UJLAKON, természetes lugasokkal, a Szépvölgyi-út és Bécsi-út sarkán, az ujlaki templommal szemben (III., Bécsi-út 34.)

Kedves délelőtti kiránduló- és pihenőhely árnyas fák tövében, a Szépvölgy hüs légáramlásán. Az 5, 7, 9, 51, 72, 73 kocsik villamos-megállója. Pompás tízórai, villásreggeli: szalontüdő, borjupörkölt, székelygulyás, gulyás, marhatokány, vagy virsli kenyérrel és egy pohár sör 80 fill.

Kedves, kellemes vacsorálókert. Ősrégi, elismert konyha, városszerte ismert „linczi sütemény", — halkülönlegességek, — házilag nevelt csirke sülve, rántva. A leggondosabban kezelt ősrégi borpince: — fajborok, frissen csapolt udvari sör, — cigányzene.

A Szépvölgy-utcáról autóbehajtó és külön bejárat.

A budai és pesti közönség szives pártfogását kéri

özv. PFEIFFER ISTVÁNNÉ

Politikai borest volt Óbudán, csütörtök este, mégpedig az óbudai Halász-kertben, ahol összejött a Perczel-párt harmincéveseinek csoportja. Az estén megjelent párttagok szeretettel ünnepelték vezérüket, dr. *László* Zoltánt, aki megköszönte az ovációt, hejelentette *Perczel* Béla pártvezér üdvözletét, amit éljenzéssel fogadtak. Majd áttért a választásokra, ahol a *Kozma-listára* szavazott a párt zöme s igy lehetővé tették *Petracsek* Lajos dr. megválasztását Felolvasta *Petracsek* Lajos országgyülési képviselőnek hozzá intézett meleghangú levelét és kijelentette, hogy *budai* érdekből támogatták szavazataikkal *Bethlen* István listáját, mert csakis akkor biztosithatók *Buda* nagy fejlődési és idegenforgalmi érdekei és tervei, ha olyan budaiak veszik kezükbe a budai ügyeket, mint *Bethlen* István hivei, *Kozma* Jenő és *Petracsek* Lajos. Nagy éljenzés és taps kisérte szavait. Ezután *Tatár* Rezső, a nyugdíjasok üdvözletét s hűségét tolmácsolta, *Perczelt, Kozmát* és *Petracsek* Lajost éltette. Az összejövetelen *először jelentek meg a budai mohamedánok* is, akiknek nevében *Fadil Pasics* még mondott néhány lelkesitő mondatot, vázolva az izlám-hitüek hűségét a magyar hazához, az ősi *Budához* és ezért szavaztak a *Kozma*-listára. Éltette *Petracseket* és a *Budai Napló* szerkesztőjét is, aki felkarolta a magyar mohamedánok ügyét. Az összejövetelről levélileg üdvözölték *Perczel* Bélát Balatonmárián és *Petracsek* Lajos országgyülési képviselőt.

ÓVATOSSÁG. kiüntetett MENCZER „A jó száraz tisztitás, öltöny, női ruhák testése, gallér, ing-tisztitás, olcsó áraival meggyőz mindenkit a nagy aranyéremmel és diszoklevéllel
MENCZER-nél Fest. Tisztit. Mos. Telefon

Annabál békebeli hangulattal lesz a Rómaifürdőtelepi kath. templom javára júl. 25-én a fürdővendéglőben.

A pilóta szerelme foglalkoztatta kedvesen a budakeszi Erzsébet-szanatórium lakóit, ahol a pilóta menyasszonya is gyógyulást keresett. Elgyöngült szervezete már nem tudott megküzdeni a betegséggel és csak a szerelem tartotta benne az életet. Hűséges völegénye, amikor tehette, ott repült el a szanatórium parkja felett és ilyenkor két ápolónő az ablakhoz vezette haldokló menyasszonyát... Azután hiába jött a pilóta, a szépséges menyasszony már az ablakhoz sem tudott jönni és egy szép nyári estén megszünt a szive is dobogni... ...A kedves romantikának ez volt a szomorú vége.

Élénk ünneplésben részesitette az újlaki kulturházban a keresztény párt július 23-án dr. *Csilléry* András v. minisztert, aki budai lakos lett és rokonszenves modorával, nagy agilitásával általános becsülésnek örvend. Rajta kivül melegen köszöntötték dr. *Szokolay* Antal esztergomi prelátus-kanonokot, aki szintén résztvett a nagysikerü vacsorán, ahol dr. *Pulay* Lajos újlaki adminisztrátor, *Haffner* Béla és *R. Rew* Sándor lelkes szavakkal üdvözölték a kiváló vezéreket, akik nagyhatású beszédekben adtak irányt a párt további munkásságának. A kedves estet dr. *Telkessy* Ivánné, *Baár* Józsefné, *Láng* Lipót és *Haffner* Béla rendezték.

MEGJELENT A
Kallós János-féle
„GAZDASÁGI, PÉNZÜGYI ÉS TŐZSDEI KOMPASZ" 1931/1932. évi évfolyamának első része két kötetben, több mint 750 oldal terjedelemben
A közeljövőben megjelenő két kötettel együtt négy kötetből fog állani a nagymérvben kibővitett komplett kompasz.
Mind a négy kötet ára együtt — több mint 2200 oldal terjedelemben 60 P. Megrendelhető: a Pesti Tőzsde kiadóhivatalában, Budapest, IV., Városház ucca 6. szám. Telefon: Aut. 896-96.

Levágandó és beküldendő.
MEGRENDELÉS
KALLÓS JÁNOS-féle „Gazdasági, Pénzügyi, és Tőzsdei Kompasz" BUDAPEST
Ezennel megrendeljük IV. Városház u. 6.
Kallós Jánosnak, a Pesti Tőzsde főszerkesztőjének:
„Gazdasági, Pénzügyi és Tőzsdei Kompasz" 1931/32. évre
című évkönyvét egy példányban 60 pengőért, mely összeget a Kompasz leszállitásakor kifizetjük.
cégszerü aláirás.

ÉHGYOMORRA
NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR
Kristály vizet

RAVASZ cukrász
I., KRISZTINA-KÖRÚT 75
Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

Még a pestiek számára is
meglepetés
billiárdverseny és sakkverseny termeivel, az újonnan átépitett Philadelphia kávéház, I., Alagut-u. 3. (Szinkörrel szemben,) Pompás FAGYLALT-ja közismert.
A kávéház emeletén külön termek

Pajtikám, ne feledd
Sipos halász-kert
BUDÁN III., Lajos-utca 46. Kellemes, izletes, figyelmes

BALÁZS vendéglő Hüvösvölgy végállomás
Specialitások: Rántott csirke, dampfnudli. Nyitott és csukott teraszok. Naponta cigányzene

„Három világ" Gy. *Czikle Valéria* ily című regénye nagy feltűnést keltett úgy a sajtóban, mint irodalmi körökben és a nagyközönségben. A „Három világ" a béke, a háború és a kommün idejét tárgyalja három részben. Csodálatos lelki fegyelmezettséggel rendelkezett az írónő, aki ekkora perspektivát látott maga előtt, hogy amikor ő maga is aktiv átélője volt a zürzavaros időknek, meg tudta őrizni azt a szükségszerű tárgyilagosságot, amely nélkül történelmi regényírás lehetetlen. A Czikle Valéria regényében szereplő egyének igazak, mert a való életből vannak kiemelve s jellemükben is megvan az erő és gyengeség s érdemük szerint elveszik jutalmukat, vagy büntetésüket. Amíg a világháborús írók csak a sötét oldalát festették ezeknek az időknek, addig a „Három világ"-ban a viharokat enyhe tavaszi fuvallat, a háborúk vérszagát békés kertek illata, a lemondást, nyomort a lelkes bizakodás és optimisztikus reménykedések ellensúlyozzák. Ezért megenyhülést, vigaszt is meríthetünk a kitűnő regényből. Ezt igazolja az a körülmény is, hogy a Pintér-féle „Irodalomtörténet" és a „Háborús irodalom" mátis halhatatlanjai közé sorozta az illusztris írónőt. *(Sz. S. B.)*

A Keresztyén Ifjusági Egyesület nemzeti konferenciája lesz aug. 20—23-ig *Kecskeméten*. Résztvételi díj személyenkint, kedvezményes vasuti jegyváltásra jogosító igazolvánnyal és teljes ellátással P 12. Bővebbet a *BKIE*-ben (VIII., Horánszky-u. 26. II. em.).

Szt. Anna ünnepén, jul. 26. d. u. 6 órakor a tündérhegyi szt. Anna kápolna előtt szentbeszédet mond Huszár Elemér lelkész és litánia is lesz. Utána társasvacsora a Disznófőnél.

Soffőr-tanfolyam nyílik meg a m. kir. Technológiai és Anyagvizsgáló Intézet keretében aug. 5-én este ½7 órakor, az intézet Budapest, VIII., József-körút 6. szám alatti helyiségében. Beírás ugyanott naponta d. e. 9—1 óra között az igazgatósági irodában.

Budai Iparosok és Kereskedők Köre, mely *Ravasz* László és *Hubert* Vilmos vezetése alatt egy évtizeden belül felküzdötte magát a budai gazdasági élet központi szervének magaslatára, legutóbbi közgyűlésén az alábbi tisztikart és választmányt állította a nagyhivatású egyesület élére.

Elnök: *Ravasz* László; ügyvezető-elnök: Hubert Vilmos; alelnökök: Fábián József, Timár Sándor; igazgató: Morbitzer Dezső; főtitkár: dr. Kemény Dezső; jegyzők: Gerő Endre, Szabó László, dr. Vigh Pál; ügyészek: dr. Kejzlár Gyula, dr. Spitz Károly; orvosi tanácsadó: dr. Téri Miklós; pénztáros: Szántó Sándor; ellenőrök: Horváth Ede, Vittek József; számvizsgálók: Bauer Károly, Dankovszky Jenő, Kulcsár Richárd; gazda: Gál Lajos; háznagy: Jány Árpád; könyvtáros: Barács József.

— *Választmány:* Angyal Ignác, Auer Ferenc, Balás Farkas, Csihák Károly, Fleischer József, Gábriel Tibor, Hajas József, Hubert György, Kiss Albert, Kiss Dezső, Kocsner Antal, Kollár Ferenc, Kramer Adolf, Kun Gyula, Laufer Zsigmond, Lórencz Dániel, Merényi Richárd, Pásztélyi Vilmos, Polakovits Zsigmond, dr. Ráskai Alfonz, Ring Béla, Streda Károly, Schneller Dezső, Szirmai László, Tollár Lajos, Tomai Lajos, Tóth Imre, Ulm László, Weisz Adolf, Wacker Artur. — Póttagok: Awender Henrik, Csupor Zsigmond, özv. Doktor Adolfné, Fisch Farkas, Friedmann Lajos, Jäger Mátyás, Nagy Pál, Pontos Miklós, Schwarcz Izrael, Schmiderer Jenő.

FOTÓCIKKEK Zibrinyinél, I, Attila-u. 12

Bokréta-ünnepét rendezte e napokban a fővárosi tisztviselők budai társasházának intézősége. A Horthy Miklós-út és Bertalan-utca sarkán emelkedő ötemeletes palota fölépítése az alapkőletételtől mostanig hét hétig tartott. Az ünnepségen *Szentmiklósi* József mondott beszédet s köszönetet mondott *Sipőcz* Jenő dr. polgármesternek és *Liber* Endre alpolgármesternek. *Schuller* Dezső tanácsnok az intézőbizottság és a munkások érdemeit méltatta; *Bános* László a vállalkozók, *Turcsányi* Ferenc a munkások nevében beszélt.

Budai Iparosszervezetek Központja címmel igen nagy gyakorlati jelentőségű intézményt szervez Buda agilis iparostársadalma. A megalakulás előkészítése végett látogatott értekezleteket rendeztek, amelyeken megvitatták a beterjesztett működési szabálytervezetet. A központ rendeltetése az, hogy a budai ipari érdekképviseleteket és társadalmi egyesületeket megszervezett egységben tömörítse és hónaponkint tartandó üléseken megbeszélje a felmerült problémákat. Az érdekesen és elős gyakorlati érzékkel megszerkesztett tervezet nagyon alkalmas a kívánt cél elérésére. A szervező bizottság serényen folytatja a megalakulás előkészítését.

Új utcaelnevezések. A Közmunkák Tanácsa átiratban értesítette a fővárost, hogy a *Ruszti-útból* északnyugatra vonuló, az állami központi szőlészeti kísérleti állomás mellett elvonuló névtelen utat *Présház*-utcának, a *Nagyboldogasszony-útból* északkeletre, a *Somlói-útig* terjedő lépcsős utat *Kelenhegyi* lépcsőnek nevezte el. A *Nagyboldogasszony-útját* is rövidesen kiszélesítik, úgy, hogy az úttest a járdával legalább 15 méter széles lesz. A terv nem ütközik különösebb akadályba, mert az épületek nincsenek közvetlenül az úttest mellett. Ezt az utat sétahelynek használja és nagyon kedveli a közönség.

KÖZGAZDASÁG

Szerkeszti: **Szászhalmi József**

A berlini építő kiállítás

A porosz földmivelésügyi minisztérium az összeomlás óta a telepités kérdésének kedvező megoldása érdekében oly értékes adatokat gyüjtött, melyek minden szónál és irásnál ékesebben beszélnek — irja lapunknak dr. *Lugmayer* József. — E propagandába a nagyipar ügyesen kapcsolódott be a most rendezett berlini kiállításon, ahol a modern kisgazdaépitkezés előnyeit szemléletesen mutatja be. Itt veszi észre a csendes szemlélő, hogy az épitkezés révén miként határozta meg a nagyipar az épitkezés módját, menetét s e réven az egész gazdasági élet ütemét. Az üveg, a vas, a cement és villamossági ipar a falusi házat, istállót is a maga szállította anyaggal épittetné fel. A település kedvező fejlődése során nem csodálkozna már senki, ha a nagyipar a nagytőkével karöltve *a falvakban is bérkaszárnyákat épitene* a földmivelők közös együttlakása és élelmezése érdekében s az állattartást és mezei munkát is hasonló szellemben racionalizálná. A nagytőke érdeke e tekintetben *teljesen egyező* a szociális szakszervezetek alkotta kereskedelmi társaságok érdekével. Ezek is a nagytőkésekkel karöltve szorgalmazzák *a bérkaszárnya-rendszerü* csoportépitkezést. Ez összemüködés eredménye, hogy a kisemberek családi kertesház épitkezésre a bankoktól *nem kapnak első helyre* az épitkezési költségnek megfelelő 40%-os záloglevél kölcsönt 9% mellett s igy a lakásadóból befolyó összegből az épitési költség 50%-ának megfelelő 1%-os zálogkölcsönt nem szerezhetik meg második helyre. A bankok e magatartásának ellensúlyozására alakulnak gombamódra az *‚Épitő takarékok"*, melyek az angol és amerikai magántársaságok költségmentes munkáját hivatvák végezni a német viszonyoknak megfelelően. Csakhogy az olyan ‚Épitő takarék", amely nem áll valamely bankkal szoros összeköttetésben, *nem boldogulhat*. Ezért a jobb „Épitő takarékok" nem egyebek, mint a nagybankok drágán dolgozó közvetitői. Ezek is a bérkaszárnya-rendszerü csoportépitkezés részére tudnak csak kölcsönt szerezni a bankoktól. Az egyéni rendszeren alapuló *kertes családi ház birtokáért* Németországban a szegény kispolgároknak *emberfölötti küzdelmet kell folytatniok* a nagytőke és a szakszervezetek ellen. A küzdelem *nem kilátástalan*, mert a legszegényebbek is kertes bódék, weekend házak révén, saját házhoz jutnak. Igaz, a szabályrendeletek értelmében e kis kunyhók *csak április 1-től október 31-ig lakhatók*, de a téli hónapokban *is laknak* azokban a hatóságok elnézése mellett. A vagyontalan polgárság saját házáért folyó kitartó harcával elérte, hogy a hatóságok is pártolják a kertes családi házak szerzésére irányuló mozgalmat. A nagytőke, valamint a szakszervezetek ellenkező véleményére az illetékes tényezők azzal válaszolnak: Ha London elbírja, hogy 7 millió lakosa közül 5 millió lakjék kertes családi házban, akkor Berlin 5 millió lakosa közül is ellakhat 3 millió ember kertes családi házban. Mindezeket jó volna megszivlelni Budapesten is, mert Buda fejlődését is rendkivül szolgálná a kertes házak ügye.

A Phoenix Életbiztositó Társaság közgyülésén felolvasták az üzleti jelentést, amelyből kitünik, hogy a Phoenix *biztositási állománya* 1930. december 31-én *2558 millió schilling volt tőkebiztositás alakjában és 2 millió schilling évi életjáradék alakjában*. Az ülésen közölték továbbá, hogy a Providencial Assurance Company Limited (London) nagy angol biztositótársasággal már fennálló együttmüködést újabb megállapodással szélesebb alapokra helyezik. Elhatározták továbbá, hogy az ügyvezető tanács és az igazgatóság mellett nemzetközi igazgató-tanácsot is létesitenek. Ennek az igazgató-tanácsnak elnökévé *Kardorffot*, a német birodalmi gyülés alelnökét választották. A *Phoenix* 1930. évi mérlege *758.000 schilling* felesleget tüntet fel. Az *osztalékot*, mint a mult évben, *3.40 schillingben* állapitották meg.

A Kereskedelmi Bank augusztus elején esedékes dollárzálogleveleinek kamatszelvényeit már most beváltja. Az az előzékenység és az a készség, amely a Kereskedelmi Bank gesztióját jellemzi, nem maradt hatás nélkül a belföldi piacon sem, mert az *intézet dollárzálogleveleit erőteljesen keresték az egész hét folyamán*.

A Budapesti Kisipari Hitelintézet Rt. július hó 20. napján tartott közgyülése elhatározta, hogy az 1,350.000 pengőt kitevő alaptőkét 25.000 darab — egyenkint 10 pengő névértékü — bemutatóra szóló *B)* sorozatú új részvény kibocsátásával 1,600.000 pengőre emeli fel. A kibocsátásra kerülő részvényekre a társaságnak *B)* sorozatú részvénnyel bíró részvényeseit 15 pengőt kitevő árfolyamon és 1 pengő részvényilleték és kibocsátási költség megtérítése ellenében elővételi jog illeti meg úgy, hogy 6 (hat) darab — egyenkint 10 pengő névértékü bemutatóra szóló — *B)* sorozatú régi részvény alapján 5 (öt) darab — egyenkint 10 pengő névértékü bemutatóra szóló — *B)* sorozatú új részvény vehető át. Az elővételi jogot a társaságnak Budapesten VII. ker., Rákóczi-út 30. szám alatt levő pénztáránál *1931. évi július 22. napjától augusztus hó 5. napjáig terjedő időben a délelőtt 9 órától délután 1 óráig tartó üzleti órák alatt lehet a régi részvények bemutatása mellett gyakorolni*. Az elővételi jog gyakorlásakor az átvett részvényeknek 16 pengőt kitevő — a részvényilletéket és a kibocsátási költséget is magában foglaló — vételárát a társaság pénztárába egyösszegben készpénzben kell befizetni. Az elővételre felajánlott új részvényeknek elővételi jogon át nem vett részét az igazgatóság szabad kézből értékesiti. Ezek a részvények *1931. évi augusztus hó 6. napjától* kezdve a társaságnak Budapesten VII. ker., Rákóczi-út 30. szám alatt levő üzleti helyiségében *a délelőtt 9 órától kezdve délután 1 óráig tartó üzleti órák alatt* vásárolhatók.

A Nemzeti Bank főtanácsa 1931. július 23-án tartott ülésében elhatározta, hogy július 24-én kezdődő hatállyal a bank által váltók, közraktári zálogjegyek és értékpapirok leszámitolásánál alkalmazott *kamatlábat 7 százalékról 9 százalékra*, a népszövetségi kölcsön kötvényeire adott kölcsönöknél alkalmazott kamatlábat pedig *7 és fél százalékról 9 és fél százalékra emeli fel*. A Nemzeti Bankot ennek az intézkedésnek megtételére a bank hitelének fokozott igénybevétele és a nemzetközi pénzpiaci helyzethez való alkalmazkodás szempontjai késztették.

A Brassói Cellulóze jul. 25-én tartotta meg közgyülését, amelyen elfogadták az igazgatóság javaslatát, mely szerint a rendkivüli leirás után fennmaradó 221.372 pengő veszteséget a 3,036.249 pengő tőketartalék terhére számolják el. A *Brassói Cellulóze*-gyár egyik legerősebb iparvállalatunk és ezt az aránylag csekély veszteséget, amit a nemzetközi túltermelés és a szovjet-dömping okozott, meg sem érzi. Az egészségtelen nemzetközi verseny ellenhatásaképp a cellulózeegyezmény megalkotása folyamatban van, amelynek eredménye az lesz, hogy a jövő üzletév kedvező eredménnyel fog zárulni.

Telek, ház, lakás

ÖRÖKLAKÁSOK: Széna-térnél elsőrendü utcai és kerti **EGYSZOBÁSAK, KETTŐSZOBÁSAK, HÁROMSZOBÁSAK** legteljesebb komforttal, körülcsempés mellékhelyiségekkel, épülő kertes palotában 1932 májusára beköltözhető: tárgyalások, előjegyzések II., Hattyu-utca 7., épitési irodában.

Budán augusztusra modern, hallos, 4 szobás csendes lakást keresek, villamos v. autóbuszvonal mellett 2700 pengőig. Választ *H. O.* jeligére a kiadóba. (151)

Budán Sósfürdőnél 3 szobás komfortos lakás árnyas kerttel, augusztustól kiadó, I., Bornemissza-u. 46. Telefon: Lá. 802 vagy a kiadóban: Aut. 502—96.

Kettő-három-négyszobás komfortos lakások, központi fütéssel, melegvizzel, hároméves házban, budai **hegyekre** szabad kilátással, **kettőszoba** hallos, komfortos lakás, **négy szoba** hallos, urasági **angol cottage,** első lépcsővel, saját központi fütéssel, Horthy Köröndnél levő házakban, tulajdonos müépitésztől, Fadruszu-. 6. Aut. 694—40 **azonnalra, augusztusra, novemberre** bérelhetők. (142)

Város az erdőben. Tisza István kertváros. A budai hegyvidék legszebb kertvárosa. Hüvösvölgy mellett. Festői kilátás. Magaslati fekvés, 150—300 négyszögöles árnyas erdőparcellák. Villany, vízvezeték, autóbusz. Előnyös fizetési feltételek. Dr. Keresztes Béla, VII., Damjanich-u. 30. Tel.: J. 431—56.

Házmesterséget, esetleg villában is, keres megbizható, kisigényü házaspár (állami alkalmazott). Ért villany-, gáz- és vizvezetékjavitáshoz. Kivánságra személyesen bemutatkozik. Cím a kiadóban.

HUBERT
és Tsa B. T. Egészségügyi berendezések, csövek, Müszaki cikkek, fémgyártás
VI., Liszt Ferenc-tér 4. T 222-67

ÜVEG és porcellán-árukban
GÁL LAJOS Budán II., Széna-tér 7, VEZET TISZTVISELŐK nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltétel

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez
I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33 **Béres Márton**

Még egy **3 szobás** és néhány **2 szobás** lakás hallal, modern kivitelben (központi fütés, melegvizszolgáltatás, gőzszáritó, stb.) **örőklakásként** vagy **évi bérért** kapható a **Vérmezőre nézö** Attila-utca 95/99. számu társas-ház szövetkezet palotájában. **Farkasrét Hóvirág-u.** és **Torbágyi-út** között ujonnan parcellázott 18 drb. 140-170 négyszögöl nagyságu telkek téli leitővel jutányosan esetleg részletre kaphatók. Ugyancsak **Pusztaszeri-uton** kilátással a Margitszigetre 300 négyszögöles gyümölcsfákkal beépitett telkek eladók. Bővebb felvilágositást nyujt:
STILUS ÉPITŐ R.-T.
irodája. Telefon: Automata 557—44 és 558—36.
A farkasréti telkek ügyében a helyszinen is lehet értekezni

BUDA LEGSZEBB KERTHELYISÉGE
Zsigmond-kávéház és étterem
II., Keleti Károly-utca 9
9 és 17-es autóbusz végállomás
Délután és este Brawe Boys Jazz TÁNC
Tulajdonos: ZSIGMOND LÁSZLÓ
a Spolarich éttermek volt igazgatója

Kertes öröklakások

Az előkelő közönség bizalmától támogatott, legszolidabb alapon megszervezett, utánfizetésektől, percenktől mentes épitési akciónk keretében, nov. 1-i beköltözéssel, fővárosunk legelőkelőbb részében megépitjük *nyolcadik társasházunkat* a Szent Imre-szobor mellett, 1, 2, 3 szobás (előkertre nézö, hallos) villaszerü öröklakásokkal. 300 négyszög-öles *kert, hangfogó válaszfalak*, diitalan üzlethelyiségek. Tetszés szerint szövetkezet, vagy a tulajdonos nevére szóló telekkönyvezés. A Diószegi-uti „Hunnia-udvar"-ban még pár remek három-, négy-, ötszobás villaszerü öröklakás kapható. *Olcsó, fix árak*. Előnyös törlesztéses kölcsön. Kivánatra prospektus tervekkel, öröklakásvevőinknek nélkülözhetetlen, kibővitstt szaktanácsokkal.
„CENTRUM" HÁZÉPITŐ-VÁLLALAT
Horthy Miklós-út 9. (9-12, 3-E-ig. Lágym. 9-96
Társasházban a „CENTRUM" vezet!

Főútvonalon
II, Retek-u. 33-35. sz. alatt épülő sarok bérpalotában
ÜZLETHELYISÉGEK
valamint legmodernebb **2-3 szobás (hallos) lakások és 1 szobás garconlakások** augusztus 1-ére kiadók. Közelobbit:
IV., Bécsi-utca 5. II. em. 1
Telefon: Automata 824-59
ÜGYVÉDI IRODÁBAN

Idegeit kiméli
ha nagymosását nem otthon végzi!
Fehérneműjét
feltétlen bizalommal küldheti a
DUNA gőzmosó- és kelmefestő gyárba
BUDAI FIÓKOK:
I., Attila-körút 19.
II., Fő-utca 7.
II., Retek-utca 59.
ÉS A KÖZPONT:
VIII., Gólya-utca 43.
ugyanott ruhafestést és vegytisztitást garanciával végeznek. — Telefon hivásra autóval jövünk.
Telefon: J. 350—52.

Szebb — Jobb — Olcsóbb
RÁDIÓ
CSILLÁROK KELLÉKEK
NINCS PEST BUDÁN
Időt, pénzt takarit, ha itt vásárol
KRISZTINA RÁDIÓHÁZ
I., KRISZTINA-KRT 141
Telefonsz. Aut. 566-83
Kedvező fizetési feltételek

RUDAS Fürdő
radioaktiv hőforrás
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ FEDETT USZODA

Hallgassa meg a rádió révén közkedvelt E. STEPAT
orosz tiszti-zenekarát, aki minden este
ÓBUDÁN
A „KORONA" VENDÉGLŐ éttermében és kerthelyiségében, Korona-tér 2., hangversenyez.
Kitünő konyha ● Halászlé ● Jó borok ● Olcsó árak
5, 7, 9, 61 villamos. Autóknak beállóhely

IGAZI NYARALÁST
nyujt a pompás
CSÁSZÁRKERT
bácskai ételkülönlegességek, dunántuli borok
Singhoffer Antal
halászmester szabadtüzön készíti a
VALÓDI HALÁSZLÉT
kitünő zene
CSIRSZKA KONRÁD vendéglős

Magyar Semmering Üdülő (Pension)
ZUGLIGETI-ÚT 19.
a „Szarvas" vendéglővel szemben
26 úri kényelemmel berendezett egy- és két ágyas szoba, minden szobában hideg-meleg-viz, központi fütés, fürdőszoba használat
Külön évszázados fákkal körütvett park. Saját napfürdő
Étterem elsőrangú konyhával
Róna Gábor
a Lipótvárosi Társaskör vendéglőse vezetésével

Eljegyzési kártyákat a „Hollós Mátyás" nyomdában

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, II., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
Budai ingatlan-tulajdonosoknak gyors lebonyolitás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyujtunk
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III., LAJOS-UTCA 148 SZ.
TELEFON: AUTOMATA 624—57
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett
Kölcsönöket folyósit váltóra, folyószámlára számlára, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

Vadaskert
VENDÉGLŐ
Hüvösvölgyi végállomás. (Az uj vám mellet) Tenniszpálya, tekepálya, panzió.
JAZZ-TÁNC

Hungária
rádium tartalmú lithiumos gyógyforrás Budán, Erzsébethidnál
IVÓ-KÚRA
nyitva; reggel 7 órától este 6-ig.
Szénsavval telitve!
HARMAT-VIZ!

Ujból megnyilt
a legszolidabb és teljesen uj vezetés alatt
a budaiak
régi családi találkozóhelye
Margitpark
KÁVÉHÁZ
a legmérsékeltebb árak. Elsőrangú étel-ital. Minden este
TOLL ÁRPÁD
muzsikál teljes zenekarával
teljes tisztelettel
Dávid Pál a MODERN kávéház volt tulajdonosa és **CZEBE LÁSZLÓ**

FEDEZZE FEL ÖN IS A SASHEGYET!
Sashegy a Belvárostól gyalog is csak 25 percnyire
Sashegy a Belváros hegye
Sashegy a Székesfőváros szivében — szivének jobbik oldalán
Sashegy az előkelő középosztály települő helye
Csak hegylejtőn lévő telkeket vásároljunk, ott van csak levegő, napsugár és kilátás
Ön gyermekei arcáról leolvashatja, hogy hol lakik:
nézze meg azután a sashegyi gyermekeket
Sashegyi telkeinkről prospektust küld:
KUBATURA részvénytársaság
Budapest, főpostafiók 77/0

MOSDÓ KÖLNI VIZ FÉLDECI P 1·— 1 DECI .. P 1·40 DECI .. P 2·50
LEGFINOMABB KÖLNI VIZ FÉLDECI P 1·50 1 DECI .. P 2·30 2 DECI .. P 4·40
KAPHATÓ:
KERPEL „SZENT ISTVÁN" GYÓGYSZERTÁRA
MARGIT KÖRUT 38 TELEFON; 5-16-19

Laptulajdonos: VIRAÁG ÉS TÁRSA
Főmunkatárs: dr. László Zoltán.
Kiadásért felelős: Viraág Béla.

Nyomatott a „Hollós Mátyás" nyomdában, Budán, I,. Bors-utca 24.
(Nyomdáért felelős: Reinecker Ferenc.)

XXVIII. évf. 1050. sz.

Megjelenés: hetenkint kétszer

ELŐFIZETÉS:
Egy évre . . 24.— P
Negyed évre . 6.— P
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai féláron kapják

Budai Napló

1931. AUG. HÓ 2

HIRDETÉSEK:
Egy hasáb széles, egy m/m. magas sor, egyszeri közlésénél 30 F. Szövegsor ára 2 P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, a közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló újság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I., Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502—96. Hivatalos órák: délután 4-6-ig

A zaj és a por

Ritka eset, hogy az események oly gyorsan szolgáltassanak igazságot, mint ahogy a Városháza szolgáltatta azt nekünk most kéthete megjelent „PORVÁROS“ című cikkünkben foglal aggodalmak ügyében. Minden ujság azokat a közleményeket, amelyek intézőkörök figyelmét felhívják bizonyos tarthatatlan állapotokra, vagy kóros helyzetre, mint Budapesten *a por mesterséges termelése* és a por ellen való *védekezés elhanyagolása*, — aláhúzva, kövérebb betűvel, egy fokkal sötétebb színnel rajzolja meg, mint ahogy talán mi is ijesztőbb képet rajzoltunk a por uralmáról.

A székesfőváros legutóbbi tanácsülésén

CSILLÉRY ANDRÁS

v. miniszter és Budának egyik őszinte barátja a nagy kánikulával kapcsolatban megemlítette, hogy a köztisztasági hivatal

jelenlegi locsolási rendszere nem válik be,

nem válik be azért, mert úgy a déli, mint a délutáni órákban a város nagyobbforgalmú útvonalain a kánikula idejében meglehetősen uralkodó

szél mindenütt óriási mennyiségü port kavar fel,

amelyet tulajdonképen a víz volna hivatva lekötni. Tudott dolog, hogy a jelenlegi rendszer szerint ezeket az utcai locsolókocsikat, mint modernebb eszközöket kívánták bevezetni, azonban vagy az szükséges, hogy ezek a locsoló-kocsik már reggel hat órától kezdve öntözzék az utcákat, vagy pedig pótszemélyzetet kell beállítani, mert közegészségügyi szempontból is lehetetlennek tartja, hogy

a székesfőváros polgársága állandóan kénytelen legyen port nyelni.

Utalt a Rákóczi-útra, a Nagykörútra, a Horthy Miklós-útra és általában a nagyforgalmú útvonalakra, amelyeken állandóan égig érő por van. Azzal az indítvánnyal fejezte be felszólalása ide vonatkozó részét, hogyha a locsolókocsik szükséges nagy mennyiségben való járatása, akkor talán meg lehetne kísérelni a régi rendszerhez való folyamodást,

a locsolócsővel való öntözést, amellyel azelőtt meglehetősen jó eredményeket értünk el.

A csatornák vízöblítésével kapcsolatban igen gyakran óriási mennyiségü vizet eresztünk ki, ha tehát ezt a víztömeget arra használnák fel, hogy ezzel rendszeresen locsoljuk az úttesteket, akkor ez a kellemetlenség nem fordulna elő.

A fölvetett porkérdésre és a locsolás útján való védekezésre nagyon komoly ember,

BORVENDÉG FERENC
alpolgármester

válaszolt, de

gondosan elkerülte a fásítással, tavakkal és az azok mentén létesitendő kertkulturával, ligetekkel és gyepesítéssel való védekezést,

hanem csak éppen a legközvetlenebb hétköznapi védőszerrel foglalkozott válaszában.

Szerinte

az utcai locsolás kérdése nagyon nehéz kérdés.

Azt a régi rendszert életbeléptetni, amikor tömlővel locsoltunk, ma már nem lehet. A locsolásnak ezt a rendszerét külföldön is a nagy városokban *mindenütt abbahagyták*. A közlekedés sűrűsége, a forgalmas helyeken, ahol különösen kívánatos az intenzív locsolás és öntözés, *teljesen kizárja a tömlővel való locsolást*. A régi időben, amikor döcögő kocsik voltak, megtörtént, hogy vagy tökéletlen volt az öntözés, vagy pedig egyesek áldozatául estek az ilyen módon való öntözésnek. Ma azonban, amikor autók száguldanak, amikor

a forgalmas útvonalakon éppen az a baj, hogy azokat annak idején nem méretezték szélesebbre,

amikor alig lehet ezeken az útvonalakon közlekedni, nagyon nehezen tudja elképzelni, hogy öntözőtömlővel végigportyázzák azt a nagyon forgalmas útvonalat. Az öntözésnek ezt a módját éppen ezért mindenütt abbanhagyták és a kocsival való öntözésre tértek át. A kocsival való öntözés nem olyan tökéletes, mint a tömlővel való locsolás, mert ez egyúttal az úttest lemosását is jelentette. Sajnos, azonban erre az útra nagyon nehéz rátérni. Megoldódnék a kérdés akkor,

ha az utcák burkolatnemén változtatni lehetne.

A belvárosban jóformán tisztán és kizáróan aszfaltburkolat van. Ha itt végigmegy egy locsolókocsi mosószerkezettel ellátva, — *bárki utána megnézi* a kocsiutat, amikor az megszáradt, majdnem tökéletes a lemosás. Ehhez azonban *hézagmentes burkolat szükséges*. A nagyforgalmú útvonalakon, például a Rákóczi-úton is hézagmentes burkolatot nagyon nehéz alkalmazni, mert rendkívül drága és nem bírja meg a forgalmat. Különösen nehézzé válik a helyzet ott, ahol villamossín van, mert ott állandóan feltörik a burkolat. Olyan burkolatot még nem találtak ki, amely sértetlenül tud állni a vilamossinek mellett is. A jövő közlekedési eszközei az útburkolat terén újabb és újabb burkolási szükségességet tesznek majd indokolttá és akkor majd gondoskodni kell arról, hogy azok az utcák, amelyeken közlekedési eszközök nincsenek, hézagmentes burkolattal láttassanak el, mikor is a lemosási rendszer tökéletes megoldást fog adni. Addig sűrűbbé és intenzívebbé kell tenni a locsolást.

Borvendégh alpolgármester alapos ismerője a városi terveknek és bizonyára tudja, hogy a berlini mintára tervezett és

a csatornaürülékéből termelt trágya felhasználásával történő megkötése a futóhomoknak 10—20 km körzetben Budapest körül,

az igy nyert területnek apró kertgazdaságokra való felosztása, tavak és öntözőcsatornák létesitése, ligetek és parkok állitása,

nem tartozik még a város jövendő programmjába.

Addig pedig, amíg Kecskemét felől hordja ide a szél a futóhomok rettenetes porát, de minden szellő elhozza azt a Rákosról és más közeli sivatagos vidékekről, addig

pusztán locsolással a por okozta veszedelmen segiteni nem lehet.

A por mellé csatolták

a zaj és csendháborítás

ügyét is, ami szintén megölője minden fürdőváros-tervezgetésnek.

A tanácsülésen *Csilléry* András még felhívta a főpolgármester figyelmét hívta fel a főpolgármester úr figyelmét a városszerte uralkodó rettenetes zajra, mely

nemcsak a nappalokat teszi tűrhetlenné,

de az éjszakát is olyan arányokban zavarja, hogy szinte lehetetlenné válik Pesten is, Budán is az éjjeli pihenés.

A rendőrség intézkedett afelől, hogy a rádió, grammofón ne tegye lehetetlenné a polgárság esti és éjszakai nyugodalmát,

főképen a budai részeken

(itt van a fürdőváros!); a helyzet azonban az, hogy

teljes egészében fokozódott a zaj.

Mindenütt erkélyeken, balkonokon, kertekben a város külső és belső részein mintha fokozottabb mértékben állítanák ki ezeket a hangosbeszélőket úgy, hogy

az esti órákban teljesen lehetetlen az embernek békében és nyugalomban maradni.

Ma, amikor a társadalom meglehetősen rossz anyagi körülmények között van, amikor az ember lakását nem hagyhatja el, mert nem mehet nyaralni és nem változtathat helyet, fokozatosan kellene gondoskodni arról, hogy a polgárság nyugalmát a legteljesebb mértékben biztosítsák. Utalt arra, hogy ezt a lármát még fokozza

a motorbiciklik kipuffogója,

mert ez a gépfegyverzajhoz hasonló kipuffogás egyenesen lehetetlenné és tarthatatlanná teszi az állapotokat. A rendőrségnek volt errevonatkozó szigorú rendelete, de ezt legújabban teljesen ignorálják. Az

északi városokban tilos minden tülkölés és csengetés.

Ott azt mondják: — mindenki vigyázzon a maga testi épségére és egészségére. Sürgeti nálunk is errevonatkozó intézkedések gyors megtételét.

RIPKA FERENC
főpolgármester

csendes helyen él a Gellérthegy-utcában és mégis kénytelen volt

mindenben igazat adni Csillérynek.

Szerinte a Csilléry András által felhozott panasz a csendháborító zaj miatt,

a főváros lakosságát rendkívül kínosan és kellemetlenül érinti.

Ebben a kérdésben teljesen igazat kell adnia a felszólalónak, amikor ezt a tűrhetetlen állapotot megállapítja. Ő maga is szenvedő részese ennek a tűrhetetlen állapotnak. Budai kis hazájában, ahol a nyarat is el kell töltenie, minthogy nem mehet el egyelőre szabadságra, tapasztalja ezt a zajt. Őszintén meg kell vallania azt, hogy az a kedves budai csend, amely régebben a főváros egész közönsége előtt

Budát olyan keresett pihenőhellyé tette, teljesen megszünt.

Ezt a csendet bábeli zaj és lárma váltotta fel. Ahány erkély van az utcában, mindegyiken egy-egy rádió, vagy nagy hangszóró van, majd másutt grammofón és a naphegyi rész nyugalmát speciálisan betetőzi az is, hogy egy helyen operaénekes-növendék van, aki esténkint ott gyakorolja magát. Ehhez jön még a motorbiciklik pergőtüze.

Tűrhetetlen az állapot és siralmas a helyzet

úgy, hogy fellélekzett egész Buda közönsége, amikor a főkapitány egy esetben alkalmazta az erre vonatkozó szabályt, illetve büntetést és ezért a lehetetlen zajcsinálásért egy esetben megbüntetett valakit. Tényleg gondot kell fordítani arra, hogy a közönség az esti órákban, ha már ide van kötve a fővároshoz, kis szabad idejét, ami rendelkezésre áll, felüdülésre, pihenésre fordíthassa. Figyelmeztetni kell a közönséget arra, hogy

senki sem lakhat és élhet úgy, hogy szomszédja életét kellemetlenné tegye és elkeserítse.

Súlyos beismerések ezek, de föltétlenül bizonyítják azt, hogy

vagy

nem veszi senki komolyan a fürdőügy kérdését,

mert ellenkező esetben nemcsak panaszkodást és a tények beismerését hallanánk, hanem egyuttal azokat a nagyarányú intézkedéseket is kifejtenék a közönség előtt, amelyekkel a bajon radikálisan segíteni kell,

vagy

tehetetlenül áll ezekkel a kérdésekkel szemben a város,

amelynek e bajok orvoslására semmiféle terve nincsen.

Ha a nagyközönség és elsősorban a budai közönség kellő figyelemre méltatja ezeket a jelenségeket, föltétlenül arra a következtetésre jut, amelyet

„SZEGÉNY BUDA“

címen legutóbbi számunkban vezető helyen megírtunk, mert akkor

itt nincs kitől, mit remélnie.

József Ferenc dr. főherceg Őfenségét pedig arra kérjük, hogy az egyik fürdőügyi nagygyűlés alkalmával a Gellértfürdőben mondott beszédében tett kijelentése szerint, — kérje számon a hamis váltókat.

Fölépül a Tabán?

Városépítés sorsjáték alapon

A fővárosnak váratlanul időszerűvé vált a *Tabán újjáépítésének* kérdése. A törvényhatósági tanács legutóbbi ülésén ugyanis bizotságot küldtek ki

a fürdőváros-kérdés tanulmányozására

és ezzel egyidejűleg elővették a Tabán régóta vajudó problémáját is. A bizottságot megbízták, keressen érintkezést a kormánnyal a fürdőváros dolgában s ugyanekkor tanulmányozza át a Tabán újraépítéséről benyújtott valamennyi tervet és ajánlatot.

A bizottságba *Sipőcz* Jenő polgármestert, *Liber* Endre és *Borvendég* Ferenc alpolgármestereket, *Szendy* Károly tanácsnokot, továbbá *Kozma* Jenő, *Harrer* Ferenc, *Wolff* Károly, *Csilléry* András, *Friedrich* István, *Petrovácz* Gyula, *Rassay* Károly, *Bródy* Ernő és *Büchler* József törvényhatósági tanácstagokat delegálták.

A bizottság megalakulása után *Sipőcz* Jenő polgármester utasította a *városgazdasági* ügyosztályt,

dolgoztassa fel a Tabán felépítésére vonatkozó előterjesztéseket és javaslatokat

s minél sürgősebben adja át a kiküldött bizottságnak. *Szendy* Károly tanácsnok rövid idő alatt el is végeztette ezt a munkát s a Tabán kérdésére vonatkozó *teljes anyagot átadta a polgármesternek*.

A főváros gazdaságpolitikájának ilyenképpen egyik legsürgősebb feladata lett a Tabán felépítése. Ezzel foglalkoznak mindazok az ügyosztályok, amelyeknek hatáskörébe tartozik a közmunkák sorrendjének kidolgozása. Ezek az ügyosztályok utasítást kaptak, hogy

legkésőbb szeptemberig terjesszék be javaslataikat és észrevételeiket,

mert a főváros törvényhatósági tanácsa már az *első őszi ülésen* foglalkozni akar a Tabán problémájával. A Tabán felépítésére vonatkozóan a főváros

külön intézkedést kíván a fürdőtörvényben

és ezért még a nyár folyamán tárgyalást kezd a népjóléti és kereskedelemügyi minisztériummal.

*

A Tabán renaissance-ának már komoly értékű eseménye is van:

a főpolgármester igen érdekes és reális ajánlatot kapott a közelmultban egy előkelő tőkecsoporttól a Tabán felépítésére vonatkozóan.

Az ajánlatot nagy örömmel fogadták a városházán és nyomban megkezdték a pénzcsoport javaslatának és számításainak tanulmányozását. A főpolgármester *Szendy* Károly tanácsnokot bízta meg ennek a vezetésével. Az ajánlat lényegét és az ajánlattevő kilétét egyelőre nem közlik a nyilvánossággal, csupán annyit, hogy

az új ajánlat minden eddiginél kedvezőbb

és ami a legfontosabb:

a főváros anyagi megterhelése nélkül oldja meg a kérdést.

Az ajánlattevő pénzcsoport

sorsjáték alapján

szándékozik a Tabánt felépíteni, még pedig nagyrészt *villaszerű épületekkel*, amelyekben penziókat rendeznek be a fürdőváros vendégei részére. A sorsjáték-akciót az egész világra kiterjesztik

a világ legnagyobb bankjainak közvetítésével.

A sorsjegy propaganda kettős célt szolgál: megteremti az építéshez szükséges anyagi eszközöket, azonkívül ingyen propagandát csinál fürdőinknek. A sorsjegyeket kizáróan

külföldön szándékoznak elhelyezni,

nehogy itthon az osztálysorsjáték kárát vallja a versenynek.

A terv kétségtelenül nagyon tetszetős és reálisnak is látszik. Rövid idő mulva módunkban lesz valóságos tartalmát megismerni.

Az ankétokról

A fürdőüggyel úgy vagyok, hogy attól tartok, sok bába között elvész a gyerek. Az ankétoknak olyan rohamosan növő tömegét látom felsorakozni, hogy kezdek egy kicsit kétségbeesni a szép gondolat és szép tervek sorsa felett. Valahogyan úgy vagyok ezekkel az ankétokkal, mint Viraág Béla barátom a tárcákkal. Egy-egy ilyen ankét elegendő arra, hogy egy jó gondolatot, vagy intézményt elposványosítson, vagy megöljön. Mert, hogy is néz ki egy ankét? Vagy a miniszter, vagy az államtitkár úr, vagy egy előkelő úr összehívja s most már az összejövőknek egyéb gondja nincsen, minthogy beszéljen s magára vonja az elnöklő miniszter úr, vagy elnöklő nagy úr figyelmét. Mindenki hozzászól, aki csak él, akár van mondanivalója, akár nincsen. Micsoda boldogság és dicsőség az, felállani, megköszörülni a torkot, az elnök felé fordulva ünnepélyes hangon, hódolattal és alázatosan kivágni: „Kegyelmes uram, igen tisztelt értekezlet.“ A kegyelmes uram egy pillanatra odatekint, azután közönyösen diskurálni kezd a mellette ülő titkárjával, vagy az óraláncával játszik. Az első szavak a hódolat szavai: excellenciád mindenre kiterjedő figyelme, nagyméltóságod ismert nagy érzéke és így tovább. A kérdéshez vajmi keveset szólunk, pláne olyat nem, ami ellentétes a kegyelmes gondolkodásával. „Csak ezt akartam a kérdésben elmondani s excellenciád magyar figyelmébe ajánlani.“ Azután önelégülten szétnézünk, meghajtjuk a fejünket a kegyelmes úr előtt s duzzadó érzéssel visszaülünk a helyünkre. És meg vagyunk győződve, hogy okosat beszéltünk s most már örökre bevéstük magunkat a kegyelmes úr emlékezetébe s, Istenem, ennek ki tudja, milyen következménye lesz. Hát igen, a kegyelmes úr szórakozottan fordul a titkárjához: ki is volt ez az izé, aki most beszélt? Nekem valahogyan az a meggyőződésem, hogy semmiféle ilyen ünnepélyen ankét még nem vitt előre kérdést, vagy legalább nagyon sokat nem használt annak. Onnan vélem ezt, hogy magam is sok ankéton vettem részt, soha egyen fel nem szólaltam, módomban volt hát megfigyeléseket tenni. Megállapítottam később azt is, hogy hiába beszélt ott az akarnokok egész sora, a kérdés mégis csak úgy oldódott meg, ahogyan az ankét elé került s ahogyan a kegyelmes vagy méltóságos úr akarta. Bizonyos, hogy ezek után az ankét barátai azt fogják rám mondani, hogy én egy rosszmájú fráter vagyok s magukban mélyen lenéznek azért a vallomásomért, hogy én soha ankéton még fel nem szólaltam. Meg fogják rólam azt is állapítani, hogy érzéketlen, tudatlan ember vagyok és sohasem fogok többet ankétra meghívót kapni. Hát majd csak elviselem mindezt a nagy szerencsétlenséget valahogy.

Gegus Dániel

Fürdővárosi kép. A budai utcákon és tereken több helyen úgynevezett *leállások*, jobban mondva *szállások* vannak, így például az *Irgalmasrend kórháza* mellett lévő utcában, ahol *a budai kocsik tömege áll*, etetnek, itatnak és a kórházat környező levegőt a szó szoros értelmében megfertőzik, mert el lehet képzelni, hogy ott, ahol ilyen nagy tömegben etetnek és itatnak, milyen szag és mi más egyéb nem teszi kellemessé a levegőt. Néhány hete az Irgalmasrend végre-valahára *megnyitotta az első fürdőkórházat* Budapesten. Azokban az épületekben van ez a kórház, amelyek a Zsigmond-utcának a Császár-fürdő felé eső oldalain vannak. Elképzelhető, hogy az embereket milyen kellemesen érinti az a körülmény, hogy azokban a szobákban kénytelenek tartózkodni, amelyek arra az oldalra esnek. A Császár-fürdő igazgatósága az utóbbi időben nem is tudja kiadni a Zsigmond-utcára néző szobákat. A fürdővárosnak ezt a szomorú képét a Városházán rajzolták meg.

Az utcanevek története

Részlet dr. GALLINA FRIGYES tanácsnok „Budapest Utcanevei“ című tanulmányából Schmall Lajos adatai nyomán

Számottevő nyomokra bukkanunk néhai *Schmall* Lajos székesfővárosi nyugalmazott allevéltárnok *„Adalékok Budapest székesfőváros történetéhez“* című művében, mely bővebben foglalkozik a régi hatósági szervezetekkel, a régi pesti épületekkel és már egy külön fejezetet szentel *Pestváros utcái és tereinek 1817-ben*.

A derék *Schmall* Lajosnak van azonban egy (szempontunkból) még becsesebb munkája, melynek teljes címe: *„Buda-Pest utczái és terei. Adatok a Buda-Pesti utczák és terek elnevezéséhez és történetéhez.“* Ez a, ma már kissé nehezen hozzáférhető, becsületes szorgalommal és szeretettel írott 1906-ban megjelent könyv szolgáltatja a legtöbb és legérdekesebb adatot témakörünkhöz.

Érdemes reá, hogy tartalmán átfussunk és megállapításait ismertessük.

Az első fejezetben Budapest alapításával foglalkozik. Kimerítően taglalja az annyiféleképen magyarázott Buda és Pest nevek eredetét is.

A második fejezetben már reátér az utcák és terek régi neveire. Megállapítja, hogy Buda-Pest utcáinak és tereinek elnevezésére nézve négy korszakot különböztethetünk meg, ezek:

1. a török uralom előtti idő;
2. a török uralomtól Buda visszavívásáig terjedő időszak;
3. Buda visszavívásától a testvérvárosok egyesítéséig;
4. a testvérvárosok egyesítésétől a jövendő korszakig.

Schmallnak következő megállapításait, hogy tudniillik honnan eredt a legtöbb, régi budapesti utcanév, szinte valamennyi európai városra alkalmazhatjuk.

Mint a régi Budán és Pesten, úgy az európai nagyobb városokban is főleg a templomok, középületek, a falakba illesztett (főleg szenteket ábrázoló) szobrok és a házakra festett vallási jellegű képek, továbbá az egyes szomszéd helységekbe vezető utak, végül pedig (nagyon is gyakran) fogadók, kocsmák, boltok cégérei adtak a legtöbb esetben, sokszor igen kedves, meghitt, zamatos, nevet az utcáknak, tereknek. Ezeken kívül a nemzetiségek, a mesterségek és céhek után is sok utca kapott nevet és Schmall szerint csak akkor fordultak egy-egy az utca jellegéhez legalkalmasabbnak vélt megkülönböztető elnevezéshez, a fentebb említett támpontok éppenséggel hiányoztak.

Igy keletkeztek szerzőnk szerint például a Nagy, Kis, Kereszt, Szép stb. utcanevek, az utcák jellegéhez szigorúan alkalmazkodó jelzők alapján.

A régi körülírásokra jó példák a régi pesti német utcanevek: Umb diese Renier, Bey Denen Fleisch Bänckhen, Bey der Saulen (Oszlop-tér), a mai Szentháromság-tér. Bey dem Collegio,

Ki mint vet, úgy arat, MAUTHNER magnál jobbat sehol sem kaphat!
MAUTHNER ÖDÖN magtermelő és magkereskedelmi részvénytársaság
Alapítási év 1874. Telefon: 463—65.
SÜRGÖNYCÍM: MAUTHNERÉK, BUDAPEST.

MAUTHNER MAG

Központ: VII., Rottenbiller-u. 33. - Fióküzlet: IV., Kossuth Lajos-u. 4.

Nagy főárjegyzék, mely növényárjegyzéket is tartalmaz, ingyen és bérmentve.

a Ferencrendiek templomával szemben.

SZENT Gellért GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet, hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet

Gässl hinter den Schulen, Bey dem grünen Baum, stb. Továbbá ezek: Kurzegässl, Engegässl, Einfurth auff die Wall, Bateriegässl, Rondelgässl stb. Budán, a mai Csónak-utcában egy kedves, öreg ház kapuja fölött ma is ott láthatunk egy ilyen útbigazító, kőbevésett felírást: „Bey dem Grienen Thor".

Bizonyosnak látszik, hogy ez a felfogás helytálló.

Budán, illetőleg a Várban volt: Evang. Szent János-utca, Keresztelő Szent János-utca, Mindszentek-utcája, volt Szent György-tér (maj Dísz-tér), Szent Miklós-utca, Szent Péter-utca, stb. Tehát számos, szentről elnevezett utca. Volt: Német-utca, Francia-utca, *Olasz-utca*, Zsidó-utca. Különböző helyen volt: Ötvös-utca (mesterség), Mészáros-utca, Kovács-utca, Csapó-utca, Kalácssütő-utca. Volt: Ceglédi-utca, Szombathely-tér, Nagy-utca, Szűk-, Közép-, Hátas-utca. A Szombat-piac még a szombati vásárok után kapta a nevét. Ma ez a Bécsikapu-tér.

A török időkből csak egyetlen utcanév ismeretes. A várbeli Színház-utcát akkor Bizanczi-utcának nevezték.

Nagyon érdekesek Schmall művében azok az adatok, melyek az utcák régi német neveire vonatkoznak s melyek főleg az 1695. és 1696-ik évben összeszerkesztett „Zaiger über die Wasserstatt" nevű könyvből valók. Aki végigböngészi ezt a sorozatot, látni fogja, hogy több régi, patinásnak hitt utcanevünk egyszerű fordítás a német eredetiből. Például az Uri-utcának a Herrn-gasse az őse. A Dísz-tér Parade-Platz (azelőtt meg Haupt-Platz) volt. A későbbi Nádor-utca táján a Bécsikapu körül egy kis utcát Bluethgässlnek hívták, mert Buda visszavívásakor e tájon omlott a legtöbb vér.

1848. táján a tanács már mint jogot kezdi gyakorolni az utcák és terek elnevezését. Schmall írja, hogy 1848-ban keresztelj el Buda városa a Dísz-teret, az Uri-utcát, a Bécsikapu-utcát Istvántérre, Batthyány-utcára és Kossuth-utcára. Pestvárosa pedig a Hatvani-utcát, Egyetem-teret és Városház-teret: Szabad sajtó útjára, Március 15-térre és Szabadság-térre. (Ezeket az utcákat a szabadságharc leverése után Havas József kir. biztos parancsára visszakeresztelték régi nevükre.) Ime itt vannak tehát az első esetek, amikor a hatóság, a városi tanács megszüntet régi utcaneveket és a kor parancsa, az idők szava szerint nevezetes férfiak és nagy események után, azoknak emlékét meg akarván őrizni, ad új neveket a főváros utcáinak.

1858-ban Pestváros községtanácsa a király és királyné nevéről elnevezi a Ferenc József-teret és az Erzsébet-teret. Pestváros képviselőtestülete 1867-ben, a kiegyezés évében, a városi élet nagy föllendülésekor határozta el, hogy a régi utcanevek egy részét eltörli és ezek helyébe nagy történeti szerepet játszó férfiak után kell új neveket megállapítani. Ebből a célból egy bizottságot küldöttek ki.

Az 1870. évi X. törvénycikk a névadási jogot elveszi a városoktól és az idézett törvénycikkel létesített Fővárosi Közmunkák Tanácsára ruházza azt.

Azt hiszem, nem fogok egyedül állani azzal a véleménnyel, hogy ez a par excellence városi jog igazság szerint mégis csak legjobb helyen lenne a székesfőváros kezében.

Lenau Miklós budai diákévei

Írta: Sebestyén Ede

A németek magyar származású nagy lirikusa: *Lenau* Miklós, igazi nevén strehlenaui *Niembsch* Miklós, diákkorában esztendőket töltött Budán. Sőt mondhatjuk, tulajdonképpen *itt kellett volna megszületnie;* apja, Niembsch Ferenc ugyanis Pesten nősült, de részben családi okból, részben pedig a katonai szolgálatban elkövetett szabálytalanságok miatt el kellett hagynia Budát. Délmagyarországon próbált szerencsét, mint kvietált tiszt és így vetődött el *Csatád* községbe, ahol 1802-ben, augusztus 13-án megszületett harmadik gyermeke: Miklós, a költő.

*

A három gyermek: *Magdolna, Teréz* és a fiú sok gondot okozott az apának, noha könnyelmű természetű ember volt, végül is visszatért anyjához Óbudára, ahol három keserves esztendeig élt még így, önmagának és családjának gyötrelmére és 1807-ben, tavasszal meghalt. Huszonkilenc esztendős volt.

Miklóst ekkor magukhoz akarták venni atyai nagyszülei, akik időközben Brünnbe költözködtek és meglehetősen jómódú emberek voltak. De a szerencsétlen anya nem akart megválni a fiútól. Anyai ösztönével megérezte, hogy ez a gyermeke szerez majd neki elégtételt és kárpótlást a sok csapásért és szenvedésért. Az öregszülők ezért, nagy haragjukban teljesen megszüntették az elárvult család támogatását.

Miklóst, aki közben tizenegy esztendős lett, rábízta anyja *Cserny* József zenetanítóra, hogy hegedűjátékot tanuljon. A fiú nagyon tehetséges muzsikus volt és meglepően gyorsan haladt. Ezután gitárt tanul egy Godenberg nevű szlovén embertől és ebben is nagy tökéletességre emelkedett. Mellékesen pedig a fütyülésben is.

A zenén kívül természetesen a rendes iskolai tanulásban is résztvett. A piaristákhoz járt 1812—1815-ig. Itt *Klauzál* Miklós, egy szegény takácsmester fia volt a legjobb barátja, aki nagyobb sétákon és kirándulásokon megismertette Buda környékének természeti szépségeivel. S a természet élvezésének fokozására magukkal vitték a gitárt is mindenhova. A felsőbb osztályok egyikében *Kövesdy* József nevű fiúval barátkozott meg, aki nagyon komoly és értelmes gyermek volt s jellemével és gondolataival igen nagy hatást tett a fogékony lelkű Miklósra.

Lenau anyja ekkor már esztendők óta egy *Vogel* Károly nevű orvos felesége volt, aki régebben katonaorvos volt, de a polgári életben nagyon nehezen tudott boldogulni. Nem tudott olyan praxist szerezni, hogy rendesen eltarthatta volna a családját. Kénytelenségből Tokajba költözött a családjával.

Tokajban azonban nem volt középiskola és Miklósnak egy esztendőt enélkül kellett eltöltenie. Szabad volt. Nem kötötte le a tanulás. Egész idejét a Tisza, meg a Bodrog partján töltötte, a buja természetben, virágos réteken, napsugártól, meg harmattól csillogó mezőkön és hallgatta a dalos madarakat. Ekkor ébredt föl benne a költő.

Hogy iskoláit folytathassa, abban állapodtak meg, hogy az anya visszaköltözik Pestre, illetőleg Budára, három első és két második házasságból való gyermekével. Lenau Miklós tehát ismét Pesten járt iskolába. *Szállásuk Budán volt, a Vérmezőn, egy Kolb nevű özvegyasszony házában.*

Az immár fölserdült ifjú sokat szenvedett kezdetben. Mostohaapja csak kevés pénzt tudott nekik küldeni, azt is rendszeretlenül. A helyzet tűrhetetlen volt. Valamit kellett tenni, hogy megjavuljon. Miklós, egyik rokona rábeszélésére, levelet írt nagyszüleinek, akik most már a morvaországi Stockerauban laktak. Segítséget kért tőlük. A válasz az volt, hogy szivesen segítik, ha náluk akar élni. Most már nem ellenkezett az anya. A nagyszülők magukhoz vették Miklóst és Bécsbe küldték az egyetemre, hogy filozófiát tanuljon.

Eltelt az első esztendő, az eredmény azonban éppenséggel nem volt kielégítő. Nem azért, mintha az ifjú elméje nem lett volna eléggé érett az egyetemi tárgyak megtanulására; egy leányka volt az okozója a balsikernek, a háziasszony Ninácskája. A nagyszülők erre elvitték a szerelmes unokát egy ismerős öreg kapitányhoz, aki egy dohos katonai ruhatárban teljesített szolgálatot és ott is lakott.

De Lenaunak nem volt hozzá türelme, hogy végigjárja az egyetemet. Nina nélkül nem kellett neki sem az egyetem, sem Bécs. Pozsonyba kívánkozott, a jogakadémiára. Ezt azonban a nagyszülei nem akarták. Az öregeknek az volt a tervük, hogy az akkor már félreismerhetetlenül nagytehetségű ifjút elszakítják Magyarországtól.

Nagyanyja, aki borzasztóan kényes és szertartásos asszony volt, gyakran pirongatta és szidta. Lenau haragosan felelt és végül kijelentette, hogy inkább éhenhal, semhogy rabszolga legyen aranyláncon!

Még aznap otthagyta nagyszüleit és elutazott Pozsonyba. Esztendőket töltött ezután Pozsonyban, Magyaróváron és Nyugatmagyarország más városaiban. Végül mégis elnyelte a németség. De érzésben magyar maradt haláláig.

Haldoklik a kultúra

Egy sápadtképű rikkancs mászkál állandóan az Apponyi-téren és gőgös torokhangon kínálgatja a járókelőknek a *„nyolcóreszt"*. Ez is pesti argot. A villanyosra is fel-felugrál és, ha a közönség nem vásárol tőle, utolérhetetlen fölénnyel mormogja, hogy: — *haldoklik a kultura!* Nemrég három világhírű egyetemi professzor vette csendes bonhómiával tudomásul a villanyos pasasér demokratikus inkognitójában ezt a rikkancsaforizmát, azóta szállóigét is csináltak belőle. Van is benne valami igazság és éppen ezért nekem is százszor eszembe jut, valahányszor a magyar szinjátszás vergődésére gondolok. Néhai való jó, nemzetes *Miklóssy* direktor uram, aki az ötvenes években ekhós szekéren járta a régi boldog Magyarországot, aki tömjénnel, meg a zengő magyar beszéd varázserejével füstölte ki a német aktrixokat a Gyapju-utcai Tájcs-Theatromból, bizony meghempereg ne a sírjában, ha megtudná, hogy unokája, *Miklóssy* Aladár *mindenét elvesztette azért, mert Óbuda derék őslakói előtt magyar színházasdit akart játszani.* Az elkopott rókamálás díszmenték lefoglalva, a színház kapuján a rozsdás lakat új gazdára vár és a nagy Miklóssy nagyrahivatott unokája kézen foghatja kisfiát és kezébe veheti a vándorbotot. Kétségbeesett müködésének mérlege: — az erkölcsi sikerrel szemben, *elvesztette minden vagyonát.* Mindössze 3000 pengő szubvenciót és 1000 pengő gázsisegélyt kapott ez idő alatt a fővárostól, azt is sok huzavona után. Pedig kétszer ad, ki gyorsan ad! A nehéz viszonyok mellett a részvétlenség és a drága házbér volt az oka a *Miklóssy* Aladár bukásának, s ezzel kapcsolatban mindenki azt hitte, hogy örökre bezárultak *Kövessy* Albert óbudai múzsahjlékának kapui. De csoda történt! Akadt egy lelkes rajongó, a nyári szinkör régi kedvence, *Huszár* Károly (nem az OTI-beli kegyelmes úrra gondolok, uram bocsá'), aki máris *áldozatkész bőkezűséggel restaurálttatja a szinházat,* hogy talpraállítsa újból Óbuda színészetét. Neki feltétlenül sikerülni fog, mert lehetetlenség, hogy ennyi ambició, ennyi áldozatkészség ne segítse győzelemre törekvéseit. *Huszár* Károlynak olyan programmja van, hogy ha soha, úgy most *megujhodik Óbuda színészete* és magára csatolja a fővárosi nivó koturnusát. Az új igazgató és hűséges munkatársa *Bársony* Aladár főrendező néhány volt Nemzeti Szinházi tag és más jeles fővárosi színész összetoborzásával olyan *jeles gárdát szervezett,* hogy feltétlenül szeretetébe fogadja őket az óbudai közönség és lemond a villamoson való döcögés kétes értékű (többórás) élvezetéről egyszersmindenkorra, ha szinházba akar menni. Mert eddig a rendes fővárosi előadások kedvéért órák hosszat utazgattak a jó óbudaiak. *Huszár* Károly félszázezer pengő befektetéssel rendes megélhetést biztosít tagjainak, nem akar keresni az első évben egy fillért sem, hanem minden jövedelmét a szinház fejlesztésére akarja fordítani. Fővárosi nívójú előadások bemutatásával meg akarja győzni Óbuda közönségét arról, hogy Óbudának a *Kisfaludy Szinház* kulturát, öntudatot, fellendülést jelent. A tagok névsorát és a munkaprogrammot később ismertetjük részletesen, annyit azonban előre is elárulhatunk, hogy az új primadonna szépsége és hangja devizakorlátozás nélkül is *„arany"*-valuta a kitünően megszervezett együttesben! Az óbudai szinházlátogató közönség rendkívüli érdeklődéssel várja a szeptemberi eredeti operettbemutatót, amellyel megkezdődik az óbudai *Kisfaludy Szinház* reneszánsza!

Szászhalmi

SZÉCHENYI GYÓGYFÜRDŐ
a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITÜNŐ KÖZLEKEDÉS

110.966-1931—II. szám.

Versenytárgyalási hirdetmény.

Utalással a Fővárosi Közlöny „Hivatalos hirdetések" rovatának élén közölt általános ajánlati feltételekre, nyilvános írásbeli versenytárgyalást hirdetek a köztisztasági hivatal részére szükséges 100.000 kg **motalkó** szállítására.

A bánatpénz tekintetében a fentebb említett „Hivatalos hirdetések" rendelkezései az irányadók.

Az ajánlat benyújtásához szükséges nyomtatványok a hirdetés megjelenésétől kezdve, naponta d. e. 12—2 óra között a köztisztasági hivatal igazgatóságánál (VIII. ker., Kun-utca 8. sz. I. em.) díjtalanul vehetők át.

A kellően felbélyegezett és borítékban elhelyezett ajánlatok **1931. évi augusztus hó 7-én délelőtt 10 óráig** nyújtandók be a köztisztasági hivatal igazgatóságánál (VIII., Kun-u. 8.). Az ajánlatok ugyanott és ugyanazon a napon délelőtt 11 órakor fognak nyilvánosan felbontatni.

A felbontásnál a vállalkozók, vagy megbizottaik jelen lehetnek.

Budapest, 1931. évi július hó 13-án.

A székesfőváros polgármestere.

LÖVÖLDE-VENDÉGLŐ
Pompás árnyas kert, különtermek, polgári árak
új tulajdonos
Dittmayer Andor

BELLEVUE SZÁLLODA ÉTTERMEIBEN
ÉS TERASZÁN ESTE
TÁNC
Elsőrangú koncert- és tánczene Európa előkelő restaurantjai között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 5 pengős. Déli menü 2.50
Asztalrendelés: A. 528-84.

Még a pestiek számára is meglepetés
billiárdverseny és sakkverseny termeivel, az újonnan átépitett Philadelphia kávéház, I., Alagut-u. 3. (Szinkörrel szemben,) Pompás FAGYLALT-ja közismert.
A kávéház emeletén külön termek

Pajtikám, ne feledd Sipos halászkert
BUDÁN III., Lajos-utca 46. Kellemes, izletes, figyelmes

BALÁZS vendéglő Hüvösvölgy végállomás
Specialitások: Rántott csirke, dampfnudli. Nyitott és csukott teraszok. Naponta cigányzene

Utazás Budán

Írta: GEGUS DÁNIEL

Budát és a budai fürdőügyet semmiféle ankét nem fogja megcsinálni és előbbre vinni. Hiába csóválja a fejét rá Kapcza Imre, meg Polacsek barátom, akiknek jóakaratú kegyét és barátságát, ime, kockára vetettem, ameddig nem lesz rá pénz, mert hiszen mindez csak pénzkérdés és semmi más. Idea, ötlet, gondolat jó magyar koponyákban annyi terem, amennyit akarok. De honnan veszek arra pénzt, hogy csak egy kutat megfúrjak, vagy egy nemzetközi pályázatot kiírjak, vagy egy szállodácskát megépítsek? Ha majd egyszer az állam, vagy a főváros azt mondja: beállítottam a költségvetésbe erre a célra ennyi és ennyi milliót, akkor ankét nélkül is nekifog a ménkü nagy fúrójával a budai hegyeknek jó Pávai Vajna Ferenc s megépítik a pompás fürdőket, szállodákat és egyéb Viraág Béla-féle csodákat Medgyasszay és Lechner nagyszerű építész barátaink, akikben csak úgy duzzad a magyar öserő és tehetség s a szárnyaló vágy, hogy hazájuk fővárosát naggyá és széppé tegyék.

Addig azonban inkább Baranszky Gyula barátom apró-cseprő gondoskodását venném elő, amiként ő azt közvetlenül és okosan előadta egyszer a Hollós Mátyás Társaságban s igyekezném megnevelni a rendőrt, a pincért, a kalauzt, a hotelportást, akik minden jelentéktelen mivoltuk mellett is nagyon jelentékeny tényezői Buda, vagy Budapest fejlődésének, jövőjének és főleg idegenforgalmának. Amíg megtörténik egy Amerikából hazajött látogató magyarral, hogy az elővételben, színházirodában megvett páholyát, amikor vendégeivel oda be akar menni, elfoglalva találja s azt a választ kapja, hogy Roboz igazgató úr foglalta el, — a szinház igazgatója, — mert az neki konveniált s amíg engem az autóbusz kalauza kényszerrel szállít le a kocsijáról, mert véletlenül elfelejtettem aprópénzről gondoskodni s egy tízpengőst kínálgattam neki, — addig ne méltózassanak itt idegenforgalmat várni és kívánni, mert úgyis hiába. Az idegen az ilyen kis udvariasságokat jobban megjegyzi magának, mint bármi mást és siet hátat fordítani a mi szép fővárosunknak s nincs az a felséges Dunapart, vagy Halászbástya, amivel vissza tudnánk csalogatni.

A fürdőváros tervezgetése ragályos baj és én is most veszem észre, hogy még mindig a Széll Kálmán-téren vagyok. Pedig onnan már azóta eltüntek az uniformisos lipótvárosi szépségek a hatalmas két talppal, amit úgy hívnak, hogy: „szki", amihez azonban hó kell és hegyoldal. A hegyoldal megvan, csak a hó tünt el, — s szkitalpak helyett a rövidszoknyás turistakisasszonyok ma ménkünagy mászópóznákkal és hátizsákkal vannak felfegyverkezve, mert hiszen a budai nagyszerű hegyek ostroma télen-nyáron tart. A Széll Kálmán-tértől pedig mozogjunk tovább, mert Viraág Béla szerkesztőm egyszerűen beszünteti a további szedést, — pedig most már annyira meggyarapodott a Budai Napló, hogy saját külön tulajdon nyomdája van, amelyet, ha jól tudom, szerkesztő barátom „Hollós Mátyás" nyomdának nevezett, vagy fog elnevezni, remélhetőleg a keresztelői cécóra meghívja az egész „Hollós Mátyás" társaságot. Már hallom is Peterdy Sándor ünnepi köszöntőjét, Székely Vladi humorista barátom élces s Kapcza Imre szatirikus csipkelődését, — valahogyan nem lévén különös jó viszonyban ezzel az egykori nagyszerű miniszterrel, akinek pedig én, a két gyermekvédelmi törvényéért igazi nagy tisztelője vagyok. Valami olyat sejtek emögött az animozitás mögött, hogy a nagy gyermekvédelmi miniszter nem szubvencionálta annak idején kellő módon a Budai Naplót. „Ha ez való, úgy súlyos bűne volt", — mondom Antoniusszal, mert bár nem ismerem eléggé a Budai Napló multját, de gondolom, hogy már Széll Kálmán idejében is azzal a vervel harcolt Budáért és a fürdővárosért, mint azt mostanság teszi. Nekem azonban hagyja meg Buda ős rajongója a Széll Kálmán iránti hódolatomat, mert kétségtelen tény, hogy ő indította meg Magyarországon a gyermekek védelmét.

Indulok hát gyalogszerrel a Városmajor mellett elhúzódó gyönyörű úton s le-letekintek az élénkülni kezdő kedves parkra, amelynek padjain nyájas öreg urak delelnek s a porondon bájos apróságok kapóköveznek. A nyájas öreg urak mind nyugdíjasok, vagy, amint Perényi Gábor táblabíró úr mondja: „nyugvásdíjasok", akik itt adnak egymásnak találkát, élvezik a melengető napsugarat, — bizony rá is fér öreg csontjaikra, — s megbeszélik egymás között a világ sorsát s elbeszélgetik töviről-hegyire a betegségüket. A jó multkor egy ilyen nyugvásdíjas régi cimborámmal találkoztam, aki kijelentette, hogy nem vagyok igazi nyugdíjas, mert nem járok a Majorba. Van nekem egy másik igen kedves, pátriárkaszakállú barátom, akivel valamikor ifjabb korunkban ébredő magyaroskodtunk, Takács Lajos bátyám, egykori fogházgondnoka a budapesti ügyészségnek. Délcegjárású, piros-pozsgás arcú legény, aki csak úgy félvállról beszél a hetvenhat esztendejéről. Teheti is, mert amilyen nagyszerű vágású magyar, biztosan százéves korában is megissza a „Zöldfában", vagy a „Vörös békában" a maga sörporcióját, amelynek mennyiségét valami ősmagyar runaírással jegyzi, derékba tört gyufaszálakon. Elmondtam neki a Lovász Mátyással való esetemet, amire mérgesen fakadt ki: „Megy az ördög közéjük, hiszen egyebet se tárgyalnak, minthogy kinek milyen volt a diaréja s, hogy gyógyítgatja a podagráját. Béla, hozzon még egy pikolót!"

Kedves, szépmultú park ez a Városmajor. Már Jókai írt róla bájos meséket. Valamikor nagyon frekventált kirándulóhelye volt a jó pestieknek, egész napi delelő helye, ahová a páterfamiliás vezetésével felvonult az egész család, magával vívén reggelit, ebédet, vacsorát s boldogan ingujjra vetkőzve, delektálta magát a nagytátitól lefelé egészen a szopós baba unokáig. A pompás nyaralást csak a gyakorta megjövő nyári zivatar zavarta meg, amikor azután rohant hazafelé az egész népség s bőrig ázva került a meleg pesti szobákba. De azért másnap boldogan mondogatták egymásnak: „De jól mulattunk tegnap a Városmajorban."

A Városmajor történetébe bele se fogok, mert rám talál valamelyik budai történész és ódon kutató csördíteni: „Hallgass, te kölyökkukac hiszen még meg se melegedtél Budán, mit értenél ennek a történetéhez." Ebből az indokból a fogaskerekűről is csak annyit mondok, hogy bár a mostani villamos formájában modernebb és jobb, de nekem kedvesebb és romantikusabb volt, amikor ott pöfögött hátul a kis masina s tolta fel a hegyre Noé apánk bárkáját. Ehhez a furcsa szekérhez egészen hozzáillettek a kiválóan megállóhelyek nevei: „Orgonás", „Adalak", „Városkút". Hiába, csak kihal a romantika maholnap egészen s még megérjük, hogy repülőgépen fogunk felszállani a Svábhegyre 50 fillér fuvardíjért. Már csak azért is kár a kis masináért, mert amióta a fogas villamossal dolgozik, a viteldíj is úgy megdagadt, hogy például Vácra elmehet az ember azon a pénzen, amin a kétségtelenül közelebb fekvő Svábhegyre.

Itt azonban tartsunk egy kis stációt, mert ki kell számítanom, hány lábat fog kitenni az eddigi utazás a Budai Napló tárca-rovatában. Mert három-négy lábnál többet nem engedélyez Viraág szerkesztő úr. Aszongya, hogy azt már únja a közönség, ha több. De mellette ki is maradnak az ankétok, amik pedig fontosabbak, mint egy semmitmondó tárca.

Úgy nézem, hogy a három-négy láb kivan. Betérek hát egy saját gyártású borovicskára, a Hermann Ottó hajdanvaló magy pókászunkról elnevezett út sarkán csillogó, pompás palotába, a pincemesteri iskolába, — ide szeretnék én gyakorta járni, — s direktor barátom Herics Tóth Jenőre ráköszöntvén, a Budán való utazást itt félbeszakítom s bevárom szerkesztő barátom engedélyét arra, hogy tovább utazhassak Budán és a „Budai Napló" hasábjain.

SZENT IMRE
GYÓGYFÜRDŐ
(RÁCFÜRDŐ)
Erősen radioaktív és rádiumelemet tartalmazó természetes 42° C° földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Tünő nyár után

Termő, virágos volt a lelkem.
Valamiront és rág e kerten,
enyészet, átok lengi át;
virágzott, zengett minden ágam,
s gyümölcsösödtem, mint a nyárban
dús őszt igérő kerti fák.

Ó, annyi álom, annyi óhaj,
mint megrebbent, dalos rigóraj
szállt fel szivemből s elhagyott;
várok remegve, roskadozva,
s az olajágat egy se hozza:
— a rám mosolygó holnapot.

Csak tavaszom volt? S vége, vége?
Dalos szivem dobom a mélybe,
ha elköszönt a fény, sugár;
hiszen a rétek is lerázzák
a pipacs piros pántlikáját
a messze tünő nyár után.

Pápa. **Tóth Géza.**

Személyi hírek

KOZMA JENŐ dr. orszgy. képviselő a keleti tengerpartra való utazását elhalasztotta és valószinüleg csak augusztus 5-én hagyja el Budapestet.

SZUDY ELEMÉR dr. min. tan. a miniszterelnökség sajtófőnöke gödi birtokán tölti szabadságát.

NÉMETH BÉLA dr. kormányfőtanácsos, a Háztulajdonosok Orsz. Szövetségének elnöke, Balatonföldváron nyaral családjával.

PAJOR JÓZSEF kormánytanácsos a miniszetrelnökség főpénztárosa aug. hó 5-én megy szabadságra.

SPANNBERGER ALAJOS dr. az I. ker. elöljárója, szabadsága alatt Máriazellbe látogatott el.

LUGMAYER JÓZSEF dr. július hó 5-én számolt be a berlini építészeti kiállításon szerzett tapasztalatairól a Budai Ingatlantulajdonosok Egyesületének értekezletén.

BAUER FERENCET, a Sas és Bauer Rt. elnökét, és a Budai Ingatlantulajdonosok Egyesülete ügybuzgó tagját kormányfőtanácsosi címmel tüntette ki a kormányzó.

Téves keltezéssel jelenik meg a *Budai Napló* 1050-ik száma, nem augusztus hó 2-án, hanem *4-én,* mert a részben kinyomott ujság további nyomását meg kellett állítanunk, hogy a 2-án történő

magyar-izlám vallásközség

megalakulásáról hírt adhassunk.

A Szent István-hét nemzeti érdekeinek szolgálata végett három napra bérbe vette a városgazdasági ügyosztály a *Városi Színház* helyiségeit *magyar népviseletek bemutatása* céljából. Egyúttal tárgyalásokat folytat külföldiek számára félárú vasuti kedvezmény és mérsékelt vízumdíjak engedélyezése ügyében és e tárgyalások szintén jó eredménnyel kecsegtetnek.

A magyar-mohamedán kulturbizottság július hó 30-án csütörtök délután ülést tartott, amelyen a jövő évi *mekkai nagy hadzs* (zarándoklat), a Magyarországra érkező s itt átutazó *muzulmán vendégek elszállásolásának,* valamint a *Gül Baba nagy-mecset építési* terveinek kérdéseivel és a nemzetközi izlám-bizottság átiratával foglalkoztak. A bizottság úgy döntött, hogy a muzulmán idegenforgalom budapesti központjává a budai *Bellevue* szállodát teszi meg s azt körlevélben ajánlja majd a muzulmán idegenforgalmi szervezeteknek. Az új budai mohamedán főpap is ott kap lakást. Ezzel a *Bellevue* szálloda az izlámmozgalom központjába kerül, ahogy az Oceánrepülők révén belekerült a világforgalom központjába. A bizottság az izlám-vallás magyar vallásközségi szerveinek kiépítésével elkészült és táviratilag üdvözölte *Arszlan Sekkib* herceget, az izlamita központ vezérét.

A „huszonöt és feles"-ről. Eddig kerek számokal járt a villamos Budán, de most van egy specialitásunk, ami — ujjé — Pestnek sincs. Egészen és kizárólag budai vonal volt az 51-es, mely, ha ritkán is közlekedett, duplakocsival járt és szivesen használta a közönség. Valami különös oka lehetett rá a BSzKRT igazgatóságának, hogy ezt a páros kocsit kettévágta és most már csak a fele jár (tehát 25 és fél), de éppen olyan ritkán közlekedik, mint régebben és előnye csak az, hogy túlzsúfolt. Már, hogy a BSzKRT részére előny, mert a budaiak zúgolódnak miatta, és talán éppen emiatt nevezték el 25 és felesnek.

Az Idegenforgalmi Hivatal ügyköre a *városgazdasági ügyosztályba* került a székesfővárosnál. Az ügyosztály, mint irányító hatóság intézkedik, hogy a törvényhatóság határozatával engedélyezett bécsi propagandairodát a megszabott 92.000 pengő költséggel minél előbb állítsák fel.

Életével áldozott Budavár ostroma alkalmával *Bethlen Krisztina* grófnő, de ma már az emlékét is hiába keressük. A Ferencvárosban évtizedek előtt megszüntetett temetőben, mely a mai Üjvásártér és Haller-utca tájékán volt, egy szép síremléken ez a felirat állt: Itt nyugszik gr. *Bethlen Krisztina,* Bíró Józsefné, sz. 1782, megh. 1849. V. 20. A főváros ágyúztatása napjaiban. Néhai dr. *Ballagi* Aladár egy. professzor naplójegyzeteiből írtuk ki e történelmi adalékot. *Kuszkó* István muzeumigazgató írásban is, szóbelileg is kérdezősködött a temető igazgatóságánál erről. Sajnos, ott ma már nem tudnak erről semmi felvilágosítást nyújtani.

Idegenforgalom

E. DE HAAS HEINRICH, hedzsászi német-arab főkonzul Moszkvából július 30-án Budára érkezett és szombat reggel utazott tovább Isztambulon, Beyruthon, Suezen át Hodeidához (Yemen), ahol *Jahja* imámmal folytat kormánya részéről tárgyalásokat. Onnan négy hét mulva visszatér állomáshelyére Dzsiddába. A Gellért szállodában lakott.

BILJAN JÓZSEF isztambuli nagyiparos néhány napot töltött Budapesten fontos üzleti ügyekben. A Vigadó-utcai Grimm-penzióban lakott.

OSMAN HAMID EL GARGANI BEY tuniszi nagykereskedő egy napot töltött átutazóban Budán, mint a mohamedán kulturbizottság vendége. A Bellevue-nagyszállóban lakott.

BORS EMIL, a Magyar Külkereskedelmi Intézet törökországi képviselője, Isztambulból igen fontos külkereskedelmi üzletek lebonyolítása végett Budapestre érkezett. Jövő héten tér vissza állomáshelyére: Isztambulba.

AGARONOFF GEORGES isztambuli főmérnök és KALPAKDZSIAN EFENDI pérai nagykereskedő néhány napig fővárosunkban tartózkodtak. A Nemzeti Szállodában laktak.

A Rózsadomb közlekedése érdekében dr. *Térfy* Gyula ügyvéd azzal a kérelemmel fordult a *Rózsadombi Egyesülethez:* — hatna oda, hogy a 9-es autóbusz végállomása a Statisztikai park mellől a *Marcibányi-térre helyeztessék át,* ami a Rózsadomb nagyrésze lakóinak az érdekeit szolgálná. Ez a párszáz méteres meghosszabbítás nem jelentené az autóbuszüzem nagy megterhelését, viszont, a Bimbó-utca, Aranka-, Tapolcsány-, Felvinczy-, Alvinczy-, Garas- és Fillér-utcák négyperces járatot kapnának. A 17-es autóbusz pedig a Lövőház-utcán át közlekedhetnének. — Ezzel kapcsolatosan említjük meg, hogy nagyon sürű a panasz a *kocsibalépő magassága miatt.* Az elfoglalt kalauzok nem igen érnek rá, hogy a felszállókat, főképen a nőket segítség és így sürgős volna, hogy mielőbb *lépcsőkkel segítsenek* ezen a bajon.

A honvédek atyja:

Kiss Károly, a Császár-fürdő elfelejtett szülötte

Budapest III. kerületében, a hajdanvaló Óbudán és Újlakon, emléktáblák nem hirdetik az épületeken e városrész multjának dicsőségét, nagyjainak emlékét. Ezért elevenítem fel most, oly férfiú emlékét, aki nemcsak örökre összefüzte nevét a *magyar honvédség* történetével, annak nemcsak *első szervezője,* hanem a *honvéd* névnek tulajdonképeni katonai értelemben vett *megteremtője* is volt. Az 1793. év augusztus hava 12-én a budai ferencesek országúti plébániatemplomban egy kis emberpalántát keresztelt a *Károly* névre *Pater Adalbertus Taller.* Néhány nap előtt a Császárfürdő épületében született a kisded. E fürdő akkor atyjának, *Kiss Józsefnek,* Szeged város volt polgármesterének tulajdona volt. Itt, a régi Császárfürdőben élte a kis *Kiss Károly* a gyermekkor boldog éveit, a világforrongás nagy időszakát, amelynek hullámai azonban nálunk csak 1809-ben váltak érezhetővé, amikor a nagy korzikai Magyarföldre tette lábát. Tizenhat éves korában Kiss Károly is elbúcsúzik ezidőben a szülei háztól, beáll a 37. gyalogezredbe s végigküzdi a napoleoni háborúkat. 1813. nagy évében lesz zászlótartó, 1815-ben hadnagy. 1824-ben Budán szolgál a gránátos osztálynál, 1833-ban kapitányként megy vissza ezredéhez és azzal Galiciába kerül. Itt, Lembergben, barátságot köt nagyműveltségű tisztársával *Szontagh Gusztávval* (1793—1858), aki 1826. óta mint bölcseleti író, bíráló és költő dolgozott a kor folyóirataiba. Barátja nagy befolyással volt életútja további fejlődésére. Ő vezette be *Kisfaludy Károly* körébe és 1837-ben a két jóbarát búcsút mondva a katonaéletnek, Budán telepedett le, hogy az irodalomnak szenteljék életüket. 1842-ben *Kiss Károlyt* a Kisfaludy Társaság tagjainak sorába választja. 1845-ben a *polgári magyar őrhadat rendezi,* s talán már akkor foglalkozik a magyar nemzeti hadsereg gondolatával. 1848. év márciusában a fő hadikormányszék őt hívja meg a *nemzetőrség* szervezésére. *István főherceg* nádor őrnaggyá nevezi ki. *Kiss* ekkor írja meg a Nemzetőrség fegyvergyakorlati szabályzatát és tevékeny részt vesz az új zászlóaljak rendezésében. Ekkor ajánlja a mozgó nemzetőrség hivatalos nevéül a *honvédség* elnevezést, hivatkozva *Kisfaludy Károlynak Az élet sorai* című 1821-ben irt költeményére, amelyben a *honvéd* szó először látott napvilágot. A honvéd szót *Kisfaludy Károly* használta tehát először, és *Kiss Károly* javaslatára fogadta el a hadsereg. A szabadságharc alatt *Kiss,* mint alezredes, a nemzetőrség ügyeinek volt előadója a belügyminisztériumban, majd a honvédelmi minisztériumban a katonai nevelési osztály főnöke lett és végül, mint ezredes, a „hadi növeldék főfelügyelője". Világos után, nyolc havi fogsággal sújtották, rangját és nyugdíját elvesztette. Ezentúl kizárólag az irodalomnak élt. A Magyar Tudományos Akadémia már 1831-ben levelező tagul választotta. 1866-ban február 17-én hunyt el Pesten. *Kiss Károly* emléke örökre összeforrott a *magyar honvédség* történetével, de örök dicsősége a *Császárfürdő* tisztes, régi épületének, ahol a *„Hollós Mátyás Társaság"*, mint székházában, kegyelettel fogja emlékét ápolni.

Palóczi Edgár

Az autonom magyar izlám-vallásközség megalakulása

250 év után ujból megszólal a müezzin Budán

Történelmileg és kihatásaiban ma még át sem tekinthető, nagyfontosságú esemény játszódott le 1931. augusztus hó 2-án, vasárnap délelőtt 11 órakor.

A mohamedán kulturkomité eredményes munkájának koronáját képezi az az értékes gyülekezet, mely vasárnap a kulturkomité helyiségeiben összejött, hogy

megalakítsák az 1916. évi XVII. törvénycikkel elismert magyar iszlám-vallásközösséget

s így az a hatalmas *monotheista* vallás, melynek 350 milliónál több híve van Keleten, Magyarországon is képviselve legyen.

Néhai I. Ferenc József császár-király uralkodása alatt

egy milliónál több volt a mohamedán vallású alattvalója,

akiknek vallását a bölcs uralkodó

1910. évi február hó 17-én

kelt legfelső elhatározásával, melyet

1424-1910. szám alatt a m. kir. miniszterelnök is ellenjegyzett és a magyar hivatalos lap is publikált,

teljes autonómiával ruházta föl és egyenjogúvá tette a keresztény egyházakkal, sőt Bosznia—Hercegovina területén a többi felekezettel szemben

prioritást biztositott az iszlámnak.

Az ország minden részéből összesereglett muzulmánokat a mohamedán kulturkomité fogadta saját helyiségeiben és ½12 órakor bevezették a vendégeket a díszterembe, ahol

Hüsszein Hilmi cs. és kir. tábori főimám megható imát mondott

a gyülekezet (dzsemmat) előtt és Allah áldását kérte a működésére.

Mustafa-Aga korelnök erre megnyitotta a nagygyűlést és hozzáláttak a korjegyzők, a hitelesítők, a tolmács és elnök megválasztásához. Miután az igazoló iratokat rendben találta az igazoló bizottság, az egyházközségi alapszabálytervezetet ismertette ezután lidértejedi *Kiss* Árpád dr., a kulturkomité jogtanácsosa, az ismert egyházjogász.

Gyűlés közben megérkezett lapunk szerkesztője, akit a kongresszus felállva s tapsolva ünnepelt s akit a korelnök, mint a mohamedánok igaz barátját mutatott be, aki lapjában immár a muzulmánok hivatalos lapját képező Budai Napló-ban egy évtizede küzd az egyetlen helyes magyar orientációért, a *keleti propagandáért.* A nagy turán-iráni népközösségnek mi is tagjai vagyunk és az iszlámmal fontos történelmi s érzelmi kapcsolataink tagadhatatlanul megvannak. A hajdani őshaza: Turkia királya *I. Géza* mohamedán vallású, tehát egyistenhívő és nem pogány volt s koronájának egy része be van olvasztva a szent koronánkba.

Hangsúlyozta a korelnök, hogy Buda másfél évszázadon át az iszlám kultura fellegvára volt, virágzó hitélettel, egyetemmel, kalifátus és seik ül izlám székhelye, a Kelet népeinek gyülekezőhelye. „Ezt akarjuk elérni ismét az egy igaz Isten segítségével és magyar keresztény testvéreink segítségével", fejezte be nagyhatású megnyitóját.

Azután a közgyűlés kandidáló bizottságot küldött ki, amely megejtette a jelöléseket a vallásközség elöljárósági tisztségeire.

A közgyűlés egyhangú lelkesedéssel választotta meg budai vezetőlelkésszé és muftivá:

DURICS HÜSSZEIN HILMI BÉG efendi, volt császári és királyi tábori főimámot. Megválasztotta továbbá a budai seriátus kádijává *Abdul Latii* egyetemi lektort.

Betöltötte továbbá a közgyűlés az *ulemák,* a *baskiatib,* az *eikaf* bizottság *(vakuf* felügyelőség) és a *medzslisz* (presbyterium) tisztségeit is. Megválasztotta azonkívül a védnököket és táviratilag üdvözölte az illetékes tényezőket.

A Gül-Babáról elnevezett autonóm magyar budai izlám vallásközség bemutatkozott augusztus hó 3-án a törvény rendelkezéseinek megfelelően a törvényhatóság első tisztviselőjének: *Liber* Endre alpolgármesternek és dr. *Gallina* Frigyes tanácsnoknak, akik szeretettel fogadták a küldöttséget.

E héten kétszázötven év szünetelése után újból fel fog hangzani Gül-Baba sírjának ballusztrádjairól a muezzin kiáltása, mely díséri az „egy az Istent!"

A nagy esemény óriási meglepetést keltett az izlám világában és az üdvözletek tömegei érkeznek a kulturkomitéhez a világ minden részében élő mohamedánoktól. Hedzsasz részéről E. *De Haas* dzsiddai arab-német konzul, a kaukázusi mohamedánok képviseletében *Jusszuf Nazim Bey,* az albánok nevében *Abdallah Szitki Bég,* Egyptomból *Mohammed el Ghandur Bey* és Irakból *Amad el Baadri Seik* vettek részt a kulturkomité előkészítő gyűlésén.

Az óceánrepülőket készül ünnepelni a *Budai Lövészegyesület* és *díszvacsorát rendez* augusztus hó 6-án este fél 8 órakor a Marcibányi-téren 6. szám alatt levő székházában *Endresz* György, *Magyar* Sándor és *Szalay* Emil tiszteletére. A menü 1.60 P.: — hideg hal, kétféle sült körítéssel, tészta vagy gyümölcs. Megjelenés utcai ruhában. A meghívót aláíró dr. *Babits* Sándor ügyvezető főlövészmester és dr. *Szilágyi* Virgil titkár arra kérik a tagokat, hogy minél nagyobb számban jelenjenek meg hozzátartozóikkal és vendégeikkel együtt, hogy ezzel is emeljék az ünnepet.

Pompás újitással lepte meg a *Szt. Gellért* hullámfürdő Budapest közönségét: júl. 31-én, pénteken este vizikabarét rendezett. Az előkelő közönség résztvétele mellett megtartott előadás nagyszerűen sikerült.

Új rendszerű sebességváltóval kisérletezik az Autóbuszüzem, hogy minél tökéletesebé tegye a forgalom biztonságát. Uj rendszerű gummiabroncsokat is szereltet néhány kocsira, hogy kipróbálják minőségüket és tulajdonságaikat.

RAVASZ cukrász
I., KRISZTINA-KÖRÚT 15
Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

Tizenöt méterre szélesitik a Ménesi-utat, a Gellért-hegy egyik legkedveltebb villautcáját és sétaútját, amely most tíz méter széles. Ezt a határozatot a Kelenföld szabályozásának módosításával kapcsolatosan hozta a Közmunkák Tanácsa.

A kisipari hitel rendezésével igen behatóan foglalkozik a székesfőváros. A közigazgatási bizottság legutóbbi ülésén *Günther* Tivadar főjegyző a havi jelentésben ismertette, hogy előterjesztést tett a Budapesti Kisipari Hitelintézet részvénytársaság alaptőkéjének 400.000 pengővel való felemelésére. Azonkívül kérte, ogy a kiskereskedelmi hitelnyújtás céljára 1928-ban adott 1,000.000 pengős hitel lejárati idejét 1933. december 31-ig hosszabbítsák meg.

ÓVATOSSÁG. kitüntetett MENCZER
„A jó száraz tisztítás, öltöny, női ruhák festése, gallér, ing-tisztítás, olcsó áraival meggyőz mindenkit a nagy aranyéremmel és diszoklevéllel
MENCZER-nél Fest. Tisztit. Mos. Telefon

Gyász. Cserneki és tarkeői *Dessewffy* Aladár dr., Parád-fürdő igazgató-főorvosa, a népjóléti minisztérium ny. miniszteri o. tanácsosa, július hó 27-én este ½7 órakor, hosszas szenvedés és a halotti szentségek felvétele után, életének 49-ik, boldog házasságának 19-ik évében elhunyt. Július hó 29-én délután beszentelik és a Kerepesi-út melletti temető halottasházából Gulácsra szállítva a családi sírhelyen temetik. Siratják: özv. cserneki és tarkeői dr. Dessewffy Aladárné sz. *Kancer* Gizella hitves, *Viola* és *Zsolt* gyermekei és édesanyja: özv. *Dessewffy* Marcellné sz. sonnenbergi *Freyseisen* Erzsébet.

Gyász. *Müller* József kir. igazgató, a Markó-utcai áll. főreáliskola ny. tanára, az országos középiskolai tanáregyesület tiszteletbeli tagja, hosszas betegség után július hó 15-én, 88 éves korában elhunyt és 17-én temették nagy részvét mellett a farkasréti temetőben. Családja, nagy rokonság, tisztelői és barátai és a Boros, Belo, Harangi, Wolf, Csilléry, Rónay és Demeczky családok gyászolják.

Menetjegy helyett képes levelezőlapot ad az utasok kezébe a *Fogaskerekü* vasút. A kép természetesen a Svábhegyet ábrázolja, lenn az előtérben egy vasuti kocsival. A gondolat nagyon jó, annál is inkább, mert a levelezőlap — kétszeri kilyukasztás után — az utas tulajdona marad, aki elküldheti vidéki vagy külföldi ismerősének. Szóval: a gondolat jó, de a kivitel kevésbbé szerencsés. Ilyen kezdetleges kiállítású levelezőlapot nem szabad a közönség kezébe adni, sem Budapesten, sem Piócafüreden. Ha már akadt valaki a Fogaskerekűnél, aki egy jó ötletet kitermelt, nem kellett volna a megvalósításnál ilyen kicsinyes módon garasoskodni. Az ilyen ósdi, primitiv képes levelezőlap sem az igazgatóságnak nem válik dicsőségére, sem a magyar nyomdaiparnak, amelyet egészen hamisan állit be.

A Sajtóhiba-ördög egy kis játékot velünk is megengedett magának. A Közgazdasági rovat első cikkében a 27. sorban Paulovics helyett Bülovicsot szedett, míg a 36. sornak ki kellett volna maradnia, mert már fentebb megvolt s így értelemzavaró.

Házitanitványt vállalok gimnázium I—IV. osztályából. Biztos siker. Tel.: 50—2—96.

MÁTÉ ISTVÁN szobafestő és mázoló mester, I. ker., Attila-körut 2. Telefon: 573-55.

A Háztulajdonosok Országos Szövetsége a házadó, a jövedelem- és vagyonadó és a közüzemi díjak emelésének hírére rendkívüli igazgatósági ülést tartott dr. *Németh* Béla elnöklete alatt, kinek javaslatára az igazgatóság elhatározta, hogy memorandumban figyelmezteti a kormányt arra, hogy a háztulajdonosok a legsúlyosabb helyzetben vannak, alig tudják fizetni a békéhez viszonyítva kétszeres bankkamatokat, a kétszeres adókat és közterheket, az üres lakások, üzlethelyiségek és a behajthatatlan követelések az eddigi terhek viselését is problematikussá teszik. A memorandum azzal végződik, hogy minden gazdasági tényezőnek számolni kell azzal, hogy a városi ingatlanok után az annuitások és adók pontos fizetésének lehetetlenülése milyen következményekkel járhat és ezért keresztülvihetetlennek tartja az elnökség az ország háztulajdonosai és az ország közgazdasága érdekében a házak terheinek további emelését. A háztulajdonosok nem a szanálást, hanem annak megelőzését várják. Ezenkívül felhívják a kormány és az összes közgazdasági tényezők figyelmét arra, hogy minden intézkedés, amely a háztulajdon ellen irányul, a legsúlyosabban érinti az ország pénzügyi és közgazdasági stabilitását.

Üzenet. *Rózsadombi lakos.* Az egyesület által hozzánk áttett levelezőlapján számunkra is keresztrejtvény, mert egyáltalában nincsen róla tudomásunk, hogy kinek a tudtával és engedelmével rendezték be a Rózsadomb ormán a baromfi-farmot éjjel-nappal éber kakasok százaival? Célszerű lett volna a baromfi-farm közelebbi címét is megírni, mert így sok időt rabol a farm felkutatása. Arra is kérjük, hogy méltóztassék közvetlenül a lapot értesíteni.

Az újlaki szorító, mely a Császárfürdőnél szorongatja a Zsigmond-utca torkát és ezzel az egész III. kerület egyetlen közlekedési erét szoritja, — szóba került legutóbb a tanács ülésén és a *„bécsi" autóbusszal* kapcsolatosan. A fölvetett kérdéshez hozászólott *Andréka* Károly főkapitányhelyettes is, mint a kerület legfőbb patronusa, aki évek óta küzd szakadatlanul e kérdés végleges megoldásáért. Mindaddig azonban, amig a dunaparti párhuzamos útvonal meg nem épül, a kérdés nem rendezhető. Szerinte az a terv nem használ, amit *Borvendég* Ferenc alpolgármester vetett föl, amikor kifogásolta idegenforgalmi szempontból, hogy a legforgalmasabb autóútvonalon, az óbudai vámnál bejön a bécsi autóbusz és *nagyon elhanyagolt városrészt* lát maga előtt az utas, kétségtelenül nem kelt túlságosan jó benyomást benne. Ott a közlekedés is elég sürű, úgy, hogy a Bécs felől jövő közlekedésnek is útját állja. Ennek egyszerű megoldása volna:

leágazást kellene csinálni,

úgy, hogy Solymáron és Hidegkúton jönne be a kocsi és bekapcsolódna a Hüvösvölgyi-útba. Ez sokkal tökéletesebb megoldás és mindenesetre más képet ad — közlekedési szempontból is kifogástalan — a külföldről bejövőknek. Ilyen irányban *van bizonyos terv* és amennyiben ezt a főváros a kormánynál elő tudja mozdítani, mint olyan megoldást, amelyet ő is sokkal jobbnak és tökéletesebbnek tart a Bécsfelőli Bécsi-úton való közlekedésnél, közbe fog járni a mielőbbi megvalósítás érdekében. Ezzel szemben *Andréka* Károly úgy vélte, hogy a kérdést így megoldani nem lehet, mert tudott dolog, hogy az *óbudai híd megépítésének egyik legfőbb indoka* és érve az volt, hogy a Zsigmond-utca olyan szük, hogy azon nem lehet lebonyolítani a forgalmat. Ha a Dunapart a forgalom leterelésére alkalmas lesz, hogy a teherforgalmat — a kivülről befelé jövő teherforgalmat — letereljük, megoldhatná a kérdést.

A nótabarátok kedvenc *Nádor Jóskája* „Magyar nóta" címmel két új verskötetet rendez sajtó alá. A két kötet tartalmát legnagyobbrészt eddig még meg nem jelent és meg nem zenésített magyar nótaversek alkotják a nótabarátok és nótaszerzők nagy örömére. Szeretettel várjuk az új köteteket. Érdeklődőknek készséggel ad felvilágosítást maga az illusztris költő, *Nádor* József személyesen (VII., Aréna-út 11.).

ÉHGYOMORRA
NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR
Kristály vizet

Még egy **3 szobás** és néhány **2 szobás** lakás hallal, modern ktvitelben (központi fütés, melegvizszolgáltatás, gőzszárító, stb.) **öröklakásként** vagy **évi bérért** kapható a **Vérmezőre nézö** Attila-utca 95-99. számu társasház szövetkezet palotájában. **Farkasrét Hóvirág-u. és Torbágyi-út** között ujonnan parcellázott 18 drb. 140-170 négyszögöl nagyságu telkek déli lejtővel jutányosan esetleg részletre kaphatók. Ugyancsak **Pusztaszeri-uton** kilátással a Margitszigetre 300 négyszögöles gyümölcsfákkal beépített telkek eladók. Bővebb felvilágositást nyujt:
STILUS ÉPITŐ R.-T.
irodája. Telefon: Automata 557—44 és 558—36.
A farkasréti telkek ügyében a helyszinen is lehet értekezni

MEGNYILT BUDÁN
SCHÄFFER JÁNOS
MŰBÚTOR ASZTALOS
LAKBERENDEZÉSI ÜZLETE
II., TÖRÖK-UTCA 2. (MARGIT-HIDNÁL)
Műbútorok és elsőrangu gyártmányú ebédlő, háló, úriszobák, konyha- és előszobaberendezések.
Kedvező fizetési feltételek és garancia mellett.

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM
Kitünő konyha. — A források napi hozama **160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz**
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

KIRÁLY-FÜRDŐ
Épitette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-,lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1.
nőknek hétköznap d. u. 2—7.
Jvókúra!

Auguszt pavillon
Gyönyörű parkja és pompásan berendezett helyiségei Buda előkelő közönségének kedvenc uzsonnázó helye.
Hüvösvölgy, I., Hidegkúti-út 22

Budai levélpapirost hoz forgalomba legközelebb a *Hollós Mátyás-nyomda* I., *Borsutca 24.*, mely papirokon finom kivitelű művészi tollrajzok örökítik meg Buda szép látképeit, úgy a borítékon, mint a levélpapiroson. Fénykép beküldése esetén vállalatulajdonosok, ház- és üzlettulajdonosok, olyan levélpapirost szerezhetnek be így, amely egyúttal *kedves emlékül* is szolgál. Tel.: 50—2—96.

Százötven év előtt állították Budán az első gyárat. Budának 1780-ban összesen 22.000 lakosa volt és Pestnek akkor alig 14.000 József császár szigorúan meg is hagyta a helytartótanácsnak, hogy Pest város nagyobbodására ne is törekedjenek, mert a földműveléstől vonja el a nagy város a munkáskezeket. Ám akkor erélyesebb volt a polgárság és követelte a maga jogait. Nem engedte, hogy a saját zsírjába fojtsák. A pesti kereskedő-testület röpiratot bocsátott ki, amelyben elmondta, hogy „...a magyar kereskedő csak a bécsiek által ittfelejtett morzsákból él...“ Szidta a nemességet, mely mindent a bécsiektől vásárol, mert a külföldi portékát szereti és mindennek megvolt a foganatja. A helytartótanács fölterjesztésére 1781-ben *selyemgyárat* állítottak *Óbudán*, hogy a szegény szülők felnőtt gyermekeinek legyen kenyérkeresetük. Ez volt Budán az első gyár. Ma a gyárkémények erdejét látjuk Pesten, amint hosszú gyászfátyolként vonul a füstjük Pest felett délnek, ahogy a Duna vizével járó légáramlat viszi magával. Akkor még járatlan út vitt Pestről Szegedre és a fiumei útvonalon néha egy napig kínlódott a fuvaros egy mértföldnyi úton. A Dunán csak vontató lajó járt, és ha akartuk és tehettük volna, akkor sem tudtunk volna portékát vinni a külföldre. Mezőgazdasági terményeken kívül mást Bécsbe szállítani, tiltotta a császári parancs. És mégis megnőtt ez a város.

Sportházát és a *siófoki* állami kikötő belterületén létesített új sporttelepét augusztus hó 9-én, vasárnap avatja fel a Magyar Atlétikai Club motorosztálya, ünnepies keretek között és szívesen látja a sportkedvelő vendégeket. Az ünnepet garden party fejezi be.

A Magyar Lovaregylet

aug. 1, 2, 8, 9, 12, 15, 16, 20, 23, 29, 30-án

versenyt tart

Kezdete d. u. 3.30 óra. Helyárak I. úri 6 P, hölgy 4 P, II. hely 2.50 P. III. hely 80 fillér. Páholyülés 8 P. Ring 10 P. Totalisateur, vendéglő minden helyen. Villamos I—II. helyhez a 29, III. helyhez a 24, 38 kocsikkal. HÉV-en I—II—III. helyhez. Autóbusz „A“ Vörösmarty-térről 2.10—3.05, „O“ Oktogontérről 2.15—3.10 óra között. Vissza V. futam után. Átszállójegy 1 P.

KÖZGAZDASÁG

Szerkeszti: **Szászhalmi József**

Gazdasági terjeszkedésünk a Keleten

Budapesti cégek új összeköttetései

De Haas dzsiddai német-arab főkonzul, aki egy hónapot töltött most Szovjetoroszországban, csütörtökön *Osman Gargani bey-jel* Budapestre érkezett és a mohamedán kulturbizottság külkereskedelmi referensével meglátogatták a nagyobb üzemeket és fontos rendeléseket, főleg állami szállításokat *Hedzsasz* és *Yemen* számára, beszéltek meg. Miután Isztambulban kell szombaton már lenniök, a részletek megbeszélésével és az ügyletek megkötésével a mohamedán kulturkomité külkereskedelmi referensét és dr. *Morelli* József ügyvédet bízták meg. Olyan árukra és terményekre, amelyeket odalenn az arab államokban be kell vezetni, mintakollekciókat kértek. Így hajlított bútorokból *Neuschloss-Lichtig*, jégkészítő gépekből, ecetből *(Czermann* ecetgyár, Budafok, Anna-u. 11.) *Váncza* leveskockákból, *Saxlehner* Hunyadi János vízből, herceg *Eszterházy* Yestor készítményekből, *Weisz* Nándor budai gyógyfű-nagykereskedő gyógytea-kollekcióiból, a *Lelkes* János gyomorfekély elleni Mathuzsálem-gyógytinkturájából, *Kollár* Ferenc füstöltmarhahús áruiból, *Harmatvizből*, *Bülovics* István százkockás sakkjátékából, magyar gyógyszerekből, gyümölcs- és húskonzervekből, magyar *vadászfegyverekből* és Frommer pisztolyokból. *(Halwa* Sándor.)

Érdeklődnek aziránt is, hogy nagyobb mennyiségű *hadfelszerelési* cikkeket (gyalogsági fegyvereket, aknavetőket, gépfegyvereket, tankokat) lehetne-e Magyarországon beszerezniök. Ha olcsóbban kapnák, kértek. Így hajlított bútorokból *(Neuschloss-*mint a konkurrens *cseh* árut, magyar lisztet és cukorral is el lehetne árasztani az arab államokat.

Ha a magyar kereskedelem a mostani kedvező alkalmat el nem mulasztja a kínálkozó *albán* és *arab* külkereskedelmi helyzet kihasználásával, mivel ma mindkét helyen erősen *magyarbarát a hangulat*, a mohamedán-magyar kulturbizottságnak ügyes agitációja folytán, akkor részünkre óriási külkereskedelmi (export) perspektiva nyílik meg.

De Haas konzul meglátogatta *Buesányi* Gyula dr. egészségügyi tanácsos diathermiás és természetes gyógymódrendelőjét és *kertpanzióját*, azonkívül megtekintett egy *Zeileis-féle* magasfrekvenciájú gépberendezést is és felvetette egy gyógyrendelő felállítását Dzsiddában is.

Minden keleti exportkérdésben szives felvilágosítást ad a Budai Napló szerkesztőségének közgazdasági referense.

(dr. L. Z.)

A Horváth-kert új kőkerítése ügyében általános ajánlati feltételek mellett nyilvános írásbeli versenytárgyalást hirdet a polgármester az I. ker., Horváth-kert Krisztina-körúti oldalán felállítandó kerítés **kőfaragó munkáira.** Bővebbet a IV. ker., Központi városháza, II. em. 285. ajtószám alatt. A nyomtatványok ugyanott kaphatók 2 pengő lefizetése ellenében. Az ajánlatok **1931. évi augusztus hó 11-én (kedden) délelőtt ½11 óráig** a II. em. 279 ajtószám nyújtandók be.

Magyar építészek Törökországban

Versenytárgyalási hirdetményt tett közzé a m. kir. kormány és árlejtést hirdet az *Ankarában*, Törökország fővárosában építendő

követségi tisztviselői lakóház összes építőmesteri és iparosmunkáinak

biztosítására, beleértve a *villanyvilágítási* és villanyos csengő berendezési munkákat is, azonban a *vízvezetéki, csatornázási, gázvezetéki* és *etage-fűtési* munkákat nem. Az épület elhelyezését feltüntető pontos helyszínrajzot, továbbá az összes 1:50 méretarányú pontos tervrajzokat és a szükséges részletterveket, valamint a szerződési mintát, a műszaki feltételeket tartalmazó füzetet, a költségvetési űrlapokat és az ajánlati űrlapot az árlejtésben résztvenni óhajtó vállalkozók a törökországi m. kir. Követség irodájában négy török font lefizetése ellenében, vagy *Budapesten a m. kir. Kereskedelemügyi Minisztérium* IV-A szakosztályában (II., Fő-utca 1. sz., II. em.) 10 pengőért megkaphatják. Ugyanitt a közelebbi feltételek is megtudhatók. Az ajánlatok szabályszerűen felbélyegezve **óráig** nyújtandók be a m. kir. követségen (SZTAMBUL Istiklal cadesi 479). **1931. évi augusztus hó 15-én déli 12**

A Hitelbank félévi mérlege kedvező hatással volt

A Magyar Általános Hitelbank igazgatósága e hó 28-án tartott ülésében megállapította az 1931. első félévi üzleteredményt, mely minden *célzatosan terjesztett* téves, és a bécsi eseményekkel kapcsolatba hozott hírek dacára kedvező és megnyugtató. A tiszta nyereség P 2,155.735.69 a mult évi P 3,470.404.19-el szemben. A mérleg fontosabb tételei szembeállítva az 1930. december 31-i állapottal, a következőképen alakulnak: a takarékbetétek összege 56.2 millió P-t (tavaly 61.3 millió P), a folyószámlán és csekkszámlán elhelyezett betétek összege 112.9 millió P-t(tavaly 147.2 millió P), az egyéb hitelezők összege pedig 128.5 millió P-t (tavaly 136.3 millió P) tesz. Az adósok összege 192.8 millió P (tavaly 216.4 millió P), a váltótárca 84.2 millió P (tavaly 102.7 millió P). Az értékpapirállomány és a pénzintézeteknél, valamint egyéb vállalatoknál fennálló érdekeltségek együttvéve 51.3 millió P-vel szerepelnek a tavalyi 53.8 millió P-vel szemben. A forgalomban levő saját záloglevelek állománya a belföldi piacon eszközölt folytatólagos eladások következtében 28.1 millió P-ről *30.6 millió P-re emelkedett* és ezzel a bank teljes záloglevélállományát értékesítették.

A bank értékpapirtárcája, valamint a pénzintézeteknél és egyéb vállalatoknál fennálló érdekeltségek 1930. december 31-én együttvéve 53.8 millió P-t tettek ki; ez az állomány a folyó év első felében az árfolyamhanyatlások korlátozását célzó tőzsdei vásárlások folytán *2.2 millió P-vel emelkedett*. Ennek dacára a foganatosított leírások után az értékpapirok és érdekeltségek tétele együttesen csupán 51.3 millió P-vel szerepel a mérlegben. A kedvezőtlen bel- és külföldi tőzsdei helyzet folytán piacra került saját intézeti részvények elhelyezést találtak olykép, hogy mindössze 51.773 darab, vagyis az egész részvénytőke 6 egész egynegyed %-a van egy, a bankhoz közelálló „Hermes“ magyar általános váltóüzlet r. t. által vezetett csoport birtokában.

Az intézet kihelyezéseinek jelentős részét — az összes kihelyezéseknek kerek számban nem egészen egyharmadát — teszik a bank érdekköréhez tartozó vállalatoknak nyújtott hitelek, amelyekbe bele vannak értve az összes campagne- és rembourshitelek s a vállalatok másutt felvett kölcsöneiért vállalt kezességek is. Tekintettel a hazai gazdaság jelenlegi nehéz helyzetére és arra a körülményre, hogy a konjunktura jövő alakulása tekintetében még mindig bizonytalanság uralkodik, a *vállalati künnlevőségek értékelésénél* az igazgatóság oly tartalékolással élt, amely a mai súlyos viszonyok között *fokozottan megkívánható gondos mérlegelés* mellett is kellő fedezetet nyújt.

Az igazgatóság mindaddig, míg a félévi mérleg pontos számadatai nem állottak rendelkezésére, nem látta célravezetőnek, hogy az utóbbi időben a wieni és berlini események nyomán forgalomba került, a bank ellen irányuló híresztelésekkel szembeszálljon, mert ez csak általánosságban tartott cáfolatok alakjában történhetett volna. A félévi mérleg számadatai viszont az igazgatóság meggyőződése szerint önmagukban kétségtelen bizonyítékot szolgáltatnak arra, hogy az említett híresztelések minden alap nélkül valók.

Kedvező A Budai Általános Takarék félévi mérlege

Ha ilyen világválságot nem ért volna meg Középeurópa, akkor most mást sem kellene írni ebben a forró nyárban, csak azt, hogy a bankvezérek nagyrésze szabadságra ment, egyesek a Tátrában, Biarritzban, mások a Balatonon üdülnek. Ma más a helyzet, a bankvezérek a Tébe igazgatóságát frekventálják és a nagyközönséggel együtt lesik, hogy milyen fordulatot hoz a holnapi nap. Alkalmunk volt *Friedländer* Andor vezérigazgatót megkérdezni, hogy a mostani rendkívüli pénzügyi helyzet milyen hatást gyakorolt a budai hiteléletre. *Friedländer* vezérigazgató a *Budai Általános Takarék* mostani munkaprogrammjáról a következőkben nyilatkozott:

Való igaz, hogy a gazdasági válság Budán is érezteti hatását. A Budai Általános Takarék ennek ellenére jelentős forgalmat bonyolít le. A betétek állandóan emelkednek. A takarékpénztár semmiféle csődnél vagy fizetésképtelenségnél nincs érdekelve, kétes ingatlankövetelése sincs, mert a szigorú elveket, mint régen, ma is állja az igazgatóság. Tartózkodunk az olyan kapcsolatok kiépítésétől, amelyek bankszerűség, bonitás szempontjából meg nem felelők. A *Budai Általános Takarék* népszerűsége, akcióképessége ügyleteinek szolidságában rejlik és ez a szolidság nem követeli el hibákat a hitelnyújtás terén. A kölcsönök megválogatásánál a jóindulatú tárgyilagosság és bizonyos fokú óvatosság érvényesült. A bizalmat érdemlő igények nehézkesség nélkül mindig a legrövidebb időn belül nyertek érdemi elintézést. Ez a titka annak az osztatlan bizalomnak és ragaszkodásnak, amellyel az igazi régi budaiak a Budai Általánost megbecsülik. Az idei félévi mérleg semmivel sem tüntet fel kevesebb eredményt, mint a tavalyi. A takarékbetétek a korlátozás ideje alatt jelentékenyen szaporodtak.

Hirdetmény

Az 1884. évi XVII. törvény 27. paragrafusa értelmében közhírré teszi a ker. elüljáróság, mint iparhatóság, hogy a Nemzeti Torna Egylet az I. ker., Lágymányosi téli kikötőben bérelt területén nyilvános jellegű **strandfürdő és egyleti sporttelepet** akar felállítani.

Akik e vállalat ellen bármi oknál fogva kifogást akarnak tenni, kifogásukat kötelesek a fentidézett törvényszakasz értelmében szóval vagy írásban **1931. évi augusztus hó 22. napján délelőtt 11 órakor** a helyszínére kitűzött tárgyaláson előadni, különben az üzlettelepet, *hacsak köztekintetek nem szolgálnak akadályul*, engedélyezni kell.

A telepnek, a rajta felállítandó épületeknek s belső fölszerelésüknek pontos rajzát, körülményes leírását és szabatos magyarázatát az érdekeltek a kerületi elüljáróságnál (I. ker., Szentháromság-utca 2. sz. 26. ajtó) a tárgyalás napjáig megtekinthetik.

Budapesten, 1931. évi július hó.

Az I. ker. elüljáróság,
mint iparhatóság.

Telek, ház, lakás

ÖRÖKLAKÁSOK: Széna-térnél elsőrendű utcai és kerti **EGYSZOBÁSAK, KETTŐSZOBÁSAK, HÁROMSZOBÁSAK** legteljesebb komforttal, körülcsempés mellékhelyiségekkel, épülő kertes palotában 1932 májusára beköltözhető: tárgyalások, előjegyzések II., Hattyu-utca 7., építési irodában.

Adómentes villa, 4 szobás, minden komforttal, télen, nyáron lakható, fogaskerekü Orgonás megállónál, villamos és autóbusztól 5 percnyire, gyönyörü kilátással, *870 négyszögöl* diszés gyümölcsöskertben. — Ugyanott *780 négyszögöl* gyümölcsöskert, nyaralónak átalakítható házzal olcsón eladók. Telefon: J. 343—01. (131)

Kettő-három-négyszobás komfortos lakások, központi fűtéssel, melegvízzel, hároméves házban, budai **hegyekre** szabad kilátással, **kettőszoba** hallos, komfortos lakás, **négy szoba** hallos, urasági **angol cottage,** blső lépcsővel, saját központi fűtéssel, Horthy Köröndnél levő házakban, tulajdonos műépítésztől, Fadruszu-. 6. Aut. 694—40 **azonnalra, augusztusra, novemberre** bérelhetők. (142)

Ferry Oszkár-utcában 206 öles telek eladó. Építési iroda I., Naphegy-utca 21. Tel.: 527—80.

Város az erdőben. Tisza István kertváros. A budai hegyvidék legszebb kertvárosa. Hüvösvölgy mellett. Festői kilátás. Magaslati fekvés, 150—300 négyszögöles árnyas erdőparcellák. Villany, vízvezeték, autóbusz. Előnyös fizetési feltételek. Dr. Keresztes Béla, VII., Damjanich-u. 30. Tel.: J. 431—56.

Házmesterséget, esetleg villában is, keres megbízható, kisigényü házaspár (állami alkalmazott). Ért villany-, gáz- és vizvezetékjavításhoz. Kívánságra személyesen bemutatkozik. Cím a kiadóban.

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágosítás I., Naphegy-u. 21. Telefon: Aut. 527—80.

Hidegkúti-úton, Star filmgyár mellett, villamos közelében, kettő á 298-öles telek, diófás parkban, összes közművekkel. (69)

Egy-, kettő-, három-, négy és ötszobás lakás kiadó. Iroda: I., Naphegy-u. 21. Tel.: 527—80. (143)

Kertes öröklakások

Az előkelő közönség bizalmától támogatott, legszolidabb alapon megszervezett, utánfizetésektől, percenktől mentes építési akciónk keretében, nov. 1-i beköltözéssel, fővárosunk legelőkelőbb részében megépítjük *nyolcadik társasházunkat* a Szent Imre-szobor mellett, 1, 2, 3 szobás (előkertre nézö, hallos) villaszerü öröklakásokkal. 300 négyszög-öles *kert, langfogó válaszfalak*, díjtalan üzlethelyiségek. Tetszés szerint szövetkezet, vagy a tulajdonos nevére szóló telekkönyvezés. A Diószegi-uti „Hunnia-udvar“-ban még pár remek három-, négy-, ötszobás villaszerű öröklakás kapható. *Olcsó, fix árak.* Előnyös törlesztéses kölcsön. Kívánatra prospektus tervekkel, öröklakásvevőinknek nélkülözhetetlen, kibővitstt szaktanácsokkal.

„CENTRUM“ HÁZÉPÍTŐ-VÁLLALAT
Horthy Miklós-út 9. (9-12, 3-E-ig. Lágym. 9-96

Társasházban a „CENTRUM“ vezet

HUBERT
és Tsa B. T. Egészségügyi berendezések, csövek, Műszaki cikkek, Támgyártás
VI., Liszt Ferenc-tér 4. T 222-67

ÜVEG és porcellán-árukban
GÁL LAJOS Budán II., Széna-ter 7, VEZET
TISZTVISELŐK nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltétel

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirű céghez
I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33 **Béres Márton**

Hungária
rádium tartalmú lithiumos gyógyforrás Budán, Erzsébethidnál
IVÓ-KÚRA
nyitva; reggel 7 órától este 6-ig.
Szénsavval telítve!
HARMAT-VIZ!

Idegeit kíméli
ha nagymosását nem otthon végzi!
Fehérneműjét
feltétlen bizalommal küldheti a
DUNA gőzmosó- és kelmefestő gyárba
BUDAI FIÓKOK:
I., Attila-körút 19.
II., Fő-utca 7.
II., Retek-utca 59.
ÉS A KÖZPONT:
VIII., Gólya-utca 43.
ugyanott ruhafestést és vegytisztitást garanciával végeznek. — Telefon hivásra autóval jövünk.
Telefon: J. 350—52.

Szebb — Jobb — Olcsóbb
RÁDIÓ
CSILLÁROK KELLÉKEK
NINCS PEST BUDÁN
Időt, pénzt takarit, ha itt vásárol
KRISZTINA RÁDIÓHÁZ
I., KRISZTINA-KRT 141
Telefonsz. Aut. 566-83
Kedvező fizetési feltételek

RUDAS Fürdő
radioaktiv hőforrás
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ FEDETT USZODA

Hallgassa meg a rádió révén közkedvelt E. STEPAT
orosz tiszti-zenekarát, aki minden este ÓBUDÁN
A „KORONA“ VENDÉGLŐ éttermében és kerthelyiségében, Korona-tér 2., hangversenyez.
Kitünő konyha Halászlé Jó borok Olcsó árak
5, 7, 9, 61 villamos. Autóknak beállóhely

IGAZI NYARALÁST
nyujt a pompás
CSÁSZÁRKERT
bácskai ételkülönlegességek, dunántuli borok
Singhoffer Antal
halászmester szabadtüzön készíti a
VALÓDI HALÁSZLÉT
kitünő zene
CSIRSZKA KONRÁD vendéglős

BUDA LEGSZEBB KERTHELYISÉGE
Zsigmond-kávéház és étterem
II., Keleti Károly-utca 9
9 és 17-es autóbusz végállomás
Délután és este Brawe Boys Jazz TÁNC
Tulajdonos: ZSIGMOND LÁSZLÓ
a Spolarich éttermek volt igazgatója

Eljegyzési kártyákat
a „Hollós Mátyás“ Nyomdában

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, II., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
Budai ingatlan-tulajdonosoknak gyors lebonyolitás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyújtunk
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III., LAJOS-UTCA 148 SZ.
TELEFON: AUTOMATA 624—57
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett
Kölcsönöket folyósit váltóra, folyószámlára számlára, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

Ujból megnyilt
a legszolidabb és teljesen új vezetés alatt
a budaiak
régi családi találkozóhelye
Margitpark
KÁVÉHÁZ
a legmérsékeltebb árak. Elsőrangú étel-ital. Minden este
TOLL ÁRPÁD
muzsikál teljes zenekarával
teljes tisztelettel
Dávid Pál a MODERN kávéház volt tulajdonosa és **CZEBE LÁSZLÓ**

Magyar Semmering Üdülő (Pension)
ZUGLIGETI-ÚT 19.
a „Szarvas“ vendéglővel szemben
26 úri kényelemmel berendezett egy- és két ágyas szoba, minden szobában hideg-melegviz, központi fütés, fürdőszoba használat
Külön évszázados fákkal körütvett park. Saját napfürdő
Étterem elsőrangú konyhával
Róna Gábor
a Lipótvárosi Társaskör vendéglőse vezetésével

FEDEZZE FEL ÖN IS A SASHEGYET!
Sashegy a Belvárostól gyalog is csak 25 percnyire
Sashegy a Belváros hegye
Sas'egy a Székesfőváros szívében — szívének jobbik oldalán
Sashegy az előkelő középosztály települő helye
Csak legyintsen lévő telkeket vásároljunk, ott van csak levegő, napsugár és kilátás
Ön gyermekei arcáról leolvashatja, hogy hol lakik:
nézze meg azután a sashegyi gyermekeket
Sashegyi telkeinkről prospektust küld:
KUBATURA részvénytársaság
Budapest, főpostafiók 77/0

Laptulajdonos: VIRAÁG ÉS TÁRSA
Főmunkatárs: dr. László Zoltán.
Kiadásért felelős: Viraág Béla.

Nyomatott a „Hollós Mátyás“ nyomdában, Budán, I,. Bors-utca 24.
(Nyomdáért felelős: Reinecker Ferenc.)

XXVIII. évf. 1051. sz.

Megjelenés: hetenkint kétszer

ELŐFIZETÉS:
Egy évre . . 24.— P
Negyed évre . 6.— P
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai féláron kapják

Budai Napló

1931. AUG. HÓ 9

HIRDETÉSEK:
Egy hasáb széles, egy m/m. magas sor, egyszeri közlésénél 30 F. Szövegsor ára 2 P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, a közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló újság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRAÁG BÉLA

Szerkesztőség és kladóhivatal: Budán, i., Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502—96. Hivatalos órák: délután 4-6-ig

352

Segits Kelet!

Keleten kél föl a nap és hozza magával mindazt, ami az élethez kell. Kelet felől jött a magyarság és ott hagyta mintegy 300 millió turáni testvérét, hogy a nap útját kövesse nyugatnak, nyugatnak... A lehunyó nap egy rövid éjszaka után ismét diadalmasan kél föl keleten, — de a nemzetek útja ezeresztendős, nehezen tér oda vissza, ahonnan elindult, hogy újból kezdhesse diadalmas útját.

Nincs nekünk nyugaton egyetlen jóakarónk sem.

Onnan mi segítséget hiába várunk, mert elmulasztottuk felvilágosítani a gőgös nyugatot arról, hogy

a mi kulturánk sokezer esztendős és a gallok, a germánok még barlanglakók voltak, amikor a magyarság ősnépe már fejlett kultúrával bírt,

New Yorknál, Londonnál nagyobb várost alapított és épített a turáni tájakon és művelt családi életet élt. Ezer éves a hit Európában, hogy

a Duna—Tisza közén ezer év előtt egy mongol horda tört be és azóta tartja itt fenn véres erőszakkal az uralmát.

Élő tanum erre *Konsten* őrnagy, aki a porosz kormány megbízásából jött volt Budapestre a háború idején és e sorok írójának elmondotta őszintén, igazán, hogy ő és más 300 millió nyugati ember ebben a hitben él, ez a véleménye a magyarságról. Tibeti tartózkodása után mondotta ezt el, ahol egy kolostorban élt két évig és, ahol nagyműveltségű szerzetesek utaltak rá, hogy az ő kolostorukban is

három-négyezer esztendőre visszamenően följegyzések bizonyítják a magyar ősök kulturáját.

Ha évszázadokon át elfelejtettük erről a nyugatot felvilágosítani, most — a vészharang kongatása idején — nem figyel ránk senki, nem érdeklődik irántunk senki.

Ott Keleten, Mandzsuországtól le, Indián át Ceylon szigetéig és nyugat felé Kisázsia tengerpartjáig,

őshitű legendák élnek a magyarságról,

annak őseiről, a *hunokról,* — élnek olyan erővel, hogy fanatikus dervisek tőrei között a szentségtörést elkövető és az afganisztáni Szent Völgy ős szittya királysírjai közé tudományszomjasan behatolt *Némethy* Kálmán néhai nagy történetbúvárunknak életét mentette meg az a mondása, hogy: — magyar vagyok!

Ahol a gyilkolni készülő fölemelt kar lehanyatlik erre a szóra és megmenti egy ember életét, — ott a testvéri szeretet ápolása, nemzetek közeli barátsága megmentheti a legyilkolás előtt álló testvérnemzetet is.

Új világpolitikát!

A verejtékes, nehéz óráit élő magyar nemzet

csak keletről várhat segítséget,

ha igyekszünk helyrepótolni azokat az évszázados mulasztásokat, amelyek

nem építették ki azokat a testvéri kapcsolatokat, amelyek bennünket a turáni világhoz fűznek.

Ma már nehéz lesz rokonszenvet kelteni ott, azoknál az izlam vallású népeknél, amelyek *éppenúgy hisznek egy Istent,* mint a nyugati vallás keretében mi magyarok, de akiket nyugati majmolásban mindig *pogányoknak* mondottunk. A hódító török nemzet harcait, másfél évszázados lenyügöztetésünket mi *az Izlam rovására irtuk.* Annak az Izlamnak a rovására, amely Jézust elismeri prófétának és tisztelettel hódol Máriának. De nehéz lesz meggyőzni testvéri szeretetünkről most, ezer év után azokat a turáni népeket, akiket ezer év alatt elhanyagoltunk, megtagadtunk.

Vándorlás Ázsiába

Pedig a Kelet volna hivatva

összegyűjteni a világszerte szétforgácsolódó magyarságot

és megmenteni azt — unokáiban is — a magyar nemzet számára.

Minden magyarban van képesség és hozzáértés a földművelés számára, kár azt külföldön *gyárakba zsúfolni, bányákba kényszeriteni,* hanem tervszerű telepítéssel

Ázsiába kell vinni, a turáni termékeny, de néptelen térségekre.

Nem volna oly nehéz, mint a nyugati diplomáciával való viaskodás, — kieszközölni a turáni népek khan-jai, szatrapái és más fejedelmeinél, hogy

területeket adjanak ingyen a magyar telepítőknek és oltalmat

addig, amíg maguk is meg tudják védeni érdekeiket, és egyuttal

biztosítják számukra a magyar nemzetiséget.

Áldozatokkal kellene ott kulturát teremteni, mely hamarosan a turáni népek egyik keresett kulturközpontjává válna. Céltudatos politikával

ma már 3—4 millió magyar élne ott.

közel egymáshoz, talán új államot alkotva, ős nemzeti dinasztia uralma alatt, amit szivesen szolgálna ott minden régi uralkodó család. Szolgálatot tennénk Ázsiának is, ahol kevésbbé kulturált, ma a sivatagok falánkságának kitett területeket mentenénk meg a kulturának.

Ez volna a tulajdonképeni kapocs a turáni népekkel, — a magyar nép, a magyar kultura nagy rádió-adóállomása Ázsiában.

Kormányprogramm volna ez, de most a nyugattal kell megvívni a harcot és ez új nagy célok számára,

valami kormánybiztosságot kell megszervezni,

mely azonnal a kezébe venné a szétfolyó magyarság egy kévébe való kötését.

Van-e erre termett államférfiú a mostaniak között?

A magyarság régi, bölcs vezetői azzal fűzték közelebb a magyarsághoz az ittélő nemzetiségeket, hogy nemzeti szokássá tették

a cseregyermeket.

Alföldi magyar családok német és tót vidékekre küldötték nyelvtanulás céljából fiaikat és cserébe kaptak német és tót fiúkat. Sohasem történt meg, hogy a magyar fiú németté, vagy tóttá vált volna, de mindennapos eset volt, hogy a német- és tótfiú színmagyarrá vált.

Ha ezt a cseregyermek-rendszert követtük volna a világpolitikában is és a 30—40-re tehető turáni nemzet mindegyikéből átvettünk volna évenkint cserébe két-két fiút és adtunk volna cserébe helyettük szintén fiúkat, akkor azzal a csekély költséggel, amibe néhány száz serdülő fiú neveltetése kerül, akik 25 éves korukban mint kész jogászok, mérnökök, orvosok, tanítók, iparosok és kereskedők kerültek volna vissza hazájukba és ott mint kiváló képzettségű emberek vezető pozicióhoz jutottak volna, — akkor nekünk ma mindenütt a turáni népek között sokszáz olyan izg-vérig jóbarátunk és testvérünk volna, aki most fölemelné tiltakozó szavát a magyarság legyilkolása ellen és nem tudom elhinni, hogy

az Indiában élő 150 millió, szittya származású, az angol uralom támaszát képező nép tiltakozása nem állította volna-e meg Anglia kezét, amikor a trianoni gyilkos okmányt aláírta.

California — és a Balaton

Keserű mosollyal hallgatom, amikor *Tasnády-Szücs* András államtitkár úr, az IBUSz elnöke azt magyarázza nekem, — aki 1888-ban, vagy talán azt megelőzőleg még *Smialovszky* Valér volt országgyülési képviselővel, Trencsén megye volt főispánjával, Rajecfürdő tulajdonosával, — az első magyar fürdőtörvényt szövegeztem, és azóta *minden idegenforgalmi mozgalomban résztvettem,* szomorúan tapasztalva azt, hogy

minden ilyen mozgalom zátonyra futott abban az órában, amikor elhatározta, hogy a nyugat felől teremti meg az idegenforgalmat

— amikor azt magyarázta meg nekem az IBUSz elnöke, hogy neki pénzáldozatokat kell hoznia Kaliforniában, Chikagóban, és Amerikában, de éppen úgy Párizsban és Londonban, hogy az idegenforgalmat ideterelje Magyarországra. Nem tudom elképzelni, hogy az a kaliforniai milliomos, aki verejtékes munkával, életveszélyes kalandokkal gyűjtötte össze a maga millióját és közben a mondain élet gyönyörűségeiről álmodott, hogy az az ujdonsült amerikai milliomos, amikor elhatározza, hogy vagyonát kiélvezni Európába jön, a Balaton mellé vágyódjék. Először *öt napig* kell utaznia a Pacific vasuton New Yorkba, azután *8—10 napig* a francia tengerpartig, ahol kiszállva, ott találja készen a világ minden gyönyörűségét, elképzelhető minden élvezetét és akkor szigorúan a mellére ütve, kijelenti, hogy — ő ott nem marad, hanem még *70 órát* fog utazni Európán át, elmegy a Balaton mellé, amelyről nem tud semmit és, ahol — valljuk be őszintén — nem is talál semmit.

Elképzelhetlenül nehéz feladat, hogy *a kulturált fürdőterületeken,* Franciaországon, Svájcon, Olaszországon, Németországon, de Ausztrián és Csehország fürdőterületén, *át tudjuk csempészni* az idegent Magyarországba, ahol csak a felét találja annak, amit ezek a területek nyújtanak.

Turáni vendégek

Egészen más a helyzet a Kelettel szemben,

ahol legendás híre él Budának, ahol szeretettel ápolják a mohamedán vallás egyik legnagyobb szentjének földi maradványait,

az egész Izlam által tisztelt Gül-Baba emlékét,

aki nem volt keringő dervis, hanem a budai basák mellé rendelt nagytekintélyű és nagytudású diplomata, akit maga a szultán is annyira becsült, hogy halálakor

maga emelte vállára a koporsótalapzat egyik rúdját és vitte őt sírhelyéig,

— ez a *Kelet* Budára érkezve, ragyogó szépségű európai világvárost talál itt, de itt találja a törökök által, tehát mohamedánok által épített fürdőket, a modern tudományok minden orvosi, segítő eszközével, a beteg kísérete számára a megfelelő európai szórakozásokkal, —

ez a kelet nem megy tovább nyugat felé,

itt áll meg, hogy a maga tarka színeivel, a maga alig ismert életével, fényűzésével, ragyogásával

olyan idegenforgalmi látványosságot képezzen,

mely föltétlenül ide fogja vonzani a *kíváncsi Nyugatot* és akkor kifejlődhet Budapesten, természetes alapokon olyan idegenforgalom, olyan fürdőkultura, mely gazdaságilag megmentheti ezt az országot.

Keleti vásár

Gazdasági következményeiben ma föl sem mérhető föllendülésnek alapját vetheti meg a Keletnek ide való zarándoklása, melynek első lépését most megtették a magyar mohamedánok, amikor

a 410 évvel ezelőtt Budán megalkotott mohamedán vallásközséget

kétszázötven év mulva újból megalkották és, amely lépést kellően értékelve és felkarolva, úgy a magyar állam, mint a magyar főváros

a maga nagy nemzeti és gazdasági érdekeinek ápolására, föllendítésére tudna felhasználni.

Köves-Arábiában *desztillált meleg tengervizet* isznak s így

mérhetetlen a magyar ásványvizek kivitele révén várható haszon.

A magyar művészi ipar itt cserélődne ki a kelet különös iparával és a most mesterségesen megrendezett *nemzetközi vásár* állandó természetes

keleti vásárrá változna át,

alkalmas szépművű helyiségekben és gyarapítaná szintén a budapesti idegenforgalmat.

Keleten élő turáni testvéreink titokzatos őskulturája

itt lépne a *világnyilvánosság elé* és ide vonzaná a világ minden tudósát, művészét,

olyan reneszánszot teremtve Budán,

aminő Mátyás király idejében, akit az ide özönlő idegenforgalom arra késztetett, hogy szétküldje tudósait az akkor létezett fürdők tanulmányozására, hogy az általa kellőképen értékelt, azóta

a külföldi tudomány által is legmagasabb polcra emelt és a thorium elem létezése révén jogosan páratlannak mondott gyógyforrásai

fölé világhírre méltó fürdőházakat építsen.

Mohamedán búcsújárás

A magyar mohamedán vallásközség megalakulását követő második lépés volna a ma Mussolini barátságát élvező, egykor az osztrák-magyar monarchia mohamedánjainak fejeként szerepelt s ma is

az európai mohamedánok vallási fejeként élő REIS UL ULEMA beköltözése Budára,

aki egy fetvával

az izlám harmadik főbúcsújáróhelyévé tenné meg Budát.

Akinek még ezek után is magyarázni kell e tények fontosságát, az vonuljon csendesen vissza az idegenforgalmi ügyek vezetésétől és keressen magának más hivatalt. Beszegezett fejű bürokraták kedvéért nem áldozhatjuk fel Buda idegenforgalmát, mely Kelet felől indul meg, ma ki nem számítható méretekben.

*

Kelet felől!

Valamikor az volt a jelszó: — Tengerre magyar! — most ne jelszóvá tegyük, hanem tényekkel szolgáljuk, nagy áldozatokkal segítsük elő a Kelet bevonulását Budára.

Szent a hitem, hogy

a Kelet megsegít!

Viraág Béla

Állig begombolva

áll mindenki, pedig hej, de melegünk van! — izzaszt a pénzhiány. Új energiaforrás. Ez sohasem fog elfogyni, mint a szén, mert pénzhány mindig volt, van és lesz, nem úgy, mint a szén, amely nemsokára nem lesz. Igen, — állig begombolva! részvétlenül nézzük egymást. Egy-két hónap előtt még az *igéretek* földje volt Buda. A fürdőügy, az idegenforgalom, olyan nyárson sülő malacok voltak. Éreztük a szagát, a nyál összefutott a szánkban. A tengődő iparosság megsegítése, a pangó kereskedelem föllenditése, új utak, új intézmények, új közmunkák, — mind-mind ott sültek az igéretek nyársán. Óh, a választások előtt itt gyönyörűnek látszott a jövő, itt minden élt, talán a gyógyforrások vize is melegebb volt. Most jó ürügy a bankzárlat, hogy mindenki állig begombolkozzék. Most sem sürgős, most semmire sincs pénz. Most minden úgy van jól, ahogy van. A polgártárs maradjon veszteg és ne járjon neki nyakára a maga bajával. Most úgysem lehet elintézni semmit, mert nyár van, mindenki szabadságon van és, aki itt van, az nem ér rá. Miért törődjék itt valaki a másikkal is? Mert minden úgy van jól, ahogy van. Aki nincsen megelégedve, az csinálja másképen, ha tudja. Miért nem intézte el a dolgát a választás előtt? Akkor a fiad volt az a kedves, művelt, nagytehetségű ifjú, akire nagy karrier vár, akinek új állást szerveznek a városházán, a vármegyénél, a minisztériumban, — de most, most ő az a léha, lusta, korhely, akit sehol sem lehet alkalmazni. Akkor rettenetes volt a Te lakásod villany, gáz, víz nélkül, nem embernek való. Okvetlenül új, egyszerű bárházakat kell épiteni, az ilyen derék iparosok, kereskedők számára, olcsó, modern lakásokkal, — ma már örülj polgártárs, hogy egyáltalán van még lakásod, mert lump, iszákos munkakerülő, aki még mindig nem épitette föl kis családi házát a Zöldmálon. Ha a kis budai viskókból mind kiköltöznek a szegény emberek az új bérpalotákba, mi lesz a szegény háziurakkal? Elvégre azokból él az állam és a város... És így tovább. A választás előtt kigombolt kabát és kebel — íme — begombolódott. Állig. És a budai kis bérházakban most az a keresztrejtvény járja, hogy a különböző pártok közül, melyik ígért legtöbbet. Most mind hallgat, mind begombolkozott, — egy kivételével — *I. (Friedrich der Große-Versprecher),* akinek köszönheti minden és mindenki, hogy van, — József főherceg apánktól a — Lánchídig, — ő az egyetlen, aki még most is ígér! *(D. P.)*

BUDAI ÜNNEPPÉ

avatta a Budai Lövészegyesület Endresz György óceánrepülő ünneplését

„Budáról indultam el, Budára tértem vissza"

A magyar egység szent jelvényét, a szent koronát őrző Buda történelmi multjához méltón, a nemzet minden nagy ünnepén betölti hivatását. Az óceánrepülőket fogadhatták *hivatalosan* Pesten, de a meleg, baráti ünnep, amikor önkéntelenül kiáradó szeretettel ölelte magához a polgárság *Endresz Györgyöt és nejét,* Budán volt a

BUDAI LÖVÉSZEGYESÜLET

vendégszerető helyiségeiben e hó 6-án este, amikor kétszáznál többen jöttek össze áldomásra annak örömére, hogy a magyar igazságot két világrész felett ragyogtatták díszben és fényben a magyar óceánrepülők.

A Budai Lövészegyesület székházának dísztermében terítettek az állandóan özönlő vendégek számára. Az asztalfőn *Babits* László dr. főlövészmester elnökölt, mellette kétoldalt *Endresz* György és bájos *felesége,* azokon túl pedig *különféle egyesületek* képviselői, hölgyek és férfiak egyaránt. Még a külső oldaltermek is megteltek érdeklődőkkel, akik állva hallgatták végig az asztalok mentén

BABITS LÁSZLÓ dr.

elnök ünnepi köszöntőjét.

Drámai egyszerűséggel rajzolta meg a háborút és a halálra sebzett Magyarországot végleg lesújtott *trianoni békét,* — a magyarság heroikus küzdelmét a végromlás ellen, megemlékezvén itt az első segítő kézről, *Lord Rothermere*-ről, aki nemcsak mellénk állott, hanem *legelől küzdött a magyar igazságért.* Az önzetlen és áldozatkész segítéséért ünnepelte őt is az óceánrepülőkkel és azok mecénásával együtt, akik lankadatlan munkával, kifogyhatatlan lelkesedéssel küzdöttek azért, hogy felhívják az egész művelt világ figyelmét a mi meg nem érdemelt rettenetes sorsunkra. De keresztül is vitték, hogy a jelszót: „Igazságot Magyarországnak!" odavilágítsák a nagyvilág szeme elé, a magyar génusz nagyobb dicsőségére.

A fölövészmester beszédét gyakran szakította meg a viharos taps és éljenzés, amely gyakran szólt Endresz személyén kívül az illusztris szónoknak. Ünneplő beszéde végén bejelentette, hogy a nagynevű pilótákat és *Szalay* Emil patrónusukat az egyesület, — amely 1696-ban a törökuralom letörése után alakult hasonló nagy nemzeti célok érdekében, mint a mostaniak és jelszavául tüzte zászlajára: — „Hazádat és királyodat védeni tanuld itt!" — lelkes örömmel választotta be az egyesület *tiszteletbeli tagjai sorába* és kitüntette őket az egyesületi *aranyéremmel.* Azután újból meghajtotta az egyesület lobogóját a nemes Lord előtt is azért az önzetlen, önfeláldozó munkáért, amellyel szegény hazánkat a külfölddel szemben védelmébe vette. Mivel a Lövészegyesület is immár három évszázada küzd ugyancsak e nemes célért, az eszme egysége bátorítja fel, hogy mély tisztelete, köszönete és hódolata kifejezése mellett ajánlja fel részére a nemes munka emlékéül az egyesület *arany plakettjét* és arra kérik a levegő hőseit, hogy, amikor az acélmadárral a nemes Lordot felkeresik, adják át neki ezt a plakettet. Nagymagyarország eszményének költői szavakkal történt beállítása után azt kívánta, hogy a Mindenható az ünnepelteket az ő hozzátartozóikkal együtt minél tovább éltesse.

Hosszantartó, lelkes ovációban részesítette erre a felállva tapsoló, éljenző, kendőit lobogtató közönség az ünnepeltet, aki szerényen mosolyogva hajtotta meg magát.

Természetes, hogy autogrammkérők serege rohanta meg, akiket az elnök arra kért, hogy az ünneplő beszédek elhangzása után folytassák az ostromot.

Ezek után a *Budai Katholikus Kör nevében*

PRIVITZKY ENDRE dr.

szólalt fel és meleg érzéssel átfűtött, gyakran költői hangulatba átmenő beszéddel üdvözölte Endresz Györgyöt és a hálás közönség őt is kedves ovációban részesítette.

Majd *Büttner* János fölövészmester bejelentette, hogy *Gyarmathy* Anikó színművésznő *Kiss* Menyhért, az ismert poéta *alkalmi költeményét* szavalja el. A közönség nagy figyelme mellett meleg érzéssel adta elő *„Az óceánrepülők"* című szép költeményt.

A taps csillapultával a közönség kívánságára *Viraág* Béla, lapunk szerkesztője emelkedett szólásra és a *Hollós Mátyás Társaság* nevében üdvözölte az óceánrepülőket, megköszönve Endresz Györgynek azt, hogy *Budára tért meg,* mert a magyar lélek, a magyar szív, ha a multba repül vissza, Budára száll és, ha a jövőbe tekint, akkor is Budára kell emlékeznie, mert addig él a magyar, amíg Buda áll! Az acélmadár szárnyán szálló magyar hősök a mennyboltra írták a magyar igazságot, mintha a magyarok Istenének ujja írta volna. Ők is nyugatról szálltak *kelet felé,* a fölkelő nap felé, arra a keletre, ahol háromszázmillió turáni testvér készül felemelni tiltakozó szavát a Magyarországot ért igazságtalanság ellen. Ezt az első utat a jövő zálogának tekinti és arra kérte a rettenthetetlen repülőket, hogy folytassák ezt az útjukat kelet felé, azokkal a szavak-

...i mint vet, úgy arat, MAUTHNER magnál jobbat sehol sem kaphat!
MAUTHNER ÖDÖN magtel melő és magkereskedelmi részvénytársaság
Alapitási ev 1874. Telefon: 463—65.
SÜRGÖNYCIM: MAUTHNERÉK, BUDAPEST.

MAUTHNER MAG
Központ: VII., Rottenbiller-u. 33. - Fióküzlet: IV., Kossuth Lajos-u. 4.

Nagy főárjegyzék, mely növényárjegyzéket is tartalmaz, ingyen és bérmentve.
a Ferencrendiek templomával szemben.

SZENT
Gellért
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet, hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet

kal: „Oda repülj magyar testvér! keletre, a turáni népek felé és ott hirdesd, hogy *a magyar igazság hívja őket.*"

A közönség szivesen fogadta ezt a felhívást, de még szivesebben fogadta

GEGUS DÁNIEL

ny. főkapitányhelyettes felszólalását, aki a *háború mártir asszonyaihoz hasonlította* Endresz Györgynét, mert valóságos martiromság volt az a néhány nap, amit hős férjéért remegve, aggódva töltött el. Endreszné éltetésében már az egész közönség vett részt és körülrajongta szeretettel a bátor magyar repülő nejét.

Általános figyelem és érdeklődés közt állott fel

ENDRESZ GYÖRGY,

az ünnepelt és egyszerű, kedves szóval köszönte meg az ünneplést pilótatársa, *Magyar Sándor* és mecénásuk, *Szalay Emil* nevében, azzal fejezve be szavait:

— Budáról indultam, Budára tértem vissza!

Képzelhető, hogy mi, budaiak, micsoda örömmel tapsoltunk e szavaknak és éltettük azt, aki elmondotta. Mindenki csak azt sajnálta, hogy ez estén Magyar Sándor Szekszárdon, Szalay Emil pedig Győrött a rokonainái tartózkodott.

Az ünneplő közönség későn éjfélutánig maradt együtt, a fiatalság táncra perdült és megtáncoltatták még Endresz Györgyöt is, akiről kiderült, hogy amilyen kiváló pilóta, olyan pompás táncos is.

Az ünneplők között volt *Prodam* Guidó, a legrégibb repülők egyike is.

Sz. J.

Fürdőügyi ankét

A Budai Társaskörben a *Hoor Tempis* Mór dr. elnöklése alatt lefolyt és *Kapcza* Imre által rendezett ankéton sok minden oldalról megvilágították a fürdőügyet és idegenforgalmat, de az előadók között feltétlenül nagy érdeklődésre tarthat számot az alább közölt előadás.

A külföld imádása

Előadta: dr. **Szentirmai** Imréné, a székesfővárosi törvényhatósági bizottság tagja.

Az ankétot vezető elnökségnek az a határozott kívánsága, hogy női mentalitás is kifejezést nyerjen a fürdőügyi vitában. De ebben a kérdésben nincsenek különleges női szempontok. Az eddigi felszólalók kifejtették azokat a módokat és eszközöket, amelyek kellő pénz segítségével fürdővárossá alakítják át a főváros budai részét. Ezért néhány olyan ötletet szeretnék felvetni, amely nem kerül anyagi áldozatba. Bizonyos, hogy Budapestnek gyógyerejű forrásai vannak, ezt tudós orvosok döntötték el. A klimája is egészséges. Nem elég azonban valamely igazságot felfedezni, azt át kell vinnünk a köztudatba. De, amikor propagandát csinálunk Buda világfürdőnek, szembetalálkozunk egy óriási akadállyal: — ez a *magyarok szeretete, imádata a külföld iránt.* A politikus külföldön keres mintát, a bibliofil a külföldi írókat olvassa, az üdülésre vágyó a külföldi fát, vizet, hegyet szebbnek látja a mienknél. Ezt a különös rajongást a magyar ember két nemzeti jellemvonása: a lojalitás és lovagiasság magyarázza meg. A főurak és a köznemesség hozzáidomult az udvar levegőjéhez hűségből és galantériából, megszokta, megkedvelte azt, ami idegen. Ez ellen kell küzdenünk és arra kell bírnunk mindenkit, hogy szakítson a külfölddel és maradjon itthon. Rengeteg pénzt visznek külföldre, Karlsbadba, Abbaziába és más üdülőhelyekre. Nem olyan nagy boldogság a külföldi tartózkodás, mint ahogy sokan elképzelik. Nincs meg az otthoni kényelem, hiányzik a jó koszt, a kedves emberek, a jó társaság. Az itthonmaradásra mutassanak példát a születési-, a pénz-, a szellemi-arisztokraták. Ha ők sütkéreznek az élet napfényében, vegyék ki a kötelességteljesítésből is a részüket, rendezzenek itt, Pesten mulatságokat, bálokat, garden-partykat és itt költse el mindenki a pénzét. De ez még nem elegendő. Szükséges, hogy az orvosok a betegeknek rendeljék a budai fürdőket. Minden betegséget, amit csak lehet, gyógyítsanak budai forrásvízzel és fürdővel. Ezenkívül írjanak az orvosok élénk, eleven, érdekes cikkeket, könyveket a budai hővizekről. Nem holmi érthetetlen orvosi nyelven, hanem könnyen érthető, stilusban, leírva a preventiv intézkedéseket, a betegség tüneteit és a gyógykezelés módját. Ha a betegek meggyógyulnak és a gyógyulásnak híre megy, megszületik az emberek lelkében az a hit, amely Lourdes búcsújáróhelyet olyan gazdaggá és híressé tette. Szentül kell hinnünk a források gyógyító erejében, másokat, mindenkit meg kell győznünk erről és, ha valamennyien át vagyunk hatva attól, hogy a budai források rendbehozzák egészségünket, akkor az egészségért, a legdrágább kincsért, minden áldozatra hajlandók vagyunk. Az a főgondolatom, hogy senkinek másnak, idegennek a segítségében nem bízhatunk, csak egyedül önmagunkban. Segíts magadon és az Isten is megsegít. Amikor a nemzetek sorsdöntő órák életveszélyes pillanatait élik, rendesen feleszmélnek közönyükből, fásultságukból és a legnagyobb lelkesedéssel kezdenek hozzá a bajok orvoslásához. Így volt ez Bessenyei György idejében és a szabadságharc előtt is, a nemzeti érzés mindennél erősebbé vált a magyarok lelkében. Most is itt van a veszély és csak önmagunkban bízhatunk. Erős meggyőződéssel hiszem, hogy ebben az élet-halál küzdelemben összefogott erővel ki fogjuk vívni a diadalt.

Budai titok

Megmagyarázom, hogy merre van a világhírű *Hunyadi János* keserűvízforrás. Ha végigmegyünk a *Péterhegyi-úton,* jobbról esik a *Boldizsár-út,* a *Neszmélyi-utca,* a *Mikes Kelemen-utca* s egy-két dülőút után érünk a *Poprádi-útra.* Ott van a Hunyadi János keserűvízforrás, mely egyetlen és páratlan a világon. De ne adja az ég, hogy valakinek külföldről ismerőse jöjjön, aki megnézné ezeket a forrásokat, mert — ki tudná megmondani, hogy ez az istenáldotta hely merre is van?

Karlsbadban az egész város gyújtópontja a forrás. Minden ennek a szolgálatában épült. Nálunk poros, piszkos dülőutakon juthat csak el a keserűvízforrásokhoz az ember, valahol a város végén is túl, túl a kelenföldi pályaudvaron. Pedig a Hunyadi János keserűvízforrás van olyan nagyhírű, van olyan gyógyerejű, mint Karlsbad.

Itt nincs park, Kurhaus, Wandelhalle, Hotel, de még egy pad sincsen itt, ahol a kíváncsi forráskutató fáradságos útját kipihenhetné. Itt nincs semmi, ami ezt a helyet megkedveltetné. De nincs annak nyoma a városházán sem, hogy ott valaha valaki e világhírű kincsnek méltó keretbe való foglalására gondolt volna. Nincs róla semmiféle akta és nálunk csak az aktákat intézik el — 8—2-ig délelőtt. Délután be van csukva a városházi aktagyár.

Pedig, ha néhány évtizeddel ezelőtt a városházán ráeszméltek volna, hogy itt a budai föld micsoda világraszóló kincseket rejt s ott megfelelően berendezkedtek volna, akkor ma már százezer idegen keresné fel ezt a gyógyforrást és sok-sok millió jutott volna a polgárság zsebébe. És vontak-e valamikor valakit felelősségre ezért a mulasztásért? Nem hiszem.

Hanem megfúrták a Vársoligetet rettenetes mélységre, ahol megtalálták a Budáról fokozatosan mind mélyebbre húzódó hévvizek egyikét — ahogy azt Schafarzik tanár a Hollós Mátyás Társaság fürdőügyi ankétjén kimutatta — és csináltak egy új fürdőt, szépet, nagyarányút, hasznosat, de amelyhez hasonló van Európában néhány száz. Mindig csak a fürdővizet keresték, amilyen ezrével van és soha az *ivókúrára alkalmas* gyógyforrásokat, amelyek a világhírt adják. *(D. P.)*

Kiklopsz falak. Budának szerencsés fekvése az elhibázott útépítés révén csúfságára van, mert, amikor még nem mertek merész utakat építeni, de a polgárság költségesebb palotákat emelt a szűk utcákban, megromlott a szabályozás lehetősége. Most aztán már számolni kell az adott helyzettel és így állanak elő azok a lehetetlen, dísztelen törések és lejtők, amiken a város csak egy módon tud segíteni: kiklopsz falak építésével. Mert egy helyen, valahol, csak megjárja, de mindig csak ez, — primitív hatást kelt. Most, hogy a Rózsadombra vívő szerpentin út kiépült régen és a Rózsadomb egész úthálózata átépítés alá kerül, de a hegyvidéken máshol is kénytelen ezzel a város számolni — szóvá kellett tennünk újból, nehogy divattá váljék szép Buda csúfságára. A Magyar Mérnök és Építész Egylet már írt ki pályázatokat, melyek ezt a Margithídra meredő falszörnyeteget hivatva volnának architektónikusan kikényezni, csakhogy ez már eső után köpönyeg. Nálunk mindig utólag jönnek a jó gondolatok és minden üdvös eszmével lekésünk. Öreg, nagyszakállú emberek lesznek már az unokáink, amikor ismét sor kerül e szerpentin útra, amit most jól-rosszul elintézett a város a maga részéről. Addig is befutja a fal tövébe ültetett vadszőlő és fátyolt von az idétlen falra, mintha maga is szégyellené, hogy rettenetes költséggel csak ily primitív dolgokat alkotnak a világvárosnak induló Budapest urai. Azt a tanulságot mégis le kell vonni ebből, hogy előbb kell az eszményi pályázat s csak ennek birtokában adható ki a vállalkozás.

A Margitszigeten egy nyilvános mérlegen ez a felírás díszeleg: „Először felállani a talapzatra, a kezeket leereszteni, nyugodtan állni, azután 10 fillért bedobni." Megkíséreltem, hogy pontosan kövessem ezt az utasítást, de sehogy sem sikerült. Ha kezeimet leeresztettem és nyugodtan álltam, nem tudtam bedobni a 10 fillért, ha bedobtam, nem tudtam leereszteni a kezeimet. Kénytelen voltam más mérleget keresni.

Így lehetett volna! Andrássy Gyula grófi, a volt külügyminiszter és magyar miniszterelnök mondotta volt akkoriban, amikor a *Sugár-utat* (mai Andrássy-út) tervezték, hogy Budapestnek több a szerencséje, mint vezetőinek az előrelátása, mert Európa legforróbb kénes gyógyforrásához vezet az új Sugár-út, amelynek külső részére villaszerű házakat terveznek. Minden villa kész hotel lesz, ahol megszállhatnak a reumás orosz nagyhercegek, mert a gyógyforrás vizét bevezetik minden villába és otthon végezheti kúráját mindenki télennyáron. Ez a jóslás nem vált be. Az artézi forró gyógyvizet nem vezették be a villákba, pedig fűthetné az egész Andrássy-utat, ami igazán nem lett volna nagy dolog és így elmaradtak az orosz nagyhercegek is. — Hát Budán? — ahol lépten-nyomon van hővizű forrás. Igaz, hogy azokhoz nem vezetnek sugárutak, mintahogy az új Boráros-tér—Lágymányos híd tengelyében sem akar építeni a keserűvíz-forrásokhoz vezető sugárutat a város. Pedig egy egész város szebb és biztosabb fejlődése függ attól, — no — és a fürdőügy nagy kérdése is.

Gyakorlati tanácsok

A hozzánk intézett kérdések közül néhányra most választ találunk a „Természettudományi Közlöny" legutolsó számában s a lap szíves engedelmével alábbiakban közöljük azokat.

Fürdőkád tisztítása. A fehér zománccal bevont fürdőkádon a lerakódás nagyrészben a vízből kivált kalciumkarbonát, amit legkönnyebben sósavval lehet leoldani. Melegítés a hatást gyorsítja. Előfordul az is, hogy hozzákeveredett szerves eredetű tisztátalanságoktól a réteg jobban tapad és ellentáll a tisztításnak. Ekkor lehet mechanikai eszközt is segítségül venni. Igen jó ebben a tekintetben a „Vim"-nek nevezett finomszemcséjű tisztítószer, mely nem karcolja meg a zománcot. Szódával nem ajánlatos a tisztítás, mert a szóda, ha kis mértékben is, a zománc üveganyagát támadja meg. *Dr. V. L.*

Vasrozsda eltávolítása. Vastagabb rozsdaréteget eltávolíthatunk tömény stanno-(ón)klorid oldatba való bemártással s abban huzamosabb ideig való áztatással. Ez az áztatási idő a rozsda vastagsága szerint néhány órától egy egész napig is terjedhet. Azután a tárgyat vízzel, majd ammoniákkal le kell mosni és megszárítani. Lehet használni stannoklorid oldatot is, valamint ammoniák helyett szódát. Rózsdatisztítás céljából használható az abszolut borszesz és krétapor, vagy pedig a petroleum is. Rozsdásodástól megóvjuk bizonyos tekintetben a vastárgyakat, ha tisztítás után vazelinnel, viasszal, vagy zapponlakkal vonjuk be. Az utóbbi igen gondos tisztítást, jártasságot és pormentes levegőt igényel. Sokszor elegendő, ha a tárgyat mészvízbe mártás után jól megszárítjuk. Bevonhatjuk 1 s. r. paraffinnak 200 s. r. benzines oldatával is. Kielégítő védelmet nyújt azután a jó fémbevonat, így a cinkezés, ónozás, nikkelezés, krómozás, ezüstözés és aranyozás, stb.
Dr. M. V.

KIRÁLY-FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1. nőknek hétköznap d. u. 2—7.
Ivókúra!

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM
Kitünő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

Még egy 3 szobás és néhány 2 szobás lakás hallal, modern ktvitelben (központi fütés, melegvízszolgáltatás, gőzszárító, stb.) öröklakásként vagy évi bérért kapható a Vérmezőre nézö Attila-utca 95-99. számu társasház szövetkezet palotájában. Farkasrét Hóvirág-u. és Torbágyi-út között ujonnan parcellázott 18 drb. 140-170 négyszögöl nagyságu telkek déli lejtővel jutányosan esetleg részletre kaphatók. Ugyancsak Pusztaszeri-uton kilátással a Margitszigetre 300 négyszögöles gyümölcsfákkal beépitett telkek eladók. Bővebb felvilágositást nyujt:
STILUS ÉPITŐ R.-T.
irodája. Telefon: Automata 557—44 és 558—36.
A farkasréti telkek ügyében a helyszinen is lehet értekezni

BELLEVUE
SZÁLLODA
ÉTTERMEIBEN
ÉS TERASZÁN ESTE
TÁNC
Elsőrangú koncert- és tánczene Európa előkelő restaurantjai között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 5 pengős. Déli menü 2.50
Asztalrendelés: A. 528-48.

Hungária
rádium tartalmú lithiumos gyógyforrás Budán, Erzsébethidnál
IVÓ-KÚRA
nyitva; reggel 7 órától este 6-ig.
Szénsavval telitve!
HARMAT-VIZ!

Még a pestiek számára is
meglepetés
billiárdverseny és sakkverseny termeivel, az újonnan átépitett kávéház, I., Alagut-u. 3. (Szinkörrel szemben,) Pompás FAGYLALT-ja közismert.
A kávéház emeletén külön termek
Philadelphia

Pajtikám, ne feledd
Sipos halászkert
BUDÁN III., Lajos-utca 46. Kellemes, izletes, figyelmes

Schubert barátja, a budai báró

Írta: **Sebestyén Ede**

Ezernyolcszáztizennyolcban korán kezdődött a nyár. *Esterházy* János Károly gróf sietve hagyta ott Bécset s feleségével, gyermekeivel és *Schubert* Ferenc zongoratanítóval magyarországi birtokára, Zselészre utazott.

A fiatal zenetanító órákat töltött el napjában *Mária* és *Karolin* grófkisasszonyok tanításával; az ötesztendős fiucskával nem volt dolga, az nem tanult még. Amikor ráért, zongorán kísérte a grófné és a kisleányok meg a gróf énekét, mert igen jó hangú és tehetséges énekesek voltak valamennyien.

Eleinte kissé egyhangúak voltak a házi hangversenyek. De rövidesen új vendég érkezett, aki egyszerre fölélénkítette a házat és a hangversenyeket.

Az új vendég: *Schönstein* Károly báró, Bécsből jött. De nem bécsi ember volt, hanem *Budán* született, csupán a hivatala volt Bécsben, a magyar udvari kancelláriában.

Egészen fiatal volt még: mindössze huszonkét esztendős, a zenetanító pedig huszonegy. Nagyon muzikális ifjú, szépen zongorázott és igen kellemes világos baritonhangja volt. A grófék nagyon szerették. Bécsben gyakori vendég volt a házuknál és Zselészen is sokáig vendégeskedett náluk.

Schönstein báró olasz dalokat és áriákat énekelt a családi hangversenyeken. Mindenkit meghódított tiszta csengésű, erőteljes, de mégis lágy hangjával és előadásának egészen különös bájával. Minden szereplése biztos sikert jelentett.

Schubert, aki nagyon rokonszenvesnek találta, megmutatta neki néhány új dalát, amelyet Zselészen komponált. A bárónak nagyon megtetszettek a dalok. Másnap előadott közülük néhányat Schubert kíséretével és igen nagy sikert ért el a szerzőnek is.

A két ifjú nagyon megbarátkozott. A báró nem akart többé olasz dalt énekelni, csak új barátjának a szerzeményeit. Fanatikusa lett Schubertnek. A melegszívű, finom érzésű, természetes előadású fiatalember született Schubert-énekes volt s a közös siker holtig tartó barátságot font közöttük.

*

Az előkelő főuri szalonokban egészen más alakban jelent meg az ifjú báró ősszel, mint ahogyan tavasszal elbúcsúzott. A *canzonek* és *canzonetták* dalosa átalakult a *Lied* apostolává. Hiába kérték az azelőtt ellenállhatatlan női pillantások az édes, mézes olasz dalokat és a bravuros áriákat; ha dalra nyitota száját az ifjú énekes, csak németet dalolt, legtöbbször Schubert-dalt. Ő ismertette meg a dalok igazi krémjét a társadalom képzelt krémjével.

Schönstein báró rövid idő mulva megismerkedett Schubert egész baráti körével, sok szalonba pedig ő vezette be a zeneszerzőt. De már előbb bemutatta őt mindenütt, mert a dalait hamarabb vitte el, mint őt magát. Most már egészen közös volt a társaságuk. *Schwind* Móric ismert rajzán, amely *Spaun* József vendégkoszorúját örökíti meg, Schubert mellett Schönstein báró is ott van és még néhány magyar barátjuk.

Schubert igen nagyra tartotta fiatal barátjának zenei és ének-tehetségét, de a barátságnak még jobban örült. Érezte, meg kellett éreznie, hogy ez a lelkes apostol nem csupán ajtókat nyit meg előtte, hanem sziveket is. Tartózkodó, szinte félénk természete szükségessé tette, hogy ilyen ragaszkodó, megértő, művészlelkű és befolyásos barát csatlakozzék hozzá. A kölcsönös vonzalom állandóan erősödött közöttük és Schubertnek egyre nagyobb gondot okozott, mivel mutassa meg háláját és nagyrabecsülését a legméltóbb módon. Sokáig várt az alkalomra, de végül megjött.

Schubertnek volt egy régi ismerőse, akivel gyermekkorában együtt volt az udvari templom énekkarában. Vagyis együtt voltak *Sängerknabe*-k, Ez a fiatalember — *Randhartinger* Benedek — titkára volt a huszas évek elején *Széchenyi* Lajos grófnak, *Zsófia* főhercegnő udvarmesterének. Schubert meglátogatta egyszer a hivatalában s az asztalán észrevett egy verseskönyvet, amelynek szerzője egy *Müller* Vilmos nevű német költő volt. Amikor a gróf behívata a titkárt, Schubert belenézett a könyvbe, elolvasott néhány költeményt és elrohant. A könyvet magával vitte. Hazafutott, nekiesett a költeményeknek és néhánynak a zenéjét még azon éjszakán leírta.

Ebből a könyvből készült a „Schöne Müllerin" dalciklus. És ennek a dedikációjával tisztelte meg Schubert az ő barátját és apostolát. A munka 1823. őszén készült el és 1824. márciusában jelent meg, Schubertnek nagy dicsőségére és barátjának nagy büszkeségére.

Az 1824-ig év nyarát ismét együtt töltötte a két jóbarát Zselészen. Schubert most már egyenesen a bárónak komponálta dalait, az ő hangjához, az ő eladásmódjához és temperamentumához igazodott s ezekkel a dalokkal még jobban megnyerték a hűvös grófi házaspár tetszését.

Schubertnek igen termékeny nyara volt ebben az esztendőben és a báró mindig a háta mögött állt, hogy ami kész munka a költő kezéből kikerül, azt nyomban hallgatóság elé vigye. Az ő erőteljes fellépésének az eredménye volt az, hogy Esterházy gróf megkérte Schubertet, foglalkozzék majd leányai tanításával Bécsben is, ha visszamennek. A két jóbarát együtt távozott Zselészről október közepén. Schubert megsebzett szívvel, mert Karolin grófkisasszony, akit már az első látogatás óta imádott, nem akarta tudomásul venni és viszonozni gyöngéd érzelmeit...

*

A báró humoros levélben számol be Esterházyéknak a Bécsbe utazás kényelmetlenségeiről.

— Utunk túlnyomóan nagy részét Morfeusz karjaiban ringatózva tettük meg, amit csak az első estén szakított meg a sötétség, mivel állandóan aggódtunk, hogy kocsink fölborul. Noha az előfogatos ló a hibás patkolás miatt megsántult és Verebélyen újra kellett patkoltatnunk, az első napon mégis eljutottunk Diószegig... Nem nagyon kívántunk aludni s az estét kártyázással töltöttük. (Tartival és mariagezsal.) Másnap jókor útnak indultunk és tíz órakor Pozsonyba érkeztünk, ahol csak addig időztünk, amíg lovakat váltottunk... Délután négy órakor már a nagy székvárosban voltunk...

Schubert magával hozott Zselészről egy gulyásreceptet. Nagyon megszerette ezt az ételt, amelyhez gyakran volt szerencséje. Akkor csak a cselédek ették és az ő konyhájukról élelmezett zeneszerző, Bécsben karriert csinált. Schubert gyakran rendezett gulyásestet az ismerős családoknál, persze a magyaroknál: *Laszny* Miklóséknál meg *Pintericséknél,* ahol ilyenkor egész magyar baráti köre hivatalos volt.

*

Amikor Schubert első és egyúttal utolsó hangversenyére készülődni kezdett, Schönstein báró minden követ megmozgatott, hogy minél nagyobb sikert biztosítson neki. A költő életének utolsó tavaszán volt ez és arról volt szó, hogy a nagy siker megjavíthatja egészségi állapotát. Nem így történt. A siker nem maradt el, de jobbulást nem hozott. Már késő volt... A báró a legnagyobb önfeláldozással ápolta barátját, de ezzel nem késleltethette a végzetet, csak enyhítette a halódó költő szenvedését.

Schubert halála után sokáig nem dalolt a gyászoló barát. De utóbb ráeszmélt, hogy nem némulhat el egészen, hogy dalolnia kell és tovább hirdetni a holt költő nagyságát. Gyakran megtörtént, hogy az érzékeny lelkű ember az emlékek hatása alatt énekközben zokogásra fakadt és utána a hallgatósága is.

Úgy érezték, hogy a sokat szenvedett, korán meghalt költő szelleme ott lebeg közöttük...

SZENT IMRE
GYÓGYFÜRDŐ
(RÁCFÜRDŐ)
Erősen radióaktiv és rádiumelemet tartalmazó természetes 42⁴ C⁰ földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Személyi hírek

HENNYEY VILMOS dr. ny. államtitkár, Radegundba utazott és ott marad augusztus hó végéig.

WIRTER LÁSZLÓ dr. volt nemzetgyűlési képviselő súlyos gyomorbajjal ment szabadságra Hont megyébe, a Kemence község melletti *Csarna-pusztára.* Augusztus 1-én átköltözött a Maros-utcából az Új Szent János kórház mögötti *Tarpatak-utca* 1. szám alatti villába.

ROTTENBILLER FÜLÖP dr. államtitkár visszatért Svájcból, ahol St. Moritzban töltötte szabadsága egy részét, de a pénzügyi zárlat hazatérésre kényszerítette.

SAGMÜLLER JÓZSEF, prelátus-plébános Reichenhall-ból visszatért.

CSOHAY GÉZA póstatanácsos a Balaton melletti nyaralásából visszatérve, ismét átvette a Budai Társaskör irodájának vezetését.

GALLINA FRIGYES dr. tanácsnok, szabadságát a Tátrában tölti.

KOVÁCSHÁZY VILMOS visszatért Balaton-Györkön töltött szabadságáról, hogy az idegenforgalmi ügyeket intézze.

Idegenforgalom

SIR IBRAHIM őfelsége, a jahorei szultán e hó 8-án Budapestre érkezett és megtekintette Buda nevezetességeit. A szultán szűk kísérettel, feleségével, aki angol nő, saját autóján érkezett a fővárosba. A mohamedán-magyar kulturkomité és a budai izlamita felekezet küldöttségét fogadta és melegen érdeklődött a magyar muzulmánok ügyei iránt.

SEKKI ARSZLAN herceg, népszövetségi delegátus, a muzulmán világszövetség elnöke, meleghangú üdvözlő táviratot küldött *Husszein Hilmi* efendi budai muftinak megválasztása alkalmából.

I. ZOGU albán király és a *bécsi egyiptomi kir. követ* is táviratilag üdvözölték a budai izlám vallásközséget és a mohamedán kulturkomitét.

RAVASZ cukrász
I., KRISZTINA-KÖRÚT 15
Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

Az új hidakról nyilatkoznak a *főpolgármester,* a *polgármester* és a *Közmunkák Tanácsának elnöke* a *Közlekedési Tudósító* című szaklap legújabb számában. *Ripka* Ferenc főpolgármester nagy örömmel üdvözli a székesfővárosnak ezeket az új közlekedő útjait és Isten áldását kéri azokra, akik majd használni fogják. — *Sipőcz* Jenő dr. polgármester gyakorlati alapon szól hozzá a tárgyhoz s a két új híd városfejlesztő hatásának perspektiváját vetiti elénk. A kelenföldi és az óbudai síkságon — írja — a főváros jövőbeli fejlődése során a lakosság nagy tömegeinek elhelyezése várható, mint ahogyan annak idején a *Ferenc József-hid* a Kelenföld mocsaras mezőin egészen új városrészt teremtett. — *Rakovszky* Iván, a *Közmunkák Tanácsának* elnöke kifejti nyilatkozatában, hogy a székesfőváros vérkeringése és idegrendszerének munkája tökéletlen lesz mindaddig, amíg ez a két híd el nem készül. — *Márkus* Jenő dr., a *Beszkárt* helyettes vezérigazgatója, a két új hídnak Budapest közlekedési rendszerében való nagy hivatását ismerteti.

Muzeumot létesítettek ismét Budán, még pedig a Halászbástya tornyaiban. *Horváth* Henrik dr., a Fővárosi Muzeum őre, a kitünő műfordító és a nagy agilitású *Pacher* Béla megbízásából összegyűjtötték Buda és Pest kőemlékeit a török hódoltság előtti korból s ezt az anyagot a bástya építésekor talált épületszobrokkal, fegyverekkel, koponyákkal és egyéb leletekkel kiegészítve, muzeálisan elrendezték. Az új gyűjteményt szeptemberben nyitják meg.

A kenyér nélküli tanítók mellőzése és az elemi iskolai osztályok túlzsúfoltsága ellen szólalt föl a közigazatási bizottság legutóbbi ülésén *Gaár* Vilmos nyugalmazott kuriai bíró. Azzal kezdte, hogy az elmult iskolai év elején hadviselt tanítók támogatást kértek tőle és pártjától, hogy juttassák őket helyettesítéshez, vagy ideiglenes megbízatáshoz. Az ügyosztály akkor azt mondta, hogy semmit sem adhat nekik. Ez nincsen egészen így. A főváros iskoláinak számos osztályában olyan sok gyermek szorong, hogy egyrészt előmenetelük, másrészt egészségük nincs tökéletesen biztosítva. Ha az ügyosztály az ilyen iskolákban párhuzamos osztályokat állit föl a túlzsúfoltság megszüntetésére, akkor az állástalan hadviselt tanítókból sokat elhelyezhet. A kulturális kiadásoknak erre a többletére akárhogyan meg kell találni a fedezetet.

Az Autóbuszüzem idegenforgalmi kocsikat is fog járatni, valószínűen már szeptembertől fogva. Ezidő szerint kizárólagosan az *Ibusz* járat ilyen kocsikat, de *ennek a szerződése lejár,* másrészt pedig az új autótörvény is megszünteti ennek a forgalomnak a monopolisztikus jellegét. A jövőben tehát *bárki járathat idegenforgalmi autocart,* természetesen hatósági engedelemmel. Ezért akar vele foglalkozni az Autóbuszüzem is. A székesfővárosnak az Ibusz-szal kötött szerződése jogot ad hozzá, hogy az autocarokat öt év leteltével megváltsa, tíz év mulva azonban ingyen menjenek át az autocarok a székesfőváros tulajdonába. Most azt kell majd az illetékes hatóságoknak eldönteniök: megváltsa-e a főváros az Ibusz kocsijait, vagy pedig saját kocsijaival kezdje meg az Autóbuszüzem az idegenek szállítását?

Cukrász-razziákat végeznek legújabban a székesfővárosi tiszti orvosok és főleg a kis cukrászdákat és fagylalt-készitőket tartják állandóan szemmel, amit indokol a sok fagylaltmérgezési eset. A *legális cukrászok,* kávésok nemcsak nem vették ezt zaklatásnak, hanem meg is köszönték és kérték az ismételt vizsgálatot. Azonban a *kis* cukrászoknál *lehetetlen állapotok* vannak ezen a téren. A tiszti főorvos jelentése szerint a tiszti orves bement egy cukrászüzletbe, ahová abban a percben lép be a cukrászsegéd, aki a ház közös W. C.-jéről jött. Vízvezeték azonban nem volt a W C.-ben s az üzletben és így a cukrászsegéd nem mosta meg a kezét, hanem *tovább készitette a fagylaltot.* Hihetetlen a szenny és piszok. A kiscukrászok egy része és az alkalmi árusok, a *budapesti cukrászipar jóhirét veszélyeztetik,* mert főleg ők azok, akik romlott fagylaltot árusítanak. Az ilyen fagylaltnak a tápértéke semmi és azonfelül nem más, mint fagyasztott szenny és piszok. Igy történhet, hogy egyetlen vasárnapon 5000 megbetegedés is előfordulhatott.

Nem bontják le a Rudasfürdő tűzfalát, legalább egyelőre nem. A közgyűlés már tavaly megszavazott erre a célra 300.000 pengőt, amiből egyuttal a fürdő igazgatósági épületét is átépitették volna. Ezt a tervet kénytelen a főváros félretenni, mert a mostani pénzügyi helyzetben nem tudják a háromszázezer pengőt előteremteni.

Az első benyomás fontosságával mindenki tisztában van. Fontos ez különösen az idegenforgalom terén, ahol az idegen leginkább az első impressziók után ítél meg egy várost. Ezt csak azért irtam ide, mert az utolsóelőtti számban *Blum* György úr nagyon helyesen fejtette ki, milyen rossz gondolat volt az autós idegeneket a nagyszerű bécsi országútról az egészen kisvárosias Óbudán át a belterületre hozni. De ez még nem minden! Mert legyen az idegen bármilyen jól felszerelve térképekkel és kapja a legbővebb információkat a bécsi vagy egyéb külföldi idegenforgalmi irodákban, nem valószínű, hogy csak egy is közülük tájékozódni tudna már a Zsigmond-utca—Margit-körút sarkán is! De itt van a baj. Az idegen természetszerüleg az egyik rendőrtől igyekszik némikép útbaigazítást kapni. De sajnos, ez csak igyekezet marad! Mert, bármilyen nagyszerűen is vannak közlekedési rendőreink kiképezve, az idegen nyelvek terén bizony egy kicsit még vissza vagyunk maradva! A közlekedési rendőreink nem fognak egyik napról a másikra idegen nyelvet megtanulni, de azért legsürgősebben segíteni kellene ezen a bajon. Nem kell ide nagy beruházás, hanem egészen egyszerűen egy tábla és két-három útjelző nyil. Az idegenek, minthogy csak egy út áll rendelkezésükre, a legnagyobb könnyedséggel eljutnak a Zsigmond-utca—Margit-körút sarkáig. De itt már kezdődnek az útelágazások. Ide tehát egy táblát kellene állitani a Margit-híd felé mutató nyillal, ahol a magyaron kivül három nyelven ezt a szöveget olvashatnák: „Mindennemű felvilágositások (hotel, autocar, stb.) a Menetjegyirodában, Vigadó-tér." Ezt a táblát aztán a Személynök-utca sarkán, a Kossuth Lajos-téren, Akadémia-utcán, Ferenc József-téren, valamint a Mária Valéria-utcán is felszerelnék és igy az idegen az egyik legszebb városrészen, a Parlament előtt elhaladva, a legnagyobb könnyedséggel érne el a Menetjegyirodáig, hol egy tisztviselő avval volna megbízva, hogy ezeknek az érdeklődőknek felvilágositást adjon. Jó megoldás volna az is, ha az idegeneket ilymódon az Oktogon-térre vezetnék és ott külföldi példára egy informáló pavillont állitanának fel. Ilyen és hasonló megoldás ezer is kínálkozik és csak egy kis praktikus érzék, na meg jóakarat szükséges ahhoz, hogy gyönyörű fővárosunk e téren se maradjon el a modern nyugati metropolisok mögött.

Dembitz László

Öt évig eltart az Ördögárok beboltozása, amelyet évekkel ezelőtt megkezdtek, majd abbahagytak, az idén pedig ismét folytattak. Az illetékes ügyosztály szerint ezen a nyáron háromszáz méter hosszúságban végzik el a munkát és őszre már túl lesznek a Hadapród-utcán. A még hátralevő két kilométer hosszú szakasz egyelőre beboltozatlan marad, illetőleg csak lassúbb tempóban folytatódik rajta a munka, mert a fővárosnak kevés pénze van rá. Hivatalos nyilatkozat szerint öt esztendeig tart a befejezése.

A Gellért-tér rendezése régi vágya a Kelenföldnek. Ezt a teret igy meghagyni mai állapotában nem lehet, ezen változtatni kell, ezt tanulmány tárgyává kell tenni, — mondotta egyik legutóbbi nyilatkozatában *Borvendég* alpolgármester, aki reméli, hogy a közeljövőben az erre vonatkozó javaslat meg is történik. Ebben az esetben a villamosközlekedés is meg fog javulni, addig is azonban a Beszkárt figyelmét fel fogja hívni arra, hogy a lehetőség keretein belül a villamosközlekedést a Gellért-téren sűritse.

A Fővárosi Iparos Dalárda Egyesület tízéves jubileuma alkalmából augusztus 15-én és 16-án országos iparos-dalosversenyt rendeznek harminckét vidéki daloskör közreműködésével. Az ünnepséget 15-én reggel 8 órakor kezdik a Bazilikában tartandó misével, utána díszközgyülés a Kereskedelmi és Iparkamarában *Becsey* Antal elnöklésével. A dalosok délután az Országzászlóhoz vonulnak tisztelegni és megkoszorúzzák a négy szobrot. Másnap reggel már 8 órakor megkezdik a dalosversenyt a Zeneművészeti Főiskola nagytermében. Nehezebb és könnyebb műdalokat, népdalokat és vegyeskarokat adnak elő. Délután a Margitszigeten, a polopályán folytatják a versenyt, amelyben *ezerötszáz dalos vesz részt.* A nagyszabású művészi mérközés nagyobb díjait *Horthy* Miklós kormányzó, továbbá a *közoktatási, honvédelmi* és *kereskedelmi miniszterek,* a *székesfőváros,* a *Kereskedelmi* és *Iparkamara* és az ipartestületek adományozták. A verseny gondolata *Farkas* Lajosé, a dalostársadalom kiváló vezető alakjáé, a rendezés is az ő elgondolása szerint történik *Szabó* István karvezető közreműködésével.

Magyarvár a Boszporusz partján

Ismét nagybecsü ereklyét talált külföldön PALÓCZI EDGÁR

Százharminnyolc év előtt, 1793. október végén érkezett *Budára I. Ferenc* leirata a nádorhoz, amelyben értesiti fiatal testvérét, hogy *Tóth Ferencnek,* a francia forradalom miatt emigrált *Francois Baron de Tott*-nak, visszaadja ősi magyar nemességét, amelyet atyja *Tóth András,* a II. Rákóczi Ferenc nemes apródjából a francia huszárság egyik megalapitójává lett vitéz magyar lovastiszt annak idején elvesztett. Ekkor tért vissza ősei földjére Tarcsafürdőre a XVIII. század egyik legérdekesebb magyarja, a *Suezi-csatorna* tervezője, a *Dardanellák* és a *Boszporusz* megerősitője, a török haderő újjászervezője: *Tóth Ferenc báró,* a világhirre szert tett *Mémoires sur les Turcs et les Tartares* szerzője, akinek életrajzát 1916-ban *Palóczi Edgár* tollából díszműként adta ki a *Vörös Félhold támogatására alakult* országos bizottság.

Tizenöt éve kutatják azóta Franciaországban eredménytelenül a zseniális *Tóth Ferenc báró* arcképét, amely úgylátszik — leveleskönyvei kivételével — összes többi értékeivel a francia forradalom viharának esett áldozatul.

A stiriai *Tobelbad* fürdő régi Kurhausában a hildburghauseni bibliográfiai intézet egyik százéves acélmetszetsorozatában most *Palóczi Edgár* megtalálta *Tóth Ferenc* báró egyik legérdekesebb alkotásának, a Boszporusz-menti *Magyarvárnak* (Madjar kaleszi) képét, amelyet *III. Musztafa* szultán parancsára 1772-ben épitett *Tóth* báró és, amelyet török testvéreink épp ezért építőjéről *Madjar-Kaleszinek* neveztek el. A regényes fekvésű erőddel szemben az európai parton *Rumeli Kavak* és *Fanaraki* erődje fekszenek. A régi acélmetszet a *Madjar-Kaleszit Fort Madjar Fabiassi*-nak nevezi. A *Budai Napló* keleti összeköttetései révén talán sikerül majd a *Fabiassi* név történetét megállapitani és rávenni török testvéreinket arra is, hogy ennek az entente parancsára szintén leszerelt erődnek régi nevét használják ismét térképeiken, ahol az, a mult század vége felé veszendőbe ment.

A stiriai fürdőhelyek magyarbarátságára érdekesen jellemző, hogy a tobelbadi fürdő r. t. agilis igazgatójának, *Radó Ármin* rimaszombati szállodatulajdonosnak közbenjárására az értékes régi képet ajándékként ajánlotta fel a magyar kutatónak.

DERÉKI ANTAL

Hagyományos budai irójubileum volt az azóta bezárt óbudai Kisfaludy Színházban a pesti művészvilág kollegiális résztvételével. *Deréki* Antal, a budaiak kedves agg színész-irója ünnepelte életének 86-ik, munkásságának 62 éves jubileumát, aki megteremtette Blaháné édes-kedves magyar karjára a Buzavirágot, az Eleven ördögöt, a Kondorosi szép csaplárnét, hogy Gábor Áron ágyúöntő műhelyéről, meg a Napraforgóról és társairól ne is szóljak.. Ennek tiszteletére megtelt a szinház. Az ünnepelt aggastyán meghatva kérte közönségétől, hogy helyezze el őt a székesfőváros egyik szeretetházában. — Műsor előtt *Szávay* Gyula költő mondta az üdvözlő- és emlékbeszédet, amely telve van szépségekkel:

„Immár elnyelte Május az ifjúságnak minden szép virágát, már csak az erdő tarlójáról szedünk egy utolsó koszorúra valót, mely az érdemek útján járva, a szeretet melegszivű hajlékát készül felkeresni ma este, hogy egy hosszú művészélet végén illatos, puha rózsalevelekből hintsen álomszövő pihentető párnát a mi ünnepelt barátunknak, régi vándorunknak, az igen kedves Deréki Antalnak."

„Nem lesznek ezek számára utolsó virágok, kis unokáik majd évről-évre kitavaszodnak tövükből, mint eddig is tették. Hiszen egy évtized óta évről-évre mindig megjelenünk üdvözletünk és búcsunk szavaival, virágaival, Istennek hála, én lehettem a szónok."

„Én az a tagja vagyok az országos színészegyetemnek, akinek egyetlen szerep jutott, de azt évről-évre lejátszom becsületesen: és ez Deréki Antal jubiláris búcsúvétele, szerződésének egy újabb évre való meghosszabbitása."

„E nagy feladat végzésében öregedtem meg én — lassankint már szintén felérkezve a jubiláris tisztesség kapaszkodóira, — melyeknek áldozatot gyújtó oltárát ős szokás szerint a budai Kisfaludyak Thaliatemplomának ezek az itt hulladozó kövei szolgáltattak mindeddig, nemes közönségük szivének kidobbanó szeretetével. Prológusom első szavai őt üdvözöljék, az ösközönség képviseletét, hódolattal."

„S te, az omladozó templom egykori öreg sekrestyése, fehér aggastyán, akivel félszázaddal ezelőtt, szögfekete korodban oly igaz barátságba forrtunk, hogy azt régi szép mivoltában a futó évtizedek hosszú sora alatt sem változtattuk meg, — fogadd a te körülölelő, szerető közönséged ünneplő tiszteletének meghajlását e napon újból s fogadd a szinpad világának és felejthetetlenül gyönyörű zenéjének, a tapsviharnak egy pillanatra való kiújulását, a tapsnak, mely csak élőknek szól, s melynek sűritett szövege is csak az, hogy *„éljen!"* Éljen tehát Deréki Antal! Ez a lényeg, ezt az egy szót tartsd meg belőle, a többit vedd csak szinpadi jelenetnek."

„Nagyok és szépek voltak a te álmaid, azokban a te lelked halhatatlansága — ne is búcsúzkodjál tőle — tovább él. Ha egyik év lezárul, csak kopogtass az elkövetkezőn, ime búcsúztatóm legyen a vizum jegye; ezzel a hátralevő egész évsorozatra tárt karokkal bocsátanak be."

MÁTÉ ISTVÁN szobafestő és mázoló mester, I. ker., Attila-körut 2. Telefon: 573-55.

Bomlik a címer azon a várfalon, amely az Alagut Duna felőli bejáratától balra, a siklón túl épült bástyafalon van kirakva. Ez az országos címer a maga arányaiban talán a legnagyobb az országban, — emlékeztet a Trianon előtti időkre — és rendkivül forgalmas hely a Clark Ádám-tér, ahonnan ez a címer pompásan látható. Szines, mozaikszerű munka ez, de az idő és a talajvíz bomlasztó hatásának nem tudott ellentállani.

Fordított rend! Fordítva fejlődik ez a város. — Kivülről befelé és nem úgy, mint máshol: — belülről kifelé. A legszebb budai völgy elejére, egymással szemben egy téglavetőt és egy temetőt tettek. Ezek meg is fojtották a Hüvösvölgyet úgy, hogy megfordult és Balázs táján kezdett fejlődni és igy jött befelé. A Völgy-utca, a Páfrány-út és a Hidegkúti-út külső részén épültek a régi budai családok pompás nyaralói. Ezen már segített a város *Kozma* Jenő unszolására. — Óbuda a Római-fürdő felől fogja kapni az új ojtást. — A Naphegy is — szinte bent van a Belvárosban — és régen kellene, hogy villa villa hátán álljon itt. Ez is a tetejéről fejlődik lefelé azóta, hogy ott megindult a ház- és útépités. A Naphegy külön probléma. *Németh* Béla igyekszik ezt a problémát megoldani. — De ott van Kelenföld! Ez a csoda-város is ott nőtt ki a posványos mocsárból az új híd fejénél, holott egész Buda, a Tabán, a Viziváros olyan maradt, mint a falu. Miért nem fejlődtek ezek a részek? Valami itt nincs rendben, valami itt fordítva történt.

Kérdezzük . . .

egyik *Attila-utcai* előfizetőnk szigorú, erős megrovásokat tartalmazó levele alapján, hogy a főváros a most kiépült és belső Budának egyik legforgalmasabb útjává lett

Attila-utcában a járdaszegély köve mellett, a fák mentén *tüvesiteni akarta-e* a gyalogjáró egy részét,

vagy az utca gondozatlansága miatt *dudva nőtt* ott, mert egyáltalában nem emeli az idegenek által sürün látogatott *Bellevue* szálloda környékének képét az úton tenyésző dudva és semmiesetre sem helyezi az utcák gondozását olyan fokra, aminőt megkövetel Buda fürdőváros.

A Közmunkák Tanácsa a *Horthy Miklós-* és *Lenke-út* keresztezésénél lévő teret *Lenke-térnek,* a *Dajka Gábor-* és *Rozmaring-utca* keresztezése utáni névtelen utcát *Máderspach Károlyné-utcának,* a *Bimbó-utcából* kiinduló s az *Endrődi-utcáig* terjedő utcát *Rügy-utcának,* a *Fehérvári-útból* kiinduló és a *Tétényi-útig* terjedő utcát *Lomnic-utcának,* a *Ruszti-útból* kiinduló utcát *Préshász-utcának,* a *Nagyboldogasszony-útból* kiinduló lépcsős útvonalat *Kelenhegyi-lépcsőnek,* a *Vaspálya-utcából* északkeletre kiinduló névtelen utcát *Ugor-utcának,* végül a *Cserkész-utcából* kiinduló és a *Mongol-utcáig* haladó névtelen utcát *Kirgiz-utcának* nevezte el.

A török időkből a mecseteken kívül is voltak épületek Budán. Igy például volt török főiskola is, amelynek alapitását Szokoli Musztafa basának tulajdonitják, aki Budán nemcsak mecseteket, hanem „medresseket", azaz főiskolákat is építtetett. Ezekről bővebb adatok nem maradtak fenn, de általában a török példák nyomán a mecsetek szomszédságában kell őket feltételeznünk. Dervis kolostoroknak is kellett épülniök, mert dervisek Budán három helyen voltak és pedig a felhéviznél (Császárfürdő), a Musztafa mecseténél, a mai Király-malom tájékán és az alhéviznél (Rudasfürdő). Ezekről sem tudunk semmit többet. Egy érdekes emléke volt még a török hódoltság idejének, a Gellérthegyi favár, a Blockhaus, amelyet 1566-ban II. Szulejmán szultán parancsára Arszlán pasa építtetett a felsővár védelmére s amely fontos szerepet is játszott a későbbi ostromoknál. (Innen a Gellérthegy német neve: Blocksberg). Ugyancsak Arszlán pasa erősitette meg a vár falait is. Mátyás király palotája is Szulejmán pasa alatt (1541—43) lett kormányzó palotává, a pasa maga ugyanakkor a mai hadtestparancsnokság épület helyén volt házak egyikét alakittatta át a maga részére szerájjá.

SZÉCHENYI
GYÓGYFÜRDŐ
a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITÜNŐ KÖZLEKEDÉS

A holtak várnak. Még egy klasszikus példát idézünk a be nem várható tervekről és közöljük „Budapest szkfőv. közigazgatása 1905-ben" című munkából a következő részt: „Igen sokat foglalkoztunk ez évben a régebbi, de még be nem fejezett vonaltervezetek ügyével. Igy az 1905. évben adatott ki a vasúttársaságnak az óbudai temetői vonaltervezetre, valamint e vonal mentén létesiteni szándékolt forgalmi telep, nemkülönben a kelenföldi forgalmi telep mellett létesitendő uj forgalmi telep épitése és üzletére vonatkozó engedélyokirat is úgy, hogy az óbudai temetői vonal megépitése — a III. kerületi polgárság régi óhajára — a kivitel stádiumába jutott." Nesze neked Óbuda! Huszonöt év előtt már jelentette a város, hogy: „. . . a III. kerületi polgárság régi óhajára az *óbudai temető* vonal megépitése a kivitel stádiumába jutott . . ." Ezt az ígéretet megismételte az akkori első alpolgármester is a farkasréti temetőben, hét évvel ezelőtt, harminc tanu jelenlétében, amikor kijelentette, hogy: „. . . a farkasréti temetőbe *már nem temetkezünk,* hanem egyelőre az óbudaiba és *rövidesen kiépitjük oda a villamos vasutat . . .*" Óbudán pedig már földig érnek azóta a szakállak.

ÓVATOSSÁG. kitüntetett MENCZER „A jó száraz tisztitás, öltöny, női ruhák festése, gallér, ing-tisztitás, olcsó áraival meggyőz mindenkit a nagy aranyéremmel és diszoklevéllel
MENCZER-nél Fest. Tisztit. Mos. Telefon

Magyar Országos Épitkezési Takarékszövetkezet címmel olyan vállalat alakult, amely tagjainak kölcsönt folyósit épitkezés vagy ingatlanvásárlás céljára. A vállalat — prospektusa szerint — háromezer pengőtől ötvenezer pengőig terjedő összeget kölcsönöz, a havonkint fizetett tagsági díj szerint és aszerint, hogy mennyi belépési díjat fizet.

Üzenet

„Egy igazi budai polgár". Névtelen levele megjött. Ha ön *igazat* irt, — kár volt alá nem irni. Ha ön *hazudott,* — jól tette, hogy alá nem irta. Lehet, hogy lapunk szerkesztőjét „senkisem ismeri" Budán, főleg az ön budai ismerősei közül, de ön bizonyára ismeri őt. Sőt haragot tart s igy valószinüleg — nincs igaza. Annyi bizonyos, hogyha ön nem is fizet elő, mindig elolvassa az első szótól az utolsóig a Budai Naplót, — mintahogy az „egy igazi budai polgár"-hoz illő. Ne féljen tőle. Nem bántjuk önt, csak, ha megint rászolgál. Esetleg szóljon a szerkesztőnknek, ha megint találkoznak „a templomnál".

Turáni testvéreknél
A FINN-UGOR KONGRESSZUSRÓL
Irta: KEMÉNY ZOLTÁN DR.

A IV. finn-ugor kongresszus vonata vígan robogott ki a nyugati. pályaudvarról. A III. osztályú kocsikban ragyogó magyar arcokat lehetett csak látni; mindenki boldog volt, hogy a MÁV milyen szép tiszta, kényelmes III. osztályú kocsikkal kedveskedett a kongresszus tagjainak.

Végre átértünk lengyel földre, hol barátságos és előzékeny bánásmódban részesültünk. Szelid ábrázattal hallgattuk, hogy a lengyel nemzetnek micsoda nagyjai voltak; s nem javitottuk ki, abban némi tévedés is rejlett, hogy azok a nagy mesterek nálunk születtek és tőlünk származtak hozzájuk és ők teljesen magukénak vallják őket.

Másfél napos állandó gyorsvonati utazás után az első észt határállomáson, Zemgalében várt ránk az észt vonat. Kíváncsian nyújtogattuk a fejünket ki az ablakból, hogy minél előbb meglássuk és elbiráljuk. Az első meglepetést az okozta, hogy csupa II. oszt. kocsit láttunk. A további meglepetést az okozta, hogy olyan tiszták voltak, mintha most kerültek volna ki a gyárból, végül azt hittük, hogy tévedtek a rokonaink, mert III. osztályú kocsik helyett II. osztályú hálókocsikat küldtek. Mikor az állomásfőnök rövid német szavakkal átadta a vonatot, akkor tudtuk meg, hogy az észt kormány a legmelegebb üdvözletével küldi a messziről őket meglátogató déli rokonoknak a vasuti szerelvényt azzal a kéréssel, hogy legyünk elnézőek, hogyha kényelemben nem is érik el a mi megszokott mértékünket. (Bizony két éjszaka a III. o. MÁV kocsikon kényelmes volt!)

Gondolható, hogy a szívünk megtelt melegséggel és hálával, hogy ilyen kényelembe helyeztek távoli rokonaink és igy megbecsülnek. Boldogan elszenderedtünk, miközben a vonat most már a széles vágányokon száguldott velünk tovább északra, mindig északra.

Éjjel két órakor felriadunk, mert a vonat áll. Futkosás és halk beszéd, magyarok beszélnek, de olyan messze, hogy még nem érteni. Nagy sietséggel kapkodjuk magunkra ruháinkat, hogy megtudjuk az állás és futkosás okát. Még nem tesszük ki a lábunkat a kocsikból, fölzendül magyarul a Himnusz. Sietünk ki a kocsikból. A Himnuszt merev állásban, könnyezve hallgatjuk végig s lelkünk megtelik várakozással.

Walk állomáson vagyunk, egy kis helység, de vasuti gócpont állomásán, és nagy, ünnepi rendben szorongó tömeg fogad. A állomás fellobogózva az észt színnel, mindig középső helyen feltünően a magyar lobogóval. Fehérruhás egyetemi diákleánykák virágos kosárkával kezükben csengő hangon kívánnak jó reggelt, s kis reszkető kezükkel mindenki szíve fölé egy kis gyöngyvirágcsokrot tűznek. Az észt női MANSz most egy észt dalt énekel, melynek mélabus dallama a szivünket teljesen összefacsarja.

Ott állunk egymás mellett, magyar és észt, kéz a kézben s mélyen egymás szemébe nézve. Csak ők tudnak úgy szembe nézni, csak ők tudják szemüket úgy kinyitni, mintha azt mondanák, nézzetek a lelkünkbe, ott nincsen hazugság! Mi nem gondolunk mást, mint amit mondunk. Isten hozott benneteket drága magyar rokonaink... hangzik az észt szónok magyar szava, ...legyetek áldva, hogy felkerestetek bennünket messze északon. Éljen a vitéz magyar nép!

Ezekre a szavakra mindenki zokog, szem a szemben, boldog önfeledten, mint mikor a rokonok hosszú távollét után ismét egymásra találnak. Az észtek ünnepi magyar beszédére dr. Csekey István, a tallini egyetem magyar-nyelv tanára válaszol észtül. A beszédet az észtek feszült figyelemmel kísérik, majd zajos élagu-val (éljen) nyilvánítják örömüket. Ezután az egyetemi énekkarok észtül eléneklik az észt himnuszt. Az észtek ragyogó arccal hallgatnak, de a himnuszt nem tapsolják meg. Utána az egyetemi énekkarunk eléneklí a Hunyadi-indulót. Az északi, hidegnek tartott, észtek tomboló éljennel köszönik meg. Lobognak a zsebkendők a levegőben, a lelkesedés leírhatatlan. A nagy zajban senki sem figyel a vasuti személyzetre, amely pedig a legnagyobb zavarban van, hogy a vonatnak hatalmas késését miként hozza be. Hiába volt minden igyekezetük, a Hunyadi-indulót meg kell ismételni. Csak ezután hangzik föl szép köszöntésük: „a viszontlátásra".

Reggelre vonatunk berobog Tartu (ezelőtt Dorpat) állomására. Itt már katonazenekar fogad és hatalmas fellobogózott házak és felvirágozott tömeg. Az állomáson mozogni sem lehet. A mosolygó, derült arcok és boldog kacagás minden irányból ostromolják az érkezőt; de most már mindez természetesnek látszik, nem érezzük súlyunkat és fáradtságunkat, hanem csupa lélek vagyunk.

Megindul a tömeg a kijáratnak. A vasút előtti téren anélkül, hogy észrevennők, négyes sorokba rendeznek az egyetemi hallgtók és így vezetnek végig bájos kis városukon, mint diadalmas menetet. Minden ablakból lobogtatnak, mindenki éljenez. Minden ünnepi dísz azonban a legegyszerűbb, az egyetemi tanárok cilinderkalapja sem fényes, drága nyúlszőrből való, hanem tompaszínű fekete, szóval ruhájuk egyszerű; rövid fekete sacco a legnagyobb ünneplőjük.

A város megtekintése után autóbuszokon kivittek Raadiba. Ez egy hatalmas park közepében elhelyezett barokk kastély, melyben a cári uralom alatt a cári család valamelyik ága székelt; ma, a felszabadulás után, nemzeti vagyon, melyet igen finom ízléssel muzeumnak rendeztek be. Itt látható a néprajzi részen az a kenyér, melyet a földettúró népnek adott a földesúr; egy darab sárnak látszik, nem is más, mert fűrészporból és korpából készült, teljesen keletlen nehéz, tésztás anyag.

Dorpatból utunk az észt fővárosba, Tallinba vezetett. Este nyolc órakor futott be vonatunk az állomásra. Az állomás zsúfolásig tömve volt emberekkel, akik boldogan, integettek a vonatban ülők felé. Mialatt a vonat megállt, megszólalt az észt trombitászenekar, mely csaknem kizárólag karcsú trombitákból áll, bombardo és nagydob nincs benne. A magyar Himnusszal fogadtak. A Himnusz után olyan csend volt, hogy csak a távoli város zajának morajlását hallottuk, s ebben a csendben kondult meg a harangjáték. Ez a kedves figyelem annyira megrázó hatású volt, hogy hiába volt minden erőlködés, minden magyar szemben könny csillogott. A pályaudvari fogadtatás után, autókba szálltunk és a városba igyekeztünk. Az útvonalon véges-végig tömött sorokban szorongtak a talliniak hangos élagu-val (éljen) és virágzáporral elhalmozva. Mint győzedelmi menet, virágos utcákon vonultak be a magyar kongresszusi tagok. Itt messze északon hallottuk először dicsőíteni a világháborúban hősiesen harcoló fiainkat, mikor a fogadtatásnál kifejezték örömüket és büszkeségüket, hogy végre magyarokat látnak, akik leszármazottai annak a rokon nemzetnek, melyet még a világháború vihara sem tudott megtörni (pedig ugyancsak benne voltak). Minden észtnek a legforróbb vágya, hogy megláthassák a világ legszebb városát, a magyarok szép Budapestjét.

Ezekkel a benyomásokkal a hetedik mennyországban éreztük magunkat és az álomnak nem akart vége szakadni, még folytatódott; az államfő fogadta a kongresszus tagjait, hogy kezet szoríthasson a magyarokkal. Ime, ti, akik itthon maradtatok, s nem lehettetek ott velünk, tudjátok meg, hogy a magyar nemzetnek igen nagy becsülete van fent északon! Ismerik történelmünket és áhitattal emlegetik Könyves Kálmánt, Nagy Lajost, Mátyást és a többi nagyjainkat. Mit tudunk mi az észt nemzetnek az orosz iga alatt elszenvedett gyötrelmeiről!? Pedig érdemes ám történelmükkel foglalkozni, mert így meg lehet ismerni nemes, melegszívű, egyenes jellemű rokonainkat.

A helsinki kikötőben három hidroplánt láttunk közeledni, s mikor feletttünk voltak, megszólaltak a helsinki erőd ágyúi. Bizony ágyúszóval vonultunk be a finn fővárosba úgy, ahogyan uralkodókat fogadnak.

A kongresszust a János-templomban megtartott nagyszabású istentisztelettel nyitották meg. Az elhelyezkedésnél mindenki kézbe kapta a háromnyelvű zsoltár szövegét és a lutheránus püspök beszédét. Felcsendült a hatalmas gótikus kathedrálisban az orgona hangja, s egyszerre három nyelven szólalt meg a zsoltár szövege és csodálatosképen egyik nyelv sem zavarta a másikat, mindegyik azt vélte a másikról, hogy előzékenységből nem a saját nelvén énekel, pedig mindenki a saját nyelvén imádkozott. Megtörtént a csoda, a hatalmas kathedrálisban a három rokon nép 4000 év után találkozott és mindegyik a saját fejlett nyelvén dicsérte az Urat és az összecsendült és, mint egyetlen nyelv, az Ugor ősnyelv szállt fel a magasba. Régen, nagyon régen nem tudtam olyan töredelmesen imádkozni, mint akkor, ott északi testvéreink között.

A finnek kitüntető barátságának elmesélése igen hosszadalmas volna. Jellemző az államfőnek a kongresszus megnyitásán tartott beszéde, amelyben röviden megemlékezett elnyomatásukról, melyben hittel és bizalommal várták felszabadulásukat, s így hisz a vitéz magyar nemzet felszabadulásában is.

A kongresszusi ünnepségek a legdemokratikusabb formában zajlottak le. Sohasem tudta az ember, hogy az a kedves, meleghangon beszélő finn vagy észt testvér nem miniszter-e? Egy alkalommal, mikor elhagyott a tréfáskedvű finn úr, érdeklődtem becses foglalkozása után, azt hittem kereskedő, mert mesélt indiai és spanyol utazásáról, kiderült, hogy Yrjö Pulkkinen, a pénzügyminiszter volt.

Még egy kis megkapó részlet teszi felejthetetlenné a finnországi utamat. Ez Imatrában történt. Az állomáson a vonat indulása előtt az állomásfőnök egy férfipénztárcát mutat föl, s kérdi, nem az urak közül veszítette-e el valaki? Jelentkezik a boldog tulajdonosa, de kézbe véve, élénken felkiált, kérem az enyém a tárca, de amikor elvesztettem, teljesen üres volt, s most 5 dollár és 100 finn márka van benne, a pénz nem az enyém, azt nem vehetem át. S vissza akarja adni a pénzt az állomásfőnöknek, az élénken tiltakozik azzal, hogy kérem, nekem így adta át a megtalálója, én semmit sem vehetek vissza.

A gazdasági kapcsolatok közül boldogan kell megemlíteni, hogy a lakásokban és a nyilvános éttermekben lámpagyújtáskor a magyar lámpa ragyogott ránk. Az egyetlen magyar ipari termék, mely Finnországban elterjedt. A jó Isten adja, hogy minél több magyar gyárosnak sikerüljön becsületes magyar áruját finn földön elhelyezni és finn áruval kicserélni.

Ebbe a gazdasági programmba kellene bevenni, hogy a cseh árut teljesen bojkottáljuk és helyette behozzuk a finn árut. Porcellánban a finn ipar olyan fejlett már, hogy méltán vetekedhet a karlsbadival. S nemzeti öntudatunkat nevelné csak, ha tudnók, hogy nem vagyunk rászorulva az ellenség kegyére, hanem minden szükségletünket, amit magunk elő nem állíthatunk, barátságos és rokon népektől szerezzük be.

KÖZGAZDASÁG

Szerkeszti: **Szászhalmi József**

A Magyar Francia Biztosító ismét terjeszkedik

A *Pátria Általános Biztosító Rt.* idei rendes közgyűlését augusztus hó 21-én fogja megtartani. A közgyűlésen beválasztják az igazgatóságba dr. *Kende* Arthurt, a Magyar-Francia Biztosító Rt. vezérigazgatóját és *Meuschel* Waltert, a Münchener Rückversicherungsgesellschaft igazgatóját. Ez az érdekes adoptálás nyilván azoknak a tárgyalásoknak az eredménye, amelyet az utóbbi időben abból a célból folytattak, hogy a Pátria Általános Biztosító, a Magyar-Francia, illetve a Münchener Rückversicherung érdekkörébe kerüljön. Új fejezete ez egyben annak a körültekintő, agilis, energikus tevékenységnek, amelyet a Magyar-Francia Biztosító konszernjének kiépítésére már évek óta a legszebb sikerekkel folytat.

Az Anglo-Danubian Lloyd Bécsben tartott közgyűlésén az 1930. évi üzletmenetelről szóló zárszámadási adatok beszédesen igazolták a társaság sikeres működését. Az elmult évi díj- és kamatbevétel *4,669.000 schilling*, ami az előző évi eredménnyel szemben 18.56 százalékos emelkedést mutat. A tiszta nyereségből *öt százalékos osztalék* kerül kifizetésre. Az *Anglo-Danubian* budapesti igazgatósága tovább építi a magyarországi üzleti szervezetet és ennek révén bizonyára sikerül az Anglo-Danubian Lloyd magyarországi üzletkörét tovább fejleszteni.

A Kölcsönös Tűzkár és Janus Általános Biztosító az elmult üzletévben a díj- és kamatbevételek tekintetében *15.9 millió schillinget ért el*, ami az előző évi eredménnyel szemben *2.1 millió schilling többletet jelent. Tiszta nyereség 88.000 schilling.* A biztonsági alap emelkedett. A mult évi kedvező eredményt a *magyarországi igazagtóság jelentős üzleteredményei kedvezően befolyásolták.*

A Magyar Nemzeti Bank hivatalos váltóleszámitolási kamatlábának 7%-ról 9%-ra történt fölemelésével kapcsolatban a fővárosi pénzintézetek elhatározták, hogy a jelenlegi súlyos gazdasági helyzetre való tekintettel a 2%-os bankrátaemelést adósaikkal szemben nem teljes mértékben, hanem egyelőre csak 1% erejéig érvényesítik. Minthogy a pénzintézetek már az ez év június havában történt másfélszázalékos rátaemelés terhének is csupán a felét hárították át adósaikra, a mostani határozat az adósokra nézve a régebbi állapottal szemben — tekintetbevéve az időközben történt kétszeri, összesen 3½%-ot kitevő rátaemelést — végeredményben 1 és háromnegyed %-os kedvezményt jelent. Egyidejűleg ugyancsak 1%-kal emelték a betétek után fizetendő kamattételeket, amely intézkedés úgy a régi, mint az új betétekre kiterjed. A pénzintézetek a hitelezési feltételeknek az adósokra nézve előnyös megállapításánál főleg azt tartották szem előtt, hogy a gazdasági válság által amúgyis sújtott hiteligénylő közönséget lehetőleg megkíméljék az újabb bankrátaemelés terhétől.

A Belvárosi Takarékpénztár Rt. közli, hogy 7%-os dollár-zálogleveleinek folyó évi augusztus hó 15-én esedékes szelvényeit pénztáránál már aug. 8-tól kezdve *dollárbankjegyekben* beváltja.

MOSDÓ KÖLNI VIZ FÉLDECI P 1·— 1 DECI .. P 1·40 DECI . P 2·50
LEGFINOMABB KÖLNI VIZ FÉLDECI P 1·50 1 DECI .. P 2·30 2 DECI .. P 4·40
KAPHATÓ: KERPEL „SZENT ISTVÁN" GYÓGYSZERTÁRA
MARGIT KÖRUT 38 TELEFON; 5-16-19

LÖVÖLDE-VENDÉGLŐ
Pompás árnyas kert, különtermek, polgári árak
új tulajdonos
Dittmayer Andor

Auguszt pavillon
Gyönyörű parkja és pompásan berendezett helyiségei Buda előkelő közönségének kedvenc uzsonnázó helye.
Hüvösvölgy, I., Hidegkúti-út 22

Telek, ház, lakás

ÖRÖKLAKÁSOK: Széna-térnél elsőrendű utcai és kerti **EGYSZOBÁSAK, KETTŐSZOBÁSAK, HÁROMSZOBÁSAK** legteljesebb komforttal, körülcsempés mellékhelyiségekkel, épülő kertes palotában 1932 májusára beköltözhető: tárgyalások, előjegyzések II., Hattyu-utca 7., építési irodában.

Adómentes villa, 4 szobás, minden komforttal, télen, nyáron lakható, fogaskerekü Orgonás megállónál, villamos és autóbusztól 5 percnyire, gyönyörü kilátással, *870 négyszögöl* diszés gyümölcsöskertben. — Ugyanott *780 négyszögöl* gyümölcsöskert, nyaralónak átalakítható házzal olcsón eladók. Telefon: J. 343—01. (131)

Kettő-három-négyszobás komfortos lakások, központi fűtéssel, melegvízzel, hároméves házban, budai **hegyekre** szabad kilátással, **kettőszoba** hallos, komfortos lakás, **négy szoba** hallos, urasági **angol cottage**, blső lépcsővel, saját központi fűtéssel, Horthy Köröndnél levő házakban, tulajdonos műépítésztől, Fadruszu-. 6. Aut. 694—40 **azonnalra, augusztusra, novemberre** bérelhetők. (142)

Ferry Oszkár-utcában 206 öles telek eladó. Építési iroda I., Naphegy-utca 21. Tel.: 527—80.

Város az erdőben. Tisza István kertváros. A budai hegyvidék legszebb kertvárosa. Hüvösvölgy mellett. Festői kilátás. Magaslati fekvés, 150—300 négyszögöles árnyas erdőparcellák. Villany, vízvezeték, autóbusz. Előnyös fizetési feltételek. Dr. Keresztes Béla, VII., Damjanich-u. 30. Tel.: J. 431—56.

Házmesterséget, esetleg villában is, keres megbízható, kisigényű házaspár (állami alkalmazott). Ért villany-, gáz- és vízvezetékjavításhoz. Kívánságra személyesen bemutatkozik. Cím a kiadóban.

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágosítás I., Naphegy-u. 21. Telefon: Aut. 527—80.

Hidegkúti-úton, Star filmgyár mellett, villamos közelében, kettő á 298-öles telek, diófás parkban, összes közművekkel. (69)

Egy-, kettő-, három-, négy és ötszobás lakás kiadó. Iroda: I., Naphegy-u. 21. Tel.: 527—80. (143)

Kertes öröklakások

Az előkelő közönség bizalmától támogatott, legszolidabb alapon megszervezett, utánfizetésektől, perektől mentes építési akciónk keretében, nov. 1-i beköltözéssel, fővárosunk legelőkelőbb részén már épül *nyolcadik társasházunk* a Szent Imre-szobor mellett, 2, 3 szobás (előkertre nézö hallos) villaszerü öröklakásokkal. 300 négyszögles *kert, hangfogó válaszfalak*, díjtalan üzlethelyiségek. Tetszés szerint szövetkezet, vagy a tulajdonos nevére szóló telekkönyvezés. A Diószegi-uti „Hunniaudvar"-ban még pár remek, azonnal beköltözhető három-, négy-, ötszobás villaszerü öröklakás kapható. *Olcsó, fix árak.* Előnyös törlesztéses kölcsön. Kivánatra prospektus tervekkel, öröklakásvevőknek nélkülözhetetlen szaktanácsokkal.

„CENTRUM" HÁZÉPITŐ-VÁLLALAT
Horthy Miklós-út 9. (9-12, 3-5-ig.) Tel.: 693-01
Társasházban a „CENTRUM" vezet

HUBERT
és Tsa B. T. Egészségügyi berendezések, csövek, Műszaki cikkek, fémgyártás
VI., Liszt Ferenc-tér 4. T 222-67

ÜVEG és porcellán-árukban
GÁL LAJOS Budán II., Széna-tér 7, VEZET
TISZTVISELŐK nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltétel

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirű céghez
I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33 Béres Márton

ÉHGYOMORRA
NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR
Kristály vizet

Idegeit kiméli
ha nagymosását nem otthon végzi!
Fehérneműjét
feltétlen bizalommal küldheti a
DUNA gőzmosó- és kelmefestő gyárba
BUDAI FIÓKOK:
I., Attila-körút 19.
II., Fő-utca 7.
II., Retek-utca 59.
ÉS A KÖZPONT:
VIII., Gólya-utca 43.
ugyanott ruhafestést és vegytisztitást garanciával végeznek. — Telefon hivásra autóval jövünk.
Telefon: J. 350—52.

Szebb — Jobb — Olcsóbb
RÁDIÓ
CSILLÁROK KELLÉKEK
NINCS PEST BUDÁN
Időt, pénzt takarit, ha itt vásárol
KRISZTINA RÁDIÓHÁZ
I., KRISZTINA-KRT 141
Telefonsz. Aut. 566-83
Kedvező fizetési feltételek

RUDAS Fürdő
radioaktiv hőforrás
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ FEDETT USZODA

Hallgassa meg a rádió révén közkedvelt E. STEPAT
orosz tiszti-zenekarát, aki minden este ÓBUDÁN
A „KORONA" VENDÉGLŐ éttermében és kerthelyiségében, Korona-tér 2., hangversenyez.
Kitünő konyha Halászlé Jó borok Olcsó árak 5, 7, 9, öl villamos. Autóknak beállóhely

IGAZI NYARALÁST
nyujt a pompás
CSÁSZÁRKERT
bácskai ételkülönlegességek, dunántuli borok
Singhoffer Antal
halászmester szabadtüzön készíti a
VALÓDI HALÁSZLÉT
kitünő zene
CSIRSZKA KONRÁD vendéglős

BUDA LEGSZEBB KERTHELYISÉGE
Zsigmond-kávéház és étterem
II., Keleti Károly-utca 9
9 és 17-es autóbusz végállomás
Délután és este Brawe Boys Jazz TÁNC
Tulajdonos: ZSIGMOND LÁSZLÓ
a Spolarich éttermek volt igazgatója

Eljegyzési kártyákat
a „Hollós Mátyás" Nyomdában

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, II., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
Budai ingatlan-tulajdonosoknak gyors lebonyolitás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyújtunk
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III., LAJOS-UTCA 148 SZ.
TELEFON: AUTOMATA 624—57
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett
Kölcsönöket folyósit váltóra, folyószámlára számlára, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

Ujból megnyilt
a legszolidabb és teljesen új vezetés alatt
a budaiak
régi családi találkozóhelye
Margitpark KÁVÉHÁZ
a legmérsékeltebb árak. Elsőrangú étel-ital. Minden este
TOLL ÁRPÁD
muzsikál teljes zenekarával
teljes tisztelettel
Dávid Pál a MODERN kávéház volt tulajdonosa és CZEBE LÁSZLÓ

Magyar Semmering Üdülő (Pension)
ZUGLIGETI-ÚT 19.
a „Szarvas" vendéglővel szemben
26 úri kényelemmel berendezett egy- és két ágyas szoba, minden szobában hideg-melegvíz, központi fütés, fürdőszoba használat
Külön évszázados fákkal körülvett park. Saját napfürdő
Étterem elsőrangú konyhával
Róna Gábor
a Lipótvárosi Társaskör vendéglőse vezetésével

FEDEZZE FEL ÖN IS A SASHEGYET!
Sashegy a Belvárostól gyalog is csak 25 percnyire
Sashegy a Belváros hegye
Sashegy a Székesfőváros szívében — szívének jobbik oldalán
Sashegy az előkelő középosztály települő helye
Csak hegylejtőn lévő telkeket vásároljunk, ott van csak levegő, napsugár és kilátás Ön gyermekei arcáról leolvashatja, hogy hol lakik:
nézze meg azután a sashegyi gyermekeket
Sashegyi telkeinkről prospektust küld:
KUBATURA részvénytársaság
Budapest, főpostafiók 77/0

Laptulajdonos: VIRAÁG ÉS TÁRSA
Főmunkatárs: dr. László Zoltán.
Kiadásért felelős: Viraág Béla.

Nyomatott a „Hollós Mátyás" nyomdában, Budán, I,. Bors-utca 24.
(Nyomdáért felelős: Reinecker Ferenc.)

XXVIII. évf. 1052. sz

Megjelenés: hetenkint kétszer

ELŐFIZETÉS:
Egy évre . . 24.— P
Negyed évre . 6.— P
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai féláron kapják

Budai Napló

1931. AUG. HÓ 18

HIRDETÉSEK:
Egy hasáb széles, egy m/m. magas sor, egyszeri közlésénél 30 F. Szövegsor ára 2 P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, a közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló újság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRÁG BÉLA

Szerkesztőség és kladóhivatal: Budán, I., Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502—96. Hivatalos órák: délután 4-6-ig

Keleteurópa központja

lehetne már régen Budapest. Meg van minden tényezője, kelléke, hogy azzá váljon

A mult század végén egy regensburgi professzor könyvét lapozgattam az „Egyetértés" szerkesztőségében. A címe: — A világutak jelentősége a világtörténelemben. — Hatalmas munka volt és visszanyúlt az ókorig, amikor a tengeri hajózás eleinte csak a görög szigetekre, Kis-Ázsia partjaira, a Nilus deltájáig terjedt. Az esti pihenőhelyeken keletkeztek a városok. Azután bejárták a hajók a Földközitenger északi és déli partjait és így fejlődött ki a két part közepén Róma és Karthagó. Minden út Rómába vezetett. Az óceánok hajózása erősen fejlesztette Londont és a Hanza városokat, végül pedig az amerikai hajózás tette a világ fővárosaivá Londont és New Yorkot. Ugyanez volt a vasutak szerepe a szárazföldön.

Kíváncsian lapozgattam a könyvet és véletlenül ráakadtam Bécsre.

Meglepett. Alig volt több az írás róla negyven sornál. Rideg, kemény ítélet volt. Mesterségesen fejlesztett politikai központ, természetellenes vasútvonalak erőszakolt gócpontja! A politikai hatalom elvesztével megszűnik jelentősége. Ennyi volt a könyvben Bukarestről is.

Érdeklődve kerestem Budapestet. Ha jól emlékszem, négy oldalon át tárgyalta jövőjét, mint Kelet-Európa központját, több millió lakossal, hatalmas belföldi kikötővel és a képzelhető legnagyobb vasúti hálózattal. A könyv akkor jelent meg, amikor Baross Gábor alatt Budapesten tizenegy expresszvonal keresztezte egymást és a levantei posta Londonból Indiába erre járt. Kábítóan szép jövőt jósolt a tudós professzor Budapestnek. A könyv föltétlenül megvan ma is és bizonyíthatja igazamat.

Most gyakran ráeszmélek.

Azt mondják, kis ország lettünk, gúzsba kötött nemzet. Kevés a reményünk, hogy egyhamar visszanyerjük a lekapcsolt részeket. Ám Bécs is napról-napra veszti hatalmát és Prága nem tudja átvenni szerepét, mert nem fekszik a világút mentén. Belgrád sem, Bukarest sem. Pozsonyt pedig elnyomja Bécs közelsége.

Ebben a versenyben Budapest már célhoz ért és föltétlenül vezetni fog.

Itt van Európa *legnagyobb belföldi kikötője* 75 kilométer hosszú rakodóparttal óriási medencékkel -s petróleumkikötője már európai szerepet tölt be.

A máris európai nívón álló *Gellért-fürdő,* a városligeti nagy parkban fekvő *Széchenyi-fürdő* 100 méter mély, 74 fokos legforróbb vizével, világhírre méltó fürdőkké fejlődnek. A Margitsziget és a *Császárfürdő úszóstadionjai* egy csapásra világhírűvé váltak és ha dunapartot kap a *Lukácsfürdő,* ha kiépül, — mint a gellérthegyi sétányok — a Rózsadomb idenéző oldala a lótuszvirágot termő tóval s ezzel nagyarányú hegyiparkhoz jut a szomszédos két fürdő, — ritkítja majd párját a világon.

A világszép Gellérthegynek, mely mint természetes Eiffel-torony emelkedik a város fölé, három fürdője van és olyan világhírre méltó gyógyvitala, mint a *Hungária-forrás.* És a komplexum egymagában elég, hogy óriási idegenforgalmat teremtsen, amit megalapoztak a keserűforrások, és betetőz a páratlan Sósfürdő.

Akvinkum -és a Római-fürdő, nincs kétség benne, hogy európai hírű gyógyhellyé válik ókori, patinás keretével.

Páratlanul első helyen áll az *új lóversenytér* is és ma már itt futtatja lovai javát Bécs és Bukarest. De jön már Belgrád is, Prága is, és egészen bizonyosan Lengyelország. De jönni fog a német tenyésztés is. Kelet-Európa nemzetközi nagy versenyeit itt fogják lefuttatni. A *budai hegyvidék* vasútjainak problémáit most latolgatják és csodásabb üdülőhely el sem képzelhető a Hüvösvölgynél, a Svábhegynél és a Jánoshegynél. Aki látta este a panorámát, amely a budai hegyekről nyílik, az visszajön ide. Hegyi, üde levegőn, egy világváros közvetlen közelében, negyedórai távolságra, amely város megad minden orvosi tudományt és adja hozzá az Istenáldotta gyógyvizeket, — de nyújtja a világvárosok minden művészetét, szórakozását és gyönyörűségét, — ennél adottabb gyógyhely nincs a világon.

Ennek a híre idehozza az idegent nyugatról is, *de főleg keletről,* mely a színt adja majd, amit a szürke nyugat keres.

Az ország népének csak módot kell adni, hogy jöhessen. Láttuk Szent Istvánkor. A környéket hozza a helyiérdekű vasút húsz vonala, amelyek végállomásaira most tervezik az autóbusz-járatokat. Mert nincs megállás. Ha nem tud kiépülni a szentendre—visegrádi vasút, — járni fog órára, percre az autóbusz. Minden végállomásról. Amelyik környék ma távol esik, azt idekapcsolja az autóbusz.

Színházaink elsőrangúak. Múzeumaink megtekintésre méltóak, van köztük különlegesség is — Vajda-Hunyad vára.

Ide járhat Európa, hogy vívni tanuljon, vagy úszni, sakkozni, labdát rúgni. Bajnokainkat ismeri a világ. A mi stadionunk azért épüljön az egész világ számára, de mindenesetre Kelet-Európa számára.

*

A regensburgi professzor könyve legyen a várospolitikában az evangéliumunk. Aki itt körülnéz és látni tud, az már ma meglátja *Kelet-Európa vezérvárosát.* Csakhogy ezekben a meglátásokban kell élni mindenkinek a városházán. Aki ott rövidlátó, az adja át helyét a sasszeműnek. Itt már most erős akarattal, kijegecesedett tervekkel, világraszóló koncepciókkal kell az ügyeket tovább vinni. *Új emberek kellenek ide,* akikben megvan az elhatározás, hogy saját felőröltetésük árán is megteremtik itt Kelet-Európa középpontját. Kicsinyes szempontok nem lehetnek irányadók. Itt a nagy magyar jövőt kell megalapozni.

Emberfeletti feladatokat kell rövid időn belül megvalósítani és a nemzetet vezérlő férfiakon fordul, hogy mindezt lehetővé tegyék. Nem lehet kicsinyes pártharcok martalékául odadobni ezt a várost és ezzel a magyar jövőt. Az ország nem riadhat vissza semmiféle áldozattól, hogy a nemzeti nagyság érdekében naggyá tegye Budapestet. De az áldozatok mellé az alkalmas vezért is meg kell találnia az országot kormányzó hatalomnak.

A régi vezérek nem méltatták kellően ezt a kérdést — talán csak a választások alkalmával — nem szenteltek, vagy elfoglaltságuk mellett nem szentelhettek elég munkát ennek.

Ez az ügy pedig egész embert kíván.

v. b.

Por, zaj, füst

Nekünk Budapesten különösen fonák fürdőügyi politikánk van. Máshol a város igyekszik alapokat teremteni a fürdőügy fejlődésének lehetőségei számára, míg nálunk mesterségesen veszik el minden lehetőség lehetőségét. Az ilyen dupla lehetőség mindig lehetetlenséget jelent. És most kérem, méltóztassanak elhinni szóról-szóra azt, amit elmondok:

Két ősfürdője Budának: a Szent Lukács-fürdő és a Császárfürdő. Az elsőhöz történelmi tradiciók fűződnek és csak legutóbb írta meg munkatársunk, aki a budai fürdők történetét kutatja, hogy már Árpád magyarjai ebben a meleg forrásvízben fürdőztek a honfoglalás után és gyógyítgatták hegedő sebeiket. Ma modern fürdőtelep, minden lehető kényelemmel és egészségügyi berendezéssel. Gyönyörű dunaparti terrasza van, mely minden világfürdőnek díszére válna.

A Császárfürdő pedig ébresztgeti a magyar családok minden kedves tradicióját. Már a nagyanyáink is itt báloztak és udvarának nagyhírű platánjairól legendák jártak a vidéki kúriákon. Olyan majálisok már sohasem lesznek, aminők itt voltak.

Mind a két fürdő, szorosan egymás mellett, ott van a pompás Dunaparton, szemben a Margitszigettel, gyönyörű kilátással Pestre is.

Ennek a két fürdőnek már két évszázad óta világhíre van és nem tudok egyszerűbb várospolitikát elképzelni, mint azt, hogy az egyesítés után Budapest székesfőváros mindent elkövet, hogy e két neves fürdőjét ellássa a fejlődés minden lehetőségével. A Margithíd fölépítésekor sietve fölépíti a hídfőkhöz futó Dunapartot, azt fásítja, parkirozza, világítja és vetélkedik a fürdőkkel, hogy itt megteremtsen valami különösen szép, kívánatos földi paradicsomot.

Meg is teremtette.

A hevenyészett Dunapartra rendelte a város a kotrás révén nyert kavics és homok lerakodó helyét és ezt azzal tetézte, hogy a vicinális vasutat itt vezette a Pálffy-térre a még megmaradt szűk úttesten, azonfelül pedig közvetlenül a Császárfürdő mögé helyezte el az esztergomi vasút budai pályaudvarát. Mindezt pont ide, a két fürdő elé és mellé, hogy belefullassza nehezen szerzett világhírüket a vasutak füstjébe, a homokba, kavicsba és elzárja előlük a Dunát és a kilátást.

Még mentsége sincs ennek az eljárásnak. Mert, ha itt valami őstelep lett volna, ahová ősidőktől kavicsot és homokot raktak volna le emeletmagasságú halmokban és valami merész vállalkozó ide mégis fürdőt épített volna, akkor — vessen magára az illető — tudta, látta, mi van ott, minek építkezett oda.

De így — enyhén szólva — igazán csak nemtörődömség, hanyagság. Nem kerül pénzbe ezeknek kitelepítése innen. A vasút éjszaka tolasson a Filatori gáton, a kotrógépek menjenek a fenébe.

Ez a kotrógép-monopólium is gyanus. Kié? — Kitől kapta? — Hogy se város, se állam nem mer hozzányúlni.

Olyan *„fordított"* rendben él, intézkedik ez a város, hogy szinte érthetetlen.

D. P.

Magyar Budát! Jóhiszeműleg mondják, hogy a budai rakodópart képe olyan, hogy a Spree partján Berlinbe, a Wien partján Bécsbe állítható, — de magyar jellege nincs. Az új palotákon változtatni nem lehet, de a még lebontásra váró viskók helyére már csak úgy adjon építési engedélyt a város, ha történelmi vonatkozású stilusban készült terveket nyújtanak be. Mintegy központja ennek a Hungáriamalom helyére épülő új II. kerületi elöljáróság épülete volna, szép és magyar motivumokkal. Olyan Vajdahunyad-féle épület, vagy a Thököly-kastély, mely egy csapással változtatna az egész látképen. Ha hozzávesszük még a Halászbástya kiépítését a Dunáig, egy magyar bazilikát a Batthyány-téren, akkor a Margithíd és a Lánchíd közötti rész már nemzeti karaktert kapna és ébredne benne az ősi Buda képe.

Fordítva kezdtük,

mint ahogy nálunk mindent fordítva csinálnak, a fürdőváros létesítését is. Mi mindig csak azt néztük, hogy *nekünk mi volna jó* és sohasem azt, hogy az *idegennek mi kell.* Mi a színházat mindig a nézőtérről néztük és fogalmunk sem volt arról, hogy a színpadon miképen csinálják azt, hogy az nekünk tessék. Mi sohasem néztük meg hátulról a kulisszákat s azért nem tudtuk a magyar fürdőügy látványos színdarabját úgy rendezni, hogy az az idegent is idevonzza és lekösse. Mi tapsolunk a svájciaknak, mi tapsolunk az olaszoknak, de mi magunk nem tudjuk ezt a színdarabot eljátszani.

Nálunk az egész fürdőügy egy elhibázott teória.

Mi csak hisszük azt, hogy jól rendezzük és hogy vonzó az előadás, pedig hát — nem jól rendezzük és rettenetesen unalmas.

Csak egy apróságot említek. A gyorsan utazó, hamar mindent látni akaró *idegennek vezető kellene.* Először is nincs. Aztán félnapi hajsza után akad valaki, de az nem tud svédül, pedig az idegen — pont — svéd. Külföldön egy szemhunyorításra nyolc cicerone áll az idegen elé. Választhat.

Nálunk azok, akiknek kezén az érkezett idegen megfordul, nem tudnak semmit. Abszolute nem tudják, hogy az idegennel mit kell csinálni. A fürdőinkbe jött beteg elpusztul addig, amíg valahogyan elhelyezkedik s akkor is érzi, hogy elhagyatva áll.

Ez pedig onnan van, hogy azt az egyetlen eszközt, amely az idegent, a beteget hozza, dajkálja, gondozza, helyette veszekszik a hordárokkal és kocsisokkal, helyette revideálja a szálloda túlzott számláját, előre megvizsgálja a szobáját, órára-percre kinyitja előtte az orvos ajtaját, csak megbízható helyen étkezteti, mindent megmutat, mindent megmagyaráz neki és képviseli előtte azt a látható, erős fonalat, mely őt az idegenben is az otthonához fűzi, — ezt az egyetlen eszközt elöktük magunktól. Mielőtt a fürdőügyi mozgalmak megindultak nálunk, itt volt a *Cook-iroda,* az egész világot behálózó, mozgatni tudó idegenforgalmi iroda és nagyobb volt az idegenforgalmunk 30 év előtt, mint most.

Mi a világfürdő-propagandát azzal kezdtük, hogy *ezt a pompásan bevált intézményt kizárluk* az országból és csináltunk helyette egy kezdetleges, tájékozatlan idegenforgalmi vállalatot, amely végül simplex menetjegyirodává zsugorodott össze.

Cook-ék pedig bojkottálnak minket. Kizártak bennünket az idegenforgalomból.

Igy kezdtük.

Dubonai Pál

A HEGYVIDÉK NAGY MULTJA

DR. EPERJESSY ISTVÁN

A BUDAI HEGYVIDÉKRŐL ÍRT TANULMÁNYÁBÓL

A Zugligetet és Hüvösvölgyet övező magas hegyek révén ez a vidék klimatológiai szempontból annyira előnyös, hogy a léghőmérséklet szélsőségei sohasem oly magasak vagy alacsonyak, mint a főváros belső területén. Az országos meteorológiai és földdelejességi magy. kir. intézet zugligeti megfigyelési expoziturája felállításának első évében, 1892-ben az északi, széltől védett Zugligetben 597 esetben jegyzett fel szélcsendet, ugyanakkor a város belterületén 196 esetben volt szélcsend. Csapadék viharral a Zugligetben 6 esetben volt, a fővárosi területén 37 esetben.

A Zugliget és Hüvösvölgy középmagaslati fekvésénél fogva különösen érelmeszesedésben és vérszegénységben szenvedők részére kiváló gyógytényezőt képvisel.

A budai hegyvidéknek előnyeit nem most kell felfedeznünk, az már évszázadok óta köztudomású. Királyaink közül számosan kerestek üdülést, különösen a Zugliget gyönyörű fekvésű bércei között.

A krónikák gyakran tesznek említést Mátyás király *nyéki vadászkastélyáról,* amelynek helyéül Heufler: Buda-Pest historisch-topographische Skizzen című munkájában a Laszlovszky-major környékét jelöli meg, amely a Hunyadorom tövénél levő Szarvas-vendéglő környékének felel meg.

Mátyás király kastélyán kívül, mint az Oláh Miklós érseknek a 16. század elejéről való leírásából kitűnik, a Zugligetben Uászló királynak is volt egy kastélya, amely Rupp Jakabnak 1868-ban megjelent „Buda-Pest és környékének helyrajzi történetet" című munkája, továbbá Heufler előbb említett könyve és dr. Thirring G.: A budai és pilisi hegység történelmi emlékei című műve szerint Kalmárfy Ignác, néhai budai bíró telkén a mai Ferenchalmon állott volna.

Sigray Pál, a Budapest Zugligeti Egyesület megalapítója Boldog Báthory László pálosrendi szerzetes remetebarlangjának ünnepélyes megnyitása alkalmával mondott emlékbeszédében történelmi kutatások alapján említi, hogy királyaink közül Róbert Károly, Nagy Lajos, Zsigmond, ha az uralkodásin és kormányzási gondjaikban vagy a háborúkban megfáradtak, szívesen jöttek a Zugligetbe hosszabb-rövidebb időre a Szép Juhászné nyergén levő pálos-kolostorba pihenni.

Csánky Dezső „Szilágyi Erzsébet budai nyaralója" című tanulmányában eredeti oklevelek alapján igazolja, hogy a mai Szép Ilona-vendéglő helyén egy kőpalotának nevezett épületben nyaralt egyik legnagyobb nemzeti hősünk, az európai hírű Hunyadi János özvegye és legnagyobb nemzeti királyunk, Mátyás király édesanyja Szilágyi Erzsébet negyedszázadon át.

Néhai Eperjessy István Zugliget és vidéke című munkájában megemlíti, hogy Budakeszi-út 71. sz. alatt az úgynevezett Kochmeister-villában egy egész nyáron át lakott 1866-ban május havától szeptember haváig dicső emlékezetű Erzsébet királynénk fiával, Rudolf koronaörökössel és Mária Valéria leányával. Idejének legnagyobb részét gyalogkirándulásokkal töltötte, bejárva az egész környéket, gyönyörét lelve annak természeti szépségeiben.

Orvosai tanácsára *Kossuth* Lajos is a budai hegyvidékre jött üdülést keresni 1837. tavaszán és elfogatásáig a Zugligetben, a Disznófő mellett levő Haggenmacher-villában lakott.

Nagy íróink közül is számosan töltötték a budai hegyvidéken a nyarat, Jókai, báró Eötvös József stb. éveken át a Svábhegyen nyaraltak. Herczeg Ferenc a Hidegkúti-út mellett építtetett magának villát stb.

Tudós egyetemi orvosprofesszoraink felismerve a budai hegyvidék egészséges voltát, nagyrészük a budai hegyvidéken építtetett magának nyaralót és ott tölti el szabad idejét.

A miniszterelnöki palota helyén a XV. században az esztergomi káptalan háza állott, szomszédságában *Palóczi* György és *Bakócz* Tamás esztergomi érsek, továbbá ifjabb *Garai* Miklós nádor, testvére *Garai* János temesi gróf házai és *bolondóczi Stibor* vajda palotája voltak. Ezeket a XIX. század elején bontották le, mikor 1804—1806. évek között felépült Pollack Mihály nagyszerű mesterünk tervei szerint a mai szép miniszterelnöki palota. A gyönyörű empireizlésű homlokzat reliefjei Kirchmayer vésője alól kerültek ki és tévesen állították (Petrik is), hogy azok Ferenczy István művei. Ez már azért sem lehetséges, mert Ferenczy csak 1824. novemberében telepedett le Budán. A tévhit bizonyára onnan származik, hogy Ferenczy egyideig ebben a palotában lakott. Kirchmayer neve fel is van vésve a domborművekre. A palota udvarát egy neoklasszikus ízlésű művészi Neptun-szobor díszíti. Szerzője ismeretlen.

Hol a szobor? 1905. június 13-án az a gyász érte a nemzetet, hogy Budapest nagylelkű és nemesszívű jóakarója, *József főherceg* elhúnyt. A polgármester rendkívüli közgyűlést hívott össze és meleg hódolattal búcsúztatta el a nagy halottat és felhívta a tanácsot, hogy az elhunyt emlékének méltó megörökítése iránt minél előbb tegyen javaslatot. A tanács erre azt javasolta, hogy őfensége emlékére a Margitsziget valamely alkalmas pontján emlékszobor állítandó fel, amit a közgyűlés július 15-én egyhangúlag elfogadott, csak a szobor felállításának helyét tartotta függőben. Ma, 26 év mulva is függőben tartja azt a tanács, pedig adakozásra hívta fel a törvényhatóságokat és maga is húszezer koronát szavazott meg e célra. — Így járt boldogemlékezetű *Batthyány* Lajos gróf, az első magyar alkotmányos miniszterelnök, a nemzeti vértanu. Tanács és közgyűlés elhatározta, hogy Budapesten szobrot állít neki és negyvenezer koronát szavazott meg. Hol a szobor?

Kormos parkok

Értem és büszke vagyok rá, hogy a város megépíttette a Széchenyi-fürdőt és a Szent Gellért-fürdőt, — de sohasem fogja azt megbocsátani senki, aki ezzel a kérdéssel foglalkozik, hogy a világhírű keserűvízforrásokhoz miért nem vezet egy sugárút és azokat miért nem övezi olyan park, mint amilyen a Mátyáshegyi. Pesti ember erre föltétlenül fölszisszenne: — Hol van a Mátyáshegy és mi van azon? Háromszázholdas park olyan festői részletekkel, aminőt Európában keveset találni. Egy emberélet egész ambiciója — boldogult Guckler Károlyé — ott él a gyönyörű parkban, amit ő Attila-parknak nevezett el. Igen ám, csakhogy ezt a parkot is csak léghajóval lehet megközelíteni. Egy boldogabb nemzedék ötven év mulva felfedezi, vagy egy új korszak e szerencsétlen fordított város életében megépíti a Szépvölgybe vezető szerpentin utat, mely fölkanyarog ebbe a világszép parkba, ahol ma nincs egy vendéglő sem és egy pohár üdítő tejet nem kaphat a túrista. A néptelen parkon néha végigcsapott az alatta álló cementgyár füstje. Ezt a gyárat beszüntette a vállalkozó, mert bedőléssel fenyegetett és végre is, a város közepén még sem lehet cementbányákat nyitva tartani. Hacsak az egyetlen cementgyár füstje vonná be fekete fátyollal a világfürdőnek készülő Budát, még csak bírnánk valahogy, de barátságosan cselekszi ezt a gyárak egész sora föl egészen az óbudai gázgyárig. A Duna széles tükrén nyugvó légoszlop pedig úszik délfelé a Dunán, mint valami tutaj és állandó légáramlást okoz délfelé, úgy hogy minden füst befelé igyekszik Budára, a Várhegyre, a Gellértfürdőre és minden gyógyforrásunkra ráleheli fekete porát. A világon minden város azért terjeszkedik a víz mentén északfelé és minden város a déli részén építi gyárait. Csak éppen Budapest nem. Régen, a nagy háború előtt, a mult században volt egy rövid idő, amikor győzött a józan ész és a csepeli rakparton építették föl a Hengermalmot, az Elektromos műveket és a Fehérvári-, meg a Budafoki-út mentén álló gyárakat. De aztán — a régi mederbe zökkent minden, mert a város élére bürokraták kerültek, akik ügyesen értékesítették a város telkeit gyárak részére északon, ahová villákat kellett volna építtetniök. Kis emberek, kis üzletek — nagy károk.

Az utolsó budai basa. Mondjuk, hogy mégis idecsaljuk az idegent, aki jól felkészülve érkezik. Elolvasta az ország történetét és a németet, olaszt, meg a franciát is, megragadja az a gondolat, hogy itt ebben a városban van egy emlékezetes hely, ahol egy európai veszedelmet hárítottak el: a török uralom terjedését, mely egész Európát és kulturáját fenyegette. Európa testének ékalakban szegeződött itt Budán. 1686-ban ez a veszedelmes ék megtört s a törökök visszavonultak a Balkánra. Hősiesen védte Budát Abdurraman pasa és a török sereg akkor adta meg magát, amikor a hős pasa elesett. Ezen fordult minden. Az idegen ezt így tudja. Noshát, meg tudjuk mi neki mutatni azt a helyet, ahol a pasa elesett? Van ott valami emléktábla? Valami jel? Nincs. Készült ugyan valami emlék, de azt elraktározták és elrejtették. Pedig akkor egész Európában napokig zúgtak a harangok és futárok vitték Bécsbe az uralkodók üdvözletét és szerencsekívánatát.

Sétatér lesz a tabáni és vizivárosi temetőből, de a nagynevű halottak sírját megkímélik, összesen hétszázat. A vizivárosi és tabáni régi temetők területének rendezéséről régen folynak a tárgyalások. Ezt a két évszázados temetőt a közelmultban megszűntették és felmerült az a terv, hogy a területet nem építik be, hanem külföldi mintára, emlékkertekké alakítják át. A Közmunkatanács is belefolyik ezeknek a terveknek megvitatásába és saját hatáskörében el is készítette a létesítendő emlékkertek tervrajzát. Rövidesen hozzáfognak a rendezés munkájához, úgyhogy a Tabán és a Vizváros nemsokára gyönyörű parkok birtokába jut. A fővárosnak az a kegyeletes elgondolása, hogy a régi temetőkben nyugvó nagynevű halottak sírját nem bolygatja meg, hanem azokat továbbra is meghagyja az emlékkertekben. Most állítják össze ezeknek a nagynevű halottaknak a névsorát és tekintetbe veszik még a temetőben található érdekesebb felírású, vagy műtörténeti szempontból figyelemreméltó sírköveket is. Körülbelül 700 halott sírja és emlékműve marad érintetlenül a temetőkből alakuló parkokban, amelyek nevezetes helyei lesznek a fővárosnak, mert egy értékes multat örökítenek meg Budapest történetéből. A többi halottakat kiemelik a sírokból és vagy kiadják hozzátartozóiknak, vagy, ha senki sem jelentkezik értük, más temetőkben földelik el maradványaikat. A Közmunkatanács és a főváros még a nyár folyamán megkezdi az említett temetők átrendezését.

Harsonával fogadnák az egész világon, ha valamely nagy város területén dús és sós forrást találnának, mint ahogy a Kútvölgyi-út csatornázásakor buggyant ki ilyen a Virányoson. Állítólag befalazták. A víz vegyvizsgálata mégis érdekelné a közönséget, mert a sósvizek gyógyhatása közismert.

Ki mint vet, úgy arat, MAUTHNER magnál jobbat sehol sem kaphat!
MAUTHNER ÖDÖN magtermelő és magkereskedelmi részvénytársaság
Alapítási év 1874. Telefon: 463—65.
SÜRGÖNYCIM: MAUTHNERÉK, BUDAPEST.

MAUTHNER MAG
Központ: VII., Rottenbiller-u. 33. - Fióküzlet: IV., Kossuth Lajos-u. 4.

Nagy főárjegyzék, mely növényárjegyzéket is tartalmaz, ingyen és bérmentve.
a Ferencrendiek templomával szemben.

AZ IZLÁM BUDÁN

A magyar muzulmán felekezet és a Gül Baba budai független magyar autonóm izlám-vallásközség megalakulása az egész világon méltó feltünést keltett. Az *arab* muzulmán lapok feltünő cikkekben emlékeztek meg a nagy történelmi eseményről. 250 év multán először van megint az ősi Budavárában hivatalos és törvényes képviselete az izlámnak. Mufti, ulemák, imám, kádi, müezzin, medzslisz, evkaf daire már elfoglalták hivatalaikat és csak a hivatalos tudomásulvételt várják. A mohamedán világ vezetőnagyságait a mohamedán-magyar kulturkomité az alakulásról értesítette s a köszönő és üdvözlő táviratok, levelek, átiratok tömegei érkeznek *Husszein Hilmi* budai mufti és a komité címére.

A sok közül közöljük fakszimilében *Sir Ibrahim* jahorei szultán levelét, aki a komité titkárával tudott csak beszélni (összesen 1 napig tartózkodott Budapesten) és a mufti által vezetett küldöttséget csak visszatértekor tudja fogadni, amikor *hosszabb időt tölt* Budán. A muftinál azonban a Bellevue szállodában Őfelsége leadta névjegyét.

Feihsal irak-mezopotámiai király Bernből sürgönyzött, a táviratot, mert a király inkognitóban utazik, Kaadry Bey államminiszter írta alá.

A bécsi egyiptomi kir. követ levélileg fejezte ki örömét a nagy esemény fölött és közli, hogy Szent István előtt lejön Budára, hogy személyesen megbeszélje a muftival és a kulturkomitével a függő kérdéseket.

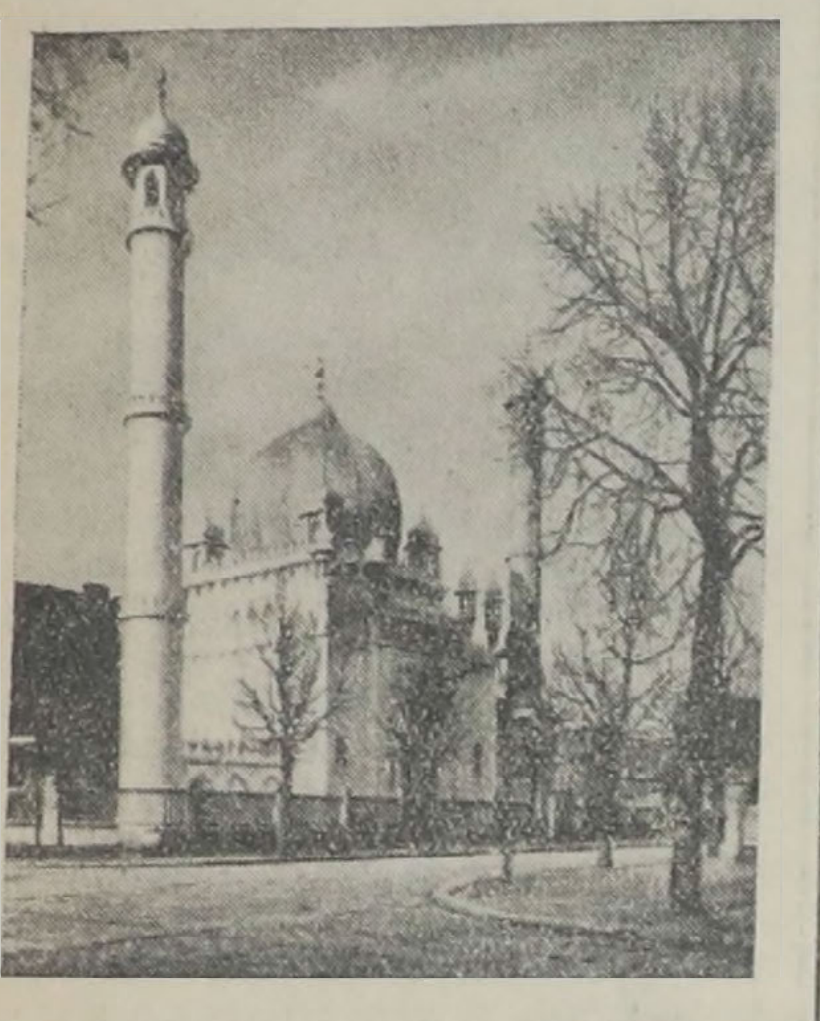

Berlin város tanácsa által épített s a muzulmánoknak ajándékozott mecset a Siegesallee mellett. Berlin idegenforgalmi attrakciója.
(Suppinger Ferenc építőművész felvétele.)

A szláv muzulmánság a világ minden részéből árasztja el a vallásközséget üdvözletekkel.

Súlyosan esik a latba *Arszlan* herceg távirata Svájcból, mert e nagytekintélyű muzulmán főúr a *mozlim-világszövetség elnöke,* melynek többszázmillió tagja van és a herceg egyben a népszövetségnél is az izlám ügyeit képviseli.

A távirat francia eredetije így hangzik: — „Assemblee musulmane Hotel Bellevue Budapest. — Lausanne 2678.—19.—7.—

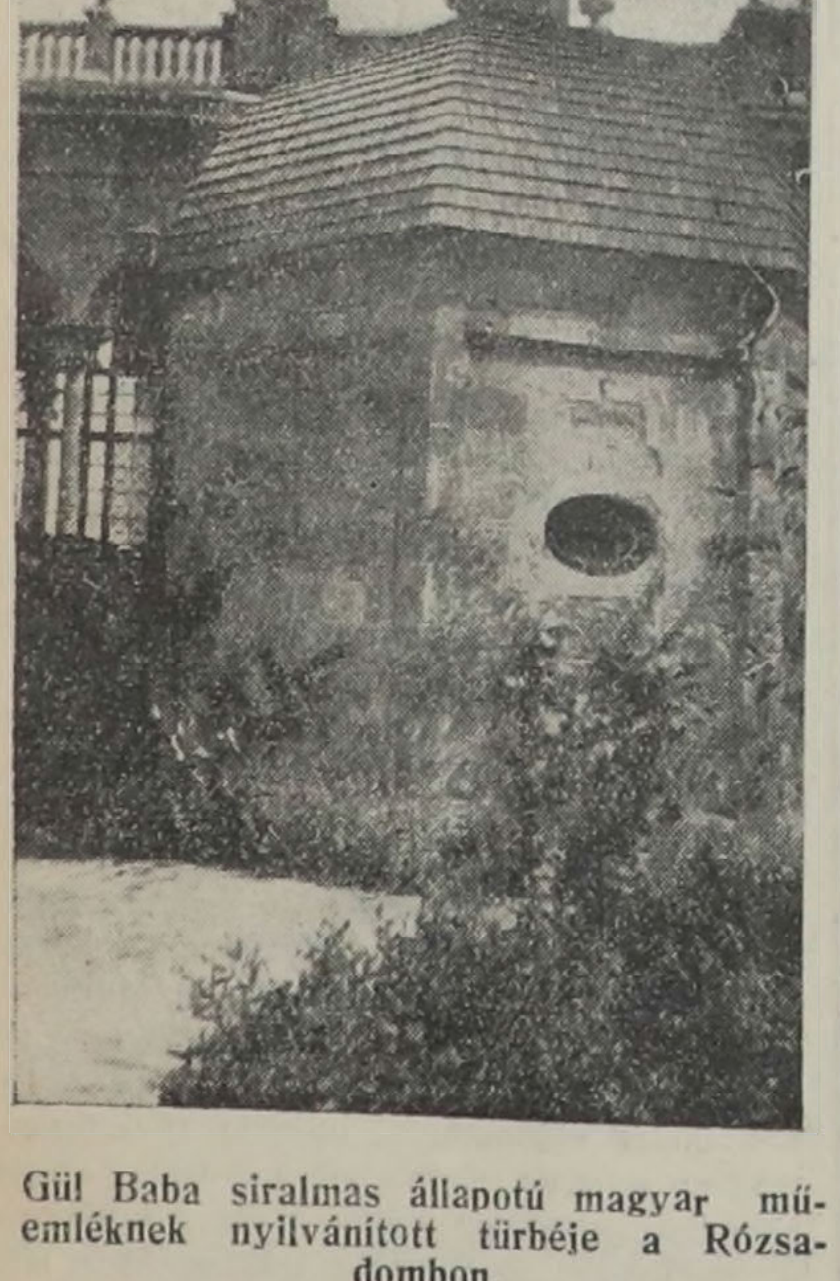

Gül Baba siralmas állapotú magyar műemléknek nyilvánított türbéje a Rózsadombon.
(Harsády Róbert felvétele.)

1858. — Remercions infiniment vos sentiments vous felicitons de votre attitude de vrais musulmans. — Arslan." Magyarul: — „Muzulmán gyülekezet Budapest, Bellevue szálloda. — Végtelen köszönet az összetartás érzelmeiért. — Szerencsét kívánunk az önök igazi muzulmán magatartásához. — Arszlan."

Ibn Szaud hedzsászi király és *Imam Jahyja* yemeni fejedelem üdvözletét a dzsiddai német konzulátus közvetítette.

A Szent István-napi ünnepségekre nagyobb számban fognak muzulmánok Budára érkezni, hogy megtekintsék a Gül Baba sírját, Buda nevezetességeit és megbeszéljék a magyar izlám-felekezet vezetőivel az egész mohamedán világot érdeklő ügyeket.

A pályadíjnyertes Gül Baba-mecset és főiskola-tervrajz, melyet *Suppinger* Ferenc rózsadombi építőművész készített, a „Magyarság"-on kívül már a külföldi lapokban is megjelent és a muzulmánok tetszésével találkozik. Sok mohamedán testület már bejelentette hozzájárulását az építés költségeihez, úgy, hogy a grandiózus terv, mely idegenforgalmi szempontból vonzó látványossága lesz Budának, esetleg már rövidesen a megvalósulás stádiumába juthat. Az építési pályázatot a budai izlám-vallásközség még az ősz előtt kiírja.

Sir Ibrahim jahorei szultán Őfelségének

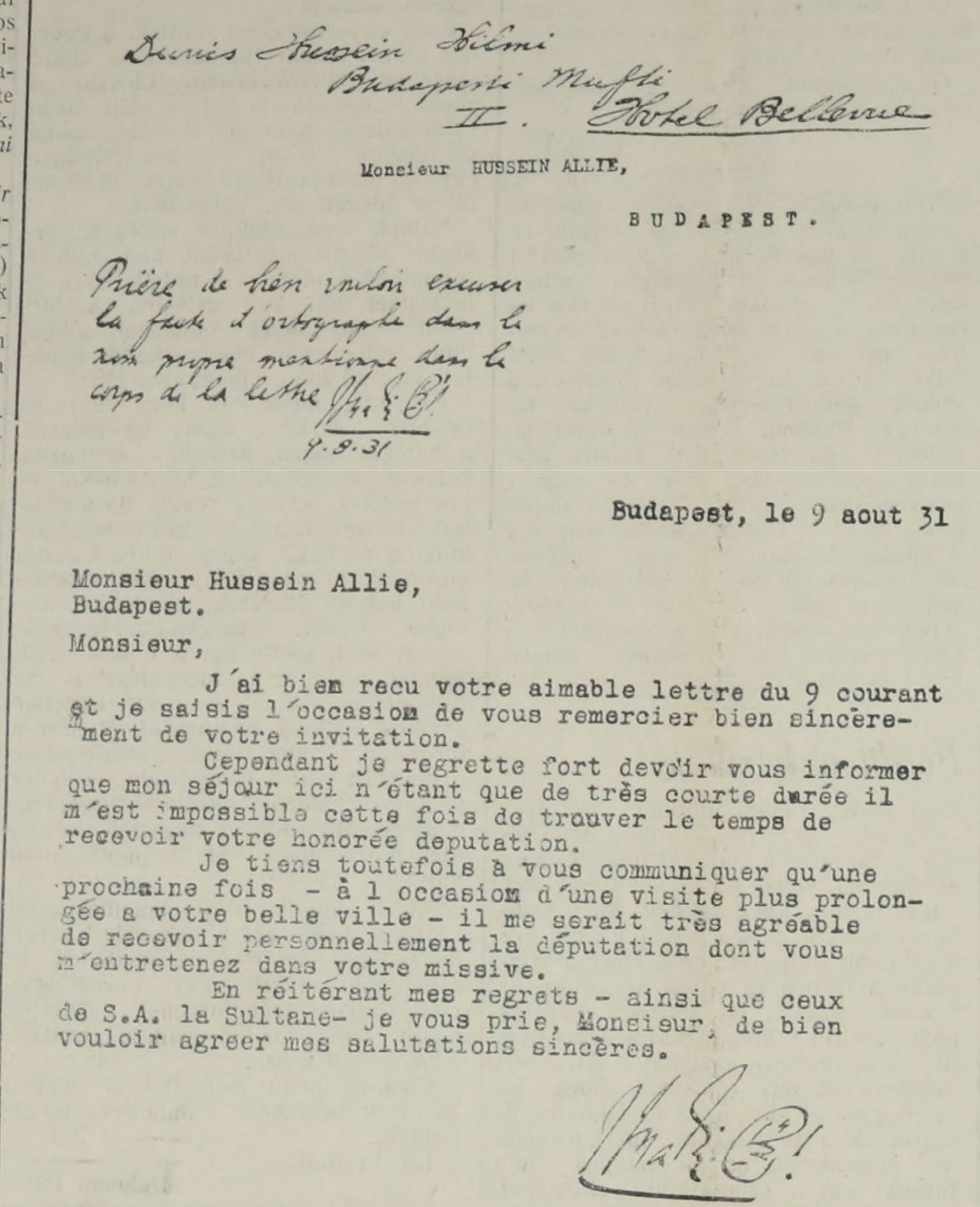

Dunis Hussein Hilmi
Budapesti Mufti
II. Hotel Bellevue

Monsieur HUSSEIN ALLIE,

BUDAPEST.

Prière de bien vouloir excuser la faute d'ortographe dans le nom propre mentionné dans le corps de la lettre [aláírás]
9.8.31

Budapest, le 9 aout 31

Monsieur Hussein Allie,
Budapest.

Monsieur,

J'ai biem recu votre aimable lettre du 9 courant et je saisis l'occasiom de vous remercier bien sincèrement de votre invitation.

Cependant je regrette fort devoir vous informer que mon séjour ici n'étant que de très courte durée il m'est impossible cette fois de trouver le temps de recevoir votre honorée deputation.

Je tiens toutefois à vous communiquer qu'une prochaine fois - à l occasiom d'une visite plus prolongée a votre belle ville - il me serait très agréable de recevoir personnellement la députation dont vous m'entretenez dans votre missive.

En réitérant mes regrets - ainsi que ceux de S.A. la Sultane- je vous prie, Monsieur, de bien vouloir agreer mes salutations sincères.

[aláírás]

levele, melyet Husszein Hilmi budai muftihoz intézett. — Magyar fordítás: a borítékon a szultán sajátkezű írásával: „Bocsánatot kérek az ortográfiai hibáért a névnél, mely a levélben van."

Arab névaláírása.
9. 8. 31.

A levél tartalma: „Budapest, 1931. aug. 9. Husszein Allie úrnak, Budapest.

Uram, helyesen kaptam kézhez az Ön kedves levelét, mely f. hó 9-éről volt keltezve, felhasználom az alkalmat, hogy meghívását őszintén megköszönjem.

Nagyon sajnálom, hogy Önt fel kell világosítanom, hogy itteni tartózkodásom csak igen rövid tartamú s ez alkalommal nem tudom fogadni nagyrabecsült küldöttségüket.

Fenntartom magamnak a találkozást egy másik alkalomra, — majd tervbevett hosszabb tartózkodásom alkalmából az Önök szép városában — végtelenül kellemes lesz nekem, ha személyesen fogadhatom a küldöttséget, amely az Ön hitközségéhez tartozik.

Újból ismételve sajnálatomat, — melyet a Szultána Őfelsége is oszt, — kérem Önt, Uram, fogadja legőszintébb üdvözletünket.

Sir Ibrahim
szultán
(arab aláírás)

Hun-magyar rokonság Indiában

Komoly kézből kaptuk a következőket: Az időközben már elhunyt dr. *Tóth* Jenő éveket töltött Kelet-Indiában és ott nemcsak a könyv- és oklevéltárakban kutatott sikeresen, hanem bejárta Észak-Indiának azt a részét is, amely Kr. e. sok évszázadon keresztül *hun uralom alatt volt* s, ahol a lakosság magát még *ma is hun ivadéknak nevezi.* Hat évi fáradságos kutatás eredményeként több, mint 2000 szavunkat tudta a keletindiai népek szavaival egyeztetni és több, mint 2000 olyan törzs-, család-, egyéni-, helyiség-, hegy-, folyónevet szedett össze Felső-Indiából, amelynek *mása Magyarországon ma is föltalálható.* Káprázatos látóhatárt nyit meg ez a szógyűjtemény, nemcsak a hun-magyar azonosság kétségtelenné tételére, de arra is, hogy Árpád honfoglaló hun-magyarjai milyen nyelven kellett, hogy beszéljenek.

Tóth Jenő kutatásai kimutatják, hogy ott, a messze keleten ma is használatosak a honfoglaló vezérek törzseinek nevei. Ott találjuk a kimutatásban Attila és testvére, Buda mellett a Baján, Kund, Ond, Tas, Borsu, Ete, Tarcal, Zoárd, Leh, Botond, Árpád fia Taks neveit, de a későbbi Koppány és Vata hőseink neveit is.

Megtaláljuk a Hun, Kun, Jász, Avar nemzetségneveket, utóbbit minden magyarországi változatával, mint Abar, Kabar, Sabar, Sabir. Ott van a Magyar-Meger, de ott van a Bulgár és Kabar név is.

Az Anonymus szerinti 108 honfoglaló nemzetség közül ott találjuk a gyüjteményben a Kürt, Meger, Csák, Nyék, Tarján, Jenő, Donti neveket. Aztán ma is élő magyar családnevek másait, mint Bánó, Kazi, Zics, Csicsó, Szecsuán, Csáki, Maróti, Tordi, Karoli, Berend, Bátori, Gara, Bodi, Bodi, Mádi, Barta, Náva, Tali, Szalai, Sós, Ciráki, Gál, Galsi, Tótvalkó, Dobó, Sidó, Vai. A nyelvre, melyet valamikor Felső-Indiában beszéltek, még jellemzőbbek a következő családnevek: Kádár, Kánya, Balog, Réti, Halmai, Molna, Bundás, Bodor, Bakó, Ludas, Vas, Vágó.

A férfinevek közül megemlítem a Tar, Lassu, Darvas neveket, a nőnevek közül Rozália, Tóni, Bibi, Szuka, Biri, Resi, Kalli, Tóti és Sárballa neveket.

Bámulatos egyezést találunk a hegységneveknél is. Megtaláljuk a Tátrát, ott van a Mátra, Hargitacsür, Kerencs, aztán a Bihar, még egy Bihari családnévben is. Egyéb magyar vonatkozású hegynevek: Mike, Bakfal, Lapas; megtaláljuk ott a Garam és Maros, Sajók, Csáva, Nadrág, Sil, Rima, Csiki folyókat is.

Végtelenül tanulságosak a városok és községek nevei, mint Hunvár, Kunvár, Sárvár, Fülesvár, aztán Ugra, Zám, Csata, Vadashadi, Várad, Kula, Telek Rohó, Lőcs, Mór, Radakund, Jákó, Budaless, Pentek, Ábrán, Korlát, Sinkedd, Ila, Kas, Ludán, Bag, Mád, Bod, Jásó, Bán, Bori, Nek-Bagta, Rád, Barana, Vasad, Vég, Bánvas, Kurta, Dubas, Balaj, Torna, Várga, Sár, Edelén, Pósa, Pete, Horti, Rika, Sárkán, Ajnás, Várked, Badin, Dudva, Káta, Sávoli, Kóka, Mohi, Tiba, Árvalász, Tsók. Különös eseményként tálalom fel az északindiai Sabaria város nevét, amelynek Kr. e. időkben már megvolt a hasonló nevű város-társa a mai Szombathely helyén.

Nyilvánvaló, hogy ennyi szóegyeztetés nem lehet véletlenség. Én ebből más következtetést képtelen vagyok levonni, mint a hun-magyar népazonosságot és azt, hogy Árpád honfoglaló népe is hun-magyar volt. Vagyis a IX. században nem történt más, minthogy a mai Magyarország, Moldva, Havasalföld és talán még Besszarábiára kiterjedő és nyugaton a mai Ausztrián is átnyúló avar birodalom a Nagy Károly alatt történt szétveretés után újra egységes állammá alakult s az eddig különféle nemzetiségi nevek alatt szereplő magyarok egységes nemzetté forrottak össze.

Szent István ünnepi előadások a Budai Szinkörben

Egész héten „VIHAR A BALATONON". Dal, tánc, tréfa, kacagás, könny, mosoly, szerelem váltják egymást a rohanó, fordulatos cselekményben. *Sebestyén* direktor áldozatot, költséget nem kímélve hozta színre ezt a hangulatos, bájos darabot, amelyről hamarosan kisült csalhatatlanul, hogy ez az idei sláger, melynek nevét stílusosan *„Tapsvihar a Horváth-kertben"* címre lehetne nyugodtan átkereszteIni. Annyi bizonyos, hogy az eddigi sorozatos telt házak után a Szent István hetében felránduló vidékiek, meg a régi jó budaiak megostromolják a szinházi pénztárt, miért is ajánlatos a jegyekről elővételben gondoskodni. *Honthy* Hanna primadonna mellett a főbb szerepeket *Góthné, Orosz* Vilma, *Góth* Sándor, *Rátkai* Márton, *Delly* Ferenc játsszák.

SZENT Gellért GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet, hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet

SZENT IMRE GYÓGYFÜRDŐ (RÁCFÜRDŐ)
Erősen radióaktiv és rádiumelemet tartalmazó természetes 42⁴ C⁰ földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Hungária
rádium tartalmú lithiumos gyógyforrás Budán, Erzsébethidnál
IVÓ-KÚRA
nyitva; reggel 7 órától este 6-ig.
Szénsavval telitve!
HARMAT-VIZ!

Még a pestiek számára is meglepetés billiárdverseny és sakkverseny termeivel, az újonnan átépített Philadelphia kávéház, I., Alagut-u. 3. (Szinkörrel szemben.) Pompás FAGYLALT-ja közismert. A kávéház emeletén külön termek

Pajtikám, ne feledd Sipos halászkert BUDÁN III., Lajos-utca 46. Kellemes, izletes, figyelmes

Nagy emberek árnyékában

Írta: **Sebestyén Ede.**

— Első közlemény. —

A sors némelykor olyan ragyogó epizódokat dob bele egyszerű emberek szürke életébe, amelyek egész életen át kimagaslanak a köznapi események egyforma sorozatából. Így válik egy-egy nagy ember emléke a kisember életének holtig emlékezetes epizódjává, de ugyanakkor a kisemberrel való találkozás még epizód sem lesz a nagy ember életében. Ez természetes is és voltaképen nem is fontos. Ezeket a visszaemlékezéseket, amiket itt megírtam, nem magamért mondom el hiúságból vagy kérkedésből, hanem azokért a nagy emberekért, akikkel újságíró hivatásom összehozott, s akik a beszélgetés folyamán olyan dolgokat mondtak el, amik jellemző voltuknál fogva egy-egy vonással kiegészíthetik a nagy ember életének képét. Nem is tekintem magamat e történetek szereplőjének és úgy fogom fel a helyzetet, hogy csupán eszköze voltam a nekem tett nyilatkozatoknak, tehát kötelességem, hogy ezeket a nyilvánosság tudomására hozzam s a saját személyemet, amennyire csak lehet, háttérbe szorítsam.

Két történet *Jókairól* szól, a harmadik *Gyulai* Pálról, a negyedik pedig *Munkácsy* Mihályról.

JÓKAI ÉS SCHOPENHAUER.

A kilencvenes évek vége felé meglátogattam Jókait, hogy véleményt kérjek tőle lapom részére bizonyos irodalmi eseményről, amely akkoriban nagy feltünést keltett.

Dolgozószobájában fogadott; nem az íróasztalnál, mert nem dolgozott, hanem a szoba közepén, ahol egy széken regényei jubiláris kiadásának köteteit rendezte és nézegette. Amikor beléptem, abbahagyta a munkát. Az íróasztalhoz lépett, leült és engem is leültetett.

— Mi járatban vagy? — kérdezte. (Jókai minden fiatal írót és újságírót tegezett.)

Elmondtam a kérdést. Amíg beszéltem, le nem vette rólam a tekintetét. Akkor sem tudtam, hogy miért és még ma sem tudom. Azután mosolyogva mondta:

— Azt hiszem, jól megértettem a kérdést. Hát én így gondolom a dolgot...

Elmondta a véleményét, azután megkérdezte:

— Csak újságíró vagy? Egyebet nem írsz?

— Tárcákat is írok, — feleltem, nagyon elfogódottan.

— Akkor legalább nem halsz meg minden nap. Az ember addig él, ameddig a munkája. Az újságíró munkája pedig csak egy napig él. Az íróé mégis valamivel tovább.

A zsebemben volt egy tárcám kézirata. Éppen aznap fejeztem be és át akartam adni a szerkesztőnek. Félénken nyúltam érte a zsebembe. Jókai észrevette a mozdulatot és szelíden, gúnyos mosollyal kérdezte:

— Véletlenül van nálad?

Zavartan feleltem:

— Nem véletlenül... igazán nem véletlenül. Most fejeztem be.

— Hát add ide. Mindjárt elolvasom. Addig nézz szét a könyvek között.

Alig olvasott valamit a kéziratból, máris megszólalt:

— Nem olvasom tovább.

Ijedten néztem rá, kérdő tekintettel. Magához intett és felolvasta ezeket a sorokat:

„Boldogok a fiatalok, akik reménységgel teljesek, mert nem tudják, milyen keveset ád az élet. És boldogok az öregek, akik semmit sem remélnek már, mert hiába égő vágy nem emészti őket. De jaj annak, akinek reménysége fájáról már hullanak a virágok, noha vágyai teljesületlenek még. Mert, amely fa tavasszal nem virágzik, őszre nem terem gyümölcsöt."

Amikor befejezte az olvasást, boszszúsan adta vissza a kéziratot.

— Hány esztendős vagy? — kérdezte.

Megmondtam. (Most nem mondom meg.)

— Én a te korodban szembeszálltam az egész világgal! Micsoda reménytelen ember vagy te, hogy egészen fiatalon ilyen sötétnek látod az életet?

Néhány másodpercig szótlanul nézett rám és én, bár kissé félénken, de álltam a tekintetét. Azután szelídebb hangon folytatta:

— Te szólsz ebből a keserves beszédből, vagy rajtad keresztül valamelyik sötétkedvű író?

— Lehetséges, — feleltem, — hogy olvasmánynak a hatása alatt írtam.

Örültem, hogy nem feltétlenül bennem keresi a keserű gondolat forrását.

Vállamra tette a kezét és rám nézett elbűvölő kék szemével.

— Olvasod Schopenhauert?

— Igen, — feleltem.

Ebben a pillanatban már éreztem is, hogy Jókai megtalálta a forrást.

— Akkor mindent tudok. Akkor belőled „Az élet semmiségéről és gyötrelmeiről" keserves okoskodása bugygyant ki. Hát azt mondom neked, fiam, dobd ki azt a fekete könyvet az ablakon, de úgy, hogy másnak még a lábát se sértsd meg vele. Ez a könyv méreg az ilyen fogékony fiatal léleknek. Most szép tavaszi idő van, látod, milyen pompásan virágzik minden a kertemben és az egész környéken? Menj ki a szabadba, a hegyek közé, nézzed a rügyek fakadását, hallgasd a madarak énekét és örülj az életnek. *Akkor* lesz belőled író, és ember *csakis akkor.* Ne könyvekből akard megismerni az életet, ne Schopenhauertől kérdezd, mit várhatsz a jövőtől, hanem menj ki oda, ahol minden életnek serkenését láthatod és érezheted és dolgozz a jövődért. A lemondás: öngyilkosság, amelytől nagyon lassan hal meg az ember. Most pedig menj, fiam, a dolgodra és ne felejtsd el, amit tanácsoltam.

A kedves hangon, emberfölötti jóságos tekintettel elmondott intelem — ma sem szégyelem megvallani, — könnyekre fakasztott. Néhány hálálkodó szót rebegtem és nagy zavarodottan meghajoltam előtte. Kezet nyújtott.

— Isten veled fiam. Fiatal vagy és nagyon puha a szíved. Nem baj, majd megkeményíti az élet.

Az ajtóig kísért és mégegyszer megrázta a kezemet.

— Légy érdesebb és keményebb. Nem élünk a felhők között...

JÓKAI — ÖNMAGA ELLEN.

A sajtó felszabadulásának ötvenedik évfordulóján meglátogattam Jókait, hogy reminiszcenciákat kérjek tőle a sajtószabadság megszületésének egyes epizódjairól. Elmondotta azokat a jeleneteket, amelyek hirtelenében eszébe jutottak, azután rátért a magyar sajtó jelenlegi, vagyis akkori állapotára.

— Sokan vannak, — mondta, — akik állandóan elégedetlenkednek a mai sajtótörvénnyel, mert úgy érzik, hogy

KIRÁLY-FŰRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot
tartalmazó hévvíz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-,lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1. nőknek hétköznap d. u. 2—7.
Jó kúra!

Keletre, Magyar!

Zempléni Árpád

„Turáni dalok" címen 1910-ben megjelent könyvéből.

Keletre, magyar! Tekints keletre!
Ott lelsz te dicső, nagy rokon felekre!
Nem lenézéssel fogadnak ott.
Hagyd önmagának Napnyugatot.
A sápadt árja lenéz, gyötör,
Kihasznál, megvet, éltedre tör!
Véreddel védted nyolc századon át
Nyugat épségét, Hitét, honát.
Új népek nőttek, új államok . . .
S vén őr! mi jutalmad? Gyaláznak ott!
Letiltanák szádról az ősi szót.
Hazugok, gyávák, rágalmazók!
Keletre magyar! Tekints keletre!
Ha élni kívánsz új ezredekre!
Az árja gőgtől ne várj te jót:
Vagy ellenséged, vagy árulód.
Mert svéb, a német, ha frank, ha szláv,
Meriti hajódat alább, alább.
Ma pénze öl meg, holnap vasa!
Nincs szörnyűbb, mint a fehér basa! . . .
Keletre, magyar! Fordulj keletre!
Ott lelsz te virágra, új kikeletre!
Újulást elméd ott nyer csupán!
Ne fuss az árja divat után!
Megfojtja lelked az árja kény . . .
Fordulj el tőle, sivár e tény! . . .
Keletre, magyar! Fordulj keletre!
Ott lelsz segítő, rokon felekre.
Testvéred közt Napkeleten
Keress barátot hős nemzetem!

Budán, — 1905.

Személyi hírek

RIPKA FERENC dr. főpolgármester, mint minden évben, ezidén is megszakította gyógykezeltetését és visszatért Budapestre, hogy részt vegyen a Szent Istvánnapi ünnepségen.

BÁRCZY ISTVÁN dr. ny. igazságügyminiszter, volt főpolgármester, a nyarat Moson-megyében tölti.

PERCZEL BÉLA kormányfőtanácsos, székesfővárosi trvhat. bizotsági tag, az Országos Magyar Fürdőalmanach főszerkesztője, Balatonmárián nyaral.

SÜMEGHI LÁSZLÓ dr. kir. közjegyző, korm. főtan., aug. 6-án Bad-Hall fürdőbe utazott és szeptember elején tér vissza.

NÉMETHY KÁROLY dr. tanácsnok, szabadságidejét is munkával töltötte a Balaton mellett, mert az ott táborozó leventeintézményeket vizsgálta végig.

FÁBIÁN GÁSPÁR dr. építésztudor, a nagynevű templomépítő, nyaraló családjához, Balaton-Zamárdiba utazott és csak augusztus hó 22-én tér vissza.

WEIXLGAERTNER TIVADAR ezredes, angol nyelvtanár, a Budai Napló munkatársa s az angol-amerikai ügyeinek referense, Balatonalmádiban (Otto-penzió) nyaral.

MEZŐ FERENC dr. tanár, a szellemi olimpiász európai hírű győztesét családi öröm érte. Felesége kis leánynak adott életet és azt Olympiá-nak keresztelik.

PALÓCZI EDGÁR tanár *Keszthelyen* nyaral és folytatja balatoni tanulmányait.

LIDÉRTEJEDI KISS ÁRPÁD dr. fővárosi ügyvéd, a magyar izlám-felekezet jogtanácsosa, a mohamedán-magyar kulturbizottságtól megbízást kapott, hogy a felekezet vallási nagy-alkotmányának tervezetét dolgozza ki.

PAULOVICS ISTVÁN ny. miniszteri segédhivatali főigazgató balatonmáriai nyaralásából hazatért Budára és tovább intézi százkockás sakkjátékának világszerte való beszervezését.

WEBER SÁNDOR dr. bankigazgató felesége, szül. *Corzan y Avendano Inez*, egészséges leánykának adott életet.

RÁSÓ LAJOS dr. ügyvéd, kormányfőtanácsos, trvht. bizottsági tag gasteini nyaralásából hazaérkezett s újból átvette irodája vezetését.

Idegenforgalom

MIRZA ABDALLAH KHÁN a perzsiai Tebriszből átutazott e héten Budapesten és látogatást tett az új magyar-mohamedán hitközség vezetőségénél. Londonból visszatérve, hosszabb időt szándékozik Budán eltölteni, hogy a „collegium islamiticum" ügyét a mohamedán kulturkomitével részletesen letárgyalhassa.

THEMELIS TIMOTHEUS, a görög-orthodox egyház jordánvidéki palesztinai érseke, a vasárnapi iskolai világszövetség konferenciájára Budapestre érkezett és a Bellevue szállodában szállott meg.

A Szent Istvánnapi hétre igen sokan érkeznek a *„keleti idegenforgalmi bizottság"* meghívására Budapestre. Többek között Bécsből: az egyiptomi királyi konzul és *Vivenot* Ernő báró levélileg bejelentették érkezésük idejét. A Bellevue szállóban gondoskodtak szállásról.

Új pártorientációt tervez Budán *Kállay* Tibor dr. v. miniszter, mely politikai mozgolódás élénkebb érdeklődést váltott ki Budán, főleg a Kelenföldön, ahol egyes társadalmi vezetőkön kívül a politikusok, — köztük *Dinich* Vidor országy. képv. is, — részt vettek a tanácskozásokon.

Meztelen cigánypurdék állják el az utat a külföldi autók és a temetőbe menő gyászoló közönség elől a világforgalmat lebonyolító óbudai Bécsi-úton — a főváros illetékes hatóságainak nemtörődömsége folytán. Ott, ahol az 1908. évi törvény szerint Árpád fejedelem emlékének kellene állani — a hegyi temető közeli szomszédságában — most kóbor cigányok tanyáznak. Itt van a búvó- és találkahelyük az ország minden részéből ideözönlő sátoros cigányoknak, akik a főváros közegészségügyét, közerkölcsét és közrendjét nemcsak veszélyeztetik, hanem a legerősebben támadják is. Putrikat építenek engedély nélkül olyan területen, ahol villaszerűen kell építeni. A becsületesen adózó polgárt alaposan megbüntetik, ha az építési övezetre előírt s talán nem is lényeges feltételt nem teljesíti, de a cigányokat nem akarja meglátni a kerületi mérnöki hivatal, bár külön is felhívták a figyelmét. A teljesen mezitelen nagyobbacska cigánygyerekek állandóan megbotránkoztatják az új temetőbe haladó gyászolókat, jósolgatni akarnak nekik, sőt ugyanezért megállítják a külföldről jövő autókat, felkapaszkodnak rájuk s megpumpolják a fejetcsóváló ideegeneket. Ezt már a legkisebb faluban sem tűrik meg. — Óbudán ez is lehetséges! A környék lakóit állandóan meglopják, az üzletekbe küldött cselédektől, gyerekektől a pénzt elrabolják, nyilt tüzeket gyújtanak . . . s ki tudja még elszámolni azt a sok rendetlenséget, amit naponta elkövetnek a kerületi elöljáróság, a tisztiorvos és rendőrség minden beavatkozása nélkül. Egy falusi kis bíró már régen ráncbaszedte volna ezt a kóbor cigánytársaságot, de úgylátszik a fővárosban, a hatóságok útvesztőjében lehetetlenné válik az erélyes rendcsinálás. A panaszokat a környék lakossága az óbudai keresztény párt révén a polgármesterhez fogja juttatni.

Valamit önmagunkról

A „Magyarság" cikke rólunk, kapcsolatban a kelettel

Nincs nagyon sok részünk dicséretben hivatalos helyeken, mert örökkön-örökké olyan dolgokat piszkálunk és feszegetünk, amiről — mondjuk például — a Városházán nem szívesen beszélnek. Igaz, hogy a *Nagy*-Pest és annak országosan fontos ügyei mellett ezek a *kis* budai kérdések nem keltenek kellő szenzációt — odaát, de nekünk itt Budán, kenyér- és életkérdések. Pesten mindig van élénk, lüktető élet, mert elszívja előlünk az egész idegenforgalmat.

Most, hogy az Izlám és Gül Baba révén egy különös idegenforgalmat teremtünk meg a történelmi hagyományok és vallásos alapon Budán, kedves méltatást szolgáltatott nekünk a

MAGYARSÁG,

mely kiváló és nagy gonddal szerkesztett újság megértéssel fogadta ezt a törekvésünket és aranykedélyű munkatársát, *Móricz* Pált, a pompás tollú írót bízta meg, hogy a *keleti kérdéssel* és a *Budai Napló*val foglalkozzék behatóan, kellő elégtételt szolgáltatva nekünk, a sok kicsinyes mellőzés, elhallgatás, megnemértés után. Szívesen mondunk a budaiak és a magunk nevében köszönetet a megemlékezésért, közölve a terjedelmes cikknek idevonatkozó részét.

„Amikor a müezzin újból megszólal Budán..."

Az öreg királyi Budát, a törökök és mohamedán világ egykori legendás Budunját paragrafusokkal és hidakkal hiába kapcsolták az élelmesebb, zürzavarosabb és idegenesebb ifjú testvér Pesthez, sok tekintetből máig külön budai életét éli, máig meg vannak a maga külön budai hagyományai és — érdekei... Ennek a rejtőzködő életnek, ezeknek a zománcos hagyományoknak és a pesti oldalról leginkább meg nem értett, sőt *elmellőzött budai*, továbbmenőleg országos magyar érdekeknek a feltárója, szószólója, őrizője, a *budaiaknak saját külön izlése szerint szerkesztett*, a hajdani „Egyetértés" lepedőnyi formátumában hetenkint kétszer megjelenő *jó öreg „Budai Napló"*. Ezt a *Budáról és a budaiaknak készült családias lapot huszonnyolc éve alapította* és máiglan szerkeszti Budapest *egyik legrégibb szerkesztője: Viraág Béla*. Amint most a budai török dolgok és budai muzulmán egyházközség alapítása ügyében a Bors-utcai barátságos szerkesztőségben felkerestem a magyarországi muzulmán érdekeltségeknek is ezt a hivatalos szerkesztőjét, hallgattam a közbeszőtt emlékezések fűszereivel ízesített, édesített s a *meggyőződés tüzétől meggyőző hévvel átmelegedett lelkes beszédet*, — szinte kísértésbe estem, hogy beszéljen a garibaldista Horváth Gyuláról, kinek politikai tudósítója, a lángeszű székely mérnök, ditrói Puskás Tivadarról, Edison legbizalmasabb feltaláló társáról, kinek a Telefon Hirmondónál, a Rádió ősénél szerkesztője volt, hogy emlékezzen a Tóth Kálmántól alapított, Vadnay Károly által oly nagy népszerűségre emelt s talán az egész világon mindmáig egyetlen irodalmi és művészeti napilapról: a „Fővárosi Lapok"-ról, amelynek az akkor még ifjú poéta Viraág Béla bátyánk utolsó szerkesztője volt... A megértetlenül és feledtetten elmult, az Angliában és Keleten annál inkább számon tartott nagy orientalistáról, Némethy (Némäty) Károly barátjáról is szívesen beszéltetném még, aki az Afgán-földön, a „Királyok temetőjében", a föld legtitokzatosabb, legóriásibb elzárt temetőjében, a gyilkolásra kész dervisek felemelt tőreitől körülzártan a csiszolt kőlapokról, beírt sziklafalakról és egyéb emlékekről betűzgette és olvasta az ezredévek előtti magyar ősmultnak a feledésben elmohosodott szentséges nagy titkait...

— Én magyar vagyok!... Engedjétek meg tehát, hogy az én királyaim szent emlékezetének hódolhassak! — A dervisek gyilkos tőre a „magyar" név felemlítésére lehanyatlott s megfenyegetvén, hogy többé ide visszatérni ne merészeljen, csupán bizonyságul szolgáló rajzait, felvételeit s jegyzeteit szedték el... A „Királyok temetőjéből" szabadon bocsátották a budai tudóst, hogy idehaza temesse el őt a közöny és a meg-nem-értés...

Ez a Kelet, a Némethy Károlyok, atyafiságos, rokon keletje régesrég bűvkörébe vonzotta a poéta Viraág Bélát, a Buda érdekeit, előbbrehaladását néző és tapasztalt, lelkes szerkesztő meg Buda-Budun régi török emlékeit, hagyományait mind mélyebbről megismervén, ráeszmélt és ezt programmjává tette, hogy a „buduni" muzulmán emlékek és az egész Keleten elterjedt legendák révén — magyarországi török emléktárgyak, a budai híres török fürdők, a szent Gül Baba sírja stb. — kellő kiépítéssel és megszervezéssel Budára vonzhatnánk ismét Kelet muzulmánjait, legkivált a kincses előkelőségeit. Szóval: a *budai fürdőügyek és az idegenforgalom emelése is ráindították*, hogy a Keleten és a keleti népek között otthonos *László* Zoltán barátja és munkatársával kapcsolatokat keressenek és előkészítsék a magyarországi budai magyar muzulmán egyházközség megalapítását, ami a „Magyarság" jelentése szerint vasárnap törvényszerűleg meg is történt.

Keleti idegenforgalom

A mohamedán-magyar kulturbizottság a Budai Napló és az Országos Magyar Fürdőalmanach közös *keleti-muzulmán idegenforgalmi* bizottságot szervez, nehogy továbbra is a panaszok tömegével árasszanak el minket a Keletről érkező muzulmánok, ahogy ez most napirenden van.

Most az a helyzet, hogy aki egyszer itt járt, többé nem igen jön vissza. Ha az állam és város által anyagilag is támogatott hivatalos idegenforgalmi szervek ezt a nyugatimádó rendszert követik tovább, kárba vész az idegenforgalomra eddig áldozott pénz anélkül, hogy néhány plakátnál egyebet is produkált volna. Az idegenforgalom *nem monopólium*, hanem hazafias kötelesség, amit épp a fizetett s erre a célra kirendelt bürokrácia nem akar vagy nem tud megérteni.

A *magyar izlám* szervezkedését a legnagyobb közönnyel vették s csak akkor eszméltek rá, amikor *Feihsal* király és *Ibrahim* szultán váratlanul megérkeztek ide s tárgyaltak a mohamedán kulturbizottság vezetőségével s leadták névjegyeiket a budai muftinál.

Már az első budai muzulmán zarándoklat terveit készítik elő a komitéban és a hivatalos idegenforgalmi szervek és vállalatok szemet hunytak és nem akarják meglátni azt a történelmi hagyományokon és vallási alapon megindult muzulmán idegenforgalmat, mely 350 millió embert érdekel — Keleten.

Ezért vagyunk kénytelen ezt a *keleti-muzulmán idegenforgalmi bizottságot* a magunk erejéből megszervezni a svájci, kairói, londoni és bombay-i mohamedán komitékkal egyetértőleg, nehogy az utódállamok, továbbá Bécs, Berlin és Páris teljesen magukhoz ragadják a muzulmán idegenforgalmat.

De ezt a közönyt — szerencsénkre — nem mindenki osztja, vannak és lesznek, akik a magyar mohamedánok szervezkedésének fontosságát nemcsak erkölcsi és kulturális, hanem gazdasági szempontból is megértik és értékelik.

Így *Németh* Béla dr. kormányfőtanácsos áldozott lelkesen elsőnek e nagy ügynek, amikor a budai mufti részére díjtalanul bocsátott lakosztályt rendelkezésre a *Bellevue szállóban*. Ezt a nemes tettet a mohamedán-magyar kulturkomité azzal viszonozta, hogy az összes külföldi mohamedán szervezeteknek értesítést küldött, hogy ezentúl a Bellevue-be szálljanak meg, mert ez a szálloda lesz a mohamedánok tulajdonképeni találkozó-helye.

Ugyancsak a *Dunagőzhajózási Társaságról* is meg kell emlékeznünk, főleg *Dormándy* Géza ny. tábornok, igazgatóról, aki szintén átérezve a keleti-muzulmán idegenforgalmi propaganda fontosságát, minden forma, kérvény, akta, bürokratikus kicsinyeskedés nélkül, percek alatt bocsátotta a Bécsbe készülő magyar-mohamedán bizottság rendelkezésére a szükséges utazási jegyeket.

Lehetne dolgozni az ország érdekében és ide lehetne hozni az ideegeneket, nem annyira Nyugatról, de annál inkább Keletről, csak kevesebb fontoskodást, aktát és bürokráciát kérünk!

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM
Kitűnő konyha. — A források napi hozama **160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz**
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

Elhalasztották az új elöljáróságok felállítását, még pedig bizonytalan időre. Az 1931—32-re szóló fővárosi költségvetés két millió pengőt irányozott elő az új fővárosi törvény alapján létesítendő négy új elöljáróság felállításának dologi kiadásaira. Már a helyeket is kijelölték, illetőleg az elöljáróság céljára alkalmas épületeket. A budai részen a *Horthy Miklós-úti köröndön* és az *Új Szent János-kórház közelében* választottak elöljárósági székház céljára alkalmas épületeket, ezeken kívül természetesen más ajánlatokat is kapott a székesfőváros. Már csak a bérleti szerződés megkötése volt hátra és 1932. január 1-én már meg is kezdték volna működésüket az új elöljáróságok. A gazdasági viszonyok rosszabbodása azonban arra kényszerítette a székesfőváros vezetőségét, hogy későbbi időre halassza az épületek megvásárlását és ezzel együtt az elöljáróságok működésének megkezdését is. Törölni kellett tehát a két millió pengőt és most olyan megoldást keresnek, amely más formában könnyíti meg a kerületi hatóságok munkáját addig is, amíg a decentralizálás megtörténhetik.

Sérti Budát, hogy minden nagy nemzeti ünnep alkalmával, amit különben Buda nélkül el sem lehet képzelni, meg sem lehet csinálni, — valami sérelem mégis éri Budát. A *Szent Istvánnapi körmenet* egészen elvitathatatlanul budai ünnep volt ősidők óta és a Budára sereglett jó vidékiek ilyenkor alaposan kiélvezték az országszerte ismert és jó hírnévnek örvendő budai kiskorcsmákat és nagyvendéglőket, főleg a Krisztinavárosban. Jutott közönség a „Zöldbeli"-eknek is. Ezt megírigyelték a pesti vendéglősök és valami ügyes machinációval elérték, hogy rendelettel szabályozzák a körmenet szétoszlását, de elzárta a rendőrség a Krsztinába vezető összes lejáratokat. Pedig hamarább és könnyebben oszlott szét a körmenetben résztvevő és a körmenetet néző nép, amikor a Várból minden résen, minden lépcsőn lejöhetett és hamarosan megteltek a Krisztinaváros vendéglői. Sajnos, ez a rendelet ezévre is szól és ezidén is elzárják ezt a kis jövedelmet a Krisztinabeli vendéglősök elől. Természetes, hogy ezek minden módon tiltakoznak ez ellen és most memorandumot nyújtottak át *Petracsek* Lajos dr. orszgy. képviselőnek, hogy érdekeiket védje meg. Fontos is, hogy ez megtörténjék, mert „rossz időket élünk, rossz csillagok járnak" és egy kis pénzmagra szüksége van minden budai polgárnak. *Petracsek* Lajos dr. sürgősen eljárt az ügyben és *Andréka* Károly h. főkapitány megértő intézkedései nyomán a Krisztinaváros felszabadul e sértő korlátozás alól.

ÓVATOSSÁG. kitüntetett MENCZER
„A jó száraz tisztítás, öltöny, női ruhák festése, galiér, ing-tisztítás, olcsó áraival meggyőz mindenkit a nagy aranyéremmel és díszoklevéllel
MENCZER-nél Fest. Tisztit. Mos. Telefon

Gyász. Általános megdöbbenés fogadta *Némethy* Béla tanácsnok hirtelen bekövetkezett halálát. Kartársai rendkívül szerették s egyéni szeretetreméltóságával, igazságszeretetével mindenütt csak barátokat szerzett. A farkasréti temetőben helyezték örök nyugalomra.

Magyar mohamedánok Bécsben. *Huszszein Hilmi* budai mufti Bécsbe készül utazni, hogy az ott reá várakozó arab, albán és szláv muzulmánok kiküldöteivel az izlám-vallásközség, a Gül Baba mecset építés, a magyar mohamedán vallásalapok és kegyes alapítványok, továbbá a magyar-keleti mohamedán idegenforgalom ügyében megállapodásokat létesítsen. Kíséretében lesznek *László* Zoltán dr. szerkesztő, *Morelli* József dr. ügyvéd, a muzulmán vallásfelekezet „emin esszandük"-ja és *Horváth* László bankigazgató és a vallásközség több tagja. A Dunagőzhajózási Társaság a legnagyobb előzékenységgel bocsátotta a szükséges hajójegyeket és fülkét a mufti és kísérete rendelkezésére.

Búcsúvacsorát rendez a krisztinavárosi egyházközség az újlaki plébánossá kinevezett *Pálfi* Lajos dr. volt krisztinabeli s. lelkész névnapja alkalmából aug. 22-én este, a Zöldfa-vendéglő külön termeiben.

Gyász. *Sömjén* Zsigmondot a Gyapjumosó és Finomposztó Rt. ügyvezető igazgatóját súlyos csapás érte. Édesanyja aug. 14-én meghalt. Vasárnap délután temették nagy részvét mellett.

RAVASZ cukrász
I., KRISZTINA-KÖRÚT 75
Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

Skuts Dénes bankár (Horthy Miklós-út 152.) közli, hogy *a XXVI. m. kir. osztálysorsjáték V. osztályának főhúzásai* aug. 18-án, kedden kezdődnek. Ezúttal figyelmezteti a résztvevőket, hogy a megújítási betétet és az *előírt 30 fillér költséget húzás előtt fizessék meg,* mert ellenkező esetben szerzett jogaikat és a *befizetett összeget elvesztik*. Egyébként a bank- és devizakorlátozó rendelkezésekkel kapcsolatban az utóbbi napokban olyan hírek kerültek forgalomba, hogy a m. kir. osztálysorsjáték nyereményeinek kifizetésénél is bizonyos korlátozó rendelkezések lépnének életbe. A Pénzintézeti Központ azonban, amely tudvalevően az osztálysorsjáték ügyeit intézi, úgy nyilatkozott, hogy — bár az osztálysorsjáték játéktervének egyik paragrafusa értelmében a pénzügyminiszter jogosult rendkívüli körülmények esetén a sorsjátékot felfüggeszteni — a pénzügyminiszter ilyen intézkedést tenni nem óhajt és így az osztálysorsjáték a nyereményeket a jövőben is minden korlátozás nélkül fizeti ki.

Kiadó lakás. I., Diószegi-út 15. II. em. bal. Horthy-út sarkán, a tenniszpályával szemben. 2 szoba, hall, keleti háló, Dunára kilátás, lift, erkély, minden mellékhelyiség, étage-fűtés, gáztűzhely. Glock Imre ép. IV., Váci-u. 36. Tel.: 83—1—19.

Pár perces gyorsfénykép a budai Zeileis rendelőből

A minap egy jó ismerősöm feleségét kísértem fel a budai *Zsigmond-u. 6.* szám alatt levő *Zeileis*-rendelőbe. Az asszonykát súlyos gyomor- és idegbaja ellen kezeltette az ura a Zeileis-gyógymóddal s míg az asszonykára várakoztam a nemes izléssel berendezett orvosi váróban, beszédbe elegyedtem a kezelésre várakozó beteg-társadalomra. Valóban, egy egész társadalom apraja-nagyja üldögélt ott *Somogyi* Sándor dr. orvosi rendelőjében. Kor, rang és felekezeti különbség nélkül, türelmesen várakoztak, közben elelsírják, sóhajtják egymásnak nagy bajaikat. Egy 40 év körüli daliás termetű úriember áll a kezelőterembe nyíló ajtó félfájára támaszkodva. Nemrég még aktiv tisztje volt a nemzeti hadseregnek, míg súlyos reumája miatt betegállományba nem helyezték. Szinte lelkendezve mondja a mellette álló karosszékben üldögélő őszhajú úriasszonynak:

— Higyje e, méltóságos asszonyom, nem ismerek magamra. Két hete lesz holnap, hogy idejárok, eddig huszonkilenc besugárzást kaptam, úgy érzem magamat ma már, mintha nem is én volnék én. Semmi fájdalmat nem érzek, nagyszerű étvágyam van, az idegeim is megnyugodtak és átaluszom nyugodt, üdítő alvással az egész éjszakát.

— Óh, már én is nagyon jól alszom,

megbénítja a nyomtatott szó szabadságát. Nem adok nekik igazat, pedig én igazán megkövetelem, hogy a sajtónak szabad mozgást engedjenek. A mi sajtótörvényünk, énszerintem, olyan, mint a tiszta ablak: hiánytalanul átengedi a világosságot, szinte elveszíti anyagiságát, de, ha valaki betöri, akkor persze könnyen megvághatja vele a kezét.

Ezután nagy csodálkozásomra megemlítette, hogy emlékezése szerint már jártam nála egyszer. Engem nagyon meghatott, hogy eszébe jutott egy esztendővel azelőtt tett látogatásom.

— Arról jut eszembe, — tette hozzá, — hogy akkor is úgy álltál előttem, mint most. Pedig akkor kiütöttem a kezedből Schopenhauert, most pedig nem bántalak.

— Nagyon hálás vagyok az intelemért ,— mondtam meglehetősen elfogódottan. — Azóta kissé emeltebben hordom a fejemet.

— Sokszor kaptam már levelet hozzád hasonló ifjaknak a szüleitől — mondta ezután Jókai, — akik szinte felelőssé tesznek engem azért a hatásért, amelyet a regényeim gyakorolnak a fiatal olvasókra. Nem érdekes, hogy tőlem éppen úgy féltenek befolyásolható embereket, ahogyan én féltem az ilyen jellemeket Schopenhauertől, meg más pesszimistáktól? Pedig én igazán nem vagyok pesszimista. Sőt tőlem éppen azért féltik a fiatalokat, mert, mint mondják, nagyon idealizálok mindent és főként az alakjaimat. Lehetséges, hogy ennek rossz hatása van egyes emberekre, de lehet ezért engem felelőssé tenni? Igaz, hogy az író egyik legnagyobb hatású nevelője a nemzetnek, de ezt a hivatást csak közvetve és általánosságban teljesíti, nem közvetetlenül és egyénien, mint a guvernant.

— Sokan mégis úgy fogják fel az író hivatását, — folytatta Jókai, — hogy azonos a házitanítóéval, a guvernantéval. Hát erre nem vállalkoznék. Amikor a fantáziám előveszi az ecsetjét vagy a vésőjét, hogy alakokat formáljon, akkor bizony nem helyezkedem el a gyermekszoba horizontján. Nem gondolhatok arra, hogy Jenői Kálmánt, vagy Lándorit, vagy Adorján Manassét köznapi emberré degradáljam, nehogy valamelyik ifjú olvasóm mintaképül válassza és megbukjék miatta az életben. Én nem szállítok kész jellemmintákat, mert nem az a hivatásom. Az alakjaim jellemét dolgozza át mindenki a saját gondolkodása, saját erkölcsi felfogása, saját körülményei szerint, de ne vegye fel minden változtatás nélkül. Mert az lehetetlen. Nem arra a célra készült.

Ezután megkérdezte tőlem, melyek azok az alakjai, akik legnagyobb hatást tették rám. Megmondtam és azt is megemlítettem, hogy sok alakjának egész tirádáit betéve tudom. Részleteket is akart tudni, s amikor megmondtam, nevetve jegyezte meg:

— Csupa patétikus szónoklat. Látom már, hogy nagyon fellengős ember lehetsz.

Zavartan hallgattam és nagyon elpirultam.

— Az nem szégyen, — mondta Jókai, hogy megnyugtasson. — De óvakodj az egyoldalúságtól. Ne felejtsd el, hogy más a regény és más az élet. Mert az élet egyáltalán nem fellengős.

Ezután kezet nyújtott.

— No fiam, most Schopenhauer után a magam könyvét vettem ki a kezedből. Ha megint eljössz, nem tudom, kire kerül a sor...

menni is tudok, pedig mennyire hitetlenkedve jöttem ide. Ez a barátnőm hozott el csaknem karhatalommal, aki ott ül szemben velünk az asztal mellett s a szinházi lapot olvassa. Neki is ugyanaz a baja volt, mint nekem s tíz nap alatt teljesen meggyógyult. Ma van itt utoljára.

Az egyik fal melletti széken egy köpcös kis öreg emberke üldögélt. Szinte rajongással mondja a mellette ülő éltesebb, öreg úrnak:

— Csoda egy ember ez a Somogyi dr. úr. A jó Isten fizesse meg, amit értem és szegény feleségemért tett. Kigyógyított mindkettőnket nehéz gyomorbajunkból. Sőt a feleségemnek kínzó epekő-bántalmait is megszüntette.

Az ajtón egy reverendás pap lép be és helyet foglal az asztal mellett üresen álló székben. Verejtékező homlokát két tenyere közé szorítja. Látom az arcán, hogy szenved. A mellette ülő öreg úr részvétteljes hangon vigasztalja:

— Meglátja, Főtisztelendő úr, egy-két hét alatt Ön is meg fog gyógyulni itt, mint én.

Az én ismerős asszonykám libben ki a kezelőszobából, kipirult arccal, életvidáman. Mikor meglátott, mosolyogva mondja:

—Nem kell többet jönnöm, hála az Égnek, meggyógyultam.

A várószoba társadalma, még a Főtisztelendő úr is, megható írigységgel néztek utánunk, mikor köszöngetve kikövetkeztünk az ajtón.

G. S.

Könyvekről

Az elszakított magyar területek mai íróinak legjavával ismerteti meg a művelt közönséget a

KOSZORÚ

című, közel négyszáz lap terjedelmű novelláskönyv, amelyet az idei *Könyvnap* alkalmából adtak ki. A kötetben szereplő írók számottevő részének jelentősége meghaladja a helyiérdekű jelleget, hiszen sokan közülök az anyaország irodalmának is tekintélyes művelői. A szép könyvben Erdély írói foglalják el a legnagyobb helyet; egyrészt azért, mivel ez a hatalmas terület Nagymagyarországnak is *legirodalmibb* része volt, másrészt pedig azért, mivel a Felvidék és a Vajdaság magyar irodalma kisebb méretű. Az *erdélyi* magyar írók között a legismertebb nevek: *Bánffy* Miklós grófé, *Berde* Mária, *P. Gulácsy* Irén, *Gyallay* Domokos, *Hunyadi* Sándor, *Reményik* Sándor, *Szántó* György, *Székely* Mózes, *Tabéry* Géza, *Tamási* Áron, akik rövidebb vagy hosszabb irodalmi multjuk alatt országos, sőt nemzetközi sikereket értek el. A *Felvidék* írói és költői között *Mécs* László, a papköltő és *Seberi* Ernő nevét ismerjük legjobban, a vajdaságiak között inkább csak olyanok vannak a kötetben, akiknek nevét csupán szűkebb hazájukban ismeri a közönség. A *Koszorú* igen nagy irodalmi és nemzeti jelentőségű könyv. Ez a magyarázata ritka sikerének.

ÁRNY ÉS DERÜ címmel *Székely* Vladimir rendőrfőkapitányhelyettes, az államrendőrség régi literátus főtisztviselője humoros és tragikomikus rendőri esetek sorozatát adta ki. A rutinos író ezekben a történetekben is annak a zamatos és elmés elbeszélőnek mutatkozik, amilyennek egyéb írásaiból ismerjük.

AFORIZMÁK a címe *Kolozs* Gyula dr. könyvének, amelyben száz meg száz mélyenjáró gondolatát gyűjtötte össze emberekről és dolgokról. Nem nagyképű bölcseségre törekszik, hanem szerényen mond el komoly és nagyon megszívlelni való köznapi igazságokat. Milyen egyszerűen hangzik ez a példaként kiragadott mondás és milyen sok bölcseség van benne mégis: „Jaj annak, aki nem tudja megtanulni, hogy nem muszáj mindig beszélni."

BAKONYÉR MELLŐL. Egy halkszavú költő: *Tóth* Géza versei. Csapongó szeszélyes lélek, tele a legnagyobb ellentmondásokkal. *Pipafüst mellett* című versében például ezt mondja:

Mire vágytam, el is értem!
Hegyes-völgyes szép vidéken,
Úttalan, vad rengetegben
Enyhe, áldott csöndre leltem.

Ezzel szemben az *Október végén* című költeményben egészen ellentétes hangot üt meg:

A zümmögő nyaraknak vége,
S csürömbe semmit sem takartam,
Tündöklő távolok színébe
Merengve mélán, elhagyottan...

Mi ez? Az élet változásainak skálája? Vagy talán az őszinteség hiánya?

KANTALUPA címmel háromfelvonásos drámát írt *Cselőtei* Lajos dr. *I. Kálmán* király idejéből. A XI. század végéről a XII. század első három évtizedébe átnyúló cselekménynek érdekes anyaga van, de színpadi megkomponálása meglehetősen pongyola. A szerző zenei nyitánnyal is ellátta drámájának mind a három felvonását. Színpadi ember érdekes és életképes darabot készíthetne Cselőtei művéből.

A NEMZETKÖZI ÖRS. Kilenc cserkészfiú kalandjait írja meg *Tábori* Pál ebben az érdekesen megírt, szépen illusztrált és ízlésesen kiállított könyvben. A pompás kötet *Baden-Powell* lordnak, a világ főcserkészének előszavával jelent meg. Kedves figyelem az előkelő protektorral szemben, hogy előszavának kéziratát fakszimilében közlik a könyv elején.

MAGYAR DIÁKKALAUZ a címe annak a tisztán gyakorlati irányú könyvnek, amelyben *Horváth* Kálmán arról világosítja föl a tanulóifjúságot, milyen anyagi támogatást szerezhet ösztöndíj, ellátás és egyéb kedvezmények formájában. Kár, hogy nem teljes és nem ölel fel minden iskolát, mert a 400 éves, *mezőtúri,* kiválóan vezetett gimnáziumról és diákotthonról nincs benne szó.

A GYÜMÖLCSFÁK TERMÉSFOKOZÁSA címmel igen hasznos könyvet ad a gyümölcstermelők kezébe *Kmoskó* Sándor volt erdélyi földbirtokos. A kis könyv kimerítően megismerteti a gyümölcs termelésével járó összes tudnivalókkal azokat, akiknek szükségük van rá. Alapos tudással és kellemes stílusban megírt könyv.

—n —e

MÁTÉ ISTVÁN szobafestő és mázoló mester, I. ker., Attila-körut 2. Telefon: 573-55.

Néprajzi falu. A Nemzeti Múzeumban a néprajzi tárgyak ládába zsúfolva most hozzáférhetetlenek. Éppen ezért néprajzi falut kellene építeni Budán a Vérmezőn, vagy a hegyvidék valamely lankás területén, ahol az egyes vidékek házainak mintájára építenék fel a különböző pavillonokat és azokban helyeznék el a múzeumot s e központ folytatásaként stílszerű villákat lehetne építeni magánosok számára. Egy külön néprajzi falu vagy talán város épülne fel és illeszkednék bele a történelmi alapokon Buda keretébe. Igy még egy villanegyedünk is tisztán magyar motivumokat viselne és a turista szívesen megnézné ezt is. A főváros nem tagadhatja meg e páratlanul álló szép látványt nyújtó kulturális céltól a telket s e terv megvalósítása feltétlenül előnyére válna Buda gazdasági életének is. Ezt már 15 év előtt is sürgettük.

A budai hegyvidék forrásait kutatja a főváros megbízásából a Földtani Intézet. A vízműveknél ugyanis, mint ismeretes, megkezdték a dunai alagutak építését, hogy a vízművek területét huszonhat új kúttal kibővítsék. Az új kútfúrásokkal egyidejűleg a Földtani Intézet — megbízás alapján — megkezdte a budai hegyvidék földalatti víztartóinak felkutatását. Nem remélik ugyan, hogy itt nagyobb vízmennyiséget találjanak, amely számottevő mértékben járulhatna hozzá Budapestnek vízzel való ellátásához, inkább azt remélik, hogy *gyógyhatású forrásokra* akadhatnak, ami nagyon valószínű. Köztudomású dolog, hogy az évszázadok folyamán a budai hegyvidéknek számos gyógyító erejű forrása eldugult vagy más utat keresett és, ha ezek közül néhányat megtalálnának, ezzel jelentékeny gazdagodás érné Budapest fürdővárost.

KÖZGAZDASÁG

Szerkeszti: **Szászhalmi József**

Érdekes szanálási tervet

dolgozott ki *Horváth* László bankigazgató, mely iránt nemcsak a német pénzügyi körök, hanem az utódállamok is érdeklődnek. A terv egy, a földre alapozott 4%-os 50 éves amortizációjú kölcsönön alapulna, melynek letétjegyei készpénz gyanánt forognának és ez alapon haladéktalanul megindulna a közgazdaság vérkeringése. Segítve lenne a földbirtokon, iparon és kereskedelmen. Bankzárlatra nem volna szükség és mindenki munkához, keresethez jutna. Bármely mennyiségű dollárkölcsön rendelkezésünkre áll, anélkül, hogy a magyar állam presztizse szenvedne. A szakkörökben szenzációt keltett a tervezet, melyről *Horváth* László igazgató *Iklódy-Szabó* Andor pénzügyi h. államtitkárral is hosszabban tárgyalt. Wekerle pénzügyminiszternek is bejelentette levélben Horváth a tervezetet, azonban mindezideig a miniszter nem fogadta.

Félő, hogy a németek és utódállamok előbb fogják ezt az életrevaló tervet megvalósítani s mi megint, mint rendesen, utánuk fogjuk megcsinálni, holott elsők lehetnénk. — A gazdasági kibontakozásra vonatkozólag igen érdekes és értékes terve van *Petracsek* Lajos dr. orszgy. képviselőnek, amelyet most tárgyal a kormány. — Ugyancsak e kérdéshez szól hozzá *Mátray* Antal budai gyáros is, aki 10 évi börtönbüntetéssel sújtaná azokat, akik pénzüket külföldön rejtették el idegen valutákban, amely értékeket az államnak kellene *kölcsönképpen átvennie és pengőben visszafizetni.* Az egy hónapon túl be nem vallott értékeket *kobozza el* az állam és annak 30%-át fizesse a feljelentőnek. Az így birtokba vett idegen valutákkal rendezze pénzügyi helyzetét az állam.

Keleti kivitelünk. Lassan bár és a nyomasztó gazdasági krízis dacára is, megindult a magyar-arab külkereskedelmi szervezkedés révén az export Kelet felé. *Czermann* József, az ismert budaiaki ecetgyáros nagyobb mennyiségű mintakollekciót küldött Albániába és Hedzsászba (Arábia). Ugyszintén a *Kollár* Ferenc hentescég, mely rituálisan készített füstölt marhahúst és kolbászárút küldött a Keletre. *Hubert* Vilmos fürdőberendezéseket küldött. A *Harmatviz* szállítmányok is csomagolás alatt vannak és a vadászfegyverszállítmányok miatt a fegyvergyár közvetlenül lépett érintkezésbe El Gargani Seikkel. *Zeileisék* is nagyobb s igen kedvező ajánlatokat bocsátottak irodánk rendelkezésére Arábia és Egyiptom számára, melyeket eljuttattunk képviselőink részére az illető országok népjóléti vezetőségéhez.

SZÉCHENYI GYÓGYFÜRDŐ a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITŰNŐ KÖZLEKEDÉS

LÖVÖLDE-VENDÉGLŐ
Pompás árnyas kert, különtermek, polgári árak
új tulajdonos
Dittmayer Andor

BELLEVUE SZÁLLODA ÉTTERMEIBEN
ÉS TERASZÁN ESTE
TÁNC
Elsőrangú koncert- és tánczeen Európa előkelő restaurantjai között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 5 pengős. Déli menü 2.50
Asztalrendelés: A. 528-48.

Eljegyzési kártyákat
a „Hollós Mátyás" Nyomdában

Telek, ház, lakás

2, esetleg 3 szobás, minden komforttal, levegős, napos lakást keresek. *Sándor Jenő,* IX., Lónyay-u. 60. földsz. 6.

Budán 5 szobás, komfortos, kertes lakást bérbe vennék, autóbusz vagy villamos mentén. Árajánlatok: Szép kilátás jelige alatt e lap kiadóhivatalába kéretnek.

ÖRÖKLAKÁSOK: Széna-térnél elsőrendű utcai és kerti **EGYSZOBÁSAK, KETTŐSZOBÁSAK, HÁROMSZOBÁSAK** legteljesebb komforttal, körülcsempés mellékhelyiségekkel, épülő kertes palotában 1932 májusára beköltözhető: tárgyalások, előjegyzések II., Hattyu-utca 7., építési irodában.

Adómentes villa, 4 szobás, minden komforttal, télen, nyáron lakható, fogaskerekü Orgonás megállónál, villamos és autóbusztól 5 percnyire, gyönyörü kilátással, *870 négyszögöl* díszés gyümölcsöskertben. — Ugyanott *780 négyszögöl* gyümölcsöskert, nyaralónak átalakítható házzal olcsón eladók. Telefon: J. 343—01. (131)

Kettő-három-négyszobás komfortos lakások, központi fűtéssel, melegvízzel, hároméves házban, budai **hegyekre** szabad kilátással, **kettőszoba** hallos, komfortos lakás, **négy szoba** hallos, urasági **angol cottage,** blső lépcsővel, saját központi fűtéssel, Horthy Köröndnél levő házakban, tulajdonos műépítésztől, Fadruszu-. 6. Aut. 694—40 **azonnalra, augusztusra, novemberre** bérelhetők. (142)

Ferry Oszkár-utcában 206 öles telek eladó. Építési iroda I., Naphegy-utca 21. Tel.: 527—80.

Város az erdőben. Tisza István kertváros. A budai hegyvidék legszebb kertvárosa. Hüvösvölgy mellett. Festői kilátás. Magaslati fekvés, 150—300 négyszögöles árnyas erdőparcellák. Villany, vízvezeték, autóbusz. Előnyös fizetési feltételek. Dr. Keresztes Béla, VII., Damjanich-u. 30. Tel.: J. 431—56.

Házmesterséget, esetleg villában is, keres megbízható, kisigényü házaspár (állami alkalmazott). Ért villany-, gáz- és vizvezetékjavításhoz. Kivánságra személyesen bemutatkozik. Cím a kiadóban.

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágosítás I., Naphegy-u. 21. Telefon: Aut. 527—80.

Hidegkúti-úton, Star filmgyár mellett, villamos közelében, kettő á 298-öles telek, diófás parkban, összes közművekkel. (69)

Egy-, kettő-, három-, négy és ötszobás lakás kiadó. Iroda: I., Naphegy-u. 21. Tel.: 527—80. (143)

Kertes öröklakások

Az előkelő közönség bizalmától támogatott, legszolidabb alapon megszervezett, utánfizetésektől, perektől mentes építési akciónk keretében, nov. 1-i beköltözéssel, fovárosunk legelőkelőbb részén már épül *nyolcadik társasházunk* a Szent Imre-szobor mellett, 2, 3 szobás (előkertre nézö hallos) villaszerü öröklakásokkal. 300 négyszögles *kert, hangfogó válaszfalak,* díjtalan üzlethelyiségek. Tetszés szerint szövetkezet, vagy a tulajdonos nevére szóló telekkönyvezés. A Diószegi-uti „Hunniaudvar"-ban még pár remek, azonnal beköltözhető három-, négy-, ötszobás villaszerű öröklakás kapható. *Olcsó, fix árak.* Előnyös törlesztéses kölcsön. Kívánatra prospektus tervekkel, öröklakásvevőknek nélkülözhetetlen szaktanácsokkal.

„CENTRUM" HÁZÉPÍTŐ-VÁLLALAT
Horthy Miklós-út 9. (9-12, 3-5-ig.) Tel.: 693-01
Társasházban a „CENTRUM" vezet

HUBERT
és Tsa B. T. Egészségügyi berendezések, csövek, Műszaki cikkek, témgyártás
VI., Liszt Ferenc-tér 4. T 222-67

ÜVEG és porcellán-árukban GÁL LAJOS Budán II., Széna-tér 7, VEZET TISZTVISELŐK nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltétel

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirű céghez I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33 Béres Márton

BUDA LEGSZEBB KERTHELYISÉGE
Zsigmond-kávéház és étterem
II., Keleti Károly-utca 9
9 és 17-es autóbusz végállomás
Délután és este Brawe Boys Jazz TÁNC
Tulajdonos: ZSIGMOND LÁSZLÓ
a Spolarich éttermek volt igazgatója

ÉHGYOMORRA
NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR
Kristály vizet

MEGNYILT BUDÁN
SCHÄFFER JÁNOS
MŰBÚTOR ASZTALOS
LAKBERENDEZÉSI ÜZLETE
II., TÖRÖK-UTCA 2. (MARGIT-HIDNÁL)
Műbútorok és elsőrangu gyártmányú ebédlő, háló, úriszobák, konyha- és előszobaberendezések.
Kedvező fizetési feltételek és garancia mellett.

Idegeit kiméli
ha nagymosását nem otthon végzi!
Fehérneműjét
feltétlen bizalommal küldheti a
DUNA gőzmosó- és kelmefestő gyárba
BUDAI FIÓKOK:
I., Attila-körút 19.
II., Fő-utca 7.
II., Retek-utca 59.
ÉS A KÖZPONT:
VIII., Gólya-utca 43.
ugyanott ruhafestést és vegytisztitást garanciával végeznek. — Telefon hivásra autóval jövünk.
Telefon: J. 350—52.

Szebb — Jobb — Olcsóbb
RÁDIÓ
CSILLÁROK KELLÉKEK
NINCS PEST BUDÁN
Időt, pénzt takarit, ha itt vásárol
KRISZTINA RÁDIÓHÁZ
I., KRISZTINA-KRT 141
Telefonsz. Aut. 566-83
Kedvező fizetési feltételek

RUDAS Fürdő
radioaktiv hőforrás
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ FEDETT USZODA

Hallgassa meg a rádió révén közkedvelt E. STEPAT
orosz tiszti-zenekarát, aki minden este ÓBUDÁN
A „KORONA" VENDÉGLŐ étteremben és kerthelyiségében, Korona-tér 2., hangversenyez.
Kitünő konyha Halászlé Jó borok Olcsó árak
5, 7, 9, 31 villamos. Autóknak beállóhely

IGAZI NYARALÁST
nyujt a pompás
CSÁSZÁRKERT
bácskai ételkülönlegességek,
dunántuli borok
Singhoffer Antal
halászmester szabadtüzön készíti a
VALÓDI HALÁSZLÉT
kitünő zene
CSIRSZKA KONRÁD vendéglős

Még egy 3 szobás és néhány 2 szobás lakás hallal, modern ktvitelben (központi fütés, melegvizszolgáltatás, gőzszárító, stb.) öröklakásként vagy évi bérért kapható a Vérmezőre nézö Attila-utca 95-99. számu társasház szövetkezet palotájában. Farkasrét Hóvirág-u. és Torbágyi-út között ujonnan parcellázott 18 drb. 140-170 négyszögöl nagyságu telkek déli lejtővel jutányosan esetleg részletre kaphatók. Ugyancsak Pusztaszeri-uton kilátással a Margitszigetre 300 négyszögöles gyümölcsfákkal beépitett telkek eladók. Bővebb felvilágositást nyujt:
STILUS ÉPITŐ R.-T.
irodája. Telefon: Automata 557—44 és 558—36.
A farkasréti telkek ügyében a helyszinen is lehet értekezni

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, II., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
Budai ingatlan-tulajdonosoknak gyors lebonyolitás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyujtunk
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III., LAJOS-UTCA 148 SZ.
TELEFON: AUTOMATA 624—57
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett
Kölcsönöket folyósit váltóra, folyószámlára számlára, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

Ujból megnyilt
a legszolidabb és teljesen uj vezetés alatt
a budaiak
régi családi találkozóhelye
Margitpark KÁVÉHÁZ
a legmérsékeltebb árak. Elsőrangú étel-ital. Minden este
TOLL ÁRPÁD
muzsikál teljes zenekarával
teljes tisztelettel
Dávid Pál a MODERN kávéház volt tulajdonosa és CZEBE LÁSZLÓ

Magyar Semmering Üdülő (Pension)
ZUGLIGETI-ÚT 19.
a „Szarvas" vendéglővel szemben
26 úri kényelemmel berendezett egy- és két ágyas szoba, minden szobában hideg-melegviz, központi fütés, fürdőszoba használat
Külön évszázados fákkal körütvett park. Saját napfürdő
Étterem elsőrangú konyhával
Róna Gábor
a Lipótvárosi Társaskör vendéglőse vezetésével

FEDEZZE FEL ÖN IS A SASHEGYET!
Sashegy a Belvárostól gyalog is csak 25 percnyire
Sashegy a Belváros hegye
Sashegy a Székesfőváros szívében — szivének jobbik oldalán
Sashegy az előkelő középosztály települő helye
Csak hegylejtőn lévő telkeket vásároljunk, ott van csak levegő, napsugár és kilátás Ön gyermekei arcáról leolvashatja, hogy hol lakik:
nézze meg azután a sashegyi gyermekeket
Sashegyi telkeinkről prospektust küld:
KUBATURA részvénytársaság
Budapest, főpostafiók 77/0

Laptulajdonos: VIRAÁG ÉS TÁRSA
Főmunkatárs: dr. László Zoltán.
Kiadásért felelős: Viraág Béla.
Nyomatott az „Olympia" nyomdában, Budán, I,. Bors-utca 24.
(Nyomdáért felelős: Csaradszky V.)

XXVIII. évf. 1053. sz

Megjelenés: hetenkint kétszer

ELŐFIZETÉS:
Egy évre . . 24.— P
Negyed évre . 6.— P
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai féláron kapják

Budai Napló

1931. AUG. HÓ 25

HIRDETÉSEK:
Egy hasáb széles, egy m/m. magas sor, egyszeri közlésénél 30 F. Szövegsor ára 2 P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekelt a várospolitika, a közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló újság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, i., Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502—96. Hivatalos órák: délután 4-6-ig

... és szólt újra Budán a müezzin szava!

...és szállt tovább Keletre, mint a költöző gólyamadár, hogy hírt vigyen rólunk távoli vidékekre, messze élő testvéreink közé, akkel vívhattunk ugyan nehéz harcokat is, de akik orvul sohasem akartak leütni.

...és száll a turáni tájak felé, visszhangja verődik a tibeti hegyóriásokon, — végigzeng az afgán Szent Völgyön, ahol sok ezer éve pihennek az ősmagyar fejedelmek, zoltánok és gyulák egy tízezer esztendős nagy nemzeti mult megszentelt emlékei.

...és száll át a tengeren kincses Indiába, ahol másfélszáz millió szittya testvérünk áhítattal hajtja még fejét a hun zoltánok daliás utódai, akik mérhetlen kincseket gyűjtöttek, hogy a nagy leszámolásnál megsegítsék az idegenek közé szakadt, ezer éven át ott uralkodó magyar testvéreiket.

...és száll a müezzin szavával soksok meggyötört magyar szív sóhajtása az ősi mezőkre, ahol őseink már sok ezer év előtt áldoztak az egy igaz Istennek, aki a népek sorsát intézi és nem hagyta el a magyart soha!

Azelső mohamedán istentisztelet

Szent István király napján délelőtt 11 órakor zsúfolásig megtelt a mohamedán-magyar kulturkomité díszterme. Egyszerű, szegény napszámosok és iparosok mellett, csillogó, rendjeles egyenruhák, elegáns hölgyek, sötétbe öltözött urak.

A mufti egyszerű fekete papi ruhában turbánnal fején, mellén a katonai kitüntetések egész sora.

Az istentisztelet rövid, komoly, áhitatos, A gyülekezet átérzi a történelmi pillanatot, amidőn az izlám először vesz részt hivatalosan egy kimondott nemzeti keresztény ünnepen. Ennek hatása az egész moszlim világban érezhető lesz és többszáz millió igazhívő tekintete Buda felé fordul.

Az egyszerű, fehér lepellel borított asztal előtt, mely oltárt helyettesít, imádkozik a magyar izlám főpapja a Koránból. Énekli a szent szúrákat.

Izlám eskü a magyarok mellett

Az ének befejezése után imát mond a magyar hazáért és vitéz Horthy Miklós kormányzóért

Majd általános figyelem között mondja el az ünnepi szent beszédet:

„Moszlimek! Díszes ünneplő közönség!

A turán-iráni nagy népközösségből másfél évezred előtt kiszakadt nemes magyar törzs elindult ázsiai őshazájából, hogy Allah akarata szerint új hazát keressen. A bölcs fejedelmek vezetése alatt végre odaértek a négy folyó tájára s megállapodtak azon a földön, melyet a Kizmet kijelölt és melyet északon a Kárpátok, délen az adriai tenger határoltak.

Egy évezred előtt Allahnak, a Hatalmasnak és Könyörületesnek akarata egy nagyszerű fejedelmet ajándékozott a magyar fajnak: a bölcs Szent Istvánt, aki megalkotta a magyar államot, mely egy évezred viharait állotta, mert a nagy király államát az egy Istenre alapította. Szent István megértette a magyar faj világtörténelmi hivatását az Egyisten-hit, a Kultura, Civilizáció, Jogrend, Emberi haladás, Tekintély és Hagyománytisztelet szempontjából. Ezt az országot, amelynek mi magyar mohamedánok is tagjai vagyunk, nem kell félteni, amíg nem tér el az első bölcs királya hagyományaitól. Le fogjuk rázni az emberi rövidlátás és gonoszság által kovácsolt trianoni béklyókat is! Allah szabadságot és nem börtönt rendelt a magyar nemzetnek.

Mi szláv anyanyelvű, de magyar érzésű, magyar muzulmánok is tagjai vagyunk az egykori ősi turán-iráni közös népcsaládnak, ezer évig ősi földünk Szent István koronájának ékessége volt, mi magyar hazánkat utolsó lehelletünkig szeretjük s ha kell, mint azt a világháborúban megmutattuk, életünkkel és vérünkkel is meg fogjuk védeni. A korán parancsolja az Isten és haza szeretetét s mi követjük Allah parancsait.

Az élő, hatalmas, könyörületes egy igaz Isten hitét a sátán hordái fenyegetik, vallástalanná, Istennélkülivé, erkölcstelenné, hazátlanná akarják tenni a népet, Isten helyett gépeket állítanak, az erkölcs helyett becstelenséget, felebaráti szeretet s különös megbecsülés helyett egyenetlenséget, becsület helyett sivár anyagi érdekeket hirdetnek, megbontják a családi élet hagyományait, gyermekeket a szülők ellen lázítanak, megbontják a tekintély tiszteletét és fel akarják állítani a moszkvai dedzsel (Antikrisztus) országát. Lerombolnak mecseteket, templomokat, imaházakat, iskolákat és az erkölcstelenségnek és istentagadásnak építenek oltárokat.

Akár keletről, akár nyugatról jön ez a sátáni támadás, az izlám vétót kiált! Az Isten köré kell sereglenünk, hogy megdöntsük a Seitán és segédhadai hatalmát s visszavezessük a népet az istenfélelem, tekintélytisztelet, becsület, hazaszeretet és irgalom útjára.

Isten nélkül és Isten ellen nincs élet, nincs haladás, nincs boldogulás!

Magyarország létérdeke, hogy a készülő nagy harcban magához ölelje az izlámot, mert ha mindazok, akik hisznek Istenben, összefognak, akkor Szent István birodalma nem múló jelenség a történelemben, hanem újra ki fog terjedni a Kárpátok és az Adria között.

Mi, magyar muzulmánok tisztelettel hajlunk meg Szent István, a magyar nemzet pejgambere (próféta) előtt s magyar keresztény testvéreinkkel együtt énekeljük: Hol vagy István király, Téged magyar kíván, Gyászos öltözetben, Te előtted sírván! Amen!"

Mély megilletődés vett erőt a gyülekezeten és a mufti szokatlan, bátor hangja túl fog hallatszani a trianoni határokon, nyugat és kelet felé egyaránt, ahol régen lomtárba dobhatónak gondolták az Isten, haza és becsület fogalmait. A magyar muzulmánok megmutatják az utat, amely az emberi társadalom és nemzetek megújhodásához vezet.

A müezzin imája 250 év után

Budán csüng a világ szeme és méltó befejezése volt a nagyszabású ünnepségnek az a nagy horderejű esemény, amidőn déli harangszó után végre 250 év után felhangzott a müezzim bánatos, áhtatos éneke:

„Haj esz szala! Haj esz szala! Allah ekber, Allah-hu! Allah il l'Allah, raszul we Muhamed..."

Utána magyarul:

„Imára föl! Föl az üdvösségre! Allah nagy, Isten az egyetlen, nincs más Isten nálánál és Mohamed az ő prófétája..."

Az első mohamedán istentszteleten résztvettek:

Báró *Petrissevich* ezredes, a Mária Terézia rend titkára, *Tarr* ezredes, *Falthay* tengerészkapitány, *Fejes* Jenő százados, *Móricz* Pál szerkesztő, *Szabad* Antal dr. kir. tanfelügyelő, *Weixlgaertner* Tivadar ezredes, *Max* János alezredes, *Morelli* József dr. ügyvéd, *Suppinger* Ferenc műépítész, Mehmed *Izmail* Aga, *Hasszan Zade Jusszuf* Bey, tatár khán, *Kiss* Árpád dr. ügyvéd, *Rezulovics* Mehmed Bég, Ali Nasszir *Bedawi* pasa, *Stassny* János vezérigazgató, *Witályos* Gábor szerkesztő, *Harsády* Róbert főtiszt, lovag *Umlauft* Szigfrid Kajmakám, *Schöpflin* Lóránd, báró *Attems*, báró *Bánffy*, *Hochreiter Csukalics* Hajder Bég, Sir Emery *Bothwell*, Professor *Ladurner*, Abbé de la *Salle*, Marquese Benito *Venturini*, *Campbell-White*, *Bogya* Károly főfelügyelő, *Tóbiás* Mihály gyárigazgató, *László* Zoltán dr. szerkesztő, *Elmer* Kurt ujságíró, *Lázárevits* Milán, *Kattinger* Henrik, Eugen *Kelnner*, a Press-Photo belmunkatársa, Aexander *Gerő* Redakteur, dr. *Orlay* Antal min. min. tanácsos, Morris *Klein* bankár, *Dzsinnics* Ahmed Omer Bey, dr. Abdurrahman *Kulovics* Bég főorvos, *Gorbolf* Ali *Viraág* Béla szerkesztő és sokan mások.

Erős hullámzást

váltott ki csendes és szenvedéytelen Budán a hirtelen jött kormányválság, jobban mondva *Bethlen* István gróf visszavonulása a politikai aktivitás teréről, — annál is inkább, mert az utolsó választás erősen meg növelte Budán Bethlen gróf hiveinek táborát. A távozó miniszterelnök nyilatkozatai a hídépítés révén Buda érdekében tervezett városfejlesztésről, az idegenforgalom érdekében megalkotott Idegenforgalmi Tanács és a fürdőügy méltó kiépítése tervét visszatükröző elgondolása — politikai zászlója alá vonzotta a budai polgárságot, — írja nekünk Buda egyik régi vezéralakja, aki most csendes szemlélője folyton romló Buda harcának a szebb, a jobb jövőért. Vezérlő párthívei közül *Ripka* Ferenc dr. főpolgármester és *Kozma* Jenő dr. orszgy. képviselő, az uralmon levő Községi Polgári Párt elnöke, ezeket az eszméket részleteikben is hirdették, sőt e téren az építő munkát meg is kezdték, — nagy népszerűségük teljes kihasználásával toboroztak a kormány pártjának híveket. Az építő munkát a gazdasági válság és az azt nyomon követő kormányválság meg akasztotta és ez fokozta a gazdasági rendjében megzavart polgárság megdöbbenését. De fokozta ezt az országos kormányzó párt belső párt alakulásainak egymással szemben való versengése és a hatalom utáni törtetése. Szinte örvendetes, hogy a kormányválság nem járt pártválsággal is és nem kívánta a nemzet megnyilatkozatát *új választás* útján, mert ma már kétséges, hogy a múlt hónapban elért eredményt az új kormány pártja tudná-e megint elérni, mert gondolkodóba ejti a polgárságot az a körülmény, hogy Buda jövendő fejlődésének mindazon tényezőit bizonytalan időre a lomtárba tették, holott épen ezek hozták meg a párt nagyarányú gyarapodását. A kormánypárt budai vezéreinek saját érdekükben való első kötelessége, ezt az új kormány figyelmébe ajánlani és ezeknek a budai létkérdéseknek megoldását szolgáló építő munka sürgős folytatását követelni. Buda konzervatív polgársága különben sem híve a hirtelenül jövő változásnak, ami tartózkodásra ösztönzi és csalódás esetén nehezen lesz újból rábírható, hogy olyan szekeret toljon, amelyről az ő érdekeit oly hamarosan lerakták. Buda polgárságát nem a párt vonzotta, hanem Bethlen István gróf kiváló egyénisége és az ő távozása kérdésessé tette ennek a polgárságnak további pártállását.

Ausztria példája

megmutatja, hogy miképen kell nyaraló- és üdülőhelyekkel ellátni egy világvárost. Ott minden összefutó gleccservizet *tavakba gyűjtöttek* össze, mert minden tó környéke kész nyaralóhely. Ilyen gleccsertó a *Weissefelder See* is. Nagyon mély, nagyon hideg, fürdésre nem alkalmas csónakázásra veszedelmes. Tulajdonképen csak az *Osiacher See* dependence, azaz ennek a tónak kirándulóhelye. Ma rendkívül nagy az idegenforgalma, amit *egy zsák pisztránggal* teremtettek meg, hírét költve néhány év mulva, hogy a weissenfeldi tó tele van pisztránggal, ott mndenki díjtalanul horgászhat s a parton épült szállókban, az ő saját-kezűleg fogott pisztrángját sütik meg számára ebédre. Ilyen eset legalább 100 van Ausztriában. Olcsó, és a középosztály számára rendkívül alkalmas nyaralóhelyek.

Budapest mellett *a budai oldalon vadregényes hegyvidék a Pilisi hegység*. Némi áldozattal *ennek völgyeiben gyönyörű tavak létesithetők* és sok ezer ember jutna munkához, keresethez, — Budapest közönsége pedig pompás, közelfekvő nyaraló- és üdülőtelepekhez. A Pilisi hegyvidék csupa őserdő, egymást fölváltó romantikus tájék és mindenütt *alkalmas tavak kiképzésére*. Valóságos áldás volna Budapest népe számára, ha egyórai utazással kiemelhetné magát a város poráról, füstjéből, zajából és — ami fő — itthagyhatná üzleti gondjait, hogy estétől-reggelig családja körében töltse idejét a családfő, nyári pihenőt élvezne két-három hónapon át a családja.

Épülhetnének itt *drótkötélpályák*, fogaskerekűvasutak, százával járhatnának autóbuszok Budapestről oda, a helyiérdekűvasút elágazhatna minden völgybe, — kenyérhez jutna mérnök, építész, útépítő-vállalkozó, orvos tanító, vendéglős, iparos és kereskedő, ott azon a nagy nyaralótelepen, a pilisi hegyvidéken, — Óbudától Esztergomig.

Benépesedne az a gyönyörű dunapart Óbuda és Visegrád között, amely most felhasználatlanul, mondhatnám parlagon hever. A Dunára nyíló völgyek hiába kínálkoznak, rejtett szépségeit nem ismerjük, nem méltányoljuk és nem tudjuk kihasználni, mint ahogy kihasználta Ausztria a maga hegyvidékét.

A Jánoshegy és a Sashegy

a magyar-lengyel barátság szimbolumai

Uj adatok Buda történetéhez

Aug. 29-én, a mohácsi vész 405. évfordulóján, díszes emlékművet állítanak fel a mohácsi csatatéren annak az 1600 lengyel hősnek emlékezetére, akik kapitányuk, *Gnejenski Lénárt* vezetésével a *Jagellók* hívó szavára eljöttek a *„Fehér sas"* honából, hogy az ősi magyar-lengyel barátság szellemében életüket és vérüket áldozzák fel a testvér magyar nemzet életharcában.

Az emlékmű leleplezésére előkelő lengyel vendégek érkezését várják, mert ez az ünnepély a magyar-lengyel barátságnak nagyjelentőségű eseménye lesz. Lengyel vendégeink: a lengyel hadsereg, papság és írók képviselői ez alkalommal fel fogják keresni Budapestet is.

Elérkezettnek látom ezért idejét annak, hogy felhívjam a magyar-lengyel barátság szolgálatában álló honfitársam figyelmét arra, hogy Budapesten a *Sashegy* és a *Jánoshegy* elnevezésükben a lengyel-magyar történelmi kapcsolatoknak érdekes és idegenforgalmi szempontokból is nagybecsű emlékeit őrzik. A *Jánoshegy* ezt az elnevezését csak Budavár 1686. évi visszafoglalása után kapta. Hensch *János* városbíróról és egy állítólag e hegy tetején állott Nepomuki Szent *János*ról való elnevezése minden komoly alapot nélkülöz. Tény az, hogy a *Jánoshegy* elnevezése egykorú a *Svábhegy* elnevezésével. Mind a két hegy elnevezésében a keresztény-török élethalálharc emlékei maradtak ránk, amelyek történeti patinát adnak a budai városkép két legszebb díszének. A *Jánoshegyet* Budavár felmentése után, a *Svábhegy* elnevezésének analógiájára, elnevezésében Budának akkortájt főleg *katonai* lakossága szintén egybekapcsolta a kor eseményeinek nagy emlékeivel. Ezért nevezték el a hegyet *Sobieski János lengyel királyról*, Bécs 1683. évi fölmentőjéről, akinek neve ebben az időben minden ajkon hálás szeretettel forgott. Ő volt az, aki már 1683-ban, Bécs felmentése után, fel akarta szabadítani *Budavárt* és *Jakab* fiának a magyar szent koronát szerette volna megszerezni *Thököly* és társainak segítségével. Nem rajta mult, hogy mindkét terve dugába dőlt és a hős lengyel király *Nógrád* és *Szécsén* várának elfoglalása után elhagyta hazánk területét.

A *Jánoshegy* ilyetén névmagyarázatának csak egy ellenvetése lehetséges, t. i. az, hogy Budavár visszavételében *lengyel* csapatok nem vettek részt, s így a lengyel barátság Budán ilyen megnyilatkozásban akkor nem valószínű.

Tény és való, hogy Budavár visszafoglalásának hatalmas irodalmában történészeink eddig nem találtak adatokat arra nézve, hogy Buda felmentésében *lengyel* segélyhad is résztvett. Kénytelen vagyok azonban Budavár visszafoglalásáról írott legbecsesebb monográfia, *Károlyi* Árpád dr.-nak, a nagynevű történetírónak nagybecsű műve alapján megcáfolni őket. *Károlyi* művében felemlíti mindazon nemzetek fiait, akik Buda felmentésében részt vettek. A *lengyelekről* azonban ő is mélységesen hallgat. Fel kell tennem, hogy munkájának már nyomása alatt találta fel a Budát ostromló keresztény seregnek azt a *pontos térképét*, amelye művében leközölt és amelyet egy, a harcban résztvett, katonatiszt készített. Ezen a térképen a legpontosabban fel vannak tüntetve az egyes seregrészek állásai. A *Sashegy* déli lejtőjén kilenc zászlóval jelezve négyszögletű cartoucheban olvasható: *Pollaken* — tehát *lengyelek*. A lengyelek tehát külön seregrésszel nemcsak *résztvettek* Buda felmentésében, hanem a Budát körülzárta keresztény sereg *legexponáltabb* pontját védték, ahol a *Kelenföldön* táborozó török felmentő sereg áttörési kísérlete a legveszedelmesebb volt.

Régi topografusaink a *Sashegy* elnevezését az Árpádok korában annak vidékén elterült *Sasad* nevéből származtatták. Csak arról feledkeztek meg, hogy Buda visszafoglalása után, amikor a *Sashegy* elnevezés először bukkan fel, a Budát lakó németek nem végeztek levéltári kutatásokat, hanem e hegy elnevezésénél is az ostrom emlékei voltak irányadók, amely emberöltőkön át foglalkoztatta Buda lakóinak emlékezetét és képzeletét. Ők tudták, hogy ezen a hegyen lobogtak a *lengyel* szárnyas huszárok *fehér sasos* lobogói, amelyek az egykori térképrajzoló *német* műszaki tisztre is olyan hatással voltak, hogy kizárólag a *lengyel* csapat állását jelezte térképén zászlókkal.

A Magyar Nemzeti Muzeum Országos Széchenyi Könyvtárának nagybecsű *gróf Apponyi Sándor* könyvtárában érdekes budai vonatkozású könyvre bukkantam a közelmultban: *olasznyelvű* szonettek kis tizenhatodrétű kötetére, amelyben egy *olasz* költő dicsőíti Buda felmentőit közvetlenül a *Szent Buda* visszafoglalása után.

A szonettek között — amelyeket műfordításban szándékozom e lap hasábjain először ismertetni — az egyik *Eleonora lengyel királynénak*, a másik *Radzieiovisk Mihály* varmiai lengyel püspöknek van ajánlva.

A kortársakat tehát még *Itáliában* is foglalkoztatta a hős *lengyeleknek* szerepe *Buda* felmentésében. Csak mi budaiak feledkeztünk meg róla!...

Aug. 29-én a mohácsi csatatéren a magyar-lengyel barátság apostolai kegyeletes szép megemlékezéssel áldoznak majd *Gnejenszki Lénárt* és vitézei emlékének. Emlékezzünk meg ez alkalommal azokról a lengyel hősökről is, akik Buda visszavételében *örök dicsőséget* szereztek a lengyel hősiességnek. Történeti szerepük megírására, neveik felkutatására és emléküknek Lengyelországban való felidézésére e hasábokról kérem fel *Divéky Adorján* professzort, a varsói egyetem kitünő magyar tanárát, a lengyel-magyar kapcsolatok tudós búvárát.

Keszthely, 1931. aug. 13.

Palóczi Edgár

A primási szék Budán. Körülbelül 40 éve annak, hogy először merült fel a terv, hogy a primási szék helyeztessék át Esztergomból Budára. A „Neue Freie Presse" akkor e hír kapcsán azt írta, hogy: „Ein enormer Nutzen für Budapest!" Huszonötéves hírlapírói multam alatt azt tapasztaltam, hogy hinni kell a németnek, amikor így önkéntelenül elszólja magát. 1914-ben egy Budán akkor megjelenő újság, mint befejezett tényt közölte, hogy minden előkészület megtörtént már a primási szék áthelyezésére. Sajnos, mindezideig ez a terv csak terv. A hercegprimás a történelmi hagyományoknak azzal tesz eleget, hogy gyakran tartózkodik várbeli palotájában és talán az anyagi viszonyok gátolják ma, hogy itt fényes rezidenciát építsen. Minden világvárosnak megvan a maga legfőbb egyházi méltósága, csak éppen nálunk nincsen meg. Vidéki városok érsekségekkel büszkélkednek, nekünk pedig csak címzetes püspökünk van Budán.

Szomorú emlékek. Tíz éve már annak, hogy a budai hegyvidék erdőit a teljes kipusztulás veszélye fenyegette és a nagy fáradsággal befásított budai hegyekből kietlen karszt nem lett. A kommün alatt és az azt követő nehéz időkben mindjobban érezhető volt a tüzifa hiánya. A főváros lakói tüzelő hiányában mind nagyobb és nagyobb számmal keresték fel a főváros erdeit, onnan eleinte száraz rőzsét, majd már élőfát is hordva haza tüzelőül. Egyesek úgy látva, hogy a főváros erdeinek saját céljaikra való kitermelése reájuk nézve igen előnyös üzletnek kínálkozik, már üzletszerűleg eladásra kezdték a főváros erdeinek fáit kivágni és lopkodni, sőt a hidakat, padokat, korlátokat, útjelző táblák oszlopait, az egyes telektulajdonosok kerítéseit is szétverték és elhordták. Még az időben a kültelki utak világítására szolgáló petróleumlámpák faoszlopait sem kímélték, úgyhogy néhány nap alatt a kültelki utak jórésze világítás nélkül maradt. A székesfőváros erdőőrei és mezőőrei a legnagyobb erőfeszítéssel próbálták ezt a vandál pusztítást megakadályozni, azonban a mindig nagyobb számmal és már fegyverrel fellépő fatolvajokkal szemben tehetetlenek voltak. A Csillagvölgyber mármár egész hegyoldalakat taroltak le. Ez a pusztítás csakhamar megkívánta a maga áldozatait. Egyik erdőőr rövidesen hivatása áldozata lett, — lelőtték — emlékét a vörösvári úti erdőőri lak falán elhelyezett emléktábla őrzi. Kolpaczky erdőőr haslövés által lett hosszabb időre szolgálatképtelen. Németh erdőőrt térdenlőtték a budai hegyvidéket ellepő csavargók és munkakerülők. A pesti oldalon az erzsébetfalvai határban levő véderdőnek ez időben már nyoma sem volt, azt teljesen letarolták és már a fák gyökerét kezdték tüzelőnek kiásni.

Levágni!... No, nem azt a hivatalos copfot, amely nálunk lehetetlenné tesz minden fejlődést, minden haladást és aktaszekrényekbe gyömöszöl minden új tervet, minden egészséges ideát.... Hanem le kell vágni egy darab cifraságot, mely ma gátolja a közlekedést. A *Keleti Károly-utca* alsó felének folytatásaképen hatalmas szerpentin út épült a Margit-körúttól föl a Bimbó-utcáig. Eddig itt nem volt jelentős gyalogforgalom, de most, hogy ez az út kiépült, a gyalogforgalom is erősen megnövekedett. A Bimbó-utca, a Tudor-utca és az új szerpentin út gyalogforgalma nagyrészt a Statisztika épület előtt bonyolódik le. A *Statisztika* épületnek van kocsifelhajtó kapuzata, amely felhajtónak *párkányzatos szegélyköve hosszan belenyúlik a gyalogjárdába* és egy hatalmas gömbben végződik, alig engedve egy lépésnyi teret a szegélytől. Ez annyira gátolja a gyalogos közlekedést és esti homályban minden rosszszemű embernek kész veszedelem, hogy föltétlenül ezt a stílszerű, de fölösleges és alkalmatlan díszítést egészen rövidre kell fogni, ami nem lesz ártalmára az épület szépségének, de a közlekedés érdekében okvetlenül fontos...l le kel vágni! — Hasonló az eset a *Fő-utca* és *Pálffy-tér sarkán*, ahol ma a Ganz-gyár üres telke dísztelenkedik, mert az építendő részvénytársaság úgylátszik nem talál vevőt. A Fő-utcából a Királyhegy-utcába kanyarodó kocsik és autóbuszok *nagy kört kénytelenek leirni*, hogy a Fő-utcából fölkanyarodhassanak a Margit-körút felé, amit komplikál még az ottani sinlerakás, mert a villamos ferde vonalban szeli ott a Királyhegy-utcát. Egyszerű városrendezési alapon ezt a sarkot is jó mélyen... le kell vágni!

Ki mint vet, úgy arat, MAUTHNER magnál jobbat sehol sem kaphat!
MAUTHNER ÖDÖN magtermelő és magkereskedelmi részvénytársaság
Alapítási év 1874. Telefon: 463—65.
SÜRGÖNYCIM: MAUTHNERÉK, BUDAPEST.

MAUTHNER MAG
Központ: VII., Rottenbiller-u. 33. - Fióküzlet: IV., Kossuth Lajos-u. 4.

Nagy főárjegyzék, mely növényárjegyzéket is tartalmaz, ingyen és bérmentve.
a Ferencrendiek templomával szemben.

Régi vizvezeték a Várban

A budai hegyvidék forrásai táplalták
EPERJESSY ISTVÁN DR. tanulmányából

A budai hegyvidék jelenleg *vizben szegény*. Azonban nem így volt ez a multban. *A budai hegyvidék bővizű forrásokban, patakokban bővelkedett* és azok az Ördögárok medrét annyira rongálták, hogy *azok egyrészét Buda város tanácsa betömette*, másik részük pedig, *gondozás hiányában eliszaposodott és bedugult.*

Minden egyes forrásnál a *kútfők megemlítésével, annak multjával is foglalkozom*, ami által bizonyítani kívánom azt, hogy amely forrás 400—500 éven át csurgott, annak vize teljesen el nem apadhat, ki nem száradhat, hanem talán néhány méterrel távolabb esetleg, mint búvó patak a föld alatt halad tovább. Ezek a történelmi adatok útbaigazítást nyújtanak arra, hogy mely irányban lehet az eltünt forrásokat fellelni.

A budai hegyvidék forrásai a multban nemcsak az egész környéknek szolgáltattak ivóvizet, hanem *az egész Várnak* ivóvízszükségletét is ellátták.

Franz *Schams:* „Vollständige Beschreibung der. königl. freyen Haupt Stadt Ofen in Ungarn" című 1822-ben megjelent munkájában irja, hogy 3 évvel azelőtt I. Brunner városi alkincstárnok *a Svábhegyen talazott vizvezetéket fedezett* fel, amelyről nem tudják megállapítani, hogy a törökök idejéből vagy az azt megelőző időből való-e, de kétségtelennek tartja, hogy ez a várnak vízellátására szolgált.

A budai hegyvidék forrásai közül Svábhegy oldalán a Béla király-út végén levő *Városkút* volt az első, melyről biztos, hogy a *Vár vízellátására felhasználták*. A Várnak a törököktől való visszavétele után a Kammeral Administration már e forrás vizének felhasználásával akarta a Várat ellátni, de a munkálatokat vezető *Everling* nevü katonai törzsorvosnak sok fáradsággal végzett kísérletei eredménytelenek maradtak. Everling törzsorvosról ezt a forrást egyidőben *„Doktor kút"*-nak hívták. A városi jegyzőkönyvek szerint 1728-ban *Kerschensteiner* Konrád jezsuita atya tervei szerint sikerült a vizet a Városkútról a Várba vinni.

Félszáz évig a Svábhegyoldalnak ez az egyetlen forrása képes volt az egész Vár ivóvízszükségletét ellátni és csak 50 év mulva a lakosság számának szaporodása, de főleg az egyetemnek Budáról való áthelyezése miatt bizonyult ezen svábhegyi forrás vize kevésnek.

A városi tanács erre a magasabban fekvő Király-forrást, amelyet ma Béla király kútjának neveznek, és gondos tisztogatás után a Svábforrás vizét, amely valószínüleg, már a törökök idejében, vagy még régebben is vízvezeték céljára szolgált, 1780-ban Heinrich von Tumler Veszprém megye mérnöke által egyesítette a Városkút vizével és ezek a Krisztinavároson és Vérmezőn át a Várban levő Városházkút (Rathausbrunnen) ciszternájába vezette. Innen a víz egy része a Franziskanerplatz ciszternakútjába, másik rész az Iskola-téren levő Zöldkútba, a harmadik rész a Paradeplatzra, a Dísz-térre vezetett.

Schams igen dícséri ezen svábhegyi források vizét, összehasonlítva a pesti ivóvízzel és kiemeli, hogy a Svábforrás és a Királyforrás kemény vize a Doktorforrás lágy vizével igen jó keveréket ad.

Kerschensteiner Konrád tervei szerint készült a vízvezeték 1304 m távolságra fenyőfacsövekben, azután 2675 méternyire ólmos csövekben vezette a Várba e források vizét.

József nádor is a svábhegyi kútból hozatta ivóvizét, ezért Buda főváros közgyűlése, hogy a jeles nádor emlékezete, ki a főváros emelése és szépítése érdekében annyit fáradozott, e szép virányú tájon is fenntartassék, a Városkutat Nádorkútnak nevezte el.

Úgy a fogaskerekü vasút városkúti megállójánál levő Nádorkút, mint a Béla király-út közepén levő Béla király kútja még ma is megvan, de elhanyagolva és a közönségtől elzárva.

Mindkét forrás felett kis házikó áll. A Nádorkút fölé a 17. században épített kis házikó falában levő faragványos kövek Barcza-Thirring Budapest dunajobbparti környéke című munka szerint a 12. századból valók. A beépített román kapuzatpillérek alakos fejezete és boltozati bordatöredékei valószínüleg a pálosok Szent Lőrinc kolostora templomának kapuzatából származnak és így a budapesti keresztény egyházi építészet legrégibb emlékei közül valók.

A Béla király kútjánál levő épület Heufler szerint építészeti kivitelénél fogva Mátyás király korára mutat.

A ma még elég jó állapotban levő Nádorkút és a Béla király kútja, továbbá az azóta valószínüleg teljesen elszaporodott Svábkút vize lehet, hogy olyan kiváló ásványi anyagokat tartalmaz, amelyek ivókúrára alkalmassá teszik, de fel lehetne használni e bővizü forrásokat egy svábhegyi vagy zugligeti strandfürdő táplálására útak, kertek öntözésére, ami által nem kellene a Duna szintje alatt levő vízvezetéki kutak vizét nagy költséggel a Svábhegyre felnyomni.

Ha e források vize bármi módon is használatba vétetnék, kívánatos, hogy e történelmi értékkel bíró kis forrásépületek eredeti állapotukban lehetőleg fenntartassanak és e források története emléktáblán megörökíttessék.

SZENT Gellért
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet, hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet

Megnyilt a Kösztisztviselők Kossuth utcai Árúcsarnoka

Megnyilt a köztisztviselők stb.

Augusztus 17-én megnyilt a Kossuth Lajos-utca 9. sz. alatt, a volt Holzer-féle divatház helyén egy új hatalmas árúház, a *„Köztisztviselők Árúcsarnoka"*, amely tudvalevően egyesíti a ruházati, cipő, bútor- és lakberendezési, edény-, játék- és papirárúosztályokat s ezzel lehetővé teszi, hogy tagjai a jövőben mindent egy helyen vásárolhassanak be a legjobb minőségben és a legjutányosabb árakon. A *„Köztisztviselők Árúcsarnoka"* méltán lehet büszkesége a szövetkezetnek és valamennyi tagjának, mert ízléses, praktikus és művészi elrendezésével nemcsak világvárosi jellegű, hanem nagy arányai és belső szépsége mellett továbbra is megőrzi a kiszolgálás, a tagokkal való érintkezés és a forgalom lebonyolítása terén azt a kedves, egyszerű, közvetlen és előzékeny tónust, amelyet eddig is tapasztalhatott mindenki, aki a *Köztisztviselőknél* vásárolt. A *„Köztisztviselők Árúcsarnoka"* hatalmas raktárral áll valamennyi osztályában a tagok rendelkezésére abban a meggyőződésben, hogy a tagok minden árúszükségletüket a jövőben a saját köztisztviselői árúcsarnokukban fogják beszerezni.

Fürdőügyi ankét

Rendkívül érdekes és nagy gyakorlatj jelentőségű előadást tartott a Balneologiai Egyesület ünnepi nagygyűlésén *Massányi* Ernő dr. m. királyi főgeologus, a Magyar Meteorológiai Társaság felkérésére Magyarország éghajlati viszonyairól, *különös tekintettel Budapest fürdővárosra,* amit eddig kevés figyelemre méltattak.

A kiváló tudósnak rengeteg tapasztalat, megfigyelés és megállapítás alapján készült előadásából ezen a helyen csupán a Budapestre vonatkozó részt közölhetjük.

Budapest fürdőváros éghajlata

MASSÁNYI ERNŐ DR., főmeteorológus előadásából

Lépten-nyomon csak azt tapasztalhatjuk, — mondja — hogy mi mindeddig folyton csak éghajlatunk kellemetlenségei miatt sopánkodunk, de sokoldalú előnyeivel az ezekben tárolt energiákkal nem törődünk. *Élő bizonysága ennek maga Budapest.* A fürdők városává akarjuk fejleszteni. Végiganalizáltuk hála Istennek példátlanul nagy számban rendelkezésünkre álló kitünő gyógyhatású termál és artézi vizeinket. Ma még ezeknek nagy része is felhasználatlanul ömlik a Dunába, de már is akciót indítunk újabb források feltárására és egy pillanatra sem gondolunk arra, hogy a gyógyulásra áhítozók csak azokkal a gyógyforrásokkal rendelkező helyeket keresik, amelyekről már előre tudják, hogy éghajlatuk is előnyös, mert hiába szedi rendbe a szervezetet a víz, ha ugyanakkor a levegő, illetve az éghajlat a gyógyhatást lerontja.

Pedig éppen Budapest az, mely 500 méteren felül emelkedő erdőborította hegykoszorújával és a balparton szinte a végtelenségbe nyúló rónaságával a subalpin és alföldi klimának minden előnyét egyesíti. Mivel hegyvidékünk északról kiindulva nyugaton át délen a Dunáig hatalmas karéjban öleli át metropolisunkat, uralkodó nyugati és északnyugati szeleink állandóan pormentes üdítő levegőt szállítanak a város fölé,

Fővárosunk klimáját, annak ellenére, hogy több mint félszázados meteorológiai megfigyelési anyag áll rendelkezésünkre, az orvosok nagyrésze sem ismeri, még kevésbbé a közönség. Ennek tulajdonítható, hogy a főváros egyes részeinek a valóságnak meg nem felelő, azzal a legtöbbször ellentétben álló éghajlatot tulajdonítanak. Igy például a budai oldalon lévő Pasarétről állítják egészen érthetetlenül, hogy nyirkos, ködös és sokkal több csapadékot kap, mint a város egyéb részei. Ezzel szemben a valóság az, hogy a Pasaréten kevesebb a csapadék, mint a töle nyugatra eső tájéknak, mert a hegyek esőárnyékába esik. Mint minden völgyben, a Pasaréten is képződik köd, de távolról sem annyi, mint például lenn a Duna partjai mentén. Ha tehát kevesebb a csapadék és a köd, akkor viszont sok helynél jóval szárazabbnak is kell lennie, már csak azért is, mivel azt a tágas, napos völgykatlant az uralkodó északnyugati és délkeleti szelek járják át, a szél pedig tudvalevően szárító hatást gyakorol. Ilyen és ehhez hasonló igen sok példát sorolhatnék fel, de ezeknek, valamint Budapest éghajlatának részletezésébe itt nem bocsájtkozhatunk. Ehelyett sokkal fontosabbnak tartom hazánk egyik legilletékesebb fóruma előtt reámutatni arra, hogy fővárosunk kitünő éghajlatát imminens veszedelem fenyegeti. Ez a milliós város mindjobban fejlődik, ennek következtében gyárainak, ipartelepeinek, közintézményeinek és lakóházainak száma növekszik. Természetesen ezzel párhuzamosan növekszik az égési termékeknek, a füstnek, a mérges gázoknak mennyisége is.

Az élő szervezetre gyakorolt pusztító hatásukról tanuskodik az a nehézség is, mellyel magas nívójú városi kertészetünknek parkjaink, kertjeink és fasoraink fenntartása érdekében küzdeniök kell. Mivel hazánkban, mint említettük a szelek átlagos sebessége meglehetősen kicsiny, sőt a szélcsendes napok száma aránylag igen nagy, a füst, korom, por napokig is terjenghet felettünk és 800—1000 m-nyi vastagságban fekszi meg a várost. Ennek következtében, ha a Budapesten uralkodó második leggyakoribb szélirány, a délkeleti, kissé felélénkül, ebbe az egészségtelen felületbe burkolódzik még a budai hegyvidék is. A Nap ott talán még látszóan, zavartalanul süt, fényének halványodása szemmel nem is észlelhető, de porszámláló készülékkel a mikroorganizmusok és egyéb, a tiszta levegőbe nem illő anyagok számának sok százszoros megnövekedése nyomban kimutatható. A legsúlyosabb a helyzet télen, mivel ilyenkor nálunk elég gyakran képződik köd. A dunai hajózás olykor már az őszi reggeleken is megakad.

A köd, mint tudjuk, a levegőben lebegő nagymennyiségű apró vízcseppecskék halmaza. A városból felszálló füst, por és piszok ezekhez tapad, s a városon kívül még tejszínűen fehér köd itt sárgává, barnává színeződik, s feletünk az eget úgy besötétíti, hogy még déltájban is lámpát kell gyújtani. Nálunk ezeknek a sötét ködöknek száma évről-évre növekszik, holott például a 8 milliós Londonban az azelőtt szinte leküzdhetetlennek látszó sötét ködök gyakorisága állandóan csökkent, mert belátva a végzetes veszedelmet, tökéletesebb tüzelő készülékeket vezettettek be és füsteméstő készülékek alkalmazását rendelték el. Figyelmen kívül hagyva most saját fontos egészségügyi érdekeinket, gondoljunk csak arra, hogy mi nem csupán nyári, hanem téli fürdővendégekre is számítunk. Vajjon, ha egy például Norvégiából idejött reumás betegnek két-három ilyen sötét ködös napban lesz része, tovább is itt marad-e, s ha viszont hazakerül, minő hírünket kelti? Várhatunk-e ilyen körülmények között télen-nyáron egyformán élénk fürdőéletet, illetve idegenforgalmat?

Gondok között jóttevő narkotikum a dohányzás. Megnyugtat, vigasztal a szivar és cigaretta könnyű, kék füstje. De észrevétlenül tulzásba is vihetik zaklatott idegei és amennyit a dohány segit, azt leronthatja a nikotin. Szerencsére a dohányjövedék gyártmányai nikotinmentesitett minőségben is kaphatók a trafikokban. Óvja tehát szivét és idegeit azzal, hogy **NIKOTEX** dohánygyártmányokat szív

Nagy emberek árnyékában

Irta: **Sebestyén Ede.**

— Második közlemény. —

GYULAI PÁL ÉS A TANÍTÓK.

Régi ujságírók, akik hivatalos munkájuk közben tudósokkal is összekerültek, emlékezhetnek még rá, milyen nehezen lehetett Gyulai Pált, a legszigorúbb magyar kritikust megközeliteni. És emlékezhetnek arra is, milyen nehezen lehetett megszólalásra bírni akkor is, amikor már a szine elé juthatott az ember. Mert az ujságírókat nem szerette.

Egyszer, — úgy emlékszem, 1908-ban, — egy tudományos affér dolgában kellett felkeresnem, hogy nyilatkozatot kérjek tőle. Közös ismerősökre való hivatkozással elértem, hogy fogadott, de amikor megmondtam, miről van szó, kijelentette, hogy nem hajlandó nyilatkozni, mert nem akar volt tanár- és tudóstársaival összeveszni.

— Úgysem élek már sokáig, — mondta, minden rezignáció nélkül, — ezt a kis időt már békességben akarom eltölteni.

Megígértem, hogy nyilatkozatát olyan formában közlöm, hogy legfeljebb a lapra haragudhatnak az érdekeltek, őrá nem. Hiába. Hajthatatlan maradt, s hogy eszembe se juthasson a további faggatás, másról kezdett beszélgetni közös ismerősökről, akiket régóta nem látott, mert gyöngélkedése miatt nem járt sehova és látogatókat is ritkán fogadott.

Ujságírónak mindig kellemetlen a kudarc. Én ezért elhatároztam, hogy kissé megbosszulom a makacs hallgatást, s mivel tudtam, hogy Jókai nem tartozik Gyulainak kedveltjei közé, elmondtam neki a következő epizódot, amely a szerkesztőmmel történt s amelynek Jókai volt a főszereplője.

A szerkesztő megvásárolta a jubileumi Jókai-kiadást. Amikor szép sorjában elhelyezte a száz kötetet, odahívta a könyvszekrényhez második elemibe járó fiát és megmutatta neki. A fiucskának nagyon imponált a sok aranyoshátú könyv és megkérdezte az apját:

— Hányan irták ezt a sok könyvet?

— Ezt, fiam, mind egyetlenegy ember irta, Jókai Mór.

A fiú borzasztóan csodálkozott.

— Ezt mind egy ember irta? És az én olvasókönyvemet négyen irták!

Gyulai mosolygott egy pillanatig, azután szúrós tekintettel nézett rám:

— Azt hiszi, ez dícséret Jókaira? Különben, ahogy vesszük, — tette hozzá rövid szünet után. — Sokan azt hiszik, hogy én elfogult vagyok Jókai rovására. Tévedés. Én tisztában vagyok vele, hogy milyen nagy érték ő olvasóinak a szemében, s azt is tudom, hogy a magyar irodalom, a nemzeti vagyonnak egyik legértékesebb része, milyen nagy kincsekkel gazdagodott őáltala. De, ha a könyvét nem mint olvasó, hanem mint kritikus veszem a kezembe, akkor nem nézhetek egyebet, csak magát a könyvet és nem hallgathatok a felületességekről, pongyolaságokról és egyéb hibákról, más tekintetek miatt. Ez nem lenne komoly kritika.

Folytatni akarta, de hirtelen mást gondolt.

— Ami annak a fiúnak a megjegyzését illeti, nem vagyok hajlandó olyan módon felfogni, mintha a tanítók szellemi tehetetlenségének a bizonyítéka lenne. Egészen más oka is lehet annak, hogy egy kis iskoláskönyvet négyen irnak. Csak azok magyarázhatják az ilyen megjegyzést a tanítók rovására, akik a tanítót, szerintem meggondolatlanul és igazságtalanul, élhetetlenséggel vádolják. A tanító nem élhetetlen, hanem ideálista. Ezért gúnyolja őt a mai anyagias társadalom és ezért bánik vele mostohán az iskola fenntartója, akár állam, akár község, vagy hitközség a neve. Trefort beszélte el egyszer közoktatásügyi miniszter korában ezt az epizódot:

— A tanítók nagy deputációt küldtek hozzá, hogy javítsa meg a fizetésüket. Gondolom, háromszáz forintot kaptak akkor egy esztendőre. A miniszter meghallgatta a küldöttség szónokát és ilyesfélét felelt neki:

— A kormány nem zárkózik el a tanítók helyzetének megjavítása elől, amennyire az ország pénzügyi helyzete engedi, de egyúttal megreformálja a népiskolát. A mai népiskola nem felel meg eléggé a hivatásának, mert a tanítók nem nevelik a gyermeket az életnek. A tanítókban nincsen elegendő gyakorlatiasság.

A szónok nagyot nézett erre a kijelentésre és csendes keserűséggel riposztozott:

— Kegyelmes uram, ha a tanító gyakorlatiasabb ember lenne, akkor otthagyná az iskolát és elmenne feles napszámosnak.

A miniszter egy szót sem szólt többet. Érezte, hogy olyan kemény igazsággal találkozott, amellyel nem lehet szembeszállni. Igy vagyunk a tanítók sokat emlegetett élhetetlenségével, — mondta Gyulai.

Ezután elbúcsúzott és szokatlan melegséggel rázta meg a kezemet. Nyilván jól esett neki, hogy alkalmat adtam erre az igazságos megnyilatkozásra.

— Viszontlátásra! — ez volt hozzám utolsó szava, ami nagyon meglepően hangzott a zárkózott életű aggastyán szájából.

Amikor másodszor jártam a Sándor-utcai ódon házban, a ravatalon láttam őt viszont.

MUNKÁCSY MIHÁLY ÉS MADAME BERTIER.

Munkácsy Mihály 1896-ban, a nagy nemzeti kiállítás idején mutatta be *Ecce Homo!* című hatalmas alkotását, A Krisztus-sorozat befejező részét. A nagyméretü festményt az Andrássy-út végén egy erre a célra átalakított villában állították ki. Ezrével zarándokoltak ide minden nap Munkácsy művészetének hívei és maga a művész is megjelent minden nap, mert nagyon tudott gyönyörködni a közönségben.

Egy délután Treves lovaggal, a világszerte ismert milanói könyvkiadó cég egyik tulajdonosával néztem meg az Ecce Homo-t. Ott volt Munkácsy is és figyelmessé tettem rá Trevest. Az olasz kiadó kijelentette, hogy nagyon szeretne vele megismerkedni. Én is szerettem volna, természetesen, de alkalom nélkül nem tehettem meg, most tehát boldogan ragadtam meg az alkalmat. Odamentem a mesterhez, bemutatkoztam és megmondtam neki, hogy Treves lovag itt van és nagyon szeretne vele megismerkedni. Munkácsy, aki híréből ismerte az előkelő könyvkiadót, kijelentette, hogy szivesen veszi a bemutatkozást és mindjárt oda is hívtam hozzá Trevest. A kiadó elmondta, hogy Munkácsynak több festményét és rajzát látta milanói és római gyűjtőknéi, amit a mester minden meglepetés nélkül, de mégis örömmel hallott.

Ezután én is elmondtam, hogy egy esendővel előbb, 1895-ben, Odesszában láttam egyik festményét. Nagy érdeklődéssel kérdezte, kinél láttam a képet és mit ábrázolt.

— A kép, — mondtam, — Madame Bertier és két esztendős leánykájának arcképe, szalonszerű interieurben.

Részletesen leírtam a kompozició elrendezését is, Munkácsy azonban nem tudott rá emlékezni. Megemlítettem, hogy Madame Bertier odaadta a kép fotografiáját és hogy szivesen átadom a mesternek. Meg is beszéltük, hogy másnap délután elhozom.

Másnap pontos időben megjelentem a fotografiával az Ecce Homo-n. Nemsokára megérkezett Munkácsy is. Átadtam neki a képet, s amikor megpillantotta, kissé elpirult és meghatottan mondta:

— Ah, Madame Dufour.

— Madame Bertier, — mondtam helyreigazitóan.

Kiderült, hogy mind a kettőnknek igazunk van. Munkácsy 1886-ban festette meg a Madame képét, akkor Dufour volt a neve és Párizsban lakott. Az asszony elzászi német családból való leány volt és mind a kétszer francia emberhez ment férjhez. Munkácsy kikérdezett az asszony mostani körülményei felől. Elmondtam, hogy a férje egy nagy francia vállalat odesszai képviselője, nagyon jómódú ember, fejedelmi lakásuk van és sok szép festményt és műtárgyat gyűjtöttek össze.

Ezután Munkácsy kezdett beszélni. Nagyon ellágyult a régi emlék hatása alatt és olyan bizalmasan beszélt, ahogyan aligha szokott beszélni fiatal emberekkel, akiket másodszor lát. Elmondta, hogy Madame Dufour, — ő később is csak így nevezte, — 1886-ban férjével járt a műtermében. Akkori férje mérnök volt. Az asszony megrendelte saját és két esztendős leánykájának a portréját.

— Rendkívül nagy kedvvel fogtam hozzá a munkához, mert a Madame kivételesen szép, finom és kellemes asszony volt, a gyermek pedig olyan volt, mint egy angyal. Miközben az arcképen dolgoztam, megmondtam az asszonynak, hogy nagyon szeretném, ha modellt ülne Mária képhez. Akkoriban mindenfelé kerestem kedvem szerint való modellt egy Madonna-képhez. Az asszony nagy örömmel jelentette ki, hogy kívánságomat teljesíti és mégsem lett a dologból semmi, mert a férje, aki nagyon radikális gondolkodású ember volt, nem engedte meg, hogy az asszony Madonna-képhez modellt üljön.

A mester még sokat beszélt ezután a Madameről és észre kellett vennem, hogy nemcsak a művész, hanem a férfi is beszél belőle és nem csupán a modell, hanem az asszony is érdekelte. Talán negyedóráig beszélt emlékeiről, azután ismét megkért, mondjam el, amit még tudok róla. Ezután leírtam az asszony mostani otthonának házatáját, megieleltem a mester egyéb kérdéseire, majd megköszönte a fotografiát és a régi kedves emlék felújítását, s elbúcsúztunk. Én azzal az érzéssel távoztam el, hogy a nagy mester életének valószínüen egyik nagyon kedves emlékét idéztem fel. Amikor búcsúzóul felém nyújtotta kezét, nagyon hálás tekintettel nézett rám és ez a pillantás meggyőzött róla, hogy Madame Bertier valóban kellemes emléke lehet az életének.

SZENT IMRE
GYÓGYFÜRDŐ
(RÁCFÜRDŐ)
Erősen radióaktiv és rádiumemelemet tartalmazó természetes 42° C° földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Személyi hírek

HOOR TEMPIS MÓRICZ dr. „A Budai Társaskör" társelnöke négyheti pihenőjéről, Olaszországból e hó 12-én tért vissza. Ott töltött idejének egy részét arra használta fel, hogy az olaszországi közmunkák szervezésének módját tanulmányozza, s ennek eredményéről a Társaskörben tartandó előadáson számol be.

BARÁNSKY GYULA dr. ügyvéd, kormányfőtanácsos magánlakását a Németvölgyben fekvő I. *Gébics-utca* 14 sz. alá helyezte, viszont ügyvédi irodáját a Tisztviselőtelepre X. *Elnök-u. 11* szám alá tette át és telefonszáma *33-222*.

BALTAZÁR DEZSŐ dr. református püspököt Magyarország kormányzója *az I. osztályú magyar érdemkereszttel tüntette ki.*

GEGUSS DÁNIEL nyug. főkapitány helyettes egy hétig tartó körutazást tesz Ausztriában, ahonnan e hó 24-én tér vissza.

GALLINA FRIGYES dr. tanácsnok e hó végén megszakítja szabadságát és visszatérve átveszi hivatalát.

BÁRDOS GYÖRGY dr. ügyvéd, a Budai Ingatlantulajdonosok Egyesületé-nek elnöke és neje WEISZ MARGIT, az európaihírű zongoraművésznő aug. 21-én Salzburgba utazott az ünnepi játékokhoz, ahonnan Münchenbe és Nürnbergbe mennek.

WEIXLGAERTNER TIVADAR ezredes visszatért balatonalmádii nyaralásából, hogy az Angliából érkező fiatal politikusok csoportját fogadhassa.

MEDRICZKY ANDOR dr. a keleti ügyek jeles tudója háromheti üdülésre a Tátrába utazott.

Ripka Ferenc dr. főpolgármester születésnapjának megünneplésével kapcsolatosan a Budai Társaskör tagjai Fonyód—Bélatelepre szoktak lerándulni. A válságos, gondterhelt helyzetre való tekintettel ez az augusztus hó 30-ra tervezett kirándulás ezidén *elmarad*. A Budai Társaskör népszerű elnöke születésének 60. évfordulója alkalmából Budapesten, augusztus hó 27-én, este 9 és fél órakor a Szt. Gellért szálló külön éttermében, baráti vacsorán üdvözli, bizalmas jellegű társaságban. Jelentkezés 50—9—66 telefonszám alatt e hó 26-ának déli 12 órájáig. Később érkező jelentkezések nem vehetők figyelembe. E családias jellegű ünnep részleteit e hó 24-én esti 7 órakor a B. Társaskör helyiségében beszéli meg a rendező bizottság *Hoor-Tempis* Móric dr. elnök meghívására.

Budai kolonia alakult ki Balatonfüreden, ahol *Paskay* Bernát postafőigazgató és családja, *Máry Zoltán* alezredes, *Dimény* Mózes postaigazgató és neje, *Massányi* Ernő főmeteorologus és neje töltik a nyarat.

Megérdemelt kitüntetés ért egy régi budai iparosdinasztiát, *Neumann* Béla Margit-körúti pékmester és fia, *Noszlopi* Dezső személyében a most megtartott pékipari kongresszussal kapcsolatos kiállításon.

RAVASZ cukrász
I., KRISZTINA-KÖRÚT 75
Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

Keleti Idegenforgalom

A marokkói szultán, aki jelenleg Párisban tartózkodik mint a francia köztársaság vendége, a sajtó tiszteletére díszebédet adott, amelyen Kotzig Károly hirlapíró társunk is hivatalos volt. A seriff őfelsége főudvarmestere: S. E. Si Kaddur Ben Gabrit miniszter igen sokáig elbeszélgetett Kotziggal a magyar viszonyokról, a magyar mohammedánok megmozdulásáról, a Gül Baba mecset és a budai iszlám-kollégium terveiről s ezzel kapcsolatban az ősi Buda jövőjéről. Kaddur ő Kegyelmessége csodálatosan jól van informálva a budai izlám ügyeiről, ami egyrészt a Budai Napló, másrészt a mohammedán Kultur-Komité kitünő propagandájának köszönhető. Ha a mecset építése megkezdődik, nincs kizárva marokkói kaidok (fejedelmek) látogatása a hajdani kalifátusi székhelyen: Budumban. A szerkesztőség felkérésére a Kultur Komité nyomban elküldött egy, a Suppinger Ferenc építőművész által készített Gül-baba mecset-tervrajzot a szultánnak.

Ali Nasszir Bedawi pasa szent István napján autón Bécsből Budára érkezett, megnézte a szent Jobb-körmenetet, majd meghallgatta Gül Baba türbéjénél a müezzim énekét. Délben a Bellevueben ebédelt, majd tanácskozást folytatott a budai muftival és a mohammedán-magyar kulturbizottság főtitkárával és Morelli József dr. ügyvéddel a collegium islamiticum ügyében. Az esti órákban visszatért Bécsbe, ahol a hét végén folytatja a tárgyalásokat a magyar mohammedánság kiküldötteivel.

SEKKIB ARSLAN herceg őfensége, arab emir, meleg hangú üdvözletet küldött Huszszein Hilmi budai muftinak és kéri, hogy a magyar mohammedánok minden megmozdulásáról értesítsék.

IHSAN EL-DJABRI BEY, a legnagyobb izlamita-arab lap szerkesztője szintén a legnagyobb érdeklődéssel kiséri a budai mohammedán megmozdulást. Közléséből megtudtuk, hogy 400 millió a világ moszlemineinek száma. E két arab fejedelem a muzulmánok világszövetségének vezére, akiknek szavára négyszázmillió ember figyel. Anglia, Olaszország, Franciaország minden szavukat jegyzi és ahhoz irányítja keleti politikáját.

Izlám katekizmus. Az idei iskolaév elején mindenesetre feltűnést fog kelteni egy új tankönyv, amilyen még nem szerepelt eddig tankönyvek jegyzékében: az *„Izlám katekizmus"*, a moszlim-hitű elemi- és középiskolai tanulók számára. Szerzője: *Husszein Hilmi* efendi, az új budai mufti. Jóváhagyta: Hadzsi Dzsemaluddin efendi v. b. t. t., reisz ul ulema. A *Hollós Mátyás* nyomda lap- és könyvkiadó vállalat kiadásában jelenik meg.

Kegyelethiány, közömbösség jellemzi nemzeti ünnepeinket. Fájdalmas látványt nyújtanak a főváros utcái ilyen alkalommal, mint aminő a Szent István-hét is. Ittott leng egy-egy árva trikolór, az is főképen középületeinken. A sajtóban hangok hallatszottak, hogy rendeletben kellene a háztulajdonosokat a nemzeti lobogó kitűzésére kényszeríteni. Az elrabolt területeinket megszálló idegenek kényszerítettik a magyarokat, hogy az idegen zászlót kitűzzék, de nem tehetjük azt mi a saját véreinkkel. Szomorú, ha ezt csak kényszerítéssel lehet elérni, ha a hazafiasságnak ez a, külső jelekben való, csekély megnyilvánulása is hiányzik Budapest lakosságából. Mit várhatunk akkor nagyobb dolgokban?

Móra László, a nagysikerek költője

Öt esztendővel ezelőtt csinos kiállítású és nemeshangú verseskönyv jelent meg — a magyar *ifjúság* számára. *Sir egy ország*, ez volt a címe. Ebből megtudhatjuk a tartalmát is.

A kis könyv szerzője jóhangzású irodalmi nevet visel: *Móra* László. A harmadik Móra irodalmunkban. Kezdetben volt *István*, azután következett *Ferenc* s utoljára, de nem utolsónak *László*.

A magyar ifjúság élénken reagált az új verseskönyv férfias, hazafias és tiszta hangjára. Alig mult el két esztendő, a kötet elfogyott és újból ki kellett nyomtatni. Most már kibővítve. Újabb két esztendő s a *Sir egy ország* harmadik kiadásban jelent meg, ismét kibővítve. Nagyon, nagyon ritka eset napjaink irodalmi életében, hogy egy költeménykötet négy esztendő alatt három kiadást érjen meg.

Ez a siker azonban nem véletlenség, hanem megérdemelt eredménye egy szép tehetségű és nemes törekvésű poéta több mint két évtizedes munkásságának.

Az a költő, aki ilyen értékes ajándékot ad a magyar olvasóközönség, főként az ifjúság kezébe, nem maradhat szerényen a háttérben, ahogy szeretné; be kell őt mutatni a nyilvánosságnak, hogy láthassák az olvasói: milyen ember és mit alkotott eddig.

Móra László most negyvenegy esztendős: Zentán született 1890-ben. Még gyermekkorban került Budapestre, itt végezte el népiskolai és középiskolai tanulmányait, azután Pápán a tanítóképzőt. Tanítói pályáját 1909-ben kezdte Budapesten és azóta állandóan itt él.

A világháborút első napjától az utolsóig a fronton töltötte; s mivel a költő és a sorsharag egy anyaméhből született, *a szabadulás napján hadifogságba esett*. Két esztendeig volt internálva Franciaországban s csak 1920-ban került haza sok szenvedés, kaland és viszontagság után.

Az irodalomba tizenkilenc esztendős korában lépett be: az *Ország-Világ* közölte első versét 1909-ben. A hadifogságból visszatérve, költői és írói munkássága a sok benyomás és a sok mondanivaló hatása alatt jelentősen elmélyült és kiszélesedett. Versei és novellái gyors egymásutánban jelentek meg a napi- és hetilapok hasábjain, de sok közülök angol, német és lengyel fordításban is.

Különös kedvteléssel müveli az ifjúsági irodalmat, amihez írói tehetségén kívül tanítói hivatása is vonzza. Valamennyi ifjúsági lap verseng az elbeszéléseiért és költeményeiért, majd ő maga is szerkeszt ifjúsági lapot, amelynek igen kedves címet ad: *Meseország*.

Első verseskönyve a nagysikerű *Álmok szekerén* volt 1925-ben. Ezt követte 1926-ban a még nagyobb sikerű *Sir egy ország*, három évvel utóbb az *Igy jó!* című kötet, ugyanabban az évben *Három korsó és három borsó* címmel egy meséskönyv, közben pedig szerkesztette a Gárdonyi Géza Irodalmi Társaság évkönyvét *Simon* Lajossal és a *Tanulók naptárát*.

Irodalmi érdemeit elsősorban a Gárdonyi nevét viselő társaság méltányolta, amely hét esztendővel ezelőtt főtitkárául választotta. De tagjai közé választotta az Irodalomtörténeti Társaság, a Berzsenyi Társaság és a Balatoni Társaság is. Mint irodalommal foglalkozó tanító 1924-ben megkapta a székesfőváros Rökk Szilárd-díját, 1926-ban pedig a Gárdonyi Géza-díjat.

Ime, egy magyar költő rövid biográfiája és őszinte arcképe. Dolgos, lelkes, a korral haladó, érzésben egy tisztultabb világban élő ember, akit nem zavar meg a mai világ eszmei és erkölcsi káosza. Minden ködön és mérges gázon keresztül a szebb jövőbe veti hívő tekintetét, abba a szebb jövőbe, amely a nemzetre és az egyénre is elkövetkezik, ha szétoszlott a ma sürü, tisztátalan köde ...

(S. E.)

Bethlen Gergely emléktáblája. *Bethlen* Gergely gróf *Bem* tábornok erdélyi hadseregének lovassági parancsnoka volt. Európának legjelesebb lovasa és az olasz lovasság szervezője, s a piacenzai I. olasz huszárezred tulajdonossa és tábornagyi ranggal. Néhány év előtt az Orsz. Tört. Ereklyemúzeum kezdeményező lépéseket tett, hogy a két testvérnemzet szabadságának hős katonája emlékezete *Olaszországban is fenntartassék*. Tervbevette, hogy a Bethlen Gergely gr. olasz huszárezredének egykori laktanyája emléktáblával láttassék el. A táblán a jeles tábornok relief képe bronzból és megfelelő felirat lett volna. E tárgyban az olasz hadügyminisztertől a múzeum tiszteletbeli elnökéhez, *Balás* György dr. táborszernagyhoz a kért adatok egy része már meg is érkezett. A tábla-ügy a hivatalosköröknek részvétlensége miatt nem haladhat előre. Pedig az olaszok súlyt helyeznek erre, már a várható *magyar idegenforgalom* érdekében is.

Árverést tűztek ki a Karátsonyi-palotára a Magyar Földhitelintézet tizenötezer dolláros követelésének kiegyenlítése végett. Az árverést augusztus 31-re tűzte ki az I.—III. kerületi járásbíróság. Ez a hivatalos aktus egy nagytekintélyű és nagyvagyonú magyar főúri családot sújtana bizonyára érzékenyen, ha az árverést valóban megtartják. A palota jelenlegi tulajdonosa *Karátsonyi* Jenő gróf, a szuverén máltai Lovagrend magyarországi követe és meghatalmazott minisztere, akit Magyarországtól elszakított és román impérium alá került területen lévő birtokainak elvesztése juttatott ilyen válságos helyzetbe. A Karátsonyi-palota valamikor legélénkebb és legelőkelőbb találkozóhelye volt a magyar és a Magyarországra ellátogató idegen főurak társadalmának. Nagy estélyein és báljain több ízben részt vett *Ferenc József* is, az uralkodócsalád számos tagjának társaságában. A Vérmezőre néző impozáns Krisztina-körúti palota építészeti szempontból is egyik nevezetessége Budának. Monumentális arányai, méltóságteljes vonalai és komor színe, messziről elárulják előkelő karakterét. A Krisztina-körút 119. és 121. számot viselő palotát és melléképületét a bennük levő műkincsekkel együtt 180.000 pengőre becsülte a járásbíróság becsüse, de lehetetlen elhinni nemcsak azt, hogy ilyen aránytalan kis összegért eladják, hanem azt is, hogy egyáltalán megengedjék az árverést. Karátsonyi Jenő gróf egyezségi tárgyalást kezdett a foglalás föloldása és a tartozásnak más módon való kiegyenlítése érdekében. Remélhetőleg sikerülni fog a palota megmentése és valamely nem méltó kézbe juttatása. Egy kicsit közös szégyene lenne ennek a városnak, ha egy ilyen nagymultú és magasabb rendeltetésű épület olyan kézbe juthatna, amely egyedül a pénz jogán szerzi meg s a birtoklásával járó erkölcsi kötelezettségeket nem ismerné el.

Ne higyjék, hogy örömet szerez nekünk a folytonos panaszkodás, sokkal kellemesebb volna megállapítani, hogy itt minden rendben van, minden szép és minden jó, de a fordított városban minden fordítva történik. Elkezdték a *Báró Lipthay-utca* kövezését, az eddigi vizes makadám helyett apró kockakő-burkolatot kap. Ezért „dicséret illetné és nem bírálat" a várost. De ... ez az utca mindössze 150—200 méter hosszú s forgalma úgyszólván semmi. Néhány lépésre onnan ott van azonban a Margit-rakpartnak a Hév. végállomásnál elhúzódó része, amely szép időben valóságos por-, esős időben pedig sártenger. A Hév.-vel ezren és ezren utaznak s elképzelhető, mit éreznek, mikor ezeken a tengereken kell átkelniök. Talán előbbrevaló lett volna ennek az útnak rendbehozása?!

LORGNON Zibrinyinél, I, Attila-u. 12

Állami sofőrtanfolyam nyílik meg a m. kir. Technológiai és Anyagvizsgáló Intézet keretében szept. 9-én este ½7 órakor, az intézet, VIII., József-körút 6. szám alatti helyiségében.

A rettenetes tyúk-farm ügye sehogysem engedi nyugodni a Rózsadomb lakóit. Sok miatta ott a keserűség. A száz kakas túl hangos. Most azt firtatják a rózsadombiak, hogy a tyúk-farm tulajdonosának van-e engedélye? Mert azt a teheneket tartó és a környéket friss tejjel ellátó gazdát eltiltották a tehéntartástól a Rózsadombon, pedig azok a tehenek de csendes állatok a kakastábor mellett!

A Hadapród-utca, mely a város terjeszkedése, a Pasarét rendkívüli fejlődése, az autóbusz járatok révén nagy forgalomhoz jutott, mint sürgős közmunka szerepel a város útépítő programmján, ahogy azt *Liber* Endre alpolgármester az „Uj Budapest" című lapban tett nyilatkozatában leszögezte. — A sürgős közmunkák között van a *Városmajor* további parkozása is.

A margitszigeti Szent Mihály kápolnát szeptember végén avatják fel országos ünnepség keretében Horthy Miklós kormányzó jelenlétében.

Himalája! Az ősi magyar nyelvben a kinai „meny" szó helyett még a „hím" szót használta a magyar, mely fennmaradt a germán „Himmel" szóban. Ezt a hímet tartotta a világ legmagasabb hegysége, ahogy azt az ősi hit is vallja, s ennek alja volt India, a hím-alja s maga a hegység a *Himalája*. — Igy írja nekünk egyik Indiában élő honfitársunk, akit angollá tett az élet és Indiában ismét magyarrá lett.

A margitszigeti Palatinus strandfürdőben pompásan érezték magukat a kánikulában a fürdővendégek ezrei, köztük a sok külföldi is. A nap, víz, levegő szerelmesei táncraperdültek a jazzband hangja mellett és végigélvezték a nyári flört minden válfaját. Látványosságban, szórakozásban, meglepetésben mindig volt része a strandfürdő publikumának. Az igazgatóság, hogy a sportolók kedvében járjon, nagyon jó testállású testnevelési tanárnőket szerződtetett, akik testgyakorlási rendszerüknek nagy népszerűséget szereztek a felnőttek és kicsinyek táborában, nem is szólva a legújabb szerzeményről, a hatalmas sztratoszféralabdáról, amellyel olyan hamisítatlan tengeri atmoszférát teremtettek, hogy a felrúgott portól eltekintve valósággal Deauvilleben, vagy Cannesben képzelik magukat a Citybeli missek és bonvivánok. Nem érdemes nyaralni menni, hisz itt a Margitsziget a maga óriási programmjával, tenger szépségével. *A Palatinusstrandon Szent István napjától kezdve vasár- és ünnepnapokon is az alacsonyabb hétköznapi árak lépnek életbe: délelőtt P 1.—, délután P 1.40, egész nap P 1.80.*

Még a pestiek számára is
meglepetés
billiárdverseny és sakkverseny termeivel, az újonnan átépitett kávéház, I., Alagut-u. 3. (Szinkörrel szemben,) Pompás FAGYLALT-ja közismert.
A kávéház emeletén külön termek
Philadelphia

Budai orvos fedezte fel *Balatonfüredet*. Augusztus 17-én volt 150 éve annak, hogy a budai egyetemen, *Oesterreicher Manesz* Józsefet, „Analyses aquarem Budensium" címen megjelent disszertációja alapján *orvossá avatták*. Manesz József az első diplomás magyar zsidó orvos nevéhez füződik — ahogy az „Ujság" írja — Balatonfüred gyógyfürdő megalapitása és felvirágoztatása, melynek gyógyvizére ő hívta fel a külföldi szakértők figyelmét. Érdekesen emlékszik meg a „Magyar Hirmondó" egykoru száma az első magyar zsidó orvossá avatásáról, írja többek között, hogy ...a megnevezett orvos-doktor, ki is nemrégen a Budai és más azon vidékbeli orvosságos vizekről bő és jeles remekirást adott világra, *születésére budai*, pedig a füredi savanyú viznél hivatalos Orvos lészen". Az első magyar zsidó diplomás orvos egyébként szép karriert futott be, amennyiben II. József utóda I. Ferenc érdemei elismerése fejében arany érdeméremmel és az osztrák császári kamerális főorvosi címmel és jelleggel tüntette ki. *Manesz* a korabeli magyar tudósok ama nagyon kis csoportjához tartozott kik tudományos müveiket *magyar nyelven irták* vagy az idegen nyelvű müvet magyar nyelven is megjelentették.

FOTÓCIKKEK Zibrinyinél, I, Attila-u. 12

Az öt millió fontos kölcsönre vonatkozó megállapodást 1931 aug. 14-én, a párisi magyar királyi követségen aláirták. A megállapodás értelmében a *Banque de l'Union Parissienne*, a *Magyar Általános Hitelbank* főrészvényese, vezetése alatt álló francia és a Credit Suisse és a Société de Banque Suisse vezetése alatt álló svájci bankcsoport, a Mendelssohn and Company és a Nederlandsche Handel Maatschappij amsterdami bankházak, a Banca Comerciala Italiana által képviselt olasz konzorcium és a *Pesti Magyar Kereskedelmi Bank vezetése alatt álló magyar bankcsoport a magyar kincstárnak összesen 621 millió francia frank (5 millió angol font) kincstárjegykölcsönt nyújtanak*. A kölcsön egy évi lejáratra szól, a magyar kormány azonban további hat hónapra való meghosszabbitását kivánhatja. Abban az esetben, ha a magyar kormány a lejárat előtt hosszú lejáratú kölcsönt venne fel, a kincstárjegykölcsönt ebből vissza kell fizetni. A kölcsön után az állam előzetesen évi 5 egész háromnegyed százalék kamatot és háromnegyed százalék bankári jutalékot fizet. Ezenkivül az államot terhelik a külföldön netalán fizetendő adók és illetékek is. A kölcsön magyar része már július hó végén a kincstár rendelkezésére állott, a külföldi része pedig augusztus 14-iki értékkel iratott javára. Mint tudjuk, a kincstár fel is vette a magyar piacra eső másfél millió fontot, a többit, tulnyomórészben javunkra irták, ami a Nemzeti Bank státusában az arany- és devizakészlet gyarapodásában jut kifejezésre.

A Gschwindt-féle szesz-, élesztő-, likör- és rumgyár folyó évi június 30-án elhatározott alaptőkeleszállítása cégbiróságilag jóváhagyatván, az 50 pengő névértékü, részvényenkint 25 pengőt kitevő tőkevisszafizetés folyó évi augusztus hó 24. napjától kezdve hétköznap 9 és 1 óra között a részvénytársaság pénztáránál (IX., Ipar-utca 17.) a részvényeknek szelvényív nélkül, számjegyzék kiséretében való benyújtása és a pénztár által eszközlendő lebélyegzése mellett felvehető.

ÓVATOSSÁG.
kitüntetett MENCZER
„A jó száraz tisztitás, öltöny, női ruhák festése, gallér, ing-tisztitás, olcsó áraival meggyőz mindenkit a nagy aranyéremmel és diszoklevéllel
MENCZER-nél Fest. Tisztit. Mos. Telefon

Szép volt az élet Budán a múlt század végén, de még a mostani elején is. Nem volt fényüző, de meleg, családias és igénytelen kis vendéglők belső kis szobáiban előkelő társaságok találkoztak egy jó falat és egy pohár jó bor mellett. Esemény volt a nagyobbszabásu étterem ugynevezett *Restaurant* megnyitása. Az elsők közé tartozott a *Pálffy étterem*. Ez még megközelítette a budai polgári étterem fogalmát és a Pestről átköltözött közönség szivesen látogatta. Csakhogy a pestiek hamar budaiakká váltak és a viszonyok hanyatlása és most a végleges leromlás elnéptelenitette a Pálffy éttermet is, melyről el kell ismernie mindenkinek, hogy a konyhája, pincéje elsőrendü. November elsején megszünik az étterem. De kitermelte önmegából a *Hubertus* vendéglőt a Kapás-utcában, mely szintén a Pálffy étterem tulajdonossának, *Mayer* Pálnak a tulajdona. Egészen budai méretek, szokások, hagyományok alapján megalkotott vendéglő, benne csak a kitünő konyha és pince az új. Családias jellegü hely, ahol a jobb társaság is szivesen megfordul. Az étlapja is egyszerü: — néhány izletes étel, valami különleges leves — mintahogy néha ötven liter bableves fogy el — mindenféle hideg falat, a mellé nagyszerüen kezelt sör, vagy tisztán kezelt fajborok — képezik az étlapot, nagyon, de nagyon méltányos árak mellett. Igy lett az idők folyamán a Pálffy étteremből — *Hubertus* vendéglő. Mi budának igy joban szeretjük.

Szemet szúr minden jóérzésü és jó nyelvérzékü magyar embernek az a lehetetlen és magyartalan stilus, amivel hirdetésben, plakáton, felhíváson lépten-nyomon találkozunk. „A veszettség kutyán

Kelti külkereskedelem. Ugy Hedzsászból és Yemenből, mint pedig Albániából ismét többféle magyar terményből és iparcikkekből kértek mintakollekciókat. Főleg *ásvány-* és *keserüvizek* iránt nagy az érdeklődés. Amint a levelekből látató, igen sokféle magyar exportcikk elhelyezhető az izlám-Keleten, csak az a baj, hogy a magyar vállalatok bizalmatlanok és nincs iniciativájuk, mert nem ismerik a keletet, hivatalos helyeken pedig talán még nagyobb a tájékozatlanság. Az izlám kulturbizottság keleti exportosztálya nem kimél sem költséget sem fáradságot, hogy a felvett kapcsolatokat kimélyitse. A közeli Albániában olyan nagy exportlehetőségek kinálkoznak, hogy az eddig ismert lehetőségeket messze túlszárnyalják. A levélbeli kivánalmaknak megfelelőleg a szóba jöhető cégekkel a bizottság már felvette a tárgyalások fonalát.

Állandó kőkerités kap a *Horváth-kert* Krisztina-körúti oldala. Az elmúlt héten tartott versenytárgyaláson a kőfaragó munkákra a legolcsóbb ajánlattevő *Marhon* és *Szatka* épitőmesterek voltak 3584 P., a legdrágább a Dunamenti mész-, tégla- és kőipar rt 5060 P.-vel.

Mit óhajt? Kedélyt? Olcsó szórakozást? Jó konyhát? Büelejtést? Mindezt megtalálja még
Óbudán
„KORONA"
vendéglőben. III., Korona-tér 2
Kitünőjazz, elsőrendü kimért- és bár-italok. Fényes üvön termek. 5, 7, 9, 51 vill. Autóbeállóhely
Auguszt pavillon
Gyönyörü parkja és pompásan berendezett helyiségei Buda előkelő közönségének kedvenc uzsonnázó helye.
Hvösvölgy, I., Hidegkúti-út 22
Hungária
ádium tartalmú lithiumos gyógyorrás Budán, Erzsébethidnál
IVÓ-KÚRA
nyitva: reggel 7 órától este 6-ig.
Szénsavval telitve!
ARMAT-VIZ!
RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM
Kitünő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTi átkelő propellernek állomása
RUDAS Fürdő
radioaktiv hőforrás
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ FEDETT USZODA
Pajtikám, ne feledd
Sipos halász-kert
BUDÁN III., Lajos-utca 6. Kellemes, izletes, figyelmes

Mostohagyermekei vagyunk mi, budaiak a fővárosnak minden téren, de talán sehol sem annyira, mint a villamosközlekedés terén. A Beszkárt éppen a napokban vetette fel annak tervét, hogy 20 perces időközökben járassa kocsijait Budán. Élénken tiltakoznunk kell e mindenképen lehetetlen terv ellen, amelynek csak két oka lehet: a takarékossági politika és a kocsik elégtelen kihasználása. Az első ok önmagától elesik, hiszen a Beszkárt nem nyereségkedésre alakult vállalat s takarékoskodnia máshol kellene, nem a közönség kényelme (problematikus kényelme!) rovására. A másik okot pedig minden erőnkkel meg kell cáfolnunk. Nem azért kell csökkenteni a forgalmat, mert kevés az utas, hanem azért kevés az utas, mert ritkán közlekednek a kocsik. Kíséreljék csak meg a kocsik sűrűbb járatását, tegyék rendszeresebbé a meglévők közlekedését, mindjárt lesz utazóközönség, de ne csodálkozzanak azon, hogy a budai polgár inkább gyalog jár, mintsem 12—15 percig várjon 4-es, vagy 15—20 percig 51- vagy 61-es kocsira. Az 51-essel szemben az utóbbi időben még más kifogás is merült fel. Eddig legalább pótkocsival közlekedett Óbudáról a kelenföldi pályaudvarig s ez természetes is volt, mert podgyászt csak a pótkocsin szabad szállítani, de most, nem tudni, mi okból, ezt a pótkocsit is megszüntették. Az ilyen intézkedések igazán nem alkalmasak arra, hogy Beszkárt-ot megkedveltessék Budával.

Mégegyszer a poloskákról

Joanovich Pál megrajzolta azt a sivár képet, mely elcsúfítja Budát is, Pestet is azokkal az árúsító bódécsoportokkal, amiket ládákból, kátránylemezekből és öreg kosarakból tákolnak össze az árusok. Tagadhatatlan, hogy van ebben valami pittoreszk vonás és ahogy *Glückstahl* Samu mondja: — „Ez az élet!" — de azért egy fürdőváros mégsem tűrheti meg ezt a bódérendszert, mely piszkot termel és nappal is künn sétáló patkányokat. Bódégenerálisnak mondja önmagát Joanovich Pál, akinek sem nappala, sem éjjele nincs a bódék miatt, mert érzi, hogy szükség van rájuk, de látja, hogy így tarthatatlan az állapot. A poloskák városa nevet is megkapta Budapest a pénzügyi vitában, ahol nekünk szolgáltattak igazságot, mert akadt bizottsági tag, akinek Drezdában panaszkodtak arról, hogy Budapesten a poloskák agyoncsípték. Az egyik indítványozó szerint a fertőtlenítő intézetnek nagyon megfelelő feladatát képezné, ha megbízatnák azzal, hogy iparkodjék tőle telhetően arra, hogy a lakásokat fertőtlenítse a poloskáktól is, mert tudjuk nagyon jól, hogy ezek az élősdiek mindenféle betegséget hurcolnak át egyik emberről a másikra. *Németh* Béla azt kívánta Budapest jó híre érdekében, hogy legalább ne hirdessük ezt a poloskajárványt ilyen hangosan. Volt olyan városatya, aki a tüdővész rohamos terjedését is a poloskáknak tulajdonítja, mire Budapestet egy új jelzővel látták el: — a tüdőbetegek városa. Azt mondják, hogy Budapesten, a Nemzeti Múzeumban van a világ legtökéletesebb poloskagyűjteménye. Természetes. Mert az egész világon 99 fajta poloskát ismernek, de Budapesten 101 fajta tenyésztődik. Csakhogy ilyen tökéletes gyűjtemény nemcsak a múzeumban van, hanem minden második házban. E tárgyról írott cikkünkre *Borsodi* Vilmos, a 28 év előtt Amerikába költözött, most visszatért, de 28 év múlva ismét visszamenni készülő ujságíró barátunk szellemes levélben reflektált és azt írta évek előtt nekünk többek között, hogy: „...Poloskát írtani lehet, de idegenforgalmat teremteni nem lehet, mert az idegenforgalom a kultura és a jólét következménye, tehát ezt a kettőt kell megteremteni. De a poloska kiirtása mégis fontos: 50 évvel ezelőtt Berlinben is volt poloska, 40 év óta alig van; New Yorkban még 35 évvel ezelőtt elegendő volt, 32 év óta kevés van: 2 év alatt kiirtották: megtanították minden asszonyt a kiirtásra és annak fontosságára, nem a poloskaírtó vállalatokra bízták, hogy így azok kapjanak poloskaforgalmi adót."

MÁTÉ ISTVÁN szobafestő és mázoló mester. I. ker., Attila-körut 2. Telefon: 573-55.

A MFTR igazgatósága közli, hogy a Budapest—wieni vonalon a fülkedíjakat folyó évi augusztus 15-től kezdve körülbelül 50%-kal, a hálóhelyárakat pedig körülbelül 30—35%-ai mérsékelte.

KÖZGAZDASÁG

Szerkeszti: **Szászhalmi József**

Kedvező a Magyar Tisztviselők Takarékpénztárának félévi mérlege

A pénzintézeti forgalmat korlátozó rendeletek a Magyar Tisztviselők Takarékpénztárát *nem érintették* és egészen kivételes likvidítás mellett a jelentkező betétesek igényeit minden nehézség nélkül, a lehető legnagyobb előzékenységgel és a rendeletek lehető legtágabb értelmezésével elégítette ki a takarékpénztár. Ezt annál inkább tehette, mert több, mint 1 millió pengő készpénz felett rendelkezik és egész váltótárcája is minden teher nélkül áll rendelkezésére. A félévi mérleg rendkívül kedvező. Az *5,170.000 pengőt kitevő betéttel szemben a pénzkészlet is értékpapirok összege 1,350.000 pengőre rúg,* vagyis a betétek 30%-a azonnal nobilizálható vagyonértékben fekszik. Ha ehhez hozzávesszük azt, hogy a takarékpénztárnak közel 4,500.000 pengőt kitevő váltó kinnlevősége van és a váltókból egyetlenegy fillér nincsen továbbadva és az intézetnek idegen pénzintézetekkel szemben egy fillér kötelezettsége sem áll fenn, nyugodt önérzettel lehet megállapítani, hogy ennél nagyobb likviditást Magyarországon talán egyetlenegy pénzintézet sem mutathat fel. A takarékpénztárral szemben megnyilvánuló és állandóan fokozódó bizalomnak a jele különben az is, hogy a betétállomány, dacára a legsúlyosabb válságnak, *emelkedő tendenciát mutat.* Június 30-ig a betétek száma 11.261 darab a kivétel száma 6657 darab, tehát 4604 darabbal több betétet helyeztek el az ügyfelek, mint amennyit kivettek.

Megalakult a Magyar Szavatossági Bank

A kormány a pénzintézeti betétek felszabadításával kapcsolatban a 33-as bizottság jóváhagyásával 4570-1931. M. E. rendeletével felhatalmazza a pénzügyminisztert egy oly közérdekü hitelintézet létesítéséhez, amelynek célja, hogy átmeneti szükség esetén a pénzintézetek tőkés felkészültsége szempontjából rendelkezésre álljon, üzletrészek átvételével hozzájárulhasson. A rendelet alapján a TÉBE kebelébe tartozó fővárosi pénzintézetek és a GYOSZ-ba tömörült nagyvállalatok a kincstár hozzájárulásával elhatározták a *Magyar Szavatossági Bank* megalakítását; az új intézet alakuló közgyülését a Pénzintézeti Központ tanácstermében hétfőn délután 6 órakor tartották dr. báró *Korányi Frigyes* elnöklésével. A pénzügyminisztert a közgyülésen dr. *Iklódy-Szabó Andor* miniszteri főtanácsos képviselte. A közgyülés az új intézetet *50 millió pengő üzletrésztőkével* alapította meg. Pénzintézeteinknek az új hitelintézet nem csupán ezzel a jelentékeny saját tőkeerejével, hanem a Magyar Nemzeti Bank részéről neki engedélyezendő megfelelő hitellel is rendelkezésére állhat. Habár feltehető, hogy a közönség megnyugtatása céljából tett kormányintézkedések mellett az új intézmény nagyobb mértékü igénybevételére sor sem fog kerülni, mégis általános megnyugvást kelt, hogy szükség esetén ily jelentékeny hitelforrás áll bankjaink és azok közvetítésével iparvállalataink rendelkezésére. Az új bank természetesen csupán átmeneti, ideiglenes jellegü s annak ügyvitelét minden üzleti költség kirekesztésével a Pénzintézeti Központ látja el. Az új intézet igazgatósági állásai is tiszteletbeliek. A közgyülés elnökké báró *Korányi Frigyest*, alelnökké *Pásztor Miksát*, a Pénzintézeti Központ vezérigazgatóját választotta meg, a pénzügyminiszter pedig kormánybiztosként dr. *Zsigmondy Kálmán* miniszteri tanácsost, helyetteséül pedig dr. *Parnitzky Ede* miniszteri osztálytanácsost rendelte ki. Igazgatósági tagok lettek: a pénzügyminiszter kijelölése alapján dr. báró *Dirsztay Andor* és dr. *Szilágyi Ernő* miniszteri osztálytanácsosok, a Pénzintézeti Központ jelölése alapján *Leszl Jakab, Sándor Kálmán* és dr. *Deschán Achill*, a TÉBE képviseletében dr. *Nyulászy János*, dr. *Kresz Károly* és dr. *Nyáry Pál*, továbbá a GYOSZ képviseletében *Bessenyey Ferenc* miniszteri tanácsos, dr. *Schiller Ottó* és dr. *Knab Sándor*.

VERSENYTÁRGYALÁSI HIRDETMÉNY.

Utalással a Fővárosi Közlöny „Hivatalos hirdetések" rovatának élén közölt általános ajánlati feltételekre, nyilvános versenytárgyalást hirdetek az I. ker., Németvölgyi-úti elemi iskolában szükséges **tornaterem-berendezési munkákra.**

A bánatpénz tekintetében a fentebb említett „Hivatalos hirdetések" rendelkezései az irányadók.

A vonatkozó költségvetési kiírás nyomtatványai ívenkint 0.50 pengőért kaphatók 1931. évi augusztus hó 1-től kezdve naponta 12—2 órák között a polgármesteri XIII. (magasépítési) ügyosztály, IV., Központi városháza, III. em. 342. sz. szobájában.

A rajzok, tervek és minták megtekinthetők és a szükséges felvilágosítás megszerezhető Körmendy Nándor (VIII., Üllői-út 16-a.) tervező müépítésznél, vagy az előadónál, a Központi városháza, III. em. 337. sz. ajtó alatti hivatalos helyiségben.

Az ajánlatok **1931. évi szeptember hó 7-én (hétfőn) délelőtt ½11 óráig** a polgármesteri XIII. (magasépítési) ügyosztály III. em. 350. sz. szobájában adandók be. Az ajánlatok ugyanazon ügyosztály ülésteremében (III. em. 354. sz.) 11 órakor fognak nyilvánosan felbontatni.

Budapest, 1931. évi augusztus hó 4-én.

A székesfőváros polgármestere.

MOSDÓ KÖLNI VIZ FÉLDECI P 1·— 1 DECI „ P 1·40 DECI „ P 2·50
LEGFINOMABB KÖLNI VIZ FÉLDECI P 1·50 1 DECI „ P 2·30 2 DECI „ P 4·40
KAPHATÓ:
KERPEL GYÓGYSZERTÁRA „SZENT ISTVÁN"
MARGIT KÖRUT 38 TELEFON; 5-16-19

SZÉCHENYI GYÓGYFÜRDŐ a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITÜNŐ KÖZLEKEDÉS

LÖVÖLDE-VENDÉGLŐ
Pompás árnyas kert, különtermek, polgári árak
új tulajdonos
Dittmayer Andor

BELLEVUE SZÁLLODA ÉTTERMEIBEN
ÉS TERASZÁN ESTE
ÁNC
Elsőrangú koncert- és tánczeen Európa előkelő restaurantjai között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 5 pengős. Déli menü 2.50
Asztalrendelés: A. 528-48.

A legolcsóbb nyomtatvány-beszerzési forrás
AZ „OLYMPIA"
Nyomdában

Telek, ház, lakás

2, esetleg 3 szobás, minden komforttal, levegős, napos lakást keresek. *Sándor Jenő,* IX., Lónyay-u. 60. földsz. 6.

Budán 5 szobás, komfortos, kertes lakást bérbe vennék, autóbusz vagy villamos mentén. Árajánlatok: Szép kilátás jelige alatt e lap kiadóhivatalába kéretnek.

ÖRÖKLAKÁSOK: Széna-térnél elsőrendü utcai és kerti **EGYSZOBÁSAK, KETTŐSZOBÁSAK, HÁROMSZOBÁSAK** legteljesebb komforttal, körülcsempés mellékhelyiségekkel, épülő kertes palotában 1932 májusára beköltözhető: tárgyalások, előjegyzések II., Hattyu-utca 7., építési irodában.

Adómentes villa, 4 szobás, minden komforttal, télen, nyáron lakható, fogaskerekü Orgonás megállónál, villamos és autóbusztól 5 percnyire, gyönyörü kilátással, *870 négyszögöl* diszés gyümölcsöskertben. — Ugyanott *780 négyszögöl* gyümölcsöskert, nyaralónak átalakítható házzal olcsón eladók. Telefon: J. 343—01. (131)

Kettő-három-négyszobás komfortos lakások, központi fütéssel, melegvízzel, hároméves házban, budai **hegyekre** szabad kilátással, **kettőszoba** hallos, komfortos lakás, **négy szoba** hallos, urasági **angol cottage,** belső lépcsővel, saját központi fütéssel, Horthy Köröndnél levő házakban, tulajdonos müépitésztől, Fadruszu-. 6. Aut. 694—40 **azonnalra, augusztusra, novemberre** bérelhetők. (142)

Ferry Oszkár-utcában 206 öles telek eladó. Épitési iroda I., Naphegy-utca 21. Tel.: 527—80.

Város az erdőben. Tisza István kertváros. A budai hegyvidék legszebb kertvárosa. Hüvösvölgy mellett. Festői kilátás. Magaslati fekvés, 150—300 négyszögöles árnyas erdőparcellák. Villany, vízvezeték, autóbusz. Előnyös fizetési feltételek. Dr. Keresztes Béla, VII., Damjanich-u. 30. Tel.: J. 431—56.

Házmesterséget, esetleg villában is, keres megbizható, kisigényü házaspár (állami alkalmazott). Ért villany-, gáz- és vizvezetékjavításhoz. Kivánságra személyesen bemutatkozik. Cím a kiadóban.

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágositás I., Naphegy-u. 21. Telefon: Aut. 527—80.

Budán 5 szobás komfortos, kertes lakást bérbe vennék autóbusz vagy villamos mentén. Árajánlatok: Szép kilátás jelige alatt e lap kiadójába kérek.

Egy-, kettő-, három-, négy és ötszobás lakás kiadó. Iroda: I., Naphegy-u. 21. Tel.: 527—80. (143)

Kertes öröklakások

Az előkelő közönség bizalmától támogatott, legszolidabb alapon megszervezett, utánfizetésektől, perektől mentes épitési akciónk keretében, nov. 1-i beköltözéssel, fővárosunk legelőkelőbb részén már épül *nyolcadik társasházunk* a Szent Imre-szobor mellett, 2, 3 szobás (előkertre nézö hallos) villaszerü öröklakásokkal. 300 négyszögles *kert, hangfogó válaszfalak,* díjtalan üzlethelyiségek. Tetszés szerint szövetkezet, vagy a tulajdonos nevére szóló telekkönyvezés. A Diószegi-uti „Hunniaudvar"-ban még pár remek, azonnal beköltözhető három-, négy-, ötszobás villaszerü öröklakás kapható. *Olcsó, fix árak.* Előnyös törlesztéses kölcsön. Kivánatra prospektus tervekkel, öröklakásvevőknek nélkülözhetetlen szaktanácsokkal.

„CENTRUM" HÁZÉPITŐ-VÁLLALAT
Horthy Miklós-út 9. (9-12, 3-5-ig.) Tel.: 693-01
Társasházban a „CENTRUM" vezet

HUBERT
és Tsa B. T. Egészségügyi berendezések, csövek, Műszaki cikkek, fémgyártás
VI., Liszt Ferenc-tér 4. T 222-67

ÜVEG és porcellán-árukban GÁL LAJOS Budán II., Széna-tér 7, VEZET TISZTVISELŐK nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltétel

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33 Béres Márton

BUDA LEGSZEBB KERTHELYISÉGE
Zsigmond-kávéház és étterem
II., Keleti Károly-utca 9
9 és 17-es autóbusz végállomás
Délután és este Brawe Boys Jazz TÁNC
Tulajdonos: ZSIGMOND LÁSZLÓ
a Spolarich éttermek volt igazgatója

ÉHGYOMORRA
NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR
Kristály vizet

MEGNYILT BUDÁN
SCHÄFFER JÁNOS
MÚBÚTOR ASZTALOS
LAKBERENDEZÉSI ÜZLETE
II., TÖRÖK-UTCA 2. (MARGIT-HIDNÁL)
Mübútorok és elsőrangu gyártmányú ebédlő, hálő, úriszobák, konyha- és előszobaberendezések.
Kedvező fizetési feltételek és garancia mellett.

Idegeit kiméli
ha nagymosását nem otthon végzi!
Fehérneműjét
feltétlen bizalommal küldheti a
DUNA gőzmosó- és kelmefestő gyárba
BUDAI FIÓKOK:
I., Attila-körút 19.
II., Fő-utca 7.
II., Retek-utca 59.
ÉS A KÖZPONT:
VIII., Gólya-utca 43.
ugyanott ruhafestést és vegytisztitást garanciával végeznek. — Telefon hivásra autóval jövünk.
Telefon: J. 350—52.

Szebb — Jobb — Olcsóbb
RÁDIÓ
CSILLÁROK KELLÉKEK
NINCS PEST BUDÁN
Időt, pénzt takarit, ha itt vásárol
KRISZTINA RÁDIÓHÁZ
I., KRISZTINA-KRT 141
Telefonsz. Aut. 566-83
Kedvező fizetési feltételek

KIRÁLY-FÜRDŐ
Épitette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-,lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1. nőknek hétköznap d. u. 2—7.
Jódkúra!

IGAZI NYARALÁST
nyujt a pompás
CSÁSZÁRKERT
bácskai ételkülönlegességek, dunántuli borok
Singhoffer Antal
halászmester szabadtüzön készíti a
VALÓDI HALÁSZLÉT
kitünő zene
CSIRSZKA KONRÁD vendéglős

Még egy 3 szobás és néhány 2 szobás lakás hallal, modern ktvitelben (központi fütés, melegvízszolgáltatás, gőzszárító, stb.) öröklakásként vagy évi bérért kapható a Vérmezőre nézö Attila-utca 95-99. számu társasház szövetkezet palotájában. Farkasrét Hóvirág-u. és Torbágyi-út között ujonnan parcellázott 18 drb. 140-170 négyszögöl nagyságu telkek déli lejtővel jutányosan esetleg részletre kaphatók. Ugyancsak Pusztaszeri-uton kilátással a Margitszigetre 300 négyszögöles gyümölcsfákkal beépitett telkek eladók. Bővebb felvilágositást nyujt:
STILUS ÉPITŐ R.-T.
irodája. Telefon: Automata 557—44 és 558—36.
A farkasréti telkek ügyében a helyszinen is lehet értekezni

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, II., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
Budai ingatlan-tulajdonosoknak gyors lebonyolitás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyújtunk
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III., LAJOS-UTCA 148 SZ.
TELEFON: AUTOMATA 624—57
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett
Kölcsönöket folyósit váltóra, folyószámlára számlára, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

Ujból megnyilt
a legszolidabb és teljesen új vezetés alatt
a budaiak
régi családi találkozóhelye
Margitpark KÁVÉHÁZ
a legmérsékeltebb árak. Elsőrangú étel-ital. Minden este
TOLL ÁRPÁD
muzsikál teljes zenekarával
teljes tisztelettel
Dávid Pál a MODERN kávéház volt tulajdonosa és CZEBE LÁSZLÓ

Magyar Semmering Üdülő (Pension)
ZUGLIGETI-ÚT 19.
a „Szarvas" vendéglővel szemben
26 úri kényelemmel berendezett egy- és két ágyas szoba, minden szobában hideg-melegviz, központi fütés, fürdőszoba használat
Külön évszázados fákkal körütvett park. Saját napfürdő
Étterem elsőrangú konyhával
Róna Gábor
a Lipótvárosi Társaskör vendéglőse vezetésével

FEDEZZE FEL ÖN IS A SASHEGYET!
Sashegy a Belvárostól gyalog is csak 25 percnyire
Sashegy a Belváros hegye
Sashegy a Székesfőváros szivében — szivének jobbik oldalán
Sashegy az előkelő középosztály települő helye
Csak hegylejtőn lévő telkeket vásároljunk, ott van csak levegő, napsugár és kilátás Ön gyermekei arcáról leolvashatja, hogy hol lakik:
nézze meg azután a sashegyi gyermekeket
Sashegyi telkeinkről prospektust küld:
KUBATURA részvénytársaság
Budapest, főpostafiók 77/0

Laptulajdonos: VIRÁG ÉS TÁRSA
Főmunkatárs: dr. László Zoltán.
Kiadásért felelős: Viraág Béla.
Nyomatott Csaradszky Viktor és Rigó L. (Olympia nyomdájában.)
Budapest, I., Bors-utca 24.

XXVIII. évf. 1054. sz

Megjelenés: hetenkint kétszer

ELŐFIZETÉS:
Egy évre . . 24.— P
Negyed évre . 6.— P
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai **féláron** kapják

Budai Napló

1931. SZEPT. HÓ 1.

HIRDETÉSEK:
Egy hasáb széles, egy m/m. magas sor, egyszeri közlésénél 30 F. Szövegsor ára 2 P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint
A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, a közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló újság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I., Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502—96. Hivatalos órák: délután 4-6-ig

A fordított város

XVI

Itt még az okoskodás is fordított.

A Beszkárt azért járat kevesebb kocsit nagyobb időközökben, mert a közönség nem használja, holott az igazság az, hogy — visszafordítva a mondást — a közönség azért nem használja a Beszkárt kocsijait, mert ritkán közlekednek.

Az elmult 25—30 év alatt sok szó esett, sok irás történt, amely azt bizonyította, hogy az egyesítés után sok olyas dolog történt a hármas városban, Budán, Óbudán és Pesten, aminek nem kellett volna megtörténnie, vagy hogy sok olyan dolog nem történt meg, aminek meg kellett volna történnie. A Budai Napló, mint Buda krónikása, följegyezte és adjuk az utódok okulására, mert nem érdemli meg az egykor világot tipró magyar nemzet ősi vára: — a budai vár, hogy csak címben legyen e város első kerülete, de a valóságban az utolsó — és nem szolgáltak rá a Vár kapcsolt részei, a még ősibb Óbuda, a várvédő Vizivăros, a nyugati kultura nagy útja: az Ország-út és a most tollasodó Kelenföld, hogy a folyton duzzadó Pest a mostoha testvérek sorsára juttassa őket.

Buda minden kincsét föl ajánlotta Pestnek őszinte szeretettel, mint idősebb testvér, és nem kér cserébe mást, mint méltányos viszontszeretetet. Azért bizonyítjuk, hogy Pest nem jól csinálta eddig Buda dolgát, hogy így visszafordítsuk az igaz útra ennek a nagy városnak a jövendő sorsát.

Ha valaki sorra veszi ennek a városnak az alkotásait, amely város — most — hatvan év után készíti el szabályozása tervét, felkapott és ismét elvetett terveket vagy jelszavakat, kicsiny eredményeket talál. Az Üllői utat egy hét alatt kikövezték, amikor egyszer a király Gertvény alpolgármesterrel együtt kocsizott rajta végig a Ludovikába és a rettenetes kövezet hatása alatt kijelentette, hogy: — Ein miserabelés Pflaster!

Rothemere lord kijelentette, hogy Budapest szép város, csak közlekedése tulságosan a villamos közlekedésre van utalva és néhány hónap mulva 100 autóbusz szaladgált Budapesten, amit addig hiába követelt a polgárság.

A Városligetet a város már így találta, József nádor volt annak pátrónusa, nem merték elrontani s így aztán park lett belőle. De hallott-e már valaki valaha arról, hogy a közeli, budai hegyvidéken „hegyi ligetet" tervez a város? Szép az erdő, de a városi ember a ligetet szereti. Valahol messze, egyelőre megközelíthetetlen helyen, a Mátyás-hegyen, van a városnak 300 holdas, hatalmas parkja, de ki tud róla? Ki jár oda? Hogy menjen oda? Itt közel a Hüvösvölgyben, a Zugligetben, vagy a Németvölgyben kellene egy új Városliget, csakhogy — hahó! — nem oda Buda!

A kelenföldi medence veszi föl a Dunának szorított belső város fölöslegét, — hogy a csepeli szigettel szemben fekvő kelenföldi Dunaparton új kikötő új gyárváros épüljön, — hogy jöjjön egy egészséges idő, amikor mégis áthelyezik a gyárakat északról délre, hogy a keserűvizforrások körül mégis megépüljön egy magyar Karlsbad, — hogy egy világváros fejlődésében egy vasúti híd és egy vasúti töltés nem az örökkévalóságnak adott tételek, — hogy azt a vasúti hídat, ha kell, 8—10 kilométerrel délre tolják el, — hogy a gyárvárosnak kell az árú- és teherszállító vasút és nem a sasadi villáknak, — hogy a vasúti töltés nem dísz, és ha ma adva van, holnap már nincsen adva, mint ahogy a régi szűk Hatvani-utca egy éjszakán át vált széles Kossuth Lajos-utcává, pedig adva volt egy sor drága ház, tízszeresen olyan értékben, mint egy vasúti híd, vagy töltés.

A 70-es évek elején, egynéhány évvel Pestnek Budával való egyesülése után a kormány átírt a fővároshoz, hogy a Lánchíd tatarozásának költségeiből a főváros közönsége is vegye ki részét egy bizonyos hányadban. Az elnöklő polgármester pár szóval elfogadásra ajánlotta az ügyet s az aktát félretéve, már-már más tárgyra akart rátérni. Felpattant erre azonban a Kraxelhuberek vezére s pártja nevében élesen tíltakozott az ilyen fölösleges és könnyelmű kiadások ellen. Ékes németséggel előadott filippikáját e szavakkal fejezte be! „— Für die paar Jahr, die i noch zu leben hab, is mir die Kettenbrucken so a gut."

Ennek a kis specerájosnak szatócsi világnézete annyira belevette magát már akkor a városháza légkörébe, hogy azt most már csak egy friss lehetőü fővárosi törvénnyel lehetne onnan kiirtani.

Pénz nélkül megtehetné a város, hogy a budai fürdők elől más helyre rendelné a kotróhajók homok- és kavicsrakódását, — a fürdők szomszédságából áthelyezhetné a piacokat az ő szemétjükkel, — söpörtethetné a fürdők környékét megfelelő időben, — írtatná a gazt az utcákon és hozatná rendbe a kirakatutak mentén lévő, elhanyagolt pázsitos területeket — és más ilyen szóra sem érdemes, de magától értetődő dolgokat intézne el sürgősen.

Fontosabb volna a gyógyforrások ügye. Első sorban a forrásszakértő kérdését kellene sürgősen elintézni, mert ezt a 87 gyógyforrást mégsem lehet egy — különben tiszteletreméltó — opálbányászra bízni. De ki kell használni a forrásokat közvetlen reklám céljaira is. A Szent Gellértfürdő forrásai mélyen a Gellért-tér alatt vannak. Hetven lépcső visz le oda, valóságos természetes gőzfürdőt képezve. Ha már gyógycélokra ezt nem akarják kihasználni, akkor legalább mutogatni kellene, — naponkint délelőtt egy-két órán át,. Ott vannak a Rácfürdő, illetve Szent Imre fürdő, sziklából fakadó, barlangokból előretörő forrásai, — szemtanuk szerint szenzációs látványosság.

Ezek mind pénz nélkül elintézhető kérdések, csak akarat kell hozzá és meg kell csinálni.

De várhatunk-e ott valami érdeklődést, ahol — mint nálunk a városházán — az a jelszó, hogy csak abból lehet kellemetlenség, amit megcsinálnak, de abból soha, amit nem csinálnak meg.

Ezt is meg kellene fordítani úgy, hogy csak abból lehessen, de feltétlenül legyen is kellemetlenség, amit — nem csinálnak meg.

Dubonai Pál.

A helyzet Budán

Mindenki, aki Buda sorsát, jövőjét a szivén viseli, visszatartott lélegzettel várja a politikai eseményeket, mert Buda fejlődésének minden megigért tényezője — kétségessé vált. Nekünk a legfontosabb kérdés.

a hídépítés

volt. Ez nem luxus, ezt nem lehet a takarékosság köpenyege alatt elrejteni. Ez 30 év óta *égető szükség*. Ez Buda létkérdése, a hídépítéssel járó munkálatoknál munkás, vállalkozó, ház- és telektulajdonos jövedelemhez jút, iparos és kereskedő ennek révén keres, a forgalom erősen megnövekedik, — a házak, telkek értéke emelkedik. Lehet, hogy egyik oldalról ez csak *kortesjelszó* volt, de a polgárság részéről véres valóság. Az olyan kormány, mely ezt a kérdést kikapcsolná a programmjából, nem számíthatna a budai polgárságra, — azok a képviselők, akik ezt a kérdést engedik leszerelni, nem várhatnak a polgárság részéről bizalmat. — De éppen ilyen elbirálás alá esik a *fürdőváros kérdése* is, mely oly nehezen került a várospolitika tengelyébe és mos éppen ez esik a takarékosság áldozatául, holott ez volna a jövedelem, az új jövedelem, mely pótolná a máshol beállott hiányokat. Ez teremthetné meg az *idegenforgalmat,* amely ma zárt ajtókra lel minden idegenforgalmi tényezőnél. Bizonyítja a *Keleti mozgalom,* amelyet már készen találnak ezek a tényezők, de nem tudják, vagy nem akarják kellően felölelni. Egy hónap óta oly nagyarányú idegenforgalmi akció forrt fel geyzir-képen, aminőre alig volt itt példa, — és mit tettek az illetékesek? — Buda jövőjét ez a három kérdés irányítja. Ezek nem függhetnek sem kormányválságoktól, sem takarékossági rohamoktól, sem az illetékesek indolenciájától. Ez nem képezhetj a politikai játék aprópénzét, — ez 200.000 budai polgár jövője.

Hová épüljön a mecset?

HENDL ADOLF dr.

„Jövőbetekintés" cimen 1917-ben megjelent tanulmányából

A Margit-híddal szemben, a hegyoldal alsó részén kiemelkedö és elég feltünő épület, amely Gül-Baba sírját körülfogja, jó kiindulási pontul szolgálhat a további tervezések fejlesztésére. És tényleg innét fog indulni most az építkezés, mert e hely közelében fogják — nagyon helyesen — a Budapesten lakó muzulmánok templomát, a mozlim Mecsetet felállítani.

Jóval több, mint ezer mohammedán hívő lakik állandóan, vagy tartózkodik hosszabb ideig Budapesten és a szövetséges nemzet fiai — a régi barátságos érzületből eredően is — megérdemlik, hogy templomot adjunk nekik. Nemsokára úgyis a Kelethez közelebb jutunk majd és sűrűsödni fognak a szálak, amik az egész mohammedán világ és magyar érdekeket egymásba füzik.

Havass Rezső dr., aki a székesfőváros törvényhatósága közgyülésén egy mohammedán templom építését indítványozta, lelkes beszédben megokolta és győzelemre vitte ezt a külpolitikai tekintetben is fontos ügyet.

Ha mutatós lesz a mecset, ezen a helyen, a kertes városrész keretében, valóban szép látványt fog nyújtani — nemcsak a keleti barátaink örömére — különösen a hídról és a Duna felől. A helye még nincsen pontosan megjelölve, én a következőt ajánlom:

A Margit-utca alján kezdődő széles Szerpentin-út alsó kanyarulata ezzel az utcával és a Zárda-utcával együtt elég terjedelmes, magasanfekvő, majdnem sík háromszöget foglal körül, amelynek alsó széle meredek támasztó falával a Margit-körútról és a hídról imponáló magasságban látható. Erre a háromszögre építeném a bizonyára kupolás mecsetet és Kelet felé, tehát a támasztófal fokára a sudár minaretet, amely mint kecses torony jóval felülemelkednék az alatta maradó utcák háztetőin. Azt tartom, pompás képet adna ez az elrendezés, különösen a híd felől.

A törököknek régente ezen a helyen terjedelmes rózsakertjeik voltak; ezek között a szentéletü Gül-Baba kertje a legszebb volt. Elevenítsük fel e mecset során a róla szóló legenda emlékét: *rózsákat ültessünk e térségre, egész ligetet* a mecset körül elterülő kertbe és feljebb az úton, meg *pirosvirágú telfutókat* a támasztó kőfalak mellé; ne pedig unalmas vadszőllőt, meg borostyánt, mint másutt szerte a városban. A kertészet, ha alkalmazkodik az adott helyi viszonyokhoz, nemcsak gyönyörű díszt, hanem odaillő hangulatot is teremthet egy-egy kicsiny városrészben; látjuk a szép példát Hunyady János szobra körül; vagy gondoljunk Milano közkertjére, Bréma ligetére, vagy a párisi Buttes chaumonds változatosan viruló tájrészleteire.

A Rózsadomb alja, itt e kis török sziget körül, hivatva van arra, hogy más szokatlan, de kedvesen meglepő hangulatot nyújtson az üdeséget kereső emebernek, aki kilép — akár a híd felől jövе — a magas házak tengeréből.

Rendezni kell a Gellért-teret

Irta: *Sármezey Endre.*

Szabadjon röviden a Szt. Gellért rakpart, a Szent-Gellért tér és a Horthy Miklós-út, vagyis Buda legújabb, legszebb és az idegenek részéről leginkább látogatott Szent-Gellért gyógyfürdő környezetére rámutatni.

Köztudomású tény az, hogy kockakőburkolat — különösen ott, ahol lófogatu jármüvek és tömörgumi-kerékabroncsos teherautók közlekednek — nemcsak a leglármásabb, hanem egyszersmint, a legporosabb is! Azt is tudjuk, hogy a Horthy Miklós-úton és Ferenc József hídon át a Szent Gellért-tér Budapest egyik legerősebb teherforgalmú utvonala, amit fokoz még az is, hogy a Sz. Gellért rakparton végig az Erzsébet hídtól a Ferenc József hídig — igen élénk *homok és kavics,* a Ferenc József hídtól végig a kir. József-műegyetem előtt pedig *tégla, szén és tüzifa kirakodó partok vannak üzemben,* ami a teherárúforgalmat a Szt. Gellért téren át szintén nagy mértékben fokozza. Eltekintve a nagy személy-, autóbusz- és villamosközlekedéstől, a Szt. Gellért-téren lófogatu járművekkel hatlmas teherárúforgalmat is bonyolítanak le. Az egész Szt. Gellért-tér, a Szt. Gellért-rakpart és maga a Horthy Miklós-út is végig lármás kockakövel van burkolva, még pedig úgy, hogy a Szt. Gellért-téren több helyen, különösen a villamosvágányok mentén, *állandó nagy viztócsák vannak,* amelyekben *sártészkek* képződvén, a járművek kerekei a sarat az egész környéken széthurcolva, *olyan porral fertőzik meg a levegőt,* amely valóságos szégyene Budapest fürdővárosnak és tarthatatlan a Szt. Gellért fürdő jóhírnevének szempontjából is. A téren keresztül-kasul száguldó járművek egyébként is valósággal *életveszélyessé teszik* a téren a gyalogközlekedést. A Szent Gellért fürdőépület és a térre torkoló utak saroképületeinek ablakait nyitva tartani nem lehet, mert a kockakövezeten haladó lófogatu járművek olyan lehetetlen zajt csapnak, hogy még a harmadik emeleti szobákban sem lehet nyitott ablaknál beszélni és ami mindennél még szomorúbb, az autóbuszok és a rohanó gépjárművek a déli órákban olyan *port vernek fel,* amit Budapest egyetlenegy terén vagy főútvonalán nem láttam és tárgyilagosan szólva, ilyen port Budapest fürdőváros legelőkelőbb fürdője közelében a Szt. Gellért rakparton, a téren és a Horthy Miklós-úton a fürdőváros hírneve érdekében türni nem lehet.

Illetékes helyen talán azt fogják kérdezni, honnan az a nagy por? Röviden erre is rámutatok. A Gellérthegy tövében vezető gyalogút teljesen gondozatlan, szűz talaj, ami az élénk gyalogközlekedés következtében ontja a port. Ugyanezen az úton az alsórakpart homok- és kavicslerakóhelyeiről a szállító közúti szekerekről lehulló homokot, kavicsot a járművek kerekei porrá zuzzák, amit a szél a téren lévő tócsákba hord és onnan azt a járművek kerekei mint sarat hordják szét és ez a nyári nagy melegben — a locsolás dacára — az uttesten megszáradva, a legfinomabb felszálló port termeli, amit pl. az autóbusz hatalmas széles kerekei olyan mennyiségben vernek fel, hogy a felszálló por szinte elfedi a hatalmas nagy jármü körvonalait. Ajánlom az illetékes urakanak, fáradjanak egyik napsütéses meleg napon úgy 12 és 2 óra között a Szent Gellért-térre! Lássák azokat a sártócsákat, ahol pajkos mezitlábas gyermekek a vízben ugrándoznak, győződjenek meg arról a pokoli zajról, ami a téren van és lássák, hogy a Horthy Miklós-útra kanyarodó autóbusz miként veri fel a port és az már 20—30 m. távolságban a sajátmaga okozta porfelhőben miként tünik el!

Szerény véleményem szerint Szent Gellért fürdőnk és Fürdővárosunk érdekében sürgősen cselekednünk kell. Ne magyarázgassunk, ne ámítsuk magunkat és ne pazaroljunk ezreket, meg tízezreket hiábavaló locsolással, mert ez meleg napokon az úttesten csak percekre köti le a port és csak arra jó, hogy a téren a pocsétákat és evvel a sarat növelje. Itt alapos rendezésre van szükség!

Rendezni kell a Szent Gellért-teret, rendezni kell magát *a Horthy Miklós utat* is úgy, hogy a téren és nevezett széles úttesten a különféle járműveknek ne lehessen keresztül-kasul száguldozni. *Rendezni kell úgy a Szent Gellért rakpartot,* valamint a *műegyetem előtti rakpartot is.* És hogyha ez a rendezés — a mai közlekedési viszonyoknak megfelelően — megvan: akkor tessék a Szent Gellért fürdő körül egy bizonyos körzetben a járómüvek által használt utakat zajtalan burkolattal úgy elllátni, hogy azon víz és sártócsák ne képződhessenek. Ezt kívánja fürdővárosunk érdeke, ezt kívánja Budapest idegenforgalmának fejlesztése és ezt kívánja saját jóizlésünk is.

Die alte Stadt!

— A budai Óváros terve —

Elmondjuk újból:

A gyógyforrásai révén világfürdővé lett Budának, mely a köszvényesek és gyomorbajosok Mekkája lehetne, el kell készülnie arra, hogy 40—50 ezer idegent, beteget kell kényelmesen és jól elhelyeznie. Ezeknek látványosságot kell nyújtania és ez csak úgy érhető el, ha

Budán építik föl keleties stílusban az óvárost s ennek az újonnan épült városrésznek minden lakásában kényelmes kiadó szoba lesz.

Minden világvárosnak magja az az óváros, amely körül kiépült a modern újváros és az idegenek mindenhol nagy érdeklődéssel tekintik azt meg, sőt Németország nagyobb városaiban alig van más látványosság, mint az „Alte Stadt", amelynek történelmi jellegén változtatni tilos és minden új épület csak ennek megfelelő stílusban épülhet.

Nekünk Budapesten nincs óvárosunk! Talán egyedül a budai vár és közvetelen környéke, de az is stílus-szegény és a gyakori ostromok alatt elpusztult minden monumentális emlékünk.

Ha nincs óváros, építsük föl most.

A pesti oldal kevésbbé alkalmas erre, mert belső része már nagyjából kiépült, de annál alkalmasabb területet nyújt erre az ősi Buda, ahol a vár és közvetlen környéke még kevéssé épült. Az a belső félkör, mely a Margithídtól a budai belső körúton az Erzsébethídig vonul és magába zárja a Várhegyet, hivatva volna e célra.

Ezt kell keleti és történelmi stílusban felépíteni, mely más volna, mint a német városok stílusa és Budapestet tenné az első keleti várossá. Természetadta szép fekvése meg van már.

E nagy cél érdekében föl kell kérni a Magyar Mérnök- és Építész-Egyletet, hogy eszmei pályázatot hirdessen, fölhíva zseniális építészeinket, hogy a meglévő magyar motivumok fölhasználásával, mintákat teremtsenek. A közmunkák tanácsának volna új hivatása, hogy a budai építkezéseknél e minták érvényesüljenek, vagy azok alapján új építési stílus alakuljon ki. A keleti építkezés minden szépségét belevehetjük, varázsoljunk elő valami turáni ősvonást, mely új volna Európában és különös szépséget adna Budának.

A Vár, a lebontott Tabán, az átépítésre váró Vizivăros északi része, de nagyrészben a Margit-rakpart is, a Vérmező környéke, a Krisztina-körút földszintes házai, amelyek miatt ma szégyenkezünk, rövid idő múlva büszkeségünkké válnának, az idegenek számára látványosságul szolgálnának. A már meglévő épületek tatarozásainál a tulajdonos tartozik házát külsőleg ily előirt motivumokkal földíszíteni.

Mert Budát okvetlenül át kell építenünk, ha a budai oldalon oly dúsan fakadó gyógyvizeket gazdaságilag ki akarjuk használni.

Ha Budapestet világfürdővé akarjuk tenni, ha ez lesz a köszvényesek megváltó Mekkája, ha itt 50.000 idegent, beteget kényelmesen akarunk elhelyezni, akkor nekünk 50 ezer kiadó, kényelmes szobára van szükségünk.

Akkor a budai oldalon meg kell változtatni az építési szabályrendeletet, mert itt ezentúl csak olyan ház építésére adható ki engedély, ahol még a kétszobás lakások is úgy épülnek, hogy azokból az egyik szoba, külön bejárattal és megfelelő kényelemmel, kiadható legyen idegennek, betegnek.

Négyszázötvenéves a fürdőváros kérdése

— Mátyás király volt első tervezője —

Érdekes hírt közöl velünk egyik kiváló történetírónk, aki most kutatja Mátyás király korát. A nagy királyt, aki erdély száz gyógyforrását ismerte gyermekkora óta, aki klasszikus műveltsége és trónját körülálló olasz tudósai révén tudott Róma nagyszerű fürdőiről, — nem hagyhatták különös gondolatok nélkül a királyi vár tövében fakadó gyógyforrások és csak serkentő alkalom kellett hozzá, hogy e fürdőkről — az ő nagyságához mért — terveket ne szőtt volna. Lapunk tudós barátja, a következő érdekes és alig ismert adatot közli, a budai gyógyvizek ügyében folytatott tevékenysége alátámasztására:

Buda világfürdő programmját már Hollós Mátyás király dolgozta ki akkor, amikor neje Beatrix súlyos betegségben — a bécsi orvosok tanácsára Badenben töltötte a nyarat. Mátyás király rövid időt töltött a zöld erdőkkel övezett kies fürdőhelyen, amelyet már Aeneas Sulvius leírásából ismert s amelynek mintájára a Budavár alatti hévizek bőséges meleg forrásai körül világraszóló gyógyfürdőhelyet szándékozott létesíteni. Építészeit, kertészeit, humanistáit, orvosait magával vitte Badenbe, hogy tervrajzokat vegyenek fel, tanulják meg a kura használatát, a fürdőberendezés, a meleg és hideg zuhanyok, a forró levegő és hevítő s hütő készülékek mechanikáját. Hatalmas terveket szőtt arról, hogy a budai hévizeket körülépíti nagyszerü csarnokokkal, valóságos római fürdőket rendez, felépíti Caracalla thermáit, hogy az egész világ betegeit odacsődítse a magyar királyi székhelyére."

Ha azóta csak csigamódon is haladt volna a fürdőügy fejlődése, ma már nem kellene a fejünket törni az idegenforgalom kérdése felett és Buda volna a világ leggazdagabb városa.

Buda aranykora

Mátyás király halálával alkonyulni kezdett. Az a remény, hogy Mátyás trónját Korvin János örökölje, nem teljesült, ennek nagyrészben ő maga volt az oka, mert annyi kincs birtokában, mint amennyije neki volt — kivált ha meggondoljuk, hogy ő lakott a királyi palotában s a királyi koronát is kezébe vehette, - ügyét, ha nem lett volna oly szerény, megnyerhette volna. Dóczi Orbán egri püspök segítségével, aki ügyúkat szegeztetett a királyi palota ellen, a magával tehetetlen II. Ulászló lett a király, aki 1490 augusztus havában el is foglalta a palotát. Ettől az időtől kezdve, 36 év alatt, tizenkét országgyűlést tartottak Budán, ami a város tekintélyének emelését előmozdította. Főbb nemesek, főpapok, ha nem is volt itt mindegyiknek háza, de legalább itt szállásolták el magukat. Ez a körülmény a kereskedésnek nagy lendületet adott. Számos fényűzési cikknek a kincses Buda lett a főpiaca, pénzváltással foglalkozó olasz, német és zsidó bankároknak huzamosabb tartózkodási helye. Ennyi idegennek élelemmel, ruházattal stb. ellátása kitünő keresetet adott a város lakóinak, akik közül néhány polgári család abban az időben a főrangúak sorába emelkedett. — Itt van a jólétet teremtő idegenforgalom első bizonyítéka. Ma a hanyatló budai polgárságon nem segíthet más, minthogy a fürdők és az idegenforgalom révén teremt új jövedelemforrásokat. Ennek kel köztudattá válnia Budán, ezt kell követelnie mindazoktól, akiket akár a képviselőházba, akár a városi közgyűlésbe küld választás útján a budai polgárság.

Ki mint vet, úgy arat, MAUTHNER magnál jobbat sehol sem kaphat!
MAUTHNER ÖDÖN magtei melő és magkereskedelmi részvénytarsaság
Alapitási ev 1874. Telefon: 463—65.
SÜRGÖNYCIM: MAUTHNERÉK, BUDAPEST.

MAUTHNER MAG
Központ: VII., Rottenbiller-u. 33. - Fióküzlet: IV., Kossuth Lajos-u. 4.

Nagy főárjegyzék, mely növényárjegyzéket is tartalmaz, ingyen és bérmentve.
a Ferencrendiek templomával szemben.

A zsidók helyzete Budán a török hódoltság idején

Littke Aurél tanulmányából

A törökök mellett Budán igen nagyszámmal laktak zsidók is. A budai zsidók a török uralom alatt szabadon gyakorolták vallásukat és a foglalkozások minden ága meg volt nekik engedve. Minden városrészben vehettek házat és nyithattak üzletet. Eleinte legnagyobb számmal a nagy külvárosban laktak, amelyet éppen azért zsidóvárosnak is neveztek. Később a zsidóság felköltözött a várba, ahol az u. n. zsidó- (mai Verbőczy) utcát csaknem kizárólag lakta. Ilyen körülmények között a budai zsidó község csakhamar virágzásnak indult és a török uralom alatt a legtekintélyesebb volt Magyarországon. Már 1541-ben, amikor a török véglegesen elfoglalja a várost, számos zsidócsalád vonult Törökországból Budára, de a Spanyolországból elűzött és Törökországban letelepedett zsidók közül is számosan fővárosunkba vándoroltak. A budai zsidók jólétének híre elterjedt nyugatra is és Németországból és az osztrák örökös tartományokból is sokan telelpedtek le Budán, úgy hogy 1581-ben már két zsidó hitközség volt amely a konstantinápolyi rabbinátus fenhatósága alatt állott.

A kereskedelem ugyszólván kizárólag a zsidók kezében összpontosult. Az ő árúraktáraikban és boltjaikban a legkülönfélébb árúkat, mint füszereket, dohányt, fát, különböző bőröket, csizmákat, késeket, szőnyegeket, stb. lehetett vásárolni és a legolcsóbb árakon. Nemcsak budaiak keresték fel előszeretettel a zsidó kereskedők boltjait, hanem a vidékiek is. Sőt a vidéki városok is mint pl. a Kőrösiek nagyobb szükségleteiket a budai zsidó kereskedőknél szerezték be annál is inkább, mert a budai zsidók szívesen adtak hitelbe is a keresztény vevőknek. Az ő kezükben volt a borkereskedés is. A török seregnek ők szállították a húst, az esztergomi törököknek a sót. Rendes látogatói voltak az eszéki vásároknak és élénk kereskedelmi összeköttetésben állottak Törökországgal és különösen Belgráddal és Szalonikivel. Voltak a budai zsidók közt iparosok is, bár a források csak a paszomány iparról tesznek említést. A zsidóasszonyok posztó szövéssel is foglalkoztak. Nagy részük pénzügyletekkel foglalkozott és tőkéjének kamatoztatásából élt. A Duna-Tisza közti nagy mezővárosok lakói, ha pénzre volt szükségük, jó kamatért mindig nyílt erszényre találtak a budai zsidóknál. A törököknek azonban nem szivesen kölcsönöztek pénzt, mert ezt rendesen nem lehetett behajtani; ha pedig pörre került a dolog, a török bíróság bizony ritkán adott igazat a zsidóknak. A zsidók néha egész falvaknak adójövedelmét vagy nagyobb birtokokat is bérbe vettek.

Kereskedelmi és pénzügyleteik révén a budai zsidók nagy anyagi jólétre tettek szert. Körükben számos jótékonysági és tudományos egyesület állott fenn. A jótékony egyesületek, amelyeknek élén egy külön rabbi állott, a halottak eltemetéséről, a betegek ápolásáról és a szegények felruházásáról gondoskodtak. Tudományos egyesületek 1678 körül alakultak. Ezeknek elnökévé tudós férfiakat választottak, akik az egyesület kebelében meghatározott időközökben előadásokat tartottak.

Anyanyelvük többnyire a német volt, bár nagy részük beszélte a zsidó, a török és valószinüleg a magyar nyelvet is, amint ezt már a kereskedelemmel való foglalkozásuk is magával hozta.

A törökökkel barátságos viszonyba állottak a zsidók. Még a magasrangú török tisztviselők is gyakrabban megfordultak a jómódu zsidók házaiban, ahol mindig szívesen látott vendégek voltak. A török uralom alatt a budai zsidók számos kiváltságot élveztek. Az adót, amelyet a zsidó községre kivetettek, a kebelükből választott bizottság rótta ki a község tagjaira és ez is hajtotta be. A katonai beszállásolások alól fel voltak mentve és szombati napokon és zsidó ünnepeken nem kellett közmunkákat végezniök.

A zsidókat különböző hadi szolgálatokra is felhasználták a törökök. Az 1684.-i ostrom alkalmával 600 zsidót állítottak fel a város különböző részein, hogy az ellenséges ütegekből berepülő bombákat és gránátokat eloltsák. Az 1686.-i ostromkor naponkint 20 zsidó férfiut sorsoltak ki, akik a belső várban az ütegekhez hordták az ágyúgolyókat. Ezen alkalommal egyébként mintegy 1000 zsidó küzdött a török janicsárok és spahik soraiban, míg másrészük a falak réseit javította és ellenaknákat ásott. A legmakacsabb ellenállást épen a zsidók fejtették ki, akik példájokkal állhatatosságra búzdították az őrsereget és hogy rábeszélésüknek sikere legyen, pénzt is áldoztak.

Lehetetlen utcanevek

Hogyan kell ezen segiteni?

Gallina Frigyes dr. tanácsnok tanulmányából.

Szép Budapestünk utcanevei közül föltétlenül kigyomlálnám azokat, amelyek rossz magyarságuak, szürkék, semmitmondók, erőltetettek, komikus hangzásúak. Sajnos, ezekre nézve is akad példa elég! Ime: Bérkocsis-utca, Bürök-utca, Cipő-utca, Csalán-utca. (Ezek megteszik Hajóson vagy Császártöltésen, de nem a fővárosban.) Csavargyár-utca, Csukló-utca, Dinnye-utca, Elnök-utca, Evetke-út, Fém-utca, Fertő-utca (még ha Fertőtó-utca lenne, hagyján), Fonal-utca, Galagonya-utca, Gereben-utca (elég a Vas Gereben-utca, a másik falusi hangulatot áraszt), Henger-utca Hengermalom-utca, Hízlaló-tér, Hörcsög-utca, Ipar-utca, Jégverem-utca, Káka-utca, Kapor-utca, Kerékpár-utca (!), Kén-utca, Kökény-utca, Légszesz-utca, Lelenc-utca, Malátautca, Márga-utca, Mocsáros-utca, Mórutca, Mozdony-utca, Öntőház-utca, Raktár-utca, Retek-utca, Szem-utca, Szeszgyár-utca, Tömő-utca, Tuzokutca, Utász-utca, Ügynök(!)-utca, Vályog(!)-utca stb. (Igazán közéjük lehetett volna illeszteni ezzel a fantáziával egy Gumiarabikum-utcát, Cipőfelsőrész-utcát, egy Kénhidrogén-utcát vagy egy Rádióalkatrész-utcát...) Ki hiszi el, hogy szüksége van Budapestnek a fentebb elősorolt nevekre? Hogy lehetett ezek mellett dönteni?

Azt felelném, hogy mindegyik rossz név helyett akad tíz jó, csak keresni kell! (Például a fentebb említett furcsa nevek helyett csak jobban hangzana talán: *Nyil*-utca (a híres nyílazó magyar lovasok!), *Tegez*-utca, *Tarsoly*-utca, *Fringia*-utca, *Szablya*-utca stb.)

Ezeken kívül ajánlanám még a következő neveket:

A Várban, a mitsem mondó Színház-utca nevét, amilyen elnevezés minden vidéki kisvárosban akad és így nem veszítünk vele semmit, okvetlenül átkeresztelném Beethoven-utcára!

Szinte szégyen, hogy Budapest eddig nem hódolt utcaelnevezéssel a zene fejedelmének, az emberiség egyik legnagyobb büszkeségének, a legemelkedettebb lelkiművésznek, akinek annyi vonatkozása volt hazánkkal! Az „István király" nyitány szerzőjének kell adnunk ezt az utcát, a zene héroszának, aki 1800 május 5-én a mai Várszinházban hangversenyezett, amint azt a főváros által állított művészi emléktábla hírdeti. (Már szobrának is állani kellene!)

A „Halhatatlan kedves", a jótékony aranyszívü Brunswik Teréz grófnő is megérdemelne egy csöndes, méla utácskát volt lakóhelye körül a Várhegy lábánál, a Vérmező tájékán.

Persze ezeken kívül kinálkozik még akárhány ötlet...

A Dunapart egy szakaszát Boldog Margit Dunasornak lehetne elnevezni a sziget mentén. A Margitsziget elnevezés kevesetmondó.

A Várban annyi jó hangulatos név kinálkozott volna és kinálkozik ma is.

Miért nincs ott Nándorfehérvári kaputér, emlékezéssel a nagy török elleni küzdelmekre? Miért nincs a nem oda illő Linzi-lépcső helyett Kuruc-lépcső, Labanclépcső, ami hangulatot lehelne, arégi patinás budai színeket rakná vissza a vén város arculatára?

A pesti oldalon levenném a Hold-utca nevet és helyette valamelyik ódon várbeli zúgban azt irnám a falra: Félhold-utca. Az ilyen nevek regélnek, mesélnek, elgondolkoztatnak. Miért fontosabb odafent a Casino-utca, a Nőegylet-utca, a szürke Iskola-tér?

Lehetne a Várban Müezzin-utca vagy más hasonló nevü utcácska, hogy a magyart és az idegent emlékeztesse mi minden történt, folyt le Budavár falai között a letünt századok alatt. A nem patinás várbeli neveket nyugodt lélekkel leszedném a falakról és adnék helyükbe olyanokat, amelyek kopott, időmarta köveihez, multjához, történetéhez illenek. Ilyenek lehetnének például: Pohárnokmester-utca, Zászlósúr-utca.

Lovagiasságból megtisztelném egy várbeli utca nevével az utolsó budai basa, a hős ellenfél Abdurrahman Abdi emlékét is, már csak a rokon török nemzet megbecsülése okából is. Arany János V. László balladájából utcanévvé emelném ki a jó Budavár csikorgó érckakasát. (Érckakas-utca).

Viszont Óbudán Légió-útnak keresztenék el egy útvonalat, az Aquincumi II. Légió adjutrixra való emlékezéssel.

RAVASZ cukrász
I., KRISZTINA-KÖRÚT 75
Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

Megoldatlan kérdés a citadella

CENDC ADOLF írja:

Ósdi citadella — mit csináljunk veled? Lebontsuk-e a kőfalakat, avagy megtartsuk-e a nagy rakást dísztelen alakjában, kellemetlen emlékeztetőül? Hogyan is merülhetett fel ez a kérdés, nem is oly régen, amikor a Szent-Gellérthegy tetejének rendezéséről volt szó? A vizszintes plató, amelyen a félig lerombolt kőfalak állnak, jó harmadfélszáz méter hosszú és 80—90 méter széles. Elég nagy terület, hogy ide kiemelkedő, fényes, magyar oltárt állíthassunk. Oltárt, amelyhez zarándokolva hazánk szépségét, országunk nagyságát, népünk múltját dicsőíthetjük:

én hazánk történelmét képekben hoznám ide és az egész ország óriás térképét teríteném erre a sík területre

a mostani állapotának feltüntetésével és olyan arányokban, ahogyan ezt a hely épen megengedi. Országunk terjedelme a valóságban Fiumétől Erdély sarkáig és Árvamegyétől Orsováig körülbelöl 1000×600 kilóméter. Ha róla térképet készíttetünk 1:10.000 arányban, akkor ennek mérete 100×60 méter volna. Óriás méret ám ez térképnek. A legnagyobb és legrészletesebb katonai vezérkari térképek, amelyekbe bele van rajzolva minden apróság, többnyire 1:25.000 arányban készül nek — nincs még egy ilyen a világon — pedig ez könnyen elférne a hegytetőn, a plató közepén és körül lehetne építeni szélesen, megfelelő módon, hogy be is tetőzhessük.

Természetesen plasztikus térképről volna szó, amely hazai földünk minden hajlását, hegyét, völgyét mutatná, a nélkül, hogy a magasságokat fölösen torzítanók. A Magas-Tátra csúcsa félméterrel magasabban feküdnék benne, mint Fiume és Alföldünk hullámos síkságába észrevehetően belemélyedne a Duna, Tisza, Maros medre; helyenkint a folyók meredek partja, másutt a pusztán végigfutó homokbucka dombrúsága kiemelkednék belőle. A Kárpátok élesen látható koszorúja körülövezi országunkat és érthetően védi az idetelepült ezeréves nemzet egységét, magyarságát. Mennyi nemzeti önérzet és hazafias gondolat erősödnék meg ebből és mennyi ellenkezés nyomatnék el a lelkekben ennek láttára.

MÁTÉ ISTVÁN szobafestő és mázoló mester, I. ker., Attila-körut 2. Telefon: 573-55.

SZENT Gellért
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet, hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet

Hungária
rádium tartalmú lithiumos gyógyforrás Budán, Erzsébethidnál
IVÓ-KÚRA
nyitva; reggel 7 órától este 6-ig.
Szénsavval telitve!
HARMAT-VIZ!

KIRÁLY-FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-,lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1. nőknek hétköznap d. u. 2—7.
Iyókúra!

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM
Kitünő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

ERDEI ISKOLA nyilv. jogú magánelemi iskola fiuk és leányok részére, internátussal kapcsolatban, dr Révész Margit gyermekszanatóriumában, I., Remete-út 18. Zugliget 81-es villamos végállomásnál
Beiratkozások. Telefon: 64-0-96. Kérjen prospektust

Margitpark
KÁVÉHÁZ
(II., MARGIT-KÖRÚT 1. SZ)
esténkint
Garai László
zeneszerző jazz- és szalonzenekara
hangversenyez
Énekel:
Oláh Árpád
Szives támogatást kér
a tulajdonos

A magyar őshazáról

Kőrösi CSOMA SÁNDOR terve

Thury József: „A Középázsiai török nyelv ismertetése". Előadások Kőrösi Csoma Sándor emlékezetére III. sz. Bpest Magy. Tud. Akadémia 1906.

Kőrösi Csoma Sándor ázsiai útjának világszerte elismert nagy eredménye abban áll, hogy ismeretlen területet fedezett fel a tudomány számára a tibeti nyelv és irodalom megismertetésével. Jól tudjuk azonban, hogy nem ebből a célból indult el keleti útjára, nem a szándék vezérelte Ázsiába, hogy a tibeti tanulmányok megalapítója legyen, hanem egészen más.

Mi volt tehát Kőrösi Csoma utazásának célja és Ázsiának melyik meghatározott része az, ahová eljútni szándékozott?

Legbővebb életrajzából, amelyet *Duka* Tivadar írt meg, sem kapunk erre határozott feleletet, még pedig azért nem, mert Duka sem ismerte *Kőrösinek* éppen *azt a levelét*, amelyik a nagynevü utazó helyes megítélése szempontjából a legfontosabb. Ennek az életrajznak megjelenése után három évvel *Jakab* Elek terjedelmes értekezést írt a Bpesti Szemle 1896. évfolyamába: „Dr. Duka Tivadar könyve Kőrösi Csoma Sándorról" címen, hogy Duka könyvét kiegészítse, de Kőrösi e leveléről neki sem volt tudomása. E levelet Kőrösi Csoma S. 1832 április 30-án *Kalkuttában* latin nyelven báró *Neumann Fülöphöz*, a londoni osztrák követség titkárának irta. A követségtől *Pestvmegye levéltárába jutott* és onnan közölte Horváth István, Földváry Gábor szívességéből a Tudományos gyüjtemény 1833 évfolyamának I. kötetében.

Itt csak azokat a helyeket emelem ki belőle, melyek megvilágítják Kőrösi Csoma ázsiai utazásának célját.

Ámbár Kőrösi már a nagyenyedi Kollégium patrónusaihoz *Teheránból* 1820 dec. 21-én küldött levelében is kifejezi, hogy ...azon fáklyánál fogva, melyet Németországban gyújtottam volt meg ,elindultam *nemzetem eredete lelkeresésére*"... (Vasárnapi Ujság 1874. 583) és kevéssel utóbb, 1821 márc. 1-én Teheránban irott és *Willock* Henrik perzsiai angol követnél hagyott végrendeletében (Tudományos Gyűjtemény 1825. I.) is bevallja, hogy ...„*nemzetünk eredetének és régibb történeteinek fölkeresése és kitejtése* végett indultam volt ki Hazámból"..., mégis az 1832 ápr. 30-án, báró Neumannhoz intézett latin levele az, mely legkielégítőbb felvilágosítást ad célja felől.

...„Érzem — mondja a levél elején — hogy mily keveset tehetek a magyarok őshazájának felkutatása és meghatározása körül, mivel nem nyílik előttem út *az Imauson túli Scythiába*" — utóbb azt mondja:... „Kétségtelenül *chinai Tatárországnak beljebb eső részei azon helyek,* ahol a magyar nemzetnek bölcsőjét keresnünk kell"... A levél vége felé pedig ezeket írja: ..., Az én ázsiai utazásom célja felkeresni a magyarok legelső lakhelyeit, összegyüjteni viselt dolgaiknak történeti emlékeit és megfigyelni azt az analogiát, amely több keleti nyelv és a mi anyanyelvünk között van"...

Azt hiszem, ennél világosabban már nem lehet beszélni. Az „Imauson túli Scythia" vagy más szóval „chinai Tatárország beljebb eső részei" kifejezések elég érthetően tudtunkra adják, hogy Kőrösi Csoma Sándor a magyarok őshazáját a *Thien-Sán* és a *Khüen-Lün* hegységek között fekvő területen, *Kelet-Turkesztánban* és valószínüleg ennek is a keleti részén, a régi Komul a mai Hami tájékán, vagyis az ujgur törökség hazájában vélte feltalálhatni. Az ujgur nevet ő az európai írók és utazók nyomán jugur vagy, jugar alakjában ismerte és mint egy másik leveléből kitünik (Kenedy angol századoshoz 1825 máj. 5. Duka Kőrösi Cs. élete 57—58), egy X. századbeli tibeti krónika utalásából tudta, hogy a jugarok országa Tibettől északra terült el.

Ez ad kulcsot kezünkbe annak megértéséhez, miért irta Kőrösi 1821 márc. 1-én Teheránban irt végrendeletében: „Indulok a mi Elejink legrégibb hazájába, *Nagy és Kis Bukóriába*", valamint ahhoz is, hogy 1822 nyarán miért akart *Ladak* tartományából *Járkend* felé indulni. Mert, — amint azt mindenki tudja — Kis-Bukhária nem egyébb mint az előbb említett Kelet-Turkesztán, Járkend pedig ennek egyik városa. Az őshaza kutató tehát előbb nyugat felől, az Imauson vagyis Belur-Tagon kereszeül, másodizben pedig dél, illetve délnyugat felől igyekezett behatolni Kelet-Turkesztánba, de — amint tudjuk — minden igyekezete meghiusult.

Ami végül a magyar nyelv viszonyát illeti a tibeti és egyébb ázsiai nyelvekhez, arra nézve ezeket olvashatjuk Kőrösi Csoma levelében: „...Nagy gyönyörűséggel tapasztalám, hogy nyelvünknek igen nagy hasonlósága (analógia ingens) van először is a török, azután a tibeti, mongol, sanskrit avagy indiai nyelvekkel". A sanskrit és tibeti nyelv értékesíthető voltát ezekkel a szavakkal fejezi ki: „...Remélem, hogy e két nyelv segítségével több anyagot gyűjthetek össze a magyarok régiségének megvilágosításához".

A kóbor magyar törzsek Ázsiában

A turáni fensikon, továbbá Kurdisztán területén még mindig élnek ős magyarok és ezekről irt „Napkeletről" című könyvében érdekes dolgokat

PRÖHLE VILMOS,

amely adatok szolgálnák azt a tervet, hogy ezentúl minden kivándorolni készülő földművest, nagyobb csoportokban az őshaza felé indítsunk el, az ottani törzsfőkkel, fejedelmekkel és uralkodókkal történő előzetes megállapodás szerint. Ezek az új magyar települések vonzanák ezeket a nomád magyar törzseket és néhány év múlva megindulna ott egy új magyarország kialakulása, nemzetünk pedig nem hullana szét.

De idézzük szószerint Pröhle Vilmos írását:

Hát, hogy a dologra térjek, Mohamed futásának 1311-ik esztendejében, ramazán havának 29-ik napján, szóval jó tizenöt évvel ezelőtt jelent meg Konstantinápolyban a *Mekteb* című, azóta réges-régen elfelejtett irodalmi és tudományos folyóiratnak az évi hetedik számában egy értekezés, melyet a tudós Nedzsib Ászim írt a magyarok eredetéről.

A kérdés akkoriban, 1895-ben, aktuális volt. Mi magyarok a Milleniumi ünnepségekre készülődtünk, az Akadémia a honfoglalás kútfőinek összegyűjtésére és kiadására szánta volt el magát. A magyarbarát török tudósnak pedig mindezekről tudomása vala.

A nevezetes értekezés eleje a magyarok nevével foglalkozik s az illető lapnak az alján egy kis jegyzet lábatlankodik, mely jegyzet szerint a *bagdádi* kormányzóságban *madzsar néven két nagy nomád törzs kószál mind a mai napig.*

A cikket, meg a jegyzetet tizenöt évvel ezelőtt Konstantinápolyban olvastam, s minden meghatottság nélkül tudomásul vettem, hogy Nedzsib Ászim eme magát *nagy-madzsarnak* és *kis-madzsarnak* nevező kóbor népségben az Ázsiába visszaköltözött magyarokat sejti, szóval akkurátusan ugyanazoknak a magyaroknak az ivadékait látja, akik után szegény agyonmeg agyonmagyarázott Julián barát annyit koptatta a bocskorát s akinek emléke Kőrösi Csoma Sándort, Reguly Antalt nyugodni nem hagyta.

Mennyi hősi elszántság, mennyi önfeláldozás, hány nagy elmének kutatása, töprengése mondott csütörtököt e körül a kérdés körül! Hol itt, hol amott tünt fel biztató remény, hogy rég elszakadt testvéreinknek mégis csak nyomára akadunk.

Azután elmondja, hogy részt vett a „Rashimli Kitab" szerkesztője Ubejdullah Eszad bej besiktási kastélyában egy társasvacsorán, ahol megismerkedett egy Tevfik bej nevü kurdisztáni nemessel és felvilágosítást kért ezekről a nomád magyarokról. Tevfik bej a következőket mondotta:

Madzsar törzsbeli nomádok laknak Törökország és Perzsia határán Sehrizur és Szaucs-Bulak között. Tulajdonképen teljesen függetlenek, mert ha török adószedőt szimatolnak, mindjárt perzsa területre húzódnak és megfordítva. Ez is magyar voltukra vallana. Nyelvük valami régies, török nyelvjárás, kurd meg perzsa szavakkal jól föleresztve. Vannak továbbá madzsarok a batliszi és váni, nemkülönben a szivaszi kormányzóságban is. A *szivaszi madzsarok* a nagy *afsar* törzs kötelékében vannak, szintén régies török nyelven beszélnek és még mindig ősi pogány vallásukat tartják. Asszonyaik nagyon szépek, a férfiakkal egyenlőrangúak a társadalomban. A többnejűséget megvetik, nagyon erkölcsösek, a családi élet tisztaságára igen sokat adnak. Nyáron sátrakban, télen földbe vájt vackokban laknak.

Tevfik bej mindezeket jegyzőkönyvéből olvasta fel s azután elmondott egy csomó madzsar szót, ami a nyelvkérdésben tett nyilatkozatait teljesen igazolja.

Az ősmagyarok létezéséről ez elegendő bizonyíték. A törökök illetve *tur-kok* is az ősi Túr nemzetségből származnak, ahogy nevük is mutatja, meg *Túr* nemzet alapította *„Ur"* városát, mely a világ eddig ismert legnagyobb városa volt. Kiásott határait 14 nap alatt lehet csak teveháton körül nyargalni. Ilyen hatalmas városban hatalmas kultura élhetett.

A tur-nemzetség velünk jött Ázsiából, amit bizonyít Mezőtur és Turkeve. Viseletük is elüt a többi magyar törzstől.

Érdemes ezzel foglalkozni, már az őshaza ujboli békés elfoglalása széthulló, feloszlott nemzetünk megmentése érdekében.

SZENT IMRE
GYÓGYFÜRDŐ
(RÁCFÜRDŐ)
Erősen radióaktív és rádiumelemet tartalmazó természetes 42⁴ C⁰ földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Személyi hírek

BÁRCZY ISTVÁN dr. ny. igazságügyminiszter, Budapest nagynevü volt főpolgármestere, Nagybudapest megteremtője, a fürdőváros tervezője, balatonmelléki nyaralásából viruló egészségben hazaérkezett.

PERCZEL BÉLA kormányfőtanácsos, székesfővárosi bizottsági tag balatonmáriai nyaralását félbeszakítva, visszatért, hogy résztvegyen a főváros nagy érdekeit tárgyaló üléseken. Szeptemberben megint visszamegy.

LÁSZLÓ MIHÁLY DR. uudvari tanácsos, a képviselőháznak 32 éven át volt tagja, gyermekei s unokái körében ünnepelte meg 83-ik születésnapját. Minden oldalról számos gratulációval keresték fel barátai és tisztelői.

MAGYAR PÁL orszgy. képviselő, az Angol Magyar Bank igazgatóságának tagja, az esetleges inkomtabilitás elkerülése végett, az igazgató-tagságról lemondott.

GEGUS DÁNIEL ny. főkapitányhelyettes, az ismert író, szeptember hó 2-án d. u. 5 órakor a rádióban tart előadást: — „Kis házikók, hallgatag utcák" címen.

P. KAIZER NÁNDOR ferences atyát, a tudós szerzetest hat évre ujból megbizta a Szentföld magyarországi komiszáriátus vezetésével a rend általános főnöke.

FALLER MIHÁLY ny. Beszkárt igazgató néhány hetet Marienbadban és Karlsbadban töltött, ahonnan e hó végén tért vissza.

BUCSÁNYI GYULA DR. egészségügyi tanácsos, hazaérkezett balaton-almádi nyaralásából.

ABDUL LATIF efendi, egyetemi lector, megválasztott budai Kádi, Gödöllőn nyaral.

JACOBI OLIVÉR m. kir. kincstári főtanácsosnak, a *Pesti Magyar Kereskedelmi Bank* ügyvezető igazgatójának kiváló szaktudással párosult áldozatkész szolgálatainak elismeréseül a II. osztályú magyar érdemkeresztet adományozta a kormányzó.

LIDÉRTEJEDI KISS ÁRPÁD DR. ügyvéd, a magyar mohammedán felekezet jogtanácsosa, elkészítette a magyar izlámvallás alkotmányát, melyet a mufti és a medzslisz kodifikáló bizottsága áttanulmányozott és megküldötte vallás-jogi véleményezés végett az Ulémák legfelsőbb tanácsának Kairóba.

ÁRKAY FERENC DR. miniszteri osztálytanácsos Karinthiában nyaralt, ahonnét teljes egészségben tért vissza és ujból elfoglalta állását.

SÉDY KÁLMÁN DR. miniszteri tanácsos, a Dohányjövedék kitünő vezető tisztviselője, Stájerországban nyaral családjával.

KOZÁLIK FERENC DR. miniszteri titkár nyaralásából visszatért s átvette hivatalának vezetését a pénzügyminisztériumban.

KORTSÁK JENŐ DR. pénzügyi tanácsos, a Dohányjövedék központi igazgatóságánál, a nyarat Nagymaroson töltötte és e hét elején újból megkezdte hivatali szereplését.

AUERBACH GÉZA a vadregényes Leányfalun nyaral.

Hollós Mátyás Társaság

augusztus hó 31-én este 7 órakor ülést tart a Császárfürdő Hollós Mátyás termében, amelyen letárgyalja a *közgyülés* kérdését. — Utána, este 9 órakor lesz a nyári szünet után az első *társasvacsora* ugyanott, amleyen családtagokat és vendégeket is szivesen lát

az elnökség.

LORGNON Zibrinyinél, I, Attila-u. 12

Hol az ügybuzgalom? Míg a hivatalos és félhivatalos szervek strucpolitikát folytatnak a Buda nagy érdekeit szolgáló keleti idegenforgalmi mozgalommal szemben, addig s ezt példaképp állítjuk oda a hivatalosak elé, magánosak megértették a szent célt és minden módon segítségére sietnek a mohammedán kultur-komité nehéz munkájának. Már megemlékeztünk arról hogy *Németh* Béla dr. kormányfőtanácsos, a Háztulajdonosok Szövetségének elnöke a kitünő és modern *Bellevue-szállóban* ingyen bocsátott lakosztályt a budai mufti rendelkezésére. *László* Mihály dr. m. kir. udvari tanácsos, v. országgyülési képviselő, Hold-utca 19. szám alatti palotájában ingyen bocsátott helyiségeket a mohammedán-magyar kultur-komité, az izlám-vallásközség hivatala és a mufti irodája részére. Viszont a kultuszminiszteri étkezde kitünő igazgatónője: *Doroghy* Berta uriasszony, akinek közismerten jó és olcsó konyhája van, a muftit és családját állandó vendégül látja magánál. Az *Ecclesia* r. t., mely nemcsak Csonkamagyarország, de Európa legelső egyházruházati ás templomfelszerelési üzlete, a *Lidértejedi Kiss* Árpád dr. tervezte magyar-motivumos egyházi díszruháit készíti el a budai mufti, az ulemák és egyéb izlám-funkcionárusok számára. A *Dunagőzhajózási Társaság* szabadjegyeket bocsátott a mufti és kisérete számára rendelkezésre, hogy utazásaikon a költségeket megkiméljék. Mindezt pedig magánosok teszik a budai idegenforgalom érdekében. A fentiekről a kultur-komité jelentést küldött Genfbe a mohammedán delegációnak, hogy ezt a sajtójuk révén az izlám világában közhírré tegyék. Végtére 400 millió embernek a véleménye az ősi Budumről nem lehet közömbös sem az *Ibusz*, sem pedig a több idegenforgalmi tényező előtt.

A nagy csalódás

mely Budát éri a hídépítés beszüntetésével, a fürdőügy és idegenforgalom háttérbe szorulásával és méltó elkeseredést szült Budán, — arra készíti a

Budai Napló

szerkesztőségét és kiadóhivatalát, hogy a Buda érdekeinek megvédésére készülő harcban erősebb vértezettel, nagyobb készültséggel, erősebb szervezettel vegyen részt. Ezért elhatároztam, hogy lapom adminisztratív részének intézését szeptember hó folyamán átruházom az új budai

lap- és könyvkiadó vállalatra,

mely egyedül áll majd e téren Budán és a *Hollós Mátyás Társaság* irók, művészek és tudósok budai egyesületének támogatásával.

Hollós Mátyás
lap- és könyv kiadó vállalat

címen alakult meg és céljául tűzte a Budai Napló oly módon való fejlesztését, hogy még ez év folyamán

kétszer jelenhessen meg hetenkint.

A „Hollós Mátyás" lap- és könyvkiadó vállalat külön *szinház- és koncertjegy* irodát, továbbá általános *budai hirdetési irodát* nyit az összes lapok számára.

Kulturális központja lesz Budának és gyengülő vállaimról leveszi azokat — a lapkiadással járó — gondokat, amelyekkel a mai nehéz viszonyok között egymagamban nehezen tudnék megküzdeni, — de nagy részben elvontak a szerkesztés munkájától is.

Kérem e célkitüzéshez a budaiak eddig is tapasztalt jóakaratú támogatását fokozottabb mértékben. Ne sajnálja senki az előfizetéssel járó csekély áldozatot, mert Buda nagy érdekeit csak így,

minden befolyástól függetlenül

lehet kellően megvédeni.

Abban a reményben, hogy Buda polgársága kedves megértéssel támogat e törekvésemben, amelynek egy egész életet áldoztam fel, sok-sok csalódás közt, — kérem és keresem a budai polgárság bizalmát és támogatását.

Buda a szent magyar város, ha polgárai el nem hagyják, nem hagyja el a magyarok Istene sem!

Velünk a nagy múlt, — miénk a nagy jövő!

Viraág Béla.

Ripka Ferenc főpolgármester hatvan éves

Minden esztendőben nagy társadalmi ünnepe volt Budának dr. Ripka Ferenc születésnapj, amikor minden polgár szeretettel gyujtott mécsest az ő tiszteletére. Közelebb álló társasága nagy számba jött össze, hogy áldomás keretében ünnepelje. Ez idén a főpolgármestre tiltakozott minden ünnepeltetés ellen és csak azt engedte meg, hogy legszükebb baráti köre egyszerü társasvacsorára gyüljön össze a Szent Gellért szálló éttermében. Mintegy 130-an jöttek össze, köztük:

Bárczy István, *Kozma* Jenő, *Liber Endre* h. polgármester, *Désí* Géza, orszgy. képviselő, *Glücksthal* Samu felsőházi tag, *Petracsek* Lajos orszgy. képviselő, *Bezegh-Huszágh* Miklós főkapitány, *Andréka* Károly főkapitányhelyettes, *Becsey* Antal, *Pompéry* Elemér, *Harer* Ferenc, *Némethy* Károly, *Szlovák* Pál, *Bódy* László tanácsnokok, *Széchy* Ernő tisztifőorvoshelyettes, *Bánó* Dezső, *Miklós* Elemér, *Baranszky* Gyula, *Lédermann* Mór kormányfőtanácsosok, *Lobmayer* Jenő ny. tanácsnok, *Szendy* Károly székesfővárosi tanácsnok, *Zilahy* Dezső, az Idegenforgalmi Hivatal igazgatója, *Király* Kálmán műszaki tanácsos, *Morbitzer* Dezső kertészeti igazgató, *Márkus* Jenő, a Beszkárt helyettes vezérigazgatója, *Faller* Mihály ny. igazgató, *Jauernik* Nándor vezérigazgató, *Erdőy* Kálmán főigazgató, a Fansz elnöke, *Stark* Lipót, *Staub* Elemér, a Mezőgazdasági Kamara elnöke, *Bárczy-Barczen* István, *Bayer* Antal, *Várady* Jenő tisztifőügyészhelyettes, *Günther* Tivadar, *Flaxmayer* József, *Gyurmann* Jenő, *Szuhy* László a kerületi előljárói testület számos tagja *Hamvassy* István és *Spannberger* Alajos vezetésével, *Bakonyi* János a Tattersal igazgatója, *Véssei* Ede a gázgyár igazgatója, *Szigeth* Gábor igazgató, *Kapcza* Imre gázgyári főtiszt, *Marik* Ernő kormőtan., dr. Okolcsányi *Kuthy* Dezső főorvos, dr. *Langseh* József M.F.T.R. igazgató, dr. *Usetty* Béla, *Székely* Wladimir, dr. *Hódy* Lajos, *Wellisch* Andor építész, *Kún* Gyula min. tan., *Oszoly* Kálmán ny. igazgató, *Hubert* Vilmos, *Ravasz* László, *Weber* Sándor igazgató, *Zboray* Gyula ügyvéd, *Zboray* János műszaki tanácsos, *Kollár* Gábor iparoskörí elnök, *Csohaj* Géza tanácsos, *Aigner* Ottó, *Kulcsár* Richárd nyomda-igazgató, *Zélliger* Ágoston, *Szitár* Endre ügyvéd, *Martin* János igazgató, *Kiss* Ferenc, *Pathó* István, *Gavora* Jenő *Viraág* Béla és számos tekintélyes polgára Budának.

Vacsora végén, mint az est első szónoka

HOOR-TEMPIS MÓRITZ dr.

emelkedett szólásra és üdvözölte Ripka Ferncet a volt munkatársak és a régi barátok nevében. Rámutatott arra az időre, amikor Ripka Ferenc a régi nagy Magyarország boldog idején Erdélytől egész Fiuméig igen nagy jelentőségü egész és korszakot jelentő munkát végzett a magyar gyáripari termelés és az üzemesítés terén. Ripka Ferenc volt az, aki Bárczy István vezetésével egyik megalapítója volt a budapesti közüzemi politikának, s azoknak a közüzemeknek, amelyek ma mintaszerűek az egész világon és amelyek a főváros jelentékeny megvagyonosodásához vezettek. Ripka Ferenc főpolgármesterségének ideje is a munka jegyében telt el és azt kivánja, hogy a hatvanadik év küszöbén átlépve, további friss energiával dolgozhasson a főváros javára.

Beszédét sokszor szakította félbe lelkes éljenzés. Utána

SZOMBATHY KÁLMÁN

tolmácsolta a Budai Társaskör üdvözletét. Ripka Ferencben nem csak a budaiak, hanem a főváros egész polgársága igazi vezérét tiszteli. Ripka Ferenc nem a harmincévesek, a negyvenévesek és egyéb jelszavak politikáját csinálja, hanem a második ezeresztendő politikáját. A Budai Társaskör alakulását, kifejlődését méltatva megemlékezett *Kapcza* Imre volt ügyv. igazgató eredményes munkájáról, akitől mint stafétа vette az ügyvezetést, hogy tovább vigye.

Őszinte, lelkes beszédét megtapsolta a vendégsereg.

Ezután nagy fegyelem köben kelt fel

RIPKA FERENC dr.

hálás köszönetet mondott az üdvözlésekért kiemelve kedves régi viszonyát *Hoor Tempissel*, — barátságát *Szombathyval* és különösen kiemelte és megköszönte *Kozma* Jenő orszgy. képviselőnek az Egységes Polgári Községi Párt elnökének azokat a szolgálatokat, amelyek nélkül aligha érte volna meg a főpolgármesteri székben ezt az évfordulót. Sokszor megéljenzett beszédét azzal fejezte be, hogy az elmult év nehéz munka volt.Be kellett oltani a közvéleményt a *gyülölet ellen.* E védőoltásoknak azonban vége az immunitás, s ezért úgy érzi, ujraoltásokra van szükség, hogy meggyógyítsuk a szíveket és megtanítsuk az embereket a *szeretetre,* hogy hasznos munkát végezhessünk a főváros és az egész ország javára. A mostani súlyos időkben ki kell virágozni a szívekben *az áldozatkészség* munkájának. Az áldozatkészség korát éljük, ha a társadalom nem értj meg ezt, nem éri meg vágyai valóraválását. *A mai helyzet áldozatokat követel.* Dolgozni kell, jókedvvel és jószívvel, áldozatrakészen, mindenütt, ahol erre szükség van, mert ha nem, akkor bizonytalan a jövő. Ehhez a munkához kérte barátai közre működését.

A jelenvoltak fellálva lelkes ovációban részesítették az általános tiszteletben és szeretetben álló főpolgármestert és a társaság a pompás vacsora és az ünneplő alkalom hatása alatt éjfélig együtt maradt.

*

Vasárnap, augusztus hó 30-án mintegy 20 tagu társaság, budai képviselők és városatyák rándultak *Fonyódra,* ahol dr. *Ripka* Ferenc vendégszerető házánál látták őket vendégül ebédre és a legbizalmasabb körben ülték meg a főpolgármester születésnapjának hatvanadik évfordulóját. *Gaar* Vilmos köszöntötte fel Ripka Ferencet és átnyujtotta neki azt az *emlék plakettet,* mely márványalapon az ünnepelt arcképét foglalja magában.

*

A krisztinavárosi egyházközség szeptember hó 2-án este 6 órakor az Attila-utcai gimnáziumban ünnepli *Ripka* Ferenc dr. elnököt 60-ik születésnapja alkalmából.

SZÉCHENYI
GYÓGYFÜRDŐ
a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITÜNŐ KÖZLEKEDÉS

Angol vendégek Budán. Szerdán érkeztek meg Budára *Frank E. Willis-* nek, a *League of Nations Union* (Young-mensbranche)) főtitkárának vezetésével azok az angol vendégeink, akiket sikerült még Salzburgban iebeszélnie Weixlgaertner ezredesnek Magyarország elkerüléséről és a prágai útról. Tizenketten jöttek, az angol jövő legkiválóbb ifjú reprezentánsai, akiket Weixlgaertner Tivadar ezredes, a külügyminiszterium képviselője fogadott. Töviről-hegyire megnézték Buda minden nevezetességét. A Mátyás-templomtól Gül-Baba türbejéig, a Svábhegytől a Sósfürdőig még a Kiscelli kastély sem kerülte el figyelmüket. Az angolokat Pawlas István tábornok váci kastélyában vendégül látta és igazi magyaros vendégszeretettel fogadta őket. Búcsuvacsorát Weixlgaertner ezredes adott a társaság tiszteletére a Halászkertben, ahol lelkesen fogadták meg az angolok, hogy minden erejükkel azon lesznek, hogy a trianoni láncok elszakadjanak s az angol közvélemény lássa azt a borzalmas igazságtalanságot, amely a magyarokat sujtja. Vacsora után átmentek teára és táncra a Bellevuébe, ahol igen jól érezték magukat. Nem tudták Buda gyönyörüségeit és történelmi múltját eléggé dicsérni. Jövő nyárra hosszú tartozkodást igértek meg fiatal barátaink. Szombaton, a délutáni gyorssal utaztak vissza Bécsen és Münchenen át hazájukba. Minderről a hivatalos idegenforgalmi tényezők — természetesen — nem tudnak semmit.

Gyász. Fényes Arturné szül. Ungár Jolán 21 évi legboldogabb házasság után augusztus 27-én meghalt. Az elhunytban *Fényes* Artur, az *Angol-Magyar Bank* igazgatója, feleségét és *Fényes* Ily egyetemi hallgató édesanyját gyászolja. A temetés augusztus 30-án vasárnap délelőtt 11 órakor lesz a farkasréti temetőben.

A táncoló dervisek Budán. Érdekes megkeresés érkezett a budai mufti hivatalához. A Törökországból kivándorolt *táncoló dervisek rendjének* seikje levelet irt a budai muftinak, hogy nem kapnának-e menedéjogot az ősi Budán, ahol *valamikor volt kolostoruk* és világhirű táncaikkal szolgálták Allah dicsőségét. Most újból felvennék a régi szokásokat az alapitandó kolostorban. — Mindenesetre olyan idegenforgalmi vonzóerőt képeznének, aminek nem lenne párja Európában.

Külön budai dicsőséget jelent a BBTE győzelme a Szt. István napi atlétikai viadalon. Ezzel a győzelemmel Budára vándorolt a hegemónia az atlétika terén, csak anyagiakon múlik, hogy itt is marad-e.

Mi köze Watteaunak a rádióhoz és elektrotechnikához? Ezt a kérdést veti fel egy új címtábla, melyet a napokban szereltek fel egy Zsigmond-uccai üzletre. A felírás tulajdonképen: *Wattó,* tehát még fonetikus írásmódnak is rossz. Nem tudjuk biztosan, de valószínű hogy az üzlet tulajdonosa nem *Watteau-ra,* a hires francia festőre, hanem *Watt-ra,* az angol mechanikus és gépszerkesztőre gondolt. Akárhogyan áll is azonban a dolog, mindenképen furcsa. Ide vezet az idegen szavak, idegen kifejezések minden áron való hajhászása. Pedig éppen Budának kellene előljárnia a magyaros kifejezések használatában.

A Magyar Idegenforgalmi Irodát Bécsben, a törvényhatósági tanács Kovácsházy Vilmos tanácsnok előterjesztésére, az osztrák főváros egyik legforgalmasabb és legszebb helyén, az Operával szemben megújítja. Kovácsházy tanácsnoknak a terve az, hogy a bécsi propaganda-iroda 250.000 külföldit Bécs meglátogatása után Budapest felé irányítson. Abban az esetben, ha a bécsi iroda az ott megforduló idegeneknek csak a 10%-át tudja Budapestre irányítani, évente úgy is 25.000 idegennel több fordulna meg Budapestén.

Az óbudai volt rasekol emlékét ünnepelték bizalmas családi körben a napokban, aki ötven év előtt mint az óbudai izr. hitközség elnöke nagy népszerűségre tett szert, mint áldozatkész jó ember, aki minderkin segített, pedig akkor nagyon sok léha tagja volt a hitközségnek, akik azt nem is érdemelték meg és jóságával rútul visszaéltek. Ez alkalommal fölelevenítették egyik esetét az öreg kántorrral, akinek gyöngült már a hangja és a rabbi felmondott neki. Ez összeesett a rasekol ünneplésével, aki már hét éve viselte ezt a tisztet. Összejöttek bizalmas hivei, akiket jó állásokba helyezett el. Az egyik, a töltött libanyak árusító társaság jóldotált elnöke volt, a másik a gőzölt libatoll hitközségi vállalkozás igazgatója és így tovább. Az ünnepen agyondicsérték a rasekolt, mint jó embert, nagy embert és végül megkérdezték az öreg kántort, hogy ő mért nem dicséri a rasekolt? mire az öreg, aki hosszú éveken át minden szombaton külön imát mondott a rasekolért azt mondta, hogy ő úgy érzi magát, mint a Schwarz nevü kereskedőségéd, akinek a főnöke az öreg Kohn esténkint elmondott a személyzetének émelygős, rossz adomákat, amiken azok kötelességszerüen nevettek. Egy alkalommal Schwarcz nem nevetett, mire megkérdezte Kohn: — Hát maga mért nem nevet?... Schwartz szomorú pofával azt válaszolta, hogy neki már nem kell nevetnie, mert neki szombatra felmondottak. — Azután kijelentette a kántor, hogy téved a dicséretekkel a társaság. Azt mindenki tudja Óbudán, hogy a rasekol nagyon jó ember, de ez nem a legfőbb érdeme. Az ő érdeme az, hogy ezt a társaságot hét év óta kibirta. A szegény öreg kántort ezután végleg kilökték a hitközségből.

Még a pestiek számára is
meglepetés
billiárdverseny és sakkverseny termeivel, az újonnan átépitett Philadelphia kávéház, I., Alagut-u. 3. (Szinkörrel szemben,) Pompás FAGYLALT-ja közismert.
A kávéház emeletén külön termek

RUDAS Fürdő
radioaktiv hőforrás
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ FEDETT USZODA

Fölösleges zaklatás, vagy — amikor a rendőrség szegi meg a csendrendeletet. Lehetett volna címül azt is adni: — Csendélet a Rózsadombon. A panasz tulajdonképen már régi, mert még a múlt hó közepén irta az érdekelt felek egyike a *„Rózsadombi Egyesületnek",* mondván:

Ma reggel háromnegyed ötkor a rendőr végig becsengetett az Áldás-utca minden házába és követelte, hogy a gyalogjárót söpörjék. Már messziről hallottam, amint parancsait osztogatta: „aki még öt óra egy perckor söpör, azt mind feljelentem". Az ilyen kisebb villákban egy éjjelj becsengetés a ház minden lakóját felriasztja, amint nálunk is 12 lakó közül 9-et ébresztett fel a csengetés. Már most kérdés, mire lehet ez a drasztikus eljárás jó?! A gyalogjárok ilyenkor olyan tiszták, hogy alig kell söpörni őket, ill. a söprés még napközben sem okozna zavart, de 7 óra előtt úgy sincs semmi forgalom. A Rózsadomb is, mint minden villaterülete Bp-nek olyan életmódu emberektől lakott, hogy fél 8 tájban indulnak azok lefelé. Leghelyesebb lenne a söprést fél 7—7 közötti időben követelni. Másrészt ezek a szegény házmesterek is emberek. Ezek nem tartanak erre a célra vicét, hanem maguk kénytelenek felkelni. Pedik ők mind postások, tűzoltók vagy másféle munkásemberek, akik 2 órai alvást nem nélkülözhetnek olyan könnyen. De aztán ilyen brutálisan fellármázni néhány száz embert, amint ma is tették, az már igazán sok a jóból.

ÓVATOSSÁG. kitüntetett MENCZER
„A jó száraz tisztitás, öltöny, női ruhák festése, gallér, ing-tisztitás, olcsó áraival meggyőz mindenkit a nagy aranyéremmel és diszoklevéllel
MENCZER-nél Fest. Tisztit. Mos. Telefon

Mátyás király vadászkastélyát esetleg mégis sikerül megtalálni a budai hegyek között és alapfalait kiásni. Sok érdekes dolog kerülne ott napvilágra. Ugyanis *Zerkovitz* Imre dr. ügyvéd Szilasy-út 10 sz. alatt levő villájában régi kőbevájt vizvezetéki csöveket talált, amelyek még a vizvezeték előtti korból valók, tehát szennyviz levezetésre nem szolgáltak és azokon a vizmosás még most is meglátszik. Forrásnak nyoma azonban telkén nincs, ugyhogy lehetséges, hogy ezek a csövek a Disznófő vizét Mátyás királynak a krónikák által gyakran említett budai vadászkastélyához vezették, ami annál is inkább lehetséges, mert a monda szerint a mai Fácánhoz címzett vendéglő illetve Zugligeti Fácán üdülőtelep táján volt Mátyás király fácános kertje a Disznófő környékén pedig gyakran tartott vadkanvadászatot. Lehetséges, hogy e csövek valamikor utmutatással fognak szolgálni Mátyás király vadászkastélyának ásatások utján való feltárásához, amelyet egyesek szerint később a budai *pasák háremnek* alakíttattak át.

Régi hévfürdő a Zugligetben. Még gyerekkoromban a Zugliget régi lakóitól gyakran hallottam emlegetni, hogy a mai Szarvas vendéglő helyén egy fürdő állott, — írja tanulmányában dr. *Eperjessy* István — ameylet *meleg kénes* forrás táplált. Az egész Szarvas épület berendezése egy fürdő képét mutatja és annak udvarán a multban is számos rozsdás vascső hevert. Özv. Schillingerné, aki a Szarvas vendéglőt körülbelül 30 évvel ezelőtt bérelte, még emlékezett a fürdőre, amelyenek kazánja még 20—25 évvel ezelőtt a Szarvas telep udvarán hevert. A Szarvas telepen levő 3 kút, amelyet a multban már csak tüzbiztonsági okokból tartottak fenn, annyira vastartalmú volt, hogy a csöveket évente kellett tisztitani.

FOTÓCIKKEK Zibrinyinél, I, Attila-u. 12

Gyász. Halász József, a városháza közel félszázadon át volt közszeretetben álló gondnoka, csütörtökön délben meghalt. 65 éves volt és néhány héttel ezelőtt vonult nyugalomba, mintegy féléve tartó betegeskedése miatt. Egyike volt a Városháza legismertebb és legnépszerűbb egyéniségeinek, akinek halála széles körben keltett őszinte részvétet. Temetése szombaton délután négy órakor volt a Kerepesi-uti temetőből.

Singer varrógép, padlókefélő-gép, gyermekágy olcsón eladó, I. Németvölgyi-út 50. Kodnár fűszeres.

UJ VEZETÉS
Szeifert-Kávéház
MARGIT-KÖRUT és ZSIGMOND-U sarok
a budai úri közönség találkozó helye
esténként
ELSŐRANGU-CIGÁNYZENE
Kitünő meleg konyha, Bel- és külföldi lapok, Figyelmes kiszolgálás
Tul. Tihaméry Kálmán

A legolcsóbb nyomtatvány-beszerzési forrás
„OLYMPIA"
NYOMDA
Budapest, I., Bors-utca 24. sz.
Telefon: Aut. 50-2-96

Az izlám Budán

A magyar mohammedánok Szent István-napi szereplése, az ünnepélyes istentisztelet, a díszfelvonulás Budára, a mufti bátor hangú prédikációja és végre a müezzim imája Gül-Baba sírjánál nemcsak itthon, de a külföldön is, főleg azonban az izlám világában óriási meglepetést keltettek.

Az osztrák, német, cseh, szerb, francia, angol, amerikai, svájci, olasz, holland és svéd lapok, valamint az ismertebb arab lapok hosszú cikkekben méltatják a történelmi eseményt és jólsikerült fényképfelvételekkel tarkítva, közlik beszámolásaikat a mohammedán kulturbizottság tudósításai nyomán.

Az őszre Bécsbe terveztek egy izlamita kongresszust, a mohammedán-magyar kultur-komité azonban érintkezésbe lépett a központi izlám-komitével és abban az irányban folytatnak most tárgyalásokat, hogy Budán tartsák meg a kongresszust. A tárgyalások eredményesen haladnak előre s mint a budai mufti környezetéből értesülünk, remélhető a komité kezdeményezésének sikere is.

Schöpflin Loránd, egy mérnök-társával egyetemben, elkészítette a Gül-Baba türbe belsejében fekvő szarkofág mását világító porcellánmasszából. Az asztali dísznek használható és kegytárgynak is beillő ügyes munka nehány nap mulva már az üzletekben is ki lesz állítva és számos darab külföldre is kerül. Ez is hozzájárul Buda hírnevének emeléséhez.

A mohammedán kultur-komité megrendelte úgy a Gül-Baba türbe„ valamint az azt környező Wagner-kastély, jelenleg *Katona, Molnár* és *Székely*-cég tulajdona, és a *Suppinger* Ferenc építőművész tervezte Gül-Baba mecset rajzát és levelezőlapokra való sokszorosítását és széljelküldését több százezer példányban a külföldre. Ez is a budai idegenforgalom emelésének érdekében történik.

A kultur-komité meghívására bizottság fog kiszállani a Wagner-kastély megtekintésére s annak megállapítására, hogy a mecset új helyen épüljön-e, avagy a kastély alakíttassék át a Gül-Baba sírja körül mór-stilusú mecsetté és medresszává, ami nagy költségmegtakarítást jelentene és a collegium-islamiticum elhelyezését már az idei tanévben lehetővé tenné.

A megállapító bizottságban: *Németh* Béla dr. kormányfőtanácsos, a muzulmán medzslisz (presbyterium) tagja, *Saárossy-Kapeller* Oszkár ny. államtitkár, a *budai mufti, Lászió* Zoltán dr. szerkesztő és *Perczel* Béla kormányfőtanácsos, fővárosi bizottsági tag, vesznek részt. Több szakértő mérnököt is meghívott a bizottság.

Halad, halad Buda nagy programmja, az ország idegenforgalmának tengelye, a megvalósulás felé, ámde sem az állam hivatalos idegenforgalmi hivatala, sem a főváros idegenforgalmi szervei nem látnak, nem tudnak semmit ezen ügyekben, az Ibusznál pedig egyáltalán nem törődnek vele, tudomásul sem veszik. Igy aztán igazán nem lehet idegenforgalmat csinálni, ahogy hivatalosan és félhivatalosan ezt a nagyfontosságú ügyet nálunk kezelik. *S. J.*

Gyermekelőadás a Margitszigeten. A margitszigeti gyermekek *„Rózsa Egylete"* sikerült, bájos gyermekelőadást tartott a Margitszigeten. Az igazgatóság részéről *Lovass* főtitkár kedvesekedett az apróságoknak azzal, hogy nagy szabad teret nézőtérré alakíttatott át számukra. A tehetséges kis Székely *Tomy*, mint „Miki egér" konferált és gyönyörüen szavalt. Bájosan táncolt és énekelt *Postl* Zsuzsi és az apró *Guzsván* Éva. Meglepő ügyes volt *Polák* Ági szavalata és a kis *Kalla* Ági, míg *Heich* Évi csengő hangon énekelt.

Nem kell Buda! hirdeti egy élelmes pesti étterem, mert 1 pengőért nála is lehet halászlét kapni. Odáig jutottunk már, hogy a pesti vendéglősök igyekeznek el „halászni" a híres, régi budai kocsmák, éttermek vendégeit. Igazuk is van, ha itt Budán nem ébrednek tudatára annak, hogy nem elég jót és olcsón adni, azt tudtára is kell adni a közönségnek. Mi szivesen szolgáljuk ezt a jó célt.

Minden eszközt meg kell ragadni, ami hansúlyozza Budapest fürdőváros jellegét, bármily kicsinynek és jelentéktelennek lássék is ez az eszköz. A 19A jelzésü villamosok végálomásaként a Hadnagy-utca van feltüntetve, pedig édeskevés villamosutast érdekel ez az utca. Annál fontosabb volna felhívni a közönség figyelmét a Szent Imre gyógyfürdőre úgy, hogy a fenti reláció végállomása a fürdő legyen. Ugyanigy a Döbrentei-téri villamosmegállónál is Szent-Imre gyógyfürdőt mondjon be a kalauz. Látszólag szőrszálhasogatás ez, de ne felejtsük, ilyen aprólékos kérdések helyes megoldának összesége vezet el „Budapest fürdőváros" igazi megteremtéséhez.

3000 éves város

A szabadon folyó szennyvizek lassan eliszaposítják az árkokat, néha nincs is lefolyásuk, vagy ha van, akkor a Duna emelkedése esetén ott jött a lakósság nyakára az árvíz, mint ahogy évtizedeken át így öntötte el évente kétszer a Filatori-gáton túli vidéket az áradó Duna, mely az Aranyhegyi árok medrén tódult az akvinkumi rétekre, utakra és házakra. Ott minden háznál csónak volt és napokon át ezeken hordták iskolába a gyerekeket őszkor, tavaszkor.

Akvinkum! Egy nagy mocsaras lapály a Filatori-gáton túl, a pilisi hegyvidékről lezúduló hegyi patakok árterülete. Bővizü, ahogy a kelták nevezték: — akking, vagy a szlávok: — voda, vuda. A kétezer évnél is idősebb kulturát eltemette a hegyi patakok iszapja és a Duna kavicsa. Ebből most ássuk ki. Néha évekig melegvizű tó állt e táj felett, amikor az árvizek elárasztották a híres akvinkumi gyógyforrások nagyböségű vizének levezető árkát. Jó földek. Kertészkedő emberek szívesen költöztek ide és szerettek volna apró, családi házakat építeni. A városházáról ridegen hangzott feléjük a tilalom: — Nem lehet! mert nincs szabályozási tervünk. Harminc év óta nem csinálták meg. Az emberek azonban mégis csak építkezni akartak és a városházán elnézték, hogy építkezzenek. Nemcsak elnézték, de utcáikat elkeresztelték, mély árkokat ástak, hogy a szennyvíznek legyen lerakodó helye. Át is itta ezt a laza talajt úgy, hogy kutat furni kár itt, mert szennyvízzel telik meg az is, vesztére embereknek állatnak. De azért a város egy világért sem vitt volna oda vizet. Egy-két kilométer távolságról kannákban hordták a vizet a filatorigáti állomásról, ahol télen már sok vizet cipelő gyereket elgázolt a vonat.

Az utcákat elkeresztelték budapesti mód szerint zab, bab, kazal, konkoly, köles-utcának, sőt el is telekkönyvezték így. De ha új ember akart építkezni a Búza-utcában, annak kijelentették, hogy ilyen utca nincs, és ha van — nem lesz. A buza-utcaiak ijedten rohantak a városházára, de ott leintették őket: — még egyideig lesz Búza-utca. — De azért megeshetik, hogy valami újfajta ideiglenes szabályozás esetén, mégis megszüntetik a Búza-utcát, s akinek ma a háza az utcára néz, kapuja az utcára nyílik, — egy szép napon becsukhatja a kapuját, mert az a szomszéd telkére nyílik és törheti a fejét szegény, hogy most már hogyan jut ő a házába, mert jobbról-balról, elől-hátul, mindenütt a szomszédok telke lesz, amelyen neki átjárni tilos.

Ez történik azon a területen, ahol kétezer évvel ezelőtt már rendezett, szabályozott város állott. Akvinkum. Színházzal, cirkusszal, fürdőszobás lakássokkal, vízvezetékkel, amelynek pillérei ma is állanak még.

Ez az akvinkumi terület, az új városrész Óbudán a filatórigáton túl, amelynek nincs útja, vize, világítása, piaca, — szóval semmije, ahol már emeletes házak állanak és a pöcegödrök szennyvize terjeszti ölő bűzét, mely ott terjeng, mint az ősi köd. De néhány év alatt 20 ezer embert temettek az új óbudai temetőbe, nagyobbrészt erről a vidékről, a városfejlesztő politika nagyobb dicsőségére.

KÖZGAZDASÁG

Szerkeszti: **Szászhalmi József**

Keleti külkereskedelem. Lassan bár, de azért mindig többen és többen kapcsolódnak bele keleti export-akciónkba. — *Lelkes* János már elkészítette a nagyobb menynyiségü Mathuzsálem-gyógynövény tinkturáját, amelyből Hedzsászba, Yemenbe, Egyptomba, Délafrikába és Kinába küld nagyobb mennyiséget. Ez a speciális magyar gyógyszer a gyomorbajokat, fekélyeket, sőt a bél s gyomorrákot kezdő stádiumában gyógyítja. Orvosok a legnagyobb elismeréssel szólnak e csoda növényi szerről, melyet betegek százain próbáltak ki teljes eredménnyel. — *Weiss* Nándor magyar gyógynövényeket szállít ugyancsak a Keletre, el nem hallgatva, hogy azok a budai hegyek termékei. Nagy az érdeklődés a *Váncza-féle* és *Eszterházy herceg Yestor* készítményei iránt. Keresnek limonádé és málna pezsgős kockákat, de az eddigi küldemények nem feleltek meg a roppant höségben. Házi jéghütő készülékek miatt is írtak arab cégek, de mindezideig nem tudtunk megfelelő gépezetet ajánlani. *Kollár* Ferenc füstölthús készítményeiből az ő meghívására házi kostolót rendezett a külkereskedelmi bizottság és az árút igen megmegfelelőnek találta. A bizottság *Liga*-vajat, libazsírt és margarint is küldött Arábiába és Albániába s a válasz úgy az árúk minőségét, mint ellenállóképességét illetően kedvező. — Szükség lenne gyümölcs, zöldség, savanyúság és halkonzervek mintaküldeményeire. — *Ludwig* Willibald nagymarosi pezsgőgyáros néhány üveg pezsgőt küldött a Keletre kostolóba. Az árú minőség, ár és ellenállóképesség szempontjából teljesen kiállja a versenyt a drágább és minőségileg nem jobb angol és francia gyártmányokkal. — A budafoki *Czermann-féle* ecetgyár készítményei Tárkonyecet, Export-ecet, Salátaecet) az összes egyéb gyártmányokkal szemben kitünöbbeknek bizonyultak minden tekintetben. Magyar borexport miatt is felvette a bizottság a tárgyalások fonalát. — Külkereskedelmi bizottságunk érdekeit *Bulgáriában Nagy* Béla dr. budai ügyvéd (Várna), *Arábiában a hedzsászi német konzulátus és Gargani* Bey (Dzsiddá), *Albániában* Hajrullah *Sidky* Bey (Tirana), *Törökországban Biljan* József gyáros (Isztambul) és *Indiában Germanus* Gyula dr. egyetemi tanár (Kalkutta) képviselik.

Musztafa Aga.

A székesfőváros posztószállitására a régi patinás belvárosi vitéz *Storer* Viktor cég és az *Első Magyar Gyapjúmosó R.-T.* kaptak megbízást kb. 70.000 pengő értékben.

Hol vásárolnak a Keletiek? A mohammedán-magyar kultur-komité által úgy a magyar, mint az átutazó idegen muzulmánoknak a következő cégeket ajánlotta Budán: *Csemegeárúkban: Fleischer* József I. Krisztina körút 77; *Cukrász süteményekben: Ravasz* László I. Krisztina körút 75; *Füstölthúsárákban: Kollár* Ferenc I. Krisztina körúti vásárcsarnok; *Gyógynövényekben s gyógyteákban: Weiss* Nándor I. Városmajor-utca 13; *Szálloda: Bellevue* I. Attila-utca 53; *Nyomda: Hollós Mátyás* I. Bors-u. 24; *Gyógypenzió: Bucsányi* Gyula dr. egészségügyi tanácsos, II. Margit körút 99; A pesti oldalon: *Ruházatban: Ecclesia* r. t.; *Étkezdében: Kultuszminiszteri menza* V. Hold-u. 19.

Budai közmunkafigyelő

Beérkezett ajánlatok:

A *Németvölgyi úti iskola* gumipadozati munkáira a Magyar Ruggyantaárúgyár és a Hungária pályáztak, ugyancsak itt a tölgyfapadozati munkákra a legolcsóbb ajánlatot Fircsa Béla 3220 P.-vel nyújtotta be.

A Tölgyfa utcai Tüdőbeteggondozó mázolómunkáira Krival Márton 2599 P.-vel a legolcsóbb, Fischer és Hartmann 3842 P.-vel a legdrágább ajánlattevő volt.

A Kiscelli úti iskola aszfaltburkolási munkáit *Biehn* János cég, a *Tölgyfa utcai* tüdőbeteggondozó intézet burkolómunkáit *Koch* és *Szilágyi* építőiparivállalkozó., a szobrászmunkáit *Ohmann* Béla, lakatosmunkáit *Haas* és *Somogyi* és *Márkus* Lajos a villamosberendezési munkákat *Abucsay* Sándor kapta. A *Bécsi úti* városi bérházakban mázolómunkát *Benedek* János, a *Németvölgyi úti* iskolánál vízvezetéki munkát *Keszler* Jenő és fivére, az *Uj Szent János-kórháznál* lakatosmunkát *Jungler* Gyula kapott.

Halwa Sándor
PUSKAMÜVES
BUDAPEST,
Üzlet és műhely: I., Szent János-tér 4
Telefon: Kr. 507—37
Állami díszoklevél. Ezüstkoszorús mester
Nagy aranyéremmel kitüntetve

VADÁSZFEGYVEREK
FEGYVERJAVITÁSOK
SPORTCIKKEK
CSERKÉSZ-FELSZERELÉSEK

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III., LAJOS-UTCA 148 SZ.
TELEFON: AUTOMATA 624—57
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett
Kölcsönöket folyósít váltóra, folyószámlára számlára, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, II., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
Budai ingatlan-tulajdonosoknak gyors lebonyolitás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyújtunk
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

ÉHGYOMORRA
NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR
Kristály vizet

LÖVÖLDE-VENDÉGLŐ
Pompás árnyas kert, különtermek, polgári árak
új tulajdonos
Dittmayer Andor

Mit óhajt? Kedélyt? Olcsó szórakozást? Jó konyhát? Búfelejtést? Mindezt megtalálja még
Óbudán
„KORONA"
vendéglőben. III., Korona-tér 2
Kitünő jazz, elsőrendü kimért- és bár-italok. Fényes külön termek. 5, 7, 9, 51 vill. Autóbeállóhely

Auguszt pavillon
Gyönyörü parkja és pompásan berendezett helyiségei Buda előkelő közönségének kedvenc uzsonnázó helye.
Hüvösvölgy, I., Hidegkúti-út 22

BELLEVUE SZÁLLODA ÉTTERMEIBEN
ÉS TERASZÁN ESTE
TÁNC
Elsőrangú koncert- és tánczeen Európa előkelő restaurantjai között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 5 pengős. Déli menü 2.50
Asztalrendelés: A. 528-48.

BUDA LEGSZEBB KERTHELYISÉGE
Zsigmond-kávéház és étterem
II., Keleti Károly-utca 9
9 és 17-es autóbusz végállomás
Délután és este Brawe Boys Jazz TÁNC
Tulajdonos: ZSIGMOND LÁSZLÓ
a Spolarich éttermek volt igazgatója

IGAZI NYARALÁST nyujt a pompás
CSÁSZÁRKERT
bácskai ételkülönlegességek, dunántuli borok
Singhoffer Antal
halászmester szabadtüzön készíti a
VALÓDI HALÁSZLÉT
kitünő zene
CSIRSZKA KONRÁD vendéglős

Magyar Semmering Üdülő (Pension)
ZUGLIGETI-ÚT 19.
a „Szarvas" vendéglővel szemben
26 úri kényelemmel berendezett egy- és két ágyas szoba, minden szobában hideg-melegviz, központi fütés, fürdőszoba használat
Külön évszázados fákkal körütvett park. Saját napfürdő
Étterem elsőrangú konyhával
Róna Gábor
a Lipótvárosi Társaskör vendéglőse vezetésével

Pajtikám, ne feledd Sipos halászkert
BUDÁN III., Lajos-utca 46. Kellemes, izletes, figyelmes

Telek, ház, lakás

2, esetleg 3 szobás, minden komforttal, levegős, napos lakást keresek. *Sándor Jenő,* IX., Lónyay-u. 60. földsz. 6.

Budán 5 szobás, komfortos, kertes lakást bérbe vennék, autóbusz vagy villamos mentén. Árajánlatok: Szép kilátás jelige alatt e lap kiadóhivatalába kéretnek.

ÖRÖKLAKÁSOK: Széna-térnél elsőrendü utcai és kerti **EGYSZOBÁSAK, KETTŐSZOBÁSAK, HÁROMSZOBÁSAK** legteljesebb komforttal, körülcsempés mellékhelyiségekkel, épülő kertes palotában 1932 májusára beköltözhető: tárgyalások, előjegyzések II., Hattyu-utca 7., építési irodában.

Villalakás 4 szobás, komfortos, jól fűthető, a Svábhegy alján, villamos és autóbusztól gyalog 5 percnyire, bérbeadó. Tulajdonos telefonja: 343—01.

Kettő-három-négyszobás komfortos lakások, központi fütéssel, melegvízzel, hároméves házban, budai **hegyekre** szabad kilátással, **kettőszoba** hallos, komfortos lakás, **négy szoba** hallos, urasági **angol cottage,** blső lépcsővel, saját központi fütéssel, Horthy Köröndnél levő házakban, tulajdonos műépítésztől, Fadruszu-. 6. Aut. 694—40 **azonnalra, novemberre bérelhető.** (142)

Ferry Oszkár-utcában 206 öles telek eladó. Építési iroda I., Naphegy-utca 21. Tel.: 527—80.

Város az erdőben. Tisza István kertváros. A budai hegyvidék legszebb kertvárosa. Hüvösvölgy mellett. Festői kilátás. Magaslati fekvés, 150—300 négyszögöles árnyas erdőparcellák. Villany, vízvezeték, autóbusz. Előnyös fizetési feltételek. Dr. Keresztes Béla, VII., Damjanich-u. 30. Tel.: J. 431—56.

Házmesterséget, esetleg villában is, keres megbízható, kisigényü házaspár (állami alkalmazott). Ért villany-, gáz- és vizvezetékjavításhoz. Kivánságra személyesen bemutatkozik. Cím a kiadóban.

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágosítás I., Naphegy-u. 21. Telefon: Aut. 527—80.

Budán 5 szobás komfortos, kertes lakást bérbe vennék autóbusz vagy villamos mentén. Árajánlatok: Szép kilátás jelige alatt e lap kiadójába kérek.

Egy-, kettő-, három-, négy és ötszobás lakás kiadó. Iroda: I., Naphegy-u. 21. Tel.: 527—80. (143)

Kertes öröklakások

Az előkelő közönség bizalmától támogatott, legszolidabb alapon megszervezett, utánfizetésektől, perektől mentes építési akciónk keretében, nov. 1-i beköltözéssel, fővárosunk legelőkelőbb részén már épül *nyolcadik társasházunk* a Szent Imre-szobor mellett, 2, 3 szobás (előkertre nézö hallos) villaszerü öröklakásokkal. 300 négyszögles *kert, hangfogó válaszfalak,* díjtalan üzlethelyiségek. Tetszés szerint szövetkezet, vagy a tulajdonos nevére szóló telekkönyvezés. A Diószegi-uti „Hunniaudvar"-ban még pár remek, azonnal beköltözhető három-, négy-, ötszobás villaszerü öröklakás kapható. *Olcsó, fix árak.* Előnyös törlesztésre kölcsön. Kivánatra prospektus tervekkel, öröklakásvevőknek nélkülözhetetlen szaktanácsokkal.
„CENTRUM" HÁZÉPITŐ-VÁLLALAT
Horthy Miklós-út 9. (9-12, 3-5-ig.) Tel.: 693-01
Társasházban a „CENTRUM" vezet

HUBERT
és Tsa B. T. Egészségügyi berendezések, csövek, Müszaki cikkek, fémgyártás
VI., Liszt Ferenc-tér 4. T 222-67

ÜVEG és porcellán-árukban
GÁL LAJOS Budán II., Széna-tér 7, VEZET
TISZTVISELŐK nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltétel

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez
I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33 Béres Márton

Még egy **3 szobás** és néhány **2 szobás** lakás hallal, modern kivitelben (központi fütés, melegvízszolgáltatás, gőzszárító, stb.) **öröklakásként** vagy **évi bérért** kapható a **Vérmezőre nézö** Attila-utca 95/99. számu társasház szövetkezet palotájában. **Farkasrét Hóvirág-u.** és **Torbágyi-út** között ujonnan parcellázott 18 drb. 140-170 négyszögöl nagyságu telkek déli fejtővel jutányosan esetleg részletre kaphatók. Ugyancsak **Pusztaszeri-uton** kilátással a Margitszigetre 300 négyszögöles gyümölcsfákkal beépitett telkek eladók. Bővebb felvilágositást nyujt:
STILUS ÉPITŐ R.-T.
irodája. Telefon: Automata 557—44 és 558—36.
A farkasréti telkek ügyében a helyszinen is lehet értekezni

Szebb — Jobb — Olcsóbb RÁDIÓ
CSILLÁROK KELLÉKEK
NINCS PEST BUDÁN
Időt, pénzt takarit, ha itt vásárol
KRISZTINA RÁDIÓHÁZ
I., KRISZTINA-KRT 141
Telefonsz. Aut. 566-83
Kedvező fizetési feltételek

FEDEZZE FEL ÖN IS A SASHEGYET!
Sashegy a Belvárostól gyalog is csak 25 percnyire
Sashegy a Belváros hegye
Sashegy a Székesfőváros szivében — szivének jobbik oldalán
Sashegy az előkelő középosztály települő helye
Csak hegylejtőn lévő telkeket vásároljunk, ott van csak levegő, napsugár és kilátás
Ön gyermekei arcáról leolvashatja, hogy hol lakik:
nézze meg azután a sashegyi gyermekeket
Sashegyi telkeinkről prospektust küld:
KUBATURA részvénytársaság
Budapest, főpostafiók 77/0

Laptulajdonos: VIRAÁG ÉS TÁRSA
Főmunkatárs: dr. László Zoltán.
Kiadásért felelős: Viraág Béla.
Nyomatott Csaradszky Viktor és Rigó L. (Olympia nyomdájában.)
Budapest, I., Bors-utca 24.

XXVIII. évf. 1055. sz

ELŐFIZETÉS:
Egy évre . . 24.— P
Negyed évre . 6.— P
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai **féláron** kapják

Budai Napló

1931. SZEPT. HÓ 6.

HIRDETÉSEK:
Egy hasáb széles, egy m/m. magas sor, egyszeri közlésénél **30** F. Szövegsor ára **2** P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések dija mindenkor **előre fizetendő**
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, a közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló újság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, i., Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502—96. Hivatalos órák: délután 4-6-ig

Milyen város is vagyunk

Legtalálóbb talán a „Keret-város" elnevezés. Nem tévesztendő össze a Kertváros fogalmával.

Mert *kereteket* nagyszerűen tudunk állítani. Ahány okos ember van Budán és Pesten, az mind újabb és újabb kereteket állít fel, csak éppen nincs, aki azokat lényeggel betöltse. Ennek a rohamos keretállításnak az iramát nem is tudja senki követni, se hivatal, se büró.

Itt van pompás keretnek a fürdőváros ügye. Előbb ezt kellene betölteni, hogy hivatása útján tovább fejlődve, tovább haladhasson. Még jóformán hozzá sem kezdtünk és ma is új kereteket állítunk.

A legújabb keret a *„Vásárok városa"*. Ezt is csinálják már, vagy talán úgy értik ezt ennek a keretnek a hívei és hirdetői, hogy itt már úgy is minden a vásárra kerül?

Egyszer, régen a volt tiszti főorvos, *Végh* János *„Ürge-város"*-nak mondotta Budapestet, mert közegészségügyi szempontból Európa legszerencsétlenebb városa. Mindenütt pincelakásokat csináltak, hol jobban terem a gümőkór, mint a szarvasgomba. Húsz év előtt ezeket beszüntették s most a lakásinség újból megnyitja azokat, holott manzard-lakásokat kellett volna építeni. Ezt a keserű vallomást a városházán megtakaríthatták volna, ha komolyan vették volna annak idején *Becsey* Antal indítványát, amelyben sürgette a manzard-lakások építését az alkalmas padlásokon. Ha akkor hozzáfognak, ma már nem volna lakáshiány és vályoglakó. A város most is elősegíthetné ezt azzal, hogy pincelakások kiadására csak akkor ad engedélyt, ha a háziúr kötelezi magát, hogy egy éven belül manzard-lakásokat épít és oda telepíti át a pincelakókat.

Mintegy 10—12 éve, hogy ezt a városi *„A dolgozó nép városá"*-nak keresztelték el. Akkor *Fábián* Gáspárból, a nagyszorgalmú és nagytudású templomépítőből forrott ki egy káromkodás. Őrzöm az írását. Azt mondotta:

„Ismét egy új frázis. Mert nem volt elég belőlük. Belevetették a közhangulatba, hogy „ . . nem akarok katonát látni" s azóta a szűz szent magyar földet minden zsebrák fajzat marcangolja. A polgármester, amikor elfoglalta a polgármesteri széket, azt jelentette ki, hogy „Budapest nem lesz, hanem van", és mi erre ölbetettük a kezeinket és dícsértük egymást és a napot, mely feletünk ragyog, — most jött a harmadik kijelentés, mely szerint „Budapest *nem* lett *fürdőváros, nem lett világváros,* hanem a *dolgozó nép* városa lett. Dolgozó nép városa! Hát mik voltunk eddig? Hát volt Európában még egy város, hol oly őrült iramú munka folyt volna, mint Budapesten? Igaz, csak voltunk. Mert ma nem akar dolgozni senki. Nosza hát! Elő egy frázissal. Talán attól észbe kap a nép. Nem Uraim! maradjunk csak a régi jelszónál, mert Budapest *fürdőváros!* — nemcsak Bárczy, hanem a jó Isten kegyelméből és e természettől ingyen kapott kincsünket ne dobjuk a szemétre. Azután meg bizony kulturvárossá, világvárossá is kell lennünk."

Jókedvében régebben egyszer *Joanovich* Pál elnevezte Budapestet — *„bódéváros"*-nak egyizben és megrajzolta azt a sivár képet, mely elcsúfítja Budát is, Pestet is azokkal a bódécsoportokkal, amiket savanyúvizes ládákból, kátránylemezekből és öreg kosarakból tákolnak össze az árusok. Tagadhatatlan, hogy van ebben valami pittoreszk vonás és ahogy *Glückstahl* Samu mondja — „Ez az élet!" — de azért egy fürdőváros mégsem türheti meg ezt a bódérendszert, mely piszkot termel és nappal is künn sétáló patkányokat. A *poloskák* városa nevet is megkapta Budapest hivatalosan vitában, ahol nekünk szolgáltattak igazságot, mert akadt bizottsági tag, akinek Drezdában panaszkodtak arról, hogy Budapesten a poloskák agyoncsípték. Az egyik indítványozó szerint a fertőtlenítő intézetnek nagyon megfelelő feladatát képezné, ha megbízatnék azzal, hogy iparkodjék tőle telhetően arra, hogy a lakásokat fertőtlenítse a poloskáktól is, mert tudjuk nagyon jól, hogy ezek az élősdiek mindenféle betegséget hurcolnak át egyik emberről a másikra. Németh Béla azt kívánta Budapest jóhíre érdekében, hogy legalább ne hírdessük ezt a poloskajárványt ilyen hangosan.

Volt olyan városatya, aki a tüdővész rohamos terjedését is a poloskáknak tulajdonítja, mire Budapestet egy új jelzővel látták el: — a *„tüdőbetegek városá"*.

Gallina Frigyes tanácsnok pedig *„mintavárost"* szeretne itt teremteni, ami talán nehéz lesz.

Mindezeknél szerencsésebb és kedvesebb a *„diákváros"* elnevezés, amely név szépen összeegyeztethető a *fürdővárossal* és mindenki előtt tisztán áll a tény, hogy diákság számára sokkal alkalmatosabb hely Buda mint Pest. Belátta a város ezt akkor, amikor a hüvösvölgyi diáktelepet létesítette. A csendesebb, szolidabb diákélet minden feltétele megvan Budán. A levegőn kezdve minden életkérdésen keresztül. S ami fő, megvan hozzá a diákság is, a műegyetemi hallgatókban. Idővel okvetlenül ide kerül a tudomány-egyetem minden fakultása, kivéve az orvosit, melyet a kórházak kötnek Pesthez.

Maga a tanács mond lesújtó ítéletet Pest felett e téren, amikor előterjesztésében azt mondja, hogy:

> „A lakásviszonyok fokozatos megromlásával az albérleti viszonyok is nagy mértékben alkalmatlanná váltak arra, hogy a vidékről felkerülő férfi és egyre több női főiskolai hallgató, anyagi viszonyainak megfelelő és emellett testi-lelki érdekeit nem sértő módon jussanak az albérletben lakáshoz. Az idevonatkozó felvételek igazolták, hogy a diákság egyike ama lakórétegeknek, amely szerény anyagi helyzeténél fogva a legegészségtelenebb lakásalkalmatosságokat is kibérli és gyakran többedmagával olyan zsufoltságban és illetve olyan erkölcsi környezetben él, amelyet a nemzet jövendő vezető rétegének fejlődése szempontjából egyenesen veszedelmesnek kell mondani."

Budán ma még lehetne öntudatosan megfelelő diákvárost létesíteni egyetemmel akár a Vizivárosban is. De elő kellene segíteni azzal is, hogy a közelben építendő házakban minden lakáshoz különbejáratú szobák is épüljenek, akár a diákok, akár a szegényebb fürdővendégek számára.

A diákváros kellemes akkordjával szerettem volna befejezni, de a legfontosabb elnevezésről még nem esett szó.

Budapest az *„igéretek városa"*, ami annál jogosultabb, mert maga ez a város is csak egy szép nagy — *igéret.*

Dubonai Pál

Az elmaradt Éljen

rendkívüli módon jellemzi a mai viszonyokat — írja nekünk Buda egyik közismert politikusa, — aki szintén részt vett a *Ripka* Ferenc főpolgármester tiszteletére rendezett Gellért szálló-beli társasvacsorán. Szombathy Kálmán ünneplő beszédében ölelmlítette a *Budai Társaskörrel* kapcsolatosan, hogy megalakulásán részt vett *Bethlen* István gróf is és ott fejtette ki újabb programmját. . . . . „Más alkalommal a szónoknak félbe kellett szakítania beszédét, hogy a felcsattanó taps és éljenzésre kellő alkalmat adjon, de ezen a társasvacsorán — mintha valami ismeretlen kínai mandarinról és nem Magyarország újjáteremtőjéről, Bethlen Istvánról lett volna szó, — *egyetlen taps, egyetlen éljen* sem hangzott el. Ennyi szervilizmust mégsem tételeztem fel a budaiakról, akik hamar elfeledték, hogy az ottlévők nagy része tisztán és egyedül Bethlen Istvánnak köszönheti, hogy ma az, a ki és a mi. Elfeledték, hogy Bethlen István gróf két kézzel szórta a módot és alkalmat az érvényesülésre és olyanokat emelt maga mellé a magasba, akik nélküle oly magasra és olyan befolyáshoz sohasem jutottak volna. De elfeledték azt is, hogy az a Bethlen István *ma is vezére* az Egységes pártnak, ma is a politikai helyzet ura és aki épen azért volt kénytelen lemondani — egyelőre — az uralomról, mert túlsokat adott másoknak. Ne feledjék azt sem, hogy Bethlen István, a ki oly zsenialitással tudott fordítani ennek a — már elveszettnek látszó — országnak a sorsán és aki most lerázta magáról a munkáját bénító kölöncöket, — új fordulatot teremtve, *kellő időben visszatér* és talán egy pillanatra megáll a hálátlanságnak e piramisa előtt.

Muzulmán oppozició? A szent Istvánnapi muzulmán istentisztelet és az azt követő nemzeti ünnepség, főleg a mufti bátor beszéde okozott megrőkönyödést a szerb és török követségen. Ez ügyben vasárnap délben a török követségen értekezlet volt, amelyen megjelentek a bécsi török követségről is néhányan. Összesen 17-en voltak jelen. A gyűlésen szemrehányásokkal illették Abdul Latif effendi, megválasztott budai kádit, hogy nem volt informálva a magyar állampolgárságú moszlimek vallásközségének törvényes megalakulásáról és a magyar izlám-hitfelekezet ügyeiről. *Tudvalevő, hogy az 1916. évi XVII. törvénycikk az izlám-vallásról s annak elismeréséről világosan intézkedik, idegen állampolgároknak, bárha moszlimek is, nincs beleszólása az autonóm és független magyar izlám-hitfelekezet belügyeibe.* Ezt használják fel indokolásul a törökök is s így a magyar izlám ügyeivel szemben passzív reziszstencia mellett döntöttek. Hogy ezzel szemben mi a hivatalos török álláspont, nem tudjuk, az bizonyos, hogy 400 millió konservatív muzulmán a legnagyobb érdeklődéssel kíséri a magyar izlám megmozdulását és eddigi lépéseit teljesen helyesli, amiről a nagyszámú üdvözlő távirat és levél tanuskodik. Allah nevében megyünk előre!

Mohamedán-magyar Kulturkomité.

A falhoz állított Buda!

Óbudán, az egyik társaskörben mozgalom indult meg az iránt, hogy *számon kell kérni* azoktól a várospolitikusoktól, akik *a hídépítés kérdését* oly pozitív alakban felvetették, úgy a községi, mint az országos választások alkalmával, hogy ezekre a kijelentésekre be is rendezkedett Óbuda polgársága, — számon kell kérni e nagyhorderejű, Óbuda jövőjét megalapozó, a pusztuló polgárság jólétét és gyarapodását biztosító közmunka elmaradásának valódi okát. Mert minden kortesbeszéd — tisztelet néhány kivételnek — valóságos licitálás volt, hogy ki tud többet, jobbat, sürgősebbet ígérni e téren, — akár Óbudán szónokolt, akár Kelenföldön. Miniszterelnöki, pénzügyi, kereskedelemügyi miniszterek hivatalos kijelentéseire hivatkoztak és mindenki verte a mellét, hogy ő és egyedül ő hozza ezt az áldást Budára és Budának. Kelenföldön voltak szkeptikusok, akik nem vették ezt készpénznek még akkor sem, amikor megindult a lágymányosi mocsár feltöltése, mert tudták, hogy a hídépítés megkezdésére kitűzött időre még a feltöltés sem készül el, amit a tények most utólag beigazoltak, mert *a feltöltés a kitűzött határidőre nem készült el.* De Óbudán, ott nagyon komolyan vették ezeket a bemennydörgött ígéreteket.. Óbudán visszacsináltak már kész telek- és házeladásra vonatkozó szerződéseket, visszaadták az építészeknek a már kész és megrendelt házépítő terveket. Ott vásároltak házakat, ahol új üzletek nyiltak volna, hogy a hídépítés idején és azután a fölépült új városban új gazdasági életet folytassanak. Ott ezek a nagyhangú kijelentések felforgatták a gazdasági életet, amiben tönkrementek egyes polgári családok. Mert e félhivatalos kortesbeszédek arról is zengtek szirándalokat, hogy ezekhez a hidakhoz *meg van a pénztedezet,* meg van minden, csak éppen a sorrendben volt eltérés aszerint, hogy hol szónokoltak. Óbudán mindig az óbudai híd épült előbb, Kelenföldön pedig a borárostéri. Itt nem egyes képviselőjelöltekről, vagy politikusokról van szó, mert mind ezt csinálta és minden párt. A budai polgárság föltétlenül számon fogja kérni ezt a keserves csalódást hozó eljárást és — ha már a falhoz állították Budát — ráfesti arra a falra az ördögöt; — a nagy lépésekkel közeledő új választások fekete rémét. (d. i.)

Az Izlam Budán

Idegenforgalmi szempontból rendkívül fontos és érdekes kérdés a mohammedán zarándoklatok ügye Budára, Gül-Baba sírjához, mint főbúcsújáró helyre.

Az izlám világának nemcsak Mekka és Medina az egyedüli zarándokhelyek, ott vannak még Jeruzsálem, Kairuván, Kerbela, Meshed Ali és nem egy szent hely Marokkóban. De történelmi tény, hogy

Európában Buda, az ősi Buda volt az egyetlen komoly, nagy zarándokhely,

melyet évszázadokon át kerestek fel a moszlimek a világ minden tájáról és a szertartásokat a Gül-Baba türbéje közelében, a Rózsadombon és a Vérhalmon végezték el. Sokan aztán még Hamzsabéget, a Törökugratót, a Szent Endre és Pomáz között fekvő Pilishegyekben lévő csodaforrásokat is felkeresték.

Az európai mohammedánok, főleg a szláv anyanyelvüek állandóan megtartották a Gül-Baba zarándoklatokat, sőt eseteket tudunk a hatvanas évekből, amikor *marokkói arabok* is eljöttek a szent Rózsadombra.

A világháború megakasztotta a rendszeres zarándoklatokat, s a háború alatt csak a moszlim katonák látogatták Gül-Baba sírját és a békekötések után már csak egyes vallásos moszlimek, akiknek nem adtak útlevelet Mekkába, jöttek el hozzánk.

E téren is sok a teendő.

Szükségtelen magyarázni, hogy tisztán az idegenforgalom szempontjból, minden vallási vonatkozást kikapcsolva a kérdés taglalásánál, mit jelent a francia fiskusnak Lourdes, az osztrákoknak Mariazell, Palesztinának Jeruzsálem, az arab királyoknak Mekka. Akiket illet, nem gondolnak arra, hogy a lerongyolódott Magyarországnak s a kinlódó fővárosnak mit jelentene, ha Buda újból az izlám egyik elsőrendű kulturális fellegvára lenne és zarándokhelye az igazhívő moszlimek százezreinek? Itt vannak a régi moszlim fürdők, az iszlám történelem annyi drága emléke és szent helyei.

De itt van mint második fontos kérdés a

collegium islamiticum.

Ez szintén létérdeke Magyarországnak.

Ha izlám vallásu ifjak százai nevelődnek nálunk,

mindmegannyi apostola lehet a magyar multnak, kulturának és jövőnek ott keleten. A Klebelsbergi elgondolás a sok collegium hungaricummal a külföldön elismerésreméltó ténykedés, csak az volt az eredeti bűne, hogy *nyugati* városok helyett

a Keleten kellett volna felállítani azok egy részét.

Svájcban többezer muzulmán ifjút nevelnek, Párisban, Berlinben, Londonban szintén. A bécsi Teréziánum tele van moszlim ifjakkal, a bécsi egyetem, polytechnika, állatorvosi főiskola szintén.

De Bécsben van collegium, vallási felügyelet, istentiszteleti lehetőség, s ami fő, rituális étkezés és ellátás.

Ez az, ami nagy vonzóerőt gyakorol a keleti mohammedánokra. Pedig mi sokkal különben tudnánk ellátni fajrokon moszlim testvéreinket. Hiszen

Buda most már mohammedán főpapi székhely,

sőt Budun történelmileg ismert szent helye az izlámnak, ami a legsúlyosabb körülmény. Azután

mi jóval olcsóbban tudjuk megfelelően ellátni a moszlim ifjuságot.

Nemcsak az egyetemieket, hanem a középiskolásokat is. Rendszeres hittanoktatásban részesíthetnők, ami *Bécsben és Svájcban* nincs.

Svájci prospektust láttam, mely szerint egy ifjú moszlim gimnázista teljes ellátása és tanításáért elkérnek *havi ötszáz dollárt.* Egyetemistáért *hatszázat.* Ez nem barátságo eljárás a moszlimekkel szemben. És éppen ezért ügyes kézzel megfogva ezt,

még az idén ide tudnánk hozni kétszáznál több ifjút.

A harmadik fontos kérdést tárgyalja az a levél, amelyet

a táncoló dervisek érdemes és tiszteletreméltó seikje

(kolostorfőnöke) intézett a *budai muftihoz,* méltó feltünést keltett és mindenfelé felkeltette az érdeklődést. Egy ilyen rendház, mely *az utolsó lenne Európában,* óriási vonzóerőt gyakorolna nemcsak az igazhitü moszlimekre, hanem az idegenekre is.

Miután az ilyen kolostor áttelepítése hozzánk és itteni szereplése tisztán vallási belügye az izlámnak és az istentiszteletek kiegészítő része, tehát a vallás szabad gyakorlatáról szóló magyar alaptörvény védelme alatt áll, a kérdés úgy, ahogyan egyes élelmes emberek megoldani szeretnék, megoldható nem lesz. Itt nem ajaknégerekről, vagy cirkuszi attrakcióról van szó.

Természetes, hogy egy ilyen kolostor valamely világvárosban idegenforgalmi szempontból

páratlan vonzóerőt gyakorolna az idegenekre

és máshonnan is történt már tapogatódzás, hogy nem lehetne-e a táncolókat oda telepíteni, de a mufti hivatala eddig elutasító álláspontra helyezkedik.

Budán ugyanis már volt a táncoló derviseknek kolostora

és Ferenc József alatt egy rendházat fenn is tartottak Boszniában, mely innét származott oda a török hódoltság megszünése után. Tehát nálunk a jogfolytonosság és történelmi tradició is megvan.

Ezért nem szabad engedni, hogy élelmes, jó szimatu üzletemberek elvigyék előlünk külföldre az Allah dicsőségét rituális táncokkal szolgáló izlám-szerzeteseket.

A budai mufti örködik érdekeik felett és az izlám-felekezet főhatósága már érintkezésbe lépett a seikkel,

hogy idegen befolyások ne érvényesülhessenek.

Nem lehet érdeke sem az államnak, sem a fővárosnak, hogy bárki kedvéért, legyen az iroda, ember, vagy más intézmény, elszalasszon olyan alkalmat, mint

az izlámnak 250 évi szünetelés után való bekapcsolódását kulturális és idegenforgalmi életünkbe.

A mohammedán kultur-komité egymaga dolgozott eddig és úgy keleti gazdasági, mint kulturális-iszlamita szempontból óriási eredményeket ért el, de mit érhetne el, ha megértéssel találkozna nehéz munkája államnál, fővárosnál s nem volna egészen magára hagyatva.

Az izlám kérdése ma a legfontosabb kérdések egyike a fuldokló Magyarországon, úgy kulturális, politikai, gazdasági, külkereskedelmi, mint idegenforgalmi és diplomáciai szempontból. A Keleti-izlamita orientációt eliminálni nem lehet többé, ha feltámadásunkat s jövőnket biztosítani akarjuk.

Komoly, igaz, őszinte segítséget csak a Kelettől várhatunk, de azt ki kell érdemelnünk. Ugy kell előkészíteni a Keletiek fogadását, hogy azonnal otthonosan érezzék magukat nálunk s ne legyenek kiszolgáltatva a különféle balkezü irodák hozzá nem értő működésének, mert nem protekciós zúgkávéházakban akarnak ebédelni s vacsorálni keleti testvéreink, hanem magyar uri ellátást várnak el tőlünk, ha idejönnek.

—ó —n.

Az elhanyagolt hegyvidék

újabban mégis valami méltánylásra talál és ha egyebet nem is, de az útjait rendezik. Ez a budai hegyvidék gazdasági fejlődésének egyik alapja és némi fantáziával már elképzelhető, hogy évtizedek mulva a budai hegyvidéken, miképpen alakulnak ki a parkok, a ligetek s azokban csodaszép szoborcsoportozatok, — a parkok mellett sportpályák a tennisz, a football, a sí, a lovaglás és más sportnemek részére. Fürdőmedencék épülnek, és a hegyvidék minden részének meglesz a maga attrakciója.

Meg kellene szerkeszteni a hegyvidék fejlesztésének részletes programmját s azt két részre fel kell osztani. Az első rész szolgálja és felöleli a hegyvidéken és a villaterületeken lakó *polgárság érdekeit,* — a másik rész szolgálja Budának világfürdővé való átalakulását és az ideözönlő idegenforgalom nagy érdekeit tartja szemelőtt.

A jó autóutak, a szerpentinutakat röviden átszelő, kedves gyalogutak, hatásos világítás, víz, csatorna, gáz, hegyi templomok, *mesterséges vizesések* és *tavak* szépen összhangba hozhatók a kirándulók számára is készült parkok és ligetekkel, kilátókkal, vendéglőkkel, túrista-házakkal, szállodákkal és a különféle attrakciókkal.

Az építkezésre nem igen alkalmas helyek is értékesíthetők. A Hunyadi-orom körül föl kell építeni a *Lendl* Adolf által tervezett *„ősállatok"* állatkertjét. Csodájára járna az egész város, az ország és a nagyvilág, ha természetes nagyságban itt láthaná cementből alkotva mindazokat az ősállatokat, amiket a tudomány már rekonstruált, beállítva őket az akkori életviszonyok közé egymással küzdve a létért.

Valamely sziklásoldalon megvalósítható a gyermekek örömére *az összes kecskefajták állatkertje,* ahol a zergétől a kőszáli kecskén át a fejhető házi kecskéig elevenen látná azokat a gyermek és ott ihatná a frissen fejt kecsketejet.

A *Pálvölgyi cseppkőbarlang* kellően berendezve éppen úgy vonzaná a közönséget, mint a Gellérthegyre tervezett nemzeti kálvária, vagy a Mátyáshegyen megnyitandó Attila-park.

Kedves harmoniába olvasztaná mindezt a kertek rácsán át kandikáló nemes gyümöles, a konyhakertészet remekei, a minta méhészet, házinyúl esetleg ezüstrókát tenyésztő telepek. Az itt nyaraló villatulajdonosok segítenék élelmezni Budapestet, ellátva azt finom főzelékkel, gombával, baromfival — kettős célt szolgálva így.

Az ilyen programmnak első részére jogosan tart igényt a hegyvidék lakóssága, — másik részére pedig egész Budapest — sőt az egész ország — közönsége.

A török lőpormalom-ról azt írja *Evlia* török utazó, hogy a mai Lukács-fürdő helyén állott és *Baruthkáné*-nak nevezték. Ez egy kis váracska volt a Duna partján, amelynek négy sarkán egy-egy nagy torony emelkedett. A várat kelet felé nézö vaskapu zárta el. A vár körül, azzal összefüggésben voltak a köből épült lőporraktárak és a gyár műhelyei. A vár élén egy külön parancsnok állott, védelmére pedig egy század vérteskatona volt kirendelve. Hadi szertára ágyúkkal és puskákkal volt fölszerelve. Családos ember e várban nem lakhatott. A gyár engerkerekeit a melegfürdőkből kifolyó víz forgatta. A lőporkészítést és elraktározását a török hadsereg külön osztálya, a bárutdsik végezték, a lőporgyátáshoz szükséges edényeket és egyéb eszközöket pedig Kecskemét, Czegléd és Kőrö városok voltak kötelesek a gyárba szállítani. A törököknek igen sok bajuk volt a lőpor gyakori felrobbanása miatt, ami a gyárat sokszor elpusztította. Ezért csak télen, valamint ősszel és tavasszal dolgoztak a lőporgyárban, míg nyáron, ha nagy volt a meleg, beszüntették a munkát. Amikor a gyár üzemben volt, senki oda be nem juthatott, és szigorúan tiltva volt a dohányzás. A lőporgyár raktáraiban elhelyezett lőport szükség esetén földalatti folyosón, amelyet Bél Mátyás szerint 1719-ben egy ház építése alkalmával meg is találtak, a várba szállították. A melegfürdők vize nemcsak a lőpormalom, hanem a Barutkháné várán kivül fekvő lisztesmalmok kerekeit is hajtotta. A vár körül fekvő pompás kerteket, réteket, rózsaligeteket különös előszeretettel keresték fel a budaiak, még a tudós, előkelő és magasrangú emberek is, akik ide jártak szórakozni. De első sorban az asszonyokat és leányokat csábította ide az a babonás hiedelem, hogy összes kívánságaik teljesülnek, ha a melegforrás vizében negyvenszer megmosakodnak.

Ki mint vet, úgy arat, MAUTHNER magnál jobbat sehol sem kaphat!
MAUTHNER ÖDÖN magtermelő és magkereskedelmi részvénytársaság
Alapítási év 1874. Telefon: 463—65.
SÜRGÖNYCÍM: MAUTHNERÉK, BUDAPEST.

MAUTHNER MAG
Központ: VII., Rottenbiller-u. 33. - Fióküzlet: IV., Kossuth Lajos-u. 4.

Nagy főárjegyzék, mely növényárjegyzéket is tartalmaz, ingyen és bérmentve.
a Ferencrendiek templomával szemben.

SZENT Gellért GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet, hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet

Mátyás király palotáját

a törökök a kizil elma, a *piros alma palotájának* nevezték, mert a palota tornyain és kupoláin egy-egy aranygömb ragyogott. A palotára a törökök nem nagy gondot fordítottak és a gyakori ostromok is hozzájárultak a palota pusztulásához. És bár a törökök néha-néha javítgattak is rajta, mégis igen sokat veszített régi fényéből. A török időkben a palotában a palota felügyelőjén kívül senki sem lakott. Általában azonban a palota megőrizte szép külsejét és elég jó állapotban volt. A palotába igen szép kapu vezetett, amelynek márványból készült boltíveit és keretét domborművek díszítették. A kapun bemenvén, tágas kőlépcsőn jutott az ember a király fogadó- és tanácstermébe. A terem padlóját és falait gyönyörű fehér márvány borította, a falakat festmények díszítették. A terem ajtaja fölött még 1572-ben e felirat volt olvasható: „Magnanimum principem sequitur victoria, 1479." A nagy kandallót a Korvin-címer, Magyarország és Csehország címerei ékesítették. A nagytermen kívül az egykorú szemtanuk a kisebb termek és szobák egész soráról tesznek említést, amelyeknek falait szebbnél-szebb festmények, fafaragványok és aranyozott domborművek díszítették. Nem győzik eléggé dicsérni azt a bámulatos fényt és pompát, amely a porral és piszokkal fedett termekben meglepte a szemlélőt és sajnálkoznak azon a romláson, amelybe a törökök gondatlansága döntötte a palotát. Többször említést tesznek az írók Mátyás király hajdani híres *könyvtáráról* is. 1572-ben még elég jó karban lehetett a könyvtár; azt írja ebben az évben a már említett *Ungnad* Dávid utazásának leírója, hogy a könyvtárban még néhány 1000 (?) szép könyv volt. A könyvtár boltozatát a csillagos égbolt freskója díszítette, a bejárattal szemközt pedig két angyal nagy földgömböt tartott. A könyvtárból igen szép ajtó vezetett ki, amelynek vörös márványoszlopai közt e felirat volt olvasható: „Vladislai regis hoc munificium opus, 1502". — 1666-ban *Lambecius*, aki Leslie konstantinápolyi követségén vett részt, látogatta meg Budavárát és a könyvtárt már úgyszólván teljesen elpusztulva találta. Csak nagynehezen, a pasa különös engedelmével juthattak be abba a *földalatti helyiségbe*, ahol Mátyás király világhírű könyvtárát találni vélték. Nem állott azonban több, mint 300, legfeljebb 400 könyvből, amelyek halomban hevertek a földön s annyira ellepte a por, penész és piszok, hogy hozzáfogható nyomorúságos látványnak tanui sohasem voltak a látogatók.

SZENT ANTAL KEGYTÁRGY
ÜZLET ÚJ HELYISÉGE
II., MARGIT-KRT. 34.
Ferencrendiek templomával szemben,
KAPHATÓK: az összes katolikus elemi iskolai tankönyvek. — Mindenfajta irószer raktáron.

Följajdultak a fővárosi alkalmazottak

mert a drága takarékossági rendelet megélhetésüket támadja. Az ő szervezeteik: a Fansz, az oktató szakosztály és az altiszti szakosztály fölkérésére *Spannberger* Alajos tanácsnok-előljáró, mesterien megszerkesztett memorandumot nyújtott át dr. *Erődy* Kálmánnál az oktató-kar vezérével együtt a polgármesternek, mely memorandum olyan képet rajzol meg a fővárosi tisztviselőkről, amelynek hatása nem maradhat el. A Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége a székesfővárosi alkalmazottak anyagi helyzetének megalapozásával már egy évtizede foglalkozik, — mondja a memorandum — és a Fővárosi Közlöny 1924. évi 17. sz. példányában grafikonokkal feltüntetve kimutatta azt *az ellentétet*, amely a *békebeli* fizetés és a világégést követő első években folyósított fizetések között mutatkozott. Nem kell különös összehasonlítóképességgel rendelkezni, hogy szembetünjék *az a nagy áldozat*, amelyet az alkalmazottak e rövid néhány éven belül: 1914-től 1924 évig hoztak. Tudvalévő, hogy a háborús évek, köztársaság, illetve a kommunizmus ideje nem volt alkalmas a közalkalmazotti illetmények mulhatatlanul fontos rendezésére. Ezek az évek csak ráfizetéssel teltek el úgy, hogy az 1924. évben nyújtott első fizetésrendezés, mint segítség csak létminimumszerű megélhetést biztosított a tisztviselőtársadalom minden kategóriájának. A memorandumot legközelebb részletesen ismertetjük, mert lehetetlenség, hogy szó nélkül menjen el mellette a főváros vezetősége.

Az újlaki plébánost, *Pálffy Lajost* szeptember 20-án iktatja be a plébánosi javadalomba *Bednárz Róbert* dr.

Nász. A *tabáni* templomban érdekes esküvő volt augusztus hó 31-én, ahol dr. *Takácsy* Dénes lelkész az ismert zeneszerző és karnagy eskette össze *Hoór-Tempis* Móritz dr. egyetemi tanár és *Serédi* Sarolta leányát *Hoór-Tempis* Erzsébet hangversenyénekesnőt, *Hollósy-Somogyi* Ferenc győri árvaszéki tisztviselővel. Tanuk voltak: d. vitéz *Mihály* Jenő alezredes és dr. *Radványi* Imre Győr város tb. tanácsnoka.

Széchenyi György hercegprimás Buda és Pest második IV. Bélájának tekinthető. A Széchenyi család nagyságának alapvetője. Ő alapította Budán az Akadémiát, az első budai főiskolát a visszafoglalás után, valamint a Jézus-társaságiak kollégiumát. Ezek számára összesen 210.000 forintot érő — akkor óriási összeg — három jószágát adta. Ugyancsak ő alapította Budán a kapucinosok rendházát 20.000 forinttal. A budai bástyák javítására 30.000 frtot adott. Pesten katonakórházat alapított s számára éltében 157.000 frtot, végrendeletében két nagy jószágot adott, a szervitáknak templom és zárda építésre pedig 30.000 frtot. Az ő nagylelkű adományából vette kezdetét a pesti főtemplom restaurálása is. Széchenyi grófnak Buda és Pest iránt gyakorolt rendkívüli jótékonyságát a jezsuitáknak adott alapító levelében ő maga indokolja, kifejtvén, miszerint anyja (mindketten igen magas életkort értek el) a törökök bejövetele előtt Buda lakósa volt, s onnan kellett menekülnie. A nagy magyar egyházfejedelem tehát Budát mintegy szülővárosának tekintette, amelynek nemes kegyelettel adta a félmilliót megközelítő összeget. — Emléke *érdemtelenül* elfeledtetett. Nincs szobra Budán! Tér, vagy utca sem emlékeztet rája. Az ő városáról beszél alól a tárcában *Pálóczi* Edgar.

Gül-Baba halálárol ír érekes dolgokat *Evlia*, a török világjáró tudós. Budán való tartózkodása idején melegen érdeklődött, a Rózsadombon eltemetett török szent iránt, akinek koporsóját, különös tisztelete jeléül, maga a török szultán, Mohammed minden hívének kalifája segített kivinni a temetőbe. A Császárfürdő, Veli bég fürdőjének közelében, szőlővel borított halmon épült Gül-Baba bektási dervishkolostora. Gül-Baba a bektási dervisrend tagja volt és részt vett Szulejmán 1541-i hadjáratában. Evlia szerint még ugyanezen évben halt meg Budán. Holtteste a kolostor ólomtetejű kupolája alatt nyugodott. Koporsóját zöld posztó borította és fején a bektási korona ragyogott. A kolostort Gázi Mikhálzádé alapította és javára gazdag alapítványokat tett. Jövedelmét részint a szegények segítségére, részint az utasok ellátására fordították. A kolostorban *külön nyári és téli táncolóterem* volt, ahol a kolostor dervisei különös *forgótáncukat* végezték. Ezekben a termekben különféle gyertyatartók, mécsek, lámpák, füstölők és rózsavíztartók voltak elhelyezve.

Buda és Pest török korszaka 1541-ben veszi kezdetét. 1526-ban és 1529-ben a törökök csak rövid látogatást tettek Budán, de a várost nem vették birtokukba. Csak 1541-ben foglalta el véglegesen *Szulejmán* szultán Budát, amikor Izabella királynőt fiával, János Zsigmonddal Erdélybe száműzvén, *Szulejmán* pasa, bagdadi vezért kinevezte Buda első kormányzójává és sólyomforgót tűzvén fejére, főszerdári és udvari tanácsosi rangra emelte, egyszersmind megtette Magyarország helytartójává és alája rendelte a magyarországi bégeket. Ezzel Buda a magyarországi török birodalom fővárosa lett. *Evlia Cselebi*, az ismert nevű török utazó írja, hogy megszervezte a város helyőrségét, igazságszolgáltatását és egyházát is. A várat megrakta katonasággal és főleg janicsárokkal, akiknek parancsnokát budai várparancsnokká tette. Kinevezte a főtiszteket és a vitézebbeket megajándékozta ziámet- és timár- (hűbér) birtokokkal és megállapította az ezek által kiállítandó katonaság számát. Kháiredin efendit kinevezte a város főbírájává. Az első pénteki napon pedig bevonult a keresztény templomból átalakított dsámiba, ahol Nurallah efendi elmondta az uralkodóért a hivatalos imát, a khutbet és elénekelte a győzelmi szózatot. Ugyanakkor az ulemákat, imámokat és müezzineket a vár bástyáira küldötte, hogy onnan kiáltsák a mohammedi szózatot, Allah nevét, miközben az ágyúk üdvlövései hirdették a mohammeánok győzelmét. Buda-Pest török korszaka a város visszafoglalásával, 1686-ban ér véget.

A Budáról kiüldözött orvos. *Horváth* Kálmán, a német diplomával rendelkező természetgyógyász (Naturarzt), egykor a világhírű *Rickli* Arnoldnak, az athmoszferikus kúra megalapítójának tanítványa és veldesi napszanatóriumának igazgatója, a cseh orvosok meghívására Trencsén-Teplicre utazott, ahol orvos-hatósági engedélylyel praxist folytat. Szinte csodálatos eredményeket ér el természetes gyógymódjával ez a kiváló budai természetorvos és diagnosztikus, akit itthonról paragrafusokra hivatkozva, ahogy azt a Zeileis-üggyel is teszik, a közegészségügyi hatóságok elüztek.

Katólikus kulturmissziót teljesít évek óta csendben és feltünés nélkül egy kis Margit-körúti földszintes házban a *Szent Antal kegytárgy* üzlet, mely most a ferencrendiek templomával szemben, II., Margit-körút 34. alá új, nagy helyiségébe költözött. A katholikus hívők igényeiknek megfelelően megtalálnak ott mindent: a szentek szobrait, szentképeket, vallásos iratokat, imakönyveket. A közeledő iskolaévre tekintettel kaphatók az összes katólikus elemiiskolai tankönyvek s az összes irószerek is.

Lendl Adolf dr., az állatkert tudós megalkotója *Jövőbetekintés* című füzetéből közöltük, hogy hol épüljön a mecset. De tévesen *Hendl* jelent meg *Lendl* helyett, — amit különben mindenki eltalált itt Budán.

„Vasárnapi könyv" címen igen érdekes ismeretterjesztő képes hetilapot ad ki az *Országos Közművelődési Tanács*. Mindenki számára értékesek ezek a heti füzetek, mert kedves, népies egyszerűséggel tárgyalják a tudományos kérdéseket is. Ebből vettük át Budavár alagútjai című közleményünket. Előfizetése a Vasárnapi könyvnek egy évre 6 pengő, kiadóhivatala: VIII., Stáhly-u. 1. Telefon: 452—56.

Csak egy kis sarkot kérek

Írta: **Laczó Viktor dr.**

I.

Ha az ókor vége felé élnénk, egy sztüloszra, egy oszlopra lépnék s onnan hívnám az embereket egynéhány vélt igazságomnak meghallgatására. Most a töltőtolloszlopocskát, a stilust, veszem kezembe s azzal igyekszem az olvasó érdekét érdeklődéssé fokozni.

A középkorban az utcasarkára állanék s a járókelőket figyelmeztetném, hogy ne sokat szórakozzanak, hanem fordítsák figyelmüket arra az egyre, amitől ételük, ruhájuk, lakásuk, butoruk, tüzelőjük, könyveik, mulatságaik, házasságuk, gyermekeik, munkaerejük, tehetségük és minden vagyonuk függ, ami tehát életüknek feltételévé vált. De az utcasarkon ma nem szabad megállani és az embereket megállásra birni, mert mindjárt ott a rendőr s az embert bekisérik kihágás miatt. Ide vonulok tehát az ujsághasáb sarkába.

Mert szeretnék kegyelmes urammal is beszélni s erre más módom nincs. Tessék ezt a néhány sort dolgozószobájának sarkába vinni, elolvasni s elhinni nékem, hogy érdemes lesz ebben az irányban gondolkoznia s amennyire birja, valamit tennie.

És méltóságos, meg tekintetes uramat is kérem, ne vesse meg ezt a néhány szavamat csak úgy, mint ahogy millió és millió nyomtatott szót meg szokott vetni. Tudom és érzem, hogy sohasem volt, de kivált a jelen időkben nincs a szó szoros értelmében érdekesebb téma, mint amelyről, hála a keserves sorsnak, végre valahára úgyszólván mindenki beszél.

Kegyelmes, méltóságos, nagyságos és tekintetes asszonyaimat pedig szintén kérem, a saját legvitálisabb érdekükben kérem, iparkodjanak nekem egy rövidke percet az utángondolásra szentelni. Szépségük, befolyásuk, uralmuk és minden életnyilvánulásuk forog szőnyegen.

Engedjék meg, uraim és hölgyeim, a *pénzről* akarok beszélni!

Ha azt hiszik, hogy egy regény, egy séta egy beszélgetés, egy tudományos előadás, vagy egy értekezlet érdekesebb és fontosabb, mint a pénz, ám dobják félre ezt a néhány sort és menjenek. De ha csak sejtik, mennyire fontos a pénz, ne akarják, hogy még mindig olyanok maradjanak, mint azok, akiknek van fegyvertartási joguk s a puska ravaszát meg is tudják nyomni, a fegyvert el tudják sütni, de annak természetét nem ismerik.

UJ VEZETÉS
Szeifert-Kávéház
MARGIT-KÖRÚT és ZSIGMOND-U sarok
a budai úri közönség találkozó helye
esténként
ELSŐRANGU-CIGÁNYZENE
Kitünő meleg konyha, Bel- és külföldi lapok,
Figyelmes kiszolgálás
Tul. Tihaméry Kálmán

KIRÁLY-FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1.
nőknek hétköznap d. u. 2—7.
Ivókúra!

Sok sulyos beteg köszönheti szerencsés felgyógyulását a budai Zeileis gépnek

A kelenföldi pályaudvaron a kalauz odarohant az indulófélben levő fehérvári vonat egyik harmadosztályú kocsijának nyitott ajtaja elé. Egy öreg gazdaféle ember kapaszkodott iel nagy erőlködéssel a kocsi lépcsőjén. A kalauz riadtan rivalg rá az öregre:

— Ne olyan jámborul bácsikám, a vonat indul! Még a kerekek alá talál kerülni s majd nekem gyűlik meg miatta a bajom.

Az öreg gazda nagynehezen fellépett a lépcső utolsó fokára. Onnan szólt vissza mérgesen a kalauzra:

— Ne ollan hevesen öcsém. Könnyű magának a maga harmincesztendős csikaival — mutatott bütykös ujjával a kalauz lábai felé — hun van az az én hetvenkettőmhöz.

A kalauznak nem volt sem ideje, sem kedve osztozkodásba bocsátkozni az öreggel, becsapta mögötte a kupé ajtót, de elmentében még felkiáltotta neki:

— Isten éltesse a hetvenkét esztendejével!

Az öreg gazda ősz fejét bosszankodón ingatva mormogta a kocsi folyosóján álló utasok felé:

— Eunnye, de mérges egy kalahuz ez ittend. Majd megeszi az embőrt, pedig ü se tudna gyorsabban felmenni lépcsőn, ha nekije is ollan rossz lábai lennének, mint nékem.

— Még mostand csak istenes a lábam — dohogott tovább az öreg — de két héttel ezelőtt néztek volna meg, mikor Pestre hoztak fel. A sógorom ölelt le a vonatról s kocsin vitt be az orvoshoz. A rehumátó nem hajlott egy csöppet se a térdem s úgy hasogatta a lábomszárát a fájás, mintha késsel metélték volna. A budai orvos úr azonban két hét alatt úgy röndbehozott a villannyal, hogy már megest tudok járni. Most is magam kapaszkodtam fel a vonatra. Egész röndösen gyüttem fel a lépcsőn, a mérges kalahuz mégis igen rámparancsolt, hogy siessek. A budai orvos villannyal gyógyított ki. Zeileisnek mondták. De akárhogy hívják is azt a masinát, áldja meg milliómszór érte az Uristen, hogy így tud segíteni a szegény, lábáról leesett beteg emberen.

— De nem csak énrajtam segített ott az a villanymasina. Vótunk ott vagy huszan is, egyik a bélit fájlalta, a másik a derekát, olik meg a hátát, vott aki a fejit. S mindegyiket meggyógyította a Doktor úr. Vót, akibe már csak hálni járt a lélek, mikor odagyütt, s tíz nap múlva, mikor elment már maga sem ismert magára, annyira megjavult a baja. Vót egy asszony, akinek mind a két lába úgy meg vót dagadva a rehumától, hogy olyan vastag vót, mint egy oszlop. Az is meggyógyult teljessen.

— Hol van Budán az a csoda orvos, bácsi? — kérdezték tőle az utasok érdeklődve.

— A Zsigmond-utca hatodik szám alatt. Somogyi Sándornak hijják, a jó Istenem áldja meg minden lépését nékije — mondta szíve mélyéből az öreg gazda s megemelte hozzá a kalapját ősz feje búbján, mint otthon a határban szokta az útszéli szent János szobor előtt.

Buda Mecenásának városában

Irta: **Palóczi Edgár.**

Sümegen, *Kistaludy* Sándor regényesen szép szülőhelyén jártam tegnap. *Kistaludy* Sándor emlékének szolgálatába állított itt mindent a magyar dicsőség rajongó szerelmese: *Darnay* Kálmán. Egy félszázad alatt, áldozatot nem kímélve, összegyűjtött nagyszerű muzeumában mindent, ami a költőre és körére vonatkozik, s amikor gyűjteni való már nem akadt, deres fővel, de az ifjúi lelkesedés tüzében lobogó szivével regénybe öntötte mindazt, ami itt vitrinekből, szekrényekből, subláda fiókokból szól hozzád.

Megjártam a sümegi várhegyet. A világ egyik legromantikusabb várromja búsul betört fővel a cukorsüvegszerű vulkánorom behorpadt tetején. Tüze évmilliók előtt már utolsót lobbant, de a vele szemben fekvő Baglyashegy oldalában érő szőllőtőkék venyigéiben ott dereng ma is az ősi tűz. Kostold meg borát és megizlelted testőrszerelmek hevének hevítőjét, költői merengés édesítőjét, sírva vigadás búsítóját: Sümeg borát.

A várhegy lábánál ütött-kopott kunyhó kuporog. *Eötvös* báró *Vár és kunyhójának* valóságos mása e szerény hajlék. Benne él ma *Kistaludy* Sándor Sümegen élő nemzetségének két öreg leszármazottja, *Kistaludy Róza* és *Anna*. Ez az 1808-ban épült házacska volt valamikor a költő magtára. Most lakóház lett belőle. A régi kerekasztalnál körben ülnek az ősi nemzetség itt nyaraló tagjai. Itt van *Kistaludy* Tivadar bátyám, a Deésről menekült nyugalmazott telekkönyvvezető, aki ma is művészi készséggel veti papirra Sümeg regényes tájait. Estékint pedig magakészítette csillagtérképe alapján kémleli a csillagos eget. Igen, a *Kistaludyak* szeretnek és szerettek a csillagok között járni... Itt van Szombathelyről *Kistaludy Károly* százados, a költő másodfoku unokaöccsének fia, kisded fiaival: a tízéves *Lászlóval* és hatéves *Attilával*, akiket szerető szívvel becéznek az öreg nének és a boldog nagyapa. Az asztalon régi album. *Kistaludyak, Vörösmartyak* megfakult fényképeivel, kint a költő kertjében pedig egy öreg körtefa ágaiban duruzsol a szellő. Ezt a fát a költő születésének örömére ültette anno 1772 *Kistaludy Tivadar* uram dédatyja. Kár, hogy nincs közöttünk *Kistaludy* D. ezredes, a budavári *Hadtörténelmi Múzeum* kiváló munkatársa... Együtt megyünk innen *Kistaludy Sándor* szülőházához. Falán megfakult vörös márványból való emléktábla néz szembe a költő mellszobrával.

„E házban született élt és halt Kistaludy Sándor."

A költő ősi háza ma a veszprémi püspökség tulajdona. *Rott Nándor* dr., a királynét koronázó püspök fenköltlelkű utóda, nemes kegyelettel ápoltatja benne a költő emlékét. Derék intézője *Schädl József*, a magyar irodalomtörténet megalapítójának *Toldy Ferencnek* nemzetségéből, fogad bennünket, kalauzol az ősi kúrián. Itt őrzik rámába foglalva a költő iroasztala alól megmentett régi parketet, amelybe írás közben hatalmas lukakat vájt ki a költő sarkantyúja. Ugylátszik azzal tüzelte a költő örökösen Pegazusát. Fel is röpítette mindenkor a magasba délceg lovasát...

Csoda-e mindezek után, hogy *Sümeget* mindenki *Kistaludy Sándor* városának nevezi? Még valóságos szerencse, hogy *Darnay Kálmán* bátyám, akinél senki sem tett többet szűk e hazában a *Kistaludy* kultuszért, még ma sem tagja a *Kistaludy Társaságnak*, mert különben még konfliktusba keverednék e nagynevű szocietással. Mivelhogy mégiscsak merészség új epiteton ornans-szal felruházni a *„költő városát"*.

És mégis, Sümeg nekünk budaiaknak: *„Buda Mecenásának városa"*. Itt élt *Széchenyi György* veszprémi püspök, a későbbi esztergomi érsek a XVII. század derekán. Itt kezdte gyakorolni a jótékonyság ama fejedelmi megnyilatkozásait, amelyet később a romjaiból új életre ébredő *Budavár* egyházi életének *legnagyobb mecenásává* tették. Itt áll a Szent Ferencrend kolostora és temploma. 1652-ben építette a nagylelkű magyar főpap a szalvatoriánus szerzetesek számára. Portája fölött a püspöksüveges *Széchenyi* címer alatt latin nyelvű felirat szól arról. Ő hozatta ide 1689-ben a máriánus *Boldogságos Szűzről* címzett Ferenciekket. A kolostor ebédlőmenti folyosóján ma is ott áll a nagy püspök életnagyságú képe. Ő erősítette meg Sümegh (ez a helyes régies írás) belvárosát öt saroktornyos védőbástyával. Ő fejezte be 1656-ban a belváros díszes kapuját, amelynek egykori címerköve a Dunántúl leggazdagabb múzeumának: az állami *Darnay-Múzeumnak* előcsarnokában van beépítve. Ebben a múzeumban, egy lelkes magyarnak félszázados művében fejeztem be a szép sümegi napot. — A dúsan terített asztal fejénél a magyar nagyasszonyok minden bájával és szeretetreméltóságával ékeskedő *Darnay Kálmánné* látta el a háziasszony tisztét. Ott ültek körötte leányai, fiai — és hinni sem akartam: *Imi* dédelgetett unokája. *Darnay Kálmán* bátyám ajkáról anekdóta anekdótát követett és a múzeum régi képeiről is egy-egy mosoly látszott letekinteni a csipendéles ebédlőbe, ahol pompás hangulatban a késő órákig járt körbe a bujdosó pohár.

Ha láttad már a Darnay Múzeum fejedelmi kincseit, felesleges róluk külön is szólanom, de ha még ma sem látogattál volna el a magyar *Weimarba* — tedd ezt minél előbb, mert nemzeti dicsőségünknek olyan kincsei várnak ott rád, amelyektől büszkeséggel és lelkesedéssel telik meg szíved, erőt merítesz belőlük a jövő küzdelmeidre és átérzed minden idegszáladdal annak becsét, hogy *magyarnak* születtél...

BUDA LEGSZEBB KERTHELYISÉGE
Zsigmond-kávéház és étterem
II., Keleti Károly-utca 9
9 és 17-es autóbusz végállomás
Délután és este Brawe Boys Jazz TÁNC
Tulajdonos: ZSIGMOND LÁSZLÓ
a Spolarich éttermek volt igazgatója

SZÉCHENYI GYÓGYFÜRDŐ
a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITÜNŐ KÖZLEKEDÉS

SZENT IMRE
GYÓGYFÜRDŐ
(RÁCFÜRDŐ)
Erősen radioaktív és rádiumelemet tartalmazó természetes 42° C° földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Személyi hírek

BENEDEK SÁNDOR, a közig. bíróság másodelnöke, aki nyári szabadságát Balatonfüreden és Debrecenben töltötte, szept. 1-én átvette hivatalát.

RIPKA FERENC dr. főpolgármester szept. hó 3-án visszatért Budára.

KOZMA JENŐ DR. orszgy. képviselő, pártelnök szept. 15-ig tervezett nyaralását a keleti tenger partján, a fontos politikai és városi események miatt megszakította és szept. 2-án visszatért a fővárosba.

EXNER KORNÉL dr. ny. államtitkár, egyetemi tanár, a Hollós Mátyás Társaság társelnöke a nyarat Badenben és Badgasteinban töltötte, ahonnan augusztus hó végén tért vissza.

KRÁNITZ KÁLMÁN, felszentelt püspök, a veszprémi káptalan nagyprépostja, aki budai származású, most ünnepelte teljes szellemi és testi frisseségben 90-ik születése napját.

P. BENDE SZANISZLÓ, a budai Ferences Rendház főnöke, törvényhatósági tag bejelentette, hogy mandátumáról lemond, helyére *Fabinyi* Tihamér dr. ügyvéd, országgy. képviselő, gázgyári igazgatót hívják be a törvényhatósági bizottságba.

ÁNGYÁN BÉLA dr. igazságügyi államtitkárnak, a Hollós Mátyás Társaság illusztris tagjának teljes elismerését adta tudtul felmentése alkalmával a Kormányzó.

GOGOLÁK KÁROLY h. államtitkárt a II. oszt. magy. érdemkereszttel tüntette ki a Kormányzó

SIPŐCZ JENŐ dr. polgármester szeptember hó másodikán átvette hivatala vezetését.

BÁRÁNY GERŐ dr. h. államtitkárnak a II. oszt. magy. érdemkeresztet adományozta a Kormányzó.

HÜLTL DEZSŐ dr. műegyetemi rektort a Horthy Miklós-kollégium igazgató tanácsának tagjává nevezte ki a Kormányzó.

GALLINA FRIGYES DR. szőv. tanácsnokot szülőfaluja, Császártöltés, egyhangú lelkesedéssel díszpolgárává választotta.

PATAKY TIBOR dr. min. tan. érdemei elismeréséül megkapta a II. oszt. magy. érdemkeresztet.

SZUDY ELEMÉR min. tanácsosnak, a miniszterelnöki sajtóosztály vezetőjének buzgó szolgálatáért elismerését adatta tudtul és a II. oszt. m. érdemkereszttel tüntette ki a Kormányzó. Szudy Elemér e hó 4-én hosszabb szabadságra ment.

ZILAHY DEZSŐNEK, Budapest székesfőváros idegenforgalmi hivatala vezetőjének a Kormányzó megengedte, hogy a pápai Pro Ecclesia et Pontifice keresztet és az osztrák köztársaság arany díszjelvényét elfogadja és viselhesse.

PAJOR JÓZSEF kormánytanácsosnak, a miniszterelnöki segédhivatal igazgatójának elismerését nyilvánította a Kormányzó.

SAMARJAY LAJOSNAK, a m. kir. Államvasutak elnökének értékes szolgálatai elismeréséül a II. oszt. magyar érdemkeresztet a csillagokkal — adományozta a Kormányzó.

HLATKY ENDRE dr. -t, a miniszterelnöki sajtóiroda ügybuzgó tagját miniszteri titkárnak nevezte ki a Kormányzó.

BENKŐ FERENC dr. h. államtitkár, dohányjövedéki igazgatónak érdemei elismeréséül a II. osztályú érdemkeresztet adományozta a Kormányzó.

NÉMETH ISTVÁN szentesi görög-keleti magyar esperes egész héten Budán tartózkodott, ahol *Morelli* József dr. ügyvéddel folytatott beható és fontos tanácskozásokat a magyar ritusu görög-keleti egyház ügyében.

DOBÁK FERENC dr., a Magánalkalmazottak Biztosító Intézete osztályvezető-helyettes orvosa szabadságáról hazaérkezett. Újból rendel bel- és idegbetegeknek délután 3—5-ig. I., Schwartzer Ferenc-utca 4. Telefon: 51-8-90.

MACHOVICH ISTVÁN ganzgyári főmérnök és felesége, *Corzan y Avendano Wanda*, a Futura főtitkárnője, Mosztárba és Raguzába utaztak többheti szabadságra.

Hollós Mátyás Társaság augusztu hó 31-én rendezett első gyűlésén elsősorban az előadásokról határoztak és még szeptember hó folyamán fölkérik azokat az előadó tagokat, hogy előadásuk napját jelentsék be. A titkári és pénztári jelentés alapján fölkérik a tagokat, hogy hátralékos tagsági díjaikat fizessék be. A közgyűléssel kapcsolatos elnökválasztás előkészítésére megalakult a kandidáló bizottság. Az ülésen kegyeletel emlékeztek meg *Zsany* József elhunytáról, aki a társaság tb. alelnöke volt. A további tárgyalás során sajnálattal vették tudomásul, hogy gróf *Karátsonyi* Jenő, a Társaság disztagja magánügyei a nyilvánosság előtt kerülnek szóba, sokszor ferde világításba állítva a budai társadalom ez illusztris vezéralakját, aki elsőnek és egyedül méltatta a Hollós Mátyás Társaságot megalakulásakor és *ezüst díszserleget* ajándékozott a Társaságnak. — Ülés után társasvacsora volt, amelyen részt vettek *Szávay* Gyula elnök és dr. *Exner* Kornél társelnök nejével, akiket lelkesen ünnepelt a társaság.

A Hollós Mátyás Társaság legközelebbi ülése e hó 7-én este fél 8 órakor lesz, társasvacsorával, amelyen az elnökség szívesen látja a családtagokat és a vendégeket.

Nász. *Schandl* Károly dr. az Országos Központi Hitelszövetkezet alelnök vezérigazgatója, ny. földművelésügyi államtitkár, országgyűlési képviselő és felesége *Menyhért* Tessa leányát, *Tessát* szeptember hó 8-án este 6 órakor vezeti oltárhoz a budavári koronázó templomban *Ziegler* Géza okl. építészmérnök, kir. főmérnök, Ziegler Géza kormányfőtanácsos, építész, volt biz. tag és felesége Nocker Anna fia. Címek: I., Kelenhegyi-út 16 b., és I., Krisztina-körút 8—10.

Keleti Idegenforgalom

Keleti idegenforgalom. Arab ujságírók tartózkodtak csütörtökön átutazóba Budán, ahol csak a Gül-Baba türbéjét tekintették meg és ott imádkoztak. Autón érkeztek délben Bécsből s a korai déutáni órákban továbbrobogtak Erdély felé. Utjuknak célja Bulgária, onnét Isztambul. Teljes inkognitóba voltak s csak egy félórát tartózkodtak a mohammedán kultur-komité irodájában és a főtitkárral tanácskoztak. Vezetőjük *Ahmed Ben Tauri* Genfből jött s a nemzetközi arab komitétől vitt a keletre üzenetet.

Beder-Khan Leila hercegnő, az ismert keleti táncművésznő egy napig a fővárosban tartózkodott, ahol őszi fellépése tárgyában folytatott a színházakkal tárgyalást. A kurdisztáni hercegnő a legkeresettebb keleti táncművésznő, a komité vendége volt.

A repülő hollandus rendszerint megjelenik, amikor baj van a városházán. Ha nagy a baj, akkor megjön a dollárkirály is, akiről utóbb kiderül, hogy egyszerű fezőr, aki itt akarja megszerezni az alapot, amelyen ajánlatot tehetne a dollárkirályoknak. Ilyen városházi kólikák alkalmával érdekes megfigyelni, hogy a nagy világ milyen féltő gondot visel a mi jólétünkre. Szinte érthetetlen, hogy a hollandusok ilyenkor mást sem tesznek, mint hogy a *tabáni* kérdéssel foglalkoznak. De végig, az egész nyugat — Newyorkig. Van ugyan arról is tudomásunk, hogy a kólikák elmultával annyit sem tudnak rólunk, mint mi Afghanisztánról, vagy — hogy közelebbi példát mondjunk — például Ukrajnáról. Csakhogy úgy látszik, ez a recept bevált. Baj van — jöhet a Tabán építése, jöhet a hollandus, mint egy pohár Hunyady-keserűvíz, — és ha ez nem használ, jöhet az erősebb purgativ, az *igmándi*, még pedig mint dollárkirály. Most ez egyszer kivételesen komolyabb a dolog, mert — ahogy a lapok írják — *Ripka* Ferenc főpolgármester kezében futnak össze a szálak s így van rá remény, hogy komoly ajánlatokkal állunk szembe. Történnek néha csodák is és a szegény ember is megütheti a főnyereményt.

RAVASZ cukrász
I., KRISZTINA-KÖRÚT 75
Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

Csendélet a Rózsadombon. Nemcsak a kakasok zavarják a csendet odafent Gül-Baba sírja táján, hanem sok más egyéb, ahogy egy újabb levél bizonyítja. Ime:

Bizony örömmel olvastam, hogy a Rózsadombi Egyesület mindenképen a Rózsadomb csendjét igyekszik megvédeni. Amit a rendőrség az éjjeli rádiózás ügyében tett, az nagyon örvendetes, de nagyon kevés. A villaterületeken határozottan arra kell törekedni, hogy nyitott ablak mellett ne lehessen semmféle zenét sem csinálni. Nekem adott a sors ilyen egész nap rádiózó szomszédot (bár a szemközti 3. házban), aki minden nap elkeseríti egy pár órámat s kinek működését egy közelben gyakorló hegedüs (egészen kezdő) és egy zongorista támogatják, gyakran egyszerre. Ide tartozik a közvetlen szomszédom két rettenetes kutyája is. Amint ezeket reggel 6 tájban kieresztik, végigugatnak minden embert, aki a kerítés mellett elmegy. (Ezért tudom olyan pontosan, hogy reggel hány ember jár az Áldás-utcában.) Ez így megy egész késő estig. Gyakran a két kutya ugatása elűz bennünket a kertből, mert olyan lármát csapnak, hogy sem beszélgetni, sem olvasni mellette nem lehet. A kutyák tartását csak olyan helyen volna szabad megtűrni, ahol legalább 600 öles telkek vannak s nem laknak az emberek ilyen közel egymáshoz. — Boldogult *Alpár* Ignác mondta gyakran, hogy a kifejlődő Buda-fürdőváros vendégeit a Rózsadomb lesz hivatva lakásaiba fogadni. Sokszor elgondoltam már, hogy mi lenne, ha egy ilyen szegény külföldi kultúrember az én szobámat venné ki üdülésre és pihenése idejére. Azt hiszem, 1—2 napnál tovább alig állná ki s esne egy-két megjegyzés kíméletlenségről, keletről, Balkánról stb. Magam is nehezen várom már, hogy egy kis nyugodt pihenésre elmehessek innen, a sokak által irígyelt szép kertemből — *Ausztriába*. Szóval, én azt hiszem, hogy így nem lesz belőlünk fürdőváros soha."

Még a pestiek számára is
meglepetés
billiárdverseny és sakkverseny termeivel, az újonnan átépített kávéház, I., Alagut-u. 3. (Szinkörrel szemben,) Pompás FAGYLALT-ja közismert.
A kávéház emeletén külön termek
Philadelphia

A házak száma Budán, a középső várban 1686-ban 388-ra rúgott, tehát kb. 200 házzal több volt akkor Budavárában, mint ma. Ez onnan magyarázható, hogy a házak sokkal kisebbek voltak — írja a török urolomról kiadott művében *Litke* Aurél. A török uralom kezdetén a régi magyar építészeti modorban épült házak még elég jó karban lehetek. Pigafetta, aki Verancsics Antal 1567-i konstantinápolyi követségben vett részt, írja, hogy a város házaiban a törökök semmi kárf nem tettek, mert a várat kardcsapás nékül foglalták el. Még teljes épségben találta Pigafetta Estei Hyppolit egri bíbornok-érsek Mátyás korabeli palotáját, amelyen megpillantotta az Estecsalád címerét. Még 1663-ban is, amikor Evlia Cselebi látogatta meg Budavárát, igen sok volt a régi korból származó ház, amelyeknek kapuján és falán még láthatók voltak a régi időkből való festmények maradványai. Időnkint az ostromok és tűzvészek igen sok kárt tettek a házakban. Különösen az 1602-i ostrom alkalmával pusztulhatott el sok ház, mert Bock János, kassai városbíró, aki 1605-ben járt Budán, nagyon panaszkodik, hogy a házak teteje nyomorúságos vagy egészen hiányzik. A házakat azonban az ostromok és tűzvészek pusztításai után mindig kijavították. Minden nagyobb vár alatt pince volt é a lakosok ostrom idején gyakran a pincében húzták me gmagukat.

Jubilál a II. ker. Iparoskör, mely 1906-ban alakult és most üli 25 éves fennállását szeptember hó 20-án, vasárnap. Az ünnepély zászlószenteléssel és megáldással kezdődik a Szent Anna mad a Szilágyi-téri református templomban. A zászlóanyai tisztre *Tóth* Mihályné úrnőt kérték fel. A megáldás után díszmenetben vonulnak a *Lövöldébe*, ahol díszközgyűlés lesz és a zászlószögek ünnepélyes beverése. Ezt társasebéd követi. Délután kongresszus és tánc.

ÓVATOSSÁG. kitüntetett MENCZER
„A jó száraz tisztítás, öltöny, női ruhák festése, gallér, ing-tisztítás, olcsó áraival meggyőz mindenkit a nagy aranyéremmel és díszoklevéllel
MENCZER-nél Fest. Tisztit. Mos. Telefon

Gül-Baba kegy- és emléktárgyak árusítása már megkezdődött s úgy a türbénél magánál, mint a magyar áziipari árukat árusító helyeken kaphatók. Az íróasztaldísznek is mutatós, éjjel világító miniatür „Gül-Baba szarkofágot *Molesányi* Ferenc gépészmérnök, *Rosenberg* Endre vegyészmérnök és *Schöpflin* Lóránd műszaki főtiszt készítették. Mindhárman budaiak.

Állion meg újra a villamos a Királyhegy és Horváth-utca sarkán, mint ahogy megállott a régi boldog háborúelőtti időkben. Ezt követeli a szükségszerűség s ez a régi kívánsága a környék kereskedőinek és iparosainak. Ma az a helyzet, hogy a Pestről villamoson érkezőknek, akár a Pálffy téri, akár a szász Károly utcai megállótól 2—300 métert kell gyalogolniok, ha a Horváth uccába, vagy a Margit körút alsó részén van dolguk. Már pedig a villamosnak éppen az a feladata, hogy közlekedési vonala mellett minél kevesebb gyaloglással érhesse el célját az utas. Fontos probléma ez a villamosmegálló az amúgy is súlyos órákat élő budai kereskedők és iparosok szempontjából is, hiszen azok a kereskedők és iparosok, akik a villamos mellett, de a megállótól távol vannak, nagyon sok vevőt veszítenek el. A közönség szívesebben vásárol ott, ahol csomagjaival nem kell percekig gyalogolnia, míg villamosra szállhat. S amellett ez az egész megállókérdés igazán rövid idő alatt megoldhatódna, nem kell hozzá sem aktákat gyártani, sem költséget nem jelent, csupán egy heyszíni szemlét s egy vasoszlop felállítását. Elvárjuk, hogy a Beszkárt teljesíti Budának ezt a szerény kérését s nem jut ez a kérés is sok más kérés sorsára. Mi állandóan felszínen tartjuk ezt a problémát s, ha kell, készséggel rendelkezésére bocsátjuk a Beszkártnak az összes környékbeli kereskedők és iparosok által aláírt kérvényt.

Bécs is érdeklődik. A mohammedán-magyar kultur-komité főtitkárát levél útján megkereste az ismert bécsi szállodás: *Wieninger* kereskedelmi tanácsos és aziránt érdeklődik, hogy az izlám-akcióból nem jutna-e valami Bécsnek is. Mert idegenforgalmi szempontból nem utolsó dolog lenne, ha a moszlimeket a régi császárváros gyűjtené maga köré. A *városi tanács minden áldozatra* hajlandó. Ebben az ügyben tanácskozásra Bécsbe hívta meg a komité főtitkárát és a budai muftit. A Bécsi saitó állandóan napirenden tartja a budai izlám-eseményeket.

LORGNON Zibrinyinél, I, Attila-u. 12

Uj utcákat keresztelt el ismét a Közmunkák Tanácsa. Az új elnevezések már sokkal szerencsésebbek, mint ahogy azt eddig megszoktuk. Uccát kapott két 48-as vértanú tábornok, a branyiszkói hős, két utca pedig elszakított területeinkre emlékeztet és figyelmeztet. A II., Gábor Áron uccából kiinduló névtelen ucca *Guyon Richárd* ucca, az I., Hunyad-lejtőből kiinduló út *Köves-út*, a II., Kapi-uccából elágazó út *Vöröstorony*-ucca, az I., Budaörsi útból kiinduló *Alsókubin*-ucca, az I., Tétényi-útból kiágazó *Leininger* ucca, s az ebből kiinduló út *Pöltenberg* ucca elnevezést kapott.

MY HOUSE IS MY CASTLE

Az öröklakás problémája

Az én otthonom az én váram. A higiénikus, csendes saját otthon utáni vágy alig vett valaha úgy erőt a lelkeken, mint manapság. E jelenség oka részint a testkultúra, az egészségápolás térhódításában, részint abban a törekvésben rejlik, hogy a nagyváros mind tűrhetetlenebbé váló idegölő zajából lehetőleg kikapcsolódjunk.

A régi békevilág könnyebb életviszonyai közepette az átlagos keresetű polgár megengedhete magának, hogy Pesten téli lakást tartson, nyáron pedig felvonuljon svábhegyi, vagy környékbeli nyaralójába. A kettős otthon fenntartásának lehetősége ma csak kevés kiválasztottnak adatik meg s mivel az egészségügyi ismeretek terjedésével felismerték azokat a nagy veszedelmeket, amelyeknek az ember egészsége, sőt élete a nagyváros körengetegében ki van téve, általánossá vált a lakosságnak az a törekvése, hogy az egészségtelen belső területekről a modern kertes városrészekbe húzódjék, aki pedig teheti, igyekszik ezekben a kertvárosokban *saját otthont* szerezni, aminek a higiénikus szempontokon kívül felbecsülhetetlen szociális és gazdasági előnyei is vannak.

A székesfőváros legutóbbi népesedési statisztikája is ezt bizonyítja. A pesti oldalon általában stagnált, sőt egyes városrészekben csökkent a lakosság száma, ami vel szemben a budai oldal, főkép pedig a leendő fürdőváros körzete, a *Lágymányos* és a *Krisztinaváros* rohamosan benépesült az utolsó évtizedben. A lakosság az egészségtelen, napot, világosságot nélkülöző belvárosi körengetegből kimenekül a szépfekvésű, jólevegőjű budai oldalra s az ottani modern lakásokat favorizálja az avultakkal szemben. Amellett többen foglalkoznak azzal az üdvös gondolattal, hogy a céltalanul elfizetett lakbért saját otthon szerzésére fordítsák.

Ez az általános törekvés nagyarányú öröklakásos-bérház építkezést indított meg. Egyes vállalkozók, alkalmi érdektársulások építtettek ily házakat, a legtöbb terv azonban nem tudott megbirkózni a súlyos gazdasági helyzettel, vagy saját tőke nélkül kísérletezett s már kezdeti stádiumában megbukott.

Messze kimagaslik az építő vállalkozások közül a

CENTRUM HÁZÉPÍTŐ SZÖVETKEZET,

mely *Holek* Sámuel elnökigazgató vezetésével reális, szolíd alapon, az érdekeltek legteljesebb megelégedésére, 7 társasházépítkezést (Fery Oszkár u. 47; Fadrusz u. 12; Eszék u. 9—11 és 13—15; Győző u. 5; Horthy Miklós út 79; Diószegi út 9—11.) bonyolított le és novemberre befejezi nyolcadik társasháza építését a Szent Imre szobor mellett.

Általános feltünést kelt az a szívós, céltudatos munka, amellyel a „Centrum" építési tevékenységének kontinuitását a mai közismert nehéz viszonyok közt is biztosítani tudta, amit eszközei céltudatos megválasztásával ért el. Gondosan került minden kockázatot. Nem vágott bele épületkolosszusokba, vagy tömeges építkezésekbe és vállalkozása keretét saját anyagi eszközeihez mérte, szóval a fősúlyt az építkezés pénzügyi megalapozására fektette. Ennek az óvatos politikának, amely tartózkodik a saját anyagi erővel arányban nem álló, vagy hazárd vállalkozásoktól, köszönheti a „Centrum", hogy az utolsó idők zivataraiban, amikor annyi kis- és nagyvállalkozó ment tönkre, helyét sziklaszilárdan megállotta.

Az építkezéseknél tapasztalat szerint akkor szoktak bajok keletkezni, ha az illető vállalkozás *nem rendelkezik megfelelő forgótőkével*, hitelre veszi az építési anyagokat, sőt néha még az építési telekkel sem rendelkezik. Ha azután a vállalkozók nem kapnak *jó nagy összegű* építési kölcsönt (ami a mai viszonyok között alig lehetséges) és ha a remélt öröklakásjegyzések a reméltnél lassúbb tempóban (vagy sehogy sem) folynak, a fennakadás, vagy összeomlás elkerülhetetlen. A „Centrum"-nál ilyen eset nem fordulhat elő, mert legelőször is bebiztosítja magát, hogy érdekeltsége pénzügyi támogatásával még *bankkölcsön nélkül is be tudja fejezni az építkezést; az iparosok kereseti járandóságait tehát mindenkor azonnal kiegyenliti.* Ennyi viszont eléri, hogy az egyes iparoscégek, mivel veszteségi tőkével nem kell számolniok, nemcsak, hogy előnyös feltételeket szabnak, de a legjobb munkát is szolgáltatják. Azután a szövetkezeti társasházakra *csakis kisebb összegű kölcsönt* vesz fel a „Centrum" és pedig az érték 30—45 százaléka erejéig.

Ügyfelei pedig nyugodtan alhatnak, mert nemcsak, hogy nem nyúl az ő pénzükhöz, hanem egész az építkezés befejezéséig mint *hitelező* szerepel velük szemben, mert manapság az építkezésre csak a befejezés felé lehet kölcsönt kapni.

A „Centrum" sikerének titka nagyrészt ezekben a körülményekben keresendő. Igaz, hogy másrészt öröklakásai *fekvés, beosztás* és *kivitel* tekintetében is elismert külön klasszist képviselnek. Ennek köszönheti, hogy azok oly páratlanul kapósak. *A „Centrum" vezet az öröklakásépitkezés terén.*

G. S.

RUDAS Fürdő
radioaktiv hőforrás
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ FEDETT USZODA

Hungária
rádium tartalmú lithiumos gyógyforrás Budán, Erzsébethidnál
IVÓ-KÚRA
nyitva; reggel 7 órától este 6-ig.
Szénsavval telítve!
HARMAT-VIZ!

Gyász. Ostffyasszonyfalvi *Dobrovics* Viktor ny. miniszteri tanácsos, a Ferenc József rend lovagja, számos külföldi rendjel tulajdonosa, Zalavármegye trvhat. bizottsági tagja, életének 77-ik életévében alsóörsi birtokán elhunyt. A régi Budának egyik ismert, agilis polgára szállott sírba, aki a kissvábhegyi Bíró-telep egyik megalapítója volt. Gyászolják az ostffyasszonyfalvi Dobrovics, a Kosztolnoki és nagymegyeri Dingha, az inámi Bolgár és a sajóvári Sebők családok tagjai.

FOTO CIKKEK Zibrinyinél I., Attila-u. 2.

Nem hódol az általános divatnak, nem megy elnevezésért Floridába, vagy más egzotikus helyekre, egyszerűen a régi tulajdonos nevét viseli a **Szeiffert-kávéház,** de ez a név évtizedek óta fogalommá vált Budán. Ismeri kicsi, nagy egyaránt, legjobban ismeri azonban Buda válogatott úri közönsége, amely a *Szeiffertet* nem cserélné el semmiért más kávéházzal. A daliás öreg úr, a jó Szeiffert bácsi már csak mint vendég jelenik meg ott, de a bérlőket valahogyan áthatja az ő szelleme, áthatják a puritán, szolíd, természetes budai tradiciók. Új ember Budán, de régi a kávésiparban az új bérlő, Tihaméry Kálmán, a Deák kávéház volt tulajdonosa, akinek csak egy elve van: Mindent a vendégért!

MÁTÉ ISTVÁN szobafestő és mázoló mester, I. ker., Attila-körut 2. Telefon: 573-55.

Nász. *Némethy* Ágost honvédelmi miniszteri tanácsos leányát, Gittát eljegyezte dr. *Gyulai* Ferenc, a „Fotoélet" főszerkesztője.

Minek fizet házbért? Ez a probléma régóta izgatja az embereket. Hiszen a házbér végeredményben *az ablakon kidobott pénz.* Vegyen öröklakást, a házbért vételára törlesztésére fordítja s a saját, elidegeníthetetlen tulajdonában lakik. Felhívjuk figyelmét a megjelent „Öröklakások" hirdetésre.

A FRANCIA-MAGYAR HÁZBAN, II. Pasaréti-út 121. sz. alatt a szabadban francia, német gyermekkert. Félbentlakók. Magyar elemi oktatás francia, német nyelvtanítással. Francia, német, angol tanfolyamok felnőttek részére. A Revue Franco-Hongroise szerkesztősége. Tel.: Aut. 643-55. (18)

Rollókat, napellenzőket kiváló szakértelemmel készít, javít Ehrenwald kárpitos, Olasz fasor 17., Trombitás ház 549—10. (19)

ÜZENET

—r.—e. dr. Mi szívesen viseljük azt az ódiumot, hogy a választások idején külön *Budai Pártot* szerettünk volna látni a küzdőtéren, mely Buda polgárságát megnyilatkozásra birta volna. Azt is megengedjük, hogy a *kelenföldi pártalakulást* is szívesen szolgáltuk volna, ha az mint külön „Budai Párt" indult volna a harcba. Ám az csak 3 napig volt „Budai Párt", de mire kikerült az utca falára, már akkorára a kelenföldi szakácsok oly sok mindent dobáltak a választási bográcsba, oly sokféle fűszert aprítottak beléje, hogy abból minden lett, csak „Budai Párt" nem. A továbbiakért bennünket már semmiféle felelősség nem terhel. Magát a szép eszmét azért nem ejtjük el, csak eltettük jobb időkre, és talán hamarabb megalakul, mint ahogy a doktor úr gondolja.

T. I. Margit-körút. Igen tisztelt elnök Úr! A Budai Napló eddig is szívesen közölt minden kedves hírt a budai körök és egyesületekről. Ezentúl pedig, hogy a kormányválság révén teljesen függetlenítette magát minden befolyástól, még szivesebben foglalkozik a budai társasélet minden megnyilvánulásával, fenntartva magának a kritika jogát. Még a régi asztaltársaságok számára is teret nyitunk, ha érdemleges törekvések, eszmék merülnek fel annak körében. Igy szívesen látjuk a beküldött híreket Ön részéről is.

Legszebb az ősz a Margitszigeten!
A Nagyszállodában szeptember 1-től olcsó utóidényárak. Panzió- és menürendszer. Weekend szombat délutántól hétfő reggelig. Délután és este: elsőrangu zene. Tánc.
Telefon: 206—20.

MOSDÓ KÖLNI VIZ FÉLDECI P 1·—, 1 DECI .. P 1·40, DECI .. P 2·50
LEGFINOMABB KÖLNI VIZ FÉLDECI P 1·50, 1 DECI .. P 2·30, 2 DECI .. P 4·40
KAPHATÓ:
KERPEL „SZENT ISTVÁN" GYÓGYSZERTÁRA
MARGIT KÖRUT 38 TELEFON; 5-16-19

Margitpark
KÁVÉHÁZ
(II., MARGIT-KÖRÚT 1. SZ)
esténkint
Garai László
zeneszerző jazz- és szalonzenekara
hangversenyez
Énekel:
Oláh Árpád
Szíves támogatást kér
a tulajdonos

Budavár alagutjai

Csaknem minden várhoz készítettek alagutat, természetes, hogy Magyarország legnagyobb várában, Budavárában is számtalan az alagút. Budavárának alagúthálózata egyetlen a maga nemében. Budvárából nemcsak hogy többkilométeres alagút vezet ki messzi vidékekre, de a vár nagy területe keresztül-kasul van alagutazva. Ezeknek az alagutaknak eredete ezidőszerint nincs kiderítve. A legrégibb feljegyzés, amit az alagutakban találtak, 1667-ből ered. Természetes azonban, hogy a várbeli alagutak jóval régibb keletüek. A Szent György-tér 6. számú házból nyíló sziklaalagútban találtak egy kőtáblát, melyen az 1760-as évszám látszik.

A budavári alagutak sokhelyütt többemeletesek. A legmélyebb háromemeletes, s a föld színétől 37 méter mélységben van.

Az alagutaknak Budavárában sokféle hivatásuk volt. Jelentékeny részük pince céljait szolgálta, de előbb a tatár, majd a török betörés alkalmával védelmi helyül is szolgált. Később a török hódoltság idején változtak az alagút lakói. Immár a törökök bujtak el Lotharingiai Károly idején az ostromlók elől. Sőt, adatok vannak arra, hogy az alagutak fúrását, illetve további kiterjesztését a törökök folytatták. Alagutakban laktak, ott öntötték az ágyúgolyót. Számos török edényt, fegyvert, koponyát is találtak az alagutakban.

Az Országház-utca 5. számú ház valaha az Országh-féle kúria volt. Az onnan nyíló alagútba 50 lépcsőfokon kell lemenni. Nagy barlangba jut az ember, melyben tó is van. Csodálatosképpen a tó vize nem a megszokott barlangi bűzhödt, dohos vizszagot árasztja, hanem ember számára teljesen élvezhető levegő uralkodik itt. A tó 3—5 méter mély. A barlangi tavon keresztül keskeny töltés vezet át, amely kis magaslatban végződik. Itt terméskőből szabályosan megépített négyszögletes ajtónyílás van, amely bolthajtásos terembe vezet. Ennek térfogata 80—100 köbméter.

Ugyanilyen érdekes az Uri-utca 9. sz. házból nyíló alagút is. Ez az előbbinél mélyebb és nem lépcsők, hanem cikk-cakkos szerpentinszerű lejtős út visz belé. Nyilvánvaló, hogy ezen állatok és kocsik is közlekedtek. Szélessége is erre enged következtetni. Az itt kezdődő alagút egészen a Vár másik végén levő Bécsi-kapuig vezet. Itt szabályos vasajtó zárja el az ismételt emelkedésben lévő kijáratot. Az alagút mentén több jobb- és baloldali keresztjárat van, amelyek egy része a Mátyás-templom, másik részük a Vár nyugati oldalán lévő, mintegy 4 méter széles várbástyaépítményez vezet. A várbástya falán lévő lőrések is az itteni alagutakból voltak megközelíthetők. Ma már annyira beomlott, hogy csak bátor és elszánt ember, néhol az is csak hasoncsúszva, tud továbbjutni benne. Minden percben fenyegeti az élveeltemetés réme. A Bécsi-kaputéren lévő Országos Levéltár-építkezésnél (a Vár északi részén) a mintegy 70 méteres fronton épült Levéltár alapépítkezésénél 8 különféle alagútnyílást találtak, ami a Nádor-bástyára vezetett. A Tárnok-utca 19. számú házból is nyílik még egy nagy alagút. Több, mint 60 lépcső visz le aljához. Ez a Szentháromság-tér alatt kiszélesedik. Közepén óriási sziklaoszlop tartja a mennyezetet. Azontúl a Mátyás-templom felé két járatban folytatódik. Az egyik úton a Koronázó-templom alatt lévő kriptákba lehet jutni. A másik út a mostani Halász-bástya többfelé ágazó alagutaiba vezet. Itt ismételt lejárat van a lefelé vezető alagut-emeletekbe. Ezeken keresztül lejuthatunk a vizivárosi Kapucinosokhoz. — A Tárnok-utca 19. számú házból kiinduló alagút egy másutt lévő elágazásából a Krisztinavárosba jártak le, még pedig a Naphegy-utca 4-es számú házba. Ez itt oly mély, hogy a Krisztinaváros közművei (csatorna, kábelhálózat) egyáltalán nem tudták megrongálni.

A Várhegy eredetileg két dombból állott. Az egyik, a kisebb, az, amelyen ma a királyi palota van. A jelenlegi Dísz-tér tájékán kisebbszerű völgy volt. Ez alkalmatlannak bizonyult és a két domb közötti völgyet kitöltötték.

A Vár alatt elhúzódó nagy Alagútba, amely a Lánchidat köti össze a Krisztinavárossal és az új kor alkotása, jobbra-balra számtalan régi alagút torkollik bele. Még ma is láthatók az Alagútban azok a kis záró vasajtók, amelyek mögött ezek az alagutak vannak.

Az elmondottakon kivül még számtalan és időközben eltorlaszolt alagút van a Vár utcái alatt, amik kétségtelenné teszik, hogy valamikor nagy földalatti élet folyt a Vár alatt. Mintegy 10.000 méter hosszura tehető a Vár alatt keresztül-kasul épült alagutak hossza.

Legérdekesebb a királyi palotából kiinduló hosszú alagút, amely számtalan kanyarulattal, itt-ott zsákutcában végződő (próbautak) mellékfolyosókkal, végeredményben a gellérthegyi Citadella délnyugati részében végződik. Milyen hosszú, évtizedes küzdelmek, hány hadifogoly, jobbágy verejtéke tapad ennek az alagútnak a kijavításához.

A Várhegy alatt keresztül-kasul épült alagutakhoz természetesen különböző legendás történetek, babonák fűződnek. A legendák sora végtelen. Leginkább a „Fekete gróf" meséje forog közszájon. Eszerint volt egy elszegényedett gróf, aki állítólag a mult század elején élt. Várbeli házában nagyuri életet folytatott, pompával látta vendégül az előkelőségeket, míg a háza alatt vezető alagút másik végén, a Vizivárosban betörőkkel cimborált.

Az alagutakhoz babonák is fűződnek. Aki a Szentháromság-tér alatt lévő nagy kősziklánál három éjjelen át imádkozik, az előtt megjelenik a Szentháromság és az eredendő bűn alól teljes feloldozást nyer. Élő emberek vannak, akik esküsznek arra, hogy a Szentháromságnak ezt a jelenését átélték, vagy látták. Öregemberek, asszonyok mesélik, hogy egy Tárnok-utcai grófi palotában az alagutakban szellemek tanyáznak, akik a pincében lévő ételekből és italokból táplálkoznak. Ha nem találnak enni-innivalót, hátborzongató dübörgést rendeznek a palota alatt. Hosszas nyomozás után kitünt, hogy a Nádor-téri laktanyából nyíló alagutakon keresztül a bakák jártak át a pincét megdézsmálni.

A Vár alatti alagutaklal az utóbbi korban 1886-ban kezdtek hivatalosan foglalkozni. Elrendelték, hogy minden háziur köteles a házából kiinduló alagutat betömetni. Azonban sokan inkább befalaztatták a nyílást ajtóval. Ilyen a Tárnok-utca 11. számú háznak az utcáról az alagutakba vezető bejárata is.

A Vár alagutjainak fogalmában tagadhatatlanul rejlik valami titokzatosság, ami esetleges látogatóit már eleve megkapja. De akik külföldön ilyen földalatti üregeket megjártak, tanui, hogy az ilyen alagút érdekessége hamarosan kimerül, ha nem kapcsolódik hozzá valamilyen művelődéstörténeti érdekesség, vagy múzeum. Azok, akik Budapest idegenforgalmának emelésén fáradoznak, talán belekapcsolhatnák a látnivalók közé ezeket a ma nehezen hozzáférhető alagutakat is, amelyeknek valamelyik alkalmas részén kis, Budavár története felől tájékoztató múzeumot is berendezhetnének.

KÖZGAZDASÁG

Szerkeszti: **Szászhalmi József**

Keletről sűrűn érkeznek hozzánk megkeresések a magyar mezőgazdasági termények és ipari cikkek iránt. Albánia már több izben megsürgette az ásványvíz, magyar sör, keserűvíz, gyümölcsnedvek, gyógynövények, vadászfegyverek, liszt, textiláruk, szalámi iránti mintaküldeményeket. Pezsgőt is kérnek, amelynek konkurrenciaképes árban kell ott piacra kerülnie.

Ezzel szemben több ezer holdas őserdőt ajánlanak kitermelésre, melynek koncessziója már megvan. A tárgyalásokat egy magyar szakmabeli céggel felvettük.

Magyar tenyészállatok iránt is érkezett megkeresés egyiptomi, szíriai, iráki és indiai földbirtokosoktól. Lovak, szarvasmarhák és juhok egyaránt érdeklik a keletieket, amióta úgy Törökország, mint Egyiptom oly szép eredményeket értek el a mi tenyésztésünkkel.

Azt vesszük észre azonban, hogy a privilegizált intézetek elzárkóznak az ilyen keleti összeköttetések elől, mintha a Kelet nem is létezne. Szinte érthetetlen ez az elzárkózás és önkéntelenül felmerül a gondolat, hogy miért és mit is féltenek oly teltűnően: a szubvenciókat és az esetleges leépítést, vagy a kettős-hármas jövedelmeket? Az állam végtére ne a díjnokon és nyugdíjasokon kezdje a takarékoskodást, hanem a subventiós szinekúrákon vagy legalább is hagyja őket magukra, hadd éljenek meg a maguk emberségéből és ne akadályozzák a magánkereskedelem érvényesülését. Mert így a keleti külkereskedelem megindulása megint elmarad s átveszik a teret olaszok, németek, franciák, angolok. Értesülésünk szerint Yemenbe és Hedzsászba a németek kaptak nagy megrendeléseket gépekre, automobilokra, telefonkészülékekre, egyenruhákra. A csehek liszt és cukorrendeléseket kaptak. Románia benzint és petróleumot szállít. Hol maradunk mi? Pedig a Budai Napló idejében felhívta az illetékes körök figyelmét.

A Belvárosi Takarékpénztár közli, hogy 7½ százalékos angol fontra szóló zálogleveleinek szeptember 16-án esedékes negyedévi szelvényeit pénztárainál már aug. 31-től kezdve *effektiv angol font-bankjegyekben beváltja.*

ÉHGYOMORRA
NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR
Kristály vizet

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, II., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
Budai ingatlan-tulajdonosoknak gyors lebonyolítás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyújtunk
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

Mit óhajt? Kedélyt? Olcsó szórakozást? Jó konyhát? Búfelejtést? Mindezt megtalálja még
Óbudán
„KORONA"
vendéglőben. III., Korona-tér 2
Kitünő jazz, elsőrendü kimért- és bár-italok. Fényes külön termek. 5, 7, 9, 51 vill. Autóbeállóhely

Halwa
Sándor
PUSKAMÜVES
BUDAPEST,
Üzlet és műhely: I., Szent János-tér 4
Telefon: Kr. 507—37
Állami díszoklevél. Ezüstkoszorús mester
Nagy aranyéremmel kitüntetve

VADÁSZFEGYVEREK
FEGYVERJAVITÁSOK
SPORTCIKKEK
CSERKÉSZ-FELSZERELÉSEK

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III., LAJOS-UTCA 148 SZ.
TELEFON: AUTOMATA 624—57
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett
Kölcsönöket folyósít váltóra, folyószámlára számlára, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

IGAZI NYARALÁST
nyujt a pompás
CSÁSZÁRKERT
bácskai ételkülönlegességek,
dunántuli borok
Singhoffer Antal
halászmester szabadtüzön készíti a
VALÓDI HALÁSZLÉT
kitünő zene
CSIRSZKA KONRÁD vendéglős

BELLEVUE
SZÁLLODA
ÉTTERMEIBEN
ÉS TERASZÁN ESTE
TÁNC
Elsőrangú koncert- és tánczeen **Európa előkelő restaurantjai** között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 5 pengős. Déli menü **2.50**
Asztalrendelés: A. 528-48.

LÖVÖLDE-VENDÉGLŐ
Pompás árnyas kert, különtermek, polgári árak
új tulajdonos
Dittmayer Andor

Telek, ház, lakás

Ne fizessen házbért!
„Öröklakást" megállapodás szerinti hozzájárulással és lakbérnek megfelelő összeggel saját öröklakáshoz jut Buda legszebb helyén.
Prima kivitelü, hallos, összkomfortos
1—2—3—4 szobás lakások.
Megiepő olcsó árak!
Legtökéletesebb komfort!
Nem haszonélvezet vezet bennünket ezen „Öröklakások" létrehozásával, hanem az, hogy több száz keznek kenyeret adjunk a télen.
Rendkivül előnyös fizetési feltételek.
Tervek megtekinthetők:
„ÖRÖKLAKÁSOK"
V., Wekerle Sándor-utca 24. sz. félemelet 43. Telefon: 25-7-27

Város az erdőben. Tisza István kertváros. A budai hegyvidék legszebb kertvárosa. Hüvösvölgy mellett. Festői kilátás. Magaslati fekvés, 150—300 négyszögöles árnyas erdőparcellák. Villany, vízvezeték, autóbusz. Előnyös fizetési feltételek. Dr. Keresztes Béla, VII., Damjanich-u. 30. Tel.: J. 431—56. (1)

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágosítás I., Naphegy-u. 21. Telefon: Aut. 527—80. (2)

Egy-, kettő-, három-, négy és ötszobás lakás kiadó. Iroda: I., Naphegy-u. 21. Tel.: 527—80. (2)

Kettő-három-négyszobás komfortos lakások, központi fűtéssel, melegvízzel, hároméves házban, budai **hegyekre** szabad kilátással, **kettőszoba** hallos, komfortos lakás, **négy szoba** hallos, urasági **angol cottage,** bisó lépcsővel, saját központi fűtéssel, Horthy Köröndnél levő házakban, tulajdonos műépítésztől, Fadruszu-. 6. Aut. 694—40 **azonnalra, novemberre bérelhető.** (4)

Sósfürdőnél egyemeletes, 3 lakásos ház, összes közművekel 40.000 pengő. 24.000 pengővel átvehető. — Ugyanott 150 öles telek is. (6)

Műegyetem parkjával szemben, Budafoki-út 17. szám alatt kettő és négyszobás modern öröklakás és műterem öröklakással eladó. Bővebbet a házgondnokságnál, hétköznap délután 3—4 óra között. (7)

Házmesterséget, esetleg villában is, keres megbízható, kisigényü házaspár (állami alkalmazott). Ért villany-, gáz- és vizvezetékjavításhoz. Kívánságra személyesen bemutatkozik. Cim a kiadóban. (9)

Rózsadomb elején földszintes családi villa két 3 szobás lakással, 316 négyszögöl kerttel, 76.000 pengőért eladó. (18)

HUBERT
és Tsa B. T. Egészségügyi berendezések, csövek, Műszaki cikkek, fémgyártás
VI., Liszt Ferenc-tér 4. T 222-67

Rózsadombon, Bimbó- és Vérhalom-utca mentén gyönyörü fekvésü 270 öles telkeink, dunai kilátással, eladók részletfizetésre is. Építési kölcsönt nyújtunk. Rózsadombi házépítő rt. V., József-tér 8. Telefon: 806—00. (5)

ÖRÖKLAKÁSOK: Széna-térnél elsőrendü utcai és kerti **EGYSZOBÁSAK, KETTŐSZOBÁSAK, HÁROMSZOBÁSAK** legteljesebb komforttal, körülcsempés mellékhelyiségekkel, épülő kertes palotában 1932 májusára beköltözhető: tárgyalások, előjegyzések II., Hattyu-u. 7., építési irodában. (11)

2. esetleg 3 szobás, minden komforttal, levegős, napos lakást keresek. *Sándor Jenő,* IX., Lónyay-u. 60. földsz. 6. (12)

Villalakás 4 szobás, komfortos, jól fűthető, a Svábhegy alján, villamos és autóbusztól gyalog 5 percnyire, bérbeadó. Tulajdonos telefonja: 343-01. (13)

Ferry Oszkár-utcában 206 öles telek eladó. Építési iroda I., Naphegy-utca 21. Tel.: 527—80. (2)

Szépvölgyi fenyvesben egyedülálló 16 holdas és a római Dunaparton 4 holdas telek szanatorium, wekkend-telep részére eladó vagy bérbeadó. Dr. Lugmayer József ügyvéd, II., Margitkörút 1. Automata telefon 512-52. (14)

Rózsadomb legszebb helyén, autóbusz megállónál, 380 négyszögöles telek olcsón eladó. (15)

Különleges szépségü, elsőrangú építkezésü sarokbérház, étage-fűtéssel, 55.500 pengő bérjövedelemmel, 11% nettó hozamra, eladó. Részletes felvilágosítás a kiadóhivatalban. (16)

Buda legszebb helyén, 2 épülő bérház mellett melyekben üzlethelyiség nem lesz, vasportállal karzat létesítésére alkalmas belmagassággal, bármely célra, de különösen mészáros, hentes, trafik, szabó, háztartási cikkek, festéküzlet stb. részére olcsó bérrel kiadók. Mészáros-utca 60c. (16)

Németvölgyi-út 2b. sz. a. autógarázs vagy nagyobb műhelynek vagy raktárnak megfelelő helyiség és több üzlethelyiség kiadó. Felvilágosítás a helyszínen vagy Aut. 831—09. (10)

Az Istenhegyi-út 40-42 alatti 1.5000 négyszögöl kertben épült emeletes villa, nagy lakással, külön gazdasági épülettel, garage és soffőr lakással szabad kézből eladó. Érdeklődni lehet Aut. 570—32 alatt. (8)

Buda legszebb helyén négyszobás villa, külön házmesterlakással, olcsón eladó. Telefon József háromszázhatnegyvennégy. (17)

Hidegkúti úton, Star filmgyár mellet, villamos közelében, kettő á 298 öles telek diófás parkban, összes közművekkel eladó. (3)

Elsőrendüen épitett, megfelelően jövedelmező, komfortos középnagyságu lakásokb 1 álló, kb.
150.000 pengő értékü
BÉRHÁZAT VENNÉK készpénzért Ajánlatok „Tulajdonostól 18296" jeligére **Blockner J.** hirdetőjébe, VI., Városház-u. 10. kéretnek.

ÜVEG és porcellán-árukban
GÁL LAJOS Budán II., Széna-tér 7, VEZET
TISZTVISELŐK nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltétel

Kertes öröklakások
Az előkelő közönség bizalmától támogatott, legszolidabb alapon megszervezett, utánfizetésektől, perektől mentes építési akciónk keretében, nov. 1-i beköltözéssel, fővárosunk legelőkelőbb részén már épül *nyolcadik társasházunk* a Szent Imre-szobor mellett, 2, 3 szobás (előkertre nézö hallos) villaszerü öröklakásokkal. 300 négyszögles *kert, hangfogó válaszfalak,* díjtalan üzlethelyiségek. Tetszés szerint szövetkezet, vagy a tulajdonos nevére szóló telekkönyvezés. A Diószegi-uti „Hunniaudvar"-ban még pár remek, azonnal beköltözhető három-, négy-, ötszobás villaszerü öröklakás kapható. *Olcsó, fix árak.* Előnyös törlesztéses kölcsön. Kivánatra prospektus tervekkel, öröklakásvevőknek nélkülözhetetlen szaktanácsokkal.
„CENTRUM" HÁZÉPÍTŐ-VÁLLALAT
Horthy Miklós-út 9. (9-12, 3-5-ig.) Tel.: 693-01
Társasházban a „CENTRUM" vezet

Még egy **3 szobás** és néhány **2 szobás** lakás hallal, modern kivitelben (központi fütés, melegvízszolgáltatás, gőzszárító, stb.) **öröklakásként** vagy **évi bérért** kapható a **Vérmezőre néző** Attila-utca 95/99. számu társasház szövetkezet palotájában. **Farkasrét Hóvirág-u.** és **Torbágyi-út** között ujonnan parcellázott 18 drb. 140-170 négyszögöl nagyságu telkek déli lejtővel jutányosan esetleg részletre kaphatók. Ugyancsak **Pusztaszeri-uton** kilátással a Margitszigetre 300 négyszögöles gyümölcsfákkal beépített telkek eladók. Bővebb felvilágositást nyujt:
STILUS ÉPITŐ R.-T.
irodája. Telefon: Automata 557—44 és 558—36.
A farkasréti telkek ügyében a helyszinen is lehet értekezni

FEDEZZE FEL ÖN IS A SASHEGYET!
Sashegy a Belvárostól gyalog is csak 25 percnyire
Sashegy a Belváros hegye
Sashegy a Székesfőváros szivében — szivének jobbik oldalán
Sashegy az előkelő középosztály települő helye
Csak hegylejtőn lévő telkeket vásároljunk, ott van csak levegő, napsugár és kilátás
Ön gyermekei arcáról leolvashatja, hogy hol lakik:
nézze meg azután a sashegyi gyermekeket
Sashegyi telkeinkről prospektust küld:
KUBATURA részvénytársaság
Budapest, főpostafiók 77/0

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirű céghez
I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33 **Béres Márton**

Németvölgyi-út 2b. sz. a. házban egy-, kettő- és háromszobás lakások hallal és központi fűtéssel, utcai fronton, kilátással a hegyekre és a szemben fekvő kertekre, villamos (75,59) és autóbusz közelében, május hó 1-ére kiadók. Felvilágosítás a helyszínen vagy Aut 831—09. (10)

ERDEI ISKOLA *nyilv. jogú magánelemi iskola fiuk és leányok részére, internátussal kapcsolatban, dr Révész Margit gyermekszanatóriumában, I., Remete-út 18. Zugliget 81-es villamos végállomásnál Beiratkozások. Telefon: 64-0-96. Kérjen prospektust*

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM
Kitünő konyha. — A források napi hozama **160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz**
A szentendrei HÉV vasutnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

MEGNYILT BUDÁN
SCHÄFFER JÁNOS
MÜBÚTOR ASZTALOS
LAKBERENDEZÉSI ÜZLETE
II., TÖRÖK-UTCA 2. (MARGIT-HIDNÁL)
Mübútorok és elsőrangu gyártmányú ebédlő, háló, úriszobák, konyha- és előszobaberendezések.
Kedvező fizetési feltételek és garancia mellett.

Laptulajdonos: VIRAÁG ÉS TÁRSA
Főmunkatárs: dr. László Zoltán.
Kiadásért felelős: Viraág Béla.
Nyomatott az „Olympia" nyomdában Budapest, I., Bors-utca 24. Tel.: 502—96.
Nyomdáért felelős: Csaradszky Viktor

XXVIII. évf. 1056. sz

ELŐFIZETÉS:
Egy évre . . 24.— P
Negyed évre . 6.— P
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai **féláron** kapják

Budai Napló

1931. SZEPT. HÓ 14

HIRDETÉSEK:
Egy hasáb széles, egy m/m. magas sor, egyszeri közlésénél **30** F. Szövegsor ára **2** P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések dija mindenkor **előre fizetendő**
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, a közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló újság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, i., Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502—96. Hivatalos órák: délután 4-6-ig

Csőd előtt az idegenforgalom?

— **Bécs lesz a muzulmán akció központja?** —

Bécsi ujságok irják, hogy a bécsi *szállodások és maga a város* is mindent megmozgattak, hogy a Budapest felé irányított *keleti idegenforgalom,* mely Budán, a szent Gül-Baba sirjánál új központot igyekezett teremteni, — *tegye át székét és súlypontját Bécsbe.*

Ha ez megtörténne, akkor ez a *budapesti idegenforgalom csődjét jelentené!*

Bécsben mindent fölajánlottak a muzulmánoknak. — fölépitik a mecsetet, hajlékot adnak a mohamedán papnak, iskolát, kollégiumot az ifjúságnak és mindazt, amit kívánnak, — tudva azt, hogy Budapesten senki nem törődött ezzel a keleti megmozdulással és teret engedtek egy tehetetlen, céltalanul futkosó török rémhírterjesztő besúgásainak, ami elegendő ok volt, hogy zárt ajtókra és hátratett kezekre találjon a megindult mozlim akció, — mely Buda érdekeit szolgálná.

Önkéntelenül fölmerül a kérdés, hogy tulajdonképen kik is intézik nálunk hivatalosan, vagy félhivatalosan az idegenforgalmat?

Elsősorban talán a város idegenforgalmi hivatala, mely a Vigadóban székel. Azután az Ibusz, mely két részre osztva; — az egyik a Menetjegyiroda s az azzal kapcsolt rész, a másik a Kádár-utcában a szállitást és beszerzést intézi. Jönne időbeli sorrendben az Idegenforgalmi Szövetség és végül az Idegenforgalmi Tanács.

Kezdjük az utolsón. Ez az állam és város legújabb kreációja. Fordított tükörképét az alábbi tréfa adja. Az idegenforgalom egyik vezérének azt ujságolja a nála járt szerkesztő, hogy *Madridban megalakult az idegenforgalmi komité* és kiválogatott spanyol urakat küld szét Európa nagy városaiba, többek közt Budapestre is, hogy ezekben a világvárosokban a *madridi idgenforgalmat* szolgálják. Azután érdeklődött a vezérembernél, hogy ő mit mond majd ennek a spanyol úrnak, ha nála jelentkezik, — mire az igazgató kijelentette, hogy ő bizony nem tud annak semmit sem mondani! — Hát az Ibusznál? — Ott sem tudnak neki valami érdemlegeset mondani. — Hát az Idegenforgalmi Tanács valamely bölcse vajjon mit mond majd a spanyol úrnak? A vezér csendesen mosolygott: — Az sem mondhat neki semmi különöset, mert mindnyájan azért vagyunk, hogy ide hozzuk az idegent, nem pedig, hogy Madridba vigyük a magyart. — Tehát a spanyol úr ide hiába jön, itt nem fog elérni semmiféle eredményt? — Úgy van, hiába jön!

Erre aztán megnyugtatta az idegenforgalomnak ezt a vezérét a vendége, hogy az egész madridi eset mese és csak arra jó, hogy a mi Idegenforgalmi Tanácsunk által Európa nagyvárosaiba küldött megbizottak munkáját megvilágítsa, mert azok ugyanazt az eredményt érik el Európa különböző nagy világvárosaiban, mint az a spanyol úr nálunk. Ez igy van.

Az Idegenforgalmi Szövetséget a szállodások és a vidéki városok, vidéki fürdőhelyek tartják fenn, működésének eredményét nem ismerjük, mert nyilvános beszámolásai nem a multban elért eredményeiről, hanem a jövő terveiről adnak számot.

Ennél titokzatosabb az Ibusz. Vezérének az a különös szokása, hogy vadászat közben intézi az idegenforgalmat. Az eredményeken ez meg is látszik. Tulajdonképeni célja, hogy magyarokat szállít külföldre és nem külföldieket ide.

Végül a legrégibb idegenforgalmi intézmény: a székesfővárosi idegenforgalmi hivatal, amelyet Zilahy Dezső igazgató fejlesztett ekkorára, amilyen ma. Hivatalát betölti azzal, hogy a világ idegenforgalmát a helyszinén tanulmányozza úgynevezett tanulmányutakon és itthon tejben-vajban fürészti az ideérkező idegeneket,— a hotelportásoktól fel az egyetemi tanárokig. A legfejlettebb bankettrendező intézmény a világon. De emlegetik is széles e világon és külön társaságok alakultak, hogy alaposan kiélvezzék a magyar vendégszeretetet. Emlegetik a városi pénztárnál is, mint gyakori és kiadó kundschaftot.

Dióhéjban ez a magyar idegenforgalom.

Ez a négy tényező nem tűri, hogy más is szolgálhassa az idegenforgalmat. Megköveteli, hogy neki jelentsenek be mindent, hogy aztán a maga módja szerint eliszaposítsa az eszmét. Kizárólagosságot követel és kinevezi a szakértőket. Mint, ahogy a fürdőügy terén is csak hivatalosan elismert szakértők intézkednek. Van erre példa a városnál elég. A gyógyforrások szakértője — opálbányász.

Szigorú utasítás állapítja meg, hogy csak a *nyugatról* jövő idegenforgalom gilt, — keletről nix nutz. De azért kimarták innen a *Cook irodát,* mely ha vitt is ki magyart, de *hozott idegent is.*

Igy esett kútba a mozlim idegenforgalom, amely kellőképen megértve, felkarolva, kezelve, istápolva száz- és százezer mohammedán idegent hozott volna Budára.

Vagy talán Pesten épen ezt vették rossz néven, hogy Budára? Lehet.

Mi itt igazán nem tehetünk róla, hogy a török basa Budán székelt, hogy Gül-Baba a Rózsadombon van eltemetve, hogy a török fürdőket Budán építették a jó török basák és hogy az izlám nem tud Pestről semmit és csak *Budun*-t ismeri.

A nyugatról terelt mesterséges idegenforgalmat rögtön megszünteti a legcsekélyebb gazdasági, vagy politikai krízis. Ellenben a kelet felől természetes úton érkező idegenforgalom állandóságát biztositaná a hagyomány, a történelmi mult és mohammedán vallásosság.

Egy föltétele volt: — fölkarolva a magyar mohammedánok új vallás-községének megalakulását, ide telepítve az európai mozlimek egykori fejét, a régi, Ferenc József által kinevezett Reis ul Ulemát, aki szívesen jönne Budára és egy bulla-szerű fetvával megerősítené, mint ősi búcsújáróhelyet, a legendás Budunt. Köves Arábia helyett szívesen jönne ide az afrikai arab, a perzsa, az afghán, a hindú és a többi turáni, iráni mozlim hívő.

Jó budai polgártársam, ne gondold, hogy ez százezrekbe, esetleg milliókba került volna, — nem, — nem kellett volna más, mint egy kétszobás lakás a mohammedán lelkésznek és esetleg két szoba a Gellértben a mozlim legfőbb papnak, a Reis ul Ulémának. Nem is örökre, csak addig, amíg ezt a magyar-mohammedán vallásközséget kellő pénzalappal ellátja a négyszáz millió mohammedán, aki büszke lett volna rá, hogy ismét szól a müezzin Budán.

Az Ibusz élén álló gazdag magyar úr, aki vadászat közben intézi ezt a szinekúrát, egy hónap alatt több üzletet húz, mint amennyi ennek a keleti idegenforgalomnak az összes költsége lett volna. Ő az idegenforgalom — opálbányásza. Különben kifogástalan magyar úr, kiváló vadász és pompás házigazda. De csak magyarokat lát szivesen.

Az idegent nem szereti, legfeljebb a kaliforniai milliomosokat. A san-franciskói lapok büszkék arra, hogy a cseh fürdők hirdetései mellett ott vannak a magyar fürdők is.

Az aranyásó milliárdosok ugyan nem nagyon tolakodnak ide a másik világrészből, de — a szomszédos kelet elmarad, vagy Bécsbe költözik.

Nem a magyar idegenforgalom csődjét jelenti ez?

Dubonai Pál.

A világitó vitrint

a bécsi Szent István téren megláttak azok is Budapestről, akik most a városi költségvetés tételeit böngészik. Tudtak róla eddig is, nem volt ellene kifogása senkinek, hogy *végre valami életjelt ad magáról Budapest a külföldön.* Lehet, hogy ez a Budapestet hirdető vitrin ott Bécsben nem kelt valami nagy feltünést, de mindenesetre *valami volt a gyakorlati idegenforgalmi propaganda terén.* Nem is került olyan sokba és kár a nagy felháborodásért. Bizonyára többe kerültek Budapesten azok a különleges, *házszámokat mutató,* közlekedést akadályozó *póznák* a különféle utcasarkokon, amelyeknek semmiféle gyakorlati céljuk nincsen és csak arra voltak jók, hogy egyeseknek pillanatnyi hasznot hozzanak. Nem tudjuk, hogy kinek volt a terve, de haszontalanságát az is bizonyítja, hogy e *házszámjelző táblák rudjainak nagyrésze elgörbült* és előbb utóbb el kell őket hordatni. Nincs is azokra semmi szükség. Ha már okvetlenül jelezni kell, hogy valamely utcában hol, merrefelé és milyen számok találhatók, akkor ezeket a jelzőtáblákat *a sarokházakon is el lehetett volna helyezni* és nem kellett volna gátakat állítani az utcai közekedésnek. A költségvetést vizsgáló jó urak, ahogy megtalálták annak a bécsi világító vitrinnek a költségét, éppen ugy megtalálhatnák *ezeknek az utcajelző tábláknak a költségét* is s ha már szóvá kell tenni valamit a takarékosság szent nevében, akkor inkább verjenek 25 botot a jelzőtáblák tervezőjére, minthogy elkedvetlenitsék a további munkától azt, aki becsületes jóakarattal csak *egyetlen egy jelzőtáblát állitott Bécsben,* amely az ott megforduló idegeneknek és a bécsieknek is mutatja az utat Budapest felé.

Az iparosok elkeseredése

tört magának utat a lelkek mélyéből e hó 7-én este az I. ker. Iparoskörben, hol egyik budai kedves polgártársunk, *Pathó* István hentesmester 60. születésnapját ülték meg. A budai iparosokat jellemző régi kedélyes hangulat alig tudott érvényesülni és a kedves ünnepet akaratlanul is megzavarta lapunk szerkesztőjének felszólalása, aki rámutatott arra a veszteségre, amely a budai iparosokat éri azzal, hogy *elmaradt a két híd építése.* Ez a hídépítés rendkivül módon fokozta volna Budán az építkezést, mely az új hídakhoz vezető utvonalakon föltétlenül megindult volna. A beszéd hatása alatt egymást érték az elkeseredett felszólalások, melyek mindannyija azt tárgyalta, hogy Buda sorsát most intéző politikusok nem viselik komolyan a szivükön a budai polgárság, de főleg a budai iparosok sorsát. Évtizedek példája bizonyítja, hogy *iparosügyekkel a politikusok csak a választások alkalmával* törődnek, de a választások után az iparosok sorsa az ebek harmincadjára kerül. Csakhogy nem is gyalta, hogy a Buda sorsát most intéző pogásokkal dolgozik és minden városi párt megtehetné itt Budán, hogy külön iparbizottságot alakit, mely állandó összeköttetést tartana fenn az iparosszervezetekkel és igyekezne elintézni, jóvátenni azokat a sérelmeket, amiket a városi adminisztráció üt — akaratlanul is — az iparosérdekeken.

Előtérbe kerül Buda

a város vezetésében, ha tényleg valóra válik a napisajtónak az a híre, hogy az esetleg megüresedő *polgármesteri székbe Kozma Jenő dr. országgyülési képviselőt választják meg,* mint akit az összes városházi pártok támogatnak ebben, minden más jelölttel szemben. *Kozma* Jenő dr. egyike azoknak, aki alaposan ismeri a városi adminisztrációt, teljesen tisztában van a városfejlesztés szükségleteivel és lehetőségeivel, értékelni tud minden tényezőt, mely a város érdekeit szolgálja és méltányolja azt a törekvést, hogy *Budát is egyenranguan fejlessze a várospolitika* a pesti oldallal. Nekünk itt kedves volna Budán, hogy budai patrióták, mint amilyen dr. *Ripka* Ferenc főpolgármester és rutinirozott budai világpolitikusok, mint amilyen dr. *Kozma* Jenő és városi pártjának több tagja, vezessék egy-két évtizeden át Budapest ügyeit. De ellene szól ennek a hírnek az a másik közlemény, mely szerint dr. *Kozma* Jenő az Országos Egységes Párt keretein belül *új csoportosulást tervez,* amelynek révén erősebb befolyást keres az államügyek vezetésére. A kettő nehezen egyeztethető össze és dr. *Kozma* Jenő gyakorlati politikája is kizárja, hogy ilyen kétirányú törekvést tüzzön maga elé. Mind a két irány fontos és nagy érdekek fűződnek hozzá és most *kivételesen talán fontosabb a polgármesteri szék betöltése,* mert Budapest megmentése, az itteni gazdasági élet fellendítése kihat az egész országra. A sablonos takarékosság nem megoldás. Budapest kérdését *csak új jövedelmek nyitásával* lehet megoldani, ami viszszahat e város egész gazdasági életére. *A gyógyforrások* ügyével kapcsolatosan az *idegenforgalom nagyarányu kifejlesztése,* amit rövid uton biztosít a *mohammedán akció kihasználása* és fejlesztése, — *mélyfurások révén ingyen hőenergiák* teremtése, amely ingyenes energiák *nagymértékü olcsóbbodást* jelentenének *termelésben és fütésben — a csatorna-ürülék* trágyává történő átalakítása és ezzel Budapest *futóhomokos környékének megtermékenyitése, — a cseppeli kikötő* európai kereskedelmi központtá történő kiépítése, — a fürdők melegvizének felfogásával *melegvizü télikikötő* létesítése, mely ideterelné a Duna egész hajóforgalmát télire, — olyan jövedelmeket biztosítanának Budapestnek, annyira olcsóvá tennék itt a megélhetést, hogy Budapest minden polgárának adófizető képessége megnövekedne. — Mindenesetre jóljárna Buda, ha budai vezéremberek kezébe kerülne a város sorsa és azok továbbra is a régi szeretettel és jóakarattal viseltetnének Buda iránt.

Széchenyi Istvánt meggyilkolták.

— 1860. április hó 8-án —

Kacziány Géza dr. összegyűjtötte az adatokat Széchenyi István gróf titokzatos haláláról és arra a következtetésre jut, hogy a legnagyobb magyar nem öngyilkosság, hanem politikai gyilkosság áldozata.

A kérdéssel foglalkozó füzet előszavában azt irja, a katholikus vallás szerint a legnagyob bűn az öngyilkosság.

„...A gróf Széchenyi-család buzgó katholikus, — hiszen két nagy Széchenyi viselt érseki, sőt hercegprimási rangot is a multban. A családnak tehát nem lehet közömbös, vajjon elkövette-e a „legnagyobb magyar" ama valási parancsba és isteni törvénybe ütköző bünt, vagy pedig orgyilkosság áldozata lett? Az első családtag, ki a Dicsőültnek szétlőtt fejü tetemét megpillantotta, tulajdon elsőszülött fia, Béla gróf volt, ki atyja halála után néhány órával érkezett Döblingbe s mindent azon frissiben tudott meg. Hogy ő az öngyilkosság-meséjét elfogadta, vagy legalább meg nem cáfolta, — az természetes: 1860 áprilisában mikor Széchenyi Istvánt elteheték láb alól, Széchenyi Bélának hasonló sorsra juttatása nem lett volna nagy dolog. Hogy azonban később is hallgatott, ez csak azt bizonyítja, hogy nem akart oly magasrangú egyéneket pellengérre állítani, kik az ügybe bele lettek volna keverve. Bizonyára megtudta tőle a családnak több tagja, de ez sub sigillo taciturnitatis közöltetett velük.

Legyen tehát világosság e nagy kérdésben s legyen vége a még mai napig is buzgón terjesztett hivatalos hazugságnak, hogy gróf Széchenyi István öngyilkos volt s álljon helyére a megdönthetetlen igazság, hogy Széchenyit az 1860-ik év Husvét vasárnapjára virradó éjjel fölbérelt orgyilkosok megölték s a helyzetet öngyilkosságra preparálták s e mesét világszerte el is terjesztették.

A GYILKOSSÁG

Széchenyit holtan találják — A hulla különös helyzete és a tanuvallomások A tragédia tanui pár hónap alatt sorra eltünnek — Két mérgezési kisérlet.

A bécsi büntetőtörvényszék vizsgálóbirája ápr. 8-án d. u. 3 órakor szemlélte meg hivatalosan a nagy gróf holttestét. Kecskeméthy müve szerint a hivatalos jelentés az autopsiáról igy szól: „A gróf teste egy zsöllyeszékben ülő helyzetben találtatott, mindkét karja combjaira leeresztve: a balcombon feküdt a kilőtt pisztoly. A fej baloldala teljesen szét volt zuzva, a koponyacsont négy-öt lépésnyire feküdt a földön, a velő a falakon és a szoba tetején szétfecskendezve. Lőanyagul kócfojtás, az agyvelőben madársörét találtatott."

A fentebbiekből kitűnik, hogy a gyilkos lövés baloldalról érte a koponyát, eszerint Széchenyi, aki nem volt balog, öngyilkosságra balkezét használta volna. Ez azonban olyan embernél, aki nem akarja, hogy esetleg csak kinlódjék, kizártnak tekinthető. A balkéz megbízhatatlan és ügyetlen szolga e célra s ha a gróf magát meg akarta ölni, föltétlenül az igen gyakorolt jobbot választja. A pisztoly a balcombon feküdt. Probáljon egy öngyilkos egy homlokához szorított pisztolyt elsütni s aztán hagyja kezét szabadon lehullani, mintegy önsúlya szerint, vajjon eshetik-e a pisztoly és a kéz a combra? Semmi esetre sem, — mindkettőnek a test mellett kell lehullania, a pisztolynak a földre, a kéznek egyenesen a test mellett. A helyzet tehát, melyben a vizsgálóbiró a testet találta, preparált volt. Feltehetjük dr. Görgenről, hogy nem nyult hozzá, a vén szolgákról pedig, a gyáva svábokról, kik a halálnak első meglátói voltak, azokról meg éppen, hogy jobban iszonyodtak a halottól, mintsem rajta igazitani mertek volna.

Az agyvelőben madársörét volt, eszerint nem vízzel lett volna a pisztoly megtöltve, hanem madársöréttel. Minden vadászember megmondhatja, hogy a madársörét nem hordhatja a koponyacsontot 4—5 lépésnyire, az agyvelőt pedig föl a szoba tölepére. Hogy viz lett volna a pisztolyban, annak sehol semmi nyoma.

Brach, az öreg szolga azt mondotta vallomásában, melyet a rendőrség előtt tett, hogy husvét vasárnapján reggel 7 órakor bekopogott a grófhoz, de miután választ nem nyert, dr. Goldberg segédorvosért küldött s azzal együtt léptek a szobába. A grófot a karszékben ülve találták, jobbkezében a kilőtt pisztollyal, mig koponyája szétlőve a földön volt.

Az öreg Brach zárta rá éjjel 10 órakor a grófra az ajtót s hagyta magára az egész ötszobás lakásban. Mindennap reggel ő ment be hozzá fölkelteni és kiszolgálni. Valószinü, hogy számos alkalommal nem nyert választ a kopogtatásra, — hanem bement. Mért csak e reggelen küld azonnal a segédorvosért? Gyanításom az, hogy a vén szolga tudta minek kellett történnie ez éjen s kinek adta át a kihúzott kulcsot, hogy behatolhasson az áldozathoz. A megzavart lelkiismeret hatalma volt az, mely az öreg szolgát egy hét alatt ura után küldé, (mert ápr. 15-én már ő is halva feküdt), ha ugyan nem ugyanazon kéz végzett vele is, amelyik a gróf életét kioltá.

Az első intelligens ember, aki a gróf holttestét megpillantja, dr. Goldberg, a kezelő segédorvos. Kihallgattatván, csak annyit vallott, hogy a gróf sokat foglalkozott az öngyilkosság gondolatával és a lélek halhatatlanságával. Aki Széchenyi naplóit ismeri, tudja, hogy ez egész életén át kedvenc témája volt, a naplók minden lapján van az öngyilkosságról szó. Az utolsó napokban azonban a gróf az 1859-iki olaszországi hadjárat leirását s Humboldt levelezését olvasgatta. Két nappal halála előtt étvágya és álma elveszett. (Nem csoda, hiszen alig volt valami mozgása.) Nagyszombat délelőttjén gróf Zichyvel sakkozott egész délután, a két szolgájával várjátékot játszott s este 10 óráig megint sakkozott Kissel. Dr. Goldberg kevéssel a nagy tragédia után agyonlőtte magát. A gróf komornyikja, az öreg Grosz, buskomorságba esik és igen rövid időn belül elhal. Vele sirba száll a rémes éj harmadik tanuja.

Szörnyü sorsa lesz a gróf titkárának, a derék Kissnek, aki agg gazdájához oly igen ragaszkodott. Nagyszombat éjjelén ő látja utoljára a grófot, tíz órakor elbucsuzik tőle a vidám viszontlátás reményében. Reggel, amint az intézetbe ér, megtudja a szörnyü esetet. Lemegy a számára fentartott szobába s bezárkózik. Gróf Széchenyi Béla megérkezvén Nagycenkről, megrendülve tudja meg atyja halálhirét. Kisst keresni indul, hogy a szükséges intézkedéseket megtegyék. A titkár a kopogtatásra kikiált neki, hogy ő nem engedi magát meggyilkoltatni, mint ahogy urával tették. Midőn Béla gróf behatol hozzá, egy hosszú törrel rárohan s csak a fiatal gróf nagy erejének s a gyorsan érkezett segítségnek sikerül megfékezni a dühöngő őrültet, aki nemsokára meg is hal.

Ha valaki tudta, mi történt saját házában, az bizonyára dr. Görgen volt, akit ugy alorvosa, dr. Guszmann, aki Széchenyi döblingi időzéséről egy kis könyvet is irt, mint Kecskeméthy, igen korlátolt embernek festenek. Kihallgatása igen érdekes leleplezéseket tartalmaz a sorok között. A tulajdonos állandó besugója volt a bécsi rendőrségnek, többször jár Czapka rendőrfőnöknél és Lobkowitz herceg alsóausztriai helytartójánál, jelentést tenni nagy betege viselt dolgairól és a nála megforduló egyénekről. Bár igen fájna neki, hogy az igen bőkezüen fizető beteget elveszítse, mégis sürgősen kéri a két urat, hogy szabadítsák meg őt a veszélyes betegtől. Mit jelent ez? Nézetem szerint azt hogy a bekövetkezendő dolgok felelőssége alól akar kibújni. Tudja, hogy a gróf ellen merénylet készül Thierryék részéről, — ő nem akar tudója és bűnrészese lenni a dolognak Csinálják másutt, de ne nála. A család nem akarja a grófot kizavarni mostani kényelméből. Görgen gyáva ember, nem meri megmondani, amit tud s a dolog marad, — jöjjön, aminek pönni kell. És jött is. Görgen a gyászos eset után kevéssel szintén halott volt, néhány hónappal élte túl a nagy halottat, aki házát világhirűvé tette. Halálának közelebbi körülményei ismeretlenek, épúgy, mint dr. Goldberg öngyikosságáé is.

Egy igen nevezetes mozzanat elkerülte az esetet vizsgálók figyelmét.

Széchenyi egy izben dr. Goldberggel beszélgetvén, kérdezte tőle, nem leetséges-e az, hogy egy segédorvos 20.000 forintért mérget keverjen a betege levesébe? A szegény orvos elszörnyedve tiltakozott az ellen. „Eh" — mondá a gróf, — „annyiért akármeyik megteszi!" Godberg sértődve távozott a nagy gróftól. De kevésse ezután megtörtént az a nevezetes eset, hogy báró Jósika Samu erdélyi kancellár ott ebédelt Széchenyinél s ebédre a Görgen-konyháról szarvasgombát hoztak fel, melyet a gróf igen szeretett. Biztosra lehetett venni, hogy jóizüen fog enni belőle, ő azonban hozzá sem nyúlt az ételhez, mert valami emésztésih zavara volt aznap. A báró azonban alaposan hozzálátott a szarvasgombához, sokat evett belőle s derülten búcsúzott el nagy barátjától. Hazaérve rosszul lett, a császár udvari orvosát hívták hozzá, ez bélgörcsöt állapított meg s arról kezelte. Néhány nap mulva báró Jósika meghalt, március 27-én. A Széchenyinél bevett méreg március 14-én került szervezetébe, tizenkét nap kellett arra, hogy az erős férfit lebirja.

Előbb gróf Festetich Tasziló ebédel Széchenyinél és lesz rosszul az ebéd után, de nagyobb baja nem lesz. Véleményem szerint ez lehetett az első mérgezési kisérlet, a Jósikáé a második, melyek után csak a pisztoly maradt hátra.

Ki mint vet, úgy arat, MAUTHNER magnál jobbat sehol sem kaphat!
MAUTHNER ÖDÖN magtermelő és magkereskedelmi részvénytársaság
Alapítási ev 1874. Telefon: 463–65.
SÜRGÖNYCIM: MAUTHNERÉK, BUDAPEST.

MAUTHNER MAG
Központ: VII., Rottenbiller-u. 33. - Fióküzlet: IV., Kossuth Lajos-u. 4.

Nagy főárjegyzék, mely növényárjegyzéket is tartalmaz, ingyen és bérmentve.
a Ferencrendiek templomával szemben.

Szép az Ősz
a platános udvar belső
TERRASZÁN
A CSÁSZÁRFÜRDŐBEN
ahol a bácskai ételkülönlegességeket, dunántúli borokat, valódi HALÁSZLÉT talál.
CSIRSZKA KONRÁD
vendéglős

Rettenetes darázsfészek

volt mindig a Városháza és talán minden városháza, ahová még olyan tiszta kézzel is nehéz volt belenyúlni, mint amilyen dr. *Ripka* Ferencé, aki mint kormánybiztos azzal a céllal jött, hogy rendet teremt ott, ahol a laikusok — ha nem is roszakarattal, — de járatlanságukkal a városi adminisztrációban olyan állapotokat teremtettek, amelyek odavezettek, ahová a városháza jutott. Keresztvetésekkel nem lehet világvárosokat kormányozni. A gyűlölet nem városépítő eszköz. Tudás nélkül, tisztára csak naív jószándékkal és egyoldalú elfogultsággal intézve a város sorsát, előbb-utóbb csődbe kellett jutnia. Akárhogy szidják most Bethlen Istvánt, ő látta és tudta ezt, ezért küldött kormánybiztost a város nyakára, ezért alakította az új városi pártot, hogy ennek a titkolódzó, bujkáló, örökké csak a hibáit leplezgető rendszernek elejét vegye. Mire Ripka Ferenc kormánybiztos ebbe a darázsfészekbe belenyúlt, már akkor annyi gát, annyi útvesztő, csapóajtó, titkos megállapodás állta útját a tisztogatásnak, hogy az üzemek revizióját öt év alatt sem tudták végrehajtani! Sőt, ellenkezőleg, az e téren való tobzódás csúcspontját érte el a Beszkárt vezérigazgatói székének a betöltésével. Még *Kozma* Jenő nagy rutinja is csak politikailag érvényesült, de a belső adminisztrációt ketten sem bírták megváltoztatni. De felülkerekedett a régi irányzat az új törekvéseken és Ripka Ferenc, mint főpolgármester, nagy tevékenysége túlnyomó részét pozíciójának biztosítására volt kénytelen tékozolni. Amint ő maga mondotta, — Kozma nélkül ez sem sikerült volna. Ripka Ferenc kezében nyugodtan tudja ezt a kivételes hatalmat e város népe, de azért mégis új rendre, új pártcsoportosításra van szükség, hogy az eleven, gyakorlati, józan várospolitika lehessen úrrá a városházán.

léktáblákon hirdetjük városunk zeneéletével való *futólagos* kapcsolatait. De a *Színház*-utca elnevezését ne bántsuk! Nagyon is sokat mond az! Ma is áll még benne a *Várszinház* patinás régi épülete, amelyet II. József kolostorból épített át színházzá, íratva fölébe ezen nagy feltűnést és megbotránkozást keltő feliratot: *„Eddig a papoké volt, most a komédiásoké lesz.“* Ugyancsak régi emlékek fűződnek a várbeli *Casino*- és *Nőegylet*-utcák elnevezéséhez is, az *Iskola*-tér elnevezés pedig szerény véleményem szerint nem „szürke“, mivel *évszázadok óta* iskolák adtak ennek a térnek patinás jelleget. Itt állott a középkorban a *Domokosok főiskolája,* itt a visszafoglalás után a *budai jezsuiták akadémiája* és itt áll ma is a budavári *leánygimnázium.*

Nagyon helyesen jegyzi meg azonban *Gallina* tanácsnok úr, hogy Óbuda római emlékeit a III. kerület utcaneveiben is kifejezésre kell juttatni. Sőt a felvetett *Légió*-utca nevét is szívesen látnám ilyen alakban *„Második segédlégió út“* — mert ez a római ezred volt századokon át *Aquincum* házi ezrele. Valóban itt az ideje, hogy a minden ok nélkül *Lajos* utcának elnevezett ősi útvonal, amely ma is a régi római *Hochstrasse* alapozásán halad és valamikor Aquincum *Via Appiája* volt, méltó névhez jusson. Ajánlom, a *Hadrián császár út* elnevezést, mivel a világutazásairól híres római császár évekan át jarta ezt az útvonalat, amikor *Aquincumban* mint *Alsó Pannónia* legátusa tanulta a kormányzás művészetét és itteni tanulmányainak vetbirodalom [illegible] rátaink is szívesen látják majd Itália nagy szülöttjének nevét rajta. Ha valakinek, úgy *Septimus Severus* és *Hadriánus* császárnak mellszobrait kellene felállítani Óbudán amelyet egykor ők tettek naggyá.

Palóczi Edgár.

Értelmetlen utca nevek

dr. Gallina Frigyes tanácsnok tanulmányából

Akik az utcaelnevezés jogát gyakorolják, azoknak illik tudni a nagy történeti szerepet játszó férfiak nevét.

Pöltenberg és *Leiningen* neve ma is hiányzik falainkon, pedig Pöltenberg elsőnek lépett a bitófa alá. Az is nagy hiba és helytelen, amikor a többi vértanunak csak a családi nevét tüntetik fel a névtáblák. Így *„Dessewffy“*-utca, *„Vécsey“*-utca, *„Török“*-utca, *„Lázár“*-utca stb. Igaz, hogy igen sok ktűnő Dessewffy, Vécsey, Török, Lázár élt Magyarországon s így okvetlen ki kell tüntetni a keresztnevet is a családi név mellett az utcanévtáblákon, mert hiszen ennek hiánya mindenféle félreértést okozhat.

Elvégre a „Török“-utca jelentheti — pláne nálunk — a török nemzetiséget is, a „Lázár“-utca lehetne biblia ivonatkozású is.

Tény, hogy ezen a téren is teljes a zűrzavar az utcanévtáblák körül.

Mint kiáltó példát említettem fel, hogy a közismert Kossuth (félreértésre alkalmat aligha adó) családi név mellé odaírták a keresztnevet, ellenben kevésbbé, vagy alig ismert családnevek mellől elhagytak azt.

Néhány példa erre: *báró Aczél-utca* (Béla?!), *Báthory-utca* (több nevezetes Báthory is volt), *báró Eötvös-utca* (lehetne Lóránt is), *Bartha-utca* (Miklós? hány Bartha van még?), *báró Lipthay-utca* (melyik Lipthay báró?), Bélakirály-út (hányadik Béla?), Boráros-tér (a híres városbíró keresztneve nélkül megtévesztő), Bornemissza-utca (mennyi ismertebb Bornemissza volt! Ez ki: Péter!? Talán!), *Barabás-utca* (Miklós a festő?), *Csengery-utca* (János?), *Donáti-utca* (keresztnév nélkül homályos), *Döbrentei-utca* (Gábor!), *Egressy-tér* (?), *Dugonics-utca* (nem mindenki tudja, hogy András), *Gaál-utca* (valószínűleg József), *Ilosvai-utca* (mint helytelen kiírás, ha Ilosvai *Selymes* Péterre gondoltak!), *Istvánfy-utca* (keresztnév nékül rébusz, annyi Istvánfy lehet!), *Izsó-utca* (Miklós keresztnév nélkül semmit sem jelent. Így nem a szobrász, mert egy egyszerű keresztnév is lehet a naptári tömkelegből.), *Jerney-utca* (rébusz), *Kapisztrán-utca* (csonka! kell a János, így ismerjük), *Karácsonyi-utca* (a családot akarja jelenteni, vagy csak egyik tagját?), *Keményffy-utca* (keresztnév nélkül találós mese), *Kolozsvári-utca* (városnév? vagy a Kolozsvári testvérek? vagy más? kicsoda hát?), *Korponai-utca* (családnév is rémlik fel előttünk . . . vajjon az-e?), *Kmetty-utca* (a 48-as honvédtiszt, vagy más talán?), *Kruspér-utca* (családnév?), *Lackovich-utca* (hol keressük, lexikonban, nemesi évkönyvben? mennyi Lackovich lehet és van! ez melyik?), *Lahner-utca* (íme megint egy csonka vértanu név, bezzeg: Kossuth *Lajos*-tér!), *Kis János-utca* (no itt mindkét név meg van! tekintve, hogy nem is családnévről van ezúttal szó!), *Ormódi-utca* (ki lehet? Ormódi? keresztneve?), *Peterdy-utca* (szégyen, nem szégyen, nem tudom kisütni a keresztnevet magamban!), *Petrőczy-utca* (keresztrejtvény), *Salamon-utca* (meg van! a zsidók nagy királya! nem, mégsem: Salamon Ferenc történetíró! Nem, nem, talán Salamon Béla, a népszerű kabaréigazgató?), *Sándor-utca, Sándor-lépcső, Sándor-tér* (Várjunk csak: az a régi báró Sándor? vagy a híres úrlovas gróf Sándor Móricz, vagy más?), *Szendi-uutca* (mint előbb), *Szilassy-út* (népes úricsalád. Honnan tudjam, kit fed közülük?), *Teleki-tér* (a családról kapta a nevét? a régi nagy Telekiről nevezték el, vagy az előkelő nagy család más kiválóságáról? Ki tudja így), *Telepy-utca* (Károly a festő de miért kell ezt elhallgatni? nem mindenki járatos a művészettörténetben.). A *gróf Tisza István-* és *Tisza Kálmán-utcák* neve helyes. (A többiekkel szemben miért csak néhány, szórványos logikus megoldás?) *Toldy-Ferenc-utca.* Helyes! De akkor a *Toldy-lépcső* mellé odatenném: *Toldy Miklós* lépcső. Vagy nem ezt akarja jelenteni? Ez is Toldy Ferenc nevét hirdeti? Így honnan tudjam? *Zámori-utca* (mi ez? helységnév? Ha nem az, kell a keresztnév, mert ezer, — nem! tízezer ember közül egy sem akad, aki reábukkan az eredetiére! Egész sereg ilyen rejtvény van még! *Zombori-utca.* Ezt azért emelem ki, mert többször újult már fel a vita, hogy jobb, hogy magyarosabb, ha *Bécsi-utcát, Váci-utcát, Fehérvári-utat, Pozsonyi-utat, Kassai-utat* stb. írunk és mondunuk-e? Erre nézve nekem az a véleményem, hogy *csak azokban az esetekben* logikus és helyes az „i“ végződés, ha a szóbanforgó út, vagy utca *földrajzi értelemben is,* vagyis valóságban *is oda,* vagy legalább kétségtelenül *arra felé* vezet, arra visz. Tehát: Helyes a Fehérvári-út, mert azon jutok el Székesfehérvárra. Helyes az *Üllői-út,* mert arra felé esik Üllő, nem is messzire. Van *Bécsi-út* is, az, amelyik Bécs felé vezet egyenesen. De *Bécs-utca* a helyesebb, ha vele *Bécs városát* tisztelem meg!

Vagyis: ha egy messze, távoleső, pláne külföldi várost tisztelek meg névadással Budapesten, akkor nem tenném utána az „i“ betüt. Mert a név ilyenkor, mint másféle fogalom kerül a névtáblára. Ezért helyesebb szerintem a Párizs-utca, Berlin-tér.

Ugyanis az elszakított országrészek messzeső városait is így irnám: Kassa-utca, Kolozsvár-tér, Szabadka-utca, Kismarton-tér stb. (Annál is inkább, mert majdnem minden magyar városnév egyszersmind családi neveket is fed.)

Ezen a téren egyébként fölöslegesnek és vidékies izűnek érzem, hogy minden csipcsup apró helység jelentéktelen falu neve reá kerüljön a budapesti névtáblákra, amint az — főleg újabban — történt és történik. Ha valamely helységnek nincs történeti, vagy földrajzi jelentősége, nem kell, sőt nem is szabad fővárosi utcanévvé avatni. Kivételt csak az elszakított országrészek helységneveivel tennék, amelyeket az utódállamok úgyis megszüntettek s amelyeket addig is, míg visszakaphatják régi neveiket, helyes hogy mi megörökítsük.

*

... és még néhány szó

A *Budai Napló* szept. 1-i számában *Gallina Frigyes* dr. tanulmányából számos utcanevet közöl, amelyeket a székesfőváros utcaneveivel régóta foglalkozó tanácsnok úr meg szeretne változtatni. Teljesen osztom az illusztris író ebbeli nézetét a felsorolt utcanevek *legtöbbjére* vonatkozólag, de meg kell állapítanom, hogy némelyiknél fontos és érdekes történeti emlékek az elkeresztelés ellen szólanak.

Itt van pl. az *Öntőház*-utca elnevezés. Ennek az utcának egykor *Várkert*-utca volt a neve, de mivel topografusaink megállapították, hogy benne állott a régi budai *ágyúöntőde* (Stückgiesserei), igen helyesen, ezt a nevet adták neki. Kár lenne ezt elvenni. Hasonló okoknak köszönik születésüket a *Csavargyár, Henogermalom,* és *Raktár* utcák elnevezései — utóbbi egy régi katonai raktár emlékét őrzi, amelynek helyén később a bosnyák gyalogezred [illegible] raktára, majd a [illegible] térképészeti intézet került. Itt volt a hírhedt hamis frankok raktára is. Ezek az utcanevek tehát az illető utcákkal kapcsolatos épületek emlékeit őrzik s így semmi ok sem szól megváltoztatásk mellett

Nem írható alá az a nézet sem, hogy a *Színáz*-utca elnevezése „semmitmondó“ s *okvetlenül* átkeresztelendő (!) *Beethoven*-utcára. Csak módjával az idegen imádatnak! Teljesen eleget tettünk Beethoven emlékének, hogy Budán és Pesten is em-

ÓVATOSSÁG. „A jó száraz tisztítás, öltöny, női ruhák festése, gallér, ing-tisztítás, olcsó áraival meggyőz mindenkit a nagy aranyéremmel és diszoklevéllel
kitüntetett MENCZER
MENCZER-nél Fest. Tisztít. Mos. Telefon

Török mecset volt a Mátyás templom is a török hódoltság idején és *böjök* (nagy) dsámi volt a neve. A nyugati írók *eski* dsáminak mondják a *Nagyboldgasszonyról* nevezett plébánia-templomot (Mátyás templom), amelyet a kútfők *Szent István templomának* mondanak. A Musztafa-pasáról nevezett téren állott és állítólag ebben a mecsetben végezte Szulejmán szultán 1541 szeptember 2-án az első ünnepélyes istentiszteletet. Ezen dsámiban 10 papot tartott a török kincstár, akiknek elseje napi 83 oszporát, mintegy 45 krajcárt élvezett. A dsámi szomszédságában az Országház és Szentháromság-utcák sarkán egy circumcisorium állott.

Csak egy kis sarkot kérek

Irta: **Laczó Viktor dr.**

II.

Abban az intézetben, amelyben nevelődtem s amelyben hét évig minden pénz nélkül, a pénzgazdaságon kívül, úgyszólván expecuniális viszonyok között éltem, a vezetőség sohasem mulasztotta el az alkalmat, ha valami európai hírű, rendszerint németországi szónokot felkérhetett arra, hogy előttünk beszéljen, s így nekünk tudaton kívül szónoklattani például szolgáljon. Mélyen emlékembe vésődött az egyik német szónoknak ez a témája: „Meine Herren, lassen Sie sich von niemanden imponieren! Uraim, *senki se imponáljon önöknek!*“ Ezt az intelmet persze mindjárt a szónokra is alkalmazom és öneki sem engedem meg, hogy ezzel a mondásával nekem imponáljon.

Mert nincs egészen igaza. Vannak egyének, akik nekem méltán imponálnak. Vannak nagyeszű, nemes jellemű emberek, akiknek szívesen nyújtok teret a lelkületemben arra, hogy nekem imponáljanak. Csak illetéktelen imponálást nem türök.

Nem imponál a *tömeg* az igazságnak megállapításánál. Nem tudom aláírni, hogy valamely ostobaság igazzá válnék amiatt, mert sokan mondják, hiszik és vallják. Sőt szinte az a gyanum, hogy a tömegek sokkal hajlamosabbak tévedéseknek elfogadására, mint a tiszta igazságoknak felismerésére és megtartására. Mihelyest valamit hallok, amit mindenki mond, máris valószínűnek tartom, hogy az nem egészen úgy van, ahogyan mondják. És ha milliószor mondják is, hogy eroplán, apacs, azsió, zsardinetto, zsenerali, szvitter, futball, szirokkó és sok más, szinte csak „azért is“ rosszul mondott szó, — nem is beszélve a mondatokról: azért igaz és jó csak az marad, hogy aeroplán, apas, adzsó, dzsardinetto, dzsenerali, szvetter, futball, sirokkó. És ha a rádió milliószor kiabálja is bele tévedéseit a nagyközönségbe, és ha azokat mind a nyolc millió magyar elfogadja is, azok mégis csak tévedések maradnak. Azért beszélek csak magunk között, hogy a tömeget kikerüljem.

Nem imponál az *eredmény* sem abban az irányban, hogy annak előidéző okait akár az igazság, akár az erkölcsi jóság szempontjai szerint rehabilitáljam. A rabszolgaság produkálta az egyiptomi gúlákat, de azért a rabszolgaság nem volt emberséges rendszer. A hűbériség idején bazilikákat és Versaille-okat építettek, de azért a hűbériség is tökéletlen volt. A pénzgazdaság is emel palotákat és felhőkarcolókat, de azért annak is nagy alaphibái lehetnek. Sem a páncélszobák, sem a fejlett banktechnika nem bizonyítanak a pénzgazdaságnak csalhatatlanság mellett, a vezérigazgatói fizetések pedig a legkevésbbé.

Egyáltalában, maga a *pénz* sem imponál feltétlenül. A pénzt lehet munkával szerezni, összeimádkozni, vagy összelopkodni. A módsze háromféle, az eredmény mégis egy. Meg kell tehát nézni, mikor is tiszteletreméltó a pénz.

(Folytatjuk.)

London és Budapest

Érdekes apróságok az angol fővárosból

Weixlgärtner Tivadar megfigyelései.

Az „idegen“ = foreigner, és ezt a szót az angol nem ugy értelmezi, mint mi. Az angolnak az a véleménye, hogy ő az egyetlen nép kerek e földön, amely *sehol sem idegen.* Jellemző e tekintetben, *Noel-Baker* tanárnak, Henderson volt angol külügyminiszter magántitkárának elbeszélése a következő történetről: Egy brit ezredes utazott Franciaországban. Menetközben fülkéjének ajtaját hirtelen felrántotta egy aranypaszományos vasuti alkalmazott, valamit franciául hadarva, amiből az ezredes természetesen egy szót se értett, rámutatott az ajtón kifüggesztett táblácskára és sok gesztikulációval és lármával végre megérttette vele, hogy a táblán ez áll: „idegennek tilos a bemenet“. Mire az ezredes legnagyobb lelkinyugalommal azt felelte: „Mi közöm hozzá, én nem vagyok idegen, én angol vagyok“ és semmi szín alatt sem volt hajlandó a fülkét elhagyni.

Idegen zaklatás. Már az első lépésnél angol parton szembetűnő a különbség köztünk és az angolok között. A magyarnak minden podgyász- és utlevélügye simán, nyugodtan, minden hangos szó nélkül intéződik el. Senki sem ideges. Hatósági közegek, portások, hordárok mind előzékenyek és udvariasak. A vámtiszt egy hosszú listát nyom az utas kezébe és ha az kijelenti, hogy a felsorolt tárgyak közül nincs semmi a böröndjében, az elegendő, tovább meg se nézi. A vasutra szállásnál mindenki megtalálja a helyét, mert hely van elég, az utasok száma szerint állítják össze a vonatokat. Az nem fordul elő, hogy az utasok kénytelenek a folyosókon álldogálni. Csak első és harmadik osztáy van, de a harmadik osztályban is kényelmes, párnázott ülőhely áll az utasok rendelkezésére. Az angol vasutak pontosak, tiszták és símán, zökkenés nékül futnak nagy gyorsasággal a síneken. A vasuti személyzet kiválóan udvarias és előzékeny, minden igyekezete oda irányul, hogy az utasoknak segítségére lehessen.

Az idegenforgalom föllendítésével *külön szerv foglalkozik,* a „The National Travel Association“ (Nemzeti Utazási Társaság), melynek élén a nagynevű *lord Derby* áll. Earl of Derby már ismételten beutazta az egész nagy világot, angol létére több idegen nyelvet beszél és tapasztalata folytán képes megitélni az idegenforgalom értékét. Ő rendezte a *„Come to England“* kampányt és az ország minden részében *nyilvános előadásokat tart honfitársainak, hogy mit kell tenniök, hogy az idegenek jól érezzék magukat Angliában.* Ugyanazt cselekszi az általa vezetett Társaság. De Angliának idegenforgalmán meg is látszik, *hogy ez a fontos intézmény egy hozzáértő és rátermett egyéniség kezében van.*

A koldulás művészete. A járdákat aszfalt helyett, nagy négyszögalakú kőtáblák borítják. Ezeket a művészi hajlamú munkanélküliek arra használják fel, hogy többféle színeskrétával szebbnél szebb *tájképet* rajzolnak a kőtáblákra, vagy *zsoltárokból irnak kaligrafiai írással* verseket és kalapjukat jobbra balra maguk mellé rakva *némán alamizsnát kérnek.* A kalap vagy sapka alatt olvasható: „Gondolj rá te gazdag, hogy holnap te is szegény lehetsz“. — Az egyik utcában két ember pianinót cipelt, felállították az elegáns szálloda előtt és az egyik elkezdett énekelni, amíg a másik zongorán kisérte. A kalapok a földön várták a pennyket. Nem ugy mint nálunk, ahol a zárt ház udvarán ordítoznak, muzsikálnak szörnyűségesen és mindenkit könyörtelenül megzavarnak munkájában, pihenésében. A koldulás magában ugyanis *szigoruan tilos Londonban* és így teljesítményükkel előbb nyujtanak valamit a közönségnek és azután beszedik érte a fizetést. Ez nem számit koldulásnak és a közönség meg is követeli ezt, a pennyket valamivel meg kell érdemelni.

Londoni figurák. Egy nélkülözhetetlen alak az utcákon, tereken a policeman (rendőr), akit a londoniak becézve Bobby-nak neveznek. Ő a közönség dédelgetett kedvence, mert mindig ott van, ahol szükség van rá, mindenkinek ad felvilágosítást, aki hozzá fordul, segítséget nyujt és vigyáz az emberek és állatok testi épségére. Kedves jelenetnek voltam szemtanuja, mikor egy forgalmas útkeresztezésnél, az uttest teljes közepén egy macska ült nyugodtan, mit sem törődve a körülötte száguldó autókkal. Az autóvezetők lassítottak, piszszegtek, de a macska meg se mozdult, így persze nem maradt más hátra, minthogy ügyes fordulattal kikerülték őt. Végre megpillantotta a közel álló Bobby a furcsa forgalmi akadályt, azonnal megállította a közlekedést, lesietett az út közepére, gyengéden megfogta a cicát és elvitte a veszélyes helyről, mire a szemlélő nagyközönség „brávó Bobby“ kiáltásba tört ki. Hiszen az angol a macskát éppen úgy szereti mint a Bobbyt.

A City-ben (belváros), ahol a nagy bankok palotái sorakoznak, mint különleges alak, télen nyáron lehetőleg sötétzöld kabátba öltözött és fekete cilindert viselő új alak tünik fel, ez a bankszolga. Régi tradiciónak felel meg, hogy ezek így öltözködnek.

Az utcai fagylaltárus Londonban háromkerekü járműn hajt és folyton kiabál: „Stop me! stop me!“ (állits meg). — Ugyanez nagy betükkel rá is van festve szekrényc három oldalára. Nálunk ezt az utca porában és pincékben árulják.

Az utca csendje. Az autókról beszélve, meg kell jegyeznem, hogy habár a kocsiforgalom tízszer is olyan nagy, mint nálunk Budapesten, feltünő, hogy *tülkölés még a legforgalmasabb helyeken is alig hallható.* Még a Charing-Cross kellős közepén sincs olyan fülsiketítő lárma, mint például nálunk a valamikor oly csendes volt budai *Fő-utcán.* A magyarázata az, hogy a városban a tülkölés meg van tiltva és az autósok ennélfogva nagyon óvatosan, mindenfelé figyelve hajtanak és a véletlenül eléjük kerülő gyalogjárót ügyesen megkerülik.

Vasárnap délután Londonban érdemes elmenni a rettenetes nagy *Hyde Park*-ba, ennek egyik sarkában ugyanis, nem messze egymástól 30—40 szónok állítja fel magával hozott szószékét és prédikál a körülötte csoportosuló tömegnek. Itt találhatók a mindenféle vallási szekták szónokai, az üdvhadsereg, a prohibiciós egyesületek stb., stb. végre pedig a különféle politikai pártok szónokai, kik meglehetős erős kritikával illetik a mindenkori kormányt. Az egyik szónok például kereken kijelentette, hogy Mac Donald közönséges szélhámos, mert becsapta a népet. A kedves Bobbyk (rendőrök) pedig fel és alá sétálva szintén hallgatják az ilyen kirohanásokat és legfeljebb mosolyognak. Ott mindenkinek szabad kimondania a gondolatát s a hajaszála sem görbül. A legérdekesebb, hogy a tömeg nem hallgatja némán a szónokokat, hanem hangosan odakiáltja ellenérveit és így néha egész szép vita fejlődik ki.

BUDA LEGSZEBB KERTHELYISÉGE
Zsigmond-kávéház és étterem
II., Keleti Károly-utca 9
9 és 17-es autóbusz végállomás
Délután és este Brawe Boys Jazz TÁNC
Tulajdonos: ZSIGMOND LÁSZLÓ
a Spolarich éttermek volt igazgatója

Hungária
rádium tartalmú lithiumos gyógyforrás Budán, Erzsébethidnál
IVÓ-KÚRA
nyitva: reggel 7 órától este 6-ig.
Szénsavval telitve!
HARMAT-VIZ!

SZÉCHENYI
GYÓGYFÜRDŐ
a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITŰNŐ KÖZLEKEDÉS

HALLÓ! ITT 52—7—69!
NAGY TÉVEDÉS, hogy csak a kerthelyiségem érdmli nyáron a látogatást
MERT BIZALMAS KEDVES SZOBÁIMBAN
TÉLEN is pompásan érzi magát a vendég kitünö konyhám, pincém és a jó zene mellett
Tisztelettel GUTTENBERGER A. a TROMBITÁS vendéglő tulajdonosa II., RETEK UCCA 12.

SZENT IMRE
GYÓGYFÜRDŐ
(RÁCFÜRDŐ)
Erősen radióaktív és rádiumelemet tartalmazó természetes 42,1 C° földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Személyi hírek

NÉMETH ISTVÁN szentesi gör. keleti magyar esperes, megbízott vikárius, szerdán este Bécsbe utazott, ahol az unifikáló kongresszus alkalmát felhasználva, a keleti egyházfejedelmekkel folytat fontos egyházjogi tárgyalásokat, s valószínü, hogy a *budai görögkeleti magyar érsekség ügye* is szóba kerül.

SAXLEHNER KÁLMÁN kormányfőtanácsos a nyarat Karlsbadban töltötte, ahol gyomorbajban szenvedő neje keresett gyógyulást. A Hunyady János keserűvizforrások tulajdonosa felhasználta az alkalmat, hogy tanulmányozza Csehország gyógyvizeit és azután hosszabb körutat tett Európa nagy városaiba.

BORVENDÉG FERENC alpolgármester, aki augusztus 1-én kezdte meg szabadságát, szeptember 15-ig tervezett távollétét megszakítva, 6-án este hazaérkezett.

BÁRDOS GYÖRGY DR. a „Budai Ingatlantulajdonosok Egyesületének" elnöke, a *Budai Ingatlan Ujság* szerkesztője szept. 1-én hazaérkezett Salzburg, Nürnberg és Münchenben töltött szabadságáról.

LUGMAYER JÓZSEF DR. ügyvéd, Lillafüreden töltött egy hetet.

NÉMETH BENŐ dr. ügyvéd súlyos gyomoroperációnak volt kénytelen alávetni magát, amely sikerült és a beteg túl van már a veszélyen.

SZEMERE SAMU DR. tanárt, az izr. tanitóképző igazgatóját, működésének negyedszázados fordulóján ünnepelték tanítványai, tisztelői és barátai a budai izr. hitközség pedig meleghangu átiratban üdvözölte.

FÜREDI JENŐ a kertészeti és gazdasági ügyek buzgó harcosa átköltözött Budára, a Törökbálinti-útra és aki eddig Budának élt, most ezentúl Budán is él.

ZBORAY FERENC, dr. *Zboray* Gyula ügyvéd fia a *brenbergi* motorkerékpárversenyben rekordjavítással győzött, megnyerve az ötödik győzelmet, hogy még a hátralévő hármashatárhegyi verseny győzelmével megszerezze a hatodikat s ezzel Magyarország 1931 évi motorkerékpár bajnokságát.

PATHÓ ISTVÁNT, az I. ker. Iparoskör alelnökét ünnepelték iparostársai és barátai e hó 7-én este az I. ker. Iparoskörben, ahol nagy társaság gyült össze. Meleg szóval üdvözölte őt Máthé István, Viraág Béla, Halwa Sándor, Vörösmarty Mihály, Jakobczen Géza, Tóth István és

---

Egy elfelejtett budai centennárium. Március 29-én volt *kétszázadik* fordulója, hogy Buda-vizivárosi házában élményekben gazdag, sorsfordulásokban bővelkedő életét bevégzé *csábrághi* és *szinyai Koháry István gróf.* Zrinyihez, a költőhöz hasonlóan, ő is egyaránt kivált a kardforgatásban és lantpengetésben. Királyhűségében Thököli börtöneiben évekig tartott keserves rabsága sem tudta megingatni. Fogságában véste elméjébe költeményeit, mert írószerhez ott nem jutott. Előkelő szerepe volt Buda visszavételében s a vár felmentése után a magyar lovasságnak lett budai parancsnoka. I. Lipót *„a hüség tükrének"* nevezte, a pápa kalappal és karddal tisztelte s élte alkonyán az országbírói tisztséget viselte. Két verskötetét Budán adta ki, Budavárában ő lett a magyar múzsa első fecskéje. Nem tudjuk ma, hogy hol állott lakóháza, de ha e sorok révén meg fogják azt állapitani, emléktáblával kellene megjelölni.

Nász. *Ziegler* Géza kormányfőtanácsos, építész, volt városi biz. tag fia: — *Ziegler* Géza főmérnök e hó 8-án este vezette oltárhoz a királyi palota Zsigmond kápolnájában, — *Schandl* Károly dr. ny. földmivelésügyi államtitkár, orszgy. képviselőnek, az OKH vezérigazgatójának leányát, Schandl Teszát. Az esketési szertartást *Hanauer* A. István váci megyéspüspök végezte, akinek *Schandl* Béla és *Nagy* József piarista tanárok asszisztáltak. Tanuk voltak a menyasszony részéről *Schandl* József dr., a közgazdasági egyetem tanára, a vőlegény részéről: *Szentirmay* Ödön kuriai biró. Az esküvőn nagyszámú előkelő közönség vett részt, amelynek soraiban ott volt a magyar politikai, közgazdasági és társadalmi élet számos kitünősége. Az ifjú párt az ország minden részéből üdvözlőtáviratokkal halmozták el.

Évadnyitó vacsorát rendezett a Kelenföldi Társaskör e hó 9-én este, amelyen nagy számmal jelentek meg a tagok s a közélet néhány jelese. Ott voltak: Kállay Tibor, Ereky Károly nyugalmazott miniszterek, Bayer Antal, Becsey Antal, Dorner Gyula, Háder Lajos, Spannberger Alajos elöljáró, Ujj Gyula tanár, dr. Dósa Ottó, Csécsy Nagy Miklós, Girardi Tibor, Hubert Vilmos, Szamek Emil és sokan mások. A megjelenteket Sümeghy László társelnök üdvözölte. Becsey Antalt Héder Lajos, Hubert Vilmos és mások köszöntötték. Felszólaltak még: Dósa Ottó dr. a Polgári Egység Klubjának igazgatója és Ereky Károly. Szavaikra Becsey Antal válaszolt s a székesfőváros egész gazdasági életét felölelő programmal mutatott rá a legsürgősebb teendőkre, amelyekkel 60.000.000 Pengő deficit fedezetéről gondoskodni kell. Utána *Kállay* Tibor mondott nagyarányú beszédet.

Napfürdőt létesített a székesfőváros, amelyért a világ minden metropolisa meg fogja irigyelni. A Rudas-fürdő gyönyörű fedett uszodájának párkányzata körül építészileg is bravúrosan létesült Buda fürdőváros ez az idegenforgalmi szempontból is elsőrendű látnivalósága. Sok napfürdő van Európában, de olyan, ahol a kilátás az egyik oldalon a Szent Gellérthegy *gigantikus sziklabaztionjaira* tekint, a másik oldalon pedig végigvezeti a gyönyörködő szemet egy világváros folyampartján — csak Budán látható. Teljes elimerés illeti érte dr. *Kovácsházy* László székesfővárosi tanácsnokot, akitől még sokat vár Budapest fürdőváros.

Kedd esti összejöveteleit e hó 15-től kezdve ismét I., Krisztina-tér 61 sz. alatti helységeiben rendezi a *„Budai Iparosok és Kereskedők Köre"* és az elnökség *Ravasz* László és *Hubert* Vilmos elnökök arra kérték a tagokat, hogy a vasárnap ebéd előtti találkozásokon *állandóan* jelenjenek meg. Gondját viselik annak, hogy a bridge, alsós, ulti, snapszer és sakk partnerek találkozzanak. Számit az elnökség arra, hogy a Tagtársak is hozzá fognak járulni ahhoz, hogy összejöveteleinkből meleg baráti együttérzés fejlődjön ki, mely megtermi azokat a lelki erőket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a vezetőség a tagok ügyes-bajos dolgaiban eredményesen eljárhasson.

RAVASZ cukrász
I., KRISZTINA-KÖRÚT 75
Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

30-ik ujjáalakuló értekezletét e hó 4-én rendezte a *Pénteki Borgazda Társaság,* amelyen megjelentek a tagok, kivéve *Szávay* Gyulát, *Wladai* Tivadar és dr. *Rittinger* Imrét, kik betegeskedésük miatt lemondottak a tagságról. Helyettük új tagokat később választ a társaság s most csak *Szalay* József helyett válsztottak be új tagot, *Fábinyi* Tihamér dr. illusztris személyében. — Az első borest szeptember 25-én lesz és a borgazda *Baittrok* József fogorvos. — Az értekezlet elhatározta, hogy október 30-án az elhunyt tagok emlékére vacsorát rendez és az emlékserleggel mondanak kegyeletes emlékbeszédet. A szépművü emlékserleg őrzi az elhunytak neveit elhalálozásuk időbeli sorrendjében: dr. Ludvik Elemér 1907 IX. 27. Toldy Lajos 1908 II. 4.; dr. Mészáros József 1908 IX. 11.; Cicatricis János 1909 IX. 10.; Jaczkó Károly 1910. IV. 8.; dr. Laczhovich Elemér 1912. IX. 2.; Csabke Emil 1913. IV. 21.; Szabó Elemér 1915. IX. 15.; Szabó Jenő 1916. IX. 14.; Kugler Miklós 1917. VIII. 14.: Fábry Alfréd 1919. II. 1.: Havas Károly 1921. II. 1.; dr. Vladár József 1921. IV. 3.; Nyarády Béla 1922. XII. 11.; Schmidt Imre 1924. VI. 6.; Günther Pál 1925. V. 2.; Kallina Béla 1935. XI. 19.; dr. John M. Károly 1926. XI. 16.; dr. Trombauer Árpád 1926. XI. 19.; Csáky Elek 1929. I. 20.; dr. Koffler Adolf 1929. II. 22.; dr. Fertsek Gyula 1929. IV. 15.; dr. Thury Zoltán 1930. I. 31.; Szalay József 1930. X. 23.; — A serleget készítette: *Fischer* Antal órásmester és ékszerész, II., Corvintér 5. és megalkotta ezzel a Pénteki Borgazda Társaság különleges pantheonját. — A Társaság december hó 18-án üli fenállásának *30 éves jubileumát.*

„Remete kertváros"

polgári köre tartott gyülést e hó 5-én a *Wippner*-féle vendéglő külön termében s a gyülés után pedig kedves hangulatú, barátságos vacsorát. A kör már 15 év óta működik, azonban ez a működés csak azóta lendült fel, amióta a kör megnyerte elnökének Dr. *Lengyel* Zsoltot, aki h. államtitkár volt volt a népjóléti minisztériumban, ma a Társadalombiztosító alelnöke s aki már évek óta telepese a gyönyörű hegyvidéknek. Ez a Remete kertváros a Hüvösvölgyi végállomástól alig 20 percnyire terül el s egészen Pesthidegkútig húzódik. Csodálatosan szép, erdőkoszorúzta hegyvidék ez. Telepesei szeretettel, némi jogosultsággal szeretik úgy titulálni, hogy „Magyar Semmering". A kedves völgyet, az erdőfedte hegyoldalt apró villák és házacskák népesítik be, amelyeknek gazdái, itt a főváros közvetlen közelében megtalálták és élvezik a pilisi hegyek ózondús, tiszta levegőjét. A telepesek már annyian vannak, hogy érdekeik istápolására társaskörbe tömörültek és ennek keretein belül serényen dolgoznak a budai hegyek kincseinek feltárásában és propagálásában. A kör mostani elnöke a nagy agilitásáról ismert, nagy sezrvezőképességű Lengyel Zsolt, aki mindemellett mint közvetlen, szív ember is teljes és egyetértő közszeretetnek örvend. Mellette mint alelnök működik dr.*Csepey György* népjóléti miniszteri tanácsos, szintén birtokos a remetehegyen.

A szombati gyülés után, melyen körbeli ügyeket intézett el a választmány, vacsora volt. Ezen a vacsorán a tagok családtagjaikkal jelentek meg s ott volt a kerület népszerű képviselője is, *Scheuer* Róbert. a vendégek soraiban pedig *Gegus* Dániel, ny főkapitányhelyettes feleségével. A képviselőt *Lengyel* Zsolt elnök üdvözölte, úgyszintén a vendégeket is. Scheuer Róberttól a hegyvidék sokat vár, mert ismerik nagy agilitását és befolyását. Legközelebb álló szükséglet a *villamos közlekedés kivezetése és a vizhiány megoldása. Scheuer* Róbert válaszolt az elnök üdvözlésére s biztosította a társaságot, hogy a hegyvidék ügyét a lelkén viseli. Nem vendég itt, hanem tag, akinek kötelességei vannak. Ismeri s mindenkor eleget fog tenni ezeknek. *Gegus* Daniel meleghangú felköszöntőjében üdvözölte a kört s szerencsét kivánt ahhoz, hogy elnökük Lengyel Zsolt és képviselőjük Scheuer Róbert. Lengyel Zsoltnak egy szép, hazafias beszéde után *Csepey* György a hölgyeket köszöntötte fel, majd befejezésül *Ligeti* János tartotta meg a trianoni beszédet, felszentelvén a kör által beszerzett gyönyrű trianoni ezüst serleget. Kedves, szép gondolat ez a trianoni beszéd, okos dolog volna, ha mindenütt szokássá válna. Meghatározott időben, — 10 vagy 11 órakor — feláll egy szónok s megemlékezik Trianonról. A magyarok örök fájó és égő sebe, jó arról meg nem feledkezni. *Ligeti* János igaz hazaszeretettől áthatott, nagyon szép beszédét áhitatos hangulatban élte végig a magába szállott társaság. Muzsika szólalt meg aztán s magyar csárdás bevezetéssel táncra perdült a hegyvidék ifjúsága s járta világos virradatig.

FOTO CIKKEK Zibrinyinél I., Attila-u. 2.

Érdekes vendége volt e napokban a Gül-Baba sírjának. Szerény öltözetű turbános úr tett rövid látogatást az izlamita-török szent sírjánál, hogy aztán csendesen és feltűnés nélkül tovább utazzék Hamburg felé. Nagyon messziről jött, az arab-irák-sziriai határvidéken fekvő és európai ember általa sohse látott Wadi Szirhánból. Szabályos útlevelében csak annyi állott: Izmail ibn Hauran. Pedig nagy úr különben, a hajdani drúz lázadás vezérének; Pasa el Atres szultán ő felségének teljhatalmú minisztere, aki gazdája megbízásából az utat egyengeti, hogy a szultán családjával együtt és néhány belső hívével Amerikába kivándorolhasson s a franciák által üldözött drúz vezéreknek új hazát keressen. A mohammedán-magyar kulturkomité főtitkára kalauzolta néhány órai budai tartózkodása alatt a drúz főurat.

A **Budai Nők Köre** szeptember hó 14-től minden hétfőn d. u. 5 órától a Budai Klub (II., Margit-körút 6.) külön termében tartja *összejöveteleit* és *klubdélutánjait,* amelyeken vendégeket is szívesen lát.

Mohammedán bankett. A budai mufti tiszteletére szombat este a régi Ferenc Ferdinánd laktanya tiszti étkezdéjének helyiségében *Reszulovics 'Mehmed* bég 24 terítékű díszvacsorát adott, amelyre meg voltak híva a Gül-Baba autonom iszlámvallásközség elöljárósága, a magyar muzulmán hitfelekezet, a mohammedán-magyar kulturkomité végrehajtóbizottságának tagjai és több muzulmán előkelőség családtagjaikkal. A társaságot a kitűnő muzulmán konyhaművészet remekeivel lepte meg a házigazda.

Keresztény vallások egyesítése. A keresztény vallások unifikációs kongresszusát csütörtökön fejezték be Bécsben, a régi városháza dísztermében, mely az ú. n. ó-katholikusok által rendezett unifikációs kongreszus folytatása volt lausannei és stockholmi tanácskozásoknak és amelyeknek célja: az összes keresztény vallások egyesítése. Megjelentek az anglikán, presbyteriánus, methodista, ó-katholikus, református, evangélikus, babtista, görögkeleti és kopt egyházak főpapjai s kiküldöttei. Az ökuméniai patriarkát *Germanos* érsek, nyugateurópai ekarcha képviselte. *Tochert* ó-katholikus érsek *sajnálattal* állapította meg, hogy a római katholikus egyház nem képviseltette magát. A kongreszszus rezolúciót fogadott el *Krisztus békéje* érdekében s állást foglalt a háború, az igazságtalan békék, a szüntelen fegyverkezés és a népek egymás ellen való uszítása ellen. A görög-keleti magyar egyház részéről *Németh* István szentesi görögkeleti magyar esperes volt jelen. — Talán sikerül a kongresszus legközelebbi ülését Budára irányítani.

A női szépség koronája KALAP az IPARMŰVÉSZETI SZALONBÓL
I., Városmajor-u. 21. sz.
Ezelőtt: Váci uccában. (20)

Ünnepség •Gül-Baba sírjánál. Szerdán a *Szent Gellért Társaság* megható ünnepséget rendezett Gül-Baba sírjánál a Rózsadombon. Körülbelül 80 vendég volt jelen, akiknek *Husszein Hilmi* efendi budai mufti magyarázta meg szent beszéd kíséretében a ngy izlamíta szent életét és szociális-karitatív működését és közölte, hogy már a passzaroviczi béke óta, kalifák irádéja alapján *Buda ősi zarándokhellyé volt minősitve* és a hitbuzgó muzulmánok ezrei zarándokoltak a csodatevő moszlim szent sírjához. *Szabad* Antal dr. tanfelügyelő és *Kamenszky* Gyula táblabíró mondottak még tartalmas beszédeket. A szépen sikerült ünnep méltó befejezése volt, hogy a megjelent hölgyek elborították Gül-Baba türbéjét virággal. z

Gyászmise. A „Mária-Remete Boldogasszony Kápolna-Egylet" első közgyülésének *ötvenedik évfordulója* napján az egylet elhalt megyéspüspökei, egyházi és világi tagjai, valamint a Mária-Remete kegytemplom elhunyt jótevői és adakozói lelkiüdvéért az alsóvizivárosi Kapucinus plébániatemplomban *Budán,* II. ker. Fő-utca 32. szám alatt szeptember hó 18-án, pénteken, d. e. 9 órakor ünnepélyes gyászmisét mondat. Pontifikál: Dr. *Zadravecz* István felszentelt püspök, emlékbeszédet mond: P.*Hász* Brokárd karmelita-rendi tartományi főnök, orgonál: *Wiesenberger* Antal, a budavári Koronázó-templom orgonistája. — Ugyanazon napon *Mária-Remetén* d. e. ½12 órakor a kegytemplomban, a Szervita-Atyák is mondanak gyászmisét. Az elnökség ezúton is szeretettel meghívja az elhunytak hozzátartozóit.

ERDEI ISKOLA *nyilv. jogú magánelemi iskola fiuk és leányok részére, internátussal kapcsolatban, dr Révész Margit gyermekszanatóriumában, I., Remete-út 18. Zugliget 81-es villamos végállomásnál Beiratkozások. Telefon: 64-0-96. Kérjen prospektust*

Szükség van villamosmegállóra a Királyhegy és Horváth ucca sarkán. A Pálffy tér után a legközelebbi megálló a Szász Károly uccánál van s ez a távolság oly nagy, amilyen csak kevés van a főváros belterületén. A Beszkárt csak egy szempontból ellenezhetné a megálló felállítását; arra hivatkozhat ugyanis, hogy a Horváth uucca és Szász Károly ucca között kicsi a távolság. Meg is állná helyet ez az ellenvetés, ha a Szász Károly uccai megállót csak azok használnák, akiknek a Horváth uccában van dolguk, de mit csináljon az, aki Pestről jön villamossal és a Zárda ucca alsó részébe akar jutni? Akár a Margit-körút és Zsigmond ucca sarkán, akár a Pálffy téren, vagy Szász Károly uccánál száll le, mindenütt 250—300 métert kell gyalog megtennie. A környékbeli kereskedők és iparosok, de a háztulajdonosok is e probléma sürgős megoldását kérik.

Balassáné Dömjén Teréz áll. kép. okleveles zongoratanárnő *zongoratanfolyama* Budán, I., Csaba u. 9. I. 3. a 14-es autóbusz megállójánál. Telefon: 56-7-73. *Csoportos oktatás. Magánórák.*

Régi hadifogolytársammal, egy gimnáziumi tanárral találkoztam a napokban. Szóbakerült többek között a tisztviselői fizetés redukciója is. Barátom fizetése 300 pengő havonta, ebből most levonnak 10%-ot, 30 pengőt. Magától értetődik, ez a 30 pengő elveszett a közfogyasztás számára, de nem csak ez az összeg az, ami elveszett. A tanár úr 4 tagú családot tart el, havi hússzámlája eddig 80 pengőt, füszerszámlája 60 pengőt tett ki kereken havonta. Most ezt leredukálta 50, illetve 30 pengőre, a ruházatnál 10 pengővel kevesebbet költ. Eddig 26 pengős könyvszámlája volt, ezt kifizeti s könyvet sem vásárol többé. A 30 pengős redukció tehát ez egy esetben 30 pengővel kevesebb forgalmat jelent a mézáros, 30 pengővel kevesebbet a füszeres részére, a ruha- és könyvkereskedőt nem is említve. Feltételezhető, hogy minden komoly ember ugyanúgy gondolkozik s ha nem is ily mértékben, de feltétlenül jobban leszállítja igényeit, mint amily mértékű a fizetésredukció. Tessék ezen gondolkozni!

Nász. *Marton* Zsuzsa és *Janovics* András dr. e hó 5-én házasságot kötöttek, cím: II., Olasz-fasor 1.

Bécsi turisták látogatták meg hétfőn — kedden Budát. A N. W. Tagblatt túraautóján érkeztek s *Vivenot* báró ajánlatára szállottak 42-en a budai *Bellevue*-Szállodába. Mindent jól megnéztek Budán, a Mátyástemplomtól és fürdőktől Gül-Baba sírjáig. Többen látogatást tettek a budai muftinál és muzulmán komiténél is.

Vanek mester Bécsben. A kiváló magyar karrikaturista, *Vanek* mester, aki már évek hosszú sora óta Bécsben rajzolgat és a bécsiek kedvence lett, most elérte azt a nagy sikert, hogy a világhirü bécsi *Ronacher* szinpadára szerződtették, ahol világhírességeket vet majd papirra. Szerződését a Bécsben élő impresszáriója, *Darvasi* intézte.

LORGNON Zibrinyinél, I, Attila-u. 12

A Kelenföld szabályozásával kapcsolatban lényeges változtatást eszközöltek a *Ménesi út* szabályozása ügyében is: az eddigi 10 méterről 15 méterre szélesítik s az átépítést fokozatosan viszik keresztül.

Autóbusz-sirámot kaptunk a Pasarétről ismét. Az 5-ös autóbusz végállomására panaszkodnak, melyet egy hónapja helyeztek a Hadapród ucca és Hidegkúti út sarkára. Bebizonyult, hogy ez az áthelyezés céltalan és tarthatatlan, mert a Hidegkúti útról és útra alig használják a kocsikat. Sokkal fontosabb volna, ha a végállomás az új Fejér és Dános-féle mintatelepnél lenne. Az érdekeltek mozgalmat indítottak ennek elérésére s az autóbuszüzem igazgatóságának eddig tanusított nagy és jóakaratú megértésében bízva, remélik, hogy még a tél beállta előtt megtörténik az áthelyezés.

Minden nyomorúságunk dacára, minden önzésünk mellett is él még a jóság, a nemeslelkűség. A budai Izraelita Szentegylet Maros-uccai kórháza élő példa erre. Négy hónapos fennállása óta 8 ágyalapítványt létesítettek és 25 szegény beteget ingyen ápoltak ebben a szanatórium-szerű gyógyintézetben, amelynek eddig 350 betege volt. A kitünő orvosi kar, dr. Jarnó Leó igazgató-főorvos vezetése alatt, az elsőrangú felszerelés és nagyszerű ellátás eddig is a legjobb hírnevet szerezte a kórháznak, amely hírnév csak növekedhet.

A Pálvölgyi cseppkőbarlang egyik idegenforgalmi látványossága lehetne a fővárosnak, — hiszen az aggteleki és az újonnan megnyitott lillafüredi barlangokon kívül nincs a csonka hazában cseppkőbarlang, — de nehéz a megközelítése. Rövidesen ezen is segít a város, mert az ujlaki templomtól a barlangig vezető Szépvölgyi utat jövőre 18 méter szélességben teljesen átépíti. Ez a nagyjövőjű út ma még rossz állapotban van, a földmunkák azonban már folynak s az ősz folyamán kiépítik az összes közműveket.

Angol módszer szerint oktat *Weixlgaertner* Tivadar ny. ezredes, okl. nyelvtanár, lapunk belsőmunkatársa, angol és német nyelvórákat ad lakásán: II. Fő-utca 52. szám I. 3. Található d. u. 2—4-ig. Munkatársunk a nyelvoktatás terén nagy sikereket ért el. Évekig volt Amerikában és Angliában hivatalos kiküldetésben.

ÜZENET

H. h. Óbuda. Minden társadalmi egyesülést egyformán kezelünk, bármely párthoz tartozzék is. Szívesen segitünk Önöknek takarékoskodni és kellő időben beküldve, szívesen közöljük a meghívóikat. A tagok hamar megszokják, hogy hetenkint megnézzék a Budai Naplót.

SZENT
Gellért
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet, hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet

K. A. iparos, Lágymányos u. Forduljon panaszával a pártvezérhez. Most már nem mi vagyunk Budán a párt hivatalos lapja, hanem a *Fővárosi Hirlap* a budai pártlap. Bethlen István gróf lemondása felmentett bennünket a pártszolgálat alól és most teljesen független, kizárólag Buda érdekeit kérlelhetetlen szigorúsággal szolgáló ujság vagyunk.

N. I. Budafoki út. *A Nádorkertet* régen megvette a város s most nem aktuális, hogy miért vette meg oly drágán. A város mindig drágán vásárol. Esetleg a városházán megtudhatja, hogy mi volt az ára. A Nádor kertről szóló cikket köszönettel vettük és rövidesen sorát ejtjük.

KIRÁLY-FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot
tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-,lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1. nőknek hétköznap d. u. 2—7.
Jókúra!

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM
Kitünő konyha. — A források napi hozama **160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz**
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

Pathó **AZ ELISMERT MÉSZÁROS ÉS HENTES**
(19)
I., Roham-u. 6. Telefon: 535-28
Egyedüli á la braunschweig készítmények

CSAK Kopfmann CUKORKÁT!
I., KRISZTINA-KÖRUT 91. SZÁM
II., MARGIT-KÖRUT 36. SZÁM.

SZENT ANTAL
KEGYTÁRGY
ÜZLET ÚJ HELYISÉGE
II., MARGIT-KRT.
34.
Ferenrendiek templomával szemben.
KAPHATÓK: az összes katólikus elemi iskolai tankönyvek. — Mindenfajta irószer raktáron.

UJ VEZETÉS
Szeifert-Kávéház
MARGIT-KÖRUT és ZSIGMOND-U sarok
a budai úri közönség találkozó helye
esténként
ELSŐRANGU-CIGÁNYZENE
Kitünő meleg konyha, Bel- és külföldi lapok, Figyelmes kiszolgálás
Tul. Tihaméry Kálmán

MÁTÉ **ISTVÁN** szobafestő és mázoló mester, **I. ker., Attila-körut 2.** Telefon: 573-55.

RUDAS Fürdő
radioaktiv hőforrás
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ FEDETT USZODA

Legszebb az ősz a Margitszigeten!
A Nagyszállodában **szeptember 1-től** olcsó **utóidényárak. Panzió-** és **menürendszer. Weekend** szombat délutántól hétfő reggelig. **Délután és este:** elsőrangu **zene. Tánc.**
Telefon: 206—20.

Pajtikám **NE FELEDD!** *Sipos Halászkert Budán,* **III., Lajos-u. 46**
Kellemes. ⁘ Izletes. ⁘ Figyelmes.

ZUGLIGETI „SEMMERING" PENSIO (22)
olcsó egy- és kétágyas szobák, **hideg, meleg folyóvízzel, központi fűtéssel,** szeptember 5-től napi **2 pengőtől 4 pengőig,** fürdőszobák, nap- és légfürdők. Légcsőbetegek részére **ligéző helyek.** Pormentes, tiszta hegyi levegő. Hónapos szobáknál árméréklés. 81-es villamos megállóhely.
Zugligeti-út 19. sz. Telefon: 644-27

Az új Fővárosi Évkönyv *György* Endre kitünő szerkesztésében most jelent meg. Az új évkönyv a városháza életének hü tükre, benne van minden, amire szüksége lehet annak, aki tájékozódni akar bármi kérdésben a városházán. Két részre oszlik: *hivatalosra,* melyet dr. *Felkai* Ferenc tanácsi főjegyző szerkesztett precíz, megbízható adattárral és *nemhivatalosra,* amely *György* Endre kitünő hozzáértő munkája. A székesfővárosi nyomda izlését és kitünő munkáját dicséri az Évkönyv szép kiállítása.

Nyelvoktatás hölgyeknek. Angliát és Franciaországot beutazott urinő, sajátos egyéni módszerrel ad német, angol, francia nyelvtani és társalgási órákat mérsékelt díjazás mellett. Bővebb felvilágosítást ad a Szerkesztőség, vagy a *Bellevue szálloda* portása.

Zongora korrepetálást, továbbá német-francia nyelvórákat vállal: — *Fligl József* II. Keleti Károly-u. 9. IV. em. 9.

A FRANCIA-MAGYAR HÁZBAN, II. Pasaréti-út 121. sz. alatt a szabadban francia, német gyermekkert. Félbentlakók. Magyar elemi oktatás francia, német nyelvtanítással. Francia, német, angol tanfolyamok felnőttek részére. A Revue Franco-Hongroise szerkesztősége. Tel.: Aut. 643-55. (18)

Rollókat, napellenzőket kiváló szakértelemmel készít, javít Ehrenwald kárpitos, Olasz fasor 17., Trombitás ház 549—10. (19)

ÉHGYOMORRA
NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR
Kristály vizet

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, II., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot téritünk
Budai ingatlan-tulajdonosoknak gyors lebonyolitás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyújtunk
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

Halwa Sándor
PUSKAMÜVES
BUDAPEST,
Üzlet és műhely: I., Szent János-tér 4
Telefon: Kr. 507—37
Állami díszoklevél. Ezüstkoszorús mester
Nagy aranyéremmel kitüntetve

VADÁSZFEGYVEREK
FEGYVERJAVITÁSOK
SPORTCIKKEK
CSERKÉSZ-FELSZERELÉSEK

IGAZI NYARALÁST
nyujt a pompás
CSÁSZÁRKERT
bácskai ételkülönlegességek, dunántuli borok
Singhoffer Antal
halászmester szabadtüzön készíti a
VALÓDI HALÁSZLÉT
kitünő zene
CSIRSZKA KONRÁD vendéglős

BELLEVUE SZÁLLODA ÉTTERMEIBEN
ÉS TERASZÁN ESTE
TÁNC
Elsőrangú koncert- és tánczeen **Európa előkelő restaurantjai** között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 5 pengős. Déli menü 2.50
Asztalrendelés: A. 528-48.

Mit óhajt? Kedélyt? Olcsó szórakozást? Jó konyhát? Búfelejtést? Mindezt megtalálja még
Óbudán
„KORONA"
vendéglőben. III., Korona-tér 2
Kitünő jazz, elsőrendü kimért- és bár-italok. Fényes külön termek. 5. 7. 9. 51 vill. Autóbeállóhely

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III., LAJOS-UTCA 148 SZ.
TELEFON: AUTOMATA 624—57
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett
Kölcsönöket folyósít váltóra, folyószámlára számlára, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

LÖVÖLDE-VENDÉGLŐ
Pompás árnyas kert, különtermek, polgári árak
új tulajdonos
Dittmayer Andor

KÖZGAZDASÁG

Szerkeszti: **Szászhalmi József**

Közgazdasági korkép

Irta: **Friedlaender Andor** vezérigazgató.

A bankzárlatot kiváltó gazdasági és pénzügyi események, a bankbetéteket lekötő és később megint felbolydó rendeletek élethbéptetése óta nem változtak olyan irányban, hogy máig is meg tudnánk érteni, hogy miért volt szükség ezekre a kényszerintézkedésekre? Ezek netáni előnyeit nem igen ismerem s csupán annyit látok a gyakorlati életben, hogy a nálunknál sokkal betegebb gazdasági viszonyok között élő Ausztriában *sillingért épen úgy lehet dollárt kapni, mint kockacukrot.* Sőt annyira lehet az osztrák pénzért dollárt kapni, hogy a sibereknek kiüzetődik Budapestre is elhozni azt, ahol a kisíbolt pengő bankjegyért 2%-al olcsóbban adják a dollárt, mint az úgynevezett *„Inlands"* pengőért.

Milliók és milliók tezaurálódnak és örülnek a pengő külföldre, a legszigorúbb rendeletek ellenére. Ez a jelenség, mely — hangsúlyozom — végzetes is lehet pénzügyi életünkre, csak akkor szünik meg, ha megszűnik a dollár- és egyéb valutákon mutatkozó áruhiány.

Az a meggyőződésem, hogy ha a bankzárlat elrendelése elmaradt volna, ez az áruhiány nem éleződött volna ki annyire. Ma nehéz a rendes kerékvágásba visszakerülni. Talán el kellene kérni az osztrákoktól az ő eddig bevált receptjüket a valuta beszerzést illetőleg. Nem árt néha a szomszádtól eltanulni, amit jól csinál és *ellenszenv ide, vagy oda, a Benesékkel való diplomatikus kacérkodás sok nehézséget eloszlathatna* és közelebb vihetne olyan célokhoz, melyeket más úton iparkodunk elérni.

A 33-as bizottság derekasan dolgozik s hogy egyoldalú a tevékenysége, az nem rajta múlik.

Minden szanálásra törekvő kisérlet alaptétele, bárminemű többszörös jövedelem azonnali leépitése és a külföldre kivitt devizák súlyos büntetés terhe mellett való felajánlásának azonnali kényszerűsége, teljes értékü pengő térités ellenében.

Amíg ez a két rendelet teljes szigorral érvénybe nem lép, csak üres szólam marad az adózók elégedetlenségét kiváltó egész szanálási tevékenység.

Kívánatos, hogy a statisztikai hivatalhoz 8 nap alatt minden hatóság beküldje azoknak a névsorát, akik többfelől kapnak illetményt. A statisztikai hivatal további 8 nap alatt egy nagy kimutatásban dolgozza fel ezt az anyagot, *amelyből ki kell tünnie pontosan, hogy Fekete Péter hol, melyik hivatalban, milyen küldetésben, hányféle beosztásban, egyenkint és összesen, menynyi jövedelmet kap* az államtól, vagy várositól. Ha pedig nyugdíjas, a nyugdíján kívül más közszolgálati jellegü beosztásban mit keres. Ezt a kimutatást a legfőbb állami számvevőszék zárszámadásával össze kell egyeztetni. *Minden államilag, vagy városilag támogatott üzem nyilvántartandó.* Legyen az illető vagy nyugdíjas, vagy más fix fizetéses alkalmazott, de többféle jövedelmű semmiesetre sem lehet. *A magasállású állami nyugdíjas, vagy özvegyének ne járjon trafik, vagy állami gyárvezetői megbizás.* Gondoljanak az adófizető magánszemélyekre, akik nyugdíj és vagyon nélkül küzködnek és senki sem gondoskodik, nemhogy többszöri, hanem az egyszeri ellátásukról sem.

Amíg a legridegebben keresztül nem viszik, hogy a nyugalmazott csak a nyugdíját kapja, és az aktív embernek csak azért jár a fizetése, mert dolgozik és ha a hivatali szobáján kívül van dolga, azért pótlék, jutalék, jelentési díj nem jár, addig az egész szanálási munka nélkülözi a racionális alaposságot.

Jobb későn, mint soha intézkedni., melylyel véleményem szerint el lehet kerülni mindazt, ami az ország közhangulatát destruálja!

Bízva bízunk a jövőben és keményen akarjunk rendet teremteni, akkor Magyarország megél és lesz helye a nap alatt!

A **Magyar Nemzeti Bank** főtanácsa 1931. évi szeptember 10-én tartott ülésében elhatározta, hogy szeptember 11-én kezdődő hatállyal a bank által váltók, közraktári zálogjegyek és értékpapírok leszámítolásánál alkalmazott kamatlábat 9 százalékról 8 százalékra, a népszövetségi kölcsön kötvényeire adott kölcsönöknél alkalmazott kamatlábat pedig 9.5 százalékról 8.5 százalékra mérsékli. A Nemzeti Bankot ennek az intézkedésnek megtételére a bankhitel igénybevételében, valamint a jegyforgalomban a betétforgalom felszabadítása óta tapasztalt jelentős csökkenés, általában pedig a gazdasági életnek amúgy is nehéz helyzete indította. A *Nemzeti Bank* mai kimutatása szerint újra apadt a váltótárca 16 millióval és a *bankjegyforgalom 393 millió, szemben a tavaly ilyenkori 410 millióval, szemben a tavaly ilyenkori 410* csiny a bankjegyforgalom és fokozatosan kisebebdik a devizaigények kiadósabb kielégítése esetén. Kívánatos, hogy a pénzintézetek szintén menjenek le teljes százalék erejéig a hitelkamattal és tőlük telhetően segítsenek elvisehetőbbé tenni a súlyos gazdasági helyzetet.

Hajdú Marcell törvhat. biz. tag, az izraelita hitközség egyik vezéralakja állott az élére annak a mozgalomnak, amely végre tenni is akar valamit a kisexisztenciák érdekében. *„Ezra Takarék- és Hitelintézet"* címen szövetkezet van alakulóban, melynek célja, hogy elsősorban a kisexisztenciák, kereskedők, iparosok, ügyvédek, orvosok, tanárok, tanítók stb. hiteligényeinek kielégítéséről gondoskodjék. Az alapító szövetkezet üzleti tőkéje 20 (husz) pengő névértékü üzletrészekből áll. Az alapitási iroda VIII. Főherceg Sándor-utca 19. sz. alatt működik. Reméljük, hogy ez az intézmény a magyar hitelélet egyik hézagpótló erőtényezője lesz és megoldja a kisexisztenciák hitelügyeinek problémáját, annyival is inkább, mert a *Kisipari Hitelintézeten* kívül, amely dicséretreméltó munkát fejt ki, nincs más intézet eddig, amely hivatott munkát fejtett volna ki a kisexisztenciák érdekében.

A **Nemzetközi Gépkereskedelmi R. T.** üzletéve kedvezően alakul. A vállalat künnlevőségeiből sikerült olyan nagy tételeket beinkasszálni, amelyek jelentékenyen fokozzák akcióképességét.

A Rimamurány Salgótarjáni Vasmű meghosszabbította az egyezményt az *Alpin* és *Csehszlovák vasgyárakkal* 1931. dec. 31-ig.

Kereskedelmünk Keletre. A Magyar Külkereskedelmi Intézet R.-T. arról értesít minket, hogy intézete rövid fennállása óta olyan kapcsolatot teremtett Albániában, hogy ma 70-re rug azoknak a magyar cégeknek a száma, amelyek az ő révükön rendszeres áruszállításokat eszközölnek ebbe az országba. Az általunk említett cikkek valamennyijében állandó exportja van, tehát az, aki mintaküldeményeket sürget ezekből a cikkekből, nem kisérte figyelemmel a piacot. Magyar tenyészállatokra nézve is állandó érintkezést tart fenn, ugy a török, mint az egyiptomi, sziriai és indiai piacokkal, azonban fuvar és egyéb hátrányok miatt nem tud versenyezni a kiadós állami támogatással dolgozó külföldi cégekkel.

A Fonciére anyaintézete, az *Adriai Biztositó Kun* Károlyt szemelte ki a Fonciére vezérigazgatójául. *Kun* Károly vezérigazgatói beiktatása valószínüleg már a jövő év elején megtörténik és nem kétséges, hogy a *Fonciére* egész igazgatói és tisztviselői kara osztatlan örömmel fogja fogadni a *tiatal és tehetséges pályatárs újabb rangemelkedését.*

A nemzetközi moszlim iroda a mohammedán-magyar kulturkomité ajánlatára a Magyarországon tartozkodó és átutazó muzulmánoknak megbízhatóságuk miatt a következő cégeket ajánlotta: *a budai oldalon: cukrászda:* I. Krisztina körút 75, *Ravasz* László; szálloda: I . Attila utca 53, *Bellevue;* kávéház: I. Krisztina körut 81, *Pozsony;* nyomdai müintézet: I. Borsutca 24, *Hollós Mátyás;* orvosi rendelő és gyógypenzió: II. Margit körut 99, *Dr. Bucsányi;* ecetáruban: Budafok, *Czermann* Lajos (Anna-u. 11); *a pesti oldalon:* étkező: V. Hold-utca 19, *Doroghy* Berta kultuszminisztériumi menzája; ruházati cikkekben: IV. Váci-utca 59, *Ecclesia* r.-t.; fémáru: *Hubert* Vilmos és társa, VI., Szent Ferenc tér 4; keserüviz: *Saxlehner* András, Hunyadi János forrás IV., Andrássy-út 3; muzulmán ügyekben jogtanácsosul: Lidértejedi *Kiss* Árpád dr. (VII. Barosstér 20). Fleischer József füszer és csemege kereskedő, I., Krisztina körut 77, a mohammedánok kivánságára keleti füszerrel és rituális ételekhez szükségesekkel felszerelt üzlete.

Ne fizessen házbért!
„Öröklakást" megállapodás szerinti hozzájárulással és lakbérnek megfelelő összeggel **saját öröklakáshoz jut Buda legszebb helyén.**
Prima kivitelü, hallos, összkomfortos
1—2—3—4 szobás lakások.
Meglepő olcsó árak! Legtökéletesebb komfort!
Nem haszonélvezet vezet bennünket ezen **„Öröklakások"** létrehozásával, hanem az, hogy több száz kéznek kenyeret adjunk a télen.
Rendkivül előnyös fizetési feltételek.
Tervek megtekinthetők:
„ÖRÖKLAKÁSOK"
V., Wekerle Sándor-utca 24. sz. félemelet 43. Telefon: 25-7-27

Város az erdőben. Tisza István kertváros. A budai hegyvidék legszebb kertvárosa. Hüvösvölgy mellett. Festői kilátás. Magaslati fekvés, 150—300 négyszögöles árnyas erdőparcellák. Villany, vízvezeték, autóbusz. Előnyös fizetési feltételek. Dr. Keresztes Béla. VII., Damjanich-u. 30. Tel.: J. 431—56. (1)

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágosítás I., Naphegy-u. 21. Telefon: Aut. 527—80. (2)

Egy-, kettő-, három-, négy és ötszobás lakás kiadó. Iroda: I., Naphegy-u. 21. Tel.: 527—80. (2)

Kettő-három-négyszobás komfortos lakások, központi fűtéssel, melegvízzel, háromeves házban, budai **hegyekre** szabad kilátással, **kettőszoba** hallos, komfortos lakás, **négy szoba** hallos, urasági **angol cottage,** blső lépcsővel, saját központi fűtéssel, Horthy Köröndnél levő házakban, tulajdonos műépítésztől, Fadruszu-. 6. Aut. 694—40 **azonnalra, novemberre bérelhető.** (4)

Sósfürdőnél egyemeletes, 3 lakásos ház, összes közművekel 40.000 pengő. 24.000 pengővel átvehető. — Ugyanott 150 öles telek is. (6)

Müegyetem parkjával szemben, Budafoki-út 17. szám alatt kettő és négyszobás modern öröklakás és műterem öröklakással eladó. Bővebbet a házgondnokságnál, hétköznap délután 3—4 óra között. (7)

Házmesterséget, esetleg villában is, keres megbízható, kisigényü házaspár (állami alkalmazott). Ért villany-, gáz- és vizvezetékjavításhoz. Kivánságra személyesen bemutatkozik. Cím a kiadóban. (9)

Rózsadomb elején földszintes családi családi villa két 3 szobás lakással, 316 négyszögöl kerttel, 76.000 pengőért eladó. (18)

HUBERT
és Tsa B. T. Egészségügyi berendezések, csövek, Müszaki cikkek, fémgyártás
VI., Liszt Ferenc-tér 4. T 222-67

Rózsadombon, Bimbó- és Vérhalom-utca mentén gyönyörü fekvésü 270 öles telkeink, dunai kilátással, eladók részletfizetésre is. Építési kölcsönt nyújtunk. Rózsadombi házépítő rt. V., József-tér 8. Telefon: 806—00. (5)

ÖRÖKLAKÁSOK: Széna-térnél elsőrendü utcai és kerti **EGYSZOBÁSAK, KETTŐSZOBÁSAK, HÁROMSZOBÁSAK** legteljesebb komforttal, körülcsempés mellékhelyiségekkel, épülő kertes palotában 1932 májusára beköltözhető: tárgyalások, előjegyzések II., Hattyu-u. 7., építési irodában. (11)

2, esetleg 3 szobás, minden komforttal, levegős, napos lakást keresek. *Sándor Jenő,* IX., Lónyay-u. 60. földsz. 6. (12)

Villalakás 4 szobás, komfortos, jól fűthető, a Svábhegy alján, villamos és autóbusztól gyalog 5 percnyire, bérbeadó. Tulajdonos telefonja: 343-01. (13)

Ferry Oszkár-utcában 206 öles telek eladó. Építési iroda I., Naphegy-utca 21. Tel.: 527—80. (2)

Szépvölgyi fenyvesben egyedülálló 16 holdas és a római Dunaparton 4 holdas telek szanatorium, wekkend-telep részére eladó vagy bérbeadó. Dr. Lugmayer József ügyvéd, II., Margitkörút 1. Automata telefon 512-52. (14)

Rózsadomb legszebb helyén, autóbusz megállónál, 380 négyszögöles telek olcsón eladó. (15)

Különleges szépségü, elsőrangú építkezésü sarokbérház, étage-fütéssel, 55.500 pengő bérjövedelemmel, 11% nettó hozamra, eladó. Részletes felvilágosítás a kiadóhivatalban. (16)

Buda legszebb helyén, 2 épülő bérház mellett melyekben üzlethelyiség nem lesz, vasportállal karzat létesítésére alkalmas belmagassággal, bármely célra, de különösen mészáros, hentes, trafik, szabó, háztartási cikkek, festéküzlet stb. részére olcsó bérrel kiadók. Mészáros-utca 60c. (16)

Németvölgyi-út 2b. sz. a. autógarázs vagy nagyobb műhelynek vagy raktárnak megfelelő helyiség és több üzlethelyiség kiadó. Felvilágosítás a helyszínen vagy Aut. 831—09. (10)

Az Istenhegyi-út 40-42 alatti 1.5000 négyszögöl kertben épült emeletes villa, nagy lakással, külön gazdasági épülettel, garage és soffőr lakással szabad kézből eladó. Érdeklődni lehet Aut. 570—32 alatt. (8)

Buda legszebb helyén négyszobás villa, külön házmesterlakással, olcsón eladó. Telefon József háromszázhat—negyvennégy. (17)

Hidegkúti úton, Star filmgyár mellet, villamos közelében, kettő á 298 öles telek diófás parkban, összes közművekkel eladó. (3)

Elsőrendüen épitett, megfelelően jövedelmező, komfortos középnagyságu lakásokból álló, kb.
150.000 pengő értékü
BÉRHÁZAT VENNÉK készpénzért Ajánlatok „Tulajdonostól 18296" jeligére **Blockner** J. hirdetőjébe, VI., Városház-u. 10. kéretnek,

ÜVEG és porcellán-árukban
GÁL LAJOS Budán II., Széna-tér 7. VEZET
TISZTVISELŐK nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltétel

Kertes öröklakások
Az előkelő közönség bizalmától támogatott, legszolidabb alapon megszervezett, utánfizetésektől, perektől mentes építési akciónk keretében, nov. 1-i beköltözéssel, fővárosunk legelőkelőbb részén már épül *nyolcadik társasházunk* a Szent Imre-szobor mellett, 2, 3 szobás (előkertre néző hallos) villaszerü öröklakásokkal. 300 négyszögles *kert, hangfogó válaszfalak,* díjtalan üzlethelyiségek. Tetszés szerint szövetkezet, vagy a tulajdonos nevére szóló telekkönyvezés. A Diószegi-uti „Hunniaudvar"-ban még pár remek, azonnal beköltözhető három-, négy-, ötszobás villaszerü öröklakás kapható. *Olcsó, fix árak.* Előnyös törlesztéses kölcsön. Kivánatra prospektus tervekkel, öröklakásvevőknek nélkülözhetetlen szaktanácsokkal.
„CENTRUM" HÁZÉPÍTŐ-VÁLLALAT
Horthy Miklós-út 9. (9-12, 3-5-ig.) Tel.: 693-01
Társasházban a „CENTRUM" vezet

Még egy **3 szobás** és néhány **2 szobás** lakás hallal, modern ktvitelben (központi fütés, melegvízszolgáltatás, gőszárító, stb.) **öröklakásként** vagy **évi bérért** kapható a **Vérmezőre nézö** Attila-utca 95-99. számu társashász szövetkezet palotájában. **Farkasrét Hóvirág-u.** és **Torbágyi-út** között ujonnan parcellázott 18 drb. 140-170 négyszögöl nagyságu telkek déli lejtővel jutányosan eseileg részletre kaphatók. Ugyancsak **Pusztaszeri-uton** kilátással a Margitszigetre 300 négyszögöles gyümölcsfákkal beépitett telkek eladók. Bővebb felvilágositást nyujt:
STILUS ÉPITŐ R.-T.
irodája. Telefon: Automata 557—44 és 558—36.
A farkasréti telkek ügyében a helyszinen is lehet értekezni

FEDEZZE FEL ÖN IS A SASHEGYET!
Sashegy a Belvárostól gyalog is csak 25 percnyire
Sashegy a Belváros hegye
Sashegy a Székesfőváros szivében — szivének jobbik oldalán
Sashegy az előkelő középosztály települő helye
Csak hegylejtőn lévő telkeket vásároljunk, ott van csak levegő, napsugár és kilátás
Ön gyermekei arcáról leolvashatja, hogy hol lakik:
nézze meg azután a sashegyi gyermekeket
Sashegyi telkeinkről prospektust küld:
KUBATURA részvénytársaság
Budapest, főpostafiók 77/0

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez
I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33 **Béres Márton**

Németvölgyi-út 2b. sz. a. házban egy-, kettő- és háromszobás lakások hallal és központi fűtéssel, utcai fronton, kilátással a hegyekre és a szemben fekvő kertekre, villamos (75,59) és autóbusz közelében, május hó 1-ére kiadók. Felvilágosítás a helyszínen vagy Aut 831—09. (10)

Laptulajdonos: VIRAÁG ÉS TÁRSA
Főmunkatárs: dr. László Zoltán.
Kiadásért felelős: Viraág Béla.
Nyomatott az „Olympia" nyomdában Budapest, I., Bors-utca 24. Tel.: 502—96.
Nyomdáért felelős: Csaradszky Viktor

XXVIII. évf. 1057. sz

ELŐFIZETÉS:
Egy évre . . 24.— P
Negyed évre . 6.— P
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai **féláron** kapják

Budai Napló

1931. SZEPT. HÓ 21

HIRDETÉSEK:
Egy hasáb széles, egy m/m. magas sor, egyszeri közlésénél **30** F. Szövegsor ára **2** P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések dija mindenkor **előre fizetendő**
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, a közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló újság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRAÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, i., Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502—96. Hivatalos órák: délután 4-6-ig

HAMIS JELSZAVAK

Nem tudom, hogy a Nádorkertnek két árván maradt kapuoszlopa áll-e még. Régen jártam ott. Már akkor is elhordták volt a kerítést és a nagy kert közepén düledező ház állott. Olyan szomorú volt ez a kép, mint valami elhanyagolt vidéki kuria, ahol a nagy birtokból nem maradt egyéb, mint a meg nem művelt föld, néhány száradásnak indult fa és középen a gondozatlan ház. Az út mentén állott az egykori kapu két kőoszlopa, mindegyiken egy sor latin írás. Az egyiken:

Oh, egyedüli boldogság!

a másikon:

Oh boldog egyedüliség!

Akkor is egyedül bolyongtam, a háború első évében, amikor valami tömeglehangoltság egy csomó más újság között megölte az én ujságomat is. Ráértem, gondok is gyötörtek és ilyenkor kerülöm az embereket. Erősen hatott rám a megbillent kapuoszlop bánatos írása, a magánosság dícsérete.

Rossz órában gyakran eszembe jut. Magamban álltam akkor, elhagyottan, mint most.

Éveken át olyan zászlót lobogtattam, amely akkor még nagyon távol látszó célokért hívta küzdelemre Buda polgárságát.

Néha-néha új ember állott mellém. Azt is megfogta Buda igézete, az is megmarkolta a zászló rúdját, hogy magasabbra emelhessük.

Az emberek eleinte mosolyogtak, azután elfordultak. Mintha a pusztában kiabáltam volna. Akik a zászló alatt állottak, azoknak már nem kellett beszélnem, akiket hivtunk, azok nem jöttek. A fiatalok még csak meghallgattak, de az öregek — úgy önmagukban — azt mormogták, hogy — bolondság!

A háború szétszórta az egész lelkes tábort. Magamra maradtam. Akkor bolyongtam a Nádorkert táján és emlékezetembe véstem a kapufélfa szomorú írását.

A Nádor-kert képét is. Azt mondják, hogy ma is olyan, mint volt. Talán még züllöttebb. Pedig gazdát cserélt, a székesfőváros vette meg. Jó üzlet volt-e nem-e — nem tudom, csak azt tudom, hogy semmi hasznát nem veszi a város.

És ez a mi átkunk. Csupa keret tartalom nélkül.

Csupa jelszó.

Micsoda szép tervek sarjadtak a Nádor-kert megvásárlása után annak ugaron maradt földjéből. Botanikus kert!... Stadion!... Kiállítás!... és ki tudja, mi más. Pénz volt bőven mindenre, csak ember nem volt, aki megteremtse.

Csupa hamis jelszó.

Amilyenekkel tele vagyunk itt Budán. Most a legdivatosabb a Tabán beépítése. Ugyan kérem! — Ki az a pénzes ember nyugaton, aki pont a Tabán fölépítésébe akarja a pénzét beleverni? Ki foglalkozik a nyugaton ezzel a tervvel? Még hozzá, mint fürdővárost, — éppen ezen a meredek domboldalon. Hát hol van az a járni alig tudó reumás beteg, aki köti magát a hegyre mászáshoz. De semmiféle beteg ember nem megy a hegyre. Ezt az egész világon tudják, egész Nyugateurópában, csak mi akarjuk elhitetni magunkkal, hogy Budán mégis a tabáni dombra másznak föl örömmel a betegek. Ezt csak a térképen lehet oda tervezni, de a valóságban nem. Mintahogy a térképen tették a lejtőre a Szent János-téren a villamos megállót, ahol nehezen fékezve áll meg a kocsi és kapaszkodik rá a szélnek, esőnek, hózivatarnak kitett közönség. Húsz lépéssel odább síma uton, házak alatt jó helyen volna.

Ilyen húsz lépésnyire esik a Tabántól a Vérmező. Huszonegy holdnyi sík terület a város közepén. Az Isten is fürdővárosnak teremtette. De volt-e nekünk olyan városi képviselőnk, aki ezt követelte volna? Folyt le olyan országos választás, ahol a jelölt ezt is programmjába vette volna? Amíg az osztrák katonai kincstáré volt a Vérmező, addig nem volt szabad hozzá nyulni, — most, amikor a magyar katonai kincstáré, most is csak kaszálórét, megfogyatkozott helyőrségünk gyakorló tere. A város perlekedett, hogy visszaszerezze, de a pernek vagy nincs még vége, vagy elhallgatták.

Pedig kormányprogramm pontja is lehetne ez a kérdés. Megoldhatná bármely új kormány, ha a kormányvállalást kötné a Vérmező visszaadásához.

De minden budai városatyának, minden orszgy. képviselőnek Budán kötelessége volna ezt a kérdést a legmelegebben fölkarolni és megoldását állandóan sürgetni. Mi volna Pesten, ha például az Erzsébet-tér volna a gyakorlótér, azon az alapon, hogy a Károly kaszárnya legénysége oda járt lenki-bunki gyakorlatokat végezni. Mi volna ott! Tüzes vassal járnának a pesti képviselők mögött, hogy a város visszakapja azt a területet. Hja! de mi Budán vagyunk. Gyámoltalan polgárság és nem Budáért élő képviselők.

A Vérmező pedig állam az államban. A világ legdrágább kaszáló rétje. Ez a fürdőügy — Nádor-kertje.

Hamis jelszó az idegenforgalom is. Ki csinál itt idegenforgalmat? Egyedül talán a vérig-kenyérig érdekelt és természetes idegenforgalmi tényező: — a szállodások testülete.

Eddig nem volt beleszólása az idegenforgalom hivatalos intézésének munkájába, még tanácsot sem adhatott, csak éppen 200.000 pengőt izzadt ki e célra, de látja az idegenforgalom csődjét és ezentul saját maga akarja intézni az ő bőrére menő idegenforgalmat, hogy hasznát is lássa. Eddig hivatalos intézményeket támogattak ezzel a 200.000 pengővel, ahol csak azért produkálnak csapnivaló nyomtatványokat, hogy bizonyítsák az iroda működését és nem azért, hogy komoly idegenforgalmat csináljanak.

Kár volt ablakot tárnunk, hogy friss levegő járja át az idegenforgalom csarnokának áporodott levegőjét, — kár volt rámutanunk csak egyetlen egy tehertételre az Ibusznál, — mert máris magunkra maradtunk. Az ablakokat szorosabbra zárták.

Bálványdöngetés ez és a szentségtelen kezek érintésétől meg kell óvni — a bálványoltárra föltett áldozati bárányt, amit főváros, állam, fürdők, vidéki városok és a szállodások zsírján sütnek saját áldomásukhoz az augurok.

Nálunk idegenforgalom van az irodák kedvéért, — és nem fordítva. Nálunk csak az irodák élnek az idegenforgalomból és nem a polgárság. Ez a gyámoltalan polgárság.

Csinálják meg a játékkaszinót, annak jövedelméből költsenek okosan az idegenforgalom propagandájára, de ne költsék el a polgárság két millióját — olyan eredményekre, amikre nagyítóüveg alatt mutogatnak, önkényesen összeállított statisztikai kimutatások kiséretében.

A kimutatott nagy idegenforgalom mellett — a szállodák üresek.

Hol vannak azok a nagytekintélyű kerületi szereplők: — képviselők és városatyák, — mert ebben a küzdelemben is magunkra maradtunk. Hol a polgárság tiltakozása az ellen, hogy keserves adóilléreit ily módon pocsékolják?

De magunkra maradtunk a mohamedán kérdésben is, amely oly egyszerű tiszta, átlátszó, biztos sikert kínáló, — de magunkra maradtunk, mert nem az irodák alapozták meg és nem kell új irodákat állítani, hanem egy kis áldozatkészség, egy kis előzékenység, némi ügyeskedés mellett önmagától hömpölygő, hatalmas idegenáramlattá válna. Ám ennek most ássák a mélyebb medrét Bécs felé, ahol kevesebb az iroda, de több a gyakorlati érzék és nagyarányú az elgondolás.

Buda amúgy is vérszegény polgársága teljesen elvérzik ettől.

Mert nálunk minden csak látszat, üres keret, hamis jelszó. Minden csak olyan, mint a Nádor-kert esete, amit drága pénzen vett meg a város, de semmi hasznát nem veszi.

Lehanyatlott Budának kétszázezer sínylődő polgárát csak ezen az egyetlen módon, az idegenforgalom és a gyógyforrások révén menthetjük meg a végleges pusztulástól, — és abban a becsületes harcban ismét egyedül maradunk mi, az az elszánt csapat, mely Hollós Mátyás lobogója alatt folytat elkeseredett harcot Buda javáért.

Kevesen vagyunk, lassan talán egyedül maradok a mi nagy nyomorúságunk Nádor-kertjében, amelynek kaputartó kőoszlopán ott van a patinás írás, mint valami ős jóslás.

Megnéztem most újból, amikor magamra hagyottan járom e jobb sorsra érdemes város néptelen külső részeit, — hogy áll-e még a két kőoszlop, a Nádor-kert régi kapuja, ahol alig száz éve, a világ két leghatalmasabb uralkodója fogott egymással kezet.

Szomorú vidék ez és lehangoló a kép: — a régi dicsőség kapujának két düledező kőpillére és mindegyiken a nagy mult bánatos írása.

Megnézem még egyszer, talán utoljára.

Viraág Béla.

Fürdőügyi ankét

A II.-ik fürdőügyi ankétnak, mely *Kapcza Imre* buzgólkodása révén a Budai Társaskörében ez év tavaszán *Hoor-Tempis Móritz* dr. elnöklete mellett lefolyt, egyik legjelentősebb eseménye volt *Pávai Vajna Ferenc* dr. főgeologus, főbányatanácsos előadása, aki mint abszolút fölkészült tudósa a gyógyforrások ügyének, mondotta el véleményét, megvilágítva a fürdőváros kérdését a tudomány reflektorával.

Pávai Vajna Ferenc dr. kiváló képességeit fokozza az a rajongó földszeretet, amelyhez földkostoló ösztöne és a budai hegyvidék elhanyagolt geologiai kutatásának vágya is járul, mely még a tudomány martirumságát is kész elviselni, hogy a budai föld mélyén buzgó öserőket megkeresse és felszínre hozza.

Előadását adjuk a következőkben:

A budai föld titkai

Pávai Vajna Ferenc dr. előadása.

Előkelő közönség adózott elismeréssel *Pávai Vajna* Ferenc dr. fejtegetéseinek, amelyekkel reámutatott, hogy a budai hőforrások vize főképpen az Alföld mélységeibe lesüllyedt ősi hegység felmelegedett kőzeteinek forró izzadmánya, amelyhez csatlakozik az azokat fedő harmadkori kőzetek tömörüléséből származó, szintén melegvíz s a felszínről beszivárgó és a mélyben felmelegedett csapadék.

Meggyőző érve volt a főváros alján levő forró viztömegek óriási nagyságára, amikor arra mutatott rá, hogy mintegy 40.000 köbmétert tesz ki a budai forrásokból naponta kiömlő viz, s csak 2000 év óta, amióta tudjuk, hogy a rómaiak fürdésre és vízvezetéki célokra használták őket, 30 köbkilométer víz folyt el a Dunába. Mennyiszer haladja meg ezt a melegvíztömeget az, amely azóta folyt el, amikor a harmadkor végén a Széchenyihegy magasságában fakadtak még a hőforrásaink, vagy a Gellérthegy, Várhegy és kiscelli terraszon rakták le a forrásmészkövet a travertinot? Akkor még a Duna is olyan magasan járt. Azóta vágta be a medrét. Hogyan apaszthatná el ezt a forró tengert a viszonylag szalmaszálvékony forrásokon kiömlő kútak vize?

A 63 éves margitszigeti, 53 éves városligeti és 11 éve használt Lukácsfürdői kút tényleg nem okozott semmiféle apadást sem a budai források vizén, sem egymáson! Mégis összeszalad a több kézen levő fővárosi fürdőérdekeltség, ha arról van szó, hogy valahol újabb gyógyforrást kutassanak fel. Az érv az, hogy a fürdők gyógyvizének elapadása következhetik be. Valójában néhány újabb eladott fürdőjegy konkurrenciájától félnek, pedig egészséges, serkentő konkurrencia nélkül, nincsen fejlődés, haladás, nem leszünk fürdőváros, amint maig sem vagyunk az. Vagy, ha úgy félnek a konkurrenciától, vegye a főváros, vagy egy tőkeerős csoport a kezébe az összes fürdőket és forrásokat, kutassa fel, tárja fel, foglalja újra a meglevő és még lehetséges gyógyforrásokat, építse át és oda a fürdőket, ahol azok a fürdőváros kialakulására elengedhetetlenül szükségesek. Teremtsen olyan életviszonyokat, amelyek fokozzák és nem bénítják meg a fürdőváros kifejlődéséhez elengedhetetlen idegenforgalmat.

A fürdőváros nem egyesek, hanem a nagy közösség. Buda, Budapest fürdőváros érdekeit szolgálja, mert hőforrásaink, régi jó fürdőhely-hírünk csak így szolgálják a főváros, az ország, a nemzet gazdasági életének nagy ügyét. Ha egy kézben vannak a fürdők, nem az a fontos, hogy például a Királyfürdő, vagy más, marad a régi s csak helyi szükségletet elégít ki, hanem az, hogy a nagy cél, a fürdőváros rész alakuljon ki, fejlődjék, virágozzék a maga jobb helyén. Ha lehetne fakasztani új, jobb, forróbb vizeket a Tabánban, vagy a Szarvas vendéglőnél, a Zugliget küszöbén, ahol nagyszerű fürdőkörnyezet alakulhatna ki, miért ne csinálnánk oda is fürdőt, ha azon a helyen, ott azon a vidéken jobb, nagyobbszabású fürdőváros fejlődhetne ki, mint a főváros zajos, poros, füstös forgatagában.

A siralmas jelen s a mult a bizonysága, hogy a hőforrás még nem minden, legalább olyan fontos a fürdővárosrésznek megfelelő környezete. A fürdővárosrészeknek nagy területen, külön kell kialakulniok, lehető'eg forgalommentes, jólevegőjű hegyoldalakon, napsütéssel, árnyékos parkokkal, mozgási térrel, pihenő, zavartalan, tiszta helyekkel. Ezeket a budai oldal nagyszerű domb- és hegyoldalai s a Margitsziget mind nyújtani tudják, csak eggyel vagyunk megakadva, pedig ez legalább olyan fontos, mint a gyógyvíz s ez a világváros füstös, poros, ködös, egészségtelen levegője, aminek fürdővárosellenes voltára a fürdőankét előadássorozatán Massányi Ernő főmeteorológus mutatott reá. Ha Budapest levegőjének mesterséges elrontását nem tudjuk megakadályozni, Budából soha sem lesz világfürdő város! Budapest levegőjét a gyárak füstje, egyáltalán a széntüzelés rontja meg. Ezt ki kell küszöbölni, vagy legalább is erősen redukálnunk kell.

Át kell térni a nem füstölő, nem kormozó széntermékek tüzelésére. (Koksz, nemesített lignit, gáztüzelés!) Különösen fontos lenne Budapest környékén a földgáz feltárása. Nem tudok egyetérteni azokkal, akik tagadják ennek a lehetőségét, mert a főváros környéke ebből a szempontból az Alföld tartozéka s az Alföldet ebben a viszonylatban senki sem ismeri nálam jobban: bebizonyítottam szakmunkáimmal és a hajduszoboszlói, karcagi, szolnoki és szegedi kutak gyakorlati eredményeivel. A városligeti kút fúrásakor már *Zsigmondy Vilmos* észlelt földgázt is, de a veresegyházai Vicziántelep kútja a háború előtt égő fáklyaként világította meg ezt a kérdést. Őrszentmiklós községben egy 400 m-es fúrásból eruptált a meggyújtható földgáz bizonysága és sós vizet hozott fel. Csinálhatnánk konyhasós, jódos fürdőt is Pest mellett!

Hét éve agitálunk *Becsey Antallal* együtt azon, hogy induljanak meg az ezirányú rendszeres kutatások a Duna balpartján, hiszen az isaszegi, rákoscsabai és csomádi redőboltozatokat azóta ismerjük, mégis minden évben megfeneklik ez az akció, pedig ma már a gázgyár is segítő jobbot nyújtana. 50-ezer, 20-ezer pengős hozzájárulásról olvasunk mindegyre, mégsem kezdődnek meg még a bevezető geológiai munkálatok sem, pedig ugyancsak ráérnék magam is a sok dolgomtól s értenék is hozzá valamennyire, hiszen húsz éve csinálom. Ehelyett hol Becsey Antal kérdi tőlem, hogy vajjon, miért is feneklik meg ez az ügy minden évben, hol én Becsey Antalt, s a végén majd csak megfejti valamelyikünk a nagy titkot! (Egyesek már tudnj is vélik! Szerk.)

Az igaz, hogy Budapestnek napi fél, usque egy millió köbméter gáz a fogyasztása, de ez fele fűtőértékű, mint a földgáz s nem lehet letagadni, hogy Karcagon már eruptált egyszer napi 180-ezer köbméter. 3—4 ilyen kutacska bőven elég is lenne s ha kevesebbet adnának, hát fúrjunk 10-et, 100-at, kifizeti magát, hiszen annak a tüzelőanyagnak, amit évente 130- millió pengőért hozunk be az országba, 60—70%-ából füst és korom lesz — éppen itt a fővárosban! — 80—90 millió tisztára megsemmisül, sőt káros füst, korom, szemét a mienk belőle. Ebből az elfüstölt, elkormozott, külföldnek ellenszolgáltatás nélkül évenkint ajándékozott 80 millió pengőből 200 drb. ezer méteres fúrást mélyeszthetnénk. Vajjon, tényleg bolondság lenne szabadulni ennek a drága koromnak legalább egy részétől? Keresetet, munkaalkalmat adna egy csomó embernek! Hát még hol van az a sok forró, talán még túlhevített víz is (H-szoboszlón 127 fokos), ami ezekből a forrásokból fakadna? Az is energia, az is fűtőanyag! Próbáljuk meg ezt a takarékosságot s abból a pénzből, amit ingyen a csehnek, németnek, lengyelnek, oláhnak adunk — nem egy év alatt, — rendre csináljuk meg magunknak a „füstnélküli várost", Budapest „fürdővárost".

Más módon kell segiteni!

Engedélyezzék sürgösen a játékbankot
Adóztassák meg az értéknövekedést
Tegyék állami monopóliummá a Rádiót

Irta: **EXNER KORNÉL dr.**

Magasabb szempontok vezérlik és mint kivülálló, de elismert pénzügyi politikust más érdek, — mint a haza, nemzete és a polgárság érdeke, — nem ösztönözte

EXNER KORNÉL DR.

egyetemi tanárt, amikor előadásának sorozatán a Magyar Cobden Szövetségben, ujságcikkekben és brosurákban foglalkozik az *adópolitikával* és keresi a kibontakozás utját.

Az adózás terén egyszerűsítések révén nagy megtakarításokat lehet elérnünk és igy évről-évre — noha elkerülhetetlen zökkenésekkel, de még megrázkódtatások nélkül — közelebb jutunk a normálkötségvetés betartásához. A megtakarítások milliói mellett azonban pozitiv bevételek szerzéséről is kell gondoskodni. Adórendszerünk átfogó reformja ugyanis nemcsak az adóbevételek csökkenését fogja előidézni az aránytalan túlterhelések igazságos megszüntetésével, hanem az adóztatás helyes elveire támaszkodva, új bevételi forrásokat is nyithat.

Annak hangsúlyozása mellett, hogy meglevő adóink közül egyedül

az ásványolajadó, a benzinadó az,

amely az autómobilok és repülőgépek korszakában nincs eléggé kihasználva és igy a mainál nagyobb állami bevétel nyerésére alkalmas, még három új állami jövedelmi forrás feltárását tartom kiadásaink apasztása mellett szükségesnek azért, hogy a már vázolt adóleszállítások megvalósítására képesek legyünk. Egyik az *ingatlan-értéknövekedés* megadóztatása, a másik a *játékbank* engedélyezése, a harmadik a *rádiónak állami monopóliummá* tétele.

A betterment-tax

Az ingatlan-értéknövekedési adó, az ú. n. betterment-tax, az ingatlanok konjukturális értéktöbbletének adója. Az igazságos közteherelosztás megköveteli, hogy mindazok,

akiknek ingatlanvagyona hatósági intézkedések következtében lényegesen növekedett, az értéktöbbletből megfelelő százalékos részt adjanak le a közösségnek:

az államnak vagy a községnek. Ilyen hatósági intézkedések, amelyek munkanélküli véletlen nyereséget juttatnak egyeseknek, a következők lehetnek: új utca nyitása, utca szélesítése, útépítés, az úthálózat kiterjesztése, villamosvasút vagy autóbuszjárat bevezetése, földalatti gyorsvasút létesítése, hídépítés, parkozás, siklóépítés, középületek emelése, minden városrész-rendezés. Az ilyen hatósági közmunkák és új létesítések az érdekelt környékben fekvő ingatlanok értékét szerfölött növelik, nem ritkán a meglévő érték százszorosára, sőt ezerszeresére is. Az igazságosság megköveteli tehát, hogy

az ily véletlen nagy ajándék egyrésze a köznek jusson.

Az úgynevezett betterment-tax a hatósági intézkedések következtében előállott ingatlanvagyon-többlet megadóztatása, aminek folytán a ki nem érdemelt nyereség kiérdemeltté válik. Ezzel a legigazságosabb adóval ki kell egészítenünk adórendszerünket, hogy képesek legyünk a legigazságtalanabb adók eltörlésére.

Játékkaszinó

Ugyanezt a célt szolgálná és egyúttal idegenforgalmat is, lendületet is hozna, — a játékkaszinó felállítása. Erkölcstelen? Nem fér össze az állam méltóságával? Ezt csak a tájékozatlanság állítja, amelynek sejtelme sincs arról, hogy

nálunk évtizedek óta az állam égisze alatt olyan méltán kifogásolható szerencsejátékok folynak,

mint az állami sorsjáték, a lóversenyfogadások, az osztálysorsjáték, amelyeknél

Ki mint vet, úgy arat, MAUTHNER magnál jobbat sehol sem kaphat!
MAUTHNER ÖDÖN magtei mellőés magkereskedelmi részvénytársaság
Alapitási ev 1874. Telefon: 463—65.
SÜRGÖNYCIM: MAUTHNERÉK, BUDAPEST.

MAUTHNER MAG
Központ: VII., Rottenbiller-u. 33. - Fióküzlet: IV., Kossuth Lajos-u. 4.

Nagy főárjegyék, mely növényárjegyzéket is tartalmaz, ingyen és bérmentve.
a Ferencrendiek templomával szemben.

SZENT
Gellért
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet, hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet

a nyerés esélye messze elmarad a montekarlói igazságos játékrendszerekétől.

Az a tájékozatlanság, amely nem ismeri azt a szabályt, hogy az ilyen játékokhoz csak idegen állampolgárokat bocsátanak. Az a tájékozatlanság, amely nincs informálva arról, hogy az ilyen játékbank mily

termékenyítő aranyesőt jelent az államkincstárnak és a lakosságnak egyaránt.

Mert, aki mindezt tudja és álerkölcsi szempontból mégis ellenzi a játékkaszinó felállítását, az hipokrita.

A rádiómonopólium

Az állam részéről igénybeveendő pénzügyi forrásnak tartom

a rádiót is, még pedig az állami egyedárúság formájában.

Amikor kénytelenek vagyunk monopóliumként kezelni olyan elsőrendű életszükségleti cikket, mint a só, a gyufa, amikor a köz érdekében monopólium az italmérés, a posta, a telefon és a távíró, akkor az adópolitikusnak korunkban csak egy lépéssel kell továbbmennie, hogy

a rádiót is beállítsa a közszükségletek fedezésének szolgálatába.

De az államnak nemcsak pénzügyi és gazdasági érdekei, hanem etikai feladatai, mint a népnevelés munkája, a kultúra és a haladás terjesztése, nemkülönben a hon védelme, mind egyenesen kötelességévé teszik, hogy korunk fejlődő csodáját, a rádiót, kizárólagos rendelkezési jogkörébe vonja.

Az a 3,200.000 P, amely évi bevétel pusztán a napi 8 filléres előfizetési díjakból folyik be jelenleg a rádiórészvénytársaság pénztárába, nemsokára megsokszorozódik, mert — miként Marconi tudományos alapon, jóslás nélkül kijelentette — közel van a jövő, amikor otthonunkból fogjuk hallani és látni az öt világrész minden eseményét. A rádiót, ezt a folyton fejlődő, dús bevételi forrást, mint állami adóforrást nem szabad számításon kívül hagynunk.

A nyereménykölcsön

A rendkívüli kiadásoknak, a hasznos beruházásoknak megvonása nemzetgyilkosság volna. Ennek igazságától át van ma hatva mindenki. Csak mennél több termékeny beruházást, hogy ne legyen kénytelen parlagon heverni egyetlen egy munkaerő se, megint dalolva szántsanak és vessenek, füstöljön ismét minden gyárkémény, épüljenek a házak és bokrétaünnepek lendítsék fel az építkezésből táplálkozó 43 iparágat, a közutakon símán gördülhessen a kereskedelem kereke és a külföldi vendég luxusautója.

A jövő évtizedekre szóló

hasznos beruházásokat egyáltalán soha sem szabad a rendes adóbevételekből fedezni, hanem rendkívüliekből,

mint amilyen a betterment-tax, a rulett és különösen a kölcsönök. A kölcsönök *a jövő nemzedékre is áthárítják* a jövő érdekében létesítendő beruházások terheit. Ez a helyes adópolitikának egyik elemi főszabálya. Hiszen minden céltudatos, termékeny beruházás idővel törleszti saját költségeit, sőt nyereséget is hoz.

Hosszúlejáratú és olcsó külföldi kölcsön — sajnos — nem áll rendelkezésünkre. Rendes belföldi kölcsönre pedig gondolni sem lehet.

Ezért az államháztartás mostani helyzetében — igénytelen nézetem szerint — céltudatos megoldásként egyedül a *nyereménykölcsön* felvétele kínálkozik. A közönség úgy a belföldön, mint a külföldön is szívesen fogja vásárolni a 4 százalékkal kamatozó nyereménykölcsön kötvényeit, mert

pénzéért biztos kamatot kap és ezenfelül nagy nyereményre is lesz kilátása.

Míg tehát egyrészt a nyereménykötvények megszerzése a közönség körében a kívánatos tőkeképzés egyik eszközévé lenne, addig másrészt az államkincstár termékeny, alkotó befektetések céljaira, a munkanélküliség enyhítésére a legolcsóbb pénzhez jutna.

Nem lehetetlen, hogy a hipokrizis ezt is a játékszenvedély erkölcstelen kihasználásának fogja bélyegezni. De ha ezt a szemrehányást nyugodt lelkiismerettel elviselték nagy elődeink 1870-ben a 24 millió forintos és 1880-ban a 44 millió forintos sorsolási kölcsön kibocsátásánál és elégtétellel mutathattak

a budapesti hidakra és a Duna szabályozott partjaira,

nemkülönben az ujjáépített Szegedre, úgy az esetleges ellenvélemény a mai rettenetesen válságos időkben nem fog visszatartani bennünket sem attól, hogy a kölcsönnek ezzel a legjutányosabb s

most egyedül lehetséges nemével

ne éljünk. Ha méltó volt annak idején a nyereménykölcsön felvétele Németországhoz, Svájchoz és Nagybritanniához, (Orosz-, Török- és Svédországra nem is hivatkozva,) úgy pirulás nélkül igénybeveheti azt szörnyen megcsonkított, szegény kis országunk is.

Igy az igazságos és igénybevehető új bevételi forrásokra is rámutattam.

Mátyás király vadaskertje

Írta: GARÁDI SÁNDOR

aki ezt az érdekes tanulmányát a **Historia** *cimü folyóirat külön levonata gyanánt a Hollós Mátyás Társaságnak ajánlott fel tagtársi tisztelettel.*

Mátyás király, akit az igazságos jelzővel is szoktunk illetni, nagy kedvét lelhette a vadászatban. Erre vall, hogy magyar székvárosa közelében nagy vadaskertje volt, amelyre különös gondot fordított. A vadaskertről *Bonfin* a király palotáinak felsorolása közben csak annyit ír, hogy: „Ugyszintén Buda határában egy másik külvárosi palotája is volt a harmadik mérföldkőnél, ahol erdei vadaknak valóban terjedelmes vadaskertjei voltak láthatók. Sok itt a szelídített vad is." Oláh Miklós esztergomi érsek megjegyzi, hogy a *vadaskertnek Nyék* a neve. Kerülete *három magyar mérföld,* vagyis mai mértékkel mérve kereken 25 km és körül volt kerítve. Szerencsétlen II. Lajosról tudjuk, hogy a vadászatot fölöttébb kedvelte s gyakran járt a vadaskertben, ahonnan olykor a késő éjjeli órákban fáklyák világánál tért vissza. Részt vett a vadászatokon *Mária* királyné is. Brüsszelből 1530-ban Batthyány Ferenchez intézett levelében írja, hogy sohasem fogja elfeledni a budai szép napokat. Szulejmán 1526-ik évi hadjárata alkalmával kétszer: szeptember 15-én és 17-én volt ugyanott vadászaton. Kiváló voltát mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy I. Ferdinánd király, aki, mint általában a Habsburgok, nagy vadász hírében állott. 1527. évi budai tartózkodása alkalmával bizonyára meglátogatta azt, *Lamberg* Kristóf győri várkapitányt nevezte ki magyar fővadászmesterének és megbizta, hogy vegye gondjaiba a budai királyi vadaskertet s vadászterületet. Nálunk eddig ilyen királyi hivatal nem volt. Lamberg e megbizatásában hűségesen el is járt. Erről tanuskodik a volt cs. és kir. pénzügyi levéltárban fekvő levele, amelyet *Thallóczy* teljes német szövegben és magyar fordításban is közreadott. A levél magyar fordítását, annak lehető hűsége érdekében betoldott néhány kiegészítéssel és helyesbítéssel, érdekességénél fogva alább közöljük:

„...Főméltóságu leghatalmasabb király, legkegyelmesebb Uram. Mindenekelőtt királyi Felségednek legalázatosabb szolgálatára készségemet jelentem.

Felségedtől az elmult március hó 25-én irást és parancsot vettem, amelyben Tokody Mihály jószágainak, ahonnan Felséged vadászterületét kár érte, pontos szemügyre vételére emlékeztet.

Fölkerekedtem tehát nyomban Buda felé és tüzetesen megtudakoltam, miről Felséged a mellékelt jegyzékben nyer felvilágosítást, bizony a panaszok nem ok nélkül valók lehetnek, mert az említett Tokody Mihály nagy vadász és vadkedvelő volt s Felséged vadászterületének úgy ő, mint az övéi ártalmára lehettek.

Azonban, amint azt Felségednek Prágába megírtam s Bécsben szóval is jelentettem, bármennyire igyekeztem a vadat Buda és a vadaskert körül két mérföldnyire megvédeni, Tokody Mihállyal és a többiekkel a vadászati tilalomra nézve nem tudtam megegyezni.

Ez a Fölséged távollétében nagyon nehezemre is esik. Mihelyt azonban Fölséged, adja a Mindenható, ismét az országba jön, ezeknek, valamint Fölséged tetszése szerint más vadaknak megoltalmazására könnyü szerrel vállalkozom.

Habár Fölséged leginkább a vadaskert tájékán sok vadsertésnek és más oly vadnak etetését és őrzését, amelyben Fölséged kedvét leli, mindenkép szorgalmazza, én ezt, bármennyire szerettem volna, Fölséged kormányánál és szolgáinál elérni, nem tudtam. Ezt a nádorispánnak jelentettem és kértem, hogy Fölséged kedvébe járjon. Ami az ő személyét illeti, egy-két nyúl vadászatát neki sem Fölséged, sem én nem ellenezzük, és kértem a vadászati tilalom megtartását, de, ha Fölséged parancsának nem tenne eleget, kötelességem azt Felségednek bejelenteni. Erre ő haragosan azt válaszolta, hogy Felségednek híve s legjobban tudja, mikép szolgáljon kegyes tetszésének, azonban sem neki, sem más Uraknak a hajtást eltiltani ne merészeljem. Erre én ujból, mint előbb, azt válaszoltam, ha neki kedve van, őt nem tiltom el, de szolgáinak legkevésbbé sem engedhetem meg, mert nincs jogom rá, mire szó nélkül haragosan otthagyott. Szavahihető helyről értesültem, hogy egy jobbágynak levelet küldött, amelyben meghagyta, lőjjön vadat számára. De nem kevésbbé, hogy attól a jobbágytól (Pawr) három puskát elszedett s a lövéstől nagy keményen eltiltotta. A jobbágyok s közrendbeliek ugyan megfogadnák a parancsot, de az urakkal, akiknek minden szabad és semmi sem jogtalan, Felséged távollétében semmire sem jutok. És ha nekik ilyenekről beszélek, csak ellenségeskedést idézek föl és az urak haragját vonom magamra, de én evvel nem sokat törődöm."

„Bár Felséged az említett tisztséget minden hozzátartozandóságával kegyes volt reám ruházni, a puszta vadaskerttel kell beérnem, amely teljesen elbokrosodott és düledező félben van. A falon három nagy lyuk lévén azokat sövénnyel elkerittettem. Ezen át a disznók, szám szerint tizennyolcan, kitörhettek és más vad, u. m. Felséged két szarvasa és három másféle vad is, a vadaskertből kiszabadult. Ez okból az udvarbirót, akinek keze alatt vannak a jobbágyok s a falvak, többizben fölszólítottam, hogy azokat befalaztassa. Ennélfogva azt az alázatos kérést intézem Felségedhez, hogy a vadaskerthez tartozó falvakat adassa a kezemre, hogy én is házat építtethessek a vadaskertet tisztogattathassam és a vadnak itatókat ásathassak."

„Éppúgy, mint Felséged Nádasdynak engedélyezte, lovaimon kívül, amelyeket a vadállomány megőrzése céljából tartok, szükségem lenne néhány gyaloglegényre, béröket szerezze meg ő a kamarától. Ezért sokszor megkerestem, de azt felelte, hogy nem lévén rá költség, — amit pedig Felséged fontolóra vesz, — ne alkalmazzak ilyeneket."

„Azok az erdők, amelyeket Buda körül védek és meglehetősen bővelkednek vadban, Solymár és Urhida felé mind Bakics Páléi. Bár én ujból és mindenik falu birájának a vadászatot erélyesen megtiltottam és említett Bakics Pál (Wagkhyg Paul) solymári ispánját is erre megkértem, aminek teljes buzgalommal való végrehajtását meg is igérte és én őt erre többször is felszólítottam, mégis jólenne, ha Felséged nevezett ispánnak, akit Bakay Demeternek hívnak, iratna és megparancsolná, hogy se ő ne vadásszon, se azt másoknak ne engedje meg."

„S ámbár nekem Felséged vágya és kedve szívből kivánatos s nem kimélek fáradságot, Felséged távollétében tisztemnek alig tudok eleget tenni. Kérem azért Felségedet, ha Felséged egynémely fogyatkozást látna, azt ne az én hanyagságomnak, hanem a kormány urainak tudja be, akik nem tartanak velem. Amiért is kir. Felségednek, kegyes Uramnak szolgálataimat s parancsai iránt való engedelmességemet ajánlom."

Kelt Győrött, 1529 április hó 14-én
királyi Felségednek
alázatos, engedelmes, kész szolgája
Lamberg Kristóf

Nem csoda, ha az akkori viszonyok között Lamberg kevés eredményt ért el. A királyi tekintély már II. Ulászló, de főleg II. Lajos alatt lehanyatlott. „Bárki szabadon lépett termeibe és hivatlanul leült asztalához. Udvarnokai illetlen tréfákat üztek előtte, sőt gyakran vele is, amire ő maga látszott őket felbátorítani" írja Szidlovieczki naplója nyomán Fraknói. Ehhez járultak a két király (Szapolyai János és I. Ferdinánd) vetélkedése és a török megjelenése okozta zavarok is. Ezekben sokan ott és úgy foglaltak magoknak birtokot, ahol lehetett.

Igy hát teljesen érthető, hogy Báthory István nádortól kezdve lefelé mindenki előtt fölösleges tolakodásszámba mehetett a még hozzá idegen Lamberg Kristóf vadászmesteri működése és azt többé-kevésbbé éreztették is vele. Ennek különben hamarosan teljesen véget vetett a Szapolyai János által behívott töröknek Budán való állandó letelepülése. A vadaskert teljes elpusztulása a török hódoltság alatt s talán még inkább Buda visszavétele után mehetett végbe.

BUDA LEGSZEBB KERTHELYISÉGE
Zsigmond-kávéház és étterem
II., Keleti Károly-utca 9
9 és 17-es autóbusz végállomás
Délután és este Brawe Boys Jazz TÁNC
Tulajdonos: ZSIGMOND LÁSZLÓ
a Spolarich éttermek volt igazgatója

Anőiszépségkoronája KALAP az IPARMŰVÉSZETI SZALONBÓL
I., Városmajor-u. 21. sz.
Ezelőtt: Váci uccában. (20)

Az izlám Budán

Buda jövőjének perspektivája kezd lassan kibontakozni.

Főleg ami ősi koronázó városunknak Hollós Mátyás rezidenciájának keleti izlám-kulturális vonatkozásait illeti. Mindenünnen, a moszlim világ minden tájáról, érdekesnél érdekesebb levelek és adatok gyülnek, ami igazolja helyes feltevésünket, hogy a kelet-nyugat hídfőjét képező Budának kell az izlám kulturális gócpontjává válnia. Ez a mi tervünk, ha még itthon nem is talál hivatalos részről kellő értékelésre s megértésre, az izlám világban nagy, megértő visszhangra talált.

Csak arra utalunk, hogy a tavasszal az Országos Fürdő Almanach szerény bevezetése után, a mohammedán-magyar kultúrbizottság felkérésére általunk megindított nyilvános izlám-propaganda hatása alatt, három hónapon belül megkétszereződött a mohammedán utasok és turisták látogatása a fővárosba.

Hogy az izlám-felekezet, a budai független magyar autonóm Gül-Baba vallásközség megalakulása, az imám-mufti megválasztása és keleti idegenforgalmi akciónk milyen eredményeket produkált rövid hetek alatt, azt nap-nap után megfigyelhetjük.

Bécsből és Berlinből úgy a komitéhez, mint a budai muftihoz meghívás érkezett, amelynek alapján a komité főtitkára csütörtökön Bécsbe utazott, ahol a Bécs városi és az osztrák állami idegenforgalmi hivatalokkal volt hosszabb tanácskozása a muzulmán-keleti idegenforgalom és az iszlám-felekezet ügyeiben.

Berlinből megküldötték az ottani keleti Kollégium prospektusát és a fényképeket, amelyekből kiderül, hogy mit is tesz a berlini idegenforgalmi hivatal a moszlimek érdekében. Rengeteg mohammedán hallgató van a világ minden részéből a berlini főiskolákon. Busásan kifizette magát, hogy a város mecsetet, rituális étkezdéket és Kollégiumot bocsátott rendelkezésükre egy imám (lelkész) vezetése s irányítása mellett.

A bécsiek sem panaszkodhatnak. Közép és főiskoláik egyaránt el vannak látva igen sok moszlim tanulóval.

De hol marad Buda, az ősi Budun? Az izlám egykori kalifátusi székhelye, egyetemi városa, kultúrcentruma, fürdőhelye, vallási gócpontja és szent zarándokhelye?

Valamikor négy kolostorban dicsérték és imádták a bektási, szenusszi és éneklő dervisek rendjei csodás táncaikkal a Teremtőt. Ma csak romjai láthatók a régi dicsőségnek.

Hol vannak Gül-Baba csodás rózsaligetei? Budát a Kizmet egyenesen arra rendelte, hogy Kelet és Nyugat első világcsodája legyen s a szent bürökrácia, a maga hozzánemértésével halálra ítéli ezt a természeti remeket.

Talán még nem késő, de biztos, hogy sürgős és erélyes intézkedésekre van szükség.

Uj emberekre, uj szellemre van szükség, ha a keleti idegenforgalomból tőkét akarunk és a budai kereskedőkön, iparosokon segítve, így magát Budát a történelmileg indokolható egyetlen helyes úton akarjuk naggyá tenni.

Keleti Mohammedánok társasága már másodszor rendezett összejövetelt pénteki napon (a mohammedánoknak ez a heti ünnepnapja) a *Bellevue*-szállodában, ahol a jó konya és pince hatása magyaros jókedvre derítette a társaságot. Részt vettek a táncban kivirradatig. Ezentul hetenkint megismétlik ezeket a kedves összejöveteleket.

Csak egy kis sarkot kérek

Irta: **Laczó Viktor dr.**

III.

Még mindig meg vagyok botránkozva amiatt a hír miatt, hogy Santosban 240 ezer métermázsa kávét égettek el azért, mert nem volt ára. de még jobban meg vagyok botránkozva amiatt, hogy ez a hír oly kevés embert botránkoztatott meg. Még ott a helyszínen is csak azért szólaltak fel, mert az égetett kávé nagy bűzt terjesztett a városban. Erre azt a javaslatot fogadták el, hogy a felesleges kávét a tengerbe kell szórni.

Nem tudom azonban, vajjon szóvá tette-e valaki azt a gazdasági perverzitást, amely ebben a ténykedésben és ebben a gondolkozásmódban megnyilvánult. Mert csak perverzitásnak, feje tetejére állításnak nevezhető az, ha az emberiség az *árt* többre tartja ,mint az *értéket*. Hát nem lehetett volna azt a tömeg kávét inkább ingyen elosztani azok között, akik a kávét drága fényűzési adóval sújtva tudják csak inni? De egyáltalában, hogy lehet értéket pusztítani csak azért, mert nincsen ára? Nem olyan az, mintha betegségeket terjesztenénk azért, mert sok az orvos és nincs elég keresetük? Vagy pedig az embereket bűnözésre tanítani, mert nincs elég gyónó, vagy üresek a fegyházak és a fegyházi tisztviselők ingyen kapják a fizetésüket? Hát nem fontosabb az érték, mint az ár?

Rettentően beidegződött szinte mindannyiunkba az a tudat, hogy csak az értékes, amiért fizetnek, amiért pénzt kap az ember. Pedig valójában két egymástól teljesen különálló világ van, az egyik az értékek világa, vagy mondjuk hálozata, a másik pedig a pénznek szövedéke: a pengők, frankok, lirák, dollárok, csekkek és váltók rendszere. Az értékek világa megáll a pénzvilág nélkül is, a pénzek azonban érmekké, rajzokká, játékpapírokká válnak, amint alóluk az értéket elvonjuk. Sőt több az érték, mint a pénz; sőt vannak óriási értékek, amelyek a pénzhálóba még egyáltalában nem kerültek bele. Vannak még értékek, amelyeket nemcsak nem szokás, de nem is lehet a pénzgazdaságba bevonni és pénzzel megfizetni.

De értsük meg mindenekelőtt, mi az az érték. Persze, hogy mindaz, ami nekünk valamit *ér*. De ez csak általános szómagyarázat. Ezt kissé meg kell világítanunk, kissé ésszerűvé kell tennünk. Mi ér nekünk valamit? Mindenekelőtt önmagunk érünk valamit önmagunknak, vagy más szóval, az életünk az alapkincsünk. Ezen az alapon épül fel az összes többi érték: az egészségünk és mindaz, ami annak fenntartására, előmozdítására, élvezetessé tételére szolgál. Az étel, ruha, lakás, tüzelő, tiszta levegő, kellemes érzések.

(Folytatjuk.)

KIRÁLY-FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-,lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1. nőknek hétköznap d. u. 2—7.
Ivókúra!

Gyümölcsösök féregmentesitését
összes kártévők irtását, termésfokozását, megtermékenyitését; elvénhedt gyümölcsfák ifjitását, hogy újból termőre forduljanak, szakszerü kezelését biztos sikerrel vállalja vott erdélyi földbirtokos, ismert gyümölcstermelő, jól bevált
termésvédő módszerével
Fixre vagy feleshaszonra
Kmoskó: Természetvédelmi szakkönyv szerkesztősége
Budapest, VIII., Aggteleki-utca 17

UJ VEZETÉS
Szeifert-Kávéház
MARGIT-KÖRUT és ZSIGMOND-U sarok
a budai úri közönség találkozó helye
esténként
ELSŐRANGU-CIGÁNYZENE
Kitünő meleg konyha, Bel- és külföldi lapok, Figyelmes kiszolgálás
Tul. Tihaméry Kálmán

Hungária
rádium tartalmú lithiumos gyógyforrás Budán, Erzsébethidnál
IVÓ-KÚRA
nyitva; reggel 7 órától este 6-ig.
Szénsavval telitve!
HARMAT-VIZ!

HALLÓ! ITT 52—7—69!
NAGY TÉVEDÉS, hogy csak a kerthelyiségem érdemli nyáron a látogatást
MERT BIZALMAS ~ KEDVES SZOBÁIMBAN
TÉLEN is pompásan érzi magát a vendég kitünő konyhám, pincém és a jó zene mellett
Tisztelettel GUTTENBERGER A. a TROMBITÁS vendéglő tulajdonosa II., RETEK UCCA 12.

SZENT IMRE
GYÓGYFÜRDŐ
(RÁCFÜRDŐ)
Erősen radióaktív és rádiumelemet tartalmazó természetes 42¼ C° földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Személyi hírek

FEISHAL király, Irák és Mezopotámia uralkodója, befejezte cannesi nyaralását és hajóra szállott, hogy visszatérjen székvárosába: Bagdadba. Ugy értesülünk, hogy ujbóli budai látogatása tavaszra marad, a Ramazán utánra.

RIPKA FERENC dr. főpolgármester e hó 20-án részt vett az ujlaki plébános, *Pálffy* Lajos ünnepélyes beiktatásán, aki kedves káplánja volt a Krisztinában.

PLATTHY GYÖRGY dr., ügyvéd, orsz.-gyülési képviselő, aki Buda fejlesztése körül oly nagy érdemeket szerzett, Budára, I., Krisztina körut 91 sz. alá költözött.

SÁNTHA PÁL dr., a kanadai Stockholm magyar plébánosa Buda látogatására tegnap megérkezett. Néhány napig Hanauer váci püspök, majd a hercegprimás vendége volt. A Szent Imre Kollégiumba szállt, ahol valamikor néhai Vass József alatt prefektus volt. A kanadai katholikus papságnak egyik legkiválóbb képviselője és ismert angol iró.

JAUERNIK NÁNDOR a házinyomda vezérigazgatója kormánytanácsos szabadságának elmaradt részét Radegundban tölti és október elején tér vissza.

EBNER JÓZSEF, a fővárosi Ásványvizüzem jeles igazgatója nyári szabadságáról visszatérve, átvette ujból hivatala vezetését.

TÁBORI KORNÉL 18-án külföldre utazott a keleti idegenforgalommal kapcsolatos akció letárgyalására.

Spannberger Alajos

A Szeretet ünnepe lesz az a kedves demonstráció, amelyben kartársai, tisztviselői, barátai és tisztelői az I. kerület nagyérdemü, kiváló képességü, hivatását a mai kor szociális szellemében betöltő, lekötelező modorú előljáróját: dr. *Spannberger* Alajost részesíteni óhajtják székesfővárosi szolgálata 30 éves évfordulóján. *Spannberger* Alajos Budapesten született 1879 dec. 24-én, még pedig a székesfőváros szolgálatában állott családtól. Édesatyja iskolaigazgató volt, nagyatyja pedig alpolgármester. Az őseihez méltón csatlakozó utód Spannberger Alajos, 1905 október 24-én lépett a főváros tisztviselői sorába. A világháborút elejétől kezdve a fronton küzdötte végig mint főhadnagy. Rendkivüli képességeit, szorgalmát azzal jutalmazta a közgyülés, hogy annak minden pártja egyhanguan adta reá szavazatát az előljáróválasztásnál bizalma és elismerése jeléül. Évek hosszú során át volt a kerületi előljárók értekezletének jegyzője és igy a legalaposabban ismeri a kerületi közigazgatás ügyeit. A vele szemben megnyilvánuló bizalom őt emelte a Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége (FANSZ) ügyvezető elnöki tisztségébe. — Egyénisége ünnepeltetésében minden tényezője a főv. tisztviselőinek és a budai társadalomnak örömmel vett részt.

Hollós Mátyás Társaság

első őszi előadása.

STEIN SÁNDOR dr.

a magyar szállodások központi irodájának ügyvezető igazgatója *szeptember hó 28-án este 7 órakor* előadást tart a *Hollós Mátyás Társaság* egyesületi helyiségében, a Császárfürdő Hollós Mátyás termében, arról a

világpropagandáról,

melyet a szállodások központi irodája intéz az idegenforgalom érdekében. Az előadásra ezúton hívja meg az elnökség a tagokat és az érdeklődőket.

Elmagyarosodott moszlim családok. *Margittay* Richárd dr., a fővárosi sörfőző r.-t. titkára, aki lapunkban közölt intim felvételekkel tette ismertté a nevét, a budai muftinak irt levelében nagy örömének ad kifejezést, hogy végre elfoglalta a törvényesen elismert izlám-felekezet is az őt megillető helyet a magyar vallások sorában. Kétszeres az öröme, — ahogy leveléből kiderül, — mert családja 1526-ban II. Szulejmánnal jött Magyarországra Ázsiából. Az ősét *Elia Mizrahi*-nak hívták s a hatalmas kalifának udvari orvosa és asztrológusa volt. — Hány ilyen ős turániráni moszlim eredetü család lehet még Magyarországon?

Budai Almanach

Ünnepnapot készit elő a budai társadalom számára a *Budai Napló*, amikor tisztelettel bejelentjük, hogy lapunk szerkesztője a budai társadalom vezetőinek és velük dolgozó munkatársaiknak mai nehéz küzdelmét Buda felvirágoztatásáért, polgárai boldogulásáért, egy örök emlékül szolgáló kötetbe gyüjtve, nagyjelentőségü könyvet szerkeszt

Budai Almanach

címen. Ez a diszes kiállitású könyv visszhangja lesz ama nemes törekvéseknek, amelyekkel a magyar nemzeti reneszansz fellegvárává akarjuk is. mét tenni Budát, a hagyományok szent városát. Magasztos cél érdekében indul tehát útjára a „Budai Almanach" hogy kútforrása legyen minden szellemi és erkölcsi értékünknek, hirdetője patinás kulturális kincseinknek, amelyeket évszázadok halmoztak fel itt a Duna jobb partján. A Mult és Jelen ölelkezik ebben a könyvben, mert a történelmi Buda ismertetése után, azokkal foglalkozik, akik a Jelen felelősségteljes utját járják, akik díszei, megörökitésre méltó munkásai Buda politikai, társadalmi tudományos, művészi, kereskedelmi, ipari és sport életének.

A közismert magyar szerénység tehát ne állja útját az életrajzi adatgyüjtéseinknek, mert a *Budai Almanach* valóságos Pantheont állit Budán azoknak, akik e súlyos időkben puritánságukkal, a munka becsületével, családi életükkel, polgári és hazafiui erényeikkel példát szolgáltattak az egész magyar társadalomnak.

Rétyi Székely Miklós dr.

Bécsiek Budán. Vasárnap és hétfőn hatalmas turaautóval Klosterneuburgból és Bécsből báró *Vivenot* Ernő kezdeményezésére a N. W. Tagblatt előfizetői közül harmincketten érkeztek Bécsből, Buda nevezetességeinek megtekintésére. Az utasok között volt *Hasszan Gudry* Bey is, aki a budai muftit tisztelte meg látogatásával. Az egész társaság Vivenot báró ajánlatára, aki sógora a budai muftinak, a jól ismert Bellevue szállodában lett elszállásolva. Meglátogatták a Ravasz-féle cukrászdát is és megdicsérték a kiváló magyar cukrász megizlelt és itthon is értékelt süteményeit.

A régebben Budán székelő *Karavangelisz* Germanos, az ökuméniai patriárka képviselője, Keleteurópa exarhárja, amassziai gör. kel. érsek, aki egyben a *görög keleti magyar egyháznak* is feletttése, nyugateurópai vizitációs körutjáról visszatért Bécsbe és egyházfőhatósági működését ujból megkezdte. Érdemes volna megállapitani, kinek a hibája, hogy *eddigi budai székhelyét Bécsel cserélte fel?*

A „feredő" király. Szeretettel járogatott *II. Lajos* királyunk a felhévizi fürdőbe, a mai Császár fürdőbe. Tartott künn egy borbélyt is, hogy mindig kéznél legyen, valahányszor kedve jött fürdőznie a természetes meleg forrásokban. Télviz idején felhordatta fürdővizét a királyi palotába. Természetes melegségét szekfüszerrel fokozták udvaroncai. Pedig *Zsigmond* lengyel király óva intette királyi unokaöccsét a fürdőzéstől. Egyik lelvelében ezt irta többek között: „Ne látogassa a fürdőket, kiszivják és elpuhitják ezek az az embert. Ne lakmározzék bennük, ártalmas, sőt halálos is lehet. Ha mégis fölkeresi, úgy ritkán tegye és csak kevesed magával." *II. Lajos* azonban, izig-vérig renaissance beidegzésü hitvese oldalán nem vetette meg a földi javakat. Sőt — *Hammor* szerint — *Visegrád* várát jutalom fejében szakácsnéjának adományozta.

Izlám zarándoklás Budára

Szánalmas mosolyt, török hivatalos részről pedig ellentmondást váltottak ki azok a megállapitások, amelyek úgy a Budai Naplóban, mint az Országos Magyar Fürdőalmanachban megjelentek, hogy Buda, az ősi Budun nemcsak szultánok és izlám-kalifák székhelye, hanem *Mekka után egyik főzarándokhelye volt az izlámnak és ma is az.* Történelmi tény, hogy Gül-Baba nemcsak szociális-karitativ működésével, szent életével vonta ki a moszlim világ tiszteletét, hanem azért is, mert *a próféta nemzetségéből származott,* tehát arab, habár kisázsiai születésü volt. Bajazid, Szelim és Szulejmán szultán-kalifák nagyon tisztelték a szerény dervist és zarándoklatokat rendeztek sírjához. A Gül-Baba budai zarándokok mindig is jogosan viselték a megtisztelő *Hadzsi* nevet, akárcsak a mekkaiak. A budai basák címerükben mindig viselték a Szulfikart, Ali két pengéjü kardját; olyan előjog ez, ami csak a kalifának járt. Ezt a kiváltságot épp azért élvezték, mert Buda *szent zarándokhely* és kalifátusi székhely volt. Gül-Baba halála után izlamita irók szerint sírjánál *csodák történtek,* amelyeknek hire eljutott Indiába, Marokkóba, Jávába és Kinába is. Mindenünnen *évente kétszer* jöttek a szent zarándoklatok és hogy ezek zavartalanul közlekedhessenek, a magyar kormány és *Buda előljárósága* a paszarowiczi és belgrádi békékben kötelezettséget vállalt, hogy a Rózsadombot és környékét, az óbudai dervis-kolostorokat, a Gül-Baba türbét, a *zugligeti forrást* (ahová a zarándokok rituális mosakodás végett kijártak), fenntartja és a zarándoklatokat támogatja. 1876-ban maga Abdul Aziz török nagyszultán-kalifa *egész flottiláival jött Budára* s maga vezette a szent *hadzs*-ot (zarándoklat), mig egész tömeg *szláv moszlim* gyalog jött a Rózsadombra távoli országokból. 1686-ban elmaradt a mekkai nagy zarándoklat és azt Budán bonyolitották le. 1832-ben (júl. 27.) Hadzsi Mehemet Khán a *távoli Indiából vezetett zarándoklatot a Rózsadombra,* a Zugligetbe és Budaörsre.

Szanton Gürs Elias Baba dervissejk szent sírhalmához. III. Murad szultán-kalifa *irádéval erősitette* meg Buda zarándokhely minőségét. Abdul Aziz szultán-kalifa a Gül-Baba türbéje helyéről *40 zsák budai szent földet* vitt magával, amit Buda városának nemes tanácsa ajándékozott a szultánnak. Murad idejében, mint azt a híres bosnyák származású Ali Kalailikosz budai basa és volt szadraszám (nagyvezér) jelentéséből tudjuk, Budán 12 mecset és 7 derviskolostor állott. S még a hódoltság után is mindig be volt töltve a budai mufti, az imámok, sőt egy ideig a reisz ul ulema állása is, aki később került Szarajevoba, mint a seik ül izlám helyettese. A zarándoklatok a sévresi és trianoni békék óta szünetelnek, most azonban a mohammedán-magyar kuturkomité szorgalmazására ujból megindulnak, ha az illetékes tényezők megértik a történelmi idők szavát.

LORGNON Zibrinyinél, I, Attila-u. 12

A budai iparosok ünnepe volt e hó 20-án, vasárnap, a *II. ker. Iparoskör* nagyarányú zászlószentelése, amelyen a székesfővárost *Lieber* Endre alpolgármester képviselte, megjelent és ünnepi beszédet mondott Buda országy. képviselője: — *Kozma* Jenő dr. és képviseltették magukat az összes rokon- és társegyesületek. Az ünnepről a jövő számban részletes tudósitást közlünk.

Lillafüred—Gül-Baba. Egyenes elismerése a „Budai Napló" munkájának a keletről irányuló idegenforgalom terén *Nagy* Emil volt miniszternek a Pesti Hirlapban megjelent „Lillafüred" cimü vezércikke. A cikk elparentálja Lillafüredet, mint idegenforgalmi politikánk felsülését és csődjét, mert mindent a nyugattól várunk, holott réges-régen a Keletre kellett volna fekününk, ha az idegenforgalomból tényleg jövedelmet akarunk biztositani. Eddig sajnos, annyi se folyt még be, amennyit fővárosi, állami és magánpénzekből évente ráköltünk az idegenforgalmi balkezü propagandára. A nyugati propaganda célja s a rááldozott milliók eredménye: Lillafüred s az idegenforgalom csődje, jövője pedig, ha az illetékesek az utolsó órában megértik, Gül-Baba és az izlám !

RAVASZ cukrász
I., KRISZTINA-KÖRÚT 15
Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

P. Röss Bertalan ünneplése. A *Farkas-Kápolna Egyesület* kedves, bensőséges ünnepség keretében üdvözölte egyázi elnökét és lelkipásztorát, *P. Bertalan* kapucinus atyát születésnapja alkalmából. A vasárnapi szentmise után *Ujfaki* Vilmos igazgató, világi alelnök szivélyes szavakkal köszöntötte a hivek élén a közszeretetnek örvendő pátert, amit az ünnepelt keresetlen hálás szavakkal köszönt meg. A Kápolna Egyesület tagjai este, társasvacsoránál gyültek össze és a fehér asztalnál sok felköszöntőt mondva ünnepelték P. Bertalant. Az ünnepi szentmisén a farkasréti Mindszent kórus *Jurassa* Endre szföv. tanító karnagy vezényletével működött közre. A fiatal énekkar első nyilvános szereplése jól sikerült és nagyban emelte az ünnepi mise áitatos hangulatát.

Budapesti Sport Egylet október 1-én nyitja meg téli vivótanfolyamait, amelyen az oktatás vezetését *Berty* László ny. ezredes vállalta.

Fatális tévedéseket okoz gyakran egyetlen betü, vagy hang. V. György angol királyt várták egy alkalommal Hollandiába. A fogadtatásra kivonultak az iskolásgyermekek is, akiket előre betanitottak az angol királyhimnuszra. Minden ment, mint a karikacsapás, egészen addig, mig a kicsinyek ajkán a király nagy megrökönyödésére felhangzott a „God shave the king". Az eredeti szövegben save (óvd meg) áll, mig shave jelentése: borotvald meg. Nálunk ilyesmi nem fordul elő, de annál kellemetlenebb, hogy az ismert nevü fővárosi tanácsnok, *Kovácsházy* Vilmos nevét Lászlónak szedték utolsó számunkban.

A Fővárosi Közmunkák Tanácsa az I., ker., Fodor-utcából északi irányban kiinduló és a Diana-út keresztezése után egy még névtelen útba torkoló, névtelen utcát a történelmi nevezetességü Szendrő végvárról: *„Szendrő-utcá"*-nak, az I. ker, *Zólyomi*-útból nyugati irányban kiinduló a Dajka Gábor-utcáig terjedő, névtelen utcát, Bod Péterről, az első magyar irodalomtörténészről és neves iróról: *„Bod Péter-utcá"*-nak, az I. ker, Breznó-útból kiinduló és a Muskotály-utcával párhuzamosan haladva a Zólyomi-útig terjedő, névtelen utcát, a zólyommegyei Radvány községről: *„Radvány-utcá"*-nak nevezte el. Ez utóbbi igazán nem bir jelentőséggel.

MOSDÓ KÖLNI VIZ FÉLDECI P 1·—, 1 DECI .. P 1·40, DECI .. P 2·0
LEGFINOMABB KÖLNI VIZ FÉLDECI P ·50, 1 DECI .. P 1·30, DECI .. P 4·40
KAPHATÓ:
KERPEL „SZENT ISTVÁN" GYÓGYSZERTÁRA
MARGT KÖRUT 38 TELEFON; 5-16-19

Ünnepélyes gyászmisét rendezett fennállásának 50-ik évfordulóján, e hó 18-án, pénteken reggel a *Máriaremete Boldogasszony Kápolna-egyesület* elhunyt alapitói kegyeletes emlékére. Térszüke miatt a részletes tudósitást a legközelebbi számban közöljük.

Nász. *Hermán* Erzsébet és *Nicora* Béla okl. gépészmérnök e hó 20-án délben tartották esküvőjüket a budai várbeli evangélikus templomban.

Nem tiszteljük a multat. Négyszázharminckét évvel ezelőtt hunyt el Budán Ascoli (Ancona) híres szülöttje, *Bonfini Antonio* Beatrix királyné titkára és felolvasója, az *első* összefüggő magyar történet szerzője. Ő ismertette meg *először* a külfölddel a magyar történetet. *Hollós Mátyás* budai udvarának ő volt egyik legérdekesebb alakja. Nagy műve a *Rerum Ungaricarum decades quator cum dimidia* máig sincs magyar nyelvre lefordítva, Budán pedig semmi sem emlékeztet a nagy olasz humanistára, aki tizenhét évet töltött ottan. Sirját elpusztitották az idők viharai, de emlékét egy budai *iskola* elnevezésében fel lehetne újitani. **(p. e.)**

Keresztények az Izlámban

A magyarországi Mohammedán-Magyar Kulturkomité közlése: A mohammedánok és keresztények együttműködése a komitéban és az elismert izlám vallásfelekezet vezetőségében kritikákra adott alkalmat olyanok részéről, akik a viszonyokat nem ismerik. Ez az együttműködés sem a Korán törvényeivel és a hagyományokkal, sem a kalifák rendelkezéseivel nem ellenkezik. A Korán ötödik szürájában a következő kitétel foglaltatik: — Továbbá úgy fogod találni, hogy e hivők (moszlimek) iránt azok éreznek legnagyobb barátságot, akik úgy szólanak: *Mink keresztények* vagyunk. Ez onnan van, hogy ezeknek papjaik és szerzeteseik vannak és nem gőgösek. — Ugyanezen szúra 39. verse azt mondja: — Oh hivők, féljetek az Istentől, törekedjetek hozzá közeledni és harcoljatok e hitért, hogy boldogok lehessetek. — Ez a parancs fedi a Komité törekvéseit, melyben az egy Isten hite egyesíti a kereszténveket és moszlimeket istenfélő és hazafias kulturmunkára. Az izlám mélyen tiszteli Jézust, aki szűz Máriától született és csodálatosan fogantatott (a Korán szavai). Az izlám országaiban szabad vallásgyakorlat volt és a monotheista vallások mindig békében éltek. A próféta parancsait megtartó moszlim türelmes, békeszerető és igazságos lelkületü. Az izlám egyik legnagyobb kalifája, a próféta véréből származó s az Ommajádok szufján-családi ágának tagja: Mucawijah, kormányzatát tulnyomóan keresztény hivatalnokokra és katonákra bizta, a kalifa titkos tanácsának legbefolyásosabb tagja katholikus szerzetes volt. Finánctisztviselői mind keresztények. A romokban heverő híres edesszai keresztény templomot a saját költségén épitteti föl. II. Omár a szentéletü, bölcs és jószivü kalifa tűzzel-vassal érvényt szerzett alattvalói egyenjogusításának és vallása miatt nem engedett senkit sem üldözni. Hisám kalifa alatt igen sok keresztény templomot épitettek s úgy a kalifa, mint helytartói mellett sok keresztény tisztviselő, tanácsadó és katonatiszt működött. Egyik, a történelemből igen ismert hadvezére és helytartója Irak-ban Khálid volt, aki édesanyja emlékére hatalmas keresztény templomot épittetett és szerzetesekkel kezeltette. — III. Iazid, az emberi akarat szabadságát hirdető kalifa (a qudari szekta hive) szintén barátja és protektora volt keresztény alattvalóinak. — Marván kalifa (744 Kr. u.), az utolsó ommajád uralkodó, jóindlatu, békés, türelmes, amellett bátor és értelmes katona, akit keresztény hivei nagyon szerettek és nem egy minisztere került ki a keresztények sorából. Az ommajádok után az abbásszidák uralma kereszténykre s moszlimekre egyaránt véres, kegyetlen időszakot jelentett. A középkor és az ujkor is harcba állitották sokszor egymás ellen az izlámot és a kereszténységet, mignem a legujabb időkben nem egyszer látunk a konstantinápolyi nagyszultán és kalifa mellett keresztény minisztereket, tanácsadókat, táblornokokat. A pápai követek otthont találnak a muzulmán udvaroknál és mohammedán uralkodókat látunk katholikus intézmények élén. A tuniszi bey a karthagói eucharisztikus kongresszus fővédnöke és személyesen fogadja a pápa legátusát. — Sziriában muzulmán és keresztény arabok együtt kormányoznak és harcolnak az idegenek ellen. A rettegett Abdul Hamid szultán bizalmas tanácsadói, miniszterei között mindig találunk keresztény főurakat. Még Vakuf (Efkaf) miniszter is volt keresztény. Tehát az egész izlámtörténetben együtt működnek a nemzet, haza, kultura és a nagy Isten dicsőségére keresztények és moszlimek. *Senki nem akadályozhatja meg, hogy közösen ne harcoljunk, közös ideálokért.* Ezt izenjük azoknak, akik gyönyörüen haladó mozgalmunkat feltartóztatni szeretnék."

SZÉCHENYI
GYÓGYFÜRDŐ
a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITÜNŐ KÖZLEKEDÉS

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM
Kitünő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz
A szentendrei HÉV vasutnak a MFTR hajóknak és az UJPESTI átkelő propellernek állomása

SZENT ANTAL
KEGYTÁRGY
ÜZLET ÚJ HELYISÉGE
II., MARGIT-KRT.
34.
Ferencrendiek templomával szemben.
KAPHATÓK: az összes katólikus elemi iskolai tankönyvek. — Mindenfajta irószer raktáron.

Eltünt budai szobrok

Irta: *Palóczi Edgár.*

A millenium évében történt. A budai királyi várkertnek legdélibb fekvésü részében olasz lugast épitettek. A földmunkálatok alkalmával kőbe ütközött az egyik kertész csákánya s csakhamar hatalmas méretü kőszobor feje és vállai bontakoztak ki a föld mélyéből. Az ásatást nyomban abbahagyták és a várkapitányság jelentést tett az érdekes leletről Ő Felségének. A király azonban nem tartozott az archaeológia rajongói közé, s mivel épp akkor tenger más ügy is foglalkoztatta, parancsot adott, hogy a szobrot hagyják a földben s épitsék a lugast más helyre. Igy is történt. A kertészlegény ma is a királyi sírkertben végzi dolgát s ő vezette napjaink érdeklődését az elfelejtett leletre. A székesfőváros illetékes körei most komolyan foglalkoznak azzal a gondolattal, hogy napvilágra hozzák Budavárának egyetlen ránk maradt középkori szobrát. A szobor régészeti és helykegyeleti jelentősége elvitathatatlan és ha teljes egészében maradt ránk, Budavár oly szobrászati emlékkel lesz gazdagabb, ami izelitőt ad számunkra abból, ami ott örökre elveszett, vagy ma tengerfenéken, Dunamederben befalazottan avagy a föld alatt várja napfényre kerülését.

Mielőtt a szobor kilétének kérdését felvetném, egy pillantást akarok vetni Budavár eltünt, régi szobraira és annak sorsára.

A budavári királyi épitkezések sorát *Zsigmond* király kezdte meg a XV. század elején. Udvarában már élénk művészeti életet találunk. A protorenaissance ekkor bontogatja szárnyait. Érdekes emlékként jegyezték fel ez időből, hogy a dán király Budán át — közben Székesfehérvárra is elzarándokolt gyalogszerrel a magyar szent királyok sírjaihoz — inkognitóban indult a Szent földre. Csakhogy Budán művészkéz arcvonásait titokban lefestette, a képet eljutatta a Szent földre, ahol aztán felismerték az első inkognitóban utazó uralkodót. Szobrászati alkotásokról Budán e korban azonban nem tudunk, ámbár bizonyára születtek ilyen alkotások is, különösen egyházi tárgyuak a Domokosok híres kőfaragó műhelyében.

A világi jellegü szobrászat megteremtése Budán *Mátyás* király nevéhez fűződik. *Bonfini* irja a budai vár belső udvaráról, hogy ott *három* szobor áll. Középen *Mátyás* sisakkal fején, dárdával, pajzsára támaszkodva gondolatokban, jobbján atyja *(János)*, balján szomorú *László* fivére. Az udvar közepén érckút márvány vizmedencével, melyen a sisakos *Pallas* látható. Az udvar bemenetelénél innen és túl *két érczszobor* áll meztelenül, pajzs, bárd és karddal. Talpazatukba tropheumokat vésték. Három más szobrot, ugymint *Herculest* a vár előtt (ma Szent György-tér), *Dianát* és *Apollót* a vár belsejében találunk. *Traguri Jakab* a híres dalmát szobrász, a király parancsára aranyozott rézből öntötte őket.

(Folytatása a 4-ik oldalon.)

Januári beköltözésre még 1, 2, 3 és 4 szobás komfortos
öröklakás kapható Széna-tér közelében a 16-os autobusz megállónál
OSTROM-UTCA 15. SZÁM ALATT
dominálló kilátást nyujtó tetőterasszal, elsőrangú kivitelben épülő szövetkezeti házban. Bővebbet; a helyszinen, vagy KORCSMÁROS EDÉNÉL, II., Keleti Károly-u. 13/b. fsz. 2. Tel: 576-43. (39)

A Hunyady család hármas szoborcsoportozatából II. Szulejmán 1526 szept. 2-án Hunyady László és János szobrait számos más kincsel Istambulba vitte, ahol azok diadalmenetében is szerepeltek. *Hercules, Apolló* és *Diana* érczobrát 1530-ban ugyancsak *II. Szulejmán* parancsára három ágyúval együtt, amelyben a címer és a felírat nagy művészettel, ezüsttel voltak berakva, valamint *Mátyás* palotájának néhány oszlopát a törökök szintén Istambulba vitték. Ott a szobrokat, mint diadalmi jelvényeket a Hyppodromben állították fel. Ott állottak sokáig, mígnem egy lázadás alkalmával a feldühödött fanatikus tömeg a tengerbe vetette őket, amelynek fenekén kagylókborítottan alusszák azóta álmukat. Alighanem ez a sors érte ott *Hunyady János* és *László* szobrait is.

Zápolya János 1530 után újból megerősítette Budavárt. Az elveszett műkincsek néminemű pótlásául, s nevét a művészettel is összeboronálni való igyekezetében *Budának* és *Attilának* mellszobrait kőből kifaragtatta és a koronázó főtemplom mellett állíttatta fel őket. Talán ennek a két mellszobornak emlékét őrzik azok a budai eredetű *Attila* és *Buda* érmek, amelyek keletkezése régóta eredménytelenül foglalkoztatja érmészeinket.

II. Ulászlónak se pénze, se posztója szobrok készítéséhez. Fia, a szerencsétlen végű II. *Lajos* külföldi művészszel: *Porosz* Mártonnal szép kegyelettel elkészíttette atyjának, a jelentéktelen II. Ulászló királynak érczobrát. Porosz Mártont bizonyára rossz szelleme *György* nürnbergi őrgróf, a hírhedt „markoláb" (Markgraf-ból!) csábította Budára. — Hogy mi lett később ennek a szobornak sorsa, arról mélyen hallgat minden krónika.

Budavár itt felsorolt szobrairól a protorenaissance és renaissance nagy napjaiból csak írott emlékek maradtak ránk. Egyetlenegynek sem ismerjük képes ábrázolását. Ezért *nagyjelentőségű* archaeológiai eseménynek igérkezik a királyi várkertben eltemetett régi szobornak feltárása. Hogy kit ábrázol — *Herculest*-e, avagy *Mátyás* királyt, arra csak az ásatás megejtése fog feleletet hozni. Talán egyiket sem az itt felsoroltak közül...

Elég korán ébredtek fel! A budapest—bécsi műút hosszú hónapok óta kész, autók ezrei futnak rajta s csak most jutott eszükbe, hogy táblákat kell felállítani a Bécsi és Vörösvári út találkozásánál a külföldi autók útbaigazítására. Csak most, utólag jöttek rá, hogy ennek az európai hírű műútnak méltó befejezést is kell adni, hogy nagyon szomorú oldaláról mutatkozik be Budapest, magyarok székesfővárosa, fürdőváros és idegenforgalmi gócpont az idegeneknek a falusi elmaradottságú Óbudával. Miért nem tudták ezt az *útépítés megindítása előtt*? Miért nem készítették el úgy a terveket, ahogy azt ma jónak találják? Nem sokkal lett volna hosszabb a Solymár, Pesthidegkúton átvezető út sem. Most persze nincs pénz az építésre, de legalább rájöttek, hogyan kellett volna csinálni! Mert nálunk mindig utólag okos mindenki.

Londoni megfigyelések címen *Weixlgaertner Tivadartól* érdekes cikket közöltünk múlt számunkban, a cikkéből kimaradt a következő két londoni érdekesség:

London mellékutcáiban a házak többékevésbbé mind egyformák, földszintes, vagy egyemeletes épületek. Ezek családiházak, ott nem ismerik a bérkaszárnyákat 30—40 lakóval. A házak egyformasága pedig onnan származik, hogy ugy mint nálunk Ujpest, Palota, Megyer. — ott is három lordnak a tulajdonát képezik, akik közül Westminster lord a legvagyonosabb. Ez a három lord 99 évre bérbe adta telkeit és ezeken a vállalkozók egyforma családi házakat építettek.

A virágárusasszony furcsa figura minden nagyobb téren. Lelkileg szökőkút, vagy szobor alján telepszik le és Viktória korabeli divat szerint öltözve, kalappal a fején árulja a virágokat. A kalap, mely körülbelül olyan formájú, mint a milyent nagymamáink hordtak, nélkülözhetetlen, e nélkül virágárust el se lehet képzelni. Ez annyira bevett szokás, hogy egy színjátékban, melyet végig néztem és melyben szintén egy virágárusasszony fordul elő, még az is pont abban a fent leirt dresszben jelent meg.

Szomorú tény, de való: a fővárosi gyógyfürdők látogatási statisztikája feltünő visszaesést mutat. Az év első hét hónapjában a Gellértben 146.634-en fürödtek (tavaly 181.759) s a bevétel 330.218 pengő (tavaly 377.876 pengő), a Rudasfürdő látogatóinak száma 128.075 (tavaly 142.754) volt. A Gellértszálló forgalma emlékedett, bevétele azonban csökkent, mert a vendégek rövidebb ideig tartózkodtak Budapesten.

Két útépítés folyik összesen a budai oldalon: a Szentendrei-út s a Magyarádi-út építése. A Szentendrei-útnak csak az egyik felét burkolják az idén, míg a másik rész csak a jövő évben készül el.

Csákányos emberek jelentek meg újból — három hónapon belül immár másodszor — a Csaba-utcában, nekiestek az útburkolatnak és tépik, szaggatják irgalmatlanul. Mikor évekkel ezelőtt 2—3 fajta kisérlet után megépítették a pompás kátrányozott vizes-makadámutat, mi, szegény budaiak, boldogok voltunk, hogy nagyszerű utat kaptunk. Ugy látszik azonban ez is csak kisérlet volt. Pedig Buda nem kisérleti nyúl! Mikor fognak már rájönni arra, hogy mindig az a drágább, ami olcsóbb? A város belterületén különben is idejét multa a makadámút, különösen ott, ahol sürü az autó- és autóbuszközlekedés, hiszen a gummikerekek valósággal kiszívják a makadám kötőanyagát. Akármelyik útépítőszakember megmondhatja, mennyi az élettartama a makadámnak, bazaltnak, aszfaltnak, keramitnak; mennyibe kerül az egyik, mennyibe a másik s miért olcsóbb a drágább út?

Magyar nóta I.—II. címen bocsátotta útjára két ujabb verseskötetét Nádor Jóska, az ismert dalköltő. Versei egyrészét maga zenésítette meg s, mint eddigi dalainak nagyrésze, úgy az újak is utat fognak találni a nagyközönség füléhez és szivéhez. Népszerüségüket már eleve biztosítja természetes, könnyed hangjuk, ami a népdalok levegőjére emlékeztet.

Angol nyelvtanfolyamokat nyit ez évben is V. Markó-u. 18—20 alatt az áll. Bólyai reálfőiskolában a Magyar Külügyi Társaság kebelében működő *British-Hungarian Society és American-Hungarian Society*. Az előadások október 7-én kezdődnek és díjtalanok.

Öthónapos esti kereskedelmi szaktanfolyamot nyit a *Budapesti* Kereskedelmi *Akadémia* V. Alkotmány-u. 11. alatt. Megnyitás október 1-én.

Budai közmunkafigyelő

A fehérsas téri polg. isk. és Diána úti iskola burkolómunkáit *Fekete Mihály* 1874 P. ért, a **Mész uccai támfal és vasbetonlépcső** építési munkáit *Kulás János* 37.935 P. ért kapta meg.

A Tölgyfa-utcai tüdőbeteggondozó szellőzőablakainak készítését *Haas és Somogyi* cég, a Németvölgyi-úti iskola tölgyfapadozati munkáit *Fircsa Béla*, a Hegyaljai-útnál kátrányos makadámszerű út építési munkáit a *Magyar Utépitő rt. és Halmos István és Fia* kapták.

KÖZGAZDASÁG

Szerkeszti: **Szászhalmi József**

Magyar vetemények Keleten. A hamburgi Böttcher cég megkereste a Budai Napló szerkesztőségét és keletre történő kiszállításra árajánlatot kér több waggonrakomány *zöld-* és *viaszbab*, valamint *leveszöldség*, gyümölcs, főleg pedig *szőlő* nagy tételekben való átvételére. A cég készpénzfizetés mellett veszi át az árut és nyomban tovább exportálja. Érdeklődésünkre azt a megnyugtató értesítést kaptuk a kecskeméti termelőktől, és bolgár kertészektől, hogy megfelelő áru és mennyiség rendelkezésre áll és siettünk azonnal értesíteni a megkereső céget, hogy megbizottját küldje ki az áru megtekintésére és átvételére. — A Böttcher-cég már a mult évben is nagy mennyiségben vett nálunk mezőgazdasági terményeket és exportált is, de mindannyiszor a fél- és egészen hivatalos exportintézetek elkerülésével.

A Hermes Bank szept. hó végén teszi közzé mérlegét. A lezárt üzletév a világválság ellenére is a megszokott keretek között mozgott. A *Hermes* iparvállalatai jó konjukturára tettek szert és kedvezően fejlődnek.

A Nova többségi szindikátusa szept. hó végén tartja negyedévi ülését. Felmerült az a terv, hogy a *Hév* vezetését a többségi szindikátushoz tartozó Trust veszi át, ha a mostani gazdasági viszonyokra való tekintettel a főváros nem él elővételi jogával.

A Nasici is legközelebb tartja közgyülését. Az üzleteredmény az idén is lehetővé teszi a 8.50 sv. frankos osztalék kifizetését.

Jó példa. *Dreher* Jenő versenyistálló tulajdonos lova legutóbb megnyerte az Erzsébet királyné díjat, amelyet teljes egészében jótékonycélra ajánlott fel.

Veszprémi káptalan csopaki villatelkeinek parcellázása.

IRODA: Budapest I., Bors-u. 21. — Telefon: 54-4-72. Gyönyörü telkek közvetlenül a Balaton partján, vasútállomás közvetlen közelében. — Kitünő, mindent termő televényföld. — Helyben olcsó épitkezési lehetőség. — TELEKÁR: **4 pengő ölenkint,** 18 havi részletre is.

Yachtsport, fürdőegyesület, strand, szálloda, kirándulások a közeli Balatonfüredre, a vadregényes Nosztorivölgybe, a balácai ásatásokhoz, az ősi Veszprémbe. — Szénsavas, rádium tartalmu gyógyforrások. — Magyarország szőlő, gyümölcs és bortermő vidéke. — Jövőjének legjobb biztosítása, ha telket vesz. (40)

Szép az Ősz

a platános udvar belső

TERRASZÁN

A CSÁSZÁRFÜRDŐBEN

ahol a bácskai ételkülönlegességeket, dunántúli borokt, valódt **HALÁSZLÉT** talál.

CSIRSZKA KONRÁD vendéglős

RUDAS Fürdő

radioaktiv hőforrás

GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ FEDETT USZODA

Rollókat, napellenzőket kiváló szakértelemmel készít, javít Ehrenwald kárpitos, Olasz lasor 17., Trombitás ház 549—10. (19)

CSAK Kopfmann **CUKORKÁT!**

I., KRISZTINA-KÖRUT 91. SZÁM
II., MARGIT-KÖRUT 36. SZÁM.

ÉHGYOMORRA

NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR

Kristály vizet

Budai Általános Takarékpénztár

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Budán, II., Fő-utca 9. szám

Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket

Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk

Budai ingatlan-tulajdonosoknak gyors lebonyolitás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyújtunk

Mindennemü bank és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére

SAFE-DEPOSIT

MEGNYILT BUDÁN

SCHÄFFER JÁNOS

MŰBÚTOR ASZTALOS

LAKBERENDEZÉSI ÜZLETE

II., TÖRÖK-UTCA 1. (MARGIT-HIDNÁL)

Műbútorok és elsőrangú gyártmányú ebédlő, háló, úriszoba, konyha- és előszobaberendezések.

Kedvező fizetési feltételek és garancia mellett.

A FRANCIA-MAGYAR HÁZBAN, II. Pasaréti-út 121. sz. alatt a szabadban francia, német gyermekkert. Félbentlakók. Magyar elemi oktatás francia, német nyelvtanitással. Francia, német, angol tanfolyamok felnőttek részére. A Revue Franco-Hongroise szerkesztősége. Tel.: Aut. 643-55. (18)

Halwa Sándor

PUSKAMÜVES

BUDAPEST,

Üzlet és műhely: I., Szent János-tér 4
Telefon: Kr. 507—37

Állami diszoklevél. Ezüstkoszorús mester

Nagy aranyéremmel kitüntetve

VADÁSZFEGYVEREK

FEGYVERJAVITÁSOK

SPORTCIKKEK

CSERKÉSZ-FELSZERELÉSEK

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST, III., LAJOS-UTCA 148 SZ.

TELEFON: AUTOMATA 624—57

Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett

Kölcsönöket folyósit váltóra, folyószámlára számlára, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

Nyelvoktatás hölgyeknek. Angliát és Franciaországot beutazott urinő, sajátos egyéni módszerrel ad német, angol, francia nyelvtani és társalgási órákat mérsékelt díjazás mellett. Bővebb felvilágositást ad a Szerkesztőség, vagy a *Bellevue szálloda* portása.

Zongora korrepetálást, továbbá német-francia nyelvórákat vállal: — *Fligl József* II. Keleti Károly-u. 9. IV. em. 9.

ZUGLIGETI „SEMMERING" PENSIO (22)

olcsó egy- és kétágyas szobák, **hideg, meleg folyóvizzel, központi fütéssel,** szeptember 5-től napi **3 pengőtől 4 pengőig,** fürdőszobák, nap- és légfürdők. Légcsőbetegek részére **ligéző helyek.** Pormentes, tiszta hegyi levegő. Hónapos szobáknál árméréklés. 81-es villamos megállóhely.

Zugligeti-út 19. sz. Telefon: 644-27

BELLEVUE SZÁLLODA ÉTTERMEIBEN

ÉS TERASZÁN ESTE

TÁNC

Elsőrangú koncert- és tánczeen **Európa előkelő restaurantjai** között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 5 pengős. Déli menü **2.50**

Asztalrendelés: A. 528-48

Patho (19) AZ ELISMERT MÉSZÁROS ÉS HENTES

I., Roham-u. 6. Telefon: 535-28

Egyedüli á la Braunschweig készitmények

Telek, ház, lakás

Ne fizessen házbért!

„Öröklakást" megállapodás szerinti hozzájárulással és lakbérnek megfelelő összeggel saját öröklakáshoz jut Buda legszebb helyén.

Prima kivitelü, hallos, összkomfortos **1—2—3—4 szobás lakások.**

Meglepő olcsó árak! Legtökéletesebb komfort!

Nem haszonélvezet vezet bennünket ezen „Öröklakások" létrehozásával, hanem az, hogy több száz kéznek kenyeret adjunk a télen.

Rendkivül előnyös fizetési feltételek.

Tervek megtekinthetők:

„ÖRÖKLAKÁSOK":

V., Wekerle Sándor-utca 24. sz. félemelet 43. Telefon: 257-27

Kertes öröklakások

Az előkelő közönség bizalmától támogatott, legszolidabb alapon megszervezett, utánfizetésektől, perektől mentes építési akciónk keretében, nov. 1-i beköltözéssel, fővárosunk legelőkelőbb részén már épül *nyolcadik társasházunk* a Szent Imre-szobor mellett, 2, 3 szobás (előkertre nézö hallos) villaszerü öröklakásokkal. 300 négyszögles *kert, hangfogó válaszfalak*, díjtalan üzlethelyiségek. Tetszés szerint szövetkezet, vagy a tulajdonos nevére szóló telekkönyvezés. A Diószegi-uti „Hunniaudvar"-ban még pár remek, azonnal beköltözhető három-, négy-, ötszobás villaszerü öröklakás kapható. *Olcsó, fix árak.* Előnyös törlesztéses kölcsön. Kivánatra prospektus tervekkel, öröklakásvevőknek nélkülözhetetlen szaktanácsokkal.

„CENTRUM" HÁZÉPÍTŐ-VÁLLALAT

Horthy Miklós-út 9. (9-12, 3-5-ig.) Tel.: 693-01

Társasházban a „CENTRUM" vezet

Még egy **3 szobás** és néhány **2 szobás** lakás hallal, modern kivitelben (központi fütés, melegvizszolgáltatás, gőzszárító, stb.) **öröklakásként** vagy **évi bérért** kapható a **Vérmezőre nézö** Attila-utca 95.99. számu társasház szövetkezet palotájában. **Farkasrét Hóvirág-u.** és **Torbágyi-út** között ujonnan parcellázott 18 drb. 140-170 négyszögöl nagyságu telkek déli lejtővel jutányosan esetleg részletre kaphatók. Ugyancsak **Pusztaszeri-uton** kilátással a Margitszigetre 300 négyszögöles gyümölcsfákkal beépitett telkek eladók. Bővebb felvilágositást nyujt:

STILUS ÉPITŐ R.-T.

irodája. Telefon: Automata 557—44 és 558—36.

A farkasréti telkek ügyében a helyszinen is lehet értekezni

Város az erdőben. Tisza István kertváros. A budai hegyvidék legszebb kertvárosa. Hüvösvölgy mellett. Festői kilátás. Magaslati fekvés. 150—300 négyszögöles árnyas erdőparcellák. Villany, vízvezeték, autóbusz. Előnyös fizetési feltételek. Dr. Keresztes Béla, VII., Damjanich-u. 30. Tel.: J. 431—56. (1)

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágositás I., Naphegy-u. 21. Telefon: Aut. 527—80. (2)

Egy-, kettő-, három-, négy és ötszobás lakás kiadó. Iroda: I., Naphegy-u. 21. Tel.: 527—80. (2)

Kettő-három-négyszobás komfortos lakások, központi fütéssel, melegvízzel, háromemeletes házban, budai **hegyekre** szabad kilátással, **kettőszoba** hallos, komfortos lakás, **négy szoba** hallos, urasági **angol cottage,** első lépcsővel, saját központi fütéssel, Horthy Köröndnél levő házakban, tulajdonos müépitésztől, Fadruszu-. 6. Aut. 694—40 **azonnalra, novemberre bérelhető.** (4)

Sósfürdőnél egyemeletes, 3 lakásos ház, összes közmüvekkel 40.000 pengő. 24.000 pengővel átvehető. — Ugyanott 150 öles telek is. (6)

Müegyetem parkjával szemben, Budafoki-út 17. szám alatt kettő és négyszobás modern öröklakás és müterem öröklakással eladó. Bővebbet a házgondnokságnál, hétköznap délután 3—4 óra között. (7)

HUBERT

és Tsa B. T. Egészségügyi berendezések, csövek, Műszaki cikkek, fémgyártás

VI., Liszt Ferenc-tér 4. T 222-67

Németvölgyi-út 2b. sz. a. házban egy-, kettő- és háromszobás lakások hallal és központi fütéssel, utcai fronton, kilátással a hegyekre és a szemben fekvő kertekre, villamos (75,59) és autóbusz közelében, május hó 1-ére kiadók. Felvilágositás a helyszinen vagy Aut. 831—09. (10)

2, esetleg 3 szobás, minden komforttal, levegős, napos lakást keresek. *Sándor Jenő*, IX., Lónyay-u. 60. földsz. 6. (12)

Ferry Oszkár-utcában 206 öles telek eladó. Építési iroda I., Naphegy-utca 21. Tel.: 527—80. (2)

Szépvölgyi fenyvesben egyedülálló 16 holdas és a római Dunaparton 4 holdas telek szanatorium, wekkend-telep részére eladó vagy bérbeadó. Dr. Lugmayer József ügyvéd, II., Margitkörút 1. Automata telefon 512-52. (14)

Rózsadomb legszebb helyén, autóbusz megállónál, 380 négyszögöles telek olcsón eladó. (15)

Különleges szépségü, elsőrangú épitkezésü sarokbérház, étage-fütéssel, 55.500 pengő bérjövedelemmel, 11% nettó hozamra, eladó. Részletes felvilágositás a kiadóhivatalban. (16)

Buda legszebb helyén, 2 épülő bérház mellett melyekben üzlethelyiség nem lesz, vasportállal karzat létesitésére alkalmas belmagassággal, bármely célra, de különösen mészáros, hentes, trafik, szabó, háztartási cikkek, festéküzlet stb. részére olcsó bérrel kiadók. Mészáros-utca 60c. (16)

Németvölgyi-út 2b. sz. a. autógarázs vagy nagyobb műhelynek vagy raktárnak megfelelő helyiség és több üzlethelyiség kiadó. Felvilágositás a helyszinen vagy Aut. 831—09. (10)

Az Istenhegyi-út 40-42 alatti 1.5000 négyszögöl kertben épült emeletes villa, nagy lakással, külön gazdasági épülettel, garage és soffőr lakással szabad kézből eladó. Érdeklődni lehet Aut. 570—32 alatt. (8)

Buda legszebb helyén négyszobás villa, külön házmesterlakással, olcsón eladó. Telefon József háromszázhat—negyvennégy. (17)

Hidegkúti úton, Star filmgyár mellet, villamos közelében, kettő á 298 öles telek diófás parkban, összes közművekkel eladó. (3)

Házmesterséget, esetleg villában is, keres megbizható, kisigényü házaspár (állami alkalmazott). Ért villany-, gáz- és vizvezetékjavításhoz. Kivánságra személyesen bemutatkozik. Cim a kiadóban. (9)

Rózsadomb elején földszintes családi családi villa két 3 szobás lakással, 316 négyszögöl kerttel, 76.000 pengőért eladó. (18)

ÜVEG és porcellán-árukban

GÁL LAJOS Budán II., Széna-tér 7, VEZET

TISZTVISELŐK nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltétel

FEDEZZE FEL ÖN IS A SASHEGYET!

Sashegy a Belvárostól gyalog is csak 25 percnyire

Sashegy a Belváros hegye

Sashegy a Székesfőváros szivében — szivének jobbik oldalán

Sashegy az előkelő középosztály települő helye

Csak kegyelejtőn lévő telkeket vásároljunk, ott van csak levegő, napsugár és kilátás

Ön gyermekei arcáról leolvashatja, hogy hol lakik:

nézze meg azután a sashegyi gyermekeket

Sashegyi telkeinkről prospektust küld:

KUBATURA részvénytársaság

Budapest, főpostafiók 77/0

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez

I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33 **Béres Márton**

Laptulajdonos: VIRAÁG ÉS TÁRSA
Főmunkatárs: dr. László Zoltán.
Kiadásért felelős: Viraág Béla.

Nyomatott az „Olympia" nyomdában Budapest, I., Bors-utca 24. Tel.: 502—96. Nyomdáért felelős: Csaradszky Viktor

XXVIII. évf. 1058. sz

ELŐFIZETÉS:
Egy évre . . . 24.— P
Negyed évre . 6.— P
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai **féláron** kapják

Budai Napló

1931 SZEPT. HÓ 28

HIRDETÉSEK:
Egy hasáb széles, egy m/m. magas sor, egyszeri közlésénél **30** F. Szövegsor ára **2** P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések díja mindenkor **előre fizetendő**
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, a közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló újság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, i., Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502—96. Hivatalos órák: délután 4-6-ig

A másodrendű polgár

lealacsonyító bélyegzőjével mért illetik állandóan a budai polgárságot, emlékeztetve őt mostoha sorsára?

Városháza és a város sorsát intéző tényezők rendszeresen érezteti ezzel a folyton szegényedő budai lakossággal azt, hogy minden téren előbbrevaló Pest, csak talán az adóbehajtás terén állunk az adózók első sorában, mert itt még sok a két ablakos földszintes ház és annak tulajdonosát könnyű megfogni és olyan szigorúan szorítják a házadó s vele járó sok adó fizetésére, mint a pesti négyemeletes bérpaloták urait.

Budán önkéntelenül kiváltja ezeket a gondolatokat a Margitszigettel szemben fekvő külső Lipótváros Dunapartjának rendezése, mely alig egy éves terv és máris a megvalósulás útján van. Távol áll a budai polgárságtól és tőlünk, hogy gátat igyekezzünk vetni a *pesti* oldal fejlődésének, de különösnek találjuk, hogy az egyesztendős terv már is tetté vált, holott a Margitszigettel szemben fekvő *budai* Dunapart rendezésének kérdése évtizedek óta vajudik és ma is kavics, — meg homok — lerakodóhelye valamely kotróvállalatnak, amely a kotráson kivül céljául tűzte ki, hogy pont a budai fürdők mellett okádja a partra a kavicsot és homokot, kellő zaj kíséretében, lehetetlenné tévé ott a tartózkodást.

A Margitszigetnek sokkal erősebb kapcsolódása van Budához, mint Pesthez, már a szemben fekvő régi ismert nagy fürdők révén is, amelyeknek abszolute semmiféle Dunapartjuk nincsen. Ezt a bűnt az örökösen hangoztatott „fürdőváros" jelszó ellen szóvá tették százszor, közgyűlésen, bizottságokban, foglalkozott vele a napisajtó, sőt vannak régi határozatok is, de évtizedek óta ennek megvalósítása érdekében nem történt semmi.

Érdekes volna megtudni, hogy ki a városházi dajkája ennek a kotróvállalatnak, hogy azt a maga régi rakódóhelyeiről kimozdítani nem lehet.

És ha már elhatározták a külsőlipótvárosi Dunapart nagyarányú rendezését, — törölték volna ki a budaiak szemét is valami nagyszabású partrendező tervvel, elkerülve így a budai polgárság szemmel látható megbélyegzését a „másodrendű" jelleggel.

Elvégre még a pesti potentátok szivében, lelkében is szunnyad valami atavisztikus rokonérzés Buda ősisége, hagyományai és történelme iránt, sőt megnyilatkozásra is kerül egyszer, valamikor, néha nagyon későn, ahogy azt Folkusházy ur a Beszkárthoz nyugalomba vonult alpolgármester egyik nyilatkozata is bizonyítja, aki hivatalnokoskodása 40-ik évében jelentette ki, hogy ez a város Budának *sok milliárddal* tartozik. (Értsd papirkoronában.) Hátha mai hivatalos helyen is vallják, hogy Buda rovására gyarapodott Pest, — ha már a város mai uralmon lévő vezérpártjai Budáról indultak városhódító utjukra, — ha már a főpolgármesteriékben izig-vérig budai vezérférfiu ül, aki nyiltan hirdeti és őszintén vallja,, hogy budai, hogy szereti Budát, — ha már itt vannak azok a természeti kincsek, amelyektől az egész város várja a megváltást, — akkor meg is érdemeljük, hogy a városháza egyforma marokkal mérje számunkra a jót is, nemcsak az adót.

A lehetetlen Dunapart miatt nem tudjuk megmutatni az idegeneknek sem a Lukácsfürdőt, sem a Császárfürdőt, — mint ahogy nem tudjuk megmutatni azt az őstavat, amely a Rózsadomb alján, a fürdőkkel szemben szintén csodás alakulása a természetnek, mert az elé falat épített a város.

De nem tudunk megmutatni semmit. A Gellértfürdő titokzatos forrásaihoz 70 lépcső vezet a mélybe, a Gellért-tér közepe alá, — a Ráczfürdő csodás barlangfúrásai mélyen belenyúlnak a hegy sziklagyomrába, — és aki látná, hírét vinné, — de hogyan jut oda? A várhegy tele van 2—3 emeletes sziklafolyosókkal, barlagokkal, de eltévedne benne a látogató, mert térkép nem készült azokról. Az óbudai Flórián-tér alatt kétezer esztendős gőzfürdőt mutathatnánk az idegennek, de oda csak csintalan utcagyerekek tudnak bejutni. Gyönyörű, sokszáz holdas parkunk van a Mátyáshegyen, de oda út nem vezet és ott éhenhal a látogató. A királyi palota délnyugati sarkánál áll a világ legnagyobb Herkules-szobra. Évszázadok betemették földdel, hogy mutassuk meg? A világ leghíresebb, leghatásosabb keserűvize itt fakad Budán, de ki tudná megmutatni az oda vezető utat?

De itt van négyszáz millió mohamedán hitű, keleten élő turáni testvérünk egyik legnagyobb szentje — Gül-Baba — és valóságos kálváriát jár, aki sírjához szeretne eljutni. Másutt már régen park övezné, , minaret hirdetné, müezzin zengené és önkéntelenül jutna oda az idegen.

S ha már semmit sem tudunk mutatni az idegennek, — nekünk mutat a Margithídnál a város olyan hatalmas kavicshegyeket, és homokpiramisokat a fürdők előtti Dunaparton, mintegy jelképezve ezzel, hogy ezeket a gátakat nem tudja leküzdeni zsenge ifjúkorát élő idegenforgalmi szervezkedésünk, mely négy lábon jár, — de visszafelé.

És irígykedve nézzük a hídról a rendezés alá vett pesti partot, ahol már épülnek a Szent Márkus terek.

De maga a város is tehetetlen, mert az óbudai Dunaparton már épülő nagy partmenti útvonal zsákba fut a MÁV Császárfürdő állomásánál és nem tud elvergődni a Margithídig, ahol merész ívben kanyarodna fel a hídra, hogy átvigye a Bécs felől érkező idegent. Azt a darabka utat, amely áldozatul követeli a két fürdő parkjának egy két öles csíkját. — sohasem fogja fölépíteni a város, pedig valamikor ő adta ingyen ezt a területet a Lukács- és Császárfürdőknek. Most nem tudja egy kis részét visszavenni.

De drága pénzen vásárolja meg a pesti part rozoga viskóit, elhanyagolt telkeit, hogy ott a világváros legszebb részét építse fel.

Buda másodrendű polgárai még várhatnak.

Politikai súlypontját

a Budáról kisarjadt *Egységes Polgári Községi Párt* megalakulásakor Pestre helyezte át, ami Budán némi csalódást okozott, de a párt gyarapodása érdekében jó fogásnak bizonyult. Az Akadémia-utcai párthelyiség egyike volt a legfényesebbeknek és azt a látszatot keltette, hogy itt nem is városi, hanem országos politikai alakulás vert tanyát. Maga a helyiség erősen hozzájárult a párt nagyarányú kifejlesztéséhez és néhány év alatt a pártvezér támogatásával, már új karriéreket termelt ki és az új klub revén sok egyéni ambició érvényesült. Erőpróbáját az utóbbi községi és országos választásoknál állotta ki és jutott fejlődése tetőpontjára. A nagy sikerek azonban kimerítették anyagi erejét, amit tetézett a kormány hirtelen és váratlanul jött lemondása s az ezzel kapcsolatos gazdasági krízis. A tásaskör látszólag nehéz anyagi körülmények közé került és nem volt, aki orvosolja. Az új emberek pozíciójuk megerősödése érdekében egymás ellen fordultak, új eszmék, ú irányok takarója alatt, de a klub kérdése megoldatlan maradt, mert *Kozma* Jenő dr. pártvezért teljesen leköti az ország gazdasági kérdésének megoldása és ügyvédi irodája kikapcsolásával egészena 33-as bizottságnak szenteli életét és nem ér rá a háta mögött folyó kicsinyes pártintrikákkal foglalkozni. Tény, hogy a gazdasági helyzet nem fogja engedni a drága pesti központi párthelyiség fenntartását és a ráérő alvezérek már foglalkoznak a központi kaszinó szűkebb keretek közé való szorításának gondolatával. Kisebb helyiség, leszállított rezsi — volna szerintük a megoldás. Ezzel szemben nekünk itt Budán más a nézetünk. Az Egységes Községi Párt budai vezérpolitikusoknak köszönheti életét. Ők vetették bele egész közéleti presztizsüket, emelték az új párt hiveit olyan pozíciókba, hogy a törekvések tengelye széles körben e párt felé fordult s így Budának jussa van követelni, hogy a párt helyezze vissza Budára súlypontját. Ott van a budai vogadóban a Polgári Kör pompás helyisége, amelyet a megroppant kaszinó-élet nem tud kellően betölteni és legalkalmasabb helyiség a Polgári Egység Klubja számára. Alig számottevő költséggel, az Akadémia-utcai pártkör felszerelésével olyan hatalmas kaszinó és pártkör alakulhatna itt ki, amely emminens módon szolgálhatná Buda érdekeit. Ezzel tartozik szülőhelyének *Kozma* Jenő, aki sohasem tagadta meg Budát, amelynek polgárai vetették meg politikai nagyságának alapját.

Budai hangulatokról

eddig is sokszor volt szó, de csak romantikus értelemben. Ártatlan örömök, idillikus helyzetek, falusi látképek adtak erre alkalmat. Itt a szegénység már régi vendég, itt a gazdagság már régen letörpült, — itt a kettő között nincs olyan nagy különbség, mert szerényebbek az igények és nem érvényesül oly áthatő erővel az üzleti felfogás. Az egészséges polgári gondolatot ez termeli, ez növeszti, hogy Pesttel szemben példának állítják. Ott már barátkoznak — nem a szociális — hanem a szocialista gondolattal, — ott már a rádió is elhozta az évek óta szokásos „Hölgyeim és Uraim" megszólítást, ott már a szovjettel kacérkodnak, amivel szemben Budán a polgári öntudat fegyverkezik. Az iparosság zászlószentelő ünnepén, az iparos foglalkozás méltányolása a lateiner osztály részéről és az annak idején szétagoltan küzdő polgárság egybeolvadásának ez emlékezetes napján, az egyszerűbb lelkek önkéntelen megnyilatkozása, — a leghatározottabb állásfoglalás volt minden bolsevista törekvéssel szemben. Ott elítélték az antiszociális álláshalmozást, a vállalatokat tönkretevő mamutfizetéseket, amiknek terhét a fogyasztó közönség viseli és a részvényesek rovására megy, — de férfias fogadalmat tettek, hogy a polgári önállóság ellen törő minden szélsőséges törekvést vagy csőcselékmozgalmat akár fegyveres kézzel is letiporna,— ott ma egészen mások a hangulatok. A forradalmat senki sem kívánja, nem abban látja a budai iparos polgárság a nehéz gazdasági helyzet megoldását, — hanem új eszméket, új rendet keres, új vezéreket vár, akiknek bölcsessége megmenti a polgári rendet. Követeli a Buda áldott földjében rejlő természetadta kincsek kitermelését és szívesebben említi a politikusok neve helyett a gazdasági harcosok, a Pávai Vajnák nevét, akiknek tudása volna a varázsvessző, amely megnyitná, felszínre hozná ezeket a kincseket, amiket zár alatt tart a beszegzett agyú bürokratizmus és a politikusok hatalmi vetélkedése. Az új rendnek jönnie kell és az a politikus lesz Buda vezére, aki e törekvések élére áll. Terhesebbek, mélyrehatóbbak, sötétebb árnyalásúak, ma már a budai hangulatok és az iparostársadalom együvétartozását bizonyító zászlószentelés együttal a polgári társadalom erős alapjának, az iparosságnak zászlóbontása volt minden támadással szemben.

Üzlet és ideál

nem igen házasíthatók össze és beteg idők jele, amikor az ideál válik üzletté. Nekünk mindnyájunknak az ideális eszménykép az a valódi idegenforgalom, mely aranyesőt jelent a dolgozó polgárság számára, amely éltetője a számos iparágnak és kereskedelemnek, de hírvivője egyúttal a nemzet kultúrájának. Amíg azonban mesterségesen házasítják össze az üzletet az ideállal, csak azért, hogy az ideál révén meghízzék az üzlet, — magyarul szólva — amíg az „idegenforgalom" és az „utazás" nagy eszméjét, hozzábilincselik a „beszerzéshez" és a „szállításhoz", — addig a sorvadó fél az idegenforgalom lesz, mely közérdek, és meghízik a szállító-beszerző üzlet, mely magánérdek, üzlet, spekuláció. A mezztelenre vetkőztetett idegenforgalmi kudarc reflektorként világítja meg a meg nem engedett kihasználását a nemzetgazdasági jelszónak és célnak és ma a közvélemény, a független sajtó hangosan követeli *e két össze nem egyeztethető törekvésnek szétválasztását*. Egészen más útjai, célkitűzései vannak a közérdeket szolgáló idegenforgalmi és utazási irodának, mint a szállító és beszerző vállalatnak. Az idegenforgalom ideális progagálása mindig áldozatokat követel, hogy azt megszázszorozva hozza vissza a nagy ipari és kereskedelmi közösségnek, a polgárság nagy rétegének, viszont a beszerzés és szállítás hétköznapi profán üzlet, mely kizárólag magáncélt szolgál. E kettő nem házasítható össze, mert a polgárok adóillérei révén megindított idegenforgalmi propaganda presztizsét, félhivatalos jellegét nem használhatja ki a beszerzés és szállítás üzlete, az előbbi anyag rovására. Csak e téren naiv államférfiakat lehetett megtéveszteni e két tényező összekapcsolásával járó eredmények kápráztató beállításával, de az Ibusz 34 éves multja már kioktatta az új generációt, mely felismerte az idegenforgalom nemzetgazdasági enormis hasznát és most már követeli, hogy ezt a két — egymással ellentétes — tényezőt a *legrövidebb úton szét kell választani*. De nem is volt soha szervesen együtt, csak éppen egy kalap alá vonták. A menetjegyiroda és az Ibusz utazási osztálya még területileg is el volt választva, az Ibusz beszerzési és szállítási osztályától. Az egyik a belvárosban székel, hogy az idegenforgalom szükségleteit közvetlen közelben lássa el, — viszont a beszerzési és szállítási rész a külső Lipótvárosban levő Kadár-utcában bonyolította le sajátos üzleteit, amiket semmi más nem fűzött az idegenforgalomhoz, mint a közös cím. Az Ibusz belvárosi, tehát tisztán idegenforgalmi és utazási osztályára szivesen áldoz a polgárság és a közvetlenül érdekelt szállodai ipar, — de egyáltalában nem hajlandó áldozni az Ibusz No. II. osztályára, amelyet csak a választás esetén vezessen tovább, mint ahogy eddig is vezette a szállító és beszerző vállalatot *tasnádi Szűcs András* őméltósága és senkinek sincs köze ahhoz, hogy az ő közreműködése a vállalatnak 150, 86, vagy 52 ezer pengőjébe kerül, — viszont elvonni ezt itt az idegenforgalomtól, hogy amott nagyobb legyen a haszon, ezt az érdekelt iparok és kereskedelem nem türhetik tovább. Tasnádi *Szűcs* András kedves magyar úr és nobilitása nem maradhat a beamter *Folkusházy* gavallérossága mögött. De nincs is ráutalva, mert magánvagyona és miniszteri nyugdíja biztosítják megélhetését, sőt úri passziói további zavartalan gyakorlását. Neki okvetlenül be kell látnia, hogy az Ibuszt szét kell választani, neki tudnia kell, hogy számára alkalmasabb és talán kényelmesebb a „Beszerzés és Szállítás" és bizonyára föl menti az „Idegenforgalmat és Utazást" az ő személyében jelentkező tehertétel alól. Ezt éppen olyan szívesen honorálja elismeréssel a polgári társadalom, amilyen nagyon zokon venné makacs ragaszkodását a multhoz. A mai nyomorúságban nem élhetjük a szinekúrák idejét és az idegenforgalomnak szüksége van minden garasra.

(D. P.)

Fürdőügyi ankét

A Budai Társaskörben lefolyt fürdőügyi ankét egyik értékes előadója *Németh* Béla dr. volt, aki világot járó ember és mint a Háztuajdonosok Országos Szövetségének elnöke más szemszögetből nézi a fürdőügyet és idegenforgalmat, mint ahogy más szemmel látják azt a közvetlenül érdekelt szállodások és ismét másképen Budán és másképen Pesten.

Németh Béla a gyakorlati élet álláspontján áll és a tettek embere, aki felismerte a már nagarányúvá fejlődött mohamedán világmozgalmat, mely a magyarság és Buda érdekében megindult és nagy anyagi áldozatok révén igyekszik azt Budapest javára megmenteni.

Új irányok, — új eszmék

Előadta **Németh Béla dr.,** m. kir. kormányfőtanácsos, a th. biz. örökös tagja.

A háború előtti Magyarország egyik legfontosabb mulasztása, hogy nem teremtette meg a magyar idegenforgalmat. Az utolsó 10 év szenvedései, gazdasági téren nem lettek volna annyira elviselhetetlenek, ha lett volna megszervezett idegenforgalmunk.

Bécsnek kétmillió lakósa van, Budapestnek egymillió.

Bécsben 400.000 ember él az idegenforgalomból,

mely nélkül már régen tönkre volna ez a régi császárváros iparával és kereskedelmével együtt. Tízszer akkora Bécs idegenforgalma, mint Budapesté. Ha tehát sikerülne idegenforgalmunkat a bécsi nivóra fejlesztenünk,

ez Budapesten 200.000 ember megélhetését,

az ipar és kereskedelem nagyarányú fejlődését, a lakosság jólétét és a túladóztatás megszüntetését jelentené.

A feladat tehát adva volna, a sok tervezgetés után hozzá kell látni az idegenforgalmi problémák megvalósításához. A rendszeres idegenforgalmi munkát nálunk *Ripka* Ferenc főpolgármester indította meg. Már mint kormánybiztosnak ez volt első ténykedése. Budapest fürdőváros érdekében kifejtett munkájával *József Ferenc* királyi herceg szerzett nagy érdemet.

A háború előtt nem voltak idegenforgalmi szerveink és a sajtó évenkint alig egyszer-kétszer foglalkozott ezzel a kérdéssel. Külföldön a sajtó állandóan vezető cikkekben foglalkozik az idegenforgalom gyakorlati kérdéseivel.

Az idegenforgalmi propaganda leghatásosabb és legolcsóbb eszköze: prospektusoknak a kellő helyekre való juttatása. Nemcsak az összes idegenforgalmi irodákat kell állandóan prospektusokkal ellátni, hanem közvetlenül

a külföldi utazó közönséghez is kell ilyeneket időközönkint juttatni.

Mi nem engedhetjük meg magunknak a külföldi lapokban való hírdetéseknek megfizethetetlen luxusát.

Annál nagyobb súlyt kell helyeznünk a külföldi idegenforgalmi centrumokra és különösen Bécsre. *Kovácsházy* tanácsnok, aki nagy szeretettel lát hozzá a gyakorlati megszervezés munkájához — igen helyesen

Bécsre fekteti a fősulyt,

de *idegenforgalmi iroda* felállítása nélkül nem érjük el a célt. Az idegen megszokta és megkívánja, hogy ilyen irodában kapja meg a szükséges felvilágosításokat és menetjegyét. Jugoszlávia e téren megelőzött bennünket. Fényes utazási irodát rendezett be és oly sikerrel dolgozik, hogy Jugoszlávia felé az utolsó két évben az idegenforgalom nagymértékben állandóan emelkedik

A Bécs-Budapesti vasúti közlekedés megjavítandó. Már egyszer a pénzügyi bizottságban kifogásoltam, hogy a MÁV. külföldön tárgyaló közegei tűrik,

hogy a Bécs-Budapesti vonalon a legrégibb szerelvényeket járatják.

Ugyanez áll a Hálókocsitársaság kocsijaira. A helyzet azóta némileg megjavult, de követelni kell, hogy

a Hálokocsitársaság Budapest és Bécs között luxusvonatot járasson,

amilyenek a Hága-Amsterdam-Párisi, a Berlin—Hamburgi és a Brüssel—Párisi luxusvonatok.

Rendkivül fontos

a szállodák kérdése.

Ki mint vet, úgy arat, MAUTHNER magnál jobbat sehol sem kaphat!
MAUTHNER ÖDÖN magtermelődés magkereskedelmi részvénytársaság
Alapítási év 1874. Telefon: 463—65.
SÜRGÖNYCÍM: MAUTHNERÉK, BUDAPEST.

MAUTHNER MAG

Központ: VII., Rottenbiller-u. 33. - Fióküzlet: IV., Kossuth Lajos-u. 4.

Nagy főárjegyék, mely növényárjegyzéket is tartalmaz, ingyen és bérmentve.
a Ferencrendiek templomával szemben.

Modern, nívós szállodák nélkül nem képzelhető idegenforgalom. Nekünk vannak ilyen szállodáink, melyek a kényesebb külföldi közönség befogadására is alkalmasak. De részben a kellő idegenforgalom hiánya, részben a belföldi forgalom feltünő megcsappanása és az egészségtelen verseny veszélyeztetik az előkelő szállodaipar fenntartását. A lakás túlprodukció és egyéb munkaalkalmak hiánya folytán

gombamódra elszaporodott panziók elbalkánizálják a szállodaipart,

ha nem segítenek rajta.

Az idegenek 50%-al olcsóbban laknak itt

mint Bécsben éppen az egészségtelen, irreális verseny következtében. Külföldön a szezón alkalmával e célra felemelik az árakat és az idegenek ezt természetesnek találják. A szállodáknak bizonyos koncentrációjára van szükség, hogy az idegenforgalmat veszélyeztető bajokon segíteni lehessen. Ezzel el lehetne kerülni azt is, hogy előkelő idegenek ne kerülhessenek harmadrendű szállodákba.

Idegenvezetőkről kell gondoskodni,

akik a különböző országokból érkező idegeneket kellő avatottsággal vezetni tudják, mert hiányzik, vagy hiányos a kiemelendő nevezetességekről szóló külön tájékoztató füzet. *Hoor Tempis Mór* Budapest oly technikai nevezetességeiről tett említést, melyekről mi budapestiek eddig nem tudtunk.

Az idegeneket lebujokba vezetni nem szabad. Vissza kell állítani a Nagymező-utcai orfeumot, mint nemzetközi varietét. El kell fogadni *Herceg Ferenc* tanácsát, hogy Liszt-féle ünnepi zenei játékokat rendezzünk.

Lillafüred mellett elsősorban a balatoni kulturát kell megteremteni. Meg kell akadályozni

a Balaton partjának elfalusitását.

Nem szabad villaputrikat építeni. Az idei magas vízállás csaknem tönkretette ezeket. Mindenütt gyógykommissziókat kell alakítani. Állandó a panasz a balatoni fürdő-szezon rövidsége miatt. A Délivasút mégis oly kedvezményes jegyfüzeteket ad ki, melyek csak szept. 10-ig érvényesek és ezért szinte

kényszerítik a vendégeket és villatulajdonosokat, hogy addig hagyják el a Balatont.

Felteszem, hogy ez csak elnézésből ered és a Délivasút készséggel meghosszabítja az érvényesség dátumát.

A magyar idegenforgalom megteremtésével kapcsolatos Budapest fürdőváros megalkotása. Bécsnek több a látnivalója, de Budapestnek sokkal szebb a fekvése, Buda legszebb része a Duna mellett a város szivében van és a különböző nagyhatású gyógyforrások predesztinálják arra, hogy modern fürdővárossá legyen.

Ezt a gazdagságot nem szabad tovább parlagon hevertetni,

amikor általános gazdasági bajok vannak és az egyéb ipari és kereskedelmi vállalkozások annyira kockázatosak. Bele kell vinni a köztudatba, hogy

ez a legproduktivabb befektetés, a legjobb üzlet s ettől függ Budapest polgárságának boldogulása.

Magyarország iránt nagyobb most az érdeklődés, mert a revizióval kapcsolatban nagy propagandamunkát végzünk világszerte. Érdemes tehát arra berendezkedni. Biztos és mindennél hasznosabb üzlet. Ott van München példája. Húsz évvel ezelőtt három hónapon át tanuja voltam annak, mint teremtette meg egyetlen ember vasenergiája a város hatalmas idegenforgalmát.

A fürdőváros megépítése és a Gellérthegy művészi kiképzése előtt azonnal

meg kell építeni a Tabán és a Krisztinavárosból a Gellérthegy felé vezető utakat.

Az idegeneknek Pestről nézve elsősorban ez a gyönyörű budai részlet tetszik meg, odasietnek, de sietve vissza is fordulnak, mert a legkisebb eső után valóságos torontáli sár képződik és az utak járhatatlanok. Ha a perifériákon a legdrágább utakat készíthették, a főváros kötelessége, hogy ezt az idegenforgalmi szempontból legfontosabb városrészt azonnal rendezze és az utakat kiépítse.

Az IBUSZ figyelmébe ajánlom, hogy hasonlítsa össze a külföldi idegenforgalmi irodáknak engedélyezett jutalékokat a menetjegyek után, a más országok vasútjai részéről engedélyezett jutalékokkal, mert ha kevesebbet juttatunk nekik,

más országok érdekében fognak propagandát kifejteni.

Igy jártunk a Cook irodával is.

Elég volt a tervezgetésekből, a halasztgatásokból, most már lássunk hozzá a megvalósítás munkájához. Ez oly elsőrendű országos közgazdasági feladat, amely minden kormány teljes figyelmét megérdemli.

A Máriaremete Kápolna Egylet jubileuma

Nagy ünnepséggel és a keresztény világ élénk érdeklődése mellett tartotta a Mária-Remete Boldogasszony Kápolnaegylet fennállásának 50 éves jubileumát. Az ünnep első része pénteken délelőtt zajlott le a Kapucinus atyák Fő-utcai templomában, ahol az egylet vezetősége hálás kegyeletből gyászmisét mutattatott be az Egylet elhunyt megyéspüspökei, egyházi és világi tagjai, jótevői és adakozói lelkiüdvéért. A királyi család megjelent tagjait és a résztvevőket az egylet vezetősége, élén Gallauner Károly elnökkel és P. Schweighardt Veremund, a Kapucinus templom plébánosa fogadták a templom bejáratánál. A nagy gyászpompával és délszaki növényekkel díszített templomban P. Zadravetz István felszentelt püspök mondta a gyászmisét fényes papi segédlettel. Az asszisztenciában részt vettek: Sagmüller József óbudai, dr. Angyal Kálmán tabáni, Ortvay Rezső lipótvárosi apátplébánosok, Miller József budakeszi prépostplébános, kerületi esperes és az összes budapesti szerzetes rendházak képviselői. A Szervita-rend részéről, amely rendnek a kegytemplom 1928-ban átadatott, megjelent P. Casari M. József tartományi főnök és P. Marchi M. Cirill, a máriaremetei rendház főnöke. A gyászmisén az Operaház tagjaiból alakult énekkar énekelt. Mise után a szószékre lépett P. Hász Brokárd, a Karmelita-rend tartományi főnöke és szívhez szólóan, mély hatást keltve emlékezett meg az isteni kegyelem elhalt munkásairól: Trstyánszky Ignácról és nejéről, a régi kápolna építőjéről, Éberling Antalról, az egylet alapító elnökéről, Szentkirályi Antal elnökről, Gallauner Károlyról, a zarándokok kedves gondozójáról, Gerhardt Katalinról és Jozefáról, akik 32 ezer forinttal járultak a kegytemplom építéséhez. Megemlékezett Ferenc Józsefről, a nagy és bölcs uralkodóról, aki nemcsak hitbuzgóságával, hanem nagylelkűségével is példát mutatott a kath. híveknek, amidőn a kegytemplom elkészülte után, annak fényes berendezését adományozta. Az egylet elhalt nagyjai közül kiemelte még Prohászka Ottokárt, a lánglelkű megyéspüspököt, aki az egyletnek évtizedeken át lelki vezetője és őrzője volt és nagyrabecsülte annak templomépítő törekvését. A gyászmisén a királyi család tagjai közül résztvettek: Auguszta főhercegasszony, Magdolna főhercegnő és v. dr. József Ferenc főherceg. Megjelentek: dr. *Ripka* Ferenc főpolgármester és neje, dr. *Kozma* Jenő, dr. *Kossalka* János és dr. *Petracsek* Lajos országy. képviselők, dr. Juhász Mihály kormányfőtanácsos és neje, Berta Ilona, az Erzsébet Nőiskola ny. igazgatója, dr. Guth Ferenc előljáró, dr. *Juhász* István ügyvéd v. thb. tag, Révész Béla főszolgabiró, Argay Béla és Szakály Kálmán rendőrfelügyelők, dr. Vezér Károly főjegyző, stb. — A Kapucinus atyák templomában tartott gyászmisét követően a Máriaremete kegytemplomban a Szervita atyák mondtak gyászmisét, amelyen az egylet vezetőségén és tagjain kivül a kath. hívek nagy számba jelentek meg. A gyászszertartást, mely a jelenlévőkra mély hatást gyakorolt, a rendház főnöke a Szervita atyák segédletével végezte. — Szombaton az egylet elhalt nagyjai és jótevői sírjára koszorút helyezett. Küldöttség vitte a koszorukat. Kalocsára Várossy Gyula és Várady L. Árpád érsekek és Székesfehérvárra Prohászka Ottokár, Steiner Fülöp és Pauer János megyéspüspökök sírjára. Ezen küldöttségek egyszersmind a jubiláló egylet nevében tisztelegtek gr. Zichy Gyula kalocsai érseknél és Shvoy Lajos székesfehérvári megyéspüspöknél. Megkoszoruzta az egylet Pesthidegkúton a Steinbach-család, Budapesten a Gerhardt-nővérek, Szentkirályi Antal és Gallauner Károly sírját.

Ősmagyar építőművészet

A honfoglaló magyarok vallásos kulturája, amely az avesztai vallás alapján állott, megtalálta szivárványhídját, amely az ősi mohammedán művészettel összeköti. A két ősi vallás kulturájából fakadt mai művészet a budai mohammedán mozgalomban megtalálja egymást, amiről méltó tanuságot tett Husszein Hilmi főimám Szent István-ünnepi beszédében.

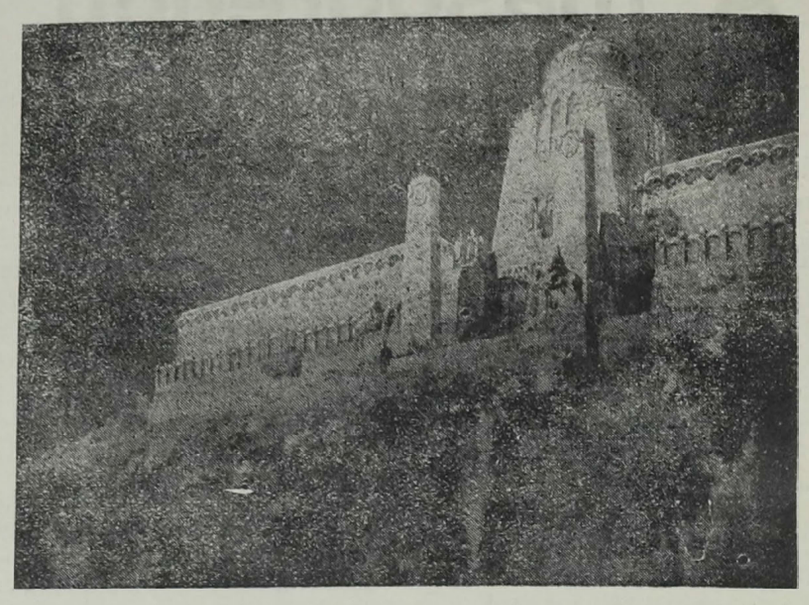

A két ősi kultura kapcsolatainak ujjáéledése alkalmából seregszemlét tartottunk közös kulturális kapcsolatainkról is. A legnagyobb jelentőségű képzőművészet: a festő- és szobrászművészet keleten a tízparancsolat miatt teljesen el volt hanyagolva. A művészi tevékenység az építőművészetre koncentrálódott és ezen a ponton igen érdekes lelki érintkezési területet találtunk.

Anélkül, hogy a mohammedán építőművészetből való átvételről szó lehetne, a keleti derűs lélek, változatos, eleven fantáziájú formagazdagság nyilatkozik meg az egyik legelső magyaros törekvésű műemlékünkben, a mult század közepéről való Pesti Vigadóban. — Akinek volt alkalma nagymüveltségű külföldi művészeket Budapesten kalauzolni, azok egybehangzóan állítják, hogy az önálló itéletű, művészi érzékü külföldi intelligencia a *Pesti Vigadót* tartja a legértékesebb építőművészi alkotásunknak, ami mellett még *Lechner* Ödön Földtani intézete nyeri meg a külföldiek tetszését. Hasonló jellegű építőművészi alkotás, ami sajnos egyelőre csak terv maradt, a Gellértegyre tervezett *Magyar Nemzeti Pantheon*, amely annak idején Bécsben akadémiai dijat, Párisban, a világ legelőkelőbb építőművészi testületében, a Societé des Artistes Francais salonjában *medaille-t nyert*. A fentebb említett példákból látható, hogy a magyaros irányú építőművészeti törekvés nemcsak a mi lelkünk mélyén szunnyadó nemesősi formaérzéseket és ősi keleti emléket érinti az együttérzés melegével, hanem tiszta esztétikai örömet és őszinte érdeklődést vált ki a külföldiek valóban tisztult művészi érzékü közönségéből.

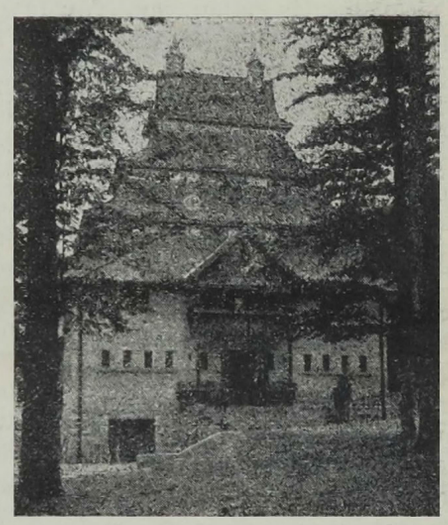

Ennek az iránynak talán a legszélsőbb megnyilatkozása a mi kies Mátra vidékünk egyik legszebb pontján épült Mátra-ház, amely hun őseinknek a kínaiakkal együtt töltött évszázadain át közösen kifejlesztett ácsművészetét tünteti fel a fenyőerdőben álló eredeti formájával. A főépület teteje a fenyőfának szinte architektonikus és ritmikus utánaérzését tünteti fel és talán ezzel tudjuk megfejteni azt a szimpatikus, kedvesen meglepő és egészen az erdőbeillő hatását. Olyan ez a kis szitytya ház, mintha az egész az erdőből nőtt volna ki.

Nagy örömmel fedeztük fel tehát a mi építészetünkben azt az ősi keleti kulturális kapcsolatot, a testvéri érzésnek ilyen mélyen, a művészi lelkekben szunnyadó megnyilatkozását, mint ahogy csodálatosképen az Attila testvéréről elnevezett öreg Budán megtaláltuk, mint kutatásunk legszebb eredményét. Az egyik *Orlay-utcai* bérház, a *Budaörsi-úti* és *Németvölgyi-úti* fővárosi házcsoportok, a kelenföldi *református templom*, a rózsadombi *Baár-Madas* intézet, mindannyiból a derüs magyar lélek játszi keleti fantáziája sugárzik felénk. Ezek az épületek több évtizedes időközökben épültek és a csodálatos egységes erős és egyéni jellegük bizonyítják, hogy kialakulásuk nem a véletlen műve, hanem egy mély meggyőződésü, keleti lelkü művésznek az alkotásai:

Medgyaszay István építészé.

A török Buda 1587-ben

Reinhold Lubenau königsbergi gyógyszerész feljegyzéseiből.

Copyright by author. Budapest, 1931.

Fordította és közzéteszi:

Palóczi Edgár.

I.

Königsberg nemes városában a porosz királyok hajdanvaló koronázó helyen, ahol 1864-ben a legrégibb magyar nyelvemlékre: a *Königbergi töredékre* bukkantak, számos nagybecsü régi kéziratot oriz a *varosi könyvtár*. Kéziratos kincsei között egyike a legbecsesebbeknek egy 884 nagy folio oldalas *utinapló* (intinerarium), amelyet szerzője három évvel halála előtt, 72 éves korában, ifjukori személyes élményei és feljegyzései alapján, 1628-ban állított össze és irt meg. Az 1573—1589 közötti időszakra vonatkozó napló szerzője: *Reinhold Lubenau*, a königsbergi óváros tanácsura volt. 1556 augusztus 5-én született a pregelparti Athénban, *Kant* későbbi szülővárosában s ugyanott hunyt el 1631 május 17-én. Itinerariuma a magyar müvelődéstörténetnek egyik nagybecsü forrása és *parattanul érdekes* feljegyzések tárháza az akkor 46 év óta török kézen levő *Budáról*.

Lubenau Königsbergben járt iskolába, ahol *Schönfeld György*, Melanchton tanítványa volt a tanitója. Szülei korán kivették az iskolából és *Montanus Jakab*, hercegi orvos és udvari gyógyszerész szolgálatába adták. Ez világlátott ember volt és felkeltette inasában az utazási kedvet. Tőle a lengyel Lublinba, onnan Krakkóba került, 1580-ban pedig vándorbottal kezében bejárta Középeurópa nagy részét. Rigán át Vilnába is eljutott, ott kilátásba helyezték neki, hogy *Báthory István* lengyel királynak lesz *udvari medicusa*. *Báthory* korai halála miatt Bécsbe ment. Ott éppen akkor állította össze *Petz Bertalan* dr. császári követ (orátor) küldöttségét, hogy vele induljon Konstantinápolyba az *„évi ajándék"* átadására. A Habsburgok birodalma ekkor már egy-egy évre ezen a címen vásárolta meg az áhitott békét a magas portától. 1587 februárjában mint gyógyszerész állott *Lubenau* Petz szolgálatába. Kísérőjeként kezdte meg három éves utazását. Ennek az útnak, amely a Dunán: Bécsből, Komáromon, Esztergomon, *Budán* át Belgrádba, onnan lóháton a Balkánon át Konstantinápolyba, Kisázsiába, majd Itálián át ismét haza vezette, hagyta ránk nagybecsü útleirását naplójában. Utközben minden várost, kastélyt és egyéb érdekes látnivalót le is rajzolt. Sajnos, rajzai elkallódtak, de gazdagon kárpótolnak bennünket feljegyzései; éles megfigyelőtehetséggel párosult tanult ember irói készségnek becses és érdekes alkotásai.

Lubenau útinaplójának 8., 9. és 10. fejezeteiben irta meg a 344 év előtti török Budát. Budára vonatkozó fejezeteit most közlöm *először* magyar fordításban.

8. fejezet.

Amint Budára értünk (1587 febr. 19-én) és hajóinkkal kikötöttünk, a basa elküldte hozzánk a rammadan csauszt. Ez valamikor keresztény német volt és török lett. Vele jöttek a basa tolmácsa és udvarmestere az orátor úrhoz és bejelentették neki, hogy várnunk kell majd, míg a basa postát küld Konstantinápolyba a török császárhoz és annak válaszát küldönce visszahozza. Amint az orátor úr ezt meghallotta, azt kívánta a basától, hogy engedtessék meg neki is kurirt küldeni Bécsbe, Őfelségével ezt tudatni. Amint ezt a basával közölték, ismét urunkhoz küldött s értesité, hogy másnap akarja audiencián fogadni.

Február 20-án délután tiz, arannyal, ezüsttel és arany szerszámmal pazarul feldiszített gyönyörü paripát küldött hajóinkhoz a basa azzal a kérelemmel, hogy az orátor úr övével keresse fel.

Az orátor úr az úri rendhez tartozókkal és a legelőkelőbb nemesekkel lóra ült és a basához lovagolt. Lóraüléskor valamennyi jelenlevő török túlhangosan kezdett kiabálni, ami azt akarta jelenteni, hogy szerencsét kívánunk megérkezésünk és felvonulásunkhoz. Ezt a szokást, még a régi rómaiaktól vették át. A basának *Sinám* basa volt a neve. Flórenczi születésü volt, a *Visconti*-ak híres nemzetségéből. Valamennyien — a követség 45 tagból és 26 lovászból állott — velük mentünk és itt láttuk először, *hogy a törökök bal kezüket* tartják a legfontosabbnak, mert azon viselik puskájukat. A basát uraival és főparancsnokaival egy nagy szép teremben ülve találtuk, amely szép perzsa szőnyegekkel gyönyörüen volt feldiszítve. A basa előtt veres bársonnyal bevont szék álla, erre ült az orátor úr a basával szembe és miután általadta Ő Császári Felségének valamint a főhercegeknek üdvözletét és mindenjélét megbeszéltek a békéről, a paktumok és határokról, az orátor úr mindenekelőtt átadta Ő Felségének és hercegeknek leveleit, az után pedig az ajándékokat (Present) és kedveskedéseket, még pedig két nagy török, ezüstből való aranyozott palackot, egy fél mákhoz hasonló török palackot, egy nagy, szép aranyozott ezüst órát, amelyen müvésziesen készült gyertyatartó állott és 3000 tallért különböző zacskókban. Amikor mindez megtörtént, az orátor úr szabadságot vett és ismét visszatértünk hajóinkhoz. A basa házától a vizig mindkét oldalon duplacsöves, jól felszerelt janicsárok állottak, egy csapatuk pedig hajóinknál őrködött. A török katonák között voltak egynéhányan, akik homlokukon tollat tűztek a fejbőrön át, meztelen késeket karjukon keresztül, hogy ezzel bátorságukat bizonyítsák és a fájdalmak megvetését mutassák, akárcsak az esztergomi bégnél". —

Petz Bertalan császári orátor követségének személyzete között több magyar is volt. *Lubenau* a következő magyarokat jegyezte fel: *Sartorius* János jezsuitát, az orátor gyóntatóját, ennek öccsét *Metzler* Gáspárt és fiát a Sárosmegyei Hamborgból, az ősi *Berzeviczy* birtokról *Gábor János* magyar íródeákot, *Inámi Mihályt*, a pozsonyi *Garve Boldizsárt*, aki trombitás, orgonista, zeneszerző és minden hangszeren müvész volt; *Szabó Balázs* magyar szabót, *Horváti Péter* tolmács és furirt, *Szigethy Márton* lovászt és *Tóth Jánost*, akik mind ott állottak azon a koratavaszi délutánon 344 év előtt a nagy sorfolyó partján — és ma már csak a königsbergi napló megfakult lapjain élnek és szólanak hozzánk. . . . .

(Folytatjuk.)

HALLÓ! ITT 52—7—69!
NAGY TÉVEDÉS, hogy csak a kerthelyiségem érdemli nyáron a látogatást
MERT BIZALMAS ~ KEDVES SZOBÁIMBAN
TÉLEN is pompásan érzi magát a vendég kitünő konyhám, pincém és a jó zene mellett
Tisztelettel GUTTENBERGER A. a TROMBITÁS vendéglő tulajdonosa II., RETEK UCCA 12

SZENT
Gellért
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet, hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet

Személyi hírek

SZÁVAY GYULA, a ma élő poéták legkiválóbbja, könnyebb természetű meghülés következtében egy hétig orvosi kezelés alatt állott, de már teljesen jól érzi magát.

PÁVAI VAJNA FERNC dr. főbányatanácsos, főgeológus e hó 27-én Debrecenbe utazott s így alkalma lesz megtekinteni az általa kezdeményezett debreceni és hajduszoboszlói fúrásokat. Most készült el a Sziszek környékén folyó földgáz és jódos, sós ásványvíz kutatásokról szóló szakvéleményével, amelyet a szerb, osztrák és cseh geologusok eddigi működéséről rendelt meg egy horvát érdekeltség.

NÉMETH BÉLA kormányfőtanácsos, ügyvédet, az izlám ügy lelkes pártfogóját a Gül-Baba izlám vallásközség a medzslisz (presbyterium) tagjának megválasztotta.

MOLNÁR LÁSZLÓ dr. pápai kamarás, felsővizivárosi plébánost a hercegprimás budai esperessé nevezte ki.

BAITTROK JÓZSEF dr. fogorvos volt a borgazda a „Pénteki Borgazda" társaság *évadnyitó* vacsoráján, mult pénteken és a társaság 30 éves jubileuma alkalmából érdekes adatokat sorolt fel annak kedves multjából.

Budai Almanach címen, a Budai Napló szerkesztésében megjelenő budai emlékkönyv előmunkálatai e héten megindulnak. Óriási munka lesz Buda társadalmának minden rétegében felkeresni a számottevő tényezőket és összegyűjteni a reájuk és a velük kapcsolatos munkakörre vonatkozó adatokat. A szerkesztőség arra kéri mindazokat, akiket munkatársaink ezirányban megkeresnek, hogy őket szívesen fogadni és munkájukat elősegíteni méltóztassanak.

Önmagát cáfoló nyilatkozatot tett a Pester Lloyd és a Budapesti Hírlap legutóbbi számaiban egy *Abdul Latif* nevű török ur, aki önmagát mondja a budapesti mohammedán vallásközség főpapjának, holott a magyar törvény tiltja, hogy *bármely hitfelekezetnek papja lehessen olyan egyén, aki nem magyar honos.* Már pedig *Abdul Latif* ur *nem az* s igy a mohammedán vallású magyar honpolgárok *papja nem is lehet törvényes alapon.* Misztikus budapesti szereplésének végét jelenti a magyar mohammedán vallásközség megalapitása és e két nyilatkozata miatt sajtóeljárást indít a mohameddán vallásközség, hogy beigazolhassa a rosszakaratú valótlanságokat.

RAVASZ cukrász
I., KRISZTINA-KÖRÚT 75
Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

Megható szertartás keretében iktatta be szept. 20-án dr. *Bednárz* Róbert esperes dr. *Pálfy* Lajost, Ujlak új plébánosát a Bécsi úti ősi templomban. A beiktatás után az új lelkipásztor gyönyörű beszédben tett hitet hivatásáról, majd nagymise következett, amely alatt *Laub* István, a nagynevű tanár orgonált és *Háry* Ferenc karnagy vezetésével az ének- és zenekar misét adott elő. Mise után a kulturházba vonult a nagyszámú közönség dr. *Ripka* Ferenc főpolgármester, *Wolff* károly, *Csillery* András, *Sagmüller* József prelátus, *Ortvay* Rezső apát, és *Andréka* Károly vezetésével, ahol az üdvözlő beszédek sorát dr. Ripka Ferenc nyitotta meg. Utána Bednárz Róbert, Andréka Károly, Kontra Aladár, Mohr Henrik dr. Telkessy Imréné, Baránszky Gyula, Gajda Béla, Iskony Nándor, Rafiy Árpád és mások üdvözölték az új plébánost.

A Budai Ügyvédek Egyesülete szeptember hó 24-én este 7 órakor tartotta évadnyitó előadását és vacsoráját a *Budai Klub* helyiségeiben. Az előadást dr. *Meszlényi* Artúr ny. rk. egyetemi tanár, ügyvéd tartotta a kartelltörvény magyarázata címmel. Az előadó a törvény társadalmi és gazdasági jelentőségét magas színvonalon magyarázta, rámutatott a törvény hézagaira, hiányaira, főképen pedig rámutatott azokra az ellentmondásokra, amelyek egyfelől a törvény, másfelől a fennálló jogrendünk, különösen a kereskedelmi jogszabályok és azok alapján kifejlődött joggyakorlat között fennállanak és megvilágította az új törvény gyakorlati alkalmazásának szempontjait és nehézségeit. Az előadást nagyszámú jogászközönség hallgatta végig és lelkes ovációban részesítette az illusztris előadót. Az előadást jó hangulatban elköltött társasvacsora követte.

Szerencséje lesz, ha Skuts sorsjegyet vesz Ezt vegye meg: 51.060. Skuts Dénes bankház, I., Horthy Miklós-út 152. Tel. 68-0-00

Zászlót szentelt
a jubiláló II. kerületi Iparos Kör

Egy negyedszázad előtt alakult meg a II. kerületben az iparoskör, hogy az iparosok minden érdekét szolgálja és most ünnepelte fennállása jubileumát, mely alkalomra új zászlót szentelt fel *Tóth* Mihály áldozatkészsége révén, akinek felesége vállalta a zászlóanyai tisztet.

Az ünnepségek sorrendja a Szent Anna templomban tartott mise és a zászló első megáldásával kezdődött, innen hatalmas díszmenetben vonult a menet a Lövészegyesület székházába, ahol a zászlót magas szárnyalású beszéd kíséretében megáldotta *Hoypál* Béla ref. lelkész, majd *Geál* József evangélikus lelkész, aki a zászlót azzal áldotta meg, hogy hirdesse Buda iparosainak élni akarását és az ehhez való jogát. Utána *Kis* Arnold dr., a budai vezető főrabbi következett, mondván, hogy Mózes a szentírás szerint a munkát istenszolgálatnak nevezte, és ha ezt a földet a kard védelmezte, mégis a munka és ipar tartotta fenn. A honszerelem és munka nevében áldotta meg a zászlót.

Az ezt követő ünnepi közgyülést nemes egyszerűséggel nyitotta meg *Lendl* Adolf dr. és a megjelent hatóságokat és egyesületeket a kör nevében *Váli* Gábor ügyvezető elnök üdvözölte, köszöntvén a termet megtöltő, száznál több tagot és vendéget.

Nagy hatást váltott ki *Böngérffy* Géza polg. isk. igazgató nagyszabású zászlóavató beszéde és érdekesen rajzolta meg utána az Iparoskör történetét dr. *Pénzes* Mihály, akinek tanumányát a legközelebb közöljük. A szépművü zászlót *Aggházy* Kamil heraldikai útmutatása mellett *Váli* Gábor tervezte és díszes bronzmunkája *Gunesch* János művészi műterméből került ki.

A zászlószenteléshez vidékről érkezett dr. *Kozma* Jenőt lelkes ovációval fogadták, aki Lendl elnök fölkérésére szívesen állott fel szólásra és rámutatott arra, hogy a mai nehéz viszonyok között, az ünnep sikere bizonyítja az Iparoskör erejét és lelkesen állapítja meg, az ünnepen örömmel vesz részt Buda társadalmának minden rétege. Az iparosság minden szélsőség ellensége s éppen ezért a polgárság ereje. Lendl Adolf elnök egyéniségét méltatva, utalt a válságos gazdasági helyzetre és arra, hogy az iparos konkurrense a gép, amelyet úgy kell munkába állítani, hogy a köznek is dolgozzék.

Az éljenzés csillapultával *Lieber* Endre dr. alpolgármester emelkedett szólásra és elsősorban *Ripka* Ferenc főpolgármestert mentette ki, azután üdvözölte a szép ünnep alkalmából az Iparoskört, rámutatva arra a történelmi tényre, hogy ezt a várost a polgárság közös munkája tette naggyá és végül a székesfőváros törvényhatósága részéről köszöntötte a jubiláló Iparoskört.

Meleg szavait Lendl elnök köszönte meg. Szavait *Becsey* Antal felszólalása követte, aki tolmácsolta Hadik János gróf üdvözletét, de elhozta a Bádogos Ipartestület, a fővárosi iparos dalárda és a Kelenföld üdvözletét. Beszédét azzal fejezte be, hogy ez a zászlószentelés is az egységes nagy Magyarország célját szolgálja, mert szent a hitünk, hogy visszajön.

A tetszéssel kísért beszéd után felszólalt dr. *Fabinyi* Tihamér. Szerinte ez az ünnep fáklyatüzet gyújt és rávilágít a multra, de egyúttal a mai gazdasági sötétségbe is, idézve azt az amerikai mondást, hogy megbotlani, elesni lehet, de föl kell kelni. Ezen ország Budapesttel és ez a város Budával kezdődik, ahol mély gyökere van az iparosságnak, mely őt is a város törvényhatósága tagjává tette. Köszönetet és üdvözletet mond ezért.

Ezeken kívül köszöntötték még a jubiláló Iparoskört: — *Ravasz* Illés a II. kerületi leventék, — *Kollár* Gábor elnök az I. kerületi Iparoskör, — *Usetty* Béla dr. nevében *Bukovér* Jenő társelnök a Kékosz, — *Grenyó* Bertalan a Kőművesek Országos Szövetsége nevében üdvözölték az Iparoskört, az utóbbi egyúttal *Harrer* Ferenc üdvözletét is tolmácsolta.

Befejezésül a dalárda elénekelte a Himnuszt, amit állva hallgatott meg a közönség, — és *Lendl* Adolf dr. elnök zárószavait is.

Az ünnepség befejeztével megindult a szögbeverés, miközben társasebédhez gyült az ünneplő közönség a kuglizó melletti nyilt teremben. Az első felköszöntőt dr. *Lendl* Adolf elnök mondotta, akinek szavait viharos taps és éljen követte. Utána felszólaltak *Böngérffy* Géza isk. igazgató, *Váli* Gábor ügyvezető elnök, dr. *Kollmann* Dezső, *Gergely* Péter a társelnök, *Viraág* Béla szerkesztő és mások.

Késő délután oszlott szét a társaság, hogy estére a kör helyiségében találkozzék ujra, ahol az ifjúság táncra perdült és vidám hangulatban éjfél utánig volt együtt.

Egy újjaita idegenforgalmi lap harmadik száma került kezünkbe. A lap címe: „Internationale Reisezeitung", Budapesten jelenik meg és Chevalier Lukács Emil szerkeszti.

A második oldalon a következő épületes sorokat olvastuk:

„Kénytelen vagyok konstatálni, hogy az eddig kézhez kapott hiteles statisztikai adatok szerint, hazánk idegenforgalma nem üti meg azt a mértéket, amelyet az eddigi beharangozás után remélhettünk volna. . . ." Más helyen ezt írja:

„Az eddigi tapasztalatok szomorúan bizonyítják azt, hogy az idegenforgalmi akció sorsát, más, mint hazai kezekre bízni nem lehet. Minden tekintetben nyelvtudó, vagy idegenforgalmi tapasztalatokkal bíró, elsőrendű szakerőre és nemzeti érzésre van szükség, hogy páratlan természeti kincseink biztos tudatában teljes lelkesedésünket vigyük bele munkánkba. Oly erőkre van szükég, kik nem a saját pénztári, illetve zsebeik forgalmát óhajtják emelni, hanem a közgazdaságilag rendkívül fontos idegenforgalmat. . . . ."

Nem fűzünk hozzá kommentárt, de ellent sem tudunk mondani.

d. p.

ÓVATOSSÁG. kitüntetett MENCZER
„A jó száraz tisztítás, öltöny, női ruhák festése, gallér, ing-tisztítás, olcsó áraival, meggyőz mindenkit a nagy arányeremmel és díszoklevéllel
MENCZER-nél Fest. Tisztít. Mos. Telefon

Vadászvacsorát rendezett az egyik vadászó és kuglizó budai társaság a Poschféle vendéglő külön termében e hó 22-én és saját vadászzsákmányát tálaltatta fel, ezzel zárva le idei kugli-estéinek sorozatát. Ez a társaság évekkel ezelőtt alakult meg „Regényesek" címen, és minden nyáron a Budai Polgári Lövészegyesület helyiségeiben, hetenkint egy vidám kuglizóestét rendez. A záró vacsorán résztvettek: Foerk Ernő, Grafi Frigyes (Frici b.) Grafi Frigyesné (Müli n.), Medek Béla, Medek Béláné (Mara n.), Medek Tibor (da-habsz-vasz), Medek Tiborné (Misi n.), Wagner Károly, Wagner Károlyné (Otti n.), özv. Fischer Emilné (Biri n.), Dalnoki László (Dalos), Dalnoki Lászlóné (Vali n.), Czajlik László, Ettl Ada, Medek Irénke, Medek Pipi, Förg Hanzi, Förg Gréti, dr. Grafi Lajos (Bubi), dr. Kramer Nándor, Foerk Ernő (Neszti Óbuda csodája), Schäffer István, Schäffer Ödön (a vadölő), Schäffer József, Hill Mihály (kopasz Miska), ifj. Medek Béla (Bumbi). Pompás hangulatban, kedves zene mellett pirkadásig mulatott és táncolt a régi barátság szálaival egymáshoz fűzött vidám társaság.

Gyász. *Szabó* Jenőné szül. *Mészáros* Gizella szeptember hó 20-án életének 52-ik boldog házasságának 35-ik évében váratlanul elhunyt. Szeptember hó 24-én délután temették a kerepesi úti temető halottasházából, nagyszámú rokonság részvéte mellett. Gyászolják: férje, testvérei, továbbá a Hörcher, Katona, Lengyel, Kovács és Waczula családok.

LORGNON Zibrinyinél, I, Attila-u. 12

A kávéházak városában egymásután zárnak be a kávéházak. A válság oka a súlyos adókban, horribilis házbérekben, a közönség fogyasztóképességének csökkenésében rejlik. Ez azonban nem magyarázza meg, hogy miért megy tönkre az egyik kávéház, míg a másik virágzik s a boldog időkre emlékeztetően vendégekkel zsúfolt. Talán a megszokás teszi ezt. De a megszokás csak odaköti az embert, ahol jól érzi magát, ahol igényeit mindenben kielégítik. A Szeiffert is ezek közé tartozik, képe ma is olyan, mint évtizedek óta mindennap. A budai uri közönség valósággal második otthonának tekinti s délutáni uzsonnáját, gyakran vacsoráját is ott költi el. Az új bérlő, Tihaméry Kálmán, Buda s a Szeiffert tradicióihoz hűen gondoskodik vendégei kényelméről.

A betegségek egész sora
így: az epekőbetegség és epehólyagbántalom, gyomorbajok, csalánkiütés, az asztma bizonyos esetei, vérpangás a hasban és különösen a májban, köszvény, vesemedencebetegségek, alkati kövérség stb. stb. eseteiben a
HUNYADI JÁNOS keserűvíz
biztosan megszünteti a székrekedést, szabályozza a bélműködést, azt nemre és korra való tekintet nélkül mindenki kiváló eredménnyel használhatja. Az orvosok ezrei írják elő betegeiknek és a betegeik tízezrei írtak róla elismerő nyilatkozatot. (43)

A gyümölcstermelés és kertészet rendkívüli nemzetgazdasági fontosságára való tekintettel a mai számtól kezdve „Kertgazdaság" címen új rovatot nyitunk, melynek vezetője *bernicei Kmoskó Sándor* v. erdélyi földbirtokos, ismert gyümölcstermelő. Felhívjuk villa- és kerttulajdonos olvasóink figyelmét új rovatunkra, melyet kizárólag az ő érdekükben vezettünk be. Bármily szakkérdésre rovatvezetőnk készséggel ád felvilágosítást a rovatban.

FOTO CIKKEK Zibrinyinél I., Attila-u. 2

Nász. *Mészáros* Győzőnek, a Budapesti Kávések Ipartestülete elnökének leányával *Kalmár* Sándor, a Cordatic R. T. főtisztviselője házasságot kötött.

Megér annyit a vágy és a remény, hogy 3, 6, 12, 24 pengőt befektessen havonta a m. kir. osztálysorsjátékba? Sokezer ember: nő, férfi, fiatal, öreg, szegény, gazdag azt állítja, hogy igenis célszerű, mert hol nyerhet ma egyszerre oly óriási összeget, mint az osztálysorsjátékon. Rendeljen, vagy vegyen tehát Ön is egy sorsjegyet bármelyik főárusítónál. Mindenkinek és minden egyes sorsjegynek egyenlő a nyerési esélye!

Balassáné Dömjén Teréz áll. kép. okleveles zongoratanárnő zongoratanfolyama Budán, I., Csaba-u. 9. I. 3. a 14-es autóbusz megállójánál. Telefon: 56-7-73. Csoportos oktatás. Magánórák.

SZENT ANTAL
KEGYTÁRGY
ÜZLET ÚJ HELYISÉGE
II., MARGIT-KRT.
34.
Ferencrendiek templomával szemben.
KAPHATÓK: az összes katólikus elemi iskolai tankönyvek. — Mindenfajta irószer raktáron.

Százharminc év után ismét magyar anyanyelven tanulhatják az egyetemes ökuméniai patriárka alá tartozó *görögkeleti* vallású gyermekek a katekizmust, magyar szüleik nagy örömére. Helytelen nemzetiségü politikánk az ó-hitü magyarokat egy évszázad alatt beterelgette a gör. kel. román egyházakba, másszóval: kormány támogatással a színmagyar görögkeleti híveket elszerbesitették és eloláhosították. 1801-ben még magyar nyelven tanították a görögkeleti magyarokat hittanra *Georgevits Áron* győri görögkeleti lelkész katekizmusából. Aztán megfeledkeztek arról és egy milliónál több görögkeleti magyar lett szerbbé és oláhvá. Ezen a bajon, ezen a nemzeti veszedelmen segíti át a magyarság görögkeleti vallású részét *Németh* István, a szentesiek agilis görögkelti magyar esperesének tankönyve a megjelent „Görögkeleti magyar katekizmus", az elemi és középfokú iskolák számára". A kitünő magyarsággal, ügyes és érthető beosztással készült mű a szerzőt dicséri. Az új katekizmus az egyetemes patriárkátus és középuerópai exarcha jóváhagyásával, jelent meg.

Egy uriasszony bemegy a kávéház mosdójába s amíg megmossa kezeit, leteszi 10.000 pengő értékü gyürüit és eltávozik, ott felejtve ezt a, ma vagyont reprezentáló, értéket. Gondolkozásra késztet ez a kis eset. Egyéni izlés dolga, ha valaki 10.000 pengő értéket magára rak, valószínüen megvan hozzá az anyagi bázisa, bár ma már egész nyugodtan viselnek hamis ékszereket s a valódit vagy otthon, vagy valamely bank safe-jében tartják. Különös azonban, hogy a mai viszonyok között, amikor ezer és ezer ember szaladgál kenyér nélkül, amikor óriási erőfeszítésbe kerül néhány pengő felhajszolása, — vannak emberek, akik 10.000 pengő értékről csak úgy egyszerüen megfeledkeznek. — Nagyon messze vagyunk mi a takarékosságtól.

Anőiszépségkoronája KALAP az IPARMŰVÉSZETI SZALONBÓL
I., Városmajor-u. 21. sz.
Ezelőtt: Váci uccában. (20)

Magyar Király Osztálysorsjáték
egyetlen sorsjeggyel nyerhető szerencsés esetben
500.000
pengő, és pedig jutalom
300.000
pengő, a főnyeremény
200.000
pengő,
összesen 42.000 nyereményt, közel 8 millió pengő készpénzben sorsolnak ki majd az új sorsjátékban
A sorsjegyek hivatalos ára osztályonkint:
egész 24 pengő | Fél 12 pengő | Negyed 6 pengő | Nyolcad 3 pengő
Minden második sorsjegy nyer!
Húzás
kezdődik október 16-án
Sorsjegyek az összes árusitóknál. (41)

SZÉCHENYI
GYÓGYFÜRDŐ
a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITŰNŐ KÖZLEKEDÉS

Szép az Ősz
a platános udvar belső
TERRASZÁN
A CSÁSZÁRFÜRDŐBEN
ahol a bácskai ételkülönlegességeket, dunántúli borokat, valódi HALÁSZLÉT talál.
CSIRSZKA KONRÁD
vendéglős

SZENT IMRE
GYÓGYFÜRDŐ
(RÁCFÜRDŐ)
Erősen radióaktiv és rádiumelemet tartalmazó természetes 42° C° földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Csak egy kis sarkot kérek

Irta: **Laczó Viktor dr.**
IV.

Minden gyakorlott olvasó tudja, hogy az irásművészetnek vannak bizonyos fogásai, amelyek arra szolgálnak, hogy a lényeget, a főigazságot esetleg a részletekben való pontosságának árán is jobban kiemeljék. Ilyen fogás többek között a kisebb jelentőségü dolgoknak elhallgatása, a nagyitás és a torzitás. Amikor valamit elbeszélek, első személyben teszem, hogy közvetlenebb legyek; a teljes igazságnak leirását mellőzöm, hogy világitásom élesebb legyen; egyes vonásokat egészen eltorzitok, csakhogy mondanivalómat annál kiugróbbá tegyem. Azért nem szabad irásomból erre vagy arra való célzásokat keresni, mert az ilyeneket tagadom, hanem egyszerüen azt kell nézni, amire rá akarok mutatni. Most pedig arra akarom ráterelni a figyelmet, hogy egyes állásoknál az idők folyamán kihullott a tartalom és megmaradt az üres keret és az aránylag nagy fizetés.

Már hoszabb ideje mult annak, hogy egy érdektársaság bizonyos közérdekü münek felállitására engedélyt kért a várositól. Akkor nagyon kis fizetésü hivatalnok voltam s így természetesen az irányitás a főnökömhöz, a részletek kidolgozása pedig énhozzám tartozott. Két heti munkámba került, míg a feltételeket és kikötéseket formába öntöttem, a felekkel alkudoztam, a szerződéstervezetet aláirásra beadtam. A főnököm azonban az iratot asztala sarkára tette s a megállapodást három hónapon át nem irta alá. Ekkor megbetegedett és meghalt. Utóda az iratot rögtön aláirta s a közérdekü mű azonnal működni kezdett és ma is működik. Amikor tehát én félhavi fizetésért két hétig dolgoztam, ugyanakkor főnököm vagy tízszer akkora fizetésért három hónapig *nem* irt alá. Hatalmában volt ugyanis, hogy akaratát a köz érdekében vagy az „igen", vagy a „nem" irányában érvényesitse. S a köz nem törődve azzal, vajjon nem esetleg személyes okok birták-e rá a nem akarásra, tízszer jobban fizette meg a nem cselekvést, mint a cselekvést. Az állásnak neve, az állásnak elfoglalása, az állásnak kerete a történelmi hagyományok erejénél fogva elég jogcim arra, hogy valaki az álláshoz füzött fizetést felvegye még akkor is, ha azt az állást hónapokon keresztül csupán nemtevéssel tölti is be.

Azt kérdezhetné valaki, hát a te főnököd három hónapig nem tett egyebet, mint, hogy az általad előkészitett iratot nem irta alá? Hát itt van a torzitás, ez az, amire most nem terjeszkedem ki. Mindenesetre bátran megtehette volna!

Mi következik mindebből? Az üres kereteket tartalommal kell megtölteni!

Felesleges az újrafestés
Lakása mennyezet- és oldalfaláról kormot, füstöt és port speciális módszerünkkel tökéletesen letakarítunk. — **Eljárásunk olcsó, gyors és piszokmentes.** Díjtalan bemutatás. Lakástakarítási Vállalat, I., Gregus-utca 8. Telefon: 510—29.

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III., LAJOS-UTCA 148 SZ.
TELEFON: AUTOMATA 624—57
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett
Kölcsönöket folyósit váltóra, folyószámlára számlára, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

KIRÁLY-FÜRDŐ
Épitette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1. nőknek hétköznap d. u. 2—7.
Ivókúra!

Januári beköltözésre még 1, 2, 3 és 4 szobás komfortos
öröklakás kapható Széna-tér közelében a 16-os autobusz megállónál
OSTROM-UTCA 15. SZÁM ALATT
dominálló kilátást nyujtó tetőterasszal, elsőrangú kivitelben épülő szövetkezeti házban. Bővebbet; a helyszinen, vagy KORCSMÁROS EDÉNÉL, II., Keleti Károly-u. 13/b. fsz. 2. Tel: 576-43. (39)

Hungária
rádium tartalmú lithiumos gyógyforrás Budán, Erzsébethidnál
IVÓ-KÚRA
nyitva: reggel 7 órától este 6-ig.
Szénsavval telítve!
HARMAT-VIZ!

BUDA LEGSZEBB KERTHELYISÉGE
Zsigmond-kávéház és étterem
II., Keleti Károly-utca 9
9 és 17-es autóbusz végállomás
Délután és este Brawe Boys Jazz TÁNC
Tulajdonos: ZSIGMOND LÁSZLÓ
a Spolarich éttermek volt igazgatója

Kertgazdaság

Rovatvezető: *bernicei Kmoskó Sándor.*

Gyümölcstermesztési rendszerünkben nagy hezagok vannak, amit bizonyit az a szomorú jelenség is, hogy mar kora ősszel ellepik künöldi gyümölccsel a magyar piacot. Nemcsak tiroli gyümölcsöt hoznak be, de még messze Amerikából is, mert sajnos, a magyar gyümölcs féregrágott, igy az ma nem piacképes, holott hazánk már természeti fekvésénél, de különös talajösszetételénél fogva is egyenesen hivatva van a nemes fajgyümölcsök tömegtermelésre, melyek zamat és jóság tekintetében is fölülmúlnak minden külföldi termelvényt. Ez okból tehát a helyes és jól bevált gyakorlati termelési eljárásokat kell megismertetni a gyümölcskert tulajdonosokkal, a termelőkkel.

Erről a nagyfontosságú kérdésről bernicei Kmoskó Sándor v. erdélyi földbirtokos és ismert gyümölcstermelő hasznos kötetet irt: „Gyömölcsfák termésfokozása és termésvédelem" címen, mely ismerteti az összes kártevők életrendszerét és tüneteit a gyümölcsfán, valamint azok irtási módját, a szerző által megadott receptek alapján házilag, fillérekből elkészithető védőszerek segitségével. Célja, hogy hatékonnyá és amellett rendkivül olcsóvá tegye a gyümölcsfák lehetséges védelmét, szemben azzal az állapottal, ami a védőszerek terén ma tapasztalható.

A kötet egész terjedelmében mindenre kiterjedő hasznos és célravezető tanácsadója a termelőnek, foglalkozik számtalan eddig ismeretlen ujitással, többek között a termésfokozás kérdésével, ismerteti a gyökértáplálást kémiai szerek segitségével, továbbá a terméketlen és elvénhedt gyümölcsfák ifjitásával, hogy azok ujból termőre forduljanak. Fősulyt helyez a zöld gyümölcshullás meggátlására és a védőszerek helyes alkalmazására, különösen tavasszal, mert ebben az időben kelnek életre a rügyfakadástól a gyümölcsfejlődés időszakáig: a rügyfuró és bimbólikasztóbogár, araszoló hernyó, almamoly, pókhálos moly, poloskaszagú levéldarázs, cseresznyelégy hernyói stb. Ezek pusztitják a fiatal lombozatot és teszik férgessé egész gyümölcstermésünket.

A szerző által megadott receptek szerint, könnyűszerrel védekezhetünk mindezen kártételek ellen, a házilag olcsón elkészithető védőszerekkel.

Számításokat is közöl ez a hasznos könyv a gyümölcstermelés rentabilitására nézve is, arról beszél és arra tanit, hogyan lehet hasznosabbá, jövedelmezőbbé, jobbá és piacképessebbé tenni a magyar gyümölcsöt.

KÖZGAZDASÁG

Szerkeszti: **Szászhalmi József**

A **Magyarországi Szövetkezetek Szövetsége** szeptember 22-én *Schandl* Károly dr. elnöklete alatt végrehajtóbizottsági ülést tartott, amely a válság folytán felmerült időszerű szövetkezeti kérdésekkel foglalkozott. A végrehajtóbizottság határozati javaslatot fogadott el, amely szerint az államháztartás egyensúlyának biztositása az egyes foglalkozási és kereseti ágak egyenlő, arányos és igazságos megterhelése alapján történjék. *A szövetkezetek arra kérik továbbá a kormányt, hogy a hazai papirosból előállitott időszak ilapok terjedelmét ne korlátozza* és vegye revizió alá az altruista hitelintézetek illetékmentességének megszüntetésére vonatkozó elhatározását. A szövetség ismételten felajánlotta a kötelékébe tartozó országos szövetkezeti intézmények önzetlen közreműködését az inségakció eredményes lebonyolitására, *majd erélyes állást foglalt a szövetkezetellenes támadásokkal szemben,* amelyek a közüzemek leépitésének a jelszava alatt próbálják tervszerűen hamis megvilágitásba helyezni és meggyengiteni a szövetkezeteket, holott azoknak a kisembervédő és ármérséklő tevékenységére ma nagyobb szükség van, mint valaha.

A dollárzáloglevelek annuitását a budapesti pénzintézetek tényleg dollárban követelik az adósoktól, de ennek megvan a mag aoka. Amidőn annakidején sikerült a dollárzáloglevelet az amerikai pénzpiacon elhelyezni, ennek egyik feltétele volt, hogy gondoskodás történik arról, mikép az adósok mindenkor dollárban kötelesek fizetni úgy az annuitásokat, mint a soronkivüli tőketörlesztéseket. Akkor, ha a pénzintézetek az e tekintetben vállalt kötelezettséget enyhitenék, joguk va naz amerikai cégeknek a záloglevelek visszaváltását és a kölcsönök felmondását követelni.

RUDAS Fürdő
radioaktiv hőforrás
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ FEDETT USZODA

A világ 1250 legjobb anekdótája cim alatt rendezte sajtó alá *Tali* Ferenc v. rendőrkapitány a kulturnemzetek kiválóbb anekdótáit. Tali a könyvből eredő jövedelmét átengedte a MEFHOSZ szociális céljaira. Anekdotagyüjteményéből, a vidéki városokban meghivott közönség előtt szemelvényeket ad elő, hogy az igy befolyó jövedelmekből is minél több egyetemi és főiskolai hallgatónak könnyithessen súlyos anyagi helyzetén.

Ingyenes Francia Nyelvtanitás kedden és pénteken 5—8-ig. Beiratási dij február 1-ig 11. — pengő. Koronaőr u. 3.

Budán, *Fery* Oszkár utcában világos, tiszta, csinosan berendezett szoba, fürdőszoba használattal, esetleg teljes ellátással azonnal kiadó. *Cim megtudható a kiadóhivatlban.* (21)

Nyelvoktatás hölgyeknek. Angliát és Franciaországot beutazott urinő, sajátos egyéni módszerrel ad német, angol, francia nyelvtani és társalgási órákat mérsékelt dijazás mellett. Bővebb felvilágositást ad a Szerkesztőség, vagy a *Bellevue szálloda* portása.

Zongora korrepetálást, továbbá német-francia nyelvórákat vállal: — *Fligl József* II. Keleti Károly-u. 9. IV. em. 9.

A FRANCIA-MAGYAR HÁZBAN, II. Pasaréti-út 121. sz. alatt a szabadban francia, német gyermekkert. Félbentlakók. Magyar elemi oktatás francia, német nyelvtanitással. Francia, német, angol tanfolyamok felnőttek részére. A Revue Franco-Hongroise szerkesztősége. Tel.: Aut. 643-55. (18)

Rollókat, napellenzőket kiváló szakértelemmel készit, javit Ehrenwald kárpitos, Olasz sor 17., Trombitás ház 549—10. (19)

Versenytárgyalási hirdetmény. Budapest Székesfővárosi Községi Temetkezési Intézet nyilvános irásbeli versenytárgyalást hirdet. 300 drb különféle méretű, IV. osztályú, 400 drb különféle méretű VI. osztályú, 200 drb különféle méretű VII. osztályú fakoporsó, valamint 500 drb normál fenyőfa és 500 drb különböző méretű tölgyfasirkeresztre. — A munkafeltételek teljes szövege, a koporsók műszaki leirása, vlamint az ajánlat benyújtásához szükséges nyomtatványok intézetünk főpénztáránál (IV., Kigyó-utca 5. szám alatt) kaphatók. A cégnélküli borítékba zárt s lepecsételt borítékban elhelyezett ajánlatokat f. évi október hó 10-én déli háromnegyed 12 óráig IV., Kigyó-utca 5. sz. alatt, Intézetünk főpénztáránál kell benyújtani. Az ajánlatok ugyanazon napon, ugyanott déli 12 órakor fognak hivatalosan felbontani. Budapest, 1931 szept. hó. Budapest Székesfővárosi Községi Temetkezési Intézet.

UJ VEZETÉS
Szeifert-Kávéház
MARGIT-KÖRUT és ZSIGMOND-U sarok
a budai úri közönség találkozó helye
esténként
ELSŐRANGU-CIGÁNYZENE
Kitünő meleg konyha, Bel- és külföldi lapok, Figyelmes kiszolgálás
Tul. Tihaméry Kálmán

Gyümölcsösök féregmentesitését
összes kártévők irtását, termésfokozását, megtermékenyitését; elvénhedt gyümölcsfák ifjitását, hogy újból termőre forduljanak, szakszerű kezeléset biztos sikerrel vállalja vott erdélyi földbirtokos, ismert gyümölcstermelő, jól bevált
termésvédő módszerével
Fixre vagy feleshaszonra
Kmoskó: Termésvédelem szakkönyv szerkesztősége
Budapest, VIII., Aggteleki-utca 17

MAVAG MERCEDES-BENZ
Gyártmányok kitünő anyagból a leggondosabban készülnek
idetartoznak a különféle hengerelt kereskedelmi árukon kivül az ipari stabilmotorok, lokomobilok, (traktorok,) cséplőgépek és más mezőgazdasági gépek. Utépitő (úthengerlő- és útgyalu-) gépek, lakókocsik, Vas- és acélöntvények, öntöttvas csövek, karikás kályhák és kereskedelmi öntvények. — Teudloff-Dittrich-féle armatúrák, szivattyúk stb. — Teherautómobilok, autóbuszok a „Mercedes-Benz" gyártási szab. szerint a hazai különleges úti viszonyoknak a legjobban megfelelő kivitelben készülnek. Kombinált tűzoltó- és locsoló-autók. Lajtos öntözőkocsik. — Jobbágy-féle szab. folytonégő kályháink a háztartásokban és középületekben, iskolákban, hivatalokban stb. a legjobban használhatók.
KÉRJEN FELVILÁGOSITÁST ÉS ÁRAJÁNLATOT!
M. Kir. Állami Vas-. Acél- és Gépgyárak
Budapest, X., Kőbányai út 21. T. J. 480-29

Patkó AZ ELISMERT MÉSZÁROS ÉS HENTES
(19)
I., Roham-u. 6. Telefon: 535-28
Egyedüllála Braunschweig készitmények

ÉHGYOMORRA
NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR
Kristály vizet

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, II., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot téritünk
Budai ingatlan-tulajdonosoknak gyors lebonyolitás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyújtunk
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

Ne dobja el
kiégett, elromlott villanykörtéit. Minimális árért garancia mellett használható állapotba helyezzük
TÓTH ISTVÁN villanyszerelő, I., GREGUS-UTCA 8. SZÁM
Telefon: 510-29

Halwa Sándor
PUSKAMÜVES
BUDAPEST,
Üzlet és műhely: I., Szent János-tér 4
Telefon: Kr. 507—37
Állami diszoklevél. Ezüstkoszorús mester
Nagy aranyéremmel kitüntetve
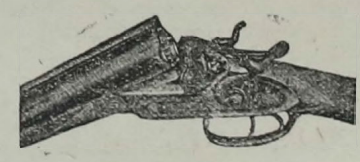
VADÁSZFEGYVEREK
FEGYVERJAVITÁSOK
SPORTCIKKEK
CSERKÉSZ-FELSZERELÉSEK

CSAK Kopfmann CUKORKÁT!
II., KRSZTINA-KÖRUT 9. SZÁM
II., MARGIT-KÖRUT 36. SZÁM.

ZUGLIGETI (22)
„SEMMERING" PENSIO
olcsó egy- és kétágyas szobák, hideg, meleg folyóvizzel, központi fütéssel, szeptember 5-től napi 3 pengőtől 4 pengőig, fürdőszobák, nap- és légfürdők. Légcsőbetegek részére ligéző helyek. Pormentes, tiszta hegyi levegő. Hónapos szobáknál ármérséklés. 81-es villamos megállóhely.
Zugligeti-út 19. sz. Telefon: 644-27

BELLEVUE SZÁLLODA ÉTTERMEIBEN
ÉS TERASZÁN ESTE
TÁNC
Elsőrangú koncert- és tánczene Európa előkelő restaurantjai között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 5 pengős. Déli menü 2.50
Asztalrendelés: A. 528-48

Telek, ház, lakás

Ne fizessen házbért!
„Öröklakást" megállapodás szerinti hozzájárulással és lakbérnek megfelelő összeggel saját öröklakáshoz jut Buda legszebb helyén.
Prima kivitelü, hallos, összkomfortos
1—2—3—4 szobás lakások.
Meglepő olcsó árak!
Legtökéletesebb komfort!
Nem haszonélvezet vezet bennünket ezen „Öröklakások" létrehozásával, hanem az, hogy több száz kéznek kenyeret adjunk a télen.
Rendkivül előnyös fizetési feltételek.
Tervek megtekinthetők:
„ÖRÖKLAKÁSOK":
V., Wekerle Sándor-utca 24. sz. félemelet 43. Telefon: 287-27

Város az erdőben. Tisza István kertváros. A budai hegyvidék legszebb kertvárosa. Hüvösvölgy mellett. Festői kilátás. Magaslati fekvés, 150—300 négyszögöles árnyas erdőparcellák. Villany, vízvezeték, autóbusz. Előnyös fizetési feltételek. Dr. Keresztes Béla, VII., Damjanich-u. 30. Tel.: J. 431—56. (1)

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágositás I., Naphegy-u. 21. Telefon: Aut. 527—80. (2)

Egy-, kettő-, három-, négy és ötszobás lakás kiadó. Iroda: I., Naphegy-u. 21. Tel.: 527—80. (2)

Kettő-három-négyszobás komfortos lakások, központi fűtéssel, melegvízzel, hároméves házban, budai **hegyekre** szabad kilátással, **kettőszoba** hallos, komfortos lakás, **négy szoba** hallos, urasági **angol cottage,** blső lépcsővel, saját központi fűtéssel, Horthy Köröndnél levő házakban, tulajdonos műépitésztől, Fadruszu-. 6. Aut. 694—40 **azonnalra, novemberre bérelhető.** (4)

Sósfürdőnél egyemeletes, 3 lakásos ház, összes közművekel 40.000 pengő. 24.000 pengővel átvehető. — Ugyanott 150 öles telek is. (6)

Műegyetem parkjával szemben, Budafoki-út 17. szám alatt kettő és négyszobás modern öröklakás és műterem öröklakással eladó. Bővebbet a házgondnokságnál, hétköznap délután 3—4 óra között. (7)

Veszprémi káptalan csopaki villatelkeinek parcellázása.

IRODA: Budapest I., Bors-u. 21. — Telefon: 54-4-72. Gyönyörü telkek közvetlenül a Balaton partján, vasútállomás közvetlen közelében. — Kitünő, mindent termő televényföld. — Helyben olcsó épitkezési lehetőség. — TELEKÁR: **4 pengő ölenkint,** havi részletre is.

Yachtsport, fürdőegyesület, strand, szálloda, kirándulások a közeli Balatonfüredre, a vadregényes Nosztorivölgybe, a balácai ásatásokhoz, az ősi Veszprémbe. — Szénsavas, rádium tartalmu gyógyforrások. — Magyarország szőlő, gyümölcs és bortermő vidéke. — Jövőjének legjobb biztositása, ha telket vesz. (40)

Németvölgyi-út 2b. sz. a. házban egy-, kettő- és háromszobás lakások hallal és központi fütéssel, utcai fronton, kilátással a hegyekre és a szemben fekvő kertekre, villamos (75,59) és autóbusz közelében, május hó 1-ére kiadók. Felvilágositás a helyszinen vagy Aut 831—09. (10)

2, esetleg 3 szobás, minden komforttal, levegős, napos lakást keresek. *Sándor Jenő,* IX., Lónyay-u. 60. földsz. 6. (12)

Ferry Oszkár-utcában 206 öles telek eladó. Épitési iroda I., Naphegy-utca 21. Tel.: 527—80. (2)

Szépvölgyi fenyvesben egyedülálló 16 holdas és a római Dunaparton 4 holdas telek szanatorium, wekkend-telep részére eladó vagy bérbeadó. Dr. Lugmayer József ügyvéd, II., Margitkörút 1. Automata telefon 512-52. (14)

Rózsadomb legszebb helyén, autóbusz megállónál, 380 négyszögöles telek olcsón eladó. (15)

Különleges szépségü, elsőrangú épitkezésü sarokbérház, étage-fütéssel, 55.500 pengő bérjövedelemmel, 11% nettó hozamra, eladó. Részletes felvilágositás a kiadóhivatalban. (16)

Buda legszebb helyén, 2 épülő bérház mellett melyekben üzlethelyiség nem lesz, vasportállal karzat létesitésére alkalmas belmagassággal, bármely célra, de különösen mészáros, hentes, trafik, szabó, háztartási cikkek, festéküzlet stb. részére olcsó bérrel kiadók. Mészáros-utca 60c. (16)

Németvölgyi-út 2b. sz. a. autógarázs vagy nagyobb műhelynek vagy raktárnak megfelelő helyiség és több üzlethelyiség kiadó. Felvilágositás a helyszinen vagy Aut. 831—09. (10)

Legolcsóbb házhelyparcellázás
BARACSKA és PETTEND között
vasútvonal mentén, a balatoni műút mellett, Budapest-Kelenföldtől 28 km-re
Házhelyek □ ölenkint 1 P 20 fillértől
Készpénzben fizetendő 10%, a hátralék
havi 10 pengős részletekben.
Talajvizmentes legjobb termőföld, kitünő ivóvíz, villanyvilágitás.
Nyaralásra is különösen alkalmas.
VELENCEI-TÓ vasúton 12 perc.
INGYENES CSOPTOROS UTAZÁS
Gyülekezés kedvezőtlen idő esetén is a Délivasut állomás pénztár előcsarnokában vasár- és ünnepnapokon d. e. 9.30, d. u. 2.15 és minden csütörtökön d. u. 2.15 órakor. Városi iroda: Budapest, I., Horthy Miklós-körtér 3-b. I. 6. d. e. 10-1-ig, d. u. 5-7-ig. TELEFON; AUTOMATA 694-33

HUBERT
és Tsa B. T. Egészségügyi berendezések, csövek, Müszaki cikkek, fémgyártás
VI., Liszt Ferenc-tér 4. T 222-67

ÜVEG és porcellán-árukban
GÁL LAJOS Budán II., Széna-tér 7, VEZET
TISZTVISELŐK nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltétel

Kertes öröklakások
Az előkelő közönség bizalmától támogatott, legszolidabb alapon megszervezett, utánfizetésektől, perektől mentes épitési akciónk keretében, nov. 1-i beköltözéssel, fovárosunk legelőkelőbb részén már épül *nyolcadik társasházunk* a Szent Imre-szobor mellett, 2, 3 szobás (előkertre nézö hallos) villaszerü öröklakásokkal. 300 négyszögles *kert, hangfogó válaszfalak,* dijtalan üzlethelyiségek. Tetszés szerint szövetkezet, vagy a tulajdonos nevére szóló telekkönyvezés. A Diószegi-uti „Hunniaudvar"-ban még pár remek, azonnal beköltözhető három-, négy-, ötszobás villaszerü öröklakás kapható. *Olcsó, fix árak.* Előnyös törlesztéses kölcsön. Kivánatra prospektus tervekkel, öröklakásvevőknek nélkülözhetetlen szaktanácsokkal.
„CENTRUM" HÁZÉPITŐ-VÁLLALAT
Horthy Miklós-út 9. (9-12, 3-5-ig.) Tel.: 693-01
Társasházban a „CENTRUM" vezet

Az Istenhegyi-út 40-42 alatti 1.5000 négyszögöl kertben épült emeletes villa, nagy lakással, külön gazdasági épülettel, garage és soffőr lakással szabad kézből eladó. Érdeklődni lehet Aut. 570—32 alatt. (8)

Buda legszebb helyén négyszobás villa, külön házmesterlakással, olcsón eladó. Telefon József háromszázhat—negyvennégy. (17)

Hidegkúti úton, Star filmgyár mellet, villamos közelében, kettő á 298 öles telek diófás parkban, összes közművekkel eladó. (3)

Házmesterséget, esetleg villában is, keres megbizható, kisigényü házaspár (állami alkalmazott). Ért villany-, gáz- és vizvezetékjavitáshoz. Kivánságra személyesen bemutatkozik. Cím a kiadóban. (9)

Rózsadomb elején földszintes családi villa két 3 szobás lakással, 316 négyszögöl kerttel, 76.000 pengőért eladó. (18)

FEDEZZE FEL ÖN IS A SASHEGYET!
Sashegy a Belvárostól gyalog is csak 25 percnyire
Sashegy a Belváros hegye
Sashegy a Székesfőváros szivében — szivének jobbik oldalán
Sashegy az előkelő középosztály települő helye
Csak hegylejtőn lévő telkeket vásároljunk, ott van csak levegő, napsugár és kilátás
Ön gyermekei arcáról leolvashatja, hogy hol lakik:
nézze meg azután a sashegyi gyermekeket
Sashegyi telkeinkről prospektust küld:
KUBATURA részvénytársaság
Budapest, főpostafiók 77/0

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez
I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33 Béres Márton

Laptulajdonos: VIRAÁG ÉS TÁRSA
Főmunkatárs: dr. László Zoltán.
Kiadásért felelős: Viraág Béla.
Nyomatott az „Olympia" nyomdában Budapest, I., Bors-utca 24. Tel.: 502—96.
Nyomdáért felelős: Csaradszky Viktor

XXVIII. évf. 1059. sz

ELŐFIZETÉS:
Egy évre . . 24.— P
Negyed évre . 6.— P
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai **féláron** kapják

Budai Napló

1931. OKT. HÓ 6.

HIRDETÉSEK:
Egy hasáb széles, egy m/m. magas sor, egyszeri közlésénél **30** F. Szövegsor ára **2** P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések díja mindenkor **előre fizetendő**
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, a közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló újság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I., Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502—96. Hivatalos órák: délután 4-6-ig

Nem érdekli

a várost a legkomolyabb szó sem, mely az idegenforgalom terén esik, még ha a leghivatottabb szerve az országnak: — a Magyar Szállodások Szervezete szólal is meg, olyan előkelő helyen, mint a Hollós Mátyás Társaság nyilt ülése, mely társaság tíz év óta tartja ébren Buda kérdéseivel kapcsolatban az idegenforgalom és fürdőügy kérdését.

Egyszerűen — nem érdekli. Budapesten és az országban 70 szobás szállodákat árvereznek el 3000 pengőért, mert nincs vendége, — szállodai berendezéseket szállítanak el adó fejében, mert vendég hiányában a szállodás képtelen megfizetni adóját, de az idegenforgalom érdekében csak látszólagos munka folyik, hogy bizonyos dotációkat megmentsen a különféle irodák és szervezetek számára, amelyek önmagukban és önmaguknak élnek, nem a közért, hanem önmagukért.

Az egész világon a legközvetlenebbül érdekelt, létükben megtámadott szállodások azok, akik az idegenforgalom szervezésében, vezetésében és propagandájában döntő szóval bírnak, csak éppen Budapesten nem érdekli a várost s a többi idegenforgalmi szervezetet, ha tiltakozó szavát fölemeli a szállodai érdekeltségek nevében olyan egyén, ki évek során át a a legközvetlenebb tapasztalatok alapján tanulta ezt az ügyet s vonja le kérlelhetetlen következményeit a hivatásos intézmények baklövéseinek.

Az idegenforgalom egészen más, mint aminőnek azt az a négy szervezet látja, amely ma intézi Magyarország idegenforgalmát és a szakemberek: a szállodások minden összejövetelükön megállapítják, hogy teljesen fölösleges a főváros idegenforgalmi hivatala és az idegenforgalom nagy munkájából csak a menetjegyiroda veheti ki a részét, mert a többi intézmény csak az esőben ki nem nyitható esernyő szerepét játssza.

Látva az idegenforgalom csődjét, a vezetésre hivatott Idegenforgalmi Tanács sem fejti ki azt a tevékenységet, amely őt, mint minden idegenforgalmi intézmény felett álló tekintélyt, megilletné.

Egész természetes dolog, hogy a beszerzési és szállítási vállalatokat az idegenforgalom és a vele kapcsolatos fürdőügy abszolute nem érdekli, de nem zárkózhatnak el a magyar szállodások mozgalma elől azok a szervek, amelyeknek létcélja, hivatása s így fennmaradásuk alapföltétele is az idegenforgalmi propaganda, melynek új, eredményes irányba való terelése 30 év alatt téves irányban, eredménytelenül folyt.

Az idegenforgalom oly rendkívül nagy országos érdek, hogy annál sem személyekről, sem alkalmi szervezetekről nem lehet szó és azoknak, kik tehetetlenségüket azzal bizonyítják, hogy az idegenforgalmat csőd elé vitték, el kell távozniok és helyet kell adniok azoknak, akik öntudatosan és eredményesen tudják intézni ezt a nagyjelentőségű új iparágat.

Ha az egész világon a szállodások tanácsadása és útmutatása mellett folyik — és eredményesen folyik — az idegenforgalom propagandája, akkor igen egyszerű dolog, hogy a mi idegenforgalmi propagandánkat is úgy szervezzük át, hogy abban a szállodások vigyék az első szerepet. De úgy intézni az idegenforgalmat, hogy a szállodások csak a terheit viseljék, de sorjában elpusztuljanak, szállodáik dobra kerüljenek — idegenforgalmat továbbvezetni nem szabad. Eddig a kapocs az idegenforgalmi szervezetek és a szállodások között Glück Frigyes személye volt, aki a jobb időkben a maga kedves egyéniségével s befolyásolhatóságával, sok jóakarattal, de kevés eredménnyel vitte az összekötőtiszt szerepét. Az ő halála új, kemény, céltudatos egyéniségeket tolt a szállodaipar ügyeinek élére, akik ma már lehúzták a keztyűt a kezükről és a könyörtelen, sőt durva időkhöz méltóan vértezett ököllel fogják érdekeiket megvédeni. Ha az állami szervek és elsősorban a pénzügyminisztérium helyesli a szállodások programmját a világpropaganda terén, akkor az idegenforgalmi szervezetek ne fitogtassanak érdektelenséget, ne álljanak a kudarcot vallott szaktekintélyek álláspontjára, hanem — ha van módjuk, alkalmuk, lehetőségük — állítsák azt az új propaganda szolgálatába s a sértett hiúságuk teljes kiküszöbölésével fogjanak kezet a magyar szállodásokkal, mely érdekeltség nálunk is eléri majd azokat az eredményeket, amelyeket elért az egész világon.

Ha a mellényt rosszul gomboltuk eddig, azt mindenféle átgombolásokkal nem lehet rendbehozni, azt végig ki kell gombolni és megengedni, hogy a nagy világlátottsággal, rátermettséggel, nehéz áldozatok árán szerzett tapasztalatokkal rendelkező, az egész világon egyenrangúnak elismert magyar szállodások — gombolják be újból és jól. *(V. B.)*

Az idegenforgalom titkaiból

Mi történt és mi várható a muzulmán akcióban?

Helyesen emelte ki a Budai Napló annak jelentőségét, hogy a keleti idegenforgalom súlypontja Bécsbe kerülhet át, ami aztán nagyon ártana a mi egész idegenforgalmi koncepciónknak.

Fontos ebben az ügyben, hogy a közönség ismerje az előzményeket. Néhány előrelátó szakember már évekkel ezelőtt felhívta a figyelmet arra a veszedelemre, amelyet hanyagságunk esetén Bécs a számunkra jelenthet a keleti idegenforgalom ügyében. Éppen ezért részletes terveket dolgoztak ki arravonatkozóan, hogy Magyarország idejében a maga kezébe tudja venni a keletről nyugatra irányuló idegenforgalom irányítását, vagy legalább a *tranzitó*-munkát. Konferenciák is voltak ebben az ügyben, amelyeken többek közt diákcsere-akciót és filmelőadásokat, valamint különböző nyomtatványok kiadását határozták el.

Fontosnak tartom annak a leszögezését, hogy ez a Magyar Idegenforgalmi Érdekeltségek Szövetsége" 1927-ben már teljesen kidolgozott terveket készített és miután sikerült elérni, hogy a *Nemzeközi Idegenforgalmi kongresszust* Budapesten rendezzék, tizennyolc ország képviselői előtt tárgyalták ezt a *„keleti kérdést"* is. Nem utólag készült alibi, hanem valamennyi akkori napilapban is megjelent az, amit a Pesti Hirlap 1928. szeptember 27-iki számából szószerint idézek:

> A kongresszusi elnökség napirendre tűzte *Tábori* Kornélnak azt a javaslatát, amely a *keletről nyugatra* irányuló idegenforgalom új módszereit proponálta. Az előadó ismertette a Törökországból és más keleti államokból legjobban Budapesten át irányítható forgalom egyes eddigi eredményeit és megvilágította a propaganda legközelebbi perspektíváját. — *Bársony* Oszkár kifejtette, hogy már évről-évre növekvő számban jönnek át Európába a távolabb Keletről is: Egyiptomból, az Indiákról, Szíriából, az ottani klimatikus viszonyok miatt többhónapos üdülésre. Egészen új turistatömegek ezek. Felszólaltak még a vendégek közül: *Deinlein* Ervin (Ausztria), Van *Deventer* (Hága), *Zizek* Cirill dr. (Belgrád). A vitát befejezte *Zilahy* Dezső, aki szerint Keletről igen nagy kontingens luxus-idegen jött. *Rakovszky* elnök kívánta végül, hogy az albizottság kapjon felhatalmazást arra, hogy a *keleti idegenforgalom propagandájához* minél előbb tegye meg az együttes lépéseket.

Nemsokkal később Bécsben nemzetközi ankét volt jelentős idegenforgalmi ügyekben és ott *Tábori* Kornél újabb kimerítő javaslatot tett a Keletről Budapesten át tovább irányítható idegenforgalom aktuális föladatairól. 1931-ben a törökországi Touring Club elnöke Budapesten járt, kivel dr. *Miklós* Elemér hosszabban is tárgyalt.

Nem akarok most hosszabban beszélni arról, hogy személyes körülmények és pénzhiány miatt mi maradt el és mi valósult meg a pontosan kidolgozott tervekből, de alkalomadtán idézni fogok úgy a stambuli és angorai információkból, mint a távolabbi Keletről hozzánk érkezett jelentésekről, amelyeket a többi közt Kairóból dr. *Magurányi* Jenő és pl. Indiából dr. *Germanus* Gyula, a santiniketani egyetemre meghívott izlamológus professzor küldött, aki az általunk küldött anyagból diapozitívek és filmek segítségével számos előadást rendezett.

Izlésünk tiltja, hogy Keletre szóló munkánk egyes *részleteivel* kérkedjünk, csak azt kérjük itt nyilvánosan a *Budai Napló* szerkesztőségétől, hogy keressen föl bennünket és személyesen *nézze át az eredeti dokumentumokat.*

Dr. Tausz Béla
az Idegenforgalmi Szövetség
ü. v. alelnöke.

Hibás városfejlesztés

mely kellő elgondolás nélkül épít középületeket olyan helyekre, ahol a céljuknak nem felelnek meg és elfoglalják más odavaló intézmények és üzletek helyét. Szomorú példa erre a *Krisztina-körúti vásárcsarnok,* amelynek mostani helyén való elhelyezéséért ugyancsak felelősségre vonnám azt, aki ilyen szerencsétlenül intézkedett. Ha ez most volt lehetséges, igazán felmenthető az, ki a *Szépvölgy-utca, Lajos-utca és Bécsi-út sarkára iskolát építtetett.* Elől hátul csilingel neki a villamos, — zúg felette a harangszó, — tülköl neki a szemben lévő gőzmalom minden sípja, — zörögnek előtte a vidéki szekerek. De nem is fejlődött körülötte a vidék azóta. Pedig szép helye lehetne Ujlaknak főleg most, hogy a Szépvölgyi utat rendezik. Ha ott bérpalota épült volna, micsoda nagy üzletek, modern vendéglő vagy kávéház bérelt volna ott helyiséget, élénkítve az egész környezetet. Az iskola pedig épülhetett volna abban a kertben, mely a Bécsi-út és Lajos-utca között futva torkol a Kolosytérre. Ez a rosszul elhelyezett iskola agyon ütötte ezt a nagyrahivatott városrészt. A legtöbb hibát, — mondhatnánk — bűnt a városban követte el a városfejlesztés egyik bölcse. Ilyen a honvédemlék hátterében épült ötemeletes izléstelen bérház, mely a szobrot elnyomja. Most valami nyirfákat ültetett mögéje a város, hogy ezt a zavaró hátteret enyhítse. A leggroteszkebb városrendezés azonban a Bécsi-kaputéren történt; a Fortuna-utca torkolatánál, ahol valami fantasztikus szabályozási vonalra építették az evangélikus iskolát. Ezzel az építkezéssel és szabályozással tönkretették a vár egyik legszebb látképét: — az Iskola-tér felől az új levéltárra való látképet. A Fortuna-utca ékalakban szélesedett a Bécsi-kaputér felé és a legszebb távlatot adta. A végére keresztbe építették — a város rendeletére — az egyszerű, stílustalan iskolát, mely célszerűbb helyeken is épülhetett volna. Valami különös mánia a városházán ez az egyenes párhuzamos, utcaszűkítő szabályozás. Nélkülöz, sőt megöl minden poézist. A várban semmiesetre sincsen a helyén. Még a különféle oszlopok fölállítása is kellő körültekintést követel. Ott van például a Döbrentei-tér előtt a Rác templom kerítése mellett az Attila-körút és a Görög-utca sarkán levő kis téren egyik legbájosabb szoborcsoport, illetve vízmedence. Két bambinó a vizbe akarja dobni a harmadikat és szemben velük egy nagy béka vizet fröcsköl reájuk. És ezt a pompás kis utcadíszt, amilyen kevés van egész Budapesten, úgy körül állították áramvezető oszlop, lámparúd és más ilyen tákolmánnyal, hogy szinte képtelenség olyan távlatot találni, amelyben ez a kedves, szép látókép kellően érvényesülne. Boszszankodik is minden jóérzésű ember az ilyen fővárosi izléstelenség felett.

A benzinadó

A *„Budai Napló"* f. hó 21-iki számában *Exner Kornél dr..,* a kiváló pénzügyi politikus *„Más módon kell segíteni"* jelzésű, a figyelmet mindvégig lekötő értekezésében többek között megállapítja, hogy meglevő adóink közül egyedül az ásványolaj és a benzinadó az, amely az automobilok és a repülőgépek korszakában nincs eléggé kihasználva és így a mainál nagyobb állami bevétel nyerésére alkalmas.

A hazai gépjárműtermelés, továbbá a magyar automobilizmus fejlesztésének a leglényegesebb előfeltétele a jó utak és az olcsó üzemanyag, melyek nélkül az holtpontra jut, vagy visszafejlődik — mert ne feledjük, hogy a mechanizált termelésben és vállalkozásban felette fontos szerepet játszik az üzemanyag ára, annak stabilitása.

Az amúgy is indokolatlanul magas üzemanyagárak következtében hazánkban a mezőgazdasági termelés a racionálisabb termelést célzó mechanikus erőről kényszerült az állati erőre visszatérni, ami kiviláglik a mezőgazdasági kamarák jelentéseiből, melyek szerint az ország 6500 egységből álló traktorállományának több mint kétharmada szünetelésre kényszerült.

A forgalomból kivont személy és tehergépjárművek száma napról-napra növekszik — annak oka azonban nem egyedül a mostoha gazdasági helyzetben keresendő; ehhez nagyban hozzájárul az egyetemes termelést és vállalkozást egyaránt károsan sujtó drága üzemanyag ára, melynek további megadóztatásával elérkezünk az automobilizmus teljes csődjéhez.

A benzinadó további emelése az ellenkező hatást fogja kiváltani, amennyiben a forgalomból már eddig is kivont és a jövőben még fokozottabb mérvben leállításra kerülő gépjárművek után remélt adók, továbbá az üzemanyagokból eredő jövedelmek állaga nemcsak, hogy nem fog gyarapodni, hanem érzékenyen csökkenni fog, ami viszont lehetetlenné teszi majd az úthálózat tervbe vett kibővítését, ami eltekintve szociálpolitikai okoktól már nemzetvédelmi szempontból is aggodalomra ad okot.

A jelenlegi súlyos gazdasági helyzetből kizárólag az életlehetőségek javításával, azok szaporitásával és nem azok korlátozásával juthatunk ki.

Ha ismét helyre akarjuk állítani fogyasztóképességünket, amellyel állunk vagy bukunk, úgy meg kell hozni minden áldozatot, mely az olcsó termelést elősegíti.

A mechanizált termelés előfeltételét képező olcsó üzemanyagáraktól a gépjárművek nagyobb mérvű igénybevétele remélhető, amelyek után várható fokozottabb adók és kincstári részesedések bő kárpótlást nyujtanak a hozandó áldozatért, *mert ami elvész a réven, megtérül a vámon.*

Nem az adó emelése — ellenkezőleg, annak csökkentése juttatja majd az államot a helyzet követelte nagyobb bevételhez.

Steinberg Albert.

Adózás száz százalékon túl

A mai magyar egyenesadórendszer átfogó revizióra szorul. Ezt szembetűnően bizonyítja az egyenes adók halmozásából előállható adóteher lehetetlen nagysága. Ime egy példa arra, hogy *csupán az egyenesadók elnyelhetik az adózónak egész jövedelmét,* sőt azt túl is haladhatják — írja egyik tanulmányában

EXNER KORNÉL DR.
ny. államtitkár.

A háztulajdonos adóterhe Budapesten: házadóban, községi pótadóban, házbérilletékben, szemétfuvarozási illetékben, útadó, betegápolási és gyermeknevelési járulékban, végül rokkantellátási adóban együttesen a nyers házbérjövedelemnek 33.825 százaléka. A házadónak és járulékainak a nyers házbérbevétel egyharmadát nyomban követelő ezt a nagy terhét betetőzi még a jövedelmi adó progresszív kulcsa, mely 1-től 44 százalékig emelkedik, amit az inségadó (községi jövedelemadó) még 8.8 százalékos újabb megterheléssel növelhet, a vagyonadó kulcsa pedig — a jövedelemre átszámítva — 1 százaléktól 20 százalékig emelkedő megadóztatást jelent s így a közterhek a jövedelemnek 106.625 százalékáig is felszökhetnek, azaz csupán az egyenesadó felemésztheti az egész jövedelmet száz százalékig és még a jövedelmen felül is követelhet 6 és kétharmad százalékot. (Csak közbevetően jegyzi meg, hogy az egyenesadóknak a jövedelem 75 százalékában történt maximálása a gyakorlatban nem valósítható meg.) Ez képtelenség, ez tarthatatlan helyzet, ezen változtani kell!

Álalános adóreformmal kell jönni ebben a helyzetben, amikor a közterhek aránytalan és igazsátalan elosztása miatt az adók kezdenek be nem folyni, azokat nem lehet behajtani és az államháztartást a deficit réme fenyegeti. Ezzel a reformmal igenis éppen most feltétlenül jönni kell. Jönni kell, mert az adótörténet bizonyítja, hogy az aránytalan és igazságtalan adók egyszersmint meddők és behajthatatlanok is. Arányosakká és igazságosakká kell tehát az adókat tenni, hogy befolyjanak.

Az izlám Budán

Felelőtlen elemek a gyönyörűen haladó *magyar-mohamedán* mozgalmat szeretnék megakadályozni s miután ily irányú törekvésük minlen komoly helyen, főleg pedig a nagy izlám irodáknál és központoknál teljes visszautasításra talált, itthon próbálkoztak és valóságnak feltüntetett valótlanságokkal beugratták nyilatkozatok közlésére oly kiváló laptársainkat, mint a „Pester Lloyd", „Ujság" és „Budapesti Hirlap" s most ebből sajtójogi kellemetlenségek támadtak. A Pester Lloyd loyálisan helyreigazította a szeptember hó 27-iki számában közölt Abdul Latif-féle interjút a lap 30-iki esti számában. Ezzel a Gül Baba független magyar izlámvallásközség és lelkésze a budai mufti, teljes elégtételt kaptak.

Ezekhez a kútmérgező kisérletekhez, melyek a nagy izlám világában nagy visszatetszést keltettek, hivatalos izlám felekezeti helyről a következő felvilágosító sorokat kaptuk:

„Az 1916. évi XVII. törvénycikkel elismert izlám-vallásfelekezetek első vallásközségét az 1895. évi XLIII. törvénycikk alapján s rendelkezéseinek betartásával a magyar állampolgár mohamedánok ez évi *augusztus hó 2-án teljes joghatállyal* megalakították. Rákövetkező nap a hitközség az 1895. évi 43. törvénycikk 11. paragrafusának rendelkezéseihez képest megválasztott hitközségi lelkészt: — imám *Durics Husszein Hilmi* effendit és a hitközség elöljáróságát bemutatta az okmányok kapcsán a polgármesternek ,aki tudomásulvette a bejelentést. A hitközség a lelkészt egyben budai muftinak választotta, ami a hitközség autonom, teljesen belső ügye. Itt vitatkozni nem lehet, mert a törvény világos rendelkezése szerint még kormányhatósági jóváhagyás sem kell mindehhez, mert az 1895:43., 1916:17 és 1921. évi 33. törvénycikkek *imperativ* intézkedéseket tartalmaznak. A bemutatott lelkész prezentálását nem veheti tudomásul a törvényhatóság első tisztviselője, ha az illetőnek nincs lelkészi képesítése, vagy nem magyar állampolgár.

A budai mufti magyar állampolgár, épp úgy mint hívei, lelkészi képesítése hiánytalan, amit többek között igazol az a tény is, hogy a volt császári és királyi hadseregnek tényleges állományú tábori főimámja volt és számos kitüntetése is van. Nyugdíjazása iránt épp most folyik a hivatalos eljárás a hadseregnél. Tehát csak teljes tudatlanság, kimondott rosszindulat állíthatta, hogy a „Gül Baba moszlim vallásközség" nem alakult meg és hogy a magyar mohamedánok főpapja: Abdul Latif effendi egyetemi lektor, a budapesti török követség papja. Holott ez valótlanság és brutális törvénysértés lenne, ha igaz volna. Ha a magyar kormány nevezte ki állítólag Abdul Latifot mohamedán főpappá, akkor ez ellen a közigazgatási bíróságnál fog a mohamedán felekezet jogorvoslást keresni, mert az 1895. évi 43. törvénycikk 11. 12. és 13. paragrafusai kimondják:

> *magyar felekezetnél Magyarországon sem lelkész, sem vallási előljáró idegen állampolgár nem lehet és ha időközben az illető elveszti magyar állampolgárságát, hivatalból elmozditandó állásától.*

Nem hihető, hogy bármely magyar miniszter ilyen flagráns törvénysértést mert volna elkövetni.

A törvény e szigorú rendelkezése miatt nem lehetett a török, tehát idegen állampolgárságú Abdul Latif effendit a magyar állampolgár moszlimek hitfelekezete lelkészének megválasztani. Senki Abdul Latif érdemeit a magyar-török és turáni barátság

Ki mint vet, úgy arat, MAUTHNER magnál jobbat sehol sem kaphat!
MAUTHNER ÖDÖN magtermelő és magkereskedelmi részvénytársaság
Alapítási év 1874. Telefon: 463—65.
SÜRGÖNYCÍM: MAUTHNERÉK, BUDAPEST.

MAUTHNER MAG
Központ: VII., Rottenbiller-u. 33. - Fióküzlet: IV., Kossuth Lajos-u. 4.

Nagy főárjegyék, mely növényárjegyzéket is tartalmaz, ingyen és bérmentve.
a Ferencrendiek templomával szemben.

SZÉCHENYI
GYÓGYFÜRDŐ
a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITŰNŐ KÖZLEKEDÉS

kímélyítése körül nem akarja kisebbíteni, legkevésbé a magyar állampolgár moszlim hittestvérei. De a magyar moszlimek fölött idegen állampolgár lelkész nem lehet. *Ez a törvény!*

Kinevezni még kevésbbé lehet, mert idegen hatalomnak, ez esetben a török kormánynak nincsen joga magyar papot kinevezni, de a magyar kormánynak sincsen, mert az izlám vallásjog szerint minden moszlim lelkészt a vallásközösség maga választ, mutit is, sőt a reisz ul ulemát és a seik ül izlámot is. Annakidején a magyar király csak megerősítette a boszniai reisz ul ulema megválasztását és a kalifa tudomásul vette. Az államhatalom mást nem tehet, minthogy a hitközség megalakulását tudomásul veszi, azt meg nem akadályozhatja s a lelkészt illetőleg is csak annyit tehet, hogyha nem magyar állampolgár és nincs lelkészi képesítése, akkor nem veszi alkalmazását tudomásul. Amig a vallás szabad gyakorlatáról szóló 1893. évi 43., az iszlám recepciójáról szóló 1916. évi 17 s az 1921. évi 33. törvénycikkek fennállanak, Abdul Latif sem meg nem választható, sem ki nem nevezhető a magyar mohamedánok főpapjává. Előbb a törvényeket kell megváltoztatni.

Ennyi törvénytudást azonban fel kellene úgy a napilapokról, mint Abdul Latifról és a kultuszminisztérium illetékes referenseiről tételezni.

Most még sajnos izlám szempontból a törököket is ki kell oktatni.

A török állam elkergette VI. Mehmed szultánkalifát 1922-ben utána Abdul Medzsidet megválasztotta az angórai nemzetgyűlés kalifának, azonban rövidesen rá 1924 májusában megfosztották méltóságától s a török alkotmányozó nemzetgyülés kimondotta a kalifátus eltörlését, az állam és iszlám-vallás széjjelválasztását. Ezzel a ténnyel a török állam elszakadt az iszlámtól és a törökök a maguk külön nemzeti szakadás hitfelekezeti életüket élik. Tehát azóta nincs joga a török kormánynak vallási funkcionáriusokat kinevezni s ha Abdul Latifot kinevezte, az az ankarai kormány, a posti török követség Abdul Latif és a török állampolgárságú, Magyarországon tartozkodó muzulmánok belső ügye, amihez a magyar állampolgár mohammedánoknak semmi köze. *„Makredsi"* magyar állampolgár nem is lehet, az török világi méltóság, mely prokurátort, birósági elöljárót jelent.

Aztán még egy megjegyzés. A magyar állampolgár muzulmánok között nemzetiségre (anyanyelvre) nézve vannak a magyarokon kivül bosnyákok, horvátok, albánok, macedónok, tatárok, oroszok, bolgárok, szírek és kurdok. Foglalkozásra nézve pedig: állami alkalmazottak, katonák, földbirtokosok, háztulajdonosok, jómódú iparosok, földmüvesek, orvosok, kertészek, ujságírók stb. Tehát nem koldusok és szegények.

A számuk sem 2—3 száz, hanem ugyanannyi ezer.

A mohammedán-magyar kulturkomité irattárában a világ minden részéből garmadaszámra vannak az üdvözletek a mufti megválasztása és a magyar moszlimek Gül-Baba szent Istvánnapi nemzeti ünnepsége alkalmából. Ezt a Budára összpontosuló világ-moszlim, talán pánizlámmozgalmat a magyar feltámadás érdekében minden tényezőnek elő kell segítenie, de elgáncsolnia nem szabad. 400 millió igazhivő, kalifatisztelő, antibolsevista moszlim olyan erő, amelyet Csonkamagyarország nem nélkülözhet sem politikai, diplomáciai, kulturális, gazdasági, sem pedig idegenforgalmi és kereskedelmi szempontból.

Ennyit kellett megjegyeznünk a moszlim mozgalom érdekében."

A fömufti igazolása

A mult héten megjelent az izlám felekezet és a Gül-Baba független magyar antonóm iszlám vallásközség elöljárósága *Husszein Hilmi* effendi budai mufti vezetésével a városházán, ahol a moszlim főpap a maga különös keleti papi ornátusában mindenfelé érdeklődést keltett.

A polgármester távollétében *Gallina* Frigyes dr. tanácsnok fogadta a moszlim küldöttséget s utána *Havlin* Károly dr. tanácsjegyzőhöz mentek, ahol hivatalosan beiktatták a mufti okmányait, amelyekre a hatóságoknak szüksége van. Az érdekes arab, német, szerb, horvát és török nyelvű okmányokat azonnal lefordította lovag *Umlauff* Szigfrid dr. nyugalmazott boszniai járási főnök, tartalékos huszárkapitány, aki a belügyminisztériumi hites fordító osztály főkapitányságának kirendeltségének vezetője.

A főváros kirendelt tisztviselője jegyzőkönyvet vett fel a látottakról és megállapította, hogy sem a budai mufti lelkészi képesítéséhez, sem pedig magyar állampolgárságához kétség nem fér. Egyben csatolta a jegyzőkönyvhöz a Rendeleti Közlöny azon számát, amelyben a muftinak tényleges állományú cs. és kir. katonai főimammá (örnagy-lelkész) való legfelsőbb kinevezése foglaltatik. Mellékelte továbbá azt a kinevezési okmányt is, amelyet még Ferenc József császár, király irt alá, midőn a muftit tartalékos katonai imammá kinevezte.

Igazolta a mufti azt a tényt is, hogy a szarajevói moszlim theologiai fakultáson tanár volt.

Reis-ul-uléma Budán

A magyarországi iszlám felekezetnek, még Ferenc József és a kalifa által kinevezett legfőbb papja, sajnos még nincs itten és hivatásának gyakorlásában erőszakosan megakadályoztak. De ha már itt volna nálunk ez a törvényes reisz-ul-ulema, aki ma az egyetemes iszlámnak is utolsó, törvényes és egyedüli papi feje, mert automatice lett a törökök által elűzött kalifa és seik ül izlám törvényes utóda, tehát ma egyben seik ül izlám is, esetleg valami pompás bürokrata agyban új gondolat születne s megkérdeznék ezt az izlám fejedelmi méltóságot: igazolja lelkészi képesítését és magyar állampolgárságát? Hogy e főpap a kairói egyetemen theologiai professzor, Konstantinápolyban a szultán-kalifa mellett tanácsadó, katonai basa-lelkész (altábornagyi rang) volt és nálunk a császár király által kinevezett legfőbb monarchiabeli izlám főpap, valóságos belső titkos tanácsos, a *Szent István-rend* és *Lipót-rend* nagykeresztese, no ezt a bürokrácia nem érti.

A moszlim-ügy a városházán

Kovácsházy Vilmos tanácsnok, a főváros idegenforgalmának kiváló és melegszivü vezetője, aki már a *bécsi* idegenforgalmi iroda és a vitrinek felállításával megmutatta, hogy nemcsak akarata, de tudása is van és régen átérezte, hogy Budapest a Kelet kapuja, a mult héten fogadta a budai muftit és az izlám küldöttséget. Egy óránál tovább maradt a küldöttség nála s előadta kivánalmait.

Kovácsházy tanácsnok őszinte érdeklődéssel hallgatta az előadást, majd elmondotta terveit a keleti idegenforgalom, propaganda, moszlim zarándoklatok, a dervisek visszatelepítése, a collegium islamiticum, másszóval a Keleti moszlimvilágnak hozzánk való csatolásáról és szinte fogadalmat tett a moszlim akció mellett. A küldöttség megköszönte a tanácsnok melegszívü jóindulatát az izlám iránt és közölte, hogy a mai eszmecsere tartalmát nyomban közölni fogja a svájci és egyiptomi izlamita komitékkel.

A collegium islamiticum ügyében folyó tárgyalások nagyon előrehaladott stádiumban vannak már és minden remény megvan arra, hogy az idei iskolaévben lesznek már muzulmán tanulói a középiskoláknak és az egyetemnek.

A táncoló dervisek iránt az osztrák idegenforgalmi hivatal nagyban érdeklődik és átiratot is küldtek a mohammedán-magyar kulturkomité vezetőjéhez, hogy közölje a moszlim bektási szerzetesrend letelepítésének feltételeit.

KIRÁLY-FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-,lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1. nőknek hétköznap d. u. 2—7.
Ivókúra

Buda elrejtett kincse

Hol van Szent Imre ereklyéje?

A mult év augusztusában megmozdult a világ és megindult. Csoda volt ez, valóságos csoda. A népek fejedelmei, mint egykor a betlehemi Kisdedhez a Három Királyok, eljöttek hódolni a magyar földre. Jött a pápa követe Rómából, Angliából a westminsteri érsekfejedelem, jött a nagy német biborosérsek, Faulhaber, jött Lengyelország primása, Bécs hercegérseke, Szicilia egyházfejedelme, Lavitrano biboros és ezeknek fejedelmi kíséretе.

De mindannyiukat megelőzte Aachen királyi trónjának püspöke, mert ő hozta el azt a drága kincset, amelynek kedvéért azok a világfejedelmek megindultak Buda felé. Elhozta *Szent Imre, kis szent királyfink csodálatosan megőrzött ereklyecsontját.*

És másnap megindult a nagy menet, minő soha sem volt még Budapesten, akkor sem, amikor nagyok voltunk.

De Szent Imre ereklyéje csodát művelt. A megcsonkított országot a világ szeme elé állította. Sőt idehozta a világ legnagyobb egyházfejedelmeit, akik boldogan, lelkesen jártak az eltiport magyar földön a nagy királyfi ereklyéjének nyomában. Egy pillanatra újból nagy, dicső lett a meggyalázott ország.

Ezt a csodát — mert az volt — *Szent Imre ereklyéje csinálta, bebizonyítva autentikus voltát,* éppúgy, mint egykor a bűnös Konrád előtt, mikor annak bilincsei előtte lepattantak.

Hol van ez a csodatevő csontdarab — kérdi ámulva az ezer sebből vérző magyar —, mely megmozdította az egész világot, talán tud rajtunk segíteni, ha buzgón imádkozunk egykori tulajdonosához, *a magyarok kis szentjéhez, Szent Imréhez?*

Hisz Ő az nekünk, ami a franciáknak *lisieuxi kis szent Teréz,* akinek varázsa az egész világot betölti, és aki előtt ezer és ezer gyertya ég, milliók fohásza száll az égbe,addig a mi drága magyar szentünk ereklyéjéről *senki sem tudja még csak azt sem, hol van,* hát hogy gyujtana fényt Előtte, hogyan zarándokolhatna el Hozzá?

De magyarok vagyunk! Nem vettük észre, hogy az egész világ tiszteleg, hódol ez előtt a nagy kincs előtt, melyet mi alig méltattunk kellőleg. Sőt! *Drága ereklyéjét elrejtettük, méltatlanul elfeledtük.*

Királyi dómból, királyi kísérettel jött a kis szent ereklyéje hozzánk, hogy ledegradáltassék egy *barakktemplom* Hozzá méltónak egyáltalán nem mondható faoltárának dísztelen környezetébe!

Ott van a Szent Imre herceg-uti szükségkápolnában jeltelenül, dísztelenül.

Hát idehozta a nagy kincset Aachen püspöke a királyi dómból, hát ez lett a sorsa legdrágább ereklyénknek, hát így gondolta ezt a Szent Imre Emlékbizottság?

*

Van azonban Budának egy csodával határosan keletkezett kegyhelye, melynek áhitata, látogatottsága, bensősége egyszerre fölibe kerekedett minden magyar kegyhelynek és *csupán csak a nagy nemzetközi kegyhelyekhez hasonlitható.* Ez a Szent Gellért hegy mélyébe vájt *Sziklatemplom,* mely ma már a *Magyar Szentek Pantheonjává lett.* Alkotója *Pfeiffer* Gyula államtitkár elmondta ,hogy isteni sugallatra ásott és talált arra a nagy tökéletes templomtérre, ahol ma — mintegy modern katakombában — a hívők ezrei fordulnak meg naponta.

Ezen a csodálatosan megszentelt helyen Pfeiffer Gyula a magyar szentek részére oltárokat emelt, *igy Szent Imre tiszteletére is,* mely oltárok várják a szentek ereklyéit.

Itt és csakis itt lehet méltó helye a nagy magyar ifjú szent ereklyéjének!

Itt, ahol nevelője, a nagy szent Gellért vértanúhalált szenvedett, ahol minden rög ősi hitet áraszt, ahol mindenki megfordul, magyar és idegen egyaránt, a nagy, nemzetközi szálloda tőszomszédságában.

A magyar vidéki ifjúság legszebb búcsújáró helyévé válik ez a megszentelt, csodálatosan — mintegy Isten útmutatása nyomán — keletkezett sziklatemplom, melyhez *hasonló az egész világon nincsen,* éppen azért minden idegen előtt nagyszerü meglepetésként hat ma is.

A szentgellérthegyi Sziklatemplom, Szent Imre ereklyéjével lesz Budának az a külföldieket vonzó helye, mely cél érdekében ez a lap annyit irt, tett és sóvárgott.

Bánfai Boldizsár.

A nőiszépségkoronája KALAP az IPARMŰVÉSZETI SZALONBÓL
I., Városmajor-u. 21. sz.
Ezelőtt: Váci uccában. (20)

ÓVATOSSÁG. kitüntetett MENCZER
„A jó száraz tisztítás, öltöny, női ruhák festése, gallér, ing-tisztítás, olcsó áraival meggyőz mindenkit a nagy arsnyéremmel és díszoklevéllel
MENCZER-nél Fest. Tisztit. Mos. Telefon

SZENT Gellért
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet, hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet

Varjas énekei
Nyáry Rudi
muzsikál
vasárnap délután a
Nizsnij-Novgorodi
Balalajka zenekar hangversenyez
Margitpark kávéházban
II., Margit-körut 1. (47)
Teljesen uj vezetés!

A svábhegyi szanatórium
(klimatikus gyógyhotel 450 méter)
őszi kedvezményes árai:
A legtökéletesebb ellátás, loggiás, komfortos szobában heti P 140
Ötszöri diétás étkezéssel, vízkúrákkal, orvosi felügyelettel, fütéssel együtt. Dél fekvésü, előkelő fürdőszobás appartement-ben.
a heti összköltség P 210
Havi pausál (48) P 550
Week-end szombat délutántól hétfő délelőttig P 26

UJ VEZETÉS
Szeifert-Kávéház
MARGIT-KÖRUT és ZSIGMOND-U sarok
a budai úri közönség találkozó helye
esténként
ELSŐRANGU-CIGÁNYZENE
Kitünő meleg konyha, Bel- és külföldi lapok, Figyelmes kiszolgálás
Tul. Tihaméry Kálmán

ÉHGYOMORRA
NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR
Kristály vizet

Pathó AZ ELISMERT MÉSZÁROS ÉS HENTES
(19)
I., Roham-u. 6. Telefon: 535-28
Egyedüli á la Braunschweig készítmények

HALLÓ! ITT 52—7—69!
NAGY TÉVEDÉS, hogy csak a kerthelyiségem érdemli nyáron a látogatást
MERT BIZALMAS ~ KEDVES SZOBÁIMBAN
TÉLEN is pompásan érzi magát a vendég kitünő konyhám, pincém és a jó zene mellett
Tisztelettel GUTTENBERGER A. a TROMBITÁS vendéglő tulajdonosa II., RETEK UCCA 12

A török Buda 1587-ben

Reinhold Lubenau königsbergi gyógyszerész feljegyzéseiből.
Fordította és közzéteszi:
Palóczi Edgár.
II.

Copyright by the author Budapest, 1931.

Itinerariuma kilencedik fejezetében a török Buda szánalmas képét hagyta ránk *Lubenau.* De a nagy romlásban is szemébe ötlöttek Buda hévizei és jeles *fürdői* és a város hajdan való nagy multja sem kerülte el figyelmét. Ime leírása:

„Buda városának leírása.

Buda (Ofen) városa igen régi város; első neve *Azelburg* volt, egy *Azel* nevű király után, aki *Tuisco*-val jött az országba a bábeli torony felépítése után (!). Tuiscotól származnak a németek. Köln közelében a Rajna partján van is egy *Tuisco* nevű község. Azeltől származnak a magyarok, később *Oven* is, *Ovo* király után. *Aba Sámuelt* nevezi így *Lubenau,* akit *Péter* király anno 1044 lenyakaztatott. Egykor *Curia* nevet is viselt a város; Ptolomaeus *Curtam*-nak nevezi, Franciscus Irenicus (XVI. századbeli heidelbergi rector) *Salmumnak,* végül *Budua,* vagy *Buda* is, *Attila* magyar (!) király testvéréről, aki itt épité fel, ahol ma is áll. A törökök *Budun,* vagy *Budim*-nak nevezik. Egyesek azt hiszik, hogy a *Buda* név a német *baden* — fürdeni szóból származik, mert meleg fürdői vannak, de ez nem igen rimel. — *Lubenau* kora olykor naiv tudákosságának szellemében it eimológiai meséket költ, amelyekben a Rajnaparti *Dentz* városától (1880 óta Köln Rajnajobbparti városrésze) a bábeli toronyig mindenféle délibábos névmagyarázást összehord. Ma már csak mosolyogni lehet mindezeken. — „A város egy hegyen fekszik — irja azután — igen derüs termékeny helyen, az egyik oldalon szőllőhegyek szegélyezik, a másik oldalon a Duna fut el; szemben a másik oldalon *Pest* városházát látni szabad mezőn feküdni. A házak és paloták, amelyekből rendkívül sok volt valaha, mivel a magyar korona fővárosa és a királyi székhely volt, egy halomba dülnek össze, többnyire megtámasztva állanak, mert ha a törököknek csak lovaik számára van helyük, ha máskülönben mindenütt be is esik, nem törődnek vele, mivelhogy puszta hiuságnak tartják a tekintélyes épületeket, mintha örökre itt akarnának maradni az emberek. Itt törvényük ellen van várakban lakni. Ugy tesznek ezért, mintha hamarosan el akarnának innen utazni és az ellenség országát elhagyni, nem nagyon törődnek vele, hogy egerek, gyíkok, menyétek, kigyók és skorpiók laknak bennük, mert ők a házakat, mint a zarándokok, csak szállásnak tekintik, hogy fagy, hőség, szél és hó ellen védjék őket, mert ha császáruk parancsolja, fel kell szedelőzködniök és otthagyni otthonukat. A nagy urak szép kerteket is csináltatnak. Bennük vannak kéjfürdőik s ebben a magyarokhoz hasonlóak nem építenek semmit és különösen a törökök a házakat pusztulni hagyják.

Február 21-én kisétáltunk a janicsárokkal a várost megnézni. Először is az alsó városban a víznél egy szép ólomfedelü mecsethez értünk. Mellette magas torony állott és egy garádics körülötte. Itt a török papok három óránkint éjjel és nappal imára hívnak, *mivel semmiféle harangjuk nincsen.* Belsejében sok üveglámpa függött és két nagy sárgarézgyertyatartó állott. A padlót szép szőnyegek borították és volt benn egy magas kőből való prédikáló szék. Ebben a mecsetben egy basa van eltemetve, akit a török császár néhány év előtt megfojtatott. A mecset mellett vízzel megtöltött márvány ciszterna állott. Belőle adnak inni Isten akaratából. Körötte farács volt. Két vizes hordócska állott ottan. Télen és nyáron naponta jeget tesznek beléjük, mellettük korsók és kannák vannak, hogy aki inni akar, maga merítsen velük, egy ember pedig a hordók töltésével van megbízva. Társaságunk egynéhány tagja kiváncsiságból ivott a jeges vizből és halálosan megbetegedett, mert nem szokták meg, mint a törökök. Gyógyításuk sok fáradozásomba került. Börzsákokban is hordanak körül ebből a vízből és adnak belőle inni a szomjuhozóknak Isten akaratából. Ezt nagy urak még éltükben igy rendelték el. Azután egy nagy palotához érünk, mellette több száz ló számára való *lóistállóhoz* (Mátyás király híres istállói! Átalakítva még a múlt század huszas éveiben is állottak.) de nagyon düledezik. Mindjárt mellette egy erős, falazott épület csupa kőpillérrel, amely idegeneknek való *árúház* volt és még ma is az, de már nagyon düledezik. Mindazonáltal szorgosan őrzik. Mindenféle nemzetiségű kereskedő volt benne, akiknek szívesen adnak biztos kíséretet a törökök.

Ezután a *Gellérthegy* (Gerhardts Bergh) alján a *melegfürdőbe* jöttünk. Ez magától meleg és ahol fakad, olyan forró, hogy egy sertést lehet benne leforrázni. Egy sereg béka uszott benne akadályozatlanul, elevenen. Ha magam nem láttam volna, nem hinném el. Sokan ezért ki fognak nevetni, de közel harmincan voltunk ott és láttuk ezt. Ez a fürdő török módra merően faragott kövekből a leggyönyörübben épült. Lépcsőfokai vannak, hogy mindenki oly mélyen mehet le amint akarja, sőt úszhat is. Vize egészen égkék mint a *magyar vitriol* és erősen kénszagú. A fürdő körül körös-körül csodálatos kis fürdők vannak, ahol magányosan lehet fürödni. Ezek is a nagy fürdőhöz hasonlóan épültek és csak egy *kék posztót* akasztanak ajtajuk elé, ha valaki bent fürdik. Van itt még több fürdő, de nem oly pazaron épültek, mint ez." — A mai *Rudasfürdő* leírása után így folytatja a königsbergi patikus:

„A törökök legtöbbet fürdőkre és templomokra költenek. A török nagyurak *hétféle* dolgok építésén fáradoznak, mivel a szultán haláluk után ugyis mindenüket elveszi: *mecsetjeiket,* mosheájukat, vagy templomaikat, az *imareteket,* vagy ispotályokat, amelyeket a görögök *maratiának* neveznek, a *karavánszerájokat,* a közönséges *fürdőszobákat,* a szép *kutakat,* a *hidakat,* mindennemű vizek fölé és a közönséges *országutak kikövezését* szorgalmazták. Ez a hét dolog a törököknél igazán érdemes a megtekintésre, akárcsak Angliában: hegyek, utak, hidak, templomok, asszonyok és gyapjú a régi vers szerint:
„Mons et pons et fons, ecclesia, foemina, lana".

Rendkivül jellemző, hogy *Petz Bertalan* császári orátor, aki a követség diplomáciai személyzetébe egyetlen magyar urat sem osztatott be, pedig a *magyar* föld sorsáról folytak tárgyalásai a fényes portával, még Bécsben az egész követséget *magyar* ruhába öltöztette. Tudta, hogy a magyarnak különb becsülete van a török előtt a németnél, de a mindenkori német felfogás szerint nem bízott a magyarokban és szolgálataikat csak ott vette igénybe, ahol nem nélkülözhette azokat.

(Folytatjuk.)

SZENT IMRE
GYÓGYFÜRDŐ
(RÁCFÜRDŐ)
Erősen radioaktív és rádiumelemet tartalmazó természetes 42° C° földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Személyi hírek

LÖCHERER BÉLA, az Orsz. Tejvizsgáló Állomás igazgatója lett a *Tejszövetkezeti Központ* új vezérigazgatója. Az ő személyében nagy tudású és kiváló széleslátókörű szakember került a vállalat élére, aki minden bizonnyal megfelel annak a várakozásnak, amit a mai súlyos gazdasági depresszióban működéséhez fűznek.

ORPHANIDES JÁNOS kormányfőtanácsosról az a hír terjedt el, hogy megválik a Ganz-gyártól, ahol alelnöki tisztet visel és más vállalkozás élére áll. Ez a hír teljesen alaptalan.

FISCHER JÓZSEF kir. tanácsos, műépitész e hó 28-án a Magyar Mérnök és Építész Egylet ülésén kifejtette nagyszabású előadás keretében tervét a gazdasági helyzet megoldásáról, mely rendkívüli feltűnést keltett és nagy elismerést aratott. Az előadás iránt rendkívüli érdeklődés nyilvánult meg és azért közöljük külön mellékleten.

BARÁNSZKY GYULA DR. új irodájának, melyet a X. Elnök-u. 11. sz. alá (Tisztviselő telep) helyett át, új telefon-száma: József 33—2—22.

UJJ GYULÁNÉ, a kitünő tollú poéta mesél a Rádióban e hó 9-én, pénteken délután 4 órakor.

ÁRKAY FERENC DR. keresk. minisztériumi osztálytanácsost a kormányzó őfőméltósága miniszteri tanácsossá nevezte ki. Régi, érdemes főtisztviselőt ért a kitüntetés, néhai Árkay Kálmán dr. ismert főváros, ügyvéd egyetlen fiát.

IFJ. CSEMEGI KÁROLY, mint az érsek vendége, ásatásokat végez az egri várban.

BEKEY IMRE GÁBOR, az ismertnevű iró és barlangkutató most fejezi be Budán lejátszódó nagyszabású regényét. Eddig mintegy 15 kötete forog közkézen és a sakkirodalomnak is nagy szolgálatot tesz azzal, hogy öt kötetben foglalkozik ezzel a királyi játékkal.

Negyvenedik évfordulóját ünnepelte a budapesti volt IV. tüzérdandár 1891—92. évbeli önkéntesei katonai szolgálatra való bevonulásának.

DR. RIPKA FERENC
főpolgármester,

aki szintén közéjük tartozik, áll a rendezés élén és a találkozót előkészítő összejöveteleken részt vettek: Capp Gusztáv tábornok, Dr. almási Balogh Elemér, Birkholz Frigyes, Cathry Salezi Ferenc, Deutsch Béla, Dr. Fenyvessy József, Hárs Richárd, Holitscher Róbert, Jilek József, Kauser Róbert, Keresztes Gyula, Klaudy József, Kolár Nándor, Körössy Albert Kálmán, Jászai József, Jónás Dávid, Dr. László Ernő, Lénárd Gusztáv, Leipold Lajos, Lichtenberg Ernő, Molnár Nándor, Negró Albert, Neumann Gusztáv, Dr. Pápay István, Pollák Emil, Pserhofer Arnold, Dr. Ripka Ferenc, Rottmayer István, Szász Béla, Dr. Szendey Béla, Székács Elemér, Dr. Szilágyi Vilmos István, Schwarz Viktor, Stiassny Emil, Táborsky Sándor, Weisinger György, Zaitschek Jaromir. Az évforduló ünnepet október hó 3-án szombaton ülték és azzal kezdődött, hogy a résztvevők délelőtt fél 10 órakor találkoztak az új Városházán a főpolgármester tanácstermében, innen vonultak 10 órakor a hálaadó istentiszteletre, mely után 11 órakor megkoszorúzták a Névtelen Hősök sírját a milleneumi emlékműnél, hol CAPP Gusztáv tábornok beszéd kíséretében helyezte el a koszorút. Délben 1 órakor társasebédre gyültek a budai „Öreg diófa" vendéglőben, ahol dr. *Ripka* Ferenc mondott nagyhatású ünnepi beszédet, utána felszólaltak *Szendy* Béla dr. korm. főtanácsos, *Leipold* Lajos és *Pápay* István dr. kir. kamarás, rendkívüli lelkesedést váltva ki. A szép ünnep örök emléke marad mindazoknak, kik azon részt vettek.

Nász. Fényes lakodalom színhelye volt szeptember 9-én a Nagyboldogasszony-plébánia templom a Szent Imre herceg-útján. A magyar muzulmánok lelkes pártfogójának, E. *Doroghy* Berta úrnőnek, akultuszminisztérium Hold-utcai menzája kiváló igazgatónőjének fia: *Ehrlich* Gedeon dr. vezette oltárhoz a szépségéről ismert *Kanovich* Katókát. Az esküvői tanúk: *Doroghy* István dr. gumigyári vezérigazgató és *Szily* Lajos miniszteri titkár voltak. Buda előkelő társadalma meleg óvációban részesítette az ifjú párt.

A szellemi szükségmunka annyi sok embernek utolsó reménysége december hó folyamán újra megindul. Az eddigi tervek szerin ta főváros *ezer* szükségmunkást alkalmaz. Az ostrom nagy lesz a szociálpolitikai ügyosztály ellen, mert legalább nyolcezren szeretnének szellemi szükségmunkások lenni.

Budai társaskör

évadnyitó vacsoráját október hó 1-én rendezte, amelyen a tagok nagy számmal jelentek meg és a társasvacsora befejeztével *Hoór-Tempis* Móric dr. elnök fejtette ki gazdasági nézeteit a termelés folytonosságának fontosságáról, a takarékosság elhibázott elvéről, a munkanélküli segély romboló hatásáról, a fűtés rendszertelen megalapozásáról, kapcsolatosan az idegen fűtőanyagok behozataláról, a küföldről behozott fával való fűtés nehézségeiről, a belföldi szén csődjéről, a fapusztításról, az illuzóriussá vált aranyfedezetről és más rendkívül aktuális kérdésről, — általános elismerést aratva. A közszeretetben álló elnököt lekes ovációban részesítették. Ennek adott kifejezést *Szombathy* Kálmán, leszögezve azt az aggodalmát a nagy nyilvánosság előtt, hogy a tisztviselők fizetését a közeli időben *újból leszállítják*. Súlyos érvekkel bizonyítja azt az álláspontját, mely szerint egészséges kibontakozást nem lát a magyar közvélemény. A társaság nagy része helyeselte ezeket az érveket, amíg *Vieser* Vilmos, mint közgazdasági életünk egyik kiváló egyénisége nem titakozott e pesszimisztikus hang ellen. Nem tartja oly katasztrófálisnak a búzaár hanyatlását sem, mert előttünk a francia példa, akik a 40 frankos búzaárat a belföldi forgalomban 160 frankra tudták felemelni. Szerinte kevés ember él annak tudatában, hogy mily jelentékeny hányadban van része a reális tényállás által semindokolható véleményeknek és felfogásoknak az események irányításában. Sajnálatra méltó az, hogy a kibontakozásban nem látjuk azt az ős eredetiséget és invenciót, mely a magyart oly gyakran túlsegítette az országos bajokon, annyira azonban még sem eshetünk kétségbe, hogy teljesen megfeledkezzünk a meglevő pozitív értékekről, amelyekre reális megítélés szerint támaszkodnunk lehet. Az illusztris felszólalót és érvelését szívesen hallgatta a társaság és e beszéd megnyugtató hatása alatt oszlott szét.

RAVASZ cukrász
I., KRISZTINA-KÖRÚT 75
Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

A „fürdőváros" ráfizet a fürdőire. Mi ez, ha nem a fürdőügy csődje? A Széchenyi-fürdő 1,300.000 pengő deficitet mutat ki, bár a legnagyobb luxussal berendezett népfürdőjében 50 és 60 filléres árak vannak. Elfogultság a közönség részéről, hogy kerüli a népfürdőt, de ha már így van, egy tollvonással luxusfürdőre lehet változtatni a jellegét. A Dagály-utcai népfürdőben előfordult olyan nap, hogy egyetlen látogatója sem volt a fürdőnek.

Régi temetőt ástak ki a Széna-téren. A Vízművek csőfektetési munkái során néhány méter mélységben korhadt koporsókat és porladozó csontvázakat találtak. A munkálatokat a Széll Kálmán-téren folytatták s itt is sok sírt tártak fel. Ide temetkeztek a vizivárosiak is az új vizivárosi temető létesítése előtt, de a temető föltétlenül régibb keletű, mert régi okmányok bizonyítják, hogy a törvénygyüjtő *Werbőczy* nádort is ide temették.

Megint panaszkodás. Változatosság okáért most a Pasaréti-út és környékének lakói panaszkodnak, kivételesen a világítás miatt. A Hermann Ottó-, Biai-út, Ákos-utca és Pasaréti-út az utóbbi 6 hét alatt órákon át sötétben maradt, aminek súlyos oka lehetett, mert csak órák multán sikerült a zavar okát megtalálni.

A csecsemő is 10 pengőt fizet évente Budapesten a város tisztántartásáért. 10 millió pengő a köztisztasági hivatal évi kiadása. A mai panaszokra nemcsak a város de a közönség is sokban ad okot. A Köztisztasági Hivatal nagy költséggel szemétkosarakat szereltetett fel, de csak nagyon kevesen veszik igénybe. Érdekes megfigyelésekre van alkalma annak, aki egy forgalmas helyen, pl. Rákóczi-út és a Körút sarkán egy fél óráig figyeli a villamosról leszálló utasokat. Valósägga belebotlik a szemétkosárba, de könnyebb a lelke, ha melléje dobhatja elhasznált villamosjegyét. Uj jövedelmi forrást ajánlunk a fővárosnak. Büntessen meg mindenkit 1 pengőre, akit rajtakapnak, hogy a földredob valamit. Ahogy a pesti ember fegyelmezettségét ismerjük, a befolyt összeg a Köztisztasági Hivatal kiadásainak legalább a felét fedezné.

Tömegzarándoklás Budára

A Gül Babáról elnevezett budai izlamita autonom hitközség ulemája *Mehmedagics Iszmail,* aki Szent István ünnepén maga énekelte, mint müezzin, az „Ezant" arab és magyar nyelven, — érdekes levelet kapott:

„Kedves igazhívő Testvér!

Örömmel vettem kézhez értesítésedet, hogy az ősi Budunban, hol a nagy Sejkünk, *Szent Gül Baba* alussza örök álmát, megalakult a próféta vallását követők hitközsége és hogy új hazátokban szabadon hírdethetitek Allah dicsőségét. Egybehívtam az igazhivőket (muzulmán olvasókör) és ott felolvastam leveledet és felmutattam a küldött fényképet. Boldogdan és lelkesedve hallgatták az egybegyült igazhivők e felemelő örömhírt és előadásom után ajkukon felhangzott a kiáltás:

— El ham du elhám du l'illahi ve másáh Álláh.

Hála Istennek és mindenhatóságának, újra felhangzott az Isten szózata a szent Budunban! Isten áldása az ujonnan alakult izlamita komité tagjaira. Isten áldása a muftira, Durics Hasszán Hilmi effendire. Isten áldása mindazokra akik szent hitünket és vallásunkat tisztelik és Isten áldása a magyar testvérnemzetre, mely a Próféta követőit keblére ölelte! Irjál mielőbb testvér, hogy mikor épült fel templomotok vagy mikor terveztek zarándoklatot Szent Gül Baba tiszteletére, hogy mi is, bosnyák mohamedánok minél számosabban tehessünk búcsújárást hozzátok, az ősi Budunba.

Csak előre! Rátok figyelünk!

Begics Ibrahim
izlamita iskolaigazgató.

Itt megjegyezük, hogy a bosznia-herceggovinai, a bulgáriai, macedóniai, albán és szíriai muzulmánok hivatalos lapjai hosszú cikkekben méltatják a Szent István-napi muzulmán eseményeket és közlik, mint a „Muslimonska Pravda" is, a müezzin, a budai mufti és Gül Baba türbéje fényképeit.

Idegenforgalom. *Nagy Béla dr.* ügyvéd, a Budai Napló bulgáriai képviselője, Várnából Budára érkezett és itt részint a magyar-bolgár idegenforgalmi, részint a keleti magyar kereskedelmi tárgyalásait bonyolítja le. Várna a bulgárok ismert nemzetközi fürdője a Fekete tenger partján kb. 80.000 alkossal és ugyanennyi évi fürdővendéggel. Modern, egészséges, szép és amellett olyan olcsó, hogy alig van hozzá fogható. Keleti jellegét teljesen megőrizte minden modernsége mellett is.

Kaszinók haldoklása

együtt jár a gazdasági válsággal, mint ahogy velejár a sajtó romlása. Gazdag emberek éppen úgy nem fizetik ott a tagsági díjakat, ahogy nem fizetik az előfizetési díjakat azzal a kifogással, hogy takarékoskodni kell. Mi sohasem tettük, hogy az ilyen lemondó előfizetőt igyekeztünk volna eltéríteni a szándékától, de most az egyszer, amikor Aradról egy odaszakadt budai fiú, mint államvasuti *napidíjas* előfizetett a Budai Naplóra, viszont egy dúsan dotált vezérigazgató a takarékosságra hivatkozva, lemondta az előfizetést, nem állottuk meg, kételyeinket fejezve ki levél útján aziránt, hogy a negyedévi 5 pengő oly rettenetes módon megzavarná pénzügyeit. Az ujságok helyzete nehéz, mert a kaszinókon mégis csak segítenek a pártvezérek, de ki segít rajtunk? A sajtónak csak választás idején van értéke a politikusok előtt Akkor mi vagyunk az a bizonyos nagyhatalom, de most — választás után — a mi sorsunk igazán nem fáj nekik. Igaz, hogy hamarosan jöhet választás, de — bírjuk-e addig? Nagy elégtétel volna számunkra, ha a budaiak szeretete, mely egy negyed század alatt — nehéz időkben — oly kedvesen megnyilatkozott iránt unk, most bizonyságot tenne mellettünk azzal, hogy nagy számmal állana előfizetőink közé, nem csak azzal tisztelve meg a Budai Naplót, hogy elolvassa a kávéházban, a kaszinóban, hanem az előfizetés önkéntes beküldésével erősítene bennünket, hogy átvergődjünk e kétségbeejtően nehéz időkön. A napi sajtó mellett csendesen megfér a Budai Napló, amely egészen más világot tár olvasói elé, egészen más utakon jár és más, szebb tájakra igyekszik elkalauzolni olvasóit. Soha még csak előfizetési felhívást sem közlünk a lapban, de most, a változott idő kényszerit arra minket, hogy hangos szóval kérjük Buda velünk érző közönségének jóságos pártfogását! — Mert nem olyan nagy baj, ha Buda kaszinói közül egyik vagy másik kénytelen volna lezárni ajtajait, mint az, ha Buda egyetlen ujságát elnémitaná ez a világromlás, mely mint a sorvasztó téli szél zúg most felettünk.

MÁTÉ ISTVÁN szobafestő és mázoló mester. I. ker., Attila-körut 2. Telefon: 573-55.

Kutyaugatás zavarja a Városmajor-utcai *János-szanatórium* betegeinek éjjeli nyugalmát és az igazgatóság azzal a kérelemmel fordul a szomszédos villatulajdonosokhoz, hogy tegyenek valamit abban az irányban, hogy a szanatórium betegei, akikre nézve létkérdés az éjjeli nyugalom, ne zavartassanak ebben a kutyák fölösleges és indokolatlan ugatásával.

A Magyar Polgári Szövetség budai tagjai minden csütörtökön este 8 órakor találkoznak a buda iVigadó földszinti éttermében.

Az emberiség általában arra törekszik, hogy a hangulatot, a kedvet, a reményt fokozza. Ez leginkább elérhető a m. kir. osztálysorsjáték által, mert akinek sorsjegye van, alapos a kilátása, hogy egy kis befektetés árán nagy vagyonra tehet szert. Hol nyerhet most 30, 40, 50, 100, 200, vagy 300, ezer pengőt? Az osztálysorsjáték módot, alkalmat ad mindenkinek, hogy kisebb-nagyobb nyereményben részesüljön bárki, mert az összes sorsjegyeknek egyforma a nyerési esélye. Az új sorsjáték huzása október 16-án kezdődik, tehá: próba szerencse! Az I. osztályu sorsjegyek hivatalos ára: egész 24 P., fél 12P., negyed 6 P., nyolcad 3 P.

Monumentális új templommal szaporodott Budapest látnivalója és nyert különös díszt egy elhanyagolt városrészt: — a *Tisztviselőtelep.* De megindult egyuttal a *külső Üllői-útnak* városrendező akciója, melyet az új templom okvetlenül megkövetel. Ferenc József király 50 éves uralkodásának emlékére határozták el e tempom építését és megbízták annak tervezésével dr. *Lechner* Jenőt, a nagynevü templomépítőt és építőművész tanárt, aki ezt a nagyszabású művét, mely a *Rezsőtéren* épült, szeptember 30-án mutatta be az építészeknek és építőmestereknek, mely alkalomra előkelő nagy társaság gyült össze a külső formáiban már teljesen kész és belsőleg is teljesen elrendezett templomban. Az építés történetét ismertette maga a tervező, felsorolva kiváló munkatársait, akik a monumentális templom építését ily pompás kivitelben lehetővé tették, amelynek részletes ismertetését a legközelebbi számunkban közöljük. A templomot nagy és előkelő közönség jelenlétében vasárnap szentelte fel a hercegprímás.

Befalazott feliratos kövek. Az *óbudai plébániatemplomnak,* az óbudai barokk műemlékek e nagybecsü alkotásának van egy rejtett régészeti érdekessége. *Aquincum* romjainak legjobb állapotban fennmaradt köveiből épitette fel 1762-ben Óbuda vallásos népe. Nagybecsü domborműveknek, tudományos szempontból fel sem becsülhető feliratos köveknek sokasága alussza befalazottan falaiban álmát. Ezek a falak tehát oly múzeális értéket rejtenek, amelyek egykor még becses adatokkal fogják gazdagítani Aquincumról való ismereteinket. **(p. e.)**

Budai Iparosok és Kereskedők Köre e hó 6-án este fél 9 órakor tartja első őszi választmányi ülését.

A magyar-bolgár viszony ápolása érdekében a Magyar Nemzeti Szövetség Bolgár Bizottsága szeptember hó 30-án sajtó-ankétet rendezett, amelyen előadtak: *Galanthay Glock* Tivadar ny. tábornok, a bizottság elnöke és *Puskás* István dr., a főtitkár.

A Hadirokkantak közgyülése a II. kerületben szeptember 30-án volt a Batthyány-tér 4. szám alatti helyiségben, amelyben a csoport tagjai és a többi kerületek képviselői is nagy számban vettek részt.

A Grundmark eszméjét elsősorban nekünk magyaroknak ajánlották fel. A Budai Napló augusztus 18-i számában ismertettük *Horváth* László bankigazgató szanálási tervezetét, melyet bemutatott a pénzügyminiszériumnak is, ahol Iklódy-Szabó Andor h. államtitkárral tárgyalt. Megemlítettük, hogy az akkori pénzügyminiszter nem fogadta Horváthot. De azt is megíruk még: — „félő, hogy a németek és utódállamok előbb fogják ezt az életrevaló tervet megvalósítani s mi is megint utánuk fogjuk megcsinálni, holott elsők lehetnénk." Megmenthettük volna az országot s a Bethlen-kormány a nemzet hálját várhatta volna. Horváth tervét elgáncsolták, de a németek a Horváth tervezete által ajánott „Grundmark" bevezetésével megmentik közgazdasági helyzetüket, az aranynál biztosabb és állandóbb pénzfedezetet teremtenek s igy a magyar idea ismét a külföldet boldogítja.

A sakkjáték reformja. Az elmélyedve gondolkodó Buda polgárságát jellemzi, hogy innen fakadt a sok ezer esztendős királyi sakkjáték első komoly, korszerű reformja, mely méltó feltűnést keltett az egész világon. Uj jövője nyilik a már dekadenciának indult, újabb kombinációkra alkalmatlan 64 kockás sakkjátéknak az új, *100 kockára osztott* játékkal, mely a sakktaktika és sakkstratégia nagy fellendülését hozza és új híveket szerez majd az egész világon ennek a legrégibb szellemi játéknak. Nem nagy az újítás, inkább csak reformálása a réginek, amennyiben tágítja a szük játékteret 36 kockával s 8 figurával, ami azonban igen nagy mozgási szabadságot biztosít a figuráknak és ami éppen legnagyobb előnye e korszerű reformnak. Minden oldalon két paraszt a többlet-figura és két egészen új tiszt, a pasa és a tábornok. Ez a két új bábú a forradalmi újítás a sakkjáték terén, mert ügyes játékos kezében kiküszöbölik a sakkjátéko ellaposító, úgynevezett *remis-játékokat* A pasa és a tábornok Fregoli-szerű mozgási szabadsága a kombinációk végtelen sorozatára ad alkalmat, új gondolatokat visz a játékba és sohasem laposodik el az ütközet a sakkmezőn, nem válik banálissá, unalmassá. A reformátor régi budai ember,

PAULOVITS ISTVÁN

nyugalmazott kultuszminisztériumi segédhivatali igazgató, ismert sakkmester. Ötnyelvű szövegmagyarázattal ügyes kis könyvet is irt az új sakkjátékhoz, amelyből az, aki a régi, 64 kockás sakkjáték szabályaival tisztában van, hamarosan megtanulhatja a reformált sakkjátékot. Németországból és Angliából számos sakkör és mester üdvözölte a budai sakkreformátort.

BUDA LEGSZEBB KERTHELYISÉGE
Zsigmond-kávéház és étterem
II., Keleti Károly-utca 9
9 és 17-es autóbusz végállomás
Délután és este Brawe Boys Jazz TÁNC
Tulajdonos: ZSIGMOND LÁSZLÓ
a Spolarich éttermek volt igazgatója

A Természettudományi Társulat növénytaoni szakosztálya e hó 8-án, csütörtökön d. u. 6 órakor a Társulat I. emeleti termében (Eszterházy-u. 16.) tartja 343. ülését, amelyen *Szatala* Ödön a zúzmókról, *Kárpáti* Zoltán a Börzsöny flórájáról és *Szolnoki* Imre a magyarországi aszályok mezőgazdasági növénytani vonatkozásairól adnak elő.

Gyász. *Krompaszky Miksa* tankerületi főigazgató székesfővárosi bizottsági tagot súlyos csapás érte. A könyörtelen végzet elrabolta hitvesét sz. csíkszenttamási *Szánthó* Teréziát, férje és gyermekei szerető családi köréből 48 éves korában. Szombaton temették a főváros társadalma nagy részvétele mellett.

Bélrenyheség, székrekedés
kiindulópontja számtalan súlyos betegségnek és különösen veszélyes a vértolulásban, az aranyér, érelmeszesedés és sérvben szenvedőknél. Ezen esetekben felbecsülhetetlen, nagyszerű szolgálatokat tesz a Hunyadi János természetes keserűvíznek rendszeres használata. A Hunyadi János keserűvíz biztosan és enyhén hat, szabályozza a bélműködést, a vérkeringést és erősíti szervezetünket. Idejekorán használva, sok súlyos betegségnek vehetjük elejét s hosszabítjuk meg ezáltal életünket. (43)

Sokáig él az, akinek holt hírét költik. A *Margitpark* kávéházról is oly híreket terjesztettek Budán, hogy nem képes megküzdeni a válsággal és lehúzza redőnyeit. Ennek éppen az ellenkezője igaz. Soha még oly energiával nem iparkodtak kávéházat közkedveltté tenni, mint azt a *Margitpark* kávéház új vezetősége teszi. A pesti kávéházaknál olcsóbban adnak mindent s minden estére kitűnő szórakoztatásról gondoskodtak: *Varjas* énekel és *Nyáry* Rudi muzsikál és — last not least — vasárnap délutánonkint a nizsnijnowgorodi *balalajka*-zenekar hangversenyez.

Miért tanácsos most osztálysorsjegyet venni Skuts Dénes bankházában? Mert a sorsitgyeknk egy későbbi osztályhoz való vásárlásánál az előbbi lejátszott osztályok betétjeit is meg kell fizetni, *Tehát sokkal célszerűbb* a sorsjegyeket *már az első osztály húzása előtt megvenni,* hogy a rendkívül kedvező nyerési esélyeket *teljes mértékben* kihasználhassa és hogy ne veszítse el egyetlen osztály nyereményeire való igényét sem. Minden sorsjegynek egyforma a nyerési esélye! **Szerencséje lesz, ha Skuts sorsjegyet vesz!** A bankház azonban figyelmezteti a n. é. közönséget, hogy csak úgy biztosíthatja a részvételt az új sorsjátékra, ha a sorsjegyekért járó összeg az előírt 30 fillér költséggel együtt a húzás előtt, tehát most *október 16-ika előtt* beérkezik, különben minden igény megszűnk. Ugy a sorsjegyek, mint a nyeremények aranypengők. Sorsjegyek hivatalos ára: Egész 24, fél 12, negyed 6, nyolcad 3 aranypengő. *A saját érdekében forduljon azonnal* **Skuts Dénes** *bankárhoz, I., Horthy Miklós-út 152. Telefon: 68—0—00.*

Skuts Dénes *a következő szerencseszámokat ajánlja vevőinek:* **51,060, 45619, 44941, 42554, 36158, 24810, 21065, 12370, 12367, 59924, 59920, 57525.** Vágja ki ezeket a sorsjegyszámokat, húzza ki szerencseszámát és rendelje meg azonnal, ne késlekedjen! A sorsjegyeket postafordultával megküldi **Skuts Dénes bankháza,** *I., Horthy Miklós-út 152. Telefon: 68—0—00.*

Balassáné Dömjén Teréz áll. kép. okleveles zongoratanárnő zongoratanfolyama Budán, I., Csaba-u. 9. I. 3., 14-es autóbusz megállójánál. Telefon: 56-7-73. Csoportos oktatás. Magánórák.

Rollókat, napellenzőket kiváló szakértelemmel készít, javít Ehrenwald kárpitos, Olasz fasor 17., Trombitás ház 549—10. (19)

Felesleges az újrafestés
Lakása mennyezet- és oldalfaláról kormot, füstöt és port speciális módszerünkkel tökéletesen letakarítunk. — **Eljárásunk olcsó, gyors és piszokmentes.** — Díjtalan bemutatás. Lakástakarítási Vállalat, I., Gregus-utca 8. Telefon: 510—29.

MOSDÓ KÖLNI VIZ FÉLDECI P 1·—
1 DECI .. P 1·40
DECI .. P 2·0
LEGFINOMABB KÖLNI VIZ FÉLDECI P ·50
DECI .. P 1·30
1 DECI .. P 4·40
KAPHATÓ:
KERPEL „SZENT ISTVÁN" GYÓGYSZERTÁRA
MARGT KÖRUT 38 TELEFON; 5-16-19

Januári beköltözésre még 1, 2, 3 és 4 szobás komfortos
öröklakás kapható Széna-tér közelében a 16-os autobusz megállónál
OSTROM-UTCA 15. SZÁM ALATT
dominálo kilátást nyujtó tetőterasszal, elsőrangú kivitelben épülő szövetkezeti házban. Bővebbet: a helyszinen, vagy KORCSMÁROS EDÉNÉL, II., Keleti Károly-u. 13/b. fsz. 2. Tel: 576-43. (39)

Szép az Ősz

a platános udvar belső

TERRASZÁN

A CSÁSZÁRFÜRDŐBEN

ahol a bácskai ételkülönlegességeket, dunántúli borokat, valódt **HALÁSZLÉT** talál.

CSIRSZKA KONRÁD
vendéglős

Miért van propeller de ha már van, miért nincs?

A Pálffy-téri MFTR állomáson szunnyaközlekednek? A jó vizivárosi polgárok tüdozva horgonyoznak az azelőtt serény Dunaátkelést végző propellerek. Miért nem relmére vall, hogy ezt szó nélkül tűrik — azaz, nem szó nélkül, mert panaszkodnának ők, de nincs kinek? „Azt mondják" hogy azért nem járatja a MFTR az átkelő hajókat, mert a fővárostól — más forrás szerint az államtól — nem kapja meg az aranyértékre átszámított, kikötött, szubvenciót. Ráfizetni pedig nem hajlandó az átkelő járatra. Azt is mondják, hogy a járat „leállítása aféle kényszerítő eszköz volna a MFTR részéről a hozzájárulás valorizálása érdekében. Ugy látszik azonban, hogy az illetékes körök a kényszernek sem engednek. E hírek szerint tehát olyan szerződés van a háttérben, melyet egyik szerződő fél sem tart be. Ennek a szerződésnek — azt mondják — van egy pontja, mely szerint köteles a vállalat az átkelő járatot fenntartani kizárólagos joggal, vagyis más vállalat részére átkelő járat létesítésére engedély nem adható ki. A fentiek után eszembe jut az a kutya, amely irigykedve ugatja a legelésző lovat, bár őneki nem kell a fű. Ha szerződés van a felek között, amelyet a felek nem tudnak betartani, a józan logikával ellentétben áll annak fenntartása. El kell állni attól vagy békésen vagy ha ez nem lehetséges szép szerével bírósághoz kell fordulni a vitás kérdés elbírálása és az elveknek a reális élet részére való megoldása céljából. Jól ismeri bíróságunk a *„gazdasági lehetetlenülés" kérdését.* Ha a közületek részéről kikötött hozzájárulás folyósítása lehetetlen vagy nem kielégítő, ám oldassék fel a vállalat a járat fenntartásának kötelezettsége alól. De szabad kezet kell engedni más vállalat részére való engedély kiadása és a szabad vállalkozás tekintetében. Nem lehet az „azért sem" politikáját folytatni, hogy azután a harmadik, a vizivárosi polgár igya meg a levét. Tévedés volna úgy kezelni a kérdést, hogy ez kicsinyes lokál kérdés és hogy vannak sürgősebb és sokkalta fontosabb megoldatlan problémák! Minden munkaalkalmat, vállalkozási lehetőséget meg kell nyitni éppen ma a gazdasági vérkeringés hiánya miatti dermedt viszonyok között. Takarékosság helyett iskolapéldája ez a tékozlásnak. A vizivárosi polgárság pénzének és idejének elfecsérelése. A 25—30 évvel ezelőtt megígért Batthyány-téri hídról ma már nem is beszélnek. Az évtizedeken át megismétlődő városi kis- és középlakás építésekből mindig kimaradt a Viziváros. Sőt az utóbbi „gyakorlat" szerint azt is elveszik tőle, mihez véletlenül hozzájutott. Talán még sincs ez így jól? Talán kellene tenni ezirányban valamit, tisztelt vizivárosi városatyák?

Dr. Pénzes Mihály.

Roskadozik az asztalosipar és a főváros most mégis az Uj Szent János-kórházban famegmunkálógépeket szerelt fel, amelyeket árverésen vásárolt s amelyekkel a kórház berendezéseit javítja, sőt új munkákat is készit. Ezzel szorítja ki az amúgy is az adókkal túlterhelt iparost a versenyből. De a Verpeléti-úton levő iparrajziskola is hasonló veszélyt jelent az asztalosmesterekre, mert nagyszámú tanoncot és segédet alkalmaz, akikkel rendes iparszerű tevékenységet fejt ki.

Tenyészbika-tulajdonos is többek között a főváros. Nem is tudtuk, hogy ilyen idegenforgalmi látványossággal rendelkezünk! Csak az hiányzik, hogy minden reggel díszbeöltözött gulyások hajtsák végig az Andrássy-úton. Ilyen látványt azután igazán nem élvezhet az idegen sem Bécsben, sem Berlinben, sem Párizsban.

A FRANCIA-MAGYAR HÁZBAN, II. Pasaréti-út 121. sz. alatt a szabadban francia, német gyermekkert. Félbentlakók. Magyar elemi oktatás francia, német nyelvtanítással. Francia, német, angol tanfolyamok felnőttek részére. A Revue Franco-Hongroise szerkesztősége. Tel.: Aut. 643-55. (18)

Hungária

rádium tartalmú lithiumos gyógyforrás Budán, Erzsébethidnál

IVÓ-KÚRA

nyitva: reggel 7 órától este 6-ig.

Szénsavval telítve!

HARMAT-VIZ!

MEGNYILT BUDÁN
SCHÄFFER JÁNOS
MŰBÚTOR ASZTALOS
LAKBERENDEZÉSI ÜZLETE
II., TÖRÖK-UTCA 2. (MARGIT-HIDNÁL)
Műbútorok és elsőrangu gyártmányú ebédlő, háló, úriszobák, konyha- és előszobaberendezések.
Kedvező fizetési feltételek és garancia mellett.

Kertgazdaság

Rovatvezető: *bernicei Kmoskó Sándor.*

Gyümölcsfáink okszerű gondozásától függ nemcsak a termésünk minősége, de mennyisége is.

A védőszerek méregdrágák és ezek használata után a legroszabb tapasztalatok mutatkoznak az országban. Féregmentes hazai gyümölcsöt alig látni a piacon, így termésünk 80 %-a féregrágott, tehát élvezhetetlen, kivéve néhány jól kezelt gyümölcstelepet.

Pedig a magyar gyümölcs világmárka, mely meghódíthatná az egész világpiacot, mert a magyarföld speciális összetételénél és éghajlati fekvésénél fogva is, egyenesen hivatva van a fajgyümölcsök kitermelésére, melyek minőség, zamat és cukortartalmuknál fogvafölülmulnak minden külföldi termelvényt. A gyümölcs nemcsak luxus élvezeti cikk, de tömegtáplálásra is legolcsóbb és az emberi szervezetre a legegészségesebb eledel.

Igen nagy fontosságú a termelőre, hogy egyöntetű, mégpedig 4—5 féle jól megválasztott fajtát termeljen, amelyek közkedveltek és piacképesek, a kereskedelemben pedig keresett fajták. Az ilyen kiváló fajtákat. azután ültessük vegyesen, soronkint, mert az így ültetett gyümölcsfák a virágzás porzása idejében egymást serkentik a gyümölcs kötődésre, illetve termékenyítésre, különösen, ha a talajban is megtalálják ama alkatrészeket, ameyre a gyümölcsképződésre szüksége van.

A budai hegyvidék rendkivül alkalmas a nemes fajgyümölcsök kitermesztésére, nemcsak az őszi barack, valamint a keményhéjjasok, de némely téli alma és körte vajoncok kitermesztésére is; kevés költséggel és céltudatos kezelés mellett kiváló és értékes gyümölcsöt termelhetünk itt s az eddig gyümölcsért külföldre özönlő pénz ős Budán marad.

Minden évszaknak megvan a maga sajátságos, nem sok, de okvetlenül szükséges teendője a lombhullás idejétől — a rrügyfakadásig. Az ugynevezett nyugalmi időben végezzük a gyümölcsösben a legfőbb alapmunkálatokat. A lombhullás után legelső sorban a fatörzseket és a vastagabb beteg ágakat is vaskaparóval símára lekaparjuk, de a fa belső eleven részét meg ne sértsük; a fatörzseken és ágakon lévő repedéseket, esetelges sebhelyeket drótkefével jól lekeféljük s a szennyet a fák tövénél gondosan összeseperjük s elégetjük. Sobemázolni, mert ez a fa törzsén helyenkint mésszel, sem szarvasmarha trágyapéppel bemázolni, mert ez a fatörzsén helyenként felpattog és megrepedezik, így védelmet és téli buvóhelyet nyújt az áttelelő rovaroknak és petecsomók lerakodásának. Azért a nyúlrágások ellen, ahol ennek fáink ki vannak téve, azt tüskével vagy náddal kötjük át különösen a fiatal fáink törzseit.

(Folytatjuk.)

Gyümölcsösök féregmentesítését

összes kártévők irtását, termésfokozását, megtermékenyítését; elvénhedt gyümölcsfák ifjítását, hogy újból termőre forduljanak, szakszerű kezelését biztos sikerrel vállalja vott erdélyi földbirtokos, ismert gyümölcstermelő, jól bevált

termésvédő módszerével

Fixre vagy feleshaszonra

Kmoskó: *Termésvédelem szakkönyv szerkesztősége*

Budapest, VIII., Aggteleki-utca 17

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III., LAJOS-UTCA 148 SZ.

TELEFON: AUTOMATA 624—57
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett
Kölcsönöket folyósit váltóra, folyószámlára számlára, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, II., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot téritünk
Budai ingatlan-tulajdonosoknak gyors lebonyolitás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyújtunk
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

CSAK Kopfmann CUKORKÁT!
II, KRSZTINA-KÖRUT 91. SZÁM
II., MARGIT-KÖRUT 35. SZÁM.

Halwa
Sándor
PUSKAMŰVES
BUDAPEST,
Üzlet és műhely: I., Szent János-tér 4
Telefon: Kr. 507—37
Állami díszoklevél. Ezüstkoszorús mester
Nagy aranyéremmel kitüntetve

VADÁSZFEGYVEREK
FEGYVERJAVITÁSOK
SPORTCIKKEK
CSERKÉSZ-FELSZERELÉSEK

ZUGLIGETI (22)
„SEMMERING" PENSIO
olcsó egy- és kétágyas szobák, **hideg, meleg folyóvizzel, központi fütéssel,** szeptember 5-től napi **3 pengőtől 4 pengőig,** fürdőszobák, nap- és légfürdők. Légcsőbetegek részére **ligéző helyek.** Pormentes, tiszta hegyi levegő. Hónapos szobáknál ármérséklés. 81-es villamos megállóhely.
Zugligeti-út 19. sz. Telefon: 644-27

BELLEVUE
SZÁLLODA
ÉTTERMEIBEN
ÉS TERASZÁN ESTE
TÁNC
Elsőrangú koncert- és tánczeen Európa előkelő restaurantjai között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 5 pengős. Déli menü 2.50
Asztalrendelés: A. 528-43

SZENT ANTAL KEGYTÁRGY
ÜZLET ÚJ HELYISÉGE
II., MARGIT-KRT. 34.
Ferencrendiek templomával szemben,
KAPHATÓK: az összes katólikus elemi iskolai tankönyvek. — Mindenfajta irószer raktáron.

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM
Kitünő konyha. — A források napi hozama **160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz**
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

RUDAS Fürdő
radioaktiv hőforrás
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ FEDETT USZODA

Telek, ház, lakás

Kertes öröklakások

Az előkelő közönség bizalmától támogatott, legszolidabb alapon megszervezett, utánfizetésektől, perektől mentes építési akciónk keretében, nov. 1-i beköltözéssel, fővárosunk legelőkelőbb részén már épül *nyolcadik társasházunk* a Szent Imre-szobor mellett, 2, 3 szobás (előkertre nézö hallos) villaszerü öröklakásokkal. 300 négyszögles *kert, hangfogó válaszfalak,* díjtalan üzlethelyiségek. Tetszés szerint szövetkezeti vagy a tulajdonos nevére szóló telekkönyvezés. A Diószegi-uti „Hunniaudvar"-ban még pár remek, azonnal beköltözhető három-, négy-, ötszobás villaszerü öröklakás kapható. *Olcsó, fix árak.* Előnyös törlesztéses kölcsön. Kivánatra prospektus tervekkel, öröklakásvevőknek nélkülözhetetlen szaktanácsokkal.

„CENTRUM" HÁZÉPITŐ-VÁLLALAT
Horthy Miklós-út 9. (9-12, 3-5-ig.) Tel.: 693-01
Társasházban a „CENTRUM" vezet

Város az erdőben. Tisza István kertváros. A budai hegyvidék legszebb kertvárosa. Hüvösvölgy mellett. Festői kilátás. Magaslati fekvés, 150—300 négyszögöles árnyas erdőparcellák. Villany, vízvezeték, autóbusz. Előnyös fizetési feltételek. Dr. Keresztes Béla, VII., Damjanich-u. 30. Tel.: J. 431—56. (1)

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágosítás I., Naphegy-u. 21. Telefon: Aut. 527—80. (2)

Egy-, kettő-, három-, négy és ötszobás lakás kiadó. Iroda: I., Naphegy-u. 21. Tel.: 527—80. (2)

Kettő-három-négyszobás komfortos lakások, központi fűtéssel, melegvízzel, hároméves házban, budai **hegyekre** szabad kilátással, **kettőszoba** hallos, komfortos lakás, **négy szoba** hallos, urasági **angol cottage,** blső lépcsővel, saját központi fűtéssel, Horthy Köröndnél levő házakban, tulajdonos műépitésztől, Fadruszu-. 6. Aut. 694—40 **azonnalra, novemberre bérelhető.** (4)

Sósfürdőnél egyemeletes, 3 lakásos ház, összes közművekel 40.000 pengő. 24.000 pengővel átvehető. — Ugyanott 150 öles telek is. (6)

Eladó telkek
Svábhegyen
Diana és Nógrádi uton
600 öles parcellákban igen jutányos árban. Felvilágositást nyujt: **ifj. Walla József cementárugyár r. t. Tel.: 429-23 és a Kiadóhivatal.** (49)

Buda legszebb helyén négyszobás villa, külön házmesterlakással, olcsón eladó. Telefon József háromszázhat—negyvennégy. (17)

Hidegkúti úton, Star filmgyár mellet, villamos közelében, kettő á 298 öles telek diófás parkban, összes közművekkel eladó. (3)

Ne dobja el
kiégett, elromlott villanykörtéit. Minimális árért **garancia mellett** használható állapotba helyezzük
TÓTH ISTVÁN villanyszerelő, I., GREGUS-UTCA 8. SZÁM
Telefon: 510-29

Németvölgyi-út 2b. sz. a. házban egy-, kettő- és háromszobás lakások hallal és központi fűtéssel, utcai fronton, kilátással a hegyekre és a szemben fekvő kertekre, villamos (75,59) és autóbusz közelében, május hó 1-ére kiadók. Felvilágositás a helyszínen vagy Aut 831—09. (10)

2, esetleg 3 szobás, minden komforttal, levegős, napos lakást keresek. *Sándor Jenő,* IX., Lónyay-u. 60. földsz. 6. (12)

Ferry Oszkár-utcában 206 öles telek eladó. Építési iroda I., Naphegy-utca 21. Tel.: 527—80. (2)

Szépvölgyi fenyvesben egyedülálló 16 holdas és a római Dunaparton 4 holdas telek szanatorium, wekkend-telep részére eladó vagy bérbeadó. Dr. Lugmayer József ügyvéd, II., Margit-körút 1. Automata telefon 512-52. (14)

Rózsadomb legszebb helyén, autóbusz megállónál, 380 négyszögöles telek olcsón eladó. (15)

Különleges szépségü, elsőrangú építkezésü sarokbérház, étage-fütéssel, 55.500 pengő bérjövedelemmel, 11% nettó hozamra, eladó. Részletes felvilágosítás a kiadóhivatalban. (16)

Legolcsóbb házhelyparcellázás
BARACSKA és PETTEND
között
vasútvonal mentén, a **balatoni** műút mellett, Budapest-Kelenföldtől 28 km-re
Házhelyek □ ölenkint 1 P 20 fillértől
Készpénzben fizetendő 10%, a hátralék
havi 10 pengős részletekben.
Talajvizmentes legjobb termőföld, kitünő ivóviz, villanyvilágitás.
Nyaralásra is különösen alkalmas.
VELENCEI-TÓ vasúton 12 perc.
INGYENES CSOPTOROS UTAZÁS
Gyülekezés kedvezőtlen idő esetén is a Délivasut állomás pénztár előcsarnokában vasár- és ünnepnapokon d. e. 9.30, d. u. 2.15 és minden csütörtökön d. u. 2.15 órakor. Városi iroda: Budapest, I., Horthy Miklós-körtér 3-b. I. 6. d. e. 10-1-ig, d. u. 5-7-ig. TELEFON; AUTOMATA 694-33

Az Istenhegyi-út 40-42 alatti 1.5000 négyszögöl kertben épült emeletes villa, nagy lakással, külön gazdasági épülettel, garage és soffőr lakással szabad kézből eladó. Érdeklődni lehet Aut. 570—32 alatt. (8)

Házmesterséget, esetleg villában is, keres megbizható, kisigényü házaspár (állami alkalmazott). Ért villany-, gáz- és vizvezetékjavításhoz. Kivánságra személyesen bemutatkozik. Cim a kiadóban. (9)

Műegyetem parkjával szemben, Budafoki-út 17. szám alatt kettő és négyszobás modern öröklakás és műterem öröklakással eladó. Bővebbet a házgondnokságnál, hétköznap délután 3—4 óra között. (7)

Rózsadomb elején földszintes családi családi villa két 3 szobás lakással, 316 négyszögöl kerttel, 76.000 pengőért eladó. (18)

ÜVEG és porcellán-árukban
GÁL LAJOS Budán
II., Széna-tér 7, VEZET
TISZTVISELŐK nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltétel

INGYEN JUTHAT (1)
CSALÁDI HÁZHOZ!
Ha tehermentes telke van 20--30 százalék készpénz hozzájárulással felépitjük
prima kivitelü házát.
Fennmaradó hátralékot jelenleg fizetett lakbérével 5--15 év alatt törlesztheti,
minden igénynek megfelelő tervek
állanak rendelkezésre teljesen díjtalanul épitőinknek. Családi házak 45 munkanap alatt **beköltözésre elfoglalhatók.**
Háztatarozások, átalakitások és emeletráépitések legolcsóbban részletre is.
„Öröklakás" családházépitő és parcellázó vállalat
Budapest, V., Wekerle S. u. 24. félem. 43. Telefon: 25-7-27.

Budán, *Fery* Oszkár utcában világos tiszta, csinosan berendezett szoba, fürdő szoba használattal, esetleg teljes ellátással azonnal kiadó. *Cim megtudható a kiadóhivatlban.* (21

Buda legszebb helyén, 2 épülő bérház mellett melyekben üzlethelyiség nem lesz, vasportállal karzat létesitésére alkalmas belmagassággal, bármely célra, de különösen mészáros, hentes, trafik, szabó, háztartási cikkek, festék üzlet stb. részére olcsó bérrel kiadó Mészáros-utca 60c. (16

Németvölgyi-út 2b. sz. a. autógarázs vagy nagyobb műhelynek vagy raktárnak megfelelő helyiség és több üzlethelyiség kiadó. Felvilágosítás a helyszínen vagy Aut. 831—09. (1

FEDEZZE FEL ÖN I. A SASHEGYET
Sashegy a Belvárostól gyalog is c. 25 percnyire
Sashegy a Belváros hegye
Sashegy a Székesfőváros szivében szivének jobbik oldalán
Sashegy az előkelő középosztály telep helye
Csak hegylejtőn lévő telkeket vásároljo ott van csak levegő, napsugár és kil Ön gyermekei arcáról leolvashatja, h hol lakik:
nézze meg azután a sashegyi gyermek Sashegyi telkeinkről prospektust küld
KUBATURA részvénytársas Budapest, főpostafiók 77/0

Kályhás! Minden szakmabeli ügyb forduljon a régi jóhirü cégh
I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33 **Béres Márto**

HUBERT
és Tsa B. T. Egészségügyi berendezések, csö Müszaki cikkek, fémgyá
VI., Liszt Ferenc-tér 4. T 222-8

Laptulajdonos: VIRAÁG ÉS TÁRS
Főmunkatárs: dr. László Zoltán.
Kiadásért felelős: Viraág Béla.

Nyomatott az „Olympia" nyomdában Budapest, I., Bors-utca 24. Tel.: 502-
Nyomdáért felelős: Csaradszky Vikt

Budai Napló Melléklete
az 1059-ik számhoz

Sürgős teendők

a köz- és magángazdaság talpra állitása érdekében

Gyakorlati utmutatások

A „Magyar Mérnök és Épitész Egylet" szeptember hó 28-án tartott egyetemes ülésén

előadta: ***Fischer József*** *kir. tan. műépitész*

Az általános helyzet és annak okai

Az ország súlyos gazdasági helyzetével ma már mindenki tisztában van és azt is érzi mindenki, hogy a bajok sürgős orvoslása érdekében azonnal célravezető cselekedetekre van szükség.

A fennálló bajok eredete, — a legelemibb ismeretek és kellő meggondolás nélkül létrejött békediktátumokon kivül, — főképpen két fontos körülményre, úgymint:

arra a világjelenségre, hogy

a kapitalisztikus gazdálkodás a változott viszonyokhoz megfelelően még nem tudott alkalmazkodni, helytelen állami belső gazdálkodásra

és a magángazdaság tényleges helyzetével nem számoló és a való tényekkel és teljesítőképességekkel ugyancsak nem számoló államháztartási keretek túlméretezettségére vezethető vissza.

A békediktátumok megváltoztatásához szükséges kényszerítő körülmények ma még nem alakultak ki olyan mérvben, hogy a győztes államokat a szerződéseknek a józan ész alapján való megváltoztatására rábírni lehetne. E téren még a várakozás álláspontjára kell helyezkednünk. Az egész világ kapitalisztikus termelési rendszerének átalakulása viszont köztudomás szerint folyamatban van. Ennek az átalakulásnak a mérvét, annak különféle mozzanatait és végleges kialakulását, automatikusan, számos tényező irányítja és végeredményben, amint azt a történelem gazdasági vonatkozásokban is igazolja, ez a természetes átalakulás bizonyos idő mulva nyugvópontra fog jutni. Ebbe a kérdésbe való beavatkozás vagy annak taglalása tehát pusztán akadémikus elmélkedés lehet.

A mai súlyos helyzet előidézésében elvitathatatlanul nagy szerepe van egyfelől Amerika követelésének, másfelől pedig Franciaország magatartásának.

Amerika ugyanis a háború viteléhez nyújtott kölcsönöket visszakövetheti, holott ehhez legalább erkölcsi joga nincsen.

A szóban levő kölcsöntőkét Amerika rombolás céljaira folyósította.

A rombolásban maga is résztvett s így közvetve és közvetlenül is segédkezet nyújtott az egész emberiséget sujtó, szinte helyrehozhatatlan károsításokhoz hiszen a háborús pusztítások révén mindenki számára felbecsülhetetlen anyagi és erkölcsi értékek vesztek el.

Csakis nemes értelemben vett produktiv célokra kikölcsönzött tőkék visszakérésére van bárkinek is erkölcsi joga!

Ezt Amerikának előbb-utóbb be kell látnia és a háború alatt

a háború céljaira folyósított hiteleket maradék nélkül el kell engednie.

Franciaország önző viselkedése pedig a háború előidézésének elősegítésében és a háború liquidálásában gyökerezik.

A nagy entente legfélelmetesebb szövetségese ugyanis Oroszország volt. Az orosz „gőzhengert" pedig Franciaország szerelte fel már jóval a háború előtt cca 20 milliárd aranyfrank hiteltőkével. Az orosz gőzhenger azonban a háború vége előtt megtorpant s az entente Oroszország nélkül vitte tovább és fejezte be a háborút és a szajnamenti békét is Oroszország nélkül, sőt ellene kötötte meg. Elvették Oroszországtól, a volt elsőrangú szövetségestől, Finnland, Livland, Esztland, Kurland, Lengyelország és Beszarábia területeit és hagyták Oroszországot a bolsevizmusba süllyedni. Rossz lelkiismeretük miatt

nem merik segíteni Oroszországot, mert ha talpraállítják, számon kéri tőlük az elrablott országrészeket.

Viszont, ha Oroszországban a mai helyzet többé-kevésbbé fennmarad, állandó lesz a bolsevizmus réme, az egész világ állandó gazdasági lázban, krizisben marad és előbb-utóbb megindul (sőt már meg is indult) a versengés a bolsevisztikus gazdálkodás és kapitalista gazdálkodás között.

Franciaország tehát azt hiszi, hogy ha gyüjti az aranyat, megtarthatja mai hatalmi pozicióját!

Pedig téved, mert világrevolúciót nem lehet arannyal leszereni. Ezt a történelem már sokszor igazolta és minden rendezésben előbb-utóbb az erkölcsi erők jutnak döntő szerephez. Az igazságnak tartozunk annak a reánk nézve kedvező fordulatnak a megállapításával és tudomásulvételével, hogy Franciaországban ma már a jobb belátás és az igazságosabb megértés kezd hazánkkal szemben érezhetően erősödni. És ha majd az imént említett kétféle gazdasági világ közötti harcnak a sorsa eldőlt, akkor dől el a sokat hangoztatott és várva várt „Revizió" kérdése. Az út odáig még igen hosszú lehet.

Igaztalanul megcsonkított hazánkban tehát be kell rendezkednünk addig is egy, bár szerény, de emberséges megélhetésre.

Ki kell egyensúlyozni anyagi és lelki erőinket és gyarapítanunk kell azokat a „leszámolás" idejére, mely, hitünk szerint, előbb-utóbb elérkezik.

A helyzet azonban ma csonkahazánkban az, hogy 8 millió ember, egynéhány száznak a dologhoz való rem értése miatt, gondterhes s bizonytalan életet kénytelen élni. A háborús kataklizmáktól idegrendszerében megrendült és az azutáni időkben átélt zavaros, bizonytalan és állandó meglepetések következtében előállott károsodások és eladósodások folytán az önbizalmát vesztett polgárság mély apátiába merült.

Különösen az utóbbi években, a polgárság bizalmának és öntudatának fejesztése helyett ennek éppen az ellenkezője történt s ez volt főképpen az oka annak, hogy a rossz gazdálkodás ellen a polgárság erélyesen tiltakozni nem tudott.

Az eddigi gazdasági rendszer helytelenségét bizonyítja a többi között az is, hogy a munkaalkalmak csökkentek. Pedig csak hasznothajtó, céltudatos, a nép jólétét, a higiéniát előmozdító, a nép minden rétegének anyagi és erkölcsi gyarapodását szolgálni alkalmas befektetéseknek az eszközlése és a mindenféle hangzatos jelszavak mögött rejtőző,

haszontalan befektetésektől való szigorú tartózkodás

mellett lehet elérni azt, hogy a magyar nép egyeteme belátható időn belül emberséges életet élhesen és az országban erős, lendületes, hasznos gazdasági élet fejlődhessék.

Szünjék meg ebben az országban a kolduskenyér, de egyuttal a mammut-jövedelmek fogalma is!

Csonkaországunk lakosságát súlyosan érintő helyzetünkön tehát feltétlenül segíteni kell, de a segítéshez szükséges összes kellékek felismerésén kívül a legfontosabb teendő az, hogy

minden intézkedés az erre legalkalmasabb módon a legnagyobb szakavatottsággal, de a legsürgősebben tétessék folyamatba.

A társadalom megszervezése a kormányhatalom támogatására

Az államhatalom azonban, a maga közismerten szövevényes intézményeivel és a sok tekintetben elhibázott multnak hibáival terhelten csak úgy képes ezeknek a lépéseknek megtételére,

ha az e célra megszervezett társadalom is az államhatalom leghathatósabb támogatására siet

és pedig úgy erkölcsi, mint anyagi vonatkozásban és, ha kell, a cselekvés terén is!

A Magyar Mérnök és Építész Egylet, ez az európai színvonalon álló testület, melynek tagjai sorában az egész világon elismert számos szaktekintély foglal helyet, elsősorban hivatott arra, hogy az ország magán- és közgazdaságának talpraállításához szükséges módokat és eszközöket kutassa és azokat megjelölje s a módozatokat a fegyelmezett gondolkodás és a mathematika csalhatatlan számvetése segítségével felülbírálya, bocsássa eszközül a kormányhatalom rendelkezésére. Ebben a fontos, országmentő munkájában esetleg oly cselekedetekre, illetve intézkedésekre is lehet szükség, melyek az ország egyeteme érdekében egyesekre talán sérelmesek is.

A gazdasági helyzet ugyanis sok tekintetben az elfajultság jeleit mutatja

s így bizonyos vonatkozásokban nem mellőzhetők esetleg oly intézkedések, amelyek normális körülmények között talán túldrasztikusnak tetszenének.

Ma ott tartunk, hogy gyorsan és erélyesen kell cselekednünk,

mielőtt még a kenyérnélküli tömegek a felforgatók eszközeivé válnak!

Legsürgősebb teendők

Ennek megakadályozására az egyedüli célravezető eszköz az elégedetlenség okainak a megszüntetése. Ehhez pedig három dolog szükséges:

1. a tömegek foglalkoztatása,
2. minden egyén számára legalább a létminimumnak a biztosítása és
3. a nemzet jövőjében való hitnek és bizalomnak a visszaállítása.

Ennek a 3 kelléknek a biztosítására pedig

megfelelő munkaalkalmakat és ehhez megfelelő mennyiségű pénzt

vagy fizetési eszközt kell előteremteni.

Gazdaságpolitika

A munkaalkalmakat az egész ország területére vonatkozó tervezet alapján, *egyöntetű*, átfogó, a célbavett teendők természete szerint rövidebb vagy

hosszabb időre beosztott gazdasági programm alapján hasznos befektetések utján

kell megteremteni, természetesen a már meglévő gazdasági berendezéseknek kellő figyelembevételével, illetve ezeknek szükségszerű csökkentésével vagy fokozásával. Utóbbiaknak elengedhetetlen kelléke, hogy a ténykedés és intézkedés alapját a való gazdasági helyzetnek minden vonatkozásban alapos ismerete, a leggondosabb körültekintés és a kellő előrelátás képezze.

A helytelen összetételű avagy a békebeli Magyarország kereteihez mért

iparvállalatok, üzemek, akár államiak, akár közüzemek, akár magánüzemek, a felállitandó gazdasági általános programm célkitűzéseihez méretezendők

vagy alakítandók át, úgy mezőgazdasági, ipari és kereskedelmi, mint adminisztratív téren, mert csak így képzelhető el az állandó, harmonikus, a termányeket vagy iparcikkeket helyesen elosztani, felhasználni vagy külföldre szállítani tudó tevékenység hasznossága. A gazdasági életet minden vonatkozásában az ország területéhez, szükségleteihez és igényeihez, nemkülönben a környező államok összetételéhez, azok szükségleteihez alkalmazkodva és azok gazdasági berendezéseinek figyelembevételével kell működésbe hozni és működésben tartani. Természetesen mindig szem előtt tartsuk azt, hogy a külfölddel való viszonyunkat az ideálisan vett nemzeti érintkezés kereteiben, úgy gazdasági, mint politikai vonatkozásokban állandóan javítsuk. Olyan nemzetgazdasági politikát kell folytatnunk a legaprólékosabb részletekben is, hogy ez a külföldnek iránt unk való megbecsülését eredményezze. Ezen az úton a legnagyobb következetességgel, de elsősorban kereskedelmi becsületességgel állandóan meg is kell maradnunk.

Minden tevékenységünknek mindig olyannak kell lennie, hogy az illető ágazatba befektetett anyagi tőkék meghozzák a megfelelő gyümölcsöt addig a fokig, amely a tőke kamatozásának és törlesztésének megfelel. Ebben a vonatkozásban

minden hibás elgondolású vagy idejét mult vagy a körülményekhez és lehetőségekhez nem alkalmazkodó üzem kimélet nélkül megszüntetendő.

Ilyenekkel ma - sajnos - nagyszámban találkozunk.

A közelmultban elrendelt

bankzárlatot is tulajdonképen a rosszul méretezett ipari üzemek okozták, amelyeket bizonyos bankok tulontúl istápoltak

s melyeket a bankok nem csupán finanszíroztak, hanem amelyeket, elég helytelenül, mint kockázatos vállalatokat, magukba felszívtak és ezzel letértek a tulajdonképeni hivatás, a rendeltetésszerű bankműködés teréről.

Ezen a téren tehát minden személyi vonatkozást, károsodást vagy érdeket figyelmen kivül hagyva, rendet kell teremteni és a dolgokat a helyes mederbe terelni. Ezeket a

a küzködő üzemeket az anyáskodó bankintézeteken keresztül radikálisan át kell szervezni,

az adott helyzetnek és a szükségességnek megfelelően ki kell bővíteni vagy esetleg megszüntetni.

Ebben az irányban az első lépés

az egyes vállalatoknak reális és helyes felbecslése,

nehogy a helytelen felbecslés az érdekelt bankintézetek mérlegeit állandóan bizonytalanná, legtöbbször irreálissá tegye.

Az államnak ebbe a kérdésbe kiméletlenül kell belenyúlni,

minden egyéni érdek félretolásával és pusztán az állam- illetve közérdeket tartva szem előtt és a vállalatokba, bankokba, illetve részvényekbe, de főképen a betét gyanánt bizalommal elhelyezett tőkék tulajdonosainak nem állami kölcsönökkel, de szigorú törvényes intézkedésekkel kell segítségére, illetve megmentésére sietnie, mert csak így képzelhető el a jövőben a tőkeképzés és a szükséges takarékossági szellemnek újbóli meghonosodása és megerősödése. Ezen a téren az államnak kell előljárni és mindenkor neki magának is szigorú puritán segítő szervnek és becsületes adósnak is kell bizonyulnia!

A tömegek foglalkoztatása

A munkanélküliség nagy, de ma még nem öltött ijesztő arányokat,

ha azonban a dolgok így mennek tovább, rövid hónapok alatt nagyobb tömegek lesznek munka nélkül. Ezt pedig feltétlenül meg kell akadályozni!

Minden államberendezkedés létérdeke az, hogy

a lakosság munkával állandóan el legyen foglalva

és hogy kellően táplálkozhassék. Különösen válságos gazdasági időkben fontos ez még akkor is, ha ideig-óráig hasznot nem hajtó foglalkoztatásról van szó. Ezt bővebben fejtegetni felesleges.

Sajnos, a helyzet ma már az, hogy nemcsak a szegénysorban élő tehetetlen és gyámoltalan tömegek aggódnak a jövőjükért, hanem a relative jól situáltak sem látják azt biztosítottnak A ma fennálló bizalmi krízisnek ez a körülmény a legfőbb oka! A tömegek nagyon türelmesek és igénytelenek is tudnak lenni a jövőbeni célok érdekében, ha helyesen kitűzve látják maguk előtt ezt a célt és világosan látják egyúttal a célhoz vezető útakat is, bármilyen hosszúak és rögösek is legyenek azok. Csak egyben kell feltétlenül biztosaknak lenniök, abban t. i., hogy

az őket vezetők minden önzéstől mentesek!

Kiegyensúlyozatlan gazdasági viszonyaink mellett átmenetileg az államnak kell gondoskodnia a szükséges nyersanyagoknak, élelmi cikkeknek és a szükséges üzemi- és hiteltőkéknek az előteremtéséről és ezeknek helyes elosztásáról. Az első pillanatra „szocializálásnak" látszik, a valóságban azonban inkább az, hogy az eddigi hibás intézkedéseket csak egyetemleges, átfogó, helyes intézkedésekkel lehet jóvátenni rövid időn belül, amíg a tömegek a türelmüket még el nem veszítették. De ez intézkedések keretében is a maguk lábán járni tudó, jobb helyzetben levőkön szintén *segítsünk legalább azzal, hogy őket élni hagyjuk és munkásságukat sokszor helytelenül hozott vagy alkalmazott rendeletekkel ne zavarjuk és ne korlátozzuk teherbíró képességükön felüli közszolgáltatásokkal és közterhekkel. Megdönthetetlen igazság, hogy*

a munka az ország és a nemzet életforrása,

a tétlenség pedig ezeknek a sorvasztója és megölője! . . .

A helyes munkamegosztás érdekében a mai gazdasági viszonyok között az államnak az ügyekbe bele kell nyúlni, de korántsem addig a mértékig, ahogyan azt a marxizmus képzelte,hanem csupán addig, ameddig ezt az észszerűség és a magángazdálkodás talpraállítása szükségessé teszi.

Kartelek

A kartelek kapzsi, hazafiatlan és embertelen ténykedését meg kell szüntetni

Kartelt vagy monopóliumot csakis az államnak van joga alkotni,

de annak is csak bizonyos kivételes esetekben, a polgárság összességének érdekében.

Magánosok soha se alkothassanak kartelt az államban embertársaik kifosztására

Munkanélküliség

A munkanélküliség észszerű gazdálkodással és illetéktelen egyéni jövedelmeknek teljes kizárásával, megszüntethető.

Angliában pl. a munkanélküliséget elkerülni nem sikerült, de csak azért nem, mert nem számoltak a természetbeni jóvátételi szállítmányok káros hatásával és a dominiumok időközbeni megmozdulásával, ami miatt az anyaország gyártmányai elhelyezhetők nem voltak.

De egyébként nem célszerű az angol és általában a nyugati államok példáit a mi viszonyainkkal összefüggésbe hozni, mert sokszor téves következtetések levonására adnak alkalmat.

Az angol munkásviszonyok ugyanis egészen mások.

Ott a munkás higiénikusan, családjával 4-5 szobás, saját lakásában lakik és legfeljebb munkanélküli, de nem szegény. Nálunk ellenben tömegesen laknak rossz lakásban, sokszor lerongyolódva és nincstelen sorban! És Anglia mégis munkanélküli segélyeket adott, mi pedig a mi tömegeinknek kellő munkaalkalmakat sem tudunk nyújtani! Ezt az állapotot tehát, bármily áldozatok árán is, meg kell szüntetni, de nem szavakkal, hanem azonnali tettekkel! A szükséges intézkedéseket azonban csak olyan férfiak vállalják, akik a teendőkkel tisztában vannak, tudják, hogy mit cselekszenek és akik ezt a felelősségteljes munkát legmesszebbmenő felelősséggel és a következmények elől való kitérés nélkül , férfiasan vállalni hajlandók és vállalni tudják.

Ennél a pontnál, szinte önkéntelenül, ki kell térnünk, már a túlméretezett adminisztráció egyszerűsíténe okából is, annak a megdönthetetlen tételnek a leghatározottabb leszögezésére és hangsúlyozására, hogy

szakmunkák élére és vezetésére kizárólag csak megfelelő szakemberek állíttassanak,

mert szakmunkáért csak szakember vállalhat felelősséget.

Hitelélet

Minden gazdasági életnek alapfeltétele az egészséges és okos hitelélet.

Az arany jelenléte nem fontos

s így, mint a gazdagság fokmérője, esetleg figyelmen kivül is hagyható, amint azt a legutóbbi világesemények is igazolják. Az arany felcserélhető oly mérőeszközökkel, amelyekkel éppoly csalhatatlanul állapíthatjuk meg az értékviszonylagosságokat, mint az aranynak nevezett mérőeszközzel.

Mindenki előtt ismeretes, hogy nincs olyan foglalkozási ágazat, mezőgazdaság, ipar, kereskedelem, háztulajdon, vagy bármi más foglalkozás, (az „uzsora-" és „kartelipar" kivételével), amelynél a tőke és a munka együttes eredményeként, normális körülmények között, állandóan

5—8%-nál magasabb tiszta hozadékkal számítani lehetne.

És mégis a világháború lezajlása után még 13 évvel később is az ingatlanhitel 11—12 %, a mezőgazdasági hitel 11—18 %, az adóhátralékhitel 12 %, a Társadalombiztosító-hátrálékhitel 24 %, mely kamattételekhez még a különféle címen felszámított költségek is járulnak.

Ily körülmények között normális gazdasági életről beszélni — frivolitás!

De ha mindenki tisztában van a mai hitelélet tarthatatlanságával, akkor érthetetlen az, hogy e téren nem történnek már valami erélyes intézkedések!

A tulhajtott kamattételek nagysága arányában számtani pontossággal pusztul nemcsak a magán-, de a közvagyon is!

E tételnél sem szabad tehát megmaradnunk az „Utánam az özönvíz . . ." jelszó álláspontján.

Tőkeképződés csak normális kamattételek mellett képzelhető el. Ez áll a normális hitelre nézve is. A normális hitelélet a közgazdaság tápláléka, melynek észszerű adagolása a közgazdasági vérkeringésnek első alapfeltétele! Meg kell értetni a tőkével azt, hogy normális viszonyok között *a magas kamatláb a tőke értékének biztonságával egyszerű forditott arányban áll.* Minél kisebb a kamattétel, annál nagyobb a tőke értékálló képessége. Érje be minden tőkés tőkéjének kisebb jövedelmezőségével és így ő maga csak fokozza nyujtott hiteltőkéjének az értékbiztonságát és ellenálló erejét. A normális gazdasági élet elérése minden polgárnak óhaja s ez áll a tőkével rendelkező polgárra is. Kellő, céltudatos intézkedések mellett bizton remélhető, hogy a tőke birtokosai, saját érdekükben is, kellő belátást és méltányolást fognak legalább ebben az országban tanusítani.

Külkereskedelem

Szükséges továbbá, hogy

közgazdaságunknak a fundamentuma külkereskedelmi mérlegünk aktiv volta legyen.

A magyar búza, a magyar bor, a magyar gyümölcs, a magyar baromfi és tojás, a magyar ló, a magyar vad, csupa világhírű cikk! Ezeket észszerűen termelve és a külföldön forgalomba hozva, rövid egynéhány év alatt a pengővaluta jobb lehet a terméketlen, hegyes völgyes Svájc valutájánál. De nem állami inézményekkel, borházakkal és egyéb erre alkalmatlan berendezésekkel bonyolítsuk le az exportot, hanem *magyar kereskedőinkkel, magyar becsülettel,* s akkor visszaállítható lesz a külföldön a magyar produktumok iránti bizalom.

Az export fejlesztésére nézve a Mezőgazdasági Kamara jelentései adnak kellő tájékoztatást. Bizonyos kiviteli tételek 5—10-szeresre emelhetők. E tételek részletes felsorolásához azonban a jelen előadás keretei nem elegendők, de oly terményeink és cikkeink révén, amelyek a szerencsés és speciális magyarországi klimatikus és talajviszonyok folytán utolérhetetlen minőségben *csak hazánkban termelhetők,* külkereskedelmi mérlegünk *2—3* éven belül 80—100 millióval javítható.

Idegenforgalom

Ugyanez áll a sokat hangoztatott idegenforgalomra is. Idegenforgalom csak ott van, ahol természeti szépségek, vagy történelmi műemlékek, vagy nivós, modern, tanulságos alkotások pihentetik, gyönyörködtetik, vagy szórakoztatják a vándort és ott ahol kényelmet, jó ellátást nyújtanak aránylag olcsó áron. Csonkamagyarország számos részén még mindig találhatók erős vonzó erővel biró természeti kincsek, de ezeket sokszor nem tudjuk kellő rutinnal bemutatni, vagy nincsenek kellően feltárva. Ellátás és kényelem tekintetében pedig igen sok még a kivánni való, nemcsak a külföldi, — de a magunk szempontjából is.

Idegenforgalmat legjobban úgy lehet propagálni, ha *nem* hozzáférhetetlen helyeken és nagy távolságokban eszközlünk, a jövedelmezőség minden lehetőségét nélkülöző befektetéseket, hanem ha a főforgalmi utak mentén és turisztikai szempontból érdekes, szép helyeken észszerűen oly berendezéseket létesítünk, amelyek az ott tartózkodást kellemessé és olcsóvá teszik. A magyar helyeket külföldiek, Budapest és egynéhány vidéki hely kivételével, alig látogatják, legtöbbször ugyanazon oknál fogva, amiért az illető helyeket maguk a magyarok is kerülik. A vidéki szállodák nivója, a vidéki fürdők ellátási viszonyai, kevés kivétellel, rosszak. Itt tehát az idegenforgalom emelésére irányuló minden törekvés meddő marad mindaddig, amig berendezkedésünket,

a munkanélküliség megszüntetésének elhatározásával egybekapcsolva,

olyan modern berendezkedéseket nem létesítünk, illetve a meglévőket úgy meg nem reformáljuk, hogy azoknak híre külföldön is elterjedjen és mintaképei legyenek a középeurópai hasonló berendezkedéseknek. Ha ez így lesz, az idegenforgalom kérdése önmagától megoldódik.

A munkaalkalmak teremtésének tételében rámutatunk azokra a hasznos beruházásokra, amelyek az idegenforgalom emelése céljából is mulhatatlanul szükségesek és amelyekkel az idegenforgalmat emelhetjük és azután polgártásainkat is joggal itthon tarthatjuk. Számokkal kifejezve, külkereskedelmi mérlegünk a két tétel révén évente 30—40 millióval javítható. A külföldön való nyaralás csökkentésére az ország gazdaságának lényegesebb javulásáig, 1—2 évig, szükséges lesz bizonyos korlátozásokat bevezetni.

Az idegenforgalom emelése érdekében szükséges továbbá

a vasúti kedvezményes tarifa bevezetése,

még fokozottabb mértékben, mint ahogyan az például Oloszországban történik. A közlekedési és szállítási tarifát általánosságban arra az alapra kell visszahelyezni, amint azt Baross Gábor elképzelte és részben a gyakorlatba át is vitte. Tarifális hibák okai, jórészt, a termelés megkötöttségének is. Különösen a helyiérdekű vasutak tarifái szorulnak erősebb reformra.

Közéleti tisztaság. Reformok.

Hogy a nemzet életében a *közéleti tisztaságnak* mi a jelentősége és a szerepe, az mindenki előtt világos, csak sajnos, nem mindenki vonatkoztatja magára.

Azoktól, akik közéleti pályán működnek, a közéleti tisztaság elveinek legszigorúbb betartása megkövetelendő és pedig súlyos büntető szankciók mellett.

E célból az egyéni gyors felelősségrevonás lehetőségét kell bevezetni és megfontolás tárgyává kellene tenni, hogy

köztisztviselők ne legyenek kinevezett, hanem szerződtetett munkaerők,

úgy, — mint a magángazdálkodásban, ahol a jogok és a kötelezettségek egyformák.

Különös reformra szorul több tekintetben

a biráskodás, főképen pedig a gyors intézkedés szempontjából.

Igazságszolgáltatásunk túl szövevényes és emellett törvényeink oly hézagosak, hogy ennek legtöbb esetben a jóhiszemű, becsületes polgár vallja kárát.

A kereskedelmi és ipari életben pedig, különösen műszaki vonatkozásokban,

a műzsaki bíróság, illetve a szakbíróságok hiánya miatt

a dolgozók és termelők a bujkáló, rosszhiszemű adósnak a legjobb kényszerhitelezői, sőt sokszor áldozatai is azért, mert nemfizetés esetén a munkáltató mindenféle lehetséges rabulisztikái révén csak évek múlva találja meg igazát. Mert a mai perrendtartás a per elhúzódásának lehetőségével csak az adósnak jó!

Mivel csonkahazánkban, az eddig előadottak szerint, az emberséges megélhetés, a táplálkozás és a kulturigények keliégítésére minden előfeltétel megvan, minden tudományos egyesületnek nem csupán az a feladata, hogy rámutasson arra, miképen jusson az ország minden polgára az őt jogosan megillető életfeltételekhez, még pedig azonnal s ha kell, akár az államhatalom részéről diktatorikus módok, vagy eszközök alkalmazása mellett, hanem rá kell mutatniok arra a jogos kívánalomra is, hogy szünjön meg végre a kapkodás, a kellő megfontolás nélkül, elhamarkodottan, a polgárság anyagi helyzetével és lelki diszpozíciójával nem számoló rendeleteknek a kiadása. Példaképen csak a legutóbbi kormányintézkedésnek arról a részéről emlékezünk meg, *amely a VIII-ik fizetési osztálynál kisebb dotációju tisztviselői kar illetményeit is megcsorbította,* holott ezáltal az államháztartás mérlege egyfelől vajmi keveset javul, másfelől azonban az érdekeltek, jogosan elkeseredve, tömegesen jutottak olyan lelkiállapotba, hogy a felforgató elemek részéről könnyen hozzáférhetőkké válhatnak, ha sürgős reparáció nem történik.

Adózás. — Adórendszer.

A legutóbbi években a pénzügyi kormányzat folyton csak *új adók bevezetésén* dolgozott és ezek kulcsait oly magasra fokozta, hogy a most bekövetkezett gazdasági helyzetet minden gondolkodó polgár előre sejtette. Nézzük meg pl. közelebbről, hogy hogyan állunk a háztulajdonnal. Az adóköteles házak adója, a pótadók és az egyéb elkerülhetetlen kiadások és költségekkel együtt, a jövedelem 43 %-át teszi ki. A háztulajdon után vagyonadót és a házbérjövedelem után jövedelmi adót kell fizetni, mely utóbbi most 100 %-kal emelkedett s így ma a háztulajdon utáni adó a bruttó házbérjövedelemnek az 55 %-a. Ha figyelembe vesszük az általános 5 %-os házbérveszteséget,

az 50 %-ig jelzálogkölcsönnel megterhelt ház 10 év múlva a mai birtokos kezében vagyontárgyat már nem jelenthet.

Ugyanilyen, sőt még ennél is megdöbbentőbb példák hozhatók fel a mezőgazdaság terén is!

Joggal mondhatjuk tehát, már csak az itt felhozott példák alapján is, hogy

egész adózási rendszerünk ugy az egyszerűsítés, mint az adómorál szempontjából radikális reformra szorul,

mert a legnagyobb anomáliák az adózás terén tapasztalhatók. Maguk az adótisztviselők panaszkodnak a képtelen, sokszor ellentmondó rendeletek tömkelege miatt. Ha a megadóztatási lehetőségek kigondolására pazarolt erőkifejtések tizedrésze fordíttatott volna a termelés fokozását célzó problémák megoldására és az adóalany boldogulásának előmozdítására, — ha az adóbehajtás adminisztrációjában alkalmazott szerveknél tapasztalt iparkodás, rend és gyorsaság a polgárság ügyes-bajos *dolgait intézni hivatott más adminisztrációs szerveknél is meglenne:* a független, szabad polgárságnak több ideje lenne hasznos, küzdelmes munkájának elvégzésére.

Az államháztartás egyensúlyának helyreállítása céljából

most tervbevett adóemelések révén lényegesen kevesebb adó fog a valóságban befolyni

— s ez hamarosan tapasztalható is lesz — mint amennyi eddig befolyt.

Az adóemelések folytán általánosságban mindig bekövetkezett a forgalom csökkenése s ennek természetes folyományaként a közvetett adónak a csökenése is és így az állam bevételeinek kisebbedése,

ha intézményesen ugyanakkor nem történik gondoskodás a termelés és a kereseti lehetőségek fokozása tekintetében.

Mai adózási rendszerünk elodázhatatlan megreformálásának lehetetlenné kellene tenni azt is, hogy a *becsületes bevalló* károsodjék, amint azt már előbb is jeleztük, a hamis bevallásokból eredő adójövedelem csökkenésnek ellensúlyozása címén

irreálisan magasra szabott adókulcs miatt.

A mai, körülbelül 40 féle adónem tarthatatlan.

A polgárság mai lelki diszpoziciója mellett bárminemű adóemelés elhibázott dolog!

Pedig sajnos, látjuk, hogy éppen ez történik. Nem szabad már az elégedetlenséget fokozni! Ez legalább is politikai, taktikai hiba. Németországban például ma a „Das grosse Deutsche Wirtschaftsprogramm" keretében a házbéradónak 25 %-kal való leszállítása van tervbe véve, hogy ezáltal a lakbérek kb. 11 %-kal csökkenthetők legyenek.

Az adózás reformját illetőleg egy, részben kollektiv termeléssel összhangzásban álló tervezet áll összeállítás alatt, melyet ugyancsak ennek az egyesületnek az útján szándékozunk az érdekelt egyéb testületekkel együtt a kormánynak a közeljövőben átnyujtani.

E tervezet révén az egész adóadminisztráció lényegesen csökkenthető

és az adózó polgárság számára is érthető és elfogadható lesz.

Belső gazdasági életünknek ujabb, elkerülhetetlenül szükséges berendezése mellett, természetesen számot kell vetnünk a legtöbbször igazságtalanul reánk mért külföldi kötelezettségekkel is. Ehhez képest,

kényszerűségből, okvetlenül pénzegységekkel kell operálnunk.

Abszolut értékü belső pengő

Kifelé a nemzetközi egyezmények által megszabott *aranypengővel,* amely egyébként, köztudomás szerint, az egész világon most járja vitustáncát, — befelé azonban az

abszolute értékálló belső pengővel kell dolgoznunk,

amelyet, amint azt a későbbiekben igazoljuk, jogosan nevezhetünk majd el

„Termelési pengőnek",

vagy „Belső pengőnek".

A *belső pengő* bevezetésére, *belső kölcsön* formájában, a következő reális alap és lehetőség kínálkozik. Csonkahazánk nemzeti vagyonának itt figyelembeveendő értéke cca. 20 milliárd pengő. A belső pengő céljaira a nemzeti vagyon 5 %-a, vagyis minimum

1 milliárd belső pengő volna igénybeveendő ingatlan bekebelezés alapján.

Ez az egymilliárdos belső kölcsön „4 %-os termelési kölcsönkötvény"-ek formájában lenne a tehermentes, vagy csak mérsékelten megterhelt ingatlan vagyontárgyakra, *megfelelő (progresszív) kataszter alapján,* betáblázandó, az ingatlan értékének a forgalmi érték alapján való reális becslése alapján, azonban semmi esetre sem olyan becsléssel, aminőnek alapján a kormány által a multban nyujtott, sokszor behajthatatlanná vált kereskedelmi vámhitelek engedélyeztettek.

Az ingatlanérték legfeljebb 25 -ig vehető igénybe.

Az ilyképen legalább négyszeresen fedezett

„Termelési Kölcsönkötvény"-ekre

a *Nemzeti Bank,* megfelelő szerve révén, megfelelő pénztárjegyeket, pl. „Termelési Pengőt" hoz forgalomba.

Ilymódon semmiféle inláció nem támadhat, mert a kibocsátandó pénznem, mint *csereeszköz,* az aranyvalutánál sokkalta nagyobb, reális belső fedezettel bir és mivel *csak az ország belső viszonylataiban lesz használatos,* ellene a külföld sem tehet kifogást. Egyébként legujabban Németország is ilyképen gondolja el a belső termelés fokozásához szükséges tőkéket belső forrásokból meriteni a *„Grundmárka"* bevezetésével.

A belső pengővel az ingatlantulajdonosok is jól járnak, mert az amúgy is valamiféleképen jövedelmező ingatlanuk,

ház- vagy földbirtok, hasznát a normális hozadékon felül, munka nélkül, 4%-kal fokozzák

a betáblázott és semmiféle kockázatot nem jelentő „Termelési Kölcsönkötvény"-ek révén, mert az ezen kötvények alapján forgalomba hozott *pénznem: csereeszköz,* kellő fedezet, illetve biztonság mellett bocsáttatik a termelés rendelkezésére.

Ha a háború alatt, a győzelem reményében, tisztán a rombolás céljára 7 milliárdot tudott hazánk lakossága hadikölcsönök útján áldozni, akkor hisszük, hogy ma az épités s a haza minden polgárának jóléte és az exisztenciák biztosítása érdekében, a munka győzelme reményében, semmiféle kockázattal nem járó 1 milliárd előteremthető lesz!

A belső pengő bevezetésével 1 milliárd értékü

ma holt tőkének minősíthető vagyontétel válik élő, mozgó tőkévé

és biztosít évente az ingatlantulajdonosoknak 40 millió új jövedelmet, *illeték- és adómentesen,* mert az egész elgondolás illeték- és adómentességet tételez fel!

Tekintettel arra, hogy a termelési pengő fedezete legalább négyszeres, annak mennyisége, a szükség mérvéhez képest,

3 milliárdig fokozható.

A kellő előrelátással, fokozatosan megindítandó magán- és köztermelési folyamat mellett azonban az időközben keletkezett hozamok révén, a gazdasági vérkeringés utjain visszaáramló pénz révén, a maximális mennyiség forgalombahozatalára sor nem kerülhet. Tekintettel továbbá arra, hogy a *jelenlegi aranypengő csupán külföldi relációkra és a jelenlegi, megtorpant gazdasági viszonylatoknak, hiteléletnek liquidálására korlátozott eszköz,* semmiféle kaosz nem támadhat, mert elgondolásunk szerint a termelési pengő bevezetését egyelőre 8—10 évre tervezzük, mely időpontig a nemzetközi viszonylatu „aranyvaluta" sorsa biztosan eldől, akár a tervbe vett európai vámunió, akár egyéb átalakulás révén, amikor már nem lesz szükség arra, hogy kifelé különbséget tegyünk a mostani „aranypengő" — és az itt javaslatba hozott „termelési pengő" között.

A belső kölcsön rendeltetése

A most előadott elgondolással előteremthető 3 milliárd belső pengőnek maximum

egyharmada az államháztartás radikális rendbehozására,

az állami pénzműveletek iránti bizalom helyreállítása érdekében

a kispolgárok hadikölcsönének részben valorizált visszafizetésére

lenne fordítható, az államháztartás kereteinek ésszerű, részben fokozatos leépítése és szükítése mellett;

egymilliárddal a fennálló sulyos hiteleket konvertálnók 4 %-os kamat alapon;

1 milliárd pedig, az azonnal megindítandó hasznos magán- és közmunkákba való befektetésekre

lenne fordítandó, ugyancsak 4 % kamat mellett, hosszúlejáratú, 50 éves kölcsönnel, évi ½ %-os törlesztéssel, 100 %-os árfolyám mellett és legfeljebb ½ %-os költséggel ugy, hogy ez a beruházási kölcsön 5 %-nál drágább nem lenne, *vagyis olyan, mint az a háború előtt is volt.*

Az ilyképen gyümölcsözően elhelyezett hiteltőkének a jövedelmezősége mindenkor biztos, mert minden termelési ágban, kereskedelmi és ipari ténykedésben is,

mindenkor biztosítható 5 % a tőke számára.

Az ennél nagyobb jövedelmezőség azonban, természetszerűen, a kölcsöntőke belértékét sorvasztja. Ma a magángazdaságban a 12 %-os kamat divik a reális 5 % helyett. Ebből az következik, hogy minden befektetett tőke a belértékéből évenkint 12—5=7 %-ot veszit. A mai kapitalisztikus termelő rendszernek a legtöbb baja tehát bebizonyíthatóan a tulzott kamattételekben leli magyarázatát.

Hasznos beruházások

Tekintettel arra, hogy csonkahazánk gazdasági életének tengelye a mezőgazdaság, a hasznos beruházások szempontjából

elsősorban a mezőgazdasági termelés rendbehozására,

illetve fokozására és a szükségletekhez alkalmazkodó berendezésére és irányítására van szükség, természetesen az ipar és a kereskedelem érdekeivel összhangzásban.

A mezőgazdasági racionális gazdálkodásra nézve értékes utmutatásul szolgálhat ugyancsak az Országos Mezőgazdasági Kamara legutóbbi évi jelentése, mely a mezőgazdaság összes ágazatairól hű képet ad és arról pontos statisztikát állít össze.

A hasznos beruházásokkal és munkaalkalmakkal Kaán Károly „A magyar alföld", „Az alföld problémája" és az „Erdőgazdaságpolitikai kérdések" című, — továbbá Sajó Elemér „Vizeink fokozottab kihasználása és az ujabb vizügyi politika" című komoly emlékirataikban foglalkoznak behatóan és részletesen.

Az ezen forrásművek alapján összeállított és azonnal folyamatba tehető, enyhe tél esetén nagyrészt még a téli időszakban is kivihető hasznos beruházások összege cca. 100 millió P

Ehhez jönnek a legutóbbi Magyar Országos Mérnöki Kongresszuson javaslatba hozott magán- és közmunkák cca. 60 millió P

Kivitelre alkalmas *ipari cikkek* gyártására befektethető 30 millió P

Városok és egyéb *közületek üzemeinél* befektethető ugyancsak cca 50 millió P

A meglévő és még létesítendő uj *autóutak mentén,* megfelelő helyeken, az idegenforgalom emelése, a hazai lakosság *itthoni nyaraltatása* érdekében szükséges egészségügyi berendezések, *közép szállodák, szanatoriumok és üdülőtelepek létesítése* cca. 30 millió P

Szükséglakások és családi otthonok létesítése kapcsán megindítható építkezési tevékenység révén cca 60 millió P

Nemzetközi építőipari és lakberendezési kiállitán rendezése a fővárosi kiállítás területén, végleges jellegű felépítményekkel, a *lágymányosi tó szabályozásával* és így egy, a Duna szűrt vizével állandóan felfrissített állóvíznek viziünnepélyek, sport és strandfürdőzés céljaira való létesítésével cca. 10 millió P

Háziipari és iparművészeti cikkek előállítása a belső szükséglet és a kivitel céljaira cca 20 millió P

Számításba vehető *kulturintézmények,* a színészet, az irodalom, a képzőművészet stb támogatására cca 10 millió P

Fontos beruházási lehetőség és munkaalkalom kínálkozik *a közoktatás terén is.* Nevezetesen fontos feladat

a később községekké alakuló alföldi tanyák részére elemi iskolák

további épitése és a vidéki egyetemeinknek mai helyzetünkhöz képest túlméretezett fejlesztése és istápolása helyett, inkább

gazdasági középiskolák, különféle szakiskolák és kisérleti állomások létesítése.

Ugyancsak fontos további teendő a kellő körültekintéssel és megfontolással

kisajátítandó területek észszerű felosztása próbagazdaságok, mezőgazdasági termelőszövetkezetek alakításával,

a próbagazdálkodásokon intenzív gazdálkodás bevezetésével, kellő felszereléssel ellátva, mely gazdaságok azután idővel *a bérlők tulajdonába mennének át.*

Általánosságban a hasznos beruházások terén elsősorban olyan munkálatok veendők figyelembe, melyek egyrészt befejezésük után azonnal hasznot hajtók, másodsorban pedig olyanok, melyek lehetőleg csak

itthon meglevő és előállítható anyagokat használhatunk fel,

tekintettel arra, hogy eleinte a külföld bizonyos fokig bizalmatlan lesz még a tervbe vett országos akcióval szemben, ami a legutóbbi évtizedben helytelen és a lehetőségekkel nem számoló gazdálkodás folytán érthető is lenne.

A hasznos beruházásoknak még részletesebb felsorolásától a jelen előadás keretei miatt e helyütt el kell tekintenünk.

Munkadijelőleg

Figyelemmel arra, hogy a küszöbön álló tél előtt nem lehet minden tervbe vett munkát azonnal megindítani,

a tényleg rászoruló munkanélkülieknek munkadíjelőleg

lenne folyosítandó. Ezt az előleget az az illetők később kamatmentesen, bármely munkahelyen, letörleszthetnék, vagyis ledolgozhatnák.

Feltétlenül helytelennek és a dolgozók önérzetét alázásának tartjuk az úgynevezett „munkanélkülisegélyt."

Ehelyett inkább adjunk a dolgozóknak várakozási illetményt, melyet később jog ledolgozni.

Végrehajtások felfüggesztése

Nagyon fontos államérdek, tekintettel a vidék közhangulatára, hogy az összes mezőgazdasági vonatkozású tartozásoknak 5%-os amortizációs kölcsönre való konvertálásán kívül — az ország területén

az összes végrehajtások és a végrehajtások előkészítését szolgáló költséges jogi eljárások 1—2 évre felfüggesztessenek.

Ez, az adott helyzetben, a hitelezőnek és az adósnak egyforma érdeke. Tapasztalat szerint ugyanis a dobra kerülő ingók vagy ingatlanok, a felvevőképesség csökkentett volta miatt *a reális értéknek csak egy csekély hányadáért adhatók el,* de a dolgozó egyén az ilyen árverések miatt igen sokszor elveszti *a létfenntartáshoz szükséges legelemibb eszközöket is* anélkül, hogy a hitelező megfelelő kielégítést nyert volna. Ez pedig nem lehet érdeke a hitelőznek és még kevésbbé az államnak.

Közvetitő kereskedelem letörése

Ugyancsak az általános közhangulatra való tekintettel a magángazdálkodás, illetve az egyes termelő ember elgelemibb érdekeinek megóvása és biztosítása szempontjából, hogy verejtékes munkájának gyümölcsét elsősorban és a megérdemelt arányban ő élvezhesse, ugyancsak radikális intézkedéseket kell tennie

az államhatalomnak az elfajult közvetítő üzérkedésnek, — ennek a munka- és fáradságnélküli, sokszor erkölcstelen harácsolásnak a teljes letörésére,

amely a termelő és fogyasztó közé furakodott. Ennek az üzérkedésnek nemcsak a termelő és a fogyasztó vallja kárát, hanem a hivatásos kereskedelem is.

Karteltulkapások

A köz érdekében újból hangsúlyozzuk

a karteltulkapások megfékezését,

mert nem engedhető meg, hogy magánérdekeltségek, tisztán nyerészkedésből, a nemzet zömét alkotó

dolgozók és termelők kizsarolásával

és elkedvetlenítésével azok boldogulását állandóan veszélyeztessék, sőt meg is akadályozzák.

Tengerhez vezető út

Külpolitikai vonatkozásban tagadhatatlanul emelkedni fog csonkahazánk iránt a bizalom, ha a fentiekben előadott észszerű gazdálkodás *és hasznos munka az egész vonalon megindul.* De külpolitikai vonatkozásban programmba kell vennünk az ország ama jogos igényének a kielégítését is, — amiket a világháború előtt az akkor tengernélkül életképtelennek mondott Szerbia érdekében az egész világ hangoztatott, hogy most

Magyarország és Ausztria is közbenső vámnélküli kivezető utat kapjon a tengerhez

Fiuméig, illetve Triesztig és ugyanakkor biztosíttassék olyan kereskedelmi kapcsolatok létesítésének a lehetősége is, hogy a gazdasági termények és

az ipari produktumok Magyarország és Ausztria között kicserélhetők legyenek.

Valószínű ugyan, hogy ebbe az esetleges vámunióba a dolgok természeténél fogva majd Csehország is belekívánkozik. Ez ellen kifogást tenni nem lenne ésszerű, de a csatlakozás csak a szigorú egyenrangúság alapján valósítandó meg.

Nemzetközi ellenőrző bizottság

A legutóbbi években folytatott gazdálkodás juttatta az országot a mai szomorú helyzetbe és adott alkalmat arra, hogy *most újból valamely gyámkodó nemzetközi bizottság fogja felülvizsgálni gazdasági berendezkedésünket* az egész vonalon úgy, ahogy az évekkel ezelőtt is történt. Akkor azonban

a föld és népünk nem volt eladósodva

és az ilyen gyámkodó vizsgálat a kegyetlenül megcsonkított országban, közvetlenül a szerencsétlen háború után

nem lehetett megszégyenitő.

Az akkori ellenőrzés jogosult jóreményekkel hagyhatta el,

a látható feleslegekkel és tartalékokkal

rendelkező országunkat. De ma *eladósodott földet és népet* talál itt a *behivott* bizottság és nem hisszük, hogy az illetékesek arcpirulás nélkül tudják majd magyarázatát adni annak ,amiért idáig jutottunk . . .

Ezt a sorsot büszke magyar népünk nem érdemelte meg és kétszeresen fáj, hogy saját véreink döntötték ebbe a nehéz helyzetbe. De ha annyi erőfeszítést és kitartást tanusítunk ezentúl a talpraállásban,

mint amilyen könnyelmű bizalommal, ölbetett kezekkel, tétován szemléltük az utóbbi években történteket,

akkor hazánk szent földjén, okosan gazdálkodva, nem lesz éhező és munkanélküli ,de a Mindenható segítségével, ismét erős lesz hitünk és bizodalmunk

a magyar jövőben! . . .

A Budai Napló kiadása.

XXVIII. évf. 1060. sz

ELŐFIZETÉS:
Egy évre . . 24.— P
Negyed évre . 6.— P
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai **féláron** kapják

Budai Napló

1931. OKT. HÓ 12.

HIRDETÉSEK:
Egy hasáb széles, egy m/m. magas sor, egyszeri közlésénél **30** F. Szövegsor ára **2** P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések dija mindenkor **előre fizetendő**
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, a közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló újság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRAÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I., Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502—96. Hivatalos órák: délután 4-6-ig

Ős nyomokon — új utakon

Az ezeréves múlt összeomlott.

Az ezer év előtti tévedés, hogy a sok ezer esztendős múltra visszatekintő, keleti ős kulturában élő magyar nép össze tud forrni, a középkor lehanyatlott kulturáját élő nyugati népekkel, — a huszadik században, a népek nagy háborúja után, *mint rettenetes igazság nyert beigazolást* és csődött mondott az ezeréves kapcsolódás.

Ennek vége.

A magyar nemzetnek az *elmult ezerévnél hátrább kell tekintenie, ősibb nyomokon kell elindulnia,* hogy megtalálja azokat az új utakat, amelyeken az új, szebb, jobb jövő felé kell haladnia.

Európai egyének bizonyítják, hogy a tibeti kolostorokban 3—4 ezer évre visszamenő okmányok szerint, nekünk már akkor fejlett családi életünk, fegyelmezett hadseregünk, nagy múlton alapuló kulturánk volt, — amikor a gallus és germán népek még barlanglakók voltak, a család fogalmát nem ismerték és fegyverük a dorong volt.

Őskulturánk mellett tesz tanuságot, hogy semmiféle nyelvnek nincs külön szava a *húszra* csak a magyarnak. (A francia vent csak az átvett és tízet jelentő ősmagyar „ven" hibás alkalmazása. A magyarban most is megvan a negyven, ötven kifejezésben és a baskirok most is ven-nek mindják a tízet.) Mint ős-szó ott van a *har-minc* is, holott akkor még Európában az öt ujján számolt ötig ez a barlanglakó.

A családi életet bizonyítja az a tömérdek ősmagyar szó, ami nincs meg más népek nyelvében, mint például: — öcsém, bátyám, hugom, néném, férjem, feleségem, menyem, vőm, ipam, napám, üköm ésatöbbi.

Ne éljünk a mai kultura hiúságos, fölényes tudatában. A 23 ezer év előtt *pontos csillagászati méretek* szerint épített *Keopsz* piramis, rendkivüli kulturát követelt. A *Platón* által dicsőitett Atlantisz-beli kultúra ismerte a platinát és olyan — előttünk még ismeretlen — természeti erőket, amelyek segítségével az ottani ősember *a magasba tudott emelkedni.*

A mi kulturánkat, amely évezredekkel megelőzte az európait, — nem kell bizonyítani.

A turáni népek ősvárosa, a sok millió lakossal bírt „Ur" városa volt, ami uralkodót, őst jelent. Az odavalóságot bizonyítja a *t* betű, (*itt, ott,* mindenütt, Győrött, Szombathelyt), amely t betüt az ősi nyelv előre tette, a szó elé. Az a nép tehát, amely Ur városában lakott a *T-ur* nép volt, a hozzá való vidék *T-ur-án.* Ez a nép ma is itt él *Tur*-kevén és Mező-*tur*-on. Él Kisázsiában is, mint *tur*-k nép, a *tur*-kok, illetve *törökök.*

Ezek a túr népek betöltik Ázsia belsejét, az északszibériai tengertől India déli csúcsáig, — a kinai faltól a földközi tengerig. Ázsiába a *mádja* földről jöttek, amely Atlantisszal együtt a tengerbe süllyedt. Az onnan elszakadt, vándorútra kelt, sátor alatt lakó népek az onnan való származást jelezték s a nevük végére így került az r betű. A madja, szumur, asszir, szavi, wato (arab), mizve (egyiptomi) stb. a világnak szabadságszerető, legvitézebb népei. Az India belsejében lakó *madzar* törzs egyik tanitója, *Zajti* Ferenc kutatónak kérdésére, irásban így adott választ: — *mik madzarok vagyunk,* vagyis: — mik magyarok vagyunk.

Sokszáz millió rokonunk, testvérünk él keleten és mi ezeket ezer év alatt ezerszer *megtagadtuk.* Egyik ősünk Kisázsiában, *Tubal* kán adta a világnak a bronzot, hogy új korszakot nyisson a nyugati világ fejlődésének, de távolabbi keleten mi már aczélpengét, aczélkarikás hadi inget viseltünk és — nyomtatott betüt olvastunk, amikor az európai fejedelmek még irni sem tudtak.

Ezt a két kulturát összhangba hozni nem lehetett. A világtörénelmi kisérlet kudarcot vallott és...

„csapzott hajával, véres homlokával áll a viharban maga a magyar!"

*

Erdély magyar népét megtizedelte a tatár, a török és az üresen maradt falvakba belopakodtak az oláh pásztorok. Ugy ahogy belső Ázsia virágzó, termékeny térségeit elnéptelenítette a népvándorlás, a belső harc, a hódító uralkodók terjeszkedése. Népe elvándorolt délre — Indiába, nyugatra (az aranyat felhalmozó Róma felé) és benépesítette Oroszország déli részét (IV. Béla király alatt a Feketetenger és Káspi-tó mellett virágzó, nagy, magyar országok állottak, amiket elsöpört a tatárjárás) és húzódott tovább, Európa közepéig, az Alpesek aljáig. Nagy Lajos idejében még *Kiewben* is magyar volt a müveltek nyelve.

Mi háttal állottunk a testvéreink felé. Itt akadt meg a tatárjárás, itt állott meg világhódító utján a török. Ezekben a harcokban a *mi ős kulturánk elpusztult,* de a mi védelmünkben meggyarapodott a nyugaté.

Részünkre és velünk szemben ez idegen volt, de a testvéreinkkel mégis szembe állított, pedig azok is őseiknek, a világ urának vallják Attilát.

A *magyar* misszionárusoknak megkegyelmez a mongol rabló hadvezér, aki a többi papot karóba huzatta, — az afghán Szentvölgyben az ősi turáni sírokat kutató *magyar* tudósnak megkegyelmeznek a szentvölgy titkát őrző, fanatikus dervisek, — de a müvelt Európa *hitványul prédának vetett* bennünket a mócnak, rácnak, csehnek, — hálából, hogy megmentettük.

Minden nagy, kulturamentő áldozat dacára a nyugat nem érti és nem értékeli a magyart. Ahogy hidegvérrel a magyar földet igérte győzelem esetén a csehnek, olának, hogy szövetségesévé tegye hátunk mögött és fel is darabolta országunkat, — éppen úgy megbíztat néha minket is, hogy a szarvakat növesztett csip-csup szövetségeseinek túlzott követeléseit leinthesse. Eszeágában sincs, hogy bármit is tegyen értünk. Szétvagdalta földünket, mint Jézus palástját a pogány katonák.

Ezt a szétvagdalt köpenyt a nyugat sohasem fogja összevarrni. Botor ember, aki ebben reménykedik.

Mit várunk még a nyugattól?

Sorsunk javulását, az új ezer esztendőt, a szebb jövőt, — *mi csak keletről remélhetjük.*

*

A magyar népnek egész lelkivilágát át kell alakitania, országintéző rendjét meg kell fordítania, ha létét, fennmaradását, jövőjét biztositani akarja.

A nemzet bölcseinek meg kell találniok a módokat, hogy a kelettel, a *több százmilliós turáni népekkel olyan erős kapcsolatokat teremtsünk,* hogy a nyugati népek aranybálvány imádó, véres harcai ellen ott találjunk *félelmetes segitséget.*

Anglia nem merte volna ránk erőszakolni a trianoni békét, ha az Indiában élő, az angol uralom főtámaszát adó, 150 millió *indo-szittya nép határozottan tiltakozott volna* e nemzetgyilkoló békekötés ellen.

A Keleti kapcsolatok kiépitését egyszerű eszközök szolgálják. De megkövetelik a nemzet sorsát intézők egész tudását, minden energiáját.

Két ilyen eszköz önként kinálkozik: A nyugat felé irányuló, Amerika északi és déli részéig húzódó *kivándorlást — kelet felé kell irányitani.* Amerikában elvész számunkra minden kivándorló, ahol mint alsóbbrendű rabszolgát kezelik és pusztitják. *Ez elé a kivándorlás elé erős gátat kell épitenünk* és a kivándorlás folyamának *széles medret kell ásnunk Kelet felé,* a turáni mezőkre, ahol óriási területeken ma kevés ember él és az egykor dúsan termő vidékeket elnyeli lassan a sivatag.

Itt nomád népek élnek, *ősrégi fejedelmi családok* vezérlete alatt. Megtisztelés lesz számukra, ha országuk területén ingyen földet kérünk a *kivándorolni kényszerülő magyar földmüves számára,* biztositva elszakadó véreink részére az ottani fejedelem védelmét minden támadás ellen és biztositva nemzeti *szabadságukat.* Egykét évig kellene őket segiteni, amíg megélnek. Gátat vetünk ezzel a sivatagnak és ismét termékeny földdé válik a legelő. Öntudatos telepítéssel, amelynek költségeire szivesen áldoz az itthon maradt magyarság, — ott falvak, városok épülnek idővel, a jó példa településre birja a nomádokat, *kulturánk beolvasztja* őket és szivesen lesz így magyar fejedelemmé e népek mai ura, sejkje, emirje, satrapája, kánja.

Ha *ötven év előtt* a kivándorlást ide tereltük volna, az azóta kivándorolt és elpusztult, elvérzett *négy millió magyar megmaradt volna magyarnak* és ma virágzó magyar *állam* állana a turáni világrészben, amely *most képes volna felvenni a kenyértelenné vált intelligenciát is.*

Minden óra új áldozatokat követel, minden nap kárba vész, amely nem ezt az eszmét szolgálja és nem építi ős bölcsességgel *a kivándorló magyarok új utját az őshazába.*

Elenyésző áldozatot követelt volna a gazdag Magyarországtól az a másik eszköz is, mely eltéphetetlen láncokkal fűzné hozzánk a turáni népeket: — *a turáni gyermekcsere.* A negyven-ötven turáni néptörzsből minden esztendőben két-két serdülő árva fiút vettünk volna magunkhoz és neveltük volna, ezt a néhányszáz turáni gyereket magyar szón, magyar szeretettel, orvosnak, tanárnak, jogásznak, kereskedőnek, müiparosnak, gazdásznak, a kultura minden ágában és mint kész embert adtuk volna vissza népének. Akár ezer gyermek nevelése sem került volna olyan rengeteg áldozatba, amely nem érné meg azt az eredményt, hogy az így kiváló nevelésben részesült s ötven év óta ma már 5—6000-re szaporodott, *a távoli turáni országok vezetésére hivatott,* de magyarnak nevelt, erős egyéniség állana e távoli, de rokon népek élén *és élne velünk közös nemzeti gondolatban.* Mi is vittünk volna oda tőlünk két-két árva fiút, hogy baráti kapcsolatot teremtsenek az ottaniakkal és hazahozva őket, nem volna *oly idegen számunkra a keleti gondolat.*

De ezzel is *sietnünk kell, nehogy* addigra magasan felszökjön a nagy lelki képességű, ottani népek sajátos kulturája, amely hamar túlnövi a nyugati népeket, ahogy azt Japán története bizonyítja, — és az általunk nevelt fiaik, alól maradt kulturájukkal csak alsóbbrendű szerepet tölthetnének be otthon. Kárba veszne minden igyekezetünk és legjobb esetben csak félsikert érhetnénk el.

Ezek a cserefiuk taposták volna szélesre azt a begyepesedett ösvényt, amelyen őseink indultak ide, azokat az ősnyomokat, — és taposták volna azokat széles, új úttá, amelyen egymásra találna a távolba szakadt magyar és turáni testvére.

Vétkezik a nemzete ellen minden hatalmon levő államférfi, *ha a nyugattal most folyó alkuvások mellett,* még ma nem indítja meg ezt a nemzetmentő munkát, amely egyedül mentheti meg a nyugaton már halálra itélt magyart.

Viraág Béla.

Szaft geldinüz, csok jassa Izmet pasa!

Turáni szívünk izzó melegével köszöntjük magyar földön a török testvérnemzet miniszterelnökét, aki hazáját és nemzetét Gázi Musztafa *Kemál* pasával együtt megmentette a sévresi rabságtól és tíz év alatt modern mintaállamot alakított Törökországból, — Türkilye Dzsühüriet, a szabad török köztársaságot.

Izmet pasa a török nemzet legkiválóbb fia, a történelmi nagy átalakulás óta biztos kézzel vezeti országa sorsát. Kormánya alatt a török birodalom elfoglalta méltó helyét a világnemzetek sorában. Azt a hatalmas munkát, amit a kultura és civilizáció sorában Kemál és Izmet kifejtettek, a történelem fogja elbirálni. Mi reményteljes szeretettel üdvözöljük a török miniszterelnököt a testvér magyar haza földjén!

—

TÖRÖK-MAGYAR TÖRTÉNELMI KÖZÖSSÉG

Irta Dr. Vákár P. Arthur
v. miniszteri biztos, kormányfőtanácsos

A magyar nemzet történelme, a hősi önfeláldozás apotheozisének Carmen Lugubréja mellett, a nemes szivjóság megnyilvánulásain át, a vérrózsák nagy tengerén keresztül vezetett a trianoni gyászhoz, amely úgy jutott osztályrészünkül, mint az oltárlépcsőjén áldozó és imádkozó emberének — a kegyelmi tördőfés. Történelmünk véráldozatos korszaka közös volt a fajtestvér török nemzet történelmével. Csakhogy amíg mi, maroknyi nép, szembefordultunk török testvéreink harci áradatával, amely keletről jöve, a nyugat kulturáját akarta hatalma alá gyürni, addig ők, a török néptenger bőségesen onthatta vérét a nagy muzulmán népcsalád akkori ideáljaiért. Igy fonódott egybe, áldáz küzdelmet folytatva, a közös törzsből kisarjadt két nemzet. S a kiomló vért, testvér ontotta a fajtestvér testéből; az egyik, az akkori muzulmán ideálokért, a másik, ezeréves küldetéséért és a nyugati népek kulturájáért. Ez volt a történelmi mult, a történelmi közösség, hogy azután az európai népek nagy családjának elhelyezkedése és lehiggadása után, a testvérek felfigyeljenek a véres történelmi múltra s magukbaszállva keressék egymás kezét, egymás szivét, hogy az egymásra talált két testvér szeretetével, egymás keblére boruljanak. Még volt egy fellobbanása a véres multnak, a világháború, de akkor már egymást támogatva, vérezve harcoltunk egymás oldalán, hogy Európa nagy leszámolásánál ott legyünk azok között, akik fölött — itélkeznek! Az itélet, mindkettőnk részére igazságtalan volt; de amíg mi Európa közepén kénytelenek voltunk elszenvedni a sujtó igazságtalanság bántó kezét, addig török testvéreink, a távol kelet erejében rejlő helyzeti energia előnye alapján, szembehelyezkedtek a gyülölködés parancsával s a páriskörnyéki békék rendelkezéseit széttépve, visszaadták azoknak, akik a páriskörnyéki békéket a gyászos történelem törvénykönyvébe akarták egyoldalulag beiktatni.

Az egymásra talált két testvérnemzet jövendő életét és jövendő célkitüzéseit megpecsételte az a tesvéries barátsági szerződés, amelyet az épülő főváros falai között kötött meg a két nemzet két vezére: Kemal pasa és Bethlen István! Az új főváros, új falai közül, egy új török történelem indult el újára s mi magyarok boldogok lehetünk, ha a török testvérek új történelmének acéllal pántozott remekművénél, mint tesvéri munkatársak érzelmi közösségben összeforhattunk.

Az új török történelem, testvéri társaságukban indult el európai bemutatkozó útjára s a magyar népet jóleső érzés töltheti el, hogy a török történelemnek egyik főállomása lett az a Budapest, ahol a visszasíró múlt történelme másfél századig élte életét.

Ha valahol, úgy Magyarországon nem tünt el nyomtalanul a történelmi mult, a török történelem emléke, mert a muzulmán világ egyik gyönyörüséges épülete, a Gül-Baba temploma és sírja és virágoskertje ott áll még keleti pompájában, Budán . . .

A muzulmán keletet a nyugattal összekötő török-szentsír, nemcsak a visszajáró mult emléke, de a népek nagy családi érintkezésének, örök zarándokhelye marad.

Mi, ennek a látható, való tényt jelentő és a török-magyar történelmi közösségről tanuskodó budai emléknek, Gül-Baba sírjának országából köszöntjük a Magyarországra érkező török államférfiakat. A testvér magyar nép, a török testvér vallási szertartása szerint, kelet felé fordul és tuláradó örömmel, testvéri érzéstől csordultig telített szívvel várja és fogadja a testvérektől jövő, tesvérekhez érkező — testvéreket s ha lehet közös vágyunk, mint ahogy a közös vágy lobogva lángol lelkünkben, úgy az a közös vágy csak az lehet, hogy a vérzivataros történelmi mult után virradjon reánk és török testvéreinkre — boldogabb jövendő . . .

A nyikorgó talyiga

Most, amikor minden kötél szakad, pártok bomlanak és a lájbzsurnálok szídják a tegnap istenített pártvezéreket, — nagyon aktális volt a lemaradt politikusok társaságában egy öreg ujságíró meséje az öreg talyigásról és a nyikorgó talyigáról.

Az történt ugyanis, hogy hirtelenében kimaradt a földmunkából az öreg talyigás és napokig kódorgott munka után. Lassan elfogyott — a kulimász. Volt pedig egy kis pénze, de nem vett. No, nem baj, hadd nyikorogjon egy kicsit a talyiga, — legalább meghallják, ha jön. Jött, ment, nyikorgott, de sajnálta a talyigától azt a kis kulimászt. Másnap már nagyon nyikorgott a talyiga és kellemetlenül hallgatta az öreg. De már akkor elfogyott az utolsó garasa is. Harmadnapra már olyan rettenetes nyikorgással járt, hogy minden ember elkerülte. Végre egy hét mulva, amikor a talyiga kétségbeesett operaáriákat nyikorgott, — híre ment, hogy talyigásokat keresnek. No lesz már kulimász! Sietve odanyikorgatta magát az öreg. Csakhogy ott a munkaadó azzal fogadta: — Ilyen rozoga szerszámmal jön kend? Nem kell! Menjen a fenébe azzal a nyikorgó talyigával! — Azon a félfont kulimászon mult. Az öreg politikusok értettek belőle. Nincs bót, se üzlet, se kijárás. A régi haszonból kellene valamit elővenni egy kis kocsikenőcsre. Nagyon nyikorognak a pártbeli csoportok, nyikorog a pártsajtó.

Viziszonyban

szenvednek Budapesten a városrendezők. Régi betegsége ez a város polgárságának és Budán is minden ház háttal épült. Most is ilyen merénylet készül. A történelmi nevezetességü *Rákos* patakot most tüntetik el a földszinéről. Kanális lesz, belőle. A Rákosi pályaudvar melletti részt már leásták, mélyen, 4—5 méternyire és azután tovább és tovább, föl egészen Kőbánya alá, mélyen le a földbe. Más világváros, a patak folyása mentén minden két kilométernyi távolságban *tóvá képezte* volna ki ezt a patakot, hogy ligetek, parkok közepén gyönyörködtesse a lakosságot. Másutt a folyókmenti városok vékony csatornákban vezetik le a folyó vizét és egyik tó, a másik után épül, — csak nálunk félnek a víztől, vagy talán utálják. Ott van Óbudán az Aranyhegyi árok és patak. Arra a vidékre is ráfért volna néhány tó, hogy kertvárosok épüljenek körülöttük. Nem, nem! Egyenes, unalmas csatornába fogták és úgy vezetik a Dunába. Még büszkék is vagyunk rá, hogy így rendbehozzák ezeket a kóbor patakokat. Bizony, — ez viziszony!

Ki mint vet, úgy arat, MAUTHNER magnál jobbat sehol sem kaphat!
MAUTHNER ÖDÖN magtermelő és magkereskedelmi részvénytársaság Telefon: 463—65.
Alapítási év 1874.
SÜRGÖNYCIM: MAUTHNERÉK, BUDAPEST.

MAUTHNER MAG
Központ: VII., Rottenbiller-u. 33. - Fióküzlet: IV., Kossuth Lajos-u. 4.

Nagy főárjegyék, mely növényárjegyzék, őszi árjegyzék jácint, tulipán stb. virághagymákról ingyen és bérmentve
a Ferencrendiek templomával szemben.

SZENT
Gellért
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet, hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet

A legégetőbb kérdésről

tartott előadást a *Hollós Mátyás Társaság*-ban e hó 28-án
DR. STEIN SÁNDOR
a Magyar Szállodások központi irodájának igazgatója, nagyszámú érdeklődő közönség előtt.

Az *idegenforgalmi propaganda nagyarányú szervezésének szüksége* volt az előadás témája, amelyet azzal vezetett be az előadó, hogy megvilágította minden oldalról az idegenforgalom kérdését, hogy így aztán rátérjen azokra a kérdésekre, amelyek, — sajnos — nyitva állanak az idegenforgalom kárára. Hosszas tanulmányok, gondosan megválogatott statisztikai adatok és a más országokban folyó idegenforgalmi propaganda alapján vetette fel azt a kérdést, hogy az idegenforgalmi szervek által kitűzött cél helyes-e és megvalósítható-e? — helyesen, gazdaságosan választotta-e meg a propaganda eszközeit, mert végeredményében az idegenforgalmi propaganda sikere azon fordul, hogy a körülbelül *másfélmillió pengőnyi összeget,* melyet erre a célra előirányoznak, — helyesen használják -e fel? Ennél a munkánál domináló szempontok a következők: — számol-e a propaganda a tényleges szállodai viszonyokkal, a *szezónüzemek létesítésének lehetetlenségével* és a tartozkodási *időtartam* fontosságával? Ezekre a kérdésekre kielégítő választ a jelentések nem adnak, az idevonatkozó grafikonok csúcspontjai pedig nem eléggé irányadók. Szerinte nagyon fontos a *propaganda módok* megválasztása, mert súlyos kérdés, hogy jelentékeny költséggel nem valósítunk-e meg olyan propaganda akciókat, amelyeknek *nincs elsőrangú fontosságuk és nem állanak arányban a propaganda költségeivel.* Tisztázandó az a kérdés, hogy az idegenforgalmi szervek *össze vannak-e kellően hangolva és nem csinálja-e ugyanazt a dolgot több szervezet,* de tisztázandó az is, *nem mulasztják-e el a legfontosabb ténykedéseket* azzal, hogy azokat egymásra hárítják. Fontosnak tartja *az utazási irodákkal való legszorosabb kapcsolatot,* de ennél még fontosabb a *nagyszabású, közvetlen, postai úton történő nyomtatványpropaganda, ha azt nem 10—20 vagy 50 ezer példányban, hanem többmillió példányban visszük ki tervszerűen a világba.* Ismertette a szállodások javaslatát, melyet most tárgyalnak az illetékes minisztériumok és az Idegenforgalmi Tanács.

A nagy tanulmányra való előadás után meleg ovációban részesítették az előadót, akit az estét befejező társasvacsorán számosan felköszöntöttek, lelkesen vele dolgozó nejével együtt. Felszólalók között voltak: Ujj Gyula, Baranszky Gyula dr., Kapcza Imre, Peterdy Sándor, Gegus Dániel és Viraág Béla, akiknek üdvözletét előbb Stein Sándorné, azután az előadó köszönt meg.

Táncol?
Minden este!
a Zsigmond-kávéház és étteremben
II., Keleti Károly-utca 9.
9 és 17-es autóbusz végállomás
Délután és este Brawe Boys Jazz
Tulajdonos: ZSIGMOND LÁSZLÓ
a Spolarich éttermek volt igazgatója.

Windfix
törv. véd.
ablak- és ajtó-légréselzáró
az egyetlen tökéletes tömítő, hideg, léghuzam, csapadék, por, korom ellen
Nagy tüzelőanyag megtakarítás!
Magyarországi vezérképviselet: V., Zrinyi-utca 1. (Gresham-palota). Telefon: 825—63.

Veszélyben a Rózsadomb közlekedése

A 17-es autóbusz lukratív kifejlesztése

Tervezte és a Rózsadombi Egyesület elé terjesztette: **Liszka Károly** tanácsos

Számtalan ujságcikk és felszólalás bizonyossága annak, hogy úgy a város közönségét, mint magát a székesfőváros üzemi osztályát is erősen érdeklő, nem alárendelt jelentőségű téma a Rózsadomb autóbuszközlekedése. Városfejlesztő hatásánál fogva, lehetetlen ezt a kérdést egyszerűen pekuniáris szempontból elbirálni, de époly mértékben helytelen az is, ha az üzleti érdeket teljesen negligálva, tisztán a publikum kényelmi szempontjából birálnók el a kérdést.

Világvárosi nivón, fürdővárosias célzattal fejlődni kivánó szép fővárosunk mindenesetre megkövetelheti egy közüzem jellegével biró vállalattól, hogy forgalmi berendezkedésénél és privilégiumszerű jo-hatni, hogy kulturhatásuk szem elől tévesztése nélkül, az üzleti kivánalmak is kielégüljenek.

Analóg esete volt az 5-ös relációnak, míg mai útvonalának csak középrészén járt, de a jól megválasztott meghosszabbítás egyszeriben gazdaságosabbá tette a kocsik járatását.

Egy további fontos kivánsága az utazó közönségnek, hogy lakóhelyéhez legközelebb eső kocsijárattal módjában legyen a szükséges átszállás lehetőségei révén a városnak bármely pontjára eljutnia. Az együttes célok elérésének lehetősége tette szükségessé olyan tervezet bemutatását, mely a Rózsadomb érdekeinek szemmeltartása mellett, a közüzem anyagi érde-vannak feltüntetve. Minket az ezzel járó változtatások közül leginkább

a 17-es vonal javasolt útiránya érdekel, amelynek kiindulópontja a Déli-vasút volna, a Statisztikától a Bimbó, illetve Mész utcán közlekednék, legmagasabb pontjával egyelőre a Vérhalom-teret érintené e járat, a pesti oldalon lévő ágazata pedig a Lipótkörútról a Falk Miksa utcánál térne le, keresztül szelné a belső Lipótvárost, érintené a Vilmoscsászár utat, majd a Hajós-utcánál befordulva a VI-ik és VII-ik kerületen keresztül a Sándor-térig közlekednék.

lehetőleg oly útvonalakon, hol villamos-

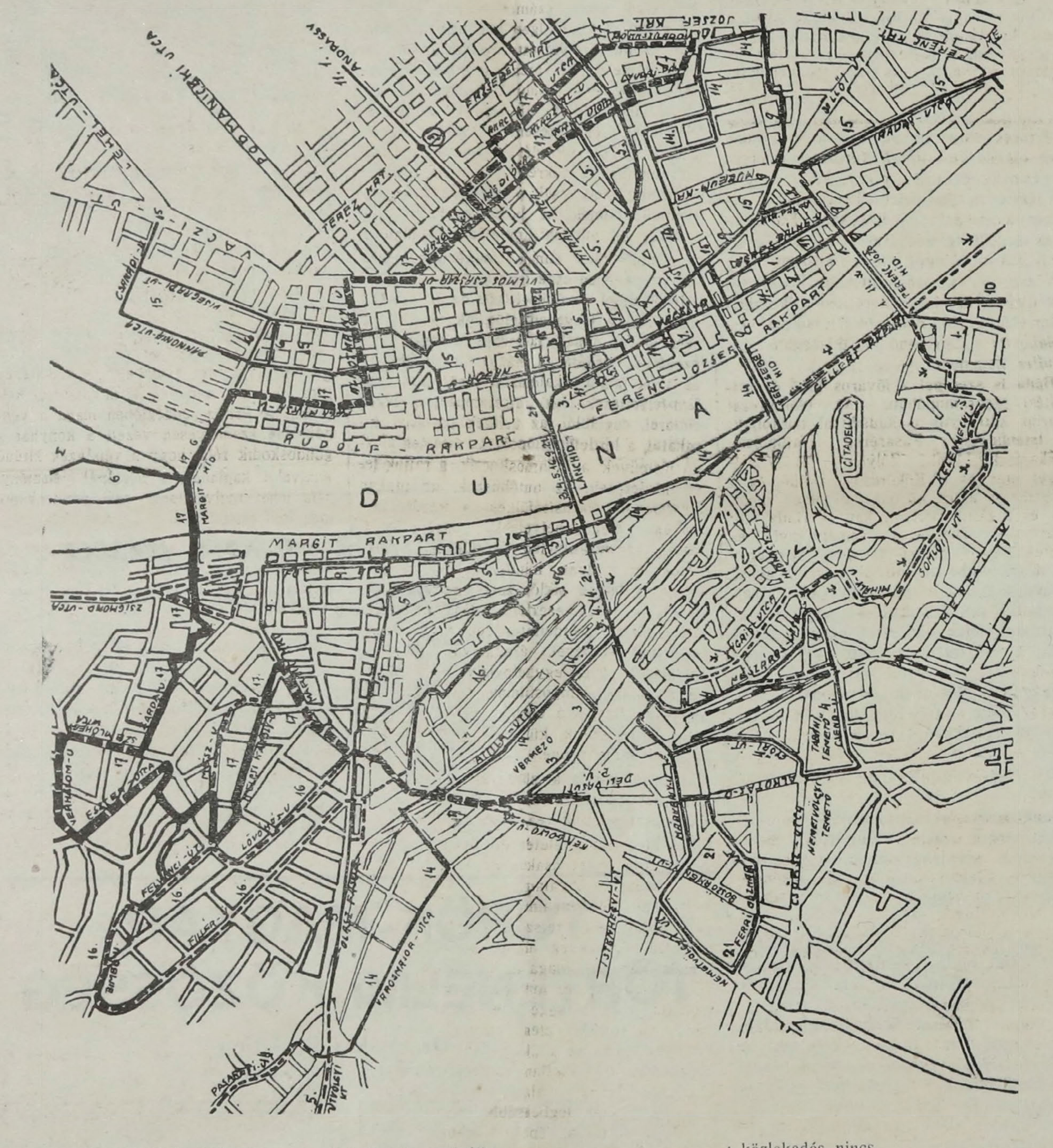

gának gyakorlásánál legelsősorban a *városfejlesztés* érdekeit, azután a *közönség érdekét* vegye tekintetbe és csak harmadsorban irányítsa intézkedéseit az *üzletszerű követelmények* szerint. Az ily kivételesebb elbirálást érdemlő járatok közé számítandó a szóbanforgó 17es vonal is, mely a székesfővárosnak egyik nagyobb *kiterjedésű és jelentőségteljesebb kertvárosi részletét, a Rózsadombot* van hivatva megközelíthetővé tenni. Ez a reláció csekély kibővítés után ugyanis már olyan hegyvidék részleteket érinthet útszakaszain, amelyek hozzáférhetősége *nemcsak helyiérdekű közlekedési* szempontból, de a pompás távlati kilátások megközelíthetővé tétele révén, *idegenforgalmi szempontból* is nagyjelentőségűnek mondható.

Köztudomású és vitathatatlan ugyan, hogy az ily hegyvidéki villarayonok betelepülése és kifejlődése nem történhet meg egyik napról a másikra, tehát a megindított autóbusznak eleinte az útvonal némely szakaszán kevés utassal kell futnia, miért üzeme nem mondható eléggé lukratívnak, de éppen az ilyen járatoknál kell *célszerű vonalvezetés és a befutandó útvonal* kellő meghosszabbítása által oda-keit is szolgálja.

Az első és a legfontosabb követelmény, hogy a kocsik a villarayon *magasabban fekvő pontjait is érintsék* és a reláció kiterjesztése, a végpontok kedvező megválasztása a lakosságot a kocsiknak mind nagyobb mértékben való igénybevételére csábítsa. A mellékelt helyszínrajz a tervezetet szemléltetőleg tünteti fel és abból kiolvasható, hogy a 17-es járat ilymódon tervezett kibővítése *14 helyen adná az átszállás lehetőségét* 19 más számozású kocsira. A Rózsadomb külső úthálózata éppen átépítés alatt áll és így e távolabbi részek érdekeltsége már a jövő év folyamán forcirozni akarja a hegyi járat kiterjesztését. Célszerű tehát e reláció jövedelmezőségét már most oda fokozni, hogy az említett kibővítés üzemi terheit is kibirhassa.

A fürdőváros eszméjével kapcsolatban a budai belső hegyvidék többi részeinek érdeke megköveteli 4 csatlakozó járatnak új bevezetését, illetve az egyiknek egy már meglévő vonalába való bekapcsolását. De erről más alkalommal. A csatolt térkép még néhány útirány megváltoztatását javasolja s ezek *szakadozott vonalakkal* közlekedés nincs.

Tekintettel a meg-megujuló nyugtalanságra, amit a Rózsadomb és vidéke szétszórt lakosságában a 17es számú autóbuszvonal *beszüntetésének aggodalma* kelt, javasolom, hogy a mértékadó körök ezt a tervezetet tanulmányozzák át és a vonalvezetésben rejlő hibák gyökeres orvoslásával, a régen vajudó kérdést nyugvópontra hozzák.

A FRANCIA-MAGYAR HÁZBAN, II. Pasaréti-út 121. sz. alatt a szabadban francia, német gyermekkert. Félbentlakók. Magyar elemi oktatás francia, német nyelvtanítással. Francia, német, angol tanfolyamok felnőttek részére. A Revue Franco-Hongroise szerkesztősége. Tel.: Aut. 643-55. (18)

Függönyök feltevését, kárpitozott butorok készítését és javítását legjutányosabban vállalja Ehrenwald Aladár kárpitosmester, II. Olasz-fasor 17. (Trombitás-ház) Telefon: 54—9—10.) (19)

KIRÁLY-FŰRDŐ
Épittette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot
tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1. nőknek hétköznap d. u. 2—7.
Ivókúra

A svábhegyi szanatórium
(klimatikus gyógyhotel 450 méter)
őszi kedvezményes árai:
A legtökéletesebb ellátás, loggiás, komfortos szobában heti P 140
Ötszöri diétás étkezéssel, vízkúrákkal, orvosi felügyelettel, fűtéssel együtt. Dél fekvésű, előkelő fürdőszobás appartement-ben.
a heti összköltség P 210
Havi pausál (48) P 550
Week-end szombat délutántól hétfő délelőttig P 26

Margitpark
KÁVÉHÁZBAN II., Margit-krt. 1.
Varjas énekei
Nyáry Rudi
muzsikál
csütörtök és vasárnap délután a
Nizsnij-Novgorodi
Balalajka zenekar hangversenyez
Teljesen uj vezetés!
Külön termek dijtalanul (47)

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III., LAJOS-UTCA 148 SZ.
TELEFON: AUTOMATA 624—57
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett
Kölcsönöket folyósít váltóra, folyószámlára számlára, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

Pathó AZ ELISMERT MÉSZÁROS ÉS HENTES
(19)
I., Roham-u. 6. Telefon: 535-28
Egyedüli á la Braunschweig készítmények

UJ VEZETÉS
Szeifert-Kávéház
MARGIT-KÖRUT és ZSIGMOND-U sarok
a budai úri közönség találkozó helye
esténkint
ELSŐRANGU-CIGÁNYZENE
Kitűnő meleg konyha, Bel- és külföldi lapok, Figyelmes kiszolgálás
Tul. Tihaméry Kálmán

Szép az Ősz
a platános udvar belső
TERRASZÁN
A CSÁSZÁRFÜRDŐBEN
ahol a bácskai ételkülönlegességeket, dunántúli borokat, valódi HALÁSZLÉT talál.
CSIRSZKA KONRÁD
vendéglős

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM
Kitűnő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádióaktiv thermálviz
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

zes alapján.
Ez az egymilliárdos belső kölcsön „4 madhat, mert a kibocsátandó pénz-nem, mint *csereeszköz,* az aranyvalu- *házipari és iparművészeti cikkek* előállítása várakozási menlevelet, melyet ... jog ledolgozni.

A Budai Napló kiadása.

SZENT IMRE
GYÓGYFÜRDŐ
(RÁCFÜRDŐ)
Erősen radióaktiv és rádiumelemet tartalmazó természetes 42⁴ C° földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Személyi hírek

TEVFIK RÜSDI bey török külügyminiszter Ankarából, Izmet basa miniszterelnökkel együtt Budapestre érkezett.

SÜMEGHI LÁSZLÓ dr. kormftan., kir. közjegyző vezette Budán e hó 8-án a közelmúltnak értékében legnagyobb árverését, ahol az *Alkotás u.* 13. számú ház kelt el 1,005.000 pengőért.

LAMPEL VILMOS ny. miniszteri tanácsos, székesfővárosi bizottsági tagnak a Bástyasétány rendezése, a M. Kir. Hadimúzeum közvetlen környékének stilszerű kiképzése érdekében kifejtett fáradozásaiért dicsérő elismerését fejezte ki a honvédelmi miniszter.

SPANNBERGER ALAJOS dr., az I. kerület tanácsnok-elöljárójának, 30 éves szolgálati jubileuma alkalmával a kerület polgárai október 14-én este 8 órakor *Krisztina*-tér 9. sz. alatt levő *„Zöldfa"* vendéglő összes helyiségeiben társasvacsorát rendeznek.

HLATKY ENDRE dr., a miniszterelnökség egyik kiváló képességű titkárát bízta meg a miniszterelnök a sajtóiroda vezetésével.

PETRACSEK LAJOS dr. országy. képviselő, a Budai Társaskör alelnöke október hó 15-én este 8 órakor a Budai Társaskör nagytermében rendezi „Borgazda estjét", amelyen a mai válsággal kapcsolatos politikai helyzetet ismerteti.

SZOMBATHY KÁLMÁN tkp. igazgató, a Honvédelmi Hírek szerkesztője, névünnepe alkalmából barátai társasvacsorára gyűlnek e hó 13-án este az Öreg Diófa (Pálya-u. 3) különtermében.

FELLNER PÁL országy. képv. a III. kerületi Egyesült Polgári Társaskör örökös tagja tiszteletére október hó 13-án, kedden este 7 órakor a Kör ujonan renovált helyiségeiben társasvacsorát rendez a Társaskör.

—

Buda elrejtett kincse

Kedves Barátom és Szerkesztőtársam!

Becses lapod október 4-iki számában fenti cím alatt egy cikk jelent meg, mely számonkéri Szent Imre ereklyéjét, melyet a Szent Imre jubileumi ünnepekre Aachen püspöke a magyarok nagy örömére Budapestre hozott. És azt kérdi, hogy hol van Szent Imre ereklyéje? De feleletet is ad fenti kérdésre, mikor kijelenti, hogy *„ott van a Szent Imre herceg-úti szükségkápolnában, jeltelenül, disztelenül"*.

És egy fordulattal a Szent Imre ereklyét a sziklatemplom részére kéri átutaltatni.

Illetékes helyről nyert információk alapján fel kell világositanunk a közvéleményt arról, hogy a Szent Imre ereklyét Aachen püspöke a Szent Imre Emlékbizottság elnökének, Huszár Károlynak közbenjárására *egyenesen és kizárólag* a Nagyboldogasszony templomnak ajándékozta és pedig azzal a célzattal, hogy az a létesitendő monumentális, *új nagy ciszterci monostor templom* egyik értéke legyen. Tehát mostani elhelyezése nem végleges. Azonban nem „barokk templomban" van elhelyezve, hanem a lágymányosi r. kat. egyházközség *plébániatemplomában* és nem „jeltelenül", mert az Szent Imrének egy igen sikerült szobra, mely ha nem is monumentális anyagból készült, mégis kifejezésében méltó a nagy királyfi emlékéhez! Bizonyára a szent ereklyék végleges helyén állitandó oltár a legnemesebb anyagokból és formákban fog készülni, az új templom nagynevű tervezőjének, Wälder Gyula műegyetemi tanárnak elgondolása szerint. Megnyugtathatjuk cikkírót, hogy Szent Imre kultusza a lágymányosi r. k. egyházközség minden hívője előtt legszebb és legszentebb kötelesség és ez az egyházközség mindent el fog követni, hogy a nagy szent királyfi emléke mindig ragyogóan fennmaradjon és szent ereklyéje legméltóbb elhelyezést nyerjen.

Vagyok Szerkesztő Barátom iránt mély tisztelettel:

Dr. Fábián Gáspár.

Életörömet, munkakedvet
csak úgy érezhet, ha belső szervei (gyomor, belek, epe, máj, vese) jól működnek és vére a káros, idegen anyagoktól mentesítve van. Legalkalmasabb a kifogástalan bélműködés elérésére naponta fél ivópohár **HUNYADI JÁNOS** természetes keserűvizet inni, melynek használata biztosan megszünteti a székrekedést, szabályozza a vérkeringést, elvonja a test felesleges és káros nedveit, mozgékonnyá és üdévé teszi az embert. (43)

Értékes ülése volt e hó 6-án a *Budai Iparosok és Kereskedők Köré*-nek, amelyen dr. *Petracsek* Lajos országy. képv. fejtette ki nézetét a gazdasági válság okairól, érdekes adatokkal és példákkal támogatva nagy érdeklődést kiváltó előadását, amelyet *Hubert* Vilmos elnök köszönt meg melegen. A gazdasági témához hozzászóltak még *Tóth* Gábor kereskedő, *Pásztélyi* Vilmos igazgató, *Kollmann* Dezső ügyvéd, *Polakovits* Zsigmond bankigazgató és *Lauffer* Zsigmond.

Buda is szerepel a főváros jövő évi útépítési programmjában. Az előirányzat szerint kátrányos makadámmal burkolják: az Istenhegyi-, Pasaréti-, Törökvész-, Farkastorki-, Bláhi-, Zólyomi- és Józsefhegyi utat és a Kökörcsin-, Héjja- és a Gelérthegy alján húzódó névtelen utcát. Kő- és aszfaltburkolatot kap: a Budafoki-, Budaörsi-, Diószegi-, Zugligeti-, Németvölgyi-, Orbánhegyi- és Szépvölgyi árkokat.

Nyilvános köszönet. A mohammedán-magyar kulturkomité köszönetét nyilvánította az ECCLESIA r.-t.-nek a budai mufti főpapi ornátusának kitünő előállításáért. A céget nemzetközi izlám-vonatkozásban is ajánlja.

Utólagos vizum? Budapest idegenforgalma az utóbbi években hanyatlást mutatott. Ez a csökkent forgalom különösen a szomszéd államokból abban leli főképpen okát, hogy a beutazás *vizumkényszerhez* van kötve. Éppen ezért a budapesti szállodások elhatározták, hogy akciót indítanak olyirányban, hogy a szomszéd államok területéről való beutazás ne köttessék az előzetes vizum megszerzéséhez. A Budapesti Szállodás Ipartestület irodájának elnöke, *Marencic* Ottó vezérigazgató kezdeményezte ezt az akciót. A tényleg praktikus elv megvalósítása mellett az ottani érdekek egy irányban sem szenvednének sérelmet, mert a kiutazásnál mindenkor megállapitható volna, hogy az illető eleget tett-e a vizum utólagos megszerzésének.

MÁTÉ ISTVÁN szobafestő és mázoló mester, I. ker., Attila-körut 2. Telefon: 573-55.

A vasúti tarifa emelése ellenére sem drágította a Soli Deo Gloria Szövetség a *bécsi tanulmányút* részvételi díját. 38.— P-ért láthatja Bécs összes nevezetességeit. A részvételi díjban bennfoglaltatik vasút, étkezés és szállás. Jelentkezni 10.— P előleg és magyar útlevél beküldésével október 15-ig lehet a Soli Deo Gloria Szövetség Központjában (IV., Muzeum-krt. 37. II. Budapest). — *A bécs itanulmányutat különösen ajánljuk csoportos részvételre. Kiváló alkalom Iskolák tanulmányi kirándulására is.* —

Az utca lelke

Irta: **Gallina Frigyes dr.**, tanácsnok

Az utca édes mindnyájunké.

Amint lakásunkból kitesszük a lábunkat, hogy munkánk után lássunk, hogy életszükségleteinket bevásároljuk, hogy szórakozzunk, sétáljunk: az utca tolul a szemünkbe, tudatunkba. Zajával belezúg a fülünkbe, színeivel beleharsog a szemünkbe az utca. Az utca önkéntelenül is egyre foglalkoztat bennünket. Az idegen városbeli utca meg egyenesen élmény számunkra. De a magunk megszokott utcái is minden egyes napon beleszólnak életünkbe, hangulatunkba. Arról most nem is beszélek, hogy az utca higiénéje, tisztasága egészségünkre is mennyire fontos, hogy az utca rendje, a rajta és benne lefolyó modern közlekedés biztonsága mennyire kihat egész életünkre. Csak arról kivánok szólni, hogy miként hat reánk, lelkivilágunkra az utca szépsége, hogy mily fontos dolog: utcáink esztétikája.

Az utca esztétikája? kérdezik sokan, hát ilyen is van? Igenis van! Csak nálunk még nem igen foglalkoztak eddig érdemlegesebben ezzel a fontos témával. A külföld már régen meglátta és tárgyalta ezt a nevezetes kérdést. Hogy hirtelenében egyebet ne is említsek, Gustave Kahn „L'Esthétique de la Rue" című, e tárgyról irt elég vaskos könyve (melyből még idézni fogok) 1901-ben jelent meg Párizsban. Ezenkivül persze számos francia és (főleg az újabb időkben) igen sok német és más nyelvű mű foglalkozott azokkal a gondolatokkal, melyek az utca esztétikájának körébe sorozhatók. (Nálunk is számos, szétszórt cikk fordult újabban e téma felé.) Némelyek egységesen, a többség pedig csupán a részletkérdéseket vette tollhegyre, mindazt a sokrétű, sokfelé elágazó részletet, mely csak a számos ágra szétbontható témakörbe beletorkollhatik.

Hogy mi mindent foglalhat magában ez a gondolatkör, annak megértésére elég, ha hirtelenében csak arra gondolunk, hányféle elemből tevődik össze az utca képe, úgy, ahogy elevenen előttünk áll: az úttest maga, annak fa- vagy virág-, párkszegélye, járdája, a házak arcitekturája, az azok falain alkalmazott hirdetések, reklám-felépítések, az utcalámpák, a cégek címerei, cégtáblái, az üzletek portáljai, kirakatai, a hirdetőoszlopok, az úttesten mozgó járművek, a villamoskocsik, a rajtuk levő hirdetések, az autóbuszok, az utakon alkalmazott elárusítófülkék, a közúti járművek megállóhelyeinek jelzőoszlopai, táblái, az útirányjelző készülékek, a plakátok . . . Igen, mindez a sok felépítmény, a benne sikló, zúgó, mozgó sokadalom, a maga ezerféle alakjával, színével, százféle rendeltetésével, hivatásával, mindenféle képével, áradatával, életével, így együttvéve, egybefoglalva, élő moziképpé, óriási hangosfilmmé teljesülve: ez az utca! Egy szó csupán, egyetlen fogalom, de temérdek, különféle elem egyesül, tömörül össze benne.

Lehet-e ennek a zürzavaros konglomerátumnak esztétikája, sőt külön esztétikája? Azt feleltük reá, hogy lehet és van.

Az utca külön életet él. Az utca: úgy, ahogy van, lehet csakugyan szép, sőt nagyon szép, olyasvalami, ami kimeríti az esztétikai szép fogalmát, azt a valamit, „ami érdek nélkül tetszik". Vagyis nemcsak az utcát lényegileg alkotó épületek szép vonala, nemcsak maga az út vonala, nemcsak a házak nemes anyaga, építészeti harmoniája, tökéletessége esik latba, hanem mindaz a sokféle elem, amire céloztam. Sőt még több: az a „je ne sais quoi", az a megmagyarázhatatlan elvont és szinte alig is kifejezhető valami, ami egyenesen a művészi szép legbensőbb, legtitkosabb eleme. Mert túl az épületek nemes anyagán, az építész teremtő akaratán, nemes vonalvezetésén, túl a sugárút lendületén: az utcát alkotó ezerféle elemből kicseng, kiárad valami, ami már külön lélek.

Ez az utca lelke.

Lelke van minden utcának, amint lelke, külön lelke van minden háznak, parknak, városnak. Lelke van a grandiózus büszke útvonalaknak, amilyen az Andrássy-út, a Champs Elysée, a Rue de la Grand Armée. Lelke van a szűk, ódon utcáknak, amilyen a várbeli kis Fortuna-utca, az innsbrucki Herzog Friedrichgasse, vagy egy rothenburgi középkori utca. Lelke van a Piazza di San Marcónak, a budai Iskola-térnek, a pesti Vármegyeház-utcának, de még a Dob-utcának is.

Külön lelke van az ódon, olasz városok festői, piszkos sikátorainak, a firenzei, komor Borgo di San Fredianónak, a veneziai kis Sotto-portoricóknak, a pesti József- és Ferencváras utcácskáinak, Óbuda sárga, földszintes házakkal szegett, hosszan elnyúló utcáinak, a vizivárosi Gyorskocsi-utcának . . .

Minden város minden utcájának külön lelke van. Még a falu akácvirágos, fehér házikókkal szegett kis „köz"-einek is.

Ennek a külön utcaléleknek pedig esztétikája van. Egézen külön életet élő esztétikája, amelyet külön törvények fejeznek ki és szabnak meg.

RAVASZ cukrász
I., KRISZTINA-KÖRÚT 15
Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

Keresztelés volt megint Budán. A keresztelőn jelenvoltak a boldog szülők: Buda és Pest és a keresztapa: A Közmunkák Tanácsa. Elkereszteltek néhány névtelen utcát. Az új elnevezések során 18 utca kapott nevet. Feleslegesnek tartjuk az elsorolásukat, hiszen a legjobb memoriájú ember is nehezen fogja megjegyezni, hol feküsznek, de helyes volna, ha az ugyanazon fogalomkörből vett elnevezések, egyazon környéken lévő uccákat jelölnének, így a tájékozódás is könnyebb volna.

Uj tánctanfolyamot nyitott felnőttek részére október 6-án *Vogl* Imre tánctanár II., Medve-u. 6. alatti helyiségében, amelyen az összes modern táncokat, a Rancherát és Rumbát is, tanítja. Telefon: 52—3—46. Beiratkozás d. e. 9—12, d. u. 3—9-ig.

Félre az elkeseredéssel, a szomorúsággal. Reménykedésre, vídámságra, jókedvre van szükségünk e nehéz napokban. Ne zárkózzunk be a lakásba, menjünk emberek közé, szórakozzunk. S hol találhatnók meg a szórakozást, a vidám társaságot jobban, mint a budai vendéglőkben, ahol pompás ételek és nagyszerű borok mellett mindjárt rózsásabban látjuk a jövőt. Enni úgyis-úgyis kell, azt a kevés kiadást pedig, amit a bor jelent, mindenki elbírja. Egyik régi budai vendéglő a Printz-féle „Tiroli kunyhó nyílt meg szombaton a Csalogány utca 27. alatt, ahová a Virányos-útról költözött. A Printz-vendéglőben maga a vendéglősné személyesen vezeti a konyhát s gondoskodik róla, hogy a vendégek kitünő ennivalót kapjanak, a borokról véleményt nem lehet nyilvánítani, azt mindenkinek meg kell kóstolnia.

Nincs pénze ma senkinek a megélhetés gondjai mellett látszólag felesleges kiadásokra. Sokan szeretnék lakásukat újrafestetni, de a vele járó nagy költségekre nincs fedezetük. Ügyesen oldotta meg ezt a kérdést a *Budai Lakástakarítási Vállalat* (I., Gregus-u. 8. Telefon: 510—29), amely speciális módszerével *olcsó, gyors és piszokmentes* eljárással takarít le minden piszkot, füstöt, port a lakás mennyezetéről és oldalfaláról.

Tökéletesen felszerelt villa a Rózsadomb legszebb helyén eladó 120.000 pengőért. Földszintes 5 szobás, hallos és minden szükséges mellékhelyiséggel ellátott a belső övezetben fekvő, 29 évi adómentességgel biró 356 négyszögöles telken fenyveskertben fekvő villáról van szó, mely a legszebb kivitelben épült, parkettes padlóval, központi fűtéssel, beépített kandalókkal és fürdőkáddal, rendkivül nagy terrasszal, előtte szökőkúttal, minden szobában házi telefonnal. 60.000 pengővel átvehető.

Hungária
rádium tartalmú lithiumos gyógyforrás Budán, Erzsébethidnál
IVÓ-KÚRA
nyitva; reggel 7 órától este 6-ig.
Szénsavval telítve!
HARMAT-VIZ!

CSAK Kopfmann
CUKORKÁT!
II, KRSZTINA-KÖRUT 91. SZÁM
II., MARGIT-KÖRUT 36. SZÁM.

SZÉCHENYI
GYÓGYFÜRDŐ
a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITÜNŐ KÖZLEKEDÉS

ÉHGYOMORRA
NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR
Kristály vizet

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, II., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
Budai ingatlan-tulajdonosoknak gyors lebonyolitás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyújtunk
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

Anőiszépségkoronája KALAP az IPARMŰVÉSZETI SZALONBÓL
I., Városmajor-u. 21. sz.
Ezelőtt: Váci uccában. (20)

Miért tanácsos most osztálysorsjegyet venni Skuts Dénes bankházában? Mert a sorsjegyeknek egy későbbi osztályhoz való vásárlásánál az előbbi lejátszott osztályok betétjeit is meg kell fizetni. *Tehát sokkal célszerübb* a sorsjegyeket *már az első osztály húzása előtt megvenni,* hogy a rendkívül kedvező nyerési esélyeket *teljes mértékben* kihasználhassa és hogy ne veszítse el egyetlen osztály nyereményeire való igényét sem. Minden sorsjegynek egyforma a nyerési esélye! **Szerencséje lesz, ha Skuts sorsjegyet vesz!** A bankház azonban figyelmezteti a n. é. közönséget, hogy csak úgy biztosithatja a részvételt az új sorsjátékra, ha a sorsjegyekért járó összeg az előírt 30 fillér költséggel együtt a húzás előtt, tehát most *okóber 16-ika előtt* beérkezik, különben minden igény megszünik. Ugy a sorsjegyek, mint a nyeremények aranypengők. Sorsjegyek hivatalos ára: Egész 24, fél 12, negyed 6, nyolcad 3 aranypengő. *A saját érdekében forduljon azonnal* **Skuts Dénes** *bankárhoz, I., Horthy Miklós-út 152. Telefon: 68—0—00.*

Skuts Dénes *a következő szerencseszámokat ajánlja vevőinek:* **51,068, 57506, 81451, 81492, 81490, 81476, 81457, 81452, 51097, 51085 42561, 51075.** Vágja ki ezeket a sorjegyszámokat, húzza ki szerencseszámát és rendelje meg azonnal, ne késlekedjen! A sorsjegyeket postafordultával megküldi **Skuts Dénes bankháza,** *I., Horthy Miklós-út 152. Telefon: 68—0—00.*

Dreher-Mauls
csokoládé a legjobb

ÓVATOSSÁG. kitüntetett MENCZER
„A jó száraz tisztitás, öltöny, női ruhák festése, gallér, ing-tisztitás, olcsó áraival meggyőz mindenkit a nagy aranyéremmel és diszoklevéllel
MENCZER-nél Fest. Tisztit. Mos. Telefon

RUDAS Fürdő
radioaktiv hőforrás
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ FEDETT USZODA

Nagyon megnehezült az idők járása felettünk
Természetes tehát, hogy az emberiség általában arra törekszik, hogy a hangulatot, a kedvet, a reményt előidézze és **fokozza.**
Ez leginkább elérhető a magy. kir. osztálysorsjáték által, mert akinek sorsjegye van, alapos a kilátása, hogy egy kis befektetés árán nagy vagyonra tehet szert.
Hol nyerhet most **30 ezer, 40 ezer, 50 ezer, 100 ezer, 200 ezer vagy 300 ezer pengőt?**
Az **osztálysorsjáték** módot, alkalmat ad mindenkinek, hogy kisebb-nagyobb nyereményben részesüljön bárki, mert az összes sorsjegyeknek egyforma a nyerési esélye.
Nem puszta álom a reménység
Az új sorsjáték húzása **október 16-án** kezdődik, tehát
próba-szerencse!
Az I. osztályú sorsjegyek hivatalos ára:
1/1 24 P, 1/2 12 P, 1/4 6 P, 1/8 3, P
Az összes árusitóknál!

HALLÓ! ITT 52—7—69!
NAGY TÉVEDÉS, hogy csak a kerthelyiségem érdemli nyáron a látogatást
MERT BIZALMAS KEDVES SZOBÁIMBAN
TÉLEN is pompásan érzi magát a vendég kitünő konyhám, pincém és a jó zene mellett
Tisztelettel GUTTENBERGER A. a TROMBITÁS vendéglő tulajdonosa II., RETEK UCCA 12

Januári beköltözésre még 1, 2, 3 és 4 szobás komfortos
öröklakás kapható Széna-tér közelében a 16-os autobusz megállónál
OSTROM-UTCA 15. SZÁM ALATT
dominálo kilátást nyujtó tetőterasszal, elsőrangú kivitelben épülő szövetkezeti házban. Bővebbet: a helyszinen, vagy KORCSMÁROS EDÉNÉL II., Keleti Károly-u. 13/b. fsz. 2. Tel: 576-43. (39)

Versenytárgyalási-hirdetmény.

Utalással a Fővárosi Közlöny „Hivatalos hirdetések" rovatának élén közölt általános feltételekre, nyilvános írásbeli versenytárgyalást hirdetek a köztisztasági hivatal részére az 1932. évre szükséges 200.000 kg. nyírfavessző szállítására.

A bánatpénz tekintetében a fenntebb említett „Hivatalos hirdtések" rendelkezései az irányadók.

Az ajánlat benyujtásához szükséges nyomtatványok a hirdetés megjelenésétől kezdve naponta délelőtt 12—2 órák között a köztisztasági hivatal igazgatóságánál (VIII. Kún-utca 8. I. em.) díjtalanul vehetők át.

A kellően felbélyegzett és borítékban elhelyezett ajánlatok 1931. évi október hó 9én (pénteken) délelőtt 10 óráig nyújtandók be a köztisztasági hivatal igazgatóságánál (Kún-utca 8. sz.). Az ajánlatok ugyanott és ugyanazon a napon délelőtt 11 órakor fognak nyilvánosan felbontatni. A felbontásnál a vállalkozók, vagy megbizottaik jelen lehetnek.

Bdapest, 1931 évi szeptember hó 5.

A székesfőváros polgármestere.

283—1931. szám.

Versenytárgyalási-hirdetmény.

Budapest Székesfővárosi Községi Temetkezési Intézet (Budapest, IV., Kigyó-u. 5.) nyilvános irásbeli versenytárgyalást hirdet 300 drb. különféle méretü IV. osztályú; 200 db különféle méretü VII. osztályú fakoporsó, valamint 500 db normál fenyőfa és 500 db különböző méretű tölgyfa *sirkeresztre.*

A megrendelt koporsókat és sírkereszteket a megrendelés vételétől számított 8 nap múlva 25%-ban és 30 nap múlva teljes egészében lehívásra kész állapotban kell tárolni.

A munkafeltételek teljes szövege, a koporsók műszaki leírása, valamint az ajánlat bunyújtásához szükséges nyomtatványok intézetünk főpénztáránál (IV., Kigyó u. 5.) kaphatók.

A cégnélküli borítékba zárt s lepecsételt borítékban elhelyezett ajánlatokat ü évi október hó háromnegyed 12 óráig IV., Kigyó-u. 5. szám alatt, intézetünk főpénztáránál kell benyújtani. Az ajánlatok ugyanazon napon, ugyanott, déli 12 órakor fognak hivatalosan felbontatni.

Budapest, 1931 szeptember hó 24-én.

Budapest Székesfővárosi Községi Temetkezési Intézet.

Versenytárgyalási hirdetmény.

Utalással a Fővárosi Közlöny „Hivatalos hirdetések" rovatának élén közölt általásenytárgyalást hirdetek körülbelül 1000 drb., közterületen levő hirdetéses pad *cim*a padhirdetésekkel kapcsolatos *üzletszerzői és dijbeszedői* munkálatoknak együttes elvégzésére.

Bánatpénzül minden ajánlattevő 1000 (Egyezer) aranypengőt köteles letétbe helyezni.

Részletes tájékoztatást nyújt a székesfőváros hirdetővállalatának igazgatósága (IV., Kammermayer Károly-u. 5, I. em.) naponta déli 12—2 óra között, ugyanakkor és ugyanott az ajánlat benyújtásához szükséges nyomtatványok is díjtalanul átvehetők.

A kellően felbélyegzett és pecséttel lezárt borítékban elhelyezett ajánlatokat *1931. évi október hónap 19. napján délelőtt 11 óráig* kell a székesfőváros hirdetővállalatának igazgatóságánál benyújtani.

Az ajánlatok ugyanott és ugyanazon a napon déli ½12 órakor fognak nyilvánosan felbontatni.

A felbontásnál az ajánlatot tevők, vagy megbizottaik jelen lehetnek.

Budapest, 1931. évi szeptember hó 28.

A székesfőváros polgármestere.

KÖZGAZDASÁG

Szerkeszti: *Szászhalmy József.*

Egy tekintélyes budai polgár, akinek jól jövedelmező vállalata és hatalmas bérpalotája van, nemrégiben kétségbeesve szaladgált az egyik bankból a másikba, hogy váltóját prolongáltassa. Dacára annak, hogy elsőrendü ingatlanfedezettel rendelkezik, felmondották kölcsönét és egyetlen nagy bank sem állott rendelkezésére. Kénytelen volt magas kamatú privát pénzt felvennie. Ez annak az esetnek a következménye, hogy az idegenforgalom megbénul, a házeladások lehetetlenné válnak, az építkezési kedv teljesen lelohad. Ezzel kapcsolatban a *Budai Ingatlantulajdonosok Egyesülete Bárdos* György dr. elnökletével legutóbb értekezletre gyült, melyen a gazdasági válság katasztrófális következményeinek megállapitása után határozatot hozott, amelyben többek között követeli, hogy 1. a bankok eddigi elzárkózó magatartása megváltoztatandó; 2. fogjanak hozzá a budapesti hidak, Rókuskórház és egyéb hasznos beruházások építéséhez; 3. kedvezmények adásával növeljék az építkezési kedvet; 4. részesitsék támogatásban azokat az intézményeket, amelyek az építkezés előmozdítására hivatottak; 5. a külföldre kivitt és esetleg visszaáramlott tőkék egy részét építkezési kölcsönök részére vegyék igénybe; 6. az építkező csoportok törekvéseit támogassák; 7. az elkerülhetetlennek látszó munkanélküli segély helyett produktiv beruházásokkal munkaalkalmakat teremtsenek; 8. a vidéki ipartestületi székházak kölcsöneinek rendezésére felhasználandó tőkéket családi házépittetőknek adják.

Kertgazdaság

Rovatvezető: berniczei Kmoskó Sándor

Kertünk jövedelmezőségének kihasználása nemcsak saját érdekünk, de nemzetgazdasági követelmény is. — Amidőn tehát a gyümölcsfák törzsének felrepedezett kérgét vaskaparóval símára kapartuk és ledrótkefeféltük, ezzel nemcsak a petefészkek csomóit pusztítjuk, de a különféle penészgomba betegségek csiráit is, mohok, zuzmók, valamint a veszedelmes vértetü lerakódástól is megszabaditjuk fánikat, ezzel egyidejüleg leszedjük a fán ragadt gyümölcsmumiákat: a gyümölcspenész (Monilla), varasodás (Fusicladium), szilvabábosodás (Taphrina) veszedelmes és nagy károkat okozó csiráit is gondosan, az összezsugorodott levelekkel és a fákról lekapart szeméttel együtt elégetjük. A fagyok beállta előtt, vagyis október hónapban gondoskodnunk kell a talaj porhanyításáról és a trágyázásról, ez nemcsak a porhanyítás céljából történik, mert ezzel előmozditjuk, hogy az eső és hólé a gyökerekhez beszivároghasson. A fák alatt a földet a csurgóig ásónyomnyira beforgatjuk, bebuktatjuk, ami igen fontos, mert jónéhány kártevő álcái a fák alatt, a föld felületén néány centiméterre befurják magukat és pókhálós bevonatukban ott áttelelnek, ha azonban a föld bebuktatása által, a föld mélyében kerülnek, ott a tavaszig levegő hiányában elpusztulnak; ilyenek a rügyfuró és a poloskaszagú levédarázs, a pókhálósmoly stb. kártevők álcái, ezek teszik férgessé és értéktelenné gyümölcstermésünket. Az összes kártevőket a most megjelent: *„Gyümölcsfák Terméstokozása és védelem„* cimü könyvemben, sok hasznos tudnivalóval és házilag, fillérekből elkészithető védőszerek receptjeivel együtt, bővebben foglalkozom. A szerkesztőségben 20 % kedvezménnyel megrendelhető. —

„Universal" arzénes permetlé készitése: Ezzel a jól bevált, olcsó védőszerrel sikeresen és egyszerre védekezhetünk úgy a penészgomba betegségek, valamint az összes rágószervvel ellátott élő kártevők ellen, mert ezen összetételnek úgy a penészgomba, valamint a rovar és hernyó ölő hatása megvan, így nem kell különkülön azok ellen pepecselni, ami sok idő és pénz megtakarítást jelent, ennek mindig készen és kéznél kell lennie és az alábbi összetétel, illetve keveréssel permetezzük, a tünetek és szükségszerint gyümölcsfáinkat.

Veszünk 8 kgr. kénport, 4 kgr. friss kőmeszet, most egy vasedénybe (lehet ónozott vagy zománcozott edény is, de nem sárga vagy vörös réz, mert ezt kimarja), 50 l. vizet beleméríünk, ennek tartalmát pálcikával megjelöljük, beléje késsel, avagy az üstön kivül krétával jelet csinálunk. Forrás előtt a víz felét cca. 25 litert egy dézsában lemérjük és meleg állapotban azt ott kéznél hagyjuk. Az edényben maradt forróvízhez lassan és fokozatosan, állandó keverés mellett a kénport beleszórjuk, ezt 15 percig keveréssel péppé gyúrjuk lassú tüz mellett.

(Folytatjuk.)

Gyümölcstermesztők figyelmébe!

Összes kártevők irtását, gyümölcsfák termésfokozását, megtermékenyitését elvénhedt gyümölcsfák ifjitását, hogy újból termőre forduljanak, szakszerü kezelését biztos sikerrel vállalja volt erdélyi földbirtokos, ismert gyümölcstermelő, jól bevált

termésvédő módszerével

Fixre vagy feleshaszonra

Kmoskó: *Termésvédelem szakkönyv szerkesztősége*

Budapest, VIII., Aggteleki-utca 17

SZENT ANTAL KEGYTÁRGY

ÜZLET ÚJ HELYISÉGE

II., MARGIT-KRT. 34.

Ferencrendiek templomával szemben,

KAPHATÓK: az összes katólikus elemi iskolai tankönyvek. — Mindenfajta irószer raktáron.

Halwa Sándor

PUSKAMÜVES

BUDAPEST,

Üzlet és műhely: I., Szent János-tér 4

Telefon: Kr. 507—37

Állami díszoklevél. Ezüstkoszorús mester

Nagy aranyéremmel kitüntetve

VADÁSZFEGYVEREK

FEGYVERJAVITÁSOK

SPORTCIKKEK

CSERKÉSZ-FELSZERELÉSEK

BELLEVUE SZÁLLODA ÉTTERMEIBEN

ESTE

TÁNC

Elsőrangú koncert- és tánczene **Európa előkelő restaurantjai** között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 5 pengős. Déli menü 2.50

Asztalrendelés: A. 528-48

TELEK, HÁZ, LAKÁS

Kertes öröklakások

Az előkelő közönség bizalmától támogatott, legszolidabb alapon megszervezett, utánfizetésektől, perektől mentes épitési akciónk keretében, nov. 1-i beköltözéssel, fővárosunk legelőkelőbb részén már épül *nyolcadik társasházunk* a Szent Imre-szobor mellett, 2, 3 szobás (előkertre nézö hallos) villaszerü öröklakásokkal. 300 négyszögles *kert, hangfogó válaszfalak,* díjtalan üzlethelyiségek. Tetszés szerint szövetkezet, vagy a tulajdonos nevére szóló telekkönyvezés. A Diószegi-uti „Hunnia-udvar"-ban még pár remek, azonnal beköltözhető három-, négy-, ötszobás villaszerü öröklakás kapható. *Olcsó, fix árak.* Előnyös törlesztéses kölcsön. Kivánatra prospektus tervekkel, öröklakásvevőknek nélkülözhetetlen szaktanácsokkal.

„CENTRUM" HÁZÉPITŐ-VÁLLALAT

Horthy Miklós-út 9. (9-12, 3-5-ig.) Tel.: 693-01

Társasházban a „CENTRUM" vezet

Budán, *Fery* Oszkár utcában világos, tiszta, csinosan berendezett szoba, fürdőszoba használattal, esetleg teljes ellátással azonnal kiadó. *Cim megtudható a kiadóhivatalban.*

Eladó telkek

Svábhegyen

Diana és Nógrádi úton

600 öles parcellákban igen jutányos árban. Felvilágositást nyujt: **ifj. Walla József cementárugyár r. t. Tel.: 429-23 és a Kiadóhivatal.** (49)

Kettő-három-négyszobás komfortos lakások, központi fütéssel, melegvízzel, háromeves házban, budai **hegyekre** szabad kilátással, **kettőszoba** hallos, komfortos lakás, **négy szoba** hallos, urasági **angol cottage,** belső lépcsővel, saját központi fütéssel, Horthy Köröndnél levő házakban, tulajdonos müépitésztől, Fadrusz-u. 6. Aut. 694—40 **azonnalra, novemberre bérelhető.** (4)

Sósfürdőnél egyemeletes, 3 lakásos ház, összes közmüvekel 40.000 pengő. 24.000 pengővel átvehető. — Ugyanott 150 öles telek is. (6)

Németvölgyi-út 2b. sz. a. házban egy-, kettő- és háromszobás lakások hallal és központi fütéssel, utcai fronton, kilátással a hegyekre és a szemben fekvő kertekre, villamos (75,59) és autóbusz közelében, kiadók. Felvilágositása helyszinen vagy Aut. 831-09. (10)

2, esetleg 3 szobás, minden komforttal, levegős, napos lakást keresek. *Sándor Jenő,* IX., Lónyay-u. 60. földsz. 6. (12)

Fery Oszkár utcában 206 öles telek eladó. Épitési iroda I., Naphegy-utca 21. Tel.: 527—80. (2)

Rózsadomb elején földszintes családi villa két 3 szobás lakással, 316 négyszögöl kerttel, 76.000 pengőért eladó. (18)

Hidegkúti úton, Star filmgyár mellet, villamos közelében, kettő á 298 öles telek diófás parkban, összes közművekkel eladó. (3)

Ne dobja el

kiégett, elromlott villanykörtéit. Minimális árért **garancia mellett** használható állapotba helyezzük

TÓTH ISTVÁN villanyszerelő, I., GREGUS-UTCA 8. SZÁM Telefon: 519-29

Legolcsóbb házhelyparcellázás

BARACSKA és PETTEND között

vasútvonal mentén, a **balatoni** müút mellett, Budapest-Kelenföldtől 28 km-re

Házhelyek □-ölenkint 1 P 20 fillértől

Készpénzben fizetendő 10%, a hátralék

havi 10 pengős részletekben.

Talajvizmentes legjobb termőföld, kitünő ivóviz, villanyvilágitás.

Nyaralásra is különösen alkalmas. VELENCEI-TÓ vasúton 12 perc.

INGYENES CSOPTOROS UTAZÁS

Gyülekezés kedvezőtlen idő esetén is a Délivasut állomás pénztár előcsarnokában vasár- és ünnepnapokon d. e. 9.30, d. u. 2.15 és minden csütörtökön d. u. 2.15 órakor. Városi iroda: Budapest, I., Horthy Miklós-körtér 3-b. I. 6. d. e. 10-1-ig, d. u. 5-7-ig. TELEFON: AUTOMATA 694-33

Tőkepénzesek figyelmébe. Pénzét kihelyezem kisebb-nagyobb tételekben fővárosi házakra, elsőhelyi bekebelezésekre, magas kamatra, vagy háromszoros kézi zálog fedezetre. Fust bankbizományos, Bérkocsis-utca 17. (51)

Házmesterséget, esetleg villában is, keres megbizható, kisigényü házaspár (állami alkalmazott). Ért villany-, gáz- és vizvezetékjavításhoz. Kivánságra személyesen bemutatkozik. Cim a kiadóban. (9)

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágositás I., Naphegy-u. 21. Telefon: Aut. 527—80. (2)

Egy-, kettő-, három-, négy és ötszobás lakás kiadó, Iroda: I., Naphegy-u. 21. Tel.: 527—80. (2)

Felesleges az újrafestés

Lakása mennyezet- és oldalfaláról kormot, füstöt és port speciális módszerünkkel tökéletesen letakarítunk. — **Eljárásunk olcsó, gyors és piszokmentes.** — Díjtalan bemutatás. Lakástakarítási Vállalat, I., Gregus-utca 8. Telefon: 510—29.

Szépvölgyi fenyvesben egyedülálló 16 holdas és a római Dunaparton 4 holdas telek szanatorium, weekend-telep részére eladó vagy bérbeadó. Dr. Lugmayer József ügyvéd, II., Margitkörút 1. Automata telefon: 515-52. (14)

Az Istenhegyi-út 40-42 alatti 1.5000 négyszögöl kertben épült emeletes villa, nagy lakással, külön gazdasági épülettel, garage és soffőr lakással szabad kézből eladó. Érdeklődni lehet Aut. 570—32 alatt. (8)

Város az erdőben. Tisza István kertváros. A budai hegyvidék legszebb kertvárosa. Hüvösvölgy mellett. Festői kilátás. Magaslati fekvés, 150—300 négyszögöles árnyas erdőparcellák. Villany, vízvezeték, autóbusz. Előnyös fizetési feltételek. Dr. Keresztes Béla, VII., Damjanich-u. 30. Tel.: J. 431—56. (1)

Budai Lánchidfő mellett Dunaparti mekkel, egyesületnek, zárdának altes, műemlékszerű lakóház nagy termekkel, Egyesületnek, Zárdának alkalmas, 100.000 pengőért eladó Bővebbet, Fust, Bérkocsis-utca 17. (51)

Alkalmi vételek: több budai kertes uriház és palota. Azonkivül több fővárosi és pestkörnyéki bérjövedelmező bérházak általam eladók. Bővebbet Fust, Bérkocsis-utca 17. (51)

ÜVEG és porcellán-árukban GÁL LAJOS Budán II., Szena-tér 7, VEZET TISZTVISELŐK nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltétel

FEDEZZE FEL ÖN IS A SASHEGYET!

Sashegy a Belvárostól gyalog is csak 25 percnyire

Sashegy a Belváros hegye

Sashegy a Székesfőváros szivében — szivének jobbik oldalán

Sashegy az előkelő középosztály települő helye

Csak legyljtőn lévő telkeket vásároljunk, ott van csak levegő, napsugár és kilátás

Ön gyermekei arcáról leolvashatja, hogy hol lakik:

nézze meg azután a sashegyi gyermekeket

Sashegyi telkeinkről prospektust küld:

KUBATURA részvénytársaság

Budapest, főpostafiók 77/0

Németvölgyi-út 2b. sz. a. autógarázs vagy nagyobb műhelynek vagy raktárnak megfelelő helyiség és több üzlethelyiség kiadó. Felvilágositás a helyszinen vagy Aut. 831—09. (10)

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33 **Béres Márton**

HUBERT

és Tsa B. T. Egészségügyi berendezések, csövek Müszaki cikkek, fémgyértüs

VI., Liszt Ferenc-tér 4. T 222-67

Laptulajdonos: VIRÁG ÉS TÁRSA

Főmunkatárs: dr. László Zoltán.

Kiadásért felelős: Viraág Béla.

Nyomatott az „Olympia" nyomdában Budapest, I., Börs-utca 24. Tel.: 502—96. Nyomdáért felelős: Csaradszky Viktor

zés alapján.
Ez az egymilliárdos belső kölcsön „4

madhat, mert a kibocsátandó penznem, mint *csereeszköz,* az aranyvalu-

használati és iparművészeti cikkek előállítása

iog ledolgozni.

A Budai Napló kiadása.

XXVIII. évf. 1061. sz.

ELŐFIZETÉS:
Egy évre . . 24.— P
Negyed évre . 6.— P
Egyes szám 40 filiér.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai féláron kapják

Budai Napló

1931. OKT. HÓ 20.

HIRDETÉSEK:
Egy hasáb széles, egy m/m. magas sor, egyszeri közlésénél 30 F. Szövegsor ára 2 P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések díja mindenkor előre fizetendő
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló újság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I., Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502—96. Hivatalos órák: délután 4-6-ig

Pénzt! - de nem aranyat

A szükséges anyagi eszközök legsürgősebb előteremtése

Irta: **Fischer József** kir. tan. műépitész.

A köz- és magángazdaság talpraállítása érdekében a Magyar Mérnök és Épitész Egylet egyetemes ülésén tartott előadásom leglényegesebb része a *szükséges anyagi eszközök előteremtése.* Erre nézve a következők szolgálhatnak útmutatásul:

Elfogulatlanok előtt világos, hogy a fizetési eszköznek, mint forgótőkének, nem kell, hogy az *„arany"* képezze fundamentumát. Az aranybázis előbb-utóbb tarthatatlanná válik, mert erős visszaélésekre ad alkalmat és be fog bizonyosodni, hogy az aranybázis tulajdonképpen fikció.

Ingó vagy ingatlan-e az arany? A már kitermelt arany: ingó, a még kinem termelt: ingatlan. Tehát kétféle értékkel állunk szemben. A kitermelt arany holt tőke, mert hozadéka közvetett, közvetlen hasznot nem hoz, csak zálogtárgyul használhatjuk fel. Biztosíték gyanánt pedig a trezorokban holttőkeként hevertetve és költséggel megőrizve, forgótőkéül, csereeszközül sem kivánatos. A háború előtt az aranyat, mint váltópénzt senki sem tartota magánál. A békebeli bankjegyekre rányomtatott szöveg: „Ezen bankjegy bemutatójának az Osztrák Magyar Bank törvényes ércpénzt szolgáltat ki" szintén nem volt igaz, mert a forgalomban levő papirpénznek *legfeljebb csak a fele volt arannyal fedezve!* Takarékbetétek, folyószámlakövetelések, koronajáradék, papirok stb., melyek a papirkészpénz forgalmának *huszszorosát tették ki,* egyáltalában *nem voltak arannyal fedezve.* A mai helyzet körülbelül ugyanaz.

Ezzel szemben az ingatlan, föld vagy felépitmény, nemcsak tárgyi biztositékot szolgáltat, *hanem hozadékot is ad,* terméyek vagy bérjövedelmek révén, igy az arannyal szemben az ingatlan pozitivább érték, vagy biztositéki tárgy. Sőt *az emberi munka értéke is pozitivább érték az aranynál.* A kivándorló munkás *pénztelenül* indul Amerikába, ott dolgozik és *dollárral tér haza.* Tehát a munka is effektiv valuta.

Amidőn tehát a mai tarthatatlan gazdasági helyzetből való menekülést s az emberséges megélhetés előfeltételeit kivánjuk a való élet számára alkalmazásba hozni, *ne épitsünk az aranyra,* mint olyan fundamentumra, *ami nincs* és ha volna is, nem volna erre a nagy célra alkalmas, *hanem épitsünk arra, ami van!*

Természetesen ez az elgondolás és ez a törekvés ma a meglevő bankokrácia érdekeibe ütközik és az ezen új alapon megindítandó termeléssel kapcsolatosan nemcsak itthon, de nemzetközi vonatkozásban is eleinte erős ellenállással fogunk találkozni. De ez mind nem lehet ok arra, hogy erős akarattal és kitartással célunkért, az élni akarásért és talpraállásért ne küzdjünk erélyesen a gyors siker reményében!

Kár sok időt igénylő reformokkal akarni segiteni most, a tél beállta előtt, inkább ismert, járható utakon haladva tegyük a telet a tömegek számára elviselhetővé. Akik ezt az utat tartják célravezetőnek, haladjanak utjukon tovább. Működésük igy is áldásos lesz. Ha azonban a gondolatok és a teendők áldásos láncolatának *csak egy láncszemével törődünk* és nem egy minden körülményre kiterjedő, általános gazdasági programm gyors megteremtésén dolgozunk, *elérhetjük-e tartósan célunkat?*

A küszöbön álló tél gazdasági és politikai szempontból előreláthatóan zavaros és könnyen katasztrófálissá válható fejleményeit sürgősen helyes mederbe kell terelni s a szükséges anyagi eszközöket elő kell teremteni, bármily áldozatok árán is, *akár a régi rendszer, akár az uj elgondolás alapján!*

Az ország pénzügyi helyzete külföldi viszonylatban azonban ma, sajnos, úgy áll, hogy a meghivott népszövetségi szanálási bizottság már akkor is jó szolgálatot tesz hazánknak, ha a rövid lejáratú kölcsönökre haladéknyujtást és kamatmérséklést fog javasolni.

A termelés megindításához szükséges tőkének előteremtéséről külföldi kölcsön útján ma alig lehet szó, amikor külföldre szóló fizetési eszközzel kellő mennyiségben nem rendelkezünk külföldi adósságaink kamatai céljára, törlesztésre és a külföldről behozandó áruk kifizetésére.

A cselekvési lehetőségek és a gazdasági kibontakozás gyors módozatai pedig megvannak.

1. Segítsünk magunkon egy megfelelő belső kölcsönnel és ne várjuk a külföld segítségét, sőt programmunk egyik főpontja az legyen, hogy ezen külföldi terhektől az ország minél előbb szabaduljon. Ezek a terhek sulyosak, sőt alkalmasak lehetnek arra, hogy a hitelező külföld egyrésze ezek alapján esetleg politikai engedményekkicsikarását is megkisérelje.

A belföldi kölcsön biztositékául az *„ingatlan"* szolgáljon, ideértve a kincstár, a városok és egyéb közületek és a hitbizományok ingatlanait is, melyek e célra bőséges fedezetet nyujtanak.

Tekintettel arra, hogy az ingatlanok értékének csak egy bizonyos hányada (25 %-a) vétetnék igénybe *és ez is csak garanciaképen, ez az eljárás egy általában nem jelent megterheltetést azért, mert ezen ingatlangarancia nyujtásért az ingatlantulajdonos jövedelmet kap.*

Ha egy ingatlantulajdonos a maga ingatlanára 25 %-nyi adósságot vesz fel kamatfizetés mellett, az ingatlan megmaradó értéke (100—25) csak 75 %. Ha azonban az ingatlanból 25 %-ot jövedelmező garancia címén vesz igénybe, akkor ezen ingatlan értéke legalább 100 % kamatjövedelem, feltéve, hogy a garancianyújtás nem jelent kockázatot.

Az igénybevett garanciatétel a telekkönyvben *nem a „C" lapra, hanem az „A" lapra kerül úgy, mint az a földvagyonváltság esetében történt.* Képen az ingatlanok nemcsak, hogy *nem terheltetnek meg 25 %-os teherrel, hanem azoknak 25 %-a* **jövedelmet hajtó mozgótőkévé válik.** Tehát a holt tőkének egyrésze közvetett uton, mint mozgó tőke kerül a közgazdaság vérkeringésébe.

Ez az eljárás egyáltalán nem bankokráciaellenes, mert a gazdasági fellendülés és a nagy forgalom révén a bankok is bőségesen fognak jövedelmezni. A bankoknak csak eggyel kell számolniok, azzal t. i., hogy a mammutfizetések és a külön szindikátusi jövedelmek megszünnek a bankvezetőségek és a bankok személyzetének fizetései között ma fennálló aránytalanságokkal együtt. A szindikátusi jövedelmek ezentúl a részvényeseket fogják illetni.

2. Ha a külföld *a belső termelési kölcsön hatását* látni fogja és élvezni fogja annak áldásos eredményeit is azáltal, hogy követeléseit aránylag rövid idő alatt megkaphatja, bizalma országunkkal szemben annyira fog növekedni, hogy hajlandó lesz tőkéjét az országban meghagyni olcsó, békebeli kamatláb ellenében is, ha arra egyáltalában még szükségünk lenne. Békében a *„nagy bizalom"* folytán magyar tőkéseink is igen sok esetben 2—3 % mellett helyezték el tőkéiket *Londonban, „aranyban".*

A mi bajunkat és az egész világ gazdasági bajait a háború után, 90 %-ig, **a magas kamatláb okozta.** Minden tőke minden esztendőben annyit veszít százalékosan az értékéből, mint amennyivel a normálisnál tulzottan magasabb kamattételt vindikál magának. Ha a maximális kamatláb 4 % lenne (békében sem volt több), a magán-, az ország- és a világgazdaságok automatikusan rendbejönnének.

A kidolgozás alatt álló általános gazdasági programm keresztülvitelére, — a külföldi tartozások amortizációját is figyelembevéve, — a már forgalomban lévő u. n. aranypengő forgótőkén kivül, 1 milliárd belső pengőnél nagyobb pénzmennyiségre szükség nincs. Egymilliárdnál nagyobb belső hitelre, forgótőkére, bizonyos ideig, legfeljebb 5 évig, csak akkor volna szükség, ha az összes külföldi tartozást 10 évnél rövidebb idő alatt kivánnák törleszteni. A törlesztés a külföld által is elfogadható módon, a kivitel és a behozatal kellő szabályozása révén, külföldi valutával eszközölhető.

A tél előtt u. n. gyors segítés céljára adassék törvényhozásilag, *mintegy kisérletképen,* alkalom és lehetőség megfelelő kisebbmennyiségű belső-, illetve termelési pengőnek a forgalombahozatalára.

A szükséges törvényes felhatalmazást egynéhány szakaszból álló törvény adja, mely *kizárólag belső hitelműveletre* vonatkozik és igy a külföldnek a dologba beleszólása nem is lehet. Ezt a külföld nem akadályozhatja meg, mert hiszen kellő fedezettel biró belső csereeszközről van szó, belső csereeszközül pedig egy „bon" is szolgálhat, amely csak munka és termelés útján válik később a külföld által is elfogadható fizetési eszközzé.

Egyes ingatlantulajdonosok azt a kérdést vetették fel, hogy nem lehetne-e az ingatlangarancianyújtást 25 %-ról 50 %-ra emelni, miáltal a biztositékot képező *holt ingatlantőkéknek nagyobb része válnék mozgótőkévé és igy jövedelmezővé.*

A garanciát nyujtó ingatlantulajdonosok bizalma még azáltal is fokozható, hogy a garanciát képező összeg utáni kamat és az annuitások, úgy mint az a földvagyonváltságnál volt, esetleg közadók módjára hajtatnának be.

A földvagyonváltság idején a telekkönyvben csak a következő feljegyzés foglaltatott az „A" lapon, összeg megnevezése nélkül: *„Váltságköteles föld".*

A belső kölcsöngarancia esetén pedig, analogiaképen, az „A" lapon pl. a következő bejegyzés lenne: „Belsőkölcsön garanciaköteles föld", vagy „Belsőkölcsön garanciaköteles ingatlan".

3. Tekintettel arra, hogy egyrészt a bizalom felébresztésére, másrészt az amúgy is csak *fokozatosan* forgalomba hozandó és hozható belső kölcsönnel való termelésre azonnal cca. 200 milliónál nagyobb összegre szükség nincs, az ezen összeg erejéig felfektetendő vagyonkataszterek (a járásbiróságoknál kellő szervezés utján) 2 hét alatt elkészülhetnek. Ugyanezen időben letárgyalhatók a szükséges törvényjavaslatok. További két hét alatt a szükséges fizetési eszközök is előteremthetők. Ily módon a belső termelés megindítására és a munkanélküliség megszüntetésére, munkadijlőlegekre és egyéb szükségakciókra szükséges fizetési eszközök, a külföld megkérdezése nélkül, a legrövidebb idő alatt forgalomba hozhatók. Csupán erélyes elhatározásra van szükség.

Szükségakciók alatt a munkadijelőlegeken kívül a következőket értjük:

a) Minden nem luxustárgyat jelentő elzálogositott vagyontárgy a hideg beállta előtt adassék ki kamatmentes munkadijelőleg címén.

b) Minden ingó és ingatlan árverés és mindenféle árverést előkészitő költséges jogi munka legalább egy félévre felfüggesztendő és ingóárveréseknél, különleges esetekben a szorult hitelező számára a követelés 30 %-a folyósittassék.

c) A fűtőanyagokkal nem rendelkező nincstelenek láttassanak el kellő fűtőanyaggal, ugyancsak kamatmentes munkadijelőleg címén.

d) A munka- és állásnélküli nincstelenek házbéreinek 50 %-át 1932. évi április hó 30-ig, ugyancsak kamatmentes munkadijelőleg címén, előlegezzük.

Ezen intézkedésekkel a kormányhatalom tényezői bebizonyitják, hogy kellő szociális érzékkel, képességekkel és bölcsességgel rendelkeznek.

Szervezzük meg Budát

Nyilt levél a Budai Napló szerkesztőjéhez

Visszatérve külföldi utamról, élvezettel forgattam a Budai Napló időközben megjelent számait. Ujból felszinre hoztál egy sereg gondolatot, melyek Buda közéletét közelről érintik és mindegyik érdemes arra, hogy felkarolják és megvalósitsák. Azt is láttam e lapokból, hogy

a súlyos gazdasági bajok újabb megmozdulásra és tömörülésre késztetik a budai társadalmat.

Már évek óta foglalkozunk többen — barátaid — azzal az eszmével, hogy Budát és külön eszmekört képviselő lapodban évtizedeken át termelt, Buda fejlődését és nagyságát szolgáló gondolatok nyilvántartására és gyakorlati megvalósitására

pártszerű szervezetet

alakitsunk, de sokan annak szükségét is érezzük, hogy a háború és forradalmi idők folyamán

elburjánzott kinövéseket a politikai, erkölcsi és gazdasági téren kiküszöbölni

segitsünk és ezzel is előmozditsuk annak az új, jobb időnek a kialakulását, amelynek elkövetkeztében — a mai nagy világnyavalyából való kigyógyulás és Nagy-Magyarország visszaállitása révén — rendületlenül hiszünk. Nem akartam magam sem az ilyen irányú alakulat létrehozásában közreműködni addig, amig a közbejött községi és országos választások le nem zajlottak. Nem véltük helyesnek, hogy az ilyen megmozdulással zavart és félreértést okozzunk az amugy is nyugtalan időkben. De most, hogy ezek az okok már nem forognak fenn és minden oldalról újabb megmozdulásokat észlelünk, kivánatosnak látszik, hogy e régi terv és gondolat megvalósitására komoly lépéseket tegyünk. Bizonyos kedvező háttért kölcsönöz törekvéseinknek a „Hollós Mátyás Társaság", amely tiz éve készül ilyen megmozdulásra és hasonlóan az időközben megizmosodott „Gazdaságvédelmi Társaság" is. Én már többizben tárgyaltam e kérdésről Horánszky Lajossal, a „Tisza István Társaskör" országosnevű, kitünő igazgatójával, akinek régtől fogva az a vezéreszméje, hogy

elsősorban a polgári erényeket és a közéleti tisztaságot kell helyreállitanunk,

ha azt akarjuk, hogy egészséges, uj élet fakadjon a romok nyomán. A választások miatt ő is eddig a tartózkodó megfigyelés álláspontját vélte indokoltnak, de ma már örömmel támogatna itt Budán olyirányú önzetlen mozgalmat, amely a vázolt célok érdekében fölvenné a küzdelmet.

Kedves Barátom! Minthogy úgy értesültem, hogy a Budai Napló most nagyobb teret szentel a Budán észlelhető újabb megmozdulásoknak és tudom azt is, hogy a most ismertetett célért való lelkes és tömörült küzdelem már régen forró kivánságod, arra hivlak fel soraimmal, hogy

a mi közös eszménk megvalósitására bontsuk ki a zászlót.

Fogjunk hozzá egy szélesebbkörü szervezéshez, amely

a szép és nemes eszmékért lelkesedő, de most elégedetlen polgártársaink folyton nagyobbodó táborát tömöritené és ha lehet, csatasorba állitaná.

Segitsünk megteremteni

az igazság, a munka és a becsület uralmát

osztály és felekezeti különbség nélkül. Járuljunk hozzá, hogy a vagyon és jövedelemeloszlás kirivó ellentétei enyhüljenek. Támogassuk azokat, akik az államháztartás rendbehozatala érdekében szivesen vállaltak munkát. Követeljük az állami beavatkozás csökkentését, a munka és tehetség szabad érvényesülését. Támogassuk a Kereskedelmi és Iparkamarát

a közüzemek leépitése által

az ipar és kereskedelem felvirágoztatására. Igyekezzünk megvalósitani a Budai Napló törekvéseit.

Buda történelmi és művészeti, fürdővárosi és idegenforgalmi érvényesülésére

és a ferdeségek kiküszöbölésére. Támogassuk a budai ipart és kereskedelmet és legyen minden nagyobb bérház kapualjában kifüggesztve a környékbeli budai iparosok és kereskedők névjegyzéke. Irtsuk ki az állás- és jövedelemhalmozást és juttassunk helyet a háborúban küzdött és most minden helyről kiszorult ifjuságnak.

Kedves Szerkesztő Barátom! tudom, hogy egy ilyen programm felállitása nem bir könnyen megvalósitható alappal, de maga az a körülmény, hogy

komoly és puritán férfiak

erre a célra szövetkeznek, már alkalmas arra, hogy a mai világ ferdeségeit, kinövéseit és visszaéléseit csökkentse és mindinkább kiszoritani segitse.

E munkára való szervezkedésre hivd fel a főváros dunajobbparti lakosait.

Hadd lássuk, kik és hányan vagyunk s ha elegendő a tábor, alakitsuk meg a megfelelő társadalmi és mukakeretet ezen az alapon.

Erre kér fel igaz barátsággal régi hived

Budán, 1931. október 17-én

dr. Hennyey Vilmos

Politikai új szervezkedések Budán

A váratlanul jött politikai válság, melyet a szélsőségekig felforralt a gazdasági válság — meglazitotta az eddigi politikai pártok kereteit, hogy helyet adjon új alakulásoknak, új szervezkedéseknek. Még a különben csendes Budán is hullámokat vertek az új áramlások és új csoportokra tagolják a polgárságot.

Élénkíti ezt a mozgalmot a közigazgatási bíróság esedékes határozata a *kelenföldi* és a *krisztinavárosi* kerület választása ellen beadott peticiók ügyében. A kelenföldi peticiót — hir szerint — elutasitják, de a Krisztinavárosban alighanem uj választás lesz.

A *Keresztény Községi Pártban* érezteti hatását a *Friedrich-csoport* kiválása s az igy alakult keresztény ellenzék. Friedrich rendkívül ügyesen használta ki a közelmult ferde helyzetét és találékony humora, az általa ügyesen kiszinezett esetek szaporitják a táborát. Ebben az irányban és ilyen tempóban nem versenyezhet vele az anyapárt.

A *Községi Polgári Párt,* mely a *Polgári Egység* Akadémia-utcai klubjában az országos politika számára is fészket rakott, túldimenzionálta keretét, ami klubválságot idézett elő. Ezt ugyan ügyesen ellensúlyozta a pártkör vezetősége és az ott kitermelt új potentátok, akik az önzetlenség mezében tisztultabb közéletet és elevenebb pártéletet követelnek. Erősen elhatárolt csoportja ez az Egységes Pártnak és vezére a nagy politikai rutinnal rendelkező *Kozma* Jenő dr.

Pártvezérnek termett ember, aki magához tudja láncolni híveit és adminisztratív úton a személyéhez köti a választók tömegét. Nagyarányú irodát tart fenn a választók egyéni kivánsá-

Ki mint vet, úgy arat, MAUTHNER magnál jobbat sehol sem kaphat!
MAUTHNER ÖDÖN magtermelő és magkereskedelmi részvénytársaság
Alapítási év 1874. Telefon: 463—65.
SÜRGÖNYCIM: MAUTHNERÉK, BUDAPEST.

MAUTHNER MAG
Központ: VII., Rottenbiller-u. 33. - Fiókűzlet: IV., Kossuth Lajos-u. 4.

Nagy főárjegyék, mely növényárjegyzék: őszi árjegyzék jácint, tulipán stb. virághagymákról ingyen és bérmentve
a Ferencrendiek templomával szemben.

SZENT
Gellért
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet, hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet

gainak adminisztrálására. Hétezernél több magánügyet intéz, mozgat, biztat és sok választójának intézte el már sikerrel az ő, vagy családja ügyét.

A magánérdekek kielégítésére közérdekű kérdéseket tud felszínen tartani — ért a társadalom sajátos csoportosításához —, de büntetni is tud. Aki nála a *fekete listára* kerül, akár ki is vándorolhat Budáról, legyen még oly magas állású egyén.

Természetes, hogy a nagytömegű magánügy intézése révén neki is van — az elégedetlenekből alakult — ellenzéke, de meg tudja gátolni, hogy az kellően szervezkedjék.

A pártiroda már erősen dolgozik és a terv az, hogy egész Budát egy táborba egyesítse.

De szervezik Buda polgárságát a baloldali szélsőségek ellen egészen új emberek, mint a *Magyar Polgárok Szövetsége.* Ennek a szervezetnek élén dr. *Nagy* Lajos áll. Összejöveteleit minden csütörtökön este tartja a budai Vigadó földszinti éttermében. Tábora állandóan növekszik.

Hasonló célt szolgál a *Budai Iparosok Szövetsége is.*

Gazdasági irányú szervezkedés *a Kállay* Miklós által tervezett *Gazdasági Párt,* mely a *Ketter*-féle lágymányosi vendéglőben rendezi találkozóit és a gazdasági téren mozgó budai vezérembereket igyekszik tömöríteni. Az Egységes Községi Polgári Párt tagjai közül többen — jelentékeny egyéniségek — vettek már részt ezeken az estéken, hogy a párt volt vezérét, *Kállayt* támogassák.

Nagy jogosultsággal bir a budai komoly, a *speciális budai kérdések* iránt előszeretettel biró polgárságnak az a tekintélyes része, amely abban a meggyőződésben él, hogy Buda természetadta kincseinek, gyógyvizeinek feltárása, az ezek révén várható idegenforgalom — országos érdek — s amely külön budai tömörülést, szervezetet, esetleg *Budai Pártot* óhajt és a most meginduló mozgalom révén ezt meg is akarja teremteni. Ezt a régi keletű, de új szervezkedést szolgálja magas nívón tartott előadásaival a *Hollós Mátyás Társaság* és a *Gazdaságvédelmi Társaság,* de politikai téren támogatja a *Tisza István Társaskör* tagjainak Budán lakó csoportja, *Hennyey* Vilmos ny. államtitkár és *Horánszky* Lajos volt országgyűlési képviselő. Csatlakozását e mozgalomhoz bejelentette számos asztaltársaság és a hegyvidék több gazdasági szervezete. Kellő rutinnal bíró szervező kezében rövid időn belül vezető párttá alakulhat ki, mint ahogy a harcos, helyi érdekű szervezetek Budán mindig beváltak, amit a *Szabadpolgári Kör* nagy eredményei bizonyítanak.

A Budai Napló megszervezte az összeköttetéseit ezekkel az új alakulatokkal és a maga *független, minden pártkötelékitől mentes,* magasabb álláspontjáról figyelve az eseményeket — számol be ezentúl hetenkint Buda polgárságának ez újabb szervezkedésekről.

Ankara - Budapest

Irta: Vákár P. Arthur dr. min. bizt. korm. főt.

Két nemzeti lobogó testvéri ölelkezése hirdette, hogy ünnepe volt a magyar népnek. A török félholdas lobogó mellé símult a magyar nemzeti trikolor, mintha két testvér ölelkezését szimbolizálta volna. „Keleten nőtt törzsöke fánknak" — mondhatja mindkét nemzet. De a közös törzs ágainak és gyümölcseinek életadó törzsét a történelmi idők folyamán nemcsak a természet táplálta, de gyakorta önvérünkkel öntöztük, mert a történelmi elrendeződés úgy akarta, hogy a két testvérnemzet, két világrész küzdelmének centrumába kerüljön s két világfelfogás ütközzék meg egymással! a testvérek vére hullása árán. A történelmi idők véres korszakai lezárultak, a lőporfüstös kulisszákat széttologatták s századok óta, századok multán, — testvérként állunk egymás oldalán...

Aki volt valaha a csodásan varázslatos Aranyszarv öbölnél, vagy őszi alkonyatkor elmerengett a sztambuli híd korlátjai mellett, annak képzelete a pesti Dunapartot s a gyönyörűséges budai oldalt kereste, ahol a királyivár tüneményes pompájában átível az ősi Citadella felé, hogy a világ két legszebb látványossága párosuljon egymással: Sztambul—Konstantinápoly, Buda—Budapest.

Aki ott volt valaha Rodostóban, Rákóczi, Mikes elárvult sírjánál, az a Márványtenger partjai mellől gondolatával felkeresi Gül-Baba budai rózsaligetes sírját s a két kép lelki szemléleténél úgy érzi, mintha messze távolba szakadt két testvér sírhalmánál áldozna az örök emlékezés oltárán.

Azután Ankara, Budapest, két testvér főváros írta be nevét a történelembe. Az egyik testvér nevében Kemal pasa, a másik testvér nevében Bethlen István gr. írta alá és pecsételte meg azt a *testvéri-barátsági szerződést,* amelynek, — a vérség jogán — *örökérvényünek kell maradnia az idők végtelenségéig.*

Most Izmed pasa, miniszterelnök és Tevfik Rüsdi bey külügyminiszter Budapesten voltak, hogy a magyar fővároson keresztül testvéri üdvözletet küldjenek a magyar népnek, amiért a két testvérnemzet két nagy fia, Kemal pasa és Bethlen István, megnyitották az új történelmet a két testvérnemzet számára.

A legújabb kor történelmének emlékei foglalták aranykeretbe azt az ünnepséget, amelyet a két török testvér érkezése jelentett nekünk, magyaroknak, mint jelentett Abdul Kerim és a magyar nemzet ifjúságának ölelkezése, amikor a díszkardot a magyar küldöttek átadták a hős török vezérnek, mint jelentett Abdul Hamid, aki a Corvinákkal örvendeztette meg a tradicióihoz ragaszkodó magyar nemzetet. Azután pedig a kuruc bujdosó magyar vitézek porladó hamvainak hazaszállítása Rodostóból, amikor a Szent Sírokat őrző török testvérek felzokogtak, a mi kettős ünnepünk örömére. Itt pedig, itthon, a történelmi Buda, ahol a rózsák atyja, Gül-Baba alussza örök álmát, hogy *zarándokhelye legyen és maradjon a nagy világ tengernyi muzulmánjai számára.*

Ankara, — Budapest, mintha egy évezredes közös törzsnek hajtása volna s alatta és körülötte és benne: a két testvérnemzet tradiciói, csodás múltja és biztató jövője. Ankara, Budapest legyen, maradjon az idők végtelenségéig két geográfiai stáció, ahová kölcsönös lelki vágyaink úgy sóvárognak, mint testvér szíve sóvárog a jó testvér portája után. A testvéri barátsági-szerződés legyen egy *„örök vizummal"* ellátott útlevél, amely arra kötelez minket kölcsönösen, hogy *örömben, búbánatban felkeressük egymást, hogy életünk országútját testvéri harmoniában járjuk* a közös történelem óvatosságra oktató, de egyben biztató útmutatása szerint.

RUDAS Fürdő
radioaktiv hőforrás
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ FEDETT USZODA

Kegyelmet a Rózsadombnak

A most különös fejlődésnek indult Rózsadomb sorsa a közlekedés lehetőségétől függ. Erre vonatkozik dr. Nádas Bélának, a Rózsadombi Egyesület agilis főtitkárának alábbi jelentése:

Beszüntetik a rózsadombi 17 számú autóbuszjáratot, legalábbis a városi takarékossági bizottság javaslatában beszüntetését indítványozza. A Rózsadombi Egyesület, mely negyven év óta dolgozik kitartóan a Rózsadomb és környéke fejlesztésén és szépítésén, a Rózsadomb és környéke lakosságának legerélyesebb tiltakozását jelenti be az autóbuszjárat beszüntetésének eszméjével szemben. Öt évi harc után indult meg a Rózsadombnak ez egyetlen közlekedési eszköze; csak két éve annak, hogy közlekedik, s azóta egész utcasorok keletkeztek és épültek be, még a helytelen vonalvezetés s egyéb hiányosságok és a mai szomorú gazdasági viszonyok dacára is. Az autóbuszüzem is közüzem és így deficites vonalát is fenn kell tartania *közérdekből, városfejlesztési, lakáspolitikai, közforgalmi és egyéb szociális okokból.* Nem lehet egyedül döntő szempont a rentabilitás kérdése, mert a takarékossági bizottság jelentése szerint a 17-es járatra cca. 110.000 pengő a ráfizetés. Adókban és munkaalkalmakban pedig a beépítés és benépesülés folytán sokszorosan megtérül ez az összeg. Számtalanszor kifejtette már az Egyesület a rózsadombi járat deficitjének eltüntetésére, sőt rentabilissá tételére vonatkozó javaslatát. Rámutatott arra a tapasztalati tényre, hogy mennél hosszabb, mennél több átszállási lehetőséget nyújt, mennél sűrübb és mennél jobban alkalmazkodik az illető vidék speciális közlekedési igényeihez valamely járat, annál rentabilisabb. Kizárólag a kellő meghosszabítás folytán váltak idő után rentabilisakká az 1., 3., 5, és 15-ös járatok is. *Ezt a meghosszabitást kéri mindenekelőtt* a Rózsadomb is: a Rózsadombon a Vérhalom-térig, a pesti oldalon a Berlini téren át a Liszt Ferenc térig, majd idővel a Blaha Lujza téren és Tisza Kálmán téren át a Baross térig, illetve a Keleti pályaudvarig, harmadsorban a budai oldalon a Széll Kálmán téren át a Délivasútig. Ideális vonallá válnék így a rózsadombi járat, összekötve így egymással közvetlenül mindhárom pályaudvart, számos színházat és egyéb más középületet is, átszelve egyben a legforgalmasabb városrészeket. Közlekedés nélkül nincs fejlődés, viszont fejlődés nélkül nincs rentabilitás. Előbb kell megteremteni a jó és olcsó közúti közlekedést és csak azután lehet beszélni fejlődésről és rentabilitásról. A takarékoskodásnak sem lehet végcélja minden fejlődés megölése, oly városrészekben, amelyek — miként a Rózsadomb, — idegenforgalmi és fürdővárosi szempontból is jelentősek.

KIRÁLY-FÜRDŐ
Épitette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot
tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-,lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1. nőknek hétköznap d. u. 2—7.
Ivókúra

Margitpark
KÁVÉHÁZBAN II., Margit-krt. 1.
Kurina Simi
muzsikál
Szombat és vasárnap délután a
Nizsnij-Novgorodi
Balalajka zenekar hangversenyez
Michailov Michail vezetése alatt
Teljesen uj vezetés!
Külön termek dijtalanul (47)

BELLEVUE
SZÁLLODA
ÉTTERMEIBEN
ESTE
TÁNC
Elsőrangú koncert- és tánczene
Európa előkelő restaurantjai
között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 5 pengős. Déli menü 2.50
Asztalrendelés: A. 528-48

Zugligeti (22)
„Semmering" panzio
olcsó egy- és kétágyas szobák, hideg, meleg folyóvizzel, központi fütéssel,
szeptember 5-től napi 3 pengőtől 4 pengőig, fürdőszobák, nap- és légfürdők.
Légcsőbetegek részére ligéző helyek.
Pormentes, tiszta hegyi levegő. Hónapos szobáknál ármérséklés. 81-es villamos megállóhely,
Zugligeti-út 19. sz. Tel.: 644-27.

A tízaranyas budai pille

Irta: Móra Ferenc

A nemrégiben megjelent legujabb magyar lexikonban a pillékről is szó esik. Az ismertetésben meg van említve a Valeria orbicularis nevű ritka pille-faj is, mint a budai hegyek specialitása.

Hát én ezt a Valeria-ügyet megellenzem. Ugyis, mint minden hiábavalóságok tudora, ugyis, mint szegedi ember.

Először is ezt a Valeriát nem hívják Valeriának. Mikor a Pallas-lexikon V betüje készült, akkor még úgy hívták, mert azt hitték, hogy a Valeria-pillék közé tartozik. Azóta azonban önállósították és lett belőle Oxytripia. Ez alatt a név alatt aztán olyan érdemeket szerzett, hogy megipszilonosították és most Oxytrypia orbiculosa a becsületes neve. Lehet, hogy mire a Révai-lexikon V betüje elkészül, akorra megkapja a harmadik ipszilont is. Igaz, hogy ő minderről nem tud semmit, de az nem baj. Ha az emberek felül is sok mindenféle intézkedés történik a megkérdezésük nélkül, a pillangók is viseljék el a sorsukat türelemmel. Amintngy nem is igen tud róla senki, hogy a pillangók valaha zokszót ejtettek volna.

Különben van az Oxytrypiának magyar neve is: Körjegyű ardóc. De hát ez még görögebbül van, mint a tudományos neve és erre nyilván még úgyse ért. Körjegyűnek azért körjegyű, mert a felső szárnyán, a mindenféle „sáv", „szalag", „hullámvonal", „nyil folt" közt a „középtér"-en „körfolt" is található. Hanem, hogy mért ardóc, azt én sem tudom. Azt csak az öreg Frivaldszky tudta, ha tudta, aki a hatvanas évek elején adta ezt a nevet hősünknek.

Hőst mondok, mert az Oxytrypiának olyan kalandos históriája van, aminek nincs párja a pillangó-történelemben. Van abban harc, háboru, munka, diplomácia, de még szép asszony is.

Az Oxytrypia orbiculosa első példányát 1798-ban fogták Szeged környékén. (Azért van nekem jussom ebbe a dologba beleavatkozni. Meg kell védenem a városom dicsőségét. A „szegedi kormány"-t kináltuk Budapestnek, de nem kellett neki. A szegedi pillangót most már azért se adjuk oda.) Hogy, hogyse, a lepke, amely még akkor névtelenül libegett a világűrben, Koy Tóbiás budai entomológushoz került.

Koy Tóbiás ugyan bécsi ember volt, aki az udvari kamara pénztárosának került Magyarországra, de azért mégis ő volt az első magyar ember, akinek rovargyűjteménye volt. (Abban az időben a szittyáktól nem is lehetett ilyen bolndságot várni.) Az öreg német ürgette-forgatta a selyem pillénél valamivel nagyobb, de sokkal gracilisabb, sötét tarka szegedi leletet, de nem tudta, melyik skatulyába szurja bele, mert ilyent még sose látott. Nem talált hozzá hasonlót a szakkönyveiben sem. Más bogaras ember, akivel összeülhetett volna tanácskozni, nem találtatott a magyar korona országaiban. Kapta magát, kiküldte a csodát Erlangenba, tudós barátjához, Eugen Johann Cristoph Esper-hez, aki teológusból lett muzeum-igazgató és hatkötetes könyvvet írt Európa pilléiről. Ez az Esper vezette be a mi lepkénket az irodalomba, adván neki vezetéknevet, keresztnevet és beosztást, amint az megillet egy beérkezett pillét, akinek még az a jelessége is megvan, hogy nincs belőle több, csak egy.

Hogy az erlangeni tudós milyen csoportba, milyen családba és milyen nembe sorozta be Szeged reprezentánsát a pillangóvilágban s hogy hatvan éven keresztül hogy disputáltak össze az atyafiságán azok a Hfsz.-ek, Led.-ek és Staud.-ok, akiket a lepkések úgy tisztelnek, mint az evangélistákat, az miránk, közönséges halandókra nem tartozik. Nekünk elég annyit tudnunk, hogy az első Oxytrypia baj nélkül hazaérkezett Erlangenből, Koy Tóbiás külön dobozt készíttetett neki s vigyázott rá, mint a szeme fényére. Az ő halála után Frivaldszky birtokába került az unikum, attól megvette a Nemzeti Muzeum s ott már régen megünnepelte a százéves jubileumát is, ha el nem felejtette.

Történt azonban 1847-ben, hogy Merkl pesti evangélikus tanító a Városligetben fogtt egy Oxytrypiát, lévén a kezdő bogarászoknak olyan szerencséjük, mint a kezdő kártyásoknak. Persze nem tudta, szegény feje, hogy mit talált s begombostűzte a kincset a káposztapilléi, meg a szenderei közé. Ott látta meg egy jószemű pillekereskedő, Kindermann Albert, aki éppen akkor jött meg oroszországi gyüjtőutjáról, hozván magával egy láda csudaszép orosz pillét, meg egy csudaszép orosz asszonyt. Kindermann rögtön ráismert az addig csak szakkönyvekben látott ritkaságra, de jó üzletember létére nem kapott rajta mohón, hanem válogatott még hozzá egy-két közönséges pillét s akkor cserét ajánlott a tanítónak, néhány fémes ragyogású orosz Plusá-t. A naiv Merkl kapott az üzleten, Kindermann hazavitte az Oxytrypiát s néhány hét mulva el is igérte egy bécsi gyüjtőnek tíz aranyért. S a városligeti Oxytrypia ki is vándorolt volna Bécsbe, ha közbe nem lép egy magyar gyüjtő, Praznovszky Ignác.

Praznovszky tulajdonképen ur volt, gavallér magyar úr, módos pesti ügyvéd, a Károlyi grófok ügyésze, — de szenvedélyes entomológus is, nemcsak szép asszonyok, hanem szép pillangók kedvelője is. (Hiába, negyvennyolc felé járt az idő, a nemes urakat is kikezdte már a tudományos métely.) Ez a szenvedélye tette barátjává Kindermannak, akinek házához járatos volt s ez ejtette kétségbe, mikor meghallotta, hogy Bécsbe akarják vinni a második csuda-pillangót. Mindjárt megajánlotta érte a tíz aranyat ő is, de a kereskedő a bécsi üzletfelével való megállapodásra hivatkozott. Ő már a szavát meg nem másíthatja, ha szolid hírében nem akar kárt szenvedni.

Szorultságában aztán Praznovszky diplomáciai úton próbált boldogulni: a szép Kindermannét nyerte meg szövetségesének s keresztűz alá vették a pille-boltost. Aigner Lajos, aki első történetírója volt a nevezetes lepkének, ugy meséli, hogy Praznovszky térdenállva kérte Kindermanntól a lepkét s az asszony ugyanakkor addig istenkedett az urának, hogy az kénytelen volt engedni a barátság és a családi békesség kedvéért. Tíz aranyért Praznovszky Ignácé lett a pesti Oxytrypia, ami akkora összeg volt akkor, hogy mostani bankóban kalappal kellene mérni. És befejezi az Oxytrypia-romantikának ezt a szakaszát az,hogy Praznovszky halála után, a nyolcvanas években a gyüjteményét a szegedi muzeum vette meg. Igy került az első Oxytrypia Szegedről Budapestre és így került a véletlen szeszélyéből a második Oxytrypia Budapestről Szegedre s így vagyok én egyéb naplopó foglalkozásaim mellett ez idő szerint a legdrágább magyar pillangó pásztora.

A pille romantikájának azonban itt még nincs vége. Egész 1861-ig csak ez a két nevezetes példány volt belőle ismeretes s a szakemberek már misztifikációra gyanakodtak. Hátha ezt a két példányt valahonnan keletről csempészték be? 1861 októberében azonban — mert az Oxytrypia az őszi napfény gyermeke — az Anker-testvéreknek, híres bogárkereskedőknek megint sikerült rátalálni a rejtélyes pillére a budai Kamara-erdőben. Darabját száz forintért szállították külföldre, ennélfogva titokban tartották a dolgot, ameddig lehetett. De csak egy-két évig lehetett, mert akkorára a konkurrens cég, Pech János budai lepkész rájött, hogy az Ankereket szép őszi délutánokon nem a mélabú viszi ki a Kamara-erdőbe asszonyostul, gyerekestül, sógorostul együtt. Pech János is összegyűjtötte az atyafiságát s esernyőkkel és pillehálókkal felszerelve, orvul megtámadta az Ankereket az Oxytrypiák paradicsomában. Anker Rudolf a rendőrségtől kért jogorvoslatot, mivel azonban a törvénykönyvből kifelejtették a pillangóvadászat szabályozását, az Anker-had a háború

zés alapján.
Ez az egymilliárdos belső kölcsön „4

madhat, mert a kibocsátandó pénz- nem, mint csereeszköz, az aranyvalu-

hazai ipari és iparművészeti cikkek előállítása

jog ledolgozni.

A Budai Napló kiadása.

SZENT IMRE
GYÓGYFÜRDŐ
(RÁCFÜRDŐ)
Erősen radióaktív és rádiumelemet tartalmazó természetes 42° C° földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Már megint a Tabán!

Mesék a mammutproviziókról

A Tabán pompás kisérleti nyúlnak bizonyult és gyakorlati emberek ezt most másképen használják ki, mint a székesfőváros, mely éppen csak hangulatok teremtésére használta fel. Lehet abból pénzt is csinálni. Sajnos, hogy ezek a spekulánsok nem törődnek vele, hogy az ország a tönk szélén áll, a nemzet pusztul, a tömegnyomor óráról-órára nő, — s egyáltalán nem feszélyezi őket a közvélemény felzúdulása az ilyen szemérmetlen haracsolás láttára. A hazai vállalkozások azért nem járnak sikerrel, mert ott még sem lehet ilyen mammut-proviziókról szó, az hamar köztudomásúvá válnék, de az idegen, a külföldi vállalkozónak nem fáj, ha az üzemi költségekhez hozzácsapják ezeket a rengeteg közbenjárási összegeket. A kijáró vezér kénytelen a látszat kedvéért a másirányú, más célú, egészen más hivatású vállalata számára is nagy jövedelmeket biztosítani, már csak azért is, hogy így a maga sápjait biztosítsa, de azért is, hogy a vállalat címén és nevében egyáltalán leköthesse az üzletet valami mesterséges módon kapcsolva bele vállalatát az új vállalkozásba. Ha így a régi különféleképen összetákolt vállalat hamarosan jut 400 ezer, a jövő évben 6—700 ezer pengőhöz, az utána következőben egymillióhoz, ezek mögött könyebben eljuthat a saját személye részére kikötött provizióhoz. Belső megállapodást is létesíthet s akkor a látszat teljesen és egészében meg van mentve. Immorális dolog, hogy az érdekelt vállalat e mellett leépít, elbocsát, fizetéseket redukál, de ilyen dugott módon juttat mammut összegeket a kijáró vezérnek, aki így *beszerez* ugyan új jövedelmet a vállalatnak, *szállit* külföldi tőkét a közmunkához, mely így 50 %-kal drágább ugyan és teremt ezzel új forgalmat, mely *idegenforgalomnak* is beillik, mert ezek az üzletek utazó idegeneket vonzanak ide. Hiába, a mai nehéz időkben vadászni kell az üzletekre és az a szerencsés, aki ilyen

Bérautók temetőbe,
esküvőre, városi. vidéki és külföldi utakra minden időben, legolcsóbban rendelhetők.
Magánjellegü (taxióra nélküli) elegáns luxuskocsik.
Félnapra 15 pengő.
Aut. 83—8—24. (53)

helyett jobbnak látta véd- és dacszövetségre lépni a Pech-haddal. Most már együtt írtották a pillét, míg a Kamaraerdőben elfogyott, katalógus-ára pedig leszállt 20—30 forintra, sőt a kilencvenes évek végén már épen annyi márkára.

Akkorára ugyanis a Sashegyen is megtalálták az Oxytrypiát, az óbudai hegyekben is ráakadtak, a krisztinavárosi temetőben is kerül, a rákosi régi lóversenytéren is, de mindenütt csak nagyon szorványosan és mindenütt nehéz volt elfogni a gyorsröptű és röptében ezüst csillogású pillét, amelynek hernyója, bábja, biológiai viszonyai továbbra is rejtélyesek maradtak a szakemberek előtt.

Csak 1913-ban derítette fel a tízaranyas pille misztériumát *Schmidt* Antal, aki megállapította, hogy az Oxytrypia hernyói a vad Iris-fajok gyökérgumóiban élnek, vagyis ezek a tápláló növényei a pillének, amelynek az őshazája valahol bent van Ázsia belsejében. Onnan vándorolt idáig ez a nagyon régi pillefaj még valamikor a jégkorszak után, a postglaciális időkben, mint tipikus alföldi pille s amint a kultúra feltörte az íriszes homokokat, a pille lassankint felszorult a budai hegyekbe. A szép lepkefaj napjai azonban nyilván ott is meg vannak számlálva. Mert ha a kultúra nem terjed is, egyre fogy a szűz terület és szaporodnak a garázda pillangó-vadászok.

Az Oxytrypia orbiculosa mintha szimbólikus pilléje volna a magyarságnak. Turán mezőiről jött és elterjedése nyugoti határa összeesik a mienkével. . . Eltűnődve nézem számya hieroglifáit, amiket a tudomány tolvajnyelve „bagolyrajzolat"-nak nevez: ugyan mi van beléjük írva?

kövér zsákmányra tehet szert. Csakhogy sietni kell, nehogy valamiképen botrányba fulladjon az egész, még mielőtt... *fölépül a Tabán!*

Olszál bey.

Az ünnepelt előljáró

Spannberger Alajos jubileuma

Egész Budapest társadalmának mélységes rokonszenve és tisztelete nyilvánult meg azon a bensőséges ünnepen, amelyen Buda társadalma ünnepelte

SPANNBERGER LAJOS DR.

tanácsnok-előljárót 30 éves közszolgálata évfordulóján. Az ünnepet befejező, október 14-én este a „Zöldfa" vendéglő termeiben rendezett társasvacsora tükröztette vissza azt a rendkivüli ragaszkodást, szeretetet és tiszteletet, amely a népszerű tanácsnok-előljárót a társadalom minden rétegében kiséri és övezi.

Az ünnepség reggel 9 órakor dr. *Nemes* Antal püspök által celebrált misével kezdődött, a pompásan kivilágított és díszített koronázó templomban, melyen az I. kerület polgárai, az ünnepelt tisztelői és barátai vettek részt. Délelőtt a kerületi *előljáróság tisztikara* nevében dr. *Farkas* Lajos tanácsi főjegyző köszöntötte a jubilánst és átadta neki a tisztikar ajándékát, vitéz *Bayer* Ágost festőművész általi a jubilánsról festett portrét és a kerületi előljáróság egész tisztikara által aláírt gyönyörű bőralbumot. Este mintegy 250 teritékes bankett volt az I. ker. Krisztina tér 9 sz. alatt levő „Zöldfa" vendéglő összes helyiségeiben. A banketten elsőnek dr. *Gellért* István az előljáróság nevében, majd az I. kerületi római katolikus plébániák nevében dr. *Nemes* Antal püspök, a Keresztény Községi Párt nevében *Lampel* Vilmos ny. miniszteri tanácsos, törvényhatósági bizottsági tag, az Egységes Községi Párt nevében *Becsey* Antal m. kir. kormányfőtanácsos, a törvényhatósági bizottság örökös tagja, a Nemzeti Szabadelvű Párt nevében *Kabakovics* József dr. ny. törvényszéki biró, ügyvéd, törvényhatósági bizottsági tag, a Keresztény Ellenzék nevében *Csapó* Ferenc dr. ny. rendőrkapitány. *Schütz* Antal dr. kegyestanitórendi áldozópap, egyetemi tanár a piarista rend és a diákszövetség nevében, mint a piarista rend és a gimnázium büszkeségét üdvözölte. *Szigeti* János felsőházi tag a Szabadpolgári kör, K. *Császár* Ferenc bizottsági tag a Kelenföldi kaszinó, *szlatinai Ledniczer* Sándor tábornok a harctéri bajtársak, dr. *Szacsvay* András m. kir. rendőrfőtanácsos az I. kerületi rendőrkapitányság, dr. *Bányász* László pénzügyi főtanácsos az I. kerületi adófelügyelőség dr. *Holtzspach* Ödön tanácsnok, V. kerületi előljáró a kerületi előljárók nevében, *Kovács* József tábornok és dr. *Timár* József az I., XI., XII. kerület választmányi tagjai és *Kollár* Gábor az I. k. Iparoskör nevében köszöntötték a jubilánst. Felszólaltak még dr. *Angyal* Kálmán és *Zofáhl* Aladár plébánosok. A vacsorán megjelentek közül — a felszólalókon kivül — a következők neveit sikerült följegyezni: Huszár Elemér r. k. plebános, Erdőssy Károly prelátus, Oszoly Kálmán, Kasics Margit, Pompéry Elemér, Pakányi Ferenc, dr. Nagy Lajos, dr. Cselényi Pál, dr. Krivoss Árpád, Temesi Győző törvényhatósági bizottsági tagok, Städler Nándor, Keller Pál, György Endre, Spur Istvánné, Ravasz László, Tóth István, Vászi Ferenc kerületi választmányi tagok, Bánlaky Géza a Szt. Gellért fürdő igazgatója, Gömöry Győző, Mátray Antal gyárigazgató, dr. Gömöry Albert tanácsnok, özv. Joh Henrikné, Szungyi Gábor főtanácsos, dr. Rottenbiller Fülöp államtitkár, Jauernik Nándor, Rausch Aladár, dr. Szabó Árpád gázgyári igazgató, Viraág Béla, Hanzély Ödön, Babrián Dénes, Mikusch István, Jány Árpád, Csihák Károly, Pathó István, Halwa Sándor, Jakobsen Géza, Haringáts Károly, Szabó Sámuel, Élő István gyógyszerész, dr. Kozák Károly, dr. Garancsy László, Sándor Károly igazgató, Axmann Gyula, dr. Blazsek Gyula, Claudy József nyomdai felügyelő, Biró Ede, dr. Farkas Lajos, dr. Tamássy Béla, dr. Wladárczyk József, Bodroghy Ágost, dr. Lutter Károly, Thirring Gusztáv, Zaitz Géza, Gellért József, Bosnyákovits István, Klauser Mihály, Boldogh Gusztáv, Faragó László és sokan mások. A társaság a legjobb hangulatban éjfél utánig maradt együtt kedvesen ünnepelve és becézve a jubiláló tanácsnok-előljárót.

HALLÓ! ITT 52—7—69!
NAGY TÉVEDÉS, hogy csak a kerthelyiségem érdemli nyáron a látogatást
MERT BIZALMAS KEDVES SZOBÁIMBAN
TÉLEN is pompásan érzi magát a vendég kitünő konyhám, pincém és a jó zene mellett
Tisztelettel GUTTENBERGER A. a TROMBITÁS vendéglő tulajdonosa II., RETEK UCCA 12

Az aláásott hegyek készülnek összeomlani Óbudán, hogy katasztrófálisan maguk alá temessék sok szegény ember keservesen fölépített otthonát, sőt veszedelem fenyegeti azok életét is. Az Óbudai Hegyvidéki Szövetség legutóbbi ülésén e hó 12-én amelyen Szilágyi Károly elnökölt, viharszerűen nyilatkozott meg az elkeseredés az óbudai hegyeket alábányászó téglagyárak ellen; az elhangzott panaszok szerint a közigazgatás már oly annyira csődöt mond e tekintetben, hogy provokálja a brachiális eljárást. Egymásután szólaltak fel az érdekeltek az elnök ismertető szavai után és fejtették ki errevonatkozó nézeteiket: Karikás Bálint, Berecz Vince, Budai Gyula, dr. Brezovszky Emil, Kulcsár Sándor, id. Jankovich Sándor és Perlmutter Samu, aki elitélte azokat a bizottsági tagokat akik nem törődnek választóik érdekeivel. Szervei György szerint fegyelmi vizsgálatot kellene indittatni ebben az ügyben mindazok ellen, akik az eddigi határozatokat nem hajtották végre, mire az elnökséget Szilágyi Károlytól átvevő Brezovszky Emil dr. igyekezett a hangulatot csillapitani és célszerűbbnek vélné, ha egy befolyásos képviselőt, vagy városatyát arra kérnének, hogy az ügyet tegye magáévá. Ifj. Jankovich Sándor ügyvéd a Nyiri-út 17 éves történetét hozta fel, mint a közigazgatás egyik legnagyobb bünét és úgy véli, hogy a keztyüs kéz ideje lejárt. Utalt a Rómaifürdő küldöttségének esetére a polgármesternél. A szenvedélyes vitát, az elnök azzal rekesztette be, hogy megkisérlik, valamely képviselőt e jó ügynek megnyerni s ha rövid időn belül e kérdésben így rendet teremteni nem tudnak, módot keresnek rá, hogy a mulasztást elkövető tisztviselők ellen fegyelmit kérjenek.

Gyermekfényképek
BLAHOSNÁL, II., Fő-u. 18.

A BUDAI TÁRSASKÖR társasvacsora keretében ünnepelte e hó 15-én *Petracsek* Lajos dr. országgyűlési képviselőt, aki kereste az alkalmat, hogy megköszönje a társaskör tagjainak azt a buzgó támogatást, amellyel képviselővé történt megválasztását elősegitették. Mintegy százan jöttek össze ezen az estén és Oszoly Kálmán háznagy üdvözölte Petracseket, aki ezután nagy figyelem mellett a gazdasági válság okaival, lényegével, következményeivel és megoldásával foglalkozott, rendkivül érdekes és megszivlelést érdemlő módon. Bejelentette, hogy a válság megoldására tervezetet nyújtott be a kormánynak, ahol azt szívesen fogadták. Az értékes előadást *Hoór Tempis* Móritz dr. elnök köszönte meg, alátámasztva az ő kápráztató tudásával, teljesen osztva Petracsek nézeteit.

Gyász. Az ismertnevű vizivárosi család sarja, a volt szalámigyáros fia: Del *Medico* Imre, *Medvés Medico* István öccse elhunyt.

Helyreigazítás. Behidj Bey, a török Köztársaság követe, meghatalmazott miniszter, az alábbi sorok közlését kéri: — „A Budai Napló f. évi szeptember hó 6-án megjelent számának egyik közleménye szerint a budapesti török követségen tanácskozás volt a budapesti mohammedán egyházközség alapitásával kapcsolatban, melyen a bécsi török követség több tagja is megjelent. Ez a hir teljes egészében alaptalan." Megjegyezzük, hogy Abdul Latif effendi egyéni akciókat folytatott, amikor a városházát és minisztériumokat a *török követség nevében* alarmirozta és így szivesen regisztráljuk, hogy *a hivatalos török helyek mindettől távol állanak.*

RAVASZ cukrász
I., KRISZTINA-KÖRÚT 75
Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

Gyász. *Dacsó* László, a Szent Gellért Gyógyfürdő és Szálló műszaki tisztviselője 51 éves korában meghalt. Temetése pénteken délután fél 3 órakor volt a farkasréti temetőben. Az elhunytban *Dacsó* Emil, a *Fővárosi Hirlap* főszerkesztője öccsét gyászolja.

Kálmán napján kedves társaság gyült össze az Öreg Diófa vendéglőben, ahol szükebb baráti körben ünnepelték

SZOMBATHY KÁLMÁNT

a Honvédelmi Hirek szerkesztőjét, a Budai Társaskör ügyvezető igazgatóját, a szolgálatkész jó barátot, akinek ezidei névnapja összeesik azzal az évfordulóval, amelyen 25 évvel ezelőtt avatták hadnaggyá. A kedves ünnepségen megjelent *Ripka* Ferenc főpolgármester is, dr. *Kozma* Jenő országgyülési képviselő, *Petracsek* Lajos dr. orszgy. képviselő és az ünneplés során felszólaltak: *Némethy* Gusztáv min. tan., dr. *Kozma* Jenő, *Vajda* Gyula ny. ezredes, *Zlinszky* László a Községi Takarékpénztár igazgatója, dr. *Krivoss* Árpád ügyvéd, városi biz. tag, *Haypál* Béla református lelkész, dr. *Hegyi* Kálmán, *Petracsek* Lajos dr., *Kulcsár* Richárd és a kedves ünnepeltetést megköszönte Szombathy, az ünnepelt, akinek beszéde alatt érkezett meg *Ripka* Ferenc és kedves szavakkal méltatta Szombathy Kálmán megbecsülhetetlen szolgálatait, amiket az új községi polgári pártnak tett és megiósolta azt a nagy karriert, amelyik Szombathy Kálmánra vár. Üdvözölték még ezután dr. *Wéber* Sándor igazgató, dr. *Szuchy* László ügyvéd és poetikus befejezésül *Vályi* Nagy Géza az ismert nevű katonapoéta, aki egy kedves költeményét szavalta és Szombathyt a katonaélet nevében köszöntötte.

Menyasszonyi fényképek
BLAHOSNÁL, II., Fő-u. 18.

Garády Sándor min. tan. értékes helyreigazitást küldött lapunknak, Mátyás király vadaskertje cimü cikkére vonatkozólag, mely nyilatkozata lapzárta után érkezett, s így csak a jövő héten közölhetjük.

Nász. *Perényi* Rózsikát e hó 17-én vezette oltárhoz Solymáron *Heitler* Lajos MÁV tisztviselő. Cim: Ujpest, Tavasz-u. 29.

Emésztési zavaroknál
és azoknál, kik székrekedésben, aranyeres bántalmakban és azok következményekép fellépő fejfájás és szédülésben szenvednek, igazi jótétemény a
Hunyadi János természetes keserüvíz naponkénti használata. 65 év óta kitünően bevált és úgy klinikailag, mint orvosilag felbecsülhetetlen értékü. A Hunyadi János keserüvíz rendkívül alkalmas hosszantartó ivókúrákra is, mert éveken keresztül iható minden káros mellékhatás nélkül. Az emésztőszervek nem szokják meg s így az adagot nem kell fokozni. Mindig egyenlően megbízhatóan hat. (43)

ÓVATOSSÁG. kitüntetett MENCZER
„A jó száraz tisztitás, öltöny, női ruhák festése, gallér, ing-tisztitás, olcsó áraival meggyőz mindenkit a nagy aranyéremmel és diszoklevéllel
MENCZER-nél Fest. Tisztit. Mos. Telefon

Móra Ferenc, a kiváló iró és publicista *„Sokféle"* című kötetéből, amely értékes irásainak egyrészét tartalmazza, mutatványul közöljük a *„10 aranyas budai pille"* című,bennünket budaiakat rendkivül érdeklő tárcacikket.

Szemüvegek
ZIBRINYINÉL, I., Attila-u. 12.

Áztak vagy fáztak az ősmagyarok? Erre a kérdésre válaszol a honfoglalás idején uralkodó *éghajlati viszonyokról* tartott előadásában a *„Magyar Természettudományi Társulat"* okt. 8-iki székülésén *Szotnoki* Imre. Előadásának lényege az a megállapitás, — melyet első izben Sir Francis *Bacon* ismert fel, — hogy a történelmi idők folyamán száraz és nedves évjáratok váltakoztak Európában. Ezt a klimaingadozást egészen a magyarok bejöveteléig követhetjük. 1035 év előtt száraz-meleg időjárás uralkodott az Alföldön, bár ennek látszólag ellentmond a hagyomány szerinti kitünő növényzet és kitünő legelők. Azonban száraz időszakban is előfordulhat egy-két szerencsés csapadékeloszlás, év, másrészt az Alföld akkori mocsaras jellege is elegendő talajnedvességet biztositott. Az ősmagyar harcmodor, lovas támadások, nyilazás, amelyeket a száraz időjárású keletről hozott magával a magyarság azt bizonyitja, hogy a honfoglalás idején száraz volt az idő, mert a lovas csaták és az ijjak használata csupán a Bacon—Büchner-féle száraz-meleg időszakban volt lehetséges.

SZÉCHENYI
GYÓGYFÜRDŐ
a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITÜNŐ KÖZLEKEDÉS

Táncol?
Minden este!
a Zsigmond-kávéház és étteremben
II,, Keleti Károly-utca 9.
9 és 17-es autóbusz végállomás
Délután és este Brawe Boys Jazz
Tulajdonos: ZSIGMOND LÁSZLÓ
a Spolarich éttermek volt igazgatója,

Lorgnonok
ZIBRINYINÉL, I., Attila-u. 12.

Anonymus emléke. Az óbudai református templom melletti lelkészlak pincéjében nagybecsű faragott köveit őrzik egy nagyszerű Árpádkorabeli egyháznak. Lehet, hogy ez volt az a templom, amelyben Péter, óbudai prépost, a későbbi *Anonymus* müködött. Miért nincsen Anonymusnak semminemü emléke, sem emléktábla, se utca, vagy tér neve alakjában Óbudán, ahol a magyar történelem örökbecsü művét megalkotta? Miért kellett az Óbudát Ujlaktól elválasztó középkori határmesgyén álló Határ-utca nevét Nagyszombati-utcára változtatni? Miért fontosabb Óbudának Nagyszombat, mint Anonymus?

Fotócikkek
ZIBRINYINÉL, I., Attila-u. 12.

Népvándorlás indul meg rövidesen, mint minden évben ezidőtájt, a temetők felé. A közlekedési vállalatok a legnagyobb erőfeszités mellett sem képesek eleget tenni a követelményeknek s valóságos kálváriát jár, aki szerettei sirját akarja felkeresni. Minden kellemetlenségtől, minden tolongástól megmenekül, ha nem sajnál ezért egy egészen csekély túlkiadást és felhivja telefonon a 83—8—24 számot, ahonnan azonnal elsőrendü luxusautót bocsátanak rendelkezésére a lakása elé s oda is szállitják vissza.

Csoportképek
BLAHOSNÁL, II., Fő-u. 18.

A FRANCIA-MAGYAR HÁZBAN, II. Pasaréti-út 121. sz. alatt a szabadban francia, német gyermekkert. Félbentlakók. Magyar elemi oktatás francia, német nyelvtanitással. Francia, német, angol tanfolyamok felnőttek részére. A Revue Franco-Hongroise szerkesztősége. Tel.: Aut. 643-55. (18)

Függönyök feltevését, kárpitozott butorok készitését és javitását legjutányosabban vállalja Ehrenwald Aladár kárpitosmester, II. Olasz-fasor 17. (Trombitás-ház. Telefon: 54—9—10.) (19)

UJ VEZETÉS
Szeifert-Kávéház
MARGIT-KÖRUT és ZSIGMOND-U sarok
a budai úri közönség találkozó helye
esténkint
ELSŐRANGU-CIGÁNYZENE
Kitünő meleg konyha, Bel- és külföldi lapok, Figyelmes kiszolgálás
Tul. Tihaméry Kálmán

MOSDÓ KÖLNI VIZ FÉLDECI P 1·—
1 DECI .. P 1·40
2 DECI .. P 2·50
LEGFINOMABB KÖLNI VIZ FÉLDECI P ·50
1 DECI .. P 2.30
2 DECI .. P 4·40
KAPHATÓ:
KERPEL „SZENT ISTVÁN" GYÓGYSZERTÁRA
MARGIT KÖRUT 38 TELEFON: 5-16-19

Januári beköltözésre még 1, 2, 3 és 4 szobás komfortos
öröklakás kapható Széna-tér közelében a 16-os autobusz megállónál
OSTROM-UTCA 15. SZÁM ALATT
dominálo kilátást nyujtó tetőterasszal, elsőrangú kivitelben épülő szövetkezeti házban. Bővebbet; a helyszinen, vagy KORCSMÁROS EDÉNÉL II., Keleti Károly-u. 13/b. fsz. 2. Tel: 576-43. (39)

KÖZGAZDASÁG

Szerkeszti: *Szászhalmi József.*

A válság kulcsa.

Irta: **Friedländer Andor.**

a Budai Általános T-p. R-t. vezérigazgatója

A külföldi fizetési eszközök bejelentésének kötelezettségére vonatkozó rendelet tényleg megjelent, a Budai Naplóban közölt legutóbbi cikkem óta. Miután a rendelet kiadásakor az illetékesek oda nyilatkoztak, hogy nem sokat várnak tőle, — nem csodálkozhatunk azon sem, hogy a kiadott rendelet nem fedi sem az új adónemekkel terhelt közhangulatot, sem azt a célt nem szolgálja, melyet az ország, a a pengő érdekében el kellene, érjen. Lehet, hogy azoknak van igazuk, akik azt mondják, hogy jelentéktelen az országból kivitt tőkék összege, de ha nem is 100 millió pengő, amire taksálják a külföldön így elhelyezett tőkéket, hanem csak 50 milliónyi deviza kerülne a Nemzeti Bankhoz, a mai cca. 100 milliónyi bankjegyfedezet 50 %-kal javulva, nemcsak a pengő belső értékelésére gyakorolna jó hatást, hanem a jogos devizaigénylések kiegyenlítését is előmozdítaná. Láttuk, hogy ama bizonyos 3 és fél millió fontos kölcsönből a Nemzeti Banknak juttatott cca. 9 millió pengőnyi érték is milyen előnyöket jelentett. Itt igen fontosnak vélem még azt a körülményt is, hogy a korábban és főleg magánosok által külföldön elhelyezett tőkék semmiféle olyan *„közgazdasági"* rendeltetéssel nem bírnak, hogy a Nemzeti Bank igénybe ne vehetné őket.

Nem tagadom, hogy a magántulajdon szempontjából nem fedi az ilyen igénybevétel a normális viszonyokat. *De amikor ott tartunk, hogy a nemzet létérdeke előtt mindenkinek meg kell hajolnia* és minden elképzelhető közszolgáltatás, adózás a maximumra emelve, a legszélesebb rétegeket sem kiméli a szent cél érdekében, *akkor másodrendű kérdés az igénybevételi lehetőségek elbirálásánál az elmaradt szépség fiastroma,* míg a Nemzeti kimutatásában, minden millió pengő óriási lépést jelent a javulás felé.

Az állami, közületi és az állam által támogatott vállalkozások, a többszörös jövedelmek megszüntetésére vonatkozó nagyon várt intézkedés erősen késik és ez a késés nagyon irritálja a közhangulatot. Fontos volna egy létminimumot megállapitani és azon felül energikusan bevezetni az *„egyke"* rendszert. Ha ehhez törvényhozás kell, akkor sürgősen abba a helyzetbe kell hozni a törvényhozást, hogy rendelkezhessék.

A nemzet érdekében megkövetelt súlyos áldozatokat mindenkinek meg kell hoznia, a cél eredményes eléréséhez a rendeletet sürgősen meg kell alkotni és a legridegebben érvényt kell szerezni annak, hogy az államtól, vagy bármely más közületből senki, semmi címen, jogon — egy jövedelemnél többet nem élvezhet.

Az utolsó hetekben sok minden történt a világon. A font és más eddig megingathatlannak tartott valuták esetei példát mutatnak arra, hogy a pengőt nem kell lebecsülni, hanem meg kell menteni. Ennek érdekében pedig egyáltalán nem baj, ha a Nemzeti Bank nem utal ki devizát nélkülözhető, sőt könnyen nélkülözhető külföldi cikkek beszerzéséhez. Minden korlátozó intézkedésnek, minden időkben ellenőrzői azok, akiket épen a korlátozás érint. *Ha nem kapunk valami finom külföldi különlegességet, nagyon szépen meglehetünk nélküle is addig, amig behozataluk nem lesz pengőrontás.* Kereskedelmi mérlegünk javítása és ezzel helyzetünk könnyítése céljából nem szükséges minden magánérdeknek deferálni.

Mussolini országában nem lehet banánt és sok olyan cikket kapni, melyért lirát kellene külföldön kiajánlani. Magyarország természeti kincsei megadják a lehetőséget a kibontakozáshoz és ha ehhez a nemzet erkölcsi kincsét, honfiú és honleányi lelkesedéssel hozzáadjuk, az áldozatok meg fogják teremni áldásos gyümölcsüket.

Szép az Ősz

a platános udvar belső

TERRASZÁN

A CSÁSZÁRFÜRDŐBEN

ahol a bácskai ételkülönlegességeket, dunántúli borokat, valódi **HALÁSZLÉT** talál.

CSIRSZKA KONRÁD
vendéglős

Kertgazdaság

Rovatvezető: berniczei Kmoskó Sándor

Amidőn a kénport péppé kevertük, a kéznél levő melegvízből fokozatosan hozzáöntünk, ezzel egyidejüleg mészkődarabokból folytonos keveréssel hozzárakunk, de vigyázni kell, hogy a massza oda ne süljön, különben veszít erejéből; így a közömbösítés nem fog sikerülni. Az utolsó mészkődarab betételétől számítva a főzetet cca háromnegyed óráig folytonos keverés mellett gyenge tűznél tovább főzzük, a massza mennyiségét állandóan figyeljük, vagyis a jelző pálcikával ellenőrizzük, hogy a jelzett mennyiséget elérjük, ami rendesen háromnegyed órán belül történik. Arra különösen figyelni kell, hogy túlfőzés ne következzék be, vagyis a jól sikerült főzetnek sárgásvöröses színe van, a túlfőzöttnek pedig zöld és ezenkívül a túlfőzöttnél keletkező kénhidrogénnek záptojás szaga is van.

Most egy ujjnyi nagyságú lakmuszpapírral közömbösítjük (ezt drogériában vagy patikában szerezzük be) ezt a főzetbe beledugjuk, ahol ez néhány másodperc után, ha megkékül, úgy főzetünk sikerült. Ha nem kékülne meg a lakmuszpapir, akkor adunk hozzá még folytonos keverés mellett kőmeszet, mert a kőmész nem volt friss vagyis kellő erősségü.

Ennek a főzetnek a főalkatrésze Calcium Tetrasulfid cca S 4 és Calcium Pentasulfid cca S 5, ami rendszerint 26 Baumé fokot mutat.

Ha ezen leirást pontosan betartjuk, úgy soha sincs reakció.

Ezt a főzetet használjuk állandóan úgy a téli, mint a nyári lomb és zöld gyümölcspermetezéshez az alábbi összetétel szerint: Nyugalmi időben, vagyis lombhullás után és rügyfakadás előtt 3 héttel 1 liter ilyen főzethez 6 liter kútvizet keverünk, az összes ágakat jól bepermetezzük, átáztatjuk a törzseket pedig szőrecsettel vagy meszelővel jól átnedvesítjük, ez a fán átlátszó sárgás-lila színben ráragad, a kártevőket pusztítja és távoltartja.

Közvetlen a rügyfakadáskor és utána a lomb és zöld gyümölcs permetezéséhez 1 liter főzetünkhöz 25 liter kútvíz keverendő, most hozzákeverünk „Hekarsin"-t ez cca 45 százalék arzéntartalmú védőszer, mely teljesen helyettesíti a hatósági engedéllyel kapható Natr. Arsenicosumot, ehhez helyhatósági engedély nem kell, kapható szaküzletekben. A rajta levő utasítással keverjük a már *kútvizzel higitott főzetünkhöz.* A permetezést mindig a permetgép porasztójával végezzük, mert csak így lehet fáink ágait és lombjait alaposan átnedvesíteni. A megmaradt „Universal" permetlé masszát, hogy az erejéből ne veszítsen, a következőképpen kell eltenni. Fahordóban vagy nagy üvegedényben telítjük, parafa dugóval jól bedugjuk, azt késsel simára metszük és lespanyolviaszozzuk, vagyis légmentesítjük. Használatkor vagy csapraverjük, vagy üveg szívólopóval veszünk ki, de mindig légmentesen tartjuk, így azután 3—4 hónapig megtartja erejét.

(Folytatjuk.)

Gyümölcstermesztők figyelmébe!

Összes kártevők irtását, gyümölcsfák termésfokozását, megtermékenyitését elvénhedt gyümölcsfák ifjitását, hogy újból termőre forduljanak, szakszerü kezelését biztos sikerrel vállalja volt erdélyi földbirtokos, ismert gyümölcstermelő, jól bevált

termésvédő módszerével

Fixre vagy feleshaszonra

Kmoskó: *Termésvédelem szakkönyv szerkesztősége*

Budapest, VIII., Aggteleki-utca 17

MÁTÉ ISTVÁN szobafestő és mázoló mester, I. ker., Attila-körut 2. Telefon: 573-55.

MEGNYILT BUDÁN
SCHÄFFER JÁNOS
MŰBÚTORASZTALOS
LAKBERENDEZÉSI ÜZLETE
II., TÖRÖK-UTCA 2. (MARGIT-HIDNÁL)
Műbútorok és elsőrangu gyártmányú ebédlő, hálo, úriszobák, konyha- és előszobaberendezések.
kedvező fizetési feltételek és garancia mellett.

Hungária

rádium tartalmú lithiumos gyógyforrás Budán, Erzsébethidnál

IVÓ-KÚRA

nyitva: reggel 7 órától este 6-ig.

Szénsavval telitve

HARMAT-VIZ!

CSAK Kopfmann CUKORKÁT!
II, KRISZTINA-KÖRUT 91. SZÁM
II., MARGIT-KÖRUT 36. SZÁM.

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III., LAJOS-UTCA 148 SZ.

TELEFON: AUTOMATA 624—57
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett
Kölcsönöket folyósit váltóra, folyószámlára, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM
Kitünő konyha. — A források napi hozama **160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz**
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az UJPESTI átkelő propellernek állomása

SZENT ANTAL KEGYTÁRGY
ÜZLET ÚJ HELYISÉGE
II., MARGIT-KRT. 34.
Ferencrendiek templomával szemben.
KAPHATÓK: az összes katólikus elemi iskolai tankönyvek. — Mindenfajta irószer raktáron.

Telek, ház, lakás

Eladó telkek

Svábhegyen

Diana és Nógrádi úton

600 öles parcellákban igen jutányos árban. Felvilágositást nyujt: **ifj. Walla József cementárugyár r. t. Tel.: 429-23 és a Kiadóhivatal.** (49)

Kettő-három-négyszobás komfortos lakások, központi fütéssel, melegvízzel, háromeves házban, budai **hegyekre** szabad kilátással, **kettőszoba** hallos, komfortos lakás, **négy szoba** hallos, urasági **angol cottage,** belső lépcsővel, saját központi fütéssel, Horthy Köröndnél levő házakban, tulajdonos müépitésztől, Fadrusz-u. 6. Aut. 694—40 **azonnalra, novemberre bérelhető.** (4)

Sósfürdőnél egyemeletes, 3 lakásos ház, összes közmüvekel 40.000 pengő. 24.000 pengővel átvehető. — Ugyanott 150 öles telek is. (6)

Németvölgyi-út 2b. sz. a. házban egy-, kettő- és háromszobás lakások hallal és központi fütéssel, utcai fronton, kilátással a hegyekre és a szemben fekvő kertekre, villamos (75,59) és autóbusz közelében, kiadók. Felvilágositása helyszinen vagy Aut. 831-09. (10)

2, esetleg 3 szobás, minden komforttal, levegős, napos lakást keresek. *Sándor Jenő,* IX., Lónyay-u. 60. földsz. 6. (12)

Fery Oszkár utcában 206 öles telek eladó. Épitési iroda I., Naphegy-utca 21. Tel.: 527—80. (2)

Rózsadomb elején földszintes családi villa két 3 szobás lakással, 316 négyszögöl kerttel, 76.000 pengőért eladó. (18)

Hidegkúti úton, Star filmgyar mellet, villamos közelében, kettő á 298 öles telek diófás parkban, összes közművekkel eladó. (3)

Budai Lánchidfő mellett Dunaparti 440 négyszögöles egyemeletes, müemlékszerü lakóház nagy termekkel, egyesületeknek, zárdának alkalmas, 100.000 pengőért eladó. Bővebbet, Fust, Bérkocsis-utca 17. (51)

Bercsényi-utca és **Baranyai-út** sarok, 1010 négyszögöl telek, összes közművekkel, nagyon olcsón eladó. Telefon: 824—44. (24)

Ha pénzre van szüksége, budapesti, vagy pestkörnyéki házra, épitkezésre, forduljon bizalommal 32 éve fennálló irodámhoz. Előzetes költség nincs. Fust, Bérkocsis-u. 17. (51)

Bérháztelek I., Horthy Miklós körtér mellett, Szent Imre herceg útja (Villányi-út) 8 sz. a. 306 négyszögöl előnyös feltételek mellett eladó. Telefon: 115—24. (22)

Családi házat megvételre keresek városi villamosvasút mentén. 2000 pengőt lefizetek, többit lakbértörlesztéssel. Ajánlatokat Fust cimére: Bérkocsis-u. 17. (51)

Ne dobja el

kiégett, elromlott villanykörtéit. Minimális árért **garancia mellett** használható állapotba helyezzük

TÓTH ISTVÁN villanyszerelő, I., GREGUS-UTCA 8. SZÁM Telefon: 510-29

Felesleges az újrafestés

Lakása mennyezet- és oldalfaláról kormot, füstöt és port speciális módszerünkkel tökéletesen letakarítunk. — **Eljárásunk olcsó, gyors és piszokmentes.** — Díjtalan bemutatás. Lakástakarítási Vállalat, I., Gregus-utca 8. Telefon: 510—29.

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33 **Béres Márton**

Legolcsóbb házhelyparcellázás

BARACSKA és PETTEND között

vasútvonal mentén, a **balatoni** müút mellett, Budapest-Kelenföldtől 28 km-re

Házhelyek □-ölenkint 1 P 20 fillértől

Készpénzben fizetendő 10%, a hátralék

havi 10 pengős részletekben.

Talajvizmentes legjobb termőföld, kitünő ivóvíz, villanyvilágitás.

Nyaralásra is különösen alkalmas. VELENCEI-TÓ vasúton 12 perc.

INGYENES CSOPTOROS UTAZÁS

Gyülekezés kedvezőtlen idő esetén is a Délivasut állomás pénztár előcsarnokában vasár- és ünnepnapokon d. e. 9.30, d. u. 2.15 és minden csütörtökön d. u. 2.15 órakor. Városi iroda: Budapest, I., Horthy Miklós-körtér 3-b. I. 6. d. e. 10-1-ig, d. u. 5-7-ig. TELEFON; AUTOMATA 694-33

Házmesterséget, esetleg villában is, keres megbizható, kisigényü házaspár (állami alkalmazott). Ért villany-, gáz- és vizvezetékjavitáshoz. Kivánságra személyesen bemutatkozik. Cim a kiadóban. (9)

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágositás I., Naphegy-u. 21. Telefon: Aut. 527—80. (2)

Egy-, kettő-, három-, négy és ötszobás lakás kiadó. Iroda: I., Naphegy-u. 21. Tel.: 527—80. (2)

Szépvölgyi fenyvesben egyedülálló 16 holdas és a római Dunaparton 4 holdas telek szanatorium, weekend-telep részére eladó vagy bérbeadó. Dr. Lugmayer József ügyvéd, II., Margitkörút 1. Automata telefon: 515-52. (14)

Az Istenhegyi út 40—42 alatti kertben épült emeletes villa, nagy lakással, külön gazdasági épülettel, garage és soffőrlakással szabad kézből eladó. Érdeklődni lehet Aut. 570—32 alatt. (8)

Város az erdőben. Tisza István kertváros. A budai hegyvidék legszebb kertvárosa. Hüvösvölgy mellett. Festői kilátás. Magaslati fekvés, 150—300 négyszögöles árnyas erdőparcellák. Villany, vízvezeték, autóbusz. Előnyös fizetési feltételek. Dr. Keresztes Béla, VII., Damjanich-u. 30. Tel.: J. 431—56. (1)

ÜVEG és porcellán-árukban GÁL LAJOS Budán II., Széna-tér 7, VEZET TISZTVISELŐK nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltétel

Németvölgyi-út 2b. sz. a. autógarázs vagy nagyobb műhelynek vagy raktárnak megfelelő helyiség és több üzlethelyiség kiadó. Felvilágositás a helyszinen vagy Aut. 831—09. (10)

HUBERT

és Tsa B. T. Egészségügyi berendezések, csövek Műszaki cikkek, fémgyártás

VI., Liszt Ferenc-tér 4. T 222-67

Halwa Sándor

PUSKAMÜVES

BUDAPEST,

Üzlet és műhely: I., Szent János-tér 4 Telefon: Kr. 507—37

Állami díszoklevél. Ezüstkoszorús mester

Nagy aranyéremmel kitüntetve

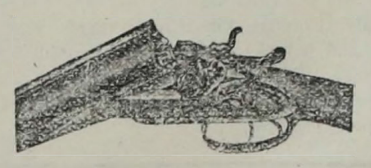

VADÁSZFEGYVEREK

FEGYVERJAVITÁSOK

SPORTCIKKEK.

CSERKÉSZ-FELSZERELÉSEK

A nőiszépségkoronája KALAP az IPARMŰVÉSZETI SZALONBÓL

I., Városmajor-u. 21. sz. Ezelőtt: Váci uccában. (20)

Budai Általános Takarékpénztár

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Budán, II., Fő-utca 9. szám

Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket

Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk

Budai ingatlan-tulajdonosoknak gyors lebonyolitás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyujtunk

Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére

SAFE DEPOSIT

ÉHGYOMORRA

NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR

Kristály vizet

Patho (19) AZ ELISMERT MÉSZÁROS ÉS HENTES

I., Roham-u. 6. Telefon: 535-28

Egyedüli á la Braunschweig készitmények

Laptulajdonos: VIRÁG ÉS TÁRSA
Főmunkatárs: dr. László Zoltán.
Kiadásért felelős: Viraág Béla.

Nyomatott az „Olympia" nyomdában Budapest, I., Bors-utca 24. Tel.: 502—96. Nyomdáért felelős: Csaradszky Viktor

Ez az egymilliárdos belső kölcsön „4 nem, mint *csereeszköz,* az aranyvalu- *szeli cikkek* előállítása iog ledolgozni.

XXVIII. évf. 1062. sz.

ELŐFIZETÉS:
Egy évre . . 24.— P
Negyed évre . 6.— P
Egyes szám 40 filiér.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai féláron kapják

Budai Napló

1931. OKT. HÓ 27

HIRDETÉSEK:
Egy hasáb széles, egy m/m. magas sor, egyszeri közlésénél 30 F. Szövegsor ára 2 P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló újság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I., Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502—96. Hivatalos órák: délután 4-6-ig

Nem érdemes...

igazán nem érdemes itt ma olyan gondolatvilágot ébreszteni, amely a polgárság és a város javát szolgálná. A városházán nem viseltetnek valami sok érzéssel a polgárság jóléte iránt, mert ahol egy tisztviselő azt a kijelentést teheti, hogy *„...a városnak nem érdeke, hogy a telkek ára emelkedjék..."* ott a polgárság a városházától nem várhat sokat.

Neves geológusok vallják, *Pávai Vajna* Ferenc be is bizonyította Hajduszoboszlón, hogy alattunk

a tulhevített víz

egész tengere áll erős nyomás alatt s így csak furnunk kellene, hogy

a világ legolcsóbb hőenergiáját

csekély költséggel kitermeljük és ezzel a mai energiatermelés: a világítás, fűtés és közlekedés költségeit egy tizedére apasszuk. Iparunk hallatlan fejlődésnek indulna, ha a drága szén helyett a levegőn gőzzé váló tulhevített vizet használnánk hajtóerőnek. Az így termelt villamoserőt szétágaztathatnánk az egész országra, világítva, fűtve, szántva, aratva, gépet hajtva egyforma olcsón. Egymillió pengő költséggel 4—5 furást végezhetnénk próbaképen és az nem volna semmiképen kidobott pénz. De hát . . . nem érdemes.

Egyetlen egy csatornát kellene ásnunk,

hogy abban összegyűjtsük ennek a már létező 86 gyógyforrásnak melegvizét és levezessük azt a kelenföldi téli kikötőbe, produkálva így Európában az

egyetlen melegvizű télikikötőt,

ahol a dunai hajók telelnének. Uj, nagy kikötőváros épült volna már a télikikötő mellett, mérhetetlen hasznot hozva államnak, városnak, Budának. De nem érdemes...

Okosan csináljuk, amikor *megnehezitjük a külföldön való nyaralást,* de nem adunk módot,

hogy Budapest népe itthon nyaralhasson.

A budai hegyvidék, de folytatólag a Vértes, a pilisi hegyvidék, mely a Duna könyökét romantikus tájakkal ékesíti, — megközelíthetetlen. Minden völgyét külön nyaralóteleppé lehetne kialakítani, csak a források vizét kell elrekeszteni, tóvá dagasztani és a feltöltött partok, az oda lefutó hegyoldalak már alkalmasak olcsó villatelkek számára. Így csinálják Ausztriában és az egész világon, csak éppen nálunk nem, mert hát — ki foglalkozzék ezzel? A népjólét csak hivatal s éppen ezért... nem érdemes.

Tó, víz, patak nem érdekel senkit, hisz' a pesti oldal egyetlen patakját, a *Rákost* is kanálissá degradálja a városháza, ahol nem szeretik sem az édes, sem a keserű, sem a sós vizeket. A világon páratlanul álló Sósfürdő, a nők biztos gyógyfürdője *lassan elveszti a vizét,* mert körülépitik. Az örsödi völgy, a Dobogó domb mögött, ahol a világhírű keserűvízforrások vannak, — *elhagyott vidék,* holott a föld minden részén

világhirű ivókura vonzaná ide százezrével az idegent.

Hát törődik ezzel valaki? . . . Nem érdemes.

Mintahogy nem érdemes foglalkozni az egész *fürdőüggyel.*

Kortes eszköz, semmi más.

A világon az egytlen hely Buda, ahol a forróvizü forrásokban *thorium* is van,

a legősibb gyógyanyag.

Hát ki tudja ezt külföldön? Az a néhány idegen tudós, aki ezt felfedezte. Saját magyar orvosaink *lekicsinylik* a budai források erejét, — őserejét. A város egyenesen pusztulásra szánta őket, még arra sem tartva azokat méltónak, hogy —

forrásszakértőt szerződtessen.

Amiatt a rongyos 86 gyógyforrás miatt igazán... nem érdemes.

Ezek a gyógyforrások adják

az egyetlen módot

a *nyugati* idegenforgalom ide irányítására. Látjuk, hogy enélkül a különféle idegenforgalmi irodák és vállalatok — pont — a csőd felé vitték a nyugatról várható egész idegenforgalmat. A vallási alapon, történelmi hagyományok alapján kiépíthető a mohammedán világot idevonzó keleti idegenforgalom valami olyan

távoli, idegen gondolat,

hogy mindenki gátat vet neki. Az idegenforgalmi irodák idegenfogdosó csapdái ezt az óriási kérdést nem birják, — azoknak csak látszatok kellenek, hogy kövér stallumok jussanak a tehetetlen, értelmetlen, az idegenforgalomról fogalommal sem biró, máshol érvényesülni nem tudó gentri-ivadékoknak. A város *új terveket lát* csak a keleti idegenforgalmat biztosító magyar—mohammedán vallásközségben és nem látja azt a mérhetetlen hasznot, amit ez hozhatna a polgárságnak. Az állam *politikumot* lát benne, féltí tőle a török barátságot, holott *ettől oly távol áll a politika,* mint Makótól Jeruzsálem. Az egyik politika, a másik idegenforgalom. Az egyik államszövetség a 16 milliós új török nemzettel, a másik

új kapcsolódás a 400 milliós mohammedán világhoz,

vallásügyi, egészségügyi és történelmi hagyományok alapján. Nincs egymáshoz semmi köze a két nagy érdeknek, de össze kell azokat zavarni, nehogy ide százezrével zarándokoljon

a keleti mohammedán világ gazdag népe.

A maga kis segélyeit féltő, évek óta itt élősködő, némi bizonytalanság ködébe burkolt, sorsüldözött török? számára többet ad állam és város, mint saját állampolgárainak olyan szervezetére, amelyet a törvény követel és amelynek révén

felénk fordul a kelet minden turáni népe,

hogy ősi, vérbeli összeköttetéseinket megújítsa. Rác, oláh, tót, rutén, orosz, mindenki megalakítlatja itt a hitközségét, de a magyar mohammedánok nem. Kényelmetlen, pedig hasznunk egyedül ebből volna. Valami kevés áldozatot kellett volna csak hoznia a városnak. *Berlin* mecsetet és kollégiumot épitett a mohammedánoknak, *Bécs* most alakítja a „Husarentempelt" mecsetté, hogy ezt az idegenforgalmat magához édesgesse. — Budapest főváros saját házaiban, az üresen álló lakások közül

két szobát nem áldoz

ennek a nagy nemzeti ügynek.

Kényelmesebb ezt a kérdést a politika terén áttessékelni, annak nemzetmentő, várost gazdagító horderejét megmérni, mert akkor dolgozni kellene komolyan ezirányban kormánynak, diplomáciának, külügyi hivatalnak, városnak és némi pillanatnyi kis áldozatokat hozni, — de hát emiatt az idevágó sokszázmilliónyi testvérnép miatt igazán — nem érdemes.

Volna itt még sok-sok kérdés, ügy és feladat, amely ezt a várost gazdagítaná, polgársága jólétét fejlesztené, világhírét gyarapítaná, a nemzet jövőjét biztosítaná, de attól

az átkos politikától nem lehet,

de — nem is érdemes.

A hivatalos intézőkörök nem találják, de nem is keresik

az olcsóbb megélhetést biztosító módokat,

— a nemzet nagy jövőjében szent hittel bizók szava a pusztaságba vész, — ki segít rajtunk? Ki ér rá?

És talán már nem is érdemes.

Buda népe nevében!

Mélyen tisztelt Barátom!

Keserves a magyar sors.

Bizonyítja ezt a leveled és bizonyítja az élet. Ez a gazdag ország, amely játszva verte vissza a nyomor minden támadását, kiheverte a legrettenetesebb sorscsapásokat, most sehogysem tud talpra állani.

És ez a nyomor megbontja a társadalmat.

A fiút szembe állítja az apjával, — a házastársakat egymás ellen uszítja, — régi barátokat választ szét. Mindenki keres valakit, mindenki vár valamit, megváltót, csodát, ami megmenti, aki megváltja.

És várja a hivó szót a zászló alá, amely összegyűjti az igazakat, a jókat, a becsületeseket, akik elvezetik a tábort az igéret földjére.

Ott messze, távol valahol, ahová egymást keresztező utakon át igyekszik a politika, a világgazdaság, a termelés, a technika, a számtan és a — hit, — ahová a szárnyaszegett magyar gondolat szállna és ahol a nemzeti nagyság megujhodik a régi jólétben, — ott egymásra talál a magyar. De itt a rideg valóságban, ahol még a politikai meggyőződésnek is ára van, ahol a párthűség viszonylik a megtérített választási költség százalékához, — itt már semmi sem szent, minden a földön jár, a sárban, a szennyben.

Mélyen tisztelt Barátom, köszönöm neked, hogy ismét oltárt óhajtasz állítani a polgári becsületnek, a hazaszeretetnek és a szülőföld jobb sorsáért küzdő nemes akaratnak.

Köszönöm, hogy méltó társakkal kezet fogva, megindítod a budai polgárság szervezkedését, nem hatalomért, hanem a közérdekért. Egy táborba toborzod Buda becsületes polgárságát, nem a párturalomért, hanem a társadalom és az erkölcs megmentéséért.

A pártok szétválasztották a polgárságot, — a vagyon, a felekezet, a foglalkozás és a törekvések szerint.

Te igyekszel ismét összeforrasztani ezt a szétdarabolt társadalmat a polgári vagyon biztosítása, minden felekezet egyenjogusítása, minden foglalkozás megbecsülése, minden nemes törekvés megsegítése révén.

Akik melléd állottak, azok a régi magyar nagyság hagyományainak ma csendes, de hűséges őrei, — a magyar gazdaság önzetlen művelői, a nagy szent hagyományok ápolói, Buda nagyságának hirdetői, — akik a mindennapi tülekedésen túl a magyar nemzet új virágzását várják a mostani dermesztő tél után.

A Te neved, Hennyey Vilmos neve, — tiszta zászló, a Horánszky Lajos zászlót emelő keze — tiszta kéz, a Pávai Vajna Ferenc tudása — a jövőbelátó tudás. De felsorolhatnám a Te táborodba sereglők egész sorát, akiknek mindegyike szeplőtelen név és méltó arra, hogy a megváltást kereső polgárság bizalmát megnyerje.

Nehéz munkára vállalkozol mélyen tisztelt Barátom, de elkisér utadon az igazság, a jobb jövőbe vetett hit és Buda polgárainak áldása.

Mély tisztelettel követ régi hived:

Viraág Béla.

Pártélet Budán

A régi Pártok most új katasztereket fektetnek fel és a pártirodák ma serényebben dolgoznak, mint régente a választások előtt. Csak éppen azzal nem számolnak a pártvezérek, hogy itt Budán sokkal közvetlenebbek az emberek és nyíltabban elmondják a véleményüket, mint odaát Pesten. Itt a hangulatok és szimpátiák is erősebbek és talán tovább is élnek, mint a pesti oldalon, de ha azután felocsudik ez a budai társadalom, akkor máról — holnapra megváltozik az egész hadszintér.

Elrettentő példáiat adja ennek az új városrész: — Kelenföld. Ott a zsidó hitközség túlságos erővel vetette magát a politikára és ezzel lejáratta magát néhány vezető embere, holott azoknak módjuk lett volna befolyhatni úgy a községi, mint az országos politikába, — kellő önmérséklés mellett. Az ő külön szervezkedésük árt a nemrégen új helyiségbe költözött kaszinónak is, ahonnan elmarad lassan az Alsóváros polgársága, a Buda Alsóvárosi Társaskör tagjai, akiket elkeserített a *Füvessy*-hajsza és az a körülmény, hogy az ő érdeküket csak másodsorban kezelik. Külön kaszinó alakult a kelenföldi pályaudvaron, ahol nem kérnek már az ulmer-gerstliből és annak tagjai is szivesebben támogatják a saját kaszinójukat, mert közvetlenebbül szolgálja érdekeiket. Igy „egység" helyett, négy-öt részre szakadt a Bethlen alatt Kelenföldön oly erős Egységes Párt. Ott a helyzetnek kimondott ura nincs és most előtérben áll *Fischer* József kir. tanácsos, műépítész, aki gazdasági programmjával magára irányította úgy a helyi, mint a gazdasági szakkörök figyelmét. Uj gazdaságpolitikai párt alakulásához vezethet ez, egészen új vezérek alatt.

A budai iparosok a legkomolyabban szervezkednek. Minden választás előtt szétszedik őket a különféle pártok, a különféle igéretek. Választás után pedig minden iparos szidja a maga pártját, mert a számukra megigért gazdasági programmot a pártok nem váltják be. Ez az elkeseredés ismét összetereli az iparosokat a különféle iparosegyesületekbe, ahol most nagyon komolyan foglalkoznak az önálló iparospárt megszervezésével.

Nagy reményekkel néz a jövő elé a Szociálista párt, amely erősen bízik a közeli választásokban, amelyek szerintük már a titkosság jegyében folynak majd le az egész országban. Állítólag ezzel biztatták őket az ittjárt külföldi szociálista vezérek.

A régi Egységes Párt is belső bajokkal küzd. A Krisztinabeliek neheztelnek amiatt, hogy a budai pártvezetőség a sulypontot áttette a Budai Társaskörből a II.-ik kerületbe, a Budai Polgári Körbe. De azt a taktikai hibát is elkövették, hogy a régi Bethlen-párt szervezetét és kereteit — egyéni párttá igyekeznek átalakítani, ami több vezető egyéniség számára feszélyező helyzetet teremtett.

Óbudán a hegyvidék zúgolódik, mert a hegylakók alól kibányászták a hegyet, amely készül a völgybe csúszni, de a völgyben lakók sem örülnének, ha a nyakukba zúdulna a hegy. Sok kérdést hagyott e tájakon tisztázatalanul a város, mint a Schmidt-féle park ügyét is, ami bénitólag hat a hegyvidék fejlődésére és ők is bontogatják a régi egységet. Külön szervezkedés hirét kaptuk a Rómaifürdő vidékéről is.

Ugy vagyunk most Budán, mint felvonásközben a szinpadon. Kuliszákat tologatnak, cserélgetnek s mire újból föImegy a függöny, egészen más képe lesz a politikai szinpadnak.

Dubonai Pál.

Izlám iurisdictio

Az izlámban éppúgy megvan a szigoruan körülhatárolt iurisdictio (egyházjogi hatáskör), mint a keresztény egyházakban. A világháború előtt az osztrák-magyar monarchia legfőbb mohammedán papja a szarajevói reisz ul ulema volt, akinek iurisdictiója alá tartozott a monarchia minden muzulmánja, kivéve az adakalehi törököket, akik a konstantinápolyi nagymufti hatásköre alá tartoztak. A trianoni békediktátum után a helyzet vallásilag is alaposan megváltozott a muzulmánokra nézve. A szerb kormány elmozditotta állásából a törvényes reisz ul ulemát, a szarajevói izlám központi igazgatást megszüntették. Felállítottak egy új reisz ul ulemátust Belgrádban, amely az izlám főpapság megkérdezése nélkül alája rendelték a hajdani monarchiától elorozott területeken, valamint a Montenegróban, Macedóniában, Szerbiában és Őszerbiában élő összes muzulmánokat. — A muzulmánok ugyan tiltakoztak ez önkényeskedés ellen, azonban kénytelenek voltak belenyugodni. Ekkor állott elő az a történelmi szükségszerűség által diktált helyzet, hogy

az izlám Budára tekintett.

Automatice megnyitotta a történelem a budai nagymufti állását, amelyet törvényszerüleg az izlám felekezetű hívek dzsemmája (naggyülés) be is töltött. 250 év óta ez a vallási főméltóság nem volt betöltve, mert hisz a szarajevói reisz ul ulema iurisdictiója Budára, Bécsre és Németországra is kiterjedt. Most azonban be van töltve és a történelmi jogfolytonosság alapján a budai nagymufti vallási iurisdictiója kiterjed Bécsre, Berlinre, a régi monarchia elszakított cseh, lengyel, osztrák területeire is és a megszállás alatt levő magyar felvidékre, Erdélyre és Délvidékre. A mohammedán-magyar kultur-komitéhez és a budai muftihoz beérkező muzulmán hűségnyilatkozatokból látható, hogy

a budai mufti iurisdictióját Berlinig elismerik.

Igy kapcsolódik bele újra a világtörténelmi eseményekbe

Buda, mint az izlám kulturgócpontja,

mert hisz Konstantinápoly a Kalifátus bukásával és a *türkiye dzsümhürriyet* (török köztársaság) megalakulásával elvesztette izlám-központ jellegét és így erre a helyre a történelmi jogfejlődés szempontjából Buda került s ezen a helyen kell maradnia, mert jelenleg nincs is más középponti megoldás. Azért figyel az egész mohammedán világ augusztus óta Budára és az itteni izlám-eseményeket bámulatos precizitással könyveli el. — Reméljük, hogy az illetékes körök nem ügyetlenkedik el ezt a kedvező alkalmat s mire idejönnek hozzánk *Headly* lord, *Arozlán* herceg, Sir *Mohammed, Feihsal* király és a többi muzulmán nagy ur, legalább a városháza tud majd a magyar izlám ügyekről felvilágositást adni.

A török Buda 1587-ben

Reinhold Lubenau königsbergi gyógyszerész feljegyzéseiből

Copyright by the author Budapest, 1931.

Fordította és közzéteszi: Palóczi Edgár

III.

Lubenau útleirásának legérdekesebb része *Holtós Mátyás* király Budavárának leirása. Ime a kép, amelyet róla festett:

„A csauszok elvezettek az erődbe, vagy várba, amely igen tágas és nagy és igen nagyhirű is könyvtára miatt amelyet *Mátyás király,* Hunyadi János fia alapitott benne. E könyvekből van még néhány Bécsben a *császár* könyvtárában. *Mátyás király sajátkezüleg irta őket pergamentre,* — így élt *Mátyás* király emléke egy századdal halála után Bécsben — s magam is kezemben tartottam őket: *Enniust* és *Senecát, Ferdinánd* király szerzeményeit. (Hogy mikép jutott I. Ferdinánd a Korvinákhoz, azt nem kötötték Lubenau orrára.) Az ágyúk, amelyeket az előudvarban találtunk legnagyobbrészt a keresztényekéi voltak. 29 nagy ágyú, 19 csatakigyó, néhány kocsirakomány duplacsöves, amelyeket előre és hátra lehet fordítani és sok más vasból és ércből való lőszerszám volt ott; egyeseken már *Ferdinánd* császár neve volt olvasható. Nemkülönben egy nagy tűzmozsár, amelyet János király öntetett. A legjobb ágyúk a víztoronyban vannak, de ezt nem akarták nekünk megmutatni. Belül a vár egy halomba omlik össze. Egy szép terembe értünk, — irja Lubenau, aki *Mátyás* király nyomdokain jár itt tollával.

Az ajtófélfa és az ablakkeresztek és minden pillér vörös márványból volt. Ezután a királyi *könyvtárba* jutottunk. Itt egy rakás könyv feküdt egymás hegyén-hátán és egy öreg török fakott benne. Ez vigyázott rájuk, nem akart belőlük semmit adni és azt mondta, hogy a császárjáé és keményen megtiltották. Egy másik helyiségben ismét egy öreg török volt. Itt a falakon az erények nagy művészettel voltak lefestve. Állítólag a királyné szobája volt. A falon ez állt: *Isabella regina. Sic fata volunt.* (A szerencsétlen királynőnek falra vetett bucsúszavait más korabeli kútfő is említi!) *Zsigmond* lengyel királynak leánya és János vajda királynak (Sic!) volt hitvese, ki is 1539-ben hunyt el. Majdnem minden ajtón kőbe vésve ott van *Mátyás* király címere, aki anno 1490 élt, III. Frigyes császár idejében. Csakhamar egy hosszú, szép folyosó következett. Fent a mennyezeten az ég tizenkét jele volt látható fából igen szépen kifaragva és aranyozva. Egy teremben szép, faragott és aranyozott gyikok voltak; egy másik nagy teremben a mennyezet nagy faragott és aranyozott rózsákkal volt díszítve.

Van itt egy rendkivüli nagyságú terem, negyvenmégy lépés hosszú és tizennyolc széles, bolthajtásos. Ezen a bolthajtáson az éggömböt látni, mint állottak a planéták, csillagok és az egész égi kép *Mátyás* király születésekor. Mellette ez volt olvasható:

„Aspice Mathiae micuit quo tempore regis
Natalis coeli qualis utroque fuit."

(Ime tekintsd! Mátyás születése pillanatában, mint ragyogott az ég csillagtábora ránk.)

1587 február 24-én *Lubenau* Petz Bertalan küldöttségével elhagyta Budát és folytatta útját Konstantinápoly felé. — Nem volt terünk Budáról irott összes feljegyzéseit közzétenni. Itinerariumának különös becset ad az a körülmény, hogy a látottakat hiven irta le s igy útelirása elsőrangú forrásmű értékével bir.

(Vége.)

Ki mint vet, úgy arat, MAUTHNER magnál jobbat sehol sem kaphat!
MAUTHNER ÖDÖN magtermelő és magkereskedelmi részvénytársaság
Alapítási év 1874. Telefon: 463—65.
SÜRGÖNYCIM: MAUTHNERÉK, BUDAPEST.

MAUTHNER MAG
Központ: VII., Rottenbiller-u. 33. - Fióküzlet: IV., Kossuth Lajos-u. 4.

Nagy főárjegyék, mely növényárjegyzék: őszi árjegyzék jácint, tulipán stb. virághagymákról ingyen és bérmentve
a Ferencrendiek templomával szemben.

LECHNER JENŐ dr.

a Rezső-téri jubileumi templom tervezője

A gondviselés bölcsen kiválasztja azokat, akik azután a maguk egyéniségét nyomják rá szakmájukban arra a korra, amelyben éltek és alkottak. Ilyen kiválasztott család Budapest építkezése terén a *Lechner* család, amely egymásután adta ennek a városnak az architektúrában a kiválóságokat.

Lechner Ödön volt Nagymagyarország rohamosan fejlődő fővárosának nagystílű építője. A Rezső-téri jubileumi templomot ő tervezte az akkori viszonyokhoz mérten, de kivitelre nem jutott a Csonkaországban, a dekadens Budapesten.

Új pályázat, új tervek jöttek és a díjat *Lechner* Jenő dr. nyerte el, a műépítész, a

Lechner Jenő dr.

tudós, a régész, az író, aki kénytelen volt számolni a viszonyokkal és mégis nagyot alkotni. Közvetlen mellette álló munkatársa *Szontagh* Pál építész és *Füredi* Richárd a szobrász segítettek abban, hogy ez a hatalmas alkotás, a maga nagy arányaiban, befogadóképességével egyik dísze legyen Budapestnek és örökre hirdesse a magyar zsenialitást és alkotóképességet.

*

Az emléktemplomot, mely a főváros egyik ékessége 1929 tavaszán kezdték építeni s 1931 okt 4-én szentelték fel. 2400 személy befogadására alkalmas, mint azt tervezési alapul vették.

Még a háború előtt, 1913-ban, az első tervpályázaton néhai *Lechner* Ödön, a magyar építőművészet nagymestere egy hatalmas románstílű templom kivitelezésére kapott megbízást. Az ország ezutáni teherbíróképessége nem állott arányban a terv monumentalitásával s ezért 1927-ben néhai *Izabella* főhercegnő kezdeményezésére újabb szűkebbkörű pályázatot írtak ki, amelyre 10 jeles építőművészt hívtak meg, akik közül *Lechner* Jenő nyerte el a pálmát.

A pályázat kikötése az volt, hogy a templom centrális alapú, kupolás térhatárolású neoklasszikus stílű építmény legyen.

A Magyar Nemzeti Múzeum 1927-ben befejezett nagysikerű restaurálása után néhai Izabella főhercegasszony irányította a figyelmet a jellegzetes, monumentális, ópesti nádorstílusra.

Az emléktemplom hatalmas méreteiben is olcsón épült. A főváros 1,000.000, a kultuszminisztérium 500.000 pengővel járult a költségekhez. *Lechner* Jenő alkotásának első hatása az esztergomi bazilikára emlékeztet. A szentélyt, a hajót, a karzatot tartó oszlopokat malachitzöld márvány díszíti. A templompadok és a gyóntatószékek a mult század első felének stílusát utánozzák. Ahol a neokiasszikus stilustól elütnek a formák, a részletek kiképzésében mindenütt hatalmas arányban érvényesül Lechner Jenő tanár elgondolása, amely pompás stilizálással olvasztotta be az ősmagyar és népvándorláskori hún-avar motívumokat is az épület díszítésébe.

*

Az építkezésben közreműködő munkatársairól meleghangon emlékezik meg dr. *Lechner* Jenő a „Meister der Baukunst" genfi könyvkiadó részvénytársaság kiadásában angol és német nyelven megjelent „Jenő Lechner" című könyvében:

A hatalmas arányú építkezést

PUCHER ISTVÁN

építővállalkozó cég végezte, mely az ország egyik legrégibb és legtekintélyesebb építővállalkozása. A cég 1860-ban alakult, 1920-ban *Oszvaldik Gyula* építész és építőmester vette át, akinek munkásságát először az egyetemi templom barokkstílü interiőrjének helyreállítási munkálatainál vettem igénybe. Az „I. Ferenc József" fogadalmi templom építésénél úgy a szakkörök, mint a hatóságok osztatlan elismeréssel adóztak, úgy a preciz üzemvezetést, mint azokat a berendezéseket illetőleg, melyeket a cég munkásjóléti téren tett; ezek a berendezések példaképül szolgálhatnak az építőmestereknek. *Oszvaldik* Gyula mindig megértő munkatársnak bizonyult és áldozatkész tevékenységét gyakran vettem igénybe más művészi feladatok megoldásánál is, mint az országház-téri „Vértanú emlék", a Szabadság-téri Országzászló szószéke és az egyetemi hősi emlék felállításánál. A cég nagyarányú és az építőtechnika legmagasabb fokán álló munkái közül is kitünik: Klotild főhercegnő két belvárosi bérpalotája, kőből faragott hatalmas tornyaival; József királyi herceg várbeli palotacsoportja, komplikált támaszfalaival és terraszépítményeivel; az egyetemi klinika nagydimenziójú modern épületei; a Mezőgazdasági egyetem épülete, a kir. törvényszéki palota épületkomplexuma; az Astoriaszálló; a Lechner Ödön által magyar szellemben tervezett postatakarékpénztári palota; a volt Osztrák Magyar Bank monumentális, belső kiállításában pazar palotája, a Gellérthegyi lépcső építkezése. A cég fejezte be a kir. várpalota építését és a lovagló iskolát is. Vállalkozásai közül említést érdemelnek még a székesfővárosi Gázművek József-, Ferenc- és Lipótvárosi építkezései, az Első Magyar Részvényserfőzde és Haggenmacher serfőző összes épületei, a Pesti Hengermalom, a Margitszigeti kápolna és fürdőépület átépítése, a Budakeszi szanatórium, a fasori református templom és számos bér- és magánpalota.

SAILER ISTVÁN

vasbeton tervező irodáját vettem igénybe a templom hatalmas, húsz méter átmérőjü kupolakonstrukciójának megtervezésénél és az összes vasbetonpillérek és támaszok kivitelénél. Az összes szerkezetek megoldása a legszellemesebb módon művészi elképzelésemnek tökéletesen megfelelő formában sikerült. *Sailer* István építészmérnök már régóta foglalkozik vasbeton tervezéssel, így ő tervezte a pestujhelyi és sashalmi templomokat. Legkiválóbb munkái közé tartoznak6 a *Thalmayer és Seitz* rt. raktárépülete, a *Centrum* rt. családi házai, a külső ferencvárosi templom és az angyalföldi református templom és a pestszentlőrinczi Forum mozgószínház tetőkonstrukciója.

MÜLLER ERNŐ

kormányfőtanácsos, kőfaragómester, a Süttő községben levő Haraszti kőbánya tulajdonosa, szállította a templom kőfaragó munkáit tervezésem alapján. A céget *Müller* Antal alapította 1858-ban, unokája, *Ernő* 1898-ban vette át az üzemet és mint az állami felsőiparisko1a végzett növendéke teljes szakismerettel folytatja azóta a kőfaragó-ipar kényes munkáját. A cég nevéhez füződnek a Pesti Első Hazai Takarékpénztár, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank és a Magyar Általános Hitelbank, az Országos Levéltár és a Központi Vásárcsarnok kőfaragó munkái. A cég építette legkitünőbb építészeink tervei alapján a hatalmas Kossuth Lajos-mauzóleumot és számos gyönyörü síremléket, készítette a Milleniumi emlék tengelyében álló emlékoszlopokat, a Szent Háromság-téri emléknél IV. Károly király esküzsámolyát és a Regnum Marianum templom tornyainak köburkolatát. Az Erzsébet-emlék kupolacsarnoka számára készített összes kőfaragó munkái is szép és tökéletes kivitelben várják elhelyezésüket. Részemre a Kerepesi temetőben lévő Jókai Mór síremlék számára készítette a cég a hatalmas kőbevésett rondellát, melynek ősmagyar, vésett motivumai egészen különleges művészi felfogást követeltek. Vezetésem alatt vésték a Milleneumi emlék előtt elhelyezett névtelen hősök emlékművének hatalmas

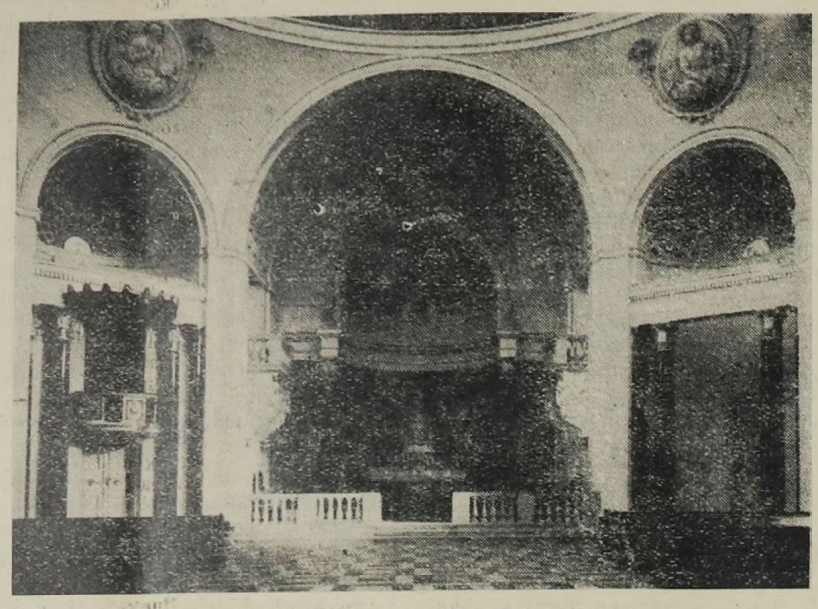

A Rezső-téri templom belseje

kötömbjét s a forradalom budapesti mártirjainak és az egyetemi ifjúság hősi halottainak emlékműve számára is a cég készítette a szép kőfaragó munkákat.

A templom aranyozási munkált

SZUBOTA ISTVÁN és fia

ismert műaranyozó és oltárépítő cég végezte, amely 1908-ban történt alapitása óta szakszerű és eredményes tevékenységét főleg a templomi művészet szolgálatába állította. Hatáskörömben elsőizben a Magyar Nemzeti Muzeum épületének helyreállítá-

A Rezső-téri jubileumi templom

sánál végezték az aranyozó munkákat a legnagyobb gondossággal, amely gondosság a templomban végzett munkájukat is jellemzi. A budai Kapucinusok, a budai Ferencesek templomának, az ujlaki és lágymányosi plébániatemplomoknak aranyozási munkái, a belügyminisztérium dísztermének helyreállításánál végzett aranyozás is dicsérik a céget, mely a Krisztina körúti Misszióház és a Szent Imre Kollégium oltárait is építette.

„SEMPERNOVA"

első magyar nemes vakolatot használtunk az építkezés során, mely minden nagyarányú építkezésnél legmegfelelőbbnek bizonyult ama óriási előnye révén, hogy évtizedeken keresztül nem szorul javításra s bár drágább a közönséges vakolatnál, minden építtető előtt érthető, hogy fenti előnyénél fogva mégis kevesebbe kerül. A „Sempernova" vakolat elterjedtségét bizonyítja, hogy minden nagyobb épületnél felhasználták. „*Sempernova*" vakolat díszíti a lágymányosi postahivatalt, a Hadtörténelmi Múzeumot, a gróf Majláth-féle szállodabérházat, a Logody utca 76. alatti négy épületből álló bérpalotát, a „Centrum" öröklakásépítő vállalat Diószegi-úti két öröklakásos bérházát, a Margit körút 36 sz. és az Alkotás-u. 13 sz. alatti reneszánsz bérpalotát, stb.

A hatalmas méretü asztalosmunkákat és a kilenc nagy tölgyfakapuzatot, valamint a templom egész berendezését

MOLNÁR JÁNOS IMRE

asztalosárugyára készítette, a legnagyobb gonddal és szaktudással végezve a rábizott feladatot a szakkörök és a az ellenőrzőbizottság teljes megelégedésére. Különleges feladatot róttak a gyárra az ajtók és ablakok nagy méretei, amit azonban a legnagyobb könnyedséggel oldott meg. Fényes siker koronázta ennek az aránylag fiatal gyárnak ezt a nagyarányú munkáját.

BAUM LIPÓT

készítette a templom szobrász munkáit, aki művészi tanulmányait mint szobrász Verán József mester műhelyében és a fővárosi iparrajziskolában Vasadi professzor vezetése mellett kezdte meg és Bécsben, Dresdenben, Münchenben és Leipzigben folytatta. 1909-ben jött Budapestre, ahol szobrász és gipszöntő műhelyt nyitott és műkőmunkákkal is foglalkozott. Nagyon ügyes és nagy megértést tanusító munkáját már 1910-ben igénybe vettem az első általam épített bérháznál és azóta is gyakran fordultam hozzá, ha szép és kitünő munkákra volt gyorsan szükségem. A Magyar Nemzeti Múzeum helyreállítási munkálatainál a nagy kupolaterem rozettadíszítésének modelljét készítette számomra, azonkívül a Széchenyi család címer díszítésének modeljét is, amelyet egyetlen éjszaka kellett elkészítenie, hogy az épület megnyitására, bronzba öntve, készen legyen. Helyreállítási terveimhez példás megértéssel készítette el a budai régi országház díszítésének és az egyetemi ifjúság hősi emlékművének és a vértanuk emlékének modeljét.

JUNGFER GYULA

lakatosárugyára kovácsolta és öntötte a templom összes lakatosmunkáit. A vállalat a munkák kivitelénél a legnagyobb áldozatkészséget tanusította és tartozom annak elismerésével, hogy teljes egészében valóra váltották művészi elgondolásomat. Különös figyelmet érdemelnek a karzati mellvédőrácsozatok és a kapuk betétrácsai, melyek önmagukban is igazolják a vállalat sikereit.

PAULAY LÁSZLÓ

elektrotechnikai és mechanikai berendezések vállalata készítette a templom világítási berendezését. A cég, mely 1906 óta áll fenn, lelkiismeretes és szakszerű vezetés alatt sok építkezésnél végezte a villamos berendezéseket, mint a műegyetem összes épületeiben, József kirá'yi herceg budavári palotáiban, a Dunapalota szállóban, a Városi Szinházban, a Budai Nyári Szinkörben, a Várszinházban és nagyon sok vidéki középületben.

„Nagybátony-Ujlaki Egyesült Iparművek Rt. igazgatósága, felügyelőbizottsága és tisztviselői kara mélységes megilletődéssel jelenti, hogy a társulat alelnöke és ny. vezérigazgatója

ujlaki MÜLLER JÓZSEF úr

életének 81-ik évében e hó 25-én rövid szenvedés után elhúnyt.

Fél évszázadnál hosszabb időn keresztül szentelte kivételes munkabírással és fáradhatatlan szorgalommal teljes alkotóerejét a vállalatunkba beleolvadt Ujlaki Tégla és Mészégető Részvénytársulat és Egyesü't Építőipari és Hajózási Rtnak és nevéhez füződik e vállalatoknak szerény keretekből az építőipar elsőinek sorába emelése.

Áldott emlékét mindenkor igaz kegyelettel fogjuk megőrizni és benne egy letűnő nemzedék kimagasló egyéniségét gyászoljuk.

Temetése e hó 27-én délután ½3 órakor lesz a Kerepesi-út melletti róm. kat. temető halottasházából.

Budapest, 1931 október 26-án.

Gyász. ujlaki *Müller* József, az annak idején vezérszerepet vitt *Ujlaki Téglagyár* volt vezérigazgatója, most a Nagybátony-ujlaki téglagyár alelnöke 81 éves korában elhúnyt. Vezéralakja volt a téglaégető iparnak évtizedeken át. Gyászolják: — özvegye *Brünauer* Erzsébet, — fia *Müller* Pál, aki átvette édesatyja munkakörét, — leánya *Aranka*, Kalledey Sándorné, — unokái, kiterjedt rokonság és barátainak, tisztelőinek nagy sora. E hó 27-én temették a kerepesi r. k. temetőbe nagy gyász és részvét mellett.

Kegyeletes estét rendez nov. 2-án este a „Pénteki Borgazdatársaság" 25 elhúnyt tagtársa, de elsősorban *Szalay József* emlékére, amikor az emlékbeszédet dr. *Szlávik* Ferenc mondja.

Elkeseredést keltett a Budán lakó tisztviselők körében az a visszás intézkedés, hogy még a Margit-körút és környékén, tehát a régi gázgyár szomszédságában lakók is a Kőbányán levő *Czeglédi*-útra kénytelenek elmenni, hogy szénszükségletüket beszerezhessék. Ez a kétnapos kirándulás felesleges idő és pénzpocsékolás.

SZENT Gellért
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet, hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet

KIRÁLY-FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1. nőknek hétköznap d. u. 2—7.
Ivókúra

BELLEVUE SZÁLLODA ÉTTERMEIBEN
ESTE TÁNC
Elsőrangú koncert- és tánczene Európa előkelő restaurantjai között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 5 pengős. Déli menü 2.50
Asztalrendelés: A. 528-48

SZÉCHENYI GYÓGYFÜRDŐ a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITÜNŐ KÖZLEKEDÉS

UJ VEZETÉS
Szeifert-Kávéház
MARGIT-KÖRUT és ZSIGMOND-U sarok
a budai úri közönség találkozó helye
esténkint
ELSŐRANGU-CIGÁNYZENE
Kitünő meleg konyha, Bel- és külföldi lapok, Figyelmes kiszolgálás
Tul. Tihaméry Kálmán

Hungária
rádium tartalmú lithiumos gyógyforrás Budán, Erzsébethidnál
IVÓ-KÚRA
nyitva; reggel 7 órától este 6-ig.
Szénsavval telítve
HARMAT-VIZ!

SZENT IMRE
GYÓGYFÜRDŐ
(RÁCFÜRDŐ)
Erősen radioaktív és rádiumelemet tartalmazó természetes 42° C° földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Személyi hírek

LENDL ADOLF dr. vasárnap Keszthelyen és Tapolcán járt, ahol megtekintette a nagyhírű Tavasbarlangot.

ANDRÉKA KÁROLY főkapitányhelyettes a III. kerületi Egyesült Társaskör elnöke névnapját november hó 3-án este ünneplik a Társaskörben.

SPANNBERGER ALAJOS dr. I. ker. elöljáró 30 éves szolgálati jubileumát ünnepli társasvacsora keretében a Budai Társaskör.

SAXLEHNER ÖDÖN tiszteletbeli finn főkonzult a finn köztársaság elnöke a Fehér Rózsa-rend II. oszt. parancsnoki keresztjével tüntette ki.

KEMÉNY LAJOS vegyészmérnöknek, a „Kemény Testvérek" kékfestő gyár társtulajdonosának a kormányfőtanácsosi címet adományozta a kormányzó.

CZEIZEL JÁNOS, régi, érdemes budai szobafestő és mázolómesternek vasárnap, október 18-án adta át a hercegprimás kiküldötte a XI. Pius pápa által adományozott „Pro Ecclesia et Pontifice" arany érdemkeresztet.

Idegenforgalom

MEHMET SZULEJMÁN PASA török diplomata Budára érkezett szombaton a keleti expresszel és a Bellevue szállodában szállt meg.

HASSZÁN RIFAAT GVOZDOVICH pasa pénteken jött látogatóba Budára és budai ismerőseinél szállott meg. Szombaton meglátogatta a mohammedán-magyar kulturkomitét, ahol László Zoltán dr. komité-főtitkárral és a komité jelenlevő tagjaival folytatott hosszabb eszmecserét. Az esti órákban Weixlgärtner Tivadar ezredesnél adta le a névjegyét.

Érdekes kérdést vetett fel legutóbbi ülésén a „HOLLÓS MÁTYÁS TÁRSASÁG" alelnöke, *Massány* Ernő dr. amikor fejtegetései révén azt kérdezte, hogy *miért nem tanítják az iskolában a magyar mitológiát?* Mindenesetre előbb meg kellene írni ezt a tankönyvet, amely fényt vetne sok olyan szép szavunkra, amely az ősiséget bizonyítja, egyuttal a ősi kulturát és a magyar néplélek megkapó fantáziáját. Megtudná a közönség, hogy a *„boldog"* szó egyedül áll az összes nyelvek között és azt semmiféle más nyelven kifejezni nem lehet. Megtudná a házra vigyázó *boldogasszony* szerepét, akit tehénnel és tyukkal ábrázol a magyar mithológia, amik fölött állott a *nagyboldogasszony*, minden *családi élet intézője*, akinek szolgálatára állottak az angyalok, mert az ős monda szerint, amikor az alvó pólyás gyermek mosolyog, akkor angyalt lát, aki mesét mond neki. Megértené a közönség azt a sok különös szokást, magyarnevű keresztény ünnepet, mint amilyen a *Gyümölcsoltó Boldogasszony* ünnepe, megértene sok magyar helységnevet, mint amilyen a *„Tápió"* szóval kezdődő helységek neve, ahol a mező és kertgazdaság istenének az oltára állott. — Igazán kár, hogy nem akadt kultuszminiszterünk, aki a magyar mithologiát kötelező tantárggyá tette volna.

FÉNYKÉPEK Blahos-nál, II., Fő-u. 18.

RUDAS Fürdő
radioaktiv hőforrás
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ FEDETT USZODA

Margitpark
KÁVÉHÁZBAN II., Margit-krt. 1.
Kurina Simi
muzsikál
Szombat és vasárnap délután a
Nizsnij-Novgorodi zenekar Balalajka Bangversenyez
Michailov Michail vezetése alatt
Teljesen uj vezetés!
Külön termek díjtalanul (47)

Rendkivüli érdeklődés jegyében tartotta meg a *budai izr. hitközség képviselőtestülete* alakuló közgyülését október hó 19-én az ujlaki hitközségi épület tanácstermében *László* Áron dr., ügyvéd, választási elnök elnöklete alatt. A képviselőtestület a lelépő elöljáróságot az előző ciklusban kifejtett munka érdemének elismeréseül egyhangú lelkesedéssel ismét megválasztotta. Az elöljáróság tagjai lettek: *Kriszhaber* Adolf dr. ügyvéd, elnök, *Szántó* Jenő, az Angol-Magyar Bank igazgatója, alelnök, *Bartos* Andor, a Nasici Taningyár rt. igazgatója, *Csobádi* Samu dr. ügyvéd, *Gerő* Ödön iró, *Goldberger* Sándor mérnök, *Haas* Lajos rt. igazgató, *Kalmár* Sándor szeszgyáros, *Katona* Gyula műszaki igazgató, *Kertész* Manó dr. középiskolai tanár, *Lantos* Ernő vezérigazgató, Pfeiffer Ignác ny. műegyetemi tanár, *Róna* Miklós, a Magyar-Cseh Iparbank igazgatója, elöljárók és *Schwarcz* Samu vezérigazgató, mint a kelenföldi körzet elnöke, valamint *Auer* Róbert mérnök. *László* Áron dr., ügyvéd, választási elnök, a közgyülés vezetőjének beszéde után *Kiss* Arnold dr. vezető főrabbi mondott áldást az elöljáróság tagjaira és sikerekben gazdag működést kivánt. *Kriszhaber* Adolf dr. elnök megköszönte a választási elnök és a vezető főrabbi meleghangú üdvözletét, majd elmondotta székfoglaló beszédét, melyben az új kormány elnökének nyilatkozatára hivatkozva annak a reményének adott kifejezést, hogy a szerencsétlen numerus clausus törvénye nemsokára meg fog szünni és a zsidó hitfelekezet tagjai, mint azelőtt, helyet foglalhatnak úgy a hivatalokban, mint az állam és a községek felügyelete alatt álló üzemekben, hogy vállvetett munkával iparkodjanak ennek az országnak nyomasztó gazdasági viszonyait megjavítani. *Szántó* Jenő alelnök köszönte meg azután a bizalmat.

GYERMEK képek Blahos-nál, II., Fő-u. 18

Még egyszer Nyék. „Mátyás király budai vadaskertje" című tanulmányomnak *egy részletét* kivonatosan közölte a Budai Napló és megtörtént, hogy *Nyéket* a közlés úgy állitja az olvasó elé, mintha az valóban három magyar mérföld kerületü lett volna, holott én ezt az adatot csak Oláh Miklós irásaiból idéztem, kifejezve indokolt kételyemet ennek lehetősége fölött. Szerintem a *három (trium)* alighanem sajtóhiba az *„egy (unum)* helyett. Nem emlékezik meg azonkívül az ismertetés arról sem, hogy tanulmányomban felkutatott régi térképek alapján *meg is határoztam Nyék pontos helyét.* Ez pedig a mai napig Vadaskertnek, helyesebben Nyéknek nevezett terület.

A Székesfővárosi Múzeumban levő egyik XVIII. századbeli térképen a vadaskert falai teljes egészében láthatók. A térkép készítője rá is irta: „Az állatkert romjai." Azonkívül az Országos Levéltár egy nagyobbméretü térképen is megtalálható a fal egy része. Ezek alapján sikerült a Hüvösvölgyben a már emlitett Vadaskertben mintegy két kilométer összes hosszban megtalálnom a fal nyomait és részben a budapest-bánhidai villamos erővezeték, részben Glück Frigyes útja mentén éppen most folyik *jó eredménnyel a fal maradványainak kiásása és feltárása.* A déli határvonal pontosabb meghatározásánál a környéken lakók segitségemre lehetnének azzal, hogy szívesen közölnék velem a tájékon esetleg ismert régi falmaradványok helyét.

Kiváló tisztelettel
Garády Sándor.

Fotócikkek Zibrinyinél, I., Attila-utca 12.

Ünneplés. A Kisegítő Kápolna Egyesület Óbuda hegyvidéki helyi bizottsága felkérésére *Mészáros* János dr. érseki helynök, az egyesület egyházi elnöke október 16-án ünnepi misét mondott a Szt. Donatus kápolnában, a Táborhegyen. A mise után az ünneplők felkeresték *Heil* Györgyöt, aki 20 év óta gondozza az egyesület kápolnáját. Az érseki helynök megható beszéd kiséretében adta át az ünnepeltnek a helyi bizottság tiszteleti tagjává történt választásáról szóló okiratot. Utána a bizottság világi elnöke, *Lugmayer* József dr. tolmácsolta a hívők érzelmeit. Az Óbudai Hegyvidéki Szövetség nevében *Szervei* György főtitkár üdvözölte az ünnepeltet.

MENYASSZONY képek Blahosnál Fő-u. 18

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztar
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III., LAJOS-UTCA 148 SZ.
TELEFON: AUTOMATA 624—57
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett
Kölcsönöket folyósit váltóra, folyószámlára, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

Máté István ünneplése. Két évtizedet meghaladó nehéz időben állott a budai iparosság egyik nagy részének, főleg az I. kerületben lakó iparosoknak a létért folytatott küzdelmében, mindig az első csatasorban *Máté* István, a délvidékről még a mult században elszármazott szobafestő és mázoló mester. Munkatársai változtak, kidőltek, de ő rendületlenül állott a helyén és minden iparosnak minden ügyét a magáénak vallotta. Tévedhetett a politikai orientációban, megtéveszthették a háborús és háború utáni jelszavak, de jóhiszeműségében, kitartásában, iparostársai ügyének szivós védelmében kételkedni sohasem lehetett. Ezt honorálta az I. ker. Iparoskör, amikor díszelnöke és vezére, Máté István arcképének megfestését elhatározta és azt e hó 24-én ünnepélyes keretek között körhelyiségében leleplezte. Az estén mintegy 80—100 tag gyült össze és *Kollár* Gábor, a kör elnöke méltatta Máté érdemeit. Üdvözölte őt *Hubert* Vilmos, a Budai Iparosok és Kereskedők köre ügyv. elnöke, *Kőszeghi* István, az Ujlaki Iparoskör, *Halaman* Ferenc az Óbudai Iparoskör részéről. A nagyhatású ünnepi beszédet dr. *Suchy* László, a kör ügyésze mondotta. *Máté* István meghatottan mondott köszönetet a kedves ünnepeltetésért és visszanézve a távoli és a közelmultra, megköszönte az Iparoskörnek azt, hogy immár a második cikluson képviselheti a városházán Buda és az iparosság érdekeit. Késő éjfélutánig folyt az iparosság e családias ünnepe a legjobb hangulatban.

Lorgnonok Zibrinyinél, I., Attila-utca 12.

A **Gárdonyi Géza irodalmi jutalomdíjat** a székesfőváros a jelen naptári évre *Kindlovits* Pál iskolaigazgatónak és *Pálóczi* Edgár tanárnak itélte, illetve adományozta.

Levert, ideges, kimerült,
bágyadt egyéneknek, kik fejfájásban, szédülésben, álmatlanságban, étvágytalanságban szenvednek, legfőbb ideje, hogy belső szerveik (gyomor, máj, vese) működését rendbehozzák, amennyiben néhány héten át naponta reggel éhgyomorra félpohár HUNYADI JÁNOS természetes keserűvizet isznak. Hunyadi János keserűvíz a legtökéletesebb gyógyvíz, melyet az orvosok 65 év tapasztalatai alapján rendelnek betegeiknek az emésztőszervek működésének szabályozására, a vérkeringés élénkítésére, a munkaképesség és a friss, üde közérzet elérésére. (43)

Zsufolásig megtelt a Budai Vigadó nagyterme október 22-én, csütörtökön a budai izr. hitközség két főpapjának, *Kiss* Arnold dr. vezetőfőrabbinak és *Edelstein* Bertalan dr. főrabbinak 30 éves szolgálati jubileumára rendezett ünnepség alkalmából. A megjelent hitközségeken és egyesületeken kivül résztvettek az ünnepségen: *Kozma* Jenő dr., *Petrucsek* Lajos dr., *Gál* Jenő dr. országgyülési képviselők, *Becsey* Antal törvényhatósági bizottsági tag és *Guth* Ferenc dr. II. ker. elöljáró, a budai református egyház képviseletében *Haypál* Béla dr. református lelkész, *Stein* Emil dr. a Pesti Magy. Keresk. Bank vezérigazgatója, *Sós* Ármin, a HÉV vezérigazgató helyettese, *Beck* Jenő vezérigazgató, *Dembitz* Gyula kormányfőtanácsos, *Zöld* Márton tábornok, *Kriszhaber* Adolf dr. hitközségi elnök lendületes szavakban emlékezett meg a Kormányzó működéséről és mint az ország legelső emberére, annak egészségére ürítette poharát, kivánva, hogy Nagymagyarországot sikerüljön ujra régi diciőségében helyreállitani, ezután szeretetteljes szavakkal üdvözölte az ünnepelteket és azok családját, valamint az egybegyült vendégsereget. Utána *Szántó* Jenő alelnök mondott mély gondolatokkal átszőtt beszédet és méltatta a két főrabbi érdemeit és azt a buzgó munkásságot, amelyet a hitközségben kifejtenek. A beszédet zúgó éljenzés követte, majd *Kozma* Jenő dr. országgyülési képviselő, *Guth* Ferenc dr. kerületi elöljáró, *Hevesi* Simon dr. pesti vezetőfőrabbi, *Stein* Samu pesti hitközségi elnök, *Haypál* Béla budai ref. lelkész, *Sós* Endre hirlapiró és a többi hitközségek, szentegyletek és más egyesületek kiküldöttei köszöntötték hatásos beszédben a jubilánsokat. Végül a jubilánsok köszönték meg meghatottan az üdvözléseket.

Szemüvegek Zibrinyinél, I., Attila-utca 12.

Mecsetépítés Szabadkán. Megirigyelték a rácok a magyar készülődést s ahogy Szabadkáról értesülünk, a szerb kormány a Macedóniából és Montenegróból bevándorolt és a Bácskában letelepült mohammedánok számára *hatalmas mecsetet épit,* hogy a balkáni muzulmánokat igy magához édesitse és az izlámot kiengesztelje. És Buda?

Ebédek és vacsorák házonkívüli kiszolgálását is bevezette a kitünőnek ismert *Bellevue* szálloda étterme. Megegyezés szerint már 1 P. 60 fillértől kezdődőleg szolgáltat ki egészséges és bőséges menüket annak, aki érte küld: I., Attila-u. 53. Az előfizetés hetenkint előre történik, de készséggel szolgálnak kipróbálásra egy-egy alkalomra is ebéddel, vagy vacsorával. Esetleg bevezetik a házhoz való szállitást is.

A magyar dalt ünnepli a *Philadelphia* kávéház minden szombat este, amikor *Füredi* Fábián cigányzenekara kizárólag magyar nótákat játszik. Igazán jól esik ebben a dzsezbendes világban olykor-olykor édesbús, majd pattogó magyar melódiákat hallgatni, hiszen lassan azt is elfelejtjük, hogy cigány és magyar nóta van a világon. Elismerés illeti *Szabó* Sámuelt, a kávéház tulajdonosát ezért a meglepetésért, mellyel vendégeinek kedveskedik.

Örök emléket

állit azoknak, akik a mostani nehéz időkben küzdöttek Budáért és súlyos sorsban sinylődő polgártársaikért a

Budai Almanach,

mely a jövő év elején jelenik meg a BUDAI NAPLÓ szerkesztésében, a polgárság sorfalát megbontó

pártpolitika teljes kizárásával.

A könyv mintegy 800—1000 oldal terjedelemben jelenik meg tetszetős kiállitásban és az anyaggyüjtést most végzik a szerkesztőség tagjai. Arra kérünk mindenkit, hogy ebben a munkában őket szivesen és jóakarattal segiteni méltóztassék.

A szerkesztőség.

RAVASZ cukrász
I., KRISZTINA-KÖRÚT 15
Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

A pénteki borgazda est volt az elmult hét egyik legkedvesebb eseménye.

ZBORAY GYULA DR.

volt a borgazda, aki 30 éve gondozója ennek a kedves úri társaságnak, amely pártpolitikai szempontokon felül állva, gyüjti össze hetenkint pénteken a *„Budai Polgári Kör"* egyik termében mindazokat, akik budai problémák iránt érdeklődnek. E hó 23-án jubiláris estét ült a *Pénteki Borgazda Társaság* és száznál többen jöttek össze tagok és vendégek, egyrészt, hogy Zboray Gyulát, másrészt, hogy a várható politikai enunciációkat meghallgassák most, a nagy vajudások idején. Amily meleg volt a Zboray ünneplése, oly kevés szó esett a politikáról. Zboray Gyula bevezető felszólalása után, amelyben sok érdekes adatot sorolt fel az elhúnyt tagokról, vendégekről és fölmerült eszmékről s végül üdvözölte a vendékeket és dr. Fabinyi Tihamért éltette — felszólalt *Fabinyi* Tihamér dr. orszgy. képviselő, a társaság egyik új tagja és az ő elragadó, közvetlen modorában elmondotta véleményét a gazdasági krízisről, a fenyegető államcsődről, a szanálásról és mindezt csattanós adomák kíséretében. Közbül sok tréfa esett a jótékony célra begyült 43 pengő körül, amely összegről kiderült, hogy 64 pengő. A későn érkezett *Kozma* Jenő dr. orszgy. képviselő üdvözölte ezután Fabinyit, az új tagot, majd *Dorner* Gyula, *Guth* Ferenc dr. elöljáró, *Vezér* Károly, *Krivoss* Árpád, *Szombathy* Kálmán, *Szeghő* Ferenc, *Kollmann* Dezső és *Viraág* Béla. A társaság azután hallani kívánta *Pávai Vajna* Ferenc dr. főgeológust, aki a fúrások jelentőségéről mondott mindenkit rendkívül érdeklő beszédet, rámutatva arra, hogy ez nemcsak gyógyvizet, de energiát is jelent. Az olcsó energiákkal menthető meg a leromlott gazdasági élet. Nemcsak Buda, hanem az ország, sőt talán a világ gazdaságán segithetnénk ezzel, ismét bizonyitva a magyar kulturfölényt. Az estét befejezte *Pasztélyi* Vilmos és *Cserhát* Miklós felszólalása.

Buda szenzációja, hogy vasárnap délután, világos nappal kirabolták a krisztinaköruti Willinger-udvar épületében lévő *Fleischer* József ismert csemegekereskedést. Szalámit, sonkát, számos üveg pezsgőt, cognacot, befőtteket vittek el. Feldúlták a kézi pénztárt, a könyveket, megfúrták a Wertheim-szekrényt, de eredménytelenül.

Gyász. Forrón szeretett édesanyját vesztette el *Demeter* Sándor ny. kultuszminiszteri tisztviselő, lapunk belső munkatársa és nővére, Vilma, szőv. elemiiskolai tanitónő. Özv. *Demeter* Ferencné, szül. *Felmayer* Zsófia, e hó 22-én reggel hősies lélekkel viselt hosszú betegség után, 70 éves korában elhunyt. A megboldogultat, aki a régi, puritán magyar nagyasszonynak típusa volt, 24-én, szombaton délután temették a farkasréti temető halottasházából, a család, a jóbarátok és tisztelők ősinte, mély részvéte mellett. A temetési szertartást dr. Reimann Özséb a városmajori plébániatemplom lelkésze végezte. Szeretett kartársunk mély gyászában őszinte szívvel osztozunk s ez a tudat tegye számára elviselhetőbbé az őt ért csapást.

Bérautók temetőbe,
esküvőre, városi, vidéki és külföldi utakra minden időben, legolcsóbban rendelhetők.
Magánjellegü (taxióra nélküli) elegáns luxuskocsik.
Félnapra 15 pengő.
Aut. 83—8—24. (53)

Minden külön értesítés helyett!

Özv. ujlaki Müller Józsefné, sz. Brünauer Szidónia Erzsébet mint felesége, dr. ujlaki Müller Pál, Aranka Ila mint gyermekei, dr. ujlaki Müller Pálné született Blau Dorottya Franciska menye, Kalledey Sándor veje, ujlaki Müller György József unokája úgy a maguk, valamint az egész rokonság nevében is a legmélyebb fájdalommal jelentik, hogy a legjobb férj, édesapa, nagyapa, após és rokon

ujlaki MÜLLER JÓZSEF

ny. vezérigazgató, volt székesfővárosi törvényhatósági biz. tag, stb.

e hó 25-én délután 2 órakor életének 81-ik, boldog házasságának 45-ik évében rövid szenvedés és a haldoklók szentségének ájtatos felvétele után az Úrban csendesen elhunyt.

A megboldogult földi maradványait e hó 27-én délután ½3 órakor fogjuk a Kerepesi út melletti temető halottasházában a róm. kat. anyaszentegyház szertartásai szerint beszenteltetni és ugyanazon temetőben lévő családi sírboltban örök nyugalomra helyeztetni.

Az engesztelő szentmiseáldozatot az elhúnyt lelkiüdvéért e hó 28-án d. e. 10 órakor mutatjuk be az ujlaki plébániatemplomban az Egek Urának.

Nyugodjék békében!

Lakás: VI., Aréna-út 84.

Amatőrfényképkiállitást rendezett e héten a „Magyar Amatőrfényképezők Országos Szövetsége" a Szent Gellért fürdő pálmakertjében. A kiállításhoz a magyar amatőrök színe-java hordta össze legjobb munkáit. *József* kir. herceg, akinek négy szép vadászfelvétele is szerepel a kiállításon, hétfőn délben *Auguszta* kir. hercegasszonnyal együtt megtekintette a kiállitást, ahol *Bánlaky* Géza, a fürdő igazgatója fogadta. A kiállítás anyagában feltünnek művészi meglátásukkal Dulovits Jenő, Bárány Nándor, Eitner Margit, Krausz György, Milovics Dezső dr., Pécsi József, Radvány Ernő, Seiden Gusztáv és Székely Aladár fölvételei.

A bécsi magyar idegenforgalmi irodát e hó 25-én a *Kärtnerstrasse No. 51* alatt megnyitották *Kovácsházy* Vilmos tanácsnok jelenlétében. Az iroda vezetője dr. *Markos* Béla.

Szezonnyitó kulturestjét e hó 25én, vasárnap rendezte az Országos Katholikus Népszövetségnek *Lampel* Vilmos kormányzótanácsi tag vezetése alatt álló budavári szervezete a budavári leánygimnázium termében. *Tille* Gyula dr. budavári káplán igen érdekes és értékes előadást tartott a család, az iskola, a hitoktatás és a társadalom feladatairól, a fiatalkorúak bűnözésének megelőzéséről. Közreműködtek még dr. *Moiser* Imréné, *Ritter* Irén, *Gobbi* Hilda, *Lasz* Béla, *Schöberl* Ferenc, *Lettner* Vilmos és ifj. *Wiesenberger* Antal.

Az estét kedvesen konferálták: *Lampel* Vilmos és *Lettner* Vilmos.

ÓVATOSSÁG. kitünteteil MENCZER
„A jó száraz tisztitás, öltöny, női ruhák festése, gallér, ing-tisztitás, első áraival meggyőz mindenkit a nagy aranyéremmel és diszoklevéllel
MENCZER-nél Fest. Tisztit. Mos. Telefon

323—1931. szám.

Versenytárgyalási hirdetmény.

Budapest Székesfővárosi Községi Temetkezési Intézet (Budapest, IV., Kígyó-utca 5.) nyilvános irásbeli versenytárgyalást hirdet 300 drb különféle méretü IV. oszt., 400 drb különféle méretü VI. oszt., 200 drb különféle méretü VII. oszt. **fakoporsó,** valamint 500 drb normál fenyőfa és 500 drb különböző méretü tölgyfa **sirkereszire.**

A megrendelt koporsókat és sirkereszteket a megrendelés vételétől számitott 8 nap mulva 25%-ban és 30 nap mulva teljes egészében lehivásra kész állapotban kell tárolni.

A munkafeltételek teljes szövege, a koporsók müszaki leirása, valamint az ajánlat benyújtáshoz szükséges nyomtatványok intézetünk főpénztáránál (IV., Kígyó u. 5.) kaphatók.

A cégnélküli borítékban elhelyezett ajánlatokat *f. évi november 6-án déli háromnegyed 12 óráig* IV., Kígyó-u. 5. sz. alatt intézetünk főpénztáránál kell benyújtani. Az ajánlatok ugyanazon napon, ugyanott déli 12 órakor fognak hivatalosan felbontatni.

Budapest, 1931. évi október hó 23-án.

Budapest Székesfővárosi Községi Temetkezési Intézet.

HALLÓ! ITT 52—7—69!
NAGY TÉVEDÉS, hogy csak a kerthelyiségem érdemli nyáron a látogatást
MERT BIZALMAS KEDVES SZOBÁIMBAN
TÉLEN is pompásan érzi magát a vendég kitünő konyhám, pincém és a jó zene mellett
Tisztelettel GUTTENBERGER A. a TROMBITÁS vendéglő tulajdonosa II., RETEK UCCA 12

Januári beköltözésre még 1, 2, 3 és 4 szobás komfortos
öröklakás kapható Széna-tér közelében 16-os autobusz megállónál
OSTROM-UTCA 15. SZÁM ALATT
dominálo kilátást nyujtó tetőterasszal, elsőrangú kivitelben épülő szövetkezeti házban. Bővebbet: a helyszinen, vagy KORCSMÁROS EDÉNÉL I., Keleti Károly-u. 13/b. fsz. 2. Tel: 576-43. (39)

Ne mulassza el megnézni
a
Jobbágy kályhák kiállitását
a
IV., Muzeum-körut 17.
szám alatti helyiségben.
Győződjék
meg saját szemével, hogy a
Jobbágy-kályhákban
a legsilányabb hazai
barnaszén is kitünően ég és
olcsó pénzért pompás
meleget ad!
Nyitva december hó végéig.
Magyar királyi állami vasgyárak
kereskedelmi képviselete r. t.
Budapest, V., Vilmos császár-út 28. szám. (54)

A gázgyár vizmelegitője

A főváros lakosságának tüzelőanyag-beszerzési súlyos gondjában komoly segítséget jelent a *Székesfővárosi Gázművek* igazgatóságának intézkedése, amellyel néhány ujabb és igen célszerű gázfogyasztó készüléket bocsát *olcsó havi bérért* a közönség rendelkezésére. Ezeknek az új készülékeknek az a lényege, hogy használatuk mellett az elsősorban lakásfütésreszolgáló tüzelőanyagot a sütés, főzés, vizmelegítés miatt nem kell elvonni ettől a rendeltetésétől, illetve, hogy a fűtőanyagot igen olcsón és sokkal tökéletesebb szolgáltatással pótolják. Ezt a célt szolgálják — a már eddig is bérbeadott gáztüzhelyek, főzők, sütők és vasalók mellett — a gázzal fűtött vizmelegítők, amelyeket a gázgyár újabban szintén bérbead a közönségnek. A háztartásokban a melegvízre elsősorban a fürdőszobákban és konyhákban van szükség, ezért a gázgyár két típust bocsát a közönség rendelkezésére. A nagyobbik típus, amely fürdővíz készítésére alkalmas, körülbelül 15—18 perc alatt ad egy fürdőre való melegvizet, körülbelül 30 fillér értékű gázfogyasztása mellett. Ez a készülék havi egy pengőért bérelhető. Ha fürdőszobában még nincs gázvezeték, — a gázgyár 40 pengő költséghatárig díjmentesen vezeti be a gázt.

A kisebbik típusú vízmelegítő, amely főleg konyhai célokra alkalmas, percenkint 3—4 liter melegvizet szolgáltat. Ezt a készüléket „pillanat"-vízhevítőnek hívják, mert valóban pillanatok alatt szolgáltatja a mosogatáshoz, teához, kávéhoz, kimosáshoz, gyermekfürdőhöz stb. szükséges melegvizet. A készülék bármely konyhai vízkagyló (kiöntő) vagy mosogató fölé alkalmazható, oly módon, hogy a rendes megszokott vízcsap fetszés szerint hideg vagy meleg vizet ad. Ennek a kis vízmelegítőnek 60 fillér a havi bére.

A gázgyár havi 4 pengő 50 fillérért forróvíztároló készüléket is ad bérbe, amelyekkel — nagyságuk szerint — 20—100 liter 80—85 fokos forróvizet lehet körülbelül 2 óra alatt készíteni. A gázzal melegített víztárolóknak más tárolókkal szemben az az előnye, hogy a körülbelül másfél óráig tartó vízmelegítésre a nap bármely szakában mindenkor használható, míg más tároló készülékek rendszerint csak éjjeli vízmelegítésre alkalmaztatnak és a melegítés 8—10 órát vesz igénybe. Minthogy a fürdőszobai vízmelegítő a gáz melegét csaknem teljesen a víznek adja át: a fürdőszobák kifűtésére fehér zománc kivitelű gázfűtőkályhát is ad bérbe a gázgyár, havi 40 fillérért. Az említett készülékek mind falra szerelhetők és így a rendesen szűk konyhában vagy fürdőszobában nem foglalnak el helyet. Jó megoldást talált a gázgyár arra is, hogy a konyhai gáztűzhely használata mellett nemcsak a a konyha, hanem szükség esetén a mellette lévő lakószoba, cselédszoba stb. is olcsón fűthető legyen. Ezt a célt szolgálják a kombinált gáztűzhelyek, amelyeket a gázgyár szintén bérbead. Ezeknél a főzés és sütés továbbra is gázzal történik, míg a fűtést a gáztűzhelyhez szerelt legújabb rendszerű folytonégő kokszkályha látja el. Ilyen kombinált tűzhely havi bérleti díja 3.— pengő. Ott, ahol már van bérleti gáztűzhely, az tovább is megtartható és a kokszkályha melléje szerelhető, havi 40 fillér bér ellenében. A készülékek megtekinthetők és felvilágosítások nyerhetők a Gázművek irodáiban: Központi városi iroda VII., Rákóczi-út 18. (Tel. J. 461—66.) Budai városi iroda II., Margit-körút 77. (Tel. Aut. 531—66.), ujpesti városi iroda Ujpest, Árpád-út 21. (Tel. Aut. 946—61.) A gázgyár a készülékek helyes és gazdaságos kezelését minden kedden és pénteken délután 5 órakor az Egyetem-utca 6. (gróf Károlyi-palota) szám alatt levő bemutató termeiben díjmentes előadások keretében mutatja be, — gyakorlati főzéssel és sütéssel kapcsolatban.

SZENT ANTAL
KEGYTÁRGY
ÜZLET ÚJ HELYISÉGE
II., MARGIT-KRT.
34.
Ferencrendiek templomával szemben.
KAPHATÓK: az összes katolikus elemi iskolai tankönyvek. — Mindenfajta irószer raktáron.

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM
Kitünő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az UJPESTI átkelő propellernek állomása

KÖZGAZDASÁG

Szerkeszti: *Szászhalmi József.*

Budai Általános Takarékpénztár Rt. Budapest, II., Fő-utca 9. Üzletágai közé felvette ingatlanok adás-vételét és közvetítését, valamint telkek felparcellázását. Ingatlan-ügyekben a legnagyobb bizalommal fordul e régi érdemes budai pénzintézethez minden budai polgár.

Molnár Samu, a Nemzetközi Gépkereskedelmi Rt. vezérigazgatója, évtizedes érdemekben gazdag munka után visszavonul a vállalat vezetésétől.

A Rimamurány Salgótarjáni Vasmű ma megtartott igazgatósági ülése az előterjesztett 1930—31. évi mérleget jóváhagyta. Bár a tiszta nyereség hiánya s a rendkivüli gazdasági és hitelviszonyok osztalékfizetést nem tesznek indokolttá, az igazgatóság az október hó 30-ára egybehivandó közgyülésnek a társulati alapszabályok 44-ik §-ának imperativ rendelkezése értelmében mégis azt az indítványt fogja előterjeszteni, hogy *részvényenkint 1.50* pengő osztalék kerüljön kifizetésre.

A Nasici Rt. okt. 27-én tartja ez évi rendes közgyülését, amelyen az igazgatóság előterjeszti az 1930. év zárszámadásait. Dacára annak, hogy az elmult üzletév tekintélyes nyereséget igazol, számszerint 2,36 millió svájci frankot, amely után 8.50 fr. osztalék fizetése volt terybevéve, a világgazdasági válság miatt óvatosságból nem fizetnek osztalékot, hanem az egész nyereséget a tartalékalaphoz csatolják.

Kertgazdaság

Rovatvezető: *bernicei Kmoskó Sándor.*

Kátrányfőzet:

Ezzel most ősszel a már símára kapart és ledrótkefélt gyümölcsfáink törzseit és a vastagabb ágakon levő repedéseket, gödröket kenjük be, továbbá a vértetvek, farágók, valamint a fán mutatkozó vagy ejtett sebeket és sebhelyeket ezzel kenjük be. Ez a főzet a gyümölcsfán mázszerű bevonatot képez és nemcsak a kártevőket pusztítja és távoltartja, de megakadályozza az esővíz beszivárgását, ami előbb-utóbb korhadást, így pusztulást idéz elő.

Veszünk 5 kgr. *sürükátrányt*, ezt egy 10 literes fazékba folytonos keverés mellett, jó óráig lassú tüznél főzzük, hogy abból a fára kártékony alkatrészek elpárologjanak, ekkor hozzáadunk 2 kgr. vajszerű oltott meszet, ezt is folytonos keverés mellett ½ óránál tovább főzzük lassú tüz mellett, nehogy kifusson, mert veszedelmes és gyulékony, azután hagyjuk kihülni azt. Ami megmarad, a használat után letakarva eltesszük, a legközelebbi használatkor, ha megsürüsödik, petroleummal felhigitva használjuk.

Ezt helyettesíti és sikerrel használjuk a „Pixol" néven ismert vértetükátrányt, mely készen hapható, a metszés, törés és zúzódásokból eredő sebeket, ha késsel símán metszettük, ezzel kenjük be.

A most megjelent „Gyümölcsfák Termésfokozása és Termésvédelem" című szakkönyv, mindenre kiterjedő, hasznos ujitásokkal és tudnivalókkal ellátva, előfizetőink részére 20 % kedvezménnyel megrendelhető a szerkesztőségben négy pengős árban.

Amidőn tehát az „Universal" permetlé készítésével készen vagyunk, hozzálátunk az őszi permetezéshez, amit október—november havában, de mindig száraz és fagymentes időben teljesítünk, mert ha nedves, esős időben permetezünk, a permetlét az eső könnyen lemossa, ellenben ha az a fára rászáradhat, úgy az több hónapig megmarad a fán.

Ajánlatos, hogy a permetező egyén a munka megkezdése előtt pápaszemet tegyen fel és kezeit és arcát vazelinnel kenje be, ha netalán a széltől visszaverendő permetcseppek az arcát vagy szemét érik, ezért mindig úgy álljunk a permetezőgéppel, hogy *soha szél ellen ne permetezzünk* és arra is ügyeljünk, hogy mindig a fa tetején kezdjük a permetezést, azért, hogy a lehulló permetcseppek a fa ágainak alsó részére hulljanak és ne a földre.

A téli gyümölcsök értékesítése ügyében a „Magyar Kertészek Országos Gazdasági Szövetsége" felkéri mindazon kertészettulajdonosokat és gyümölcstermelőket, akiknek *értékesítésre váró téli gyümölcseik* vannak, hogy azokat minőség és mennyiség megjelölésével a Szövetség Elnökségéhez: IX., Lónyai-u. 7. — sürgősen, de legkésőbb 8 nap alatt jelentsék be.

Méhészkedjünk, mert a méhészet kevés befektetéssel igen szép hasznot ad. Aki méhészkedik, a szabadban él, több oxigént élvez, mozog. Hogyan kezdjünk hozzá? Veszünk (mintának) az OMME-nél egy Hunor kaptárt, keresztül-kasul kitanuljuk, megtanuljuk a kezelését és ahányra kezdetben szükségünk van, készítünk magunk, mert így olcsóbb. Ha talán nem is egészen tökéletesre sikerül, azért használható lesz. Méhrajt koratavasszal akármelyik méhésztől vehetünk. — Addig pedig olvassunk szaklapokat, könyveket, hogy a kellő szaktudáshoz alapot szerezzünk. Egy-egy Hunor méhcsalád megfelelő időjárás, jó lege'ő mellett évenkint husz-ötven kgramm (sőt több) mézet ad, ami nagyjában ugyanannyi pengő családonként. Nem helytálló az a körülmény, hogy aki Budapesten lakik, az nem méhészkedhet, mert a népligetben ma is van elég méhészet, a temetőkben, a budai hegyek közt pedig korlátlan számban helyezhetők el méhcsaládok. Erről a tárgyról bővebbet, részleteket készséggel közöl, és felvilágosítással szolgál — díjtalanul! — a cikkíró és az Országos Magyar Méhész Egyesület (Budapest, IX., Üllői-út 25.), ahol kellő számú jelentkező esetén, — díjtalan — tanfolyamot is rendeznek.

Uradalom elad napi 50-75 liter prima teljes tejet tüszeresnek, vagy kávésnak budai oldalon.
Érdeklődők kiadóba irjanak „URADALOM" cimen"

Gyümölcstermesztők figyelmébe!
Összes kártevők irtását, gyümölcsfák termésfokozását, megtermékenyítését elvénhedt gyümölcsfák ifjitását, hogy újból termőre forduljanak, szakszerű kezelését biztos sikerrel vállalja volt erdélyi földbirtokos, ismert gyümölcstermelő, jól bevált
termésvédő módszerével
Fixre vagy feleshaszonra
Kmoskó: Termésvédelem szakkönyv szerkesztősége
Budapest, VIII., Aggteleki-utca 17

Telek, ház, lakás

A „Centrum"
kertes öröklakása aranyérték!
Az előkelő közönség bizalmától támogatott, legszolidabb alapon megszervezett, utánfizetésektől, perektől mentes építési akciónk keretében, októberi beköltözéssel, fővárosunk legelőkelőbb részén megépítettük közfeltünést keltő, remekszép nyolcadik társasházunkat, a Horthy Miklós körtér melletti, Diószegi-út 9—11. sz. alatt levő „Pannonia-udvar"-t. Még pár kétszobás, háromszobás, loggiás, villaszerű öröklakás kapható. 300 négyszögöles kert: hangfogó mennyezetek és válaszfalak. Versenyen kivüli elsőrendű kivitel. Díjtalan üzlethelyiségek. Olcsó fix árak. Előnyös törlesztéses kölcsön biztosítva; elegendő 30 % készpénzfizetés. Kivánatra prospektus tervekkel, öröklakásvevőknek nélkülözhetetlen szaktanácsokkal. „Centrum" Házépítő-vállalat, Horthy Miklós-út 9. (9—12, 3—5-ig). (Tel: 693—01).
Társasházban a „CENTRUM"
vezet!

Kettő-három-négyszobás komfortos lakások, központi fűtéssel, melegvízzel, háromeves házban, budai hegyekre szabad kilátással, kettőszoba hallos, komfortos lakás, négy szoba hallos, urasági angol cottage, belső lépcsővel, saját központi fűtéssel, Horthy Köröndnél levő házakban, tulajdonos műépítésztől, Fadrusz-u. 6. Aut. 694—40 azonnalra, novemberre bérelhető. (4)
Sósfürdőnél egyemeletes, 3 lakásos ház, összes közművekkel 40.000 pengő 24.000 pengővel átvehető. — Ugyanott 150 öles telek is. (6)

Eladó tekek
Svábhegyen
Diana és Nógrádi úton
600 öles parcellákban igen jutányos árban. Felvilágositást nyujt: ifj. Walla József cementárugyár r. t. Tel.: 429-23 és a Kiadóhivatal. (49)

Németvölgyi-út 2b. sz. a. házban egy-, kettő- és háromszobás lakások hallal és központi fűtéssel, utcai fronton, kilátással a hegyekre és a szemben fekvő kertekre, villamos (75,59) és autóbusz közelében, kiadók. Felvilágositása a helyszínen vagy Aut. 831—09. (10)
2, esetleg 3 szobás, minden komforttal, levegős, napos lakást keresek. *Sándor Jenő,* IX., Lónyay-u. 60. földsz. 6. (12)
Rózsadomb elején földszintes családi villa két 3 szobás lakással, 316 négyszögöl kerttel, 76.000 pengőért eladó. (18)
Hidegkúti úton, Star filmgyár mellet, villamos közelében, kettő á 298 öles telek diófás parkban, összes közművekkel eladó. (3)
Bercsényi-utca és Baranyai-út sarok, 1010 négyszögöl telek, összes közművekkel, nagyon olcsón eladó. Telefon: 824—44. (24)
Bérháztelek I., Horthy Miklós körtér mellett, Szent Imre herceg útja (Villányi-út) 8 sz. a. 306 négyszögöl előnyös feltételek mellett eladó. Telefon: 115—24. (22)

Ne dobja el
kiégett, elromlott villanykörtéit. Minimális árért garancia mellett használható állapotba helyezzük
TÓTH ISTVÁN villanyszerelő, I., GREGUS-UTCA 8. SZÁM Telefon: 510-29

Felesleges az újrafestés
Lakása mennyezet- és oldalfaláról kormot, füstöt és port speciális módszerünkkel tökéletesen letakarítunk. — Eljárásunk olcsó, gyors és piszokmentes. — Díjtalan bemutatás. Lakástakarítási Vállalat, I., Gregus-utca 8. Telefon: 510—29.

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez
I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33 Béres Márton

MÁTÉ ISTVÁN szobafestő és mázoló mester, I. ker., Attila-körut 2. Telefon: 573-55.

Legolcsóbb házhelyparcellázás
BARACSKA és PETTEND
között
vasútvonal mentén, a balatoni müút mellett, Budapest-Kelenföldtől 28 km-re
Házhelyek □-ölenkint
1 P 20 fillértől
Készpénzben fizetendő 10%, a hátralék
havi 10 pengős részletekben.
Talajvizmentes legjobb termőföld, kitünő ivóvíz, villanyvilágitás.
Nyaralásra is különösen alkalmas.
VELENCEI-TÓ vasúton 12 perc.
INGYENES CSOPTOROS UTAZÁS
Gyülekezés kedvezőtlen idő esetén is a Délivasut állomás pénztár előcsarnokában vasár- és ünnepnapokon d. e. 9.30, d. u. 2.15 és minden csütörtökön d. u. 2.15 órakor. Városi iroda: Budapest, I., Horthy Miklós-körtér 3-b. I. 6. d. e. 10-1-ig, d. u. 5-7-ig. TELEFON; AUTOMATA 694-33

Házmesterséget, esetleg villában is, keres megbízható, kisigényü házaspár (állami alkalmazott). Ért villany-, gáz- és vizvezetékjavításhoz. Kivánságra személyesen bemutatkozik. Cim a kiadóban. (9)
Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágosítás I., Naphegy-u. 21. Telefon: Aut. 527—80. (2)
Egy-, kettő-, három-, négy és ötszobás lakás kiadó. Iroda: I., Naphegy-u. 21. Tel.: 527—80. (2)
Szépvölgyi fenyvesben egyedülálló 16 holdas és a római Dunaparton 4 holdas telek szanatorium, weekend-telep részére eladó vagy bérbeadó. Dr. Lugmayer József ügyvéd, II., Margit-körút 1. Automata telefon: 515-52. (14)
Az Istenhegyi út 40—42 alatti kertben épült emeletes villa, nagy lakással, külön gazdasági épülettel, garage és soffőrlakással szabad kézből eladó. Érdeklődni lehet Aut. 570—32 alatt. (8)
Fery Oszkár utcában 206 öles telek eladó. Építési iroda I., Naphegy-utca 21. Tel.: 527—80. (2)

Város az erdőben. Tisza István kertváros. A budai hegyvidék legszebb kertvárosa. Hüvösvölgy mellett. Festői kilátás. Magaslati fekvés, 150—300 négyszögöles árnyas erdőparcellák. Villany, vízvezeték, autóbusz. Előnyös fizetési feltételek. Dr. Keresztes Béla. VII., Damjanich-u. 30. Tel.: J. 431—56. (1)

Németvölgyi-út 2b. sz. a. autógarázs vagy nagyobb műhelynek vagy raktárnak megfelelő helyiség és több üzlethelyiség kiadó. Felvilágosítás a helyszinen vagy Aut. 831—09. (10)

ÜVEG és porcellán-árukban
GÁL LAJOS Budán II., Széna-tér 7, VEZET
TISZTVISELŐK nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltétel

HUBERT
és Tsa B. T. Egészségügyi berendezések, csövek
Müszaki cikkek, fémgyártás
VI., Liszt Ferenc-tér 4. T 222-67

Halwa
Sándor
PUSKAMÜVES
BUDAPEST,
Üzlet és műhely: I., Szent János-tér 4
Telefon: Kr. 507—37
Állami díszoklevél. Ezüstkoszorús mester
Nagy aranyéremmel kitüntetve

VADÁSZFEGYVEREK
FEGYVERJAVITÁSOK
SPORTCIKKEK
CSERKÉSZ-FELSZERELÉSEK

Pathó (19) AZ ELISMERT MÉSZÁROS ÉS HENTES
I., Roham-u. 6. Telefon: 535-28
Egyedüli á la Braunschweig készitmények

Anőiszépségkoronája KALAP az IPARMÜVÉSZETI SZALONBÓL
I., Városmajor-u. 21. sz.
Ezelőtt: Váci uccában. (20)

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, I., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot téritünk
Budai ingatlan-tulajdonosoknak gyors lebonyolitás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyujtunk
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

ÉHGYOMORRA
NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR
Kristály vizet

CSAK Kopfmann
CUKORKÁT!
II, KRISZTINA-KÖRUT 91. SZÁM
II., MARGIT-KÖRUT 36. SZÁM.

Táncol?
Minden este!
a Zsigmond-kávéház és étteremben
II,, Keleti Károly-utca 9.
9 és 17-es autóbusz végállomás
Délután és este Brawe Boys Jazz
Tulajdonos: ZSIGMOND LÁSZLÓ
a Spolarich éttermek volt igazgatója.

Laptulajdonos: VIRAÁG ÉS TÁRSA
Főmunkatárs: dr. László Zoltán.
Kiadásért felelős: Viraág Béla.
Nyomatott az „Olympia" nyomdában Budapest, I., Bors-utca 24. Tel.: 502—9
Nyomdáért felelős: Csaradszky Viktor

XXVIII. évf. 1063. sz.

ELŐFIZETÉS:
Egy évre . . 24.— P
Negyed évre . 6.— P
Egyes szám 40 filiér.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai féláron kapják

Budai Napló

1931. NOV. HÓ 6.

HIRDETÉSEK:
Egy hasáb széles, egy m/m. magas sor, egyszeri közlésénél 30 F. Szövegsor ára 2 P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések díja mindenkor előre fizetendő
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló újság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I., Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502—96. Hivatalos órák: délután 4-6-ig

Zászlóbontás

Zászlót bontottak az „érdektelenek" is, de Pesten, a Belvárosban. Budát *Petracsek* Lajos dr. országgyűlési képviselő képviselte, a BBTE rokonszenves társelnöke, aki gazdasági megfigyelései révén leszűrt fejtegetéseivel kelt ezidőszerint érdeklődést maga iránt. A zászlóbontás estjén nem szólalt föl, — csak éppen ott volt. Ő bizonyára Budán bont lobogót. Érdekes volt ezen a zászlóbontáson az a körülmény, hogy az „új cég" alatt éppen ott és azt támadták, amit a „régi firma" alatt annak idején megszavaztak a Városházán.

Öt év előtt az Egységes Párt városi szervezetének *minden a kezében volt.* Öt év előtt megvizsgálták a *városi üzemeket* és olyan jelentés feküdt a párt előtt, amelynek alapján meg lehetett volna könnyű szerrel *oldani az üzemkérdést* a legméltányosabbban, kielégítve a polgárság — elsősorban az iparosság — igényeit és megmenteni mindazt a város számára, amire szüksége lett volna.

Annak idején, amikor az *Egységes Községi Polgári Párt* megalakult, nem volt nehéz az új pártot megteremteni dr. *Ripka* Ferenc nagy tekintélye, *Andréka* Károly népszerűsége, *Becsey* Antal csillámos tudása és dr. *Kozma* Jenő nagy jártasságával a városházi ügyekben, ötletes ügyességével a párttaktika terén. Hozzájárult ehhez a kormány határozott támogatása és *Bethlen* István gróf akkori nagy preztizsének teljes latbavetése.

Az elmult hat esztendő alatt a párt rendkivül megnövekedett, politikai téren sok sikert aratott és szólás-mondássá vált, hogy a Városházával két politikus rendelkezik s azok közül az egyik dr. *Kozma* Jenő volt. Az évek multak, de pozitiv eredményt a párt nem tudott felmutatni. Csak igéretek, ma már szinte beválthatatlan igéretek maradtak a csatatéren.

Ezt azt egységespárti *tortát* a mai viszonyok kövekeztében, a különböző pártvezérek *lölszeletelték* és abból *egész torta már nem igen lesz.* Csak egy szeletet kell kiemelni és a torta egész alakja, konstrukciója megzavarodik. Nem kell semmi más, csak valami *új választási rendszer* és az egész magyar közélet egészen új alapokon, egészen más célkitüzéssekkel és talán egészen más vezérekkel indul neki az oly terhesnek jósolt 1932. esztendőnek.

*

A leépítésnek és takarékosságnak mondott, a különféle idegen és itthoni bizottságok által tervezett és végrehajtott általános, országos, mindent alázó rombolás közben

építeni is kell,

ha ez a nemzet élni akar. Önként adódik az ilyen új párt számára az

ALKOTÓ PÁRT

cím és név, amelyben részt vesznek azok a konstruktiv elemek, amelyek eddig távoltartották magukat a politikától, talán éppen azért, mert nem látták elég tisztának.

A feladatok egész sora áll és vár megoldásra, amelyek a mai nehéz viszonyok mellett is — bírható költséggel —

olcsóbbá tennék az életet.

Fokoznák az állam és város bevételeit, ami lehetővé tenné az adóterhek csökkentését. És teremtenének munkaalkalmakat.

Elkerülhetetlen szükséges, a legsürgősebben és okvetlenül felszínre kell hozni a föld mélyén pihenő mindama kincseket, amelyek erősítenék e nemzet életét. Nincs semmi nehézsége hogy a föld belsejében lévő *tulhevitett viz révén ingyen gőzerőt* és ezzel *ingyen energiatermelő eszközt* szerezzünk az ipar számára, amivel azt versenyképessé tudjuk tenni. Ez a hőenergia olcsóvá tenné a fűtést, a világítást, a közlekedést is, kedvező arányban szállitva le a polgárságra nehezedő megélhetés terhét. Pávai Vajna Ferenc mélyfúrásai pozitiv adatokkal támasztották ezt alá.

Szakudósok által megállapíttatott, hogy az áldott magyar földben mindazt megtaláljuk, aminek révén ma a külföld újabb és újabb terheket ró ránk: — a sótól kezdve minden elemen, minden ásványon át egészen a szénig.

Az igy — az egyik oldalon — felszabadult gazdasági élet rendes működését szolgálná *pénz gyanánt* az az érték, amely ma holt tőke, parlagon hever, holott új életerőt önthetne leromlott gazdasági életünkbe, ahogy azt *Fischer* József és *Vákár* P. Arthur tervezete és tanulmánya bizonyítja.

Minden állami és városi tényező érzi mindennek szükségét, de az *átöröklött formák és keretek* még mindig tul erősek a mi politikai életünkben, a mai politikusok gondolatvilágát lenyügözve tartják és éppen ezért van szükség új emberekre, új vezérekre, akiket nem feszélyez a régi keret, a régi rend, — és éppen azért van szükség olyan új pártra, amely a politikai élet tengelyévé *a gazdasági kérdéseket* teszi.

Örvendetes, hogy éppen Budán alakult ki ez a gondolat. Budán vetették el komoly tényezők az új életnek hamar kicsirázó magját és Budán élő gazdasági tényezők vették kezükbe a nyugodt szervezkedést, mely minden választási trükktől, minden kortesfogástól mentesen, az egyéni érdek kizárásával,

a polgárság összefogásával

igyekeznék diadalra vinni azokat az új gazdasági eszméket, amelyek egyedül menthetik meg ezt a várost, ezt az országot, ezt a nemzetet.

Dubonai Pál.

Súlyos adatok megfogható számok

Az államháztartás megsegítése

Irta: **Vákár P. Arthur dr.**

Nem a felvetett eszmék csalhatatlanságába vetett feltétlen bizakodás, csak a jószándék vezérelt tanulmányom megírásánál. Amikor a kapialista világrend válsága és az államháztartás rendbehozatalának problémája foglalkoztatja a magyar közvéleményt, úgy éreztem, hogy a magyar államháztartás megsegítésének elgondolásait nekem is kötelességem a magyar gondolkozók elé tárnom.

Tanulmányom, amely az előző tanulmányoktól abban különbözik, hogy konkrét számadatokat és matematikai táblázatokat tartalmaz, három részből áll.

Az első rész bizonyos *jövedelmi és bevételi* forrásokat sorakoztat fel.

A második rész *az államháztartással kapcsolatos beadványok kezeléséről,* mint bevételi forrásokról emlékezik meg.

A harmadik rész *egy hosszúlejáratú nyereménykölcsönkötvény* emissziójának lehetőségét s az abból származó államháztartási bevételi lehetőséget s a kölcsönkötvény lebonyolításának módját ismerteti.

A felvetett eszmék lehetnek részben hiányosak, de minden szavát, minden sorát a jószándék s a magyar jelen és jövendő feletti aggódás és töprengés iratta velem.

Boldogság töltené el magyar lelkemet, ha az eszmék és a tárgyilagos megvitatások kohójából magyar arany olvadna: a magyar államháztartás megsegítése céljából.

*

Az illusztris szerző ezután külön fejezetekben letárgyalja az elveszett önbizalmat. Nem lehet nagyobb veszedelmet elképzelni az állam életében, mint a magábanbízás erejének sorvadását, — pedig még nagyobb jelentősége nem volt az önbizalom értékének és értékelésének, mint most, amikor sziklaszilárdnak hitt bankok, állambankok s jegyintézetek inognak meg. A belső bizalom hiánya növeli a belső gazdasági válságot, de megduzzasztja egyúttal a világkrízist is.

A pénz kormányozza a világot. A pénz ilyetén hatalmát, természetesen a nagy tömegekben együtt lévő pénz jelenti. A pénz hatalmi centruma most Párisban van és onnan akarják a világ urává tenni Pénz Őfelségét. A pénz azonban nem vezérel, csak eszköz az emberiség boldogulása érdekében és annak javára.

Aziután rátér a *fogyasztás racionalizálására.* Az emberiség 75%-ának életnívója az elképzelhetetlenségig primitiv s itt a túltermelő országok nem tudják elhelyezni árucikkeiket s ezért kell megszervezni a nemzetközi munkapiacot, ellenőrizni a termelést és fokozni a fogyasztást.

Végül rámutat *új jövedelmi forrásokra* és olyan államilag szubvencionált vállalatokra, amelyeknél nagy megtakarítások eszközölhetők. Ilyenek: — a viszontbiztosítás és a tűz- jég- állatbiztosítás államosítása, — a bettermett, — bizonyos közokiratok *inségbélyeggel* való ellátása, — propagandabélyegek, — jáékkártya- és a pezsgő *inségzárószalaggal* való ellátása, — a sómonopólium, kávémonopólium és a szeszmonopólium. A szubvencionált vállalatoknál elérhető megtakarításnál rámutat a Rota Rt., (Ibusz vállalat) — a Könyvkereskedő Rt., (Ibusz vállalat) — a Gyorsárúgyüjtő Rt., — a Székház Rt., — a vasuti rádió rt., — az utcai telefonautomata, — az Ibusz, — az osztálysorsjegy, — a Rádió és a postatakarékpénztár zálogházai, — ahol nagyarányú adminisztrativ megtakarítást jelentene a nagy fizetések leszállítása, — mert összesen 73 millió takarítható meg — ami 200 milliós kölcsönnek szolgálhatna fedezetül.

A közhatósági beadványoknál szintén nagy bevételek érhetők el, mindamellett a közönség sok felesleges kiadástól menekülne. Nálunk évenkint átlag 6—7 millió beadvány kerül a hatóságokhoz s ezek révén 28 millió bevételhez juthat az állam más kezelési rendszer esetén.

Befejezésül fölveti egy hosszúlejáratú *nyeremény-kölcsön* kibocsátásának tervét, ahol minden kötvény nyer 1 millió pengőtől le 15 pengőig, — a kötvények révén 25 millió pengővel bővül bankjegyállományunk (infláció nélkül) és az állam 250.000 pengőhöz jut.

A három tétel révén befolyó pénz összege 343 millió, mely összeg szolgálná az államháztartás megsegítését.

Ezzel az összeggel még a hadikölcsönkötvényeknek a sorsát is kedvezően lehet elintézni.

Változások a diplomáciában

A szerb mozgósításról szóló értesitést a *Budai Napló* augusztus elején közölte és rá nyolc napra a budapesti jugoszláv követ kénytelen volt budapesti állomáshelyét elhagyni.

Most hasonló eset előtt állunk.

A velünk barátságos viszonyban lévő ankarai kormánynál megütközést keltett, hogy, ha állitólag Behidy bej követ tudta nélkül is, a török konzulátuson Abdul Latif effendi agitációja folytán úgy a magyar kormánynál, mint a fővárosnál a magyar mohamedánok ügyében illetéktelen beavatkozások történtek. A kormány és főváros is — sajnos — komolyan vette ezt az egyéni akciót, amivel mérhetetlen károkat okoztak az autonóm és független magyar izlám felekezeteknek.

Kemál gázi-pasának, akit mi magyarok különös szeretettel emlegetünk, tapintata nem a Ballplatzi húrokon pendül és őt félrevezetni nem lehet. Az általunk több izben szóvátett és a török-magyar barátságot turkáló egyéni akciók híre Ankarába is eljutott és a mai nappal a török kormány rendeletére elhelyezték Budapestről az itteni török követségen és konzulátusoknál alkalmazott magyarul tudó török tisztviselőket, sőt a török követ is állomást cserél a jövő év elején.

Hasszán R. Gvozdovich pasa

Kemál pasa köztarsasági elnök a török parlamentet megnyitó beszédében Magyarországról is megemlékezett és kiemelte azt a szerencsés benyomást, amelyet a miniszterelnök és a külügyminiszter Magyarországon tett látogatása keltett. A magyar testvérnéppel való barátság örvendetes esemény és azt kivánja, hogy ez állandóan ismétlődjék.

Iparoskrónika

dr. Pénzes Mihály ügyvéd,
a II. kerületi Iparoskör ügyésze
tanulmánya nyomán:

Negyedszázad múlt el azóta, hogy a II. kerület iparosai beültek a „Noé Bárkájába", az Iskola-utcai kis vendéglőbe, ahol a kerületi iparosság összefogásának gondolata megszületett. Kényszerítő szükségszerűség és céltudatos munka hívta életre a „Budapest II. kerületi Iparoskört". Az 1884. évi XVII. t.c. (ipartörvény) végkép kivette az önkormányzati hatalmat az azelőtt céhrendszerben élő iparosság kezéből. Ehhez járult a gőzgépek alkalmazása következtében beállott kézműipari pangás.

1906-ban ezek a hatások már egész erejükben kifejlődtek és parancsoló szükséggé vált az önálló kisiparosság tömörülése.

1906. évi máj. 10-én a II. kerület iparosságának szervezői és az egyesülés eszméjének mozgatói már ideiglenes tisztikart is választottak, elnöknek *Varga* István hentesmestert, pénztárosnak *Tóth* András hentesmestert. *Németh* József már ekkor a megalakulás hasznát, szükségességét, különösen az iparosok közérdekének ezáltal elérhető kölcsönös előmozdítását fejtegette szóban és irásban. Elodázhatatlanul szükségesnek véleményezték az egybegyűltek a kör megalakulását. Megindult a gyorsütemű szervező munka és 1906. jun. 29-én megtörtént az alakuló közgyűlés, amikor is díszelnök *dr. Neuschloss Kniissli* Kornél, elnök *Varga István*, ügyvezető elnök *Németh* József, társelnök és pénztáros *Tóth* András és *Frosch* József, jegyzők *Váli* Gábor, *Horváth* Ferenc, könyvtárnok *Simon* Ferenc lettek és megválasztották a 30 rendes és 10 póttagból álló választmányt, végül pedig elfogadták a *Zafourek* Ferenc, *Haas* Ignác és *Gadácsy* Antal által készitett alapszabályokat. A megalakuláskor 243 tagja volt a körnek.

A megválasztott vezetőség első legfontosabb munkája volt az állandó körhelyiség megszerzése, bebutorozása és felszerelése, melynek költségeihez, mint első alapitótag, hozzájárult Tóth András. Már jul. 2-án Fő-u. 38. szám alatt helyiséget béreltek és a berendezés beszerzésére ötös bizottságot küldtek ki.

1906. aug. 10-én szabályszerüen megalakult és saját helyiségében, saját butoraival felszerelt egyesületként jelentkezett a kör, ahol élénk társadalmi élet kezdődött. A kör első ügyésze dr. Krukk Elemér.

A kör ünnepélyes megnyitása 1906. szept. 30-án volt, melyre hivatalos volt a II. kerületi Polgári Kör, a II. kerületi Társaskör, Budai Katolikus Kör, II. ker. Függetlenségi párt, dr. *Németh* Imre, mint a kerület képviselője és számos előkelőség.

Az első szervezés és megalakulás nehéz munkája után rendszeres, komoly és az iparosság minden irányú érdekére kiterjedő tevékenység vette kezdetét. A kerületi ipari, gazdasági, kulturális és politikai életben élénk részt vett a kör. Iparosokon kivül alapító és pártoló tagjai között találjuk az akkori összes számottevő kerületi egyéniségeket, mint pl. gr. *Batthány* Lajos, *Kossuth* Ferenc, *Kállay* Frigyes, dr. *Sztéhló* Kornél, dr. *Lendl Adolf* és mások.

A körből indult ki az az eszme, hogy a kerületi iparosokat kell kerületi közmunkával támogatni és hogy közmunkáknál kizárólag belföldi iparosokat foglalkoztassanak a közhatóságok. *Németh* József indítványára foglalkozott a kör a kerületi lakásinség és a lakbéruzsora kérdésével, iparos rokkantház felállításának gondolatával' — 1906-ban sürgette a kör a Batthyány-téri híd megépítését, az iparosok parlamenti képviselethez juttatását, az ipartörvény revizióját és az iparos rokkant-nyugdíj kérdés megoldását.

1908 évben 2500 korona körül mozgó készpénzvagyona volt a körnek és ezt a vagyoni állapotot megtartotta a háború kitöréséig. Dr. *Lendl* Adolf indítványára foglalkoztak kölcsönös biztositótársaság alapításával özvegyeknek segéllyel való ellátása céljából. Sérelmezték, hogy a városi tanács szükséglakás épitésekből a II. kerületet teljesen kihagyta.

A tanoncképzés, az iskolai kötelezettség teljesitése állandóan foglalkoztatták a kört.

Foglalkozott a hídvám eltörlésének kérdésével, résztvett az *„Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés"* létrehozásában. Fölvetette az iparosok aggkori ellátása eszméjét és ebben a kérdésben *Viraág* Béla, a Budai Napló szerkesztője önfeláldozó munkássága révén nemcsak egyesületi mnkásságot fejtett ki, hanem országos nyilvános sajtópropagandát végzett. Ebben a tárgyban az előkészületek befejeztével *Váli* Gábor, *Németh* József és *Viraág* Béla értekezték *Thék* Endrével, majd nagygyülésen foglalkoztak vele, végül is *Edvi* Illés László nyugdíj memorandumtervezetét fogadták el.

Nem hagyta figyelmen kivül a kör vezetősége a sajtóban rejlő nagyszerü segitőeszközt. Céljai érdekében állandó rovatot állitott be a *Budai Naplóba* és évi tiszteletdíjat szavazott meg a lap szerkesztőségének. Ebben az időben el sem képzelhető a kör megmozdulása *Viraág* Béla nélkül, aki nagyhatású munkásságot fejtett ki lapjában az iparosok érdekében és rendkivül szolgálta az iparosságnak a közügyekre való befolyását.

Foglalkozott a kör a vizivárosi Dunapart villamos forgalmával, rendszeres és sürűbb járatot sürgetve, majd Budapest székesfőváros tanácsához fordult vizivárosi autobuszjárat indítása érdekében.

Az első szervezés és megalakulás után a kulturmunka is erős ütemben indult meg. Gondoskodott a kör vezetősége a társadalmi élet kifejlesztéséről is. *Demjén* Gusztáv dalárda felállítását indítványozta.

Külön említésreméltó dr. *Lendl* Adolf áldásos tevékenysége, aki már 1908-ban értékes felolvasást tartott a körben és azóta is állandó jó szelleme a kör kulturális életének.

A *Budai Közművelődési Kör* és a *Szabad Lyceum* támogatásával a tudományt és művészetet felölelő és gazdasági és ipari vonatkozású előadásokat és felolvasásokat tartottak.

A kör könyvtára áldozatkész, önzetlen munka eredménye, mely munka már a kör megalakulásával elindult. Németh József könyvtáros jelentéséből tudjuk, hogy 1909. szeptemberében 313 darab könyv, novemberében 338, 1910 decemberében pedig 382 darab könyv van a könyvtárban.

Dalárdája nagyban hozzásegitette a kört a könyvtár kifejlesztéséhez. Éveken át valósággal összeénekelte a szükséges pénzt. *Tóth* András éveken át tartó áldozatkészségével, *Németh* József, *Váli* Gábor ügyszeretetükkel. *Schmiderer* Ferenc pedig hozzáértő könyvtárosi működésével szereztek elismerésre és hálára méltó érdemeket. A könyvtárosi ügykört már évek óta *Tóth* Elemér fokozottabb odaadással szolgálja a tagok közmegelégedésére.

A Budapest II. kerületi Iparoskör már megalakulásával jelentős tényezője lett a politikai életnek. Bárha a kör hivatalos állást nem foglalt, a vilgháború utáni időkig mégis egyedüli hely volt a kerületi iparosság részére, hol úgy a városi, mint országos politikára vonatkozó józan álláspontja kialakulhatott.

A világháború kitörésével új fejezet kezdődött a kör történelmében. A kör tagjai nagyrészben hadbavonultak. A társadalmi és kulturális tevékenységet a hadbavonult tagok családtagjai felsegélyezése, szükségletekkel való ellátása váltotta fel. A politikai élet teljesen szünetelt.

A háború ráütötte bélyegét a kör egész életére. A hadbavonult tisztséget viselt tagok helyét nem töltötték be, közgyülést nem tartottak, választmányi ülés is csak ritkán volt. A megüresedett tisztségekbe, bár ideiglenes jelleggel, visszakerültek a jól kipróbált, megérdemelt nyugalomba vonult idősebb tagok. *Tóth* András, az első pénztáros, ismét pénztári teendőket látott el. *Viraág* Béla 1918. febr. 21-én kelt titkári jelentéséből kitünik, hogy a háború első éveiben anyagilag legyöngült kör erőre kapott.

A háború befejezésével és a körtagok visszaáramlásával kezdetét vette a kör történetének harmadik fejezete. Uj eszmék, gondolatok, problémák foglalkoztatták a

Ki mint vet, úgy arat, MAUTHNER magnál jobbat sehol sem kaphat!
MAUTHNER ÖDÖN magtermelő és magkereskedelmi részvénytársaság
Alapitási év 1874. Telefon: 463—65.
SÜRGÖNYCIM: MAUTHNERÉK, BUDAPEST.

MAUTHNER MAG
Központ: VII., Rottenbiller-u. 33. - Fióküzlet: IV., Kossuth Lajos-u. 4.

Nagy főárjegyék, mely növényárjegyzék: őszi árjegyzék jácint, tulipán stb. virághagymákról ingyen és bérmentve
a Ferencrendiek templomával szemben.

SZÉCHENYI
GYÓGYFÜRDŐ
a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITÜNŐ KÖZLEKEDÉS

Eltemetett források

Buda eltemetett forrása címén előadást tartott három évvel ezelőtt dr. *Eperjessy* István, a budai irók, művészek és tudósok budai egyesületében, a Hollós Mátyás Társaságban, amelyet közérdekü voltára való tekintettel a Budai Napló is leközölt. Ebben az előadásában az előadó rámutatott arra, hogy a vízszegénynek tartott budai hegyvidék forrásokban bővelkedik, ismertette a még meglévő forrásokat és történelmi okmányok alapján pontosan megjelölte mindazon helyeket, ahol a multban bővizü, sőt melegforrások is voltak, de azok részben betömettek, részben gondozás hiányában eliszaposodtak, bedugultak. Kimutatta, hogy e források vize *az anynyira nélkülözött strandfürdők céljaira,* továbbá *tavak létesitésére,* az utak, kertek locsolására volna felhasználható. Felhívta a hallgatóság figyelmét arra, hogy a multban a svábhegpi *Nádor kút* és a *Béla király kútja* látta el az egész Vár vízszükségletét, ma a Duna partjáról nyomják fel nagy költséggel úgy az ivóvizet, mint a kertek locsolására szolgáló vízmennyiséget, ugyanakkor e két forrás vize kihasználatlanul csurog le az árokba. Közérdekü voltára való tekintettel Eperjessy előadását lapunk csaknem teljes terjedelmében közölte.

Figyeltük, lesz-e az előadásról való közleményünknek eredménye. 3 évig nem történt semmi. Most azonban két eseményről kell beszámolnunk.

Az egyik: — volt a Zalai-út mentén egy forrás, amelynek vizét, mielőtt a Virányos vizvezetéke megépült, a környék lakói szamárháton hordták a villákba. Ez a kis forrás annakidején *az egész Virányos vízszükségletét ellátta.* A Zalai-úti forrás a Zalai-út kiszélesitésével az eltömés veszélyébe került, mire a környék lakossága felhívta a főváros figyelmét, hogy ezt a forrást mentse meg. Magas fekvésénél fogva néhányszáz méter vízcső fektetésével e forrás vizéből a Zugligeti-út mentén gyönyörü strandfürdő lett volna létesithető, ahol a közlekedő-edények törvénye alapján e források vize több, mint 20. m. magas szökőkutat képezhetett volna. A környék lakóinak kérelmére a főváros kivételesen legnagyobb csodálkozásukra gyorsan intézkedett. *Néhány nap mulva a forrás már el volt tömve* és helyén megjelent a következő feliratú tábla:

„Itt szabad törmeléket lerakni".

A felolvasás és cikkünk másik eredménye a következő:

a Kútvölgyi-úton ez év tavaszán a vizivárosi temető felett csatornaépités közben olyan *erős sóstartalmú forrásvizre bukkantak,* hogy azt a betoncsatornába bevezetni nem merték, mert azt tönkretette volna.

A környék lakossága boldog volt, hogy a gyönyörü budai hegyvidék, a legegészségesebb nyaralóhely most egy gyógyfürdővel fog gyarapodni, amely gyógyfürdőnek ideális sétálóhelye lett volna a most parkká kiképzendő szomszédos vizivárosi temető.

Siettek is ez irányban kérelmet beadni a fővároshoz.

Tévedés lenne azt hinni, hogy azóta ezen a helyen furásokat eitettek volna, kutatták volna a viz forrásait, megnézték volna a mélyebb rétegeket. Nem' Nem. *Ezt a forrást is sikerült ártalmatlanná tenni, betömni vagy elvezetni.*

Helyét egy pár év mulva már senki sem fogja tudni.

Tasnádi Szüts András a tehertétel.

Azt a régi keleti közmondást, mely szerint... a kutya ugat, a karaván halad... érvényesithette egyes lapok támadásával szemben *Tasnádi Szüts* András, az idegenforgalom nagymogulja, de nem tudjuk, hogy miképpen tud majd kitérni ama felhivás elől, mely most egy nagyon komoly tanulmányban, amelyet

VÁKÁR P. ARTHUR dr.,

volt kormánybiztos, és volt lapszerkesztő, jelenleg pedig a miniszterelnökség sajtóirodájának számottevő tagja irt „Az államháztartás megsegitése" cimen, ahol különféle megtakaritásokat ajánl a kormány figyelmébe. Mintegy *húsz vállalatot* sorol fel, ahol összesen *73 millió pengő megtakaritás eszközölhető* s ezek között van az IBUSz Rt., amelynél a végrehajtó bizottság megszüntetése és az igazgatóság megjelenésidij melletti ülésezése utján megtakaritható 26.000 pengő, a szerződésrevizió *(alelnök, vezérigazgató,* s egyes alkalmazottak jadalmazásának mérséklése utján) 200.000 pengő, — a dologi kiadások mérsékléséből 250.000 pengő, — a személyi autók leállitásából 45.000 pengő— tehát már igy is 521.000 pengő évenkint, amihez hozzájárul még — az adósok és hitelezők számlájából (1929-ben 8,490.616 pengő) a vizsgálat eredményéhez képest... (?)

Vákár P. Arthur dr. bizonyára közel áll a miniszterelnökhöz, *utal egy most folyó vizsgálatra* s igy tisztán látja azt a rettenetes tehertételt, amit Tasnádi Szuts András személye jelent egyik legnagyobb idegenforgalmi intézményünknél.

A hollandiak tabáni sorsjátékánál különben is oly nagy összegü — úgy mondják — egymillió pengő tiszteletdijat kap, ami még *végkielégitéseknek* is nagyon szép összeg és bizonyára sokan fogják érte irigyelni.

Tasnádi Szüts András már azért is kell, hogy feláldozza az IBUSz-nál viselt poziciójáért, mert *az ő személye tenné lehetetlenné* a végleges megegyezést a *Cook* és a *Waggon Lits,* a világ két legnagyobb idegenforgalmi intézményével. Erről a *„Magyar Lloyd"* nemrégen a következőket irta:

„Tasnádi Szüts András ugyanis az ország érdekének fittyet hányva kevélyen ráütött arra a monopolisztikus szerződésre, amit még az inflációs időben kötött az Ibusz az államvasúttal és kevélyen kijelentette, hogy *,ide pedig a Cook nem jön be!"*

És Tasnádi Szüts erősebbnek bizonyult, mint az ország érdeke. A közellenes irott papirrongy és még ki tudja, micsoda más rejtélyes befolyás lehetővé tette számára, hogy útját állja a Cook konkurrenciájának. Hogy ez a konkurrencia óriási jövedelemtöbbletet jelentett volna az országnak, az nem számitott. Csak az volt a fontos, hogy Tasnádi úrék minden morált és etikát megcsúfoló óriási üzleti haszna csorbittatlanul megmaradjon.

A szerződés tehát érvényben maradt éppen úgy, mint Tasnádi Szüts egyéb monopolisztikus üzletai, noha ez a szerződés felháborítóan előnytelen a magyar állam szempontjából. A menetjegyiroda proviziója a eladott jegyek után ugyanis indokolatlanul magasabb ma, mint békében volt. És

Tasnádi Szüts úr mindezt megteheti egy olyan vállalat élén, amelynek a részvénytöbbsége a magyar állam birtokában van.

Tehát a magyar adózók pénzéért vett részvények segitségével károsithatja meg az ország közönségét és taposhatja lábbal a lakosság érdekeit.

Hihetetlenül hangzana mindez ,ha nem tudnók, hogy sajnos, mégis igy van. Amellett az Ibusz kudarca minden téren teljes. Impotenciája felidézte az idegenforgalom teljes elapadását, mert tevékenységének egyetlen látható eredménye, hogy Tasnádi és társai részére óriási közellenes jövedelmeket biztosit.

Lehet egy embernek ekkora privilégiuma?

Elismerjük, hogy Tasnádi Szüts András kiváló vadász (elsősorban a jövedelmek vadászásához ért nagyszerüen), de ez még nem elegendő ok és érdem arra, hogy valaki az ország rovására ilyen kivételes elbánásban részesüljön. A szerződést, amely ezt az országra káros hatalmat adta Tasnádi Szüts kezébe, törvényhozási úton kell érvényteleniteni a kivételes rendelkezések alapján. Itt mutassa meg a kormány az erejét'

A Tasnádi Szüts-féle vadászó egzisztenciáknak el kell tünniök a közéletből, vissza kell zuhanniok a homályos ismeretlenségbe, ahonnan előkerültek. Elég volt Tasnádi Szüts Andrásból és veszélyes játékaiból' Érthetetlen, hogy a 33-as bizottságnak még mindig nem szürt szemet az Ibusz protekcionált helyzete."

A Rezső-téri templom

Terjedelmes cikk keretében emlékeztünk meg Budapest legújabb s egyik legimpozánsabb templomáról, a budai nagynevü, dr. *Lechner* Jenő épitész müveiről, a Ferenc József fogadalmi templomról. A hatalmasarányú épitkezésben résztvett munkatársai egy részéről meleg hangon, a legnagyobb elismeréssel emlékezett meg *Lechner* Jenő dr., folytatólag közöljük még többi munkatársairól közölt véleményét, akiknek egyrésze a templomépitésnél, másik része pedig más nagyarányú épitkezéseinél volt segitségére. A templom központi fütését

UJJ GYULA

tanár technikai irodája tervezte, amely vizvezetékek és csatornázások tervezésével is foglalkoik. *Ujj* Gyula fizikatanár, *Becsey* Antal mérnöki irodájában szerezte meg a gyakorlatot jelenlegi teljesitőképes vállalatához, mely minden berendezést a központi [illegible], vizvezeték- és csatornázás terén alapos szaktudással és nagy gonddal, az épitőművész intencióinak teljesen megfelelően kivitelez. A vállalat nagyobb önálló munkái közül emlitésreméltó a *Baár-Madas* leánynevelőintézet épületcsoportjának központi fütése és sok magánépületben végzett munka.

BRÜNDL JÁNOS

központi fütési-, vizvezetéki- és csatornázási vállalata végezte a templom központi fütési-, csatornázási-, vizvezetéki- és bádogos munkáit a legteljesebb megelégedésemre, a tőle megszokott precizitással. A céget 1889-ben alapitotta a jelenlegi cégfőnök s csaknem félszázados fennállása óta számtalan munka tette ismertté a vállalat nevét az egész országban. Kivette részét legnagyobb köz- és magánépületeink épitkezésénél és munkáit egyaránt megtaláljuk úgy a felséges uralkodó család, mint a magyar főnemesség részére épült palotákban. A cég nevéhez füződik többek között Andrássy Sándor gróf, Csekonics Endre gróf budapesti palotáinak, Eszterházy Miklós herceg budai palotájának és eszterházai kastélyának fütési berendezése. A cég épitette az állami számvevőszék, Budai Vigadó, testőrségi laktanya, Fasori gimnázium, Műcsarnok, Toldi Ferenc-utcai főreáliskola, Vöröskereszt-kórház fütési berendezéseit. Vizvezeték és csatornázási munkát végzett a budapesti királyi bérpalotában, csaknem az egész főnemesség budapesti palotáiban és vidéki kastélyaiban, nagyon sok köz- és magánépületben és sok gyárban.

HAVAS SÁNDOR

müépitész és épitőmester nemcsak legnagyobb és legjelentősebb, hanem legnehezebb terveimnek is megvalósitója volt. Egyetemi tanulmányai befejezése után az államvasut szolgálatába állott, ahol először tervezésekkel foglalkozott, majd az Államvasuti Nyugdijintézet palotáinak technikai gondnoka lett. E minőségében jutott osztályrészéül egy nagyon szép feladat: nagybátyámnak, Lechner Ödönnek egyik pompásmüvét, az Andrássy út 25. számú (Drechsler) bérpalotát rekonstruálta. Az épületet, amely müemlékként őrzött büszkesége a magyar fővárosnak, gondosan a mester eredeti tervei alapján állitotta helyre. Ez a munka bizonyságot nyujtott kiváló képességeiről, amelyeket később hasonló munkáimnál használtam fel' A sárospataki tanitóképző intézetnél *Havas* Sándor volt a dologi végrehajtó. E munkánál a tökéletes munkatársat ismertem meg benne. Tagja volt annak a szük baráti körnek, amelyhez három évtizede tartozom. Az összes munkák között, amelyeket vezetésem alatt teljesitett, különösen elsőrangut alkotott a nagyvonalú helyreállitási munkálatoknál a régi budai parlament épületeinél, amikor is a csaknem romszerü épületből a főváros egyik legszebb müemlékét teremtette. *Havas* Sándor személyéhez füződik *Medgyaszay* István tervei után, — aki mint én is egyik kiemelkedő harcosa a magyar stilustörekvéseknek, a Baar-Madas leánynevelő intézet kivitelezése is. Meg vagyok győződve, hogy kol légáim hasonló hálát és szeretetet éreznek iránta, mint én.

ÁCS AURÉL

épitőmester úgy a Magyar Nemzeti Múzeum helyreállitásának nehéz feladatánál, mint a régi budai parlament épület rekonstruálásánál *Havas* Sándor munkatársaként müködött. Mindig komoly törekvése volt, hogy a rábizott munkákat intencióinak megfelelően végezze és nagy elégtételemre szolgál, hogy együttmüködéséről a legnagyobb elismeréssel nyilatkozhatom.

RÁKOS MANÓ

Különösen indittatva érzem magamat, hogy a legmelegebb elismeréssel, sőt hálatelten emlékezem meg Rákos Manó szobrászmesterről, aki minden munkájával elismerést váltott ki s aki számomra a Medgyaszay-szinház összes szobrászmunkáit készitette, teljes egészében valóra váltva müvészi elképzelésemet.

GYULAI BERNÁT

épitő- és kőfaragómester főleg a temetőművészet márványmunkáival foglalkozik. Kitünő eredménnyel végezte részemre a cég mindazokat a munkákat, amelyekkel megbiztam: igy a Magyar Nemzeti Múzeum helyreállitási munkálatainál a monumentális előcsarnok márványburkolatát, az újonnan felállitott szobrok márványmélyedéseit és konzolait és az összes emléktáblákat, közöttük a háborúban elesett múzeumi tisztviselők emlékét. A *Gyulai* cég készitette az általam tervezett háborús-emlékművet az egyetemi épület filozófiai tanszékén, valamint a márványpadot és emléktáblát a régi budai parlament új épületében.

HAVERLAND ANTAL

magyar királyi szabadalmazott emelőgép-, felvonó- és vasszerkezetgyár, amely egyike Magyarország legrégibb speciális gyárainak, kitünő szakértő, szerkesztői és képzett, fegyelmezett munkásszemélyzete segitségével Haverland-gyártmányú gombnyomás-szabályozással működő személyfelvonókat, körbenfutó (Paternoster) személy- és teherfelvonókat, ételfelvonókat, clevátorokat, darukat, speciális emelőgépeket és szállitóberendezéseket gyárt. Nagyobb munkái közül emlitésre méltók a budapesti és fiumei raktárházak és a füzfői papirgyár számára szállitott 1500—2000 kiló hordképességü felvonók. A gyár szállitotta a 12—18 fülkés Paternoster személyfelvonókat a Gazdák Biztositó Szövetkezete, a Központi Járásbiróság, a Beszkárt, az Államvasutak Igazgatósága, a Postavezérigazgatóság és a 16 emelet magas Társadalombiztositó felhőkarcoló épülete számára. A gyárból származnak végül a Hangya-palota, Gellért-fürdő, Igazságügyminiszterium, Kereskedelemügyi minisztérium, a mátrai tüdőbeteg-szanatórium és sok magánpalota és bérpalota felvonói, úgy Budapesten mint külföldön.

RESOVSZKYNÉ

lakásberendezési műterme, amely 1911 óta áll fenn és a legelőkelőbb és legmegbizhatóbb ilynemü vállalkozás, kezdetben müipari tárgyak szállitásával foglalkozott, amelyek a lakásberendezés kiegészitéseül szolgálnak. Rövidesen a legelőkelőbb körök keresték fel, sőt a királyi udvartartás is megbizta a budapesti és gödöllői királyi paloták számára lámpaernyők, átvetők és diszpárnák szállitásával. Megbizható és izléses munkái következtében a cég állandóan emelkedett és 1919 óta fametszetek és facsillárok előállitására külön mütermet rendezett be, melyet *Resofszky* Dezső vezet. A *Resofszky*-féle müteremben készültek a fa- és üveg koronacsillárok, falikarok és kandeláberek, melyet a budai régi parlament épület diszterme számára terveztem' A müteremből crednek továbbá a stilszerü bútorok, a dísztermek függönyei, a bútorhuzatok és a tapéták, melyek mind finom izléssel és helyes stilusérzékkel készültek. A müterem restaurálta pompás módon a Nemzeti Múzeum kupolatermét diszitő 4 hatalmas kandelábert is, amelyek történelmi értékü emléktárgyak, azonban siralmas állapotban voltak.

DOBAI JÁNOS

a legrégibb és egyúttal legtekintélyesebb tégla- és cserépfedő cég. Magyarországon. 1860-ban alakult és azóta teljesitménye legnagyobb nemcsak Budapesten, hanem az egész országban is. Különösen kitünt a cég az azóta már nem szokásos palafedő munkákban. A cég fedte legjelentősebb épületeink kupoláját. Munkái közül különösen emlitésreméltók a királyi palota, a Parlament, az Igazságügyminisztérium, az Országos Levéltár, a Müegyetem, a nagy modern klinika épületek, több nagy templom, a Klotild főhercegnő és József kir. herceg palotái, a Dunapalota és Astoria-szálló, továbbá a Nemzeti Bank Hitelbank és Földvábbá a Nemzeti Bank, Hitelbank és Földdig a legnagyobb megelégedésemet vivta ki a cég munkája.

ID. FORT OSZKÁR ÉS TSA

vízvezeték- és csatornázási vállalat, mely egyike a legrégibb pesti cégeknek és a legmegbizhatóbb kivitelben dolgozik, készitette legnagyobb megelégedésemre a Sárospataki Tanitóképzőintézet, a munkácsi gimnázium internátusa, a Mészöly-utcai bérház és az Elemér-utcai iskola vízvezeték és csatornázási munkáit. Emellett központifütés és bádogos munkákkal is foglalkozik. Ezen munkái közül emlitésre méltók a Kémiai Intézet, a Szőlészeti és Borászati Intézet, a gróf Andrássy, gróf Károlyi, gróf Somssich, báró Inkey, Kohner Adolf-féle kastélyok gőzfütési berendezéseit. A cég rendezte be a tihanyi gyógyfürdő vizmüveit is.

JABLONSZKY JÁNOS ÉS FIAI

müipari lakatos- és vasszerkezet-gyár, melyet 1869-ben néhai *Jablonszky* János alapitott s melyet 1909-ben fiai, Géza és Gyula vettek át, készitette számomra az Országzászló óriási rúdjának, szószékének berendezését és a Jókai-síremlék nagyarányú kettős bronzkapuját, amely munkával valóságos mesterművet teremtett. Az üzem egyéb kitünő teljesitményei közül is kitünnek a Budapesti Központi Járásbiróság, a pestvidéki törvényszék és fogház, a Magyar Lovaregylet székháza, az Andrássy Géza gróf palotája és Pappenheim Szigfrid gróf iszkaszentgyörgyi palotájának lakatosmunkái.

KRÖSZL ISTVÁN

kárpitos- s díszitőmester készitette terveim után néhány nap alatt minden képzeletet meghaladó erőfeszitéssel IV. Károly király koronázása alkalmából a budai koronázótemplom hatalmasarányú oltársátrának diszitőmunkáit és szállitotta a trónmenyezet, a trónszékek, a templomtribünök és a hatalmas boltozatsátor diszitéseit, amelyekhez 2500 méter bíborbársonyt, 5000 méter atlaszselymet és száz és száz ezüst keresztet dolgozott fel. A cég, melynek pompás a legkényesebb igényeket is kielégitő diszitőmunkái a legelőkelőbb szalónokat, klubhelyiségeket és a mágnáspaloták halljait diszitik, feltünést keltett annakidején a királyi palota vakitóan szép teremsorai számára szállitott függönyeivel, tapétáival és bútorhuzataival.

UJ VEZETÉS
Szeifert-Kávéház
MARGIT-KÖRUT és ZSIGMOND-U sarok
a budai úri közönség találkozó helye
esténkint
ELSŐRANGU-CIGÁNYZENE
Kitünő meleg konyha, Bel- és külföldi lapok, Figyelmes kiszolgálás
Tul. Tihaméry Kálmán

taglétszám tekintetében megnövekedett kört. A gazdasági bajok és nehézségek, — melyek valójukban akkor még ki sem fejlődtek — politikai térre terelték a kör életét. A háborus évek alatt tapasztalt megadó türelem politikai öntudattá nőtt.

A vesztett háború nyomán támadt politikai balratolódás a kört is politikai harcok színterévé tette s e politikai küzdelmek káros hatását érzékenyen megérezte a kör. Az 1930-ik évben már hivatalosan állást foglalt a kör a polgári egység gondolata mellett.

A háború utáni években szükségét látta annak, hogy a kerület többi társadalmi egyesületével a szorosabb érintkezést felvegye, különösen a *Budai Polgári Körrel.* Néhai dr. *Thury* Zoltán közigazgatási biró elnökké választásával erős ütemben megindult a „Budai Napló" által felvetett „Buda a budaiaké" szállóige alkalmazása. Erre az időre esik a körnek és a *„Budapesti Iparosok Önsegélyző Egyesületének"* szoros összekapcsolódása olyformán, hogy a két egyesület tagjai tömeges belépéssel kölcsönösen erősitették egymást. A megbékélés szelleme lett urrá az elnök lebilincselő, tiszteletet kiváltó modorának és néhány vezetőségi tag apostoli munkásságának hatása alatt. A Budapesti Iparosok Önsegélyző Egyesületével való szoros kapcsolat révén a kör-tagok, de az egész kerület kisiparosságának hitelkérdése is megoldást talált .

A kiengesztelődéssel és megbékéléssel a kulturális munka is lendületet vett. Számos irodalmi, kulturális és gazdasági felolvasást tartott a kör és céltudatos tevékenységet fejtett ki a kulturbizottság a tagok szórakoztatására, szellemi és erkölcsi épülésére. A háború alatt szünetelő dalárdát ismét életrehivták.

Az inflációs idők jelensége volt a kör könyvtárának erős anyagi támogatása. A most már ezer kötetet meghaladó könyvtárt Tóth Elemér értékes irodalmi gyüjteménnyé szervezte.

*

Az elmult 25 év alatt a kör életrehivásában és annak tekintélyes társadalmi egyesületté tételében, úgy a szaktevékenységben, mint politikai, gazdasági és kulturmunkájában méltó volt az iparosság önmagához. Felvehette a versenyt a többi kerületi egyesületekkel, sőt igen sokszor és soká vezető szerepe volt. A rendkivüli események, a nem is sejtett gazdasági nehézségek közepette is a magyar hazafias szellem vezérelte és mindig meg volt a körtagokban a vezetők megválasztása tekintetében a bölcs higgadtsága, amely hazafias munkássággal, fáradtságot nem ismerő küzdelemmel együttartotta az egyesülésben rejlő erőt a tagok összesége javára.

A 25 év nehéz, tövises útján sok önfeláldozó, kitartó iparos, de más társadalmi osztályokhoz tartozó érdemes egyén is munkálkodott a kör révbejuttatásán, akikre hálával kell visszaemlékeznie az eljövendő 25 évek iparosságának.

Minden időben hivatása magaslatán állott a kör az iparosságot érdeklő minden irányú eszme kitermelésével és szorgalmazásával. Egészséges közszellem kialakitásában áldásos munkát fejtett ki és a további végtelen fennállás és fejlődés lehetőségét teremtette meg.

HALLÓ! ITT 52—7—69!
NAGY TÉVEDÉS, hogy csak a kerthelyiségem érdemli nyáron a látogatást
MERT BIZALMAS ~ KEDVES SZOBÁIMBAN
TÉLEN is pompásan érzi magát a vendég kitünő konyhám, pincém és a jó zene mellett
Tisztelettel GUTTENBERGER A. a TROMBITÁS vendéglő tulajdonosa II., RETEK UCCA 12

SZENT IMRE
GYÓGYFÜRDŐ
(RÁCFÜRDŐ)
Erősen radioaktiv és rádiumelemet tartalmazó természetes 42° C° földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Mirákulum

Halállal vívtál lázas ágyon
Hugocskám, drága kis virágom.

Már mozdulatlan gyönge tested,
Szemeid fényt már nem keresnek.

Hörgésed immár két napon
Lélekfojtva hallgatom.

Én istenem, te jó, te nagy
E szenvedőt most el ne hagyd!

Egyszerre im, — csodás jelenség, —
A vértelen, merev kezecskék

Felemelkednek hirtelen, —
Mirákulum van itt jelen!

És figyelem, nézem tovább
Döbbenve ezt a szent csodát.

Lezárt szemek félig kinyilnak
Mint két, parányi, rezgő csillag.

S az eddig néma, vértelen
Ajkon egy mosoly megjelen.

Nem is mosoly, de kacagás
Vidám, egészséges, csodás.

Aztán a test, mint tört fa ága
Holtan hanyatlik le az ágyra.

Egy szent érzés lett urrá rajtam:
Mirákulum! — rebegi ajkam.

Ha igy köszöntöd a halált
Mikor igazán rádtalált,

Kacajjal, ragyogó szemekkel
S utána tárt, vágyó kezekkel:

Csak jó lehet, csak szép lehet; —
Hugocskám, drága, a halállal
Kibékitettél engemet.

Gegus Dániel.

Személyi hírek

LECHNER JENŐ dr° műépitész-tanár, november 4-én Szabolcsmegyébe, Gávára utazott és 11-én tér vissza Budapestre.

MEDGYASSZAY ISTVÁN, a nagynevű műépitész e hó 27-én Indiába utazik, az ottani régi architektura tanulmányozására és az ott élő szittya ivadékokkal való kapcsolat fölvétele érdekében.

PÉNZES MIHÁLY dr. ügyvéd, a II. ker. Iparoskör ügyésze ügyvédi irodáját november hó elsejével II., Margit-körut 54. I. 2. szám alá helyezte át. Telefon: A. 52-3-41.

MERÉNYI RICHÁRD igazgató fiát, Istvánt, október 24-én, szombaton avatták doktorrá a család és jóbarátok jelenlétében.

Hollós Mátyás Társaság

elnökválasztás előtt áll és betölti *Szabolcska* Mihály helyét. Több név került forgalomba és a legközelebbi választmányi ülésen küldik ki a kandidáló bizottságot. A Társaság tagjainak véleménye megoszlik, de legtöbben azt vallják, hogy két poéta az élen sok. Mint ügyvezető elnök *Szávay* Gyula, a ma élő poéták egyik legkiválóbbja fölé elnöknek poétát nem választhat olyan társaság, amely az irókon kivül tudósok és művészek társasága is. Tehát vagy tudóst, vagy művészt. Legkedvesebb volna mindenkinek olyan történetiró, aki Mátyás király korát kutatja és irja. A Hollós Mátyás Társaság mindig jól megoldotta az elnökkérdést s valószinü, hogy most is megtalálja azt a tudóst vagy művészt, aki méltó az elnökségre.

Családi tea-estéket rendez a Budai Katolikus Kör most az egyesületi élet főidényének beálltával a Kör Pálffy-téri társashelyiségeiben s ezzel megkezdődtek a budai társaság jól ismert, hagyományos csütörtöki *családi estjei.* Ezek keretében a tánckedvelő ifjúság a kör dísztermében felváltva jazz-band és a rádiógrammofon tánczenéje mellett a táncot, mások pedig a kör különféle társashelyiségeiben olcsón felszolgált tea közben az egyesületi élet változatos szórakozásait találják meg. A táncos teaesték *minden csütörtökön* este 9 órakor kezdődnek. Helyet a kör irodájának telefonján (543—36 szám) is lehet biztositani. Vendégeket is szivesen látnak.

Viraág Béla lapunk szerkesztője e hó 6-án este ½9 órakor a Gellért fürdő I. emeleti dohányzó-termében előadást tart *„Ös kapcsolatok a kelettel"* címen a Gazdaságvédelmi Társaság előadó ülésén, amelyet *Skerlecz* Iván báró és *Hennyey* Vilmos dr. ny. államtitkár elnöklete alatt rendez a társaskör.

Középiskolások instruálására ajánlkozik reáliskolát végzett műegyetemi hallgató. Cím a szerkesztőségben.

Csillogó fényben áll a Városligetben, Vajdahunyad vára főkapujával szemben *Alpár* Ignác műépitész szobra. A mult hónap egyik vasárnapján leplezték le ezt a szobrot, amely a budapesti épitőmesterek hálás emlékezetét örökitette meg, azt *Telcs* Ede szobrász véste ki szobornak és régi munkatársa *Kotál* Henrik tervezte művészi talapzatát. Az ünnepi beszédet

ZIEGLER GÉZA

épitész, a szoborbizottság érdemes elnöke mondotta, megemlékezvén a mesterről szive minden nemes érzésével, lelke melegével, ahogy azt Alpár Ignác meg is érdemli. Elsőnek dr. *Liber* Endre alpolgármester koszoruzta meg a szobrot a székesfőváros közönsége nevében és vette azt át a szoborbizottságtól. Ezután a különféle minisztériumok, hatóságok, a Műegyetem, egyesületek, bankok és iskolák koszoruit helyezték el a szobor talapzatán, majd bagossi *Pucher* István, a Budapesti Épitőmesterek Egyesületének elnöke köszönte meg e testületnek a megjelenést s az ünnepet befejezte a Fővárosi Iparosdalárda a Szózattal.

Katasztrófálisnak mondta az épitőipar pangását *Bárdos* György dr. a Budai Ingatlantulajdonosok Egyesületének elnöke az egyesület értekezletén, melyen a tagok és az épitőpari érdekeltségek részvételével az épitkezések stagnálása következtében előállott helyzetet vitatták meg. *Csury* Jenő min. tanácsos és *Pető* Lajos a Gazdaságvédelmi Társaság, *Kovatsek* Ferenc a Kőművesmesterek Orsz. Szövetsége és Ipartestülete, *Apor* József az Épitőmesterek Ipartestülete, *Szántó* Antal az Asztalosmesterek Országos Szövetsége, *Fejszés* Jenő az Épitkezési Takarékszövetkezet, *Elek* Endre dr. pedig a Kövezőiparosok Ipartestülete nevében szólaltak fel. *Lugmayer* József dr. és *Elszász* Oszkár dr. a hitelkérdésekkel foglalkoztak. Az értekezlet egyhangúan kimondotta, hogy szükséges a bankok elzárkozó politikájának megváltoztatása, a hasznos beruházások megindítása, az épitkezések részére kedvezmények nyújtása, a bevallás következményekép külföldről visszaáramló tőkéknek épitkezési kölcsönökre való felhasználása, munkaalkalmak teremtése produktiv beruházásokkal és az épitkezni akaró csoportok támogatása.

Gyermekképek Blahos-nál, II., Fő u. 18.

Tisztújító közgyülését tartotta október 26-án, hétfőn a Kaiser-féle vendéglőben az *„Erdei Visszhang Dalkör"*, amely rövid ötéves fennállása alatt több első díjat nyert. Megválasztották elnökké *Petracsek* Lajos dr. ügyvéd, orszgy. képviselőt, társelnökké: *Timár* József dr.-t, ker. választmányi tagot, a Hüvösvölgyi Sport Club elnökét, ügyvezető elnökké: *Till* Ernőt, alelnökökké: *Hauptner* Rezsőt, *Schillinger* Lukácsot. Karnagy lett: *Kiss* Károly orsz. karnagy, jegyző: *Mészáros* Ferenc, ellenőrök: *Major* Ferenc, *Tormai* Lajos, háznagy: *Keresztury* János, titkár: *Battagliani* Pál, pénztáros: *Weber* Antal. Választmányi tagok: *Polgár* István, *Polgár* Sándor, *Brucker* Ferenc, *Weitz* László, *Tóth* Kálmán, *Hirvarter* Károly, *Bruckó* József, *Pauer* Nándor, *Engler* József és *Vázsonyi* József. A megválasztásról szóló jegyzőkönyvet a közeli napokban ünnepélyes szerenád keretében adják át a BBTE helyiségében Petracsek Lajos dr° orszgy. képv. elnöknek.

ÓVATOSSÁG. kitüntetett MENCZER
„A jó száraz tisztitás, öltöny, női ruhák testése, gallér, ing-tisztitás, olcsó áraival meggyőz mindenkit a nagy arányéremmel és diszoklevéllel
MENCZER-nél Fest. Tisztit. Mos. Telefon

BELLEVUE
SZÁLLODA
ÉTTERMEIBEN
ESTE TÁNC
Elsőrangú koncert- és tánczene Európa előkelő restaurantjai között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 5 pengős. Déli menü 2.50
Asztalrendelés: A. 528-48

MOSDÓ KÖLNI VIZ FÉLDECI P 1·—, 1 DECI .. P 1·40, 2 DECI .. P 2·50
LEGFINOMABB KÖLNI VIZ FÉLDECI P 1·50, 1 DECI .. P 2.30, 2 DECI .. P 4·40
KAPHATÓ:
KERPEL „SZENT ISTVÁN" GYÓGYSZERTÁRA
MARGIT KÖRUT 38 TELEFON 5-16-19

A vér- és bőrbetegségeknél

úgyszintén, ha arcbőre pattanásos, kiütéses, ajánlatos a vérkeringés élénkitésére naponta félórával a reggeli előtt félpohár **HUNYADI JÁNOS** természetes keserüvizt inni. Az orvostudomány legelőkelőbbjei megállapitották, hogy a **Hunyadi János** természetes keserűvíz a legtökéletesebb gyógyvíz. Szabályozza a székletet, levezeti a test fölösleges káros nedveit, tisztítja és felfrissíti a vért, előmozditja az anyageserét. (1063)

Elvágták ismét a piacától a Rózsadombot. Az új autóbuszjárat végállomása a Szemlőhegy- és Bimbó-utcák keresztezésénél van, de járatai a dombnak csak a Marcibányitér felőli oldalát érintik, mig a Margithid felőli csatlakozás elmaradt, ami erős hátrányt jelent azokra, akiknek a Margithid és Nyugati-pályaudvar irányában van dolguk. Ennél is nagyobb hiba azonban, hogy a Rózsadomb lakóitól ismét teljesen elvágták a Szénatéri piacot. Ezen a hibán, mely az autobusz forgalmára is rendkivül káros, még lehetne segiteni, — ahogy azt Liszka Károly tanácsos irja — ha a 16-os kocsi ismét a Statisztika előtti térig közlekedne; — méltánytalanságot kellene azonban ez esetben is a rózsadombi kertváros lakóinak elszenvedniök azáltal, hogy e csekély távolságot csupán átszállójegy felhasználásával tehetnék meg. Ezért átmeneti intézkedés gyanánt — a régi 17-es járat visszaállitásáig — kivánatos volna, hogy a rózsadombi rövid útszakaszt az 5-ös kocsi járatához csatolják, mely a Szénatértől, akár a Tégla-utcán keresztül is, könnyen elérhetné azt, — a Retek-utca, Olasz-fasor, Pasaréti-úti vonalrészre pedig a 9-es reláció lenne folytatásképen beosztva. Itt említjük még meg a villamosforgalom vonalaitól távolabb fekvő városrészek panaszát is, amelyeket igen fájdalmasan érintett az autobuszüzem intézkedése, hogy november 1-től kezdve az autobuszok csak este 10 óráig közlekednek. Lehet, hogy a mai nehéz pénzviszonyok mellett este 10 óra után már nem sokan utaznak, de méltányos volna, ha minden külső relációban legalább a szinházaktól és a vasuti pályaudvaroktól inditanának egy-egy késői kocsit.

RAVASZ cukrász
I., KRISZTIKA-KÖRÚT 75
Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

Első házi zeneestjét rendezte október 28-án, szerdán *Fligl* József zongoraművész új budai lakásán. A hangulatos és jól sikerült est műsorán *Radosné Bock* Hilda, a rádióból közismert énekesnő és *Bekéné Madaras* Gizella szerepeltek. Élénk érdeklődés kisérte a nemrég alakult férfi ének hatos chorált, mely most először mutatkozott be; tagjai *Lózsy* Hugó, *Dány* Dezső, *Laczó* István, *Wissmüller* Mihály, *Oláh* József, *Szőts* Péter és *Csiszár* Lajos. A további estékre vonatkozóan a művészvilág tagjainak s a nagyközönségnek a művész készséggel szolgál felvilágositással 546—64 telefonszámon.

Fotócikkek Zibrinyinél, I., Attila-utca 12.

Védőszelleme volt az erdélyi székelységnek *Izabella* kir. hercegasszony, az „Izabella Egyesület" fővédnöke, — ahogy azt „Az EMKE működése 1885—1910" címen megjelent beszámoló megállapitja. Ez az egyesület a kiegyezés utáni években alakult *Béldi* Ákosné grófnő, bethleni *Bethlen* Emma grófnő, *Deáky* Albert, az EMKE elnöke és *Kuszkó* István, az EMKE örökös választmányi tagjának és az Országos Történelmi Ereklyemuzeum megalapitójának kezdeményezésére, hogy megakadályozza a székely ifjak és leányok főleg Románia felé irányuló, már-már katasztrófális kivándorlását. A cél elérésére közvetitő- és elhelyező irodát létesitettek, melynek eredményes munkássága révén a magyarországi városokban nagyon sok székely fiút helyeztek el iparos és kereskedő tanulóul, akik ott jeles polgárokká váltak, szülőföldjükhöz hűek maradtak és csaknem minden városban székely egyesületet alapitottak. Az egyesület fejlődése hatalmas irányban indult meg akkor, amikor *Izabella* kir. hercegasszony vállalta a fővédnökséget, akit a pozsonyi magyarok a legnagyobb szeretettel vettek körül, mert barátja volt a magyaroknak, magyarul tisztán és helyesen beszélt és a pozsonyi társadalmi életbe elevenséget, összetartást vitt. Az ország legkeletibb, legősibb részének is védőszelleme lett Pozsony védőasszonya.

Bérautók temetőbe,
esküvőre, városi, vidéki és külföldi utakra minden időben, legolcsóbban rendelhetők.
Magánjellegü (taxióra nélküli) elegáns luxuskocsik.
Félnapra 15 pengő.
Aut. 83—8—24. (53)

Kegyeletes arckép leleplező ünnepet rendezett okt. 29-én a *Budai Lövészegylet*, amelyen *Végh* Kálmán elhunyt fölövészmesterének Edvi Illés által festett arcképét adta át az egyesületnek a mostani fölövészmester, dr. *Kozma* Jenő, aki *Babits* Sándor ügyv. fölövészmester ünnepies megnyitója után, elmondotta emlékbeszédét. Utána *Demény* Károly méltatta az elhunyt érdemeit rendkivül meleghangú beszédben, majd *Boks* Géza emlékezett meg Végh Kálmánról. Az ünnepen képviseltette magát: a Honvédelmi miniszter: *Boks* Géza dr. honv. m° főtan. — a MOCSz. vit. *Hadnagy* Domokos tábornok, — Vitézi szék: vitéz *Lubkovits* István tábornok. — OTT.: *Demény* Károly. — BBTE: *Moldoványi* István és v. *Szánthó* Orsz. Magy. Galamblövő egylet és a Sportlövő Klub: dr. *Szilágyi* Viktor és *Sárkány* J. — Műegyetemi Lövészegyesület: *Kuszál* Jenő. — Magy. kir. Honv. Ludovika Akadémia: küldöttségileg. — MOVE. Kispesti L. E.: dr. *Steinfeld* Z°, *Pölöskei J.* és MOVE Lövészliga: Tarróy István ny. ezr. és Komáromy Lajos főtitkár ny. ezredes és Vermann Béla.

Lorgnonok Zibrinyinél, I., Attila-u. 12.

Ha idegent kalauzolsz Budapesten és egy csapásra meg akarod vele szerettetni Magyarország fővárosát, vezesd el a *Margithid* déli oldalának közepére. Onnan nyilik a budapesti városképre a legelbüvölőbb kilátás. Ninesen ennek párja kerek e világon. Nehogy azonban gyalogszerrel akard vendégedet a hídra vezetni! A híd gyalogjárójának *faburkolata* szégyene a fővárosnak. Ilyen hepe-hupás, lyukas, szálkás deszkákat egy rendezett külföldi *falu* se türne meg hídján. Szomorú specialitása ez a *„legszebb hidak városának"*... és ha ez minden hídon lehetséges, ha mindenhová illik, de semmiesetre sem illik éppen az illem-hídra, mely illemhellyel kezdődik és illemhellyel végződik.

Szemüvegek Zibrinyinél, I., Attila-u. 12.

Károly napját ülte meg nagy keretek között a III. kerületi Egyesült Polgári Társaskör és ünnepelte nagytekintélyü és rendkivül népszerü elnökét

ANDRÉKA KÁROLY

főkapitányhelyettest.

Mintegy százhusz tag és vendég, köztük számos hölgy vett részt a két teremben terített társasvacsorán és az első fogás után a *Dalkoszoru Dalárda* néhány szép dalt énekelt bravuros előadásban, hogy megtisztelje díszelnökét Andrékát, akit azután a dalárda elnöke *Tóth* Ferenc igazgató köszöntött átérzett meleg szavakkal. Köszönetében Andréka Károly üdvözölte a karnagyot, Zöld Károlyt is, akivel örömmel üli együtt a névnapját. Az étkezés befejeztével dr. *Orova* Zsigmond, a kör társelnöke az első pohárral a Kormányzó Ur Őfőméltóságát, azután Andréka Károlyt köszöntötte, méltatva őt mint embert, mint tisztviselőt és mint jóbarátot, akinek emberbaráti működésében Óbudán és Ujlakon nagy szerepet visz neje, a nagyasszony. A társaság lelkes óvációban részesitette Andrékát, amelynek csillapultával *Martin* Gyula üdvözölte

KEMÉNY LAJOST

kormányfőtanácsossá

történt kineveztetése alkalmából, kiemelve a jótékonyság terén kifejtett működését. Kedvesen köszöntötte ezután Andrékát *Szentirmay* Imréné, *Kézdi Kovács* László, *Tóth* István, *Zeőke* Antal országgyülési képviselő, *Magasházy* Mihály és *Rezső* Antal, akiknek üdvözletére hálás köszönettel válaszolt az ünnepelt, mire ismét lelkesen ünnepelték Andréka Károlyt. Befejezésül Kemény Lajos köszönte meg az ő személyének szóló üdvözletet, éltetve *Szente* Miklós előljárót. A társaság vidám cigányzene mellett sokáig maradt együtt.

FÉNYKÉPEK Blahosnál, II., Fő-u. 18.

Zártkörü Imre-táncestélyt rendez november 7-én *Vogl* Imre tánctanár tánciskolája, II., Medve u. 6. alatti helyiségében. November 6-án kezdi a népszerü tánctanár az idei tanfolyamokat ugyanott, amelyeken a modern táncokat, köztük a *rumbát* is tanitja. Külön felnőtt, bakfis és gyermekcsoportok, magánórák és háznál való tanitásra is elfogad előjegyzéseket. A tánciskola minden csütörtökön este ½9—12-ig, vasárnap és ünnepnap délután 4—7-ig és este 8—12-ig össztáncot tart.

A német követség felkérésére közöljük, hogy megnyilt a követség védelme alatt álló német nyelviskola és kereskedelmi tanfolyam kezdők és mindenfokú haladók részére, felölelve társalgási, irodalom történeti, kereskedelmi, levelezési, magyar- és német gyorsirási tanfolyamokat is. Beiratkozni a VIII., Vas-utca 11. szám alatti felsőkereskedelmi iskolában lehet, szombat kivételével bármely hétköznap délután 6—9-ig. Beiratás és tandij, 3 órára hetenkint, félévi 10 pengő.

SZENT Gellért
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet, hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet

Gyász. Súlyos csapás érte *Daróczy* Zoltánt ,a kiváló geneológust, a Hollós Mátyás Társaság érdemes tagját, akinek neje, szül.: lovasi *Szakáll* Jolán, édesanyját özv. lovasi *Szakáll* Mihályné szül. miskei és monostori *Thassy* Olgát vesztette el. Élete 73-ik, özvegysége 18-ik évében, hosszas szenvedés után október hó 29-én reggel jobblétre szenderült° E hó 31-én délben, a zalaegerszegi sirkertben temették. Gyászolják a Bors, gimesi és gácsi gróf *Forgách, Verbói Szluha, Teasdale* családok és a család tisztelőinek nagy sora.

A *Budai Társaskör* elnöksége megrendülve közli a választmány t. tagjaival, hogy dr. *Kejzlár* Gyula a szeretett tagtárs, a Társaskör ügyésze váratlanul elhunyt Temetése szerdán délután volt a farkasréti temető halottasházából, a részvét rendkivüli megnyilvánulása mellett. Emlékére a Társaskör választmánya november hó 5-én este 7 órakor ülést tart.

Ne mulassza el megnézni
a
Jobbágy kályhák kiállitását
a
IV., Muzeum-körut 17. szám alatti helyiségben.
Győződjék meg saját szemével, hogy a Jobbágy-kályhákban a legsilányabb hazai barnaszén is kitünően ég és olcsó pénzért pompás meleget ad!
Nyitva december hó végéig.
Magyar királyi állami vasgyárak kereskedelmi képviselete r. t.
Budapest, V., Vilmos császár-út 28. szám. (54)

KIRÁLY-FÜRDŐ
Épitette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot tartalmazó hévviz
köszvény, csüz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak .... reggel 5—1. nőknek hétköznap d. u. 2—7.
Iyókúra

Hungária
rádium tartalmú lithiumos gyógyforrás Budán, Erzsébethidnál
IVÓ-KÚRA
nyitva; reggel 7 órától este 6-ig.
Szénsavval telitve
HARMAT-VIZ!

Januári beköltözésre még 1, 2, 3 és 4 szobás komfortos
öröklakás kapható Széna-tér közelében 16-os autobusz megállónál
OSTROM-UTCA 15. SZÁM ALATT
dominálo kilátást nyujtó tetőterasszal, elsőrangú kivitelben épülő szövetkezeti házban. Bővebbet; a helyszinen, vagy KORCSMÁROS EDÉNÉL II., Keleti Károly-u. 13/b. fsz. 2. Tel: 576-43. (39)

Császár-fürdő
ÉTTERMÉBEN
Nyáry Rudi
muzsikál
kitünő bácskai konyha
CSIRSZKA KONRÁD
vendéglős

SZENT ANTAL
KEGYTÁRGY
ÜZLET ÚJ HELYISÉGE
II., MARGIT-KRT.
34.
Ferencrendiek templomával szemben.
KAPHATÓK: az összes katolikus elemi iskolai tankönyvek. — Mindenfajta irószer raktáron.

Magyarországi Szent Erzsébet emlékének szentelte legújabb számát a kitünően szerkesztett „Ferences Közlöny". Érdekes és tanulságos cikkekben foglalkozik Szent Erzsébet tiszteletével hazánkban, Szent Erzsébettel, mint asszonnyal és a róla szóló legendákkal. Külön cikket szentel a folyóirat a Szent Erzsébet leányai apácáknak.

Szájról való leolvasás tanfolyamát rendezi a *Magyar Nagyothallók Országos Egyesülete* a Pedagogiai Szemináriumban, VIII., Mária Terézia-tér 8. — Előadások minden csütörtökön d. u. 5—6-ig.

Menyasszonyi képek Blahosnál, Fő u. 18.

Az akaratszabadság érvényesülését sürgeti a házasságkötés és válás kérdésében a „Házasságjogi Szemle" című új kritikai folyóirat, mely *Gerő* Ernő dr. ügyvéd szerkesztésében indult meg. Az érdekes és gazdag tartalmú folyóirat egész évre 6 P. Szerkesztőség és kiadóhivatal VII., Király-utca 93.

Értékes és gyakorlati alapon megirt cikkek teszik változatossá az *„Adó és Könyvvitel"* című folyóirat legujabb számát, mely részletesen ismerteti a kereskedelmet, ipart és pénzintézeteket érdeklő rendeleteket. Mutatványszámot díjtalanul küld a kiadóhivatal: VIII., József körut 86. Telefon: 32—2—60.

Díjtalanul közvetít: házvezetőnőt, nevelőnőt, házikisasszonyt, szakácsnőt, főzőnőt, gyermekkisasszonyt, gyermekgondozónőt, gazdasszonyt, komornát, szobalányt, dohánykisárudai, cukrászdai és virágárudai alkalmazottakat a *Nőialkalmazottak Országos Gazdasági Szövetsége.* VIII., József-utca 61. földszint. Telefon: József 432—31.

Sport

Klubházavató vacsoráját a *Pénzügyi Tisztviselők Budagyöngye Sport Clubja* e hó 17-én rendezte a székesfőváros, a sportfőhatóságok, a sajtó és a társegyesületek meghívott vezetőinek jelenlétében a Pasaréti-út 82. szám alatt épült új klubháza gyönyörűen elkészített nagytermében. Az ünnepi vacsorát a Himnusszal vezették be. Az elnök üdvözlő szavai után *Guth* Ferenc dr. kerületi előljáró biztosította az egyesület vezetőségét, hogy az egyesületet támogatni fogja és annak eredményes működéséhez a jó Isten áldását kérte. Majd *Cselényi* Pál dr. székesfővárosi bizottsági tag, az egyesület turisztikai szakosztályának elnöke méltatta a sport nemzeti jelentőségét. Utána *Mezey* Ferenc székesfővárosi testnevelési felügyelő *Ripka* Ferenc főpolgármester képviseletében, *Lázár* Ferenc felsőházi tag *Wolff* Károly képviseletében, *Javorniczky Jenő* a KANSz, *Szerelemhegyi* Jenő dr. a Magyar Atléta Szövetség, *Tatár* István főtitkár pedig a BBTE nevében üdvözölték az egyesületet. A felszólalások után a társaság kedélyes hangulatban együtt maradt a késő éjjeli órákig.

Lakást keres a Déli-vasut és a Városmajor közötti részen, hosszúlejáratú bérlettel állami főtisztviselő. *Két* nagy szobát *hallal* vagy *három szobát* megfelelő mellékhelyiségekkel, méltányos áron, februárra, vagy májusra. Értesítést kér közvetlenül 552—52 számú telefonon, vagy e lap kiadóhivatala útján.

A FRANCIA-MAGYAR HÁZBAN, II. Pasaréti-út 121. sz. alatt a szabadban francia, német gyermekkert. Félbentlakók. Magyar elemi oktatás francia, német nyelvtanítással. Francia, német, angol tanfolyamok felnőttek részére. A Revue Franco-Hongroise szerkesztősége. Tel.: Aut. 643-55. (18)

Függönyök feltevését, kárpitozott butorok készítését és javítását legjutányosabban vállalja Ehrenwald Aladár kárpitosmester, II. Olasz-fasor 17. (Trombitás-ház. Telefon: 54—9—10.) (19)

KÖZGAZDASÁG

Szerkeszti: *Szászhalmi József.*

Salamon József Tivadar, a Hitelbank ügyvezető igazgatója nyugalomba vonult. A *Hitelbank* vezetősége őszinte sajnálatának adva kifejezést, fenntartotta magának, hogy *Salamon* igazgatót, aki tagja marad az intézet igazgatóságának és végrehajtóbizottságának, egyes feladatok ellátásával megbízza, hogy ilyként gazdag tapasztalatai és kiváló szaktudása az intézet részére a jövőben is biztosítassanak.

Kereskedelmi és Iparkamara legutóbbi ülésén *Éber* Antal bejelentette, hogy a kamara *a Budapesti Nemzetközi Vásárt az 1932. évben is megtartja.* Bár aggályok merültek fel a rossz viszonyokra való tekintettel a vásár-pénzügyi sikerét illetőleg, mégis bíznak abban, hogy a főváros vezetőségének meleg érdeklődése, a kormány jóakarata, a magyar sajtónak mindenkor tapasztalt hazafias és lelkes támogatása és a *Magyar* Pál kezében összpontosuló vezetés ezuttal is biztosítani fogják a sikert.

Rimamurány-Salgótarjáni Vasmü pénteken tartotta ötvenedik rendes évi közgyülését. *Biró* Pál elnöki megnyitójában rámutatott arra a közgazdasági és szociális szempontokból egyaránt nagyjelentőségü munkára, mellyel a vállalat a magyar közgazdaság egyetemes szemszögéből bir. Majd meleg szavakban emlékezett meg a társulat alelnökének, artbergi *Popper* Bernátnak elhunytáról. A közgyülés az 1930—31. év zárszámadásait és az azzal összefüggő javaslatokat egyhangúlag elfogadta. Az *1.50 pengős osztalék 1931. november hó 2-tól kezdve kerül kifizetésre.* Az igazgatóságba új tagul *Schwartz* Alfrédet, a Wiener Bank-Verein igazgatóját választották meg.

Az Union Nasic október 27-én tartotta Genfben évi rendes közgyülését, amely megállapította, hogy a vállalatnak a fenntforgó súlyos viszonyok mellett is sikerült az *1930—31. üzletévben 1.189.823.77 svájci frank tiszta nyereséget elérnie.* Az utóbbi hónapokban világszerte mind fenyegetőbben fellépő gazdasági válságra való tekintettel a közgyülés egyhangulag elhatározta, hogy az *elért nyereséget szétosztás helyett külön tartalékba helyezi.*

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III., LAJOS-UTCA 148 SZ.
TELEFON: AUTOMATA 624—57
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett
Kölcsönöket folyósít váltóra, folyószámlára, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

Kertgazdaság

Rovatvezető: *bernicei Kmoskó Sándor.*

Általános szokás a fákat ősszel és tavasszal ültetni, én azonban mindig ősszel, mégpedig november havában, nemcsak a hóviznek a gyökérzethez való beszivárgása végett, hanem tavaszig az így ültetett fák annyira otthonossá lesznek, hogy alig veszik észre, hogy meg lettek bolygatva és rügyei tavasszal szépen kipattognak, mintha ott születtek volna. — Ellenben a tavaszi ültetéseknél azt látjuk, hogy azok sokkal nehezebben fogamzanak meg. Különös gondot fordítsunk az ültetéseknél, hogy gyümölcsfáink gyökérzete normális helyzetben, fekvésben kerüljenek a földbe és nem összegyűrődve. A beültetésig a csemeték gyökérzetét állandóan beföldelve tartjuk, ezzel óvjuk az esetleges sérülésektől és fagyástól.

Hogy az időelőtti kivénülés és az ezt megelőző betegségeket elkerüljük, reá kell mutatnom fiatal fáink alanyainak megválasztására, hogy azok erősek, egészségesek és jólnevelt példányok legyenek. Ezért tehát csak megbizható és teljes garanciát nyujtó faiskolákból vásároljunk facsemetéket és dugványokat. Legfőképen a fiatal csemetéinknél már a kiültetésnél a megalapozásra fektessük a legnagyobb figyelmet, mert minden növénynek meg van a maga élettartama és miután a fa hosszú életü, gondoskodnunk kell megfelelő napsütéses és lehetőleg északi szelektől védett helyről, kellő talajjavításról, amelyhez mindig fekete, földdé vált és lehetőleg szarvasmarha, juh, baromfi, vagy fekal trágyát használjunk, sohasem szalmás, friss trágyát; a lótrágyát a gyümölcsfákhoz lehetőleg mellőzzük, mert a lótrágya még érettebb korában is éget, a szalmás trágya pedig gyökérpenészt idéz elő.

(Folytatjuk.)

Téli gyümölcskiállitás. A *„Magyar Kertészek Országos Gazdasági Szövetsége"* az idei téligyümölcsök értékesítésére vonatkozó mozgalma nagymértékben volt a gyümölcstermelőknek segítségére. Az értékesítést még inkább előmozdítja a tervezett és értékesítéssel kapcsolatos *téligyümölcs kiállitás, amely Budapesten november hó 14-étől 18-ig tart* és a Nemzeti Szalon Erzsébet-téri kiállítási helyiségeiben lesz.

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM
Kitünő konyha. — A források napi hozama 160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

Gyümölcstermesztők figyelmébe!
Összes kártévők irtását, gyümölcsfák termésfokozását, megtermékenyítését elvénhedt gyümölcsfák ifjitását, hogy újból termére forduljanak, szakszerü kezelését biztos sikerrel vállalja volt erdélyi földbirtokos, ismert gyümölcstermelő, jól bevált
termésvédő módszerével
Fixre vagy feleshaszonra
Kmoskó: Termésvédelem szakkönyv szerkesztősége
Budapest, VIII., Aggteleki-utca 17

Anőiszépségkoronája KALAP az IPARMŰVÉSZETI SZALONBÓL
I., Városmajor-u. 21. sz.
Ezelőtt: Váci uccában. (20)

Telek, ház, lakás

Uj telekparcellázás
Gárdonyfüreden
villasorok mentén, közvetlen a Velencei-tó mellett, legszebb kilátással a tavat határoló Vértes-hegységre. Talajvizmentes
házhelyek
□-ölenként P 4-től
24 havi részletfizetésre. Gárdonyfüredet nyaralók és kirándulók ezrei, szép villasorai már eddig is divatos fürdőhellyé és nyaralóhellyé avatták.
LEGOLCSÓBB HÁZHELY-PARCELLÁZÁS
Baracska-Pettend telepen
vasútvonal két oldalán, balatoni műút mellett kitűnő minőségü, talajvizmentes
házhelyek
□-ölenként P 1·20-tól
havi 10 pengős részletre. Velencei-tó vasúton, autóbusszal 12 perc. A Velencei-tó a viziélet minden örömét nyujtja nyári, téli sportkedvelőknek. Strandfürdő, csónakázás, vitorlázás, vízi vadászat és halászat, korcsolyázás, jégvitorlázás, síelés a Vérteshegy oldalán.
Ingyen autóbuszjárat Baracska-Pettendre, Gárdonyfüredre és vissza vasár- és ünnepnapokon délelőtt fél 9, délután fél 3, minden csütörtökön és szombaton délután fél 3 órakor, előzetesen bejelentett csoportok részére bármely időben. Fütött autóbusz. Gyülekezés: kedvezőtlen idő esetén is a városi irodában: I., Horthy Miklós-körtér 3b. I. 6. Telefon 694-33.
Részletes prospektust kivánatra ingyen küldünk.

Négyszobás öröklakás eladó. I., Horthy Miklós-út 57. magasföldszint, napos fekvésü négyszobás. (19)

Kettő-három-négyszobás komfortos lakások, központi fűtéssel, melegvízzel, háromeléves házban, budai **hegyekre** szabad kilátással, **kettőszoba** hallos, komfortos lakás, **négy szoba** hallos, urasági **angol cottage,** belső lépcsővel, saját központi fűtéssel, Horthy Miklós körtérnél levő házakban, tulajdonos műépítésztől, Fadrusz-u. 6. Aut. 694—40. **azonnalra, novemberre bérelhető.**

Sósfürdőnél egyemeletes, 3 lakásos ház, összes közművekkel 40.000 pengő 24.000 pengővel átvehető. — Ugyanott 150 öles telek is. (6)

Amerikai keres megvételre egy modern **bérházat,** azonkivül egy kertes **uriházat** és egy felszerelt kisebb **gazdaságot.** Árajánlatokat csak komoly eladóktól **Fust** címére Bérkocsis-utca 17. (51)

Németvölgyi-út 2b. sz. a. házban egy-, kettő- és háromszobás lakások hallal és központi fűtéssel, utcai fronton, kilátással a hegyekre és a szemben fekvő kertekre, villamos (75,59) és autóbusz közelében, kiadók. Felvilágosítása a helyszínen vagy Aut. 831—09. (10)

2, esetleg 3 szobás, minden komforttal, levegős, napos lakást keresek. *Sándor Jenő,* IX., Lónyay-u. 60. földsz. 6. (12)

Rózsadomb elején földszintes családi villa két 3 szobás lakással, 316 négyszögöl kerttel, 76.000 pengőért eladó. (18)

Hidegkúti úton, Star filmgyár mellet, villamos közelében, kettő á 298 öles telek diófás parkban, összes közművekkel eladó. (3)

Bercsényi-utca és Baranyai-út sarok, 1010 négyszögöl telek, összes közművekkel, nagyon olcsón eladó. Telefon: 824—44. (24)

Bérháztelek I., Horthy Miklós körtér mellett, Szent Imre herceg útja (Villányi-út) 8 sz. a. 306 négyszögöl előnyös feltételek mellett eladó. Telefon: 115—24. (22)

Ne dobja el
kiégett, elromlott villanykörtéit. Minimális árért garancia mellett használható állapotba helyezzük
TÓTH ISTVÁN villanyszerelő, I., GREGUS-UTCA 8. SZÁM Telefon: 510-29

Felesleges az újrafestés

Lakása mennyezet- és oldalfaláról kormot, füstöt és port speciális módszerünkkel tökéletesen letakarítunk. — **Eljárásunk olcsó, gyors és piszokmentes.** — Díjtalan bemutatás. Lakástakarítási Vállalat, I., Gregus-utca 8. Telefon: 510—29.

Ha pénzre van szüksége budapesti vagy pestkörnyéki házra, építkezésre, forduljon bizalommal 32 éve fennálló irodámhoz. Előzetes költség nincs. **Fust,** Bérkocsis-utca 17. (51)

Házmesterséget, esetleg villában is, keres megbízható, kisigényü házaspár (állami alkalmazott). Ért villany-, gáz- és vizvezetékjavításhoz. Kívánságra személyesen bemutatkozik. Cím a kiadóban. (9)

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágosítás I., Naphegy-u. 21. Telefon: Aut. 527—80. (2)

Egy-, kettő-, három-, négy és ötszobás lakás kiadó. Iroda: I., Naphegy-u. 21. Tel.: 527—80. (2)

Szépvölgyi fenyvesben egyedülálló 16 holdas és a római Dunaparton 4 holdas telek szanatorium, weekend-telep részére eladó vagy bérbeadó. Dr. Lugmayer József ügyvéd, II., Margit-körút 1. Automata telefon: 515-52. (14)

Az Istenhegyi-út 40—42 alatti kertben épült emeletes villa, nagy lakással, külön gazdasági épülettel, garage és soffőrlakással szabad kézből eladó. Érdeklődni lehet Aut. 570—32 alatt. (8)

Fery Oszkár utcában 206 öles telek eladó. Építési iroda I., Naphegy-utca 21. Tel.: 527—80. (2)

Város az erdőben. Tisza István kertváros. A budai hegyvidék legszebb kertvárosa. Hüvösvölgy mellett. Festői kilátás. Magaslati fekvés. 150—300 négyszögöles árnyas erdőparcellák. Villany, vízvezeték, autóbusz. Előnyös fizetési feltételek. Dr. Keresztes Béla, VII., Damjanich-u. 30. Tel.: J. 431—56. (1)

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez
I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33 Béres Márton

MÁTÉ ISTVÁN szobafestő és mázoló mester, I. ker., Attila-körut 2. Telefon: 573-55.

Tőkepénzesek figyelmébe. Pénzét kihelyezem kisebb-nagyobb tételekben fővárosi házakra, elsőhelyi bekebelezésekre, magas kamatra, vagy háromszoros kézizálog fedezetre. Fust bankbizományos, Bérkocsis-utca 17. (51)

Németvölgyi-út 2b. sz. a. autógarázs vagy nagyobb műhelynek vagy raktárnak megfelelő helyiség és több üzlethelyiség kiadó. Felvilágosítás a helyszínen vagy Aut. 831—09. (10)

ÜVEG és porcellán-árukban GÁL LAJOS Budán II., Széna-tér 7, VEZET TISZTVISELŐK nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltételek.

HUBERT
és Tsa B. T. Egészségügyi berendezések, csövek műszaki cikkek, fémgyártás
VI., Liszt Ferenc-tér 4. T 222-67

Halwa Sándor
PUSKAMŰVES
BUDAPEST,
Üzlet és műhely: I., Szent János-tér 4
Telefon: 507—37
Állami díszoklevél. Ezüstkoszorús mester
Nagy aranyéremmel kitüntetve

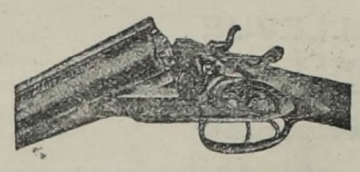

VADÁSZFEGYVEREK
FEGYVERJAVITÁSOK
SPORTCIKKEK
CSERKÉSZ-FELSZERELÉSEK

Tathó (19) AZ ELISMERT MÉSZÁROS ÉS HENTES
I., Roham-u. 6. Telefon: 535-28
Egyedüllála Braunschweig készitmények

ÉHGYOMORRA
NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR
Kristály vizet

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, I., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
Budai ingatlan-tulajdonosoknak gyors lebonyolitás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyujtunk
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

CSAK Kopfmann CUKORKÁT!
I., KRISZTINA-KÖRUT 91. SZÁM
II., MARGIT-KÖRUT 36. SZÁM.

Táncol?
Minden este!
a Zsigmond-kávéház és étteremben
II., Keleti Károly-utca 9.
a 9-es autóbusz végállomása
Délután és este Brawe Boys Jazz
Tulajdonos: ZSIGMOND LÁSZLÓ
a Spolarich éttermek volt igazgatója,

MEGNYILT BUDÁN
SCHÄFFER JÁNOS
IMŰBÚTORASZTALOS
LAKBERENDEZÉSI ÜZLETE
., TÖRÖK-UTCA 2. (MARGIT-HIDNÁL)
Műbútorok és elsőrangu gyártmányú ebédlő, háló, úriszobák, konyha- és előszobaberendezések.
kedvező fizetési feltételek és garancia mellett.

Laptulajdonos: VIRAÁG ÉS TÁRSA
Főmunkatárs: dr. László Zoltán.
Kiadásért felelős: Viraág Béla.

Nyomatott az „Olympia" nyomdában Budapest, I., Bors-utca 24. Tel.: 502—96.
Nyomdáért felelős: Csaradszky Viktor

RUDAS Fürdő
radioaktiv hőforrás
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ FEDETT USZODA

XXVIII. évf. 1064. sz.

ELŐFIZETÉS:
Egy évre . . 24.— P
Negyed évre . 6.— P
Egyes szám 40 filiér.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai **féláron** kapják

Budai Napló

1931. NOV. HÓ 17.

HIRDETÉSEK:
Egy hasáb széles, egy m/m. magas sor, egyszeri közlésénél **30** F. Szövegsor ára **2** P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések dija mindenkor **előre fizetendő**
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló újság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I., Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502—96. Hivatalos órák: délután 4-6-ig

Holtponton az idegenforgalom

Ha nekünk fáj az idegenforgalom nagyarányú leromlása, bizonyos joggal fáj, mert e sorok írója ezelőtt 43 esztendővel szeretettel simogatta át érthetőbb magyar nyelvre azt az első fürdőügyi törvényt, amelyet *Smialovszky* Valér országy. képviselő és Rajecz-fürdő tulajdonosa, utóbb Trencsén vármegye főispánja szerkesztett Tisza Kálmán megbizásából. Körülbelül akkor irtam első cikkeimet az idegenforgalomról az „Egyetértés" hasábjain *Csávolszky* Lajos szerkesztő utasitására. Valamikor 1897-ben, vagy 1898-ban meghivott *Dessewffy* Arisztid titkárának az akkor alakuló IBUSZ-hoz, mely meghivás alól azzal tértem ki, hogy magam helyett *Gálos Kálmánt* ajánlottam, aki akkor munkatársa volt az általam szerkesztett „Fővárosi Lapok"-nak s aki nagyra fejlesztette az Ibuszt, de belátta az utóbbi években, hogy a mi idegenforgalmi szerveink nyugat felé, Berlinen túl nem érnek, — és csak Keleten lehetne megfelelő eredményt elérni megfelelő munkával. Az ő nyomát járná *Bársony* Oszkár is, ha nem kötné kezét sok minden.

Harminc éve élek Budán és már az első években összeszorult a szivem ennek az ősmagyar városnak nyomorúságos helyzetén, látva ezernyi drága kincsét a föld alatt és föld felett, — látva, hogy ez az áldás miképpen birkózik az emberek gyámoltalanságával, tudatlanságával és lustaságával, amiket sehogy sem tud leküzdeni, bármiképpen is kinálkozzék, előretörve a föld mélyéből, integetve a hegyek ormáról, fölkinálkozva a völgyek mélyén, — a gyarló ember nem akarta megérteni, talán nem is tudta megérteni.

Harminc év egy emberöltő és ezt az időt annak szenteltem, hogy a magam szerény harsonáját fujjam, hol hizelkedve lágyan, hol dörögve keményen, — embert, inézményt rázogatva, tömegek fülébe sikoltozva, — amig megöregedve, elfáradva, leforrázott lelkesedéssel látom, hogy kárbaveszett ez az élet, ez az emésztő munka, ez a lázas készülődés, — elveszett, mert nem voltak alkalmasak az idők, és nem találtam meg az alkalmas embereket.

Nálunk mindent fölszív a politika és azt vagy megrontja, vagy elsorvasztja. A fürdőügytől elválaszthatatlan idegenforgalmat is az utóbbi tiz esztendőben a politika fojtogatta és — szegény kicsi féreg nem tudott megnőni. Erre kell visszavezetnem a komoly és értékes „Magyarság" egyik vezető cikkét, amelyben *Szviezsényi* Zoltán nyilatkozik és arra a végeredményre jut, hogy Budapest idegenforgalmának legszámottevőbb tényezői a fürdők és gyógyintézetek, mert ezek révén válna lehetségessé, hogy az ideérkező idegent ne csak egy-két napra, hanem hetekre, sőt hónapokra idekössük, de a fürdőtörvény végrehajtása nélkül nem fejlődhet ki Budapesten megfelelő fürdőélet és ezzel kapcsolatosan nagyarányú idegenforgalom. E nyilatkozathoz hozzáfüzi a „Magyarság" munkatársa, *Kenessey* Péter, hogy a fürdőtörvény végrehajtási utasitásnak késedelme jóvátehetetlen károkat okoz és ezt fetézi még az *Országos Idegenforgalmi Tanács* passzivitása, amely előkelő testület szerinte három év óta nem tartott tanácsülést, másfél év óta nem volt végrehajtóbizottsági ülése és négy hónappal ezelőtt lejárt a tanácstagok mandátuma is anélkül, hogy a kereskedelmi miniszter az új tanácstagokat kinevezte volna. Föltétlenül bizonyos, hogy az Idegenforgalmi Tanács elnöke, dr. *Ripka* Ferenc, a legmelegebb érdeklődéssel kiséri az idegenforgalom ügyét, de évek óta minden idejét, minden figyelmét leköti a Városháza kuszált községi politikája és mint főpolgármester bizonyára első kötelességének ismeri, hogy a város hajóját vezérelje biztos kikötőbe, mert logikus következtetés, hogy csak a rendezett városi viszonyok mellett képzelhető el rendszeres idegenforgalmi munka. A kormányokat is lekötötte a lappangó válság, a törekvések Nagy-Magyarország visszaállitására és a pénzhiány, ami viszont a mérvadó kormányzati körök érdeklődését vonta el az idegenforgalomtól.

Igy aztán tisztára az idegenforgalmi szervekre volt utalva az idegenforgalom, de azok sohasem állottak a helyzet magaslatán, egyik sem, mert vagy a vezetésben, vagy a munkatársakban, vagy a dotációban volt a hiba.

A Városházán az idegenforgalmat mint „szükséges rosszat" kezelték és csak akkor jöttek rá e kérdés fontosságára, amikor *a hivatal dacára* is nagyobb arányokat kezdett ölteni az idegenforgalom. A városi adminisztráció különös konstrukciója úgy hozza magával esetleg, hogy az, aki mint főjegyző a csatornaügyeket kezelte, mint tanácsnok az iskolák ügyének élére kerül, vagy hogy az, aki a lipótvárosi bankárok iparengedélyével foglalkozott, hirtelen a gyógyforrások ügyét kénytelen vállalni. Valami különös szovjet ize van ennek a rendszernek, de már Oroszországban is kezdenek rájönni, hogy szakkérdésekben képzett szakembereket alkalmazzanak.

Csak éppen a rátermettség hiányát ostorozzuk kritikáinkban, és *soha az egyéni tisztességet*. Ismerünk nagyon becsületes és tisztességes, magasállású urakat, akik — nem tudnak hegedülni. Ha az idegenforgalom tehertételeit keressük és itéljük el, akkor is csak az idevágó szakértelem és rátermettség hiányát kifogásoljuk és nem az egyén korrektséget. Igy hiába igyekeznek mást belemagyarázni a tasnádi *Szüts* András müködését kisérő kritikánkba.

Az idegenforgalom terén nem érvényesülhet a gourmandek szokása, hogy az orvosi tilalom dacára is azt eszik, amit az inyük megkiván. Ha a Bécs—budapesti idegenforgalmat vesszük, ez egészen más, mint a Berlin—budapesti idegenforgalom. Bécs és Budapest között az utóbbi száz esztendő alatt olyan erős kapcsok fejlődtek ki, hogy szinte megcáfolhatlan igazságnak mondhatjuk, miszerint rokonsági szálak fűzik a legtöbb budapesti családot Bécshez. Természetesen fejlődött ez ki a katonatisztek, közös tisztviselők és más ilyen intézmények révén, akiket gyakran helyeztek át Bécsből Budapestre és viszsza. Bécsi ember ritkán jön Budapetre — várost nézni, de egészen természetes, hogy valami különös operai előadáshoz, kiállításhoz, magyar derbyhez, keleti vásárhoz nagy tömegben rándul le a bécsi közönség Budapestre és forditva is. A bécsi idegenforgalomra kár százezreket rákölteni, mert ettől ez nagyobb nem lesz és különösebb módon nem fejlődhet. Ennek a költségnek egy tizedrészével is megnövelhettük volna az idegenforgalmunkat keletről. Alig tett volna ki számottevő összeget, néhány ezer pengőt a költség és az 1932-ben megindúló *mohamedán szent év* alkalmából Gül Baba segitségével nemcsak ezrével, de tizezrével is ide vonzhattuk volna a mohamedánvilág előkelőségeit, akik igy megismerték volna fürdőinket és állandó vendégeink maradtak volna.

Ezt is elmulasztottuk.

Holtponra juttatta az idegenforgalmat az a gazdasági és politikai válság, amely minden európai államban jelentkezett és elősegitette ezt a bürokratikus eljárás az idegenforgalmi hivatalokban, mely a keleti idegenjárásban sem lát mást, mint új irodát Kairóban, amivel új szinekura jár és csak az a baja, hogy ezekkel az irodákkal nem jár együtt — az idegenforgalom növekedése.

V. B.

Egy kis helyreigazitás

Budapest, nov. 10-én.

Politikai barátaim felhivták figyelmemet a Budai Napló legutóbbi számára, amelyben a szerkesztőség legutóbb megjelent tanulmányom ismertetésének szentel helyet. „Az államháztartás megsegitése" cimü tanulmányomban *rámutattam* egyes olyan *jövedelmi és bevételi forrásokra*, amelyekből *az államháztartás megsegitése valóban elérhető.*

Helyreigazitásom tulajdonképpen arra irányul, hogy a Budai Napló tanulmányom ismertetéséről úgy emlékezett meg, mint hogyha az ismertetést én irtam volna.

A legújabb hirlapirodalomban szokásos, hogy szinpadi szerzők, a premier előtt, szindarabjaikról ismertetést irnak s a hirlapok azt — a szerző neve alatt adják közre.

Bár tanulmányom egy szomorú szinműnek nehány tragikus jelenetét adja, mégsem alkalmas arra, hogy arról én, a szerző adjak ismertetést. A Budai Napló közleményének első része tanulmányom előszavát közli le szószerint s azután közli a tanulmány anyagát, itt-ott hibásan.

Igy többek között a következőt irja:

„Végül rámutat új jövedelmi forrásokra és olyan, államilag szubvencionált vállalatokra, amelyeknél nagy megtakarítások eszközölhetők. Ilyenek: — a viszontbiztositás és a tűz-, jég-, állatbiztositás államositása, — a betterment, bizonyos közokiratok inségbélyeggel való ellátása, propagandabélyegek, játékkártya és a pezsgő inségzárszalaggal való ellátása, a só-, kávé- és *szeszmonopólium*." Mindenekelőtt meg kell állapitani, hogy nem *„szesz"*-monopóliumról van szó, hanem *„rizs"*-monopóliumról, (sajtóhiba volt: rizs helyett szeszt szedtek. A szerk.), amelyről Éber Antal a 33-as bizottságban is megemlékezett.

A kávé- és rizsmonopóliumot abból az alkalomból is hangoztattam és hangoztatom ismételten, mert Brazilia komoly lépéseket tett abban az irányban, hogy *magyar búza* és *bor* ellenében hajlandó *brazil kávét* és *rizst* adni. Tehát az árucsereforgalom révén nem áremelés, hanem árnivellálás volna elérhető s a monopóliumból anélkül érne el hasznot és jutna bevételhez az állam, hogy a magánkereskedelmi tevékenységet zavarná.

Az idézet elején úgy hangzik, mintha a viszontbiztositási állami szerv és a tűz-, jég-, állatbiztositás *már meglevő*, szubvencionált vállalatok volnának. Nem! Itt az a tényállás, hogy *„kitünő"* biztositási anyagunknak megfelelően kapunk *„külföldi"* anyagot s igy egy beállitandó állami szerv, statisztikai adatok szerint, 4 millió 800 ezer pengő megtakarítást hozna.

A tűz-, jég-, állatbiztositás államositása, mint jövedelmező bevételi forrás, több európai államban (Olaszország, Németország, Svédország stb.) be van vezetve.

Ennyit a Budai Napló ama közleményéről, amelyben tanulmányommal foglalkozik. A lap más helyen is foglalkozik csekélységemmel s nevemet kapcsolatba hozza egy — közgazdasági tevékenykedést folytató — egyéniséggel, de meg kell jegyeznem, hogy egyes, személyemmel kapcsolatos megállapitásaiban, téved.

Miután tanulmányomban *személyekkel* nem foglalkozom, csupán csak a tárgyi igazságok megállapitására szoritkozom, igy a nevek felemlitését sem helyeselhetem; de viszont — a közlemény irójának sem szolgálhatok direktivákkal s igy — kezét sem köthettem meg, mert a lap állásfoglalása, irányitása a szerkesztőség feladata.

Helyreigazító soraimat azzal zárom, hogy tanulmányom megirásánál az előszó zárósorai vezéreltek: „Boldogság töltené el magyar lelkemet, ha *az eszmék és a tárgyilagos megvilágitások kohójából magyar arany olvadna: a magyar államháztartás megsegitése céljából!...*"

Vákár P. Arthur dr.

A magyar izlám ügye

Mialatt itthon a bürokrácia passziv rezisztenciával viseltetik a magyar mohamedánok megmozdulásával szemben és kicsinyes hozzánemértéssel próbálja nemcsak kulturális, de idegenforgalmi szempontból is elgáncsolni a magyar mohamedánok megmozdulását, addig a nagy muzulmán világ máris bizonyosfokú idegességgel szemléli a magyar izlám keserves harcát a létért az egyetlen Európában élő testvérnemzet honában.

Saukat Ali bey és *Headly* lord, az indiai és angol muzulmánok két kiváló képviselője, már több izben tárgyaltak a magyar izlám ügyéről és a londoni kerek-asztal konferencián résztvevő mohamedán fejedelmekkel közölték is a magyar mohamedánok nehéz küzdelmeit. Saukat Ali és Headly lord a kerekasztal konferencia tagjai, tehát nagytekintélyü izlám-politikusok, kiknek döntő szavuk van a világpolitikában, mig *Sekkib Arszlán* emir és *Tozun* herceg a népszövetségnél képviselik az izlámot. Valamennyien a legnagyobb szimpátiával kisérik a magyar izlám ügyét, mert tudják, hogy a magyar mohamedánok a konzervativ irány, tehát a próféta tekintélyén alapuló kalifátus hivei, amelyhez 350 milliónál több muzulmán tartozik.

A magyar mohamedánok részt is fognak venni a Jeruzsálembe tervezett kalifaválasztó gyülésen, amelyről csak a török izlám marad el, mert nem ismeri el a kalifátust. Ha a mi idegenforgalmi intézményeink azok volnának, amiknek hirdetik magukat, akkor esetleg Budán lehetett volna megrendezni a kalifaválasztást, mert a történelmieg alátámasztott jogcim megvan hozzá. Buda száz éven át a sejk ül izlám székhelye volt, főzarándokhely és főleg az a nagy előnye, hogy *nem tartozik egyetlen mohamedán* fejedelem vagy nagyszámú mohammedán alattvalóval rendelkező állam politikai gyámsága alá, tehát az izlám vallás szempontjából semleges, független terület.

De ha már minden jelentős eseményt elmulasztunk, mégis sürgősen el kellene intézni a magyar mohamedán vallás-község ügyét, — nehogy ott a mohamedán világ hatalmas és mindenről jólértesült protektorai olyan helyen tegyék szóvá, ahol ezt úgy tüntethetnék fel, mintha a magyar nemzet a békeszerződéseknek még a humánus részét sem teljesitené.

A budai vár kapui a török hódoltság idején

Littke Aurél irásaiból

A felsővárosból három nagyobb kapu és több kisebb lejáró vezetett a külvárosokba. A nyugati oldalon, Kászim pasa rondellájánál volt az *Ova* (síkság) kapu, amelyet a török uralom előtt *zsidó* kapunak, később pedig *fehérvári* kapunak neveztek. Zenarolla szerint régen *lengyel* kapu, a török időkben pedig *újkapu* nevet viselt. Ez hármas vaskapu volt, amely kanyargós úttal vezetett le a hátsó külvárosba. A kapu őrizete a kapukulik (zsoldosok) két századjára volt bizva (1686-ban). Az északi oldalon a Bécsi-kapu vezetett a nagy külvárosba. Ez a régi *Szombat*-kapu. Budavár környékének 1686-i térképe ezt a kaput *a bég kapujának* nevezi, Juvigny térképe pedig, amelyet Zieglauer tett közzé, *Esztergomi* kapunak nevezte. Bécsi-kapu és környékének védelmét az 1686-i ostrom alkalmával maga az ősz Abdi pasa vezette és itt a Bécsi-kapu közelében, az ú. n. Zsidó-téren vivták hü janicsárjai, akik tömör bástyát képeztek körülötte, a végső elkeseredett küzdelmet, mig egy golyó földre nem terítette a hős pasát. Többszörös erős vaskapu volt. A kapuk közeit boltivek fedték; juliusban hüselő helynek használták. A boltozatokon láncokon járó vasrácsozatok függtek, amelyeknek aljára alabárdok és dárdák voltak erősitve. Ostrom alkalmával, ha az ellenség be akart hatolni a kapun, a vasrácsozatokat lebocsátották és elzárták az utat. A kapuk között különböző fegyverek, vasmellvértek, rostélysipkák, sisakok, fejvédők, dárdák ,puskák függtek a falon.

A keleti oldalon, a Duna felé nyilt a Szeráj-kapu a pasa palotájának közelében. Budavár 1686-i török térképe ezt a kaput Szu (vízi)-kapunak nevezi. A török uralom előtt ezt a kaput Szent János-kapunak nevezték, 1858 óta Ferenc József-kapu nevet viselt. Nevezték a törökök Sztambul-kapunak is. Zenarolla egyszerüen Duna-kapunak mondja, Juvigny térképe pedig Pesti-kapunak. Ez a kettős erős vaskapu észak felé nyilt. Különösen a tanácsbeli férfiak használták, akik ezen a kapun mentek a pasa palotájába. Egyébként is nagy forgalma volt ennek a kapunak.

A Szeráj-kapun kivül még két kisebb lejáró vezetett a nagy külvárosba, másként vízi városba. Az egyik a Káfeszli vagy Ogrun-kapu, amelyet rendesen kis-kapunak, a régi jezsuita-lépcső helyén állott Török-kapuval azonosnak neveznek a források. Ez a kis, szük kapu meredek kőlépcsőn vezetett a nagy külvárosba. Kocsi és ló nem is járhatott ezen a kapun, amelyet csak a gyalogjárók használtak. A másik a Topkháne-kapu, amely a mai gőzsikló közelében vezetett a belső és középső vár közt fekvő Topkháne-térre. Ez is északra nyiló kisebb kapu volt, amely kőlépcsőn vezetett a külvárosba, úgy hogy kocsi egyáltalán nem és a ló is csak nehezen járhatott rajta.

Ezenkivül Evlia még egy kisebb kaput, a Hiszárpecse vagyis kirohanási kaput emliti, amelyről azt mondja, hogy a Topkháne-tér kapujához közel a jobboldalon van és keletre néző kapu. Salamon Ferenc Budavárának a bécsi titkos levéltár eredetije nyomán készitett 1687-iki térrajzán a kirohanási kaput a jezsuita lépcső helyére teszi. Itt azonban ez a kapu Evlia topografiai meghatározása szerint nem lehetett.

Pártélet Budán

Az Egységes Párt lassú válsága, széthullása visszahatással van a *Községi Polgári Pártra* is. Nem marad meg ez sem abban a keretben, amelyben eddig élt. A budai tagok intenzivebb budai várospolitikát követelnek és utalnak az egykor nagy sikereket elért *Szabadpolgári Pártra*, amely olyan volt' mint a bors, kicsiny — de erős. Az volt a titka, hogy mindent budai szemszögletből nézett és ha hozzá is szólt a pesti kérdésekhez, akkor is levonta a budai konzekvenciákat és minden pesti alkotásért kivasalt valamit Buda számára.

Igy azután a budai vezérek, Szebeny Antal, Platthy György, Szigeti János, országos névre tettek szert, — nélkülük Pesten nem történhetett jelentős esemény és végül országy. képviselői mandátumokhoz is jutottak.

Ezt a bevált iskolát kár volt megtagadni.

A budai városatyák, amint bejutottak a városházára, csak sutyomban budaiak. Mindegyik pesti szakértővé lesz és „budapesti" babérokra vágyik. Addig jó volt neki Buda, amig emlőin nagyra növekedett, azután már affektálja a világváros urát. Aki üzleteket keres, az hamar kimegy ebből a „budai lámpásból", ahol mindenkiről mindent tudnak: — a nem sikerült légyottól a lakatosmester kölcsönéig — a Barosstaxitól a HÉV-ig, — a Wenckheim-palotától a Károlyi-palotáig, a különféle útrendezésektől, a tabáni dolláros nyeremény-kötvényig.

Amióta a budai polgárság rájött, hogy ő csak lépcső, csak trambolin, azóta mind erősebbé válik a vágy olyan párt után, amely kizárólag Budáért és Budának élne és dolgozna.

A kormányt is komolyabban támogatná az a párt, melyet a polgárság spontán elhatározása hozna létre, mint olyanok, amelyek a magánérdekek ügyes csoportositásából alakultak. A pártvezérek is jól járnának, mert nem kellene oly sok éhestátott szájat betömniök, mivelhogy elvégre hamar elfogynak az igazgatósági, felügyelő bizottsági tagságok s más egyébb hasonló jók. Az üzemeknél is megszünik a gyöngyélet és ma már csupán egyetlenegy miniszter protekciójával még óraleolvasó sem lehet valaki a gázgyárnál. Az „érdekelt" választók zömét már nem lehet oly könnyen elhelyezni és folyton nő elégedetlenségük. Ma már a párturalmak elsöprésével fenyeget.

*

Élénk pártélet folyik a keresztény községi párt óbudai és ujlaki szervezeteiben, ahol a pártvezérek és bizottsági tagok állandó érintkezést tartanak fenn a választókkal. Legutóbb az óbudai pártnapon *Kuncze* Lajos dr. főv. biz. tag ismertette a várospolitikai helyzetet és számolt be a párt munkájáról, amit a kisemberek és Óbuda közérdekében végzett. *Tartós* Béla, *Rónay* Tibor, *Bedők* József, *Máder* Marcel, *Hollós* István felszólalása után megütközéssel vitatták meg azt, hogy a főváros fütőknek még most is vidéki lakósokat alkalmaz akkor, amikor sok képzett budapesti polgár is szivesen vállalná a mai munkanélküliségben ezt a munkát. — Az ujlaki pártszervezetben november 5-én *Csilléry András* v. miniszter beszélt az aktuális kérdésekről, meghallgatva és megnyugtatva a sok panaszkodót, akiknek legnagyobb része természetesen állásigénylő.

*

Az a pártmozgalom is Budáról indult el, amely látva azt, hogy a polgárság egy széles rétege megelégelte a különböző pártok politikai viaskodásait elérkezettnek látja az az időt arra, hogy a magyar polgárságot egy nagy átfogó szervezetbe tömöritse. A *Magyar Polgári Blokkban* tömörült polgároknak az az elgondolása, hogy a polgári középosztály pusztulásának legfényegesebb

Ki mint vet, úgy arat, MAUTHNER magnál jobbat sehol sem kaphat!
MAUTHNER ÖDÖN magtermelő és magkereskedelmi részvénytársaság
Alapitási év 1874. Telefon: 463—65.
SÜRGÖNYCIM: MAUTHNERÉK, BUDAPEST.

MAUTHNER MAG

Központ: VII., Rottenbiller-u. 33. - Fióküzlet: IV., Kossuth Lajos-u. 4.

Nagy főárjegyék, mely növényárjegyzék: őszi árjegyzék jácint, tulipán stb. virághagymákról ingyen és bérmentve a Ferencrendiek templomával szemben.

SZENT Gellért
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet, hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet

oka a *polgárság szervezetlensége.* Az alsó réteg, a munkásság meg van szervezve. A felső réteget, a tőkések csoportját, amely magát polgárnak nevezi, valójában azonban kihasználja a polgárokat, szintén jól megszervezték. Csak a középső réteg, az igazi polgárság nincs szervezve és ez az oka annak, hogy ez a nemzetfenntartó osztály napról-napra jobban pusztul. Ahogy a közelmult is bizonyítja, a polgári politikusok csak a választások előtt néhány héttel kezdtek törődni a polgárság szervezésével, hogy azután a választások elmultával újra megfeledkezzenek a polgárokról. A polgárságnak pedig állandó szervezetre van szüksége, hogy komoly gazdasági eszközökkel segitségére legyenek a mindennapi élet gondjaiban. Ennek az új pártszervezetnek a tagjai egymásnál vásárolnak és dolgoztatnak, egymást ajánlják és alkalmazzák. A Polgári Blokk panaszirodája eljár minden közérdekű sérelem tárgyában, amelyet a tagok bejelentenek. Közszállitási és közmunka irodája ellenőrzi a közmunkák és közszállitások kiadatását az igazságosság és arányosság szempontjából. Hitelirodája a hitelkeresőket támogatja, díjtalanul vállalja a tagoknak hivatásukból folyó behajtási pereit, vasár és ünnepnapokon turisztikai kirándulásokat szervez, az utazási szezónban pedig utazási csereakciót létesit a külföldi családokkal. A polgárság helyes tájékoztatása céljából előadásokat és vitaestéket tart az aktuális problémkról. A Magyar Polgári Blokk tagjai minden hét csütörtökön este találkoznak a Budai Vigadó földszinti éttermében.

*

Zászlót bontottak az „érdektelenek" is' de Pesten, a Belvárosban. Budát *Petracsek* Lajos dr. orszgy. képviselő, a BBTE rokonszenves társelnöke képviselte, aki gazdasági megfigyelései révén leszűrt fejtegetéseivel kelt érdeklődést maga iránt. A zászlóbontás estjén nem szólalt fel, csak éppen ott volt. Ő bizonyára Budán bont lobogót. Érdekes volt ezen a zászlóbontáson az a körülmény, hogy az „új firma" alatt éppen azt támadják, amit a régi ‚Bethlen et Co" firma idején megszavaztak a városházán. Ők voltak a kompanisták. A közélet tisztasága, a régi bűnök számonkérése, a város gazdasági romlásának okai kerültek ott szóba, de lehetséges, hogy az országgyülési vád alá helyezést kiterjesztették váratlanul és meglepetésszerűen a városháza régi gazdálkodására is. Ebből aztán igazán bajok lesznek.

*

A mind nagyobb hullámokat verő pártélet és szervezkedés közben szinte feltünő, hogy olyan nevek, amelyek a közelmultban is jócsengésü, irányokat jelentő táborok élén járó nevek voltak itt Budán' — ma teljesen kikapcsolódtak a közéletből, sőt még a társadami életben is alig szerepelnek. Nem kell messze nyúlnunk, itt van *Bárczy* István, akinek neve e várossal annyira összeforrott, — itt van utóda *Bódy* Tivadar, akiben ma is újjáteremtőjét látja a hegyvidék, mert egészen közel hozta a városhoz a Svábhegyet, — itt van *Exner* Kornél' a pénzügyek zseniális tudósa, — *Ugron* Gábor, aki a politikai hagyományok nagy sorát vihetné a haza javáért folytatott harcba. De ott van *Berinkey* Dénes, akinek becsületes, hazafias törekvéseit nem szabad elraktározni. Ott van a kiválóságok egész sora: *Fischer* József épitész, kir. tanácsos, aki most tünt fel ismét nagyhorderejü nemzetgazdasági terveivel, — *Szilágyi* Károly, akit követ az óbudai hegyvidék és akinek politikai pályafutását egy pártpolitikai trükkel igyekeztek kisiklatni, — almási *Balogh* Loránt' a zseniális épitész-tanár, akinek minden szép és értékes tervét elgáncsolták, megkerülték és végül rosszul és másképen mégis megcsinálták nélküle. — *Marik* Ernő is csak hirlapi közleményei révén tudja közhasznu gazdasági terveit és eszméit a nyilvánosság elé vinni, mert a mult törpe várospolitikája nem tudta őt kellően értékelni, — de itt van, akit készakarva hagytunk e hiányos sor végére — *Hennyey* Vilmos dr., aki két évtizeden át jelentős szerepet vitt a Viziváros társdalmi és politikai életében, akinek sem jellemé-

UJ VEZETÉS
Szeifert-Kávéház
MARGIT-KÖRUT és ZSIGMOND-U sarok
a budai úri közönség találkozó helye
esténkint
ELSŐRANGU CIGÁNYZENE
Kitünő meleg konyha, Bel- és külföldi lapok,
Figyelmes kiszolgálás
Tul. Tihaméry Kálmán

hez, sem multjában a legcsekélyebb üzletiizü szereplés nem tapad és világlátott' nagy tudása nagy szerepre teszi hivatottá.

Mért kell a Buda javáért folytatott küzdelemben ezeket nélkülöznünk, amikor szerephez jut sok jelentéktelen kisember' vagy üzletileg kompromittált egyén?

*

Valami nagy üzletek lóghatnak a levegőben a Városházán, hogy egyszeriben oly gyönyörüségesnek mondják egyes biz. tagok a mai állapotot Budapesten. Hogy *Kozma* Jenő dr. dicsérte az uj fővárosi törvényt, azon nincs mit csodálkozni. Nincs olyan apa, aki ne dicsérné a saját fiát. De hogy mért lelkesedik a Tabánon létesitendő fürdővárosért, azt nem értjük, mert egyszerü logikával megállapitható, hogy *reumás,* köszvényes' csúzos beteg nem szivesen — *vánszorog fel a hegyre!* Ott van a Vérmező! — mért nem annak az adottságát pártfogolja.

A külföldi tőke nincsen azzal tisztában, hogy mért kell a fürdővárost a Tabán hegyoldalára épiteni, *a 60 millió dolláros kölcsön garantált elhelyezkedést keres,* ahogy azt az idegenforgalmi vállalatok is bizonyitják, — még ha nem is hollandus ajánlatok — de ez a tőke is föleszmélt a polgárság első felszisszenésére. Kár mindezeket suba alatt tárgyalni, mert a titkolódzás gyanússá teszi az ilyen üzleteket.

A budai közélet kezdi bilincseit lehántani és eltér attól a *macska-szokástól,* amely csak a hajlékot szereti és nem az embert. A gazda eköltözhet, de a macska ottmarad.

Budán is bizonyos kaszinókhoz szoktak hozzá az emberek és elfogadták az új politikai irányzatokat' ha a klub vezető tagjai vezették be azokat a kaszinóba. Főleg áll ez a régi kaszinókra, mert az ujak még nem szoktatták oda eléggé a — macskákat.

Ezt a macska-politikát igyekeztek végleg kiirtani azok a becsületes, minden érdektől mentes, a maguk tudásával, kiváló képességével a társadalom szinvonalán túlemelkedő budai ismert polgárok, akik most sürün találkoznak, hogy megalkossák azt a társadalmi és politikai keretet, amelyben minden jó magyar, a régi őszinte' patinás magyar toleranciával, a város és nemzet iránt nemcsak tettetett, hanem valóságban erősen átérzett szeretettel és lelkesedéssel — megtalálhassa a maga helyét.

Egyelőre azok keresik egymás ismeretségét és barátságát, akiknek *„egészen rúd"* multjára még csak célzást se tehetnek az ujságok, mintahogy ez most megtörtént, amikor mindenkinek a valódi arcát keresik és akarják látni, — és nem azt az arcot, amit politikai célzatok álarca takar.

Táncsics Mihály és a budai fürdők

Irta: **Palóczi Edgár.**

Ki ne emlékeznék vissza szeretettel *Táncsics* (recte Stáncsics) *Mihályra,* a 1848-as év ünnepelt írójára, akit azon a csodálatos márciusi iduson a budavári státusfoglyok szomorú börtönéből szabaditott ki az erejének tudatára ébredt nemzet ifjusága. Arról azonban teljesen megfeledkeztünk, hogy — bár kissé szélsőséges szocialista izü, — de a magyarosodás lánglelkü apostola volt, aki elveiért a Bach-korszakban ismét többéves sulyos börtönbüntetést szenvedett végig. *Buda fürdővárosnak* volt *első* irodalmi propagálója. Sasszemével már 1867-ben — ekkor jelent meg *Fővárosunk* cimü hattyudala — maga előtt látta a *mai* Budapestet és a főváros jövő boldogulása főforrásául, az *idegenforgalom* főeszközéül *Buda-fürdőváros* ügyét ajánlotta kartársai figyelmébe.

1867-ben idézett művében szó szerint igy ir:

„Minden egyebet mellőzve, csupán egy varázspontot akarunk Budán kijelölni, ez lehet oly csoda mágnes, *mely a föld minden részéből* vonzza magához nem a vasat, hanem arannyal tele erszényeket, s a varázspontot e három intézkedés teremtendi, tudniillik: *fürdő,* borcsarnok és a magas sétány." Majd igy folytatja: „A *Császárfürdőt* a szomszéd *Lukácsfürdővel* az államnak kellene átvennie, a Margitszigetet (a kisebb szigettel összeragasztva) *e fürdő részéül kellene* határozni. Pestet Budával itt, olymódon kellene összekötni, hogy a híd a Margitsziget csúcsát érintené, hová e hídról le lehetne lépni." — Valóban látnoki szavak! És van bennük fürdőügyünk és idegenforgalmunk jövőjére nézve egy igen figyelemreméltó utalás, amelynek jogi részéről sokat vitatkoztam nyáron Hévizfürdőn a debreceni egyetem egyik kitünő jogtudósával. Arról, hogy *Magyarország összes gyógyforrásait megalkotandó törvénnyel az államnak kellene kisajátitani* és a legkiválóbb balneológusok bevonásával *a magyar állam legjövedelmezőbb bevételi forrásává tenni.* Sokan felháborodva fogják e sorok olvastakor a *magántulajdon szentségét emlegetni.* De hol van ez ma, ha az *állam érdeke* másként kivánja?

Táncsics Mihály ugyanakkor már azt is előrelátta, hogy a *magyar bornak* megfelelő propagandára van szüksége idegenforgalmi és nemzetgazdasági szempontból is. Ismét szószerint idézem elgondolását: „A fürdővel kapcsolatban, vagy legalább tőszomszédságában a József-hegy alá, szinte az államnak oly pincét kellene építtetnie, melybe egy millió akó bor megférne, s benne hazánknak minden legjobb minőségü, legnemesebb boraiból hamisitatlan állapotban s minden fajnak husz—harmincévesnek kellene lennie." A pincetorkolatával egyben a Dunáranézö homlokzattal oly *borpalotának* kellene lennie, melynek külső nagyszerüsége méltóképp jelentené az épület *muzeumának* első elgondolását, amelynek ügyét a *Budai Napló* hasábjain az idei junius 27-én tettem szóvá és amelyre — felette jellemzően — borászati köreinkből *visszhang nem jött.* És most képzeljék el, kedves olvasóim, ha azt a tömérdek pénzt, amit a Wenckheim- és Károlyi-paloták, a Nádor-kert megvásárlására költöttek, itt Budán, a Józsefhegy lábánál a *Magyar borpalota* fölépitésére forditották volna: milyen izig-vérig magyar jellegü, idegenforgalmi szempontból fel sem becsülhető intézménnyel gazdagodott volna fővárosunk!

De adjuk át a szót ismét jó *Táncsics Mihály* uramnak. „A *Rudas-* és *Rácfürdőket* az államnak kellene átvennie, hogy azokban az ország minden részéből jövő *szegényebb* sorsú betegek különbség nélkül egészséges lakszobát *jutányos* dijért kaphatnának. Ez intézetben *7—8 száz lakszobának* is kellene lennie. A *természetnek ez adománya* ilyképen forditva használatra, kimondhatatlan nagy jótétemény volna kevésbbé vagyonosak sokaságára nézve... mert a jutányos lakás kedvező körülményként szolgálna arra, hogy a fővárosban hosszabb ideig tartózkodhatnának, ami megbecsülhetetlen áldásként áradna az idezarándokoló betegek tömegére."

Egy kis osztrák fürdőhelyen fordultam meg az elmult nyáron, gyógyereje meg sem közeliti *Buda* fürdőinek erejét. És ez a fürdőhely tele volt a világháború rokkant legénységi állományú vitézeivel, akiket a hozzánk hasonlóan szegény és ezer sebből vérző Ausztria három—négy hétre küldött gyógyulni, üdülni a fürdőbe. Haza gondoltam, ahol a rokkantak: vakok, féllábúak érdemkeresztjeikkel mellükön az utcákon koldulnak'... A *budai* fürdőkre gondoltam, ahová nem utalja be senki a szörnyű világégés szegény, végtelen nyomorban sinylődő rokkant magyar vitézeit... Eszembe jutott, hogy a török hódoltság idején emberséges szivü *budai muzulmánok* rokkant magyar hadifoglyaikat küldték naponta üdülni a budai hévvizekbe... Igaz, akkor a XVII. század járta, ma pedig a XX. század napja ragyog ránk...

A Kurucles eredete

A ‚Kurucles", amelynek a XVIII. század elején keletkezett a neve, „Kruzzen vagy Kuruzzenwinckel" volt az 1706-ban valószinüleg *ott tanyázott kurucok* után. Pedig a kurucok éppen nem voltak rokonszenvesek az akkori budaiak előtt. A visszafoglalás után letelepedett, — főleg német — jövevényekből álló budai polgárság érzésében még nem forrott össze a nemzettel, mikor az II. Rákóczi Ferenc vezetésével szabadságharcát vivta' Inkább húzott uralkodójához, akinek köszönhette elsősorban megélhetését. Sőt eltekintetben még később is ellentét mutatkozott a nemzet zöme és fővárosa között. Kuruc vitézeink különben sem szolgáltak rá arra, hogy a város polgárai rokonszenvét megnyerjék. Mikor Buda városát szorongatták, itt tanyázásuk alkalmával nem igen kérdezgették a szőlősgazdát — és ki nem volt Budán szőlősgazda —, hogy ad-e jószántából bort szomjas torkuk leöblítésére, hanem ott vették, ahol találták s közben bizony károkat is okoztak, sőt ellenállás esetén öltek is. *Miller,* aki maga is budai polgár volt, 1760-ban igy ir róluk: „1706. A lázadó Rákóczi Ferenc uszályhordozói e város területén belül teljes számban megjelentek s oly merészek voltak, hogy *az alsóváros falai előtt táncolni nem átalottak;* néhányszor a marhákat elhajtották; a szőlőkben dolgozó napszámosokat igen gyakran megfenyegették és akiket tudtak, le is mészároltak; *megkiséreltek a szüretelést is,* de br. Pfeffershofen János Ferdinánd ő császári és királyi Felsége udvari haditanácsának tanácsosa és tábornoka s a budai kerület parancsnoka által ellenök megtett intézkedések folytán nem merték végrehajtani, ámbár szemmelláthatólag megjelentek." Hauffler pedig 1854-ben igy ir róluk: „Nevök ama borzasztó időkre emlékeztet, midőn a hirhedt kurucoknak egyik csapata itt hosszabb ideig működött." Igy irja ezt „Mátyás király vadaskertjéről" irott tanulmányában *Garádi* Sándor.

Tönkreteszi a földbérlőit a város, mert: fő az elv

Budapest székesfőváros közönsége tulajdonát képezi tekintélyes kiterjedésü, mezőgazdasági müvelésre alkalmas földterület. Ezeket a területeket nyilvános versenytárgyaláson szokta kiadni a főváros illetékes ügyosztálya, rendszerint hat évre haszonbérbe. A háború utáni inflációs időkben köztudomásulag nagy volt a földinség országszerte, különösen igy volt ez a Budapest határában lakó gazdálkodóknál. A földinségen az ugynevezett „földreform" sem segitett, legkevésbbé a fővárosban. Egyszóval sok volt a földnélküli földmüves. Ez a körülmény eredményezte azután azt, — hozzászámitva az egészségtelen, sokszor tisztességtelen versenyt, — hogy a főváros 200 pengős, sőt azt meghaladó holdankinti haszonbért ért el. Amig volt hitel, a terményeknek és termelvényeknek volt ára, főként pedig volt fogyasztás, az országszerte átlagos haszonbért 4—5-szörösével meghaladó haszonbér nem idézett elő nagyobb bajokat. Ma azonban, amidőn ezek a tényezők eltüntek vagy egészben, vagy nagy részben, többezer kisgazda végveszedelembe került. A magas haszonbért fizetni nem tudják. A kegyelemdöfést az 1931. évi nagy szárazság megadta és most következik az elv!

Közrendü bérbeadó jószándékból, belátásból, vagy okos számitásból, de engedményt tett és tesz köztudomás szerint, hogy megmentse haszonbérlőjét és vele önmagát is. Az 1—3 mázsás búzahaszonbért átlagban felére szállitotta le. Vagyis 45—50 pengőről 25 pengőre szállott le holdankint a haszonbérrel. Budapest székesfőváros azonban tartja a 200 pengős haszonbéreket. A főváros sem a méltányosságot, sem a gazdasági lehetetlenülést, sem a szárazság okozta vismajort nem ismeri, haszonbér leszállitásról hallani sem akar. A szerződéshez ragaszkodik! Elvi okokból nem enged a haszonbérből!

A haszonbérlő a *haszonnak a bérét* fizeti. Magánjogunk szerint a haszonbér mérséklésének, illetve elengedésének indokolt esetben helye van. Módjuk volna tehát a haszonbérlőknek, — miután perenkivüli kérelmük eredménnyel nem jár — a szerződés hatálytalanitása iránt pert folyamatba tenni. Minthogy azonban munkaalkalom és kereseti lehetőség hiányában, jobb jövő reményében a bérlők a földhöz ragaszkodnak, de meg a hatálytalanitási per költségétől is tartanak, a fentvázolt kényszerhelyzetben vergődnek. Adósságuk folyton nő, bérletüket pedig végtére elveszitik, mert a főváros illetékes ügyosztályának hivatalos álláspontja az, hogy a fizetési zavarokba kerülőktől elsősorban a bérletet vonják meg. Emellett az újból való haszonbérbe adásnál haszonbérkülönbözet fog velük szemben mutatkozni.

Mire fog ez vezetni? Kétségtelenül arra, hogy többezer kisgazdát fog a főváros bürokráciája koldusbotra juttatni és igy mesterségesen fogja szaporitani az inségesek, az ellátatlanok ugyis fenyegető tömegét és kevesbedni fog a biztos adófizető polgárok megritkult serege. A főváros nagyobb károsodása nélkül, egy kis hozzáértéssel, vele való törődéssel pedig megoldható a kérdés.

Dr. Pénzes Mihály.

Többezer méter elsőrendü minőségü
magyar crepe de chine
müselyemmaradék mélerenkint . . P 3·90, P 4·30
I., Krisztina-körút 8—10. sz. Fábián József

57. MAGY. KIR. ÁLLAMI SORSJÁTÉK
17 ezer nyereményt sorsolnak ki 250.000 — aranypengő értékban.
FŐNYEREMÉNY
40.000
ARANYPENGŐ
Nyeremények:
20.000 P. 10.000 P. 2-szer 5.000 P.
4-szer 2.500 P. 6-szor 2.000 P.
10-szer 1.000 P.
melyek mind készpénzben fizettetnek ki.
HUZÁS DECEMBER 10-én.
Sorsjegy árak:
Egész 3·— P. Fél 1.50 P.
Kapható minden bank, sorsjátékelárusitónál és dohánytőzsdében. Postai rendeléseket a pénz előzetes beküldése után azonnal teljesit M.K. Pénzügyigazgatóság Bp. V. Szalay u. 10

SZÉCHENYI
GYÓGYFÜRDŐ
a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITÜNŐ KÖZLEKEDÉS

Csak egy kis sarkot kérek

Irta: Laczó Viktor dr.

V.

Van egy kedves ‚fiatal barátom. Sok tulajdonsága mellett azzal is dicsekedhetik, hogy remekül tud — fütyülni. Elfütyüli zongorakiséret mellett a Cavalleria rusticaná-t, elfütyül néhány aubade-ot és szerenátát. Persze a rádióban is hallatta fütty-szavát. Nem vagyok irigy ember, de nemzetgazdasági kiváncsiságból mégis megkérdeztem: „Mondd csak, mit kaptál azért a tizenöt percért, amelyet a rádióban fütyültél?" Megsugta. Hatvan pengőt. Nagyon örülök neki. Isten adjon még ezerannyit. Önmagában véve miért ne? Akár hatszázat is adhattak volna neki.

Csakhogy én mindennap járok ám a Városmajorban is, amelyet a fővárosi kertészet tagadhatatlanul gyönyörűvé tett és amelyet még mindig továbbfejleszt. Ott láttam azokat a munkásokat, akik a földet ássák, trágyázzák, a füvet kaszálják, az utakat söprik és az árkokat tisztogatják. Megálltam az egyiknél és megkérdeztem, mennyi az órabére és hány órát dolgoznak hétköznaponkint. Megmondta. Negyven fillér órabért kapnak és napi hét órát dolgoznak. Jól van. Megdöbbentem ugyan, de tárgyilagosan véve ez is megállhat. Önmagában véve miért ne? Volt idő, amikor tíz fillért sem adtak egy órára.

Hanem amikor ezt a két dolgot egymással egybevetem, akkor bizony ordítani szeretnék. Hogy ilyesmi nemcsak egy országban, hanem egyetlenegy városban megtörténhetik, minden szónoklatnál jobban mutatja, hogy ennek az országnak el kell pusztulnia, hacsak idejében észbe nem kap. Ez a két dolog együtt valóságos „közszemérem ellen való kihágás", amelyre ha nincs törvény, akkor olyat hozni kell. Ugyanegy városi társadalomban egyenlővé van téve egy negyedórányi füttyszó egyszázötvén órai kertészeti földmunkával. Igaz, hogy nem mindenki tud szépen fütyülni; igaz, hogy szegény fiatal barátom egy évben csak egyszer fütyült, mindegy. Az igazság az, hogy nincs az országban hivatal, amely az előforduló összes árakat szemmel tartaná s az értékek rendszerétől szemérmetlenül elrugaszkodott árakat, a különböző árak között előforduló szemérmetlen aránytalanságokat lenyesné.

Az árak aránytalanságán kivül borzasztóan nyomja életünket a középkorból reánk maradt az a babona, hogy a társadalomban szervezett állásokat elég csak elfoglalni és azokat nem kell betölteni. E kettő között tudniillik órási különbség van. Nem kevés ember van, aki úgy él, hogy valamely állásnak elfoglalására törekszik s amikor abba beleül, azt elég jogcimnek tartja arra, hogy az állással járó fizetést havonkint felvegye. Fütyülő barátom is nagyon örülne, ha a m. kir. Operánál számára állást szerveznének s ő azért, hogy, amikor az igazgatóságnak reá szüksége van, rendelkezésre áll, havi fizetést huzhatna.

Nem tartom lehetetlennek, hogy eléri szive vágyát.

Az alátámasztott kilátás

ismét egy kedves specialitása Budának és ott disztelenkedik az Attila-utcában a szép kilátásra alapitott és „Bellevue"-nek nevezett kedves budai szálloda előtt. Mindenki természetesnek találta annak idején, hogy azt az ócska épületet, amely valamikor talán lőporraktár volt, azután másfajta raktár lett és valamiképpen hozzátartozott a Vérmezőhöz, mintegy jelezve annak katonai jellegét, — hogy ezt az ócska kis házat lebontsák és szabaddá téve igy a kilátást, joggal nevezheti magát a „szép kilátás" szállodájának a Bellevue. Csakhogy ebben a fordított városban előrelátható volt, hogy ezt a düledező osztrák katonai épitményt — akárcsak a Citadellát — a város különös gonddal fogja dajkálni és a kis ház roskadozó falaira még emeletet is épittet, hogy valahogy kilátáshoz ne jusson a mögötte épült szálló. Csakhogy az ilyen forditott okoskodás rendesen megbosszulja magát és ma már ormótlan gerendák támasztják alá a düledező ócska lőporraktárt és az egész városi elgondolás készül halomra dőlni. Lehet ‚hogy lebontás helyett a Városháza újból felépiti, vagy megfoltozza, megtoldozza az osztrák szoldateszka ócska maradékát, mely továbbra is ott disztelenkedik majd a Vérmező fölött, a Bellevue előtt, a szép Vár alatt és a városházi nagy koncepciók mögött.

SZENT IMRE
GYÓGYFÜRDŐ
(RÁCFÜRDŐ)
Erősen radioaktív és rádiumemanációt tartalmazó természetes 42° C° földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Személyi hírek

FABINYI THAMÉR e hó 7-én tartott borestjén a Pénteki Borgazda Társaságban, ahol nagy számban jelentek meg a vendégek' rendkivül érdekes előadást tartott a gazdasági helyzetről osztatlan tetszés mellett.

WOLFF KÁROLY, a Keresztény Községi Párt vezére névünnepe alkalmából kétezer ebédet adott a főváros szegényeinek. A budai keresztény társadalom a krisztinavárosi Kaszinóban november 7-én ünnepelte.

PETRACSEK LAJOS dr. országgyülési képviselőnek e hó 9-én adták át az Erdélyi Visszhang Dalárda elnökévé történt megválasztásának okmányát dr. Timár József ügyv. elnök beszéde kiséretében és Kiss Károly orsz. karnagy által vezényelt szép dalok kiséretében.

SZIGETI JÁNOS felsőházi tagot, a keresztény községi párt vezető tagját nov. 14-én ünnepli a Szabadpolgári Kör.

KRIVOSS ÁRPÁD dr. szívi törv. biz. tag a Budai Társaskör e hó 12-én tartott társasvacsoráján elmondta képviselőválasztási élményeit és tapasztalatait.

METTELKA FRIGYES kormányfőtanácsos, az óbudai r. k. egyházközség világi elnöke megbetegedett.

UJJ GYULA tanár, gépészmérnök, a Magyar Mérnök és Épitész-egyletben „A föld belső melegének technikai felhasználása" cimen december 5-én ad elő.

OCSISNIK GYÖRGY-nek a Ganz és Tsa vasöntöde és Gépgyár rt. 40 éven át alkalmazásukban állott gyári munkásnak hű és szorgalmas munkásságáért a magyar bronz érdemérmet adományozta a kormányzó.

Keleti idegenforgalom

SZAID HALIM és KAMAL JUSSZUF egyiptomi királyi hercegek a mult héten Budapesten tartózkodtak egy napig és innen továbbutaztak *Wasszif Szimájko* pasa kiséretében Répceszentgyörgyre, ahol az ottani uradalom fácánvadászatain vesznek részt. Rövid tartózkodásuk alatt is módot találtak a magyar mohammedánok vezetőivel való érintkezésre s rendkivüli érdeklődéssel értesültek a magyar izlám megmozdulásának eseményeitől.

MELEK és SZAMIHA hercegnők ugyancsak Budapesten utaznak át franciaországi tartózkodásukról vissza Egyiptomba.

Uj földgáz-mezők

Pávai Vajna Ferenc dr. főbányatanácsos főgeológus segitségével a Száva sikságán is találtak földgázt és jódos gyógyvizet

A *Magyarhoni Földtani Társulat* november havi szakülésén nagy tudományos és gyakorlati jelentőségű előadást tartott *Pávai Vajna* Ferenc főbányatanácsos, aki mintegy *tizenötéves előtanulmányok* alapján kimutatta, hogy az Alföld egészen *fiatal földrétegei is gyürődöttek*. Ezeknek a gyürődéseknek alapján *tárták fel a híres hajduszoboszlói forró sós-jódos forrásokat és földgázt, s 1928-ban a karcagi még nagyobb jelentőségü földgáz kutat Karcagon* — amint akkor olvasóinkat informáltuk' ahol *napi 180.000 köbméter földgáz dobta fel 10—15 emelet magasságra a forró ásványvizet*. Az előadó tudományos megállapitásait azóta külföldi tankönyvek is átvették s mint szakértőt is sokszor vették igénybe, legutóbb *Jugoszláviában, Sziszek* környékén. Ezeknek a furásoknak gyakorlati eredménye Sziszeken eddig *napi 10.000 köbméter földgáz és jódos viz*. Az előadáson bemutatott sziszeki, hajduszoboszlói, karcagi és budapesti furási talajmetszetek igazolták, hogy a felszin közelében lévő fiatal földrétegen megállapitott redőzések 1000 m. alatti mélységig is következetesen folytatódnak az idősebb földrétegekben s ezek megállapitásával könnyen és olcsón jelölhetők ki az Alföldön és más fiatal képződésü medencékben azok a helyek, ahol — mint Hajduszoboszlón, Karcagon és Sziszeken — földgázt és sós-jódos gyógyvizeket lehet a gazdasági élet szolgálatába állitani. Pávai Vajna főgeológus ezzel a tanulmányával lezárta ezirányú kutatásait, amelyeket itthon nem honoráltak eléggé és jövőre a még nagyobb jelentőségü geológiai hőenergiák kutatásának szándékozik szentelni munkásságát. Az előadás után vita volt, amely azt bizonyította' hogy a magyar geológusok egy része — a hajduszoboszlói és karcagi ismert fúrási eredmények után is — még mindig a régi tudományos elgondolás alapján áll. Igy szokott lenni! Az érdekeltek nehezen ismerik el, hogy a konkurrencia jobbat produkál. (V. B.)

Bérautók
esküvőre, városi, vidéki és külföldi utakra minden időben, legolcsóbban rendelhetők.
Magánjellegü (taxióra nélküli) elegáns luxuskocsik.
Félnapra 15 pengő.
Aut. 83—8—24. (53)

GYERMEK képek Blahos-nál, II., Fő-u. 18

Gül Baba sirjánál. Vasárnap délben rövid istentiszteletet tartott Imám *Husszein Hilmi* effendi, budai mufti, mely után a szép számmal megjelent muzulmánoknak és a Budán tartózkodó idegeneknek elmagyarázta Gül Baba életét és jelentőségét. Német és angol nyelven munkatársunk, *Weixlgaertner* Tivadar ezredes tolmácsolta a mufti szavait. Az idegenek nagy élvezettel hallgatták az érdekes fejtegetéseket s megkérdezték a mohamedán-magyar kultúrkomité jelenvolt főtitkárától, hogy a főváros és kormány illetékes tényezői miért hanyagolják el a Gül Baba sirját és a kastélyt, mely szomorú, düledező állapotában mindenre alkalmas, csak az idegenforgalom emelésére nem. Holott, — ahogy azt egyik hamburgi előkelőség megjegyezte—, ilyen műkincsel alig rendelkezik középeurópai város és Gül Baba a magyar idegenforgalom legnagyobb attrakciója lehetne nemcsak a mohamedánok szempontjából. A mufti magyar motivumos muzulmán főpapi ornátusa, mely az Ecclesia rt. kitünő munkája, a látogatók előtt nagy feltünést keltett.

HUSSZEIN HILMI imám, a budai mufti állandó székhelyét áttette a Gül Baba sírjával szemben lévő *Esplanade*-szállodába, ahol a mohamedán lelkészi hivatal is működik.

RAVASZ cukrász
I., KRISZTINA-KÖRÚT 15
Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

Komikus, de igaz, hogy körülbelül 88, azaz nyolcvannyolc olyan utcanevünk van, amely egyszerü keresztnév. Talán egykettő ha akad ezek között olyan, amelyre rá lehet fogni, hogy (ha akarom) történelmi vonatkozású is lehet! Például: Árpád, Álmos, Botond' De csak akkor, ha utánuk irom, hogy: *vezér*. Igy, pusztán nem jelent többet, mint az Ábel-Zsolt közé eső hosszú sorozat bármely tagja, mint Ambrus, Anikó, Elek, Janka, Miksa, Mór, Rezső, Salamon, Tihamér, Vilma, Zsigmond, melyek mind-mind utcanevek Budapesten, mintha csak az elkeresztelők féltek volna, hogy baj lesz, ha minden keresztnevet meg nem talál a fővárosi ember a házak falán, mint valami óriási naptárban. Amig van elég történelmi, irodalmi, művészeti, kultúrhistóriai megörökitésre érdemes nevünk, miért kell addig a kis cinegétől, a csizen az evetkén, borzon, fecskén, gémen, gólyán, gerlén, kakukon, mókuson, özikén, nyúlon, pintyen, rókán, rigón, sirályon, süllőn, tücskön, tevén, tigrisen, túzokon keresztül egészen a vidráig eljutni a zoológiában? Miért kell felvonultatni a magyar botanikát oly kimerítő részletességgel, elkezdve az almán, folytatva az árpán, borbolyán, bürkön (!), csalánon, dinnyén, füvön, gombán, haraszton, hóvirágon, ibolyán, jácinton, kapron (!), kölesen kökörcsinen (!), kőrisen, mákon, nádon, páfrányon, pázsiton, retken, szedren, tövisen át a violáig, sőt a galagonyáig. — Ez csak igazán fantázia hiányára vall... Igy irja ezt tanulmányában Gallina Frigyes dr. tanácsnok.

Lorgnonok Zibrinyinél, I.' Roham-utca 1.

Nyilvános köszönet. A mohamedán vallásközség Gülbabáról elnevezett elöljárósága és a mohamedán-magyar kultúrkomité elnöksége — *Németh* Béla dr. kormányfőtanácsos, törvényhatósági bizottsági tagnak nyilvános köszönetet szavazott, mert az alakulás nehéz óráiban áldozatkészen sietett az izlámügy támogatására és a *Bellevue*-szállodában három hónapig dijmentesen bocsátott lakosztályt a budai mufti rendelkezésére. A külföldi mohamedán lapokban ezt a nyilvános köszönetet közölni rendelte a magyar izlám vakuf-felügyelősége.

Elrontott gyomor,
felbüfögés, kellemetlen szájíz, emésztési nehézségek eseteiben fontos, hogy naponta reggelizés előtt félórával a **Hunyadi János** természetes keserüvizből fél pohárral igyék a bélműködés szabályozására, a székrekedés megszüntetésére. Klinikai szakorvosok bizonyítványai igazolják, hogy a **Hunyadi János** keserüvíz, előirásszerüen alkalmazva, fölülmúlhatatlan gyógyhatású az epe-, máj- és vesebetegségeknél s hogy azt nemre és korra való tekintet nélkül mindenki jó eredménnyel használhatja.

A török követség az alábbi helyreigazító sorok közlésére kérte fel lapunkat: „A budapesti török követség a Budai Napló nov. 6-i számában megjelent „Változások a diplomáciában" cimü cikkben foglaltakkal szemben közli, hogy az abban emlitett személyi változások hire teljesen alaptalan.

Budapest, 1931. nov. 13.

Behics török követ, megh. m.

Csak annyit jegyzünk meg' hogy a hirt közvetlenül Ankarából kaptuk.

Évadnyitó kulturdélutánt rendezett e hó 15-én délután az Óbudai Izraelita Hitközség kulturszakosztálya a hitközség dísztermében' III. Zichy-utca 9. *Neumann* József főrabbi megnyitó beszéde után *Vágó* Géza iró és szinmüvész rendkivül érdekes előadást tartott: „Mózestől a jeruzsálemi templom pusztulásáig" cimen. A nagy tetszésnyilvánitás után Alter Miksa énekelt ismert szép hangján egyházi éneket, majd Vágó Erzsi, a Belvárosi Szinház művésznője nagy rutinnal szavalt költeményeket, utána Vágó Géza szavalt és vidáman, kedvesen konferálta az egész kultúrdélutánt.

Érdekes tartalommal jelenik meg hónapról-hónapra a 9. évfolyamban lévő *Fodrász Ujság*, amely még a laikus közönség érdeklődését is felkelti nemcsak a fodrászdivatra, hajfestésre és más' minden embert érdeklő kérdésekre való kedves, praktikus utalással, hanem érdekes történelmi közleményeivel is.

Nyáry Rudi muzsikál minden este a Császárfürdő étteremben.

A kóbor kutyák

kedves tanyája a budai hegyvidék, ahol az utak mentén sürü a dudva, a vadbokor, ahol napközben meghuzzák magukat. Minden józan polgár azt hiszi, hogy a székesfőváros kutyapecérei ezeket a kóbor kutyákat üldözik és irtják. Ez bernáthegyi tévedés. Éjjel nem jár a kutyapecér, amikor ezek az elvadult kóbor kutyák ellepik a nyilt piacokat és fogvicsorgatva fogadják a hazasietö polgárokat, ha valami harapnivalót találtak.

Ezeknek a kutyáknak az összefogdosása egy kissé veszedelmes is, de ami fő, nem jár semmiféle haszonnal — a kutyapecérek részére. Sokkal hasznosabb ha a délelgetett házi és ölebeket fogdossák össze. Igy esett foglyul legutóbb egyik nagy vadász iparosnak a fiatal foxija, mert a boltajtó küszöbén meglátta a pecér és addig csalogatta magához, amig az ebecske odament hozzá. Már is vitte pecérszekerére. De vannak mulatságosabb esetek is. Az egyik nyugalmazott örnagy Budán pórázra fűzött két kedves kutyáját sétáltatta és sétaközben ujságot olvasott. Későn vette észre, hogy csak az üres láncot vonszolja. Körülnézett a kutyák után, akkor látta, hogy viszik a pecérek. Tanu is akadt, aki látta, hogy a két pecér egyszerüen lekapcsolta a két kutyát. Lett belőle nagy perpatvar, mert *nem volt a kutyákon szájkosár* és a rendőr sem tudott segiteni, a kihágás megtörtént. Az őrnagy igazolta magát és követelte a kutyáit, viselve a kihágással járó birságot. Nem használt. A kutyákat elvitték és csak busás borravaló és a birság, tápdíj stb. letevése után kapta vissza megrontott kutyáit. — Igy fajult el nálunk a kutyapecér mesterség és vált a polgárság terhévé ez is, mint annyi más. De ezen talán mégis csak lehetne segiteni.

FÉNYKÉPEK Blahos-nál, II., Fő-u. 18.

Minek két kávéház a Margit-körut elejére? Sokszor felvetette már a kávéházba járó budai közönség ezt a kérdést, mikor látta a Margitpark-kávéház jobb sorsra érdemes tulajdonosainak szakadatlan küzdelmét a megélhetésért. Rövid néhány hónap leforgása alatt immár harmadik esetben húzták le redőnyeit. Remélhetően nem akad senki, aki újból kávéházzal akarna kisérletezni, hiszen, — figyelmen kvül hagyva a gazdasági helyzetet — van a Margit-körutnak kávéháza, még hozzá kedvelt, megszokott és szinte fogalommá vált kávéháza: a Szeiffert, mely minden gazdasági nyomorúsággal dacolva, élvezi a budaiak közszeretetét.

Teljesen különálló, szépen berendezett földszinti szoba, külön elő- és fürdőszobával, toalettel házaspár részére is olcsón kiadó. Cím a kiadóban. (25)

Táncol?
Minden este!
a Zsigmond-kávéház és étteremben
II., Keleti Károly-utca 9.
a 9-es autóbusz végállomása
Délután és este Brawe Boys Jazz
Tulajdonos: ZSIGMOND LÁSZLÓ
a Spolarich éttermek volt igazgatója.

HALLÓ! ITT 52—7—69!
NAGY TÉVEDÉS, hogy csak a kerthelyiségem érdemli nyáron a látogatást
MERT BIZALMAS KEDVES SZOBÁIMBAN
TÉLEN is pompásan érzi magát a vendég kitünő konyhám, pincém és a jó zene mellett
Tisztelettel GUTTENBERGER A.
a TROMBITÁS vendéglő tulajdonosa
II., RÉTEK UCCA 12

Budaiak vásroljanak Budán! Ezt az igazságot egy negyedszázad óta hirdeti a *Budai Napló*, sőt áldozatokat is hozott ezért az elvért, mert sohasem közölte azokat az egész és féloldalas, *jólfizetett* hirdetéseket' amelyek Pestre, a Corvin-áruházba, *Párisi* nagyáruházba, a most fölszámoló *Gólya*-áruházba, a *Nemzeti Divatcsarnokba*, a már tönkrement *Fenyves*-áruházba csalogatták a jó budai közönséget. A *Budai Napló* lemondott ezekről a jövedelmekről, hogy hű maradjon budai becsületes elveihez. De soha nem jutott eszébe a budai kereskedőknek, hogy ezt az áldozatkészséget honorálják, és néhány cég kivételével, mint a Fábián József, Linke Károly — soha sem vették igénybe annak a helyi lapnak a publicitását' amely ujság 37 budai egyesület hivatalos lapja és az egyetlen ujság Budán. Most ők maguk is, iparosok és kereskedők rájöttek, hogy csak ennek a jelszónak megvalósitása mentheti meg őket. A *Budai Iparosok és Kereskedők Köre* e hó 11-én tartott választmányi ülésén *Fábián* József alelnök előterjesztésére ezt a kérdést tárgyalta és e hó 13-án e célból hivott összeszegyülést az *I. ker. Iparoskör is*. A *Budai Napló* a legmesszebbmenően ajánlotta fel a nemes budai célnak szolgálatait, de alighanem a budai kereskedők és iparosok nagy részének *kicsinyes* felfogása, a kellő reklám szükségének *megnemértése* teszi majd lehetetlenné a közös akciót. Pedig alig számottevő költséget jelentene, ha minden budai iparos és minden kereskedő résztvenne ebben s a budai vásárló közönség is felfigyelne ennek öntudatos, és okos reklámaira. A Budai Napló most készül megnyitni *reklámirodáját*, ahol minden budapesti napilap számára föladhatók hirdetések és reklámok, ami lényegesen megkönnyitené ezt a budai lelkes agitációt.

MENYASSZONY képek Blahosnál Fő-u. 18

Óbuda ifjusága kitünően mulatott e hó 8-án este a III. ker. Egyesült Polgári Társaskör helyiségében' amelynek ifjusági alakulata müsoros estét rendezett e napon, amely kitünően sikerült. A müsor nagy derültséget és jókedvet váltott ki, *Várnai* Vilmos szellemesen konferált és a társaság reggelig mulatott.

ÓVATOSSÁG. kitüntetett MENCZER
„A jó száraz tisztitás, öltöny, női ruhák festése, gallér, ing-tisztitás, olcsó áraival meggyőz mindenkit a nagy aranyéremmel és diszoklevéllel
MENCZER-nél Fest. Tisztit. Mos. Telefon

A szeretet egyességét alkotta meg a rómaifürdőtelepi elemi iskola nagyszámú szülőserege a legutóbbi szülői értekezleten, hogy az ottani növendékek erkölcsi és anyagi jólétét elősegitse. *Szemző* Rosette dr. iskolaorvos értékes előadása után *Kocsán* Józsefné beszélt az iskola nevelő eszményeiről és a szülői háznak ebbe való bekapcsolódásáról a közönség nagy elismerése mellett. *Flug* Győző tanító nagyon sikerült vetitettképes előadásban az irgalmasság hősnőjéről, Árpádházi szent Erzsébetről mutatott be életképeket *Kocsán* József tanító magyarázata kiséretében. Ezután megválasztották a Szülői Szövetség elnökének *Zsolnay* Frigyes részv. t. igazgató, alelnöknek: dr. *Pajor* Sándorné gyermekorvost és dr. *Kovácsy* Mihályné bankigazgató nejét; pénztáros ifj. *Kézdy Kováts* László föv. tisztv., ellenőr: *Diescher* Gézáné rendőrtiszt neje lett.

Fotócikkek Zibrinyinél, I., Roham-utca 1.

Régi panasza az óbudai Vörösvári-út és környékének a rettenetesen rossz közlekedés. Villamost 20—30 percenkint kapni ott, mert egyetlen egy reláció: a 7-es bonyolítja le a nagy forgalmat a vásárcsarnok melletti, erősen benépesült vidéken. Ennek megjavítása érdekében a Keresztény Községi Párt erős mozgalmat indított és dr. *Botzenhardt* János és dr. *Kuncze* Lajos bizottsági tagok vezetésével küldöttség járt *Folkusházy* Lajos Beszkárt vezérigazgatónál, aki megigérte a méltányos kivánság teljesitését a 72-es reláció körforgalomban való járatásával.

Egyirányú közlekedést sürget az óbudai keresztény községi párt a Tavasz-utcában, amelynek óriási forgalma a mai közlekedési káoszban egyenesen életveszélyes.

Friss élet pezsdül az óbudai Szent Alajos Házában, ahova a szalézi tanítórend új igazgatónak P. *Bali* Ferencet küldötte, aki máris újra szervezte a hölgyek segitőszövetségét s az ifjak között november 8-án magasnivójú hangverseny volt az árvaház javára, amelynek ünnepi beszédét mondotta *Kocsán* Károly országgyülési képviselő. Szerepeltek még a Szent Alajos zenekar *Heil* János vezénylésével, *Zingl* Béla, *Reischl Rém* Sándor igazgató és P. *Bali* Ferenc.

KIRÁLY-FÜRDŐ
Épitette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1.
nőknek hétköznap d. u. 2—7.
Ivókúra

Zenei élet

Rózsavölgyiék valóban jó politikusok. A szezon elején nagy ágyúkat szólaltatnak meg. Az ágyúk pergőtüzéből azonban kihallik az arany csengése. Mindkét hangverseny beigazolta, hogy nagyszerüre, valórre van pénz. A pesti Vigadó két egyrnásutáni este úgy telt meg, hogy alig férték, s ez az emberrengeteg tombolva ünnepelte, az igazi művészet két nagy reprezentánsát.

GUGLIELMETTI ANNA MÁRIA egyéniségéből kiáradó varázslatával megragadja a közönséget. Müsora elején 18-dik századbeli költőket szólaltatott meg Mozart, Campra, Scarlatti, Verduni dalokat énekelt, majd a lemezekről ismert „Rozina"-ária következett. Guglielmetti az olasz „bel canto" hivatott művésze. Csodálatosan meleg bársonyos magas szopránjának kiegyenlitettsége, lehelletszerü pianissimói, lélekzettechnikája (Lindberg óta ilyent nem hallottunk) a legmagasabb és legmélyebb hangok kristálytiszta intonálása előkelő, izléses ünneppé avatták az estét.

HUBERMANN BRONISZLÁV művészetének méltatásánál minden epiteton ornans közhellyé válik. Ő hangszerének szuverén ura, a „ma" kétségtelenül legjobb és legnagyobb hegedüse. Mit mondjunk ujat? Technikája, elgondolása, poézise eszményi. Beethoven c-moll szonátáját, Bach, Schubert, Chopin müveket s végül Tanejeff nálunk még nem ismert szvitjét („Märchen"-e csupa melódia) játszotta. Ez utóbbit bekonferálta. Szellemesen, de rossz német dialektussal. Nem hatott jól. Viszont Hubermantól ezt is elfogadjuk.

VINCZE FERENC debütált a zeneakadémiában a „Magyar szimfónikus zenekar" karmesteri pulpitusán. Izmos tehetség, akin meglátszik a komoly studium. Az Euryanthenyitányt vezérkönyv nélkül dirigálta.

VOTISKY EMMI játszotta Mozart C-dur koncertjének napsugaras zongoraszólóját brilliáns technikával, fölényes tudással.

Maller Imre.

Fényképészeti cikkek Zibrinyinél, I., Roham-utca 1.

Az első búcsú a Farkasréten Mindenszentek napján volt az itt nemrég megalakult egyházközség rendezésében. A lelkes hivők nagy számban vonultak ki a farkasréti temetőbe, ahol a Jó Pásztor szobra körül többezer főnyi közönség hallgatta áhitattal P. *Bertalan* szentbeszédét. A hivők lelkében a templomépités gondolata is erősen gyökeret vert és ennek előkészitését rövidesen megkezdik.

Egy percig se gondolkozzék! hanem siessen a legközelebbi trafikba és vegyen *Államsorsjegyet*. 17 ezer nyereményt sorsolnak ki. Szerencsés esetben 40.000 pengőt nyerhet s a sorsjegye viszont csak 3 pengőbe kerül.

Középiskolások instruálására ajánlkozik reáliskolát végzett müegyetemi hallgató. Cim a szerkesztőségben.

RUDAS Fürdő
radioaktiv hőforrás
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ FEDETT USZODA

Hungária
rádium tartalmú lithiumos gyógyforrás Budán, Erzsébethidnál
IVÓ-KÚRA
nyitva; reggel 7 órától este 6-ig.
Szénsavval telitve
HARMAT-VIZ!

Januári beköltözésre még 1, 2, 3 és 4 szobás komfortos
öröklakás kapható Széna-tér közelében 16-os autobusz megállónál
OSTROM-UTCA 15. SZÁM ALATT
dominálló kilátást nyujtó tetőterasszal, elsőrangú kivitelben épülő szövetkezeti házban. Bővebbet; a helyszinen, vagy KORCSMÁROS EDÉNÉL II., Keleti Károly-u. 13/b. fsz. 2. Tel: 576-43. (39)

KÖZGAZDASÁG

Szerkeszti: SZÁSZHALMI JÓZSEF

A hitelügyi rendelet és a kisexisztenciák

Irta: **Friedländer Andor**
vezérigazgató.

A hitelügyi rendelet egyetlen kézzelfoghatónak látszó eredménye az, hogy bizonyos kisgazdakategóriák ingatlanának árverését bizonytalan időre kitolták. Ha az árverések elhalasztása csupán arra az időre van kontemplálva, amig a szanáló bizottság adminisztratív tevékenysége a konverziót lehetségessé teszi, ugy talán lesz kitartásuk a vidéki pénzintézeteknek, hogy kivárják a szanálás lebonyolitását és talán módjukban lesz a Pénzintézeti Központ segitségével a velük szemben támasztott igényeket azideig kielégiteni, amig a kisbirtokok szanálásával nekik visszajáró kihitelezett tőkéik rendelkezésre állanak. A hitelügyi rendeletnek azonban eme negativ eredményén kivül semmi néven nevezendő előnyös hatása nincs, az adós szempontjából sem. Nem is szólva arról, hogy a hitelező pénzintézetekre nézve milyenek lehetnek a következmények, ha a rendelet megfelelően nem módosittatik.

Mit ért el a kormány ezzel a hitelügyi rendelettel, ha nem számolt a világ pénzügyi piacainak feszültségével és bizalmi válságával és ha nem számolt főleg a *Magyar Nemzeti Bank érvényben levő kamatlábával?* Békében, amikor a Jegyintézet kamatlába 4% volt, meg volt állapitva törvényben egy 8%-os határ, ami megfelelt a végső, detail pénzkereskedelem maximális kamatlábának. A közbeeső különbözet pedig, mely megoszlott a nagybank és kis intézet között, megfelelt a Jegybank kamatlábához számitott mégegyszeres kamatnak.

Van-e valaki, aki ma azt meri állitani, hogy a viszonyok ma jobbak, sőt annyival jobbak, hogy a békebeli 50%-kal meg lehet szükiteni és van-e valaki, aki azt meri állitani, hogy a hitelkereső közönség érdekét védi ez a rendelet, amely csupán a Nemzeti bank 50%-nak megfelelő felső kamathatár megállapitásában látja az adós boldogulását? Ha ez a rendelet némileg fedi is a nagy intézetek érdekeit, nem szabad szem elől téveszteni azt a rendkivül fontos körülményt, hogy a *kisembereknek, kis exisztenciáknak hitelszükségletét csakis a kis intézetek tudják ellátni* és ha a kis intézet a *8%os Nemzeti bank kamatláb mellett 10 és* 11%-ért kapja a hitelt a nagy intézetektől: nem lesz szerv, amely arra vállalkozni tudna, hogy azt a rendkivül fontos nemzetgazdasági érdeket, — a kis embereknek nélkülözhetetlen hiteligényeit kielégitse.

Elérte tehát a rendelet azt, hogy *a hitelélet a kisemberek részére teljesen megbénult* és amig a nagy vállalkozások valahogyan mégis találnak hitelforrást, addig a kisemberek annyira agyon vannak támogatva, hogy a védelem következtében tönkremennek. Példának megemlitem az egyik intézetnél előfordult következő esetet: Egy házingatlannal rendelkező fuvarosnak elhullott az egyik lova és a kocsija összetörött. Szüksége volna 1000.— pengőre, az ingatlanán van már valami teher, azonban normális körülmények között nem okozott gondot további 1000 pengő megszerzése, ha közbe nem jön a hitelügyi rendelet, mely azt az emlitett okoknál fogva lehetetlenné nem teszi. Az a kis pénzintézet, amelyhez fordult és amely évtizedek óta látja el a környék hitelszükségletét, a mai Nemzeti Bank-kamatláb mellett átlag 10½%-ért kapja a visszleszámitolásból eredő tőkéket és ha ehhez csupán *a száraz regiet és a kirótt adótételeket számitja hozzá minden nyerészkedési vágy nélkül:* akkor sem tud 12%-ért kölcsönt nyujtani. Tehát kénytelen elutasitani azt a kisembert, akivel szemben, miután az illető nem bejegyzett kereskedő, korlátozva van. Vagy, ha valakinek egy szoba-konyhás háza van és családja szaporulása folytán 1—2000.— pengőre szüksége van, hogy házát nagyobbitsa, az ma ugyanez oknál fogva nem jut abba a helyzetbe, hogy vagyonát (és ezáltal a nemzeti vagyont is) gyarapitsa. Hiszen büntetés vár arra a pénzintézetre, amely őt ebben a törekvésében a maximált árnál évente 20 vagy 40 pengővel többért támogatná.

Ne méltóztassék félreérteni! Nem a 12%-ot keveslik a pénzintézetek, hanem irreálisnak, az élettel homlokegyenest ellenkezőnek tartom azt a felfogást, amely ezt a maximumot szülte akkor, *amikor a Nemzeti Bank kamatlába ilyen magas.* Ha tehát a kormánynak nem áll módjában befolyást gyakorolni *fontos okok* miatt a Nemzeti Bank kamatláb alakulására, akkor az elfogult tanácsadók rossz szolgálatot tettek a maximumnak a mai körülmények között való megállapitásával nemcsak a kormánynak, hanem az egész hitelületnek, sőt kifejezetten a *hitelt kereső közönség* ama rétegének, amelynek *tagjait kisexisztenciáknak nevezik.*

A hitelt kereső kisemberek életbevágó érdeke tehát az, hogy a mai pénzügyi válságban a Magyar Nemzeti Bank mai kamatlába mellett ez a rendelet a szükségleteket és lehetőségeket respektálva, módosittassék olyképen, hogyha már új életet nem is teremt és ha nem is alkot, de legalább ne romboljon!

Quo vadis?

A Futura Magyar Szövetkezeti Központ XII. rendes évi közgyülését. *Ipolyi-Keller* Gyula elnöki megnyitójában kiemelte azt a produktiv munkát, amelyet a *Futura* a legutóbbi években kifejtett, s amelynek köszönhető, hogy a vállalat a magyar közgazdasági élet szempontjából jelentős poziciót foglal el. Az intézet saját számlára lebonyolitott forgalmának 25 *százalékos megnövekedéséről számol* be, amely háromszázat meghaladó bizományosi szervezete révén vált lehetővé. A közgyülés a napirenden szereplő pontokat letárgyalta és egyhangúan elfogadta az igazgatóság összes javaslatait. A zárszámadás szerinti *tiszta nyereség 90.373.56 pengő*, amelyből az alapszabályszerű dotálások figyelembevételével a maradvány az 1931—32. üzletévre vitetik át.

Deszberg Antalnak, a Salgótarjáni Kőszénbánya Részvénytársaság ügyvezető-igazgatójának érdemes köz- és nemzetgazdasági munkássága elismeréséül a magyar királyi *kormányfőtanácsosi* cimet adományozta a kormányzó. Kitüntetése közgazdasági és társadalmi körökben osztatlan elismeréssel találkozott.

Kertgazdaság

Rovatvezető: *bernicei Kmoskó Sándor.*

Az alacsonyabb növésü (törpe) fákat egymástól 3—4 méter távolságra ültessük, mig a magasabb növésü, nagykoronájú fáknak egymástóli távolsága 10—12 méter leyyen. Az előre megfelelő, illetve kiásott gödrök mélysége 80—100 centiméter és legalább 80 centiméter széles átmérőtü legyen. A föld kisását a gödröknél úgy végezzük, hogy a felszinen levő felső napos földet mindig külön rakásra rakatjuk, tehát nem úgy, mint azt általánosan szokták, hogy összekeverik. Most a felsőréteg napsütötte földet 5—6 éves földdévált, fekete, érett trágyával összekeverjük, ezzel a gyökérzetet befödjük, betakarjuk, hogy az alul is, fölül is érintkezzék a trágyás földdel. A beültetéskor a csemeték gyökerét 1—3 centiméterre kertész-ollóval visszametszük, (de sohase a hajszál gyökereket) ezáltal a gyökérzet a föld nedvességét fokozottabb mértékben magához szivja és igy az gyorsabban fogamzik. Az ilyen frissen ültetett fákat nehány kanna vizzel jól beöntözzük, beiszapoljuk, erre még nehány lapát fekete, érett trágyát rakunk, az alsó földréteg pedig a felszinre kerül.

Az ilyen gondosan megalapozott gyümölcsfatelepek igen jelentős hasznot biztositanak a termelőnek, kevés munkaköltséggel, amelyet más termelési ágazatnál megközelitőleg sem lehet elérni. Ezt statisztikai kimutatások bebizonyitották, amelyekkel itt helyszüke miatt nem foglalkozhatom röviden csak annyit emlitek, hogy a búza ára ma 9—12 fillér kilogramja, exportőrök az idén 50—80 fillért fizetnek a féregmentes fajgyümölcsért krgként. Továbbá egy kat. hold búza átlagos termése holdanként 8—10 mázsát véve alapul, mig egy kat. hold terület gyümölcsfával beültetve átlag 80—100 fa, 3—4 év után 40—80 kgr., később egy mázsa, majd többet is terem, ha azt okszerüen és kellő érzékkel ápoljuk és kezeljük.

„A gyümölcsfák termésfokozása és termésvédelem" cimü szakkönyv, mely most jelent meg, célravezető utasitásokkal mindenre kiterjedő hasznos tudnivalókkal bővebb felvilágositást nyujt a termelőknek. *Előfizetőink 20% kedvezménnyel* megrendelhetik a szerzőnél, VIII., Aggteleki-u. 17.

Gyümölcstermesztők figyelmébe!

Összes kártevők irtását, gyümölcsfák termésfokozását, megtermékenyitését elvénhedt gyümölcsfák ifjitását, hogy újból termőre forduljanak, szakszerü kezelését biztos sikerrel vállalja volt erdélyi földbirtokos, ismert gyümölcstermelő, jól bevált

termésvédő módszerével

Fixre vagy feleshaszonra

Kmoskó: *Termésvédelem szakkönyv szerkesztősége*

Budapest, VIII., Aggteleki-utca 17

Telek, ház, lakás

A „Centrum"
kertes öröklakása aranyérték!

Az előkelő közönség bizalmától támogatott, legszolidabb alapon megszervezett, utánfizetésektől, perektől mentes épitési akciónk keretében, októberi beköltözéssel, fővárosunk legelőkelőbb részén megépitettük közfeltünést keltő, remekszép **nyolcadik társasházunkat,** a Horthy Miklós körtér melletti, Diószegi-út 9—11. sz. alatt levő „Pannonia-udvar"-t. Még pár kétszobás, háromszobás, loggiás, villaszerű öröklakás kapható. 300 négyszögöles kert; hangfogó mennyezetek és válaszfalak. Versenyen kivüli elsőrendü kivitel. Dijtalan üzlethelyiségek. Olcsó fix árak. Előnyös törlesztéses kölcsön biztositva; elegendő 30 % készpénzfizetés. Kivánatra prospektus tervekkel, öröklakásvevőknek nélkülözhetetlen szaktanácsokkal. **„Centrum" Házépitő-vállalat, Horthy Miklós-út 9.** (9—12, 3—5-ig). (Tel: 693—01).

Társasházban a „CENTRUM"
vezet!

Németvölgyi-út 2b. sz. a. autógarázs vagy nagyobb műhelynek vagy raktárnak megfelelő helyiség és több üzlethelyiség kiadó. Felvilágositás a helyszinen vagy Aut. 831—09. (10)

Tőkepénzesek figyelmébe. Pénzét kihelyezem kisebb-nagyobb tételekben fővárosi házakra, elsőhelyi bekebelezéskre, magas kamatra, vagy háromszoros kézizálog fedezetre. **Fust** bankbizományos, Bérkocsis-utca 17. (51)

Négyszobás öröklakás eladó. I., Horthy Miklós-út 57. magasföldszint, napos fekvésü.

Egy-, kettő-, három-, négy és ötszobás lakás kiadó. Iroda: I., Naphegy-u. 21. Tel.: 527—80. (2)

Kettő-három-négyszobás komfortos lakások, központi fütéssel, melegvizzel, hároméves házban, budai **hegyekre** szabad kilátással, **kettőszoba** hallos, komfortos lakás, **négy szoba** hallos, urasági **angol cottage,** belső lépcsővel, saját központi fütéssel, Horthy Miklós körtérnél levő házakban, tulajdonos müépitésztől, Fadrusz-u. 6. Aut. 694—40. **azonnalra, novemberre bérelhető.**

Fery Oszkár utcában 206 öles telek eladó. Épitési iroda I., Naphegy-utca 21. Tel.: 527—80. (2)

Ne dobja el
kiégett, elromlott villanykörtéit. Minimális árért **garancia mellett** használható állapotba helyezzük
TÓTH ISTVÁN villanyszerelő, I., GREGUS-UTCA 8. SZÁM Telefon: 510-29

Felesleges az újrafestés
Lakása mennyezet- és oldalfaláról kormot, füstöt és port speciális módszerünkkel tökéletesen letakarítunk. — **Eljárásunk olcsó, gyors és piszokmentes.** — Díjtalan bemutatás. Lakástakarítási Vállalat, I., Gregus-utca 8. Telefon: 510—29.

Amerikai keres megvételre egy modern **bérházat,** azonkivül egy kertes **uriházat** és egy felszerelt kisebb **gazdaságot.** Árajánlatokat csak komoly eladóktól **Fust** cimére Bérkocsis-utca 17. (51)

Az Istenhegyi-út 40—42 alatti kertben épült emeletes villa, nagy lakással, külön gazdasági épülettel, garage és soffőrlakással szabad kézből eladó. Érdeklődni lehet Aut. 570—32 alatt. (8)

Németvölgyi-út 2b. sz. a. házban egy-, kettő- és háromszobás lakások hallal és központi fütéssel, utcai fronton, kilátással a hegyekre és a szemben fekvő kertekre, villamos (75,59) és autóbusz közelében, kiadók. Felvilágositása a helyszinen vagy Aut. 831—09. (10)

Szépvölgyi fenyvesben egyedülálló 16 holdas és a római Dunaparton 4 holdas telek szanatorium, weekend-telep részére eladó vagy bérbeadó. Dr. Lugmayer József ügyvéd, II., Margitkörút 1. Automata telefon: 515-52. (14)

Rózsadomb elején földszintes családi villa két 3 szobás lakással, 316 négyszögöl kerttel, 76.000 pengőért eladó. (18)

Hidegkúti úton, Star filmgyár mellet, villamos közelében, kettő á 298 öles telek diófás parkban, összes közművekkel eladó. (3)

Bercsényi-utca és Baranyai-út sarok, 1010 négyszögöl telek, összes közművekkel, nagyon olcsón eladó. Telefon: 824—44. (24)

Bérháztelek I., Horthy Miklós körtér mellett, Szent Imre herceg útja (Villányi-út) 8 sz. a. 305 négyszögöl előnyös feltételek mellett eladó. Telefon: 115—24. (22)

ÜVEG és porcellán-árukban
GÁL LAJOS Budán II., Széna-tér 7, VEZET
TISZTVISELŐK nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltételek.

HUBERT
és Tsa B. T. Egészségügyi berendezések, csövek műszaki cikkek, fémgyártás
VI., Liszt Ferenc-tér 4. T 222-67

Legolcsóbb házhelyparcellázás
Baracska-Pettend
telepen, vasútvonal két oldalán, balatoni müut mellett, kitünő minőségü, talajvizmentes
házhelyek □-ölenként P 1·20-tól,
havi 10 pengős részletre. Jó ivóviz, Községben villanyvilágitás. Velencei-tó vasuton vagy autobusszal 12 perc.
Uj telekparcellázás
Gárdonyfüreden
Villasorok mentén, közvetlen a Velencei-tó mellett, legszebb kilátással a tavat határoló Vérteshegységre. Télen nyáron lakható, talajvizmentes.
házhelyek □-ölenként P 4·—től
24 havi lefizetésre — A Velencei-tó a vizi-élet minden örömét nyujtja nyári, téli sportkedvelőknek, Strandfürdő, csónakázás, vitorlázás, vizivadászat és halászat, korcsolyázás, jégvitorlázás sielés stb.
Ingyen autobuszjárat Baracska-Pettendre, Gárdonyfüredre
és vissza vasár- és ünnepnapokon d. e. ½9, d. u. ½3, minden csütörtökön és szombaton d. u. ½3 órakor, előzetesen bejelentett csoportok részére bármely időben. Fütött autobusz Gyülekezés kedvezőtlen idő esetén is a városi irodában: I. Horthy Miklós-körtér 3/b. I. 6. T. 694-33. Részletes prospektust küldünk

Ha pénzre van szüksége budapesti vagy pestkörnyéki házra, épitkezésre, forduljon bizalommal 32 éve fennálló irodámhoz. Előzetes költség nincs. **Fust,** Bérkocsis-utca 17. (51)

Házmesterséget, esetleg villában is, keres megbizható, kisigényü házaspár (állami alkalmazott). Ért villany-, gáz- és vizvezetékjavitáshoz. Kivánságra személyesen bemutatkozik. Cim a kiadóban. (9)

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágositás I., Naphegy-u. 21. Telefon: Aut. 527—80. (2)

2, esetleg 3 szobás, minden komforttal, levegős, napos lakást keresek. *Sándor Jenő,* IX., Lónyay-u. 60. földsz. 6. (12)

MÁTÉ ISTVÁN szobafestő és mázoló mester. I. ker., Attila-körut 2. Telefon: 573-55.

Sósfürdőnél egyemeletes, 3 lakásos ház, összes közművekkel 40.000 pengő 24.000 pengővel átvehető. — Ugyanott 150 öles telek is. (6)

Város az erdőben. Tisza István kertváros. A budai hegyvidék legszebb kertvárosa. Hüvösvölgy mellett. Festői kilátás. Magaslati fekvés, 150—300 négyszögöles árnyas erdőparcellák. Villany, vizvezeték, autóbusz. Előnyös fizetési feltételek. Dr. Keresztes Béla, VII., Damjanich-u. 30. Tel.: J. 431—56. (1)

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez. I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33 **Béres Márton**

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM
Kitünő konyha. — A források napi hozama **160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz**
A szentendrei HÉV vasutnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

Halwa Sándor
PUSKAMÜVES
BUDAPEST,
Üzlet és mühely: I., Szent János-tér 4
Telefon: 507—37
Állami diszoklevél. Ezüstkoszorús mester
Nagy aranyéremmel kitüntetve

VADÁSZFEGYVEREK
FEGYVERJAVITÁSOK
SPORTCIKKEK
CSERKÉSZ-FELSZERELÉSEK

Tathó (19) **AZ ELISMERT MÉSZÁROS ÉS HENTES**
I., Roham-u. 6. Telefon: 535-28
Egyedüli á la Braunschweig készitmények

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, I., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot téritünk
Budai ingatlan-tulajdonosoknak gyors lebonyolitás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyujtunk
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

CSAK Kopfmann CUKORKÁT!
., KRISZTINA-KÖRUT 91. SZÁM
III., MARGIT-KÖRUT 36. SZÁM.

SZENT ANTAL KEGYTÁRGY
ÜZLET ÚJ HELYISÉGE
II., MARGIT-KRT. 34.
Ferencrendiek templomával szemben.
KAPHATÓK: az összes katolikus elemi iskolai tankönyvek. — Mindenfajta irószer raktáron.

ÉHGYOMORRA
NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR
Kristály vizet

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III., LAJOS-UTCA 148 SZ.
TELEFON: AUTOMATA 624—57
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett
Kölcsönöket folyósit: váltóra, folyószámlára, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

BELLEVUE SZÁLLODA ÉTTERMEIBEN
ESTE
TÁNC
Elsőrangú koncert- és tánczene **Európa előkelő restaurantjai** között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 5 pengős. Déli menü 2.50
Asztalrendelés: A. 528-48

Anőiszépségkoronája KALAP az IPARMŰVÉSZETI SZALONBÓL I., Városmajor-u. 21. sz. Ezelőtt: Váci uccában. (20)

Laptulajdonos: VIRÁG ÉS TÁRSA
Főmunkatárs: dr. László Zoltán.
Kiadásért felelős: Viraág Béla.

Nyomatott az „Olympia" nyomdában Budapest, I., Bors-utca 24. Tel.: 502—96.
Nyomdáért felelős: Csaradszky Viktor

XX VIII. évf. 1065.sz.

ELŐFIZETÉS:
Egy évre . . 24.— P
Negyed évre . 6.— P
Egyes szám 40 filiér.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai féláron kapják

Budai Napló

1931. NOV. HÓ 21.

HIRDETÉSEK:
Egy hasáb széles, egy m/m. magas sor, egyszeri közlésénél 30 F. Szövegsor ára 2 P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló újság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I., Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502—96. Hivatalos órák: délután 4-6-ig

A forditott város

XVII.

Egy kicsit megáll az ember esze.

A városházán dühöng a takarékosság, beszüntettek minden kinevezést, alkalmaztatást és új ember sehogy sem tud bejutni a városhoz.

Rendben van...

...és akkor kiderül hogy az utóbbi időben kinevezték a városhoz *öt* volt miniszter fiát, *két* államtitkár fiát, két miniszteri tanácsos fiát és még egykét nagy úr fiát. Azt még csak rossz néven se veheti a közönség, hogy ezek között van Kontra Aladár fia, Kálmán is.

Ebben a rettenetes küzdelemben a mindennapi kenyérért, amikor doktorátust tett emberek villamoskalauznak állanak be és a városházán sok-sok kérvény hever, ahol két-három doktorátust tett emberek villamoskalauznak ják kineveztetésüket a ranglétra legalsóbb fokára, — mindjárt magasabb fokozatra neveznek ki nagyon szerény képesitésü fiatal miniszter-fiúkat, akiknek egyelőre, a mai nehéz, kenyértelen időben igazán nem kell aggódva gondolniok a holnapi kenyérre. A képesitést rövid uton elengedték azoknak, akiknél hiányzott.

*

Ez azonban érthető, — emberi szempontból. Azoknak a volt miniszter uraknak mégis csak voltak jóbarátaik, lekötelezettjeik, akik azzal hálálták meg a multat, hogy fiaikat hivatalba segitették. Elvégre van ebben valami demokratikus vonás is.

De az már mégis csak furán hat, hogy most télen is 400 pengő havi fizetést húz az ingyen fürdők forgalmának ellenőre és a télisport egyik divatos ágának, a sielésnek felügyelője nyáron is kapja havi 400 pengő fizetését. Mindkettő csak mellékjövedelem.

Most már jöhet a rigófütty revizora, a döngicsélő méhek csititója, a harmatcseppek számlálója. És senki sem csodálkoznék, ha valamelyik tanácsnok a gázlámpák rendes világításának ellenőrzésére havonkint 800 pengőt kapna, vagy — olyan tanácsnok is akadna, aki a városi erdőkben kivágandó fák kijelöléséért évi 4000 pengőt húzna, mint mellékjövedelmet. Azon azután hangosan kacagna a közönség, ha például olyan tétel is szerepelne a költségvetésben, hogy valamelyik pénztári aligazgató havi 500 pengőt kapna azért, hogy az ilyen fentebb elsorolt adatokat ne árulja el a nyilvánosságnak.

*

De hát nálunk minden megtörténhet.

Csak súgva merjük elmondani, hogy Európa legforróbb gyógyforrása, a 74 fokos városligeti *artéziviz* dacára, mely éppen hogy elegendő a Széchenyi-fürdő számára, — fertőzött talajvizet melegítenek 21 fokra a — strandfürdő számára. Már régen kijelölte egy szakértő bizottság az új furrás helyét, már régen megszavaztak a városházán 50 ezer pengőt a környéken jelentkező földgáz és főleg forróvízkutatásokra, sőt 20 ezer pengő készen fekszik-e célra valahol, talán éppen a gázgyárnál, de azért világért se furatott volna forróvíz után a város.

*

Ugy látszik, mi vagyunk a *provizióváros*.

Itt sok minden jót megakaszt a provizió, mely a régi rend alapján legitim mellékjövedelem és rögtön elveszne, ha a drága szenet valami hóbortos mélyfurrás kútja pótolná forró vízzel.

Vannak, akik ezeket a proviziókat is számon tartják, csattanónak tartogatják, mintahogy sok városatya érdekeltségét is a különféle vállalatoknál, amelyek szállitási viszonylatban vannak a fővárossal.

Most, amikor érdektelenül söpörgetik sokan a szemetet, sok mindenféle kiderül, amit azelőtt jól titokban tartottak — 500 pengő havi díj ellenében.

*

Az ilyen előzmények után igazán nem kell azon csodálkozni, hogy a fürdővárost, a sokat emlegetett reumás-kórházzal együtt, az eléggé meredek *tabáni* hegyoldalon akarják fölépiteni. Még csak egyetlen egy ellentmondást sem váltott ki ez a terv, olyan nagy hatalmak támogatják.

Aki nem ért a gyógyászathoz, esetleg azt hiheti, hogy a köszvény ellen valami új gyógymódot fedeztek fel, amelynek egyik kelléke a — hegymászás. Mert, hogy jószántából mászszon fel a meredek domboldalon az ilyen reumás beteg, — azt nehéz elképzelni.

De mért ne épülhetne a tabáni meredekre a fürdőváros valami ügyes sorsjáték, vagy más hollandus tréfa alapján, — ha

a Krisztina körútra épülhetett a vérszegény elgondolású — fedett vásár? és ilyen visszás elgondolású helyeken sok más középület?

*

A pártvezérek minden hivalkodása dacára a hidak épitése elmarad, de — mintahogy az egy fordított városhoz illik — a telek értékesedéssel járó illetményeket szorgalmasan behajtja a város.

A Római-fürdő évezredek óta ontja szakadatlanul óriási mennyiségben sziklák közt fakadó kristály tiszta forrásvizét és a város alagutat épit a Duna alatt hogy áthozza Budára a káposztásmegyeri rozsdás vizet.

Százezreket folyósit a város különféle felekezeti célok istápolására, amelyek közül egyik sem szolgálja különösebb módon a város érdekeit, de — a szegény magyar mohammedán egyházközség papja éhen halhatna, ha jobb belátású, becsületes magyarok nem istápolnák, nem ruháznák. E vallásközség hatalmas idegenforgalmat van hivatva előidézni, de a sok városi üres lakás mellett nem jut számára egy kétszobás lakás, ahol egyházi hivatalát megnyithatná. A célokat tisztábban látó szállodások, akik az ingyen adott szobáért is adót fizetnek, bocsátanak rendelkezésére lakást.

Ezrivel utaznak ingyen jeggyel az emberek külföldre, de — a legfőbb mohammedán papi méltóság meghivására a budai mufti nem tud Jeruzsálembe utazni a kalifa választáshoz, mert nincs számára szabadjegy, nem vették tudomásul a vallásközség megalakulását, tehát nincs jövedelme és igy kimarad Budapest és Magyarország a jeruzsálemi kalifa-választó nagygyűlésről, holott egekig érő nagy érdeke volna, hogy ott méltón képviseltesse magát.

Hát nem megfordítva történik itt minden?

Dubonai Pál.

Az első pofon

Budapest leromlott, mert nincs idegenforgalma

Meglepő, hogy éppen Rothermere lord lapja a Daily Mail közli az alábbi cikket Budapestről és elképzelhető, mit irhatnak azok a külföldi lapok, amelyek nem rokonszenveznek velünk. De teljesen érthető. Nálunk az idegenforgalmat „in sich" csinálják az arra hivatott intézmények és államilag támogatott vállalatok. A vezérek félreértik a hivatásukat és azt vélik, hogy az idegenforgalmi szerv arra való, hogy az egyik nagyszabású körvadászatokat rendezzen az állam pénzén, a másik pedig Bécsbe járjon szórakozni a város pénzén. Itthon pedig a szállodák már lezárták a legfelső két emeletet. Az Idegenforgalmi Tanács pedig 3 éve szundikál és főtitkára egészen más ügyekben járja a külföldet.

Mindennek az eredménye az alábbi ujságcikk.

Egy romantikus város tragikus napjai

Magyarország, mely talán a legnagyobb megpróbáltatásokon ment keresztül az összes államok között, melyek a háborút átszenvedték, ismét előtérbe került.

Senkisem tartja a véletlen művének — legkevésbbé a magyarok — Borah, Ramsay MacDonald és Mussolini legutóbbi kijelentéseit.

A küzdelem története

Mikor három hónappal ezelőtt egy évi északamerikai tartózkodás után Budapestre érkeztem, ismereteim Magyarországról oly csekélyek voltak, mint akármely outsidernek. Egyszer fiatal koromban Kossuth Lajossal találkoztam, aki akkor csaknem elfelejtett száműzöttként élt Turinban. A vele való találkozás keltette fel érdeklődésemet a magyar nemzet iránt, mely egészen különös, romantikus hatással volt rám, nem annyira a szabadságért folytatott harcai, mint inkább a törökkel vivott küzdelmei és romantikus szokásai révén.

Ami Magyarország szerepét illeti a háboruban, arról mindig az volt a véleményem, hogy az országot belekényszerítették, áldozata volt a német szövetségnek s a körülmények kényszerítették rá a központi hatalmakkal való együttműködést. A magyar nép és a nyugati szabad népek között érzelmi kapcsolat élt mindig, de nem létezett heves vonzódás Franciaországhoz — és egészen az utóbbi időkig — Olaszország iránt. A magyarság ösztönszerűen és őszintén Anglia és Amerika felé vonzódott, amely államokban a szabadság apostolait látta és látja most is. A művelt angol ember számára már maga a nemzetisége valóságos ajánlólevél minden kulturált magyar családhoz, erről számtalanszor meggyőződtem. Az angolok iránt érzett rokonszenvet még az országnak a trianoni békeszerződés által történt szétdarabolása sem ölte ki.

Felosztva és kirabolva

Az ország mai állapota teljesen zavaros. A mostani kormány az elődje által hátrahagyott terheket viseli. A nép az adók súlya alatt nyög. A békediktátum megfosztotta az országot leggazdagabb vidékeitől s tőke és kereskedelem hiánya következtében az éhhalállal küzd.

Csak az képes megitélni a magyar nép rettenetes nyomorát, aki itt élt és megfigyel mindent, ami az otthonokban, üzletekben, gyárakban történik. Egy magyar ujságiró, aki költő és utazó is egyben, azt irja: „Magyarország a csendes rémület végvonaglásában él, — dühös és veszélyes".

Az üzleti élet csaknem tejesen megállott. A fényes üzletek az Andrássy-uton (Budapest Haussmann-Boulevardja, és a Váci-utcában, békében megfelelt a Bond-street-nek) üresek. Senkinek sincs kiadni való pénze. A legfontosabb életszükségleti cikkek kivételével semmit sem vásárolnak. Vendéglők, éttermek, melyek három-négy évvel ezelőtt még zsúfolva voltak, ma már tátonganak az üresség től. A gyárak egymásután zárják be kapuikat. A Városliget környékén és a budai dombokon lévő paloták gazdag tulajdonosai elbocsátják személyzetüket, leállítják autójukat.

A nemrég népes utakon most alig látni egyebet, mint néhány döcögő villamost és autóbuszt. A fényes kávéházak, melyekhez képest a párizsiak csak másodrendű helyiségek, a nap bizonyos szakában zsufoltak ugyan, de a vendék nem mulatni és szórakozni járnak oda, hanem azért, hogy odahaza gázt és szenet takarítsanak meg és társakat keressenek végtelen nyomorukban. A felületes szemlélő úgy látja, hogy a nagy kávéházak, mint „Abázzia", „Newyork", „Japán", „Carlton" és még néhány, jól mennek, de az uccák telve vannak sápadt, beesettarcú, éhesen ácsorgó munkanélküliekkel és nyomorék koldusokkal.

Jószivü emberek

Az élelmiszerek ára napról-napra emelkedik. A szén már luxus és ami van, rosszminőségü. Az ország nyersanyagkészlete csaknem teljesen kimerült.

Az Andrássy-uton egy eszméletlen munkást láttam egy padon, aki már két napja nem evett és öngyilkossági kisérletet követett el. A körülötte állók, bár maguk is szegény emberek, pénzt gyüjtöttek számára. Az emberek még érzőszivüek itt.

Egy asszony, aki egy barátom házánál dolgozik, három napja nem evett, mig megkapta az állást.

A kávé fontja 6 pengő. A bor ellenben olcsó és jó. A munkát alig fizetik. Egy mindeneslány havibére 30 pengő és élelem. Egy szobafestő, vagy kőmüves 3 pengőt kap egy napra s ebből kell eltartania magát és családját.

A Dunakorzó fényes éttermeiben alig látható idegen. A cigányzenekarok gyönyörü muzsikáját csak néhány amerikai, osztrák és német hallgatja. A szinházak, az egy Nemzeti kivételével, háromnegyed-részt üresek. Valamikor vagyonos emberek otthonukban fogyasztják el nagyon szerény ebédjüket, vagy olcsó korcsmákba járnak. Szegénység, nyomor, kétségbeesés mindenütt. Költözködési napokon ezreket és ezreket lakoltatnak ki. Az adók a kereseti lehetőségek csökkenésével fordított arányban nőnek. Az életért folytatott küzdelem keserves, tragikus, könyörtelen.

A tél — egy előreláthatóan kemény, kegyetlen tél — az ajtókon kopog. Mit hoz majd magával, mikor csaknem a lakosság fele munkanélküli?

A hatalmasok csatakáltása: az irgalmatlan takarékosság. Az állami szinházak szubvencióit csökkentették, minden vonalon leszállitották a fizetéseket és munkabéreket. A pénzkivitelt megtiltották. A Nemzeti Bank engedélye nélkül nemzetközi pénzutalványt sem lehet vásárolni. Az összes napilapok és folyóiratok terjedelmét korlátozták. Valóságos kinai-falat vonnak e boldogtalan és szétdarabolt, de derék és nemes ország körül.

Anglia — még saját súlyos gondjai közepette is — kell, hogy rokonszenvvel viseltessék a magyar nemzet iránt, mely haláltusáját vivja. Ha Nyugat, Észak és Dél bölcs államférfiai nem tesznek sürgősen valamit az ország érdekében, akkor a kontinens e kis, de fontos része a közeljövőben egész Európa pusztulását jelentheti.

Karrikatura-térkép

Minőnek mutatja az „IBUSZ" Budapestet

Nagyon fontos, hogy a Budapestet járó idegen kezében jó térkép legyen. Könnyen áttekinthető, csak nagy vonásokban megtervezett térkép, mely azonban mindazt feltüntesse, amit az idegennek látnia kell, hogy a valóságnak megfelelő képet kapjon a magyar székesfővárosról, amely elvégre hatodik nagy városa Európának.

Az IBUSZ név alatt ismert *idegenforgalmi* vállalat most adott ki több nyelven Magyarországról és Budapestről egy tájékoztató füzetet, ebben van ilyen térkép.

Még hozzá színes.

Ezen a térképen 33 karikában foglalt szám jelzi a látnivalókat.

Első látásra mindenki örömmel nézi és csak behatóbb tanulmányozás után derül ki, hogy ez valóságos *torzképe* a látnivalóknak és vagy gonoszul, vagy ostobán van megszerkesztve.

Sok rosszakarattal van a város iránt, mert felsorolja az összes szinházakat, de — *a városi szinházat nem!*

Jelzi a Városligetben az Állatkertet, a Szépmüvészeti Múzeumot, a Műcsarnokot, Vajdahunyadot, a kiállitási csarnokot, de — *a Széchenyi-fürdőt nem.*

Megfeledkezik az Európában is párját ritkitó *Milleniumi-emlékről*, a névtelen hős sirjáról, a *Fővárosi Múzeumról* és a *Közlekedési múzeumról*. Tehát csak egy helyen, a Városligetben öt helyről feledkezett meg, köztük a város két érdemes alkotásáról.

A fürdőkkel főleg a magánkézen fekvő fürdőkkel nagyon mostohán bánik. Nincs a térképen jelezve, — pedig a keleti idegenforgalom szempontjából fontos — a *Királyfürdő*, de hiányzik a *Rácfürdő* (Szent Imre-fürdő) is, és hogy a várost itt is felfricskázza: — nincs rajta a *Hungária* forrás ivócsarnoka sem.

A két elsikkasztott múzeumon kivül hiányzik a *Keletázsiai* múzeum, pedig ez érdekes speciálitása Budapestnek, a Ráth-féle muzeum azonban ott van.

A *fedett uszoda* e térkép szerint nem fontos, — hiányzik, de fontos volna a *Főkapitányság*, ám az sincs rajta, mintahogy megfeledkezett *Gül-Baba* sirjáról, holott tasnádi *Szüts* Andor úr állandóan hivatkozik a *Kelettel* való kapcsolatainak kiépitésére és azok fontosságára.

A térkép szélén nyillal lehetett volna jelezni a világhirű *Hunyadi János* keserüvíz forrásokat, — a *Római-fürdőt, Akvinkumot* megtekintésre méltó muzeumával (ez is városi alkotás) és rá kellett volna mutatni az *Erzsébet kilátóra* is (szintén a város állitotta) és végül egy szerény nyil és szám jelenthette volna a *Sósfürdőt*.

A Várban volna világtörténelmi jelentőségü hely, *az utolsó budai pasa hősi halálának helye*, ami föltétlenül érdekelné a Budavára visszavételénél itt velünk küzdött németeket, — de egy elejtett vadkan helye bizonyára jobban érdekli Szüts Andrást, az idegenforgalom vezérét. Drágán fizeti ezeket a vadkanokat és őzbakokat az IBUSZ!

Az idegenforgalom kérdése oly fontos, hogy nem türi meg a szinekurákat.

Azon a térképen elfért volna még 15—20 karika és így teljes is lett volna, ha nemcsak a látszat kedvéért készülnének az ilyen füzetek és térképek. Drágán fizeti ezeket a térképeket ez a szegény ország.

Az Idegenforgalmi Tanács talán mégis megkövetelhetné, hogy az ilyen nyomtatványok elébeterjesztessenek, nehogy hamis képet kapjon az idegen Budapestről.

Mi láttunk sok térképet külföldi kiadásokban a *Cook* iroda révén és megcsodáltuk azok precizitását. Csakhogy a Cook-ot ki kellett akolbólitani, pedig az csak 3 percentet kapott az eladott jegyek után, — és bizonyára Budapestről is *más* térképet adna utasai kezébe, mint ez a karrikatura-térkép, amit olyan vállalat adott ki, amelynek évi szubvenciójából bátran törülni lehet 520 ezer pengőt, anélkül, hogy ügymenetében zavar állana be.

Drága kis *térkép*.

Pártélet Budán

A „szerdai" esték, ahol Buda független polgárai találkoznak, hogy megalkossák azokat a budai kereteket, amelyek között a budai pártoknak mozogniok kell, mind nagyobb körben keltenek érdeklődést. A polgárság belátta, hogy a pártvezérek abszolut uralma, egyeduralma alól föl kell szabadulnia, mert az egyetemes polgárság érdekeit a pártok csak úgy szolgálhatják, ha a választók szava is érvényesül.

Eddig huszonhat olyan tekintélyes polgára Budának vett részt ezeken az estéken, akiknek mindegyike érdemeket szerzett egyéniség a maga szakmájában.

A megbeszélések folyamán kezd kialakulni az irány és a mód, mely a polgárság *igazi* érdekeinek hathatós szolgálatát tenné lehetővé, — elvetve a régi sablonokat, elavult jelszavakat, fölégetve azokat a sövényeket, amelyek elválasztották a polgárságot egymástól.

A jó politika ma csak gazdasági politika lehet és ezt bizonyítja a budai kereskedők és a budai iparosok folyton erősödő mozgalma is, mely szorosabb kapcsolatokat keres a budai fogyasztó közönséggel.

A különböző pártokon levő kereskedők és iparosok kezdenek egymásra találni — és tördelik az elválasztó régi pártkereteket, öreg sövényeket.

Ezzel a friss mozgalommal szemben a régi pártok különféle cimeken rendezett társasvacsorákon és borgazdaestéken élik ki magukat. A régi barátság kapcsán ott még ünneplik a vezéreket, az őszi ködön át ott még süt a népszerűség napja.

*

Értesülésünk szerint erősebb pártéletet él a *Friedrich-párt* Óbuda északi részén, csak tömérdek borba kerül.

Ujból szervezkednek és készülődnek a *Frontharcosok*, akik felé az érdeklődést az a sajnálatos körülmény is tereli, hogy köztük sok a kenyértelen ember.

*

Nagy érdeklődést váltott ki a hegyvidéken, az úgynevezett XII. kerületben, a régi Perczel párt megmozdulása. Még olyanok is csatlakoznak most a párthoz, akik azelőtt nem voltak tagjai, de Perczel Béla puritán egyéniségében és üzletmentes multjában bizva, az általánosan áhitott „tiszta jövő" érdekében kifejtendő küzdelemben vezérszerepet szántak neki. Maga Perczel Béla visszavonulni készült a közélettől, de hivei aligha engedik, különösen a 30 évesek csoportja nem és nehezíti elhatározását az, hogy makkegészségnek örvend. Ezek a 30 évesek készülnek most a párt élére állani és legutóbb szükebbkörü tanácskozást folytattak dr. László Zoltán p. ü. tanácsos, lapszerkesztő lakásán.

*

Nagy Lajos dr., — aki most feladatául tűzte ki, hogy, mint a törvényhatósági bizottság tagja, megszervezi a polgárságot és megteremti a „polgári blokk"-ot, — a napokban zöld plakáton hívta fel a polgárság figyelmét erre az alakulásra és bejelentette, hogy ez a polgári blokk minden csütörtökön este panaszfelvételi-órákat tart, amikor minden bejelentett panaszt díjtalanul intéz el a párt. Ennek a mozgalomnak Budán mintegy másfélezer tagja van.

Ki mint vet, úgy arat, MAUTHNER magnál jobbat sehol sem kaphat!
MAUTHNER ÖDÖN magtermelő és megkeresk. részvénytársaság
Alapitási év 1874. Telefon: 463—65.
SÜRGÖNYCIM: MAUTHNERÉK, BUDAPEST.
MAUTHNER MAG
Központ: VII., Rottenbiller-u. 33. - Fióküzlet: IV., Kossuth Lajos-u. 4.
Nagy főárjegyék, mely növényárjegyzék: őszi árjegyzék jácint, tulipán stb. virághagymákról ingyen és bérmentve
a Ferencrendiek templomával szemben.

SZENT
Gellért
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet, hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet

Miért üres sok szálloda?

Erre a kérdésre egy amerikai szállótulajdonos sokévi tapasztalatai alapján a következőt válaszolta:

A vendégek kimaradnak: 1. a személyzet udvariatlánsága miatt, amely a vendégek legalább kilenc százalékát riasztja el, közönyös kiszolgálás miatt(két százalék), tulmagas árak miatt (tizennégy százalék), rossz étkezés miatt (tíz százalék), rossz hálószobák miatt (öt százalék), idefelvilágosítások miatt (hét százalék), megtévesztő reklám miatt (négy százalék), rossz hálószobák miatt (öt százalék), idegen valuta hiányos váltása miatt (hat százalék), tisztátalanság miatt (tizenkét százalék), tullassú kiszolgálás miatt (tíz százalék), és mert alig van változatosság az ételsorokban (öt százalék). De kimaradnak még sok más egyéb okok miatt is (hat százalék). Csak példakép említve: a keleti ember szereti az ő rituális és sajátos ételeit (pikaw, dzsuvecs, arab-mocca kávé, csorba, kebab, kesré-kávé, török-tatárkinai teák, burek, bárány nyárson, szomun, sörbet, rahat stb.), szereti a kedélyes, barátságos helyeket, utálja a zajt, a kapkodást, elvárja, hogy keleti és mohammedán lapokat is kapjon s akadjon lélek, aki anyanyelvén szólítja.

Aztán gondolkodóba ejti a vendéget, ha azt látja, hogy azért a szállóbeli szobáért 10—15—25 pengőt kell naponta mellékesek nélkül fizetnie, amelyet elsőosztályú csöndes, nyugodt, uri penzióban teljes ellátással (reggeli, ebéd, vacsora) együtt épenséggel napi 6—7—9 és 10 pengőért megkap.

Tapasztalat mutatja, hogy egyes szállodákban csakis a borravaló nagysága szerint becsülik a vendéget, amihez a nagy külföld a szociális században hozzászokva nincsen és csakis a borravaló nagyságához mérten szolgálják ki, informálják (sokszor rosszul) és beszélnek hozzá. Sok-sok vendég elmaradozik tőlünk emiatt is.

Igy aztán érthető a vendégek 100 százalékos elmaradása.

Karl Vidor

Budai származásu volt az első ludovikás

A Hadimuzeum igazgatósága a vezetésem alatt álló osztály anyagából, mely vitéz *Aggházy* Kamil ezredes gyűjtése, a „Ludovika Története" számára rendelkezésre bocsátott egy nyilatkozatot. Emigrált honvédek és más exponált egyének tiltakoznak ebben, az 1850-ben Newyorkban kelt nyilatkozatban Ausztriának magyarországi önkényuralma ellen. A nyilatkozatot egy, magát ludoviceumi növendéknek nevező egyén is aláirta. Neve igy a szabadságharc 9 ismert ludovikása közé került.

Ezt a ludovikást a Ludovika Történetének szerkesztője *Vidor* Károlynak keresztelte el, pedig Karl Vidornak hívták s a régi budai pátricius Karlok közül való volt.

A Vidor vezetéknév már csak azért is lehetetlen, mert a Vidor szó nyelvújítási alkotás, a Hilárius név megmagyarosítása, tehát 1848-ban még nem lehetett annyira a köztudatban, hogy már vezetéknevet is arra magyarosítottak volna. Nagyszámú más-más felekezetű, különböző Vidor családok egybehangzóan kijelentették, hogy nevük 1848-ban még nem volt ez, illetve az ellenkezőjét nem tudják bizonyítani.

Hogy *Karl* családnév szerepelt a szabadságharcban, azt bizonyítja egy vasmegyei zászlóajbeli ismeretlen nevű tiszt naplójegyzetei között talált feljegyzés, mely szerint 1849 április 28-án befutott hozzájuk egy Karl nevű hadnagy, mint futár nagyobb útra köppeny, vagy mente nélkül nem indult, rendfokozata nem volt látható, valószínűleg Karl fiatalabb korát és tiszti szabású saját öltözetét összeadva nézhették hadnagynak!

A Karl család az 1686-i ostromkor került Budára Németországból. Azóta a Karlok derék, becsületes, tekintélyes polgárai lettek a városnak. A XIX. század első felében mint szóda-ecetgyárosokat és városi tisztviselőket találjuk őket. Az egyik közülük helytartótanácsi engedéllyel a Károlgyi nevet vette fel 1845-ben. A XIX. század második felében ágaztak azután szét az ország más tájaira is. A család doyenje adta elő nekem, hogy nagyatyjának, ki 1834. körül született, 5 testvére volt. Ezek közül csak egyet tartottak nyilván Magyarországon, a többiek szétszéledtek. Ezek között találhattam fel Karl Vidort, az első ludovikások egyikét, ki Isten tudja Amerika melyik szegletén piheni hányatott élete fáradalmait.

Amant Zoltán.

A szerkesztőség kéri mindazokat, akik a *Karl* családról, illetve *Vidor* nevű tagjáról tudnak közelebbi adatokat, — tudassák azokat a Hadimuzeummal, I., Vár.

Magyar nemzeti görögkeleti egyházat!

Irta: **Németh István** dr. szentesi gör. kel. magyar főesperes, szentesi plébános.

A görögkeleti hit nem idegen az ősmagyarság előtt. A magyarok, bejövetelük alkalmával, a görögkeleti egyházzal lévén érintkezésben, elsősorban a görögkeleti hitet, az ú. n. ó-hitet (orthodox) vették fel. — Ez volt a magyarok ó-hite. — Igazi ősmagyarok vannak még a görögkeletiek között most is, akik semmiféle más nyelvet, mint a magyar nyelvet, nem beszélnek. A görögkeleti egyház már a honfoglalás előtt összeköttetésben volt őseinkkel, melyet természetesen azután sem szüntetett meg. *Hazánk területén sok-sok évszázaddal előbb volt a konstantinápolyi patriárchának iurisdictioja, mint az utóbbi századokban a magyarság nagylelkűségénél fogva bevándorolt szerb és román nemzeti egyházak főpapjainak.*

Hazánk területén voltak görögkeletiek akkor is, amidőn a szerb és román nemzeti egyházak Magyarországon ismeretlenek voltak. — Ezek, minthogy külön gör. kel. magyar egyház nem volt, a konstantinápolyi patriárchátust ismerték el legfőbb egyházi főhatóságuknak s a hozzávaló ragaszkodásukat megőrizték napjainkban is.

Magyarország területén az 1868. évi IX. t.-c. szerint két görögkeleti nemzeti egyház van: u. m. a szerb és a román, de magyar nincs. — Minthogy ez a törvény ma is érvényben van: a magyar ajkú, görögkeleti hitet valló ősi magyarok egyrésze a román, másik része a szerb nemzeti egyház jugoszláv patriárchájának van alávetve, a szerb kongresszuson intézik ügyeiket s egyházuk egész szellleme szerb".

Szükséges, hogy az országgyűlés Képviselőházának 1930. július 7-én tartott 422. ülésén bemutatott „Emlékirat" szellemében egyszakaszos törvény alkotassék a gör. kel. magyar püspökség alkotmányjogi helyzetének rendezése végett.

Egyházjogilag a magyar egyház országos életrehivásának akadályai nincsenek. Az egyház Kánonjai pártolják a nemzeti egyházak kialakulását; igy „a IV. egyetemes zsinat 17. kánonja, a trullai zsinat 38. kánonjával megújitott azon határozatot foglalja magában, mely szerint az egyes egyházak területei bosztásánál tekintetbe kell lenni az egyes országok politikai organizációjára is."

Ezen általános szabályt, amelynek a két zsinat csak törvényes kifejezést adott, a gör. kel. világegyház megalapítása óta mindig különös figyelemmel tartották.

Minden állam gondoskodott — illetve módot nyújtott gör. kel. hiveinek a nemzeti egyház megalapítására. Igy alakult meg a világháború után a finn, észt, lengyel, litván stb. nemzeti egyház a konstantinápolyi patriárchátus egyházi hatósága alatt. Mindenütt belátták ennek nagy fontosságát.

A magyar kormánytól függ, hogy a törvényjavaslattal az országgyűlés elé járulva, módot adjon a törvény megszavazására.

Buda érdeke megkivárná, hogy Németh István ne maga maradjon hazafias törekvéseiben, hanem őt minden tényező támogassa, mert a magyar gör. kel. egyháznak a nemzetiségi gör. kel. egyházakkal, tehát nemzetiségi alakulatokkal szemben nem szabad háttérbe szorulnia.

Hajdanta a gör. kel. magyar egyháznak érseke és püspökei voltak, az egyik Budán székelt, tehát elsőrangú érdeke a fővárosnak, hogy a felállítandó gör. kel. magyar érsekség székhelye okvetlenül Buda legyen.

Mult évben Budán székelt még az ökuméniai pátriárka képviselője: Karavangelis Germanosz érsek, keleteurópai exarcha, hogy kinek a hibájából hagyta el budai székhelyét s miért tette rezidenciáját Pécsbe, azt homály födi.

Kalifaválasztó gyülés

Jeruzsálemben nagyban folynak az előkészületek a kalifa-választásra, mely világpolitikai hordereju esemény lesz és itt dől el az izlám-szupremácia kérdése. Ez az első általános vonatkozású mohammedán gyülés másfél évezred óta, amelyen a török izlám már nem vesz részt. A Kalifátus jelöltjei: I. Fuad, egyiptomi; Feihsál irák-mezopotámiai; Ibn Szaud hedzsászi királyok; a hajderábadi nizám fia, aki néhány nap előtt vette feleségül Cannesben az utolsó kalifa (Abdul Hamid) unokáját és végül Imam Iahyja, a yemeni szultán.

A kalifaválasztók ú. m. seik-ül-izlámok, nagymuftik, és az uralkodók, valamint reisz-ul-ulemák nap-nap után érkeznek Jeruzsálembe, akiket Hadzsi Emin jeruzsálemi nagymufti és a rendezőbizottság fogadnak.

A budai mufti is meghivást kapott a kalifaválasztó gyülésre, azonban egyrészt a fővárost, másrészt az állam desinteresszementje folytán nem utazhatik le. Mennyit veszítünk külpolitikai prestige-ünkből ily kicsinyes felfogás miatt, mely tisztán egy városi tisztviselő és egy minszteri tanácsos szűklátókörü iróasztali munkájának eredménye, azt rövidesen látni fogjuk, s akkor nem lesz többé reperálható és nem tudunk Budából seik-ül-izlám székhelyet csinálni.

Igy a mgyar izlámot Jeruzsálemben a budai mufti fetvája alapján: Hadzsi Mehmed Dzsemaluddin Csausevics effendi, valóságos belső titkos tanácsos, a régi osztrák-magyar monarchia reisz-ul-ulemája fogja képviselni és fog a magyar mohammedánok nevében s megbizásából szavazni.

Dzsemaluddin effendi Szpaho Mohammed bég dr. ny. államminiszter kiséretében már meg is érkezett Jeruzsálembe.

A mohammedán világ fejedelmei és vezető egyéniségei közü többen már közölték a budai muftival és a mohammedán-magyar kulturkomité elnökségével, hogy Budapesten keresztül utaznak Jeruzsálembe s budai rövid tartozkodásuk alatt módját ejtik majd, hogy a magyar kormánnyal a magyar mohammedánok ügyében tárgyalhassanak.

1 PENGŐ adagonkint naponta élő halból készült
Halászlé!
HAJAS ÉTTEREM
I., Krisztina-körut 61.

HALLÓ! ITT 52—7—69!
NAGY TÉVEDÉS, hogy csak a kerthelyiségem érdemli nyáron a látogatást
MERT BIZALMAS ~ KEDVES SZOBÁIMBAN
TÉLEN is pompásan érzi magát a vendég kitünő konyhám, pincém és a jó zene mellett
Tisztelettel GUTTENBERGER A. a TROMBITÁS Vendéglő tulajdonosa
II., RETEK UCCA 12

A magyar tragédia

megismétlődik és csaknem minden zseniális emberünk az Irinyiek, a Puskás Tivadarok sorsára jut. Ez a tragédia egy rövid hirben nyilatkozott most meg, amely tudomására hozta az országnak népének, hogy a Hungária r.-t., mely a Salgótarjáni szénbánya r.-t. alkotása, kibérelte Karcag városától a villamos műveket és a földgázforrást 40.000 pengőért évente. Amikor néhány év előtt *Pávai Vajna* Ferenc dr. főbányatanácsos és főgeológus az állam megbizásából és Karcag város 100.000 pengős hozzájárulásával mélyfurásokat eszközölt Karcag közvetlen környékén és egy szép napon 180.000 köbméter földgáz erupciója sok méter magasra vetette fel a furótornyot is, — beigazolást nyert az a föltevés, hogy a magyar Alföld mélyén található gyűrődésekben mérhetetlen menynyiségű földgáz és tulhevített víz található. Ez a tény halálos itélet volt az olaj és szénfütés számára, mert a világ legolcsóbb energiatermelését tette lehetővé. Az akkori erupció, vagy valami más hibás intézkedés következtében a földgáz mennyisége lecsökkent napi 4000 köbméterre. Ez a mennyiség is elegendő lett volna, hogy Karcagot és a szomszédos nagy községeket ellássa a lehető legolcsóbb villanyvilágitással és hajtóerővel. Karcag városa — ahogy ottjárt munkatársunk jelenti, — kölcsönt keresett külföldön, hogy olajfütésre berendezett villanytelepét átalakitsa földgázfütésre, amivel évenkint 100.000 pengő árú romániai olajat takarított volna meg. A kölcsönt meg is kapta volna, de az akkori pénzügyminiszter nem engedte meg, hogy azt fölvegyék, ez volt a város tragédiája. A földgázt köbméterenkint 1 fillérért bérelte ki az államtól Karcag városa, viszont a város most 5 fillérért adja tovább az új részvénytársaságnak, de fizet a villanyért 60—70 fillért. Arról egyelőre nincs is szó, hogy a Salgótarjáni fölhasználja a földgázt hanem a maga 300 kilométeres vezetékébe kapcsolja bele a karcagi vezetéket és valószinüleg pusztulásnak indul a karcagi földgázforrás, amelynek felrobbanó ereje egy napra bevilágitotta a magyar jövőt. A magyar gazdasági élet az olcsó energitermelésen fordul és ennek lehetőségét tárta elénk a karcagi furás, de más gazdasági érdekek, főképen magánérdekek, még áldozatok árán is igyekeznek elzárni ezt a lehetőséget és inkább pusztulásnak engedik át ezt az áldott forrást, mely a szebb magyar jövő biztos alapja lehetne.

Magyar pedagógus Párisban. Aktuális kérdésekkel foglalkoztak a szakoktatási kongresszusra összegyült 34 nemzet részvevői. Tárgyalták: a pályaválasztás, tanonc oktatás, különböző ipari szakiskolák, iparos tanonciskolai szakoktatók, árusitás és reklámoktatásnak kérdéseit, az iskolai filmet, stb. Hazánknak is jutott szerep. Dr. *Orel* Gézát, Páris iskoláinak annyira alapos ismerőjét meghivták. A Nemzetközi Kongresszus Elnöksége *külön is felszólitotta* arra, hogy az *árusitástan oktatóinak* kiképzését, illetőleg a *kiképzés elgondolását irja meg.* Valószinüleg beküldött dolgozata alapján tisztelték meg azzal, hogy az árusitástan és a reklám kérdéseivel foglalkozó bizottság *alelnökségére* is megválasztották. A kongresszus szükségesnek tartja, hogy mindenfajta kereskedelmi szakiskolában, sőt azok tanárképzőjében is, tanitsák az árusitástant és a reklámtant. Ez iránt megkeresik a nemzetek minisztérumait. *Orel Géza* dr. főigazgató szerint a kereskedelmi iskolákban feltétlenül tanitani kell az eladástant, a vevőismeretet, stb., mert a kiszolgálás finomsága, becsületessége tarthatja meg *állandó* vevőnek a vevőt. A közismert pedagógus szerint azonban az árusitástant és a reklámtant a kereskedelmi tanonciskolákban feltétlenül és kizárólag a pedagógiai tapintattal biró üzletemberek, a felsőkereskereskedelmi iskolákban, a főiskolákban is csak azok taníthatnak, akik ezen a téren kiválnak és gyakorlati egyének. *Orel* Géza főigazgató ujonnan szerzett tapasztalatait feldolgozza, egyik cikke az iskolás növendékek biztositása most jelent meg, mert érdekes, hogy a párisi Kereskedelmi Kamara a felsőkereskedelmi iskolákba, avagy a pályaválasztási műhelyi iskolákba járó tanulókat a tanulás tartamára minden baleset ellen *„an blokk" biztositja.*

Szárazabbá vált Magyarország klimája az utóbbi években. Erről a témáról tartott érdekes előadást *Szolnoki* Imre a Magyar Földrajzi Társaság nov. 12-iki szakülésén, adatokat sorolva fel a magyarországi asványok és szárazságok történetéhez.

Jótékonycélú teadélutánt rendezett a kelenföldi Társaskörben *Becsey* Antalné e hó 20-án délután 5 órakor.

SZENT ANTAL
KEGYTÁRGY
ÜZLET ÚJ HELYISÉGE
II., MARGIT-KRT.
34.
Ferencrendiek templomával szemben,
FIÓK: I., Krisztina-körút 8-10
FELD OLY vegytisztitó üzletében. Tel: 541-26

Zenei élet

FAILLONI SERGIO dirigálta Mozart születése 175-ik évfordulóján a székesfővárosi énekkarral kibővített budapesti hangversenyzenekart, bebizonyitva, hogy Mozartot oly tökéletesen tudja interpretálni, mint Verdit, vagy Puccinit. Szuggesztiv volt, nagyvonalu.

ENGEL IVÁN kitünő, képzett zongorás. Estélyén bebizonyitotta, hogy jól ismeri a Beethoveni szellemet és stilust. Az f-moll, c-moll, cis-moll szonátákat játszotta. Legnagyobb sikert az Appassionátával ért el, melynek minden taktusa magán viselte a gondos tanulmány és felkészültség sigillumát.

BRITT HORACE belga csellós a kamarateremben mutatkozott be. Meleg, szines tonusú, kitünő technikájú művész, a gordonkások ama ritka töredékéből, kik még tévedésből sem fognak mellé. Megérdemelt sikere volt.

PLÁN JENŐ a vigadóban hegedült. Régi ismerőse ő a koncertlátogató közönségnek s érdemeit már nem egyszer méltattuk. Ezuttal is gondosan összeválogatott műsort játszott végig nagyszámú hallgatói őszinte gyönyörűségére.

BÉKEFFY LÁSZLÓ vasárnap délután tartotta Konferánsz-estélyét. Kedves, közvetlen egyéni humorával társadalmi, majd politikai vonatkozású „előadást" tartott. Közönsége, mely zsufolásig megtöltötte az akadémiát, irenetikus tapssal jutalmazta. Mint vendégek Ilosvai Rózsi, Szász Ila, Gál Franciska járultak a sikerhez. Az estén a kormányzó is megjelent családjával.

SCHLESAK AUGUSZTA és HEGYI EMÁNUEL együttes hangversenyt tartottak. Schlesak Auguszta előkelő izlésü, poétikus előadásu énekesnő. Kulturája elsőrangú. Közép és mély fekvésben hangja kifogástalan, magas régiókban azonban kissé kemény, éles. Ünnepelték. Hegyi Emánuel a zeneművészeti főiskola tanára régi, érdemes művész. Beethovent, Chopint, Lisztet adott elő, kifogástalan technikával, komoly elmélyedéssel, de, Tanár Ur! kissé több melegséget!

GERGELYFFY GÁBOR dr. a magy. háziasszonyok kulturdélutánján olvasott fel műveiből. Zugó tapssal honorálták.

Maller Imre.

Mohammedán kultur-est. A mohammedán—magyar kulturkomité rendezésében barátságos kulturestet tartottak a magyar mohammedánok és az izlám magyar barátai vasárnap este 8 órakor az *Esplanade* szálloda éttermeiben. Az első felköszöntőt Imam Hüsszein Hilmi budai mufti magyar és bosnyák nyelven vitéz Horthy Miklós kormányzóra mondotta, majd *Viraág* Béla a magyar-mohammedán vallásközség nagy jövőjére, nagy hivatására ürítette poharát, — *Medriczky* Andor dr. fővárosi fogalmazó a magyar-török barátságról, Gül-Baba kulturális működéséről elmélkedett és a végén a testvér török nemzet nagy reformátorát: *Gázi Kemál* pasa köztársasági elnököt és a török testvérnemzetet éltette török nyelvű felköszöntőjében. Lovag *Umlauff* Szigfrid dr. nyug. boszniai kajmakám a magyar-moszlim mozgalom egyik buzgó harcosát: a Budai Napló felelős szerkesztőjét éltette, kiemelve az ősz vezér nagy érdemeit az elhagyottan álló magyar-izlám felekezet életrekeltése körül. A díszes társaság kitünő vacsora és hangulat mellett a reggeli órákig maradt együtt. Az estén megjelentek: báró *Eperjessy* Árpád dr. külügyminiszteri tanácsos, *Weixlgaertner* Tivadar ezredes, *Max* János alezredes, *Stein* Sándor dr. és neje, lovag *Umlauff* Szigfried nejével és leányával, *Gukler* Gyula főhadnagy és neje, *Hindy Szabó* László százados, *Budaházy* László dr. kúriai tanácsjegyző, *Rezulovics* Mehemed bég, *Durics* H. Hilminé, *László* Zoltán dr. szerkesztő és számos tagja a budapesti mohammedán társadalomnak.

57. MAGY. KIR. ÁLLAMI SORSJÁTÉK
17 ezer nyereményt sorsolnak ki 250.000 — aranypengő értékban.
FŐNYEREMÉNY
40.000
ARANYPENGŐ
Nyeremények:
20.000 P. 10.000 P. 2-szer 5.000 P.
4-szer 2.500 P. 6-szor 2.000 P.
10-szer 1.000 P.
melyek mind készpénzben fizettetnek ki.
HUZÁS DECEMBER 10-én.
Sorsjegy árak:
Egész 3·— P. Fél 1.50 P.
Kapható minden bank, sorsjátékelárusitónál és dohánytőzsdében. Postai rendeléseket a pénz előzetes beküldése után azonnal teljesit M.K. Pénzügyigazgatóság Bp. V. Szalay u. 10

SZÉCHENYI
GYÓGYFÜRDŐ
a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITÜNŐ KÖZLEKEDÉS

SZENT IMRE GYÓGYFÜRDŐ
(RÁCFÜRDŐ)
Erősen radióaktív és rádiumelemet tartalmazó természetes 42⁴ C° földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Személyi hírek

SZÁVAY GYULA, a most élő magyar poéták egyik legnagyobbja, a Hollós Mátyás Társaság elnöke gyöngélkedik és így nem vehetett részt a Szabolcska ünnepen.

KOZMA JENŐ dr. országgyülési képviselő e hó 13-án ülte névünnepét és mint borgazda, rendezte borestjét a péntekiek társaságában, amelyen résztvettek a Budai Polgári Kör tagjai is. *Fináczy* Béla dr. és *Zboray* Gyula üdvözölték a két társaság nevében, amire Kozma Jenő hosszabb politikai beszédben válaszolt.

PETRACSEK LAJOS dr. e hó 18-án mondotta el szűzbeszédét a parlamentben és gazdasági fejtegetéseit szivesen hallgatta a t. ház.

HOOR TEMPIS MÓRITZ dr. műegy. tanár, a *Budai Társaskör* elnöke, e hó 26-án este 7 órakor a társaskörben, „Közüzemek és gazdasági válság" címen előadást tart.

CONRAD OTTÓ, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank ügyvezető igazgatója, a magyar közgazdasági élet ismert és számottevő tényezője, egy hetet Romániában töltött és beható tanácskozásokat folytatott a vezető román intézetek vezetőivel.

ZÖLD KÁROLY ny. székesfővárosi címzetes polgári iskolai igazgatónak a magyar dalkultura fejesztése terén kifejtett sok évi érdemes működéséért a kormányzó megengedte, hogy elismerését tudtul adják.

Hollós Mátyás Társaság

rendkivül meleg bensőséges estén áldozott
SZABOLCSKA MIHÁLY
emlékének előkelő és nagyszámú közönség jelenlétében. *Peterdy* Sándor alelnök vezette be az estét, hogy átadja a szót *Kiss* Menyhért poétának, akinek csillogóan szép, mélységes fájdalommal átszőtt magas irodalmi színvonalon állott emlékbeszéde Szabolcska Mihályról könnyeket csalt a halgatóság szemébe. Majd *Virág* Ilonka az ismertnevű szavalóművésznő néhány kevésbbé ismert Szabolcska költeményt adott elő. Utána Pánczél Lajos iskolaigazgató, aki évek hosszú során át élt együtt Szabolcska Mihállyal érdekes és kedves apróságokat mondott el róla. Befejezésül M. *Nedelkovits* Anna énekelt elbájolóan csengő hangon néhány szép Szabolcska dalt és bravurosan kisérte zongorán *Lányi* Viktor zeneszerző. A szereplők mindegyikét lelkes ovációban részesítette a hallgatóság és a kegyeletes ünnep után az egybegyűltek tulnyomórésze ott maradt, hogy résztvegyen a társasvacsorán, ahol *Gegus* Dánel Szabolcska édesanyját és a jelenlevő hölgyeket, — *Virág* Béla háznagy pedig a vendégeket éltette, köztük a Magyar Ebtenyésztő Egyesület hűséges tagjait.

Kulturestét rendezett az „Országos Katolikus Népszövetség"-nek *Lampel* Vilmos kormányzótanácsi tag vezetése alatt álló *budavári szervezete* e hó 15-én, vasárnap, a budavári leánygimnázium termében. *Folba* János dr. tábor főesperes lebilincselő előadásában, klasszikus példákra rámutatva, azt fejtegette, hogy hazánkat csak minden embernek sokszorosított buzgalmával és munkájával lehet mostani letörött helyzetéből feltámasztani. Közreműködtek még és nagy sikert arattak: ifj. *Dravecz* Lajos hegedűművész, *Király* Margit szavalatával, s. *Schöberl* Ferenc műkedvelői színigazgató vezetése mellett, *Boday* Miklós parasztkomikus, Tóth Paula ének, *Radványi* János kinai versek, *Ruzicska* István ének és tánc, továbbá színdarabban *Tolnay* Béla és fentiek. Zenét szolgáltatta *Horváth* Béla karnagy. Kedvesen konferált *Lampel* Vilmos.

Megtagadta a főváros a magyar izlám támogatását és sem a muftinak, sem a lelkészi hivatalnak helyiséget nem adott, holott óbudai üres házaiban könnyen adhatott volna. Az ESPLANDE szálló igazgatósága a legnagyobb előzékenységgel ingyen adott helyiségeket és lakást. Ezt természetesen a mohammedán kulturkomité az izlamita lapok utján tudatja a mohammedán világgal.

Bérautók
esküvőre, városi, vidéki és külföldi utakra minden időben, legolcsóbban rendelhetők.
Magánjellegü (taxióra nélküli) elegáns luxuskocsik.
Félnapra 15 pengő.
Aut. 83—8—24. (53)

Nagybányai Horthy Miklós kormányzó úr őfőméltósága névünnepén a *Magyar Nemzeti Diákszövetség* a m. kir. Operaházban díszelőadást rendez, amelyhez csak meghívó alapján váltható belépőjegy. Igényttartók forduljanak a Szövetséghez IV. Városház-u. 10. Telefon: 854—24.

Tanitsák meg a Beszkárt-kalauzokat magyarul beszélni: ezt kivánta a főváros legutolsó közgyűlésén *Sümegi* Vilmos. Csekély jelentőségű kérdés ez más sokkal fontosabb és sürgősebb kérdések mellett, mégis örömmel kell üdvözölni azt a tényt, hogy akad valaki a bizottsági tagok között, aki szivén viseli magyarságunk legfőbb kifejezőjének, édes anyanyelvünknek sorsát. Mert valljuk be őszintén: Budapesten, az ország fővárosában és kulturális középpontjában lassan elfelejtenek magyarul beszélni, — sajnos, nemcsak a villamoskalauzok. Világvárosias jellegünk lassan alakul ki s más, igazi világvárosoknak rendszerint csak a hibáit vesszük át. Igy alakult ki egy speciális pesti argot, amely megcsufolása a magyar nyelvnek s amely nemcsak a köznép körében, hanem az intelligens osztályokban is mindinkább tért hódit. A vidéki ember, aki még tud magyarul, meg sem érti a fővárosi ember beszédét. Az egészben az a szomorú, hogy a villamoskalauzokat is megmételyezi lassan ez a pesti tolvajnyelv, pedig nagyrészük falusi ember, aki hazulról tiszta, zamatos magyar beszédet hozott, de néhány hónapi ittartózkodás után már „elkezeli" a jegyet, mintahogy elkezeli a magyar nyelvet is.

MENYASSZONY képek Blahosnál Fő-u. 18

Az első muzulmán ünnep e hó 15-én volt, amelyet a magyar mohammedánok már hivatalosan megültek. Ez az ünnep bevezetője a nagy *Ramazán* böjtnek, mely 1932 január 8-án kezdődik és egy hónapig tart. Február 9-én lesz a ramazáni *Bajrám* ünnep, amelyet Ferenc József uralkodása alatt a muzulmánokkal együtt a hatóságok, kormányzat és diplomáciai testület is megültek. Kellő propagandával ez a nap lehetne a tervezett *Gül-Baba* budai szent zarándoklatoknak megnyitó napja, mely után a *Kurbán*, Bajram, Gül-Baba, Mohammed születésnapi és ujévi zarándoklatok következnének.

RAVASZ cukrász
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON
I., KRISZTINA-KÖRÚT 75
Telefon: 502-34.

Nincs határa az emberi leleményességnek és mindazok, akik eredeti, újszerü ötletekkel igyekeznek pénzt varázsolni elő embertársai zsebéből, legalább is elismerést érdemelnek, ha anyagiakban nem is találják meg számitásaikat. Egy itt ragadt volt orosz hadifogoly saját készitésü toalettpapirautomatákat szerelt fel a kávéházakban. Találkoztam vele és panaszkodott szegény, hogy összesen alig hoznak egy-két pengőt naponta ezek az automaták, pedig szellemes feliratuk a kényszerhelyzetre apellál: „Egy darab 2 filléres, ilyen hiányában egy darab 10 filléres bedobása esetén is" szolgáltat ki higiénikus papirt. Persze, akinek szüksége van, tartson magánál 2 fillérest, vagy papirt.

Fotócikkek Zibrinyinél, I., Roham-utca 1.

Osztrák példa. Éveken át működött Berlinben egy-két lelkes osztrák úr által fenntartott iroda, mely hazafias céllal összeterelte a berlini idegen utasokat és turistákat s küldte őket le Bécsbe. Rengeteg idegent szállítottak hazájukba a lelkes kis irodából, de végre nem birták pénzzel a nehéz időkben és csekély 15000 márka (21.000 pengő) évi szubvenciót kértek Bécs városától s az osztrák állami idegenforgalmi tanácstól, hogy hazafias és az idegenforgalom emelését nagyban előmozdító munkásságukat folytathassák. A kérelmet elutasították, hisz a milliós idegenforgalmi budgetből nem lehetett hasznos célra kiszakitani 21.000 pengőt. Ámde a világ bámulatára az elutasító végzés után felállítottak Berlinben egy osztrák-bécsi idegenforgalmi kirendeltséget vitrinnel, amelynek évi fentartására 100.000 márkába kerül az osztrák sógornak, nem produkál semmit, ellenben tönkretette a kis irodát, de egy csomó protekciós úrnak kitünő szinekurát biztosít. A Keleti idegenforgalomra nálunk sem jut egy fillér sem, de a berlini mintát azonnal követtük Bécsben, reméljük jobb eredménnyel, mint amilyent igér az osztrákok berlini kisérletezése. A jót soha, de minden rossz és sikertelen kisérletet azonnal és majomhűséggel utánozunk.

Vannak olyan uccáink, ahol az ember hosszú sor üres telek között száll le a villamosról és semmiféle tájékoztatást nem talál, hogy tulajdonképen hol is kezdődik és milyen irányban folytatódik a házak számozása. Ily esetre a következő praktikus tanácsot adjuk: Utcáinkon a *jobboldalon* vannak a *páratlan* s a *baloldalon* a *páros* számok, ha tehát úgy állunk meg, hogy a *páratlan* szám a *jobb* kezünk felé esik, úgy a számozás a hátunk mögött kezdődik és előttünk folytatódik. Segíts magadon, ha a város nem segít!

Gyógynövény árusítás Budán. *Weisz* Nándor, az ősei által 1720-ban a Városmajor-utca 13 szám alatt alapitott *gyógynövény* nagykereskedésében bevezette a gyógyteáknak és növényfürdőknek *kicsinybeni* (detail) *árúsitását* is, a budai közönség igényeinek kielégítésére.

A waterlooi csata után, 1815-ben, közadakozásból épült Óbudán Európa legszebb zsinagógája, amellyel Schams szerint, csak az amszterdámi tudott vetélkedni, míg a prágai és temesvári meg sem közelítették. Münz, a híres Óbudai rabbi fáradozott legtöbbet létrehozásán s jámbor szándékát a legszebb siker koronázta. Kevesen tudják, hogy e templom belseje ma is a fővárosnak egyik legszebb és legérdekesebb empiré stilusú látnivalója, amelyet idegenforgalmi szempontokból is jobban kellene ismertetni a budapesti Baedekereknek. Ez volt az első zsinagóga, amelyen órát alkalmaztak. A harangszerkezetet pedig csengőkkel pótolták. Kár hogy előtere nincs parkirozva és kőkerítésének stilustalansága rontja a templom impozáns homlokzatának összhatását.

Nyáry Rudi muzsikál minden este a **Császárfürdő** étteremben.

„Csak úgy adhatok porosz-szenet, ha ugyanannyi magyart is vásárol uraságod", ezekkel a szavakkal fogadott legutóbb a szénkereskedő. A porosz szén drágább, mint a magyar, behozatala rontja külkereskedelmi mérlegünket és növeli a munkanélküliséget, mégis porosz-szenet vagyok kénytelen vásárolni, — bár, mint jó hazafi, lehetőleg hazai termékeknek adok előnyt, — mert, mint aféle garszon ember, butorozott szobban lakom, melyben kis vaskályha van s abban nem ég a magyar szén. Most probléma előtt állok, hogy vagy összegyűjtöm emlékül a rámkényszerített magyar szenet s a tél végére szerény becsléssel is három mázsa készletem lesz, vagy végigjárom a házat, hogy eladjam azoknak, akik füteni tudnak vele, esetleg kifizetem az árát s otthagyom a szenesnél. Igy csekély 1.60 pengőbe fog kerülni 10 kiló porosz-szén s ez már magában véve is meleget okoz. Lemondhatunk tehát a fűtésről, hiszen annyi lemondást tanultunk, annyira redukáltuk minden igényünket, minden téren, hogy ez már meg sem kottyan. De hogyan is kottyanna meg, ha kibirjuk azt, hogy lassan visszatérünk az autóbuszról az omnibuszra (s mert a lovakra újból szükség lesz, a lóvirstlit leállított autókból készült virstli fogja helyettesíteni), ha kilátásunk van a lóvasutra, delizsánszra, ha az utcákat petróleummal fogják világítani, ha kevesebbet fogják azokat tisztitani és átvesszük a konstantinápolyi Köztisztasági Hivatal szabadalmát, a kóbor kutyákat, amely esetben még új megtakarítást is érhetünk el: megszünik a kutyapecér nemes mestersége, mert hiszen furcsa volna, ha dróthurokkal csipnék nyakon a leendő köztisztasági munkásokat. De visszatérve a szénre, per analogiam porosz-magyar szén, rövidesen szerencsénk lehet egy rendelethez, mely kimondja, hogy külföldi szövetet csak úgy kaphatunk, ha ugyanannyi magyart is vásárolunk, banánt csak ugyanannyi magyar gyümölcs vásárlásánál szolgáltatnak ki, a gyümölcs vásárlásánál szolgáltatnak ki, s csak úgy adnak, ha ugyanakkor magyart is veszünk. Hogy a magyar szardiniában szálka van? Nem baj! úgysem látják meg, hiszen a gerendát sem veszik észre.

Drágán fizeti a város, hogy a pékeknek éjjel nem szabad sütniök, állítólag szociális okokból. Szigorúan megbüntetik azt a sütőmestert, akit éjjeli munkán kapnak rajta. Évek óta hozzászokhattunk ehhez a rendhez, bár érthetetlen, miért szabad a szabónak, a cipésznek éjjel dolgoznia s miért tilos a péknek, de ennél is érthetetlenebb, hogy a pékek elenőrzésére 80.000 pengőt fordít a főváros. Inkább fordítsák ezt az összeget is emberbaráti célokra.

GYERMEK képek Blahos-nál, II., Fő-u. 18

Az ördögüzők vagy ahogy magukat nevezik, az *őskeresztény egyház,* mely félév előtt alakult meg Magyarországon, nem kapta meg a miniszteri elismerést. Igy tehát csakis istentiszteleteket tarthat, de önálló felekezetet nem képezhet. Istentiszteleteit az 1921 évi 33 törvénycikk alapján meg kell tűrni, hacsak közerkölcsiségbe nem ütköznek. Igen sok hivük van Budán. — A kormány a mult héten kelt rendeletével *megtiltotta,* hogy katonák vagy köztisztviselők e szekta tagjai lehessenek.

Elhízásnál, vérbőségnél
légzési nehézségeknél, reuma, köszvény és vérkeringési zavaroknál a
HUNYADI JÁNOS keserűvíz
az orvosok által ajánlott tökéletes gyógyvíz az anyagcsere élénkítésére, a vérkeringés és bélműködés szabályozására. Reggelenként félpohár **Hunyadi János** keserűvíz megszünteti a székrekedést és annak kellemetlen következményeit, az étvágytalanságot, fejfájást, szédülést, levertséget. A **Hunyadi János** keserűvíz tisztasága a legtökéletesebb, mert csakis teljesen új palackokba töltik és ennélfogva a legsúlyosabb beteg is használhatja. (43)

A Rezső-téri templomról szóló cikkünkben megemlékeztünk *Sailer* István vasbetontervező építészmérnökről is s működéséről szólva, megemlítettük többek között, hogy ő tervezte a „Centrum" r.-t. családi házainak vasbetonmunkáit is, amivel sajnálatos elirást követtünk el. A *„Centrum" nem részvénytársaság,* hanem házépítő szövetkezet és nem családiházakat épít, hanem *4—5 emeletes öröklakásos* társasházakat. A szövetkezet, melynek élén *Holek* Sámuel elnökigazgató áll, immár a *nyolcadik pompás társasházának* építkezését fejezi be, sokban hozzájárulva a budai oldal kiépüléséhez.

Cserkész ünnepet rendez a „Budapesti Kegyestanitórendi Gimnázium" cserkészcsapata, december hó 8-án d. u. 5 órakor a gimnázium tornatermében. Műsor megváltása kötelező.

Gül-Baba türbéjét teljesen elrejtő Wágner-féle keleti stílusu keretpalota felett egy sárga falú, pirostetős, miniatűr tornyú kis *kápolna* tekint le a Dunára. Emberöltők óta nézegeti magát a nagy folyó vizében. Valamikor szőllőkertek között állott e poétikus fekvésű kis templom, ma büszke, palotáknak is beillő nyaralók nőnek ki körülötte, csak ő maradt meg, mint egy rég

Lorgnonok Zibrinyinél, I.' Roham-utca 1.

Uj utcaelnevezések. A Közmunkák Tanácsa az I. Zugligeti ut és Árnyas ut találkozásánál levő névtelen utat *Manréza* köznek, a Zólyom utból kiindulót Zólyom köznek, az Előpatak utcából kiindulót *Nagyszalonta* utcának, a Fehérvári utból kiindulót *Nagykikinda* utcának, a Németvölgyi utból kezdődött *Levendula* utcának, a régi Biai utcát *Darányi Ignác* utcának, a Beregszász útnál kezdődő névtelen utcát *Előpatak* utcának, a II. Ápolda utcát *Fiáth János* utcának, az I., Brassó utból kiinduló névtelen utcát *Homoród* utcának, a Sasadi utból kiindulót *Botfalu* utcának ,a Károli Gáspár térnél levő utcát *Zsoltár* utcának, a Lenke út, Fadrusz utca és Fehérvári út közötti névtelen teret *Károli Gáspár* térnek, a Hajcsár út, Bácskai és Ujvidék utca közötti teret *Nagybecskereki* térnek, az Előpatak utcából kiinduló utcát *Kőhalom* utcának, a rózsadombi Pajzs utcából származó útvonalat *Mandula* utcának, a Németvölgyi útból kiinduló útvonalat *Muskátli* utcának, a II. Ákos- és Héja utcát *Gábor Áron* utcának és a Németvölgyi uttól a Nárcisz utcáig terjedő névtelen utcát *Orbánhegyi* ároknak nevezte el.

Miért? . . . A budai közvéleményt még mindig izgatja az a fontos kérdés, hogy az ökuméniai görögkeleti egyetemes patriárka őszentsége által kinevezett középeurópai exarcha, *Germanos* érsek, aki a magyar anyanyelvű görögkeleti egyház feje is, *miért hagyta el budai székhelyét* és tette át azt Bécsbe, ahol fejedelmi tisztelettel veszik körül? Valamiféle megnyugtató válasz vagy magyarázat mégis csak szükséges volna, akár a főváros, akár a kultuszminisztérium részeről, mert ez a kérdés érinti Buda gazdasági érdekeit.

A csatornázás kiépítésére a következő budai utcákban kerül sor a jövő évben: a Csóka-, Eszék-, Major-, Rimaszombat-, Vak Bottyán-utcákban, a Kovács Lépcsőn, a Budaörsi- és Zólyomi-út közötti névtelen utcában, a Mohai-, Sashegyi-, Verpeléti-, Zólyomi-, Biai-úton, a Héjja- és Kapy-utcában, a Pasaréti- és Törökvész-úton, a Csejtey-, Cserje-, Föld-, Fajd- és Vályog-utcában és a Rózsahegyi- és Szentendrei-úton.

ÓVATOSSÁG. „A jó száraz tisztitás, öltöny, női ruhák festése, gallér, ing-tisztitás, olcsó áraival meggyőz mindenkit a nagy aranyéremmel és diszoklevéllel kitüntetett MENCZER
MENCZER-nél Fest. Tisztit. Mos. Telefon

„Szent Erzsébet asszony", „Páduai Szent Antal élete", „Assisi Szent Klára élete", „Batthyány-Strattmann László ferences herceg, a szegények barátja" és „Páduai Szent Antal jellemrajza" címen öt kiadvány jelent meg a *„Ferences Közlöny"* kiadásában. Az első négyet Pálffy Erzsébet grófnő, az ötödiket P. Molnár Arkangyal O. F. M. írta. A könyvek méltóan reprezentálják azt a valláserkölcsi és kultúrmissziós törekvést, mely a „Ferences Közlöny"-t áthatja. A könyvek kaphatók és megrendelhetők a közlöny szerkesztőségében: II., Margit körút, Ferencrendi rendház és a Szent Antal kegytárgyüzletben: II., Margit körút 34. és Krisztina körút 8—10. Az árak sorrendben: 0.80, 3.00, 4.00, 0.70 és 2.40 pengő.

FÉNYKÉPEK Blahos-nál, II., Fő-u. 18.

Angol és német magánórákat és kis csoportoktatásokat vállal a lakásán (II., Fő-utca 52. I. 3.) *Weixlgärtner Tivadar* ny. ezredes, okl. nyelvtanár, a *Nyukosz* nyelviskola vezetője, aki hosszabb időt töltött Amerikában, Angliában és még néhány szabad órával rendelkezik. Könnyű módszerrel meglepő eredmény. Értekezés naponta d. u. 2—4.

Budai vonatkozású régiségeket (festményeket, Cuny fajansz, céhemlékek, cégérek stb.) igen magas áron vásárolok. Jelige: „Gyüjtő" Blocknerhez, Erzsébet körút 12. (78)

Nincs abban a helyzetben a hivatalokban, rossz levegőjű műhelyekben görnyedő ember, hogy jövedelméből nyaralásra is juttasson. Csak ritkán juthat friss levegőhöz, nyugodt pihenéshez. Baracska-Pettend telep parcellázása megoldja ezt legolcsóbb házhelyparcellázásával. A telep 200, 300 és 400 négyszögöles parcellái közvetlenül Baracska-vasútállomásnál kezdődnek és Pettend felé a vasútvonal két oldalán terülnek el. Baracska vasutállomás Budapest-Kelenföldtől 28 km.-re van. A telepen négyszögölenkint 1.20 pengőtől lehet kitünő minőségű, talajvízmentes termőföldet venni, amely kertészetre, gyümölcstermelésre, építkezésre, vagyis állandó lakásra egyaránt alkalmas. A telepen kitünő, egészséges ivóvíz, a községben villanyvilágítás van, a világítási fővezeték pedig a balatoni műuton végig, valamint a parcellázás alatt álló birtokon keresztül huzódik. Közvetlen közelében halad a balatoni műút, amelyen autón, vagy motorral Budapest kb. fél óra alatt érhető el. Budapestre és vissza 14 vonat közlekedik naponta. A telep maga — egyrészének beépítése után — saját kezelésben létesíthet vállalkozó mellőzésével autóbuszjáratot Budapestről a telepre. Igy a telep közönsége csupán az önköltségi árat fizetné, amely lényegesen olcsóbb a vasuti menetdíjnál. A községben és környékén minden élelmiszer rendkivül olcsó áron szerezhető be. Templom, iskola, orvos, posta és távirda a községben van.

KIRÁLY-FÜRDŐ
Épitette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot
tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-,lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1. nőknek hétköznap d. u. 2—7.
Jvókúra

Többezer méter elsőrendű minőségű
magyar crepe de chine
műselyemmaradék méterenkint . . P 3·90, P 4·30
I., Krisztina-körút 8—10. sz. **Fábián József**

Üzenetek

Kereskedősegéd, Krisztina-tér. Olvassa többek között Orel Gézának „A műhelynevelés Páris iskoláiban" c. művét és az „Ügyes eladót" és ezekből látni fogja, hogy nyugaton mennyit tesznek a gyakorlati oktatás érdekében.

L. K. dr. Krisztina-körút. Szivesen közöljük itt a most kinevezett új fővárosi alkalmazottak közül azok nevét, akikről most oly sok esik: *Huszár* Károly volt miniszterelnök fia: *Nándor, Zsitvay* miniszter fia: *Imre, Bud* János v. miniszter fia: *Pál,* Szcitovszky v. miniszter fia: *Tibor, Hermann* Miksa vezérigazgató fia: *Gábor, Séthy* Antal államtitkár fia: *Béla, Tomcsányi* Kálmán államtitkár fia: *Tamás, Kontra* Aladár fia: *Kálmán.* Az illetők képesítéseit megtudhatja a központi városházán. Az ön sógorának a kérvényét nem intézték el.

Betűrejtvények

Nem igérünk sem villát, sem aranyórát azoknak, akik az alábbi rejtványeken törik a fejüket, mert e nehéz feladatok megfejtésének egyedüli célja a szórakozás. A megfejtők neveit köszönettel közöljük.

1BCFGHSżME „ ..
E -H

ÚR KLMN / O -L -TT

SSI E A

AA E AS

Táncol?
Minden este!
a Zsigmond-kávéház és étteremben
II., Keleti Károly-utca 9.
a 9-es autóbusz végállomása
Délután és este Brawe Boys Jazz
Tulajdonos: ZSIGMOND LÁSZLÓ
a Spolarich éttermek volt igazgatója.

Januári beköltözésre még 1, 2, 3 és 4 szobás komfortos
öröklakás kapható Széna-tér közelében 16-os autobusz megállónál
OSTROM-UTCA 15. SZÁM ALATT
domináló kilátást nyujtó tetőterasszal, elsőrangú kivitelben épülő szövetkezeti házban. Bővebbet: a helyszinen, vagy KORCSMÁROS EDÉNÉL II., Keleti Károly-u. 13/b. fsz. 2. Tel: 576-43. (39)

UJ VEZETÉS
Szeifert-Kávéház
MARGIT-KÖRUT és ZSIGMOND-U sarok
a budai úri közönség találkozó helye
esténkint
ELSŐRANGU CIGÁNYZENE
Kitünő meleg konyha. Bel- és külföldi lapok.
Figyelmes kiszolgálás
Tul.: Tihamér y Kálmán

Csak egy kis sarkot kérek

Irta: **Laczó Viktor dr.**

VI.

Jól bele kell helyezkednünk abba az állapotba és gondolatvilágba, amelyben nem az a fontos, mi mibe kerül, hanem mi mennyit ér.

Az értékek és az árak világa két külön rendszer. Az elsőben az ember élvezésére rendelt valóságok, a másodikban a felettük lebegő világpiaci és helyipiaci árak. Ott van a mezőgazdaság, az ipar; emitt a kereskedelem, a bankhálózat.

A legfontosabb tétel pedig, amelyet mélyen magunkba kell vésnünk, az, hogy *az értékek világa fennállhat az árak nélkül is;* értékek vannak és értékek termelhetők, forgathatók, cserélhetők, élvezhetők minden pénzár nélkül is, aminthogy évezredek multak el és embermilliók éltek anélkül, hogy a pénzt ismerték, vagy általában használták volna. De *az árak rendszere nem lehet független az értéktől.* A pénz többé-kevésbbé szereti magát függetleníteni az alapjául szolgáló áruktól, szeret az értékek felett lebegni, saját külön törvényeket alkotni és követni, de ez a törekvése nemcsak esztelen, hanem veszedelmes is. Gazdasági katasztrófákra vezet.

Magyarul ez azt jelenti: Tartsuk szemmel állandóan az értékeket, alkalmazzuk árainkat az értékekhez és ne értékeljük a dolgokat azoknak ára szerint. Még magyarabbul: Ne adjunk ki pénzt olyan dolgokért, amelyek vagy semmit, vagy nagyon keveset érnek. Ez igazán olyan bölcseség, amelyet — látszólag — a legkisebb cseléd is megért. De csak látszólag. Mert valójában még vezéremberek sem követik!

Az értékszerzésnek két szabálya van. Az első: ne romboljuk a meglevő értékeket. A második pedig: teremljünk új értékeket.

Értékrombolás: ha a villamosokon az elhasznált jegyeket kalauzok és utasok egyaránt a kocsi padlójára, vagy az utcára dobják; az utcai táblákat, frissen vakolt vagy meszelt falakat a gyerekek megrongálják; a parkokban a gyepet letapossák, a keritésdrótokat eltépdesik; a fákat, bokrokat pusztítják; a cipőt, ruhát szaggatják; az ablakokat beverik; a vizet, villanyt pazarolják; kétszer annyit esznek, mint amennyi szükséges; felesleges mennyiségű alkoholt és nikotint fogyasztanak; tömérdek sok papirost és tintát használnak el nemcsak haszontalan, de káros dolgokra.

Értéktermelés: minden anyagmozgatás, amely arra irányul, hogy jól lakó, jóllakott és tiszteségesen öltözködő emberek legyenek az országban, akik ezenfelül naponkint olvasnak is valamit. Tehát: mezőgazdaság, ipar, kultura... minden szemfényvesztés nélkül!

Tőkebefektetésre alkalmi vétel!

Veszprém város legjobb fogyasztó negyedében eladó egy jóforgalmú és rentabilis hozamú **vendéglőüzletház** teljes felszereléssel: téli-nyári mulatságokra alkalmas modern helyiségekkel, társasköri székhellyel, azonnal átvehető! Bővebbet: Major István ingatlanirodában, Veszprém, Rákóczy-tér 20 szám.

KÖZGAZDASÁG

Szerkeszti: *Szászhalmi József.*

A visszautasított ajánlat. Szinte érthetetlen, hogy amikor a kormány ujból leszállítja a nyugdíjakat és irgalom nélkül hajtja be az adókat, a gazdatársadalom és iparosság pedig utolsókat vonaglik, hogy akkor miért utasítottuk vissza a megváltó baráti jobbot, melyet egyrészt Lengyelország, másrészt Gázi Kemál pasa nyujtott felénk. Lengyelország összes eladatlan borterménsünket átveszi és helyette *Felsőszilézia legjobb szenét adja.* Törökország antracitot (a legnagyobb kaloriájú szén), déligyümölcsöt, halat, azonfelül 120 millió pengőt hajlandó fizetni, ha a Dunán szállítunk neki megfelelő mennyiségű vetőmagvakat, búzát, lisztet, tenyészállatokat. A szénkormánybiztosság felborította az egészet, mert csakis cseh-csereüzletet engedélyez.

A Chinoin-gyár megkapta az élesztőgyár engedélyét. A gyógyexport egyik nyersanyagát képező élesztőnek olcsóbb áron való megszerzése fontos gazdasági érdeke nemcsak magának a Chinoin-gyárnak, hanem az egész országnak. Ezzel szemben az élesztőkartel olyan magas áron bocsátotta a Chinoin-gyár rendelkezésére az élesztőt, hogy a Chinoin-gyár kénytelen volt maga berendezkedni az élesztőgyártásra. A kereskedelmi minisztérium páratlan és gyors intézkedésével lehetővé tette a Chinoin-gyár részére új élesztőgyár létesítését.

Hungária
rádium tartalmú lithiumos gyógyforrás Budán, Erzsébethidnál
IVÓ-KÚRA
nyitva: reggel 7 órától este 6-ig.
Szénsavval telítve
HARMAT-VIZ!

RUDAS Fürdő
radioaktiv hőforrás
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ FEDETT USZODA

A FRANCIA-MAGYAR HÁZBAN, II. Pasaréti-út 121. sz. alatt a szabadban francia, német gyermekkert. Félbentlakók. Magyar elemi oktatás francia, német nyelvtanitással. Francia, német, angol tanfolyamok felnőttek részére. A Revue Franco-Hongroise szerkesztősége. Tel.: Aut. 643-55. (18)

Függönyök feltevését, kárpitozott butorok készítését és javitását legjutányosabban vállalja Ehrenwald Aladár kárpitosmester, II. Olasz-fasor 17. (Trombitás-ház. Telefon: 54—9—10.) (19)

Kertgazdaság

Rovatvezető: *bernicei Knoskó Sándor.*

A gyümölcs tömegtermesztése akkor a legcélravezetőbb és kockázat nélküli, ha azt a helyszínen exportőröknek adjuk el. Ha azonban van megfelelő fagymentes padlós, vagy betonos, szellős, de nem tulszáraz és nem tul világos helyiségünk, akkor kifizetődik a szép faigyümölcs téli eltevése, mert ha karácsony előtt, vagy később dobjuk azt a piacra, akkor 3—4-szeres árat is el tudunk érni.

A kézzel szedett, ép gyümölcs néhány fajtáját késő tavaszig is eltarthatjuk a következő eljárás szerint: száraz fából széles állványokat készitünk emeletesen, a gyümölcs mennyiségéhez mérten, az állványokra egy ujnyi vastag *száraz, aprő* pelyvát (nem szalmásat) hintünk, pelyva hiányában száraz szemcsés homokot, vagy száraz hamut szórunk, erre helyezzük a gyümölcsöt. Ügyelnünk kell, hogy a helyiség télen is megtartsa a 3—5 Celsius fok hőmérsékletet, mert ha a helyiség melegebb, akkor száradt és fonnyadt lesz a gyümölcsünk, ha pedig a helyiséget nem ismerjük, daczára hogy jól elzárható és mégis hidegebb volna, legtanácsosabb a gyümölcsöt vékony selyempapirba göngyölni, úgy mint a narancsot szokták, így azután a téli gyümölcsfajták a jövő nyárig is szépek, üdék és frissek maradnak. Óvatosságból a helyiségben hőmérőt alkalmazunk. Természetesen szellőztetni szorgalmasan kell, fagymentes időben hetenkint egyszer-kétszer.

Ajánlatos a helyiséget a gyümölcs berakása előtt 3—4 nappal kikénezni 1—2 szelet kénvirággal, vagy a már ismert téli összetételü permetlével bepermetezni, hogy a levegőben képződő miazmákat és a falakra esetleg lerakódott penészgombát megsemmisitsük, vigyáznunk kell, azonban, hogy a gyümölcsöt a permetlé ne érje.

„A gyümölcsfák termésfokozása és termésvédelem" című szakkönyv, mely most jelent meg, célravezető újításokkal mindenre kiterjedő hasznos tudnivalókkal bővebb felvilágositást nyujt a termelőknek. *E.ő üzetőink 20% kedvezménnyel* megrendelhetik a szerzőnél, VIII., Aggteleki-u. 17.

Gyümölcstermesztők figyelmébe!
Gyümölcsfák termésfokozását
összes kártevők irtását, elvénhedt fák ifjitását, ápolását sikerrel, jutányosan vállalja volt erdélyi földbirtokos
Jól bevált módszerével
TERMÉSVÉDELEM:
Budapest, Aggteleki-u. 17.

BALOGH G.
DROGÉRIA
CSAK II., MARGIT-KŐRÚT 1
TELEFON: AUT. 515—59.
Összes növényvédelmi szerek állandó raktára. Kérjen képes ismertetőt.

Telek, ház, lakás

A „Centrum"
kertes öröklakása aranyérték!
Az előkelő közönség bizalmától támogatott, legszolidabb alapon megszervezett, utánfizetésektől, perektől mentes épitési akciónk keretében, októberi beköltözéssel, fővárosunk legelőkelőbb részén megépitettük közfeltünést keltő, remekszép **nyolcadik társasházunkat,** a Horthy Miklós körtér melletti, Diószegi-út 9—11. sz. alatt levő „Pannonia-udvar"-t. Még pár kétszobás, háromszobás, loggiás, villaszerü öröklakás kapható. 300 négyszögöles kert; hangfogó mennyezetek és válaszfalak. Versenyen kivüli elsőrendü kivitel. Díjtalan üzlethelyiségek. Olcsó fix árak. Előnyös törlesztéses kölcsön biztositva; elegendő 30 % készpénzfizetés. Kivánatra prospektus tervekkel, öröklakásvevőknek nélkülözhetetlen szaktanácsokkal. **„Centrum" Házépitő-vállalat, Horthy Miklós-út 9.** (9—12, 3—5-ig). (Tel: 693—01).
Társasházban a „CENTRUM" vezet!

Németvölgyi-út 2b. sz. a. autógarázs vagy nagyobb műhelynek vagy raktárnak megfelelő helyiség és több üzlethelyiség kiadó. Felvilágositás a helyszinen vagy Aut. 831—09. (10)

Tőkepénzesek figyelmébe. Pénzét kihelyezem kisebb-nagyobb tételekben fővárosi házakra, elsőhelyi bekebelezésekre, magas kamatra, vagy háromszoros kézizálog fedezetre. **Fust** bankbizományos, Bérkocsis-utca 17. (51)

Négyszobás öröklakás eladó. I., Horthy Miklós-út 57. magasföldszint, napos fekvésü.

Egy-, kettő-, három-, négy és ötszobás lakás kiadó. Iroda: I., Naphegy-u. 21. Tel.: 527—80. (2)

Kettő-három-négyszobás komfortos lakások, központi fütéssel, melegvizzel, háromemeletes házban, budai **hegyekre** szabad kilátással, **kettőszoba** hallos, komfortos lakás, **négy szoba** hallos, urasági **angol cottage,** belső lépcsővel, saját központi fütéssel, Horthy Miklós körtérnél levő házakban, tulajdonos épitésztől, Fadrusz-u. 6. Aut. 694—40. **azonnalra, novemberre bérelhető.**

Fery Oszkár utcában 206 öles telek eladó. Épitési iroda I., Naphegy-utca 21. Tel.: 527—80. (2)

Ne dobja el
kiégett, elromlott villanykörtéit. Minimális árért garancia mellett használható állapotba helyezzük
TÓTH ISTVÁN villanyszerelő, I., GREGUS-UTCA 8. SZÁM Telefon: 510-29

Felesleges az újrafestés
Lakása mennyezet- és oldalfaláról kormot, füstöt és port speciális módszerünkkel tökéletesen letakarítunk. — **Eljárásunk olcsó, gyors és piszokmentes.** — Díjtalan bemutatás. Lakástakarítási Vállalat, I., Gregus-utca 8. Telefon: 510—29.

Amerikai keres megvételre egy modern **bérházat,** azonkivül egy kertes **uriházat** és egy felszerelt kisebb **gazdaságot.** Árajánlatokat csak komoly eladóktól **Fust** címére Bérkocsis-utca 17. (51)

Az Istenhegyi-út 40—42 alatti kertben épült emeletes villa, nagy lakással, külön gazdasági épülettel, garage és soffőrlakással szabad kézből eladó. Érdeklődni lehet Aut. 570—32 alatt. (8)

Németvölgyi-út 2b. sz. a. házban egy-, kettő- és háromszobás lakások hallal és központi fütéssel, utcai fronton, kilátással a hegyekre és a szemben fekvő kertekre, villamos (75,59) és autóbusz közelében, kiadók. Felvilágositása a helyszinen vagy Aut. 831—09. (10)

Szépvölgyi fenyvesben egyedülálló 16 holdas és a római Dunaparton 4 holdas telek szanatorium, weekend-telep részére eladó vagy bérbeadó. Dr. Lugmayer József ügyvéd, II., Margit-körút 1. Automata telefon: 515-52. (14)

Rózsadomb elején földszintes családi villa két 3 szobás lakással, 316 négyszögöl kerttel, 76.000 pengőért eladó. (18)

Hidegkúti úton, Star filmgyár mellet, villamos közelében, kettő á 298 öles telek diófás parkban, összes közművekkel eladó. (3)

Bercsényi-utca és Baranyai-út sarok, 1010 négyszögöl telek, összes közművekkel, nagyon olcsón eladó. Telefon: 824—44. (24)

Bérháztelek I., Horthy Miklós körtér mellett, Szent Imre herceg útja (Villányi-út) 8 sz. a. 306 négyszögöl előnyös feltételek mellett eladó. Telefon: 115—24. (22)

ÜVEG és porcellán-árukban
GÁL LAJOS Budán II., Széna-tér 7. VEZET
TISZTVISELŐK nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltételek.

HUBERT
és Tsa B. T. Egészségügyi berendezések, csövek műszaki cikkek fémgyártás
VI., Liszt Ferenc-tér 4. T 222-67

Legolcsóbb házhelyparcellázás
Baracska-Pettend
telepen, vasútvonal két oldalán, balatoni müut mellett, kitünő minőségü, talajvizmentes
házhelyek □-ölenként P 1·20-tól,
havi 10 pengős részletre. Jó ivóviz, Községben villanyvilágitás. Velencei-tó vasuton vagy autobusszal 12 perc.
Uj telekparcellázás
Gárdonyfüreden
Villasorok mentén, közvetlen a Velencei-tó mellett, legszebb kilátással a tavat határoló Vérteshegységre. Télen nyáron lakható, talajvizmentes.
házhelyek □-ölenként P 4·—től
24 havi lefizetésre — A Velencei-tó a vizi-élet minden örömét nyujtja nyári, téli sportkedvelőknek, Strandfürdő, csónakázás, vitorlázás, vizivadászat és halászat, korcsolyázás, jégvitorlázás sielés stb.
Ingyen autobuszjárat Baracska-Pettendre, Gárdonyfüredre
és vissza vasár- és ünnepnapokon d. e. 1/2 9, d. u. 1/2 3, minden csütörtökön és szombaton d. u. 1/2 3 órakor, előzetesen bejelentett csoportok részére bármely időben. Fütött autobusz Gyülekezés kedvezőtlen idő esetén is a városi irodában: I. Horthy Miklós-körtér 3/b. I. 6. T. 694-33. Részletes prospektust küldünk

Háromszobás lakást keresek minden mellékhelyiséggel 1932. május 1-re az Erzsébet-híd és Margit-híd között, Dunapartra nézőt. Értesitést 55—2—55 számon, vagy a kiadóba kérek. (26)

Ha pénzre van szüksége budapesti vagy pestkörnyéki házra, épitkezésre, forduljon bizalommal 32 éve fennálló irodámhoz. Előzetes költség nincs. **Fust,** Bérkocsis-utca 17. (51)

Házmesterséget, esetleg villában is, keres megbizható, kisigényü házaspár (állami alkalmazott). Ért villany-, gáz- és vizvezetékjavitáshoz. Kivánságra személyesen bemutatkozik. Cim a kiadóban. (9)

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágositás I., Naphegy-u. 21. Telefon: Aut. 527—80. (2)

2, esetleg 3 szobás, minden komforttal, levegős, napos lakást keresek. *Sándor Jenő,* IX., Lónyay-u. 60. földsz. 6. (12)

MÁTÉ ISTVÁN szobafestő és mázoló mester, I. ker., Attila-körut 2. Telefon: 573-55.

Sósfürdőnél egyemeletes, 3 lakásos ház, összes közművekkel 40.000 pengő 24.000 pengővel átvehető. — Ugyanott 150 öles telek is. (6)

Város az erdőben. Tisza István kertváros. A budai hegyvidék legszebb kertvárosa. Hüvösvölgy mellett. Festői kilátás. Magaslati fekvés, 150—300 négyszögöles árnyas erdőparcellák. Villany, vízvezeték, autóbusz. Előnyös fizetési feltételek. Dr. Keresztes Béla, VII., Damjanich-u. 30. Tel.: J. 431—56. (1)

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM
Kitünő konyha. — A források napi hozama **160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz**
A szentendrei HÉV vasutnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

Halwa
Sándor
PUSKAMÜVES
BUDAPEST,
Üzlet és műhely: I., Szent János-tér 4
Telefon: 507—37
Állami diszoklevél. Ezüstkoszorús mester
Nagy aranyéremmel kitüntetve
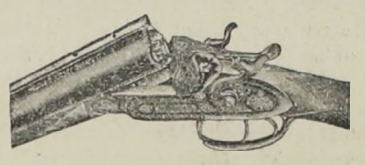
VADÁSZFEGYVEREK
FEGYVERJAVITÁSOK
SPORTCIKKEK
CSERKÉSZ-FELSZERELÉSEK

Pathó (19) AZ ELISMERT MÉSZÁROS ÉS HENTES
I., Roham-u. 6. Telefon: 535-28
Egyedüli á la Braunschweig készitmények

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, I., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
Budai ingatlan-tulajdonosoknak gyors lebonyolitás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyujtunk
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

CSAK Kopfmann
CUKORKÁT!
., KRISZTINA-KÖRUT 91. SZÁM
III., MARGIT-KÖRUT 36. SZÁM.

MEGNYILT BUDÁN
SCHÄFFER JÁNOS
MŰBÚTORASZTALOS
LAKBERENDEZÉSI ÜZLETE
I., TÖRÖK-UTCA 2. (MARGIT-HIDNÁL)
Mübútorok és elsőrangu gyártmányú ebédlő, háló, úriszobák, konyha- és előszobaberendezések.
kedvező fizetési feltételek és garancia mellett.

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirű céghez
I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33 Béres Márton

ÉHGYOMORRA
NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR
Kristály vizet

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III., LAJOS-UTCA 148 SZ.
TELEFON: AUTOMATA 624—57
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett
Kölcsönöket folyósit váltóra, folyószámlára, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

BELLEVUE
SZÁLLODA
ÉTTERMEIBEN
ESTE
ÁNC
Elsőrangú koncert- és tánczene Európa előkelő restaurantjai között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 5 pengős. Déli menü 2.50
Asztalrendelés: A. 528-48

Anőiszépségkoronája KALAP az IPARMŰVÉSZETI SZALONBÓL
I., Városmajor-u. 21. sz.
Ezelőtt: Váci uccában. (20)

Laptulajdonos: VIRAÁG ÉS TÁRSA
Főmunkatárs: dr. László Zoltán.
Kiadásért felelős: Viraág Béla.

Nyomatott az „Olympia" nyomdában Budapest, I., Bors-utca 24. Tel.: 502—96.
Nyomdáért felelős: Csaradszky Viktor

XXVIII. évf. 1066.sz.

ELŐFIZETÉS:
Egy évre . . 24.— P
Negyed évre . 6.— P
Egyes szám 40 filiér.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai féláron kapják

Budai Napló

1931. DEC. HÓ 7

HIRDETÉSEK:
Egy hasáb széles, egy m/m. magas sor, egyszeri közlésénél 30 F. Szövegsor ára 2 P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló újság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I., Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502—96. Hivatalos órák: délután 4-6-ig

A cseh gyémánt

Nekünk nincs fejlett közgazdasági életünk. Kevés a tökéletes szakemberünk, legfejlettebb a bankszakmánk, de már a szénszakma olyan különlegesség, ami egy zárt kaszt uralma alá tartozik.

Mint mindenben, a szén terén is nyugat felé szeretünk orientálódni és nem az orient felé! Néha-néha jön egy-egy ember valami új ideával, azt lemosolyogjuk, hamar megkapja a futóbolond címet, ha makacskodik ideája mellett, vagy bedugják valahová és a jobb kenyér miatt lemond a további agitációról.

A gondosan szerkesztett *Budapesti Hirlap* már 1931 január 16-án jelentette, hogy az

anatóliai fekete szenet hozó első uszály kikötött Óbudán

és a következőket írja:

> Budapest közönsége aligha tudja, hogy amikor gázkályháján ebédet főz, vacsorát melegít, teát forral, szóval táplálékát készíti: valójában *borsos adót* fizet a *külföldnek.*
>
> Ez az adó évenkint *meghaladja a négy millió pengőt.*
>
> Adózója úgyszólván *Budapest fele lakossága,* miután jelenleg mintegy *nyolcvanezer* gázfőző és fűtőkészülék működik a lakásokban.
>
> A gázresónak rohamos térhódításával minden eddiginél nagyobb mértékben szorultunk rá a gázosításra alkalmas jóminőségű külföldi szenekre. A gázgyártáshoz behozott külföldi szenek ára természetesen erősen terheli külkereskedemi mérlegünket, és a gázosításra alkalmas szén többi költsége *teljes egészében külföldre vándorol.* Éppen ezért a háború befejezése óta különböző tervek merültek föl arra nézve, hogy ezt a horribilis és az egyre emelkedő gázfogyasztással arányosan növekvő összeget részben kiküszöböljük, részben pedig hasznosabban adjuk ki. Egyrészt azt állapították meg, hogy a pécsi szenet miként lehetne gáz- és kokszgyártásra felhasználni, másrészt a *törökországi,* kisázsiai, *anatóliai* egész kiváló minőségű kőszenet igyekeztek gazdaságosan ideszállítani. A gázgyár nem csupán nemzetgazdasági szempontból bírálja el ezt a kérdést, hanem
>
> azt akarja, hogy ne legyen ráutalva egyetlen bányára, azaz inkább egyetlen szénkartelre.

A pécsi szénnel végzett kísérletek igen figyelemreméltó eredményekre vezettek és bizonyos eljárásokkal kitünő kokszot és gázt lehetne ebből előállítani.

Az anatóliai szénnel végzett laboratóriumi próbák már vagy tíz esztendővel ezelőtt meggyőzték a gázgyár vezetőségét arról, hogy

ez a kis-ázsiai szén kvalitásra nézve teljesen egyenrangú a legjobb porosz szenekkel.

Mintegy másfél esztendővel ezelőtt aztán néhány vagónt is hozattak, hogy ne csupán laboratóriumban, hanem künn a gázgyárban, tényleges gázgyártás közben is, meggyőződjenek ennek a szénnek kiválóságáról. Ez a nagybani kísérlet is jó eredményre vezetett és ennek tulajdonítható, hogy

> Szilveszter napján végre befutott Budapestre az első uszályhajó, színültig megrakva a kis-ázsiai bánya kiváló minőségű szenével.

A hosszú szállítás ellenére sem kerül Óbudán többe a kisázsai szén, mint az eddig nyugatról importált árú. Ezzel szemben ennek az óriási mennyiségű szénnek Budapestre való szállítása rendkívüli mértékben föllendítené a dunai teherhajóforgalmat, ami viszont az országnak is elsőrangú érdeke, mert így hazai vállalatok kapják meg azt az összeget, amit eddig a szén szállításáért külföldi vasutaknak kellett fizetni.

Mindezen felül pedig különösképp szerencsés lenne ez a Törökországból való import, mert hiszen az eddig való dohányimporttal együtt rekompenzációs alapon

> óriás mértékben föllendülhetne Magyarország és Törökország között a kereskedelem,
>
> ami új export-import lehetőségeket eredményezne és így az eddigi gazdasági kapcsolatok lényeges kimélyítéséhez vezetne.

Osztatlan örömmel kísérte ezeket a kedvező eredményeket mutató kísérleteket a magyar nemzet zöme. A turáni testvérnép, amelynek *még a hitét is vallották őseink,* — szokásaink, ruháink, kardunk ugyanaz volt, — a török nemzet, amely iránt való testvéri érzésünket még az évszázados háboruskodás sem tudta elmosni s amely harmadfél századon át sokszor fölkinálta nekünk az ő földjének kincseit cserébe a mi kincseinkért, amelyek a hitvány aranynál többet érnek és ősi alapon egyszerü csere révén hasznát látná e cserének mindkét nemzet, — kiváltotta ezzel maga iránt ismét a magyarság föllángoló szeretetét.

Az üzleti körök ezt ugyan naiv érzésnek mondják és ceruzával a kézben szokták ezt átszámítani prózai keresetre és haszonra, — egy másik naiv érzés, a nyugat imádásának hatása alatt — most is féltették a nyugati kapcsolódás révén veszélyeztetett hasznukat és

napirendre tértek efelett.

A mult télen még nem bontakozott ki a maga rémes valóságában a küszöbön álló tél minden nyomorával, pénztelenségével és keresetnélküliségével, — de most, hogy kiaszott csontökle döngeti az ajtókat, — ezek a naiv rajongók, akik ösztönszerűleg érzik *a jobb, kedvezőbb, a kedvesebb lehetőségeket,* ismét fölvetették a török szén kérdését és az ezzel járó gazdasági előnyöket, ami elsősorban a magyar búza és a magyar ló révén a magyar föld népét juttatná jobb anyagi helyzetbe, de egyuttal erősebbé tenné a testvéri kapcsokat a török nemzettel. Minden atavisztikus, tudatalatti érzésünk pedig ezt kívánja.

*

A szénkérdést közmegnyugvásra kormánybiztos kezébe adta a kormány. Ez nem lehet az alsóbbrendő nyerészkedés tárgya. A szén szuverén urához fordulunk, hogy a török szén ügyét, mint magasabbrangú politikai és gazdasági tényezőt, méltassa kivételes hatalma pártfogására.

Elsősorban ezt, csak azután jöhet a többi.

Ankarában élő és a magyar kormány megbízásából a gazdasági összekötő szerv szerepét betöltő budai polgártársunk, CSANÁDY AURÉL gazdasági főtanácsos útján a törökök fölajánlották a magyar székesfővárosnak, hogy

> a cseh szénnél jóval olcsóbb áron kiváló minőségű török szenet szállítanak és azt a dunai kikötőben hajóba rakva adják át. A szén ellenértékét pedig elfogadják lóban és tenyészállatokban.

Mondani sem kell, hogy ez az ajánlat komoly megfontolást érdemel. A Nemzeti Bank idegenkedik ugyan az ilyen csereforgalom gondolatától, mert abban az exportdevizáktól való elesését látja, ámde, ha a török szén ellenértéke gyanánt itt, a mai piaci áraknál *jóval kedvezőbb áron* lovakat vásárlunk, s azzal fizetünk, — megtakarítjuk ezzel egyrészt a *cseh és német szénért adott devizákat,* másrészt mezőgazdaságunk teljesen pangó kivitelét ismét lendületbe hozzuk.

A főváros sem idegenkedik attól, hogy a török szenet beengedje. E napokban tanácskozás volt *Borvendég* alpolgármesternél, s ez alkalommal részletesen letárgyalták a szénbehozatal tervét.

Azóta sikerült megszereznünk a török széntermelés közelebbi adatait.

A kérdéses török bányák a Fekete tenger déli partján feküsznek, *Zongul Dak* megyeszékhely közelében. Évi terméseredmény már eddig is — noha csak pár éve folyik intenziv termelés, — 1,600.000 tonna. Kalóriatartalma: 7700, kéntartalma: 0.78—1%-ig, hamutartalma minimális. Ára métermázsánkint a bányánál körülbelül 1.68 pengő. Ha figyelembe vesszük a tengeri és dunai szállítás olcsóságát, láthatjuk, hogy sokkal olcsóbb áron ugyanolyan minőségű szénhez juthatnánk és nem lennénk kiszolgáltatva a cseh önkénynek, mely francia pártfogójára támaszkodva akarja diktálni nekünk a gazdasági békefeltételeket.

A cseh gyémánt fényét túlragyogja a turáni török gyémánt!

Sz. J.

Uj budai kaszinó

előkészítő munkálatainak híre már kiszivárgott a nagyközönség körébe és főleg azt a fiatalságot érdekli, amely joggal várja elhelyezkedésének lehetőségét. A kaszinó élén olyan nagyvagyonú és nagytekintélyű egyéniségek állanak, akiknek kiforrott gazdasági terveik vannak és nem az államtól, nem a várostól várják e terveik keresztülvitelét, hanem saját anyagi erejükre támaszkodva indítják meg azt az új gazdasági életet, amely teret nyit annak a képzett, életrevaló, reális új nemzedéknek, amely régen túl van az iskolán, családalapítás előtt áll, de megfelelő kenyere nincs. Az új kaszinó már nevében is jelezni kívánja majd, hogy annak tagja lehet és saját érdekeit is szolgálja ezzel *Buda közvetlen környéke,* mert ennek a kaszinónak a vezetősége egészen új programmot dolgozott ki Buda fejlesztése, a fürdőügy és idegenforgalom emelése, egyúttal a városfejlesztés és szépítés érdekében Budához kapcsolva ezekkel a közvetlen környéket. Az új kaszinó Buda belső részén, egy egész villaszerű épületet foglal majd el, nagy előadó és hangversenyteremmel, étkezőhelyiségekkel s úgy rendezkedik be, hogy ott már reggeltől kezdve kedves és anyagilag is előnyös klubéletet lehessen élni. Buda független, önálló, pártkeretek által kevéssé feszélyezett egyéniségei óhajtanak ott angol mintára családias otthont teremteni Buda minden rendű és rangú polgára számára, aki gazdasági kérdésekkel szivesen foglalkozik.

A kalifaválasztó kongresszust Jeruzsálemben december 20-án nyitják meg. Történelmi nevezetességü ez a kongresszus, mert tiz évi szünet után arra hivatott, hogy az izlám kalifájának állását betöltse. Az előkészületek nagyban folynak. A vendégek fogadását *Hadzs Emin* jeruzsálemi nagymufti intézi az angol hatóságok támogatásával. A kongresszust a nagymecsetben tartják meg. Az összes államok izlámfelekezetei, az önálló mohamedán államok, a mohammedán uralkodók és fejedelmek, a mohammedán egyetemek rektorai, a seik ül izlámok, nagymuftik és nagymollák, valamint a mohammedán alattvalókkal rendelkező keresztény államok képviselői, a reisz ul ulemák, főkádik és nem érdekelt államok megfigyelői (török, német, svéd, USA) résztvesznek a kalifaválasztó dzsemmán. A boszniai volt osztrák-magyar muzulmánokat önállóan dr. *Szpáhó* Mehemet nyug. miniszter és két előkelő bosnyák kereskedő képviselik, mig a szerb kormány *Szalim effendi* Muftics szerb nagymuftit, Hadzsi Mujaga *Mehemics* kajmakámot és *Mohammedagics* effendi, belgrádi nagykádit küldötte ki. Sajnálattal értesülünk, hogy Hadzsi Mehmet *Dzsemaluddin* reisz ul ulema, I. Ferencz József király valóságos belső titkos tanácsosa az úton súyosan megbetegedett és egy görögországi szanatóriumban várja a gyógyulását. Igy a magyar muzulmán felekezetet a kalifaválasztáson nem képviselheti és ezért a budai nagymufti: Imam *Husszein Hilmi* effendi, fetvával Hadzsi *Szalihaga Mohammed* muftit bizta meg a magyar izlám képviseletével és utasitotta, hogy Magyarország nevében melyik jelöltre adja szavazatát.

Pártélet Budán

Minden asztaltársaság a budai vendéglőkben átalakult pártkörré és vitatja a lehetőségeket. Bethlen István gróf lemondásával megszünt az a személyes kapocs, amely az ő pártját együtttartotta és a nagy nyilvánosság előtt oszlik alkotó részeire a hatamas Bethlenpárt. Ma még valahogyan együtt tartja a régi keret, de az is folyton lazul. Az új miniszterelnök egyénisége sok rokonszenvet vált ki és csak a gazdasági válság az oka, hogy még mindig nem alakult ki személye körül az új kormányzó párt magja, mely magához vonzaná a széthullani készülő régi párt szanaszét keringő részeit.

A puritán felfogású budai polgárság előtt rokonszenves minden olyan alakulás, mely tisztultabb erkölcsi irányzatot jelentene és önkéntelenül is szorosabb viszonyt keres a miniszterelnökkel, akit párthűség és pártrajongás helyett a tisztelet kisér azon a rögös uton, melyet a mai felborult viszonyok miatt minden kormány járni kénytelen.

Azokon a frakciókon és csoportokon kivül, amelyek egyes ellenzéki vezérférfiak körül mint személyes hívek érdekcsoportjai alakultak ki, — alig van társaság Budán, mely az új kormány ellen volna, még ha nem is állott határozottan melléje. Ha az új politikai irányzat már határozott alakot öltött volna, itt Budán már kialakult volna a Károlyi-párt. Itt konzervatív emberek élnek, tartanak a szélsőségektől és szívesen támogatnak olyan kormányzatot, mely a mult hibáit kerülve, azokat jóvá tenni igyekszik.

Reménykedve néznek az emberek az új kormány felé és várják azt az első lépést azon az uton, mely egy jobb, egy nyugodtabb élet felé vezet.

A budai ismert politikusok, akiket eddig vezéreinek vallott a polgárság, egyik párton sem nyilatkoztak s így a polgárság a maga józan esze után fog elindulni, — de ez végleg megbontja majd a régi pártkereteket.

*

Egyelőre a közélet utcája tele van narancshéjakkal. Az első „elcsúszott" esete után most vigyázva lépkednek sokan, mert — pont egy narancshéjon elcsúszni mégis keserves dolog. Pedig valahol a távolban seprőgép dübörög, amely nem is a narancshéjakat készül elsöpörni, hanem az elcsúszottakat. Azt mondják, hogy ide a rendes seprű már nem elegendő, ide már seprőgép kell. A nagy közönség pedig fogadásokat köt, hogy ki lesz a második, aki elcsúszik?

*

Csodálatos kaleidoszkopszerű képek vonulnak fel a budai választópolgárok előtt a különféle új pártalakulások révén és a legitimizmustól kezdve mindenféle más izmuson át Budán ma már olyan társaság is akadt, mely a „tisztességet" óhajtja a párt alapjává tenni.

A közéleti *tisztesség* táborát most nagyon megnövelné a közelmult néhány esete, ha a jóizlésű emberek nem írtóznának a szennyes fehérnemű folytatólagos kiteregetésétől. Már undorító az a sok piszok is, amely eddig került a nyilvánosság elé s a legszomorúbb az, hogy minden eddigi eset — folytatást igér. A polgárságnak pedig már elég volt.

*

Rossznéven veszik sokan, hogy a budai pártok csaknem mindegyike szolgálja a defetizmust azzal, hogy szinte *panaszra kényszeriti* a párt tagjait, *panasznapokat* rendez és *panaszfelvételi* irodákat tart fenn. Az amugyis deprimált közönséget bátoritani kellene, nem pedig meddő panaszkodásra hivni, amikor tudvalevő dolog, hogy ezeken a panaszokon csak épitéssel, csak gazdasági alkotásokkal, vállalkozásokkal lehet segiteni. Ma már nagyon sokan vannak és gyakran találkoznak azok, akik tul vannak a nyafogó hangulaton, mert meggyőződésükké vált, hogy egyedül a gazdasági élet intenzivebb megindulása segithet nemcsak a város pangó iparán és kongó kereskedelmén, hanem az ugynevezett *„30 évesek"* sorsán, akik számára ma nincs hely a gazdasági életben s nagyrészüket kivándorlásra kényszerit a megélhetés. Örvendetes hatást vált ki mindenütt az az eredményes tevékenység, amit egyes épitészek, köztük első helyen *Fischer* József épitész váltanak ki terveik megvalósításával és gyakorlati kivitelével ennek a fiatal gárdának a körében és panaszkodás helyett üdvösebb volna ezt a példát követni és áttérni az alkotó munka terére. A budai közönség tudja jól, hogy legjobb korteseszköz volna az anyagilag jól szituált pártvezérek számára a gazdasági vállakozások kezdeményezésével kenyér-

A hamis váltók

ügyét tette szóvá *Ferenc József* dr. főherceg, *Budapest Fürdőváros Egyesület* elnöke a legutóbbi választmányi ülésen.

Ezeknek a „hamis" váltóknak különös históriája van. Még a múlt évben történt, hogy a Szent Gellért szállóban rendezett és a Fürdőváros Egyesület ülését követő társasvacsorán többen, az idegenforgalom és fürdőügy vezető egyéniségei, hatalmas beszédekben programmokat adtak és fogadalmat tettek a fürdőügy és idegenforgalom nagyszabású föllendítése érdekében.

A meddő és fárasztó küzdelem e jó ügyért, akkor arra a nyilatkozatra bírta a népszerü, poétalelkü magyar királyi herceget, hogy „...ezeket az elhangzott nyilatkozatokat váltóknak tekinti, de, ha valaki be nem váltaná a magáét, akkor az ilyen váltót — *hamis váltónak* fogja tekinteni!..."

Mivel pedig ezeket a „váltókat", illetve nyilatkozatokat és kijelentéseket magas állásu, vagy legalábbis felelősségterhes, nagy szubvenciókat élvező vállalatok élén álló egyéniségek tették, — ezeket az urakat, akiknek nevét ma még nem tartjuk időszerűnek leírni, — hívta fel az elnöklő főherceg a váltók beváltására. Egyeseket ment ugyan az a körülmény, hogy a beváltást megnehezítette az idők járása, — de mindenesetre örvendetes tény, hogy ezeket Őfensége számontartja, sőt — számon kéri.

Ma önként adódó mentség, hogy a *nyugati* idegenforgalom bedöglött, mondjuk, hogy idegenforgalmi tényezőink minden erőlködése dacára a — gazdasági világválság miatt, de éppen itt éri ezeket az intézőköröket a vád a *keleti* idegenforgalom elhanyagolása miatt.

A Kelet és Nyugat határán állva, éppen Budapest helyzete könnyebb, mert ha a *Nyugat* nem jöhet az ő belső bajai miatt, jöhet a *Kelet* és fordítva.

Nekünk megvan a módunk mindenféleképen, mert ha a politikai, vagy gazdasági válság miatt nem jöhetnek az *egészségesek,* a turisták, — minden körülmények között jöhetnek a *betegek.* Lévén mi elsőrangú világfürdő.

Csakhogy e lehetőségek megteremtése nagy és körültekintő, komoly munkával jár. Nem ötletszerűen, hanem évekre felosztott céltudatos terv alapján és — semmiesetre sem dilettánsok, hanem szakemberek kezébe kell adni. Az idegenforgalom a legmodernebb ipar és ide a szakembereket egyszerűen *kinevezni* nem lehet, a szinekurák pedig egyenesen megölik. Minden kisérletezés kész kudarc.

Amig minálunk az idegenforgalmi ipar *gyermek*-cipőkben járt, szivesen szolgáltunk eszmékkel, tervekkel, segitettük ezt a nálunk eddig idegen gondolatot népszerűsíteni, mert a nagyközönség nélkül sehogysem boldogulhat. Minden kezdeményezést dédelgettünk, minden kis eredményt megdicsértünk. De ma már, amikor az idegenforgalom *vadász*-csizmákban járkál, ma már irtani kell erről, a nemzetet tápláló gyümölcsfáról az élősdieket, ma már, — a teljes csőd idején, amikor megállott minden, — keresnünk kell azt, aki megállitotta, akinek dilettantizmusa csődbe vitte azt az egyetlen módot, amely Buda polgárságát megmenthetné a végleges pusztulástól.

Mert elvégre Buda őspolgársága a legveszedelmesebb elproletárosodás lejtőjére jutott. Óbuda régi, jómódu polgársága két évtizede a Váci-út gyáraiban keresi kenyerét, mint gyári munkás, szőllői elpusztultak és szérüskerti viskóiban tanyázik.

A Fürdőváros Egyesület e választmányi ülésén a legszomorúbb jelenet követte a pénztáros jelentését, aki számokkal igazolta, hogy a *pénztár üres,* és az Egyesület agilis ügyvezető igazgatója évek óta *teljesen díjtalanul* végzi azt a szizifuszi munkát, mely munka azokat a meglepő és megbecsülhetetlen eredményeket szülte, amelyekről ezen az ülésen besszámoltak. És hallgatta mindezeket az idegenforgalmi vállalatnak az a *dúsan dotált* elnöke, aki egyik kerékkötője a mi magyar idegenforgalmunknak.

Itt valami nincsen rendben s az *egyik váltó* föltétlenül — hamis.

D. P.

Ki mint vet, úgy arat, MAUTHNER magnál jobbat sehol sem kaphat!
MAUTHNER ÖDÖN magtermelő és magkereskedelmi részvénytársaság
Alapítási év 1874. Telefon: 463—65.
SÜRGÖNYCIM: MAUTHNERÉK, BUDAPEST.

MAUTHNER MAG
Központ: VII., Rottenbiller-u. 33. - Fióküzlet: IV., Kossuth Lajos-u. 4.

Nagy főárjegyék, mely növényárjegyzék: őszi árjegyzék jácint, tulipán stb. virághagymákról ingyen és bérmentve
a Ferencrendiek templomával szemben.

SZENT Gellért
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet, hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet

hez és családi élethez segiteni a fiatalokat addig, amig ezek nem maguk veszik kezükbe oly párt alakitását, amely uj életviszonyokat és uj lehetőségeket teremt számukra.

*

A *szerdai estéken* együtt vacsoráló társaság jövő hét szerdáján, e hó 9-én este, valamely kelenföldi vendéglő különtermében találkozik, amit külön meghivók jelentenek be és amely alkalommal konkrét javaslatok kerülnek megbeszélésre az eddig barátságos keretek erősebb meghatározása és bizonyos célok kitüzése terén. A szerdai esték iránti érdeklődés még azokat is megmozgatta, akik eddig kerülték az esetleg politikai szinezetüvé válható összejöveteleket, mert a helyzet kényszere hajtja már az embereket a gazdasági kérdések felé és közérdeklődésre tarthat is számot olyan közérdekü kérdés, mint a *távfütés kérdése*, amely mindenképen időszerü ebben a nagy hidegben és pénztelenségben. Ilyen és ehhez hasonló kérdések bontják meg azoknak a pártoknak a sorát, ahol tisztán és kizárólag párturalmi szempontok vezérlik a pártvezéreket.

*

A mult héten *Petrácsek* Lajos dr. orszgy. képviselő rendezte borgazdaestjét, mint uj tag a pénteki borgazdatársaság budai Vigadóbeli helyiségében, e héten pénteken pedig *Szombathy* Kálmán, az Egységes Községi Kozma Párt oszlopos tagja, szintén uj tag, rendezi ugyanott borestjét, amely alkalommal, mint a Községi Takarék egyik igazgatója: Takarékossági akció a főváros iskoláiban cimen tart előadást.

Két krisztinavárosi vezérkari tisztjét vezette be ezzel Kozma Jenő pártvezér a Viziváros „igéret"-földjére.

A sorsüldözöttek ebédje

Rohamlépésekkel tör felénk a téli nyomor és mindenki igyekszik a maga módja szerint segiteni az éhezőkön, akik reggeli nélkül kelnek és vacsora nélkül fekszenek le, anélkül, hogy ebédeltek volna. Itt Budán Horthyné Őfőméltósága után az áldottszivü főpolgármester, dr. *Ripka* Ferenc egész családját állította be a segités munkájába és biztos kézzel vezetik azt a budai előljáróságok. Ők osztják ki az ebédjegyeket, felügyelnek a különböző ebédeltető helyeken és igyekeznek kiselejtezni azokat a kétes, vagy gonosz elemeket a segítendők sorából, akik ezzel visszaélni, üzletet csinálni akarnak.

Az alábbi tájékoztató sorok a torlódásnak akarják elejét venni, annak a megrohanásnak, amely az előljáróságok ellen megindult és elmondjuk, hogy ebédjegyek hol kaphatók és az ebédet hol tálalják:

Az *I. kerületben* minden szerdán délelőtt 8—11-ig I. Attila krt. 11. sz. alatt lévő Közjótékonysági Egyesület osztja ki az ebédjegyeket a Tabán, Krisztinaváros és a Farkasrét szegényeinek. Csütörtökön délelőtt 8—11-ig a lágymányosi rész szegényei az Erzsébet Sósfürdőben, a Tétényi úton kapják. A Svábhegyen lakók szerdán 12—1 között a Diana úti iskolában, a zugliget—hüvösvölgyi lakók kedden reggel 8—10 között az előljáróságon kapják meg ebédjegyeiket. A Hengermalom út, a kelenföldi iskola, a Fery Oszkár úti iskola, a Fehérsas téri iskola,a Városmajor utcai iskola a Szociális Misszió konyhái az Attila krt. 41. szám alatt lévő Közjótékonysági Egyesület körzetéhez, a Zugligeti úti iskola a Hidegkuti úti iskola, a Labanc úti ovoda és az Attila utcai iskola konyhája az I. ker. előljáróság körzetéhez tartozik.

A *II. kerület* szegényei részére az ebédutalványokat a II. kerületi előljáróság minden csütörtökön délután adja ki. Ezeket az ebédjegyeket a Donáti utcai Molnár László otthon, a Csalogány utcai elemi iskola és a Marcibányi téri iskola főzőhelyén lehet beváltani.

A *III. kerület* étkeztető helyei a következők: Üröm utcai iskola, Kiscelli úti iskola, Raktár utcai, Vörösvári úti, Szentendrei úti és Keve utcai iskolák. Az étkezési utalványokat a Vörösvári úti iskolában a helyszinen minden szombaton 8—10, a többi felsorolt iskolákban minden pénteken 8—10 között vehetik át az igényjogosultak.

Ezüst áldozati oltárt
állitsunk a nemzet megvédésére

VÁKÁR P. ARTHUR v. kormánybiztos előadása a Gazdaságvédelmi Társaságban.

Nagy és előkelő közönség gyült össze e hó 27-én a Budai Iparosok és Kereskedők Körében, ahol a Gazdaságvédelmi Társaság tartotta e havi ülését, amelynek előadója *Vákár* P. Arthur v. kormánybiztos volt, aki AZ ÁLLAMHÁZTARTÁS MEGSEGÍTÉSE cimen foglalkozott a magyar állam válságával és megjelölte a módokat, amelyek alapján nagy megtakaritásokat, uj jövedelemforrásokat nyithat az állam, amelyek révén megindulna ismét az egészséges gazdasági élet. A termet megtöltő közönség nagy érdeklődéssel várta az előadást, melyet már előzőleg az előadó által nyomtatásban kiadott tanulmányfüzet kapcsán vitattak meg az ott résztvevő és a budai gazdasági életben számottevő egyéniségek. A megjelentek között ott voltak: Nikolics Radivoj tábornok, hódossy Kovács Géza, Mirkovszky Ödön, dr. Párossy Béla, dr. Lugmayer József, Liszka Károly, Bárdos György dr., Neuser Ármin, uzoni Nuti Árpád, Héya Zoltán, vitéz Boronkay István, Erdélyi Mór, Tóth József, Ridó Róbert, dr. Török Sándor, Tolnay László, Farkas Tivadar és a két társaság tagjai.

A Gazdaságvédelmi Társaság nevében báró Skerlecz Iván ny. horvát bán megbizásából annak elnöke

HENYEY VILMOS

ny. államtitkár nyitotta meg az ülést, utána

RAVASZ LÁSZLÓ

a Budai Iparosok és Kereskedők körének elnöke üdvözölte a Gazdaságvédelmi Társaságot abból az alkalomból, hogy ezt a kört tisztelte meg előadásával és üdvözölte az ott megjelent vendégeket. Majd *Pető* Lajos ügyvezető elnök referált a Gazdaságvédelmi Társaság belső ügyeiről, kiemelve a társaság tagjai közül *Nagy* Zsigát és *Héya* Zoltán festőt legutóbb aratott nagy sikerük és kitüntetésük alkalmából, mire Hennyey Vilmos elnök felkérte

VÁKÁR P. ARTHURT,

hogy előadását tartsa meg.

Nagy figyelemmel hallgatták meg fejtegetéseit, amelyek bevezető részében kifejtette, hogy a gazdaságvédelem ma nem kizárólagos magyar kérdés, hanem az egész világ egyik égető kérdése, amelyet uj jelszavakkal, mint: Stillhalte, — Moratórium, — Devizaarisztokraták, és más hasonló jelszavakkal elintézni nem lehet. Ezekkel ezt a nagy betegséget meggyógyitani sohasem sikerülhet s ezek legfeljebb ideiglenes megnyugvást teremthetnek.

Az előadó főleg három tényezőre kivánta felhivni a hallgatóság figyelmét: az uj jövedelmi forrásokra, a póstai értesitésekre a hatóságokhoz történt beadványok ügyében és a belföldi törlesztési kölcsönre. Külföldi kölcsönre nem számithatunk, de tiltakozik az ellen, hogy az előbbi külföldi kölcsönök kamatait fizessük. És itt egy rendkivül kedves, egyszerű tervei vetett fel az ezüst, nikkel és rézpénzérmek veretését illetően annak az ezüstnek a feláldozása révén, amely ma hasznavehetetlenül hever az egyes magyar családok szekrényeiben. Ezüst áldozati oltárt állitana a nemzet megmentésére ezzel a magyar társadalom, amely ezt az áldozatot nem idegen célok, nem pusztító háború céljaira, nem emberölésre, nem nagyravágyó nemzetek poitikai ambicióinak szolgálatára, — hanem saját magának állitaná, az a magyar társadalom, amely ma a fizetési eszközök hiánya miatt szükölködik, nyomorog, mert nincs elegendő pénzforgalmi eszközünk, amely az értéket önmagában viselné, mint amiyen az arany és az ezüst és más pénzérmek forgalmi értéke.

A számitás egyszerű. Az államnak minden ezüst pengő 44 filléréb'e kerül, amiből 24 fillér az ezüst, 20 fillér pedig a szükséges anyagok, az előállitás, szóval a pénzverés költsége. Minden pengőnél 56 fillér marad az állam számára s ha sikerül 7 millió pengő ára ezüstöt összeszerezni, az állam 30 millió pengő ára ezüstforgalmi pénzt tud kibocsátani állandó értékben. Ha ez iránt mozgalom indulna meg a magyar társadalomban és ezt a tervet azzal a rajongó lelkesedéssel karolná fel a magyarság, amely ezt a nemzetet minden sorscsapáson túlsegitette s átvinné ezt az arany terére is, föláldozva minden használatlanul fekvő aranyát, akkor infláció nélkül, minden külföldi kölcsön nélkül, a külföld segitsége nélkül állana talpra a mi gazdasági életünk és visszatérne a régi magyar jólét és arra is módot nyernénk, hogy a hadikölcsönkötvény tulajdonosokat arányosan kártalanitsuk.

A pénz fogalmának meghatározása között szerepel az is, hogy a pénz „állandó értékü és viszonylagosan értékes" legyen. A meghatározás szerint tehát a pénzérmének belső ércértéke is van, de sohasem akkora, mint amennyire az állam tekintélye és hatalma a pénzérme s általában a váltópénz értékét teszi. Gyakorlati példáját láthattuk ennek akkor, amikor a forgalomból kivont ezüst egy- és kétkoronások árát a pénzügyminiszter rendeleti uton megszabta.

A pénz meghatározásai közé tartozik, hogy „könnyen felismerhető" legyen, már pedig a ma forgalomban levő 50 filléres gondos kezelést kiván, hogy a kezelés körül hibák ne történjenek. Az 50 filléres pénzérmét a 10 filléresnél is vékonyabb és kisebb alakban *ezüstből kellene veretni.*

Ha tehát államháztartásunk megsegitésének módozatai közé az ezüst-, nikkel- és rézpénzérmék veretését is bevonjuk, akkor ezzel az államgazdálkodás rendjén évszázadok óta igénybe vett és gyakorolt metodusok alkalmazásáról gondoskodunk.

Miután váltópénzkontingensünk még kimeritve nincs, ezért keresni kell a módot, hogy *infláció nélkül*, pénzérméinket miképpen cserélhetjük ki és mily módon szaporithatjuk?

A legutóbbi idők eseményeinek tanúsága szerint az ezüst értéke aránylagosan nagyobb mértékben emelkedett, mint az aranyé. Ennek okát abban kereshetjük, és találhatjuk meg, hogy egyes európai államok (Németország, Svédország, Románia, s egyes délamerikai országok) ezüstvásárlást hajtottak végre, hogy abból pénzérmét verethessenek s ezzel belföldi fizetési eszköz birtokába jussanak.

Németország, Svédország és több délamerikai állam dolgozik azon, hogy uj pénzérmékkel növelje belső fizetési eszközét s erre a célra vásárolják az ezüstöt.

Franciaország és az Egyesült Államok arany-tezaurálásukkal belekényszerítik az egyes államokat abba a védelmi intézkedésbe, hogy belső katasztrófájuk elkerülése céljából, *belső pénzgazdálkodási* védelmi müveleteket hajtsanak végre.

Uj pénzérmék kibocsátása révén tehát 24,000.000 P kincstári bevételhez jutunk, ha a magyar társadalom a társadalmi erők koncentrálása révén megteremti az „Ezüst Áldozati Oltárt", ahová mindenki beszolgáltatja ama ezüst-, nikkel- és réztárgyait, amelyek értékben 7,200.000 pengőnek és súlyban 7200 kilogrammnak felelnek meg.

Sajnálattal jelentette ki az előadó, hogy a parlamenti vita folyamán felmerült indítványok és tervek között hiába keresett *gyakorlati* javaslatokat. Pedig a helyzet nem oly kétségbeejtő, mert 40 milliárd nemzeti vagyonnal szemben csak 1690 millió állami adósság áll, mely kis kamatú örök járadék mellett is törleszthető. Az ország összes külföldi tartozása 4096 millió pengő.

Lelkes ováció kisérte az előadó befejező buzdító szavait és *Hennyey* elnök köszönte meg neki a nagy tanulmányra való előadást.

A tárgyhoz hozzászóltak: vitéz *Boronkay* István dr., aki a moratórium és a devizaszerzés lehetőségével foglalkozott, — *Lugmayer* József dr. szerint most folyik az ingó és ingatlan töke közt a harc. A külföldi kölcsön az a tál lencse, amelyért szőröstől-bőröstől eladjuk magunkat, — *Polakovits* Zsigmond az egyes fölvetett kérdésekhez a saját felfogását fűzte, — *Viraág* Béla a rendületlen nagyhitü és kemény magyart üdvözölte az előadóban, — *Bárdos* György dr. a telek értékadóról, a nagy tömegü lakbérfelmondásokról és a *keleti* idegenforgalomról mondott értékes beszédet, — *Kiss* Dezső sürgette a külföldön elhelyezett töke hazahozatalát, mely után 4% kamatot fizetne az állam és igy nagyösszegü belföldi kölcsönhöz jutna, — *Liszka* Károly kifejtette, hogy a bettermentet nem bírja a fővárosi telektulajdonos és követelte a magyar rizstermelés védelmét.

Hennyey Vilmos, Vákár P. Arthur és Pethő Lajos felszólalásával az érdekes ülés véget ért.

250 év előtt
hogyan alakult Buda polgársága

Garády Sándor tanulmánya.

A török hódoltság végefelé a város lakosságának zöme főleg törökökből és zsidókból, azonkivül rácokból állott. Ezenkivül voltak kevesen magyarok, németek és egyéb nemzetiségüek, még lengyelek is, valamint a hadifoglyok.

Budavára visszavételekor ez a lakosság jórészt fogságba esett, kipusztult, vagy elmenekült. Itt csak Károlyi Árpádot idézem: „A magyarok különösen jó fogást tőnek akkor, midőn a mai várkerti bazár tájékán kincseikkel menekülni óhajtó nagyszámú törönek és zsidónak útját állották, s a szétugrókat lekaszabolták".

Az a kevés, ami belőle megmaradt az sem a várban kapott helyet, hanem a külvárosokban, főleg a Tabánban és a Belvárosban. A régi lakosság inkább megmaradt a Budát környező falvakban, valamint egy kevés Ó-Budán is maradhatott, helyesebben az ostrom után visszatért oda.

A várba eleintén úgyszólván csak a vár őrizetére visszahagyott katonaság és a hozzátartozó kiséret (családtagok, markotányosok, kézművesek stb.) kerültek, igy a többi között svábok is. Ezeknek a helyzete kezdetben nem lehetett valami rózsás, hiszen az egykorú leirások szerint nem maradt épen jóformán egyetlen épület sem.

Érdekes, amit erre vonatkozólag egy egykorú krónika ir: „Az ellenség (értsd: a várbeli törökök, zsidók stb.) majd minden házba halomszámra puskaport hintett és tüzet rakott, úgy hogy egyik a másik után a levegőbe repült. A házak annyira leégtek, hogy alig maradt egy is sértetlenül és az egész város csak kőhalmazhoz hasonlított, amely tűzvész néhány napig tartott és olthatatlan volt, ennek folytán zsákmányoló katonáink közül sokan megégették magukat és egyesek el is pusztultak-..."

Nagyon jellemzően irja továbbá Bél Mátyás erről az időről:

„Akik először jöttek, elfoglalták a házakat, amelyeket a kamarai adminisztrátor, később az adminisztráció majdnem ingyért és semmi egyéb föltételhez nem kötve osztott ki, minthogy azokat helyreállitsák, a kimért földet és szőllőket miveljék. Hozzájárult ehhez az adótól való háromévi mentesség kedvezményének a császár jóságából való kihirdetése azok számára, akik itt letelepedni akartak. Aminek eredménye volt, hogy nemcsak maga a város gyarapodott lakósok számában, hanem a külvárosok is benépesültek. Tehát lassankint meg kellett alakulni a tanácsnak, amely a prefektus — Werlein István János, kamarai adminisztrátor — igazgatásával a különböző fajtájú telepeseket egyesitse, irányitsa."

Elmondja továbbá, hogy kezdetben a lakosság a folytonos oda- és ismét elvándorlás következtében jóformán kicserélődött, úgy hogy az első foglalókból alig maradt egynéhány. A polgárok zömét osztrákok, bajorok, frankok és svábok, tehát németek alkották, nem említve természetesen a Tabánt és a Viziváros egyes részeit, ahol rácok és horvátok is voltak. Magyarok eleintén nem szivesen jöttek.

Schmall Lajos kimutatást közöl az 1688-ban a várban és vizivárosban volt családok és lakott házak számáról. Eszerint a családok száma összesen 89 volt 98 házzal. Ezekből 18 a vizivárosban, a többi a várban. Ennek alapján e két városrész összes lakosságát 490—686-ra becsüli.

Kissé kevésnek találjuk ugyan, de ebben a számban semmiesetre sem volt benn a helyőrség, amely, amint azt már előbb említettük, eleintén 2000 magyarból és 4000 németből állott. Ezeknek nagy részét azonban a török fokozatos kiüzetésével kapcsolatban hihetőleg még 1687-ben elszólitották. Másfelé és egyebütt használták föl.

SZENT ANTAL
KEGYTÁRGY
ÜZLET ÚJ HELYISÉGE
II., MARGIT-KRT. 34.
Ferencrendiek templomával szemben,
FIÓK: I., Krisztina-körút 8-10
FELD OLY vegytisztító üzletében. Tel.: 541-26

KIRÁLY-FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-,lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1.
nőknek hétköznap d. u. 2—7.
Ivókúra

Betegen

Várok valahonnan, várok egy levelet,
hátha mégis-mégis jő tőle üzenet?
Várok egy ragyogó, derüs, meleg tavaszt,
amely ezer bimbót, uj életet fakaszt...

Nem jő, semmi nem jő, hiába is várom,
Esteledik lassan, elnyom már az álom.
Csábit pihenőre a sok puha párna:
mintha csendes, örök nyugalomra várna...

Svábhegy, 1931. *Gergelyffy Gábor.*

Az irigy Pest gunnyal fogadta

a budai iparosok és kereskedők mozgalmát.

Nehezen adja fel Pest a budai gyarmatot. Akármit kérdezünk abban az irányban, hogy a budai kereskedők és iparosok számára megtartsuk, illetve megnyerjük Buda közönségét, megértetve azzal, hogy Budán ugyanazt az árút, ugyanabból a gyárból kapja, ahonnan a pestiek s igy ne Pesten, hanem Budán vásároljon, — már is lekicsinylő gúnnyal fogadja azt a pesti sajtó egyrésze. Amikor a Király utca kereskedői állottak ugyanarra az álláspontra és hirdették, hogy a Király utca a Király utcaiaké, akkor a sajtó ezt egy szóval sem itélte el, — de amikor Buda, a budai iparosok és kereskedők merték kiadni a jelszót, hogy: — A budaiak vásároljanak és rendeljenek Budán! — mert Buda a budaiaké, — akkor rögtön megjelennek a mozgalmat agyonütő kis szatirák. Nem lehet, hogy a Margit körút legyen a margitkörútiaké, — a II. emelet a második emeletieké, — a 61-es villamos az azon utazóké stb. — de a Király utca lehetett a királyutcaiaké. Lehet, hogy ennek a budai mozgalomnak kevés lesz az eredménye, de uj reményt, uj bizakodást hoz. Szükség van rá itt Budán, ahol még a gallért is Pesten vásárolják sokan. Aztán pedig — mégis csak van különbség Buda (a dunántúli fél város) és a Király utca között. Az egészen helyi fogalom, Pestnek egyik belső utcája, közvetlenül az Andrássy út mellett szorosan bekapcsolva a szomszédos utcák területébe, — viszont Buda ősidőktől fogva különvált város volt, hagyományaival, felsőbbséges történetével és önálló érdekeivel. A budai hegyeket, fürdőket nem vihetjük át Pestre, legfeljebb csak a keserü vizet. Ám éppen ez a gúnyos lekicsinylés bizonyitja, hogy Pest tart a mozgalomtól, félti kereskedelmi és ipari fölényét, — és éppen azért lelkesen folytatni kell. Elsősorban a budai kereskedők és iparosok kötelessége ezt támogatni, hogy a budai vásárló közönség megszokja, a vérébe menjen át és itt vásároljon és rendeljen és segitse igy a budai ipart és kereskedelmet — maga Buda.

MINDENNEMŰ
TEHERAUTÓ-FUVAROZÁS
ifj. SCHAFFER FERENC
II., TÖRÖK-U. 2. Telefon HIVÓ 55-2-98

Januári beköltözésre komfortos garszonlakások, néhány 3 és egy 4 szobás
öröklakás kapható Széna-tér közelében a 16-os autobusz megállónál
OSTROM-U. 15 ALATT,
dominálo kilátást nyujtó tetőterasszal, elsőrangú kivitelben épülő szövetkezeti házban. Bővebbet: a helyszinen, vagy KORCSMÁROS EDÉNÉL II., Keleti Károly-u. 13/b. fsz. 2. Tel: 576-43. (39)

SZENT IMRE
GYÓGYFÜRDŐ
(RÁCFÜRDŐ)
Erősen radióaktiv és rádiumelemet tartalmazó természetes 42° C° földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Naplemente

Aranyért küzd minden ember,
Gondok, könnyek, — mint a tenger...
Aranyhid a Balatonon,
Itt végződik pitvaromon.
Rálépnetek, amint látom...
Vagy ez is csak csalfa álom?

Balatonkenese, 1931. okt. **Exner Kornél.**

Személyi hírek

HAVAS ISTVÁN negyven éves írói jubileumára díszgyűlést rendezett, mint tiszteletbeli elnökének az Orsz. Gárdonyi Géza Társaság és műsoros est keretében, lelkes ovációk közben leplezte le az ünnepelt arcképét.

SZALAY SÁNDOR dr. volt II. ker. előljáró két hét előtt meghűlt és azóta betegeskedik.

WEIXLGÄRTNER TIVADAR ezredes, illusztris munkatársunk fordította magyarra a mult heti számunkban megjelent „Az első pofon" című közleményünket, amelyet a *The Daily Mail* november 12-i számából vettünk át, de nyomdai hiba révén a fordító neve elmaradt a cikk alól.

KOCSÁN KÁROLY orszgy. képviselő, aki a főv. törvényhatóságában a III. kerületet képviseli, legutóbb nagy sikert aratott a Keresztény Községi Párt gyűlésén a legaktuálisabb politikai kérdésekről kiváló szónoki erővel elmondott beszédjével.

TOPERCZER ÁKOSNÉ a főv. törvényhatóság örökös tagja dec. 3-án a dolgozó és kereső nő problémájáról tartott nagy figyelemmel honorált előadást a III. kerületi Keresztény Társas Körben, a Keresztény Községi Párt rendezésében.

LANTOS ERNŐ, a Nagybátony-Újlaki Egyesült Iparművek vezérigazgatója sikeres műtétnek vetette alá magát és már túl van minden veszélyen.

MOLNÁR FERENC, a neves író, állandó budai lakos lett. Megvette néhai Brust Dávid Nyul utcai villáját.

SZENTGYÖRGYI ÁRPÁD VILMOS dr. ügyvéd, lapunk volt munkatársa irodáját IV., Kossuth Lajos utca 1. szám alá helyezte át. Telefon: 86—4—87.

MORAVCSIK SÁNDOR elnök 25 éves egyesületi működését ünnepelték vasárnap a Budai Iparos és Kereskedő Ifjak Kulturális Egyesületében.

Bunda-mozi

lesz a *Budai Szinkörből*, lábzsákokkal és fülmelegítőkkel, ami nagyban föllendítheti a budai szűcsök forgalmát. Két vállalkozó kedvű hölgy kéri a színészszövetség támogatásával a várostól, hogy a nyári szezonnyitásig budai *premier*-mozi céljaira adja ki részükre a szinkört. Mivel pedig ezt a deszkabódét kifűteni nem lehet, a város pedig követeli, hogy a didergő közönség számára elviselhetővé tegyék a deszkanyílásokon átfütyülő szelet, — el sem tudjuk másképen képzelni, minthogy minden látogató bundát, lábzsákot és fülvédőket kap, sőt némi ráfizetés mellett külön takarót, sált és bárányborsipkát is kaphat. Csak nyári és délvidéki darabok kerülhetnek szinre, hogy meleg illúziókat keltsenek. Mesterséges lepkék szálldosnak majd a nézőtéren, fecskecsicsergés és rigófüttyel kísérve, — és végül beadják az egész fagyos tervet valamely medvének, hogy télen át álmodja tovább. Nyárig még medvecukorgyár is lehet a Budai Szinkör.

Az őshazáról — Budafokon. A budafoki Keresztény Ifjak Egyesülete sikerült társasestét rendezett december hó 2-án este *Czermann* Antal dr. miniszteri tanácsos elnöklésével, amelyen a budafoki társadalom szine-java s a kör patrónusai jelentek meg. A társasestét kitünő magyaros vacsora előzte meg, majd *Czermann* elnök ismertette ennek a kitünő szociális és karitativ egyesületnek társadalommentő működését, a balatonudvari telep felállítását és a jelenlegi nyomorenyhítő akcióját, amellyel példát mutatnak az ország valamennyi társadalmi intézményének. Az egyesület a maga szerényi eszközeivel százakra menő elhagyott ifjúból és árvából nevel becsületes, vallásos és hazafias iparost, akiknek mindegyike mindenkor megőrzi szeretetét az egyesület iránt. Az egyesület saját házában, a szinpaddal felszerelt díszteremben rendezte összejövetelét, melyen az elnökség meghívására a mohammedán-magyar kultúrbizottság részéről megjelentek *Viraág* Béla, lapunk szerkesztője, és *László* Zoltán dr. ny. pénzügyi tanácsos, szerkesztő. Az elnöki megnyitó elhangzása után általános figyelem közepette Viraág Béla mondott az egész estét betöltő beszédet a turáni kérdésről, az őshazáról, a magyarság és izlám kapcsolatairól, Trianon revíziójáról. Buda és környékének történelmi, fürdőügyi, idegenforgalmi és muzulmán vallási fontosságáról. A közönség soraiban ott voltak *Záborszky* Nándor polgármester vezetésével a városi tanács tagjai, a rendőrkapitány, az iskolák igazgatói, a lelkészek, az ipar és kereskedelem képviselői mellett, a Budafokra visszavonult nyugdíjas előkelőségei a városnak, akik kedvesen ünnepelték lapunk szerkesztőjét és fanatikus hitét a magyarság nagy jövőjében, lelkesedését a Keleten élő fajtestvéreinkért.

Lorgnonok Zibrinyinél, I.' Roham-utca 1.

Adventi kulturest. A *„Budai Katholikus Kör"* december elsején, kedden este rendezte Pálffy-téri dísztermében idei első adventi estjét, amelynek érdekes műsorán szerepelt *Gömöry-Laiml* László dr. külügyminiszteri tanácsosnak rendkívül érdeklődést kiváltó „Diplomáciai történelmünk magyar vonatkozásai" című előadása. Az estet kitöltő és nagy gonddal összeállított hangverseny műsorán muzsaji *Dóczy* Etelka ének- és zongoraművésznő, *Szathmáry* Margit hegedűművésznő számai emelték a kulturest művészi nívóját.

RAVASZ cukrász
I., KRISZTINA-KÖRÚT 75
Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

Czölder Dezső kiállítása. Ez a kiváló budai festőművész, a Hollós Mátyás Társaság tagja, november 22-én nyitotta meg nagyszámu előkelő közönség jelenlétében új kiállítását I., Fery Oszkár-út 4b. alatti műtermében. A rendkivül termékeny és tehetséges művésznek ez már ebben az évben a *második* kiállítása. Ezuttal északamerikai utazása alatt készitett művei kerültek tárlatra. A kiállítást a Magyar-Amerikai Egyesület alelnöke, *Póka Pivny* Béla nyitotta meg. Megkapóan ecsetelte a magyar-amerikai barátságot. Szavait lelkesen megtapsolták. Utána *Ujj* Gyuláné iróné olvasta fel Czölder Dezső: „Barangolásaim amerikai vizeken" cimü visszaemlékezését. Kiderült, hogy Czölder ép oly kitünően kezeli a tollat, mint az ecsetet. Szinte látjuk, amint sajátkezüleg szereli fel kis vitorlását, amelyen két évig hol szeliden ringatta, hol haragosan hányta-vetette az Atlanti óceán. A közvetlen elevenséggel megtartott felolvasást a közönség élénk tetszéssel fogadta, majd elmerült a szebbnél-szebb tájképek szemléletébe. Meleg érdeklődéssel tekint az ott megjelent közönség Czölder Dezsőnek „A Dismal mocsár vidékén" cimü, a Hollós Mátyás Társaság téli idényének egyik estélyére tervezett előadása elé.

FÉNYKÉPEK Blahos-nál, II., Fő-u. 18.

A jó öreg doktorbácsit, akit Kelenföldön minden szegény ember ismer, mert amig módjában állott, minden szegényt ingyen gyógyitott, *Csathó* Gy. Gyula doktort szörnyü csapás érte unokája *Bikich* Györgyike, 18 éves korában, valami tragikus körülmények között a halálba menekült, gyászba borítva született és nagyszülejt. A köztiszteletben álló számos sorscsapás által sujtott orvos-gyógyszerész nagyapa iránt nagy részvét nyilvánult meg.

Elhízásnál, vérbőségnél
légzési nehézségeknél, reuma, köszvény és vérkeringési zavaroknál a
HUNYADI JÁNOS keserűvíz
az orvosok által ajánlott tökéletes gyógyvíz az anyagcsere élénkítésére, a vérkeringés és bélmüködés szabályozására. Reggelenként félpohár **Hunyadi János** keserüvíz megszünteti a székrekedést és annak kellemetlen következményeit, az étvágytalanságot, fejfájást, szédülést, levertséget. A **Hunyadi János** keserűvíz tisztasága a legtökéletesebb, mert csakis teljesen új palackokba töltik és ennélfogva a legsülyösabb beteg is használhatja. (43)

Muzulmán kultúrestét rendezett a mohammedán-magyar kultúrkomité e hó 7-én este az Esplanade szállodában. A közönség soraiban ott voltak: Imam Husszein Hilmi effendi budai nagymufti a feleségével, Szilágyi Károly vezérigazgató, v. nemzetgyülési képviselő, Hindy-Szabó László huszárkapitány, Celige José báró, Topcsi Musztafa aga, Gukler Gyula főhadnagy és felesége, Braun Gyula mérnök, vasutépitő nagyvállalkozó, dr. Stein Sándorné, Hajdics Hajdár effendi, Auerbach Géza, Vákár P. Arthúr v. kormánybiztos, Pávai Vajna Ferenc, Watterich József, Harsády Róbert, Radácsy Béla dr., László Zoltán dr. szerkesztő, Iovag Umlauff Szigfrid dr., Max János alezredes, Weixlgärtner Tivadar ezredes, Aczél Ádám vezérigazgató, Rezulovics Mehmed bey, Ferenczy Zoltán, Telkes Aurél és mások. A társasvacsora után *Viraág* Béla, lapunk szerkesztője folytatta az idegenforgalmi propagandát és közvetlen szavakkal festette meg a turáni őshaza, az ősnyelv, a magyar őskultura történetét, a mádjabeli ősnépek történelmi hivatását, a testvérnépekkel való kulturális kapcsolatokat, a magyarság és izlám vonatkozásait és az idegenforgalom rendkívüli fontosságát. Az új adatok, új beállítások megnyerték a közönség tetszését és elismeréssel honorálták a hallottakat. Ez alkalommal szerepelt először mohammedán menü az Esplanade kitünő étlapján, csorba, pilaf és burekkel. Topcsi Musztafa aga török áriákat adott elő hegedűn és bravuros játékával szórakoztatta a vendégeket.

1 PENGŐ adagonkint naponta élő halból készült
Halászlé!
HAJAS ÉTTEREM
I., Krisztina-körut 61.

Gyász. Édes testvérét vesztette el dr. *Hennyey* Vilmos ny. államtitkár e hó 4-én, amikor hosszas betegeskedés után a Herczog klinikán pajzsmirigy túltengésben elhunyt *Hennyey* Emil tanár, aki 7 évig a Wiener-Neustadt-i katonai iskola és a budapesti hadapród iskola, majd 17 éven át a II. ker. Toldy-reál tanára 1925-ig, amikor betegsége miatt szabadságolták, utóbb pedig nyugdíjazták. December hó 7-én délután temették a farkasréti temetőbe nagy részvét mellett. Özvegye, szül. Rogulich Zóra és testvérei siratják.

GYERMEK képek Blahos-nál, II., Fő-u. 18

Korcsolyaszezonja sikerének biztosítására serény munka folyik a B. B. T. E. belső életében, úgy a jégpályán, mint az irodában. A nehéz gazdasági helyzetre való tekintettel az egylet a beiratási díjakat *lényegesen csökkentette* és igy lehetővé tette olyanok számára is az egészséges spert és szórakozás müvelését, akik csak szerényebb anyagi eszközök felett rendelkeznek. — Előreláthatólag egy-két nap mulva már vidám korcsolyázóktól lesz hangos a Széna-tér környéke.

Festménykiállitás. *Reissmann* Gizella ez évben festett táj, virág, gyümölcs és szentképeiből karácsonyi kiállitást rendez *I., Horthy Miklós út 86. III.* 2. dec. 1-től dec. 10-ig d. e. 10 órától este 8 óráig. Belépti-díj nincs.

A Budai Dalárda elnöksége az egyesület alapitó és pártoló tagjainak tiszteletére december 8-án este 8 órai kezdettel a *Budai Vigadó* nagytermében rendezi 67-ik *alapitási dalestjét*. Belépődij nincs, műsor megváltása (20 fill.) kötelező.

Sikerült kulturestélyt rendezett a III. kerületi Katolikus Kör november 25-én az ujlaki kulturház nagytermében, melyen *Eckhardt* Tibor országgyülési képviselő tartott előadást „Világválság — Magyarválság" cimen. Az érdekes előadás után a közönség melegen ünnepelte Eckhardt Tibort.

Fotócikkek Zibrinyinél, I., Roham-utca 1.

Budai vendéglő a szeretet szolgálatában. Az egész országban gyüjtés folyik, hogy karácsonyra megajándékozzák a szegényeket, ám kisebb körben is gondolnak a szegények felsegitésére. Budán a II. kerületben *Simon* József Kapás-utcai vendéglője az egész éven át szinhelye a gyüjtésnek. Ott a *Jóbarátok Asztaltársasága* rakja össze a filléreket erre a célra. A derék vendéglős nagyon sokszor kedveskedik vendégeinek tizóraival s ilyen alkalommal a vendégek adománya perselybe gyűlik. Az ilymódon összeszedett fillérekből most karácsonyra 25—30 árvának jut egy-egy pár cipő.

Nyáry Rudi muzsikál minden este a Császárfürdő étteremben.

A Dalosszövetség díszhangversenyén, december hó 5-én, este 8 órakor a *Pesti Vigadóban* kiváló magyor férfikarok mellett a *Győri* Ének és Zeneegyesület Vegyeskara is közre működött. *Laurisin* Miklós zongoraművész, *Országh* Tivadar hegedűművész és *Vencell* Béla operaénekes magánszámai tették értékessé a műsort.

Táncol?
Minden este!
a Zsigmond-kávéház és étteremben
II., Keleti Károly-utca 9.
a 9-es autóbusz megállo
Délután és este Brawo Boys Jazz
Tulajdonos: ZSIGMOND LÁSZLÓ
a Spolarich éttermek volt igazgatója

MOSDÓ KÖLNI VIZ
FÉLDECI P 1·—
1 DECI .. P 1·40
2 DECI .. P 2·50
LEGFINOMABB KÖLNI VIZ
FÉLDECI P 1·50
1 DECI .. P 2.30
2 DECI .. P 4·40
KAPHATÓ:
KERPEL „SZENT ISTVÁN" GYÓGYSZERTÁRA
MARGIT KÖRUT 38
TELEFON 5-16-19

HALLÓ! ITT 52—7—69!
NAGY TÉVEDÉS, hogy csak a kerthelyiségem érdemli nyáron a látogatást
MERT BIZALMAS KEDVES SZOBÁIMBAN
TÉLEN is pompásan érzi magát a vendég kitünő konyhám, pincém és a jó zene mellett
Tisztelettel GUTTENBERGER A. a TROMBITÁS vendéglö tulajdonosa
II., RETEK UCCA 12

A Mattyasovszky család, családfájának, nemességi leszármazásának történeti összeállítását dolgozza fel és kéri mindazokat, akiknek a *Mattyasovszky* családot bármely vonatkozásban érdekő adatról tudomásuk lenne, értesítse őt. Címe: Jánoshalma, Bácsmegye, *Mattyasovszky* Lajos dr., műtősebész fogorvos.

A napilapok testületének hivatalos helyiségeit V., Gróf Vigyázó Ferenc-utca 8. sz. II. em. 10. alatt megnyitotta. Telefon: 29—6—50. A testület ügyvezető igazgatója: *Praznovszky* Iván ny. rendkívüli követ, meghatalmazott miniszter. Főtitkár: *Berkes* Róbert dr., a Központi Sajtóvállaalt igazgatója. A testület hivatalos óráit d. e. 9—2-ig tartja.

MENYASSZONY képek Blahosnál Fő-u. 18

Kisasszonyavatás volt november 29-én este a *Sycambria* corporatio otthonában. Buda társadalmának krémjéből került ki ez a corporatio, mely kilenc kisasszonyt ajánlott avatásra, akiket *Ury* Lajos táblai tanácselnök, *Kühn* Szaniszló ciszterci tanár és *Márton* Lajos, a Sycambria priorja a Foederatio Emericana szertartásai szerint vett fel a corporatia tagjai közé. Az avatást hangverseny követte, amelyen *Biscara* Betta és *Imre* Vince operaénekesek, továbbá *Schwertfeuer* László szavalata szerepeltek. A hangverseny után még sokáig maradt együtt igen jó hangulatban a családias társaság.

ÓVATOSSÁG. kitüntetett MENCZER
„A jó száraz tisztitás, öltöny, női ruhák festése, gallér, ing-tisztitás, olcsó áraival meggyőz mindenkit a nagy aranyéremmel és diszoklevéllel
MENCZER-nél Fest. Tisztit. Mos. Telefon

A FRANCIA-MAGYAR HÁZBAN, II. Pasaréti-út 121. sz. alatt a szabadban francia, német gyermekkert. Félbentlakók. Magyar elemi oktatás francia, német nyelvtanitással. Francia, német, angol tanfolyamok felnőttek részére. A Revue Franco-Hongroise szerkesztősége. Tel.: Aut. 643-55. (18)

Függönyök feltevését, kárpitozott butorok készitését és javitását legjutányosabban vállalja Ehrenwald Aladár kárpitosmester, II. Olasz-fasor 17. (Trombitás-ház. Telefon: 54—9—10.) (19)

Eladó Csaba u. és Biró u. sarkán téglány formájú saroktelkem. Dr. *Szőke* Béla földmivelésügyi minisztérium. (27)

Lakberendezések Egyes butorok
KEDVEZŐ FIZETÉSI FELTÉTELEK ÉS GARANCIA MELLETT
SCHÄFFER JÁNOS
mübutorasztalosnál II., TÖRÖK-U. 2.
Telefon HIVÓ 55-2-98

5411—1931—2. sz. Fővárosi Közmunkák Tanácsa.

Telekeladási hirdetmény

A Fővárosi Közmunkák Tanácsa az egyes szabályozások végrehajtása során alakult és szabályozási célokra nem szükséges, alább felsorolt épitési telkei eladására versenytárgyalást hirdet.

Az alábbiak szerint eladásra kerülnek:

1. Budapest székesfőváros II. kerületében a Pasaréti úton fekvő 12.039 hrsz. 252.60 négyszögöles,

2. az ugyanott fekvő 12.041 hrsz. 392.50 négyszögöles,

3. Budapest székesfőváros VII. ker., Stefánia út és Bessenyei utca között fekvő 32.480 hrsz. 300 négyszögöles,

5. az ugyanott fekvő 32.478 hrsz. 358.20 négyszögöles telek.

A 3., 4 és 5. tétel alatt telkek esetleg ketté is oszthatók, ezekre a kettéosztás után keletkező parcellákra különkülön is tehető ajánlat.

Az irásbeli ajánlatok 2 pengős okmánybélyeggel ellátva, zárt borítékba helyezendők, a boriték „Ajánlat telekvételre" felirással látandó el és az igy kiállított ajánlatok legkésőbb 1931. évi december hó 14-ének d. u. 2 órájáig a Fővárosi Közmunkák Tanácsa segédhivatalában (I. ker., Döbrentei tér 4 sz., I. em.) hétköznapokon a hivatalos órák alatt nyújthatók be

Az ajánlathoz ajánlattevő által aláirva csatolandó az eladás feltételek egy példánya, amely a fentmegjelölt helyen díjtalanul kapható hétköznapokon a hivatalos órák alatt. Ugyanitt díjtalanul rendelkezésre bocsáttatnak venni szándékozók részére az eladás alá kerülő telkek telekkönyvi adatai és nem hivatalos térrajzai is.

Több telekre együtt, avagy minden egyes telekre külön-külön is tehető ajánlat. Ajánlattevő minden egyes telekre tett ajánlata után, készpénzben 1000—1000 pengő bánatpénzt tartozik a fentebb megjelölt határidőig a tanács házi pénztárához lefizetni.

Az ajánlatok **1931. évi december hó 14-én d. u. 5 órakor** nyilvánosan fognak a tanács üléstermében (I. ker., Döbrentei tér 4. sz., I. em.) felbontatni és felolvastatni.

Budapest, 1931. december 4-én.

A Fővárosi Közmunkák Tanácsa.

SZÉCHENYI
GYÓGYFÜRDŐ
a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITÜNŐ KÖZLEKEDÉS

UJ VEZETÉS
Szeifert-Kávéház
MARGIT-KÖRUT és ZSIGMOND-U sarok
a budai úri közönség találkozó helye
esténkint
ELSŐRANGU-CIGÁNYZENE
Kitünő meleg konyha. Bel- és külföldi lapok.
Figyelmes kiszolgálás
Tul.: Tihaméry Kálmán

Most jelent meg!

AZ ÁLLAMHÁZTARTÁS ÉS MAGÁNHÁZTARTÁS MEGSEGITÉSE.

Irta: *Dr. Vákár P. Arthur.*

konkrét számadatok és matematikai táblázatok. — Ú jövedelmi források. — Egy hosszúlejáratú nyeremény-kölcsön-kötvény emissziójának lehetősége. — Pénzérmék veretése infláció nélkül. — A magánháztartás megsegitése. — Sajtókritika.

II. kiadás. *Ára: 2 pengő.*

Kapható minden könyvkereskedésben.

Csak egy kis sarkot kérek

Irta: **Laczó Viktor dr.**

VII.

Sokszor elgondolkodom azon, hogy nekünk tulajdonképen igen sok szegény és következésképen csunya falunk van. Nem sorolom fe a csunya favakat, mert még talán megsértődnének. Bár az olyan sértődés, amely önérzetté, szégyenkezéssé és javulási szándékká válnék, nagyon üdvös volna. De azért a megnevezés mégis csak kockázatos dolog. Nem teszem. Csak elnézem, vajjon hány száz évnek kell elmulnia, hogy annak a falunak közepén ne folyó vizet, hogy a házak előtt a fák szép tizenöt árok vezesse le a hegyoldalból lesorjában álljanak, a gyalogutak egyformán kövezve legyenek, az út közepe nyáron ne félméteres porréteggel, télen feneketlen sárral legyen borítva s a házak kissé tisztábbak, kissé díszesebbek legyenek; a cégtáblák is micsoda rongyok, a község kútja is micsoda pocsolyaközpont; igazán nem jó még csak ránézni sem, nemhogy nyaralni az ilyen faluban!

Hát el tudja azt valaki képzelni, hogy ennek a falunak lesz egyszer annyi pénze, hogy annyira kicsinosítsa önmagát, mint amilyen csinosak az osztrák vagy svájci nyaralóhelyek? Soha! Igy tehát még kétszázötven évig marad abban az állapotban, amelyben már kétszázötven éve fetreng. Nincs pénz, nincs megrendelés, nincs munka, nincs haladás. És senkinek sem jut eszébe, hogy annak a falunak rendbehozatala önmagában is érték anélkül, hogy azt pénzben kellene kifejezni és valakinek kifizetni. Senkinek sem jut eszébe, hogy magának a falunak lakossága pénz nélkül is megszerezhetné önmagának ezt az értéket, csak össze kellene állania, csak ásót és gereblyét kellene fognia és sok-sok szabad idejében legalább azt csinálnia, amit minden külön szakértelem nélkül meg tud csinálni. Önmagának és a köznek csinálná. Csakhogy ehhez szükséges, hogy zárkózott önzéséből kilépjen. Erre pedig képtelen.

Mi mindent csinálnak másutt! Pénz nélkül! A szürke levéltáros kihalássza a poros akták közül, hogy a városkát hétszáz évvel ezelőtt alapitották. Ezt az adatot pénz nélkül odaadja a városi szépitő egyletnek. A szépitő egylet elhatározza, hogy történelmi felvonulást rendez. Felhivják a nőket, hogy lányaiknak korszerű ruhákat készitsenek. A mintákat ingyen megtekinthetik. A férfiak a lányok kedvéért szintén felöltöznek lovagi, csatlósi, iparosi jelmezekbe. Meghivják a szomszéd községeket. Megjelenik négy-öt zenekar. A városkát fellobogózzák. Keresnek a közlekedési vállalatok, a vendéglősök, a szabók, a fodrászok, a cipészek, a trafikosok mindenki. A városka egy kis történelmi felvonulással csinál pénzt pénzkiadás nélkül.

Alkotás-utca 13.
gyönyörü fekvésü bérházban azonnal kiadó háromszoba hallos és kétszoba hallos lakás. Teljes komforr, központi fütés és melegviz. Villamos és 3-as autóbusz megállónál

Versenytárgyalási hirdetmény

Nyilvános irásbeli versenytárgyalást hirdetek a Köztisztasági Hivatal részére szükséges 5000 métermázsa buzaszalma szállítására. A bánatpénz tekintetében a hivatalos rendelkezések az irányadók. Az ajánlat benyujtásához szükséges nyomtatványok a hirdetés megjelenésétől kezdve, naponta d. e. 12—2 órák között, a Köztisztasági Hivatal igazgatóságánál (VIII. Kun-utca 8. I. em.) díjtalanul kaphatók. A kellően felbélyegezett és borítékban elhelyezett ajánlatokat **1931 évi december hó 11-én (péntek) d. e. 10 óráig** a Köztisztasági Hivatal igazgatóságánál (VIII., Kun-utca 8.) kell benyujtani. Az ajánlatokat ugyanott és ugyanazon a napon d. e. 11 órakor bontják fel, amikor is az ajánlattevők, vagy igazolt képviselőik jelen lehetnek.

Budapest, 1931 október 26.

A székesfőváros polgármestere.

Nyilvános irásbeli versenytárgyalást hirdetek a Köztisztasági Hivatal részére szükséges 6000 métermázsa elsőrendü anyaszéna szállítására. A bánatpénz tekintetében a hivatalos rendelkezések az irányadók. Az ajánlat benyujtásához szükséges nyomtatványok a hirdetés megjelenésétől kezdve, naponta d. e. 12—2 órák között, a Köztisztasági Hivatal igazgatóságánál (VIII., Kun-utca 8., I. em.) díjtalanul kaphatók. A kellően felbélyegezett és borítékba elhelyezett ajánlatokat **1931 évi** december hó 11-én (péntek) d. e. 10 óráig a Köztisztasági Hivatal igazgatóságánál (VIII., Kun-utca 8.) kell benyujtani. Az ajánlatokat ugyanott és ugyanazon a napon d. e. 11 órakor bontják fel, amikor is, az ajánlattevők, vagy igazolt képviselőik jelen lehetnek.

Budapest, 1931 október 26.

A székesfőváros polgármestere.

Bérautók

esküvőre, városi, vidéki és külföldi utakra minden időben, legolcsóbban rendelhetők. Magánjellegü (taxióra nélküli) elegáns luxuskocsik.

Félnapra 15 pengő.

Aut. 83—8—24. (53)

Nyilvános irásbeli versenytárgyalást hirdetek a Köztisztasági Hivatal részére szükséges 4500 métermázsa zab szállítására. A bánatpénz tekintetében a hivatalos rendelkezések az irányadók. Az ajánlat benyujtásához szükséges nyomtatványok a hirdetés megjelenésétől kezdve, naponta d. e. 12—2 órák között, a Köztisztasági Hivatal igazgatóságánál (VIII., Kun-utca 8. I. em.) díjtalanul kaphatók. A kellően felbélyegezett és borítékban elhelyezett ajánlatokat **1931 évi december hó 11-én (péntek) d. e. 10 óráig** a Köztisztasági Hivatal igazgatóságánál (VIII., Kun-utca 8.) kell benyujtani. Az ajánlatokat ugyanott és ugyanazon a napon d. e. 11 órakor bontják fel, amikor is az ajánlattevők, vagy igazolt képviselőik jelen lehetnek.

Budapest, 1931 október 26.

A székesfőváros polgármestere.

KÖZGAZDASÁG

Szerkeszti: *Szászhalmi József.*

A Magyar Leszámitoló- és Pénzváltóbank november 28-iki rendkivüli közgyülésén a Magyar Forgalmi Bank Rt.-ot beolvasztotta. A Forgalmi Bank alaptőkéjét kitevő 80.000 darab részvényből 66.400 darab van a Leszámitoló Bank tulajdonában, ezeket a részvényeket megsemmisitik, a fennmaradó 13.600 darab részvényt pedig 5:4 arányban Leszámitoló Bank-részvényekre cserélik. A cseréhez szükséges 10.380 darab Leszámitoló Bank részvény ről már gondoskodás történt és ily módon ezt a tranzakciót a Leszámitoló Bank részvénytőkéjének felemelése nélkül bonyolitják le. A Forgalmi Banknál jelentékeny szerepet betöltő cukorosztály a bevált régi vezetőség alatt ezentúl még tágabb keretben a Leszámitoló Bank kebelében fog tovább működni, a Forgalmi Bank banküzletei pedig a Leszámitoló Bank megfelelő osztályaiba kapcsolódnak be. A fiumei affiliáció, amely már korábban önálló intézetté alakittatott át, ily formában kerül most a Leszámitoló Bank kötelékébe. Ez a tranzakció a Forgalmi Banknak kedvező vagyoni helyzete, eddig is eredményes üzletvitele és az elérendő nagymértékü költségapasztások folytán úgy a beolvasztó anyaintézet, mint mindkét bank részvényeseinek érdekeit hathatósan előmozditja.

Az Első Magyar Részvényserfőzde 1931 szeptember 30-án lezárt mérlegében az előző évről áthozott 14.479 (1929—30-ban 27.959) P nyereségáthozatallal együtt 6.146,141 (10,611.836) P bruttó nyereséget számol el, amiből 742.415 (1,486.767) P leirások és a költségek levonása után *a tiszta nyereség 1,535.125 P* az előző évi 3,161.870 P-vel szemben. Az igazgatóság a november 30-ra összehivott közgyülésnek azt fogja javasolni, hogy a jelenleg 20.4 millió P részvénytőkét 110.000 drb 10 P n. é. részvény visszavásárlása és megsemmisitése utján szállitsa le 16 millió P-re.

A Kallós-Kompasz 1931—32 évfolyamának második része a *Pesti Tőzsde* kiadásában és *Kallós* János szerkesztésében megjelent. Igy most már komplett a négykötetes kompasz és a június hóban megjelent első résszel együtt ezidén ismételten lényegesen ki van bővitve új fejezetekkel, amennyiben olvasóinak is ujabb szolgálatot téve, közli a követségek, konzulátusok, közjegyzők, hites könyvszakértők, kamarai revizorok, tudakozó irodák és tarifőrök legujabb jegyzékét. Dacára e nagymérvü kibővitésnek a kompasz mind a négy kötetének ára csak 60 pengő és igy a legolcsóbb magyar kompasz. Megrendelhető a Pesti Tőzsde kiadóhivatalában, Budapest, IV., Városház-utca 6.

Budai Általános Takarékpénztár

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Budán, II., Fő-utca 9. szám

Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket

Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot téritünk

Budai ingatlan-tulajdonosoknak gyors lebonyolitás mellett bekebelezett váltókölcsönöket nyujtunk

Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére

SAFE DEPOSIT

CSAK Kopfmann CUKORKÁT!

I., KRISZTINA-KÖRUT 91. SZÁM
II., MARGIT-KÖRUT 36. SZÁM.

ÉHGYOMORRA

NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR

Kristály vizet

Kertgazdaság

Rovatvezető: *bernicei Kmoskó Sándor.*

Gyümölcs és virág

kiállitás megnyitása

a Nemzeti Szalon helyiségeiben *Horthy* Miklós kormányzó és neje, továbbá *József* kir. herceg, *Auguszta* főhercegasszony és *Magdolna* főhercegnő jelenlétében folyt le. *Darvas* F. dr. gazd. főtanácsos, mint a *„Magyar Kertészek Orsz. Szövetségének"* elnöke vállalta annak irányitását, a tőle megszokott kiváló szervező képességével, nagy szaktudásával és fáradhatatlan tevékenységével, igy ezzel is gyarapitotta a magyar fajgyümölcstermesztés és a virágkultura fejlesztésének terén elért, érdemdús sikereit. A rendkivül nagy érdeklődés mellett lefolyt, négynapos bemutató kiállitáson hazai, úgyszólván csak kistermelők sorakoztatták fel szemet, szájat ingerlő kiváló szép, exportképes, féregmentes, saját termesztésü, kifogástalan nemes fajtáikat a közönségnek. Az állami gyümölcstelepek és a nagy kertészetek, Tost és Mohácson kivül, nem vettek részt a kiállitáson.

Nagy feltünést keltett *Laczy* János kecskeméti termesztőnek, egy jellegzetesen kitermesztett, szép szinpompájú, szokottnál nagyobb, rendkivül kellemes aromájú és Muskotályizű, újfajta almája. A kormányzópár és a főhercegi család a szokottnál tovább időzve, a legmagasabb elismerésüket nyilvánitották a termesztőnek szép sikereihez és nyomban magas rendelésükkel tüntették ki őt. *Angyal* Dezső az állami kertészeti tanintézet ny. igazgatója is dicséretével és legnagyobb elismerésével halmozta el Laczy János termelőt és az egész készletét átvette 2 P árban kg-ként.

TALAJJAVITÁS

Ha növényzetünk már kitermelte a földből azokat az alkatrészeket, amelyre a teljes kifejlődéséhez szüksége van, azt látjuk, hogy úgy a virág, mint a konyhakerti növényeink, bármenynyire öntözzük is, mégis fejletlen, satnya és kicsi növésü marad, igy virágzatuk, sem gyümölcsük nem tud teljes szinpompával és jellegzetes formájával kifejlődni. Ennek oka a talajkimerülés.

Az istállótrágya alkalmazása inkább a talaj porhanyitására szolgál, különösen, ha nem teljesen érett korában használjuk a növényzetünk alá, mert az istállótrágyában csak 4—6 esztendő után, vagyis a teljes elrothadás, illetve bomlás következtében beálló beérése alatt fejlődnek ki abban azok az alkatrészek, amelyekre a növényzetnek szükségük vanő ezért szalmás trágyát sohase használjunk, mert annak táplálóereje nincs, sőt az rendszerint éget is, máskülönben pedig gyökérpenészt idéz elő, ami az évelőnövényeknél nemcsak terméketlenséget, hanem időelőtti pusztulást jelent. A lótrágyát pedig a gyümölcsfák alá különösen mellőzzük, mert a lótrágya még érettebb korában is éget, ehelyett inkább szarvasmarha, sertés, juh vagy baromfitrágyát, ezt is fekete, földdévált korában használunk. A gyümölcsfák alá a mészhiányos agyagtalajon 2%-os oltott mésztejet adunk, a homokos talajon kálisót használunk. A gyümölcskertekben pedig a fekaltrágya a legcélravezetőbb.

(Folytatjuk)

„A gyümölcsfák termésfokozása és termésvédelem" cimü szakkönyv, mely most jelent meg, célravezető újitásokkal, mindenre kiterjedő hasznos tudnivalókkal bővebb felvilágositást nyujt a termelőknek. *Előfizetőink 20% kedvezménnyel* megrendelhetik a szerzőnél, VIII., Aggteleki-u. 17.

Gyümölcstermesztők figyelmébe!

Gyümölcsfák termésfokozását

összes kártevők irtását, elvénhedt fák ifjitását, ápolását sikerrel, jutányosan vállalja volt erdélyi földbirtokos

jól bevált módszerével

TERMÉSVÉDELEM:

Budapest, Aggteleki-utca 17.

NÖVÉNYVÉDELMI SZEREK

BALOGH G. DROGÉRIA

II., MARGIT-KÖRÚT 1

Telek, ház, lakás

Felesleges az újrafestés

Lakása mennyezet- és oldalfaláról kormot, füstöt és port speciális módszerünkkel tökéletesen letakarítunk. — **Eljárásunk olcsó, gyors és piszokmentes.** — Díjtalan bemutatás. Lakástakarítási Vállalat, I., Gregus-utca 8. Telefon: 510—29.

Az Istenhegyi-út 40—42 alatti kertben épült emeletes villa, nagy lakással, külön gazdasági épülettel, garage és sofförlakással szabad kézből eladó. Érdeklődni lehet Aut. 570—32 alatt. (8)

Németvölgyi-út 2b. sz. a. házban egy-, kettő- és háromszobás lakások hallal és központi fütéssel, utcai fronton, kilátással a hegyekre és a szemben fekvő kertekre, villamos (75,59) és autóbusz közelében, kiadók. Felvilágositása a helyszinen vagy Aut. 831—09. (10)

Szépvölgyi fenyvesben egyedülálló 16 holdas és a római Dunaparton 4 holdas telek szanatorium, weekend-telep részére eladó vagy bérbeadó. Dr. Lugmayer József ügyvéd, II., Margitkörút 1. Automata telefon: 515-52. (14)

Rózsadomb elején földszintes családi villa két 3 szobás lakással, 316 négyszögöl kerttel, 76.000 pengőért eladó. (18)

Hidegkúti úton, Star filmgyár mellet, villamos közelében, kettő á 298 öles telek diófás parkban, összes közművekkel eladó. (3)

Bercsényi-utca és Baranyai-út sarok, 1010 négyszögöl telek, összes közművekkel, nagyon olcsón eladó. Telefon: 824—44. (24)

Bérháztelek I., Horthy Miklós körtér mellett, Szent Imre herceg útja (Villányi-út) 8 sz. a. 306 négyszögöl előnyös feltételek mellett eladó. Telefon: 115—24. (22)

Németvölgyi-út 2b. sz. a. autógarázs vagy nagyobb műhelynek vagy raktárnak megfelelő helyiség és több üzlethelyiség kiadó. Felvilágositás a helyszinen vagy Aut. 831—09. (10)

Legolcsóbb házhelyparcellázás

Baracska-Pettend

telepen, vasútvonal két oldalán, balatoni müut mellett, kitünő minőségü, talajvizmentes

házhelyek □-ölenként P 1·20-tól,

havi 10 pengős részletre. Jó ivóviz, Községben villanyvilágitás. Velencei-tó vasuton vagy autobusszal 12 perc.

Uj telekparcellázás

Gárdonyfüreden

Villasorok mentén, közvetlen a Velencei-tó mellett. legszebb kilátással a tavat határoló Vérteshegységre. Télen nyáron lakható, talajvizmentes.

házhelyek □-ölenként P 4·—től

24 havi lefizetésre — A Velencei-tó a vizi-élet minden örömét nyujtja nyári, téli sportkedvelőknek, Strandfürdő, csónakázás, vitorlázás, vizivadászat és halászat, korcsolyázás, jégvitorlázás sielés stb.

Ingyen autobuszjárat Baracska-Pettendre, Gárdonyfüredre

és vissza vasár- és ünnepnapokon d. e. 1/29, d. u. 1/23, minden csütörtökön és szombaton d. u. 1/23 órakor, előzetesen bejelentett csoportok részére bármely időben. Fütött autobusz Gyülekezés kedvezőtlen idő esetén is a városi irodában: I. Horthy Miklós-körtér 3/b. I. 6. T. 694-33. Részletes prospektust küldünk

Háromszobás lakást keresek minden mellékhelyiséggel 1932. május 1-re az Erzsébet-híd és Margit-híd között, Dunapartra nézőt. Értesitést 55—2—52 számon, vagy a kiadóba kérek. (26)

Egy-, kettő-, három-, négy és ötszobás lakás kiadó. Iroda: I., Naphegy-u. 21. Tel.: 527—80. (2)

Kettő-három-négyszobás komfortos lakások, központi fütéssel, melegvízzel, hároméves házban, budai **hegyekre** szabad kilátással, **kettőszoba** hallos, komfortos lakás, **négy szoba** hallos, urasági **angol cottage,** belső lépcsővel, saját központi fütéssel, Horthy Miklós körtérnél levő házakban, tulajdonos müépitésztől, Fadrusz-u. 6. Aut. 694—40. azonnalra bérelhetők.

ÜVEG és porcellán-árukban GÁL LAJOS Budán II., Széna-tér 7, VEZET TISZTVISELŐK nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltételek.

Kőbányán 429 négyszögöles sarok telken modern 10 lakásos, földszintes bérház összes közművekkel iskolával szemben eladó. (20)

Négyszobás öröklakás eladó. I., Horthy Miklós-út 57. magasföldszint, napos fekvésü.

Házmesterséget, esetleg villában is, keres megbizható, kisigényü házaspár (állami alkalmazott). Ért villany-, gáz- és vizvezetékjavitáshoz. Kivánságra személyesen bemutatkozik. Cim a kiadóban. (9)

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágositás I., Naphegy-u. 21. Telefon: Aut. 527—80. (2)

2, esetleg 3 szobás, minden komforttal, levegős, napos lakást keresek. *Sándor Jenő,* IX., Lónyay-u. 60. földsz. 6. (12)

MÁTÉ ISTVÁN szobafestő és mázoló mester, I. ker., Attila-körut 2. Telefon: 571-55.

Sósfürdőnél egyemeletes, 3 lakásos ház, összes közművekkel 40.000 pengő 24.000 pengővel átvehető. — Ugyanott 150 öles telek is. (6)

Város az erdőben. Tisza István kertváros. A budai hegyvidék legszebb kertvárosa. Hüvösvölgy mellett. Festői kilátás. Magaslati fekvés, 150—300 négyszögöles árnyas erdőparcellák. Villany, vízvezeték, autóbusz. Előnyös fizetési feltételek. Dr. Keresztes Béla, VII., Damjanich-u. 30. Tel.: J. 431—56. (1)

Fery Oszkár utcában 206 öles telek eladó. Épitési iroda I., Naphegy-utca 21. Tel.: 527—80. (2)

Ne dobja el

kiégett, elromlott villanykörtéit. Minimális áron garancia mellett használható állapotba helyezzük

TÓTH ISTVÁN villanyszerelő, I., GREGUS-UTCA 8. SZÁM Telefon: 510-29

HUBERT

és Tsa B. T. Egészségügyi berendezések, csövek műszaki cikkek, fémgyártás

VI., Liszt Ferenc-tér 4. T 222-67

Hungária

rádium tartalmú lithiumos gyógyforrás Budán, Erzsébethidnál

IVÓ-KÚRA

nyitva: reggel 7 órától este 6-ig.

Szénsavval telitve

HARMAT-VIZ!

BELLEVUE SZÁLLODA ÉTTERMEIBEN

ESTE **ÁNC**

Elsőrangú koncert- és tánczene **Európa előkelő restaurantjai** között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 5 pengős. Déli menü 2.50

Asztalrendelés: A. 528-48

Anőiszépségkoronája KALAP az IPARMŰVÉSZETI SZALONBÓL

I., Városmajor-u. 21. sz.

Ezelőtt: Váci uccában. (20)

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST, III., LAJOS-UTCA 148 SZ.

TELEFON: AUTOMATA 624—57

Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett

Kölcsönöket folyósit váltóra, folyószámlára, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

RUDAS Fürdő

radioaktiv hőforrás

GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ FEDETT USZODA

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33 **Béres Márton**

Halwa Sándor

PUSKAMÜVES

BUDAPEST,

Üzlet és műhely: I., Szent János-tér 4 Telefon: 507—37

Állami diszoklevél. Ezüstkoszorús mester

Nagy aranyéremmel kitüntetve

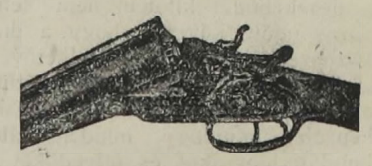

VADÁSZFEGYVEREK

FEGYVERJAVITÁSOK

SPORTCIKKEK

CSERKÉSZ-FELSZERELÉSEK

Pathó (19) **AZ ELISMERT MÉSZÁROS ÉS HENTES**

I., Roham-u. 6. Telefon: 535-28

Egyedüli á la Braunschweig készitmények

RÓMAI FÜRDŐ

ÓBUDA—AKVINKUM

Kitünő konyha. — A források napi hozama **160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz**

A szentendrei HÉV vasutnak a MFTR hajóknak és az UJPESTI átkelő propellernek állomása

Laptulajdonos: VIRAÁG ÉS TÁRSA

Főmunkatárs: dr. László Zoltán.

Kiadásért felelős: Viraág Béla.

Nyomatott az „Olympia" nyomdában Budapest, I., Bors-utca 24. Tel.: 502—96.

Nyomdáért felelős: Csaradszky Viktor

XXVIII. évf. 1067. sz.

ELŐFIZETÉS:
Egy évre . . 24.— P
Negyed évre . 6.— P
Egyes szám 40 filiér.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai féláron kapják

Budai Napló

1931. DEC. HÓ 15

HIRDETÉSEK:
Egy hasáb széles, egy m/m. magas sor, egyszeri közlésénél 30 F. Szövegsor ára 2 P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések dija mindenkor előre fizetendő
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló újság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I., Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502—96. Hivatalos órák: délután 4-6-ig

Hunyady Ferenc

aki nem is írja magát grófnak, pedig annak született, és a cím hivatását teljesen betölti, — aki katolikusnak mondja magát, de keresi a nemzet talpraállítása érdekében az összeköttetést Rassay Károlyig, — aki az agrár-falu szempontjából nézi a gazdasági helyzetet, de várja az iparos-városhoz őt kapcsoló politikust, — aki a „harmincévesek" lobogó életkedvével naponkint mégis két óra hosszat tájékoztató, komoly írásokat olvas, — aki a gazdasági élet minden terén jártas és mégis hisz a nemzet feltámadásában, — Hunyady Ferenc gróf itt él Budán, a budai hegyek alján. Ismeri Budát, de ismeri Buda politikusait is, mint a saját tenyerét, kívül és bévül, — a magyar földművesnép szegényei tulajdonába szeretné szétosztani a főpapság kevés hasznot hozó uradalmait, de csak az illetékesek hozzájárulásával, — a mai nehéz helyzettől nem forradalmat vár, de kibontakozást keres, — a föld dús kincseit igyekszik kihasználni és fölmenteni a trösztök és kartellek uzsorázó uralma alól, — a pártok mai keretében nem egységet lát, hanem az alkotóerők igáját — a kormányzópárt látszatos egységét alkotó elemeire bontva, új, egészséges, gazdasági építésre alkalmas csoportosulásban látja a jövőt, — a gazdasági helyzetet nem jelszavakkal, hanem a vállalkozás lehetőségeinek megteremtésével véli megoldani, — sürgeti a bevált, elismert szakemberek bevonását a kormányzás minden szakába, — és a kormány tekintélye, a közbizalom helyreállítása, a külföld tisztelete érdekében kemény harckészséggel követeli a tiszta kéz uralmát.

Erős visszhangot ver majd tettrehívó szava Budán.

Te áldott budai föld, Te leheled magadból, sugárzod a föléd hajlókba azt az ősmagyar erőt, amely vészben, viharban megacélozza a szívet, fényesíti az elmét, hogy a vezér ne önmagát féltse, hanem a nemzetet.

A vezérek itt élnek, szétszórtan, más-más utakon járva, de egy cél felé. Mért olyan távol egymástól? Buda legendás hagyományai, szíveket markoló történelme, tisztultabb erkölcse különös patinával vonja be lelküket. A véráztatta Várhegy tülemelkedik a földszinten imbolygó Bábelen.

Egy cél felé törekedve, küzdve, vezeti a várost, — az iparos-várost, — a főbírói szék ura, *Ripka* Ferenc, ugyanazzal a bizodalommal, ugyanazon hittel, mint Hunyady Ferenc, — de korban haladottabb, élettapasztalatban dúsabb, — aki szintén ott lakik a budai hegyek alján, — aki alulról indult, küzdelmes gyermekkorral, önmagát nevelve, művelve, — aki az élet minden kísértésében megőrizte tiszta lelkét, tiszta kezét, — aki saját erejéből küzdötte föl magát a magyar metropolis első polgárává, — akinek a mult idők törvénye megítélte a *comes* címet és méltóságot, de nem igyekszik élni vele, — aki katolikusnak vallja magát teljes hittel, de tanaiból a város kormányzásához csak a felebaráti szeretetet hozta magával, — aki az iparos-város kezét nyújtja az agrár-falunak, — aki keresi a szegényeket, az árvákat, hogy éhséget csillapítson, könnyet töröljön, de nem vár érte köszönetet, — aki a gyűlölet tobzódása közben egymaga bontott zászlót és polgártársai tízezrével állottak táborába, hogy igazát bizonyítsák, — és aki a vezérséget a nyert csata után másra ruházta, hogy ne csak egy tábor, hanem a polgárok összesége érdekében álljon békés munkába.

A két pálya ívelése kell, hogy találkozzék. Az egyik felülről indul és lefelé ível, a másik alulról ível fölfelé. Találkoznak-e vajjon?

Az egyik most lépett ki a küzdőtérre lángralobbant lélekkel, nyitott szívvel, — a másik ottáll megfeszített izmokkal tartva, feszült lélekkel irányítva a nemzetet vezető város hajójának kormányrúdját új világok, új célok, új hivatások partja felé.

Vajjon találkoznak-e?

Az agrár-falu és az iparos-város.

Dubonai Pál.

Budapest a superlativusok városa

Irta: *Nederhocd Roberta.*

Kifogytam a superlativusokból. Nem találok megfelelő virágos és marcipánédességű szavakat, melyekkel dolgokat és eseményeket oly gyakran, minden érdem nélkül illetünk. Mert ablakom előtt egy rézmetszetre emlékeztető égbolton az öreg Buda tornyai és minaretjei merednek a magasba, a Duna pedig hatalmasan hömpölyög Bécstől a Fekete tengerbe és onnan Konstantinápoly felé. Kihajolva az ablakomon, közvetlen alattam látom a pesti oldal híres korzóját, vidám, de kissé pajzán légkörével és a világ legcsodálatosabb embereivel. Az elszegényedett és elnyomott magyarok túl intelligensek, semmint hogy kétségbeessenek és túlságosan gyerekesek, semmint hogy letörtek legyenek, ezért hát nevetve, énekelve járják az általuk hőn szeretett Duna partjait. A legudvariasabb emberek a földkerekségen; a legvidámabb és a lehető legkellemesebb közöttük élni. Bánatukat úgy hordják magukon, mint más nemzetek fiai a kitüntetéseket, — de több ízléssel.

Budapest valóban rabjává tett engem! Kézzel, lábbal, ésszel és lélekkel rabja vagyok e város szépségének. Egy város, amely semmit sem követel tőled, de adakozó, mint egy hálára kötelezett fejedelem bőkezűsége. Egy par excellence európai fürdőhely, mely körülmény eddig jórészt elkerülte a pihenést keresők figyelmét. De elég, ha az amerikaiak rámutatnak majd e tulajdonságára, amit meg is fognak tenni. Budapesten egyes szállodák a föld legjobbjai közé sorozhatók. Virágok közé beágyazott Gellért fürdője egy pompás nyílt uszoda, melynek periodikusan ismétlődő mesterséges hullámai, kitünő étterme, vidám napernyői, valamint cigány és amerikai zenéje, cézári igényeket is kielégíthet. Svábhegyi Kurhaus-ja világhírű. Kitünő tennisz és golf pályákkal. (Saljapin legkedvesebb tartózkodási helye.) Csak 20 percnyire taxival, mely kirándulás huszperces halálveszéllyel egyenlő. A párisi taxik lassu, bénulásra hajlamos Simmons ágyakhoz hasonlíthatók a budapesti kiskocsikkal szemben. A látogató itt egy kis ízelítőt kaphat a várost körülvevő gyönyörű vidékből. Magyari ebben a városban játszik utólérhetetlen hangú hegedűjén és vezeti cigányait esténkint a Dunapalotába, vagy a Hungáriába, de számos egyéb vendéglő is a tehetségek nagy számáról tesz tanubizonyságot. De mindez csak felületesen érinti Budapest bódító csábosságát. Külső szépsége egy más lapra tartozik. Ezt azonban nem kell keresni. Magától lopódzik be az agyadba és szívedbe, mint egy szégyenérzet nélküli nő.

Ha történetesen tél elején utazol Budapestre (Bécstől öt óra vasuttal és egy óra repülőgéppel), mint ahogy én tettem, úgy bizonyára találkozol halvérű mindentudókkal, akik megkérdezés nélkül kifejtik neked, hogy az a bolond feltevésed, hogy Budapesten télen élet van, vagy hogy ott egyáltalában van élet, hivatalos és helyi közegek működésére vezethető vissza. Ezek a halvérű mindentudók élő enciklopédiái a nemtudásnak és legnagyobb ellenségei a romantikának és szépségnek. Ne hallgass rájuk.

Budapesten csodálatosképen a főidény júliusra és augusztusra esik, — hogy miért, azt nem tudom, mert hiszen Budapest egy ritka madár, egy fürdőhely négy évszakkal. November olyan, mint október New Yorkban, december esős, mint egy hazájától elszakadt, de annál barátságosabb angliai április, januárban tündöklő és őszinte drámai szépségű hó borítja a várost, (pompás korcsolyázó élet és a nagyváros társadalmi élete ekkor éri el tetőpontját, ha a drámai tél nincs a kedvedre) és február már a tavasz beköszöntője, március végén már a Gellért fürdő lágy habjaiba vetheted magad, mely természetesen nem más, mint Óbuda híres forrásvize, hatalmas terraszán pedig puha borjuhust és krumplipürét ehetsz. És ez így folytatódik szeptember végéig. A Lukácsfürdőben még januárban is lehet szabad ég alatt fürödni. Meleg helyiségekben levetkőzöl, fejest ugrasz a vízbe és egy szabad bassinban találod magad, körüskörül hóborította hegyekkel. A víz természetesen meleg, gyógyító hatása a római időkig vezethető vissza.

Az egyetlen csalódás, mely Budapesten ért: a színház, de ez a csalódás nem elegendő ahhoz, hogy teljesen elzárkózzam tőle. Az embernek az az érzése, hogy a színházi szakma emberei nem foglalatoskodnak egész napon át eredmény nélkül, szorgalmuk arra enged következtetni, hogy valami rendkívülit nyújtanak. Annál nehezebb megérteni, hogy egy ily visszamaradt és szűette intézmény mikép tudott a világnak egy — kissé túlbecsült — Molnárt adni, egy Márkus Emiliát, akit a magyar Duse-nak lehet tekinteni. Szinte érthetetlennek látszik, hogy a félig gamin, félig tragika Fedák Sári (véletlenül épp Molnár második felesége, ha 12 év véletlennek tekinthető) is ebből a légkörből került ki. A színészek egy kis töredéke jó, de a többi vásári, vagy annál is roszszabb. Az előadások rettenetesek és a darabok többnyire jelentéktelenek és gyerekesek. Az egyetlen reménysugár Tamara Nijinsky (Nijinsky leánya), ki 10 éves korában bámulatosat látszik produkálni.

A hallgatóság a leglelkesebb egész Európában, hálás, jólelkű, mely tulajdonságok a színészektől megfelelő produkciót várnak, ha arra a színészek egyáltalában képesek. Rendszerint ez, sajnos, nem sikerül.

Egész más a helyzet a hangversenyekkel. Minden jó művész megfordul itt és minden hangverseny ünnepi est számba megy. Bolondházszerű tapsvihar, melyből csak az előkelőek vonják ki magukat. Jól eshet a művészeknek.

Azt hiszem, sikerült kimutatnom, hogy az az amerikai turista, aki Bécs, Salzburg, Baden vagy St. Moritz után hátat fordít és nem használja fel idejét arra, hogy lelátogasson a magyar Alföld határára, az nemcsak hogy valami bájosat, de értékeset is elmulaszt. Még a vonaton eltöltött pár óra is kellemessé válik azáltal, hogy egy kis emberke egy pengőért egy fülhallgatót ad neked, mellyel úgy a bécsi és berlini rádióprogrammot, mint a Budapestről közvetített cigányzenehangversenyt igénybeveheted. Meg vagyok győződve, ha az emberek egyszer megszünnek ezt a várost Bukaresttel felcserélni és ha nem törődnek azzal a bolond rémhírrel, hogy a versaillesi béke óta Budapest szürkévé és élettelenné vált, ha ráeszmélnek majd arra, hogy mily közel fekszik Bécshez, akkor Budapest, mint népszerű és történelmi nevezetességű fürdőhely fog az emberek lelkében élni. Ha pedig mindez nem következik be, minden reményt feladok. Annak bizonyítéka lesz az, hogy nincsen semmi rendszer, vagy tervszerűség abban hogy az utazóközönség mikor és hol mit csináljon. Természetesen nem szeretném látni a várost tömve alkudozó és vékonypénzű turistával, mert hiszen Budapest természeténél fogva arisztokratikus város. Hitelleveled kitehet akár ezer, akár száz dollárt, ha szeretsz szép helyen tartózkodni és tudsz jól élni, arisztokrata lehetsz Budapesten.

Végül még megjegyzendő, hogy Budapest olcsó. Csodálatosan, bámulatosan, szinte tragikusan olcsó. Elsőrangú ebéd a Dunapalotában (Budapest Ritzje) egy, a Duna partján felállított asztal mellett elfogyasztott pompás menü, a New York-i Cyrano-tól, vagy Roberts-től megszokott szolgálmányok színvonalán mindössze 85 centbe kerül.

Tudom, hogy a szakértők átka fogja kísérni azt a kijelentésemet, hogy a magyar pezsgő utolsó cseppig van olyan jó, mint a francia champagner, holott az előbbi szintén csak 85 centbe kerül. Egy quart pezsgő!

Szobalányok, akik mosnak, vasalnak, tisztítanak, fehérneműt javítanak és akik akár egy királynőt (talán helyénvaló lesz itt megjegyezni, hogy román királynőt) is kielégítő módon állnak az ember szolgálatára és akik egy narancssárga sétapálcáért, vagy egy értéktelen üvegnyakláncért a legsúlyosabb helyzetben is melléd állnak, meghatottan mondanak husz percig hálát és „csókolják kezeidet" ha egy hónapra 8 dollárt fizetsz nekik. Egyikük egy írógépről emelte le a kezemet és úgy csókolta meg egy komplikált mondat kellős közepén, mert 20 centet adtam neki négy ruha és három kalap kitisztításáért. Soha többé nem követem el megint ezt a hibát!

Budapest egymaga elegendő ahhoz, hogy az ember zsoldosává váljon, de megmutatja azt is, hogy bár város mindig város marad, — egy romlatlan lelkű város mégsem paradoxon, hanem egy gyönyörű és nagyszerű igazság.

Úgy látszik, mégis csak sikerült egy pár superlativust találnom.

A forditott város

XVIII.

Hivatalosan is alátámasztható az a felfogásunk, hogy ebben a városban csaknem minden megfordítva történik és ha ma már igyekszünk is ezeket a fonákságokat elkerülni, a multat menteni nem tudjuk.

Rajongó szeretettel írja tanulmányait Budapestről dr. *Gallina* Frigyes tanácsnok és most megjelent „Utcáink esztétikája" című tanulmánya sok érdekes adatot, megfigyelést tartalmaz és írásaiban főleg arra törekszik, hogy méltányos hangon gyakoroljon kritikát a mult hibái felett és jelölje meg az irányt a városfejlesztés minden terén, amelyet a jövőben követnünk kell.

Ennek az utolsó tanulmánynak egyik része foglalkozik a kertészet szerepével és talán ezért, mert a kertészet látja el az utcát kertészeti díszítéssel, — egy kissé szigorúbban tárgyalja a mult hibáit és jelöli meg a közeljövő teendőit. A közelmultból kifogásolja azokat a térdíszítéseket, amelyek nyerskőből épitve, apró, egymásbafolyó kis medencéket képeznek és nem valami sok ízlést árulnak el.

Érdekes, hogy a nagyközönség is milyen figyelemmel kíséri a kertészeti díszítéseket és az ezzel kapcsolatos alkotásokat, ezt bizonyítja Gallina tanácsnokhoz érkezett számos levél, amelyek közül közöljük az alábbit:

*

Budapest terein alig találni egy árnyatadó fát, ha egy kissé elterebélyesedik, azt kivágják és hitvány, gyenge, csenevész fát ültetnek helyébe, mely árnyékot egyáltalában nem nyújt az alatta üdülést keresőnek. — Nyugat-Európa nagy városaiban a meglévő, elöregedett fákat megvasalják, karókkal alátámasztják és mindent elkövetnek, hogy annak életét még néhány évvel meghosszabbítsák. A kipusztult fák helyébe távoli vidékekről, erdőkből hozatnak már megerősödött, de átültetésre még mindig alkalmas fákat, melyek, ha koronájukat még annyira is visszametszik az átültetés alkalmával, néhány év mulva már újra árnyatadó fává terebélyesednek. Tessék ezzel szemben megfigyelni Budapest fásítását.

Az 1930. év nyarán a Krisztina-téren a zöldségárus bódék között éveken át nagy gonddal megőrzött, szép, lombos gesztenyefákat, amelyek még nem voltak elöregedve, hét-három délután kivágták, a templom oldalfala ottmaradt csupaszon s a fák helyén óriási költséggel egy kis virágágyat készítettek. A kivágott gesztenyefák közül egy többet ért s nagyobb hasznot nyújtott a polgárságnak, mint a meglévő s temérdek kiadással készített szerény virágágy. Csodálni lehet a Krisztinaváros híres nyári vendéglőseit, hogy e városrészek annyira jellegzetes gesztenyefáit engedték kivágni s erélyesen nem tiltakoztak ellene. Ennek a városrésznek a szép lombos gesztenyefák adták meg bájos jellegét s most ezek elpusztítva, a templom kopasz oldalfalát nézhetjük.

Az oktalan faírtás egyik legfeltűnőbb esete a Várhegy pesti oldalán évekkel ezelőtt kivágott gyönyörű gömbszilfák. A kivágott fákat nem pótolták, a hegyoldal hamarosan csúszni kezdett, minek következtében az 1930. év nyarán hatalmas cementfalakat voltak kénytelenek emelni, hogy a hegyomlást megakadályozzák.

A Svábhegy gerincén, a Normafa felett húzódó gyalogút mentén igen szép 8—10 éves gesztenyefák voltak. A folyó év tavaszán, rügyfakadáskor, egy vasárnap reggel Budapest természetkedvelő közönsége a fákat a földön heverve, kivágva találta. A nedvkeringés a fákban már megindult, a hajtások duzzadtak s erőteljesek voltak ,mindenki csodálkozott, miért kellett e szép árnyatadó fákat kivágni? Néhány hét után a kivágott fák helyébe csenevész, gyenge fákat ültettek.

A Horváth-kert fáit (Krisztinaváros) ugyancsak megritkították s azóta a Krisztina körút és a Krisztina tér sarkán levő illemhely szabadon díszeleg s az ott levő autótaxiállomás soffőrjeit magam hallottam panaszkodni, midőn a fákat kivágták, mondván, hogy még azt a kis árnyékot is irigylik, amit a kivágott fák nyújtottak nekik. Az Erzsébet körúton, mindjárt a Rákóczi út mellett, pár évvel ezelőtt kivágták az ott levő gyönyörű celtiszeket, hogy ott egy földalatti illemhelyet építsenek. Nem gondoltak arra, hogy ily szép terebélyes fákat máról-holnapra nevelni nem lehet s a főútvonalak mellett illemhelyeket külföldön seholsem helyeznek el, hanem igyekszenek azokat mentől jobban befásítani s feldíszíteni.

A fák udvara (nyílása) mindenütt igen kicsi, legjobban bizonyítja ezt a Lánchíd és Erzsébethíd között elhúzódó budai Dunapart ,ahol a meglevő, terebélyes gesztenyefák gyökerei az aszfaltburkolatot megrepesztik. Ha megnézzük Bécs fásítását, látjuk, hogy az útvonalakat szegélyező fáknak legalább kétszer olyan nagy nyílásuk van, mint a főváros útvonalain levő fáknak.

A Tisza Kálmán tér legjobban igazolja, hogy tereink nem megfelelő fanemekkel vannak fásítva. Ezt a teret 35 évvel ezelőtt fásították, de árnyatadó fát ma sem találni rajta!

Tereink e rossz fásításának kulcsát a szakértő szem hamarosan meg is találja. Kertészeink, hogy szép gyepet tudjanak készíteni, az árnyatadó fákat nem kedvelik s ez okból csak kugliakácokat, vagy olyan fákat ültetnek, amelyeknek számottevő lombjuk nincsen.

Legjobban igazolja ez állításomat a Gellérthegy északi oldalán, az utóbbi években készített parkozás. A hegy oldalát homokkal feltöltötték s külföldről drága pénzen fenyőcsemetéket hozattak s azokkal telepítették be a hegyoldalt.

Magában azt a tényt, hogy a hegy oldalát homokkal feltöltötték, nem lehet eléggé elítélni. Az Erzsébet térre s más tereinkre a síkfekvésű pesti oldalon sziklákat hozattak, de a meglévő sziklás hegyoldalt homokkal feltöltik! Ha a főváros erdészeire bízták volna a hegyoldal fásítását, azok tudták volna, hogy oly fanemekkel kell beerdősíteni e hegyoldalt, melyek otthon érzik magukat. Ez okból nem kell messzire elmenni. Nézzük a Gellérthegy keleti oldalán levő sziklás terület csalitjait. Találunk ott tölgyet, gesztenyét s minden egyéb fanemet, mely lombot ad s mely között a hazánkat látogató vándormadarak otthont találnak, az üdülést kereső polgár pedig árnyékot.

E hegyoldalra telepített fenyők annyira nem érzik otthon magukat, hogy azokat, az elmult évek nyarán, még éjjel 11 óra után is öntözni láttam. Szükséges volt az öntözés, hogy e fák megmenthetők legyenek, mert tűiket hamarosan hullatni kezdték. Míg, ha árnyatadó honi fákkal telepitették volna be a hegyoldalt, azok megmentésére, illetve gyorsabb fejlődésének biztosítására feleannyi víztömeg sem kellett volna, mint az ittlevő külföldi fenyőcsemeték megmentésére.

Pártélet Budán

Tanácstalanul áll az egész világ és a jó tanács ma ritka. Igaz, hogy az ország tele van politikai és gazdasági éceszgébekkel, de — ha egy kis szerencsénk van, — valamelyik majd csak ráhibáz. Bethlen Istvánnak könnyű dolga lett volna.

Jókedvű társaságban mondotta el *Kozma* Jenő dr. országgyűlési képviselő, hogy amikor először bekerült a képviselőházba, *Bethlen* István gróf az egyik társasvacsora alkalmával félig tréfából, félig komolyan levizsgáztatta az új képviselőket a beszédtanból. Mindegyiknek beszédet kellett mondania és mindegyik igyekezett is, hogy a maga államférfiúi bölcsességét bizonyítsa. Amikor Kozma Jenőre került a sor, ő röviden csak annyit mondott, hogy: „Én Buda város képviselője vagyok s egyik választóm Bethlen István gróf, a miniszterelnök. *Ha egyszer bajba találna jutni,* forduljon hozzám..." Amin akkor az egész társaság jóízüen mulatott.

Nem tudjuk, hogy Bethlen István gróf élt-e ezzel a felhatalmazással és kért-e Kozma Jenőtől tanácsot, annyi bizonyos,

Ki mint vet, úgy arat, MAUTHNER magnál jobbat sehol sem kaphat!
MAUTHNER ÖDÖN magtermelő és magkereskedelmi részvénytársaság
Alapitási év 1874. Telefon: 463—65.
SÜRGÖNYCIM: MAUTHNERÉK, BUDAPEST.

MAUTHNER MAG
Központ: VII., Rottenbiller-u. 33. - Fióküzlet: IV., Kossuth Lajos-u. 4.

Nagy főárjegyék, mely növényárjegyzék: őszi árjegyzék jácint, tulipán stb. viràghagymákról ingyen és bérmentve
a Ferencrendiek templomával szemben.

SZENT Gellért
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet, hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet

hogy a baj megvan és — a jó tanács oly ritka.

*

A pártirodák sem tudnak új dolgokat kitalálni. Elkezdte az egyik azzal, hogy kiadta a maga *nagy választmányának névsorát*, mintegy leszögezni igyekezve egyes embereket a párthoz, de — ahogy Pesten mondják, — mit tesz Isten? — a többi párt is kiadott mindenféle névsorokat és kiderült, hogy Budán vannak polgárok, akik *három-négy pártnak is oszlopos tagjai*, ami sok évődésre, de sok viszályra is alkalmat ad.

*

Éppen így csinálták a pártirodák a panaszüggyel. Amikor az egyik párt plakáton hirdette, hogy panaszirodát állít, rögtön jelentkezett a másik azzal, hogy ő panasznapokat tart és így lett Budából egy valóságos panaszfront. Sokat panaszkodunk és keveset gyógyítunk. Ebben dicséretes kivétel Óbuda.

*

Rengeteg panaszt intéz el minden *csütörtöki* pártnapján az óbudai és ujlaki Keresztény Községi Párt. Legutóbb alaposan megvitatták a pártban a kerület sok ügyesbajos dolgát s különösen felpanaszolták a mindig jelenlévő bizottsági tagoknak a Kórház utcai piac „hinterland"-jának megteremtését s ezzel kapcsolatban a Szél utca rendezését a Kórház utcáig, a fővárost tulajdonában lévő ház lebontásával. Az óbudai autóbusz, amely jelenleg a Vörösvári út végétől az új temetőig jár, eredetileg a Fő tértől indult. Amikor a Laktanya utcát javitották, a járatot ideigenesen beszüntették, a menetrendekben ma is, mint a Fő térről induló járat szerepel, de valójában ott nem jár, pedig vagy innen, vagy a Flórián tértől indulva nagy szükség volna erre. A Flórián térről a Fő térre visszahelyezett villamos végállomás is megérett már a megvalósításra. Állást foglalt a párt a Dunapart rendezése ügyében, a Lőpormalomdülő sártengerének megszüntetése ügyében is, majd örömmel üdvözölték a hadirokkantak csatlakozását, kik felismerve a keresztény párt szociális erejét és alkotóképességét, az eddigi családok után teljes tömegükkel erősítik a pártot.

A Keresztény Községi Párt legutóbbi pártnapján, *Óbudán, Botzenhardt* János dr. elnöki megnyitója után *Toperczer* Ákosné mondott nagyszabású beszédet az aktuális politikai helyzetről, megvilágítva a párt álláspontját a tisztviselő és nyugdíjkérdésben, melyet nagy megelégedéssel hallgatott a mintegy háromszázfőnyi tömeg. *Vizdos* Géza dr., a II. ker. pártelnöke hatalmas beszédben a gazdasági helyzetet ismertette, követelve, hogy a tőkének, mely ma olyan könyörtelenül foglal állást a legnehezebb helyzetekben is — keresztény, morális tartalmat kell adni. *Kocsán* Károly orszgy. képviselő melegen üdvözölte a legszerencsétlenebb sorsban lévő téglagyári munkásokat, akik dacára a sok lázításnak, most százhuszan léptek be a Keresztény Községi Pártba, hitet téve arról, hogy a legnagyobb nyomorban sem veszítik el keresztény lelküket és magyar szívüket. Ezután *Gajda* Béla, a lelkesen és nagy eredménnyel dolgozó ujlaki pártszervezet elnöke mondott szellemes beszédet, majd *Láng* Lipót, és *Bély* József lelkes felszólalása után a kitünően sikerült pártnapot *Botzenhardt* János dr. elnök zárta be.

Az *ujlaki* Keresztény Községi Párt hatalmasarányú munkával szervezte meg a pártot és az ujlaki Kulturházban minden csütörtökön tartott ülés eseményszámba megy komoly programmjával és nagy látogatottságával. Különösen kiveszi részét a céltudatos munkában a Keresztény Magyar Asszonyok Pártszövetsége dr. *Telkessy* Ivánné elnöklete mellett és az ifjúság, amelyet *Hatmer* Béla és *Muskovits* Lajos nagy agilitással vezetnek. A személyi kérdések nagy részét megoldva, a legégetőbb közérdekű kérdésekben is nagy eredményt ért el ez a szervezet, amelyet *Kuncze* Lajos dr. törvényhatósági bizottsági tag és *Gajda* Béla gimnáziumi igazgató nagy koncepcióval irányítanak.

Tájékoztató műhelyek
a pályaválasztás szolgálatában

A pályaválasztás ideális, ha ki-ki arra a helyre kerül, ahol tehetsége, fizikuma, legjobban érvényesül. Közbelépnek azonban a gyakori és fájdalmas csalódások főkép az alsóbb néposztálynál. Ott szinte meglepő a tájékozatlanság, legyen szó akár fizikai munkáról. A legtöbb kézműves is csak a maga mesterségét ismeri, vannak, akik azt sem jól. A legtöbb csak a saját munkájának kellemetlen tulajdonságait látja. Azokat sorolja fel, ha munkájáról beszél. Igen sokszor ez az oka, hogy néha akaratán kivül a szülő elidegeníti a saját gyermekét a saját pályájától.

Teoretikus alapon pályát választani igen nehéz. Minden vonalon korántsem lehet. Érvekkel valakit az ipari pályára terelni, aggályos valami. A tanácsadás jöhet szívből, de, hogy jó-e, az már megint más kérdés. S ha már egyszer valamihez hozzáfogtunk, nehezen hagyjuk abba. Részben kényelmi, részben időbeli és pénzbeli szempontból. Uj pálya veszteséget jelent úgy az ifjúra, mint a mesterre. Ebben leli magyarázatát, hogy sokan szívesen abbahagynák az első lobbanásra kiválasztott pályát, vagy mesterséget, de ujat kezdeni már nem akarnak.

A párisi *Kereskedelmi Kamara* tanácsa, a fentieket megszívlelve, szakított az egyoldalú, az elméleten alapuló pályaválasztási rendszerrel. Attól az alapgondolattól vezettetve, hogy ipari pályára csak akkor lehet irányítani valakit, ha előbb alkalmat adunk neki a szerszámok megismerésére és gyakorlására, tehát képességeinek, ügyességének kimutatására, — felállította Páris különböző pontjain az elemi iskola kiegészítését szolgáló u. n. *tájékoztató iskolai műhelyeket*. Ide mindenki, még az utcai gyerek is beléphet (13—15 év között), aki pályát keres. A tájékoztató műhelyek mintegy 20—20 dolgozó kézre mintaszerűen vannak berendezve. 4—5 rokonszakma, egymástól elkülönítve egy-egy épületben. Minden műhelynek megvan a maga vezetője. Az intézet élén egy műhelyi munkában jártas pedagógus áll.

A szeretet műhelyében szives fogadtatásra talál az ifjú. A belépőt meghallgatja az igazgató, — ha a szülő is vele jön — kezébe adja a prospektust, majd végig vezeti a műhelyeken. A látottak egy pillanatra betöltik serdülő lelkét. Választ. Munkát kezd. Egy-egy műhelyben két hetet tölt. (Ebédjéről is gondoskodnak.) A próbaidő letelte után bemutatják a választott mesterség monografiáját, életét. Ha pedig egy iparág sem nyerte meg a pályaválasztó tetszését, elviszik egy másik iskolába, ahol ujra kezdi a tájékozódást, tapogatódzást a szeretet jegyében.

Ha pedig kedvet kapott az ifjú a műhelyi munkák valamelyikére, akkor összeül a pályaválasztó tanács: orvos, szülő, tanácsadó, szakmunkás, műhelyvezető és igazgató. Előkeresik az elemi iskolából a pontosan vezetett személyi lapot. Meghányják-vetik a dolgot. Mindent meglatolva, határoznak a gyermek pályája felett. (Még baleset ellen is biztosítják.)

Utánozzuk. Vegyünk és adjunk szerszámot minden 11—12 éves ifjú kezébe már a rendes iskolában, hisz sohasem tudhatjuk, ki hol és miben érvényesül legjobban. *Pascal* mondása örökérvényű: „A mesterség megválasztása az egész élet legfontosabb dolga." Ebben a szellemben mutat jó példát Páris városának műhelyekkel mintaszerűen berendezett 360 elemi iskolája. Ott úgy itélik, hogy az ipari ABC-nek, a technika alapját képező szerszámismeretnek tanitása a legjobb eszköz a képességek konstatálására. Sok elveszettnek vélt tehetség terelődik ilyképp a mindenütt biztosabb kenyeret nyújtó *ipari aktiv* pályára.

Orel Géza

—

Nagy pontot

teszünk az IBUSz sokat vitatott kérdése mögé. Befejeztük. Azt a célt, hogy az *idegenforgalmat elválasszák* a gyümölcsöktől, a csokoládétól és minden mástól, azzal össze nem egyeztethető ügytől és üzlettől, — elértük. Csak azt sajnáljuk, hogy *Bársony* Oszkár, az idegenforgalomnak elméletileg és gyakorlatilag képzett egyik vezéralakja, megválik eddigi vezető szerepétől e téren, hogy más gazdasági ágban értékesítse tudását.

Erről a változásról irja a magyar közgazdaságnak harcos, régi lapja a „*Magyar Kereskedelem és Pénzügy*" a következőket:

„*Uj vezetői beosztás az IBUSZNÁL*" A 6-os bizottság megvizsgálta az állami üzemek revizióját során az IBUSZ-t is, ahol a sok igazgató miatt rendkivül drága az adminisztráció. Igy kénytelenek az IBUSZ-nál is racionalizálni és ismét egyedeire oszlik szét a vállalat.. A Menetjegyiroda vezetője lesz *Farkas* igazgató, a Hirsch postáé *Guthard* igazgató, a könyvosztályé *Ferenczi* igazgató, a csokoládéüzlet vezetője lesz *Bársony* igazgató, a gyümölcsüzlet vezetője *Tasnády Szücs András* lesz, a hirlaposztályt pedig *Sági* igazgató veszi át."

Érdekes, hogy tasnádi *Szüts András*, a nagy vasuti szakértő most a „gyümölcs"-osztályt veszi át — mert stilszerü is, — aki, mint jó gazda, eddig is a gyümölcsészedés mestere volt a vállalatnál.

A lap más helyén ezt irja a *Magyar Kereskedelem és Pénzügy:*

„Magyarországon két szerv foglalkozik az idegenforgalom propagálásával. Az Országos Idegenforgalmi Tanács és a Főváros Idegenforgalmi Hivatala. Az állam 100.000, a főváros 700.0000 P-őt fordit az idegenforgalom propagálására és a főváros idegenforgalmi hivatala *dicséretes tevékenységet is fejt ki* e tekintetben és mostanáig *nagy eredményeket* mutathat fel. Az *IBUSZ*-nak is kötelessége lenne a monopólium és horribilis jövedelmei fejében erre a célra áldozni; ellenben ez a társaság inkább igazgatói magánjövedelmét halmozza és a rokonságnak szerez busásan megfizetett állásokat. Ezt a vállalatot kellene sürgősen megszüntetni és magánkézbe, bérbeadni a monopóliumot, amelyre már régen megérett."

Azután kimutatást közöl az egyes országok idegenforalmáról és köztük kimutatja, hogy Magyarország idegenforgalma áll *utolsó helyen*.

Bizonyítja ezt az *Idegenforgalmi Szövetség* ankétje, amelyre meghivta a szállodásokat s ahol valóságos vihar tört ki az idegenforgalmi tényezők működése ellen.

Részünkről ide tesszük a — nagy pontot.

MINDENNEMÜ TEHERAUTÓ-FUVAROZÁS
ifj. SCHÄFFER FERENC
II., TÖRÖK-U. 2. Telefon HIVÓ 55-2-98

RUDAS Fürdő
radioaktiv hőforrás
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ FEDETT USZODA

KIRÁLY-FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot tartalmazó hévviz
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-,lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1. nőknek hétköznap d. u. 2—7.
Ivókúra

Hungária
rádium tartalmú lithiumos gyógyforrás Budán, Erzsébethidnál
IVÓ-KÚRA
nyitva: reggel 7 órától este 6-ig.
Szénsavval telítve
HARMAT-VIZ!

UJ VEZETÉS
Szeifert-Kávéház
MARGIT-KÖRÚT és ZSIGMOND-U sarok
a budai úri közönség találkozó helye
esténkint
ELSŐRANGU-CIGÁNYZENE
Kitünő meleg konyha, Bel- és külföldi lapok, Figyelmes kiszolgálás
Tul.: Tihaméry Kálmán

SZÉCHENYI
GYÓGYFÜRDŐ
a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITÜNŐ KÖZLEKEDÉS

HALLÓ! ITT 52—7—69!
NAGY TÉVEDÉS, hogy csak a kerthelyiségem érdemli nyáron a látogatást
MERT BIZALMAS KEDVES SZOBÁIMBAN
TÉLEN is pompásan érzi magát a vendég kitünő konyhám, pincém és a jó zene mellett
Tisztelettel GUTTENBERGER A. a TROMBITÁS vendéglö tulajdonosa
II., RETEK UCCA 12

Utazás Budán

Irta: **Gegus Dániel.**

II.

Valahogyan kezd télbe csavarodni a természet. Erről veszem észre, hogy milyen ssan haladok én itt Budán. Zimankós l volt akkor, amikor a Muki kutya kisért a kapun, elindultam a Városmajor cából s a szép, meleg nyáron át nem tudm messzebbre jutni, mint a fogaskerekű asutig, amelynek jobbra kitérő oldalán, gy kedves magaslaton szép, tornyos épüt hivogatott, mondván nagy szeretettel, ogy ő a pincemesteri iskola. Hohó, itt nulják a borászatot, ez nekem való hely. indig bizonyos hajlandósággal viseltettem pé nagyapám megmentett szőlővesszejék jójzű bogyói iránt s emlékezetem nem al, amikor megállapítom, hogy alig lettem kilenc-tíz éves, amikor a maróti lvinista papi udvaron borszedéskor, szidő tájon, nádszállal szopogattam a vek által összehordott, mindenféle lőréől összeöntögetett kollektát. A kálvinista ap fizetése ugyanis nagyrészben természeti járandóság volt hajdanában: bor, íza, ölfa, faggyúgyertya, fejeléscsizma, int a csőszöké, meg a kanászoké. Szüret án, mikor a must már forrni kezdett, kittek egy szép napon a papi udvarra egy ár hatalmas egyfenekű hordót, a kisbíró dobolta, hogy borszedés lesz. Előljáró amék tiszteletes urammal az élén végigtek egy hosszú ikszlábú asztalt, arra agy ménkű könyveket terigettek s ezekbe gyezték, amint egy-egy egyházi adózó egérkezett a maga fickójával, fickójaan a borával, amellyel egyházi adót tarzott leróni. Mi papkölykök ott sündörögnk a kádak körül s ki szalma-, ki nádszálon szívta az összetöltögetett lőrét. stére hát nemcsak az előljáró uramék, e mink is el voltunk totál készülve.

Mint ilyen jónevelésű gyermek, jól esett át ott a Rókushegy sarkán az utcák nevét olvasni. Azt mondja, hogy: „Ermeléki utca", „Tokaji utca", „Csopaki utca", „Egri utca" és így tovább, minden borfélének megvan ott a maga utcája. És a pompás, boros utcák közepén a pincemesteri iskola, amelyben az én kedves Herics-Tóth Jenő pajtásom is professzor, még pedig a pálinkacsinálás professzora. Nem tudom, ezekkel a professzorokkal is úgy csinálnak-e, mint a cukrászinassal, akinek a gazdája megengedi, hogy nyakig tömekedjék a pompás édességekkel, mert így azután megundorodik tőlük s többé nem kívánkozik hozzájuk. Kontrasztképen az előbbi vonzó nevű utcák után egy hosszú utcán ezt a nevet olvasom: „Hermann Ottó utca". A magyar pókászok nagyfejedelme. Emlékezem erre a nemes emberre, igazi kurucfajta volt, lelkes, nemes gondolkozású és nagy tudós. Hajlott hátú, alacsony ember volt, hosszú nagy szakállal, vállára omló Krisztus-hajjal. Szép magyar írásai voltak, magyar halászokról, vadászokról írt komoly és szép dolgokat. A Muzeum-kertben sokszor megbámultam, ott lakott a Muzeum épületében. Ugyanott csodáltam meg az öreg Pulszky Ferencet is, aki szintén nagy tudós és politikus volt, nyakába omló hajat hordott s valóságos elefánt-profilja volt. A tudós pókászról azt beszélték, hogy van neki a lakásában egy pókja, ennek a neve „Mika" s ha a gazdája hívja, szépen, engedelmesen előmászik a sarokból. Hermann Ottó is volt politikus, ideális Kossuth-párti. Egy nagy fogyatékossága volt: a süketség. Maga írta egyszer rezignáltan: „Én a feleségemnek csak a mosolyát élvezhetem, a hangját nem." Tartja róla egy humoros párbajeset. A parlamentben összekerült Wahrmann Mórral, nevezetes Tisza Kálmán párti követtel s az összecsapásból pisztolypárbaj keletkezett. Wahrmann Mór meg nagyon rövidlátó volt. Mikor szembeállították őket a segédek, Wahrmann elkezdte a pisztolyával keresgélni ellenfelét s azt kérdezte a segédetől: „Hol van az a gaj?" A célozgatást látta Hermann Ottó, de süket lévén, a segédeivel informáltatta magát: „Lőtt már az a zsidó?"

Hermann Ottó nem a pincemesteri iskola tiszteletére kapta ezt az utcát, de mert azon a környéken néhány komoly, tudományos intézet is van, amilyen többek között a Meteorológiai Intézet is, ahol az én kedves Massányi Ernő tudós barátom levelibékáskodik. Onnan szedi össze tudományos alapon az időmegállapításokat, amely furfangos tudományról egy nagyon érdekes előadást hallottam tőle a „Hollós Mátyás Társaság"-ban. Abban az időben már féltem attól, hogy magam is tudóssá leszek, mert amíg Massányi Ernő a levegőbe vitt fel, Pávai Vajna Feri bebujtatott a föld alá, amíg végül Ujj Gyula a világmindenségbe kalauzolt, dobálkozván akkora számokkal, hogy mind a két fülem kétfelé állott tőle. Ez már egy kellemetlen gyerekkori emlékkel is összekapcsolt. Volt a falumban egy tudálékos paraszt ember, a Pintér Dávid János. Valahogyan összeolvasott egy csomó csillagászati munkát s amikor én, mint első, második sintaxista hazakerültem, elfogott az utcán: „No, Dániel, hát meg tudod-e mondani, mennyire van a nap a födtül?" Képzelhető, milyen rémes kérdés volt ez nekem, amikor, őszintén meg kell vallanom, ma sem tudom. Ujj Gyulától valamit kapiskáltam, de bizony én azt is elfelejtettem már. Semmi érzékem nincs a tudományok iránt. Pintér Dávid János gazda is nagyon lenézett: „Hát micsoda diák vagy te, Dániel!" Azért is jöttem nagy zavarba, amikor egy szomszédos utcasarkon ezt olvastam: „Kitaibel Pál utca". Jóságos Isten. Ki lehetett ez a Kitaibel Pál? Valamelyik vidéki városban láttam azt a jó szokást, hogy az utcanév mellett van egy tábla, amelyik megmagyarázza, honnan származik a név, ki volt az, akiről az utca nevét kapta. Igy Arany János, vagy Vörösmarty utca mellett ott volt a költők rövid életrajza, úgy hogyha az ember bejárta az egész várost, egész kis tudóssá, irodalmárrá, tudorikussá képezte ki magát. No lám, ha ez a Kitaibel Pál az én vidéki városom nevezetessége lett volna, a magyarázó tábla mindjárt közelebb hozta volna hozzám. Rendőri mivoltomnak köszönhettem, hogy végre megtudtam, ki volt Kitaibel Pál. Erős nyomozást indítottam, egy sereg embert kivallattam, míg végre, hosszú idők multával, akadt egy ember, aki leleplezte Kitaibel Pált. Restellem a tudatlanságomat, de az vesse rám az első követ, aki hamarabb kitalálta, ki volt Kitaibel Pál.

A pincemesteri iskola kapujából gyönyörű kilátás nyílik a Svábhegyre. A lankás hegyoldalon virágos fák (tavasszal jártam arra, ma bizony már hullatják a sárga leveleiket) mosolygós villák, amott a kanyargós úton bujdosik két nagy skatulya: a fogaskerekű vasút. Kedves, bájos vidéken megy keresztül. Mentől feljebb ér, annál csodásabb panoráma nyílik a letekintő utas elé. Fejedelmi látvány, alig tud az ember betelni vele. Hát még este, teljes kivilágításnál. Amikor a szélesen elterülő nagyváros ezer meg ezer villanygömböcskéje kigyúl s tündéri fényben úszik minden a messze láthatárig. Beszélhetnek nekem a világ minden nagyvárosának a szépségéről, ezt a gyönyörűséget nem láttam én sehol. Meg a Dunapartot, amikor a bécsi hajó elhagyja a Margitszigetet s a Margithíd alól kidugja az orrát. Csihölj talián meg francia, meg bármiféle nemzetség. Ilyet egyiktek se tud produkálni. Szinte elbámul az ember, hogy miért megy mégis nálunk olyan nehezen az az idegenforgalom. Valószínű, hogy nem sokat értünk hozzá. Bejártam úgyszólva Európa minden nagy városát s bizony mondom, hogy a drága (ezt a „drágát" arra értem, hogy sokba kerülnek) magyar követségeken sehol se láttam egy magyar prospektust, vagy látképet, vagy vonatkozást Magyarország és Budapest szépségére, látnivalóira. Pedig még ezenkívül ott vannak Budapest fürdői, amelyeket Viraág Béla bátyám most Kelet felé ajánlgat nagy lelkesedéssel. Jó nyomon jár, bizony nekünk az Aja Sofia mecset felé kell fordítani inkább az arcunkat. Megalakult már a „buduni" török egyházközség is, sőt a Budai Naplóból azt is tudom, hogy Gül Baba sírja felett felzendült a müezzin éneke: Allah akbar, Allah khérim!

A csigavonalban vándorló, a fák között hol eltűnő, hol kibukkanó fogas már odafönt jár az Istenhegyi útnál, amikor a tekintetem balra, a Rókushegy felvezető útján megakad egy gyönyörűséges épületen. A Baar-Madas leányiskola ez igazi kálvinista alkotás. Mint hithű kálvinista, kigyönyörködöm magamat a szépséges palotán s boldog vagyok, hogy mi szegény pogányok, ilyet tudtunk produkálni. Kétszeresen gyönyörködöm, mert a palota alkotója Medgyasszay István tisztelt barátom, aki ezért még külön kitüntetést is kapott, úgy tudom, a Corvin koszorút. Meg is ünnepeltük őt ebből az alkalomból a Hollós Mávás Társaságban lelkesen, annak rendje és módja szerint.

A Zugliget és Hüvösvölgy felé haladó gyönyörű fasorban bandukolok tovább s élvezem a Svábhegyről felém szálló illatot s a csodálatos, özondús levegőt. A régi katona-temető begyöpösödött, elhagyott, némán bámuló sírkövei alatt visz az utam, amelyben történetünk egy kellemetlen alakja is nyugvást talált, a Budavárat védelmező Hentzi generális. Ott esett el Buda ostrománál a Szent György téren, amikor a betóduló ellenség ellen ő maga is kardot rántott. Vitézségére mutat. Egy gyógyszertárba vitték s ott kötözték be a sebeit. A szeleburdi (nomen est omen), Szeles Adorján bombázta meg a Szent György téren állott szobrát, amelyet azután Ferenc József rendeletére az ugyancsak utamat álló kadétiskola udvarán helyeztek el. Hogy innen hová lett, nem tudom. Aggházy Kamill vitéz ezredes úr tudná megmondani. A Henczi sírjának is volt egy eseménye: Janszky tábornok megkoszorúzta valamilyen alkalommal. Ha jól emlékezem, 1889-ben volt ez. No lett ebből nagy ribillió. A generális Muzeum körúti ablakának a megparittyázásában magam is résztvettem. Régi négykrajcárosokkal, az úgynevezett élénk susztertallérokkal bombáztuk a Brázay házat. Lá-

SZENT IMRE
GYÓGYFÜRDŐ
(RÁCFÜRDŐ)
Erősen radioaktiv és rádiumelemet tártalmazó természetes 42⁴ C° földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Személyi hírek

JÓZSEF FERENC dr. királyi herceg fővédnök nyitja meg e hó 15-én d. e. 10 órakor a „Fotóélet" első magyar amatőr fényképkiállítását a Budai Kath. Legényegyesület dísztermében, II. ker., Fő utca 68. I. em. A kiállítás dec. 13-tól 16-ig áll nyitva d. e. 9 órától d. u. 8 óráig.

LIBER ENDRE alpolgármester néhány heti szabadságáról szerdán hazaérkezett és csütörtökön, dec. 10-én átvette hivatala vezetését.

GALLINA FRIGYES dr., tanácsnok dec. 15-én, kedden este 7 órakor Utcáink esztétikája címmel előadást tart az Országos Kaszinóban.

RERRICH BÉLA építőművészt tiszteletbeli levelező tagjának választotta meg nov. hó 30-án a britt építészek kir. intézete Londonban.

FEKETE GÉZA, a szkfv. Köztisztasági Hivatal aligazgatója látta vendégül nyulpörköltre barátait a Pénteki Borgazdatársaság e hó 11-én tartott borestjén, amelyen kedves vadászkalandokat és élményeket mondott el a közszeretetben álló borgazda.

GAJDA BÉLA reálgimnáziumi tanár nagysikerű előadást tartott a III. ker. Katolikus Kör kulturestélyén az ifjúság neveléséről.

Hollós Mátyás Társaság

december hó 7-én este rendezte feltünéstkeltő és általános érdeklődéssel kisért előadóestjeinek egyikét a Budai Klub helyiségében, amelynek kimagasló pontja

SÜLE ANTAL

az Otthon körének alelnöke, a Pesti Hirlap szerkesztőjének előadása volt, amelynek folyamán az ő közvetlen modorával és rendkívül fegyelmezett tudásával az ember helyzetét rajzolta meg a világválsággal szemben. Az előkelő közönség gyakran szakította meg előadását az elismerés zajos és lelkes nyilvánításával és meleg ovációban részesítette az illusztris előadót beszéde befejeztével. Az estét *Peterdy* Sándor humoros előadása vezette be, aki apró történeteket, modern kis meséket mondott a mai helyzettel megküzdeni nem tudó emberekről. Az előadást *Kálmán* Mária hegedűművésznő előadása követte, akit szántai *Szekeres* Kálmán mesterien kísért zongorán. Befejezésül T. *Monostory* Margit adott elő különleges nagy művészettel néhány szép költeményt, hatalmas tapsokat aratva minden egyes szavalatával. Társasvacsora fejezte be az estét, amelyen Gegus Dániel Süle Antalt, Szilágyi Károly az előadó művészeket, Székely Vladimir a hölgyeket köszöntötte, de értékes felszólalást hallottunk Süle Antal, Pávai Vajna Ferenc és Tábori Kornél részéről is, akik mindannyian örömmel üdvözölték a Hollós Mátyás Társaságot, mely az egyetlen politikamentes nyugvópont Budán, ahol lelkesen szolgálják a kulturát, Buda multját és jövőjét.

---

tom magamat, amint veszekedett futással menekülök a Sándor utcán át, nyakamon egy kivont kardú rendőrrel. Ugyancsak közel állottam a megkardlapozáshoz. Hej, de szép idők is voltak azok, csak még egyszer visszajönnének!

A Szép Ilonánál kétfelé ágazik az út a fasoron át, a felső vezet Zugligetbe, az alsó Hűvösvölgybe. A felsőn megyek előre. Elérek a Szarvashoz s itt eszembe jut az a villamoskatasztrófa, melynek végső állomása ez volt. A Szarvas! A zugligeti végállomáson elszabadult egy kocsi teli vasárnapi utassal s fékevesztetten idáig rohant le. Sok halottja és sebesültje volt a katasztrófának.

Szép karcsú torony integet felém, az Angol Kisasszonyok templomának a tornya. A klastrom kapuján egy tábla. Vajjon mit hirdet? „1849. júniusban itt volt Görgey főhadiszállása, aki innen bombáztatta Budát." Ez a Sándorszky major, innen azután beljebb vonult a vezér. Egy másik stációját a Városmajor utcában találjuk (erről már megemlékeztem az utazásom elején), a János szanatóriumnál. Nagy léptekkel haladt előre Kréner generális s fel is jutott a Várba dicsőségesen.

A Laszlovszky majorral szemben, egy magaslaton kedves villaszerű épület. Barátságos hang köszönt rám, ahogy szemlélem a kastélyt. Régi jó cimborám, Serényi Rezső ügyvéd. Azt mondja, hogy ez a volt Baldazzi-féle vadászkastély, most az ő „Semmering" penziója. Lám, mi nem telik ki egy fiskálistól. Megnézzük az épületet, de felmászunk a tetejére is. Megérdemelte a fáradságot, valami csuda látvány terül el ott körösköröl. Rászolgál a nevére: Magyar Semmering. Ezt a helyet a jó Isten is jó kedvében teremtette.

Itt most már megálljunk egy szóra. Össze kell mérnem, hogy amit eddig összefirkáltam, kiadja-e a Budai Naplóban a tárcát. Négy lábnak szabad lenni, a többit letöri késlelhetetlenül az én szerkesztő barátom. Úgy nézem, hogy kiadja: sem több, sem kevesebb.

Tegyünk hát pontot a magyar Semmeringre.

A megmentett ágyúlövés. Buda sajátos hagyományainak tiszteletét bizonyította ismét *Ripka* Ferenc dr. főpolgármester azzal, hogy megmentette a Viziváros egyik régi különlegességét: — a Toldy Ferenc reáliskola déli ágyúlövését. Száz meg száz család eszerint igazítja az óráját, öreg nyugdíjasok órával a kezükben várják ezt séta közben és még a munka idejét is ez szabályozza a Viziváros sok helyén. A nagy állami takarékosság ezt a kis költséget is meg akarta takarítani és szóvá tette ezt *Marczinkó* igazgató a reáliskola volt tanulótársainak egyik gyűlésén, mire *Ripka* Ferenc, a volt tanítvány, rögtön fölajánlotta a kérdés kedvező elintézését s ezzel a déli ágyúszó a Vizivárosban — meg van mentve.

Nász. Dr. *Detre* László főorvos, egyetemi tanársegéd és medveczei és kisbeszterczei *Medveczky* Bella december hó 8-án tartották esküvőjüket.

Szombathy Kálmán az elmult pénteken tartotta borgazdaestjét a Pénteki Borgazda Társaságban. Az estélyen nagyszámú és előkelő társaság jött össze, amely melegen üdvözölte *Szombathy* Kálmánt, aki az iskolai takarékosságról tartott igen érdekes előadást. Az est folyamán felszólaltak Ripka Ferenc dr. főpolgármester, Kozma Jenő és Petracsek Lajos dr. orszgy. képviselők, Szendy Károly fővárosi tanácsnok, Hoor-Tempis Mór dr., Erődy Kálmán dr. főigazgató, Zboray Gyula dr. Tagok és vendégek nagyszámban jelentek meg, köztük dr. *Benedek* Sándor, Némethy Ágoston, Geszty Andor dr., Krivoss Árpád dr. bizottsági tagok, Szlavik Ferenc dr. Furtkovits Béla, Bárány Károly, Voigt Rudolf, Weber Sándor dr., Erdélyi Zoltán dr., Bárczy Boldizsár dr., Lendl Adolf, Guth Ferenc, Szuchy László dr., Pénzes Mihály dr., Kulcsár Richárd, Nagyőszi Ferenc, Pataky Ferenc, Böngörfy Géza, Fekete Géza, Koronek József, Csohay Géza, Bakonyi János, Fejér József, Kapcza Imre, Schmetzer Béla, Zwolenszky József, Aigner Ottó, Arthold Vilmos, Kunstädter Andor, Szibinkits György, Gödölle Pál és mások.

MENYASSZONY képek Blahosnál Fő-u. 18

Ezer ebédet ad a budai szegényeknek a Pénteki Borgazdatársaság 30 éves jubileuma alkalmából és ezek elosztására *Gúth* Ferenc elöljárót kérte fel. E hó 18-án este pedig ünnepélyes borestét rendez a budai Vigadóban lévő helyiségében.

Gyász. *Haspelné Balázsy Lujza* írónő leányát dr. *Haspel* Lucy orvost, súlyos csapás érte. Alig egy esztendős boldog házasság után életének 38-ik évében dec. 7-én hirtelen elhunyt férje, *Kayser* Dezső vall. és közalapítványi erdőfőmérnök. E hó 9-én temették a farkasréti temető halottasházából nagy részvét mellett.

Gyakorlati bemutatókat rendez karácsonyfacukorkákból és karácsonyi süteményfélékből a Katholikus Háziasszonyok Országos Szövetsége a Székesfővárosi Gázművekkel karöltve a gróf Károlyi palotában, IV., Egyetem utca 4. sz. alatt dec. 15-én, kedden, december 18-án, pénteken, december 22-én, kedden, mindenkor d. u. 5 órakor. A bemutatók célja, hogy a háziasszonyokat a karácsonyfa díszítéséül szolgáló apróbb holmiknak takarékos és házilag való előállítására tanítsa. A gyakorlati bemutatókat özv. *Héjjas* Pálné és özv. *Fauveaux* Mártonné úrnők a Kath. Háziasszonyok Orsz. Szövetsége főzőtanfolyamvezetőnői irányítása mellett végzik tanítványaikkal. Minden érdeklődő háziasszonyt szívesen lát a Kath. Háziasszonyok Orsz. Szövetsége és a Székesfővárosi Gázművek Igazgatósága.

A városmajori Missziósház élénk kulturéletet is teremt e vidéken nagy hivatása mellett. Legutóbb dr. Máday Lajosné a görögkatolikus nők országos szövetségének elnöke „Katolikus nő szerepe a Karitászban" címmel tartott előadást. Polyák Izabella énekesnő Wladár Róbert dr. egyházi énekeit a szerző harmoniumkísérete mellett énekelte. Szilágyi Simon Erzsébet „Noviciátus" és „Jeruzsálem" című verseit szavalta, lovag Kriegs-Au Emil plébános, pápai kamarás pedig záróbeszédet mondott.

1 PENGŐ adagonkint naponta élő halból készül
Halászlé!
HAJAS ÉTTEREM
I., Krisztina-körut 61.

Nagy karácsonyi vásárt rendez Buda katholikus társadalmának emericanás egyesülete, a corporatio Sycambria, a Köztisztviselők Fogyasztási Szövetkezetének bevonásával e hó 24-ig a corporatio otthonában (I., Városmajor utca 10.). A vásáron minden cikk, ami a karácsonyi vásárlásoknál számbajöhet igen olcsó árakon kapható. A vásár tiszta jövedelmét szegénysorsú katolikus egyetemi hallgatók segélyezésére fordítják. — A vásár megnyitásán, dec. 14-én d. u. 4 órakor *Esterházy* László herceg is megjelent.

GYERMEK képek Blahos-nál, II., Fő-u. 18

A szerkesztőség gyásza is az a súlyos csapás, amelyik egyik kedves munkatársunkat, *székeskevei Christian* Rezső dr. ügyvédet, a budai vár e hűséges krónikását érte, akinek édesanyja, özvegy székeskevei *Christian* Antalné, szül. *Bachmann* Matild, 71 éves korában e hó 9-én elhunyt és 11-én temették a gyászoló közönség nagy részvéte mellett a Kerepesi úti temető halottasházából. Az engesztelő szentmise e hó 14-én délelőtt 9 órakor volt a budavári koronázó főtemplomban. A halottat gyermekein kívül siratja a Kovácsevics és a Basswald család. Illusztris munkatársunkat gyászában őszinte nagy részvéttel kíséri a szerkesztőség.

Csődöt mondott nagyon sok vonatkozásban az új fővárosi törvény, de különösen fájdalmas csalódást hozott a kerületi választmányok ügye, amelyeket kerületenkint egy évvel ezelőtt a polgárság megválasztott, de azok mindezideig nem működnek. Pedig különösen most, a szociális feladatok megoldásánál lett volna igen nagy szükség erre a komoly testületre, mert az úgynevezett „népjóléti megbizottak" mai szervezete, amelybe az utcasarki plakátok nyomán bárki jelentkezhetett (hallottunk róla, hogy a szociáldemokrata párt ügyes agitátorai is bent vannak) és a nagyon tiszteletreméltó Vöröskereszt nagyon fiatal hölgyei, akik az elöljáróságokon dolgoznak nem mindenképen elégítik ki azt a szociálpolitikai feladatot, amelyet ma komolyan kell végrehatani.

RAVASZ cukrász
I., KRISZTINA-KÖRÚT 15
Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

A tisztújító ülést december 6-án tartották meg a *budapesti református egyház* szervezetei. A **budai egyház** főgondnoka *Puky* Endre lett; gondnokai: *Borsos* Endre közigazgatási biró, *Balogh* Gábor vezérigazgató; presbiterek lettek többek között: *Benedek* Sándor, a közigazgatási bíróság másodelnöke, *Dávid* István, *Eördögh* Árpád kuriai bírák, *Hegedüs* Loránt, a Pesti Hirlap főmunkatársa, *Németh* Béla, a Háztulajdonosok Orsz. Szövetségének elnöke, *Balla* Antal, a Pesti Hirlap munkatársa, *Fellner* Frigyes egyetemi tanár, *Jalsoviczky* Sándor ny. államtitkár, *Nagy* Miklós képviselőházi könyvtárigazgató. A **buda-hegyvidéki egyház** főgondnoka *Bernát* István, a Nemzeti Bank alelnöke, gondnokai: *Porcs* István ügyvéd és *Zsoldos* István, a Diósgyőri Vasgyár ny. igazgatója. A **kelenföld-lágymányosi egyház** főgondnoka *Torzsay-Biber* Gyula közig. biró, gondnokai: *Samu* János középiskolai igazgató és izeri *Izsák* Gyula igazgató; a 32 presbiter között *Barla-Szabó* József OTI igazgató-főorvos, *Dicsőfi* Kálmán h. államtitkár, *Juhász* Andor, a Kuria elnöke, *Kováts* J. István teol. tanár, ny. államtitkár, S. *Pap* István kuriai tanácselnök. Az **óbudai egyháznál** főgondnok *Csillèry* András ny. miniszter, OTI igazgató-főorvos, gondnokai *Somogyi* Gyula pénzügyi titkár és *Nagy* Károly tisztviselő.

Lorgnonok Zibrinyinél, I.' Roham-utca 1.

Csengő kacagás veri fel már a Rózsadombi Kavics utca 9. számú gyönyörű villát, amelyet néhai *Mahunka* Imre butorgyáros özvegye gyermeküdülő céljára ajánlott fel a fővárosnak. Ünnepélyes keretek között az átadás megtörtént és ugyanakkor leplezték le *Horthy* Miklósné és az őt környező előkelő közönség jelenlétében az adományozó házaspár szobrát is, melyet *Kisfaludy-Stróbl* Zsigmond készitett.

Adventi kulturestét rendez a Budai Katholikus Kör december hó 15-én, kedden este 7 órakor a Kör dísztermében, a karácsonyi gyermekfelruházás javára. A kulturest műsorán szerepelnek *Szőllás* Magda zongoraművésznő, *Csorna* Kálmán dr. árvaszéki elnökhelyettes, muzsaji *Dóczy* Etelka énekművésznő, Steidl Edit és Jenő zongoraművészek.

Új értesítőt adott ki a *Fővárosi Könyvtár,* mert a költözködés és új berendezés miatt csak most jelentette meg. *Enyvvári* Jenő könyvtárigazgató jelentésében megállapítja, hogy a mult esztendőben már érezhető gazdasági válság következménye a közkönyvtárakra utalt *olvasóközönségnek újabb megnövekedése* volt. Az Értesítő bőségesen illusztrált adatokat közöl a könyvtár működéséről: pénzügyi viszonyairól, gyarapodásáról és forgalmáról. Ezek szerint a könyvtár a mult esztendőben 38.469 kötettel gyarapodott, amiből a központi könyvtárnak 10.379, a fiókkönyvtáraknak pedig 28.090 kötet jutott. A könyvtár kikölcsönzött és az olvasótermekben használt köteteinek száma 1,125.185 kötet volt, ebből 152.227 kötet a központi könyvtár forgalma és 972.958 kötet a fiókkönyvtárak forgalma. A kölcsönzők száma 20.749. Az értesítő nagy érdeklődésre számottartó része új szerzeményeinek válogatott jegyzéke, amelyben szakok szerint csoportosítva a mult esztendei könyvtermelés legjobb anyagát találjuk.

Érthetetlenül elhanyagolják Buda egyik legszebb részét, a Sashegy vidékét a városházán s ezért az ottani ház- és telektulajdonosok hatalmas arányú értekezleten memorandumba foglalták kérelmüket: a Zólyomi tranzverzális út, Sashegyi lejtő, Vas Gereben utcák megépítését, a Dayka Gábor út megnyitását és a farkasréti temető előtti tér rendezését. Kérésüket nemcsak a polgármesternek, hanem a Keresztény Községi Párt elnökségének is átadják sürgős orvoslás végett. A többszáz érdekelt reméli, hogy igazságos ügyük, ami Budának is közérdeke, a közmunkaprogramm során a leggyorsabban megvalósul.

A Katholikus Népszövetség Óbudai Szervezete szegény iskolásgyermekek felruházására *Leiner* Mihály s. lelkész és *Fritz* István helyi igazgató vezetése mellett dec. 8-án a Szent József Otthonban kitünően sikerült műsoros előadást rendezett kedves keretek között.

A III. kerületi Katholikus Kör, amelynek székhelye az ujlaki Ürömi utcai Katholikus Kulturházban van, élénken tartja együtt a kerület katholikus társadalmát. December 5-én kitünően sikerült Mikulás estét rendezett, kiváló műsor keretében, majd minden második szerdán előadássorozatot rendez. Legutóbb december 9-én a szalonzenekar hatásos számai után, az Árpád reálgimnázium szavaló-kórusának számai keltettek nagy hatást.

Dreher-Maul karácsonyfadiszek a legragyogóbbak!

Luca napja — és más. A szeretet erejére soha nem volt nagyobb szükség, mint a mai irtózatos szegénységben, inségben és nyomorúságban. Lelkileg és testileg megbénult a magyarság s a közeledő karácsony idején sohasem kívántuk nagyobb vággyal a kis Jézuska áldást osztó, szeretetet sugárzó, boldogságot elhintő ajándékát, — a tiszta örömöt. A budai utcákat már vígan járják a karácsony előhirnökei, a kis pásztorok, három-királyok, angyalok és a cifraöltözetű huszárok a betlehemmel Isten dicsőségét és a jóakaratú emberek békességét hirdetve. A betlehemes játék már a XIV. század elején került a templomból az utcákra s azóta hol erősebben, hol lanyhábban folyt ott le, míg végre most a gyermekek kezében virágzik fel újra, a kis gyermekek csilingelő szavával, egek harmatozásával, karácsonyi harangokkal, belecsendítve a mai fáradt, elkopott, jégpáncéllal borított emberi szívekbe. A sok babonás régi szokás is mintha erősebben újulna föl s kezdődik ez már december 13-án, *Luca napján,* a lucaszék készítésével. Tizenhárom határ tizenhárom fájából készítik s karácsony estig mindennap dolgoznak rajta. Először a lapját, azután a négy lábát, végül a négy éket készítik el. A negyedik lábat az éjjeli misére konduló harang megszólalásakor kell beleilleszteni. A széket a készítője karácsony éjjelén magával viszi az éjféli misére. A templom ajtajának a közelében a földre helyezi és krétával kört rajzol köréje. A kis négylábú székre a készítője ráül vagy feláll és figyeli az ajtón bejövőket. A lucaszék-készítés ma már a kiveszö népszokások közé tartozik. Esztendők múlnak el, míg akad egy legény, aki megpróbálkozik vele, mert az idő lassankint elmosta a pogány hitet, ami megmaradt belőle, nagyobbára a keresztény érzésvilág kifejezőjévé lett, de azért se szeri, se száma a babonás népszokásoknak. Legtöbb ilyen babona karácsony előestéjén dívik s leginkább a házasságra vonatkzó sorsvetésből áll. Sok helyen a leányok kimennek a patakhoz, felgyűrt ujjú karjukkal a patak medrében kotorásznak s aki bőrdarabot talál, annak varga lesz az ura, aki fát, azé asztalos, aki szeget, azé kovács, aki csak marék földet markol, azé földmíves. Ilyenféle a mindentájon divatos ólomöntés, amelynél a vízbeöntött ólom alakjából igyekeznek kitalálni a leányok, hogy milyen foglalkozású lesz a jövendőbelijük. Szoktak papucsot is a fejük mögé dobni s ha leesve, annak hegye az ajtó felé áll, következő évben férjhez megy a leány. De férjhez megy akkor is, ha éjjel kimegy a disznóólhoz s azt gyengén megkopogtatva, a disznó röfögni kezd. A sok kiváncsi leány Lucanap után kimegy a kertbe, ott addig ráz egy fát, amíg kutyaugatás nem hallatszik. Amerről ennek a hangja jön, arrafelé lakik a leány jövendőbelije. Néhol a leányok Lucanapján egy piros almát választanak ki, mindennap beleharapnak s a fejük alá teszik. Az éjféli misén megeszik a megmaradt csutkát s amelyik legénnyel akkor legelőször beszélnek — olyan nevű lesz az uruk.

FÉNYKÉPEK Blahos-nál, II., Fő-u. 18.

A budai református egyház tanácsa jól sikerült műsoros estét rendezett dec. 2-án a Budai Polgári Körben, amikor *Balla* Antal „Világválság és kereszténység" címen beszélt, *Haypál* Béla bibliamagyarázatot mondott és művészi számok tették kedvessé az estét.

Fotócikkek Zibrinyinél, I., Roham-utca 1.

Budapest idegenforgalmáról tartanak előadást e hó 15-én este 6 órakor a *Külügyi Társaságban,* V., Országháza XI. kapu, a társaság tanácstermében: *Szigeti* Gyula dr. min. tan. és *Szviezsényi* Zoltán dr. ny. min. tan. A társaság szívesen látja az érdeklődő vendégeket.

Karácsonyi vásárt rendezett nagy sikerrel a Budai Zeneakadémiában a Budai Kath. Nőegylet özv. Emmer Kornélné, őrgróf Pallavicini Edéné, Zichy Gabriella grófné védnöksége alatt.

A betegségek egész sora
így: az epekőbetegség és epehólyagbántalom, gyomorbajok, csalánkiütés, az asztma bizonyos esetei, vérpangás a hasban és különösen a májban, köszvény, vesemedencebetegségek, alkati kövérség stb. stb. eseteiben a HUNYADI JÁNOS keserűvíz biztosan megszünteti a székrekedést, szabályozza a bélműködést, azt nemre és korra való tekintet nélkül mindenki kiváló eredménnyel használhatja. Az orvosok ezrei írják elő betegeiknek és a betegek tízezerei írtak róla elismerő nyilatkozatot. (43)

ÓVATOSSÁG. kitüntetett MENCZER
„A jó száraz tisztítás, öltöny, női ruhák festése, gallér, ing-tisztítás, olcsó áraival meggyőz mindenkit a nagy aranyéremmel és diszoklevéllel
MENCZER-nél Fest. Tisztit. Mos. Telefon

SZENT ANTAL
KEGYTÁRGY
ÜZLET ÚJ HELYISÉGE
II., MARGIT-KRT. 34.
Ferencrendiek templomával szemben.
FIÓK: I., Krisztina-körút 8-10
FELD ÓLY vegytisztító üzletében. Tel: 541-26

Zenei élet

CASALS PABLO. Minden idők legnagyobb gordonkása. Az a hang, melyet kicsal csodásan nemes csellójából, az az eszményien szép tonus minden kritikát kibír. Felejtsük el a parányi indiszpoziciót, ne halljuk meg azt a nála eddig sohase észlelt pár gixert s mondjuk meg őszintén, ennél szebben, stilusosabban, poétikusabban nem lehet gordonkán játszani.

Mikor ez a spanyol csodajátékos egy tételt eljátszik, nem hangzik fel az obligát taps, az emberrengeteg megbűvölve ül ölbetett kézzel helyén. Az orkán akkor robban ki, mikor ez a titáni parány felkel a helyéről, hogy szerényen rebegje el az ő „merci"- jét. Feledhetetlenül szép este volt.

WEHNER GÉZA, a főiskola nagynevű tanára orgonázott a Zeneakadémiában, nagyszerű qualitásait ragyogtatva.

MOÓR JULIA énekesnő Pető Imréné kitűnő növendéke volt vendégművésznő. Igen intelligensen, kulturált, kiegyensúlyozott hangon adott elő néhány dalt. Megérdemelt sikere volt.

STEFÁNIAI IMRE spanyol udvari zongoraművész, a Zeneművészeti Főiskola tanára hatalmas műsorral kedveskedett nagyszámú hallgatóinak. Minden egyes számot a teljes siker jegyében játszott el. A terem zsúfolásig megtelt. Ünnepelték.

DOHNÁNYI dirigálta a filharmónikus zenekart, mely plasztikusan adta vissza az alkotók és a congeniális felfogású kiváló karnagy elgondolásait.

GUGLIELMETTI ANNA MÁRIA a Mozart-i stilus nemes elképzelésével énekelt. Budapest felfedezettje volt és kedvence ma ez a nagystílű tüneményes asszony. Számtalanszor tapsolták ki.

Maller Imre

Alapitási dalestjét rendezte a *Budai Dalárda* alapító és pártoló tagjainak tiszteletére kedden, dec. 8-án este a Budai Vigadó nagytermében. A dalestén nagyszámú és előkelő közönség jelent meg. A műsoron *Dohnányi, Bartók, Kodály, Demény, Volkmann, Szegő, Sztára* és *Zöld* Károly szerzeményei szerepeltek s az egyes számokat a Budai Dalárda új egyesületi karnagya, *Ádám* Jenő dirigálta. A dalestén közreműködött még *Dóczy* Etelka zongoraművésznő, aki Gounod—Liszt: Faust-keringőjét játszotta el nagy hatással. A megjelent nagyszámú közönség meleg ünneplésben részesítette és hosszasan ünnepelte a dalárdát és tehetséges karnagyát, kinek ez alkalomból a dalárda tagjai hálájuk jeléül babérkoszorút nyújtottak át.

Pompás zene minden este a
Császárfürdő
éttermében

Eladó 3 szoba elegáns berendezése, esetleg a lakás is kibérelhető I., Budafoki út 16. I. 4. Telefon: Aut. 59—6—38.

Üzenetek

Érdeklődő Óbudán. Szivesen megy el minden meghívásra lapunk szerkesztője, hogy a Kelet iránti érdeklődést fölkeltse. Eddig Budafokon a K. I. Egyesületben, a Nemzetvédelmi Társaságban, a Gazdaságvédelmi Társaságban és a Mohamedán estén mondotta el más-más alakban idevágó gondolatait és megfigyeléseit. Az asztaltársaság rendezzen e célra külön társasestét.

O. Z. Krisztinaváros. Kérjük rövid időre a türelmét, mert a felhívásokat csak karácsony táján küldi szét az új kaszinó szervező bizottsága. Címét a jegyzékbe vettük.

Iparos. Tabán. A választási költségre kapott pénzt nem szokták se visszakérni, se visszaadni. Adják valami jótékonycélra.

Lakberendezések Egyes butorok
KEDVEZŐ FIZETÉSI FELTÉTELEK ÉS GARANCIA MELLETT
SCHÄFFER JÁNOS
mübutorasztalosnál II., TÖRÖK-U. 2.
Telefon HIVÓ 55-2-98

Januári beköltözésre komfortos garszonlakások, néhány 3 és egy 4 szobás
öröklakás kapható Széna-tér közelében a 16-os autobusz megállónál
OSTROM-U. 15 ALATT,
domináló kilátást nyujtó tetőterasszal, elsőrangú kivitelben épülő szövetkezeti házban. Bővebbet; a helyszinen, vagy KORCSMÁROS EDÉNÉL II., Keleti Károly-u. 13/b. fsz. 2. Tel: 576-43. (39)

Bérautók

esküvőre, városi, vidéki és külföldi utakra minden időben, legolcsóbban rendelhetők. Magánjellegü (taxióra nélküli) elegáns luxuskocsik.

Félnapra 15 pengő.

Aut. 83—8—24. (53)

A FRANCIA-MAGYAR HÁZBAN, II. Pasaréti-út 121. sz. alatt a szabadban francia, német gyermekkert. Félbentlakók. Magyar elemi oktatás francia, német nyelvtanítással. Francia, német, angol tanfolyamok felnőttek részére. A Revue Franco-Hongroise szerkesztősége. Tel.: Aut. 643-55. (18)

Függönyök feltevését, kárpitozott butorok készítését és javítását legjutányosabban vállalja Ehrenwald Aladár kárpitosmester, II. Olasz-fasor 17. (Trombitás-ház. Telefon: 54—9—10.) (19)

Eladó Csaba u. és Biró u. sarkán téglány formájú saroktelkem. Dr. *Szőke* Béla földmívelésügyi minisztérium. (27)

MEGNYILT BUDÁN
SCHÄFFER JÁNOS
MŰBÚTORASZTALOS
LAKBERENDEZÉSI ÜZLETE
II., TÖRÖK-UTCA 2. (MARGIT-HIDNÁL)
Műbutorok és elsőrangu gyártmányú ebédlő, háló, üriszobák, konyha- és előszobaberendezések.
Kedvező fizetési feltételek és garancia mellett.

A MARGITSZIGET
karácsonyi és újévi ajándéka
December 20. és január 10-ike között
a Nagyszállodában: egy teljes heti ellátás fürdőkkel, 1 személynek . . . . P. 85
ugyanez 2 „ . . . . P. 145
Karácsonyi v. Szilveszteri 4 napos week-end csütörtöktől-hétfőig 1 személynek P. 45
„ „ 2 „ P. 80
a Szanatóriumban: egy teljes heti tartózkodás diétás ellátással, fürdőkurával és orvosi felügyelettel . . . . . P 110.-től
Zene! Telefon 206-20. Tánc!

MEGJELENT a
KALLÓS JÁNOS-féle
„GAZDASÁGI, PÉNZÜGYI és TŐZSDEI KOMPASZ„
1931/32. évi évfolyamának második része két kötetben, több mint 1300 oldal terjedelemben
TARTALMAZZA: az összes **budapesti és vidéki ipari, kereskedelmi, biztositó,** stb. **vállalatok legujabb adatait.** A már előzőleg megjelent két kötettel együtt, — amely a budapesti és vidéki pénzintézetek adatait közölte, — **most már négy kötetből áll a nagymérvben kibővitett komplett kompasz.**
Mind a négy kötet ára együtt, több mint 2100 oldal terjedelemben 60 P
Megrendelhető: a Pesti Tőzsde kiadóhivatalában, Budapest, IV., Városház-utca 6. sz. Telefon Aut 83-6-96

KÖZGAZDASÁG

Szerkeszti: *Szászhalmi József.*

Harc a termelőszövetkezetért. *A Magyar Mezőgazdasági Társaság* most megjelent kötete, *Sternád* Istvánnak, a szövetkezeti reform egyik előharcosának nagy feltűnést keltő memorandumát tartalmazza, amely kiterjeszkedik mindazokra a társadalmi és gazdasági segélyforrásokra, amiket a szövetkezeti termelés nyújthat. Tartalmazza továbbá a kötet dr. *Borbás* Gáspár, dr. *Erdélyi* Aladár, dr. *Ernszt* Sándor, *Halász* Elemér, *Kirschanek* Ödön, *Kocsán* Károly, dr. *Lányi* Márton, *Lázár* Miklós, dr. *Miklós* Aladár, dr. *Nagy* Emil, dr. *Nagy* Ferenc, *Reither* József, *Serényi* Gusztáv és dr. *Szabó* László számos szövetkezeti tanulmányát és hozzászólását.

Az OFA e hó 10-én tartotta Geneve-ben ezidei rendes közgyülését, mely elhatározta, hogy a leírások után fennmaradó 557.226.07 sv. fr. tiszta nyereséget, hozzáadva a multévi 282.411.79 sv. fr. nyereségátvitelt, összesen 839.637.79 sv. fr.-ot új számlára vezeti elő. A közgyülés az általános gazdasági helyzetre való tekintettel határozta el a nyereségnek jövőévi számlára való átvitelét.

MÓRICZ PÁL
MAGYAR SIRATÓ-ÖREG KÚRIÁKTÓL A NAGY PUSZTÁKIG
című müve megjent.
Csak a szerzőnél rendelhető meg Rákosszentmihályon.
Könyvkereskedésben NEM KAPHATÓ

Kertgazdaság

Rovatvezető: *bernicei Kmoskó Sándor.*

Gyümölcsfáink visszametszését leginkább ősszel, okt. nov. havában végezzük, amely legcélravezetőbb, lehet ugyan kora tavasszal is, de mindig a nyugalmi időben, vagyis rügyfakadás előtt néhány héttel. Főszabály a fáink koronájának formás betartása és különösen, hogy a korona felső részén sohase türjünk terméketlen hajtásokat, nehogy az ott elsürüsödjön, egyrészt, hogy a korona belsőrészét a levegő átjárhassa, másrészt pedig, hogy oda a napfény is behatolhasson, mert régi, szigorú természeti törvény, hogy: Napfény és levegő nélkül nincs élet, nincs egészség.

Alma- és körtefát 5—6 évig rendszeresen kell visszametszeni, ezután mindig szükség esetén az oldal és vízhajtásoktól szabadítjuk meg.

A cseresznyét, meggyet, diót csak szükség esetén szoktuk visszametszeni, mert ezek önmaguktól is formásan fejlődnek, de a belső koronát a terméketlen vizhajtásoktól megszabadítjuk, továbbá a sérült, beteg, valamint a felesleges, rendetlen növésü ágakat, amelyek egymást keresztezik, okvetlen lemetsszük.

A *csonthéjasokat* az első 3—4 évben szoktuk visszametszeni, később csupán a fattyú és terméketlen hajtásoktól tisztítjuk meg. A visszametszésnél okozott sebhelyeket bekenjük a már ismertetett kátrányfőzettel, vagy Pixol vértetükátránnyal, így meggátoljuk egyszersmind az esővíz beszivárgása folytán beálló korhadást, másrészt pedig az élősdik sem lepik el az ilyen sebhelyeket.

A frissen ültetett fiatal fáinkat a következőképen kell visszametszeni: A vezérágat hosszabbra hagyjuk; az oldalvesszőket 4—6 szemre kell visszametszeni, így azután erős hajtásokat hoznak.

Mindezek betartása mellett ügyeljünk, hogy fáink koronája be ne sürüsödjön, hogy a törzséhez mérten túl ne fejlődjék, mert ez nemcsak terméketlenséget, de korai pusztulást is idézhet elő.

A gyümölcsfák terméketlenségének okai. Tavasszal a dús virágzású fák gyakran alig hoznak gyümölcsöt. Ennek igen sok oka van. Az ok lehet: *ültetési hiba,* nem gondoskodtunk az ültetésnél a megalapozásról; *fekvési hiba,* a napsugár és levegő hiánya; *metszési hibák,* a rossz metszés mindig a termés rovására megy; *talajüntság,* sohase ültessünk gyümölcsfát oda, ahol már előtte is volt fa, hanem 2—3 méterrel távolabb; a *talaj gondozatlansága,* az elhanyagolt, begyomosodott talajon a gyümölcsfák terméketlenné lesznek, azért sohase türjünk meg fáink előtt gyepet, füvet, gyomot; a fák alatt a földet porhanyítani, illetve buktatni kell, mély gyökérzetü növényt fáink közé ne ültessünk, mert az zsarolja is a földet; a *talaj kimerültsége,* itt gyökértáplálásra van szükség. Kémiai szerek segítségével kell pótolnunk ama alkatrészeket, amelyekre a fának a gyümölcs kötődéséhez továbbra is szüksége van úgy az almaféléknél, mint a keményhéjasoknál a sokféle savak és kvarcok felvételéhez. A gyümölcsfa nem keresheti fel az alkatrészeket, nekünk kell időnkint helyébe vinni, vagyis gyökértáplálásról gondoskodni; az *időjárás kedvezőtlensége,* (a virágzás és gyümölcskötődés idején esetleges hosszú esőzések, viharok, fagyások stb.) ami ugyancsak befolyásolja a terméshozamot.

Mindezekre nézve és egyéb hasznos újításokkal és tudnivalókkal bővebben foglalkozik a most megjelent *„Gyümölcsták terméstokozása és termésvédelem"* című szakkönyv. Előfizetőink 30% kedvezménnyel megrendelhetik a szerzőnél P 3.50 árban. *Budapest, Aggteleki utca 17.*

Gyümölcstermesztők figyelmébe!
Gyümölcsfák termésfokozását
összes kártevők irtását, elvénhedt fák ifjitását, ápolását sikerrel, jutányosan vállalja volt erdélyi földbirtokos
jól bevált módszerével
TERMÉSVÉDELEM:
Budapest, Aggteleki-utca 17.

NÖVÉNYVÉDELMI SZEREK
BALOGH G. DROGÉRIA
II., MARGIT-KORÚT 1

GARSZONLAKÁSOK
I., Lógodi-utca 74-76
TELJES KOMFORTTAL: fürdőszobával, központi fütéssel, melegvizszolgáltatással. Étterem, társalgó, telefon. Felvilágositás: A házgondnoknál, vagy STILUS ÉPITŐ R.T.-nál I., Attila-u. 95-99. Telefon: 55-7-44 és 55-8-36.
Rózsa-utca 90. számu földszintes ház telekárban 50% kamatozás mellett. **Andor-u. 20.** sz. alatt 4 lakásos bérház 30 éves adómentességgel 18.000 P-ért, **Istenhegyi-út 46/B** négyszobás modern villaépület 30 éves adómentességgel, nagy gyümölcsössel, **telkek a Pusztaszeri-uton** cca 3oo □-öl nagyságban, **Farkasréten Hóvirág- és Torbágyi-utak** között 14o-16o □-öl nagyságban, **Diósárok-út 12.** nagy gyümölcsös **eladók**
STILUS ÉPITŐ RT., I., Attila-utca **95-99.**
Telefon: **55-7-44** és **55-8-36**

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, II., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
AKÁR VENNI, AKÁR ELADNI ÓHAJT INGATLANT, FORDULJON BIZALOMMAL UJONNAN BEVEZETETT INGATLAN OSZTÁLYUNKHOZ
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyban készséggel állunk rendelkezésére
SAFE DEPOSIT

Táncol?
Minden este!
a Zsigmond-kávéház és étteremben
II., Keleti Károly-utca 9.
a 9-es autóbusz megállo
Délután és este Brawo Boys Jazz
Tulajdonos: ZSIGMOND LÁSZLÓ
a Spolarich éttermek volt igazgatója

BELLEVUE
SZÁLLODA
ÉTTERMEIBEN
ESTE
ÁNC
Elsőrangú koncert- és tánczene **Európa elökelő restaurantjai** között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 5 pengős. Déli menü **2.50**
Asztalrendelés: A. 528-48

A nőiszépségkoronája KALAP az IPARMŰVÉSZETI SZALONBÓL I., Városmajor-u. 21. sz. Ezelőtt: Váci uccában. (20)

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, III., LAJOS-UTCA 148 SZ.
TELEFON: AUTOMATA 624—57
Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett
Kölcsönöket folyósit váltóra, folyószámlára, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

Patkó (19) **AZ ELISMERT MÉSZÁROS ÉS HENTES**
I., Roham-u. 6. Telefon: 535-28
Egyedüli á la Braunschweig készitmények

RÓMAI FÜRDŐ
ÓBUDA—AKVINKUM
Kitünő konyha. — A források napi hozama **160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz**
A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

Laptulajdonos: VIRAÁG ÉS TÁRSA
Főmunkatárs: dr. László Zoltán.
Kiadásért felelős: Viraág Béla.

Nyomatott az „Olympia" nyomdában Budapest, I., Bors-utca 24. Tel.: 502—96.
Nyomdáért felelős: Csanádszky Viktor

Telek, ház, lakás

A „CENTRUM" kertes öröklakása aranyérték!
Az előkelő közönség bizalmától támogatott, legszolidabb alapon megszervezett, utánfizetésektől, perektől mentes építési akciónk keretében, aug. 1-i beköltözéssel, fővárosunk legelőkelőbb részén megépitjük *kilencedik társasházunkat,* a Horthy Miklós-körtér melletti, Diószegi-út 7. sz. alatti „Tátra-udvar"-t. Versenyen kivül álló, villaszerü, *kertrenéző hallos,* loggiás, délifekvésü 1, 2, 3 szobás *tehermentes, névreszóló* öröklakásrészek. *Hangfogó válaszfalak, Díjtalan üzlethelyiségek. Olcsó fix árak.* A szomszédos „Pannonia-udvar"-ban 30-60% lefizetéssel egy pár már elfoglalható 2, 3, 5 szobás kertes öröklakás kapható. Kivánatra prospektus tervekkel, öröklakásvevőknek nélkülözhetetlen szaktanácsokkal.
„CENTRUM" HÁZÉPITŐ-VÁLLALAT
Horthy Miklós-út 9. (9-12, 3-5-ig.) Tel.: 693-01
Társasházban a „CENTRUM" vezet

Karácsonyi nagytakaritását
nálunk végeztesse
LakástakaritásiVállalat
I., Gregus-u. 4. Tel. 549-43.

Uj telekparcellázás
Gárdonyfüreden
villasorok mentén, közvetlen a Velencei-tó mellett, legszebb kilátással a tavat határoló Vértes-hegységre. Talajvizmentes
házhelyek
□-ölenként P 4-től
24 havi részletfizetésre, Gárdonyfüredet nyaralók és kirándulók ezrei, szép villasorai már eddig is divatos fürdőhellyé és nyaralóhellyé avatták.
LEGOLCSÓBB HÁZHELY-PARCELLÁZÁS
Baracska-Pettend telepen
vasútvonal két odalán, balatoni müút mellett kitünő minőségü, talajvizmentes
házhelyek
□-ölenként P 1·20-tól
havi 10 pengős részletre. Velencei-tó vasúton, autóbusszal 12 perc A Velencei-tó a vizélet minden örömét nyujtja nyári, téli sportkedvelőknek. Strandfürdő, csónakázás, vitorlázás, vízi vadászat és halászat, korcsolyázás, jégvitorla, a Vértes-hegy lankás odalán sielés,
Ingyen autóbuszjárat Baracska-Pettendre, Gárdonyfüredre és vissza vasár- és ünnepnapokon délelőtt fél 9, délután fél 3, minden csütörtökön és szombaton délután fél 3 órakor, előzetesen bejelentett csoportok részére bármely időben. Fütött autóbusz. *Gyülekezés:* kedvezőtlen idő esetén is a városi irodában: I., Horthy Miklós-körtér 3b. Telefon: 694-33
Részletes prospektust kivánatra ingyen küldünk.

Halwa Sándor
PUSKAMÜVES
BUDAPEST,
Üzlet és műhely: I., Szent János-tér 4
Telefon: 507—37
Állami diszokleveI. Ezüstkoszorús mester
Nagy aranyéremmel kitüntetve
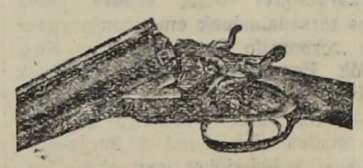
VADÁSZFEGYVEREK
FEGYVERJAVITÁSOK
SPORTCIKKEK
CSERKÉSZ-FELSZERELÉSEK

CSAK Kopfmann CUKORKÁT!
I., KRISZTINA-KÖRUT 91. SZÁM
II., MARGIT-KÖRUT 36. SZÁM.

ÉHGYOMORRA
NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR
Kristály vizet

Ne dobja el
kiégett, elromlott villanykörtéit. Minimális árért **garancia mellett** használható állapotba helyezzük
TÓTH ITVÁN villanyszerelő, I., GREGUS-UTCA 8. SZÁM Telefon: 510-29

HUBERT
és Tsa B. T. Egészségügyi berendezések, csövek műszaki cikkek, témgyártás
VI., Liszt Ferenc-tér 4. T 222-67

Kőbányán 429 négyszögöles sarok telken modern 10 lakásos, földszintes bérház összes közművekkel iskolával szemben eladó. (20)

MÁTÉ ISTVÁN szobafestő és mázoló mester, **I. ker., Attila-körut 2.** Telefon: 573-55.

Négyszobás öröklakás eladó. I., Horthy Miklós-út 57. magasföldszint, napos fekvésü.

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez
I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33 **Béres Márton**

ÜVEG és porcellán-árukban
GÁL LAJOS Budán II., Széna-tér 7, VEZET
TISZTVISELŐK nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltételek.

Az Istenhegyi út 40—42 alatti kertben épült emeletes villa, nagy lakással, külön gazdasági épülettel, garage és soffőrlakással szabad kézből eladó. Érdeklődni lehet Aut. 570—32 alatt. (8)

Németvölgyi-út 2b. sz. a. házban egy-, kettő- és háromszobás lakások hallal és központi fűtéssel, utcai fronton, kilátással a hegyekre és a szemben fekvő kertekre, villamos (75,59) és autóbusz közelében, kiadók. Felvilágosítása a helyszinen vagy Aut. 831—09. (10)

Szépvölgyi fenyvesben egyedülálló 16 holdas és a római Dunaparton 4 holdas telek szanatorium, weekend-telep részére eladó vagy bérbeadó. Dr. Lugmayer József ügyvéd, II., Margit-körút 1. Automata telefon: 515-52. (14)

Rózsadomb elején földszintes családi villa két 3 szobás lakással, 316 négyszögöl kerttel, 76.000 pengőért eladó. (18)

Hidegkúti úton, Star filmgyár mellet, villamos közelében, kettő á 298 öles telek diófás parkban, összes közművekkel eladó. (3)

Bercsényi-utca és Baranyai-út sarok, 1010 négyszögöl telek, összes közművekkel, nagyon olcsón eladó. **Telefon: 824—44.** (24)

Bérháztelek I., Horthy Miklós körtér mellett, Szent Imre herceg útja (Villányi-út) 8 sz. a. 306 négyszögöl előnyös feltételek mellett eladó. Telefon: 115—24. (22)

Németvölgyi-út 2b. sz. a. autógarázs vagy nagyobb műhelynek vagy raktárnak megfelelő helyiség és több üzlethelyiség kiadó. Felvilágosítás a helyszinen vagy Aut. 831—09. (10)

Házmesterséget, esetleg villában is, keres megbízható, kisigényü házaspár (állami alkalmazott). Ért villany-, gáz- és vizvezetékjavításhoz. Kivánságra személyesen bemutatkozik. Cim a kiadóban. (9)

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágosítás I., Naphegy-u. 21. Telefon: Aut. 527—80. (2)

2, esetleg 3 szobás, minden komforttal, levegős, napos lakást keresek. *Sándor Jenő,* IX., Lónyay-u. 60. földsz. 6. (12)

Háromszobás lakást keresek minden mellékhelyiséggel 1932. május 1-re az Erzsébet-híd és Margit-híd között, Dunapartra nézőt. Értesítést 55—2—52 számon, vagy a kiadóba kérek. (26)

Egy-, kettő-, három-, négy és ötszobás lakás kiadó. Iroda: I., Naphegy-u. 21. Tel.: 527—80. (2)

Kettő-három-négyszobás komfortos lakások, központi fűtéssel, melegvízzel, háromeves házban, budai **hegyekre** szabad kilátással, **kettőszoba** hallos, komfortos lakás, **négy szoba** hallos, urasági **angol cottage,** belső lépcsővel, saját központi fűtéssel, Horthy Miklós körtérnél levő házakban, tulajdonos műépitésztől, Fadrusz-u. 6. Aut. 694—40 azonnalra bérelhetők.

Sósfürdőnél egyemeletes, 3 lakásos ház, összes közművekkel 40.000 pengő 24.000 pengővel átvehető. — Ugyanott 150 öles telek is. (6)

Város az erdőben. Tisza István kertváros. A budai hegyvidék legszebb kertvárosa. Hüvösvölgy mellett. Festői kilátás. Magaslati fekvés, 150—300 négyszögöles árnyas erdőparcellák. Villany, vízvezeték, autóbusz. Előnyös fizetési feltételek. Dr. Keresztes Béla, VII., Damjanich-u. 30. Tel.: J. 431—56. (1)

Fery Oszkár utcában 206 öles telek eladó. Épitési iroda I., Naphegy-utca 21. Tel.: 527—80. (2)

XXVIII. évf. 1068. sz.

ELŐFIZETÉS:
Egy évre . . 24.— P
Negyed évre . 6.— P
Egyes szám 40 filiér.
Egyesületek, amelyeknek hivatalos lapja — tagjai féláron kapják

Budai Napló

1931. DEC. HÓ 24.

HIRDETÉSEK:
Egy hasáb széles, egy m/m. magas sor, egyszeri közlésénél 30 F. Szövegsor ára 2 P. Közgazdasági közlemények megállapodás szerint. A hirdetések díja mindenkor előre fizetendő
Állandó hirdetőknek nagy kedvezmény

Buda érdekeit a várospolitika, közgazdaság, társadalom, művészet és sport terén szolgáló újság

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIRÁG BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budán, I., Bors-u. 24
Telefon: Aut. 502—96. Hivatalos órák: délután 4-6-ig

CSENDES, KEDVES KARÁCSONYI ÜNNEPET

kívánunk minden budai testvérünknek! Nem kívánhatunk se boldogat. se szépet, mert minden karácsonyfa rövidebb lett néhány arasszal, minden égő gyertyája a reá hulló könytől serceg. Minden homlokra új barázdát szántott a gond és az arcok pirosságát lemosta a nyomor. A gyermek Jézus oly messziről jön, hogy talán el sem érkezik mihozzánk . . . .

Ünneprontás

Elmúlik ez a karácsony is gyermekkacaj nélkül, mert ennek az esztendőnek kevés karácsonyfája termett, amely azelőtt oly boldogan fejezte be az esztendőt. Nincs ma itt öröme se kicsinek, se nagynak és már az arasznyi karácsonyfa is elszáradt, de megnőtt helyette a gond. Rosszul szántott esztendő szomorú termése. Megromlott itt a földműves ekéje, eltörött a mesterember kalapácsának a nyele, kicsett a fuvaros kerékszöge, elfogyott a kereskedő portékája s az utcán házról-házra jár és kopogtat a nyomor.

Dehogy.

Csak mi látjuk ily sötétnek az életet itt Budán, mert az Andrássy úton ott líheg az élvezetre vágyó élet, autók hosszú sora áll az út közepén, a kávéházak ablakát kinyomja a selyembe, bársonyba, prémbe burkolt tömeg, és hajnalig szól a zene a cifra lebujokban. Itt Budán fogához veri a garast az elnyűtt ruhában a piacot rovó anya és elnyűtt cipőben járja rokonságát az egykor jómódban élt budai polgár, hogy valami kis örömet szerezzen gyermekeinek. A sápadtarcú emberek egymást kerülik, nehogy az elejtett szóból előtörjön a rejtegetett nyomor és megmaradjon a régi rend látszata.

Szomorú karácsony.

Ahol még kigyúl a gyertya a karácsonyfa ágán, ahol még jut dió, aranyozott alma, vagy talán selyempapirba burkolt cukorka, — ott is sírva borulnak egymásra a szülők. Talán az utolsó családi ékszer, talán az egyetlen meleg ruha volt a gyermekek kis örömének nagy áldozata.

Micsoda sötét redőket von ez a fogékony gyermek szívén, micsoda emberek nőnek majd itt föl, akiknek nem volt karácsonyuk, akik szenvtelenül nézik majd egymás baját, mert nem szokták meg gyermekkorukban, hogy szeretettel okozzanak egymásnak örömet az emberek.

A középkor sötétsége húz mifelénk, mint a sötét felhő az égen a maga ijesztő, rideg szívtelenségével, amelynek hite, vallása, hazaszeretete pánc-élba öltözött és karddal állta útját a portékáját cipelő kereskedőnek és veri vissza nyomorgó otthonába a jobb sorsot kereső vándornépet.

Az átütött szívű, vérehullató, jóságos Máriának is rideg arcot rajzolt az a kor, a megváltó Jézusnak is csak a szenvedését látta, csak a keresztfa alatt kesergett hamis mellveréssel, — de nem látta a kis Jézust, aki glóriás fejjel, zöldelő ággal a kezében a szeretetet hirdeti és boldog kacajt fakaszt kisdedek ajkán, hogy új reményt, új szeretetet fakasszon a szívekben és glóriája mellett ott ragyogjon a jövendő boldogság.

A Gellértfürdő bérbeadása most a magyar idegenforgalom és fürdőügy egyik legfontosabb kérdése, egyrészt azért, mert komly, belföldi ajánlat is van a *Gundel* Károly és társáé, másrészt azért, mert ezzel kapcsolatosan a világszerte ismert *Cook* utazási cég is belekapcsolódik. Ez az ajánlat formáiban komoly és *Kovácsházy* Vilmos tanácsnok hivatott lényegét tisztázni.

Vizivárosi polgár levele
a „Budai Napló"-hoz

I.

Igen tisztelt Szerkesztő Úr!

Nem vagyok tollforgató ember és megeshetik, hogy nem úgy fejezem ki magamat, ahogy azt a zsurnalisztika megkívánja, — de mégis csak leirom azt, amit örömtől dagadó szivem diktál.

Mert hogy nagyon jól vagyunk itt a Vizivárosban. Már jobban nem is lehetünk. Gyöngy a mi életünk. Egység és jólét dúl mi közöttünk. Olyan jólét küszöbén állunk, hogy más kerületből már szivárognak be a lézengő ritterek és a szegénylegények, hogy úrrá legyenek fölöttünk. Megújul itt az élet. Lehántjuk a régit. És lerántjuk magunkról a régi gunyát, hogy újba, díszesebbe öltözzünk.

Talán rossznéven is veszi tőlünk jó Gallina Frigyes, hogy változtatni akarunk holmi elavult neveken, de a „viz" már bosszant minket, amikor itt már senki vizet nem iszik (lásd a sűrű borestéket) — a ferblizés is kiment a divatból (römizünk és bridzselünk) s igy „vizire" már sor nem kerül, szóval — kint vagyunk a vizből! De ha már kint vagyunk, menjünk ki belőle egészen. Kelenföld már Szent Imre város, mért kell nekünk szégyenszemre cipelni a vizet, mint várost. Le az idejétmúlt Viziváross névvel!

Csakhogy a jó tanács itt nehéz. Borváros, — sörváros? Egy kissé prózai. Pezsgőváros? Hát élünk, élünk, de nem pezsgünk. Ám, ha lé, hát lehet leves is, — mondjuk krumplileves-város. Nem nem. Ez is prózai. Ám ha mégis az ételnél maradunk, keressünk mást. Van itt elég: — palacsintaváros? — nem jó — rétesváros? — Ez már jobb. De akkor mért ne lehetnénk életünk egyik örömének a kifejezői, mért ne lehetnénk Pecsenyeváros! Itt, ahol annyi pecsenyét sütnek és mindenki a maga pecsenyéjét sütögeti, — ahogy azt a történettudós Kun Béla képviselő úr mondotta. Csak arra kell ügyelnünk, hogy oda ne süljön, meg ne kozmásodjék.

Akkor a polgárság is névhez jutna végre, akár csak a Braunhaxlerek Óbudán. Mi volnánk — die Pecsenyégen!

Ha már a tudományokra hivatkozunk, akkor talán földrajzi fekvésünk révén juthatnánk megfelelő névhez. Lássuk csak. Észak-Amerikát egy vékony földrész választja el Dél-Amerikától, — a Panama tartomány, ott van az a hires csatorna is. Ha ezt vesszük alapul, akkor megvan az analógia, mert ebben a városban Pestet a többi Budától éppen a Vizováros választja el. Ez is egy vékony földcsik, ahol hajózható csatorna is van (a Duna) és másféle csatorna is. Ezen a jogcimen bátran lehetünk Panamaváros! Ezzel segitünk a kalapos iparunkon is, mert minden innen kikerült kalap valódi panamakalap lesz. Sőt újfajta panamakalapokat is kreálhatunk, könnyebbeket, lyukasabbakat, ahol a napsugár is jobban áthatolhat. Nekünk nincs okunk félni a napsugártól, mint a tengerentúli panamistáknak, nekünk nincs vaj a fejünkön, mi éppen olyan érdektelenek, mint amilyen vajtalanok vagyunk.

A Viziváros névcseréjét bizonyára engedélyezi Sztranyavszky Sándor államtitkár úr, aki jósággal megért bennünket.

És végül még egy fontos érv:

„Itt mindenki szeretne valami jó, kis, zsiros panamában benne lenni!" — Tessék elhinni, hogy csak azért szidjuk a panamákat, mert nem vagyunk benne. Pedig lehetnénk. Van itt Budán is még egy eladó kert, a vadaskert. Vagy a Vérmező. Valami középület, például a Ferdinánd kaszárnya, vagy a Levéltár. Esetleg megvehetné a város a Buda—Esztergomi vasutat. Ez is olyan helyiérdekü-féle. Csakhogy sürgős volna.

De van jogunk a Panamaváros cimhez — ősi jogon is. A Pán = a Bán szóval, ami urat jelent. A Viziváros ma uralja Budát, ma ez a központ, itt van a politikai élet súlypontja és igy joggal mondhatjuk, hogy mi vagyunk „ama Pán" vagy szumirul forditva „Pán ama", ami igazán egy fogalom a Panamával, attól az egy kis vesszőtől eltekintve. Már pedig a vessző ránk fér, — nem is egy, de huszonöt.

Hasonló jót kiván szeretettel

Pobula Dani
panamai polgár.

Pártélet Budán

Politikában nem szabad nagy súlyt helyezni vacsorai hangulatokra, de azért a rutinirozott politikusok mégis ügyelnek arra, hogy ezek a hangulatok — ne forduljanak ellenük. Legnagyobb hiba azonban, ha valami fiatal képviselő bevallja nyilvánosan, hogy a pártban bai van, a párt bomlik, a pártkeretek düledeznek... Mert a szegény választópolgároknak ettől kétfelé áll a fülük és vagy olyan pártot keresnek, amelynek a keretei nem dőltek el, vagy — új, erős keretek között új pártot alkotnak. Az ilyen elszólásokat nem egyhamar bocsátják meg a pártvezérek, mert pártot alakítani — nehéz, pártot összetartani — még nehezebb, pártot sprengolni — könnyű.

Az Egységes Községi Párt krisztinavárosi központjában, a Budai Társaskörben *Becsey* Antal érdekes előadása után megesett ez *Petracsek* Lajossal, akit ment képviselői fiatalsága, — de aki ezt az elszólást azzal is tetézte még, hogy a párt egységét féltette a *keddi* és a *szerdai* vacsoráktól, szemrehányással illetve azokat, akik a pártbomlás idején máshol is és más társaságban is vacsorálnak, — mint csütörtökön. Ezért sem tűz ördót a mellére *Kozma* Jenő dr., a pártvezér, mert ha az ő testőrtisztje már ilyen barátságos *szerdai* vacsoráktól is félti a párt egységét, akkor mégis csak — bajt sejt a polgár a Polgári Párton.

Ha az ilyen nyilatkozatokat valami primitivebb foglalkozású egyén teszi, — tegyük fel valami *szőnyegkereskedő*, — akkor ez csak vacsorai hangulat, de igy, ha egy politikus...

No, de nem baj! Majd beletanul ebbe Petracsek Lajos is, aki bizonyára nemcsak egy ciklusra kívánkozott a parlamentbe és most rejtve tartja a maga hadseregét, annyira rejtve, hogy ezen a bizonyos *csütörtöki* vacsorán, amelynek különös súlyt és tartalmat adott Becsey előadása, — egyetlenegy párthíve sem jelent meg. Hát azok hol vacsoráltak? Mert rajta kívül mások is keresték őket.

*

A szerdai vacsorák valami misztikus hatást váltottak ki Budán a különböző pártokon, azzal az egyetlen nyilatkozattal, hogy azok *barátságos vacsorák* és nem pártvacsorák. Hetvennél több független, önálló, nyiltszemű és nyilteszű úriember találkozása ez, ahol barátságos eszmecserét folytatnak a ma még megoldatlan kérdések felett és érdeklődéssel hallgatják olyan politikusok fejtegetését, tervét, amely politikusok még nem koptatták el magukat itt Budán és akiket kiemelt a politikai hullámzáson kívül a saját értékük. Mult szerdán, e hó 16-án a Császárfürdő Hollós Mátyás termében találkozott a társaság és meghívta *Hunyady* Ferenc grófot, ezt a közvetlen, rokonszenves, nagy képzettségű önálló vezető és bizonyára nagy politikai pályafutás elején álló képviselőt, mint budai polgárt, aki szívesen fejtette ki nézeteit a multról és a jövendőről, egyszerű, tiszta, átszűrt világnézetét, amellyel megnyerte hallgatóit. Feszült érdeklődéssel hallgatott előadását több felszólalás követte, köztük *Szilágyi* Károly és *Kiss* Menyhért volt képviselők fejtették ki nézeteiket. Különös értékkel bírt dr. *Szentirmay* Ödön kuriai bíró előadása a részvényjogról, amely kérdés rendezéséről most készül alapvető tanulmánya. Befejezte az estét dr. *Hennyey* Vilmos h. államtitkárnak *Hunyady* Ferenc grófhoz intézett köszönete a társaság nevében, kifejtve, hogy ez nem folytat személyi kultuszt, nem befolyásolja a rang, a vagyon, a származás, — mert csak az embert látja, a tehetségét, szelleme tisztaságát, szívjóságát és hazafiságát. Ezért látta örömmel vendégül Hunyady Ferenc grófban az egész embert. A társaságnak egyelőre nem célja egy új pártnak az alakítása, hacsak nem a tisztakezű, önzetlen, építő emberek pártjának, — mint ahogy Hunyady grói sem gondol most még politikai párt létesítésére, bár vezéreszménkkel teljesen egyetért és szeretettel viseltetik Buda iránt, mely új otthont adott neki. Éppen ezért számítunk az ő rokonszenvére, mint ahogy ő is számíthat erre a társaságra az igazságos, minden társadalmi réteg jogos érdekeit felkaroló és tisztakezű közélet megteremtésének munkájában. A társaság csak éjfél után oszlott szét.

*

Élénk vitára adott alkalmat a legutóbbi Keresztény Községi Párt óbudai gyűlésén György Andor államvasuti főfelügyelő indítványa, amelyben javasolta, hogy a keresztény párt vonuljon ellenzékbe a kormánynak a tisztviselőkérdésben leszögezett álláspontja miatt. Sok hozzászólás után a párt ilyen értelemben kérte a központ állásfoglalását. Fontosnak tartotta ezután a párt, hogy foglalkozzék a két főforgalmú, országút jelentőségű Bécsi út és Szentendrei út rendes kiépítésével s mivel ezek állami feladatok, meg fogja keresni ebben az irányban a kereskedelemügyi minisztériumot. Az óbudai híd megépítése körül furcsa helyzet támadt, mert minden választáson az ellenpártok nagyhangú kortesigéretnek használták fel ezt a nehéz kérdést, amelyet szófecsérlés nélkül ma egyedül és erélyesen csak a keresztény párt kíván megvalósítani. A Lajos utcai villamos sínpárjának az alapzata, úgylátszik, teljesen tönkrement, mert a villamosok olyan rettenetes zötyögéssel és ugrálással járnak ott, hogy megremegtetik az ódon házakat s ezeknek falazata teljes hosszában sok helyen meg is repedt. Több társadalmi réteg tömeges bekapcsolódása után a párt most az ifjúság megszervezését határozta el s ezzel Máder

A gyáva nyul

Szatira 1 felvonásban.

Irta: *Kiss Menyhért*, a Hollós Mátyás Társaság tagja.

A báró,
Juhász Mária,
Juhász András,
Juhász Marika,
Tóth Julis,
Szomszédasszony,
Nagy Ferenc,
Gál Péter.

Történik: Budapesten, napjainkban.

Polgári ízléssel berendezett szoba. Jobbról, balról, szemben a közönséggel is ajtó, emellett ablak, melyen át látni a szobába lépőket. Juhász Mária, mikor a függöny szétmegy, varrógépnél ül és dolgozik. Nagyon izgatott, félbehagyja és kinéz az ablakon, majd újból munkához ül. Délután van 5 és 6 óra között.

Mária: Borzasztó izgatott vagyok. Már itthon kellene lennie, de hát csak nem történt meglepetés? A fiam biztosra veszi a megválasztását. Legrosszabb esetben nem lesz egyhangú. (Felkel a varrógép mellől, kinéz az ablakon.) A fiam egész életét erre tette fel. Tóthék is várják, hogy kitűzzék az esküvőt.

Szomszédasszony: (Erős kopogás, majd hirtelen kinyitja az ajtót, szinte futva rohan be. Felindult hangon.) Jónapot kívánok. Bocsásson meg, hogy kopogásomra választ sem vártam, hogy szabad-e. Tudja-e, mi történt? Az ötödik emeletről Kovács János vendéglős most dobta le magát az udvarra. A feleségét a vasrácstól húzták vissza a gyerekek. Követni akarta a halálba.

Mária: Ismertem szegényeket. Borzasztóan sajnálom.

Szomszédasszony: Az asszony öt gyermekével ott térdel a vértócsa mellett. Borzasztó hallgatni rekedt zokogásukat. Jöjjön le, nagysád. Most érkezett meg a rendőrség.

Mária: Nem tudom nézni a halottakat. Félek a halottaktól.

Szomszédasszony: Azt beszélik, hogy egyik pincére nagyobb összeggel megkárosította. A mult héten adta el a butorait, mert jótállt a sógoráért. Vendéglője a Rákosi rendező állomás mellett volt. Az megszűnt. A környéken a gyárak nem dolgoznak. Egyik baj hozta a másikat.

Mária: (Jósággal.) Mégse volna szabad eldobni az életet. A szenvedést is meg kell szokni. A nyomort is. Aki kioltja az életét, nem mer szembenézni a szenvedésekkel.

Szomszédasszony: Aki nem ment át a poklon, nem tudhatja, hogy mekkora a pokol szenvedése. Mi se tudjuk. Jöjjön, vigasztaljuk meg a szegény asszonyt.

Mária: Nem, nem. Holnap ami felesleges ruha van, összeszedem és átviszem a gyerekeknek. Oh az a sok öngyilkosság, nem merek lapot venni a kezembe. Már az udvarra sem merek kimenni. Borzasztó, hogy nem tudunk élni s nem tudunk segíteni. (Kívül kopognak.)

Szomszédasszony: Isten vele nagysád, sietek. Az uram nincs otthon, holnap a kislányom megy a tánciskolába. Jó volna, ha Marika is vele menne. Együtt jönnének, mennének. Ma már kiskorukban megtanulják a lányok a táncokat.

Mária: (Kikíséri.) Isten vele, szomszédasszony. Ha hazajön a Marika, leküldöm, hogy a táncórát megbeszéljék.

Szomszédasszony: Isten vele, várjuk a Marikát. (El.)

A báró: (Deres haj, piros arc.) Jónapot, kedvesem. (Egy kis csomagot ad át.)

Mária: Isten hozta. Ilyen szokatlan időben nem is tudom, minek köszönjem a szerencsét. Olyan sápadt az arca. A szeme sem tetszik. (Gyengéden cirógatja. Leveti a felöltőjét. Egy kényelmes karosszékbe ülteti az asztal mellé. Maga a zsámolyra ül, egészen közel hozzá.)

Báró: Hogyne romlana le az ember, mikor napról-napra látja, hogy tönkremegy. Egy éve adtam el Zsarkóczot. Azt hittem, elég lesz az adósságaimra. A napokban a báróné hidalmási pusztáját kellett eladnom. Már csak ezer holdra zsugorodtam össze.

Mária: Az élet nagyon drága, kedves. Pedig már alig vannak igényeim.

Báró: Gyermekkoromban lovaglásra, vadászatra és sportra tanitottak. Úgy számitották, hogy a birtok jövedelmét nem lehet elkölteni.

Mária: Szép idők voltak.

Báró: Mária, azért jöttem, hogy valamire megkérjem. Arra kérem, hogy úgy rendezze be háztartását, hogy az eddigi 600 pengő helyett 400 pengővel is beérje.

Mária: Akkor nem tudok cselédet tartani. Akkor mindent nekem kell megtenni, nehéz lesz, de ha nem lehet másképen.

Báró: A családi ékszereimet el kell adnom. Két év óta ezekből fedezem a maguk költségeit.

Mária: Csak míg a Marikámat felnevelem.

Báró: Az egyik gyárban van nagyobb érdekeltségem, de ott is munkabérharcok vannak, már alig fizetnek nekünk valamit.

Mária: Pedig a munkások is keveset keresnek. Hányan dobják el maguktól az életet. Ma is itt nálunk az ötödik emeleten...

(Az ablak alatt 3—4 fiatalember társaságában jön Juhász András. A társaságból egy harmonikázik. Halkan dalolnak. András hangja kihallatszik, ki „Elment a rózsám Amerikába..." című dalt dudorássza. Az ajtót kinyitja és a szobából kifelé utánuk szól.)

András: Szervusztok fiuk! Vacsora után még lemehetünk egy félórára a kávéházba. Jöjj utánam, Feri.

Egy hang kívülről: Az amerikai utat meg kell beszélni. Lehozom a sógoromat is, aki most jött Clevelandból.

András: No, jó. Hát jöjjenek. (Köszön az anyja és a báró felé.) Jóestét, bácsi. Kezét csókolom, anyám.

Mária: Isten hozott. Jókedvű vagy, tehát gratulálhatok?

András: Lehet. A jókedvemhez lehet gratulálni.

Mária: Hát köszönj a bácsinak is.

András: Köszöntem, de nem fogadta.

Mária: (Örvendezve.) Ugye egyhangú volt a választás? Minden szavazat rád esett. (A bárónéhoz.) Kedvesem, gratuláljon. Andrást ma a nyomdász szakszervezet rendes titkárnak választotta. Tudja, hogy ez magas és biztos állás?

Báró: Én nem gratulálok. Miért gratulálnék? A fizetését az én zsebemből veszik ki.

Mária: Mégis nagy dolog a közbizalom, s boldog vagyok, hogy az én drága fiamat maguk fölé emelik a társai.

András: (Éllel, de tréfálkozva.) Szerencsés vagyok. Ha kevesebb is volt a bizalom, több volt a szerencsém anyám, mert én már úgy jöttem a világra, hogy a szerencsét a bölcsőmbe tették.

Báró: (Mintha únná, vagy bántaná ez a mondat.) Nem szeretem a dicsekvő embereket. Aki dicsekszik, vagy gyermek, vagy bolond. Tehát unalmas.

András: (Fölényesen.) Bácsi, az unalom a gondnélküliek privilégiuma. Ahol nincs kenyérgond, küzdés, harc, kétségbeesés, ott a gyermek is okos, a bolond is bölcselkedő s ha mégsem lennének szellemesek, pezsgővel űzik el a jelentkező unalmat. Nálunk az unalom, ha megjön, ott marad, mint a szegénység monopoliuma.

Báró: (Nevetve, célzással.) Nyomdászlegény, mint Nietzsche.

Mária: (A báró felé.) András rengeteget tanult, sokszor hajnalig bújja a könyveket.

Báró: Kár neki a tudomány. Csizmadia maradjon a kaptafánál, az ilyenből lesz a tudálékos, aki mindent rosszul tud.

András: A bácsiék viszont mindent jobban tudnak.

Báró: Nem szeretem, ha a költők és ítélő bírók szerepében tetszelegnek.

András: A munkámat elfogadják és megfizetik. Ellenben a véleményem...

Báró: Magának fiam, még nem lehet véleménye.

Mária: A szobában vár a vacsora. Izgatott vagy. Talán lefeküdnél.

András: Köszönöm anyám, megkaptam a vacsorámat itt is, ott is.

Mária: Beszélj az Istenért!

András: (Tréfálkozva.) A kíváncsiság bűn. Jobb nem tudni semmit. Sem a jót, sem a rosszat. És én nem tudnék neked rosszat mondani. (Lehajtott fővel bemegy a szomszédszobába.)

Mária: Istenem, mi történhetett, hogy így titkolódzik? Minden reménye ez az

Ki mint vet, úgy arat, MAUTHNER magnál jobbat sehol sem kaphat!
MAUTHNER ÖDÖN magtermelő és magkereskedelmi részvénytársaság
Alapitási év 1874. Telefon: 463—65.
SÜRGÖNYCIM: MAUTHNERÉK, BUDAPEST.

MAUTHNER MAG
Központ: VII., Rottenbiller-u. 33. - Fióküzlet: IV., Kossuth Lajos-u. 4.

Nagy főárjegyék, mely növényárjegyzék: őszi árjegyzék jácint, tulipán stb. virághagymákról ingyen és bérmentve
a Ferencrendiek templomával szemben.

SZENT
Gellért
GYÓGYFÜRDŐ
Vízgyógyintézet, hullám- és napfürdő
Külön férfi és női osztály.
A legmodernebb berendezés.
Szakképzett személyzet

Melegvizü télikikötő Budán

Ujj Gyula tanár előadása a Mérnök- és Építészegyletben

Budapesten lenne a világ egyetlen melegvizű télikikötője, ha megcsinálnák. Mert csak itt lehet elkészíteni, sőt kellett volna már régen, amikor százmilliókat áldoztak fel nem jövedelmező befektetésekre. Egy milliót ki lehetett volna szakítani arra is, ami busásan meghozta volna a befektetés kamatait és törlesztését. Egy millió pengőből kikerült volna az a csővezeték, ami a budai melegforrások vizét levezethetné a kelenföldi télikikötőbe. A ma rendelkezésre álló melegvíz *Ujj* Gyula számítása szerint elég volna arra, hogy a kikötő vizét egész télen 15 fokon tartsa.

Ezt és a budapesti melegforrásokkal összefüggő többi problémát tárgyalta a Mérnök és Építészegylet ülésén *Ujj* Gyula tanár, gépészmérnök, a Hollós Mátyás társaság tagja. *(Pávai Vajna* Ferenc a mult évben ugyanott tartott hasonló tárgyú előadást.) Előadásának címe: *A Föld belső melegének technikai felhasználása.*

Adatokat sorolt fel a Föld melegéről, a felületre szálló energia mennyiségéről, az emberiség hőenergiaszükségletéről, majd bemutatta a melegnek a Föld belsejéből való közvetlen felhozatalára nézve végzett számításait, melyek azt mutatják, hogy meleget bányászni csak ott lehet, ahol a Föld kérgének valamely különös alakulása azt megkönnyíti.

Rendelkezésre áll azonkívül még egy igen alkalmas meleghordozó: a víz.

A nagyobb mélységekben keringő melegvizek eredete kétféle lehet: vagy tektonikai változások folytán mélységekbe kerültek és ott vízáthatolhatlan rétegek révén elzáródtak, vagy felülről állandóan beszivárognak és alkalmas vezető rétegeken keresztül nagy mélységeket járnak meg. Valószínűleg az előbbiek, vagyis juvenilis vizek közé tartoznak a gőzforrások. Ezeket nagy mértékben sikerült felhasználni Toscanában és Kaliforniában. Folynak a munkálatok másutt is a felszínen ismert gőzexhalációk kitermelésére.

Ritka hely, ahol a földből gőzt lehet kivenni, melegvizet ellenben sok helyen. Igy az egész Alföldet egy nagy melegvíztároló medencének tekinthetjük. Akárhol fúrunk le, 60—80 fokos vizet reálisan elérhető mélységből hozhatunk fel. Az újabb kutatások szerint 100 foknál nagyobb hőmérsékletű vizeket is tárhatunk fel. Különösen Budapest alkalmas ilyen melegvíz feltárására, ahol naponkint pár százezer köbméter 70 fok körüli melegvíz állhatna rendelkezésre.

ÉTKEZŐ
A MÜVELT KÖZÉPOSZTÁLY SZÁMÁRA
A „STILUS" épitő r.-t. garszonlakásos házában
I., LÓGODI-UTCA 74-76.
Komplett reggeli: Kávé, hab, vaj, jam, tojás, zsemlye P.-.84
Komplett ebéd: leves, sült, köret, tészta P.1.40
Vacsora: előétel, sült, körítéssel P.1.00
Borravaló nincs. Olcsó bérletrendszer

További akban a termál-vizeknek csakis a mélyből felhozott hőenergiájával foglalkozik. Az elméleti és gyakorlati vizsgálatok arra az eredményre jutottak, hogy a víz, kútfúrások költségeinek beszámításával együtt, rentábilisan felhasználható fűtésre és melegvízszolgáltatásra, esetleg kénessavasgépek hajtására.

Csak maga a budapesti melegvízmedence kb.10.000 háromszobás lakás fűtését tenné lehetővé. Ugyanezekben a lakásokban a melegvízszükségeletet is fedezné. Mindenki gyógyvízben fürödhetne a saját lakásában ingyen. Megtakaríthatnánk vele évenkint 6—8 ezer vagon szenet, mintegy 3 millió pengő értékben.

Minthogy e vizek legtöbbje, különösen a budapestiek egyuttal gyógyvizek is, a felhozott víznek gyógyfürdőkben való értékesítése is lehetséges. Azonkívül növényházak, kertészetek táplálása is, mint azt már Japánban széltében csinálják.

Budapest és az ország többi része alatt elterülő melegvízforrások megérdemlik a velük való foglalkozást, mert nem tekintve a velük együtt feltörő földgázokat, sókat és orvosilag egyszerűsíthető melegvízfürdőket, mint közvetlen energiaszolgáltató közeg is technikailag rentabilisan használható fel.

Pávai Vajna Ferenc

Buda jelöltje a M. K. Földtani Intézet igazgatói székébe

A Statisztika-park mögött 30—40 év előtt láthatók voltak a Budát felépítő földrétegek, akárcsak a nyitott könyv lapjai. Ide akarták építeni a Földtani Intézetet, hogy a geológusok mindjárt ott láthassák, miből és hogyan van felépítve a híres budai források szülőföldje. A végén persze a Statisztikai Intézetet építették oda s a Földtani Intézet szépen kikerült a víztorony mellé, egy régi homokgödör helyére, mintha bizony a számokat nem lehetne megfelelő geológiai környezet nélkül szép rendes sorokba összeadogatni. Ennek a homokra épített Földtani Intézetnek roszszul megy a sora. A háború óta most lesz a hatodik igazgatója. A legöregebbet nyugdíjazták, ez túlélt három másikat. Aki helyébe jött, az — amíg ott volt — beteg volt, amióta elment, azóta makkegészséges. Aki makkegészségesen jött a helyébe, azt e napokban temették el. *Böckh* Hugó nemcsak az országnak, de Budának is büszkesége volt; amikor itthon tartozkodott, Buda volt a szűkebb hazája. Hogy Böckh Hugóval mit veszített a Földtani Intézet és a geológia — az ő nevét az ország határain túl, messze ismerték, — nem a mi feladatunk méltatni. Minket most inkább az érdekel, hogy ki lesz ennek, a minden két-három évben árván maradó Földtani Intézetnek az új igazgatója, mert — úgy sejtjük, hogy a budai hőforrások és azok jövője valahogyan ezzel az Intézettel igen-igen össze van forrva. Az eddigi igazgatók érdeklődését — szomorúan kell megállapítanunk, — a budai források s ezekben Buda jövője, Budapest-fürdőváros kifejlődése, nem nagyon keltette fel.

Úgy értesülünk, hogy mint minden ilyen esetben, máris megindult a tülekedés, hogy ki is legyen a Földtani Intézet igazgatója? Jó poziciójú egyetemi tanárok, második, esetleg harmadik állásnak tekintik és bentlévő érdekeltek versenyeznek érte. Ahogy nálunk szokás, megmozdulnak a befolyásos pártfogók, a nem kis mértékben érdekelt vállalatok; számításba jön a rang és mód s forgalomban vannak máris olyan nevek, amelyeket sohasem hallottunk, nemcsak Budapest és a főváros vitális érdekeivel kapcsolatban, de még az országos magyar geológia vonatkozásaiban sem. Pedig ennek az országnak a gazdasági helyzete most igazán olyan, hogy talán sehonnan sem várhatunk segítséget, fellendülést, hacsak nem éppen a magyar földtől. Ide most igazán nem reprezentáló, jó összeköttetésű, külföldön járatos urakra, vagy csak tudós tekintélyekre volna szükségünk, hanem inkább olyan erőkre, akik a hazai föld ismert és még ismeretlen kincseiből tudnának új gazdasági lehetőségeket előteremteni, ha kell: elővarázsolni. A Budai Napló nem az a fórum, amelyik ebben a kérdésben szavazatával dönthetne, de Buda és a budai hőforrások és egyéb ásványos kincsek kihasználásának és feltárásának előharcosa, feljogosítva érzi magát arra, hogy jóelőre felhívja erre a választásra a figyelmet. Olvasóink között is vannak olyanok, akiknek a szava döntő lehet ebben a kérdésben.

A mi jelöltünk itt Budán: dr. *Pávai Vajna* Ferenc főbányatanácsos és főgeológus, akiről úgy tudjuk, és azt hisszük, hogyha másoktól függve, sőt nem egyszer gátolva, meg tudta mindazt csinálni, ami országos nevét megalapozta, ha végre szabad munkaterülethez jutna, még többet tudna tenni a magyar tudomány és az ország érdekében.

Amikor az elmult években Magyarországon geológiáról volt szó s tudományos vagy gyakorlati téren valami érdemlegesebb történt, gyakran hallottuk emlegetni a nevét. Tavaly külföldi professzortól Bécsben jelent meg egy könyv, amelyik bőségesen foglalkozott a tudományban új megállapításaival, — mi is írtunk róla. Bár külföldi összeköttetések után nem szalad, Karlsruhe-ből őt kérték fel, hogy a legnagyobb petroleum és földgázmunka részére írja meg a magyarországi részt. Az idén már egy berlini könyv hivatkozik Pávai Vajna Ferenc megállapításaira nyomatékosan. Böckh Hugónak, akire mindnyájan büszkék vagyunk, legjobb tanítványa. Együtt dolgoztak az erdélyi Mezőségen, a Morvamezőn és Horvátországban a földgázkutatásnál, de Ausztria és Franciaország földjén is értékelték együttes munkájukat, tudásukat. Nálunk a multban szokás volt főként a külföldön végzett munkák méltánylása. Pávai Vajna elkalandozott Spanyolországba, még az afrikai partokat is megkalapálta, de nemcsak ez az érdeme. Az első volt, aki az olaszországi gőzbányászatot tanulmányozta, ismertette is nálunk. Ma is dolgozik külföldön, honorálják is tudását és gyakorlottságát. Amikor a háború után szakmájának legjobbjai jobb sors után messze külső országokba kalandoztak el, *ő itthon maradt* s a lehetetlent is megpróbálva, kiforszirozta az alföldi síkság ismeretlenségéből a *hajduszoboszlói, szegedi, szolnoki* és *karcagi* forróvizű földgázas kutakat. Hasábokat írtunk szívós kitartása eredményeiről s csodájára jártak és járnak ma is ezeknek a kutaknak azok, akik hisznek még abban, hogy a magyar föld és a magyar tehetség önmagát is el tudja tartani. Kényszerűségből félbehagyott fúrásai miatt sokat szidták, de tudjuk, hogyha meg nem akadályozzák törekvéseiben, azóta ott is méltán csodálkozhatnának azon, amit a mi földünkből elő tudott hozni.

Alig van hely az országban, ahol valamilyen geológiai ügyben ne dolgozott volna, ne ismernék a nevét, sok a gáncsvetője, talán irigye is, de mi budaiak tudjuk róla, hogy szereti Budát és mindennél jobban hazáját s minket budaiakat. Idevaló, itt él köztünk. Mi hiszünk benne s hisszük azt, hogy ő az az elhivatott, aki a sok pusztulás után új életet és új lendületet hozna abba, a város szélén homokra épített intézetbe, ahová Böckh előtt is jelölték. Mi budaiak hivatlanul is reá szavazunk, mert tudjuk, hogy ő volna az, aki a budai források, gyógyvizek és Buda természeti kincseinek fellendülését, Buda új életét hozná magával. Mi budaiak tudjuk azt, hogy Pávai Vajna Ferencnél különbet, aki a mai generációban többet és értékesebbet produkált volna, aligha találnak e fontos pozicióra és hisszük, hogy Buda és az ország érdekében ő a legposszibilisabb jelölt, mert érdemei mellett az a legnagyobb hibája, hogy senkinek sincsen lekötelezve s a mai álláshalmozós világban nem áll sem külföldi, sem belföldi érdekeltségek szolgálatában. Hazáját becsületesen szolgáló erősszavú, erőskezű tisztviselő. Ritkák ma az ilyen emberek!

Nagy érdekünk, hogy a Földtani Intézet igazgatói székébe budai tudós kerüljön.

Dubonai Pál

SZENT ANTAL
KEGYTÁRGY
ÜZLET ÚJ HELYISÉGE
II., MARGIT-KRT.
34.
Ferencrendiek templomával szemben,
FIÓK: I., Krisztina-körút 8-10
FELD OLY vegytisztitó üzletében. Tel: 541-26

RUDAS Fürdő
radioaktiv hőforrás
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ FEDETT USZODA

Hungária
rádium tartalmú lithiumos gyógyforrás Budán, Erzsébethidnál
IVÓ-KÚRA
nyitva; reggel 7 órától este 6-ig.
Szénsavval telítve
HARMAT-VIZ!

ÓVATOSSÁG. kitüntetett MENCZER
„A jó száraz tisztítás, ölönv, női ruhák festése, gallér, ing-tisztítás, olcsó árával meggyőz mindenkit a nagy az nyér-mm-l és diszoklevéllel
MENCZER-nél Fest. Tisztit. Mos. Telefon

állás volt. Ha nem kapta meg? Borzasztó még gondolni is.

Báró: Ha nem kapta meg, majd megkapja később. Elég fiatal.

Mária: De nagyon ambicionálta. A jövője, a házassága, mindene, ettől függött. (Halkan kopognak az ajtón. Utána belép Tóth Julis, csinos, szőke lány.)

Juliska: Kezét csókolom. (A báró felé.) Jónapot kívánok. (Habozik, hogy bemutatkozzék. Mária észreveszi és bemutatja.)

Mária: Isten hozta, Juliska. Bemutatom a bácsinak. Tóth Juliska kisasszony. Az András menyasszonya. (Báró nem áll fel, nem ad kezet, csak biccent a fejével.)

Juliska: (Sírásra fakad.) Már nem, néni kérem. Nem vagyok menyasszony. Szeretem András és sohasem hagyom el. Mindegy nekem, hogy megválasztották, vagy nem választották meg. De a papa azzal küldött ide, hogy mivel nem választották meg, nem adhat hozzá.

Mária: (Simogatja a haját.) Nem választották meg? Ezt András nem is mondta. No, ne sírj azért. Majd más alkalommal, később mégis megválasztják.

Juliska: A papa elbeszélte, hogy botrány kerekedett a gyűlésen, mert ráfogták, hogy egy nagy úrnak a fia, akiben tehát nem bízhat meg a munkásság.

Mária: Hazugság, amit ráfogtak. A fiamnál nincs becsületesebb ember a világon.

Juliska: (Sírva.) Én is azt mondtam.

Mária: Soha büntetve nem volt. A hatósággal össze nem ütközött. Mi bajuk lehet vele?

Juliska: Mondtam a papának, bármit foghatnak rá, az mind hazugság. Csakhogy ő mindenáron tisztviselőhöz akar adni, mert az biztosabb.

Mária: Kihívom Andrást. (Beszól a jobboldali szobába.) Jöjj ki édes fiam, itt van a Juliska.

András: (Kijön.) Isten hozott, Juliska! (Szárazon, mint aki mindent tud.) No, mégis sikerült a papa terve. Mayer Péterné leszel. S nem Juhász Andrásné. A vő csak tisztviselő lehet. Nyugdíjképes. Egy gondos családapa így gondolkozik. Nyugodj bele, Juliska.

Juliska: (Sírva.) Én téged szeretlek András. (Átöleli.)

András: Hát ezt köszönöm, de ebből nem lehet most házasság. Nekem el kell mennem messzire, ki tudja, hogy akkor is szeretnél-e? (Tréfásan.) Hátha nagyon megvénülnél addig.

Juliska: Várok rád. Akármikor is jössz vissza.

András: Okos ember az apád, Juliska. Öt gyermeke van. Neki van igaza.

Juliska: Nem szeretem Mayer Pétert. Régen jár hozzánk, sohse vonzódtam hozzá.

András: Ha hozzámégy, megszokod. S ha megszokod, meg is szereted. Én már itthon eljátszottam a játékaimat. Mindennel leszámoltam. Kimegyek Amerikába, onnan visszajövök s bejárom Európát. Ki tudja, meddig maradok oda? Most olyan vagy, mint a viruló virág, most kell megragadnod a szerencsét.

Juliska: András, úgy beszélsz, mintha nem szeretnél. Én megmondtam a papa üzenetét, de azt is megmondtam, hogy én várok.

András: (Látszik, hogy tetteti magát és, hogy nem mond igazat.) Magamért — nem állok jót. Ahány város, annyi lány. Éppen azért ne várj.

Juliska: Hát Isten veled András. Amíg bírom, ellenállok a papa akaratának. Ne haragudj rám. (Szipogva búcsúzik.) Kezét csókolom, néni. Jó napot kívánok. (A báró felé, aztán el.)

Mária: Isten vele, Juliska. Ki gondolta volna, hogy ilyen szomorú hírrel jön ma hozzánk. (Utána beteszi az ajtót. A báróhoz.) Szegény kis gyermekem. Milyen boldog volt, hogyha ide jöhetett, hogy fiammal a jövőjükről ábrándozzanak. Szegény fiam, te!

András: Okos ember ez a Tóth János borbély- és fodrászmester és előrelátó. Tudtam, hogy nem adja a Julist, ha nincs meg az állás.

Báró: A kicsike majd megvígasztalódik. Dolgozik valamilyen iparban?

Mária: Fehérneművarrónő.

Báró: Ez a társadalmi réteg issza legkevésbbé a gyufaoldatot.

András: Bácsi nem érti meg ezt a társadalmi réteget, mert a józan értelem vakon-süketen botorkál a szív birodalmában. (El.)

Marika: (Könyvestáskával az oldalán, beszalad.) Kezétcsókolom mama, kezétcsókolom bácsi. (Piruettet csinál a báró felé, báró megcsókolja a homlokát.) Mama, ma voltam utoljára a Bajza utcai iskolában. A munkaóra után a tanítónéni kimutatást csinált a tanulókról. Külön rovatba írta azokat, akik papájuk nevét viselik és azokat, kik a mamájuk nevét viselik. Ezt úgy hívta, hogy a törvénytelen születésűek rovata. A Seitzer Rózsival estünk ebbe a rovatba. Erre szünet alatt a Matucsek lány elkezdett a pad alat kuncogni, folyton méregetett a nagy fekete szemével és rám vigyorgott. Vicceket is csinált, amit sugdosva adott tovább a többieknek. Néhányan sajnálkozva néztek rám, s néhányan gúnyosan vihogtak. (Elszomorodva.) Mama, én nem leszek tovább ott a lányok céltáblája. Végy ki onnan és irass más iskolába.

Mária: Nono bogaram, csendesedjél. Nem kell megijedni a buta kis megjegyzésektől. Nincs azoknak értelme.

Báró: Jólnevelt kislányok lehetnek azok, kik már az iskolában kezdik.

Marika: Kinevettek és lenéztek.

Mária: (Jósággal.) Majd felkeresem az igazgatónőt.

Báró: Mit törődik ilyen szamárséggal?

Marika: Szünetben is folytatták a lányok s elkerültek, mintha himlős volnék. Nem tettem semmi rosszat, ne kerülgessenek. Majd ad nekik az András. (Befut az András szobájába.)

Mária: Megkérem az igazgatónőt.

Báró: Vegye ki onnan a Marikát és adja varrodába.

Mária: A négy polgárit szeretném elvégeztetni. Minden jóravaló polgári ház taníttatja ennyire a gyerekeket. Ha már kenyeret nem tudunk adni, diplomát adunk a kezükbe...

András: (Belép. Felindulva.) Mégis csak lehetetlen, hogy a kishugomat ne hagyják nyugodtan tanulni.

Báró: Ilyen csintalan megjegyzések miatt nem érdemes szót emelni.

András: Akit nem bántanak, annak nem érdemes. Valakinek szót kell emelni Marikáért. Talán a bácsi?

Báró: Csak annyit teszek, amennyit jónak látok. Amit megenged a pozicióm.

András: (Megütközéssel.) Amit a pozicióját megenged? Furcsa volna, ha eltűrné a pozicióját, hogy a kishugomat kiszekirozzák az iskolából. És furcsa volna, ha a bácsi pozicióját idegenek fullánkjait kellene elszenvednünk.

Báró: Nem fogadok el leckéztetést. Csak azt teszem, amit jónak látok.

Mária: (Engeszteléssel.) Fiam, a bácsi neveltetett fel, nem lehet vele vitába szállni.

András: Köszönöm, de az emberi önérzetemet nem engedem sárbataposni. Ha az állami gyermekmenhely neveltetett volna fel, nem kívánná, hogy hálából odadobjam hugom becsületét.

Báró: (Élesen.) Elég! (Máriához.) Menjenek át Marikával a másik szobába, beszélnivalóm van a fiuval.

Mária: (Félős szeretettel.) Jószívvel szóljon hozzá. Olyan ez a fiu, akár egy darab kenyér. Jó és tiszta, mint a mezei virág. (Megfogja a Marika kezét és elmennek.)

Báró: Nem türöm, hogy tovább leckéztessen. Tudnia kell, hogy mindnyájukat én tartom és segítem, ezért tiszteletet és engedelmességet követelek.

András: A tiszteletet és engedelmességet követelés nélkül is megadom. (Lassan, erős hangsúllyal.) Ma azonban a bácsi miatt elvesztettem a kenyeremet. És az egzisztenciámat, és a jóhírnevemet. Ki fogja ezt megtéríteni?

Báró: Én nem voltam az oka. Vagy állítja?

András: Állítom! A pártvezetőség ülésén felállt az ellenjelölt Mayer Péter. Két okiratot olvasott fel. Egyet arról, hogy édesanyám a draskóci uradalmi kasznár leánya, kit a bácsi felhozott magával s akivel titokban együtt él, aztán bemutatta az én születési bizonyítványomat arról, hogy anyám törvénytelen gyermeke vagyok. Majd rámutatott, hogy a tőkés és munkás harcában nem megbízható férfi az, kit ily erős vérségi kapcsok fűznek a

Dreher-Maulé karácsonyfadiszek a legragyogóbbak!

Ne bántsuk azt, ami jó

Megjegyzések a közüzemek kérdéséhez

Az utóbbi időkben mindig kevesebb támadások jelennek meg *különböző sajtótermékekben* egyrészt a főváros, másrészt az állam üzemei ellen, tehát a *közüzemek ellen*. Ezek között éppen a produktiv, jövedelmező, árnyelválló és igen sok embernek biztos kenyeret adó, konkurrenciát senkinek nem képező vállalkozásokról van szó.

Az alaptalanul támadott fővárosi üzemek között most az első sorba kerül a *Harmat-víz* üzem, amely teljesen aktiv, senkinek nem árt, mert vize konkurrenciamentes, különös rendszerű szénsavtöltése révén évekig frissen eláll és a legmelegebb vidékekre is szállítható anélkül, hogy állott, dohos volna, vagy íze megromlana. A városgazdasági ügyosztály, amelynek élén *Kovácsházy* Vilmos, az agilis tanácsnok áll, igen jól tudja, hogy mit ér a fővárosnak az ásványvízüzem, amely kitünő direktorának: *Ebner* Józsefnek vezetése alatt nagyszerűen halad és éppen az ő különös töltési módszerével érte el azt az eredményt, hogy ma a Harmatvíz kezdi a világpiacot meghódítani, biztos jövedelmeket húzva a fővárosnak. A Kelet, melynek képviselői az árumintavásár és a magyar muzulmánok agitációja folytán mind gyakrabban keresik fel fővárosunkat, főleg azonban Budát, el nem mulasztják soha a Harmatvíz-üzem és a Hungáriaforrás megtekintését. Heinrich E. De Haas dzseddai arab-német konzul a mekkai *Gargani* sejk cégének részére nagyobb Harmatvíz próbarendelést kért, ugyancsak *Hajrullah* bey tiranai nagykereskedő állandóan sürgeti a budai nagymuftihoz és a mohammedán-magyar kulturkomitéhoz írt leveleiben a Harmatvizet, sajnos azonban a hideg idő miatt március előtt a vizeket küldeni nem lehet. Bagdadból, Jeruzsálemből, Indiából érkeztek megkeresések víz iránt.

Tehát a Harmatvíz, vagy mondjuk a fővárosi ásványvíz-üzem leépítésére vagy bérbeadására semmi elfogadható ok nincsen, sőt éppen a főváros budai részének nevében tiltakoznunk kell minden olyan terv ellen, mely az Ásványvízüzemet meg akarná bolygatni.

Az államnak nem minden üzeme produktiv, amelyet saját regieben vezet. Az állami gazdálkodás ellen sok kifogást lehet tenni, de az utóbbi időkben a *dohányjövedék* ellen intézett tömeges és súlyos támadások minden alapot nélkülöznek. A dohányjövedék aktiv üzeme az államnak, dohánygyárai mintaszerűek, gyártmányai az egész világon elismertek. A keleti utasok, akik különböző alkalmakkor megfordulnak Magyarországon s akik épp a dohánytermesztés és dohánygyártás terén szakértők, mindenkor a legnagyobb elismeréssel vannak a magyar dohánymonopólium vezetősége iránt, ahol, anélkül, hogy személyi kultuszt üznénk, kitünő szakférfiak vannak és *Benkó* Ferenc államtitkár, a Dohányjövedék vezérigazgatója, valóban nem szorul védelemre részünkről, mert hisz az utóbbi idők támadásai minden komolyabb alapot nélkülöztek.

Mindkét közüzem ellen felhozott vádak igazán tarthatatlanok és egyetlen céljuk, a magyar közgazdasági élet e szomorú és nehéz napjaiban esetleg külföldi vállalkozók részére bérbe adatni azokat, hogy a kész, erősen aktiv, jól beszervezett két fővárosi, illetve állami vállalkozás idegen tőke fejőstehenévé váljék.

dr. László Zoltán

GARSZONLAKÁSOK
I., Lógodi-utca 74-76
TELJES KOMFORTTAL: fürdőszobával, központi fűtéssel, melegvízszolgáltatással. Étterem, társalgó, telefon. Felvilágositás: A házgondnoknál, vagy STILUS ÉPITŐ R.T.-nál I., Attila-u. 95-99. Telefon: 55-7-44 és 55-8-36.
Rózsa-utca 90. számu földszintes ház telekárban 50/0 kamatozás mellett. Andor-u. 20. az- alatt 4 lakásos bérház 30 éves adómentességgel 18.000 P-ért. Istenhegyi-út 46 B négyszobás modern villaépület 10 éves adómentességgel, nagy gyümölcsössel, telkek a Pusztaszeri-uton cca 300 □-öl nagyságban. Farkasréten Hóvirág- és Torbágyi-utak között 140-160 □-öl nagyságban. Diósárok-út 12. nagy gyümölcsös eladók
STILUS ÉPITŐ RT., I., Attila-utca 95-99.
Telefon: 55-7-44 és 55-8-36

Budapest szabályozására

a Közmunkák Tanácsa 1871. november 1-re 20.000, 10.000 és 5000 frankos díjakkal pályázatot hirdetett, melynek első díját a 10 pályázó közül *Lechner* Lajos, a 2. díját *Feszl* Frigyes építész és társai és a 3. díjat *Klein* F. S. és *Fraser* Sándor pályaterve nyerte el. Az első pályadíjat nyert terv alapján készítette el a Közmunkák Tanácsa 1872—73-as években a végleges tervet, melynek foganatba vételével Budapest, mint az országnak fővárosa, a fejedelem és kormány székhelye, mint a szellemi és értelmi erők gócpontja, állásához méltó jelleget nyert; az iparnak, kereskedelemnek és forgalomnak nyújtott kedvezményekkel és könnyítésekkel pedig világvárossá emelkedhetett. A Közmunkák Tanácsának terve szerint a várost a Duna mindkét partján haladó széles útvonalon és az Andrássy úton kívül több sugárút szeli át, melyek közül fekvésüknél fogva nevezetesebbek: Budán a Fehérvári út a tervezett Fővám téri híd Duna jobbparti hídfőjétől indul és átszeli a Kelenföldet; országúti jellegénél fogva nagy átmenő forgalmat közvetít, közelében fekszik a gyógyító erejéről nevezetes Erzsébet sósfürdő; a Budaörsi út a boráról nevezetes Sashegy lábánál halad el és útja a világhírű Hunyadi János, Rákóczi stb. keserűforrás telepeknek. A Budakeszi és Hidegkúti utak a vadregényes budai hegyvidék nyaraló telepeinek fő közlekedő erei. A Bécsi út az Óbudán fekvő nagyszabású téglagyártelepek mentén vonul el, forgalma országos jellegű; végül a Szentendrei út a dunai vizi forgalomnak párhuzamos útja a szárazon. Ez út mentén ásták ki a rómaiak híres városát, Aquincumot. Ugyancsak itt van az újabban létesített római-fürdőtelep is. Ezeket a fősugárutakat több tervezett körút köti egymással össze. Ezek közül különös fontossággal bír a részben a város rohamos fejlődése következtében máris megnyitott Hungária körút, mely a Margitsziget északi csúcsa irányában indul el a Duna partjáról, illetőleg ezen a ponton a Dunán át Óbuda összeköttetésére tervezett híd balparti fejétől és a pesti városrész területét délkelet felé haladó vonalával középen metszve, ér az alsó Dunához. Csodálatos módon csak a budai sugárutak rendszeres, világvárosi kiépítése maradt el a három város egyesítése óta, míg a pestiek mind megépültek. Az óbudai hidat már az egyesítéskor beígérték. A világhírű keserűvízforrásokról is tudtak, sőt a fürdők fontosságát is felismerték 57 év előtt, de tenni értük — még egy sugárút erejéig sem jutottak el a főváros vezetői, a bibliai hét kövér esztendő idejében sem.

Zenei élet

MILSTEIN NATANIEL. Zenei kulturánk világvárosias. Az óceánon innen is, túlról is szívesen jönnek a „nagy ágyúk", hogy learassák a siker virágait. Budapest kényes ízlésű, muzikális közönségének bírálatára sokat adnak a külföldi művészek s bizony nem egy innen tőlünk indult el világhódító útjára.

Milstein tavaly látogatott el hozzánk először. A főváros felfigyelt. Mai hangversenyén már zsúfolásig telt meg a Vigadó. Milstein elsőrangú hegedűs. Beethovent nemes egyszerűséggel, kissé letompítva játszotta talán azért, hogy Csajkovszki Concert-jének előadásával kiélezze a különbséget. Ennél tökéletesebben, lélekbemarkolóbban, a szív minden húrját megrezegtetőbben ezt a poétikus mestermüvet nálunk még nem játszották.

A romantikusok, úgy látszik, kitünően illenek melancholiába hajló kedélyéhez. Schumann Träumerei-e pompás hegedűjéből mint vox angelica csendült fel.

Kíséretről helyszüke miatt ritkán emlékezem meg (itt kérek ezért elnézést a mi nagyszerű dr. Herz Ottónktól), de most nem tudok Milstein zseniális kísérője, *Gimpel* Jakab mellett elsuhanni, kinek pompásan alkalmazkodó zongorajátéka már egymagában művészi élmény volt.

BODÁN MARGIT dalénekesnő önálló hangversenyt rendezett a Zenekadémiában. Közönsége nagy elismerésben részesítette kedves, ízlésesen előadott énekszámait.

RADOSNÉ BOCK HILDA a rádióból előnyösen ismert kitünő énekesnő bécsi Gassenhauerokat adott elő a Magyar Háziasszonyok hangversenyén bájos közvetlenséggel, egyéni temperamentummal. A tapsvihart magyar számokkal köszönte meg.

Az est ténypontja DR. ERDŐS ÁRPÁD éneke volt. Ez a fiatal operaénekes magasan ívelő pálya előtt áll. Ragyogó baritonján operaáriákat adott elő. Kulturája, kiegyensúlyozottsága, poétikus előadása minden tekintetben igazolták a hozzá fűzött várakozást. Ünnepelték. NYÉKI SÁNDOR igazgató szellemesen konferált.

MESZLÉNYI NÁNDOR, a Zeneművészeti Főiskola illusztris tanára dirigálta a magyar szimfonikus zenekart nemes ízléssel, plasztikusan. A hangversenynek 2 vendégművésznője volt. DOMÁNY SÁRI koloraturája kifogástalan, szívesen fogjuk látni máskor is a hangverseny-dobogón. GERGELY ERZSI operaáriákat és dalokat adott elő. Sötét színezetű, altba hajló mezzoja bársonyos, intonálása biztos, kristálytiszta, előadása ízléses. Sikere volt.

Beethoven halhatatlan remekművét, a C-dur koncertet *Révész László* elmókázta. Ilyen gyerekes allürökkel kár az előkelő hangverseny és az előadott mű szellemét profanizálni.

UNGÁR IMRE Chopin estélye. Koncert előtt a művész kiváló mesterénél, *Thoman* tanárnál érdeklődtem. „Ez a világtalan fiatalember, — válaszolta Thoman, — a legnagyobb művész, akit ismertem, és a legistenáldottabb tehetség, akivel valaha találkoztam. Képzelje el, hallás után egy ilyen titáni műsort végigjátszani anélkül, hogy egyetlen hamis hangot ütne le." A tények fedték a valóságot. Ungár egész Chopin-ciklust játszott végig brilliáns technikával, poétikus értelmezéssel, nemes elmélyedéssel. A legnagyobb teljesítmény. Többet kaptunk ettől a zseniális fiatalembertől, mint vártunk. Minden szám után lelkesen ünnepelték.

BASILIDES MÁRIA Schubert estje. Mintha búcsújárás lett volna, a Zeneakadémiába úgy sereglettek e nagy művésznő hívei. Megérdemelten. Basilides Mária művészetét nem kell újból és újból méltatni. Ő korunk egyik legnagyobb hivatott dalénekesnője. A Schubert stilus eszményi képviselője, akit áhitattal hallgatunk. Tomboló sikere volt — mint mindig.

Maller Imre

SZÉCHENYI GYÓGYFÜRDŐ a Városligetben
a székesfőváros egyik legmodernebbül felszerelt, legmonumentálisabb gyógyfürdője. Ivókura. Népfürdők, nyári (strand) uszoda.
KITÜNŐ KÖZLEKEDÉS

Most jelent meg!
Az államháztartás és magánháztartás megsegitése
Irta: *Dr. Vákár P. Arthur.*
Konkrét számadatok és matematikai táblázatok. — Új jövedelmi források. — Egy hosszulejáratu nyeremény-kölcsönkötvény emissziójának lehetősége. — Pénzérmek veretése infláció nélkül. — A magánháztartás megsegitése — Sajtókritika.
II. Kiadás. *Ára: 2 pengő.*
Kapható minden könyvkereskedésben

Lakberendezések Egyes butorok
KEDVEZŐ FIZETÉSI FELTÉTELEK ÉS GARANCIA MELLETT
SCHÄFFER JÁNOS
mübutorasztalosnál II., TÖRÖK-U. 2.
Telefon HIVÓ 55-2-98

UJ VEZETÉS
Szeifert-Kávéház
MARGIT-KÖRUT és ZSIGMOND-U sarok
a budai úri közönség találkozó helye
esténkint
ELSŐRANGU-CIGÁNYZENE
Kitünő meleg konyha, Bel- és külföldi lapok, Figyelmes kiszolgálás
Tul.: Tihaméry Kálmán

Karácsony...

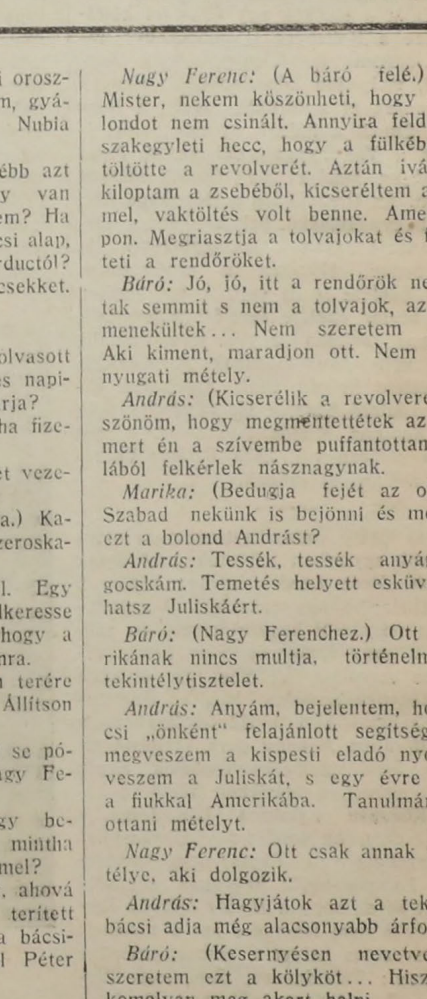

Sokan meghatottan gondolnak a boldog karácsonyestékre, amikor a házról házra járó betlehemesek énekét hallgathatták. Az egyszerü és primitiv énekek boldogságot és megnyugvást hoztak, szabadulást néhány órára a hétköznapok szürke egyhangúságából.

A betlehemesek szerepét ma már a technika vette át, oly gépeket konstruálva, amelyek hangvisszaadása a valóság teljes illuzióját kelti. A legtökéletesebb zenét a legélethübb reprodukcióban az uj tipusu „His Master's Voice" gramofón nyujtja. Egy karácsonyfa alól se hiányozzék tehát a „His Master's Voice" beszélőgép, amelynek uj tipusai árban, minőségben és hangvisszaadás tekintetében valóságos forradalmat jelentenek. Zenegépeink ma már mindenki számára elérhetők, miután azok havi részletfizetésre is beszerezhetők minden jobb szaküzletben is.

A „Mosoly országa" összes slágerei egy lemezen.
Énekli Szedő Miklós zenekisérettel.
Ára: P 5.50

„HIS MASTER'S VOICE"

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 8.

latifundiumos uradalom tulajdonosához. Vad lárma, ordítás, felfordulás, botrányos jelenetek kavarogtak. Minden csepp vér a szívemre szaladt s mint egy megkövült szobor, álltam.

Báró: Gazemberek! Miért nem tiltakozott? Hazugság!

András: (Halkan, de egész határozottan megkérdi.) Hazugság volna? Bácsi feleljen. Visszamehetek közéjük azzal, hogy hazugság?

Báró: (Hallgat. Nem felel.)

András: (Kis szünet után.) Nem felel! Ez is felelet! Tehát nem hazugság! Tehát az Ön gyermeke vagyok?

Báró: (Nem felel. Hallgat. Kis szünet után)

András: Tehát a gyermeke se volnék? Akkor miért tartja el családunkat? Miért ad pénzt az anyámnak?

Báró: Engem Ön felelősségre nem vonhat. Felelősséggel csak az anyjának tartozom. Ő szólhat bele ebbe. Ön nem. Amit tettem, az azért van jól, mert én tettem.

András: Ezzel én nem mehetek a munkások elé és nem vehetem fel a harcot az ellenfelemmel szemben. Ki fogja az én egzisztenciámat, kenyeremet és reputációmat visszaadni?

Báró: (Pénztárcáját András lábához dobja.) Ha kár érte, megfizetem. Ott van.

András: Az én káromnak, megaláztatásomnak és szenvedéseimnek nincs árfolyama. Azt pénzzel megfizetni nem lehet. Csak az anyagi károsodásomat fizetheti vissza. Most már megvilágosodik előttem, miért nem engedett engem a középiskolában tanulni, mert útjában lett volna a diplomás ember.

Báró: Nem tűröm ezt a hangot!

András: Elvesztettem a kenyeremet, a menyasszonyomat, munkatársaim bizalmát, kik kémnek tartanak Ön miatt, ki nem ismer el magáénak, hugom sírva menekül szégyenével az iskolából és Önnek nincs egy meleg szava, csak a pénztárcája.

Báró: Eltaposlak, fattyu!

András: Nincs joga hozzá. Nem kértem az életemet, de ha adta, jogom van megvédelmezni. Most azonban én kérem számon az édesanyám becsületét. Hugom tisztességét. Szebb jövendőmet és összedőlt boldogságomat. Eljött a bünhődés órája. (Revolvert ránt elő és céloz.)

Báró: Őrült! Segítség! Mária!

Mária: (Berohan. Testével, kitárt karokkal fedi a bárót.) Nem engedem, nem engedem, életemet, bűnömet, jótevőmet, a szeretőmet.

András: Anyám! Szeretőd élete előbbvaló, ugye, gyermekeid becsületénél? Édesanyám, bocsásd meg, hogy fiadnak születtem, hogy ilyen nagyon szerettelek... Nincs nekem édesanyám, nincs menyasszonyom, nincs apám... senkim. Elmegyek innen. (Revolverrel magába lő, a revolver lövése sokkal hangosabb a szokottnál.)

Mária: (Rároskad.) Mit tettél fiam, mit tettél? Jaj... (Kívülről kopog és bejő az ajtón Gál Péter.)

Gál Péter: Jónapot kívánok! Juhász András barátunkért küldtek. Nono, csak nem történt valami baj? A földön ikszel András? Itt van a clevelandi magyar is, ahogy elhatároztuk, hogy ma este megbeszéljük az elutazást. A Feri is jön, Andriskám...

Mária: (A földön zokogva.) Messzebbre ment az én fiam, messzebbre és onnan sohasem fog visszajönni...

Gál Péter: András! Felelj! Rohanok orvosért, a mentőkért. (El.)

Mária: (Sírva.) Nem e szennyes földre való volt. Elment. Rettentőbben már nem büntethetett engemet az Isten. Jaj, fiam!...

Báró: (Halkan, szárazon.) Értesítem a rendőrséget az öngyilkosságról. És gondoskodom a temetésről. (Indul.) Derék fiu volt, s meghalt, mint egy hős. Elsőosztályú temetést adok, három lelkésszel, márványobeliszkkel, operaházi énekkarral...

Mária: (Tovább sír.) Öreg koromban ő adott volna kenyeret...

András: (Kis szünet után felül, lassan körülnéz, hogy megértse, mi történt vele. Mikor a helyzettel tisztában van, hogy a golyó nem tett kárt benne, kis szünet után kesernyés gúnnyal szól.) Ne siessen olyan nagyon.

Báró: (Dermedten.) Hát nem halt meg?

András: Nem. Pedig akartam. Anyám, míg nem hívlak, hagyj magunkra.

Mária: A bácsi aranylélek. Okosan. (El.)

Báró: Pedig nagyot villant és durrant...

András: De a villám másba ütött bele...

Báró: (Félre, halkan.) Alighanem belém. Komédiázik a halállal?

András: Nem én. De visszaküldtek. A tulvilág portása rámrivallt: „Te tacskó, nem szégyenled magadat, ilyen zölden idejönni? Azonnal küldd ide az öregedet, annak van itt a helye." Megy?

Báró: Van eszembe. Örülök, hogy élek. Nem ettem bolondgombát, hogy belefeküdjek egy koporsóba.

András: Kérem a temetési költségemet...

Báró: Negyedosztály, fakereszttel.

András: Első osztály, három lelkésszel és márványobeliszkkel! És operaházi énekkarral, vagy úr az apám, vagy...

Báró: (Hebegve.) Tessék 2000 pengő. De azt ismerje el, hogy nem klasszikus drámai hős, ki az iskolai szabályok szerint dobja el rongy életét.. Nem királyi oroszlán szenderült jobb létre... Ön fiam, gyáva nyul, lám, gyáva nyulat szült Nubia párduca...

András: Apám fia vagyok. Az elébb azt suttogta Ön, Nubia párduca, hogy van eszébe meghalni. Hát mit akar tőlem? Ha az öreg Párduc gyáva, hol az erkölcsi alap, bátorságot követelni a fiatal párductól? Kérek egy huszonötezer pengős csekket. Az elúszott állásért.

Báró: És ha nem adok?

András: A titkári választás, a felolvasott hiteles okiratokkal együtt az összes napilapokban nyilvánosságra kerül. Akarja?

Báró: Nem, nem akarom... És ha fizetek és mégis publikálják?

András: Azt elintézem a szervezet vezetőségével, azt garantálom.

Báró: (Megírja a csekket, átadja.) Kamatoskamat a mult bűneiért. Összeroskadok.

András: Még hiányos a jóvátétel. Egy természetes apához illő, hogy felkeresse Tóth János fodrászmester urat, hogy a Julis lánya kezét megkérje számomra.

Báró: Ha már a kompromisszum terére léptünk... Itt van ezer pengő. Állítson helyettest.

András: (Átveszi a pénzt.) Senki se pótolhatatlan. (Kopogás az ajtón. Nagy Ferenc és Gál Péter lépnek be.)

Nagy Ferenc: Bocsánat, hogy így betörtünk. De a Péter azt mondja, mintha baleset történt volna a revolveremmel?

András: Semmi. Nem a szivemet, ahová irányítottam, csak a szememre terített fátylat tépte szét. De bemutatlak a bácsinak: barátaim Nagy Ferenc, Gál Péter amerikai magyarok.

Báró: (Idegesen.) Nem örvendek, sürgősen mennem kell — jónapot.

Nagy Ferenc: (A báró felé.) Kedves Mister, nekem köszönheti, hogy a fiu bolondot nem csinált. Annyira feldulta az a szakegyleti hecc, hogy a fülkében megtöltötte a revolverét. Aztán ivás közben kiloptam a zsebéből, kicseréltem az enyémmel, vaktöltés volt benne. Amerikai alapon. Megriasztja a tolvajokat és figyelmezteti a rendőröket.

Báró: Jó, jó, itt a rendőrök nem hallottak semmit s nem a tolvajok, az ezreseim menekültek... Nem szeretem Amerikát. Aki kiment, maradjon ott. Nem kell itt a nyugati métely.

András: (Kicserélik a revolvereket.) Köszönöm, hogy megmentettétek az életemet, mert én a szívembe puffantottam. De hálából felkérlek násznagynak.

Marika: (Bedugja fejét az oldalajtón.) Szabad nekünk is bejönni és megcsókolni ezt a bolond Andrást?

András: Tessék, tessék anyám és hugocskám. Temetés helyett esküvő, szaladhatsz Juliskáért.

Báró: (Nagy Ferenchez.) Ott túl Amerikának nincs multja, történelme, nincs tekintélytisztelet.

András: Anyám, bejelentem, hogy a bácsi „önként" felajánlott segítsége folytán megveszem a kispesti eladó nyomdát, elveszem a Juliskát, s egy évre kimegyek a fiukkal Amerikába. Tanulmányozni az ottani mételyt.

Nagy Ferenc: Ott csak annak van tekintélye, aki dolgozik.

András: Hagyjátok azt a tekintélyt. A bácsi adja még alacsonyabb árfolyamon is.

Báró: (Kesernyésen nevetve.) Mégis szeretem ezt a kölyköt... Hiszen egész komolyan meg akart halni...

(Függöny.)

KIRÁLY-FÜRDŐ
Építette 1556-ban KARA MUSTAFA budai basa.
Budán, II., Fő-utca 84. sz.
45 fokos szénsavas nátront, szénsavas meszet, szénsavas klórnátriumot és magnéziumot **tartalmazó hévvíz**
köszvény, csúz-, bőr- és csontbetegségek, fémmérgezés, máj-, lép-, méh-, húgyhólyagbántalmak, gyomorhurut és alhasi pangás ellen.
Kádfürdők: egész napon át.
Gőzfürdők: férfiaknak . . . . reggel 5—1. nőknek hétköznap d. u. 2—7.
Ivókúra

Régi paloták a Várban

Érdekes, régi épületek még ma is nagyszámban vannak a Várban. Egész utcasorokon még egyszerű tagozatlan boltozatuk a kapualjak: XIV., XV. századbeli építmények. A Fortuna, Nándor, Werbőczy utca csupa ősi bejáró. Találunk tagozatlan, dongaboltozatos, hevederes, gótbordázatú kapualjat; a kapuívek a renaissance emlékei, de különösen az Uri és az Országház utcában sok a csúcsíves kapu. Néhol több ölnyi széles kapubejárókon nyoma látszik a kapugerenda sarkának, amelyen a kapu fordult s a tűzfalak egyes helyén még most is láthatók két sorban a gerendalyukak, a XV. század divatja. Nagyon régi és elhanyagolt emlék pl. a Szentháromság utca 1. sz. ház sarkán egy cifra sarokkő, amelyet vastag mészrétegek takarnak. A sarokkő díszesen faragott renaissance ízlésű egykori erkélytartó gyámkő, vörös márványból, mint aminő anyagból a többi Mátyás korabeli kőtöredékek valók, amelyek részben a főváros muzeumában, részben a Nemzeti Muzeum kőtárában láthatók. Budavár visszafoglalásakor épült az Országház utca 6. sz. ház, melynek homlokzatán nem is olyan régen ott volt az 1686. évszám. Az Uri utca 49. számú ház helyén állott 1448-ban a beginák vagy clarissák kolostora és temploma, akik a törökök elől Pozsonyba menekültek. 1714-ben visszakerültek és II. József rendeletére 1786-ban feloszlottak. Helyükre a kir. ítélőtábla, majd a kir. helytartóság került. Falai ma is erősen állanak és belügyminisztériumi hivatalok vannak benne. Az Uri utca 60. sz. ház helyén (a mai hercegprimási palota) állott *Perényi Imre nádornak* és fivérének, *Ferenc* nagyváradi püspöknek a *közös háza,* melyet 1515-ben *Som* Gáspár temesi gróftól cseréltek be. Az *ékesen faragott kapufél* kövei még az eredetiek. Sok kézen ment át az Uri utca 58. sz. ház helyén állott palota, mely 1425-ben a *Szt. Zsigmond-féle kanonokok háza,* majd az 1686-i ostrom után a királyi kincstáré, 1697-ben *Zeney* Kristóf kincstári adminisztrátoré, 1759-ben *Burghausen* gróf budai várparancsnoké, később újra a kincstár, majd 1766-ban *Albrecht* főherceg, 1768-ban a híres *Hadik* gróf várparancsnok s 1785-ben *Jankovics* Antal gróf birtokolja. A Dísz téren (melynek neve régen Szt. György tér s még régebben Szombathely — vicus Sabbathi volt) állott 1485-ben Tolnai *Bornemissza* Jánosnak, 1486-ban *Báthory* György erdélyi vajda fivérének a háza. A mai 15. sz. ház helyén pedig a kékesi pálosoknak volt a hajlékuk 1493-ban. Háza volt itt *Gara* Miklósnak, *Korvin* Jánosnak, *Oroszi* Lipótnak, *Kanizsai* Miklósnak, *Czobor* Gáspárnak, *Mátyás* bánnak, a szentgyörgyi és bazini grófoknak. Itt laktak a bokuclori *Kiberek, Perényiék, Rozgonyiék, Garák, Bakács* Tamás primás, nádorok és gróf *Teleky* József erdélyi kormányzó magyarországi katonai főkormányzó lakása is itt volt. A Duna felől a *hadi kormányszék* épülete a Theatrum mellett állt. Itt nagy fegyvergyár vagy fabrika is volt. Más nevezetes épületek is voltak még a Várban. A Várnak nyugati oldalát a törökök egy *kőhiddal* kötötték össze a Spitzberg (Gomboshegy), régente Sonnenberg, jelenleg pedig *Napheggyel,* mely híd kőoszlopokon állott s ezen mentek ki a törökök sétálni a Naphegyre. Ennek a hídnak nyomai most is láthatók a Vár nyugati oldalán. A *Palatinus lakása,* amelyet még Corvin Mátyás építtetett. Az *Országháza* a Bécsikapu felé, hol a nagyméltóságú helytartótanács tartotta tanácskozásait. Országgyűlések is voltak benne. 1792-ben a protestánsok egyházi gyűlése is itt volt. A *kir. kamara* vagy kincstár épülete (ezelőtt a jezsuiták klastroma) szintén egyik monumentális épülete volt akkor Budának. A pénzügyminisztérium helyén állott *Széchenyi* Tamás országbíró háza, a tér nyugoti sarkán lakott *Kanizsai* Miklós tavernicus. A mai Fortuna utcában volt háza *Báthori* Endrének és a *Cillei* grófoknak.

Mátyás király vadászkastélyára az utóbbi számok egyikében felhívtuk a közönség figyelmét. Most *Lázár* István közöl a „Pesti Hirlap" képes mellékletén a kastélyról és történetéről kedves leírást. Itt szövődött a nagy király és *Szép Ilonka* romantikus szerelme. Áll még az elvadult park közepén a sárga ház, az emeletes vadászkastély, kint a Hüvösvölgyben a *Hidegkúti úton.* A nagy park kerítését elhordták, ősfái egymásba fonódtak. Egyik végében sirbolt, a másikban düledező kápolna. Közepén hatalmas kőmedence, a király fürdője. Az emeletes vadászkastélynak 6 szobája van. Tágas, nagy vendégszobák. Lapunk egyik figyelmes olvasója most azt kérdi, hogy a *Hollós Mátyás Társaság* révén nem lehetne-e ezt a történelmileg nevezetes helyet a nemzet számára megmenteni: Tulajdonosa, *Simontsits* Elemér őexcellenciája parcelláztatni akarja s így bontó csákány alá kerülhet a kastély is. Állam és város érdeklődhetne iránta.

Egy darab színház-történelem

A régi és mai Buda színházai

Irta: **Liber Endre** alpolgármester

Ma, amikor színházi válságok idejét éljük, nem érdektelen néhány visszapillantást vetni azokra a régi időkre is, amikor a kultura a mai főváros területén még meglehetősen kezdetleges volt, egy pillantást vetni a főváros színházi életének a kezdetére, a kezdet nehézségeire, majd a fokozatosan fejlődő kulturigények alapján mind nagyobb és nagyobb számban keletkező színházi vállalkozásokra. Ezek az adatok mindenesetre alkalmasak annak az igazolására, hogy a főváros lakossága jobb gazdasági körülmények között mindig messzemenő módon pártolta a színművészetet és ha ma ez a pártolás csökkent is, ez nem a kultura csökkenését jelenti, hanem ennek okai kizárólag a nehéz gazdasági viszonyokban keresendők.

A magyar nemzeti színjátszás kezdete az iskolai színjátszás, ami még a XVI. századba nyúlik vissza. A régi fővárosban is az iskolai színjátszás jelenik meg először.

1760-ban fordultak meg először Budán *német színészek,* akik mint kóbor színészek vendégfogadókban játszanak. Budán az első színház a *Várszínház* volt, amelyet a Karmelita apácák templomából alakítottak át 1787-ben. Az első magyar előadás is itt volt 1790-ben, amikor *Simay* Kristóf piarista tanár „Igazházi"-ját adták elő.

A német színházak bérlői azon voltak, hogy a magyar előadásokat lehetőleg kiszorítsák és ezért új magyar színházról kellett gondoskodni. Erre a célra a mai Várkert-kioszk helyén álló nagy deszkaszínt alakították át és itt indult meg *az első magyar színigazgató, Kelemen* László vezetése alatt 1792-ben a magyar társulat munkássága, amely 1796-ban feloszlott. Azután csak 1807-ben találkozunk ismét Budán magyar szintársulattal a régi *Falk-színházban.*

A 60-as évek elején Budán állandó színház épült *Budai Népszínház* néven, a mai kereskedelmi minisztérium helyén, de mindössze 10 évig működött. A mai *budai nyári szinkör* eredete sokkal régibb: 1838-ban építették már a Horváth-kertben mint ideiglenes szinkört, 1843-ban rendes arénát építettek ide, amelyet Buda városa megvett és azt a Várszínházzal együtt adta bérbe. A Várszínházban azonban egy társulat sem tudott boldogulni, sokáig a Nemzeti Szinház tartott ott hetenkint két-három előadást. A budai nyári szinkörben egyideig a pesti Népszinház, majd egyik kiváló vidéki szintársulat játszott, de csak nyáron. A háború után a Várszinházban mégegyszer Czakó Béla vállalkozott, bukása után végképp bezárták a szinház kapuit, a nyári szinkör pedig Sebestyén Géza bérletébe került.

A szinházkulturának folytonos növekedése tette indokolttá Óbudán egy külön szinháznak, a *Kisfaludy-szinháznak* 1897-ben való megnyitását, de ez a vállalkozás sem járt sikerrel, sorba buktak meg az igazgatók és ma is csak nagy neházségek között, de a jövőbe vetett hittel, tudja magát fenntartani.

Buda rejtett kincsei

Irta: **Margittay Richárd dr.**

Az ős Nibelung monda szerint egy mély vadonban *Tafner* nevű sárkánnyá változott óriás őrzi barlangjában halomba rakott kincseit, melyekhez emberfia nem férhet s így el vannak veszve a világ számára, míg azután nem jő a hős *Sigfried,* ki megöli a sárkányt és napvilágra hozza a rejtett kincseket. Hol van az a Sigfried, aki Buda elhanyagolt, feledésbe

Az amfiteatrum keleti bejárata

ment kincseit ismét régi fényükben fogja bemutatni az ámuló világnak s a külföldi turistáknak? Igaz, hogy a mai gazdasági viszonyok erre nem igen alkalmasak, de legalább vegyük számba, amink van, hogy kedvezőbb konkunkturák beálltával ki ne maradjanak a programmból.

Aki Olaszországban, vagy Délfranciaországban utazgatott, tudja, hogy a római városok telephelyeinél sok helyen megmaradtak a rómaiak kedvenc szórakozási helyeit képező amfiteatrumok, melyekben annak idején gladiatori és állatviadalokat, vagy szinházi előadásokat tartottak. E római szinházak közül sok maradt meg többé-kevésbbé jó állapotban s így több város határozta el azok jókarba hozatalát avégből, hogy bennük, a különösen *Reinhardt* Miksa hazánkfia újszerű rendezési elgondolásainak sikere óta divatba jött, szabadtéri szinielőadásokat tartsanak. Úgy Francia-, mint Olaszországban több helyen tartanak ily rekonstruált ókori amfiteatrumokban szabadégalatti szinjátékokat, csak rá kell mutatnom a veronai hatalmas

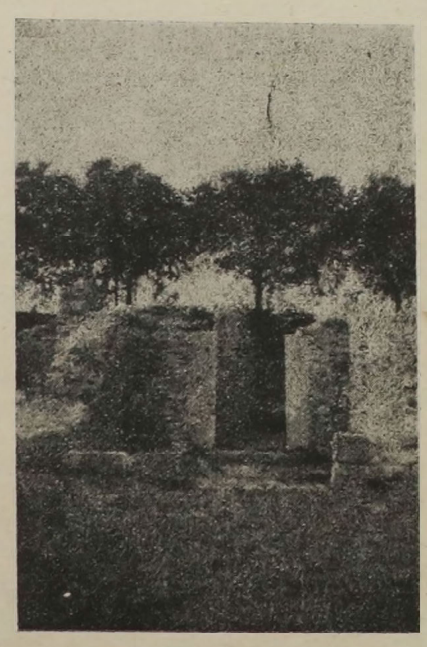

A hullakamra

római szinházban előadott *„Nero"* című szindarab esti előadásaira, hol a világ minden részéből összesereglett 30—40.000 ember nézte végig pár évvel ezelőtt a grandiózus előadást, melynek érdekes antik keretét a modern nagystilű rendezés töltötte be élményt jelentő tartalommal.

A mi Istenáldotta Budánkon, ahol van hegység, erdő, folyóvíz, meleg gyógyforrás, magaslati üdülő, római város és minden más, amit csak akartok, természetesen római amfiteatrum is van, 30 filléres átszállójegy távolságban, Aquincumban. De persze az ódon, tiszteletreméltó kősáncok oldalában tehenek legelnek s így azok közönybe meredve álmodják vissza a 2000 éves multat, mikor az életerős római telepesek hangos mulatozásait verte vissza az odanéző Csúcshegy széles oldala.

A mai könnyű betonépítés mellett, azt hiszem, *Vágó* László budai műépítészünknek, ki igen szeret ilyenekkel foglalkozni, nem esnék túlnagy fáradságába stilszerűen helyrehozni az amfiteatrum konturjait és nem valószínű, hogy akadna pesti ember, ki ne kockáztatná a 30 fillér utiköltséget, hogy egy nyári estén megnézze ott egy *Sophokles* tragédia vagy *Plautus* vígjáték előadását a fáklyákat helyettesítő ívlámpák fénye mellett. A Szent István napi ünnepségek egyik nagy attrakciója lehetne az ily szabadtéri előadás és talán a vállalkozó sem csinálna vele rossz üzletet.

A Nemesis szentélye

Képeinken bemutatjuk az amfiteatrum keleti főkapuját, a hullák eltávolítására szolgáló sikátort s *Nemesis* istennő szentélyének romjait, melyben a viadal kezdete előtt a gladiátorok imádkoztak fegyvereik győzelméért.

Bérautók
esküvőre, városi, vidéki és külföldi utakra minden időben, legolcsóbban rendelhetők.
Magánjellegü (taxióra nélküli) elegáns luxuskocsik.
Félnapra 15 pengő.
Aut. 83—8—24. (53)

HALLÓ! ITT 52—7—69!
NAGY TÉVEDÉS, hogy csak a kerthelyiségem érdemli **nyáron** a látogatást
MERT BIZALMAS ~ KEDVES SZOBÁIMBAN
TÉLEN is pompásan érzi magát a vendég kitünő konyhám, pincém és a jó zene mellett
Tisztelettel GUTTENBERGER A. **a TROMBITÁS** vendéglő tulajdonosa II., RÉTEK UCCA 12

Érdekes fejfák

A temetők krónikája

Régi szép nevek, érdekes budai emlékek, szabadsághősök, várostromló vitézek, főrangúak és polgárok sírjai vesztek volna el, ha a tanács kegyelettel nem igyekezett volna öreg fejfáikat, sírköveiket és sírjaikat megmenteni azzal a határozattal, hogy a budai felhagyott temetőket nem szünteti meg végleg, hanem *rózsaliget* keretében fenntartja a *tabán—krisztinavárosi,* és *parkká* alakítja a *vizivárosi* temetőt. Az elsőben 196 síremléket, az utóbbiban 659 sírhelyet hagynak meg a helyén. — Az *I. kerületi* temetőben alussza örök álmát többek közt losenkampi Burdina Alajos, dom Miguel ezredbeli honvédőrnagy, aki Budavár ostrománál esett el. Novák József, a budapesti német szinház karmestere. Nagyon sok az érdekes felirat és a foglalkozás megjelölése ezeken a síremlékeken. Johann Ressler síremlékén a következő foglalkozás van: *Ofner Bürger,* v. *Bürger Representant.* Itt nyugszik Francois Xaver de Bertrand honvédkapitány, báró Bercsényi Pálné, Jezertsek Lukáts, aki szintén Budavár bevételénél halt hősi halált; Hefner János egyetemi jogtanár, Nagy Váradi báró Josinczi József udvari várnagy, Wenzel Schimek *Bürgerlicher Kleidermacher und Gerichtsbesitzer des löblichen tabaner Gerichts,* Joseph Liebl in Tabán, szandai Sréter Lajos honvédezredes, országgyűlési képviselő, itt fekszenek a Budavár bevételénél elesett hősök több tömegsírban. Ide temetkeztek az elnyomatás idejében elhalt volt szabadságharcbeli honvédek is. Georg Hoffer *Bürgerl. Fiacker Meister,* assakürti Ghyczy István. A *vizivárosi* temetőben 659 sírhely és síremlék fenntartását javasolja a polgármester a temető helyén létesítendő parkban. Az érdekesebb, nevesebb halottak itt a következők: Iványi József ny. cs. és kir. porkoláb, Graf Antonio Biordi degli Uberti da Kitinano, nemes Nincsics Liubomir, akit orozva megöltek, Makay Vilmos, akinek sírboltjában nyugszik felesége és két gyermeke. *Az egész család tüzijátékszerencsétlenség áldozata lett;* Knáhl Antal, a Budai Zeneakadémia igazgatója, Vörösmarty Erzsébet, Belányi Ferenc budai képviselő, fighei Csató János tiszteletbeli titoknok, Balás Dénes budai képviselő, Josephus v. Hollober királyi kamarás, Scossa József Buda főváros volt könyvvivője, Wilheim Weyde akadémiai festő, Szőlősiné szül. Tamási Julia szinigazgatóné, Mathias Konstantzer *Bürgerlicher Landkutscher in Ofen,* gróf Sigray József, Vásonkeői gróf Zichy Kázmér, graf Alexander Königsegg, Hajnik Károly, a magyar gyorsírászat megalapítója, bethleni gróf Bethlen Ádám, gróf Bethlen János, Kemény Dénes, Mayer Ferenc, a róla elnevezett fiúárvaház megalapítója, báró Gerliczy Fülöp és Ferenc cs. kir. kamarások, gróf Pejácsevics család, gróf de la Motte Károly, grófi Csáky család, Nemes Herman Karolin, alapítványi rendhölgy, Norbert Bauer, a városi nyomda igazgatója, báró Babarczy Kálmán, Eötvös Pálné, Batthyány Julia, a gróf Gyulai család, Keszics Antal országgyűlési képviselő, jekelfalvi és margitfalvi Jekelfalussy László, Keglevich Berta grófnő, Kecskésné Mária színésznő.

Csak egy kis sarkot kérek

Irta: **Laczó Viktor dr.**

VIII.

A Pénzügyi Kurir december 1-i számában dr. Rózsa Andor igen költői lelkületű cikkben azt fejtette ki, hogy az ország megmentése céljából adjuk oda az államnak mind azt az aranyat, amelyet még találunk. A Budai Napló december 7-i száma pedig közli Vákár P. Artur előadásából azt a gondolatot, hogy adjuk oda az államnak minden megtalálható ezüstünket.

Amilyen tiszteletreméltóak ezek az indítványok a nemes törekvések és magasztos akarások értékelése szempontjából, épp olyan aggodalmasok azok a kérdések, amelyek bennünk az indítványoknak gyakorlati végrehajtása tekintetében támadnak.

Mindenekelőtt kérdezzük: ingyen vagy árért adjuk-e az aranyat, ezüstöt? Ingyen adni elszegényít. Árért adni lehet vagy teljes áron, vagy áron alul. Teljes árért nem veszi az állam, így bárhonnan kaphatja. Áron alul adni ismét csak elszegényit. Azt mondják, adjuk oda nem pénzért, hanem papirért: jegyezzünk részvényt! De minek akkor az aranyat, ezüstöt adni, amelyek sokszor művészi formában vannak? Nem elég jegyezni részvényt készpénzfizetéssel, pengővel? Hiszen ez az, amit belső kölcsönnek nevezünk! Az egész probléma tehát az, van-e remény arra, hogy az ország lakossága szóra érdemes kölcsönt jegyezne? A levegő nem nagyon kedvező. Nagyon megrontotta az a sok hadikölcsönpapir, amely a szekrények fiókjaiban poshad. Azt mondják, igen, nagy baj, de nem tehetünk róla, a háborút elvesztettük. Hát most nincs háború? Igen, gazdasági háború van, de épp ebben akarunk győzni ezzel a belső kölcsönnel. De akkor tessék kiszámítani, hogyan és mennyivel lehet itt győzni! Mert először máris tartozunk és ez után kamatokat fizetünk; másodszor a belső kölcsön is tartozás, amely után kamat jár. Mennyit lehet itt konvertálni, hogy inkább magunknak tartozzunk, mint a külföldnek? Nem teszi rá kezét a külföldi hitelező arra a mi keservesen összegyüjtött kölcsönünkre? Nem adtuk-e már oda eddig is igen sok aranyunkat és ezüstünket is a nagy adók és a drágaság folytán? Szükséges ezt a folyamatot siettetnünk? Nem kellene-e inkább a pénztől fokozatosan függetlenednünk és a pénztől függetlenül szervezkednünk? Nem kellene-e a kamatterhes kölcsönöktől jobban irtóznunk, mint minden ördögtől, pokoltól és nyavalyától? Nem a hitelező, hanem az adós borzalmával?!

Betűrejtvények

Gerő Sándortól

I.

S LACIKA -,

II.

ÉSL - T

III.

i
2, 9 K=L

IV.

H T=S
Ó

V.

PLADOGA T=L

VI.

LE'

VII.

VAPEJÜ

VIII.

'RZ GYŰRŰ V

IX.

Ü Ü -E

X.

-T
E T

Megfejtések. Az 1065. számban közölt rejtvények megfejtése: 1. Elsötétedik a szeme előtt minden, 2. Nagyon előkelő úr, 3. Parsival, 4. Aszkéta.

Rejtvénytudós: Az első rejtvény megfejtése: Elsötétedik a szeme előtt minden. Miért? Első T, hetedik a Sz, M E előtt és mind E-n van; összeolvasva: Elsőtetedikaszemeelőttminden. de „ = .. és — h, valamint ,

Losonczy Ilonka: Ön az egyetlen, aki helyesen fejtette meg mind a négy rejtvényt. Gratulálunk.

Csak 8 pengő, mégis örökértékü karácsonyi ajándék DICKENS karácsonyi történetei
Kapható **Tisza Testvérek** könyvkereskedésében II., ker., Fő-utca 12.
Ajándékkönyvek, ifjusági iratok nagy választékban

SZENT IMRE
GYÓGYFÜRDŐ
(RÁCFÜRDŐ)
Erősen radioaktiv és rádiumelemet tartalmazó természetes 42⁴ C⁰ földes-meszes hőforrásokkal. Két női és egy úri-gőzfürdővel, valamint kő- és kádfürdőkkel. Az összes gyógytényezőkkel felszerelve.
Egész éven át nyitva.

Karácsony

Karácsony csak fegyverszünet,
Mit kötöttek az emberek,
Hogy e napon nem gyűlölnek,
Nem gyűlölnek, csak szeretnek.

De hogyha e nap elmúlott,
Kezdik ismét, hol elhagyták;
Egymást tovább rúgják, vágják,
Egymás szívét nyomorítják.

Én Istenem, mikor jő már,
Mikor jő a nagy Karácsony,
Amikor nem lesz gyűlölet,
Csak szeretet a világon.

1931 december 21 **Udvarhelyi K. Imre**

Személyi hírek

HUNYADY FERENC gróf a karácsonyi ünnepeket birtokán tölti és csak január elején tér vissza Budára.

LIBER ENDRE dr alpolgármestert a kereskedelemügyi miniszter az Országos Idegenforgalmi Tanács tagjává nevezte ki december 15-től kezdődő 5 év tartamára.

WLASSITS TIBOR báró költészetét ismertette és méltatta Czikle Valéria elnöknő a Magyar Kulturliga női csoportjának legutóbbi ülésén.

PAPANEK ERNŐ dr. min. tan. megrendelte saját otthona számára *Markup* Béla szobrászművésznél *Alpár* Ignác szobrát, amely a pályázaton a második díjat nyerte.

BERCZEL JENŐ dr. alpolgármesternek és

BUZÁTH JÁNOS dr. kormányfőtanácsos, alpolgármesternek nyugalombavonulásuk alkalmából sokévi közszolgálatuk alatt kifejtett érdemes tevékenységükért a kormányzó elismerését fejezte ki.

HAVAS ISTVÁN, a Batthyány utcai iskola igazgatója, a Petőfi Társaság tagja, a kiváló költő néhány szép versét olvasta fel nagy tetszés mellett a Magyar Kulturliga e hó 17-én tartott gyűlésén.

GEGUS DÁNIEL ny. főkapitányhelyettes, a jeles író, lapunk munkatársa és a Hollós Mátyás Társaság illusztris tagja „Jézus és a tömegek" címen nagyszabású vallásos előadást tartott a zuglói református egyház adventi estjén e hó 13-án, mely rendkívüli hatást gyakorolt a jelenlévőkre.

BOZÓKY ÁDÁM dr., aki a Vizivárost évtizedek óta képviseli a Városházán, súlyosan megbetegedett.

HARSÁNYI ZSOLT, a kiváló publicista, budai lakó lett. Melegen üdvözöljük a magyar költők és írók tuskulánumában őt is.

MORBITZER DEZSŐ szőv. kertészeti igazgató a nyár óta betegeskedik, hosszabb időt töltött kórházban is és teljesen visszavonult a társadalmi élettől.

KEMÉNY LAJOS óbudai gyárost kormányfőtanácsosi kinevezése alkalmából díszvacsora keretében ünnepelte, mint elnökét az Országos Műszaki Egyesület.

HUBERT VILMOS fémáru nagykereskedő, a Budai Iparosok és Kereskedők Köre ügyvezető elnöke és a Budai Társaskör jelentős tagja kétheti tartózkodásra Abbaziába utazott.

GÉCZY ISTVÁNNAK, az Országos Színészegyesület titkárának a magyar színművészet terén szerzett érdemei elismeréséül a magyar királyi kormánytanácsosi címet adományozta a kormányzó.

Gül-Baba hivei!

Üdvözlet érkezett

Egyptom ősi földjéről a magyar izlámfelekezethez. Herceg *Toussoun Omár* pasa meleg hangú átiratot intézett Imám *Hilmi* budai nagymuftihoz, amelyben örömét fejezi ki a hithű magyar muzulmán felekezet és a budai Gül Baba hitközség megalakulása felett. Allah áldását kéri további kulturális működésükre. Teljes támogatásáról biztosítja a magyar izlámot. A herceg az *afrikai* mohammedánok vezére.

Fotócikkek Zibrinyinél, I., Roham-utca 1.

A főpolgármesteri hivatal személyzetében változás történt, amennyiben Oszoly Kálmán ny. igazgató és bizottsági tag fia, Oszoly Kálmán fogalmazó vette át a bejelentési ügykör ellátását, akinek kénytelen volt helyét átengedni Flaxmayer József. Mint új ember Kosztolányi József fogalmazó végzi most a fogalmazási teendőket.

A bojkottált tanitó

Torzszülött az új fővárosi törvény a gyakorlatban és bukása nagyon könnyen magával ránthatja az örömapát és mamákat is. Nemcsak tárgyi vonatkozásban mondott csődöt az elmélet akkor, amikor a való életbe kellett átültetni, hanem a személyi kérdésekben is sok olyan tövist helyezett el, amely megmérgezi a nyugodt közéletet. Ilyen többek között az a lehetetlen helyzet, hogy a legkisebb falu tanítója tagja a vármegye törvényatóságának, de a fővárosi tanítót, aki magasrendű szellemi nivójával csak értékes része lenne a főváros törvényhatóságának — mereven kizárták onnan. S mikor a küldöttség a törvény szerkesztése alkalmával azt kérte, hogy ezt a sérelmet korrigálja, a törvény szülője keményen kijelentette: — erről szó se legyen! Talán csak nem féltek ettől a közel háromezer főnyi erkölcsi testülettől, éppen a szigorúan erkölcsössége miatt? Az iparosok, orvosok, mérnökök képviselete bent van a törvényhatóságban, csak éppen a magyar tanító, a magyar jövőnek legbecsületesebb, legközvetlenebb munkása nem érdemli meg azt? Ezt nem felejti el a fővárosi tanítóság.

GYERMEK képek Blahos-nál, II., Fő-u. 18

A szerdai esték nagy sikerének kiszivárgott híre okozta döbbenés révén föléledt Buda egyik humoristája az öreg *Ullmann* esetét 1849-ből, akinek *Bernát* fia *Szitányira* magyarosította a nevét, mint 19 éves fiatalember erősen támadta az akkori kormányt „Ellenzék" című lapjában, mire a sajtóiroda főnöke megidézte az öreget és arra kérte, hogy szerelje le a fiát. Álmélkodva hallgatta ezt a gazdasági világ akkori vezérembere, az öreg Ullmann és megígérte, hogy mindent el fog követni. Másnap pedig *eladta összes állampapirjait*, ami nagy megrökönyödést keltett a tőzsdén és amikor az öreg bankvezért megkérdezték ennek oka felől, jellegzetes gesztus kíséretében ezt felelte: „— Az olyan állam papirjaihoz, amely állam kormánya az én *Berci* fiamtól fél, nekem nincsen semmi bizalmam."

Olyan párthoz, amely a szerdai vacsoráktól fél, öreg Budának sem lesz sok bizodalma.

RAVASZ cukrász
I., KRISZTINA-KÖRÚT 15
Telefon: 502-34.
ELŐKELŐ CUKRÁSZ SZALON

Pompás zene minden este a
Császárfürdő
éttermében

Budai Társaskör

ismét értékes estét rendezett e hó 17-én, amikor a társasvacsora keretében *Becsey* Antal fejtette ki gazdasági nézeteit a mai helyzetről, keresve a megoldást ezzel kapcsolatosan a mai társadalmi és gazdasági bajok egész sorára. A figyelmet lekötő, érdekes fejtegetéseket *Hoor-Tempis* Móric elnök köszönte meg, a maga nagy tudásából adva értékes felvilágosításokat, és alátámasztotta mindezt *Szombathy* Kálmán, a Községi Takarékpénztár igazgatója érdekes adatokkal és megfigyelésekkel. Végül *Petracsek* Lajos dr. országy. képv. szólalt fel, alaposan megleckéztetve a társaskörön kívül is vacsoráló tagokat.

Lorgnonok Zibrinyinél I., Roham-utca 1.

Meglepetésszerű kandidálás okoz most némi izgalmat a Budai Klub tagjai között, mert az e hó 29-én tartandó közgyülés elé a kandidáló bizottság jelentése alapján az elnökségről lemondott *Bárczy* István helyére *Harrer* Ferenc volt alpolgármestert és volt minisztert jelölik, társelnökei pedig *Éber* Antal és *Kozma* Jenő lesznek. Bárczy Istvánt a klub díszelnökének választják meg.

A „Virágos Budapest — Virágos Magyarország" az erkély, ablak és kiskertversenyek díjkiosztásával kapcsolatos nagygyülését december hó 27-én délelőtt 11 órakor tartja az Iparművészeti Muzeum tanácstermében (Budapest, IX., Üllői út 33—35.).

A Budai Polgári Casino székházában (I., Krisztina tér 1. sz.) december hó 31-én rendezi zártkörű Szilveszterestjét. Kezdete este 9 órakor, vége reggel 6 órakor. Belépőjegyek ára: Személyjegy 2.50 pengő. Családjegy 3 szem. 6 pengő. Táncosjegy 1 pengő.

A Rózsadombi Egyesület december hó 14-én tartotta meg nagy érdeklődés mellett évzáró választmányi ülését, amelyről a jövő számban részletes tudósítást közlünk, ismertetve dr. *Nádas* Béla egyesületi főtitkár közérdekü jelentését.

Azonnal beköltözhető 2-3 szobás
öröklakások
kaphatók: V., Személynök-utca 9-11.
Automata: 22-5-59.

Karácsony

Az Úr várásának sejtelmes hangulatában Budán még inkább kifényesítik a betlehemi ég szikrázó csillagát és a vígaszta ló angyali énektől zengővé, láthatóvá teszik az örök tanítást: — szeress! Boldogtalan korunk, amelyben keserű szívvel, ecetes lélekkel, sok lemondással s a mindennapi élet járműban való felaprózódással járunk görnyedve, éppen a szeretetet nélkülözi a legjobban. A ködös magyar adventben sóvárogva várjuk a Megváltót: — a Szeretetet, amely keresi az elernyedt, kérgesszívű, mai generációt. Hiába lohol ez a pénzért, a jólétért, az élvezetekért, hiába tülekszik, veszekszik, boldog nem lesz addig soha, amíg a mai ádáz gyűlölet tombol a szívében minden iránt, ami kicsinyes érdekkörét még csak látszólag is veszélyezteti. Félre tehát a gyűlölséggel, a duzzogással, a neheztelléssel! Hintsétek el a szeretetet, hogy a mai áthatolhatatlan sötétségű magyar adventre elkövetkezzék a csillagfényes, ragyogó magyar Betlehem. A mélységekből az égre szárnyaló ima után a megvalósulás! A magyar bánatra a magyar boldogság! A karácsony örömmel teljes, tiszta boldogsága!

Jézus születésének emlékét már az őskeresztények is ünnepelték a katakombákban. Lelkük megerősítésére elbeszélgették, vagy elolvasgatták Jézus születésének történetét, az angyalok megjelenését a pásztoroknál, a három keleti király érkezését a betlehemi istállóba, Heródes gyermekirtó kegyetlenségét és a többi hozzávalót. Amikor aztán a kereszténység rejtekhelyeiről diadalmasan bevonult a templomok világosságába, ezeknek a történeteknek előadása az ünnepi szertartás része lett. Eleinte a Megváltó születésnapját különböző napokon ünnepelték s csak 221-ben határozták meg december 25-ét annak fix napjául. De még több, mint száz év múlott el, amíg ez a dátum a kereszténység körében általános lett. Ez a nap a pogányoknál a téli napforduló ünnepe volt, amikor a nap egyre nagyobb ívet futott be az égen, győzedelmeskedve a téli sötétségen: a természet életerejét megbénító hatalom fölött.

A pogányok már a Krisztus előtti időkben is télire faágakat, sőt fákat is otthonukban gondosan öntözgettek, hogy azok kihajtsanak a meleg lakásban és hogy gyönyörködtető zöld levelükkel bizonyítsák: a tél dermedésében a természet nem hal meg, csak alszik. Igy kerülhetett át ez a szokás a keresztényekhez a karácsonyfa formájában. A karácsonyfa megnevezést legelőször a híres strassburgi prédikátor, Geisler von Kaisersberg 1507-ből származó levelében találjuk. Ebben az írásában élesen szembeszál azzal a pogány szokással, hogy az emberek a fenyőfákat felcicomázzák és egymásnak ajándékokat osztogassanak a szent estén. Százharmincöt év mulva egy másik strassburgi nagy teológus, Johann Konrad Dannhauer élesen támadja írásaiban a karácsonyfával kapcsolatos szokásokat s többek között ezeket írja: „... hogy honnan származik ez a szokás, amely fenyőfát állít és cukrokkal, babákkal és más díszekkel cifrázza, hogy azután addig rázzák, amíg a díszek lehullanak és a körülállók magukat feldíszítsék velük, — nem tudom. Olyan gyerekes játék ez csak..." Tehát az egyház nem szívesen látta kezdetben, valószínűleg a pogány eredet miatt, a fenyőfaállítást s ennek az volt a hatása, hogy ez a szokás kezdett teljesen kiveszni. 1737-ből van újra tudomásunk arról, hogy egy svéd tiszt most már égő gyertyával díszített karácsonyfát állított fel a lindenaui templomban, hálából azért, hogy a harmincéves háborúban kapott súlyos sebéből felépült. Ugyanebből az évből tudjuk azt is, hogy Zittau-ban gyertyáktól fénylő karácsonyfák égtek. Ettől az időtől kezdve nemcsak német földön, hanem mindenhol elterjedt a karácsonyfaállítás szokása. A fennmaradt feljegyzések szerint Bécsben 1817-ben, *Budán 1819-ben*, Londonban 1828-ban, Párisban 1837-ben állították fel az első karácsonyfát s azóta az egész keresztény világban, hogy városokban és kicsiny falvakban egyaránt, nemcsak a bámuló gyermekszemeket gyönyörködteti, hanem a felnőttek szívét is megdobogtatja, mert a családi érzés melegét, az ajándékozás örömét hirdeti a szent estén Krisztus égi fényességében, szeretetében. (R—W.)

*

Karácsonyfa ünnepet az idén is nagyszámban rendeznek Budán az iskolák, egyesületek, jótékonysági intézmények, amelyek közül a legkedvesebbek a következők:

* * *

A Klotild Szeretetház karácsonyi ünnepe évről-évre melegebb, áhitatosabb ünnepé válik és a nehéz idők dacára

RIPKA FERENC
főpolgármester

odaadó buzgosága révén szinte megbecsülhetlen tömegét a kedves és hasznos anyagnak gyűjti össze kis magyar árvái számára. *Auguszta* főhercegnő és leánya *Magdolna* főhercegnő jelenlétében a növendékek szavalata, szinte megkapó precizitással előadott énekszámai, Ripka Ferenc szárnyaló beszéde, a fölhalmozott ajándékok szétosztása tették emlékezetessé a szeretetnek ezt az ünnepét mindazok számára, akik e hó 22-én azon részt vettek. Megjelentek az ünnepen *Liber* Endre alpolgármester, *Szendy* Károly tanácsnok, *Hennyey* Vilmos h. államtitkár, *Kresz* Károly dr. igazgató, *Dragonits* Rezső és *Szabó* Árpád gázgyári igazgatók, *Pakányi* Ferenc biz. tag, *Kádár* Gusztáv és sokan mások Buda társadalmából, akiket Ripkau Ferencné fogadott, mint háziasszony.

A Szent Erzsébet Karitász a budai összes plébániákon dícséretes módon megindult és erősen közreműködik a nagy nyomor és inség gyógyításán. A buzgó hölgyek lelkesen járják be a budai utcákat és házakat, hogy a szegények szenvedését nemcsak a szeretet ígéretével, hanem cselekvéssel is megenyhítsék.

FÉNYKÉPEK Blahos-nál, II., Fő-u. 18.

A Szent István asztaltársaság Juhász Ödön elnöklete alatt e hó 22-én délután osztotta szét a Szent István étteremben 20 szegénysorsú gyermek között a karácsonyi ajándékot, cipőt és ruhaneműt, amit méltányos szeretettel intézett Ulm László titkár. Az ünnepi beszédeket Juhász Ödön és Máté István szkfvi biz. tag, iparosköri díszelnök mondották.

Andréka Károlyné, *Óbuda-Ujlak patronája* e hó 20-án rendezte nagyarányu karácsonyi ünnepét, melyről több más egyesülettel együtt a legközelebbi számban közlünk részletes tudosítást.

Táncol?
Minden este!
a Zsigmond-kávéház és étteremben
II., Keleti Károly-utca 9.
9-es autóbusz megálló
Délután és este Brawe Boys Jazz
Tulajdonos: ZSIGMOND LÁSZLÓ
a Spolarich éttermek volt igazgatója

A karácsonyi könyvpiac GYÖNGYE
MÓRICZ PÁL
MAGYAR SIRATÓ-ÖREG KÚRIÁKTÓL A NAGY PUSZTÁKIG
című müve megjent.
Csak a szerzőnél rendelhető meg Rákosszentmihályon.
Könyvkereskedésben NEM KAPHATÓ

Budai Általános Takarékpénztár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budán, II., Fő-utca 9. szám
Elfogad kamatoztatásra takarék- és folyószámlabetéteket
Lekötött betétek után megállapodás szerint magas kamatot térítünk
AKÁR VENNI, AKÁR ELADNI ÓHAJT INGATLANT, FORDULJON BIZALOMMAL UJONNAN BEVEZETETT INGATLAN OSZTÁLYUNKHOZ
Mindennemü bank- és takarékpénztári ügyben készséggel állunk rendelkezésére.
SAFE DEPOSIT

1 PENGŐ adagonkint naponta **élő halból** készül
Halászlé!
HAJAS ÉTTEREM
I., Krisztina-körut 61.

Nagy Szilveszterest lesz a Budai Vigadó (II. Corvin tér 7.) összes termeiben, ahol a budai közönség sírva-vigadva, elsőrendű jazz-zene, kitünő büffé és étterem mellett a keserves óesztendőt elbúcsúztatni és köszönteni a kevés reményt igérő uj évet. Az estét szépségverseny és szerpentincsata teszi majd változatossá. Estélyi ruha nem kötelező. A belépőjegyek árai: személyjegy 2 P, három személyes családjegy 5 P.

Nagysikerü kulturestét rendezett az Orsz. Kath. Népszövetségnek *Lampel* Vilmos kormányzósági tag vezetése alatt álló *budavári* szervezete a budavári leánygimnázium termében vasárnap, e hó 20-án. *Hévey* Gyula dr. érseki helynöki titkár érdekes és tanulságos előadásában azt fejtegette, hogy az országot csak a társadalmi válaszfalak lehető kiküszöbölésével s az összes társadalmi rétegek együttműködésével, a keresztény szeretet jegyében tudjuk a jelenlegi szomorú helyzetéből kiemelni. Közreműködtek még: *Polyák* Izabella operaénekesnő, *Wladár* Róbert saját dalaival, *Schöberl* Ferenc mükedvelő igazgató vezetésével és személyes közreműködésével, *Müller* Karola ének, *Király* Margit szavalat, *Ruzitska* István tánc, *Jajkovits* József tótlegény, *Radványi* János és *Bodai* Miklós. Az estét konferálta *Lampel* Vilmos.

Tánczongoraművész, legelsőrangú, Szilveszterre, estélyekre ajánlkozik. VIII., Rákóczi út 38. I. 2. Telefon 3—5-ig 450—79.

AZONNAL KIADÓ a Krisztina körút 8. számú házban II. emeleten a lépcsőházból nyiló 3 utcai erkélyes szoba, mellékhelyiségekkel.

Eladó Csaba u. és Biró u. sarkán téglány formájú saroktelkem. Dr. *Szőke* Béla földmívelésügyi minisztérium. (27)

VERSENYTÁRGYALÁSI HIRDETMÉNY

A Székesfőváros Vízművei a Fővárosi Közlönyben „Hivatalos Hirdetések" rovatának élén közölt általános ajánlati feltételekre való utalással nyilvános versenytárgyalást hirdet a káposztásmegyeri I. átemelőtelepen felszerelendő **nyomásfokozó berendezésre** és egy tartalékáramot szolgáltató **Diesel-motorgenerátor** gépcsoportra.

A víznyomásfokozó berendezés és a generátor gépcsoportra vonatkozó közelebbi adatokat a részletes leírás tartalmazza, mely a vízművek igazgatóságánál (IV., Reáltanoda utca 1—3. sz., II. em. 20.) folyó évi november hó 22-től 3 pengőért megszerezhető. Ugyanott a szükséges felvilágosításokat is megadják.

A beszerzésre kerülő gépek szállítását csak olyan cég kaphatja meg, amely cég kimerítően és hiteltérdemlően igazolni tudja, hogy hasonló teljesítményü és kivitelü gépeket, mint önálló cég, már sikerrel szállított.

Az ajánlatokat úgy a víznyomásfokozó berendezésre, mint a generátor gépcsoportra külön kell megtenni és a Székesfőváros Vízművei fenntartja magának a jogot, hogy a nyomásfokozó berendezés és generátor gépcsoport szállítására együttesen, vagy külön-külön más cégnek adjon megbízást.

Az ajánlatokat folyó évi **december hó 30. napján délelőtt 11 óráig** kell a Székesfőváros Vízművei igazgatóságának titkári hivatalában (IV., Reáltanoda utca 1—3. sz., II. em. 23. sz.) beadni. A jelzett határidőn túl benyújtott ajánlatokat nem vesszük figyelembe.

Az ajánlatokat ugyancsak folyó évi december hó 30-án déli 12 órakor a Székesfőváros Vízművei fent jelzett hivatalos helyiségében fogják nyilvánosan felbontani.

Budapest, 1931. évi november hó 18-án.

Budapest Székesfőváros Vízművei.

Fa és szén helyett fürdővizét elektromos árammal melegítse fel
Teljesen automatikus melegvízszolgáltatás
olcsó éjjeli árammal
A ki- és bekapcsolást, a melegviz szabályozását.
önmüködő készülékek végzik
Kitünően bevált rendszer
Felvilágosításért, ajánlatért forduljon: **Budapest Székesfőváros Elektromos Müvei** ajánlati osztályához, **V. kerület VÁCI-UT. 74**
Tel.: 904-00

MINDENNEMÜ
TEHERAUTÓ-FUVAROZÁS
ifj. SCHÄFFER FERENC
I., TÖRÖK-U. 2. Telefon HIVÓ 55-2-98

Januári beköltözésre komfortos garszonlakások, néhány 3 és egy 4 szobás
öröklakás kapható Széna-tér közelében a 16-os autobusz megállónál
OSTROM-U. 15 ALATT,
dominálo kilátást nyujtó tetőterasszal, elsőrangú kivitelben épülő szövetkezeti házban. Bővebbet; a helyszinen, vagy KORCSMÁROS EDÉNÉL II., Keleti Károly-u. 13/b. fsz. 2. Tel: 576-43. (39)

MOSDÓ KÖLNI VIZ FÉLDECI P 1·—
1 DECI .. P 1·40
2 DECI .. P 2·50
LEGFINOMABB KÖLNI VIZ FÉLDECI P 1·50
1 DECI .. P 2.30
2 DECI .. P 4·40
KAPHATÓ:
KERPEL „SZENT ISTVÁN" GYÓGYSZERTÁRA
MARGIT KÖRUT 38 TELEFON 5-16-19

KÖZGAZDASÁG

Szerkeszti: *Szászhalmi József.*

A Kereskedelmi Bank *az év első felében 3.24 millió P tiszta nyereséget ért el,* szemben az 1930. üzletévről kimutatott 5.94 millió pengővel. Kétségtelenül a Kereskedelmi Bank pozíciójának igazolását jelenti a betéteknek 257.68 millióról 294 millió pengőre történt emelkedése, ami 14%-os betétgyarapodásnak felel meg. Szaporodott a pénztár- és bankkövetelések tétele 40.6 millióról 66.2 millió pengőre, míg a váltótárca a bizalmi krizis folytán némi csökkenést mutat, amennyiben ez a tétel 122 millióról 119.7 millió pengőre apadt, de az intézet óvatos üzletvezetésére mutat az is, hogy az előlegek 110 millióról 103.5, a hosszúlejáratú kölcsönök 56.5 millióról 51, a részesedések pedig 42.5 millióról 42.2 millió pengőre csökkentek.

Részvénytársaság Villamos és Közlekedési Vállalatok Számára (Trust) magába olvasztja a *Miskolci Villamossági* Részvénytársaságot. Az egyesülés úgy történik meg, hogy a miskolci társaságnak a *Tröszt* tárcájában levő 66.820 drb részvényét megsemmisítik és a miskolci társaságnak idegen részvényesek tulajdonában levő 13.180 drb, egyenkint 30 P n. é. részvényét 20:9 arányban áteserélik a *Trust*nek egyenkint 100 P n. é. részvényére. A miskolci vállalat nyugdíjpénztára szintén beleolvad a Trust nyugdíjpénztárába. A miskolci részvénytársaság december 17-én Miskolcon, a *Trust* pedig december 18-án tart *rendkivüli közgyülést,* melyen az egyesülést fogják kimondani. Az összeolvadással kapcsolatban nem történnek sem személyi változások, sem kiegészítő intézkedések a *Trust* igazgatásában.

A Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete most közzétett 1930. évi zárószámadásaiban 3 millió 439.695 (1929-ben 4,277.488) P nyers bevételt számol el, amiből az összes költségek és leírások levonása után *a tiszta nyereség 28.730 P* az előző évi 345.290 P-vel szemben. Az eltolódást az okozta, hogy a betéti és záloglevélszelvény kamatok az 1929. évi 2,806.412 P-ről 4,108.167 P-re emelkedtek. Az intézet közgyülését december 22-én tartja meg.

A „Hermes" Magyar Általános Váltóüzlet igazgatósága f. hó 17-én tartott ülésében megállapította az intézet *1931. június 30-val lejárt mérlegét, mely 144.776.85 P nyereséggel zárult.* Az igazgatóság a f. hó 29-én tartandó közgyülésnek indítványozni fogja, hogy ezen összegből az 1930—31. üzletévre, az alapszabályok 31. szakasza értelmében, részvényenkint —.80 P kerüljön kifizetésre.

Kertgazdaság

Rovatvezető: *bernicei Kmoskó Sándor.*

Rózsaföink védelme a tél kártételeitől. Általános régi rossz szokás, hogy a rózsafák koronáját télire sok helyen lehúzzák és beföldelik, így tavasszal, különösen nedves tél után, az ágak a föld alatt megfülledve, penészednek, így a nemes szemek is megfeketednek, megvakulnak s többé ki sem pattognak. A legsikeresebb és legegyszerűbb a következő eljárás: A koronát zsineggel kis gömbalakra összehúzzuk, összekötjük, egy marék zsupszalma alsó végét összekötjük, ezzel a gömbalakú koronát átcsavargatjuk; ha kevés, még egy ilyen hosszú szalmakötéssel a hézagokat betömítjük s ennek végét is lekötjük. Most az egész koronát ujságpapirral átcsomagoljuk simán, hogy hézag ne maradjon, most a két végét a papirnak lesimítva, lecsavargatjuk, azt jól át- és körülkötözzük, öreg zsák, vagy ruhafélével átcsavarjuk és karóhoz kötjük. Igen jól bevált a forgalomban levő impregnált vászonsapka, amely a koronát vízhatlanul szárazon is tartja. A karók végét, ameddig a földbe kerül, ajánlatos kátrányba mártani, vagy szabad tűznél megperzselni, ezzel védjük az elkorhadás ellen.

Műtrágyázás a gyümölcsösben. A gyümölcsfának a gyümölcskötődéshez és képződéshez igen sokféle alkatrészre van szüksége, ezért gondoskodnunk kell, hogy a szükséges anyagokat meg is találja a termőföldben; különben a gyümölcs a fáról idő előtt zölden és fonnyadtan a földrehull, azt kitermelni már képtelen, mert a fa életerejében ezáltal visszaesés következett be, ami lassú, de biztos pusztulást idéz elő.

A jó termőföldnek tartalmaznia kell a növény és gyümölcsképződéshez szükséges következő alkatrészeket: szénhidrát, foszfor, salétrom, nitrogén, kálium, ammoniák, mész, hamu, zsír, vas; különféle savak: ecetsav, vajsav, tejsav; kvarcok, kavics, és mész a csonthéjasoknál fontos.

Gyümölcstermesztők figyelmébe!

Gyümölcsfák termésfokozását

összes kártevők irtását, elvénhedt fák ifjitását, ápolását sikerrel, jutányosan vállalja volt erdélyi földbirtokos

jól bevált módszerével

TERMÉSVÉDELEM:

Budapest, Aggteleki-utca 17.

a homokos talajon kálisót oldunk vízben, a levelek pedig a szénsavat és oxigént veszik fel a levegőből és továbbítják azt. Az istállótrágyával mindezeket nem mindig pótolhatjuk, ezért a műtrágya használata a sikeres termelésnél nem nélkülözhető, sőt éppen célravezető.

Mikor fordulnak gyümölcsfáink termőre. A kiültetés után számítva, az alma, körte, szilva és szőlő 3—4 év, kajszinbarack, meggy, cseresznye 2—3 év, őszibarack, birs, ribiszke, piszke 1—2 év, dió 6—8 év mulva hozza gyümölcsét, akár 1, vagy 3 éves korában ültetjük ki a rendes helyére, ha netán korábban hozná az első gyümölcsét, azt meg kell semmisíteni, mert ezzel a fiatal fa gyengül és ez kihat egész életére. Az idősebb fákat, ha át akarjuk ültetni, télen a *fagyos földdel* (bálnival) körülásva, földestől ültessük át, így gyorsabban is fordulnak termőre.

Mindezekre nézve és egyéb hasznos újításokkal és tudnivalókkal bővebben foglalkozik a most megjelent *„Gyümölcsfák terméstokozása és termésvédelem"* című szakkönyv. Előfizetőink 30% kedvezménnyel megrendelhetik a szerzőnél P 3.50 árban. *Budapest, Aggteleki utca 17.*

KERTÉPITÉS

Minden kerttulajdonos természetes törekvése, hogy kertje a sematikus, általános formáktól eltérően magán viselje egyénisége bélyegét.

A kert felépítését és berendezését azonban stiluson és egyéni ízlésen kívül a helyi viszonyok, a kert égtáji fekvése, különleges éghajlati viszonyai is befolyásolják.

Közvetlen a ház körül elterülő rész főbb vonalait meghatározza az épület építési stilusa, amely azt mértani formák közé szorítja. A kert hátsó — az épülettől távolabb fekvő részét ízlésünknek megfelelően alakíthatjuk akár parkká, akár gyümölcsös-zöldségeskerttő. A kertrészekben vezetett utak ne legyenek túl sűrűek, növényzetet csak az utak mentén, a pázsitfelületek széleire telepítsünk, nehogy a pázsit nyugodt egyöntetűségét zavarjuk. A cserje és facsoportok terjedelme s az azokban helyet foglaló egyedek növekedési magassága a kert és a pázsitfelület nagyságával egyenes arányban áll. A csoport legmagasabbjai a középen helyezkednek el, s tőle kifelé a mindinkább alacsonyabb növésűek.

Az egyéni ízlés kidomborítására és a változatosság kedvéért évente el kell döntenünk azt, milyen változtatások szükségesek. Bírálat tárgyává tesszük az utak vezetését, a cserjecsoportok telepítését s az észlelt hibákat kijavítjuk, a hiányokat pótoljuk. A túlsűrű cserjecsoportokból a kevésbé értékes egyedeket kiemeljük, hogy ezáltal tökéletes fejlődést biztosítsunk a gazdagon és tartósan virítónak. E csoportok alját árnyékkedvelő növényekkel gazdagíthatjuk.

Nagyobb kertek változatosságát jelentékenyen emelhetjük azáltal, ha egyes részeit önálló kiskertté képezzük ki.

Igen szép gyűjteményt állíthatunk össze a kert egy külön helyén a díszes termésű fás növényekből is. E növények kiválogatásánál tekintetbe kell vennünk növekedésük erősségét, virágzásuk idejét és termésük érési, színesedési időpontját is. Ez utóbbit véve figyelembe, különös súlyt helyezzünk azokra, amelyek termésükkel a tél folyamán is díszét képezik kertünknek.

IDŐSZERŰ MUNKÁK A KERTBEN

Gyümölcsöseinkben decemberben csak enyhe időben dolgozhatunk. Folytathatjuk a talaj novemberben megkezdett lazítását, új, tavaszi telepítés alá a gödör kiásását, a fák trágyázását és tisztogatását. A hónap végével leszedhetjük az összel felrakott hernyófogó köteleket és enyvgyűrűket is, amelyeket aztán elégetünk. De leszedendők a fákról a fennmaradt, összetöppedt gyümölcsök is, mint amelyek fészkei és hordozói a betegségeknek.

A kiöregedett, kivénült fákat jó gyökérzettel kiássuk s a gödröt a tavaszi pótlásig nyitva hagyjuk. Ültetéskor a régi, kihasznált talajhoz frisset keverünk. Idős, de még jó termőerőben lévő fák átültetése szintén most esedékes. Az átültetendő fa gyökerét egy ásónyom széles árokkal körülássuk, néhány napig nyitva hagyjuk s ha a föld jól a gyökerekre fagyott, új helyére visszük.

Az elraktározott gyümölcsöt hetenkint kétszer átnézzük s a romlókat vagy erősen fonnyadtakat felhasználva, a többit továbbra is egyenletes hőfokon tartjuk.

Végül hasznos madaraink védelmére fáink törzsére mesterséges fészekodvakat és etetőket erősíthetünk.

A zöldségesben korai hajtatási célokra megindul a melegágykészítés, s ezzel kapcsolatban a hajtatásra alkalmas saláta, karfiol és karaláb fajták magvetése. Közülök bevált fajták salátából: Május királya, Böttner-féle melegágyi; karfiolból: Erfurti törpe, Haage-féle melegágyi; karalábból: Dvorsky fehér és kék, Bécsi fehér, stb.

Figyelemmel kell kísérnünk a szabadföldi vermeket és a pincében elrakott zöldségfélét is, nehogy a beszivárgó nedvesség vagy az egerek kárt tegyenek bennük.

Fagymentes napon folytathatjuk a talaj rögös felásását is, amely a vetésforgó szakaszában mindig trágyázással kapcsolatos.

NÖVÉNYVÉDELMI SZEREK

BALOGH G. DROGÉRIA

II., MARGIT-KORÚT 1

MÁVAG BUDAPEST-DIÓSGYŐR

Gyártmányok kitünő anyagból

a leggondosabban készülnek!

Ide tartoznak a különféle *hengereli* kereskedelmi árukon kivül az *ipari stabilmotorok, lokomobilok,* traktorok, *cséplőgépek* és más mezőgazdasági gépek. *Útépítő* (úthengerelő- és útgyalu-) gépek, lakókocsik. *Vas- és acélöntvények, öntöttvas csövek,* karikás kályhák és kereskedelmi öntvények. — *Teudloff-Dittrich*-féle armaturák, szivattyúk stb. — *Teherautomobilok,* autóbuszok a *„Mercedes-Benz"* gyártási szab. szerint a hazai különleges úti viszonyoknak a legjobban megfelelő kivitelben készülnek. *Kombinált tüzoltó és locsolóautók.* Lajtos öntözőkocsik. — *Jobbágy*-féle szab. *folytonégő kályháink* a háztartásokban és középületekben, iskolákban, hivatalokban stb. *a legjobban használhatók.*

Kérjen felvilágositást és árajánlatot!

M. kir. Állami Vas-, Acél- és Gépgyárak

Budapest, X., Kőbányai-út 21. Tel.: 460-29

BELLEVUE SZÁLLODA ÉTTERMEIBEN

ESTE **ÁNC**

Elsőrangú koncert- és tánczene Európa előkelő restaurantjai között foglal helyet. Füst- és pormentes levegő. Este kétféle menü 3 és 5 pengős. Déli menü 2.50

Asztalrendelés: A. 528-48

Anőiszépségkoronája KALAP az IPARMŰVÉSZETI SZALONBÓL

I., Városmajor-u. 21. sz.

Ezelőtt: Váci uccában. (20)

Ó-Buda-Ujlaki Takarékpénztár

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST, III., LAJOS-UTCA 148 SZ.

TELEFON: AUTOMATA 624—57

Betéteket elfogad könyvecskékre és folyószámlára a legmagasabb kamatozás mellett

Kölcsönöket folyósit váltóra, folyószámlára, értékpapirokra a legelőnyösebb feltételek mellett

Patkó (19) **AZ ELISMERT MÉSZÁROS ÉS HENTES**

I., Roham-u. 6. Telefon: 535-28

Egyedüli ála Braunschweig készitmények

RÓMAI FÜRDŐ

ÓBUDA—AKVINKUM

Kitünő konyha. — A források napi hozama **160.000 hektoliter rádioaktiv thermálviz**

A szentendrei HÉV vasútnak a MFTR hajóknak és az ÚJPESTI átkelő propellernek állomása

Laptulajdonos: VIRÁG ÉS TÁRSA

Főmunkatárs: dr. László Zoltán.

Kiadásért felelős: Viraág Béla.

Nyomatott az „Olympia" nyomdában Budapest, I., Bors-utca 24. Tel.: 502—96. Nyomdáért felelős: Csaradszky Viktor

Telek, ház, lakás

A „CENTRUM" kertes öröklakása aranyérték!

Az előkelő közönség bizalmától támogatott, legszolidabb alapon megszervezett, utánfizetésektől, perektől mentes építési akcióink keretében, aug. 1-i beköltözéssel, fővárosunk legelőkelőbb részén megépítjük *kilencedik társasházunkat,* a Horthy Miklós-körtér melletti, Diószegi-út 7. sz. alatti „Tátra-udvar"-t. Versenyen kivül álló, villaszerű, *kertrenéző hallos,* loggiás, délifekvésü 1, 2, 3 szobás *tehermentes, névreszóló* öröklakásrészek. *Hangfogó válaszfalak, Dijtalan üzlethelyiségek. Olcsó fix árak.* A szomszédos „Pannonia-udvar"-ban 30-60% lefizetéssel egy pár már elfoglalható 2, 3, 5 szobás kertes öröklakás kapható. Kivánatra prospektus tervekkel, öröklakásvevőknek nélkülözhetetlen szaktanácsokkal.

„CENTRUM" HÁZÉPITŐ-VÁLLALAT

Horthy Miklós-út 9. (9-12, 3-5-ig.) Tel.: 693-01

Társasházban a „CENTRUM" vezet

Karácsonyi nagytakaritását

nálunk végeztesse

Lakástakaritási Vállalat

I., Gregus-u. 4. Tel. 549-43.

Bérháztelek I., Horthy Miklós körtér mellett, Szent Imre herceg útja (Villányi-út) 8 sz. a. 306 négyszögöl előnyös feltételek mellett eladó. Telefon: 115—24. (22)

Németvölgyi-út 2b. sz. a. autógarázs vagy nagyobb műhelynek vagy raktárnak megfelelő helyiség és több üzlethelyiség kiadó. Felvilágosítás a helyszinen vagy Aut. 831—09. (10)

Ne dobja el

kiégett, elromlott villanykörtéit. Minimális árért **garancia mellett** használható állapotba helyezzük

TÓTH ISTVÁN villanyszerelő, I., GREGUS-UTCA 6. SZÁM Telefon: 510-29

Uj telekparcellázás Gárdonyfüreden

villasorok mentén, közvetlen a Velencei-tó mellett, legszebb kilátással a tavat határoló Vértes-hegységre. Talajvízmentes

házhelyek □-ölenkint P 4-től

24 havi részletfizetésre. Gárdonyfüredet nyaralók és kirándulók ezrei, szép villasorai már eddig is divatos fürdőhellyé és nyaralóhellyé avatták.

LEGOLCSÓBB HÁZHELY-PARCELLÁZÁS

Baracska-Pettend telepen

vasútvonal két oldalán, balatoni műút mellett, kitünő minőségű, talajvízmentes

házhelyek □-ölenkint P 1.20-tól

havi 10 pengős részletre.

Velencei tó vasúton, autóbusszal 12 perc. A Velencei tó a viziélet minden örömét nyújtja nyári, téli sportkedvelőknek. Strandfürdő, csónakázás, vitorlázás, vizi vadászat és halászat, korcsolyázás, jégvitorla, a Vértes-hegy lankás oldalán sielés.

Ingyen fütött autóbuszjárat

Baracska-Pettendre, Gárdonyfüredre és vissza vasár- és ünnepnapokon délelőtt fél 9, délután 2, minden csütörtökön és szombaton délután 2 órakor előzetesen bejelentett csoportok részére bármely időben. *Gyülekezés:* kedvezőtlen időben is a városi irodában: I., Horthy Miklós körtér 3b. I. 6. Tel.: 694-33.

RÉSZLETES PROSPEKTUST KIVÁNATRA INGYEN KÜLDÜNK.

HUBERT

és Tsa B. T. Egészségügyi berendezések, csövek műszaki cikkek, fémgyártás

VI., Liszt Ferenc-tér 4. T 222-67

Kőbányán 429 négyszögöles sarok telken modern 10 lakásos, földszintes bérház összes közművekkel iskolával szemben eladó. (20)

MÁTÉ ISTVÁN szobafestő és mázoló mester, **I. ker., Attila-körut 2.** Telefon: 573-55.

Négyszobás öröklakás eladó. I., Horthy Miklós-út 57. magasföldszint, napos fekvésü.

Kályhás! Minden szakmabeli ügyben forduljon a régi jóhirü céghez I., Logodi-u. 19. Telefon: 530-33 **Béres Márton**

ÜVEG és porcellán-árukban GÁL LAJOS Budán II., Szena-tér 7. VEZET TISZTVISELŐK nagy árkedvezményben részesülnek. Kedvező fizetési feltételek.

Az Istenhegyi út 40—42 alatti kertben épült emeletes villa, nagy lakással, külön gazdasági épülettel, garage és soffőrlakással szabad kézből eladó. Érdeklődni lehet Aut. 570—32 alatt. (8)

Németvölgyi-út 2b. sz. a. házban egy-, kettő- és háromszobás lakások hallal és központi fűtéssel, utcai fronton, kilátással a hegyekre és a szemben fekvő kertekre, villamos (75,59) és autóbusz közelében, kiadók. Felvilágosítása a helyszinen vagy Aut. 831—09. (10)

Szépvölgyi fenyvesben egyedülálló 16 holdas és a római Dunaparton 4 holdas telek szanatorium, weekend-telep részére eladó vagy bérbeadó. Dr. Lugmayer József ügyvéd, II., Margit-körút 1. Automata telefon: 515-52. (14)

Rózsadomb elején földszintes családi villa két 3 szobás lakással, 316 négyszögöl kerttel, 76.000 pengőért eladó. (18)

Hidegkúti úton. Star filmgyár mellet, villamos közelében, kettő á 298 öles telek diófás parkban, összes közművekkel eladó. (3)

Bercsényi-utca és Baranyai-út sarok, 1010 négyszögöl telek, összes közművekkel, nagyon olcsón eladó. Telefon: 824—44. (24)

Kettő-három-négyszobás komfortos lakások, központi fűtéssel, melegvízzel, háromemeletes házban, budai **hegyekre** szabad kilátással, **kettőszoba** hallos, komfortos lakás, **négy szoba** hallos, urasági **angol cottage,** belső lépcsővel, saját központi fűtéssel, Horthy Miklós körtérnél levő házakban, tulajdonos építésztől, Fadrusz-u. 6. Aut. 694—40 azonnalra bérelhetők.

Sósfürdőnél egyemeletes, 3 lakásos ház, összes közművekkel 40.000 pengő 24.000 pengővel átvehető. — Ugyanott 150 öles telek is. (6)

Város az erdőben. Tisza István kertváros. A budai hegyvidék legszebb kertvárosa. Hüvösvölgy mellett. Festői kilátás. Magaslati fekvés, 150—300 négyszögöles árnyas erdőparcellák. Villany, vízvezeték, autóbusz. Előnyös fizetési feltételek. Dr. Keresztes Béla, VII., Damjanich-u. 30. Tel.: J. 431—56. (1)

Fery Oszkár utcában 206 öles telek eladó. Épitési iroda I., Naphegy-utca 21. Tel.: 527—80. (2)

Házmesterséget, esetleg villában is, keres megbizható, kisigényü házaspár (állami alkalmazott). Ért villany-, gáz- és vizvezetékjavításhoz. Kivánságra személyesen bemutatkozik. Cim a kiadóban. (9)

Üzlethelyiségek kiadók. Bővebb felvilágosítás I., Naphegy-u. 21. Telefon: Aut. 527—80. (2)

2, esetleg 3 szobás, minden komforttal, levegős, napos lakást keresek. *Sándor Jenő,* IX., Lónyay-u. 60. földsz. 6. (12)

Háromszobás lakást keresek minden mellékhelyiséggel 1932. május 1-re az Erzsébet-híd és Margit-híd között, Dunapartra nézőt. Értesítést 55—2—52 számon, vagy a kiadóba kérek. (26)

Egy-, kettő-, három-, négy és ötszobás lakás kiadó. Iroda: I., Naphegy-u. 21. Tel.: 527—80. (2)

Halwa Sándor

PUSKAMŰVES

BUDAPEST,

Üzlet és műhely: I., Szent János-tér 4 Telefon: 507—37

Állami díszoklevél. Ezüstkoszorús mester

Nagy aranyéremmel kitüntetve

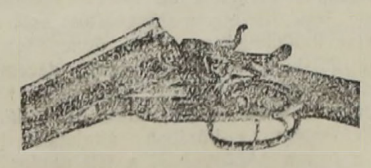

VADÁSZFEGYVEREK

FEGYVERJAVITÁSOK

SPORTCIKKEK

CSERKÉSZ-FELSZERELÉSEK

CSAK Kopfmann CUKORKÁT!

I., KRISZTINA-KÖRUT 9. SZÁM

II., MARGIT-KÖRUT 36. SZÁM.

ÉHGYOMORRA

NAPONTA IGYÉK EGY POHÁR

Kristály vizet